Broj 1 U Trstu 2. jenara 1896. Godina XVI.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapuznicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Lični svakog četvrtka na [illegible] arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 1 for. na godinu. Razmjerno for. 1½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Poziv na predplatu.

Po starom običaju pozivljemo naše stare predplatnike, da izvole obnoviti predplatu za god. 1896. pošto je eto nova godina nastupila.

Naš list stupio je godinom 1896. u XVI. tečaj svoga obstanka, pa ako je imao u punom četvrt stoljeća svakojakih neprilika, na žalost našu imao ih je ponajviše sa nemarnimi predplatnici. Izdavanje našega lista spojeno je sa velikimi novčanimi žrtvami, pa ako neima stalnih i redovito plaćajućih čitatelja, težko njemu, a još teže upravi, koja m o r a imati sredstva za tekuće troškove oko lista. Radi toga pri koncu godine molimo sve naše stare predplatnike i sve prijatelje hrvatske grane u Istri, da nam ostanu i nadalje vjerni i da nastoje pridobiti nam novih predplatnika, nove pomoći u našoj težkoj narodnoj borbi.

Ovom prigodom upozorujemo i sve one naše čitatelje, koji nisu do danas učinili svoju dužnost za tekuću, a nekoji žalibože i za više prošlih godina, da se već jednom odazovu našemu pozivu i svojoj savicsti — ako je imaju. Zaista nije pravo ni pošteno primati list a ne plaćati ga, te tim spravljati našu upravu u stotinu neprilika.

Komu je dakle do napredka hrvatskoga plemena u Istri, i koji želi, da tomu patniku do bolje budućnosti pripomogne, neka priskoči u pomoć redovitom predplatom našemu listu, tomu staromu i najvjernijemu učitelju, savjetniku i prijatelju našega puka. „Naša Sloga“. stoji na godinu za imućnije 5 for. a za seljake 2 for., na pol godine polovicu gornjih ciena. Novci neka se šalju upravi lista novčanom nakaznicom, jer je to najcienije.

U Trstu, jenara 1896.

Uprava „NAŠE SLOGE“

Godina 1896.

Novinarska dužnost zove nas, da se ovimi redci razstanemo sa godinom 1895. te da pozdravimo nastavšu god. 1896.

Minulá god. 1895. našla je kod svojeg poroda naš narod u Istri u nekoj neizviestnosti. Znalo se je obćenito, da nas čeka ljuta narodna borba, koju su već prvih mjeseca godine zaigrali naši narodni prvaci, zastupnici naši državni i zemaljski. Koji se još nesjeća sa zadovoljstvom onih mnogobrojno posjećenih izbornih sastanaka u raznih stranah naše pokrajine? Kao nikada prije dali su Hrvati i Slovenci Istre tada jednoglasnu izjavu, da će se uz svoje prvake boriti do posliednjeg uzdaha za duševna i tjelesna svoja prava. Oni održaše sjajno zadanu rieč kod prvotnih izbora mjeseca maja i kod izbora zastupnika mjeseca junija.

Najsjajnija je svakako točka u netom minuloj godini naša narodna borba kod obćenitih izbora za pokrajinski sabor Istre. Broj hrvatsko-slovenskih zastupnika nije se doduše tom prigodom povećao, ali moralni uspjeh bijaše kud i kamo veći. Da je bilo zakona i pravice, poskočio bi bio bez dvojbe i broj naših zastupnika, a ovako moramo biti posve zadovoljni, da smo obranili i učvrstili stare pozicije i pripravili novih za buduću narodnu borbu.

Dalnja utješljivu uspomenu ostavlja za sobom prošla godina u radu naših državnih zastupnika. Oni su na carevinskom vieću svakom zgodom odkrivali ljute rane našega naroda u Istri vapeć za pravicom i provedenjem postojećih državnih temeljnih zakona. Njihov glas nije ostao — ako Bog dade — i ovaj put glas vapijućega u pustinji, i ako nas svi znaci nevaraju, nestati će već u bližoj budućnosti po koje nevolje, koja tišti kroz vjekova biedne Hrvate i Slovence Istre.

I u crkveno-školskih poslovih bilo je natezanja i borbe sa duhovnimi i svietskimi oblastmi. S jedne strane branili smo i zagovarali narodne svetinje u crkvi, koje nam dadoše najveći rimski pape, a sdruge tražili smo i zahtjevali, da se dade narodu pučke naobrazbe a da uzmogne laglje obavljati svoje dužnosti napram Bogu i prema ljudem.

U gospodarstvenom pogledu nastojali su pojedinci i družtva, da poduče narod rieču i djelom kako mu valja gospodariti. Za pravi narodni napredak hoće se velikih žrtava i mnogoljetnog uztrajnog rada.

U narod uvlači se Bogu hvala malo po malo uvjerenje, da mu valja bolje obradjivati polja i vinograde, da mora nastojati i sam, kako bi povećao plodovitost svoje zemlje i kako bi podignuo cienu ili vriednost onomu, što priradi.

Bilo je dakle rada i ponešto blagoslova ne samo u raznih strukah našega javnoga života, nego takodjer i na čisto gospodarskom polju, tamo naime, gdje je izvor i temelj našoj boljoj budućnosti.

Minula godina ostavlja u pojedincima i u narodu i gorkih uspomena, ali valja nam se tješiti time, da ruka božja nepedepsa uviek samo krivce, već da posjećuje često i pravedne, da ih u strpljivosti, poniznosti i sebezataji kriepča i učvršćuje.

Sa netom minulom godinom razstajemo se dakle mirne duše a vrućom željom: bila svaka njezina nasljednica sretnija našemu narodu, gdjegod se nalazio!

A što da očekujemo i čemu da se nadamo od god. 1896.?

Težko nam je doista već sada odgovoriti na ova pitanja, kojih riešitbu nosi u svojem krilu tamna budućnost. Nu ako se dade po predpostavah iz prošlosti zaključivati na budućnost, možemo već sada izreći približan sud ob onom, što nas čeka u bližoj budućnosti.

Za koji dan otvara se zemaljski sabor za Istru u Poreču na novo zasjedanje. Tamo će biti opet okrenute oči nesamo pripadnika naše pokrajine, već i mnogih drugih, napose naše braće iz raznih hrvatskih zemalja. Poznato nam nije jošte hoće li zemaljski odbor i cesarska vlada predložiti na razpravu potrebitih i koristnih osnova, ili će se i u predstojećem zasjedanju piliti na starih guslah. Jezikovno pitanje doći će svakako na dnevni red, i ovo bi moglo razpršiti i ono dobre volje, što je imadu za ozbiljan i triezan rad zastupnici hrvatsko-slovenskoga naroda Istre. Dodje li u tom pitanju u saboru do sukoba, izazvati će ga jedino saborska većina, koja baca pod noge iste temeljne državne zakone.

Izvan sabora nastaviti valja našemu narodu borbu za njegova prava u crkvi, školi i u ostalom javnom životu. On nemože mirovati dok nezadobije dostatan broj pučkih škola i bar jednu srednju školu hrvatskim naukovnim jezikom; oružja nesmije odložiti dok nezadobije njegov jezik u svih javnih uredih, autonomnih il carskih, ono pravo i ono mjesto, koje zauzimlje i talijanski jezik.

Istotako odlučno mora se zauzeti i za svoj gospodarstveni napredak.

Svoja polja i vinograde, livade i sjenokoše valja mu tako obradjivati, da bude imao što manjim trudom i troškom, što veću korist odatle. Treba mu dakle umno i marljivo raditi a priradjeno koristno i pametno upotrebiti.

U svojem svakdanjem radu nesmijemo zaboriti, da bez božjeg blagoslova neima ploda ni napredka. Radeć dakle za tjelo, nezaboravimo, da imamo i dušu, za koju ćemo jednom Bogu račun dati.

U svakdanjoj borbi za naša duševna i tjelesna dobra, budimo odlučni i uztrajni, požrtvovni i nesebični, a misao našu svratimo često na Onoga, koji neplaća svake subote, pak možemo mirnije duše gledati u budućnost i čekati veselijeg srca ono, što će nam donieti god. 1896. Da to sve bude za boljak duševni i tjelesni Hrvata i Slovenaca, vruća je naša želja, i s tom željom kličemo Ti mili rode iz dna srca: *Sretna Ti bila god. 1896!*

PODLISTAK.

Novoljetnica.

Novo ljeto, nova sreća,
A množ bilo prijatelja,
Našoj slozi sva dan veća,
Svojtljivost im vazda velja.

Odmetnici pače neka
U kolo se vrate roda,
Majčina im tako mlieka,
Ne bila im krvca voda!

Bolje, da nas niti n je,
Neg da nam je crno lice;
Bolje leći u grob prije,
Nego da smo izdajice.

Istri treba sloge jake,
Svietlih lica, tvrde vjere,
Uzdanosti u prvake
I junačtva pune mjere.

Nije tek nam pjevat složno,
Za slogu nam samo piti,
Već je svojski, razpoložno
Složnim radom junak biti!

I. T.

Gologorica pred sudom.

(Konac.)

Stari Rabar udarao je štapom desno i lievo.

Svjedok Iginij Peschle prisegav reče: „sada sam prisegao, pa ću reć istinu“. Kod dolazka čuo je „živio“ i nekoji kazali rogove. Kod odlazka vidio je gdje nekoliko Pazinaca vuku Frana Rabara. Ivan Rabar držao je u ruci kamen i rekao „bih ga ubil“, ali nezna koga to. Stari Rabar stupao je kroz ljudstvo sa štapom na ramenih.

Predsjednik: U Vašem prvom izpitu jesto toga mnogo više izkazali na teret obtuženih Gologoričana.

Svjedok: Ovako je, kako danas kažem.

Svjedok *Beniamin Agostinis* iz Pazina izkazuje, da je na odlazku vidio, gdje Frane Rabar napada trojicu izletnika. On je priskočio na pomoć.

Predsjednik: Dakle jedan proti četirim.

Svjedok: U hrvanju da ga je Rabar ranio nožem u prst. Priskočio je na pomoć i Lino Habu.

Predsjednik: Dakle jedan proti petorici.

Svjedok: Tada je Rabar ranio nožem Habna. Kod hrvanja oni nisu bili pali u grabu. Predsjednik mu predočuje izkaz Lina Habna i protuslovja sa svojim prvim izkazom.

Svjedok nezna opravdati protuslovje.

Svjedok *Ivan Tencich* iz Pazina vidio je, gdje je Frane Rabar udarao šakami Agostinisa, pa ga ranio nožem a istotako i Habna. Okolo hrvača bilo je sve puno ljudi.

Predsjednik: U prvom izpitu rekli ste, da ne poznato ozleditelja, da je ovaj imao brk (Frane Rabar je golobrad), da je bio obučen u bjelkasto odielo (Frane Rabar bio je u smedjem), pa da je taj ranio Klissaz-a.

Svjedok nezna opravdati protuslovje.

Time se je dovršilo preslušavanje svjedoka. Pročitalo se zatim nekoje izkaze nepozvanih osoba i pročitalo obaviesti, koje su glasile obćenito povoljne za svih izim za Camusa.

Branitelj dr. *Trinajstić* predloži, da bude razprava odgodjena, te preslušana nova 22 svjedoka, koji će dokazat, da njegovi branjenici jesu bili izazvani i napadnuti, a nipošto izazivači i napadači. Predlaže nadalje, da budu uztegnute obaviesti vrhu izgreda, koji su se drugda dogodili prigodom izleta pazinske glasbe u Novake i Cerovlje, te što i s koje strane se poduzelo, da se zaprieči povod k takvim izgredom.

Državni odvj. dr. *Chersich* primajuć do znanja, kako iz predloga sliedi, da je bilo onom prigodom više Hrvata, a ne samo 18, protivi se pripustu predloga.

Dr. *Tri. jstić* ogradjuje se proti izvrćanju i opaza, da on nije predložio ni Hrvate ni Talijane, nego svjedoke.

Sud nije udovoljio predlogu obrane.

Iza stanke od pol sata dobi rieč državni odvjetnik dr. *Chersich*, koji odstupi od obtužbe proti Jurju Gržanu, Josipa Rabaru pok. Josipa, Ivanu i Josipu Rabaru Josipovim posve, a proti Franu Rabaru radi čina po §. 305. Glede drugih obtuženika zadržao je obtužbu, izjaviv ipak, da ima veoma malo temelja za subjektivnu krivnju. Iztaknu, da žalibože ima medju istarskimi talijani takvih, koji teže preko mora, te da odtrgnu ovu pokrajinu od Austrije. Izjavi, da je on u srodstvu sa obtuženikom Camus-om, ali to ga neće priečiti u vršenju svoje dužnosti. Navede nekoje okolnosti, koje vojuju proti i za pojedino obtuženike, te zaključi sa izjavom, da si pridržava obtužbu, ali da prepušta sudcem osudu o krivnji.

SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA PULA BIBLIOTEKA

Odluke proračunskoga odbora i carev. vieća prema potrebam Hrvata u Istri.

Našim čitateljem poznat je dobro rad dvojice naših zastupnika u carevinskom vieću. Razni znaci kažu, da su zastupnici svih stranaka u carevinskom vieću, izuzam možda nekoliko zagriženjaka, počeli uvidjati opravdanost njihovih zahtjeva. To pokazuju i sliedeće tri odluke proračunskoga odbora, koje bijahu prihvaćene prilikom razprave proračuna ministarstva nutarnjih posala:

I.

Pospješenje narodnih i gospodarskih probitaka pučanstva.

Zastupnik Spinčić, tako veli proračunski odbor u svom izvještaju od 13. novembra 1895., postavo je u sjednici 24. julija 1895. na koncu svoga govora sliedeću resoluciju:

„Visoka kuća neka izvoli odlučiti:

Visoko c. k. ministarstvo nutarnjih posala poziva se, da dade najstrožije izpitati odnošaje u Primorju, imenito u Istri, na temelju činjenica, navedenih u mnogobrojnih interpelacijah i govorih, izrečenih u visokoj zastupničkoj kući za posliednjih godina, i to po nepristranih i nepredsudnih organih i pomoću svjedoka, i da odredi shodna, da već jednom prestanu takovi odnošaji, nedostojni države, i tim uvede pravedne i zakonite odnošaje".

Proračunski odbor, odnosno njegov izvjestitelj, veli na to, da zastupnik Spinčić želi i zahtjeva, da se poboljšaju odnošaji u Primorju, da se uzme pravedan obzir na narodne i gospodarske potrebe, da se čim više moguće pospješi kulturni razvoj zemlje. Oblik, u koji je obukao svoje zahtjeve, da nije možda pravi: vlada da ima u zemlji zanesljivih organa, koji su sa pučanstvom uvjek u doticaju i da neima uzroka dvojiti o izpunjenju dužnosti podredjenih oblasti.

Ob ovih posliednjih riečih prepuštamo sud našim čitateljem i svim, koji imadu posla sa oblastim, i koji poznadu njihov postupak i njihovo poslovanje.

Za nas je glavno, da je proračunski odbor priznao opravdanost zahtjeva zastupnika Spinčića u narodnom, gospodarskom i kulturnom obziru, a priznao jih je evo ovim predlogom, koji je carevinsko vieće prihvatilo:

„*C. kr. vlada se poziva, da svrati osobitu pazku na odnošaje u Primorju i da poduzme sve one mjere, kojimi se može poučiti, da se pospješi narodne i gospodarske probitke pučanstva*".

C. kr. vlada, kao ustavna vlada, je sada dužna, da izvrši ono, što njoj nalaže carevinsko vieće, komu je ona odgovorna za svoje poslovanje. Kod provadjanja te zadaće bit će njoj za stalno na ruku svi naši ne samo zastupnici, nego takodjer svi naši ostali čestiti muževi, svi Hrvati i Slovenci Primorja. Budu li organi c. kr vlade prema tomu radili, budu li savjestno izpunjavali te kao i druge svoje dužnosti, onda za stalno neće biti pritužba niti proti c. kr. vladi niti proti njezinim organom.

II.

Gradnje cesta u Istri.

Zastupnik Spinčić, veli proračunski odbor u svojem rečenom izvještaju, postavio je u sjednici 5. julija 1895. sliedeću resoluciju:

„Visoka kuća neka izvoli odlučiti:

Visoko c. kr. ministarstvo nutarnjih posala se poziva, da u području cestogradnja svrati svoju pozornost takodjer na Istru i da gradi potrebite ceste, odnosno, da njihovu gradnju sa izdašnimi podporami pospješuje, i da čim prije poduzme popravak ceste Pazin-Učka-Rieka, imenito izpod Paza".

Na dalje veli onaj odbor:

U svrhu, da se sagradi novih i popravi obstojećih znamenitih cestnih pruga u Istri, voda se razprave sa istarskim zemaljskim odborom i sa interesiranimi občinami. Za prešnu popravu državne plominske ceste kod Škrbića medju Voloskom i Opatijom, za koju treba trošak od 8.200 forinti, postavljen je u proračun za godinu 1896. prvi obrok od 4500 forinti. Obzirom na uredjenje ceste Pazin-Učka-Rieka poduzelo se je potrebite izvide. Občevni odnošaji u Istri zaslužuju poseban obzir, pak proračunski odbor predlaže:

„Visoka kuća neka odluči:

Visoka c. kr. vlada se poziva, da se bez dalnjega oklievanja dade na izgradnju cesta potrebitih za dignutje gospodarstvenoga stanja Istre, i da u tom smjeru, ako je moguće, već u proračun za 1896. potrebite vjerosije zahtjeva".

I taj predlog bio je od carevinskoga vieća prošloga mjeseca primljen. I kad vlada izvrši, što joj se tu nalaže, ona će zadovoljiti dielomično občenitom zahtjevu carevinskoga vieća glede dignutja gospodarstvenoga stanja i posebice ovomu konkretnomu zahtjevu glede izgradnje cesta.

III.

Preuzetje cestne pruge Podgrad-Rupa-Lipa-Pehlin u državnu upravu.

Zastupnik Laginja, veli proračunski odbor u svom rečenom izvještaju, predložio je dne 15 julija 1895.:

Poziva se c. kr. vlada, da preuzme opet na se uzdržavanje cestne pruge Podgrad-Rupa-Lipa-Pehlin na staroj državnoj cesti Trst-Rieka, ili da doznači cestnim odborom voloskom i podgradskom primjeran godišnji prinos za uzdržavanje te ceste".

Radi preuzetja cestne pruge Podgrad-Rupa-Lipa-Pehlin, veli dalje proračunski odbor, u državnu upravu, odnosno glede doznačenja primjerenoga podpornoga iznosa kotarskim cestnim odborom u Podgradu i Voloskom za uzdržavanje te ceste vode se izvidi.

Proračunski odbor predlaže:

Visoka kuća neka odluči: C. kr. vlada se poziva, da se pobrine, da se izvidi povedeni radi podržavljenja cestne pruge Podgrad-Lipa-Rupa-Pehlin čim prije povoljno riješe, da tu cestu u državnu upravu preuzme, odnosno, da doznači odgovarajući podporni iznos za uzdržavanje iste ceste".

I taj predlog proračunskoga odbora primilo je carevinsko vieće u jednoj svojoj sjednici prošloga mjeseca. I to je nešto konkretnoga, čim bi se imalo podignuti gospodarstveno stanje pučanstva u Istri.

Mi moramo zbilja biti zahvalni, kako i jesmo, dvojici gospode naših zastupnika, i proračunskomu odboru i njegovom izvjestitelju u toj stvari, prvom podpredsjedniku zastupničke kuće dru. Kathreinu i svoj zastupničkoj kući za sve navedeno i bit ćemo c. kr. vladi i njezinim organom, kad prema tomu uzrade.

Poraba hrvatskoga jezika kod financijalnih i poreznih oblasti u Istri.

Interpelacija zastupnika profesora Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost g. ministra financija.

Dopisom 10. julija 1895. br. 227. dao je na znanje komesar financijalne straže u Pazinu tamošnjemu občinskomu uredu, da ima u zalihi samo njemačkih tiskovina za „nalazni pregled za pečenje rakije", i tražio je ponovno za dostavu odredaba sadržanih u tih tiskovinah na poreznike hrvatske narodnosti.

Iz toga se vidi, da je hrvatski zemaljski jezik i u toj struci financijalne uprave, kano žalibože i u drugih zapostavljen.

Da se takodjer u tom smislu poboljšaju odnošaji i zadovolji pravu i zakonu, upravljaju podpisani na njegovu preuzvišenost g. ministra financija sliedeći upit:

Jeli Vaša preuzvišenost voljna naručiti shodna, da se za stranke hrvatske narodnosti u Istri u občenju s njimi sa strane financijalne uprave oživotvori njihovo podpuno pravo u jezikovnom obziru, napose, da budu sve službene tiskovine neizuzev onih o nalaznih pregledih za pečenje rakije providjene takodjer sa hrvatskim tekstom, i da se takove, ako ih neima u zalihi kod c. k. financijalne direkcije u Trstu, iz zalihe za Dalmaciju dobavi.

Predana 21. decembra 1895.

Sa podpisi gg. zastupnika Spinčića, Laginje i drugova.

Hrvatski jezik c. kr. ravnateljstva pošta i brzojava za Istru.

Interpelacija zastupnika Spinčića i drugova na njeg. preuzvišenost g. ministra trgovine.

Oglasom c. kr. ravnateljstva pošta i brzojava za Trst, Primorje i Kranjsku od dne 18. novembra t. g. br. 39246, bio je razpisan natječaj za ponovno popunjenje izpražnjenoga mjesta poštanskoga odpravnika kod c. kr. poštanskoga ureda u Cerovlju i bio je taj oglas priobćen „uglednomu predstojničtvu občine u Cerovlju" sa molbom, da ga čim prije medju tamošnjimi stanovnici razširi.

Sjedište občinskoga predstojničtva za Cerovlje je u Pazinu. Cerovlje je čisto hrvatska porezna občina, a spomenuti oglas sastavljen je samo u njemačkom jeziku.

Pošto se c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu služi i inače prema Hrvatom Istre njemačkim ili njemačkim i talijanskim jezikom, uslobadjaju se podpisani postaviti na njegovu preuzvišenost g. ministra trgovine ovaj upit:

Jeli Vaša preuzvišenost voljna naložiti c. kr. ravnateljstvu pošta i brzojava za Trst, Primorje i Kranjsku, da prema Hrvatom Istre rabi hrvatski jezik, a u slučaju Cerovlja poduči ga, da u tom mjestu stanuju Hrvati i da ima njegova občinska oblast svoje sielo u Pazinu.

Predana dne 21. decembra 1895,

u podpisana po zastupnicih Spinčića, Laginji i drugovih.

---

† Dr. Ante Podreka

Evo se i opet otvorio jedan prerani grob nad svježim proljetnim cvjetom, koji je upravo najljepše cvjetati počeo, a sirotica Istra zavila se opet u crninu. . . . . I Ti si dakle, nezaboravni Ante morao, da podlegneš neumoljivoj sudbini, kojoj se prohtjelo otrgnuti iz naručaja razcviljenim roditeljem jedino upориšte, raztuženoj domovini najljepšu uzdanicu, a mnogobrojnim znancem i prijateljem najmilijeg druga, brata i značajnog pobratima.

Dra. Antuna Podreke neima više! Neima više, težko je to reći tim više, što je mili naš pokojnik tek sada, iza kako je svršio sve svoje nauke mogao, htjeo i počeo bio živjeti na radost kruto sada razcviljenih roditelja, rodjaka, ostavljenih prijatelja, — živjeti na uhar i pomoć svojoj užoj i široj domovini i cielom čovječanstvu. Nu gorke li istine, i tu se moramo obistiniti onaj nepobitni dogma: „Med koljevkom i meu rakom trnjem staza prostrta je svakom".

* * *

Pokojnik rodio se god. 1867. od siromašnih istarskih roditelja u Štrpedu, u občini buzetskoj, u Istri, gdje je polazio i pučku školu.

Pomoću nezaboravnog župnika *Bratulića* i preč. gosp. kanonika *Flega* koji su već u malenom djačetu upoznali velikih umnih sposobnosti, mogao je pokojnik svršiti god. 1889, državnu njemačku *gimnaziju* u Trstu i svršio ju s odlikom, te se zaputio još iste godine na sveučilište u Zagreb, da u našoj priestolnici, kako se pokojnik češće sam izraziti znao, bolje nauči svoj materiuji jezik, koji je toliko ljubio. Tu je pokojnik dobio *Gorupovu* štipendiju i položio prvi državni izpit s odlikom. Ostale je izpite potegao na gradačkom sveučilištu, gdje ja bio lani promoviran i na čast doktora prava.

Poslje dvogodišnje sudbene prakse u Trstu, stupio je pokojnik tamo negdje u veljači 1895 k gosp. dru. *Dinku Trinajstiću*, odvjetniku i načelniku grada Pazina, u odvjetničku praksu. Ondješnji rodoljubi, upoznav u njemu veliki um i žarku domovinsku ljubav, imenovali su ga već u svibnju predsjednikom pazinske podružnice sv. Cirila i Metoda. Žalibože, kad je najljepše počeo raditi za mukotrpni hrv. narod u Istri, na Stjepanje u 1 sat u jutro, iza kratkotrajne težke bolesti, providjena svetotajstvi umirućih, pokosila nemila smrt!

* * *

„*Vivos voco. Mortuos plango. Fulgura frango*". (Žive zovem, mrtve oplakujem, gromove lomim).

Tužno li su odmjevali zvuci zvonova župne crkve u Pazinu, kad no su svojim turobnim glasom dne 27. pr. mj. u 4 sata poslije podne navještali rodbini, prijateljem i znancem miloga pokojnika, da je sprovod krenuo iz kuće žalosti u božji hram i *pozivali* ih, da se onđje pomole za spas duše miloga pokojnika i da mu izkažu posliednju počast („*Vivos voco*".)

Usried crkve, koja je bila u taj par dubkom puna pobožnog občinstva, podignut bijaše krasan odar, a nanj se položilo lies, izkićen cviećem i vienci s ganutljivimi nadpisi, a okolo odra gorjelo je bezbroj voštanica, koje su svojim drhtavim sjajem još većma povećavale svečboću tugu. Mrtvačko opielo odpjevao je prečastni gosp. župnik prošt. *Josip Orbanić* uz asistenciju v. č. gg. župnika *Zrađeka iz Gologorice* i *Vitezića iz Lindara*, *župeupravitelja Frulića iz Grdoselа*, *kapelana Hradeka*, i dvojice čč. oo. franjevaca iz Pazina, a prigodom istoga mnogi već nisu mogli dulje susprezati suza, već udariše jecati u sav glas.

Poslije svršenog obreda u božjemu hramu zabrujila su opet turobnim glasom zvona, kan da i ona *plaču* za milim pokojnikom i navještala svim, da sprovod kreće iz crkve na posliednje počivalište („*Mortuos plango*".)

Sprovod stupao je sliedećim redom: Pred liesom nosile su u bielo odjevene djevojčice tri vienca sa napisi: „*Dru Ant. Podreki — dr. D. Trinajstić, Dru. Ant. Podreki — dr. D. Vitezić, i dru. Antunu Podreki — Prijatelji*", dočim je pred njima išlo propelo, kojeg trakove držahu dvie u bielo odjevene djevojčice. Po strani liesa stupahu pokojnikovi prijatelji i štovatelji gg. *dr. Ivan Zukon, drž. Juraj Koraca*, sudbeni pristav *dr. Giacomelli* i gradjevni pristav *Majstrović*. Uz njih stupale su djevojčice držeće trakove na liesu pripete. Za liesom bijahu prvi pokojnikovi roditelji i brat mu, rodjaci, prečastni kanonik *Flego* i velika deputacija iz rodnog mu mjesta Štrpeda. Dr. *Dinko Trinajstić* išao je za njima kano zastupnik občine Pazin i dr. *D. Vitezića*, predsjednika družbe sv. Cirila i Metoda za Istru. Sliedili su za tim: g. *Fran Flego* takodjer u zastupanju načelnika buzetskog g. *dr. M. Trinajstića*, gg. župnici *Gabrielić*, *Bukovec*, *Grašić*, *Gojtan*, *Ščulac*, *Kropek*, *Stefanutti*, g. kapelan *Kemr*, tinjanski načelnik *Defar*, gg. učitelji *Jelušić*, *Poščić*, *Baf*, pazinski občinski savjetnik *Pucić* u zastupanju občine Žminj, gg. občinski savjetnici odnosno župani *Bertoša*, *Jedrejčić*, *Ivić*, *Sironić*, *Opatić*, *Skok*, *Bučan*, *Grželć*, *Burelić* iz Boljuna; gg. občinski činovnici *Marijanović*, *Mandić* i *Španjol*, *g. Nehrony i Bubnić*, *Gjicić*, u zastupanju *Istarske posujilnice*, svi takodjer kao najtješniji pokojnikovi prijatelji. Sliedili su zatim sva gg. činovnici sa svojimi predstojnici gg. *Sorli*, *Apollonio*, *Rovis*, *Höger*, *Wrischer*, *Bresanscech*. Prisustvovali su takodjer gg. odvjetnici dri. *Fran Costantini*, *Adam Mrach i Costantino Costantini*, *gg. dri. Egidij Mrach i Ettore Costantini*. Dali se još zastupati *Bratimsco* iz Volosko g hrv. istarski *sveučilištari u Gracu* po drd. *Koraci*, *Istarska vinarska zadruga* po dr. *Zukonu*. Sliedilo ja za tim množtvo ljudstva, preko 2000 duša, i to gradjani i obćinari pazinski bez razlike stranaka. Sprovod bijaše u istinu toli krasan, da sličnoga nebijaše davno u Pazinu. Iz crkve krenu povorka na groblje, gdje bijaše lies još jednom blagoslovljen, ter uz občeniti plač i jecanje položen u prerani grob.

Razcviljenim roditeljem izrazili su preko g. dra. Trinajstića, koje pismeno, koje brzojavno svoju iskrenu sućut: prijatelji pokojnikovi iz Trsta, urednik „Naše Sloge" iz Kastva, gg. odvjetnici dr. Vitezić, dr. Laginja, dr. Stanger, dr. M. Trinajstić, dr. Ribar, c. kr. inžinir Dejak, c. kr. živinar Staudinger, g. župnik dekan Bersenda, g. župnik Slokovič i gg. župeupravitelji Piudulić i Ellner, istarski hrv. sveučilištari u Gracu i mnogi drugi.

Spomenemo li na koncu još nješto iz života i posliednjih dana nezaboravnoga našega pokojnika, mislimo, da se ne ćemo ogriešiti o pristojnost a da ćemo time bar donekle ublažiti duboku bol njegovih kruto razcviljenih roditelja i ostavljenih drugova.

Kad se mili naš pokojnik vratio iz Zagreba u Trst bio je stožerna točka, okolo koje se sakupljala sva ovdješnja slovenska i hrvatska mladež, koju je on svojom živom riečju, vatrenim i zanosnim govorom oduševljavati znao za najviše idejale, — domovinu. Kao takav bio je veliki zagovornik sloge izmedju Hrvata i Slovenaca, te su mu mnogi krat gorile oči pravim rodoljubnim žarom, kad bi se koji brat Slovenac liepo zahvalio na ovakvoj nazdravici. S ovoga su razloga punim pravom i braća Slovenci mnogo očekivali od nezaboravnoga pokojnika, nu žalibože jedni i drugi ostadosmo razočarani pred njegovim prerano otvorenim grobom.

Osim domovine ljubio je pokojnik svim svojim mladenačkim žarom i upravo djetinjom ljubavlju svoju rodjenu majku i otca, koje bi češće u svojih razgovorih sa suzami u oku spominjati znao.

Pokojnik bio je na dušni dan za zadnji krat u Trstu, te se okolo njega po običaju sakupila opet liepa kita prijatelja, nu nitko nije ni iz daleka slutio, da će ono živo oko, ona mila usta, iz kojih je izašlo toliko krasnih, rodoljubivih rieči, već za dva mjeseca uživati prerani grob.

Bolest pokojnikova bila je, koštо već prije spomenusmo, vrlo kratka. Osam dana prije božićnih blagdana legao je pokojnik shrvan težkom bolešču u krevet, gdje no ga tamošnja gg. *Jelušić*, *Perhanek*, *Kišić*, *Španjol*, uz ostale njegove prijatelje, a navlastito *gdju. ud. Pilat*, pravom bratskom odnosno materinskom brigom pazili. Nu uzprkos toj brizi i liečničkoj njezi jadnik je par dana kašnje izpustio svoju plemitu dušu. Netom je obolio, bio je tako stalan svojega konca, da je odmah odredio u koje da ga odielo obuku, te sam dao pozvati svećenika, da mu podje vierske utjehe. Jedino misao na žalostne jadne roditelje otežavala mu bol, pa je i znao moliti prijatelje, da jih tješe.

* * *

Mlad život položismo ovih dana u crnu raku! I sa drom. *Antunom Podrekom* bavit će se javnost. I on je bio smrtan čovjek i njegovo kratkotrajno djelovanje u javnom i družtvenom životu ostaje prosto razsudi. Negomi očekujemo mirne duše taj sud, te završujuć našu ovaj krat prežalostnu novinarsku

dužnost, svraćamo se opet na uvodni naš citat, te kad god budu o Božiću javila zvona, da se je narodio „*Kralj nebeski*“ i kad budu pozivala uz ostale vjernike i njegove žive prijatelje, da uz druge molitvice izmole koji „*Oče naš*“ i za njegovu dušu, tada će tužni zvonova glasi razprsiti svaki ma i najmanji oblačak, koji se bude možda nadvio nad njegovom nezaboravnom uspomenom („*Fulgura frango*“) a prijateljske će ustne šaptati s tacitom „Quidquid ex illo amavimus, quidquid mirati sumus, manet, mansurumque est in animis hominum, in aeternitate temporum, in fama rerum“.

Vječni ti pokoj nezaboravni Ante i lahka Ti bila hrvatska zemljica, koju si toli žarko ljubio!

Franina i Jurina

Jr. Dokle, ako Bog da?
Jur. Grem k pismenemu čoveku, da mi teštament stori.
Jr. Ča misliš peti stegnut?
Jur. Poć mi j' v Reku va zidariju.

* * *

Fr. Vero u Poreču, da je već počelo teplo.
Jur. Za ki dan te poć deputati ariju prominit.
Fr. Samo da ne zavrući previše.
Jur. U Puli da imaju vero jako fine banje.

Različite viesti.

Oprost od čestitanja. „Bratovšćini“ podario je g. Slavoj Jenko iz Podgrada 2 for., veleuč. g. dr. Dinko Trinajstić iz Pazina 2 for., prof. F. Matejčić u Kopru 3 for., veleč. g. Josip Grašić, župnik u Bermu 2 for. i gosp. Ant. Ellner, župeupravitelj u Kršanu 1 for. — Na korist družbe sv. Cirila i Metoda podario g. G. Sokolić iz Nerezina 1 for. i g. Fran Polić u Trstu 1 for. Za jedno i drugo družtvo podario g. Vjek. Spinčić 5 for.

K imenovanju zemaljskoga podkapetana za Istru. Talijanske listove Primorja iznenadilo je silno imenovanje g. zastupnika Stangera zemaljskim podkapetanom za Istru. A kako i nebi? Držali su naime općenito, da će biti imenovan takovim koji član saborske većine a priznati nam valja istinu, da smo pisali i mi još u predzadnjem broju od prošle godine, da će se izpuniti i ta želja istarskih Talijana — bude li bečka vlada slušala savjete iz Trsta. Ona nije ovoga puta tih savjeta poslušala i tako je došlo do imenovanja g. dra. Stangera, koje je valjda isto tako presenetilo gospodu u Trstu kano i u Poreču.

Glasilo saborske većine, poreška „*L' Istria*“, govoreć o tom imenovanju, piše, da se cesarska vlada nebi bila imala obazirati na saborsku manjinu, koja se nije valjda poboljšala od zadnjeg zasjedanja i kojoj, da nije stalo van do *smutnje* i *prkosa* (!?) „L' Istria“ se tješi time, da zemaljski podkapetan, dotično saborski podpredsjednik neće nikada u saboru predsjedati, jer kad bi i bio faktični predsjednik bilo kako i bilo čim zapriečen doći u sabor, saborska većina nebi dopustila, da njoj predsjeda podpredsjednik Hrvat. Ovo neka uzmu na znanje vladajući krugovi u Trstu i u Beču pa neka si odgovore na pitanje: komu je u istarskom saboru do smutnje i prkosa?

† **Jelena udova Spinčić.** Za vrieme manje od mjesec dana zadesila je trojicu naših rodoljuba i medjusobnih pobratima i tako rekuć susjeda nemila nesreća, što im nemilosrdna smrt ugrabila vriedne roditeljice, njihove mile majke.

Prvi bijaše na redu urednik našega lista, zatim župnik u Mošćenicah g. Ante Puž, a kao trećega pala je zlokobna kocka na našega zemaljskoga i državnoga zastupnika, dičnoga prvaka, veleuč. gosp. prof. Vjekoslava Spinčića.

Dne 25. pr. mj., uprav na Božić, preminu mu naime prevriedna majka Jelica nakon kratke bolesti, providjena sa svetotajstvi za umiruće, a oplakivana od mnogobrojne rodbine, od svih susjeda i od svih onih, koji su ju poznavali. Još pred tri dana zdrava i veseła, premda bijaše nastupila 81 godinu, neumolna smrt pokuca do dva puta na njezina vrata, te ju nesčekivano naglo ugrabi iz sredine njezinih milih, do skrajnosti ucviljenih i razžalošćenih.

Poput munje pronio se glas po Kastavštini i susjednih občinah o smrti vriedne majke obljubljenoga zastupnika i profesora. Iz bliza i daleka sjetemali se rodjaci i prijatelji, znanci i štovatelji ucviljenoga rodoljuba i svih njegovih na pogreb dične pokojnice, da joj izkažu posliednju počast, a njemu i njima neizmjernu ljubav, iskreno saučešće i bezuvjetno pouzdanje i poštovanje.

I zbilja nagrnulo je u selo Spinčići izpod drevnog Kastva dne 27. pr. mj. u jutro toliko naroda svake dobe, svakog stališa i obojeg spola, da ga tamo toliko nikad bilo nije. Na 9 sati u jutro bijaše uručen sprovod.

U kući žalosti sakupili se rodjaci i prijatelji obitelji, da izraze svima, osobito gosp. zastupniku osobno najsrdačnije saućut.

Malo poslje 9 sati krenu sprovod, koga je predvodio kastavski župnik dekan velečastni g. Ante Turak, uz podvorbu trojice drugih župnika i šestorice gg. kapelana, što iz Kastva i šusjednih župa i kapelanija.

Pred liesom nosili su mladići vience obitelji i rodbine, a za liesom stupali su prvi sinovi pokojnice Vjekoslav i Kuzma, zatim rodjaci, medju kojima bijaše i monsignor Vinko Zamlić, župnik voloski i pomorski kapetan Stanger, zatim narodni zastupnici gg. Jenko, Mandić, Stanger i M. Trinajstić. Sliedila je iza njih povorka naroda iz bliza i daleka. Bijaše tuj načelnik občine Kastav sa više zastupnika i savjetnika, načelnik volosko-opatijski sa više zastupnika i savjetnika te drugih rodoljuba iz Voloskog, Opatije, iz čitave Kastavšćine, Veprinca, Poljana, Berseča, Podgrada, Rieke itd.

Mrtve ostanke ponesoše u župnu crkvu sv Jelene u Kastvu, gdje je mnogobrojno svećenstvo odpjevalo svečane zadušnice, a iza toga odpjevao je sv. misu župnik bersečki veleč. gosp. R. Jelušić uz podvorbu dvojice mladjih svećenika.

Iz crkve krenu nepregledna povorka već poslije podne na groblje sv. Lucije izpod Kastva, gdje bijaše lies posliednji put blagoslovljen i položen u crnu zemlju uz plač i jecanje rodjaka i znanaca čestito pokojnice, koja će ostati dugo i dugo u uspomeni svim onim, koji ljube, ciene i štuju njezinoga narodnoga miljenika Vjekoslava i kojoj kličemo: Lahka ti bila domaća zemljica, dobra Jelice!

Okolo jednog sata sakupili se nekoji rodjaci i prijatelji g. zast. Spinčića u gostioni Jelušićevoj u Kastvu na zajednički objed, kod kojeg bijaše dakako središte svega razgovora mila pokojnica i njezin vriedni sin Vjekoslav, koji se je duboko dirnut i plačućim glasom prijateljem i znancem u ime svoje i rodbine najsrdačnije zahvaljivao na tolikoj ljubavi i na tolikom saučešću.

Kod prijateljskog stola sakupilo se na uspomenu blagopokojne starice 40 for. i to 20 for. za „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri“, a for. 20 za „Družbu sv. Cirila i Metoda u Istri“.

Gosp. zastupnik Spinčić bijaše već prije uručio mjestnomu župniku-dekanu velečastnom g. A. Turku 20 for. za siromašne župe kastavske, a blagajnikom „Bratovšćine“ i družbe sv. Cirila i Metoda svakomu po 50 for. na počast uspomene svoje premile majke.

I tako odužiše se koli rodjaci toli prijatelji i znanci uspomeni one skromne žene, koja nam je porodila muža, kojim se dići i ponosi naša šira i uža domovina i kojemu će biti stalno u velikoj tuzi i žalosti od neizmjerne utjehe oni izvanredni dokazi iskrene ljubavi i srdačnoga saučešća, i kojega neka Svevišnji nadari svojom milošće, da uzmogne kriepko podnieti ovaj težki udarac.

„Edinost“. Naša vriedna drugarica „Edinost“ počela je izlaziti od 1. t. mj. na cielom arku po tri puta na čedan u šesterih izadanjih. Oba izdanja stoje na god. for. 12 a na pol god. for. 6.

Preporučamo toplo ovaj ponajbolji list naše najbliže braće.

Novi odbor hrv. čitaonice u Kastvu. Na glavnoj skupščini hrvatske čitaonice u Kastvu, obdržavanoj dne 28. pr. mj. u družtvenih prostorijah, izabran bijaše medju ostalim i novi odbor, sastojeći od sliedeće gospode članova: predsjednik Mirko Jelušić, tajnik Vinko Rubeša i blagajnik Josip Šiljeny. Uz ove bijaše izabran i revizionalni odbor i odbor za predstojeće zabave i veselice. Čestitamo na sretnom izboru:

Za mužku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Gosp. Vjekoslav Spinčić, zastupnik naroda, za počastiti uspomenu pok. majke, darovao je 50 for. Na uspomenu iste pokojnice sabrao medju prijatelji i znanci iza pogreba kod objeda g. Rajmund Jelušić, župnik bersečki 20 for. — G. Vrabec Ivan, kapelan u Kastvu za saldo utemeljiteljne svote 50 for.

Predsjednik zemaljskoga sabora za Dalmaciju bijaše imenovan, kako se je predvidjalo g. dr. Miho Klaić, prvak narodne stranke u Dalmaciji. Njegovim zamjenikom bijaše imenovan zastupnik dr. Kvekić.

Novoimenovanoga predsjednika dra. Klaića bacila je ljuta bolest zadnjih dana prošle godine u krevet, ali imade nade, da će težkoj bolesti odoljeti.

Za poštenjaka A. Šestana priposlao nam je veleč. g. Ant. Ellner, župe upravitelj u Kršanu 1 for.

Iz Baške pišu nam, da je tamo umro 27. tek. mj. čelik rodoljub Juraj Kosčiga. Svjestni Bašćani dopratiše mrtve ostanke blagopokojnika u sjajnom sprovodu do hladna groba. Njegovom smrću gubi Baška pravog rodoljuba, koji je svojim poštenjem i čistim značajem znao braniti naša prava. Ponosom spominje se ime pokojnika u poviesti preporodjenja hrvatske sviesti i misli u Baški. Svemogući nadario ga svakim dobrom, a plemenita duša pokojnikova nauživala se raja. Slava mu!

Iz Kastva (Občinskim izborom). Službene, zakonom ustanovljene pripravе k izborom gotove su već od polovice novembra, a ipak izbora neima još ni danas, na početku jenara, dakle poslie mjesec i pol. Glavar Srdoč rekao je, da su neki prosili, da se izbori još neobave, i on da im je zadovoljio, te dodao, da će biti negdje 8. jenara. Ali ni za taj dan nisu još razpisani. Moguće, da će se klicati na novo ljeto. Vidjet ćemo, pa makar vam brzojavit. Oni neki, sam g. glavar će ih najbolje poznati, nisu dobro prošli kod izbora po županijah, pak nastoje, da se zategne, da dobiju vremena, da im odkuda sunce sine. Sastaju se, dogovaraju se, pletu svakojako. Glede muža, za kojega je občenit glas po Kastavšćini, da bi bio občinski glavar, govorili su najprije, da on neće da bude. A sad, kad su vidili, da je on odlučan korak učinio, i pokazao, da bi preuzeo na se veliko breme, kad bi to volja puka bila, sada rade koje šta proti njemu. Sad bi ga htjeli po sili za občinskoga činovnika, čim je on samo provizorno bio, a što već ni takovim nije. Drugi neki vele, da je preveć točan i savjestan, a tim najbolje odsudjuju sebe i najbolju svjedočbu daju onomu mužu, kojega ime već samo kaže, da je zato. Sav skup raznorožnih ljudi govori također po pojedinih mjestih i pojedinim ljudem, da je sav narod, osim nekoliko njih, s njimi, da njim i nebi koristilo inače glasovati nego će oni. To je varka za predobiti sliepe, al takvih je hvala Bogu malo. Jadnici oni su zdvojni, vide, da jih narod neće, pak se lačaju kojekakvih spletaka i varkah, kako se to čini preko Učke, odkud bi reć, da će crpiti svu nauku. Proti muževom, u koje ima narod vjeru, vele nekud, da su preveć Hrvati, drugud da niti nisu Hrvati, nego da su Talijani. Utekli su se na pomoć i krvnim našim neprijateljem, i tim najbolje pokazali, što su i kakvi su, te da treba, da se svi, koji pošteno misle, dignu na noge i spase čast i korist občine.

Odbijen utok. Kako je poznato, bijaše odsudjeno ovoga ljeta 38 Humljana radi umješanja u vršenje službene vlasti od okružnoga suda u Rovinju na zatvor od 8—15 dana. Tuženo bijaše okolo 80 pripadnika porezne občine Huma (občina Buzet) što su se bili po nagovoru poznatih buzetskih smutljivaca oprli popravku občinske kuće u Humu za hrvatsku školu. Odsudjeni uložište utok na vrhovno sudište u Beču al njim bijaše upravo za božične blagdane odbijen i tako će morati oni nesret i zavedenjaci u tamnici a pravi krivci smijati će se i gladati brkove šećuć po Buzetu.

„Obče delavsko izobraževalno prava varstveno in podporno društvo v Trstu“ priredjuje dne 4. jenara u dvorani „Tržaškega Sokola“ plesni vienček svojim članovom i prijateljem družtva. Pričetak plesa na 9 sati u večer, ulaznina 40 i 30 nč.

„Slavjanska čitalnica“ u Trstu priredjuje svojim članovom za ovogodišnju zimsku dobu sliedeće zabave: U subotu dne 11. jenara ples, v subotu dne 18. jenara ples i tombola; u subotu dne 1. febrara ples, dne 15. febrara ples. — Početak svaki put točno 9. sati na večer. — Gostove mogu upeljati članovi ako ih tri dana prije odboru prijave.

Listnica uredničtva.

Gosp. Kopriva. Vaše uspomene iz god. 1866 itd. nebi ugledale svietlo božje, ma da se i na glavu postavimo. Tà znate i sami, da se ob onoj osobi ni za dobro ni za zlo niti pismuti nesmije. Ona je za našu javnost intangibilis. Uspomeno o „boju“ izvolite nam poslati. Hvala na informaciji i onom izviešću. „Otče budi volja tvoja“ neima za sada, ako želite „Mladog Bogoljuba“ od istog pisca, po 1 for. i po 40 nč. izvolite nam javiti. Da ste nam zdravo!

Oglas.

Podpisani javlja ovim slavnomu občinstvu, da dozvolom visoke ces. kr. vlade od dne 24. novembra 1895. prodava **prah za mine i za lov**, te koji bi trebao jedne ili druge vrsti praha, neka se obrati pouzdano na

VINKA DUBROVIĆA
u Frančićih.

Traži se dieši

hrvatski stenograf

ponudbe **odmah** na upravu lista.

Prodaja vina
na veliko

Podpisani časti se javiti slavnom občinstvu, da imade do 1000 hekt. izvrstnog vina, bielog i crnog, posve naravskog iz svojih vinograda. Ciene su mu takve, da se ne boji konkurence.

Ustmene ili pismene ponude čeka do konca god. 1895.

Vodice, kraj Šibenika (Dalmacija)
Stipan Ivas
vinogradar i mešetar.

Javna zahvala.

Izričemo ovim najtopliju zahvalu svim prijateljem i svim dobrim ljudom, koji su prigodom prerane smrti našeg nezaboravnog sina, dotično brata

dra. Antuna Podreke

izrazili nam svoje sažaljenje. Neizreciva hvala cienjenoj gospodji I. Pilat, koja je materinskom ljubavlju i ustrpljivošću njegova miloga pokojnika za cielo vrieme njegove bolesti. Toj kršćanskoj i prijateljskoj dužnosti podvrgli se dragovoljno i pokojnikovi prijatelji gg. Jelušić, Perhanek, Kišić i Španjol, na čemu njim vječna harnost. Istotako izričemo našu toplu zahvalu gg. drom Čepelki i Bedenu, koji su nastojali, da otmu milog pokojnika preranoj smrti. Osobita nas veže dužnost, da se zahvalimo što srdačnije častnom mnogobrojnom svećenstvu, čč. otcem Franjevcem, svim oblastim, prečastnom kanoniku P. Flegu, sl. gradjanstvu i občinarom pazinskim, prijateljem, a napose dičnim našim strpedjanom i buzetskim rodoljubom, braći Slovencem i drugoj štovanoj gospodi, koja su iz raznih i dalekih strana Istre pohrlili u Pazin, da izkažu svojim prisustvovanjem zadnju počast milomu pokojniku. Bog platio svima.

Vječna uspomena njegovoj blagoj duši.

U Trstu, dne 27. prosinca 1895.

Dragutin Podreka
brat.

Mate i Ivana Podreka
roditelji.

H. STIBIEL,

Piazzetta S. Giacomo 3 — Trst — 3.

Slastičarna vrlo bogato obskrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *paste, torte, krokanti, pastiri, biskuterije fine, konfeti, fondants, čokolada, roks-drops* i mnogo drugoga peciva.

Posebno preporuča al. občinstvu za **svatove** svoje *kolače, krasne omote, škatulje* sa slastičami; sladko piće, rozolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se *točno* proti pouzetju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, kračnimi puhalkami i svimi pripravami, pradavaju se sada pô 110 i 120*) for. komad kod dobre znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladiše bicikla

Trst, tig velika vojarna.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, lieni, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Ta priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana podnka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava erudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladišću prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim erudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa tridim kačunkom, pripravni za početnike, pradavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli pradavaju se jedino samo proti gotovoj isplati.

Naručbe se izvršuju točne na sve kraje, voznina preste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Sakšie su se ciene biciklom radi novih i velikih pogodbah sa fabrikami i takodjer radi znatne bicikla, nalazećih se u skladišću, koji se sada radovoljno nudjaju po tako nizkih cienah.

„Bog i Hrvati"

najveći i najbogatije slikani ukšaj

kalendar za godinu 1896.

izišao je te se dobiva u svih knjižarah.

Takova kalendara sa toli obilnim sadržajem, te sa **68 slika** od kojih **30** zapremaju **čitave strane**, nije bilo.

Samo hrvatski kalendar „Bog i Hrvati" ima opisan boravak Njegova Velič. kralja u Zagrebu

za šestnaest slika i toi.

Car i kralj. — Put od kolodvora do prvog slavoluka. — Na Markovom trgu pod kraljevim konakom. — Pred kazalištem prije polaganja zaključnog kamena. — Njegovo Veličanstvo udara na zaključni kamen novog kazališta. — Slavoluk na trgu Franje Josipa. — Slavoluk na uglu Mesničke ulice. — Nj. Veličanstvo u kazalištu. — Razvsjeta Jelačićevog trga. — Nove srednje škole u Zagrebu. — Defiliranje školske djece pred kraljem. — Trg Franje Josipa I. — Kralj na plenu grada Zagreba. — Treći slavoluk pred sveučilištem. — Banderij. — Odlazak kralja.

K tomu su u ovom kalendaru mnoge slike o potresu u Ljubljani itd. itd.

Iz sadržaja spominjemo 8 pripovieseti (jedna kriminalna) preko 20 inih sastavaka *gospodarske pouke, sitnice, smiešice, muhamedanski odio, skrižaljke za pošlu, brzojav, mjernice, oborznice* itd.

Ćematizam i sajmovnik

Historički hrvatski kalendar, životopise, znanstvene sastavke itd. itd.

Premda kalendar „Bog i Hrvati" sa *60 slika* ima *17 arака* sadržaja stoji **broširan samo 50 nvč. vezan 70 nč.**

Nakladna tiskara

Antuna Scholza

u Zagrebu.

Trgovci dobivaju znatan popust.

Javna zahvala.

Ganutim srcem i iz sve duše izričemo svoj rodbini, prijateljem, znancem i svim susjedom, što su prigodom bolesti i smrti naše nezaboravne majke

Jelene ud. Spinčić rodj. Pavlinić

izkazali joj toliko ljubavi, a nama toliko saučešća i privrženosti, najsrdačniju zahvalu.

Naša iskrena hvala napose mjestnomu župniku dekanu veleč. g. Ant. Turku, što je pokojnicu sprovidio sv. otajstvi i predvodio njezin sprovod; veleč. g. R. Jelušiću, župniku bersečkomu, što je tom prigodom odpjevao sv. misu za pokoj njezine duše; gg. A. Pužu, župniku moščeničkomu, M. Mandiću, R. Revelante-u, kapelanu u Opatiji i J. Vrabcu, kapelanu u Kastvu, što su čitali sv. mise za pokojnicu; župniku veprinačkomu veleč. g. Miji Laginji, veleč. gg. kapelanom V. Klofandi iz sv. Mateja, J. Vodički iz Rukavca, V. Šileny-u iz Kastva i mladomisniku K. Mandiću; poglavitoj gospodi narodnim zastupnikom Jenku, Mandiću, Stangeru i M. Trinajstiću; velešt. gg. liečnikom dru. Šebesti i dru. Fabijaniću, javnom bilježniku g. Fr. Dubroviću, koji nemogav sam doći, poslao je svoga zamjenika g. Brajšu; uglednoj gg. občinskim načelnikom Kastva i Volosko-Opatije, kano i velecienjenoj gg. savjetnikom i zastupnikom obijuh tih občina; veleštovanoj gg. učiteljem Kastva, Svetoga Mateja, Rukavca, Veprinca i Poljana; častnim sestram reda svetoga Ivana od Pavla iz Voloskog; velecienjenoj gg. činovnikom občine Kastav, te dobrim našim susjedom, koji su riečju i činom miloj pokojnici i nama neprestano na uslugu bili, i svim sudionikom naše tuge i žalosti, poljodjelcem, obrtnikom, trgovcem, pomorskim kapetanom, mužkim i ženskim, gospodi, gospodjam i gospodjicam iz Kastva grada i ostalih županijah, iz Voloskog-Opatije, Veprinca, Poljana, Berseča i Rieke i svim onim, koji su nam brzojavno ili pismeno izrazili svoju sućut.

Bog platio svima!

Kastav-Spinčići, dne 27. decembra 1895.

U ime svega roda, ucviljeni sinovi

Vjekoslav i Kuzma Spinčić.

Kathreiner-

Kneippova SLADNA KAVA

Se dobi povsod - ½ Kile za 25 kr.

Haj je

Kathreiner

Kneippova sladna kava?

To je **zdrava hišna in družinska** pijača, ki se izdeluje v Kathreinerjevih tovarnah ter ima podoben okus kakor prava bobova kava. Poleg drugih prednostnij se ta **sladna** kava že potem okusu odlikuje pred drugimi takimi izdelki.

Kathreinerjeva kava je najokusnejša, najzdravejša in najcenejša primes k bobovi kavi. Ona je **čisto priroden plod v celih zrnih** in se rabi z velikim pridom namesto cikorije in drugih **zmletih** tvarin, ki se h' kavi mešajo, o kterih se pa kupec ne more prepričati, iz česa da so; uradne preiskave so pa dokazale, da so taki kavini nadomestki dostikrat z raznimi pritiklinami popačeni. Iz začetka se vzame ena **tretjina** Kathreinerjeve in dve tretjini prave kave; pozneje pa vsake polovico.

Tako postane kava veliko **bolj zdrava** in tudi mnogo **cenejša**. Kathreinerjevo kavo **priporočajo najimenitnejši zdravniki**, vsaki dan je bolj obrajtana kot zdrava **redilna pijača v javnih zavodih**, kakor tudi v **stotisočerih družinah**. Dobra je pa tudi »čista«, to je, brez primesi bobove kave, ker je zdrava, lehko prebavljiva, **redilna** in ob enem **okusna** jed.

Vsaka vestna gospodinja in mati, vsak prijatelj kave, ako mu je mar za lastno zdravje, naj rabi odslej **Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.**

Le na to naj vsak pazi, da ne bo goljufan s kakim ničvrednim ponarejenim izdelkom, zato naj jemlje le **izvirne bele zavoje z varnostno znamko**, kakor se tu na strani vidi, ter z imenom:

Kathreiner!

Pozor! Bodite previdni in ne pustite se prekaniti. Pristna „Kathreinerjeva kava" ima vedno enake, bele zavoje in se nikdar ne prodaja odkrita in na vago.

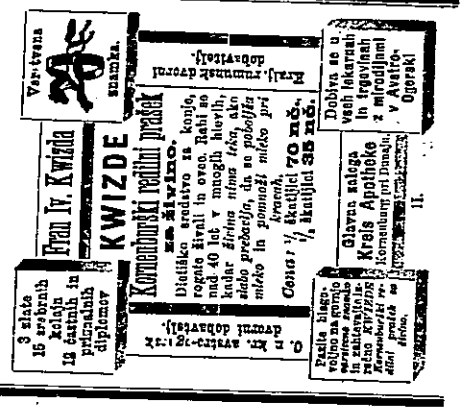

J. Pserhoferjeva

lekarna. Zum goldenen Reichsapfel.

I. Singerstrasse 15. DUNAJ.

Otvarjalče krogljice, proj imenovane kričistilne krogljice

staroznano lahko odvajajoče domače sredstvo.

To krogljico stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., lodca znašajoč 6 škatljic 1 gld. 5 nč.**, pri nofrankirani pošiljatvi po poštnem povzetju **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porta, in sicer: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 80 nč., 3 zavitki 3 gld. 65 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se **izrečno zahteva J. Pserhoferjeva otvarjalče krogljica**" in pazi je, da ima pokrov vsake škatljice leti podpis „J. Pserhofer v rudečih pismenih, karakterjih je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline 40 nč., pravo **Pserhoferjevo**, 1 pomadica

Trpežič sok, 1 steklenica 40 nč.

Balzam za goltanec, 1 zabl. 40 nč., poštnina pravo 15 nč.

Grenka tinktura za želodec, pravi Kinjin. Praške kakor imenovani. Kako razpošiljalče sredstvo ali otvrja in čisti želodec, kakor je pokvarjen.

Nezmotljiv imenitnejših izdelkov dobivajo „o ko drugih ta- in rudečim pismenih, karakterjih je videti na navodilu za porabo.

bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjeno tor se na zahtevanje ofico ni v nemo preskrbljujo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej dopolniti, ker **pošti manj kakor po povzetju.**

Mastilo za rane, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, poljubna moč 40 nč.

Tanokinčnika pomada *J. Pserhoferjeva*, za lase, 1 škatljica 25 nč., 2 škatljici 45 nč.

Ranocelni obliž 20 pok. prosto pošiljatve 70 nč.

Univerzalna čistilina 80) naše sredstvo proti pomadom, 1 steklenica 80 nč.

Prvi dopošiljatvi denarja po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc

Broj 2 U Trstu 9. jenara 1896. Godina XXVI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pošiljana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na ... arka.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 1½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Poziv na predplatu.

Po starom običaju pozivljemo naše stare predplatnike, da izvole obnoviti predplatu za god. 1896. pošto je eto nova godina nastupila.

Naš list stupio je godinom 1896. u XXVI. tečaj svoga obstanka, pa ako je imao u punom četvrt stoljeća svakojakih neprilika, na žalost našu imao ih je ponajviše sa nemarnimi predplatnici. Izdavanjo našega lista spojeno je sa velikimi novčanimi žrtvami, pa ako neima stalnih i redovito plaćajućih čitatelja, težko njemu, a još teže upravi, koja m o r a imati sredstva za tekuće troškove oko lista. Radi toga pri koncu godine molimo sve naše stare predplatnike i sve prijatelje hrvatske grane u Istri, da nam ostanu i nadalje vjerni i da nastoje pridobiti nam novih predplatnika, nove pomoći u našoj težkoj narodnoj borbi.

Ovom prigodom upozorujemo i sve one naše čitatelje, koji nisu do danas učinili svoju dužnost za tekuću, a nekoji žalibože i za više prošlih godina, da se već jednom odazovu našemu pozivu i svojoj saviesti — ako je imaju. Zaista nije pravo ni pošteno primati list a ne plaćati ga, te tim spravljati našu upravu u stotinu neprilika.

Komu je dakle do napredka hrvatskoga plemena u Istri, i koji želi, da tomu patniku do bolje budućnosti pripomogne, neka priskoči u pomoć redovitom predplatom našemu listu, tomu staromu i najvjernijemu učitelju, savjetniku i prijatelju našega puka. „Naša Sloga“ stoji na godinu za imućnije 5 for. a za seljake 2 for., na pol godine polovicu gornjih ciena. Novci neka se šalju upravi lista novčanom nakaznicom, jer je to najcienije.

U Trstu, jenara 1896.

Uprava „NAŠE SLOGE“

Istarski sabor.

Cesarskim ručnim pismom od dne 16. decembra 1895. sazvan je medju ostalimi takodjer istarski sabor za dne 8. t. mj. na novo zasjedanje — u Poreč.

Nakon poznatih demonstracija mjeseca jenara prošle godine u saborničnici sv. Frana u Poreču, upriličenih od talijanske saborske većine proti vladinom zastupniku, i poslije izgredà proti zastupnikom hrvatsko-slovenskoga kluba na istom saboru, izvedenih po ulicah i u samoj gostioni od porečke svjetine, držalo se općenito, da se zemaljski sabor neće više sastati u toli neprijaznom gradu, a to tim više, pošto gradić Poreč nije glavni grad pokrajine Istre. Tu misao — a budimo iskreni — i želju nesamo svega pučanstva hrvatsko-slovenskoga Istre i njegovih zastupnika, već dapače i potajnu želju i većine članova talijanske stranke u saboru, učvršćivala je i poznata težnja središnje vlade u Beču, da usredotoči u gradu Puli ponajvažnije urede, koli državne toli pokrajinske.

Općenitoj, tako rekuć, želji koli zemaljskog zastupstva, toli pučanstva, nije ni ovaj put zadovoljeno, što si mi tumačimo tako, da je došlo za rukom vladajućoj talijanskoj svojti Istre i njezinim pokroviteljem u Primorju i sada osvjedočiti savjetnike svietle krune u Beču, da nemiče sabora iz onog nemirnog grada, ili drži središnja vlada, da još nije posve puna mjera nemira, izgreda i demonstracija proti zastupnikom većine pučanstva pokrajine i proti njezinim činovnikom u saboru.

Bilo jedno ili drugo, Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I., koji ima pravo za Istru sazvati zemaljski sabor u koji mu drago grad pokrajine, sazvao ga je i ovaj put na novo zasjedanje u gradić Poreč.

Tuj će se dakle sastati zastupnici puka jedne i druge narodnosti, da viećaju i razpravljaju o duševnom i tjelesnom boljku i napredku svega pučanstva. Hoće li doći u istinu do ozbiljnog i trieznog razpravljanja korisnih i potrebitih predloga i osnova koli zemaljskog odbora, toli cesarske vlade i narodnog zastupstva, to će nam pokazati najbliža budućnost.

Što se tiče djelovanja zastupnika većine pučanstva Istre — članova dakle hrvatsko-slovenskoga kluba na zemaljskom saboru, to možemo unapried mirne duše uztvrditi, da će oni posvetiti svoje najbolje sile općenitom dobru zemlje — bude li se od strane zemaljskog odbora, sabora i cesarske vlade uvažilo njihove opravdane zahtjeve, osnivajuće se na državnih temeljnih zakonih.

Predstojećemu zasjedanju istarskoga sabora podaju nekoji krugovi osobitu važnost, i to stoga, što će — kako se govori — sam c. k. namjestnik g. vitez Rinaldini otvoriti prvo zasjedanje i što će cesarsku vladu zastupati u saboru izvanredni odaslanik t. j. c. k. kot. glavar g. F a b i a n i, dočim je do sada uvjek vladu zastupao dotični upravitelj c. k. glavarstva u Poreču.

Mi nepodajemo jednomu ni drugomu neobične važnosti, jer znamo, da i drugdje otvaraju sabore cesarski namjestnici, a za drugo smatramo posve naravnim, da vladu zastupa muž, na kojega nemože pasti ni sjenka sumnje o njegovoj pristranosti ili puke simpatije do jedne il druge stranke. Nu reć bi, da ono, što se smatra drugdje naravskim, u Istri dobiva značaj izvanrednosti, a to dolazi odatle, što je već sviet navikao na to, da u Istri nemože biti onako, kao što je drugdje po svietu. Dogodjaji u istarskom saboru od god. 1883. amo podaju mu za to obilna gradiva.

I doista, istarski sabor, premda je jedan od najneznatnijih sabora austrijskih, pružio je posliednjih dvanaest godina toliko iznenadjenja i toliko dokaza o nezdravih i neuredjenih odnošajih one pokrajine, da koli vlada toli občinstvo nekim nepouzdanjem i nekom napetošću izčekiva svako njegovo zasjedanje. Da se ti odnošaji koli u saboru toli u čitavoj zemlji već jednom urede, mora biti živa želja svakog njezinog pravog sina, pripadao jednoj ili drugoj narodnosti.

Dopisi.

Iz Nerezinah pišu nam 5. t. mj.: Evo me, g. uredniče, k Vam sa nekoliko upita i odgovora na naše šarenjake. Koliko vriede nerezinski podpisi za latinsku nedjelnu pjevanu misu? Kako su se isti podpisi postigli? Na prvo od ovih pitanja odgovara nam svaka najprostija nerezinska baba, da oni ne vriede više od boba; na drugo pak pitanje odgovara nam svaki razboriti i pošteni Nerezinac, komu nije do laži, nego do istine, da oni nisu pravi i iskreni izraz hrvatskoga nerezinskoga puka, nego djelo i posljedica one hitrine, onoga lukavstva i nasilja, kojim se znadu vrlo dobro poslužiti naši narodni dušmani, istarski šarenjaci i Talijani u njihove svrhe, a na štetu svega hrvatskoga puka u Istri, medju kojim se dadu neki lahko, osobito pak u Nerezinah. od šarenjaka zavesti i naputiti na ona protunarodna djela, koja će jako žalovati novi istarski, a osobito nerezinski naraštaj.

Prije svega iztičemo, da sv. mati crkva ne traži nikada podpisa od kršćanskoga puka, da može uvesti jedan ili drugi jezik u službu božju, nego ona se glede ovoga drži svojih pravila i danih povlastica, koli sredojega, koli sadašnjega vieka, pak bilo ovo ili ne po volji kršćanskomu puku, čigova je dužnost slušati, a ne zaporjedati u crkvi. Pak zato sv. mati crkva naredjuje, da se jedan ili drugi jezik rabi u sv. misi u jednoj plovaniji, biskupiji, pokrajini ili u cielomu kraljestvu, samo ako se je ovaj od starine ondje ili ako se mora rabiti polag one naredbe, po kojoj je zabranjeno u sv. misi rabiti dva ili više jezika ili ako sv. mati crkva podieli kakvu novu povlasticu, kao što ju je podielila crnogorskoj kneževini. Ovo je, što sam mogao izvaditi glede ovoga pitanja iz različitih knjiga, jer bogoslovje nisam učio. Nu čini mi se, da je ovo istinito, jer da bi sv. crkva pazila na podpise puka, onda bi ista morala podieliti povlasticu, da se obavlja služba božja u staroslavenskom jeziku ne samo u krčkoj, senjskoj, crnogorskoj i dalmatinskim biskupijam, nego svim slavjanskim plemenom, koji neprestano za ovo prose i kod kojih bi se našlo mnogo više podpisa u svakom selu i to bez ikakve prevare, nasilja i strahovanja, nego što se je razmjerno našlo u Nerezinah. Da bi nadalje sv. mati crkva pazila na podpise puka, onda bi morala podieliti povlastice takodjer drugim narodom: Francezom, Niemcem, Talijanom itd., što ipak ona ne podieljuje. Dakle opetujem, sv. mati crkva ne pazi na podpise,

PODLISTAK.

Na badnjak

Napisao Emin.

(Nastavak)

Ponoć se bližala.

U selu je jošte sve živo. svi su prozori razsvietljeni, jer je u nas drevni običaj, da seoski sviet Veliku Zornicu po mogućnosti dočeka na nogama. Najživahnije je svakako u starca Marka, u čijoj se kući večeras sabrala liepa kita susjeda i prijatelja, koji su iza večere posjedali oko ognjišta, da se na slušaju umnoga i čestitoga starine. A bio je Marko dobričina, kakvih neima mnogo. Na njegovom licu, što mu ga rubila srebrna kosa i brada, lebdio je neprestano blagi, dobroćudni izraz plemenite njegove duše, što mu se odrazivala u velikim i podosta živahnim očima. Tko bi ga samo jedan put vidio, više ga nebi nikada zaboravio, njegova bi mu se slika za uviek utisnula u dušu: one siedine. ono smjerno a ipak skroz dostojanstveno držanje, budilo bi u svakom udivljenje i počitanje, sdruženo s osobitim nekakvim čuvstvom sinovske ljubavi do liepoga i dobroga toga starca.

Nu osim toga, što je u Marka bilo dobro i plemenito srce, riesio ga jošte i bistar, oštar um, o čemu je već bilo govora na drugom mjestu; ovdje ćemo još samo napomenuti, da je on bio takodjer i pismen čovjek. Čitati i pisati naučio se, dok je služio kralja, a i kasnije nebi nikada propustio zgode, a da nebi bar u nedjeljama i svetcima pročitao budi što liepa i koristna. Najmilija mu je svakako „Naša Sloga“. I sada, premda je već dobrahno ostario, a oči mu se nekako iznenada, to ju on ipak rado čita, pa ne samo onaj razgovor „Jurine i Franine“, kao što to nekoji čine, već svu od početka do kraja, od prve do četvrte strane. A čita ju lagano, razborito, da znade i razumije što čita, da uzmogne kasnije i drugim pripoviedati o čemu je čitao. Tako si je vrli Marko malo po malo nakupio i mrvu znanja, što je svakako najviše pripomoglo, te je njegovo imanje bilo onako liepo i umno uredjeno, a njegova kuća najljepša i najveća u čitavom selu. Ta ne veli se u zalud: „znanje je moć“. Imao Marko i ženu, nu ova mu se pred nekoliko godina preselila u bolji sviet, ostaviši mu jedinca sina. koga je oženio sa Maričevom Ankom, kćerju mjestnoga župana, djevojkom, da joj na daleko nebi premice. Usred ognjišta žari se omašni badnjak, a na stolcu nedaleko njega stoji vrč s vinom, kojim je Marko počastio svoje prijatelja.

Ovi su mirno pušili i napeto slušali, što im Marko kazuje.

Pripoviedao im je koješta, a na posliedku svrnuo govor i na naše domaće prilike, na drevna naša pitanja, u obće na pokret hrvatskoga naroda u našoj tužnoj Istri, jer valja znati, da je Marko kraj svoje dobroćudnosti, pravednosti i poštenja bio i žarki rodoljub, Hrvat dušom i tielom.

I „tabele“ se dakle ipak bacile u kut. E da, tako je, Tulijanom ide sve onako, kako si i sami žele, reče Marko trpajući duhan u crnu, zemljenu lulu. — Dašto da im ide dobro. Gledjite malko, kako ih se sve boji, premda ih je malen broj, a zašto? Jer znadu vikati i bučiti. Činimo i mi tako, pa ćete vidjeti, da će nam biti bolje. Al ovako? Mi šutimo, svaku nepravdu strpljivo podnašamo, ljubimo ruke onim, koji nas batinaju i lemaju i koji nas tlače i gaze kao niemu zvier. Pa i pravo nam budi, tko nam je kriv, te se jošte niesmo naučili pameti, srdio se Markov sin Pave, kršna ljudina, žarka i odvažna srca, prava slika hrvatskog junaka.

Govorio je živo i vatreno, a gnjevni onaj izraz, što mu se bio u to prelio očima, ublažio se ponekle tek onda, kad je zirnuo na stranu, uučio glavitu Anku, svoju vjernu ženu, koja je, spremivši djecu na počinak, čistila i redila po kuhinji, a činila je to toli spretno, toli okretno, da ju je bilo upravo milota gledati.

— Pave, vruća je u tebi krv. Ti bi rado, da se to sve u jedan mah promieni, ali to se neda tako na brzo. Doć će već doba, kad će i naše stvari krenuti na bolje, ne boj se, al polako, samo polako, mirio starac žestoka sina.

— Dašto, polako i smjerno kô janjad, da nas lakše zakolju, podrugljivo će Pave.

— Nemoj tako Pave, mirno će starac, do toga ne može da dodje toli lasno. Danas nije već sviet, kao što je bio negda. Sada je i narod ponekle otvorio oči, a i sama oblast počela se brinuti i za njeg. A za sve to moramo dakako zahvaliti onim našim dičnim braniteljem, koji za nas govore i u viecu i u saboru, dà, pred istim presvjetlim našim kraljem. Dok su oni uz nas, mi neimamo uzroka, da zdvajamo ni da očajamo, nego valja da molimo dobroga Boga. da nam ih dugo poživi na diku i na slavu cielog našega naroda. Živili! I starac uze vrč s vinom, pa gucnuv nekoliko puta, predade svomu susjedu, a ovaj dalje, dok ne dodje vrč u ruke zvonara Mata, koji potegnuv ljudski do dva puta, položi vrč na prijašnje mjesto, pucne jezikom, obriše si rubcem brkove, pa uzklikne:

(Dalje sliedi).

nego na svoje zakone i povlastice, koje je ona tekom vremena podielila i koje jošte u svojoj mudrosti podieljuje, bez da pita podpisa od dotičnog puka. Sad pak pitamo nerezinsku šarenjačku gospodu: zašto ste pošli tražiti podpise od puka, kad vam je kapelan u staroslavenskom jeziku pjevao sv. misu? Zar ne, da sami sebe osudite? Da, upravo za svoju propast ste dobili one podpise. I zbilja, da je nerezinski puk i crkva imala pravo na latinsku misu, što je onda bilo od potrebe tražiti podpise od Petra i Marije? Nisto li vi ovim načinom upravo dokazali, da neimate prava na latinsku, nego na glagoljsku misu, kad trebujete podpisa puka, da ju dostignete? Ako ste imali pravo na latinsku misu, onda vam je bilo to pravo crkovnomu sudu jednostavno prikazati, a on pak kao pravedni sud bi bio po zakonu sodio, nu pošto toga prava niste imali, zato ste se podpisom utekli i tako sami sebe osudili. Dakle Nerezine ne imaju prava la latinsku, nego na glagoljsku misu; kapelanska crkva nije izgubila ovoga prava u ono malo godina, pošte se je nezakonito prekinno u sv. misi hrvatski jezik i to rad eskudice staroslavenskog misala; sada pak, kad ga je crkva dala tiskati, dužnost je vratiti se na stari običaj. Kroz ovo kratko vrieme pak nije pošla u propis latinska misa, jer nisu prošle još godine, koje se za crkovni propis zahtjevaju i jer su svi kapelani poslije Colombisa prosvjedovali i nastojali, da se uvede stari običaj, staroslavenska misa, na koju naša crkva imade pravo, pa makar bili svi Nerezinci protivni. Zakon je zakon i kao takav ne smije se po volji jednoga gospodina ili jednoga cieloga zavedenoga puka mienjati. Dakle ordinarijat da bi i hotio, ne smije uvesti latinsku misu, pošto ova crkva ima pravo jedino na staroslavensku, koju misu je sv. crkva odobrila isto kao latinsku i zato se ne smije ukinuti, gdje je kao u Nerezinah zakonito bila uvedena od naših pradjedova i crkovnih pastira. Nu stavimo, da je zbilja u ovo malo godina naša crkva izgubila svoje pravo na staroslavensku misu, onda ga isto ima rad drugih uzroka, naime rad zloporabe mješanja jezika u sv. misi, koje se nije niti po istom Colombisu ukinulo. Jeli dakle istina, da šarenjački podpisi nevriede više od boba, pošto vriedjaju prava naše crkve?

A što pak da rečemo o drugom pitanju, t. j. kako su se ovi podpisi postigli? Lukavost šarenjačku prosudite najprije po prigodi, koju je izabralo občinsko upraviteljstvo, da je postigne. Ta prigoda bila je nedjelja poslie smućenja, baš onda, kad je stigao u Nerezine gosp. kapetan sa petoricom oružnika i gosp. Šalatom. Tad je ovaj gospodin, mjesto nagovarati puk, da se podloži crkvenoj volji, počeo javno agitirati predlogom, naperenim očevidno proti gosp. kapelanu. Reče po prilici: umirite se i sve ćemo ponaprviti, dobit ćete latinsku misu, samo treba da se svi podpišete na molbenicu, koju smo pripravili. Razumije se po sebi, da se je neumorno radilo kroz svu sedmicu, da se je sve upotriebilo, što je mogla i znala šarenjačka bitrina i lukavost, da se je teklo od kuće do kuće i svakomu se davalo razumjeti, da je ozbiljna volja nerezinskog gospodina, da se svi njegovi dužnici moraju podpisati, ako ne žele biti tuženi. Mjesto pak, gdje su se imali izvesti ovi podpisi, bio je studenac, gdje se je nalazio g. kapetan, da se ovako bolje sakrije otrov, koji se je s ovimi podpisi tražio proti nerezinskom hrvatskom puku i da se sam gosp. kapetan uvjeri, kako je dobar dio našega puka protivan glagolskoj misi, kako da ne znade i svako dieta, da je bilo već sve unapried pripravljeno i naredjeno, da se moraju barem neki ondje naći i svoje podpise demonstrativno za latinsku misu dati. Nego ne samo da su se ovi podpisi javno činili na studencu radi već navedenih uzroka, već jošte, da može svakoga vidjeti i čuti nerezinski gospodin i da tako svojom prisutnošću sklone one, koji se za stalno nebi nikada bili podpisali.

(Konac sliedi).

Na grobu

Dra. Antuna Podreke,

odvjetničkog kandiduta

preminuvšeg na Božić 1895.

Sonet.

Teci, suzo! . . ali suze neima:
Prem je srce oklopila tuga,
U grob svježi plemenitog druga
Zapanjena zjena zuri niema.

Tek što, Ante, prispje, — sām posvema
Biede svoje kršeć niz veruga, —
Znanstvenoga na vrh vidokruga,
Već nam eto u Bogu zadriema.

Težka li gubitka biednoj Istri,
Kojuj treba takovih sinova,
Da ju rieše tmine i okova!

Tko da dneve starcem ti razbistri,
Kojim bješe jedino ufanje? . . .
Moli Boga i za nju i za nje!

Anton Antončić.

Milom pokojniku

Dru. Antonu Podreka

umrvšem u Pazinu na Stjepanje god. 1895.

I.

Sjevera li sante prijetile ti ledne,
Il stabovlje neba kršilo se svodu,
Da se ko bljesk ote sirotanskom rodu,
I ostavi ovdje sve jalne i bjedne?

Il tko gore tamo o Stjepana godu
Kavgu prosu ljutu med angjelce vrjedne,
Pa je mirit bilo i druge i jedne,
I otet se tebi, pa uz taku zgodu?

A na putu nitko već te neće sresti,
Tek će vjerna tvoja ovdje ostat slika,
Zimzelen će haran rod joj vjenac spjesti.

Kad već ode, bilo pustit zamjenika.
Tko će sada ovdje na tvoj stolnc sjesti?
Gdje da li se nadje tebi ravna dika?

II.

Take ode! — rod naš tebe trebô toli,
Pazio te milo kano dušu svoju,
Gledao te tako kô prvog na broju,
Kano spas svoj za kog svedjer bolan moli!

Mladjan tako Ante! — tek o svome znoju
Dovinu se zore svoje u muci i boli,
Pa u osvit eto smrt tebe zavoli,
Prê no da te vidju u junačkom boju.

Z Bogom Ante! — a ti u nebeskom domu,
Prijestol se gdjeno vječnog Boga diže,
Moli vijek tamo za spas rodu svomu!

Oh, do tamo ljudska nepravda ne siže,
Tebi zlatnom toli, kano malo komu
Čuti će se molba, jer si Stvorcu bliže!

Silvan.

Franina i Jurina

Fr. Govore, da se vide na Nerezinah nekakve prikaze, štripi al vukodlaki.

Jur. Ma tako deju, da ih je videt okolo studenca najviše, jedan da ima pune zlata, neki šila, drugi planju, treći maršan, plug itd.

Fr. Če ne bi dobro malo poškropit z blagoslovljenom vodom.

Jur. Aj bi, ma se nebi saki pustil, zač sam ja nejde videl, kako su neki bižali iz crikve po vratih i po poništri, kada je pop zapival škropeć: *„Poškropiše me“.*

Fr. Onda njim ni više pomoći.

Jur. Bi reć, da ne.

Različite viesti.

Otvorenje istarskoga sabora. Kako je poznato, otvara se istarski sabor dne 8. t. mj. u Poreču. Za prvu sjednicu dobili su zastupnici uz poziv predsjedničtva također program ili dnevni red. Sabor se otvara točno o podne. Po običaju biti će prije otvorenja svečana sveta misa u stolnoj crkvi. Na prvoj sjednici obaviti će se obične formalnosti, t. j. pozdravi predsjednika i vladinoga zastupnika.

Naš urednik odputovao je jurve put Poreča, te se nadamo dobiti kratko pismeno ili brzojavno izviešće za današnji broj o prvoj sjednici ili otvorenju sabora. (Vidi brzojav).

† **Dr. Miho Klaić.** Opet se zavio hrvatski narod u crno za jednim od najvriednijih sinova svojih, za uzor poštenjakom i uzor značajnikom, za vodjom i prvakom naroduе stranke u Dalmaciji, za starim boriocem za hrvatska prava — za g. dra Mihom Klaićem. Nu ako za njim suzi svako hrvatsko oko, zaplakalo je gorko nad njegovim prerano grobom pučanstvo naše krasne Dalmacije sve od Raba na sjeveru, pak sve tamo do Spića na jugu

Vjerni drug i suborioc nezaboravnoga Mihovila Pavlinovića pošao je na bolji život za njim, ostaviv raztužen sav hrvatski narod, a razcviljenu čitavu Dalmaciju.

Blagopokojni Klaić rodio se u Konavlih kraj Dubrovnika god. 1829. Izučio je pučke i srednje škole u domovini, a sveučilište u Padovi, gdje bijaše promakaut na čas doktora matematike. Kasnije položio je izpite na bečkom sveučilištu. Pedučavno je neko vrieme na gimnaziji, nu svemogući tada Talijani liše ga službe.

Dr. Klaića bijaše namienjena god. 1869. čast i služba zemaljskoga nadzornika i izvršitelja za upravne poslove kod školskoga vieća za Istru, ali on se te časti nehtjede poprimiti, već osta radje bez službe i časti u svojoj Dalmaciji.

Dr. Klaić bijaše izabran god. 1861. u dalmatinski sabor, god. 1873, u carevinsko vieće, a od god. 1877. zasjedao je uviek u delegacijah, i na svakom od tih častnih i važnih mjesta odlikovce se znanjem i poštenjem.

Uz nezaboravnoga Pavlinovića on je najzaslužniji muž Dalmacije, a njegovo političko djelovanje neće Hrvati Dalmacije zaista nikada zaboraviti. Za pohrvaćenje svoje uže domovine stekao si je neizmjernih zasluga, pak je posve naravski, da hrvatski narod gorko plače za takovim sinom.

Sa našom braćom u kršnoj Dalmaciji plačemo i mi nad svježim grobom poštenjaka Klaića, kličuć mu: Lahka ti bila domaća gruda i naužívao se raja nebeskoga.

Čim smo u Trstu doznali za tu golemu narodnu nesreću odposlali su odavle pojedinci i družtva obitelji pokojnikovoj i naprodnim listovom brzojavne sažalnice. Urednik našega lista brzojavno izrazio je svoje saučešće vriednom sinu dičnoga pokojnika, odvjetniku dru. Peri Klaiću, a političko družtvo „Edinost“ zamoli urednika „Narodnog Lista“ za zastupanje kod pogreba velikog pokojnika.

Upraviteljem c. kr. kotarskoga glavarstva u Poreču bijaše imenovan c. kr. namjestnički tajnik g. Alojs Lascinc.

Bivši upravitelj toga glavarstva, gosp. pl. Schaffenhauer preuzeo je jurve službu c. kr. glavara u Kopru. Tim glavarstvom upravljao je nakon odlazka gosp. pl. Schaffenhauera u Poreč, c. kr. namjestnički tajnik g. Perinello, koji ostaje i nadalje kod istoga glavarstva.

Za podružnicu sv. Cirila i Metoda u Veprincu uplatili su članarinu od 26. rujna do 30. prosinca god. 1895.: Mijo Laginja, župnik 25 for., I. A., Nino Bačić, pomorski kapetan, Ivan Bačić, asistent, Blagar Ivan, krčmar, Peršić Andre, pomorski kapetan, Pošćić Josip, Hlanuda Anton, Tancabel Mate, Zigulić Ivan posjednici po 1 for., Krštof Josip stolar, Tancabel Ivan, pisar, Zupan Fran, kapelan, Jeletić Ivan, umirovljeni stražmeštar po 1 for.

Anićić Josip, bogoslov, Blagar Mate, Andretić Andre, Pošćić Ivan Cimbić, K. M., Leopold Rumac, posjednici, Blagar Vinko, postolar po 1 krunu. — Lučetić Andre, Pošćić Antun, Stanić Antun, Jeletić Josip, posjednici po 20 nčv. (Sliedi.)

Iz Kastva (*K občinskim izborom*). Konačno su občinski izbori razpisani. Nedjelju bilo je to klicano i službeni oglasi to vele. Za izbore ustanovljena su tri dana, naime za svako izborno tjelo jedan dan.

Izbornici III. izbornoga tjela imadu izabirati utorak dne 14. jenara t. g.

Izbornici II. izbornoga tjela imadu izabirati u sriedu dne 15. jenara t. g.

Izbornici I. izbornoga tjela imadu izabirati četvrtak dne 16. jenara t. g.

Svaki dan počima izbor u 9 sati prije podne.

Broj izbornika III. tjela je jako velik, pak se mnogim i mnogim čudno čini, zašto se je za to tjelo odlučilo samo jedan dan.

Neka bude i tako. Izbornici neka dodju onaj dan, kad su pozvani u 9 sati i neka čekaju, dok na nje red dodje, dok ih pozovu. Ako bi slučajno zakasnili, ako nebi bili prisutni, kad se ih prozove, neka čekaju, dok svrši prozivanje onoga tjela, i onda neka se prikažu k glasovanju. Svi imadu pravo dati svoj glas, i neka ga dadu, pak glasovalo se i do pol noći i dalje. Na noge junaci! Osvježitajte si lice!

Stipendije za istarske djake. Za školsku god. 1895.—96. odati će se tri državne stipendije siromašnim djakom, pripadajućim kojoj občini Istre, koji uče liečničtvo ili pravo na sveučilištu u Beču. Svaka je štipendija od 157 for. 50 nvč. Za slučaj da nebi bilo molitelja za navedene struke, odati će se gornje štipendije također gimnazijalcem iz Istre, ali tada samo u iznosu od 84 for. svako. Molbe sa dokazi valja odposlati c. kr. namjestničtvu u Trstu do 31. t. mj.

Za oprost od čestitanja na korist družbe sv. Cirila i Metoda priposlao nam je veleuč. g. dr. I. Šebesta, občinski liečnik u Kastvu for. 2. U istu svrhu priposlao nam veleč. g. Pravdoslav Filiplić, župnik u Žminju for. 1.50.

Izpravak. Posliednji put smo javili, da je zastupnik Vjekoslav Spinčić za počastit uspomenu svoje premile majke, darovno 50 for. „Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri“, 50 for. „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru“ i 20 for za siromahe kastavske župe. Ovo posliednje izpravljamo u toliko, da je isti darovao za siromahe kastavske župe ne 20, nego 50 for. te dodajemo, da je iste na badnjak veleč. gosp. župnik dekan kastavski razdielio medju najveće siromahe rečene župe i tim mnogim bar ponekle oladio badnjak i Božić.

Iz Oprtlja pišu nam 29. pr. mj.: Od davne starine pjevalo se, g. uredniče, u našoj crkvi u Oprtlju na zornicah epistolu i sveto evangjelje u našem pučkom jeziku t. j. nekada glagoljski, a kasnije hrvatski. U tu svrhu služila je gg. svećenikom poznata crkvena knjiga „Ščavet“. Prošloga adventa nastala je i u tom pogledu kod nas promjena. Gg. svećenici nisu pjevali više epistolu i sv. evandjelje hrvatski, nego latinski. Naš puk, osobito izvanjski, prigovarao je toj novotariji, koju uvedoše gg. svećenici jedino radi toga, da zadovolje šaki liberalaca, a da uznemire sav izvanjski puk.

Ova novotarija g. župnika Ivića jamči nam, da je on u Oprtlju opet skočio na konja, s kojega je bio pao, putujuć u . . . . . Piran. Naši prvaci potužiti će se radi te novotarije prič. ordinarijatu, jer im je poznato, da nesmije ništa samovoljno u crkvi mienjati. I ovim putem dajemo to do znanja prič. gg. kod ordinarijata — ako je komu do nas stalo.

Otvorenje muške i ženske podružnice družbe sv Cirila i Metoda u Dubašnici. Veselite se o podružnice sv. Cirila i Metoda, što ste dana 29. pr. mj. zadobile dvie mlade sestrice, koje će raditi uz vas svom ljubavlju za naš zapušteni narod. Veselite se dà, jer su uda ovih dvih sestrica krepka i jaka, te zato nadati se je, da će i liepo napredovati. A da ova naša nada nije uzaludna i da će se brzo prestati vikati v tako razvikanom šarenjačtvu po Dubašnici, svjedoči nam to, da je prvi dan njihova života, brojila ženska podružnica 47, a muška 56 članova, a ovi članovi jesu lica, kojim ne ima nikakva prigovora. Te dvie sestrice uz „Hrvatsku čitaonicu“ baciti će stalno rodoljubne iskre po našoj liepoj Dubašnici, da što je sliepo, progleda, a ono, što je mlačno, da se ugrije za našu narodnost, da negleda niti na osobnosti, niti na interes, nego da svom ljubavlju srca svoga stupe uz one borioce, koji su se prigodom posliednjih pokrajinskih izbora pokazali kao pravi značaji. Blagoslovio im Bog njihovu svrhu i bio im sretan uspjeh!

Sada nješto o otvorenju podružnica, nu u kratko, jer prostor Vašega lista mi ne dopušta, da napišem sve one liepe rieči, u kojima se je odsjevalo pravo i žarko rodoljublje i da nabrojim sva ona krasna lica liepih Dubašnjarka i da spomenem one svjestne Dubašnjare. Otvorenje bilo u 3 sata p. p. u prostorijama „Hrvatske Čitaonice“. Soba za čitanje bila je dubkom puna. Od stranaca treba da spomenem presvjetlog g. dra. Vitezića, dra. M. Trinajstića i druda. Antončića. Otvorio je jednu i drugu podružnicu zajedno gosp. dr. Vitezić, kao predsjednik družbe sv. Cirila i Metoda, kojemu se je oko suzom orosilo, napominjajuć nevolje, koje trpi jadni istarski Hrvat, kojega bije led odanle, odakle bi ga moralo suncegrijati i što je najveće zlo, da protivnici naši ne dopuštaju nam, da učinimo i Ljubimo svoj materinski jezik. Zatim preporučio je osobito krasnom spolu, da budu dobre majke, te da odgoje sinove svoje, da budu dobri katolici i Hrvati, a u tom, kako da ih odgoje, da će jih podučiti krasna knjižica *„Majka u radu za Boga i Hrvatsku“*, kojih je poklonio 10 iztiska, da se iždrebaju medju članice ženske podružnice.

Tada, poslje kratkoga odmora bio je jednoglasno izabran odbor za obadvie podružnice. U odbor ženske podružnice izabrane su: gdja Katica Maškulin, rodj. Skarpa sa gdjicami Maricom Kraic i Maricom Sabalja; a u odbor muške podružnice izabrani su veleč. g. župnik M. Mužina sa Ivom Bogovićem i Petrom Škarpa. U odboru jedne i druge podružnice jesu članovi, koje se odlikuju kao vrle Hrvatice i Hrvati, pa nada jest svih članova, da će sada pokazati svoju radinost i ljubav, da se izpuni svrha podružnica tako, da ako sada brojimo ujeto preko 100 članova, a do godine dao Bog brojili jih do 200. U radu njihovom pomagao jih Bog i ona sveta stvar, za koju su odabrani, da budu na čelu! Čim je izabran odbor, javi se za rieč veležastni g. župnik, da se zahvali u ime odbora jedne i druge podružnice, preporučujuć članovom medjusobnu ljubav i da podupiru svojim radom odbor i zahvali se g. Vitezića, dru. M. Trinajstića i druda. Antončića, što su svojom prisutnošću uzveličali ovaj dan. Zatim je liepo i pučkim govorom orisao život naših sv. apostola, koji su nam uz vjeru donieli i milu glagoljicu i ujedno progovori o svrhi družtva. Zatim se javi za rieč dr. M. Trinajstić, koji je vatrenom riečju govorio o koristi škola, kojih potištena Istra osobito potrebuje, te je u tom zanemarena kao nijedna pokrajina naše carevine i kako naša siromašna djeca moraju po jednu i dvie ure ići daleko od svoje rodne kuće, da štogod za život nauče. Nije li ovo sramota na koncu 19. vieka, koji se diči, da je viek prosvjete! Poslje se prijavi su riečć dr. Antončić, koji je oduševljeno govorio o lju-

bavi napram materinskom jeziku, te tom prigodom krasnoslovio pjesmu našega neumrloga Preradovića „O rodu i jeziku“, a kako je lepo uspjeo, svjedoči mu živahno pljeskanje i gromoviti „živio“. Tada predloži veleč. g. župnik, da članovi podružnice na blagdan sv. apostola prisustvuju svečanoj službi božjoj, da tim pokažemo zahvalnost, koju moramo, da imamo napram sv. braći i da jih molimo, da i jednom istarskom Hrvatu sine sunce pred njegova vrata. Taj predlog bijaše primljen jednoglasno. Iza toga stavile su upit članice ženske podružnice na veleč. g. župnika, kao predsjednika „Hrvatske čitaonice“, da li mogu na korist družbe priredjivati zabave u prostorijah Čitaonice. Na što im odmah dade dozvolu u ime odbora. Napokon izigrane je za žensku podružnicu 10 iztiskа *„Majka u radu“*, a za mužku *„Glasnika presvetog srca Isusova“* 10 iztiskа.

Čim je to izgrano, zahvalio se je gosp. dr. Vitezić svim onim, koji su se trudili oko otvorenja, osobito pak veleč gosp. župniku, na što je dvoranom zaorio gromoviti „živio“. Moram da još spomenem, da su bile zastupane podružnice iz Štrpeda, Sv. Ivana i iz Veloskoga po g. dru. M. Trinajstiću i 2 podružnice iz Omišlja pa drndo. Antončiću, a došla su još i sliedeća 2 brzojava iz Mihotić: *Cvale, napredovale na korist istarskoga patnika, kliče posestrima u Mihotićih*: *„U duhu s vama veselimo se vašemu napredku te kličemo: sretno! Tončić, Dubrović, Zahija“*. Nadamo se, da bi jih bilo više, ali otvorilo se ih iznenada, te tako nije se moglo javiti u „N. Slogu“ radi kratkoga vremena. Oko 7 sati razišli smo se svi veseli i zadovoljni na liepom uspjehu, koji nas je svih iznenadio. Kako je ovo otvorenje djelovalo na narod, vidi se odatle, što se danomice kojigod prijavlja, da ga se upiše. Završujem kličuć im: rasle, cvale i napredovale!

Ali ne mogu da ovom zgodom zašutim jednu osobitu viest, a to je, da našemu *„žijor Juštu“* na 16. t. mj. ističe rok njegova vladanja, te se nadamo, da ćemo brzo imati i mi nove občinske izbore, radi kojih dignite se o sviestni Dubašnjari na noge i oslobodite se jedanput staroga sraba.

Izvješće o glavnoj skupščini „Bratovšćine sv. Cirila i Metoda“ kod sv. Jakova u Trstu. Predsjednik kanonik preč g. Josip Križman, predstaviv izza molitve sakupljenim članovom vladinog povjerenika g. nadkomesara Bern. Bachera, otvori skupščinu govorom o ugodnom stanju „Bratovšćine“, o njezinom djelovanju, ističuć zasluge gosp. M. Pretnera za crkveno pjevanje i veledušnu požrtvovnost nasliednika mu g. J. Macáka, te o namjeri „Bratovšćine“ kao katoličkog i bogomoljnog društva. — Tajnik Miroslav Pretner izvješćuje o djelovanju odbora. Pjevački zbor pjeva kod službe božje u slovenskom jeziku u crkvi sv. Antona staroga i kod sv. Jakova. „Bratovšćini“ priraslo je ove godine 263 članova, te jih broji ukupno 573. Izraža se priznanje i zahvala bivšemu podpredsjedniku p. prof. Mandiću i bivšem blagajniku č. g. Iv. Koruzi na njihovom djelovanju, sl. podružnici družbe sv. Cirila i Metoda, koja prepušća prostorije u svojoj školi u porabu; slavnim uredničtvom „Edinosti“ i „Naše Sloge“, koja donašaju bezplatno objave i izvješća i svim plemenitim podupirateljem „Bratovšćine“. Računsko izvješće kaže, da je „Bratovšćina“ imala prihoda kr. 1375·82, a razhoda kr. 522·82 (za pjevanje kr. 362·88), tako, da joj osta 853 krune. — Odstupajućemu odboru izreče skupščina zahvalu, a u novi odbor za upravnu godinu 1896. bijahu jednoglasno izabrani p. n. gg.: *J. Križman* predsjednikom; *P. Flego, L. Ljubić, J. Macák, Iv. Macarol, J. Mikul, Fr. Primožič, L. Sažarin i A. Scagelj* odbornicima. — Pošto izrekoše tri člana nekoje želje, zaključi predsjednik skupščinu molitvom. — Odbor sastavio je u svojoj prvoj sjednici upravu, te bijahu izabrani: preč. g. kanonik *Petar Flego* podpredsjednikom, g. cand. jur. *Janko Macák* tajnikom, g. posjednik *Luka Saražin* blagajnikom.

Židovski sud o biskupu Flappu. Obećali smo u predzadnjem broju, da ćemo donesti vrlo laskavi sud glasila trščanskih krivonosaca o porečko-puljskom biskupu g. Flappu. Ovim se odazivljemo obećanju donašajuć taj sud po ovdašnjoj „Edinosti“ te izbjegavajuć s poznatih razloga svaku rieč tumačenja.

Židovski list piše dakle ovako:

„Jedan njegov prijatelj, koji ga pozna vrlo dobro, opisuje nam budućega trščanskoga biskupa ovako: Flapp je Korminac i pokazuje u svojih činovih znakove obitelji Furlanske, koji su nastali po križanju tamo došlih Latina sa starimi Karnjeli. On je živahnog pamćenja, bistrog duha, nadahnuta često dobrotnim humorom, koji čovjeka veže. U izvršivanju svoga duhovnoga zvanja je revan, nastojno je u svojoj biskupiji, da čednošću svoga primjera poboljša dosadašnje zle navade svećenstva. Čovjek bi mislio po osobi i tipu, da iznenadjuje svojom odlučnošću. U istinu u časovih naginje k nestrpljivosti. —

Kaptol, koji je sad okolo njega, očito ga podupire u njegovom boju proti slavenskim težnjam nižega svećenstva u pokrajini, a u Vatikanu, kamo je vodio svoje hodočastnike, niesu mu tajili zahvalnosti kurijine. Od svih biskupa, koji su podpisali poznati pastirski list proti slovenskoj službi božjoj, najvjerniji je u izvadjanju toga Flappa i u tomu ga je sliedio jedan jedini drugi ugledni prelat — biskup Missia u Ljubljani. U Trst će doći u kaptol, koji je već tisuću puta pokazao svoje simpatije za poslovenjenje crkve. Tu će se moći pokazati kao čovjek, prožet čuvstvom svoje dužnosti. Nadati se treba, da se ne će iznevjeriti nadam, koje u njega stavljaju katolici biskupije.“

Naša „Edinost“ na to nadovezuje: Moramo se smijati kad židov u „Piccolu“ govori u ime katotika, ali da hvali Flappa i Missiju — tomu se ne možemo smijati.

Iz Kaštelira pišu nam 26. decembra. Dopis — izpravak — i izpravak na izpravak iz Kaštelira u „N. S.“ razpalio je krv i uzrujao živce naših protivnika, da neznaju kojemu se svetcu uteći. Koprcu se na sve strane, ali težko se je proti istini boriti!

Da se ipak pred svietom opravdaju, i da operu svoje krasno lice, evo kakva se oni sredstva latiše:

Glasoviti pop Pellerin, bivši župnik čozotske biskupije, a sada župe upravitelj u Vižinadi, pozove nekoliko kašteliraca na 23. t. m. u svoj župni ured, da ih sasluša i u zapisnik stavi njihovu izjavu ticuć se naših crkvenih obreda sa sliedećim službenim pozivom:

„No. 124 Signor . . . . . Castelier.

Si prega di comparire in questo Ufficio Parrocchiale nelle ore antimeridiane del giorno 23 Dicembre corrente per essere sentito su quanto sarà interogato.

Dall' Ufficio Parrochiale
Visinada 21 Dicembre 1895.
Dn. Pietro Pellerin,
(L. S. am: parrle.

Tumač bio je vižinadski kapelan, jer je popu Pellerinu naš jezik posve nepoznat, premda ima župu sa dvie trećine Hrvata.

Taj talijanski svećenik pošao je uznemirivati puk uprav za božićne blagdane kada svi slave onoga, koji nam je mir na sviet donio. Promicatelj toga uznemirivanja je glasoviti Kaštelirac sa svojim ćelavim drugom. To su dva legina apostola, odmetnici svojega roda, koji visoko nose glavu — po onoj narodnoj: prazne tikve nad vodom plivaju. Svaki njihov napor i svaku njihovu navalu na naše svetinje ćemo junački odbiti. Naši stariji su se Bogu u našem milozvučnom jeziku molili, a tako ćemo i mi dok nam krv po žilah teče. Bog će nam pomoći, da istina nadvlada, i da zasramljeni ostanu protivnici naših najsvetijih uspomena.

Ako se pop Pellerin toliko zauzimlje za svoju Italiju, slobodno mu je vratiti se, njegovi župljani će mu veselo platiti putne troškove.

Mi pako pitamo popa Pellerina, kakovim pravom je kaštelirske župljane pozvao u svoj ured i od njih iztraživao stvari ne tičuće se njegove župe? Tko ga je na to opunovlastio?

Ako njegov predpostavljeni t. j. presv. Ordinariat ne vjeruje kaštelirskom upravitelju, i ako želi saznati kako stvar stoji, može poslati svojega komesara, da u Kašteliru izpituje i iztragu vodi dok se o stvari osvjedoči.

Tim nepravdanim činom je pop Pellerin prekoračio granice svoje jurisdikcije i zlo oporabio svoju urednu vlast.

Na to opozornjemo presv. porečki Ordinariat.

Kaštelirci, koji su se pozivu odazvali, imaju pravo zahtjevati plaću od popa Pellerina za izgubljeno vrieme — s drugi put odbiti njegov poziv.

Klub stranke prava u Zagrebu imao je 19. pr. mj. sjednicu u prostorijah uredničtva „Hrvatsko domovine“. U toj sjednici došao je velik broj odličnih otačbenikah iz raznih stranah naše domovine. Takodjer hrvatski radnici odaslaše dvojicu svojih pouzdanikah. Radostno bijahu pozdravljeni stari članovi stranke prava: barun *Rukavina* i *David Starčević*. Videći nje opet u svojoj sredini, ojetiše se članovi svoje prijašnje nepomućene sloge i vidiše ujedno u njima jamstvo za iskren i složan rad u buduće. Klub stranke prava uvjerio se je, da se David Starčević nikada nije egriešio o načela stranke prava, da je njegov patriotizam i ljubav za hrvatsku domovinu iznad svake sumnje, i da razlozi, s kojih je bio izključan, nisu ništa drugo, van redbinske zadjevice, o kojima klub nije mario niti razpravljati, a još manje uzeti ih za povod izključenju, pa je usrdno pozvao Davida Starčevića, da opet pristupi u klub stranke prava, čemu se je David Starčević na radost kluba i odazvao. *Predsjednikom kluba je uz jednodušno i živo odobravanje izabran u veliko zienjeni barun Rukavina.* Mimo mnogih drugih važnih predmetah zaključeno je, da se hrvatski zastupnici stranke prava na careviuskom vieću u Beču ponovno umole, neka bi svojim posredovanjem nastojali, da se spor u stranci prava povoljno rieši.

Bratovščina hrv. ljudi u Istri. Kao oprost od čestitanja prigodom promjene godine podariše za „Bratovščinu“ sliedeća p. n. gospoda: Dr. Dinko Vitezić, odvjetnik u Krku, Rajmund Jelušić, župnik u Berseču, Puž Anton, župnik u Mošćenicah i Miroslav Grosman u Kastvu svaki po 2 for.

Primila je nadalje „Bratovščina“ sliedeće darove i prinose: Profesor i narodni zastupnik Vjekoslav Spinčić za počastiti uspomenu pok. mu majke Jelke, umrle na Božić 1895., darovao 50 for. — Istom tom prigodom t. j. u dan pogreba, sabrao Rajm. Jelušić medju prijatelji u Kastvu za „Bratovščinu“ svotu od 20 gld.

Sakupljeno u veselom družtvu na predlog dra. Ivana Krstića u Matuljih dne 31. oktobra 1895. for. 8.50.

Uplatili godišnju članarinu. Vrabec Josip, Šileny Vjenc. u Kastvu, Petrak Josip u Zvonečaj, Juretić Petar u Kastvu, Matetić Josip u Marčelji i Kirac Jakov u Medulinu svaki po 1 for. Isti darovao 1 for.

Povjerenik Brozović Alb. u Vrbniku sakupio godišnje prinose od sliedećih: Brozović Alb. 8 for., Dminić Jakov, župnik, Brušić Josip d. p., Volarić Frane d. p. i N. N. svaki po 1 for.; Matanić Petar, Ivošić Ivan, Bozanić Ivo, Volarić Niko i Parčić Anton svaki po 50 nvč; Volarić Dinko 40 nvč.; Brusić Mate iz Resike, Sparožić Josip, Grašković Anton, Grašković Mate, Matanić Mate, Justić Ive, Polonijo ud. Kate i Bolonić ud. Marija svaki po 30 nvč.: N. N. 20 nč.

Doposlali nadalje godišnje prinose: Grbac Ivan u Grbci 1 for., Orlić Ivan u Sušaku 30 nvč. Mezulić Niko u Premanturi 50 novč., Andrijčić pop Mate u Buški 1 for., Oršić pop Mate 1 for., Barbalić Mate, nadstojnik svjetionika u Prviću 50 novč.

Objava. *Tamburaši!* Poznati skladatelj i osobiti prijatelj naše milozvučne narodne tambure g. *V. G. Brož*, kapelnik i učitelj pjevanja i glasbe na kr. velikoj gimnaziji riečkoj, izdati će 1. sielnja „Album plesova“ za podpuni tamburaški zbor. Tim se omogućuje, da sva naša tamburaška družtva uz mali trud u najbližih poklada kod plesnih zabava sve moderne i domaće plesne komade izvadjati budu mogli.

Sadržaj „Album plesova“ sastoji od *osam* najnovijih, melodijoznih, efektnih i vrlo lahkih komada, naime: 1. *U sladkoj sanji* (Valček). — 2. *Prvi cjelov* (Polka francaise). — 3. *Pokladne cragolije* (Polka tramblame). — 4. *Na te mislim ja* (Mazurka po motivih naslova). — 5. *Uspomena na zlatni Prag* (Četvorka). — 6. *Balkanska jeka* (Brzopolka — Galopp). — 7. *Škotska* — 8. *Kolo*. — Ciena „Album plesova“ jest 5 for. i to u *predplatah do 31. o. mj.* kod skladatelja g. *V. G. Broža*, kapelnika, Rieka—Sušak.

Opomena za sve, naziv je krasno uredjenoj knjižici, koju smo priložili 53. broju našega lista i koje sadržaj preporučamo našim cienjenim čitateljem najtoplije. Radi se o važnom pitanju za svakoga. Knjižica je ujedno okrašena krasnim naslovnim listom: „Kathreinska djevojka“, koja pripovieda kratku, istinitu i za svaku obitelj poučnu pripoviedku.

Prilog. Današnjemu broju priložemo knjižicu ljekarne i drogerije „k svetomu duhu“ Ede Tomaja (nasljednik B. Winger).

Brzojav.

Poreč, 8. jenara 1896. — U prisutnosti 28 zastupnika i namjestnika sliedilo je otvorenje sabora. Namjestnik poduljim talijanskim govorom predstavi zemaljskoga kapetana i podkapetana, označiv zadatak predstojećeg zasjedanja. Prema koncu pozdravi sabor posve kratkim hrvatskim govorom i pročita formulu svečanog obećanja samo ta'ijanski a kot. kapetan istu hrvatski. Zemaljski kapetan talijanski pročita nastupni svoj govor, naglasiv, da je njegov program njegova prošlost i potrebu talijanskog kao razpravnog jezika. Većina odobrava, manjina prosvjeduje. Konačno poziva sabor na uzklik evviva Njegovu Veličanstvu, manjina uzklikne živio. Podkapetan izreče pozdravni govor hrvatski. Većina i galerija prigovara i buči. Umirili se kad isto opetuje italijanski, naglasiv ravnopravnost i nepristranost sa predsjedničke stolice. Predsjednik pozivlje sabor na svečano obećanje. Članovi manjine čitaju formulu hrvatski uz silnu buku u saboru i galeriji, i uz prigovaranje predsjednika. Predsjednik pročita carsku odluku o dokinuću zaključka zadnjega zasjedanja glede razpravnog jezika. Svi šute. Defranceschi pročita prosvjed proti hrvatskom nagovoru na prvom mjestu od strane podkapetana. Većina i galerija odobravaju. Spinčić odgovarajući Defranceschi-u prosvjeduje proti izključivo talijanskom nagovoru predsjednika. Ovaj ga prekida. Galerija i većina buče. Predsjednik nedozvoljava govoriti. Uz sveobće komešanje digne predsjednik današnju sjednicu i najavi za sutra 9. t. drugu.

Listnica uredničtva.

Slavni „S. D. M.“ u D. Odazivljemo se rado i ljetos Vašoj molbi sa željom, da bi se gg. sjetila našega lista kad jednom stupe u javni život — čega do sada na žalost neopažamo. Živili!

Listnica uprave.

Gosp. G. F. Pula: pravo je do konca 1895.

Gosp. N. N. Onog „Fr. i Jur.“ nemožemo u list uvrstiti, jer bi se duhovi razdražili; nedirajuć u živo, umiriti će se bez dvojbe strasti i tako sretnijo rieširi ono pitanje. Živili!

Gg. braća P. Rieka: do konca tek. god. hoće se još for. 1.25. Živili!

Gosp. M. J. Karojba: za godinu 1893. primili smo for. 1.60, i sada for. 3.40. Zdravo!

Gosp. S. P. Rieka: Dugujete nam za god. 1894, 95 i tekuću; list Vam šaljemo na Rieku. Živili!

Izjava.

Na molbu g. I. Kanta, kapelana i g. Iv. Maljavca, krčmara u Roču, izjavljamo ovim, da nije ni jedan ni drugi od njih napisao ili nam doposlao razgovor „Fr. i Jur.“, uvršten u našem listu mjeseca oktobra, a tičuće se jedne smutnje, kod koje bijaše i krvi.

Uredničtvo „Naše Sloge“.

Književnost.

Bog, obitelj i domovina po talijanskog za naš puk priredio Ivan Mahulja učitelj knjižica XVII—XVIII. — God. IV. U Zadru 1895. Izdaje družtvo „Pučka knjiga“ za čudorednu i gospodarstvenu prosvjetu. Urednik-tajnik R. Katalinić Jeretov.

Oficij ili služba za mrtve. Ciena 20 nvč. U Zadru 1895; nagradjena tiskarnica Petra Jankovića.

Oglas.

Podpisani javlja ovim slavnomu občinstvu, da dozvolom visoke ces. kr. vlade od dne 24. novembra 1895. prodava **prah za mine i za lov**, te koji bi trebao jedne ili druge vrsti praha, neka se obrati pouzdano na

VINKA DUBROVIĆA
u Frančićih.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

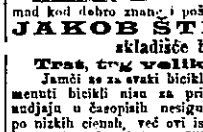

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripadarami, prodavaju se sada pć 110 i 120 for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ
skladište bicikla
Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Ta prilika mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se radi naučili voziti. Svakomu bicyklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa trdim kaučukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvrše u točne na sve kraje, vozarina preste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,
Sv. Ivan, broj 6611, kod Trsta.

*) Sačule su se ciene biciklom radi novih i velikih povoljbah za fabrikanti i takodjer radi raznih bicikla, nalazećih se u skladištu, koji se sada radovoljno nudjaju po tako nizkih cienah.

H. STIBIEL,

Piazzetta S. Giacomo 3 — Trst — 3.

Slastičarna uvjek bogato obskrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *paste, torte, krokanti, pastici, biskuterije fine, konfeti, fondante, čokolada, roks-drops* i mnogo drugoga peciva.

Posebno preporuča sl. občinstvu za **svatove** svoje *kolače, krasne omote, škatulje* sa slasticami; sladko piće, rozolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se *točno* proti pouzetju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2½%	30-dnevni odkaz 2%
7- „ 3%	3-mesečni „ 2½%
31- „ 3½%	6- „ „ 2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopilo nove obrestne takse v krepost z dnem 21. septembra, 25. septembra in odnosno 17. oktobra t. l. po dotičnih obljavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakazanice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Rok kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec Silbinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — b r e z t r o š k o v.

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Iskase vsih vrst pod najumestnejšimi pogoji.

P r e d u j m i.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Krediti na dokumente v Londonu Parizu, co linu ali v drugih mestih — provizije po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohranu

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, l. ali srebrni denar, inozemski bankovci itd p pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne bank italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 17. septembra 1895.

„Bog i Hrvati"

najveći i najbogatije slikami ureseni

kalendar za godinu 1896.

izišao je te se dobiva u svih knjižarah.

Takova kalendara sa toli obilnim sadržajem te sa **68 slika** od kojih **30** zapremaju **čitave strane,** nije bilo.

Samo hrvatski kalendar „Bog i Hrvati" ima opisan boravak Njegova Velič. kralja u Zagrebu

sa šestnaest slika i to:

Car i kralj. — Put od kolodvora do prvog slavoluka. — Na Markovom trgu pod kraljevim konakom. Pred kazalištem prije polaganja zaključnog kamena. — Njegovo Veličanstvo udara na zaključni kamen novog kazališta. — Slavoluk na trgu Franje Josipa. — Slavoluk na uglu Mesničke ulice. — Nj. Veličan-tvo u kazalištu. — Razvrsta Jelačićevog trga. — Nove srednje škole u Zagrebu — Defiliranje školske djece pred kraljem. — Trg Franje Josipa I. — Kralj na plesu grada Zagreba. — Treći slavoluk pred sveučilištem. — Banderij. — Odlazak kralja.

K tomu su u ovom kalendaru mnoge slike o potresu u Ljubljani itd. itd.

Iz sadržaja spominjemo 8 pripovjesti (jedna kriminalna) preko 20 inih sastavaka *gospodarske pouke, situice, smješice, muhamedanski odlo, skrižaljke za poštu, brzojav, mjernice, obrazuice* itd.

ematizam i sajmovnik

Historički hrvatski kalendar, životopise, znanstvene sastavke itd. itd.

Premda kalendar „Bog i Hrvati" sa *60 slika* ima *17 arsha* sadržaja stoji **broširan samo 50 nvč. vezan 70 nč.**

Nakladna tiskara
Antuna Scholza
u Zagrebu.

Trgovci dobivaju znatan popust.

Svaka Hrvatica mora da se predplati na

„Pariško Modu"

Jedini hrvatskim jezikom pisani modni žurnal na slavenskom jugu.

Ciena je „Pariškoj Modi":

na cielu godinu . . . . 4 for.
na pol godine . . . . . 2 „
na četvrt godine . . . 1 „

Predplatu prima:

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch)

Zagreb, Ilica.

Najljepši, najveći, najinteresatniji i najjeftiniji hrvatski ilustrovani list, koji je vriedan, da ries dom svake hrvatske obitelji jest:

„Dom i Svieť"

Ciena mu je:

na cielu godinu . . 6 for. — nvč.
na pol godine . . . 3 „ — „
na četvrt godine . 1 „ 50 „

Sa šaljivim listom „Zvekanom" 50 nvč. više za svaku četvrt.

Predplatu prima:

Svećar u GORICI

J. Kopač

Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji . . . . . klgr. po for. 1.20
„ obični . . . . . „ „ „ 1.—
Granis . . . . . „ „ „ —.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Se dobi povsod - ½ Kile za 25 kr.

Kaj je
Kathreiner
Kneippova sladna kava?

To je **zdrava hišna in družinska** pijača, ki se izdeluje v Kathreinerjevih tovarnah ter ima podoben okus kakor prava bobova kava. Poleg drugih prednostnij se ta **sladna** kava že potem okusu odlikuje pred drugimi takimi izdelki.

Kathreinerjeva kava je **najokusnejša, najzdravejša in najcenejša primes** k bobovi kavi. Ona je **čisto priroden plod v celih zrnih** in se rabi z velikim pridom namesto cikorije in drugih **zmletih** tvarin, ki se h' kavi mešajo, o kterih se pa kupec ne more prepričati, iz česa da so; uradne preiskave so pa dokazale, da so taki kavini nadomestki dostikrat z raznimi pritiklinami popačeni. Iz začetka se vzame ena **tretjina** Kathreinerjeve in dve tretjini prave kave; pozneje pa vsake polovico.

Tako postane kava veliko **bolj zdrava** in tudi mnogo **cenejša.** Kathreinerjevo kavo **priporočajo najimenitnejši zdravniki,** vsaki dan je bolj obrajtana kot **zdrava redilna pijača v javnih zavodih,** kakor tudi v **stotisočerih družinah.** Dobra je pa tudi »čista«, to je, brez primesi bobove kave, ker je **zdrava, lehko prebavljiva, redilna** in ob enem **okusna** jed.

Vsaka vestna gospodinja in mati, vsak prijatelj kave, ako mu je mar za lastno zdravje, naj rabi odslej **Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.**

Le na to naj vsak pazi da ne bo goljufan s kakim ničvrednim ponarejenim izdelkom, zato naj jemlje le izvirno **bele zavoje z varnostno znamko,** kakor se tu na strani vidi, ter z imenom:

Kathreiner!

Pozor! Bodite previdni in ne pustite se prekaniti. Pristna „Kathreinerjeva kava" ima vedno enake, bele zavoje in se nikdar ne prodaja odkrita in na vago.

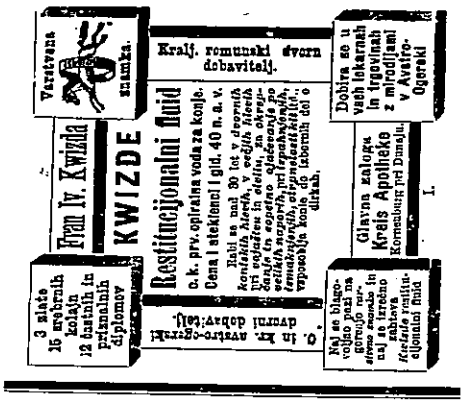

J. Perhoferjeva

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

I. Singerstrasse 15. DUNAJ.

Otvarjajoče krogljice, proj imenovano kvičistilne krogljice

staromano lahko odvajajoče domače sredstvo.

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 25 nč., šeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri poštnokrajni pošiljatvi po poštnem povzetju **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 90 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Perhofer; ve otvarjajoče krogljice"

in paziti je, da ima vsakovrstne naše škatljice ime pečatu: **J. Perhofer** v rudečih pismenih, kakoršna je vidi na ustavnem pečatu.

Balzam za ozebline *J. Perhofera,* 1 pomadica 40 nč., proto poštnini 50 nč.

Tropotec v sok, 1 steklenica 50 nč.

Balzam za poltanec, proto 65 nč.

Grenka tinktura za želodec, (prej živilen). Prave kapljice imenovane). Dobi razpošiljatev se denarja ali odvija in krepi želodec, kadar je pokvarjen. 1 bokla 22 nč., 1 tucat 2 for.

Mastilo za rane, 1 steklenica 50 nč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 25 nč. proto poštnini 30 nč.

Tanokhinska pomada *J. Perhofera,* poznane od pok. cesarja Ferdinanda I. kot izvrstno sredstvo za lase, 1 lonček 75 nč., proto poštnini 90 nč.

Ranocelni obliž 30 kosov 50 nč., proto poštnini 60 nč.

Univerzalna čistilna sol *J. Perhoferja* do sedaj nedosežano proti po sledicam slabe prebave, 1 omot 1 gld., 2 omota 1 gld. 75 nč.

Zahtevi imenovanih izdelkov dobivajo se na drugo ta- in inozemske farmacevtično specijalitete, ki se bile po vsih svetovnih časopisih ornunjene ter od na zahtevanje zdravnikov in v enmo preskrbljujo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti vrše se točno,** a trobo je denar poprej dopeslati; vodja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc

Broj 3 U Trstu 16. jenara 1896. Godina XVIIX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilosi. Novci se šalju poštarskom zapuznicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cie[illegible] arkú.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Istarski sabor.

I. zasjedanje.

(VIII. perijoda.)

Otvorenje sabora.

Sv. misa.

Prečastni biskupski ordinarijat pozvao je predsjedničtvo sabora za dne 8. t. mj. u 11 sati u jutro k svečanoj sv. misi u stolnu crkvu u Poreču.

U rečeni sat nadjoše se u crkvi: c. kr. namjestnik g. vitez Rinaldini sa vladinim povjerenikom u saboru gosp. Alojzijem Fabiani i dvojicom činovnika kotarskog poglavarstva; zemaljski kapetan i saborski predsjednik g. dr. Mate Campitelli sa dva zemaljska prisjednika, naime gg. Cleva i Bartoli. Od članova saborske većine prisustvovali su sv. misi jedino gg. Rizzi, Vareton, Polesini i g. Cauciani u svojstvu občinskoga načelnika. Svi članovi saborske manjine, koji su stigli u 10 sati parobrodom iz Pule u Poreč, prisustvovali su sv. misi i to gg. Jenko, Kompare, Kozulić, Mandić, Spinčić, Stanger, D. Trinajstić i M. Trinajstić. Sv. misi prisustvovala je i mladež pučkih škola; ostaloga občinstva ne bijaše skoro ništa.

Sv. misu čitao je presvjetli g. Flapp uz podvorbu dvojico kanonika. Iz crkve uputiše se načelnici oblasti i zastupnici u zgradu zemaljskoga odbora.

Prva sjednica.

Okolo 12 sati sakupiše se zastupnici saborskoj dvorani. Od 30 zemaljskih zastupnika bijaše ih 28 prisutno i virilista biskup Flapp. Galerija je natlačena gradjana i iz vanjskih. Tuj su u prvih redovih gospodje gospodjice, za njimi vidjeniji gradjani, pak zanatlije, obrtnici, težaci itd.

Malo poslje podne dodje u saborsku cesarski namjestnik sa vladinim povjerenikom, dočim bijahu niže na svojih stolica saborski predsjednik i podpredsjednik.

Prvi progovori c. kr. namjestnik gosp. vitez Rinaldini talijanski, priobćiv imenovanje zemaljskoga kapetana dr. M. Campitelli-a i podkapetana dra. A. Stangera po Njeg. Veličanstvu; čestita im na tom odlikovanju i predstavi ih saboru. Isti pročita samo talijanski prisežni obrazac za svečano obećanje, na što je g. Campitelli odgovorio: *prometo*, dočim je g. Stanger sam izrekao hrvatski obrazac, te položio obećanje sa riečju: *obećajem*. (Za čitanja obrazca po g. Stangeru nastalo je mrmljanje medju zastupnici većine i prigovaranje na galeriji).

Zatim izreče c. kr. namjestnik podulji talijanski govor, iz kojeg vadimo sliedeća važnija mjesta

Govor namjestnika.

Visoki sabore! Započimljemo novo saborsko zasjedanje, koje će moći biti plodonosno, bude li složnog djelovanja na polju gospodarskom i upravnom.

Po mojem sudu to nebi imalo biti težko sa malo dobre volje, t. j. zamjenitom odlukom poštovati prava svakoga, zadovoljivati zakonitim zahtjevom i računati sa odnošaji i činjenicami.

Gospodarski i upravni rad pruža saboru obširno polje.

Prati već 25 godina razvoj dotičnih ustava u pokrajini sa liepim napredkom, što se ima upisati u zaslugu većinom prediđućim saborom. Ali mi znamo, da treba još mnogo učiniti, jer napredak ne poznaje počitka.

Danas držim, da valja žurno pronaći sredstva *za ustrojenje raznih pučkih škola u onih mjestih, gdje ih neima*; da valja riešiti važno pitanje o ludnici i da treba nadalje promicati gospodarstvo i obćila.

[illegible] rad na polju gospodarstve[illegible]

Zauzev prije šest godina ovu stolicu sa strahom, bio je odlučio položiti čast već tečajem šestgodišta. Preuzev ju sada na novo, čini to, da se odazove dužnosti i jer je u tom podkriepljen javnim mnienjem i dobrohotnošću poštovane gospode drugova.

Programa od njega neka se ne očekuje, jer je njegov program dugačka poštost njegova javnoga djelovanja. Njegovim vodičem biti će zakoni, poslovnici, i pravo dobro pokrajine: dostojanstvo u vršenju službe pravednost u prosudjivanju, nepristranost u postupanju.

Ovo zasjedanje biti će važno, pošto je prvo. Razpraviti će se mnogo predmeta, ali mnlo novih. Na razpravu doći će zakonske osnove, koje nedobiše cesarsku potvrdu i koje se nije moglo razpraviti u zadnjem naglo zatvorenom zasjedanju. U pretres će doći pitanje o ludnici. Sabor će se baviti takodjer pitanjem ezonera i željeznice, o čemu se je već razpravljalo u dvih sjednicah, koje su postale povjestničke.

Glavni predmeti biti će dakle gospodarstvene naravi, kojim se u ostalom zanimaju občine, pokrajina i država.

Javne potrebe rastu danomice, a socijalni odnošaji postali su istodobno razklimani i prietieći.

Mi nebismo učinili našu dužnost, kad nebismo trieznо proučavali i zaključivali sve predmete, koji nam budu predloženi na razpravu.

Ali da bude tako, neobhodno je potrebito, da se razumijemo, da rabimo dakle kod razpravah samo jedan jezik, kojega svi bez razlike razumiju i govore — talijanski jezik (*Većina kliče: bene! bravo! Zast. Spinčić: nikad!*)

Neima li toga, nemoguć je čak svaki parlamentarni život.

Odatle nesliedi nuždno, da itko žrtvuje svoja prava ili se odreče svojih težnja i da zapušća svoje ideale.

To je jedino sredstvo, da se koristno razpravlja o probitcih zemlje. Sada je ovo naša jedina zadaća, a pošto je naša prava dužnost vršiti ju, dužnost je dakle i svima nas uživati se jedinim sredstvom, da ju valjano ešimo.

Ne dvoji nimalo o tom, da su svi zastupnici osvjedočeni o potrebi navedenoga i dužnosti, koju je svima vršiti ne samo formalno nego i bitno na korist pokrajine. (*Većina: bene! bravo!*)

Ovo je jedina svrha našemu parlamentarnomu obstanku, ovo je volja zemlje, ovo [illegible]misao pravišnjega zakonodavca (Zast. dr. D. Trinajstić: *Ravnopravnost!*), koji se zanima uviek za našu pokrajinu, što je pokazno i kod posliednjeg posjeta u Puli, gdje je milostivo primio poklonstvo zemaljskoga odbora i razne občinska zastupstva. Odgovarajuć na moju ponizan zahvalu, reče, kako žali, što se nije moglo radi kratkoće vremena od pojedinih zastupstva izvieštiti o odnošajih i potrebah u pojedinih mjestih.

Dočim slavimo Njega, koji nam pruža uzvišeni primjer samozataje u vršenju dužnosti, i koji nas sve spaja, započeti ćemo naše parlamentarno djelovanje, ako uzkliknemo: Viva l'augustissimo Imperatore Francesco Giuseppe I! Viva! *Većina kliče Evviva! manjina živio!*

Predsjednik reče zatim: U ime Njeg. cesarskoga i kraljevskoga apoštolskoga Veličanstva otvaram ovaj sabor.

Govor podpredsjednika dra. Stangera

Visoki sabore!

Stupajuć na ovo veličastno mjesto, tri su misli i čuvstva, koja mi se namiču. Prvo je čuvstvo zahvalnosti napram Njeg. Veličanstvu našemu premilostivomu Vladaru, koji je, pozvav me na ovo častno mjesto, toliko odlikovao mene i narod, kojemu pripadam.

Drugo je čuvstvo dužnosti, koje su sa mojom časti spojene, a treće je bojazan, da neću tim mojim dužnostim možda zadovoljiti moći.

Obzirom na ta tri čuvstva, ja se evo ovim najprije najsmjernije zahvaljujem Njegovom Veličanstvu premilostivomu našemu cesaru i kralju za čast podieljenu mi i za izkazano mi povjerenje, te obećajem, da ću svimi silami nastojati, da se toga visokoga odlikovanja dostojnim izkažem.

Glede dužnosti, koje su sa mojom časti spojene, obećajem tom visokom saboru, da ću u slučaju da budem pozvan, da ravnam njegovimi razpravami, uviek pred očima imati zakon i saborski pravilnik, te u vršenju svojeg zvanja biti i ostati uviek nepristran.

Bojazan pako, koja me obuzimlje, začeznuti će posve, kad budem vidio, da me taj visoki sabor podupire, te zato evo mol m već sada, da me svi, gospodo, bez razlike stranaka, izvolite podupriet, kad budem vaše podpore trebao. Zatim nastavlja u talijanskom jeziku:

Visoki sabore!

U mojem svojstvu podpredsjednika ovog visokog sabora, stupajuć na ovo vrlo častno mjesto, na koje sam bio pozvan cesarskom milosti i da pokažem, kako duboko cnjem obje narodnosti ove zemlje, koje su ovdje zastupane smatram svojom dužnosti, da opetujem u talijanskom jeziku ono, što sam ovaj čas izrekao u svojem materinskom jeziku.

(Dr. Stanger zatim opetuje u talijanskom jeziku, što je gori rekao u hrvatskom, naglasujuć, da se smatra dužnim sa podpredsjedničke stolice progovoriti također drugim zemaljskim jezikom. Hrvatskomu je dao prednost, jer je to njegov materinski jezik, na što dovikna zastupnik gosp. S[illegible]čić: *i jezik većine pučanstva pokrajine.* Čim je dr. Stanger počeo hrvatski govoriti, stali su talijanski zastupnici kašljati, sstati i odilaziti, a galerija bučiti i opetovno silno kašljati na što se je namj. prema predsjedniku i galeriji obazirao. a predsjednik prema galeriji izkano tihani *pst.* Kod talijanskoga nagovora g. podpredsjednika umukoše talijanski zastupnici i galerija.)

Svečano obećanje zastupnika.

Predsjednik veli, da prelazi na svečano obećanje gg. zastupnika.

Zast. Spinčić moli za riec.

Predsjednik mu reče, da neima sad razprave.

Zast. Spinčić mu odvrati, da bi hotio staviti k stvari formalan predlog.

Predsjednik mu vel. da neima prava na riec, dok nepoloži svečano obećanje, te pročita obrazac svečanoga obećanja *samo* u talijanskom jeziku.

PODLISTAK.

Na badnjak

Napisao Emin.

(Nastavak)

— Neka ih Bog poživi. To su ljudi, to su kremenjci! Naš gospodin župnik pozna ih osobno. Ima i njihove slike. Ja sam ih vidio, — pohvali se Mato.

— Čuo sam, da je gospodin Spinčić pohvalio naše selo, i da je kazao, da je to vrlo liepo od nas, što smo uviek medjusobno složni, i što se ne puštamo prestrašiti ni podkupiti od talijanske gospode, pripovieđi Frane Marić, seoski župan, čovjek oštra i stroga pogleda, nu dobar kô kruh, što se jede.

— Eh! da nije one nesreće ovdje u susjedstvu, koliko bi mi više vriedili u očima svieta? Al ovako? Puška ga! plane Pave, namrgodiv se u lica.

— E dà, uzdahnu Marko, tako je na žalost. Tko bi si takva što bio ni pomislio o Ivanu! Prije bih se bio smrti nadao, nò da će se tako obrušiti. U istinu neznam, što ga je moglo natjerati na onako mrzko djelo! Poznavao sam ga dobro u dušu, kao da mi odrastao na dlanu. Već od malenih nogu držao se uviek trieznо, ozbiljno i mudro, u za našu stvar se uviek vruće zanimao; ta u selu nije bilo češćega ni gorljivijega branitelja naših narodnih svetinja. A sada? . . . U istinu se je sgriešio pred narodom . . .

— Vele, da mu je sada silno žao, što se je dao nasamariti od Talijana, reče župan.

— I ja sam čuo, da ga ono nedjelo peče pripoviedi Mato, a zatim prihvati: Al kako ga je onaj dotepuh talijanski, onaj kavalir mogao uloviti u svoju mrežu. Ja mislim, da to nije bilo bez vraga. Bog nas očuvaj i sveti križ. I Mato se prekrsti.

— Bilo što bilo on je za nas izgubljen, propao. On to znade, jer se već s nikim ne druži; gdje nas sgleda, bježi od nas kao nečisti od tamjana. I dobro čini, slobodan čovjek ne može da ima s prodajnim stvorom ništogodj zajedničkoga. Tko svoje poštenje proda, taj ga više neima, takovomu medju ljudi mjesta neima, odsječe Pave.

— Pave, deder polako. budi nešto umjereniji. Ja znam kakva je u tebi duša i kakvo srce. Ti si kao kremen, tvoja volja je čvrsta i jaka. Kako si započeo, tako hoćeš da svršiš. To je hvalevriedno. Ti si meni obećao, da ćeš biti pravedan i pošten i da ćeš ostati uviek vjeran svomu narodu i svomu imenu. Što si obećao, to si i držao. Evala ti, valjan si mi! . . . Nu vruće si krvi i žarka duha, što čovjeku ne dopušta uviek da mirno i trieznо prosudjuje stvari. Ivan je ružno pogriešio, to priznajem, nu promisli sinko, da je i on samo — čovjek, i da kao takav može i pogriešiti i zabluditi. Ja Ivana niesam vidio od one kobne po njega dobe, nu glasa se ipak, da se sada kaje za ono, što je učinio. Ako je zbilja tako, pa ako je taj čovjek budi s kojega uzroka tek časovito zabludio, a vidimo li pako, da se on zbog svoje zablude kuje, mislim, da nebi bilo kršćanski, kad mu nebismo oprostili taj grieh i dali prilike, da se obrati i popravi. Ivan ima djece — odbacimo li im otca, odtudit će nam se i ona, pa što smo time postigli? Svakako protivno od onoga, za čim težimo: sebi štetu, a tudjincu — korist.

— Tako je: I sveto nas ovendjelje uči, da si medjusobno oprostimo nepravde, što ih jedan drugomu učinimo. I u „otče našu“ molimo, „da nam Bog odpusti duge naše, kao što i mi odpuštamo dužnikom našim . . .“, a gledajte Isusa, ta on je na drvu križa oprostio griehe razbojniku, što je s njim bio razapet. I Bog i andjeli se vesele kad se grešnici obraćaju na pravi put pokore, a vjerujto mi, da i našoj majčici domovini mora biti silno ugodno, kada vidi, gdje se izgubljena, zavedena njezina djeca skrušeno vraćaju u njezino krilo. Govori zvonar Mato, mirno, reka bi, svečano. Na to ustade na noge i pribvat:

— Meni je poći, da otvorim crkvu i da udesim, što je potrebito za službu Božju. Ponoć je na domaku. Skoro valja i pol zvono. Da ste mi zdravo! Sretan vam bio Božić!

Ljudi odzdraviše starcu, a Marko uzklikne:

— Nadamo se, da će nas Mato pohoditi jošte koji od ovih blagdana.

— Dade li Bog, hoću. Tko da ne dodje rado pod krov prijatelja Marka. Nu za sad s Bogom, a ti Anko, uzmi svieću, pa hajde sa mnom do stuba. Šta ćeš, osiobe sam, pa me oči rado izdavaju. Anka je medjutim već bila užgala svieću i otvorila kuhinjska vrata.

Mato izadje. u kad je došao do izlaza, nazove Anci lahku noć, našto mu ona liepo odvrati i povuče se natrag u kuhinju

Nu intom je bila ugasila svieću, a na stubama začuše se nečiji nagli koraci. Anka otvori vrata, a u kuhinju bane Mate sav usopljen i prestravljen.

Prozvani talijanski zastupnici odgovaraju sa rieči: *prometto.*

Prozvan prvi hrvatski zastupnik Kozulić, čita: obećajem *vjernost i poslah cesaru i kralju, vršenje zakona i savjestno izpunjavanje mojih dužnostih.* (Buka medju većinom i na galeriji).

Zast. Jenko čini kano i Kozulić. (Opet buka medju zastupnici i na galeriji, odakle se čuje uzklik: *impertinenti.*)

Zast. Tomasi nastavljen kano petešić, više prema manjini obrnjen: tko je izustio *impertinenti?*

Zast. Spinčić odgovara mu rezko: *Pitajte svoje na galeriji.*

Predsjednik više, *basta! basta!* ali Jenko glasno pročita cieli obrazac. Slieđeći hrvatski zastupnici izrekli su rieč: *obećajem*, pozvav se pri tom na obrazac, pročitan po obojici drugova.

Nepotvrdjena resolucija saborske većine.

U sjednici 14. jenara 1895. bijaše prihvaćena resolucija, kojom je saborska većina bila odlučila, da u istarskom saboru ima biti razpravnim jezikom jedino talijanski jezik i usljed koje bi se imalo interpelacije i predloge podnašati *samo* u tom jeziku.

Njeg. Veličanstvo uzkratilo je potordu toj resoluciji, a predsjednik je sada pročitao odnosno previšnje riešenje.

Izjava saborske većine proti postupku podpredsjednika dra. Stangera.

Zast. Defranceschi moli za rieč i predsjednik mu ju daje.

Dobiv ju, pročita u ime saborske većine izjavu prije sastavljenu i tečajem sjednice nekako, ako i nespretno, izpravljenu.

Saborska većina morala je pravom očekivati, da će se zemaljski podkapetan u prvom redu poslužiti talijanskim jezikom, uzimajuć u svojstvu podpredsjednika rieč u svoj saborници.

Žaleć što nije imao ni najelementarnijeg obzira napram saboru, prosvjedujem odlučno u ime saborske većine proti takovom nepriznavanju naših prava od strane saborskoga podpredsjednika.

(U ovoj izjavi nalazilo se je za čitanje uvriedljivih izraza, medju kojimi navadjamo: *nepristojnost* (sconvenienza) i neoznačiv postupak (inqualificabile procedere) podpredsjednika, na što su prigovarali zastupnici manjine i podpredsjednik sam, neobično razdražen. Te rieči, u koliko doznajemo, odsudile su i neke visoke, inače nam protivne osobe, a pohvalile postupak podpredsjednika. Većina je dakako povladjivala toj *pristojnoj* izjavi, izrečenoj po jednom svom drugu).

Ustuk manjine.

Čim je pročitao zastupnik Defranceschi navedenu izjavu, zamoli rieč zastupnik Spinčić i predsjednik mu ju daje.

Zast. Spinčić: Visoki sabore! Već prije bio sam molio za rieč, hoteć kad je predsjednik rekao, da prelazi na svečano obećanje, postaviti k tomu formalan predlog, da se naime formula svečanoga obećanja pročita takodjer u hrvatskom jeziku. Predsjednik je rekao, da neimam pravo na rieč, dok nepoložim svečano obećanje i ja sam mu se pokorio. Mi smo se pomogli, kako smo mogli, i pročitali sami formulu hrvatskim jezikom.

Sad sam si izmolio rieč na izjavu većine, pročitanu po zastupniku Defranceschi-u. On je prosvjedovao i to kakvimi izrazi, proti tomu, što je g. podpredsjednik dr. Stanger govorio prije hrvatski, pak talijanski Što pak da mi s ove strane rečemo, kad vidimo, da gosp. predsjednik nije se u svom govoru dostajao reći niti rieči u našem jeziku, u jeziku većine, velike većine pučanstva ove zemlje, da nije nit svečanoga obećanja pročitao u jeziku hrvatskom ili slovenskom, koji se govori širom cielo Istre.

(Čim je Spinčić počeo govoriti, počeli su članovi većine dizati se sa svojih stolica i izlaziti iz dvorane, a na galeriji se je vikalo i psikalo i kašljalo cielo vrieme, što je zastupnik Spinčić govorio; čulo se i rieči: *basta, basta*, dočim su članovi manjine odobravali govornika, a namjestnik se nestrpljivo micao, gledajuć sad predsjednika, sad na galeriju. Predsjednik opominje govornika (amonisco). Dr. D. Trinajstić: Amonisknjte galeriju, koja je prije prema nam vikala impertinenti i sad tako buči. Predsjednik je konačno opomenuo galeriju, al ujedno i prekinuo govornika sa riečmi: *basta, basta.*

Zast. Spinčić: Nisam još svršio i vi neimate pravo uzeti mi rieči, dok stvarno govorim.

Predsjednik: Al ne mogu dopustiti.

Zast. Spinčić: Ali gosp. predsjednice ja govorim k stvari, o kojoj je čitao Defranceschi . . .

Predsjednik: Nemogu dozvoliti, danas nije ništa drugo na dnevnom redu, nego otvorenje.

Zast. Spinčić: Gospodine predsjednice . . . . . .

Predsj. koji je do sada stajao, sjede, uhvati zvonce, opetuje da nemože dozvoliti i hoće, da zaključi sjednicu, na što Spinčić videć te i čuvši rieče: *prosvjedujem proti takovom postupku predsjednika* i sjede i on, dočim predsjednik sjednicu zaključuje i uriče drugu za sutra dan. Takav bijaše početak.

Dopisi.

Iz Nerezinah (Konac). Treba poznati nerezinski puk. Neki su se podpisali jere su morali, drugi su podpisali jere su uzeli re za svieću, jer nisu stvar shvatili, jer nisu u onoj kritičnoj prigodi zlu domislili; je su se podpisali radi prijateljstva i srodstva šarenjaci, a neki pak crkveni pjevači jer v da im ide bolje latinsko, nego glagoljsko j vanje a kad se dobro promisli, biva sve p tivno, a šarenjaci vele: Kad pjevači, latir pjevaju, svaki će reći, da su študija glave, a kad pak pjevaju hrvatski, sv će reći, da su prosti Nezerinci. Dakle će latinski, a ne hrvatski. Napokon neki, osob ženskoga spola, su se podpisali, jer u s govore: popi i fratri neće nas u p triebi pomoći, nego gospodin; dakle, govor žena mužu, podpiši se i drži se ovoga, a siromašnoga fratra. Koliko se je podpisa stiglo, po ovakovom ženskom umovanju i nesretne ženske lakomosti! Šarenjačku luka prosudite takodjer i *po osobah, koje su s* bartjem i crnilom u rukuh na okolo tekli, da podpise dobiju. Te osobe nisu vam drugi, ako ne prijatelji i pouzdanici našega gospodina. Cavedoni je sakupljao podpise na studencu, a Grbac i Menešić po kućah. Dakle njih poslati, bilo je isto, što dati zapovjed dužnikom i strašljivim nekim ženam i djevojkam, da se podpišu Sarenjačku lukavost prosudite napokon i po ovoj okolnosti: da se puk nedosjeti otrovu, koji se je sakrivao u onih podpisih, usudio se je g. Cavedoni doći s papirom takodjer g. kapelanu javno na studencu, da se i on podpiše. Ovako se je došlo i drugim odličnim Hrvatom u iste njihove kuće.

Ako je občina htjela čuti pravu i iskrenu volju našega puka glede mise, zašto je onda ona poslala tražiti ove podpise po svojih ljudih, koji su imali posla u smutnji? Zašto nije ona odabrala dobre kršćane, koji ne pripadaju ni jednoj ni drugoj stranci? Zašto nije s onom dvojicom poslala barem jednoga poštenoga Hrvata za svjedoka? Tko će vjerovati, da su istiniti i iskreni oni podpisi i da se nisu silom i prevarom izveli, kad mnogi od ovih podpisa, da ne rečemo dva djela, su se postigli u kućah, gdje talijance nije mogao nijedan čovjek hrvatske stranke ni vidjeti ni čuti? Na taj način ste mogli i još onoliko križa i podpisa dobiti i prikazati je za istinite, dočim bi mogli bit nepravi. Nitko nije dužan dakle vam vjerovati, da su istiniti i iskreni i da se niste poslužili nasiljem, prevarom i strahovanjem, ne samo Hrvati, doli niti isti šarenjaci nebi se bili podpisali; dakle mislim, da će ih i biskupija uvažiti, kako zaslužuju.

Jesu li pak oni podpisi svi od otaca obitelji? Ne, jer znamo, da se je i mladića i djevojaka podpisalo, a koliko će biti pak podpisa ženske glave, u odsutnosti svojih muževa? Lahko za ovakove križe i podpise u Nerezinah! Dakle na vidjelo sa podpisi, da ih mi prosudimo, koji poznajemo narod, a ne ordinarijat, koji malo koga poznaje.

Da su bile neknakove tajne kod sakupljanja ovih podpisa, jamči nam *Ž.*, koji reče: da sam ja znao, da se ovo išće, nebih se bio nikada podpisao za latinsku misu, a deset puta bih se sad podpisao za glagoljsku. Nu čujte ovu pripovjedčicu, izmedju tolikih, koje bismo mogli navesti. Došao Grbac i Menešić i u kuću starca Dinka Sokolića, poštenjaka i kremen-Hrvata, te mu počali govoriti: „ala šantolo, podpišite se". Nu, da vidimo prije, što je pisano, odvrati im veseli neuplašivi starac. „Nesmije se čitati, odgovoriše oni". Vrata su vam otvorena, izajdite odmah, zagrmi im štovani starac i više ne progovori. Tako ovaj starac odsječaj ovoj dvojici, tako on znade u prigodi zagrmiti i odsjeći samomu gosp. Zoroviću. Po ovom slučaju prosudite sada kako su se postigli nerezinski podpisi. Ako su ova gospoda ovako postupali s Dinkom Sokolićem, pametnim i razumnim starcem, kako će bit onda postupali s neukim pukom, a esobito pak strašljivimi ženami i djevojkami? Bog vas poživio vrli i obljubljeni starče Dinko Sekolića zajedno s drugim nerez. starci Ant. Sekolićem pok. F., Iv. Zorovićem p. J., Iv. Marinculićem pok. Os., Dum. Brakom p. D., Iv. Rukonićem p. B., Jusipom Kanaletićem i drugimi, koje rad kratkoće nemožemo navesti i koje rad njihove dobrote, poštenja, razbora i ljubavi prama svomu hrvatskomu narodu, preporučujemo svoj nerezinskoj mladeži za izgled i ogledalo.

Svršiti ću izjavljujuć, da u Nerezinah je sve moguće, dokle živi jedan. Ako ovomu skoči u glavu, te se sutra pobrvati, šarenjake će se brojiti na prste jedne ruke; ako ovomu skoči u glavu, da se misa pjeva u kinezkom jeziku, stalan sam, da bi se i za ovakovu misu našlo dosta podpisa u Nerezinah. Dakle, što odatle slieđi? Slieđi to, da nerezinski podpisi za litinsku misu nisu pravi izraz hrvatskoga puka i stoga da ne vriede više od suha boba. Stalni smo, dakle, da će presv. g. biskup narediti samo glagoljsku nedjelnu misu u Nerezinah (Ovdašnji židovski listić piše, da je biskupija zadr[illegible]

[illegible]

Fr. Ma ča misle neki ter neki stari ruprežentanti va Boljune, da tako ljudo huckaju i draže proti plovanom iz Sušnjevice, Vranja i Paza?

Jur. Eh prijatelju moj, ćorav se vajk raj s ćoravim druži, nego li s onim ki dobro vidi.

Fr. Ma ja bih reka, da mora bit još nešto drugega va ten, ač to dielo ni sasvim čisto.

Jur. I ja mislim, da mora bit nejde nešto blatnega.

Na grobu

Antuna Podreke,

doktora prava

rodj. dne 9. jenara 1867. u Štrpedu,

umr. dne 26. decembra 1895. u Puzinu.

O Bože dobri, težka je ta rana! —
Ah; tko će da nam ju izcieli
Kad od nas Ante mili se odieli,
Ta stabla našeg nadobudna grana?

Ko ljubka zviezda, znanjem obasjana,
On srca naša nadom razveseli,
Da s njim će doći i k nam danak bieli
I dić se mnoga prava zakopana.

Šterpède plači — i ti plači Istro,
Što za viek smrt mu sklopi oko bistro,
Što medna usta već mu zborit neće

Što k ljubavi i svetoj slozi kreće. . . .
S tog Ante, nekad nado naša jaka,
Nek pazinska ti zemlja bude laka!

A. K.

Nad grobom pobratima

Dra. Antona Podreke.

Sa barjakom prosvjete i svjetla
K rodnoj zibci mladjan si se vrnô
Plamom uma prosijavat tamu,
Mačem pravde gonit što je crno.

Soko sivi, poletan i smjeli
Što si trti suze jadikove
Tužnom rodu — i za platu sebi
Sanjao si vience lovorove.

I još suzu zahvalnicu roda,
Možda smiešak obljubljene žene,
Pa u takvom idejalnom sanku
Za viek su Ti sklopile se zjene!

Barjak klonô u mladoj Ti ruci,
Mač je pravde s desnice Ti pao . . .
Ledna samrt k svom Te čvoru pove
Na put zića kad si taman stao!

Mješte vienca s lovorove grane
Kraj Tvog odra prosipaše cviece,
Tužna majka mrtvoga te plače
Rod ti pali samrtnice svieće!

Zadar. *R. K, Jeretov.*

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlaše nam g. Jelušić Ivan iz Kopra 15 nvč. — G. drnd. Anton Antončić iz Krka sabranih kod veselice u Omišlju for. 4.50. — G. Danijel Jurković iz Rieke 10 nvč. — G. Steklarić izručio nam 3 krune.

Urednik „Il Pensiero Slavo" gosp. Jakić predao nam for. 6·25, koje mu doposlaše Slavica Švaglić, netjakinja bakarskoga župnika Don Srećka Švaglića, sakupljenih prigodom imendana ovoga.

† **Mate Karabalić**, umirovljeni činovnik, brat preč. kanonika Ant. Karabaića, preminuo je naglo dne 8. t. mj. u Škrbićih (Sv. Fuski) u 65. godini svoje dobe. Služio je svojedobno u Dalmaciji. Bio je skrban otac svoje mnogobrojne obitelji, bistra uma i korenit Hrvat. Pokoj mu vječni!

Ustoličenje za župnika. Iz Baške pišu nam, da će biti tamo u nedjelju dne 11. t. mj. ustoličenje novoimenovanoga župnika velečt. g. Antuna Andrejčića, kojemu želimo, da bi dugo vodio onaj čestiti puk k duševnom i tjelesnom blagostanju.

Zadušnice za pok. Dr. Mihovila Klaića. U Trstu prebivajuća braća Dalmatinci razaslala su pozive na zadušnice za Dr. M. Klaića, koje će se čitati u crkvi sv. Antona Staroga u petak u 8½ sati u jutro. Dužnost je svih Slavena u Trstu, da učestvuju toj molitvi. Hrvatsko-slovenski klub u Istarskom saboru zastupati će kod te molitve gosp. Dr. Otokar Rybář.

Za Bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri uručio nam g. Steklarić 3 krune.

Za mužku podružnicu sv. Cirila i Metoda u Kastvu uplatio je à saldo utemeljene svote gosp. Klofanda Vjenceslav, kapen u Sv. Mateju 50 for.

Za poštenjaka Šeatana iz Drapuća priposlao nam je g. Josip Petrák, kapelan u Zvonečaj for. 1.

Istarsko-talijanska surovost. U petak dne 10. t. mj. odpeljalo se je parobrodom „*Quieto*" iz Poreča put Trsta osam članova hrvatsko-slovenskoga kluba na zemaljskom saboru u Poreču. To bijahu gg. Jenko, Kompare, Kozulić, Mandić, Spinčić, Stanger, D. i M. Trinajstić. U Poreču bijaše nešto vjetra, nu nitko nije slutio, da parobrod nebi mogao u Trst. Čim se je parobrod dalje od Poreča odmicao, tim većma rasla je bura, te je parobrod morao mimoići luke u Cittanovi, Umagu i Saudriji. Neobično jaka bura uzvitlala je tako silno more, da bijaše sve mokro na parobrodu i svatko je Boga molio, da bi se već jednom stiglo kamo u luku. Teda negda stigne parobrod nešto poslije jednog sata po podne u Piran. Sve se sa parobroda izkrcalo, a tako i naši zastupnici, jer im bijaše rečeno, da parobrod nemože nikako dalje. Još na parobrodu odlučiše naši zastupnici, da će kočijami iz Pirana dalje u Trst. Čim je parobrod pristao uz-mul, ponudi im se neki vlastnik kočija, da će ih omnibusom dovesti u Trst. Ponuda njegova bijaše prihvaćena sa opazkom, da će ga zastupnici čekati izvan grada kod stare kule.

Netom su zastupnici zapustili parobrod, počelo je za njimi grnuti množtvo piranskih gradjana zviždajuć i vičuć na sav glas: *„fuori i šćavi, abbasso Spinčić, pereat Mandić, fuori i farabutti, in mar con loro* itd. itd." Nigdje traga kakovoj straži ili oružniku. Videći zastupnici, što im se pripravlja, odlučiše neostati ni časa u mjestu, već hajd najkraćim putem preko van iz grada. Za njimi vikalo se i zviždalo neprestance.

Prtljagu izručili su putem jednomu poslužniku (fakinu) i jednomu dečku. Stignuv izvan grada, gdje tvore poznate zidine vrata, zaustaviše se, da pričekaju voz ili vozove. Pošto ne bijaše dulje vremena vozova, poslaše dečka, koji je nosio prtljagu, neka skoči u grad viditi, da li dolaze vozovi. Dečko se do mala vrati,

---

— Za Boga ljudi, zlo se dogodilo.

— Što je, što je, uplašeno će svi, skočiv na noge.

— Taman pred vašim vratima leži čovjek sav u krvi. . . Čini mi se, da je mrtav. Za cielo ga je njetko umorio. Pa ovdje — u našem selu . . . Bože! Bože! . . . bukaše starac, lamajući rukama.

Na te rieči svi kao okamenili.

— Ljudi, hajdmo da vidimo, što se to zbilo. Možda je čovjek još u životu, možda mu treba naše pomoći, prene se Marko, uviek spreman, da prieče svomu bližnjemu u pomoć. Sišav s ognjišta izadje starac iz kuhinje i spusti se žurno niz stube u prizemlje, a odavud kroz vrata na polje, kamo ga slieđiše svi ostali.

Izišavši iz prizemlja, ugledaše u istinu nekaka čovjeka, što je pokraj zida ležao na zemlji Glava mu je bila sva okrvavljena, a ležao je toj nepomičan i blied i bez daha i i života. Marko pristupi bliže, klekne do čovjeka, promotri ga pobliže, pa potrnuv, izlane:

— Ivan . . . . . .

Svi se prisutni sgroze i ogledaju u čudu

(Konac slieđi).

te izjavi, da voza nema, nego da dolaze gradjani (signori). Dok bijahu zastupnici tuj sami, nadošla su dva mlada gospodina dvojbenog ponašanja, ušuljala se u jedno dvorište, gdje ih je nestalo. Malo zatim prigrnulo je veće množtvo gradjana, a zastupnici videć to, odputiše se pješke na put. Nosioci prtljage išli su za njimi. Gradjani piranski pratili su okolo 20 minuta zastupnike, urličuć i zviždajuć kano biesni, a konačno počeli nekoji iz daleka i kamenje za zastupnici bacati. Zastupnici počeli se dogovarati, kako će se braniti, budu li napadači s bliza s kamenjem navalili. Prvi kamen, koji je bi bio dohitio medju zastupnike, imao je biti znakom na protunavalu ili bar odlučnu obranu. Napadači kano da su to slutili, odustaše od dalnjeg progona. Nakon polsatnog hoda izjaviše prtljagonosci, da neidu dalje i da se skoro boje vratiti se u Piran. Tuj bijahu plaćeni, a zastupnici oprtiše sami prtljapu pak put pod noge i po najvećoj buri podjoše napried.

Još nedaleko Pirana projurile su okolo njih dvie kočije sa 6 osoba, koje bijahu do nosa pokrivene i zastrte, što je svakomu u oči moralo pasti. Zastupnici došli su odmah na misao, da tu nije čist posao.

Idućlagano i boreći se proti biesnećoj buri, dodjoše sretno u Strunjan. Tuj sjedoše dvojica od njih gg. Kozulić i Stanger u malenu otvorenu kočiju, te se odvezoše u Izolu sa namjerom, da će tuj naći kočije i poslati ih u susret drugovom, koji su malo za njimi pješke put Izole krenuli. Ali i tuj ih prevarila nada. Neki vlastnik kočija hotio je već zapregnuti konje, nu čim je opazio dvojicu naših zastupnika, izjavi odlučno, *da neide nikamo*. Dakle i tuj su već znali, tko dolazi. Nisu li možda već i tuj Piranci učinili svoju?

Poslije četvrtog sata stignu u Izolu i ostali zastupnici, koji su već na putu bili doznali, da u Izoli neima za njih kočija. Dvojica od njih podjoše na brzojavni ured, te javiše u kratko c. kr. kot poglavarstvu u Kopru, što im se je u Piranu i u Izoli dogodilo, zamoliv, da im se pošalje u susret iz Kopra kočije i asistencu. Odatle podaše se dalje put Kopra. Bura je upravo biesnila; more je bacalo oblake pjene preko ceste, pjesak letio po zraku kano suho lišće; svaki čas si mislio, eto sad će sve skupa biesna bura baciti u more. Oni junački napried, ali kočijam iz Kopra ni traga. Svi izmučeni i obnemogli stigoše u sumrak pred Kopar, gdje se ceste diele. Tuj je crkvica na gornjoj strani ceste. Odlučeno bijaše nepoći u grad, jer se je bilo bojati novoj navali od strane Koparčana, koji bijahu bez dvojbe obaviešćeni o njihovom dolazku. Čim su prošli rečenu crkvicu, opaziše, kako se dvojica mladih ljudi naglo iza crkvice odšuljahu kračim putem put Kopra. To bijaše bez dvojbe koparska straža, koja je imala u gradu najaviti dolazak naših. Što sada? U Kopar se nesmije, dalje se ne može, jer sile malaksu, vjetar biesni sve to više, noć pritiše sve to bolje. U toj neizvjestnosti opaziše u predgradju sv. Nazarija dobro razsvietljenu kuću, koju upoznaše nekoji za kasarmu financijalne straže. Odlučeno bje poći ravno tamo. I tako bi. Tuj ih gostoljubivo primiše, po mogućnosti pogostiše i konak pripraviše. Odatle bi javljeno c. kr. kotarskom glavaru sve, što se je dogodilo od Pirana do Kopra, naglasiv na koncu, da su zastupnici bez stana. Ta prijava ostala je bezuspješna.

Zastupnici prenoćiše u kasarni, a sliedećeg dana u jutro krenuše put Trsta. O toj Odysejadi naših zastupnika govoriti ćemo jošte.

Gospodske gostbe u Poreču. Prigodom otvorenja zemaljskoga sabora u Poreču bijahu tamo dvie gospodske gostbe. Na dan otvorenja sabora pogostio je zemaljski kapetan gosp. M. Campitelli gospodskim objedom c. kr. namjestnika g. *Rinaldini-a*, zemaljskoga podkapetana g. dra. *Stangera*, vladinoga povjerenika na saboru gosp. A. *Fabiani-a* i upravitelja c. kr. kot. poglavarstva g. *Lasciac-a*.

Dan zatim pogostio je istu gospodu g. biskup Flapp, pozvav jošte gg. zastupnike: *Komparea, Bizzi-ć, Canciani-a i Polesini-a*. Osim ovih bijahu na gostbi i nekoji članovi porečkoga kaptola.

Službeno izvješće o divljačkom ponašanju gradjana piranskih proti našim zastupnikom. Na drugom mjestu donašamo obširno izvješće o putovanju naših zastupnika na zemaljskom saboru iz Poreča do Pirana morem, a odatle do Kopra krajem. Naše izvješće odgovara posve istini i na isto je pripravno prisvjedočiti svih osam zastupnika, koji su onog strašnog dana izkusili sve nepogode biesnećeg elementa i podivljane svietine. Zastupnici naši držali su, da će oblasti, ako im je išta stalo do časti i života predstavnika većine pučanstva naše pokrajine, povesti strogu iztragu proti izgrednikom, te iste po zaslugi kazniti.

Iztraga bijaše u istinu već povedena i to, kako kaže njemački poluslužbeni list „*Triester Zeitung*“ po nalogu c. kr. namjestnika. Iztraživao je upravitelj c. kr. kotarskoga poglavarstva u Kopru g. Schaffenhauer. Uspjeh iztrage priobćuje rečeni list kano *službeno izvješće* u broju 9. od dne 13. t. mj. pod naslovom: „*Demonstracije proti zemaljskim zastupnikom*“. U glavnom glasi to izvješće ovako: Nakon izkrcanja prošli su zastupnici *od nikoga niti najmanje uznemirivani* kroz grad napram vrhunca kod groblja, da tuj čekaju na naručeni voz. Tvrdnja, kao da bi bili zastupnici *već u gradu insultirani, neodgovara dakle istini*. Kadno bijahu zastupnici na rečenom vrhuncu, nadošlo je iz grada napram groblja okolo 12 *uličnjaka* (Gassenjungen), koji su iz daleka počeli proti zastupnikom glasno vikati i urlikati. *Uličnjaci* bacili su i nekoliko kamena proti zastupnikom, nu od takove daljine, da ih nisu mogli pogoditi. Na to se uličnjaci razidjoše, a zastupnici su neuznemirivani prosliedili put pješke napram Izoli.

Ovo je dakle izviešće kot. poglavara iz Kopra, a mi znademo pod izviestno, da ima tršćanska vlada u ruci i drugo izviešće, koje se temelji na izpoviedi očevidca, i koje odgovara posve onomu, što mi o tom na drugom mjestu priobćujemo, koje je dakle posve različito od gornjeg službenog izvještaja. Neznamo doista, što je c. kr. namjestničtvo sklonulo na to, da je dalo prednost priobćenom službenom izvieću, koje se može temeljiti jedino na izkazih onih osoba, koje su demonstrirale same ili koje su sa demonstranti jedne misli, jer ne možemo predstaviti, da bi bila onu sramotu piranskih gradjana ikoja službena osoba prekriženih ruku motrila. Značajno je svakako, što istodobno priobćuju gornje službeno izviešće „*Triesterica*“ i lažiliberalno-židovski „*Il Piccolo della Sera*“.

S jedne taje a druge se podsmijehuju. Na drugom mjestu naći će naši čitatelji viest o barbarskom napadaju piranskih gradjana na naše zastupnike i opis putovanja ovih od Pirana pješke do Kopra. Prvi je donio viest o tom *junaštvu* piranske gospode „*Il Piccolo*“ od dne 11. t. mj., popravivši ju nekim zloradim zadovoljstvom. On je priznao, da se je proti našim zastupnikom *u i izvan* grada demonstriralo.

Ovo priznanje pobija isti list u svom večernjem izdanju od dne 13. t. mj., dočim priobćuje službeno izviešće o izgredu (o kojem govorimo na drugom mjestu) bez ikakvog tumačenja.

U istom broju od 13. t. mj. na večer taji na 3. stranici, da bijaše izgreda u *samom* gradu, kano i poluslužbena „*Triesterica*“, a na stranici drugoj izsmjehava se našim zastupnikom, što nisu imali odvažnosti stupiti one zlokobne večeri u grad Kopar. Mi poznamo prisiljeni smjeh toga krivonosca i njegova doplsnika iz Kopra, koji će valjda žaliti do smrti, što mu naši zastupnici ne pružiše one večeri prigodu, da izkali on i njegova svojta u Kopru na njih svu grdobu istarsko-talijanske kulture ili surovosti. Nije im se posrećilo, stražili su badava kod crkvice M. B. od Semedelli i odatle jad i osveta, koje se ne boji nitko, a najmanje naši zastupnici. Talijanski junaci ne imaju ni toliko obraza, da bi svoj čin javno priznali i kod toga ostali, već poput kukavica i starih baba baciv kamen, kriju ruke. Zar ne, junaci Pirana, Izole i Kopra, *da je strah vrag*?

Izviešće zemaljskoga odbora o sveobćih zemaljskih izborih, obavljenih mjeseca maja 1896. Predsjedničtvo istarskoga sabora razdielilo je dne 14. t. mj. medju zastupnike izviešće zemaljskoga odbora o zadnjih obćenitih izborih, iz kojega vadimo sliedeće podatke o pojedinih izbornih kotarih.

I. Izbor dvojice zastupnika za izvanjske obćine kotara koparskoga imade se izručiti verifikacijonalnom odboru, jer da je stigao utok od nekojih birača obćine Pomjan proti tomu izboru. Izabrani bijahu gg. *Kompare* i *dr. M. Trinajstić*.

II. Izbor dvojice zastupnika za izvanjske obćine kotara puljskoga ima se odobriti, jer da neima proti istomu utoka. Izabrani bijahu gg. *Cleva* i *Doblanovich*.

III. Izbor dvojice zastupnika u vanjskih obćinah kotara porečkoga imade se odobriti, premda bijaše mnogobrojnih pritužbah proti prvotnim izboru. Izabrani bijahu gg. *dr. Venier* i *Vergottini*.

IV. Izbor dvojice zastupnika za izvanjske obćine kotara pazinskoga imade se odobriti. Izabrani bijahu gg. *dr. Laginja* i *dr. D. Trinajstić*.

V. Izbor dvojice zastupnika u izvanjskih obćinah kotara lošinjskoga imade se izručiti verifikacijonalnomu odboru, jer su stigli na sabor utoci birača iz Vrha i Orleca. Izabrani bijahu gg. *Spinčić* i *Kozulić*.

VI. Izbor dvojice zastupnika izvanjskih obćinah kotara Voloskoga imade se izručiti verifikacijonalnomu odboru, jer je stigao na sabor utok *Frančeška Marottia* proti prvotnomu izboru u Podgradu. Taj utok odbila je kao neosnovan odmah nakon izbora politička oblast. Izabrani bijahu gg. *Jenko* i *Mandić*.

Za sve ostale izbore t. j. za one u gradovih, trgovačku komoru i veliki posjed predlaže zemaljski odbor, da se ih odobri.

Od devatorice hrvatsko-slovenskih zastupnika predlaže dakle zemaljski odbor saboru na odobrenje samo trojicu (Laginju, D. Trinajstića i Stangera), dočim se izbor ostale šestorice imade uputiti verifikacijonalnomu odboru.

Novi odbor čitaonice u Podgradu. Na zadnjoj skupščini toga središta rodoljubnih Podgrajaca bijaše izabran sliedeći odbor: predsjednik g. *Slavoj Jenko*, načelnik i zemaljski zastupnik; podpredsjednik g. *Ante Rogač*, župnik-dekan; tajnik g. *Josip Bfligoj*; blagajnik g. *Kristijan Bogatec*; odbornik g. dr. *Tvrdo Bilek*.

U istom mjestu konstituirao se je odbor podružnice sv. Cirila i Metoda kako sliedi: predsjednik g. *Ante Rogač*; podpredsjednik g. *Slavoj Jenko*, tajnik gosp. *Josip Habat*, blagajnik g. Josip *Volk* i zamjenik g. *Ivan Makarović*.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Opatiji priredjuje dne 18. t. m. u prostorijam družtva „Zore“ dobrovoljno ustupljenim Zabavnu Večer s Plesom, Predstavom, Tombolom itd. Početak u 8 sati u večer. — Ulaznina po osobi jedna kruna. Darovi se primaju sa zahvalnošću.

ODBOR.

„L amico“. Pod tim naslovom počeo je ovdje izlaziti polovicom decembra 1895. listić za talijanske katolike u Primorju. Kako čujemo, to je glasilo mladih taljanskih svećenika grada Trsta, kojim je na čelu poznati *prijatelj* našega jezika, gosp. Mioni. Kažu nam prijatelji, da je taj listić vrlo suhoparan, a slaže se sa lažiliberalci i u tom, što hvali glasovitu „Lega“, koja se nalazi u najradikalnijih rukuh i kojoj je svrha raznaroditi našu dječicu u ovih naših stranah. I takovo družtvo hvali tobož katolički list.

Izpravak. U brzojavnom izviešću o prvoj saborskoj sjednici u Poreču, priobćenoj u zadnjem broju „Naša Sloga“ podkrala se sliedeća pogriešk a:

U redku odozgo, gdje stopi, da je pročitao hrvatsku formulu svečanoga obećanja, „*kolarski kapetan*“, ima glasiti: „*podkapetan*“, što ovim izpravljamo.

Tržaško podporno in bralno društvo imati će u subotu dne 18. t. mj. u redutnoj dvorani kazališta „*Politeama Rossetti*“ svakogodišnji ples. Ulaznica za osobu 1 kruna. Početak u 8 sati. Kod plesa igrati će vojnička glasba.

Brzojavni ured u Poreču otvoren je za vrieme zasjedanja zemaljskoga sabora svaki dan od 8 sati u jutro do 12 sati noću.

Redarstvena izpostava u Miljah (expositura). U novije doba pritegnut je istarski gradić pod djelokrug c. k. ravnateljstvo redarstva u Trstu te bijaše tamo ustrojena redarstvena izpostava, kojoj dolazi na čelu c. k. redarstveni povjerenik ili komesar. Takovim bijaše ovih dana imenovan činovnik od glavnoga ravnateljstva, koji nepozna ni u riečі ni u pismu hrvatskoga ili slovenskoga jezika. Ta izpostava ustrojena je reć bi najviše radi radnika u tamošnjem arsenalu g. *Strudhofa*, koji su većinom Slovenci. Znatiželjni smo kako će sl. ravnateljstvo opravdati to imenovanje i kako će se g. komesar sporazumniti sa našimi radnici.

Iz Mošćeničke drage pišu nam, da je tamošnji trgovac g. Vinko Mavričić dobio od sl. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu poštarsku škrinjicu i torbu za pisma za *Kraj* i *Dragu*, koja rečeni trgovac razdieli naslovnikom, što je od velike naručine za tamošnji puk, osobito za trgovce i obrtnike.

Iz Boljuna pišu nam 12 t. m. Ovdješnje občinsko glavarstvo reć bi da ima posebnu povlasticu kod obavljanja občinskih izbora. Izbornu listu, koja je najbrže sastavljena na temelju kakove „stare listine“ „još iz vremena otca Abrahama“, pripravila je i izložila točno, kako zakon zahtjeva, nu na mnogobrojne reklame pravodobno podnešene još se ni danas odgovorilo nije. Da bijaše malo više skrbi i marljivosti kod sastavljanja liste, nebi bilo onoliko prigovora ili reklama, koliko jih je. Neznamo, gdje je obć. glavarstvo uzelo zakon ili pasu, da sazivlje komisiju za riešavanje reklama prije nego li izteče rok ustanovljen za podnešenje reklama, a istotako neznamo, što toliko zavlači sa riešitbom reklama. Ili misli obć. Glavarstvo da će tim zatezanjem dati izborom drugi pravac i izlazak? Reć bi da je tomu tako, jer se *talijansko šarenjački prvaci*“ silno muče i napinju, da svojim nagovaranjem i napajanjem puk smute. Mislili su „*Talijani-šarenjaci*“ da će poć sve gladko kako po loju, pa izložili, odmah izbornu listu, a sada kad vide, kako stoje stvari, plaše se izaći u boj sa novom strankom, pa zatežu u nadi, da će svoju svrhu postići. Biti će dakako „*lakomaca i prodanaca*“ ali neće toliko, koliko Talijani misle, jer će kmetovi radje uzčuvati svoje poštenje i dobar glas nego li se pustiti od starih lisica za nos vući i svoj jezik i poštenje pogaziti. Govori se, da talijansko-šarenjačka stranka razpolaže tudjim novcem u izbornu svrhu. Preporučujemo tamošnjem pučanstvu nek se ne pusti omamiti *Judinim* novcem, jer „*više vriedi dobar glas nego zlatan pas*“.

U ostalom očekujemo od c. k. oblasti, da dade izbore čim prije obaviti, da se puk ne smućuje; dvie će biti stranke, talijanska i hrvatska jedna ili druga mora podleći.

Učkar.

Iz Lovrana pišu nam 18. decembra: Danas mi je došal list od mojega dobrega prijatelja „Žaneta“ iz Nova-Jorke. Čujte malo, ča mi piše:

Dragi moj Ladonjo!

Ti davam na znanje, da sam hvala Bogu srećno i zdravo došal va Nova-Jorku. Istina, va Oceanu je po sakrabojsku kuhalo i vrelo, ma ča ćeš da to stori nam starem mornarom, ki smo već videli svega i svačesa. A kako da ne, kada smo već od maloga navajni more mlatit. Ovde mi ni slabo. Našal sam i nekoliko ljudi našega jezika, pak ti će svakako da mi budu na ruku. Krv ni voda, ale prava je škoda za nas, da se doma jako slabo poznamo, tako da se komać vane, va tujem svete jedan drugemu zbližamo. Ovde, srdačni moj Ladonjo, smo ti svi kao braća; kada čuješ tu hrvatski govorit, misliš, da si — v raje. Tu se ne pita odkuda si, od kega mesta. Dosta je, da govoriš hrvatski, pak već se samo sobom razume. da si naš čovek. Ah! da bi znali Kobula, Fratar, stari Tonić, Cole, Juran i drugi neki, ki se puste za nos peljat, kako je sladka materina beseda va tujoj zemlji, mej tujimi ljudi, nebi za sigurno držali z onimi, ki gledaju, kako da nas živih zakopaju. Ja, drag moj Ladonjo, veruj mi, kada čovek zapušća svoj narod, svoj jezik, svoje ljude — on se sam zakopa. On živi, ma nijedan za njega ni nezna, to će reć, on je živ zakopan. Neka pridu ti Taljani od Dobreća, od svetoga Roka i Opric malo simo, pak te onputa videt, ča će reć materinski jezik, onputa nete reć: mi smo Talijani ale Istrijani, nego te reć: mi smo pravi Hrvati, zač hrvatski govorimo, zač smo rojeni va zemlji, kade se govori naški — hrvatski. Ma . . . ča ćemo no . . . mi smo svi takovi, al opametit ćemo se već, kada nam bude teplo pod noge prišlo.

Drugega ti nimam ov put niš pisat, nego da ovde hvala Bogu i majčice Božjoj Taljani nimamo i zato smo srećni i presrećni. Francezi su njim dali „fugu pressu“, Amerikanci isto, a samo mi ih držimo, kako da su nam idoli. Ala ma smo — ča neće Bog! Ma reci, da nismo! Za Italiju govore, da je blažena zemlja.

I ja govorim, da je blažena zemlja, ma znaš zač? Zato, jer svako leto puno Taljani beži ča iz nje, tako da do malo let va Italije neće skoro ni bit Taljani. Pak da ni Italija blažena zemlja? Aj je, nego one brižne zemlje, kamo se oni taljanski petljari nameste, one su — neblažene. Ma pustimo to za danas. Ja te, moj srdačni Ladonjo prosim, da mi lepo pozdraviš ženu i reci njoj, da ću joj do mala poslat ki krajcar, samo da bulem premogal. Još te molim, da mi preporučiš žene, da mi decu čuva, da jih ne pušća okolo s taljanskom dečinom, da mi se ne navađe klet i Boga proklinjat, i da neka ih vadi hrvatski Boga molit i to onako, kako su to delali i njihovi stariji. A ako bi ča Kukuma „intrigeval“, da bi ih otel k sebe, piši mi valje. ću mu već ja papra poslat. A ti moj dragi Ladonjo, čuvaj mi taj moj Lovranićinu, koji i ako je malo zašal s puta, ipak mi je srcu i duši jako drag. Piši va onu dičnu „Našu Slogu“ sve ča vidiš i znaš. da je dobro i koristno za naše brižno mesto; neboj se, gospodin, ki ju štampaju, su jako dobri i prijaznivi; oni će ti vavek dat mesta, da našemu puku stumačiš, ča je pošteno i pravo.

Da si mi živ i zdrav. Pozdravi svih naših, a osobito tvojeh da bi Bog dal tebe i njim svako dobro i svaku sreću. Bog s tobom.

Tvoj

Žaneto.

Brižan Žaneto! Dugo od svojega rodnega mesta on se isto skrbi za nas i za našu narodnost. Al ča domo no, kad je ovde sve ugnak. Meno su Mikulovi sini

storili Hrvata; u istinu, da ni Kuzmi i Beljamina, ja bim morda bil i danas Taljan-šarenjak; mene je Rozman, dokle je bil pod gosp. Šterkom, vavek govoril: budi Hrvat, a sada su i Kuzma i Beljamin i Rozman obrnili „banderu", pak bi oteli, da budem i ja Taljan. Ma bi se, bi se i ne bi se on taneki smutil! Ma neka oni govore, ča jih je volja, mene je malo mar. Jeletići i Velušići moru bit Taljani kolikogod te, zač njim ime „finjuje" na „ić", ma ja ću ostat vavek stari „Ladonjo", stara lovranska korenika i neću se obrnut, da bi me ki god magari s Beljaminovemi ale s Marinovemi šili badal, ale pak da bi me s njihovemi kopiti sve po glave tukal. *Ladonjo III.*

Priposlano.

Velečenomu gosp.

Vjekoslavu Spinčiću

profesoru i zastupniku naroda.

Bolnim srcem izražujemo Vam veleč. gospodine zastupniče našu iskrenu ljubav i srdačno saučešće zbog gubitka Vaše premile majke moleći Svevišnjega, da Vas nadari svojom miločću, da uzmognete čvrsto podnieti ovaj za Vas toli težki udarac. Miloj pokojnici kličemo iz dna duše naše: Lahka ti bila zemljica dobra Jelice i svesrdna uspomena, što si nam uzgojila tako izvrstnoga i ljubljenoga sina, diku našu!

Vazda Vam zahvalni

Baščani.

Brzojavi.

Poreč, 15. jenara 1896. Trinajnajstić Dr. Dinko i Mandić podnašaju izpravke zapis..iku prve sjednice. Predsjednik uvaži samo zahtjev vladinog zastupnika za izpravke Mandićeve. Mandić se tuži na correspondenzbureau. Verificirani su svi izbori osim vanjskih, koji su predani komisiji. Govorili Kompare o bratovščinah. Jenko o kreditnom zavodu. Mandić o školskih obračunih. Bilo je burnih prizora. Buduća sjednica u petak.

Kastav, 15 januvara 1896. Trećje tjelo biralo neprekidno dvadeset i jednu uru, prava pučka stranka dobila je 489 glasovah, nariravana samo 26. Silno, nepopisivo odušcvljenje naroda. Živili svjestni izbornici Kastavski. Danas bira drugo tjelo skoro jednoglasno predstavnike iste naše naše stranke. (Živili naši dični Kastavci! ured.)

Novalja 16. Prosvjedujemo proti nasilju ovršenom na naših zastupnicih u Piranu.

Mrakovčić, Petris, Bonifačić.

Listnica uredničtva.

Gosp. „I. Kmet" Dolenje i g. „Stanko" iz Podgraje: Lahko je navaljivati na „popa iz Podgrada", pak da za to mi odgovaramo njemu i možda sudu. Ako pišete istinu i ako ste kadri odgovarati, za što se sakrivate? Na čelu lista stoji: nepodpisana pisma idu u koš.

Gosp. Š. R. Trst: radi preobilnoga gradiva morali smo izpustiti jedno i drugo; ustrpite se dakle. Živili!

Gosp. Ždrenjski seljaci: isto.

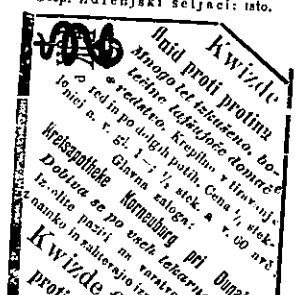

H. STIBIEL,

Piazzetta S. Giacomo 3 — Trst — 3.

Slastičarna uvjek bogato obskrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *paste, torte, krokanti, pastici, biskuterije fine, konfeti, fondants, čokolada, roko-drops* i mnogo drugoga peciva.

Posebno preporuča sl. občinstvu za **svatove** svoje *kolače, krasne omote, škatulje* sa slastičami; sladko piće, rozolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se *točno* proti ponuzetju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazzaro.

Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (foštanj), flanela, rubci vuneni u raznih bojah, ogrtači, mufi i ovratnici iz kožuhovine i t. d. Čarape, odzdolne i gornje rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Velika zaliha svih potrebah za **šveje i krojače.** U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za **sve** školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franke.

Govori se hrvatski i slovenski.

„Bog i Hrvati"

najveći i najbogatije slikami ukrašeni

kalendar za godinu 1896.

izišao je te se dobiva u svih knjižarah.

Takova kalendara sa toli obilnim sadržajem to sa **68 slika** od kojih **30** zapremaju **čitave strane,** nije bilo.

Samo hrvatski kalendar „Bog i Hrvati" ima opisan boravak Njegova Velič. kralja u Zagrebu

sa šestnaest slika i to:

Car i kralj — Put od kolodvora do prvog slavoluka. — Na Markovom trgu pod krasnim konakom. Pred kazalištem prije polaganja zaključnog kamena. — Njegovo Veličanstvo udara na zaključni kamen novog kazališta. — Slavoluk na trgu Franje Josipa. — Slavoluk na uglu Mesničke ulice. — Nj. Veličan tvo u kazalištu. — Razvjeta Jelačićevog trga. — Nove srednje škole u Zagrebu — Defiliranje školske djece pred kraljem. — Trg Franje Josipa 1. Kralj na plesu grada Zagreba. — Treći slavoluk pred sveučilištem. — Banderij. — Odlazak kralja.

K tomu su u ovom kalendaru mnoge slike o potresu u Ljubljani itd. itd.

Iz sadržaja spominjemo 8 pripovietsti (jedna kriminalna) preko 20 inih sastavaka *gospodarske pouke, ulnice, uništice, muhanedanski odio, skrižaljke za pošlu, brzojav, mjerice, obe zmije* itd.

ematizam i sajmovnik

Historički hrvatski kalendar, životopise, znanstvene sastavke itd. itd.

Premda kalendar „Bog i Hrvati" sa *60 slika* ima *17 arakova* sadržaja stoji **broširan samo 50 nvč. vezan 70 nč.**

Nakladna tiskara

Antuna Scholza

u Zagrebu.

Trgovci dobivaju znatan popust.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi pulsalkami i svimi pripravami, prodavaju se sada po 100 i 120*) for. komad ko i d bro zn ne i pošteno tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladište bicikla

Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobit onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi ljti su jaki, lieni, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. S-akomu bicikla prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u reda držati, kako se upotrebljava ernidje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, pulsalkami i sa svim potrebnim srudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa trdim kaučukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 60 for. komad. Sv. gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršu u točne na sve kraje, vozninc rajn na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

Sv. Ivan, broj 694, kod Trsta.

*) Snižile su se ciene bicikloma radi novih i velebicikla, nalazečih se u skladištu, koji se sada radovoljno prodjaju po tako nizkih cienah.

U dojdući petak dne 17. tek. na 8½ prije podne, obdržavati će se u crkvi Sv. Ante Staroga (St. Antonio Vecchio) zadušnice za oplakanog

D.ra Mihovila Klaića

predsjednika dalmatinskog sabora, zastupnika na Carevinskom Vieću i Dalm. saboru i t. d.

na koje pozivlju sve njegove prijatelje i štovatelje

Dalmatinci nastanjeni u Trstu.

TRST, dne 14. Januara 1896.

Svaka Hrvatica mora da se predplati na

„Pariško Modu"

Jedini hrvatskim jezikom pisani modni žurnal na slavenskom jugu.

Ciena je „Pariškoj Modi":

na cielu godinu . . . . 4 for.
na pol godine . . . . . 2 „
na četvrt godine . . . . 1 „

Predplatu prima:

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch)

Zagreb, Ilica.

Najljepši, najveći, najinteresatniji i najjeftiniji hrvatski ilustrovani list, koji je vriedan, da riesi dom svake hrvatske obitelji jest:

„Dom i Svieť"

Ciena mu je:

na cielu godinu . . 6 for. — nvč.
na pol godine . . . 3 „ — „
na četvrt godine . 1 „ 50 „

Sa šaljivim listom „Zvekanom" 50 nvč. više za svaku četvrt.

Predplatu prima:

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima unifiniji	kgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šaljem na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

J. Pserhoferjeva

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

I. Singerstrasse 15. DUNAJ.

Otvarjajoče krogljice, prej imenovane **kričistline krogljice** staroznano lahko odvajajoče domače sredstvo.

To krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi po poštnem povzetju **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve otvarjajoče krogljice" in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice last podpis **J. Pserhofer** v **rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera,* 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Grenka tinktura za želodec, (prej živiljenska kapljice imenovana). Kahlo raztopljajoče sredstvo ki oživlja in krepi želodec, kadar je pokvarjen. 1 bočica 22 tvč., 2 bočici 2 for.

Mastilo za rane, 1 steklenica 50 nvč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 nvč. poštnine prosto 60 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhofera,* pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld.

Ranocelni obliž od pok. prof. Steudela, 1 lonček 50 nč., plosto poštnine pa 75 nv.

Unverzalna čistilna sol *A. W. Hallerjeva* domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 omot 1 gld.,

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vsih avstrijskih časopisih oznanjene ter so na zahtevanje točno in v ceno proskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanju po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 4 U Trstu 23. jenara 1896. Godina XVIIX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom ceniku il po dogovoru. Isto tako je za prilozi. Novci se šalju poštarskom mandatnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na dielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji for., za seljake for. za god. Razmjerno for. i for. za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farnete br. 14.

Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. post.

Istarski sabor.

I. zasjedanje.

(VIII. perijoda.)

Druga sjednica.

Poreč, dne 9. jenara 1896.

Prisutni: predsjednik g. Dr. M. Campitelli i 29 zastupnika; c. k. namjestnik g. Rinaldini, vladin povjerenik g. Fabiani (galerije natlačene kano i jučer.)

Predsjednik otvori sjednicu u 11½, te priobći da će se pročitati zapisnik prošle sjednice u budućoj sjednici, jer da nije još gotov.

Zast. Iv. Sabino Vidulich polaže svečano obećanje.

Predsjednik priobćuje poziv ordinarijata u Poreču k sv. misi, i da biskupi iz Trsta i Krka nemogu k sjednicam.

Prelazi se na izbor dvojice tajnika i četvorice revizora.

Tajnici bijahu izabrani zast. Chersich i Vareton sa 21 glasom.

Svi članovi hrvatsko-slovenskoga kluba glasovali su — i to osam njih — za zast. Kompare i Benati, dakle za jednoga člana većine, a jednoga manjine.

Revizori bijahu izabrani zast. de Franceschi, Glezer, Polesini, Tomasi, Vergottini i Vidulich sa 21 glasom.

Manjina je odala osam glasova za zast. Kozulića, Mandića, Gambini-a, Clevu, Dr. Veniera i de Franceschi-a, dakle za dva svoja i šestoricu od većine.

Predsjednik priobćuje dalje razne podneske. Na predlog prisjednika Gambini-a bijaše izabran financijalni odbor od sedam članova i to: Bubba, Canciani, Doblanovich, Tomasi, Dr. Venier, Vergottini i Vidulich, sa 21 glasom

Članovi manjine predali su 8 bielih listića.

Na predlog Gambini-a bijaše nadalje izabran u političko-gospodarski odbor pet članova i to: Bennati, Costantini, de Franceschi, Glezer i Vareton sa 21 glasom Manjina je oddala opet 8 bielih listića.

Zast. Bennati predloži a većina prihvati, da se zadnjemu odboru izruči na proučenje jučerašnje priobćenje g. predsednika o previšnjoj odluci na saborsku resoluciju od dne 14. jenara 1895. u pitanju razpravnog jezika.

Prisjednik Gambini predloži, da se bira školski odbor od pet članova. Većina prihvati predlog i izabere u taj odbor sa 21 glasom: Bennati-a, Chersicha, Costantini-a, Rizzi-a i Tamara.

Manjina predade 8 bielih listića.

Prisjednik Gambini predloži i većina prihvati, da se izabere poljodjelski odbor od pet članova. Izabrani bijahu sa 21 glasom: Canciani, Doblanovich, Polesini, N. Venier, i Dr. Venier.

Manjina glasu e kano i gori.

Predsjednik čita dalje razne podneske, molbe, osnove itd. što ide pojedinim odborom. Isti javlja, da će doći izvieśće zem. odbora o zemaljskih izborih na dnevni red u budućoj sjednici; da će sabor imati da izabere 3 člana u zemaljsku komisiju za pregledovanje katastra, zatim 4 člana u zem. odbor i 4 savjetnika u upravu kreditnoga zavoda.

Zatim digne sjednicu, a budući uredi će pismeno.

Treća sjednica.

Poreč, dne 15. jenara 1896.

Prisutni: predsjednik g. Dr. M. Campitelli i 27 zastupnika; vladin porjenik g. Aloizij Fabiani. (Galerija vrlo dobro posjećena.)

Predsjednik otvori sjednicu u 11 sati i pozove tajnika Varetona, da pročita zapisnik I. sjednice.

Nakon pročitanog zapisniku podnaša sliedeći izpravak k zapisniku **Dr. D. Trinajstić**: Visoki sabore! Izmedju zapisaka mojega predšastnika na ovom mjestu ove visoke kuće našao sam i taj, da se sa stanovite strane dosljednošću, vriednom bolje stvari, ide za tim, da se prikaže stanje u ovoj kući i u ovoj pokrajini u sasvim drugom svietlu, nego li u istinu jest.

Preuzvišeni gosp. namjestnik u svojem pozdravnom govoru izvolio je medju ostalim i to naglasiti, da bi se uz malo dobre volje, te imajući obzir na faktično stanje ove zemlje i poštujući pravo svačije, moglo poluciti malo više uspjeha, nego se ga je u istinu sada polučilo. Žalibože, da je ta rieč namjestnikova ostala prazna rieč, kao i druge rieči do sada

Najprvi dokaz dobili smo s one stolice, s koje bi morala vladati nepristranost i pravednostnovoj visokoj kući. S predsjedničke stolice pozdravilo se samo i izključivo talijanskim jezikom, mimoišav posve manjinu ove visoke kuće, koja zastupa većinu pučanstva ove zemlje: Hrvate i Slovence. To se je opetovalo nadalje tim, što se je prosvjedovalo proti tomu, što je podpredsjednik pozdravio ovaj sabor najprije u hrvatskom, a zatim u talijanskom jeziku.

Predsjednik ga prekida, većina viče: basta! basta!

Zast. Trinajstić: Gospodine predsjedniče, ja govorim o stvari, o zapisniku, pa moram da to obrazložim i iztaknem. U ovom zapisniku nije se iztaklo sve, što se je dogodilo. Prije svega nije se iztaklo, da je na poziv predsjednika, kada je pozvao visoki ovaj sabor, da uzklikne Njeg. Veličanstvu cesaru i kralju: *Evviva!* manjima odgovorila *živio!* Ovo bi se moralo iztaknuti, neka se vidi, kakvi su odnošaji u ovoj visokoj kući.

Nadalje nije iztaknuto u zapisniku ono, što je govorio zast. Spinčić. Kad se je naime naglasilo, da se je s ene strane prosvjedovalo proti hrvatskomu pozdravu podpredsednika, imalo se je iztaknuti, da se je s ovo strane prosvjedovalo proti tomu, što je predsjednik pozdravio ovu visoku kuću samo u talijanskom jeziku. S tih razloga predlažem, da se izpravi zapisnik . . .

Predsjednik ga opet prekida; Tomasi: uzmite mu rieč.

Zast. Trinajstić: Molim, ja sam odmah, pri kraju.

Predsjednik više, da mu nedaje dalje govoriti.

Zast. Trinajstić: Molim g. predsjedniče, eto me odmah pri kraju. Ja predlažem, da se izvoli prihvatiti zaključak, neka se izpravi zapisnik prve sjednice u tom smislu, da je manjina Njeg. Veličanstvu cesaru i kralju uzkliknula *„živio!"* kad je većina uzkliknula u talijanskom jeziku . . .

Predsjednik ga opet prekida.

Zast. Trinajstić: Molim g. predsjedniče . . .

Predsjednik: Nedozvoljavam, uzimljem Vam rieč.

Zast Trinajstić: Ja prosvjedujem proti takovom postupku i samovolji.

Nakon toga priglasi se za rieč zast. Mandić, predsjednik više, da mu nedozvoljava.

Zast. Mandić: Ja imam pravo govoriti k zapisniku i nedam se od nikoga prestrašiti, u najmanje od Vas. Ja konstatiram, visoki sabore pred gosp. povjerenikom vlade, da zapisnik prve sjednice nespominje ništa, da je preuzvišeni gosp. namjestnik pozdravio ovaj visoki sabor i sa par rieči hrvatskih. To neka uzme na znanje i gosp. zastupnik vlade.

Iztičem nadalje, da nije u zapisniku ustanovljeno, da je zast de Franceschi izustio radi hrvatskog govora podpredsjednika one prostačke, neparlamentarne rieči, za koje bi ga bie svaki drugi predsjednik pozvao na red.

Zahtjevam dakle, da se popravi zapisnik prve sjednice u tom smislu, da je preuzv. gosp. namjestnik progovorio i nekoliko hrvatskih rieči, i da se naknadno pozove na red zast. de Franceschi-a radi onakvih neparlamentarnih izruza. (Odobravanje na stolicah manjine. Na početku govora šetali su članovi većine i mrmljali, a galerija bučila, ali se konačno umirili jedni i drugi.)

Povjerenik vlade, zadobiv rieč, reče talijanski, da podupire predlog zast. Mandića u pogledu hrvatskog pozdrava preuzv. gosp. namjestnika.

Predsjednik obećaje, da će se to izpraviti.

Zatim pročita tajnik Vareton zapisnik druge sjednice, koji se ovjerovljuje bez primjetbe. —

Nakon toga moli za rieč zast. Mandić, koji reče: Visoki sabore! Sve prosvjetne države služe se takozvanimi službenimi uredi ili *„Correspondenzbureau"*, koji su u tu svrhu, da se važniji dogodjaji, napose izvieśća parlamenata i sabora čim brže i čim više u javnosti razšire. U Austriji — u koliko znadem — obstoje 8—9 godina takovi uredi, koji stoje više manje pod uplivom cesarske vlade.

U ovoj visokoj kući, od kako ja ovdje sjedim, podigoše dva puta zastupnici pritužbe na *„Correspondenz-Bureau"*, i to prvi put u sjednici 8. novembra 1889. po bivšem zast. Amorosu, a drugi put u sjednici od dne 4. aprila 1892. po blagopokojnom zast. Dr. Dukiću. Pritužbe su obrazložili i odgovorio je na njih bivši povjerenik vlade, gorke uspomene Ellusheggg. Prvomu je odgovorio, da vlada ne odgovara za ono, što *„Correspondenz-Bureau"* izvješćuje; a drugomu, da je uprava *„Correspondenz-Bureau"* sama zamolila, da izvješća budu što kraća, a tim i troškovi što manji.

Prilog službenom listu *„L' Adria"* od dne 9. t. mj. donio je pod firmom *„Correspondenz-Bureau"* vrlo obširno izvješće o prvoj sjednici. Namjera je bila bez dvojbe izvjestitelja *„Correspondenz-Bureau"*, da na široko i daleko raznese govor koli preuzv. gosp. namjestnika, toli gosp. predsjednika, dočim je govor gosp. podpredsjednika priobćio vrlo kratko a posve zamučao, da je isti pozdravio sabor i u talijanskom jeziku.

Nama to nije pravo, jer smo i moramo biti svi jednaki, pa premda je kazao bivši povjerenik vlade, da ova neima upliva na *„Correspondenz-Bureau"*, ja ipak tvrdim, da taj ured stoji u većem il manjem savezu sa vladom. Radi toga zahtjevam i od g. predsjednika i od g. vladinoga povjerenika, da uznastoje, na koga to spada, da se buduće izvješćuje što obširnije, točnije i pravednije o svemu onomu, što se u saboru dogadja. (Dok je govorio zast. Mandić dogadja se u saborunici i na galeriji kano i za prvog govora, bučilo se dapače na početku toli silno, da je zastupnik prve rieči vrlo oštro i glasno izgovorio. Predsjednik se ni na taj govor neobazire).

Predsjednik priobćuje konštituiranje pojedinih odbora i razne molbe za podpore itd.

Tajnik Vareton čita zatim interpelaciju zast. Costantini-a na ministra pravosudja, koju ćemo naknadno donieti.

Za čitanja prigovarali su često članovi manjine onim oštrim, strastvenim i krivim izrazom i navalam na njihove prvake, narodnost itd., a kad je spomenuo, da tudjinci u Istri mute, viknuše na klupah manjine: *zar smo dozoli?*

Isti tajnik čita interpelaciju zastupnika Costantini-a na ministra pravosudja radi sudbenog jezika u Istri. Glavne točke donieti ćemo naknadno.

Kod druge točke dnevnoga reda, pročita zast. Gambini izvješće zemaljskoga odbora o obćenitih izborih, u kojem se predlaže, da se odobre svi izbori, osim onih za izvanjske obćine pol. kotara Volosko, Kopar i Lošinj.

Zast. Mandić: Visoki sabore! Na netom pročitane zaključne predloge po zem. prisjedniku Dru. Gambini-u i izvješće zem odbora o obćenitih izborih, koje imamo u rukah, stavljam u ime manjine ove visoke kuće protupredlog, kojeg hoću da u kratko obrazložim.

Još su nam u živoj pameti, gospodo moja, sve one spletke, sve one nezakonitosti, sva ona nedjela, koja bijahu počinjena prigodom zadnjih zemaljskih izbora u obće, osobito pako prigodom prvotnih izbora mjeseca aprila 1895. u nekojih kotarih napose.

Visoki sabore! Da je bilo nezakonitosti i tih raznih nedjela u zapadnih kotarih Istre, u Poreščkom i Puljskom, priznaje notice i samo izvješće zemaljskog odbora, koje navadja mnogobrojne utoke i pritužbe političkim oblastim proti tim nezakonitostim. Svieta se je upravo zgražao, što su počinilo izborne komisije u obćinah Vižinadi, Oprtlju, Vrsaru, Poreču i Grožnjanu — u poreščkom političkom kotaru, zatim u obćinah Sanvičenti i Kanfanar — u puljskom političkom kotaru. O tomu se je mnogo govorilo i pisalo, a podnešena bijaše takodjer interpelacija u carevinskom vieću, na koju se vlada nije odvažila odgovoriti, jer se je bojala debljih makarona (smjeh u saboru i na galeriji) i maruna. Te nezakonitosti i ta nedjela već kod prvotnih izbora pokrile su najprije dotične izborne komisije, zatim politički činovnici i konačno naša slavna vlada. Nepravde i nezakonitosti bijaše svakako više u obćinah poreščkoga kotara, a što se je tom prigodom dogadjalo u puljskom kotaru, čuli smo od očevidaca ili izkusili i sami. Mi imademo, gospodo moja, nepobitnih dokaza, da se je u vanjskih obćinah puljskoga kotara nudjalo pojedinim našim osobam za jedan glas *500—600* for., pa kada se je moglo za jedan samo glas toli ogromnu svotu žrtvovati, možete si stvoriti sud i sami, što i koliko se je s talijanske strane potrošilo za cieli kotar, kojeg bi bili stalno izgubili, da se drže red i vrši zakon.

Obzirom na spomenute nezakonitosti i na sva nedjela, izpostavljena i dokazana u obćinah *Vižinadi, Oprtlju, Vršaru, Poreču i Grožnjanu* — u poreščkom kotaru, predlažem, da se izbor gg. Dra. Veniera i Vergottini-a izruči posebnoj komisiji, koja se ima birati.

Predsednik ga prekida, da se ima izgovarati Vergottini, nipošto Vergottini-a.

Zast. Mandić: Vi nas nećete učiti kako imamo izgovarati imena, ta Vi ni neznate naša imena pravilno pisati.

Predsjednik: Priznajte mi da se izgovara Vergottini (Zast. Chersich povladjuje, a zast. Mandić mu dovikne: još ćete i Vi moje ime s pipom pisati)

Zast. Mandić: Takav izgovor odgovara pravilom i duhu našega jezika. — Nadalje predlažem, da se istoj komisiji radi istih razloga izruči izbor zastupnika Cleve i Doblanovicha (Govornik okrenut nopram zast. Doblanovichu reče: neznam dali sam dobro izgovorio Vaše ime?)

Predsjednik: No *Doblanovicha*, ma *Doblanovich*!

Zast. Mandić: *Doblanovicha*.

Predsjednik: *Doblanovich*.

Zast. Mandić: *Doblanovicha*, da se dakle izruči izbor gg. Cleva i Doblanovicha.

Predsjednik: Nemogu dopustiti, da kvarite naša imena, jer i mi pišemo pravilno Vaša imena.

Zast. Mandić: *Non è vero*! (Uzme dnevni red i ponese ga predsjedniku, da ga uvjeri o nepravilnom pisanju hrvatskih imena i razgovara kao privatno s njim u talijanskom jeziku, na što mu dovikne zast. *Gamirini*: bravo Mandić!)

Predsjednik slabicira glasno ime *Mandic* izgovoriv *c* na koncu kano *ć*, kako bijaše pogrešno pisano.

Zast. Mandić (vrativ se na svoje sjedalo) odvraća predsjedniku, da je tamo pisano u nipošto *ć*.

Predsjednik: ja mislim, da je ovako u redu, ako ne da se možda zast. *Mandić* tuži na to, što neima na koncu njegova imena *h*.

Zast. Mandić dovikne mu glasno: *„pipe, pipe"* gosp. predsjedniče (obćeniti smjeh u saborniei i na galeriji.)

Predsjednik zvoni i moli za mir.

Zast. Gambini konstatira smijuć se, da je i zast. *Mandić* u saboru talijanski govorio, ne što mu pljeska većina, a ironične odobrava manjina.

Zast. Bubba predlaže, da se izruče izbori u izvanjskih obćinah kotara pazinskoga posebnomu za to odboru. (Zast. *Mandić* izruči medjutim pisan predlog ob onom, što je netom

ustmeno predložio, Zast. *Bubba* šalje predsjedniku pisan predlog.)

Predsjednik pročita pisani predlog zast. Bubbe, koji glasi, da se izruče izbori svih šest kotara za izvanjske občine pusehnoj za to komisiji. Zanj glasuje većina i manjina.

Predsjednik priobćuje, da mu je izručio svoj predlog i zast. *Mandić*, ali da ga nemože uvažiti, jer nije sastavljen u razpravnom jeziku saboru. (Uzklici sa klupah manjine: to nam je zakonom zajamčeno!)

Predsjednik čita zatim imena izabranih zastupnika u gradovih trgovačkoj komori i u veleposjedu; ovi bijahu ocjerovljeni sa glasovi većine, jedini zast. *Stanger* jednoglasno.

Zatim se prešlo na izbor verifikacijonalnoga odbora od 5 lica. Izabrani bijahu zast. Glezer, Caersich, Polesini, Tomasi i N. Venier sa 20 glasova. (Oro su najčešći naši narodni protivnici u saboru.)

Kod III. točke dnevnoga reda čita zast. *Vergottini* izvješće financijalnoga odbora o obračunu za god. 1893. zaklade tadjih uloženih novaca. Većina prihvaća obračun.

Isti čita obračun za 1894. iste zaklade, te ga prihvaća većina.

Zast. Tomasi izvješćuje u ime istoga odbora o obračunu zaklade „Bratovščina" za god. 1893. pak za god. 1894.

Kod ove točke reče zast. Kompare: Visoki zbor! Poročilo deželnega odbora o obračunu zaloge bratovščin eksbenečanske Istre za leto 1894. je tako kratko, da celo dobremu poznavalcu te zaloge nikakor ne more ugajati a kamo li nam slovanskim zastupnikom, koji nikdar nismo bili upućeni v odborova dela. Kako je sploh celo stanje te zaloge bratovščin težko nam je se izreči. Vsak narodni zastopnik bi pač moral želeti obširnejšega izvešča, da si po kritičnem pregledu istega vstvari popolnoma nepristransko sodbo. Ker torej nemam pred seboj takovega izvešča, ne morem drugače, nego da vsaj površno in splošno nekaj beseda izpregovorim o bratovščinskem izvešču. Občine koperskepa kotara, koje imam čast zastopati, imajo skoro vse svoje bratovščinske zaloge. S tega je moj govor opravičen.

Vsled Napoleonskih vojsk, od katerih je tudi naša pokrajina mnogo trpela, došlo je do neredov pri vsih javnih upravah. Tako tudi pri cerkvenih. Stare zapuščine bodisi cerkvam, bodisi cerkvenim bratovščinam, prišle so v nered. Krivo temu bilo je obubožanje ljudstva, nedostatno izobraženje duhovščine, drugačna vlada, novi nazori in še marsikaj drugega. Tedanja vlada je za to za cesarja Franca I. vse te stare zapuščine inkamerirala ter izročila domenski upravi. Kako je tedanja vlada upravljala, ni mi znano, ker se po tedanjem duhu vlade ni utemeljevalo svojih odlokov. Bil je v birokratizmu gotovo še duh cesarja Josipa II. Nekaj dohodkov od teh tako sestavljenih kapitalov dobivale so cerkve in šole kot nekake podpore.

Prerišujim odlokom 31. maja 1845 ukrenilo se je nekaj stalnega, kar je imelo služiti kot gotova smer o delenju dohodkov. Ustanovila se je bratovščinska zaloga razdejena po davčnih občinah. Čisti dohodek ima se deliti na tri jednake dele. Jedna tretjina pripada cerkvi, druga šoli, tretja siromašnom. To bi se moralo točno vršiti vsako leto na ta predpisani način. Da se ni vselej tako postopalo od strani dotičnih uprav, povem le to, kar mi je znano iz Dolinske, Dekanske, Pomjanske, Buzetske in Miljske bratovščinske uprave. Denar — osobito siromašnov — so do pred 15 leti nazaj trosile omenjene uprave tudi za druge svrhe. Tako postopanje označuje naš krščanski katekizem kot v nebo vpijoči greh. Za tem bili so z oktoberskim diplomom leta 1861. sezvani deželni zbori. Odborom je bila izvočena uprava ali vsaj glavno vodstvo in nadzorstvo občinskih in z njim bratovščinskih uprav. Vsled tega je naloga deželnog odbora, da strogo nadzoruje vse bratovščinske uprave, da se drže točno predpisov, koje je izdal slavni deželni odbor, in se imenuje: „Regolamento per l'amministrazione delle Confraterne localizzate nell'Istria ex Veneta". Ako misli morda slavni deželni odbor, da je s tim „Regolamento" zvršil svojo dolžnost, bodi mu v dokaz dejstvo, da so pri vsem „Regolamento" nekoje uprave bratovščinskega zaloga zašle in zabašurile upravitelji-stvo. — Mimogrede moram povdarjati, da bil moral deželni odbor izdati tak pravilnik tudi v slovenskem ali hrvatskem jeziku, da bi ga mogle razumeti tudi slovenske ali hrvatske uprave. Saj je moral sam deželni odbor že večkrat dozvoliti večje svote, da je izvanredeno računski činovnik moral popravljati, ali celo na novo sestavljati bratovščinske račune. Saj je faktično zaplenil slavni deželni odbor večkrat denar, ki ga je imela bratovščinska uprava dvignuti vsled nepravočasno ali slabo sestavljenih računa. Deželni odbor bi moral paziti, da se bratovščinski novci izključivo v one svrhe troše, za koje so ustanovljeni, da se tedaj občinski poglavari kot načelniki bratovščinskih uprav strogo drže postavnih predpisov. Istina je, da nekaj let sem deželni odbor resnično strogo zahteva, da se pravočasno polagajo na pregled bratovščinski računi. Ali nikakor ne morem odobriti, da slavni deželni odbor sekvestira izplačo novca vsled neredovitih računov pri c. kr. davčnih uradih. S tem škoduje isti cerkvam, šolam in siromahom, kateri niso baš nič zakrivili, da moraju trpeti. Ako bi se nadzorstvo pridno in točno vršilo, deželni odbor bi mu mogel podati vsaj toliko natančno izvešče, kakor je ono o ljudskim šolam. Imel bi tedaj statistični tabelarni pregled o iznosu kapitalov, o interesih, o dohodkih, o upravi. Ne morem drugače, da bi na tem mestu ne opozoril tudi slavne c. kr. vlada na nekoje nedostatke pri upravi bratovščinskih zalog. Kakor sam že omenil, spada ena tretjina dohodkov ljudskim šolam, a denar ljudskih šol postavno javni državni denar (öffentliche Staatsgelder). Iz tega sledi, da bi c. kr. okrajni šolski nadzorniki morali imeti točen pregled in uvid v šolsko tretjino bratovščinskih dohodkov. Njim bila bi tudi dolžnost, da nadzorujejo jeli se ta denar postavno troši. Koliko jaz znam do najnovejšega časa niso c. kr. šolski nadzorniki takih podatkov imeli, in če jih sedaj imajo, za stalno niso popolnoma zanesljivi. Do malo časa bil je običaj, da se bratovščinske uprave šolskih dohodek tudih onih občin, katere nemajo šole, trošile skupno v šolo v drugih občinah, katere šole dobrote niso uživale prve občine. C. kr. zakon pa nasprotno veli, da se imajo tako bratovščinski dohodki obrestno nalagati, dokler bode mogoče zidati potrebno šolo, kakor v Truškah, Movražu, Sočergi, Tinjanu in Podpeču. Dalje veli ministerjalna naredba iz l. 1873., da se ima tak denar rabiti le za notrenje potrebe šola, a vendar se je velikokrat rabil tak denar v druge svrhe. Te razmere priporučan na uvaženje c. k. vladi. Priporučam tedaj slavnomu deželnom odboru, da se potrudi vsaj prihodnje obširnije in točnejše poročilo sestaviti in upam, da bodo tudi tako storil. Tedaj ga bode možno bolje suditi i kritikovati. (Manjina: Živio!)

(Kad je govornik svršio reče predsjednik da žali što gosp. zastupnik nije govorio talijanski i tako da se ne vrši zastup. dužnosti. mu nada se, da će drugi put talijanski govoriti: Zast. Mandić: No bo nič gospod!)

Većina prihvaća oba obračuna „Bratovščine".

(Dalje sljedi).

Živili občinari kastavski!

Kastavska občina prva je u Istri, koja se je probudila od svoga narodnoga sna; prva je u Istri, koja je pokazala, da je vjerna svomu cesaru i kralju i da ljubi svoju hrvatsku narodnost; prva, koja je izbacila tudji jezik iz svoga ureda, a uvela unj svoj jezik, hrvatski jezik, jezik cieloga kastavskoga puka bez razlike; prva, koja je dovikovala prijatelju i neprijatelju, da poštuje tudje, al da i zna i da hoće ljubiti svoje.

To ujoj je dobilo prijatelja i neprijatelja.

Prijatelji častili su ju, odnosno i nastojali slieditи širom ciele Istre.

Neprijatelji bacali su njoj često i u raznih prilikah svakojake klipove pod noge. Na razne načine navaljivali su na nju, nastojali škoditi njoj, razsuti ju, podkopati njoj ugled, nametnuti njoj tudjuštinu i tudjince. Nisu uspjeli! Čim jača navala, tim jači odboj, čim veća pogibelj, tim veća sloga medju kastavskimi občinari.

Posliednje doba reč bi da se je radilo proti njoj podmuklo. Ali i to se je opazilo i učinilo uztuk proti tomu prvi za zadnjih saborskih izbora, usljed javnoga sastanka, održavanoga pod ložom, kod kojega je govorilo pet naših zemaljskih zastupnika; drugi za občinskih izbora, obavljenih prošloga tjedna. Mjesece i mjesece čulo se je svakojakih glasina od tamo: o sumnjivih svezah, o zakutnih sastancih, o potrkivanju, o lovih. Ustrojilo se je i list, kojega već naslov pokazivaše, da hoće razdor, dočim je u svojih redcih sad naricao za slogom, sad nastojao širiti neslogu medju gradjani i vanjščaci, i krivio s tobožnje nesloge muževe, kojih cieli život kaže, da hoće slogu ne samo občinara kastavskih, nego i svih Hrvata i Slovenaca Istre i svih Hrvata i Slovenaca u obće.

Oni, koji su sve to s daljega motrili, bili su zabrinuti, uznemireni, pitali su za razjašnjenja.

Mi smo bili posve mirni. Mnogi su se čudili, možda nam i prigovarali, što o stvari više ne pišemo. Držali smo se jako pasivno. Bili smo tako rekuć samo kroničari, i to samo do neke mjere. Bilježili smo posve kratko samo najnužnije, što se je stvari ticalo. Sami Kastavci, poznavajuć dobro Kastavce, znali smo, da će Kastavci učiniti svoju. I nismo se varali. Oni su učinili svoju dužnost i u većoj mjeri, nego li smo se nadali. I kad govorimo o Kastavcih, nemislimo samo gradjane grada Kastva, nego mislimo sve pripadnike prostrane občine kastavske, občinare svih 32 županija.

Obdržavala se je skupština liepoga broja izbornika, izabrao se je izborni odbor, izdao se je izborni oglas, pozvalo se je izbornike da dodju složno glasovati za one, koje je puk po pojedinih županijah želio, da ga u občinskih poslovih zastupaju.

Nikad se nije tako redovito radilo, nikad ne bijaše tolikoga zanimanja za izbore, nikad nije ni iz daleka toliko izbornika došlo k izboram, kao ovaj put. Za svih izbora jedva su mnogi počeli pojmiti, što su izbori, i kolika njim je znamenitost. Da nije drugoga uspjeha nego taj, već bi bilo mnogo.

K izborom došlo je mnogo nad tisuće izbornika. Glasovalo jih je u svih tri tjelih puno i okruglo t i s u ć e složno kao jedan. Izbornici trećega tjela glasovali su neprekidno preko 21 uru. Ni doba dana, ni snieg, ni blato, niti kojekakvi nagovori nisu jih mogli odvrnuti, a da nedadu svoga glasa. Oni, koji su htjeli sijati razdor medju gradjani i vanjščaci, oni, koji su se podpisali kao odbor, al nisu došli na svjetlo sa svojimi imeni, dobili su u sva tri tjela 30 glasova.

Za izbora u III. tjelu, mnogo prije nego li je svršio, uvjerili su se na svoje oči, kako se malo za nje mari. Njihovi predloženici dobili su 26 glasova. Poraz prvoga dana jih je uništio. Nisu se već niti pokazali. U II. tjelu dobili su njihovi predloženici 4 glasa. U I. tjelu izčeznuli su posve. Treći dan izbora Kastavci bili su i opet jedno tjelo i jedna duša. I oni, koji su možda prije drugače mislili, poklonili su se volji puka, pokazanoj prvi i drugi dan izbora, što je od njih svakako hvalevriedno.

Sva tri dana izbora vladao je najljepši mir i red uza sve mnoštvo naroda.

Opravdana pak i dostojna bijaše iskrena občenita radost i veselje, koje se je pokazivalo osobito treći dan, poslie svršenih izbora, pucanjem topića, svirunjem glasbe, pjevanjem domoljubnih pjesama, klicanjem na pojedince, na občinu, na domovinu.

Mi s naše strane ne možemo, a da završujuć ove redke, ne uzkliknemo: Živili svjestni izbornici kastavski! Ponesli se tako svaki put, kadgod budete pozvani k budi kojim izborom — sebi na spas, rodu na čast!

Franina i Jurina

Jur. Povij mi malo Franino, je pital tebe on „famoso" fiorin?

Fr. A za ki posal; ali misliš, da se poli nas fiorini grabe kako i sušanj va boške.

Jur. Joh je meni! još tega neznaš, ale nisi još morda ni čul, da te socijи od lege u Gologorici storit bal, pak da saki ki bi otel plesat, mora dat fiorin.

Fr. Sada te razumim, zač si me pitá, da akoj bi poli nas famoso. Neće on ne mene na vrata, dragi moj Jure, nč bi ga moja Luce puhavkun počešala.

Jur. Ai bi pravo storila svaka prava žena, da mu dá takovo ručenje, kad za takove stvari tepe od vrat do vrat.

Fr. Tako ti češ poć na ta gospodski ples?

Jur. To moreš i znat, da moram poć za svirca; ću barem kakov *legin* šolat dapat.

Fr. Ča ti češ svirit. Va kakov strument? to još nisam nikad čul, da si ti svirac.

Jur. Bog ti se smiluj, ča još neznaš, da san još kako otrok najbolje znal tulit va rog.

Fr. Ča takove štrumente rabe va Gologorice?

Jur. Drugačijimi ne more se va Gologoricu, nč bi se moglo poć brez njih doma, kako jedanput neka pazinska muzika, kadaj tamo prihajala šekat.

Fr. Tako te se devertit one šijorine, kad budu imele tako finega svirca.

Jur. Ča to govoriš — one to čekaju kako duša raj; a za pokazat, da su i one sociјane va „Lagu" i da imaju nekakovu pravicu, govorile su mojoj Marete, da more i ona prit malo vidit njihov *„divertimento"* aš da će bit jako lipo.

Fr. Ter to bi se pristalo, da zameš sobom ženu.

Jur. Pravo imaš, bimo njim mogli skupa zakantat kakovu pismicu; oveh dan san jušto čn jednu novu, a sada čuj ju ti, pak odsudi ako bi se pristovala:

Ne mislite vi šijori,
Da naš kmet vas ne pozna:
On već dugo sam govori,
Da i vaše želje žna.
Vi ste oni, što bi htjeli
Uništit mu: ime — čast —
Al nećete — već kmet veli:
Vaša moć sad mora past.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlaše nam iz Kastva 34 krune. Darovali su: Prvi tudjinac 10 kr., drugi tudjinac 10 kr., treći tudjinac 10 kr., četvrti tudjinac 4 kr. i to da proslave izbor prevrstnih novih občinskih zastupnika: velecenjenoga nar. zastupnika g. Vj. Spinčića i veleštovanoga g. Kažimira Jelušića.

Načelnikom u Žminju bio je dne 16. t. mj. jednoglasno izabran čestiti naš Mate Bančić-Krsnjac, posjednik. Bilo u sretan čas!

Zatezanje sa odobrenjem izbora na zemaljskom saboru u Poreču. Od tamo nam pišu, da je imalo doći na dnevni red izvješće verifikacijonalnoga odbora o izborih za izvanjske občine šest političkih kotara već u četvrtoj sjednici, a ono nije došlo niti u petoj a neće doći niti u šestoj. Taj postupak talijanske saborske većine jest svakako čudnovat, pošto znamo da se, ovakvi poslovi razpravljaju svuda već u prvih sjednicah. Tim čudnovatije biva pako to zatezanje u istarskom saboru, gdje neima n i t i j e d n o g a j e d i n o g a valjanoga razloga proti ovjerovljenju rečenih izbora, te bijaše dotičnomu odboru vrlo lahak posao. Ali tko će shvatit tajne spletke rečene saborske većine, kojoj je stalo najviše do toga, da ti izbori nebudu u obće ili čim kasnije ovjerovljeni pošto se radi o koži osmorice članova hrvatsko-slovenskoga kluba.

Iz Boljuna pišu oam 18. t. mj. K posliednjoj našoj viesti o predstojećih občinskih izborih u Boljunu valja nam dodati, da nam je napokon odgovoreno na naše reklame i to povoljno. I tako se nadamo, da će biti za koji dan izbori razpisani. Sa protivne strane radi se svimi silami proti hrvatskoj narodnoj stranci, ali čvrsta je naša vjera, da mu je uzaludan posao. Glavnu agitaciju vode u župi Poz, gdje su uvjek dosada imali glavno uporište; nu sada imadu i tuj tvrdu kost, koju neće moći zdrobiti stari, šuplji i klimavi gubi.

Iz Kastva 20. jenara 1896. Veleštovani gospodine uredniče! Vi se niste htjeli u velevrednoj „Našoj Slogi" pačati mnogo u občinske izbore. I pravo ste učinili. Pustili ste svoje Kastavce, da učine svoju sami. Sad kad su ju učinili, dozvoliti ćete, da se opiše, kako su se obavili.

Zatezalo se je sa razpisom izbora, sa izloženjem listina; zatezalo se je sa ustanovljenjem dana izbora, al konačno bilo je svemu zatezanju kraj. Nedjelju dne 5. jenara klicalo se je i pak pismeno javno oglasilo, da će se izbori obaviti dne 14. jenara za III. tjelo, dne 15. jenara za II. tjelo, dne 16. jenara za 1. tjelo. Težko se je očekivalo te dane, nestrpljivo se je pitalo za nje, čudilo se jih i napokon došli su, da postanu znameniti u povjesti ove naše prostrane i na glasu občine.

Drugda su često prolazili tiho, da se za nje vani niti znalo nije, i da se jih je malo za nje zanimalo u občini. Ovaj put zanimalo se je za nje sve, staro i mlado, muško i žensko. Uzrok tomu jedan je u upravi občine, drugi u tom, što se je pojavilo i složilo nekoliko ljudi, koji su se htjeli nametnuti občini proti volji občinara, proti želji puka. Sklopilo se je nevjerojatnih saveza, lačalo se je sredstava kod o.. do sad nepoznatih. A valjda upravo to otvorilo je mnogim oči, kojim su još zatvorene bile, osvjestilo jih, pronzrokovalo, da su se za izbore zanzeli. Pošto je izborni odbor ponekle uredio i razaslao po županijah izborne listine, pošto je sazvao od puka, koje zastupnike želi i imena njihova dao tiskati na listiće, pošto je ljude i ustmeno i svojim proglasom podučio, pošto je redovitim načinom pobrao punomoći, pošto je u obće izborni odbor učinio svoju, učinili su svoju i izbornici.

Dne 14. jenara, na izbor III. tjela, došlo ih je sva sila iz svih županija, iz nekih skoro svi. Moglo se je stalno proreći, kako će proći, al se je ipak znatiželjno čekalo. Pod svodom občinskoga ureda, pred njim i za njim bilo je izbornika upravo natlačeno tako, da se često nije moglo prolaziti. U kući Frana Dukića sastajali se ljudi za ujet. Među izbornici opažao si članove izbornoga odbora, kno i nekoliko poglavica onih, koji su htjeli proti opravdanoj volji puka. U občinsku većnicu došao je občinski glavar, došlo je občinskih većnika, došlo je izbornika i došao je vladin

povjerenik barun Reinlein. Govorilo se je sa stalnostju, da će gosp. glavar imenovati u izstalnostju, da će gosp. glavar imenovati u izborno povjerenstvo među ostalimi i dra. Ivana Krstića. Odustalo se je valjda s toga, što se je saznalo, da se ima nešto pripravna za gospodina doktora, rad česa nebi mogao niti izbornoga prava vršiti. Bilo kako mu drago, gospodin glavar, neimenovav ga u povjerenstvo, obranio ga je od čina, kojim bi bio osramoćen ostao. Imenovao je pak u povjerenstvo g. Roberta Vlaha, občinske savjetnike odnosno zastupnike Bačića, Kinkelu Lovrinovoga i Stipanića. Izbornici imenovali su svojimi pouzdanici u izbornoj dvorani Franu Dukića, Ivana Jurinca i još jednoga trećega, koji neka ne zamjeri, ako mu nezoam imena.

Pošto se je pročitalo i raztumačilo zakonske ustanove, odnosno na postupak kod izbora, počelo se je birati.

Početkom išlo je jako lagano. Okolo podne glasovalo je jedva 34 izbornika. Već sada vidilo se, kakav će po prilici biti uspjeh. Za stranku puka bio je 31 glas, za protivnu 3, dakle na 10 prvih jedan drugih. Kasnije išlo je brže, i razmjer postajao je za prve sve povoljniji. Oko ponoći bilo je 350 glasova za pučku stranku, 19 protivnih. Na svrsi, oko 6 i pol sati u jutro 498 prvih, 26 drugih, po prilici 20 na 1. Ljudi bilo je cieli dan i cielu noć sve puno. Sniežilo je jedno doba, ali sniega kao da se nije čutilo, stajalo se i u blatu, al tko mari zato Starijih ljudi je doista pod večer otišlo, ne da bi glasovali, al velika većina izbornika ostala je, dok nije odala glasa. Čulo se starca gdje veli: „glasovat ću makar do nedjelje čekao". Drugi je isto rekao drugimi riečmi: „Čekat ću makar do imena Isusova, dok god odam svoj glas". Što dalje je izbor trajao, to odušević jeniji su ljudi postajali. Oko 4 sata u jutro, kad su se pročitala imena izbornika, rekao je občinski sluga, da će pak skoro moći otići. Na to je zagrmilo iz sto i više grla: Svi ćemo glasovati, neidemo prije kući. Bili su to oni, koji nisu bili prisutni, kad se je njihova imena prozvalo. I glasovali su do 6 i pol u jutro, kako rečeno, dočim je povjerenstvo bilo zaposleno sa zapisnikom do 7 i pol, da se pak u 9 opet na djelo dade za izbor u II. tjelu.

Izbor u III. tjelu djelovao je jako. Neki članovi povjerenstva reć bi da su obolili. Poglavice protivne stranke nije se već vidilo. Pored onakve izjave puka morali su se skloniti. Izbornika je razmjerno više došlo u II. nego li u III. tjelu. Oni trećjeg tjela znali su toga toliko pripovjedati, da nisu došli samo pozvani izbornici, nego i oni, koji su imali doći jedva treći dan. Mnogi nisu mogli dočekati, da na nje red dodje. Išli su već prije čuti i viditi i radovati se. Za stranku puka odali su glas dne 15. jenara 362 izbornika, za protivnu samo 4, dakle po prilici jedan na sto. Išlo je brže. Svršilo se je izbor prije 9 sati na večer.

Izbornici I. tjela birali su dne 16. jenara, svršili su do jedne po podne. Glasovalo jih 140 sve složno, bez ikakve protimbe. I dva člana povjerenstva glasovala su skupno, i tim pokazali da znadu štovati volju puka.

Usljed rečenoga glasovalo je u III. tjelu 498 izbornika, u II. tjelu 365, u I. tjelu 140, svega skupa dakle 1000, slovom tisuće

Izabrani su za zastupnike u III. tjelu: Jelušić Kažimir, Spinčić Vjekoslav, Kinkela Vjekoslav, Sušanj Ljudevit, Osojnak Frane, Slavić Ivan, Lučić Anton, Blečić Vinko, Kundić Mate, Gržinčić Ivan; u II. tjelu: Kukanić Mate, Kinkela Mate, Kukuljan Vinko, Mavričić Frane, Lučić Ivan, Dukić Frane, Simčić Ivan, Širola Mate, Medvedić Luka, Afrić Josip; — u I. tjelu: Sinčić Vjekoslav, Tuhtan Josip, Širola Josip, Moujac Frane, Trinajstić Mate, Grbac Ivan, Dukić Anton, Mihelić Frane, Simčić Stjepan, Ferlan Vjekoslav. — Za zamjenike pako su izabrani u III. tjelu: Širola Anton, Tibljaš Mate, Parlinić Josip, Ferlan Vjekoslav, Kinkela Frane; — u II. tjelu: Spinčić Anton, Spinčić Josip, Grgurina Ivan, Pilž Frane, Lipić Ljudevit; u I. tjelu: Mavrić Josip, Tibljaš Anton, Lagnja Anton, Trinajstić Ivan, Grgurina Anton. — Među zastupnici je 5 stranih, 25 novih.

Za sliedeći put ću se, ako ikako moguće, još javit obzirom na te izbore.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Mihotićih priredjuje 1 febrara t. g. svoju prvu zabavu u prostorijah dobrovoljno ustupljene hrvatske Čitaonice u Mihotićih. — Početak u 7 i pol sati. — Darovi se primaju sa zahvalnošću.

Glavna skupščina i zabava hrvatske čitaonice u Mihotićih. Na Stjepanju poslije podne sakupili se članovi hrvatske čitaonice u Mihotićih na redovitu godišnju skupščinu. U opredieljen sat pozdravi prisutne predsjednik čitaonice gosp. Mate Kundić, zahvaliv im se na liepom posjetu i nazvav im dobrodošlicu.

Družtveni tajnik gosp. Hajdinger pročita zatim izvješće o djelovanju družtva tečajem iztičuće godine, koje bijaše bez prigovora odobreno, a nakon toga izviesti blagajnik g. Josip Grgurina o novčanom stanju družtva, koje je dosta povoljno. Povela se zatim podulja rasprava o raznih predlozih, među kojimi bijaše najvažniji onaj, da se preinače družtvena pravila u tom smislu, da bude imala čitaonica u buduće članova i III. reda, koji će plaćati godimice 3 for.

Pošto se je zahvalio u ime članova odstupajućemu odboru bilježnik g. Dubrović, prešlo se je na izbor novoga odbora, u koji bijahu izabrani jednoglasno g. Ivo Franki predsjednikom, g. Hajdinger tajnikom i g. Fr. Mavrović blagajnikom. Novi odbornici zahvalište se drugovom na tolikom povjerenju, obećav uložiti sve svoje sile na procvat mlade hrvatske čitaonice u Mihotićih.

Na večer bijaše uređena družtvena zabava. Domaćih i izvanjskih članova te prijatelja i znanaca sakupilo se kod zabave toliko, da bijaše dubkom puna družtvena dvorana.

Glavnu ulogu kod te zabave igrao je tamburaški zbor, sastojeći sve od mladih naših sokolova, djaka hrvatske gimnazije — sve samih Istrana, koji iz Voloskoga, što — sve samih Istrana, koji iz Voloskoga, što iz Voloskog-Opatije, koji posvećuju ljeto sebi i brižljivomu učitelju svoga g. Brožu, koji je osobno počastio tu zabavu i sam nekojimi zborovi ravnao. Mladi tamburaši bijahu oduševljenim povladjivanjem nagradjeni, dočim su staviji članovi čitaonice g. Brožu na tolikom uspjehu srdačno čestitali. Svaka čast gosp. učitelju i našim dičnim tamburašem. Među igrom i pjevanjem bijaše izigrana tombola sa više zgoditaka, a zatim se podala mladež plesu i ugodnoj zabavi. Zabavu posjetili su neki koji rodoljubi iz Kastva, Voloskog-Opatije, Veprinca i susjednih mjesta. Ona će ostati bez dvojbe svima u ugodnoj uspomeni, a bez čestitamo odstupivšemu odboru što je znao onako krasno zabaviti članove i družtvene prijatelje.

Iz Marčane pišu nam 16. t. mj. Mila Naša Slogo! U krasnom svojem bivšu od 24. prosinca 1895. veliš pod napisom: „*Oktobarska premještenja u porečkoj biskupiji*" da u Marčani bijaše namješten kao kapelan neki Mattich, za kojega se zna, da je odlučan talijanaš; kao da su u Marčani svi *Čozoti*.

Čozoti! Čozoti nismo nikad bili ni nećemo biti. Bolje bi bilo, da si kamen za vrat vežemo, pa da se u more bacimo, nego da zatajimo naš jezik i prodamo našu liepu domovinu „ribarom".

Što je bilo rečeno o Mattichu, sve je živa istina. Žalostno, da u jednom hrvatskom selu ima biti talijanski svećenik. Naš hrvatski jezik iz crkve tjera i uvadja latinšćinu. Ovih svetih blagdana sve je latinski bilo u našoj crkvi, a to je sve njegov rad. — „Hoćeš tako ili niš?" — tako ti je sada, mila „Slogo".

Dne 4. o. mj. dogodila se u našem selu jedna nesreća. Jednom siromašnom poljodjelcu po imenu M. Zuban izgorile su četiri kope sjena. Oganj trajno je od 10 na večer pa sve do 4 u jutro. Šteta se računa na 500 for. Sjeno nije bilo osjegurano. Pet sto forinti za jednog kmeta prevelika je to svota.

Članovom i prijateljem „Matice Hrvatske". Za koji dan razašiljati će uprava naše velezaslužne „Matice" knjige svim onim članovom, koji su se jurve priglasili. Kako doznajemo, imade ih još mnogo, koji nisu priglasili i koji čekaju valjda na to, da ostanu bez knjiga. U ime središnje uprave upozorujemo sve više članove i prijatelje naše dične „Matice", da nove i prijatelje naše dične „Matice", da nove i prijatelje naše dične „Matice", da se čim prije prijave kod dotičnih povjerenika, da tako ne ostanu bez onih krasnih knjiga, koje je ljetos „Matica" svojim članovom namienila. Napose molimo gg. članovom namienila. Napose molimo gg. članove „Matice", koji spadaju pod tršćansko povjereničtvo, da se što prije g. povjereniku prijave i dotični iznos njemu ili u našoj čitaonici izruče. Tko ne želi ostati bez ljetošnjih u istinu krasnih knjiga „Matice", neka ne kasni ni časa sa prijavom.

Iz Voloskog pišu na polovicom jenara. (Osnovateljna zabava ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru). Na Silvestrovo obdržavala je, kako bje to već i javljeno, ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda na Volpskom svoju osnovateljnu zabavu. Tek pred mjesec dana osnovana, proslavila je svoj porod narodnom veselicom, pokazavši time svietu, da je dobro shvatila svoj zadatak, pa da će i unapried okolo toga raditi, da zadovolji svojim dužnostima te da dodje do svojega cilja. Duša ciele zabave bijaše drnd. Juraj Corazza, te gdjica Zorica Stanger, tajnica podružnice, koji sve svoje sile uložiše, da zabava čim sjajnije izpadne, pa su doista i postigli svoj cilj, te pohvalu od strane občinstva. Zastupani bijahu na zabavi svi slojevi, a gostova bijaše iz raznih krajeva, tako iz Rieke, Opatije, Kastva, Rukavca itd. Među gostovima opazismo gosp. nar. zastupnika dra. A. Stangera, dra. Niku Fabijanića, Viktora Tomičića, gosp. Švorljuge i mnoge druge. Prije osam sati na večer bijaše dvorana dubkom puna, pa je samo žaliti, što lokali nisu odgovarali zabavi, ali moradosmo se i time zadovoljiti, tim više, jer je to najveći lokal na Voloskom. Program bijaše vrlo biran i liep, a pojedini komadi ispali su na obće zadovoljstvo.

Oko 8 sati stupi na pozornicu predsjednica podružnice velec. gospodja Avelina Fabijanić, te oslovi sakupljene gostove sliedećim govorom:

Tek mjesec dana prodje, što se je naša podružnica konštituirala, izabrav moju malenkost svojom predsjednicom i evo nas već na okupu, da proslavimo onaj dogodjaj narodnom veselicom. Pozdravljam gostove u ime svoje i svega odbora, što su se toli mnogobrojno odazvali njihovom pozivu. Žali, što su prostorije toli malene i tjesne, te moli občinstvo da strpljivo podnosi neugodnosti prenzkog lokala, pa obećuje, da će se Božjom pomoći u nedaleko vrieme sastati u većem lokalu, gdje će naći liepših ugodnostih, nego li danas.

Meni, veleštovana gospodo, nastavi. danas jače no inače srce kuca od veselja, videći vas ovako zauzete za naš svetu stvar. Ja vas tim radostnije pozdravljam, što mi vaš broj najliepšo dokazuje, da odobravate zadaću naše družbe, da shvaćate i hvalevriedno vršite svoje dužnosti kano vjerne kćeri i sinovi hrvatske naše majke domovine.

Neka nam se ništa na zamjeri! Znajte, da je to tekar početak, koji je uvjek težak. Pomislite, da je to prva čisto narodna zabava u našem diamantu u liepom Voloskom. Hrvatske tamburice i hrvatske djaka iz Rukavca i Voloskog odigrat će obće zadovoljstvo Brožovu „*Složno pod hrvatskom zastavom*". Izvježbani su to tamburaši, koji su svojom vještinom gostove neočekivano ugodno iznenadili. Iza toga zapjevaše isti istarsku himnu „*Predobri Bože*", koja je bez prikora bila odpjevana. Zatim stupi na pozornicu gospodjica Anka Stanger, koja je svojim milozvučnim i krasnim glasićem baš majstorski deklamovala Šenoin „*Postolar i vrag*". Živo njoj se pljeskalo. — Tamburaški kvintet „*Iz mog dvorenika*" bijaše baš divno odigran, te time ponovno dokazano, da se i na tamburice mogu igrati vrlo težki zapleteni komadi. Uspjeh predstave (Amanda) je također presenetio oduševljeno občinstvo. Napose gospodjice Zorica Stanger i Marija Uršić odigraše vrlo liepo svoje uloge, te začaraše sve gostove svojom prirodnošću.

Oduševljenju ne bje konca ni kraja, kada zaigraše naši djaci Brožovu „*Od srca k srcu*", koju moradoše na obći zahtjev opetovati.

„*Nar. hrv. četvorka*", koja je zatim sliedila, zadivila je baš gostove radi svojih narodnih motiva i radi vještog tamburanja. Zatim odigra tamburaški zbor „*Milicu*" i „*Starčevićevu himnu*".

Za vrieme odmora podielivaše se srećom mnogobrojni liepi te birani darovi, koje su darovale voloske gospodje i gospodjice. Ples je trajao do biela dana; gdja. udova Jelka Dukić ustupila je blagohotno u tu svrhu svoj glasovir. Te osobite naklonosti udarao je na glasoviru g. Drag. Jurkević i gdjica Marica Uršić pod vodstvom gosp. Ant. Ryšlavy-a. Požrtvovalnošću dvije voloskih perjanica: Viktora Tomičića i Inocenca Stangera bude nabavljen novi „*berde*".

Podvorba bila je pohvalna, ples je tekao na obće zadovoljstvo.

Kod ove prilike valia nam osobito iztaknuti i pohvaliti ljubav i slogu djaka rukavačkih i voloskih, pa je željeti, da se ta sloga ne poremeti, te da nas opet kadkada iznenade svojim doista vještim tamburanjem.

Svega skupa unišlo je na zabavi for. 140, a ostalo je čistog prihoda okolo 80 for., čime može biti podružnica posve zadovoljna, tim više, ako se uzme u obzir da je tekar mjesec dana prošlo iza njezinog konštituiranja, te da su lokali toli tjesni i maleni bili.

Završujuć ovo par redaka, želimo ženskoj podružnici i njezinom odboru, da bi i unapried liepo cvala, započetom stazom i unapried koracala, te nas naskoro novom zabavom iznenadila.

X.

Živile voloske krasotice!

Iz občine Roč pišu 15. t. mj. Rieliko kada mi je pero u ruci, pošto mi moj kmetski posao nedopušta, da se time zabavljam, ali danas se vidim već jedno malo i prisiljen, da Vam štogod, g. uredniče, iz našega kraja javim, jerbo ima ovdje mnogo i mnogo stvari, a nikoga nèima, da bi ih prijavio. Mnogi možda neće niti vjerovati, što se može sve kod nas drugih učiniti i nitko zato ništa nezna! Koliko Vam je poznato, gosp. uredniče, našom občinom vladaju dosada talijanaši, makar ima jako malo takovih, ali upravo zato, da ih malo kriči, oni i zapovjedaju, kao da bi ih na stotine bilo; mi pa drugi uvjek mučimo, jerbo mislimo, da tako mora biti. Ali nekojim se oči već otvaraju, pošto vide, kako mnoge stvari zlo idu, ali na drugoj strani ima puno još prodanaca, koji bi za fjurin prodali sve svoje, djecu, ženu i sebe! Na dan sv. Lucije mogli smo javno čuti svi pred crkvom na Brulu, kako je sin rekao otcu, da je on prodao za jedan forint sebe i njega za vavjek Talijanom! No ja mislim, da je ono moglo ganuti srca mnogim, jer mu je taj sin još rekao, da su obadva skupa manje vriedni, nego jedan *tovar*, jer tovar dà se ne proda izpod 5 ili 6 forinti, otac onaj prodao je sve u kući i sebe za jedan forint. Hvala Bogu, da će se možda u kratko mnogim na Ročtini otvoriti oči, da će vidjeti, da neidu putem pravim i da čine mnogo grieha. Borba će morati početi i kod nas drugih, pošto vidimo, kad idemo po svietu, da se nam drugi rugaju, da smo u tudjih rukah. Rado Vam javljam, da smo i mi već upoznali potrebu podružnice sv. Cirila i Metoda i tako smo pred dva mjeseca odposlali molbu na visoko namjestničtvo, ali do sada nam odgovora neima! Čudno mi se vidi, da može toliko vremena ležati u Trstu. Ali sve ono, što je govorio sin otcu svomu javno i ono, da ćemo otvoriti podružnicu, doznali su naši *šijori*, i kako je njima ono protivno, i koliko ih peče, vidjeti je iz toga, kako oni napadaju javno i tajno našega častnoga kapelana, da je tobože svemu tomu gibanju on kriv. Ali ona dobra duša nikomu neće naškoditi, nikomu neželi zla, sa svimi će biti dobar. on ništa ne piše niti ne javlja, samo da živi u miru: toliko o njem možemo reći za ovo vrieme, što živi među nami, ali i prvo nije bio daleko od nas, jer je bio u Laniščn, a koliko ga svi hvalili tamo i hvale i danas, bi svi želili, da njim se povrati nazad. Koliko tamo bijaše ljubljen, toliko je ovdje nenavidjen od gradjana ročkih, koji bi rado da otidje, što bi nam drugim bilo jako žao, ali da će morati poći, znamo i sami i možemo suditi iz dvih okolnosti: Jedno da neima nikakova stanovanja, a drugo, što mu se groze sa smrtju!

Potrpite malo, gospodine uredniče, da vam sve popišem u kratko! Bio sam više puti kod gosp. kapelana, ali Vam otvoreno kažem, da neznam, zašto se toliko muči. On ima dvie sobice i malenu kuhinju, a sada je još jednu sobicu radi mokrine morao čisto izprazniti, pošto mu je mnogo robe, osobito knjiga, zaplesnilo i sestra obolila. Ja sam više puta rekao, da nebih jednu noć spavao u nutri za nikakovu cienu. Na skalah ima bačve s kapusom i repom, u kuhinji krompir, pošto neima nikakove konobe. Dole pa je občinski ured, što nije na svojem mjestu, jer je više puta prepira nutri i tim svećenik uznemiruvan. Mene samoga već to jadi, da svećenik neima stana kod nas drugih; on nam služi, on pomaže koliko može, dakle je treba dati mu što ga ide. Još više sam zlovoljan na to, jer samo selo Nuzla plaća 10 forinti stanarine za kapelana, on pa neima ništa. Koji dakle spravi onaj novac? Mi smo zazidali stan posebni za kapelana i danas u njemu liepo sjedi gosp. učitelj, a kapelan neka se muči koliko će. No gosp. uredniče, ja sam rekao g. kapelanu, zašto se ne potuži, na što mi je odgovorio, da je rekao u crkvi, da je občinu molio i dva puta pisao u Trst i osobno da je bio u Trstu! Ne bude li brzo premješćen, nebi presvj. biskup učinio pravo, jer občina da neće popraviti kuće, a naši *šiori* rekli su, da njima je dosti jedan pop; ali ja mislim, da njima ne treba ni popa ni fratra, jer oni mare za crkvu i popa koliko i za lanjski snieg!

Druga stvar je, kuja se dogodila dne 29. decembra. Poslie večernje nosio je

častni gosp. kapelan poputnicu jednomu bolnomu. Kad se povratio u Roč sa trojicom znanaca, pošli su popiti čašu vina. Jedva su došli u krčmu Ivana Maljava, počme prepir i nemir i vika proti gosp. kapelanu Ivanu Kantu i tu jedan Ročan počme proklinjat, kako sam čuo pripovjedat, da niti neću opetovati one gajusne besjede; to se zna, sasulo se puno uvriedа na svećenstvo, kakovi su griešnici, zločinci itd. itd. Kao da to ne bijaše dosti, skoči i občinski tajnik, na mjesto puk miriti, istoga smućivati. On je počeo grditi Čehe, da neimaju kruha doma u Českoj, da čine nemir medju Istrijani, da će vidjeti brzo konac itd. Drugovi kapelana pobjegnuli su, samo njega držali su unutri dva od njih; jedan je držao vrata i staklenice razbijao, drugi, občinski tajnik, grozio se šakami kapelanu i mlatio rukama na sve strane. Tužna mu majka — proti jednomu svećeniku onako postupati, svaki hip može imati potrebu od njega. Kako nam može biti Bog dobar? Pripovjedaju, da je gosp. kapelan bio u pogibelji života i da je prozor rukom razbio te zvao u pomoć —! No ipak se je kasnije riešio zdrav i otišao svojoj kući. Zatim je počela vika s krčmarom Ivanom Maljavac i njegovim sinom, što su pratili g. kapelana kući. Na to se je reklo: *ako ga nismo ovaj večer, stalno će prvo dva mjeseca biti mrtav kapelan i krčmar Maljavec, što je čulo mnogo ljudi.* Tko može znati, što bi bili još učinili, da nije došao žandar i *šižor podešta*. Ovo sve vidjelo je više od 26 ljudi. Sada vidite u kakvom položaju nalazi se naš kapelan i svaki, koji nije s krnjeli.

Zamjeramo našemu gosp. kapelanu, kako sam čuo, da je sve oprostio, kada je drugi dan došao onaj čovjek prositi. Ali ja mislim, da je c. kr. žandarmarija stvar morala prijaviti slavnomu kapetanatu, pošto da su iztraživali i pitali svjedoke po Ročun. Molim Vas, g. uredniče, da stavite ovu stvar u Vaš cienjeni list „N. Sloga“, da bi i oblasti doznale, kako se proti nam i našim čestitim svećenikom postupa, da neimaju ni dostojno stanovanje i da nisu sigurni za svoj život i ako se ih nebude branilo, mi ćemo umirati bez sv. sakramenta, jer tko će medju nami stanovati? I ovo štampajte, neka se nežaloste svećenici Češi, kada čuju kakvu uvriedu, kako onu gore navedenu, jer mi drugi nijma želimo sve dobro i smo im jako zahvalni, da su došli u Istru, jer bi bilo inače mnogo naroda bez svećenika. Oni se u svakoj prigodi pokažu dobri i učine, koliko mogu. Samo koliko je radosti učinio naš častni kapelan sada na Božić našoj djeci, kad je podielio nekojim liepe krunice, a drugim rukavice, te nije gledao samo na našu djecu, nego i na talijansku. Ako, gosp. uredniče. priobćite ovo pismo, u buduće ću gledati opet iz naših krajeva štogod prijavititi, samo ako dopustite. (Izvolite. Za pravo i istinu uviek su Vam i drugomu otvoreni naši stupci. Op. ured.) *Jedan kmet.*

Iz Aleksandrije pišu nam: Zaista će Vas biti iznenadio poziv, sastavljen na hrvatskom i slovenskom jeziku, kojeg ste sjegurno primili, a kojeg je jedan rodoljubni odbor u Aleksandriji dostavio svim hrvatskim i slovenskim novinam, bez razlike stranaka. Tko je ikada sumnjao, da ima tolike životnosti u slovensko-hrvatskoj naselbini u Egiptu?

Odbor taj pozvao je sve Slovence i Hrvate, nastanjene u ovoj klasičnoj zemlji, da se okupe u čvrsti savez za uzajamnu pripomoć i prosvjetu. I odazvaše se svi. Danas se možemo dičiti, da imamo i u zemlji od piramida jedno svoje društvo, koje neće dopustiti, da nam se sinovi i nasljednici otuđuju, koje će bit jakim bedemom sloge slovensko-hrvatske. Toliko kažite Vašim čitaocima, nek im se barem razblaži malo ogorčena duša u velikoj nevolji, koja tišti i okloplјuje Hrvatsku!

Živila sloga slovensko-hrvatska!

Tomislav.

Javna zahvala.

Dne 10. jenara t. g., poslie skoro trosatnoga puta po moru od Poreča do Pirana i četiri i pol satnoga po kopnu od mula piranske luke do tik pred Kopar, izloženi groznim nepogodam vremena i ljudskoj zlobi kakovoj se jedva para nadje, došli smo mojih saborskih drugova i ja, do skrajnosti ohnemogli tjelesno, potrti i zdvojni duševno, u kasarnu c. k. financijalne straže u sv. Nazariju kod Kopra.

Tu bili smo primljeni najprijaznije, pogošćeni što bolje bijaše moguće i na mnoge načine posluženi. Tu smo dobili utočište i prenočište, tu spasili svoje živote.

Smatram svojom svetom dužnostju, da je i ovim putem, javno, u ime svojih drugova i svoje zahvalim najsrdačnije poglavarem rečene straže koji su nam dozvolili korak odnosno i družtvo nam činili, zapovjedniku kasarne koj je sve moguće za nas najprijaznije učinio i naredio, te svim momkom koji su nam raznih usluga izkazali.

Bog njim plati svim!

Vjekoslav Spinčić,
predsjednik hrv.-slov. kluba u ist. saboru.

V Poreču, 17. jenara 1896.

Javna zahvala.

Dne 4. novembra pr. god. sastalo se je u prostorijah „Narodnoga Doma“ u Kastvu muževa iz sve prostrane Kastavščine. Kod toga pouzdanoga sastanka bili smo mi podpisani izabrani u izborni odbor. Bili smo izabrani u oči tada predstojećih izbora novoga zastupstva naše na glasu občine, da sa strane izbornika vodimo izborne poslove, eda izpadnu koli častnije i koli koristnije za občinu i občinare. Već do tada pobrinuli su se trojica nas za to, da su se prepisale u občinskom uredu izborne listine cielo Kastavščine i izpisale iz njih izborne listine za svaku pojedinu županiju posebice. Tim se je postavio temelj cielomu našemu radu, moglo se je izpitati i razviditi, da li su svi izbornici unešeni u izborne listine kako treba i da li ima možda unešenih za izbornike, koji ne imaju prava. Tako mogло se je učiniti reklame na občinsko glavarstvo, da se izpravi, što ne bijaše pravo; tako bi se bilo moglo učiniti utoke na kotarsko glavarstvo, kad nebi bili reklami povoljno riešeni. Na taj način bilo je omogućeno, kad je došlo izborno doba, pozvati izbornike svakoga tjela, da dodju glasovati onaj dan, za koj bijahu pozvani. Mi sami držali smo nekoliko sjednica, u kojih smo se pogovarali, što i kako je raditi. Zaključili smo, kako da se kandidati za zastupstvo postave. Pri tom bijaše nam vodićem volja puka. Od prvoga početka do same svrhe bili smo za to, da izbornici po županijah predlože neodvisno od svakoga one muževe, koje žele za zastupnike. Njihovih predloga držali smo se svuda, gdje se je predloženika redovito izabralo. Gdje toga ne bijaše, nastojali smo drugim načinom saznati volju svih ili većine izbornika svake županije. I posliednja dva dana izbora promjenili smo po želji odnosnih izbornika dva predloženika. Izdali smo i proglas na vas, naše suobćinare i podpisali ga svojimi imeni. Na svrsi proglasa rekli smo, da ćemo vam predložiti, kako i jesmo, kandidate, u da je na vas svih da budu izabrani. Pozvali smo Vas, da dodjete po mogućnosti svi k izborom onaj dan, za koj bijaste pozvani. Odazvali ste se našemu pozivu. Došli ste iz svih strana u velikom broju, kako ni iz daleka nikad prije, i niste htjeli otići, dok niste dali svaki svoj glas. Niste žalili dana niti noći, znali ste, da nije izgubljen, nego da je za skupno dobro svih obcinara. Birali ste složno. Pokazali ste svi skoro kao jedan, koga je volja puka. Izkazali ste se kao pravi Kastavci, kao svjestni izbornici, koji se nedate ničim ni od ikoga odvratiti, od onoga, što je častno i koristno za svoju občinu, u kojoj živite, za svoj hrvatski narod, komu pripadate. Pomoćju Božjom učinili ste svoju dužnost. Mi pako cienimo se dužnimi, da vam i ovim putem zahvalimo za sve to, imenito pako za pouzdanje, koje ste za izbora u nas imali. To ovim i činimo iz svega srca, kličuć iz sve duše: Živili naši svjestni suobćinari!

U Kastvu, 16. jenara 1896.

Franc Dukić, Rudolf Jurinac, Ivan Karlevaris, Anton Jelušić, Ivan Jurinčić, Mate Širola, Anton Lučić, Mate Simčić, Anton Spinčić, Vjekoslav Kinkela, Ivan Grbac Martinić, Mate Kinkela Lovričev, Ivan Puž Tončina, Ivan Simčić Krpac, Anton Širola, Viko Sušanj Mate Marčelja Jurajev.

Priposlano.*)

Da je podpisani prisustvovao sa jednim velecijenjenim gospodinom njekomu sastanku izbornika za obć. zastupstvo u Kastvu, je puka izmišljotina. Istotako nije istina, da bi bili agitirali za bilo koju stranku Predobro poznaju odnošaj tudji naca prema domaćina, pak zato je njihovo zanimanje za lokalne zadjevice jednako ništici. Svakako pak bih molio njekoje, nek si čim drugim bjele glave i krate vrieme, kad im toga najbrže preostaje, nego da kleveću nepristrane i mirne ljude.

Kastav, na Antonju 1896.

Ivan Bunc
c. kr. vježb. učitelj.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredništvo.

Listnica uredničtva.

Gosp. Giovanni Fransin Oprtalj. Ako niste podnosili proti nam tužbu, čujte naš savjet: pročitajte 10 puta §. 19. zakona o tisku, pa ako niste u stanju razumjeti ga, neka Vam ga raztumači koji od 70 literata oprtaljskih. Do vidovi!

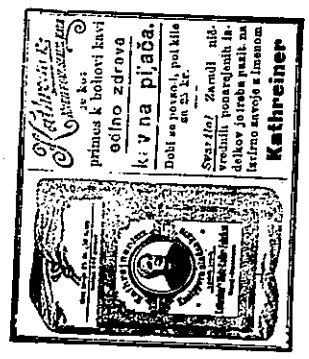

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, predavaju se zada po 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ
skladišće bicikla
Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po niskih cienah, već ovi isti su jaki, liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i k redu držati, kako se upotrebljava orudja i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladišću prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa tridim kančukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli predavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršaju točno na sve kraje, vozarine preste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,
Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Sašile su se ciene biciklom radi novih i velikih pogodbah za fabrikami i također radi manjine zalaganih za u skladišću, koji se zada radovoljno nudjaju po tako niskih cienah.

H. STIBIEL,

Piazzetta S. Giacomo 3 — Trst — 3.

Slastičarna uvjek bogato obskrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *paste, torte, krokanti, pastici, biskuterije fine, konfeti, fondante, čekolada, voća-drupa* i mnogo drugoga peciva.

Posebno preporuča sl. občinstvu za **svetove** svoje *kolače, krasne omote, ikralulje* za slastičarni; sladko pitje, rozolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se *točno* proti ponuzetju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na ugle S. Lazaro.

Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (fošanj), flanela, rubci vuneni u raznih bojah, ogrtači, mufi i ovratnici iz kožuhovine i t. d. Čarape, odzdolne i gornje rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Velika zaliha svih potrebah za **šoljе i krajače.** U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

3 zlate
15 srebrnih
kolaja
12 častnih in
priznalnih
diplomov

Fran Iv. Kwizda

KWIZDE

Varstvena znamka.

Restitucijonalni fluid

c. k. prv. ogirana voda za kosje.
Cena 1 steklenci 1 gld. 40 n. a. v.

Rabi se nad 30 let v *dvornih konjskih hlevih*, v *vojaških hlevih* pri *vojakiem in civilie*, za *okrepčanje in zopetno ojačevanje po velikih naporih*, pri *trnakajočih, trnakajočih, otrpnolosti kit* itd. vsposobila konje do izbornih del o dirkah.

Naj se blagovoljno pazi na gorenjo varstveno znamko in naj se izrecno zahteva *Kwizde restitucijonalni fluid*

Glavna zaloga
Kreis Apotheke
Kornenburg pri Dunaju.

I.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mirodilami v Avstro-Ogerski

Svaka Hrvatica mora da se predplati na

„Parišku Modu“

Jedini hrvatskim jezikom pisani modni žurnal na slavenskom jugu.

Ciena je „Pariškoj Modi“:

na cielu godinu . . . . 4 for.
na pol godine . . . . 2 „
na četvrt godine . . . 1 „

Predplatu prima:

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch)
Zagreb, Ilica.

Najljepši, najveći, najinteresatniji i najjeftiniji hrvatski ilustrovani list, koji je vriedan, da riesi dom svake hrvatske obitelji jest:

„Dom i Svjet“

Ciena mu je:

na cielu godinu . . 6 for. — nvč.
na pol godine . . . 3 „ — „
na četvrt godine . 1 „ 50 „

Sa šaljivim listom „Zvekanom“ 50 nvč. više za svaku četvrt.

Predplatu prima:

J. Pserhoferjeva

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.
I. Singerstrasse 15. DUNAJ.

Otvarjajoče krogljice, prej imenovano **kričistilne krogljice** staroznano lahko odvajajoče domače sredstvo.

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi po poštnem porezju **1 gld.** 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošiljа).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeva otvarjajoče krogljice“ in pazi se, da ima pokrov vsake škatljice lasti podpis **„J. Pserhofer“** v rudečih črtah pisanih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhoferov*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Grenka tinktura za želodec, (prej živiljenja Pražko kapljice imenovana). Rabito raztopljujoča sredstvo ki oživlja in krepi želodec, kadar je pokvarjen. 1 bočica 22 nvč., 1 tucet 2 for.

Mastilo za rane, 1 steklenica 50 nvč.

Fijakerski prsni prašek, 1 škatljica 35 novč., poštnine prosto 60 nč.

Tanokinižnska pomada *J. Pserhoferova*, pospešuje rast las, 1 škatljica 2 gld. 50 nč., prosto poštnine pa 75 nv.

Ranocelni obliž od pok. prof. Steudela, 1 tucet steklicam slabe prebave, 1 omot 1 gld., mače sredstvo proti po-

Unverzalna čistilna sol *A. W. Fullrichove* da-

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vaih svatrijskih časopisih oznanjene ter se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi predmoti, kujih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po pošti nakaznici stane porto posti mani kakor po povzetju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolene

Broj 5 U Trstu 31. jenara 1896. Godina XVIIX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Iste tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zaputicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ⅝ for., za seljake ⅔ for. na godinu. Razmjerno for. ⅔, i 2 za pol godine. Izvan carevine više poštarine

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Istarski sabor.

I. zasjedanje.

(VIII. perijoda.)

Treća sjednica.

(Nastavak).

U ime istoga odbora izvieščuje zastupnik **Debianevich** o obračunu za 1893 i proračunu za 1895 mironske zaklade zemaljskih činovnika. Većina prihvaća jedno i drugo bez razprave.

U ime istoga odbora izvieščuje zastupnik **Vidulich** o obračunu i bilanci zemaljskoga kreditnoga zavoda za god. 1893. pak za god. 1894. Kod druge točke reče:

Zast. Slavoj Jenko: Želel sem govoriti o poročilu deželnega kreditnega zavoda i zato vzel sem sebej dotično poročilo potujoč iz Poreča. Ali vržen iz razburjenega morja na suho, na ona kulturna tla, kjer tako bujno cvete i dozorava ona nesrečna Rinaldinijeva politika, moral sem pustiti svoje stvari i med njimi tudi svoje spise na potu proti Kopru. Opozarjam torej na ono kar sem rekel o kreditnem zavodu v tem zboru v drugi ali tjetji seji marca meseca l. 1892. Grajal sem takrat, da se kreditni zavod poslužuje v svojem poslovanju samo italijanskega jezika i grajam to tudi danes. S tem napravlja posebno velike neprilike ljudstvu, ki nerazume dopisov, koji mu dohajajo.

Glede poslovanja kreditnega zavoda omenjal bodem nekatere stvari, katere bi se lahko zboljšale, ker posegajo globoko u naše razmere. Posebno kadar dolžniki ne morejo več povračati in pride do prodaje zemljišč, bi se lahko bolj obzirno postopalo.

Istina je, da je kreditni zavod denarni zavod in ni tako lahko zahtevati, da bi imel bog ve kake obzire. Ali pomisliti je treba, da kreditni zavod ni privatni, nego deželni zavod in kot tak moral bi bolj humanitarno postopati. Meni so znani slučaji u naših krajih, kjer so se vršile prodaje zemljišč na drobno in so se utaknili tudi taki ljudje, koji uporabljaje nesrečo druzih, da se obogate. V nekem takem slučaju prevaril je tak sebičnež najprej pri zemljišni parceli svojega soseda, a potem hotel kupiti i bišo, zagotovil je dotični nesrečni družini, da jej bode isto prepustil za stanovanje. Ko je bila pa hiša kupljena, izgnal je iz nje starce in hišo podrl. Na ta način ostala je družina brez strohe in morala beračiti, a občina je prisiljena bila podpirati obnemogle starce. V takih slučajih moral bi kreditni zavod v prvi vrsti spora zumeti se z občino, da bi se nesrečnim družinam pomoglo, posebno u onih slučajih, ko zavod ne bi bil v nevarnosti, da kaj zgubi i da se nebi občina obremenila z novimi podporami.

Jaz sem že leta 1892. povdarjal, da bi kreditni zavod moral u prvoj vrsti podpirati občine, kadar potrebujejo denarja. To do zdaj ni bilo mogoče u onih slučajih ko občine niso mogle podložiti hipoteke, ker sedanji pravilnik tega nedopušča. Ali tudi u slučajih, ko bi se kredit tudi po sedanjem pravilniku lahko dovolil, odreka ga kreditni zavod našim občinam. Tako je na pr. Podgradska občina prosila pri kreditnem zavodu posojila 3000 for. za nakup občinske hiše, i bi bila v tem slučaju baš ono hišo podložila za hipoteko. Kreditni zavod pa je prošnjo odbil, in občina iskati je morala posojilo drugod ter ga tudi dobila pri mestni hranilnici v Ljubljani.

Občine imajo mnogokrat raznih i silnih potreb. Navajam tu zidanje šolskih poslopij. Gospod namestnik je v svojem govoru v prvej seji povdarjal, da treba za šolstvo še mnogo storiti. Ta potreba zadene najbolj one občine, u kojih prebivajo Hrvati i Slovenci in nemajo šol, a tudi ne sredstev, da bi si zidale šolska poslopja. Tu bi toraj moral kreditni zavod pomagati, ker je ustanovljen za celo deželo. Vsaj imajo občine svojo davčno moč, ako nemajo hipotek in veljaven je tudi deželni zakon, kateri dovoljuje, da deželni odbor naloži prisilne doklade, ako občine zastanejo z odplačevanjem svojih dolgov.

Starim torej sledeči predlog:

„Ravnateljstvo kreditnega zavoda povabi se izdelati in deželnemu zboru predložiti načrt novega pravilnika za kreditni zavod, po katerem bode omogočeno, da dobe istrske občine — — — bujših potrebe posojila, ako tudi ne bi mogle podati hipoteke." (Manjina kliče govorniku: Živio!).

Zast. **Jenko** šalje svoj pisani predlog predsjedniku, koji izjavi, da ga ne može uvažiti, jer nije pisan u taljanskom, kao razpravnom jeziku sabora. (Dok je govorio zastupnik Jenko, bilo je sve mirno).

Zast. **Canciani** izvieščuje u ime istoga odbora o obračunu ezonera za god. 1893. pak za god. 1894. Većina prihvaća oba obračuna bez razprave.

Iza toga čitao je zast. **Chersich** izvješće školskog odbora o obračunu mirovinske zaklade učitelja za god. 1893.; zatim o obračunu zemaljske školske zaklade za g. 1893., pak o obračunu mirovinske zaklade učitelja za g. 1894. i napokon o obračunu zemalj. školske zaklade za g. 1894. Poslje pročitanog izvješća, počela se galerija prazniti.

Zast. **Mandić:** Molim rieč (nastavlja). Visoki sabore! Htio sam si zamoliti rieč kod druge točke izvješća školskog odbora, naime kod obračuna za g. 1893. zemaljske školske zaklade, ali da nemoram dva puta o istom predmetu govoriti, to ću sada da označim naše stanovište napram obračunu zem. škol. zakl. za g. 1893., zašto nismo glasovali za taj obračun i zašto nećemo glasovati za obračun iste zaklade god. 1894. Izdatci pokrejine, države i porezovnika, koje ova tri faktora doprinašaju, doista su veliki, a uspjesi škole neodgovaraju ovolikoj žrtvi.

Mi smo svakom zgodom, kada se je radilo o proračunu i obračunu zem. škol. zakl. i o školskih pitanji u obće naglasivali te neuspjehe usprkos velikim izdatkom. Ja ću kazati, visoki sabore, razloge, koje smo ovdje jur naveli, u drž m, da neće biti suvišno, da ih opet navedem. Za školu sposobne djece ima u pokrajini okolo 42.000, a polazi ju od tih samo okolo 22.000. Dakle ima okolo 44% djece, dužne polaziti školu, a ne polaze ju, jer je nemaju. Po tom postotku žalibože i na sramotu 19. vieka spada naša pokrajina medju one zemlje, u kojih se najmanje polaze škole. Ali taj ogromni postotak djece, koja ne polaze škole, odpada na žalost na našu djecu, koja ne mogu polaziti škole, jer škole neima, te ju možda samo po imenu poznaju. Kako rekoh tih 44 postotka djece, koja nepolaze školu, odpada većinom na hrvatsku i slovensku djecu Istre. Ali niti u obstojećih školah nema onog uspjeha, kojega bilježimo u susjednih pokrajinah, Trstu i Gorici itd.

I sa vaše strane digle su se često pritužbe, da niti gradske pučke škole ne odgovaraju svrsi, što su slabo polažene ili pokazuju slabi uspjeh. Ako je slab uspjeh na gradskih školah, tim slabiji mora biti uspjeh na vanjskih, gdje je djeci daleko u školu, gdje moraju ići po zimi i vrućini, goli i bosi, a više puta i gladni i žedni. Neuspjehu na vanjščini pomaže i drugi činbenik, koji je vrlo važan, a to je tudji jezik koji se narivava našoj djeci u vanjskih školah.

Gdjegod mogu naše školske oblasti nastoje narinuti u čisto hrv. i slov. škole talij. jezik, a gdje bi morao biti hrvat. uz talijanski radje uvadjaju njemački, nego naš hrvatski ili slov. jezik. Gdje ima samo nekoliko talijanske djece, tamo nastoje ustrojiti talijansku školu ili barem paralelku, i oni će sve moguće učiniti, da bude čim prije čisto talijanska škola. Tim otvaraju vrata agitaciji, da naša djeca prelaze u talijansku paralelku. O tomu ima čokaza iz stare, osobito iz naše nove školske historije. Neuspjehu na vanjskih školah uzrokom je i pravelik broj djece. Ima primjera na mnogih mjestih, gdje na jednu učiteljsku silu odpada 70, 80 i preko sto djece, a učitelj je kao najzadnji radnik prikovan na školu od 8 do 12 sati prije, a od 2 do 4 ili 5 sati poslije podne. To je dakle jedan dalnji razlog, zašto nema pravog uspjeha u naših školah. Kod podučavanja ne može učitelj u zaptu držati niti pregledati toliku djecu. Pravog uspjeha tuj nemože biti.

Najgore stojimo u kotaru porečkom, u kojem se nalazi i ovaj grad, od kojega bi se htjelo da bude zemaljskim glavnim gradom. U ovom kotaru nemamo niti jedne pučke škole, dočim je i po vašoj statistici toliko istog naroda, da bi moralo biti bar deset javnih pučkih škola. Tuj su neki milosrdni svećenici, koji se žrtvuju za narod, te u prosto vreme podučavaju djecu u takozvanoj pomoćnoj školi. U ovom kotaru stojimo glede naših školah najgore, jer i one, koje obstoje, t. zv. pomoćne škole neimaju pravog nadzora, jer ih nadzire, kako je poznato muž, koji ne pozna našeg jezika, a uz to je ljut naš narodni protivnik. Općenito govoreći dakle, naše pritužbe prošle i sadašnje jesu posve opravdane u pogledu pučkog školstva i svi naši predlozi, interpelacije i govori ostali su većinom do sada neuvaženi, a naš glas ostao je glas vapijućeg u pustinji. Naša glavna težnja bila je u pogledu školstva ta, da se ustroje pučke škole svuda tamo, gdje to zakon propisuje, dotično gdje je po zakonu dovoljan broj djece; nadalje da u pučkih školah vlada materinski jezik djece, a ne kao što je danas žalibože, da se naša djeca raznarodjuju. Naši predlozi išli su napokon za tim, da se na hrvatskih, dotično slovenskih pučkih školah namjeste takovi učitelji, koji su posve usposobljeni za te škole. Žalibože imamo starijih i novijih primjera, da se na naših pučkih škola ili na mješovitih postavljaju i takvi učitelji, koji nisu usposobljeni za hrvatske dotično slovenske pučke škole. Tó su obćeniti razlozi naši, s kojih ne možemo odobriti ni proračuna školske zaklade za god. 1894., a tim dati priznanje školskim oblastim za njih neuspješan i narodu našem poguban rad. (Tako je, živio!)

Većina prihvati i taj obračun i zatim digne predsjednik sjednicu i ureče za petak drugu.

Pula — talijanska?

Donašamo u hrvatskom pravodu članak iz najnovijenjeg vojničkog lista u Austriji „*Reichswehr*", što je izašao u broju 862 od 10. jenara 1896. istoga lista pod gorojim naslovom: *Pola — italienisch?*

„Slavno uredničtvo!

Nebojte se vi ni vaši poštovani čitaoci, da ću vam pripoviedati štogod novoga o već staroj borbi izmedju narodnosti. Nemarim ovdje da se tužim, što jedan ili drugi nadobudni mladić biva prisiljen, da nauči talijanski. Htio bih samo sa stanovišta pravoga Austrijanca, bio Niemac, Slaven ili Talijan, razmatrati njekoje odnošaje, koji opravdavaju naslov ovih redaka.

Odkad je naša ratna mornarica izabrala Pulu za središnju luku, obstojala je tamo uvjek mala naseobina talijanskih podanika, koji su se većinom bavili trgovinom.

Zato što, se je medju timi ljudi našlo osoba, te su služile u talijanskoj vojsci ili su morale polaziti u Italiju na vojničku službu, bilo je svedjer u krugovih naše mornarice govora i razpravljanja o nesnosljivosti takvih odnošaja.

Napredkom Pule, koja ima zabvaliti sve svoju eksistenciju austrijskoj ratnoj mornarici, razvila se oko ove talijanske jezgre uz sve već rastuću borbu narodnosti mnogobrojna, *u svojem djelovanju veoma izazivna irredentistična stranka*, koja ne pusti proći nijedne prigode, u da ne dade svečanog izraza svojim čuvstvom.

Ta čeljad se je razveselila do mahnitosti osobito onda, kad je uprava ratne mornarice povjerila radnje u novostvorenoj štaciji Tivat (u Dalmaciji) jednoj talijanskoj firmi, čije su se zastave ponosno vijale na mjestih, gdje je bio zabranjen pristup domaćim sinovom, pače i samim pripadnikom ratne mornarice radi tajnosti dotičnih radnja. Takvi „ucpjesi" kao što se običaje reći, osokolise Talijane na dalnje sve žešće djelovanje, koje je dospjelo do toga, da je sadašnji gradski poglavica morao čuti opomenu sa najvišeg mjesta prigodom jednog posjeta u Puli.

Ipak se iredenta neda pripitomiti dobrotom i ljubeznivošću. Ona radi dosljedno o tom, kako bi dovela Pulu pod talijanski upliv. Koliko joj je to pošlo za rukom, neka svjedoči sliedeći dogodjaj. Mi imademo ovdje u Puli občinsku i pokrajinsku potrošarinu ili daciju, te su ju htjeli imati u zakupu mnogi našinci, bilo privatnici bilo zadruge. Tko ju je dobio? Talijanski milijunaš Trezza! Naravski, ovaj si je doveo svoje službovnike iz Italije, pače se je našlo medju njima i talijanskih oficira! U istoj palači, u kojoj se nalaze kotarsko i občinsko poglavarstvo, stoji i ravnateljstvo občinske i pokrajinske potrošarine. *Iz vana* na toj zgradi vidi se cesarskoga orla i grb grada Pule, *a unutra* vrhu pisaćeg stola Trezzovog ravnatelja — *slika kralja Umberta i kraljice Margarite od Italije*. Vjerujte meni, čovjeku, koji ćuti još iskru ljubavi za svoju staru Austriju, učini se pred očima nješto zeleno-bielo-crvenog, kad vidim to gospodarstvo. A ni to nije dosta. Grad Pula je već uzeo od Trezze posudu od 450 tisuća forinti i po svoj prilici biti će sklopljena s istim čovjekom nova posuda predložena od načelnika u iznosu od dva milijuna i pol forinti za „peljepšanje grada". I to se dogadja po zaključku občinskoga zastupstva, kojemu pripadaju i *činovnici mornarice*.

Koja sredstva, koji puteri bi bili kadri da takvo stanje jednoč prestane, o tom neću da ja razsudjujem. Ali ja živim ovdje i ćutim kao pravi Austrijanac: Dužnost je mjerodavnih krugova u Puli, da stanu na put djelovanju te *nepatriotične klike*, dokle nebude kasno, dokle se ne budemo *opametili po vlastitoj škodi*. Jer neka naš odnošaj prama Italiji bude kakav se hoće, pa nek ostane i do prigode te bi se Italija, u času za nas kritičnom, okoristila tim odnošajem, ipak se mi moramo pitati, da li je pravo, da našemu savezniku na ovaj način dajemo uvid u sve, i najmanje stvari, što ih sakriva naša središnja ratna luka.

U ovoj stvari, koja baš ne spada u vojničku struku, obratio sam se zato na „Reichswehr", jer nebih znao za drugi list, koji bi bio ujedno *austrijsko patriotični*, ali i dosta *neodvisan*, da se može govoriti ob ovoj stvari, koju toli nerado čuju oni *od zgora*. Ugodnim očekivanjem, da ćete dati prostora mojemu pismu u vašem cienjenom listu, bilježim se visokim štovanjem. *S. L.*

Novi dogodjaji u Gologorici.

I opet prisiljen sam, gospodine uredniče, da Vam se oglasim iz ovog zlosretnog kraja naše tužne Istre, te da Vas umolim, da bi Vi tako dobri bili, te u Vašem velevriednom listu objelodanili pred netom posijanog sjemena zlosretne l e g e u Gologorici. Ne činim to, da bi za to saznao Bog si ga znade koji, da bi za to saznao sviet, već da ovim putem postavim na srdce onim vriednim gologoričanom, koji nisu zaboravili na majčino sladko mlieko, kojim su bili zadojeni, onim, koji se ponose, da su sinovi majke hrvatske, onim, koji rado primaju i čitaju milu „Našu Slogu", da svaki po svojoj mogućnosti i u svojem selu poduči naš neuki i neretni narod, koji svakim danom mora da podnaša sve tim ružnije i gadnije uvriede, nepravična nasilja i napadaje a to sve od naših kletih protivnika, koji traže i gledaju kako bi ga zatrli.

Ja mislim i vidim, da svaki pametan gologoričan mora već jednom uviditi i razpoznati iz tolikih surovih i divljačkih čina, koji su počinjeni, a i opetuju se danomice u ovom nesretnom gnjezdu, koje nosi ime „G o l o g o r i c a", kako i koliko ga ljube tamošnja gospoda i njihovi p a z i n s k i s v e ć i.

Tu vidite dragi gologoričani, da niste više sjegurni doći niti u sv. crkvu, da Vas tamo ne napadaju i zlostavljaju. Ptice su to takove, koje se ne sramuju, a još

manje boje Boga, navaliti na našeg dobrog kmeta, bilo jednog ili drugog, i u samoj sv. kući božjoj, koju su draga moja braćo naši stariji u sve druge svrhe sagradili. —

Njihovo veselje je to, da navaljuju na sve naše crnomi psovkami i klevetami. Kunu ozi našeg vriednog gosp. župnika, kunu gg. učitelja i župana. A zašto? Zato jerbo njih ne mogu kupiti ni časom vina niti svojim, Bog znalo kako, stečenim bogatstvom, da u njihov rog puše, kako nas žalost kupe mnogo i mnoge kmete. Dapače njih to najviše peče, što vide, da ne mogu onako i onoliko gospodariti, kako su bili naučeni; da njihova čast pred poštenim obrazom pada, a znaju i vide, da će još više, ako bude naš kmet poslušao i sliedio nauk onih, koji su za to postavljeni, da ih uče, da im kažu put. To su dragi moji vriedni svećenici i ostali, koji radi vas dosti i dosti gadnih, prostih i drugih neprilika naših protivnika podnesti i podnašati moraju.

Gologoričani braćo! nedajte se zapeljati od tih krivih proroka. Lukave su vam to lisice. Oni vam se liži na svaki moguć način, a drugi njihovi nesretni robovi, koje su oni možda časom vina kupili, vas tuku i sramote, dočim gospoda, koja su tomu sama kriva, izdaleka sve to s najvećom radošću gledaju — smiju se i vesele. —

Eto Vam tomu dokaza, da je to čista i prava istina, što, kako se veli, i sliep viditi može.

U prošlu nedjelju t. j. 19. t. m. dopeljali se poznati naši prijatelji — naravski legaši — iz Pazina u Gologoricu, da tamo dopletu mrežu, u koju bi imali poloviti naše Gologoričane. To su Vam braćo ti krivi proroci, čuvajte se njih, jerbo oni ne gledaju drugo, nego kako bi Vam mogli čim više naškoditi. Ta to svjedoče njihova djela. Oni vele: „ako nećeš s lipa, onda ćeš z grda". Kada n. p. jedan naš kmet neće nikako, da ih sluša, onda oni napiju njekoliko svojih podrepnica, kupljenika (robova), da toga kmeta najprije izazivlju a kasnije na njega navale, te ga pošteno izlupaju. Tako eto dogodilo se i u prošlu nedjelju. Nadošla pazinska kulturne gospoda, pripravili su onog propalicu, koji nema nit svog klobuka na glavi, da izazivlje naše dobre i mirne kmetove. Jeste li ga čuli kako znade proklinjati? A koga? Svakoga pravoga i poštenoga čovjeka.

Čuste li ga — dakako iz pred crkvenih vratiju — kadno govoraše: *„Vražji smradljivi Hrvati — . . . . . njim Boga njihovega hrvatskega, neka pridu sada k meni ako su ča — sakemu ću dat 5 fiorini, kij credan k meni prit — ja jih nimam, ale imam benj tuka, ki će mi ih dat. — One prve glave neka se daju napred.*" Kod toga mlatio cielo vrieme po jednom našem brižnom mladiću. Njegov poočim to vidi, podje da ga obrani, a onda i njega — jur sjedog starca — izmlati barbarskim načinom. Jeli to pravo? Dopušta li to zakon?

Još finijih je znao onaj ptić kazati onaj dan, kao sliedeće: *„Danas se more natuć stakega, ki ni zapisan va legu, a oni ki su, se jih mora rišpetat".* (Bravo barba)!

Na ovaj barbarski prizor imala su naša draga gospoda srdca smijat se i veselit. — Hm! nije ni čudo! Da bi oni danas mogli postići, da se u Puli u diviću (Reni) baca Hrvate divljoj zvieradi, kao nekada kršćane, tad bi oni tekar nasitili barbarsku svoju želju...

Pa takove ljude slušat?... takove ljude sliedit i za poglavare i zastupnike izabirat?...

Ja mislim, da svaki vriedni kmet, kad ih sretne na putu, mora im se ukloniti; bježat od njih, kako veli sam gosp. Spasitelj: Prah iztresite sa svojih nogu, kad iz takva mjesta izadjete

Oni vam danas obećaju svega i svašta, nu nevjerujte, jerbo tim oni bi Vas htjeli samo zavesti i ništa drugo. Dandanas se oni boje najviše škola, jerbo vide, da kmeta će škola podignut, otvorit mu oči, a onda s Bogom gospoda! Zato vidite kako sve sile napinju, da unište svaku hrvatsku školu. Ali ufamo se, da neće postić toga.

Koliko Vam oni, dragi gologoričani, obećuju: da će vašoj djeci davati hranu, davati odjelo (robu), knjige i sve potrebote, samo da se upišete u nesretnu Legu.

A što oni tim žele? Žele, da vaša djeca postanu onakva, kakav je onaj „Jakometo", kojega ste u nedjelju imali priliku viditi i čuti.

Pitam Vas sada dragi gologoričani, kakvu čast dela on s onakvim ponašanjem svojim roditeljem i svojoj obćini? Koji od Vas bi si želio imati onakva sina? Stalno mislim nijedan. Ali znajte i vjerujte, da onakav može biti samo plod tudje škole, koje lega otvara.

A zato na koncu dragi gologoričani, opet Vam stavljam pred oči, da se čuvate tege i njezinih pristaša, jerbo ti neželе ništa drugo, nego dopeljat Vas u propast dašenu i tjelesnu.

Veli se, da će gologoriški legaši buduće nedjelje imati svoj ples — neznam će li c. kr. oplast dopustit se na g. 1898. — ufamo da će, budući smo u drugoj i drugčijoj periodi.

Ovim svršavam, te molim istodobno Vašu dobrotu g. urednike, da ne zamjerite što sam bio ovako dug, a u buduće prijavit ću Vam se još.te.

Dopisi.

Iz Kastva pišu nam: Živili sviestni naši Kastavci! Tako započinam, veseo i zadovoljan, jer je pobjedilo pravo nad krivim, sviestnost nad tminom. Sav razdragan primam pero u ruke, da u kratkih crtah opišem i ja naše prošle občinske izbore. Evo me dakle odmah na stvari. Šaralo se, šurovalo, mutilo, nagovaralo, molilo i zaklinjalo u zadnje vrieme po našoj liepoj Kastavščini, al sve nije ništa pomoglo. Narod je uvidio tko je vjera, a tko li nevjera, tko je prijatelj, a tko neprijatelj, pa mu nije bilo treba dugo razmišljati, na koju stranu da se vrgne. Spoznao je prave prijatelje i občine i občinara, te je znao što i kako mu valja ruditi kod občinskih izbora. Ne treba mi ovdje spominjati, kako se je sa izbori zatezalo, da se u mutnom lovi, jer to je već svietu poznato. Ne treba mi ovdje razlagati, da se je iz blagajne plaćalo ljude, koji su naokolo šarali i mutili, jer to zna i zadnji Kastavac. Izpuštam sve to, pa prelazim ravno na izbore.

Treće izborno tielo imalo je glasovati u utorak od devete u jutro unapried. Narod je grnuo sa svih strana, da ga je bilo milota gledati. Došlo ga je, kako još nikada. Izbori su počeli negdje izza devete. Vladu je zastupao poglaviti gospodin barun Reinlein, komesar kod c. kr. kapetanata na Voloskom. Mora mu se na pohvalu reći, da je izbore vodio sasma nepristrano. Tako valja! Mi i ne tražimo drugo, nego nepristrane činovnike. — Iz početka biralo se veoma polagano, da je do podna glasovalo jedva nješto preko 30 izbornika. Možda se je htjelo zatezati, da naši izbornici otidju kući? — Takovo pitanje nam se namiće i nehotice. Nu narod se nije dao smesti, već uztrpljivo čekao, da oda svoj glas. Kad se je vidilo, da narod ostaje postojan kao klisurina, stalo se hitrije glasovati. Ali uza sve to glasovalo se cieli dan i cielu noć do šest ura u sriedu. Dakle podpun 21 sat! To je jedini slučaj u naših stranah. Ne mogu ići napred, a da ne pohvalim naše dične Kastavce, koji su, ne pazeć na veliku zimu, kišu i snieg, ostali postojano čekajuć na otvorenom, dok na njih red dodje da glasuju. Dapače kad je najjače snieg pršio, oni su baš onda najoduševljenije pjevali. Da, sve je bilo oduševljeno i veselo, nadajuć se pobjedi. Samo ovdje ondje vidio si po koji pokabljeni obraz sa bielim listićem u ruci. Kad su agenti protivne strane vidili, da za njih nitko ne mari povukli su se u svoj „glavni stan" u Štefanovu krčmu, da se ondje pogovore i dobiju valjda mudrih savjeta. Ne možemo shvatiti, zašto se nije ona krčma zatvorila, kad u onoj kući vlada grlena bolest. Ako je po sriedi kakvo prijateljstvo, onda dosta žalostno za onoga, koji ima na to paziti.

Jedva poslie šeste ure u jutro znalo se je za rezultat izbora. Naša stranka dobila je 498 glasova, a protivna jedva 26! — Liepa čuška za one, koji su govorili i pisali, da je s njimi većina puka.

U sriedu biralo je drugo tielo. Protivna stranka dobila je 3 glasa, dočim naša 362 glasa. Još liepša čuška za one, koji su govorili i pisali, da je s njimi većina puka.

U četvrtak biralo je prvo tielo i to — jednoglasno sa 140 glasova. Dakle u svemu naša 1000 glasa proti 29. Eto ljudi božji najljepše čuške za one, koji su govorili i pisali, da je s njimi većina puka. — Izbori su se obavili u najljepšem redu, tako da su sami oružnici govorili, da neimaju nikakova posla, da su nepotrebni, i da su ljude rad njihovog uzornog ponašanja pohvalili predstojnici oblasti.

Kad su izbori svršili, pozdravi uzhićeno občinstvo vladinog odaslanika sa: živio barun Reinlein! Živili nepristrani i pravedni činovnici! Živio Spinčić! — Ovaj posliedji uzklik čuo se često sva tri dana. Narod je bio neopisivo veseo i zadovoljan. Bilo ih je dapače, koji su sva tri dana dolazili u Kastav, njekoji dapače i u njemu prenočivali, samo da mogu uživati veselje i radost u krugu ostalih izbornika. Čim se doznalo za svršetak izbora, stali su mužari veselo pucati na starom gradu, da cieloj Kastavščini najave radostnu viest. Bilo ih je mnogo, koji su, začuv pucanje mužara, ostavili poljsko djelo, potekli u grad, da se i oni razvesele sa veselimi izbornici.

Malo pred zoć dodje u Kastav glasba iz Jušići. Dobra dva zata prolazila je gradom igrajuć vesele komade i zaustaviv se pred kućami Rudolfa Jurinca, Mirka Jelušića, Frana Dukića, Ivana Karlevarisa itd. Oduševljeni narod veselo je klicao i popjevao. Liepo je bilo vidjeti starce, kako ponosno stupaju za glazbom radostno kličuć sa ostalimi muzkimi i ženskimi: *Živio Spinčić! Živio Mirko! Živio Frane! Živio Kunčić! Živio Širola! Živio Lučić! Živio Sušanj! Živio Gajanić!* u obće živili izbornici i njihovi vodje, članovi izbornoga odbora!

U pretjesnoj za onaj dan gostioni Vjekoslava Jelušića izreklo se je oduševljenih govora i sabralo svoticu za našu družbu.

Kasno u noći otidje glazba, a s njom na stotine i stotine pučanstva, veseli i zadovoljni, da je sa ovimi izbori odzvonilo onim, kojih puk ne voli.

U samom gradu slavilo se i nadalje sjajnu pobjedu. Gradskimi ulicami prolazila je domaća glazba, a narod davao oduška veselju raznimi uzklici.

Sve je bilo veselo, sve zadovoljno, samo pet šest njih, koji sačinjavaju protivnu stranku, povuklo se nekamo, da ih nebi ni lovački pas bio našao. Možda je salamar i ričinovo ulje rabilo, a nekomu junaku preokrenuo se želudac, da i danas čuva postelju.

Toliko za za danas u hitoji, a drugi put koju ljepšu zgodicu o naših izborih.

Franina i Jurina

Jur. Ča će to reć matematika?

Fr. Zač to pitaš?

Jur. Aš je ona „Mačja" pisala, da su po nekoj matematike sigurni prvi dan dobit.

Fr. To je kapac otela reć, da će *Mate notiku* dobit, pak je baš ugonila.

Jur. Viš malo zlodeja, al će ju le nekoliko morat luštrat prej lego š njun zamahne.

* * *

Fr. Mačji direktur da je najzad govoril, da neće i da nebi za svoju glavu otel bit podeštà.

Jur. Ter je i lesica rekla, da je grozje kiselo, kada ni do njega mogla.

Fr. Al da se je za balotacijoni tako razjadil, da je vaje od kuće pobegal.

Jur. Ja, aš je moral!

Različite viesti.

Predsjednikom dalmatinskoga sabora bijaše imenovan nakon smrti nezaboravnoga dra. Klaića, g. dr. G. F. Bulat, član hrvatske saborske većine.

C. k. namjestnik u Poreču. U petak dne 24. t. m. stignuo je c. kr. namjestnik vitez Rinaldini sa malom pratnjom i posebnim parobrodom u Poreč. U grad stignuo je malo poslije podne i to nakon saborske sjednice, u kojoj bijaše uništen izbor zastupnika Jenka i Mandića.

Glasilo talijanaške saborske većine piše, da je c. k. namjestnik prisustvovao istoga dana nekoj važnoj saborsko-školskoj sjednici. Mi neznamo kakva bijaše to sjednica, jer nam je posve nepoznat naslov saborsko-školska sjednica. Sliedećeg dana u jutro vratio se c. k. namjestnik istim parobrodom u Trst.

Smrt popa Grge Žmak-a, bivšeg župnika u Ližnjanu. Jednoga od najvriednijih svećenika, koji je žrtvovao sve što je imao za dobro svoga hrvatskoga puka, pokosila je ovih dana crna smrt u bieloj Ljubljani. Pokojnik bio je rodjen u Lanišću, a služio je kao župnik u Ližnjanu u puljskoj biskupiji na zadovoljstvo svega puka i na radost svih, koji su ga poznavali. Pred par godina bio je umirovljen radi slaboga zdravlja, te je eto i podlegao nemiloj smrti. Za njim plače ne samo njegov rod, nego i hrvatski narod, jer sa današnjim smjerom mjerodavnih krugova vidi kako će najedanput biti lišen svojih dobrih pastira, a zadobiti tudju krv, koja s njim nećuti.

Pope Grgo, uživaj slavu nebesku, koju si zaslužio, i moli se Bogu za siromašni ovaj puk u Istri, koji za tobom iskrene suze lije.

V. Saborska sjednica. Zapisnik posliednje sjednice odobrava se bez primjetbe. Interpelacije podnesli su: Dr. Venier na ministra financija radi prestrogog postupanja financijalnih oblastih u Istri kod palenja rakije; Dr. Tamaro na ministra nutarnjih posala radi zatezanja sa diobom občine Lovran.

Većina prihvaća zatim izviešće školskoga odbora o raznih molbah za podpore, povisenje mirovine itd. Zast. Glezer izviešćuje u ime političko gospodarskog odbora o zakonskoj osnovi za proglasenje „Porto rose" kod Pirana javnim ličilištem.

Kod glavne razprave izjavi Dr. M. Trinajstić u ime članova manjine, da premda bi on i drugovi imali težkih razloga s političkih odnošaja glasovati proti osnovi, oni će ipak glasovati za, obzirom na ujezinu gospodarstvenu težnju. Kod §. o pristojbah u ličilištu govorio je proti pristojbam zastupnik Kozulić.

Zatim bijaše prihvaćena bez daljnje razprave osnova u II i III čitanju.

Zast. Bennati izviesti u ime istoga odbora o molbi porezne občine Galežan za odieljenje od občine Pula, te predlaže, da se molbu izruči zem. odboru.

Zast. Laginja reče u razpravi ovog pitanja, da mi od manjine nismo proti diobe občine Pula, ni drugih občinah, ali zahtjevamo od cesarske vlade, da predloži saboru osnovu o občenitom preustrojstvu svih občina Istre. Govorio je obširno i često prekidan odobravanjem od strane drugova. Konačno izruči predsjedniku pisan predlog, ali ga ovaj neuvaži izjaviv, da nije sastavljen u razpravnom jeziku sabora. U ime financijalnoga odbora izviestio je zast. Bubba o plaći četvorici zem. činovnika, koji stupaju u mirovinu. Zast. Laginja izjavi u ime manjine, da bi se bilo imalo ovo umirovljenje izvesti istodobno sa umirovljenjem činovničtva kod zem. kreditnoga zavoda, gdje će valjda nekoji od umirovljenih i služiti u buduće; glasovati će on i drugovi proti predlogu odbora, kojeg konačno prihvaća većina. Isti izviešćuje o molbi M. Ghersine, ravnatelju zem. računovodstva za podieljenje mu kvinkvenija od početka službe. Većina prihvaća bez razprave. Većina prihvaća predlog istog odbora, da se dade podpora godišnjih 25 for. i nadalje udovi. Mariji Legovih za odgoj sina. Isti izviešćuje o molbi za milostinju bivšeg zemaljskog mjernika Ivancicha Alberta. Zast. Dr. D. Trinajstić govori proti milostinji u iznosu od for. 1600 te izjavi konačno, da će manjina glasovati proti predlogu odbora. Većina prihvaća predlog.

VI. sjednica istarskoga sabora, u Poreču 23. jenara 1896. Čim je predsjednik unišao u sabornicu, uručiše mu zastupnici Mandić, Trinajstić i Kompare interpelacije, koje pošalje kasnije predsjednik činovniku, da ih prevede. K zapisniku podnie je zast. Laginja izpravak, ali po običaju bezuspješno.

Tajnik Chersich pročita interpelaciju zast. Stangera jedino u talijanskom jeziku. Zast. Stanger prosvjeduje, ali bezuspješno.

Zast. Bennati izviešćuje o diobi občine Dolina: u glavnoj i podrobnoj razpravi govori zast. Kompare, te podnese pisani predlog, ali ga predsjednik ne uvažuje. Zast. Laginja upozoruje većinu, da je podniela nepodpunu osnovu o toj diobi. Vladin povjerenik Fabiani tumači većini talijanski ono, što je zastupnik Laginja rekao hrvatski. Zast. Laginja prosvjeduje, što vladin povjerenik govori u saboru samo talijanski. Osnovu izpravljenu prihvaća sabor.

Većina prihvaća proračun ezonera za g. 1895. Ista prihvati predlog financijalnog odbora, da pokrajina popusti gradu Puli 4000 for. nameta, jer je izgubio na potrošarini. Zast Laginja zagovara predlog sa opazkom, da se tu svotu podieli i medju izvanjske porezne občine.

Prihvaćen bijaše nadalje predlog istog odbora, da se izruči junti molbu Pule za pripomoć za boljicu i za dobavu vode. Predlog zagovaraо je i zast. Spinčić sa preporukom, da se daje takve pomoći i drugim občinam. U tom smislu izruči predsjedniku pisani predlog, all ga ovaj neuvažuje. Pročitano bijaše zatim izviešće zemaljskog odbora o gradnji ludnice; izviešće to dati će se u tisak. Izviešće o graduji željeznice Trst-Poreč-Kanfanar izručeno bijaše financijalnomu odboru. Prešlo se na dnevni red preko molbe učitelja u Lovranu za povećanje stanarine, učitelja u Kopru i učitelja u Poreču, za povećanje plaće.

Tajnik Chersich pročita najprije interpelaciju zast. Mandića, pak onu zast. D. Trinajstića i to obje jedino talijanski. Obojica zastupnika prosvjeduju najodlučnije proti samovolji i nezakonitosti od strane predsjednika. Interpelacija zast. Komparetu nije došla ni do čitanja, pa kad je ovaj upitao za razlog, izderao se predsjednik na njega i na drugove mu, koji se zanj zauzeše.

VII. sjednica istarskoga sabora u Poreču dne 24. jenara 1896. Zast. Laginja prigovori zapisniku prošle sjednice, što nema u njemu, da bijahu hrvatski nastavljene interpelacije jedine talijanski pročitane. Na to se predsjednik ne obazire. Tajnik Vereton pročita jedino talijanski interpelaciju zastupnika Kompareta. Ovaj prosvjeduje, ali uzaludno. Isti pročita zatim opet samo talijanski interpelaciju zast. D. Trinajstića. I ovaj prosvjeduje, ali bezuspješno. Zastupnik Bubba izvješti o obračunu zemaljske zaklade za god. 1893. Proti govori zast. Kozulić. Zast. Laginja dobiv riječ, poče čitati prešan predlog. Predsjednik mu s početka dozvoli, poslije mu uzkrati riječ. Nastane silna buka; predsjednik zapusti svoje mjesto, pak pogoveriv se sa svojimi, vrati se na mjesto, otvori opet sjednicu i dopusti zastupniku Laginji, da čita dalje, pak ga opet prekine i oduzme mu riječ, na što mu zast. Zaginja pošalje prešan predlog o gradnji ceste. Zast. Venier N. predlaže u ime verifikacijonalnoga odbora, da se ovjerovi izbor u izvanjskih občina političkog kotara Poreč (izabrani bijahu dr. Venier i Vergottini). Zast. Laginja govori proti ovjerovljenju. Većina prihvaća odborov predlog i ovjerovljuje obojicu. Zast. Polesini predlaže u ime istoga odbora, da se ovjerovi izbor zast. Doblanovicha i Cleve za izvanjske občine političkog kotara Pule. Zast. Spinčić govori proti ovjerovljenju. Većina ovjerovljuje obojicu.

Zast. Glezer predlaže u ime istoga odbora, da se neovjerovi izbor zast Jenka i Mandića za izvanjske občine posl. kotara Voloska. Za ovjerovljenje govore: vladni povjerenik Fabiani, zastupnici Jenko, Mandić i Laginja. Govori članova manjine bijahu vrlo strarni ali i prilično oštri, no većina nije se obazirala na ništa, već taj izbor jednostavno uništila. Na to su članovi manjine zapustili sabornicu, a predsjednik je malo iza toga zaključio sjednicu.

VIII. sjednica istarskoga sabora u Poreču dne 28. jenara 1896. Pošto neima naših zastupnika u Poreču, to izvješćujemo ob VIII sjednici istarskoga sabora samo u kratko, i to koliko smo mogli doznati iz prijateljskog pisma. Prihvaćeno bijaše izvješće polit. gospodarskoga odbora o zakonskoj osnovi, o gradnji i sačuvanju javnih neeraških cesta. Verifikacijonalni odbor izvistio je o istoru za pol. kotare Kopar, Pazin i Lošinj (izv. občine) sa predlogom, da se taj izbor gg. zast. Dr. M. Trinajstića i Kompareta, Dr. D. Trinajstića i Laginje, Spinčića i Kozulića odobri: Ovjerovljen bijaše izbor prve petorica dočim uništiše izbor zast. Kozulića.

Izabrani bijahu četiri savjetnici u upravnom kreditnoga zavoda.

Buduća sjednica danas (četvrtak.)

Ženska podružnica sv. Cirila i Metoda u Mihotićih priredjuje 1. veljače t. g. svoju prvu zabavu u prostorijah dobrovoljno ustupljene hrv. Čitnonice u Mihotićih, sa vrlo krasnim i obilotim programom. Početak na 7 in pol sati. Ulaznina jedna krnna po osebi. Darovi se primaju sa zahvalnošću.

ODBOR.

Uništenje izbora trojice naših zastupnika. Na drugom mjestu naći će naši čitatelji kratko izvješće o VII. i VIII. sjednici istarskoga sabora u kojih bijaše uništen izbor gg. zastupnika Jenka i Mandića, izabranih u izvanjskih občinah političkog kotara Volosko, i g. Kozulića, izabranog sa g. Spinčićem u izvanjskih občinah pol. kot. Lošinj.

Što se tiče prve dvojice, to je bio uložio utok proti izboru fiducijara u Podgradu glasoviti Francesco Marotti iz Obrovog na c. k. kot poglavarstvo u Voloskom, koje ga je bilo odmah odbilo kano neosnovanog i beztemeljnog. Taj se utok bio kasnije izgubio, ali ga ipak dobi u ruke zemaljski odbor, te ga priloži izbornim spisom za onaj kotar. Na temelju toga utoka sagradio je verifikacijonalni odbor istarskoga sabora posve umjetni predlog, da se izbor rečene dvojice zastupnika uništi. Saborska većina uništila je taj izbor bez promišljanja i usupor jasnim dokazom vladinog povjerenika te rečene dvojice zastupnika o zakonitosti i urednosti toga izbora. Zast. Mandić bijaše naime izabran jednoglasno a zastupnik Jenko imao je toliku većinu glasova, da bi bio i onda zakonito izabran, kad bi se bilo uništilo sve fiducijare izabrane u Podgradu, što se ipak nemože pripustiti, jer se je izbor fiducijara u Podgradu posve zakonito obavio.

Verifikacijonalni odbor obrazlažuć po svoju uništenje izbora zastupnika Jenka predložio je uništenje i zast. Mandića, jer da bijahu obojica izabrani *istim izbornim činom*. Ali koliko drže Talijani u istarskom saboru do dosliednosti, pokazuje nam uništenje izbora zastupnika Kozulića, koji bijaše izabran *istim izbornim činom* sa zast. Spinčićem, kojega ipak nisu uništili. Proti ovomu izboru, da su uložili nekoji birači iz Vrha i orleca utok, ali što je taj utok sadržavao i koliko vriedi, to znade najbolje politička oblast u Lošinju, koja je rečene izbore rukovodila i posve zakonitimi priznala.

Pošto su naši zastupnici zapustili Poreč u saboru dne 25. t. mf. a izbor g. Kozulića bijaše uništen dne 28. t. mj. to moramo vjerovati glasovom talijanskih novinah, da bijaše taj izbor uništen usprkos predlogu verifikacijonalnoga odbora, koji je glasio, da se taj izbor odobri. Iz svega toga neka si stvori svatko sam sud o odnošnjih u istarskom saboru i o pravednosti i pristojnosti talijanske saborske većine.

Veliki ples „Delavskega podpornega društva“ u Trstu. Prošle subote na večer napunilo je opet jednom slavensko pučanstvo Trsta i bližnje okolice ogromne prostorije najvećeg kazališta u Trstu, naime „Politeama Rossetti“. Veliki ples našega radničkoga društva biva od godine do godine sve to obljubljenijim, što je dokaz, da se naše občinstvo toplo zauzimlje za najvažniji naš stališ u gradu Urstu, za naše naime radnike. Ples naših radnika posjetila su sva narodna društva posebnimi deputacijami, a zastupana bijaše u liepom broju i naša inteligencija. Znatan čisti prihod unišao je u društvenu blagajnu.

Odlazak iz Poreča Članovi hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru ostavili su in corpore sabornicu onaj čas, kad bijaše nezakonito i nasilno uništen izbor zastupnika Jenka i Mandića. Predsjednik sabora hotio je taj exodus članova manjine pokriti s tim, da je dignuo odmah sjednicu, na naši zastupnici bijahu jurve svi vani prije nego li je g. predsjednik svoju nakanu izvesti mogao. Talijanaške novine što mudro o svemu tomu, jer im je nemio onaj jednodušni prosvjed saborske manjine proti samovolji i nasilja saborske većine. Nekoji od naših zastupnika zapustiše Poreč već istog dana a ostali odploviše sliedećeg dana parobrodom u Pulu, gdje se sastaše sa ostalimi drogovi. Iz Poreča otidjoše dakle svi nerekav nikomu ništa kamo idu, što kano i hoće li se vratiti il ne.

Prije razstanka posavjetovaše se, što im je činiti i stvoriše zaključaka, koje će priobćiti narodu kad bude tomu zgodno vrieme.

Toliko za sada svim onim, koji bi možda trošili pomoći il savjeta od navednih zastupniku, il koji žele znati gdje se nalaze i što rade.

Veliki ples čitaonice u Puli biti će dne 1. febrara 1896. u kazalištu „Politeama Ciscutti“. Početak u 8 sati na večer. Ulaznina 1 for. za muške, 1 krunu za ženske i djecu.

Za podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Puli uniišlo je nadalje: Članovi čitaonice sakupili mjesto vienca za pokojnu gospoju Hluča for. 10.10; u Čitaonici sabrao gosp. Tomažin prodavanjem teksta komične opere, što se je pjevala na Mikulovo for. 3 i 50 nvč.; Dr. Laginja platio za jedan spis, koji se dugo tražio (što je vrlo riedko) for. 1; Franjo Janjčar for. 1; G. Ljuk sakupio u rodoljubnoj obitelji 50 nvc.; pri odlazku g. Vernika sakupljeno medju prijatelji for. 21.

Ples „Slovenskih trgovcev“ biti će dne 2. febrara 1896. u redutni dvorani kazališta „Politeama Rossetti. Početak na 9 sati večer, Ulaznina 1 for.

Prva glavna skupština mužke podružnice sv. Cirila i Metoda u Veprincu. Još 26. rujna prošle godine bila je kod nas osnovane mužka podružnica sv. Cirila i Metoda. Od slavnoga ravnateljstva prisustvovao je otvorenju g. Niko Peršić, tajnik glavne družbe, koji u svom kratkom govoru rastumači svrhu družbe i njezinih podružnica. Podružničari obećali su, da će prema svojim silam nastojati, da naša podružnica napreduje, da bude na čast podružničarom i glavnoj družbi, a na što veća korist onih, za koje je osnovana u prvom redu. Nada nas nije prevarila

U kratko vrieme od tri mjeseca unišla je liepa svota novca u blagajnu naše podružnice. Ako igdje a to baš ovdje vidi se, što se sve može postići složnim radom Na prvoj glavnoj skupštini, koja se je držala dne 30. prošloga mjeseca, polagao je odbor račun o svom djelovanju, izkazav medju ostalim, da je u blagajnu uniišlo do onoga dana 47 for. i 50 nč. što članarine, što inih darova.

Poslije tog izvješća, koje skupščina zadovoljno odobri, predloži tajnik podružnice, da se započme godinu podružnice sa sunčanom godinom, što skupščina i prihvati. Pade predlog istoga, da se za godinu 1896. izabere drugi odbor.

Na predlog g. N. Baćića, da se izreče zahvala dosadašnjemu odboru i da se ga na novo poturdi, odazovu se skupščinari sa burnimi živio-klići.

Prešlo se za tim na izbor dvojice članova, koji će zastupati podružnicu na skupščini glavne družbe. Na predlog jednog podružničara bijahu izabrani gg. Nino Baćić i Andre Peršić.

Kod slučajnih predloga reče tajnik, da bi bilo dobro, pošto mi nismo u stanju, da priredimo kakve zabave ili da držimo sastanke u korist podružnice, da se kupe za družbin novac razne gospodarska orudja n. p. škare za lozu, štrcaljke itd., jer svega toga kod našeg seljaka neima, a on ili neima prilike ili su koje druge zapreke, radi kojih si toga nemože nabaviti. Kupljene stvari stavile bi se na javnu dražbu. Kod te dražbe imali bi članovi podružnice tu pogodnost, da bi bili vazda prvi uz istu ponutbenu cienu, nego nečlani. Prima se. To bi išlo sve sporazumno sa glavnim ravnateljstvom, kojemu će se ta stvar dati na pretresivanje.

Izcrpiv ovako dnevni red, zahvalio se predsjednik podružničarom, što su se u liepom broju odazvali pozivu odbora i što ponovno ulažu u njega svoje povjerenje izabrav ga opet predsjednikom. Prije nego se skupščinari rastanu pozove ih jedan član podružnice, da — u znak velikog božjeg dara — zdravlja, koje nam je u starej godini ovako svima liepo, nek nam ovate i u budućoj godini istom i još boljom srećom, i u ime složnog rada za korist podružnice, dadu svaki po 1 novč. Onaj novčić urodio je vrlo liepim plodom. Darovali su:

Vukušić T. 1 for.. Mijo Laginja, Peršić Andre, Tancabel Mate za sebe i za sina po 1 krunu, Poščić Josip 20 novč.. Bačić Nino, Blagar Mate, Hlanuda Ivan, Blagar Ivan, I. An. po 10 novč., Jeletić Josip 5 nč., i još ponogi drugi po 1. nč.

Svima budi i ovim putem izrečena srdačna hvala.

Na lovu od Učke preko Planika do pod Glavičurke. Lovačka strast tjerala me, g. uredniče, sa vrha Učke na Planik, za zecom, ali tuj mi se izgubio i pustio sam ga neka se pase za budućn godinu. Vračajuć se kući svratim se u selo Brgudac, gdje mi se razigrale srce od veselja gledajuć onu krasnu školu, što si ju je tamošnji dobri naš puk sagradio. Neka im Bog trud blagoslovi a poduka neka započne što prije.

Prošav kroz Lanišće žalio sam ono pučanstvo što je bez cesta i puteva, te se mora ubijati po stazah i gudurah kano i divlja zvier. Ej gospodo latinska, koji upravljate sa žuljevi puka, vehk mora biti Vaš grieh pred Bogom! Prošao sam kroz sela Raščvas, Raspor i Trstenik te se popeh na takozvani vrh *Kolo*, gdje sam malko odpočinuo svrativ pogled natrag na prevaljeni put. Zeblo me pri srcu gledajuć na ona sela i mjesta, odaljena od svieta bez škole, ceste i svake poduke. Dobri moji ljudi, pomozite si koliko možete sami kad Vam iz zlobe i nemara drugi pomoći neće.

Sa Kola s pustim se dole pak hajd preko Dana i Vodica, gdje su opet u meni pobudilo čuvstvo radosti i zadovoljstva slušajuć školsku dječicu kako veselo pjevaju krasnu hrvatsku popjevku. Tuj sam doznao, da će si narod podići novu školsku zgradu, koja će biti na čast njemu i na prosvjetu čestitoga onoga puka, komu savjetujem, da se pobrine malo bolje i zato, da mu bude blagoglasnije pjevanje i u kući božjoj. Hvala vam liepa g. uredniče, na ustugi i preporuča Vam se za buduće

Stari lovac.

Občinsko upravno vieće u Zirenju Drželi, g. uredniče, da se oblasti, koje bi bile dužne nadzirati djelovanje občinskih upravnih vieća u Istri, zaboravile na naše upravno vieće, šalj-mo Vam ove redke, nebi li z istimi upozorili te oblasti i naše vieće.

Mjeseca julija ove godine biti će punit pet godina, što bijaše konštituirano naše upravno vieće. Mjeseca julija i agusta prošle godine bijahu izložene listine izbornika za nove izbore, od kojih smo diguali prepis, sastavili i predali u pravo doba reklame, ali još ni danas nismo nikakva riešenja primili, niti se što za izbore znade.

Tko je tomu kriv, mi neznamo, ali znamo toliko, da bi dužnost bila kotarskog poglavarstva prisiliti *oprtaljsku občinu* i *Zdrenjsku upravu*, da vrše zakonske propise.

Možda je to bilo već i naloženo i da se razpisom izbora zatože budući da ovdje nije više mlivo pošto je bilo: šarenjakom je odzvonilo u našoj občini i puk nestrpljivo čeka, da predate upravu u bolje ruke. Preporučamo našemu puku, da bude na oprezu i da se valjano pripravi za rečene izbore, koji će sa ipak jednom, vršiti protivili se Oprtljani — talijanaši i šarenjaci — koliko im drago.

Konštituiranje novo izabranog občinskog zastupstva u Kastvu obaviti će se dne 3. febrara.

Slaveni u Istri. Sa velikom zabrinutošću mora svaki rodoljub svratiti svoje oči na obalu Adrije, gdje se sbivaju takovi dogadjaji, koji su kadri, da uzdrmaju državu i da prkose auktoritetu zakona. „Jaka ruka“ grofa Bodenija, čini se, da počiva, te da neopaža suđbinu austrijskih Slovena. Težko pako i izazivajuć počiva premoć Talijana na slavenskom narodu u Istri. Poduprta od javnih ljudi biva talijanska manjina uvjek smjelija u svojim težnjama i u svojoj stranačkoj politici, koja je tim pogibeljnija, što se vodi na granici države. A ipak nikad još tako nije bile, košto baš sada; mi se još dobro sjećamo, kod je u Quarneru žandarmerija priredila javnu hajku na talijanske dame, kad su ove nakićene talijanskom trobojnicom pohadjale plesove i zabave. Poslije pako onog „obrata božjom milošću“ preobrazilo se je u veliko stanje u Istri. U Trstu se je postavljalo na namjestničku stolicu takove ljude, koji su očijukali sa Talijanima, tu si postavili za zadaću: „ojačanje i podupiranje Talijana i — tlačenje Slavena. — Pretis nazivao je Slavene „narod bez fraka“ a ipak sačinjavahu god. 1848 sinovi ovog naroda momčad na Novari, pred kojima je stari maršal Radecky uvjek kapu skidao. Kako daleko su došli sa svojom politikom i kakove su njihove težnje, pokazuju nam najbolje dogodjaji u Poreču i Trstu. Tršćanski je magistrat ozrujan proti namjestniku i ministarstvu, koje je uvažilo jedan utok Dr. Gregorina u riešavanju podnesaka na slovenskom jeziku. Usprkos tomu zaključio je tršćanski magistrat, da se neće pokoravati višim naredbam, te da će i u budnće riešavati sve podneske na talijanskom jeziku. Talijanski listovi napose irredentski L'Indipendente kuju u deveto nebo toj zaključak. Od 160.000 stanovnika grada Trsta sačinjavaju trećinu Slaveni, većinom Slovenci, a ipak magistrat koće talijanski uredjivati i stvara zaključke, koji se protive temeljnim državnim zakonom, ravnopravnosti i svakoj disciplini. Gdje je tu ona „jaka ruka“ Badenijeva? — Istotako je sa tršćanskim saborom. Slovenski zastupnici nesmiju sigurnosti radi niti prisustovati saborskim sjednicam, njihove temeljite zahtjeve i pritužbe ni ..... ni talijanska-većina niti uvažuje a još manje pripoznaje. ..... i sabor prepušta Slavene samim sebi da sami skrbe za sebe.

Dogodjaji u Poreču iste su naravi. Cesarskom naredbom odredila se ravnopravnost obih jezika u saboru[1]), usprkos tomu uzimlje predsjednik sabora riec svim onim zastupnicima, koji govore hrvatski. Usprkos tomu dovikuje se pojedinim zastupnikom, kad polaže zavjeru na hrvatskom jeziku da su „impertinenti“ te „da bi ih drugdje ubili“, a ipak govori se, da je signor Campitelli samo stoga razloga bio imenovan zemaljskim kapetanom, jer da je pripoznao ravnopravnost obih jezika. Ovaj gadni Poreč tako se je već okaljao, da se čovjek mora čuditi, kako se može sabor i nadalje obdržavati u tako neznatnom gradiću, premda imade zato liepših i prikladnijih gradića u Istri. Izvan Poreča i Pirana, gdje irredenta najvećma biesni, nebi se tako lahko proganjalo i kamenovalo hrvatske zastupnike ili barem se u tolikoj mjeri, kao tamo.

„Reichswehr“ doniela je ovih dana jedan članak pod naslovom „Pula-talijanska“. Taj list osobito naglasuje kako Pula liepo cvate, te da ima to zahvaliti jedino austrijskoj mornarici Usprkos tomu tamo se razvila veoma provokatorična irredentska stranka, koja sve prilike upotrebljuje, da dade oduška svojim težnjama. Ta stranka rekrutirala se je iz blažene Italije Ravnateljstvo mornarice predalo je gradnju luke jednoj talijanskoj firmi, koja zove radnike i činovnike iz Italije Utjerivanje potrošarine u Puli predalo se talijanskom milijonaru Trezzi, koji također dobavlja svoje činovnike iz Italije. Na kući zakupnika potrošarine stoji izvana cesarski orao i grb grada Pule, nad stolom pako ravnatelja vise slike kralja Umberta i kraljice Margarite. Sad neka još tko dvoji o irredenti u Istri.

Po „A. T. B.“ X.

Očitovanje*)

Očitujem ovim svakomu i svagdje, da nisam pripadao nijednoj stranci kod minulih občinskih izbora — jer nisam imao stomanja; s toga umoljavam svakoga, da se ostavi mene i moje obitelji, jer bi mu se mogla dogoditi da podnesem tužbu.

Tko je uvjeren o protivnom, molim da mi se oglasi osobno ili pismeno.

Rukavac, p. Fraški 20. jenara 1896.

Ivo Franki,

[1]) Ukinuta bijaše naredba sab. većine od god. 1895. O. Ured.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo

Listnica uredničtva.

Gosp. P. R. u P. Radi preobilnosti gradiva moralo je izostati. Sistog razloga izpustili smo za pol lista složenoga gradiva; uvrstiti ćemo u budući broj jer kanimo izdati dvostruki prilog. Zdravo!

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički biciklji sa zvonci, svietiljkami, zračnimi pumpkami i svimi pripravami, prodavaju se sada po 1 o i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrtke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladišče bicikla

Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti biciklji nisu za prosti obit naroda, koje nadjaju u časopisih neznatne tvornice i tvrtke po nizkim cienah, već ovi biciklji su puki lepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev šilja se slika (fotografija) dotičnih biciklâ.

Ta prilika mogu upotrebiti tako jer oni, koji bi se radi naučili s njimi voziti. S svakom biciklu prilaže se tiskana pouka, kako ga upotrebljavati i na redu držati, kako se upotrebljuju oruđje i kako se svatko može sam i lako naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladišču prodavaju se i kodjer malo izrabljeni pneumatički biciklji sa zvonci, svietiljkami, pumpkami i svime potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari biciklji sa trima kaučukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli prodaju se samo proti gotovoj izplati.

Narudžbe se izvršuju u najkraće vrieme. Vozninu prosto. Pisma, narudžbe i dopise adresiraju na pisano ime:

JAKOB ŠTRUKELJ.

Sv. Ivan, br. [illegible]

*) Snizile su se ciene [illegible] velikih povodnah [illegible] i smolinc biciklâ, nalazeć se u skladištu [illegible] nadjaju po taku nizkih [illegible] olino

H. STIEBEL,

Piazzetta S. Giacomo 3 — Trst — 3.

Slastičarna uvjek bogato obkrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *peste, torte, krokanti, pastici, biskuterije, for, kotleti, fondues, čokolada, roke-droga* i mnogo druga pecira.

Posebno preporuča sl. občinstvu **za svetove** svoje *kolače, krasne ornate, klasije* za *casticami*; sladko piće, rozolije, kirše, domaća i tuđi vina.

Narudbe na veliko izvršuju se *točno* proti mnogobrojni posjet i naručbe.

Broj 57

Razpis natječaja

na mjesto občinskoga liečnika o Dobrinju na otoku Krku sa godišnjom plaćom od 800 for., koje će isti primati u anticipatnim mjesečnim obrocima kod podpisanoga.

Liečnik imati će također držati i svoj farmaceutički ornar. Molitelji usposobljeni u sveukupnom liečničtvu i vještí hrvatskomu jeziku, imadu podnieti svoje molbe najdalje do konca febrara t. g.

Glavarstvo občine

Dobrinj, dne 23. jenara 1896.

Glavar:
Barbalić l. r.

Svaka Hrvatica mora da se predplati na

„Parišku Modu"

Jedini hrvatskim jezikom pisani modni žurnal na slavenskom jugu.

Ciena je „Pari koj Modi":

na cielu godinu . . . . 4 for.
na pol godine . . . . . 2 „
na četvrt godine . . . 1 „

Predplatu prima:

Najljepši, najveći, najinteresatniji i najjeftiniji hrvatski ilustrovani list, koji je vriedan, da riesi dom svake hrvatske obitelji jest:

„Dom i Svjet"

Ciena mu je:

na cielu godinu . . . 6 for. — nvč.
na pol godine . . . 3 „ — „
na četvrt godine . 1 „ 50 „

Sa šaljivim listom „Zvekanom" 50 nvč. više za svaku četvrt.

Predplatu prima:

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch)

Zagreb, Ilica.

Traži se

pouzmanu osobu, koja bi prodavala u Trstu i Istri cerkveno odielo, zastave oltarne jastuke, crkveno posudje itd.

Pobliže o tom kod našega uredničtva.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vred. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	3%	3-mesečni „	2½%
30- „	3½%	6- „	2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopije nove obrestne takse v krepost z dnem 21. septembra, 25. septembra in odnosno 17. oktobra t. l. po dotičnih obdevah.

Okrožni oddel.

V vred. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reke takor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj (nemšk. Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Iskase vsak vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem carzu.

Trst, 17. septembra 1895.

Se dobi povsod - ½ Kile za 25 kr.

Kaj je
Kathreiner
Kneippova sladna kava?

To je **zdrava hišna in družinska** pijača, ki se izdeluje v Kathreinerjevih tovarnah ter ima podoben okus kakor prava bobova kava. Poleg drugih prednostnij se ta **sladna** kava že potem okusu odlikuje pred drugimi takimi izdelki.

Kathreinerjeva kava je najokusnejša, najzdravejša in najcenejša primes k bobovi kavi. Ona je **čisto priroden plod v celih zrnih** in se rabi z velikim pridom namesto cikorije in drugih **zmletih** tvarin, **ki se h' kavi mešajo**, o kterih se pa kupec ne more prepričati, iz česa da so; uradne preiskave so pa dokazale, da so taki **kavini nadomestki** dostikrat z raznimi pritiklinami popačeni. Iz začetka se vzame ena **tretjina** Kathreinerjeve in dve tretjini prave kave; pozneje pa vsake polovico.

Tako postane kava **veliko bolj zdrava** in tudi mnogo cenejša. Kathreinerjevo kavo **priporočajo najimenitnejši zdravniki**, vsaki dan je bolj obrajtana kot **zdrava redilna pijača v javnih zavodih**, kakor tudi v **stotisočerih družinah**. Dobra je pa tudi »čista«, to je, brez primesi bobove kave, ker je **zdrava, lehko prebavljiva, redilna** in ob enem **okusna** jed.

Vsaka vestna gospodinja in mati, vsak prijatelj kave, ako mu je mar za lastno zdravje, naj rabi odslej **Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.**

Le na to naj vsak pazi, da ne bo goljufan s kakim ničvrednim ponarejenim izdelkom, zato naj jemlje le izvirne **bele zavoje z varnostno znamko**, kakor se tu na strani vidi, ter z imenom:

Kathreiner!

Pozor! Bodite previdni in ne pustite se prekaniti. Pristna „Kathreinerjeva kava" ima vedno enake, bele zavoje in se nikdar ne prodaja odkrita in na vago.

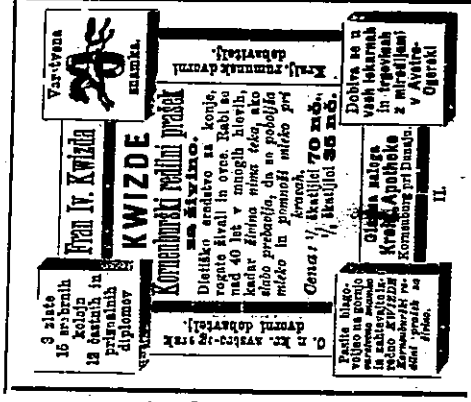

J. Perhoferjeva

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

I. Singerstrasse 15. DUNAJ.

Otvarljače kroglice, prej imenovane **kričistilne kroglice**

starozmano lahko otvarljače domače sredstvo.

To kroglice stanejo: **1 škatljica z 15 kroglicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 75 nč.**, pri neprenehovanji poslijanji po poštnem povzetju **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati poštnine. 1 zavitek kroglic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 90 nč., 10 zavitkov 9 gld. 50 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja.)

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Perhoferjeva otvarljače kroglice" in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice last podpis **„J. Perhofer"** v rudečem pismu.

Mnogih, katere je ozdravilo naše zdravilo, se ne navaja za nadlogo.

Balzam za ozebline *J. Perhoferja*, 1 posodica 40 nč., pošlje se po pošti za 50 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Balzam za goltanec, 1 zavitek 40 nč., pošlje se po pošti za 50 nč.

Grenka tinktura za želodec, pri prvi slabosti. Prašek kapljice imenovan), Radio razkuženje sredstvo ki odvrača in krepi želodec, kako je pokvarjen. 1 bodica 22 nč., 1 tuzet 2 for.

Mastilo za rane, 1 steklenica 50 nč.

Fijakovski prani prašek, 1 škatljica 35 nč., pošlje se po pošti za 50 nč.

Tanotinska pomada *J. Perhoferja* proti bolečinam pri zobeh, pošlje se po pošti za 50 nč.

Ranocelni obliž od pok. prof. Standeisa, 1 zavitek 50 nč., pošlje se po pošti za 75 nč.

Universalna čistilna sol *J. Perhoferja* za kopeli, 1 zavitek 50 nč., pošlje se po pošti za 75 nč.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se tudi druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki se na zahtevanje točno in v ceno preskušajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti vše se točno, a treba je denar poprej dopeslati; vožnjo narodila tudi po pobrom povzetju.**

Pri dopošiljatvi denarja po pošti naznanci stane porto manj, kakor po povzetju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 6 U Trstu 6. febrara 1896. Godina XVIIX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom nalogu (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Izgredi u Piranu

proti hrvatskim i slovenskim zastupnikom istarskoga zemaljskoga sabora i njihov odjek.

Pošto su se objavili razni izvještaji o izgredih, sbivših se dne 10. jenara, koji neodgovaraju istini. i pošto nam nebijaše moguće pobiti ta tendencijozna izvraćanja u zemaljskom saboru, objavljujemo ovim čitav istinit dogodjaj.

Dne 10. jenara t. g. putovalo je nas 8 podpisanih zemaljskih zastupnika sa parobrodom „Quieto" iz Poreča u Trst. Radi silno bjesneće bure morali smo se u Piranu izkrcati kao i svi drugi suputnici. Već na parobrodu najmili smo si omnibus, kojega nam je velikom pripravnošću ponudio vozar Dolce. On nas je pratio do kavane „dei signori" da nebi najmili drugih vozova, koje nam se je takodjer nudjalo. Dva trhonoša preuzeli su našu prtljagu, i to muž po prilici petdesetgodišnji i dječak po prilici šestnajstgodišnji, posliednji s crnim znakom na licu; obojica bili su veoma zadovoljni, da će si štogod zaslužiti.

Na mulu napali su nas infamno piranski „signori". Izgrednici pratili su nas sa mula po cielom gradu i vikali su neprestano: „Fora i sciavi!", „In mar con loro!", „Farabutti!", „Abasso Spinčić!", „Pereat Mandić!" itd.

U takovom položaju nismo se mogli u gradu zaustaviti, i to tim manje, što ne bijaše viditi ni jednoga redare i što se občinski načelnik dr. Fragiacomo nije htjeo brinuti za red niti za vrieme poznatih izgreda radi službenih napisa. Kazali smo vozaru, neka zapregne i za nami dodje. Čekali smo ga na prostoru, izloženi buri, polag gradskih zidina.

Pošto ne bijaše voza dulje vremena, poslali smo dječaka, koji nam je nosio prtljagu, da vidi, da li dolazi. Dječak se je skoro vratio s viešću: „ne, nego dolaze gospoda" — „no, ma vien i siori!" Vozar u istinu nije došao; odgovorili su ga za stalno „signori". Mjesto njega došli su ovi. psovali nas na razne načine i grozili nam se. Medju ostalimi prošao je mimo nas njeki Pietro Amoroso i skoro se vrnuo, bez da bi demonstrirao. Došli su i dva mladja gospodina i išli na vrata male o cesti nalazeće se zgrade u njeki vrt, možda za to, da sa svoje strane na voz čekaju. Upravo kad su došla dvojica po glavnoj cesti, približilo se je 4 ili 5 drugih po postranom putu tako, da su stajali pred nami na cesti. Ostali, koji su stajali na strani prema gradu, vikali su i kamenje pobirali.

U tom kritičnom položaju, bez zaštite, odlučili smo ići dalje po cesti. Išli smo praćeni sa dvojicom trhonoša i proganjani po „signori", koji su vikali, zviždali, psovali nas i kamenje za nama bacali. To je trajalo skoro pol ure. Starijega trhonošu bili su izgrednici njekoliko zaustavili, al nas je pak stigao na razkrižju, gdje vodi od glavne ceste cesta u Porto Rose. Ovdje izjavili su obojica trhonoša, da neidu dalje. Kad bijahu plaćeni, izjavio je stariji, da se skoro boji vratiti se u grad — „go quasi riguardo tornar in città". Morali smo sada sami prtljagu nositi.

Na skoro pretekle su nas dvie kočije, jedna zatvorena, druga otvorena. Ne bez razloga smo odmah pomislili, da su ono 5 ili 6 osoba emisari. Lica bila su njim prikrita, da se jih nebi spoznalo. Jedini oni mogli su nas viditi, da smo prtljagu na ramenih nosili, što je list „Il Piccolo" već 11. jenara objavio.

Na vozu nekoga u Trstu naseljenoga Hrvata. Brajkovića, što smo ga slučajno u Strunjanu našli, odvezli su se podpisani dr. Stanger i S. Q. Cosulich ujedno sa prtljagom u Izolu, gdje su se nadali, da će dobiti vozove za sve. Ali tamo njim se je kratko i osorno reklo: „danas se ne zapreza". To si nemožemo drugačije tumačiti, nego da je bio dotični vozar upozoren od spomenutih emisara i da je znao, da mi potrebujemo kočije. Dra. Stangera nit Cosulicha ne pozna nitko u Izoli. Morali su dakle, ostaviv prtljagu u Izoli, ići pješice do Kopra, kamo su prispjeli posve utrudjeni.

Naš šest ostalih išli smo za njimi pješice iz Strunjana. Pred Izolom doznali smo od vraćajućega se Brajkovića, da ne bijaše moguće dobiti vozova. Morali smo s toga ići sa svojimi drugovi u sumraćju po cesti ob moru u neprestanoj pogibelji. Iz Izole brzojavili smo kotarskomu glavarstvu u Kopar, moleći ga, da pošalje kočije i azistenciu i obavješćujuć ga u kratko, o dogodjaju. Tom prilikom čulo se je u Izoli nekoliko psovaka proti Slavenom. I jedan od dvojice prije spomenutih vozara, vraćajućih se iz Kopra, doviknuo nam je pred Izolom: „Fora i sciavi!"

Došli smo do pred Kopar, nesretiv željno očekivane pomoći. Zapazili smo pak, da su dva mlada muža, prezajuć za crkvicom „Semedela", opaziviši nas, brzo koracali u grad, valjda s toga, da oglase naš dolazak svojim saveznikom. Bilo je tamno, a mi smo bili poslie 4½ sata hoda posvema obnemogli. Prisilili smo se još *zgrade, i tim niti table na njoj.* Nijedan od nas niti nezna, gdje je sudbena zgrada. I na to pripravni smo svaki čas priseći.

Samu demonstraciju nadkriljuje ponašanje talijanskih zastupnika i talijanskoga občinstva u sjednici zemaljskoga sabora dne 17. jenara. Kad se je u toj sjednici zastupnik Spinčić samo dotaknuo onih dogodjaja i kad su talijanski zastupnici čuli rieč *Piran*, skočili su na noge, vikali raznovrstno. Čulo se je medju ostalimi posve razgovjetno zastupnika N. Venier a: „Rispettate Pirano!", zastupnika dra. Bennatti: „Avete avuto quello che meritate!" i zastupnika dra. Vergottini: In altro paese vi avrebbero ucciso!" Te rieči smo čuli. Zastupnik Spinčić, nastavljajuć svoj govor, zahtjevao je glasno, da se rieči zastupnika dra. Vergottini-a zabilježe u zapisnik sjednice, pri tom jih opetovao talijanskim jezikom i upozorio na taj svoj zahtjev zastupnika c. kr. vlade.

Občinstvo na galeriji pljeskalo je na sve te uzklike i odobravalo jih s „bravo! bene!", te imenito povladjivalo glasno dru. Vergottini-u s riečju „sì, sì!"

Predsjednik nije radi toga opomenuo nijednoga govornika — vladin zastupnik je šutio!

U Poreču, dne 24. jenara 1896.

Cosulich, Jenko, Kompare, Mandić, Spinčić, dr. Stanger, dr. D. Trinajstić, dr. M. Trinajstić.

Istarski sabor.

I. zasjedanje.

(VIII. perijoda.)

Četvrta sjednica.

U Poreču, dne 17. jenara 1896.

Prisutni: predsjednik D. M. Campitelli, 28 zastupnika; vladin povjerenik A. Fabiani (galerija puna).

Predsjednik otvori sjednicu u 11¼, te pozove tajnika, da pročita zapisnik zadnje sjednice. Tajnik Chersich pročita zapisnik, na što dade zastupnik Mandić sliedeću:

Izjavu.

Visoki sabore! Njemačka poslovica kaže, da je uzaludna borba proti gluposti, a mi Hrvati i Slovenci, članovi ovoga visokoga sabora, okrenemo lahko tu poslovicu tako, da reknemo: bezuspješni su svi naši dokazi i razlozi proti zagriženosti i strasti predsjedničtva i većine ovoga sabora. Ja bih imao

---

PODLISTAK.

Na badnjak

Napisao Emin.

(Nastavak)

Čovjek, što je na uznako ležao na zemlji, bio je u istinu Ivan. Strašno li je izgledao! Ona razkuštrana kosa, s koje je neprestance ronila krv niz blieđe one neuredjenom bradom zarastle obraze, one mutne, razkolačene oči, ono tjelo protegnuto, ukočeno, nepomično, te slabim mjesečevim svjetlom obasjano tjelo, sve je to moralo, da u dušama prisutnih pobudi duboki, neizbrisivi dojam groze i strave.

Tek iza podulje stanke ljudi se ponešto razabrali, a najsrčaniji od njih pridružiše se starcu Marku, koji je još sve-djer klečao na zemlji i pozorno promatrao bezsvieslnoga nevoljnika, da vidi, tinja li u njem jošte kaki tračak života.

Ostali slabiji i plašljiviji, medju kojimi se nalazio i zvonar Mato, stajahu u prikrajku, da od podaljega gledaju, što će iza toga biti.

— No, što vam se čini, kume Marko, zapita župan, pokleknuv do Ivanove glave.

— Bojim se, da neće biti dobra. Ozleda je težka, vrlo težka — pa taman na glavi! Gledjite, tuj poviše desne sliepočice, pokazivao Marko prstom oširoku ranu, na koju je navalila silna krv

Zvonar Mato drhtao ko da ga grozница trese. Badava, kad nije mogao jadan da podnosi ljudske krvi. Skretao lice na sve mile strane, samo da mu se pogled ne sukobi s onim nevoljnikom, al sve u taman, znao je, da mu je blizu, a to je bilo za nj dosti. Da se dalje ne muči i da se što lakše izvine od onoga tužnog pozorišta, reče plahim i bojazljivim glasom:

Nebi li dobro bilo, da pojdem po gospodina župnika. Tko zna, možda se čovjeku na koji časak povrati sviest, pa bi liepo bilo, da se s Bogom pomiri, te se izpoviedi i pričesti A, što vam se čini?

— Svakako svakako. Ajte vi po župnika i recite mu, da dodje ravno u moj stan reče Marko ustajući sa zemlje. Mato krene na to put župnikova stana.

— Zar k nama, oče? u čudu će Pave.

— Pa dašto! Kud češ, da ostaviš jadna čovjeka tuj na putu? . . . Kršćani smo, kršćanski moramo i da radimo. Nu sad negubimo vremena. Čovjek je već dosele izgubio mnogo krvi, a što je još gore, ona mu i sada neprestano navaljuje kroz ranu. Hajde Pave i vi Frane, primite nesretnika i ponesite ga gori u moju sobu. A ti Anko, reče obrativ se k mladoj ženi, koja je do sada sva prestravljena stajala do kućnih vrata, pohiti, da razgrneš moj krevet.

Anka posluhnu.

— Ah otče, ja mislim, da bi ga mi mogli ponieti u njegov stan. Do njegove kućarice, preko tratine, ima tek nekoliko koračaja . . . Razsvjetljena je . . . Jele jamačno jošte bdije — — izusti Pave nekako nevoljko.

— Pave, Pave, budimo ljudi. Prištedimo ubogoj ženi bar za koji čas neizrecivu muku i gorku bol, koja će ju jamačno spopasti, kad ugleda svoga vojna. Zaboravimo što je bilo, a sjetimo se samo na to, da kad bi ga ona vidjela ovakova, srce bi joj na četvero puklo. Pa i onako će zato doznati, nu kasnije . . . Prije valja, da ju nato pripravimo. A sada ne gubite vremena, već izvršite ono, što sam prije odredio, odrešito će Marko.

Ovog puta sin se nije više opirao.

Čas zatim ležao je Ivan u Markovom krevetu, što ga prostrla bila Anka, koja se odmah iza toga bila od straha povukla u kuhinju.

U sobi se medjuto sabrali svi ostali izim Mata. Ne počasiv časa, Marko stao da izpire Ivanu ranu na glavi, i metao mu mrzle obloge, što je zapriečile krvi te nije više izticala. Malo postajalo, a Ivanu se lagano počeo vraćati život.

— Živ je, živ! — uzklikne Marko radostno. Nato se otvore vrata sobe, a na pragu iste pojavi se mjestni župnik, siedi starina ljubeznog i dobrećudnog, al skroz dostojanstvenog izgleda.

— Hvaljen Isus, ljudi. Što se to zbilo za Boga.

Sabrani odzdraviše na župnikov pozdrav, a kad je vriedni starac pristupio k bolestnikovu krevetu bliže, Marko mu uze pripoviedati sve. što mu je o stvari poznato bilo. Kad je svršio, primi župnik Ivana za ruku i zovnu ga po imenu.

Ivan podigne oči. Nekako ukočeno pogleda izpred sebe. U prvi mah nije nikako mogao, da se snadje. Kad od jedne nadvine ruku na glavu, dotakne se obloga, uzdahne, zastenje jedan, dva puta i sklopi oči.

Svi zamuknuše.

Župnik ga promatraše velikom sućuti i kimajući glavom nekako čudno izlane:

— Ubogi čovječe, kamo li si dospio! Zatim glasnije: — Ivane!

Nesretnik otvori na novo oči, pogleda postrance, pa opazi župnika, oči mu sinu od unutarnje radosti.

pravo zahtjevati, da se izpravi zapisnik posliednje sjednice u nekojih točkah, nu toga neću da činim znajuć, da bi moje rieči ostale neuvažene. Radi toga iztičem ovdje pred licem vladinoga povjerenika da je naš drug dr. D. Trinajstić u posliednjoj sjednici zahtjevao, neka se uvrsti u zapisnik takodjer to, da je saborska manjina uzkliknula Njegovomu Veličanstvu živio!, da sam ja nadalje u istoj sjednici zahtjevao neka se izpravi zapisnik u tom smislu, da je c. k. namjestnik pozdravio ovaj visoki sabor i sa par rieči hrvatski, čega neima u zapisniku zadnje sjednice, jer tamo stoji, da je to izpravio vladin povjerenik.

Konačno želim, da se ustanovi, da sam u zadnjoj sjednici predao g. predsjedniku hrvatski pisani predlog u poslu ovjerovljenja zastupnika i da je naš drug *Jenko* predao takodjer takav predlog sastavljen slovenski, čega nespominje zapisnik. To sam bio dužan ovdje javno konstatirati (Živio! na klupah manjine.)

Predsjednik reče nato, da pošto neima prigovora zapisniku, to ga ovjerovljuje.

Zast. Spinčić: Živio predsjednik!

Svečano obećanje zast. Laginje.

Predsjednik pozove zast. Laginju, da položi svečano obećanje.

Zast. Laginja: Molim slavno predsjedničtvo, da mi izvoli pročitati formulu obećanja i u hrvatskom jeziku.

Predsjednik: Govorite, da Vas mogu razumiti.

Zast. Laginja opetuje svoj zahtjev talijanski.

Predsjednik: Učinite kako i Vaši drugovi.

Zast. Laginja: Ja imam pravo tražiti, da mi se pročita formulu hrvatski.

Predsjednik viče kano izvan sebe, da se nedade putiti od nikoga. (Silno odobravanje na klupah većine i na galeriji dočim prosvjeduju članovi manjine proti tomu nasilju najodlučnije.

Predsjednik: Štujte ugled sabora!

Zast. Spinčić: Galerija viče i buči kano biesna a mi da neotvorimo ni usta.

Predsjednik: Jezik sabora je talijanski!

Zast. Mandić: Nije, nit će ikada biti!

Na klupah većine: A svečano obećanje?

Predsjednik: To je njegov posao (Pleskanje i odobravanje na klupah većine i na galeriji).

Predsjednik priobćuje razne podneske, koji su stigli na sabor.

Zast. Costantini izvieštuje u ime školskoga odbora o raznih prošnjah učitelja, njihovih udova i siročadi za podporu, povisenje mirovine itd.

K izvieštaju o molbi umirovljenoga učitelja Malligoja, radi povisenja mirovine, reče:

Zast. Dr. D. Trinajstić: Visoki sabore! Još prije nego bijaše otvoreno ovo zasjedanje, čitalo se u raznim glasilima razna tužakanja na velike iznose potrošaka u školske svrhe. Ista tužakanja opetovala su se redovito u svim izješćima prorničunskog odbora ove i svake godine. Mi znamo s ove strane, da se neide za drugim nego da se pred onimi, koji ništa ne vide, sve zabašuri i da se pred svjetom na neki način opravda sve ono, što se suvišna izdade. Dokaza o tom imamo u ovom slučaju. Učitelj Malligoi bio je u zadnje vrieme učiteljem u Novakih. Ondje sam imao dosta prilike, da se osvjedočim, kako on vrši svoju službu. Kako ju je vršio, to se najbolje opaža iz uspjeha. On se drugim bavio, ali učitelievanjem tako malo, da su djeca njegove škole ostala u velikom neznanju. Njegova zasluga nije nikakva, te mu po zakonu po njegovoj zaslugi ne pripada, da mu se povisi mirovina. On je po zakonu dobio, što je imao dobiti. S toga uzroka, a još manje radi njegovih ekonomičkih odnošaja, što se vidi i po ovome. Predlanjske godine kad je bio umirovljen proselio su u Gorieu. Usprkos tomu, što je znao, da je izgubio pravo glasa i da neće moći glasovati, došao je za vrieme izbora u Pazin, i to samo zato, da se ondje izkaže. Takav čovjek, koji ima novaca za takve slučaje, ne stoji u slabim ekonomičkim prilikama. Mi moramo iskreno kozati, da niti iz obzira na njegove ekonomičke prilike ne možemo glasovati za veću mirovinu nego ga po zakonu ide. Ja predlažem, da se preko molbe učitelja Malligoja predje na dnevni red.

Predsjednik pita, želi li tko govoriti, a za tim stavlja na glasovanje predlog izvjestitelja.

Zast. Dr. D. Trinajstić: Molim moj predlog valja prije postaviti na glasovanje.

Većina prihvati predlog izviestitelja, a predsjednik se neobazire na govor i predlog zast. Trinajstića.

Interpelacije

Predsjednik javlja, da mu je izručio zastupnik Vidulich interpelaciju, podpisanu dostatnim brojem zastupnika.

Interpelaciju pročita tajnik Chersich, a sadržaj joj je ovaj: Zašto se pučka škola na Susku sa hrvatskim i talijanskim naukovnim jezikom, ne pretvori u čisto talijansku školu, kako je to želja nekolicine občinara, koji su za to i pismeno molili.

Predsjednik izruči interpelaciju povjereniku vlade.

Isti tajnik čita sliedeću interpelaciju zastupnika Trinajstića i to samo na talijanskom prevodu. Ona glasi:

Interpelacija dra. Dinka Trinajstića i drugova na c. kr. visoku vladu, a u ruke g. ministra financija.

Visoka c. kr. vlado!

Već se više puta sa strane manjine u ovom saboru postavilo upita gledo neusmiljenog i bezobzirnog prisilnog utjerivanja poreza u raznih kotarih Istre.

Na sve to upito čekalo se uzalud odgovora. Ali što je još žalostnije, niti u postupku kod utjerivanja nisu uzsliedile nikakve promjene, nego se i nadalje ovršnimi troškovi obterećuje porezovnike, obično baš u takvo doba godine, kada dotični porezovnici nisu u stanju niti da si soli pribave za siromašnu svoju obitelj. I doista, odakle da si siromah seljak u veljači, ožujku i travnju stvori novaca za podmirenje poreza, kad u to doba godine neima za njega nikakve privrede, nego dapače najvećih redovitih troškova za težanje i obradjivanje zemlje! Pa ipak baš u tih mjesecih bivaju nekoji kotarski sudovi nagonilani ovršnimi molbami sa strane odnosnih poreznih ureda. Koja je tomu posliedica? Da seljaci moraju zapasti u pandže svojih krvopija — lihvara, te da time sve više propada seljački stališ.

Ali ne sastoji samo u tom bezobzirnost, koju se tiera sa strane c. kr. organa proti porezovnikom, nego uz materijalnu štetu, koju im se nanaša, hoće da se ih takne i u njihovom narodnostnom čuvstvu. Za dokaz navadjam ovaj slučaj.

Dne 4 travnja 1895. pod broj 3822 podnio je c. kr. porezni ured u Pazinu istomiestnom sudu ovršnu molbu proti Ivanu Dodiću iz porezne občine Kaščerge. Molba bila je sastavljena u njemačkom jeziku i u istom jeziku je uzsliedila sudbena rješitba. Dakle u kotaru, gdje Niemaca neima, hrvatskom seljaku daju se podnesci i rješitbe u jeziku njemu nepoznatom, i koji nije niti zemaljski. Sve dà, samo hrvatski ne!

Obzirom na sve to, podpisani postavljaju na visoku c. kr. vladu sliedeće upite:

1. Je li voljna visoka c. kr. vlada urediti ovršno utjerivanje poreza od seoskog pučanstva tako, da to u slučajevih potrebe uzsliedi u doba godine, kad si seljak može pomoći poljskim prirodom?

2. Hoće li visoka c. kr. vlada jednom narediti svojim uredom, da se u poslovanju sa hrvatsko-slovenskom pučanstvu Istre služe hrvatsko-slovenskim jezikom?

Dr. D. Trinajstić, M. Mandić, Jenko, Kozulić, Kompare, Dr. M. Trinajstić.

(Ovu interpelaciju uručio je interpelant predsjedniku večer prije sjednice, a ovaj dao ju prevesti).

Čim je dovršio čitati ustane zastupnik Trinajstić, te prosvjeduje, što se je njegovu hrvatski sastavljenu interpelaciju čitalo jedino u talijanskom prevodu.

Predsjednik: Nedam Vam govoriti o interpelaciji.

Zast. Laginja: On ima pravo zahtjevati, da se pročita njegova interpelacija hrvatski.

Predsj.: Vi ne imate rieči.

Zast. Laginja: Mi imamo pravo i dužnost braniti svoje pravice.

Predsj.: Ja Vam ne dozvoljujem govoriti.

Zast. Laginja: Vi ste prevarili cesarsku vladu ili varate Vašu većinu.

Predsj.: Uzimljem Vam rieč!

Zast. Laginja: Mi nismo ničiji sužnji!

Molba učitelja.

Predsjednik predloži, da se preskoči nekoje točke dnevnoga reda manje važnosti i da se stavi u razpravu molbu učitelja za poboljšanje njihovog stanja.

Izviestitelj Dr. Rizzi čita obširno izviešće, iz kojega vadimo želje učitelja 1) da se snizi učiteljem službene godine od 40 na 35. 2) da se ustanove tri platežna razreda, u koje bi pristupilo toliko postotaka učitelja po službenih godinah, bez obzira na krajeve ili mjesta, gdje služe. 3) Petgodišnji doplatci neka počimlju tako, da se izjednače s onimi učitelji, koji su poslije godine 1889 usposobljeni takodjer oni učitelji, koji bijahu prije rečene godine usposobljeni. Plaća neka se povisi svakomu razredu po 100 for.

Izviestitelj uztvrdi, da su učitelji obzirom na zemaljske odnošaje dostatno plaćeni, da ima pokrajina sa školstvom ogromnih troškova, a malo u tu svrhu dohodaka, tako da uspjesi škole ne odgovaraju nikako tim troškovom. Ako troše druge pokrajine više za školstvo, što se neda tajiti, valja znati, da je tamo školstvo inače uredjeno, da su i uspjesi tamo veći i pokrajine bogatije. Radi toga predlaže, da se predje na dnevni red preko molbe učitelja.

K toj točki reče zast. Mandić:

Visoki sabore! Žaliti moramo duboko mi članovi s ove strane visoke kuće, što su nam oduzete sve mogućnosti, da zavirimo u spise, makar bilo Bog zna kako važnog pitanja, koje se razpravlja u ovom visokom saboru. Tako smo evo bili isključeni i od važnog pitanja, koje se danas razpravlja. Oslanjajući se na bilježke i hvatajuć po zraku ono, što je naveo izvjestitelj ob ovom važnom pitanju, uzeo sam rieč, da progovorim nešto o tom predmetu. Neka nam nitko ne reče, da težimo ni najmanje za podporom ili priklonostju pučkih učitelja, koji se utiču molbom ovom visokom saboru za poboljšanje njihovog materijalnog stanja, jer mi činimo to kao pravi pučki zastupnici, koji potiču iz istog stališa i naroda, iz kojega potiče i ovo učiteljstvo; činimo to iz ljubavi, da se pomogne svakom, koji pomoći u istinu t eba.

Slično se je pitanje razpravljalo dne 30. jenara 1894. u sedmoj sjednici, kadno je 78 pučkih učitelja Istre podnielo molbu na visoku ovu kuću za poboljšanje njihovog materijalnog stanja. Tadašnji izvjestitelj zast. dr. Bartoli priznao je, da treba učiteljstvu pomoći; priznao je to i onaj bivši zastupnik, koji je palio svieću i Bogu i vragu, i koji je tada rekao: treba učiteljstvu pomoći; priznao je to dapače i školski izvjestitelj zemaljskog odbora zastupnik dr. Gambini, koji je uzprkos tomu u krasnih i ružičastih bojah opisao materijalno stanje pučkoga učiteljstva u Istri tako, da bi onaj, koji ne pozna njihovog materijalnog stanja, morao zaista zaključiti, da učitelj, ako je štedljiv i ako trieznо gospodari, može živiti kao Krezo ili barem kao mali Rotschild i da se na stolu svakoga učitelja barem jednanput na tjedan puši gospodska pečenka.

Visoki sabore! Tomu nije tako. Tako može govoriti samo onaj, koji nikada nije bio medju pučkim učiteljstvom i koji ne pozna njihovog materijalnog stanja. — Drž. školski zakon od god. 1869. u §. 55. točka I. kaže, da mora biti najmanja plaća pučkih učitelja barem takova, da može pošteno živiti, da nije dužan tražiti si druge privrede i zaslužbe i da može uzdržavati svoju obitelj. Pitam ja vas gospodo sada, koji poznate stanje učiteljstva na ladanju, da li ono može tim zahtjevom sa svojom sadašnjom plaćom zadovoljiti, da li može pošteno živiti, ne tražiti si druge privrede i zasluzbe i uzdržavati svoju obitelj. Pitam ja vas gospodo sada, koji poznate stanje učiteljstva na ladanju, da li ono može tim zahtjevom sa svojom sadašnjom plaćom zadovoljiti, da li može pošteno živiti, ne tražiti si druge privrede i zasluzbe i uzdržavati pošteno svoju obitelj? Istina je, da se je i ova visoka kuća opetovno zauzela za pučko učiteljstvo i bavila se je često pitanjem o poboljšanju učiteljskog stanja. Tako nalazimo u zapisnicih od g. 1870., 1874., 1878. i 1888., gdje se je sad jednim sad drugim predlogom ili osnovom nastojalo poboljšati materijalno stanje pučkoga učiteljstva. Dozvolite mi, da navedem — jer su to suhi statistični brojevi — što je ovaj visoki sabor učinio *na korist* pučkog učiteljstva od god. 1870. amo. Godine 1870. bila je u ovom visokom saboru prihvaćena osnova, kojom se ustanovilo, da bude najmanja plaća učitelja III. razreda 300 for., II. 400 for., I. 500 for., a podučitelja 200 i 260 for. Nadalje kvinkveniji od 6% od plaće i stanarina 10%. Godine 1874. bio je povišen taj minimum — plaće učitelja III. reda na 400 for., II. 500 for., I. 600 for., podičitelju for. 260 u obće. Povišeni bijahu kvinkveniji na 10% i stanarina učiteljem for. 50; ravnajućim učiteljem stanarine 100 for., a podučiteljem 30 for. Godine 1878. izjednačeni su bili učitelji, usposobljeni prije, nego li je u život stupio državni zakon, sa onima, koji su bili kasnije usposobljeni. God. 1888. dadoše podučiteljem for. 350, podučiteljicam for. 300, učiteljem 15% kvinkvenija ne najnižu plaću od 400 for. Dakle kako se vidi, učinjeno je nešto u to doba za naše učiteljstvo, ali još te premalo. U molbi, koja bijaše podnešena g. 1894. i koju sam prije spomenuo, tražili su učitelji i učiteljice više nego traže u predstojećoj molbi, o kojoj izvješćuje školski odbor. Tada su tražili učitelji, da bude najniža plaća usposobljenog učitelja III. reda 500 for., II. 550 i I. 600, a učitelji bez usposobljenja da budu plaćeni sa 400 for. Nadalje, da se dade učiteljicam kano osobam bez svoje obitelji 80% od učiteljske plaće; da se upriliči odmjerivanje plaće po službi, a nipošto po mjestu; da se obali služba učiteljska sa 40 na 35 god. i napokon, da se učitelji i učiteljice, koje bijahu usposobljene prije konkordata, izjednače s onima, koji bijahu kasnije usposobljene. Važan je konačni zahtjev pučkih učitelja od g. 1894., naime, da se pokrajina pobrine štipendijama za uzgoj učiteljske djece, jer se nezna, kada nadari sreća učitelja sa obilatom obitelji, kako će tu djecu odgojiti, pošto je njegova plaća tolika, da jedva preživiti može. Za to su molili učitelji, da pokrajina ustroji štipendije za djecu, koja bi se naobražavala izvan pučkih škola. Pobijajući rečene godine tu molbu školski izvjestitelj g. Gambini, uzeo je za stanovište o pučkih škola višerazrednicu, a od gradova uzeo je za svoj uzor Pulu. Na temelju krivih premisa i zaključaka došao je do onoga, što sam prije spomenuo. On je stavio predpostavak, da učitelj ima 6 kvinkvenija, čega, koliko ja znadem, po zakonu ne ima, nego 5 kvinkvenija. On je postavio tu premisu, da ima 6 kvinkvenija, te je izračunao da na višerazrednici u Puli učitelj I. reda ima odmah u početku 900 for., nakon 15 g. službe 1080 for., nakon 30 god. službe 1260 for., a mirovine, ako dosluži 40 god. službe 1060 for.; učitelj II. reda, kad nastupi definitivnu službu 800 for., nakon 15 god. 980 for., nakon 30 god. 1160 for., a mirovine nakon odsluženih 40 god. 960 for.; učitelj III. reda, kad nastupi definitivnu službu 700 for., nakon 15 god. 860 for., nakon 30 god. 1060 for., a mirovine nakon odsluženih 40 god. 860 for.; a ravnatelji u početku svoje službe 1150 nakon 15 god. 1330 for., nakon 30 godina službe 1510 for., a mirovine nakon odsluženih 40 godina 1160 for. Dakle, kako rekoh, to bi imalo vrieditи za pučke učitelje. Mi možemo samo da im čestitamo, kad imadu takove prihode, s kojimi mogu ne samo pristojno živiti, nego i svoju djecu izobraziti. Ali to su samo učitelji gradova, najbolje plaćenih, od kojih — mislim, da je u istom izvješću spomenuto, da su jedino u Poreču na boljem. Vaše učiteljstvo, gospodo od većine, u gradovih i na višerazrednicah po plaćevnom sustavu ima mnogo više plaće, nego naše na ladanju, pa ako ste htjeli odbiti molbu pučkog učiteljstva za poboljšanje njihovog materijalnog stanja obzirom na vaše učiteljstvo, nebi možda bilo prigovora; ali obzirom na naše učiteljstvo, nista ju nikako smjeli odbiti. Spočituje se pučkom učitelju, da se je malo trudio u školi, polazeći ju samo 4 godine, da je za svoju naobrazbu malo potrošio, da je njegov trud neznatan itd.

Ja neznam, kako može takve izlike navadjati čovjek, koji je sam izašao iz pučke škole, koji je sam vidio trud i muku, koju ima s djecom svaki učitelj, a napose onaj na ladanju, gdje je djece mnogo više, gdje školski dvorane nisu sa svietlom ni zrakom prov djene po zakonu i higijenskih propisih. Neznam doista, kako može ovako govoriti čovjek, koji je bio i sam u pučkoj školi. Navadja se dalje za razlog, da se molbu zabaci, lošo financijalno stanje pokrajine. Istina je, da se za škole mnogo troši — oko 170.000 for. na

Dalje u prilogu

— Kako vam je sada? upita župnik

— Bolje .... bolje .... mnogo bolje ... odvrati ranjenik podosta jasno.

Marko pogleda župnika u znak pitanja.

— Bog je velik! šapnu župnik, nu i pogibelj je velika. Svakako valjalo bi dozvati liečnika. Na posliednje župnikove rieči bolestnik se trzne.

Neću liečnika, ne treba mi ... Pa onoga u gradu! — Ne ću ga, neću, — uzrujano će Ivan.

— Nu smirite se, uzrujanost mogla bi Vam naškoditi, mirio ga župnik.

— Al gdje je Jela? zapita Ivan zirnuv postrance.

— Doći će namah! Ne bojte se, odvrati Marko.

— Jadna Jela! Pravo mi je govorila, da je sam nečisti doveo pod moj krov onog čovjeka. — — Pa baš k meni imao je da dodje — upravo k meni, šaptao Ivan, ko da sam sebi govori.

E pa nek bude, prihvati iza kratke stanke. Pravo mi budi. Zaslužio sam i više.

— A kako sam ovamo dospjeo? Zapita iza toga, upriev oči u Marka.

— Znat ćeš poslije, ne sada. Umiri se. Bog je tako htio, odpovrnu Marko ljubezno.

— Marko ... dobri Marko .... šapnu Ivan drhćućim glasom. Vi me ipak ne zabaciste. Vi! Hvala Vam, hvala dobri Marko. — Pa Vi ni ne znate, kako se sve to zbilo. Kazat ću Vam sve — sve da znate. Čuti ćete moju nevolju, a možda i pomolovati me. Sagriešio sam, znam, težko, vrlo težko, ali ....

— Ostavite to za sada. Bolje je, da odviše ne govorite, jer vama je sada mir od velike potrebe, putio ga župnik.

— Nè, sada ću sve da kažem. Molim Vas ne kratite mi toga. Odlanuti će mi — pa i onako sad se osjećam bolje. mnogo bolje nego prije. Čujte me, da vidite, koli sam jadan i nesretan.

Krupna suza spuza nevoljniku niz bliedo lice.

Marko očevidno tronut ponudi župniku stolicu, a on sam nasloni se o krevet. U sobi sve je zaniemilo.

Tada uzè Ivan pripoviedati.

(Dalje sliedi).

godinu, ali zar su loše financije samo za školstvo? Nebi li se dao isti razlog navesti i proti činovničtvu i proti komu od ovdje prisutne gospode? Ja bih želio i preporučam visokomu saboru iz svih tih razloga, koje sam naveo, da se uvaži molbu učiteljstva bez razlike, koje je ono narodnosti, premda, kako rekoh, učiteljstvo naše narodnosti mnogo više trpi. G. Izvjestitelj izvadio je iz zadnje molbe glede godinah službovanja, da se sa 40 na 35 snize, što je bilo spomenuto i u molbi od g. 1894. Nadalje navadja, da učitelji mole u svojoj najnovijoj molbi, neka se promaknuće po razredima ukine, a uvede po godinah službovanja. Nadalje, da se oni, koji su usposobljeni prije g. 1889. izjednače s onima, koji su kasnije usposobljeni. To je najmanje, gospodo moja, što naši učitelji traživi mogu Oni mole vrlo malo, jer valjda i sami vide nenaklonost ovog visokog sabora prema pučkom učiteljstvu. Oni su svoje zahtjeve skrčili, što su više mogli, a čuvstvo pravice i ljubavi do iskrnjega zahtjeva, da im se usliši molbu. (Odobravanje na klupah manjine).

Zast. Dr. Venier reče, neka se jednostavno neprelazi na dnevni red preko te molbe, jer da će učitelji imati razloga, da se tuže na svoje stanje. Radi toga stavi sliedeći predlog: „Poziva se sl. zemaljski odbor, da pripravi za buduće zasjedanje zakonsku osnovu za poboljšanje učiteljskih plaća“. Predlog podupiru nekoji članovi većine i svi članovi manjine

Zast. Mandić: Visoki sabore! Pošto znadem, da će većina proći po običaju na dnevni red preko naših govora i predloga, to izjavljam u ime svoje i drugova, da ćemo mi glasovati za predlog poštovanog zastup. Venier a, ako većina prihvati predlog školskoga odbora.

Zast. Kompare reče na to:

Visoki zbor!

Že v zasedanju slavnega tega zbora dne 30 januvarja 1894 (VII. seja) poročal je spoštovani posl. gospod Bartoli v imenu dež. odbora o prošnji 78 učiteljev in učiteljic o poboljšanju učiteljske plače. Ob jednem je predlagal, da se prošnje preide na dnevni red. S tem je pač pokazal, da mu ni dosti na srcu učiteljski stan, ali pa da ne pozna njegovih razmer. V isti seji sporočal je dež. odbornik spoštovani g. dr. Gambini učiteljstvu, naj čaka boljše bodočnosti, saj se mu itak dobro godi; naj le bode marljivo in naj goji „istrski patrijotizem“. Akoprav se slovanski poslanci toplo priporočali zboljšanje plač — posebno poslanec Laginja jako dobro in temeljito — brez ozira na narodnost učiteljev, je bila prošnja vendar-le odklonjena Italijanska večina se je tedaj oglasila le za to, da izbruha svoj srd na slovanske učitelje in slovanske šole. Narodnostna zaslepljenost prignala je je tako daleč, da še lastni deci ni hotela dati boljšega kruha. Kakor je videti iz današnjega dnevnega reda, kjer se že v drugič nahaja istotaka prošnja, bode večina tudi letos postopala tako, saj poročevalec šolskega odseka kani predlagati prehod na dnevni red!

Slavna gospôda! Ko sem v zadnji seji govoril, opazil je nekdo: „Sedaj bodemo slišali propoved“ (adesso sentiremo una predica). zato bi želel, da me danes poslušate kakor dobri verniki svojega propovednika ali celó misijonarja! Stara je latinska poslovica: „Quem dii oderunt pedagogum fecerunt“. Pri Grkih in Latinih bil je učitelj hišni suženj gospôdi, kakor so dandanes n. pr. takozvane bonne ali guvernante. Razlika je bila le ta. da je dobival učitelj večkrat palice, kakor paglavi otroci, da je stanoval in hranil se sužnji in za penzijo je dobil čestokrat brezplačno pot na oni svet, in tam stanovanje „in natura“. Ko je nad poganstvom nadvladalo kristijanstvo se svojimi načeli, poprijela se je vzgoje mladine cerkev in moramo reči, da z dobrim vspehom do najnovejše dobe, kolikor je bilo to v raznih odnošajih sploh mogoče. V tem stoletju še-le jele so se tudi države pečati z odgojo mladine v obširni meri Jele so se ustanovljati javne šole vsem slojem ljudstva.

Ker je trebalo ustanoviti mnogo šol, trebalo je tudi novih učnih sil. Poleg duhovov nastavljali so se tudi svetni učitelji. Seveda ne bodem trdil, da so bili dobro plačani, ravno narobe, bili so revno plačani. Vendar trdim smelo, da bolje nego dandanes. Pomislimo le na tadanje osebne, časovne in stične momente. Prvo: ni bilo učitelju treba tolike naobrazbe; drugo: ni se zahtevalo od njega tacega položaja, toliko vspehov kakor dandanes. Dalje bil je njegov socijalni položaj čisto različen od današnjega.

Preidemo torej kar k stališču, kojega zavzimlje učitelj dandanes.

Novi šolski zakoni avstrijski od leta 1868. in 1869., 1872 in 1882, skrpani v naglici brez premisleku na bodočnost, in po takozvanih liberalnih načelih, postavili so toliko šolo kolikor učitelje sicer v samostalno ali zelo v prekérno stališče. Iz tega in le iz tega je moglo slediti, da so marsikatere šole na slabem in ravno tako tudi učiteljstvo. Danes se nam je tukaj baviti le sè slabim materijalnim stanjem učiteljstva v naši pokrajini in o prošnji istega, da se mu stanje zboljša.

Dve vprašanji se nam tu vsiljujeti: 1 ali treba res stanje učiteljstvu zboljšati in 2. kako mu to stanje zboljšati?!

Učiteljstvu zboljšajte plačo! Ta vsklik odmeva že dolgo širom vse Avstrije. Nekatere pokrajine, kakor Češka, Nižje-Avstrijska, Štirska in Kranjska, so se že odzvale temu vzkliku. V naših krajih sti le še Goriška in Istra, kojima treba, da se primerno odzoveta temu ukupnemu, brez razlike narodnosti trkajočemu učiteljstvu.

I. Da treba učiteljstvu plačo zboljšati, to zahteva njegov socijalni položaj. Učitelja, bodisi v mestu, bodisi na deželi, moramo prištevati v inteligentni sloj človeštva, moramo pričakovati v inteligentni sloj človeštva, ker ga je tu sem postavila naobrazba. Način te naobrazbe sicer ni popolen in bi se dal v mnogem obsojati, ali na tom ni kriv učitelj. Kako more učitelj dandanes odgovarjati krogu inteligence, ako nima sredstev, da bi mogel ostati ali celo napredovati v tem sloju. Saj je mnogo služeb v nižih in prav nizkih slojih človeštva, ki so bolje od učiteljskih.

II. Zboljšanja stanja učiteljskih razmer zahteva tudi njih domače družinsko stanje. Denar, tekoči, ali v malem, nima dandanes take veljave kakor v prejšnjih časih; radi tega pravimo po domače, da malo zaleže. To je ravno pri učitelju, ki mora drobno leže. To je ravno pri učitelju, ki mora drobno mesečnino družini drobiti. Učitelj mora biti mesečnino družini drobiti. Učitelj mora biti gospodar, vzgleden družinski oče; učiteljeva gospodar, vzgleden družinski oče; učiteljeva hiša mora biti vzor-hiša, hiša-vzgojiteljca drugim otrokom in odraščenim. Če tega ni kmalo je učitelj posebno na deželi, ob ves ugled in vpliv. Trud njegov je zastonj, šola bode nazadovala, in na zadnje se bode rekalo stereotipno: Učitelj je kriv.

III. Zboljšanja učiteljskega položaja zahteva tudi današnje njega faktično stanje. Ne morem tu naštevati vsega, kar sem že videl in slišal v naši pokrajini od strank obeh narodnosti. Le to povdarjam, da je dosti očetov-učiteljev, ki resnično ne morejo dati svoji deci take vzgoje, kakor zahteva to njih stan (primeri: učitelje na deželi z učitelji v malih mestih.)

Temu dober dokaz je okolnost, da se ves današnji dnevni red zborovanja ne peča z drugim nego 15 prošnjami učiteljev in učiteljic, prosečih podpore. Tudi tu med poslanci nas je več članov okrajnih šolskih svetov, ki dobro znamo, da ne preide skoraj seja da bi ne bilo prošenj od učiteljstva zaradi podpore. — In sl. gospôda, ki upravlja šolsko podporno zalogo tudi dobro vé, kako hitro se ista izprazni vsako leto! Izobraženemu človeku je težko moledovati, in če se to zgodi, mislim, da ga sili potreba.

Kako bi se zboljšalo stanje učiteljstva? Načini so razni, in te so učitelji razložili v svoji prošnji. Mislim, da so dosti skromni, in da se lahko uvažajo ozbiljno. Ker manjšina ni v nobenem odseku zastopana, nima uvida v to, torej ne moremo sploh o tem govoriti....

Ali je res Istra nezmožna kaj tacega storiti vsled slabih gmotnih razmer? Mislim, da ne! Jaz sem prijatelj kmeta in nikakor ne želim, da bi se on obremenil, pa, ako bi se za prav mal postotek, ne bilo bi mu žal, saj bi potem smel zahtevati za dobro plačo dobrih šol.

Danes ne stavim nikakih konkretnih predlogov, ker vem že naprej, da bi bili „glas upijočega v puščavi“. Upam, da bode v kratki bodočnosti klic učiteljstva segal tudi drugim do srca in da pomorejo k zboljšanji učiteljskih razmer. Učitelji pa bodo, kakor do sedaj, gojili: avstrijsko-narodonistrski patrijotizem!

(Za govora zast. Mandića i Kompareta šeću i glasno razgovaraju članovi većine a na galeriji mrmlju, kišu i kašlju, nu predsjednik se na to neobazira)

Zem. prisjednik Gambini reče, da nije kanio govoriti nu pošto se je razprela živahna razprava o molbi učitelja, valja, da kaže i on svoju kano prokušan vještak u predmetu. Uztvrdi, da spadaju škole Istre, ako se ih prispodobi sa školami u drugih pokrajinah, među najzadnje, jer nepokazuju *upravo nikakvoga napredka*. Naglasuje, da to vriedi za školo jedne i druge narodnosti, *da učitelji bilo talijanske ili slavenske narodnosti nemaju ni pojma o uzvišenosti škole*. Oni smatraju svoje zvanje kano puki zanat (semplice mestiere.) Za pravi odgoj djece da neimaju smisla, jer naliče radnikom u tvornicah, koji. obaviv svoj posao, nebrinu se više ni za tvornicu ni za strojeve. Na koncu stavi predlog, da se izruči molbu učitelja zemaljskomu odboru (Vuku ovce! Op. slag.) da ju uvaži kada budu za to okolnosti povoljne (Nepreuaglite se! Op. slag.)

Zast Venier S. izjavi, da odstupa od svog predloga.

Zastupnik Costantini stade, po običaju, strastveno napadati slavensko učiteljstvo na ladanju. Učitelji slavenski da nečine ni za školu ni u školi ništa, zanemaruju školske ure, drže u neredu školu i kuću: prigodom izbora klate se od sela do sela kano agitatori, a najčešće nadje se ih po gostionah, gdje potroše svoju plaću a sada dolaze molbom, da im se pomogne. (Toj strastvenoj navali nisu ni članovi većine odobravali dočim su ga članovi manjine čestimi uzklici i prigovori prekidali, a kad je spomenuo, da ima napredka u školah u gradovih doviknuše mu. docet Piranl)

Zatim ustanu istodobno zast. Bartoli i Spinčić. Prvi predloži konac razprave dočim reče drugi, da se je prijavio za rieč prije nego li biješe zaključen konac razprave (Članovi manjine: Napodajemo se!)

Predsjednik reče, da ima sabor odlučiti o tom imadeli zast. Spinčić rieč (ovaj dovikne talijanski predsjedniku, da će se samo sa par rieči osvrnuti na govor predgovornika).

Sabor zaključi, da se ima dati zastup. Spinčiću rieč (većina je valjda mislila, da će talijanski govoriti.

Zast. Spinčić dobiv rieč, poče hrvatski: (Članovi većine pravdaju se medju sobom dovikujuć jedan drugomu: pravo Vam stoji. liepo Vas je nasamario!) Visoki sabore! Niti iz daleka nisam slutio, da ću danas ovdje govoriti; izmolio sam si rieč jedino za to, da u kratko odgovorim zast. Costantini-u.

(Zast. Laginja: On je zagrižen kano skorpijon!) Moji drugovi Mandić i Kompare obrazložili su dosta temeljito, zašto se nebi imalo preći na dnevni red preko molbe učitelja za poboljšanje njihovog stanja. Naglasili su osobito, kako bi trebalo pomoći učiteljem na ladanju, koji imadu manju plaću a teže izlaze sa plaćom nego li u gradovih. Često imadu i više posla, jer su im škole prenapunjene, te je uprav obzirom na to vrlo uvriedljiva za nje navala zast. Costantini-a Zast. Gambini bijaše bar toliko nepristran, da je izrekao jednak sud o talijanskih i slavenskih učiteljih, premda se s njim neslažem u tom, kano da ne bi nijedan od učitelja vršio svojih dužnostih

Odlučno moram pako prosvjedovati proti navalam zast. Costantini-a, koji je kazao. da učitelji na ladanju — dakle slavenski — nevrše nikako svojih dužnostih.

Mene uči izkustvo, da velika većina učitelja. koli na ladanju, toli u gradovih vrši svojo dužnosti, te da imade ovdje ili ondje pojedinaca, koji čine u tom iznimku. Hvala Bogu pako, da se nije na ladanju dogodilo što takva, kao što se je dogodilo nam narodnim zastupnikom *pred osam dana u Piranu* i što smo morali pretrpiti na putu od Pirana kroz Strunjan, Izolu i Kopar. . .

(Čim su začuli članovi većine ime Piran, dosjetiše se odmah na što zastupnik Spinčić smjera, pak su stali vikati i bučiti, kano da su bjesni).

Zast. Bennati viče: *dobili ste, što ste zaslužili.* — Zast. Stanger odgovara mu: *Pitajte predsjednika, kako ga primaju u naših stranah, sram vas bilo!* — Zast. Mandić: *Barbarskim navalam pljeskate, divljaci ste i sami!* — Zast. Vergottini*): **Drugdje bi vas bili ubili!** — Zast. Kompare: *U Kalabriji.* — Zast. Mandić: *Junaci kao što ste vi!*

Zast. Vergottini viče opet: **Drugdje bi vas bili ubili!**

Zast. Spinčić (uzdignutim glasom): Molim i zahtjevam, da se uvrsti u zapisnik današnje sjednice, da je zastupnik Vergottini opetovno doviknuo **„Altrove vi avrebbero ucciso“** (drugdje bi vas bili ubili).

Predsjednik: Vi se odaljujete od predmeta, upućuć se u stvari, koje ne spadaju u razpravu, u kojoj se govori o molbi učitelja.

Zast. Spinčić: Govorim o uzgoju, što je svakako u savezu sa predmetom razprave.

Zast. N. Venier (hoće da govori, pak viče): Moram da branim čast moje domovine (Glasovi na klupah manjine: *Krasne li vam domovine!*)

Zast. Spinčić hoće da dalje govori.

Predsjednik: Nedajem Vam više rieči. (Galerija odobrava i pljeska: *bravo Vergottini! bravo Benatti! bravo Venier!*

Zast. N Venier: Štujte Piran! (Manjina ironički: *živio Piran!*)

Zast Spinčić tumači dalje, što je kazao i kako je to u savezu sa predmetom, a izprosio si je samo radi toga rieč, jer je zastupnik Costantini uvriedio slavensko učiteljstvo, nenavedši za dokaz niti jedne činjenice, a tim je htio-dražiti jednu narodnost proti drugoj (Galerija buči).

Predsjednik: Upozorujem občinstvo, da se nesmije mješati u razpravu, t. j. ni odobravati ni prosvjedovati, jer inače bin morao dati izprazniti galeriju (Manjina ironički: živio predsjednik!)

Zast. Gambini: Molim rieč.

Predsjednik: Nedajem vam rieči.

*) Ta junačina visok je dva pedlja. Op. slag.

Zast. Gambini: Pošto se je dozvolilo govoriti zast. Spinčiću, otvorena je po pravilniku opet razprava i ja imadem pravo govoriti. Ja moram braniti prava parlamenta.

Predsjednik: Ja ne primam od nikoga poduke. Sabor je dozvolio govoriti zast. Spinčiću, a pošto je on svršio, zaključena je razprava.

Zast. Gambini: Presjedničtvo imalo bi znati, da nije nepogrešivo.

Predsjednik: Uzimljem rieč gosp. zast. Gambini-u, te tresuć se izjavi, da bijaše uvriedjen od one strane, od koje se nije tomu nadao.

Zast. Gambini odgovara, da nije kanio vriedjati slavno predsjedničtvo, ali kao stari parlamentarac morao je postupati po pravilniku, te predlaže, neka sabor odluči, da li smatra razpravu zaključenom.

Sabor zaključi, da se ima razpravu nastaviti.

Zast. Rizzi govori proti predlogu dra. Veniera, te stavi predlog u smislu govora zast. Gambini-a t. j. da se molbu izruči zemaljskomu odboru, neka podnese osnovu, kada bude to smatrao shodnim.

Većina prihvati taj predlog.

Predsjednik izjavlja, da je uvjeren, da ga nije htio zast. Gambini vriedjati. (Glasovi na klupah manjine: Sada se liži). Pošto se je razprava odviše zavlekla, zaključi predsjednik sjednicu i uriče buduću za utorak.

* * *

Peta sjednica.

Poreč, dne 21. jenara 1896.

Prisutni: predsjednik g. dr. M. Campitelli, 27 zastupnika, vladin povjerenik g. A. Fabiani (galerija dobro posjećena).

Predsjednik otvori sjednicu u 11 sati 25 časaka.

Tajnik Vareton pročita zapisnik zadnje sjednice, koji se ovjerovljuje bez primjetbe.

Predsjednik priobćuje, da je čestitao u ime sabora novomu ministru Guttenbergu, preporučiv mu pitanje željeznice.

Tajnik Vareton čita interpelaciju zast. dra. Veniera i drugova na ministra financija radi patenja rakije, pitajuć, kani li isti shodna odrediti, da budu financijalni činovnici blažiji i obzirniji kod uporabe zakona o palenju rakije sa strankami. Izruča ju vladinomu povjereniku.

Tajnik Vareton čita interpelaciju zastupnika Tamara i drugova u poslu diobe občine Lovrau na ministra nutarnjih posala. kojom pitaju:

1. Kako opravdava g. ministar neobično postupanje kod izvida o dielitbi občine Lovran uzprkos zemaljskomu zakonu, prihvaćenom dne 30. jenara 1894.?

2. Radi kojih uzroka nije potvrdjen taj zakon zemaljskoga sabora sa izričnom pripovolom c. kr. kotarske oblasti u Volоskom, zemaljskog odbora i napokon skoro svega pučanstva one občine?

Interpelaciju predaje predsjednik vladinomu povjereniku.

U ime šolskoga odbora izvieščuje zast. Tamaro i Bennati o raznih molbah učitelja za podpore, milostinju itd. Većina prihvaća sve predloge odborove.

U ime istoga odbora izvieščuje zast. Costantini o molbah trojice učitelja za podporu i povišenje mirovine. Većina prihvati dotične predloge.

* * *

Lječilište „Porto Rose“.

Izviestitelj političko-gospodarskoga odbora zast. Glezer čita obširno izviešće o zakonskoj osnovi o proglašenju lječilištem „*Porto Rose*“ kod Pirana. Govori o ljekovitosti tamošnjeg mora, o krasoti prirode, o poboljšanju mjesta, o družtvu na dionice, o koristi lječilišta za grad Piran, o lječilištnoj taksi, te konačno preporuči zakonsku osnovu o proglašenju mjesta „*Porto Rose*“ javnim lječilištem.

Kod glavne razprave izjavi u ime manjine zastupnik dr. M. Trinajstić sliedeće:

Akoprem je predmet sadanje razprave tako zamamljive naravi, da bi se lahko dali zavesti, da tuj iznesemo gorki doživljaj od 10. t. mj. i da odatle posljedice izvučemo, nu toga ipak ne ćemo učiniti, jer znamo lučiti političko od ekonomičkoga pitanja. Jer nam se upravo s ekonomičkoga gledišta ovu zakonsku osnovu preporuča, mi ćemo glasovati za nju uz njeke promjene, koje ćemo navesti u podrobnoj razpravi. Toliko mi je čast izjaviti u ime manjine.

Kod podrobne razprave te osnove prihvaćeni bijahu §§. 1. i 2. bez primjetbe.

K §. 3. reče zastupnik Kozulić: Visoki sabore! Naš drug dr. Trinajstić označio je već na početku naše stanovište napram ovoj osnovi. Kod točke o lječilištnih pristojbah uzeo sam rieč, da

kažem uzroke, radi kojih ćemo mi s ove strane visokog sabora glasovati proti pristojbam. Mi smo proti uvedenju pristojbah u prvom redu s razloga čovjekoljublja, jer nije pravedno, da se mora plaćati božje darove, kao što je more, zrak itd., što nestoji čovječanstvo ništa, pak neka se toga naužije po miloj volji.

Vaše pristojbine imale bi služiti jedino u tu svrhu, da gost, koji bi došao u lječilište, nadje sve one pogodnosti, koje žele uživati oni, koji idu od kuće, da se ojače i razvedre u takovom lječilištu. Takove pristojbine imalo bi se uvesti samo tada, kada dotično mjesto podaje toliko pogodnosti, da se iste lahko podržaje ili pomnoži. Posve je pako krivo, ako se te pristojbine pobira samo zato, da se tim jedva ustroji ili oživotvori ono, čega još neima lječilište; da mnogo naime gosti tekar ustrajati ono, što bi već uživati imali.

Kako nas uči izkustvo, stečeno u Opatiji i u Lošinju, nebi se imalo barem s početka pobirati u novom lječilištu pristojbine, koje se pobira obično za takove stvari, kojih lječilište neima. Žalibože upotrablja se često te pristojbine u posve druge svrhe, nego li u one, kojim bijahu namienjene. Upotrebljuju se često ne samo za poljepšanje lječilišta, već takodjer za poljepšanje samoga mjesta. Moguće, da se s tim barata i inače, kako je to negdje činila takozvana lječilišna komisija, t. j. radila je za svoju korist. To su po prilici uzroci, radi kojih se gostovi tuže na pristojbine i zbog kojih ćemo mi glasovati proti ovom paragrafu (Dobro! na klupah manjine).

Zatim bijaše prihvaćen ovaj §. i svi ostali. Osnova bijaše konačno prihvaćena u drugom i trećem čitanju od svega sabora (Većinu je iznenadilo bez dvojbe pošanje manjine u ovom pitanju. Većina je stalno očekivala, da će naši zastupnici prigodom ove razprave donieti na svietlo barbarsko ponašanje piranskoga gradjanstva od dne 10. jenara, kadno je bila osmorica naših zastupnika onako divljački napadnuta. Viteško ponašanje naših zastupnika osupnulo je poštovanu gospodu od većine).

* * *

Dioba občine Pula.

Zast. **Bennati** izvieśćuje o molbi porezne občine Galežan za odieljenje od mjestne občine Pula. Izviestitelj predlaže, da se molbu odstupi zemaljskomu odboru sa nalogom, da učini izvide i da se osvjedoči o tom, da li su razlozi molitelja valjani.

Zast. **Laginja** zamoli rieč kod glavne razprave toga predmeta.

(Ne imamo brzopisnog izvieśća o tom govoru, a ni neznamo, je li ga stenograf mogao uloviti baš do rieči, jer podpunoga mira nikada nije na saborskoj galeriji u Poreču, a kamo li kada koji zastupnik govori hrvatski. Prisiljeni smo dakle samo iztaknuti glavne misli, što ih je zastupnik **Laginja** izrazio onim govorom, a te jesu):

Prihvaćam ovu zgodu, da rečem koju u obće o stanju naših občinah po Istri i o potrebi novoga razložnijeg zaokruženja istih.

Nu opaziti ću u kratko prije toga štogod o molbi porezne občine Galežana, da bude stvorena samostalnom i o dotičnom predlogu.

Po mojem sudu bilo bi pravedno, da se Galežan odciepi od Pule i stvori u posebnu mjestnu občinu, jer je Galežan jako selo sa prostranim teritorijem i tako bogatim, da bi občina smogla bez dvojbe trošak potrebit za samostalnu upravu.

Predlog političkog odbora, neka se to pitanje dade zemaljskom odboru, da ga pruči, nije ni malo ozbiljan, i ako je istina, da odbor nepozna pravoga stanja stvari, onda je to za Galežan vrlo žalostno, jer je dokaz, da ovdje sjedeći načelnik občine Pule (Dr. Rizzi) i prvi savjetnici te občine (dr. Glezer i dr. Vareton), pod koju spada Galežan, ne poznaju stanja tako znamenitog diela njihovog občinskog područja.

Negda smo po Istri imali dosta malenih samostalnih občinah, i dok je bilo tako, bilo je u njih više novca, a manje duga. God. 1868. zaokružili ste na novo občine onako, kako je talijanskoj stranci bilo koristno; stvorilo se je velike občine tako, da su mnogu sela pala pod gradiće, dakle mnogo slovinskoga puka pod malo talijanskoga.

Pri tom zaokruženju nije se pazilo na nijedan razlog, nije se uzelo obzir ni na razliku u jeziku, ni na običaje, ni na odaljenost sela od gradova, jednom beziedom na ništa, nego li na to, kako bi si talijanski gradići podielili gosgodstvo nad slovinskimi seli. Da navedem samo jedan primjer: Od Poreča dodje se u Vrsar parobrodom za pol ure, a liepom cestom u malo više; do Frate, Vabrige, Baderne itd. mora se hodati debele ure. Vrsar niste priključili pod občinu Poreč, kad je tako blizu; ona sela niste stvorili u posebnu vanjsku občinu, nego ste ji skupili pod Poreč, a Vrsar učinili središtem občine za Sv. Lovreč i za druge odaljene seoske občine. Tako je skoro svakuda. To ludo uredjenje mjestnih občinah negdje se je dodnše osvetilo onoj istoj talijanskoj stranki, koja je od njega litjela svagdje imati koristi; spominjem kao primjer Pazin, Buzet, Motovun; i u ovom posliedujem gradu imala je hrvatska stranka jur većinu u zastupstvu občinskom, a do mala mogla bi ju opeta imati.

Ali nami nije do pogajanja, nego nam je do toga, da se oba naroda odjele svagdje ondje, gdje se vidi, da jim koristi nesklada; ako nemožemo više biti braća, treba gledati, da se stvorimo dobri susjedi. Občine se nesmiju paku komadati samo one i onda, u kojih i kada talijanskoj stranki stoji pravo, nego treba, da bude pročišćeno i učinjeno čim prije obćenito novo zaokruženje svih občina na jedanput tako, da ako jedna stranka u jednom kraju dobije prevagu, druga ju dobije u drugom. Kako se vidi, mi nismo stranka navalna (ofenzivna), mi se držimo u stanju obranbenom (defensivnom), mi hoćemo, da sačuvamo u ovoj pokrajini što je još slovinskoga. Municipalni sustav latinski po zapadnoj Istri skroz je protivan i ćudi našega naroda, protivan već u svom korenu, jer se je pod krinkom slobode kroz vjekove u njem podržavalo sužanstvo tim, da je državna vlast mljetačka občinam namitala poglavare (podestade), dočim je Slovincu u krvi manja občina, gdje su svi jednaki, te odlučuju više na besjede, makar sakupljeni pod starodavnom lipom ili pod koprivićem (lodonjom).

One velike občine stvorene zakonom od god. 1868 nezmjerno su oškodile narod hrvatski ilih slovenski ove pokrajine svagdje ondje, gdje su sela podredjena talijanskim gradovom, jer su zanemarena u gospodarstvenom, kulturnom i narodnostnom pogledu. Nije se brinulo za njihov napredak tjelesni ni duševni, te je narod morao nazadovati ili bar nije ni iz daleka onako napredovao, kako bi bio dà ima svoju upravu. Od tuda zanemarenje puteva medju seli, pomanjkanje zdrave vode, pučkih škola i svake nauke. Niti pravi glas seoskoga naroda nije se dosad mogao čuti, jer se izbori za sabor zemaljski i državni obavljaju u sielu občine, gdje narod nije u stanju, da posve slobodno izjavi svoje mnienje.

To stanje treba promjeniti, a to može postići jedino c. kr. vlada, ako nepristrano za obe strane izradi i saboru predloži osnovu zakona, koja bi obuhvaćala novo zaokruženje svih občina osobitim obzirom na to, da budu odieljene po narodnostih, i da sav svoj ugled upotrebi na to, da takova osnova bude primljena. Od pojedinih stranaka takova osnova nemože da izadje u ovih časovih političke bolesti; ta zemaljski odbor ima u tom pogledu nalog od više godina, pak još nevidjesmo obćenite osnove o preuredjenju občina. Zato ja postavljam sljedeći predlog:

Pozivlje se c. k. vlada, da podnese čim prije zemaljskomu saboru na razpravu zakonsku osnovu o sveobćem preustrojstvu mjestnih občinah Istre.

Predsjednik reče, da će to biti po svoj prilici predlog, nu jer nije sastavljen u razpravnom jeziku sabora, nemože ga uvažiti (članovi manjine prigovaraju. Većina prihvati zatim predlog izviestitelja.

* * *

Mirovina zem. činovnika.

Zast. **Bubba** izvieśćuje u ime financ. odbora o uredjenju mirovine četvorici bivših zemaljskih činovnika (Tomasini, Bradamante, Resar i Sincich) koje umirovište prigodom preustrojstva zemaljskih ureda. Predlog odbora glasi, da se dade mirovine prvoj dvojici $^7/_8$ a drugoj dvojici $^6/_8$ od uživane plaće.

Zast. **Laginja** obrazloži temeljito zašto će članovi manjine glasovati proti tolikoj mirovini činovnikom, koji neimaju jošte godina službe za toliku mirovinu il koje će se po svoj prilici namjestiti kod zemaljskoga kreditnoga zavoda, te će tako uživati mirovinu i plaću.

Većina prihvati predlog financijalnoga odbora.

Zatim prihvati većina predlog istog odbora, da se doznači petgodišnji doplatak počamši od 1. marča 1895 novoimenovanomu ravnatelju zemaljskoga računovodstva M. **Ghersini**.

Na predlog istoga odbora doznači većina 25 for. godišnjih udovi pok. P. Legovich-a, zemaljskoga poslužnika, za odgoj njezina sina za dalnje tri godine.

* * *

Odpustnina bivšemu zemaljskomu mjerniku Ivancich-u.

Zast. **Bubba** izvieśćuje u ime financijalnoga odbora o molbi bivšega zem. mjernika **Alberta Ivancich-a**, da mu se dade odpustnina, pošto se je odrekao zemaljske službe. Odbor predlaže, da se mu dade for. 1600.

U ime manjine izjavi zastup. Dr. D. **Trinajstić**, da će ona glasovati proti tolikoj svoti, pošto je molitelj sam zapustio službu i budući je stupio u bolju službu grada Pule i jer je služio pokrajini samo malo godina.

Većina prihvati predlog financijalnoga odbora.

Na to digne predsjednik sjednicu i ureče budućoj za četvrtak.

* * *

Šesta sjednica.

U Poreču, dne 23. jenara 1896

Prisutni: predsjednik gosp. Dr. M. **Campitelli**, 28 zastupnika, vladin povjerenik gosp. A. **Fabiani** (Galerija dobro posjećena).

(Čim je predsjednik zauzeo svoje mjesto, pristupiše k njemu zast. **Mandić**, Dr. D. **Trinajstić** i **Kompare**, te mu uruči svaki svoju interpelaciju, koje pošalje predsednik po slugi činovniku zemaljskoga odbora, da ih prevede).

Predsjednik otvori u 11¼ sjednicu.

Tajnik **Chersich** pročita zapisnik zadnje sjednice.

Zast. **Laginja** prigovori zapisniku sliedeće: Na vrlo važan moj predlog, stavljen u zadnjoj sjednici, a tičući se sveobćeg preustrojstva postojećih mjestnih občinah Istre, odgovorio je g. predsednik, kako stoji u zapisniku — jer u zadnjoj sjednici nisam dobro razumio g. predsjednika, pošto je govorio tiho — da rečenoga predloga nije mogao dati u razpravu, pošto je pisan u jeziku, koj nije razpravni jezik ovoga sabora. Ja konstatiram pred gosp. predsjednikom i pred gosp. povjerenikom c. k. vlade, da neima zakona ni zakonske ustanove, koja bi ustanovljala, da je samo jedan razpravni jezik ovoga sabora. Vi, gospodine predsjedniče, postupate jednostavno proti c. k. rieśitbi o poznatoj resoluciji glede razpravnoga jezika i proti posloviku ovoga visoka sabora (**Tako je! Živio!** Na klupah manjine).

Predsjednik, i neobazirajuć se na tu izjavu, priobći, da je zast. Dr. D. **Trinajstić** izpričao svoju odsutnost.

* * *

Interpelacija zastupnika Stangera.

Tajnik **Chersich** čita samo u talijanskom prevodu interpelaciju zastupnika **Stangera** i drugova na c. k. vladu. Interpelacija glasi:

Visoka c. kr. vlado!

U sjednici od 14. septembra 1892. sabora ove pokrajine upravio je zastupnik g. Mate Mandić i drug interpelaciju, kojom je pitao, hoće li visoka vlada odgovoriti na upite postavljene joj onda od zastupnika manjine.

U ovom upitu navedene su bile neke interpelacije, na koje nije bilo odgovoreno a kasnije bilo je upravljeno i drugih, na koje nije visoka vlada nikada odgovorila. Za svoje ravnanje u tom obziru žele podpisani znati dali mogu očekivati odgovor na one upite ili ne, te zato u isti čas pitaju visoku c. k. vladu:

Kani li visoka c. k. vlada odgovoriti na upite postavljene joj u prošloj saborskoj periodi ili ne?

Poreč, 23 febrara 1896.

Stanger, Matko Mandić, Jenko, Spinčić, Kozulić, Dr. M. Laginja, Dr. M. Trinajstić, Kompare.

(Čim je tajnik svršio čitati ustane zastupnik **Stanger**, te reče, da je on podnio hrvatski sastavljenu interpelaciju, da se ju ima pročitati u originalu, a pošto se predsjednik toga nedrži, prosvjeduje odlučno proti njegovu pristranu postupanju.)

Predsjednik mu odvraća, da neima rieči i da o interpelacijah nema razprave.

Prelazi se na drugu točku dnevnoga reda.

* * *

Dioba občine Dolina.

Zast. **Bennati** izvieśćuje u ime polit. gospodarskoga odbora, da se podieli na dvoje sadašnju mjestnu občinu Dolina, jer se je u tom smislu izjavilo tamošnje občinsko zastupstvo i jer to zahtjevaju duševni i tjelesni probitci onoga pučanstva.

Zast. **Kompare** reče u glavnoj razpravi:

Podati ću samo kratku izjavu. Mičanovi manjine ovoga sabora stojimo na stanovišću i držimo se načela, koje je u jučerašnjoj sjednici postavio i obrazložio naš drug Dr. **Laginja**, t. j. da saboru predloži vlada obćeniti nacrt o preustrojstvu občinah Istre po orografiji, hidrografiji i etnografiji (t. j. obzirom na bregovitost tla, na vode i narodnostne odnošaje). Izjaviti moram dakle, da smo mi s ove strane visokog sabora proti krparenju od časa do časa. Ipak ćemo sa drugom Dr. M. Trinajstićem iz njestnih obzira glasovati za predlog polit. odbora.

Nakon toga pročita izviestitelj članak I. osnove o dielitbi te občine.

Zast. **Kompare**: Stavljam formalni predlog, da se imena sela i mjesta pišu pravilno i onako, kako zahtjeva pravopis onoga naroda, koji tamo stanuje (čita dotična imena pisana slovenskim pravopisom te pošalje pisani predlog predsjedniku).

Predsjednik priobćuje, da mu je zast. Kompare izručio nešto pisanoga, valjda predlog, ali ga nemože uvažiti, jer nije sastavljen u razpravnom jeziku sabora (Manjina ironički: **živio predsjednik!**)

Zatim bijahu prihvaćeni članci II. i III. Nakon drugog čitanja osnove reče zast. **Laginja**: Visoki sabore! Za mene je sve ovo samo formalnost. Ja opažam već sada jednu pogrieśku kod ove zakonske osnove. Ako hoćete, da se provede ovaj zakon, dajte mu bar provedbenu klauzulu, pak se pobrinite, da budu bar predsjednik i izviestitelj imali jednak tekst osnove (Smjeh na klupah manjine) Za to netreba osobite parlamentarnosti. Po mojem sudu mora se toj zakonskoj osnovi dodati provedbena klauzula, jer mora se nekoga naći, koji će taj zakon provesti. (Tako je živio i na lievici) **Vladin povjerenik** (talijanski): Pridružujem se mnienju zast. **Laginje**, jer u nazočnoj osnovi neima obične provedbene klauzule.

Zast. **Laginja**: Žaleć što vladin povjerenik na hrvatske govore proti svojoj dužnosti odgovara talijanski, predlažem, da se vrati osnovu na popravak dotičnomu odboru i neka se popravljenu stavi drugi put na dnevni red.

Izviestitelj **Bennati** odgovara vlad. povjereniku, da je ono izostalo radi nepažnje.

Zast. **Mandić**: Krasne li nam nepažnje kod zakonskih osnova! (Izvjestitelj nese izpravak predsjedniku, ovaj pristupi k tajniku zem. odbora Becichu, te lomataјuć rukama srdi se. Članovi većine dogovaraju se i viečaju, članovi manjine njim se smiju.

Predsjednik javi konačno, da je odbor prihvatio dopunjak k osnovi.

Zast. **Gambini** reče, da je nekom zgodom jedna osnova ovoga sabora bila bez one klauzule, pak ju je dodalo samo ministarstvo. Ipak se slaže sa odborom za dopunjak osnove.

Zast. **Jenko**: Kako mi se čini predlaže odbor novi § k toj osnovi, pošto se pako svaka takova promjena ima prijaviti bar 24 sata prije, predlažem, da se povrati odboru ovu osnovu, da ju izpravi i popuni (Tako je! članovi manjine).

Sabor prihvati popravljenu osnovu u drugom i na predlog zast. **Canciani-a** i u trećem čitanju.

Zast. **Canciani** izviesti u ime financijalnoga odbora o proračunu zem. razteretne zaklade za god. 1895. Prima se bez razprave.

* * *

Pula — 4000 for.

U ime financijalnoga odbora izvieśćuje zast. **Vergottini** o molbi občine i grada Pule za pripomoć od 4000 for. kano odštetu za gubitak kod pobiranja zemaljskog nameta na vino, meso itd. u god. 1891. i 1892. te predlaže, da se molbi zadovolji tim, da se občini i gradu Puli dade u četiri obroka pripomoć od 4000 forinta.

Zast. **Laginja** reče k predmetu: Visoki sabore! Nije mi dolsta poznato da li se nalazi grad Pula u takovih okolnostih, da zbilja treba od pokrajine tako malenu podporu. Neću, da iztražujem jesu li njegove financije tako loše, da treba u istinu od zemlje pripomoć. Za nas s ove strane visokog sabora nije odlučujuće pitanje hoće li se dati podpora Puli ili ne. Nama je prosto glasovati za ili proti. Ja mislim, da tumačim mnienje mojih sudrugova, ako izjavim, da ćemo glasovati za traženu pripomoć, jer je i država pri-

znala potrebu pomoći tim, što je i sama onoj občini doznačila 4000 for.

Ako glasujemo dakle za podporu, to mi valja istaknuti, da to činimo s razloga, što občina Pula plaća razmjerno najviše nameta. Ali ovom zgodom stavljam na srce g. zast. Rizzi-u, koji je ujedno načelnik občine i grada Pule, neka ne zaboravi, da se je pobiralo potrošarinu za občinu puljsku takodjer u izvanjskih občinah, pripadajućih mjestnoj občini puljskoj (Živio!)

Zatim prihvati sabor predlog financijalnoga odbora.

* * *

Molba obć. zastupstva u Puli.

Zast. Vergottini čita izvješće financijalnoga odbora o molbi občinskoga zastupstva u Puli za pripomoć kod gradnje vodovoda i gradnje bolnice u gradu Puli. Odbor predlaže, da se molbu izruči zem. odboru neka o njoj izvesti u budućem zasjedanju.

Zast. Rizzi govori obširno o molbi za podporu kod gradnje vodovoda i bolnice u Puli, te zahvali se financijalnomu odboru za blagohotno priznanje podpore i preporučiv molbu zemaljskomu odboru zaključi, da će se Pula izkazati zahvalnom tim, što će biti na *čast našoj Istri* (Većina odobrava i pljeska!)

Zast. Spinčić reče na to: Visoki sabore! Odmah na početku izjavljam u ime svoje i drugova, da ćemo glasovati za predlog financijalnoga odbora, ali nipošto s onog razloga, što ga je na koncu spomenuo g. Rizzi već iz čustva čovjekoljublja, jer znamo, da se valja brinuti za bolestnike, koji se sami za sebe starati nemogu, i jer nam je poznato, da se moramo pobrinuti za umobolne, za koje nema u pokrajini mjesta, pak se ih šalje u bolnice čak u Italiju.

Glasovati ćemo takodjer iz čustva čovjekoljublja, da se pruči pitanje i da se dade u svoje vrieme občini i gradu Puli podpora u tu svrhu, da nabavi gradjanom zdrave pitke vode, jer znamo, da spada zdrava voda medju najbitnije zahtjeve, da si čovjek može očuvati svoje zdravlje.

Kod ove zgode, dozvolite mi gospodo, da preporučim zemaljskomu odboru takodjer druge krajeve u našoj pokrajini, da se osvjedoči takodjer drugdje o nestašici zdrave vode, te da se dotičnim predjelom dade takodjer podporu, koju trebaju za nabavu zdrave pitke vode.

Nu želio bih, da nepostupa kod toga kano i do sada sa molbami za podporu kod gradnje vodnjaka. Molbe takove, mjesto da bi bio odmah riešio, slao je od Petra do Pavla tobož radi izvida, a konačno ih odbio. Novca u tu svrhu proračunanog ostaje prilično, a občine stradaju radi pomankanja zdrave vode i narod pogiba od groznice. Blatnom i nezdravom vodom kuhaju i u samom Poreču — o čemu se svatko sam danomice lahko osvjedoči — pa ako je tako ovdje u gradu, kako mora biti vani u pokrajini. Morali biste viditi narod ljeti kada bolnje na groznici, a to jedino radi toga, jer nemaju zdrave vode.

Poštovana gospodo! Neće mi se o tomu više duljiti, već opetujem, da ćemo glasovati za odborov predlog a dodajem tomu sliedeći naš predlog: *Pozivlje se slavni zemaljski odbor neka pregleda takodjer ostale krajeve naše pokrajine, te da čim prije odredi po mogućnosti shodna, da se pribavi i drugud narodu zdrave pitke vode* (Odobravanje na klupah manjina.)

Predsjednik: *Zast. Spinčić* reč bi, da je stavio predlog, ali pošto nije sastavljen u razpravnom jeziku sabora, ne mogu ga uvažiti. (Manjina prigovara.)

Zatim bijaše prihvaćen odborov predlog.

Zast. Spinčić: Moj predlog g. predsjedniče?

Predsjednik: Neimate rieči. (Na klupah manjine: to je samovolja!)

* * *

Zemaljska ludnica.

U ime zemaljskoga odbora čita prisjednik dr. Cleva vrlo obširno izvješće o budućoj zemaljskoj ludnici sa konačnim predlogom:

1. da se gradi zajednička ludnica za Trst i Istru u Trstu.

2. Opunovlašćuje se zemaljski odbor, da sklopi na temelju pročitanih uvjeta ugovor sa gradam Trstom.

3. Zemaljskomu odboru se nalaže, da predloži već u budućem saborskom zasjedanju jasne ustanove, glede kroničkih umobolnika i dotični proračun za pokriće svih troškova za ludnicu.

Nakon pročitana izvješća moli rieč zast. Mandić, ali mu predsjednik neda govoriti.

Zast. Laginja reče na to:

Visoki sabore!

Ovo je bez dvojbe tako znamenita stvar i zaseže duboko u nutarnji život naše pokrajine, da svaki zastupnik, a ne samo čan zemaljskog odbora, ima pravo i dužnost točno se uputiti u cielo pitanje, da ga može temeljito pročuti i onda glasovati. Medju priobćenim nam od strane predsjedničtva izvješćima, nisam našao štampano netom pročitano izvješće. Znate, gospodine predsjedniče i slavna većino, da ste zaboravili na svoje parlamentarne dužnosti i obzire prema manjini. Vi ste u tom pogledu postali u n i k u m saborovanja u cieloj Austriji. (Zast. S p i n č i ć: Takvog sabora nema nigdje na svietu). Nema nijedne saborske manjine, koja bi bila u tolikom razmjeru prema većini, i tako priečena u svojem djelovanju kao što je naša. Ja kao zastupnik s ove strane očitujem, da je naše pravo a ne samo dužnost potanko se uputit u cielo ovo pitanje, a pošto ga nismo dobili štampanog, čimin formalan predlog, da se pozove zemaljski odbor, da čim prije dade štampati ovo izvješće, a za tim dade komisiji i razdieli nama. (Manjina: Živio!)

Predsjednik reče zatim, da će se dati ovo izvješće u tisak i razdieliti medju zastupnike.

Prisjednik Gambini čita obširno izvješće zemaljskoga odbora o poslovih željeznice, koja bi se imala graditi iz Trsta u Poreč i Kanfanar. Sabor uzimlje do znanja to izvješće te opunovlašćuje zem. odbor, da učini dalnje potrebite koraka kod cesarske vlade za pripomoć kod gradnje rečene željeznice. Izvješće će se tiskati i razdieliti medju zastupnike.

U ime školskoga odbora izvješćuje zast. Rizzi a) o molbi učiteljstva u Lovranu za povišenje stanarine, b) o molbi učiteljstva u Kopru za povećanje plaće i c) o molbi učiteljstva u Poreču za podporu. Na predlog odbora prelazi se na dnevni red preko svih trih molba.

* * *

Interpelacije:

Predsjednik priobćuje, da mu je predao zast. Mandić interpelaciju na c. kr. vladu.

Tajnik Chersich čita intepelaciju samo u talijanskom prevodu. Ona glasi:

Da u Istri imade življa, koji teži za odtrgnućem ove pokrajine od habsburske monarhije pripojenjem iste Italiji, stvar je javna, jer smo imali priliku čuti, gdje je to u javnoj sudbenoj razpravi ustanovio c. kr. državni odvjetnik u Rovinju dr. Chersich, o kojem za stalno nitko neće tvrditi, da je Hrvat.

Da c. kr. vlada ne zna zauzeti pravog stanovišta naprama tim težnjam, najdrastičnije nam je to pokazalo i pokazuje još uvjek pitanje o tablah na sudovih u Istri.

Ali da organi vladini smatraju kao da je tim težnjam jurve i udovoljeno, podučaje nas nazočni slučaj:

Osudom c. kr. zemaljskog suda u Beču dne 8. jenara 1896. broj 62118 bila je osudjena neka Marija Fator iz Pazina. U obavjestnoj skrižaljki, odposlanoj vrhu toga pazinskoj občini po više navedenom sudu, stoji popunjena rubrika „Zuständigkeitsgemeinde" besjedami: „*Pisino in Italien*".

Obaviest su podpisali neki dr. Böhm i Vittorelli. Za sudaranje odposlanog prepisa sa maticom jamči isti sud.

Podpisani, koji akoprem sa začudjenjem prate sistem vladanja u ovoj pokrajini, gdje se u svemu i svakud pogoduje tim izvandržavnim težnjam, ipak goje još uvjek čvrsto uvjerenje, da je Istri dosudjena druga budućnost, nego li priključenje Italiji, slobodni su upitati visoku c. kr. vladu:

Hoće li podučiti svoje organe, da Istra, odnosno Pazin nije još u Italiji?

U Poreču dne 23. jenara 1896.

Matko Mandić, Jenko. Kompare, Spinčić, dr. Laginja, dr. M. Trinajstić, dr. Andre Stanger, Kozulić.

Zast. Mandić: Pred licem zastupnika c. kr. vlade izjavljujem, da to nije moja interpelacija. Moja je sastavljena u hrvatskom jeziku.

Predsj.: Nedam Vam govoriti o interpelacijah.

Zast. Mandić: To je tiranija!

Predsjednik priobći nadalje, da mu je zast. dr. D. Trinajstić-predao interpelaciju na c. kr. vladu.

Tajnik Chersich čita istu samo u talijanskom prevodu. Ona glasi:

Kad se je iza mnogih predloga i interpelacija u ovom visokom saboru i u carevinskom vieću u Beču uvidila napokon potreba uredjenja rieke Mirne i njezinih pritoka i potreba poboljšanja zemljišta, što leži u dolini, kuda ona teče, započelo se je i dovršilo uredjenje pritoka Rečice u občini buzetskoj, koje je imalo služiti kao pokušaj i uzorak dalnjih radnja. Da pregleda to djelo, došlo je na lice mjesta mješovito povjerenstvo od vladinih i pokrajinskih povjerenika, koje je sudjelovanjem zastupnika zanimanih občina obavilo svoj posao još pred čvie godine. U koliko je poznato, tom se je zgodom pronašlo, da radnje okolo Rečice odgovaraju svojoj svrsi i zaključilo, da se ima prirediti nacrt za radnje uzduž sve rieke Mirne. To djelo imao je izvesti c. kr. tehnički odjel za vodogradnje u Beljaku. I doista nekoliko mjeseci za tim došao je odanle jedan mjernik, koji je mjerio i pregledao sve ove krajave.

Pošto se od onda, po prilici od prije godine i pol nije ništa više čulo o napredovanju te radnje i pošto je skrajna potreba, da se naumljeno djelo kraju dotjera, uslobodjuju se podpisani upitati visoku c. kr. vladu:

U kojem se stanju nahode predradnje za uredjenje toka rieke Mirne i njezinih pritoka i ima li nade, da će se do skora doći do zaključka, gdje i kako će se djelo izvesti?

Poreč, dne 23. jenara 1896.

Dr. M. Trinajstić, V. Spinčić, dr. M. Laginja, S. Q. Cosulich, Sl. Jenko, M. Mandić, J. Kompare, dr. Stanger.

Zast. Trinajstić prosvjeduje najodlučnije, što se je njegovu hrvatski sastavljenu interpelaciju čitalo jedino u talijanskom prevodu.

Zast. Kompare pita, što je s njegovom interpelacijom, koju je izručio g. predsjedniku istodobno sa drugovi Mandićem i Trinajstićem?

Predsjednik viče, da on neprima od nikoga upute (?)

Zatim digne sjednicu i ureče buduću za sutra u 10 sati prije podne.

Franina i Jurina

Fr. Naših dakle tisuće, protivnih dvajset i devet glasi, ki su onda, dobili grajani al vanjski?

Jur. Ter grajani je komać stotina, ki su glas dali, senjal, da je devet sto vanjskeh bilo.

Fr. Onda su vanjski dobili.

Jur. Nisu ni grajani ni vanjski, nego *složni Kastavci*, ki nisu oteli propale smut ljivce poslušat.

* * *

Fr. Stari šijor patricijo, da su neč oboleli i da kamara čuvaju.

Jur. Ni čudo nikako, zač 498 zlateh buletinčić skroz cel dan i noć na prazan štumih gutat, nebi ni mladiću dobro teknuli.

Fr. Uhù, to je pak previše!

Jur. Samo ne govori „uhù", aš ćeš multu platit.

Fr. Al da se i neki drugi zato jade.

Jur. Neka se zuju i pametni budu.

* * *

Fr. Ča da je pokojni župan s grada Brezanom prigraje rušil?

Jur. Ni nikada Breze ni videl!

Fr. Ki je pak ruši?

Jur. Zapoved s Voloskega i njihova nepamet sama, ka jih je već do kraja zatrla, zač poslušaju smutljivce, kakov je i on, ki ono piše.

Fr. Al neće bit Brezan?

Jur. Ni s Breze kako ni s Bernas, lego s mesta, kade se je svem zamerli.

Fr. Tako bi najbolje, da ga Brezani store za podeštu, kada to želi bit i kada bi oni oteli svojega imet.

Jur. Ka škoda, al bi se i oni svraba dobavili.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Veleuč. g. dr. Fran Potočnjak iz sv. Ivana Zeline priposlao nam je svotu od 17 for. Darovali su sliedeći: Hugo Egersdorfer, kr. kot. sudac, Mijo Begović, kr. sudb. pristav, Stjepan Topljak, kapelan, Julijo Rosenberger, trgovac, Stjepan Pažić, trgovac i Vatroslav Šantek, kapelan svaki po 2 for. Dr. Franko Potočnjak, odvjetnik 5 for. — Gosp. Josip Linić, trgovac na Rieci poslao nam je for. 10.79, od kojih je 8 for. sabrao prigodom izleta primoskog planinskog družtva. Dva forinta u više prilika, a 79 nvč. sabrao od 79 članova družtva sv. Jeronima, kojemu je isti povjerenik na Trsatu.

Imenovanje kod pošte. Gosp. Ivan Farožić, rodom iz Berseča, oficijal kod ravnateljstva pošte i brzojava u Trstu, bijaše imenovan prošlih dana poštnim kontrolorom na istom mjestu. Čestitamo srdačno!

Konštituiranje novoizabranog zastupstva za občinu Kastav. Od tamo nam pišu dne 4. veljače. — *Prije konštituiranja bila je svečana sv. misa, koju je odpjevao zast. Vjekoslav Spinčić i kojoj su prisustvovali svi zastupnici i mnogo ostaloga občinstva.* — Zatim se je obavilo konštituiranje občinskoga zastupstva, izabralo se naime glavara i obć. savjetnike. Prisutno bijaše 29 zastupnika, a kašnje došao je i trideseti. C. kr. vladu zastupao je privremeni upravitelj kotara g. Dr. pl. Manussi, koga je zastupstvo srdačno pozdravilo. Kod izbora glavara, koga je vodio najstariji član zastupstva, gosp. Vinko Kukuljan, dobio je sve glasove gosp. Kazimir Jelušić, osim njegova glasa, kojega je dobio zastupnik g. Fran Dukić. Novoizabrani glavar zahvalio se je na odlikovanju naglasiv, da zna, da je glavar liepo ime, al i težko brime; prima čast i uzdaje se u podporu cieloga pučanstva, osobito zastupnika občinskih i savjetnika; moli za podporu c. kr. vladu i poziva zastupstvo, da uzklikne trokratni živio Njeg. Veličanstvu. Zastupstvo i prisutno občinstvo odazove se tomu pozivu najvećim oduševljenjem. Na to progovori zastupnik g. Vjekoslav Spinčić. On istakne nazore i načela, kojih će se novoizabrano obć. zastupstvo držati, naglasi posebice, da je zadaća obć. zastupstva: čuvati imanje materijalno i duševno občine i občinara, da će zastupnici raditi kao vjerni podanici Njeg. Veliič. po uzoru njihovih pradjedova i svega hrvatskoga naroda; da će se držati obstojećih zakona i poštovati oblasti, a isto tako zahtjevati od svakoga, bez obzira koji bio, svoja prava; da će podupirati u njihovom zvanju gospodu svećenike i učitelje, da će prema svim i svakomu pravedno postupati. Znajuć, da će se tih nazora držati novoizabrani gosp. glavar, kojega je volja puka na to mjesto uzdigla, i koji će za stalno odgovoriti nadam, koje se u njega polažu, pozdravlja u ime zastupstva istoga gosp. glavara. Pozdrav je poprimljen oduševljenim: živio! Gosp. glavar se zahvaljuje. Prelazi se na izbor občinskih savjetnika. Takovimi bijahu izabrani zastupnici: Vjekoslav Kinkela, Mate Kundić, Sušanj, Afrić, Pilepić-Monjac, Blečić, Anton Lučić, Trinajstić i Medvedić. Imenovani zastupnik c. kr. vlade obećao je u ime iste svaku podporu.

Čim je bio izabran obć. glavar, počeli su pucati mužari na starom gradu i tim oglašati po cieloj občini i izvan nje radostnu viest. Radost odjeknula je po cieloj občini i susjednoj občini Voloskoj, koja se takodjer odazvala našoj slavi pucanjem mužara i digućem zastave. Radosti i veselju ne bijaše kraja ni konca do kasne ure noći. Staro i mlado, muško i žensko, sve se je radovalo. Glazba prolazila je gradom, sviralo se i pjevalo i klicalo oduševljeno.

Kod zajednoga objeda, kod kojega bijahu svi zastupnici, savjetnici i glavar, kao takodjer mnogi drugi, izreklo se je krasnih zdravica. Prvu je izrekao savjetnik gosp. Ant. Lučić novoizabranomu glavaru. Ovaj nazdravio je cielomu kastavskomu puku, zahvaliv se na zdravici. Zastupnik Kukuljan izrazio je svoju radost na toli sretnom uspjehu izbora. G. glavar nazdravi zastupniku Spinčiću; ovaj zahvaliv se na zdravici, nazdravi svim onim, koji su doprinesli uspjehu izbora, imenito pako izbornomu odboru i njegovim članovom, medju kojimi je imenito spomenuo ime predsjednika toga odbora g. Frana Dukića, gg. Mata Širolu, R. Jurinca, I. Karlevarisa. Mate Širola pozdravio je muškimi riečmi novoizabrano zastupstvo, iztaknuv, da je samo svoju dužnost činio i to iz osvjedočenja, kad je radilo, da bude izabrano takovo zastupstvo, kakovo u istinu je. G. glavar pročitav čestitku obć. glavara Voloskoga, veleuč. g. Dr. Stangera, i

predstaviv odaslanike občine Volosko-Opatijske, nazdravio je ovoj. Uznositimi riečmi pozdravio je glavara gosp. Božo Dubrović, a kasnije i g. Juretić. Obojici zahvalio se je sgodnimi riečmi g. glavar. Tečajem sastanka bilo je biranimi riečmi nazdravljeno velec. učiteljstvo kako i veleč. svećenstvo, na čelu njim veleč. g. župnik-dekanu i prisutnom g. Jos. Petraku, koji se je liepimi riečmi zahvalio. Jako oduševljeno bio je pozdravljen zastupnik pazinske občine g. Ivić, koga je družtvu predstavio zast. Spinčić. Gosp. Ivić pozdravio je krasnimi riečmi cielo obć. zastupstvo i g. glavara, a ovaj odgovorio je kićenimi riečmi i nazdravio koli g. Ivića, toli svim ostalim zastupnikom one občine i cielomu vriednomu tamošnjemu puku i njegovom čestitom načelniku g. Dr. Dinku Trinajstiću. Govorio je još zastup. Frane Osojnak i naglasio, da će svi, koji su postavljeni na čelo občine, nastojati, da opravdaju nade, koje u njih puk polaže. Još se je prošlo glazbom po gradu svirajuć pjevajuć i klicajuć, i glasovi radosti odjekivali su gradom Kastvom i po cieloj Kastavšćini. Takova veselja još nije doživila Kastavšćina.

Grad Kastav bio je u večer sav razsvjetljen, a i u okolici vidilo se više kuća razsvjetljenih. Gosp. glavar dobio je već istoga dana pismenih i brzojavnih čestitaka.

Presvj gosp. Ivan Nep. Glavina biskup tršćansko-koparski položio je u subotu pred stolnim kaptolom biskupsku vlast.

U kaptolskoj sjednici bijaše izabran generalnim vikarom ili upraviteljem biskupije preč. g. dr. Ivan Šust prošt. stolnoga kaptola.

Glede nasliednika presv. g. biskupu Glavini drže ovdašnji iredentistički krugovi u pesti, da će se amo preseliti porečko-puljski biskup presvj. g. dr. Ivan Flapp.

Proslava izbora občinskoga načelnika kastavskoga u Podgradu. Od tamo nam pišu 5. t. mj. da čim njim je stigla brzojavna viest iz Kastva o konštituiranju občinskoga zastupstva i o izboru novoga načelnika, velevriednoga g. Mirka Jelušića, okitile se kuće rodoljubnog Podgrada slovenskimi i hrvatskimi zastavami a mužari zagrmiše na gradu naviešćujuć puku radostnu viest. Na večer sastalo se 50—60 najvidjenijih rodoljuba u gostioni Guje, da u prijateljskom krugu proslave izbor načelnika i vieća posestrine Kastavske občine. U družtvu vladalo je iskreno veselje podpirivano rodoljubnimi govori i vatrenom narodnom pjesmom. U prvom redu nazdravljalo se novomu načelniku občine Kastav, našemu kolovodji zastupniku Spinčiću, domaćemu prvaku g. načelniku Jenku itd. itd.

Da nebijaše kod te proslave Kastavaca nastanjenih u Podgradu i od njih ovisnih osoba, netreba nam ni spominjati Oni su sa domaćimi šarenjaci ostali .... doma. I pravo je!

† **Mate Volarić.** djak VIII. razreda na riečkoj gimnaziji, izpustio je pred nekoliko dana plemenitu svoju dušu. Rodio se u Vrbniku od kmetskih čestitih roditelja. Bio je vesele i plemenite naravi. Vriedan mladić u školi, ljubio je osobito hrvatski jezik, u kojem se i odlikovao medju svojimi sudrugovi, koji su ga osobito voljeli Moli se čestiti Mato vruće kod Višnjega, da pomogne u težkom ovom času hrvatskom narodu, koga si žarko ljubio, i da pošalje obilje utjehe razcviljenim ti roditeljem, rodbini i prijateljem! F V.

Pastirski list presvj gosp. Dr. Iv. Nep. Glavine. Primili smo za današnji broj prekasno posliednji pastirski list presv. g. D. Iv. Nep. Glavine, o kojem ćemo progovoriti u budućem broju.

Bratovšćini hrv. ljudi u Istri darovao je g. Vlah Vjekoslav 50 nvč.

Za ponesrećenoga Antona Šestana darovaše gg.: Ant. Antončić 2 for., Luka Vitezić 2 for., Ini iz Krka 5 for., Rajmund Jelušić 5 for., Pastorčić Marko iz Kastelira 1 for.

IX. sjednica istarskoga sabora u Poreču dne 30 jenara. U odsutnosti članova hrvatsko-slovenskoga kluba izabere sabor četvoricu zemaljskih prisjednika: Za kuriju izvanjskih občina zast. Chersich-a (koji bijaše u sabor izabran za gradove Op. Ured.); za gradove zast. Gambini-a; za veleposjed. zast. Tomasi-a iz svega sabora zast. Clevu. Nadalje izabere sabor trojicu članova i trojicu zamjenika u zemaljsku komisiju za pregledanje zem. katastra. Izabrani bijahu: Dr. Pio Gambini, Canciani i L. Camus. Sabor je rešio razne molbe i zatim prihvatio zakonsku osnovu glede školskih taksah za pučke škole. Prihvatio je obračun za god. 1893 i proračun za godinu 1895. zemalj. kulturne zaklade. O X. i XI. sjednici istoga sabora izviestiti ćemo u budućem broju.

Buduća zabava sa plesom hrvatske čitaonice u Mihotićih biti će, kako nam onaj sl. odbor javlja, druge subote dne 15. t. mj. u vlastitih prostorijah. Početak u 8 sata.

Kako je mogao postati zast. Chersich zemaljskim prisjednikom iz kurije izvanjskih občina Istre? Ovo pitanje stavio nam je pismeno jedan prijatelj s otoka Cresa, a mi mu odgovaramo ovim, da je to za nas zagonetkom kano i za njega. G. Dr. Chersich bio je izabran u gradovih i po dosadašnjem običaju bio bi mogao postati prisjednikom samo u kuriji gradovah, ali on se nije žacao preuzeti asesoriju ni za izvanjske občine, premda tuj nebijaše izabran On je došao do liepa mjesta i do lahka kruha, a drugotno je pitanje jeli to častno i liepo, samo da je koristno. Prosit!

Izpričavaju se! Kako smo javili u zadnjem broju uništila je talijanaška saborska većina u sjednici od dne 28. jenara izbor zastupnika g. Kozulića, dočim je odobrila izbor njegova druga g. Spinčića. Taj čin nedosljednosti i nasilja rečene većine htjela bi porečka „baba“ izpričati tim, da je kriva radi tog uništenja sama saborska manjina t. j. članovi hrvatsko-slovenskoga kluba, koji bijahu u dotičnoj sjednici odsutni. Da bijahu prisutni — veli mudra „baba“ bili bi mogli svojimi glasovi odlučiti u korist g. Kozulića.

Ovo mudrovanje porečkoga listića vriedi samo za one, koji neznadu, da saborska većina u svojih sjednicah unapried odluči kako će glasovati, pak je to i ovaj put odlučila, a da su slučajno bili prisutni naši zastupnici onoj sjednici, članovi većine bili bi bez dvojbe svi glasovali za uništenje. „Baba“ se srami za junačko djelo svojih štićenika, pak bi htjela njihovu sramotu na druge svaliti, ali njoj ta nevalja.

Iz Pule. (Hrvatski jezik na gimnaziji. — Veliki ples „Čitaonice“. — † Juraj Baleta). Već je prošlo nekoliko mjeseci, odkad se je kakovih 80 mladića ove gimnazije prijavilo za učenje hrvatskoga jezika, a od onda ništa više nečujemo. Upozorite na to više školske oblasti, neka se već jedanput odluče za tu poduku, na koju Hrvati imaju sveto pravo, a i mladićem drugih narodnosti može biti samo koristna za buduće njihovo zvanje.

Naša „Čitaonica“ dala je po običaju u kazalištu „Ciscutti“ dne 1. febrara veliki ples, koj je uspio u svakom pogledu nad očekivanje, osobito ako se na um uzme mnoge naše hladnuće i smrzliće, koji vole tudjemu nego svomu. Lože su bile sve razprodane i zaokuplјene, galerije dubkom pune, plesalište dobro posjećeno. I glazba ovdješnje pješačke regimente pod svojim vrlim kapelnikom g. Vodvaržkom i plesači „Kola“ i „Besede“ udovoljili su podpuno sebi i drugim. Ples je pohodio i kotarski poglavar pl. Rossetti-Scander, kojega je po davnom običaju na dolazku pozdravio g. dr. Ive Cokun, a on ozdravio hrvatski kratko ali liepo. Uz gromoviti trokratni „Živio“ Njegovomu Veličanstvu igrala je glasba carevku.

Ples je redio g. Umek, već više godišnji naš znanac iz Trsta, te smo mu osobito zahvalni. Novčani uspjeh bio je sjajan, tako da družtvu ostaje 115 forinti čistog dobitka, dočim su svi plesovi drugih družtva svršili manjkom, barem se tako kao stalno pripovjeda po gradu

Prošli tjedan pokopali smo siromaha ali poštenjaka Jurja Baletu, sina kršne posestrime Dalmacije, koj se je uvjek ponosio svojim hrvatskim rodom i govorom. Imao je liepu povorku sprovoda na priznanje njegovoga značaja. Tamo se ne nosi ništa sobom, i tim je liepša ta počast našem čovjeku, koji ništa neostavlja zemskog dobra, ali za to liepu uspomenu kao značajnik. Počivao u miru!

Iz Pazinskoga polja pišu nam 27. pr. mj. Iz našeg kraja neima viesti, koje bi javljale širom svieta nevolje, koje nas u svakom obziru tište. Mi smo kmetovi daleko od Pazin-grada kakova 2 sata, do kojih ne dopire tako lako glas o napretku. Jedino dobro što imademo, sastoji u tom, što nas državna cesta spaja sa Pazinom i Žminjem. Već pred 6 ljeta umoliło je kakovih 100 kuće gospodara naše kapelanije sv. Ivana i Pavla sva školska vieća, da nam se već jednom sazida pučka škola: ako smo mi tako nesretni da neznamo ni čitati ni pisati, da se barem naša djeca štogod nauče. A pošto imademo baš tik same ceste crkvicu, lahko bi se sazidala mimo iste u selu Zabrežani kuća za kapelana sa nuždnim prostorom za školu, da može budući kapelan obavljati takodjer učiteljsku službu. Ne pitamo više, nego li ono, što nas ide po božjem i ljudskom zakonu kao državljane. Glasa se doduše, da je naša molba, prošavši sve instancije, napokon po visokom c. kr. ministarstvu uslišana; ali s druge strane opet slutimo, da su sa stanovite strane postavljene nekoje zaprieke, samo da bi se čim više zatezalo sa gradnjom škole i kapelanije. Akoprem trebamo toli školu koli crkvu kao ozebao sunca, ipak za našu buduću pučku školu to dosele veoma polagano ide. S druge strane je naša crkva, koja nosi staroslovenski napis od g. 1162, (? Op. Ur.) premalena; stari drveni oltar sili, da se ga zamjeni sa novim, i da se crkvica kod te prigode nješto poveća. U tu svrhu sabiremo milodare u okolici, te preporučamo osobito našim bližnjim susjedom iz Pazina, Lindara, Žminja i Sv. Petra u šumi, da nam priskoče u pomoć; tim će izkazati čast našim zaštitnikom sv. Ivanu i Pavlu, pomoćnikom proti nevremenu i miloj Majci Božjoj od zdravlja, a s naše strane dužni ćemo im biti najdublju zahvalnost. Ako tkogod želi sjetiti se naše crkve, neka se izvoli obratiti na Ivana Mohorovića, posjednika i občinskog zastupnika naše kapelanije. Zahvaljujući Vam se unapried za Vašu dobrotu. gosp. uredniče, preporučamo se Vašoj blagonaklonosti i nadalje.

Jedan kmet u ime drugih.

Občinskoj upravi Volosko-Opatije na znanje. Od vrlo uglednog hrvatskog otačbenika iz Bapovine primili smo sliedeću pritužbu, koju stavljamo na srce slavnoj upravi občine Volosko-Opatije uz toplu preporuku, da *svakako* u što kraćem roku tuj navedenim nepodobštinam doskočiti izvoli.

„Tom prigodom nemogu da Vam nenapomenem njekoje nepodobštine, koje sam prigodom moga boravka u Opatiji opazio i koje su mene kao Hrvata živo uvriedile, moleći Vas, da putem Vašega lista občinsko poglavarstvo tamošnje, koje je sada, kako pišu, u domoljubnih rukuh, na ove nepodobštine opaznim učinite, te odstranjenje istih izhodite.

Tako se nalaze u Stefanijskom perivoju tablice u 4 jezika: njemački, talijanski, hrvatski i francezki — ali sve ove tablice tako su postavljene, da je hrvatski jezik listjem i drvećem posvema pokrit, tako da će malo koji gost i znati, da su ove tablice i hrvatskim jezikom pisane.

Da je ovo hotimično učinjeno, a ne možda samo slučajno, vidi se već odtuda. što su ove tablice po svojoj formi opredieljene, da na prostom stoje, a ne na drvo ili šikaru prislonjeno, tako da se sva 4 jezika čitati mogu.

Ovo je hotimične i na ruglo i uvriedu hrvatskoga življa učinjeno. Zašto bo nisu ove tablice, ako već jesu uz drvo ili živicu, izmjenice tako postavljene, da na jednom mjestu bude na prvom mjestu njemački i talijanski, a na drugom opet hrvatski i francuzki? Ne, već dosliedno uvjek je hrvatski jezik sakrit.

Usried samoga miesta jesu tablice na zidovih, koje zabranjuju vožnju bez zapora kotača, a hrvatski tekst glasi „pod kastnovat od 5 for.“; ova pako rieč bi imala valjda značiti: „pod kaznom (globom) od 5 for. Žalostno je, da občina u svom kotaru takovo ruglo neizpravljeno ostavlja. Kod vile B. Ransonnet ima jedan kamen, koji takodjer nešto na tobože hrvatskom jeziku zabranjuje, ali i taj hrvatski tekst je pravo ruglo na hrvatski jezik, i sve se čini, kao da je sastavitelj znajući to, samo vriedjati hotio hrvatsko čuvstvo svakoga tamo dolazećega Hrvata.

Napokon kupališnoj odbor, koj bi morao nepristran biti za sve gostove, drži doduše njemačke, talijanske, madjarske i francezke novine, ali nijedne hrvatske, premda Hrvati veliki kontigent stavljaju u kupališne gostove.

Ovo su, sl. uredničtvo, one tužbe i tegobe, koje u ime svoje i svih hrvatskih gostovah u Opatiji pred slavno uredničtvo iznašam, moleći Vas, da ostranjenje istih potaknete“.

Iz Klane pišu nam 18. siečnja 1896. Velecienjeni gospodine uredniče! Liepo Vas molim, da ustupite malo prostora u dičnoj „Našoj Slogi“ ovomu momu kratkomu dopisu: o blagoslovu novog križnog puta u našoj župnoj crkvi.

Nastojanjem veleč. mjestnog župnika g. Andrije Ščitara i dobrovoljnimi darovi domaćih i stranih, izpunila nam se davna želja, da se stari (radi velike vlage vladajuće u crkvi) trošni križni put, za mjeni novim, kojega su slike izradjene na kositru.

Jučer na Antonje, ovdje zavjetni blagdan, blagoslovio je veleč. g. Miho Laginja, župnik na Veprincu i naš domorodac, taj križni put uz podvorbu mnogočastnog V. Klofande, kapelana u Sv Mateju i veleč. mjestnog župnika, te uz prisustvovanje dubkom pune crkve pobožnog puka. Sve je bilo tako svečano i pobožno, da se je zadovoljnost puka svakomu zrcalila na licu, jer se vesela i ganjena srca vraćao kućam.

Za gospodskim stolom u župnom stanu posije zdravice veleč. mjestnom župniku na predlog g. župana Cučančića sakupilo se 9 for. za družbu sv. Cirila i Metoda, te za „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri“ svakom polovicu.

Dobri Bog uzdržao nam zdrava velečastnog g. Andriju Ščitara, župnika, a velečastnoj gospodi, koja su sveti čin vodili, pjevačicam. g. orguljašu i pjevačem, te ostalim dobročiniteljem, napose našemu dobromu i čestitomu puku od Boga obilata plaća, a od nas srdačna hvala.

Za mužku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Dubašnici uplatili su članarinu: Po 1 for. veleč. gg. M. Mužina, P. Milovčić, o. Lj. Car, Š. Milovčić, o. Fr. Livić, Ivan Trinajstić, Ivan Šintić, gosp. Anton Gržetić iz Sv. Vida. — Po 50 nvč. gg. Ivan Bogović, Petar Skarpa, Petar Žgombić, Petar Marijan Milčetić. — Po 30 nvč. gg. Anton Škarpa, Ive Milčetić, Jakov Maškulin, Petar Bogović, Petar Milčetić. — Po 40 nvč. gg. Mate Milčetić, J. Kraljić. — Po 25 nov. gg. M Filinić, A. R dić, Mihovil Radić, Zaharija Filinić, Ivan Škarpa. — Po 20 novč. gg. Juraj Milčetić, Anton Linardić, Ivan Milčetić, Petar Turčić, Anton Veljačić, Pave Bogović, Josip Kraic, Pavao Barbiš. Anton Vasilić, Pave Šabalja, A. Tončić, Mate Špicijanić, Mate Kraljić, Petar Tehomilić, P. Sabalja, Petar Milčetić, Ivan Bogović, Mate Bogović, Šime Bogović, Jure Ljutić, A. Bortulin, Petar Turčić Jakovinčić. Ukupno 17 for. 95 nvč.

Za oprost od čestitanja darovali su: dr. Dinko Vitezić i dr. M. Trinajstić po 1 for., drnd. Antončić 1 krunu.

Za žensku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Dubašnici uplatile su članarinu gospodje i gospodjice: Po 1 for. Kate Gržetić iz S. Vida, Marija Trinajstić. — Po 60 nvč. Irma Rode. — Po 50 nvč. Jele Mužina rodj. Kraljić, Marica Kraić od Blaža, Katica Bogović, Nikica Bogović, Katica Maškulić rodj. Skarpa. — Po 40 nov. A. Radić, Jelisava Radić, Kate Milčetić, Marija Milčetić, Pepica Dukić. — Po 35 nvč. Mare Kraic. — Po 30 nvč. Marica Mužina, Kraljić Ante, Jelka Radivoj, Franica Hržić, Antica Dehanić, Ante Škarpa. — Po 26 nvč. Katica Kraić. — Po 25 nvč. Marica Šabalja, Mare Šabalja, Franka ud. Kraljić. — Po 20 nvč. Marija Filinić, Ante Tončić, Jelena Galantić iz S. Vida, Marica Bogović, Lucija Kraljić, Marica Skarpa, Marica Kraić od Josipa, Marija Linardić, Luce Milčetić, D. Sormilić, Ivana Vasilić, Ivana Filinić, Ana Komel, Marija Špijanić iz S. Vida, Ivana Hržić, Tehomilić Marija.

Kao dar podružnici u ime oprosta od čestitanja dao dr. D. Vitezić i dr. M. Trinajstić 1 for., drnd. A. Antončić 1 krunu.

Za žensku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Mihotićih uplatiše članarinu za g. 1895. sliedeće gospodje i to po 1 for.: Marija Mavrović rodj. Mandić, Jelena Grgurina, Tereza Grgurina, Ivanka Spinčić, Marija Pospišil, Cecilija Franki, Marija Osojnak, Marija Puharić, Dragoila Renulić, Dragoila Rubeša, Anka Perčić, Jelena Samt, Katica Dubrović, Marija Mavrović rodj. Kinkela, Margareta Strcaj, Marija Kučić Anastazija Kundić, Josipa Kinkela, Franjica Feranda, Marija Šepić, Marija Večerina. — Gospodjice po 1 for.: Josipa Puharić, Marija Alberšini, Ivanka Šepić, Ida Šepić, Franjica Grgurina. Ivka Osojnak, Josipa Kinkela, Luzarija Slavić, Savka Zahija, Katinka Košak, Marija Babić, Anka Kučić, Emilija Osojnak. Marija Jugo, Marija Dubrović, Milka Kinkela, Milka Spinčić. Franjica Dubrović, Marija Matešić, Marija Rebec. — Gospodje po 1 krunu: Marijana Slavić, Roža Slavić, Katica Panović, Eugenija Gratoni, Eugenija Dubrović, Francika Dubrović, Antunka Šepić. — Gospodjice po 1 krunu: Milica Potepan. Mimi Tončić, Katica Franki. — Kod konštituiranja podružnice darovao je gosp. M. Kundić 4 krune. — Povrh članarine darovale su gospodje po 1 krunu svaka: Marija Pospišil, Antunka Šepić, Josipa Kinkela, Jelena Grgurina, Ivka Osojnak, Dragoila Rubeša, Marija Mavrović rodj. Kinkela, Ivanka Spinčić. — Dalnji darovi: Ljubica Šepić, Ivka Osojnak Ivanka Spinčić, Vinko Šepić i Mate Osojnak po 1 krunu; Vinko Dukić i Josip Poščić po 2 krune; F. B., K. K., M. H., i A. svaki po 40 filira. — Gdjice Ida Šepić i Marija Kinkela, razprodavajuć komadić kruha, sakupile for. 1·08. — Izručeno podružnici, što je sakupio gospodin Miran u veselom družtvu u selu Mihotićih for. 6.40. — Sakupljeno na piru mladomašnika gosp. Kazimira Mandića svota for. 20.20. Svega ukupno for. 85.98.

Iz Baške pišu nam 24. siečnja 1896. Dne 19. tek. mjes. imali smo u Baški riedku svečanost. Taj dan naime bijaše ustoličen veleč. pop. Ante Andrijičić župnikom Baškenove, obudovjelé već pred 8½ god. smrću mnogoč. popa P. Dorčića. Već večer prije te svečanosti sakupilo se „na kućici“ veliko množtvo puka, školska mladež, svećenstvo te občinske starješine, da dočekaju presv. biskupa. I zbilja, oko 4 sata poslie podne gruvanje mužara i svečano zvonjenje zvonova navješćivahu puku taj dolazak. Odmah na kućici izkrca se presv. biskup sa preč. D.rom Orlićem, to nakon sversdnog pozdrava, dopraćeni svimi tu prisutnimi posjetiše ponajprije župnu crkvu, gdje presv. biskup izreče kako je zadovoljan viděć taj hram u mnogoljepšem stanju, nego li pri zadnjem svojem posjetu. Zatim se on sa svećenstvom odputi u župnikov stan. Na licu presv. pastira čitalo se veliko zadovoljstvo ne samo sbog dočeka, nego i što je prvim mahom opazio i zadovoljstvo puka sbog sutrašnje svetkovine.

Drugi se dan već ranim jutrom brodovi i mnogi prozori naresiše zastavami, a milo nam je bilo, što se i na crkvi, osim austrijsko i papinske zastave, vijala i naša trobojnica. Zamjenik načelnika sa zastupnici dočekaju gosp. komesara Polley-a, te u 10 sata započme ustoličenje. Crkva, premda velika, bila je dubkom puna. Presv. biskup preporuči puku mir, da bude mogao svatko čuti rieči ustoličenja, te započnej sasvim razgovietno upravljati dotična pitanja, na što je svečar jasno i bistro odgovarao. Nakon toga raztumači presvietli puku rieči, koje je svatko čuo pri obredu i to tako, da ga je moglo razumjeti i najmanje diete. Zatim uzadje na propovjedaonicu sam svečar, i prigodnim, liepim govorom pozdravi svoje župljane. Osobito je preporučio istim, da onakva ljubav, koja med njima i pastirom traje pokle je on u Baški t. j. 6 ¶ pol mjeseca, da bude i nadalje trajala. Nakon sv. mise na samim crkvenim vratima, predstavi gosp. komesar puku novog župnika, kratkimi i toplimi riečmi, na što se začuje gromoviti živio! Nu tomu uzkliku nebi kraja, kadno je novi župnik, na odgovor predstavniku vlade, izrazio sversdnu želju, da Bog poživi na mnogo godina premilostivog vladara Fr. Josipa I. i Njegovu prejasnu obitelj. A nek poživi i sve bašćane nalazeće se na kraju ili ploveće po moru.

Pri svečanom objedu želio je svatko izkazati zadovoljstvo svojeg srdca prigodnimi govori i nazdravicami. Presv. biskup svojim milo se smješećim pogledom nudkao je na veselje sve pozvanike, a ovi opet radošću promatrahu njega vesela i zadovoljna. Nazdravilo se novomu župniku, biskupu, komesaru preč. Dru. Orliću i drugima. Novoimenovanomu župniku prispjelo je mnogo brzojavnih čestitaka iz raznih strana. Iste je čitao mnogoč. vrbanski župnik pop Jakov Dminić. Ni pri čitanju tih čestitaka nije dakako uzmanjkao živio klik. Nu najveće oduševljenje nastade kadno u najliepšem času prispje brzojav iz Poreča. Mnogi se čudom čudio, kako je moguće, da jednom Anti Andrijičiću župniku u Baški, može prispjet čestitka iz tog gojezda. Ali kad no bude taj brzojav otvoren i pročitan, te kad se začuju imena podpisanih na čestitki, svatko od prisutnih, dakako neslužbenih osobu, čašom u ruci zavikno oduševljeni: živili! Čestitao je naime iz Poreča vrli Lošinjanin, zastupnik na zemaljskom saboru gosp. Šime Kozulić u ime svojih drugova. A da vidiš kakova je radost obuzela samog svečara! Čašom u ruci izreče, kako su mu mile sve do sad prispjele čestitke, nu ipak kako ga je najveć dirnula posliednja, jer da proizliče od onih devet lavova, kojino nemareć za grozne neprilike, baš junački zastupaju svoj mili narod. S toga nek ih Bog poživi na korist potištenog hrv. puka. Toj nazdravici odgovoriše prisutni sa dugotrajnim živili! Nazdravilo se i bašćanom na Rieci, koji su svečaru poslali liepi, sladki dar sa napisom: „Bašćani na Rieci svomu župniku“.

Nakon objeda i prisustvovanja sv. blagoslovu, doprati silno množtvo puka presv. biskupa, Dr. Orlića, g. komesara i mnogoč. župnika u stan, odakle do mala krenuše put Krka, pozdravljeni najsrdačnije i najoduševljenije od silnoga množtva bašćanskog pučanstva.

Iz Porečkoga kotara. (Družbina pučka škola u Baderni). Od toliko žalostnih glasova, koji su nam dolazili iz Poreča, neka čitatelji „Naše Sloge“ čuju takodjer jedan radostni, a to je otvorenje željno očekivane škole „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru u Baderni.

Bilo je upravo žalostno i sramotno, da onolika okolica, kao što je ta občina, nije imala budi koliko veće sobe, gdje bi se djeca štogod učila, ni učitelja, koj bi jih učio. Narod zna dobro tko je tomu kriv jer je prilično progledao i stao lučiti svoje prijatelje od svojih neprijatelja.

Dakle na dan sv. Franje, imenjaka našega vriednoga župnika, velečastnoga Gorca, otvorila se je dne 20. jenara 1896. pučka škola u Baderni, *prva naše dične družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.*

Od odbora „Družbe“ bio je došao tamo odaslanik g. dr. Laginja, a posebne slave ni pozvanika nije bilo, jer se je svečanost prepustila za prvi izpit kad se bude, ako Bog da, vidio prvi uspjeh, prva korist nauke.

Velečastni mjestni župnik odpjevao je svečanu službu božju i „Veni Sancte“, a poslije toga pošla su djeca s roditelji u školsku zgradu. Tu je najprije g. župnik opeta nazvao pomoć od Boga, bez koje nije ništa, i zahvalio se svim dobročiniteljem družbe. Gosp. dr. Laginja razložio je onda u kratko potrebu i korist nauke, spomenuv kolika je čast Baderni, što se baš u njoj otvara prva družbina škola, i dužnost naroda, da joj se koliko bude mogao oduži dobrovoljnimi prinosi a najviše tim, da djeca, koju su roditelji namislili slati u nauku, budu u istinu polazila redovito školu.

Spomenuo je još, da ako bude broj djece prevelik za sadanju dvoranu, naći će se dobrih ljudi i načina, da se dogradi veća dvorana. A za sada podieliti će se podučavanje tako, da odrasliji budu mogli brže napredovati, zato će za manje biti poduke pol dana, a za veće pol dana. Onda proglasi u ime „Družbe“ školu otvorenom i zaželi, da bude u dobri čas! a narod odgovori: Bože daj!

Upisalo se je 50 djece sve muške odmah prvi dan, a pohadjati će školu i veći broj od bližnjih sela župe Svetovanske.

Dr. Laginja bio je gost mjestnog župnika, kod kojega se je radi imendana našlo i druge častne gospode svećenika iz okolice. Pri tom prijateljskom stolu sabralo se je u korist družbe okolo 40 forintih dara.

Eto Vam u kratko opis toga dana, koj će kao ugao kućni stajati u zgradi našega narodnog preporoda u Istri. A to se i želi. Podučavanje povjereno je gosp. Josipu Pečariću, bivšem učitelju na javnoj pučkoj školi u Kubedu. Njemu preporučamo, da uloži sve svoje silo u to, da Baderska škola bude uzor pučke škole.

Iz Boljuna 26. jenara 1896. Danas gruvaju mužari u našem gradiću — crkvena svečanost — blagoslov popravljene crkve, — crkvena je svečanost, ali uprilična za političku agitaciju — za dogovor *„slavne talijansko-šarenjačke stranke“*. Rano uraniše talijanski kapetani Dubar, Cimbić, Barešić i svi ostali, rano uraniše, da medjutim rieči zamane prostog kmeta — al zla jim bijaše sreća. Još nisu dobro stupili ni u slavni grad Boljun, stiže jih crni udes — žalostna viest: politička oblast uništila je prvu listu birača zbog velikih pogriešaka u imenu izbornika, i odredila, da se ponovno lista izloži. Kapetani slavni izbuljiše oči, pogledaše jedan drugoga — ni rieči ne prosboriše — jedan se jedini izdreći: *„Težak smo si jaram obesili o vrat — mi kuhamo i p čemo — frigamo i varimo pa sve pokvarimo“* i obrnuv pleća raztrkaše se svaki svojoj kući, da obaviešte svoje jednomišljenike, kakova jih crna nevolja proganja.

Da istinu kažemo nije našu stranku niti najmanje iznenadila viest, da je izborna lista uništena i druga izložena, jer u ovako malenoj občini tako izkrivljenu listu iztožiti, bilo je pravo ruglo i sramota; naša je stranka bila pravodobno podnesla reklame, koji su i većinom povoljno riešeni bili, te bi bila i uz prvu listu lahko pobjedila. Talijani-šarenjaci prevarili su se ovaj put u svojem računu. Ala da vam jih je vidjeti, kako se koprcaju, mješaju i skačn na vrat na nos ovamo i onamo, ali svuda prolaze dugim nosom; naša stranka zna dobro, da ju čekaju svakovrstna ogovaranja sa talijanske stranke, ali zna dobro i to *„da se meda nemože ubrati bez pčelina uboda“*, pa će sada podvostručenom silom *„korati željezo dok je vruće“*, a Vi g. uredniče biti ćete tako dobar, te mi ustupiti u Vašem cienjenom listu malo prostora, da obavjestim čitatelje, kako se razvija ovdješnja borba. Bit će to komu krivo, jadit će se koji župan *„in tudi nekateri plovan — ma naj bo“*.

Opatija dne 28. jenara 1896. — Prošlih smo božičnih blagdana imali priliku, da u našoj malenoj dà, ali krasno uređenoj crkvici sv Jakova čujemo za nas nešto nova, nešto divna: naše su gospodjice *Antonija Justić, Ema i Marija Letiš, Mizy Mehlhofer i Franjica Tomašić* krasnimi svojimi glasići i znatnim glasbenim talentom, upravo umjetnički odpjevale prekrasnu Piliand-ovu misu in honorem St. Walburgae (dakako u hrvatskom prevodu) za sva četiri glasa. Pjevanje pratio je odlio naše vrstne lječilištne glazbe. Misa je vrlo težka i zapletena: kontrapunkt do kontrapunkta, pa ipak je tako divno ispala, da se takova šta ni u većim gradovima često nečuje. Dokazom tomu služi nam krasni, pravo za pravo pjesnički sastavak nekog lječilištnog gosta, koji je pod naslovom „Ein Gottesdienst in Abbazia“ bio odštampan u jednom broju lječilištnog tjednika (Cur-Liste).

Pisac je taj orisao, kako ga je neobično u srce dirnulo krasno to pjevanje u našem jeziku, i iztaknuo kako mu se je činilo nemogućim, da bi naše gospodjice, bez Bog zna kako visoke glasbene naobrazbe, tako precizno i savršeno mogle naučiti tako težku, zapletenu misu u jedan mjesec dana, za koju da su u nekom gradu potrošili osam mjeseci, prije nego su ju pjevali. Tako smo u crkvi divno proslavili narodjenje Onoga, koji je došao na sviet, da nas svojom neprocienjenom krvi odkupi. Malne smo zaboravili, da je isti pisac u spomenutom članku pohvalio i velezaslužnog našeg kapelana Rajka Revelante-a s njegove revnosti, susretljivosti i čednosti, čemu se i mi pridružujemo, jer se s njim ponosimo, želeći, da ostane medju nama do najveće starosti.

Da je to sve tako krasno uspjelo, zasluga je u prvom redu gospodina Ant. Kellersbergera, člana naše lječilištne glazbe i muzikalnog pedagoga, koji je pčelinjom marljivosti nastojao oko toga, da izvježba naše gospodjice i da sakupi dvanajst svojih sudrugova, koji su iz osobite naklonosti bezplatno i doista riedkom vještinom pratili pjevanje. Doprinesao je svoju takodjer učitelj g. Raičić, te orguljaš i tenorista g. Letiš Ivan, i gg. basiste. Ovim putem budi im svima, a napose g. Kellersbergeru (Čehu), izražena najtoplija zahvala! Bog platio svima!

O drugom će Vam se za budući put, s Vašom dozvolom, veleuč. g. uredniče, javiti stari. Dr. Pravica.

Iz Vrha, občina Buzet mjeseca jenara. Dne 13. t. mj. stigla su tri nova zvona iz Gorice za župnu crkvu Sv. Marije u Vrhu. Još dan prije naviestio je novost velečastni i velezaslužni g. župnik i dekan Antun Kalac u Buzetu puku u crkvi (na čemu budi najsrdačnija hvala) pozivajući svoje župljane navlastito one iz sv. Martina, sv. Ivana, svih Svetih i sv. Donata, da svojima zvonovima pozdrave svoje drugove na prolazku, što su oni radostnim i vesolim srcem učinili, i zato nek bude i njima izražena hvala.

Ugodno nas je dirnulo kad su krenula zvona na kolima Ivana Flego (Žbitera) i Ivana Raspolića iz Paladini sa Počekaja preko sv. Martina za Vrh. Liepo i krasno je bilo vrieme. Pred zvonovima stupalo je oko 24 muške i ženske djece od 12—15 godina opravnih kao da idu u svatove, hoteći tim izkazati u ime Vrškib župljana, kako je to u ovih krajevih stari običaj, veliko veselje, da njihova crkva dobiva tri, kako već spomenuh, preliepa zvona, koja će jim u nedjelje i blagdane zapovjedane dizati svojim skladnim i milim glasovima dušu i srce svemogućemu Bogu. Motreći taj liepi poredak djece i drugih ljudi na putu pak slušajući one mile glasove zvonova iz sv. Martina, iz Buzeta, iz sv. Ivana, iz svih Svetih i s. Donata, gdje pozdravljaju svoje drugove za službu Gospodinovu, od milja i nekog nutarnjeg trunuća kao da ti se topilo srce. Činilo se kao da nad onom pobožnom svečano odjevenom djecom, nad ostalim pukom i zvonovima, nebeski angjeli lebde i povladjivaju njihovo duševno veselje.

Ovo svečano razpoloženje raslo je sve većma, čim se vozovi sa zvonovima približavahu Vrhu. Kad su stanovnici, na čelu jim župnik g. Ivan Vranić, koji je dočekao sav veseo i zadovoljan zvonove kod sv. Donata, noćili zvonove, nije bilo veselju ni kraja ni konca. Koliko „hvala Bogu!“ izvinulo se iz prsiju mnogih poštenjaka Vršana, koji kao starci toli željno očekivahu dolazak novih zvonova! Sa „Solina“ medju ovo veselje umjesale se i pucnjave gromovnih mužara i veseli glas dvih prijašnjih zvona Vrške župne crkve.

Pučanstvo si u je moglo dati mira, a da ne čuje složne glasove novih zvonova. Dne 16. t. j. bilo je veliko i sredoje zvono podignuto na staru zvonaru iznad glavnih vrata župne crkve, a sliedećeg dana podiglo se i treće zvono na svoje mjesto. Treba dodati još i to, da Vršani od prošle godine t. j. odkad se dogotovila i blagoslovila nova podružna crkva sv. Antona u Vrhu, drže dne 17. jenara svojevoljni blagdan. Kad su onoga dana slavila sva tri nova zvona, mnogomu župljanu se od veselja širilo srce, a mnogomu se od trunuća orosilo oko. Tako je gdjekoji dječak uzdahnuo slušajući glas zvonova: „ah! koliko puta ćete me zvati u crkvu i na molitvu“; a opet gdjekoji starac: „popratit ćete moje kosti do groba!“

Takove i tim slične misli mnogim su se radjale onoga dana u duši. Treba u obće priznati, da je onaj dan sav puk bio vrlo zadovoljan.

Pri svršetku ovog dopisa ipak je neobbodno potrebito, da se i sliedeće dobrim župljanom Vrškim pripomene. Za svaki dobri dar od Boga sveta je dužnost u obće za svakoga čovjeka, da se pokaže kako treba predobromu Bogu za to zahvalan, a koliko darova i blagoslova je nebo spustilo na vinograde i polja Vrška? Sva župa navlastito pak Marčenigla su već nekoliko ljeta ovamo upravo obilno bili nadareni od Boga groždjem, i Vrško vino je već na daleko poznato i puno se ga prodalo slovenačkoj braći u Ljubljanu i drugamo, te se time hvala Bogu mnogo duga poizplatilo, a i mnoga kmetština podkriepila. Zato je pristojno, da Vršani misle i na to kako da sazidaju za ovako liepa zvona i liepi zvonik ili turan kojeg žali bože nemaju. Kada imaju već tako liepu dušu neka za tu dušu nabave i liepo tielo. Za zvonikom neka misle nvećati župnu crkvu pa onda će za stoljeća i stoljeća biti od Boga i dobrih ljudi spominjani i pohvaljeni. Vršani, samo napried za čast božju! Božji blagoslov Vam neće uzmanjkati.

Pismeni jezik istarskih taliјanaša. Sa prijateljske ruke primili smo iz Istre sliedeću svjedočbu, koja krasno označuje toli razvikanu kulturu naših susjeda druge narodnosti:

„Ecelsio I. Giudizio di Capodistria

Istanza Ci la fato Luizgia Jakomin Contro pietro Jacomin di Mateo dicharo mi soto scrito che Luizgia Jakomin ga poca bona Condota laze bona dar contro Omini contro Padre da bastonar merita piu ela meterla in Calzele come questo cuzato non lasa paži maj cnela Famiilia.

. . . . . li 10/4 1890.

Consiliere Comunal.

Književnost.

„Majka u radu za Boga i Hrvatsku“ drugo popunjeno i izpravljeno izdanje poprati io je g. pisac ovimi rečci: Prvo izdanje bilo je po cielo širokoj hrvatskoj domovini najoduševljenije pozdravljeno. a ovomu drugomu, kan da se smješi još ljepša nada bolje budućnosti.

Ciena drugomu izdanju je samo za 10 novčića veća, dok je drugo skoro za čitava četiri tiskana arka sadržajem obilnije i po najstrožim i bitnim primjetbama kritike izpravljeno, a sama mu je vanjska oprema kud i kamo sjajnija.

Piscu nije stalo možda do kakovog materijalnoga dobitka, jer i njega svaka knjižica skoro toliko stoji. dok svoj trud polaže na oltar vjere i domovino. Ne će mi s toga nitko misaon zamjeriti, ako se najsmjernije obraćan na sav koliki hrvatski narod, da mi u interesu sveta hrvatske stvari — pomogne barem namiriti ogromne tiskarske troškove.

Molimo Vas s toga dobri Gospodine, da mi u tome poslu budete u pomoć! Ljubav vaša neka nadje zadužbinu kod Boga a najveću harnost u srcima hrvatskoga naroda!

Biti će Vam osobito zahvalan, ako uznastojite u svom kraju knjigu što više razširiti, dok ću svakoj naručbi rado i spremno udovoljiti.

Ako imadete možda i prvo izdanje moje knjige, to se usudjujem nadati, da ne ćete ni ovo drugo — s obzirom na ono, što je rečeno — odbiti. Smijem li prispodobiti prvo izdanje sa mjesecom a drugo sa suncem, to će biti nada izpunjena.

Bog dao: Bilo sve na slavu božju a u korist jedne, slobodne, velike i neovisne, zlatne naše. liepe i mile hrvatske otačbine!

Dok novac za podmirenje troškova silno potrebujem, to pokorno molim, izvolite svotu od 65 nvč. odmah — i opetovno naglasujem i najponiznije molim odmah i bezodvlačno — poslati poštanskom naputnicom pod naslovom. Ivan Nep. Jemeršić, župnik u Grubišnom polju (Hrvatska).

„Hrvatski djaci pred sudom“. Upravo je pod ovim naslovom izašao izpod tiska u posebnu knjigu preštampan iz „Obzora“ stenografski izvještaj o glavnoj razpravi proti hrvatskim sveučilišnim djacima, obdržanoj pred kr. sudbenim stolom u Zagrebu dne 11. do 16. studenoga. Ciela knjižica obsiže 286 strana u osmini. Ciena joj je 1 for. Čist prihod namenjen je podpori hrvatskih sveučilištnih gradjana. Knjige se dobivaju u knjižari Dioničke tiskare na Jelačićevu trgu ili u administraciji „Obzora“.

Kako je prihod ove knjige namienjen nastradalim djacima, to molimo hrvatsko občinstvo, da je što više kupuje. Sjećamo čitatelje, da ne zaboravе na našu biednu mladež!

Subotička Danica ili bunjevačko-šokački kalendar (Sa slikama) za pristupnu godinu 1896.XIII. godišnji tečaj. Ciena 30 nvč. U Subotici 1895. Izdaje štamparija Vinka Blesića.

Preporučamo našim čitateljem ovaj liepo uredjeni i jeftini koledar hrvatske naše braće u Ugarskoj.

Kreuz- und Querzüge durch Liburnien. I. Heftchen Castua, geschildert von Ferdinand Edlen von Kleimayr. Preis 10 kr. Die Hälfte des Reingewinnes ist der freiwilligen Feuerwehr in Castua zugedacht. Alle Rechte vorbehalten

Castua. Im Selbstverlage des Verfassers. 1995.

Zahvala.

Prigodom toli mojeg imenovanja koli ustoličenja za župnika u Baški ja sam primio toliko brzojavnih i pismenih čestitaka, da mi je skroz nemoguće svakomu napose zahvaliti. Ja to činim ovim putem i uvjeravam prijatelje, da neću nikada zaboraviti na izkazanu mi ljubav.

Nemogu pak mimoići, a da se imenito i naposeb od srdca ne zahvalim na čestitku ono naših 9 lavova — hrvatskih zastupnika na porečkom saboru — koji mi se brzojavno naradovaše prigodom ustoličenja. Bog ih podržao i kriepio, a oni bili uvjereni, da će je moja harnost vazda sjećati i sliediti u požrtvovnosti za dobrobit mukotrpnog naroda.

Hvala srdačna i mojim župljanom — svim do posliednjega — jer mi svi dadoše toliko dokaza ljubavi i privrženosti, da me do smrti zadužiše. Pomoću božjom ja ću nastojati, da im svojim radom dokažem, kako mi dobrobit njihova, vjekovita i vremenita, na srdcu leži.

U Baški, 21. siečnja 1896.

Ante Andrijčić.
župnik.

Javna zahvala.

Hrvatsko pripomoćno društvo u Beču primilo je u svoje blagotvorne svrhe, naročito u svrhe utočišta, koje za uboge hrvatske djake visokih škola u Beču uzdržaje, sliedeće darove: od gosp. dra. Josipa Laudenbacha u Vukovaru 25 for.; od gospode narodnih zastupnika na carevinskom vieću u Beču dra. M. Laginje i prof. Vj. Spinčića po 5 for.; od g. Ante Biankinia u Starom gradu 5 for. Gosp. Bogdan Malec, medicinar sakupio u Zagrebu svotu od 170 for., a darovaše i to po 5 for. gg. dr. Josip pl. Antolković, Franjo Arnold, kr. javni bilježnik, dr. Ivan Kosirnik, liečnik, dr. Isidor Kršnjavi. odsječni predstojnik, dr. Antun Mauroić, biskup, Adolf Mošinsky, gradonačelnik, dr. Adolf Müller, zubar, dr. Vladimir Nikolić-Podrinski, veliki župan, dr. Josip Pliverić, sveuč. prof., dr. Dragutin Rakovac, Tadija Smičiklas, sveučilištni prof., F. J. S.; dr. Stjepan Spevec, predsj. vis kr. stolu sedmorice, Dane Stanković, odsječni predstojnik, dr. Tošo Wikerhauser, liečnik, dr. Eugen Winkler, liečnik po 3 for.; gg. dr. J. B., dr. G., Vjekoslav Klein, odsječni predstojnik, Otto Krajcsovics, kr. državni nadodvjetnik, N. N.. dr Gjuro Rihtarić, grad. kot. liečnik, dr. Milivoj Šrepel, kr. sveuč. prof.; po 2 for. gg. dr. Dragutin Barković liečnik, dr. Gustav Baron, kanonik i sveuč. prof., Franjo Budicki, kanonik, dr. Miroslav Čačković-Vrlovinski. liečnik, Mirko Divković, gima. ravnatelj. dr. Dočkal, sveuč. prof, dr. Josip Havliček, župan. liečnik, dr. Škender Kuhar, dr. Anton Lobmayer, prof., dr. Lušić-Matković, dr. Franjo Marković, sveučilištni prof., dr. Dragutin Mašek Bosnodolski, liečnik, liečnik, dr. Vladimir Mažuranić, podpredsj. kr. banskoga stola, N. N., dr. A Predoević, odvj. perovodja. Antun pl. Rušnov, predjednik kr. banskog stola, dr. Dragutin Schwarz, liečnik, dr. Ljudevit Schwarz, odvjetnik, dr. Josip Šilović, sveuč. prof., Milan Šteru, trgovac, dr. Fr. Vitaně, dr. Franjo Vrbanić, sveuč. prof., Bogdan Vrbančić, mjernik u Beču, Julijo Vrevc, kanonik, dr. Milan Figatner, gradski kot, liečnik po 1 for. 50 nč N. N.; po 1 for. gg. dr. Gjuro Arnold, sveuč. prof,, dr. Eugen Barac, liečnik, Hugo Badalić, gimn. ravnatelj, Gjuro Deželić, gr. senator, dr. Fr. G., H. Horvat, M. Miletić, župnik, N. N., N. N., F. P., dr. K., Radičević, baron Skrlec-Lomnicki, dr. Mile Starčević, odvjet. perovodja, Jos. Eugen Tomić, vladin savjetnik, dr. Leo Vrbanić, liečnik i prof. K. 50 nvč.

Plemenitim darovateljem bit će narodnostni rad naših štićenika nagrada za njihovu ljubav hrvatskom djačtvu, a mi im se što srdačnije zahvaljujemo.

Srdačna hvala i poštovanom sabiraču gosp. Bogdanu Malecu na njegovom trudu oko sabiranja prinosa za naše družtvo.

Hrvatsko pripomoćno družtvo

U Beču, 15. prosinca 1895.

Predjednik: *Dr. K. Kozić,* dvorski i sudbeni advokat.

Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

Traži se

pouzdanu osobu, koja bi prodavala u Trstu i Istri cerkveno odielo, zastave, oltarne jastuke, crkveno posudje itd.

Pobliže o tom kod našega urednictva.

Broj 57

Razpis natječaja

na mjesto občinskoga liečnika o Dobrinju na otoku Krku sa godišnjom plaćom od 800 for., koje će isti primati u anticipatnim mjesečnim obrocima kod podpisanoga.

Liečnik imati će takodjer držati i svoj farmaceutički ormar. Molitelji usposobljeni u sveukupnom liečničtvu i vještí hrvatskomu jeziku, imadu podnieti svoje molbe najdalje do konca febrara t. g.

Glavarstvo občine

Dobrinj, dne 23. jenara 1896.

Glavar:
Barbalić s. r.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro.

Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (foštanj), flanela, rubci vuneni u raznih bojah, ogrtači, mufi i ovratnici iz kožuhovine i t. d. Čarape, odzdolne i gornje rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, roblja, rubaca vunenih i svilnih. Velika zaliha svih potrebah za **švelje i krojače.** U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, predavaju se sada po 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ
skladište bicikla
Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u čuscpisih nesigurne tvornice i tvrdke po niskih cienah, već ovi isti su jaki. liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu prilika mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa trdim kančukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli predavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, vozninu preste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,
Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Gairle su se cieni bicikloma radi novih i velikih pogodbah sa tvrdkami i takodjer radi manjine bicikla, snizenih se u skladištu, koji se sada razvoljno nudjaju po tako niskih cienah.

H. STIEBIEL,

Piazzetta S. Giacomo 3 — Trst — 3.

Slastičarna uvjek bogato obskrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *paste, torte, krokanti, pastisi, biskuterije fine, konfekt, fondants, čokolada, roka-drops* i mnogo drugoga peciva.

Posebno preporuča sl. občinstvu za **svratove** svoje *kolače, krasne omote, likatulje* za slastičami; sladko pitje, rozolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se *točno* proti ponzetju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

Varstvena znamka.

3 zlate 15 srebrnih kolajn 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

KWIZDA

c. in kr. avstro-ogerski dvorni dobavitelj.

Restitucijonalni fluid

c. k. prv. opiralna voda za kosje.

Cena i steklenci 1 gld. 40 n. a. v.

Kadi se zna, da se z njim kosje **zanesljivo, gotovo in brez vsake bolečine** ozdravijo: *Kadar se kosje vlečejo, kadar imajo kolike, kadar imajo bolezni na želodcu, kadar imajo bolezni na jetrih, kadar imajo bolezni na ledvicah, kadar imajo bolezni na pljučih, kadar imajo bolezni na vranici, kadar imajo bolezni na mehurju, kadar imajo bolezni na črevih, kadar imajo bolezni na trebuhu, kadar imajo bolezni na želodcu, kadar imajo bolezni na jetrih, kadar imajo bolezni na ledvicah, kadar imajo bolezni na pljučih, kadar imajo bolezni na vranici, kadar imajo bolezni na mehurju, kadar imajo bolezni na črevih, kadar imajo bolezni na trebuhu.*

Kadi se zna, da se z njim kosje **zanesljivo, gotovo in brez vsake bolečine** ozdravijo: *Kadar se kosje vlečejo, kadar imajo kolike, kadar imajo bolezni na želodcu, kadar imajo bolezni na jetrih, kadar imajo bolezni na ledvicah, kadar imajo bolezni na pljučih, kadar imajo bolezni na vranici, kadar imajo bolezni na mehurju, kadar imajo bolezni na črevih, kadar imajo bolezni na trebuhu, kadar imajo bolezni na želodcu, kadar imajo bolezni na jetrih, kadar imajo bolezni na ledvicah, kadar imajo bolezni na pljučih, kadar imajo bolezni na vranici, kadar imajo bolezni na mehurju, kadar imajo bolezni na črevih, kadar imajo bolezni na trebuhu.*

Naj se blagovoljno pazi na gorenje varstvene znamke in naj se izrečno zahteva *Kwizdov restitucijonalni fluid*

Glavna zaloga Kreis Apotheke Korneuburg pri Dunaju.

I.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Svaka Hrvatica mora da se predplati na

„Pariško Modu“

Jedini hrvatskim jezikom pisani modni žurnal na slavenskom jugu.

Ciena je „Pariškoj Modi“:

na cielu godinu . . . . 4 for.
na pol godine . . . . . 2 „
na četvrt godine . . . 1 „

Predplatu prima:

Najljepši, najveći, najinteresatniji i najeftiniji hrvatski ilustrovani list, koji je vriedan, da riesi dom svake hrvatske obitelji jest:

„Dom i Svieta“

Ciena mu je:

na cielu godinu . . 6 for. — nvč.
na pol godine . . . 3 „ — „
na četvrt godine . 1 „ 50 „

Sa šaljivim listom „Zvekanom“ 50 nvč. više za svaku četvrt.

Predplatu prima:

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch)

Zagreb, Ilica.

Javna zahvala.

Podpisani zahvaljuje se najsrdačnije svoj rodbini, prijateljem susjedom i znancem, koji su prigodom smrti i pogreba moje nezaboravne majke

Antice Kramar

njoj ili meni bilo ljubav ili sućutje izkazali, napose veleč. gg. svećenikom, osobito poštovanomu rodjaku premile pokojnice župniku višnjanskomu Šimunu Močibobu, te g. Vicku Orlandinu, koji su ju sproveli do hladnoga groba. Platio njim milostivi Bog!

Rakotole, 27. jenara 1896.

Tugujući sin

Stipan Kramar.

J. Pserhoferjeva

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.
I. Singerstrasse 15. DUNAJ.

Otvarjajoče krogljice, proj imenovane **kričistilne krogljice** staroznano lahko odvajajoče domače sredstvo.

Te krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi po poštnem povzetju **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 50 nč., 3 zavitki 3 gld. 55 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve otvarjajoče krogljice“ in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, kateregа je videt na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera,* 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.
Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.
Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.
Grenka tinktura za želodec, (prej živiljenska esenca, ali Pražke kapljice imenovana). Rahlo raztopljajoča sredstva ki oživlja in krepi želodec, kadar je pokvarjen. 1 bočica 22 nvč., 1 tucet 2 for.
Mastilo za rane, 1 steklenica 50 nvč.
Prašak proti kašlju 1 škatljica 25 novč. poštnine prosto 60 nč.
Tanokinińska pomada *J. Pserhoferja,* pospešuje rast las. 1 škatljica 2 gld. od pok. prof. Steudela, 1 lonšek 50 nč., prosto poštnine pa 75 nv.
Ranocelni obliž 1 komad sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 omot 1 gld.,
Unverzalna čistilna sol *J. W. Hallrichta* dobiva se povsod.

Razven imenovnih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bile po vseh avstrijskih časopisih oznanjene ter se na zahtevanje točno in v ceno proskrbljajo rudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto posti manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 7 U Trstu 13. febrara 1896. Godina XVIIX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom ciniku i po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napustnicom (asegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na sedam arka.

Dopisi se nevraćaju ako se neiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 1 for. na godinu. Razmjerno for. 1½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan brej 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farnete br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Istarski sabor.

I. zasjedanje.

(VIII. perijoda.)

Sedma sjednica.

U Poreču 24. jenara 1896.

Prisutni: predsjednik dr. M. Campitelli, 28. zastupnika, vladin povjerenik A. Fabiani (galerija natlačena).

Predsjednik otvori sjednicu u 10¼ sati.

Tajnik Vareton pročita zapisnik zadnje sjednice.

Zast. Laginja reče k zapisniku:

Visoki sabore!

Interpelacija, koja je podnešena u ovoj visokoj kući i u saboru, nije ništa drugo, nego napisan upit pojedinih članova, bilo na predsjednika, bilo na zemaljski odbor, bilo na komisiju, bilo na zastupnika vlade. Sabori i druga takva, ne samo zakonodavna nego i administrativna tjela, ako u njih nije provedeno načelo neposrednosti i ustmenosti, ne budu nikada odgovarala svojoj svrsi i vršila svoju zadaću. Vi ste, gospodo od većine i slavno predsjedničtvo, samo jedan korak daleko od toga, da nam reknete: *mi vam ne puštamo govoriti.* Jer ako vi ne dozvoljavate, da jedan zastupnik pročita ono, što mu je slobodno reći, onda je to takvo ograničenje slobode zastupnika, koje se ne protivi samo temeljnim zakonom saborskog razpravljanja, nego povredjuje i pojam slobode. Mi nismo nikada prigovarali tomu, da se interpelacija, sastavljena u hrvatskom ili slovenskom jeziku, pošto bude u istom jeziku pročitana, pročita takodjer onoj gospodi većine, koja tvrde, da ne znaju hrvatski, u talijanskom jeziku. Mi neimamo ništa proti tomu i to je najbolji dokaz, da mi želimo, da uz podpuno provedenje ravnopravnosti jezika u ovom visokom saboru prestanu te razpre. Gospodine predsjedniče, vi vriedjate ne samo pravilnik ovog visokog sabora, nego i pristojnost, jer nam nije zajamčeno, da onaj prevod naših interpelacija, koji je sastavljen bez sudjelovanja budi slavnog predsjedničtva, budi zastupnika, čija je interpelacija, imamo smatrati pravim, vjernim prevodom. Zato mi još jedanput svečano prosvjedujemo proti takvom postupanju u ime čovječnosti i dostojanstva našega naroda i istog pravilnika ovog visokog sabora, kojeg bi se u prvom redu morao držati gospodin predsjednik i većina. (Manjina: živio!)

Predsjednik izjavi, da pošto ne ima prigovora (?!) proti zapisniku, taj se ovjerovljuje. (Živio predsjednik!)

Interpelacije.

Zatim čita tajnik Vareton samo u talijanskom prevodu interpelacija zastupnika Kompare, koja je bila predsjedniku predana u slovenskom jeziku i to na početku prijašnje sjednice. Ta glasi:

Vsako leto po zimi, spomladi in tudi v jeseni velik potok Reka, ki izvira pri Ospu ter se izliva v Miljski zaliv, poplavlja širom vso osapsko 5 kilometrov dolgo in 2 km. široko dolino. To donaša travnikom mnogo škode, ker večkrat onesnaža travo, dogaja se, da tudi odnese pokošeno seno, da uniči jesensko stavo. Druga škoda je tudi ta, da vsled poplavljenja vedno bolj izginjava dobra pitna trava, in se množe močvirne trave, škedljive živini. Nasledek temu je, da mnogo živine pogine na vranično prisadu. Poplavljenje osapske doline pa dela tudi ogromno škodo okrajni cesti, kojo pogostoma poplavlja 1800 m. na dolgo in 50 do 80 cm. na visoko. Ljudje so vsled tega že bili mnogokrat v nesreči z robo in blagom! Ob takih slučajih so vse vasi, ležeče v tej dolini, in izven te vse ono, koje se služijo te ceste, (okoli 6000 duš), odtrgane od Trsta in Kopra, ker je tako pretrgan ves promet. Dalje trpi zelo na tem tudi samo materijalno stanje iste ceste, ker poplavljenje odnaša z nje gramoz (ghiera) in je cesta potem le blaten kolovoz, na kojem se udirajo kola do pesta.

O tej zadevi stavila sta že državna poslanca Spinčić in Laginja interpelacijo v državnem zboru. Vsled tega je tudi c. kr. vlada naročila slavnemu deželnemu odboru, da stvar razvidi in napravi načrt o urejenju osapske reke. Došel je l. 1894. dež. inženir g. Križmanić, da izdela načrt o popravi ceste. Dalje se je naročilo geometru Valonu iz Milj (Muggia), da izdela načrt o uravnavi reke, in izkaz troškov; naročilo se je županoma iz Milj in Doline, da sestavita izkaz o doneskih interesentov, naročilo se je, da se ustanovi odbor (comitato) za vodstvo dela. C. kr. vlada pa je obljubila svojo podporo.

Z obzirom na vse te činjenice stavljajo podpisani na c. kr. vlado sledeči vprašanji:

1. Ali je c. kr. vladi znano, v kojem štadiju se nahajajo pripravljavna dela?

2. Ali hoče c. kr. vlada delati na to, da se zasnovano delo v resnici prične, s tem, da prisili deželni odbor, da dade za to potrebno pomoč?

Kompare,
Stanger, Matko Mandić, Jenko, Spinčić, Kazulić, Dr. M. Laginja, Dr. M. Trinajstić.

Poslje pročitane svoje interpelacije ustaje zast. Kompare te reče:

Visoki zbor! Jaz sem podnesel svojo interpelacijo v slovenskem jeziku. Pročitana interpelacija nije original i zato prosvjednjem proti temu, kar se ne čita v originalu.

Zatim se čita u talijanskom prevodu hrvatski sastavljena interpelacija zastupnika dra. D. Trinajstića. Ova glasi:

Visoka c. kr. vlado!

Zapisnikom, sastavljenim kod c. kr. kotarskog školskog vieća u Pazinu dne 7. travnja 1889. pod br. 203 zamolilo je više porezovnika pazinske porezne občine ustanovljenje pučke škole u selu Zabrežani pomenute porezne občine.

Usljed službenih izvida, povedenih na tu molbu, kotarska školska oblast u zapisniku od 29. svibnja 1889. br. 378 ustanovila je uz sudjelovanje mjestnog školskog vieća i predstavnika občinskih oblasti, sela, koja bi spadala u školsko okružje Zabrežani.

Iza toga zapisnikom 10. travnja 1890. br. 165 sastavljenim na licu mjesta pod predsjedanjem blagenspomene kotarskog poglavara Simzig-a, a uz sudjelovanje drugih članova kotarskog i mjestnog školskog vieća, te občinske oblasti ustanovilo se:

1. Zakonitu potrebu ustanovljenja škole u Zabrežanih polag §. 69. školskog zakona 14. svibnja 1869., jer odnosna sela uvrštena u to okružje, ne pripadaju nikakvom do sada obstojećem i jer su preko 4 km. odaljena od najbližih pučkih škola;

2. da u to školsko okružje bi imala biti uvrštena sela: Zabrežani, Šojini, Maretići, Kašćergani, Strug, Zgrabljići, Gajmovići, Boljki, Ružići, Lukšetići, Dobrili, Guštini, Parizi, Petrovići (Pinezići), Cerovci, Drndići, Palići, Sergovići i Klemenići iz pazinske porezne občine, te Katun, Udovičići, Fatori, Bolčići, Maljavci, Stihovići, Funčići i Lovrinići iz lindarske porezne občine;

3. da bi broj djece, obvezane na školski polazak u tom okružju za pet godina popriečno iznašao 84% iz sela porezne občine Pazin, a 40% iz sela porezne občine Lindar, dakle ukupno 125%;

4. da, pošto su stanovnici toga okružja izključivo hrvatske narodnosti, imao bi biti i hrvatski jezik naukovnim, a talijanski kao predmet od II. godine napried. Konačno se občina obvezala sagraditi i obskrbiti potrebštinami novu školu.

Dopisom kotarskog školskog vieća od 12. travnja 1890. br. 165 bje dostavljen občini izkaz sela, spadajućih u novo školsko okružje pozivom, da ga oglasi uz opomenu, da je u 14 dana slobodno podnieti slučajne prigovore.

Občinsko glavarstvo povratilo je rečeni izkaz podneskom 24. svibnja 1890. br. 901 uz opazku, da je bio redovito proglašen i da nije podnešeno *s nijedne strane prigovora.*

U sjednici kotarskog školskog vieća, držanoj dne 24. srpnja 1890. bje jednoglasno zaključeno i prihvaćeno ustanovljenje školskog okružja u Zabrežanih sa svimi uvjeti, navedenimi u očevidnom zapisniku od 10. travnja 1890. br. 165. Mimogred budi napomenuto, da su kod te sjednice sudjelovali takodjer gg. dr. Fr. Costantini, Eg. Mrach i Ant. Scampicchio.

Uzprkos svemu tomu proteklo je već evo šest godina, a školsko okružje još nije postiglo odobrenja od strane zemaljskog školskog vieća.

Koji je tomu uzrok? Občinskom glavarstvu i mjestnom školskom vieću nije službeno ništa znano.

Iz godišnjih tiskanih izvještaja pokrajinskog odbora doznali smo, da se ovaj izjavio protivnim ustrojenju okružja u Zabrežanih s razloga, što bi to mjesto stojalo u području školskog okružja Žminja ili možda Sv. Petra u Šumi. Ujedno iznio je isti odbor svoje mnienje, da bi se moglo ustrojiti jedno školsko okružje negdje u središtu za sav onaj predjel, koji leži izmedju školskih okružja Gračišće, Žminj, Šumbreg, Sv. Nedjelja i Barbana.

Što se tiče razloga, navedenog po pokrajinskom odboru proti ustrojenju škole u Zabrežanih, imamo opaziti, da kad bi isti bio pogledao izkaz daljina, nedvojbeno priložen spisom ovog pitanja, bio bi se osvjedočio, da mjesto Zabrežani je oko 6 km. odaljeno toli od Žminja, koli od Sv. Petra u Šumi, pa da usljed toga nemože po obstojećem zakonu spadati niti u jedno, niti u drugo školsko okružje.

Nemoga pak podpisani nego izreći svoje — blago rečeno — začudjenje pokrajinskom odboru nad poznanjem geografskog i etnografskog stanja Istre, kad stavlja u dodir pitanje o školi u Zabrežanih sa predielom izmedju školskih okružja Gračišće Žminj, Šumbreg, Sv. Nedelja i Barbana, i kad misli, da bi za sav ovaj predjel i njegovo pučanstvo dostajala jedna škola.

Ne znamo u koliko je zemaljsko školsko vieće uvažilo taj prigovor, ali iz rečenoga i obzirom na znanje, koje moramo predpostavljati kod članova istoga vieća, smatramo, da je imao onakav prigovor popratiti začudjenjem, kao što i podpisani.

Saznalo se zatim usljed ustmenih upita občinskog glavarstva, da je pitanje o školi u Zabrežanih bilo ponovno predmetom razprava u sjednicah kotarskog školskog vieća. U jednoj od tih sjednica da se je zaključilo, da središtem novog okružja bude selo Lukšetić, umjesto Zabrežani.

U drugoj pak sjednici, da se je za-

PODLISTAK.

Na badnjak

Napisao Emin.

(Nastavak)

— Moje obiteljske prilike predobro su vam poznate. Začudno je, al na žalost ipak istinito, da se naša kuća i kraj žilavih i radišnih ruku mojih predja nikako nije mogla, da se osovi na vlastito noge. Od uviek pratila ju nesreća, te netom bi se nad njom mâ i na kratak čas pojavio tračak oživljujućeg sunca, mahom bi ga kao iz inada naskočio tmasti oblak, da ga zastrie i uduši. Tako bilo prije, a tako i kasnije, i sve što dalje, ave to gore: tek se životarilo i nekako kuburilo.

Oženih se. Žena vriedna i radina kao pčela, nu koja li hasna, kad te nemila nesreća neprestance sliedi i proganja. Zavriedih grom — u grdna nedaća ugrabi ti i dva i tri. Kuša razklimana, zemlja kakova takova, djeca, starci, bolesti i smrti, — to bijaše za mene ono grdno bezdno, koje mi neštedive gutalo znoj i muku moju. Oskudievao sam svim i svačim. Dobri ljudi — Bog im plati! — pomagali su doduše koliko su mogli, nu uza sve to moja je nevolja danomice rasla, a ja već niesam mogao, da se i nadalje upirem o njihovu darežljivost, koja je obzirom na moje sve to veće potrebe mogla vremenom i jenjati.

Naskočila me i nova nesreća. Izgorjela mi staja. Ode i posliednja nada i pomoć u potrebi. Od svega što imadoh, ostade mi sam prah i pepev. U gorkom očajanju bacih se na crno garište i plakao sam, plakao kao na grobu rodjene majke. Oštada izgubio sam svaku nadu u bolju budućnost, te sam u istinu svakim danom bivao sve to samorniji i razdražljiviji, osjećao sam, da već niesam onaj kao i prije. Bilo mi, da zdvojim. A kako i nebi! Gladna dječica neprestano ištu hljeba, a hljeba u mene nema ni za lek.

Zlo i naopako!

Bilo proljetos — taman u oči izbora jednog zastupnika u Beč u kraljevo vieće. Smrkavalo se. Na ognjištu tinjalo nešto votre prosievajući ponekle tamo u kuhinji, gdje sam se i ja desio. Bijah sam. Bolestna djeca ležala su u pokrajnoj sobi, a žena Jele bila prošla u grad, nebi li u trgovca izprosila nekoliko živeža na vjeru. — — Jadna žena! — — Težke misli pritisle mi izmučenu i jadnu dušu, te mi glava i nehote bila klonula na stol, za kojim sam sjedio.

Ja mislim i mislim . . . U jedared pokuca netko na kućnim vratima. Lecnem se, podignem glavu, zirnem prema ulazu i spazim — — koga! Riedkoga gosta — — kavalira iz grada . . . . . " Zadnje rieči izgovori Ivan nekako žalobno — jedko, pa postavši časak, pribvati glasom, koji je odavao veliki unutarnji nemir i duboku uzrujanost:

„— Bies ga je donio pod moj krov. Došao kavalir, — došla napast. — — hulja za moju nevolju, i došao da pokuša, neb li me u stisci predobio. Znajući dobro, da bi mu inače posno bio mnogo mučniji. Govorio sladko, govorio dugo, dugo a obećivao mnogo, mnogo . . . Ja sam se opirao, nečkeo — al u taman. Zlodah imao da pobiedi! Lukavi Talijanac bacio pred mene na stol nešto papirnata novca.

— Evo ti za sada ove stotine; — nakadno pako dobiti ćeš još toliko, šaptao kavalir. Pred očima mi se zamagli. Krv mi navalila u glavu. Uhvatih se za kosu:

— Nè, nè, kriknuh; odtale, odtale, ja sam pošten čovjek, te neću da izdadem svoj narod, svoju krv. Odtale, odtale! . .

U to zacvilila djeca u izbi:

— Kruha, kruha! . . .“

Protrnuh! Skočih!

— Pa nek bude, vrisnuh! Amo novac, novac! . . “ I maših se za onimi papiri.

Kavalir mi odmaknu ruku. — Polako, polako! —

— Obećaješ li, da ćeš kod sutrašnjih izborâ glasovati s nama, reče i uprie u mene svoje oči.

— Hoću, hoću, ali dajte mi novac, prideno ću ja.

— Evo ti ovdje. Al da je tvrda vjera! reče kavalir pogleda me oštro i izadje na polje izgubiv se u crnoj noći.

Jedva on pred kuću, a u kuhinju stupi Jele, koja nije nikako mogla da se snadje od silna čuda opazivši pred našom kućom neočekivana gosta — kavalira . . .

Jele se sustavi predamnom. Oborih oči. Od stida li? Valida.

— Ivane, odkuda tebi taj novac, zapita me žena zirnuvši na stol

— Jele, rekoh drhćućim glasom. Ima već tomu dugo vremena, što nam djeca skapaju, da ti se srce kida, gledajući ih onako jadne. Susjedi i prijatelji su doduše pomagali, nu ljudi imadu i svojih potreba i nevolja, a našoj biedi ni kraja ni konca. Nu odsada neće biti tako. Evo ovdje — stotina forinti. Naši su, Jele, naši.

za istu stvori novo školsko okružje sa središtem u Žbrlinih.

Toli jedan koli drugi zaključak, prvi kriomice, a drugi očito, bili su napereni proti obstanku hrvatske škole u Pazinu, jer neki tobožnji zatočnici prosvjete pakostnim i zlobnim okom promatrajn svaki napredak hrvatskog pučanstva u ovoj pokrajini.

O ukinuću hrvatske pučke škola u gradu Pazinu nemože biti govora, jer iz samoga grada Pazina i najbližih sela, kojih se neći nikako moglo uvrstiti u školsko okružje Žbrlini, polazi obstojeću hrvatsku školu ove godine 93 djece. To je dokaz dovoljan, da bi i nadalje morala obstojati ista škola u sadanjem svoje ustrojstvu.

Koliko pak neopravdan i neljudski je zaključak o školi u Žbrlinih, opaža se već i odatle, da su u to okružje uvršteni i predjeli, koji se imaju smatrati kao dielovi grada Pazina, kakvi su Stupari i Juraleti. Djeca iz ovih kuća jesu odaljena od školske sgrade u Pazinu kakvih 5 časaka, to jest po prilici skoro manje, nego li ona, koja stanuju u gradu (kaštelu) Montecucoli-a i okolo njega, ili na Buraju i Kapuzinjakdolu. Dodjelivanjem ih pak okružju Žbrlini, ta djeca bi imala danomice prevaliti 8 km. puta za polazak i povratak.

K tomu sa okružjem u Žbrlinih nebi se nikako izbjeglo ustanovljenju školskog okružja i u Zabrežanih, jer bi okružjem u Žbrlinih izostala sela sa okolo 100 brojeva kuća i 700 stanovnika, koja su uvrštena u predloženo okružje Zabrežani. Time dakle nebi bilo nego pomnožen trošak za poreznu občinu Pazin izgradnjom dvih novih školskih sgrada, što, znademo, da ne stoji u željah nazovi-prijatelja pazinskoga Polja.

Preostaje dakle, da se bavimo o središtu u Lukšetidih i Zabrežanih.

Postavljeno je u naravi naroda, razštrkanih po selih, da si sami opredjele neko središte, kamo svi teže. Takva središta su najprije uvjetovana vjerskimi potrebami i zahtjevi. Stvaraju se tim načinom najprvotnije one skupine, koje dandanas dolaze pod imenom kapelanija, kuracija, župa itd. Narav sama daje, da kod ustrojenja škola ima se slieditl struju, a nipošto ići proti njoj, te stvarati škole u jurve obstojećem središtu, a nipošto na rubu njegovog područja.

I pučanstvo pazinskoga Polja odabralo si i stvorilo središtem uprav selo Zabrežani, gdje u blizini si je sagradilo crkvicu sv. Ivana i Pavla i tako utemeljilo istoimenu kapelaniju.

Žalibože kapelanija je sada neobskrbljena. Vruća je želja dakle onog pučanstva, da se doskoči dvostrukoj njegovoj potrebi, u pogledu naime vjere i prosvjete.

Ustanovljenjem školskog okružja sa središtem u Lukšetidih stupa se proti tim željam, jer se izključuje mogućnost, da uz učitelja dobije ono pučanstvo istoiobno i kapelana.

Otegočuje se nadalje vjerski uzgoj djece, jer bi ista bila odaljena od najbliže crkve sv. Ivana i Pavla ništa manje, nego 3-2 km., te bi bilo barbarstvo onamo voditi djecu, od koje mnoga bi već bila prevalila 4 km. do škole.

Lukšetići je selo sa 3 kuće, te nema u blizini napučenih sela.

Zabrežani su u središtu najnapučenijih sela. Pravo je, da se postavi školu ondje, gdje je većini djece najbliže.

Ustrojenjem škole u Zabrežanih ostalo bi bez školske poduke pet sela sa 19 kuća mogla priključiti drugim okružjem, pošto nisu odaljena od istih 4 km. ili malo više.

Sa središtem u Lukšetidih izostalo bi iz svakog okružja sela sa preko 56 kuća i 300 stanovnika.

Ona sela, koja bi izostala iz svakoga okružja sa ustrojenjem središta u Zabrežanih, spojena su dobrom državnom cestom toli sa Zabrežani, koli sa Pazinom.

Ona sela pak, koja bi izostala iz svakoga okružja sa ustrojenjem središta u Lukšetidih, bila bi na uvjeke izključena od blagodati školske poduke.

Napokon nam je napomenuti, da nije sto, opredjeljano već po občinskoj oblasti za gradnju škole u Zabrežanih, ne leži u sredini sela, nego pokraj državne ceste. Usljed toga bila bi smanjena daljina između pojedinih ovećih sela, te bi se i ova mogla uvrstiti u okružje Zabrežani.

Obzirom dakle na to, da je preuzvišeni g. namjestnik, koji je njedno zakonitim predsjednikom zemaljskog školskog vieća, u svojem pozdravnom govoru na ovaj sabor naglasio potrebu ustrojenja škola ondje, gdje ih manjka;

obzirom na to, da mi sa pravom moramo očekivati, da to nisu bile prazne rieči;

obzirom na to, da za ustrojenje škole u Zabrežanih obstoje svi uvjeti, propisani u državnih i zemaljskih školskih zakonih, te da je to želja i opravdani zahtjev onog pučanstva —

slobodni smo upitati visoku c. kr. zemaljsku vladu, odnosno zemaljsko školsko vieće:

Hoće li već jednom podieliti potvrdu školskomu okružju Zabrežani, jednoglasno prihvaćenom i zaključenom u sjednici pazinskog kotarskog školskog vieća još dne 24. srpnja 1890.?

Dr. D. Trinajstić, Jenko, Kozulić, Mandić, Laginja, Spinčić, Stanger, Dr. M. Trinajstić

(Pošto zastupnik Varetom ne čita dobro hrvatskim pravopisom pisana imena mjesta, nastaje mjestimice smjeh u saboru i na galeriji).

Poslje pročitane interpelacije ustaje zast. dr. D. Trinajstić te reče:

Visoki sabore! Ustanovit je i meni, da smo ja i drugovi podnieli interpelaciju u hrvatskom jeziku, pa u tom se je jeziku morala i čitati ili meni dati, da ju sam pročitam. Tomu našemu zahtjevu neće da se zadovolji. Bezobzirnost ta prema nami i naglašivanje talijanskog kao razpravnog jezika, vriedja ne samo nas, nego i visoku vladu, koja je pozvana, da štiti temeljni zakon o ravnopravnosti jezika i naroda, a vriedja i prevlietlu krunu, jer se time provadja ona ustanova, ukinuta previšnjom resolucijom i pokrivena krpicom u §. 13. saborskog pravilnika. Mi s naše strane prosvjedujemo proti takovom postupku, a visoka vlada neka štiti svoj i presvietle krune ugled kako bolje znade i hoće.

Predsjednik viče: *basta! basta!*

Iza toga čita izvješće o obračunu zemaljske zaklade za g. 1893. zast. dr. Bubba.

Nakon pročitanog izvješća ustaje zastupnik Cosulich, koji reče:

Visoki sabore! Svakomu, komu nisu poznate naše abnormalne okolnosti u ovom kraju, mora se čudnovato činiti, da nam se najedanput prikazuju dva obračuna tek nakon treće godine, što bi morali biti zaključni računi. Ali mi smo navikli već i goremu, te i ta činjenica ne izazivlje kod ne poduzima proti našem hrvatskom i slovenskom puku u ovoj pokrajini? Mi Hrvati i Slovenci, može se mirne duše tvrditi, da smo postavljeni izvan zakona, te da za nas ne vriedi već nikoji zakon na svietu, a ipak se gospodi od većine prida da smo miljenici vlade, te imadu srca preuzeti na se ulogu janjca, a nas predstavljati kao gorske vukove, i graditi se, kao da sve, što oni počine, nije ni za što drugo, nego za njihovu samoobranu, dočim činjenice pokazuju baš protivno. Premda hrvatsko i slovensko pučanstvo Istre sačinjava preko tri petine stanovničtva, ipak se našemu jeziku ne daje dolikujuće mjesto u razpravah i zapisnih svog visokog sabora i u uredih u pokrajini. Premda ne obstoji zakon, koji bi naredjo, da talijanski jezik bude razpravnim jezikom ovog visokog sabora, ipak ga predsjednik proglasuje takvim, te se ne žaca svaki naš predlog zabaciti jedino s razloga, što je sastavljen u hrvatskom ili slovenskom jeziku. Ali, gospodo, nemojte misliti, da ćete nas ikada sklonuti, da vam govorimo talijanski. To bi bilo za nas samoubojstvo, te nakon toga, što smo toliko puta pokušali pružiti vam ruku, prepuštajući mnogo toga, ne ufajte se, da ćemo vam za volju prepustiti i ovo malo naših prava, što smo zadržali. Tá šta bi nam prudilo, kad bismo i govorili talijanski?! Polučili nebi ništa, kako nas to već izkustvo uči. Izkusili smo to najbolje kod predloga zemljorazteretnog zaklade, kad je po prvi put potaknuo to pitanje naš poštovani drug dr. Laginja i obrazložio ga najprije u talijanskom, a zatim i u hrvatskom jeziku, ne jedan put nego i više puta. Pa što je postigao? Uviek se ga je izsmjehavalo, a predlog nije bio primljen dotle, dok vas nije drugim putem prisilio, da ste ga primili. Sad pitam ja vas, ako se vi tako kod toli važnog i opravdanog predloga ponašate, koji je od jednake koristi vašim i našim ljudem, i ako zabacujete svaki predlog s ove strane samo zato, što je od naše strane postavljen, što nas s vaše strane može još iznenaditi? U takvih i tolikih abnormalnostih nije dakle čudo, nko smo doživili, da nam se tek nakon dvijuh godina predlaže na odobrenje obračun za g. 1893. A tko je tomu kriv? Na našu stranku ne možete radi toga svaliti nikakve krivnje, jer je od vas naša stranka proti svakom parlamentarnom običaju izključena od svakog sudjelovanja. Prizstaje dakle, da vi primite na se svu odgovornost za takvu nenrednost u poslovanju. Koliko li to škodi ugledu ovog visokog sabora, prepuštam vama, da sami o tom razmišljate. Neznam, kakvim srcem možete zahtjevati, da se podredjene občine drže točno zakonskih ustanova glede polaganja obračuna, kad ih se vi ne držite. Vaša nemarnost u polaganju obračuna prieči redovitoj upravi i škodi pučanstvu. Obično se sastavlja proračun na podlozi prošaste godine, te ako ne ima obračuna od prošaste godine, onda se mora zahvatiti još koji godinu nazad i oslanjati se na rezultate prijašnjih godina. Možda je to razlog, što se u obračunima opaža, da je u prihodu iznos svijuh stavka izvan jedne mnogo veći od ustanovljene svote proračuna. Tako na pr. god. 1893. prekoračuje obračun u prihodu za 29.071 for. 90 nvč., a u razhodu prekoračitje se svota sa 37.840 for. 91 nvč.; god. 1894. u prihodu sa 74.722 for., a u razhodu sa 48 544 for. 75 nvč. Je li to redovita uprava, kad kod jednog obračuna od 438.430 for. 20 nvč. iznašaju prekoračenja *deseti dio* ukupno ustanovljenih svota? Još mi je reći, da se kod prihoda kod svake stavke opaža višak dohodaka, dočim se kod razhoda stavljaju svote veće, samo da se može opravdati veći namet, koji se razpiše, da se pokrije tim nastajući prividni manjak. Takva se uprava opravdati neda, a niti se može očekivati, da se takav postupak odobri. To je samo obajena, o pravoj štednji neima tu govora, jer nije to štednja, ako se u razhodu ustanovljuju izmišljene svote, koje neodgovaraju realnim potrebam dotične stavke. S tih razloga izjavljujem u ime svoje i svojih drugova, da ćemo glasovati proti obračunu za god. 1893. (Manjina: Živio!)

Većina prihvati to izvješće sa predlozi.

Zatim ustaje zast. dr. Laginja te reče:

Visoki sabore! §. 37. saborskog pravilnika govori o prešnih predlozih. Na temelju ovog paragrafa spomenutog pravilnika imam čast pročitati jedan predlog, ličući se cestah pokrajine Istre, predlog, koji je podpisan od moje malenkosti i mojih drugova zastupnika: *Jenka, Mandića, Spinčića, dra. Stangera, Komparela, Kazulića, dra. D. Trinajstića i dr. M. Trinajstić*, a glasi ovako: (Zast. dr. Laginja ne pročita još ni dvie rieči, a predsjednik već više na njega i nedozvoljava mu čitati).

Zast. dr. Laginja: Na temelju §. 37. imam pravo, da čitam (i čita dalje svoj predlog).

Predsj. mu ne dopušta čitati. Ljuti se na zastupnika, predbacivši mu, što ga ne štuje i ne sluša.

Zast. dr. Laginja: Ja vas *respektujem*, gospodine predsjednče (i čita dalje).

Predsjednik u komparativu ljutitosti se dozvoljava mu čitati i opominje ga, da sjedne.

Zast. dr. Laginja: Neću sjesti (i čita dalje).

Predsjednik u superlativu ljutitosti više na govornika zajedno sa galerijom i zastupnicima većine. Nastade silna buka i vika. Na galeriji kao u zvirinjaku. Zast. Laginja neće da sjedne i da prestane čitati. Predsjednik zvoni i prekine sjednicu, te podje medju članove većine. Iza kratke stanke vrati se na svoje mjesto, opomenu galerije. Kad se je sve umirilo, u 11 sati i 8 časova otvori predsjednik sjednica. Čim je predsjednik stupio na svoju stolicu i zazvonio, ustaje zast. dr. Laginja: Molim rieč, gosp. predsjedniče.

Predsj. ga prekida, rekavši, da još nije otvorio sjednice (Galerija buči i štropoće. Zatim opomene galeriju, da se ponaša mirno i da ne smeta, a iza toga opomena i govornika.)

Zast. dr. Laginja: Molim rieč. Ja sam, pozvavši se na §. 37. saborskog pravilnika, htio vam pročitati, gosp. predsjednične, jedan prešan predlog, a vi mi ne dozvoljavate, da ga čitam. Ja sam već 13 godina, od god. 1883.—1896. u ovom visokom saboru, te sam slavnom predsjedništvu i poštovanoj većini dao dosta i prevelikih dokaza, da sam uviek pripravan raditi i na to gledati, da i moji drugovi rade za interes ove pokrajine, ali poslje ove uvriede, zlostavljanja i zapostavljanja našega jezika u ovom visokom saboru, koji je jezik većine pučanstva ove pokrajine, mi ne možemo, ne smijemo postupati drugačije (i hoće da čita svoj predlog). Predsjednik mu ne dopušta. (Zast. Spinčić: Svaki zastupnik ima pravo postaviti predlog. — Nezadovoljstvo i prigovaranje zbog postupka predsjednikova na strani manjine.) — Predsjednik poziva se na §. 18. pravilnika, a govornik na drugi, dok napokon ne popusti zast. dr. Laginja sjedunvši te poslavši predlog predsjedniku. Taj glasi:

„Pošto se u mnogih predjelih Istre još uvjek ćuti kruta potreba dobrih cesta i puteva; pošto se od strane pokrajine u to ime žalibože tako malo čini, da se svake godine baš u to ime ne porabi niti mali redoviti iznos, proračunan sa godišnjih 10.000 for., podpisani predlažu, da visoki sabor izvoli zaključiti:

Poziva se zemaljski odbor, da bez oklievanja učini shodne korake, da se izdašnimi podporami od strane zemaljske zaklade i pomoćju državnom, koja bez dvojbe neći izostala, izvedu čim prije sliedeće najnuždnije cestogradnje:

1. Cesta, koja bi preko raške doline Labin spojila s Barbanom i daljim produženjem na Marčanu s gradom Pulom, kao najvećim konsumnim središtem.
2. Cesta ili barem samo sladak dosta širok kolni put od Kavrana prama Altari, bez čega Kavran mora bezuvjetno propasti.
3. Cesta Učrica-Sv. Duh za kraće spojenje državne ceste Buzet-Kopar sa kotarskom cestom Buzet-Vodice-Obrov.
4. Cesta od Saleža preko Bračane na erarsku cestu Buzet-Kopar.
5. Dovršenje ceste Buzet-Dragać-Cerovlje i Buzet-Roč-Dolenjavas-Borut-Cerovlje.
6. Cesta Podgorje-Černotić-Kastelc-Sancrb-Dolina; izravnanje i djelomično preloženje ceste Rakitović-Zazić-Podpeć-Loka-Černikal.
7. Cesta Gradinje-Truške-Sv. Antun pri Kopru.
8. Cesta Sv. Anton-Dekani-Sarmin.
9. Cesta Skofije-Hribi (Monti)-Milje (Muggia).
10. Cesta Jelovica-Podgorje, za koju je bilo god. 1896. predložen unert zemaljskomu odboru.
11. Cesta, koja bi se od Kozjana spojila sa kotarskom cestom, idućom od Sv. Petra (u Kranjskoj) u dolini vode „Reke“ prema Trstu.
12. Izpravljanje ceste od Pregarija na.

Dalje u prilogu

— A tko ti ih dao? upita pogledavši u me oštrim i pronicavim svojim okom.

— Dao mi ih kavalir, odvrnuh smeteno

— Sada razumijem, reče žena bolno uzdišući.

Ti si Ivane obećao onome čovjeku, da ćeš sutra glasovati s Talijanima, jel'te?

I opet oborih oči i ne izustih ni cigle.

— Ivane, Ivane, na što li si mi spao! Do sada si, z nam, trpio; trpio si mnogo i mnogo, al imao si bar tu zadovoljštinu, da ti je ipak savjest bila čista kao zlate, bistra kô voda studenica. Bio si siromah, nevoljan i biedan, al bio si pošten — bio si čovjek. Kod tebe je do sada uviek vriedila ona: — — Bolji je dobar glas nego li zlatan pâs. Ali sada? — — —

Skočih kao da me je zmija ujela.

— Ne bunčaj ženo, kriknuh. Prodji me se. Meni je toga suviše. Ja ne mogu, da dulje s našam ovoliku biedu. Glasovat ću s njima, pa što zato?

— Pa što zato, veliš? A tvoja braća, tvoji ljudi, tvoj narod? Zar si zaboravio, koliko si puta žigosao odmetnike i izrode našega roda u Istri? A ipak . . . Ah! jadna moja dječica! . . . Tko će, da izbriše sa nedužnih njihovih čela žig grdne sramote, što ju vlasti tom svome narodu nanio njihov otac! . . . Joj meni, svi će ih odbaciti, svi će na njo pokazivati prstom.

Žena zaplače, i odo k ognjištu, da zapali sveću.

Nato se još većma razpalih, i viknuh ko izvan sebe:

— Ja neću, da nikom odgovaram za svoje čine, a najmanje tebi, ženskoj glavi. Jesi l'čula? A sad evo ti jedne petače, kupi što ti je od potrebe, a kad ju potrošiš, dati ću ti drugu. Evo!

Žena se okrenu napram meni, pa pristupivši korak bliže, reče mirno i svečano:

— Ivane, u žep s njome! Radje ću, da poginem od gladi, nego da se njome poslužim. To je Ivane — Judin novac, da, Judin novac!..

Posliednje rieči izgovorila je nekako tiho, pridušeno, da su me po cielom tielu trnci prošli.

— Judin novac! Judin novac! zujile mi u ušima njene rieči još i onda, kad je bila zamaknula u sobu, gdje su djeca spavala. Sgrozih se i stadoh razmišljati. Jošto sam bio na dobi, da se zlu uklonim — al napast prokleta napast bila je jača od svakog umovanja . . . — —

(Konac sliedi).

Harije radi sveze Brkina sa željezničkom postajom Trnovo-Bistrica.

14. Izravnanje i djelomično preloženje ceste Studena-Gora.-Pavlica-Starad-Sv. Paval-Mune-Žejane; izgradjenje ceste Žejane-Zlamenje-Brgud ili Zdemer, kao i ceste Male Mune-Vedice.
15. Olakšćenje sveze Kočana (okolica Podgraje-Zabiće) sa sjedištem sudbenog kotara Podgrad, izgradjenjem mosta preko vode „Reka“.
16. Spojenje Koča sa cestom Rieka-Trst prema Rupi.
17. Zauzeti se za to, da vlada preuzme na svoj račun upravu ceste Podgrad-Trnovo i da se izprave klanci na istoj.
18. Cesta, koja bi prugu Pazin-Kršan-Rieka i Pazin-Učka-Rieka od Kršana spojila preko Gologorice.
19. Cesta Pazin-Grdoselo-Sv. Stipan i negdje iznad Grdogsela preko Kašćerge na Zamask, pak Motovun.
20. Cesta od grada Krka preko Dobrinja na Šilo, gdje bi mogao onda pristajati parobrod pruge Rieka-Senj.
21. Pomični most (splav, skelu) na „Vozu“ za spojenje otoka Krka sa kopnom banovine Hrvatske, o čem se je radilo jur okolo godine 1850.
22. Cesta u smjeru Belej-Cres-Predošćica-Beli, kojom bi se barem dielomice odmoglo prometnim nevoljam otoka Cresa.
23. Cesta, koja bi od Pake preko Klane spojila prostrane šumske predjele na tromedji Kranjske, banovine Hrvatske i Istre sa morem i koja bi produžena od Klane preko Studene do Rečine omogućila porabu one vode u svrhe male industrije.

Savezno s ovim neka zemaljski odbor c. kr. vladi predoči potrebu, da opet uzme u državnu upravu onaj komad stare erarske ceste Rieke-Lipa-Trst, što leži izmedju Pehlina i Rupe, ili neka dotičnomu cestnomu odboru dade primjerenu stalnu godišnju podporu za visoke troškove uzdržavanja one ceste pod uvjet, da taj godišnji prinos bude uporabljen na odplatu zajma, koji bi se povrh prinosa od strane pokrajine i države morao uzeti za izgradjenje ceste Paka-Klana i Klana-Studena-Rečina.

24. Cesta Poreč-Dračevac-Sv. Angel, za koju se od naroda proti svakoj pravici pobira već više godina posebni namet.

Poreč, 23. jenara 1896.

Dr. Laginja, Staroj Jenko, Kompare, Kozulić, Mandić, Spinčić Stanger, dr. Dinko Trinajstić, dr. M. Trinajstić.

Iza toga zast. Buba čita izvješće o obračunu za god. 1894., nakon čega ustaje zast. Kozulić, pak izjavi:

Visoki sabore! Pošto bi imao isti prigovor staviti, koga sam stavio na obračun g. 1893., i na netom pročitani obračun g. 1894., to izjavljujem u ime svoje i svojih drugova, da ćemo s istih razloga glasovati proti obračunu g. 1894. Većina prihvati izvješće.

* * *

Ovjerovljenje zastupnika.

Zast. N. Venier izvješćuje u ime verifikacijonalnoga odbora o izboru za izvanjske občine političkoga kotara Poreč sa predlogom, da se ovjerovi izbor zastupnika Dra. Veniera i Dr. Vergottina.

Zast. Laginja reče proti predlogu sliedeće:

Visoki sabore!

Ja ću prije nego predjem na govor o samom izbornom činu, požaliti najprije ono, što je poštovani g. izvjestitelj sada izjavio, da uime u zakonu nisu sve ustanove točno označene i da se stoga mogu različito tumačiti. To je upravo onaj razlog, radi kojega slavna većina zabacuje i odobrava sve po svojoj volji. Ako je to vaš temelj, to taj temelj mora biti srušen, jer nije pravedan i nimalo moralan. Vi, koji imate sukno i škare u svojim rukama, vi koji ste naredili zakonske osnove za Istru, imali sto sveto pravo i dužnost, da u izbornom zakonu ne bude dvojbe, da se može uporabiti napram jednom i drugom jednakim načinom zakon i pravica bez razlike, da li prija jednoj ili drugoj stranci. Izborni zakon za Istru i druge krajeve (glas sa strane manjine: popravljen) jest onaj dar od Šmerlinga, dar, koji ste dobili u svoje ruke. Taj dar uživate od g. 1868, i od toga dara u tih 33 godina nije se našla u slavnoj većini niti jedna krštena duša, koja bi bila za to, da se taj dar sa slavenskim pakom podieli. Vi ste imali pravo i dužnost odavna već promieniti ovaj zakon. Da je to bila vaša dužnost, dokazati ću u kratko. U pokrajini ima 112 familija velikog posjeda. Ove imaju pravo birati 5 zastupnika. A kolik porez plaćaju ove familije? Jedino dvie obitelji plaćaju izravnih poreza preko 1000 for. Obitelj Lazarini i de Franceschi; i Polesini plaćaju preko 1000 for. ali po prepisu od prijašnje godine. Danas nemože to da stoji, jer su te obitelji razdielile svoj imetak. — Preko 500 for. ali manje od 1000 for. plaćaju samo neke obitelji: Auersperg, Rizzi, Vergottini, manastir u Dajli. Dakle i ove je moguće na prste prebrojiti. Najmanje 76 obitelji velikog posjeda ima, koje ne plaćaju poreza niti 200 for. U istinu ove se ne mogu računati u veliki posjed. Jedna rugoba za izbor velikog posjeda jest ta, što je kod nas moguće, da jedan plaća 30, 40 for. poreza od zemlje, a drugih 60, 70 for. poreza od kuće, koju ima u gradu i od koje ima prihoda. I taj bude računan u velik posjed. Takvih slučajeva ima mnogo, ali ima i takvih, gdje naš seljak plaća 70, 80 for. poreza od kuće i zemlje, pa on nema pravo izbora kano ovi. On mora tražiti još 500 drugova i jedva sa svimi ovimi ima pravo dati jedan indirektan glas. Da to neodgovara pravici i zdravom načelu današnjega javnoga života, mora svaki priznati, u kom je barem malo razbora. Drugo, što se je moralo popraviti jest to, što niste uzeli u obzir, da u našim slavenskim obiteljima po selih stanuju u skupu tri do 4 brata, koji zajedno vode gospodarstvo. Oni po zakonu imaju pravo glasovati u drugom izbornom tjelu. To se doduše negdje čini, ali samo ondje, gdje ide u prilog većini. Obćenito spominjući moram napomenuti, da se u nijednoj občini nije dalo izbornikom onoliko prava i slobode branjenja svojih prava, koliko se to u uredjenoj državi mora dozvoliti. Gospodo moja! ako jedan izbornik mora ići 3 do 4 sata daleko, da dobije izbornu listinu, pa se onda nekoliko dana kara načelnik s kapetanom, hoće li mu dati izbornu listinu ili ne, a kasnije ju (sporazumivši se) nedade vrednom seljaku, može li se reći, da je pučanstvu dana sloboda, da brani svoja prava, da vidi jeli unešen u izbornu listinu samo onaj, koji ima pravo biti unešenim u nju. — Treće je kako vi dobro znate, i obćenito je poznato, da izbornici sa vanjščine moraju ići daleko, da obave svoje prvotne izbore. To je ne samo nepravedno radi daljine, koju moraju prevaliti, nego sam ja osvjedočen, da to nije ni prema izbornom zakonu. Četvrto. U pojedinim mjestima, kao što je meni poznato u Poreču, sloboda je izvanjskih izbornika omedjašena i tim, da svaki, koji nije bio izbornik, ne bude pripušten u dotični grad. A kolikim je neizbornikom bilo dopušteno unići u grad, koji su se budi čim izkazali. Oni su prolazili slobodno. Ja sam sam imao prilike, da na svoje oči vidim jedan slučaj, gdje je seljak na dan izbora došavši pred grad, htio proći u njega, ali ga vrati oružnik rekavši mu, da nema nikakvog posla u gradu, i ako ne posluša, da će ga zatvoriti. Kod takvih prilika, kakve sam te godine dana 26. aprila izkusio, ne može se govoriti o posvemašnjoj, a niti o približnoj slobodi pučanstva ove pokrajine prigodom izbora. Proti tako obavljenim izborom moramo svečano prosvjedovati, i ako nisam u stanju, da danas navedem pojedine čine nezakonitosti i nepravednosti, budi mi dozvoljeno spomenuti, da je to već u javnih pritužbah na carevinskom vieću. Za dokazati rugobu prvotnih izbora, dosta je, da spomenem, da je u Poreču odmah poslije izbornog čina sastavljen zapisnik, da su protivnici imali većinu barem od 50 glasova. C. k. oblast našla je nakon dugog iztraživanja većinu od 3 glasa; a u Oprtlju od 2½ glasa. To je novost, da se i pol glasa može dati. Ali kad se uzme u obzir, da dotični kotarski povjerenici ustanavljaju identičnost ili ličnu istinitost pojedinih izbornika i kad se uzme u obzir, da je toli u Poreču koli i drugudu glasovalo ljudi, koji nisu imali pravo glasa, da je glasovalo ljudih maloljetnih, da je glasovao sin za oca, živi za mrtvoga, da su glasovali oni, koji nemaju zemlje, nemaju nikakve privrede, kad se uzme u obzir, da su glasovi sa slovinske i hrvatske strane bili frivolno odbijeni, onda je ne samo vrlo vjerojatno, nego se i u napred može kazati, da su izbori obavljeni na štetu slovinskog i hrvatskog naroda. Čemu se ima to pripisati? Po mojem sudu tomu, što vlada uviek dosada sladko postupa prema vama, i što je popustljiva, što nije vršila zakona u onom smislu i smjeru, kako ja držim, da ga je morala vršiti. — Provedenje izbornog čina jest posao državne vlasti. Zakon ustanovljuje, da jedan komisar c. kr. oblasti započinja s občinskom upravom dotično izborno povjerenstvo, ali zakon kaže, da državni povjerenik vodi izbor, on kaže, da je njemu povjereno vodjenje izbornog čina. Komisar ima ondje, da gleda, da se vrši zakom za jedne i druge, i čim se osvjedoči, da je jedan ili drugi prikraćen u svojim pravima, ima gledati, da popravi i stane na put tome. Da su povjerenici tako postupali prigodomizbora u Poreču, njihova bi sveta dužnost bila obustaviti prvotne izbore u Poreču, Vrsaru, Oprtlju, Vižinadi itd., pa onda kasnije preuzeti izbor, kad bi se stanoviti ljudi opametili, da se tim načinom neće dalje raditi. Ja ću priznati, da može biti dvojbe, hoće li se jednom ili drugom dati pravo glasa, ali tih slučajeva nesmije biti 100, 50, To su sasvim iznimni slučajevi. Gdje se čitava hrpa naroda, koji se trudi, da izvrši svoja državljanska prava, odbacuje, a druge se kojekakve hrpe privadjaju na izbor, tamo se ne može govoriti o slobodi izbora, i da su zastupnici izabrani slobodnom voljom naroda. Ja bih predaleko zašao, visoki sabore, kad bih nabrajao ave one, — kojih imena imadem popisana — za koje se sumnja, da su glasovali u svoje ime. Kad bi se u Poreču točno i temeljito iztraživalo, koji su dali glas, a koji nisu, onda biste vidili, koliko ih ima, koji nebi smjeli bili glasovati, a glasovali su. U Poreču se je moglo glasovati u II. izb. tjelu, koji je plaćao 3 for. i nekoliko drž. poreza; tu je glasovao jedan za drugoga, tu je glasovao onaj, koji na vanjščini ne bi smio glasovati. Mi ovakav postupak dajemo na dušu svim onim, koji tim načinom kvare narod. — Dočim se je tako radilo u prilog talijanske većine, dati ću vam samo 2 dokaza, za kakve su malenkosti odbijali naše ljude od izbora. Neki Rakovac Ivan, komu je očinstvo bilo krivo napisano, nije bio pripušten glasovanju, premda ga je izborno povjerenstvo dobro poznalo, nego je morao svoju osobnu identičnost s jednim dokazom, odpustom od vojničtva potvrditi. To nije jedini slučaj, već ih ima vrlo mnogo. Jedan starac nije bio pripušten k glasovanju, jer je prije 30 godina bio kažnjen. Vi ste, gospodo od većine, gotovo svi juristi, koji ste učili zakon i pravo, pa vama prepuštam, da o tom sudite. U Vrsaru došla su 3 brata, koji imaju svoj imetak u skupu, za čudo jošte nerazdieljen, da glasuju. Poreza plaćaju 40 for. Tim ljudem nije se dalo glasovati, jer im se je reklo: vi svaki za sebe ne plaćate toliko i toliko poreza, koj se hoće, da dođete u II. izb. tjelo. Takvih je slučajeva bilo u Vrsaru najmanje 30, koji su nepravedno bili odbijeni od glasovanja. Malo prije nego se vršio izbor u Vrsaru, reklo se je narodu, neka donese na izbor svoje porezne knjižice jer se povjerenstvo hoće osvjedočiti, dali pojedini plaća dovoljno poreza, i prema tomu, da mu se dozvoli glasovati. Čitava družba naroda, moje biti 25 do 30 došlo je s takim knjižicama, da dokaže, da plaća onu svotu poreza, koja je propisana za II. izb. tjelo, ali uzalud. — Još ću spomenuti samo to, da su seljački izbornici od Poreča i ono vanjski od Višnjana i Vrsara pitali, neka im se dozvoli prvotne izbore obaviti izvan sjedišta občinskog poglavarstva ondje, gdje im ne bude daleko ići, gdje ne budu postavljeni u položaj, da dodju s gradjanima u nepriliku prigodom izbora, gdje ne budu napastovani od onih, kojim su dužni. Ma da to pitanje ne utiče ništa na izbor, nije im se toga dozvolilo nigdje u ovom kotaru, premda su svi razlozi bili zato. Ja svršujem svoj kratak govor s opazkom, da mi izbor za ove vanjske občine, ovo protuzakonito, nepošteno i nemoralno postupanje nikako ne možemo odobriti, i da zahtjevamo od svih onih, koji pri tom imaju riječ i odluku, da ta sramota već jednom prestane, jer je narod takve igre sit, pošto ju je i pred više godina vidio. Mi prosvjedujemo proti takvom načinu obavljanja izbora. Mi ćemo, ako Bog da zdravlje, a zgoda će sigurno doći, još jedanput zametnuti tu borbu kod izbora, da narod dade izljeva svojim mislima i slobodnoj volji.

Ja vam u ime toga naroda izjavljujem, ako se prvotni izbori budu još jedanput onako vršili, kako su se vršili g. 1891, i 1895, da oni zapisnici od komisije neće doći u ruke cesarskom komisaru (Manjina odobrava govorniku: živio!) Većina ovjerovljuje izbor rečene dvojice.

Zast. Polesini izvješćuje u ime istoga odbora o izboru zastupnika pol. kotara Pula sa predlogom, da se ih odobri.

Za tim ustaje zast. Spinčić koji reče: Visoki sabore! Glede ovih izbora dati ću samo kratku izjavu, ali prije nego to učinim, dozvolite mi, da stavim nekoliko opazaka i samoj stvari nekoliko riečí. Glede ovjerovljenja izbora pojedinih zastupnika imam opaziti, da se nije držao §. 3 saborskog pravilnika, koji kaže, da se ima odmah preći na ovjerovljenje, čim dodje zastupnik u prvo saborsko zasjedanje, dočim smo mi dobili izvješće jedva osmog dana, odkako je zasjedanje otvoreno bilo. Opažam nadalje, da je i §. 28. saborskog pravilnika bio u ovom slučaju povriedjen. Taj paragraf kaže, da ima odbor za ovjerovljenje proučiti stvar, sastaviti izvješće, to izvješće napisati i dati podpisati po predsjedniku i tajniku, i izručiti ga saborskom predsjedniku, da ga može razdieliti medju zastupnike. Mi takvog izvješća nismo dobili. Ili je pogriešio predsjednik, da nam ga nije razdielio, ili ga verifikacijski odbor nije sastavio. — Prelazeći k samoj stvari istaknuti ću samo ovo: Već 10 godina i više dogadjaju se kod izbora u Istri, osobito u zapadnoj, stvari nečuvene u civilnom svietu. To kažu izbori g 1885 za carevinsko vieće, god. 1891. za isto, g. 1889 sa zemaljski sabor i izbori prošle godine u aprilu. God. 1891. obavljali su se ti izbori dvaputa: u marču i oktobru. Mjeseca marča postupalo se je i kod izbora zastupnika, dakle za izbornicima tako — samo da jedan primjer navedem, da su oni, koji su u jutro bili pripoznani za glasovanje, poslije podne nisu smjeli glasovati, jer ih gospoda nisu htjela više, da izidje njihov. — Onaj gospodin u žutej kući u Trstu naložio Vam je, da nesmijete nezakonito postupati kod izbora zastupnika. Vi ste mu obećali, i od onog vremena nije se nigdje dogodilo nezakonitosti. Ali zato su Vam ostale slobodne ruke kod prvotnih izbora. Inače se ne bi moglo razumjeti, kako se onako postupa, kaošto se je postupalo u raznih občinah ovoga kotara pred samim povjerenicima, koji nisu našli ni rieči, da to zabrane, premda su po zakonu pozvani, da paze na red i na vršenje zakona. Samomu izboru u Puljskom kotaru ima prigovora, premda ih nema takovih kao onom u Porečkom. Ja ću te prigovore samo na 3 točke svesti. 1) Nisu bile uredjene izborne listine, kako bi morale biti uredjene. I to na prvom mjestu nisu bile uredjene one u občini Puljskoj. Tuj je bilo tako velikih nereda, da se ne bi ni reklamacijom bilo moglo pomoći. To je bio uzrok, da se je naša stranka odrekla sudjelovanja kod izbora. 2) Mjesto izborne, za koje je spomenuo i moj drug zast. dr. Laginja. Mismo odsudjeni, gospodo, izbornim redom od g. 1863. za občine, da su naša hrv. i slov. sela združena s vašimi talij. gradovima i da naši seljaci moraju doći na izbor k vama Talijanima, kamo im je daleko ići, gdje su izloženi raznim napastima, izvrgnuti svakojakim grožnjama i pogibeljima. Radi toga se je bilo već učinilo molbo, da bi se izbori za Puljsku občinu obavljali na 3. mjesta, i to u Alturi, Puli i Medulinu, tako da bi svi birači imali laglji i slobodniji prihod k izborima. Ali molba bi odbita. — Nadalje bi bila treća točka glede načina agitacija. Agitirati je dozvoljeno, ali poštenim sredstvima, n. pr. sazvati narod oko sebe, razjasniti mu stvar i poučiti ga, ali agitirati grožnjama i novcima, nije dozvoljeno. Takve agitacije kazni zakon ali oblasti ne paze ni malo na to. U Kanfanaru, Sanvičenti, Rovinju i Vodnjanu ima mnogo zadužnoga našeg naroda. Kad se obavljaju izbori — već i prije, a osobito na dan izbora — hodočaste vjerovnici svojim dužnikom, nagovaraju ih, groze im se i prieteć, i čine pritisak na njih, da glasuju za njihovog kandidata. Ako su ljudi, gospodo moja, dužni, mora ih se pomilovati, a ne uzimati im slobodu i činiti ih još većimi dušević robovima, nego i jesu. Još je gore, gdje se novcem radi, gdje se podkupljuje siromašan narod. Bilo je javno u novinama oglašeno više ovakvih slučajeva, ali oblasti nisu htjele uzeti toga u obzir. Znade se, gdje se je jednom biraču nudjalo od jedne osobe 500 for. za jedan glas. On bi znao kazati dotičnu osobu i svjedoke. — Visoki sabore! Žalostno je, da ima ljudi, koji prodavaju svoju slobodu, svoj glas i osvedočenje za novce, za komad mesa, za litru vina, za zdjelu leće, ali je još žalostnije, da se nalazi ljudih, koji takvim siromahom, koji nisu izobraženi, a oni se smatraju izobraženimi, davaju novac i tako moralno griešo. Ja sam čitao u raznim spisima od g. 1885. kakvih se je nezakonitosti i nenredosti dogodilo prigodom izbora u Vodjanu, znam kakvih se je dogodilo god. 1889 i god. 1895. a eto vam primjera ljetos u Filipanu, kako je bilo u redu, kad ljudi nisu bili napastovani od svojih protivnika, kad nije bilo moguće groziti se vjerovnikom, podkupljivati ljude itd. Neka, gospodo, gradjani glasuju u gradu, a seljaci na selu, pak će se onda odgovarati samoj stvari, onda će se moći

mirno i redovito obavljati izbori i viditi prava čista volja puka. — Glede izbora u Puli izjavljujem u ime svoje i svojih drugova, da ćemo glasovati proti tomu izboru. (Manjina: Živio!) Izbor zastupnika.

Doblanovicha i Cleve ovjerovljuje sama većina.

U ime istoga odbora izvješćuje zast. Glezer o izboru za izvanjske obćine političkoga kotara Volosko sa predlogom, da se taj izbor ne ovjerovi.

Prvi dobi rieč zastupnik vlade Fabiani, koji pobija izvješće odborovo, te govori za ovjerovljenje.

Zatim reče zastupnik Jenko:

Viseka zbornica!

Za deželnozborske volitve v političnem okraju Volovskem zanima se večina tega zbora že mnogo let. Ker nimajo Italijani tam ni najmanjše zaslombe, hoče se narod dražiti s tem, da italijanska večina deželnega zbora samovoljno in brez najmanjšega povoda razveljavlja volitve tega okraja.

Tako se je dogodilo, ko je bil l. 1883. *enoglasno* izvoljen bivši kanonik *Šterk*, sedanji škof na Krku.

Tako tudi leta 1889. ko sva bila prijatelj moj *Mandić* in jaz *enoglasno* voljena v deželni zbor. Ta enoglasnost pokazala se je takrat že pri volitvi volilnih mož v *eseh* občinah, *vsi* volilni možje udeležili so se volitve poslancev in *vsi* so oddali svoje glase za naju.

Ali italijanska večina deželnega zbora potrdila je takrat samo mojo izvolitev ter ovrgla ono poslanca *Mandića*. Na to sem se tudi jaz odpovedal poslanstvu.

Pri dopolnilni volitvi poskušali so Italijani onemogočiti vsaj enoglasnost volitev, kar pa se jim ni posrečilo. V to svrho *najeli* so znanega Frančeško Marotti-ja, ki je mešal pri prvotni volitvi v Podgradu, a brez vspeha.

Prišla sva zopet *enoglasno* voljena v deželni zbor, in italijanska večina si vendar ni več upala razveljaviti najine izvolitve. A tudi potrditi je ni marala. Za to sva bila celih 5 let v deželnem zboru, ne da bi bila verifikovana.

Pri zadnji volitvi imeli so Italijani dosti več poguma, ker jih je podpirala c. k. primorska vlada. In ne samo, da jih je podpirala, *ona je vodila vso agitacijo proti narodni stranki!*

Zato je potrebno, da pred vsem dokažem, kako se je postopalo pred volitvijo volilnih mož v Podgradu.

Upraviteljstvo obćine, imenovano vsled razpusta občinskega zastopstva po c. kr. namestništvu, v sporazumljenju z deželnim odborom, ni dopustilo, da bi se prepisale volilne liste. Jaz sam sem to zahteval v občinski pisarni, a predsednik upravnega odbora odbil je to zahtevo s tem, da mu je tako ukazano od *c. k. okrajnega glavarja*!

Pritožili smo se o tem in c. k. okrajno glavarstvo je bilo tako prisiljeno, dovoliti nam prepis.

Ali kako? Morali smo iti pripisovat iz Podgrada na *Volosko*.

Iz tega prepisa razvideli smo, da je 52 volilcev izpušenih in se za to z nova pritožili, zahtevaje, da se vpišejo tudi ti volilci. C. k. okrajno glavarstvo pa je zavrnilo to našo pritožbo z odlokom od dne 20. aprila 1895. št. 5332, ker da nimamo pravice reklamovati in se sploh ne smejo popravljati liste.

Nasproti temu pa jih je c. k. okrajno glavarstvo samo popravljalo s tem, da je med drugim vanje vpisovalo vse c. k. uralnike, ki so prišli v Podgrad po zadnji občinski volitvi.

Ali, prosim vas gospôda, imajo-li c. k. uradniki kake veče pravice, kakor davkoplačevalci?

Volitev volilnih mož vršila se je v Podgradu pravilno, kajti c. k. komisar trudil se je biti ne pristranski, kar prav rad povdarjam.

Da se je volitev pretrgala opoludne, je resnica. Ali to je bil sklep komisije. In kdo je bil v komisiji? Oni isti upravitelji občine, katere je imenovalo c. k. namestništvo v sporazumljenju z deželnim odborom *na predlog Frančeško Marotti-ja*, ki se zdaj pritožuje! Sicer pa je ničnost pritožbe v tem obziru očividna, ako se pomisli, da se je pretrgala volitev za *obe* stranki in ne samo za eno!

Drugič se je pretrgala volitev kasno zvečer za prav kratek čas, ker je moral c. k. komisar oditi iz volilne sobe. In tukaj trdi Frančeško Marotti in za njim deželni odbor in odbor za verifikacije, da je c. k. komisar takoj po povratku sklenil volitev.

To ni res, ker se je volitev sklenila dosti kašnje, kakor dokažem.

Vrnivši se c. k. komisar odredil je, naj oni, ki še niso volili, stopijo na eno stran. *Bili so to večinom pristaši Marottijeve stranke*, kar je dokaz, da so šarenjaki dobro porabili kratko pretrganje in iz bližnjih gostiln pripeljali še vse one, ki so bili v njihovih rokah. Med temi bil je tudi c. kr. davkar Borri.

Ko so še vsi ti volili, vprašal je komisar, da-li je še kdo navzoč, kateri ni volil. In ker se ni nobeden oglasil, rekel je prav glasno: „Herr Steuereinnehmer, Sie wollen ja auch wählen“. (Gosp. davkar, vi hočete tudi voliti.) A davkarja ni bilo več v sobi.

A volitev se še ni sklenila. Kajti jaz sem na to zahteval, *naj se v zapisnik zapiše*, kako bi volili oni, ki niso bili vpisani v volilno listo niti vsled reklamacije.

C. kr. komisar je na to konstatoval, da bi bilo od 26 navzočih takih volilcev 25 volilo z narodno in samo jeden s šarenjaško listo.

To se je vse zapisalo, a še ni bila volitev končana. Kajti zahteval sem, da se dopuste k glasovanju tudi one zadruge soposestnikov, katere so pravilno konstituirane. Vsled te zahteve nastala je celô prepirka med menoj in c. k. komisarjem, kateri je izjavil, da mu je od okrajnega glavarja posebno naloženo, da zadrug ne sme pustiti glasovati.

Glede zadrug treba je konstatovati, da je vlada, odnosno od nje podprtana šarenjaška stranka z gotovostjo računala, da jih pridobi za-se, a smo jim spodbili to nakano. Zato zadruge niso smele voliti. To, kar sem jaz trdil v dan volitve, a je c. kr. komisar zanikal, potrdilo je poznje c. k. namestništvo (odlok c. k. okr. glavarstva od dne 25. junija 1895 štev. 4965). *priposnavši vse po narodni stranki konstituirane zadruge za pravilno konstituirane. Nasprotno pa ni potrdilo konstituiranj, pri katerih so sodelovali šarenjaki!*

In sedaj hoče deželni odbor dokazati iz protesta Frančeško Marottija, da so šarenjaki zahtevali, naj bi se zadruge dopustile k volitvi.

Še le po končani prepirki je c. k. komisar *ponovno* vprašal, je-li še kdo navzoč, kateri ni volil. In ker se nobeden ni oglasil, sklenila se je volitev.

Pozneje prišel je Frančeško Marotti in naznanil komisarju, da ima še volilcev za seboj. A bilo je prekasno.

Sicer pa *ni bilo res, ni bilo mogoče*, da bi jih imel. Dokažem nepobitno, da je bil to prosti *„šcindel“*. Frančeško Marotti navaja v svojem protestu jedenkrat 17, drugikrat 30 volilcev. Poglejmo, kje so bili ti.

V volilno listo je bilo vpisanih volilcev	386
Od teh jih je volilo	286
torej jih je izostalo	100

Med temi 100 vpisanih volilcev bilo je, kar lahko z imeni dokažem:

1. mrtvih	21
2. soposestnikov, ki niso soglašali in torej tudi voliti niso mogli . . .	8
3. nedoleten	1
4. slaboumen	1
5. jeden, kateremu je bilo prodano posestvo	1
6. zaradi tatvine kaznovan	1
7. napačno vpisanih	3
8. odsotnih (na Češkem, v Trstu in spodnji Istri)	4
9. izven obćine bivajočih	3
10. po obč. upravitelju Pircu v Račicah z vinom pridobljenih, kateri so na dan volitve prišli sicer v Podgrad, a zopet odšli in niso še predpoludne, ne da bi bili glasovali	4
11. Na nasprotni strani so mešetarji kar divjali in podkupavali. Frančeško Marotti imel je celo gardo teh mešetarjev, ki so zaseli vse bližnje gostilne. Tam se je pilo in jelo brezplačno. Za posamezne glase dajali so po 5 in 10 gld. Mnogim narodnim volilcem plačalo se je samo zato, da so odšli in niso glasovali. Videlo se je, da je bil Frančeško Marotti v dobri šoli za šaranje. Imel je tudi več vozov in kočij na razpolaganje. Takih razgovorjenih in pa tudi zastrašenih, ker so bili dolžni šarenjakom in vsled tega večinoma niti v Podgrad niso prišli, bilo je 15 narodnih in 4 dvomljivih	19
12. zadrug, od katerih jih spada 6 v veliko posestvo, 11 ni bilo konstituiranih in 8 konstitniranih . .	25
13. c. k. uradnikov, c. k. notar in c. k. poštar	9
Od prvih 2 premeščena, 1 brez volilne pravice, ostali nevtralni, izvzemši 2, ki bi bila v skrajni potrebi glasovala za šarenjake.	
Vkupno	100

Odkod bi bil torej Frančeško Marotti kasno zvečer vzel onih 30 volilcev? Niti 17 jih ni mogel imeti, ker je že prej do skrajnosti uporabil svoja sredstva. K večemu je mogel računati na ona 2 navedena pod št. 13.

O razmerju glasov navajam sledeče:

Deželni odbor računa 147 narodnih in 122 šarenjaških, torej večino 25 glasov pri 269 volilcih, molči pa o onih šarenjaških, proti katerim se je opravičeno protestovalo.

V resnici se je volitve udeležilo 286 prvotnih v listo vpisanih volilcev, od katerih je glasovalo za narodno stranko 162 a za šarenjaško 124. Prva je imela torej 38 glasov večine.

Vrhu tega došlo je 26 volilcev, katere je c. kr. okr. glavarstvo izpustilo iz volilne liste, dasi jih je *reklamovalo*. Ti so glasovali na zapisnik in sicer 25 za narodno in jeden sam za šarenjaško listo.

Ako se vračuna teh 26 glasov, dobila je torej narodna stranka 187, nasprotna 125 in je torej bilo 62 narodnih glasov večine.

Ali volilna komisija bila je skrajno nasprotna narodni stranki in je samovoljno, brez razlogov, zavrgla 16 narodnih glasov, ne pa šarenjaških, proti katerim se je utemeljeno protestovalo. Ako se vzame v poštev tudi to, imela je narodna stranka 187 in nasprotna 101 glas in je znašala večina narodne stranke 86, oziroma, dočtevši 8 zadrug, katere c. k. komisar ni dopustil k glasovanju, 94 glasov.

Proti volitvi volilnih mož uložil je Frančeško Marotti pritožbo, katera je mrgolela napadov na c. k. vladnega komisarja tako, da bi bil zapal kazenskemu zakonu ali pa kakemu policijskemu paragrafu cesarske naredbe iz leta 1854. Ali c. k. okrajno glavarstvo, odbivše pritožbo, vrnilo mu jo je v *originalu* in tako rešilo svojega *ljubljenca* vsake nezgode!

Prosto zavijanje je, ako trdi deželni odbor in za njim tudi odbor za verifikacije, da pri volitvi poslancev jaz ne bi imel večine, ako se od bije 14 Podgrajskih glasov.

Dokazal sem, da se jih odbijati ne more in ne sme.

Ako pa se tudi to poskusi, bilo bi odbiti 13 in ne 14 glasov. Čudim se deželnemu in posebnemu odboru, ki sta vendar tako natančno pregledavala ves volilni akt, da nista hotela zapaziti, da sem bil tudi jaz volilni mož in da nisem sam za-se glasoval.

Od 80 volilnih mož udeležilo se je volitve 66. Zame je bilo oddanih 52 glasov. Odbivši od teh prej omenjenih 13, ostane jih še vedno 39, *torej 6 nad polovico glasujočih*.

Vse, kar sem navel, velja še toliko bolj za posl. *Mandića*, ki je bil izvoljen jednoglasno.

Na vse najnesramnejše napade, posebno pa na one, ki so se dotikali mojega *osebnega poštenja*, ne bodem tu odgovarjal. Ali gledé svojega poštenja sem tudi jaz občutljiv in zato izrekam napadalcem in njih pomočnikom iz tega mesta svoje *zaničevanje*, v prvi vrsti onemu sovražniku Hrvatov in Slovencev, katerega je pred kratkim imenoval neki dunajski list „Vicekönig von Italien“ (podkralj Italije) a bi mu jaz dal naslov „vojvoda iredente“!

Zagotovljam ga in prosim g. zastopnika c. k. vlade, naj mu to še posebno sporoči, da tudi pri dopolni volitvi ne bode vspeval s svojimi gnjusnimi spletkami. (Odobravanje na klopah manjšine).

Iza zast. Jenka ustane zast. Mandić koji reče:

Visoki sabore!

Ja ću biti vrlo kratak, pošte vidim, da je poštovana većina vrlo osjetliva, nestrpljiva i nervozna. (Galerija mrmlja, buči i smije se Predsj. ju pozivlje na mir). Moj drug zast. Jenko govorio je obširno o samom činu izbora u onoj obćini, u kojoj bijaše podnešen utok proti izboru, u obćini Podgrad. On je statističkim doknzima dokazao jasno i nepobitno, da ne stoji ono, što navodi izvješće verifik. odbora. Meni sada ne bi preostalo ništa drugo nego da se osvrnem na razloge, koji su potakli agitaciju u našem kotaru proti narodnoj stranci, napose proti drugu Jenku. God. 1893. kake Vam je poznato, gospodo, potrudio se, vaš ljubimac gospodo, „vicekenig“ Rinaldini u Podgrad. On je tamo bio primljen hladno al pristojno, kako se onakvom c. kr. namjestniku dolikuje, bez ikakve slave vike i zvonjenja, bez buke i razsvjete. Ta hladnoća ogorčila je Rinaldinia do skrajnosti. Prvi mu posao bijaše, da se osveti načelniku Jenku. U vama je našao vjernoga druga u pomoći, da izvede svoju osvetu. Prvi čin njegove osvete bijaše nesretna lokva u Obrovom, u kojoj bi se bio morao utopiti najprije onaj, koji je gradnjom rukovodio. Za gradnju te lokve dao je Rinaldini 300 for. vašemu prijatelju i zaštitniku Marottiu mimoišav protuzakonito načelnika Jenka.

U istu svrhu dao je i zemal. odbor 200 for. mimoišav takodjer občinsku oblast. Kad je vidio vaš ljubimac i zaštitnik, da nemože uspjeti proti Jenku, pisao je vama, dotično prijavio zem. odboru, da je obćina u najvećem neredu i da su računi silno pogrešeni. Zemaljski odbor odmah je poslao svoga odaslanika, kojemu je načelnik Jenko morao predati na pregled občinski ured i koji je sam na zapisniku izjavio, da je osim malih netočnostih, našo sve u redu, i to je izjavio dr. Cleva. Dakle iz te strane nije se moglo ništa Jenku. — On je računo za kratko vrieme uredio i bilo je izčekivati od zemal. odbora i c. kr. vlade, da ga dalje neuzmiruju i da i nadalje u miru vodi svoju občinu. Nu koliko je to vremena trajalo, znamo svi dobro. Proti Jenku rovalo se je i inače. Njemu su se suprotstavljali činovnici u istom kotaru. Dosta je spomenuti imena Borri i Miakar. Rovalo se je i proti prijateljem njegovim, napose proti svećenstvu, te se za nekoje svećenike zahtjevalo od političke oblasti, da se odstrane.

Htjelo se je odstraniti sa predsjedničtva gospod. zadruge dekana Rogača, koji je bio nepovoljan vama i vladi, ali se nije uspjelo. Došli su zemaljski izbori. Sve vaše spletke nisu mogle odvratiti naroda, da ne bi glasovao za svoga načelnika Jenka. Sve spletke c. kr. vlade u onom kotaru ne pomogoše ništa. Proti ostalim izborima u ovom kotaru nema s vaše strane prigovora, nego ću ja samo mimogred spomenuti, kako se je biralo u Lovrani, gdje se je izkazao po običaju vaš ljubimac, ona moralna propalica, ravnajući učitelj Grosman.

Kako se je birale u Ičićih, to je obširno obrazloženo u pritužbi na c. kr. vladu i u interpelaciji na ministarstvo. Proti tim izborom nema utoka, ali mi konstatujemo, da nisu izvedeni onako, kako bi morali biti. Gospodo, mi stojimo sada pred gotovim činom, pred nasiljem, koje će se izvesti na meni i na drugu mi Jenku. (glas sa manjine: i na cielom našem narodu), mi proti tom činu nasilja i tiranije ne možemo drugo nego da svečano, najsvečanije prosvjedujemo. Nu znajte konačno, vi gospodo od večine, da mi nebacamo sve krivnju na Vas radi Vaših zločina, jer kad biste Vi znali, da sjedi na stolici c. kr. namjestnika u Trstu, pravi namjestnik Njeg. apostol. Veličanstva, Vi nebiste tako postupali (Manjina: Tako je! Živio!)

Za tim u talijanskom jeziku prosvjeduje zastupnik vlade. Alojzij Fabiani proti zadnjim riečim zastup. Jenka, koji mu, kad je počeo u tal. jeziku govoriti, dovikne: „Zast. sem govoril v slovenskem jeziku“. Poslije zast. vlade ustaje zast. dr. Laginja, psk reče:

Visoki sabore!

Ja imam čast izjaviti, da sâm referent verifik. odbora neće vjerovati onim 4 razlozima, koje je naveo. Drug Jenko pobio je navedene razloge u izvješću verifik. odbora tako, da nema sile niti saborske većine, koja bi mogla onakav matematički dokaz oprovrći, koja bi mogla jednom sjenom potvrditi, da ne bude ovjerovljen izbor zast. Jenka. Jedini razlog, koji ima zakonitost, bio bi onaj, da nije zapisnik odmah poslije glasovanja sastavljen. Pa to samo, da bi bio dovoljan razlog, da ne bude izbor ovjerovljen?! Gospodo moja, sâm je referent u svojem govoru izjavio, da zakon ne nalaže, da to ne stoji, da zapisnik mora biti sastavljen odmah poslije glasovanja. Ja prepuštam svim pravnikom svieta neka sude je li to ozbiljno i vriedno parlamentarnog razpravljanja ili saborskog zasjedanja. Mi dakako ne možemo drugo nego da prosvjedujemo proti takvom postupku. Znati ćemo iz njega u stanovito vrieme izvući sve konsekvencije (Manjina: Živio!) — Iza toga i poslije odgovora izvještitelja Glezera vlad. povjerenika, bi izbor zastupnika Jenka i Mandića uništen. (Zastupniji manjine ostavljaju saborsku dvoranu). Poslije nekoliko časova zatvori predsjednik sjednicu i najavi sliedeću za dan 28. o. m. u 10 sati prije podne.

Prigodom vjenčanja

JAKOMINE KURFLIĆ

i

VINKA ZIDARIĆ

u Pićnu dne 12. veljače godine 1896.

Spjevao Ernest Jelušić.

Da ste zdravo moji mili
Sretni kano božji dan!
I moja se pjesma krili
Ovjenčat vam vjenčan-dan!
Što se vako dan po danak,
Ko da nigdje nema kraj;
Al sve minu kano sanak,
I vaš zlatni svanu raj!

Ljubav tuj vas zamilova,
I uvede u svoj krug,
Zlatni dani, doba nova,

Rumenijah puni sanjâ
Zlatnih kano sunjci mal,
Srieod zlatka milovanja
Sad pripeste splav o žal;
E vam vedro nejno bilo,
Sjajan vama sunca kras,
Pratilo cvijeće milo
Milmirisom vijek vas!

Sa sto nada, uz sto željâ
U svijet vam sada poć,
Sav je divan, pun veselja,
Silan kano božja moć;
Al ga shvatit samo treba,
I u njemu naći put,
Pa će blagodati s neba
I u vaš se sasut skut.

„Živio" vas svedjer prati,
Mladenci mi dobri vi!
Bud'te ljudi i Hrvati,
Vašeg roda tako svi!
Da vas narod bude znao,
Držao vas kano svog;
Sretnicima sve vam dao,
I dobar vam bio Bog!

Franina i Jurina

Fr. Čuješ Jure, reci malo susedu Pepiću, neka namaže sledič kola na kripičine, zač se je desta ovo leto po Halublje naškripal i narempal.

Jur. Će mu benj Ženso i patricij prinest friškega sala ed zgora.

Fr. Ter su trebeda i doma zaklali.

Jur. Namor su, ma te svi tri bolje mazat, ako ne bude mačak blizu.

Fr. A la bi bili mazali i smočili, da njin ni škrokale.

Jur. Ma bi njin se bili brki svetuli!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Veleuč. g pop Ivo Velčić u Beleju poslao nam 10 for., sabranih prigodom pogreba dra. Purana kod veleč. Pera Volarića u Valunu. Darovaše: Eduard Rode 5 for., Ivan Sparožić, Petar Volarić, Dinko Marinculić, Petar Zahija i Ivo Velčić svaki po 1 for. — Velečastni Blaž Dekleva, župnik sakupio u Cerovlju prigodom svog imendana 10 for. 75 nvč. — Njekoji stražari kazione u Kopru sabrali medju sobom 2 kr., L. K. 10 kr., M. K. 4 kr., F. M. 4 kr. Ovih 20 kr. uloženo je u koparsku posujilnicu.

O zdravju veleuč. g. dra A. Starčevića preslo se bio prošloga čedna vrlo žalostan glas. Zdravlje prvaka stranke prava nije dodaše utješljivo, ali za sada krenulo je, kako s radošću čitamo u zagrebečkih listovih, nešto na bolje. Svevišnji očuvao narodu hrvatskomu toga riedkoga muža!

Vjenčali se. Gosp. Josip Volk, poslovodja u trgovini g. Slavoja Jenka, načelnika itd. u Podgradu, vjenčao se dne 10 t. mj. sa dražestnom gdjicom Amalijom Vašel, kćerkom nadučitelja g. Vašela iz Hrušice. Bilo sretno!

Obiteljska nesreća. Vrlo cienjemu obitelj g. Ivana Hribarja, ravnatelja banke „Slavije" i narodnoga zastupnika u Ljubljani stigla je dne 6. t. mj. grdna obiteljska nesreća, što njoj je naime nemila smrt ugrabila obljubljenoga otca, dotično tasta i djeda g. Fräna Hribara. Vječni pokoj vriednomu starcu a njegovim milim naša iskrena sućut!

Carevinsko vieće. Službeni list bečke vlade donosi previšnje pismo, kojim se sazivlje carevinsko vieće za dne 16. t. mj. Jedno od najprvih i najvažnijih pitanja, koje će se razpravljati u carevinskom vieću, biti će vladina osnova o proširenju izbornoga prava i na one razrede pučanstva u državi, koji ga do sada nisu imali.

Izvješće o zasjedanju istarskoga sabora. Današnjim brojem svršavamo izvješćivati o posljednjem zasjedanju istarskoga sabora u prvih sedam sjednica t. j. dokle su pri tom sudjelovali i naši narodni zastupnici. O dalnjih sjednicah neimamo osobita izvješća i tako ćemo se morati odkloniti na izvješće talijanskih listova, osobito na ono glasila saborske većine, poreške „*L' Istria*". Zadnji broj toga listića nije nam stigao, — valjda je zaplienjen, ali u budućem broju donieti ćemo svakako, makar i kratko izvješće o zadnjih sjednicah istarskoga sabora. Po običaju pretiskati ćemo cielo izvješće u posebnu knjižicu;

Poluslužbeni hvalospjevi talijanskoj većini u istarskom saboru. Ovdašnji poluslužbeni list „Triester Zeitung" u broju od prošle subote podkadio je opet jednom mirisavim tamjanom onoj većini u istarskom saboru, koja baca drzovito pod noge državne temeljne zakone, koja mimoilazi poznatu previšnju riešitbu u pitanju razpravnog jezika u saboru, koje nije naša rieči, da odsudi barbarsku navalu na članove manjine istoga sabora u Piranu i koje članovi dapače onu navalu odobravaju.

Čestitajuć za danas na tolikoj sebezataji rečenom poluzbenom koritaru, upozorujemo naše čitatelje na uvodni članak naše vriedne drugarice „Edinosti" u br. 18 od dne 11. t. mj. u kojem se bavi timi poluslužbenimi hvalospjevi, na koje ćemo se vratiti i mi čim nam to prostor lista dopusti.

Trgovačka tvrdka g. Petra Nikolića u Zagrebu imenovala je svojim zastupnikom za Istru g. Franu Perića, koji razprodaje u ime rečene tvrdke slike, šivaće strojeve, ure, jedala, pokućstvo itd. i koga našim rodoljubom ovim preporučamo.

Odkriće spomenika Schilleru u Opatiji. Subotu dne 15. t. mj. će se odkriti u Opatiji pred zgradom „Quarnero" spomenik Friedriku Schilleru, bivšemu glavnomu ravnatelju južne željeznice, začetniku Opatije, kao svjetovnoga lječilista. Izkazati će se zaslužena zahvala mužu, koj je postavio temelj onomu, što je Opatija dan danas; kod toga slavlja biti će stalno i naših ljudi. Pokojni Schiller bio je jedan od riedkih inozemaca, koji su smatrali Opatiju onim, što jest, hrvatskom. On je u raznih prilikah izrično rekao, da je glavni živalj, na koga se ima u Opatiji naslanjati, hrvatski; kod sretanosti odkrića biti će občinski glavar zast. gosp. Dr. Stanger kao i občinski zastupnici. Bit će tu dakako i osobije Sudbana, pače i sam preasni knez Hohenlohe, predsjednik toga družtva.

Krpica. Sad ima krpicu nesamo nagoda ugarsko-hrvatska, nego i pravilnik istarskoga sabora. Krpica u ovom je prazna, al je ipak krpica. Poznato je, da je većina istarskoga sabora, krikom i vikom samo carlatanom i istarskim talijanom prirodjenom, početkom lanjske godine stvorila odluku, kojom je izrično ustanovila, da ima biti u istarskom saboru talijanski jezik jedini razpravni jezik, i da se samo tim jezikom može interpelovati i predlagati. Tu odluku stvorila je dne 14. jenara 1895. kao dodatak k §. 13. saborskog pravilnika.

Možda glavno radi te odluke dao je zemaljski odbor na novo tiskati pravilnik. Na svrsi §. 13. dala je tiskati dva odstavka, sadržavajuća onu ustanovu glede jezika, i dodao u zaporci „saborska odluka 14. jenara 1895".

Prenaglio se jadan! Previšnjom odlukom 14. septembra 1895. izreklo je Njegovo Veličanstvo sud, da ona ustanova nit je valjana nit može stupiti u život.

Šta će slavni zemaljski odbor na to?! Pomogao se je krpicom. Ostržak bieloga papira dao je priliepiti na dnu 19. stranice knjižice saborskoga pravilnika, i to na svrsi §. 13. istoga pravilnika.

Eto, to je ta istarska krpica, možda znamenitija nego li bi se na prvi mah moglo činiti.

Zabava hrvatske čitaonice „Danica" u Lovranu. Sl. odbor dične „Danice" u Lovranu javlja nam, da priredjuje svojim članovom i gostovom zabavu sa pjevanjem, tamburanjem, tombolom i plesom dne 15. t. m. u prostorijah „Vile Francezke". Čisti višak namienjen je družbi sv. Cirila i Metoda.

Zabava hrvatske čitaonice u Kastvu Kako nam od tamo javljaju imati će tamošnja čitaonica u prostorijah „Narodnoga doma" dne 16. t. mj. zabavu sa pjevanjem, deklamacijom, predstavom i plesom.

Nešto o kupovanju glasova. Dne 3. i 7. febrara razpravljale su se pred c. kr. tribunalom u Rovinju dvie razprave, koje su bile odlučene za isti dan, ali nisu mogle obe biti dovršene.

Državno odvjetničtvo tužilo je najprije Karla Martinolicha, urednika lista „*Il Giovine Pensiero*" iz Pule i Tomu Craglicha iz Dubašnice, da su kušali navesti ljude na kupovanje glasova za talijansku stranku prigodom zadnjih izbora fiducijara za istarski sabor, to jest mjeseca aprila 1895, kad se je ono Martinolich klatio po otoku Krku.

Onda je tužilo dva Dobrinjca za zločinstvo prevare, jer da su od Craglicha uzeli 50 for. himbeno, da će tobože kupovati glasove a nisu.

Za Martinolicha i Craglicha zakon noši strogi zatvor od 1 do 6 mjesecih, a za one Dobrinjce tamnicu od 6 mjeseci do 1 godine, dakako kad bi bili spoznani krivimi.

Martinolicheva razprava trajala je od jutra do preko 9 sati na večer. Sudište je spoznalo njega i Craglicha krivimi pokušanog kupovanja glasova za talijansku stranku i osudilo ih na oštri zatvor — čini nam se — od dva tjedna.

Ona dva Dobrinjca bili su riešeni od obtužbe zločinstva prevare.

Zanimivo je, da o toj Martinolichevoj osudi mnče svi talijanski listovi, barem koliko mi znamo, a kad je koji naš osudjen, makar na malo forintih globe, dižu silnu galamu i rade od toga politički kapital.

Kad smo već na tom pogovoru, vriedno je spomenuti dva vrlo zanimiva slučaja, koji su se dogodili baš obzirom na zadnje saborske izbore. A ti jesu:

1. Kad je bila razprava proti načelniku Baške B. Pajaliću, nisu mogli biti zaprisegnuta dva najznamenitija svjedoka, to jest občinske sluge, jer su bili pod iztragom radi tobožnjega krivog izkaza na prvom sudu učinjenoga. Kasnije, pozvani kao obtuženici, bili su posve riešeni obtužbe.

2. Kad je bila gorespomenuta razprava proti Martinolichu, oba svjedoka (ona dva Dobrinjca) opet nisu mogla biti zaprisegnuta, jer su se nahodili pod obtužbom radi zločinstva prevare. Sutra dan sudjeni priznani su nekrivi toga zločinstva. To su svakako dva zanimiva slučaja, koji riedko dolaze.

Martinolicha i Craglicha branio je dr. Zadro, a Dobrinjce Črenčića i Mavrovića branio je dr. Laginja.

Veliki krabuljni ples „Tržaškega Sokola". Po davnom običaju priredjuje i letos naš čili „Sokol" dne 16. t. mj. u redutnoj dvorani kazališta „Politeama Rossetti" veliki krabuljni ples za svoje članove i pozvane goste.

Krabuljni ples našega „Sokola" postao je našemu občinstvu vrlo mila i ugodna mesopustna zabava, te se je uviek do sada odlikovao množtvom odličnih krabulja, živahnošću i veseljem. Neima dvojbe, da će i letošnji krabuljni ples privabiti sve članove i prijatelje dičnoga „Sokola" rečenog dana u krasne prostorije redutne dvorane.

Isto družtvo priredjuje zadnji dan mesopusta dne 18. t. mj. „Malo maskarado" u društvenoj vježbaonici u ulici Farneto.

Za nesretnoga Antuna Šestana iz Draguća doprinose: pop Liberat Slokovič for. 5, pop Anton Nežić for. 2, pop Franjo Halama for. 2, pop Anton Zidarić for. 1, u Pazinu uplatio „putnik" for. 1.

Muška podružnica sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Gosp. Frane Sarson iz sv. Mateja sakupio dne 26. jenara o. g. u veselom družtvu kod Bernasi 3 for. 30 novč.

Zabava ženske podružnice družbe sv. C. i M. u Mihotićih Za kastavskimi, voloskimi i opatijskimi krasoticami nisu htjele nit smjele da zaostanu ni naše vrle Mihotičke, koje složiv se još negdje prošle godine u podružnicu Družbe sv. Cirila i Metoda, iznenadiše nas dne 1. t. m. svojom osnovateljnom zabavom. Mirno možemo uztvrditi, da ovakove veselice nije još bilo u ovom našem kršnom predjelu. A veliki uspjeh moramo pripisat u prvom redu i najviše svakako hrvatskoj tamburici i predstavi. Za naše vrle volosko-rukavačke tamburaše nismo bili zabrinuti, jer njihova vještina dobro nam bijaše poznata, ali za predstavu dvojili smo a da bi se moglo u kakovih petnaest dana sve potrebito liepo i dostojno nabaviti i upriličiti. Ali što nebi požrtvovnost svladala! Dogovoriše se naši rod.-ljubi-čitaoničari i u nekoliko dana, eto ti u čitaličkoj dvorani tako ukusna pozornica, da bi zaista i u našim gradićima posve liepo pristajala, i uz veliku dvoranu zadovoljavala silnoj potrebi, koja se u tom pogledu pokazuje u čitavoj Liburniji, izuzamši Opatiju. — Program zabave bio je biran i raznovrstan, radi česa je i pobrilo iz bliza i daleka toliko občinstva, da u osam sati nebi bila štono rieč, u krasno, zelenilom i slikami Njegov. Veličanstva i naših prvaka D.ra Vitezića, prof. Spinčića, D.ra Antuna Starčevića i dr. urešenim prostorijama, nit igla mjesta našla. Došlo je gostova iz Rieke, Sv. Mateja, Kastva, Klane, i čak iz dalekih Mošćenicah. Da su Matulji, Rukavac, Frančići, Bregi, Veprinac i druga okolična mjesta bila mnogobrojno zastupana, spominjemo samo mimogred. Ali „dijamantno" Volosko moramo ipak iztaknuti. Došlo ih oko četrdeset. Od podružnicah bile su zastupane kastavska po predsjednici gdji Ernesti Jelušić; voloska po tajnici gdjici Zori Stanger, koje dodjoše u pratnji liepe kite članica. Opatija nije ovoga puta bila zastupana, jer slučaj htjede, te je tamošnja „Zora" imala plesnu zabavu.

Zabavu otvori predsjednica podružnice, vrla g. dja Stana Kundić prosloven pozdraviv liepim i jezgrovitim riečima občinstvo i zahvaliv se na mnogobrojnom posjetu; spomene kratko osnutak podružnice, obrazloži svrhu družtva, te iztaknuv liepotu i važnost materinjeg jezika, pozove biranim slovom i upravo ganutljivim poletom svakog Hrvata i Hrvaticu, da nastoji svim žarom duše svoje uciepiti, očuvati i ojačati ljubav do jezika hrvatskoga u srdašcu svoje mile djece, koju bi pogani dušmanin htjeo, da posve iznaredi, ali *„što se ije nikad dogoditi neće, budemo li se uticali sastim sebi, Bogu i pokroviteljem našim, sv. Cirilu i Metodu"*. Burno i dugotrajno povladjivana, predjednica ustupi pozornicu tamburašem, koji su već prvim komadom *„Složno pod hrv. zastavom"* osvojili svačije pogodovanje, te si osiegurail podpuni uspjeh svih ostalih udaranja, koja zaista zaslužiše pohvalu podanu živahnim pleskanjem.

Deklamacija prigodne pjesme pobudila je sveobću pažnju. Umiljata djevojčica Katica Franki krasnoslovila je ovu najnoviju i svakako jednu od najljepših „E . . . ih" alegoričnih pjesama svojim jasnim, nježnim ali ipak dosta jakim glasićem liepo i bez prikora, točno i dobrim izgovorom. Trounta primala je čestitke sa svih strana.

Pjevački zbor odpjeva krasnu *„Bratinski si ruke dajmo"* tako majstorski, da se je uz sveobći zahtjev morala opetovati. Koračnica *„Družbe"* odpjevana mjesto najavljene *„Morje adrijansko"* takodjer je dobro uspjela. Čulo se „živio Emin", „živio Brajša" (pjesnik i skladatelj).

Vrhunac zabave postigla je ipak šaloigra *„Jedan se mora ženiti"*. Bila je tako vješto prikazivana, da će diletantima dugo ter dugo služiti na čast i diku. Komad je najzgodniji a uloge nisu mogle, da budu sretnije namienjene. Zdrav humor i posve razumljivo i prirodno predstavljanje, gdjegdje prepletemo domaćim narečjem, pobudjivalo je neprestani smieh. Ta, tko da ne prasne slušajući onog benavog „filozofa" Petra, ženskog plašivicu, koji se ženitbe više boji nego djavla; inkavog Nikola, koji ote svomu bratu dražestnu Ljubicu, dragu pripalu mu „kobnom" srećom uslied nagovaranja zabrinute tetke gazdarice, da se „jedan mora ženiti". Naši diletanti u osobama gdjicah Ide Šepić i Marije Dubrović, te gg. Gržetića i Hajdingera mogu zaista bit zadovoljni i ponosni s postignutog uspjeha i neka njim burno povladjivanje bude slabim znakom zahvalnosti na velikom užitku, što nam ga pružiše pomoću izvrstnog reditelja gdjice Zahija!

Veoma ugodno iznenadio nas predsjednik mihotičke čitaonice deklamacijom velebne Preradove „Rodu o jeziku". Deklamator je znao vjerno i vješto tumačiti pjesnika. Nekoja je mjesta tako živo predočio, da si ostao duboko dirnut. Rieči odnoseće se na jezik, kojim da se Stvorcu moliš, osobito naglašene, i nehotice podsjetiše svakog pomnog slušatelja na bezdušno nastojanje nekih zlih pastira, da u velikom dielu naša hrvatske Istre iztrebe jezik u božjem hramu a putem protunarodne škole pospješuju raznarodjenje našeg puka. Tombola bila je jako zabavna. Bilo je toliko darova, kako nismo do sada kod ovakovih prigodah vidili. Erasotice mihotičke podružnice htjele su upravo, da nadkrile svoje premice. Naše preparandkinje u Gorici sjetiše se takodjer liepimi darovi, da time i one doprinesu što boljem uspjehu veselice.

Iza tombole nasta odmor, za kojega se jaki spol podade većinom u gostioničke prostorije, da iza okriepe duše okriepi i tjelo, što su gg. gostioničari točnom poslužbom, izvrstim jelom i najboljom kapljicom uz primjerenu cienu na obće zadovoljstvo priskrbili. Slabi — pardon — krasni spol, te u obće naša kićena mladež zahvati se u kolo, pa pleši sve u šestnaest do biele zore! Vrlo milo bijaše gledati kako se vragoljanke kreću sa vražikimi mladići, koji se upravo natjecali, da što bolje pozabave milovidne Hrvatice. Evala njim!

Dok se u gornjih prostorijah živo plesalo iz dolnjih dopirahu sladki zvukovi hrvatske pjesme, koji zamukše tek u jutro, kad su zvona sa oko-

lišnih zvonika pozivala pobožnike u hram božji.

Ovako prodje ova zabava, koje će se zaista svaki posjetnik najugodnije sjećati dugo vremena. Bila je to prva zabava te vrsti u našem kraju, te će bit uviek na diku i ponos onim vrlim kćeram naših kršnih brda, koje složno sa nadobudnom učećom mladeži iz Kastavštine i Voloskoga doprinješe već do sada puno ojačanju narodne sviesti onog kremen puka, koji se lje nikada neće dati zavesti ni po očitih tudjin protivnicih nit od potsjnih domaćih slabića. —

Iz Opatije pišu nam 11. febrara 1896. **Naša Opatija postala je u posliednji desetak** godina iz neznatnoga sela čitav, krasan gradić. U nju dolazi ljudi sa svih strana, i jako otmenih, visokih.

I težnja za zaslužbom dovukla je ovamo mnoge, trgovce, obrtnike, osobito i radnike, a to tim više, što neke oblasti daju lakše slobodu vršenja obrta inorodnikom, naseljenikom, bilo od kud, nego li domaćim, nego li onim, koji govore hrvatski jezik, koj bi reći, da je jako zazoran nekim predstavnikom oblasti. Medju ostalim naselilo se ovamo i Talijana, bilo iz Italije, bilo iz pokrajina medjašnih na Italiju. Najviše je radnika privuklo „kranjsko gradjevno družtvo“, (krainische Baugesellschaft). Skoro svi graditelji uzimali su najradje naše domaće radnike, najviše iz Kastavščine, al kranjsko kao da zazire od njih. Ovomu su draži Talijani, Furlani, sve, što vam drago, samo da nisu Hrvati, da nisu Slaveni.

Oni razni Talijani došli su amo siromašni, često skoro nagi i gladni. A odkad su došli, rekao mi je ovih dana jedan čovjek, ne samo da su uzeli zaslužbe domaćim, nego uneseli su kletava i drugoga zla. I zbilja, kakvih se sad kletava i mrzkih rieči čuje, nebijaše jih nikad ovud. Al nesamo to. Čim su se poneklo pokrpali, najeli i obukli, oni mnogi su već objestni, već bi htjeli iztjerati ukućane, već bi htjeli biti gospodari u ovih krajevih. Često su upravo bezobrazni, ne svi, nego liepi broj njih. Za našim ljudim viču koješta, izazivajuć jih. Dreče se pjesmom, po kojoj bi se moralo ovuda samo talijanski govorit; ovih dana čulo se je na parobrodu i kod njega uzklika na Baratieria, Galiana, itd. To da su klicali neki, vračajući se sa zabave „Legine“ u Lovranu. Bogu budi hvala osim konsula talijanske stranke u Lovranu i nekih starijih zagriženika, malo bijaše naših kod ove zabave. Samo jedan mladić, i to stari mladić iz Lovrana da bijaše kod one zabave. I mnoge Lovranske djevojke su se suzdržale — i liepo su učinile, čast njim! Glavni kontingent dali su oni, koji su u ove strane došli kruha iskati. Slobodna njim zabava i u ovih stranah, dok se ovud trbuhom za kruhom nalaze. Al sve u svojih medjnh. Njihova izazivanja mogla bi dovesti do neugodnih posliedica. Mi upozorujemo na to c. kr. političku oblast. Neko doba bila je zabranila i našoj djeci hrvatske pjesme, jer da tobož pjevanjem buni gostove mirne i želeće mir. Kad se vidi i čuje, kako se talijanski dreči i viče, i kad se proti svemu tomu ništa nepoduzimlje, onda se mora misliti, da je onoj oblasti samo hrvatska pjesma nemila i neugodna. Sduha što vlada od nekoliko godina u Trstu, i koju bi htjeo ovuda podmuklo širiti njeki gospodin, vjeran sluga svoga neposrednoga gospodara, već ima svojih plodova. Moglo bi biti i uzturka! Nek to zna on i njegov gospodar u Trstu. Hrvati su jako i preveć, i često na svoju škodu uztrpljivi. Al ako vide, da se svuda i u svem pogoduje Talijanom, i svuda i u svem, makar i podmuklo, proti Hrvatom radi, ako smjedu Talijani ili Talijanaši činiti i u ovih stranah sve što jih je volja, a Hrvatom se i najnedužnije zabranjuje, ili se jih za najmanje kažnjiva, ako se pusti na slobodu Talijanom, da bezkažnjeno vredjaju Hrvate i njihove svetinje, onda bi i ovim mogla krv uzavrieti!

Javna zahvala.

Prisodom mog izbora načelnikom občine Kastav stiglo mi je od prijatelja i znanaca s mnogih strana brzojavnih i pismenih čestitaka, a pošto mi nije moguće zahvaliti se svakomu posebice, činim to ovim putem zadajuć ujedno svima poštenu rieč, da ću svima silama uz pomoć božju nastojati, da opravdam pouzdanje rodoljubnog našeg zastupstva i povjerenje svih čestitih občinara, prijatelja i znanaca.

U Kastvu, dne 10. jenara 1896.

Kažimir Jelušić
občinski načelnik.

Listnica uredničtva.

Prč. g. Dr. A. O. u K. Izostalo pometnjom; izvolite poslati pravila, pak ćete doznati za cienu. Živili!

Gosp. R. K. J. Drugi put. Zdravo!

Gosp. E. J. u H. Isto!

Gosp. I. S. u P. Takodjer.

Gosp. dopisnikom iz Paljišćine, Sv. Mateja Boljuna, Rieke, Lovrana itd. drugi put.

Gosp. N. N. Inomost pregledati ćemo i javiti Vam se. Živili!

Broj 57

Razpis natječaja

na mjesto občinskoga liečnika o Dobrinju na otoku Krku sa godišnjom plaćom od 800 for., koje će isti primati u anticipatnim mjesečnim obrocima kod podpisanoga.

Liečnik, imati će takodjer držati i svoj farmaceutički ornar. Molitelji usposobljeni u sveukupnom liečničtvu i vješti hrvatskomu jeziku, imadu podnieti svoje molbe najdalje do konca febrara t. g.

Glavarstvo občine

Dobrinj, dne 23. jenara 1896.

Glavar:
Barbalić s. r.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

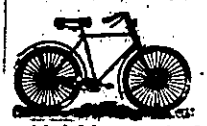

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, predavaju se sada po 110 i 120*) for. komad ked dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ
skladište bicikla
Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih necigurne tvornice i tvrdke po niskih cienah, već ovi isti su jaki, liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu prilika mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se radi naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotriebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudja i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa trdim kaučukom, pripravni za očetnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli predavaju se jedino samo proti gotovoj isplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, vozninc proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,
Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Sašlite su se cienu bicikloma radi novih i velikih pogodbah na fabrikami i takodjer radi manjkine bicikla, nalazećih se u skladištu, koji se sada razdovoljno nadjaju po tako niskih cienah.

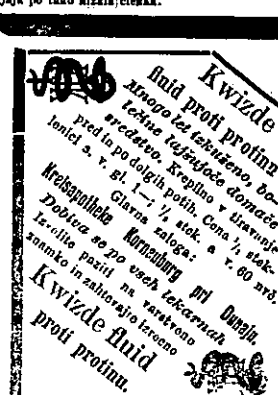

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro.

Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (foštanj), flanela, rubci vuneni u raznih bojah, ogrtači, mufi i ovratnici iz kožuhevine i t. d. Čarape, odzdolne i gornje rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Velika zaliha svih potrebah za šveljе i krojače. U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i hrvatsko-slovenske trobojnice.

Napose se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrstu pap.	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2½	30-dnevni odkaz 3½
8- „ 2½	3-mesečni „ 2½
30- „ 3½	6- „ „ 2½

Za plama, katera se morajo izpisčati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obresne takse v krepost s dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrstu, zapisnjih 3½ na vsako sveto.
V napoleonih brez obresti.

Nakazanice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Trapavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostnih, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku ½‰ provizije.

Izkane vsih vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje naukaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom curu.

Trst, 2. febrara 1896.

H. STIEBEL,
Piazzetta S. Giacomo
3 — Trst — 3.

Slastičarna uvjek bogato obskrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *paste, torte, krokanti, pastiši, biskuterije fine, konfeti, fondante, čekolada, roka-drope* i mnogo drugoga peciva.

Posebno preporuča sl. občinstvu **u svatove** svoje *kolače, krasne omote, klatuljе* za slastičarnicu; sladko piće, rozolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naručbe na veliko kvrižuju se *točno* proti povoljnu. Preporuča se slav. občinstva toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

Kathreiner's
Malzkaffee
je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.
Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi nizkovrednih ponarejenjih izdelkov je treba paziti na izvirne navoje z imenom
Kathreiner

Svećar u GORICI J. Kopač Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Predajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granje	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Svaka Hrvatica mora da se predplati na

„Pariško Modu“

Jedini hrvatskim jezikom pisani modni žurnal na slavenskom jugu.

Ciena je „Pariškoj Modi“:

na cielu godinu . . . . 4 for.
na pol godine . . . . . 2 „
na četvrt godine . . . 1 „

Predplatu prima:

Najljepši, najveći, najinteresatniji i najjeftiniji hrvatski ilustrovani list, koji je vriedan, da riesi dom svake hrvatske obitelji jest:

„Dom i Svieti“

Ciena mu je:

na cielu godinu . . 6 for. — nvč.
na pol godine . . . 3 „ — „
na četvrt godine . 1 „ 50 „

Sa šaljivim listom „Zvekanom“ 50 nvč. više za svaku četvrt.

Predplatu prima:

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Denisch)
Zagreb, Ilica.

J. Pserhoferjeva
lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.
I. Singerstrasse 15. DUNAJ.

Otvarjajoče krogljice, proj imenovane **kričistilne krogljice** staroznano lahko odvajajoče domače sredstvo.

To krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovanoj pošiljatvi po poštnem povzetju **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 10 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošiljal.

Proslimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve otvarjajoče krogljice“ in pazi ti je, da ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 40 nč., proste poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Grenka tinktura za želodec, (proj šivljenska esenca, ali Praška kapljica imenovana). Rabilo raztopljajoče sredstvo ki očiščuja in krepi želodec, kadar je pokvarjen. 1 bočica 22 nvč., 1 tucat 2 for.

Mastilo za rane, 1 steklenica 50 nvč.

Prašak proti kašlju 1 škatljica 35 novč. poštnine prosto 60 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhoferjeva*, zapopadje rast las, 1 škatljica 2 gld.

Ranocelni chlič od pok. prof. Steudela, 1 komad 50 nč., prosto poštnine pa 75 nv.

Unverzalna čistilna sol *J. W. Pserhofera* domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 omot 1 gld.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so tiče po vsih avstrijskih časopisih oznanjene. Ter se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljujo tudi predmoti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri razpošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto pos[illegible] j knkor po povzetju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara **Dolenc**

Broj 8 U Trstu 20. febrara 1896. Godina XVIIX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliže pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ₤ for., za seljake ₤ for. na godinu. Razmjerno for. ₤½, i ₤ za pol godine. Izvan carevine više poštarine

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drug. na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika grofa Badeni-a kao voditelja ministarstva nutarnjih posala.

- Priključena „Kundmachung“ ces. kr. kotarskoga glavarstva na Voloskom u Istri od 1. febrara t. g. dielila se je posliednjih dana na odavatelje stanova i na gostioničare u Opatiji.

U njoj se veli, da je lječilištna komisija u Opatiji priobćila c. kr. kotarskomu glavarstvu, da se propisi o prijavi i odjavi lječilištnih gostova, niti sa strane odavatelja stanova i gostioničara, niti sa strane tudjinaca (gostova), neovršavaju potrebitom točnostiju; nadalje se u toj „Kundmachung“ dozivlju u pamet propisi o prijavah sadržani u lječilištnom redu za Opatiju (§ 37. i 39.); i konačno daje se na znanje, da će c. kr. kotarsko glavarstvo, pošto su se prestupci spomenutih propisa znatno pomnožili, u buduće svaki prestupak bezobzirno globom kazniti.

Ako se prestupci u obće sbivaju, to je tomu velikim dielom krivo u prvom redu c. kr. kotarsko glavarstvo, koje bi ne samo moralo znati, nego bi u ovom slučaju, takodjer lječilištnu komisiju podučiti moralo, da je domaće stanovničtvo lječilišta Opatije hrvatsko, da je u tom lječilištu jako mnogo odavatelja stanova i takodjer gostioničara, koji upravo ništa njemački nerazumiju, da i takovih tudjinaca (gostova) u Opatiju dolazi, i da bi se dosljedno tomu moralo u Opatiji rabiti službeno takodjer, i to poglavito, hrvatski jezik.

Obzirom na to, i jer bijaše već opetovano opravdanih pritužba radi porabe njemačkoga jezika sa strane c. kr. poglavarstva na Volosku naprama hrvatskim strankam, toga čisto hrvatskoga kotara, i jer to kotarsko poglavarstvo i inače, i to sistematično, rabi njemački jezik naprama župnim i občinskim uredom, kako se to vidi iz priloženih tiskovina, kaošto takodjer naprama pojedinim poreznikom iz čisto hrvatskih mjesta, kako se to vidi iz tiskovina za obrtne listove, uslobadjaju se podpisani upraviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kao voditelja ministarstva nutarnjih posala sliedeći upit:

Jeli njegova preuzvišenost voljna, u smislu temeljnih državnih zakona i u probitku uspješne uprave, naložiti c. kr. poglavarstvu na Volosku, da u občenju sa državljani hrvatske narodnosti u Opatiji i svih drugih mjestih kotara, kao i sa uredi župa i občina sa hrvatskim stanovničtvom, rabi odnosno i dade rabiti hrvatski jezik?

U Beču 17. febrara 1896.

Spinčić, Dr. Laginja, Perić, Dr. Gregorec, Kušar, Dr. Gregorčić, Dr. Ferjančić, Pfeifer, Vidnikar, Robić, Eim. Krumbholz, Dr. Kurz, Dr. Kaizl, Sehnal, Čest. Lang, Dr. Stransky, Tekly, Seicheri.

Iz Beča.

17. febrara 1896.

Poslie zemaljskih sabora eto opet carevinskoga vieća na okupu. Zastupnici dviju svakako najznamenitijih sabora, českoga i dolnjoaustrijskoga, petak večer su svršili svoje poslove u zemaljskom saboru, subotu o podne morali su biti u sjedici carevinskoga vieća. Izmedju sabora i vieća nisu se mogli ići kući nit preobući nit pozdraviti svoje. Iza zemaljskih sabora malo je stanje promjenjeno, kako se to obćenito veli. Ja bih ipak rekao, da se je ipak upravo u dvih spomenutih saborih dogodilo nješto, što je vriedno, da se zabilježi: u jednom i drugom dalo se je bar dielomice pravo onim, koji su razvikani kao najveći radikalci. U saboru dolnjoaustrijskom poprimilo se je predloga i sa strane njemačkih liberalaca, koje oni nebi bili pred godinu dvie pod živu glavu poprimili, a koje su sad poprimili pod pritiskom javnoga mnienja, koje su toli jako izškolali antisemiti. Jest to imenito predlog obzirom na odkazanje carinarske i trgovačke pogodbe sa Magjarijom, predlog, koj je bio i u drugih mnogih saborih primljen, i koj je imao sjajan odsjev u carevinskom vieću. U českom saboru približili su se medju sobom češki veleposjednici i Mladočesi. Predlog ovih glede adrese na kralja za oživotvorenje českoga državnoga prava bio je doista zabačen, al može se reći više u formi nego u stvari. U stvari su se skoro pravno složili jedni i drugi, samo misle češki veleposjednici, da se ima o načinih oživotvorenja još temeljitije dogovoriti. I pošto je pao predlog Mladočeha, oni su glasovali za predlog velikih posjednika. Približili su se tim jako, što bi moglo dobro djelovati takodjer na odnošaje stranaka u carevinskom vieću, Već se nekako u zraku govori, da bi mogli češki velikaši izstupiti iz Hohenwartova kluba, i sastaviti iz svoje skupine svoj klub. To bi opet imalo dobru posliedicu, da bi naime Hohenwartor klub posve razpao, prestao biti, i da bi se tim omogućilo ustrojenje samostojnoga hrvatsko-slovenskoga kluba, koj bi najuspješnije mogao zastupati i vjerske i narodne i gospodarske probitke hrvatskoga i slovenskoga naroda. Što Bog čim prije dao!

Uz ona dva spomenuta sabora spominje se kao jako znamenit istarski sabor, ne kruj kakov je bio zadnjih 15 dana, nego cielokupan, kakov bi morao biti. Ima novina njemačkih, ne naših, koje su u svojem političkom pregledu o zasjedanju sabora iztaknule samo češki i istarski sabor. Za ovaj su rekle, da se stanje vlade Badeni-a nije pogoršalo, jer da su hrvatski zastupnici iz sabora doista izstupili, ali nisu proti vladi Badeni-a nikakve oštre izjave dali, kako je to u sličnih prilikah običaj. . . .

Nego ja sam zašao, kamo nisam mislio. Naumio sam izvjestiti o dvih prvih sjednicah carevinskoga vieća.

Kako obično u prvoj sjednici, tako je ovaj put, subotu dne 15. t. m., izgledalo sve nekako svečano. Kuća puna zastupnika, galerije pune občinstva, ne onakva, kakovo se sakuplja u Poreču i Trstu; predsjednik sa jednim podpredsjednikom na svom mjestu, ministarske klupe, pomnožane, pune. Ministri svi svečano obučeni.

Predsjednik veli, da je sazvao vieće po najvišoj odluci, da otvara sjednicu, utvrdjujuć dovoljan broj zastupnika, te da ima rieč ministar-predsjednik. Ovaj priobći, da se je Njegovo Veličanstvo udostojalo imenovati ministrom za Galiciju vit. Rittnera a ministrom za željeznice viteza Guttemberga, i predstavi kući obojicu.

Predsjednik priobći za tim smrt zastupnika D.ra Klaića i Poppera (iz Bukovine). O D.ru Klaiću, Hrvatu iz Dalmacije, reče doslovno ovo: „Gospodin zastupnik Klaić pripadao je od god. 1861., dakle od početka ustavne dobe, dalmatinskomu saboru, od god. 1870. zemaljskomu odboru. Prošle godine bio je po Njegovom Veličanstvu imenovan predsjednikom zemaljskoga sabora. Malo dana poslie toga častnoga imenovanja umre je. Od godine 1873. pripadao je carevinskom vieću. Gospodin zastupnik Dr. Klaić je za dugotrajnoga svoga javnoga djelovanja posvetio sve svoje sile javnim probitkom, dobru svoje zemlje, i onim narodnim i političkim nazorom, koje je u ovoj kući vruće i odlučno zastupao. On si je znao pridobiti visoko postavljenje. i dosegao je jako velikih uspjeha za one ideje, koje je gojio. Njegov otvoren i bez ljage značaj, njegovo ljubeznivo bitje osiguralo mu je veliko štovanje svih članova ove kuće“. Pošto je predsjednik iza toga posvetio nekoliko rieči i zast. Popperu, i uztvrdio, da su se svi članovi, u znak žalosti, za obojicom ustali, reče, da će sažalnicu zabilježiti u zapisnik ove sjednice.

Poslie raznih priobćenja, daje predsjednik rieč opet ministru-predsjedniku, grofu Badeni-u. Zastupnici tišću se čim bliže, da ga tim bolje čuju. Svaki želi čuti, što će reći o znamenitoj stvari, oglašenoj već prije, o izbornoj preinaci za carevinsko vieće. On predlaže kući tiskanu tu preinaku i obrazlaže ju. Veli sam, da neće možda nikoga posve zadovoljiti. jer jedni nebi rado a ni toga dati, što preinaka daje, drugi bi htjeli mnogo više. Al moli ujedno sve, da ju primu, pošto je to, što se mora dati i jedino što se za sad može dati. Izbornom preinakom uvadja se djelomice u ovoj polovici monarhije svesko prave glasovanja. Zastupnici birati će se kako i do sad i koliko dosad. Birati će se jih po četirih skupinah, veleposjed, trgovačke i obrtničke komore, gradovi, sela; zastupani će dakle biti probitci razreda državljana, po rodu i zanimanju i porezu; birati će se jih tako 353. K tomu birati će se još 72 zastupnika, i te birati će svi neporočni državljani, koji su navršili 24 godine, bez obzira, da li su plemići ili obični gradjani, svećenici ili svjetovnjaci, bogati ili siromašni. Izuzeti su samo privatni sluge, živeći skupno sa svojimi gospodari. Tako će oni, koji su do sada imali pravo glasa, imati pravo dva put glasovati, jednom u svojoj skupini, drugi put skupno sa svimi drugimi, i onimi, koji do sad neimadjahu glasa. Ovi broje milijun i više ljudi.

Tom preinakom, o kojoj ćemo svakako još govoriti i po kojoj će Istra ciela skupno birati još jednoga zastupnika, čini se velik korak u ustavnom življenju u ovoj polovici monarhije. Njom probija načelo, da su ljudi, ljudi, bez obzira na rod, zanimanje, imanje, da imadu svi jednaka prava. Prema tomu načelu učinjen je jedva prvi korak, al je učinjen. Samo vremena će se, da se i ostale korake učini. S toga i bilježe novine, sve bez razlike, dan 15. febrara 1896., kao znamenit dan u razvoju ustavnoga života monarhije. Četvrtak bit će prvo čitanje odnosnih zakonskih osnova.

I druga je jedna jako znamenita stvar, koja se je razpravila toga dana. Načelnici većih klubova, bez Hohenwarta, a sa predsjednikom skupine českih veleposjednika, postavili su prešan predlog, kojim se vlada poziva, da pravodobno odkaže carinarsku i trgovačku pogodbu sa Ugarskom, i da pak sklopi novu takovu pogodbu, po kojoj će se odstraniti štete, koje je donosila ovostranim zemljam dosedanja pogodba. Predlog su zagovarali načelnici njemačke ljevice, Mladočeha i českih veleposjednika. Ministar trgovine je izjavio u ime vlade, da će ona odkazati pogodbu, ako nedoseže povoljnih uspjeha kod pogadjanja, koja se već sa Ugarskom vode.

Na to se je glasovalo o prešnosti predloga i o predlogu samom, pak je i prešnost i predlog bio primljen jednoglasno. Tim predlogom udarilo se je u Ugarskoj u sršenovo gojezdo. Sve budapeštanske novine da buče. Predlog bi mogao imati znamenitih posliedica.

Druga sjednica bila je ponedjeljak. Početkom sjednice razpravila su se dva prešna predloga, jedan glede osjeguravajućega družtva „Austria“, drugi glede ministarstva za željeznice.

Onim družtvom gospodarilo se je tako zlo, da je išlo izgubljenih po svojedobnoj izjavi samoga jednoga ministra milijun i dvie sto tisuć for., a po izjavi jednoga zastupnika dva miljuna i pol. Kod te zgube trpili su mnogo mnogi siromašni činovnici i poslužnici željeznički, koji su u družtvo plaćali za osjeguranje, pak izgubili svoje uložke. Uzeti radnikom njihovu zaslužbu je grieh vapijući u nebo. S toga je i palo kod te razprave oštrih rieči i na upravu družtva i na pojedince od uprave, kao i na c. kr vladu, koja bi bila morala bolje nadzirati upravu družtva. Družtvo „Austria“ je na umoru, oštećeni će bit malo odštećeni. Možda će razprava o njem koristiti koliko toliko za to, da će se bolje nadzirati druga družtva.

Iz poslova dosadanjega ministarstva trgovine i obćila odielilo se je željeznice, pak se je za ove stvorilo novo ministarstvo, i Njeg. Veličanstvo imenovalo je novoga ministra. Proti imenovanju nema se dakako ništa, nit proti tomu, da je ministarstvo za željeznice stvoreno. Protivno se je s nekih strana proti načinu stvorenja ministarstva. Vlada ga je stvorila naredbenim putem, bez parlamenta, a mnogi misle, da je tim povriedjen zakon i prava carevinskoga vieća. Vlada se je branila kako je mogla proti odnosnim prigovorom, al težko da će već ikad koja, na temelju gada obstojećih zakona, stvoriti koje novo ministarstvo bez zakonske osnove, bez sudjelovanja parlamenta.

Na dnevnom redu bila je subotu i ponedjeljak obća razprava o ministarstvu za bogoštovje i nastavu. Kod te razprave govorio je ponedjeljak gosp. zast. Dr. Gregorec. Zahtjevao je uredjenje svećeničkih plaća, ustrojenje pravoslovnih slovenskih stolica u Gracu, odieljenje zem. škol. vieća štajerskoga u njemačko i slovensko, uredjenje srednjega i pučkoga školstva u Štajerskoj, Kornškoj. Kranjskoj, Trstu, Gorici, Istri i Dalmaciji. Govor je liep i odobravalo mu se.

Medju interpelacijami postavljenimi u toj sjednici je takodjer ona zast. Spinčića i drugova radi usrivavanja njemačkoga jezika, sa strane ces. kr. kotarskoga glavarstva u Opatiji i drugih mjestih kotara. (Donosimo ju na drugom mjestu.)

Dopisi.

Svetomatejščina (občina Kastav) 14. febrara 1896. Više smo već dopisa upravo velikim zadovoljstvom i nasladom čitali iz Kastva, što su bili objelodanjeni u vrlo cienjenom našem listu „Našoj Slogi“ o naših minulih i sjajno dovršenih občinskih izborih. Nijedan dopis nije nam oku izbjegao, koji je opisivao komešanje sačice, koja je htjela prkositi svemu puku, pomutiti slogu i red.

Da nebi komugod na um palo pomisliti, da smo mi ovdje u ovoj strani Kastavščine bili pocieplkani, ne složni, da se nismo za stvar zauzimali i da se napokon znade i u javnosti, što i kako smo mislili, što i kako smo radili, evo Vam se, velečuteni gosp. uredniče, javljam sa ovo par redaka.

Predvidjali smo, dapače bili smo posvema stalni i uvjereni, ako si i nismo *Mate-matikom* razbijali glave, da će naši občinski izbori po našu narodnu stranku izpasti dobro. Nismo bili zabrinuti, no također brižno i mirno očekivali smo dan izbora, kad smo vidili, kako se sa protivne stranke obliče, polazi u lov u susjedne pridružene občine: *Klanu, Studenu, Lisac, Škalnicu*, jer to je bio stalan znak, da ne stoje baš na dobrih nogub. To nas je prilično u nadi kriepilo. I zbilja ne samo da su dobro izpali, već upravo tako sjajno, da se tako sjajnoj pobjedi i sami nismo nadali.

Tomu sjajnomu uspjehu veselimo se i imademo razloga veseliti se srdačno i iskreno. Izvojevalo se sjajnu pobjedu u liepoj i podpunoj slogi svih Kastavaca nad *umišljenom* pučkom strankom. Potekli smo k izboru, stojeć rame uz rame, brat uz brata, susjed uz susjeda, nepokolebivo kao klisurine, prkoseći svakovrstnom nagovaranju, mučenju, zadirkivanju i pisanju.

U velike se ciela Kastavščina sa svimi pridruženimi občinami zauzimala kao nikad do sada, za minule občinske izbore — al Svetomatejščina-Halucije, koje se i do sada uvjek od svih drugih strana ponajviše u izbore pačalo, ovaj put podiglo se kao jedan čovjek. Ostali su kod kuće samo oni, koji se u obće za ništa ne zauzimlju. Maknuli bi se tekar onda, kad bi im krov iznad glave već plamenom uzplamtio, inače ne biš je iz kuće izvukao.

One, koji su se zauzimali, nije bilo od potrebe nagovarati, okolo njih oblietati, zaklinjati, jer sve je već od davna bilo oduševljeno, a ponajpače oduševio se puk, kadno je doznao za konštituiranje izbornog odbora u „Narodnom domu“ dne 4. novembra pr. g. i za muževe, koji su u taj odbor bili odabrani.

Istini za volju moramo priznati, da je iz početka došlo do nesporazumljenja ovdje, ondjo izmed jednog ili drugog sela,

se imalo otrati, nu razprsila se ta nesporazumljenja, te mjestne razmirice kao magla o vjetru i privezalo se tiesnije jedno uz drugo, popustilo od svojih zahtjeva glede ovog ili onog zastupnika, kad kao iz vedra neba grom med nas u više primjeraka bi razposlana poznata pod imenom „mačja". (Izpustismo, što sliedi o tom s poznatih razloga. Op. ured.)

Od toga dana nitko nije više kolebao, bili uz jednu ili drugu stranku prionuo ili ostao, no svatko, koga je Bog i malo pameću nadario, koji ima i malo soli u glavi, odmah bio je na čistu.

Sva dakle naša stran, sva sela, sve županije pristale su uz odbor izabran 4. novembra, izuzev redke pojedince, koje nije vriedno niti spominjati.

Tomu je u mnogom doprineslo i to, što se u puku pobudilo veliko nezadovoljstvo s pram stanovitim ljudem, koji su na svu silu htjeli, da postanu občinski zastupnici ili ćak občinski glavari.

Protivna nam stranka ili bolje rekuć ti pojedinci porazbacani kojekuda po cieloj Kastavščini, nisu se dali ničim zastrašiti, jer su na razne okolnosti i na razna sredstva računali, pa danomice kolovodje na lov slali.

Ne mogu zamučati sjajan doček, koga je gosp. predsjednik izbornog odbora protivne nam stranke doživio u nedjelju prije izbora u županiji Sroki, poimence u selu Kosi, i u županiji Marčelji, gdjeno mu se reklo: „dobrog slugu gospodar dodje sam tražiti i do dvadeset puta, pa ne treba, da se sam ide nuditi". Sreća njegova, da je odmah otišao nit čuven, nit vidjen kroz grm i šikaru, jer da je samo malo zakasnio, nebi ga bile preniele vile, a kamo li noge na junaku, kući, obitelji svojoj u naručje. Po svoj prilici imao je dobar nos il dobrog, vjernog glasonošu, te mu priobćio što se iza brda valja.

U predvečerje izbora letile kočije, to jest jošte skoro u zoru izbora u naših strana, al sve badava, što i brojke potvrdjuju.

Da su gospoda na lovu bila baš slabe sreće jasno nam je pokazala ona drutavica, koja ih je spopala prvog dana izbora. pa se osramoćeni povukli i kojekuda razpršili, kao šišmiši, i nebi je pod živu glavu bio nitko izvukao na svietlo.

Bi reći, da oni svoju sramotnu propast pripisuju nečemu drugomu, nego li jest, nu neka im! Možda ćemo se kojim drugim dopisom i na to svratiti.

Trubili su na sve četiri strane svieta ne samo da će biti žestoke borbe, da će stojati čelo o čelo dvie jake stranke, nego da će kod izbora biti krvi i mesa.

Da do toga svega nije došlo, da se nismo u nikomu prevarili, no svi ostali vjerni *„muž beseda"*, da što smo govorili to i izveli, sa zadovoljstvom bilježimo, a ne manje veselim srcem hvalimo eto javno sve čestite izbornike i dične birače. Napose iztičemo selo Saršoni, Skvažići i Benčani, velevriednoga gosp. Lučića Antuna, člana izbornog odbora — te čelik muževe ciele županije Marčelji sa županom na čelu, čestitim starcem g. Marčelja Matetom-Jurajevim, županiju Sroki, poimence selo Kosi i člana izbornog odbora iz županije Sroki g. Širolu Antuna; županiju Brnasi i dičnog župana njenog g. Širolu Antuna Brnasa, županiju Brnčići, županiju Hosti sa velevriednim mužem na čelu gosp. Širola Matetom i sinom mu g. Pavlom, zatim pojedince iz županije Blažićeve. Svim hvala i dobri Bog neka sve uzdrži onako vatrene i oduševljene za svete naše stvari i nadalje,

Nećemo nadalje napominjati pojedince, jer bi nas to predugo zavelo, no na svršetku rado iztičemo, kako su svi izbornici učinili svoju svetu dužnost, izabrav u novo zastupstvo čestite zastupnike, koji su dorasli, da vrše i obavljaju savjestno občinske poslove na čast i korist občinara i občine. Jamče nam svojim poštenjem i znanjem, da će znati i htjeti čuvati i braniti naša duševna i tjelesna dobra. Opravdane su dakle dosta nade, koje u nje polažemo. Kakogod smo je sada jednoglasno odabrali, da bismo se i kad bude treba obnoviti za iste oduševili i za našeg obće obljubljenoga i poštovanoga novoga glavara, velecienjenoga g. Mirka Jelušića.

NARODNA.

Mili Bože, hvala Ti na tomu
Žića momu, zdravlju junačkomu,
Al Ti, Bože, hvala u sto zgoda,
Što sam sinak hrvatskoga roda,
Kome slava po svietu se vije,
Kome povjest kano sunce sije!
Jakom desnom i divlje Tatare,
Pravi junak, a u svaku zgodu
Za krst mrijo i zlatnu slobodu.
Grudi svoje izvrgavo topu
Od nekršta spasio Evropu.
Nema svietom takvijeh junaka
Kakvih naša porodila majka,
Nema tako proslavljene grane,
Što je Zrinski i što Frankopane,
Nema kovi vriednije od zlata
Ni slavnijeg roda od Hrvata,
Majka, što je takvu djecu da a
U svom krilu odnjihati znala
Mora opet podignuti krila
Biti slavna košto nekoć bila!

R. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Od kuda Jurino?
Jur. Bil san ti kadi šmrikuljići rode.
Fr. Ča je i tamo filošera pojila sve traje kako i na Puntu?
Jur. Ako i piju ljutiku od šmrikuljići, ma njin almeno pogač nefali.
Fr. Kakovih, zi lojen ali zi sirom?
Jur. Neznan ti pravit, ma me par, da su bile zi žafranon, zač sam je videl, kada su tornale.
Fr. A ča te reć kume, ke su je zamisile?
Jur. Tr su se mogle i same domislit, pravo njim budi.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Presvjetli g Mirko Halper, umirovljeni odielni savjetnik iz Zagreba poslao nam 5 for. Bog naplatio!

U zagrebačkom „Obzoru" čitamo, da je njegovomu uredničtvu poslao g. Božidar Kukuljević-Sakcinski, hrvatski pjesnik i sin slavnoga književnika Ivana Kukuljevića-Sakcinskoga na uspomenu velikog svog dobrotvora i strica Ladislava Kukuljevića-Sakcinskoga svotu od for 25.

Vjenčali se. Gosp. Vinko Zidarić, učitelj u Sv. Petru u Šumi vjenčao se dne 12. t. mj. sa gdičnom Jakominom Kurelić, kćerkom vrlo čestite naše obitelji g Kurelića iz Pićna. Novovjenčanim izpjevao je pobratim mladoženje gosp. Ernest Jelušić krasnu pjesmu, koju pviobćismo u posliednjem broju. Bilo sretno!

Dne 15 t. mj. vjenčao se je na Voloskom vrli Hrvat i rodoljub gosp. Adolfo März pl. Märzthal sa dražestnom gospodjicom Marijom Ciach iz Voloskoga. Sretni mladenci odputovali su odmah put prieštolnice svih Hrvata, da si pogledaju ljepote našeg bielog Zagreba. Čestitamo od srca odabranom paru!

Počastnimi članovi hrvatske čitaonice u Berseču bijahu izabrani sa uzhitom i jednoglasno na glavnoj skupščini, obdržavanoj dne 12. t. mj.: vodja stranke prava g. dr. Ante Starčević i urednik g. Matko Mandić.

† **Josip Križman.** Opet nam je zabilježit preranu smrt čestita svećenika i rodoljuba preč. g. *Josipa Križmana*, kanonika stolnoga kaptola u Trstu, konzistorijalnoga savjetnika, izpitatelja kod župničkih izpita, bivšeg profesora na državnoj gimnaziji u Puli, člana zem školskoga vieća za Istru, biskupskog komesara za vjeronauk na c. k. gimnaziji i reaici, c. k. trgovačko-pomorskoj akad. u Trstu, itd. itd.

Blagopokojni Križman preminuo je dne 17. t. mj. nakon kratke bolesti u najliepšoj muževnoj dobi od 49 godina. Poznat bijaše kano čestit svećenik, rodoljub i profesor i u našoj Istri, gdje si je stekao kano profesor u Puli i Pazinu mnoštvo prijatelja i štovatelja. U javnosti nije se nikada iztican ali nije nikada pred nikim zatajio svoga političkoga osvjedočenja i žarke ljubavi do svojega naroda. Bavio se je i književnošću i to osobito za mladjih godina.

Naše občinstvo častilo ga izvanredno kano svećenika i rodoljuba.

tovčdine sv. Cirila i Metoda" sa sjelom kod sv. Jakoba.

Dne 18 t. mj. bijahu prenešeni njegovi smrtni ostanci nakon svečanih zadušnica na groblje sv. Ane. Pogrebu prisustvovalo je osim mnogobrojnog svećenstva i veliko množtvo prijatelja i štovatelja njegovih.

Naužívala se božjeg lica njegova blaga duša!

Kod pogreba nebijaše zastupana ni c. k vlada ni mjestni magistrat, dočim bijahu obodvojca kod pogreba pok. župnika Mose-ta. Toliko bez dalnjeg tumača.

† **Franjo Brejcha.** Kako doznajemo po osmrtnici, priobćenoj na četvrtoj stranici, preminuo je dne 12. t. mj. bivši duhovni pomoćnik u Žminju, veleč. gospodin Franjo Brejcha, vrlo čestit mladi svećenik rodom iz bratske nam Češke. Pošao je na liečenje u Gorica u bolnicu miliosrdne braće, gdje ga mlada, puna zanosa i dobre volje za rad u Gospodnjem i narodnom vinogradu uzmila smrt prerano pokosila. Vječni pokoj plemenitoj mu duši!

Oprost sa presv. g. Dr. Iv. Nep. Glavinom. Prošloga čedna primio je odstupivši naš biskup preč. gg. kanonike stolnoga kaptola, župnike i razne druge duhovnike iz Trsta i okolice. Prečastna su se gospoda sabrala kod odstupajućega svoga pastira, da se s njim oproste i da mu predadu adresu odanosti u ime svega svećenstva biskupije. Tu je adresu pročitao u prisutnosti ciele mnogobrojne deputacije kanonik preč. Buttignoni. Kapitularni vikar preč dr. Šust izručio je zatim krasno uvezanu adresu. Biskup do suza ganut tim dokazom ljubavi i odanosti zahvalio se spominjući zadnju svoju pastirsku poslanicu, u kojoj se on oprašta sa svojim stadom. Predprošle nedjelje primio je biskup dr. Glavina predstojnike tršćanskih družtava i bratovšćina. I te su deputacije izručile biskupu skupnu adresu u znak svoje odanosti.

Razprava „Naše Sloge". Sjećati će se naši čitatelji, da bijaše zaplienjen 52 br. „Naše Sloge" od dne 19. decembra 1895 radi jedne viesti „Iz Gorice" o primanju protjeranih bogoslova iz sjemeništa iz Zadra u porečko-puljsku biskupiju. Proti toj zaplieni podnio je naš urednik pravodobno utok zatraživ javnu razpravu. Dne 10. t. m. obdržavana bijaše u tom pogledu javna razprava pod predsjedničtvom c. k savjetnika zem. suda g. viteza Defacisa i uz votante c. k. savjetnike istoga suda gg. viteza Hubera i Dejaka; državno odvjetničtvo zastupao je zamjenik drž. odvjetnika g. Fraus. Naš urednik branio se sam.

Pošto je državni odvjetnik u talijanskom govoru nastojao dokazati, da je rečenom viesti počinjen prestupak po §. 300 tiskovnoga zakona, zamolio je naš urednik g. predsjednika neka se razprava vodi u hrvatskom il slovenskom jeziku, navedši za to svoje razloge. Zatim je branio u podpunjem govoru načelno stanovište, da u ovom slučaju neima mjesta uporabi §. 300 tisk. zakona, pošto se u onoj viesti nenastoji nikoga razdražiti niti proti državnoj a još manje občinskoj oblasti. Nakon što je državni odvjetnik talijanski nastojao pobiti dokaze našega urednika, povukao su sudbeni dvor na većanje te povrativ se iza četvrt satnog većanja proglasi predsjednik najprije talijanski a zatim slovenski osudu, kojom se potvrdjuje spomenutu zaplienu uvaživ razloge drž. odvjetnika.

Naš urednik zapitao je prepis osude, da uzmogne učiniti shodne korake proti talijanski vodjenoj razpravi.

Novi odbor hrvatske čitaonice u Berseču. Na glavnoj skupščini hrvatske čitaonice u Berseču od dne 12. t. mj. bijahu izabrani u novi odbor sliedeći članovi: predsjednikom veleč. g. Rajmund Jelušić; tajnikom g. Josip Maurović i blagajnikom gosp. Niko Pajalić. Bilo sretno!

Cestovni odbor za koparski kotar. Početkom ovoga mjeseca bijaše u onom kotaru izabran za prvi put cestovni odbor sastojeći skoro izključivo od samih naših muževa Naravno je, da to nije pravo ni istarskim talijanašem ni njihovim lažiliberalnim prijateljem u Trstu. Jedan od tih prijatelja drznuo se u ovdašnjem židovskom glasilu nazvati taj izbor brutalnom silom brojkah, jer da su naši pobjedili samo tim, što bijahu proti talijanašem u većini. Po mnenju maloga židovčića pobiedjuje dakle brutalna sila tamo, gdje smo mi u većini, a on jadan nevidi, kako njegovi istomišljenici upotrebljuju širom Istre brutalnu silu svuda, gdje su u pokrajini u vlasti il većini. Trebali većeg dokaza nego li je njihovo postupanje u zemaljskom saboru Istre?

Iz Opatije pišu nam 18. t. mj. Javili ste u zadnjem broju, da će se ovdje otkriti dne 15. t. mj. spomenik utemeljitelju ljeznice Schülleru. I doista sve bijaše jurve pripravno za svečano otkriće; ovdje bijaše dapače i predsjednik južne željeznice knez Hohenlohe; ali do otkrića nije ipak došlo, niti se znade, kad će se to dogoditi i koji je uzrok, da se je od toga odustalo. Nekoji vele, da je morao knez radi stričeve smrti naglo u Beč odputovati, dočim tvrde drugi, da neka visoka osoba nije posve zadovoljna sa svimi dielovi toga spomenika, pak da ga valja popraviti i tada tekar otkriti. Budućnost će nam pokazati, koja li bijaše od tih viesti istinita.

Poslanica tršćansko koparskoga biskupa presvj. g. Dr. Iv. Nep. Glavine. Presvj. biskup Glavina razposlao je svećenstvu i puku svoje biskupije poslanicu, kojom se prigodom svog odstupa oprašća i navadja razloge, rad kojih je ostavio svojeljubo težku biskupsku službu. Među ostalim kaže u poslanici:

Premda je moj program morao već prije biti svima vama jasan, jer je program katoličkoga biskupa. ipak sam se latio, da ga u svojem prvom pastirskom pismu razložim, znajući dobro, da i najpoznatije istine ostaju bolje u pameti, ako se češće opetuju. Zato sam u kratko izrazio svoje apoštolske želje, za pravo jedinu želju svojega srca, rekavši, da dolazim k Vama kao službenik mira, ljubavi i kršćanske pravice. Gdje je mir, tamo vlada i ljubav, mir i ljubav moraju imati za csnov kršćansku pravicu. A jer su te tri kreposti potrebne ne samo čovječanstvu, nego i svakom pojedincu čovjeku, obećao sam vam, da ću ih najprije ja sam promišljati i njima se s pomoću božjom služiti kao vodičem u svojem biskupskom radu. Kroz trinaest godina ažio sam se mnogo žalosti i tuge. Premda sam kadkad imao kakvu utjehu, ipak su bile obilne suze, što su ih prolievale moje oči. „Bog i Otac gospoda, našega Isusa Krista, koji je hvaljen u vieke, zna, da ne lažem (2 Kor. 11, 31), kad tvrdim, da nisam tražio samoga sebe ni svoje slave, ni drugoga vremenitoga dobra, nego samo to, da svoje dužnosti po saviesti točno vršim. Spoznavajući i u potežkoćah volju Gospodovu, ja bih i nadalje ustrajao u službi, dok bi me Gospod pozvao u bolji život. No boleljivost slabi već dugo vremena moje tjelesne sile tako, da mi je izvršivanje težkih biskupskih dužnosti pretežko i rekao bih gotovo ne moguće. I godine sve teže osjećam, jer se neprestano moram boriti s potežkoćama, koje se opiru i najveledušnijim namjeram i zapriečuju najsvetija poduzeća. Zato su jednako ozvanjale u ušima rieči mudraca: (Bog) će strahovito i naglo nad Vas sići; jer će vrlo oštra sudbina stići one, koji su predpostavljeni. Mislio sam također, da bi druga jača sila s većom koristi bila na ovoj častnoj biskupskoj stolici, pa sam odlučio svojom slobodnom voljom, da se odrečem vladanja tih združenih biskupija". — Na to se je zahvalio generalnom vikaru dru. Ivanu Šustu za njegovu dragovoljnu požrtvovnu i skrbnu pomoć. i svim svećenikom i vjernikom za znakove odanosti i ljubavi, želeći im obilje božjega blagoslova.

Pastirski list svećenstvu i puku biskupije krčke početkom korizme 1896. sa dodatkom o zadruzi „Svete Obitelji". Pod gornjim naslovom izdao je biskup krčki presvjetli g. Andrija M. Šterk vrlo obširan korizmenu poslanicu u formi obsežne knjižice od 56 stranica.

Na uvodu govori presvj. g. biskup o prošlogodišnjih hodočašćih u Loret, o svojem posjetu u Rimu, pak o tom, kako želi po savjetu sv. Otca uvesti u svojoj biskupiji pobožnost prama sv. Obitelji Nazareta, Isusu, Mariji i Josipu. Govori obširno o sv Obitelji, kako je postala, kako se širi među katolici svega svieta, o njezinoj potrebi i koristi za kršćansku obitelj i za čitavi sviet. Priobćuje *apoštolsko pismo* o podignuću zadruge sv. Obitelji pape Lava XIII.; *pravilnik* obćenite nabožne zadruge obitelji, posvećenih nazaretskoj Obitelji; apostolsko pismo kojim se podaju proštenja i povlastice pape Lava XIII. i konačno „Pravila" na božne zadruge sv. Obitelji priobćena naredbom kardinala pokrovitelja.

Pišu nam iz Malog Lošinja pod konac mesopusta: Za Trstom gdje, se više *Viva Baratieri* i *Viva Galliano*, za Piranom, gdje se radi kao da se je pod krunom Savojarda eto po malo dolazi i Mali Lošinj, gdje se daje dječji ples, na kojem se ciali dobrovoljci velike irredente zabavljaju u uniformi Baratiera i Galliana, a male Stelle, Italie i Margarite diele Margaritin cviet, kojim se onda liepo okite najprije brkati kolovodje, a za njima i ostala mala djeca. Pak što zato? Zašto bi se to imalo.

čaonici, akoprem su one bili sve mali djačići. U *Čitaonici* dakako ne smiju djačići jer bi onđje mogli još i carevku naučiti, ali drugamo smiju svakamo.

Ravnatelj ovdješnje muške pučke učio ne zove se *Leopoldo Piperata*, a predsjednik c. k. kotarskoga školskoga vieća je *German Znech*, koji se hvalevriedno slažu, dapače uvjerava me prijatelj, da su se i pokumili.

Za ovo baš ne jamčim, ali ako nisu još su na vrieme.

Neka se ovo uzporedi sa onim, što bijaše pisano u brojevih 39 i 40 „*Naše Sloge*“ od 19. i 26. rujna 1895, i opet s onim, što bijaše u brojevih 37 i 38 od 5. i 12. rujna 1895, opazkom, da je do sada uviek išlo sve liepo i gladko.

Živio g. Znech!

Za podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Medulinu sabrao je njezin predsjednik g. Ivan Grakalić u veselom družtvu kod g. župnika Šćulca u Novakih for. 3.30, koje je izručio blagajniku podružnice g. Jakovu Kircu.

Za mužku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Dubašnici uplatili su članarinu: Po 1 for. veleč. g. pop Miho Žgombić i pop Tome Bogović. Po 1 krunu O. Aug. Bajčić, O. Pio Dujmović, Fra Benko Žgombić i Ivan Milovčić Lučić. Po 40 nvč. Jure Kirinčić. Po 25 nvč. Pave Marijan Milčetić Josip Cvelić, Petar Bogović Jerov. Po 20 nvč. Antun Dujmović, Andre Žgombić, Ive Žgombić. Po 60 nvč. g. Mijo Radić.

Za žensku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Dubašnici uplatile su članarinu. Po 1 for. gdjica Kate Parčić. Po 1 krunu gdja. Jelisava Vojvodić. Po 25 nvč. gdjice Jelica Bogović od Pera i Jelica Bogović od Iva. Po 20 novč. gdjice Franolić Dinka i Tehomilić Jele.

Podružnice dobile su na tomboli 10 for. 10 nvč. i na piru Iva Miletića Marijanića na predlog P. Škarpe 5 for. 86 nvč.

Za „Bratovščinu hrvatskih ljudi u Istri. Mjesto vienca na odar svoga pokojnoga strica Ladislava Kukuljevića-Sakcinskoga poslao je g. Valerio Kukuljević Sakcinski, c. i umirovljeni satnik u Karlovcu upravi „Obzora“ for. 10.

Slava pokojniku i živili plemeniti mu rodjaci!

Zadnje zabave naših narodnih družtva „*Čitaonice*“ i tršaškoga „*Sokola*“ bijahu izvanredno dobro posjećene. U „*Čitaonici*“ sakupio se cviet našega občinstva na velikom plesu dočin je poletni „*Sokol*“ pokazao velikom maškaradom u gornjih prostorijah kazališta „*Politeama Rossetti*“ i malom maškaradom u vlastitih prostorijah zadnji dan mesopusta, da uživa najsrdačnije simpatije našega občinstva, koje je oba puta mnogobrojno pohrbilo na njegove doisto krasne zabave.

Poreški biskup msgr Flapp dolazi u Trst? Na umirenje g. cenzora izjavljamo odmah na uvodu, da nekanimo izvući niti jedne iz naše torbe o presvj. g. biskupu Flappu — nego sve, što eto niže o njemu sliedi, vadimo iz „Edinosti“ „Izdanje za nedeljo 16. februvarja 1896. (v Trstu, v soboto zvečer dne 15. februvarja 1896.) št. 20.

„Nečudimo se više, da je židovsko trubilo „Il Piccolo“ vazda prvi podučen o događajih u katoličkoj crkvi, u koliko se to tiče tršćansko-koparske i porečko-puljske biskupije. Koliko puta smo već sa žalostju zabilježili, da hoće imati u tršćanskoj katoličkoj crkvi prvu rieč — židovi. I tako, po tršćanskom sadašnjem sustavu, je opet židovski „Il Piccolo“, koji u današnjem broju tvrdi, da dodje bez dvojbe za biskupa u Trst msgr. Giovanni Batista Flapp, dosadašnji biskup porečki. Što je msgr. Flapp u političkom pogledu, o tom se dade vrlo lahko suditi, ako se računa jednostavno sa činjenicom, da tršćanski „liberalci“ nemogu donahvaliti toga prelata radi njegovih „čistih“, „narodnih“ čuvstava.

Isti „Il Piccolo“ kazao nam je takodjer, tko ima doći po svoj prilici na mjesto msgr. Flappa u Poreč: sadašnji infulirani prošt goričkoga stolnoga kaptola, te državni zastupnik gorički za furlanske iztočne občine, msgr. Andrija Jordan. Tim prelatom pako nije „Il Piccolo“ ni najmanje zadovoljan (ali takodjer ne! Ured.), jer je msgr. Jordan kano državni zastupnik unišao u „klub Slovenaca“ (Nije istina. Op. ured.), umjesto da je stupio u Coroninijev klub!“

Iz Boljuna pišu nam 14. febrara: O čem da pišem? što mi srce želi, česa je srce puno, o tom hoću da pišem. Ovdje govori sve o občinskih izborih. Težko da je ikada bilo za ikoje izbore toliko govorenja i zabrinutosti koli s jedne toli s druge strane, kako ovaj put; sve govori o izbornoj borbi, o kreševu, što se ima *jemi*“ — jer pravih nemamo, — i medju hrvatskom strankom. Bit će borba, da ne bijaše u Boljunu takove, barem ne tako uredjene i žestoke, kao ovaj put; stati će nasuprot dvie stranke sasvim različite — talijanaška (akoprem Talijana neima) i hrvatska. Uz prvu stoje stari župani, koji su kroz 40 god. občinare za nos vukli na svoju vlastitu korist, a na štetu občinara — muževi, koji se nisu niti najmanje pobrinuli za napredak i blagostanje svojih suobćinara, ma bilo u kojem pogledu — talijanske podrepnice, koji svoj materinski jezik zapostavljaju tudjemu, muževi, koji su proti svećenstvu, osobe, koje plešu „*mufrinu*“ onako, kako jim zapovjedaju pazinska gospoda, čiji su oni robovi. S druge strane stati će svećenici občine boljunske, uz koje stoji hrvatski puk, koji se ne srami svog materinskog jezika, stoje muževi, koji se ne srame kmetskog klobučića, koji hoće, da podadu svojoj občini dobar glas — ne talijanski, nego hrvatski. Te dvie stranke će se boriti jedna proti drugoj — talijanaši proti Hrvatom — natražnjaci proti naprednjakom — talijanaški petoliżci proti hrvatskim izbornikom. Tko će pobjediti, pokazati će nedaleka budućnost.

Kako bijaše javljeno u predzadnjem broju, uništila je politička oblast u Pazinu svu dosadašnju izbornu proceduru odpisom od dne 21. pr. mj. br. 485. i odredila, da se listine iznova izlože.

U oglasu nije občinsko poglavarstvo navelo uzroke, zbog kojih je c. kr. kotarsko glavarstvo uništilo svu pripravu za izbore, jer se je sramilo na javnost iznesti svoje pogrieške kod provadjanja ovih izbora. Nije ipak težko pogoditi razlog uništenja — a taj je nezakonito postupanje kod priprava za izbor; krivnja je svakako na občinskom glavaru, koji će morati još jedno malo prije u školu, ako hoće da bude još jednom glavar. Mimogred budi spomenuto, da je ovdje općenito mnienje, da nije ni politička oblast sasvim korektno postupala; zašto je ista uništila izbornu listu tek onda, kad su bili svi naši reklami povoljno riešeni? Zašto nije prije to učinila? Tim je naprtila našoj stranki samo dvostruko djelo, a protivnikom podala prigodu, da puk smućuje i nadalje.

Hvale se Talijanaši, osobito njihovi vodje, „*da izbori ne budu ni do maja, da će se još debelog kamenja samleti prije nego to bude*“. Dobro da i to znamo i stavljamo to do znanja političkoj oblasti u Pazinu. Kod svakih izbora, bilo občinskih, zemaljskih ili državnih, čuje se svakojakih glasova — jedna stranka radi proti drugoj — čuje se prigovaranja, ogovaranja, ocrnjivanja i klevetanja. Dok se stranke služe oružjem poštenim, zakonitim, nije zamjere, to mora da bude, gdje su dvie stranke, ali kad se rabi laž, klevetanje i ocrnjivanje za spasiti vlast ili bolje, za izbaviti svoju stranku od sramote, onda nije to više poštena borba. Oružje, kojim se služi ovdješnja talijanaška stranka, jest: *laž i kleveta — kleveta i laž* i ništa drugo. „Birajte svakoga, samo ne popa; birajte i mačka i brkatá samo ne popa; popi će vam staviti velike adicionale; oni će si plaću za 200 forinti povisit; oni će uvesti opeta desetinu, svi ćete bit vojnici sočali; kako vam zapovedaju va crekvi, tako će vam zapovedati i vani; popi su krivi svakoj smutnji; ako grete s popom bolotat ćete imat podeštata na plaću, oni će vas zatrt itd.“ To je oružje, kojim se služi talijanaška stranka. Samo se po sebi razumije, da je napajanje uvjek na prvom mjestu. Ako je gdje kakova škulja za začepit, kakova jama za popravit, kakov komadić staze za poravnat, eto ti slavnih župana, gdje se sada izliču — čine popravljati puteve, a uz to svojim nečistim jeziko bacaju krivnju na popa, da su oni tomu krivi, jer da se tuže, da imaju slabe staze, kad idu bolestnikom. Sram vas bilo sramni jezici, koji sipljete takov otrov iz krščanskih ustiju! Zar neimate poštenijeg oružja? Zar mislite timi lažmi obsjeniti i zavesti tužnog kmeta? Čekajte no, ogledati ćemo se na bojnom polju, ali budite stalni, da vas čeka prezir puka.

Iz Dalmacije pišu nam 8. t. mj. Dopustite mi, da u Vašem dičnom glasilu istarskog patnika Hrvata prikažem Vašim cienjenim čitateljem u nekoliko redaka naše ovogodišnje saborisanje u Dalmaciji. Većinu saborsku sačinjava narodna stranka, koja rek bi, da se u zadnje vrieme spojila sa takozvanimi Srbima, a sve proti pravašima, kojih žalibože neima no cigla dva u saboru: Biankini i Perić, a ipak prestavljaju pravi karakter zemlje — *čisto hrvatski* Talijanaša ili kako ih je zgodno okrstio vrli Biankini — potalijančenih Hrvata imade 6, al ipak oni ne predstavljaju pučanstva zemlje, već je njih uvidjaju, te se sasvim koprcaju, pa i ako imade izmedju njih vještih govornika, kao Giljanović, Salvi i Žiljato, ipak oni sami uvidjaju, da im je odzvonilo i svaki drugčije govori. Izmedju svih tih elemenata napadnut od svih jedini, koji drži visoko barjak čistog hrvatstva, vrli je pravaš Juraj Biankini. On je ovih dana sretno pobio i t. zv. Srbe i Talijanaše, te dokazuje danomice i u ovom zasjedanju, da je jedini spas ovoj pokrajini u hrvatstvu. Šteta, što neima drugog pomoćnika, osim Perića, al se nadamo, da će i tuj pravednost vremenom pobjediti. Na svrsi iztaknuti mi je jednu činjenicu. Ovdje smo mislili, da će zagrebački „Obzor“ pratiti rad našeg saborskog zasjedanja ovog puta nepristrano. Narodnjaci u ovom saborisanju izbjegavaju hrvatsko ime, krste zemlju slovinskom, sebe Slovincima, jedan je progovorio i talijanski, a narodnjačko glasilo odvše navaljuje bezobzirno na Biankinia. Žaliti je, što „Obzor“ prenaša te podvale iz rečenog glasila. Takovo pisanje nije na uštrb samo pravaštvu, već i hrvatskoj misli. Uz Bog i Hrvati! Vaš *Hrvat.*

Slike iz vojske u Africi i Baratierievi telegrami. Mi istarski Hrvati poznamo talijansku narav kako malo koji. Znamo kako Talijani znadu kumen baciti pak ruku sakriti kako znadu izvraćati, crno bielim predstavljati, kako znadu do nevjerojatnosti i recimo otvoreno — lagati. Nego čini se, da ih već i drugi narodi dosta dobro bar u tom ozbiru poznadu. U tom nas uvjerava jedna bečka ilustrovana novina. Ovih dana doniela je tri slike, koje predstavljaju tri zgodjaja iz rata što ga vode Talijani u Africi, i tri telegrama njihovoga vojskovodje Baratieria.

Ovim predočujemo sa nekoliko rieči ta tri velika zgodjaja, i tri odnosna telegrama.

Prva slika predočuje, kako dva afrikanska vojnika vode u sužanjstvo jednoga jakoga talijanskoga vojnika karabiniera. Pod slikom je telegram Baratierijev, koj ovako glasi: „Jedan mojih najboljih karabiniera podao se je u neprijateljski tabor, i stalno će tamo mnogo znamenitih opazaka učiniti“.

Druga slika prikazuje, kako talijanski vojnik bježi pred afrikanskim, tako da se natrag nit obazrieti nemože. Pod slikom je ovaj Baratierijev telegram: „Neprijatelja nismo već dobili pred svoje lice“.

Treća slika predočuje, kako afrikanski vojnik guši Baratierija samoga tako, da mora ovaj držati otvorena usta i kazati zube Baratierijev telegram pod tom slikom glasi ovako: „Danas konačno imao sam priliku pokazati neprijatelju zube“.

Svatko vidi, da slike predstavljaju istinu ili istini slično izviešće, kako se — laže.

„Canti russi“. Versione italiane, ristampate dal „Pensiero Slavo“ Trieste 1896. Tipografia Augusto Levi. Edizione del „Pensiero Slavo“. Volume N. 3. u velikoj osmini.

Pod gornjim naslovom izdalo je uredničtvo ovdašnjeg lista „Il Pensiero Slavo“ u krasnom prevodu napoznatog pisca pjesničke plodove najboljih ruskih pjesnika, s kojim želi upoznati tudji sviet.

Kućica na prodaju. Kod crkvice sv. Ane na Puževombregu je na prodaju liepa kućica obstojeća iz dviju soba, kuhinje i kleti. Uza kućicu je i vrtić. Ciena je jako povoljna. Tko bi ju želio kupiti, nek se obrati na Ivana Ferlana Matičića na Puževombregu, pošta Volosko.

Listnica uredničtva.

Gg. dopisnike molimo i danas, da se strpe, jer smo morali osim njihovih dopisa i izviešće o zadnjih saborskih sjednicah radi preobilnosti drugog gradiva izpustiti.

H. STIEBEL,
Piazzetta S. Giacomo
3 — Trst — 3.

Slastičarna urjek bogato obskrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *pasta, torte, krokanti, pastici, biskuterije fine, konfeti, fondante, čokolada, roks-drops* i mnogo drugoga peciva.

Posebno preporuča sl. občinstvu za **svetove** svoje *kolače, krasne omote, škatulje* sa slasticami; sladko piće, rozolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se *točno* proti pouzetju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, predavaju se sada po 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ
skladišće bicikla
Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za pripodobiti onim, koje nudjaju u časopisih mnogurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladišću prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa trdim kaučukom, pripravni za očetnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršu u točne na sve kraje, vozmine proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,
Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Snizile su se cieze biciklom radi novih i velikih pogodbah sa fabrikami i takodjer radi mnošine bicikla, nalazećih se u skladišću, koji se sada razlovljno nudjaju po tako nizkih cienah.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Peruvien i dosking za velečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukna za biljard i igraće stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftine, prinjerne, poštene, trajne, čisto un no sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralka austrijske trgovine sa suknom).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1866.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Stikarofska roba“. Da prečim varanje p. n. odkrivamo, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogodbom

✝

Častnoj braći i cienjenim prijateljem javljamo raztuženim srcem, da je naš prepoljubljeni drug, č. gosp.

Franjo Brejcha

duhovni pomoćnik žminjski, prednomladu svoju i blagu dušu bezkonačnomu milosrdju vječnoga Sudca, premnuv kod čč. Milosrdne braće dne 12. veljače u Gorici, gdje bi i pokopan dne 14. istog mj.

Svečane zadušnice biti će prikazane budućeg četvrtka dne 20. veljače u župnoj crkvi sv. Mihovila u Žminju.

Braćo! Providnost je Božja predragom našem drugu odmjerila kratak tek života, a i taj mu je bio posipan trnjem juda i nevolja; mi se s toga vrućе molimo neograničenoj ljubavi Svevišnjega, da njegovoj duši podieli to obilatije slave vječne!

Ante Ellner,	**Pravdoslav Filiplić,**	**Josip Vanik,**
župeupravitelj kršanski.	župnik žminjski.	župnik krbunski.

svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-vošćane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Predajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Cieni iznova snižene

Preše za grožđje, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice za spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2I Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se kontrafacija! — Traže se zastupnici!

FRAN IVAN KWIZDA.

k. i k. dvorski dobavitelj, c. i kr. aust.-ugar. i kralj. rumunjski dvorski dobavitelj

Ustanovljeno 1858.

3 zlate i srebrna kolajna te počasni priznalni diplom

Okružnica Kod Beča

Kwizde Restitucijonalni fluid
c. kr. priv. voda za pranje konjâ
Cjena jednoj stakleni ca. v. f. 1·40

Kwizde Korneuburški Prašak za rejenje marve
dietetičko sredstvo za konje, rogatu marvu i svce.
Cjena 1/1 kutiji 70 nč., 1/2 kutiji 35 nč.

Kwizde mast za kopita
u obranu tvrdih i lomljivih se kopitâ
kutija à 400 grm. f. 1·25

Kwizde liepak za kopita
umjetni kopitni rog
1 sjev 80 nč.

Kwizde
Kressilin-mast
sredstvo za obranu kopita
1 kutija à 1/2 kg. f. 1·10

Kwizde prašak za perutninu
dietetičko sredstvo kao dodatak piću — 1 kutija 50 nč.

Kwizde milo za sedla
za čišćenje i obranu sedla i remenja
1 kutija a. v. f. 1·—

Kwizde smrt štakorima
sredstvo za uništenje štakora i miša, bez otrova, — 1 sjev 50 nč.

Kwizde ojačujuća pića za konje i rogatu marvu. 1 kut. à 5 pora. 30 nč., zabojić à 50 pora. f. 3·—, zabojić à 100 pora. f. 6·—

Kwizde prašak za prasce
dietetičko sredstvo za pospješku raje.
Mala kutija 60 nč., velika kutija f. 1·20

Patent natvezni trakovi iz gumija

(Patent Kwizda)

Patent natvezni trakovi izrađuju se u sivoj, crnoj, žutoj i bieloj boji u 4 veličinama i to za *lievo i desno* nogo. Mjerili valja kod a—a.

za šir. 20—22 cm. pristoji veličost br. 1
„ „ 22—24 „ „ „ „ 2
„ „ 24—27 „ „ „ „ 3
„ „ 27—30 „ „ „ „ 4

Cjena patent natveznih trakova u sivoj boji komad br. 1 f. 2·50, br. 2 f. 2·70, br. 3 f. 2·90, br. 4 f. 2·30
Cjena natveznih trakova u crnoj, žutoj i bieloj boji je u svakoj veličkoti za *20* nč. skuplja, nego u sivoj boji.

Šalje prekom pošte svaki dan glavno skladište:
Kreisapotheke Korneuburg.

Svaka Hrvatica mora da se predplati na

„Parišku Modu“

Jedini hrvatskim jezikom pisani modni žurnal na slavenskom jugu.

Ciena je „Pariškoj Modi“:

na cielu godinu	4 for.
na pol godine	2 „
na četvrt godine	1 „

Predplatu prima:

Najljepši, najveći, najinteresatniji i najjeftiniji hrvatski ilustrovani list, koji je vriedan, da riesi dom svake hrvatske obitelji jest:

„Dom i Svietˮ

Ciena mu je:

na cielu godinu	6 for. — nvč.
na pol gedine	3 „ — „
na četvrt godine	1 „ 50 „

Sa šaljivim listom „Zvekanom“ 50 nvč. više za svaku četvrt.

Predplatu prima:

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch)

Zagreb, Ilica.

Se dobi povsod - ½ Kile za 25 kr.

Kaj je
Kathreiner
Kneippova sladna kava?

To je **zdrava hišna in družinska** pijača, ki se izdeluje v Kathreinerjevih tovarnah ter ima podoben okus kakor prava bobova kava. Poleg drugih prednostnij se ta sladna kava že potem okusu odlikuje pred drugimi takimi izdelki.

Kathreinerjeva kava je najokusnejša, najzdravejša in najcenejša primes k bobovi kavi. Ona je **čisto priroden plod v celih zrnih** in se rabi z velikim pridom namesto cikorije in drugih **zmletih** tvarin, ki se h' kavi mešajo, o kterih se pa kupec ne more prepričati, iz česa da so; uradne preiskave so pa dokazale, da so taki kavini nadomestki dostikrat z raznimi pritiklinami popačeni. Iz začetka se vzame ena **tretjina** Kathreinerjeve in dve tretjini prave kave; pozneje pa vsake polovico.

Tako postane kava veliko **bolj zdrava** in tudi mnogo cenejša. Kathreinerjevo kavo **priporočajo najimenitnejši zdravniki**, vsaki dan jé bolj obrajtana kot zdrava redilna pijača **v javnih zavodih**, kakor tudi **v stotisočerih družinah**. Dobra je pa tudi »čista«, to je, brez primesi bobove kave, ker je zdrava, **lehko prebavljiva, redilna** in ob enem **okusna** jed.

Vsaka vestna gospodinja in mati, vsak prijatelj kave, ako mu je mar za lastno zdravje, naj rabi odslej Kathreiner-Kneippovo **sladno kavo.**

Le na to naj vsak pazi, da ne bo goljufan s kakim ničvrednim ponarejenim izdelkom, zato naj jemlje le **izvirne bele zavoje z varnostno znamko**, kakor se tu na strani vidi, ter z imenom:

Kathreiner!

Pozor! Bodite previdni in ne pustite se prekaniti. Pristna „Kathreinerjeva kava“ ima vedno enake, bele zavoje in se nikdar ne prodaja odkrita in na vago.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro.

Nalazi se stavim najnovija zimska roba parhend (fodšanj), danela, rubci vunseni u raznih bojah, ogrtači, muf i ovratnici iz kožuhovine i t. d. Campe, odzdolne i gornje rekla, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Velika zaliha svih potrebah za **šivalje i krojače.** U zalihi imaju se takodjer vrpce srakojake boje, te se dobivaju i hrvatsko-slovenske trobojnice. Napose se preporučuju čitajućim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

J. Pserhoferjeva

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.

I. Singerstrasse 15. DUNAJ.

Otvarjajoče kroglice, proj imenovane **kričistilne kroglice**

so naravnano lahko odvajajoče domače sredstvo.

To krogljice stanejo: **1 škatljica z 45 kroglicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 15 nč.**, pri nefrankovani pošiljatvi po poštnem povzetju **1 gld. 40 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porta, in stane: 1 zavitek kroglic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 80 nč., 3 zavitki 3 gld. 85 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 1 zavitek 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve otvarjajoče kroglice“

in paziti je, da ima pokrov vsake škatljice tisti pečat, ki je vidati na pazvedilu za navodilo.

Domači kuharici je vidati na pazvedilu za navodilo pis.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 60 nč.	**Mastilo za rane**, 1 steklenica 30 nč.
Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.	**Prašek proti kašlju** 1 škatljica 35 novč. Poštnina prosta 60 nč.
Balzam za goltanec, prosto 60 nč.	**Tanoklinska pomada** *J. Pserhoferja* 1 lonček 50 nč., prosto poštnine pa 75 nč.
Grenka tinktura za želodec, prej zlatjen. Praška kapljica imenovana, ako se zaužije, ali zdrivila in krepi želodec, kader je pokvarjen. 1 bodica 22 nč., 1 tucat 2 for.	**Kamfenovi obliž** od pok. prof. Steinatter, 1 lonček 40 nč., prosto poštnine pa 75 nč.
	Universalna čistilna sol *J. Pserhofera* 1 škatljica 30 nč., prosto poštnine pa 75 nč.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki se bilo po vsih avstrijskih časopisih oznanjene, ter se na zahtevanje točno in v ceno preskrbljujo tudi proti dopošlati i večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po pošti nakaznici stane porto manj kakor po povzetju.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 8 U Trstu 27. febrara 1896. Godina XVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienniku ili po dogovoru. Isto tako je sa priloži. Novci se šalju poštarskom nalozinicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Kozu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] sake.

Dopisi se nevraćaju ako se [illegible] neobjave.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 1 for. na godinu. Razmjerno for. 1½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rasta male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Izborna preinaka u Austriji.

U sjednici carevinskoga vieća u Beču od dne 15. t. mj. predložio je ministar predsjednik grof Badeni novi izborni red ili preinaku postojećega izbornoga reda za sve pokrajine zastupane u carevinskom vieću.

Govor ministra predsjednika, kojim je vladinu osnovu obrazložio i preporučio, bijaše hladno prihvaćen. Odobravali su mu ponešto jedino njegovi zemljaci.

Vladina osnova za premjenu postojećega izbornoga reda računjava tri članka, od kojih prvi imade dvadeset paragrafa. Sustav osnove i način biranja jest odviše zamršen, te neće nipošto zadovoljiti boritelje za obće izborno pravo, koji neće da čuju za diobu biračah po kurijah, za neizravno biranje itd.

Sa tom osnovom neće dakle biti nijedna stranka posve zadovoljna, ali tko da napeče cielomu svietu kolača? Do sveobćeg izbornog prava nije se nigdje preko noći došlo a tim teže ide to kod nas, gdje imade toliko pokrajina i narodnostih, od kojih imade svaka svoje posebne potrebe i težnje. Do sveobćeg izbornog prava doći ćemo bez dvojbe i u Austriji, ali dotle proći će još mnogo vremena. Za sada morati će se zadovoljiti narodi Austrije i sa ovako poboljšanim izbornim redom, kakvog predlaže vlada a do državnog zastupničtva stoji, da kod razprave vladinu osnovu popuni i popravi.

S ovom osnovom predložila je vlada i drugu, kojom se mienja temeljni zakon o državnom zastupstvu. Za promjenu ovoga zakona hoće se dvie trećine državnih zástupnika, te će vlada morati u koječem da popusti, ako njoj je stalo do toga, da njezina osnova o promjeni izbornoga reda postane zakom. Medjutim eto glavnih točka te vladine osnove:

Na temelju ove osnove broj će zastupnika uz današnju 353 narasti za 72, koje će birati nova kurija: sveobća izborna kurija. Od ovih 72 novih zastupnika Češka će ih birati 18, Galicija 15, Dolnja Austrija 9, Moravska 7, Štajerska 4, Gornja Austrija i Tirol po 3, Dalmacija, Bukovina i Šlezka po 2, a ostale pokrajine po jednoga. Pravo glasa imati će u ovoj kuriji svi gradjani, koji su navršili 24. godinu a borave od šest mjeseci u izbornom kotaru. Izključeni su oni, koji su u službinskom vezu i žive sa gospodari u kućnoj zadruzi; oni, koji žive od milostinje, vojnici i tako dalje. Oni, koji imaju pravo glasa u kojoj drugoj kuriji, nisu izključeni od prava glasa u novoj kuriji.

Kao temelj razdiobi izbornih kotara služe sudbeni kotari; tako da jedan izborni kotar nove kurije može obuhvaćati i gradove i izvanjske obćine. Jedino čine iznimku Beč, Prag i Trst, koji biraju napose kao gradovi i to izravno: Beč pet zastupnika, Prag i Trst po jednoga. Brno, Tropava i Lavov biraju također po jednoga zastupnika, ali ne sami, nego skupa sa svojim sudbenim kotarom.

U ostalom, izbori se više neizravno u kotarih izvanjskih obćina, načelno i u kotarih nove kurije, izuzevši naravno navedene gradske kotare. Na 500 stanovnika pada po jedan izbornik. Izborište izbornika ili fiducijara jest svako mjesto, koje je sielo obćine, ako ova bira barem po jednoga izbornika. Manje obćine biti će združene medju sobom. Birači biraju izbornike jedino iz svoje sredine. U onih zemljah, gdje se po pokrajinskom zakonu izbori više izravno u kuriji izvanjskih obćina, vršiti će se izravno i za carevinsko vieće i u ovoj novoj kuriji. Da se biranje olakoti, sastaviti će se manja izborna okružja, kojih će svaka obuhvaćati najviše od 4000 stanovnika. Biranje biva načelno sedmoljudjami ili listići. Nova kurija bira prva, zatim izvanjske obćine, poslije njih gradovi i trgovačke komore, a najposlije veleporeznici.

To je u kratko sadržaj vladine osnove, koju je i ministar obrazložio. — Zastupanje interesa ostaje netaknuto, kao i dosada: ono je temeljem već obstojećih četirih kurijah. Tko je dosad imao u ovih pravo, tomu se pravo ne dira. Ali se sada dodaje nova kurija, koja neuzima u obzir kao one druge kurije gospodarske i družtvene odnošaje, nego zahtjeve sveobćega izbornoga prava.

Kod ustanovljenja broja zastupnika držala se vlada trih glavnih načela: 1. da ostanu netaknuti dosadanji odnošaji u broju zastupnika pojedinih pokrajinah; 2. broj pučanstva; 3 politička individualnost pokrajinah, tako da i pomanje biraju barem po jednoga zastupnika. Od 72 nova mandata pada po jedan na 323.614 stanovnika; a od ukupnih 425 pada po jedan na 54.825 stanovnika. Broj izključenih za to, što su u službinskom odnošaju i živu sa gospodari, u kućnoj zadruzi, iznosi 210.000. Ukupni broj ovlaštenikah na biranje poskočiti će od 1,732.257 na 5,333.481. — Kurija izvanjskih obćinah birati će 129 zastupnika, ona gradova i trgovačkih komora 139, ona veleposjednika 85, a nova „sveobća“ 72.

Istarski sabor.

I. zasjedanje.

(VIII. perijoda.)

Osma sjednica.

Poreč, 28. jenara 1896.

U ovoj i svih sliedećih sjednicah ne ima članova hrvatsko-slovenskoga kluba. U svih sjednicah predsjedao je gosp. M. Campitelli, a vladu zastupao je g. A. Fabiani. U ovoj sjednici bijaše samo nešto občinstva na galeriji, a u ostalih sjednicah bijaše galerija prazna, što nam dokazuje, da je „slavno“ občinstvo polazilo saborske sjednice radi saborske manjine, t. j. da se na njezin račun zabavlja, uživajuć kod bezprimjernog postupanja predsjednika i većine proti članovom manjine. U sliedećih redcih predočiti ćemo u kratko glavne točke razpravah u pojedinih sjednicah.

Kod II. točke dnevnoga reda izvieśćuje zastupnik Costantini o zakonskoj osnovi o gradnji i sačuvanju javnih neeerarskih cesta. Navadja razloge, zbog kojih ne bijaše slična osnova potvrdjena, primljena u zasjedanju god. 1894., govori o cestovnih odborih, u koje će po novoj osnovi imenovati svuda zemaljski odbor dva člana. Većina prihvati bez razprave zakonsku osnovu u II. i III. čitanju.

Zastupnik Chersich izvieśćuje o izboru za izvanjske obćine kotara koparskoga. Proti tomu izboru da je prosvjedovalo 36 birača iz Pomjana i 15 iz Milja i to proti prvotnim izborom. Pogriešaka da imade više, a najveća bijaše ona u sastavu izbornih komisijah, koje su sačinjavali jedino izborni povjerenik i načelnik obćine. Uzprkos tomu predlaže u ime verifikacijonoga odbora, da se izbor gg. zastupnika M. dr. Trinajstića i Kompareta odobri. Većina ovjerovljuje taj izbor.

Zastupnik Tomasi izvieśćuje u ime istoga odbora o izboru za izvanjske obćine pazinskog kotara, te predlaže, da se izbor zastupnika dr. Laginje i dr. D. Trinajstića ovjerovi — premda bijaše i u tom kotaru kod prvotnih izbora pogriešaka. Većina prihvati predlog.

Isti izvieśćuje o izboru zastupnika za izvanjske obćine kotara lošinjskoga. U tom kotaru da je prosvjedovalo proti prvotnom izboru 25 birača iz Orleca i 5 birača iz Vrha, i to što su *slavenski svećenici agitirali i uplivali na birače* služeć se njihovom neukošću, i što se je za obćinu Vrh pol sata prije uručene dobe izbor zaključio. Odbor ipak predlaže, da se izbor gg. zastupnika Spinčića i Kozulića ovjerovi. Većina ovjerovi izbor prvoga, a zabaci izbor drugoga.

Zatim se obavio izbor četvorice savjetnika u upravu zem. kreditnoga zavoda. Izabrani bijahu gg. Becich, de Franceschi, Madonizza P. i A. Mrach.

* * *

Deveta sjednica.

Poreč, 30. jenara 1896.

Nakon priobćenja obavio se izbor zemaljskih prisjednika.

1. Za kuriju izvanjskih obćinah izabran bijaše g. Chersich prisjednikom, a g. B. Polesini-Kamalić zamjenikom (Glasovali su: Venier S., Vergottini, Cleva i Doblanovich).

Predsjednik konstatira *nepravdano isostanje* zastupnika iz te kurije i to gg. Laginje, Trinajstića D., Kompareta, Trinajstića M., te Spinčića.

2. Za gradove bijaše izabran gosp. Gambini prisjednikom, a zamjenikom g. Canciani, obs sa 10 glasova.

3. Za veliki posjed izabrašе sa 5 glasova prisjednikom g. Tomasi-a, a zamjenikom Vergottini-a.

4. Iz čitavoga sabora bijaše izabran sa 19 glasova prisjednikom g. Cleva, a zamjenikom g. Tamaro.

Sabor izabere zatim u pokrajinski odbor za pregledanje katastra gg. Pia Gambini-a, Canciani-a i L. Camusa, a zamjenike im gg. Jakova de Franceschi-a, J. Vergottini-a i Iv. Benussi-a.

Riešene bijahu zatim nekoje molbe učitelja i njihovih udova.

Prihvaćeno bijaše bez razprave izvieśće odbora o proračunu zemaljske školske zaklade za g. 1895.

Zast. Costantini izvieśćuje o zakonskoj osnovi glede školskih taksa. Slična osnova prihvaćena u predzadnjem zasjedanju, nebijaše potvrdjena, jer je ustanavljala, da imade zemaljski odbor pravo naložiti namete onim obćinam, koje nebi redovito plaćale zemaljskoj školskoj zakladi školske takse. Preporuča, da se prihvati popravljenu osnovu.

Zast. Bubba reče, da premda bi morao biti proti školskim taksam, on će ipak glasovati za osnovu.

Većina prihvati osnovu u II. i III. čitanju. Primljen bijaše zatim obračun zemaljske poljodjelske zaklade za g. 1893. i 1894., zatim obračun zamaljske zaklade za g. 1895.

Predsjednik, priobćiv predlog gosp. Laginje o gradnji cestah i predlog g. Canciani-a o izdavanju veće mjere domaće soli, digne sjednicu i ureče buduću za 3. febrara.

* * *

Deseta sjednica.

Poreč, 3. jenara 1890.

Predsjednik priobćuje, da mu je stigla od c. kr. namjestnika osnova

PODLISTAK.

Na badnjak

Napisao Emin.

(Konac.)

Sutradan podjoh na biralište i odadoh svoj glas tudjincu — Talijanu. Pred izbornom dvoranom bilo se sakupilo mnogo svieta. Bili su tuj većinom sve moji znanci i prijatelji. Kad sam se vraćao sa birališta, išao sam sasma pokunjen i potišten. Kudgodj sam prolazio svuda me sledio prezir i prikor mojih dotanjih prijatelja.

Kod kuće me čekalo novo poniženje. Susjedi neće ni da čuju o meni, a moja žena sa mnom — kô mramor. Na moja pitanja odgovara hladno, nehajmo, rekao bih, mučno i svedjer s prezirom odbija od sebe nudjeni joj novac.

Konačno mi njeno držanje dozlogrdi, pa se na nju razžestih i silom htjedoh, da od zadobivenog novca štogodj dobavi, nu sve u taman; njezin je odgovor svedjer glasio:

— Radje ću da poginem od gladi, nego da se dotaknem tog prokletog novca.

Tolika postojanost i značajnost porazila me do skrajnosti. Sada sam tek stao uvidjati, koli sam duboko pao, i kako sam se težko obružio nepromišljenim svojim činom.

Obuzela me neka olovna tjeskoba i čama. Oko srca bivalo mi sve to tiesnije. osjećao sam, da svakim danom ginem i ginem. Opazila to moja žena, te se pobojala za mene. Dobra duša! — — Od tada bivala samnom ljubežljivija i susretljivija, nu o onom novcu ni sada nije htjela da što čuje.

U ostalom ni ja se ne odvažih, da se ga dodirnem, jer mi se sve nekako činilo, da bi si tim činom na novo ogriešio dušu. Drugčije bilo bi, kad bi mi žena bila privoljela na to. Riečju, jesam li htjeo, da mirno uživam plod svoga nedjela, valjalo mi imati druga, a toga sam u taman tražio u svojoj Jeli. Nije s toga nikako čudo, ako je sbog toga izmedj mene i nje došlo u istini do žalostnih prizora do oštrih rieči i grožnja, koje bi se u ostalom sve odbijale o odriešitost i postojanost moje žene. Takav jedan prizor zbio se i one večeri. I tada, kao uviek, porazila me ženina odlučnost. Bilo mi u istinu težko okolo srca, pa da se malko saberem, izadjoh na polje, — — nu crna sjena moga zločina sliedila me svuda, a pratila me i tudjer. Upravo ja na dvor, a iz Vuše kuće, dobri Marko, odmievalo skladno pjevanje, koje mi još više mučilo dušu. Kao da sve to nebi dosta, zaori u jedared pjesma: — „Oj Hrvati!“ pa kad dodjoše do onog mjesta, gdje pjesma veli:

„Bio proklet izdajica,
Svaki domovine!“,

bilo mi, kao da ću saći s uma. Poletih u kuću, izvadih iz škrinje ne taknuti onaj novac, pa odjurih u noć. — —

Kao da me svi biesovi gone hrlio sam cestom što uz brieg vodi u grad, te gotovo bez daha srnuh u kuću onog zlokobnog kavalira.

U kuhinji bilo sve pusto, nu iz susjedne sobe odmievao glasan žamor. Vrata dvorane bila su tek pritvorena, tako da sam mogao lahko vidjeti, što se u nutri zbiva.

Za odugim stolom posjedalo nekoliko većinom mladih ljudi.

Bio tuj kavalir, občinski ličnik i nekoliko činovnika.

Kavalir je stajao čelo stola i držeći u ruci čašu govorio. Svršio je ovim riečima:

— Gospodo! ja pijem u slavu zajedničke nam domovine. Dao Bog, te se i naša Istra (što prije) k njoj pripojila, da i na njenom obzorju odsjava *to* vieka blagonosna i moguća „Stella d'Italia“!

— Živila Italija! zagrmi družtvo skočivši na noge. Zveknuše čaše, a u isto doba orila se nekaka pjesma, iz koje sam samo razabrao rieči:

„Va fuori d'Italia
„Va fuori stranier!“

Kad odpjevaše pjesmu posjedoše na novo na svoja mjesta i zametnuše razgovor o našim domaćim stvarima. Ja sam bivao sve to nestrpljiviji. Želio sam, da se što skorije udaljim od toga prokletoga gnjezda, nu ipak ne prije nego li bi izvršio svoju nakanu. Odlučih, da pričekam još koje vrieme u nadi, da će se kavalir za koji čas udaljiti od svoga družtva — nu u taman.

— Ja mislim, da neće dugo potrajati, a da se ne i „uni one, za čim težimo, neće netko od družtva.

— Eh! sve bi to liepo i gladko išlo, kad nebi bilo tih prokletih hrvatskih pasa.... odpovrnu kavalir nekako snuždeno.

— Ta ih nema mnogo u Istri; ono što ih zbilja imade, lahko ćemo udušit moći. —

— Tako se vama čini nu znajte. da ih u čitavoj pokrajini imade kud i kamo više nego li vi mislite, da, onaj koji bi ih nepristrano brojio, našao bi ih trikrat više nego li nas.

— Doduše je tako, primjeti ličnik, nu taj puk je strašno neuk i glup, a toga je i lahko s njime vladati. On se sa svačim zadovoljava, a nas, gospodu štuje, kao bogove. Pa opet, dajte mu dva, tri groša, pa on je Vaš i dušom i tielom.

Na te bogomrzke rieči krv mi sunula u glavu.

ugorora ministra financijah, kojom se odpušča dug od 200.000 for. zemaljskoj zakladi ezonora. Izručа se financ. odboru.

Prihvaća se obračun za g. 1894. i proračun za g. 1896. mirovinske zaklade zemaljskih činovnika.

Zast. Venier izvieščuje o gradnji željeznice Trst-Poreč-Kanfanar sa predlogom, da se naloži zemaljskom odboru, neka pospieši tu gradnju.

Prihvaćen bijaše proračun obće mirovinske zaklade zemaljskih učitelja za godinu 1895.

Zast. Cleva izvieščuje o poznatom predlogu zast. Laginje i drugova o gradnji raznih cesta u Istri i na otocih. Predlaže, da se predlog zabaci, jer je neizvediv radi pomanjkanja sredstva. U istom smislu govore zastupnici Rizzi i Bartolli. Ovaj posliednji napada prestački na nepriustne članove manjine.

Većina prihvati predlog.

Prihvaćen bijaše predlog zast. Cancian-a, da se zamoli vladu, neka bi opredielila u buduće na svaku osobu u Istri 10 kilgr. soli.

Iz Beča.

24. febrara 1896.

Skoro pune dvie sjednice zauzela je razprava o zakonskih osnovah glede promjene izbornoga reda već u prvom čitanju. Četvrtak i petak htjele su sve stranke označiti svoje stanovište prema tim zakonskim osnovam. S njimi nije ni jedna stranka zadovoljna, al su ipak sve skoro po svojih govornicih izjavile, da će glasovati za to, da se predje u njihovu podrobnu razpravu. Pokojni Taffe je pao čim je prikazao svoju odnosnu osnovu. Knez Windischgraetz bio je pripustio parlamentu, da sam sastavi zakonsku osnovu, al je sadanji parlamenat baš kod te prilike pokazao, kako nije kadar ništa znamenita provesti. Grof Badeni je u tom svakako sretniji sa svojom osnovom. Prvi štadij je osnova sretno prošla. Svaka stranka ima svojih posebnih želja, koje je već ili iztaknula, ili će ih u odboru i kod drugog čitanja osnovah. Jedni goje želje, kojimi će kušati na dan, drugi goje nade za budućnost, smatrajuć osnovu kao prvi korak k sveobćem pravu glasovanja. Nade ovih imadu više izgleda na uspjeh nego li želje prvih. U prve spadaju oni, koji bi htjeli nekim načinom osjegurati bar sadanje stanje onih, koje poglavito zastupaju. Nego tu dolaze među sobom u oprieku, pak ili će osnove biti primljene kakve jesu, ili će pasti.

Njemački liberalci, Hohenvartovci, Poljaci kao da samo iz nužde stupaju k razpravi tih zakonskih osnova, pak si pridržuju pravo postaviti predloge za poprav ak ili za to, da se nebi već lasno dalnjih promjenah činilo. U najvećoj neprilici nalaze se njemački liberalci. Oni nesmiju biti protivni proširenju izbornoga prava, jer bi se proti njim graknulo još jače, a znajuć, da će njim kao stranci škoditi, smišljaju načine, kako bi manje oškodjeni bili. Oni bi htjeli na primjer, da se svi ladanjski birači, koji plaćaju izpod 5 for. poreza, izbace iz izborničtva ladanjskih občinah i uvrste samo u sveobće izborničtvo. Htjeli bi nadalje, da se promjeni zakonska ustanova, po kojoj se može jednostavnom većinom promjeniti visinu poreza obzirom na izborno pravo, i da se ustanovi, da za to treba tri četvrtine većine. Proti tomu jednom i drugom najvećstili su već u napried žestok rat antisemiti i njemački nacionalci, kojim bi se dakako pridružili i Mladočehi kao i svi oni, koji žele čim veće proširenje prava glasovanja.

Najljepši govor izrekao je prilikom te razprave knez Lichtenstein, muž učen, govornik elegantan, a zauzet za poboljšanje stanja ljudskoga družtva na temelju kršćanske nauke.

Bivši ministar poljodjelstva grof Falkenhayn, sjedeći sada na klupah zastupničkih, izazvao je, stalno nehotice, žestokih prizora. On je u obće proti sveobćemu pravu glasovanja. Misli, da se nebi tim pravom izliečila mnoga zla ljudskoga družtva. Drugdje da je tomu lieka iskati. Stalno u najboljoj namjeri zaključio je svoj govor tim, da se valja okrenuti k Bogu, na stazu vjere.

Dr. Lueger mu je odgovorio žestoko u smislu, neka ne misli grof Falkenhayn i družba, da je izcla vjeru u zakup, da ima dobrih i boljih vjernika i izvan njihova kruga i da treba za prava kršćanska načela agitirati, kako je to činio Isukrst bivši na zemlji kao čovjek i njegovi apoštoli. — Zastupnik Pernerstorfer ošinuo ga je još žešće, iztaknuv, da vjera nekih sastoji u tom, da sačuvaju svoje povlastice, a da takovih kršćanska nauka ne priznaje i predbaciv grofu Falkenhaynu, da često kao ministar nije radio po kršćanskih načelih.

Od naših zastupnika govorili su dr. Ferjančić i dr. Laginja. Ni jedan ni drugi nisu se upuštali u sveobća načela, nego su ostali kod osnovah obzirom na narod, koji zastupaju. Dr. Ferjančić je rekao, da će on i njegovi drugovi glasovati za osnove, ako Kranjska dobije bar dva zastupnika u sveobćem izborničtvu i jednoga u trgovačkoj komori ljubljanskoj, i ako se izborni zakon tako promjeni, da budu i koruški Slovenci mogli dobiti jednoga zastupnika.

Dr. Laginja prigovara, da se je u osnovi postavilo preveć na autonomistički princip, pak da usljed toga dolazi, da zemlja sa 120 00 stanovnika dobiva kao druga zemlja sa skoro 500.000 stanovnika; da se kod razdieljenja mandata po zemljah nebi bilo imalo gledati na poreznu silu u sveobćem izborničtvu, koje ne zahtjeva poreza. Nadalje prigovara obstojećem izbornom redu obzirom na istarski tako zvani *veleposjed*, koji obstoji iz kakvih 80 obitelji, možda 500 ljudi, pak bira jednoga zastupnika kao i 100.000 drugih državljana, koji k tomu i daleko više poreza plaćaju. Tuži se takodjer, što seoski birači moradu dolaziti k izborom u gradove i med ljude druge narodnosti. Nada se, da će se i tomu na kraj stati i u obće onemogućiti mnoge nepodobštine, koje se do sad kod izbora dogadjahu. Govoru se je povladjivalo.

Inače se razpravlja nadalje proračun ministarstva za bogoštovje i nastavu.

Vriedno je iztaknuti *dva govornika iz Slezije*, jednoga Niemca liberalca, drugoga Poljaka. Niemcu Demelu nije pravo, što se je u *Tješinu* ustrojilo gimnazij poljski, jer se tim ruši mir izmedju Niemaca i Poljaka, koji da je do sad obstojao. Poljak Swiezy ošikuo ga je kako treba. Ako se Niemci uznemiruju za to, što se Poljaci za svoju naobrazbu brinu, onda nisu Poljaci krivi. Oni će raditi tako i unapried, jer dosadanji mir u zemlji znači njihovo robstvo, a u tom neće oni da i dalje ostanu. Vidi se, da su lažni liberalci, bili oni Niemci ili Taljani, svuda jednaki. Tko ne vidi sličnosti izmedju Slezije i Istre! Samo da su u Istri Taljani, a tamo su Niemci, u Istri Hrvati, a tamo Poljaci. Čim mi što tražimo, eto ti hipokrita, službenih i neslužbenih, koji viču za nami, da rušimo mir, dočim mi ne činimo drugo, nego hoćemo, da srušimo tudji jaram, da zadobijemo svoja sveta prava. Zastupniku Swiezy-u odobravali su burno, riečmi i pljeskanjem i čestitali Poljaci, Česi, Rusini, Hrvati, Slovenci, u obće zastupnici svih slavenskih naroda monarhije.

Ministar bogoštovja i nastave baron Gautsch govorio je gladko, da nigdje nenasjedne. Razni su mu rekli, da treba, da riečim odgovaraju činovi. Mladočeh zastupnik Adamek, kao glavni govornik proti proračunu, rekao je, da češki narod nije zaboravio svega onoga, što je baron Gautsch, bivši prvi put ministar, učinio proti njemu.

Već se je razpravilo i posebice bogoštovje, kod kojega je vredno spomenuti, da je ministar obećao, da će predložiti zakonsku osnovu za poboljšanje svećeničke kongrue. U tom smislu bio je i poprimljen predlog što ga je lanjske godine postavio zast. Biankini.

Danas se razpravlja o visokih školah. Kanonik Klun predlaže ustrojenja profesorskih stolica za slovenski i hrvatski jezik na gradačkom sveučilištu, dok se u Ljubljani ne ustroji pravna akademija. To je u toliko opravdao, u koliko ono sveučilište polazi veliki broj Hrvata i Slovenaca.

Ovih dana primljen je predlog vlade, da se izabere odaslanstvo, koje će imati ustanoviti zajedno sa ugarskim odaslanstvom svotu doprinašanja za skupne poslove. U to odaslanstvo dolazi 10 članova zastupničke kuće, i to tri Niemca ljevičara, dva Poljaka, dva Mladočeha, jedan češki veleposjednik, jedan Slovenac (kan. Klun) i po svoj prilici Dr. Lueger sa strane antisemita i njemačkih nacionalaca. Takovi su sad predlozi, koji će biti po svoj prilici i primljeni. Ni jedna stranka, nit najmanja, se nenudja, nego se svaku pozove, da prema svom broju predloži svoje članove, kako se to čini kod svih izbora, i u svih parlamentih svieta, u kojih vladaju parlamentarni običaji, i biraju se medju sobom i najveći protivnici. U Istri dakako neima nit parlamenta, nit parlamentarnih običaja, već je klika, koja radi bezobzirno i bezobrazno.

Predsjednik carevinskoga vieća daje posebnim pismom na znanje zastupnikom, da su pozvani od kr. ugarske vlade na svečanosti tisućgodišnjega obstanka Ugarske, imenito pako na svečanost otvorenja izložbe u Budimpešti na 2. maja, na *„Čbe Boga hvalimo“* na 3 maja, na poklonstvo sa strane ugarskoga sabora i poslanstva sa banderiji županja i gradova ugarskih i hrvatsko-slavonskih.

Koliko se može čuti neće zastupnici slavenskih naroda učestvovati kod tih svečanosti; i medju samimi Poljaci je jaka struja proti tomu. Da neće nit antisemiti učestvovati, stalno je, a valjda neće nit straaka njemačkih katolika. Slavenski narodi nit katolici, bili koje mu drago narodnosti, nemaju razloga, da svetkuju obstoj ugarske države.

Dopisi.

Susak mjeseca febrara 1896. U broju 6. od 6. febrara čitali smo u vriednoj „Našoj Slogi“, da je zastupnik gradova Lošinja Ivan Vidulich u 4. sjednici istarskoga zemaljskoga sabora dana 17. jenara interpelirao ces. kr. vladu, zašto se pučka škola u Susku sa hrvatskim i talijanskim naukovnim jezikom ne pretvori u čisto talijansku, kako je to želja nekolicine občinara, koji su za to i pismeno molili.

Taj upit čini nam se posve naravnim i dosljednim gledeć na političku boju gospodina zastupnika. Nu pošto se ovdje ne radi o njegovom političkom mišljenju, nego o Susku i njegovoj školi, hoćemo povodom rečene interpelacije napisati nekoliko opazaka.

Gosp. zastupnik kao izobražen čovjek morao bi znati, koja je svrha pučke škole. Njena je svrha izobrazba puka. Pučka škola mora naučiti djecu čitanju, pisanju, prostom računanju i dati joj prve obće pojmove o svietu. To je zadatak pučke škole i ništa više.

Iz toga jest razumljivo, u kojem se jeziku ima naučat u pučkoj školi. Taj jezik valja da bude materinski djece. Ovaj jezik djeca razumiju i shvatiti će ono, što im se u njem tumači. Govori li se drugim, tudjim, djeci nepoznatim jezikom, ona će čudom gledati u učitelja, nista neće razumiti niti naučiti; dapače i ono malo pojmova, što ih dobiše prije škole, pomutiti će im se. Take neće djeca postignuti one svrhe, za koju su išli u školu, te mjesto da napreduju, ona će nazadovati — hoditi će kao raci. Zato svi pedagozi stavljaju kao podlogu i uvjet napredku u pučkoj školi: naučanje u materinskom jeziku. Prem se gosp. zastupnik Vidulich bavi visokom politikom, ipak bi kao predsjednik mjestnog školskog vieća morao strati to podagogičko načelo.

Zna li pak gosp. zastupnik, koji je materinski jezik djece u Susku? Neka pogleda popis pučanstva, što se obavio god. 1890. — ako se ne varamo pod njegovim načelničkovanjem i rukovodstvom. Ondje je crno na bielom upisano, da je na Susku občevni jezik svih obitelji hrvatski — osim jedne, stalno simo doseljene. Ako g. zastupnik ne vjeruje popisu i popisivačem, koje je on odabrao, neka vjeruje sam sebi. Ruku na prsa i recite sam, poglaviti gospodine, kojim jezikom morate vi i vaši prijatelji i istomišljenici govoriti kadr dodjete na Susak? Jedino hrvatski. Istina, kojigod Sušćanin, da vam tobož ugodi, reče vam kadkada koju i talijanski, a tada morate sam u sebi reći: „che razza di lingua è questa?“

Al prestanimo takovim umovanjem, jer smo uvjereni, da sa svimi dekazi i pedagoškimi zuktoriteti nećemo osvjedočiti gospodina zastupnika, da je na krivom putu sa svojom interpelacijom. Samo ćemo mu dati jedan mali *„argumentum ad hominem“*. Što biste vi, gosp. zastupniče, kazali, kada bi mi tražili, da se u Maloselskoj školi predava hrvatski jezik — makar kao predmet? Najbrže bi vikali pred vladom, kako su Hrvati prezutni. A ipa se u Malom selu tisuću puta više govori hrvatski nego na Susku talijanski.

Nego kada se g. zastupnik Vidulich toliko brine i skrbi za Susak i njegovu školu, mi, koliko i on pomamo ovo mjesto i njegove potrebe reći ćemo mu, o čem je imao nastojati i interpelirati.

Ovdje imademo pučku školu sa dvie učiteljske sile. Uzdržavanje ove škole stoji na godinu pokrajinu — dotično nas — 700 for., a občinu — dotične nas — 140 for. Zašto se u more baca toliki novac? U ovoj bo školi neima nikakova napredka. Od 200 po prilici djece, koja su obvezana na polazak škole, sigurno ih nezna više od 15 čitati — poštene niti jedan. Pisati znaju jošte manje. Jeli Vam to poznato gosp. zastupniče i znate li, koji je tomu uzrok? Kao predsjedniku mjestnog školskog vieća moralo bi Vam to sve biti dobro znano. Nu ako Vi ne znate, ili se bojite reći, kazati ćemo mi. Jedan od glavnih uzroka tomu jest posve neuredno polazenje škole. Koji hoće, ide u školu, a koji neće, ne ide; — svakomu je pušteno na volju. Dapače govori se, da već ovo drugu godinu ne ima u susačkoj školi tiskanica za bilježenje pohadjanja škole, te da je ova redovito prilično prazna. Nekoje djece se u njoj ne vidi nikada (i eto čudnog slučaja, ponajviše djeca načelnikovih prijatelja). — K toman se dozuale, da lanjske školske godine mjestno školsko vieće — opetujemo, da mu je g. zastupnik predsjednikom — nije poslalo ravnateljstvu naše škole niti popisa djece, koja su na novo ušla u školu, a ove godine, da se dotični popis poslao negdje kasno. Kako se onda može kontrolirati polazak škole, liepo da i jesu tiskanice i da se imade dobru volju? Ili je možda istina — čega mi ne možemo vjerovati — što su neki zlobni jezici govorili, da je negda sam gosp. predsjednik školskog vieća nagovarao roditelje, da ne šalju djece u školu? Da je dakle gosp. zastupnik, kada je bio ovdje, pohodio ovu školu, popitao se o njoj, te interpelirao o njezinih neuredanostih i njihovih uzrocih, nikada bolje. Dosta o školi, a sada malo o nečem drugom.

(Konac sliedi).

Franina i Jurina

Fr. Čuj Jure, kaj san čů davi na placi, da te storit ondi velu poneštru kadi se beči diva nutar.

Jur. A zač te divat beče va tu ponoštru

— Gledjte onoga kmeta doli u selu. Kakav vam je to bio Hrvat, a sada? Za nekoliko forinti on nam se prodao i predao sav u naše ruke.

— A dà, onaj Ivan doli. Čujemo, da su ga svi ostavili. Sad će biti mnogo jeftiniji od prije, nasmija se kavalir, a s njim čitavo družtvo.

Dalje već niesam mogao, da se suspregnem. Otvorih vrata takom silom, da su mahom o zid lupila, i banuv u sobu, kriknuh:

— Lažeš, huljo, lažeš, lažeš! . . . Evo ti novac, što si mi ga dao, drži ga, netaknut je. — —

Veseli se, gujo, jer ti je uspjelo, da mi ugrabiš mir i pokoj duše, su srca mi lje ne iztrže, ono još bije u grudima, bije, kao nekoč što je bilo — za spas i čast moga naroda, koga sam ja nevriedniak nedostojno izdao. Al okajati ću svoj grieh, hoću, tako mi Boga, i tako mi svetog pepela mojih starijih, hoću, hoću! . . Al jao si ga Vama, jer znajte, da će dugo i dugo vremena proći, prije nego li će zasjati „Stella d'Italia“. . . . .

U to očutih težak udarac na glavi, te se bez sviesti stropoštah na tle. Samo to pamtim, da se kavalir za posliednjih mojih rieči bio mašio za jednu staklenicu, pa baciv mi ju u glavu, doviknuo:

— To imaš! crkni skote!

Osviestih se pod vedrim nebom u nekakovj gomili, kamo me jamačno one hulje smjestiše. Bilo mi je silno tieskobno, a glava bila mi je jedna rana. Težkom se mukom uzpravih na noge, i teturajući stadoh silaziti niz brdo želeći, da se što prije dovinem sela. Tuj pred vašim stanom spotakla mi se noga, padoh, ozledih glavu, krv mi na novo navalila kroz prijašnju ranu —, i ja izgubih po drugi put svies. Ostalo vam je poznato.“

Ivan završi, a sri prisutni gledahu tronuti u toga čovjeka, koji je morao, da svoju zabludu plati toli skupo.

Iza odulje stanke progovori župnik.

— Ivane, i u tome vidja se desnica božja. Vaša nesreća i nezgoda nek bude izgled drugim, koji većkrat toli lahkoumno trguju sa svojim poštenjem. Ivane, zahvalite Bogu, te vam je dao toli dobru i plemenitu družicu, koja vam je u sve to vrieme bila pravim anđelom čuvarom. Vi se pokajaste i vlastitom krvlju okajaste grdnu ljagu, i zato ja Vam u ime Boga i uvriedjenog naroda oprostam težki grieh.

Starac reče, a vrata se sobe naglo otvore. U isti čas kleknula do kreveta jadna Jele, Ivanova žena. O nesreći ju obaviestio zvonar Mato, pa namah pohrlila u Markov stan. Kukala jadna i uzdisala, da ti se srce kidalo od boli i jada. Starac Marko ju pridigne, utješi je, veleći joj, da je Ivan izvan svake pogibelji. Pripoviedše joj u kratko što se zbilo. Žena zagrli muža, i pogleda na starca župnika: — Oprošteno je, reče on tiho. Žena klone opet na koljena, a u noći zamuče glas zvona, javljajajući vjernim, da se je svietu narodio — Spas.

Fr. Onti kaj neznaš zač! . . . Niki da ne moreju videt skoz ključavnico, kaj da je va kasi komunjski.

Jur. A ki se to toliko jida za te beče?

Fr. Najviše oni, ki galete dilaju.

Jur. Kaj će jim pak ta vela ponoštra?

Fr. Kaj još neznaš, da bi teli imet svoju poteštariju.

Jur. Bi, bi, zač bi niki teu bit za kunžiljera, niki za kasira i niki za potešťata.

Fr. Ma bi onput brke mastili.

Jur. Ala da bi se ta poteštarija složila, kakov palac bi vrag ozidau.

Fr. A kega ki dili nutar bivat?

Jur. Tribeda svojiga „mačjega direhtura".

Fr. O je! je! da je niki bedast kako i oni!

Jur. Ali jih jako rog bode, odkada je Miro potešta.

Fr. Neka jih bode makar i sotona, tanto je Miro potešta.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gosp. Slavo Dragić, filozof iz Karlovca poslao nam 8 for., sabranih u hotelu „Kruna" na Baniji prigodom domaće zabave, sjetivši se braće Hrvata i Slovenaca u Istri. Darovaše: g. Kosović 1 for., gdjica Ružica Delhuni, gdjica Jelka Knobloh. farmaceut Agnezi, mag. farm. Cvetković, S. Purebl i Tončić sa 50 nvč.; gg. M. i G. Klipa i Alojz Medved sa 40 nvč.; Glaser sa 25 nvč.; g. Benković, gdjica Blauhorn, gdca Čavlar, gg. M. i Fr. Ferković, N. N., gdca B. Plantaš, g. Šavoru, g. Višehrad sa 20 nvč.; gg. D. i I. Fišter sa 30 nvč.; N. N. sa 85 nvč. i M. Malović sa 20 novč. — Isti gospodin poslao nam drugu svotu od 8 for. koju je sabrao prigodom plesa, što ga je priredilo cvetkovačko dobrovoljno vatrogasno družtvo u selu Cvetkovićima kraj Jaske. Darovaše: gg. Josip Sandri 3 for., Štef Brozović, Franjo Jergović, Nikola Lukšić, N. N., N. N., gdce A. B., B. B., B. C. po 50 nvč. i pošiljatelj 1 for.

Gosp. Budislav iz Labina šalje nam 10 for. uz vruću molbu, da Bog blagoslovi sretan napredak i čestitajuć prezaslužnoj družbi na otvorenju prve pučke škole u Baderni.

Gosp. K. Bonefačić iz Beloga šilje nam for. 4.50, koje mu je predao jedan rigorozant.

Govor zastupnika D.ra M. Laginje. U sjednici carevinskoga vieća od 21. t. mj. izrekao je narodni zastupnik g. D. Laginja govor prigodom razprave o zakonskih osnovah glede promjene izbornoga reda. Za današnji broj stiglo nam je prekasno dotično brzopisno izvješće i tako smo morali ostaviti taj govor za budući broj.

Novi odbor muške podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu. Na glavnoj skupščini naše muške podružnice, obdržavanoj prošle nedelje, bijahu izabrani u novi odbor sliedeći članovi: predsjednik g. M. Maudić; podpredsjednik g. Dr. O. Rybař; tajnik g. Drnd. J. Macák; blagajnik g. Dr. Josip Abram, zamjenici gg. M. Čotič i M. Hrvatin.

Zasluženo priznanje! Čitamo u porečkom listiću, da je saborska većina nakon zaključne sjednice pozvala u klubsku sobu zemaljskoga kapetana i saborskoga predsjednika g. M. Campitelli-a, kojega je predsjednik saborske većine g. G. B. de Franceschi kratkim govorom pozdravio čestitajuć mu u ime talijanske saborske većine radi njegovog „mudrog i odlučnog" postupanja u saboru tečajem netom minulog zasjedanja. Izjaviv g. vitezu Campitelli-u čuvstva iskrenog poštovanja i ljubavi, zaželio mu, da bi još dugo ostao nam onom mjestu, koje zauzimlje sada.

G. zemaljski kapetan, vidno dirnut, zahvalio se svima na tom dokazu ljubavi i poštovanja naglasiv, da će mu to biti velikom utjehom, u kojoj će zaboraviti na tolike gorčine, koje su vazda spojene sa njegovim težkim položajem. Umoli prisutne, da mu neuzkrate ni unapired prijateljstva, dočim će njegovo srce, koje se nije nikada promjenilo, ostati uviek sa dalekimi prijatelji.

Ove rieči bijahu popraćene jednodušnim odobravanjem.

Tako rečeni listić, a tomu dodajemo mi, da se doista mora priznati gosp. saborskomu predsjedniku, da je **odlučno** rukovodio saborske razprave pogaziv bezobzirno državne temeljne zakone obzirom na saborsku manjinu, koja zastupa većinu puka pokrajine, nu o kakvom mudrom rukovodjenju saborskih razprava može govoriti samo onaj, koji je bio sliep i glub, il koji se je hotio narugati starcu-dobričini, poznavajuć njegovu slabu stran. G. vitez Campitelli nadkrilio je sama sebe tečajem zadnjeg saborskog zasjedanja, a to je presenetilo istu saborsku većinu, koja nije od njega očekivala toliko bezobzirnosti, odlučnosti i strasti u niekanju svake pravice i svakoga zakona saborskoj manjini, članovom hrvatsko-slovenskoga kluba. I stog pogleda zaslužio je podpuno priznanje od svojih drugova.

Iz **Labina** pišu nam 22. t. mj. U susjednom Karpanu obustavili su u rodokopih il u ugljevniku svi radnici radnju. Već je evo drugi čedan, da nitko tamo neradi. Radnika, koji su ostavili radnju, imade skoro 800. Radnju su ostavili — jer nemogu, kako vele — sa dosadašnjom plaćom živiti. Radnje imade u rudokopu malo i tako neimadu radnici dostatno zasluzbe. U mjesecu radilo se izpod 20 vana a po radnji nije mogla biti ni zasluzba visoka.

Radnici se ponašaju mirno i do sada bijaše na licu mjesta posve suvišno mnogobrojno oružničtvo. Reć bi, da je poremećivala občinska oblast izmedju radnika i ravnateljstva družtva, nu kako se čuje bezuspješno, jer ravnateljstvo zahtjeva, da se radnici bezuvjetno prihvate radnje.

Gostba na čast vladinom povjereniku na zemaljskom saboru Istre. U nedelju nakon zaključka istarskoga sabora pogostio je zemaljski kapetan i saborski predsjednik gosp. Mate vitez Campitelli vladinoga povjerenika na istarskom saboru za zadnjeg zasjedanja, g. Aloizija Fabiani-a. Svečanoj gostbi prisustvovali su članovi zemaljskoga odbora, svi zastupnici nalazeći se u Poreču i ravnatelj zemaljskoga kreditnoga zavoda g. Amoroso. Tečajem gostbe, da je vladalo iskreno veselje.

Ovo je — u koliko se mi sjećamo — prvi put, što je na ovakav odličan način počašćen vladin zastupnik na istarskom saboru. Poznato nam je, da su bivši vladini povjerenici gg. Gummer i Elluschegg na istarskom saboru uživali najveće simpatije od strane talijanskih zastupnika, nu nesjećamo se, da bi ih bila saborska većina il njezin predsjednik nikada ovako odlikovao.

G. Fabiani moralo je doista ostaviti najbolji utisak u Poreču kad su ga tako počastili oni, koji bi bili njegova predšasnika u žlici vode utopili. Nije se badava g. Fabiani izpod brka smijao, kad su članovi manjine od njega zahtjevali, da na njihove hrvatske il slovensko govore i upite, u tom jeziku odgovara, čega on dakako razumio nije. prem mu bijaše *nekoć* taj jezik materinskim.

Novačenje u Istri biti će sliedećih dana: Dne 11, 12, 13, 14, marča u Kopru; dne 16, 17, 18, 20, 21 marča u Puli; dne 23 i 24 marča u Labinu; dne 26, 27, 28 marča na Volosku; dne 30 i 31 marča u Krku; dne 1. aprila u Cresu; dne 7. aprila u Lošinju; dne 8, 9, 10 aprila u Motovunu; dne 9. aprila u Rovinju; dne 11, 13 i 14. aprila u Pazinu; dne 11 i 13 aprila u Poreču; dne 15. 16 i 17 aprila u Buzetu; dne 15 i 16 aprila u Bujah; dne 18 i 20 aprila u Piranu i dne 20 i 21 aprila u Podgradu.

Iz zaključnog govora saborskog predsjednika za Istru. G. vitez M. Campitelli, zatvarajuć posliednje zasjedanje istarskoga sabora, pročitao je po običaju jedan od onih svojih govora, koji su promišljeno opredieljeni za izvanjsko občinstvo, koje nevidi niti čuje svega, što se u toj glasovitoj sabornici dogadja. Na taj govor svratiti ćemo se u budućem broju i to u izvješću o saborskom dielovanju a ovdje želimo razglobiti samo jedan stavak iz toga govora i to onaj, koji se tiče vladinoga povjerenika na zemaljskom saboru. Taj stavak u doslovnom prevodu glasi:

„I ovdje zadovoljavam osjećanoj dužnosti pružajuć pozdrav simpatije presj. g. vladinomu povjereniku vitezu **Fabiani-u**, *koji je svojom udvornom vedrinom i objektivnošću znao olahčati naš rad i meni učinio lagjom moju težku zadaću, moleći ga, da ponese smieran pozdrav Njeg. preuzvišenosti g. namjestniku, koji je svojom prisutnosti kod otvorenja ovog zasjedanja i svojim ponovnim posjetom pokazao svoje živahno zanimanje za naše razprave, zanimanje, koje nam mora biti zalogom boljeg priznavanja naših stvarih u viših krugovih, koje pobuđuje u nami opravdanu nadu u bolje sporazumljenje u budućnosti".*

Iz ovog stavka sliede sliedeći logični zaključci:

1. da si je stekno gosp. vladin povjerenik simpatija kod saborske većine;
2. da bijaše udvoran, vedar i nepristran;
3. da je tim olakšao posao većini a naposo saborskomu predsjedniku;
4. da je g. namjestnik pokazao svojom prisutnosti osobito zanimanje za saborski rad;
5. da je svojim zanimanjem pružio saborskoj većini zalog boljeg priznavanja u viših krugovih težnja i dielovanja saborske većine i
6. da to zanimanje podaje saborskoj većini nadu, da će se u budućе sa višimi krugovi još bolje sporazumiti.

Ob ovih 6 točaka dalo bi se napisati toliko članaka, za koje nam za sada neprestaje ni vremena ni prostora, ali na njih ćemo se još svakako vratiti. G. vitez Campitelli govorio je jasno i očito, te o njegovoj iskrenosti nemeže biti dvojbe. On nije mogao ovako upleti u svoj govor ni g. namjestnika ni više krugova, bez razloga, bez povoda, bez jamstva.

Ovoliko do znanja našim državnim zastupnikom, naposе onomu, koji je doviknuo g. predsjedniku Campitelli-u za zadnjeg zasjedanja onu glasovitu: *Vi varate il u Beču il ovdje Vase!*

Iz **Kiane** 15. t. mj. Danas smo imali za prvi put prilliku, da vidimo u našem selu našeg obljubljenog novoizabranog občinskog glavara kao takovog, velecienjenog g. Mirka Jelušića sa savjetnikom g. Vjekoslavom Kinkelom i bivšim načelnikom g. Matetom Srdočem. Primili smo ga srdačno, te na počast mu vijala se toga dana na tornju župne crkve hrvatska trobojnica i pucalo se iz mužara.

Neka nam Bog poživi novoizabranoga načelnika na diku i korist naše dravne občine! Živio naš Mirko!

Iz **Opatije** pišu nam 24. t. m. Biti će Vam poznato, g. uredniče, da je naše ljetovalište spojeno s telefonom sa željezničkom postajom u Matuljah, a danas vam javljam, da će nas vezati telefonskom žicom za koji mjesec i sa susjednom Rieckom. Telefonom služiti će se moći svatko za plaću, al će za svaki razgovor imati da plati stalnu pristojbu ako se ne varam 30 nvč. za 3 minute trajući razgovor.

Gostova imademo prilično; visokoga svieta dostatno. Središće svega života jest okolina Njez. cesarske visosti nadvojvodkinje Stefanije, koji posjetište polovicom mjeseca visoki rodjaci i znanci.

Iz **Lovrana** pišu nam 15. t. mj. Povera Italija! Ala ma su se! Oni su nebogi mislili, da će storit bog zna ča, pak ča su storili? Novolju, kako su i sami. Celi tri meseci *pronostikali su i špikulali*, kako bi va Lovrane storili jedan tanac za „legu", (ale kako bi stari Tonić rekal, za „levu nacional") — pak su vam razbrubili po seh mesteh, kade biva magari jedan sam Kalabrez, da će to bit neč *„con tutti i fioki"*. Pak? na mesto *„fioki"* dobili su *„njoki"*. Znate, da va njihoven tance ni bil nijedan mladić Lovranac. Devojak je bilo pet ale šest, ma i te su najveć bile *„furešte"*; domaće, ča je bolje i lepše, ostalo je lepo doma. Tako valja! Na dveh kantridah se ne more sedet; ale budimo beli ale crni, ki bi otel bit pol bel, ta ni za nas, on je *„žmaren"*, kako i *Rozmanov* kapot. Kada su Taljani doznali, da neće bit mladić (Francela ja ne kalkulan za mladića!) onputa su rekli: Za mladiči je lahko. Ćemo pisat v Opatiju, na Volosko i v Reku, pak ćemo ih od onde dobit i onako meltari nam ne „fali". Ma *„cosa principal"* je sakako da dobijemo devojke. Pak znate, ča su storili? Jušto kako i on kralj va evangjelje, ki je poslal svoje hlapce, da neka poberu svakega, kega god najdu na ceste, pak neka ga pripeljaju k njemu na obed, samo da ta kralj je bil stiral ča onega čoveka, ki je za stol prišal prez bele stomanji, ma naši Kalabrezi nisu tega storili, zač da bi bili to učinili, bili bi morali skoro svi poć doma, zač ih je tamo malo bilo s belun stomanjum. Nekem, ke hojevaju v Opatiju na tanci, poslali *„invit"* već zadnji čas, kada su već videli, da nimaju drugeh devojak dosti. Neke su šle. ma neke su rekle: — Mi nećemo i nećemo! Pravi čovek ima samo jednu besedu, jedno srce jednu dušu. Brave! To je lepo. Ja ću vaje „Žanetu" pisat i pohvalit naše dične malice, keh su grdi Taljani dosta napastovali ma sve zaludo. Najlepša na *„bale"* da je bila neka devojka, ka nosi blizu četiri križi. A varamenje bila je „narokokana" kako malo ka. Škoda da nima dvajset let manje! . . . . *Fratar* da je zapovedal „kvadrilju", pak kada je rekal: à još! Kobula da se je počel na njega jadit, da ča ljude pošilja va *koš*. A *Fratar* njemu: — Se vidi da nisi *„citadin"*. *Regali* za *„tombolu"* da su bili jaki lepi. Marino — president — pernesal je kako *„regal"* za tombulu najlepše kopito, ko je imel. *Valčić* je pernesal tri *„stelli"* ma ne od kristala. Rozman „kukumu", Kobula jedne bisnagi, prva balarina jedan slani zajik, a „Burina" — sam pozabil ča, ma ću se morebit pokleje spametit. Francele pak je pročital svim skupa on *„Jovane Pensiero"* kade je bilo ono od *„cariole"*. Prva balarina da je sve kolori promenjevala. Ki zna zač? — Rožice je prodavala mala Cenzura, a hodila je ravno kako sveća, zač njoj je Marino napošni postoli storil za ta dan. A muzika? Svi ki su bili na tance, imaju danas u ušeh bumbak. Kukama ni tancal. zac da on neće se veselit, dokle va Abisinije Talijani palic dobivaju. Lorenco je bil pavičal nekoliko kranjskeh klobasic, ma ih je moral ča hitit, zač je Kukuma rekal, da on ne more čut ni videt kranjskeh klobasic. Brižan Lorenco je intanto dobil lepeh krajcari na lakat. Još je neki neč dobil na lakat, a reć bi, da su se nekemu i prsti zdaljili. I besed da je bilo. Kapo da se je bil prijel s nekim, ma o tem ću vam jedan drugi put povedat. A, bravo, skoro bim bil pozabil. Govore, da je neka mlada-stara na tance kantala: *„Fazzo l' amor še vero!"* a jedan kamarier od „Perneta", ki je bil od komitata, da je smejuć rekal — *Bakfiš! Bakfiš!* a duhtor da je na to pital!

— Bos? Peše frito?

Kamarier, da se je na to nasmel i pobegal van, a Kobula, da je duhtoru stumačil, da on kamarier ni mislil reć „peše frito", nego — kako bimo mi rekli — *bardasa*.

— A vara, vara, rekal je duhtor, imate pravo, imate pravo. Bakfiš — bardasa, a ne „peše frito".

I tako vam je finil ta tanac, a ki se je najviše divertil, bil je svakako *„baron Fugera"*, kemu da je jako drago bilo, da je ženska gvardaroba bila na — šoflte.

Lodonjo III.

Knjige „Matice Hrvatske" stigle su jurve i za članove, koji spadaju pod povjerenictvo g. Vučkovića t. j za Trst i okolicu, te se mogu dignuti svaki dan u ovdašnjoj čitaonici.

Ovom prigodom preporučamo svim prijateljem naše „Matice", koji se nisu jošte za god. 1895 prodbrojili, da to učine čim prije kod rečenoga g. povjerenika ili kod druge gg. povjerenika. Knjige za godinu 1895. su svojim sadržajem i vanjščinom toli zanimive i krasne, da stalno neće nitko požaliti ono 3 for. koje te knjige stoje, a vriede doista 3—4 puta toliko. Nitko dakle neka neostane bez tih u istinu krasnih knjiga.

Iz **Dobrinja** (otok Krk) pišu nam 15. febrara. Da se čitateljem pruži prilika štogod doznati iz ovog zabitog mjesta, nuždno je kadkad štogod i na javnost iznieti. To valja osobito, da se neukom narodu predoči posljedice, u koje on već rat zapade, a najviše radi njegove tvrdoglavosti, neposlušnosti i one nesretne pohlepnosti za nesretnim Judinim novcem, za kojim mnogi hlepi i višeputa sebe i svoju obitelj robstvu podloži, a ne predvidja, da je dvo i trostruko povrati, ako ne milom, a to silom, da je na svaki način mučen, sramoti i ruglu izvrgnut, a često puta i to od samih protivnika, od kojih je bio kupljen malo po malo i upropašćen. Da vam je ovo prava istina, može se takodjer primjerom dokazati, koji nek služi na znanje i buduće ravnanje svim onim, koji su izdajstvu navikli, što ih zatiče, a koji se neokanu prodavati sebe i svoju domovinu, što će jih još zateći.

U oči prošlih izbora za porečki sabor napeli su naši protivnici sve moguće sile i oboružani onim nesretnim Judinim novcem, razaslali su na sve strane neke najpouzdanije osobe, da na onaj njihov običajni barbarski način navaljuju na neuki narod, i gdje nije bilo moguće milom, upotriebili su novac, nudjajuć i podkupljujuć zavedeni narod. Kao najuplivnjeg i najzaslužnijeg muža za ovaj otok izabrali su onog glasovitog i poznatog „Yorka", koji se nastanio na Malinskoj, gdje mu se pridružilo još par talijanskih podrepnica. Razglasilo se na sve strane, da se jedna novčana banka nalazi na Malinskoj i da može svatko novac dobiti, samo koji hoće za Talijane glasovati. Htjelo se i Dobrinjcem šale, pa se odpustila dvojica k rečenoj banki, da zatraže od poglavice blagajnika „Yorka" novac, koji bi njim neobhodno trebao, da uspješnije zadobije šarenjačku većinu Nije se tu pitalo, da li su oni pouzdani, da li su njihove izjave istinite i što oni tim smjeraju, nego se dielilo novce baš bez broja i na pune ruke, te se je na odnosni upit spomenute dvojice jednostavno izdalo svotu od 30—40 for preporukom, da do većine svakako dodju. Opazit valja, da spomenuta dvojica nisu išla namjerom, da dotičnim novcem pak podkupljuju ili moguće sebe prodadu, jer kao što svi Dobrinjci, tako i ona dvojica, jesu od vajkada nepodkupljivi i vatreni Hrvati, nego jedino, da se osvjedoče o načinu, kojim talijanska stranka u Istri do većine svojih zastupnika dolazi. Pak su zbilja uvidili čudo, koje ih iznenadilo, kad su njim bili onako — kao što rieč — na prazno vjeru izdani novci, i zbilja uvjerili se, da jedino na ovakav način mogu naši protivnici do većine doći. Ali taj novac nije imao blagoslova. Zato su doznali sudovi i kako javiste u predzadnjem broju, bijaše „York" sa drugom si T. Kraljićem odsudjen na zatvor radi kupovanja glasova.

Zabava muške i ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Dubašnici Kako je poznato Vašim cienjenim čitateljem, obstoje u Dubašnici ženska i muška podružnica naše zaslužne družbe sv. Ci-

rila i Metoda, pa da dadu i one znak svojega života, priredilo su dne 2. t. mj. zajedničku zabavu, koja bijaše prva takve vrsti ovdje, a izpala je na sveobće zadovoljstvo.

Zabavu otvorio je ravnatelj mužke podružnice, veleč. g. župnik Miho Mužina kratkim govorom, u kojem je predočio, koliko Hrvati u Istri moraju da trpe, nu dati će Bog, da će i njima jednom sinuti sunce slobode i ravnopravnosti. Da Hrvati dođju do svoje slobode i ravnopravnosti, pomoći će osobito škole, a radi škole ustrojene su evo i naše podružnice, te ga veseli, videć, kako broj članova raste kod jedne i druge podružnice, a koliko ljubavi imade u članova podružnicah naprama svojoj biednoj i siromašnoj Istri svjedoči mu mnogobrojnost prisutnika, te jih zato sa radostnim i veselim srcem pozdravlja i kliče im „živili“. Zatim sliedile su druge točke i to dvie deklamacije „*Mlada Hrvatica*“ krasnoslovila ju djevojčica Marica Kraić Josipova i „*Bilo kad*“ od P. Preradovića krasnoslovila ju djevojčica Marica Bogovićeva. Obje djevojčice su tako liepo krasnoslovile, da su morale na obće zahtjevanje opetovati. Tada sliedila je tombola, na kojoj uz 2 iztiska „*Pučke pjesme*“ od Kapića i „*Majka u radu za Boga i Hrvatsku*“ izigrali su se još mnogi šaljivi komadi, te na samoj tomboli dobilo se 10 for. 10 nvč. — Pitati će koji, a kako je išlo pjevanje, ali se na žalost mora izjavit, da mi mjesto, da u tom napredujemo, žalibože nazadujemo! Jer kod prijašnjega učitelja djeca naša znala su pjevat barem carevku, a danas žalibože ni to. To zbilja ne služi njekomu na čast!

Tim svršavam, želeć da druga zabava izpade još ljepše i neka naše podružnice rastu i cvatu.

Iz Rieke pišu nam 5. febrara 1896. Prije svršetka stare godine, dapače prije Božića hotio sam vam čestitati, promišljajuć odkle bih Vam počeo pisati iz ovoga izvanrednoga i padjelanoga madjarskog bisera. Zakasnio sam odpraviti vam četiri redka po navadi. Ovdje med nama ide svedj kako smo se već naučili. Diece tudje narodnosti uviek svojataju nam grad, medju sobom se tajno prepiru i poganjaju, namareć ni malo na čijoj se zemlji nalaze. Madjari su po naravi prenapeti, ali drzovitost poznate iredentske atruje njih nadmašuje; jedni i drugi ulažu sve sile, da pred svietom pokažu, da su nam staru Rieku osvojili. Ali pučanstvo, onaj pravi riečki puk, premda u većini zaveden nekako na madjarsku, taj puk ne osvaja ništa, jer on zna, da od djedovine stare na trgovih, po plaćah se govorilo i govori se hrvatski, i zna, da dućan nebi vredilo otvorit kad se nebi znalo rabit naš jezik. Zna, da crkve u adventu su svako jutro pune, i da mnogo ljudi izvan njih ostaje, što nemogu uljesti a to sve jer po prastarom običaju hrvatski sav puk složno pjeva. To našemu slavnomu magistratu nije po ćudi niti zastupstvo to odobrava, ali budući da toga oni nemogu zabraniti, potaknuli su Dr. Teletića neka u gradskom zastupstvu iztiče potrebu, da se Rieka od senjske biskupije odtrgne, i da se ju preda drugoj biskupiji, kojoj mu drago ili makar nijednoj, samo da se iztjera (tako je mislio Dr. Teletić) taj nepodnosivi hrvatski jezik. Ali budi mu rečeno, svatko, tko pozna Dr. Teletića, zna, da je on vazda sa svojom majkom hrvatski govorio, a nekoji zli jezici govore, da baš taj jezik najbolje poznade i govori. Gradski oci umuju ovako: „Imamo urede, škole, i vatroga ce, sve talijansko, imamo gradsku gluzbu u beršaljerskoj uniformi, kako u sred Torina, pak da u ovako talijanskom gradu puk hrvatski u crkvi pjeva, to je nesnosno!“

Nastalo je natjecanje u gradjenje kuća ovdje na Sušaku i u okolici. Graditelji natječu se sa cienami, grade na brzu ruku i svakako: to donekle ide i dobro, ali nastane doba kada se sbog nemarnosti, ili brzine, il dažjevnog vremena dogodi nesreća, kako se je dogodila na 13. decembra 1895 u novoj ulici nad kapucinskim samostanom. Sagradili su ondje nekoliko visokih kuća, na jednoj od tih strovalio se jedan zid od krova pa sve do samoga tla i tu pokopao jedanaestoricu radnika; 8 ih je preminulo a ranjenih bijaše 7.

Tko bijaše toj nesreći kriv? Svatko pita tako, a tomu neima odgovara, a po svoj prilici neće se to saznat, jer kada se nesreća ovakva dogodila u guvernerskoj palači, i onda se je pitalo, koji je kriv, ali još ni danas se nezna onog krivca, a stalno radi predlanjskoga slučaja ni sada se neće iztraživati. Biedni radnici platili ste životom nemarnost gospode inžinjera! Tko je kriv ostati će tajna a za nesretnike pokupile se nekoliko stotina for. pak je sve u redu.

Zida se i gradi na sve strane, gradi ovaj i onaj, ali čivuta se nevidi, da bi se na to odlučio, premda ima jih imućnih; valjda ova lukava pasmina ne predvidja uspjeha napredka na Rieci. Ipak je čudnovato, da ima talijanskih podanika i bjesnih iredentaša, koji su sagradili kuća na Sušaku i preko njega med Hrvati, koje mrze; oni se možda uzdaju u nekakav talijanski uspjeh.

Na sjevernoj strani grada t. j. Plase i Mlaki gradja napreduje, a nekoji su išli graditi čak prčko granice, kada se nedavno ono čudo pojavilo, da će vaša vlada odstupiti najbolji dio kastavšćine Madjar on za nekakavo zemljište, Bog zna gdje, onda se opažalo, da su se Talijani veselili višenego sami Madjari; oni su možda predvidjali da bi se to samo na njihovu korist moglo promieniti.

Da ste mi zdravo i do vidova!

Rokac.

Listnica uprave.

Gosp. R. J. u B. Stiglo u redu sada i dne 11/6. 1895 i 22/1. 1895. ubilježeno po naputku. Liepa hvala i najsrdačnji odzdrav!

Listnica uredničtva.

Gg. prijateljem u Vep., K. M. B. R. itd. itd Preuranili ste za 7 mjeseca ali svejedno srdačna hvala i živili!

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Peruvien i dorking za velečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, također za veterano, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igraće stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu i gospođe po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospođe. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftino, primjerno, prćteno, trajno, čisto unutrašno sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralka austrijske trgovine sa suknom).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1866.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Štikarofska roba“. Da preprečim varanje p. n. odnzimača, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogodbom.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički biciklji sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, predavaju se sada po 110 i 120 for. komad kod dobre znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladiščе bicikla

Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki biciklj jedno leto. Gori spomenuti biciklji nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i trgovine po niskih cienah, već ovi isti su jaki. Hopi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu prilika mogu upotriebiti također oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava oruđje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u male dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se također male izrabljeni pneumatični biciklji sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari biciklji sa tridim kančukom, pripravni za očetnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni biciklji predavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, voznine prostc. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

Skažite se se ciene biciklom radi novih i velikih pogodbah za zabrikami i također radi mnošine biciklj, nalaznih se u skladištu, koji se sada radovoljno nudjaju po tako niskih cienah.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro.

Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (fošanj), flanela, rubci vuneni u raznih bojah, ogrtači, muši i ovratnici iz kožuhovine i t. d. Čarape, odzdolne i gornje rekle, za gospođje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Velika zaliha svih potrebah za šivalje i krojače. U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatske-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sva školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Kathreiner je kot prince k bolovi kavi

edino zdrava kavina pijače.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi nizkovrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na lastnina zavoja z imenom

Kathreiner

Svećar u GORICI **J. Kopač** **Selkanska cesta broj 9.**

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

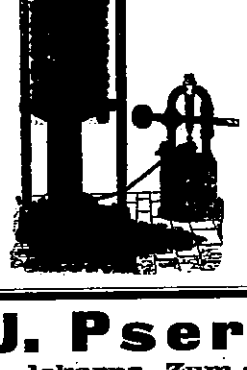

Preše za grožđje, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/21 Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se kontrafacija! — Traže se zastupnici!

J. Pserhoferjeva

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.

I. Singerstrasse 15. DUNAJ.

Otvarjajoče krogljice, prej imenovane **krčišnine krogljice**

staroznano lahko odvajajoče domače sredstvo.

To krogljico stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi po poštnem povzetju **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, ni treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 1 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferieva otvarjajoče krogljice“

in pazit) je, da ima pokrov vsake škatljice lasti podpis **J. Pserhofer** v rudečih pismenih, katerega je sledeti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofers.* 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Grenka tinktura za želodec, (pej švicijanska Pražke kapljice imenovana). Rahlo raztopljajoče sredstvo ki oživlja in krepi želodec, kadar je pokvarjen. 1 bočica 22 nvč., 1 tucet 2 for.

Mastilo za rane, 1 steklenica 50 nvč.

Prašak proti kašlju 1 škatljica 35 nvč. poštnine prosto 60 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhofers,* poprtikje rast las. 1 škatljica 2 gld.

Ranocelni obliž od pok. prof. Steudela. 1 lonček 50 nč., prosto poštnine pa 75 nv.

Unverzalna čistilna sol *L. W. Bullrichs* domače sredstvo proti poslednjim slabe prebave, 1 omot 1 gld.,

Gori spomenuti specijaliti dobivaju se i u Budimpešti kod ljekarnika *K. pl. Torday,* Königsgasse 12 i kod *A. Eyger sina* (Reichsapfel-in Apotheke) Währner Boulevard 17.

Razven imenovnih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bilo po vseh avstrijskih časopisih omenjene tor se na zahtevanje točno in v ceno proskribljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanja po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večja naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto poseb manj kakor po povzetju.

Svaka Hrvatica mora da se predplati na

„Pariško Modu“

Jedini hrvatskim jezikom pisani modni žurnal na slavenskom jugu.

Ciena je „Pariškoj Modi“:

na cielu godinu	4 for.
na pol godine	2 „
na četvrt godine . . .	1 „

Predplatu prima:

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch)

Zagreb, Ilica.

Najljepši, najveći, najinteresatniji i najjeftiniji hrvatski ilustrovani list, koji je vriedan, da riesi dom svake hrvatske obitelji jest:

„Dom i Svieť“

Ciena mu je:

na cielu godinu . .	6 for. — nvč.
na pol godine . . .	3 „ — „
na četvrt godine .	1 „ 50 „

Sa šaljivim listom „Zvekanom“ 50 nvč. više za svaku četvrt.

Predplatu prima:

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 10 U Trstu 5. marča 1896. Godina XVIIX.

...pisani se dopisi ne tiskaju. ...pešana se pisma, oglasi itd. ...kaju po običnom cieniku il po ...govaru. Isto tako i sve priloži. ...vci se šalju potvrdnicom na...tnicom (assegno postale) na ...ministraciju „Naše Sloge". Ime, ...zime i najbližu pošta valja točno ...ravčiti.

...omu list nedodje na vrieme, ...a to javi odpravničtvu u otve...u pismu, za koje se ne plaća ...tarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

† Dr. Ante Starčevlć

Riedko je kada hrvatski narod toli gorko zaplakao na grobu kojega od svojih sinova kaošto plače sada nad sviežim grobom blagopokojnog D.ra Antuna Starčevića.

Poput striele razniela se u petak širom svieta za nas Hrvate neobično tužna viest, da je u Gospodu mirno usnuo u priestolnici svih Hrvata, u bielom Zagrebu, nakon duge i težke bolesti narodni velikan g. Dr. Ante Starčević.

Premda su Hrvati već dulje vremena znali, da su odbrojeni danci dičnomu Staromu, kako ga je narod zvao, ipak je viest o njegovoj smrti potresla do dna svakim poštenim hrvatskim srcem.

Hrvatski narod razcviljen i potrt stoji kraj sviežeg humka, koji krije mrtve ostanke svoga ljubimca, svoga prvaka, otca i učitelja; stoji satrven kraj groba mužu, koji je sav svoj viek nesebično, požrtvovno i uztrajno zagovarao i branio prava svoga naroda. On je živio i radio jedino za to, da mu bude narod sretan, slobodan i ujedinjen.

Potekav iz siromašne seljačke obitelji dovinuo se do ugleda i časti u svom narodu kano malo koji od hrvatskih sinova u prošlosti i sadašnjosti. Kano pravi apostol svoga naroda učio je i propoviedao sav svoj viek, kako mu valja raditi, trpiti i stradati, hoće li, da se jednom dovine svoje samostalnosti i slobode, koju po svojoj darovitosti, po svom zemljopisnom položaju i po neizmjernih svojih zaslugah za prosvjetu i čovječanstvo zaslužuje.

Naštojeć vazda, da njegova diela posvema odgovaraju i njegovoj nauci, predobio je za sebe milijune hrvatskih srdaca, koja danas obilate liju suze za svojim neumrlim meštrom. „Pada u grob, u hladnu hrvatsku zemju čeličau muž, koji ju na svoje tople grudi privijao. Onaj, komu je ona njemu za života bila, i otac i majka, daje mu u krilu svojem vječnoga počinka, onomu junaku, koji je sav svoj život stajao u borbi za nju, sav svoj život bio opasan najjačim, nepobjedivim, dvostrukim oklopom rodoljublja, značaja, priegora. Da, ovo su krieposti, koje mi uviek i uviek preporučamo svim sinovima našega naroda, krieposti, pred kojih oltarom padamo na koljena s vrućom molbom, da nas nikad neostave.

Danas je žica već razniela svemu hrvatskomu svietu tužnu viest o smrti Ante Starčevića, i mnogobrojni njegovi pristaše od sinjega mora do Dunava proliti će gorke suze žalosti nad gubitkom onoga muža, koj im je bio i *razum i srce hrvatskoga naroda, ideal rodoljublja, uma znanja, poštenja, neustrašivosti, pače jedini tabor, u kojem je Hrvatska.*

Dvie su mu stožerne vrline pribavile najviše poštovanja i slavljenja u hrvatskom svietu: neprekidni apostolat hrvatskoga imena i katonski značaj sa priprostim načinom života."

Ovako piše u našem velikanu list „Obzor", koji nije bio u taboru pok. Antuna Starčevića, te smo uvjereni u dnu duše, da ova krasna priznanica napotiče iz prilizavosti ili zanosa, već da je ona plod posve nepristranog i nesebičnog suda. Sretan onaj, o komu politički protivnici nakon njegove smrti ovoliko priznati moraju!

Oboružav se u mladosti obsežnim znanjem i uroniv u daleku prošlost svoga naroda, proricno je Dr. Ante Starčević bolju i sretniju budućnost svomu narodu ako bude sliedio njegov nauk, njegov primjer i njegova diela. Kroz preko od trideset godina učio je i propoviedao svoju nauku, koja nije pala na kamenito tlo, jer se danas hrvatski narod, gdjegod ga ima, sakuplja pod njegovu zastavu uvjeren, da može jedino pod njom doći do svoga spasa, do svoje slobode. On je srećom već za života vidio plodove svoga neumornoga djelovanja, nesebičnog i požrtvovnog nastojanja. Riečju i činom bijaše jednak. Načelo bijaše mu svetinja a osoba ništicom. Strog sam sobom nije bio usmiljen ni napram protivniku političkom, za koga je držao, da radi proti sreći njegova naroda. U privatnom životu bijaše blag, umiljat i prijazan, nu u javnom djelovanju nije poznavao ni brata ni prijatelja ako su riečju il činom priečili oživotvorenje njegovih i narodnih ideala. Kano narodni osvetnik udarao je nemilosrdno po svakomu, koji bijaše na putu slobodi i jedinstvu hrvatskoga naroda. Za sebe nije tražio nikada ništa. Svoje koljeno nije prignuo nikada pred nikim, jer kao što mu bijahu: podlost, ulagivanje i moljakanja najogavnijimi čini, tako mu bijahu: narodi ponos, sebezataja, skromnost, nesebičnost i požrtvovnost najvećimi krieposti božjeg stvora.

Sav život D.ra Antuna Starčevića nebijaše drugo nego neprekidna nit uzorna pregaranja, uztrajnog i nesebičnog rada. Poštenje i značaj riesiše ga od poroda pak do groba. Siromah se rodio i siromah je umro prezirajuć časti i slavu, srebro i zlato. Svomu načelu žrtvovao je sve uviek pripravan, da žrtvuje i samo sebe za prava i veličinu svoga naroda.

Slava viečna Dru. Antunu Starčeviću!

† Mijo D. Babić

Dne 27. prošloga mjeseca stigla nam je iz bieloga Zagreba tužna viest, da je tamo nakon duge i težke bolesti blago u Gospodinu usnuo Mijo Babić, veletržac i posjednik u Sarajevu, veliki dobrotvor hrvatskoga i slovenskoga puka u Istri. Mijo Babić poznat je u Istri samo u iztočnom dielu, i to napose u našoj Opatiji, gdje je dvie godine uzastupce tražio lieka svomu zdravlju i gdje bijaše medju narodnimi krugovi veoma mila i dobrodošla osoba. Pokojni Babić bijaše po zanimanju trgovac, nastanjen nakon okupacije u Sarajevu, gdje je imao veliku i veoma razgranjenu trgovinu sa željezom. Neobičnom marljivošću i darovitošću stekao si je velik glas, kano solidan i poduzetan trgovac.

U Bosni, napose u Sarajevu, slovio je kano uzoran rodoljub, te je tu mnogo žrtvovao za svako narodno poduzetje. Radio je neumorno kano mrav jedino u tu svrhu, da uzmogne obilatije poduprieti sve, što bijaše plemenita i koristna bilo u kojoj hrvatskoj strani. Žrtvovao je na hiljade u dobrotvorne svrhe; za darove se znalo, ali darovatelj ostao je obično nepoznat po vlastitoj njegovoj želji. I naša narodna družtva, a osobito „*Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri*" i družba „*Sv. Cirila i Metoda*" primila su često darova iz njegovih plemenitih ruku.

Ali na žalost hrvatskoga naroda njegov naporni rad podkopao mu za rana liepo zdravlje. Počeo je poboljevati od sušice, pa premda je mnienjao razna podnebja i mnogo potrošio za povratak svoga zdravlja, on se samo krpao, dok ga ne zateče prerana smrt u bielom Zagrebu u najliepšoj muževnoj dobi od 35 godina.

Rekli smo, da je blagopokojni Mijo Babić mnogo žrtvovao i mnogo dobra izkazao svomu narodu, ali njegova oporuka, koju je učinio prije dvie godine u Karlovcu, nadkriljuje svako očekivanje u tom pogledu. On se je sjetio raznih dobrotvornih družtva, plemenitih poduzetja, siromašnih djaka, raznih škola itd. itd., ali najobilnije podario je hrvatsko pleme u Istri. Najbogatije podario je našu družbu sv. Cirila i Metoda, ostaviv njoj punih **25.000** for. zatim „Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri" **10.000** kruna. Evo kako glase dotične točke oporuke:

1. Družtvu sv. Cirila i Metoda u Istri, dok mu je svrha podizati hrvatske narodne škole **50.000** kruna. Ako bi ta svrha prestala, imade se osnovati zaklada za podupiranje hrvatskih djaka iz Istre.
2. „Matici Hrvatskoj" za osnutak zaklade 20.000 kruna.
3. „Hrvatskom starinarskom družtvu u Kninu" 4000 kruna.
4. Družtvu „sv. Jerouima" za osnutak zaklade od 10.000 kruna.
5. „Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri" **10.000** kruna.
6. „Hrvatskomu pjevačkomu savezu" u Zagrebu u svrhu uspješnoga gojenja čisto narodne hrvatske pjesme 10.000 kruna.
7. Gradu Belovaru, rodnom si mjestu, ostavio je 20.000 kruna za osnutak zaklade, iz koje bi se imali podupirati ubogi, ali vriedni djaci ondješnjih hrvatskih škola, te koji su rodjeni u Belovaru, te se priznaju hrvatskoj narodnosti.

Ostali dio imetka, koji bi preostao izim spomenutih legata, imade se razdieliti u sliedeće svrhe:

a) 25% čiste preostale imovine imadu se upotriebiti kao zaklada za naobražbu hrvatskih djevojaka, iz koje se mogu davati i podpore onim siromašnim i vriednim hrvatskim djevojkam, koje bi išle na nauke u strani svjet.

b) 20% za utemeljenje „Mensae Academicae" u Zagrebu, gdje bi siromašni djaci, koji se priznavaju Hrvatima iz Bosne, Hercegovine, Dalmacije, Istre i slovenskih zemalja, dobivali bezplatnu hranu.

c) 25% za utemeljenje hrvatskoga etnolożkoga družtva.

d) 20% za zakladu, iz koje bi se podupirali mladići Hrvati, što bi polazili u svjet, da se usavrše u trgovini, industriji i obrtu;

e) 10% za utemeljenje, eventualno kada bi se već do njegove smrti utemeljio, za dotranje hrvatskoga gospodarskoga muzeja u Zagrebu.

Svomu otcu g. Gjuri Babiću, obrtniku u Belovaru, ostavio je uživanje interesa od 25.000 for., koji idu poslije njegove smrti u oporuci opredieljene svrhe.

Ciela oporuka odiše čistim, uzvišenim rodoljubnim duhom a počima ovako:

„Imetak i gorispomenutu glavnicu od 25.000 for. ostavljam nakon smrti otčeve mojemu milomu hrvatskomu narodu. Izmedju premnogih potreba mojega naroda za unaprediti njegov napredak i procvat držim, da mu za sada najbolje poslužiti mogu, ako odredim, da se sa mojim imetkom, koga sam njemu namienio, zanj sticao, razpolaže po ovoj mojoj odredbi".

Koliko plemenitosti, koliko ljubavi u onom nježnom tielu i dobroj duši do svoga mukotrpnoga naroda!

Nezaboravni dobrotvore naš! Svevišnji neka Ti stostruko odplati veliku zadužbinu, koju si ostavio svomu narodu u obće, napose hrvatskoj grani Istre.

Prijatelji i rodoljubi širom Istre, sjetite se vrućom molitvom narodnoga dobrotvora, a ti naša mladeži, ti uzdanice naša nepropusti pomoliti se Svevišnjemu za vječni mir i pokoj plemenite duše blagopokojnog Mije Babića!

Nešto o životu dra. Antuna Starčevića.

Dr. Ante Starčević rodio se je god 1823. od seljačkih roditelja u Zitniku, u bivšoj vojničkoj Krajini. Počku školu izučio je u Klancu. Roditelji nemogahe ga dati radi siromaštva na dalnje nauke al se zauze za bistra dječaka stric mu Šime Starčević, župnik u Karlobagu koji, ga pošalje na gimnaziju u Zagreb, gdje je god. 1845. dovršio ginnazijalne nauke-toli sjajnim uspjehom, da su ga profesori i prijatelji nagovarali, da se posveti pravu ili filozofskim naukam, pak da postane profesorom. Nu on podje po vlastitom nagnuću u bogoslovje znajuć da će kano svećenik najveće moći da koristi svomu narodu. Pokojni senjski biskup Mirko Ožegović pošalje ga u središnje sjemenište u Budimpeštu, gdje je slušao bogoslovne nauke i filozofiju. Tuj je položio izvanredno brzo stroge filozofske izpite te bijaše promaknut na čast doktora filozofije god. 1845. birši tekar u drugom tečaju bogoslovije. Među svojimi sudrugovi bio je uviek prvim djakom.

Iste godine dodje mladi bogoslov u rodno mjesto k svojim roditeljem na praznike. Na veliku Gospu opazi pred crkvom čovjeka, kojemu bijahu odsječene obje ruke. Župnik mu protumači, kako su tomu jadniku okrutni vojnički častnici dali odsjeći najprije lievu pak desnu ruku, jer je radi njihove okrutnosti proti njim pisao pritužbe na njihove predpostavljene u ime nevoljnih seljaka. Ta tužna pripoviest djelovala je na čutljiva Antuna Starčevića toli močno, da se je zavjetovao, da će sve do svoje smrti raditi za osviešćenje svoga naroda, kojega je nesreće bolno ćutio.

God. 1848. buknu nemiri prije nego li je naš Ante mogao svršiti bogoslone nauke. On se vrati iz Pešte u Zagreb. U to doba bijaše razpisan natječaj za stolicu profesora filozofije na pravoslovnoj akademiji. Dr. Starčević natjecao se za to mjesto položivši izvrstnim uspjehom propisane izpite; ali mjesto njega bijaše imenovan neki tudjinac. Biskup Ožegović bijaše mu obećao jur prije, da će ga zareditи ali obećanje nije održao pak se radi toga Dr. Starčević svukao. Kasnije stupio je u odvjetničku pisarnu učeć neprestano poviest i filozofiju i proučavajuć stare grčke i rimske pisce.

God. 1860. izabrala ga riečka županija velikim bilježnikom, te ga g. 1861. izabere Hreljin zastupnikom na hrvatski sabor, gdje se je osobito odlikovao kao govornik i političar. God. 1862. sjedio je u tamnici tri mjeseca radi neke predstavke, izgubiv i čast doktora.

God. 1863. vratio se u odvjetničku pisarnu, gdje je ostao de god. 1871. On je uredjivao listove „Hrvat“ i „Hrvatsku“ godine 1869—1871. Ove godine sjedio je u zatvoru nekoliko mjeseci radi rakovačke pobune. Izašav iz zatvora bijaše bez mjesta i zaslužbe. Vlada ponudila mu visoku službu, al on ju nehtjede primiti. Od 1878. do svoje smrti bijaše uviek biran u sabor. On je u to doba napisao mnogo članaka za razne novine, brošura i raznih sastavaka.

Pod konac god. 1894. počeo je poboljevati i dugotrajna bolest shrvala ga posve tjelesno dočim mu bijaše duh do zadnjeg časa vedar i bistar. Doživio je liepu starost od 73. god.

Kako je razvidno iz ovih crta veliki pokojnik nije poznavao na ovom svietu mira ni sreće, jer se je imao vazda boriti proti nezgodam a ponajviše proti neprijateljem svoga naroda. On je u toj borbi uzdržao junački do zadnjeg daha očuvav svoje poštenje neokoljanim svoj značaj čistim kano kristal. Tomu izvanrednomu mužu, tomu uzoru poštenja, značaja, radinosti i nesebičnosti, kličemo i mi iz dna ucviljena srca

Slava viečna D.ru Antunu Starčeviću!

Preosnova izbornoga reda.

Govor zastupnika dra. *M. Laginje*, izrečen u sjednici carevinskoga vieća 21. febrara 1896.

Visoka kuće!

Nakon jučerašnjih izvrstnih razglabanja, koje sam ja pratio najvećim zanimanjem, preostaje zaista malo novoga dodati onomu, što se je reklo o vladinoj osnovi, nalazećoj se u razpravi. Da sam se ipak prijavio za rieč, dogodilo se to, da upozorim na nekoje odnošaje, koji postoje u mojoj domovini Istri, ter da s druge strane dadem na prvom mjestu posve kratku izjavu o smislu, što ga može imati bilo koja promjena državnoga temeljnoga zakona o državnom zastupstvu obzirom na hrvatski narod.

Poznato je, da pripadaju veliki djelovi onih pokrajina, u kojih stanuju naši slovenski suplemenici, kano što i Istra, nepobitno pravno kraljevini i kruni hrvatskoj, na temelju poznatog kubinetskog pisma blagopokojnog Veličanstva cesara Leopolda I. upravljenog mljetačkomu senatu. Dapače i za sadašnju uredbu monarhije imamo temeljne zakone, koji označuju zastupstvo Dalmacije u ovoj visokoj kući jedino kao prolaznu činjenicu, o kojoj nebijaše jošte konačno odlučeno u državnopravnom pogledu.

Kao sin toga naroda, napose pako obzirom na okolnost, da smo u jednoj te istoj monarhiji i premda imamo jedno državno pravo — ipak faktično zastupani u dvih državah, moram, kako rekoh, povodom svake promjene državnoga izbornoga reda, zapečeti s pravnim ograđenjem u korist hrvatskoga državnoga prava.

Nu razlika je izmedju pravnim ograđenjem s jedne strane, ter pripoznanjem u istinu postojećega stanja na drugoj strani. U istinu postojećemu stanju nemožemo izbjegnuti, te se ga mora, u koliko postoji, pripoznati.

Odatle sliedi, da imamo kano zastupnici našega naroda nesamo pravo, nego i dužnost točno proučiti sve vladine osnove, te izreći svoje mnienje o istih, da li su koristne ili škodne državljanom u obće, a našim suplemenikom napose.

S toga gledišta razglobiti ću posve kratko obje osnove vladine, koje se nalaze u razpravi.

U svojem obrazloženju, koje nazivlje skromno razjasnjućimi opazkami, kaže visoka vlada doslovno (čita):

„Temelj, na kojem su sagradjene predležeće zakonske osnove, sastoji se u ustrojstvu skupine izbornih ovlaštenika, bivstveno različitih od dosadašnjih izbornih razreda.

Dočim je u posliednjih po nakanah zakonodavca utjelovljena misao zastupstva probitakah, novi izborni red neka bi oživotvorio ono izborno pravo, koje se daje sada državljanu kano takovomu, bez obzira na njegove ostalo gospodarske i družtvene odnošaje“.

Istu misao ističe visoka vlada u razjašnjenjih k §. 8. i §. 11. druge osnove, gdje naime kaže, da kod izbora zastupnika odpadaju nekoji porezovnici, do sada pripoznati kao izbornici (fiducijari), jer je izborno pravo u občenitom izbornom razredu po svojoj naravi spojeno sa osobom državljana, gdje se ima dieliti od ustrojstvah, u kojima se isti nalaze. To je po mojem sudu glavna misao, koja je temeljem tim dvim vladinim osnovam. Ali, gospodo moja, ta je temeljna misao po mojem nemjerodavnom sudu oštećena u dvostrukom pogledu kod praktičnog provedenja u obliku zakona.

Jednom su si, rekao bih, utuvili u glavu, da valja autonomističko načelo sačuvati tako daleko, da pripadne u novoj skupini, koja se ima osnovati, svakoj i najmanjoj krunovini bar jedan zastupnik.

S druge strane služi pako kano temelj za podieljenje 72 mandata ne samo broj pučanstva, što bi jedino bilo pravedno za svebće izborno pravo, već dapače i izravni porez, koj se sada plaća u dotičnoj pokrajini, a k tomu i već postojeći razmjer za izbor u državni sabor. Pošto se je dakle tim dvojakim smjerom oštetile čisto načelo osobnoga izbornoga prava svakoga pojedinoga, posve ovlaštenoga austrijskoga državljana, tako i jedine tako moglo se je dospjeti do u istinu težko razumljive činjenice, da pripade u pojedinih pokrajinah jedan zastupnik samo na **26.000** stanovnika, dočim će ih dobiti u drugih pokrajinah tekar *60.000*, dapače i više od **83.000** takodjer samo jednoga zastupnika. Dosta je, da tuj spomenem samo Vorarlberg, gdje će odpasti na 26.000 stanovnika jedan zastupnik, Trst 26.000 i nešto preko, Koruško 32.000 i nekoliko stotina, Solnograd, gdje dolazi na 27.000 stanovnika jedan zastupnik; zatim raste taj razmjer toli nerazmjerno, da će biti moja siromašna uža domovina zastupana za 60.000 stanovnika po jednom zastupniku, a Galicija dobiti će jedva za 83.000 stanovnika jednoga zastupnika. Odatle je razvidno, gospodo moja, da se je tim, što se je u občenitom izbornom razredu htjelo dati pod svaku cienu po jednoga zastupnika i najmanjim pokrajinam, došlo do najvećih nepravda kod praktičnog provadjanja zakona.

Ta razdioba zastupnika neproizlazi samo, rekao bih, iz nasilnoga sačuvanja autonomističkoga načela, već takodjer iz proračunanja sadašnjeg zemljištnog poreza u pojedinih pokrajinah, te iz proračunanja dosadašnjega razmjera u razdiobi zastupnika. Od prvog bi se bilo moglo konačno lahko odustati, jer se po mojem mnienju autonomistička načela nebrani toliko tim, što dolazi iz jedne pokrajine u središnji parlamenat nešto više ili manje zastupnika, već se pospješuje i brani autonomistička načela tim, u koliko širu zakonodavnu vlast zadobije u vlastitom saboru koja kraljevina ili budi koja pokrajina u ovoj državnoj poli i u koliko uže se doznači vlast središnjemu parlamentu.

Po mojem mnienju doseglo se je tim, što se je uzelo u račun zemljištni porez, te dosadašnji način dieljenja mandata za izračunanje broja novih zastupnika, upravo protivno onomu, što se je htjelo postići. Gospodo moja! meni se čini posve nepravo i krivo, što se je uzelo za podieljenje mandata na pojedine pokrajine kao temelj svotu izravnih poreza, koje se plaća u dotičnoj pokajini, jer tada moralo bi biti upravo protivno, to jest čim više izravnog poreza koja zemlja plaća i čim je više do sada zastupnika imala, tim manje zastupnika imala bi ta zemlja dobiti u novoj izbornoj skupini i obratno, čim je niža poreska moć i razmjeru sa brojem pučanstva i čim nepovoljnije zastupanje bijaše do sada u toj zemlji, tim veći broj zastupnika moraju bi dopasti u novom izbornom razredu.

Što se tiče načelnoga dieljenja zastupstva probitaka, to jest izbornih razreda zastupstva probitaka, te novoga občenitoga izbornoga razreda, rekao bih proti tomu samo par rieči. Takozvano zastupstvo probitaka jest dan današnji, ili bolje rekuć već više godina — puka rečenica, rečenica za one, o kojima je njeg. preuzvišenost grof Wurmbrand prije više mjeseca onako izvrstno govorio. Današnji dan nemože više služiti kano geslo, jer izravni porez sam i jedini nemože nikako biti mjerilom za broj zastupničkih mandata i u obće za političko izborno pravo. Neizravni porezi i sva druga javna bremena, koja nosi državljanin, nadkriljuju visoke današnje izravne poreze, te bi bilo dakle posve pravo, da se izborno pravo naime svih razreda stanovničtva osnuje na drugom mjerilu. Takovo je lahko naći ako je tražimo tamo, gdje se naći može, u osobi gradjanina kano takovoga.

Zastupanje probitaka jest, osobito obzirom na pokrajinu Istru, prazno slovo, ono je samo varovo svjetle mjesto sunčanih trakova, ono je samo izlika mjesto istine. Osložadjam se, da razjasnim ovu tvrdnju dviemi posve kratkimi primjeri. Budnć se Istru stvorilo kao posebnu krunovinu, to je ona naravski dobila svoj zemaljski red, a pošto su svi zemaljski redovi stvoreni po jednom kopitu, dobila je Istra takodjer takozvani veleposjed.

U čemu sastoji taj veleposjed? U svemu imade oko 80 obiteljih, koje nepalćaju ukupno od zemljištnoga poreza više od 26.000 for.; medju njimi imade korporacija i samostana, kojih većina može biti tudjih, koji pako imadu ipak izborno pravo u veleposjedu čim si izaberu predstojnikom austrijskoga državljana.

(Konac sliedi).

Istarski sabor.

I. zasjedanje.

(VIII. perijoda.)

Jedanajsta sjednica.

Poreč, 5. febrara 1896.

Zast. Costantini izvieśćuje u ime školskoga odbora o občenitom stanju školstva u Istri ili občenitom izvieśću zemaljskoga školskoga nadzornika. Po davnom običaju navaljuje izvjestitelj u svom izvieśću bezobzirno na oblasti i pojedince, koji da su krivi, što neima napredka u pučkih školah Istre. Ponajprije udari po profesorih učiteljišća u Kopru, zatim po c. kr. kotarskih školskih nadzornicih, po c. kr. zomaljskom školskom nadzorniku, po slavenskom sveučenstvu i učiteljstvu i konačno po hrvatskoj pučkoj školi u Pazinu. Na koncu predloži 12 resolucijah, kojimi zahtjeva: 1. da se stvori čisto talijansko mužko i žensko učiteljišće za Talijane i slično hrvatsko-slovensko za Hrvate i Slovence; 2.) da se imenuje u svakom kotaru bar jednog nadzorkika sa sjedištem u kotaru; 3.) da se imenuje zemaljskoga školskoga nadzornika po uzgoju i narodnosti Talijana; 4.) da se prenese zemaljsko školsko vieće iz Trsta u Poreč; 5.) da se izradi svake godine izvješće o polazku pučkih školah, i to koliko je djece dužne polaziti školu i koliko ju polaze; 6.) da se promjeni naukovni jezik u postojećih školah na zahtjev onih, koji su na to pozvani i da se ne ustraja novih školah sa onim naukovnim jezikom, proti kojemu su oni pozvanici: 7.) da se ustroje posebne škole svuda, gdje postoje mješovite škole ili paralelke; 8.) da se izradi školski nacrt za ona mjesta, gdje još škola neima; 9.) da se nastani talijanski školski nadzornik za Rovinj, Pulu i Pazin u Puli; 10.) da se premjesti hrvatsku pučku školu iz Pazina na vanjščinu; 11.) da se ustroji žensku talijansku školu u Voloskom i 12.) da se dade odaslanikom zemaljskoga odbora u zemaljskom školskom vieću onaj položaj, kojega zaslužuju.

Zast. Bennati govori obširno o učiteljišću u Kopru, obara se na slavenske profesore, na slavenske djake, govori proti njemačkomu jeziku u tom zavodu; tuži se na pomanjkanje kotarskih školskih nadzornika, zagovara imenovanje zemaljskog školskog nadzornika za Talijane i prenos zemaljskoga školskog vieća u Poreč.

Zast. Vareton govori o ces. kr. gimnaziji u Puli i proti njemačkom naukovnom jeziku: tuži se na vladu, što nije uvela na tom zavodu i talijanski kao naukovni jezik.

Vladin povjerenik reče, da se ne može upuštati u podrobno razglabanje izvieštaja, nu da mora ipak reći, da se onaj dio izvještaja ne osniva na istini, koji govori o zemaljskom školskom nadzerniku, koji da neima nego jedan glas u vieću. Cesarska vlada da je bez svake dvojbe nepristrana.

Prisjednik Gambini govori o 10. resoluciji, navadjajuć dokaze, kako zem. školsko vieće zanemaruje savjete odaslanika zemaljskog odbora u tom vieću, i to osobito u pogledu naukovnoga jezika u ustrojit se imajućih školah.

Izvjestitelj Costantini, obazriev se na predgovornike, udari jošte žešće na pojedine učitelje slavenskoga jezika u Istri. Pošto su našim čitateljem poznate bezrazložne i strastvene navale toga muža iz prijašnjih godina, na sve, što nije talijansko u Istri, mi prelazimo sa ogorčenošću i prezirom preko tih blatnih i neosnovanih kleveta.

Kod podrobne razprave govorili su jošte zast. Gambini, Costantini i vladin povjerenik, te bijaše konačno prihvaćeno svih 12 resolucijah.

Zast. Chersich izvieśti zatim o proračunu za g. 1896. zemaljske školske zaklade sa predlogom, da se proračunanu svotu za ustrojenje novih pučkih škola od for. 8570 obali na for. 4200 i tako da se svotu proračunanu u rubrici od f. 184.038 obali na 179.668. U ime odbora savjetuje pako zemaljskom odboru, da neustraja novih škola, dokle nebude cesarska vlada uvažila pritužbe saborske većine, navedene u izvieśću zast. Costantini-a.

Zast. Rizzi zagovara predlog odborov i obrazlaže, zašto je odbor proti ustrojenju novih pučkih školah. Sabor da neće rata sa vladom, ali uzkraćenjem sredstava za nove škole daje vladi „ultimatum“.

Vladin povjerenik reče, da je zemaljske uprave dužnost ustrojiti potrebite škole, jer je to osnovano u zakonu. Moli sabor, da uvrsti u dotičnu rubriku traženu svotu od zemaljskog školsk g vieća za ustrojenje novih škola.

Pošto je nastojao izviestitelj pobiti razloge vladinog povjerenika i nakon što je preporučio odborov predlog, prihvati većina jednoglasno taj predlog.

Iza toga bijaše prihvaćeno bez razprave izvješće istoga odbora o proračunu za god. 1896. občenite mirovinske zaklade učitelja za Istru.

Nakon toga digna predsjednik sjednicu i ureče buduća za sutra.

(Konac sliedi).

Dopisi.

Susak mjeseca febrara 1896. (Nastavak i konac). G. zastupnik Vidulich je takodjer naš načelnik. Kao takov on bi morae znati, kako se na Susku živi i što nam je potrebno, te bi nam morao kadagod može i kakogod može pomoći; a kao zastupnik mogao bi mnogo. Prošle godine nam je voda izderala trsja i putove, dapače porušila zidove nekim kućam, učinivši ne na stotine, već na tisuće forinti škode Mi noćju i danju hodimo po putevih u strahu, da ne slomimo koje rebro ili razbijemo glavu. Zašto nam, gosp. zastupniče, niste izprosili pripomoć, da se obnove koliko je moguće naša trsja i opreste oštećena od poreza? Zašto nam niste izmolili, da se poprave i urede putevi tako, da nam budu sigurne kuće i životi?

Mi imamo dva studenca, iz kojih grabimo vodu. Al Rože nam se smiluj na toj vodi! To je slano, blatno, da bi ju lječnik morao zabraniti piti. Zašto se, g. zastupniče, niste u Poreču pobrinuli, da nam se učini velika cisterna ili poprave i urede studen?

Pred četiri godine ezonirali smo neka zemljišta i moramo ih izplatiti u 20 godina. Al kako je izmješana stvar sa ezonerom! Parcela jednoga upisana je na drugoga. Tako mora jedan za drugoga plaćati. Već više godina sve manje dobivamo i slabije živimo, jer je Amerika pofalila, a more nam malo baca. Težko nam je s toga plaćati godišnje obroke ezonera, a još teže za tudjo parcele. Zašto niste, gosp. zastupniče, izprosili, da nam se za tri mjeseca pošalje na Susak geometar, da uredi parcele? Zašto nam ne izprosite koju polakšicu pri plaćanju ezonera, da nam ne budu išla na dražbu (inkanat) naša trsja, kako nam se grozi?

Talijanski brzogoci po sve ljeto ribare oko Suska i proti zakonu dolaze blizu kraja. Tako nam kvare lov srdola i što oni polove ribe, ne možemo mi. Tim oduzimlju dobitak i kruh nam, koji smo ovdje rodjeni i plaćamo

državi perese. Zašto, gosp. zastupniče, niste o tom interpelirali?

Od kada dolazi u Austro-Ugarsku talijanske vino, maše, koje nam je jedino uhaje, jest pocinilo. Zašto, gosp. zastupniče, niste zastojali i interpelirali, da se strogo više naredbe o uvozu talijanskog vina?

Projektiranom gradnjom naše luke po občem sudu doći će u pogibelj naši brodovi i naši životi. Zašto, gosp. zastupniče, ne zastojite, da se tanjer gradnje promjeni dok je još na vrieme?

Za občinskog ljećnika plaćamo godinice 100 for; a mi ga još pravo nepoznamo, prem nas često pohadjaju bolesti. Zašto nam ga ne pošaljete kadagod na Susak, da ga bar spoznamo ili zašto niste interpelirali, što nikada ne dodje?

Eto vam, gosp. zastupniče, naših potreba i nevolja, eto vam široka polja za interpelacije. Nas ne boli glava za talijansku školu, nego nam je potrebno, da buće hrvatska i uredna; potrebno nam je, da uredite naše selo i naše zemlje; da nastojite o našem zdravlju i boljem življenju. Sušćani ne prose ono, radi čega vi interpelirate, a ono malo podpisa, što se skupilo za talijansku školu, vi ćete sami najbolje znati, kako se sakupilo i po čijem nagovoru. Ako, poglaviti gospodine, još dvojite o istinitosti naših tvrdnja, želimo, da Sušćanem (i istim Vašim prijateljem) stavite alternativu, hoće li ono, što mi kažemo, da je potrebno ili talijansku školu, pa radite prama odgovoru. Mi vas najzad kao predsjednika mjestnog školskog vieća, kao načelnika i zastupnika prosimo, da ako već nećete raditi za ono, što nam je koristno i potrebno, bar nečinite ono, što nam je škodno.

Za sada toliko na odgovor i na znanje vami i visokoj vladi, kojoj ste upravili interpelaciju. *Jedan za mnoge.*

U smrt neumrlog velikana

Dra. Ante Starčevića

U crninu zavio sam gusle
Tamnim velom i gudalo vito,
A uz mene posestrima vila
Pjesmu pjeva tužno žalovito:
— Njega neima, minu s vaselene
On što opet podignu Hrvata
Iz driemeža, iz zablude težke
I slobode, kazao mu vrata!

Nema više Starčevića Ante,
Koga slavih već kratko za života
S tobom, brate, a uminu s vida
Nad Hrvatskom, kad se diže slota!
Plači s meuom siedoga nam vodju,
Tà Hrvatska više suza nema
Svoje oči isplakala davno
Njena bol je velika, al niema.

Dični starče, što si cielo žiće
Hrvatskome žrtvovao rodu,
Što si svaku pregorio radost
Boreći se za našu slobodu.
Spavaj mirno! viekovi će pozni
Kazat jošte potomcima znati,
Da hrvatstvo podiglo je opet
Tvoje geslo „Bože i Hrvati"!

Tvoja sjena baš i s toga stupa
Sa ponosom u hore junaka
Obasjana sa herojskim plamom
I sa zlatom najslavnijih traka:
Povjest eto tamo na visini
Novu zviezdu na nebištu pali
Imenom ju Tvojim krasi veljim,
Da Te budu i potomci znali!

Zadar. *Rikard Katalinić Jeretov.*

Velikom dobrotvoru

Miji D. Babiću

Moja Istra sirota je pusta
Rodnoj majci otrgana grana
Nema čime, da Ti harnost vrati
Na tvom grobu, dušo odabrana!

Satrvena kraj huma Ti stoji
Uz uju djeca zapuštena, mala,
Ti anđeli u sirotnom ruhu:
Bog ti plati — jecaju Ti — hvala!

Ah da mogu za Tebe bi sitni
Svaku žrtvu doprinieti znali,
Ah da mogu svojim bi Ti žićem
Novi život, novu sreću dali.

Ali tako k nebeskome svodu
Oči skreću, gdje se sunce zlati,
Mole Višnjeg uz majčicu svoju,
Da Ti tamo silnu ljubav plati!

R. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Gremo Jure popit mericu.
Jur. A pa homo.
Fr. Gremo k Pepotu, ali Jakovu?
Jur. Dragi ti, homo raje k Pepotu, zač da se je Jakov va Legu zapisal.
Fr. Onda neka piju njegovo vino krnjeli i šarenjaci.
Jur. Pravo imaš, Pepo je naš, a Jakov neka bude za prodance.

* * *

Fr. U Dubašnici da je letos odprl neki furešt bekarije sljudskim mesom.
Jur. Bit će to kakov Merikan.
Fr. Ni brate lego baš neki Englez *York.*
Jur. Čo je sam sekal?
Fr. Aj ni začje našal ondi vrlega agenta.
Jur. Po čen je blago pasevalo?
Fr. Saku cenu; debelo i prez žonti do 50 funti.
Jur. Su če zabogateli?
Fr. Su brate su, pak da će poć suda malo va hlad obadva, da pečinu od silnoga truda.

Različite viesti.

Nadvojvoda Albrecht Salvator. Dne 28. pr. mj. preminuo je u Beču od plućne bolesti član cesarske obitelji, mladi nadvojvoda Albrecht. Rodio se god. 1862 od otca nadvojvoda Karla Salvatora i majke nadvojvotkinje Marije. Posvetiv se vojničkomu staležu služio je u zadnje doba kano kapetan u nekoj pješačkoj pukovniji. Smrtju mladoga nadvojvode pretrpila je vladalačka obitelj novi udarac, što no ga s njom sućašaju iskreno i sućutno svi narodi monarhije

Obiteljska nesreća. Dičnu obitelj veleviednog hrvatskog rodoljuba g. Gjure Ružića veletržca na Rieci posjetila je nemila smrt, te mu ugrabila milu krćerku Georginu u cvietu djevojačkom od 21 godine.

Uzviljenoj obitelji naše iskreno sućutje a duši vriedne pokojnice pokoj vječni!

Istrani kod pogreba Dr. Ante Starčevića. Izmedju mnogobrojnih deputacija, koje dodješe u bieli Zagreb, da se poklone pepelu hrvatskog velikana, blagopokojnog g. Dr. Antuna Starčevića, nalazila se i deputacija Istrana. Iz Boča dodjoše naime zastupnici Dr. Laginja i Spinčić, iz Pazina načelnik Dr. D. Trinajstić i podnačelnik g. Bertoša, a iz Trsta urednik našeg lista i ravnatelj Dolenčeve tiskarne g. Fran Polić.

G. zastupnik Spinčić zastupao je i kod pogreba blagopokojnog Mije Babića istarske Hrvate davši položiti na lies velikog našeg dobrotvora krasan vienac u ime družbe sv. Cirila i Metoda. I na liesu pok. Dr. A. Starčevića bijaše vienac, što no ga postaviše članovi hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru.

Iz Istre stigao je velik broj brzojavnih sažalnica prigodom smrti ovih odličnih muževa.

Iz oporuke pok. Dra. Ant. Starčevića. Svoju veliku ljubav do istarskih Hrvata hotio je i činom pokazati dični naš pokojnik sjetiv se u svojoj oporuci naše plemenite družbe sv. Cirila i Metoda, kojoj je pustio liepu svotu od 1000 for. koji će se istoj izplatiti nakon trih godina pošto bude izplaćen dug, kojim je jošte obterećen „Starčevićev Dom" u Zagrebu.

Vječna harnost i za to velikomu pokojniku!

Resoluciju radi ustrojenja slovenskih pučkih škola u Trstu postavio je zastupnik Spinčić u sjednici carev. vieća dne 3. t. mj. Tu resoluciju priobćiti ćemo u budućem broju.

Talijani potučeni u Africi. Dne 1. t. mj. bijaše strašno potučena talijanska vojska u bitki kod Adue. Nestalo je trih generala, množtvo častnika i bezbroj vojnika. Mnogo je mrtvih a još više ranjenih i zarobljenih.

Sprovod pok. D.ra Antunu Starčevića obavio se u nedjelju poslije podne uz ogromno sudjelovanje naroda. Osim mnogobrojnih tudjinaca, koji pohrliše iz bliza i daleka, da se još jednom poklone mrtvim ostankom velikoga pokojnika, bijaše kod pogreba skoro sav Zagreb. Sve ulice, svi prozori, kuda je sprovod prolazio, bijahu natrpani množtvom naroda. Pred i za liesom stupalo je više hiljada naroda. Zastava, vienaca i deputacija bijaše na stotine.

Lies bijaše položen u zjajni voz, koji su vukli četiri vranca. Za liesom bijaše rodbina, prijatelji, znanci itd. itd. Pošto je pokojnik želio, da bude zakopan gdjegod na selu, to prevezoše njegove mrtve ostanke na groblje u Šestine, nešto preko sata daleko od Zagreba. Do groblja pratilo je silno množtvo naroda milog pokojnika što pješke što u kočijah. Na groblju progovoriše gg. Dr. Frank, Dr. Tresić, barun Rukavina te svenčilištni djak Nemec i radnik Timež. Kad se je spuštao mrak vraćao se sa sa seštinskog groblja silan narod, koji je izkazao tim posliednju čast velikomu pokojniku Dru. A. Starčeviću.

† **Franjo Meula,** stolarski majstor u Opatiji, predao je iza nagle smrti blagu svoju dušu bezkrajnom milosrdju Svevišnjega, kojemu se svidje pozvati ga medju svoje odabranike dnova 25. fabrara ove godine. U 11 sati i četvrt toga dana razgevarali smo se s njim i veselili, a deset časaka iza toga — oh! neumoljive li sudbine! — prestalo je kucati plemenito srce njegovo. Na putu kući pozlilo mu i . . . donesoše ga mrtva starici majci, da . . . oplače jedinu utjehu, jedini sjegurni oslon u staresti svojoj . . .! — To je život ljudski!

Smrtni ostanci drage uspomene pokojnika bili su dne 27. u kući žalosti u Škrbićih blagoslovljeni i preneseni na groblje Volosko, da tamo snju vječni sanak.

Sprovod mu ju bio krasan, te se malo sličnih vidi u ovih stranah. Čelo žalobne pratnje stupala je podpuna naša ljećilištna glazba; iza liesa nepregledna povorka pokojnikovih rodjaka, prijatelja i znanaca, od kojih je bio vrlo cienjen i ljubljen. Bila je i sila prekrasnih vienaca, medju kojim i onaj čitaonice s napisom: „Društvo Zora — Svome Članu".

Pokojnik bio je u najljepšoj dobi svoga života, korjeniti Slovenac iz okolice tršćanske, koji se je medju nama osjećao kako u svojem domu: ime Hrvat i Slovenac bilo mu je jednako drago, jednako sveto. Krasan primjer svoje radinosti i požrtvovnosti na uhar naše svete stvari ostavio nam je za posljednjih občinskih izbora; podupirao je i materijalno narodna poduzeća, u jednu riec, uradio je mnogo. I mi u njemu gubimo mnogo, gubimo iskrenog prijatelja, čeličnog pobornika i rodoljuba.

Lahka Ti bila ova hrvatska zemljica, koju si kano i slovenšku toli žarko ljubio! Bog predragi bio Ti duši milostiv!

Da našim protivnikom pokažemo, kako nam nije stalo do demonstracije i kako znamo lučiti političke neprijatelje od osobnih i napokon, kako smo proniknuti čuvstvom kršćanstva prema bližnjemu svomu, sproveli smo prije par mjeseci do groba najljućeg našeg političkog protivnika Bianchini-a, zidara, makar smo uvjereni bili, da je taj sjaj kod pogreba bio priredjen samo za demonstraciju protiv nas. Kod samog sprovoda čuli smo, gdje naše prodanke govore: „Kvando i Krovati a un'šnofarà un šimile funeral." Tom prigodom je i židovski „Piccolo" natucao nešto o sjaju toga sprovoda, al nije nigdje spomenuo, da je tuj bila većina Hrvata.

Prigodom pogreba neprežaljenog našega Meulo pokazali su naši Talijani, kako svagdje, tako i ovdje svoju strast, divljačtvo i golotinju; kod sprovoda nije bilo ni jednoga. Tko bi pogodio zašto? *Dr. Pravica.*

Glavna skupština gospodarske zadruge u Kastvu biti će u „Narodnom Domu" u Kastvu nedjelju 8. marča u 9 sati u jutro sa ovim razporedom: 1. Otvorenje. 2. Izviešće tajnika. 3. Obračun za god. 1895. 4. Izviešće revizijonalnoga odbora o računima od g. 1895. 5. Proračun za g. 1896. 6. Izbor revizora za račune od g. 1896. 7. Slobodni predlozi. 8. Dieljenje vabaca.

Služba c. kr. kanceliste kod c. kr. kotarskog suda u Bujah. Kod toga suda razpisan je natječaj za službu kancelista. U natječaju stoji, da molitelji moraju poznati zemaljske jezike, dakle i hrvatski, odnosno slovenski. Pošto neima kod toga suda, pod čiji djelokrug spadaju bar dvie trećine pučanstva hrvatskoga jezika, nijednoga činovnika, počam od sudca pak do zadnjeg sluge, nijednoga, koji bi poznavao hrvatski jezik, to očekujemo od prizivnoga suda, da će imenovati kancelistom kod suda u Bujah samo takovu osobu, koja je posve viešta hrvatskomu, dotično slovenskomu jeziku.

Služba poštara razpisana je u sv. Nedelji kod Vižinade, pol. kotar Poreč. Plaća iznosi for. 150. godišnjih i 40 for. odštete za troškove pisarne. Jamčevine treba uložiti 200 for. Molbu valja podnesti c. kr. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu tečajem 3 čedna.

Naknadni izbor u Kranjskoj za državni sabor. Na mjesto odstupivšega zastupnika na carevinskom vieću g. Globočnika, koji je zastupao gradove Kranjske, izabran bijaše prošloga čedna vrlo čestit slovenski svećenik i rodoljub g. Ant. Kobiar.

Za nesretnoga Antuna Šestana poslali su po mn.č-g. Šimu Močibobu: gg. I. L for. 2, Fr. Škrjanc for. 1, Miho Perkavac n. 50, Anton Radoš n. 50, Gašparini Gržina for. 1.

„Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri". Kao oprost od čestitanja prigodom promjene godine darovaše u korist „Bratovšćine": Dr. Dinko Vitezić Krk 2 for., Rajmud Jelušić iz Beršeca 2 for., Puž Anton iz Mošćenica 2 for., M. Grosman iz Kastva 2 for., Vrabac Ivan iz Kastva 1 for., Šepić Mate iz Kastva 1 for., Slavoj Jenko iz Podgrada 2 for. te ujedno 2 for. godišnje članarine.

Butković Niko izručio godišnje prinose od sliedećih: Maračić Niko iz Baške 1 for., Krivičić Dume iz Valuna Cres 50 nov., Brusić Anton iz Vrbnika, Spanjol Ivan iz Gostinjca i Ivanić Rudolf iz Trsta svaki po 30 nvč. — Iz Porto Saida doposlao Munić Vjekoslav, Kastavac 1 for. godišnje članarine. Kraljić Anton iz Dubašnice 50 nvč.

Slavenske izkopine kod Buzeta. Čitamo u prvom svezku dvadesete knjige „Izviešća c. kr. središnjeg povjerenstva za iztraživanje i sačuvanje umjetničkih i historičkih spomenika" sliedeću viest:

Nedavno su dr. Cleva na Brežcu kod Buzeta i dr. Poschi u obližnjem kraju Mejica sa nekim uspjehom otvorili više grobova. Sad je dopisnik Silvano Gandusio nastavio radnju, otvoriv, u koliko su to prilike dopuštale, više drugih grobova. Ma da se i nije tim našlo na osobito bogati skup starina, ipak se je uzmoglo tim nekoje predmete sigurnošću opredieliti. Mnoge i najvažnije izkopine jesu naušnice sa radnjom na kaplje ili na filigran, koje imaju na dolnjoj strani dva suprotna si uresa u obliku lire i predstavljaju privješene košiće. Izkopina sličnih ovim našlo se je kod Kesthely u Ugarskoj, u Köttlachu u dolnjoj Austriji, u Igelu i drugih krajevih austrijske države. Do sada jih se pribrajalo dobi od 7. do 10. stoljeća, dakle dobi naseobe Slavena ili susjednih im plemena. Gandusijeva izkopina jednog novca Lotara I. ili II. potvrdjuje ovo mnienje. Po tom bi se moralo buzetske izkopine na Brežcu i u Mejici, koje valja da su istovremene i da pripadaju skupnom grobištu, pribrojiti 11. stoljeću.

Listnica uredničtva.

Gosp. M. Razgovori biti će tiskani; zdravo! isto vriedi i za gg. doplsnike.

✝

U ponedjeljak dne 9. ožujka u 7. i pol sati u jutro obdržavati će se svečane zadušnice u župnoj crkvi sv. Jelene u Kastvu za pokoj duše nezaboravnog hrvatskog dobrotvora

Mije Babića

kojim se ovime najuljudnije pozivlje članove „Bratovšćine", te mužko i ženske podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda".

KASTAV, 4. ožujka 1896.

Odbor

„Bratovšćine", te mužke i ženske podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda".

ZAHVALA.

Svim plemenitim darovateljem, koji se mene sa prinosi sjetili u nesreći, koja me snašla s tudje zlobe, izričem ovim sveju najtopliju hvalu. Njihova sućut budi i drugim dokazom, da krv nije voda.

Dragući, 28. febrara 1896.

Anton Šestan.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro.

Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (foštanj), flanela, rubci vuneni u raznih bojah, ogrtači, mufi i ovratnici iz kožuhovine i t. d. Čarape, odzdolne i gornje rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Veliku zalihu svih potrebah za **šveljе i krojače.** U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Zaštitna marka — Schutz-Marke — Zaštitna marka

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri

(Wagnerov šumski plosnati grah)

vrlo opremenjen i od svih gorkih sastavina prost. Uspjeva takodjer

u najzapuštenijih vrstih tla, kao u pjesku, gruhu itd.

Najveća hraniva vrednost je 20—30% proteina (djetelina ima samo 13.5%)

Uztrajan i protivi se svakojakoj suši.

Brošura badava

Polygonum sachalinense

(Sachalinov korjen)

Uspjeva posvuda uztrajno, takodjer u vlažnih, jilovitih i močvarnih tlih.

Visoka hraniva vrednost je 18·97% proteina.

„Internationale Saatstelle"

Landwirtschaftliche Gesellschaft

mit beschrenkter Haftung

KÜRCHHEIM u. Teck. Wirttembemberg

Glavni zastupnik

za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju

Jakob pok. C. Prister,

TRST.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½	3-mesečni „	2½
30- „	3%	6- „	3½

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovčih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marča t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reke kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linz, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Inkase vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. **Kredit** na dokumente v Londonu Parizu, Brno linu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slati srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. febrara 1896.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Paruvian i dosking za veličastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, suknu za biljard i igrače stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftino, primjerno, prišteno, trajno, čisto uneno sukno a no pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralka austrijske trgovine sa suknom).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1860.

Pošilja se po poštanskom ponzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Stikarofska roba". Da preprečim varanje p. n. odnzimača, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu **pod nikakvom pogodbom.**

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, pradavaju se sada po 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladišče bicikla

Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, lieni, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se radi naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava, orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu pradavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa tvrdim kaučukom, pripravni za očetnike, pradavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli pradavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, vozarine proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Snižile su se ciene biciklom radi novih i velikih pogodbah sa fabrikami i takodjer radi mnošine bicikla, nalazećih se u skladištu, koji se sada radovoljno nudjaju po tako nizkih cienah.

3 zlate 15 srebrnih kolaja 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

Varstvena znamka.

KWIZDE

Korneuburški redilni prašek za živino.

Dietično sredstvo za konje, rogate živali in ovce. Rabi se nad 40 let v mnogih blevih, kadar *živina nima tečne*, ako *slabo prebavlja*, da se *poboljša mleko* in *pomoži mleko pri kravah.*

Cena: ½ škatljici **70 nč.**, ¼ škatljici **35 nč.**

Za n. kr. avstro-ogrske dvorni dobavitelj.

Kralj. rumunski dvorni dobavitelj.

Pazite blagovolino na gornje varstveno znamko in zahtevajte izrečno **KWIZDE** *Korneuburški redilni prašek za živino.*

Glavna zaloga Kreis Apotheke Korneuburg pri Dunaju.

II.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mešanjem v Austro-Ogerski

Kathreiner's Kneipp-Kaffee

je kot primes k bobovi kavi edino zdrava kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kila za 25 kr.

Svarilo! Zaradi nižvrednih ponarejenih izdelkov je treba pazit na izrivne zavoje z imenom **Kathreiner**

Svećar u GORICI **J. Kopač** **Solkanska cesta** broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	. . . . .	klgr. po for.	1.20
„ obični	. . . . .	„ „ „	1.—
Granis	. . . . .	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Zastupničtvo dvokolic „Swift" iz oružarne u Steuru

imaju podpisani

u GORICI, na cesti Frana Josipa (Corso) br. 4 naprotiva zalištnoj kavani

Vlastita radionica dvokolic „Ilirija", blazinah od žice (Drathmatratzen), popravljaonica dvokolic, šivaćih strojeva, pušaka itd. nalazi se: **Nunska ulica br. 14**

Prodavaonica šivaćih strojeva, streliva, pušaka i drugoga orudja

nalazi se u **Nunskoj ulici broj 16.**

Za blagobotne naručbe preporučaju se

SAUNIG & DEKLEVA

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđje, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištajuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidravličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/21 Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se konkurencija! — Traže se zastupnici!

Svaka Hrvatica mora da se predplati na

„Parišku Modu"

Jedini hrvatskim jezikom pisani modni žurnal na slavenskom jugu.

Ciena je „Pariškoj Modi":

na cielu godinu . . . . 4 for.
na pol godine . . . . 2 „
na četvrt godine . . . 1 „

Predplatu prima:

Najljepši, najveći, najinteresatniji i najjeftiniji hrvatski ilustrovani list, koji je vriedan, da riesi dom svake hrvatske obitelji jest:

„Dom i Svietˮ

Ciena mu je:

na cielu godinu . . 6 for. — nvč.
na pol godine . . . 3 „ — „
na četvrt godine . 1 „ 50 „

Sa šaljivim listom „Zvekanom" 50 nvč. više za svaku četvrt.

Predplatu prima:

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch)

Zagreb, Ilica.

J. Pserhoferjeva

lekarna „Zum goldenen Reichsapfel".

1. Singerstrasse 15. DUNAJ.

Otvarjajoče krogljice, prej imenovane **čistilne krogljice**

staroznano lahko odvajajoče domače sredstvo.

To krogljice stanejo: **1 škatljica z 15 krogljicami 21 nč., jeden zavitek 6 škatljic 1 gld. 5 nč.,** pri nefrankovani pošiljatvi po poštnem povzetju **1 gld. 10 nč.** — Ako se denar naprej pošlje, je treba plačati porto, in stane: 1 zavitek krogljic 1 gld. 25 nč., 2 zavitka 2 gld. 30 nč., 3 zavitki 3 gld. 35 nč., 4 zavitki 4 gld. 40 nč., 5 zavitkov 5 gld. 20 nč., 1 zavitkov 9 gld. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek se ne pošilja).

Prosimo, da se izrečno zahteva „J. Pserhoferjeve otvarjajoče krogljice" in pazite jo, da ima pokrov vsake škatljice lasti podpis **J. Pserhofer v rudečih** pismenih, katerega je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozebline *J. Pserhofera*, 1 posodica 40 nč., prosto poštnine 65 nč.

Trpotčev sok, 1 steklenica 50 nč.

Balzam za goltanec, 1 stekl. 40 nč., poštnine prosto 65 nč.

Grenka tinktura za želodec, (prej živilsenska esenca, ali Praške kapljice imenovana). Rabi se raztopljujoče sredstvo ki očišča in krepi želodec, kadar je pokvarjen. 1 bočica 22 nvč., 1 tucat 2 for.

Mastilo za rane, 1 steklenica 50 nvč.

Prašak proti kašlju 1 škatljica 35 nvč. poštnine prosto 60 nč.

Tanokininska pomada *J. Pserhoferjev*, pospešuje rast las. 1 škatljica 2 gld.

Ranocelni obliž od pok. prof. Steudela, 1 lončak 50 nč., prosto poštnine pa 70 nv.

Unverzalna čistilna sol *J. H. Rullricha* domače sredstvo proti posledicam slabe prebave, 1 omot 1 gld.

Gori spomenuti specijaliteti dobivaju se i u Budimpešti kod ljekarnika *Z. pl. Trnkóczy*, Königsgasse 12 i kod *A. Egger sina* (Reichsapfallin Apotheke) Währer Boulevard 17.

Razven imenovnih izdelkov dobivajo se še druge tu- in inozemske farmaceutične specijalitete, ki so bilo po vseh avstrijskih časopisih oznanjene ter so na zahtevanje točno in v ceno preskrbljajo tudi predmeti, kojih ni v zalogi. — **Razpošiljanje po pošti** vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; večje naročila tudi po poštnem povzetju.

Pri dopošiljatvi denarja po poštni nakaznici stane porto samo manj kakor po povzetju.

Tiskara Dolenc

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Broj 11 U Trstu 12. marča 1896. Godina XVIIX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa priloži. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ₤ for., za seljake ₤ for. na godinu. Razmjerno for. ₤½ i ₤ za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Preosnova izbornoga reda.

Govor zastupnika dra. *M. Laginje*, izrečen u sjednici carevinskoga vieća 21. febrara 1896.

(Konac.)

Jedva deset obitelji od tih 80 imade poviestničku važnost, stara koljena izumrešo ili su svoje obiteljske posjede prodala občinam gornje Istre; nu ove neimaju izborno pravo u veleposjedu. Tako bira jednoga zastupnika šaka obitelji, koje su većinom bez prošlosti, bez produvjeka za zdravo i po zakonodavcu po svoj prilici namjerovano ravnanje sa pukom, i koje neplaćaju niti šestinu onoga poreza, što ga plaćaju izvanjske občine; nasuprot tomu bira stotisuća stanovnika izvanjskih občina sa petero i šestero strukim porezom takodjer samo jednoga zastupnika, i kako ga biraju! Prvi imadu, kako je poznato, izravno izborno pravo, gospodična i gospodja takodjer putem punomoći, što je inače izključeno, a plaćali koji „veleposjednik", doseliviši se možda jedva jučer, najmanje 80 for. zemljištnog poreza, to bira on izravno i šalje samo sa malo drugih osoba jednoga zastupnika, dočim starosjedioc Hrvat Istre, ako i plaća 79 for. zemljištnog poreza, smije sa drugih 499 stanovnika birati tekar jednoga izbornika. To se imenuje zastupanje probitaka.

Još jedan dalnji primjer podao bih o tom, kako se zastupa probitke izvanjskih občina kod obavljanja izbora. Poznato je, da su izborna okružja medju izvanjskimi občinami i gradovi po zakonu strogo odieljena, tako da se izvanjski stanovnik, ako se mora podati u grad, da ovrši svoje neizravno izborno pravo, nalazi ne samo medju drugim izbornim razredom, već takodjer izvan svojeg izbornog okružja za izvanjske občine. Ali u Istri imade već 28 godina ogromnih upravnih občina, koje spajaju upravne 15, 20, dapače ćak i 30 izvanjskih poreznih občina.

Svi ti izvanjski stanovnici moraju prigodom zemaljskih i državnih izbora ostaviti svoje stanove, odaljiti se tri, četiri do 5 sati hoda, da dodju do sjela mjestne občine, naime u grad, dakle u drugo, u istinu od njihovoga različno izborno okružje i tuj ovršiti neizravno izborno pravo.

Pribrojite li tomu, gospodo moja, razliku narodnosti, koja postoji obično u takvih slučajevih, pošto je neka vladajuća svojta jurve znala spraviti nas pod jaram gradske vlade pojedinaca; ako proračunate trud i gubitak vremena, ako se obazrete na uplive, pod kojimi store u gradu ti naši siromašni i ubogi izvanjski stanovnici, tada si lahko stvorite pojam o tomu, kako su postale na porugu nakane zakonodavca i kako se štiti takozvano zastupanje probitaka, osobito našega izvanjskoga pučanstva.

Mi možemo dakle jedino najvećim veseljem pozdraviti osnovu, koja daje dielomice barem nešto od onoga, što nas ide, naime izravno, na samu osobu, bez drugih uvjeta i obzira odnoseće se izborno pravo. Naravno je, da ćemo mi na korist pokrajine težajem dalnje razprave postaviti nekoje poboljšavajuće predloge, napose u onom smjeru, u kojem sam upravo sada govorio.

Zanimati će nas napose, nipošto sada nego kada dodje zakon u posebnu razpravu, da čujemo od visoke vlade takovu izjavu, koja izključuje svaku dvojbu, da li vriede ustanove §. 28, stavka 3, 4 i 5, o tom naime, da li će biti dozvoljeno birati u raznih izbornih prostorijah u jednom izbornom mjestu, to jest u jednoj te istoj mjestnoj občini, ne samo za občeniti izborni razred, već takodjer za izborni razred izvanjskih občina, što držim, da mogu kano stalno smatrati, jer bijaše čitav §. 28. promjenjen, a u ovom radi se upravo o načinu obavljanja izbora koli u skupini izvanjskih občina, kano što i u občenitom izbornom razredu. Oslanjajuć se na to, staviti ćemo takodjer dodatak k vladinoj osnovi, kojim će se urediti izkorno komisije, jer, ako se ima ustanoviti više izbornih prostorija, tada nebi bilo nikako moguće, da sastoji u jednoj te istoj prostranoj mjestnoj občini, gdje su izborne prostorije takodjer teritorijalno različite, zborna komisija od izbornoga povjerenika i čitavoga občinskoga vieća, pošto bi u tom slučaju jedva moguće bilo istodobno obaviti izbor.

Dozvoliti ćemo si takodjer, da predložimo nešto, što se tiče ciena i sjegurnosti izbora i izbornoga prava, obzirom naime na oprošćenje od biljegovine i pristojbine svih onih spisa, koji će se pokazati stalno potrebitimi u občenitom izbornom razredu. Predložiti ćemo i koješta drugo, da tako i taj maleni uspjeh bude dobar i osjeguran proti izbornim zloporabam, proti prevelikim troškovom, dangubi i proti koječem.

Pošto nećemo, kako je rečeno, da bude provedeno toli strogo autonomističko načelo, to ćemo staviti predlog i obzirom na izjednačenje broja zastupnika u razmjerju sa brojem pučanstva i za koliko je moguće narodno zaokruženje, što se tiče napose naše pokrajine.

Mi smo naime mnienja, da zapadni gradovi Istre, koji teže i onako u trgovačkom i drugom obziru za Trstom, sačinjavaju sa istim jedan izborni kotar sa izravnim izborom; ravni dio Istre sa malimi gradovi u sredini pokrajine i na iztočnoj strani neka sačinjavaju takodjer sam za se jedan izborni kotar novog izbornog razreda. Tako dolazi u račun načelo narodnosti, jer bi mogli primjerice Poreč, Pirun, Rovinj, Kopar sa Trstom, svi ukupno sa 230.000 stanovnika, vrlo dobro za jednoga zastupnika glasovati; za ostali dio Istre ostao bi jedan zastupnik. Više ne možemo zahtjevati obzirom na ukupni broj od kojih 230.000 stanovnika. To bi bilo po našem mnienju pravo i pošteno. Neću da govorim dulje o tih predlozih i dodatcih, jer nam se je danas izjaviti jedino o občenitom stanovištu.

Sveršavam ove kratke opazke sa izjavom, da će zastupnici hrvatskoga naroda uz klauzulu, postavljenu već na početku, drage volje glasovati za razpravu o toj vladinoj osnovi u smislu poslovnika.

Ali pri tom očekujemo, da se neće odreći privolu našim malenim željam, koje ćemo predložiti tečajem dalnje razprave za osjeguranje ovog malenog uspjeha te izbora u obće, od strane visoke vlade i visoke ove kuće.

Mi ćemo glasovati za to, da se osnove izruče posebnomu odboru, koji se imade tekar izabrati, ne možda radi toga, što bi nam se sve ustanove praveđnimi prikazivale, već radi velikoga načela, koje ako i nedovršeno, dolazi ipak do praktične vriednosti, da je naime političko izborno pravo bezuvjetno spojeno samo sa osobom državljana, koji je stalno nastanjen i na to opunovlašćen.

Vlada, koja to izjavlja bez okolišanja, pokazuje tim, da će slieditи takovim mislim i riečim prije ili kasnije podpunija djela, nego li su predležeće osnove. Mi ćemo kano Hrvati potvrditi ove osnove takodjer iz toga dalnjega razloga, neka uvide naši suplemenici s one strane Litave, kako su njihova ovdje zastupana braća rado nastupili u savezu sa ostalimi narodi ovostrane državne polovice put slobode i pripoznanja ljudskih prava. (Odobravanje).

Istarski sabor.

I. zasjedanje.

(VIII. perijoda.)

Dvanajsta sjednica.

Poreč, 6. febrara 1896.

Nakon pročitanoga zapisnika zadnje sjednice vladin povjerenik odgovara talijanski na interpelaciju zastupnika Kompare-ta od dne 25. jenara t. g. glede uredjenja potoka Reke. Namjestničtvo da je o svemu obavjestilo ministarstvo poljodjelstva 15. novembra 1896. Usljed toga da je ono naložilo šumskomu savjetniku Riederu, da učini izvide i pripravi nacrte za uredjenje potoka. Pošto budu ovi gotovi, trebati će, da se razvidi, tko će nositi troškove, koliko će pripomoći tamošnji stanovnici, a koliko pokrajina i država. O tomu bijahu obavješćene občine Milje i Dolina.

Isti odgovara talijanski na interpelaciju zastupnika M. Trinajstića glede uredjenja rieke Mirne. Ovo uredjenje da se nemože započeti, dok nebudu uredjeni svi pritoci rečene rieke. Uredjen da je potok Rečica, a za ostale da se pripravlja nacrte ili su već gotovi. Zemaljski odbor da zahtjeva občeniti nacrt, koji će vlada izraditi za sve pritoke i za samu rieku.

Zast. Costantini izviešćuje o zakonskoj osnovi o dielitbi mjestne občine Pazin u *a*) Pazin, *b*) Pićan sa Gračišćem, Skopljakom, Tupljakom, Grobnikom i Kerbunami, *c*) Lindar sa Novaki, Cerovlje, Previš, Gologorica, Zareč, Botonigla, Grdoselo i Kršikla, *d*) Trviž sa Kaščergom, Zamaskom i Bermom.

Izviešće je veoma obširno, a puno strasti i navala na hrvatsku občinsku upravu u Pazinu.

Za diobu občine govorili su nadalje zastupnici Bartoli i Gambini, oboji crastveno i strančarski poput njihova meštra Costantini-a.

Osnova bijaše zatim prihvaćena u drugom i trećem čitanju bez promjene.

Zast. Vareton izviešćuje o zakonskoj osnovi za uvedenje potrošarine na doveženo vino i grozdje u Pulu.

Za osnovu govori zast. Glezer, a za njim reče vladin povjerenik Fabiani, da će vlada doći u susret potrebam grada Pule.

Zast. Vidulich izviešćuje u ime financijalnoga odbora o gradnji ludnice sa predlogom, da se sagradi skupna ludnica za Trstom u ovom posliednjem gradu.

Za predlog govore zastupnici Tomasi, Canciani i Cleva.

Nakon što bijaše predlog prihvaćen, čestita saboru zemaljski kapetan na tom *rodoljubnom* činu.

* * *

Trinajsta sjednica.

Poreč, 7. febrara 1896.

Predsjednik predstavi saboru ravnatelja Hugnesa i priobći, da mu je izručio školski odbor predlog za ustrojenje talijanskog sveučilišta.

Zastupnik S. Vinier izviešćuje u ime gospodarskog odbora o proračunu gospodarske zaklade za g. 1896. u iznosu od for. 5200. Proračun je odobren bez razprave.

Zast. Costantini izviešćuje u ime školskoga odbora o molbi učitelja Maricicha o povišenju mirovine, što sabor prihvati, kano i predlog zast. N. Veniera, da se obali ciena soli za životinju.

Zast. Chersich izviešćuje u ime verifikacijonalnoga odbora o občenitom izviešću o zemaljskih izborih. Navaljuje na političke činovnike, osobito pako na hrvatsko-slovensko svećenstvo, koje da je radilo proti talijanskoj stranci. Izviešće je oštro i bljutavo.

Vladin povjerenik zahvaljuje se, što je izviestitelj priznao, da bijahu posliedniji izbori urednije no obično provedeni.

Zast. Glezer govori proti izbornim komisijam i proti učiteljem na selu.

Prihvaćena bijaše resolucija, kojom se pozivlje vlada, da u buduće postupa svuda jednako prigodom izbora.

Zast. Canciani izviešćuje u ime gospodarskoga odbora o izviešću zemaljskog gospodarskog zavoda sa predlogom, da se izviešće za god. 1894 i 1895. uzme do znanja i da se dobavi stroj za traženje vode.

Isti izviešćuje u ime financijalnog odbora o novom ugovoru glede ezonera između cesarske vlade i zemaljskog odbora sa predlogom, da će zemaljski odbor dati brisati dug i kamate za ezoner posjednikom, ako vlada odpusti pokrajini njezinu obvezu napram državi u iznosu od 200.000 for. Ostalih 100.000 for. izplatiti će pokrajina državi u roku od 5 godina. Predlog prima odbor.

Zast. S. Venier izviešćuje u ime istoga odbora o proračunu zemaljske zaklade za god. 1896. sa potroškom od for. 486.567 i dohodkom od for. 79.904; manjak od for. 406.663 pokriti će se preostatkom od god. 1896. iz zaklade ezonera (10.000 for.), sa porezom i nameti.

Kod glavne razprave govori zastupnik Bartoli, koji navaljuje bezobzirno i drzovito na odsutne članove manjine, odobravajuć „junačko" postupanje Piranaca, Izulana i Koprana proti našim zastupnikom (Većina ga je često prekidala živahnim odobravanjem). Konačno ih okrsti *„brbari prosjeće"*.

Zast. Rizzi govori obširno kod ove točke, te se i on obali na odsutne članove manjine.

Zast. Vidulich sliedi svoje drugove u navali na pojedine zastupnike manjine.

U podrobnoj razpravi govore zastupnici Vidulich, Glezer, Gambini i Bennati. Proračun bijaše konačno nepromienjen prihvaćen.

* * *

Četrnajsta sjednica.

Poreč, 8. febrara 1896.

Predsjednik pita sabor, da ovlasti zemaljski odbor, neka pripravi potrebita za sliedeće proslavljenje 50 godišnjice vladanja Njeg. Veličanstva. Sabor pristaje.

Vladin povjerenik odgovara *talijanski* na interpelaciju zast. Stangera, izjavljujuć, da nemože odgovarati na interpelacije, postavljene u zadnjem zasjedanju.

Prihvaćen bijaše predlog zastupnika Chersicha za popravak luke u Cresu.

Zast. S. Venier izviešćuje o djelovanju zem gospodarskog vieća sa predlogom, da se isto uzme na znanje.

Prihvaćen bijaše zatim predlog, da se učini sliedeće korake za ustrojenje talijanskog sveučilišta u Trstu.

Zatim pročita predsjednik zaključni govor, iz kojega vadimo važnija mjesta. On reče, da je sabor obavio sve poslove osim jednoga; zahvaljuje se zastupnikom na njihovoj marljivosti i izkazanoj mu ljubavi. Saborovanje da bijaše trieznо, razprave oživiše novim životom. Riešena bijahu važna pitanja kano ono o ezoneru i ludnici.

Pozdravljajuć odlazeće, moli ih, da se sjete onih, koji ostaju, osobito zemaljskog odbora, koji sada *učeršćen*, razviti će veću djelatnost.

Zapjevav jošte hvalospjev vladinomu povjereniku i cesarskomu namjestniku, zaključi zasjedanje uz obični uzklik na Njeg. Veličanstvo.

Dopisi.

Iz Kaštelira pišu nam dne 6. marča 1896. Krasna i ponosna školska zgrada, koju je u Kašteliru sazidala plemenita družba sv. Cirila i Metoda i koja njoj i njezinim upraviteljem na najveću čast i diku služi, kao da počuna neuztrpljiva postajati, što njoj još nije dozvoljeno, da u svoje krilo primi bistru i živahnu dječicu kaštelirsku. Gledajući ju svaki dan onako liepu, težko iščekuju i ona i njihovi zabrinuti roditelji dan, kada će im se otvoriti vrata te toli liepa i toli težko očekivane škole. Ništa ne manjka nego samo postaviti još u nju školske klupe, peć i nasloo na stepenice, pa će biti sve gotovo. Liep molimo i zaključnjemo velezaslužni odbor družbe sv. Cirila i Metoda, neka bi se svojski zauzeo, da se gori spomenute malenkosti ili ovako ili onako nabave, pa da se početkom buduće školske godine pošto poto škola može započeti. Molimo ponajprije za korist naše nauka toli željno djece, ali molimo i za to, da nam se neprijatelji ne budu više imali razloga smijati, kako to sada čine, što nam toli liepa škola onako pusta u vis strši.

Ako slavni odbor što prije ne učini svih

potrebitih koraka, vrlo se bojimo, da će škola uz mađuhinsku občinsku i pokrajinsku oblast ostati zatvorena do sudnjega dana i to na našu veliku škodu i žalost a na veliku radost i veselje naših protivnika.

Spomenute oblasti znadu za nas samo onda, kada treba da štogod platimo, i da nas svaki čas ne naprćuju kojekakvimi dačami, mi ne bismo niti znali, da imademo nad sobom bilo koju oblast. Što je njih briga imamo li mi crkvu, školu, vodu, puteve itd. ili ne imamo, i u kakovom je to sve stanju, samo da mi plaćamo i občinske i pokrajinske svakojake namete. Plati, Hrvate, i muči, to je njihova lozinka.

Kad nije druge, vidimo, da ćemo se morati početi sami malo više skrbiti za koje kakve naše krvave potrebe. Dalo bi se već bilo dosada koješta dobra i koristna učiniti, samo da je bilo malo više dobre volje i sloge. Reć bi, da su ljudi počeli uvidjati, da nije druge nego držeći se one „Slogom rastu male strari, a neslogom sve se pokvari“ zasukati liepo rukave, pak složno se ubratiti djela za skupnu korist. Da su Kaštelirci to u istinu počeli uvidjati, pokazali su najbolje gospodari kmetovi iz sela Tadini. Babići i Kranjčići, koji su zadnjih mesopustnih dana umjesto da gube vrieme u krčmi, pri plesu ili da rade u svojem vinogradu, svi složno skočili po dva, tri i četiri iz svake kuće, te za nekoliko dana uz dosta truda liepo ponančinili, posuli i poravnali cestu, koja vodi iz Tadina do crkve kaštelirske. Prije je bio taj put takav, da si morao dušu preporučiti Bogu, prije nego si htio prevaliti ga pješke ili vozom za liepa vremena. Ako je pak kiša navalila, onda bi na njekih mjestih bio morao uzeti kakvu ladju, da se prevezeš.

Sva čast dakle i poštenje vrlim Tadinom, Babićem i Kranjčićem, koji su se tako liepo i dobro popravili. Potili su se i trudili, ali sada se vesele, gledajući plod svojega truda i muke, a još više videći, što se sve dade učiniti, gdje je prave i bratske sloge. Samo tako svi složno napried, braćo Kaštelirci, pak će Vam i Bog pomoći, a sviet će Vas viseko poštovati.

Javljamo Vam jošte, velevriedni gospodine uredniče, da se je dne 17. febrara, to jest, na sam mesopustni ponedjeljak u dobro poznatoj i rodoljubnoj obitelji gosp. Marka Legovića Grgurova obavila u Kašteliru vele liepa i vesela svečanost.

Toga se je naime dana vriedna i družestna istom šestnajstgodišnja kćerka Murkova Marina vjenčala s vrlim i čestitim mladićem Milom, jedinim sinom dobroga i poštenoga posjednika i Hrvata Kocijančića iz Kašteliru. Srećne je mladence vjenčao u župnoj crkvi Kaštelirskoj — koja je mimogred rečeno zaista premalena za mnogobrojni pobožni puk Kaštelirski — stric mlade nevjestice, gosp. Ante Legović, dušobrižnik u c. kr. kaznioni u Kopru, koji se radi nesretne bolesti već dulje vremena nalazi na dopustu kod svoga brata Marka u Kašteliru. Mnogobrojni kićeni svatovi, znanci i prijatelji iz ljubavi prama drugim mladencem i njihovim roditeljem, a osobito iz velikoga poštovanja i naklonosti prama svećeve obljubljenom bolećljivom popu Anti Legoviću, stricu nevjestičinom, dubkom napuniše premaljahnu ali čistu i liepo urešenu crkvu Kaštelirsku, da budu svjedoci toga čina i liepe obiteljske sreće, zaručničine i zaručnikove. Da je i u kući Markovoj i zarućnikovoj bilo gospodske gostbe, pjevanja liepih hrvatskih narodnih pjesama, plesa, srdačnoga smieha i zdrave i pristojne narodne šale, to ne treba posebice ni spominjati.

I otac zaručnice a isto tako otac zaručnikov pozuati su na daleko kao dobri i uzorni stci obitelji, dobri gospodari, pošteni muževi i vrli Hrvati, te su radi svojeg Hrvatstva, koli jedan toli drugi usljed zlobe kletih naših narodnih protivnika i u tamnici čamili, čim se oni upravo diče i ponose, jer su nevini za svetu stvar trpljeli. Mladenci, kao dobra i poslušna njihova djeca, slieditć će za stalno stope svojih dobrih i poštenih roditelja, a cieli Kaštelir i svi mnogobrojni znanci i prijatelji jedne i druge obitelji izvan Kašteliru širom ciele Istre žele im dugo, srećno i zadovoljno zajedničko življenje, a dakako i ono, bez čega sreće u ženitbi nema, a to su čila, zdrava i dobra djećica.

Iz Lovrana koncem veljače. Našim Kalabrezom je na nose poznat kada su jadni. Da ste ih videli nedelju na 16 ovoga meseca! A Marino! a Rozman! Bog nas očuvaj i sveti križ. On s crljenum bradum, da je bil vas zelen od jada, pak je s mirom vapil: Ma kako je to moguće, da su tri al četiri „mascalzoni“ mogli storit tako lep tanac, da vas Lovran od njega govori, a mi ki smo „civiltad“ i „progresso“ od celega mesta, da smo storili onolik „fiasco“! — — Ja ću mu valje odgovorit zač. Hrvatska čitaonica „Danica“, ako i nima Bog zna kako lepi palaci, (te nima ni njihov „Kazin! . . .“) svakako ima za se celu vojsku mladih ljudi, ki se znaju obrnut i ki znaju i umeju storit ono, ča namisle. A ča zna jedan Marino? jedan Tonić? jedan Ardito? Oni ne znaju, ako ne cel dan „luzanjat“, i niš drugo.

Ma je bilo lepo. Ćete da vam povedem kako je bilo? Poslušajte. Bila je subota zapolne. „Senj“ je „zašukal“ pred Lovranom. Na jedanput čujemo neznakovu muziku. Poslušamo ča je, ča ni — kad češ Bože čuda! „Senj“ na rivu — a na kraj soldat za soldatom. Brojim ih: pet, deset, petnaest, šestnaest — mili Bože! Koliko jih je. Marino je od straha frknul nekamo, a ja za njim. Soldati s velemi „trumbami“ gredu ravno na vrata, pak pred kućom našega gospodina „podešti“ počnu zvonit. Ljudi moji, to je bila muzika, „altroke Legini balotari“. Sveta navrnulo kako mravi.

A burja je „šiknila“ češ Bože jače. Ma ki za nju haje, kada muzika tako lepo zvoni. Ardito, da je jako „cikal“, kada su mu to povedali, zač da se je i on nadal, da će mu „Legini balotari“, pred kućom ča to „zatrumbetat“, pak je brižan ostal s dugim, s dugim nosom. A lepo je, da znate, da je taj dan bil šal ča iz Lovrana, samo da ne čuje hrvatsku muziku, ma zalodo, zač je muzika zvonila i pred Ikom, i pred Opatijom i pred Voloskom, pak ako je otel, ale ne, ipak ju je moral čut.

Kada je bilo okolo sedam ur i pol na večer, počeli su malo po malo ljudi hodit va „Komunšćak“ va kuću od naše dobre i drage Francike, ka nam ni otela za „salu“ i druge „kamare“ zet ni soldat. Bog njoj daj zdravlje! Kada sam ja prišal — već ni bilo mesta. Ča ćete, ter znate kakove su ženi, nikad se ne znaju dištrigat, a takova je i moja. Ljudi božji kega ljudstva! Tu ne moreš ni dikat. A „sala“ od tanca? Majko božja, ja sam mislel, da sam v raje. Sve bandera do bandere, „kvadar“ do „kvadra“, rožica do rožice u zelenilo kako u vrtu po lete. A ljudi? One frajlice onako lepo spravne! Čovek bi ih va krube pojil. — Na kraju od „sale“ bilo je lepo mesto za muzikante, a zdola je bilo napravno mesto, odkuda je jedan od komitata ili odbora pozdravil sve kolike, ki su prišli. A bilo ih je puno iz Opatije, Voloskega, z Reki, z Buzeta, z Moščenic, z Berseča i ča ja znam odkuda još.

Bil je i gosp. dr. Fabijanić i g. dr. Mate Trinajstić, gospoda, kakove nebi „Lega“ dobila, da se na glavu nastavi. A bilo je i druge gospode i gospch i frajlic, keh ja ne poznam, ma ke su nam sve jednako dobre, drage i mile.

Pokle pozdravljenja počeli su naši mladići iz Voloskega i Rukavca zvonit na „cindrice“, ale kako bi oni rekli — tamburice. Zvonili su najprvo „Liepa naša domovina“. Kako Francezi, kada čuju „maršiljezu“, tako smo se i mi svi digli na noge i pleskali, pleskali našim lepim mladićem. Verujte mi, pokle sam živ nisam plakal od veselja, ale kada sam to čul . . . — ma „basta“, ča ćete da vam rečem: plakal sam i smel se sve na jedan put. Kada su naši mladići „finili“, zapivale su frajlice iz Opatije a s njimi neki mladi gospodičići pismu „Hajd pod barjak“, ma tako lepo, da ti se je duša od veselja topila. Kašnje su dve frajlice, kako dve jelvice neputi, od gosp. dra. Stangera, našega vrednega zastupnika, rekle dve pisme. Anica je povedela onu od „Kugi“, a Zorica onu od „Naše Nini“. Ala ma su njim pleskali! Ma je i bilo zač. Govorile su, brate, kako da to ni njihov posal. Brave! Bog daj, da bi jih i naše lovranske frajlice nasledovale, pak govorile zajik, kega su govorili i njihovi stareji. A bi one brižne, ma ča će, kada su njihovim mamicam napunili glavu oni grdi Kalabrezi, pak svojoj dece brane govorit zajik njihovih starijeh. Još se tamburalo i pivalo neke lepe pismi na veliko veselje svih, ki su poslušali. A zato sve moramo zahvalit g. Rajčiću, njegovim družicam i prijateljem njegovim. Živili! što puta živili! Kada je bila tombula, bilo je smeha ćeš Bože više. Za tanac neću ni da govorim. To je bilo neč „šik!“ Ala ma smo se vrteli! Nismo dakako pozabili vrednega našega g. podeštu i njegovu gospu, keh smo baš lepo počastili. A spametili smo se i naše dobre Francike. Tako treba. Komu čast — temu čast! Pohvalit mi je i naše mlade i lepe lovranske Hrvatice, ke su prodavale rožice i buletini za tombulu. Ala ma su nas ogulile! Galiotice! E pak neka su, ter do sto let neće bit od nas ni kožî ni mesa. Tancalo se je do šeste ure u jutro, a tancalo se je lepo, zač „banda“ Jelačićeva zvoni malo drugačeje, nego „Legini balotari“.

Ako Vam još povedem, da je va kasu prišlo lepeh bečî, te ćete i sami razvidet da je to bila jako lepa zabava, i da vredni ljudi, ki su bili i ki nisu bili od odbora, moru biti zadovoljni, kako je to sve lepo šlo. Bilo je pet sto ljudi, ako ne više, pa ni bilo nanke jedne čakuli, a kado su dva Taljana, čovek misli, da je sva Kalabrija. Još neč. Srce mi je skakalo od veselja, kada sam videl puli nas gospodina Pina i sina mu gosp. Emilija, pak gosp. Alfonzića, gosp. Tominića i druga lovransku gospodu, ka su išemu mestu na čast i diku. Brižan Žaneto! — škoda da ga ni bilo! — Ću mu pisat sve kako je bilo. Bit će veselo.

Lodonjo III.

Franina i Jurina

Fr. Su već kega pomeli?

Jur. Po malo s lonci, ča misliš, da gre to tako brzo.

Fr. Ter se dê, da nova metla dobro mete.

Jur. Neboj se, ma j' treba najprvo s račnî na čisto.

Fr. Ku štroku su do sada delali?

Jur. Ni njin bilo lazno, zač su morali po lovu teć, i neki ter neki su se nadali, da će njin za vavek ostat v rukah škare i sukno.

Fr. Ma njin je škrokalo,

Jur. Ni još posensega.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Vrlo čestiti naš rodoljub g. Giraldi iz Lovrečice izručio nam je 15 for., koje je sakupio od sliedećih prijatelja u istom mjestu: Josip Barić i Josip Giraldi svaki po 5 for.; Mate Visintin, Ivan Zakinja, Ivan Zanoni, Anton Jugovac i Dinko Zakinja svaki po 1 for. Živili vriedni naši rodoljubi iz Lovrečice!

Gosp. J. Starčević, učitelj u Ratuljah šilje nam devet for., koje je sabrao na razstanku sa župe-upraviteljem g. Dragutinom Turkovićem. Darovala su gg.: veleč. g. Dragutin Turković, Janko pl. Hadrović. Gjuro Bukovčan, Fran Zaharija, Anton Pessi i Juraj Starčević svaki po 1 for.; Josip Linić, Vinko Kukuljan, Josip Radetić, Stipan pl. Maršanić i Nacio Juričić po 50 nov.; Stipan Zoretić i Jakov Juretić po 20 nvč.; Miho Juretić 10 nvč.

Veleč. g. Josip Elsnic, župe-upravitelj iz Huma poslao nam 5 for., podarenih u tu svrhu od talijanskog prvaka u Draguću g. Ivana Zanelli-a.

Veleč. g. Fran Cotelj iz Kanfanara šilje nam 4 krune, koje darovaše: I. C., J. K. i V. F. — Veleč. g. Josip Sommer, župe-upravitelj u Premanturi (p. Pola) šalje nam 10 for. 25 nvč., sakupljenih prigodom vjenčanja našeg čestitog rodoljuba g. Mate Bogetića sa gdjicom Ivanom Lovrencin u Premanturi. — Gosp. Šime Ribarić iz Vodice šilje nam 2 krune radi toga, što mu se je srce razigralo, kad je čuo, da tamošnji narod liepo pieva: „Još Hrvatska ni propala“.

U posujilnici u Kopru uloženo je 22 for. 79 nč. Darovaše: Posujilnica u Kopru 20 for., g. prof. A. Šubic i for., gospodja A. Kontin 1 for., g. Nepoznanović 79 nč.

Blagajnik družbe primio je sliedeće iznose: Pop Ante Volarić sakupio je na Jelenju kod g. Dragutina Turkovića, administratora for. 5.68; isti sakupio u Kostreni sv. Lucije na imendan monsignora Marčića for. 10.—; Rikard Katalinić Jeretov sakupio for. 49.80; Dr. M. Trinajstić šalje od supruga Štule povraćenih for. 100.—; isti po A. Štule u Pregari sakupljenih for. 2.92; pop Ante Volarić sakupio slaveći imendan veleč. g. Nikole Pobora, župnika u Kukuljanovom for. 8.—; družina Jenko-Šabec mjesto vienca na lies pokojno Jelene Spinčić darovala for. 10.—; R. Katalinić Jeretov sakupio for. 67.50; Ivan Mavrić iz Bakra članarinu za 1896. for. 1.—; pr. klub na Silvestrovo u Opatiji pri vesolom stolu sakupio for. 11.—; član kluba Kružić, jer se nije htio pokoriti nalogu stoloravnatelja, platio globu 50 nč.; u Omišlju sakupljeno u družtvu rodoljuba na Silvestrovo na večeri for. 5.50; dr. Josip Posedel u Dubrovniku sakupio for. 20.—; Narodna čitaonica u Požegi mjesto vienca na lies pokojnog Milivoja Vezića, županijskog tajnika daruje 10.—; pop Ivan Trinajstić, duhovni pomoćnik u Dubašnici šalje for. 35.66; Šimun Gortan blagajnik podružnice u Bermu šalje for 74.55.

† **Josip Sommer.** Iz Premanture dolazi nam tužna viest, da su tamo pokopali u subotu g. Josipa Sommera, upravitelja tamošnje župe, vrlo čestita svećenika i rodoljuba rodom Čeha, u najliepšoj dobi od 29 godina. Bolovao je kratko vrieme. U Premanturi službovao je kratko doba, ali si je i za to kratko vrieme stekao občinitu ljubav puka, koji ga je u velikom broju sprovelo do hladna groba i koji za njim duboko žali. Kao uzorna i čestita svećenika sve ga je štovalo i ljubilo. Njegova mirna ćud i blago srce, koje je živo bilo za naš hrvatski puk, pridobilo mu množtvo prijatelja i štovatelja.

U bolesti njegovoj nastojao mu župu i njega osobitom ljubavi plemenite duše njegov sozemljak g. Ante Durych, župe upravitelj u Pomeru.

Vječni pokoj dobroj duši čestita svećenika i rodoljuba!

Zadušnice za blagopokojnog Mije Babića u Opatiji. Od tamo nam pišu 9. t. mj., da su uređene svečane zadušnice u crkvi sv. Jakova za pokoj duše narodnog dobrotvora blagopokojnog Mije Babića, kojim će pohrliti bez dvojbe sve, što je čestita i neodvisna, da se pomoli Svevišnjemu, neka milostivo podieli vječni pokoj onoj plemenitoj duši.

Za podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Puli uniđe je od zadaje objave: Petar Vidović platio 3 for.; ostalo od vienca pok. Juri Baleti for. 10.49.

Za mušku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Dubašnici darovao je velečastni g. župnik iz Preka u Dalmaciji 1 for.; sakupio na piru P. Milčetića Kosmačića Pere Marijan Milčetić 6 kruna i 46 helera; platili članarinu Anton Tehomilić 25 nvč. i Ivan Milovčić 20 nvč.

Za žensku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Voloskom primili smo od veleč. g. O. Frana Dobrovića iz Padove for. 2, koji nam piše tom prigodom: „Jer se milotom sjećam onih dana, kad sam u mojoj mladosti, naime g. 1845. s mojim pok. otcem boravio na Voloskom u kući mojega rodjaka Dobrovića.

„Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri“ priposlao je putem našega uredničtva velečastni g. O. Frano Dobrović iz Padove 1 for.

Iz Voloskoga pišu nam 8. t. mj. Da se oduži uspomeni nezaboravnog Mije Babića, odbor mjestne ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda pozvao je sve svoje članice, da prisustvuju svečanim zadušnicam, što se za pokoj duše velikoga pokojnika obdržavale u četvrtak dne 5. o. mj. sv. misu služio je naš velezaslužni župnik monsignor Vinko Zamlić. Crkva bijaše dubkom puna. Od vidjenijih prisustvovali su žalobnom činu gg. dr. Vitezić, dr. Stanger, dr. Fabijanić, Tomičić i krasna kita gospodja i gospodjica.

Izraziv i izkazavši neumrlom dobrotvoru tužne Istre posliednju počast, Volesko si je doista osvjetlalo lice. Čast našem rodoljubivom mjestu, u koje čitava iztočna Istra upire svoje oči — a mir i pokoj blagoj duši premiloga Mije!

Prijateljem „Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri“ na dušu. Velezaslužni odbor naše „Bratovščine“ razpisuje natječaj za podieljenje podpora našoj siromašnoj učećoj se mladeži. Kako doznajemo od slavnoistoga odbora biti će te podpore letos još skromnije nego li obično, ako nepriteku prijatelji i ne-ljubi „Bratovščine“ članarinom i milodari odboru na pomoć. Molitelja za podpore imade svake godine više a prihod „Bratovščine“ pada svake godine, od kako postoji istotako važna družba „sv. Cirila i Metoda“ za Istru.

Upozorujuć ovim sve naše prijatelje na oglas „Bratovščine“ molimo ih vruće, da se iste članarinom ili milodari sjetiti izvole. Napose molimo gg. povjerenike „Bratovščine“, da bi se svaki u svojem djelokrugu živo zauzeo za istu, pak da uzmogne ona i nadalje vršiti svoju blagotvorna i plemenitu zadaću.

Izpravak. U viesti posliednjega broja „Istrani kod pogreba“ pogrešno je rečeno, da je zast. Spinčić, položio vienac na lies nepreždjelnoga Mije Babića u ime družbe sv. Cirila i Metoda, i da su na lies pokojnoga Dra. A. Starčevića članovi hrvatsko-slovenskoga kluba na istarskom saboru postavili vienac.

Usljed molbe predsjednika družbe sv. Cirila i Metoda, presvj. Dra. D. Vitezića zastupao je družbu pogljaviti gosp. zast. Fran Folnegović kod pogreba Mije Babića i postavio u ime njezino vienac na njegov lies. G. zastupnik Spinčić došao je na pogreb blagopokojnoga Mije Babića kao osobni prijatelj blagopokojnikov, i kao Hrvat iz Istre položivenac u ime Hrvata Istre, imenito zastupnika u zemaljskom saboru, i napose ovlašten zastupao Hrvate občine kastavske i voloske.

Na lies blagopokojnoga Dr. A. Starče-

vića nisu zastupnici iz Istre postavili nikakvat vienca. Držali se so želje blagopokojnikove, i prema njoj uzradili.

Natječaj za mjesto učitelja u Premanturi. Iz Pule pišu nam, da tamošnji Talijanaši rade iz petnih žila, da se stalno namjesti na pučkoj školi u Premanturi neki učitelj, koji se nebi smio pokazati pred licem čestitoga puka u Premanturi. Za toga učitelja, da se zauzimlje ponajviše neki premanturski šarenjak, koji misli, da je naš puk već zaboravio na zablazam, sbivšu se u Premanturi prošle godine.

Mi se nadamo, da će školske oblasti paziti i na moralno ponašanje svih molitelja za ono mjesto, pak da neće nikada dopustiti, da zasjede stolicu pučkog učitelja u Premanturi muž, koji nebi bio kadar služiti puku za uzor ponašanja. Toliko za sada a bude li potrebno, govoriti ćemo jasnije, bez obzira na nikoga.

Iz Lovrana javljaju nam, da je dne 15. pr. mj. hrvatska čitaonica „Danica" priredila prvu svoju zabavu. Uspjeh bud moralni bud materijalni, bio je upravo sjajan, od čega je naša dičnu družbu sv. Cirila i Metoda zapala liepa svota od 108 kruna. O toj zabavi, koja sačinjava u tom mjestu pravi, štono rieč, dogodjaj, izviešćujemo na drugom mjestu. Ovdje budi izrečena najdublja zahvala gdji Franciki Lenac, koja je čitaonici ustupila dobrohotno i bezplatno dvoranu svoje „Vile", te čitavom odboru, koji se je svojski zauzeo, da zabava što ljepše izpadne. Toliko ovdje, a „jaslarskom" „*Mattinu*" poručujemo ovim putem, neka u buduće piše pravilnije imena naših tamošnjih rodoljuba, a ako mu se „shotelo", da izvješćuje o naših plesovih, neka bar spomene, tko ih priređuje i zašto, da nebi možda tkogod pomislio, da mi dajemo veselice, da zabavimo gospodu „*Mattinove jaslare*". Al buoni . . . itd.

Iz Vrbnika pišu nam 5. marča 1896. Danas se i ovdje obdržavale zadušnice za blageuspomene velikog rodoljuba i dobročinitelja Mija Babića, koji se je sjetio u svojoj oporuci sirotice Istre i naše miljenice „Družbe sv. Cirila i Metoda" oporučiv istoj 25.000 for. Redki su to slučajeri i riedki su rodoljubi, koji cieli svoj rad žrtvuju narodu, ali Bogu hvala, mi Hrvati nismo zadnji u tome. Ponosni smo, jer akoprem malen narod i obilato neobdaren zemaljskimi dobri (koja mimogred budi rečeno izgubismo čuvajuć puškom u inci prag Europe), ipak brojimo razmjerno mnogo dobročinitelja. Zaista ponosni moramo biti, jer narod, koji broji ovakvih sinova, nije zadnji u svjetskom kolu, i jer stalna ima izgleda na bolju budućnost!

Srce nam tuga obuzela prisustvujuć žalobnom činu, te je ujedno uzbudio u nami jedna davnu uspomenu. Već se ovdje više godina govori i radi u graduji „Doma" Uvidja to svatko domaći i strani; naša „Čitaonica" neima skoro nikakvih prostorija, a prikladnih nije niti moguće naći. Priredilo bi se ovdje više predstava, imamo ovdje „Tamburaški zbor", imamo vrstnih diletantskih sila, punih volje i mara, ali nemožemo radi pomanjkanja prostorija! Bilo bi predstava, zabava, a i liepog prihoda u dobrotvorne svrhe, osobito sada za našu „*Družbu sv. Cirila i Metoda*", ali sve se mora zapustiti, mora se ispreći želju i trpjeti sramotu i štetu radi prostorija!

Više se već godina čuje obći vapaj: Moramo dobiti vlastite prostorije, moramo zidati naš „Dom". Ali stvar sporo ide. obstoji za to posebni odbor, izradila su se pravila, koja već više vremena čekaju potrdbu, ali onda trebati će i činom pokazati, da smo sviestni zadaće, da znamo ako i od ustiju odkinuti, ali položiti na narodni oltar!

Te su nas misli danas okupile, a budi je uspomena slavnog pok. Mije Babića! Slava mu! Nemožemo pri koncu na ino, već dovikuti našim imućnijim domorodcem ovdje i vani: „U kolo se sokolovi, podignite u rodnom mjestu sveti hram prosvjeti, na izgled drugim, sebi na slavu, a domu na čast!" Uskori Bože!

Občinski izbori u raznih občina Istre. Malo kada obavilo se izbore za promjenu zastupstva u toliko občinah, koliko će ih se obaviti tečajem ovoga i budućega mjeseca. Koliko nam je do danas poznato, predstoje občinski izbori u sliedećih občinah Istre: *Boljun, Roč, Pomjan, Milje, Oprtlje, Vižinada i Kanfanar.*

U svakoj od tih občina imade naših rodoljuba, koji bi se mogli i morali zauzeti za to, da ti izbori izpadu većini pučanstva na korist. Kad bi bilo reda, zakona, rada i dobre volje u svih tih občinah, morala bi biti izabrana naša narodna zastupstva, jer je u svih naš puk brojno najači.

Preporučamo prijateljem u svih tih občinah, da urede izborne listine, t. j. da uzmu prepis listinah i da je reklamacijami poprave. Izborne listine za občinsko zastupstvo jesu smelj za zemaljske i državne izbore. Budu li izborne listine u tih občinah nredjene po pravici i zakonu, morati će svuda pobjediti narodna stranka. Iz svih tih občinah neka nas prijatelji na vrieme obaviesto o pripravah za izbore. Gdje bi bili u neprilici za prepis i uredjenje izbornih listinah, neka nam to što brže dojave, da im uzmognemo savjetovati, što im je učiniti. Na rad dakle prijatelji i rodoljubi u rečenih občinah.

Nasliednica zloglasne „Pro patria" hvaljena u poluslužbenom listu primorske vlade. Cvdašnji njemački jasfar donio je u broju od 15 pr. mj. viest iz Cresa, u kojoj se opisuje ples zlosretnog družtva „*Lega nazionale*", zakonite nasliednice „*Pro Patria*", koju je bila austrijska vlada razpustila radi njezinih protunaustrijskih demonstracijah. Taj ples, dotično veselica, da se je pretvorila u slavnost pobratimstva, oslanjajućega se na najuzvišenije ideale.

Veselica dakle, priređena od družtva, kojemu je jedina svrha raznaroditi dječicu najvjernijih i najodanijih podanika habsburške dinastije na našem jugu, razvila se u Cresu po mnienju poluslužbenog lista c. kr. vlade u Primorju u *slavnosti pobratimstva*, koje se osniva na vajuzvišenijih idealih!! Nije li to znak vremena? Nije li ovo novi dokaz o najžalostnijem položaju primorskih Slavena?

Talijanski prvak podario družbu sv. Cirila i Metoda. Pod tim naslovom pišu nam iz Draguća ovih dana. Ovdašnji Talijan, župan i posjednik, glavni stup talijanaške stranke, a prvi ponzdanik naših najžešćih narodnih protivnika u Buzetu, Pazinu, Poreču itd. Ivan Zanelli darovao je — nemojte se križati — družbi sv. Cirila i Metoda za Istru 5 for. Evo kako je došlo do toga dara.

Dne 3. pr. mj. bijaše proti Ivanu Zanelli-u kod kotarskog suda u Buzetu razprava usljed tužbe proti njemu podnešene od strane veleč. g. Josipa Elsnica, župe upravitelja u Humu. Tuj bijaše odsudjen, da plati g. Elsnicu za dva puta u Buzet for. 10.

Na njegovu molbu oprostio mu je g. Elsnic for. 5, ali pod uvjetom, da dade ostalih 5 for. za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri i da se to javi u „N. Slogi". Zanelli pristao je odmah na tu pogodbu pred svjedoci i predao g. Elsnicu for. 5 za našu družbu.

Kad smo doznali za taj *patriotički* čin našega Zanilli-a, križali smo se desnom i lievom. Mi smo do sada mislili, da bi on radje žrtvovao sav svoj imetak i radje uztrajao u tamnici sav svoj život, nego li bi dao ni novčića *„mrzkoj"* mu družbi, ali eto ovaj njegov čin razočarao nas do skrajnosti. Jadne li nam talijanske Istre kod takovih patriota!! Siromašni buzetski spasitelju, koli su plemeniti tvoji sliedbenici u Draguću!

Biskup Flapp neće u Trst. Neka se nitko ne vara, da smo možda za ovu viest dobili gradivo od samoga presvjetloga g. biskupa Flappa, ili da smo ju crpili iz kojeg katoličkog ili bar kršćanskog lista, a jok! Za ovo doznajemo iz židovskih novina i to bečke *„Nove Presse"* i iz trščanskog *„Il Piccolo"*. Prva novina je glavno glasilo bečkih židova, a druga trščanskih obrezanika. Kada ovakve novine pišu, da presvj. g. biskup Flapp neće u Trst, mi tomu vjerujemo, a znali bismo navesti i razloge. zašto nemari presvjetli g. biskup Flapp u Trst, ali — ali se bojimo g. cenzora. Ah! kako bismo to radi priobćili našim znatiželjnim čitateljem, kad bi nam samo to g. cenzor dopustiti izvolio. Bježi grdna napast!

Biskup Flapp neće dakle u Trst, pak su mu rečeni krivonosi obrezanci naduhali zamjenika u osobi preč. g. Jordana, prošta stolnoga kaptola u Gorici, koji, preinda je Furlan, nije posve po ćudi židovskim odlučujućim krugovom u poslovih katoličke crkve u Primorju, jer nije liberalac po njihovom duhu i jer nije iredentista.

Velik požar nastao je na pepelničnu sriedu u Dolenjah (občina Jelšane) politički kotar Volosko. Krivnjom nekoga dečka, koji je pred kućom zapalio stelju, upalila se kuća, a za njom drugih 12 zgrada. U svemu izgorilo je 13 zgrada. a da ne bijaše na vrieme vatrogasaca iz Bistrice i Trnovoga, bilo bi izgorilo čitavo selo, jer je većina zgrada pokrivena slamom. Pogorelci ljubaku skoro svi osjegurani kod banke „Slavije", koja će im pošteno škodu naplatiti.

Strah je vrag! U ovdašnjih listovih čitamo, kako bježe iz Italije mladi vojnici, koji bi morali u Afriku, da se bore pod talijanskom zastavom, ne za prosvjetu i ljudski napredak — kako ponosno trube talijanske novine Primorja — već kako da otmu slobodu i neodvisnost tamošnjemu pučanstvu.

Nakon posliednjeg poraza talijanske vojske kod Amba Garime zatukao se strah u talijanske vojske, koji su, il će biti pozvani pod oružje, pak bježe preko talijanskih granica u susjedne države, ponajviše u Austro-Ugarsku.

U južnom Tirolu da imade tih junaka na stotine a imade ih i u Gorici, Trstu itd. Tih bjegunaca došlo je i na Rieku pa i u Opatiju i na Volosko.

Sretne li Austro-Ugarije, koja prima u svoje krilo one junake, koji zapuštaju svoju domovinu, mjesto da njoj služe, i koji uzimlju našim državljanom svakojaku zaslužbu, te koji će se za koju godinu medju nami ponašati kano i jež, koji je iztjerao li dicu, proglasujuć sebe za gospodare s nas za tudjince i „*ščave*".

Uredničtvo „Glasnika presvetog srca Isusova", koji se tiska u Zagrebu kod Ant. Scholca, a uredjuje ga Josip Celinščak, svećenik D. I. u Travniku u Bosni, umoljava nas, da uvrstimo sliedeće:

Uredničtvo ovoga Glasnika prikuplja gradju *za poviest pobožnosti* k Presvetom Srcu Isusovu u *hrvatskih* zemljah. Toga radi obraća se na veleč. gg. svećenike, moleći ih, da bi mu izvoljeli saobćiti podataka o pobožnosti k Presv. Srcu po njihovim krajevima (župama), kanoti:

A) *O bratovštini Presv. Srca Isusova*: *a*) kada i gdje je podignuta? je li pridružena rimskoj prabratovštini? *b*) koliko ima članova? *c*) kako se obavlja javna (mjesečna) pobožnost? osobito prvoga petka (prve nedjelje) u mjesecu? *d*) primaju li članovi u te dane sv. pričest? *e*) ima li u crkvi oltar ili barem slika Presv. Srca Isusova? *f*) kakve su prijamnice, koje se daju članovima, kada se upisuju u bratovštinu itd

B) *O apoštolstvu molitve*: *a*) kada i gdje je podignuto? *b*) koliko ima članova? *c*) obavljaju li se sve tri vježbe apoštolstva molitve (svagdanje prikazanje, svagdanja desetka krunice, naknadna sv. pričest)? *d*) koliko članova imaju pojedine ove vježbe? *e*) kakve su prijamnice? *f*) imaju li revnitelji (revniteljice) kada i kako ovi drže svoje sjednice?

C) *O glasilu ove pobožnosti*, to jest o Glasniku Presv. Srca Isusova: *a*) koliko ima onamo predplatnika? *b*) na koji bi si način Glasnik mogao onamo utrti put i u one kuće, u koje do sada nije dolazio?

D) *U obće*: n. pr. svetkuje li se tamo blagdan Presvetog Srca Isusova i kako? možda idu tamo vjernici na sv. pričest? Svetkuje li se prvi petak (prvu nedjelju) u mjesecu, od prilike onako, kako je to donio Glasnik 1895. str. 106 ss. za biskupiju djakovačku? Imaju li vjernici po kućama sliku Presv. Srca? Znadu li za škapular Presv. Srca? Jesu li im poznate međaljice Presv. Srca? Čitaju li knjižice o Presv. Srcu? i koje? Je li Vašoj veletčastnosti poznata koja stara hrvatska knjižica o Prsv. Srcu Isusovu?

Odgovor na ova i slična pitanja uredničtvo će sa zahvalnošću primiti te u svoje vrieme u Glasniku objelodaniti, neka bi se naš hrvatski narod sve više potaknuo na ovu milu pobožnost; a Presveto Srce Isusovo Vašu će velečastnost za uloženi na to trud obilato nagraditi.

Važno za umirovljene svećenike. Ako želi koji umirovljeni svećenik, koji je još sposoban za službu, a pozna njemački jezik, dobiti nuzgrednu zaslužbu, to jest stan, potrebita drva i 200—500 for godišnjih, neka se odmah pismeno prijavi g. *Iv. Eo. Obalo*, umirovljenomu župniku i vojvodskom beneficiatu u Brunn-See, pošta Weitersfeld. via Spielfeld, Štajerska. Pismu neka priloži marku za odgovor.

Javna zahvala.

Odstupite nam, veleučeni gospodine uredniče, malen stupac u cienjenoj Vašoj „Slogi", da dademo oduška našemu čuvstvu, nad liepim uspjehom naše prve zabave, te da istodobno zahvalimo svim veleštovanim i milim gostom, koji nam se onako liepo pozivu odazvaše, i zahvali našoj moralno i materijalno doprinieše. Napose svesrdna hvala velecienjenim gospodjam i veleštovanoj gospodi, koji nemogući zabavi prisustvovati, ipak nas se sjetiše, te nam liepi darak poslaše i to iz Kastva: gdja Jelisava ud Kornmühler 4 krune, gdja Jelisava ud. Vlah 2 kr., gospoda: Nikola Butković 3 kr. Franjo Dukić 2 kr. Miroslav Grosman 2 kr. Iz Ricke gdja Josipa Mudrovčić 6 kr. g. Vjekoslav pl Rinaldi 6 kr. Iz Bistrice gdja Paulina ud. Bachman i Rozina Tomšić po 2 kr. Pres. g. dr. Dinko Vitezić odv. u Krku 4 kr. g. Jakov Mezak, kapelan u Brgudu 2 kr., g. Josip Petrak, kapelan u Zvonečoj 2 kr., g. Ernest Baša iz Podgruda 2 kr., g. Ante Stiglić učitelj u Poljanah 2 kr., g. Antun Puž župnik u Mošćenicah 4 kr., gdja Margita Streni na Voloskom 2 kr. i Franka Rade na Puževombregu 2 kr., gosp. Viko Dukić Tišljarić 2 kr., g. Vinko Puharić učitelj 1 kr. g. M. Mandić Trst 2 kr. Veleč. g. R. Jelušić iz Berseča 4 kr.

Opetovano se ovoj gospodi zahvaljujemo i kličemo u ime naše podružnice: Bog im plati, a mi bijasmo sretne, što odpremismo družbi svotu od 111 for. čista dohodka.

Mihotići 29. veljače 1896.

u ime odbora

Stana Kundić predsjednica. **Ivka Šepić**, tajnica.

Izjava.

Nekoji (znam i koji) govore u Klani, da sam ja pisao onaj razgovor u predposliednjem broju cienjenog lista „Naša Sloga" u „Franini i Jurini". Ovim izjavljujem, da ja nisam pisao onog razgovora, što će mi i sl. uredničtvo potvrditi. (Istina je. Op. ured.)

Na pitanje pako, da li odobravam ono, što je pisano, odgovaram sa.: dà.

Odličnim štovanjem

Mate Simčić
posjednik kbr. 120 u Klani.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N. u P. Mi ga neulazimo ni najmanje u spor stranku, koji oije nastao krivnjom članova iz vanjskih pokrajina. Sreta je dužnost svakog poštenog člana miriti, gladiti i gasiti, nipošto bacati ulje u vatru. Nadajmo se, da će se glavni krivci opametiti i pružiti si medjusobno bratski ruke, inače ja njihovo rodoljublje pusta tlapnja i rdjava varka. Da ste nam zdravo!

Posujilnica i hranilnica u Kopru.

Poziv

k redovitoj godišnjoj skupštini, koja će se obdržavati u Kopru dne 22. marča t. g. u 10 sati prije podne i to u družtvenih prostorijah sa sliedećim dnevnim redom:

1. Izviešće tajnikovo o djelovanju zadruge u godini 1895.
2. Izviešće nadzorstva o družtvenih računih za g. 1895.
3. Izbor novoga upravnoga odbora.
4. Izbor nadzorstva.

Opazka. Ako se dne 22. t. mj. ne sastane zakoniti broj zadrugara, obdržavat će se skupština dne 23. ovoga mjeseca u istu uru i sa istim dnevnim redom, bez obzira na broj prisutnih članova.

Kopar, dne 9. marča 1896.

ODBOR.

Natječaj.

Podpisani odbor razpisuje ovim natječaj za redovite podpore „*Bratovščine hrv ljudi u Istri*" za godinu 1896. Prošnje obložene svjedočbom prvog polugodišta (kolokvija) te izkazom siromaštva imaju se dostaviti podpisanomu kroz dotična ravnateljstva (dekanate) najdalje do konca tek. mjeseca.

Svjedočbe siromaštva moraju sadržavati takove podatke. da se materijalno stanje molitelja i njegovih roditelja (skrbnika) dade posve točno suditi. Zahtjeva se naročito, da bude označeno, da li i koju podporu molitelj uživa i da to potvrdi dotično ravnateljstvo škole i župni ured; da se navede koliko pereza plaća molitelj, odnosno njegovi roditelji i eventualno sa kojom svotom je nejgovo imanje obterećeno.

Odbor „Bratovščina hrvat. ljudi u Istri"

Kastav, dne 10. marča 1896.

Ante Turak
predsjednik.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

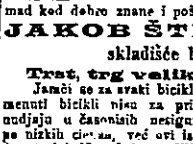

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, predavaju se sada pô 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladište bicikla

Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časovnih nesigurne trgovice i tvrtke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki. liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

U tom velikom skladištu prodavaju se takodjer male izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim sradjem po 70, 80 i 90 for komad.

Stari bicikli sa tvrdim kaučukom, pripravni za očetnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati

Naručbe se izvršu u točne na sve kraje, voznine preste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

Sv. Ivan, broj 621, kod Trsta.

*) Sviežle su se ciene biciklom radi novih i velikih porodbah za fabrikanji i takodjer radi manjine bicikla, nalazećih se u skladištu, koji se sada rasprodavljaju po tako nizkih cienah

Svaka Hrvatica mora da se predplati na

„Pariško Modu“

Jedini hrvatskim jezikom pisani modni žurnal na slavenskom jugu.

Ciena je „Pariškoj Modi“:

na cielu godinu . . . . 4 for.
na pol godine . . . . . 2 „
na četvrt godine . . . 1 „

Predplatu prima:

Najljepši, najveći, najinteresatniji i najjeftiniji hrvatski ilustrovani list, koji je vriedan, da riesi dom svake hrvatske obitelji jest:

„Dom i Sviet“

Ciena mu je:

na cielu godinu . . 6 for. — nvč.
na pol godine . . . 3 „ — „
na četvrt godine . 1 „ 50 „

Sa šaljivim listom „Zvekanom“ 50 nvč. više za svaku četvrt.

Predplatu prima:

Knjižara Lav. Hartmana (Kugli i Deutsch)

Zagreb, Ilica.

H. STIEBEL,

Piazzetta S. Giacomo

3 — Trst — 3.

Slastičarna svjek bogato obskrbljena sa svakovrstnimi tvorinami, kao *paste, torte, krokanti, pastici, biskuterije fine, konfati, fondants, čokolada, raks-drops* i mnogo drugoga peciva.

Posebno preporuča sl. občinstvu za **svatove** svoje *kolače, krasne omote, škatulje* sa slasticami; sladko piće, rozolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naračbe na veliko izvršuju se *točno* proti pouzetju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro.

Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (foštanj), flanela, rubci vuneni u raznih bojah, ogrtači, mufi i ovratnici iz kožuhovine i t. d. Čarape, odzdolne i gornje rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Veliku zalihu svih potrebah za **švelje i krojače**. U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatske-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri

(Wagnerov šumski plosnati grah)

vrlo opiomenjen i od svih gorkih sastavina prost.

Uspjeva takodjer

u najzapuštenijih vrstih tla, kao u pjesku, gruhu itd.

Najveća hranliva vrednost je 20—30%, proteina (djetelina ima samo 15.5%)

Uzrajan i protivi se svakojakoj suši.

Brošura badava

Polygonum sachalinense

(Sachalinov korjen)

Uspjeva posvuda uzrajno, takodjer u vlažnih, jilovitih i močvarnih tlih.

Visoka hranliva vrednost je 18·97%, proteina.

„Internationale Saatstelle“

Landwirtschaftliche Gesellschaft

mit beschrenkter Haftung

KÜRCHHEIM u. Teck. Wirttemberberg

Glavni zastupnik

za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju

Jakob pok. C. Prister,

TRST.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnem občinstvu prave

pčelno-vošćane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije preste od poštarine.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Peruvian i **docking** za veličastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnike, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, suknu za biljard i igrače stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, karuškoga, tirolskoga lodna za gospodu i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftina, primjerna, prštenć, trajno, čisto vunena sukna a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralka austrijske trgovine za suknom).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1866.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudijaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Stikarofska roba“. Da preprečim **varanje** p. n. odnizmača, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu **pod nikakvom pogodbom.**

Se dobi povsod - ½ Kile za 25 kr.

Kaj je

Kathreiner

Kneippova sladna kava?

To je **zdrava hišna in družinska** pijača, ki se izdeluje v Kathreinerjevih tovarnah ter ima podoben okus kakor prava bobova kava. Polog drugih prednostnij se ta **sladna kava** že potem okusu odlikuje pred drugimi takimi izdelki.

Kathreinerjeva kava je najokusnejša, najzdravejša in najcenejša primes k bobovi kavi. Ona je **čisto priroden plod v celih zrnih** in se rabi z velikim pridom namesto cikorije in drugih **zmletih** tvarin, ki se h' kavi mešajo, o kterih se pa kupec ne more prepričati, iz česa da so; uradne preiskave so pa dokazale, da so taki kavini nadomestki dostikrat z raznimi pritiklinami popačeni. Iz začetka se vzame ena **tretjina** Kathreinerjeve in dve tretjini prave kave; pozneje pa vsake polovico.

Tako postane kava veliko **bolj zdrava** in tudi mnogo **cenejša**. Kathreinerjevo kavo **priporočajo najimenitnejši zdravniki**, vsaki dan je bolj obrajtana kot **zdrava redilna pijača v javnih zavodih**, kakor tudi v **stotisočerih družinah**. Dobra je pa tudi »čista«, to je, brez primesi bobove kave, ker je **zdrava, lehko prebavljiva, redilna** in ob enem **okusna** jed.

Vsaka vestna gospodinja in mati, vsak prijatelj kave, ako mu je mar za lastno zdravje, naj rabi odslej Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Le na to naj vsak pazi da ne bo goljufan s kakim ničvrednim ponarejenim izdelkom, zato naj jemlje le **izvirne bele zavoje z varnostno znamko,** kakor se tu na strani vidi, ter z imenom:

Kathreiner!

Pozor! Bodite previdni in ne pustite se prekaniti. Pristna „Kathreinerjeva kava“ ima vedno enake, bele zavoje in se nikdar ne prodaja odkrita in na vago.

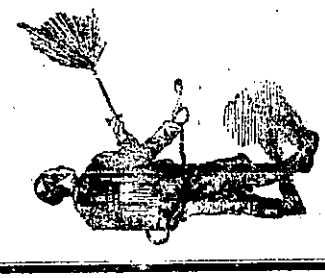

Sve strojeve za poljodjelstvo i vinogradarstvo

Cjene izvrsne snižene

Preše za grožđe, diferencialni sustav

Ovaj sustav preše ima najveću tištinu moć od svih drugih, ma kojih mu drugo bilo prešla.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcajke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: motilnice sa spravom za uniti jagode, prese za sicve, triere itd tvori u najboljem prolzvodu

Ig. Heller, Beč

II/21 Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Tražte na zastupnici!

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Delenc

Broj 12 U Trstu 19. marča 1896. Godina XVIIX.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naručnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošту valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu rizmu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Izlazi svakog četvrtka za sliedeći arkr.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2·50 i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farnete br. 14.

Istra u proračunskoj razpravi u carevinskom vieću.

Već negdje o Božiću priobćili smo u našem listu predloge naših zastupnika g. Vjekoslava Spinčića i gosp. dra. Matka Laginje, koje je na predlog proračunskoga odbora prihvatilo carevinsko vieće. Ti predlozi smjeraju na podignutje gospodarsko-narodnoga stanja našega pučanstva, i spadaju na ministarstvo nutarnjih posala, kojemu je voditelj ministar-predsjednik grof Badeni. Od ovoga ministarstva i od njegove glave očekujemo sada, da izvrši one, što je kuća glede Istre u tom obziru zaključila.

I kod drugih ministarstva, kojih proračun se je razpravio u novoj godini, bilo je poprimljeno mnogo predloga naše dvojice zastupnika, pače bili su primljeni svi, što su ih postavili za posliednjega zasjedanja, dakako neki s nekojimi promjenami. Mi ćemo ih redom navesti po ministarstvih.

* * *

Ministarstvo za bogoštovje i nastavu.

1. Srednje škole.

Davna je želja istarskih Hrvata, da se u Pazinu ustroji hrvatska gimnazija. Za nju su se zauzimali naši zastupnici u zemaljskom saboru skoro svake godine. Za nju učinile su molbah razne občine, imenito pazinska. Nju je zagovarao za prvanjih zasjedanja zast. g. dr. Dinko Vitezić. O njoj su govorili i naši zastupnici sadanji na carevinskom vieću. Za prošle proračunske razprave govorio je o njoj g. dr. Matko Laginja. Za nas uvjek ljubeznivo pripravni g. dr. Bartoli pohrlio je na to proti ustrojenju te gimnazije, te u tobožnjem stvarnom izpravku nastojao dokazati, kako ta gimnazija nije potrebita. To oboje dogodilo se je kod razprave središnje uprave ministarstva za bogoštovje i nastavu.

Kod podrobne razprave o srednjih školah postavio je na to g. zast. Spinčić predlog za ustrojenje hrvatske gimnazije u Pazinu. Obrazložio je predlog sa brojem Hrvata u Istri, s tim da su najmnogobrojniji u Istri, da se njihov jezik rabi u Istri u govoru i pismu već stotine godina, da se tim jezikom podučaje u srednjih školah drugih pokrajina, da Hrvati prose hrvatsku gimnaziju i da imadu pravo i zahtjevati ju, te naveo i razloge, s kojih je za nju najzgodnije mjesto Pazin.

Predlog sam je glasio:

„Visoka c. kr. vlada se poziva, neka bez oklievanja poduzme shodna za ustrojenje gimnazije sa hrvatskim naukovnim jezikom i sa talijanskim i njemačkim kao predmeti, a sa sjelom u Pazinu i neka vjeresiju za to potrebitu uvrsti već u proračun za godinu 1896."

Taj predlog išao je k proračunskom odboru, a ovaj je postavio ljetos predlog ovako glaseći:

„Visoka kuća neka izvoli odlučiti:

Visoka vlada neka blagoizvoli uzeti sa svom brigom u obzir, da za slavensko pučanstvo u Istri ustroji nižu gimnaziju sa hrvatskim naukovnim jezikom i neka, ako treba, zatraži potrebitu vjeresiju u tu svrhu".

Taj predlog proračunskoga odbora je kuća kod ovogodišnje razprave poprimila. Prodrlo se u kući, ako i ne posve sa najopravdanijim zahtjevom. Mjesto ciele gimnazije hoće kuća, da bude samo niža i ne vell, gdje da bude sjelo te gimnazije. Glavnim načelom se je prodrlo, da se naime hrvatska gimnazija u Istri ustroji. Sad je na c. kr. vladi, da onaj zaključak kuće provede. Ona je ovlaštena i potrebitu vjeresiju već i za posliednje mjesece ove godine zatražiti. Ona će se stalno uvjeriti, da je najshodnije mjesto za takovu gimnaziju Pazin. Samo na posao.

2. Nautičke škole.

Zastupnik g. Spinčić, te zastupnici gg. Biankini, Perić i Dapar bili su za prošloga zasjedanja metnuli predloge glede podučavanja hrvatskoga jezika, odnosno i hrvatskim jezikom na nautičkih školah u Istri i u Dalmaciji. Prvi metnuo je takodjer predlog, da vlada ustroji na kvarnerskih otocih i na poluotoku istarskom pripravnica za nautičke škole sa hrvatskim naukovnim jezikom.

Njihove predloge skupio je proračunski odbor u jedan, i kuća ga je kod odnosne ovogodišnje razprave poprimila.

Predlog proračunskoga odbora, primljen od kuće, glasi ovako:

„Kod predstojeće reorganizacije nautičkih škola ima se uvrstiti kao naukovni predmet takodjer hrvatski jezik, i ima se zreło u obzir uzeti, da se ustroji odnosnih pripravnica".

Niti tu nije onako, kako se je zahtjevalo, al je nešto bolje nego prije, i mi znamo iz stalna izvora, da se je kod rečene reorganizacije pobrinulo liepo za podučavanje hrvatskoga jezika.

3. Pučke škole.

Već godine 1893. postavio je zast. g. Spinčić predlog glede pučkoga školstva u alpinskih zemljah i u Primorju. Taj predlog bio je po predlogu proračunskoga odbora 1894. od kuće primljen u koliko se tiče Primorja, a glasio je, da se školstvo u Primorju uredi tako, da bude sva djeca dužna polaziti školu, imala prilliku polaziti ju, i da se podučaje materinjim jezikom školske djece.

Kod razprave lanjske godine je isti zastupnik obrazložio, kako je hrvatsko i slovensko pučanstvo Istre siromašno, kako hrvatski i slovenski pitomci i pitomke učiteljstva u Kopru i Gorici nedobivaju od pokrajine nikakovih podpora, kako je nuždno, da dobiju veći podpora od države, ako se hoće, da se dobije potrebitih učitelja i učiteljica za hrvatske i slovenske škole i postavio je predlog, kojim se je vlada pozvala, da poveća svotu za podpore učiteljskih pitomaca i pitomaka slavenske, imenito hrvatske narodnosti na učiteljištih u Kopru i Gorici.

Proračunski odbor je na to predložio, a kuća prihvatila: „C. kr. ministarstvo se poziva, da se već u budućem proračunu pobrine za povećanje svote za podpore na učiteljištih u Primorju".

I ministarstvo se je već pobrinulo. Kod ovogodišnje razprave o pučkom školstvu podnesao je zastupnik gosp. kanonik Klun sliedeću resoluciju gosp. zastupnika Spinčića o pučkom školstvu u Istri:

„Predpostavljajuć, da će visoka c. kr. nastavna uprava svimi sredstvi nastojati o tom, da se u Istri pučke škole tako urede, da sva djeca, dužna polaziti školu, dobiju prilike, da školu polaze i da bude posvuda materinski jezik školske djece naukovnim jezikom;

pošto će ustrojenje i uzdržavanje novih škola znatnih troškova zahtjevati;

pošto nadalje ima u Istri školskih zaklada, koje se za mjesta, za koja su opredieljene, neupotrebljavaju;

te konačno, pošto ima u pokrajini mnogo siromašnih občina, koje nemogu bez podpore sagraditi školske zgrade, i pošto, imenito ako su hrvatske ili slovenske, nemogu očekivati nikakve podpore od zemaljskoga odbora ili zemaljskoga sabora iz zemaljske zaklade,

uslobadjam se postaviti sliedeću resoluciju:

„„Poziva se visoka c. kr. vlada:

1. neka na to radi, da se zemaljska školska zaklada za Istru poveća, odnosno, da se ustroje kotarske školske zaklade i to iz prireza, koji se imadu jednakomjerno porazdieliti na porezнike pokrajine, odnosno kotara;
2. neka zaklade, koju su opredieljene za školske svrhe, imenito tretjinu bratovčina, dade upotrebiti u školske svrhe onih mjesta, za koja su opredieljene;
3. neka siromašnim občinam pomogne primjerono kod gradnje školskih zgrada bud podporami, bud posudami bezkamatnimi ili bar takovimi, na koje bi se plaćalo veoma nizke kamate i koje bi se odplaćivale u duljih godišnjih obrocih".

Zast. kanonik Klun reče, da se taj predlog zajedno sa dva druga, glede pučkoga školstva u Trstu i Gorici sam sobom opravdava, i da ga s toga netreba dalje obrazlagati.

Predlog bude dovoljno podupri i izručen proračunskom odboru na izvještaj.

Iz Beča.

17. marča 1896.

Ima već puna dva tjedna, što Vam se nejavih. Eto me danas, da spomenem glavno iz car. vieća, imenito što se naših zemalja tiče. Svakoga tjedna drže se četiri sjednice, carevinskom vieću. Dva dana u tjednu opredieljena su za sjednice raznih odbora, navlastito onoga za preinaku izbornoga zakona.

U sjednicah carevinskoga vieća razpravlja se proračun za tekuću godinu. U novoj godini razpravilo se je do sad ministarstvo bogoštovja i nastave, financijalno, poljodjelsko i trgovačko, kojim se je sinoć svršilo.

Kod ministarstva nastave postavili su Talijani ponovno predlog za ustrojenje *talijanskoga sveučilišta u Trstu*, i zahtjevali, da se najpopustljivije postupa sa diplomi, zadobljenim u Italiji, dok se ono sveučilište ustroji, Takav predlog postavio je ovaj put i obrazložio talijansko-tirolski zastupnik pl. Campi, a sličnu resoluciju bez obrazloženja postavio je takodjer tršćanski zastupnik pl. Burgstaller. Onaj prvi je medju ostalim rekao, da Talijani trebaju visoku školu *na talijanskom zemljištu*, i zahtjevao ju je *u Trstu*, kao da bi Trst bio na talijanskom zemljištu. Muž je iz Tirola pak mu nije toliko zamjeriti, što tako govori. Kod obrazloženja pozvao se je na članak 19. temeljnih državnih zakona. Neznam, što će na to reći istarski gospoda Talijani, koji se tim paragrafom podrugivaju, kad se mi nanj pozivamo. Kuže nadalje, da se u Austriji jednu narodnost s drugom izigrava, da se pak tretjoj do pobjede pomogne. Tu se s njim posve slažemo, samo bi mu prišaptnuli, da i on sa svojimi drugovi spada

PODLISTAK.

Pociepanoj braći

nad grobom A. Starčevića

I dub taj stari, čili,
Hrvatskom rodu svet,
Podleć je morô sili,
Što ravna cieli sviet,

Njoj jedinoj podleže,
A drugim nije svim,
Već odoljevô svježe
Svoj buri, vihrovom.

On pade; al mu ploda
U srcu narodnom,
Te mladice će roda
Dorasti hreku svom. —

Na grobu vrlog muža
Izkal'te stari jed:
Koj desnu tu ne prža,
Ne spada u naš red!

Jer nesloga od zloga
Te piruje svoj pir
A od Boga je sloga
I bratski sklad i mir. —

Oj sreća te reć smije
Kô on što smrti bliz,
Za sviet da sav ne mrije —
Na djela gledeć niz. —

Ta djela zapis sveti
Nek svakome su tom,
Koj samo bude htjeti
Uradit što za dom. —

Ne treba spomenika
Od drugoga do tog,
Što gruda, iz kê nika',
Ostancim dat će log.

Počivô u njoj lako,
Što ljubljaše ju živ!
Počivaj u njoj tako,
Kô odmara se div!

Kad narod pak slobodi
Posveti stijeg svoj,
I duh tvoj nek ga vodi
I pomogne mu k njoj!

Počinte kosti mirne! —
Vi, vile roda mog,
Nedajte da ko dirne
Ni skvrni groba tog!

V. P.

Suza na grobu

milog pobratima

dra. Antuna Podreke

Nalik gromu iz vedra neba, toli užasno zadesi me grozna viest, da Tebe, dobri Ante, nije više medju živućimi. — Tebe je nestalo, nestalo za uvjek. — Kobne li i grozne rieči!

Jedva je tomu godina dana, što smo se prvi put u životu sastali i upoznali tamo na brežuljku valovite Adrije. Nezaboravan za čitav moj vjek ostati će mi onaj sretni čas, kad se upoznasmo, kad mi ti prvi put stisne desnicu, te svrneš na mene one Tvoje umiljate, blage oči. Kratki bijahu doista trenutci, što ih proživih u tvomu krugu, ali za mene za uviek nezaboravni. Živo mi stupa i danas pred oči Tvoje pošteno lice, svako tvoje kretanje, — one Tvoje zanosne rieče, s kojimi si pozdravio drage Ti prijatelje — braću; kako si nas sokolio za sve ono, što nam je uzvišeno i sveto. Oživio si u meni još življe sladku sviest, da sam Hrvatica, da mi je čast ubrajati se medju kćerke junačkog i slavnog naroda. A kad si me vidio i čuo oduševljenu za one iste težnje i za iste svete ideale, koji su zaokupljali i Tvoju plemenitu dušu, zamolio si me nek Ti budem posestrimom. Ja Ti doista ne mogoh, mili pobratime, u onaj par da izrečem sve, što je osjećala duša moja, al moje su ti suze jasno odgovorile, razgaliv do dna moju dušu i moja čuvstva Tebi i Tvojim drugovom.

Sretna sam bila imati takvog pobratima, kao što si mi bio Ti, čestiti moj Ante! Sladki vez pobratimstva spojio nas — al i u taj par morali smo se lučiti, lučiti za — uviek na tom svietu. A tko bi bio onda na to i pomislio, vrietni moj pobratime! U duši mi bolno odjekuju Tvoje posliednje rieči, koje si mi kod našeg rastanka tronutim glasom prosborio: „Sestrice, ako te danas posliedniji put vidim, onda sretna mi budi!" Suton Te zavi u svoje tamno krilo i Tebe je nestalo.

Ah! da mogu bar kleknuti nad Tvojom rakom, koja te primi onako mlada u svoje hladno krilo, ah da mogu tamo porositi ovu iskrenu suzu, što mi vlaži oko!

Podlegao si neizprosnoj smrti, pustiv za sobom razcviljene roditelje i vjernu braću. Otišao si u nebeske dvore, pa se tuj pomoli, mili Ante, za Tvoje mile, napose za Tvoj mukotrpni narod, kojeg si onako mladenačkim žarom ljubio!

S bogom, nezaboravni moj pobratime!

Zlatica.

...kraju samo njemačka djeca. Naročito kaže, da sad „u Istri prieti ustrojenje hrvatskoga gimnazija u pretežno talijanskom mjestu", da se Talijane zanemnruje i da se njihovih predloga neprima, te zavidja, što je proračunski odbor dobrohotno primio neke predloge zastupnika Spinčića-Biankini-a. Na to mu možemo samo reći, da Hrvati Istre zahtjevaju hrvatsku gimnaziju u pretežno hrvatskoj občini, i da ono, za što nam zavidja već unapried, Talijani već davno imadu. Takova je talijanska kršćanska ljubav. Ni malo bolja neprovitve iz predloga pl. Burgstallera. On poziva c. kr. vladu, da *oživotvori pravo s za Talijane*, te da ustroji u Trstu sveučilište sa talijanskim nankovnim jezikom. Član tršćanskoga vieća, koje neda Slovencem u Trstu ni toliko prava, da bi njim priuštilo jednu slovensku pučku školu, poziva vladu, da bude pravedna prema Talijanom!! Što želiš, da tebi drugi učini, učini i ti drugomu. Nego židovština je već mnoge tako pokvarila, da već nit neznadu, što je kršćanstvo. U ostalom je valjda pl. Burgstaller za to postavio predlog, da paradira pred svojimi u Trstu, inače k čemu njegov predlog uz onaj pl. Campi-a.

Tečajem razprave bili su preporučeni od proračunskoga odbora i primljeni od carevin. vieća razni predlozi, što su jih postavili naši zastupnici tečajem razprave proračuna prošle godine. Tako predlog *Dra. Gregorčića* glede uredjenja plaća predstojnika bogoslovnih sjemeništa, zast. *Perića* glede gradnje gimnazijalne zgrade u Zadru, zast. *Spinčića* glede hrvatske gimnazije u Istri, glede povećanja svote za podporu kandidata i kandidatkinja na učiteljištih u Primorju, predlog istoga i predlog zastupnika Biankini-a, Perića i Dapara glede podučavanja hrvatskoga jezika na nautičkih školah. Predloge tičuće se Istre donieti ćemo posebice doslovno.

Kod razprave o pučkih školah govorio je zast. kan. *Klun*. Polemizovao je sa zastupnikom Dobernigom iz Koruške, i opisivao jadno stanje školstva u Koruškoj. Govorio je takodjer kakvi bi morali biti zemaljski i kotarski školski nadzornici u zemljah, gdje se govore dva jezika, da bi naime oba jezika morali poznavati. Na svrsi svoga govora reče, da će pročitati po želji zast. *Spinčića*, koj već nedolazi do rieči, tri njegove resolucije glede pučkoga školstva u Istri, Trstu i Gorici, resolucije, koje se, kako reče, same sobom opravdavaju i netrebaju dalnjega utemeljenja. Odnosnu resoluciju tičuću se Istre donašamo doslovno na drugom mjestu. Medjutim se zahvaljujemo i zast. Spinčiću, koj jih je sastavio i zast. kan. Klunu, koj jih je postavio.

Kod razprave ministarstva financija bile su primljene neke resolucije, kojimi će se olahčati dobavljenje soli za ljude i za živinu, o čem je prošlih zasjedanja takodjer zastup. *Spinčić* govorio, a tako i jedna glede olahčaja plaćanja mita na vozne živine, o čem je govorio svojedobno zast. *Dr. Laginja*.

I kod ministarstva poljodjelstva bile su poprimljene neke resolucije naših zastupnika, što su jih postavili kod prošle proračunske razprave. Kod razprave istoga ministarstva govorio je zastup. *Perić* o gospodarstvenom stanju u Dalmaciji, imenito obzirom na uredjenje rieka i mlaka, i postavio je resoluciju, kojom poziva vladu, da uredi rieku Cetinu, lugove u neretvanjskoj dolini, kao i vode kod Imotskoga, Razstok-jezera i Vrhgorca.

Isti gospodin zastupnik predstavio je u ime zast. Dra. *Laginje* sliedeću resoluciju:

„Poziva se c. kr. vladu, da bez oklievanja uzme u obzir resolucije, poprimljene po visokoj kući za predjašnjih zasjedanja, a težeće za podignutjem gospodarstvenog stanja seljaka u Istri".

Obje resolucije bile su dovoljno podoprte i izručene proračunskom odboru na izvještaj.

Sinoć se je svršila razprava ministarstva trgovine, pod koje sad spada trgovina, obrt, pomorstvo, pošte telegrafi i telefoni, i od kojega se je odielilo željeznice i stvorilo za nje novo ministarstvo.

Kod ministarstva trgovine bilo je već do sad poprimljeno više predloga naših zastupnika, neki su se već i proveli, neki se provadjaju, neki će se provesti vjerojatno ove godine. Na provedenje ostalih mora se još čekati. I o tom svem ćemo posebice izvjestiti. Ovdje još spominjemo, da su kod centrale toga ministarstva govorili zastupnici *Borčić* i *Biankini*, obojica o trgovačkoj mornarici, a posliednji takodjer o ribolovstvu. Iz njihovih odnosnih govora vidi se, da dobro poznadu odnošaje pomorstva, i da se zanzimaju zajedno sa svojimi drugovi živo za naše pomorce. Izvjestitelja od više godina u toj stvari, D.ra Mije Klaića, neima žalibože više medju živimi. Izvještaj je preuzeo zastupnik Kranjskoga veleposjeda barun Schwegel, muž, koj pomorske stvari dobro razumije, koj ima za nje srca, i koji će stalno uvjek zagovarati želje i zahtjeve naših zastupnika iz Dalmacije i Istre, težeće za podignutjem stanja naših kršnih pomoraca.

Zast. *Biankini* predstavio je i predlog i poziva, da dade mul u *Silu* popraviti i produljiti.

Kod razprave o poštah, telegrafih i telefonih govorio je takodjer zast. *Spinčić*, imenito o jezikovnih odnošajih kod c. kr. ravnateljstva pošta i telegrafa u Trstu i po raznih krajevih, koji pod to ravnateljstvo spadaju. Obzirom na to metnuo je i resoluciju, a postavio je i drugu glede nekih poboljšica kod pošte u Žminju i ustrojenja telegrafičkoga ureda tamo. Istom resolucijom predložio je takodjer ustrojenje telegrafičkoga ureda u Kastvu i malo bolju dotaciju one pošte. Doniet ćemo cieli govor.

Danas počela je razprava o željeznicah, prvi put pred posebnim ministrom za to. Govornika upisano je mnogo. Valjda će jih i nešto više postiti govoriti. Prvi su govorili dva zastupnika iz Trsta, *Nabergoj* i *Stalitz*. Obojica zagovaraju dakako bolju željezničku svezu Trsta sa nutranjimi zemljani.

Na svrsi sjednice postavio je zast. *Spinčić* upit na ministra bogostorlja i nastave glede hrvatske poduke na pučkih školah u Velom Selu (Velom Lošinju). Doniet ćemo ju u cielosti.

Resolucija

zastupnika Spinčića glede slovenskih pučkih školah u Trstu.

Obzirom na broj Slovenaca, stanujućih u gradu Trstu, koji broj iznaša po zadnjem popisu 8500 duša, kano i na broj djece, polazeće školu, ukupno kakovih 1275; obzirom na §. 59. državnoga školskoga zakona i na pomanjkanje zemaljskoga školskoga zakona za Trst, koji bi imao urediti osnovnu poduku u smislu ustava; obzirom na razdieljenje tršćanske gradske pokrajine na grad i okolicu; obzirom na činjenicu, da u tršćanskoj okolici nije nikako neobhodno potrebita uporaba talijanskoga jezika, te da ima u tršćanskoj okolici paralelka talijanskih, koje nisu u zakonu osnovane, pošto imade u Trstu mnogo talijanskih pučkih škola; uzev u obzir, da, ako i nebi bilo razlike medju gradom i okolicom, najbliža slovenska pučka škola bila bi odaljena od grada skoro četiri kilometra, te bi bila slovenska djeca izvržena velikim pogibeljim; uvaživ, da slovenske pučke škole u okolici nisu dostatne, te da bi se moralo sagraditi novih zgrada, ako se zahtjeva, da bi se gradsku slovensku djecu sililo polaziti škole; pozivom na članak 19. državnoga zakona o pučkih školah, kano i na zaključak carevinskoga vieća od dne 27. aprila 1894. tičući se ustrojenja pučkih škola i poduke u materinskom jeziku u Primorju; uvaživ konačno, da bi bilo već skrajno doba, da se zadovolji zahtjevom Slovenaca, koji pitaju već 12 godina jednu slovensku pučku školu u Trstu, te da se prekriži vladine spletke, podpisani stavljaju sliedeći predlog: *neka se pobrine bezodvlačno i svom odlučnosti, da se već jednom osnuje u Trstu pučka škola slovenskim naukovnim jezikom*".

Dopisi.

Kastav 12. marča 1896. (Glavna skupština gospodarske zadruge). U nedjelju 8. marča držala se u prostorijah „Narodnoga doma" u Kastvu glavna skupština gospodarske zadruge. Bijaše prisutno nešto preko 200 članova. U 9 sati otvorio je skupštinu g. podpredsjednik Anton Jelušić. Družtveni tajnik priobćuje pozdrav predsjednika, veleučenog gosp. dra. Matka Laginje, komu zastupnički poslovi ne puste iz carskoga Beča. Skupština odzdravlja sa uzklikom: „živio predsjednik!" Zatim čita tajnik sliedeće izvješće za vrieme od 14. aprila 1895. do 8. marča 1896.:

„Po dosadašnjem običaju evo me i ljetos, gospodo zadrugari, da vam u kratko prikažem poslovanje našega družtva u minuloj godini. Sve družtvene poslove vršio je odbor polag odlukah, koje je na svojih sastancih sporazumno poprimio. Takve sastanke ili sjednice držao je odbor dne 23. maja i 31. decembra prošle godine, pak 9. jenara i 27. febrara ove godine. Kako se spominjete, odlučilo se je bilo lani, da se *modra galica* drži ne samo u Kastvu, već i u Rukavcu i Sv. Mateju, da bude članovom narednija nabava. To se je i ovršilo, a držati ćemo se toga i u naprvo. Članovi su porabili 3206 kg. galice. Nekoji članovi neće galice od družtva, nego vole kupovati drugdje uz nižu cienu. Robu, kakvu daje zadruga, nije mogućne ni za onoliku, a još manje pomišljaju, da kupi u modroj galici pomiešanu i *zelenu*, koja lišća škodi, budući ga popari. Preporučamo dakle članovom, neka se služe čistom modrom galicom, koju družtvo daje. Cieni je bila prošle godine 26 nvč. po kg., dočim će ljetos po svoj prilici biti koji novčić više, jer je galica nešto poskupila. — *Škropilnica* ima družtvo 50, a odbor je stavio u proračun, da se nabavi još 10 novih, da budu članovi dobro obskrbljeni. Preporučamo i ovdje, neka se škropilnice gledaju i paze, a navlastito neka se po svakoj porabi dobro izperu.

Odbor je pokazao zemaljskomu gospodarskomu vieću potrošak od for. 351 76 nvč., što ga je od mala „Zadruga" za škropilnice učinila, pak se nada od istoga vieća kakvoj pripomoći.

Na *Križišću* se je na gornjoj njivi pustilo trajan nasad. Ondje i dolje izvadjeni vabci podieliti će se danas med članove. Ima svih nešto preko 3000, tako, da će svakomu doći svežčić od 10 komada. — Još je od lani ostalo sjemena *hrvatske repe* i *lumbera*. Tko hoće, može po skupštini uzeti koliko mu treba. Sav kraj, što od Kastva vali k moru, priložan je za nasad lovorovih šumica. Lovorika voli tustu zemlju. Rado raste i u razparotinah med stienami. Prije nego se sjeme utakne, valja zemlju nešto prekopati i unapred vazda paziti, da mladu rastlinu trava ne uguši. Tko ima u posjedu graje i metline, neka ju po zimi izkopa i utakne lumbera. Ondje će vrlo dobro rasti. Dobro je metnuti više zrna skupa (3—5); ako je previše, lahko se poslie izvadi. Drvo od lovorike u zemlji brzo ognjili, nu na suhom, kao mljavica, traje koliko i jasen. Osim toga imamo od lovorike stalan godišnji prihod od sjemenu i lišća, koje se svake godine dosta skupo prodava. Razuman i skrban gospodar, koji ne misli samo od danas na sutra, početi će s veseljem saditi lumber. Do 15, 20 godina ljudi u donjem dielu Kastavščine moći će imati liepe koristi, a k tomu biti će sav onaj kraj toliko poljepšan, te će tnalo imati veću vriednost. To osobito vriedi za Brgude, gdje će se u skoroj budućnosti graditi kuće i gospodske „vile".

Polag odluke od zadnje skupščine, upisalo je družtvo tri člana u *družtvo sv. Jeronima*. Odbor postavlja i ljetos u proračun 10 for., da se upišu još dva člana. Tako će se malo po malo razširiti u puku dobrih i valjanih knjiga, što svatko pametan želi, jer dobra knjiga vriedi koliko i dobar prijatelj.

Koncem ove ili početkom buduće godine dobiti će *naša pokrajina od državne vlade* 2600 for. za nabavu bikova i za govedje izložbe, 400 for. za rastline i drobno blago, i 300 for. za svilogojstvo, a osim toga 4800 for. za izvanredne svrhe, koje se imaju od pojedinih zadruga predložiti. Odbor je predložio, da bi za diel, koji će našoj „Zadrugi" pripasti, nabavio 2—3 bika za naskok, i ožimalo, te da bi se osnovao 1 amerikanski loznjak i par uzornih pčelinjaka.

Ovoga proljeća imala bi se bila prirediti državnom podporom izložba goveda negdje u našem kapetanatu, kako bi se dogovorile sve tri zadruge. Ali dosad dogovora neima, pak neće po svoj prilici biti ni izložbe.

(Konac sliedi).

Franina i Jurina

Fr. Si ju štal?

Jur. Ča mačju? Namor sam, kada se nedenjaju štat ju luštrišimo, baš nečun ni ja.

Fr. Ča to Jure deš?

Jur. Bormića čul san, da ju je pod šub doma poslal.

Fr. Kada j' on to storil, ki njoj je bil na botrinjah, nemarin baš ni ja za nju.

Jur. Borme ti j' na volju, kako i babi ples.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri primili su od g. Mateja Sankovića kano godišnji prinos 1 for. od g. Jakova Erjavca 2 nvč., od Jakova Lepe 20 nč., Grge Minj 20 nč. svi iz Dana.

Naknadni izbori za istarski zemaljski sabor. Doznajemo iz posve pouzdana izvora, da će se obaviti naknadni izbori za zemaljski sabor Istre već tečajem idućega mjeseca maja. Poznatoje, da je talijanska saborska većina nasilno i bez ikakvog temeljitog razloga uništila izbor dvojice zastupnika za izvanjske občine kotara Volosko i izbor jednoga zastupnika za izvanjske občine političkog kotara Lošinj. Za ta tri mjesta obaviti će se dakle naknadni izbori mjeseca maja. Izbori fiskalijara imali bi se ovršiti već prvih dana rečenoga mjeseca, a to nam je pred vratima, te preporučamo našim prijateljem u rečenih kotarih, da se na vrieme pripraviti izvole.

† **Ferdo Breitschopf.** Iz Borišta dolazi nam tužna viest, da je tamo preminuo providjen sv. Ostajstvi nakon duge i težke bolesti prošle subote g. Ferdo Breitschopf, vrlo čestit pučki učitelj i poznati slovenski rodoljub. Za svoga učiteljevanja u Kortah proganjali ga koparski taljanaši svakojako, nu njihove spletke i klevete nebijahu kadre svratiti s puta poštenja i značaja onoga čestitoga muža. Prije po! godine bijaše imenovan nadučiteljem u Šmarju, ali radi bolesti nije mogao nastupiti novu službu. Počivao u miru vriedni Ferdo!

Govor narodnoga zastupnika g. prof. Vjekos. Spinčića. U sjednici carevinskoga vieća od dne 16. t. mj. govorio je zast. Spinčić obširno kod razprave o proračunu ministarstva trgovine i to kod stavke „Pošte i brzojavi" o posvemašnjem zanemarivanju hrvatskoga, dotično slovenskoga jezika kod pošta i brzojava u Primorju. Na koncu stavio je dva predloga, koji bijaku dostatno poduprti, i kojimi se nastoji oskočiti spomenutoj nepravdi i nekojim pomanjim potrebam. Taj govor donieti ćemo u budućem broju u hrvatskom prevodu.

Počastnim kanonikom senjskoga kaptola imenovan bijaše ovih dana velezaslužni profesor i vjeroučitelj na velikoj hrvatskoj gimnaziji na Rieci veleč. gosp. Matija Marušić. Čestitamo!

Otac Josip Lombardini, družbe Isusove, propovieda ove korizme rieč božju u Malom Lošinju. Otac Lombardini je rodjen i pravi talijanac, koji dođavši pred mnogo godina na naše strane, naučio je hrvatski jezik tako liepo, da već evo mnogo i mnogo godina naviešta našem hrvatskom narodu rieč božju u našem sladkom jeziku. Malo je koje mjesto u Dalmaciji, gdje se ne zna za otca Lombardina, a premnoga su mjesta i u Istri i u Banovini, gdje je on davni i dobri znanac. Želeć otcu Lombardinu svako dobro na ime našega dobroga hrvatskoga naroda, komu je on mnogo duhovnoga dobra učinio, rado ga takodjer ovdje ističemo na ogled mnogim i mnogim svećenikom, koji med našim narodom službuju a jezika mu ne poznaju ili ga poznaju samo toliko, da je prava sramota. Kad ih čuješ, kako nepristojno oni rieč božju naviešťaju.

Ovdje se spominjemo rieči našega pokojnoga Frana Kurelca, koji na početku svojih „Stopa Kristovih" ovako govori o svojem prievodu: „Što je s moje: sva silu jezika hrvatskoga na njega sam uložio, i koliko sam mogao, toliko ga okitio i uresio. A nisam ni mogao učiniti inako: jer što je dostojno po sebi, tomu dolikuje i liepo odielo".

A što bi morali tek onda reći, kad bi uzporedili Otca Lombardina, rodjena talijana, koji je liepo i pravilno naučio hrvatski jezik, sa onimi izrodi hrvatskimi koji se pričinjaju kao da su zaboravili, da su ih majke hrvatskimi glasovi u sviet upeljale? Morali bi reći, da je istina, što naš narod kaže o potirici.

Iz **Bersečа** pišu nam 12. t. mj. Javljamo vam ovim, da su se prigodom smrti dra Antuna Starčevića vijali crnkasti žalosti zastave na našem zvoniku, čitaonici i mnogih privatnih kućah. Namjesto vienac poslati svomu blagopokojnom počastnom članu, darovala je naša čitaonica družbi sv. Cirila i Metoda u Istri 20 kruna. Da nije bila nedjelja, bio bi za stalno tkogod odavle pošao na pogreb velikomu pokojniku.

Na g. Eugena Kumičića u Zagrebu bio je odposlan sliedeći brzojav: „Oplakujemo smrt otca otačbine, doktora Antuna Starčevića. Kličemo mu trokratni slava, duši njegovoj želimo: naužívala se raja! Izrazi našu sućut rodbini. Službom zapriečen nemogu prisustvovati pogrebu. Molim, zastupaj mene, čitaonicu i borsečke Hrvate.

Jelušić.

Nika Pajalića zadesila je velika nesreća. U subotu dne 7. o. mj. umrla mu je premila supruga **Mihajlica**, rodjena **Mihalić** u svom rodnom mjestu Baški na otoku Krku, sa kojom je proživio jedva 1 i pol godinu. Baš su nesretni naši učitelji. Najprije umrla je **mlada** supruga bivšemu lovranskomu učitelju g. J. **Miranu**, zatim bivšemu mošćeničkomu učitelju gosp. A. **Justi**-u, a sada nemila smrt htjela je imati i treću mladu žrtvu. Predobroga Nika neka tješi, da s njime plaču prijatelji i sav bersečki puk. U toj žalostnoj zgodi predao je mjestnomu župniku 20 for., da se razdiele medju bersečke siromahe, na kojem daru budi mu srdačna hvala u ime podarenih; a od Boga plaća, kojega prosimo, da mu podieli jakosti, da kršćanskom uztrpljivošću podnese ovaj težki udarac, a pokojnici vječno blaženstvo!

Zadušnice za pok. Mije Babića dala je obdržavati podružnica sv. Cirila i Metoda u Pazinu dne 10. t. mj. u crkvi čč. oo. Franjevaca. Prisustvovalo je občinsko poglavarstvo sa cielim uredom i množtvo puka, a što je hvalevriedno, takodjer mnoština školske djece. Nu baš ova posliednja okolnost dirnula je tankoćutne živce naših narodnih protivnika, koji su brže bolje prijavili školskim oblastim, da su pučke hrvatske škole službeno prisustvovale zadušnicam za pokojnog dra. A. Starčevića. Usljed toga su iste oblasti, kako čujemo, takodjer povele iztragu. Toliko revnovanja sa strane školskih oblasti ipak nismo očekivali. Jer makar da propoviedana naćela dra. A. Starčevića o jedinstvu, slozi i cielokupnosti hrvatske domovine pod zakonitim vladarem nisu prijala sada vladajućim činbenikom, ipak nebi bilo čovjekoljubivo, niti sa ikojeg gledišta opravdano, da se budi koga proganja radi toga, što bi djeca prisustvovala zadušnicam za koga muža, koga; hoćeš nećeš, sav hrvatski narod smatrao je uzorom značaja samopriegora. Za Boga miloga, zar i uki čin kršćanske samilosti ima se kod as smatrati zabranjenim i kaznjivim? Kamo smo došli?

Iz Boljuna pišu nam 13. t. mj. Izbori aši reć bi da se približaju, — biti će ako se glasa, koncem ovoga mjeseca. Zatezali su protivnici i rado bi još zatezali, ali reć bi, da jim je politička oblast predielila ultimatum.

Občinski tajnik gosp. Salar prenesao s svoj logor u Plomin, videć da mu ruže e cvatu u Boljunu; na njegovo mjesto ozvali su nekog Marčelju iz Lanišća, koji a nije dorasao toj službi, pa da će ga amjeniti privremeno neki „iredentaš" iz Vižinade, al vidjeti će jadan i on, da u voj občini nema Talijana. Protivnici su eć bi uvidjeli i sami, da će u borbi podeći, jer nekoji njihovi vodje počeli se ulaivati i moljakati, da jih uvrstimo u našu stu zastupnika. Ogovaranja i psovanja roti našoj stranci jesu na dnevnom redu.

Preporučujemo biračem, neka se ne uste primamiti od talijanskih šišmiša, oji bi najradje razdor zasijali, da laglje mutnom love. Bude li sloge, pobjeda je aša; osobne razmirice treba da prestanu; ko je s našom strankom — tko nije Talijan — tko želi čast občini, neka glasuje a one osobe, koje bude predložila hrvatska stranka; tko nije s nami je proti ama.

Zašto neće biskup Flapp u Trst? Glasilo ovdašnjih židova pripovieda u broju d ponedeljka, da porečko-puljski biskup resv. g. **Flapp** neće u Trst, jer da se u uvriedio, što je vlada odstupivšemu iskupu presv. g. Glavini doznačila ljetoišće **Škedenj**, koje pripada biskupom rščansko-koparskim. Vladajući krugovi u rstu, da su učinili sve moguće, nebi li ak sklonuli biskupa Flappa, da odustane d svoje nakane, ali to njim nije pošlo za kom. Dakle ljetovište **Škedenj** prozročilo je, što se je biskup Flapp odrekao amienjene mu i ponuđjene stolice tršćanskih biskupa. Radi toga odreknutja objeli su židovski obrezanci još dublje svoje uge i krive nosove.

Iz Zadra na početku korizme. Dragi odo:jo! Tvoji mi listi baš gredu od srca, a ću! ja tebe čagod povedat, ča se trainjava va ovoj „*forteci od iredente*". Meopust je pasal i *lega* je *legla*. Sad su stali van neki poziv, koga šalje „*Gruppo i Zara*". Valjda joj je prišal grup. Baš Dalmaciji prišla je na nje *jetiča*. More lobodno preko mora. Ja sam malo prišal a Zadar, da vidim kako to Zadrani besede talijanski. Ma su baš pravi Fiorenini. Svaka im je druga „*Boga ti!*" i „*Ajme mene!*" i „*Come la že draga*". I vde su počeli sabirat za neboge Taljance, otučene v Afrike. Najviše sabiru *taljanske re*, a znaš zač? Ni to „*per patriotismo*", *buon prezzo*". I još kantaju po cestah „*Restemo quei gente del si*" — ja, colla baretta rossa. Bog s tobom. Pozdrav Žanetu!

Tvoj *Čika Jatagan*.

Javni poziv. Kao pouzdanik blagopokojnoga narodnoga dobrotvora Mije Babića, koji točno poznam okolnosti i intencije pokojnikove, pozivljem sva ona družtva, kojih se pokojnik oporukom sjetio, neka imenuju svojim pravnim zastupnikom kod ostavine pokojnikove njegovoga dojakošnjega pravnoga zastupnika dr. M. Rothkopfa u Sarajevu, što je medjutim „Matica Hrvatska" jurve i učinila. Upozorujem, da se sustavno spletkari, za da pokojnikove plemenite osnove budu osujećene.

U Zagrebu 9 marče.

Fran Folnegović.

Za poštenjaka Antuna Šestana iz Dragunća priposlao nam je 1 for. P. Niko Grego iz Omišlja.

Iz Lovrana pišu nam: sred marča. Va Abisinije su dunke Taljani dobili po repu. Ma ja sam znal, da će tako bit, kada im ni **Marino** šal na pomoć. Brižan **Baratieri** ga je čekal i čekal — pak nà — nanke da bi blizu prišal. Pak to da je patriot, da ko je Taljan? A brižna Italija, ako su svi Taljani kako i on, a najbrže da su, zač, kako nemški foji pišu — stumačil mi ih Kobula! — pokle je sveta i veka ni bilo „**gueri**", kade bi ljudi tako brzo bežali, kako Talijani. Ča bi bilo **Marinu**, da skupi svoja šila i kopita i svoju braću „**Molaviju**" i „**Maškararottu**", i da reče: Ala! zamimo Beljaminovu „**cataru**", pak marš put Abisinije, da pomoremo Baratieru. Ki zna koliko bi ih još bilo s njim šlo. Ja mislim, da **Francele**, **Fratar** i **Ardito**, kako pravi Taljani od Fiorence, nebi i nikako bili pofalili. Za staregа **Tonića** se negovori i on je vavek — col progresso! . . Kukuma bi bil rabil — ako ne za drugo, a to „**almeno**", da **Menelika** navadi štat i pisat. Rekal sam — „**Menelik**", a ja znam, da puno od Vas nanke ne zna ča je, i ki je ta Menelik. Menelik vam je abisinski kralj — čovek, kakoveh je malo. On je kršćan. Njemu je Bog najprva i najveća vlast. — On vlada u ime svetega Trojstva i blažene **Device Marije**. Prvo nego će počet kô delo zazove Boga u pomoć, i gre va crekav, da se pomoli Majke božjoj. Kada pak svoje delo „**fini**", onputa gre nazad va crekav, da lepo Bogu zahvali. To je pravi čovek — to je pravi kršćan, a kakov je on, takovi su i njegovi ljudi, svi dobri i mirni kršćani. Pak proti takovemu kralju, proti takovem ljudem gredu Taljani i to „**s kužum**", da sobum noso „**civiltà**", ale kako bi stari **Tonić** rekal „**progresso**". Pa da bi ki, ako ne Taljani, ki najvole kist sveto ime Boga i Majčice Božje. Taljani, ki nam nose samo jad i nevolju. Ki su našemu svetemu Ocu papi zeli najlepše zemlji i gradi? I sto takoveh stvari, ki ih je storil, ako ne Taljan? — Nego, veliki kralj **Menelik** „**pijaža**" me još za neč drugo. On je videl, da će mu Talijani zet svu njegovu zemlju, pak je lepo skočil na noge, da tu zemlju obrani, i va tri meseci ih je potukal šest puti i to tako jako — da to se dugo spamećevat. Davate mu krivo? Ja ne, zač je svakemu dopušćeno, da brani svoju kuću i svoje ognjišće. A mi? A ča će mi — mi bimo oteli bit nekakovi filozofi i ča ja znam ča, pak ča smo? Afrikani su sto let napred od nas, zač oni lepo brane svoju staŕinu, dokle se mi još i bratimo i prijateljime s našemi najvećimi neprijatelji — s Taljani, ki su nam ovde na zator i na rovinu.

Ma da bi almeno ti Talijani ča bili — nebi mi ni pol tugi — ma ča su pak „**ala fin**"? Nemac, Francez i Inglez pernese sobum „almeno" ki krajcar, pak se more s njim živet — ma Taljan! On ti pride nag, bos, gol, lačan i razdrman, pak kuda ti se na tvoje pleća dobro naji i napije, onputa će da ti zapoveda, i ako ne mučiš — joh si ga tebe.

Gledajte ča se neki dan dogodilo. Brižan Benedeto ulovil je nekoliko ribi, pak ju prodal, ale daroval, ja ne znam pravo. Majko božja, da ste videli, kako su na njega naskočili Čozoti! Kako „cafi". I to na njega — na Lovranca. Prokleli su mu i meso i drob i kosti, a on je moral mučat i Bog. Al hote pitat naše „**filozofe**" na Stubice, oni te vam reć: — Ja, Čozoti imaju pravo, i još će se nać ki od njih, ki će dat i pet fiorini za ćozotsku „**Legu**", pak ća zato, ako mu doma deca umiraju od glada. Ma niš zato — samo da je **Marino** „kuotenat".

Ki je danas gospodar va Lovrane? **Kukuma**, **Marino**, **Maskararotta** i **Molavija**! Francele i Ardito su njihovi hlapci. — Oni moraju tancat, kako oni četiri sopu.

I to su stari naši kapitani! Ah! povera marina . . . . .

Lodonjo III.

Marinu, da mu stori nekoliko tisuć pari postol, va keh se more lahko bežat. Marino već ima zato dosta koži, ku je „Lega" z brižnega Lorenca ogulila.

Iz Kastva pišu nam: Dne 9. ovoga mjeseca obdržavale se u našoj stolnoj crkvi sv. Jelene zadušnice za pokoj duše velikoga dobročinitelja nas istarskih Hrvata, blagopokojnog Mije Babića. Sv. činu prisustvovale odbor „Bratovšćine" te muške i ženske podružnice sv. Cirila i Metoda uz množtvo članica i članova i inoga pobožnoga puka. Vrućom molitvom preporučismo dušu pokojnikovu dobroti božjoj, moleć ujedno Boga, da nam pošalje više takih dobročinitelja, koji će biti pripravni moralno i materijalno žrtvovati za istarskoga patnika, da se jednom oslobodi nesnosnoga stanja svoga. Pokoj Ti plemenitoj duši, vriedni Mijo! — kličem od srca, a uz mene bez dvojbe i svi prijatelji biedne naše djećice.

Nad našim Kastvom kao da se nadvio zlokoban nekaki oblak. Mrtvačka kosa baš nemilosrdno po njemu kosi ne gledeć staro ni mlado, muško ni žensko. Mogu reći, da je skoro pol grada zavila u crno. Ne dugo pokosila je dične starce Dukića, Kornmüllera, Rubešu, Munića i druge, a prošli četvrtak težko ražalostila obitelj čestitoga našeg Vjekoslava Jelušića i njegovu rodbinu, otrgnuv im iz naručaja vriedno gospodaricu i rodicu gdju Marију. Čudna li slučaja! Baš na godišnjicu smrti neprežaljene im kćerke Mimice, prohtjelo se Bogu pozvati k sebi i majku joj nakon kratke bolesti u najljepšim godinama života. — Čudni i nedostiživili su putevi božji! —

Ovdje zavladale proljetne kiše, koje blagotvorno djeluju na naša polja a po gorama objelio snieg. Inače imali smo krasnu zimu, osim dva tri dana snijega. Ove zime ne imasmo poloćice, koja obično kod nas po zimi vlada. Oko mesopusta obletahu naokolo leptiri, a imao sam u rukama i živoga hruška (kebra), koji je dakle najmanje za dva mjeseca uranio. Ove godine možemo se dakle nadati, da ne ćemo mnogo trpit od tih škodljivih buba, jer će ih ovo hladnije vrieme i kiša, koja je nastala, liepi broj uništiti. Za koji dan, učini li skorim liepo vrieme, bit će naše kruške, breskve i druge ranije voće u cvietu. Da imamo sada u izobilju ljubica (violica), tih glasnica ranoga proljeća, mislim, da nije od potrebe ni spominjati, ako rečem, da smo ih nahadjali na poljima i o Božiću.

U nedjelju, dne 8. o. mj. obdržavala je naša „Gospodarska zadruga" svoju godišnju skupštinu u prostorijama „Narodnoga Doma". Da se narod počeo zanimati za rečenu zadrugu, najljepše je pokazao tim, što je mnogobrojno posjetio ovu skupštinu. Tako i valja! Tamo se čulo pametnih rieči, kojih naš kmet valja da se i drži.

Jedanput su naši stariji nosili kapicu i kružat, a mi sada nosimo klobuk i kaput. Svieet se vrti i mienja. Što je do jučer novo bilo, danas je već staro. Sa svietom valja da i mi idemo napred, ako ne želimo nazadovat. Ne mojmo se držat one: Gradi kotac, kako i otac. Jednom je bilo drugčije, nego li sada. Čovjek se za ručnju nasrkao jagli, a danas bez kave čini mu se čudno.

Čuo sam, gdje nekoji vele, da je to sve nekako po novu, a oni da će svejedno živit, ako rade i po staru. Ljudi božji!

Nu o tom će Vas valjda tko drugi obavjestiti. (I jest već. Op. Ured.

Štipendija za odati. Otvoren je natječaj na štipendiju od 84 for. za gimnazijalne djake, koji pripadaju kojoj občini tršćanske biskupije, koji se kane posvetiti svećeničkom staležu. Molbe valja odpremiti putem školske oblasti biskupskomu ordinarijatu u Trstu do 10. aprila.

Sa otoka Krka pišu nam 8. t. mj. Godinu dana radi se već o tom, da se na otoku Krku učini pokušalište t. j. gospodarski vrt, koji bi bio našim seljakom kao uzor i primjer, jer u njem bi se gojilo sve, što nam zemlja dati može, a kojim bi upravljali učitelji poljodjelstva. Uz taj vrt bio bi i **internat** t. j. gospodarska škola kano u Poreču, u naukovni jezik imao bi biti hrvatski. Takva namjera bila je ministru poljodjelstva grofa **Falkenheina**, koji je u tu svrhu poslao na otok i strukovnjaka, da pregleda kraj i položaj, gdje bi se to moglo učiniti. Strukovnjak zbilja došao na otok, obašao položaj, te izmedju raznih mjesta dopao mu se osobito „**Kanajt**", imanje biskupovo, koje se sastoji iz velikoga zemljišta i liepe i prostrane kuće, a leži skoro na sredini otoka kraj Punta u vrlo ćivnom položaju. Kako se čuje, presv. biskup ponudio je to imanje uz vrlo povoljnu i nizku cienu. Nu protivnici naši, koji se protive našemu napredku i svemu onomu, čim bi se moglo poboljšati siromašno stanje našega seljaka, neće nikako, da budu pokušalište, a s vremenom i internat, na „**Kanajtu**". nego oni hoće to u Krku, te su odabrali i preporučili jedno mjesto u „**Kimpi**", koje uz lošu zemlju imade još i tu zlu vlastitost, da je grozničavo. Da občina Krčka i naš slavni zemaljski odbor, koji je ove godine, poslao do 50.000 uner. loza, samo da škodi gospodarskoj zadrugi, kojoj je na čelu g. Dr. **Vitezić**. Uz občinu i juntu veli se, da radi i c. kr. politički komesar g. **Polley**, i inače vriedni putujući učitelj **Trampuš**, za kojega kažu, da se misli udomit kod gospodje **Keke Magre**, te radi toga bio bi mu „**Kanajt**" odveć udaljen od grada Krka.

„**Kanajtu**" protivni su radi toga, jer da je močvaran i radi toga grozničav, što nije najmanje istina, jer ona baru, što je kraj njega, nastala je tada, kad bijaše gradjena cesta, koja je presjekla more, nu ne stalo bi je bez-muke, kad bi tko gledao korist seljaka i kad bi imao ikoliko ljubavi napram narodu. U „**Kanajtu**" je ta pogodnost, što je uz veliko zemljište i prostrana kuća, koja bi mogla služit za **internat**, dočim na „**Kimpi**" toga neima, nego preko četvrt sata udaljen „**castello**" g. Balbia, te da se u ovaj „**castello**" smjesti škola, kako se čuje, nastoji osobito Krčka občina, da tim pomogne **Balbiu**. Nu naše protivnike najviše plaši to, da ako bi bio vrt i škola u „**Kanajtu**", da bi toj bio naukovni jezik hrvatski, a to je onaj tvrdi orah, kojega ovi ne mogu pregristi, dočim se nadaju, da će u „**Kimpi**" biti talijanski, jer to je jezik pučke škole. Naš siromašni seljak nebi imao od ovog vrta ni škole ikakvu korist. Tà već imamo u Poreču gospodarsku školu, ali za koga je ona i komu koristi, ako ne jedino Talijanom! Da će biti vrt a po vremenu i škola u „**Kimpi**" to je skoro stalno, jer prema hrvatskom i slovenskom narodu u Istri danas se sasma mačuhinski postupa i što je najžalostnije, da u tom naše protivnike pomažu i djeca toga istarskoga patnika! O Bože! kad će sinuti sunce i pred naša vrata?

Izpod nebiša občine Kastav, 29. veljače 1896. Izborna je borba svršila. Prestalo je ono nutarnje čeznuće, one duševno naprezanje, da doznamo za izborno kretanje u pojedinih stranah. Naša mašta prestala je kombinovati o izidu izbora i tim prestala sad u budućnost zrieti. Sad smo hvala Bogu na čistu.

Obće je zanimanje i željno se očekuju izviešća i opisivanja o izborih, pa držim, da neće biti zgorega, ako se i opet u kratke svratimo na stvar.

Kao što nam daleka glazba ili jedvačujno biljisanje slavuljevo milo ugadja, tako nam ugadja i jeka izborne borbe. Vojnik rado čuje i rado pripovjeda o zgodah i nezgodah koje je pretrpio u ratu, tako i nam ugadja i rado iznašamo, čujemo i pripovjedamo, ako i nije svakomu počudno o svemu, što se je čulo govoriti pr je i poslie izborne borbe. Zato eto me k'stvari.

Kad naši protivnici, generali bez vojske nisu znali komu bi se svetcu utekli, sasuv cielu vreću na nase vriedne muževe, kojim nisu ničim dorasli, svakojakih pogrda i lažljivih izmišljotina, a nikakve im od tud hasne, latili se sredstva, da pojedine članove izbornog odbora obiede **nerodoljubljem**. Govorili su nek im se navede jedan jedincati slučaj, gdje se je ovaj il onaj član iztaknuo rodoljubljem. Ta govor činio nam se kao da sliepac od poroda govori o bojah. Nisam si preduzeo zadaću, da pojedinca branim pred timi osvadami, nego tim velerodoljubivim generalom dozivam u pamet onu poznatu:

Dobar pastir, jer što kaže inom,
I sam svojim potvrđuje činom.

Pošto ta klika i sad dira i poslie dovršenih izbora u pojedine zastupnike, dovikujem im: Gospodo! mogli ste ponajprije pomesti izpred svojih pragova, pa onda slobodno vam mesti. Al dok to niste učinili, jezik za zube! Pjesnik pjeva:

Kao što zgažena guja u cvjetnoj travi
Sikće i u smrtnoj borbi se lomi
S otrovnim zubom tražeć da dohvati onog,
Što ju ranio jadnu.

Tako se i oni koprcaju, al badava im. Razumijemo dobro, da je u nevolji najteže sjećati se liepih i ugodno proživljelih dana, nu ne možemo im pomoći. Preporučamo im, da se uteku „mačjem direktoru", al pak stzromu „patriciju", možda ta dvojica naći će im lieka.

Novi parobrod g. Žige Kopajtića i druga na Rieci. U riečku luku doplovio je iz Englezke nov parobrod „Dunav", vlastničtvo g. Ž. Kopajtića i druga. Parobrod nosi 2400 tona i imade stroj trostruke ekspansije, a gradja je prema najnovijim modernim zahjevom, te je namienjen obalnoj plovitbi.

Majka u radu za Boga i Hrvatsku izaći će u slovenskom prevodu nakladom „Goriške tiskarne" g. A. Gaberščeka u Gorici pod naslovom „**Materino delo za Boga in domovino**". Prevod je izradjen po trećem hrvatskom izdanju i dozvolom g. pisca. Knjižica od 12—13 tiskanih araka stojati će za one, koji se unaprieđ naruče i novac pošalju, nvč. 50 a za ostale nvč. 60.

Bobova kava. Umnogih obitoljih, skoro u svih pije se jednom bar na dan a i više puta bobovu kavu a da se i nezna kako je to pogibeljna otrov i kako se tim pobudjuje razne živčane bolesti. To dokazaše liečnici u novije vrieme nepobitno. Ti dokazi ostaju občinstvu većinom nepoznati, jer priobćeni u strukovnih listovih ili za znanstveni sviet. Dokazano je, da popijemo u šalici bobove kave 0·25 grama otrovi a za ubiti životinju dostatno je 0·3 gr. te otrovi — Cofeina.

Bobovu kavu bi se dakle moralo mješati sa jačmenovom. To vriedi osobito za djecu, gospodje i za bolestne, kojim će vrlo dobro doći takova kava iz Kathreinerove tvornice.

Listnica uredničtva.

Gosp. dopisnike molimo, da se strpe, jer moraju napried starije i važnije stvari.

Gosp. R. K. J. Dielimo i mi Vaše mnienje znajuć, da nam je spas u bratskoj slogi i u skupnom i složnom radu na svih linijah. Priposlano priobćiti ćemo kako što i ono iz „V." Živili!

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vred. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼	30-dnevni odkaz	3%
8- „	2½	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2¾%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopilo nove obrestne takse v krepost z dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marča t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vred. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1‰ provizije.

Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. febrara 1896.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, prodavaju se sada po 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladišče bicikla

Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladišću prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa trdim kaučukom, pripravni za očetnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, voznine proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Snizile su se cene biciklom radi novih i velikih pogodbah sa fabrikami i također radi množine bicikla, nalazećih se u skladištu, koji se sada radovoljno nudjaju po tako nizkih cienah.

Kathreiner

Kathreiners Malzkaffee

je kot primes k bobovi kavi edino zdrava kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi nič-vrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje s imenom

Kathreiner

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro.

Nalazi se sasvim najnovija zimska roba parhend (foštanj), flanela, rubci vuneni u raznih bojah, ogrtači, mufi i ovratnici iz kožuhovine i t. d. Čarape, odzdolne i gornje rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Velika zaliha svih potrebah za **šveljе i krojače.** U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

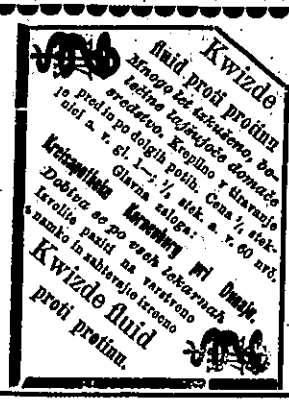

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Peruvien i dosking za veličastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, također za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igraće stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu i gospodjo po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih no može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftino, primjerno, prćteno, trajno, čisto uneno sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralka austrijske trgovine sa suknom).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1866.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu sirovu robu pod znamenjem „Štikarofska roba". Da preprečim varanje p. n. oduzimača, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogodbom.

Zaštitna marka — Schutz-Marke — Zaštitna marka

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri

(Wagnerov šumski plosnati grah)

vrlo oplemenjen i od svih gorkih sastavina prost. Uspjeva takodjer

u najzapuštenijih vrstih tla, kao u pjesku, gruhu itd.

Najveća hranjiva vrednost je 20—30% proteina (djetelina ima samo 13·5%).

Uztrajan i protivi se svakojakoj suši.

Brošura badava

Polygonum sachalinense

(Sachalinov korjen)

Uspjeva posvuda uztrajno, također u vlažnih, jilovitih i močvarnih tlih.

Visoka hranjiva vrednost je 18·97% proteina.

„Internationale Saatstelle"

Landwirtschaftliche Gesellschaft

mit beschrankter Haftung

KÜRCHHEIM u. Teck. Wirttembemberg

Glavni zastupnik za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju

Jakob pok. C. Prister,

TRST.

Javna zahvala.

Bolnim srcem, iz sve i duše najsrdačnije se zahvaljujem u ime svoje i cielog roda svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji nas u vrieme duge i težke bolesti tješiše i izraziše budi ustmeno, brzojavno ili pismeno svoju sućut nad težkim gubitkom moje mile i nezaboravne supruge

Mihajlice Pajalić rodj. Mihalić

Svesrdna hvala svim bogoljubnim dušam, koje prisustvovaše sprovodu mile pokojnice, kao veleč. gg. mjestnom svećenstvu u Baški *Antonu Andrijčiću*, župniku, *Matu Oršiću*, duh. pomoćniku, *Marku Barbiriću*, umirovljenom svećeniku; veleč. g. *Ivanu Žicu* župe-upravitelju u Dragi baščanskoj; veleučenomu gosp. *Abramu*, c. kr. prijamniku, te veleštovanoj gg. c. kr. financijalnim stražarom; velec. gg. občinskim savjetnikom i zastupnikom, te gg. bivšim načelnikom; veleč. gg. mjestnom učiteljstvu i velec. gosp. učitelju u Dragi baščanskoj; svoj gospodi, koji nošahu mrtvački lies, kao i onim, koji nošahu svieće oko liesa; svoj gg. brodovlastnikom, koji na brodovih u znak žalosti izvjesiše zastave, te napokon svemu štovanomu puku.

Iskrena hvala budi veleč. gosp. župniku u Berseču Rajmundu Jelušiću, koji čitaše oficij i sv. mise za pokoj duše mile pokojnice, te svim velikim i malim, koji prisustvovahu zadušnicam. Svim i svakomu najsrdačnija uvala, a Bog dragi platio svima!

U ime svoje i cielog roda Mihalić-Pajalić ucviljeni suprug

Niko Pajalić
učitelj.

Baška-Berseč, 12. marča 1896.

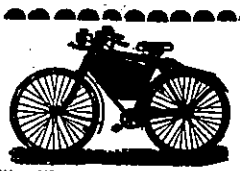

Zastupničtvo dvokolic „Swift" iz oružarne u Steru

imaju podpisani

u GORICI, na cesti Franc Jozipa (Corso) br. 4 naprati lazaništnoj krmi

Vlastita radionica dvokolic „Ilirija", blazinak od žice (Drathmatratzen), popravljaonica dvokolic, šivaćih strojeva, pušaka itd. nalazi se: **Nunska ulica br. 14**

Prodavaonica šivaćih strojeva, streliva, pušaka i drugoga orudja

nalazi se u **Nunskoj ulici broj 16.**

Za blagohotne naručbe preporučaju se

SAUNIG & DEKLEVA

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožde, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidraulične preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2I Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se konkurencija! — Traže se zastupnici!

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc

Broj 13 U Trstu 26. marča 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilesi. Novci se šalju poštarskom uputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nefrankovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ⅝ for., za seljake ⅔ for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloge sve pokvari. Nar. pos.

Govor

zast. *Spinčića* o poštah i brzojavih prilikom razprave proračuna ministarstva trgovine u car. vieću dne 16. marča 1896.

Visoka kuća!

Veleslavni proračunski odbor i ova visoka kuća poprimila je ovo posliednjih godina raznih naših predloga u prilog naših primorskih zemalja, i same Istre i krajeva u njoj, u kojih samo Hrvati obitavaju, a tičućih se visokoga ministarstva trgovine.

Mi smo i odboru i kući za to zahvalni. Tako i ministarstvu za ono, što je već provelo, što provadja i što će provesti vjerojatno ove godine. Ujedno mu preporučamo živo, da i ostale predloge čim prije oživotvori, te tako pomogne podignuti jadno stanje onoga našega naroda. (Odobravanje).

Provadjanje spomenutih predloga spada na c. kr. pomorske oblasti. Kako te postupaju obzirom na naš jezik, crtao je i danas drug mi Biankini. On se je obazro na Dalmaciju. Kod nas u Istri je još gore. Skoro kao da smo u Italiji. U pretežno hrvatska mjesta šalju se činovnici, koji neznadu hrvatski. (Glasovi: Istina!)

Kako je kod pošta i brzojava, koje su sada u razpravi, evo nekoliko toga, imenito obzirom na porabu hrvatskoga i slovenskoga jezika.

(Sliedi njemački:)

Visoka kućo! U posliednje doba učinilo se je veoma mnogo u poštarstvu i telegrafstvu; i ako u obće činovnici bud koje kategorije imadu pravo što se tuže, da su preobterećeni, to su zaista poštarski i telegrafski činovnici. I kod nas se je koješta učinilo — al ostaje još mnogo za učiniti, skoro sve u jezikovnom obziru gledom na porabu hrvatskoga i slovenskoga jezika u Primorju i Kranjskoj, što spaduju pod poštansko i telegrafsko ravnateljstvo u Trstu.

„K. k. Post- und Telegraphenanstalt", „Imp. Reg. Poste e Telegrafi" u Trstu je u istinu onakov zavod, kakovim ga prikazuju napisi, naime njemački i talijanski zavod. (Čujte!). Već 23. maja 1894. podniela se je po mojoj malenkosti, gospodi zastupnicih Nabergoju, Kušaru i drugovih, skoro svih slovenskih i hrvatskih članovih ove visoke kuće, interpelacija radi tih napisa takodjer na njegovu preuzvišenost gospodina ministra trgovine. Uslobadjam se opetovati tu interpelaciju, u nješto promjenjenom obliku, na njegovu preuzvišenost sadanjega gospodina ministra trgovine (čita:)

„1. Jeli vašoj preuzvišenosti poznato, da su na novoj zgradi za poštansko i telegrafske oblasti u Trstu postavljeni samo njemački i talijanski napisi?" (Čujte!)

„2. Je li vaša preuzvišenost voljna bezodvlačno narediti shodna, da se na tu zgradu postave takodjer slovenski ili hrvatski napisi; ili inače navesti razloge, s kojih se nije kod toga uzelo nikakva obzira na jezik daleko pretežne većine pučanstva u Primorju i Kranjskoj?"

Zgrada je odredjena za ravnateljstvo poštanskoga i telegrafskoga zavoda za Kranjsku i Primorje. Te obje zemlje broje službeno 348.000 (Primorje), više 466.000 (Kranjska) Hrvata i Slovenaca, dakle ukupno 814.000 Slovenaca i Hrvata, naproti 294.000 Talijana i 43.000 Niemaca.

Zar zbilja nije tih 814.000 Hrvata i Slovenaca toliko vriedno, koliko 294.000 Talijana ili 43.000 Njemaca? (Posve pravo!) Nije li njihova krv za državu toliko vriedna koliko krv onih Talijana ili Niemaca?! (Posve pravo!) Nije li njihov novac toliko vriedan koliko novac Talijana ili Niemaca?

Nije li njihov jezik uvršten medju jezike ravnopravne u ovoj polu monarhiji? Nisu li državljani te pole? Ili se možda boji sa slovenskim ili hrvatskim napisom u Trstu povrieditl njezna čuvstva Italijanisima? (Veoma dobro!)

Ničesa neima, što bi dalo vladi pravo, da bude nepravedna prema Slovencem i Hrvatom u Primoju i Kranjskoj obzirom na poštanstvo, kao nit u obće obzirom na ikoju drugu stvar.

Kod poštanskoga i telegrafskoga ravnateljstva u Trstu mogu se polagati izpiti samo njemačkim i talijanskim jezikom.

Zašto to zapostavljanje Hrvata i Slovenaca i u toj stvari? Zašto to predpostavljanje Niemaca i Talijana u Primorju i Kranjskoj? Nisu li oni, pitam i opet, ravnopravni državljani? Neima li sto i sto mjesta u Goričkoj, u Kranjskoj i u Istri, gdje kod pošte nit talijanskoga nit njemačkoga ni malo netreba? I nije li sa odredbom, da se izpiti mogu polagati samo njemačkim ili talijanskim jezikom, oduzeta mnogim muškim i ženskim, ako neznadu njemački ili talijanski, mogućnost, da u obće izpite polože? I zašto se od Slovenaca i Hrvata zahtjeva više nego li od Niemaca i Talijana?

C. kr. poštansko i telegrafsko ravnateljstvo u Trstu izdaje oglase samo njemačkim i talijanskim jezikom.

Dakle ni u tom neuzimlje se nikakva obzira na 814.000 Hrvata i Slovenaca.

To poštansko i telegrafsko ravnateljstvo izdaje naredbeni list, i to u dvih izdanjih, u jednom njemačkom i u drugom talijanskom.

Hrvati i Slovenci, velika većina stanovnika obiju zemalja, netreba znati što ravnateljstvo piše, koji su propisi poštanske i telegrafske službe, što poštansko i telegrafsko ravnateljstvo naredjuje!

To poštansko i telegrafsko ravnateljstvo šalje na dalje predajnice i odajnice i mnoge druge tiskovine samo u njemačkomi i talijanskom jeziku i u mjesta, gdje su Hrvati u većini, gdje se o Talijanih take rekuć govoriti nemože, a gdje su Niemci prema Hrvatom u manjini. Takovo mjesto je n. pr. Opatija, i u nju se šalje predajnice i odajnice i mnoge druge tiskovine samo u njemačkom i talijanskom jeziku. Kod toga poštanskoga i telegrafskoga ureda urednje se u obće samo njemački ili njemački i talijanski, tako da se domaće pučanstvo mora doma čutiti tudjim. To je gospodo moja, moguće samo u Austriji. I kako se postupa tamo, tako ili slično se postupa u najviše ostalih mjesta, naime sa izključenjem hrvatskoga jezika.

Nije mi poznato, da li je riešena molba mjestne občine pazinske za uvedenje hrvatskih napisa na pečate poštanskih ureda u Pazinu, Lindaru, Pićnu i Cerovlju, i kako je, ako je, riešena, ali to znam, da je na riešenje godinu i pol čekala. Što mi je pako poznato iz pripisa, što sam ga dobio ovih dana, to je sliedeće.

Občina Žminj u kotaru pazinskom u Istri molila je već prije tri godine poštansko i telegrafsko ravnateljstvo u Trstu, da se na pečat tamošnje pošte postavi hrvatski napis, al do sada nije još odgovora dobila. (Čujte!). Stalno neće se, da se pripusti tamo hrvatski napis, premda broji občina 4900 Hrvata i samo 100 Talijana. I u takovoj občini je odnosni napis samo talijanski. Mora se u istinu misliti, da Istru takodjer c. kr. oblasti drže talijanskom pokrajinom.

Drug gospodin Nabergoj molio me je, nek spomenem, da u Trstu razna gospoda činovnici sa slavenskimi strankami zlo postupaju.

Tako se dogadja, da se činovnici jako srde, ako se jih pita slovenske tiskovine. Gospoda srde se takodjer, ako se dodje sa adresom u slovenskom jeziku. Pače, da se dogodilo, da neki činovnik nije s toga hotio primiti pisma, jer bijaše na njem ime Postojna kao mjesto, kamo bijaše pismo upravljeno. (Čujte! Čujte!). premda je to mjesto u području tršćanskoga poštanskoga ravnateljstva.

Pošte na ladanju, imenito u Istri odaju se najradje ljudem, koji talijanski čute i talijanskoj stranki pripadaju, i to tokodjer u takovih mjestih, koja su posve ili skoro posve hrvatska. Tako su u posliednje doba bile odane pošte u sv. Petru u Šumi u kotaru pazinskom i u Lovranu takovim ljudem, koji pak najviše za to služe, da za razna izbora stoje na čelu agitacije u prilog talijanske stranke.

Mnogo toga ima se stalno pripisati sustavu, kojim se hoće Hrvate i Slovence u Primorju u svih granah javne uprave i sa svakojakimi sredstvi odnarodditi, i kojimi se jih hoće, ako nije moguće germanizovati, potalijaniti, kašto se jih u istinu i potalijančuje. Al mnogo ima se pripisati takodjer raznim osobam, činovnikom. Za danas imenovati ću samo jednoga takovoga.

Mjeseca oktobra prošle godine primio sam pismo, po kojem mogu suditi, da se ima mnogo zla pripisati jednom savjetniku kod poštanskoga i telegrafskoga ravnateljstva.

Da se uzmogne lasnije u tom iztvaživati, to velim, da je to sasvjetnik Garimberti, i da mogu svako doba imenovati osobu, koja će prisegom potvrditi činjenice, koje ću sad pripovjedati.

Gospodin savjetnik bavio se je prvanje doba mnogo sa pisanjem u novine, a u najnovije doba proslavio se je tim, što je udario jednoga poštanskoga poslužnika. Pripovjedit ću četiri slučaja o njem.

Odmah pošto bijaše otvorena nova poštanska i telegrafska zgrada u Trstu, došao je jedan muž onomu savjetniku. Savjetnik zapitao je muža: „Šta kažu novine „Naša Sloga" i „Edinost" na onaj napis na zgradi? Zar se možda radi toga srde?" Kad je muž rekao da dà, nastavio je savjetnik: Zašto se srditi, k čemu „iscrizioni schiave" u Trstu — dakle c. kr. savjetnik zove nas Slavene *schiavi*-sužnji! —, hoće li imati takove napise, nek idu u Kranjsku! (Čujte, čujte!); tamo će se graditi nova poštanska zgrada, i na nju nek si dadu postaviti napise kakve njim drago, takodjer slovenske.

Dakle samo u Kranjskoj može se imati slovenske napise; — u Trstu ne, jer taj tobož drugoj državi pripada (Glas: kolonija!), da kolonija, koja bi se mogla od dana na dan drugoj državi predati. (Glas: Da se ima skoro osvojiti!)

Ja nezuam, sad ima nekoliko tisuća talijanskih vojnika u Primorju i u Tirolu, koji su došli tamo mjesto, da su se podali u Afriku.

(Konac sliedi).

Govor

zastupnika dra. M. Laginje, izrečen u zastupničkoj kući carevinskoga vieća u Beču dne 19. marča 1896. prigodom razprave o proračunu ministarstva pravosudja. (po stenografičkih bilježkah.)

I. Da se ukinu dostavnine.

Visoka kućo! Započeti ću današnji moj govor sa stvarima, koje možda manje zanimaju, te onda preći na predmet, koji je po mojem sudu najvećeg interesa za upravu pravosudja. Držati ću se pri tom reda nekojih resolucija, koje mi je čast umoliti visoku kuću, da budu prihvaćene.

Prva moja resolucija glasi (čita):

„Poziva se c. kr. vladu, da stvori uredbe, po kojih bi imale odpasti pristojbe, što se plaćaju za uručivanje sudbenih odluka, a gubitak, koji bi od toga nastao sudbenim dvornicima, neka se pokrije razmjernim povišenjem njihovih plaća bez novog obterećenja seoskoga stanovničtva, koje je do sada trpilo od onih pristojba".

Ja mislim, gospodo, da ne treba gubiti rieči o tom, da je posve opravdana namjera, da se ukinu uručbene pristojbe sudbenih odluka. Jedva je potrebno i spominjati, da se sjedišta sudova nalaze u mjestih, gdje je blagostanje prema onom u selima mnogo veće. Stanovnici gradova u sjedištu suda ne imaju da plate uručbenih pristojba, samo jih oni moraju da plate, koji stanuju vani po selima, a koji upravo teže mogu platiti. Ako su te pristojbe ponekle bile opravdane u prijašnja vremena, lasno je razumljivo, da nisu u današnje doba, gdje se je promet izmedju gradova i sela, osobito promet poštanski vrlo povećao, te državna blagajna u tom pogledu nebi mnogo izgubila.

Što bi sudbeni dvornici tim izgubili od svoga dohodka, moglo bi se malom žrtvom pokriti od skupnoga tim, da jim bude dana nekakva odšteta iz občenitih sredstva, koja stoje na razpolaganje pravosudnomu ressortu, a bez novoga tereta za ono pučanstvo, koje je do sada trpilo.

* * *

II. Da sudbene objave budu jeftinije

Druga resolucija, koje prihvat preporučam visokoj kući, glasi (čita):

„Poziva se c. kr. vladu, da se pobrine za uredbu, po kojoj bi pristojbe za uvrstbu sudbenih objava u službenom listu Primorja „Osservatore Triestino" bile svedene na najnižu cienu i izključen svaki čisti dobitak".

Ovaj se predmet spomenuo već pred više godina. U Primorju imamo službenu novinu „Osservatore Triestino" koja, mimogred budi rečeno, današnji dan, gdje se je narodna samosviest Slavena ipak nekoliko digla, morala bi imati takodjer odgovarajući hrvatski naslov, na primjer „Objavitelj tršćanski" ili što sličan, kao što imamo „Avvisatore Dalmato" i „Objavitelj dalmatinski", a to talijanski u Dalmaciji sa manjim pravom, nego li bi bio u Primorju slučaj sa slavenskim napisom. U vladinih izvješćih nisam našao izvješća o primorskom službenom listu; možda sam pregledao. Neznamo je li pasivan ili ima kakva preteka. „Osservatore Triestino" jest jedna vrst trgovačkog monitera za tršćanski trgovački sviet, i kako je to list star, biti će, da je u prijašnjih godinah bio vrlo koristan za trgovački stališ Trsta, Dalmacije i dalekoga Levanta.

Tiska se, ako se ne varam, u tiskari austrijskoga Lloyda, a vam je gospodo svima poznato, koje milijune Lloyd bere od naših državnih dohodaka, te bi bio pravi grieh proti onomu ubogom narodu, koji na koncu konca sam plaća uvrstbene pristojbe za sudbene izroke itd, kad bi Lloyd ili budi koje poduzeće od tih uvrstba imalo dobitka. Molim dakle preuzvišenoga gosp. ministra pravosudja, neka stvar razpita i neka se osvjedoči, nije li istina, što ja mislim, da mogu uztvrditi, da je naime uvrstbena pristojba primorskoga službenog lista, na primjer za dražbene izroke itd., neobično visoka. Doduše u posliednjih godina nešto je niža, jer znam iz vlastitog izkustva, da što je prije, već prema veličini, stojalo 16, 17 i više forintih, sada stoji 10 ili 12 forinti. Ipak još mi se i to čini odviše. Jer, kako rekoh, to plaća najsiromašniji dio naroda, to jest ovršenik, pošto ti izdatci budu uračunani u ovršne troškove, koje vjerovnik uvjek svali na jadnoga dužnika.

* * *

III. Doklade civilnim činovnikom u Puli.

Zatim preporučam visokoj kući sliedeću resoluciju (čita):

„Poziva se c. kr. vladu, da providi za povišenje službovnih doklada sudbenim i ostalim civilnim činovnikom u Puli, obzirom na njihov izniman družtveni položaj i na visoke najmovine".

Nežacam se odmah ovdje izjaviti da u tom visim želju možda većine mojih političkih protivnika, nego li prijatelja, ali držim, da je dužnost narodnoga zastupnika, da govori o stvari ondje, gdje se potreba ukaže. Visokoj je kući poznato, da je u Puli položaj javnih civilnih činovnika izniman kao u nijednom pokrajinskom gradu ne samo Istre, nego i ostalih zemalja. Pula je, kako znamo, pomorska tvrdjava sa množinom častnika i činovnika c. i kr. mornarice, pak drugovanje s timi javnimi službenici mornarice, kao i u obće način života u Puli, zahtjeva, da se i ostali, civilni činovnici nešto bolje moraju odievati i u uredu i vani, te u mnogom pogledu bolje držati takodjer svoje obitelji, da uzmognu obćiti. K tomu dolazi još vrlo skupa najmarina, razmjerno skuplja, nego li u Trstu i u najbližih predgradjih

priestolnice Beča, što bi se moglo i dokazati, a stanovi ne imaju dakako onih nekih lagodnostih, koje se nalju u stanovih priestolnice.

Povrh toga obstoji još okolnost, da častnik c. i kr. mornarice ima plaće, doklada itd. znamenito više, nego li civilni činovnik; na primjer sudbeni, njemu jednak po razredu.

Bilo bi dakle po mojem mnienju pravedno, da se to stanje poboljša. Čitali smo pred malo dana, da će nam danas ili sutra biti predložena zakonska osnova o poboljšanju činovničkih plaća. Ja se baš nadam da će biti primljena ta zakonska osnova, koja bi povisila plaće svim činovnikom svih zemalja ove državne pole. Njegova preuzvišenost gospodin ministar željeznica rekao je ovih dana, da je moguće dati Trstu dragu željeznicu, ali samo tako, ako se povisi porez na pivo i rakiju.

Ja držim, da će nam se reći, da je vrlo lahko takodjer poboljšati položaj činovnikom, ali dakako, ako se istodobno uvede koji novi, ili povisi koji obstojeći porez.

Budući se pak to, po mojem sudu, ne može dozvoliti, to ja, kako rekoh, neimam nade, da će takav zakon biti primljen, barem ne brzo; zato sam visokoj kući preporučio ovaj posebni slučaj, koji je za stalno vriedan obzira.

* * *

IV. Da se drže uredovni dani izvan suda.

Reći ću štogod o potrebi i o velikoj koristi držanja uredovnih dana izvan sjedišta pojedinih sudova. Držanje uredovnih dana uredjeno je, kako se znade, ministarskom jednom naredbom od god. 1873., a izvješće, kojim se obrazlaže nacrt nove uredbe sudova priznaje veliku znamenitost toga takodjer za budućnost. Samo tim načinom moguće je pomoći i narodu učiniti dobročinstvo brzoga i cienoga sudstva u krajevih, gdje su sudbeni kotari vrlo prostrani a putevi slabi.

Mi u Istri slabo stojimo u tom pogledu već prema drugoj zemlji u okružju istoga višega sudišta, naime prema Gorici. Mi imamo doduše jedan sud sa samih 8000 stanovnika i nešto preko, a to je Cres; ne to je radi toga, jer je Cres otok, na kojem samo toliko ljudi stanuje ali prostor je velik, naime 336 četvornih kilometara, što je za jedan sudbeni kotar ogroman prostor. Imamo drugih sudbenih kotara sa površinom od 300 do 540 četvornih kilometara. Poimence ima na primjer Pazin sa 26 323 stanovnika 540 četvornih kilometara; Labin sa 15.376 stanovnika ma 307 četv. kilometara površine, Buzet 376 sa 17.742 stanovnika.

Ali ne samo po prostoru, nego i po broju stanovničtva imamo velike kotarske sudove, na primjer već spomenuti Pazin sa više od 26.000 i Kopar sa više od 38.000 stanovnika.

Dakle prije nego li budu ustanovljeni novi sudovi, a to će pravosudna uprava prije ili kasnije morati učiniti, posve je potrebno, da dotičnomu nadsudištu bude dan napuntak, neka dade obdržavati te uredovne dane, na koje se je posve zaboravilo. Ja o tom neću na široko razpredati. U resoluciji naznačajem mjesta, u kojih bi se to imalo činiti, i ona, gdje bi trebalo misliti na osnivanje novih kotarskih sudova. Što znam, da neide u jedan dan, nego treba mnogo vremena. Ustanovljenjem kotarskih sudova na nekih od tih mjesta, nebi se baš uvelo ništa nova, nego bi se izvršila pravica, da narodu bude opet povraćeno ono, što je u vrieme gospoštijah već imao.

Tako se znade, da je obstojao kotarski sud u Belaju, kojemu bi odgovarao novi sud u Boljunu u današnjem pazinskom kotaru. To bi bilo vrlo potrebno za olakkoćenje radnje sadašnjemu sudu.

Ufam se, da su prilično napredovali izvidi radi ustanovljenja jednoga kotarskoga suda u Dolini. Ni to neće biti novost, nego će biti povraćen negdašnji sud na Robidi. Osim tih mjesta bilo bi uzeti u obzir i Kastav, občinu od preko 15.000 stanovnika. Po zračnoj crti nije baš dadaleko, ali leži visoko od sjedišta suda u Voloskom.

Moja resolucija u tom pogledu glasi ovako:

„Poziva se c. kr. vladu, da u Istri po mjestih, koja su od sjedišta kotarskih sudova odaljenija, imenito u Dolini, Lanišću, Boljunu, Višnjanu, Žminju, Kanfanaru, Barbanu i Kastvu, daje obdržavati sudbene uredovne dane; da požuri ustanovljenje kotarskoga suda u Dolini i da ozbiljno pruči ustanovljenje novih kotarskih sudova u Kastvu, Višnjanu, Kanfanaru i Boljunu.

V. O poroti.

A sada evo me k poglavitom predmetu današnjega mojeg razlaganja s molbom, da blagotno prihvatite sliedeću moju resoluciju (čita):

„Poziva se c. kr. vlada, da osobitu pozornost svrati na odnošaje pravosudne uprave u Primorju, a imenito:

a) neka gleda na to, da se brani načelo ustmenosti i neposrednosti kaznenoga postupka, pak da Hrvat i Slovenac budu odgovarali, kao i Talijan, samo pred porotnici i sudci takovimi, koji znadu njihov jezik;

b) neka se pobrine za to, da načela pravednosti takodjer u pogledu hrvatskoga i slovenskoga pučanstva budu uporabljena bezuvjetno, bez ikojeg političkog obzira".

Dozvolite, da obrazložim sa nekoliko stavaka tu resoluciju i to vrlo znamenito pitanje. Opaziti ću štogod najprije u pogledu porotnika.

Ja mislim, da je smješno reći, da su ono pučki sudci obtuženika, ako jim je narodno politički smjer posve protivan od njegovoga i ako povrh toga ne poznaju njegovog jezika. Ja se kao pravnik ne žacam izjaviti, da nebih mogao pristati na takovo mnienje, a ipak je u Primorju tako, nu samo u pogledu Slavena, a za stanovnike drugog jezika nije tako.

Načela javnosti i neposrednosti postupka, koja su ures našeg kaznenog pravilnika, bacaju se u ništavilo tim, da se Hrvat i Slovenac u Primorju mora braniti pred porotnici, koji ne znaju njegovog jezika, a do sada barem većinom u istinu neznaju, tako da je još uvjek od potrebe uzeti tumača, a tih je i takovih, koji nisu nikad učinili izpita od dotičnoga jezika. (Čujte!) To je naročito slučaj u Rovinju.

Da me tko pita, hoću li da porota bude razdieljena na dvoje, odgovorio bih: Ne! nikako ne, dok je god moguće uzdržati tu uredbu bez dieljenja narodnostih, jer gospodo, pravednost nesmije poznati medjah narodnih, ona je kći božja, nju treba da uzmognu isti ljudi dieliti svima bez razlike jezika i osvjedočenja. Ja držim, da se ona može davati i bez pitanja: tko je Hrvat, tko Talijan, nego se ima pitati: tko pozna jezik obtuženika. Ako Talijan znade oba jezika, i ako je inače sposoban za porotnika, onda neka bude porotnik i za Talijana i za Hrvata. Ako naprotiv Hrvat znade oba jezika, što se u pokrajini govore, onda ima on, ako je u ostalom sposoban, biti porotnik i za Talijana. To je po mojem sudu jedino izpravno, a k tomu bi se došlo barem obzirom na Istru, sa sliedećim postupkom.

Trebalo bi nastojati, da sudbeni stol bude premješten iz Rovinja u Pazin ili u Pulu, jer bi se u tih gradovih i njihovoj neposrednoj blizini lagje našlo ljudi, koji bi znali oba jezika, te bi došli u dopunbeni imenik porotnika. U Rovinju to ne može biti, jer je ono stanovničtvo isključivo talijanske narodnosti, a okolica bar za dvie ure hoda prilično napučena.

Taj zahtjev, da se sudbeni stol prenese, nije naperen proti Rovinju. Taj bi grad posve obilnu odštetu mogao dobiti tim, da se poveća tamošnja tvornica duhana, dotično da se uzme više radnicah, pak da se ribarstvo nešto više, nego li do sada, podpomaže. Onda bi se gubitak kojega se neki boje, jedva i ćutio.

U pogledu glavnog imenika porotnika dosta je, ako se jedino u korist sudbenosti, bez ikojega drugog obzira, strogo obdrže ustanove zakona 23. maja 1873. broj 121.

S jedne strane naime trebalo bi uzeti takodjer one poreznike, koji plaćaju 5 for. državnog pereza, jer preduvjet za to postoji, inače se ne dobije 800 prvotnih porotnika

S druge strane imalo bi se iz prvotnih listina uzeti u godišnju listinu samo one inače sposobne osobe, koje poznaju oba jezika. Tih će bez dvojbe biti 216, to jest najmanji broj, pri kojem se mora ostati, a da netreba dopunjivati iz prvotne listine u smislu §. 19. onog zakona. Ako li jih neima ni toliko, onda bi se dakako moralo u smislu §. 19. dopunjavati iz prvotne listine.

Možda će tkogod prigovoriti, kako se je jur čulo, da bi na taj način na stotine ljudi talijanskoga jezika izgubili pravo da budu pučki sudci, jer da oni riedko znaju drugi jezik, a da se kod Hrvata to češće nadje. Nu, gospodo moja, gdje je to pisano, da Talijan ima pravicu suditi Hrvatu, ako nezna njegovog jezika? Ja to ne nadjem zapisano. U ostalom Hrvata bi onda više bilo za porotnike, ne zato, jer su Hrvati, nego zato, jer oni poznaju takodjer jezik Talijana, koj bi došao pred sud bilo kao svjedok, bilo kao obtuženik.

U onom je prigovoru dakle neki obzir politički, kojega u pitanjih pravosudne uprave nesmije biti.

Neće li se udariti ovim putem, koj sam u kratko naznačio, onda neka nam se naprosto reče da se toga neće učiniti iz političkih obzira, pak ćemo znati na čemu smo.

Misli li tkogod, da će s našim pravom Talijanom biti učinjena krivica, onda bi visoka vlada već odavna bila morala predložiti nam zakon, po kojem bi se listine porotnika imale sastaviti odieljeno po narodnostih, ali se onda nikako ne smije prigovarati nam, da mi mješamo politiku u sudbenost. Drugi to čine, ne mi.

Suvišno je gospodo, da ovdje na šire razlažem, kako mora ponizivati narodno čuvstvo slavenskoga stanovničtva u Primorju, kad vidi da mu se jezik tako malo cieni; suvišno je razglabati, kolika šteta može da nastane pojedincem, a bez dvojbe je jur i nastala od toga, što porotnik ili sudac u obće nije razumio jezika svjedoka i okrivljenika.

Zahtjev pravednosti kod svih naroda, u svih zemljah jest, da redovito nadležni sudac podpuno razumije čovjeka, kojega mu je suditi. Političkih obzira se nesmije uzvisivati vrhu toga vrhovnoga zahtjeva sudbenosti. Ali zahtjevimo samo ono, što bi Austrija morala dati Zulu-Kafrom, kad bi jih u državi bilo.

(Konac sliedi).

Dioba občine Pazin.

Istarski pokrajinski sabor sa svojom talijanskom većinom je zaključio i stvorio zakon, da se sadanju mjestnu občinu Pazin ima razkomadati u četiri mjestne občine, naime: 1. Pazin, sama porezna občina; 2. Lindar, Zarečje, Kršikla, Grdoselo, Novaki, Cerovlje, Proviž i Gologorica, 3 Pićan, Gračišće, Skopljak, Krbune, Grobnik i Tupljak; 4. Trviž, Beram, Kaščerga i Zamask.

Tko i samo površno pozna odnošaje u Istri, znade, da uzakonjenje te osnove bilo bi na zator cielo mjestne občine Paziu, a pojimence baš i grada Pazina. Što se tiče ovog potonjeg, da druge porezne občine i ne spominjemo, opazit nam je, da ako se grad Pazin uzdignuo do sadanjeg stanja i ako se u ovom uzdrži, to ima zahvaliti jedino tomu, što uz okolnost, da je sjelom svih kotarskih oblasti, je takodjer središtem obsežne i dobro napučene občine. Odkinite sve porezne občine od grada Pazina, pa će se za malo godina opaziti žalostne posljedice zanj. Opazit će se kako će redom propadati oni zabtudjeli pazinski trgovci, koji si sada smatraju čašću grditi i huliti hrvatski narod, od kojeg su većinom potekli i koji jedini njim daje prirvede.

Kad bi nas vodila osveta i strančarstvo, mi bi objeručke prihvatili tu zakonsku osnovu, ali tada bi takodjer zaslužili, da nas bez razlike strmaka kamenuju svi pošteni pazinski občinari.

Nas medjutim ne vodi takva strast u razmatranju občenitih i životnih probitaka, pa radi toga se ne žacamo označiti onu zakonsku osnovu kao pogubnu za obstanak i napredak mjestne občine Paziu, pa se i nadamo, da takvoj neće biti podieljena carska potvrda.

Talijanska stranka usuprot, koja vidi, da njoj je u srednjoj Istri za uvjeke odzvonilo, smišlja neprestano načine, kako bi taj kraj naše pokrajine upropastila.

Usljed toga nastaji takodjer, da barem prividno prikaže potrebu diobe pazinske občine. Važnih razloga ili valjanih činjenica naravski da nemože navesti, pa njih onda nastoji stvoriti.

K tomu je ciljao takodjer izgred upriličen dne 1. ožujka tek. god., o kojem talijanske novine toliko pišu i buče, naravski izvrtajuć dogodjaj po starom svojem običaju.

Nekoliko mladića pazinskih, koji kažu što jesu, naime Hrvati, išlo je noću mirno svojim kućam. Približi ujim se neka naručena osoba, te njih stane napadati. Oni su upotrebili pravo jačega, te su napadača ukrotili. Bježi on potužiti se svojim naručiteljem koji podigne cielu hajku proti onim mladićem. Ovi uteku svojim kućam, a bjesna rulja uličnjaka navali kamenjem na njihove kuće i na kuće svih onih, za koje su si umišljali, da su bili medju onimi mladići, akoprem u istinu nisu bili. Obcinski redari nastoje, da zaprieče daljoj napadaj sa strane uličnjaka, ali ovi njih obasipliu pogrdami, uvriedami i priete nad glavom sa kamenjem u ruci. Što da učine dva redara napram rulji od 40—50 izgrednika? Kamenovanje kuća traje dalje. Je li čudo, da obsjednuti u obranu kućnoga praga upotrebe oružje, te izpale jedan hitac? Nepokoen je prispjela po redarih zatražena oružnička pomoć, te jedan od napadnutih mladića bije odveden u zatvor. a rulja izgrednika, smijuć se, povuče se k svojim sastajalištem, te sada u svojem blatnom i gnjusnom novinstvu dižo hajku na hrvatsko divljaštvo, na nesposobnost redarstva i nevaljalost občinske uprave. To je njima u Istri naravski sve slobodno!

Medjutim trieznі občinari, kojim na srdcu leži napredak pazinske občine i njezinog naroda, zabrinuti se pitaju, kad će se jednom učiniti kraj tom nenaravnom stanju toli vješto zasnovanom pod nesretnom dobom, kada je pazinskim kotarom vladao g. Schwarz? Kad će jednom i kotarske i sudbene oblasti znati upotrebiti svoju vlast proti istinitim izzivačem, proti onoj razpuštenoj čeljadi, koja misli, da je njoj slobodno i prosto, košto je na žalost dosada bilo, vrediati svakog Hrvata u naj svetija njegova čuvstva? Zar još uvjek da ima biti ravnalom i putokazom za vladine činbenike preuzetnost šake dotepenaca i klateža?

Čekamo, da vidimo!

Dopisi.

Kastav 12. marča 1896. (Glavna skupština gospodarske zadruge). (Nastavak i konac.)

Prošle godine izabran je u stalni odbor zemaljskoga gospodarstvenoga vieća naš predsjednik, veleučeni g. dr. Matko Laginja, koji u onom odboru zastupa sve zadruge našega i pazinskoga kapetanata. — Dvie družtvene *ožimalnice* su ljetos puno rabile, te se je opazilo, da bi trebala još jedna treća, ako će biti članovi svakuda dobro posluženi. Zato postavlja odbor u proračun svotu i za nju. Lani se je odlučilo, da se nabavi jedna ili ako bude moguće dvie *slamoreznice*. Bilo je moguće, da se nabave ne samo dvie, nego i treća. Jedna je odlučena za Halubajsku, a druga za Rukavačku stranu. Treća ostaje u sredini za Kastav i okolicu. Čujem, da se članovi hvale, da će sa rezanjem prišteditі mnogo krme. Pohvaliti će se sigurno svatko, koji bude samo jedan put pokušao. Grubu krmu, kao u. pr. slamu od turkinje (fermentenovicu), treba na drobnije rezati, i kad se daje blagu, nešto sa slanom vodom poškropiti,

U prošloj godini na mnogih krajih vidilo se p rsju pepela (Oidium Tuckeri). Ono su male gljivice, sitna pliesan, koja jagodam izpija sok i mokrinu. Takovo trsje treba sumporati, jer sitan sumporni prah osuši onu pliesan. te izgine. Za sumporanje odlučio je odbor, da se nabavi 20 nješića, a isto tako i potrebiti sumpor, koji će se dobavljati kod razpačavatelja modre galice. — Sa bikavi ne imamo od nekoga vremena prave sreće. Da se doskoči tomu pomanjkanju, odredio je odbor, da se nabave dva bika za naskok. — Sa poviškom od 20 nvč. uništio je u blagajnu for. 48.40. Mala je to svota, a puno se je dogodilo nesreća, tako da svakomu nesrećenomu može jako malo doći. Odbor misli, da bi onu uplatu trebalo povišati barem na 1 krunu, a za ovaj put da bi se posegnulo u redoviti prihod družtvene blagajne, pak one malašne podpore podvostručilo. Polag same one svote od for. 48.40 dolaze sliedeće pripomoći: (jedanajst na broju.) Ukupna škoda je 421 for., potom dodje 11½ nvč. pripomoći na svaki forint škode. Odbor predlaže, da se ovoga puta navedene pripomoći podvostruče i u tu svrhu uzme for. 48.41½ iz glavne blagajne, a za ovu godinu da se u ime osiguranja plaća po 1 krunu poviška. Obovih predlozih glasovat će se kasnije. Ovdje zajedno spominjem, da neki nisu prijavljali nesreće, kako je lani bilo odredjeno, pak je bilo pogovora u odboru, da se im ništa ne dade. Komu se dogodi nesreća na blagu, ima pozvati svoga župana, dva susjeda i najbližega odbornika zadruge i to prije nego širina zakopa. Ovi onda podpišu prijavu, koja ima nositi ime člana, kuće broj, vriednost životinje, bolest od koje je poginula i dan, kada se je to dogodilo. Da se ljudem olakša posao, razdielit će se tiskanice, koje će svatko lahko popuniti.

Mjeseca agusta prošle godine bio sam na otoku Krku, da na licu mjesta svojim očima upoznam filoksеru i njezino zaraznodjelovanje. Meram i ovdje zahvalti putujućem učitelju g. Franu Trampužu, koji me je u svemu dragovoljno podučio. Čim sam se povratio, pregledao sam na više mjestih naše občine trsje i osvjedočio se, da hvala Bogu one nesreće kod nas još neima. Tko bi ikoliko sumnjao, da mu ima na trsju filoksere, neka mi javi, pak ću svakomu članu ići rado pregledati. —

Po odluci lanjske glavne skupštine nabavili smo 100 *knjižica o pčelarstvu*, i to 50 od M. Vorkapića, a 50 od K. Broza. Dosad se je poslalo na svaku školu u občini 6 knjižica za učitelje i bolje učenike, dočim će se ostale kod skorašnje izvanredne glavne skupštine podieliti med članove, koji imaju želje, da se

sa pčelarenjem bave. Mislili smo, da ćemo za danas dobiti nove košnice iliti *ule* i razne sprave, koje kod pčelarenja rabe, ali ih nismo dočekali, zato će se mjeseca sprila ili maja držati vanredna skupština u Kastvu, a po mogućnosti i u Rukavcu i Sv. Mateju, da se ljudem pokažu i razumače ti novi uli i drugo sprave. Mjeseca sprila ili početkom maja držati će jedan vješti učitelj pčelarstva praktična tumačenja u Komorskih Moravicah, pak je odbor odlučio, da se tamo pošalje koji naš član, da kasnije uzmogne ljudem biti na ruku u savjeta i podučavanju. Pčele ćemo nabaviti, kad ljudi poprimu nešto nauka, jer sa neukim postupanjem pčele bi propale, pa bi novac bio u ludo potrošen.

Na kraju javljam, da ova Zadruga broji 317 članova i time svršavam ovo kratko izvješće, koje molim da izvolite na znanje uzeti".

Izvješće tajnika prima se na znanje. Glasuje se o predlozima odbora, te budu oba jednoglasno primljeni. Jedan član opaža, da bi se povišak imao plaćati po glavah blaga, a ne svi jednako. Tajnik odvraća, da je o tom u odboru bilo jurve govora, ali se nije došlo do sporazumka, te obećaje, da će odbor za budući skupštinu donesti konkretan predlog.

Budući je blagajnik zapriečen, čita tajnik obračun za god. 1895. sa ukupnim prihodom od for. 708.76½ i razhodom od 527 for. ½ nvč. Višak od for. 181.76½ uložen je međutomno u štedionicu pošte. Revizijonalni odbor javlja pismenim izvješćem, da je pregledao račune od god. 1895. i u podpunom redu našao.

Tajnik razlaže proračun za g. 1896 sa prihodom od for. 743.90 i isto tolikim razhodom. Skupština ga prima bez promjene. Usvaja se predlog č. g. Butkovića, da se radnje u Jozpjaku na Križišću ne obave na nadnice, već na pogodbu, dajuć prednost onomu, tko će za manje, ali da radnja bude dobra. Za pregledavanje računa od 1896. biraju se dosadašnji, naime gg. Butković Nikola, Vitah Ivan i Srdoč-Marković Matej. Budući ne ima slobodnih predloga, ždrebaju se dva zadrugara, koji će se troškom družtva upisati u dosmrtne članove „Sv. Jeronimskoga družtva". Sreća pade na Josipa Marotića i Ivana Frankovića. G. Butković preporučuje, da se članovi po mogućnosti sami upišu ili u godišnje ili u dosmrtne članove rečenoga družtva.

Predsjednik zaključuje skupštinu, na što sliedi dieljenje vabaca, lumbera i sjemena kravske repe.

Rodoljubnoj uspomeni

Mije D. Babića

posvećeno.

Ljubav k rodu cilj mu bje života,
Tek na svoje osovi se noge
Žilica mu svaka zarabota
Ne da zgrée kô tvrdice mnoge
Bezkoristno samo za se blago,
Već za pleme hrvatsko si drago.

Rodu rane udilj još krvare.
On je znao mnogu mu zaviti;
Ali kome rod da blagodari
Kad se krije vidar plemeniti?

Smrt tek smjede rodu da odkrije,
Kakvo srce presta za nj da bije:
Bogatstvom ga svojim svim obdari,
A on nema kom da blagodari.

Čednosti li, samozataje li!:
Da l' je takva ona bozjeg sunca
Kad kroz oblak il' iza vrhunca
Krišom zrake životne nam dieli?
Ono rudo raztjera oblake
Da pokaže svjetle svoje trake:
Čas se taji, al' se ne zataji

Ili ono noćne rose blage
Kadno krišom žedno poji cviće?
Jutroja ju odavaju vlage,
I po cviću kapljice bliještće:
Rud se taji, al se ne zataji.

On bje čedan kano biser sitni
U dubokom sakrit oceanu
Il' kô alem zemskom u bezdanu;
Iz dubina onih nedohitnih
Sila samo sjaj jim svietu oda:
I njeg tako preko groba istom
Dobrotvorom upoznaješ roda.

Svojom tihom ljubavi, al čistom
On je kano zefir nevidjeni
Razblažívô duh mu potišteni.
Iskreue li k narodu ljubavi!
Ne kô ona sebeznala, tašta;
Za dom na sve van na žrtve spremna,
Koja samo o bezsmrtnoj slavi,
O lovorih, o triumfih mašta.
Te kad ovih nema, već je driemna.

Tješi mi se otažbino bôna,
Gdje i takvih rodoljuba zače,
Te jim dosta da jih narod plače,
I veliča tek uz smrtna zvona!

Prosvjeta br. 6. *Anton Antončić*

Franina i Jurina

Fr. Sega leta neki gospodin va Poreče je kaml, paran da Tonića, da zač je dal sina va hrvatsku školu.

Jur. Tako va kakovu zlodeja?

Fr. Da va nekakovu leginu školu, zač da je va njoj sè za niš i da deca pridu van mudreji lego je bil Salamun.

Jur. Tako nam neće više bit za potrebu navigat s ugljeven va Beneci.

Različite vi[illegible]

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gosp. Petar Pajkurić iz Pećina (Sušak) poslao nam 6 for. 50 nvč., sakupljenih u krugu prijateljskoga sastanka u Podpećinah! — Hrvat iz Graca poslao nam 1 for. uslied oklade dvojice svečilištara. — Gosp Franjo Ačkovć iz Graca poslao nam 10 for. 50 nvč, koje je sakupio na predlog dr. Petrića prigodom doktor-potusa uslied promocija dra. Huga Pisačića pl. Hažinovčkog i dra. I. Petrića.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Sv. Ivanu i u Štrpeću sjetile su se također djece g. Mije Babića. Na 18. t. mj. sakupilo se mnoštvo ljudi u svetoivanskoj crkvi, a na 17. t. mj u crkvi sv. Duha, da sluša svetu misu, što ju je za vrlog pokojnika čitao sadje velečastni župnik-dekan pop Ante Kalac, a ovdje mnogočastni pop Vjekoslav Brozović. Došlo je ljudi iz svih bližnjih sela te iz grada Buzeta. Svima si na licu čitao bol, koju čuto sa preranog gubitka takova Hrvata i prijatelja i svima se vinula iz srca tiha ali vrućа molba, da ga Bog u svojem krilu nagradi za veliku dobrodušnost i da mu bude lahka hrvatska zemljica, koju je toli žarko ljubio!

Za podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Medulinu sabrao je g. Mikula Demarin na večeri u krčmi Jakova Kirca u Medulinu u veselom družtvu medju članovi, koji bijahu na novačenju, 75 novč

Istra u proračunskoj razpravi u carevinskom vieću. Nastavak članku, priobćenog u zadnjem broju našega dista pod ovim naslovom, donieti ćemo u budućem broju, jer ga nadanas moradosmo izpustiti radi pomanjkanja prostora.

Iz Poreščine pišu nam 23. marča u g. Javilo se već u dičnoj „Slogi" o čudnovatih odnošajih u zapadnom dielu Istre i o namještanju talijanskih svećenika u porečkoj biskupiji. Žalibože da vam ni ja što dobroga javiti ne mogu. Osobito u našoj biskupiji se mora razteužiti srce svakomu rodoljubu, kad nam smrt ugrabi bilo koga slavenskoga svećenika. Tako se raztužismo na grobu od malo preminuloga svećenika velečasnoga g. Somera u Premanturi Puk premanturski, koji baš krasno govori svoj jezik hrvatski, ostao je skoro osamljen; ali ne podnio mu se marčanskoga kapelana g. Matticha-a kao župe upravitelja. Tužni moj rode! A Marčana? Ži što drugi ne mare, što drugi zabacuju, bili to ex-fratri iz Italije, bili to exžupnici iz Dalmacije, svi nadju kod nas pripravno mjesto. U Marčanu poslaše poznatoga Ivancicha, koji je stao od nemala pred ravinjskom porotom, tužen radi pronevjerenja od 22 biljada for. crkvenog novca, ali bijaše oslobodjeno Dakle, što ne može napjevati i životariti u krčkoj biskupiji, to uzimlje za dobro porečka biskupija, a tu ima stvorova, koji bi makli ovaj narod hrvatski iz ove zemlje, samo kad bi mogli. Za zle nosljedice neka odgovara porečki ordinarijat! A što imamo tekar očekivati? Do mala vratiti ću se opet na to tužno pitanje i na kojeśta drugo.

Lovran 20. marča. Mnogo puta dobivamo Vaš cienjeni list u petak u jutro, više puta i posle podne. Ali što još nije tako zlo, ako nam „Naša Sloga" dodje po podne, premda ju čekamo „kako i lačan kruha", nu nepojmljivo je, kako je moguće, da su danas naši Taljani znali prije za sadržaj dopisa iz Lovrana, nego je nijedan naš predbrojnik dobio list. Ja mislim, da se šalje istodobno iz tiskarne svim predplatnikom u Lovran „Naša Sloga". Može biti, da ste g. uredničе štampali ovaj put poseban broj za lovranske Taljančiće, da mogu na pobudu dičnog Lodonja III. čim brže na pomoć Taljanom u Afriku!? Molim Vas g. uredniče, da mi razjasnite, kako je moguće, da Taljani saznaju prije sadržaj lista, nego gi mi dobijemo. Ako ne budete dobro razumljeli, možete se propitati .... C' intedimo!

Istina.

(Svi brojevi za tamošnju poštu idu pod jednim omotom, taj omot se otvori na Vašoj pošti, ergo ... Op. ured.)

Iz Boljuna pišu nam 23. marča. Poslje tolikog zatezanja došao ipak „vozalj na češalj"; danas su župani nestalnim i hrapavim glasom preglasili, da će se izbori obaviti dne 30. i 31. t. mj. dakle veliki ponedeljak i veliki utorak; treće tielo u ponedeljak, a drugo i prvo utorak. Ala su vam šegavi ti šarenjaci! Zatezali su baš do velikog tjedna, čuli da nisu odredili za izbora veliki četvrtak i veliki petak!! Da imaju odredjeni dani neko znamenje, osim je jasno, mislili su u svojoj pameti ovako: „treba da budu izbori onda, kad budu plovani najviše posla imeli, pak onda ćemo možebit *„čapat zmeat; plovani će morat sedet va spovednice, a bez njih ćemo lahko kmeta omamit i na ulica ulocit"*. Ma tko bi rekao, da su ti Talijani tako prefrigani i šegavi — ? „Nanke Talijani va Afrike nisu bili tako šegavi, nè da su čekali veli ponedeljak, bili bi morebit Menelika potukli!!"

Još par dana nas dakle dieli od izbora; vrieme je da ovu stvarcu, koja je jako zamršena i zapuštena strguemo iz nesposobnih ruku; preporučamo tamošnjim našim možavom, neka ove zadnje dane ulože sve svoje sile — nek ove previše ne pouzdaju u protivnika, koji gotajno radi i iz Pazina naputke dobiva; složno treba, da stupe birači iz svih podobćina u borbu; ako bi jih kakav šaremak napastovao, neka ga od sebe otjeraju. Nitko neka se ne pusti vinom, novcem ili grožnjom zavesti, jer će svakoga prodanca stići prezir naroda i sramota velika.

Svaki, koji dodje na izbor — a treba da dodju svi, koji su pozvani — neka donese sobom poziv (mandat) i listić (buletin).

Za danas dne 23. t. mj. bijaše određena občinska sjednica. Nadošao je i novi *občinski tajnik* Marcelja, ali kažu, da nebijaše u stanju voditi zapisnik sjednice i tako se razidjoše otci domovine neobaviv ništa

Proti hrvatskoj ili pučkoj stranci agitiraju strašivcno šarenjaci i njihove podrepnice. Jedan od njih bijaše na Brestu ali se je vratio dugim nosom. Tako se čvrsto nadamo, da će opraviti i drugdje. Njihove varke, spletke i klevete proti poštenim narodnim svećenikom neće uspjeti, jer jo narod upoznao šarenjake i podrepnice pazinske gospode.

Još nešto k zabavi čitaonice „Danica" u Lovranu. Iz najpouzdanijeg izvora doznajemo da je uredničtvo „jasarskog" „Sera"-„Mattina" izvješću o našoj zabavi, koje mu je poslao poznati pisčar dodalo krasni neki uzklik i to na onom mjestu, gdje kaže, da su pri zabavi sudjelovali „mandolinisti" sa svojimi mandolinami. Ono je uredničtvo dodalo po prilici sliedeće: „Možete se pomoliti i sretali ste, da u tako malenom mjestu imadete takovo družtvo, dočim se mi ovdje u Trstu sa sličnim na žalost ne možemo pohvaliti". Hej služitelji jaslaru, bi li ti bio uzkliknuo tako, da ti je tvoj dopisnik kazao, da te „mandoline" nisu drugo, nego milozvučne — hrvatske tamburice? Jamačno nebi! A gosp. dopisniku medjutim preporučamo, da se drugi put tako krupno ne prevari. — Zato ne jamčimo baš svojom glavom, jer nismo toga ni vidjeli ni čitali, nego, kako rekosmo, samo nanjušili, jer imademo fini nos.

Tamburaš.

O srednjih školah u Istri. Narodni zastupnik na carevinskom vieću g. Dr. Laginja sa drugovi interpelirao je cesarsku vladu u sjednici carevinskoga vieća od dne 23. t. mj. radi ustrojenja državne gimnazije u Pazinu sa hrvatskim naukovnim jezikom i da sa uvede hrvatski jezik na državnoj gimnaziji u Puli kano obligatan predmet. Donesti ćemo u prevodu i tu interpelaciju.

Nadobudna mladež u Lovranu. Već Vam je davno poznato, g. uredniče, kako hoće ono par Taljančića, koji su amo došli i goli i nagi, da zapovjedaju u Lovranu, pošto smo ih ovdje liepo, štono rieč: podkožili. Ovi doseljenci svuda i svagdje slave „majku Italiju", kojoj su oni prvi okrenuli ledja i ulovili su u svoje mreže nekoliko domaćih ljudi, da im i oni pomognu „cantar gloria nella dolce favella". Sve što odiše hrvatskim duhom, to im je trn u peti, a tu mržnju proti onom, što je njihovim majkam bilo milo i drago, usadjuju u srca svoje djece. Evo Vam dokaza: dne 19. ov. mj. naš vriedni učitelj Ryšlavý pošao je u večer na šetnju i sretne nekoliko učenika talijanske škole u Lovranu, na čelu im sin ovdašnjeg pošte meštra B. Batestina, koji su išli cestom pjevajuć: „Nella patria dei Rossetti" itd. Pošto je bila već odzvonila: „Zdrava Marija", te bi djeca po starom običaju morali biti već kod kuće, opomene ih g. učitelj, da ne viču po noći, nego da se vrate svojim kućam. Mislite, da je što koristila ta opomena? A jok! Čim se je g. učitelj odmakao, okrenuli se „i bravi ragazzi" k njemu pjevajuć: „La nostra civiltà non è mai croata e mai non sarà". Kad znadu učenici talj. škole prirediti učitelju hrv. školo tako liepe demonstracije, što će biti kad uzrastu? Isti sin c. kr. pošte meštra kazao je pred par dana nekom našem radniku (koji mu valjda rekao štogod u hrvatskom jeziku) ove rieči: „Ancora ti pretendi di esser un Istrian, e ti parli in croato". Ne znam, jeli taj dječak naučio kod kuće ili u školi, da se u Istri ne govori više hrvatski. Svakako bi bilo dobro, da mu otac protumači sva tri napisa na tabli nad poštanskim urelom, jer je tu i hrvatski. Nadam se također, da će se i ravnatelj talijanske škole u Lovranu zanjeti, da djeca dopuče škole u Lovranu zanzeti, da djeca dobiju malo jasnije pojmove o jezcih, koji se govore u Istri, i da djeca talijanske pučke škole štuju učitelja hrvatske škole, ta i g. ravnatelj je Slovenac — redom.

Istina.

Iz Opatije, pišu nam dne 20. ožujka 1896. — Prošloga mesopusta imali smo u našoj „Zori" tri veselice, od kojih je jednu (dne 1. veljače) dala sama „Zora", a ostale dvie muška i ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda, svaka po jedna. Zabave su sva tri puta bile dobro posjećene. Na ženskoj podružoici, dne 18. siečnja, deklamirala je ganuto gospodica Milka Jurković „Smrt Šracića", i predstavljala se po drugi put na našoj pozornici šaloigru: „Kuća na cesti". — Zadnji dan mesopusta, 18 veljače, pjevao je naš mješoviti zbor pod ravnanjem gosp. Rajčića vrlo skladno slovensku: „Poziv petju" i još neke druge krasne pjesme. Osim toga predstavljala se vrlo prikladna šaloigra: „Tiskarska pogriješka". Uloge su bile najstrožije podieljene. Svojom prirodnošću odlikovale su se osobito gospodjice Marija Letiš i Ivanka Justi, te nas upravo iznenadile svojom spretnošću. Makar se je negdje reklo, da neki bile za to, one su požrtvovno primile svoje uloge, i pokazale na pozornici, da su za to, dok su se neke izgrićivale kratkotrajno vrieme, jer se sve to moralo pripraviti u par dana. Za nezasluženo pogovore bila im je najljepša zadovoljština živo ono pljeskanje i obće priznanje. — Neka nam se nezamjeri, što smo se toga u javnosti dotakli, ali smo na to pripisiljeni, jer vidimo na žalost, gdje se takva i slična zadirkivanja često medu nama ponavljaju, a uzrokom su tomu ponajviše osobne osjetljivosti, radi kojih ima često da trpi zajednička nam sveta stvar. Željeti bi bilo napose, da se naša mladež, kojoj ćemo danas sutra sve izručiti, ne mimoilazi, i neizbjegava nijednom prilikom, jer dobrim primjerom i savjetom u družtvih, sastancih i zabavah pripraviti ćemo ju za težku narodnu borbu. Imajmo uviek na umu onu zlatu: „Kad se braća slože i olovo plivat može" Ali — ali kamo smo zabrazdili sa zabave, Bože sveti!

Osim spomenuth gospodjica dakle liepo se je pjenila i — gospodjica Fanny Tomašić, liečnik Vladimir — gosp. Letis Ivan i Andjeo — gosp. Justi Ante. Slugu Martina interpretirao je gosp. Letiš Zvonimir.

Od obiju zabava unišla je liepa svotica za našu plemenitu družbu.

Na glavnoj godišnjoj skupštini družtva „Zore", održavanoj dne 16. decembra pr. g. bio je izabran novi odbor: predsjednikom g. Jurković Jakov, tajnikom iza jednogodišnje stanke po treći put gosp. Rajčić, a blagajnikom gosp. Alešovec Ivan.

Još nešto. Nebi bilo s gorega, kad bi gg. blagajnik i blagajnica naših podružnica barem svaki tri mjeseca u dičnoj „Našoj Slogi" objelodanjivali imena onih, koji bud članarinu, bud izvanredni kakav prinos dostavljaju na korist naših podružnica. Slavno će uredničtvo jamačno, kako drugim, tako i našim podružnicam, svaki put dragovoljno u velezaslužnom svojem listu ustupiti komadić, ako i dragocienog prostora.

Dr. Koprira

Iz Lovrana, 21 marča. Dragi Jatagan! Ne morem ti dosta nadohvalit, da si me se spametil. Ča vremena već se nismo videli! Se spamećuješ, kada si zadnji put bil va Lovrane, kako smo lepo „pivali" jednu uricu puli „Verice". Bil sam ja, Žaneto i ti. Kako nam je ouputa lepo bilo. Kako smo se lepo pogotvarali onako puli „žmuljića"! A govorili smo sve samo za ove naše ljude, za ovaj naš dobri i mili narod, va kem teče

ista kvv, ka i po naših žilah, za ov narod, ki govori isti jezik, kega i mi govorimo. Ah! ki bi sve mogal napisat, ča smo mi sve smišljali, kako da temu našemu narodu pomoremo. — I dokle smo se tako pogovarali, ja sam pogledal put „Ledenjice“ i video sam onde nekoliko ljudi. — Pogledaj, rekal sam ti, one ljude onde. Znaš ki su ono? Marino, Maskararotta, Malevija, Kukuma i on s črljenum bradum. To su ti gospodari od Lovrana. Bržini naši ljudi! Nebogi moji „patrioti“ va keh rukuh se nahajaju. A ti si se onputa dignul, pak si zdignul žmulj i rekal si: — „Dragi Lodonjo i ti Žaneto, čujte me! Kako je istina, da je Bog na nebe, i da se jednako skrbi kako za bogatoga tako i za siromahe, vjerujte mi, da će se i naša stvar na bolje obrnut. Sva se Istra budi, svuda se čuje tužni vapaj nebogega kmeta: — dosta je već tega. Mi već nemoremo tako. Taljani su nas na cestu stavili. I naši ljudi te progledat, i oni te va se prik, pak te reć: — dosta! Držimo se mi va svojem, a tuđje ljude pustimo na bandu. Oni gledaju samo za se, da sebe, svoj trbuh i žep napune. Za nas oni nimaju ni duši ni srca. Ja, tako će reć naši ljudi, kada im već bude do grla prišlo. Onputa će taljanski „armirajzeri“ sle dotepuhi morat mučat i „rešpetat“ ovu zemlju, ka ih je oslobodila od gladu. A kada se bude to dogodilo, nikada srećnijega mesta do Lovrana; onputa ćemo moć reć: — Ja, i mi smo dostojni i vredni, da živemo. Neka nam dobri Bog poživi ovu našu starinu — naš dragi Lovran!“ Bog daj i majka božja, sme mi rekli, pak smo trupili s našemi žmulji va tvojga. Tvoje besedi su mi — tako ja zdrav! — suze izmamile! Otel sam neć reć, ma me je Žaneto pretekal, i rekal: — To je sve lepo i dobro, al ča ćemo no, kada naš čovek je nekako čudan. On ti više veruje jednomu kakovemu takovemu postolariću, ki mu je čera prišal — vejsiga — odkuda, nego našemu domaćemu človeku. Naš kmet misli, da mu već niš ne fali, kada š njim ki god od naših propaleh „principali“ govori. A kako da ne zna bržan, da ga takov gospodin samo onputa išće, kada ga je potreban. Ako su balotacioni blizu, onputa „kumpare semo, kumpare tamo“, a kada balotacioni „fine“ je kako da se nisu nikada ni videli. Gledajte, to me jadi, i žal mi je jako, da se naš kmet pusti za nos peljat od trih četireh, kim meće račun, da ga za nos vuču. Gospodu ćete vavek čut, kade govore: — Mi moramo gledat, da se naš čovek vanjščak ne „zvilupà“, zač ako se „zvilupà“, ki će moć š njim vladat! Zato nauškajmo ga, da svoju decu šalje va talijansku školu, zač tako će dete, — kô m nikada čulo ni besedi talijanske — pet, šest let sedet va škole. pa se neće baš niš navadit, a za tim se gre. to će reć, valja gledat, da vanjščak ostane za vavek slep i gluh. Tako gospoda delaju i tako varaju bržnega kmeta, ki mesto, da njim pokaže zubi, još njim se klanja i dela sve, ča te oni. Ah! bržan naš čovek!“ A na to si ti rekal: — Ne valja gledat pred sobom sve tako črno. Bit će bolje. Puk će progledat, pak će i sam videt, da su mu samo oni najbolji prijatelji, ki „rešpetaju“ njega i njegov jezik, onaj lepi i sladki naš jezik, kega su nam naši stareji pustili, i kega mi moramo čuvat i branit nko nečemo, da nas pred Bogom prokljanu. Bit će bolje“.

Već je nekoliko vremena prošlo od tega dneva, ma ja se, dragi moj Čika, još svega tega lepo spominjam. Sad te bit brzo balotacioni, pak ću videt, ako te se tvoje besede spunit. — — Tužiš mi se na zadarske Taljane, kako govore. A kako pak govore puli nas oni, ki bi po sile oteli bit Taljani! To ti je za smutit se. Jedan veli „libar“, veći nego s kega plovan maši, bi se mogal od tega napisat. Ma ča će brižne pare, kada moraju hrvatski mislet, ako te talijanski govorit. Čuj samo ovu: Pul nas je navadvica, da se reče kemugod, da se ga „stuć do svetega ulja“. A z naš, kako naši Taljani to govore: „Tažì, se no te farò fino ojo...“ Pa da će se nebi i mrtav nasmel! Ale pak: „Dame kvà kvela stronjica...“ „La mesa ga fato pokjencat..“ „Jogemo se in kanfarac...“ „Guarda kvel miburi!“ „Mi go fato razgrnut la roba“. „Dame kvele kopanjice.“ I sto takoveh stvari. Varamente Rozman je zamerital „diplomu“ pokle je va Lovrane. Ču pozdravit Žaneta. Sadu je va Kaliufornije. Tuži mi se, da mu je neki Taljan ukral 10 liri šterlini. Ah ti Talijanni! Bog s tobum. Pozdravi Joju!

Tvoj

Lodonjo III.

Sluga kastavske „Čitaonice“ pred zemaljskim sudom u Trstu. Državno odvjetničtvo u Trstu tužilo je Frana Buzdona, slugu hrvatske čitaonice u Kastvu, da je širio bez dozvole poznate u. Kastavščini tiskane razgovore prigodom zadnjih občinskih izbora tamo. Tim da je počinio prekršaj po §. 23 tiskovnoga zakona.

Usljed te obtužbe bijaše razprava prošlega mjeseca u c. k. kaznenej preturi u Trstu. Na razpravu došao je Buzdom sa svojim braniteljem g. Dr. M. Pretnerom, odvjetnikom u Trstu.

Pošte je sudac pročitao njemačku prijavu c. k. oružničtva koče, da otvori razpravu u talijanskom jeziku, na što izjavi obtuženi, da nerazumije dostatno ni njemački ni talijanski jezik, te da želi govoriti u svojem materinskom, hrvatskom jeziku. Njegov branitelj predloži neka se razprava vrši u hrvatskom ili slovenskom jeziku, te da se izjave obtuženega bilježe u tom jeziku, jer je jedino takovo postupanje zakonito. Ali sudac, koji nije razumio obtuženoga, odlučie je pozvati tumača za slovenski jezik, a zapisnik da će se voditi u talijanskom jeziku.

Pozvani kancelist tumačie je sudcu ono, što je govorio obtužni Buzdom i njegov branitelj Dr. Pretner.

Konačno je sudac odsudio obtuženega Buzdona na 2 for. globe, dakako u talijanskom jeziku, što mu je zatim tumač slovenski razlumačio.

Tako se je vršila ta razprava u zemaljskom sudu u Trstu mjeseca febrara 1896. poslie narodjenja Isusova.

Je li takovo postupanje zakonito?

Sudi li se i drugdje pomoćju tumača osim ovdje i u Istri, gdje je hrvatski, dotično slovenski jezik zemaljskim, a tim i sudbenim jezikom, nećemo da iztražujemo. Naši državni zastupnici neka zapamte i ovaj slučaj.

Razumije samo po sebi, da se je obtuženi Fran Buzdom pritužio po svojem branitelju proti takovoj jezikovnoj ravnopravnosti, a mi ćemo u svoje vrieme priebćiti našim čitateljem uspjeh te pritužbe.

Vagnerov šumski plosnati grah (Lathyrus silvestris Vagneri) jest vrlo koristna i tečna bilina za krmu blagu, te ju preporučuju ponajbolji gospodari svim onim, koji se bave marvogojstvom. (Vidi pobliže u oglasu.)

Javna zahvala.

Veleučenom gospodinu

Dr. Josipu Šebestu,

občinskomu liječniku u Kastvu.

Sveta dužnost me veže, da se ovim putem Vama, Velečeni gospodine, javno zahvalim, za Vaš trud i požrtvovanje, u vrieme moje pogibeljne bolesti, iz koje mu izbaviste sigurnoj smerti, oteste te da koliko ja toliko moja obitelj vama budemo uvjek harni.

Trinajstići občina Kastav, 23. marča 1896.

Fran Vlah-Vijelić.

Listnica uredničtva.

Gosp. I. N. Izvolite nam poslati ono „Priposlano“ jer nam slagari zametnuše prvi rukopis. Zdravo!

Oglas.

Podpisana je nabavila vrstno osladovanske pasmine za naskok i povjerila ga g. Matu Greblu v Nugli kod Roča.

Toliko daje na znanje onim, koje to može zanimati.

Kastavska gospodarska zadruga

Buzet 15 marča 1896.

Predsjednik: **Fran Flego.**

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, pradavaju se sada po 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladišće bicikla

Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, lieni, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa tvrdim kaučkom, pripravni za početnike, pradavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli pradavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, voznine proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Snižile su se cieme biciklom radi novih i velikih pogodbah sa fabrikanti i takodjer radi znatnoga nudjaju po tako niskih cienah.

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri

(Wagnerov šumski plosnati grah)

vrlo opiemenjen i od svih gorkih sastavina prost.

Uspjeva takodjer

u najzapuštenijih vrstih tla, kao u pjesku, gruhu itd.

Najveća hranliva vrednost je 20—30%, proteina (djetelina ima samo 13.5%)

Uztrajan i protivi se svakojakoj suši.

Brošura badava

Polygonum sachalinense

(Sachalinov korjen)

Uspjeva posvuda uztrajno, takodjer u vlažnih, jilovitih i močvarnih tlih.

Visoka hranliva vrednost je 18·97%, proteina.

„Internationale Saatstelle“

Landwirtschaftliche Gesellschaft

mit beschrenkter Haftung

KÖRCHHEIM u. Teck, Württemberg

Glavni zastupnik

za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju

Jakov pok. C. Prister,

TRST.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Parvisan i doeking za veleštno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, također za veterane, vatrogasce, gumbače, livreje, sukno za biljard i igraće stolove, pokrivala za vozove, ležeа. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu i gospođe po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako također ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnega sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftino, primjerno, pršteno, trajno, čisto vuneno sukno a ne pravo kupovanje cunjaka, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralska austrijska trgovina za sukanom).

Najveći izbor sukna z vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1866.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Štikarofska roba“. Da prečnim varanje p. n. odkrivača, nazvanjam, da takovim ne prodajem pod robu **pod nikakvom pogodbom.**

FRAN IVAN KWIZDA.

Kwizde

Restitucijonalni fluid

c. kr. priv. voda za pranje konjá

Cjena jednoj staklenici s. v. f. 1·40

Kwizde

Korneuburški

Prašak za rejenje marve

dietetičko sriedstvo za konje, rogatu marvu i ovce.

Cjena za kutiji 70 nč., ½ kutiji 35 nč.

Kwizde mast za kopita *u obranu tvrdih i lomljivih se kopitá* (ljа à 400 grm. f. 1·25

Kwizde liepak za kopita *umjetni kopitni vez* 1 kutija à ⅛ kg. f. 1·10

Kwizde *Kreselin-mast* sriedstvo za okranu kopita 1 cjev 80 nč.

Kwizde prašak za perutninu *dietetičko sriedstvo kao dostatak piti* — 1 kutija 30 nč.

Kwizde mlio za sedla *sa čišćenje i okranu sedla i remena* 1 kutija s. v. f. 1·—

Kwizde smrt štakorom sriedstvo za uzmrtjenje štakora i miša, bez otrova, — 1 cjev 50 nč.

Kwizde ojačujuća pića za konje i rogatu marvu. 1 kut. à 5 pore. 30 nč., zabojić à 50 pore. f. 3·—, zabojić à 100 pore. f. 6·—

Kwizde prašak za prasce dietetičko sriedstvo za pospješu reje. Mala kutija 60 nč., velika kutija f. 1·20

Patent natvezni trakovi iz gumija

(Patent Kwizda)

Patent natvezni trakovi izradjuju se u sivoj, crnoj, žutoj i bielej boji u 4 veličinama i to za *lievo i desno* nogu. Mjeriti valja kod a—a.

za šir. 20—22 cm. pristoji veličost-br. 1
" " 22—24 " " " 2
" " 24—27 " " " 3
" " 27—31 " " " 4

Cjena patent natveznih trakova u sivoj boji komad br. 1 f. 2·50, br. 2 f. 2·70, br. 3 f. 2·90, br. 4 f. 3·30

Cjena natveznih trakova u crnoj, žutoj i bielej boji je u svakoj veličosti za 20 nč. skuplja, nego u sivoj boji.

Šalje prekom pošte svaki dan glavno skladište:

Kreisapotheke Korneuburg.

c. i kr. aust.-ugr. i kralj. ruman. dvorski dobavitelj

Ustanovljeno 1853.

Korneuburg Kod Beča.

Odlikovan liekar.

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

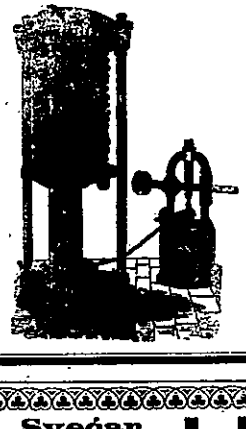

Preše za grožđe, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav s

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, prešo za sieno, triere itd. trori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2I Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se konkurencije! — Traže se zastupnici!

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem također tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 14 U Trstu 2. aprila 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Ište tako je za prilozi. Novci se šalju poštarskom napućnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Kamu list nedođe na vriemo, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji K for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Uzkrs.

Nakon težkog zimskog sna prenula se priroda na novi život. Nastavšim proljećem uzkrsnula je i priroda a s njom slavi sav kršćanski svieti veliki svoj blagdan, uzkrsnuće Sina božjega.

Iz krvi nevina čovjeka, koji je žrtvovao sama sebe za spasenje ljudskog roda na Golgoti, osvanuo nam je veliki dan, dan uzkrsnutja Isusova.

Bog čovjek, koji bijaše jučer, kako veli prorok Izajja, prezren i odbačen izmedju ljudi, bolnik i vičan bolestim, i kao jedan, od koga svatko sakriva lice, danas slavi najveću svoju slavu, uzkrsnutje od mrtvih. Onaj, komu su se još pred par dana rugali zaslijepljeni sinovi onoga naroda, komu je ponajviše posvetio svoje sile, i koga su nakon nečuvenih muka trnovom krunom okrunili i na križ razapeli, ustao je slavodobitno od mrtvih. Razapet na križu molio je vruće svoga nebeskoga otca, da oprosti onim, koji ga muče i zlostavljaju: *„Oprosti im, Oče, jer neznadu što čine"*.

Videći, da mu se bliža posliednji tas, reče smireno: *„Svršeno jest"*, nagnu glavu te izdahnu svoju božansku dušu.

Nu malo potraja Njegova tjelesna smrt. Treći dan nakon smrti uzkrsnuo je — kako je sam proricao — (sicut dixit.)

Uzkrsnuo je Spasitelj, preporodio je čovječanstvo, pomirio ga sa svojim nebeskim Otcem. Neizmjerna žrtva rodila je nenadkriljivi uspjeh.

Ako je dakle kroz veliki tjedan pobožni kršćanski svieti u dubokoj tuzi pohadjao hram božji, promišljajuć muku i smrt Spasitelja čovječanstva, na dan njegovog slavnog uzkrsnutja može veselo uzkliknuti: *„Ovo je dan, koji je učinio Gospodin, radujmo se i veselimo se u njemu"!*

U tom uzkliku neka bude i našemu narodu u težkih njegovih nevoljah najveća utjeha. Uzkrsnutje Sina božjega najboljim nam je jamstvom za pobjedu naših narodnih prava, koja se osnivaju ne samo u pisanih zakonih, već i u vječnoj pravdi. Kao što je u našem narodu živa vjera u božansku nauku, tako je i naša živa vjera u naše narodno uzkrsnutje. Poslije velikog petka dolazi uzkrs. Naš hrvatski narod doživio je i prepatio mnogo velikih petaka, ali tomu mora biti jednom konac — i njemu će doći sretno narodno uzkrsnutje.

Današnje stanje hrvatskoga naroda jest doista težko, ali ono je po našem dubokom uvjerenju samo kušnja, koju mu je mudrost Spasitelja svieta dosudila, da prokuša svoje sile i da umjeri svoju vriednost. Uzdajuć se u volju božju on će tu kušnju sretno izdržati.

U našoj svakdanjoj borbi proti prevari i himbi, proti zlobi i nasilju, neka nas kriepi čvrsta vjera u Onoga, koji je podnio najveće muke, dapače tu smrt za tudje grieše, za spas griešnoga svieta.

Neumornim radom, požrtvovnošću i priegaranjem, koje proizlazi od žive vjere i čvrste nade, poći će nam za rukom, da saberemo razciepana uda hrvatskoga naroda pod sjajnu krunu našeg slavno vladajućeg cesara i kralja.

Prije devetnaest viekova svalio je Spasitelj svieta grobnu ploču, da čovječanstvu naviesti spasenje. Uz stare hrvatske krieposti i pomoću božanstvene nauke odvali sa sebe i Ti narode težku ploču, da uzmogneš čim prije proslaviti i narodno uzkrsnutje. U to ime čestit Ti uzkrs!

Govor

zast. *Spinčića* o poštah i brzojavih prilikom razprave proračuna ministarstva trgovine u car. vieću dne 16. marča 1896.

(Konac).

Drugi slučaj tiče se slavenskoga napisa na jednom pečatu. Neki stanovnici občine Oprtlje u kotaru porečkom u Istri molili su pred neko doba, da se na pečat tamošnje pošte postavi takodjer hrvatski napis. Odgovor je glasio: Molbu se ne može uslišati, jer nisu svi, nego samo neki stanovnici za onaj napis molili. Tom prilikom da je rekao onaj savjetnik: Na jednom hoće ljudi takodjer u Istri slavenski napis! Ako ga hoće imati, neka putuju u Kranjsku! Eto slučaja, da upravo tako, kao što Italijanissimi, koji se ne nalaze u c. kr. službi, takodjer c. kr. činovnici smatraju Istru italijanskom pokrajinom, u kojoj neima biti niknkvih slavenskih napisa.

Treći slučaj proteže se na naslov u naredbenom listu c. kr. poštanskoga i telegrafskoga ravnateljstva. Tu da je ravnatelj došao sa predlogom, da bude naslov i u njemačkom i u talijanskom izdanju njemački i talijanski. Savjetnik da je rekao: Ne samo jedan naslov ili jedan napis. Jer, ako Slovenci u Ljubljani vide uz njemački napis takodjer talijanski, tad će htjeti imati i slovenski napis, a možda zahtjevati i slovensko izdanje naredbenoga lista.

Četvrti slučaj tiče se izkaza za telefon. Kad bijaše naime uveden telefon u Puli i u Gorici, tiskalo se je kod ravnateljstva imena predbrojnika i odnosne rubrike u njemačkom i talijanskom jeziku. Tad dodje red na Opatiju ili Abbaziu, kako se ju službeno radje zove — prvo ime je hrvatsko, drugo talijansko. Tu se reče: Tamo se ne smije poslati njemačkih i talijanskih izkaza, jer tamo obstoji hrvatska občina, i kad bi vidila, da su izkazi takodjer talijanski, ona bi htjela imati i hrvatske. Da li je to rieči rekao onaj savjetnik, zato mi nemože jamčiti osoba, koja mi je pisala; u njegovom dubu su stalno.

Tako se postupa kod nas, tako postupaju neki činovnici kod c. kr. poštanskoga i telegrafskoga ravnateljstva.

Bilo bi zbilja doba, da se svrši sa sustavom, kojim se vlada takodjer u djelokrugu ministarstva trgovine, i da se ljude doli, koji se c. kr. zovu, već jednom podnći, da smo još u polovici monarhije, u kojoj su i Hrvati i Slovenci priznani za ravnopravne. (Posve dobro!)

Već prošle godine postavio je drug zastupnik dr. Laginja predlog radi tiskovina, koji si dozvoljavam pročitati. Glasi ovako: (čita):

„Poziva se c. kr. vladu, da već u zalihi se nalazeće trojezične tiskovine rabi u poštanskom saobraćaju u Istri občenito bez omedjašenja na pojedine slučajeve".

Taj predlog zast. dra. Laginje je proračunski odbor prilično promjenio. U njem se veli (čita):

„Poziva se c. kr. vladu, da trojezične već u zalihi se nalazeće tiskovine u poštanskom saobraćaju u Istri sa strankami uvjek izdaje, ako to zahtjevaju".

Već to je napredak, jer se do sada takovih tiskovina nemože dobiti u nekih mjestih, i ako se jih zahtjeva, i jer će se u mnogih slučajevih, gdje se n. pr. zahtjeva hrvatske napise na pečatih analogno toj odluci moći jih dobiti.

Al jakar predlog nemože nas zastupnike Hrvata i Slovenaca Istre zadovoljiti. Gospodo moja! Kako dolaze Hrvati i Slovenci do toga, da moraju stoprv zahtjevati ono, što se daje Talijanom i Niemcem bez da to zahtjevaju. Zašto i ovdje ta preduost za Talijane i Niemce, i to zapostavljenje Hrvata i Slovenaca?

Njegova preuzvišenost bi nam zbilja izkazala veliku ljubav, kad bi nam jedanom navela uzreke, zašto se u Primorju predpostavlja druge narode Hrvatom i Slovencem. Ja znam, da za sve ono, što sam naveo, nije kriv sadanji gospodin ministar trgovine, i nadam se, da će i njegova preuzvišenost i visoka vlada kao i visoka kuća suglasiti sa ovim mojim predlogom (čita):

„Visoka kuća neka blagoizvoli odlučiti:

Poziva se visoka c. kr. vlada, neka uputi c. kr. poštansko i telegrafsko ravnateljstvo za Primorje i Kranjsku u Trstu, da 814.000 Slovenaca i Hrvata Primorja i Kranjske dade uživati u poštanskih, telegrafskih i telefonskih stvarih bar toliko prava, koliko ga uživa 294.000 Talijana i 43.000 Niemaca obijuh imenovanih zemalja". (Dobro!)

Nadam se, kako rekoh, da će i visoka kuća ovaj predlog prihvatiti, i c. kr. vlada provesti, inače morali bismo misliti, da se nas i s tih stranah drži za tudjince u naših zemljah, za kakve nas neka gospoda takodjer drže i prema čemu s nami postupaju.

K tomu postavljam i drugi predlog, koji se ne tiče jezika. Taj glasi (čita):

„Visoka kuća neka blagoizvoli odlučiti:

Poziva se visoku c. kr. vladu, da

1. U Žminju, kotaru pazinskom u Istri
   a) namjesititi jednoga listonošu,
   b) podvostručiti dosadanju jednu dnevnu svezu sa željezničkom postajom u Kanfanaru,
   c) ustrojiti telegrafski ured bez ikakva prinosa sa strane občine;
2. da dade ustrojiti brzojavni ured bez ikakva prinosa sa strane občine u Kastvu kotaru Voloskom".

Reći ću k tomu samo par rieči. Občina Žminj je veoma prostrana. Nemože se listova tako lahko razdieliti i ljudi dobivaju ih kadkada dva tri dana, da i tjedan dana kasnije. Bilo je dakle za potrebu, da se odredi iznos, za da se uzmogne namjestiti listonošu. Žminj dobiva poštu iz Kanfanara. Zato treba poštni voz i konj. Put se prevali u pol ure. Mjesto jedan put, neka se učini taj put dva puta na dan, što neće mnogo više stajati. I trebalo bi, da ide dva put, jer inače ostaju pisma na željezničkoj postaji u Kanfanaru kadgod do 20 sati. Što dodje željeznicom po podne, to ostaje do drugoga dana o podne tamo. — U Žminju bio bi potrebit i brzojavni ured. Občina broji, kako već rečeno, 5000 stanovnika, promet iznaša 200.000 for. godišnjih. Stalno bi se izplaćalo, kad bi se tamo ustrojio brzojavni ured.

Občina Kastav ima na samoj medji prama Voloskomu brzojavni ured, naime na postaji Matulje-Opatija. Grad ni ciela druga strana občine neima nikakva brzojavna ureda, premda broji ništa manje od 16.000 stanovnika. Grad sam nije velik nit se u njem tjera mnogo obrta i trgovine, al su tamo četiri školska ravnateljstva, župni i dekanatski ured i veliki občinski ured, koji ima uvjek sa raznimi uredi i strankami posla. U istinu potrebito je, da se tamo ustroji brzojavni ured. Preporučam visokomu ministarstvu, da se ga ustroji, kao što mu preporučam, da bolje dotira obstojeću tamošnju poštu, na kojoj je veoma mnogo posla. I tom preporukom svršavam. (Odobravanje. Govorniku se čestita).

Čim je zast. Spinčić svršio svoj govor, pitao je predsjednik kuću, da li podupire njegove prije navedene predloge; i kad je vidio, da su podupрti, izručio ih je proračunskom odboru na proučanje i izvješaj.

Govor

zastupnika dra. M. Laginje, izrečen u zastupničkoj kući carevinskoga vieća u Beču dne 19. marča 1896. prigodom razprave o proračunu ministarstva pravosudja.

(po stenografičkih bilježkah.)

(Konac.)

VI. Zaplienjivanje listova.

Moram pri tom spomenuti takodjer drugih stvari, jer je to upravo dužnost pučkoga zastupnika. Ljudi, odgojeni u tudjih školah — neću im to danas ni u grieh ni u zločin upisati — ljudi, koji rad njihovog krivog, jednostranog odgoja ne razumiju našeg jezika ni naših opravdanih narodnih želja, došli su po svojem položaju do toga, da o nas, jedni kao državni odvjetnici, drugi kao sudci i t. d. često imaju izricati sud. Što se radi toga s nami zgadja, težko je i vjerovati.

Ne mogu radi kratkoće vremena svega točno da prevedem, što ću dozvolom g. predsjednika pročitati i što osobito i toplo preporučam preuzvišenomu gosp. ministru pravosudja, da razvidi, je li pravo u obće zaplienjivati ovakove stvari.

„Narodni List" broj 68. od godine 1895. bio je zaplienjen rad posve kratkog sastavka, u kojem je rečeno (čita):

„Priobćenjemo sliedeću odluku c. kr. pokrajinskog suda zadarskoga sa svim slovničkim i pravopisnim pogriešam, kojim je nagrdjena, pozivajuć pozornost visokog prizivnog sudišta na ovu pravu sablazan".

(*Govornik tumači njemački što to znamenuje*).

Istoga lista isti broj bio je zaplienjen radi sliedećeg sastavka (čita):

„Domaće viesti.

Ove sedmice povratio se je u Zadar ratnim parobrodom „Andreas Hofer" sa svog četvrtog ili petog ovogodišnjeg dopusta namjestnik David. Sad dolazi red na dopust — broj baš neznamo — gospodina Pfauenthala".

(*I to tumači njemački*).

Godine 1895. mjeseca ožujka bila je zaplienjena mala viest o knjižici „Crtice iz Istre", u kojoj se objavlja, da je izašla knjižica, koja u Trstu nije bila zaplienjena. Tu je rečeno (*čita*):

„Prosvjetno družtvo „Pučka knjiga" u Zadru objelodanilo je knjižicu pod naslovom „Crtice iz Istre". U tim je crtama sakupljeno više rodoljubnih, uspjelih i pučki napisanih crtica mladog i vriednog našeg književnika i suradnika gospodina R. Katalinić Jeretova. Crtice su bile prije tiskane u „Našoj Slogi" koja izlazi u Trstu. Crtice odišu čistim hrvatskim rodoljubljem, u njima se odsieva istina i pravda. Te je crtice državno odvjetničtvo u Zadru zaplienilo".*)

List „Pensiero Slavo" od 26. febrara 1896. bio je zaplienjen, a da se baš nebi znalo zašto. Opisuje u posve kratkom članku prisilne ustanove nekih slušatelja zagrebačkog svenčilišta u Belovaru.

Tu se baš ne nadje, što bi moglo biti zaplienjeno, osobito ne u Austriji, u ovoj poli države. (*Čita dio članka iz početka i na koncu, što radi pomanjkanja prostora izpuštamo. Op. ured.*) List onda donosi imena i svršuje s jednim: Živili!

Isti list bio je rad istog predmeta zaplienjen radi članka u broju od 29. febrara pod naslovom: „Una dimostrazione a Zagabria". Članak glasi: (*Čita jedan dio zaplienjenih odstavaka, koje izpuštamo radi pomanjkanja prostora. Op. ured.*)

Napokon se pliene sastavci, kao što je primjerice u istom listu od 26. febrara 1896. onaj pod naslovom: „Dalla Città

*) Ovlašteni smo od g. zastupnika izjaviti, da žali, što je bio krivo obavješten. Ne ovaj sastavak, nego knjižica „Crtice iz Istre" bila je u Dalmaciji zaplienjena, premda su one pripovijesti prije bile tiskane u našem listu bez prigovora od strane ovoga državnoga odvjetničtva. Op. ured.

Fortezza", koji se bavi tim, da neke gospodje u Puli nebi imale činiti politike. Nu, ako je već baron Pittner posvećena osoba, o kojoj se nesmije pisati, ipak mora biti dozvoljeno reći, da jedna ženska ne ima mješati se u politiku. Ja priznajem posve otvoreno, da ja što takva nebih bio pisao. Ali ono nešto drugo, što je takodjer bilo zaplienjeno i što je od spomenutog sastavka bilo odieljeno zvjezdicami odozgor i na konac, ono bih bio i ja napisao, a tiče se nečuvenog postupka tamošnjega pečanskog ureda prema slavenskim strankam. Tamo je rečeno (*čita*):

„Voi del „Pensiero Slavo" olim „Diritto Croato", conoscete benissimo per esperienza l' amministrazione della locale i. r. posta, diretta da quella perla di publico funzionario che corrisponde al nome di Carlo Frank. Credete forse che le condizioni d'una volta si sieno migliorate? Neanche per idea: Alla posta, come in ogni altro ufficio publico, la conditio prima sine qua non dev' essere il mantenimento dell' indelebile carattere italiano di Pola.

Non ripeterò qui i lagni, che quasi ogni giorno sento muovere dagli Slavi, riguardo ai Recipisse tedeschi-italiani; non ricorderò la questione delle tabelle con la scritta puramente tedesco-italiana; tralascierò per questa volta altre irregolarità ancora e mi limiterò di portare a conoscenza del publico — e in prima linea a conoscenza del cav. Pokorny — seguenti casi".

Sada pripovjeda, da se sve slavenski adresovane stvari, bile i na kakvu zadrugu postolara i krojača, ili na „Gospodarski list" u Zadru, ili na koje družtvo upravljene, izručuju kod odvjetnika Laginje, jer da tobože drugog Slavena ne ima u Puli.

Da mi tkogod ne reče: „Da, al je „Pensiero Slavo" nekako na rusku, tu već moramo malo bolje paziti", biti ću tako slobodan još nešto spomenuti, da je naime „Katolička Dalmacija", list što stoji visoko i od najdalje sumnje u tom pogledu, te ju uredjuje katolički svećenik, bio je zaplienjen radi jedne viesti u broju 31. oktobra 1895. br. 43, koja je viest istinita. Tu je rečeno (*čita*): „Mađjar Josip Lantschau u Dubrovniku grdio je Njegovo Veličanstvo našega kralja i onda plj . . . . u njegovu sliku. Bio je utamničen".

Ta viest bila je zaplienjena.

Bilo bi ipak vrieme, da oni neki javni službenici budu podučeni bolje, a ja se nadam, da će to biti u nedalekoj budućnosti.

V. Nekoji primjeri sudstva u Istri.

Odnošaje našega sudstva prosudite nadalje iz sljedećih navoda, koji se temelje na neoporecive činjenice: Prvi slučaj: *Jakić — Basilisco.* Prvi, slavenski svećenik, tužio je drugoga, talijanskog svećenika radi uvrede poštenja, počinjene jednim člankom u novini. Da je obtuženik bio sastavitelj članka, to je potvrdio treći svećenik svojom prisegom. Svi svjedoci ponudjeni od obtuženika, izrekli su povoljno za uvredjenog tužitelja. Uvreditelj bio je ipak oprošten.

Ako onaj u svojoj časti povredjeni svećenik neide više putem, kojemu se je zavjetovao, ima se u prvom redu zahvaliti tim odnošajem, jer bi bilo djetinski, kad bi se htjelo tvrditi, da čovjeku zdrava razbora ne mora krv zavrijati, ako porotnici rieše nekoga, gdje cielu razpravu, pak i njegovi isti svjedoci govore za kaznu. Taj je slučaj doduše nešto stariji, nu u Istri još uviek u modi.

Drugi slučaj: *Turato — Martinolich* iz godine 1894. U jednoj talijanskoj novini bilo je o svećeniku Turatu pisano, da je te i te večeri bio pijan i da je zato slomio ruku.

Urednik ne samo da nije mogao dokazati toga posebnoga slučaja pijanstva nego nije dokazao ni u obće, da bi Turato bio pijanica; svjedoci su protivno izkazali. Ipak je urednik bio riešen, a uvredjeni svećenik osudjen na troškove. I tu će se pravnici zadovoljiti s opazkom, koja granići na iztočnu nemarnost: A što ćete, proti pravorieku porote, kojim ne priznaje krivnju, ne ima pomoći!

Treći slučaj od novembra 1895.: Hrvat *Pesso* bio je od tršćanske porote proglašen krivim uredovnog pronevjerenja od prilike 2000 forinti, i pravo je, i bio je sudjen, ako se točno spominjem na tri godine težke tamnice, možda nešto odviše, ako se uzme u obzir podpuno priznanje i mnoge olahkujuće okolnosti.

Talijan *Ivancich*, svećenik u Malom Lošinju, koji je priznao, da si je prisvojio preko 3000 forintih iuetka župne crkve i drugih zaklada, i koj je druge nedostatke pokrio sa himbeno učinjenimi zajmovi u iznosu od 11.000 for., taj je bio od rovinjske porote riešen od cielе vrste slučajeva pronevjerenja i prevare i prije i kasnije označen kao „*sacerdote esemplare*" (uzoran svećenik).

Drugi svećenici, koji se protive tomu, da biskup *x* ili *y* povjeri crkveno blago čovjeku, koj mu je poznat kao neosobito pošten, i neće da to blago bude čuvano izvan župnog stana u privatnih kućah, ti su svećenici proglašeni za nemirnjake itd.

Četvrti slučaj: Bačćanski načelnik *Bartol Pujalić* držao je prigodom saborskih izbora u aprilu 1895. u pritvoru jednoga talijanskoga agitatora, i pošto je ovaj izjavio, da neima pri sebi ništa pogibeljna, a kad se ga je pretražilo, našlo se je ipak revolver krcat, a bez oružnoga lista, držao ga je načelnik u pritvoru duže, nego li se je to dopadalo jednomu visokomu gospodinu i kotarskomu komisaru u Krku. Taj načelnik bio je tužen za zločinstvo zloporabe uredovne vlasti, bio je spoznan krivim i osudjen na šest mjesecih težke poostrene tamnice. (*Čujte!*). Osudjeni je Hrvat, porotnici bili su Talijani ili talijančeni slavenski renegati. Bio je to pravorieк čisto političke naravi.*)

Agitator, o kojem je ovdje govor, nije bio držan možda u kakvoj podzemnoj pivnici, nego je bio interniran, i to ob dan, u jednoj sobi občinskog ureda, u kojoj rade geometri evidencije i ostali javni službenici, ako dodju iz Krka u Bašku.

Daleko oštriji od toga slučaja jest onaj od *Liesinga*, o kojem nam je pripovjedao g. zastupnik *Kronawetter*, mislim dne 17. decembra 1895. i gledе kojeg bih ipak želio, da ne dodje do tako oštre osude, jer onda neima govora više o vlasti občinskoga načelnika, ako se ljude, makar da bi i krivi bili, meće u tako zdvojan položaj.

O tom, što kod nas kazne i sudci neporotnici, a što pak ne kažne, neka govore sljedeća dva primjera.

Dakle peti slučaj: U decembru 1895. rovinjsko sudište spoznalo je krivim i osudilo na nekoliko tjedana zatvora *Antona Bertošu*, malog trgovca u Pazinu po §-u 305. kaznenog zakonika, dakle radi smetanja javnoga mira, zato, što je usred ljeta na prozor svojega dućana postavio zastor sa hrvatskom trobojnicom i napisom: „Živila Hrvatska", na kojem zastoru bila je nekakva reklam-slika, po svoj prilici liepa djevojka.

Gospodo! To je dakle bunjenje javnoga mira u jednoj občini, u kojoj su otci današnjih Talijana godine 1848. pjevali „*Još Hrvatska ni propala*", u jednoj občini, koja i po zadnjem popisu pučanstva ima 13.251 stanovnika, koji obće hrvatskim jezikom, a samo 1454 onih, koji obće talijanskim jezikom!

U istinu nema u toj cieloj občini ni 500 Talijana, ako mnogo rečem. Taj je čovjek dakle bio osudjen. *)

Šesti slučaj: *Ivan Androssich* iz iste občine imao je s drugimi, u takozvanoj gologoričkoj razpravi, odgovarati za jednak prestupak po §. 305, jer je u dan smutnje, gdje je bilo i hrvatskih i talijanskih privržencika, povikao: *Viva Italia*! (Živila Italija!)

Ono isto sudište riešilo je toga čovjeka na glavnoj razpravi držanoj nekoliko mjesecih prije one prve, to jest junija 1895.

Veleštovana gospodo! Ja to napominjem zato, da ipak već jednom uvidite, kamo može dovesti nerazložna politika. Tu ni velikim ni malim strankam ove visoke kuće ne pomaže više izprika o naravnih simpatijah prema velikomu talijanskomu narodu i njegovoj kulturi; ta niti nam nije mrzka. Najbolji dokaz za to jest, ako vas uvjerim, da bih i ja i drugi mnogo bolje razpravljali u tom jeziku, nego li u njemačkom. Ali ovdje ide o nešto drugo; ovdje se radi o tom, hoće li se ove stranke te visoke kuće konačno odlučiti, da učine sa svoje strane sve moguće, da se tamo dolje kod nas uvedu redoviti odnošaji.

Jer i kad pučanstvo Istre nebi bilo većinom hrvatsko, kao što u istinu jest, i kad Austrija nebi imala temeljnoga zakona, po kojem su sva plemena i narodi ravnopravni, te mogu jednako gojiti svoj jezik i svoju narodnost, ipak ja držim, da u stvarih, kao što je ova, naime ima li se u Istri pustit slobodno vikati: „*Viva Italia!*", a nasuprot smatrati kao čin smetanja javnoga mira napis „*Živila Hrvatska!*" sa jednom slikom, — trebalo bi ipak prije pomisliti na nešto drugo, a to jest, da mi

*) Drago nam je čuti, da je vrhovni sud u Beču tu osudu rovinjske porote uništio, ter se ima na novo razpravljati. Op. ured.

*) Doznajemo, da je vrhovno sudište u Beču uništilo takodjer tu osudu. Reć bi dakle, da se vedri! Op. ured.

živimo u državi, u kojoj jedan dio vojske ima vojevati za kralja i dom baš pod hrvatskom zastavom, i da je ta Hrvatska, ako joj i nečete priznati ajezina podpuna, nezasterjela prava, ipak u ovoj monarhiji ona zemlja, o koje narodu je vladar u svojem proglasu od 7. aprila 1850., dakle nakon osmih dana godine 1848. i 1849. zapisao i proglasiti dao sljedeće rieči (*čitaj*):

„Stanovnici Hrvatske i Slavonije sačuvali su u onih ondašnjih prigodah nedavne prošlosti našemu prestolju prirodjenu im vjernost, te su se ne samo u tom saboru zauzeli za najviše interese države, nego su i odušivljenom požrtvovnošću mašili se oružja u gradjanskih i vojenih krajinah, da brane i štite cielokupnost države i prava naše cesarske kuće proti izvanjskim i nutarnjim neprijateljem i pogibeljim".

Gospodo! mi ne možemo više dopuštati u vlastitoj domovini takovih odnošaja, po kojih se moramo čutiti tudjinci u svojoj kući.

Gori spomenuta osudjivanja s jedne, a riešenja s druge strane, to su za nas, za narod, koj ima sviesti, uvriede i to krvave uvriede, kojih nikako ne možemo zaboraviti! (*Živo odobravanje.*)

Odgovor

ministra pravosudja na govor dra. Laginje.

U sjednici zastupničke kuće u Beču od 20. marča odgovorio je ponajprije ministar pravosudja grof Gleispach, da označi svoje stanovište prema pritužbam i željam pojedinih zastupnika.

Naš puk, koji ovo čita, razumjeti će lahko, da ministar neće niti nemože odgovarati na svaku malenkost, ali kad na pritužbe zastupnika odgovori onako, kako je odgovorio našemu zastupniku g. dru. Laginji, onda je to dokaz, da su i u Beču počeli malo više promišljati o naših pritužbah i da će u sudstvu u Istri morati nastati bolji odnošaji, ako budemo znali biti uztrajni.

Ministar je polemice odgovarao dvim češkim zastupnikom i to dru. Pacaku i dru. Stranskomu, pak našemu hrvatskomu zastupniku dru. Laginji.

Znamenito je, što je grof Gleispach izjavio u občenitom dielu svoga govora o ljubavi materinjega jezika. Neka si svi oni po Istri, koji su zatajili materino mlieko, zapamte one rieči i neka se povrate Bogu i Hrvatskoj. „*Ja žalim, kaže ministar, svakoga, komu vruće ne kuca srce za narod, od kojega je potekao i za materinji jezik*".

Donašamo ovdje od rieči do rieči, po stenografskom zapisniku, što je ministar pravosudja odgovoro zastupniku porečkoga izborničtva, t. j. g. dru. Laginji.

„Da predjem na podrobna razlaganja pojedine gospode zastupnika, to si uzimam slobodu opaziti ponajprije u pogledu onoga, što je govorio zastupnik porečki, da je on imao dobrotu već pred više vremena kratkim putem priobćiti mi neke od pritužba, koje je spomenuo u svojem govoru. Ja sam na to dao iztraživati stvar i doista se je dokazalo, da su njegove pritužbe dielomice bile istinite. U Istri sudbeni i kancelarijski činovnici i državničari ne poznaju dostatno jezika, pak ćemo se pobrinuti, da istinitim potrebam bude udovoljeno a to i kod novih namještenjah i kod premještaja i pažnjom kod primanja državničara.

Jezikovni odnošaji u Istri spadaju takodjer k najtežim u cieloj monarhiji. Tu ga naime neide samo za talijanski i njemački jezik, nego se radi i o hrvatskom i slovenskom jeziku, a ovo je dvoje posljednje doduše srodno, ali ipak toliko različito, da poznanje jednog jezika nije dostatno, da se uzmogne uredovati u drugom".

„*Ja se slažem s poštovanim gospodinom zastupnikom podpunoma takodjer i u tom, da nalazi nepriličnimi porotne razprave sa tumači. Ja to mogu iz vlastitog izkustva podpunoma potvrditi*".

„Ne ima stvari mučnije, skoro sam rekao dosadnije, nego jedna porotna razprava, pri kojoj treba tumača. K tomu dolazi još, da tumači, osim vrlo riedkih, ne obsiljaju dobro svoju službu. Onda dolazi još okolnost, da se skoro posvema izgubi glavna korist, koju daje porotna razprava, naime neposredan utisak od izjave svjedoka i obtuženika na porotnike, dakle u kratko izgubljena je skoro posve ustmenost."

„Odnošaji, slični onim, kakove je navadjao g. zastupnik za Poreč, obstoje takodjer u Gorici; ja sam dao to izviditi, pak ću dati iztražiti i što je on izneo, da će biti moguće pomoći samo, koliko progledu na Istru. Danas nadaljujemo:

I. Ministarstvo financija.

Mnogi zastupnici, a medju njimi i naši, zagovarali su u prvanjih zasjedanjih, kako bi ljudi čim jeftinije i lakše dobivali sol, koji kuhinjsku, toli živinsku.

C. kr. vlada je sada pozvana, da proči nebi li se ustanovilo državna odjašlička sol, onako po prilici, kako su tražke za duhan, e da se tako olakša dobivanje soli u jednom niže cienu.

Lanjske godine postavio je g. dr. Laginja predlog, a carevinsko vieće ga je ljetos prihvatilo, gledе cestarine.

Predlog taj glasi:

„Poziva se c. kr. vladu, da ponovno razpita propise za provedenje zakona o pobiranju cestarine obzirom na pokrajinu Istru u interesu pučanstva, koje se poljodjelstvom bavi, i da ovomu dade polakšica koliko više dozvoljava rečeni zakon".

Ujedno se poziva c. kr. vlada, da čim više razglasi §. 12. zakona 26. agusta 1891. gledе državne cestarine. Taj §. ustanovljuje, da stanovnici, koji plate cestarinu za rozu i nosnu živinu kad unidju u mjesto, koje je mitnicami za cestarinu zatvoreno, ne imaju platiti cestarine, kad izlaze iz mjesta, ma izašli gdje mu drago, samo da se izkažu dokaznicom, da su kod ulaza platili cestarinu.

* * *

II. Ministarstvo poljodjelstva.

O raznih za poljodjelstvo znamenitih stvarih govorio je zastup. g. Spinčić kod proračunske razprave godine 1894., a zast. dr. Laginja godine 1895. Ovaj posliedniji je u ime obojice postavio prilikom svoga lanjskoga govora pet predloga, koje je kod ovogodišnje razprave proračunski odbor predložio na prihvat, a carevinsko vieće prihvatilo. Njeki predlozi prihvaćeni su posve onako, kako bijahu po naših zastupnicih postavljeni, neke je proračunski odbor ponekle promjenio. Da budemo kraći, doniet ćemo ih onako, kako su prihvaćeni od carevinskoga vieća.

„C. kr. vlada se poziva, da se pobrine:

I. da pokrajinsko kulturno vieće istarsko u občenju sa strankami i kotarskimi uredi slavenske narodnosti rabi u pokrajini običajni hrvatski i slovenski jezik, i da se na gospodarskih zavodih, koje država podupire podučaje i u tom jeziku;

II. da to pokrajinsko kulturno vieće potanko izvješćuje, kako uporabljuje državnu podporu;

III. da se pučanstvo kod gradnje zadružnih i občinskih bunara (cisterna) i živinskih napajališća u predjelih, koji oskudievaju vodom, čim izdatnije podupre;

IV. da se moćno pospješi osušenje crpićskoga jezera, tupljačkoga luga i cerovačke ravnice u kotaru pazinskom, kao i osušenje močvirja između Omišlja i Dobrinja nedaleko ležećega „Jezera" na otoku Krku, odnosno, da se ona djela, koja su započeta, čim prie svrše; i konačno

V. da se konkretni predlozi, odnoseći se na uporabu doline ricke Mirne kod Motovuna u svrhe živinogojstva, u koliko je iole moguće, u obzir uzmu".

Istra kod proračunske razprave u carevinskom vieću.

Već o Božiću pak u broju 19. marča t. g. izvjestili smo pod ovim naslovom o onom, što se u carevinskom vieću radi pogledom na Istru. Danas nadaljujemo:

Osim toga bio je zast. Spinčić postavio predlog za uredjenje rieke Mirne, potoka Reke u osapskoj dolini, i potoka Bašćanskoga na otoku Krku.

Obzirom na taj predlog, vali izvjestitelj proračunskoga odbora u toj stvari, da uredjenje rieke Mirne zahtjeva najprije uredjenje i podzidanje potoka, i da se je već godine 1895. postavilo odnosna pitanja na odjel za takova uredjenja i podzidanja, i da je odnosno na uredjenje potoka Reke naloženo županskomu savjetniku Riederu u Beljaku, da poduzme potrebite izvide.

Proračunski odbor je na to predložio, a kuća prihvatila oraj predlog:

„Poziva se c. kr. vlada, da pospieši uredjenje rieke Mirne, potoka Reke u osapskoj dolini i potoka, što teče kod Drage bašćanske na otoku Krku".

Zast. Perić, govoreć kod rasprave ministarstva poljodjelstva dne 10. marča t. g. pročitao je i preporučio ovu resoluciju zastupnika dra Laginje:

„Poziva se kr. vladu, da bez zatezanja uzme u obzir resolucije, poprimljene za prvanjih zasjedanja, a idućih za tim, da se digne gospodarsko stanje seljaka u Istri".

* * *

III. Ministarstvo trgovine.

1. Lučke radnje.

U sjednici zastupničke kuće dne 15. julaja 1895. je zast. Spinčić postavio, a zastupnička kuća kod ovogodišnje razprave primila sliedeći predlog:

„Očekujuć, da će lučke radnje, sadržane u zaključku visoke kuće od 4. marča 1893, i u predlogu veleslavnoga proračunskoga odbora od 29. maja 1895., na kvarnerskih otocih i na iztočnoj obali istarskoga poluotoka biti u najkraće doba provedene, kao što se neke već provadjaju, poziva se c. kr. vlada, da dovrši već godine 1894. započeto udubljenje morskoga dna za 2·80 metra pod morskom površinom u vrieme oseke, oko mula u Puntu na otoku Krku i da sagradi ripi između zapadne strane mula i prvoga njemu sliedećega stupa za vezivanje".

— Za veće razumjevanje ovoga spominjemo, da su na predlog i zagovor zast. Spinčića bili od proračunskoga odbora i od zastupničke kuće prihvaćeni godine 1893. i 1895. predlozi glede luckih radnja u Baški, Malinskoj, Klimnu, Omišlju i Njivicah na otoku Krku; u Valunu, Belom, Martinšćici i Sv. Ivanu na otoku Cresu; u Nerezinah na Lošinju i Sv. Petru-Iloviku na istoimenom dvootočju; te u Moščenickoj Dragi, Lovranu i Berseču na iztočnoj obali istarskoga poluotoka.

Od raznih radnja, što se tu za Bašku bile predložene, neke su već izvedene, neke se izvadjaju, a nadamo se, da će se naskoro i ostale.

Za napravljenje poslovne riva u Malinskoj bilo je već lani opredieljeno 9500 for. i postavljeno u lanjski proračun 3000 for. Ljetos je postavljen u proračun ostatak opredieljene svote, naime 6500 for., koji se imadu upotrebiti tekuće godine 1896. i buduće godine 1897.

Za popravak poslovnoga mula u Klimnu, izpod Dobrinja, postavljena je u letošnji proračun svota od 3.800 forinti.

Za poboljšanje izkrcališća u Njivicah opredieljena je svota 4.900 forinti, od kojih 3000 forinti su postavljeni u proračun za tekuću godinu 1896.

Za uredjenje izkrcališta u Martinšćici opredieljena je svota od 4700 forinti, od kojih je postavljeno u proračun za tekuću godinu 3000 forinti.

U Berseču je već napravljeno ono, što se bijaše predložilo.

Za pregradjenje izkrcališta u Lovranu postavljena je u ovogodišnji proračun svota od 3.500 forinti.

Za manje radnje u raznih lukah postavljena je u ovogodišnji proračun svota od 6000 forinti. Tim će se, nadamo se, i neke od predloženih manjih radnjah moći izvršiti, kao n. pr. one u Omišlju, a možda i još koje druge. Neke će se i tim moći obaviti, što je država nabavila sprave za kidanje morskoga dna, pak će se neke luke moći izkidati.

Osim toga popravlja se riva za izkrcivanje u Malom Lošinju; povisuje se i ojačava valolom u Rovenskoj kod Velog Lošinja, i napravlja obrambeni zid kod ulaza u luku na Sieku.

Ako ne teče, bar kaplje.

Nije se izvelo sve, što se je predložilo, al štogod se je već izvelo, štogod se izvadja, a nadamo se, da će malo po malo doći red i na Valun, Beli, Sv. Ivan, Nerezine, Sveti Petar-Ilov.k i Moščeničku Dragu.

U Lovranu ima se već sad prediti izkrcalište; uredjenje tamošnje luke, kako čujemo, slieditи će čim prije.

(Konac sliedi).

Franina i Jurina

Fr. Mažji dečo, da je pet grajani va zastupstvu.

Jur. Ča to opet neki meša.

Fr. To su neki dan birbljali po ostarijah.

Jur. Tako ti mira božjega, pusti ih neka birblju ča ih volja.

Fr. Ma se neki ripe, zač da tako ni vanjskem pravo.

Jur. Komu ni pravo, neka se zuje, a ki bi otel jušto znat pravu istinu, neka se popita pul pametnih ljudi, a čebrnjas neka hrbat obriše.

Fr. Ala baš pravo deš!

Različite viesti.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda u Istri. Blagajnik družbe primio je sliedeće iznose: Uprava „Obzora" u Zagrebu dostavlja for. 332·12. — Ženska podružnica u Volovskom dostavlja članarinu i ostatak zabave forinti 31·37. — Josip Volk u Podgradu dostavlja for. 15. — Juraj Tomac u Garešnici šalje prigodom vienčanja dra. Gabaja sa gospodicom Janešovom sakupljenih 15 for. — Dr. Iv. Ružić u Zagrebu šalje primljenih od gosp. župe upravitelja Jerka Milkovića u Leskovcu 1 for. — Gjuro Vučković iz Trsta dostavlja po gosp. Ivanu Klisura 5 for. — Pop Antun Kirinčić u Dobrinju šalje for. 18.69 (imena darovatelja sliede). — R. Kataljinić Jeretov dostavlja forinti 141·80. — Ženska podružnica u Mihotićih šalje čisti ostatak zabave od 1. febrara 1896. for. 111.— Pop Iv. Trinajstić, duhovni pomoćnik u Malinskoj dostavlja for. 24.21. — Mužka podružnica u Vrbniku šalje for. 27.50. — Prigodom vienčanja Ane Kučić i Antona Rubeše sakupio Milan Kundić 15 kruna. — Čitaonica u Lovranu šalje čisti ostatak zabave 108 kruna. — Amalia Rauch sakupila na pepelnu sriedu u družtvu Vološčaka 5 for.

Kraljevna udovica nadvojvotkinja Štefanija u Trstu. Ona se odputila sa svojom kćerkom, nadvojvotkinjom Jelisavom 30. p. m. iz Opatije u Beč, a već drugi dan. odputovala je u Trst, gdje se je ukrcala na Lloydov parobrod „Trieste", koji se je njoj u čast prekrstilo u „Štefanija". U pratnji vrhovne nadvornice grofice Gondrecourt, dvorske gospodje grofice Palffy, komornika baruna Havera i tjelesnog liečnika dra. Geigera odplovila je kraljevna-udovica jučer uzduž dalmatinske i talijanske obale i posjetiti će više mjesta. Kraljevna-udovica putuje incognito pod imenom grofice Eppan, pa će produljiti putovanje sve do Atene. Putovanje će potrajati do pod konac mjeseca aprila.

Interpelabilju zastupnika Spinčića i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja i nastave u pogledu naukovnoga jezika u pučkih školah u Velom Lošinju, donesti ćemo u budućem broju, jer nam nije za danas doticalo prostora.

Prenos zemaljskoga odbora i sabora iz Poreča u Pulu. Dne 18. prošloga mjeseca donio je ovdašnji zaliberalni „*L'Indipendente*" dopis iz Istre, u kojem govori o prenosu zem. oblasti i zem. sabora iz Poreča u Pulu kano o gotovom činu. Na taj dopis osvrnula se porečka „baba" na uvodnom mjestu u broju od 28. marča boreći se proti tomu prenosu i predbacivajuć tršćanskomu listu nedosliednost u obrani talijansko-narodnih interesa. Viest o tom prenosu donio je i „*Hlas Národa*", glasilo staročeske stranke. Mi bilježimo te glasove bez ikakvog dalnjeg tumačenja.

Prestolonasliednica nadvojvotkinja Štefanija. Već više godina je prestolonasliednica nadvojvotkinja Štefanija stalnim i najznamenitijim gostom u Opatiji, najkrasnijim uresom te naše hrvatske Nice. I ljetos probavila je tamo više vremena, štovana i ljubljena koli od gostova toli od domaćih ljudi. Ljetos bila je tamo s njom cielo vrieme njezina dražestna kćerka, njezina visost nadvojvotkinja Elizabeta. Upravo milina bija je gledati ju, kako veselo i živahno skakuta sa svojom ljubeznivom majkom ili kojom dvorskom damom, po perivoju, po obalnom putu i svuda kuda i dr[illegible], ili kako se vozika po moru. Stanovale su objeću Villa Angiolina, toj prvoj palači u Opatiji, koju ni sad nijedna druga vila obzirom na položaj nenadkriljuje. Villa sama je dosta liepa. Pred njom ružičnjak svako doba godine svojim ružicam zasađen, otvoren prema moru. Po strani prostor za glasbu, koja svaki dan po dva puta tu igra. Subota dne 25. marča u večer igrala je glasba pred samom palačom na počast odilazećoj visokoj gostinji. Tu se je i mnogo ljudi sakupilo, koji su njoj klicali. Nedjelju, na uličnicu bila je još sa svojom kćerkom i pratnjom kod sv. mise, a k večeru odputovala put carskoga Beča. Pratio ju dobri Beg! Nezaboravila ni unapried naše Opatije, i vraćala se čim češće u nju.

Slava boljunskim občinarom! Stara je rečenica, da svaka batina imade dva kraja i sretan onaj, komu ostaje u rukuh deblji kraj. Taj deblji kraj držali su do sada u rukuh boljunski šarenjaci i talijanaške podrepnice, ali njim ga napokon svjestni naši občinari junački iztrgoše. Dugo se zatezalo u Boljunu sa občinskimi izbori, ali i tomu zatezanju morao je jednom biti konac. I došao je taj za šarenjake nesretni konec, jer izgubiše deblji kraj batine.

Kako smo javili u zadnjem broju, razpisani bijahu izbori za občinu Boljun za dne 30. i 31. prošloga mjeseca. Prvoga dana biralo je III. tjelo, a drugoga II. i I. Uspjeh izbora nadkrilio je svako naše očekivanje. U III. tjelu glasovalo je *124* birača za hrvatske predloženike, a za protivnike samo *4*; u II. tjelu glasovalo je naših *62*, a protivna samo *11*, a u I. tjelu naših *25*, dočim ne dobiše protivniki niti jedan glas.

Ovim izborom osvietlaše si naši dični Boljunci svoje junačko lice, pak s toga: Slava im!

Občinari Oprtlja, Roča, Vižinade, Kanfanara, Pomjana, Miljah, Plomina itd. itd. ugledajte se u vaših predstojećih izborih u naše dične Boljunce!

Novi c. k. bilježnik u Motovunu. U talijanskih novinah čitamo, da je ministar pravosudja imenovao g. Carla Mecchia c. kr. bilježnikom u Motovunu. Novi bilježnik položio je prisegu i dobio dozvolu, da može bilježničke (notarske) spise sastavljati u talijanskom i njemačkom jeziku. Naš puk na Motovunšćini, koji bude trebao bilježnika, treba da nauči talijanski ili barem njemački!

Glavna skupština hrvatske čitaonice u Mihotićih obdržavati će se na uzkrsni blagdan dne 6. t. mj. u 6 sati popodne sa običnim dnevnim redom.

Madjarska tisućgodišnjica i slavenski zastupnici na carevinskom vieću. Poznato je, da ljetos madjarska vlada slavi tisućgodišnjicu obstanka madjarske države. Za tu slavu se pripravlja, k njoj poziva na sve strane. U ime njezino je kr. ugarski ministar-predsjednik poslao na austrijskoga ministra-predsjednika dopis, kojim poziva obje kuće carevinskoga vieća k slavi u Budimpešti, koja će se vršiti prvih dana maja i 8. junija t. g. Taj dopis je predsjednik zastupničke kuće razdielio medju zastupnike i umolio ih, da se oni, koji žele prisustvovati slavi, prijave u kancelariji carevinskoga vieća. Mi neznamo, da li i koji zastupnici su se prijavili. Nego čuli smo, da k onoj slavnosti neće da idu nit hrvatski, nit slovenski, nit češki, nit rusinski, pa ni poljski zastupnici, dakle zastupnici ni jednoga slavenskega naroda. Oni da neimaju nikakvoga razloga, da slave tisućgodišnji obstanak madjarske države; ona da znači tolikogodišnje gospodstvo Madjara nad dielovi raznih slavenskih naroda. S istoga uzroka nebi toga imali činiti nit zastupnici Niemci nit Rumunji. To sve dakako valja o neodvisnih zastupnicih, ob onih, koji svojom glavom misle i rade, i koji neće po komandi od nikoga nikakve slave slaviti.

A da su ono bili Hrvati?! Prošli mjesec došlo se u trag trojici sluga kod c. kr. državne željeznice u Rovinju, koji su mislili, da se mogu slobodno služiti onim, što stranke željeznicom odpošalju i što kakav sat leži u magazinu. Kroz 18 godina, kažu, da su se ovi „*rovinjski poštenjakovići*" služili vinom, rižem, mukom itd., a da nijedan činovnik nije mogao doći u trag ovim tatbinam. Bijahu baš organizirani kao tatovi u velikih gradovih. Sadašnjemu postaje načelniku posrećilo se naći ih baš kad su se dobro poslužili vinom, koje bijaše opredieljeno za Trst. Kažemo sada, što nebi bila vikala talijanaška stranka proti Hrvatom i na upravu c. kr. državne željeznice, da su oni tri sluge bili Hrvati? A tako šuti, kao da nebi bilo ništa. Črnota, metla dobro bi došla na željeznicah, osobito u magazinih.

„Krčko učiteljsko družtvo" obdržavati će svoju VI. godišnju glavnu skupštinu na Punte dne 6. mj. sviboja t. g. Početak će 10. uri prije podne. Na dnevnom je redu: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Čitanje zapisnika posliednjeg vastanka. 3. Izvještaj tajnika i blagajnika. 4. Izbor revizijonalnog odbora. 5. „Roditelji i učitelj". Razpravlja N. Baffo. 6. Praktično predavanje djeci pučke škole. 7. Proračun za god. 1896—1897. 8. Opredieliti mjesto budućemu družtvenomu sastanku. 9. Izzidjevanje imena dvojice učitelja koji će u budućoj skupštini razpravljati dva pitanja izabrana po volji istih referenata. 10. Razni predlozi. Dobro nam došao svaki prijatelj škole i napredka! Odbor.

Njemački sud o zemaljskom kapetanu g. vitezu M. Campitelli-u. Jedan njemačko židovski list u Beču izrekao je u svojem broju od 14. t. mj. sliedeći sud o g. *Campitelli-u*:

„G. Dr. Campitelli služi na čast istarskom zemaljskom zastupstvu; njegova poštena načela, njegovo pravično postupanje za uzdržanje parlamentarne časti, njegova odlučnost u pobijanju svega onoga, što je prostačko i neslobodoumno, pridobiše mu častno ime". Mi smo vrlo zahvalni bečkomu židovu, što nas je upoznao sa timi kriepostmi u parlamentarnomu životu g. *Campitelli-a*, jer premda ga lično pozaame već nmogo godina i akoprem smo imali s njim dosta posla u saboru, ipak nam ostaše posve nepoznate rečene vrline njegovoga parlamentarnoga djelovanja. G. *Campitelli* može doista uzklikuti: Bože, čuvaj me ovakovih prijatelja!

Potres u Liburniji. Noćju od 28. na 29. marča očutili su u gradovih iztočne Istre, naime u Volosku-Opatiji i Kastvu opetovano potrese. Stanovničtvo bijaše iz sna probudjeno, jer se potres opetovao do tri puta u roku od pet časaka. Na Volosku bijaše naroda i na ulici, premda je prilično jako bura puhala. Istodobne očutilo se potres u Volosku-Opatiji, Kastvu i sv. Mateju, a koliko je poznato, neočutiše ga ni više na zapadu ni dalje na iztoku. To je bio dakle takozvani mjestni potres. Prije potresa čulo se je muklu podzemnu grmljavinu.

Sjednica obć. zastupstva u Kastvu. Dne 23. pr. mj. obdržavala se je sjednica obć. zastupstva u Kastvu poslie one, u kojoj bijaše izabran glavar i savjetnici. Sjednica je trajala od 9 pr. p. do 5 i pôl poslie podne, osim ure objeda, u prisutnosti glavara, 27 zastupnika i savjetnika i mnogo slušatelja, uz veliku pozornost svih, uz najljepši mir i red. Priobćilo se je sve, što je občinski odbor u svojih dvih sjednicah obavio. Občinski glavar izvjestio je o stanju predaje ureda, i čitao svoj izvještaj o stanju ureda samoga. Zastup. Spinčić izvjestio je o pravilniku ili statutu občinskih činovnika, dokazao potrebu ravnatelja občinskoga ureda, i predložio da se takovo mjesto stvori, pošto neće tim občina imati nikakvoga većega troška, i pošto se tomu neprotivi občinski pravilnik, jer i uzanj ima občina pravo po zakonu ustanoviti jedno i više drugih mjesta za obavljanje občinskih poslova. Gospodin glavar priobćio je njegovo dopisovanje sa občinskim tajnikom u Pazinu g. Vink. Marjanovićem, po kojem je ovaj voljan primiti službu ravnatelja občinskoga ureda uz godišnju plaću 800 for. Zast. Fran Dukić predložio je, da se istoga bez razpisa natječaja imenuje uz rečenu plaću za to mjesto. Zastupstvo je sve odnosne predloge primilo jednoglasno. Dosadanji tajnik g. Jos. Stefan odrekao se je na to službe tajnika i molio da mu se dade odpravnina. Zastupstvo je primilo njegovu ostavku i obećalo mu odpravninu, al ujedno rekio, da to nemože biti odmah, da valja da ostane bar dok se izručba ureda posve neobavi.

Dosadanjemu redaru-poslužniku Škrajneru odkazala se je služba, i odlučilo oglasiti u Kastavščini razpis natječaja za tu službu. Izabralo se je financijalni odbor, nadalje odbor gradjevni i za poslove stibre, članove za zdravstveni odbor, i dvojicu odaslanika za klasifikaciju konja. Potvrdilo se je viš županca, predloženih od odnosnih stanovnika županijah. Njeke molbe se je riešilo, većinu izručilo se je na proučenje i izvještaj raznim odborom. Obzirom na molbu mnogih žitelja Klane za neku vrst upravnoga odbora, priobćilo se je odnošni spis zemaljskoga odbora, odnosno mnienje zast. Dra. Laginje, i prihvatilo jednoglasno predlog, da zastupstvo nebi imalo nit može imati ništa proti tomu, da se za Klanu ustroji posebni upravni odbor kako ga zakon predvidja. Inače da se uredjenje te stvari prepušta obć. glavaru i stanovnikom Klane.

Za šire občinstvo biti će to dosta, za Kastavščinu moć će se i obširnije izvjestiti drugim načinom.

Iz Opatije pišu nam 30. marča. Jučer na veče odputovala je odavle naša mila gostinja, nadvojvotkinja Štefanija sa svojom kćerkom nadvojvotkinjom Jelisavom i sa ostalom pratnjom put Beča. U više kočijah podalo se odavle to iz Voloskoga na ko-

Jodvor u Matulje činovničtvo, plemstvo i najodličniji gostovi, da se tuj još jednom poklone visokim gospodjam, koje bijahu ugodno iznenadjene tolikom pažnom domaćeg ljudstva i tudjinaka. Nadamo se, da ćemo do konca godine imati sreću u našem krugu opet pozdraviti prejasnu nadvojvodkinja Štefanjin.

Za podružnicu sv. Cirila i Metoda u Medulinu i u Puli darovao je g. A. B. iz Medulina, i to za Puljsku podružnicu for. 5, koje se je odmah poslalo na Veleuč. g. M. Laginju, u Pulu; isti gosp. A. B. iz Medulina darovao je for. 2 za podružnicu u Medulinu.

Neviereatne ali istinite! Iz najpouzdanijega izvora doznajemo, da je ovih dana poznati tršćanski bogataš i aristokrat barun Reinelt sakupio okolo svojeg gospodskog stola družtvo toli različite vjerske i političke boje, da se šta slična još samo u Trstu, dotično u Primorju dogoditi može.

Gosp. barun pozvao je na gospodsku gostbu svog desnog prijatelja c. kr. namjestnika g. viteza Rinaldini-a sa njegovom gospodjom, te prvake takozvane liberalne (!) ili radikalne talijanske stranke, ovdješnje odvjetnike i gradske zastupnike gg. Angeli-a i Veneziana sa njihovimi gospodjami.

Tko pozna g. baruna Reinelta kano glavu tobožnje konservativne stranke u Trstu, kano predsjednika trgovačke komore i kano člana austrijske gospod. kuće i komu je poznata politička prošlost gg. Angeli-a i Veneziana, taj će se križati lievom rukom od začudjenja, kako bijaše moguće tu gospodu spraviti pod jednu strehu i privezati uz jedan te isti stol. — Tomu najnovijemu prijateljstvu izmedju naših radikala i konservativaca kumovao je glavom gosp. vitez Rinaldini, koji imade bez dvojbe i za to svoje razloge. — Gosp. baruna izpričavaju prijatelji tim, da se je morao pred talijanskimi liberalci rehabilitirati, jer da je premalo podario za talijanske ranjenike u Africi, radi česa su ga nedavno vrlo žestoko napali irredentistički listovi, a gosp. vitezu Rinaldini-u stoji dobro, da drži uza sebe prvake lažiliberalne stranke za predstojeće gradske izbore u Trstu, te će tako i liberalci i konservativci složno birati većinu liberalnih zastupnika, te neće trebati ni jedni ni drugi slavenskih glasova.

Ostavina pok. Mihovila Babića. Umoljeni smo, da priobćimo sliedeću objavu: Da znadu svi, kojim je stalo, a naročito interesenti, molim Vas ovime, da izvolite u svoj cenjeni časopis obnarodovati, da jo gosp. Gjuro Babić u Garešnici, otac pok. dobrotvora Mihovila Babića iz Sarajeva, odkazao svaku punomoć i svako daljnje zastupanje g. Martinu Starčeviću u Gjurgjevcu, i da je mene postavio svojim generalnim zastupnikom u svih svojih zahtjevih, a naročito u ostavinskom predmetu iza pokojnog mu sina g. Mihovila Babića. Neka se dakle izvole gospoda interesenti, a naročito častni legatari, obratiti na mene, da se stvar medjusobnim sporazumljenjem što prije kraju privede.

Bilježim se odličnim štovanjem

U Garešnici, 23. ožujka 1896.

Dr. Iv. Ferenčić,
odvjetnik i kr. javni bilježnik.

Listnica uredničtva.

Gosp. S. Nije nam stigla ona dopisnica; sve što je bole važnoga valja da u buduće preporučite dok se neopamete nekoji činovnici. List šlati ćemo Vašem rodjaku; po svakom broju hoće se 3 nvč. poštarine. Vrlo je krasna i hvalevredna ona Vaša nakana glede družtva. Samo napried bez obzira na lievo ni na desno. Da ste nam zdravo!

Gosp. „Lodonjo“: moralo je za danas izostati radi preobilnosti gradiva; drugi put. — Živili!

Gg. dopisnikom: iz V. Lošinja, Draguća itd.: isto.

Br. 1157.

Razpis natječaja.

Razpisuje se natječaj:

I. Za sistemizirano mjesto občinskog tajnika sa godišnjom plaćom for. 800.

Natjecatelji imaju izkazati svoju dobu, nauke i dosadašnje službovanje, podpuno poznavanje hrvatskoga kao uredovnoga kaošto talijanskoga jezika.

Prednost jimati će molitelji, koji se nalaze u občinskoj službi.

II. Za sistemizirano mjesto občinskog nadredara u Pazinu uz godišnju plaću for. 450, izplativih posticipalno u mjesečnih obrocih iz občinske blagajne.

Kod nastupa službe dobiva nadredar na porabu odieću u naravi, a sliedećih godina for. 50.— godišnjih za nabavu iste.

Uz uvjete niže naznačene za mjesto redara, molitelji imati će takodjer dokazati, da su već bili namješteni i dobro vršili oružničku ili redarstvenu službu.

III. Za mjesto občinskoga redara u Pazinu uz mjesečnu plaću od 30 for., posticipalno plativih iz občinske blagajne.

Kod nastupa službe dobiva redar na porabu odieću u naravi, a sliedećih godina for. 40 godišnjih za nabavu iste.

Molitolji imaju biti krepkoga zdravlja, muževne dobe, te poznavati hrvatski ili slovenski jezik u rieči i pismu, a po mogućnosti i talijanski u rieči.

Molbe neka se šalju podpisatomu do 15. aprila 1896.

Občinsko glavarstvo
Pazin, dne 26. ožujka 1896.
Načelnik
Dr. D. Trinajstić.

Oglas.

Podpisana je nabavila vrstnog osla padovanske pasmine za naskok i povjerila ga g. Matu Greblu v Nugli kod Roča.

Toliko daje na znanje onim, koje to može zanimati.

Kotarska gospodarska zadruga
Buzet 15 marča 1896.
Predsjednik: **Fran Flego.**

H. STIEBIEL,

Piazzetta S. Giacomo
3 — Trst — 3.

Slastičarna svjek bogato obskrbljena sa svakovrstnimi tvorivami, kao *paste, torte, krebanli, pastici, biskuterije fine, konfet, fondante, čokolada, roks-drops* i mnogo drugoga peciva.

Posebno preporuča sl. občinstvu za **svatkova** svoje *kolače, krasne omote, škatulje* sa slasticami; sladko pitje, rozolije, špirite, domaća i tudja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se *točno* proti pouzetju. Preporuča se slav. občinstvu toplo za mnogobrojni posjet i naručbe.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače sofrankovana.

Komadi za odieće

Paravian i dasking za veležastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, takodjer za veterane, vatrogasce, gombaže, livreje, sukun za biljard i igraće stolove, pokrivala za vozove, ledom. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga ludna za gospodu i gospodje po izvrsnih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati ali dradesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače: kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jaftine, primjerne, pričane, trajne, čisto vunene sukno a ne prave kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (austrijska austrijska trgovina na veliko).

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milj. for. Utemeljena god. 1866.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci zadjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Stikarofska roba“. Da preprečim varanje p. n. odnimača, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu **pod nikakvom pogodbom.**

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri
(Wagnerov šumski plosnati grah)
vrlo eplomenjen i od svih gorkih sastavina prost.
Uspjeva takodjer
u *najzapuštenijih vrstih tla, kao u šljunku, gruhu* itd.
Najveća hranliva vrednost je 20—30% proteina (djetelina ima samo 13.5%)
Uztrajan i protivi se svakojakoj suši.
Brošura badava

Polygonum sachalinense
(Sachalinov korjen)
Uspjeva posvuda uztrajno, takodjer u vlažnih, movitih i močvarnih tla.
Visoka hranliva vrednost je 18·97% proteina.

„Internationale Saatstelle“
Landwirtschaftliche Gesellschaft
mit beschränkter Haftung
KÜRCHHEIM u. Teck, Württembemberg

Glavni zastupnik
za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju
Jakob pok. Č. Prister,
TRST.

Zastupničtvo dvokolic „Swift“ iz ovršane i Steure

imaju podpisani
u GORICI, na cesti Franc Josipa (Corso) br. 4 naprotiv kazališnoj kavani
Vlastita radionica dvokolic „Ilirija“, blazinah od žice (Drathmatratzen), **popravljaonica** dvokolic, šivaćih strojeva, pušaka itd. nalazi se:
Nunska ulica br. 14

Prodavaonica šivaćih strojeva, streliva, pušaka i drugoga orudja
nalazi se u **Nunskoj ulici broj 16.**
Za blagohotne naručbe preporučaju se
SAUNIG & DEKLEVA

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro.

Nalazi se razrim najnovija zimska roba parhend (foštanj), flanela, rubci vuneni u raznih bojah, ogrtači, mufi i ovratnici iz kožuhovine i t. d. Čarape, odzdolne i gornje rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Velika zaliha svih potrebah za šnelje i krojače. U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trgovinice.**

Napose se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, sračnimi puhalkami i svimi pripravami, prodavaju se sada po 110 (190) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ
skladišče bicikla
Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jakl. liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu prilliku mogu upotrebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladišću prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli se trdim kaučukom, pripravni za počstnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, vozarine proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,
Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Sašile su se cieme bicikloma radi nevih i velikih pogodbah za fabrikami i takodjer radi manjine bicikla, nalazećih se u skladišću, koji se sada razlovoljno nudjaju po tako nizkih cienah.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

3 zlate 15 srebrnih kolaju 19 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

KWIZDE

Varstvena znamka.

Kornenburški redilni prašek za živino.

Dietiško sredstvo za konje, rogate živali in ovce. Rabi se nad 40 let v mnogih krajih, kadar *živina nima teka*, ako *slabo prebavlja*, da se *poboljša mleko* in *pomnoži mleko pri kravah*.

Cena: ½ škatljici **70 nč.**, ¼ škatljici **35 nč.**

O. in kr. avstro-ogrsk dvorni dobavitelj.

Kralj. rumunski dvorni dobavitelj.

Pazite blagovolino na gornjo varstveno znamko in zahtevajte izrečno *KWIZDE Kornenburški redilni prašek za živino*.

Glavna zaloga
Kreis Apotheke
Kornenburg pri Dunaju.

Dobiva se u vseh lekarnah in trgovinah z mirodijami v Avstro-Ogerski.

II.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolene

Broj 15 U Trstu 9. aprila 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zaputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Istra kod proračunske razprave u carevinskom vieću.

(Konec.)

Na sve te radnje, prihvaćene po zastupničkoj kući, podsjetio je zast. Spinčić c. kr. vladu u svojem predlogu, koj je u ime njegovo podnesao zast. Biankini u sjednici 16. marča t. g., te je ujedno postavio gledе mula na Šilu sliedeći predlog:

„Visoka kuća neka izvoli odlučiti:

Obzirom na to, da se je u posliednje doba znatno povećao saobćaj izmedju Šila s jedne, i Crikvenice, Rieke i Opatije s druge strane, poziva se c. kr. vlada, da 20 metara dugi i u dosta slabom stanju se nalazeći obranbeni mul na Šilu, na otoku Krku, ne samo popravi, nego i za najmanje 20 metara produlji“.

Predlog bio je dovoljno poduprt i izručen proračunskom odboru na izvještaj.

* * *

2. Bolja sveza za Punat i Baška.

Zast. Spinčić predložio je kod lanjske razprave, a proračunski odbor kod ovogodišnje preporučio kući na prihvat i kuća prihvatila sliedeći predlog:

„Poziva se c. kr. vlada, da putem podupiranoga parobrodarskoga družtva sa svom moćju pospješi svezu izmedju Rieke te Punta i Baške, dviju mjesta, koja su jako upućena na trgovinu, na otoku Krku“.

Koliko nam je poznato već se je shodno poduzelo, da se to postigne.

* * *

3. Bogomilna zaklada za mornaricu.

U svojem lanjskom govoru kod ministarstva trgovine potužio se je zast. Spinčić takodjer na to, kako se diele podpore od „bogomilne zaklake za mornaricu“ iliti od „pio fondo di marina“, i postavio odnosan predlog. Taj predlog je ljetos proračunski odbor predložio na prihvat zastupničkoj kući, i ova ga prihvatila. Predlog taj glasi:

„Povodom raznih pritužba radi dieljenja podpora sa strane „bogomilne zaklade za mornaricu“, poziva se c. kr. vlada, neka na shodan način odredi, da se svake godine objavi izkaz o dieljenju podpora sa strane iste zaklade“.

Tako će se moći saznati komu i kako se podpore diele i da li se komu krivica čini.

* * *

4. Pošte i telegrafi.

Lanjske godine je zast. dr. Laginja predložio, a ljetos proračunski odbor zastupničkoj kući na prihvat preporučio, i kuća prihvatila sliedeća dva predloga:

„Poziva se c. kr. vlada, da u Baderni i Kašteiru, u političkom kotaru porečkom ustroji poštarske urede, ako se dokaže, da su potrebiti“.

„Poziva c. kr. vlada, da trojezične već obstoječe tiskovine u saobćaju sa strankami u Istri uvjek izdaje, kada to zahtjevaju“.

Ovaj drugi predlog je znatno drugčiji nego ga je zast. dr. Laginja bio postavio. On je zahtjevao, da se trojezične tiskovine u Istri uvjek i po svuda rabe, bez obzira na to, da li jih stranke zahtjevaju ili ne. Proračunski odbor a s njim i kuća predlaže, da se jih samo onda izdaje, kad ih stranke zahtjevaju. Već to je neki napredak, al ne može zadovoljiti zastupnike hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri, kako je to zast. Spinčić kod ovogodišnje razprave rekao, jer neima nikakvoga razloga, s kojega bi se izdavalo Talijanom i Niemcem tiskovine talijanske i njemačke bez da ih pitaju, kako se ih u istinu izdaje, te s kojega bi morali Hrvati i Slovenci zahtjevati, kako to moraju činiti, ako hoće da dobiju hrvatske ili slovenske tiskovine. S toga i je zast. Spinčić dne 16. marča t. g. postavio predlog, kojim se poziva c. kr. vlada, da bez otezanja dade kod pošte, telegrafa i telefona Slovencem i Hrvatom u Primorju i Kranjskoj u jezikovnom obziru bar toliko prava, koliko ga imaju Talijani i Niemci tih obiju zemalja.

Predlog bio je dovoljno poduprt i izručen proračunskomu odboru na izvještaj.

* * *

IV. Ministarstvo za željeznice.

Kod lanjske proračunske razprave predložio je zast. dr. Laginja, da se na pruzi medju Vodnjanom i Čabroničem ustroji željeznička stajalica u Juršićih, a da se za to ne zahtjeva nikakva prinosa od onih stanovnika.

Proračunski odbor, izvještujuć o tom predlogu, kaže, da se ima taj predlog riešenim smatrati.

Po lanjskom predlogu istoga zastupnika dra Laginje prihvatila je ljetos zastupnička kuća sliedeći predlog:

„Poziva se c. kr. vladu, da na c. kr. željeznici Divača-Pula providi napise na pojedinih postajah i stajalicah, gdje neodgovaraju zahtjevom §. 7. naredbe ministarstva trgovine (sada željeznica) od 23. junija 1864. D. L. br. 103, takodjer sa nazovi u pokrajini običajnimi i službeno prihvaćenimi kod popisa pučanstva 31. decembra 1890.

* * *

V. Ministarstvo pravosudja.

Za prošlogodišnje proračunske razprave postavio je zastupnik dr. Laginja sliedeća dva predloga.

„1. Poziva se c. kr. vladu, da u svrhu ustrojenja c. kr. kotarskoga suda u Dolini odnosno i Kanfanaru u markgrofoviji Istri, obzirom na siromaštvo tamošnjega pučanstva i na škode, koje je do sad imalo radi neshodnoga razdieljenja sudova, sagradi odnosne zgrade na državne troškove.

„2. Žurno se poziva c. kr. vladu, da u svrhu provedenja jezikovne ravnopravnosti i čuvanja državnoga ugleda dade čim prije na sudbenih uredih u Primorju, imenito u Istri, postaviti uz talijanske takodjer hrvatske odnosno slovenske napise svuda ondje, gdje ih još neima“.

O tom je proračunski odbor ljetos ovako izviestio:

O ustrojenju suda u Dolini vode se razprave; o ustrojenju suda u Kanfanaru se još niti ne razpravlja. S toga da bi bilo preuranjeno zahtjevati od vlade ono, što se predlaže u prvoj točki.

Obzirom na drugu točku, naime na napise kod sudova u Primorju, naredilo se je odlukom ministarstva pravosudja god. 1893., da se ima napraviti napise, gdje je potreba, u onih jezicih, koji su običajni u dotičnih sudbenih okružjih i u kojih se kod suda razpravlja. Zahtjev predlagatelja odgovara toj odluci, u koliko ima još u Istri sudova, kod kojih obstoje uvjeti ustanovljeni u onoj odluci. Oboje može se riešiti jedino tim, da se izpita tamošnje mjestne odnošaje.

Uzljed toga postavi proračunski odbor sliedeći predlog, koga pak kuća prihvati:

„Poziva se c. kr. vladu, da izdade shodne naredbe, odgovarajuće mjestnim odnošajem u svrhu provedenja kod sudova u Primorju valjanih ustanova — odnosnona jezik kod napisa na uredovnih tablah“.

U svojem govoru dne 19. marča t. g. postavio je zastupnik dr. Laginja znamenitih predloga za sudbenost kod nas, da se naime ukinu dostavine za sudbene odluke na ladanju, da budu objave u službenom listu jeftinije, da se drže uredovni dani izvan sjedišta sudova, gdje su ovi daleko od raznih predjela, da se u raznih mjestih ustanovi novih sudova i da se urede porotni sudovi tako, da budu Hrvati i Slovenci Istre sudjeni po porotnicih, koji znadu hrvatski odnosno slovenski.

Ti predlozi razvidni su iz njegovoga govora, kojeg smo priobćili u cielosti. Svi bijahu dovoljno poduprti i izručeni proračunskomu odboru na izvještaj, a i sam gospodin ministar pravosudja priznao je njihovu opravdanost.

* * *

Iz svega rečenoga se vidi, da neima ministarstva, kod kojega se nebi bili dvojica naših zastupnika zauzeli za potrebe našega hrvatskoga i slovenskoga naroda, i da su po svuda naši odziva kod proračunskoga odbora i kod nastupničke kuće, te da je i c. kr. vlada njihove predloge u obzir uzela, i da će stalno kao ustavna vlada dati provesti i ostale, u koliko su od kuće primljeni.

Interpelacija

zastupnika *Spinčića* i drugova na njegovu preuzvišenost gospodina ministra bogoštovja u pogledu naukovnoga jezika na pučkih školah u Velom Lošinju.

Kod preustrojenja pučkih škola uvelo se je u Istri u školo mnogih gradova i mjesta, u kojih stanuju Hrvati sami ili u pretežnoj većini, talijanski jezik kao naukovni i izključilo posve hrvatski.

Taj udes stigao je takodjer gradove Mali i Veli Lošinj, koji su, u koliko se sada prikazuju talijanskimi, postali takovimi najviše školami i ostalim postupkom oblasti.

Veli Lošinj broji po posliednjem brojenju nješto preko 800 Hrvata i nešto preko 800 Talijana, u istinu ima u njem još uvjek 90 postotaka Hrvata i 10 postotaka Talijana.

Ipak je u tamošnjih pučkih školah talijanski jezik jedini naukovni jezik, a hrvatski se nepodučaje niti kao predmet. Takovomu neprirodnomu i nepedagogičkomu stanju želio je na kraj stati tamošnji školski ravnatelj, koj se nećuti Hrvatom nego Talijanom, tako, da je još u sjednici mjestnoga školskoga vieća 12. septembra 1887. predložio, da se u tamošnje škole urede hrvatski jezik kao drugi naukovni jezik, jer da inače nemože biti napredka. Njegovoga predloga se nije provelo.

Poslie osam godina potaknulo se je i opet jezikovno pitanje na pučkih školah u Velom Lošinju.

Mjeseca maja 1895. bio je u sjednici občinskoga zastupstva postavljen i većinom glasova primljen predlog, da se u tamošnje škole urede hrvatski jezik bar kao naukovni predmet.

Proti toj odluci uložili su neki članovi občinskoga zastupstva utok kod istrijanskoga zemaljskoga odbora, i ovaj, zemaljski odbor, je onu odluku navodno s toga uništio, jer da občinsko zastupstvo neima tu ništa odlučivati. Proti toj čudnoj odluci zemaljskoga odbora uložili su neki članovi občinskoga zastupstva utok kod ministarstva za bogoštovje i nastavu. Visoko naučno ministarstvo prosliedilo je utok c. kr. zemaljskomu školskomu vieću za Istru u Trstu, a ovo je zatražilo od c. kr. kotarskoga školskoga vieća odnosne spise.

Predsjednik c. kr. kotarskoga školskoga vieća nije se zadovoljio sa poslanjem spisa, nego je mislio da se, i nepozvav sjednice kotarskoga školskoga vieća, ima u stvari i izreći, knošto se je takodjer izrekao, i to proti odluci občinskoga zastupstva, jer da ta odluka protuslovi §. 6 državnog pučko-školskega zakona i da stvar nebijnše ozbiljno razpravljana!

Pošto se odluka občinskoga zastupstva ima smatrati samo kao njegovo mnienje, a na izražaj takovoga ima občinsko zastupstvo svako doba u zakonu (§. 6. državnoga pučko-školskoga zakona) utemeljeno pravo, i pošto je predsjednik c. kr. kotarskoga školskoga vieća u Malom Lošinju smatrao, da ima u. pr.

PODLISTAK.

Prahu
D-ra Ante Starčevića.

Shrvana Te bolnom videć mukom,
Katastrofu slutio je narod
I izčekô tjeskobnim ju mukom
Kô kad mornar, vihru sluteć zarod
U oblacim, kob si čeka muče . . .

. . . I to srce veliko, vaj, puče! . . . .
Oluja se prometne orkanom,
Kome udar silom nenadanom
Sve atome uzdrma u brodu:
Tako bješe silna bol u rodu
Kad to srce veliko ti puče!

Vaj, to srce! . . kucaje si sve mu
Za života namienio njemu:
Rodu svemu ljubavne i marne,
Za nj suborcem smjelim blagodarne,
Prikorne i jedke malodušnim,
Prezirne i ljute odmetnikom,
Ne ostavši nit kucaja dužnim
Od Hrvata nikom, ma baš nikom

Tvoje srce imenu hrvatskom
Svetionik bješe putokazni;
Njim si onom užgô nengasni
Kandjeo u svakom srcu bratskom,
Gdje i Tebi vječna spomen traje.

Srce puče, al' ime ostaje:
Kako da ga Hrvat nad tim humom
Ne prodiči složnim sporazumom? . .

Anton Antončić.

Na grobu

vrlog Hrvata i narodnog dobretvora

Mije D. Babića

Kitne, cvjetne za grananja grane
S drevnog hreka lome se i ruše,
Mukli prasak otačbinom ječi
Kano jecaj satrvene duše.

Stoji stablo oklaštreno, golo,
Tiho lahor suhorjem se lije — — —
Pusto drvo! — — na njem samo ptica
Svoje gnizdo za drugoga vije. — —

Dok pod gordim, starodrevnim stablom
Mnoge trunu odkinute grane,
Jedna samo proviruje klica
Povrh rake zelene i rane:
Klica ta je tračak žarka srca,
Tvoje duše, Mijo, cvieće bielo,
Kojeno će miomirom svojim
Novim sokom drvo zalit svelo — —

Pa na drevnom pomladjelom hreku
Proklijat će nove svježe hvoje.
I medj liščem, i medj cviećem bajnim
Slobodno će vijat gnizdo svoje
Divno jato lakokrilih ptica,
Kojih sladka, milogiasna jaka
Odmujevat će širom otačbine
Tebe, Mijo, slaveći do vieka.

Emin.

Pjesnikova poruka.

Nije dosta, da nas tlače,
Da nam uviek lance kuju,
Nije dosta o propasti,
Da nam stranci uviek snuju,

Digla su se sad i braća
Zavadjena, majko moja,
Gledaju se krvnim okom
Kô dušmani posred boja.

I na križ te novih muka
Razapinju sinci opet.
Ah ta zar im dosta nije,
Da je cieli narod propet?

Složite se, tužna braćo,
Rod nam trpi sa te svadje,
Složite se, da nam majka
Sa raspela sretnu sadje!

Zadar. *Rikard Katalinić Jeretov.*

molbenice, raznim mešetarenjem fabricirane, za uvedenje talijanskoga jezika kao naukovnoga u škole čisto hrvatskih mjesta Čunski i Susak, obilno pretresati i donio jih na razpravu u sjednici c. kr. kotarskoga školskoga vieća;

pošto zemaljski odbor nije nadležan, da riešava stoke u školskih stvarih;

pošto je Veli Lošinj i po službenom brojenju naseljem polovicom sa Hrvati (800 sa po prilici 120 djece dužne polaziti školu), i ti Hrvati imadu nepovredivo pravo, da se izkažanju u svojem jeziku, i mora njim se dati potrebita sredstva, da se izobraze u svom jeziku, bez da se jih sili, da se uče drugi zemaljski jezik (čl. 19. drž. tem. zakona 21. decembra 1867. br. 142.);

pošto o naukovnom jeziku u pučkih školah i o poučavanju drugoga zemaljskoga jezika, saslušav one, koji školu uzdržavaju, odlučuje zemaljska školska oblast, u medjah zakonom označenih, oslobadjaju se podpisani upraviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra nastave, sliedeći upit:

1. jeli vaša preuzvišenost voljna dati podučiti predsjednika c. kr. vieća u Malom Lošinju u obstojećih zakonih, imenito i u tom, da se zakoni u ovoj polovici monarhije Habsburga imadu upraviti jednakomjerno na sve državljane, bez razlike njihove narodnosti?

2. jeli vaša preuzvišenost sklona uputiti istarski zemaljski odbor, da neima prekoračivati svoga djelokruga zakonom mu ustanovljenoga?

3. jeli vaša preuzvišenost voljna uputiti c. kr. zemaljsko školsko vieće za Istru u Trst, nesamo za to, da se u pučke škole u Velom Lošinju uvede hrvatski jezik kao predmet, nego i za to da se uredi naukovni jezik u njih tako, da budu djeca poučavana njihovim materinskim jezikom?

U Beču 17. marča 1896.

Spinčić, Dr. Laginja, Biankini, Perić, Coronini, Kušar, Nabergoj, Dr. Gregorec, Dr. Ferjančič, Dr. Gregorčič Dr. Kaunic, Dr. Samanek, Formanek, Sokol, Teklý, Rašin, Dr. Kurz, Sehnal, Dr. Šil, König, Dr. Stránský, Purgardt.

Gospodarstvene potrebe

Jur smo više puta objavili resolucije zastupničke kuće u Beču u pogledu raznih potreba našega puka u Istri.

Resolucije zovu se one odluke, kojimi carevinsko vieće ili barem većina zastupnika upozori vladu na ovaj ili onaj nedostatak, ili ju ravno pozove, da odmogne jednoj ili drugoj potrebi narodnoj.

Te resolucije nisu baš zakon, jer svagdje ni ne treba zakona, da se narodu u stanovitom pitanju učini dobra; nego one su vladi kao opomena, da to i to treba izvesti, ili baš kao nalog neka se skrbi za stanovitu poboljšicu ili korist, koju je skup svih državnih zastupnika ili barem većina njih izjavila potrebnom.

Zato resolucije imaju vriednost i prije ili kasnije budu izpunjene, osobito ako se narod u pojedinih svojih molbah pozove na nje.

Danas objavljamo opeta neke, tičuće se gospodarstvenih pitanja Istre. Predložio jih je lanjske godine zastupnik g. dr. Laginja, a ove godine jih je razpravio i na odobrenje predložio mališi promjenami proračunski odbor zastupničke kuće u Beču.

Mi jih objavljamo baš onako, kako jih je osvojio proračunski odbor.

I. *„Poziva se c. kr. vlada, da se pobrine: da zemaljsko gospodarsko vieće za Istru u scojem občenju sa slovinskimi strankami i gospodarskimi zadrugami bude rabilo hrvatski i slovenski jezik i da se u tih jezicih bude podučavalo na onih gospodarskih školah, kojim država daje pripomoć“.*

Je li pravedna ta resolucija? Jest, jer u Istri dva su diela našega jezika, a samo je treći diel talijanskoga. Dakle treba poštovati jezik većine barem toliko, koliko jezik manjine. Ali tu neide samo o poštovanje jezika, nego mi to zahtjevamo i radi prave koristi puka. Jer puk ima svaki dan druge muke i truda, nego li učiti se, kako bi ljepše talijanski pitao, da mu zemaljsko gospodarstveno vieće dobaci mrvicu od žuljeva svega naroda.

Isto je tako pravedno, da se u školah dieli nauka o pospodarstvu u onom jeziku, koj je materinski, jer samo u tom jeziku moguće je lahko i brzo naučiti se nauku.

Ali da i nije tako, ostao bi za našu pravice jedan razlog, a to je ovaj: Zašto da hrvatski čovjek bude poć nogom talijanskomu jeziku, pak na svojoj rodjenoj grudi zemlje? Svi narodi služe se svojim govorom, pak nije razloga, da mi jedini budemo sužnji tudjega, budi kojega jezika.

II. *„Poziva se c. kr. vlada, da se pobrine: da zemaljsko gospodarsko vieće svake godine potanko izkaže, kamo je potrošilo državne pripomoći“.*

I ta je dobra, jer bi reći, da takovih potankih obračuna nije bilo svake godine, pak onda se neke stvari zaborave, a na neke se nepomišlja, nevideć potasako, u koji kraj Istre je što potrošeno u prošloj godini, i jeli baš za ono potrošeno, zašto je bilo predloženo i u koje ime dala je vlada pripomoć.

III. *„Da se obilno pomaže narodu pri gradnji seoskih i občinskih bunara (šterna) i vodnjaka za napoj blaga u krajevih, gdje neima vode“.*

I ta je prava! Žalostno je i sramotno, kako u nekojih krajevih Istre narod još dan danas pije kaljužinu ili neima ni nje. Nije ga tko podučiti ili ako je poučen i bi sam učinio koliko može, ali nesmaže svega troška.

Čistoće tiela i zdravlja na ljudih ni na životinji nemože biti, gdje neima dostatno zdrave pitke vode. Eto dakle i tu upozorena vlada, da obilno priskoči narodu u pomoć.

Ali ovom zgodom valja da rečemo jednu, koja će se komu i komu činiti oštra, ali je istinita i potrebna.

Vlada neće nikad sama naroda učiniti svega. Vlade su tu samo, da ravnaju i podpomažu, a ne da svakomu utaknu svaku nedjelju kokoš u lonac. Jao si ga puku, koj to čeka. Dogodilo bi mu se kako i Talijanu, koj je kleo, da je „governo“ pas, jer da već toliko vremena nije dažda, u mjesto da Boga moli za dažd i da obkopa prirod, jer obkopanje koristi kao da je rosa pala.

Dakle htjeli smo reći, da se narod mora sam početi brinuti za svoje potrebe i učiniti sam sve, što može. Onda vlada mora takovomu narodu doći u pomoć; ako ne, zna što ju čeka. Uzmimo jedan primjer: Selo neima ni poštene kaline, a kamo li liepu i udobnu šternu, kako ih imadu naprednija sela, recimo po Kastavšćini.

U takovom selu bez vode, vi koji znate čitati, podučite narod ob ovom, o čem mi govorimo, pak nastojte dan za danom, da se ljudi osokole i postave na noge i učine što sami mogu učiniti, dakle: izkopati jamu, napeljati do nje kamenja, kupiti malo po malo japna, složiti desetak forintih za dobroga meštra i računara, da učini plan i troškovnik, koliko vriedi što je namaknuno narod, a koliko bi se htjelo za zidove, ciment, grlo, željezo itd. S tim nacrtom i računom učini se molbenica na oblast, pa nije moguće, da bi se oblast oglušila, nego je stalno, da bi pomogla.

Znamo i to, da se u jednu godinu neda ono sve učiniti, ali u tri godine dalo bi se.

Ne valja pri takovih poslih paziti ni na to, da drugi upravo za vlas učini, koliko i ti, nego ti učini sve što možeš, pak će već sam dobar primjer druge ponukati, da i oni rade.

Znamo i to, da se u cielom selu lahko nadje jedan, koj će zabavljati i ničemu dobru nepomoći, ali na takove ne pazi. Ti učini svoju dužnost, pak računaj, da će od tvoga truda biti koristi i tvojoj djeci i djeci onoga, koj zabavlja, mjesto da se skrbi, koj dakle nije pravi otac ni svojoj djeci. Tako treba da se pravi krst složi u svakoj dobroj stvari, pak će biti sreće i napredka.

IV. *„Da se izsuši čepijsko jezero, tupljački lug i cerovljanska dolina u kotaru Pazinskom, i da se izsuši močvara med Omišljem i Dobrinjom na otoku Krku, kao i „jezero“ tamo ležeće, a u koliko su te radnje počele, neka se brižljivo dokončaju“.*

Tko pozna te krajeve, znati će odmah razumjeti takodjer veliku korist, što bi došla od osušenja, jer bi i zdravlje bilo bolje i zemlje bi bilo više i bila bi plodnija i ljetine bi bile sjegurne od naplave i nagle povodnje.

V. *Da stvarni predlozi o tom, kako bi se motovunski lug porabio za gojenje goveda, budu čim prije uzeti u obzir“.*

O tom smo pisali jur prošle godine i naši su nazori o motovunskom lugu podkrepljeni savjetom čovjeka, koj se u gospodarstvena pitanja posve razumije, a to je naš slovenski brat, zastupnik Povše, koj je napisao knjigu o raznih govedjih pasminah u Istri i dao način, kako da se poprave.

I on je te misli, da bi se šuma u dolini u motovunskom lugu sasjekla, zemlja razkrčila i u sjenokoše obratila, pak bi jedna od najljepših pasmina, što je ima u Europi, naime bujska, mogla vrlo liepo uspjevati.

Dakle to se hoće: Gole brdine od gornjega toka vode Mirne prema moru pomalo zagajivati, da neškode vododerine i poplave, a tako sustopice sjeći šumu u lugu; razprodavati zemljište okolnim kmetom na razložan način izplate, da ga krče i obradjuju; to je pravedan zahtjev, koji ćemo stoput ponavljati, dokle god bude prilvaćen. Onda u Istra imala i krane za kršteno i krme za životinju.

Sve te resolucije primila je zastupnička kuća u Beču prigodom razprave proračuna za ministarstvo poljodjelstva za god. 1896. Dao Bože, da budu dobra pobuda narodu i vladi.

Polakšice pri kuhanju rakije.

Biti će za stalno ugodno našim posjednikom po Istri, ako jim u cielosti javimo predlog, što ga je zastupnik zapadnih kotara g. Dr. M. Laginja dne 26. marča ove godine postavio u državnom saboru u Beču, da budu učinjene polakšice narodu pri kuhanju rakije od vinskih dropa.

Predlog je podpisan i od drugoga zastupnika iz Istre, g. prof. Spinčića i od preko 20 ostalih zastupnika iz Istre, Kranjske, Češke itd.

Predlog glasi ovako:

„Poziva se c. kr. vlada, da, obzirom na slabo gospodarstveno stanje istarskih seljaka, pokuša već buduće trgatbe načiniti se na poprek sa cielimi seli ili cielimi poreznimi občinami za porez od kuhanja rakije, i da svim onim, koji pristupe u takovu nagodu, dozvoli, da peku onoliko rakije, koliko jim najviše zakon dozvoljuje bezplatno u onih mjestih i kotlovih, u kojih će peći pod pogodbu, i bez zahtjeva, da svatko mora peći baš na svojem“.

Obrazloženje:

Starijimi zakoni dozvoljeno je stanovnikom vinorodnih krajeva (Tirola, Dalmacije i Istre), da svaki posjednik može prosto od poreza izkuhati nekoliko rakije za se iz vlastitoga vinskog dropa.

Ta pogodnost ostala je u kreposti u zakonih od 27. junija 1878 (broj 72) i 19 maja 1884 (br. 63)po kojih se od kuhanja rakije plaća porez, pak je u paragrafu drugom zakona od 20 decembra 1879 (broj 139) potegnuta i na one krajeve istarske, koji su prije bili izvan carine a zakonom br. 137 od istog dana, uvršteni su u občenitu carinsku liniju austro-ugarsku. Te pogodnosti ostale su u kreposti takodjer u najnovijem zakonu od 20. junija 1888 broj 95.

Ali mnogokrat je ono zakonsko dobročinstvo posve bez vrednosti za seljake istarske, jer su provedbene naredbe postavile uvjet, da nitko nesmije kuhati ono rakije, što mu zakon dopušta bezplatno, ako ne u svojem zdanju i na svojem zemljištvu, ili na onom, koje on isti obradjuje. (Naredba ministarstva financije od 17. julija 1884 broj 114, i od 10. augusta 1888 broj 133, § 1. I. 3.)

Svaki seljak u Istri nemože da si nabavi, ako i priprostu, al ipak skupu spravu za kuhanje (lambik) i neima svaki priličnoga mjesta k tomu u svojih čestokrat dosta ubogih zgradah; od stanovišta narodno-gospodarstvenoga bilo bi pak upravo razsipnost, kad bi se zahtjevalo, da za izkuhati ono rakije, što mu zakon dozvoljuje prosto od poreza, svaki mali posjednik mora imati vlastite prostorije i vlastitu spravu (lambik), koju pak nebi rabio nego malo dana u godini, jer ta vrst ljudi redovito neima svoga dropa za izpeći više rikije, nego li mu zakon daje prosto od poreza.

Bilo bi dakle pravično i dobro, da se užitak onoga zakonskog dobročinstva omogući, kada državna blagajna i tako nebi imala nikakove štete.

To bi se po misli predlagatelja najlagje postignulo tako, da se financijalna oblast poprieko nagodi sa gospodari kuća jednoga sela ili jedne porczne občine za porez od kuhanja rakije preko onoga, što je po zakonu prosto od poreza, i da svim onim posjednikom, koji privole na nagodu, dade dopust, da i onu količinu, što po zakonu mogu kuhati prosto od poreza, izkuhaju slobodno na onih mjestih i u onih kotlovih, u kojih budu kuhali pogodjeno, samo da nije izvan onog sela ili izvan one porczne ili katastralne občine.

To odkupljivanje imalo bi se činiti najviše po poreznih občinah, jer su političke (mjestne) občine u Istri odviše prostrane.

Postupak nagodbeni imao bi započeti tekar poslje trgatbe, dakle u vrieme, kada se već znade, da nije pogibelji od grada, nebi dakle trebalo ugovarati povratak pogodjene svote.

Stvar je po sebi takova, da bi se taj postupak imao brzo obaviti, radi toga bi se po misli predlagatelja imao uzeti za temelj poprečni trogodišnji dohodak, koji je država imala od onog sela ili od one porezne občine.

Od takovog načina prije se za državu može očekivati korist, nego li bojati se štete, narod bi se oslobodio mnogovrstnoga zadirkivanja, a financijalnim stražam bila bi olahkočena služba.

Naroda bi s predloženom polakšicom bilo učinjeno veliko dobro u mnogih stranah, koje neimaju dobre vode i po iznestvu mnogo drže do čašice prave domaće rakije, jer ju jih čuva od groznice.

Nije pak ni misliti, da bi od toga nastala spekulacija takova, od koje bi država imala kakve veće štete.

Dopisi.

Veli Lošinj, mjeseca aprila. Nezasluženje uzimati pero u ruke, da se odgovori napadajima na odlične osobe ovog našeg mjesta, uvrštene ovih dana u malodičnome „*G. P.*“ Mi za sve to neznasmo ništa, budući da se u nas taj list ne čita, osim od jedne ili dvijeh osoba, koje ga uprav i obavješćuju od onuda; a neprima se ovdje niti od istomišljenika, pošto ga isti drže za nedestojna i gnjusna. Nu čim doznasmo, da je u njemu neki dopis iz Lošinja, potrudismo se do prijatelja, da bi nam ga nakoj, i tako vidjesmo čim se taj dopis bavi; ali vjerujte nam, da prije nego ga pročitasmo, bili smo se jur domislili o komu će pisati, pa se u istinu i neprevarismo. Manjkaju u njemu, dakako kao uvjek, one osobe, koje u njemu pišu, i koje mu kumuju, po tomu se lahko može i znati, tko piše i koji mu pri tom pomažu. Ali, dragi naš piskaru, zar neznaš o čemu drugomu pisati? Ili je ono petero ili šestero osoba, koje češće spominješ u tvojim dopisima, baš one, koje ti nedaju mirno spavati? Pa misli li možda smradni „**Oslić**“, da će tim koristiti svojoj stvari, ili da će tim povratiti svojoj braći talijancima slavu, koju su ovih dana izgubili u Africi? Ali kada drugčije dopisnik neznade guditi, treba da poteže uvjek one isto zvono, i to ono najneuljudnije i najpodlije. Prava su djeca vi piskari, jer neznate nego uvjek ponavljati istu Jeremijadu. Za stalno dopisnik misli, da će to trajno i jednolično vriedjanje dodijati spomenutim osobam, te da će se i oni, kao i on, okrenuti i prihvatiti za talijanski barjak, pa poći s kupa s njime u Afriku. Ali se težko vara, jer osobe, što on često spominje i vriedja, nadahnute su žarkom ljubavlju patriotizma i to čistog, koji ne hlepi van naše monarhije. Nek znadu taj dopisnik i njegovi istomišljenici, da nas oni tim sokole i poću uprav na novu i kriepčiju borbu, na uztrajnije djelovanje i da gorljivije ljubimo naš mili hrvatski lošinjski krš. Pa habajte (čujte) moji domorodci, čega se dopisnik „*G. Pensiera*“ boji: hrvatskoga jezika u občini (komunu) i u školi. Pitajte toga bedaka, da li se od vajkada ne izpituju i neizslušaju na **podeštariji** stranke u onom jeziku, koga znadu? Dakle vas **zgorince** u hrvatskom, jer je to vaš materinski jezik, a **čozoče** u talijanskom? A na občinskim sjedničama (seduti) ne govori li se također i hrvatski, kad je potrieba, da se našim ljudem razbistri o čemu se razpravlja? Nije li to bilo uvjek od kada postoji **podestarija**? Zar bi nam taj krasni dopisnik „**Somiera**“, kao pravedni sudac, i to pravo htjeo uzkratiti? Neće, ne, uzkratiti ćemo mi prije njemu vlast i iztjerati ga sa ono nedostojne stolice, na kojoj sjedi. Pa da ga pitamo: Misli li dopisnik, da nije po Bogu i zakonu pravo, da naša djeca budu u školi podučena u materinskom jeziku hrvatskom? Ako taj nije kupusova glava, uviditi će i priznati nam, da laž napredak naše djece, da veliki broj nepismenih ljudi u našemu selu (N. B. u XIX. vieku) zavisi jedino o nerazumjevanju naukovnog jezika škola. Dopisnika boli to, da će budući podeštà biti Hrvat. Kad bi to i bilo, što to njega žulji? Ili mu je žao, da on neće biti? Budi mu odgovor ovaj: hrvatskom puku pristoji se i hrvatski glavar. Što mu je pak težko o onim dvima „**redentori della patria**“. Neka pomisli samo, da su ono pošteni i značni ljudi, pa i ako neizkolani kao i onaj, koji ih crni, ali su stalno uljudniji od njega istoga, jer oni nenapadaju podlo nikoga, krijući se pod **pseudonimom**. Oni svi spomenuti nijesu izdajice naroda, te *svojem* domovinom nazivlju i Lošinj, jer se i ondje govori većinom sve hrvatski, osim četiri **čozota** i njihovih kumova, s toga, ne ima se što rugati da je ovo njihovo mjesto i da se oni — „*vantano di appartenere alla grande nazione croata*“. A to ime slavnog i junačkog naroda, ponarljamo ovdje uprav sada, nama je sveto te se s uzhićenjem i ponosom dičimo, što smo sinovi istoga. Poručujemo ovim „**somierskom**“ dopisniku, da Hrvatima u Lošinju ne treba „*mutar faccia alla nostra cittadella*“, jer naš gradić od svog naseljenja do danas ima uvjek „*la medesima faccia*“ t. j. on je od onda do danas hrvatsko mjesto i mi hrvatski puk. Na dokaz tomu budi izmedju ostaloga narodno lošinjsko kolo (bal na koledi) pod milinjice, sa bukurom pod katridom), koje se po starom narodnom običaju hrvatskom (a ne po talijanskom, sigurno — **sotto i pifferi**) pleše svake

godine po dva puta i to na dan sv. Ane i na blagdan sv. Antona Opata, našeg odvjetnika, pa i to javno na pločati; te se je plaćo i ove godine dne 9 febrara. Naučivali smo se svi, gledajući svu ovu ličnu našu gospodu i one naše mlade ljude, kako se nijesu sramili zaigrati sa poštenimi težaci, i kako štaju svoje stare narodne običaje. Evala Vam! mladi sokolovi, na vas Lošinj čeka, vi mladi „redenteri della patria“ neka slobodno lažipiskari u „*G. Pensieru*“ pišu kakvog je značaja Lošinj i kako ćuti. Nego sam se ovoga puta previše odaljio, te neželeći ovim dosaditi Vašim čitaocem, dovršiti ću jednom prošnjom na spomenutog dopisnika, i to: kad je hrvatskoga jezika bilo do sada ujek na komunu, u crkvi, u selu i prije nekoliko godina u školi, onda ga molimo, neka nas sada barem neiazivlje na borbu. Vašim pisarenjem hoćete baš kao „alla Parenzana“ da nebude više onog blaženog mira u našemu Lošinju; vi tražite od nas, da zbilja stanemo zahtjevati sva i podpuna naša prava, što nam ih jamče temeljni državni zakoni. Samo nemojte pak reći, da su Hrvati oni, koji su počeli činiti „partito“ u našem selu, i koji su poremetili mir, što smo ga do sada uživali. Neuskajte, nepotičite i nevriedajte, koga nijeste dostojni, jer ćete za stalno naći ono, što tražite. Što je n. pr. stalo „Sonierašu“, jeli pristojno i značajno pačati se u osobne strari, pišući o g. L. za neke „kontrabande“, a o g. U. da li je „carisimo“ ili ne; rekao bih ja, da bi učinio bolje svaki mesti izpred svoja vrata, te se obazrieti oko sebe, i pogledati pred nosom i pod nosom. Onda sliedi, govoreći: „di una pisata“, „della sorte“, „dell'intelligenza e sapere“, citirajuć i neistinite tuđje rieči, te za drugom mjestu spominje milu mu riječ „ignoranza“, kao da su se baš Piranesi svadili? Podla dušo! Zgrožaj se na takovom pisanju, jer smo sjegurni, da ti urednik nije prijatelj, nebi dopustio, da se njegov list kiti tim lieпim cvietjem „della vostra civiltà“, o kojoj biste htjeli, da i naš gradić ima „delle pagine onorifiche“ Nedaj Bog, da bi se ikada naše selo te vaše „fine“ prosvjete okoristilo, jer vam svagdašnji čini širom sve Istre dokazuju kakova je ta „civiltà“. Ovoliko za danas onomu, koji se toliko brine „per il venturo pontefice cittadino“.

Franina i Jurina

Fr. Si čuv Jure, da su se klanjska gospoda, stran duše, ofendila i po sili tela, da je edan, ki ni va njihovi kumpaniji, kriv simu, kaj smo se mi dva pogovorili.

Jur. A znam Frane znam za koga mi govoriš, ma oni bi njega i pustili, ma nemoru, zač on neće, da va njihov mih puše i on jim je čuda na puta, a najviše vučjimu i mačjimu derekturu.

Fr. Ala Jure moj, kaj te njemu storit, kada nijedan pametan za njih nemari.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlao je vrli naš rodoljub g. Jure Kučić-Brdarov, rodom iz Perasići, občina Kastav, a sada u Vidmu, pokrajina Patagonija u Australiji, g. M. K. 10 for.

Gosp. Franjo Ožbolt iz Prezida poslao nam je 5 for., što ih je sabralo družtvo kod g. Klepca.

Rumunjski kralj i kraljica u Opatiji. Naša Opatija postaje sve znamenitijom. Visoki gostovi iz svih strana ju posjećuju. Svoje doba bila je milo boravište blagopokojnoga kraljevića Rudolfa. Sad je već više godina najmilijom gostinjom kraljevna Štefanija sa svojom dražestnom kćerkom. Predlani bila je u Opatiji dulje vremena kraljevska pruska i cesarska njemačka obitelj. Ljetos eto nam u njoj visokoga kraljevskoga rumunjskoga para, kralja Karla i njegove supruge, poznate pod njezinim pisateljskim imenom Karmen-Sylve. Od utorka u večer do srieda prije podne bili su u kraljevskom Zagrebu, gdje bijahu jako lepo primljeni, i gdje im se je jako dopalo. Toga istoga dana pod večer prispjeli su posebnim vlakom kroz Rieku i Matulje u Opatiju i nastanili su se u „Villa Angiolina“. Na veliki petak bili su u župnoj crkvi na Voloskom kod ciele službe božje. Prvi koji je iza svećenika sv. križ poljubio, bio je rumunjski kralj. Poslie službe božje razgovarao se je pred crkvom s više osoba, među njimi i sa velosko-opatijskim načelnikom g. dr. Stangerom. I dočim se je kralj prijazno razgovarao, klanjala se je kraljica ljubeznivo svim, koji su ju smjerno pozdravljali. Na licih im se čita, da im je boravak u naših stranah jako ugodan. Na uskrs prisustvovali su visoki gosti svečanoj sv. misi u Voloskom.

Dvadesetpetgodišnjica „Soče“. Glasilo goričkih Slovenaca, dična tamošnja „*Soča*“ dovršila je ovih dana dvadesetpetgodišnjicu svog zaslužnog rada za Slovence u opće, napose za one u Goričkoj. Čestitamo vriednoj drugarici na obalah „Soče“, te njoj želimo iskreno, da bi sretno dočekala i pedesetgodišnjicu, i da bi pomogla svomu i našemu narodu do neodvisnosti i slobode.

Za „Bratovščinu hrv. ljudi u Istri“ poslao je Jure Kučić-Brdarov iz Vidma na gosp. M. Kundića 10 for. Novci predani su dotično odboru. Živio naš dični Jure!

Prijatelje i podupirateље naše družbe „sv. Cirila i Metoda“ molimo ovim, da bi u buduće slali priloge i milodare ravno na g. Nikolu Peršića, občinskoga tajnika u Voloskom, jer će nam tako prištediti poštarinu i posao biti će jednostavniji, a imena darovatelja priobćiti ćemo po izkazih, koje nam bude priobćio g. blagajnik družbe.

Iz **Boljuna** pišu nam 6. aprila. Aleluja! Nije Boljun talijanski, već je Boljun hrvatski! Netom minuli občinski izbori pokazali su u pravoj slici što je taj glasoviti Boljun — ; eto bez topova, bez puškara osvojila ga pučka hrvatska stranka tako rekuć kroz noć — ; do jučer sjedila je u obć. zastupstvu većina zastupnika, koji su občinu boljunsku prikazivali kao italijansku — ; muževi, koji su se protivili svakom narodnom hrvatskom pokretu u Istri — ; osobe koje su svoj vlastiti materinski jezik gazile i zapostavljale tuđjemu — talijanskomu; muževi koji nisu htjeli glasovati za uvedenje ravnopravnosti jezika kod c. k. oblasti u Istri, koji se nisu brinuli za napredak i blagostanje svojih podložnika, jer nisu za to ni bili kadri; muževi, koji su od 20 do 40 godina uživali čast župana — zastupnika itd. i za koje se je u obće govorilo, da jih je nemoguće od občinske uprave odstraniti. Te muževe odsudila je narodna pučka stranka dne 30. i 31. pr. mj., liši jih časti, koju su kroz toliko godina na štetu svojih susćinara obnašali; tim muževom, koji su bili tako rekuć utjelovljeni sa občinskom upravom, podielila je hrvatska stranka svjedočbu siromaštva i prezira. Šteta samo, da se nije to pred 20 godina zbilo, a mogla se je zbiti barem nekoliko godina prije, da ne bijaše obzira osobnog, da nebijaše občenita misao, da je nemoguće nekoje muževe iztisnuti ob obć. uprave — a da bijaše s druge strane više požrtvovnosti — reda, rada i sloge. Netom minuli izbori pokazali su, da je moguće izvesti mnogo toga, što si inače čovjek umišlja, da je nemoguće; pokazali su što se sve može uz slogu, požrtvovnost, rad i stanovitu volju, jer „*stalnom voljom čovjek brda valja i na ravnom opet nova diže*“. Javljeno je bilo više puta u „N. Sl.“, da će biti skoro sjegurno pobjeda naša, al da će tako sjajna biti, tomu se nije ni naša stranka nadala. Boljunski občinari osvjetlali su si lice iztrgnuv i ovu občinu iz talijanskih ruko. a pripojiv ju k ostalim sestram hrvatskim, doduše još malobrojnim, al živućim u čvrstoj nadi na pomnoženje.

Protivnička stranka učinila je sve moguće korake, da zategne sa izborima i lačala se svakovrstnog oruđja, da predobije, ali uzalud joj bijaše sav rad i trud. Još do zadnjeg časa nadala se je talijanska stranka pobjedi, sama sebi nije vjerovala, da može podleći. Postavila je svoje kandidate za treće tielo, ali jih bametom pornšila naša stranka; kroz noć, koja je dielila prvi dan izbora od drugoga, poskakali talijanski mešetari na sve četiri strane občine, nebili možda svoju sramotu opruli u drugom tielu, al jao si ga njima. njihovi kukavni glasovi ostaše u ogromnoj manjini. Ala da vam jih je bilo vidjeti, kako su bili spareni i pokunjeni! Ipak ne klonuše još duhom. Među drugim i prvim tielom počinulo se kukve tri ure; tuj sakupljali oni svoju malobrojnu četu, mamili i lovili naše al zaludu, naši bili ustrajni po onoj slovenskoga pjesnika: „*čvrst bodi, mož jeklen, kada gre za pravice*“. Došla ura biranja; naši stupaju odvažno, veselo u dvoranu — na poziv više: „ovde sam“! Čvrsti i neuplašivi Boručani zadali protivnikom zadnji udarac — udaro smrtni! — Naših jednoglasno 25 glasova s njihovih 9, se urteglo od glasovanja. Liepo vam je bilo vidjeti krške *Brešćane* i *Učkare*, bene krugove, koji nikako neimogu vjerovati, da bi se i izvan Beča, a naročito među Slaveni, mogla s uspjehom gojiti glasba. Među tim su Česi sa Smetanom i Dvoržakom, te svojim češkim kvartetom, Rusi sa Slavjanskim i sada Slovenci s Hubadom baš s temelja razorili bečke, predsude. Slavenske narodne pjesme s kompozicijami Nedveda, Fibicha i Förstera, održale su takovu pobjedu, da ju s oduševljenjem spominju sve novine. — Dne 25. je bio drugi koncert pod ravnanjem slavnog Čeha Antonina Dvoržaka, a izvadjala se njegova glasovita velika balada „Svatbena košulja“.

Obzirom na veliki uspjeh „Glasbene matice“ u Beču, su želili česki listovi, da bi bilo shodno, da se slovenski pjevači pozovu u česko narodno kazalište kao gosti, ali do toga nije došlo.

Trgovcem iz Kranjske. Već nekoliko godina rodi lieпo vino u nekih kotarih Istre, imenito u porečkom. U Italiju ide dakako malo ili ništa našega vina. Najviše ga odvadjaju u gornje strane Istre, u Trst i u Kranjsku. Mnogi naši ljudi, Slovenci, dolaze kupovati vino u razne kraje. Mi smo im zahvalni zato. Nego jedno želimo ordje spomenuti, na što su nam se tužili naši ljudi iz porečkoga kotara, A to je, da naši trgovci, imenito iz Kranjske, kupuju vino pretežno kod naših narodnih protivnika. Oni imadu posve pravo, da gledaju svoju korist i da kupuju vino ondje, gdje bolje i jeftinije dobiju. Al baš boljega i jeftinijega, a svakako nepokvarenoga mogu dobiti kod naših seljaka, naših poštenih ljudi. A i ako bi bilo jednako dobro i jednako cienjeno, imali bi naši trgovci radje k našim ljudem, nego li k našim narodnim protivnikom. Ovi zapostavljaju naš narod, naš jezik, psuju na Hrvate, na Kranjce, pa zašto da im ovi još kese pune. i novac donašaju radje nego li našim ljudem za isto vino!? *Svoji k svojim* neka i u tom valja, i neka naši ljudi vide, da im braća iz drugih zemalja pomažu dizati se iz nevoljnoga stanja, u kojem se nalaze.

Iz **Zadra** pišu nam 28. pr. mj. Dragi Lodonjo! Čital sam tvoj odgovor va „Našoj Slogi“ pak sam se i ja spametil onega lepega dana, kega smo veselo „pasali“ puli „*Verice*“. Siromah Žaneto, ki se sada muči va Kalifornije, bil je onega dana blažen i srečan. Još ga vidim, kako se ljuti, kade ljudi više veruju jednomu *Martini*, *Maškarotli i Kukumi*, nego svojoj braći. Ča češ i to mora „*finit*“. Eto ti za primer Dalmacije, ovdi je već Talijanom odzvonilo, ima još svagde ki ta mahniti *iredente*, *ma la sua non se calcola per niente*!“ I va Zadre gre već na bolje. Naš se lipi jezik čuje svaki dan sve to više, a kako i nečeš? Po zadarskem kapitanate govori se hrvatski, upravo ono pravo, kako se piše va libreh; i va samem Zadre, va „*Varoše*“ ljudi govore čisto hrvatski, a četiri „*desperadona*“ hteli bi bit Taljani „*per forza*“. Da je puli nas više sloge, a manje čakul, otresli bi se mi svagde teh nesrić, ma ovako pravdamo se, dok nam „*furešt*“ kuću ruši. Pozdravljam te moj dragi Lodonjo, a drugi put više. Kad pišeš Žanetu, pozdravi ga.

Tvoj *Čika Jatagan*.

Talijanska poduka u pomoćnoj školi u Lovrečici (občina Umag). U predzadnjem broju poročkopa listića čitamo, da podučaje vel. g. Blaž Šloser, župnik u Lovrečici (rodom iz Klane, občina Kastav) danomice od 8—11 sati 30 djaka u talijanskom jeziku, jer da sva djeca poznaju taj jezik bolje, nego li „slavo“.

Nama je doduše poznato iz posve pouzdana izvora. da neima toliko djece u toj školi, niti g. župnik podučaje danomice djecu, nu o tomu se ne ćemo prepirati sa dopisnikom rečenog listića, već stavljamo eto jednostavno pitanje veleč. gosp. župniku Šloseru: *Recite nam po duši, pope Blažu*, da li većina Vaše školske djece, kad stupe prvi put u školu, u istinu govori bolje talijanski nego li hrvatski, ili slavo, kako reli rečeni dopisnik? Toliko očekujemo od Vašeg pravdoljublja.

Posujilnica i štedionica u Kopru imala je po zadnjem računu u god. 1895 prometa for. 33.405 i 15 nvč. Koncem iste godine bijaše 411 zadrugara, štedionički ulošci iznašali su koncem 1895 for. 31.435 i 49 nvč.

Novih posuda dalo se je god. 1895 for. 11 925 i 62 nvč. Stanje posuda (zajmova) bješe 1895 for. 38.414 i 38 nvč. Zadružna prićuvna glavnica iznaša koncem god. 1895. for. 5.908 i 81 nvč.

Preporučamo toplo našemu puku na Koparšć ni ove solidno narodno poduzetje.

Izpit zrelosti za ženske. Ušlied naredbe, koju je izdao ministar bogoštovja i nastave barun Gautsch, koja se bavi sa izpitom zrelosti žena, nekolike su se kandidat-

kinje već prijavile molbom, da budu pripuštene k izpitom. Ministarstvo nastave je s toga odredilo, da u svakoj pokrajini bude po jedna gimnazija, kod koje da mogu kandidatkinje položiti izpite. U tu svrhu odredjene su za kandidatkinje u Primorju nastavnim jezikom njemačkim, njemačka državna gimnazija u Trstu, za kandidatkinje nastavnim jezikom italijanskim gimnazija u Kopru. Za sve kandidatkinje iz Primorja i Dalmacije, koje bi htjele napraviti izpite zrelosti na hrvatskom jeziku, odredjena je velika gimnazija u Splitu. Do sada su se isključivo prijavile kandidatkinje sa nastavnim jezikom njemačkim.

Iz Lovrana piše nam naš „Lodonjo“ 1. t. mj. Ala ma su nam ovega puta dobro pobrali naše mladiće! A ki nebi, videć onako lepu i čvrstu mladost. Čul sam od ljudi od „kumišijona“, da su duhtori rekli, da po celoj Istre nisu našli tako jakeh, zdraveh i priložnih mladić, kako puli nas. To te bit soldati — mila majko moja! — kako da si ih zitesal *„Altroke“* one palive nevolje va Marinovoj „patrije“, ki samo da vide neprijatelja, već ti beže, kako da ih vetar nosi. A neće ti se naš soldat prestrašit ne, neboj se, zač kada se „trata“ za obranit našega presvitlega kralja i ovu našu nekadanju hrvatsku starinu, on će poć i proti samemu djavlu. Neka se one brižne materi i oci uteše — njihovi sini te se benj vrnut, — vréme teče, niš ne reče — pa će onputa svi skupa bit srečni i zadovoljni. To će sve brzo proć, a ako bi — neka nas Bog očuva i sreti Jura! — prišal dan, da bi ti naši mladići morali poć va oganj proti neprijatelju, neka se niš ne boje: oni te svagde znat storit svoju dužnost, pak će ih Bog obranit i očuvat. Vidite, i ja ki ovo pišem, sam bil šestdeset i šestega pod *„Lisom“*. Pak? Danas sam hvala Bogu tu zdrav i vesel. Majko Božja! Koliko se je onde podavilo Taljani. Dobro njim stoji. *Šperlonti* nijedne, ma su nam se znali rugat, da smo mi samo pusti ribari, i da ne znamo ni ča će reć *„guera“*. Ne znamo? Su onputa videli ako znamo ale ne. Koliko sam ih samo ja s mojom puškom popičil va more. A da ste ih čuli plakati: — „Mama mija, me nego! mama mija, me nego!“ Ubok ti ga bilo! bilo ti doma bit. Ki te je zval semo? — Ma dakako, dajte mu Trst, Dalmaciju i Istru, neka se on lepo tusti i debeli, a ti nebogi Hrvat ale Slovinac, ki si do sada bil tu doma, marš ča, zaš valja da daš mesta *„luštrišimu“* gospodinu Taljanu. Ma čemu se dat, valje na, ni nego rekal. Zač ne stojimo mi dobro pod našim dobrim kraljem — sto miljun puti bolje nego oni drugi pod svojem. Ja ma *„intanto“* još ima ljudi i puli mas, ki nete tega razumet. Va sebe ti ljudi su dobri — Bog sačuvaj, da bi se ča proti njim reklo — ma daju se od svakega za nos vuć — a to je slabo. Vidite, va Lovran zahaja neki čovek — jedan Trijestin — ki je bil nekoliko let zaprt va Gradišku, zač da je uvredil našega presvitlega cesara i zač da bi po sile otel, da mi spademo pod Italiju, pak za svem tem, ja sam siguran, da će se va Lovrane nać ki ta, da će s njim držat, i ne samo to, nego još će poć s njim i v *„oštarijo“* i va *„birariju“* i lepo pustit, da mu se va njegovi posli zabode. A ako mu pride ki domaći čovek, on će reć: — „Uh! neću ni da ga vidim — on je Hrvat! A Bog te videl, kako da nismo svi skupa brati, kako da ne govorimo svi jedan jezik. Ma tako je! A slabo je to, jako slabo, zač sotona — pače Taljan ne spi, nego sve gleda i gleda, kako bi nas sveh skupa zahjupil va ona široka usta. I to će još prit — da bi tako ne — samo ako ne budemo razumni i pametni. Čekajte, da vam samo povem, ča mi se je načas sanjalo. Čete reć, to su *„fandonije“*, ma neka je ča je, ja znam, da se i sanja već puti zbije, a samo neka Bog da, da se nebi i ova zbila.

Sanjalo mi se je, da su bili *„balotacioni“*. Ljudi na „Vratek“ kako mravi, a Marino, Maškararotta, Molavija, stari Tonić, Kukuma, on s črjenum bradum, Francele, Fratar, Kobula i Valčić sve okolo ljudi opravljaju, da „votaju“ š njimi, zač da te *„almeno“* bit, kako da su nekada bili. Ljudi brižni dali su se prevarit i *„votali“* onako, kako su njim napunili glavu oni drugi. Kada ti temu ne beše — *„balotacioni finili“*, a znate ki je postal za poteštu? Marino! Za *„rice - poteštu“* pak su zbrali staru Čozotu, a Molaviju, Maškararottu, Luvijića i Kukumu za „kunšiljere“. On s črjenum bradum moral je potešte Marinu postoli „luštrat“, a Karletto bil je za — pulicaja. Kobule i Fratru dali su *„sakunpak“*, zač ih nisu već trebali. Poteštà je oprl prvu *„šedutu“* ovako: — *„Čan de la madonis, če la pagarà adesso sti Croati. Porchi, porchi e porchi!“* Ala ma su mu pljeskali! Onputa se je još dignul i rekal, da nijedan domaći postolar neće već smet postoli delat i nijedan domaći ribar neće već smet ribi lovit. Postolari, kovači, ribari, tišjari, štanjari, umbrelari, trgovci i težaki smeju bit samo Taljani, drugi ne. Ako će pak ki domaći ča delat, slobodno mu, ma ono, ča dobije, morat će dat Taljanom va Lovrane, i onem, ki te prit, kada budu čuli, da je Lovran prišal va taljanske ruke. Još je rekal, da se svim i svakomu i va meste i po vanjšćini pod multu od 1000 fijorin: zabranjuje govorit hrvatski. To da će na place *„fanal“* kljicat.

Na to sam ja iz jednega kutića rekal: — Ma šior „odeštà, neka mi ne zamere, ma ako bude *to* tako, onputa će vas Lovran omutavet, zač vam ljudi najveć samo hrvatski govore.

— Češ mučat, *čan de la madonis!* zavapil je, kako da je zvan sebe, pak ti je prijel jedno kopito i smrknul ga je va me, da sam se od silnega straha valje — zbudil. Kada sam se pak zbudil, sam se najprvo malo popipal, da vidim, ako sam još živ, a kada sam videl, da mi se hvala Bogu, ni niš slabega dogodilo, počel sam razmišljat i odlučil sam, da ću ovu moju sanju napisat va „Slogu“, neka o njoj naši ljudi ovega malega Vazma malo razmišljaju. Još sam mislel, da mi je to najbolja skuža, da morem dobremu gospodinu direhturu od „Naše Sloge“ i svim pravim i poštenim Lovrancem, grajanom i izvanjskim ljudem navestit dobre blagdane.

Sladka njim bila svim skupa domaća hrvatska pogača — a preselo onem, ki nemir i smutnja mej nas seju i nose. Amen.

Lodonjo III.

Javna zahvala.

Za našega kratkoga boravka u milom nam rodnom mjestu Vodice, osobito kod našeg odlazka od tamo, doživili smo toliko znakova ljubavi, prijateljstva i štovanja od tamošnjeg dobrog puka, da ne možemo od manje, a da se javnim putem najsrdačnije svim i svakomu ne zahvalimo. Živili naši dični Vodičani!

Trst, 7. travnja 1896.

Braća Ribarić.

Zaštitna marka — Schutz-Marke — Zaštitna marka

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri

(Wagnerov šumski plosnati grah)

vrlo opleménjen i od svih gorkih sastavina prost.

Uspjeva takodjer

u najzapuštenijih vrstih tla, kao u pjesku, gruhu itd.

Najveća hranivna vrednost je 20—30%, proteina (djetelina ima samo 18.5%).

Uztrajan i protivi se svakojakoj suši.

Brošura badava

Polygonum sachalinense

(Sachalinov korjen)

Uspjeva posvuda uztrajno, takodjer u vlažnih, jilovitih i močvarnih tlih.

Visoka hranivna vrednost je 18·97% proteina.

„Internationale Saatstelle“

Landwirtschaftliche Gesellschaft

mit beschrenkter Haftung

KÖRCHHEIM u. Teck, Württembemberg

Glavni zastupnik

za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju

Jakob pok. Č. Prister,

TRST.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički biciklí sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, prodavaju se sada po 110 i 120 for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladište bicikla

Trst, trg velike vojske.

Jamči se za svaki biciklí jedno leto. Gori spomenuti biciklí nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po niskih cienah, već ovi iati su jaki, lepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih biciklá.

Tu priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatičnì biciklí sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari biciklí sa trdim kaučukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni biciklí prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, voznine proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

U skladištu se sve cieme biciklom radi novih i velikih pogodbah za fabrikami i takodjer radi množine biciklá, nalazećih se u skladištu, koji se sada radovoljno nudjaju po tako niskih cienah.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Peruvien i doeking za velečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, takodjer za *cetarne*, vatrogasce, gombače, livreje, sukna za biljard i igrače stolova, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu i gospodje po izvornih cisnah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dado prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vuneno sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralna austrijska trgovina na veliko.)

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1866.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod zasmenjem „Štikarofska roba“. Da prečim varanje p. n. odcimaća, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu **pod nikakvom pogodbom.**

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih za		V napoleonih za	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	3%
8- „	2½	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopije nove obrestne takse v krepost z dnem 5. februara, 9. februara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.

V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Rekkakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

za jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Prejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. februara 1896.

Kathreiner

je kot primes k bobovi kavi edino zdrava kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kilo za 25 kr.

Svarilo! Zaradi nizkovrednih, ponarejenih izdelkov je treba paziti na izrične zavoje z imenom **Kathreiner.**

3 zlate 15 srebrnih kolajn 12 častnih in priznalnih diplomov

Fran Iv. Kwizda

Varstvena znamka.

KWIZDE

Restitucijonalni fluid

c. k. priv. opiralna voda za kože.

Cena i steklenci i pkt. 40 n. a. v.

Kadi se zad 30 let v *dvornih kočalnih hlevih*, v *vojaških* pri *vojakovu in oficirju*, za *obvarovanje in vzpostavo efecovanja pri velikih naporih*, pri *topohnjenjih*, *revmatizmih*, *otrpelosti kit itd.*, vposebija kadar je *tekočina del o dirkah*.

C. in kr. avstro-ogerski dvorni dobavitelj.

Edini pravi avstro-ogerski izdelek.

Naj se blagovoljno pazi na gorenje varstvene znamke in naj se izrečno zahteva *Kwizdeje restitucijonalni fluid*

Glavna zaloga **Kreis Apotheke** Kornneuburg pri Dunaju.

Dobiva se v vseh lekarnah in trgovinah z mineralijami v Avstro-Ogerski.

Aite & Zadnik-Trst

Via Nuova na uglu S. Lazaro.

Nalazi se easvim najnovija zimska roba parhend (foštanj), flanela, rubci vunenì u raznih bojah, ogrtači, mufi i ovratnici iz kožnohvine i t. d. Čarape, odzdolne i gornje rekle, za gospodje i gospodu itd. Nadalje preporučuju sl. občinstvu veliki izbor platna, pamuka, rublja, rubaca vunenih i svilnih. Velika zaliha svih potrebah za šveljе i krojače. U zalihi nalaze se takodjer vrpce svakojake boje, te se dobivaju i **hrvatsko-slovenske trobojnice.**

Napose se preporučuju cienjenim gg. učiteljicam u mjestu i okolici za sve školske potrebštine ručnoga rada.

Uzorci se šalju na zahtjev franko.

Govori se hrvatski i slovenski.

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožde, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, na kojih mu drago bilo prešah.

Preše za maline, kiderzaiičke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2I Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočke gratis! — Čuvati se kontrafacija! — Traže se zastupnici!

Srećan u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča veleèastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščane svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima asiiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dioneo

Broj 16 U Trstu 16. aprila 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napučnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nečedje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu plamu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za sedjake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracije nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Naknadni izbori.

Službeni list primorske vlade „*L' Osservatore Triestino*" br. 85. od dne 14. t. mj. donaša na prvom mjestu sliedeći:

„O g l a s

Za naknadne izbore zemaljskih zastupnika u izbornom kotaru seoskih *občinah* „*Voloska-Podgradom*" sa izbornim mjestom „*Voloska*" te *jednega* zemaljskog zastupnika u izbornom kotaru seoskih *občin* „Krk, Cres i Lošinj" sa izbornim mjestom „Krk" ustanovljuje se *dné* 30. *svibnja* *) 1896.

C. kr. namjestnik
Rinaldini".

U broju 12. našega lista priobćili smo, da će se obaviti naknadni izbori za istarski zemaljski sabor, već tečajem mjeseca maja, kako nam se to iz posve pouzdana izvora javlja. Gornji oglas potvrdjuje dotičnu našu viest.

Izbor zastupnika obaviti će se dakle dne 30. maja (svibnja), dočim će se birati izbornike ili fiducijare po svoj prilici okolo polovice istoga mjeseca. Birači izvanjskih občinah dvih političkih kotara. — Volosko i Lošinj — pozvani su, da si izaberu trojicu zastupnika na zemaljski sabor Istre.

Našim čitateljem biti će jošte živo u pameti ono drzovito i nasilno uništenje izbora trojice naših zastupnika na istarskom saboru za zadnjeg zasjedanja. Uzprkos predlogu zemaljskog odbora, kojemu se stalno nemože predbaciti, da je ikoliko sklon Hrvatom i Slovencem Istre, da se naime ovjerovi sve izbore za izvanjske občine, uništila je talijanska saborska većina najprije izbor dvojice zastupnika za politički kotar Volosko, a zatim izbor jednoga zastupnika za izvanjske občine kotara Lošinj, dočim je njegova druga, izabrana istim izbornim činom, ovjerovila.

Proti uništenju izbora u kotaru Voloskom govorio je i vladin zastupnik na saboru, koji je njedno i kotarski kapetan u rečenom kotaru, i kojeg podredjeni činovnik dao je povoda ili bar izliku za povod saborskoj većini, da uništi taj izbor; tobož radi formalnih pogriešaka kod prvotnih izbora u Podgradu.

Jedan od dvojice u tom kotaru izabranih zastupnika dobio je sve glasove, drugi ogromnu većinu. Proti tomu, izboru nebijaše valjana prosvjeda na sabor, ali ga ipak saborska većina uništi. Kasnije uništila je ista većina bez ikakva razloga i izbor jednoga zastupnika za izvanjske občine kvarnerskih otoka.

Pusti prkos, luda strast i sliepi fanatizam saborske većine baca eto u roku malo više od pol godine po drugi put u izbornu borbu dva političke kotara sa 18 občina i sa preko 80.000 stanovnika.

Koliko truda, koliko troška, koliko dangube tolikomu narodu, pak da bi za što!

Jedva se duhovi umirili i strasti utaložile nakon posliednjih sveobćih izbora za pokrajinski sabor, a saborska većina kao da nije mogla naći prešnijega i pametnijega posla, nego li da baci opet medju narod zublju strasti, nemira i osvete. Nju ne muči misao, što je bez ikakvog razloga naprtila tolikim hiljadam naroda nepotrebnih troškova i prouzročila ogromni gubitak dragocjena vremena. Nju ne boli glava, što će se na novo razpiriti strasti, što će odatle nastati neprijateljstva i osvete, samo da je ona zadovoljila časovito svojoj odurnoj mržnji i nizkoj brutalnosti. Ona je poslala kući trojicu članova hrvatsko-slovenskoga kluba jedino s toga, jer ih mrzi, jer . . . . . ih neće!

Ova nepoštena igra sa voljom naroda, ovo bezobrazno gazenje pravice i zakona, nije doduše ništa nova u istarskom saboru, ali nama se čini, da bi se tomu bezprimjernomu nasilju talijanske gospode već jednom imalo na kraj stati. Neka nam nitko ne reče, da je to nemoguće, da nad saborom nema vlasti itd., jer smo mi čvrsto osvjedočeni, da bi talijanska saborska većina brzo natrag povukla rogove, kad bi njoj se na odlučujućem mjestu samo pokazalo zube. I nju bi se ukrotilo veoma lahko — samo kad bi bilo dobre volje.

Nu ova komedija sa zastupnici većine pučanstva naše pokrajine opetovati će se i u buduće i to sve dotle, dok budu Talijani nalazili obrane i zaštite i tamo, gdje bi morali dobiti batina i dok se nezdravi i nenaravski odnošaji u Primorju u obće, a napose u Istri, ne zamjene sa zdravimi i naravskimi.

O tim nam valja svima računati, ali za to moramo svimi silami nastojati, da se nesnosno stanje u Primorju promjeni na bolje, da zavlada zakon i pravica, ravnopravnost i zadovoljstvo medju pučanstvom ovog važnog diela Austro-Ugarske monarhije.

Naročnih prava neima se nikomu kratiti, a tim manje tada, ako su ta na zakonu utemeljena. Medju ta prava spada bez dvojbe u prvom redu pravo birati svoje zastupnike slobodno i neodvisno bilo od koga. Tim pravom valja, da se posluže i naši birači političkih kotara Volosko i Lošinj, te da si izaberu jedino one muževe, koji zaslužuju njihovo podpuno povjerenje i koji će uložiti svoje ponajbolje sile za duševnu i tjelesnu dobrobit Hrvata i Slovenaca Istre.

*) Oglas donašamo od rieči do rieči sa svimi jezikovnimi pogriešakami. Op. Ured.

Dopisi.

Iz Draguća. Čitao sam u omiljeloj „N. Sl.", kako je Ivan Zanelli iz Draguća, obće zvan župan, darovao družbi sv. Cirila i Metoda" znatnu svotu od 5 for. Onaj. koji samo površno poznade toga čovjeka, kao što i druge Dragućane, bit će možda bio iznenadjen tim činom, pak će u svojoj bezazlenosti i dobroćudnosti pomisliti, da se je već jedan put počeo kajati za to, što je učinio proti svomu rodu i domovini, što je zatajio uspomenu svojih starih, prezrevši ono, što im je bilo sveto, naviastito liepi jezik, kojim ga je blage uspomene majka ljubezno nagovarala, tješila, opominjala, Bogu se moliti učila i opraštajuć se sa svietom, njega blagoslovila. Moram priznati, da je slična pomisao i meni sunula u glavu, čitajuć one redke. Jer teški je grieh stiditi se svojega porietla, zatajiti rod i narod i bacati pod noge svoj milozvučni materinski jezik samo za ugodit najvećim dušmanom svoje vlastite narodnosti i vjere. S toga je moguće — a Bog dao, da to bude istina — da je spoznao krivu stazu, po kojoj je do sada hodao zaveden od kojekakvih bezdušnih i bezbožnih prodanaca i izdajica. Ali žalibože sve mi se čini, da se varam ja i svi, koji tako pošteno sude, pak da će bit sasvim drugi razlozi tomu postupanju, razlozi nizki, kakve smo vikli danomice gledati i čuti u nesretnoj našoj Istri, gdje su osim inih sredstava, najviše osobna korist i kruhoborstvo najjača podpora talijanaštvu. Neću, da komu sarivavam u tom svoje mnienje. Želim, da bi svaki svojom glavom mislio, pak si sam sud stvorio. Kada to bude, onda će odzvoniti talijanskom gospodstvu u Istri! Taj sud će si moć stvoriti svaki razumni čovjek iz sliedećega, što ću istinito i nepristrano pripoviedati, kako se je dogodilo kako sam imao priliku i sam saznati i kako je svakomu ne samo u Draguću, već pa čitavoj Buzeštini dobro poznato. (Samo molim mgć. g. župe upravitelja, da mi ne zamjeri, što se ogriešujem o njegovu skromnost, pak i njega ovamo uplićem!) U Draguću, tom talijanaško-divljačkom leglu, većina crkvenih obreda, naviastito sve, što svećenik u crkvi pjeva i puku govori, obavlja se od vajkada na hrvatskom jeziku. Vjeronauk u školi i kršćanski nauk u crkvi ili „*dotrinu*", držalo se je i drži uvjek jedino u hrvatskom jeziku. Ta drugčije niti nemože biti. Djeca kod kuće nečuju govoriti i Boga moliti, ako ne hrvatski (proklinjati znadu dakako najviše talijanski!) Roditelji im se ne pomole (njekoji na svoju najveću žalost!) „*Padre nostro*", da im dadeš blago cielega svieta. Ima doduše u Draguću škola „*paralelka*" t. j. sa hrvatskim i talijanskim naukovnim jezikom, ali da vidiš, brate, uspjeh u talijanskom odielu, morao biš zaplakati, morao biš požaliti tužnu djecu, koja radi zasliepljenosti i zlobe svojih roditelja bezkoristno i mučno izgube toliko dragocjena vremena, sjedeć u školi kao niemi samo zato, da nauče koju talijansku besedu, dok medjutim, kada odrastu, nemogu sami niti javiti kući, gdje i kako stoje, jer nisu naučili čitati i pisati. (Nu zato znadu dobro talijanski proklinjati, psovati, svadjati i tući se, jer imaju za to dobru školu svaki dan na „piazi", gdje se

PODLISTAK.

Omišaljski pjevači.

Tko pjeva zlo ne misli
Nar. poslovica.

Pred kakovih pet godina bio sam si preduzeo zadaću, da njekoje omišaljske mladiće podučavam u pjevanju umjetnih pjesama, koje su oni imali odpjevati na tadanjoj čitaoničkoj zabavi. Priznati moram, da sam se na taj posao bio dao sa njekom bojazni, jer koliko sam se u jednu ruku pouzdao u njihov dobar sluh, toliko sam u drugu ruku scienio, da uhu vičnu samo domaćim pretežno poluglasnim nanapjevom, neće biti baš lahko usvojiti umjetnih zvukova. Prevarih se. Nakon svakidanjeg dvosatnog podučavanja kroz dvadesetak dana omišaljski mladići odpjevaše tad na zabavi dosta skladno pjesme: „Liepa naša domovino", „Glasna jasna", „U boj", „Bože živi", „Plovi ladjo", „Zujte žice" i „Oj talasi".

Odtad, kako rekoh, preteklo je punih pet godina. Omišaljska čitaonica dala je doduše kroz to vrieme njekolike zabava, ali pri tih nije se više čulo umjetnih pjesama, koje su prije znale oduševiti i slušatelje i pjevače. Jest, i pjevače. Njihova zažarena lica, njihovi vatreni pogledi već pri pokusih pjesama „Liepa naša domovino", „Glasna jasna", „U boj" i „Bože živi" uvjeriše me tad, da im ove pjesme ne samo ulievaju u dušu smisao za liepo pjevanje, već da ih proniču i domoljubnimi čuvstvi. Doista velika je moć u domoljubnoj pjesmi i sveta je dužnost naših rodoljuba, navlastito naših učitelja, koji su vješti glasbi, da u svakom kutiću Istre oplemenjuju srca našeg puka tim nebeskim darom.

Zamjetiv pomenuti nedostatak umjetne pjesme kod poznijih čitaoničkih zabava u Omišlju, upitao sam se većkrat zabrinut, nisu li možda omišaljski pjevači odvikli od umjetnog pjevanja, nisu li im bez vježbe izhlapile i jur naučene pjesme? Nego o božićnih blagdanih uvjerih se, da je ta moja zabrinutost bila neosnovana. Složnim nastojanjem crkve i občine, što služi na čast njihovim predstavnikom, veleučenom g. dru. A. Franki-u i načelniku g. Ivu Fabijaniću-Jurešiću, — dobili su Omišljani prietojne orgulje, te me je na Stjepanje kod mise upravo iznenadio dosta skladan četverospjev božićnih pastirskih pjesama uz pratnju orgulja. Ugodno me pak dirnulo, kad sam opazio, da su pjevači njekoji od onih mojih starih znanaca od pred pet godina, naime Albanež Niko, Brehler Dinko, Kraljić Niko, Pindulić Ive i Turato Luka. Ovima se je priključio i pravnik Anton Franki, te je taj maleni sbor uz hvalevriednu požrtvovnost gosp. Ivana Volarića već prilično daleko dotjerao u crkvenom pjevanju, tako da ga već i sam puk prati kod njekojih nedjelnih pjesmah, gdje je zbor pojačan i sa njekoliko soprana. Žaliti je, da nisu svi stari pjevači u zboru; nego što još nije, nadamo se, daće doskora biti.

Pomenuta dva predstavnika crkve i občine priredše dne 28. prosinca prošle godine u počast pjevačem večeru, kojoj je prisustvovalo cjelokupno zastupstvo. Razumije se po sebi, da je kod te veselice palo i nazdravica, u kojih se je slavilo slogu med crkvom i občinom, pjevače, učitelja jim orguljaša, a i za našu družbu „Sv. Cirila i Metoda" doprinieše svaki po maleni darak. Nazdravice začinjalo se domoljubnimi pjesmami, pri čem opazih, da jih pjevači nisu još posvema zaboravili, te da će im g. Volarić jur poznate lahko u pamet dozvati, a uz nješto napora i novih ih naučiti, što da Bog dade, jer „tko pjeva zlo ne misli".

Terezin.

Mrvice

Piše Vinko Rubeša.

Siromak.

Šetao sam. U susret išao mi odrpan čovjek. Nješto je nosio na ramenih.

Približi mi se. Prtio je mrtvački lies — četiri hrapave piljenice. Na liesu ležao bieli križ.

Pogledam čovjeka. Lice mu turobno. Suza blišti mu u oku.

Kad me minuo, težko uzdahne.

Zakrene na groblje. Lies položi u kut pred crkvicu. Odkrije se, pa kleknu. Upiljio okom u onaj lies.

Dugo je tako klečao. Kao da je saliven. — Prene se. Poljubi škrinju, pa ode pognute glave iz groblja. Na vratih baci zadnji pogled na mrtvaca.

— Prijatelju! — Ulje je ono diete? — upitam čovjeka.

— Moje — a suza mu se spusti niz obraz.

— Pa ste ga vi sami donieli?

— Kad neće drugi. — Tako je dan današnji!

— Zar ste toli siromašan?

— Muogo djece, a duga bolest u kući.

— Imadete li ženu?

uvjek od rana jutra do kasna u noći, od mladih i starih, od muških i ženskih svake vrsti ružne i grde rieči bljuva, a školska djeca to slušaju kao sv. evangjelje kadšto do polnoći). Gg. svećenici nesliede tih podagogičkih načela talijanske gospode, nego svjestni svoje dužnosti i odgovornosti pred Bogom i ljudmi, podučavaju djecu tako, da ova nješto nauče i znadu, pak s toga to čine, kako već narav zahtjeva, u njihovom liepom materinskom jeziku hrvatskom. Cielu knjigu mogao bih napisati o tom predmetu, osobito o tom, kako djeca još nepokvarena rado k srcu primaju u školi i crkvi dobar nauk, kad im se daje u njihovom hrvatskom jeziku, jer im je u krvi, jer u njem misle, čute, mole, gevore, vesele se i žale, nu koji tim više mrze i grde, kad im ga zlobni i bezbožni ljudi omraze, zaboravljajuć, da tim zajedno sramote svoju rodnu majku, koja ih je hrvatskim, a ne talijanskim mliekom odgojila.

Ali o tom ću drugi put obširnije, ako Bog dade. U Draguću dakle, kako svatko znade, sve se govori samo hrvatski. Samo ako se pokaže koji buzetski šarenjak ili koji tudjinac, sakupi se sva talijanska kultura, da se prikaže Draguć, talijanskim - ili — a to biva češće — šuti se i sakriva se svaki kao jazvac. Ako je danas tako, to je ondje moralo biti do pred malo godina u tom pogledu puno bolje. Da to dokažem, ne treba mi se pozivati niti na hrvatska imena pojedinih sela i mjesta, niti na hrvatske glagolske nadpise, kojih se tamo nalazi, kao malo gdje, nego se pozivam na svjedočanstvo istih današnjih talijanaša dragućkih, a oni će morati i proti volji posvjedočiti, kako su to nebrojeno puta nehotice učinili, da su se učili pod biršimi kapelani-učitelji samo hrvatski ili kako sami običavaju govoriti slovinski, (Nu to je meni svejedno, jer Hrvati i Slovinci su jednokrvna braća, grana jednoga stabla i za jednu stvar se bore, naime za pravednost i ravnopravnost svih), da su u crkvi pred sv. misom uviek po koju hrvatsko pjesmu pjevali. Pitajte dalje gosp. Žiganta iz Sovinjaka, a on će vam kazati, da se je u Draguću naučio hrvatski. Jednu od onih hrvatskih pjesama, što su ju prije Dragućani, od kojih većina još i danas živi, pjevali u crkvi a i dandanas ju znaju na pamet, vježbao je gosp. učitelj sa školskom (hrvatskom samo, Hrvata u talijanskom odjelu nije silio!) pak ju je htio u sporazumljenju sa mngč. g. župe-upraviteljem, koji je sada u istom svojstvu u Homu, pjevati kod mise zahvalne na svršetku školske godine 1894.—5., da se po mogućnosti što svečanije proslavi zaključak školske godine. Bez obzira na to, što sam prvo naveo, ovaj je postupak bio polag školskih propisa posve opravdan, dapače dužnost, jer ovi određuju, da učitelji vježbaju školsku djecu u pjevanju u obće, a napose a crkvenom. Ali to se je protivilo dubokom osvjedočenju dragućkih Talijana (valjda po tom Talijana, što su prodanci i podrepnice Talijana, kada govore hrvatski iliti po njihovu slovinski ?), jer su se bojali, da bi im se, čujuć pjesmu, koju su im stari pjevali, probudila savjest i uspomena na prošle godine, pak da bi morali i sami s djecom pjevati pjesmu, koje još nisu posve zaboravili, uzprkos nastojanju, da si izbiju iz glave sve, što odiše njihovim materinskim jezikom. (To su učinili već mnogi. Izbili si iz glave i srdca, što su tamo imali, drugoga uradili nisu, doli opačine, pak su im sada glave šuplje.) S toga na svaki način valjalo je zapriečiti pievanje one pjesme, da nebi možda Draguć izgubio svoj ugled kod kakve buzetske dangube i ljevčine. Kako će to učiniti," nisu dugo razmišljali. Poprimili su sredstav, kakvimi se služi onaj, koji nezna za pravo niti zakon, kakvimi se služe njihova braća u Poreču, Pirnu i drugdje. Odlučili su, da će uporabiti sile makar u istoj božjoj crkvi. Zato je doznao g. župe upravitelj, kako je izkazao na sudu i g. učitelj, pak su s toga morali od svoje hvalevriedne nakane odustati, da zaprieče zlo i grieh. Jer da su Dragućani pripravni na svako nasilje i zločin, znali su dobro gospoda župe-upravitelj i učitelj, a znade to svaki, jer su to već više puta činom dokazali. Zahvalna misa bijaše, kako saznadoh, u delavnik i to posve tiha. Prošlih godina nije došao na tu sv. misu nitko osim gosp. učitelja u djecom, buduć u najpresušje doba ljeta.

Spomenute godine kada se je ono dogodilo, bijaše crkva posve — obkoljena od bieslih muških i ženskih, mladih i starih, kao kakva tvrdjava od neprijateljske vojske. Stojali su na otvorenih vratih vičuć grozeć se i spravni navaliti kao razbojnici u crkvu i tamo na šarenjačku suditi gospodi župe upravitelju i učitelju, bude li se pjevalo. U enkvu došla je samo predstraža sastojeća iz tih najboljih, medju njimi i na početku spomenuti Iv. Zanelli vulgo župan. Da nije došao radi pobožnosti, vidi se nesamo iz toga, što će slieditи, nego već iz toga, što — polag obtužbe — nije išao u klupu blizu velikoga oltara, gdje je po svjedočanstvu svih običavao sjediti ono malo puti, što se u crkvi pokazivao nego na kor, gdje su orgulje, kamo nikao, prvo zalazio nije. Medjutim izjalovila im se je nada a i želja. (Mnogi su naime žalili, štse nisu imali povoda oživotvoriti svoje buntovno i griešne nakane. Dakako jedino poticateljie koji bi bili samo gledali i tako zdravu kožu, iznieli, dok po njima zavedeni puk bi bio morao čamiti po tamnicah, kako je tomu jasan dokaz u Humu).

Pjesme se pjevalo nije. Svaki će pomislit, da se je ono množtvo divljaka razišlo po djelu, ili da su unišli u crkvu, da prisustvuju sv. činu, kada su imali zadovoljštinu. Ali koji bi to pomislio, ljuto bi se prevario, ter bi pokazao, da još nepoznade dovoljno dragućkih prodanaca. Oni su ti uprav onaki, kakva im su ostala vriedna braća njihova „partita" po Istri. Oni se nisu razišli, nego su ostali vičuć, iznivajuć i rugajuć se pod sv. misom i tako smućujuć one, koji bijahu u crkvi, navlastito školsku djecu. Ali nisu ni u crkvu unišli, jer su valjda znali, da crkva nije staja, pak da nije za njih. Tiha misa se svrši. Poslie sv. mise zapjevao je g. župe upravitelj pjesmu „Tebe Boga hvalimo" na hrvatskom jeziku, u čemu ga je pomagao g. učitelj. To isto je učinio i prošle godine po primjeru svojih predšastnika, a da se nije čulo s nijedne strane nikakva prigovora niti nezadovoljstva. Nu ovaj put, buduć su bili dragućki Talijani već tako nakvašeni i ždni izgreda i bune, nije prošlo tako gladko. S početka, — tako obtužba glasi — pjevali su gg. župe upravitelj i učitelj sami bez ikakve pratnje. Nu kada su dospjeli do po prilici polovice pjesme, počne Iv. Zanelli na koru svojim ugodnim glasom, koji naliči onomu jednoga najmanje poetičkog stvora i tiho, da ga se čulo za devetu goru, od početka „Te Deum" latinski. G. župe upravitelj dva puta se zaustavi, obrne, opomene i sjeti ga na mjesto, gdje se nalazi, na dobu, te na prisutnu školsku djecu, koju svojim ponašanjem smućuje. Al on prestao nije, nego je vikao, dok gg župe upravitelj i učitelj nisu svršili. Medjutim vani se čulo viku, smjeh i rugonje. Nu to još nije bilo sve. Da bi bilo samo toliko sve t.j. da se je ohezdastilo samo crkvu Božju, sva je prilika, da bi bio izašao iz dotičnog suda, gdje se je taj prizor dovršio, čist. Nego o sokolen povici odobravanja izvan crkve i nadajući se hvali i slavi od talijanskih novina, opetovao je isto, kad je g. župe upravitelj pjevao sam „Carevku". (Sam, jer g. učitelj od strave, koju je u njemu prouzročilo ono odurno ponašanje, nije mogao ni glasa dati!) Svatko si je to morao tumačiti i sbiljа tumačio za izazivanje i ruganje. Čodio sam se svećeniku, kad sam čuo pripovietati, s kakvom je mirnoćom i tako rekuć hladno pjevao do konca uz tako ugodnu pratnju. Razlog tomu je na dlanu. On si je bio svjestan, da je kuća božja kuća molitve a ne razbojnička špilja, kako su to neki htjeli od nje napraviti. Po dovršenom sv. činu bojao se je g. župe upravitelj pojaviti se na „placu" medju razkalašenom i biesnećom svjestinom. Nekoliko vremena je morao u crkvi čekati, dok se je „plac" očistio. I to ne bez razloga Dragućani su naime više puta prije znali pripraviti svećeniku vračajućemu se iz crkve ovacija, kod kojih su mu svimi udi srsi prošli i tako mu je bilo tiesno pri srdcu, da nije mogao ino, nego reći malodušno: Evo me, kako je to skusio u svoje vriome i sadanji mgč. g. župnik u Draguću. (Dalje sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu dne 15. aprila 1898.

Austro-Ugarska. Dne 14. t. mj. sastalo se carevinsko viece na proljetno zasjedanje, koje imade riešiti vrlo važne pitanja, kano zakonsku osnovu o preinači izbornoga reda za državni sabor i obnoviti ugovor sa Ugarskom. Što se tiče prvog pitanja, to se može već sada kao stalno uzeti, da će vladina osnova uz neznatne promjene biti prihvaćena. Teže će ići sa ugovorom izmedju jedne i druge pole monarhije. Moguće je, da ovo zastupstvo niti ne bude razpravljalo ovog pitanja, već da će isto riešiti buduće državno zastupstvo, koje bi imalo biti izabrano na jesen tekuće godine.

Ovaj par nalaza se u Beču kano gosti Njeg. Veličanstva cesara i kralja Frana Josipa njemački cesarski supruzi sa dvojicom sinova i sjajnom pratnjom. Visokim gostovom na čast priredjuje bečki dvor razne svečanosti, a danas bijaše pred njemačkim cesarom nedaleko Beča sjajna vojnička parada. Tomu posjetu njemačkog cesara pripisuju političko znamenovanje. Govori se u prvom redu, da će se ovom prigodom pripraviti sve potrebito za obnovu trojnoga saveza.

U Ugarskoj čine velike priprave za izložbu, koja će se otvoriti budućeg mjeseca u Pešti na proslavu uspomene 1000godišnjeg dolazka Madjara u današnju njihovu domovinu.

Srbija. Mladi kralj Aleksander posjetio je prošloga čedna grčki kraljevski dvor u Atenah, gdje ga odlikovaše kraljevskim načinom. Ovim posjetom imalo bi se utvrditi prijateljstvo izmedju Srbije i Grčke, a pronesoše takodjer glas, da je Aleksander pošao tražiti si zaručnicu na grčkom dvoru.

Bugarska. Knezu Ferdinandu nasmijala se teda negda sreća. Ovaj čas nalazi se kao gost turskog vladara u Carigradu. Turski sultan podario je kneza bogato, a što je još važnije, priznati će ga samostalnim vladarom Bugarske, čemu će pristupiti i druge velevlasti. Do te sreće došao je knez nakon izmirenja sa ruskim carem. Iz Carigrada poći će knez u Petrograd ruskomu dvoru u posjete.

Rusija. Budućega mjeseca obaviti će se u staroj priestolnici silne Rusije, u drevnoj Moskvi svečanim načinom krunisanje mladoga cara Nikole. U tu svrku čine se u čitavoj Rusiji velike priprave. Svečanost trajati će dulje vremena, a prisustvovati će njoj zastupnici europejskih i izvanjskih dvorova.

Italija. Nakon strašnog poraza talijanske vojske u Africi klonuli su duhom obiestni Talijani. Oduševio ih ponešto posjet njemačkih cesarskih supruga, koji su boravili prošloga čedna u raznih gradovih Italije. U Mljetcih sastali se talijanski kraljevski supruzi sa njemačkimi gosti. I tuj da se je razpravljalo o obnovi trojnoga saveza.

Velebnoj uspomeni

dra. Antuna Starčevića

Plači Vilo, izplači si zjene,
Da Ti suze biserjem se stvore.
Biserje to sve u vienac spleti,
I poleti tam u biele dvore,
Što ih narod sazda svome Divu,
Svome vodji, svome učitelju,
Drevnih pravá zatočniku dičnom,
Biednog puka vjernom prijatelju:
Letni Vilo — vienac sobom nesi,
Starcu Anti čedni grob uresi.

Plači Vilo, izplači si zjene,
Imaš zašto, a imaš i čemu,
Kudgodj okom naokolo kreneš,
Zamjenike nećeš naći njemu.
I On ode! — i to sada Vilo
Kad ga dom naš ponajvećma trebo.
Taman što ga narod prigrlio,
Domovini otelo ga nebo.
Avaj Vilo, žalostan nam mati,
Avaj Vilo — tužni mi Hrvati!

Plači Vilo, plači domovino,
Tuguj Istro, sirotice moja.
Bol i taga hrvatskoga roda,
Žalost jeste i nevolja Tvoja,
Jere ono već ne bije srce,
Što je Tebe žarko ugrijalo,
Osunčalo, Istro, ono sunce,
Što Te jadnu svjetlom obasjalo.
Oh Ti ode — zaman češ ga zvati,
On Ti ode — nikad se ne vrati.

Al ko sunce, što sa Velebita
Drevnoj Učki trake šalje zlate,
Duh će Njegov velebni i gordi
Prosjevati istarske Hrvate,
Kojino će s tužnom braćom svojom
Razciepkane širom otačbine,
Starčevića veličajno ime,
Blagosivljat, dizat u visine.
I spomenik dići će mu zlati:
Njeg će branit i Bog i Hrvati!

Emine.

Franina i Jurina

Jur. Sam čuja, Frane, da si i ti bija u Šišanu, kad se otvorila „Lega" ?

Fr. Bija sam, to se zna, da vidim, ča će to bit novoga?

Jur. Ma meni je govoria Nane z Msatarina, da bi Šišanci bolje učinili skrbit za brageše i palentu.

Fr. A vero ima pravo. Ali ja mislim, da ni bilo jušto čuda Šišanci poli tega.

Jur. Tr znaš ki su bili. Oni dva tri kapuriona, pak nike žene naše krvi, a drugi su bili iz Pule za se napiti dobro na špale od Šišancih.

Fr. Lipe su ti to „Legašice", ke su do jučer nosile modrna, a od majke nisu nikad čule talijanske beside.

Jur. A ča bi reć, da ni bilo Matića i Vidina?

Fr. Jer da je rekà stari Ćićarić da oni nisu pravi Talijani, nego „Ščavi", pa da ih neće u „Lega" talijansku.

Jur. Dobro jim stoji; neće se već toliko rivat onamo.

Fr. Pravo, čuj; i u teatru u Puli, da se nikin dogodilla lipa. Kad su gospoda vidila, da su prišli u benevrekam, pa kadterkad uzeli preficu iz burnatice, — valje su počele „šinjorine" vikat: *fora i ščavi, koša ne vien istrigar kva*?

Jur. Ti si vražki, Franino, ti svakamo zabodeš nos, pak sve čuješ i vidiš.

Različite viesti.

† **Monsignor dr. Ivan Šust.** Nakon četverodnevne težke bolesti preseliо se jučer dne 15. t. mj. u viečnost preč. g. Dr. Ivan Šust, prošt stolnoga kaptola u Trstu i vikar istoga kaptola. Vist o nagloj smrti toga zaslužnoga i obće štovanoga crkvenoga dostojanstvenika raztužiti će bez dvojbe mnogobrojne prijatelje i štovatelje njegove u i izvan naše biskupije. Udarac taj ućutiti će se još jače u ovoj biskupiji upravo sada, pošto je izpražnjena biskupska stolica, a smrtju preč. Šusta nestalo je i biskupskog zamjenika.

Monsignor Šust rodio se u staroj Loki u Kranjskoj marča g. 1831 a redjen bijaše za svećenika god. 1857. Prva služba bijaše mu u Buzetu, gdje ga stariji ljudi imadu i danas u najboljoj uspomeni. Odatle bijaše pozvan kao vikar k sv. Justu u Trst. Okolo god. 1860, bijaše promaknut na čast doktora sv. bogoslovja te je podučavao kao profesor crkvenoga prava u tadašnjem biskupskom sjemeništu bogoslove četvrte godine. Profesorom bijaše tuj sve do ukinutja rečenog sjemeništa. God. 1870. bijaše imenovan ravnateljem ordinarijatske pisarne ili biskupskim kancelarom, pak konsistorijalnim savjetnikom i izpitateljem kod župničkih izpita. God. 1876. postao je počastnim a 1880 pravim kanonikom stolnoga kaptola u Trstu. God. 1884. bijaše imenovan

---

— Imam. — Dubok uzdah vinu mu se iz grudi. — Možebit i ne imam je više. Danas, sutra pokopat ću i nju.

— Što vam ne mogu pomoći susjedi?

— Tko? — Susjedi? — Siromasi su kao i ja.

— Onda občina.

— Gospoda niesu gladna.

Namiguša.

„Lahko j' klobuk stavit
Al' ga j' težko znet".

Poznam ju već dugo. Kći je seoskog župana. Djevojkom bila na glasu sa svoje ljepota. Kad joj bila sedamnajsta godina udade se u grad.

Muž joj bio trgovcem. Odbacila sada narodnu nošnju, pa natakla i klobuk. — Sve prema „rangu". — Ta zvali ju „milostiva", a prije „mala".

I kočije joj se prohtjelo. A djevojkom obuvala opanke.

Iza dvie godine ode im sve na bubanj.

On se latio stolarstva — prijašnjega mu zanata, a ona — majstorica sa klobukom.

To činilo joj se smiešnim. — Da ga skine? — Oči bi joj od srama pale

Naumila drugo. Ostavila supruga, pa išla gradom da može klobuk nositi

Danas pozna ju svatko, a najbolje policija.

Žovu ju „Namiguša".

Nauk: Svatko ncka se drži onoga, što je.

dekanom istoga kapitla god. 1885. preštom. God. 1887. odlikovao ga sv. otac častju paškoga protonotara.

Odstupivši biskup preuv. g. Dr. I. Glavina imenovao je godine 1892. pokojnoga Monsignora generalnim vikarom, da ga tako u bolesti zamjeni u teškoj biskupskoj službi. Nakon odstupa prosvj. g. Glavine bijaše izabran blagopokojni kapitularni vikarom, koju je čast do svoje smrti časno obnašao.

Monsignor Šust radio je na mladjih godina i na književnom polju, te je obnašao dugi niz godina i čast odbornika „Slovenske Matice". O pogrebu pokojnika izvestiti ćemo u budućem broju, a ovdje kličemo uzornomu svećeniku i vriednomu rodoljubu: Počivao u miru!

Odlikovanje. Veleučeni posp. dr. Niko Veljačić, profesor bogoslovja i ravnatelj biskupskog konvikta u Senju, imenovan bijaše ovih dana komornikom njegove svetosti pape Lava XIII. Čestitamo!

Deputacija kod rumunjskoga kralja u Opatiji. Dne 14. t. mj. o podne primio je Rumunjski kralj Volosko-Opatijskoga načelnika g. Dra. Stangera i Monsignora župnika Zamlića na saslušanje. Vrlo povoljno izrazio se je kralj o Opatiji i okolici i o svemu pučanstvu. Njegovo Veličanstvo izrazilo se takodjer osobito pohvalno o crkvah dodavši, da je razumilo obrede obavljene u hrvatskom jeziku.

Premjene u porečko puljskoj biskupiji. Prijatelj nam javlja, da je porečko-puljski ordinarijat premjestio velečast. g. Diuka Pindulića, župe upravitelja u Plominu u istom svojstvu u Montrilj, a na njegovo mjesto dolazi iz Marčane poznati don Leopoldo Ivancich.

Dvie štipendije iz zaklade Ane udove Pecota, rodjene barunice Vlah, svaka po 200 for. podieliti će se početkom tečajal! školske godine 1895/96. Pravo na ove štipendije imadu u prvom redu rodjaci zakladateljice, nebude li takovih, podieliti će se štipendije dvojici djaka iz mjestne občine Kastav, koji se pišu Vlah pak i nebili u rodbinstvu sa zakladateljicom. Štipendije mogu uživati djaci srednjih školah (gimnazije i realke) ili ovim sličah a traju sve do svršenih nauka. Štipendije podieljuje c. k. namjestničtvo u Trstu. Molbe valja predati do 10 maja.

Istarski Rumuni pred rumunjskim kraljem. Kad su rumunjski kralj i kraljica — koji sada, kako je poznato, borave u Opatiji — doznali, da se i na kršnom našem Krasu u nekim mjestima govori rumunjskim, ako i nešto izkvarenim jezikom, izrazili su želju, da nekoliciue tih istarskih Rumunjaca vide.

Petorica junačkih Žejanaca, dvoje ženskih i troje muških, dodjoše u nedjelju prije podne u svečanoj narodnoj nošnji uslied poziva sa strane kotarskoga poglavarstva, da se predstave i poklone N. V. kralju i kraljici rumunjskoj, koji su dulje vremena š njimi razgovarali. Ma rastanku bjehu sva petorica obilato nagradjeni, a nešto kasnije gospodski pogošćeni u svratištu „Stefanie".

Kraljica pokazuje osobitu ljubav do malješne djece, koju po česće putem umiljato zaustavlja, ljubezno gladi i pozdravlja i za ručice vodi.

Kraljevski je par u nedelju u deset sati pribivao svečanoj službi božjoj u našoj crkvi sv. Jakova.

Govori se, da će nas visoki ti gostovi brzo ostaviti. Mi im na polazku iz dna srca kličemo: Sretan put i skoro se k nam navratili! *Dr. Pravica.*

Iz kastavske občine pišu nam 14. t. mj. Već preko mjesec dana hara kod nas na djeci grlena bolest i ospice. Kako sam mogao doznati iz vjerodostojnoga izvora, ima u Kastavščini preko *jedne tisuće* bolestne djece, što na ospicah, što od grla. Već ih je i liepi broj pomrlo, a i još će ih, ne stane li se na put toj zaraznoj bolesti. Naša djeca polaze isto školu. Dok su na Rieci radi par slučajeva ove bolesti zatvorili odmah škole, kod nas za to se nitko i ne skrbi. U okolici riečkoj, kako sam čitao u novinah, još ima 13 slučajeva bolesti, ali škole su isto zatvorene. Kod nas, u našoj občini, ima preko tisuću slučajeva, a škole su širom otvorene, akoprem pojedine škole ne polazi, kako sam se popitao, ni polovica djece. Kad bi nekim stanovitim ljudem ležalo na srcu dobro puka, medju kojim živu, sjegurno bi bili već u početku nastojali zapriečit tu zaraznu bolest, ako ne drugčije, a to tim, da zatvore škole, taj razsadnik priljepčivih bolesti.

Koliko smo samo prošle godine izgubili djece na grlenoj bolesti, a ove godine biti će ih opet liep broj, a to većinom radi nehaja odlučujuće gospode! Ili bi možda komu drago bilo, da pomru svi *„panslavisti"* u Kastavščini?! — A jok! Do toga néće doći, pa makar se sva gospoda — na glavu nasadila.

Odsuda za hrv. škole u sv. Martinu i sv. Ivanu. Oba ta mjesta nalaze se u južnom dielu otoka Cresa. Sv. Martin ili Martinšćica nalazi se na moru, Sv. Ivan nješto prema izteku nad morem. Stanovnici govore hrvatski, hrvatskoga su roda. Bave se poljodjelstvom i malom trgovinom, a mnogi, imenito iz Martinšćice su mornari. U jednom i drugom mjestu obeteji župe, u Martinšćici i samostan. Već davno i jedni i drugi žele imati škole. Spadaju pod občinsko poglavarstvo u Cresu kao i sva mjesta creskoga otoka, a to poglavarstvo protivilo se je ustrojenju škole, pače bilo je druganjo potrošilo i novce bratovštičanske onih dviju mjesta kao i svih ostalih na otoku, I tu bilo je pravdanja dok su porezne občine do svoga došle, al je konačno pravica pobjedila. Tako bijaše pravdanja i za škole, i to dvojakoga, jedno za to, da budu dvie škole u onih dvih mjestih, a drugo za, to da se podučaje na njih hrvatski. Gospoda Talijani u Cresu i Poreču htjeli su na svu silu, da se ustroji za oba ona mjesta jedna škola, i da bude na njoj talijanski naukovni jezik. I c. kr. zemaljsko školsko vieće i c. kr. ministarsko za bogoštovlje i nastavu se je odlučilo za hrvatski naukovni jezik. Al naši pravdoljubivi Campitelli, Gambini, Clevi, kojim se je ljetos na onaj liepi način osim motovunskoga Tomaža pridružio i creski Kršić, pritužili su se kod upravnoga sudišta u Beču. Ovo je sudilo prošloga tjedna, i odvrglo pritužbu zemaljskoga odbora kao posve netemeljitu, te se tako izrekło za hrvatski naukovni jezik u školah u Martinšćici i sv. Ivanu.

To je nova pljuska za zemaljski odbor ili juntu u Poreču, to je novi dokaz kako hoće da se sa zakoni igra. Nije to prvi put, da su mu najviše c. kr. oblasti glasno jasno sudile, da nepozna zakona ili da ga neće poznati; nije prvi put, da je dobio pljusku od onih oblasti. I još se neopameti, i neće se valjda dok bude onakav kakav je. Naši pak kud jih ima, nek se zauzimaju za svoje potrebe i za svoja prava, nek budu čvrsti, neumoljivi, pak će jih malo po malo dobiti. Ujedno će se i u carskom Beču razkrinkati gospodu u Cresu i Poreču, i pokazati svietu njihovu gootinju, njihov postupak prema hrvatskom narodu, postupak koj nije utemeljen u zakonu nit koj neima para u nijednoj pokrajini ove pole monarhije.

Glavna skupščina ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" u Opatiji uručena je za nedjelju dne 19. t. mj. poslije podne u prostorijah čitaonice „Zore". Pobliže o tom u „Pozivu" na 4. stranici.

Glavnu skupščinu obdržavati će dne 23. o. mj. „Podgradska posujilnica i štedionica, registrovana zadruga s neomedjaženim jamstvom". Vidi Poziv na 4. stranici današnjeg broja.

Iz Pule 12. aprila 1896. U brk svim pravdoljubivim ministrom, uzprkos zakonom zajamčenoj ravnopravnosti, na očitu sramotu današnje toli razvikane prosvjete, a na štetu i poniženje svega, što je hrvatsko — tjera se u ovom gradu gnjusna politika poitalijančenja. Neću ovdje nabrajati sve slučajeve, koji bi mogli dokazati, da oblasti ne samo podpomažu talijanski elemenat na škodu hrvatskoga, već štite pak bilo i nehoteć i njegove težnje preko mora, izbijajuće na površinu svakim danom u budi kojem obliku; neću se baviti postupanjem političkih, financijalnih i poštarskih oblasti, a da niti ne spominjem občinsku; pustiti ću za ovaj put na stranu i školska i gospodarstvena i crkvena i sva druga pitanja: reći ću par rieči samo o sudbenoj oblasti, koju se rieči samo o sudbenoj oblasti, koju se uvijek drži za uzor pravednosti i nepristranosti medju inim i u pogledu narodnoga jezika.

Jadne li nam majke! Za jednu hrvatskn osudu, za prve elemente ravnopravnosti — moramo se boriti s najvećimi potežkoćami.

Sve pozivnice na hrvatske ljude učinjene su *talijanski*, sve ostavinske razprave, nasljedna očitovanja, dosudbene odluke, vode se i izdaju *samo talijanski*; u gruntovnici proti zakonu i pravici ne nalaziš niti jednog *hrvatskog upisa*; zapisnika u nijednoj razpravi ne piše se drugčije nego *talijanski*; kaznene stvari sve se razpravljaju *talijanski i niti jedna osuda nije izdana u hrvatskom jeziku*, makar da se ju izričite zahtjeva; od sudaca samo jedan (imade ih pet) znade govoriti i pisati hrvatski, od kancelista (četvorica ih je) niti jedan, a od pisara medju sedam njih, samo jedan!

Baš kao da bismo bili u Kalabriji! Ali i onaj jedan sudac, i onaj jedan pisar, koji su u stanju da pišu hrvatski ili neće ili ne smiju, da toga čine.

U poslu hrvatskih upisa u gruntovnici podnesla je ovomjestna „Istarska Posujilnica", koja govori u ime svojih članova, jur pred tri mjesseca predstavku na visoko prizivno sudište, ali do danas nije ta predstavka riešena, akoprem je stvar vrlo lahka, neka se rieši kako mu drago.

Gruntovni ured u Puli odgovara više notarskomu uredu, nego li gruntovnomu: većina kupoprodajnih, diobnih i drugih pogodba, koje moraju doći na gruntovni ured — učinjene su na štomu.

Proti hrvatskomu jeziku rade svi: i sudci i odvjetnici i kancelisti i pisari.

Sam hrvatski sudac — tako ga zovu ljudi, jer govori hrvatski — neće nipošto da sastavi zapisnik hrvatski. Evo slučaja: *A.* podnio hrvatski pisanu tužbu proti *B.*; sva izvedenja tužiteljeva jesu hrvatska; protivnički odvjetnik, koj je na nje odgovarao, učio je hrvatski jezik svih osam godina u gimnaziji kao obvezatan predmet; obe stranke bile su hrvatske; svjedoci samo hrvatska čeljad; dapače i molba za nastup dokaza i odluka riešavajuća istu bile su hrvatske. Na ročištu za saslušanje svjedoka pitao je tužitelj, da zapisnik bude sastavljen hrvatski, jer i stranke i svjedoci ne poznadu drugog jezika. Sudac, koji kaže, da je Hrvat i koji niti polazio nije drugih školah osim hrvatskih, stvorio je zaključak, da nemože udovoljiti pitanju tužitelja, *jer da sud ne razumi hrvatski*! Cd svih prisutnih jadan pisar nije znao hrvatski: i tako hrvatski sudac se znade sakriti za ledja Talijančića pisara.

Ja znam, da uzrok onome zaključku jest posve drugi: sudac, makar Hrvat, neće da se tobože zamjeri talijanskomu odvjetniku, koji neće, da znade hrvatski, pa neće da se zamjeri i još komu drugomu: kao da mu nije stalo do hrvatskih pravica ni do pisanog zakona! U gorispomenutom slučaju svi svjedoci izkazali su samo hrvatski, pa bi ja želio znati, kako može dotični zapisnik odgovarati njihovim izkazom, *kad sud nije razumio hrvatski polag izjave sudčeve*!

Što će nam prava, kad ne imaju biti vršena? Koji su ti uvjeti, da možeš dobiti na sudu svome redovitom hrvatski zapisnik?

Nego neka se ne straše svi Hrvati i Slovinci u Istri: doći će dan obračunanja i sa neprijatelji i sa odmetnici, samo treba postupati muževno i svagdje i u svakoj prilici i pred svakom oblašću rabiti samo svoj mili jezik hrvatski, pa će jednom puknuti te težke verige.

Poduka u materinskom jeziku. Glasoviti ruski učenjak i profesor na petrogradskom sveučilištu Vladimir Ivanović Lamanskij napisao je u ruskom časopisu „Živaja Starina" važan članak, u kojem odlučno zagovara prava manjih narodnostih i poduku u materinskom jeziku u puckih školah.

Spomenuti učenjak piše: Čim držimo, da je sloboda ljudskoga duha od velike važnosti, moramo takodjer priznati, da tu treba osobiino uočiti i raznolikost kulture i naobrazbe. Svaki se jezik na svoj način razširuje. Jezik, koji ima bogatu književnost i kulturu, uči se radi potrebe. Nu u nižih pučkih učionah morao bi vladati samo narodni jezik. Tko u ovih školah uči tudji jezik, lieva vodu kroz sito. Djeca neće naučiti toga jezika, a što nauče, zaboravit će kod kuće. Uzaludan je zahtjev, da svatko mora znati državni jezik. Tko ga treba, već će ga naučiti.

U vlastitom svojem jeziku čovjek prije nauči ljubiti i štovati svoju domovinu. Makar bio materinski jezik priprost i siromašan, ipak je mio roditeljem i djeci; radi škole sa materinskim jezikom oni će još više ljubiti Rusiju i njezina cara. Ne smije se zaboraviti, da je čovjek, koji prezire svoju narodnost, najodvratnija pojava, i da je svaki priprost seljak druge narodnosti, koji ne umije ruski, što puta koristniji za Rusiju, nego svaki renegat, makar dobro govorio ruski. Ne štovati koju narodnost, nekršćanski je, velika nesreća. . . . Treba priznati, da raznolikost upodpunjuje i oplodjuje jedinstvo. Svaki predpostavljeni, koji ne umije narodnoga jezika, puka je ništarija".

Ove krasne rieči Lamanskoga tiču se doduše u prvom redu ruske vlade, ali se veoma dobro uporabljuju takodjer na težnje naših Talijana, koji bi htjeli sav sviet potalijančiti.

Nemiri u Bujah. Već dulje vremena vlada neka napetost medju gradjanstvom najradikalnijeg talijanskog gradića Istre. Toj napetosti reć bi, da su dali povoda zadnji občinski izbori, kod kojih je pobjedila takozvana zanatlijska stranka, dočim je propala stranka poljodjelaca ili kopača. Na čelu prve stranke nalazi se dr. Venier zem. zastupnik i občinski načelnik, dočim rukovode kopače dva mladja odvjetnika i protivnika g. Veniera. Za netom minulih uzkrsnih blagdana došlo je izmedju obijuh stranaka do ozbilnih izgreda a na sam uzkrs skoro da nije krv na potoke protekla. Posredovanju načelnika, oružničtva i mjestnog redarstva imade se zahvaliti, što se nisu obje stranke, sastojeće od više stotina osoba, na javnom trgu pograbile i razmesarile. Zatvoreno bijaše nekoliko osoba, došlo je i do šaka ali veće nesreće nebijaše. Zatvorene osobe morala je oblast na zahtjev biesnećeg svietine na slobodu pustiti. Napetost traje i nadalje medju gradjanstvom, što je prinukalo upravitelja političkog poglavarstva u Poreču, da je pošao sam na lice mjesta i poduzeo shodne korake, da nedodje do većih nemira. On je izdao strog nalog, da se imadu za rana krčme i druge javne prostorije zatvarati, da se nesmije gradjanstvo sastajati i da će se svaki izgred najstrožije kazniti.

Nepojmljivo nam je, što o to pogibeljnik izgredih porečki listić ništa nepiše. On šuti kano riba u moru dočim bi morao progovoriti svojim radikalnim istomišljenikom, da ih poduči i umiri. Možda se srami za svoje bujske ljubimce? Mi bismo mu radi dobrim savjetom u pomoć priskočili. Neka reče n. pr. da su te nemire posijali i izgrede izazvali hrvatski agitatori — pak mirna Bosna!

Smijali smo se polusložbenom jasaru, koji čuje na ime „Il Mattino" i koji pokazuje iskreno sažalješće sa čestitim gradjanstvom u Bujah, kano da nezna, da tamo zimi mare kano i za lanjski snieg. Neka se dade taj jasar pobliže obaviestiti o mišljenju i čuvstvovanju bujskih gradjana, pak će se uvjeriti, da ga tamo mrze i preziru više i jače nego li ma koji drugi talijanski list.

Prenos hrvatske gimnazije iz Rieke na Sušak. Nakon uzkrsnih blagdana preselila se hrvatska gimnazija iz Rieke u novu zgradu na novoj cesti koja vodi iz Sušaka na Trsat. Nova zgrada sagradjena je po najnovijih prepisih i snabdjena sa svimi potrebočami.

Prenosom hrvatske gimnazije iz Rieke na Sušak pretrpili su Hrvati opet jedan poraz na Rieci i to usljed popuštanja madjaronske vlade u Hrvatskoj.

Iz Opatije pišu nam dne 14. aprila 1896. Velezaslužna „Naša Sloga", spremna uviek, da stane na obranu poštenih i značajnih naših muževa, — pa makar se ti i neraztapali u blagodatih obožavane talijanske kulture, čije plodove — mimogred budi rečeno — dobro hvala Bogu poznajemo, — donesla je u dopisu iz Opatije, u broju 35. od 22. agusta pr. god. u kratko sliedeće:

„Tamo nekako koncem junija u večer banila se u hotelu „Stefanie" neka šarenjačka družba. Kad je unišao Ivan Bressan, koji je za minulih obć. izbora s nama glasovao, gornji u svojoj strasti i zaslepljenosti udare u najgadnije psovke protiv njega i protiv onih, za koje je glasovao . . . Sieda već djecurlija, njih 5—6 udare po siromašnom Bressanu tako, da je za čas sav bio u krvi. Jedni su ga bacali, drugi držali, treći mlatili stolicami, šakami i batinami".

Sad se napokon občenito pogovora, nu mi nismo čitali „sentence", da je poznati trgovac s glasovi i glavni, sad već razklimani stup talijanske stranke, Diego Giacich zaželjeni divljački, nečovječni čin bio odsudjen kod c. kr. suda u Voloskom na zatvor od — sama — dva dana; njegov brat Jenio i neki Rumac, kao učestnici kod tog zlodjela, na jedan dan. — U ostalom mi to izmašamo s rezervom. Ako nije istina, neka se oprovrgne, — ali mi to medjutim crpimo iz vjerodostojnog izvora.

U aferi s mladićem Andrijom Prša, koji bijaše potvoren, da mu je valjda ukrao 135 forinti, i koji je nevin, kako se je kašnje izpostavilo, rad toga dvanajst dana odsjedio u tamnici, bio je taj isti Giacich riešen od obtužbe i kod c. kr. kot. suda u Voloskom i kod zemaljskog sudišta u Trstu.

To bilježimo bez svakog tumača.

Iz Voloskoga nam javljaju dne 14. tek. mj. Njezina c. i kralj. Vis. Nadvojvodkinja i Velika Vojvodkinja Toskanska Maria Antonietta odputovala je danas jutro u svoje stalno boravište Gmunden nakon počuljeg boravljenja u divnoj Černikovici u Voloskom. Na svojem odlazku poklonila je Visoka Gospodja liepi dar za siromahe i za crkvu u Voloskom. Kroz veliki čedan pribivala je svim crkvenim obredom pobožna Nadvojvodkinja te se dostojala izraziti veoma pohvalo o svemu — prema našemu župniku Monsignoru Zamlića u i našem dičnom načelniku g. doktoru Stangeru. Sva vesela i zadovoljna u zadnji čas svoga odlazka pozdravljajuć sa kočije zastupnike crkve i občine izrazila je želju, na povratak k' nama. Bog Te pratio Visoka i milostiva Gospodjo svuda i svagdje sa obilnim svojim blagoslovom, tako kliču i mole se Svevišnjemu iz dubine srdca svi Vološćaci.

Izvanredna skupščina obdržavat će družtvo „Rodoljub" u Puntu na otoku Krku dne 6. maja 1896. Pobliže u „Pozivu" na 4 stranici.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Voloskom. Za godinu 1895. uplatiše sliedeće gosp. i gdjice članice i to po 1 for.: Franjika Blečić, Josipa Bekar, Marija Cacanić, Jelka Dukić, Avelina Fabianić, Eva Fenzl, Marija Jobbi; Marija udova pl. Märzthal, Ana Jobbi, Vinka Milić, Perčić Julijana, Perčić Pia, Pascucci Camella, Poščić Marija, Stanger Ma-

rija, Stanger Katica, Stanger Marica, Stanger Olga, Stanger Fany, Stanger Meta, Stanger Zora, Stanger Ana, Simunić Ana, Simunić Marija, Strcaj Magda, Rauch Amelija, Rauch Benjamina, Tomičić Petra, Tomičić Anka, Tomičić Marija, Vladišković A., Bačić Marija, Bonani Marija, Derenčin Marija, Gršković Sidonija, Rajčić Matilda, Rajčić Karlota, Sučić Hinka, Sučić Marija, Uršić Marija, Večerina Marija, Jurković Santa, Šabec Sofija, Jenko Pavka, Jurković Ema, Mohović Marija, Fiala Amalija, Perko Anka, Franković Giacoma, Medanić Jelka, Pascucci Camilla, Spinčić Ivka, Korić Fany; po 50 nvč.: Antonija pl. Märzthal, Hedviga pl. Märzthal, Erminia pl. Märzthal, Poščić Spendau M., Gršković Ruža, Rajčić Marija, Stegu Marija, Tomažić Timotea, Peršić Karmina, Rajčić Marija.

Iz Iovranske Drage pišu nam 11. aprila

Da vam pravo rečem, ja raje i laglje „baratam" s matikom i s hrasuicom nego s perom, ma za svem tem ja ću gledat da vam, dragi i srdačni moji Dražani povedem dve, tri onako, kako budem najbolje mogal i znal. Kopač sam, ruke su mi trde i pune žulji, a škole nimam nikakve, zač naši Talijani nisu za nas neboge kmete nikada marili, pak su nas pušćali, da va črnem nesnanju živemo ovaj naš nevoljni i tužni život. Sada su nam dali nekakovu školu, ma va njoj se samo talijanski govori, a naša deca tega ne razumeju, pak brižne siroti sede po cele ure va škole kako Turak na predike, a da ne razumeju ni besedi. Ja, ma to će se Talijanom — zač ča bi s njih bilo, kada bimo mi kmeti malo bolje oči odprli i pokazali zubi tim dotepuhom? Ma pustimo to za sada. Danas imam neč drugoga s vami govorit.

Za nekoliko dan imat ćemo „balotacioni", i to za prvi put ovako sami, razdeljeni od Moščenic i Beršeca. Sad smo na vreme, da dobro promislimo, ča nam je storit. Dobro moramo promislet, zač ča je storeno, storeno je, joh! ti ga nam, ako pademo va ruke oneh, ki bi s nas i kožu ogulili. Promišlimo dobro, ma promislimo svojum glavum, a ne s glavum od lovranskeh talijanskeh postolari, kalafati i tišljari.

Najviše me jadi, kada vidim, da mi tuji človek mojga brata kmeta nateže i ovako i onako, samo da mu sve stori kako će on. Vidite, na vazanj i na vazmeni blagdan ja sam mislel, da će mi zlo prit, kada sam videl naše ljude, kade hode za Talijani, kako ovce, kada ih peljaju pod nož od bekara. Ljudi božji, gore glavu, pošaljite k zlodeju Talijana i recite mu neka se on ne meša va naši posli — vi ste doma, on je semo privandral, vi zapovedajte na svojem. Ča nimamo mi morda ljudi kako Bog zapoveda? Ča nam baš treba, da nam se va naši posli meše jedan Marino, jedan Rozman, jedan Piero Kalafat i jedan Bonavija? Ča išću ti ljudi tu puli nas? Neka gredu va Taliju, ako ih tu ne „komoda". Ma ne, neće oni va Taliju, kade znaju, da ih čeka suha palenta, nè, oni vole tu bit, kade im je hrana i bolja i smočnija. Ale njim ni ni to dosta, oni te svakako, da nam i našega kmeta smute i da ga otuje od njegoveh pravih prijatelj. Ljudi Dražani, stavite ruku na srce, pa mi recite po duši, morete vi reć ča god proti našemu potešte, gosp. Turčiću, proti gospodinu Piju i proti gospodinu Emiliju? Ja mislim da ne, i pur koliko su Talijani proti njim govorili i pisali, a koliko još i danas govore i pišu. A znate zač? Samo zato, jer su to pošteni domaći ljudi, ki njim ne puščaju, da pridu na jasla, to će reć, da dobiju u ruki šibu pak da nas tepu kako je njih volja. Neka nas od tega očuvaju sv. Jura i sv. Mikula. A ča vam ti ljudi govore? Ča i mane, ča i svakemu za kegu misle, da je zapučen. Se spamečujete za ono nesrečno komunjsko zemljišće, za ko je bila „kumišion" puli nas? Mi smo „ujurgali" za one, pak smo oteli, da se ono razvrže ča je „kumišijon" storila, ma zakon je zakon — tužan potešta ne zna kemu bi ugodil: zakonu ale nam. —

Zakonu mora — i tako smo mi misleli, da nam je storena krivica. Smo šli meštru, da nam stori „rekurs" — storil nam ga je, a mi smo ga podpisali, i ja s vami — da mi nisu samo prsti pali, kada sam ono delal. Talijani su nam govorili: Nebojte se — junta je talijanska, ona je s nami, pak će to sva dole bitit.

Pak? I junta je videla, da je to zakon —, poslala nazad „rekurs" i dala pravo potešte. Dunke, ča će to reć? To će reć, da su nas Talijani na led zapejali, samo da nas posvade s našim poteštum i s našemi ljudi. I mane su prevarili, ma nete več, aj nete po moju grešnu! — — O to je jedno. Homo napred. Oni govore, da ako budete vi držali s gospodinom Emilijem i s gospodinom Turčićem, da ćete spast pod Hrvatsku, pak da ćete morat plaćat na ženu, na decu, na kokoši i na buhi i ča ja znam, na ča još. Dragi moji Dražani! Vi ste ljudi vredni i pošteni. Mili s to mi i dragi kako brati i zato vas molim i prosim, ne pustite se pak tako jako za nos peljat od teh smutljivac — obrnite njim pleća kada vam tako govore, ale pak ih pošljite lepo smokvi solić.

Dakle ako vi raje držite s gospodinom Emilijem, ki je pravi domaći človek i dobar prijatelj puka, vi ćete poć pod Hrvatsku i plaćat ćete i za kekse! Ale to će reć, rugat se s ljudi. Nego to su Talijani još prvo goverili, i to onputa, ako se spamečujete, kada smo pred nekoliko let birali gospodina Turčića za poštu. — Ljudi, prodat će vas, čuvajte se, votajte s nami, vrišćali su Talijani na pune usta. A sada, recite mi malo, ki je od nas prodan ni va Hrvatsku ni va Ungarecku. Mi smo tu, kade smo i prvo bili, samo da do sada je bilo „intanto" neč bolje zač je svojom mukom kmet gospodaril, a ča će bit od sada, to samo Bog zna. Joh si ga nam, ako nam Talijan bude zapovedal, bole bi bilo, da se svi, koliko god nas je, greme prvo more hitit nego da to pustimo. Ljudi Dražani, pustimo naše domaće čakuli na bandu; ako pomislimo, da nam je kemu ča krivo, dajmo se napred, brat bratu neka sudi, a ne tuja sotona — Talijan. Ljudi Dražani složimo se, zberimo lepo mej nami jednega ale dva vredna i pametna muža, odkrižajmo se od Marina, Bonavije i Kalafata; odkrižajmo se i od one potaliančene gospode, od Mikulovega sina, od Jeletića, Velušića, Grosmana i od Cupari, odkrižajmo se od njih za Boga, to su gospoda, a vi znate, da kada se s gospodum crešnji jedu, da siromahu najzad repi ostaju. Odkrižajmo se od njih a trebe li nam dobrega sveta, homo k našemu človeku, k našemu poštenjaku Emiliju, i njega neka se drži svaki, ki ni zatajil sladko materino mleko.

Jedon kopač.

Listnica uprave.

Gosp. A. L. J. u Š.: Stiglo u redu. Zdravo!
Gosp. B. G. P. u Š. dugujete nam 1 for. za tek. pol godine. Zivili!

Listnica uredničtva.

Gosp. „Aramis". Ako mislite, da Vam valja ono ispraviti, tad bi bolje bilo, da to učinite u onih listovih, u koje dopisujete. U ostalom nije väljda na Vas ciljao dopisnik.

Poziv.

P. n. Vaše gospodstvo pozivlje se najučtivije, da izvoli doći na glavnu skupščinu ženske podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" u Opatiji, koja će se obdržavati u nedjelju dne 19. aprila 1896. u ? sata poslie podne, u prostorijah čitaonice „Zore".

Dnevni red:

1. Pozdrav presjednice.
2. Izviesće tajnice.
3. Izviešće blagajnice.
4. Izbor novoga odbora.
5. Izbor dviju odaslanica za glavnu družtvenu skupščinu.
6. Možebitni predlozi.

Opatija, dne 12. aprila 1896.

ODBOR.

Vabilo

k občnemu zboru

„Podgradske posojilnice in hranilnice, registrovane zadruge z neomejenim poroštvom" v Podgradu dne 23. aprila 1896. ob 3. uri popoludne.

Dnevni red:

1. Poročilo starešinstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Potrjenje letnega računa.
4. Določitev plač, nagrad, odškodnin in daril v smislu §. 20. zadružnih pravil.
5. Izvolitev starešinstva, nadzorstva in sodišča.
6. Eventuelni predlogi.

Podgrad, dne 13. aprila 1896.

Starešinstvo.

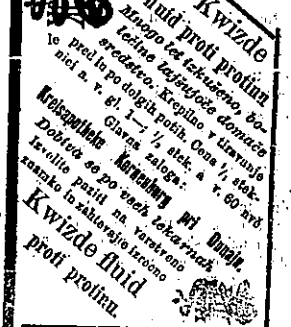

Poziv!

Puntari — Rodoljubi!

Visoka c. kr. Vlada potvrdila je dne 12. siečnja 1896. družtvo „Rodoljub" koga je pokrenuo vam svim dobro poznati rodoljub svećenik Josip Mrakovčić sada župnik u Dobrinju.

Iz nekoliko ustanova Pravilnika razumiti ćete što je „Rodoljub".

§. 2. Namjera družtva je podpomagati učeću mladež rodom, starinom i pripadnošću iz mjesta Punat na otoku Krku rim. kat. vjere bez obzira na stališ komu se želi posvetiti, da tako pripomaže prosvjetu u narodu.

§. 3. Družtvo sastoji iz utemeljitelja, članova I. i II. reda, te darovatelja a svi prinosi sačinjavaju družtvenu zakladnu glavnicu.

§. 4. Članom može postati svaka punoletna i vriedna osoba prijaviv se bud ustmeno bud pismeno predsjedniku uprave.

Po § 22. određeno je, da po odobrenju Pravilnika držati će se izvanredna skupština, na koju biti će pozvani svi Puntari oglasom u jednoj hrvatskoj novini pokrajine Istre.

Na temelju toga pozivljem sve rodoljube rodjene u Puntu, osobito svećenike, da se odazovu i dodju na izvanrednu skupštinu, koju će se držati u rodnom mu Puntu dne 6. svibnja o. g. u 10. sati pred podne.

Za promicateljni odbor

U Krku, dne 14. travnja 1896.

Predsjednik:

Dr. ORLIĆ.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada, nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Fertvisin i dosking za, veleèastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, takodjer za veterane, vatrogasce, gumbače, livreje, sukna za biljard i igraće stolova, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vuneno sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralna austrijska trgovina sa suknom.)

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1860.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Stikarofska ruba". Da preprečim varanje p. n. odnzimaća, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogodbom.

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri

(Wagnerov šumski plosnati grah)

vrlo sjemenjen i od svih gorkih sastavina prost.

Uspjeva također

na *najzapuštenijih vrsth tla, kao u pjesku, gruhu* itd.

Najveća hranivna vrednost je 20—30%, proteina (djeteline ima samo 13.5%)

Uztrajan i protivi se svakojakoj suši.

Brošura badava

Polygonum sachalinense

(Sachalinov korjen)

Uspjeva posvuda uztrajno, također u vlažnih, jilovitih i močvarnih tlih.

Visoka hranivna vrednost je 19·97%, proteina.

„Internationale Saatstelle"

Landwirtschaftliche Gesellschaft

mit beschrenkter Haftung

KORCHHEIM u. Teck, Wirttemberg

Glavni zastupnik

za Trst, Primorje, Istrija i Dalmacija

Jakob pok. C. Prister,

TRST.

Svojl k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, predavaju se sada po 110 i 120 fr. kom. sad ked dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladište bicikla

Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gezi spomenuti bicikli nisu za pripadobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, lieni, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti također oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana podnka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu predavaju se također malo izrabljeni pneumatičai bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa tridim kaučukom, pripravni za početnike, predavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli predavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, vomine proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

Sv. Ivan, broj 694, kod Trsta.

Saizke su se ciene bicikloma radi novih i valikih pogodbah sa fabrikami i također radi nasedine bicikla, nalazećih se u skladište, koji se sada radovoljno nudjaju po tako nizkih cienah.

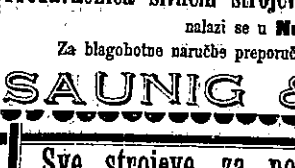

Zastupničtvo dvokolic „Swift" iz oružarne u Steru

imaju podpisani

u GORICI, na cesti Franc Josipa (Corso) br. 4 sprvi kazališnoj kavi

Vlastita radionica dvokolic „Ilirija", blazinah od žice (Drathmatratzen), popravljaonica dvokolic, šivaćih strojeva, puškara itd. nalazi se:

Nunska ulica br. 14

Prodavaonica šivaćih strojeva, streliva, pušaka i drugoga orudja

nalazi se u **Nunskoj ulici broj 16.**

Za blagobotne naručbe preporučaju se

SAUNIG & DEKLEVA

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđje, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tiščujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo preša.

Preše za masline, hidrauičke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triero itd. tvori u najboljem proizvodu

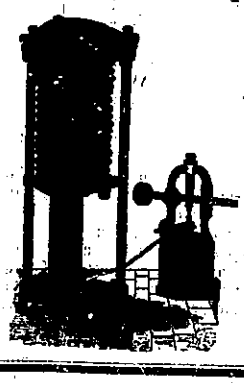

Ig. Heller, Beč

II/2I Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se kontrafacija! — Tražiti se zastupnici!

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 17 U Trstu 23. aprila 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripodana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 1 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Interpelacija

zastupnika Spinčića i drugova na Njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika gróf. Badenija kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala u pogledu mjesta izbora izbornika u veprinačkoj občini.

Uljed samovoljnoga, druguda nečuvenoga i samo u Istri mogućega postupka većine istarskoga sabora, bili su u posliednjem zasjedanju mjeseca jenara-febrara 1896. izključeni iz sabora zastupnici, izabrani posve redovito i zakonito u ladanjskih občinah kotara voloskoga, kao i jedan zastupnika imbranih u ladanjskih občinah kotara lošinjskoga. Ces. kr. vlada, glasom objave c. kr. namjestnika, priobćene u br. 85. službenoga lista primorske vlade „*Li Osservatore Triestino*“ od 14. t. mj., obnašla je za shodno ustanoviti dan 30. maja t. g. za odnosne nakadne izbore.

U tu svrhu obaviti će se skorih dana izbori izbornika, medju ostalim takodjer u občini veprinačkoj, u kotaru voloskom.

Od nekoliko godina premjestilo se je občinski veprinački ured iz občinske kuće na Veprincu, u kojoj se je nalazio kroz 500 godina, u privatnu kuću sadašnjega občinskoga glavara.

U toj privatnoj kući obavili su se i posliednji občinski izbori, i izbori izbornika mjeseca aprila 1895.

Oro posliednje dogodilo se je usuprot molbi mnogih občinara na c. kr. kotarsko poglavarstvo, da se naime izbore izborniku dade obaviti u občinskoj kući na Veprincu, a ne u privatnoj kući, u kući jednoga izrazitoga strančara, občinskoga poglavara.

A kako bijaše opravdana ona molba, pokazalo se je prilikom onoga izbora izbornika i neposredno poslie njega.

Dočim se je u jednoj sobi poglavareve kuće, posve omedjašene od drugih kuća, izabiralo, sjedili su mnogi birači u drugoj sobi iste kuće jedući i pijuć i bili su jedan za drugim iz nje cvadjani u izbornu sobu.

Već onoga dana i skoro za tim bili su razni občinari, koji ne pripadaju stranci poglavarevoj, koji neće da izdaju svoju narodnost, činom i riečju napadnuti, a napadači bili su sudbeno kažnjeni. Odsudjen je bio sudbeno i sam občinski poglavar, i to radi toga, što je uvriedio jako zasluženoga i od Njegovoga Veličanstva odlikovanoga dušobrižnika u Poljanah, dielu mjestne občine veprinačke, kad je išao sa svetotajstvom k bolestniku. Isti občinski poglavar da imade, pošto da je njegova odsuda izrečena po prvom sudu od višega suda potvrdjena, skorih dana nastupiti svoju kazan.

Pošto se je prošle godine prigodom izbora izbornika dogodilo takovih stvari;

pošto u obće neide, da bi se izbori obavljali u privatnoj kući, i k tomu još u kući jednoga strančara, kakav je gori označen;

i pošto ima, po §. 30 izbornoga reda za zemaljski sabor Istre, c. kr. kotarsko poglavarstvo ustanoviti takodjer mjesto, gdje se ima izbor izbornika obaviti,

uslobadjaju se podpisani upraviti na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika kao upravitelja ministarstva nutarnjih posala sliedeći upit:

Je li Vaša preuzvišenost voljna narediti čim prije c. kr. poglavarstvu na Voloskom, da se predstojeći izbor izbornika u mjestnoj občini veprinačkoj, u svrhu redovitoga i zakonitoga provedenja izbora, provede u občinskoj kući na Veprincu, a ne u privatnoj kući strastvenoga strančara?

U Beču 21. aprila 1896.

(Podpisan je zast. Spinčić sa 23 druga Hrvata, Slovenaca i Čeha).

Iz carevinskoga vieća.

Beč 21. aprila 1896.

Već od danas osam dana zasjeda i opet carevinsko vieće. Prošloga tjedna razpravila se je zakonska osnova o mirovinah državnim činovnikom i slugam, kao i njihovim udovam. Odnosna vladina osnova bila je primljena samo jednom promjenom, tom naime, da se nije dozvolilo, da bi se udovam najviših činovnika dalo previsoke mirovine od 5000 i 4000 forinti godišnjih. Tom osnovom poboljšava se znatno stanje umirovljenih državnih činovnika i sluga i njihovih udova.

Vlada je predložila prošloga tjedna takodjer zakonsku osnovu, po kojoj bi se imala sjevero-zapadna željeznica podržaviti. Velika većina kuće izrazila se je proti toj osnovi. Bilo je to prvo čitanje osnove, koja se je dala na proučavanje željezničkom odboru.

Prihvaćena pako bila je zakonska osnova, po kojoj se oslobadja od biljegovine i neposrednih pristojba ustanovljenje ustanova i darovnica u naukovne, dobrotvorne i čovjekoljubne svrhe, povodom petdesetgodišnjice vladanja Njegovoga Veličanstva našega cesara i kralja. Kako je poznato slaviti će se, ako Bog dade, godine 1898. petdesetgodišnjica vladanja Njegovoga Veličanstva. Razne pokrajine i obćine i druge korporacije su već odlučile, a druge još mnoge hoće stalno, tim povodom, za proslavu toga, ustanoviti razne ustanove. Te ustanove kao i odnosni spisi, napravljeni do svrhe godine 1898. biti će dakle po rečenoj zakonskoj osnovi slobodni od biljegovine i neposrednih pristojba.

Vriedno je ovom prilikom podjetiti naše obćine u Istri, da i one ustanove ustanova tim povodom. Najpotrebitije bilo bi, da budu te ustanove u naukovne svrhe. Nam manjka izobraženih ljudi u svih strukah. Naše obćine najbolje će proslaviti petdesetgodišnjicu vladanja našega premilostivoga cesara i kralja, i ujedno izvesti rodoljubni čin, ako ustanove jednu, dvie ili i više, po svojih financijalnih silah, štipendija za siromašne djake hrvatsko odnosno slovenske narodnosti, koji se priznavaju toj narodnosti i koji se uče na hrvatskih, imenito srednjih školah, ili ako odluče davati veću svotu našim naukovnim družtvom, bud „*Bratovšćini hrvatskih ljudi u Istri*“ bud „*Družbi sv. Cirila i Metoda za Istri*. Kako nam svuda manjka izobraženih ljudi, koliko je mladića širom ciele Istre, jako nadarenih bistrinom uma, koji nemogu na dalnje nauke, jer neimaju čim, jer su siromašni! Tomu mogu za budućnost prilično pomoći naša občinska zastupstva, i tako na najplemenitiji način proslaviti rečenu petdesetgodišnjicu. —

Na prvi poziv predsjedničtva na zastupnike, da se prijave za učestvovanje kod tisućgodišnje slave madjarske u Budapešti, reć bi, da se jih je malo oglasilo, jer se je predsjedničtvo prinuknim smatralo razdieliti medju uje i drugi poziv. Po svoj prilici neće nit taj drugi imati mnogo većega uspjeha.

Jučer počela je razprava o izbornoj preinaci, koja će trajati valjda cieli tjedan. Kod glavne razprave upisano je blizu 40 govornika, a i kod podrobne razprave bit će jih stalno. Odnosna zakonska osnova bit će po svoj prilici primljena. Grof Badeni kao ministar predsjednik označuje se općenito kao jako sretan, mnogo sretniji od svojih predšastnika. imenito u toj stvari. Nijedna stranka nije zadovoljna sa osnovom, ipak će za nju glasovati velika većina parlamenta.

U današnjoj sjednici postavio je naš zast. Spinčić upit glede mjesta izbora izbornika u veprinačkoj občini. Taj upit donosimo posebice na prvom mjestu.

Dopisi.

Iz Draguća. (Nastavak.) Tu valja opaziti, da gg. župe upravitelj i učitelj nisu toliko nesnosljivi i da znadu što je pristojnost bolje od Dragućana. Prošle su naime godine odpjevali na svršetku školske godine dvie kitice „Carevke“ jednu hrv. a drugu talijanski s jednakim oduševljenjem za svog milostivoga Vladara. (To su kanili i ovaj put, da ih nisu zapriečili, kako su oba očitovali.) Dragućani pako kod kitice hrvatske su vikali i bučili pod prozori školske sobe, pače jedan je htio navaliti unutra e drvom u ruci, zašto se je i sedam dana hladio. Radi one hrvatske crkvene pjesme je bilo više izgreda u Draguću, nu budući nisam o svemu pravo obavješten, to ću ih mimoići. Samo se po sebi razumije, da su gg. župe upravitelj i učitelj stvar prijavili, onaj svojim crkvenim o ovaj školskim glavarom. Ovi su to predali državnom odvjetničtvu, koje je podiglo proti Iv. Zanelliju obtužbu radi zločina počinjena proti vjeroizpovjesti i radi uvriede Njeg. Veličanstva. Tako je došlo pred okružni sud u Rovinju. Svaki, koji se razumije ponješto u pravo, dosudio je obtuženomu najmanje mjesec zatvora. Nu on je dobio u Rovinju punih sedam dana. Razlog tomu bijaše najbrže neporočnost njegova i njegove obitelji! Bilo kako mu drago, on bi odsudjen na veliku žalost njegovih zaštitnika (nu na svoju veliku radost, jer je — kako sam čuo — veseo i smijuć se izašao iz tribunala), koji su se tobože nadali, da će biti riešen obtužbe a mjesto njega da bude odsudjen kao zločinac g. župe upravitelj. Kako bi bio obtuženi po prilici prošao, da je bio slučajno naš čovjek a svećenik pripadnik talijanske stranke? Prepuštam odgovor štiocu. Da sam zloban, bilo bi mi žao, što obtuženik nije dobio više. Nu ja bih mu od srdca želio, da mu se i to oprosti, samo da se opameti. Je-li znak, da se je opametio ono, što je darovao družtvu Sv. Cirila i Metoda 5 for? Dvojim premda bih se rado varao. Jer proti tomu govore težki razlozi, koji su sliedili iza razprave u Rovinju. Rado bih opisati ponješto tečaj te razprave. Nu moram se ograničit, jer mi nisu dovoljno poznate sve okolnosti, a ja bih rado, kako sam gore naglasio, pisati samo čistu istinu. Obtužbu je vodio drž. odvjetnik. Obtuženoga je branio njeki odvjetnik iz Rovinja, koji mora da bude ljuti protivnik Slavena polag njegova ponašanja, govorenja pače i istog pogleda, kojim je mjerio prisutne svjedoke gg. župe upravitelja i učitelja, kako su pripoviedali. Svjedoci gg. župe upravitelj i učitelj bili su dosljedni, jer su govorili čistu istinu. Kako su prijavili odmah isti dan iza onog prizora, tako su govorili u Buzetu pa tako su svjedočili i u Rovinju. G. župe upravitelj je govorio hrvatski te je u svojem zanosnom i vatrenom govoru, kojim je opisao tok cieloga izgreda, i u odgovorih na pitanja sudčeva, hrabro i nenstrašivo branio ugled i čast crkve, kaošto i dužno počitanje i vjernost prema Njeg. Veličanstvu. Govorio je kao vriedan svećenik, kao vjeran podanik našeg miliostivog vladara, kao iskren prijatelj našega

PODLISTAK.

Mrvice

Piše Vinko Rubeša.

U lovu.

„Zadovoljstvo a ne slava,
Čovječja je sreća prava.

Bio sam u lovu. Lutajuć gorom, zateče me kiša.

Srećom opazim malenu slamnatu kućicu. Pohitim tamo. Krov joj nahieren, kô i pijanca klobuk. Kroz slamu i vrata vukao se lieno gusti dim. Stupim na kućni prag. Kroz dim opazim u kutu vatru. Uz nju činilo mi se, da vidim ljudske podobe.

— Hvaljen Bog i Marija! — pozdravim, stupiv u nutar.

— Na vieke hvaljen! — odzdrave mi dva glasa.

Rečem im što sam i zašto sam došao. Ponude mi malu slamnatu stolicu. — Izpraznivši pušku, metnem ju u kut, pa sjednem.

Obazrem se kuhinjom. Bila to trošna, zadimljena kuhinja. Pokućstvo klimavo, staro.

Na ognjištu plamsao živo oganj, obliznjuć malen kotao, što je visio o verigah. Gazdarica, mlada, jedra žena, miešala palentu. Uz nju vrtilo se dvoje djece u prljavih haljinicah.

— Drago mi je — započe domaćin, sjednuv uz mene — što vas mogu primiti u svoje siromaštvo. Šta ćete? Ugljevar sam. Jedva da živim. Al ništa za to. — Što trebam, to imam, a više i ne želim. Sretan sam, pa što će mi drugo? — Sa ženom živimo u slogi i ljubavi, a djeca vole se medju sobom. — Pogledajte onoga derana. To je moje najveće blago. Nikad nije miran. Ta mlad je, zdrav je. — A ona druga, to je Nikica, mamino zlato. Mirna je, dobra, čedna. Baš vrgla se u majku.

Domaćica me istom kadkad pogledala izpod oka. Ništa nije govorila, već mirno opravljala svoj posao. Bila to nepokvarena seljačka žena, koju sadašnji duh vremena nije jošte okužio.

Dok ja i gospodar čavrljali, sasu ona palentu na urnem tanjur. Ono dvoje djeca stalo se oko tanjura vrtiti i ručicami pljeskati, kao da si im tamo sasuo pun žep sladkiša. Zatim razreže palentu. Izvadi iz malena stolčića dvie glavice češnja, pa ih olupi. Onda metne na tanjuriće djeci svakomu po komad palente i zrno češnja. Al djeca neće da zagrizu, već motre otca.

— Ajde, ajde Nikice! Što ti se ne da? — upitam malu.

Curica mi se nasmjehnu, pa pogleda otca.

— Peljvo molit — odgovori mi, klekнuv na koljena i stisnuv pobožno ruke.

Zasramim se.

— Tako je kod nas — nadoveže otac. — Držimo se stare posolvice: Štogod radiš, misli na Boga. — Pazite, kako će liepo moliti.

Ugljevar skine klobuk, pa kleknu. I mi svi pokleknemo. Djeca pazljivo čekala, kad će otac da započne.

— U ime otca i sina i duha svetoga . . . započe, a mi se svi prekrižimo.

— „Kuh naš sadajni da ga danas . . .“ molila dječica. Došla mi želja, da ih redom izljubim. U istinu Bog mora uslišati ovaku molitvu.

Kad smo svršili, ponudi mi domaćina.

— Uzmite gospodičiću — reče mi. Siromaštvo, al od srca dano. Tko malo daje, mnogo daje — vele ljudi — ako od srca daje

Uzmem komadić.

— Vjerujte mi gospodine — nastavi ugljevar, — da uz sve siromaštvo nebih se mienjao ni carevim blagom. Vara se onaj, koji misli, da sreća u gospodskih palačah živi, a uz nju zadovoljstvo i veselje. A jok! Tko će da vidi zadovoljstvo, valja da zaviri pod kmetske krovove, gdje vlada u kući strah božji i sram ljudski, gdje se puši na stolu palenta uz zrnce češnjaka il glavicu kapule. Ta sretniji sam uz ovu palentu, nego mnogi uz pečene piliće i po izbor vina na stolu. — Pogledajte samo onu.

Pogledam Nikicu. — „*Oja nina nena, ožica lumena*“ — pjevala je ljuljajuć se i grizkajuć suhu palentu i ono zrnce češnja.

— Tko da ne bude ovdje veseo? — nastavi razgovorni domaćina. — Pa i ako ne imamo ovu pregršt mûke, isto dobro. Skuhamo dva krumpira, pa hvala Bogu. A više puta zadovoljimo se i s manjim.

Ufanje u Boga kriepi nas i jači.

U to bilo se nješto razvedrilo. Pozdraviv i zahvaliv se, dadem djeci nešto drobiša, uzmem pušku, pa iz kuće.

Dugo sam mislio na ono, što sam čuo i vidio.

Doistine takve obiteljske sreće niesam jošte vidio.

S toga vi, koji stradate u biedi i nevolji, ne zdvajajte, već se uzdajte u Boga, pa onaj Bog, koji skrbi za ptice nebeske i zvieri zemaljske, neće ni na vas sjegurno zaboraviti.

poštenog kmeta, kao požrtvovan borioc za prvih stvari slavenskog puka u Istri.

Da svemam inog dokaza, već samo ovo bi me moralo posve uvjeriti o iskrenoj i nesebičnoj ljubavi, s kojom je g. župe upravitelj prionuo uz našeg biednog i zapuštenog kmeta i njegov lieni hrvatski jezik, koji mu je sasma prešao u krv, kao da ga je usisao s majčinim mliekom. (A ipak su ga nekolicina zlobnih i benastih Humljana htjeli ocrniti kod školskih oblasti, kao da nepoznade hrvatskog jezika i njihovog „istrijanskog dialetta", pak zato da nije sposoban, da drži školu. Gadne-li zlobe i zaslieplienosti! Tužne li im majke hrvatske! Nu neće valjda uspjeti, jer ga glavari poznadu bolje od njih.) G. učitelj htio je govoriti svojim materinskim jezikom hrvatskim, na što je branitelj obtuženog skočio zahtjevajuć, da kao učitelj na mješovitoj školi hrvatsko-talijanskoj govori talijanski. G. učitelj mu odrcati, da se služi svojim pravom. Predsjednik suda mu prizna to pravo, nu zamoli ga, da govori talijanski, kada znade da nebude treba tumača pak da brže teče razprava. G. učitelj mu učini tu ljubav te govori talijanski. (Je-lini valjda primjer na svietu, da okružni sud nemože obćiti bez tumača sa strankami pripadajućimi velikoj većini stanovničtva!) Svjedokinju, jedinu staru ženu, koja nezna ništa talijanski, pak je to i sama očitovala pred sudom, pitalo se je talijanski. Ali kako je govorila!! Tako na primjer: Sudac ju upita, držili ono ponašanje obtuženoga za „scandalo". Prije je svakomu pripoviedala i na sudu u Buzetu izkazala, da je to bila smutnja za uju, tako da nije mogla ni moliti, a još više za školsku mladež, koja je prestravljena gledala mjesto na oltar na kor. Tamo je paku odgovorila, da to nije bilo „scandalo". Škandal naime znači u Draguću i okolici po najviše uješto ružna, grda i nečista.

Pogledom na predstojeći zločin dokazan po svih svjedocih, zatraži državni odvjetnik, da se odsudi obtuženog na zatvor skoro desetero struki od onog, koji je u istinu sliedio. Branitelj tuženog u svojem polsatnom govoru, punom neprijateljstva proti Slavenom, oprao je, kako se pristoji, sve hrvatske „preti" i učitelje u obće, a češke napose, tako da im se netreba prati kroz cielu godinu. Imao bih još koješta opaziti kakovomu predmetu, nu obzirom na budno oko prerevne cenzure, koja nedopušta, da se što njoj nepoćudna podkrade u naše novine, i obzirom na to, da je svakom dovoljno poznato, kako se prama nam posveda postupa, odustajem od toga. Izgrednik bi dakle odsudjen. Talijanske novine ni da bi cigle rieči o tom pisnule. Ali tim nebi još sve svršeno. Talijane, prevarene u svojoj „pravednoj" nadi, da će bit njihov skutonoša posve riešen, jako je peklo i srdilo, da je g. župe upravitelj, koji bijaše samo svjedok, izašao zdrave kože primiv još odnosnu plaću za put u Rovinj. Da si bol ponješto umanje i jad nekako začino latili su se baš svojega šarenjačkoga sredstva: ocrnjivanja i klevetanja. Kad više nije bilo moguće opruti svojega, treba na svaki način ocrniti tobožnjeg protivnika. Nevjerojatno al ipak je istina! Odsudjeni izgrednik kod svakog preslušavanja dosljedno je tvrdio, da nije ništa razumio od rieči, kojima ga je g. župe upravitelj u crkvi kod izgreda opominjao, pak osim toga budući tvrdih ušiju, da nije čuo. Ali čudno doista premda nerazumi hrvatski (!) i premda nečuje (!) ipak je razumio i čuo, čas nijedan drugi od prisutnih razumio i čuo nije, i čas se nije si spomenulo, naime da mu je gosp. upravitelj rekao „stari tovar". To je bila dakako velika uvriedа, kojom je bila u velike okaljana „neporočnost" njegova, pak je trebalo, da tu uvriedu smaže s njega sud oštrom kaznom smjelog zločinca, koji se je usudio oblatiti si usta njegovim imenom. Tuži dakle, moraš dobiti pod zaštitom moćnih „prijatelja" alla „Buzetski Spasitelj" ako i nemaš pravo. Za svjedoke je lahko, samo ako imaš novca za „žurnadu" i vina za „korajo", govorit će ti kako sam hoćeš. (Bog, duša, savjest, vječnost, to su za mnoge Dragućane čisto stvari nuzgredne). Tako je našao i naš „patrijota" vriedne svjedoke i tužio. Nu buzetski spasitelj souje, a božanski Spasitelj i pravica kuje i odlučuje. Koliko se je preplašio g. župe upravitelj kad mu je došao od suda poziv, pak iz njega uvidio, da je obtužen i to za „prevenuto". (Kod buzetskog naime c. kr. kot. suda još dandanas šalju pozive i sve drugo Hrvatom većinom talijanski!) Nu upitav svoju savjest, brzo se umiri, pošto si nije bio svjestan ničesa kazne vriednoga. Ali da zadovolji znatiželjnosti i za poprimiti možebitno shodne korake, politi u Buzet, da saznade iz ustiju sudčevih, o čemu se radi. Ako je bio prije miran, to se je sada upravo razveselio, kad je dočuo za povod svojoj obtužbi. Liepu zamku su htjeli pripraviti g. župe upravitelju. Tužitelj je naimenovao za svjedoke samo dvojicu sebi poćudnih ljudi, koji su mu možebit obećali, da će zanj svjedočit. Ali na predhodni zahtjev g. župe upravitelja pozvani su bili i drugi svjedoci. U Rovinju unime dvojica od zaprisegnutih svjedoka izjavili su na izrični upit sudčev, da slične rieči nisu čuli i čuti nemogli, pošto nije bila izrečena, dočim jednoga mladića nisu za to pitali. Stavio je dakle tužitelj „uvriedjeni" (sada tuženi dočim gore obtuženi izgrednik!) za svjedoke ovog mladića (dočim onu dvojicu je izpustio) i jednog drugoga, koji prvo proti njemu nije smio svjedočiti budući s njim u rodu. Tako bi možda bio mogao dobiti parbu. Ali ga je smeo i njegove svjedoke to njegova branitelja g. Sandrinija obtuženi g. župe upravitelj navedši za svjedoke sve, koji su bili prisutni u crkvi i dalje tim, da je zatražio, neka bude poslan iz Rovinja prepis razprave proti „patrijoti". Razprava imadjuše biti na badnjak. (Tako se poštuje vjersko čuvstvo naroda!) Na zahtjev g. župe upravitelja, koji se kao svećenik nije mogao na badnjak radi crkvenih obreda udaljiti iz sebi povjerene župe, bi odgodjena na 18. siečnja t. g. u subotu. (Opet najneprikladniji dan za svećenike, kada treba da se priprave za sliedeću nedjelju.) Ova vrlo zanimiva razprava tekla je po prilici, kako sam sâm čuo i mogao saznati, kako sliedi: Tužitelja je branio gosp. A. Sandrini. Obtuženi se je branio sam. Tuženik g. župe upravitelj odgovori na upit sudčev, je li bio već kada kažnjen, da nesamo nikada kažnjen bio nije, nego u obće nikada nije imao sa sudom posla, dok nije došao u Dragući, gdje nitko bez suda nemože proći. Dalje izjavi, da stalno očekiva, da će i ovaj put čist otić, jer nesamo si nije svjestan, to bi bio iznstio prama tužitelju kakvu uvriedljivu rieč, nego dapače je siguran, pošto je znao, što je, gdje se nahodi i s kim ima čast. Pozivlje se na svjedočanstvo sebi malo po ćudnih svjedoka. Svjedok Arturo Grosich iz početka izjavi, da je čuo, kako je g. župe upravitelj rekao tužitelju „stari tovar". Na upit sudca, je li razumio, što je g. župe upravitelj govorio, pošto je govorio hrvatski izjavi, da je razumio. (Dakle Arturo ipak znade hrvatski.)

(Konac sliedi)

Volujsko oko.

„Marjetica bela, tvoj govor je laž,
Marjetica bela, ti nič ne znaš".

J. Pagliaruzzi.

— Hoćeš me? — Nećeš me? — Ljubiš me? — Varaš me? — Hoćeš me? — — čuo sam izgovarati jednu djevojčicu. Gonetala iz cvieta, da li ju dragi voli.

List za listkom pršio joj u krilo, a cviet grozničavo vrtio se među onimi sniežnimi prstići. — U licu bila blieda, ruka joj drhtala.

Kao da si čita smrtnu odsudu. — Čini mi se, da ju motrim.

Čim dalje, tim polaganije trgala biele listiće sa „volujskog oka".

Za stalno vjerovala u čarobnu moć cvieta. Tako razabirem sa crta njezina lica.

Hoćeš me? . . . Nećeš me? . . . Ljubiš me? . . . Varaš me? . . Hoćeš me? — Ne—će—me? — rekao joj zadnji listić.

Sva se strese. — Traži, vrti žutu glavicu cvieta, ne bi li našla još koji listić. — Bar jedan. — Neima ga. A zadnji kazao joj: Ne ćeš me? — da ju dragi neće.

— Bože! — uzkliknu, pokriv si lice rukama. Tielo joj grozničavo drhtalo. Kao da je plakala.

— A dà! — reče, odbaciv ostale cvietove. — Zar da cviet istinu goneta? — Ta moj me Zlatko ljubi, a cviet kazno: nećeš me. Pa i tko mu dao tu moć, da znade gonetati? — To se samo tako veli — tješila se.

Nauk: Kad ti tko nješto nemila kaže, nesmatraj ga varalicom.

Pogled po svietu.

U Trstu dne 22. aprila 1898.

Austre-Ugarska: O djelovanju carevinskoga vieća govorimo na drugom mjestu. Ovaj tjedan trajati će po svoj prilici glavna razprava o izbornoj preinaci. Sve skoro stranke izjavile su se za vladinu osnovu. O tomu govoriti ćemo jošte obširnije.

Austrijski vojni ministar barun Krieghammer pošao je na dulji dopust u Meran radi liečenja. Govori se, da će taj ministar radi slaba zdravlja odstupiti.

Madjari mole lievo i desno vladare i vlade, da posjete njihovu izložbu i da uplivaju na svoje podložnike u istom smislu.

U Zagrebu došlo je u ponedjeljak do ozbiljnih demonstracijah proti sadašnjemu vladinomu sistomu. Iz beloварskog zatvora vratio se jodan sveučilištni djak, koji je tamo odsjedio šestmjesečni zatvor radi poznate demonstracije proti madjarskoj zastavi prigodom kraljevog posjeta prošle godine. Mladiću na čast demonstrirali su njegovi prijatelji i drugi gradjani. Bilo je zatvoreno više osoba.

Srbija: Kralj Aleksander boravio je dva dana u Trstu na svom povratku iz Grčke. Govori se, da će ministarstvo dati ostavku, čim se kralj povrati kući.

Bugarska: Kneza bugarskoga Ferdinanda primili su u Petrogradu vrlo svečano. Nastanjen je u carskoj zimskoj palači, gdje su obično nastanjeni i drugi tudji vladari. Knez je vrlo zadovoljan sa svojim uspjehom kod carskog dvora u Petrogradu.

Franina i Jurina

Fr. Si čul Jure, ča ono neka trubila trube?

Jur. Trubila nemoru leh trubit, ma nač ti to Frane misliš?

Fr. Tamo ti trube, da j' novo zastupstvo va svojoj prvoj sednici odlučilo trošit 1100 fijurini više lego staro, i to 800 za jednega novega plaćnika, a 300 više za geometru.

Jur. „Osalska trubesa nepridu na nebesa", je stara beseda, i još vavek valja. Zvan propaleb, moraš jih svećicun po obćine iskat, ki onen trubilon veruju. Imelo se je razloga, da se je odlučilo službu jednega novega plaćenika, al zato neće imet obćina ni soldina više plaćat. Za geometra pak moremo već sad reć, da je pod staren zastupstvom baren jedan del više dobival nego će dobivat pod noven. i da je delal prej onde, kade mu je više nosilo, a sad će kade bu potreba.

Fr. Ma da se j' Jožić junački ponesal v onoj prvoj sednice!

Jur. Namor se je ponesal kako i oni, ki ga hvale. Ni storil ni rekal niš drugo, lego ono, ča i lesica pod brajdun, kad ni mogla do grozja.

Fr. Ma trubilom, da ni ni to pravo, da j' zastupstvo Škrajnaru putni list dalo.

Jur. Reci mi kega braniš, pa ću ti reć kakov si.

Prigodom vjenčanja

dražestne gospodjice

Anice Tomičićeve

i

velečenog gospodina

Dra. Mata Trinajstića

zastupnika naroda.

Zvonjelica.

I.

U liburnskom dičnom našem gradu
Gdjeno more ljubi zelen gaj,
Dvoje mladim, u ljubavnom skladu
Danas bračni otvara se raj.

Muž, zatočnik naroda, kog radu
Raduje se prostran Istre kraj,
Pred oltar si ljubu vodi, mladu
Rodoljubku, krasnu kano maj.

Kliči zato, Vrbniče nad morem
S alem-gradom od Liburnije,
I ja hoću kolikogod morem

Da se čuje diljem Adrije:
„Na mnogaja ljeta sretni bili
Mate s' Ankom, Bogu, ljudem mili!"

I. Ž. K.

II.

Cviet se budi . . . pjevaju slavuji
Sve od milja i od tajne sreće
Ljuba mavi, ružica se ruji,
Uzkrsla je novo pramaljoćo.

Dah se svieća po vazduhu lieća
Žića zova, milovanju puti
Lepirice, mirisavo cvieće,
Pa i svakog, koji ljubav čuti.

Dah je nježni srca vaša dirno
Duše Vam je sjedinio mlade
I u raho odjeo Vas pirne, —

Te vas vodi sad u život novi
Pune sreće i prepune nade,
Nek Vam Višnji ljubav blagoslovi!

Zadar. *Rikard Katalinić Jeretov.*

III.

Želja Vam se spunila najveća
Želja puna žara ljubavnoga.
A sad ajte! Nek Vas prati sreća,
I blagoslov doma rodjenoga.

Na rastanku eno kite cvieća,
Što izniknu usried srca moga:
Primite je. — nek Vas naviek sjeća
Rajne slasti dana vjenčanoga.

A sad ajte! Pozdravte još jednom
Ovo more, — odraz vašeg neba —
Splinite se u cjelovu mednom,

Pa podjite, gdjo Vas narod treba.
Ajte mili! ajte naše dike
Na obale Mirne srebrolike.

Volosko 22./III. 1898. *Emin.*

Različite viesti.

Vjenčali se. Jučer, dne 22. t. mj. u dva sata poslije podne vjenčao se u gospodskom Voloskom velečt. g. dr. Mate Trinajstić, odvjetnik i načelnik u Buzetu, te narodni zastupnik na istarskom saboru, sa dražestnom gospodičnom Ankom Tomičić, dičnom kćerkom velevriednog našeg rodoljuba, posjednika i brodovlastnika g. Viktora Tomičića iz Voloskog. Sretnom paru posvetili su njihovi prijatelji i štovatelji tri *Zvonjelice*, koje donašamo na drugom mjestu uz živu želju, da bi u sretnom braku dočekali spas i sreću hrvatskoga naroda, kojemu su vjerna i odana djeca.

Kapitularni vikar. Dan poslije pogreba preč. gosp. Dra. I. Šusta sastali se kanonici stolnoga kaptola u Trstu, da izmedju sebe izaberu zamjenika blagopokojnomu Šustu t. j. kapitularnoga vikara, koji će upravljati biskupijom do imenovanja novoga biskupa. Izbor je pao na preč. g. Franu Černé-ta, vrlo čestita svećenika i rodoljuba. S tim izborom nisu dakako zadovoljni ovdašnji židovski i lažiliberalni novinari, koji bi bili htjeli imati na onom važnom mjestu jednoga izmedju najmladjih kanonika i poznatoga našega narodnoga „prijatelja".

† **Otac Benedikt Žgombić.** Iz Dubašnice pišu nam dne 18. aprila 1896. Javljamo vam tužnu viest, da je dne 12. o. mj., baš na mali Vazam, malo prije podne preminuo u Gospodinu vrli starešina našeg samostana svete Marije Mandalene na Portu, obće obljubljeni Otac Benedikt Žgombić u 66. godini svoje dobe.

Premda nas njegova smrt nije iznenadila, navlastito odkad je prošle zime težko bio obolio, ipak glas, da je umro dobri, tihi, dragi gvardijan svete Mandalene, ucvilio je svakega, tko ga je poznavao, navlastito sva njegova braća trećoredca, a i sve naše Dubašljane. Otac Žgombić bio je rodom iz kitnjaste Dubašnice — bio je dakle domaći čovjek, naše gore list.

U koliko znamo, učio je u Senju, Zadru i Šibeniku; bio je darovit; poznavao je osim svoga materinskog hrvatskog jezika i više drugih. Obnašao je u svojem redu razne časti. Bio je u mladjih godinah u Martinšćici duševnikom, a u ovom samostanu bio starešinom mislimo preko 25 godina. Bio je dapače izabran i državnikom ove svoje hrvatske pokrajine.

Nećemo se zamjeriti našim vrlim trećoredcem, ako uztvrdimo, da je pokojnik bio jedan od najobljubljenijih članova u svojem redu. On nije imao nikada osobnih neprijatelja. Riesule ga razne krieposti, al najviše poniznost. — Radi toga on je svim i svakomu omilio; dosta je bilo jedanput razgovarati s njime, a već ti nije mogao nikad iz pameti. Nehtio se nikad ničim izticati, već živio tiho, skromno . . ! Što da rečemo pak o dobroti njegova srca? Ah koliko je on biednika pomogao, koliko li sirotinjskih suza otro . . . Sad se to znade, kad mnogi stromasi za njim plaču, kako za svojim dragim, rodjenim otcem!

Pokojni Otac Benedikt bijaše i rodoljub . . . Dakako, po naravi skroman, blage ćudi, nije bio vikačem, al naši ljudi znadu, kako je njegov upliv mnogo puta odlučivao u nekih važnijih javnih poslovih.

— U ponedjeljak obavili mu sprovod, po

našem običaju u hrvatskom jeziku. Misu pjevao je uz podvorbu novoimenovani starešina O. Alfonzo Mršić staroslavenski. Dohrilo je k sprovodu do 11 što redovnika što svećenika. Redovnici ovog samostana pokapaju se običajno u groblje glavotočko, da ondje počivaju uz svoje pokojne brate pod onimi drevnimi žalobnimi čempresi tik čarobnog samostana sv. Marije, što no ga plače naše sinje hrvatsko more; ali Otac je Benko želio, da se ga sahrani u grobnicu, što no ju on dao sazidati u našem novom groblju. Da mu se želju izpuni, tamo smo dopratili njegove mile ostanke. Pratilo ga 10 misnika i liepi broj vjernika, koji su cielim putem — do ure hoda — molili sv. krunicu za pokoj njegove blage duše!

Vaj gvardijane milí, težko nam je bilo dieliti se od tebe. Još smo jednom pogledali u tvoje milo bliedo lice, još smo jednom pokropili tvoje tielo svetom vodicom, još smo jednom izmolili za te „Iz glbin“, al napokon morali smo te ostaviti. Nam, koji smo bili vični sretati te u tvojem tihom samostanu, nam je sad bez tebe ondje sve nekako cmo, pusto i tužno. Još nam se čini, da ćemo gdjegod čuti tvoj blagi glas . . . al tebe više ne ima! Nu mi se tješimo, mi taremo svoje suze, jer znamo, da si ti zamienio ovu tužnu suzno dolinu s liepom rajskom domovinom, znamo, da ti sada zagovaraš pred priestoljem Svevišnjega svoju milu braću trećoredce, svoje drage Dubrovčane, med kojimi si najveći dio svojih godina sproveo, i za svoju liepu hrvatsku domovinu, da tim svim Bog dragi udieli mir, slogu i jedinstvo . . . Dušica ti se raja nanžila, a med nami ostati će ti trajna, harna uspomena!

Ministar nastave i bogoštovja Gautsch u Kopru. Poreški listić javlja u posliednjem broju, da je obećao zemaljskim prisjednikom gg. Clevi i Gambini-u gosp. ministar Gautsch, da će doći do mala sam u Kopar, da razvidi na licu mjesta tamošnju učiteljsku pripravnicu i da podužme shodna, kako bi se na put stalo tolikim talijanskim pritužbam proti rečenoj školi.

Ovoliko do znanja našim državnim zastupnikom.

Mnogim za primjer. Monsignor dr Ivan Crnčić, nadpop crkve sv. Jeronima u Rimu, tajnik i komornik sv. otca pape, poslao je mužkoj podružnici družbe sv. Cirila i Metoda u Vrbniku preko presvietloga g. dra. Dinka Vitezića ravnatelja družbe jednu obveznicu srebrne rente nominalne vriednosti od 100 forinti sa jednim dospjelim kuponom tim, da bi se upisao kao član utemeljitelj družbe sv. Cirila i Metoda. Buduć da naznačena obveznica po kursu 2. t. mj. vriedi for. 101·35, to se for. 100 prima sa zahvalnošću kao članarina, a ostalu svotu od for. 1·35 kao dar družbi sv. Cirila i Metoda. U istinu dunomice potvrđuje se nepobitna ona istina, da srce pravog rodoljuba i poštenjaka uviek bdije i radi oko dobrobiti svog naroda, pa makar se ono nalazilo u tudjini i izvan svoje mile domovine, kao što to eto ponovno dokazuje ova činjenica monsignora dra. Ivana Crnčića.

Plemeniti darovatelju, narod Tvoj u Istri hvali Ti na toli plemenitom daru i moliti će dragoga Boga, da Te još poživi mnogo i mnogo godina na korist sv. matere crkve i na ubar siromašnog ali od Tebe ljubljenog hrvatskog plemena u Istri. Živio dr. Ivan Crnčić!

Srbski kralj Aleksander u Trstu. U našem gradu boravio je mladi kralj Aleksander dva dana „incognito“ pod imenom „grof Rodik“. Mladoga kralja dočekule su na južnom kolodvoru poglavice oblastih a gradom ga pratio za njegova boravka g. namjestnik vitez Rinaldini. Kralj je posjetio sve znamenitosti grada Trsta, kano pravoslavnu crkvu, novu luku, Loydov arsenal, cesarki dvorac „Miramar“, palaču „Rivoltella“. Prekjučer je na večer odputovao kralj Aleksander željeznicom ravno u Biograd.

Rumunjski kraljevski supruzi u Trstu. Kralj Karol i kraljica Jelisava odputovali su iz Opatije u Pulu a odatle državnom željeznicom u Trst. Na kolodvoru sv. Andreja dočekali ih poglavice civilnih i vojničkih oblastih. Kraljevski supruzi odsjeli su u „Hotel della Ville“, te su odatle činili izlete po gradu i u bližnju okolicu, koja njim se vrlo dopala. Dne 20 t. mj. posjetili su parobrodom grad Devin, a odatle se uputiše željeznicom preko Gorice u Mljetke, kamo dospješe dne 21 t. mj.

Rumunjski kraljevski supruzi ostavili su medju našim gradjanstvom vrlo ugodne utiske. Osobito kraljicu Jelisavu susretalo je gradjanstvo najvećim poštanjem.

Iz Kastavščine 21. aprila. (Izbori za zemaljski sabor). Prije godinu dana obavili su se izbori za zemaljski sabor, a na skoro imadu se opet obaviti. Onda se je u oči tih izbora obdržavao u Kastvu gradu javni sastanak i izabrao izborni odbor. Izbori izbornika obavili su se složno. Izbornici bili su jednoglasno uz mnogobrojno učestvovanje birača. Svi su birali kako jedan, i svi izbornici dali su kako jedan glasove onim kandidatom, koje je postavilo družtvo „Edinost i Naša Sloga“.

Medjutim obavili su se u našoj občini izbori zastupstva. Možda nisu bili izabrani za zastupnike svi, koji su želili biti, al za to neimaju kriviti nikoga. Za občinske zastupnike bili su izabrani oni, koje je puk u pojedinih županijah predložio; njihov izbor bio je pravi izliev volje našega puka.

Tu nebijaše narodnosne borbe, kako je nit nemože biti u občini, u kojoj svi občinari govore jedan jezik, hrvatski jezik. I oni izvan občine stanujući, koji su se lani kod izbora za sabor spojili sa najljućimi neprijatelji našega roda i jezika, i koji su htjeli pomoćju onih neprijatelja sijati neslogu medju našim pukom, i oni bili su prisiljeni govoriti, da nisu proti hrvatskomu jeziku nit narodu, nego da su i oni Hrvati pače još i bolji nego drugi. Dakako, da su svjetno ili nesvjetno htjeli varati, al u Kastavščini nisu nikoga prevarili.

Moguće, da će se i sad naći koji izvan naše občine stanujući, koji će kao orudje naših zagriženih neprijatelja mutiti slogu. Stalni smo, da neće ni jednoga u občini naći, koji bi se dao od njih za nos voditi. Ako može biti u občini kakvih razmirica kad se obavljaju izbori občinskoga zastupstva, nemože jih biti kod izbora za zastupnike u zemaljski sabor. Kod ovih izborn ide za našu narodnost, za korist cielega našega naroda u Istri, pače i za njegovu čast i ponos, ovaj put više nego drugda.

Jednoglasno izabrani izbornici ili fiducijari naše občine dali su lani glas sri kao jedandvoji ci predloženika za zemaljski sabor. Jedan ovih dobio je sve glasove svih izbornika cielega kotara, drugi veliku većinu. Obćina bili su izabrani posve redovito i zakonito. I sam zastupnik c. kr. vlade branio je u saboru zakonitost izbora. Protuzakonito i samovoljno uništila je njihov izbor većina istarskoga sabora. Čast i ponos cielokupnoga našega naroda u Istri zahtjeva, da budu izabrani oni isti muževi za saborsko zastupnike, koji su bili izabrani posve zakonito već prije godinu dana. Tu čast i ponos cielega našega naroda i svoju imadu spasiti birači i izbornici cielega kotara voloskoga, imadu ju spasiti u velikom dielu kastavski občinari. Oni uz ostale imadu pokazati, da si oni ne dadu zapovjedati od samosilnika, da se ima poštovati njihova zakonito izražena volja. To će oni tim jasnije pokazati, čim više dodje birača k izboru izbornika, koji će dati svoje glasove onim muževom, koje su v već drugda, i ovi izabrali za svoje zastupnike. Izbori izbornika obaviti će se skoro. Občinsko glavarstvo dati će na znanje, koji birači i kada imadu birati. Kastavci na noge za korist i čast svoju i svega našega naroda, i u dokaz, da si nedate od nikoga tlačiti svojih prava.

Riešen od obtužbe. Pred nekoliko mjeseci javili smo, da je bio g. Anton Bertoša, trgovac u Pazinu, osudjen od c. kr. okružnog suda rovinjskoga na 6 tjedana zatvora s toga, što je u prozoru svoga dućana izložio zastor, na kojem je bila naslikana alegorička slika žene, koja je držala u desnoj ruci hrvatsku zastavu sa napisom „živila Hrvatska“.

Proti toj osudi prijavio je dakako g. Bertoša ništovnu žaobu, a ovih dana primio je osudu c. kr. vrhovnog sudbenog i kasacijonalnog dvora u Beču, kojom bje na temelju §. 362. k. p. potpuno riešen od obtužbe. U svojih razlozih kaže vrhovno sudište doslovno, *„da neima nikakvih razloga faktične naravi, koji bi opravdali mnienje, da je tuženik namjeravao štogod više od očitovanja političko-narodna“*. Glede tvrdnje c. kr. okružnog suda rovinjskog, da je naime namjeravao gosp. Bertoša druge osobe poticati na kažnjive čine, opaža osuda vrhovnog sudišta jako dobro, da se glede njegovih istomišljenika sbilja nemože razumjeti, na koju vrst političke demonstracije bi imali biti oni poticani izloženjem onog zastora, a da je možda bila njegova namjera zavesti njegove protivnike na kažnjiva djela na njegovu štetu, to da se zaista nemože misliti, već po samoj naravi stvari.

Važnost ove osude razumjet će se još bolje, ako spomenemo, da se smije obtuženika po § 362. k. p. riešiti obtužbe samo, ako glasuju za to svi sudci dotičnog senata i ako na to pristane takodjer generalni prokurator, to jest zastupnik obtužbe.

U Beču dakle nije zagovarao osude rovinjskog sudišta ni sam zastupnik obtužbe.

Još nešto moramo iztaknuti. Dočim se naime razpravljalo i pisalo u Rovinju samo talijanski (izuzev dakako obtuženika i njegovog branitelja g. dra Ribara) i to premda se moglo već iz prijavljenog čina samog razabrati, da je obtuženik Hrvat, izdalo je vrhovno sudište osudu u *njemačkom i hrvatskom* jeziku, u njemačkom, pošto je to poslovni jezik vrhovnog sudišta, a u hrvatskom, pošto se obtuženik tim jezikom služi. U Beču izdaju se dakle osude i hrvatski, a u Istri, gdje je zemaljski jezik hrvatski, izdaju niži sudovi samo talijanske osude!

Izbor fiducijara za predstojeće naknadne izbore za istarski sabor obaviti će se u prvoj polovici trajeseca maja. Na drugom mjestu govorimo o tom, kako naši narodni protivnici raznašaju lažnu viest, da se neće birati ni fiducijara ni zastupnika. Njim je stalo naime do toga, da dodje k izboru fiducijara što manje naših birača, pak da oni izaberu svoje fiducijare pomoćju šarenjaka i odpadnika.

Naše prijatelje u obih kotarih molimo, da nas na vrieme obaviestе a svemu što, protivnici snuju i rade za predstojeće izbore, pak da uzmognemo na put stati tajnim i nečistim spletkam, nesretnih mutikaša. Ujedno neka nam se javi iz svih občinah dane izbora fiducijara a prvaci neka se na vrieme dogovore o muževih, koje kane birati kano narodne pouzdanike, kano fiducijare, koji će dati svoje glasove dne 30. maja trojici narodnih predloženika.

Iz Berseča pišu nam 23. t. mj. Viest o nagloj smrti preč. gosp. dra. Ivana Šusta silno nas je potresla. Po svojih silah odnažili smo se i mi u Berseču uspomenut toga ljubljenoga poglavara, čigova smrt raztužila nas je, a i duboko ranila.

Jedva je amo doprla žalostna viest, izvjesila se je odmah u znak žalosti na pol stiega hrvatska zastava na zvoniku, u zvonovi javjali su dobromu bersečkomu puku žalostnu viest, zvonec u četvrtak od 11—12 sati u jutro. Isto tako bilo je u petak na dan pogreba. U ponedjeljak pako držali smo svečane zadušnice sa svetčanom sv. misom u prisutnosti školske djece i mnogobrojnog pobožnog puka.

Svevišnji naplatio pokojnomu dru. Šustu oblato za sva dobra, koja je učinio našoj biskupiji tekom 39 godina svoje službe. Počivao u miru, a vječna uspomena bila mu u našem narodu.

K predstojećim izborom za zemaljski sabor Istre. Prijatelji sa kvarnerskih otoka javljaju nam, da su naši narodni protivnici talijanaši lukavo bacili medju narod viest, da se neće ponovno birati zastupnika u onom kotaru za istarski sabor. Slična viest raztrubili su naši protivnici i u kotaru Voloskom, na što nas upozoriše prijatelji prošlih ukrsnih blagdana. Tu lukavu viest šire talijanaši medju našim pukom jedino u tu svrhu, da se nebi s naše strane činilo za izbore pripravah, pak da bi talijanaši kod izbora fiducijarah u pojedinih občinah naše prevarili. Upozorujemo radi toga naše istomišljenike koli na otocih toli u političkom kotaru Volusko, da poduče puk na vrieme o čemu se radi i da se pripreve isto kano da nam prieti najveća pogibelj.

Protivnici naši neće stalno mirovati, premda znadu vrlo dobro, da im je sav trud uzaludan, bude li se s naše strane učinilo potrebite priprave. Nitko neka nepovjeruje tim trusiteljem lažnih viestih niti nekim nazovi-prijateljem puka, koji govore, da se neće u ništa pačati, dočim u istinu računaju na nemar i nehaj s naše strane. Pripraviti se valja našim u svih občinah ročenih kotara kano i kod prošlih občenitih izbora za zemaljski sabor; dapače tamo, gdje se posliednji put odviše pouzdalo u svoje sile iii na nemar protivnika, valja sada podvostručiti djelovanje, da bude uspjeh tim sjajniji.

Iz Lovranščine. U posliednjem broju donieli ste dopis čestitoga jednoga kopača iz lovranske Drage. Piše o občinskih izborih ili balotacionih za lovransku občinu, onakovu, kakova je po najnovijem zakonu, to jest oddieljena od Moščenica i Brseča. Hvali razlogom naše čestite muževe Pija i Emilija Peršića i štovanoga našega glavara Turčića, kao i sve, koji se zauzimaju za poštenu, za našu stvar; i odvraća naše dobre ljude od privandranih Talijana, kao i od potalijančene gospode *Mikulovoga sina, Jelettića, Velušića, Cupari* — i od *Grosmana*, sina slovenskih roditelja, velikog-talijanaša u Lovranu. Hvalevriedno je ono poticanje našega jednoga kopača, i dao Bog slušali ga svi ne samo Dražani, kojim je namienio one rieči, nego i svi občinari lovranski.

Nego prije občinskih izbora obaviti će se izbori izbornika ili fiducijara za izbor dvojice zastupnika za zemaljski sabor; i ti izbori će se obaviti, kako su se i do sada obavljali, to jest izbori izborniku obaviti će se skupno za Lovran, Moščenico i Brseč.

Izbori za zemaljski sabor obavljaju se uvjek na temelju listina, po kojih se je posliednji put biralo občinsko zastupstvo, a posliednje lovransko zastupstvo biralo se je ukupno za Lovran, Moščenice i Brseč.

Medjutim je lovranska dosadašnja mjestna občina razdieljena u dvie mjestne občine, lovransku jednu, i moščenićko-brsečku drugu. Već se pripravljaju izborne listine, da se obave izbori zastupstva u tih dvih novih občinah; al još nisu gotove, nit se ti izbori mogu obaviti u dva tri tjedna, jer izborne listine i kad budu gotove, morat će biti izložene četiri tjedna, a onda proć će, još nekoliko vremena sa reklami i sa utoci.

Već prije toga, prema konca ovoga mjeseca ili početkom budućega mjja imati će se obaviti izbori izbornika ili fiducijara za izbor dvojice zemaljskih zastupnika. I ti izbori obaviti će se ukupno za Lovran, Moščenice i Brseč na temelju izbornih listina, po kojih se je biralo prije tri godine občinsko zastupstvo.

Može se biti stalno, da će i to biti razlog, s kojim će mješati i zaradjati naš puk naši protivnici, koji i tako ne znadu nego u mutnom loviti ribe. S toga valja biti na oprezu, i podučiti puk, da se neda prevariti od nikoga.

Njegovo Veličanstvo, naš premilostivi cesar i kralj, kad je po svojih oblastih saznao za volju puka dosadašnje mjestne občine lovranske, da naime taj puk želi imati dvie občine, jednu sa sjedištem u Lovranu, drugu sa sjedištem u Moščenicah, potvrdilo je odnosnu zakonsku osnovu, i tako previšnjom svojom odlukom odlučilo, da se imade dosadašnja občina lovranska razdieliti u dvie občine. Te cesarske i kraljevske odluke ne može sad već nitko uništiti, ona je zakon.

Za mjesec dva obaviti će se občinski izbori u Lovranu i Moščenicah.

Prije toga za tjedan dva imadu se obaviti izbori izbornika za izbor zemaljskih zastupnika.

Občinari lovranski, mošćenički i brsečki pozvani su još jedan put, za posliednji put, da skupno biraju.

Kuo da Providnost hoće, da se ne razdiele prije, nego li operu ljagu, koju su si nanieli prije godinu dana kod izbora izbornika. Nekim nesporazumljenjem i skoro bi rekli nekim nemarom dogodilo se je onda, da su bili izabrani talijanaški izbornici. Talijani po Istri proglasivali su to kao svoju pobjedu. Novine njihovo slavile su Lovrance-Talijane! Po njihovih gradićih klicalo se: *„Viva Lovrana!“ „Viva Lovrana italiana!“* Čvrsto se nadamo, da izvanjski birači lovranski i mošćenički i birači u obće brsečki neće dozvoliti ljetos niti nikad već, da se govori, da su oni Talijani. Čvrsto se nadamo, da će se digunti na noge svi, koji još čute u sebi svoju hrvatsku krv, koji ljube svoj hrvatski jezik i svoju hrvatsku narodnost, pa na dan izbora izbornika izabrati čestite izbornike, koji će dati svoje glasove poznatim i zaslužnim našim rodoljubom, i doviknuti Talijanom i šarenjakom, da oni nisu nit Talijani nit šarenjaci, nego da su oni sviestni svoje vjere i svoje narodnosti. Čvrsto se nadamo, da neće se dati zavadjati ni varati od pritepuha ili dotepuha, od narodnih odmetnika, tih najgorih stvorova ovoga svieta, za koje naš pjesnik veli, da su najveći griešnici, jer se svim oprašta, samo ne izdajicam. Čvrsto se nadamo, da će naši sviestni rodoljubi i rodoljubke paziti na dotepuhe i odmetnike, i odvraćati od njihova varavoga dielovanja naše birače, te da će tako združeni lovranski, mošćenički i brsečki birači ne samo izvojevati pobjedu, nego i oprati lanjsku ljagu.

Iz Boljuna pišu nam dne 20. aprila: Dne 16. t. mj. konštituiralo se novoizabrano zastupstvo izabrav jednoglasno načelnikom g. Jakova Buratića. Tim stupio je na čelo ove zapuštene občine muž, koji će občinu voditi i ravnati pravcem, za kojim se toliko čezmulo. Iz nastupnog govora novog načelnika možemo razabrati, da se je nadati napretku u pogledu materijalnom i moralnom, bude li sa strane občinskih zastupnika požrtvovnosti i podpore. Liepo ali i istinito je kazao g. načelnik, da preuzima tu čast, al ne samo čast, nego i težko vreme jedino iz ljubavi prama zemlji gdje se je rodio, iz ljubavi prama občini, gdje se je uzgojio, al da se nada u tom bremenu i podpore gg. zastupnika i c. kr. vlade“.

Skrajno bilo je vrieme, da se ovu občinu pročisti. — Da vam je viditi, g. uredniče, u kakvom se neredu nalazi občinski ured — iz kože biste skočili, lievom biste se rukom prekrižili, kako je moguće jedan občinski ured u ovakvom stanju držati. Danas odredjen je bio dan za predaju; došla jedna i druga stranka, al predaja se nije učinila, jer je bilo sve u neredu; moralo se to odgoditi za drugi put. Stari je načelnik tvrdio, da kud je on bio izabran, da nije bilo nikakve predaje. I tako morala je jedna i druga stranka kući, ne obaviv ništa. Tko je tomu urrok P. Tko drugi, ako ne stara uprava, koja ili nije znala ili nije htjela, ili nije bila kadra, da upravlja občinom.

Za danas, g uredniče, samo ovo par redaka, jer drugi poslovi mi ne dopuštaju, da duljim; i tako ću se morat češće osvrnuti na ovdješnje stare *„otce domovine“*, koji su

novom zastupstvu ovako liepo uredjenu upravu izručili.

Šeststepodišnjica čudnovatog križa sv. Vida na Rieci. Ove se godine navršava upravo 600 godina, što je čudotvorni križ u crkvi sv. Vida na Rieci opekom od bezbožnog igrača Petra Lončarića udaren, prolio sv. krv, koje ostanci čuvaju se u crkvi na Rieci. Pobožno pučanstvo pripravlja se, da proslavi čim sjajnije 600 godišnjicu i to kroz sliedeća četiri dana:

U četvrtak 30. aprila: U 5 sati u jutro sv. misa, pod kojom će se pjevati hrvatske pjesme, zatim hrvatska propovjed i blagoslov sa ciborijem. U 10 sati u jutro pontifikalna sv. misa sa orkestrom. U 5 sati poslje podne svečana večernjica, zatim talijanska propovjed i blagoslov.

Petak 1. maja: U 5 sati u jutro sv. misa (kako jučer) hrvatska propovjed, zatim blagoslov sa ciborijem. U 10 sati svečana sv. misa. U 5 sati poslje podne svečana večernjica, zatim talijanska propovjed i blagoslov.

Subotu 2. maja: U 5 sati u jutro sv. misa (kako gori), hrvatska propovjed, zatim blagoslov sa ciborijem. U 10 sati svečana sv. misa. U 5 sati poslje podne večernjica, zatim talijanska propovjed i blagoslov.

Nedjelju 3. maja: U 5 sati u jutro sv. misa (kako u četvrtak) i blagoslov sa ciborijem. U 9 sati u jutro iz župne crkve procesija, na kojoj će se nositi sveta krv, koja proteče iz boka udarenog čudnovatog propela u crkvu sv. Vida, gdje će biti pontifikalna sv. misa sa orkestrom. U 6 sati poslje podne svečana večernjica, zatim litanije Lauretanske sa orkestrom i blagoslov, pak „Tebe Boga hvalimo", poslje koga procesija iz sv. Vida (u kojoj će se nositi relikvija kako u jutro) u župnu crkvu, gdje će presvietli biskup podieliti pontifikalni blagoslov.

Sveti otac papa Lav XIII. na temelju dopisa prečastnog biskupa senjskoga Antuna Mauroviča podieljuje obilati oprost svim vjernikom u jedan od sliedećih dana t. j. 30. aprila i 1. 2. 3. svibnja t. g. ako se izpoviede, pričeste i pohode crkvu sv. Vida, te se pobožno pomole pred čudnovatim križom.

Razpisana služba poštara. U mjestu Nerezine, občina Osor na otoku Lošinju otvoriti se imade do mala poštarski ured, za koj je razpisana služba poštara. Pošte meštar biti će namješćen po pogodbi sa ravnateljstvom pošta i brzojava u Trstu. Jamčevine položiti će for. 200; plaće imati će for. 150 godišnjih i odštete za troškove pisarne for. 40. Molbe za tu službu valja uložiti kod c. k. ravnateljstva pošta i brzojava u Trstu u roku od tri tjedna.

Glavna skupščina „Tržaške posojilnice in hranilnice" registrovane zadruge ograničenim jamstvom, biti će dne 26. aprila u 10 sati u jutro u prostorijah „Slavjanske Čitaonice".

Nova čitaonica. Iz Zadra javlja nam prijatelj, da će se sastati dne 23. t. mj. rodoljubi u Arbanasih kraj Zadra kod otvorenja nove „Arbanaške Čitaonice". Bilo sretno!

Iz Klane pišu nam dne 20. aprila 1896. Molim Vas najuljudnije veleučeni gospodine uredniče, da blagoizvolite uvrstiti ovo par redaka u Vaš velecienjeni list „Naša Sloga".

Mnogim Vašim čitateljem poznato je bez dvojbe selo Klana, koje je doduše veliko, jer u njemu ima preko 960 stanovnika, ali ipak smo u nekih stvarih još do sada najzadnji u Istri Neima do sada niti čitaonice, niti podružnice družbe sv. Cirila i Metoda, niti nijednoga liepoga i koristnoga družtva. Doduše mnogi bi se upisali u narodna družtva, ali ne ima onih, koji bi tu zadaću na svoja pleća uzeli i ustrojili barem: „*Hrvatsku Čitaonicu*" i „*Podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda*". Ah da se hoće koji zato skrbiti, kako bi naša mladež u sebi počutila veliku radost, kad bi uvidila, za koju svrhu su ta liepa družtva, i mnogi bi, da je čitaonica, bolje znali čitati nego znadu, jer kad jedan put svrše pučku školu, onda više ne vide nikakve knjige niti ništa, što bi im moglo od velike koristi biti. Mnogi sam neima čim, niti nezna gdje nabaviti knjigu, nezna za nijedno koristno družtvo, a imade i takovih, koji misle, da kako je kod nas, isto tako da je po cielom svietu. A kada jedan put mladića uzmu u vojnike, težko onomu, koji je zaboravio čitati i pisati. A da su ta liepa družtva ustrojena, kolike koristi bi bilo! Ali žalibože do sada nije ništa učinjeno, zato vas pozivljem, dragi moji prijatelji i znanci, da se mi svi složimo pod hrvatski barjak, te složno ustrojimo „Hrvatsku Čitaonicu", onda ćemo za mali novac dobivati više vrsti novina, a za mali novac one krasne knjige „Matice Hrvatske" i mnoge od drugih družtva; onda ćemo se mnogo puta liepo zabaviti i vazda znati, što je novoga i kako je po svietu. Pregledati ćemo od kolike koristi je to družtvo, i biti ćemo bolje čujeni i ljepše vidjeni. Pak ustanovimo već jednom podružnica družbe sv. Cirila i Metoda. Vidite sami i čujete po drugih, da mnoga sela manja i mnogo manja nego naše, imaju barem ta dva liepa družtva. U to ime Bog nam pomozi.

Žigice u korist družbe sv. Cirila i Metoda. Sinčajno dobili smo u ruke škatuljicu žigica, koje su u zadnje vrieme poplavile čeku kraljevinu. Škatuljica našarana je u narodnih bojah. U prikrajku sjedi pedagop *Jan Amos Komensky* i drži na koljenih otvorenu knjigu, iz koje čita do njega stojeće diete: „České dítě patří do české školi". Do njih stoji napis: „Ve prospěch Ustřední Matice školské". Prijatelj reče nam, da tvorničar ovih žigica plaća godišnjih 500—1000 for. rečenoj Matici, što mu je dozvolila, da na žigice metne rečeni napis, a sviestni český narod na jagmu raznosi one žigice, da bar ponješto se oduži vriednoj Matici. Dakako, da Matičari i svi vidjeniji rodoljubi nastoje, da se ove žigice čim više rabe gdjegod češka rieč odzvanja.

Ne bi li bilo umjestno i za naše družtvo „sv. Cirila i Metoda" koristno, kad bi se što takova i za nas priredilo? Kad već imamo žigica sa napisom „*Bog i Hrvati*" i „*Najbolje žigice za hrvatski narod*" — te one tvorničara B. Fürth-a u Beču sa hrvatskimi trobojnicami i napisom: „*Najbolje žigice za hrvatsku, za domaću potrebu*", nebi li koji tvorničar dao se sklonuti, te i za našu družbu priredio žigica slične onim u Českoj? — Kad bi se takva šta moglo izposlovati, mislim, da bi se tim dobilo liepu privredu i za družbu i za sam narod. Družba dobivala bi od dotičnoga tvorničara godišnji dar, a u narodu širila bi se njimi sviest hrvatska. Toliko htjeli smo napomenuti kao svoje skromno mnienje, a na odlučujućih stoji, da oni čine, kako im se bolje vidi.

Visokomu c. kr. zemaljskomu školskomu vieću za Istru u Trstu. Visoko vieće! Tomu je vieću poznato pitanje *Jurinčić-Piperata*. *Viktor Jurinčić*, otac dječaka Josipa Jurinčića, učenika šestoga razreda pučke učione u Malom Lošinju, podnio je dne 14 jenara o. g. tužbu proti *Leopoldu Piperati*, ravnajućem učitelju pučke muške učione i istodobno učitelju šestoga razreda, jer da je ovaj kazao njegovomu sinu u školi: „*tu Jurinčić potrai sputare sul tuo nome*", a to samo s toga, jer je njegov dečko napisao jednomu sučeniku prezime sa *ć* namjesto sa *ch*. Ta tužba pisana hrvatskim jezikom bijaše predana kod c. kr. kotarskoga vieća u Lošinju, a upravljena tom visokom c. kr. zemaljskom vieću. Još istoga dana dao ju je g. predsjednik *Zuech* prevesti na talijanski i to, valjda slučajno, istomu g. *Piperati*. Sutradan, dne 15. jenara u jutro g. Piperata je jurve izpitivao djecu sam sa svojim zapisničarom učiteljem Tomat!!! Svakako ovo je zanimivi početak jedne disciplinarne iztrage, koju bi imalo rukovoditi to visoko vieće, a kad tamo vodi ju sam obtuženik bez ikakve oblasti. Od te iztrage, vodjene po istom obtuženiku prodrlo je na javu, da se je odmah odpuštalo onu djecu, koja bi izjavila u prilog svome učitelju, dočim se je držalo dugo vremena onoga, koji bijaše izkazao u prilog Jurinčiću, te se je dugim izpitivanjem motalo jadnoga dečka, dok nije shvatio, što se od njega hoće. — Dne 2. maja o. g. došao je u školu da izpituje, g. nadzornik *Budinich*, koji je poveo iztragu u prisutnosti g. Piperate, komu je bilo slobodno biti sad uz nadzornika, sad uz djecu, koja su imala biti tek izpitana. Ovaj pohod nas sjeća paljetkovanja po strništu.

Napokon dne 14. aprila o. g. opet je izpitivao djecu sam predsjednik g. Zuech. Kako je izpala njegova iztraga, mi ne znamo i ne marimo izpitivati, jer nam je dosta i previše ono, što se je prije učinilo. Tá, Bože moj, niesu ni djeca od 12 do 13. godina tako plitka, da nebi razumjela, što se od njih hoće.

Slobodni smo samo, da upravimo sliedeće upite tomu visokomu vieću:

1. Što kaže to vieće na prvu iztragu, vodjenu po samom obtuženiku?

2. Zar nije mogao gosp. Zuech malko obzirniji biti, pa makar se radilo i o Piperati?

3. Zar ne, da je i to visoko vieće moralno uvjereno, da dečko Jurinčić ne laže; jer gdje bi se jedno diete dosjetilo onim riečima, pa još k tomu diete, koje se inače predstavlja kao kratkoumno i samoživo?

Na ovo zanimivo pitanje mi ćemo se još povratiti, ako ga i pred drugi forum ne iznesemo.

Urednictvo „Naše Sloge".

Zaštitna marka — Schutz-Marke

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri

(Wagnerov šumski plosnati grah)

vrlo oplemenjen i od svih gorkih sastavina prost. Uspjeva kakodjer

se najzapuštenijih vrstih tla, kao na šljunku, gruhu itd.

Najveća hranitva vrednost je 20—30% proteina (djetelina ima samo 18.5%)

Uztrajan i protivi se svakojakoj suši.

Brošura badava

Polygonum sachalinense

(Sachalinov korjen)

Uspjeva posvuda uztrajno, također u vlažnih, jilovitih i močvarnih tlih.

Visoka hranitva vrednost je 18·97% proteina.

„Internationale Saatstelle"

Landwirtschaftliche Gesellschaft

mit beschrenkter Haftung

KÖRCHHEIM u. Teck) Württembemberg

Glavni zastupnik

za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju

Jakob pok. C. Prister,

TRST.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrstn. papirjih na 4-dnevni odkaz 2½, 8- „ 3½, 30- „ 3½

V napoleonih za 30-dnevni odkaz 2½, 3-mesečni „ 2½, 6- „ 2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost s dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrstn. papirjih 2% na vsako svoto.

V napoleonih brez obrestí.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropave, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupuje in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Izkaze vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Beroliau ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. febrara 1896.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Peruvien i dosking za velečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, također za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukna za biljard i igrače stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu i gospođe pa izvrstnih clenah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih se može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospođe. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. izd.

Potrebe za krojače kao pestave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftine, primjerne, poštene, trajne, čiste vunene sukno a ne prave kupovanje cenjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralka austrijske tvornice za sukno.)

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1865.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatan sroja robu pod znamenjem „Stikarofska roba". Da preprečim varanje p. n. odjemaoca, naznanjam, da takoviu ne prodajem pod robu **pod nikakvom pogodbom.**

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi pahalkami i svimi pripravami, predavaju se sada po 110 i 190 for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladište bicikla.

Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za pripodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nešigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, lieni, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Ta prilika mogu upotriebiti također oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava oruđje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se također malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietiljkami, pahalkami i sa svim potrebnim oruđjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli za tvrdim kaučukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, voznine proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Snižile su se ciene biciklom radi novih i velikih poredbah sa fabrikami i također radi mnogih bicikla, nalazećih se u skladištu, koji se sada radovoljno nudjaj u po tako nizkih cienah.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča veleèastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem također tamjan za crkve:

Lucrima najfiniji . . . . . klgr. po for. 1.20
„ obični . . . . . „ „ „ 1.—
Granis . . . . . „ „ „ —.60

Roba šalje na sve strane austro-ugarske monarkije preste od poštarine.

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za groždje, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištajuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za maline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/21 Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se konkurencija! — Traže se zastupnici!

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolena

Broj 18. U Trstu 30. aprila 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pojedini se pisma, oglasi itd. tiskaju po obično sloniku ili po dogovoru. Listo take je na prilozi. Novci se šalju poštarskom zaputicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Imaj pazimo i najbližu poštu valja točno označiti.

Kamu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za dotični broj.

Dopisi se nevraćaju ako se neželaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for. za seljake 3 for. za godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Izbor načelnika grada Beča.

Pišuć dne 13. novembra 1895. na ovom mjestu o tom, što nebijaše vodja kršćansko-socijalne ili antisemitske stranke g. dr. Lueger od svietle krune potvrdjen načelnikom grada Beča, zaključili smo dotični članak sliedećimi riečmi:

„Vlada se je odlučila na razpust gradskoga zastupstva, stavljajuć se tako u očiti odpor sa bar dviemi trećinami pučanstva priestolnice, koje će imati kod budućih izbora, da pokaže, hoće li mirno podnašati ukinuće autonomnog prava gradjanstva, da si naime samo i slobodno bira načelnika, il će to gradjanstvo još u većem broju poslati svoje zastupnike u novo zastupstvo. Nedaleka budućnost razjasniti će nam to pitanje, koje će zadati po svoj prilici grofu Badeniju trista jada".

Kod ponovnih izbora za gradsko zastupstvo poslalo je gradjanstvo Beča u većem broju svoje zastupnike u novo zastupstvo, i tim pokazalo, da ono neće mirno podnašati ukinuće svojih autonomnih prava.

Dne 18. t. mj. izabran bijaše dr. Lueger od novoizabranog zastupstva ponovno sa dvie trećine glasova načelnikom grada Beča.

Njemačka lievica ili takozvana njemačka liberalna stranka očekivala je i ovaj put, da će grof Badeni razpustiti nedavno izabrano zastupstvo.

Ali ovaj put predomislio se je g. ministar predsjednik. On je sada počeo ugovarati sa omraženim vodjom antisemita. Grof Badeni nastojao je skloniti dra. Luegera na to, da se sam odreče načelničtva, na što ovaj nije pristao, jer se tomu odlučno uzprotivila njegova stranka. Niti sada nije se usudio grof Badeni razpustiti gradsko zastupstvo. Nauku, koju mu dadoše gradjani bečki nakon zadnjeg razpusta, zapamtio si je dobro.

Na razpust nije dakle bilo ni misliti. Dr. Lueger, dotično njegova stranka u gradskom zastupstvu nepopušća; što dakle sada?

Ministar predsjednik utekao se za pomoć k svietloj kruni, koja je imala izmedju njega i stranke antisemita posredovati. To je dielovalo. Dne 27. t. m. bijaše primljen dr. Lueger od Njeg. Veličanstva cesara i kralja u audienciju. Njeg. Veličanstvo izrazilo je očekivanje, da će se dr. Lueger odreći dobrovoljno izbora, što je na njega pao, jer se taj izbor „za sada još" ne može potvrditi. Dr. Lueger odgovorio je prejasnomu vladaru, da on smatra kao vjeran državljanin previšnju želju kano zapovied i da se toj želji dragovoljno podvrgava. Dr. Lueger priobćio je svojim drugovom želju Njeg. Veličanstva, izjaviv, da će odreče dobrovoljno izbora za načelnika. Mjesto njega biti će izabran za sada koji od njegovih drugova, ali dr. Lueger dati će ipak čitavoj upravi odlučujući pravac.

Ovako se je posredovanjem Njeg. Veličanstva riešilo pitanje načelnika grada Beča sa podpunim porazom lažiliberalne njemačke stranke.

Odatle sliedi nauka, da složna volja naroda za pravednu stvar mora prije ili kasnije pobiediti i da nam u borbi za naša narodna prava nesmiju nikada sile malaksati. A sada, eto kratko izvješće o izboru dra. Luegera načelnikom grada Beča:

U subotu dne 18. t. m. je novo gradsko zastupstvo u Beču biralo načelnika, te je izabran poznati vodja antisemita g. dr. Karlo Lueger sa 96 od 138 glasova. Kandidat liberalaca, bivši načelnik dr. Grübl, dobio je 42 glasa. U roku od jedne godine ovo je po četvrti put, što je dr. Lueger izabran načelnikom.

Kod izbora od 29. maja 1895. bio je dr. Lueger izabran sa 70 glasova. Već drugi dan bilo je zastupstvo razpušteno. Novo zastupstvo biralo ga je 29. oktobra 1895. ponovno sa 92 glasa, a pošto nije dobio previšnje potvrde, odredjen bje za 18. novembra drugi izbor. I taj put biran je dr. Lueger sa 92 glasa, a zastupstvo je u istoj sjednici razpušteno.

Pošto je kotarski poglavar i upravitelj grada, dr. Friebeis proglasio rezultat izbora, upitao je dr. Luegera, da li prima izbor, a on je na to odgovorio jestno sliedećim govorom:

„Gospodo! Po četvrti put u jednoj godini zapala me je čast, da budem izabran načelnikom mog rodnog grada. Dva puta cjelokupno je izborničtvo bečko nesumnjivim i za svakoga jasnim načinom izjavilo, kako i koga želi, da mu vodi njegove poslove. Kod obih je izbora kršćanski puk našega grada pokazao, kako samosvjestan puk brani svoja prava. Taj se puk nije dao zastrašiti ni psovkami ni prietnjami, ni obećanjimi svratiti s puta, što ga je upoznao pravim. Borio se je zakonitim oružjem glasovnice, pa je pobjedio. (Odobravanje). Sbiva se po želji mojih prijatelja, a ja tu želju vršim s veseljem, kad ovom svetčanom zgodom našem kršćanskom pučanstvu izričem našu zahvalnost. Na nama je sada dužnost da udovoljimo volji naroda, izjavljenoj u zakonitom obliku.

Mi dapače mislimo, da bi tu volju morala i vlada poštivati, a to tim više, čim je ona sama bila, koja je pozvala narod, da sudi, a taj sud nije rezultat iznenadne strasti, već posljedica mirna promišljanja i jasna spoznanja položaja kršćanskog pučanstva. (Živo odobravanje.)

Kad su moji poštovani prijatelji ponovno svoje glasove sjedinili za moju osobu, za što im srdačno hvalim, tad nisu toga uradili, da tjeraju osobni kult. — (Prigovori i smieh na desnici, — dr. Lueger opetuje te riečti uzdignutim glasom), već da udovolje volji pučanstva, a kad ja izbor primam, tad nečinim toga da udovoljim osobnoj taštini, već da izpunim težku dužnost. (Smieh na desnici.) Nije nikakva tajna, da sam ja bio rado spremam, da svoju osobu žrtvujem. Ako moji prijatelj nisu primili te žrtve, tad ih je na to sklonulo uvjerenje, da je pristajanje uz moju osobu pod današnjimi odnošaji više no ikada nuždno. (Živo odobranje.)

Pitanje o bečkom načelničtvu nije bo samo od čisto lokalnog, već što više od dalekosežnog značenja u gospodarskom i političkom smislu. (Opetovano povladjivanje.)

U Ugarskoj sada vladajuća stranka kuša da svoju prevlast još više proširi i na odnošaje u našoj domovini Austriji zadobije upliv, koji joj nepripada. Tomu se valja mirno no odlučno oprieti; popustljivost ma budi u kom pravcu prouzročila bi neprecjenjivu štetu. (Živo odobravanje.)

Treba samo da pročitamo u mjerodavnih magjarskih novinah nakrcane dpevice se opetujuće grdnje na Beč, pa ćemo namah razabrati dojam bečkog načelničkog pitanja. To pitanje nije dvoboj Badeni-Lueger (Buka, i smieh na desnici, živo povladjivanje na ljevici, Lueger opetuje uzvišenim glasom zadnje riečti), kako se je to često sa sićušnog stanovišta razglašivalo — već je dio one velike borbe za oslobodjenje kršćanskog puka, za neodvisnost i slobodu naše austrijske domovine. (Burno odobravanje.)

A u toj borbi ustrajati i ni za korak uznakanuti, dužnost je svakog njemačkog kršćanskog muža, svakog dobrog bečlije i svakog patriotičkog Austrijanca. (Odobravanje.)

Na tom stanovištu stojeći ponovno su mi moji prijatelji dali svoje glasove, i s tog stanovišta polazeći primam ja izbor. (Dugotrajno pljeskanje.)

Riečim, što sam Vam ih u oktobru i novembru prošle godine sličnim povodom rekao, neimam šta da pridodam ili oduzmem. Moji prijatelji i ja, bude li nam jednom priušteno, da, prema volji naroda preuzmemo upravu grada, poći ćemo putem prava i pravičnosti, a pri tom se nadamo, da možemo računati na podporu svih, koji ozbiljno rade o dobrobiti puka. Ja svršavam željom: Da Bog dade, neka se napokon dade narodu što je njegovo!" (Dugotrajno pljeskanje i odobravanje.)

Dr. Friebeis očitovao je, da će cieli izborni čin uputiti vladi. Time je sjednica zaključena.

Na ulici je dočekalo više od 10.000 občinstva dra. Luegera i njegove prijatelje klicanjem.

Dopisi.

Iz Draguća (Nastavak i konac). Sudac ga opomene, neka pazi što i kako govori kad je prisegao, jer će doći još drugi svjedoci, pak ako bude krivo svjedočio, neka znade, što ga čeka. Opomena je koristila. Ne reče više, čuo sam, nego: *„me par di gaver inteso la parola"*: — stari tovar". Svjedok Ivan Krivičić izjavi, da nije čuo, kako je rekao g. plovan besedu *„stari tovar"*, pa da bi ju bio morao sigurno čuti, budući samo do 3 koraka udaljen od njega, ako bi ju izustio; u kratko, da može ne jedan, nego sto puta prisetć, da to nije istina. (Ovaj svjedok je s tužiteljem u rodu, a tuženomu sve drugo samo ne prijatelj.) Svjedok Antun Pačalat govorio je po prilici sve kako i Ivan Krivičić. Jednako je govorio i svjedok Albert Rajčić, učitelj u Draguću. Dakle svi svjedoci govorili su jasno proti tužitelju, a u prilog obtuženomu. Dok se je preslušalo svjedoke, obtuženi često je upozorivao sud na protuslovja, osobito kod prvog svjedoka, a odvjetnik Sandrini, koji se je većinom razgovarao sa tužiteljem, pošto nije razumio, što se govori, često je činio opazke, na koje se g. sudac nije ni malo obazirao, budući su spadale ne na predmet, nego na politiku. Poslie svjedoka imao je riečgosp. odvjetnik Sandrini kao zastupnik tužitelja. Jedan put sam čitao u „Oslići" dopis iz Buzeta, u kojem je poznati „Beppi" ironički govorio o govorničkom talentu g. M. Trinajstića, odvjetnika i občinskog poglavara u Buzetu i narodnog zastupnika u Poreču. Sjetio sam se toga ovom prigodom. O govorničkom talentu odvjetnika Sandrinija ne treba govoriti s ironijom. Njegov govor, koji je trajao 4 do 5 minuta, sastojao se je iz 25 *„anzichè"*, pak iz nekolikonavala na gosp. župe-upravitelja. Nijedne pako riečti, kojom bi bio nastojao obraniti svojega štićenika ili barem ublažiti njegovu osudu. Spočitavao je g. župe upravitelju, da je *„forešt"*, da je došao u Istru iskat kruh, da je agitator hrvatski i protivnik talijanski, da ne poštuje *„užance"* i jezik u pokrajini. Reče, da od zadnje konferencije primorskih biskupa nutrnji jezik crkveni je latinski. Okružni sud u Rovinju osudio je kao nedužnog njegova štićenika, a nije kaznio pravoga krivca i „buntovnika", pače još mu je platio putne troškove. U Draguću da je sve talijansko, a u tamošnjoj crkvi od vajkada sve latinsko, a ništa hrvatskoga. Iza kako je svršio g. Sandrini, dobi riečobtuženi, koji si je bio zabilježio govore svjedoka, a osobito onaj odvjetnika Sandrinija. Osvrnuši se u kratko na izkaze svjedoka, temeljito je pobio u podpunom i zanosnom govoru točku po točku sve osvade i navale odvjetnika Sandrinija. Reče po prilici ovo: Tužitelj Ivan Zanelli pozvao je sigurne g. ovjetnika na to, da ga ovdje zastupa i brani, jer je to njegova dužnost, pak je tega tužitelja i treba. Nu g. odvjetnik se je izneverjerio svojoj zadaći. Mjesto da brani probitak svoga klienta, on navaljuje na protivnika. Neočišćuje se jednoga, ako se drugoga ocrnjuje. U obtužbi se govori o tovaru, a tovari s politikom ne imaju nikakva posla. Gosp. odvjetnik zlo uporablja mjesto, koje je odredjeno, da se pravica kroji u pravedne svrhe. Radi uvrieđe se me tuži, a brutalno me se vriedja. Pošto je take, to smatram svojom dužnošću odbiti osvade, klevete i uvriede nanesene ne samo meni, nego što više, svim mojim zemljakom, a s njimi i svim istarskim Hrvatom. Netajim, nego se ponosim, da potičem od naroda češkoga, kojega slavna prošlost u ničem ne zaostaje za onom prekomorske braće g. odvjetnika, i kojega sadašnjost pokazuje u mnogom pogledu ljepše uspjehe, nego njegove latinske braće. Priznajem, da nisam ugledao sunca božjega u ovoj zemlji, nu za to nju i njezine sinove neljubim manje od mnogih pripadnika takozvane istrijanske narodnosti, niti sam zato „forešt", nego sam svoj medju svojimi, medju jednokrvnim i bratskim narodom, čiji su predji govorili jednim te istim i po svetih apostolih Cirilu i Metodu posvećenim jezikom. Neznam odkuda je g. odvjetnik, nu ako si on pošteno ovdje dobiva svoj kruh, i vrši svoje dužnosti, ima ovdje sva prava, kako domaći, pošto mu je sam zakon zajamčuje. Ja ćutim, veselim se i plačem s narodom, medju kojim živim. Ako pak misli gosp. odvjetnik uvrieditimene tim, što me zove „forešt", uvriedio je i g. sudca, koji je polag gosp. odvjetnika isto „forešt", jer nije Istrijan. Nu zato „forešti" su toliki podanici Italije, koji se ovamo naseliše, a to često iz nečistih i podvratnih namjera. Došao sam ovamo, ali došao sam na poziv mojega presvjetloga biskupa. Jesam ovdje, ali ne samo da tražim krub, jer toga ima u mojoj rodnoj zemlji u većem izobilju, nego jesam ovdje, da kao svećenik i učitelj žrtvujem svoj dio čovjeka socijalnoga, svoje zdravlje i život i sve svoje sile za duševnu i tjelesnu dobrobit zapuštenog kmeta bez obzira na narodnost. Ako g. odvjetnik misli, da je onaj, koji dodje u Istru, došao amo trbuhom za kruhom, to svjedoči o sebi, da sudi tako samo polag svoje braće preko mora i da nije bio dalje do u Italiji. Da sam hrvatski agitator, to odlučno od sebe odbijam. Jer biti hrvatski agitator, znači agitirati za hrvatsku narodnost proti drugoj narodnosti. A to u ovom kraju neima smisla, gdje nije ako ne jedna narodnost, a to je hrvatska, ili kako sami šarenjaci vole govoriti „slovinska". Ta šaka zavedenih i zaslieplienih, koji drže s onom nekolicinom prodanaca, budući su im dužni, pak tako njihovi sužanji, nu koji ipak trieznisi nikad neće kazat, da su Talijani, to su samo nesretnici, koji se nahode na stranputici. Dovadjati ih na pravi put, neznači agitirati proti drugoj narodnosti, nego izgubljene ovce u njihovu ovčarnicu natrag voditi. Tako bih odgovorio g. odvjetniku, da bih to činio bar u većoj mjeri. Ali ja volim vršiti svoje zvaničnedužnosti. Da ne poštujem „užance" i jezik u pokrajini, to nikako ne stoji. Liepe naredbe, koje se ne protive vjeri ni moralu, osobito stare, ne samo da štujem, nego uviek vrućepreporučam, kako to mogu posvjedočit svi oni, medju kojimi sam do sada živio. Što se pako jezika tiče, to ona osvada punim pravom spada ne na mene, nego na odvjetnika Sandrinija. Ja sam dovoljno naučio jezik, kojim se u Istri govori od prevelike većine stanovničtva, a ovdje skoro u obće, te vršim u njemu svoje dužnosti na podpuno zadovoljstvo i svojih glavara i puka mi povjerena. Drugi pako jezik pokrajine naučio sam barem u toliko, koliko mi je do sada trebalo. Gospodin odvjetnik nije do sada naučio od jezika kmetova, koji ga hrane, ni toliko, da ih razumije. Ja nipošto nisam protivnik Talijana ni talijanskoga jezika, koji štujem i štovati moram, jer drugačije neimam prava zahtjerati, da drugi poštuje jezik moj.

Drugo je biti protivnik jezika, a drugo

biti protivnik drevnim ljudem, koji bi htjeli na silu narinuti svoj, ili bolje reć tudji jezik neukomu kmetu. Ne od zadnje biskupske konferencije, nego od početka bijaše nutarnji jezik crkveni latinski uz grčki. Ali za nas Slaveno ima izimka od vremena naših sv. Apostola Cirila i Metoda budući nam je bio od toliko slavne uspomene sv. Otac Papa dan i potvrdjen privilegij, polag koga se smijemo služiti i u „nutarajih“ po g. odvjetniku crkvenih stvarih našim jezikom, slavenskim. Govori li g. odvjetnik, da sam bio ja krivac i buntovnik, pak kao takav da sam imao biti odsudjen u Rovinju a niposto njegov klient, to je uvriedio c. kr. okružni sud u Rovinju obrekav ga s nepravice i pristranosti. Koli je ovo razložno, i u koliko ima pravo odvjetnik netrebam tumačiti nikomu, koji poznade naše prilike. Da nije u Draguću sve talijansko, kako g. odvjetnik govori, nego da ondje nije ništa talijansko, znade g. odvjetnik i sam vrlo dobro. Sam se je o tom dovoljno uvjedočio. Sam sebe vara t. j. varati hoće i druge vara, kada prikazuje Dragući talijanskim. U crkvi i izvan crkve, što svećenik govori puku ili pjeva, bilo je i bit će hrvatsko.

To su glavne točke. Kroz cielo vrieme što je govorio g. župe upravitelj sudac nije ga opomenuo niti prekinuo, nego poslušao do konca. Obtuženi bi riešen, a tužitelj odsudjen, da plati sudbene troškove i obtuženomu 10 for. za dva puta, što se je morao potruditi do Buzeta. Odvjetnik Sandrini je uložio u ime tužitelja utok. Nu reč bi, da je bio utok već odbijen, kako se vidi iz sliedećega, iz česa se može razabrati i razlog onomu, što je naš „patrijota“ darovao družbi sv. Cirila i Metoda 5 for. G. župe upravitelj bijaše sklon, pače se je izjavio, da je pripravan oprostiti mu tih 10 for., ako bi ga zamolio. No on toga neučini, nadajuć se, da će biti utok poveljno zanj riešen. Dne 3. febrara dodje g. župe upravitelj u Dragući pohodit prijatelja si starinu Antuna Šestana. Sjedeć kod objeda nekoliko puta su ga došli zvat, neka izadje van, da bi s njim Iv. Zanelli rado govoriti. G. župe upravitelj svaki put odgovori, kako sam čuo od njega samoga i drugih, da želi li s njim Zanelli što govoriti, neka dodje sam do njega. Nu on se nije usudio u onu kuću, već je čekao vani, dok gosp. župe upravitelj nije izašao iduć kući. Onda dodje k njemu Zanelli i proti običaju ga pozdravi hrvatski i počme se pogadjat za onih 10 for. moleći, da mu se nešto pusti. G. župe upravitelj mu odgovori, ili neka dade njemu cielu svotu, (koju je, kako znadem, već unapried bio namienio našoj družbi) ili bar polovicu t. j. 5 for. za družtvo sv. Cirila i Metoda, pak to dade metnuti u „Našu Slogu“ s onom opazkom, koja tamo sliedi. Ovo su Vam g. urednice tek glavne točke, u koliko sam mogao saznati. Napisao sam to potaknut onim darom družbi sv. Cirila i Metoda, da svaki sam može suditi o razlogu, koji je potaknuo dičnog darovatelja na taj rodoljubni čin. (Takvi su Vam ti takozvani dragući Talijani svi.) Evo vam Dragućani liepoga primjera. Nasljedujte ga, domislite se i vi družbe sv. Cirila i Metoda, pak ćete tako oprati mnogu ljagu, koja vas ruži.

Pogled po svietu.

U Trstu dne 29. aprila 1896.

Austro-Ugarska: U carevinskom vieću razpravljena su do sada prva dva paragrafa vladine osnove o preinaki izbornoga reda. Sve izpravke zabacila je većina vieća. Razprava teče vrlo laguno, jer se kod svakog paragrafa obširno razpravlja. Sudeć po dosadanašnjem uspjehu biti će prihvaćena čitava osnova bez važnih promjena,

Nagli preokret u imenovanju načelnika grada Beča silno je razočarao protivnike antisemita, osobito njemačke liberalce. Oni su očekivali, da vlada neće potvrditi izbor dr. Luegera i da će na novo razpustiti gradsko zastupstvo. Kad tamo primio je prejasni vladar dr. Luegera u posebnu audiencu te se je ovaj jedino na želju Njeg. Veličanstva za sada odrekao časti načelnika. Tim je podana dr. Luegeru i njegovoj stranci s najvišega mjesta zadovoljština, kakvu nisu stalno liberalci želili.

Srbija: Vlada mlade kraljevine neće biti zastupana kod svečanosti kod madjarske izložbe u Pešti, što je silno uzrujalo madjarske vikače, koji siplju svakojake pogrde proti Srbiji. U Biogradu čine priprave za dolazak bugarskoga kneza Ferdinanda.

Bugarska: Knez Ferdinand pošao je iz Petrograda u Pariz, gdje ga **francezki** vladajući krugovi istotako srdačno primiše kano i njihovi zavezničari u Peterburgu.

Francezka: Radi spora izmedju zastupničke kuće i senata nastala je ministarska kriza. Predsjednik republike vieća sa prvaci parlamentarnih stranaka radi sastava novoga ministarstva.

Italija. Ministarstvo markiza Rudinie očekuje težka borba u parlamentu, gdje će se biti glavna bitka radi nesretne Afrike, koja stoji Italiju silnih žrtava na krvi i na novcu.

Razgovor

medju Ivetom i Jožetom na ceste pod Leprincom.

Jože: Bog daj dobar dan kume Ive; čete mi se ča dobrega pohvalit?

Ive: Bože daj kume Jože; ča čete da vam se pohvalim; dobrega ni ča, a slabega ni koristi. — Do kuda ako će Bog?

Jože: San da gren malo do Tumpić, da nisan justo doma ženi na pute.

Ive: Ma gren baš i ja malo mej svet, da ča čujen, kad nimam doma nikakega posla. Baš san otel poć malo do Frčića pitat, ako on zna za neki novi votacijoni. Ste vi ča čuli, da je bilo i va *fojeh*?

Jože: Ki van pul nas ima *foji* leg ča po drugeli čuju? Va našen sele je više od sto ljudi, pak da bi ki imel „Slogu“. Za nas ki neznamo čitat, pustimo ča, ma jih je, osobito mlajeh, ki bi ju mogli naručit, ter negušta leg — kako čujen — 6 fijurina na leto. Pak već ju imaju va Leprince, pul Tumpić, kade je manje kuć i skoro sagde, samo va našen sele su ljudi tako mudri, da jin ne treba nikakoveh *foji* ni novic.

Ive Ja, ma veći del Leprinčani govori, da ki ima hrvacki *foj*, da se je pod Hrvacku zapisal!

Jože: Nebudite nem ne, kako su oni, ki to govore. Ja san videl, da u Ičićeh čitali, talijanski *foji*, pak jin nijedan nereče, da su se zapisali pod Talijanski? Pak neka kupe talijanskega, samo da ga imaju, ale ki će jin ga čitat, kad nezna nijedan talijanski, lego ako bi Ivićac, ki sakemu pametnejemu od sebe govori, da jih je pod Hrvacku prodal, pak da će morat plaćat od sake barilce, ku stori.

Ive: Oni bi ju morda i naručili, leg se boje . . .

Jože: Kega zlodeja se boje, kada plate; ki će jin ča?

Ive: Ja, a zač su novi suci, leg da teku dole, ako ča čuju od novega.

Jože: Znate ča je kume: nikad nisu bili si ljudi jedne pameti ni nete bit.

Ive: Ala slabo je prišlo već na ta svet, kad se već sami mej' sobun nemiremo trpét.

Jože: samo da nebi bilo još huje! Ja imam tačas 60 let, ma san čuda puti spoštal, da je neč istini va ten, ča stari ljudi deju, da „*sako lane bolje*“. Pomislite malo, kolike smutnje su sada va našeh stranah, a pred par let je bil mir.

Ive: Ne našal ga — male škodi — ki je temu najveć kriv.

Jože: Temu — ako pravo promislimo — smo mi sami najveć krivi, zač se pustimo za nos peljat, kako i medved. Da bimo pravo misleli i delali, kako drugi pošteni ljudi misle i delaju, bi i za nas bolje bilo; ali recite mi malo, koliko je ljudi va Leprinaščine, ki sami svojun glavun misle? Spamećujete se lanjskeh balotacijoni? Koliko nas je bilo, ki se nismo pustili namamiti, ni kupit za vrč špiritane bevandi, a kolikega ruga i smrada su vrhu nas zrekli?

Ive: Pak ča su bližni opravili?

Jože: Niš! Mi smo puno već leg oni, zač ako i nismo predobili, smo pokazali našoj braće po drugeh komunah, kako znamo poštovat oni ljudi, ki za nas neč dobrega store, a oni su šli, kako i pasidi za „*šijoron*“ na Volosko. Kiali su klobuk na oče (da poštenega čoveka ne vide), pak da nisu umeli nać ni oštarije na Voloskem, a kamo li salu, va koj se je votalo. Samo kapural da je malo zdignul klobuk i da je otel poć va salu, pak namesto tamc, da j' zašal nekamo pod *šofil*, od kuda da je komać prišal va salu, kade su vredni ljudi votali. Kada je videl, da ni tamo niš za njega, da je zmaknul jedan *štrfić* va žep, stisnul rep mej nogi, pak daj' peljal kako pasiće od kuća su i priali.

Ive: Pak ča zato su jih zbirali za sdničari, da se jih pošalje še Voloskega?

Jože: Oni su jih zato zbrali, da se on dan zmuhi napiju, kako si i videl.

Ive: Čete videt kume, da će se je pomenit, zač te ljudi videt da se ni lepo prodavat za žmulj vina tako mudrom ljudem, kako je njihov deputat za Parenc.

Jože: Ala koliko ga ja poznam, on ni za vlas mudreji, nego ki drugi Vedežan.

Ive: Ni to kume tako ne, zač on je bogat i vavek z gospodun, pak zna kade si zlodeji obedvaju.

Jože: O, to van verujen, ma ja volin znat, kado pravo i dobro prebiva.

— On, dragi moj, ni niš bolji nego mi drugi, leg je malo šegaveji, a tu šegavariju se je on navadil još kad je ovce pasal, a ne v Afrike.

Ive: Od kega će van se navadit pul ovac, od bukvića?

Jože: Čekajte malo, da van poven! On, kad je ovce pasal, kazal jin je i sipal sol, dok su ga poznale; potle da je samo zakričal, ale zabejkal, bi ga bile se poslušale. Ča ni tako?

Ive: Ja ma takova je!

Jože: No vidite malo; tako trebe i sada delat. Leprinčani ne potrebuju soli za jist, kako i ovce, leg samo va glave, ale trebe za njih drugu sol: vino i beči, ča jin rabe. Saki zna, da su Leprinčani, da prostiš — kako ovce: ča jin više daš, lajše te za tobun hodit.

Ive: Tako na ta moj je lahko postat i sadac i kunžiljer i župan i deputat, samo da imaš s čen ovce nažerat i napojit.

Jože: Ja, da su i drugi ljudi kako i neki Leprinčani, ale je ljudi razumneh, ki bi prvo umrli leg prodali svoje ime ale svoj materinski zajik, a ne za jedan put se napit zmuhti, ale od strahe, da se kemu zamere, ale da te spast pod Hrvacko . . .

Ive: Nezabite ča čete reć! Mene je čuda puti već, govoril ov visoki čaj' ovde i en beli od zdola i ov črni zdola njega i si takovi, ki razumeju koliko i jedna baba, da će za nas jako slabo bit jedan put, ako se budemo prodali pod Hrvacku. Vi ste človek od razuma, ki bolje razumete, ča će to reć, leg oni.

Jože: Dragi moj kume, ne mislite, da se ovde ljudi tako kupuju i prodavaju, kako i v Afrike. To su oni čuli od onisteh, ki su kako i oni. To jin je sekira i matika, s kun bi nas oteli poseć i zakopat. Znate, oni bi s ten puno bedasteh mogli predobit, ale čuda puti će jin se dogodit, da ki druge ima za bedaka, ostane sam bedak. Ti, ako češ bit razuman, moraš najprej dobro promislet, ča češ nekemu verovat.

Ive: Baš neki dan san čul, kako su se neki ovde gore pravdali o toj stvari, pak san reka, da ću vas malo pitat za te stvari.

(Konac sliedi)

Franina i Jurina

Fr. Reci mi Jure, ča bi ja storil — bi šal balotat ali ne?

Jur. Ja bih reka, da ja, ać ku stojimo svi doma, onputa će teć naše komunske stvari, kako i do sada.

Fr. Ma neznam s kim partitom bih šal. Nateže me jedni i drugi.

Jur. Ala si slep, hodi z onim partitom, ki ima pametne muže, ki su tvojega roda i jezika, ač znaš, da ki tvoj jezik ne ljubi, on ne more ni tebe ljubit.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri poslao nam je g. dr. M. Černe iz Jelenja—Čavle 4 for., koje je tamo sabrao. — Gosp. Ivo Ivanić Sisački iz Zagreba poslao nam je 1 for.

Njez. Veličanstvo u Trstu. Jučer u jutro stigle je Njez. Veličanstvo cesarica i kraljica Jelisava zvana „Miramar“ iz Križa u cesarski dvorac „Miramar“ kraj Trsta. Njez. Veličanstvo putuje u Budapešte, gdje će biti svih dana čitav dvor na okupu radi otvorenja madjarske izložbe.

† **Toma Thaler.** Dne 27. t. mj. preminuo je na Belvederu kraj Trsta nakon duge i teške bolesti providjen sv. Otajstvi veleč. g. Toma Thaler, umirovljeni župnik Rojanski. Pokojniku bijaše 63 godina a služio je u vinogradu Gospodnjem cielo 42 godine. U Rojanu župnikovao je 27 godina. Svomu pokoju bijaše vriedan i čestit pastir, radi toga i žale za njim svi, koji ga poznaše. Vieku pokoj dobroj mu duši!

P. S. Ovdašnje židovsko glasilo „Il Piccolo“ kaže, da je to čudan slučaj, što će pokopati rojanskoga župnika Slavena prvi rojanski župnik Talijan — Jurizza. (Dakako, puno mogne, jer mu je otac iz Lonzgatca! Op. slagara).

† **Ivan Barbarić**, prepošt u Zadru, rodom iz junačke Baške, umro je dne 27. t. mj. u jutro. Bio je poznat kao revan i uzoran svećenik, prava dika za Bašćane, te su mu isti; nalazeći se u Zadru, u znak žalosti izvjesili na pol stiega zástave na svojih brodovih.

Učio je na Rieci, a bio je suđrug nezaboravnomu vodji našemu, pokojnom dru. Anti Starčeviću, kojega je uviek štovao i hvalio, da je bio uzoran djak u svakom smislu. Duše im se obadvojici raja naužívale!

Zadušnice. Dne 27. t. mj. u 8 sati u jutro držale su se u župnoj crkvi Bastkoj svečane zadušnice za pjevanom svetom misom za upokoj duše blagopokojnog preč. gospodina Ivana Šesta kap. vikara itd. ijekom kojih je jako ganuto mnogih ovdješnjih župljana. Smilovao nam se Bog i udielio naskoro čestita nadpastira, gdje reć bi, naj očišća nepravda drsko slavi svoje slavlje!

Osobna viest. Poglaviti g. Ivo Karabalić, do nedavna c. k. kotarski poglavar u Knину (Dalmacija), bio je — kako čitamo u hrvatskih listovih Dalmacije — radi slabo zdravlja postavljen u privremeno stanje mira. Nadamo se, da će našemu dičnomu suzemljaku i odličnomu činovniku Svevišnji povratiti dragocieno zdravlje.

Svečane mise žalobnice za blagopokojne hrvatske velikaše i narodne mučenike, za bana Petra Zrinjskoga i za kneza Franu Krsta Frankopana, obdržavaju se danas 30. t. mj. u svih većih hrvatskih mjestih. I naše rodoljube u Istri upozorujemo neka se toga dana u svojoj molitvi sjete naših narodnih velikana, kojih će se slavna ime spominjati, dok bude jednoga Hrvata na svietu.

Velika akademija priredjuje neumorni odbor našega „Sokola“ za nedjelju dne 3. maja. Sudjelovati će čitava četa muškog i ženskog spola, od viešega i čvrstoga „Sokola“ do 5 godišnjeg mladog „Sokolića“. Zanimanje za tu akademiju raste medju našim občinstvom dapaće, te smo uvjereni, da će ono u nedjelju na večer dubkom napuniti sve prostorije „Sokolove“. Nakon vježba sliediti će slobodna zadava i ples.

Ulaznica za članove i njihove družine 30 nč., za pozvane 50 nč. Kod vježba i uz plesa igrati će civilna glasba.

Početak u 8 in pol sati na večer.

K predstojećem imenovanju tršćansko-koparskog biskupa. Jedan ovdašnji prijatelj upozoris nas je na to, kako su sada židovski i lažiliberalni listovi pesve omuknuli o predstojećem imenovanju tršćansko-koparskoga biskupa. Taj mûk imade se ovako tumačiti. Redakcijaru rečenih listova da bijaše s nadležne strane namignuto, neka šute o tom pitanju, napose neka vespominju preuzv. g. biskupa Flappa, za koga da čine ovdašnji vladajući krugovi sve i sva nebi li s njim prodrli. G. biskup, da bijaše prošloga ćedna u Trstu, Kopru i Gorici a to putovanje da stoji u savezu sa rečenim imenovanjem.

Tršćanski židovi i lažiliberali ć. su ponudili g. biskupu Flappu dvorac „Revoltella“ u zamjenu sa dvorcem u Škednji, dok bude ovaj slobodan. Imenovanje imalo bi do malo sliediti.

C. kr. politički komesar u Piranu. Naredbom visokoga c. kr. ministarstva za nutarnje poslove od dne 8. t. mj. ustanovljeno je u gradu Piranu jedno mjesto izpostavljenoga političkoga komesara, što bijaše ovih dana posebnim dekretom c. k. kotarskoga poglavarstva u Kopru gradskoj upravi u Piranu priobćeno. Politički komesar nastupiti će svoju službu u Piranu dne 1. maja. Njegov djelokrug biti će sva mjestna občina Piran. On će biti odvisan od c. kr. političkoga poglavarstva u Kopru. Talijanski listovi Istre i Trsta iznenadjeni su nenegdano tom naredbom, te izjavljuju, složno, da je politički komesar u Piranu suvišan i da no znaju zašto se ga tamo šalje. Mi držimo, da bi već odavna bila morala politička oblast pritegnuti uzde

gospodi u Piranu, te nebi bilo došlo do zaključnih izgreda i proti dotičnim oblastim i proti našim zastupnikom. Gospoda u Piranu ne vide dakako rado političkoga komesara, jer do sada mišljahu, da nemaš vrhu njih oblasti. Njim se je činilo, da su u maloj republici, u koju nemoze nitko dirnut, pak ni same državne oblasti.

Ustrojenjem političkog komesarijata prestaje u Piranu republika — doduše kasno — ali ipak ne prekasno.

K naknadnim izborom za zemaljski sabor Istre. Do danas ne imamo glasa iz nijedne občine onih dvih političkih kotara, u kojih se imadu obaviti naknadni izbori za zemaljski sabor.

Odatle zaključujemo, da dotična občinska glavarstva nisu jošte dobila naloga — glede izbora fiducijara — od političkih oblastih. Svakako imali bi se budućeg čedna proglasiti izbori fiducijara valjda u svih občinah. Molimo ponovno, da nas prijatelji o svemu obaviestе.

Parnitje vojne ladje „Budapest". Kako čitamo u svdašnjih listovih porinuli su u more dne 27. t. m. c. k. vojnu ladju „Budapest" sa diljah sv. Roka u miljakom zaljevu. Od slavenskih redakcijah nebijaše u i jedna k toj svečanosti pozvana. Naša, drugarica „Edinost" kaže obzirom na tu „sustretljivost" onih, koji su pozive dielili, da je bio stalno povran čiutski list „Il Piccolo", koji ju stalno u austrijskom mišljenju neuadkriljuje. Odatle bi se dalo zaključiti, da bismo bili i mi pozvani kad itd. itd. U ostalom mi se neurdimo na slavnu upravu vojne mornarice, ta Slaveni Primorja, koje naši listovi zastupaju, mogu biti zadovoljni, da se i gore s njimi nepostupa.

Delegacije sazvane su za dne 22. maja i to ovaj put u Budimpešta. Izbor za delegacije obaviti će se pod konac zasjedanja carevinskoga vieća i ugarskoga sabora.

Glavnu skupčinu obdržavati će članovi muške podružnice „*Družbe sv. Cirila i Metoda*" u Opatiji u nedjelju dne 3. maja 1896. u 6 sati poslije podne. Vidi poziv na 4. stranici.

Dva občinska liečnika traži se za otok Krk. Na zadnjoj stranici naći će naši čitatelji „Natječaje" za službu liečnika za dva zdravstvena okružja na otoku Krku i to za Punat-Vrbnik, te za Dobrinj i Dubašnicu. Upozorujemo mlade hrvatske liečnike na rečena mjesta.

Iz Lovrana pišu nam 26. aprila.: Ste kada videli *Marina, Maškararotta* i *Rozmana* skupa? To vam je jedan lepi „torno", to — ja mislim, da ih je na „*lot*" igrat, da bi se dobilo „*terno secco*" zač su svi tri suhi kako čaval, a moraju i bit seboge siroti, kada ih „Naša Sloga" ne pusti, da mirno spe i da sladko sanjaju od Talije i od Karibalda. Nego Marina još neč drugo muči i žere. On se je, kako i sami znate, oženil za jednu vridnu Lovranku, ka se ni bržun ni sada još mogla navadit taljanski govorit. Ka pegula! Jušto danas na jedanajst ur sam pusal pul njegove pestelarije i videl sam Marina, kade se je jušto „parićeval", da gre po staroj navadhice na Kozlinu. Ale prve nego će poć ča, čul sam, kade mu žena govori: — „Marino, dame šoldi za oblice a per špeh". Ja sam mislel, da ću puknut od smeha. Dunke ta silni Marino, ki bi otel da va jedan hip stori od Lovrana pravu Kalabriju, ni bil kapac va dvajset i toliko let navadit svoju ženu kako se taljanski zovu oblice i špeh! Ah! povera Italija! a bržan i on moj „ženso". Lodonjo II. ki ju va „*Jovane Spensiere*" hvali i brani. Nego bi reć, da temu mojmu „ženso" va „*Jovane Spensiere*" kada god malo zavrti. Ste čtali zadnji „*Pensiero*"? Mala škoda, ako ste ako ne, ma jušto kada smo već tu, „fermajmo" se za ki hip puli njega, ale prvo začepimo s „facolom" nos, da ne biino — ne budi primera — naštrapali. Ter znate, da on „foj" na žive smrdi. Ki bi verovал ča moj „ženso" piše proti našega gospodina potešta, moral bi pomislet, da je nas bdri i vredni potežta najveći lupež i najveći tat od ovega sveta. Svaki čovek, ki bi štel oco, ča napiše *Kul ma*, pače Lodonjo II. (Bog videl i prešu, kako se čovek lahko zareče!) moral bi se čudit, kako je moguće, da nisu va Lovran prišli četiri „*rejimenti*" soldati i našega potežtu čapali i zaprli va „*pržun*". Lodonjo II. govori i piše na pune usta, da je g. Turčić naš komun pokral, da nas je sveh „*robinal*". On je svemu kriv, svemu bržan naš potežta, on je kriv, ako ženica ne urodi, on je kriv, ako grašica pada, on je kriv, ako ne dažji, ako ni „*lokarad*", i ako preveć dažji, on je sam kriv. Sve je on kriv, a kriv je i ako Lodonju II. fali malo soli va glave, i on je kriv i ako Marina trbuh zaboli. Svemu je kriv naš podešta g. Turčić, „*almeno*" kako poveda moj „ženso". Pustimo „skerci" na bandu. Onako bedasto govorit, kako to dela Lodonjo II. more samo on človek, ki z ognja govori: Ma dragi moj ženso! Kada je naš podešta tolik lupež, daj so napred, na sud, na kapitanat, na goveran, neka mu sude, pa neka ga podesnja. Ma ne, ti nedaš mira, a nasi zač? Zač ne moreš, zač i troja kostrena duša ti govori, da je g. Turčić naš vredni podešta človek pošten i dobar, da mu blizu nima para. Ja, ti znaš, da su njegovi računi od podestarije čisti kako sunce, ti znaš, da nebiš va njih našal „diferenci" ni deseti del od pol soldа. Skaži dragi „ženso", koliko si je naš podešta prikoristil s prevaratvom, kako ti goveriš, pak ako najdeš, da je on prevaril „komun" samo za onoliko, koliko valja ono, ča imaš ti pod nohtom črnega. Ja ću ti dat valje moju glavu, da mi ju na „coke" odsečeš. Ma *štor* no, tega nečeš storit, zač pe moreš. To se zna, da je lahke i „komodno" pisat: *traditore, imbroljone, ladro, usurpatore* i ča ja znam ča još, ale stazat ono ča goveriš i pišeš, to ti je težko, nemoguće. Nego, ti pišeš samo da ugodiš sebe i drugem i da moj bržan i nebogi puk varaš, i da mu davaš rog za sveću.

Skrijte se skrijte, pogrdi nijedne, skrijte se Kalabrezi, skrijte „*imbrojoni*" grdi i puntite našega častnaga potežtu po „*bande*". Skrijte se očeći vid (valja njema jedan prst, nego svi vi skupa. Njegovi posli će čisti kako zlato, da čišći ne more biti, zato, će bolje storit, da prvo metete pred vašemi vrati, i da se spametite, malo, kada su neki drugi bili na mesto našega podešte, ki „*alto e basso*" su oni delali va podestarije. Skrijte se i ne mutite nam svi naš dobri puk — skrijte se i mučite, zač ste previše blatni i smradni. Pfui pogrd nijedne!

Lodonjo III.

Iz Malog Sela (Lošinja) pišu nam 18. tek. mj.: Malo vremena nazad pjevalo se po ulicah Malog Sela poznatu talijansku pjesmu, u kojoj bila su dva sliedeća stiha:

„*Questi ščavi maledeti*
Li faremo parlar italian".

To je doista najiskrenija izpovjed propalice, koji veli: propalica sam, što zato, — to je moje djelo i ponosim se time; to jest malo vremena nazad tako zvani Talijani osvjedočeni bijahu i govorahu, da i u Lošinju imade Hrvata (pod crnim imenom: ovo), ali da je zadaća vjernog podložnika „*del sublime stivale*" (uzvišene škornje) izkoreniti Hrvate, ukrasti im najveće njihovo blago — narodni jezik. — Danas pak otimač, kad ma se kaže: ukrao si i sveudilj kradeš, čudi se i bedastim nazivlje onega, koji ma to govori.

Poleviem aprila poradi njekih posala bila je majka mladića Hrvata na občini. Tu bijahu zakupljeni nekoji naši oci domovine. Jedan od tih da ju je napao riečima: „ne bude li vaš sin promjenio načina mišljenja, ne bude li postao Talijanom, stalno će umrieti od glada (To bi bilo, kad bi Talijani bili svi i sve na ovome svietu; brižni Talijančići od glada umiru, u drugim kažu, da će od glada umrieti). Govor je pao na jednog činovnika, te jedan od onih imao je srčanost reći, da je taj lažac, dokazujuć to time, što je nekoga mladića odpustio od službe sa krivom svjedočbom. Drugi joj je rekao, da će i na občini trebati pomoćnika, ali da on prvi nebi dao za njezina sina glas. Drugi da neće već ni govoriti ni odgovoriti na pozdrav njezinoga sina itd. Ono pak, što nas je osobito iznenadilo, bijahu sliedeće rieči jednoga od to gospode: „Ma cosa el se mato de dir, che Lussin se ne lego eroato, la ghe diga chel se mato! (Šta je munjen, kada kaže, da je Lošinj hrvatsko mjesto, recite mu, da je munjen!) Dakle munjen je onaj, koji traži i brani svoje? Lud je onaj, koji nije rob trbuha ili obzira ljudskoga. Te rieči moraju uvriediti poštenoga čovjeka, one su vrhunac zloće.

Što biš ti, mili čitatelju, kazao o gradu, u kojem mnogi govore hrvatski, a oni, koji govore talijanski, drže se hrvatske sintakse i mješajn toliko hrvatskih rieči; kad ulice nose hrvatska imena, kada u uzkliku stanovnici toga grada ne znadu ako ne zavapiti: Majko moja! itd., ti biš stalno rekao: ovo je hrvatsko mjesto, a osobe, koje govore talijanski, jesu potalijančene. Tako ti je u Malom i Velom Lošinju.

U crticah povjesti Lošinja profesora M. Budinicha pisano je čisto i bistro, da stanovnici Lošinja jesu porietlom Slovinci primorske Hrvatske, a prof. Budinich nije naš, dakle je proti nam, t. j. s vami dični Talijani, pa ako on to kaže, i vi mu morate vjerovati.

Lošinj od svojega postanka imao je malo ili ništa dotičaja s Hrvatima, uviek s Talijanima u Mletcima, kako je bilo dakle moguće, da su n. pr. Lošinjani, budući Talijani i obćeći uviek sa Talijanima, metnuli hrvatska imena po ulicah (Vršak, Bukovica, Budovina itd.) kako je moguće, da i kojigod od najstarijih ne razumije talijanski!? Ako su Lošinjani Talijani, kako je bilo moguće, da jedan učenik pučke škole pita dopust meštra: „sel me laša portar daske?" i da drugi učenik c. kr. nautičke škole na upit profesora, što se sa zemljom radi, odgovoio je: „colla terra se fa i lonci!!"

Spomenuo sam ovdje po dva puta hrvatsko ime ulica, a to ti je dragi čitatelju, veliki trn u oku naši otaca domovine! Zato su oni na početku svake ulice dali zapisati velikim slovima (da je i slieпcu vide) imena talijanska i to po svakom putiću, pa makar on to u zabeđ vodio. Vršak, Bukovica, Klanac to je sve izčezlo pod imenom: *Via dell'Addolorata, Grisoli*, pod imenom: *Via S. Martino*, Draga pod imenom: *Via Arcidueg Stefano* (zašto su tu plica tako prekrstili, drugi put ćemo čuti) itd. * Us* vidjenja!

Treća hrvatsko društvo u Beču. Od tamo nam pišu, da je i treće hrvatsko društvo osnovano u Beču. Uz „Zvonimira" i „Tomislava" ustrojilo se je društvo „Prosvjeta", kojemu može biti pravi član svaki Hrvat boraveći u Beču. Tako napokon se je izpunila davna želja hrvatskih rodoljuba, živućih u Beču, da imadu jedno središte, gdje mogu svi biti skupa, da mogu odkriti jedan drugomu žalosti, koje ih taru i dieliti veselje, koje ih obradjuje. Ovdje nestima razlike izmedju radnika, doktora, sveučiliščnog djaka, svi čute da su silni, da su veliki, jer ih dižе ona sveta pomisao, puna utjeha, puna ponosa „Hrvat sam". Komu, da ne zadrhće srce od radosti, kada čuje, kako se u tudjini vjerni sinovi naše lepe domovine spominju svoje majke, svoga jezika!

Znak talijanske kulture! U „Domoljubu" izlazećem u Ljubljani od 16. aprila št. 8. čitalo se ovu viest: „Pozor kupovaoci vina. Crietnu subotu dopeljao je u Kamnik njeki mešetar iz Istre „vino" za prodaju, koljko ga nije već spičao u Ljubljani. Zove se ako sam pravo razumio, Prelog, doma negdje od Buzeta. Vino su kupili dvojica poznatih negocijatičara. Glavarstvo istodobno upozoreno iz Istre, da je vino patvoreno (faturano) letošnje zime u konobi, poslilo je staklenica ove robe na pokušaonicu u Klosterneuburg. Ovu kušnju loše je podnielo. Doniele je sobom svjedočbu po njihovi oveg sudržaja: „*U veoma lošoj vodi je toliko pozlatka vinskog ekstrakta i njeko drugih primjesa*".

Ovu „*pristnu kapljicu*" platiše dotični po 17 novč. litar. Dosta skupo za blatan istarski kaljužu. Dakle pozor! ter imamo Gorenjci bolju i jeftiniju vodu kod kuće. Domaćini u Istri neka bi vazda objavili takove sliepare, jer poštena trgovina trpi pri tom veliku štetu".

Tako „Domoljub". Nu mi znamo iz pouzdanog izvora, da Prelog iz Barake kraj Buzeta nije prodavao svoje vino, nego vino Antona Disiota pok. Petra, prve talijanske podrepnice na Oprtaljskom krasu. „*Sior Tonin*" bio bi bolje učinio, da je svoju „*brozgu*" peljao na Trg u Milan ili pak ju poslao takijanskim junacima u Afriku, da dobe malo više „*kvraja*", da ne budu uvjek neprijatelja za sobom tjerali. „*Sior Toninova*" kapljica bi ih sigurno ojunačila.

Prelagu pak neka bude ovo za ponuku, da se unapried čuva šarenjaka i njihovog „vina", te da ga ne usiljuje *Kranjcima*.

Upozorujemo naš puk širom Istre, neka gleda na svoje susjede šarenjake i ako opazi kakovo patvorenje (faturanje) vina, da to odmah prijavi političkoj oblasti, inače ni pošteno vino neće naći kupca.

Iz Lovranščine pišu nam 25. o. mj.: Izbori su nam pred vrati. Talijani se muče i prebijaju, kako bi oni mogli šest na korito, i zato lete sve od jednoga kmeta do drugega, pak mole i prose, da bi za njih glasovali. Najviše se muče okolo naših vrednih Dražani — ljudi od svetega Franciška i Oprle. Dobreč i Tulišovica su malo preveć tvrda kost za naše Taljane. Dobrečani i Tuliševićani su ljudi, ki znaju *Marinu, Kalafatu* i *Bonaviji* pokazat vrata, kada ih pridu napastovat. Čujte ih, kako im govore: Vi ste Talijani, kega djarla išćete vi tu; hote va Italiju zapovedat, a ne ti. Tu smo mi gospodari. Mars ča! I svi tri se poberu kako zmočene kokoši nazad va Lovran.

Naši Dražani i drugi ljudi po Lovranščine te jur va se prit, pa te storit, kako i oni z Dobreča i s Tulišovica. Oni ljudi, keh su naši Taljani lovranski obrnuli, nisu Taljani, istina, ma ča će bržni, kada i ne znajuć delaju za Taliju. Zič vidite, va Pirane, Bujah, Parence, Vodnjane, Rovinje i drugde svako leto je ki ta va pržune zato, zač bi otel pod Italiju. Goveran ih pozna, pak ih zove — „redentisti", to će reć ljudi, ki neće da budu pod našem kraljem, nego bi radi pod talijanskega. Takovih Taljani — redentisti — ima po celoj Istre, a ima ih i puli nas va Lovrane. Ima ih lepi broj, zač je va Lovrane nekoliko Taljani baš od Talije. Sada, vi znate, da svaki čovek na se belj poteže, a borme ga i naši Taljani potežn dobro. Semo dotepeni Talijančići su prišli goli i nagi, pak pokle su se dobro najili i napili, bi nam otели zapovedat. I on Talijan negde s Kranjskega je prišal semo, da mi je smilenje storil, kada sam ga prvi put videl. A glodajte ga sada. Njemu ni već dosti masna plaća, ne, on bi otel bit va podestarije našoj i sekretarij i kasjer, pak imet lepo v rukah i škare i vekuo.

Ala ma bimo frižko stali, da se to — nedaj Bože! — dogodi. A znate vi dragi moji Dražani i drugi Lovranci, zač vam dotepuli onako proti nam govore? Jedan od njih zna, da je on vredni i častiti gospodin Emilijo s nami, a on ga proti temu pravemu i dičnemu Lovranu ima uprav zato, zač da je g. Emilijo samal pul „Societadi", a ne on furešt. Ste me razumeli? A takov nam je i jedan Mikulov sin, a takovi su vam i drugi. Njim je prva stvar trbuh i žep, a za kmeta mare oni, kako i za lanjski sneg. Zato dragi moji ljudi, poslušajte mane, poslušajte vašega čoveka, barbu Tončića, ki vam lepo ovako govori: — Učinite onako, kako su storili Vološćaci i Kastavci — storite lepo — sami. A ako vam trebe kakovega sveta, hoće lepo gosp. Emilijo, on će vas svetovat, kako trebe, zač, on je človek, kakov nam upravo trebe, da nas va oven težkeh vremenah očuva od kugi i napasti taljanske. Budimo složni!

Barba Tončić.

Iz Omišlja pišu nam: Mnogo već vremena ne čitamo nikakve viesti iz Omišlja, ali evo pružila nam se prilika, da možemo popuniti sa par redaka dičnu „Našu Slogu".

Dne 12. o. mj. priredila je koli muška toli ženska podružnica sv. Cirila i Metoda u Omišlju večernju zabavu sa sliedećim programom:

1. Proslov. 2. Čarobna bilježnica, drama u 4 čina (napisao J. Jurković). 3. Predobri Bože! (pjevao sbor). 4. Ples.

Proslov držao je pravnik A. Franki. Pozdravliv gostove sa „dobro došli!" govorio je o družbi sv. Cirila i Metoda, a na to je nadovezao govor o „slobodi", koju će postići mila nam Istra, budu li podpomagali ti za nas velekoristnu družbu njezini sinovi. Završio je pako taj svoj govor sa onom latinskom: „Duobus litigantibus, tertius gaudet (dok se dva prepiru, treći uživa).

Što se pako tiče 2. točke: „Čarobne bilježnice", imamo evo ovo kazati. Ponajprije je ta drama dosti duga, pretežka i čovjek rekao bi na prvi mah, težko izvediva. Ali ipak trudom, koji su uložili naši diletanti, dako se je sve to svladati. Dao Bog, da bi se i drugi za njimi poveli! Za tim, da je ova predstava bila prva, gdje su sudjelovale i naše krasotice, od kojih je svaka tako krasno odigrala svoje ulogu, da je čovjek morao ostati zapanjen od čuda. Živile! Ne preostaje nam drugo već da im se svimkolikim zahvalime i unapred preporučimo. Ne možemo pustiti pera, a da ne dademo na svjetlo dična imena ponajprije tih predstavljačica, a zatim predstavljača? Eve imena predstavljačica: Katarina Albaneže, Jelka Radivoj, Ante Brechler i Jelka Kocijan, a imena predstavljača: Luka Turato, Dinko Brechler, Ivan Volarić, N. Franki i Matija Fabijanić.

Što se pako tiče 3. točke, naime pjevanja, ne možemo, nego da pohvalimo gg. pjevače, a osobito zborovodju im Iv. Volarica.

Napose imamo se zahvaliti slikaru gosp. Veracciu, koji si je dao trude, da poljepša pozornicu.

Odbor muške i ženske podružnice u Omišlju.

Poštanska sveza sa Krkom. Dne 1. maja promjeniti će se dosadašnja trikratna poštarska sveza na čedan izmedju Krka i našega kopna na svakdašnju poštaraku-svezu i to kako sliedi:

Iz Rieke polaziti će pošta do konca septembra svaki dan u 12 sati i 13 časuka po podne, a od 1. oktobra do konca marča u 11½ u jutro.

Iz Krka polaziti će pošta do konca septembra u 5 sati u jutro, a od 1. oktobra do konca marča u 6 sati u jutro.

Izravnanje spora. Vrlo nam je drago, što možemo prijateljem u Istri javiti, da će napokon doći — kako to iz pouzdana izvora doznajemo — do izravnanja spora izmedju dvih klubova stranke prava u Zagrebu, dotično izmedju pristaša „*Hrvatskog Prava*" i „*Hrvatske Domovine*". Kao što je ova viest razveselila nas, tako će bez dvojbe uzradovat i sve naše prijatelje i istomišljenike. Ovom prigodom molimo gospodu oko jednog i drugog kluba, neka za Boga ne traže jedan drugomu — što no rieč — dlaku u jajetu, i neka ne stavljaju svaku na teležju za *chinin*, već neka jedni i drugi zataje sami sebe radi svete stvari, za koju se svi borimo. Izmirenje i sporazumak izmedju povadjene braće u krasnoj priestolnici Hrvatske pozdraviti će bez dvojbe svi čestiti Hrvati sa iskrenim zadovoljstvom, dočim će nam na skrajnoj medji ulieti u srca novih sila i novih nada u borbi za narodna prava.

Iznad Roča pišu nam 28. t. mj. Bliža se u ročkoj občini občinski izbori; doskora biti će izložene listine za izbore, pa zato treba da oprezni budete, občinari roški. Kada budu izložene listine, ne žalite truda niti vremena, nego na dohu dajte si prepisat listine, i na vrieme reklamirajte proti svakoj pogrieški; ustanite i vi na junačke noge, osvetlite svoje lice, kako su si ga osvetlali vaši susjedi Vrh Boljunčani. Nedopustite, da vam

šeka šarenjaka zapovjeda; sve na okolo vas vlada naša narodna stranka i naša krv; ako vi do sada do toga došli niste, skočite na noge sada hrabro i junački. Vi imate u svakom selu po koju osobu, mudru i pametnu, koja neka vas uči i vodi. Složite se svi kao jedan i slušajte onoga, komu nestoji ni do časti ni dobitka, nego do naših svetih prava. Pogledajte širom naše mile Istre, pak ćete viditi kako se sve budi, sve se trudi, samo da dojde do svojih prava, koja nas po zakonu idju; a zašto se nebiste probudili i vi, koji ste izpod krvnog kamena i krasne gore, koji se neplašite ni sniega ni leda, ni mraza ni vjetra, a kamo li biste se strašili pešćice šarenjaka, koji su vam dobri samo onda, kad se izbori bližaju. Vi krški Semićani, spametite se, što i kakove neprilike ste imali za nekoje medjaše, koje su na vaše vlastito imanje postavljali bez vašeg znanja; sjetite se onih podrtih puteva izpod vašeg sela, koliko jada i čemera ste jur radi toga poczbali.

A vi Goreinjovašani, znate dobro kako vas se je htjelo navest na popravak nekog puta, koji vam nepripada, koliko vam se dale muke i truda radi onog komada zemljišća kod stanice **Lupoglav**, pa još biste mogli vjerovati onim ljudem, koji ako samo im prilika dojde, udare po vama, bez srca i milosrdja. Otresite se već jedan put od onih, koji vam govore, da ste njihovi robovi, koji bi vas bacili u propast samo da oni s vama i s vašim zapovjedaju. Netreba vam daleko poći za vidit, kako su se počeli oslobodjat tudjeg jarma vrli vaši susjedi **Laništani**, kako su se oni složili kao bratja, i na mjesto da idje kupovat jedan k **Petru** drugi k **Pavlu**, i davat dobitak onim, koji se posujehuju za njimi kad im novac u kuću nose, naručili su si sami sto kvintala kokuruza. Niste li vidili, kako su ga vozili dne 14. t. mj. svi na jedan put, veseli kao da idu na pir, iz postaje Lupoglav doma, a i čulo se govoriti da će se složit za sve, što njim je potrebno kupovat, kako i za kukuruz. Tako valja! Složno dakle občinari ročki, bez straha, bez obzira, pripravite se na vrieme za izbore, da niti jedan ne ostane kod kuće kad bude pozvan na izbore; netreba govorit, da je još vremena do tamo, nego čim prije dogovoriti se, i izaberite muže, koje imate postavit na čelo občine, jer dušman neće čekat zadnji dan. (Ale valja, da im pomognu i susjedi sa svih strana. Op. ured.)

Kmet-Podgorčan.

Uporaba Kathreiner-Kneipove sladove kave, najviše kao primjesa zrnatoj kavi, sve se više, udomljuje, a naročito se mora s radošću priznati, da ovaj zdravi domaći proizvod od dana na dan postaje redovitom potrebom mnogim obiteljima. Kathreinerova kava već se veoma često rabi „čista“ dakle bez zrnate kave, a to je u prilog zdravlju i kućanstvu. Stara i istinita rieč, da si ono, što je dobro, usprkos svim predsudama, konačno ipak utire put, ovdje opet jedan put sjajno dokazana. Što se je medjutim ova sladova kava tako brzo i obćenito udomila u obitelji, kao što i u većini javnih zavoda, svakako je u mnogom pogledu zasluga također ugledinih i izkusnih liečnika, koji su baš u posljednje vrieme razložili, kako zrnata kava štetno djeluje. Svuda stečeno izkustvo, da se ovo djelovanje, što je često tako škodljivo po zdravlje, može odstraniti primjesom Kathreinerove kave, da se time ne izgubi obljubljeni ukus kave, olakotilo je ovu promjenu u prirediivanju dnevnoga obljubljenoga napitka, a to je veoma utješan pojav i za stanovišta naše domaće industrije i gospodarstva.

Velečenom gosp.

Dr. M. Trinajstiću

i Njegovoj prevriednoj gdji

Anki rodjenoj Tomičić

Veseo, sretan i blagoslovjen bio Vam ljetošnji Jurjedan. Sretno putovali, veseli i zadovoljni vratili se u naš krug, medju one, koji Vas ciene, štuju i ljube.

Živili naši mili mladoženje! kliče u ime svoje i Laniških rodoljuba

Ivan Buždon
občinski savjetnik

Laništće, 23. travnja 1896.

Poziv.

Gospoda članovi muške podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ u Opatiji, pozivlju se najuljudnije, da izvole doći glavnoj godišnjoj skupštini, koja će se obdržavati u prostorijah čitaonice „Zora“ u nedjelju dne 3. maja 1896. u 6 sati poslie podne sa sliedećim

dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izbor novog odbora.
5. Izbor dviju izaslanika na glavnu družtvenu skupštinu.
6. Možebitni predlozi.

Opatija, dne 26. aprila 1896.

ODBOR.

Listnica uredničtva.

Gosp. Š. R. ovdje: mi moramo znati sadržaj ili smjer svakog „Fr. i Jurine“ inače ga nemožemo priobćiti. Živili!

Gosp. pleen rnagnevera medju „Katom i Zatonom“: Na čelu lista stoji: „Nepodpisani se listovi netiskaju“; Osta 15 avč. poštarine!

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Perzvien i dokiad za velečastne svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, također za veterane, vatrogasce, gumbaše, livreje, sukan za biljard i igrače stolove, pokrivala za vozove, ledan. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga loštna za gospodu i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukava, gumbi, igle, konac itd.

Jeftino, primjerno, poštano, trajno, čisto suneno sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centrahna austrijske trgovine na sukncm.)

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1866.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nedjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Stikarofska roba“. Da prepričamo varanje p. n. odnimača, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu **pod nikakvom pogodbom.**

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički biciklli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, predavaju se sada pô 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ
skladište bicikla
Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki biciklj jedno leto. Gori spomenuti biciklli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku moga upotriebiti također oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se također malo izrabljeni pneumatičnl biciklli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari biciklli sa trdim kaučukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni biciklli predavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, vozuine proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,
Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Sničene su se ciene biciklom radi novih i velikih pogodbah sa fabrikami i također radi mnošine bicikla, nalazećih se u skladištu, koji se sada radovoljno nudjaju po tako nizkih cienah.

Kathreiner

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri
(Wagnerov šumski plosnati grah)

vrlo oplemenjen i od svih gorkih sastavina prost. Uspjeva također

u najzapuštenijih vrstih tla, kao u pjesku, gruhu itd.

Najveća hranliva vrednost je 20—30% proteina (djetelina ima samo 13.5%)

Uztrajan i prstivi se svakojakoj suši.

Brošura badava

Polygonum sachalinense
(Sachalinov korjen)

Uspjeva posvuda uztrajno, također u vlažnih, jilovitih i močvarnih tlih.

Vlaska hranliva vrednost je 18·97% proteina.

„Internationale Saatstelle“
Landwirtschaftliche Gesellschaft
mit beschrenkter Haftung
KÖRCHHEIM u. Teck. Wirttembemberg

Glavni zastupnik
za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju
Jakob pok. C. Prister,
TRST.

Javna zahvala.

Svoj gospodi prijateljem i znancem, koji mi izraziše sućut prigodom smrti nesaboravne mi majke

Josipe Fiamin

ter svim, koji odpratiše milu pokojnicu do hladnog groba, budi ovim izrečena najtoplija zahvalnost.

Spatlja, 27. aprila 1896.

Benedikt Fiamin
pom. kapetan i posjednik.

Broj 381

Razpis natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto liečnika kirurga i primaljskog za mjestne občine **Punat, Vrbnik** i **Baška**. Tom mjesta ide godišnji iznos od for. 1200 izplativih u mjesečnih antecipatnih obrocih.

Liečnik držati će ljekarnički ormar, pošto izhodi dozvolu od c. kr. namjestničtva; liečiti će bezplatno siromahe, priznate od dotičnih občinskih odbora.

Vršiti će zdravstveni nadzor, a slobodno mu je privatno liečiti.

Nastaniti se ima u Puntu. Ostali uvjeti na uvid su u ovom uredu.

Natjecatelji imaju podnieti svoje molbe občinskom uredu u **Puntu** u roku od mjesec dana nakon oglašenja u službenom listu, podkriepljene s prilozi o dobi, austrijskom državljanstvu, ob ovlaštenju glede liečenja iz sveukupnog liečničtva, te o dosadašnjoj službi.

Od občinskoga ureda
Puntu 23. travnja 1896.

Broj 382

Natječaj

Otvara se natječaj na mjesto občinskog tajnika u občini **Punat** na otoku Krku uz godišnju plaću od for. 350. Natjecatelji imaju izkazati podpuno poznavanje hrvatskog, po mogućnosti talijanskog i njemačkog jezika.

Molbe imaju se podnieti do 31. svibnja t. t. podpisanom.

Nastup službe tajniku 31. srpnja t. g.

Prednost imaju oni molitelji, koji će izpod naznačene gornje svote služiti.

Glavarstvo občine
Punat 24. travnja 1896.

Broj 2.

Razpis natječaja

Za zajedničkog občinskog liečnika združenih občina **Dobrinj—Omišalj** na otoku Krku uz godišnju plaću od 1300 for. i 200 for. putnog paušala, berivih u antecipatnim mjesečnim obrocima.

Liečnik treba, da bude usposobljen u sveukupnom liečničtvu, treba da poznaje hrvatski jezik, te da drži farmaceutički ormar jedan u Dobrinju, a drugi manji za prve potrebe u Omišlju.

Molbe imaju se podastrieti podpisanomu do konca mjeseca maja, pri kojem se također nalaze potanji uvjeti.

Predsjedničtvo zdravstvenog okružja Dobrinj-Omišalj.

U Dobrinju, dne 25. aprila 1896.

Barbalić s. r.
predsjednik.

Kathreiner

je kot primes k bobovi kavi edino zdrava **kavina pijača.**

Dobi se povsod, pol kila za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom **Kathreiner**

Zastupničtvo dvokolic „Swift“ iz orožarne u Steyru

imaju podpisani

u GORICI, na cesti Franc Josipa (Corso) br. 4 zaprti kazalištnoj kavani

Vlastita radionica dvokolic „Ilirija“, blazinah od žice (Drathmatratzen), popravljaonica dvokolic, šivaćih strojeva, pušaka itd. nalazi se:

Nunska ulica br. 14

Prodavaonica šivaćih stroeva, streliva, pušaka i drugoga oruda

nalazi se u **Nunskoj ulici broj 16.**

Za blagohotne naručbe preporučaju se

SAUNIG & DEKLEVA

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđe, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištojuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidraulične preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč
II/2I Praterstrasse 48.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se kontrafacija! — Traže se zastupnici!

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 19 U Trstu 7. maja 1896. Godina XXVII

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pogodbena se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom ceniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapisnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedođe na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na ... zaka.

Dopisi se nevraćaju ako se ... ne tiskaju.

Neobljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za ... for., za seljake ... for. na godinu. Razmjerno for. ... i ... za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste malo stvari, a nesloga sve potvori. Nar. pos.

Izborni sastanak.

Podpisani bivši zemaljski zastupnici sazivlju dne 10. maja 1896. u 3 sata poslije podne u **Iskrovu** gostionu u **Jelšanah** izborni sastanak, na kojem će izvjestiti birače o svojem djelovanju u zemaljskom saboru. Istodobno izvjestiti će o svojem djelovanju državni i zemaljski zastupnik g. prof. **Vjekoslav Spinčić** — bude li mu moguće doći iz Beča.

Slavoj Jenko. **Matko Mandić.**

Izborni sastanak.

Podpisani bivši zemaljski zastupnici sazivlju za dne 14. maja 1896. u 3 sata poslije podne u **Križevu** gostionu u **Podgradu** izborni sastanak, na kojem će izvjestiti birače o svojem djelovanju u zemaljskom saboru. Istodobno izvjestiti će o svojem djelovanju državni i zemaljski zastupnik g. prof. **Vjekoslav Spinčić** — bude li mu moguće doći iz Beča.

Slavoj Jenko. **Matko Mandić.**

Iz carevinskoga vieća.

Beč 5. maja 1896.

Već evo treći tjedan vodi se razprava o izbornoj preinaci i danas je konačno svršena u drugom čitanju. Četvrtak preduzeti će se treće čitanje, i stvar će biti gotova u zastupničkoj kući.

Dvie su zakonske osnove u razpravi. Jednom se mjenja dva članka temeljnoga državnoga zakona o zastupanju u carevinskom vieću od 21. decembra 1867., i odnosnih zakona 2. aprila 1873. i 12. novembra 1886. Drugom se promjenjuje odnosno popunjuje izborni red za carevinsko vieće od 2. aprila 1873.

Prvom osnovom se ustanovljuje u članku prvom, da se i unapried ima birati 353 zastupnika, kao i do sada, po razredih veleposjeda, gradova, trgovačkih i obrtnih komora te seoskih občina; *i da se dosadanjim razredom dodaje sveobći razred birača, obstoječi iz 72 zastupnika.* Od tih zastupnika ima jih birati Češka 18, Galicija sa Lodomirijom i Krakovom 15, Dolnja Austrija 9, Moravska 7, Štajerska 4, po 3 Gornja Austrija i Tirol, po 2 Dalmacija, Bukovina i Slezija, po 1 Solnograd, Koruška, Kranjska, Voralberg, Istra, Goričko s Gradiškom i Trst s okolicom. U članku drugom te prve osnove ustanovljuje se, *da se imadu ti zastupnici birati što izravno, što neizravno, i da ima svaki muški neporočan državljan, koji je navršio 24 godine, pravo birati u tom sveobćem razredu birača.*

Druga zakonska osnova govori o izbornih kotarih i izbornih mjestih, nadalje ob onih, koji su izključeni od prava glasovanja, te o načinu izbora zastupnika, odnosno izbora izbornika.

Najprije razpravljalo se je občenito o obih zakonih. Jedan dio zastupnika zagovarao je korjenitu promjenu, tu naime, da se ukine dosadanji izborni razredi, i da imadu svi državljani bez razlike na stališ birati skupno, razdieljeni po izbornih kotarih na 50 do 70 tisuća stanovnika. Takovu zakonsku osnovu predlagali su i zagovarali zastupnici češki i njim su se pridružili razni drugi, i neki hrvatski i slovenski. Ali ta osnova nije dobila većine, a kamo li dvie trećine većine, kakovu zahtjeva promjena svakoga temeljnoga državnoga zakona.

Iza toga prešlo se je na podrobnu razpravu na temelju zakonske osnove, koja hoće pridržati razdiobu državljana u razrede, i pridodati njoj sveobći razred birača. To je mješanica prava izbora po razredih i sveobćega jednakoga prava glasovanja. Velliki dio državljana imati će dvostruko pravo glasovanja, jedan put u razredu, u koj pripadaju, drugi put skupno sa svimi ostalimi, koji ne imaju prava glasa u nijednom razredu.

Veću znamenitost imala je podrobna razprava o dvih članih prve zakonske osnove i za to, jer se za promjenu tih članaka zahtjeva tako zvana kvalifikacirana većina, to jest, ima biti prisutno najmanje polovica zastupnika i imadu za promjenu glasovati najmanje dvie tretjine prisutnih zastupnika.

Kod prvoga članka postavili su razni zastupnici predloge za promjenu broja zastupnika u sveobćem razredu, medju ostalimi i za to, da se Kranjskoj dade dva zastupnika mjesto jednoga. Kod glasovanja o svih tih predlozih *bili su svi hrvatski i slovenski zastupnici složni kao jedan, a ta njihova složnost daje tim više nade na složno postupanje svih hrvatskih i slovenskih zastupnika u jednom klubu za skoru budućnost, što su svi uvidili, da mogu najbolje zastupati probitke svoga naroda, ako su jedni i samostojni.* Svi predlozi o promjeni broja zastupnika u sveobćem razredu bili su zabačeni.

Kod članka drugoga radilo se je o tom, da li se imade u nekih izborničtvih sveobćega razreda birača i u razredu ladanjskih občina birati zastupnike izravno ili neizravno, da li da birači biraju ravno zastupnika, ili da biraju izbornike, a ovi onda zastupnika. Borila se je žestoka borba. Pravica svakako zahtjeva, da svi birači biraju ravno zastupnike. Ipak nije pravica pobjedila: Većina se je izrekla za to, da se ima izabirati zastupnike u ladanjskih občinah i u većem dielu izborničtva sveobćega razreda birača putem izbornika ili fiducijara. U tom su odlučili Poljaci. Njihov klub je zaključio, da će glasovati proti cieloj izbornoj osnovi, ako se uvedu izravni izbori. Njim su se pridružili njemački konservativci i jedan dio njemačke ljevice, kao i vaši Talijani tršćanski i istarski. Njemački ljevičari, tako zvani liberalci, uz koje vole uvjek primorski, takodjer lažiliberalni Talijani, grozili su se tom prilikom vladi. Uprav su doznali, da je bio dr. Lueger kod Njegova Veličanstva i da ga je liepo primilo. Razdražen i ozlovoljen do skrajnosti, grozili su se, da će stupiti u opoziciju i glasovati za izravne izbore. Na to su bili velikom većinom i vezani svojimi imeni. Prije četiri godine postavili su naime predlog za uvedenje izravnih izbora. Usipor tomu predlogu i uza svu grožnju oni su ipak većinom glasovali za neizravne izbore. Večer su se grozili, večer su strašili i vikali, jutro su već glasovali, noć ih je umirila. Takovi su, kao i njihovi drugovi iz Primorja i u Primorju. Viču i hrušte se i kuštare, dok misle, da se jih koji boji. Utihnu kad vide, da se ih nitko neboji i uzboje se sami, da im se ne uzme ono, što po krivici imadu, da neizgube prijazan vlade, koje milostju ob-

stoje onakvi, kakvi su. Primljena je dakle zakonska ustanova, uslied koje će se na pr. u Istri birati 1 zastupnika sveobćega razreda kog i dva zastupnika seoskih občinah putem izbornika, to jest birati će se najprije izbornika, a ovi će pak zastupnike. Tu zakonsku ustanovu može promjeniti svaki zemaljski sabor za svoju zemlju. Ako uvede koji sabor izravne izbore za izbor zemaljskih zastupnika, onda će vlada uvesti izravan izbor u toj zemlji takodjer za zastupnike u carevinsko vieće.

I poprimljenjem toga nestalo je glavnih poteškoća za poprimljenje izborne preinake.

I u drugoj zakonskoj osnovi ima koješta, što bi se dalo promjeniti na bolje, al tu može vlada dosta mirno spavati, jer ne treba za svoje promjene nego običnu većinu, a tu ona skoro uvjek dobije, bez osobitoga truda.

Tu razpravu ocrtati ćemo u kratke za sliedeći broj „Naše Sloge". Pripominjemo već sada da je kod nje govorio opetovano i zastupnik Spinčić, i da je njekoliko njegovih predloga zastupnička kuća takodjer primila.

Bečka pisma

Beč 3. maja 1896.

Pišem pod utiskom triju dogodjaja netom prošloga tjedna. O jednom je već progovorila „Naša Sloga", i to na prvom mjestu, u posliednjem broju. *Dr. Karlo Lueger*, taj muž toli obljubljeni od velike većine pučanstva bečkoga, i toli mržen od maloga diela pučanstva, bio je kod Njegova Veličanstva cesara i kralja u ponedjeljak dne 27. pr. mj. On nije prosio za audienciju, nego ga je Njegovo Veličanstvo pozvalo k sebi, i on je dakako došao. Već je to mnogo, al nije sve. Njegovo Veličanstvo reklo mu je, da ga *za sad* ne može potvrditi za načelnika grada Beča, i da očekuje od njegove lojalnosti, da će se sam zahvaliti na izboru; te dodalo, *da je uvjereno o njegovom osobnom poštenju, o njegovih sposobnostih kao i o njegovoj vjernosti prema cesaru i kralju i prema domovini.* Dr. Lueger je odgovorio, da mu je sad želja vladareva zapovjed i da će njoj se pokoriti. Zahvalio se je odmah na načelničkoj časti. Ovoga tjedna biti će izbor načelnika i dviju podnačelnika. Dr. Lueger biti ve prvi podnačelnik, a načelnik i drugi podnačelnik biti će njegova dva najbolja sumišljenika, tako da će stalno upravljati u duhu dra. Luegera, da će on biti duša sve uprave grada Beča. Pučka volja zajedno sa dr.om Luegerom je konačno, ako i ne podpuno, pobjedila. I već ta pobjeda znači mnogo, ako se pomisli, što se je sve proti dru. Luegeru reklo i pisalo, što se je proti njemu radilo, što su imenito proti njemu govorili, pisali i radili židovski listovi, bilo njemački, magjarski ili talijanski, tršćanski, gorički i istarski. To znači okret na bolje proti židovskomu liberalizmu nesamo u Beču, nego i u cieloj monarhiji. Dr. Lueger bio je izabran lani za načelnika. Na predlog vlade, cesar i kralj ga nije potvrdio. Bili su drugi izbori. Stranka Luegerova dobila je još više zastupnika nego prvi put. Vlada je došla u škripac. Da predloži, da se Luegera ne potvrdi, bilo bi možda još više njegovih pristaša izabrano u zastupstvo. Da predloži, da se ga potvrdi, mislila je, da bi se osramotila. Iz toga škripca izvukao ju je Njegovo Veličanstvo i požrtvovnost dra. Luegera. Na želju vladarevu on se je sam zahvalio, pošto je čuo iz vladarevih ustiju, da nijo onakav, kakovim su ga opisivali njegovi protivnici, nego da je pošten, da je sposoban, da je vjeran vladaru i domovini. I timi vlastitostmi, on, ako i ne načelnik, stojati će na čelu bečkoj občini. Kako u mnogih drugih slučajevih, i u jednom iz nedavne dobe iz Primorja, tako je i u ovom Njegovo Veličanstvo popravilo pogrešku vladinih ljudi.

Drugi dogodjaj, o kojem želim reći par riečî, je *srećanost prvoga maja.* Radnici, može se reći cieloga svieta, osobito u velikih gradovih, gdje ih ima na tisuće i tisuće, teže za tim, da im se poboljša stanje. Možda kadgod i pretjeravaju, osobito načinom, al ima

i opravdanih njihovih tužba. Sad evđje, sad ondje obustave djelo, da tako prisile svoje gospodare, da im se pobolja plaća ili pokrati sve radnje. Već nekoliko godina neće da rade na dan prvi maja. Sami si dadu slobodan dan. To biva i u Beču već više godina, to bijaše i ljetos. Prije podne održavali su skupštine na dvadeset i pet mjesta, i tu iznieli svoje pritužbe i svoje želje. Glavne želje, što su ih izrazili na skupštinah, jesu dvie: jedna ide za tim, da neimaju raditi nego osam sati na dan, druga za tim, da se uvede sveobće jednako izravno pravo glasovanja kod izbora u zastupstva, sabore, carevinsko vieće. Ovim posliednjim idu za tim, da dodje njihovih ljudi u zakonodavna tjela, i da pak pomognu stvoriti takove zakone, kojimi bi se poboljšalo njihovo stanje. Poslje podne sakupljali su se u sredi grada iz svih predgradja. Sakupilo se ih je do 50 tisuća, radnika i njihovih žena i dielomice takodjer djece. Okićeni najviše crvenom ružom, prolazili su pred zgradom carevinskoga vieća, kličući i pjevajući. Povorka trajala je kakva tri četvrt sata. Ili su u „Prater", veliku, ogromnu bašču tik kod medje grada Beča, gdje se bečlije ljeti, osobito nedjeljom na tisuća i tisuća, i do sto tisuća, i inače sastaju i zabavljaju. Drugih godina prošlo je dosta mirno. Ljetos bilo je tučnjave i krvi. Došlo je do toga iz neznatna uzroka, i nitko stalno nije mislio, da će se tući. U jednoj gostioni plesalo se je. Nekoliko mladjih radnika došlo je u dvoranu i zahtjevalo, da se svi iz dvorane odalje. Rekli su to za to, jer gospodarica te gostione nije bila dozvolila da se radnici tamo sastanu. Od rieči je došlo do prietnja, od prietnja do udaraca izmed malo njih. Kasnije se je broj sve više množio. Redari ili policija htjela je napraviti mir, izvadili i sablje. Ljudi se sve više zamješalo. Redarom došli na pomoć redari na konjih, pak vojnici konjanici, pak i dva bataljuna vojnika, naši junački Hrvati iz Bosne i Hercegovine u svojih crvenih kapah, i lovci. Vojnici su malo ili ništa posegli u tučnjavu. Došli su, kad su se ljudi već razilaziti počeli. Redari su najviše trpili. Njih je više ranjeno, a tako i radnika, u sve do dvadeset težko ili teže ranjenih, dočim ih je kakvih 50 zatvoreno, koji će imati pred sudovi odgovarati za svoja djela.

I drugud po monarhiji slavili su radnici prvi maja, al nigdje ne bijaše tučnjave, nego još u Budapešti.

Tu se je jučer, dne 2. maja, slavila *tisućgodišnjica* dolazka Magjara u njihovu sadanju postojbinu, a to je treći dogodjaj prošloga tjedna, o kojem eto par rieči.

Magjari ni sami točno ne znadu, koje su godine došli u sadanju postojbinu. Uzeli su, da su došli godine 896. poslje narodjenja Isusova, dakle prije tisuću godina. Odtud tisućgodišnja slava ili tisućgodišnjica. Orda, kad su došli, obstojala je velika Moravska država, kojoj središte bijahu Slovaci, država, koje vladari su bili pozvali sv. Cirila i Metoda, da šire medju njihovim narodom kršćansku vjeru i koju su pak Magjari, pozvani od njemačkoga kralja, bili uništili. Onda imali su Hrvati svoju državu prostranu i jaku na kopnu i na moru, bili su već poprimili kršćansku vjeru, bili su kulturan narod. Magjari bili su onda nomadski, polodivlji narod, bez kuće i kućišta, bez pravoga odiela; nisu ni orali ni kopali, nego su živili što od svoje živine, a najviše od pliena, od onoga, što su na silu uzeli susjednim narodom, na koje su i kasnije, više od 50 godina, svaki čas napadali. Jedva kasnije su se malo po malo primirili, stalno naselili, počeli kuće graditi, polja obdjelavati, ljudski se nositi i ljudski hraniti. Od susjednih naroda, na sjeveru od Čeha, na jugu od Hrvata su se svemu tomu naučili, što najbolje i sam njihov jezik kaže, u kojem je na stotine i stotine hrvatskih izraza.

Dne 2. maja su dakle slavili Magjari onaj svoj dolazak prije tisuću godina. Danas imaju mnogo moći, koju su stekli svojom odlučnošću, svojom ljubavju za svoj narod i za svoj jezik, za svoje jedinstvo i za svoju slobodu. Dugo su se pripravljali na tu

slavu. Pozive slali su na sve strane u monarkiji i izvan nje. K slavi došlo je Njegovo Veličanstvo cesar i kralj Franjo Josip i mnoge članova kraljevske obitelji. Kod slave bili su zastupani svi službeni krugovi, dobovai i svjetovni iz Magjarije; k slavi došli su i službeni Hrvati; k njoj su došli i službene najviše osobe iz Austrije, ministri i činovnici i vojnici. Bili su pozvani i članovi gospodske i zastupničke kuće carevinskoga vieća. Pošli su i predsjednici obijuh kuća, al zastupnika jako, jako malo. Novine spominju danas četvoricu zastupnika: dva Poljaka, jedan Niemac i jedan Talijan, pl. Burgstaller iz Trsta. Srbska vlada prepovjedala je svojim podrodjenim učestvovati kod slave. Nadbiskup Rumunja iz Sedmogradske izdao je okružnicu na svoje vjerne, u kojoj se kaže, da oni ne imaju nikakva razloga slaviti one slave i da bi mogli slaviti slavu samo onda, kad bi svi državljani u Magjariji imali jednaka prava.

Poljački zastupnici, pozvani od jednoga fotografa, da ih fotografira i pak izloži njihovu fotografiju na izložbi u Budimpešti, odbili su poziv.

Ovdje u Beču imao se je jučer obdržavati veliki sastanak djaka visokih škola bečkih. Imalo se jih je sastati do tri tisuće, glavno Niemaca, Slovaka, Srba i Rumunja, kao predstavnika onih narodnostih, koje u Magjariji ne uživaju svojih prava. Imalo je doći i djaka drugih evropejskih država. Svi skupa imali su prosvjedovati proti tisućgodišnjici. Nemagjarski narodi nit drugi slobodoumni narodi ne imaju uzroka slaviti tu slavu, pače protivno, oni da imadu dosta i preveć razloga žalostiti se i pripraviti se, da si izvojuju bolje stanje. Imali su doći i českí i slovenski i rusinski djaci, pa i Hrvati. Većina djačkoga odbora svenčilišta bečkoga nije dozvolila, da Hrvati u prosvjedu, koji bijaše za skupštinu pripravan, naglase svoje posebno državopravno stanovište. Hrvatski djaci pako iz svih zemalja, svjestni prava hrvatskoga naroda, nisu htjeli, da budu smatrani kao narodnosti Magjarije, izstupili su iz odbora, i nisu htjeli, da se ih u prosvjedu medju drugimi narodnostmi spominje. Nisu htjeli izpod jarma njemačkoga prosvjedovati proti jarmu madjarskomu, jer im Niemci i neimajuć nad svimi moći, krate prava, kaošto i Magjari. Neće oni izpod jednega iga pod drugo. Povjest ih je već dovoljno naučila. Oni će, da bude narod hrvatski neodvisan od svakoga. Učestvovali bi bili sastanku, da povlade prosvjed nemagjarskih narodnosti u Magjariji i da označe svoje hrvatsko stanovište. Zadnji hip zabranile su oblasti tu djačku skupštinu.

Tisućgodišnjicu slave Magjari sa izložbom. Tu je otvorilo Njegovo Veličanstvo cesar i kralj. Otvarajuć ju, reklo je, da ima u Magjariji raznih stranaka, al da sve spaja ljubav do krune svetoga Stjepana, i pohvalio ih je za to.

Dao Bog, te bi i nas Hrvate, svijuh zemalja i svijuh stranaka i svijuh vjeroizpovjesti, moglo pohvaliti čim prije Njegovo Veličanstvo, za ljubav svih nas do krune Zvonimirove, do hrvatske krune, koju su prije skoro 400 godina postavili naši predji na glavu predja našega cesara i kralja Franu Josipa I. Ljubavi bi dakako morala odgovarati i djela.

Javni upit

poglavitomu gosp. **Alojziju Fabiani-u**
c. k. kotarskomu poglavaru
na Voloskom.

C. kr. oblasti, potaknute trgovci i tvorničari octa, rade već više vremena na to, da ukinu pravicu, što su ju imali stanovnici Muna preko sto godina, pravicu naime trgovanja sa octom po kućah.

Iste c. kr. oblasti, nemogav ukinuti te pravice na jedan put, ukidaju ju već više godina tako, da daju sve manje dozvola za to trgovanje, i da su sad već riedki sretnici, koji ju dobiju.

Medju te sretnike spadaju Zadković Blaž iz Vel. Muna kbr. 13. i Zadković Blaž iz Vel. Muna kbr. 56, otac i sin, kaošto bi reći i njeki „Pavičina", o kojem se je u savezu sa njekim pisarom iz Voloskoga u posliednje doba koješta pripoviedalo.

Rečeni Zadkovići Blaž, otac i sin, dobivaju dozvolu već od više godina, i ljetos da su ju dobili, premda ne spadaju medju najpotrebitije, nego medju najimućnije gospodare u Vel. Munah.

Akoprem nemožemo dokučiti, zašto se daje tu povlastica osobam, koje nisu najpotrebnije, ipak nebi bilo ni pol muke, da se s tim i nešto drugo ne spaja.

U dvih mjestih, na Munah i Podgradu, pripovjedalo se je prošlih dana, da je stari Zadković Blaž dobio „pas", to jest dozvolu za prodavanje octa po kućah, od c. kr. kapetana, da ga je ovaj pohvalio, da *„drži s cesarom"*, i da će on i njegov sin Blaž dobivati „pas" sve dotle, dok se nebude posve ukinula pravica za to prodavanje; — a da drugi Munjci neće dobiti nijedan „pasa", njim nek ga dade Jenko.

Podpisano neznа koliko je na tom prividjanja istine. Znade pako, gdje i koji i komu je to pripovjeda i znade, da tim nekoji agitiraju proti gospodinu Slavoju Jenku, občinskomu sačeliku u Podgradu, i izabranomu zemaljskomu zastupniku, upravo sada, kad se imadu obaviti izbori izbornika za zastupnike, kojih izbor se je *na nečuven, nezakonit i samovoljan način u posliednjem zasjedanju istarskoga cabora uništilo.*

To se je dogodilo u Vašoj prisutnosti, poglaviti gospodine, i usupor tomu, da ste tamo branili zakonitost i redovitost izbora zastupnika u Voloskom kotaru.

Ako je istina, da ste se pred starim Blažom Zadkovićem onako izrazili, uslobadja se podpisano upraviti na Vas ovaj upit:

Kako se Vi, poglaviti gospodine, i to kao c. kr. kotarski poglavar, možete igrati sa riečmi, da stanoviti čovjek *„drži s cesarom"*, i dobiva „pas", a da ga drugi neće dobiti, i nek ga išću kod Jenka — i to obzirom na pučanstvo, koje bez ijedne iznimke i uvjek vjerno „s cesarom drži"? — Drugo je držati s Vami ili s kojim Vašim pouzdanikom bud u občini, bud da u občinu dolazi, ili s kojim višim, a drugo je držati s cesarom, s kojega imenom nebi se smio igrati nitko, a najmanje c. kr. činovnici.

Ako nije istina ono, što se pripovjeda, uslobadja se pitati Vas:

Jeste li Vi, poglaviti gospodine, kao c. kr. kotarski poglavar, radi Vašega ugleda, i časti i poštenja puka u Munah i njegove poznate vjernosti prema našemu premilostivomu cesaru i kralju, voljni poduzeti shodne korake proti onim, koji truse po občini onakove viesti, kako je ovdje spomenuta?

Dužnim poštovanjem

U Trstu, 7. maja 1896.

Uredničtvo *„Naše Sloge"*.

Razgovor

medju Ivetom i Jožetom na ceste pod Leprincom.

(Nastavak i konac).

Jože: Ja ću ti reć ovoliko — ma sedimo prvo, zač mane već nogi bole stat. Vi bite morda šli rad Zvane, ma ter pit se more sagda, samo ki ima zač.

Ive: Nedobi jih jako od mene on ni drugi, leg jušto za ča videt i čut gren uru, dve zgubit odomi.

Jože: Benj! Tako čujte! Znate, ja san jedanput govoril z jenen čovekom razumnen, ki ima više soli va glave, leg si naši leprinački sanseri, ki neumeju leg zmubti pit i za sakun besedun, onako po talijansku zabeštimat. On mi je rekal, da se ljudi pozna po govore, a tiča po perju. Si ljudi negovore jednako; neki govore hrvacki, kako i mi, drugi govore talijanski, ale nemški, ungareški, franceski i ča ja znan, koliko je teh govori nabrojil. Onisti, ki samo talijanski govori, neće reć daj' Nemac ale Ungarez, leg će reć, da je Talijan, a ki samo nemški govori, će reć, da je Nemac, a ki ungarežki, će reć, da je Ungarez, samo ovi naši nemi mudraci, ki govore hrvacki, kako jih je mat navadila, reku, da oni nisu Hrvati ni da ne govore hrvacki, lego po „našu"!

Ive: Oni govore, da ki govori hrvacki, da je iz Hrvacke.

Jože: A oni dva tri Talijani, ki su va oveh krajeh, su pak oni iz Italije? Tako i Nemci, ki su v Opatije, nisu si iz Nemškega, zač jih ima i iz našega cesarstva, pak sejeno reku, da su Nemci.

Ive: Jà, ma mi da negovorimo pravo hrvacki, leg da nekako zavijamo.

Jože: To j' sejeno, samo da se razumemo s pravem Hrvatom hrvacki. Ča misliš, da ovi Talijani, ki su ovuda, govore po pravu talijansku? Da pride pravi Kalabrez k njin, Bog me šentaj ako bi ga razumeli. Moj sin je već puno let v Opatije i već se je dobro spratikal va nemškem zejike, zač bi već znal i jist pitat i puno stvari „gramatikal" po nemšku, pak mi j' povedal neki dan, da se ni sami Nemci mej' sobun pravo ne moru razumet, ako nisu iz istega pajiza. Tako vidiš, da sako pleme drži i bati za svoj zajik; zato moramo i mi ovde batit za svoj materinski hrvacki zajik, a ne zato, da ćemo spast pod Hrvacku. Saki blagdan čuješ reč božju va svetoj crekve samo va hrvackem zajike; a hodi mej' Talijane ale Nemce, pak ćeš videt, da oni nimaju mašu ni talijanski ni nemški, nego latinski. Poten tega je naš zajik lepši, bolji i stareji od njihovega. Pak ča ni sramota za nas, da nam na poteštarije pišu talijanski, kada ni nijenega Talijana va našen komune leg sam „Golac", a ti znaš, kako lepo talijanski govore va Vedeže, a najlepše pak govori talijanski njegov brat. Oni zate bate, da te nas Frčić, plovan i još ki ta prodat pod Hrvacku, zač jih je strah, da ćemo mi svoje pitat, ča nam gre, pak bi potle za njih slabo bilo.

Ive: Ala kume, tako mi sira i kruha, ako mi ni drago više neg duplica vina, da sam sa na vas trefil, barem ću znat Golčeven hlapcon pokazat vrata, kada mi budu prišli šekat, da za njih votam.

Jože: Niš leg metlu jin nastavi po zgoran, pak te valje znat, da j' neč novega va tvojoj kuće. Poznat češ jih lahko, zač od našeh ti neće platit nijedan vino va ta van, a ako oni to store, onda će te kupit.

Neznan pak pravo za kega misle ti naši novopečeni Talijani sada okolo letet.

Ive: Tako ča je istina, da Talijan neame bit već za fiducijara ni deputata?

Jože: Mane se para, da nebi smel bit već ni ono ča je ma ter znaš, ki ima kumpari, ima i kolačić. Jedan poglavar, bil ki mu drago, on mora bit više leg jedan otac. On mora vavek sam dobro delat, ako će od drugeh dobro iskat, nad kemi zapoveda; on mora gledat, da bude bolje puku, ki ga je za to postavil; on mora pazit, da bude mir i red mej pukom; on mora bit zakonu jednako dobar, koliko je pravo; on mora ljuden pokazat, kako valja poštovat svetu crekav, Boga i njegove namestnike; a dela pak tako saki glavar, odgovorite sami.

Ive: Znaju to benj onisti, ki nisu za njega poletali a teh je veći del. Ma ne zabite, ča ćete reć: Kemu će se pak komun zručit? Ča morda onemu kunžilijeru zgora Pinkarske Dragi?

Jože: Baš sada, kada bi bilo bolje za njega i za nas, da ga stave za prvega, su stavili drugega.

Ive: To mu je trebe za plaću, ča je onoliko za nje delal; ma ča bi reć, da su ga tako va kut rinuli?

Jože: Benj, ću ti povedat, baš onako, kako san čul od parona Zvaneta prej leg je šal va Beneci:

Saki orebac po Leprinaščine već zna, kako je bil taneki osunjen na nekoliko porcioni ječmika. Njemu da se je to prevel videlo, pak je storil rekurš valje va Beč i prišlo mu je onako, kako je i merital, odhićeno.

Ive: Pak ča mu je to čast, da i tamo znaju, kako zna lepo govorit.

Jože: To će on najbolje znat, lego ako ni šal, tako treba da gre ta ječmik jist. Oni su najbrže i prej znali, da će neč takovega bit, pak je bilo trebe nać jenega, ki bi se „derijil" kako i on, i nisu ga šli dugo iskat.

Ive: Recimo malo pa pravo, ma se Joško vavek više razume va teh stvareh, leh nijedan od njih.

Jože: Su i oni to znali su, ma jušto zato ga nisu oteli stavit za prvega. Oni dobro znaju, da je ovde komunščica, a dole se plaća debeli fit na kamaru; oni dobro znaju, da mora bit župan za ljudi, a ne ljudi zaradi župana; oni i to dobro znaju, da bi talijanskemu zajiku odzvonilo, da Joško zapoveda.

Ive: Ako pak nezruči, za ča te bit ti novi votacijoni od keh se govori?

Jože: Moj dragi, ovo nisu votacijoni za poteštarije, leg malo veći, ki nam puno više služe, ovo su votacijoni za fiducijari, ki te poć na Volosko zibrat dva deputata za sabor ale dietu.

Ive: Ter smo jih lane zibrali —, ne ti leg naša braća Kastavci i drugi; tako ča ćemo sada sako leto drugi zibirat?

Jože: E moj nebore, to je drugače, leg leprinaški Juridi govore. Znaš da si va Parenc nemoremo poć; za to zibiremo mi vanjščaki va saken kapetanate va Istre po dva čoveka, ki gredu tamo. Ti ljudi delaju tamo zakoni za nas i zato valja pazit kega ćemo tamo poslat, zač tu gre sen za kožu. Ti ljudi moraju bit študijani, razumni; ljudi, ki imaju zakoni va malen prste; ljudi, ki gledaju i ki poznaju naše potrebe, a ne svoj žep; ki gledaju za našu sreću, a ne za svoju čast i trbuh.

Ive: Ja ma takovi su po jedan va gujazle. Kad je to tako, onda ni saki Vedežan za tamo.

Jože: Ava ni ne, zač koliko su bližni Poljanci čekali učitelja, pak ča misliš, da jih je nanke pomiloval za to, a kamo li pomogal?

Ive: Tako ča su nemi ti Poljanci mučit se za takovega čoveka?

Jože: Nebi za njega toliko storili ne, da su jin usta začepljene!

Ive: Razumen, razumen, ča bite oteli reć.

Jože: Ma pustimo to po bande, da vam povem, kako je došlo do oveh votacijoni.

Mi smo — ale naša braća, ča je sejeno — lane zibrali dva čoveka za tamo, da jih je redko nać boljeh. Oni nisu drugo gledali, leg kako bi nam siromahom pomogli, da nas nedrži nijedan — da prestiš — za tovara.

Ive: Ala blaženi takovi ljudi!

Jože: Ja ma nisu miga si takovi, ki su tamo. Je veći del njih — to su Talijani — ki bi oteli na silu, da se sakudar govori samo talijanski i da se dela samo kako te oni, ako je pravo, ako ni. Naši pak bi oteli, da za Talijane bude talijanski, ma za nas drugah neka bude pak kako razumemo, hrvacki i va škole i va sude i sagde. Tako je i za druge stvari. Talijani bi oteli bit sagde prvi, a naši nepaste, leg da neka bude onako, kako je pravo za nas i za nje. Ale Talijani je tamo više — premda je seh va Istre čuda manje, nego nas — pak ako ki od naših ča za naše dobro reče, onda ga neto imet pui sebe, pa budikakovu škužu najdu, samo da ga doma sprave i još jadan puk muče z votacijoni. Tako fit je dragi mijo za ova dva, keh smo lani poslali.

Ive: Ča takovi su ti talijanski ljudi? Pak još bi naši brkači oteli, da za takove votamo? To će reć sam za sebe grob kopat! Kad je tako, makari oteli si Jurovići i Katinići i Poljanci i koliko god je teh noveh Talijani, da za njih votaj, ja ću makar sam poć votat za oni ljudi, ki za nas neć dobra store, a ne za one, ki gredu samo zmuhti pit, oštijat i do Voloskoga se šetat.

Jože: Nebojte se, nećete bit sam, zač ća i ja poć s vami i saki Leprinčan, ki svojun glavun misli. Moj dragi kume, ja vam nekju cel dan negal izpripovedet koliko dobra su za nas naši deputati storili, ale ako će Bog još ćemo se nać skupa, pak ćete sê doznat. Već toliko i sam razumete, da jih nebi bili odhitili, da su njin se prodali i da nisu našu korist gledali. Gospoda talijanska nisu s ten posramotila njih, leg i nas, ki smo jih tamo poslali. Dunke kakova dušu ni poštenje bimo mi imeli poć votat za Talijane, kad nas toliko sramote.

Ive: Za mene se nebojte, ja ću znat storit svoju dužnost, i još ću sê kemu god tako povedat, zač vidin i razumen, da je pravo, a to ću sê storit prez vina i prez plači, zač poštenje se nekupuje za beči ni za vino.

Jože: Tako je i pravo. Nenkega valja podućit iz ljubavi do Boga i iskrajega. Mi storimo onako, kako i lane, kada ni nijedan popil ni pol litri va ta van — leg ako je sam platil, a naši prodanci neka ločn, sejeno će jih bit sran nas, da su se prodali za žmulj vina — za manje leg Istran proda tovara.

Ive: Kume, mane je poć, zač je već nóć.

Jože: Tako Bog s vami kume Ive, nezabite ča smo govorili.

Ive: Bog! Samo da nebi nijedan Leprinčan, za me se nebojte.

Dražestnoj gospodjici

Anki Tomičić

i velecienjenomu gospodinu

Matku dru. Trinajstiću

odvjetniku i občinskom poglavaru itd. itd.
u Buzetu

prigodom njihovog vjenčanja

u ubavom Voloskom dne 22. aprila 1896.

Zvonjelica.*)

Mladenci, k nebu dižte svoje oči!
Gle! kako iznad Vas se ljubko plavi,
Oko Vas kako šaro cvieće mavi
S visine što ga svieža rosa moči.

I pjev iz grla kako slavulj toči
U logu što će gnjezdo da si savi . . .
Gle! mali leptir kako lepša po travi —
S veseljem sve već k novom žiću kroči.

I srca Vaša proljećem pohodi
Mladenci! — danas — Ljelo božić mladi,
U njima cvieće ljubavi usadi
I s njime sreću svaku Vam dovodi. —
Još duh Vam svetim ushitom kriliti
Te veli svedjer vjerno uz Vas stati!

Buzet. *N. Z.*

*) Slučajno zakasnilo.

Družba sv. Cirila i Metoda za Istru

I.

Budući da nekoje podružnice nisu poslale računa u roku ustanovljenom u §. 14. društvenih pravila, precuda te bijaše toplo preporučeno od strane predsjednika u glavnoj skupštini, držanoj dne 25. srpnja 1895., to je dužnost družtvenomu ravnateljstvu opet preporučiti, da to što prije učine, tim više, što se približe vrieme glavnoj skupštini, u kojoj ono ima položiti računa o svojem djelovanju i o djelovanju svih družbi pripadajućih podružnica.

II.

Uredničtvo lista „Naše Sloge“ preporučilo je u broju 15. t. g. prijateljem i podupirateljem družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, da bi u buduće slali prinose i milodare mjesto na uredničtvo lista, ravno na g. Nikolu Peršića, občinskog tajnika u Voloskom; jer da će tako uredajčtvu prištediti poštarinu i posao bit će jednostavnijim, a imena darovatelja, da će se priobćiti potom izkaza, koje bude uredničtvu priobćio blagajnik družbe.

Obzirom na ovu izjavu i na opazke učinjene po predsjedniku družbe u glavnoj skupštini, držanoj dne 25. srpnja 1895., ravnateljstvo družbe časti se objaviti sliedeće:

Da se uzmogne držati u evidenciji imena svih upisanih članova, te da se može voditi kontrolu primitaka njihovih prinosa i ostalih darova, treba

1. da se polag §. 12. družtvenih pravila svaki, koji želi biti članom družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, upiše kao takav u jednu podružnicu iste družbe, koju on sam odabere i

2. da se plaćaju ili šalju članarine, prinosi i darovi namienjeni za istu družbu, jedno od naznačenih podružnica, koja polag §. 26. pravilnika ima utjerati novce posebnimi arci sa odrezki, a polag §. 14. pravila i §. 31. pravilnika dužna je poslat družtvenomu blagajniku u stanovitim razdobljima utjerane novce s izkazim dočinih članova ili darovatelja.

Toliko se javlja toplom preporukom, da se prijatelji i podupirateljі ove družbe odsele izvole strogo držati propisa gorispomenutih paragrafa.

Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda.

Franina i Jurina

Fr. Neki va grade da su se bili zadnji hip probrnuli.

Jur. Nezman ki to, ter ni ni mačka bilo s njimi.

Fr. Aj je baren taneki na korše.

Jur. Ča ki je banderu batil?

Fr. Ušto on! Čudo, da ni ungaresku.

Jur. Tako sada već neće nosit lustrišimu pošti?

Fr. Vej se ga zlomak!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlao nam je g. Marko Frančić iz Rieke 18 for. 15 nvč. i to 1€ for. 15 nov. sakupljenih u Zlataru dne 14. pr. mj. prigodom vjenčanja g. Andrije Kajfeža sa gdičnom Marijom Bračić, po g. dru. Franu Tonkoviću. Živili rodoljubni svatovi! Nadalje 1 for. od g. Nike Mateljana trgovca i 1 for. od g. Marka Frančića isto na Rieci. Živili!

Gosp. Josip Meglić iz Barbane u Istri priposlao nam 7 for., sabranih na prijateljskom sastanku na Pornjanštini. Darovaše gg.: Valentin Klinar 2 for., Josip Vrbka for. 1.50, Čedomil Korbar 1 for., Josip Meglić 2 for. i gospodična Josipina Meglić 1 krunu.

Tajnik družbe šalje sliedeći izkaz o primljenih darovih: g. Julij Miran dostavlja 3 for., sakupljenih u kući g. Antuna Žerovića u Aniku na predlog gosp. I. Ronca. — Na predlog veleč. župnika gosp. Antuna Požа u Mošćenicah, sakupljeno prigodom vjenčanja gospodjice Marije Domaldović sa g. Ivanom Mohović for. 7.80. — Jure Kučić iz Brda (županija Perasići) stanujući u Vidmu u Patagoniji darovao 10 for. — Kod župnopravitelja Josipa Ptašinski u Sv. Ivanu od Šterne sakupljeno 6 for. — Mjesto vienca na odar dra. Antuna Starčevića darovaše g. Fran Folnegović, zastupnik naroda 10 for. i g. dr. Ivan Banjavčić, zastupnik naroda 15 for. — Filip Peklić, veletržac u Sarajevu, mjesto vienca na lies pokojnoga Mije Babića darovao 10 for. — Na dan otvorenja škole u Baderni sakupilo se jedan šterling i 21 for. — Ivan Blagar u Voprincu izručio *a*) za prodane interpelacije zastupnika Spinčića i Laginje, 60 nvč.; *b*) sakupljenih kod koteća 22 nvč.; *c*) sakupljenih kod gosp. Mija Laginje kod objeda na Miholju for. 3.40; *d*) za namen primljenih knjiga Svetojeronimskih 32 nvč.; *e*) na Stjepanju u malenom družtvu sakupljenih 50 nov.; *f*) ostatak računa u Matuljah 16 nvč.; *g*) članarinu podružnice u Voprincu za g. 1895. for. 46.25. — Mjesto vienca na odar dra. Antuna Starčevića sakupila kod pravaša u Karlovcu gospodja Adela Vrbanić 60 for. — Gospodja Tereza Matanić u Vrbniku za žensku podružnicu šalje 11 for. — Gospodin Tončić Smokvina šalje preostalih od računa jedne večere for. 3.50. — Gosp. dr. I. N. Ščerbak, odvjetnik u Koprivnici sakupio forinti 17.30. — Gospodjica Milka Spinčić sakupila u veselom družtvu for. 2.20.

Izborni sastanci. Na prvom mjestu donašamo poziv k izbornim sastankom, što ih sazivlju bivši narodni zastupnici na zemaljskom saboru gg. Jenko i Mandić.

Prvi sastanak biti će u nedjelju dne 10. t. mj. u 3 sata poslije podne u Iskrovoj gostioni u Jelšanah, a drugi dne 14. t. mj. u Križevoj gostioni u Podgradu. Osim spomenutih izviestiti će o svojem djelovanju i državni zastupnik g. prof. Spinčić, ako mu bude moguće zapustiti Beč t. j. ako ga nebude tamo zadržala njegova zastupnička dužnost. Dotičnu prijavu za ove sastanke imade jurvé u rukuh c. kr. kotarsko poglavarstvo u Voloskom, koje ima pravo poslati na ista svoga povjerenika.

Upozorujuć i na ovom mjestu naše prvake u sudbenom kotaru Podgrad, molimo ih, da izvole preporučiti braćem iz občinah Materija, Podgrad i Jelšane, da se u što većem broju k rečenim sastankom potrude, pak da uzmognu suditi o djelovanju bivših zastupnika za izvanjske občine političkoga kotara Volosko.

Izbori izbornika ili fiducijara u izvanjskih občinah političkoga kotara Volosko obaviti će se — u koliko nam je do danas poznato — sliedećih dana:

U občini Kastav birati će u ponedjeljak dne 11. tek. mj. Početak izbora u 8 sati u jutro na občinskom glavarstvu u Kastvu.

U občini Jelšane birati će se u ponedjeljak dne 11. tek. mj. isto u prostorijah občinskoga glavarstva.

U občini Podgrad birati će u utorak dne 12. tek. mj. u prostorijah občinskoga ureda tamo.

Izbori izbornika ili fiducijara za preostojeći izbor zastupnika za istarski zemaljski sabor. Tečajem ovog i budućeg tjedna obaviti će se izbor izbornika ili fiducijara za izvanjsko občine političkih kotara **Volosko** i Lošinj, koji će birati dne 30. **maja** tri zastupnika za istarski zemaljski sabor, i to dva u kotaru Voloskom i jednoga u kotaru **Lošinjskom**.

Jedan i drugi politički kotar spadaju medju najosjetnije naše kotare u pokrajini, te ne dvojimo ni malo, da će koli birači toli izbornici ili fiducijari učiniti ono, što im nalaže sveta, rodoljubna dužnost. Ljute izborne borbe mogle bi biti samo u pojedinih občinah, koje su još u šarenjačkih rukuh ili gdje imade odmetnika naše krvi i jezika, nalazećih se u službi talijanske stranke.

Za svaki slučaj valja se našim rodoljubom pripraviti tako, kao da bi im predstojala najljuća borba. Zanašati se ne smijemo nikada i nigdje na nemar, nehaj ili malobrojnost protivnika, jer nas je izkustvo naučilo, kako se takovo zanašanje može gorko osvetiti. Prvaci u pojedinih občinah neka dignu na noge sve one občinare, koji imadu izborno pravo, pak neka se svi složno upute na izborno mjesto. Tuj valja da opet složno glasuju za one fiducijare, koji uživaju u narodu glas poštenih, nepodmitljivih i neodvisnih muževa, koji će opet na dan izbora zastupnika složno glasovati za one kandidate, koje bude postavila naša narodna stranka.

Izbori fiducijara na kvarnerskih otocih ili u političkom kotaru Lošinj obaviti će se većinom budućega tjedna. Do danas nam je poznato, da su određeni izbori fiducijara (8 njih) za občinu Baška za dne 15. tek. mj. Tamo da se neopaža do sada šarenjačkog gibanja, al neka budu naši na oprezu, jer bi mogao ondje iznenada niknuti zloglasni *„Jork“ pun novčine i krcatim revolverom.* Za ostale občine toga kotara nisu nam još poznati dani izbora.

C. kr. namjestnik na otoku Krku. Od tamo nam pišu, da se drži kao gotovo, da će do mala na otok Krk c. kr. namjestnik g. Vitez Rinaldini. On da kani posjetiti grad Krk i nekoja važnija mjesta na tom otoku. Za razlog tomu posjetu da se nemogu domisliti naši prijatelji na otoku, ali da mu se odviše ne vesele, jer . . . . . itd. itd.

Glavna skupština ženske podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda“ na Voloskom. U četvrtak dne 14. t. mj. na dan „Uzašašća“ u 6 sati u večer održavati će ženska podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda“ na Voloskom svoju glavnu godišnju skupštinu, na koju se čianice i rodoljubi najuljudnije pozivlju. Dnevni red: 1. Pozdrav ravnateljice. 2. Izvješće tajnice. 3. Izvješće blagajnice. 4. Izbor novoga odbora. 5. Izbor dviju izaslanica na glavnu skupštinu. 6. Eventualni predlozi.

Velika akademija „Tršaškoga Sokola“. Prostor lista ne dozvoljava nam da obširnije izviestimo o krasnoj akademiji, što ju je priredio naš dični „Sokol“ prošle nedjelje svojim članovom i prijateljem, pa se moramo ograničiti samo na to, da izrazimo najsrdačnije čestitke onomu al. odboru i velevriednomu učitelju. Svaka vam čast!

Glavnu skupštinu obdržavati će u nedjelju dne 10. t. mj. „Delavsko podporno družtvo“ u prostorijah „Tršaškoga Sokola (ugao Via Chiozza i Via Amalia).

Občinski izbori u Motovunu. U subotu doznali smo tekar, da će započeti občinski izbori u Motovunu u ponedeljak t. j. na 4. t. mj. Prva tri dana biralo je III. tjelo te je pobjedilo kako se je predvidjalo, talijanaška stranka. Danas bira II. tjelo te se naši čvrsto nadaju, da će u tom tjelu pobjediti i take će ostati po svoj prilici razmjer občinskih zastupnika kano i do sada.

Izbornim komesarom je upravitelj c. kr. kotarskoga glavarstva g. Lasciach, koga hvale talijanski listovi, da nepušća u grad seljake bez pozivnica. I brzojavne postaje u Motovunu i u Poreču rade sada cieli dan. O tom drugi put više. Molimo prijatelje od tamo, da nas točno obavieste.

Iz Pule pišu nam, da će „Istarska Posujilnica u Puli“ držati svoju ovogodišnju skupštinu u nedjelju dne 10. maja 1896. u prostorijah „Čitaonice“ u 10. sati u jutro: pozvani su svi zadrugari i da će „Podružnica sv. Cirila i Metoda u Puli“ držati svoju ovogodišnju glavnu skupštinu u nedjelju dne 17. maja 1896. u 4. sata popodne u prostorijah „Čitaonice“; pozvani svi članovi.

Načelnikom grada Boča bijaše izabran sa 94 glasa g. Josip Strobah, vjerni pristaša g. dra Luegera i kršćansko socijalne stranke. Prvim podnačelnikom izabraše g. Dr. Luegera. Novoizabrani načelnik rekao je u svom nastupnom govoru, da će prepustiti ono častno mjesto u zgodno vrieme g. Luegeru.

Za žensku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu uplatile su članarinu za god. 1895. sliedeće gospodje i to po 1 for.: Babić Amalija, Šepić Roža, Dubrović Marija iz Sv. Mateja, Buzdon Cila, Bačić Cila, Bakarčić Amalija, Rubeša Marija Mica, Dukić Paškvala, Miluršić Josipa, Gregorić Julijana, Kurlavaris Ana, Bačić Tereza, te gospodjice Dukić Karolina, Rubeša Petra, Milneršić Josipa, Sarson Milka iz Sv. Mateja. Po 60 nvč. uplatile gospodjice: Munić Dora, Brozović Josipa i Jurinac Hedviga.

Iz Zadra pišu nam 28. pr. mj. Drugi Lodonjo! Oveh blagdani san ti šal na malo putovanje po Dalmaciji. Skočil san sve do Kotora. Boke to su ti prava divota. Nebi smelo bit Hrvata, ki ne vidi ta biser. Ljudi sa sveh stran prihajaju tamo, da vide to čudo od naravi i da se zalete va Crnu Goru, to ognjišče slobode. Možeš si misliet, da se tamo sve hrvacki govori tako lipo, da je milina slišat. Ima istina nekih sela, ka zanašaju po našu. To je dokaz, da smo svi braća, svi jedne krvi. Na povratku san se navratil va Split. To ti je krasan grad, a srce ti kuca živje, kad čitaš imena ulic sve po hrvacku. Bil san i va kazališću. Pivala se češka opera. Društvo je baš fino i valjano, a isti *„tolomaši“* ne mogu ga se nahvaliti. Zadarski nespašenci su toliko viskali na to družtvo, ma sad se mogu uverit, *„che le čakole non fa frittole!“* Baš san ti se vesel vratil va Zadar, jer san se opet uveril, da je Dalmacija prava zibka hrvatstva. Bog i Hrvati!

Tvoj *Čika Jatagan.*

Prosvjed prati tisućgodišnjici u Budimpešti. Iz Beča pišu nam 4. t. mj.: Kako ste bez dvojbe čitali, sazvali su bili bečki sveučilišni gradjani sastanak za 2. svibnja proti madjarskom mileniju. Nu policija našla je za shodno zabraniti dotični meeting. Premda su bile bečke novine javile zabranu, a uzprkos slabom vremenu bila je Wimberger-ova sala, gdje se je imao obdržavati sastanak, dubkom puna. Samih Hrvata bilo je preko 200. Početkom mislilo se je, da će policija opozvati zabranu. nu sve nije to dogodilo, djaci ogorčeni počeli vikati: *„Abzug . . . . . Pereant!“* etc. Na to zapustili su složno dvoranu; na ulici opet dali su Hrvati oduška svomu čuvstvu; demonstrirali su je bez prestanka proti mileniju.

U to umješala se je policija, te zatvorila par djaka. Sliedeći dan t. j. 3. svibnja bila je skupština Hrvata, na kojoj se je jednoglasno poprimio sliedeći prosvjed:

„Prosvjed hrvatskih akademičkih gradjana u Beču proti mileniju!

Hrvatska akademička mladež u Beču svečano prosvjeduje protiv svakog sudjelovanja hrvatskih kraljevina i zemalja kod proslave tisućgodišnjice, što su Madjari provalili u slavenske zemlje.

Kad su . . . . madjarski čopori pustošili Europu i dok ni sanjali nisu o kulturi i o kakvoj državnoj uredbi, bila je kraljevina Hrvatska već 200 godina samostalna država na istom stepenu kulture s ostalimi europejskimi narodi.

Milenijske su svečanosti proslava madjarske invazije, proslava supremacije nad drugimi narodi, proslava tobožnje madjarske kulture; te svečanosti su bahato izazivanje drugih naroda, vršak su madjarskog chauvinizma.

Hrvatska akademička mladež u Beču, drže uvjek visoko stjeg Hrvatstva, izjavljuje, da će se uvjek boriti za hrvatsko državno pravo, kao što će uvjek podupirati nemadjarske narodnosti Ugarske u borbi za njihova prava.

Za hrvatsku akademičku mladež

Rudolf Milovčić *Stjepan Radulović*

drnd. med. drnd. iur.“

Hrvati izdali su posebice ovaj prosvjed, jer nisu mogli podpisati sa drugimi narodnostima Ugarske resoluciju, u kojoj nije izraženo državnopravno stanovište Hrvata. Meeting, koji se je imao obdržavati u subotu, biti će u četvrtak 7. t. mj., kod koga će Hrvati igrati tek pasivna ulogu iz navedenih uzroka. Da je do toga došlo, zasluga je braće Srba, kojima je hrvatsko državno pravo trn u očima.

Za podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Puli poslie zadnjeg izkaza uniši su sliedeći iznosi: Od maskiranog piesa u čitonici for. 1.40; od škrabice u istom družtvu for. 4; Glaser Franjo platio 1 for.; Benić Josip platio 50 nvč; Skalir Vicko platio 1 for.; Božja N. platio 1 for.; N. N. iz Medulina darovao 5 for.

I ova podružnica proslavila je skromnim načinom uspomenu pok. Mije Babića, davši čitati sv. misu za pokoj njegove duše uz prisustvovanje svih članova i mnogo drugih Slavjana u ovom gradu.

Hrvatska čitaonica u Malom Lošinju priredjuje u nedjelju dne 10. tek. mj. večernju zabavu sa sliedećim programom: 1. Proslov govori g. N. Turato. 2. „Zora puca bit će dana“, deklamuje gdjica Karmela Bonicioli. 3. „Fićfrić“, šaljiva igra u jednom činu, sastavio g. N. T.; sudjeluju gospodjice K. i S. Bonicioli, E. Martinolić, T. Kozulić i gg. N. T. i A. L. 4. „Putnik“, deklamuje gdjica Alice Pičinić-Čačević. 5. „Odvjetnik i sluga“, šaljiva igra, gg. N. T. i A. L. 6. Mladi tamburaški zbor, u kom sudjeluju gospodjice: T. Kozulić, L. Lukatelli, K. i S. Bonicioli, A. Pičinić i M. Baričević, svirati će: „Oj Hrvati“ i „Liepa naša domovino.“ Zatim ples. Početak u 8 i pol.

Glavna skupština posujilnice i štedionice u Podgradu. Dne 23. pr. mj. obdržavali su članovi ondašnje posujilnice i štedionice godišnju glavnu skupštinu, na kojoj je izviestio odstupajući odbor o djelovanju toga velekoristnoga družtva. Svakoga pravoga prijatelja našega siromašnoga puka mora upravo ojačati uspjeh iskreno razveseliti. U 11 mjesečnom djelovanju posujilnice bijaše naime prometa for. 123.735·08. To je zaista ogromna svota za onaj najsiromašniji kraj naše Istre. Zadrugara pristupilo je u tom roku 240, koji su uplatili 244 dionice. Štedioničkih uložaka primilo se u 95 knjižica 181 put u svemu od for 35,475·93. Zajma ili posuda dalo se je u svemu za for. 39.710. Molba za posude bijaše i više, ali se svakomu nije mogło zadovoljiti radi prevelika posla. Posredovanjem odbora posujilnice dobio je 21 molitelj posudu kod „Tršaške posujilnice“ u iznosu od for. 7.860.

Dobitka imala je posujilnica u prvoj godini for. 252.89, što se je uložilo u pričuvnu zakladu, koja iznaša sa ulusninom for. 492 89.

U novu upravu bijahu izabrani jednoglasno sliedeći članovi: ravnatelj veleč. gosp. Ante Rogač, župnik-dekan u Hrušici; njegov zamjenik g. Slavoj Jenko, načelnik u Podgradu; odbornici: gosp. Kristijan Bogatec, nadučitelj u Podgradu, g. Antun Stanić, posjednik u Podgradu, g. Ante Štemberger, svećenik u Podgradu, Nadzornici: gosp. dr. Tome Bilek, občinski liečnik, g. Ivan Makarović, nadučitelj u Jelšanah, gosp. Ante Požar, svećenik u Pregarjah, g. Fran Ryšlavy, župnik u Munah, gosp. Fran

Waißel, nadučitelj u Hrušici. Razsudnici: g. Josip Prebilić, posjednik u Pasjaku, g. dr. Ante vitez Vicco, veleposjednik itd. u Podgradu i gosp. Josip Zupan, župnik u Brezovici.

Glavna skupština odsudila je najodrešitije narodne odpadnike, koji su htjeli podkopati temelje tomu blagotvornomu društvu i koji se nisu žacali isto crniti i klevetati i kod istih oblastih. Ali najužasnije odsudilo ih je gornje izvešće o sjajnom uspjehu one slavne uprave, koja će si steći u narodu neprocienjivih zasluga.

Stenografski izvještaj govora držanih u hrvatskom ili slovenskom jeziku u istarskom saboru. I. zasjedanje od VIII. izborne perijode. Siječan—veljača 1896. Tiskara Dolenc u Trstu 1896. Izdala c. kr. zemaljska vlada. Na koncu nalazi se: Dodatak, na vladu upravljene interpelacije u hrvatskom i slovenskom jeziku, podnešene u zemaljskom saboru tečajem zasjedanja.

Pod gornjim naslovom primili smo od visokoga predsjedničtva c. kr. namjestničtva u Trstu izvešće o zadjem zasjedanju zemaljskoga sabora u Poreču — u koliko su članovi hrvatsko-slovenskoga kluba utjecali u razprave. Ovo izvješće je vrlo neznatne cienе, jer su tuj govori naših zastupnika kano odsječeni. Izmedju tih govora i predmeta, o kojem se je razpravljalo, neima naime nikakve sveze, jer se ništa ne spominje, o čemu se je razpravljalo. U izvješću neima dapače ni spomena, da je c. kr. namjestnik kod otvorenja sabora pročitao eno par rieči hrvatski. Za c. kr. povjerenika na saboru kaže izvješće, što je svakako hvalevriedno, da je ustao i govorio talijanski (na hrvatske ili slovenske govore). Konačno nam je spomenuti, da smo opazili i nekoje netočnosti ili pomanjkanja u govorih naših zastupnika, i to upravo ona mjesta, koja bijahu valjda c. kr. povjereniku ili njegovomu poglavaru nemila. Do potrebe mogli bismo i navesti dotična mjesta.

Služba poštanskoga odpravitelja razpisana je za Draguć (občina Buzet). Plaće je for. 150; odštete za troškove pisarne for. 40 i 365 for. za listonošu, koji će polaziti danomice iz Draguća u Buzet i natrag. Jamčevine treba for. 200. Molbe valja upraviti tečajem 3 čedna c. kr. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu.

Novi poštanski ured. Slavno ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu javlja nam (za prvi put *hrvatski*!), da će se u selu Sušnjevica, politički kotar Pazin, otvoriti do mala poštanski ured, za koj je razpisana služba poštara. Poštar će biti namješten po pogodbi sa ravnateljstvom pošta i brzojava u Trstu. Jamčevine položiti će for. 200; plaće imati će 150 for. godišnjih; odškodnine za troškove pisarne for. 40 i letni paušal za uzdržavanje listonoše, koji će hodit jedan put na dan iz Sušnjevice u Cerovlje i natrag.

Molbe, u kojih se imade naznačiti svotu, za koju je molitelj voljan uzdržavati spomenutoga listonošu, valja uložiti tečajem 3 tjedna kod c. kr. poštanskoga i brzojavnoga ravnateljstva u Trstu.

Za nadgrobne spomenike pok učiteljem M. Buršiću i A. Troštu primilo se nadalje sliedeće prinose: Matko Diminić, učitelj u Šumbregu 1 for.; Bačić Josip, učitelj u Buzetu 2 for.; Josipa Bačić u Šovinjaku 1 for.; Mate Sanković u Danah 50 nvč.; A. Rajčić, učitelj u Draguću 2 f. Bog vam platio!

Sa zahvalnim srcem javljamo p. n. gg. darovateljima, da je podpisani odbor sabrao već priličnu svoticu za postignuće plemenite svrhe. Spomenici već su naručeni i biti će doskora dogotovljeni. Želi li još kakov sudrug ili prijatelj doposlati kakvu svoticu, neka to čim prije pošalje g. Vinku Šepiću, učitelju u Juršičih, pošta Vodnjan. Usudjujemo se pako ovim zapitati njedno večinu naših sudrugova u Liburniji: Gospodo, gdje vam je srce, gdje kolegijalnost? Odbor.

Glavna skupština „Učiteljskog društva" kotara Volosko. Slavni odbor onoga društva razašilje sliedeće pozive.

Podpisano cieni se pozvati Vas na redovitu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati dne 21. maja o. g. u Jelšanah uz sliedeći dnevni red: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izvješće tajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Pregledanje računa, eventualno biranje revizionalnog odbora. 5. Biranje novog upravnog odbora. 6. Kako da učiteljstvo podigne svoj ugled, izvješćuje družtveni tajnik. 7. Izvješće gg. delegata o zadnjoj glavnoj skupštini „Zaveze". 8. Dogovor o budućoj glavnoj skupštini „Zaveze" u Opatiji i biranje pomoćnog odbora radi iste. 9. Promjena družtvenih pravila. 10. Uplata članarine. 11. Izbor delegata. 12. Razni predlozi; svaki predlog ima se 8 dana prije najaviti odboru. Početak u 9 sati izjutra u prostorijah tamošnje pučke škole. Prijatelji učiteljstva i škole bit će dobrodošli.

Umoljava se do tada ponavnati možebitne račune sa družtvenim blagajnikom.

Učiteljsko družtvo kotara Volosko
Kastav, 24. aprila 1896. ODBOR.

Poziv na predplatu.

Netom je izašlo izpod tiska moje izvorno djelo pod naslovom: „Iz tajinstvenog svieta" sastojeće se iz 6 poglavja i to:

1. Kako sam postao spiritistom. 2. O fenomenologiji spiritizma. 3. O spiritističkoj teoriji. 4. Kako se drže seanse. 5. O magnetizovanju. 6. O snovima.

U tom sam djelu nastojao čitatelja uputiti o bitnosti misticizma, pa pošto su danas pojavi istoga na dnevnom redu, to mislim, da će ova knjiga dobro doći svakomu inteligentnomu čovjeku, ako i ne da ga osvjedoči, a to barem, da ga potakne na razmišljavanje, te mu dade prilike (prema priacipu: „audiatur et altera pars"), da si stvori objektivni sud o tomu, mogu li se i smiju li se fenomeni misticizma a prieri proglasiti iluzijama i halucinacijama nekolicine ograničenih ili ekzaltovanih ljudi.

Knjiga se dobiva uz cienu od 80 novč. (uz poštarinu 85 nč.) u knjižari jugoslavenske akademije u Zagrebu na Jelačićevom trgu i kod podpisanog.

Dr. Gustav Gaj
odvjetnik u Jaski.

Listnica uredničtva.

Gosp x+y Split. Niti za živu glavu nećemo s onim listom u polemiku, jer: il je slabo upućen — onda mu valja oprostiti, il je zlobna i smješna, a proti tomu bore se — kako Svaba kaže — i bogovi uzaludno. Javite nam se čim osbiljnijim; zdravo!

Gosp. I. S. Sudeć po Vaših „Pjesmicah" mora da ste još vrlo mladi pak Vam treba još mnogo i mnogo učiti i tada ćete uspjeti. Zdravo!

Gg. dopisnike iz Rieke, Opatlje, Šćine, Rovinja, Boljunaštd. molimo, da se ustrpe; radi preobilnost gradiva izpustili smo i „Pogled po svietu" i mnogo toga.

Gosp. S. R. ovdje. Ponovite jer smo prvo „nerazumačeno" bacili u koš. Zdravo!

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi pahalkami i svimi pripravami, prodavaju se sada po 110 i 190*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ
skladište bicikla
Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u reda držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa trdim kaučukom, pripravni za poštenike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, vozine proste. Plasma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarno:

JAKOB ŠTRUKELJ,
Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Snažne su se cieme bicikiom radi novih i velikih pogodbah sa fabrikami i također radi manjine bicikla, nalazećih se u skladištu, koji se sada radovoljno nudjaju po tako nizkih cienah.

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V zapeseeih na	
4-dnevni odkaz	2%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½%	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obresne takse v kropost z dnem 5. februara, 9. februara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.
V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V zapeseeih brez obresti.

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja
vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provisije.
Akase vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.
na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provisija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.
Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. po pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice naročene banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem curzu.

Trst, 2. februara 1896.

Istarska posujilnica u Puli

registrirana zadruga sa ograničenom jamčevinjom.

Zadrugari pozvani su na *petu redovitu skupštinu*, koja će biti u **nedelju dne 10. maja 1896. u 10 sati prije podne** u velikoj dvorani „Citaonice" u Puli (kuća Skračićnova blizu Portaurate).

Razpored:

1. Izvješće i obračuni za upravnu godinu 1896.
2. Izvješće nadzornog odbora.*)
3. Odlnka o porabi čistog dobitka.
4. Izbor starešinstva, nadzornog odbora i družtvenoga suda za vrieme do šeste redovite skupštine.
5. Što koji predloži.

Opazka. Na skupštini treba da je zastupana barem jedna desetina svih zadružnih dielova. Za slučaj da ne bude toliko zastupanih, biti će skupština isti dan po podne u 3 sata, bez obzira na broj. Svaki zadrugar može ovlastiti pismeno drugoga, da ga zastupa na skupštini.

Pula, 27. aprila 1896.

Starešinstvo.

*) Od nadzornog odbora odobreni obračuni za godinu 1895. izloženi su na ogled zadrugarom u družtvenoj pisarni (Via Giulia 5).

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Perunien i dosking za velečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, također za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukna za biljard i igrače stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor šta-jerskoga, koruškoga, tirolskoga, lodna za gospodu i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrišći od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vunено sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralna austrijska trgovina za suknom.)

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milj. for. Utemeljena god. 1866.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i prepredavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Stikarofska roba". Da prepriečim varanje p. n. odnzimača, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogodbom.

Broj 3.

Razpis natječaja

Za zajedničkog občinskog liečnika združenih občina **Dobrinj—Omišalj** na otoku Krku uz godišnju plaću od 1300 for. i 200 for. putnog paušala, berivih u antecipatnim mjesečnim obrocima.

Liečnik treba, da bude usposobljen u svekupnom liečničtvu, treba da poznaje hrvatski jezik, te da drži farmaceutički ormar jedan u Dobrinju, a drugi manji za prve potrebe u Omišlju.

Molbe imaju se podastrieti podpisanomu do konca mjeseca maja, pri kojem se također nalaze potanji uvjeti.

Predsjedničtvo zdravstvenog okružja Dobrinj-Šušnji.

U Dobrinju, dne 25. aprila 1896.

Barbalić s. r.
predsjednik.

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri
(Wagnerov šumski plosnati grah)
vrlo opsemenjen i od svih gorkih sastavina prost.
Uspjeva također
u najzapuštenijih vrstih tla, kao u ljesku, gruhu itd.
Najveća hranliva vrednost je 20—30%, proteina (djetelina ima samo 13.5%).
Uzrijana i prešivi se svakojakoj suši.
Brošura badava.

Polygonum sachalinense
(Sachalinov korjen)
Uspjeva posvuda uzrijano, također u vlažnih, blevitih i močvarnih tla.
Visoka hranliva vrednost je 18·97%, proteina.

„Internationale Saatstelle"
Landwirtschaftliche Gesellschaft
mit beschrenkter Haftung
KÜRCHHEIM a. Teck. Wirttemberg

Glavni zastupnik
za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju
Jakob pok. C. Pfister,
TRST.

Sve vrsti

tambura

dobivaju se kod tvrdke

J. Stjepušin

SISAK

Cienike šaljem na zahtjev svakomu franko.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča veleč. svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem također tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc

Broj 20 U Trstu 14. maja 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Rukopisima se pisma, ogled. tiskaju po običnom cienku il po dogovoru. Isto tako je sa pričesi. Novci se šalju poštanskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Koncu list nedelje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na ... arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nabiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ... for., za seljake ... for. na godinu. Razmjerno for. ... i ... na pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaz se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Iz carevinskoga vieća.

Beč 12. maja 1896.

Iz razprave o promjeni, odnosno popunjenju izbornoga reda za carevinsko vieće, priopćujemo sliedeće:

Izborni kotari ostaju većinom kako bijahu do sada, u Istri posve. Izbornici birati će zastupnike u Poreču, Kopru, Pazinu, Puli, Lošinju Krku i Volosken.

Prave glasa imadu neporočni državljani, navršivši 24 godine, u onoj občini, u kojoj su na dan razpisa izbora nastanjeni bar šest mjeseci. U tom bilo je raznih mnienja, al je napokon te pobjedile.

Spisi potrebiti za dokaz izbornoga prava su slobodni svake biljegovine.

Vlada bila je postavila predlog, da se ima od sveobćega prava glasovanja izključiti sluge, koji žive zajedno sa gospodari. Odbor je tu ustanovu ukinuo. Jedan seoski zastupnik iz Štajerske obnovio je vladin predlog u zastupničkoj kući. Razpreda se je duga i dosta živahna razprava, i glasovalo se je konačno poimenice. Bio je primljen ogromnom većinom predlog odborov, da imadu i oni sluge pravo glasovanja. Proti tomu predlogu glasovalo je osam zastupnika, medju njimi i dr. Bartoli, zastupnik tako zvanoga istarskoga veleposjeda. I tu je pokazao svoje slobodoumje.

Izključeni su od prava glasovanja samo sliedeći: osobe, koje su pod skrbničtvom; one, koje uživaju obskrbu iz javnih i občinskih sredstava, kamo pak se neima brojiti one, koji dobivaju podpore iz blagajna za bolestne, ili iz dohodaka za invalide i unesrećene, kano niti one, koji su oslobodjeni od školarine ili koji dobivaju štipendije ili koji dobivaju podpore za elementarne nezgode; nadalje su izključene osobe, vrhu kojih imanja je razpisan stečaj, i one, koje bijahu kažnjene radi prekršaja onako, kako to bijaše i prije. Izključeni su takodjer vojnički častnici, kao i vojnici, dok su u stalnoj službi.

O izboru izbornika govore naročito §§. 10, 10a, 10b i § 28.

Izbornike ili fiducijare imadu birači izabrati izmedju sebe.

U razredu ladanjskih občinah bira se na 500 stanovnika jednoga izbornika. Ono, što ostaje preko posliednjih 500, valja kao da je 500. U sveobćem razredu bira se takodjer na svakih 500 ljudi jednoga izbornika; razlika je samo ta, da ostatak preko zadnjih 500 mora iznašati najmanje 250 za još jednoga izbornika više.

Kad se imadu obaviti izbori izbornika bilo u razredu ladanjskih občina, bilo u sveobćem razredu birača, tad ima politička kotarska oblast, na temelju posliednjega brojenja pučanstva, ustanoviti broj izbornika za svaku občinu njezinoga kotara, a tako i dan i uru izbora; nadalje ima popraviti listine poslije svršenih odluka na reklamacije, imenovati izbornoga komesara, i o svem tom obavjestiti občinskoga načelnika.

U većih mjestih i *mjestnih občinah*, u kojih ima nad 1000 birača, može kotarska politička oblast, saslušav občinsku, ustanoviti više *izbornih sekcija* ili odiela i odrediti, da idu birači k onoj birati, k kojoj po mjestnoj pripadnosti pripadaju. Izbornike imade se tako po odielih porazdieliti, da se u svakom odielu bira toliko izbornika, koliko ih spada nanj po kreju pučanstva. Kako se u tom naredi, imade se pravodobno oglasiti u občini. Občinski načelnik imade pozvati birače k izboru, naznačiv dan i uru i po njem ustanovljene prostorije, te ima on ili koji drugi član izborne komisije u ustanovljeno doba preduzeti izbor. Ovo, da izborne prostorije odlučuje občinski načelnik, valja za občine, koje nisu razdieljene na izborno odiele; dočim u onih občinah, u kojih se ustanovi više odiela, ustanovljuje iste kotarska oblast, a s njimi takodjer prostorije. *Izborna komisija obstoji iz izbornoga komesara i dvojice članova občinskoga zastupstva, imenovanih od občinskoga načelnika.*

Kod ovoga paragrafa govorio je zastupnik Spinčić, i postavio više predloga, kojih tri su prihvaćeni.

Osdje, gdje se govori o izbornoj komisiji, predlažio je takodjer, da se ima izrično reći, da ima izborni komesar kod izbora izbornika onu vlast, koju ima izborni komesar kod izbora zastupnika, kako to ustanovljuje §. 27. izbornoga reda. Izvjestitelj je pače rekao, da je taj predlog suvišan, pošto da komesar ima svuda jednaku vlast. Takav odgovor je predvidjao zast. Spinčić, te je već unapried rekao, da se toga kod raznih izbora izbornika u Istri, imenito u porečkom kotaru, nije držalo, da je komesar mirno gledao; gdje se nezakonitosti zbivaju, i da se je na prosto posivao na komisiju. Iztaknuo je takodjer, da su talijanske komisije, često mnijenjem, tako postupale, kad su vidile, da će njihova stranka propasti. Mislile su si pri tom, da će im nezakonitosti ili valjati, ili da će u najgorem slučaju biti novi izbor, kod kojega su se nadale boljoj sreći za svoju stranku. Da se takove nepodebštine nedogadjaju s toga je ono predložio. Ako je predlog suvišan, dobro je ipak, da se je postavio. Bar se je čulo mnienje, tumačenje zakona. A to neka si uzmu na znanje gospoda komesari. Oni se imaju brinuti i kod izbora izbornika za mir i red, oni imadu skrbiti, da se vrše ustanove izbornoga reda, oni ne imadu dopustiti prekoračenja djelokruga ostalih članova komisije.

Zast. Spinčić je kod toga postavio takodjer resoluciju, kojom se vlada poziva, da uvede po svih kotarih i u svih občinah jednak način izpravljanja listina i dostavljanja poziva, kako da udesi ustanovljenje izbornih odiela, tko da bude predsjednikom komisije, i kako da budu zastupane u izbornoj dvorani stranke, koje nisu zastupane u izbornoj komisiji. Sve točke svoje resolucije razjasnio je sa primjeri iz dobe izbora posliednjih godina u Istri, navlastito u porečkom kotaru, i timi primjeri dokazao opravdanost svojih točaka. Izvjestitelj nije preporučio poprimljenje resolucije, ne možda s toga, što bi odobravao postupak kod izbora u Istri, nego s toga, što se samo sobom razumije, da ima onako biti, kako je to zast. Spinčić predložio. Gornji ljudi ne mogu nit pojmiti, niti vjerovati, da se ono i onako dogadja; što i kako se dogadja kod nas. Oni drže, da bi c. kr. vladu i njezine organe uvriedili, kad bi ju pozvali, da naredi, da njezini činovnici čine ono, što po zakonu činiti moradu. Stalno će c. kr. vlada sa svoje strane narediti, da se činovnici drže zakona i da budu nepristrani. Izvjestitelj zabacio je i onu točku resolucije, gdje se ističe potreba, da bude stranka, nezastupana u komisiji, mogla imati svoje povjerenike u izbornoj dvorani. Al on je to za to odbio, jer da neima doći u dvoranu nitko drugi, nego birači; on nije znao, da se želi imati baš birača za povjerenike, on nije znao, da se kod nas birače tjera iz dvorane, da se nikoga u njoj ne pušta, da se tako lasnije, neopaženo može počinjati razne, nečuvene nepodobštine. On je mnienja, utemeljena na zakonu, da se samo po sebi razumije, da birači mogu ostati u izbornoj dvorani, pošto su izbori javni.

Kod §. 31. razpreda se dulja razprava s toga, što je nekoliko zastupnika predlagalo, da imade sveobći razred birača birati u nedjeljah. Jedni su tvrdili, da bi radnici najlakše došli u nedjeljah k izboru, da nebi gubili ništa, dočim su drugi rekli, da se takova posla, kakav je izbor, neima obavljati u nedjeljah, nego se ima nedjeljni dan posvetiti Bogu, službi božjoj, molitvi. Obvaljala je ova. Neće se birati u nedjeljah, nego u radnih danih.

Kod §. 32. predlagao je zastupnik dr. Brzorád i drugovi, da imadu izborni komesari i ostali članovi komisija mjesto prisege svečano obećati, da će svoju službu nepristrano vršiti i da će se uzdržati svake agitacije kod te službe".

Nepodobštine se dogadjaju. Kad bi komesar i članovi komisije položili svečano obećanje, možda bi bilo manje tih nepodobština. Prigovora nije čuo s nijedne strane, ne može se dakle pobijati.

Podopro je taj predlog zast. Spinčić. Potrebu poprimljenja predloga, položenja na ime svečanoga obećanja koli kod izbora zastupnika, toli kod izbora izbornika, podupro je sa postupkom kod raznih izbora u zapadnoj Istri. Naveo je kao klasičan primjer izbor zastupnika dne 4. marča 1891. u zapadnoj kurni Istre. Dyie komisije porečka i vodnjanska dogovorile su se tako, da su izključile od izbora toliko hrvatskih izbornika, da bi Talijani imali 2 glasa većine. Porečka izključila ih je 9, vodnjanska 2, sve posve bez razloga, pošto bijaše hrvatskih izbornika 9 više nego talijanskih. Došlo je jednako glasova. Gospoda su se prevarila u računu, dva talijanska izbornika nisu nikako htjeli doći. Što će sud? Vodnjanska komisija izključila je po podne još dva izbornika, koji su u jutro bili dobri, medju njimi i jednoga poznatoga svećenika, tobož, da on to nije. I sve to dogodilo se je u prisutnosti c. kr. komesara. Tomu bi trebalo konac učiniti, a za to bi moglo pomoći i svečano obećanje.

Isto tako, ako i ne više, potrebno je kod izbora izbornika. Za dokaz, kako se kod tih u Istri, imenito u porečkom kotaru postupa, pozvao se je gosp. zast. Spinčić na interpelaciju svoju, dra. Laginje i drugova od 14. maja 1895., iz koje je pročitao nekoliko stavaka, u kojih su kratko sbijene nepodobštine, što su se dogadjale u oktobru 1891. u porečkoj i vrsarskoj občini, i pak one, što su se dogadjale aprila 1895., u onih dvih, te u vižinadskoj i oprtaljskoj občini i to sve u prisutnosti c. kr. komesara, koji su se kazali nemoćnimi prama postupku. Sa svečanim obećanjem nebi se sve doseglo, al bi štogod, i svi, koji žele, da se izbori zakonito i redovito i pravedno obavljaju, imali bi glasovati za predlog Brzorádov. Predlog taj nije bio primljen. Zašto? Toga nije nijedan rekao.

Kod §. 41. razpravljalo se je dulje vremena, da li se imadu izbornici ili fiducijari birati *javno* ili *tajno*, tako da izreku ili pokažu napisano ili natiskano ime zastupnika, tako da svatko zna, kako glasuje, ili da polože ime njegovo napisano na cedulji u žaru, bez da tko vidi, koje ime je napisano. Vlada i odbor predlagali su, da se bira javno. Mnogo zastupnika zagovaralo je, da se bira tajno. Glasovalo se je o tom po imenih i bio je primljen predlog, da izbornici biraju *tajno*, sa 117 proti 103 glasa. To je vladu silno iznenadilo. Opazilo se je to na ministrih. Ipak išlo se dalje. Razpravilo se je pak pitanje, da li imadu birači birati izbornike javno ili tajno sa napisanimi ceduljami. Vlada oparena prije spomenutim glasovanjem, izjavila je, da ona nebi mogla predložiti na potvrdu zakonsku osnovu, kad bi i tu bilo poprimljeno tajno glasovanje sa napisanimi ceduljami. I našla se druga većina; 95 zastupnika glasovalo je za tajno glasovanje, 112 za javno, kako je to vlada želila.

Kod §. 52.a bilo je poprimljeno još jedno malo popunjenje, predloženo po zast. Spinčiću.

Onda se je još razpravljalo o razdiobi kotara i zakonska osnova o izbornoj preinaci bila je nakon više od 15 dana u drugom čitanju prihvaćena. Bilo je to danas osam dana. Četvrtak iza toga, dne 7. maja, bila je postavljena na dnevni red u trećem čitanju, kod kojega neima razprave, nego samo glasovanje. Glasovalo se je poimence. 234 zastupnika glasovali su za nju, 19 proti njoj, 99 bilo je odsutnih.

Poprimljenjem te osnove nastaje svakako novo doba u parlamentarnom i političkom životu ove pole monarhije. Dan 7. maja 1896. ima se svakako zabilježiti medju znamenite.

Toga istoga dana bio je primljen provedbeni red zakonske preosnove o novom građanskom postupku. I tim zakonom uvesti će se mnogo nova u našem sudstvu. Broj sudbenih činovnika biti će povećan. Pravde će se brže rieševati. I za danas dosta.

Izborni sastanak u Jelšanah

U nedjelju dne 10. t. mj obdržavao se u prijaznom mjestancu Jelšanah — sudbeni kotar Podgrad — izborni sastanak, što no ga sprekoše bivši zemaljski zastupnici Jenko i Mandić te zemaljski i državni zastupnik g. prof. Vjekoslav Spinčić.

Okolo 3 sata posliie podne dozezoše se bivši zastupnici Jenko i Mandić iz Podgrada u družtvu sa veležastnim g. A. Rogačem, župnikom-dekanom iz Hrušice, g. A. Stembergerom, kapelanom iz Podgrada, te više drugih rodoljuba iz istog mjesta.

Pred ulazom u Jelšane dočekali ih prvaci one občine gg. Hrabar, braća Prebelići, Fidel i drugi i to pod slavolukom, na kojem se vijale slovenske i cesarske zastave i na kojem se čitao napis: *Dobro došli!* Tri ih pozdraviše uz klicanje: živili i grmljenje mužara sa bližnjih brežuljaka. Većina naroda bijaše u crkvi na blagoslovu, a tuj je bio i zast. Spinčić, koji je ranije stigao u Jelšane.

U gostioni Iskrovoj počeli se sakupljati rodoljubi i prvaci one i susjednih občinah. Po blagoslovu nadodje zastupnik Spinčić, mjestni župnik veležastni gosp. Velhartický i više druge gospode. Opazili smo tuj i predstavnike občine Kastav, gg. Kundića i Kinkelu, zatim tamošnje rodoljube gg. Karlevarisa, Vrabca, dra. Šebestu itd.

Domaćeg puka, pak iz porezmih občinah Šapljane, Dolenje, Rupa, Lipa, Sušak itd. navrvilo je toliko, da se takovomu sudjelovanju nitko tamo nadao nije. Pred gostionom bijaše po računu domaćih ljudi najmanje 500 osoba, i to većinom muževa, sakupljenih. Sa skoda gostione vijale se slovenske i cesarske zastave. Medju pukom opazismo i nekoliko oružnika; od političke oblasti ne bijaše odaslanika.

U urečeno vrieme otvori g. Mandić, gromko pozdravljen sa skoda sastanak. Zahvali se biračem na tolikom odzivu, razloži svrhu današnjemu sastanku te predloži konačno veleč. g. A. Rogača za predsjednika, a veleč. g. Velharticког za podpredsjednika sastanku. Obojicu pozdravi narod burno.

Predsjednik, zauzev svoje mjesto, zahvali se narodu na povjerenju, koje mu je izborom priznao. On — reče — polazi uvjek rado na ovakve sastanke, da čuje mnienje naroda, da vidi, jeli napredujemo, da razvidi, da li se narod osviešćuje i da li upoznaje uz svoje dužnosti napram Bogu i narodu, takodjer svoja prava. On prima drage volje podieljenu mu čast, kojoj se danas nije nadao; obećaje učiniti svoju dužnost, ali očekuje istodobno od svih prisutnih, da će se uzorno vladati, mirno slušati gg. govornike i konačno svoj sud o njihovom djelovanju izreci.

Predstaviv ponajprije bivše zastupnike gg. Jenka i Mandića, pak zastupnika Spinčića, koje sve narod oduševljeno pozdravi, pozove najprije g. Jenka, da izvjesti o svojem djelovanju na zemaljskom saboru.

Gosp. Jenko reče u glavnom sliedeće: Prije 12 godina izabraste me prvi put; ponosio sam se vazda tim izborom, jer bijah izabran u najčistijem kotaru Istre u narodnom pogledu. Izabraše me sami Hrvati i Slovenci. U saboru očekivali smo, da će se sve mirno i trezno razpravljati, kao što to biva u drugih saborih. Ali tomu nije na žalost tako. Protivnici naši unesoše nemir u sabor, a bacili su klicu razdora i u ovom kotaru. Ovdje nisu uspjeli niti će u buduće, jer si Hrvati i Slovenci nedaju u svojoj kući zapoviedati od narodnih protivnika ili odpadnika.

Govori o broju zastupnika u saboru istarskom. Kad je on došao u sabor, bijaše naših samo 5; kasnije poskočio je broj naših na 9. To je malen broj za većinu pučanstva Istre t. j. za 185.000 Hrvata i Slovenaca, dočim ima talijanska manjina pučanstva, 118.000 duša, ogromnu većinu zastupnika u saboru.

Brojno slabo zastupani Hrvati i Slovenci mogli su u saboru doseći malene uspjehe. Godine 1883. pala je u saboru prva rieč hrvatska. Zast. Laginja ju je progovorio, al je za to i morao za drugovi zapustiti Poreč. Mi smo i kasnije odlučno zahtjevali provedenje jezikovne ravnopravnosti. Tražili smo vazda, da se jednako postupa s nami i s Talijani, da nam se dade ista prava, kao što imademo za Talijani iste dužnosti. Mi smo odlučno zahtjevali, da nam se dade što je naše i da ne budemo sužnji ili robovi druge narodnosti. Talijanski susjedi neće da nam priznadu naših prava; oni se protive ravnopravnosti u i izvan sabora. Oni nam taje pravo služiti se svojim jezikom; oni neće, da išta čuju za naš jezik; dopisa u hrvatskom ili slovenskom jeziku nisu htjeli ni primati a kamo li u tom jeziku riešávati. Naše občine i družtva utekoše se na upravni sud u Beč, da ih štiti proti samovolji zemaljskoga odbora u jezikovnom pogledu. Ovaj prima sada doduše spise u našem jeziku, ali ih talijanski riešava. U jezikovnom pogledu krate nam dakle najobičnija prava, ali oni će i u tom popustiti, budemo li mi samo znali čvrsto ustrajno i odlučno svoje tražiti. Oni drže i sabornicu — premda je ova za sav puk Istre — talijanskom dvoranom *„aula italiana"*.

Govornik se zatim obazire na svoj rad obzirom na ovaj kotar. Govori o pomanjkanju školah, kako se našemu narodu u tom pogledu čine svakojake zaprieke. Mi plaćamo namete za škole kano i Talijani, al do svojih školah ne možemo doći. I u ovom kotaru treba nam pučkih škola u raznih mjestih. U ovoj občini trebali bismo bar dvie škole i to u *Novokračinah* i na *Pasjaku*.

Talijanska saborska većina brinula se samo za ustrojenje talijanskih škola, zanemarujuć skoro posve slavensko pučanstvo Istre. Tako im bijaše pravo trošiti sav prihod u ime škola za talijanske škole, a sad, kad pitamo mi, da se i nam dade škola, hoće, da se trošak na škole po narodnosti razdieli. Ali prije toga morali bi nam povratiti sve ono, što smo mi dali za talijanske škole. Sada, pošto su si ustrojili i previše svojih školah, učinili su zakon, da se plaća školske pristojbe ili takse i to 6 kruna na godinu za svako dieta. Taj trošak neće moći naš puk snašati. Po obstojećih zakonih moraju se brinuti občine zagradnju i uzdržavanje školskih zgrada, al to je preveliko breme za naše siromašne občine, zato bi se moralo trošiti iz zemaljske zaklade. Mi smo zanemareni posve i u poljodjelskom pogledu. Nauke u toj struci ne imamo od nikud. U Poreču imadu Talijani takovu školu, ali odatle našemu narodu nikakva korist — jer je sve tamo talijanski. Gospodarska škola bila bi od velike koristi za ovaj kotar, u kojem živimo skoro izključivo od poljodjelstva. Trebali bismo i obrtnu školu, ali nam ni toga ne daju naši narodni protivnici.

U Poreču imamo takozvano zemaljsko gospodarsko vieće ili kulturni svet, koji bi se morao brinuti za napredak gospodarstva. Njemu su podredjene sve kotarske gospodarske zadruge u pokrajini. Ove su, kako je poznato, od velike važnosti za razvoj i napredak gospodarstva, ali koja korist, kad im iz Poreča čine svakojake zaprieke, mjesto da ih podpomažu. Tako je i sa našom zadrugom, koja je zadnji put ovdje viećala. I njoj stavljaju u Poreču zaprieke radi jezika, jer bi htjeli, da pišemo talijanski. Naša zadruga čini sve moguće, da pomogne gospodarom, ali neima na žalost potrebitih sredstva. Naše zadruge u obće dobivaju iz Poreča vrlo malo podpora, dočim se talijanskim daje i više nego li mogu potrošiti. Naša bi zadruga rada ustanovila i za ovu občinu voćni vrt, jer trebate po cieloj občini voćnih stabala, kako se mnogi za nje priglasiše, ali zadruga tomu nemože zadovoljiti, jer nema sredstva niti toliko stabala, da je svakomu podieli. Tako je i sa amerikanskim trsom.

Pitne vode treba nam svuda a tako i u ovoj občini, napose u Pasjaku, Lipi i ovdje. Volu si nemože svuda sam narod proskrbiti već mu treba pomoći i zemaljske i državne.

Istra je zanemarena takodjer u pogledu puteva i cesta pak smo mi predložili obširan nacrt o gradnji cesta. Medju ostalim predložili smo, da se gradi cesta iz Jelovica u Podgorje, drugu iz Kozjau do velike vode (Neke,) da bi se pregradilo i popravile ceste iz Pregarij do Harij, iz Studene Gore-Pavlice preko Starada na Mune i Žejane, pak iz Žejane, na Zlamenje, Brgud ili Zdemer, te iz Malih Muna na Vodice. Od velike važnosti bila bi cesta, koju smo predložili i koja bi vezala Zabiće i Podgraje preko Sušaka sa Rupom, ili iz Sušaka na Lisac i Klanu. Predložili smo gradnju mosta preko Reke, koji bi vezao Zabiće i Podgraje sa Bistričkim kotarom.

Uzdržavanje kotarskih cesta je vrlo skupo, a težko nam je ako cestovni odbor ne čini svoje dužnosti.

Govori zatim o predlogu da se podržavi cesta Podgrad, Trnova, Rupa, Pehlin, o cesti iz Rupe preko Podgrada u Trst, o popravcih na cesti u Tubljah i Obrovom, o radnjah koje valja izvesti na cesti izmedju Rupe i Šapljanah, pak okolo Pasjaka, Podgrada itd.

Govori zatim o predlogu za gradnju železnice Hrpelje-Šapljane ili Jurdani, o domovinskom zakonu, o prestrogom provadjanju šumskih zakona itd. itd. te zaključi uz burno odobravanje sa izjavom, da su našemu neuspjehu u saboru krivi nezdravi istarski odnošaji.

Dopisi.

Iz Kastva 11. maja 1896. (*Izbori izbornika*). Usljed brutalnoga postupka istarske talijanske saborske većine moraju se obavljati novi izbori u dvih kotarih Istre. Usljed toga postupka postavlja se u gibanje dva kotara, koji broje kakvih 80.000 stanovnika, prouzrokuje se dangubu i troškove tisućam birača, razdražuje se tolik svjet. U ovoj občini bilo je sve mirno i složno do posliednjega hipa. Svnda i svagdje čuo se je samo jedan glas, i odlučan, da se naime ima birati i opet ona dva zastupnika, koja je narod pred godinu dana zakonito i redovito izabrao. Narod si neda namićati od nijednoga drugoga mnienja, on hoće i deset puta izabirati iste zastupnike, i to tim radje, čim protivniji su im talijanski zastupnici, koji bi nas sve utopili u žlici vode. I oni, koji su kod občinskih izbora htjeli imati druge občinske zastupnike, i oni su izjavili, da sad čast naroda zahtjeva, da se izabere u zemaljski sabor one muževe, koji su već lani bili izabrani, koje smatraju svojimi zakonitimi zastupnici. Do posliednjega hipa, kako rekoh, bilo je sve složno, i mislilo se, da će se složno birati i izbornike.

Posliednija dva dana micali se njeki ljudi. To micanje hoće mnogi da stave u savez sa putem c. kr. kotarskoga glavara u Trst. Povratio se je u petak ili subotu u jutro. Da li pravom ili nepravom, to ja neznam.

Subotu, koliko se zna, bio je pisar dra. Krstića Ferlan Franko kod svetomatejskoga crkovnika g. Kalčića, i ovaj se je odmah opremio blagdanjski i nekamo otišao. Isti pisar bio je istoga dana takodjer kod Vinka Dubrovića Slocarića. Nedjelju pohadjali neki po Rukavaščini i nagovarali na nešto, za što se znalo nije. Bivši občinski zastupnik i savjetnik Gregorić pohadjao je nedjelju po Brgudu i nagovarao ljude, da neidu nikamo, a medjutim dobio ih valjda nekoliko za se. Ponedjeljak išlo je Brgujaca k izboru. Nešto se ih zaustavilo kod Vika Sušnja, koji da kupi smotku, koji čašu vina. Kakvih 8 išlo napred, i odmah niže zaustavio ih rečeni Gregorić i pozvao, da idu piti k Ivanu Vlahu Vičiću, narečenom glavaru i išli su. Druga postaja bila je kod Josipa Marotti-a u Špinčićih i tu se je zvalo prolazeće, da idu piti. Zvalo se je i Frana Pavlinića, kad je već dobro bio odmaknuo, *nek dodje piti*. On im je odgovorio, *da on može ići glasovati i bez piti*. Evala mu, tako valja! Kod Josipa Marotti-a bio je **dr. Krstić**, s kojega strane se je već rano u jutro najmio voz, i koji voz je pak svako toliko išao u Kastav; do 10. ure u jutro bio je već četiri puta. Dovezli se medju ostalimi, kako nam kažu, Viko Dukić, Ivan Vlah, Josip Marotti, a pak i dr. Krstić i bivši glavar Srdoč. U Kastvu bio je odmah početkom izbora i Kinkela Lovrinov, a dakako, da nije manjkao ni crkovnik svetomatejski Kalčić.

Neki došavši kroz Jušiće i Spinčićo držali su se nekako zatvoreno. Konačno se je opazilo, da ima i druga lista kandidata-izbornika, a pak se ju je i dobilo.

I s tom je glasovao, početkom bar, po prilici svaki deseti. Okolo 11. ure glasovalo je 8 birača s tom listom, 80 sa onom pučke stranke. Konačni uspjeh bio je 218 pučke stranke, 42 protivne, malo više nego je izbornika.

Bi li izbornici, kojim je glasove dalo ono malo birača, birali iste zastupnike, kako se bijaše proglasilo ili druge, to ne znamo. Svakako je vredno pripomenuti, da se je čulo, da misli mjesto g. Jenka kandidirati neki podučitelj. Je li istina ili ne, to vam reći ne znamo. Govorilo se je takodjer, da se za gospodina c. kr. bilježnika Dubrovića govori, a za drugoga nekoga radi. Kad bi se imalo svoje izbornike, učinilo bi se, što bi se htjelo. Bog zna, koji bi tu onda na vidjelo skočio?

Sav izbor tekao je gladko. Vladao je najljepši mir i red, c. kr. sužnjici nisu imali baš nikakova posla. Kad se je provrala sva listina, onda se je nešto dogodilo, što je vredno zabilježiti. Pristapili su napried birači Josip Marotti i Ivan Vlah-Vičić, te je prvi u ime obojice rekao, *da će prosljedovati proti izboru*, jer da je u komisiji savjetnik g. Mate Kundić, koji neima prava izbora nit u prvom nit u drugom tielu. Tomu kao da su pritvrdili i crkovnik Kalčić i bivši glavar Srdoč, a **dr. Krstić** *klicao ponovno: Živili!* Gospodin glavar Mirko Jelušić je na to pročitao zakon, po kojem izbornu komisiju sačinjava izborni komesar i občinski savjetnici. G. Mate Kundić je občinski savjetnik i on je dakle član komisije. — Pa baš Ivan Vlah je to učinio, onaj isti Vlah, koj je sve do zadnjih občinskih izbora bio birač u III. tjelu, bio savjetnik pa i član izborne komisije. Neizvrgavajmo se smjehu!

Gospodin komesar je pak primjetio, pošto se je to obavilo, da se bira dalje.

Dakle gg. Marotti, Vlah, Kalčić, dr. Krstić, Mate Srdoč i drugovi njihovi hoće, da prosvjeduju! Oni bi htjeli, kad su tajno radili i ovako sramotno propali, da narod opet dangubi, da opet troši novac, da se opet razdražuje puk! Kad bi imali moći onoliko, koliko imadu volje, oni bi koješta učinili. A ne vide jadni, kako je malo ljudi s njimi, i kako i kojim načinom moradu postupati, da to malo ljudi za se dobiju. Znamo, da njihova trubesa neće doći na nebesa, i ni malo ne dvojimo, da će obvaljati zakon i pučku volju, a da će narod sve tim većim prezirom pratiti ljude, koji i sami kažu, da će kušati poduzeti korake, kojimi bi se opet uzvitao narod. Živili svjestni Kastavci!

Svomu rodjaku

Dru. Matu Trinajstiću

i Njegovoj miloj zaručnici

Anki Tomičićevoj

u spomen sretna im vjenčanja.

Zvonjelica.

Opet eto njeka iskra hitra
U mom srcu milo poigrava,
Opet vila, što već dugo spava,
Slabim hoće žicam da zatitra.

Titra vila, njenih sa titraja
Srce mi se na pola raztvara,
Iz njeg vatra ljubavnoga žara
Svukoliku dušu mi osvaja.

Iz tog žara duše razpaljene
Vruća mi se molitva izlieva:
Da vam ljubav nikad ne uvene,
Vjera da Vam viek u srcu sieva,
Jer u vjere i ljubavi krasu
Zalog sreći — i vječnom je spasu

Čunski 27./IV 1896. *pop Franc.*

Kastavcima.

Kapu skidam vama
Kastavski junaci,
Slava vam se krili
Nebu nad oblaci.

Ruknjem se s vama,
S pojedinim svakim
Ponosim se Hrvat
Svojim radom takim.

Premda ste većinom
Ubogi seljaci,
Prezirate ipak
Mito poštenjaci.

Nit su mogli prietnjom
Zastrašit vas mnoge,
Kamo li odvratit
Ljudine od sloge.

Tako valja, tako!
Ljudine ste prave,
U vis podignite
Junačke si glave!

Gdje bo tako bratac
Uz brata si stoji
Tudjega gospodstva
Narod se ne boji.

Sva se Učka ori
Vašom slavom, dikom,
Pod Učkom se Hrvat
Ne da skučit nikom!

Hrvat pjesnik evo
Raduje se rodu,
Dići vašu slogu.;
Naviešta slobodu.

I još odmetnike
Naše golubove,
Zaklinje ih majkom,
U jato ih zove!

I. T.

Franiña i Jurina

Fr. Sen čul, ča je pokojni Štefanić pustil puno bieci za „Legu".

Jur. Jušto dobre nada, kada je bilo peš *Jvorkulu* kupovat ljudi po Veji.

Fr. A je ca pustil za Sajcanov — talijanov?

Jur. Ja mislim, dà je cegod almeno za memoriju, da je vnogeh neizeral a vnogi da su ga provarili.

Fr. A ce bis rekal, da niki Talijani već neplaćaju mise našim popem, nego da je šalju D. Leopoldu?

Fr. Ter znaju, da Leopolde zna bolje zaninistrivat z crikvenimi bieci, nego naši popi.

Fr. Al je i puli tega cas talijanska: *„Zerman deme la man"*.

Različite viesti.

Izbori izbornika ili fiducijara. U ponedjeljak dne 4. t. mj. obavili su se izbori izbornika u občinah Kastav, Volosko-Opatija i Šapljane. Kako nas prijatelji iz tih občinah već istoga dana brzojavne obaviestiše izabrano je:

U Kastvu 32 narodna izbornika skoro jednoglasno.

U Voloskom 2 narodna izbornika jednoglasno.

U Šapljanah 6 narodnih izbornika.

U občini Podgrad izabrano je dne 12. t. mj. 14 narodnih izbornika.

U občini Lovran izabrali su u srieda dne 13. t. mj. jednoglasno 9 naših.

Glede izbora izbornika na kvarnerskih otocih doznasmo do sada jedino o uspjehu u Dubašnici, gdje bijahu *jednoglasno* izabrani narodni predloženici. Istotako u Punte.

U čitavom Voloskom kotaru ostala je vjerna šarenjakom jedino veprinačka občina t. j. pristaše poreške gospode, kojim stoji na čelu poznati vedeški Tabjan Andrijčić, koji će valjda kandidirati i ovaj put za istarski sabor i dobiti glasove svojih podrepaica.

Izborni sastanak u Podgradu. Izbori izbornika ili fiducijara za občinu Podgrad obavili se — kako izvješćujemo za drugom mjestu — već u utorak dne 12. t. mj. te bi bio mogao izostati izborni sastanak, koji je uručen za četvrtak dne 14. t. mj. Nu gg. sazivači sastanka i rodoljubi iz Podgrada odlučiše obdržavati svakako uručeni sastanak, da gg. zastupnici bolje upoznaju birače, njihove želje i težnje, te da se u narodu budnom sačuva svjest tamo, gdje je zasadjena, a gdje je još neima, da se ju usadi, njeguje i učvrsti. Na sastanku govoriti će bivši zemaljski zastupnici gg. Jenko i Mandić, te zemaljski i državni zastupnik gosp. prof. Vjekoslav Spinčić.

Izborna borba u Podgradu. Jučer dne 12. t. mj. zametnula se je oštra izborna borba za občinu Podgrad, i to za izbor 14 izbornika ili fiducijara. Talijanaški počepnice izjaviše doduše nedavno u nekom zakutnom listiću, da oni neće sudjelovati kod ovih izbora, ili budu li sudjelovali, da će složno za narodnom strankom glasovati. Ali tko da vjeruje prodancem, izdajicam, odpadnikom? Naši prijatelji u onoj občini dali se na posao i pripravili se valjano. Borba je trajala jučer čitav dan, i kako nas brzojav obaviešćuje, sve do 5 sati u jutro sliedećeg dana. Složni Slovenci i Hrvati potukoše sjajno izdajice i prodance, s kojimi se druže, obće i prijateljuju nekoji tobožnji *hrvatski i slovenski rodoljubi*, a do kojih rodoljubja držimo mi i svaki pošteni Hrvat i Slovenac, koliko i do lanjskoga sniega. Ovoliko za danas dosti.

Iz Beča javlja nam prijatelj, da je c. kr. vlada podastrla carevinskom vieću zakonsku osnovu glede istarske *razteretne zaklade ili ezonera*. Već dulje se ne čuje o njoj ništa, a mnogo se je govorilo i pisalo i radilo radi nje. Sad se približuje uru, u kojoj će nestati te rak-rane sa tjela istarskih seljaka. Usljed velikoga truda i napora, koj će se u svoje doba u cielosti ocrtati, c. kr. vlada došla je do uvjerenja, da treba stvar riešiti. Podnesla je zakonsku osnovu, usljed koje državna odpušta razteretnoj zakladi istarskoj 200.000 forinti pod uvjet, da zaklada i pokrajina odpusti sve svoje vjerovnje pojedinim

dužnikom, seljakom, nekadanjim kmetovom, u obće, da se raziteti dug na interesi i sa svim briše pojedinim dužnikom. Država ima još dobiti 100.000 for. u to ime, što će njoj pokrajina platiti u desetgodišnjih obrocih iz sveobćih pokrajinskih nameta, ili iz posebnoga nameta, koji bi se u svrhu te odplate propisao. Ne dvojimo nimalo, da će carevinske vieće prihvatiti predlog c. kr. vlade, pače držimo, da neće se u njem naći niti jednoga zastupnika, koji bi tomu prigovorio. Drugim riečim zemljam odpustilo se je na milijune, zašto se nebi odpustilo Istri 200.000 forinti?

Nadamo se, da će carevinsko vieće u najkraće vrieme riešiti tu stvar, i da ćemo konačno moći učiniti križ na ezoner.

Novi načelnik bieloj Ljubljane. Dne 7. t. mj. izabran bijaše od zastupstva glavnoga grada susjedne Kranjske, bieloj Ljubljane, načelnikom poznati slovenski rodoljub g. Ivan Hribar, zemaljski zastupnik i ravnatelj banke „Slavije“ u Ljubljani.

Njegov izbor razveselio je ne samo sve čestite rodoljube u Kranjskoj, već i ostale Slovence u susjednih pokrajinah. Taj izbor pozdravljaju najsrdačnije i svi Hrvati, jer je Ivan Hribar prvi zagovornik sloge i jedinstva izmedju jednokrvne braće Hrvata i Slovenaca.

Mnogobrojnim čestitkam pridružujemo se ovim i mi iz živa želju, da bi g. Hribar ostao na čelu ovog dičnog grada do daleke starosti!

Sjednica političkog družtva „Edinost“. U nedjelju dne 17. t. mj. u 10 sati u jutro imati će odbor političkoga družtva „Edinost“ redovitu sjednicu, kojoj se pozivlje ovim svu gospodu odbornike i zamjenike, i na kojoj će se medju ostalim proglasiti kandidati za predstojeće zemaljske izbore u Istri, koje preporuča i hrvatsko-slovenski klub na istarskom saboru.

Iz Podgrada 19. maja. Usljed viesti, što smo jih dobili ovdje, već do sad osjegurana je većina izbornika za zastupnike naroda Slavoja Jenka i Matka Mandića. Tri občine, koje su jučer birale, izabrale su takove i toliko izbornika, da je sad već osjegurana pobjeda pravedne i poštene stvari. Občina Kastav izabrala je 32 izbornika, opatijska dva, jelšanska 8, skupa 42. U Jelšanah pokazao je narod, da hoće da bude sam svoj u svojoj kući. Došlo je do 60 birača naših, dočim bijaše samo do 20 protivnih. Živili svjestni birači jelšanski! Protivnici se srde na nedjelski sastanak u Jelšanah, i kunu i psuju, al malo koj mari za to; pošteni se ljudi tomu samo smiju.

Danas se bira ovdje. Po cieloj občini bilo je do poslednjega sve tiho. Protivnikom bilo se je tobož poručilo iz Matulja, nek biraju složno već izabrane zastupnike. Oni su još jučer govorili u raznih krajevih, da neće k izborom, da se neće uješati, samo da bude sve složno. Danas su ti protivnici svi ovdje. Francesco trči okolo svojih kao mahnit; skače po humcih, gdje počivaju, i daje njim svoje naputke, ili bolje rekuć zapovjedi. I „Stipan“ iz Munah je došao, i on obilazi, četar bez čete. I pomoć iz vana su dobili. Cesarsko kraljevski bilježnik Depiera potrudio se je baš danas do Podgrada. Kako je poznato, vršio je ovdje svoju bilježničku službu, i bio je štitnik Živic počastio nas je svojim posvjetom, i mješa se medju birači.

Naši nisu vjerovali protivnikom ni jednoga hipa, nit onda, kad njim se je poručalo, da neće bit protivnika. Oni su te poruke smatrali varkom, i oni su se pripravili na odboj odmetnika tako, da će jih valjda volja proći, da se i dalje sramote, i medju pukom ovdje, i u svietu vani. (Zar mislite, da se još mogu zasramiti? Op. slag.) I od najpriprostijih ljudi čuje se žestokih prigovora proti onim, koji su uzrok, da se opet birati mora. Prezir je najmanje, što prati plaćene mutikaše. Ima jih više, koji sad već nerade kako su lani, i drugih, koji su mutikašom okrenuli ledja, koji su uvidili, što je pravo i što je krivo, gdje je vjera, gdje li nevjera.

Izbor se obavlja lagano ali u redu i miru. Do sada teče stvar tako, da je po prilici tretjina birača protivnih, dvie tretjine naših.

Svakako stalno se drži, da će narodna stranka pobjediti. Sutra ćete žicom doznati. —

Iz okolice Oprtaljske. Ako dodje, g. uredniče, tudjinac u našu okolicu, čudom mora se začuditi kad čuje kako se naši kmeti, koji govore medju sobom i u družinah hrvatski, sile sa svojom djecom govoriti talijanski. Da jih zapitate zašto muče sebe i djecu bez potrebe, odgovoriti će Vam, da je u gradu Oprtlju škola talijanska, pak da djeca nebi razumila učitelja ako ih se prije doma štogod nenauči talijanski.

Zar nije to žalostno i Bogu plakati, da moraju već sami roditelji kvariti i otudjivati vlastita svoja djeca, ako žele, da im štogod u školi nauče. Takovo postupanje roditelja sa svojom djecom mora potresti do dna duše. A ipak nisu oni nesretni roditelji svema krivi, da tako rade. Oni jadni bi rado, da im se djeca štogod nauče u školi, a znajuć, da ih učitelj Talijan razumio nebi, htjeli bi, da se djeca već doma štogod talijanski nauče.

Ali to neide, dragi moji roditelji. Bolje Vam je, da Vam djeca nenauče ništa, nego da budu danas sutra proklinjali Vas, vaš jezik, Vašu vjeru i sve što Vam je sveto na ovom svietu.

Zaštjevajte radje od školskih oblastih, da Vam dadu školu u Vašem jeziku; dobiti ćete ju ako Vas se složi više sela i ako dokažete, da imate toliko djece za školu sposobne, koliko je zakon zahtjeva.

O školah i o naučnom jeziku vode veliku rieč občinske uprave ili občinska zastupstva. Gdje su občine u naših rukah, tamo imamo i svoje škole.

Radi toga preporučamo Vam svim občinarom na vanjščini Oprtaljskoj, da se kod predstojećih občinskih izbora složite i svoje muževe u občinsko zastupstvo izaberete. Ti muževi će pak odlučivati o školi, crkvi itd. itd. Nedajte se više varati ni slieplti od oprtaljske i bujske gospode, koji Vas mrze iz dna duše, koji bi Vas utopili u žlici vode, a koji cienе i vole jedino vaše glasove u vrieme izbora. Otresite se grada i njegova smrada. Izaberite svoje domaće poštene muževe, koji Vas neće izdati ni prevariti i koji vole svoj jezik i svoju vjeru više nego sve na svietu. Puštajte oprtaljske „šiore“ neka se sami medju sobom pravdaju, tuku i kolju.

Glavna skupština „Delavskega podpornega društva“ u Trstu biti će u nedelju dne 17. t. m. jer se prošle nedelje radi premalenog broja prisutnih članova nije mogla obdržavati.

Iz Boljuna pišu nam 2. maja. Danas bila je predaja občinske uprave. Bivši načelnik Mattiasich predao je razklimanu upravu u ruke novom načelniku Buretiću; velim razklimanu upravu, jer pristojnim izrazom ne može se kratiti ovakovu upravu. Čovjeka hvata groza, kada samo pomisli u kakovom je neredu ova občina. Zemaljski odbor u Poreču može se zaista ponositi, što imade u svom krilu ovako liepo uredjenih občina. Ex glavar i njegova svojta mogu se dičiti što su občinsku upravu u ovakovom stanju novom zastupstvu izručili, koje će imati dosta posla dok popravi griehe „*starih latinskih otaca*“, dok zaciele rane počinjene na tjelu občine.

Občinska je uprava bila u svakom pogledu zanemarena; o kakvom redu se nemože ni govoriti; tajnik g. Salar izdao si je svjedočbu velikog siromaštva, jer biti občinskim tajnikom kroz 10 godina na jednoj občini, pa držati občinski ured u onakovom neredu, neje velika je sramota i dokaz osobite nesposobnosti. O kakvom arhivu nije ni govora, svi spisi amo tamo izprebacani i pomješani, puni prašine i smrada; novi občinski tajnik g. Sajina morati će imati puno ustrpljivosti, dok občinski ured u red postavi. Nu pustimo to, dobar će tajnik sve urediti. Al šta da kažemo o predaji blagajne (kase)? Ovaj grieh nije tako lahko popraviti; novo zastupstvo, osobito načelnik, imati će puno brige i skrbi, dok barem dielomice popravi, što je staro zastupstvo u tom pogledu zakrivilo. *Blagajna je prazna —, niti novčića u blagajni ciele mjestne občine, — zaostataka na biljadе —, c. kr. porezni ured traži silom za porez na biljadе —, ex načelnik pita na biljadе —, mnogo ugovora glavnica izgubljeno —, skoro nijedna glavnica osjegurana —, izdatak većim djelom bez namira.* To je u kratko stanje blagajne! Što da počme sada, česa da se lati novo zastupstvo? Nek nam kaže slavni zemaljski odbor u Poreču, jeli mu poznata uprava občine Boljun? Kada je zavirio u račune občinske? Kada je isti proriešetao stanje občinskog imanja? Zar je to zakoniti nadzor nad upravom občinskog dobra? Da je samo deseti dio takva nereda kod koje hrvatske občine, niti časa njezino zastupstvo nebi ostalo na upravi, nu kod talijanskih občinskih uprava sve je dobro i redovito?

Novo zastupstvo primilo je u ruke skroz zanemarenu, u svakom pogledu zapuštenu upravu; čudesa neće moć preko noći stvarati — nije tako lahko popraviti, što su drugi zanemarili kroz mnogo godina. Reda, discipline u občini nije bilo i to treba uvesti; občinski načelnik morati će biti pravedan ali oštar; — bez obzira morati će utjerati zaostatke — urediti občinske glavnice; — tko je pametan, neće mu zamjeriti, nego pohvaliti njegovu revnost; g. načelnik nesmije gledati, da ugodi ni jednomu ni drugomu, već jedino občinskomu dobru; na „*zakule*“ od ljudi ne treba se obazirati. Raditi pošteno i polag zakona pa mirna Bosna; ako bude tko imao posla se sudom, neka ne krivi noveg načelnika, već jedino starog načelnika i staro zastupstvo, koje nije bilo vriedno, da občinom upravlja. Za danas dosta; svaki put malo o tom, a bit će toga dosta.

Občinski izbori u Motovunu. Kako smo predvidjeli u zadnjem broju, ostati će u novom zastupstvu občine Motovun dosadašnji razmjer zastupnika.

Talijana i šarenjaka biti će 20, a naših 10 kano i u prošlom zastupstvu. Talijanske nevine Istre i Trsta vesele se na tobožnjoj pobjedi, dočim u istinu neizvojevaše nikakve pobjede, već im je uspjelo još jednom zavarati naš puk one občine t. j. siromašne bića III. izbornog tjela, koji su većinom talijanskoj gospodi zaduženi i tim od njih odvisni. Neka se naš puk i tamo rieši dug, pak će pobjediti i u III. tjelu, kano što pobjeđuje u II., u kojem su neodvisni i nezaduženi kmetovi. Rečene novine ističu, da je uništen izbor jednoga našega zastupnika u II. tjelu; ali nekažu razloga; biti će i u tom poznato talijansko nasilje ili spletka i varka.

Čekamo, dok nas o tom obavjeste.

Značajno je također, što sami rečeni listovi javljaju, da će hrvatska stranka uložiti utok proti izboru u III. tjelu, u kojem se je, kako nam je očevidac pripovjedao, dogodilo svakojakih neurednostih i nezakonitostih. Lahke su takove pobjede, gospodo latinska, ali što ćete, kad su one samo privremene. Neka se puk oslobodi Vaših pijavica, pak da se ogledamo kod izbora.

Prosvjed proti prenosu zemaljskoga sabora iz Poreča u Pulu. U ponedjeljak dne 11. t. mj. imali su ovdje u Trstu sastanak svi talijanski zastupnici na istarskom saboru. Svrha tomu sastanku bijaše prosvjed proti nakanjenom prenosu zemaljskoga sabora iz Poreča u Pulu. O zaključcih toga sastanka nije doprlo ništa u novine. S prijateljske ruke doznajemo, da su mladji i radikalniji zastupnici predlagali, da se neima ići u sabor, ako bi bio sazvan u Pulu, dočim su ih oprezniji pobijali tim, da bi tada vlada razpustila sabor i kad bi se novi izbori proveli strogo nepristrano i zakonito, onda: *s Bogom naša saborska većina.*

— E pa dobro — odgovoriše radikalci, vi prekrižite ruke i čekajte što Bog dade.

— Nipošto — odgovori poznati *brbljavac*, mi nismo prekrižili ruke ni u pitanju dvojezičnih tabelah ni u poslu porotnih listinah u Rovinju. Mi smo i tada radili, demonstrirali i vikali, i to je pomoglo, jer su u Beču uzmakli. Tako valja činiti i sada; najprije potajno pak javno. U Trstu poduprieti će nas dušom i tjelom, pak će napokon i u Beču popustiti. Zaključeno bje raditi potajno i putem mogućih prijatelja, da ministarstvo odustane od svoje nakane o prenosu, a ne bude li to pomoglo, imadu se ponoviti demonstracije piranske, koparske, rovinjske, baljske itd.

Tko da ne zavidja porečki novinarom? Mi smo imali opetovno priliku, da iztaknemo, kako je slavna censura u Poreču naprama tamošnjem listiću vrlo širokih rukava, te smo izrazili želju, da bi tako svuda moralo biti — ako se šeći saznati za otvoreno i nepokvareno javno mnienje.

Porečki listić prolazi kroz ruke političke oblasti vrlo sretno, ali ga u izvanrednih okolnostih zakvači c. kr. drž. odvjetničtvo u Rovinju — drugi il treći dan, pošto je već list sretno preplavio široka mora i pregazio visoka brda. Tako smo i mi u Trstu sretni, da dobivamo u kavanah skoro sve zaplienjene brojeve rečenog lista.

Naši porečki „prijatelji“ neće nam zamjeriti, što im na toj blagodati zavidjamo, jer nam nije žao što je njima dobro, već što je nama zlo.

I naš list bio je jednom u svojem 26 godišnjem životu časak tako sretan, da su ga zaplienili tekar četvrti dan, ali ta sreća bijaše kratka, jer njega su oružnici i kasnije svuda tražili, a urednika spravše pred porotu, koje će se i do godine — ako Bog da — sjećati.

Zadnja zapliena porečkog listića dovela nas na ova razmišljanja, te nam prizvala u pamet čudan jedan slučaj. Prije par godina cenzurirao je rečeni listić bivši c. kr. kotarski kapetan u Lošinju gosp. Aleksander vitez Eluschegg, a sada ga cenzurira bivši c. kr. kotarski komesar u Lošinju gospodin Lasciach. Obojica nadjoše se sretno u Poreču — prvi kao — občinski tajnik, a drugi kao namjestnički tajnik i upravitelj c. kr. kot. poglavarstva.

— **Iz Rovinja** pišu nam 1. tek. mj. (Susretljivosti i pristojnost gospode u našoj trgovačkoj komori). Zagrebačka trgovačko-obrtnička komora zatražila je službenim putem od trgovačke komore u Rovinju neku informaciju, a pošto je ista bila sastavljena u hrvatskom jeziku, to je rovinjska komora povratila zagrebačkoj komori dotični spis sa primjetbom „*da im se piše njemački*“, jer da jezik, u kojem je upit stavljen, nije ovdje poznat.

To ne samo da je teška uvriedа pristojnosti, nego je naproti ćuška državnim temeljnim zakonom Ako komora u Rovinju ne uredjuje hrvatski, to bi barem bila dužna, da prima podneske u tom jeziku i to tim više, što je za cielu Istru ustanovljena samo jedna trgovačko-obrtnička komora u Istri, gdje stanuje većina slavenskoga pučanstva. Trgovačke komore biraju se i sastavljaju slobodnim glasovanjem trgovaca i obrtnika, a pošto su takovi u njenom području i hrvatske i talijanske narodnosti, to svi moraju uživati jednake pravice. Komore se uzdržavaju od takozvanog komorskog prireza, koga država sama razpisuje, te ga po postotcima odmjerjuje svakom trgovcu i obrtniku, a utjerava se taj prirez po državnim organima kao i drugi porezi. I ako je dakle komora slobodna institucija, ona je javni zavod, podčinjen kontroli državne oblasti, te spada u djelokrug ministra trgovine. Kad dakle komora povredjuje zakone, dužna je oblast, da ju prisili, da iste poštiva i da osnjeti pristrano uredovanje. Kad se indi komora usudjuje, da javnoj instituciji takovu uvriedu nanese i tako protuzakonito i samovoljno postupa, što se ona neće držnuti, da učini u sličnom slučaju prama privatnoj stranci? Takovi sablazniviji slučaji ne smiju se događjati u konstitucijonalnoj državi jer su puka poruga proti postojećim zakonom. Mi upozorujemo s toga visoko namjestničtvo, da stvar što prije izpita i krivce na red pozove, a nadamo se, da će o tom biti govora i u istarskom saboru i u carevinskom vieću. Sličan postupak komore čini njezinu instituciju i svrhu smješnom, a radja povriedu elementarne pristojnosti.

Iz Pomera (občina Pula) pišu nam 29. pr. mj. Nesjećamo se, g. uredniče, da ste od mala imali viesti iz ovog našeg mjestanca, premda bi imali potužiti se koješta proti našim duhovnim i svietskim poglavarom. Za danas ograničiti ću se samo na nekoje stvari, pustajuć ostalo za drugi put ili za spretnije pere,

Okolo našega groblja na „Kršiću“ sagradili smo zid još god. 1866., ali je taj zid danas žalibože zapušćen i zanemaren. Za tim zidom nalazi se jedan koprivić (lodonja) koja nije bila od rečene godine niti okopana niti oplevena, tako, da se je skoro posušila. Kod crkve sv. Jelisave imademo maslina, ali i one čekaju uzalud hrižnu ruku, koja bi ih očistila i okopala. Ali što nas najviše boli, jest žalostno stanje rečene crkve sv. Jelisave, koje zidovi jesu razpucani iz vana i iz nutra. Tuj treba brze pomoći kano i na dotičnom zvoniku, nećemo li. da nam ga zub vremena posve uniši. Naša crkva nije zadnja u ovih stranah što se tiče imetka i prihoda — pak bi se morali pobrinuti za spomenute popravke oni mužavi, koji su na to pozvani. Trošak nebi bio jako velik, a sredstva bi se našla. Na posao ljudi! Ovoliko bez uvriede i zamjere bilo protiv komu i u najplemenitijoj nakani.

Iz Rieke pišu nam 8. t. mj. 1896.: Proteklo je nekoliko vode kroz Riečinu u te naše more, odkada sam vam se javio zadnji put sa ove naše obale. Sve do sada ide u nas na volju Magjara dakako i Talijana. Sve ide tokom kako i naša Riečina s tom razlikom, da ova ima za geslo „*Indeficienter*“, dočim volja magjarska neima tog naslova, a naravski je zakon, da razsipnost i samovolja ne bijahu nigda trajne, niti će se mo moć uzdržati u magjarorsagu, kako oni misle.

Našu hrvatsku gimnaziju su odpravili iz grada i poslali ju na Sušak, neznam dali privolom hrvatskog sabora ili bez nje; oni su izveli, što su naumili uprkos tomu, da veleučeni g. Pliverić i danas misli, da Hrvatska ima nekakav „*condominium*“ nad Riekom. Mi znamo, da Rieka štetuje sa preneosom onog zavoda preko Riečine, jer se preseliše skoro svi djaci i profesori. Do sada su nekoje siromašne obitelji ovdje prezivile sa djaci, a toga je nestalo sada. Mi znamo, da se je o Senju i Kotoru prosilo i molilo, da im se povrati gimnazija, a u nas se je odpravilo za volju Magjara i Talijana.

Volja i drzovitost Magjara upire i na našu občinsku upravu, i na drugo, a treba računat, da i na samo sudstvo, jer ovo više ili manje odvisi od Pešte.

Mi se u tajne božice „Temi“ nerazumijemo, ali kada sunce sveti znamo, da je dan i kad je tamno, da je noć. Poznato nam je, da kada se je u novembru 1894. porušio zid na guvernerskoj palači, da je ostalo mrtvih sedam radnika i nitko nije bio kažnjen. Znamo, da se je prošle godine na privatnoj gradnji porušio opet zid i pokrio tri ili četiri radnika; nešto se iztraživalo, pak zaspalo, a graditelj odgovoran ide i nadalje za svojim poslom. Znamo, da se je u ovih dana izkrcivalo ugljevlje iz jednog parobroda u vozove, pak po nesreći i nespretnosti radnik Tatalović opao i na njega debela daska, te ostao polumrtav i u bolnici još živi, al u isti dan poduzetnik toga izkrcivanja, pravi Riečanin „gomilar“, bio je napušen i zatvoren u Kaštel i strogo će poć pod iztragu, kako da je samovoljno nekega raklao, a on, kako čujemo, nije bio ni blizu.

U prvom slučaju su odgovorni magjarski inšinjiri, ali njih se to ne pita. U drugom slučaju je odgovoran graditelj Talijanac, njega su nešto iztraživali, ali se nezna konačnoga uspjeha, te svatko vidi, da je on slobodan i da kuće gradi. Samo u trećem slučaju je odgovoran i zatvoren Riečanin, premda ima dvie kuće, te je mogao garantirati više nego graditelj Talijanac. Ipak je tako — treba biti ili Magjar ili Talijan. Reč bi, da onaj riečki „partiti" više ne vriedi.

Prošloga mjeseca došao je amo novinar Talijanac, koji je jako slab pojam imao o našim stranah, što nije ništa izvanrednoga, jer znamo, da su naši putovali po Italiji sa profesorima, i sretili se sa nekojimi, koji nisu znali, da li je Rieka u Dalmaciji ili u Istri, da li je Kvarner otok ili zaljev. Sama ozbiljna „*Illustrazione Italiana*" pred godinu dana pisala je, da su Pereč i Cittanova u tršćanskom zaljevu i da se te gradiće sa Obćine vidi!

Taj novinar, bučuć iz srednje Italije skoro je mislio, da je Rieka kakav ribarski gradić, dočim je on našao posve drugo ovdje i u Opatiji. Dakako, da je on držao ovdje nekakvu *konferencu*, bratimio se sa Talijani i talijanaši i oni njemu napunili glavu onako po istarsku, toliko da sada u jednom svom dopisu u talijanskoj novini hvali i uzveličava Rieku do pretjeranosti. Samo mrazi nekakav nerazumljivi jezik, koga je čuo govoriti u Sv. Petru. Hvali napose drugi jedan nerazumljivi jezik *slavjanski*, za koga je doznao, da je *magjarski*. Svršava svoj dopis sa izjavom, da putujuć po ovih krajevih do Gorice, nu se činilo, kao da nije iz Italije niti izašao.

Ovaj novinar ili političar (čini mi se, da se zove Gandolin) mjerao bi se zasramiti zbog neznanstva o našoj geografiji, dočim njegovi siromašni suzemljaci znadu vrlo dobro, gdje i šta je Rieka, Zagreb, Biograd itd., jer njih ne šalje politica na izlete, nego ih tjera glad iz blažene zemlje. Ipak nekoji ljudi u nas, osobito na selu, misle, da je čovjek mnogo više vriedan, kada talijanski govori, ali mnogi su već progledali i upoznali tu talijansku pasminu, koja je vrlo ponizna dok je gladna, a drzovita i ohola, kada se najede. To se vidi u Americi, Francezkoj itd., a vidi se i ovdje kod nas i u vašoj Liburniji.

Do vidova! *Rokac.*

Pokvareno ili padišano vino u Poreču. Čujemo, da piše ovdašnji „*L' Indipendente*" o tom, kako se nalazi u Poreču tvornica za umjetna vina. Ako se uvaži, da je rečeni list glavno glasilo primorskih Talijana, te je, što se tiče talijanskih stvarih, uviek najbolje obaviešćen, to mu se, žalibože, mora i u ovom poslu vjerovati. Upozorujemo na tu tvornicu — ako postoji — državne oblasti, a naši trgovci neka dobro paze prije, nego li dadu mi novčić za vino u gradu Poreču.

Sastanak birača. Zemaljski zastupnik g. Josip Kompare sazivlje za nedjelju dne 17. t. m. u 3. sata po podne svoje birače na sastanak u Šmarje (obćina Pomjan).

Matičino izdanje hrvatskih narodnih pjesama. „Matica Hrvatska" javlja svojim članovom i družtvenim povjerenikom, da je nasljednik u redakciji „Matičina" izdanja: „Hrvatskih narodnih pjesama", g. dr. Stjepan Bosanac skorih dana predao odboru „Matice Hrvatske" od pok. dra. Ivana Broza započetu a uslied njegove smrti nedovršenu prvu knjigu „hrvatskih narodnih pjesama" posve gotovu za tisak, tako da do sada neima nikakve zapreke, da prva knjiga „Matičina" izdanja „hrvatskih narodnih pjesama" neđe u štampu. I odbor „Matice Hrvatske" je zaključio, da se prva knjiga „hrv. nar. pjesama" što prije štampa, da bude najdulje do konca tekuće godine doštampana i da se sa budućimi godišnjimi knjigami med članove „Matice" razdieli.

God. 1893., kad je „Matica Hrvatska" bila pozvala svoje članove na predbrojbu prve knjige „hrv. nar. pjesama", predbrojilo se je bilo oko 4500 članova „Matice" i učenika na ovu knjigu, — i prema tomu broju bila je tada i ustanovljena naklada knjige. Danas, pošto je broj članova „Matice" od g. 1893. i opet znatno ponarasao, mora da „Matica" i opet svoje članove pozove na predbrojbu prve knjige „hrv. nar. pjesama", pak uslied toga šalje na svoje družtvene povjerenike nove predbrojne arke, te se isti usrdno umoljavaju, da svakako do konca mjeseca svibnja t. g. izprave i popune sa novimi predbrojnici stare predbrojne arke i upravi „Matice" do opredieljenog vremena i predbrojni novac dostave i točno jave, koliko predbrojnika imade u pojedinom povjereničkom kotaru na ovo „Matičino" nakladno izdanje. Prva knjiga „Matičinih" „hrv. nar. pjesama" (najstarije epske pjesme) imati će daleko veći obseg — preko četrdeset štampanih araka — nego što se je prvobitno (god. 1893.) pomišljalo, — nu ciena knjizi za članove „Matice" i učenike ostaje prvobitna, naime 1 for. 50 nvč.

Budući da se „Matica Hrvatska" pouzdano nada, da će rezultat njezina mnogogodišnjeg truda oko „hrvatskih nar. pjesama" odgovarati svim zahtjevom, što ih stavlja današnja nauka na izdanja ove vrsti, te da će ova knjiga biti na čast naredu hrvatskomu, to ona očekuje pouzdano od svojih vriednih članova, — a u prvom redu od svojih članova utemeljiteljа, — da će ju oni svi u svom njenom trudnom i mučnom poslu što brojnijom predbrojbom podupriti. Upozoruje se njeduo članovi „Matice Hrvatske", da se za vremena predbroje i uplate predbrojninu na „hrv. nar. pjesme", da se uzmogne što prije točno udariti naklada knjizi, — pošto „Matica" ne smije i ne može na nesigurne možda odveć veliku nakladu ove knjige tiskati. I zato neka bude već sada javljeno, da ako se koji član „Matice" za vremena ne predbroji na ovo nakladno izdanje „Matice", neka ne zamjeri, ako slučajno iza nekog vremena — pošto bude sva suvišе tiskana zaliha knjige razpačana — ne bude mogao više ove knjige dobiti.

Javna zahvala.

Hrvatsko pripomočno družtvo u Beču primilo je u svoje blagotvorne svrhe, naročito u svrhe utočišta, koje za uboge hrvatske djake visokih škola u Beču uzdržaje, sliedeće darove: P. V. (Milovića u Milni 10 for., Josipa Bole na Rieci 10 for., gdje baruuice Uuukić iz Osieka 20 for. i gdje Vinke Carić kroz g. M. Stojkovića u Dubrovniku 12 for. U Beču darovaše g. Zdenko Concilija, gimnazijalac 50 for., drnd. R. Milovčić, kućevlastnik 10 for. drnd. M. I. Juhn, posjednik 10 for., I. Semenić, trgovac 2 for., Fra Filip Pašalić 2 for., Drag. Liebermann, pravnik 1 for.

Iz Zagreba: Presv. nadbiskup Juraj Posilović 50 for., slavno ravnateljstvo osiguravajućeg družtva „Croatia" 15 for., dr. Milan Amruš 10 for., slavno ravnateljstvo hrvatske dioničke vjeresijske banke 5 for., presv. biskup Pavao Gugler 15 for., gosp. Fran Pevalek 20 for. Kuno Weidmann, graditelj 2 for., Ivan Bartolović, ministerijalni savjetnik 5 for.

Od veleč. gosp. dra. Dinka Vitezića u Krku 10 for., Josipa Gustava Blau-a u Osieku 20 for., gospodje Anke Protić u Spljetu 10 for., gosp. G. Ružića na Rieci 10 for., gosp. Emila Šrankovića u Belovaru 2 for., gosp. Josipa Kobna u Osieku 3 for., g. Ante viteza Šupuka, zastupnika i gradonačelnika u Šibeniku 5 for., slavnog poglavarstva kr. sl. trgovišta Jaska 10 for., gosp. dra. Dragutina Neumana u Osieku 5 for. i presv. biskupa Filipa Nakića u Spljetu 20 for.

Od gg. u Beču: presv. g. Franje baruna Filipovića, c. kr. Flzgm. 15 for., gosp. prof. Vatroslava Jagića, dvorskog savjetnika 5 for., g. dra Milana Rešetara 2 for.

Njegova preuzvišenost gospodin biskup Josip Juraj Strossmayer blagoizvolio je ponovno našem družtvu doznačiti dar od sto forinta.

Mi se u ime naših štićenika svim darovateljem na ovom velikodušnom daru najsmjernije zahvaljujemo.

Hrvatsko pripomočno družtvo
U Beču, 20. travnja 1896.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić*, dvorski i sudbeni advokat.
Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

Listnica uprave.

Gosp. V. H. u Op. Obrnusmo se naslovom; list Vaš plaćen do 30./6. 1896. Živili!

Zaštitna marka — Schutz-Marke — Zaštitna marka

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri
(Wagnerov šumski plosnati grah)
vrlo opiemenjen i od svih gorkih sastavina prost. Uspjeva takodjer
u najzapuštenijih vrstih tla, kao u pješku, gruhu itd.
Najveća hranitva vrednost je 20—30%, proteina (djetelina ima samo 18.5%).
Uzrajan i pretivi se svakojakoj suši.
Brošura badava

Polygonum sachalinense
(Sachalinov korjen)
Uspjeva posvuda uzrajno, takodjer u vlažnih, jilovitih i močvarnih ilin.
Visoka hranitva vrednost je 18·97% proteina.

„Internationale Saatstelle"
Landwirtschaftliche Gesellschaft
mit beschränkter Haftung
KÖRCHHEIM u. Teck. Württemberg

Glavni zastupnik
za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju
Jakob pok. C. Prister,
TRST.

Veleučenom gosp.

Dru M. TRINAJSTIĆU i njegovoj dičnoj gospodji ANKI rodjenoj TOMIČIĆ:

Sav puk ove podobne čestita Vam kroz moja usta najsrdačnje k velikom koraku, što ga učiniste za dav Vaš život. Podielio Vam Svevišnji toliko milosti, da bistre u sretnom braku uzročili i one, koji su Vam iskreno zahvalni i odani kao

Vaš pokorni štovatelj

U Pregri dne 4 maja 1896.

ANTE ŠTULE
občinski zastupnik.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

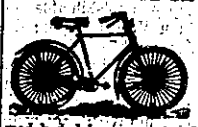

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi pahalkami i svimi pripravami, prodavaju se sada po 110 i 120 fr. kom. kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ
skladište bicikla
Trst, trg velike vojarne.

Zamoli se za svaki bicikl jedne lete. Geri spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, lepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana peduka, kako ga upotrebljavati i u redu držati, kako se upotrebljava oruđje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se takodjer malo irabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa trdim kaučukom, pripravi za početnike, predavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli predavaju se jedino samo proti gotovoj isplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, vozuine proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,
Sv. Ivan, broj 524, kod Trsta.

Sajsile su se ciene bicikluom radi novih vezikih pogodbah sa fabrikami i također radi mnogine bicikla, nalazećih se u skladištu, koji se sada radovoljno nudjaju po tako nizkih cienah.

Kathreiner's
Kneippova slad. kava
je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.
Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.
Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom
Kathreiner

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.
Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odieće

Peravian i doking za veleštasne svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, takodjer za veterane, vatrogasce, gumbača, livreje, sukna za biljard i igraće stolove, pokrivala za vozove, leden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga ledna za gospodu i gospodje po izvrsnih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor sam-o finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftine, prinjerne, poštene, trajne, čiste vunene sukno a se prave kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odiekodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,
Brno (centralna austrijska trgovina sa suknom.)
Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1866.
Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nadjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „štikarofska roba". Da preprečim varanje p. n. odzimaća, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogodbom.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.
preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće
kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije **preste od poštarine.**

Zastupničtvo dvokolic „Swift" iz Wolverhampton i Stern
imaju podpisani
u GORICI, na cesti Fran Josipa (Corso) br. 4 naprotiv kazališnoj kavani
Vlastita radionica dvokolic „Ilirija", blazinah od žice (Drathmatratzen), popravljaonica dvokolic, šivaćih strojeva, puškara itd. nalazi se:
Nunska ulica br. 14
Prodavaonica šivaćih strojeva, streliva, pušaka i drugoga orudja
nalazi se u **Nunskoj ulici broj 16.**
Za blagohotne naručbe preporučaju se
SAUNIG & DEKLEVA

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo
Ciene iznova snižene

Preše za grožde, diferencialni sustav
Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.
Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospéri, Vermorelov sustav;
ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za mulili jagode, preše za sieno, trlerg itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč
II/21 Praterstrasse 49.
Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se kontrafacija! — Traže se zastupnici!

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Delenc.

Broj 21 U Trstu 21. maja 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pojedina se pisma, oglasi itd. tiskaju po obćinom cienniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom nalutnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za dotični sutr.

Dopisi se nevraćaju ako se neobjave.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za. for., za sosjake for. na godinu. Razmjerno for. i za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Izbornikom političkih kotara Volosko i Lošinj!

U zadnjem zasjedanju istarskoga sabora prošloga mjeseca jenara uništila je talijanska saborska većina izbor trojice Vaših zakonito izabranih zastupnika.

To je bio prosti čin nasilja, kojim pogaziše glasno i jasno izraženu volju naroda; to bijaše samovolja, kakvoj neima pametara u naobraženom svietu. Divlja strast nebi zaista nigdje drugdje mogla tako uzplamtiti, kano što je uzplamtila duhove naših narodnih protivnika, koji ne htjedoše priznati opetovno, zakonito, ćak jednoglasno izabranih zastupnika naroda.

Takovomu nasilju mora slieditи s Vaše strane, gg. izbornici, odrešit i odlučan odgovor.

Izbornici! Dne 30. t. mj. pozvani ste u **Volosko** i u **Krk**, da dadete takav odgovor na izazov Vaših i narodnih protivnika. Taj odgovor biti će najznačajniji i za protivnike narodne najporazniji ako budete svi složno glasovali za bivše Vaše zastupnike na istarskom saboru, i to:

I. Za izvanjske obćine političkog kotara Volosko:

Slavoja Jenka i **Matka Mandića**

načelnika u Podgradu. urednika u Trstu.

II. Za izvanjske obćine političkog kotara Lošinj:

Šimuna Kv. Kozulića

posjednika u Lošinju.

Ponovni, jednoglasni izbor tih naših odličnih muževa biti će najsjajnija zadovoljština njima i povriedjenoj narodnoj volji.

Stupite dakle na izborni mejdan s podpunom samosviesti, da Vam je narod povjerio neobično važnu zadaću: uzpostaviti volju naroda.

U Trstu, dne 21. maja 1896

Uredničtvo „Naše Sloge“. **Pol. družtvo „Edinost“.**

Iz carevinskoga vieća.

Beč 19. maja 1896.

U netom prošlih sjednicah zastupničke kuće dokrajčilo se je sa razpravom dielova zakonske osnove, koja je poznata pod skupnim imenom porezovne preinake. Poslije izborne preinaka dakle, o kojoj pisah u posliednjih brojevih, eto porezovne preinake. Ima tu šest dielova osnove, i provedbena ustanova. Oni dielovi osnove su se u glavnom već lani, za ministarstva koalicije, razpravili. Nije se jih bilo dokrajčilo radi obstrukcije, koju su proti njim vodile oporbene stranke, navlastito mladočeska. Ova, kao i većina oporbenih zastupnika, bile su i sad protivne oživotvorenju te osnove. al oporbe, kakva je ono bila lani, ne bijaše. Obećalo se je, da će sama vlada činiti promjeniti putem gospodske kuće neke neprijatne ustanove. I za to je želila, da se već sad stvar kraju dovede, da ju može gospodska kuća proučiti i promjeniti, i da bude pak u zastupničku kuću povraćena u jeseni, da se nuždne promjene provedu, pak da osnova bude zakonom, kad ju i Njegovo Veličanstvo potvrdi.

Prvi čio osnove sadržaje obćenite ustanove o dohodarini; drugi ustanove o dohodarini od poduzeća, koja su podvržena javnomu položenju računa; treći o porezu na rente; četvrti o osobnoj dohodarini i o plaćevnom porezu kod viših činovnika; peti o kaznah za one, koji bi tajili ili krivo naznačili svoj dohodak; šesti opet neke obćenite ustanove, kako se ima taj zakon, kad postane zakonom, provesti.

Dohodarina osobna počimlje kod onih, koji imadu 600 forinti čistoga dohodka i onih, koji vuku najmanje 600 forinti plaće. Oni koji dosižu 600 forinti, plaćati će 3 for. 60 novč. dohodarine na godinu. Postupice kako koj više dosiže više i plaća. Onaj na primjer sa 1000 for. plaće ili čistoga dohodka plaćati će 10 forinti dohodarine; onaj sa 3000 forinti — 55 for.; onaj sa 4200 for. 101 — for.; sa 10.000 for. — 291 for.; sa 20.000 for. — 730 for.; sa 46.000 for. — 1860 for. itd. Ide postupice redovito do 190.000 for., dočim se viša dohodarina razmjerno više ne diže. Plaćnici, koji potežu 3200 forinti i više na godinu, plaćaju osim dohodarine takodjer „plaćevni porez“.

O drugih ustanovah bit će još prilike govoriti. Za sada kažem samo još to, da se tom zakonskom osnovom uvadjaju neke polakšice za siromašnije državljane. Oni, kojih čisti dohodak ne dosiže do 600 forinti godišnjih, nesamo da neće plaćati dohodarine, nego će im se dosadanji porezi, bilo zemljišni, bilo obrtni, za 10, 15 do 20 po sto sniziti.

Iza te osnove razpravila se je osnova o ustrojavanju zadruga kod rudokopa, koja pak naš puk manje zanima.

Jučer počela je razprava o zakonskih osnovah o pregledanju zemljištnoga katastra, o tom, kako valja držati zemljištni katastar u evidenci, te o tom, kako se ima odštetiti one, koji su prirodnimi nezgodami oštećeni.

Na dnevnom redu stoji takodjer zakonska osnova, po kojoj se ima sniziti iznos, koji daje pravo glasa za carevinsko vieće u izbornom razredu gradova i sela od 5 for. na 4 forinta izravnoga poreza. Kako se vidi, daje carevinsko vieće sve više prava izbornoga državljanom, dočim bar naša pokrajina stoji još uvjek na starom iznosu.

Izborni sastanak u Jelšanah

(Konac.)

Iza toga prijavi predsjednik g. Mandića, koji želi izviestiti svoje birače o svojem djelovanju i saboru.

Mandić reče, da ga nekoji poznaju kano urednika, da je rodjen u susjednoj obćini Kastav, da je potekao iz stališa skoro svih svojih birača i tako da poznaje sve njihove potrebe i želje.

Govori o uvedenju ustava u Austriji; o sastavu državnoga sabora, o zemaljskih saborih u obće, o istarskom napose; o izbornom redu, o broju zastupnika, koliko je naših, koliko protivnih; kako se bira u pojedinih kotarih; kako je izborni zakon skrojen nam na škodu, Talijanom na korist.

Zatim je prošao na djelovanje svoje i drugova u zemaljskom saboru. Zauzimali se za duševni i tjelesni boljak našega puka u Istri.

Govori obširnije o povlasticah, koje nam dadoše sv. otci rimski pape u pogledu našega jezika u crkvi; kako nam ta jezik crkveni i svietski poglavari iztisnuti nastoje, kako smo dužni zanj zauzimati se i što su u tom pogledu naši zastupnici u saboru učinili; spominje, kako se proganja naše čestito svećenstvo, koje brani duševne i tjelesne probitke našega puka. Govori o pučkim školstvu u Istri, o potrebi hrvatske gimnazije, o jeziku u javnih uredih, o činovničtvu itd.

Osvrnuo se napokon na ono, što su naši zastupnici u saboru učinili za promicanje tjelesnoga blagostanja pučanstva Istre. Govori o cestah, o vodah i o raznih granah gospodarstva.

Konačno se dotaknuo divljačkog ponašanja talijanskog obćinstva u Poreču i Piranu napram našim zastupnikom prije, a osobito zadnjih dvih godina. Svoj govor zaključi sa pozivom na birače, neka sude njemu i drugu pravedno i nepristrano, na što se odazvaše sa svih stranah burni živio klici.

Zatim progovori zastupnik Spinčić. On reče u glavnom sliedeće: U Beču nalazi se sa drugom Laginjom, u Poreču bio je sa još osmoricom drugova; govoriti će u ime svih, jer su svi sporazumno i složno radili. Sloga je liepa kriepost u javnom djelovanju. Nekaže badava naša poslovica: *slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.*

Ako pogledamo u prošlost našega naroda u Istri, viditi ćemo, da bijahu Hrvati i Slovenci Istre slični stroju ili makini. On se gibao kako su drugi htjeli; on je radio i više nego bi bio morao, ali ne za sebe, nego za druge, on je bio duševno mrtvim. Njemu se nije dalo škola nit ikakve prilike, da si oplemeni srce i razbistri um. Bio je tako bezsvieстan, da toga ni sam opažao nije; radio je za tudjinca i neznujuć, da robuje.

Ali se napokon i on počeo buditi,

počeo je k sebi dolaziti i uvidjati, da mu valja živiti i duševno. U tu svrhu počeo je zahtjevati potrebita sredstva. Nu čim se on većma budio i čim je glasnije svoje zahtjevao, tim više i tim brže množili se njegovi narodni protivnici. Pravi narodni pokret počimlje kod nas od 20 godina natrag. Od tada nije više naš narod puki stroj; on naliči čovjeku, koji je odasvud obkoljen protivnici, koji bi mu htjeli zatrti vjeru i jezik ili narodnost. On je čovjek, obkoljen neprijatelji, koji bi ga htjeli posve uništiti.

Ali toga mi kao njegovi zastupnici nemožemo dopustiti. Dužnost naša je, da odkrijemo vladi i svietu u Poreču i Beču neprijatelje našega naroda, neprijatelje prejasne krune i same države.

Odkrivali smo te neprijatelje, ali ujedne i rane našega naroda, njegove potrebe i njegova prava. Nastojali smo, da govori podučimo i sam narod, da se probudi, da se osviesti, da više ne misli, da odvisi od Petra il Pavla, već sam od sebe i to sve od tada, odkada je proglašen ustav, kako je to drug i prijatelj Mandić prije razložio.

Mi kao zastupnici imali smo trostruku zadaću. 1. Odkrivati naše narodne neprijatelje; 2. buditi narod i 3. osviestiti ga i osvjedočiti, da neima samo dužnosti, već i prava, i to u crkvi, u školi, uredih, i u obće u javnom životu.

Prijatelji i drugovi Jenko i Mandić pripoviedaše vam obširno, što smo sve na korist Hrvata i Slovenaca u saboru učinili. Oni vam spomenuše naše crkvene svetinje, upozoriše vas, kako se napada na naše svećenstvo, pokazaše vam, kako lošo stojimo sa pučkom naobrazbom, čemu je krivo pomanjkanje škola u našem jeziku. Vi sami najbolje znate, što će reći znati čitati i pisati. Mnogi od vas polazi često u tudjina, pak kako vam je težko, ako neznate sami ni pismo napisati. Vi imate na sreću doma školu, pak možete bar vašu djecu naučiti čitanju i pisanju, a to ste i dužni učiniti, pak će vas djeca i poslije smrti blagoslivljati.

Mi smo se zauzimali, da naš jezik zauzmo u javnosti ono mjesto, koje ga po zakonu ide; drug Mandić rekao je malo prije, da narod nije radi činovnika, već činovnik radi naroda. To je u zakonu osnovano. Svaki državljanin ima pravo služiti se svojim jezikom u svih javnih poslovih.

Moji drugovi pokazali su vam, što smo učinili, da se poboljša vaše tjelesno stanje. Osvrćnć se na ceste, reče, da su u Beču izposlovali nekoje popravke i podpore. Tako je opredieljeno 12.000 for. državne pomoći za popravak strmca izmedju Rupe i Šapljana; nadalje dati će država 600 for. pomoći za uzdržavanje ceste, što vodi preko Rupe na Pelilin. To nisu velike stvari, al su dokaz, da se je počelo i u Beču na nas misliti.

Što se tiče pitke vode, ministarstvo je odlučilo dati u Istri pomoći onim občinam, koje ne imaju dosta zdrave vode. Ali tu se hoće, da si i puk sam pomože, da se i on makne, jer vlada sama svega učiniti neće. Molbe za podporu od ministarstva neka se šalje čim prije i doći će pomoć.

Vi, koji čitate „Našu Slogu“ ili „Edinost“ znate, kako smo nastojali, da se doskoči potrebam našega puka u svih krajevih Istre. Nešto se je u tom pogledu i doseglo.

Iztičem ponajprije, da su gore počeli upoznavati naše narodne protivnike; upoznao ih državni sabor, upoznali ih i ministri. Za naše jade i nevolje doznalo je Njeg. Veličanstvo, kod kojega smo bili nekoji nas prošle godine u deputaciji, i koje nam je onom zgodom obećalo, da će dati nalog podredjenim, neka naše jade i nevolje odstrane il ublaže.

Dosegli smo bar i to,, da se sada za nas znade, dočim se je prije mislilo, da su ovdje sve sami Talijani, da u Istri neima Hrvata i Slovenaca, za koje su znali god. 1848., kad je bilo braniti prestolje i krunu. Sada znaju, da je naš puk u Istri zapušćen i zanemaren i da mu valja pomoći.

Prijatelji Jenko i Mandić rekoše, zašto nismo dosegli svojih prava i koji je tomu uzrok. Krivi smo tomu nešto i sami, i to za to, što smo se počeli prekasno zauzimati sami za sebe. — Drug Mandić raztumačio vam je, kako smo došli do ustava; već je tomu 35 godina, da su ti zakoni proglašeni, a vrlo je malo godina, da se naš narod, da se mi zauzimljemo sami za sebe i za naša prava. Prije birali ste nekakve Klinklostreme, Clesius-e itd., koji su htjeli popeti se visoko na vaših plećih. Od malo godina počeli ste birati svoje muževe, a kad bude sav naš narod u Istri birao jedino svoje poštene sinove koli u občinska zastupstva, toli u sabore u Beč i u Poreč, tad će i on doseći sva ona prava, koja ga po božjih i ljudskih zakonih idu.

Vi ste već prošle godine birali izbornike, koji su glasovali većinom za svoje zastupnike Jenka i Mandića.

Većina istarskoga sabora uništila je nasilno i protuzakonito taj izbor. Tim nije uvriedila samo vaše zastupnike, već je uvriedila još teže vas i sve njihove birače svoga kotara. Ali to imade za sebe i dobru stvar. Tim ste bolje upoznali naše narodne protivnike, od kojih se nećete dati više za nos voditi.

Pošto su pako uništili izbor vaših zastupnika najveći i najpogibeljniji protivnici našega naroda, to vam budi za dokaz, da su vaši zastupnici na svojem mjestu, da su muževi vriedni i dostojni vašega povjerenja.

Korist i čast vaša, korist i čast svega našega naroda zahtjeva, da ih iznovice birate (Burno klicanje: živili naši zastupnici!) Protivnici naši uništili su prvi izbor; vi im ih pošaljite natrag, jer su pravi zastupnici (Klicanje: hoćemo makar svake godine).

Njim nije to od nikakve koristi, niti oni teže za tom častju. Već vam je prijatelj Mandić ocrtao, kakve ugodnosti čekaju naše zastupnike, što sve trpiti i podnesti moraju, ali mi smo tuj, da kao vaša braća i kano sinovi našega naroda podnesemo i najveću nepravdu, bilo koju muku za korist i spas miloga nam naroda. (Silno odobravanje i klicanje: Živio Spinčić! Živili naši zastupnici!)

Predsjednik pozove prisutne neka izreku sada svoj sud o djelovanju gg. zastupnika, čemu se odazvaše burnim klicanjem: živili naši zastupnici. (Za toga počeli su gruvati mužari).

G. Prebelić, posjednik iz Pasjaka obrazloži i pročita sliedeću resoluciju:

„Sastanak birača u Jelšanah odobrava posvema i u svemu postupanje naših bivših zastupnika Slavoja Jenka i Matka Mandića u zemaljskom saboru u Poreču, te naših zastupnika na državnom saboru u Beču prof. Vjekoslava Spinčića i dra. Matka Laginje, izriče im toplu zahvalu za njihovo djelovanje na korist hrvatsko slovenskoga naroda Istre i konačno prosvjeduje najodlučnije proti brutalnom postupanju talijanske većine Istarskoga sabora prema zastupnikom hrvatskim i slovenskim“.

Na poziv predsjednika bijaše ova resolucija jednoglasno i uz silno odobravanje prihvaćena.

G. Ante Stemberger, kapelan u Podgradu, rodom iz Jelšana obrazloži poduljim govorom i pročita najprije resoluciju koja glasi:

„Pozivlje se visoka c. kr. vlada, da čim brže uredi prometna i vodna sredstva u ovom kotaru i to:

1. da počme sa pripravami za graduju željeznice Herpelje do Šapljana;

2. da pomože kod uredjenja ceste Zabiće-Snašak-Novokračine-Rupa;

3. da obzirom na nestašicu pitke vode pomogne pojedinim občinam kod zidanja vodnih gradnja, napose kod gradnje vodnjaka u Jelšanah i u Pasjaku;

4. da uredi cestu medju Podgrajami do Bistrice, dotično sagradi potrebite mostove“.

Zatim pako resoluciju:

„Poziva se c. kr. vlada, da primjernim putem pomogne:

1. da se sagradi škola u Pasjaku i Novokračinah;

2. da se ustanovi za ovaj kotar posebna škola za obrt i poljodjelstvo“.

Sve tri resolucije prihvatiše birači jednoglasno.

Iza toga zahvali se predsjednik mnogobrojnim biračem na uzornom redu i krasnom ponašanju. Preporuči im vrućе, da si dobro zapamte, što su danas čuli i doznali, i da se polag toga vladaju. Konačno pozove sve prisutne, da se odaze i onomu, koji nam je podielio ustav i druge zakone, na temelju kojih se sastajemo i razpravljamo, a to je Njeg. Veličanstvo naš premilostivi cesar i kralj, komu uzkliknimo trokratni živio! čemu se prisutni oduševljeno odazvaše.

I tim bijaše zaključen sastanak.

Franina i Jurina

Jur. Če je Franina, si cul ku novitad?

Fr. Sen proprio jednu lipu: da je naš Manji fiko pocal brageše nosit.

Jur. Tako se vaja pazit:

Fr. Nanka toliko, još je miljehan, cekaj, da malo zreste, za sada zamo vriški: Neću, neću!

Jur. Ku pokoru moraju stareji imit s njim?

Fr. Muo bavilo! Oni su apena otili, da takov bude, sada će „Mali“ moć delat makakade. „Malomu“ neće nijedan zamerit, stareji su ih dosti učinili, pak ih je već sram. Jadai.

Različite viesti.

† **Nadvojvoda Karlo Ljudevit.** Prekjučer dne 19. t. mj. oko 7 sati u jutro preminuo je u Beču providjen sv. Otajstvi za umiruće brat Njeg. Veličanstva cesara i kralja Franu Josipa I. nadvojvoda Karlo Ljudevit.

Ovom tužnom prigodom sakupljaju se opet u misli svi narodi austro-ugarske monarhije oko prestolja Njeg. Veličanstva duboko razcviljeni radi velike nesreće, koja je zadela prejasno vladajuću kuću Habsburga.

Udarac za udarcem pada na sjedu glavu viteškoga vladara, koji podnaša pravom kršćanskom strpljivošću sve te nevolje, jer je duboko uvjeren, da se odredbam Svevišnjega izbjeći nemože i jer znade, da s njim iskreno plaču i nariču svi narodi Njegove prostrane monarhije.

Oraj najnoviji udarac težko je raztužio plemenitoga vladara, jer je izgubio ljubljenoga brata, ponajboljega savjetnika i pomoćnika. Nadvojvoda Karlo Ljudevit donio je nedavno klicu bolesti sa iztoka, iz sr. zemlje, kamo je bio pošao sa obitelju u posjeta svomu bolestnomu sinu nadvojvodi Franu Ferdinandu.

Blagopokojni nadvojvoda rodio se god. 1833. u Schönbrunu kraj Beča, te mu bijahu sada 63 godine. Oženjen bijaše tri puta, te ostavlja iza sebe udovu i troje odrasle djeca.

U nadvojvodi Karlu Ljudevitu gubi cesarska obitelj jednoga izmedju najodličnijih svojih članova, a svi narodi monarhije plemenitoga i ljubeznivoga zagovornika i zaštitnika.

Sva srca svih naroda prostrane monarhije vape bolnim srcem k Svevišnjemu, da podieli vječni pokoj plemenitomu nadvojvodi!

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlao nam je odbor muške i ženske podružnice iste družbe u Omišlju for. 25·46, sakupljene prigodom večernje zabave dne 12. aprila, te se isti odbor ovim putem zahvaljuje svim darovateljem. (Ovu svotu odpremili smo družbinom blagajniku. Molimo opetovno sve prijatelje i dobročinitelje naše družbe, neka izvole u buduće slati svaki iznos ravno na družbinog blagajnika, kano što to želi i ravnateljstvo družbe.)

† **Mirko pl. Halper Sigetski.** Iz hrvatskih novina doznajemo, da je u Zagrebu preminuo dne 17. t. mj. Mirko pl. Halper Sigetski, umirovljeni savjetnik kr. zemaljske vlade, vitez reda željezne krune III. razreda, vlastelin itd.

Pokojnik bijaše mnogoljetni naš predplatnik, te se je živo zauzimao za napredak hrvatske grane u Istri. Lahka mu bila domaća zemlja!

Izbori fiducijara u izvanjskih občinah političkog kotara Lošinj obavili su se u svih občinah tekom prošloga čedna.

Na otoku Krku izabrani bijahu u svih občinah hrvatski fiducijari; istotako na Cresu bijahu izabrani hrvatski fiducijari u občini Cres. Naši narodni protivnici održaše pobjedu samo u trih občinah, i to Velo i Malo Selo te Osor.

O tečaju izbora u pojedinih občinah priobćenjomo već danas pobliže vieati a nekoje ćemo priobćiti u budućem broju.

Razmjer fiducijara ostao je dakle isti kano i za zadnjih izbora i tako je osiguran izbor narodnoga predložnika gosp. Simuna Kvirina Kozulića.

Iz Podgrada 17. maja 1896. Već sam javio o tečaju izbora izbornika u ovoj občini. Rekao sam kako su protivnici govorili, da neće k izboru, govorili to i do zadnjega hipa. Lagali su! Kad su ono govorili jednim, tad su radili tajno, da čim više birača nagovore, da idu birati, dakako za njihove kandidate. Obticali su po selih i cielu noć pred izborom, a pravo je reko onaj, koj je na to opazio, da koj po noći, tajno, radi, taj pošteno neradi. Spomenuo sam takodjer, da njim je pomoć iz vana došla, i kako je Francesco trčao kao mahnit. Od gostione „kod Vičića“ gdje bijaše glavni stan „Talijana“ će občinske kuće, gdje se je biralo, on je nebrojeno puta prošao. Oni, koje je predobio za se, hodili su cestom pokunjenih glava, kao da se sramo svoga djela. Razni nisu se dali k njemu blizu, bježali su od njega, tjerali su ga od sebe. Nit rieči nisu htjeli od njega čuti pri svih njegovih prošnjah i nagovorih. Izbor se je protegnuo, Francesco je to upotrebio, da pošalje vozove na razne strane, da mu dovedu zarobljenike. Onoga dana bio je sajam u Sežani, k kojemu su pošli razni birači. On je takovim nekim brzojavio, da izbor traje, i pozvao ih, da dodju birati. Neki bi reć, da su i došli, al mnogi nisu marili. U obće se je opazilo, da su ju mnogi, koji bijahu prije s njim, ledja okrenuli. Akcije mu padaju uza sav njegov trud i naprezanje, i uza sva sredstva, koja rabi. Opetavano su ces. kr. činovnici izjavili, da bi Francesco prodro, al da nezna agitirati. Kao da njim je žao, kao da ga hoće putiti, da se mora naučiti bolje agitirati. Nam se čini i po ovom što smo naveli, da Francesco dovoljno agitira, da mu se može dati razmjerno dobru svjedočbu kao agitatoru. Nego nit najbolji agitatori nemogu doseći što žele, kad nerade za dobru stvar. U tom su se valjda uvjerili i gg. c. kr. činovnici i u podgradskoj občini. „Talijani“ su vidili, da su u velikoj manjini; vidili su, da nemogu prodrieti, premda su napeli sve svoje sile. Ipak su uzdržali cielu noć, valjda u misli, da će naši otići. Neka njihova reserva došla je prema svrsi izbora. Bilo je kakvih 15—20 muževa, od kojih pak nit polovica nije imala pravo glasa. Samomu komesaru bilo e neugodno, kad su dolazili bez ikakvoga izgleda na uspjeh, i takovi, koji nisu imali pravo glasa, te činili gubiti vrieme. Naši birači, može se reći gladni i žedni, uztrajali su uza svoje kolovodje do kraja, do pete ure u jutro, do bieloga dana. Cielo vrieme vladao je mir i red, kako se to događja uvjek i svuda u naših občinah, gdje naši občinari upravljaju, gdje se postupa zakonito i pravilno. Držeć se zakona i pravednosti sama izborna komisija i načelnik Jenko zagovarala je pravo izbora nekih poznatih protivnika. Komesar je pohvalio birače za red i mir i rekao, da će to dalje poručati. Dobro bi pak, da si jednom predstavnici oblasti, imenito u Trstu upile u glavu, da naši nikad nit nigdje neprouzrokuju nemira nit nereda, da nemir i nered samo onuda nastaje, gdje se nepostupa zakonito i pravilno, a to nisu one občine kojimi upravljaju naši. Biralo je 171 naših 94 protivnik. Još je priličan broj ljudi, koji su pošli za Francescom, al prilično jih ja manje od posliednega puta dočim je broj naših znatno ponarasao. Ljudi pregledavaju, osvješćuju se. Poslje svršena izbora pjevalo se je po Podgradu kraljevsku i domoljubne slovenske i hrvatske pjesme. Četvrtak bijo je izborni sastanak i kasnije skupna večera nekolicine. O tom će Vas stalno drugi obavjestiti. I taj sastanak pomoći će k bistrenju pojmova.

Izbor fiducijara u Baški. Kako nam odanle pišu, bili su tamo jednoglasno odabrani ponovno lanjski fiducijari, da ponovno biraju zastupnikom g. Š. Kv. Kozulića Živili!

K izboru fiducijara u Malom Selu. Dopisnik dopisa iz Malog Sela u „Il Giovine Pensiero“ podpisan „Capitano Nemo“ mora zbilja da bude neki „Nemo bavilo“ jer kad nebi bio „nemo trubilo“ zaista nebi onako pisao. U ostalom što nam on pripovjeda o izboru biranih birača malo se može ponositi, jer su gospoda imali samo četiri glasa većine, a kako su ih imali, to oni sami najbolje znadu — dosta je samo znati, da ih je bilo u izbornih listinah, koji su već pred deset godina umrli. Malo se i može dopisnik ponositi jer birani talijanski birači u Malom Selu jesu napram biranim hrvatskim biračem kotara Lošinjskog ništa više

no matematička ništica. Pa makar on zvao gosp. S. Kozulića „emerito - deputato provinciale, decorato nel' ultima sessione dietale in Parenzo“, to mu znamo reći, da je izbor gosp. Kozulića osiguran, pa da će dopisnik i njegovi „eletori eletti“ i njihova „pia desideria“ ostati „in erba“. Dopisnik i njegovi „emeriti eletori eletti“ mogu trubiti koliko ih volja mi im samo poručamo ovo: „Sjajni mjesec ništ ne haje, što na njega pseto laje“ i ovu, koju će možda bolje razumjeti: „Oslićeva trubesa ne gredu va nebesa“.

Što mi dopisnik pjeva hvalospjev svojemu „podestà“ ne znam, jer pitaš li jednog ili drugog iz njihova tabora dali misli glasovati za ovog „podestà“, koji je sada svatko će ti reći: Bože sačuvaj! Vidi se, da su gospoda kapelani Saška i Čunskog dopisniku trn u oku nu oni se njega jako malo boje, ter mu preporučaju, da bi dobro bilo, da uzme kakov „kalmant“ u ljekarni. A mi Hrvati u Lošinju znate što: „Bit će dobro mičimo se samo“.

Žensko podružnici družbe sv. Cirila i Metoda na Volosskom izručila je tamošnja naša rodoljubna obitelj Tomičićeva 108 kruna, sakupljenih prigodom vjenčanja veleučenog g. dra. M. Trinajstića sa gospodičnom Ankom Tomičićevom Živili mladoženje i svatovi, koji se toli obilato sjetiše plemenite naše družbe.

Iz Opatije piše nam 16. t. mj. Bolje ikada, nego nikada — veli naša narodna poslovica, koju ovdje uporavljamo. U Opatiji se je nakon oduljeg otezanja napokon ustrojilo pjevačko-tamburaško družtvo „*Lovor*“. Mislim prvo te vrsti u našoj pokrajini. Bilo u sto dobrih časova! U odbor bili su izabrani: predsjednik g. A. Rajčić, podpredsjednik g. Iv. Fiamin. tajnik g. R. Slavik, blagajnik g. Iv. Letiš. To su vam osobe, po mojem mnienju, vrlo podesne i marljive, koje će znati i htjeti ravnati družtvom sebi i narodu našem u ovih stranah, kamo dolazi toliko tuđinaca — na korist i čast Još nješto. U Opatiji imademo već nekoliko vremena civilnu glazbu, koja nije još za svoga obstanka zasvirala *nit jednoga slavjanskoga komada*. O toj zagonetci, koja baca drugčije vrlo čudnu sjenu na njekoje osobe, koje tim ravnaju, mnogo se ovih dana govori po Opatiji; čak vele zli jezici, da se je stanovitu gospodu podmitile novcem, samo da se ne svira slavjanskih komada. Za čudo, što se je kod nas počelo tjerati politiku i u glazbi. — Nu napokon, hvala Bogu, dne 11. t. mj. se je za prvi put — *pošto je g. kapelnik bolestan* — sviralo pod ravnanjem gospodina Robičeka jedna slavjanska ouvertura od Tikla, u kojoj dolaze i poznate pjesme: „*Gdje je stanak moj*“ i „*Oj Hrvati*“ itd Mi ćemo po svoj prilici, morati poželiti, da gosp. kapelnik bude već puta zapriečen ravnati sa glazbom, samo da čujemo koji slavjanski komad. Mudrom i jedno oko dosta!

Mladi reformatori i kršćanska ljubav. Ako i kasnije, došao nam do ruku listić „Amico“ od dne 3. o. mj. Taj pamflet zastupa tobože interese *talijanskih katolika* u Primorju, a kite ga svojim znanjem nekoji ovdješnji mladi svećenici talijanske narodnosti, koji se sakrivaju za lejja nekoga krojača (Petronia?) iz Pirana, komu dobro dolazi oglođana korica kruha, što mu ju baca kršćanska ljubav dotične gospode. U spomenutom broju javlja smrt župnika Tome Thalera, a spominje novoimenovanoga župnika za Rojan g. Jurizzu (Jurcu po odluci vis. c. k. namjestničtva u Trstu). Naprama gosp. Jurizzi ili Jurci mi za sada ne zauzimamo nikakova stanovišta, čekajuć na njegov rad, ali što nas vriedja, je barbarsko veselje, koje se čita među redci, nad smrću pokojnoga župnika Thalera, komu spomenuti listić ne kliče niti: „*Bog ga pomiluj*“. a ipak je pošteno svećenikovao preko 40 godina, a do 27 ih je sproveo kao župnik u Rojanu, muž bez ljage, koji je svoj život častno završio. Nas postupanje katoličkoga tobož „*Amica*“ upravo zapanjuje, jer kod njega ima svega, samo neima kršćanske ljubavi. Ta koje čudo, kada mu je duša onaj po rimsku odgojeni svećenik, koji je napao pjevače Slovence kada htjedoše za zaduji put tužnim pjevom pozdraviti nepreživljenoga katehetu Jagodca i koji, spomenuv poslije nasljednika Jagodca, za ovoga neima rieči, kojom bi uzvisio njegove krieposti i vrline, kao da bi Jagodec bio najveća ništarija, dočim ga žale svi, koji ga poznavahu. To je baš paklenska zloba, „*altrochè caritè cristiana*“, a sada kao da mu izbija zlorado veselje nad smrću prezaslužnoga Thalera. Sramota! Barem bi mogli ti mladi talijanski reformatori, koji čitaju svakako talijanske novine, to prema prigodi i klerikalno-čifutskoga „*Piccolo*“, naučiti od „barbarskih“ Abisinaca, koji onako junački potukoše njihovu idealnu braću u Africi, kako se poštuje mrtve. Ali da, „ščavo“ nema prava, da mu se reče „*Bog te pomiluj*“, jer bi mogao okinjati talijanski raj, doći u doticaj sa velikimi duhi velike i slavne Italije, koja se onako „*italianamente*“ bori u Africi.

Gospodo mlada svećenici talijanske narodnosti, kršćanska ljubav se stanuje u talijanskih postelih sa „fiubami“, niti pod širokim klobukom, nego u plemenitosti srca. Nas napadate fanatičnim ludovanjem, nam svašta predbacujete, ali uviek imadosmo više obzira prama preminulim, makar našim protivnikom, nego li vi! Čudno, da niste napali i pokojnoga Musa. Šusta, koji vam je bio za života tvrda kost; biti će, da vam je falio „*coraggio italiano*“. Djeli, djeli pokažite, da ste pravi svećenici, a ne vašim licumjernim ponašanjem.

Izlet u Rodik. Odbor „Slavjanske čitalnice“ u Trstu poziva svoje članove i prijatelje na izlet, koji će biti na duhovsku nedjelju dne 24. t. mj. Odlazak iz Trsta sa državnog kolodvora u 2 sata i 20 časaka. Povratak sa postaje Rodik u 8 i pol sati na veče.

Izlet u Boljunc. Na duhovsku nedjelju prirediti će više tršćanskih rodoljuba i prijatelja naše milozvučne pjesme izlet u ubavo itarsko mjesto Boljunc Odlazak iz Trsta državnom željeznicom u 2 i ¾ sata popodne.

Glavna skupština „Slavjanske čitalnice“ u Trstu obdržavati će se u nedjelju dne 31. maja 1896. u 11 i pol sati prije podne u družtvenih prostorijah sa sliedećim dnevnim redom: 1. Govor predsjednika. 2. Izvješće tajnika. 3. Izvješće blagajnika. 4. Izvješće pregledaoca računa. 5. Predloži i interpelacije. 6. Izbor predsjednika i odbora. 7. Izbor pregledaoca računa.

Glavna skupština „Delalskega podpornega družtva“, obdržavana prošle nedjelje bijaše dobro posjećena. Riešene bijahu redovito sve točke dnevnoga reda. Razpravljalo se je trieznо i obširno o promjeni družtvenih pravila. Tečajem prošle družtvene godine prištedilo je družtvo preko 2000 for. U novi odbor bijaše izabrana većina bivših odbornika.

Izborni sastanak u Šmarje morao je odročiti narodni zastupnik velečt. gosp. Josip Kompare radi nepovoljnog vremena, koje je vladalo prošle nedelje Sastanak biti će budućeg mjeseca u istom mjestu.

Naše prijatelje u Lovranu upozorujemo ovim na neku skitalicu, koj pod izlikom da nešto prodaje, nagovara ljude naše, da ne glasuju za Hrvate, jer da je on iz Hrvatske a tamo, da su strašna plačila.

Tomu nitkovu valja podpisati metlom „pašaport“.

Iz Iovranske Drage početkom maja. Ala ma su čudni neki ljudi! Sve bi oteli znat — sve čut i videt. Komać da su proštili on zadnji moj list va „Našoj Slogo“, počeli su vam razbijat glavu i propitevat se, ki je, ki to piše, ča je i odkuda je. Neki govori, da to ni nikakov kopač; drugi da morda i je, a treći nebore preti, da će dat sto florini, ma da će doznat, ki je to, pak da će onputa videt tuneki, ki dan mu je. Ava mane, kega straha! Već me „*febra*“ trese od teh strahoviteh junaki. — Brižni ljudi! Zač se vi mučite! Ma ne znate vi, da kega god bite od naših pitali, da vam reče, ki piše, da bi vam svaki rekal: — „Ja pišem i moj brat i od mojega brata brat, i sudac Kinkela i svi do vragu tega“. Tako su justo Kastavci rekli, kada su kapitana va lokve vrgli, a tako bimo i mi rekli. Dunke ne pitajte već ki piše, nego vavek razmišljajte ča piše, zač znajte, da on ki piše, će vam više dobro od sveh Talijani ovega sveta. On ki ovo piše, bi jako rad da ste vi ljudi razumni i slobodni, da svojemi žulji mudro sami gospodarite, s jednom besedom, on bi rad, da ste ljudi, a ne talijanske podrepnice. To želi vaš brat kopač i niš drugo.

Ovi dni smo imeli „balotacijoni“. Bili smo pozvani, da izbremo nekoliko ljudi, ki te naš va dijete al sabore branit od talijanske „šperlenterije“ i oholosti. Jedanput su već bili dole, ma Talijanom nisu stali dobro, zač da kmetom preveć otvaraju oči, pak zato su ih doma poslali. Mu sve zaludo, zač naši ljudi nete ako ne njih i samo njih, pak te ih na 30. ovega opet zbrat, da gredu tamo, kade bude trebalo branit nebogega kmeta. Nego pasja noga, ju ne znam, kako je ono bilo, da smo se lane pustili prevarit od Talijani. Naši nisu prišli. kada je trebalo, i tako je ono pet, šest Talijani dobilo. Ljudi božji, ča su oni za to delali! Telegrafali su na sva mesta, i va Trst, pak su Talijani vapili po njihoveh mestih: „*Ariva Lovrana talijana!*“ Ma Bog ih šental! tor još nam ni zapovedal Vitorijo Manovele ni Karibaldi, da se more reć: Aviva Lovrana talijana! Ča ni tako? Prve nego vas smute, drugi moji ljudi, naša gospoda vam vavek trube: — Znate, držite s nami, a ne s onemi drugemi. Budite Istrijani, Liriki, naši i vej si ga zlodej ča još. Kada pak vas prevare i kada njim pomorete zbrat onega, kega te oni, onputa vrišče na puna usta: — Aviva Lovrana talijana! Pak sa svim tim, naš kmet se još pusti za nos vuć. Dunke dragi moji ljudi, čujte od mane jedno dve besedi! Bog je otol, da smo imeli još jedanput glasovat, z našemi Moščeničani i s Borečani, zajedno. To je zadnji put. Toliko let smo bili s njimi složni, toliko let smo zajedno živeli. Sada smo razdeljeni, ma ja mislim, da mi nimamo razloga, da jedan drugega grdo gledamo — zato je bilo najlepše, da se lepo prijateljski pozdravimo i odelimo. I tako smo žli svi va Lovran neki dan. pak smo zibrali one naše ljude, ki nisu zatajili materino mleko i ki se ne pusta za nos vuć od njednega, a kamo li od jednega Mikulovega sina.

A mi? kamo ćemo mi kasnije, kad nam bude trebalo zbrat podeštu? Ja držim, da će sve poć lepo i dobro. Ma to se zna. Kade je jedan gospodin *Pio*, jedan *Emilijo*, jedan *Turčić*, jedan kapitan *Basan*, pak jedan *Kožul* i toliki vredni i pošteni ljudi od naše vanjščine, moremo slobodno i prez straha bit i mi. Pak još neč. Mi znamo, kako nam je sada, a kako će nam pak kasneje bit — to ne znamo. Ovako nam je lepo i dobro, zač svaki kmet more prit va poteštarju i reć svoju pravicu, pak ako ima pravo, bit će mu pravo. To se zna, svim ne more ugodit ni pop ni kralj, pa ni sam gospodin Bog, zato neka nijedan ne misli, da ako mu je ča krivo bilo, da on mora bit zato proti potešte. Bože sačuvaj! A vidite, to vam je najveća naša „faliga“, zač mi kada se ča posvadimo mej sobum, onputa ćemo se složit i s vragom — križ Božji budi mej nami! — samo, da ne damo drugemu „*gušta*“. A ne znamo nebogi, da je to naša „*rovina*“ i naša najveća nevolja. Talijan — naš neprijatelj — nas dobro pozna i gleda, kako bi se lepo mej nas zasel, pak da lepo godi i gospodari, dokle se mi koljemo. Tako vam je bilo za ono naše zemljišće va Drage i druguda. Talijani su najušili, da puk mrmlje proti potešte, pak su se valje digli, da s prevarenim pukom složno gredu proti našim ljudem. Ma neka jim bude. Ki je pametan i pošten neće se dat zavarat. Gledajte onega našega starega *Cmarića*. To vam je naša stara i vredna korenika Talijani su okolo njega sve opravljali, kako bi ga za se dobili — pak? On njim se je samo smel ta vredni naš čovek. Zač nezna on, ča je jedan *Mikulov* sin, al neki drugi „*šperlenti*“. Čovek ima jednu dušu, jedno srce i jednu besedu — a naš dragi *Cmarić* je čovek — a ne ono, ča bi oteli Talijani da bude Neka nam ga Bog očuva i poživе tega vrednega starca! Bim vam još ča povedal, ma je već kasno, a ja moram poć malo va grad po jednu „*strpaču*“, ku sam pustil puli naše dobre i čestite Erancike, pa ću se zajedno s njom porazgovorit od teh „*balotacioni*“. To je ženska glava to, Bog ju blagoslovi!

Jedan kopač.

Hrvatska čitaonica u Lošinju priredjuje dne 25 t. mj. večernju zabavu sa sledećim programom: 1. „Smrt Petra Svačića“ od A. Šenoe, deklam. g. N. T. 2. „Zvežnji“ šaljiva igra u I. činu. 3. „Dažđjiva noć“ šaljiva igra u I. činu. 4. „Zvanje Slavjanstva“ od P. Preradovića dekl. gospodjica M. Baričević. 5. „Svi bez odijela“ šaljiva igra u I. činu. 6. „Moja Čutura“ od Zmaja Jov. Jovanovica dekl. g. K. Bonicioli. 7. Tamburanje. 8. Pjevanje. 9. Ples. Početak u 8 i pol sati na večer.

Iz **Malog Lošinja** pišu nam polovicom maja. Dne 13. maja birali su izbornici Suska, Unija i Čunskoga u Malom Lošinju birane birače ili fiducijare za izbor jednog pokrajinskog zastupnika, što ga lani samovoljno neovjerovila većina u Poreču. I ovog puta ostadosmo u manjini, premda je naša manjina takva, da su oni od ve čine i zamišljeni i zabrinuti. Lani imadosmo mi tek 28 glasova, a protivnici 56, dok ljetos mi imadosmo 42, a oni 46. — Trojicu od naših nisu pustili, da glasuju, jer da im u listini nije ime točno zapisano, premda su jednoga iz Čunskoga, koji je za njihglasovao, ipak primili uz istu pogriešku u listinah. Ipak red je, da otvoreno priznamo, da je pobjeda mogla biti naša, kad bi svatko od naših bio učinio svoju dužnost. I učitelja Jurinovića iz Suska nadali smo se vidjeti med izbornici. Spomenite se gospodine učitelju svoga roda i koljena, pa promislite, kako je to častno, da čovjek i prema svojim ma koliko slabim silam doprinese štogod k slobodi svoga naroda. Ta napokon glasujuć nebiste učinio drugo, nego poslužio se svojim pravom, koje je u svakoj ustavnoj državi milo i drago svakomu i zadnjemu gradjaninu. Spomenite se samo koliko se dandanas po svuda bore za takvo pravo i oni, koji imadu samo dvie zdrave ruke. A jedan učitelj, da prezire to svoje pravo! Na noge brate! Vi ste još mlad, pa ćete bez dvojbe imati prigode, da popravite, što ste ovog puta propustio. Ne zovemo vas na bučnu agitaciju, nego da samo svoj glas dadete. Zar ne, da ćete učiniti barem toliko?

A ti pope Ive! Što da tebi rečemo? Mi možemo svi na te prstom pokazati i reći: Ti si kriv, što nismo pobjedili. Veseli se! Mi se tješimo onom narodnom poslovicom: ne pada snieg, da podavi sviet, nego da svaka živinica pokaže svoj trag. Varaš se, ako si umišljaš, da si ovim putem stekao zasluga kod naših narodnih protivnika. Oni su te upoznali, pa ti se izpod brka rugaju, a i mi smo te upoznali, pak nam je to žao. Nadamo se, da ćeš i ti drugom zgodom učiniti i u tom pogledu svoju dužnost.

Kod izbora bilo svega po malo. Načelnik Ivan S. Vidulich pročitao je nekoje paragrafe na talijanskom jeziku, a jedan naš kremenjak zahtjevao, da to protumači i hrvatski. On mu nedao ni govoriti, ali tada kapetan Zuech *počne čitati hrvatski. Načelnik više i neda i da prosvjeduje, dapače digne se i reče, da on odlazi i da neće prisustvovati izboru.* I ode. Kapetan razkolači oči i prasta čitati. Već su izbornici odlazili, kad se načelnik predomislì i vrati se, *ali kapetan se ne usudi nastaviti čitanje.* Sad nam recite, tko se koga više boji: da li načelnik, koji bježi, pa se nepozvan vraća, ili kapetan, koji se ne usudi pročitati, što je bio odredio i obećao? — Nek ovo ne zaboravi ni načelnik ni kapetan, a mi im jamčimo, da mi zaboraviti nećemo.

Samo tako napried, ali spomenite se, da je zakon naravi, da pritisnuto jače, sve to više skače.

— — Sinoć t. j. dne 13. maja, imali smo ovdje nekakvu *baronessu*, koja je pjevala i kupila milostinju za Talijane u Africi. Čistoga dohodka čujem ima mnogo, preko 13 for., jer su Lošinjani svi redom pošli na zabavu, pošto su uvjereni, da će se i po Italiji sakupljati milodari za našu vojsku, kad bude potreba. A opet je i djelo milosrdja podpomoći iskrujega u potrebi. Bome ni Italija ne može imati novaca za sve. Dosta, da ima milijuna za *Tanlonge* i *Crispie*, a vojsku neka drugi uzdržavaju putem milostinje. Gospodja *baronessa* dala je koncert u dvorani *Unione*, a bit su pozvani svi članovi i počastni i plaćajući. Fini smo vam mi ljudi.

Još samo ovo, što se dogodilo takodjer u ovom stoljeću. Poslje jedne *regate*, za koju se zanimaše i nekoje visoke ličnosti, *aranžeri* pozvali su gospodu na čašu šampanjca. To je bez dvojbe i lepo i pohvalno. Ali znate li, tko je imao platiti trošak? Misliti ćete, da oni, koji su naručili i dotičnu gospodu pozvali, ali jok! *Takav napitak da je stvar jame koristi*, koji da mora biti plaćen iz občinske blagajne. Znajte, da občina nije nimalo nlazila u *regatu*. Zar nije to uvriedalo za onu gospodu, koja bi bila i u sebe našla čim bi platila, radje nego da *piju na občinski račun?* Medjutim našlo se ipak ljudi, koji su rekli, da to tako neide, te je novac občini vraćen. Ali zar nije takav postupak sa občinskim novcem lahkouman? Zar se tako na lahku ruku može postupati? Kako rekosmo, dogodilo se ovo u ovom stoljeću.

Iz **Pule** pišu nam: Glavna skupština naše podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda“ obdržavala se ovu prošlu nedjelju dne 18. t. mj. u Čitaonici. Predsjednik podružnice g. Mihajević pozdravi liepi broj prisutnih članova, a zatim pročita tajnik obširno izvješće, dočim nas je blagajnik obavjestio o novčanom stanju. Kod točke: predlozi stavljen bi na razpravu predlog, da se odašalje resolucija na ravnateljstvo družbe, u kojoj se ima predočiti naše stanje i živo zagovarati što skorije otvorenje jedne pučke škole u Puli. I u istinu, ako je igdje potrebita pučka škola, to je ovdje u Puli za stalno. I sada je zato već skrajne vrieme. Bude li se zatezalo time još godinu ili dvie, bit će muogo i mnogo izgubljeno, i moguće već prekasno. Otvori li se ove jeseni škola, to će silno djelovati na naš puk, pak sam osvjedočen, da bi on i svojimi prinosi i darovi živo podpomagao družbu.

Kod izbora u novi odbor bili su izabrani za predsjednika naš vriedni Nacio Štiglić, za tajnika Lacko Križ, za blagajnika dr. Ivo Zuccon, dočim su zamjenici izabrani gg. Mihaljević, Žmak i Pavešić. Za delegate pako kod glavne skupštine družbe izabrani su gg. dr. Matko Laginja i Lacko Križ.

Ovdje nastala je napokon ljetna vrućina, pak nije ni čudo, da je razgrijala već i onako vruće možđjane nekojih naših vriednih *konšiljera*. E šta ćemo: taj vedovod, onda gradska bolnica, uj tu je za poludit, sada još tej nesretni *Restaurant* u vrtu! Vruće je vruće! *Crux.*

Iz **Dobrinja** pišu nam 19. t. mj. Dne 15. t. mj. izabrali smo i ovdje fiducijare i to jednoglasno 7 svjestnih pouzdanika Hrvata.

Nije se tomu čuditi, da su ovdje Hrvati pobjedili, jer su šarenjaci već odavna izkorjenjeni, ali naprotiv veselili se je,

što je ovoga puta bilo najviše birača, koji su kod zadnjih izbora bili najveći protivnici hrvatskoj stranci izuzam još vjerne prodance Gabanjare, koji su mirno doma ostali, ne glasujuć ni za jednu ni za drugu stranku, pošto nije bilo ufanja na „*Jorkoru*“ *banku*.

Sastanak delegacija. Ovaj put sastati će se austrijski i ugarski delegati u Budapešti i to dne 30. t. mj. Izbor u delegacije obaviti će se sutra t. j. u petak. Ješte je dakle u krilu budućnosti delegat za našu Istru, te neznamo hoće li ju zastupati Hrvat il Talijan.

Izborni sastanak u Podgradu obdržavao se u četvrtak poslije podne uz neočekivano množtvo naroda. Očevidci pripovjedaju da je bilo na sastanku do 1200 osoba. Sastanak otvorio je bivši zemaljski zastupnik gosp. Matko Mandić pozdraviv prisutne zahvaliv im se na tolikom sudjelovanju i predloživ za predsjednika sastanku veleč. g. Antuna Rogača, župnika-dekana iz Hrušice a za podpredsjednika veleč. gosp. Mateja Markića kapelana iz Golca.

Predsjednik se zahvali na počasti te pozove bivšeg zastupnika g. Jenka, da izvjesti svoje birače o svojem djelovanju. Za g. Jenkom izviestio je g. Mandić a za ovim državni i zemaljski zastupnik g. prof. Vjekoslav Spinčić.

Govorom sve trojice povladjivalo je občinstvo često, osobito na koncu.

Prihvaćene bijahu na koncu i nekoje resolucije. O svemu tomu izviestiti ćemo u budućem broju obširnije.

Ovdje spominjemo još samo to, da su se domaći i izvanjski rodoljubi na večer zastali u gostioni Križevoj kod skupne večere. Palo je tom prilikom krasnih napitnica koje bijahu popraćene vatrenom i rodoljubnom pjesmom.

P. S. Za te večere vraćao se Francesco kočijom iz Kastva il Voloskog, — kamo je pošao, kako govore njegovi, da podnese utok proti izboru fiducijara — pak ga dočekala rodoljubna mladež. Podgradska sa najživahnijim živiždanjem i nrlikanjem.

Nadamo se, da će se „šijor“ Francesco sjećati te mačje muzike.

Izvješće o djelovanju družbe sv Cirila i Metoda za Istru od 1. aprila do 31. decembra 1894. Od sl. ravnateljstva primili smo štampano izvješće toga za nas prepotrebnog družtva, iz kojeg vadimo, da je družtvo od julija 1893. do 31. marča 1894. imalo prihoda 12.416 for. 75 nč., a razhoda 2.261 for. 78 nč. Povrh toga nalazilo se okolo 600 for. kod uprava novina „Hrvatska“ i „Obzora“. Godine 1894. primljeno je 21.672 for. 94 nč., a razhoda 9.790 for. 20 nč. U Istri postojalo je 24 podružnica 19 muških a 5 ženskih. Klub stranke prava u Zagrebu priposlao je 3476 for. sakupljenih za prenos kosti Zrinsko-Frankopanskih. Razhod je upotriebljen kako sliedi.

Upravni troškovi 318 for. 15 nč. Trošak za školsko sgrade 5680 for. 27 nč. Poprnci 100 for. Podpora školi u Gologorici 550 for., školam u Pregaru u Slumu 800 for., u Šušnjevici 80 for. Osim toga se daje podpora učiteljskim pripravnikom. Sagradjene su ili kupljene zgrade za škole u Baderni, Kasteliru, Kurkavcih i Slumu. Družba broji 61 utemeljitelni član (utemeljiteljna svota iznosi 100 for.)

Kod izbora bijaše predsjednikom jednoglasno izabran gosp. dr. Dinko Vitezić, odvjetnik u Krku, podpredsjednikom gospod. Viktor Tomičić, posjednik u Voloskom. Ostali članovi ravnateljstva: 1. Vinko Zamlić. župnik u Voloskom; 2. Ivan Fiumin, posjednik u Opatiji; 3. dr. Andrija Stanger, odvjetnik u Volovskom; 4. dr. Matko Laginja, odvjetnik u Puli; 5. Rajmund Jelušić. župnik u Berseču; 6. dr. Mate Trinajstić, odvjetnik u Buzetu; 7. Niko Peršić, posjednik u Škrbićih-Volosko. U nadzorno vieće bijahu izabrani: Prof Vjekoslav Spinčić u Spinčići-Kastav; Slavoj Jenko, zastupnik naroda u Podgradu; Mirko Jelušić u Kastvu. U obranički sud bijahu izabrani: Ante Turak, župnik-dekan u Kastvu; dr. Ante Dukić, odvjetnik u Pazinu; Mate Kundić, posjednik u Frančićih.

Izpiti usposobljenja na c. kr. učiteljištu u Kopru. Od dne 4. do 10. maja vršili se izpiti usposobljenja za pučke škole na učiteljištu u Kopru. K izpitu priglasilo se 30 kandidata. Za hrvatske pučke škole i talijanski kao predmet bio je usposobljen gosp. Lovro Tomašić učitelj u Novakih kod Pazina. Za slovenske pučke škole bili su usposobljeni: Gosp. Bitežnik Josip, učitelj u Volgarjih, gosp. Trampuž A. učitelj u Banjščah; gdjica Eržen Fani, učiteljica u Kranju, gdjica Šolc Laura, učiteljica u Devinu, a gdjica Škerbiz Helena, učiteljica u Skedenju za slovenske i talij. pučke škole. Dopunitbene izpite položili su gospoda Pakiž Emil i Rajčić Albert. Vrlim našim učiteljem i učiteljicam kličemo: živili!

Mjesto poštemeštra u Klani (občina Kastav). Ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu raspisuje natječaj na izpražnjeno mjesto poštemeštra u Klani, koje će se podielti po pogodbi i uz kauciju od 200 for. Plaće imati će for. 150 a za pisarničke poslove for. 40.

Molbe valja poslati c. kr. ravnateljstvu pošta i brzojava u roku od tri tjedna.

Naše občine i prijatelje, koji trebaju pisarničkih potreboća, upozorujemo na oglas brata Slovenca g. Antona Jeretića iz Gorice. Držimo se i u tom gesla „Svoji k svome!“ te nedajmo zaslužbe narodnim protivnikom, koji bi nas utopili u žlici vode!

Priposlano.*)

Pošto od neko doba stanovita gospoda pazare s mojom kožom, pripisivajući mi namjere i težnje, kojih ni u snu još imao nisam, usiljen sam ovim očitovati, da o kakvom mandatu zemaljskoga zastupnika nikada mislio nisam, nit mislim, niti misliti budem. Glasovi o tobožnjoj mojoj kandidaturi jesu: ili pusta izmišljotina, što ju zlobno, baciše razhojnici moga poštenoga imena, koji, ne nalazeći na meni ljage ni razloga, da me biju, hoće, da si ga sami stvore — ili je ova želja stanovitih ljudi, koji misle, da su u meni našli sgodno orudje za širenje razdora i nesloge u narodnoj našoj stranci. Ne držeći vriednim, da se osvrnem na prve, odgovaram ovim drugim, da se u svojih računih vrlo varaju. Saboraki rad naših zemaljskih zastupnika odličan je i pohvalan u svakom pogledu, te poslanikom ovoga kotara gg. Mandiću i Jenku ne možemo nego vrlo zahvalni biti i zahvalnost im sa ponovnim izborom dokazati, a ne možebitne zadjevice druge naravi na ovo polje iznašati.

Pokorimo se redu i zaptu stranke i čuvajmo vrhu svega zlatnu slogu, jer se sloga lahko i brzo ruši, ali težko i sporo uspostavlja. U narodnoj borbi je sloga velika blagodat, radi koje mora svatko, koji se rodoljubom hoće da zove, kadgod i nešto pretrpiti i sebe samoga zatajiti. Držeći se toga načela, preporučam slogu i opet slogu i samo slogu, a odsudjujem najodlučnije svako osvetoželjno odurno trvenje i jalove osobne berbe, koje do ničesa ne vode, već jedino ogorčuju naš i onako dosta mučan i gorak život i u ludo izcrpljuju sile, koje bi se mogle bolje i plemenitije upotrebiti.

Kastav, 15. maja 1896.

Ante Dukić.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N. Puljšćina. Žalimo vesma, što nas je ona osoba glede odnošaja u Pomoru zavela; ali ulazi su kratke noge, ona nevečera, gdje je ručala; popraviti ćemo tuđu zlobu u budućem broju. Živili!

Gosp. novom dopisniku A. B.: Vaš posliednji dopis odgovarao bi više proglasu pred izbori, koji se tamo ješte obaviti nečesina koje nevalja protivnika pripravljati. O tomu i u obće o svemu, što nam budete u buduće pisali, izvolite su posavjetovati sa tamošnjim našim zajedničkim prijateljem, koga nam liepo pozdravite. Živili!

Gosp. dopisnike: iz Opatije, Poljana itd. itd. molimo da se ustrpe do budućeg broja.

Listnica uprave.

Gg. F. B.; J. S. i A. v. W. svi u Pazinu. tamošnja pošta vratila nam je Vaše zadnje brojeve sa opazkom: „odputovao“. Izvolite nam javiti novi naslov.

Gosp. G. S. u N. Obrnusmo naslov g. A. G. Zdravo sokole!

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

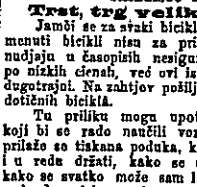

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi pubalkami i svimi pripravami, prodavaju se sada po 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladište bicikla

Trst, trg velike vojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkim cienah, već ovi isti su jaki, liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti također oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrebljavati i u rede držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se također malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, pubalkami i za svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa tridim kaučukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj-isplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, voznine proste. Pisma, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Snižile su se cienе bicikloma radi novih i velikih pogodbah sa fabrikami i također radi množine bicikla, nalazećih se u skladištu, koji se sada računjaju po tako nizkih cienah.

✝

Svim p. n. gg. svećenikom, redovnikom, prijateljem, znancem i pobožnom puku Dubašljanskom, koji sprovedoše do hladnog groba našu premilu i nezaboravnu majku

Maru ud. **Zgombić**

i dragog nam brata

O. Benka Zgombića

najsrdačnije ganutim srcem zahvaljuju razcviljeni sinovi, odnosno bratja

pop **Mihovil, Paval i Mate Zgombić.**

Dubašnica, 12. svibnja 1896.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Fervisa i docking za veležastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, također za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, suknu za biljard i igrače stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga ladna za gospode i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati ali dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potreba za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftino, primjerno, prešeze, trajno, čisto vunneno sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralna austrijske trgovine na suknom.)

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1866.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Štikarofska roba“. Da prepriečim varanje p. n. odnimaca, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogledom.

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri

(Wagnerov šumski plosnati grah)

vrlo ugodnjen i od svih gorkih sastavina prost. Uspjeva također u *najzapuštenijih vrstih tla, kao u žljesku, gruhu* itd.

Najveća hranliva vrednost je 20—30%, proteina (djetelina ima samo 18.5%.)

Uztrajan i protivi se svakojakoj suši.

Brošura badava

Polygonum sachalinense

(Sachalinov kerjen)

Uspjeva posvuda uztrajno, također u vlažnih, jilovitih i močvarnih tlih.

Visoka hranliva vrednost je 18·97% proteina.

„Internationale Saatstelle“

Landwirtschaftliche Gesellschaft

mit beschrenkter Haftung

KÖRCHHEIM u. Teck, Württemberg

Glavni zastupnik

za Trst, Primorje, Istrju i Dalmaciju

Jakob pok. C. Prister,

TRST.

Skladište pisaćeg papira i drugih pisarsko-uredovnih potrebočа za občinske, kotarske, sudbene, školske i druge urede preporuča

ANTUN JERETIĆ u Gorici

Semeniška ulica 3.

Vlastita knjigovežnica i zavod za crtanje knjiga

Zaliha lampijona u narodnih hojah po umjerenoj cieni.

Prenzima i izvršuje sve naručbe brzo i točno, te šalje nepoznatim proti pouzeću, občinskim uredom itd. pako sa popratnicom.

Sve potrebоće za učione, kao pisanke i risanke, koje izradjuje iz dobroga papira, prodaje uz umjerene cienе.

Na zahtjevanje izradjuje svežičе i sa hrvatskim napisom.

Preporuča se toplo rodoljubnom občinstvu

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9,

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem također tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije proste od poštarine.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 20 U Trstu 28. maja 1896. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienku ili po dogovoru. Iste tako je sa pušci. Novci se šalju poštarskom zapuštinicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] arka.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji [illegible] for., za seljake [illegible] for. na godinu. Razmjerno for. [illegible] i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Iz carevinskoga vieća.

Beč 26. maja 1896.

Danas osam dana, poslije izražaja žalosti za blagopokojnim Karlom Ludvikom, zaključila se je žalobno-svečana sjednica. Predsjednik da je kanio nedržati sjednice, dok se velikoga pokojnika ne sprovede do hladna groba, al da su Magjari bili drugoga mnienja radi svojih stvari, pak je i ovaj put i ordje njihova obvaljala. Sriedu, četvrtak pa i petak, na dan sprovoda, do 2 i pol sata poslije podne obdržavale su se sjednice. Razpravljala se je u cielosti i u podrobnostih zakonska osnova o pregledanju zemljištnoga katastra. Iz te razprave spominjemo samo sliedeće: Dr. Laginja bio je upisan u govornike i u glavnoj razpravi i kod nekih posebnih stavkah, al nije nigdje došao do rieči. Morao se je omedjašiti na podanje nekih predloga, kojih jedan bijaše i primljen. Znamenit bio je govor mladoga zastupnika kneza Fridrika Schwarzenberga. Govorio je prvi put, simpatična je prikaza, rieč mu teče gladko. Iztaknuo je, da se česki velikaši, medju kojimi je i njegova obitelj jedna od prvih, ako ne prva, čute jedno sa češkim narodom; knez je — pak se je iz svih tih uzroka ojegov govor napeto slušalo sa strane ciele kuće i sa strane gospode ministara. Na ove osobito je djelovao, kako im se je na licih vidilo. Zagovarao je u obće načelo, da ima vlada dužnost podignuti stanje posjednika zemalja, na prvom miestu seljačkí stališ, koji da je u svih državah glavno uporište njihovo i koji najveće podpore potrebuje, ako se neće, da propade, a tim i samu državu u veliku pogibelj postavi. Napose zagovarao je, da se ima katastralna svota sniziti na 2½ milijuna, a ne samo na 1½, kako je to vlada predlagala. U istom smislu govorili su i mnogi drugi zastupnici. Vlada, na usta ministra financija, ostala je ipak kod svoga predloga i isti ministar je tako stvar pretjerao, da je metnuo u vid okolnost, da će država više trošiti nego li dobivati, i da neće moći dati nikakve dalnje podpore za podignutje gospodarstva, ako se njezin predlog ne primi. Radi jednoga milijuna forinti da nastane deficit u državi, koja troši preko 600 milijuna forinti na godinu! Tako skrupolozni, reklo se je, da nisu, kad daju milijune i milijune za kojekakva družtva i za kojekakve malo koristne železnice. I na govor ministrov upravo odgovarao je knez Schwarzenberg dosta oštro. Ministar je odmah iza njega ustao i nastojao ublažiti svoj govor od prije — tako je onaj nanj djelovao. Kod glasovanja drugi dan glasovalo je za vladin predlog samo pet ili šest zastupnika. Svi ostali za predlog manjine, za to, da se snizi katastralna svota na 2½ milijuna forinti.

Ta razprava dala je povoda jednom prešnom predlogu. Postavio ga je dr. Vašaty. Pitao je vladu, što je sa 200 milijuna forinti, koje su već neki ministri spominjali kao preostatke u blagajnah. Ministar financija odgovorio je, da valja razlikovati preostatke od suvišaka. Preostataka da mora biti uvjek u blagajnah državnih, glavnih trih u Beču, i drugotnih u pokrajinah. Ti preostatci da su nuždni, ako se neće, da država prestane redovito djelovati. Prošlih dana na primjer, da je jedna blagajna primila samo 9 milijuna, a izdala 15. Uzela ih je od prečstnatka, a tako i gore da se dogadja često i u mnogih blagajnah, pak s toga valja, da bude 100 i više milijuna uvjek na razpolaganje u blagajnah, kojih milijuna se nemože za druge stvari izdavati. Suviške da treba potrošiti za potrebe državljana. Kako da se ovogodišnji potroše, vlada će predložiti zakonsku osnovu zajedno sa proračunom za godinu 1897. Odgovor vladin je kuću prilično zadovoljio.

U petak biralo se je članove u delegacije, koje, kako je poznato, biraju zastupnici pojedinih kraljestva i zemalja svaki za se. Zastupnici Česko birali su sporazumno 4 Niemca, 4 Mladočeha, 2 velikaša česka. Zastupnici Galicije Poljake i jednoga Rusina; Moravske 3 Niemca i jednoga Čeha; Kranjske Slovenca kan. Kluna; Goričke Slovenca Gregorčića; Dalmacije Hrvata Bulata. Za Šleziju, Štajersku i Koruško izabrani su pristaša i samo Niemci. Za Salcburg, Voralberg, Gornju Austriju i Dolnju Austriju krščanski Niemci, a tako jedan za Tirol, dočim je drugi Talijanac. Za Trst izabran je Talijan Luzzatto, za Istru takodjer Talijan Rizzi i to žriebom. Žriebalo se za Dolnju Austriju i za Istru. U Austriji je sreća odlučila za krščanske Niemce, i to za sva tri, jednoga za drugim, a proti lažiliberalcem. U Istri nasmješila se je sreća drugu ovih posliednjih, Talijanu Rizzi-u proti Hrvatu Laginji.

Obojica Hrvata iz Istre i neodvisni Hrvati iz Dalmacije htjeli su i ovaj put pokazati medjusobno uzajamnost, pak su dalmatinski Hrvati glasovali za zamjenika za Dalmaciju Spinčića, a istarski Hrvati za zamjenika za Istru Biankinia, za kojega i je konačno žrieb odlučio.

U ostalom kod izbora za Dalmaciju odlučili su tako zvani narodnjaci, četvorica njih i to Bulat, Borčić, Šupuk i Klaić. Oni su glasovali za Bulata kao delegata, za Borčića kao zamjenika. Trojica pravaša glasovali su za Perića kao delegata, Spinčića zamjenika. Srb Kvekić i autonomaš Bonda glasovali su praznimi listići. Tako je došlo, te je Bulat dobio samo 4 glasa od 9, što su odali cedulje, i bio je hip u pogibelji, da nebude izabran. A moglo je drugčije biti, da je iskrenosti i čiste ljubavi do hrvatstva. Što ne bijaše, to još može biti — u buduće.

Bečka pisma [1])

Beč 19. maja 1896.

Sa svojom tisućgodišnjicom i izložbom su Magjari malo srstni. Usupor dviju poziva magjarske vlade na ovdješnju gospodsku i zastupničku kuću, može se reći, da nijedna ni druga ne bijaše do sada a neće bit nit odsada zastupana nego službeno. Išli su tamo predsjednici i ministri, al jako riedak zastupnik, a i onaj, koji je išao, žao mu je, što je išao. Sad je došao i treći poziv na carevinsko vieće, kojim se njegove članove poziva na svečano otvorenje kanala željeznih vrata, što će se obaviti dne 27. septembra t. g., i što je takodjer jedna točka svečanosti tisućgodišnjice. I tu bit će slaba ili nikakva odziva.

Kad bi koji zastupnik iz znatiželjnosti i htjeo k svečanostim ići, boji se javnoga mnienja. Sve, sve, osim Magjara i židova, te službenih krugova, pokazuje se protivno Magjarom. Narodnosti Ugarske, slovačka, srbska, rumunjska, njemačka, ne samo znadu, nego i gorko čute, što znači magjarsko gospodstvo. Hrvatski narod, kojega jedan dio je takodjer pod magjarskom vlastju, ako i ne onako, kako one narodnosti, i on čuti tu vlast i ne ima uzroka, da slavi tisućgodišnjicu magjarske provale u srce Europe. I da ne traje ta vlast, i da se je nečuti gorko desetletja i stoletja, dovoljni bi bili najnoviji dogodjaji, a da bude svakomu čovjekoljubu i slobodoumniku zazorna, pače omražena. Dovoljno je sjetiti se progona hrvatskih djaka i najnovijih zabranjivanja pučkih sastanaka ugarskih narodnosti, te svakoga slobodnoga izražaja, a da ju posve odsudiš. I ako bijaše ljudi, koji su slavili magjarski narod rad toga, što se je borio ovoga stoletja proti absolutizmu, prestaje to štovanje baš u vrieme tisućgodišnjice. Sviet se povodom toga više zanima za Magjare i za odnošaje u Ugarskoj, pak vidi, da tamo vlada gori absolutizam, nego li je bio onaj, proti kojemu su se oni borili. Sviet vidi, kako se sa nemagjarskimi narodnostmi postupa, kako neuživaju nikakve slobode, kako neimaju skoro nikakvih narodnostnih prava, nit onih, koja su im zajamčena obstojećimi zakoni. Svojom tisućgodišnjom slavom Magjari mjesto da se proslave, oni se pokazuju u pravom svjetlu, koje nije za nje ni malo častno.

Narodi srodni narodnostim u Ugarskoj, zauzimaju se za svoju bratju tamo. Vlada Srbije kao i njezina mladež pokazala je svoju „ljubav“ za magjarsku državu. U Rumunjskoj demonstrira proti njoj narod sakupljen na tisuće i tisuće. Bismarkov list „Hamburger Nachrichten“ („Viesti iz Hamburga“) ruga se upravo Magjarom, što misle, da se cieli sviet oko njih vrti, a ono da bi se morali učiti *abc* u politici. Njih da je zajedno sa židovi 7 milijuna više manje zadovoljnih, dočim je milijuna više manje zadovoljnih, koji još samo s obzirom na Njegovo Veličastvo mirnje. Oni, Magjari, da su što su, samo pomoćju druge polovice monarhije Habsburga, koja da će u kratko pokazati, da neće da se njezinim novcem šepire. Rusi ne bijahu nikad prijatelji Magjara, a radi Rusa osobito su im sada protivni i Francezi, u koliko se ti jedni i drugi u obće za nje zanimaju.

A ako se već narodi izvan monarhije o Magjarih zlo izrazuju, to čine još više narodi u monarhiji, Hrvati, Slovenci, Česi, Niemci, koji svi imadu svoje bratje u Ugarskoj. Njihove novine, osim magjarofilskih, malo što i pišu o svečanostih, i ako pišu, pišu više za to, da jih prikažu u pravom svjetlu, nego da ih slave. Djaci po sveučilištih u Pragu, Gracu i drugud, dali su odnška svojemu čutjenju. Prvi su počeli ovdje u Beču. Po dva puta njim se je zabranilo obdržavati skupštine, na kojih bi prosvjedovali proti premoći magjarskoj. Prosvjed su pak dali tiskati u novinah. S toga su školske oblasti počele postupati proti djakom nješto strože, djaci htjeli su obdržavati skupštine na sveučilištu i na tehnici. Zabranilo im se i zagrozilo, da će se škole zatvoriti, ne budu li prestali demonstrirati, košto su demonstrirali proti ravnateljem visokih škola. Sve je nekako u gibanju i nezna se, što se može izleći. O tih dogodjajih na visokih školah očekuje se interpelacija ili prešan predlog u zastupničkoj kući.

Pišuć ovo, doznajemo, *da je danas u jutro u 6 i pol sati preminuo nadvojvoda Karl Ludvik*, brat Njegovoga Veličanstva cesara i kralja, onaj, koji bi po pragmatičkoj sankciji imao bio slieditи na prestolju Franju Josipa I., za kojega se je stalno držalo, da bi se bio zahvalio na prestolju na korist svoga sina Frana Ferdinanda. Koliko se znade, dala je ljubav do ovoga povoda njegovoj bolesti i preranoj smrti. Njegov sin naime Franjo Ferdinand boluje već dulje vremena. Prošle zime bio si je išao iskati zdravlje u blaže egipatsko podnebje. Mjeseca febrara pisao je nekoliko pisama svojim ljubljenim roditeljem, u kojih je izrazio vruću želju, da bi oni došli u Egipat, pošto on ne može do njih. Dobri roditelji zadovoljili su njegovoj želji, i odputili su se do sina i probavili nekoliko vremena u njegovom družtvu. Tu priliku su pak upotrebili za to, da vide svetu zemlju, Palestinu i Jerusolim. Putujuć tamo i do mrtvoga mora, pio je blagopokojni Karl Ludvik tamošnje vode i s njom si pokvario crieva i želudac i tako, da se već nije mogao ozdraviti, a to tim manje, što se je bolesti crieva pridružila i bolest na srcu. Već putem bio je bolestan i ovdje sve jače, al dugo, skoro do kraja, nije mislio, da je bolest pogibeljna, snašao ju je lahke duše i nadno ozdraviti. Skoro do posliednjega hipa nije se službeno znalo, što mu je. Da je bolestan, znalo se je od 26. aprila, kad je imao visokih gostova kod sebe, a nije mogao vršiti dužnosti kuće gospodara. Bolest je sve veća bila, al službenih viesti nije se izdavalo s toga, što je i sam čitao novine, a posliednje vrieme i s toga, što se nije htjelo uznemirivati Njegovoga Veličanstva, boravećega u Budapešti. Jučer u jutro se je Njegovo Veličanstvo vratilo iz Budapešte, i novine su već doniele službene viesti o visokom i blagom pokojniku. A te viesti uznemirile su obćinstvo, imenito članove cesarske i kraljevske kuće i samoga cesara i kralja. On je hip za tim, što je ovamo prispio, posjetio svoga bolestnoga brata, dao se cieli dan izvješćivati o njegovom stanju, i opet ga posjetio o dvih poslie pol noći. Visokoga bolestnika posjetilo je i Njezin Veličanstvo cesarica i kraljica Elizabeta i prestolonasljednica Štefanija i pokojnikovi sinovi i kćeri te, pokojnikov mladji brat Ludvik Viktor, i u obće tako rekuć svi članovi, muški i ženske, vladajuće kuće. Mnogi, brzojavno obavješteni, podali su se u Beč iz svojih obitališta. Visoka supruga blagopokojnoga primala je sve svojom prirodjenom ljubeznivostju, prem jako potrta i obnemogla, što od zabrinutosti za svoga supruga, što od tjelesnoga napora. Ona je naime kao prava supruga probdila uza bolestnoga supruga ciele noći. Al nit njezina njega nit vještina raznih lječnika nije ništa pomogla. Nadvojvodu Karla Ludvika je Bog pozvao k sebi. On je jutros u 6 i pol sati izdahnuo svoju blagu dušu. Najstariji sin mu Franjo Ferdinand nije bio tako sretan, da bi bio našao otca živa. Došao je nešto prije desete ure u jutro. Dočekali ga na kolovoru braća i sestre, i svi se tu gorko naplakali.

Koliko se o pokojniku čuje i znade, on je pripoznavao opravdanost mnogih pritužba antisemita, bio im prijazan, bio u nekoj mjeri takodjer antisemita. Kao da se nije mogao odieliti od čustvovanja velike većine svojih sugradjana, Bečlija, medju kojimi se je rodio i proživio najveći dio svoga života. Govorilo se je, da je najviše on doprinesao riešenju pitanja bečkoga načelnika, da je posredovao u prilog stranke, uz koju pristaje skoro sav Beč, da je nastojao predusresti ponovnomu razpustu zastupstva, i s tim združenim izbornim borbem, i dalnjemu draženju pučanstva, koje je i tako bilo postiglo već skoro vrhunac.

S tim u savezu govori se takodjer, da je bio protivan premoći židova i Magjara u monarhiji, i da je želio drugu politiku, drugi sustav, kojim bi se zadovoljilo narode, čezneće za oživotvorenjem svojih svetih prava. Kad se bijaše raznesla prvi put viest o njegovoj bolesti, govorilo se je čak, da nit nije toli bolestan, nego da nemari k svečanostim u Budapešti, i da će već ozdravit, kad bude trebalo k svečanostim krunisanja ruskoga cara u Moskvu. Kako se vidi, bolest bila je žalibože u istinu tu. Da je želio pak u Moskvu, kazao je izrično na smrtnoj postelji. Njega je naime Njegovo Veličanstvo odlučilo, da ga zastupa kod svečanosti krunisanja ruskoga cara. Kod jučerajnjega pogovora s Njegovim Veličanstvom, da je izrazio svoju veliku žalost, što nemože k onim svečanostim. Na dvoru ruskom bio je jako obljubljen i bio je jedan od onih, koji nisu odobravali sadanje vanjske politike naše monarhije, nego je želio, da monarhija, u svojem probitku, stupi u čim bolje odnošaje sa Rusijom.

Sjednica zastupničke kuće, za danas sazvana, da nastavi jučeranju razpravu, valjala je samo pokojniku. Zastupnici i ministri stojeć su slušali žalobni govor, što ga je predsjednik Chlumecky izrekao za pokojnikom. U svom govoru hvalio je pokojnika kao čovjeka, koji se je i upravom bavio, bivši u svojih mladjih godina namjestnik u Galiciji pak u Tirolu; kao prijatelja umjetnosti i obrta; kao prijatelja svih naroda monarhije; kao pomoćnika Njegovomu Veličanstvu; kao najboljega supruga i otca. Slava mu!

Gospodska kuća drži sutra sjednicu navlaš za to, da izrazi svoju sućut. Gradsko vieće obdržaje sjednicu svoju već danas po podne u istu svrhu. Na gradskoj većnici, kao i na drugih mnogih mjestih, vije se crna zastava, premda se je danas u

[1]) Radi preobilnosti gradiva izostalo iz zadnjeg broja. Op. ured.

njoj obavio svečan, veseo čin. O jedanaestoj uri naime zapriseglo se je novoga načelnika Strohbacha. Tom prilikom držao je govor namjestnik Kielmannseg i pozvao nekim načinom zastupstvo na zakonitost, pravednost i jednak postupak sa svimi občinari, te da nastave poslove svojih predšastnika liberalaca. Vlada da će gledati, da bude tako. Njegov odnosni govor bio je na nekih mjestih popraćen smjehom. Antisemiti se još sjećaju, kako je upravo Kielmannseg zakonito i pravedno s njimi postupao. Načelnik Strohbach, pošto je prisegao, držao jo govor i odgovorio namjestniku, da se samo po sebi razumije, da će se zastupstvo držati zakona i prava, da će prema svim zakonito i pravedno postupati, da će se brinuti za dobru, domoljubnu i kršćansku upravu grada; a da će kod toga imati mnogo posla, jer imadu mnogo popraviti, što su prijašnje uprave sagriešile, i mnogo učiniti, što su propustile. Iztaknuo je, da se ima najviše zahvaliti samozataji dra. Luegera, što je do redovite uprave došlo, i pozvao zastupstvo, da uzklikne trokratni živio Njegovom Veličanstvu, kojemu je stranka uvjek vjerna, i od kojega se pomoći nada. Govor bio je od antisemitskih zastupnika često burno povladjivan.

I tako eto bečkoga zastupstva u novoj dobi. Dočim je židovsko-liberalna stranka tako rekuć neomedjašeno vladala u njem kroz desetke godina, nastaje sad doba kršćanska. Bude li stranka izvršila savjestno svoju zadaću, bude li uspješno radila, bit će to sreća ne samo za Beč, nego i za cielu monarhiju. Što Bog dao!

* * *

Dne 25. maja 1896.

Već u prošlom pismu, koje pak valjda niste mogli priobćiti radi drugoga gradiva, pisao sam Vam o smrti blagopokojnoga nadvojvode Karla Ludvika. Svi glasovi o njem slažu se u tom, da bijaše jedan od najplemenitijih članova vladajuće obitelji; da bijaše pobožan, al u pravom smislu pobožan, ne pokazujuć svoju pobožnost tim, da sebe uzvisuje, a druge mrazi, nego tim, da kršćanski živi i radi, te da bijaše desna ruka Njegovoga Veličanstva u njegovih raznovrstnih i težkih poslovih. Sprovod mu je bio veličanstven. Od njegove palače u predgradju Wieden do kapucinske crkve u gradu, kako i druguda, bilo je na kućah na tisuće i tisuće crnih zastava. Ulice, kuda je imao sprovod proluziti, bile su natlačene ljudi. U crkvi otaca kapucina sabrale su se najvidjenije i najodličnije osobe: Njegovo Veličanstvo cesar i kralj, kojemu se je često vidilo suze na očijuh, nadvojvode, nadvojvodkinje, predsjednici obiju kuća carevinskoga vieća sa nekoliko članova iz svake, ministri i drugi viši činovnici i častnici; zastupnici mnogih europejskih vlasti. Uz sveobću vidljivu žalost odpjevalo se je žalobno opjelo i položilo blagopokojnika u grobnicu vladajuće kuće, spojenu sa rečenom crkvom. Svečanim načinom obvezao se je otac gvardijan kapucina za se i za svoje nasliednike, da će čuvati truplo pokojnika. Sažalje izrazile su ne samo obje kuće carevinskoga vieća, nego još posebice pojedini klubovi. Medju njimi takodjer hrvatski i slovenski zastupnici svih trih skupinah, i oni, što su u Hohenwartovom klubu, i oni, što su izvan njega, jedni i drugi. Svi tri prisustvovali su takodjer sv. misi koja, se je čitala potaknutjem rečenoga kluba.

U isto doba, kad se u prestolnici monarhije Habsburga obavio toli žaloban čin, obavlja se u staroj prestolnici ruskoga carstva, u Moskvi, vesela svečanost, kojoj bi bio i blagopokojni Karlo Ludvik u ime Njegovoga Veličanstva prisustvovao, da ga nije prerano smrt ugrabila. Mjesto njega išao je tamo nadvojvoda Eugen, vcliki meštar njemačkoga vitežkoga reda. Ta svečanost je po svih glasovih, što od tamo dolaze, nješto vanredno veličanstvenoga. U Moskvi, u tom za Ruse svetom gradu, kruni se mladi car sa svojom suprugom, gospodar velikoga diela Evrope i Azije. Sve novine i inače protivne Rusiji, su pune hvale i na mladoga cara i na jakost države. Car, premda je mlad i premda je gospodar toli velike države, nije prenzetan. Cielo njegovo djelovanje obstoji u tom, da podigne svoj ruski narod, da širi prosvjetu medju svojimi državljani, da bude medju njimi čim veće blagostanje. Državu rusku opisuje se kao najveću na svietu, kao državu, koja ide svojim smjerom napried, i za koje prijateljstvom se tako rekuć jagme evropejske i azijske države. Kod svečanosti krunisanja učestvuje ne samo ruski narod, nego su kod nje zastupane sve vidjenije svjetske države evropejske, azijske i amerikanske. Takve svečanosti sviet da još nije vidio. Značajno je, što je jedna ovdješnja novina tom prilikom pisala, da se naime Germani i Slaveni imadu sporazumiti, kako da mogu svaki u svojem djelokrugu djelovati na razvoj jednoga i drugoga plemena. Zatirati da se Slavena već neda. Uza sve zamke, koje njim se je podstavilo, imenito uza sav trojni savez, oni ipak napreduju. Bolje da je, da to bude u prijateljstvu nego u neprijateljstvu. Tako da svjetuju sami oni, koji su bili u svoje doba zasnovali protuslavensku politiku.

Laži-liberalna stranka, njemačka ljevica, ta vjerna družica primorskih Talijana, se razpada. Za njom ne žali nitko, jer je učinila dosta zla narodom monarhije, kao što ga čine i njezine podružnice u Tratu, Istri i Goričkoj. Nego značajno je, kako o njoj pišu i njezine vlastite novine. Dva zastupnika iz Beča izstupili su iz stranke, jedan njezin član govorio je proti njoj u Českoj; a njezine novine ne samo da toga ne kude, nego se tomu raduju. Tim da se dokazuje povjestna istina, *da svaka stranka, koja se ne drži načela, i koja se laća varavoga oportunizma*, propada. Tako pišu o laži-liberalnoj stranki njezine vlastite novine. Kada će do te uvidjavnosti doći primorske laži-liberalne novine, pisane njemačkim i talijanskim jezikom, nalazeće se u službi talijanske vladajuće klike i primorske vlade?! Svakako, dok se matica ruši, neće moći dugo stati nit njihove podružnice u Primorju. Koji se ne drži poštenih načela, tko vriedja zakone, tko radi krivično, tko ne poštuje pravo drugih, mora propasti, pa bio to pojedinac ili stranka, pa bio on hipno i prividno još jači. To se najbolje pokazuje kod njemačke ljevice, koja se je do najnovijih vremena kazala svemogućom.

Prošloga tjedna jednom imao je mladočeski glavni organ „Narodni Listy" dopis iz Trsta, u kojem se objelodanilo izvide c. kr. političkih oblastih o napadaju na istarske hrvatske i slovenske zastupnike u Piranu i dalje. Ti izvidi bili su popraćeni osoljenom, posve zasluženom kritikom. I ovdje izlazeći „Vaterland", organ konservativne stranke, u kojem imadu najvećega upliva češki velikaši, izrcpio je one izvide, pak dodao, da se isti jako razlikuju od onoga, što su o tom rečeni zastupnici pisali, te da se očekuje, što će sudbena iztraga na vidjelo donieti. Naš zastupnik g. Vjekoslav Spinčić, kao jedan od osam napadnutih zemaljskih zastupnika, priobćio je u „Vaterlandu" pismo (Gle „Vaterland", večernje izdanje od subote dne 23. t. mj. prva stranica), u kojem je obzirom na odnosni izvadak ob izvidih, priobćen u tom listu, i da se nebi možda po tom sudilo, da navodi osmorice zastupnika nisu istiniti, izjavio, *da svih osam zastupnika sa svojom častju jamče i da su svako doba pripravni priseći, da je sve istinito, što su oni u svojem opisu o napadaju uzverdili.*

Ovih dana bio je ovdje c. kr. namjestnik vitez Rinaldini i zemaljski prisjednik dr. Gambini. O dolazku prvoga javile su novine; glede drugoga nisam bar ja nikakve viesti čitao.

Izborni sastanak u Podgradu

O prijavljenom jurve sastanku u Podgradu, što ga sazvaše bivši zastupnici gg. Jenko i Mandić, i koji se je obdržavao dne 10. t. mj., izviestiti ćemo ovim što kraće, jer nam prostor lista ne dozvoljava inače, i jer bi se stvar odviše zategla.

Na okrašenom dvorištu Križeve gostione sastalo se rečenoga dana okolo 3 sata poslije podne oko 1200 osoba, željnih da čuju svoje zastupnike.

U određeni sat otvori sastanak sa prigodnim nagovorom g. M. Mandić, koji predloži za predsjednika i podpredsjednika veleč. gg. Antuna Rogača i Mateja Markića.

Predsjednik, pozdraviv narod, zahvali se na povjerenju, te pozove gosp. Slavoja Jenka, da izviesti birače. Ovaj reče u glavnom, da će danas govoriti ponajviše o poslovih svoje občine, pošto je u Jelšanah letos a u Hrušici prošle godine obširno izviestio o djelovanju sabora.

Zatim navadja govornik, što se je sve proti njemu poduzelo kano občinskomu načelniku, kako je trpio on i občina; ni sada narodni protivnici ne miruju; podnašaju pritužbe i utoke proti svakom važnijem koraku občinskoga zastupstva. Navadja pojedine utoke proti gradnji školah, navalu na posujilnicu itd. U tih okolnostih moramo se Hrvati i Slovenci što tiesnije vezati, jer protivnik nastoji baš ovdje, da nas razdvoji. Govori o uništenju izbora u ovom kotaru; najprije uništiše izbor zast. Šterka, pak Mandića, a sada Jenka i Mandića. Protivnikom je nakana izmučiti i ozlovoljiti narod.

Podulji govor g. Jenka prekidao je narod čestim odobravanjem.

Iza toga izviesti u kratko bivši zastupnik Mandić. On se osvrnu u glavnom na potlačena narodna prava koli u duševnom toli u tjelesnom pogledu. Govori o jeziku u crkvi, u školi i u javnih uredih. O potrebah našega puka u svakdanjem životu; o žalostnom stanju školstva, o nedostatku cesta i putova, o pomanjkanju zdrave pitne vode itd. Konačno se osvrnu na žalostne odnošaje u občini Podgrad, gdje je stupio na čelo narodnih protivnika, Kastavac — čega se govornik i kao Kastavac srami.

Tada prijavi predsjednik zast. profesora Spinčića, koga narod burno pozdravi.

Ovaj reče na početku, kako je čno ićuć amo, da mi narod varamo, proti čemu se on najodlučnije ogradjuje. Mi, što činimo, nesakrivamo pred nikim, sve činimo javno.

Govori zatim o parlamentu u Beču, kako je podieljen u skupine. Takovu skupinu sačinjava i takozvani Hohenwartov klub, kojemu se je i on bio s početka pridružio; kad je došao dr. Laginja u Beč, zapustio je govornik spomenuti klub, u kojem mu bijahu vezana usta.

Govori o progonih u Istri, o poznatoj razpravi proti Kaštelircem i protizakonitomu postupanju napram njegovoj osobi, o čemu govori obširnije, da dokaže, kako bijaše i njegov slučaj jedan obruč u mukah našega naroda. Njegovo Veličanstvo popravilo je tudje grieho. Ono je i Kaštelircem odpustilo dio kazni. Navadja zatim, kako su počeli uvidjati u Beču, da treba popraviti naše žalostno stanje. To uvidjaju već i zastupnici i ministri.

Govori zatim o pučkih i srednjih školah, o porotnih razpravah itd. Spominje za dokaz, da se je u Beču počelo bistriti, slučajeve Pajalića iz Baške i Bertoše iz Pazina, koji bijahu od istarskih sudova odsudjeni. Navadja, što se je učinilo u poslu lučkih radnja, voda i cesta, te o pitanju radi ozonera. Konačno se osvrnuo govornik na rovarenje narodnih protivnika u ovoj občini, odsudivši najodlučnije sve one, koji rade za Talijane. Biračem ove občine i ovoga kotara preporuči napokon, da se nedadu varati ni sliepiti, da se svi slože okolo bivših zastupnika Jenka i Mandića, koji su uprav zato pravi narodni zastupnici, što ih Talijani kao takove neće da potvrde. Zanimiv govor g. zastupnika Spinčića pratilo je mnogobrojno občinstvo živim zanimanjem, davši često oduška svomu zadovoljstvu burnim odobravanjem i pleskanjem.

Na poziv predsjednika, da se oglasi svatko, koji želi rieč, prijavio se za istu velečastni gosp. Anto Stemberger, koji pročita sliedeće resolucije, utemeljiv i obrazloživ ih svestrano:

I.

Sastanak birača u Podgradu oduševljeno odobrava posve i u svemu postupanje naših bivših zastupnika Slavoja Jenka i Matka Mandića u zemaljskom saboru u Poreču, te naših državnih zastupnika prof. Vjekoslava Spinčića i dra. Matka Laginje; izriče im *neograničeno povjerenje* i vruću zahvalu za njihovo djelovanje na korist hrvatsko-slovenskoga naroda Istre, ter prosvjeduje odlučno proti brutalnomu postupanju talijanske većine istarskoga zemaljskoga sabora proti hrvatskim i slovenskim zastupnikom.

II.

Pozivlje se c. kr. vlada i zemaljski odbor, da u smislu resolucijah, prihvaćenih u Hrušici i u Jelšanah, kano i u smislu pred loga naših zastupnika primjerenim putem pomognu:

1. da se urede prometna sredstva u ovom kotaru;
2. da se grade svuda, gdje je to treba, javni vodnjaci i napajališća (lokve);
3. da se gradi škole;
4. da se popune ispražnjena učiteljska mjesta;
5. da se osnuje poljodjelska i obrtna škola za kotar podgradski.

III.

Pozivlje se c. kr. vlada, da providi primjerenim putem, kako bi se snizilo pristojbinu za privatno paljenje rakije, te da se kod nadziranja toga posla učine narodu neprilike.

Sve ove resolucije bijahu jednoglasno prihvaćene.

Konačno zaključi g. predsjednik sastanak pozvav prisutne, da uzkliknu u znak zahvalnosti i podaničke odanosti Njeg. Veličanstvu trokratni: *živio!* čemu se je občinstvo oduševljeno odazvalo.

Dopisi.

Kastav 26. maja. Dakako da se još uvjek govori o izboru izbornika, i svakojako krpice prišiva onim, koji su htjeli mutiti slogu i u ovoj občini. I prije i poslije izbora vidilo se je ovuda nekuda Franceska, rodjena žalibože u ovoj občini, a nastanjena u Podgradskoj, onoga Francoska, koji često leti u Trst, na Volosko, u Poreč, kod kojega se stiču najmrži napadači na naše svetinje i na naše zaslužne muževe, koji je u savezu s timi i takovimi ljudmi kušao već ponovno osnjetiti narodnu volju. Svaki put bio je dosta loše sreće. Žalostno je ipak, što je i jednoga našao, koji mu je išao na liepak. Neki su se možda dali uloviti iz stanovite osobne taštine, pošto sciene, da su ponekle zapostavljeni, a krivi su tomu u toliko sami, u koliko su se neko doba sliepo vodili od ljudi, koji nisu uživali nit ne uživaju povjerenja, a još manje ljubavi našega pučanstva. I sadanji izbori mogli su otvoriti oči onim, koji su zavedeni. Po Francesku vidi se odkud vjetar puše. A i po nečem drugom, česa se ovuda još vidilo nije. Lagalo se je javno, da se neće k izboru, i nagovaralo, da se ne dolazi, jer će biti sve složno, a *tajno i nožju* se je nagovaralo i *podmiljivalo* neke, da idu k izboru. Po Rukavaščini, po Zvonečščini, po Brgudščini se je oblietalo pragove ljudi, za koje se mislilo, da će sliepo glasovati, *i nudjalo siromašnijim forinti i objed*, ako dodju glasovati, i u nekih krčmah u istinu se napajale i pogošćivalo ono nešto njih, što se je ulovilo. Takova šta kod nas još ne bijaše, i svaki, koji čuti koliko časti i poštenja u sebi, srami se takova postupka. Bilo je na razpologanje i kočija, i te je netko platiti morao, a ne vjerujemo, da su jih platile nit trdice, koji stišću svaki novčić, niti oni, koji razpolažu više sa dugovi, nego li sa vjerosijami. Novci za izborne poslove moraju poticati od nekud drugud. Ta tvrdnja je tim opravdanija, što Francesko i druguda, osobito u Podgradskoj občini, mnogo troši. Tim nije izključeno, da su neki i od domaćih protivnika možda štogod svoga potrošili, nit da je par njih radilo za to, da crpe za se korist u bliži ili dalnjoj budućnosti. Mnogim bio je napadan rad Josipa Kalčića iz sv. Mateja, koj se je metnuo u očitu protimbu sa onimi, od kojih dobira svoju glavnu zaslužbu, kao i postupak Mata Srdoča, bivšega prirremenoga občinskoga glavara. Nego oni, koji su dočuli za neke skrivne dogodjaje iz nedaleke prošlosti, nisu se tomu jako čudili. Ti neki su naime čuli, da su kod nekoga svečanoga, skrivnoga i nekršćanskoga krsta, obavljenoga po krivom *krstitelju*, bili kao otac, kao roditelj novorodjenčeta Mato Srdoč Marković, tada glavar občine, a kao posluženik, crkovnik Josip Kalčić, tada občinski savjetnik. Od muževa, koji su se na posliednji dan prošle godine na takove poslove dali, nije se moglo ni očekivati, da će se tako brzo promjeniti. Njim još stalno zuje u ušijuh glasovi govora, što ga je onom prilikom krivi krstitelj izrekao.

Nego još je nješto, čim se je birače htjelo primamiti, i kako se sad bar djelomice i javno znade, upravo zavarati. Prišaptivalo se je ljudem, da će izabrati za zastupnika bilo g. Frana Dubrovića bilo g. Antu Dukića, bilo obojicu, domaće ljude. Glede prvoga bila je stvar već prije došla u javnost. K njemu je stanovita deputacija navlaš bila došla i ponudila mu kandidaturu. On ju je doista kako stalno doznajemo, pred onom deputacijom odbio, al nije toga dao u javnost, kako se je od njega i usljed njegovog obećanja očekivalo, te tim omogućio, da se je tajno i s njegovim imenom agitiralo. Žaliti je to, kako se je radovatina kuadnom očitovanju g. Ante Dukića. I njega se je izticalo za kandidata, ako i ne toliko, koliko onoga prvoga, i ako je to u posliednji hip i kasnije u javnos doprlo. Radovati se je i radi samoga čina i radi obrazloženja, kojim ga je popratio.

Usljed njegovoga „priposlanoga", tiskanoga u posliednjem broju „Naše Sloge", on, poznat kao vrstan i savjestan muž u svojem zvanju, začepio je usta onim, koji su agitovali njegovim imenom i prikazao se kao roditeljub, kakvi treba da budemo svi u javnih poslovih. Neobazire se na zlobnike i pravo ima, nego na one, koji su mislili, — su u njem nasli sgodno orudje za širenje razdora i nesloge u narodnoj stranci, i dovikuje im glasno i jasno, da se varaju. Odsudjuje najodlučnije svako osvetoželjno i odurno trvenje i jalove osobne borbe. Preporuča red i zapt u stranci, dakako dok ta ide za dobrom. On neizravno priznaje, da stranka ide za dobrom, kad priznaje pohvalan rad njezinih vjernih i odlučnih pristaša, zemaljskih zastupnika Mandića i Jenka, i kad veli, da im imadu svi pokazati svoju zahvalnost tim, da ih ponovno za zastupnike izabere. To su rodoljubive, muzke rieči, koje služe na čast onom, koji ih je javno izrekao, i kojih valja da se svaki rodoljub drži, ako hoće, da bude vriedan tog imena. Mi imademo zajedničke narodne neprijatelje. Mi možemo biti različni u koječem, mi možemo imati osobnih zadjevica, al sve različnosti, sve zadjevice moraju iščezuti, kad nam je raditi proti zajedničkim narodnim protivnikom. Mi moramo svi, složno kao jedan, ustati kad nam je braniti narodne sve-

tinje, vjeru jezik, narodnost, što sve bi nam htjeli potlačiti oni neprijatelji. Ništa nas ne smije od toga odvratiti. I najveći možebitni osobni neprijateljski moraju si podati ruke, kad ide o obranu narodnih prava. I ako je to uvjek dužnost svakoga pravoga rodoljuba, to je tim veća kod sadanjega izbora. Zakonito izabrane zastupnike isključilo se je brutalno iz sabora, i tim povredilo više narod, koji ih je izabrao, nego njih same. Ne samo korist nego i čast naroda zahtjeva, da se ih opet izabere za zastupnike. To pojme naši čestiti ljudi; to su pokazali i ovdje i u drugih občinah kotara i u onih lošinjskoga.

I još je nešto, što je izričino iztaknuo g. Ante Dukić i česa valja da se svi držimo, a to je zapt ili disciplina u stranci. Hrvatska i slovenska stranka u Istri obstoji. Ona ima svoje organe, koji njom upravljaju, i kojih valja da se drži svatko, koji hoće dobro narodu. Ne smije svaki na svoju stran potezati, nego moramo svi u jednom smjeru vući. Dok je taj smjer dobar, a prigovora nam neima, dotle se valja držati stranke i njezinih organa i naputaka. Ako ima koji kakvu pritužbu ili želju, neka ju priobći i zadovoljit će mu se, u koliko bude njegova pritužba i želja opravdana. Organi stranke ne rade samovoljno, nego u suglasju s narodom i po svojoj savjesti. Ako bi n. pr. bud koji naš čovjek mislio, da ima sposobnosti za zastupnika, ako bi voljan bio zastupati narod, i to može on priobćiti organom stranke i ona će to uvažiti i preduzeti shodna, da sasluša u tom volju naroda i da prema toj volji i u probitku naroda stvar udesi. Dok gospoda Mandić i Jenko vrše onako svoje zastupničke dužnosti, kako su do sada, i dok su voljni obnašati zastupničku čast, dotle nam ne samo ne treba iskati drugih kandidata, nego moramo im zahvalni biti za njihov dosadanji trud i rad i želiti i moliti Boga, da nam ih još dugo i dugo uzdrži onakove, kakvi bijahu do sada. To nije osobno obožavanje, nego je to iziev domoljubne dužnosti.

Subotu progovoriti će narod po svojih izabranicih i na Voloskom i u Krku, a njihov glas će glasiti: Živili naši zastupnici Jenko i Mandić za voloski i živio naš zastupnik Kozulić za lošinjski kotar!

Franina i Jurina

Jur. Bože moj, koliko bašti je zgorilo u Kanfanaru.

Fr. Ča je biá veliki ogenj?

Jur. Takov, da kigod jur dva lita naprid kašu puši.

Fr. Pak je li ju je spušiá?

Jur. Ne, ta pušikaša mu je zgorila podestatsku kantridu.

Fr. Zato, dragi Jurino, nemoj pušiti kašu, jer bi te mogla spraviti i u Kopar.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlao nam je dični rodoljub **gjDušan pl. Barac** iz Zagreba for. 20, koje darovaše gg. Dušan, Stanko i Eugen pl. Barac mjesto vienca na odar svoga ujaka blagopokojnog Mirka pl. Halpera Sigetskog.

Dočim oglasujemo ovim gornju svotu preporučamo eto ponovno svim plemenitim podupirateljem naše družbe, da izvole u buduće slati prinose blagajniku podružnice, koju si sami odabrati izvole, koji će pak glavnomu družbinomu blagajniku priposlati sve prinose, kad mu bude položiti račun polag zadnje točke §. 14. družtvenih pravila.

Izborni proglas, što smo ga donieli u zadnjem broju na prvom mjestu, doniela je i naša čestita drugarica „Edinost“ na istom mjestu u svojem broju od nedjelje i to kano glasilo političkoga družtva „Edinost“.

Dvadesetpetgodišnjica. Dne 21. t. mj. prošlo je 25 godina, što bljaše obdržavan prvi tabor u Istri, i to kod Sv. Mihovila izpod Kastva-grada. Bilo je to dne 21. maja 1871. Možda više o tom u budućih brojevih, ako nam bude dopuštao prostor.

Duhovski blagdani. Sv. duhovski blagdani donieli su nam ove godine nestalno vrieme i mnogo tudjinaca. Svetu bermu dielio je u nedjelju i ponedjeljak presv. g. biskup Glavina u stolnoj crkvi svetoga Justa, dočim ju dieli u pojedinih župah grada Trsta ovih dana.

Iz Voloskog pišu nam 19. maja 1896. Početkom ovoga mjeseca bio je pozvan na službu kod visokoga namjestničtva u Trstu odvješnji c. kr. kotarski komesar gospodin dr. **Alfred Manussi Montesole**, te je isti ovih dana i odputovao na svoje novo mjesto.

Gosp. dr. **Manussi** je veći dio svojega dosadanjega službovanja probavio kod c. kr. kotarskog kapitanata u Voloskom i u to vrieme stekao si svojim prijaznim postupanjem sa strankami sveobće simpatije, tako, da sada ovdje svi, koji znadu cieniti revnost c. kr. činovnika, iskreno žale njegov odlazak iz Voloskoga.

Vriedno je ovdje spomenuti i to takodjer za primjer njegovim nasliednikom, da je gosp. dr. Manussi za vrieme svojeg službovanja kod ovoga kotarskoga glavarstva naučio prilično dobro hrvatski jezik, u kojem je također kadkad i riešavao podnešene spise. — Prem je to dužnost svakoga spomenutoga činovnika, mi ipak obzirom na postojeće okolnosti smatramo si dužnostju i na tom zahvalnimi biti u nadi, da će oni, koji ga budu nadomjestili, njegov primjer slieditи još u obilnijoj mjeri.

Prigodom odlazka gosp. dra. Manussi-a iz Voloskoga mi mu želimo svaku sreću u njegovoj činovničkoj karieri, jer on u istinu zaslužuje svako priznanje.

Iz Kanfanara pišu nam 24. t. mj. Naši občinski izbori su svršeni, kako se je predvidjalo žalibože slabo za hrvatsku stranku. Takovih slieparijá još nije bilo ovdje, kao sada. Sjegurni smo bili barem za 3. tjelo, ale mi obračasmo, karnjeli sa rovinjci pak obrnuše. Komisija bijaše posve u protivničkih rukah. U njoj bijahu dva rovinjca i neki kanfanarski šarenjak, koji nije hotio poznati kmetova, koji su š njim ujedno zemlju kopali. Bilo je i rovinjskih izbornika, koje je baš on morao dobro poznati, jer nije nijednomu rekao, „ja te ne poznam“. Kod svakih izbora iznadje se štogod nova, da se puk zasliepi. Naša stranka učiniti će utok za 3. tielo, a vlada mora barem taj izbor uništiti, jerbo drugčije nije više treba izabirati. Pozivnice razašiljale se tekar 5—6 dana prije izbora. Onaj dan, 20. bijaše baš sajam u Kanfanaru. Svaki rovinjež je dopeljao svoje „blago“ iz kontrade, da mu služi kod izbora. Bilo je ipak i poštenih ljudi, koji sasvim da su dužni, ipak nisu se htjeli prodati latinskoj gospodi. Žalibože našao se medju nami i Juda, koji je prodao svoju krv. Buduć smo izgubili u 3. tjelu, bijaše jako žao nekomu Žvanu Filiću, da je prepao sa drugovi, pak je drugi dan molio latine, da ga izaberu, te da će on držati sa gospodom. Sram ga bilo za uviek! Oni pak, koji su sastavili listu občinskih zastupnika, neka si drže u pameti, da je treba slušati glas puka, a ne svoje srce; neka bo znadu, da je kakvih 20 morušinacá bilo za naše predloženike, ali buduć je bio medju izabranici jedan, još na pol dječak, ovi za njega nehtjedoše glasovati. Nesloga nas uništuje s jedne strane, s druge rovinjski i kanfanarski „botegari“ koji šalju po svoje dužnike kao da su im prodani, a valja u istinu reći, da su pravi prodanci. Braćo osviestimo se jedanput i nedajmo protivnikom našim palicu u ruke, da nas ovi s istom biju

Iz Zrenja*) pišu nam 25. t. mj. Nam se bliža, g. uredniče, trostruki izbori, t. j. izbor za mjestnog župnika, izbor za upravno vieće naše podobćine i skupni izbor u zastupstvo cielе obćine Oprtalj.

Znak, da će se bilo koji od tih izbora brzo obaviti, vidimo u tom, što nas posjećuju oprtaljska gospoda, talijanaši, krnjeći i šarenjaci, koji mute ovdje vodu, jer bi radi u mutnom ulovili ribicu.

Na dan sv. Uzašašća bila je ovdje sva oprtaljska pravica, a da onakve osobe badava simo nedolaze, netreba nam tekar dokazivati.

Što se tiče spomenutih izbora spominjem Vam samo u kratko ovo.

Za mjesto župnika netreba nam da idemo tražiti osobu izvan našega sela. Mi imamo osobu u svakom obziru za to sposobnu, koju nosi sav puk — osim 8—10 šarenjakah ili prodanacah — na dlani i u srcu. Veće i svetije želje neimamo, nego da nam tu častnu i preporučenu osobu Svevišnji potrdi za našega duhovnoga pastira.

*) Posto smo čuli izgovarati od puka ovo mjesto i „Zrenj“ i „Ždrenj“ i „Zrinj“, molimo prijatelje, da nas obavieste, koji je naiv najpravilniji.

U administraciju naše podobćine želimo izabrati poštene i neodvisne osobe, koje će mjeriti na obćeniti, nipošto na svoj lakat. I takovih osoba imade medju nami.

A da želimo spraviti u občinsko zastupstvo u Oprtlju muževe naše krvi i našega jezika, neće nam zamjeriti nitko, koji zna. Ja nas je u mjestnoj občini Oprtalj naroda toga jezika hrvatskoga barem 90 po sto.

Mi ćemo učiniti u svakom obziru našu svetu dužnost, da pobiedi pravo i pravica, jer nije častno ni pošteno, da sav puk na vanjščini služi šačici oprtaljske propale gospode.

Nam netreba za taj posao drugo nego sloge. Neka se ugleda naša puk u naše velevriedne i čestite muževe, kao što su: **Ivan Markežić, Mate Štokovac, Antun Grdina** itd. pak uz pomoć božju nebojimo se ni djavla.

Puče moj sliedi i slušaj ove tvoje vierne i poštene muževe, biti će bolje za tvoje duševno i tjelesno stanje.

K izboru fiducijara u Lovranu. Od tamo pišu nam. Prevarili su nas lane talijani i njihovi prodanci, ma smo njim ovi dni vrnuli šilo za oguilo. Došlo nas je kako i na pir preko 130 od nas. Sve, ča se neklanja lovranskoj 'Taliji, prišlo je iz Berseča, Mošćenic i iz naše vanjščini, da pokaže našim bradašom i kosmačom, da se ih nebojimo.

Izabrali smo svi složno i jednoglasno naše fiducijare, koji te na 30 u Voloskom složno s drugom braćom izabrati naše zastupnike il deputate.

Da ste videli, g. uredniče, kako su **ćikali** poznati Vam naši Talijani i njihove podrepnice!! Bili su od jada zeleni kako i luk. Jedan dugi, suhi je rekal, da bi se od jada za rep ugrizal kako i škorpijon.

A da Vam je bilo videt naše vanjske birače kako su mirno i mudro vršili svoju dužnost. Našemu Mondiću i Pre-Antonu igralo je od veselja i oko i srce. Mučali su ma nam se je paralo, da čujemo kako govore: ste nas jedan put, ma nećete već! Prodanac ni bilo ni blizu. Povedaju, da ih je on potalijančeni Kranjac skrivalce doma poslal.

Iz Puljščine pišu nam 20. t. mj. Na zvduji Vaš dopis iz Pomera imali bismo prigovoriti koješta, nu da se ne razvije bezuspješan i dosadan prepir, kazati ćemo samo ovoliko: Župe upravitelj u Pomeru jest osoba svakog poštovanja vriedna, čestit svećenik, muž dobra i plemenita srca. On nije dakle zaslužio, da se ga ma niti iz daleka pecne, što se je htjelo onim, da je crkva sv. Jelisave u neredu, dočim je u istinu u dobrom stanju, čista i uredna.

Mi se neimamo šta tužiti proti občinskomu upravitelju, jer i on čini koliko može, da zadovolji svojoj dužnosti i želji puka. Od njega se nadamo, da će izkazati svomu puku veliko dobro tim, ako u svomu selcu sagradi čim prije školsku zgradu, što je, kako čujemo, i njegova želja.

Toliko istini za volju i u nadi, da nećemo jedan drugomu tražiti dlaku u jajetu, kad znamo, da smo svi griešnici i da najpravedniji često posrne.

Iz Malog Sela pišu nam 24. t. mj.: Prohćelo se nekakvom „Absirtu“ u poluslužbenom „Mattinu“ učiniti smjeli pokus, da pred občinstvom uzvriča poznatog Don Leopolda Ivancicha. Siromašni „Absirto“, koji rek bi o „mojem i tvojem“ ima posve pomućene pojmove, misli to postići sa dva razloga: prvo jer je Don Leopoldo liepo primljen u Plomino, a drugo, jer je ovdje bio držan za uzorna i čestita svećenika. Dopustimo, da je jedno i drugo istinito, što u ostalom našim Talijanom nebi bilo na čast, jer su izkazali svoje simpatije čovjeku, koji nemože kazati, da neima na sebi ljage u rukovodjenju sa tudjim imetkom, pitamo štovanog dopisnika, kako može mukom mimoići poznatu „*tabula rasa*“ sa onom „*neznatnom*“ svotom od okruglih 25 tisuća for., k tomu činjenicu, da je Don Leopoldo Ivancich uzajmio oko 15 tisuća for. za pokriće manjka, stalno sa vrlo malo nade, da će ih ikada izplatiti. Naći će se možda lahkovjernih ljudi, koji će „Absirtu“ povjerovati, ali razumna čovjeka neće povući na tanak led. Mi se s toga nimalo ne plašimo, da će Don Leopoldo takvimi dopisi natrag zadobiti nekadanje povjerenje, jer je to nemoguće, ali mu se ipak moramo nadovdati, što se nalazi ljudi, koji ga ovako hrane. Ovi bi valjda bili vriedni još više poćiniti, a uza sve to i zahtjevati, da ih drugi drže uzornimi i poštenimi. Pa gle čuda! Oni nalaze u poluslužbenom „Mattinu“ plodnije polje, nego u „Giovine Pensiero“. Sigua temporum!

Iz Lovrana pišu nam 13. maja. Hvala, slava i čast našemu drugemu Lovranu. To su besedi, ke su mi potekle od srca, kada sam domal, da mi se je moj Lovran podičil. naše krvi, a potežta da bude čovek od puka, Hvala, slava i čast celemu mestu i vanjščini, čast i dika našim dobrim prijateljem iz Mošćenic i Berseča. To je lepo. Živili! Brižna Italija! Kako da njoj ni bilo dosta, da smo ju mi potukli va *Lise*, a Abisinci v Afrike, još je trebalo, da njoj složni Lovranci, Bersečani i Mošćeničani i va Lovrane po repe daju. I dali su njoj danas i to baš po sakrabojski! Italija je otela i tu predobit — pak je delala sve skriveć, misleć, da ćemo se dat prevarit, kako ono lane. Ma ja, zač misli, da smo mi kako neki Leprinčani! Da bite znali, kako še je Italija presirašila, kada je videla va Lovrane onoliko ljudi pripravneh votat za naše ljude, za domaće naše ljude, za ljude naše krvi i našega zajika. Da ste videli, kako je talijanski *Baldisera* pače Brzamin bil bled od jada, da ne more dobit!

— Mi ćemo s našemi ljudi! govorili su naši složni svi kako jedan, pak su zibrali za fiducijare one poštene, častne i vredne ljude: **Jedretića Gašpara, Skalameru Frana, Lazarića Petra, Ivančića Ignacija, Rubinića Ivana, Markovića Ivana, Čeha Antona, Pilepića Mateta** i onu našu tvrdu, domaću koreniku, onega dobrega i pravega prijatelja našega puka **Mišćenića Antona** iz Opric. To su ljupi, a koliko drugeh vredneh i pošteneh bimo mi mogli nabrojit? Baldisera se je grizal — ma neka je, Bog daj, da bi se tako grizal i onputa, kada budu „finili“ i drugi balotacioni za poteštu. I tu će Talija propast, samo ako budemo složni. Ljudi moji, budimo složni, pak ćemo lepo mi drugem zapovedat, ako pak budemo nesložni, onputa će nam drugi. Ste videli danas, ča more storit prava složćina? Vidite, kako smo lepo dobili. I mi ćemo moć reć, da smo pomogli poslat dole va Parenc al va Pul čoveka, ki će nas lepo branit od talijanskeh zlodeji, pak neka pucaju od jada Rozman i njegovi pajdaši. Budimo vavek složni, složni i složni, pak še ne bojmo nijednega, ako ne samega gospodina Boga. Budimo složni! Lepo se spamećujem, da nam je, kada sam bil mići, pokojni meštar **Vončina** — ono je bil meštar, „ultroke“ neki drugi cigani, keh samo zato zovu da su meštri, zač da nebogu decu mlate, kako da ju oni hrane — dunke pokojni Vončina bi nam već puti povedal, kako su se jedanput i ruke i noge i usta i zubi razjadili na trbuh, pak da su rekli: — Je to pravo, da se mi mučimo i ubijamo, a trbušina da lepo vavek mirno spi i niš ne dela? Mi ne ćemo već za njega delat pak Bog“. Onputa lepo noge nisu otele hodit, ruke nisu otele delat, a zubi nisu oteli hrostat. Pak znate ča se je dogodilo? Trbuh ni dobiral nikakove hrani, pak je bržan oslabel a s njim i nogi i ruki i usta i celo telo. Tako vidite, ča će reć neslošćina. Zato držimo se krepko, pak niš straha od nijednoga.

Bože moj, ja neznam, kako se more naš čovek pustit ovako varat od Talijani. Vidite, danas kada su „*finili*“ „*balotacijoni*“ pride k mane jedan starčić bled i zaplakan. — Ča vam je, prijatelju, da ste tako tužan? zapital sam ga ja. — A ča neću bit, moram bit, odgovoril mi je starčić. — Ma recite mi zač, — ča vam se je dogodilo? — Starčić pride malo bliže, pak mi je ovo rekal: — Čujete, vi se razumete i va pismo, povejte mi, prosim vas, je istina, da ćemo sada morat plaćat i na kokoši i na ženi, a? Ja nisam mogal od smeha. — A prijatelju! prijatelju! rekal sam mu, ma zač ste takovi, zač? — Ja ma, on s crljenum bradum mi je rekal, da mi ćemo valje pod Hrvatsku, ako ne držimo š njimi, a tamo da su vela plačila. — A, prijatelju, prijatelju, kako morete verovat sve, ča vam onaki ljudi „bumbižaju“. Ma ljudi božji, mislite malo svojum glavum. Ni ja nisam bil po školah, ma si nedam napunit glavu od nijednoga. Ljudi božji, otvorite već jedanput oči i ne pustite, da se drugi s vami rugaju. Za Boga miloga, kade vam je ljudi glava? Da ćemo vas mi pod Hrvatsku spravit? A da vas ja malo pitam, ča smo mi, da moremo to storit? Ča smo mi morda knkovi guvernatori ale kakovi ministri, a? Pa da bimo i . . bili, ča mislite, da bi mi to mogli storit? Če nam se dat, a naš prestvetli kralj, ča mislite, da on ni naš gospodar? Vidite malo. samo ako su nas oteli razdelit od Mošćeničani, naš kralj je zapovedal, da se ima pitat ljude i to jednega po jednega, ako su zadovoljni, pak ćete, da jedno tako veliko stvar sami raprežentanti store? To pak nijedan od nas ni ne išče ni ne pita, pak da bi i lepo to oteli. Znajte dobro, da bi se sve jednega po jednega pitalo, ako smo zadovoljni ale ne. Nego naši neprijatelji Talijani te da vas smute i od nas odbiju, pak zato vam to lazanjaju. Ter ča iščemo mi? Mi ćemo, da va našoj zemlje budemo mi gospodari, a ne drugi, tuji ljudi, Rozmani, Marini, Kalafati i Bonavije, tuji su to ljudi, ki se nebi smeli pačat va naši posli — pak za svem tem se pačaju — to je senjat, da bi im dobro bilo, da Talijani pridu na korito. Mi ćemo, da naši raprežentanti budu ljudi

a ne talijanska plaćena podrepnica, ki bi delal za Italijo, ma ne za nas. To ćemo mi i zato molimo dragega Boga, da nam pomore predobit neprijatelja — Talijana.

— Neka Bog da, rekal jo starčić i otrl jednu debelu suzu, pak je šal, da svoju staru umiri.

Lodonjo III.

Iz Veprinca pišu nam dne 20. maja. Imali smo jur prilike čitati svakovrstnih napadaja u novinstvu, ali onako brutalnih, podlih i smradnih, kakih nalazimo u posljednjem broju (ed 16. t. mj.) one *Ybrkove „Mažičinke“*, takvih još nismo vidjeli, jer zaista prevršuju svaku mjeru. Tu se hoće na jednom mjestu proračunanim, a u istinu glupim pisanjem dobiti za Talijane *„prosti puk“*, dok se ga na drugom mjesu najdrzovitije usudjuje krstiti „nepismenimi i zalupanimi neznalicami“ onaj isti „dottore B.“, koji je bio uviek za to, da se tim „neznalicam“ nedade nikakvih škola! Nije vrieđno doduše pačati se u to stovarište najperfidnijih laži, ali nas je srce zaboljelo, kad smo vidjeli, gdje neka prodana mješina u svojoj zlobi i strasti baš onako talijanski *titulira* velečast. i rodoljubnog našega župnika Mija Laginju, a Talijanu iz Vedeža Andrejčiću (i ime mu kaže, da je Talijan!), koji je dobio za „istrijanski partit“ (?) 34 glasa, kadi zvučnimi frazami samo zato, jer je *„što e neto“* (glasno i jasno) pred sudom u Trstu prije osude izjavio: *„io appartengo al partito italiano“*! Velczaslužni naš župnik Mijo Laginja neka se — prezrev sve to — tješi time, što će sinovi i unuci onog piskarala i svih Poljančana za par godina izreći najlepšu odsudu nad Golcem i njegovom svojtom, kad budu govorili: „Otci i djedovi naši bili su Hrvati!“

„Banka Slavija“ imala je dne 12. t. mj. svoju glavnu skupštinu. Iz godišnjeg izvješća, koje nam je doposlalo generalno ravnateljstvo toga uzornoga slavenskoga zavoda, razvidimo, da je dne 31. prosinca 1895. banka „Slavija“ brojila 256.883 članova, kojih osigurani kapital iznosi 284,109.909 for. 45 nvč. Osiguratelјne premije uplatilo se je 2,116.833 for. 28 nvč., a izplatilo pak se je osjeguranicima za štete i djele društva za uzajamno nasliedjenje 11,521.531 for. 61 nvč. Kamati sami, koje je primila banka od plodonosnog uloženja svojih fondova, iznosili su 202.724 for. 97 nvč. i su se uložili opet za množenje fondova, koji uzprkos ogromnim izplatam lanjske godine, iznose 6,815.229 for. 98 nov. Kako jako skrbi banka „Slavija“ za sigurnost svojih članova, razvidno je iz toga, da iznosi reservni fond za požarna osjeguranja 108% svih godišnjih premija, akoprem dotična naredba minittarstva 33% godišnjih premija smatra dostatnim reserviranjem. Mirovinski fond činovnika, koji nastaje najviše iz prebitka uprave, iznosi već 326.728 for. a mirovinski fond zastupničkih pak imade 156.226 for. 78 nvč. imetka. Ako konačno spomenemo još, da je banka „Slavija“ u 27 godina svoga poslovanja platila članovima 25,533.879 for. 30 nvč., priznati će sigurno svatko, da ovi brojevi svjedoče koli o uzornom vodstvu zavoda, toli o priljubljenosti njegovoj svuda, gdjegod posluje. Poučno pak je takodjer, što može postići poštenje, uz trpljivost i dobra uprava, budući smo se iz primjerenalnog izkaza ob ospjesih osjeguravaonica godine 1895. osvjedočili, da banka „Slavija“, koja bijaše — kao što je poznato — godine 1869. ustanovljena sa neznatnom svotom od 3000 for., zauzima danas po veličini svojih fondova drugo mjesto izmedju 33 austro-ugarskih osjeguravaonica. Takov zavod, koji je utemeljen na ovako zdravom i reelnom temelju, zasluži svakako čitavo pouzdanje, radi toga neka se uteču Slaveni još mnogobrojnije pod njegovo okrilje te ostavjaju ine osjeguravaonice, koje su uviek protivne našim narodnim težnjam. Neka se ravnaju i u tom pogledu svi svjestni Slaveni po krasnom geslu: *„Svoji k svojim!“*

Istarska posujilnica u Puli. Dne 10. maja t. g. obdržavana je glavna skupština istarske posujilnice u Puli i podružnice joj u Pazinu. Tu je pročitano izvješće za petu upravnu godinu od 1. jenara do 31. decembra 1895.

Prihoda je bilo tečajem g. 1895., računajuć blagajnički ostatak od 1894. ukupno for. 110.626·42, razhoda for. 108.478·62½. Ukupni promet s onim od pazinske podružnice i čekovnim bio je for. 263.811·14½, primljeno je for. 54.037·04, a izplaćeno je for. 26.528 37.

Posuda većim dielom na seljačka gospodarstva dano je tečajem 1895. godine for. 63.695·51, a primili u povratu 40·050 73½. To iz matice, a u posebnom izkazu podružnice Pazin vidi se, što je dano i primljeno njoj u jedno i drugo ime. Interes je redovito 6% godišnjih.

Čistog dobitka tečajem g. 1895. bilo je pri matici u Puli for. 851·41½, a u podružnici Pazin for. 66.— Ukupno dakle forinti 917.41½, koji posvema ide u prihranu (rezervni fond), a služi samo za pokriče gubitka, koji bi nastao.

Prihrana iznosila je koncem 1895. for. 4.393·72, ka kojim će biti doložen spomenuti čisti dobitak od for. 917·41½, ako skupština na to pristane.

Prihrana je državnih zadužnicah austrijske rente pohranjena pri „mjestnoj hranilnici“ u Ljubljani.

Izvješće zatim donosi potanke obračune o poslovanju posujilnice kao i njezine podružnice u Pazinu.

Na glavnoj skupštini izabrani su u starešinstvo gg.: dr. Matko Laginja u Puli, za načelnika, dr. Ivan Zuccon u Puli, za zamjenika; Bole Juraj, Fakin Dragutin, Pavešić Pavle, svi u Puli, za odbornike. U nadzorni odbor izabrani su: Dejak Jan, kapetan c. i kr. mornarice, Štiglić Ignac i Špik Ivan, svi u Puli, P. Luka Kirac, župnik u Ližnjanu.

U družtveni sud izabrani su: dr. Mate Trinajstić, odvjetnik u Buzetu, Marko Pajalić, trgovac, Vilim Grum, urar, oba u Puli.

Novi odbor akad. literarnog zabavnog družtva „Hrvatska“ u Gracu. Na IV. glavnoj sjednici, obdržavanoj 1. svibnja, izabran je za ljetni semestar ovaj odbor: Predsjednik: cand. med. Luka Dražić; podpredsjednik; cand. med. Ante Schwalba; tajnik: stud. med. Milan Begić; bilježnik: stud. jur. Milan Barta; blagajnik: stud. jur. Ante Justi; knjižničar: stud. pharm. Josip Orebić; gospodar: stud. techn. Vilim Schmidek. Zamjenici odbora: stud. jur. Ivan Vranković i stud. med. Baldo Cvilićević. Revizori: stud. techn. Hinko pl. Emili, stud. phil. Ivan Bellotti i stud. med. Mate Dubokvić. Častni sudac: drnd. jur. Frano Alačević.

FILIJALKA

C. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrsd. papirjih na	V napoleonih na
4-dnevni odkaz 2½	30-dnevni odkaz 2½
8- „ 2½	3-mesečni „ 2½
30- „ 3%	6- „ „ 2½

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. voj., stopilo nove obrestne takse v krepost z dnem 5. februara, 9. februara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrsd. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost. Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku ½% provizije.

akate vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

P r e d u j m i.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. februara 1896.

Svoji k svojim!

Biciklisti pozor!

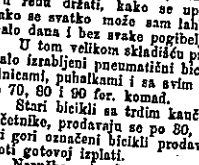

Najnoviji pneumatički bicikli sa zvonci, svietiljkami, zračnimi puhalkami i svimi pripravami, prodavaju se sada po 110 i 120*) for. komad kod dobro znane i poštene tvrdke:

JAKOB ŠTRUKELJ

skladišče bicikla

Trst, trg velike rojarne.

Jamči se za svaki bicikl jedno leto. Gori spomenuti bicikli nisu za prispodobiti onim, koje nudjaju u časopisih nesigurne tvornice i tvrdke po nizkih cienah, već ovi isti su jaki, liepi, lahki i dugotrajni. Na zahtjev pošilja se slika (fotografija) dotičnih bicikla.

Tu priliku mogu upotriebiti takodjer oni, koji bi se rado naučili voziti. Svakomu biciklu prilaže se tiskana poduka, kako ga upotrabljavati i u redu držati, kako se upotrebljava orudje i kako se svatko može sam lahko naučiti voziti u malo dana i bez svake pogibelji.

U tom velikom skladišću prodavaju se takodjer malo izrabljeni pneumatični bicikli sa zvonci, svietilnicami, puhalkami i sa svim potrebnim orudjem po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa trdim kaučukom, pripravni za početnike, prodavaju se po 30, 40 i 50 for. komad. Svi gori označeni bicikli prodavaju se jedino samo proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršuju točno na sve kraje, voznine prosve. Pisms, naručbe i brzojavi neka se adresiraju na pisarnu:

JAKOB ŠTRUKELJ,

Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

*) Snižile su se cienе biciklom radi novih i velikih pogodbah na fabrikami i takodjer radi množine biciklâ, nalazećih se u skladištu, koji se sada radevoljno nudjaju po tako nizkih cienah.

Listnica uredničtva.

Gg. dopisnike molimo, da dostatno pisma frankirati izvole, jer moramo mi globu plaćati ili pisma neprimiti, a ovo nam je težko kad znamo čigova su. I. c. k. kot. školska vieća obćaju poslati nam natiečaje sa običnom opazkom: službeno, al mi moramo ipak poštarinu i globu platiti.

G. F. F. Chicago: platili smo 20 nvč. globe, je bijaše Vaše pismo nedostatno frankirano.

Gosp. „Dopisniku iz Punta“. Prekasno stiglo za ovaj broj; doći će u budući ali oklaštren, jer se boji no kano i vatre prepira i razdora. Živili!

Gosp. Crux: Ordje je. Zdravo!

Gosp. M. J. Stiglo prekasno za ovaj broj. Živio!

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada. za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Peruvian i doeking za velečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnike, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor lovačkoga, koruškoga, tirolskoga loda za gospodu i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukava, jeftino, primjerne, poštene, trajne, čisto vunene sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralna austrijska trgovina sa suknom.)

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for.
Utemeljena god. 1866.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „**štikarefska roba**“. Da pretečim varanje p. n. odzimača, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu **pod nikakvom pogodbom.**

Kathreiner

je kot primes k bobovi edino zdrava kavina pija

Dobi se povsod, pól k. za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov treba paziti na izvirne vreče z imenom

Kathreiner

Zaščitna znamka — Schutz-Marke — Zaščitna znamka

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri

(Wagnerov šumski plosnati grah)

vrlo opločenjen i od svih gorkih sastavinah prost.

Uspjeva takodjer

u *najzapuštenijih vrstih tla, kao u pješku, gruhu* itd.

Najveća hranivna vrednost je 20—30% proteina (djetelina ima samo 13.5%)

Uzrajan i protivi se svakojakoj sušl.

Brošura badava

Polygonum sachalinense

(Sachalinov korjen)

Uspjeva posvuda uzrajno, takodjer u vlažnih, jilovitih i močvarnih tlih.

Visoka hranivna vrednost je 18·97% proteina.

„Internationale Saatstelle“

Landwirtschaftliche Gesellschaft

mit beschrenkter Haftung

KÜRCHHEIM u. Teck, Württembomberg.

Glavni zastupnik

za Trst, Primorje, Istrija i Dalmacija

Jakob pok. Č. Prister,

TRST.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Selkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu svoje

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije **preste od poštarine.**

Zastupničtvo dvokolic „Swift“ iz oružarne u Steru

imaju podpisani

u **GORICI**, na cesti **Franz Josipa (Corso) br. 4** naprati **kazalištnoj kavani**

Vlastita radionica dvokolic „Ilirija“, blazinah od žice (Drathmatratzen), popravljaonica dvokolic, šivaćih strojeva, pušaka itd. nalazi se:

Nunska ulica br. 14

Prodavaonica šivaćih strojeva, streliva, pušaka i drugoga orudja

nalazi se u **Munskoj ulici broj 16.**

Za blagohotne naručbe preporučaju se

SAUNIG & DEKLEVA

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđje, diferencialni sustav

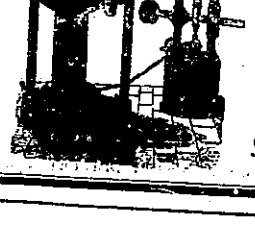

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidraulične preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2I Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se konkurencija! — Traže se zastupnici!

odgovorni uredoik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolene

Broj 23 U Trstu 4. julija 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienìku ili po dogovoru. Iste take je za prilozi. Novci se šalju poštarskom zaputicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodjè na vrieme, neka te javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom svku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ... for., za seljake ... for. na godinu. Razmjerno for. .../½ i ... za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Živili sviestni izbornici!

Naknadnim izborom trojice zastupnika za istarski sabor pomnožili su Hrvati i Slovenci Istre svoju knjigu o narodnom preporodu jednim zlatnim listom. Dan 30. maja 1896. ostati će svietlom točkom u našoj narodnoj borbi. Toga dana vratili su izbornici dvih političkih kotara Istre narodnim dušmanom i njihovim tajnim i javnim zaštitnikom i pokroviteljem najsjajniju odmazdu. A ta mora da ih silno peče!

Kadno je za posliednjeg zasjedanja istarskoga sabora u sjednicah od 24. i 28. jenara t. g. talijanska saborska, većina najprije dvojicu naših, a kasnije trećeg, redovito i zakonito izabranih zastupnika nasilno i brutalno mandata lišila, tada je nastalo zaglušno veselje u saboru, na galeriji i po gradu Poreču. Tu preranu radost raznašali su širom svieta talijanaški listovi Primorja, varajuć sebe i druge tobožnjom pobjedom, nepravde nad pravicom, nasilja nad zakonom.

Težko bijaše doista i zastupnikom, koji su doživili to nasilje i narodu, koji se je imao ponovno izvrći svakojakim izbornim spletkam i neprilikam. Ali ni jedni ni drugi ne podvojiše o konačnoj pobjedi pravde i zakona.

Sjajni uspjeh izbora koli na kvarnerskih otocih, toli u političkom kotaru Volosko, pokazao je najočitije, da se u svojih nadah prevarili nisu. Poraz, što no ga doživiše naši narodni protivnici kod izbora izbornika, osobito pako kod izbora zastupnika dne 30. maja u Krku i u Voloskom, tako je grozan, da bi morao potresti do dna crne duše rečenih protivnika i otvoriti napokon oči onim njihovim zaštitnikom, koji još uviek misle, da su Hrvati i Slovenci Istre jedino za to na svietu, da služe i robuju talijanskoj gospodi.

Jednoglasni izbor trojice naših zastupnika morao je napokon i sliepcem otvoriti oči. Taj izbor jest novim dokazom, da se Hrvati i Slovenci Istre nedaju više bezkažnjeno varati i tlačiti od nikoga. Dokaz je to, da su si oni sviestni ne samo svojih dužnostih, već i svojih svetih, zakonom zajamčenih im prava.

Ovim sjajnim izborom pokazali su sviestni naši birači i izbornici onih dvih kotara Talijanom Istre, da se neće nikada više sliepo pokoriti nasilju i brutalnosti ničijoj. A što je još važnije, upozorili su i cesarsku vladu na to, da u buduće neima i nemože više pasivno nadzirati samovoljno i protuzakonito djelovanje istarske saborske većine. Ona mora u buduće uložiti sav svoj upliv i ugled, da se već jednom i u istarskom saboru stade vršiti zakon i pravica.

Izgovoru, da se proti saborskoj većini zakonom u ruci ništa ne može, ne ima tuj mjesta. Jer akoprem i ne ima zakona, kojim bi se mogla slična bezakonja i nasilja prepriečiti, jest tuj po sriedi ugled pravne države, jest zakon poštenja i morala. Kad bi bili zakonodavci i pomisliti mogli, da će se naći strastvena i nasilna većina, koja će opetovno i jednoglasno izabrane zastupnike naroda bez ikakvog razloga iz sabora izključiti, tad bi bili stalno takovomu nasilju zakonom doskočili. Proti iznimnim zločinstvom upotrebljava se i u prosvietljenom svietu iznimna sredstva. Proti drzovitom i nečuvenom postupanju istarske saborske većine valja, da središnja vlada učini svoju radi ugleda svoga i monarhije.

Mi nismo doduše zvani, da ikomu dajemo savjete il naputke, ali u ime povriedjene narodne časti, u ime naroda, kojeg zastupamo i kojega se nasilno prieči u izvršivanju njegovih državljanskih prava, zahtjevamo odlučno, da već jednom i u saboru Istre zakon il pravica zavlada.

Dični naši birači i izbornici pokazali su glasno i jasno i ovom prigodom, da si kod izbora svojih zastupnika od nikoga više zapoviedati ne daju, da će birati sada i u buduće po svojoj miloj volji, po svojem osvjedočenju one muževe, koji za njih snuju i rade i koji su vazda pripravni za njih se žrtvovati. S tom odlučnom voljom naroda valja da računaju naši narodni protivnici u Istri i odlučujući krugovi u Beču.

Mi se toj zakonitoj i opravdanoj volji naroda klanjamo kličuć iz dna srca: živili sviestni naši birači! slava dičnim našim izbornikom!

Izbor zastupnika u Voloskom

Veselo se lačamo pera, da Vam opišemo izbor dvojice zemaljskih zastupnika, obavljen dne 30. pr. mj. Izbor bio je određen za desetu uru, i o toj uri bila su 64 izbornika u izbornoj dvorani. Od strane političke oblasti bio je prisutan kotarski kapetan g. Fabiani i komisar gosp. barun Reinlein. O 11. uri već su svi izbornici odglasovali, i svi dali svoje glasove već lani zakonito izabranim zemaljskim zastupnikom Slavoju Jenku i Matku Mandiću, samo što je Slavoj Jenko dao glas ne sebi, nego veleč. i obćeštovanom gospodinu župniku-dekanu Antonu Rogaču. O 12. uri svršili su svoj posao i članovi izbornoga povjerenstva ili komisije, napisali naime i podpisali zapisnik. Tim bio je posve gotov izborni čin, tim zadan najrječitiji odgovor na brutalni postupak gospode Talijana u porečkom saboru, da hrvatski i slovenski narod u Istri neda si zapovjedati od gospode Talijana; on je pokazao i prijatelju i neprijatelju, da je sam svoj gospodar u izbiranju muževa, koji ga imadu u saboru zastupati. Nepotvrdjenjem naše dvojice zastupnika gospoda Talijani poreckoga sabora dali su si svjedočbu ljudi, koji se ne drže ni prava ni zakona, koji su izgubili svaki stid, koje vodi sliepa strast i puka mržnja proti Hrvatom i Slovencem. Ponovnim jednoglasnim izborom obojice zastupnika ovoga kotara, kao i jednoga zastupnika kotara lošinjskoga, odgovorili su naši čestiti izbornici na ime svoje i svih birača i svega naroda kako valja gospodi Talijanom poreckoga sabora i njihovim zagovornikom i štitnikom. Ovim ne samo da je pao mraz na obraz u očijuh svakoga poštenoga čovjeka, nego izjaloville su im se nade, koje su gojili, kad su onaj brutalan, druguda nečuven čin, počinili.

Kod lanjskoga izbora bilo je protivnika; jednih, koji su glasovali proti Slavoju Jenku, drugih, koji su se pod vodstvom Golca skrivali po hodnicih zgrade, u kojoj su c. kr. oblasti. Ljetos nisu se prikazali niti jedni, niti drugi. Gospodin Kašpar Kastelic sa svojimi izbornici iz Materije ostao je kod kuće; dosta mu bijaše lanjske blamaže kad je dobio samo glasove svojih izbornika iz Materije i par njih iz Jelšana. I „Golac" sa svojimi (trojica njih) ostao je doma. Mi se ne čudimo ni jednom ni drugom, nego pomilujemo one muževe, koji se dadu od njih sliepo voditi, koji izabrani za izbornike neidu vršiti svoje dužnosti. Ljetos su za narodne predloženike glasovali i svi jelšanski i lovranski izbornici, česa lani ne bijaše. Iz Lovranščine manjkao je jedan, koga da su njeki zastrašili taku, da se nije ufao doći. Izuzam njega došli su svi izbornici iz kastavske, volosko-opatijske, lovranske, jelšanske i podgradske obćine i svi kao jedan glasovali.

Poslie izbora sakupili su se oni i razni drugi domoljubi kod skupnoga objeda na Voloskom u gostioni „*Kod Rože*", gdje bijahu jako dobro i prijazno posluženi.

Kod stola je zauzimao glavno mjesto spomenuti Antun Rogač sa zastupnikom Jenkom na desno i župnikom Velhartickým na lievo. Ostali sjedili su po svojoj volji kako koji.

Prvu zdravicu izrekao je g. Antun Rogač opet izabranim zastupnikom gg. Jenku i Mandiću, iztaknuv njihove zasluge za njihov rad u zemaljskom saboru, te njihovu ljubav do naroda i naroda do njih.

Na oduševljeno prihvaćenu zdravicu odgovorio je Slavoj Jenko, srdačno pozdravljen. Zahvalio se je na pouzdanju, koje mu je narod i ovom prilikom i u ovih okolnostih pokazao, iztaknuo je sviest naroda, sviest birača i izbornika, te njim iz svega srca nazdravio. Zast. Spinčić, i on srdačno pozdravljen, izpriča Matka Mandića, što nije došao medju izbornike, pozdravi jih u ime njegovo i progovori njekoliko rieči, dotaknuv se prilika u pojedinih obćinah kotara, radujuć se, što si kastavski, opatijski i podgradski izbornici i birači ostaju vjerni, što su im se ovaj put pridružili i opet lovranski i svi jelšanski izbornici, i želeć, da im se u buduće pridruže i veprinački i materijski. Ožigosa varalice i lažljivce i njihove štitnike i zagovornike, naglasiv posebice, da Talijani i Talijanaši kleveću naše zastupnike i u obće hrvatske i slovenske rodoljube za to, da sakriju svoje težnje, koje idu za tim, da se naš narod proda Taliji, onoj Taliji, iz koje dolazi svaki dan golih i gladnih u naše krajeve. Rodoljubi hrvatski i slovenski, završi, neće drugo, nego da Hrvati i Slovenci Istre očuvaju sebi svoje kuće i kućišta, da budu sami gospodari na svojem, da se ne predaju nit ne prodavaju.

Govorom obojice gg. zastupnika povladjivali su izbornici oduševljeno i burno. Gosp. Štemberger reče, da se imamo ne samo radovati nad uspjehom izbora, nego da imademo dati i oduška svojem ozlovoljenju nad postupkom većine istarskoga sabora. Predlaže s toga, da se glasuje prosvjed proti onom postupku, da taj prosvjed sastave, podpišu i pošalju gospodinu ministru predsjedniku, kao glavnom predstavniku presvjetle krune, gg. Antun Rogač, Vjekoslav Kinkela i Jakov Jurkovića u ime svih izbornika. Predlog bio je u cielosti i u potankostih prihvaćen jednoglasno i najvećim oduševljenjem. Gosp. Velhartický raduje se složnomu postupku svih domoljuba u kotaru i pozdravi napose načelnika obćine kastavske g. Kazimira Jelušića i predstavnika volosko-opatijske obćine g. Viktora Tomičića. Najprije Kazimir Jelušić pak Viktor Tomičić zahvaljuju se zgodnimi rieèmi na nazdravici, raduju se ganuti upravo današnjoj pobjedi i naglasuju, kako narod sve više progledava, kako se osvješćuje, kako uvidja, tko mu je prijatelj, tko neprijatelj. Gosp. Tomičić izaziva najprijaznijim načinom zastupnika Spinčića, da opet progovori, a ovaj se odziva. Svoje rieči zasnova na kitici nezaboravnoga našega hrvatskoga pjesnika Gundulića: „Kolo od sreća u okoli, vrteći se neprestaje; ko bi gori eto je doli, a ko doli gor s' ustaje", pokaza primjeri istinitost sadržaja te kitice, pa zaključi, kako i našim protivnikom mora doći crni petak, i kako i naš narod mora gori ustati. Progovori kasnije još jedan put po želji lovranskih izbornika, da pozdravi izabrane zastupnike i ostale izbornike. Iztakne pak, kako imadu naši Lovranci sada težku borbu proti zlobi, varanju, spletkam, kako neimaju zaštite od onud, odkud bi je morali imati, izriče pak čvrstu nadu, da se naši neće borbe prestrašiti, da će ju muževno voditi i da će prije ili kasnije posve pobjediti, jer se bore za poštenu stvar, za svoju starinu, za svoju vjeru i za svoju hrvatsku narodnost. Nazdravlja čestitom glavaru Ivanu Turčiću, koji je svaki dan izvršen gadnim napadajem, prisutnom prvom savjetniku i prisutnim izbornikom, kao i svim našim poštenjakom tamo, ističuć istodobno sviestne naše Mošćeničane i Brsečane. Odgovori izbornik Mišćenić Antun u ime svoje i drugova, iztaknuv, da imadu mnogo podnašati, al da se zato ne boje borbe. Oni da neće nikoga prodati, nego da će braniti sebe i svoje; protivnici da prodavaju ljude, kad ih kupuju za novce. Liepo je govorio također Martin Fidel, stari i poznati poštenjak iz Sušaka u jelšanskoj obćini i pozdravio naše zastupnike na carevinskom vieću. Ponovno je još govorio glavar kastavski Kazimir Jelušić i nazdravio svemu pučanstvu našega kotara, kao i napose gospodi svećenikom, koji složno sa pukom rade. U ime svećenika zahvalio se je g. Vodička, iztaknuv, da si smatraju za dužnost zauzimati se svojimi silami za prava naroda, medju kojim živu, te izričuć nadu, da već sada nastaje u cieloj monarhiji novo doba, kršćansko doba proti dosadanjoj lažiliberalnoj. Junačina i poštenjak Antun Peloza Filan iz Vel. Muna progovorio je također je i bio sa zadovoljstvom slušan. Završio je govore i zdravice predsjednik stola Antun Rogač. On bi rad zabrao sve, što se je reklo tečajem objeda. Ne može to, jer je doba odlazka. Naglasuje pak, da će on i ostali svećenici i nadalje raditi za narodna prava, složno sa domoljubi svjetovnjaci, čvrstim uvjerenjem, da radeć za narodnost, rade i za vjeru, znajuć, da su odpadnici naroda također odpadnici vjere. Poziva prisutne, da upamte sve, što su čuli, i da to ne samo na srcu drže, nego nek i šire medju svojimi i to ne samo muškimi, nego i ženskimi, koje su također znamenit činbenik u životu svakoga naroda.

Čitavo vrieme objeda prošlo je u najvećem oduševljenju, u najljepšem miru i slozi i najvećem suglasju čustava i misli. Uz ovakove izbornike i uz birače, koji su jih izabrali, zastupnici će i nadalje rado ne samo raditi, nego i podnašati sve, što bi ih imalo stignuti.

Tečajem objeda stigla je od izabranoga zastupnika Matka Mandića sliedeća brzojavka:

„Želeći što ne mogoh biti svjedokom junačkoj odmazdi, što ju dadoše odabranici naroda dušmanom narodnim i njihovim zaštitnikom, kličem iz dna zahvalna srca: Živili sviestni naši birači i izbornici! Živili složni Hrvati i Slovenci Istre!"

Taj pozdrav bio je sa burnim: „živio naš zastupnik Mandić!" primljen.

Već kad su se izbornici razišli, došao je ovaj pozdrav od sakupljenih kod veleštovanoga gospodina viteza Viko u Pod-

gradu: „Živili zastupnici! Zastave se viju, topići pucaju".

A došao je glas i iz Krka, koga je žicom poslao častni starina dr. Dinko Vitezić: „Kozulić izabran je takodjer jednoglasno, živili izabranici!"

I tako bila je radost podpuna. Na cieloj crti odgovorio je narod dostojno i muževno na brutalan izazov gospode Talijana u porečkom saboru.

Dopisi.

Iz Motovunšćine koncem maja. (Občinski izbori dovršeni). O minulih občinskih izborih u Motovunu dična „N. Sloga" želi pobliže obaviesti, pa kad nije još opisa dobila od drugoga, evo joj ga od mene u kratko koliko je moguće.

Poznati talijanski zanešenjak Tomasi, načelnik motovunski, godinu dana kasnije nego li bi bio morao, sastavi izborne listine, ali na način da — koliko su mogli nekoji naši opazit — više od stotine imena u njih bijaše ili iskrivljeno ili umetnuto nepravedno, ili izpuščeno. Proti tomu mi učinismo utok na občinsko glavarstvo. Ovo rešilo ga udovoljujuć za izpravu samo za 15 imena; ostalo je odbilo. Tako isto učinio je za drugih 15 i c. kr. kapitanat, na kojega smo iza toga uložili reklam Uzroke su navadjali n. pr. gdje je bilo pokojnih, da se to nije dokazalo! Eh, valjda su zahtjevali (mučke), da za svakoga mrtvoga priložimo osmrtnicu sa biljegom od 50 novč., potvrdjenu od župnog ureda, plativši ovomu za svaki komad 50 nvč. pristojbine! A kako ta gospoda znadu za ostale mrtve? Hrvat Mate Korazza iz Rakotola umro je već prije 7 godina, pa njegovom sinu pišu *di Matteo* za izbore; a talijanaš Ivan Resar iz Motovuna umro je samo malo malo mjesecih nazad, pa njegova sina Antuna, da \glasuje, zovu ga odmah liepo *fu Giovanni*.

Naša stranka domislila se, da će občina sastaviti izbornu komisiju od samih talijanskih pristaša, pa zamolila političku oblast, da se barem dvojici trojici i naših ljudi dozvoli uz izbornu komisiju prisustvovati izboru. Upravitelj c. kr. kapitanata g. Lasciach odbio je tu opravdanu želju pismeno i ustmeno; obeća vrlom rodoljubu Kramaru-Bančini, da će njemu dopustiti, da prisustvuje u izbornoj dvorani. Prvo nego je počelo glasovanje ovaj se je prijavio, ali bijaše odbijen. —

Podrepnice talijanaške stranke su više tjedana prvo izbora s novcima u rukuh obletali po *Soviščini, Zamaščini, Oprtaljščini, po Brkaču* (u Novakih, Karojbi i Rakotolah želili ih, ali nisu htjeli doći..... smrdilo im), kupovali kršćansko blago i po naputcih blaznili, obećivali, prietili itd., dok su ih nekoliko ulovili na liepak.

Ciela dakle izborna komisija bijaše tako — kako se je predvidjalo — sastavljena jedino od talijanskih privrženika. U izbornoj dvorani zabranjeno je bilo ikojem našem čovjeku prisustvovati. Birače zvali malo na malo. Občinski sluga zabilježene talijanaške birače zvao glasno, a naše tako, da su ga jedva čuli oni, koji su bili blizu.

Kako je postupala takova komisija, mi tužni nismo u stanju dovoljno znati, kad nijedan od naših nije smio biti ondje. Samo koliko smo doznali od kojega birača, koji je štogod ljetimice opazio, kad je bio zvan da glasuje, dajemo ovdje koješta častnim čitateljem „N. Sl." do znanja.

Izborna je komisija dobro poznavala sve birače i kojoj stranki svaki od njih pripada. Gdje nije pomogla pokvarena listina, ondje su pomogle spletke u vriemu glasovanja: hrvatskim biračem činilo se svakojakih pitanja, n. pr. *o djedu i pradjedu, o rodbini* itd. dokle bi se tužan kmet pomutio i nebi znao na sve odgovoriti, a to je bilo dosta, da bi mu komisija uzkratila pravo glasa. Vladin komisar na to ni rieči. Tolike punomoći hrvatskih birača bijahu odbijene, na primjer Ivana Dekarina iz Rakotola s bratovom punomoći sa opazkom, da brat bratu nemože učinit punomoć; a talijanskoga brača Markvalda Sandrija iz Motovuna bijaše primljena punomoć, koju je učinio sinu. Ovaj je glasovao za se i za ženu, dakle tri glasa.

Hrvatskom biraču Ivanu Korazza iz Rakotola ne dozvoliše glas, jer da je on ovih zadnjih godina kupio neko zemljište i da štibra još nije uredjena na njegovo ime (on ima zadosta štibre i bez toga zemljišta), a u zadnje dane dalo se pozivnicu i glas talijanskom biraču Antunu Labinjanu iz Berkača, koji se od kratkog vremena ondje nastanio, bez štibre i bez da se nahodi upisan u izbornih listinah. Jedan naš birač opazi, da glasuje maloljetni sin Ivana Divjaka, kovača iz Motovuna. Hrvatskom biraču Mati Močibobu, koji je imao punomoć podpisanu od brata župnika i još jednog svjedoka, ne dozvoliše glasovat, jer da bi se htio još jedan svjedok.

Kazaše, da nekoji birači za talijansku stranku glasovaše i do pet puta, a ne znajuć im za ime (jer tko ih je opazio, nije znao pisat, da ih zabilježi) ne možemo ovdje sada ih spomenuti; tako se govori, da bi Candot, kad bi donio vode komisiji, glasovao. Neki talijanski težak, narečen Saltuzzi ima posjedstvo skupa sa bratom, a glasovao je bez punomoći brata.

Povrh svega bilo je za naše birače štrahovanja i grožnjah, dapače i tamnice: Ivana Milića zatvoriše 24 sata samo zato, jer kad ga potvoriše (krivo dakako) da je i prvi dan glasovao, odgovori: pa što zato (misleći da toliki njihovi opetovano glasuju). Još se nekojim grozilo.

Ovdje vam se je navelo manje podatke, a one velike neurednosti i nezakonitosti ne možemo navesti, jer nas nisu pripustili, da ih zabilježimo. Tako se je svršio izbor III. tjela s uspjehom, kakov je morao biti.

A gosp. vladin komisar? . . . On je mogao poslati zapovjed oružnikom, neka paze, da se birači ne potuku; a on je mogao slobodno ostat u Poreču ono tri dana, dok je trajao izbor trećega tjela. Ovaj izbor obavio bi se bio isto onako i bez njega. On niti je poznavao birače, niti se opazilo, da je što prigovarao svemogućoj komisiji.

I u drugom tjelu Talijani htjeli su na sve načine predobit i zbilja dobili su za se tridesetak glasova. Ali podlegoše ogromnoj većini naših. Nu, po dovršenom izboru ovoga tjela komisija htjede učiniti svoju: proglasi naime nevaljanim jednog našeg izabranika, čestitog rodoljuba Jakova Josipa Škropetu iz Novakih proglasivši mjesto njega svoga Rodelu iz Berkača i to s uzroka, da je Škropeta u izbornih listinah Josip Jakov, a ne Jakov Josip, kako ga mi predložismo i kako mu je i na krstnici! Uzalud bijaše svako dokazivanje, da je to onaj, za kojega naši glasovaše — izborna komisija je gospodarica, pa cieli sviet mora šutiti pred njom!

Videći naši birači prvog izbornog tjela, da se tako postupa, ne htjedoše ni približiti se, da glasuju, ta sve bijaše uzalud. Nekoji Motovunci i smrću zagroziše se jednom našem biraču ovoga tjela, bude li došao glasovati.

Izmedju iste talijanske gospode i c. kr. činovnika u Motovunu rad ovakvog postupanja i radi drugih razmirica bila je velika napetost, te c. kr. činovnici ne htjedoše glasovati u ovom tjelu. Talijanska je na to stranka zamolila (tako nam reče bar ondješnja jedna odlična osoba) c. kr. političkog komisara g. Lasciach-a, da on sklone (valjda *befelom*) gg. činovnike, da idu glasovat i glasovaše svi za talijanaške predloženike.

Kakve li buke i krike po cielom svietu, da je slučajno g. komisar pošao nagovarat gg. činovnike, da glasuju za *ščave*". Ali ovako nikomu ni vlas sa glave! To je sve u redu. Pak da nismo mi sretni i blaženi u Istri? Sve nas i svuda podupire proti Talijanom!

Mi smo proti takovom nakaznom izboru uložili utok, koji je — kako smo čuli — sastavljen veoma blagim načinom. Pa i bez toga, po dosadašnjem izkustvu znamo, da se naši utoci lahko odbijaju. Ovaj put bit će izlika, da je velika razlika glasova med našom i talijanskom strankom u trećem tjelu. Eh, gospodo moja, uprav to je talijanska stranka imala u pameti, pa tako i postupala, da toliku razlikost pripravi, eda, pogledom na nju, bude naš utok odbijen. Ta govori se javno, da su nekoje u Motovunu službujuće osobe priznale pred osobom službenom izvan Motovuna, da su u sama dva prva dana izbora Hrvati prevareni bili za *110* glasova. Ista službena osoba da je k tomu dodala: Hrvati su poštenjaci ali sirote, jer neimaju nikoga, koji bi ih branio i zagovarao.

Na koncu moramo baciti žalostan pogled na onu nesretnu i zavedenu našu braću na Zamaščini, Soviščini, Oprtaljščini i Berkaču, koji su tako kratkovidni i slieпi, da idu radje sa svojimi najvećimi protivnici, nego li sa svojom braćom. Ti nesretnici zaboravljaju na svoj jezik, na svoj rod i mlieko, koje su sisali. Žalostna Vam majka! Ne vidite li nesretnici, da vam se Talijanaši i u brk smiju, da vas *ščavi* nazivlju, da se s vami svakojako poruguju i da vas poznaju samo ona 2—3 dana, dok izbori traju?

Podpunu pohvalu zaslužuju u ovoj borbi vrli Rakotolci, ugledni Karojbci i junački Novačani sa svojimi običajnimi vodjami. Na nje se može upraviti posve ona naroda: *„brat s bratom, rod s rodom"*. Nije Judin novac našao mjesta u njihovom poštenom žepu. Ne možemo se baš potužit niti na Kaldirčane i Montriljce, izuzevši one stare njihove krkavice.

Eto vam, dragi čitaoci, kako je nama ovdje. Bog dao, bilo brzo bolje.

Birač.

Velečasnom gospodinu

dru. A. Tresiću-Pavičiću

auktoru

„Simeona Velikoga"

Zvonjelica.

Sjećaš li se, kad si za mladosti sretne
U tišini ljubkoj gaja zelenoga,
Diljem žala Tvoje Dalmacije cvietne
Tajne slušô glasе mora Jadranskoga?

Odtada Ti duša čarne, pramaljetne
Dubrave preljeće kraja rodjenoga, —
Šarno beruć cvieće — pjesme sklada sjetne,
Uzvišene, nove pjesme srca Tvoga.

Al ni velebnim za „Ljutovidom" Tvojim,
Ni za zaslužênim lovorikam sjajnim
Tvoja vila glasom još ne susta svojim,

Već božanskim plamom nadahnuta rajnim
„Simeona Veljeg" prikazuje Cara:
Novi alem vienac — *„Mosorskog guslara"*.

Emin.

Franina i Jurina

Jur. Zač ima saki osal četiri noge?
Fr. Za hodit!
Jur. Zač pak ima Leprinašćina četiri fiducijara?
Fr. Da ju zdignu od seh četireh stran sveta i zanesu prek Učke, samo da ni med hrvackimi občinami, zač da jih je strah i sran za 30. maja, da su si drugi Hrvati i Slovenci, a samo oni šarenjaki ale kako jin neki deju — špiritanom bevandom pošpricani junaci.
Jur. Bi pak oni mogli to storit?
Fr. Bi vlih onda, kad budu vedežki palaci prenešeni na „Mul".
Jur. Ča palenti će se prvo pojist va Kalabrije!
Fr. Koliko bevandi će se prvo popit va ta van!!

Različite viesti.

U audienciji kod Njeg. Veličanstva. Podpredsjednik zemaljskoga sabora istarskoga g. dr. Stanger bio je dne 28. pr. mj. primljen u audienciju od Njeg. Veličanstva našega premilostivoga cesara i kralja Franu Josipa I. Njeg. Veličanstvo primilo je gosp. dra. Stangera vrlo milostivo, obaviestilo se o radu zemaljskoga sabora i ob izstupu naših zastupnikah iz istoga, zatim ob Opatiji i Voloskom. Značajno je, što je bio baš toga dana kod Njeg. Veličanstva takodjer g. dr. Mate Campitelli, i to kako čujemo, da se i on zahvali za podieljenu mu čast zemaljskoga kapetana za Istru.

Izbor jednoga zastupnika za izvanjske občine lošinjskoga političkoga kotara obavio se dne 30. maja t. g. u Krku. Pristupili su k izboru svi izbornici hrvatski, izabrav *jednoglasno* narodnim zastupnikom g. Šimuna Kviriua Kozulića, posjednika u Lošinju. Živili naši sviestni birači i izbornici na kvarnerskih otocih!

Glavnu skupštinu obdržavati će političko družtvo „Edinost", u nedjelju dne 14. t. mj. u prostorijah „Del. podpornoga družtva" (Via Molino Piccolo br. 1) sa običnim dnevnim redom. Početak u 9 sati prije podne. Odbor umoljava gg. članove, da dodju mnogobrojno na tu skupštinu.

Sastanak birača sazivlje zemaljski zastupnik veleč. g. Josip Kompare za nedjelju dne 7. t. mj. u 3 sata poslie podne u Šmarje — občina Pomjan. Na taj sastanak će i nekoliko naših rodoljuba iz Trsta.

Iz Kastva nam javljaju, da se je obćenito s veseljem pozdravilo ponovni, jednoglasni izbor gg. Slavoja Jenka i Matka Mandića za zastupnike zemaljske. Pobjedu te pučke volje proslavilo se je u samom Kastvu sa razsvjetom na najviših mjestih Kastva, tako da je mogla ciela Kastavščina viditi znak obćenitoga veselja. Slavilo se razsvjetom i bengali i u Frančićih, i na druge načine u drugih mjestih. Veselje bilo je podpuno kad se je doznao, da je i zast. Kozulić bio izabran ponovno i jednoglasno za zastupnika na otocih.

Uspomene na prvi tabor u Istri. Javili smo u zadnjem broju, da je prošlo dne 21. maja 1896. upravo 25 godina, što bijaše sazvan kod Sv. Mihovila izpod Kastva prvi tabor u Istri.

Na taboru sakupilo se tada — kako nas popis istoga obaviešćuje — od 8—10 biljada duša; taboru je predsjedao tadašnji kastavski načelnik g. Antun Rubeša, koji bijaše predsjednikom jednoglasno izabran na predlog g. Frana Steidla, tadašnjeg občinskog tajnika u Kastvu, a danas gradskog viećnika u rodoljubnom Sisku.

Na taboru govorili su nakon pozdrava predsjednikova:

1. gosp. Ernest Jelušić, ravnatelj pučke škole u Kastvu *„o uredenju narodnog jezika u školu i uredjenju XIX. članka državnih temeljnih zakona"*.

2. g. dr. Marijan Derenčin, odvjetnik na Rieci, *o razvoju ilirskih razvitku našeg pomorstva"*; i

3. g. Frane Maroti, posjednik i zemaljski zastupnik *„o financijalnoj zaprtiji, kojoj je još jednako podvržena ova stran Istre"*.

Svaki od govornika stavio je u smislu govora resoluciju, te bijahu sve jednoglasno prihvaćene.

Od trojice govornika je danas na životu jedini g. dr. Marijan Derenčin, kr. umirovljeni odjelni predstojnik i odvjetnik u Zagrebu. Preminuo je koju godinu kasnije i i predsjednik tabora, obćeštovani kastavski načelnik i bivši zemaljski zastupnik gospodin Antun Rubeša.

Izmedju onih, koji su rieču i činom sazov i obdržavanje tabora zagovarali i promicali i koje već odavna uživa crna zemljica, spominjemo blagopokojne naše rodoljubne gg. dra. Frana Bachmana, Jakova Volčića, Ivana Lučića, Vjekoslava Vlaha itd. itd.

Kao što se naši narodni protivnici zubi i nokti protive svakomu našemu narodnomu napredku, tako se usprotiviše tajno i javno i proti obdržavanju onoga tabora. Spletkarili su na sve moguće načine proti taboru i proti pojedinim odlučnjicim osobam, ali sve spletke ostadoše bezuspješne. Kronika nam spominje i spletkare na Voloskom i Lovranu, koji su već tada narod varali i slepili tim, da će tabor Kastavščinu upropastiti, da će naprtiti narodu veću štibru a Kastavci da će svi redom u vojnike itd. itd. Od svega toga nije se ništa dogodilo. Stare su to ali uviek još nove spletke naših narodnih protivnika.

Iz Pule pišu nam 1. t. mj. Za Duhove bio je ovdje presvietli gospodin biskup Flapp i dielio svetu krizmu. Njegov dolazak objavila je crkvena uprava po plakatih *samo u talijanskom jeziku*, budući i njoj pred očima najprvo tobož talijanski karakter ovoga grada, a posl je tek dobro svih vjernih, kojih je slučajno velika množina Slavjana i Niemaca. Je li to zvanje *„katoličke"* crkve, kojoj već ime kaže, da ne smije tjerati ekskluzivizam? Pa ako gdjegod sune u pamet i političkoj oblasti. da tiska trojezične oglase, zašto toga nebi imala učiniti i crkvena uprava, koja bi se prva morala pokazati otvorena za sve narode i jezike? Naravski, da je i presvietli biskup propoviedao samo talijanski, a nije uzmanjkao, da pohodi ovdješnji *„Gabinetto d. lettura"*, te ist legla najteščih neprijatelja vjernoga puka slovinskoga.

Iz sjednice občinskoga zastupstva u Kastvu pišu nam 2. t. mj. Danas bila je obdržavana druga sjednica novoga občinskoga zastupstva. Zasjedala je od 9. pr. p. skoro do 3. poslie podne. Mnogo predmeta se je razpravilo. Što sve, to nije danas javljati. Glavno što želim javiti jest, da je zastupstvo jednoglasno prije nego je prešlo na dnevni red izrazilo stojeć i kličuć slava svoju žalost nad preminutjem blagopokojnoga nadvojvode Karla Ludovika, i primilo na znanje sažalnicu, što ju je u toj stvari izrazio g. glavar. Druga znamenita odluka, koju spominjem jest ta, da je zastupstvo jednoglasno odlučilo, da se sve što se je glavnjega dogodilo odkad zasjeda novo zastupstvo puku priobći tiskom posebnimi tiskanjem ili prilozi, u „Našoj Slogi; i to sada čim prije sve, što se je dogodilo do sad imenito, što se je razpravilo u obih sjednicah; a unapried svaki put sve poslije svake sjednice obć. zastupstva; te da se tako tiskane izvješće razašalje medju puk najshodnijim na-

činom. Puk ima pravo da saxna što se radi; i tim će se začepiti usta klevetnikom, i lažcem.

Hrvatska Čitaonica u Malem Selu dala je nedavno svojim članovom dvie liepe zabave, koje su prema mjestnim prilikam liepo izpale. Mi nećemo sada da kažemo, da je sve bilo umjetnički savršeno, jer znamo, da bismo tim laskanjem povriedili sviest naših diletanta, ali oni nam moraju vjerovati, kad im rečemo, da smo bili s njima posve zadovoljni. I prikazivanje i deklamacije i tamburanje i čarobne igre, sve je bilo tako skladno, da mi možemo reći: Početak je dobar! Samo ne sustavimo nego ustrajmo, prinašajmo kamenčić po kamenčić i doći će vrieme, kad će i nam istim biti na čudo, kad se budemo obazrieli na svoj rad. Uprimo svatko u onom svojstvu, za koje ćutimo više velje, ali svrha neka nam bude svima ista: probudjenje zadriemale narodne sviesti. Zora puca . . .

Našim mladim diletantom, svim bez razlike i gospodjicam i mladićem, liepa hvala na ugodnom užitku, u nadi da nas neće ni unapried zaboraviti.

Katolički (!?) „L'Amico" odgovara. Prijatelj iz mjesta upozoruje nas, da se je katolički tobož listić „*L'Amico*" (Tršćanska „mularija" krsti ga „*L'Amigo ciriesa*" Op. ur.) udostojio se milostivo na nas udariti radi naše sviesti, uvrštene u predzadnjem broju pod naslovom: „*Mladi reformatori i kršćanska ljubav*". Na veliku našu žalost ne možemo mu već danas na *odgovor* odgovoriti, jer ne znamo, čim nas taj *plod* zelenih katoličkih reformatora počašćuje, nu čim budemo saznali za oružje njihovo, učiniti ćemo sveju i poslužiti mladu gospodu oko „*L'Amica*" kako su zavriedili. Do vidova dakle!

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda na Veloskom primila je od velečenog g. Spinčića for. 3, sakupljenih u veselom družtvu u Jelšanah dne 10. msja t. g.

Za podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Gosp. dr. Jos. Šebesta, občinski liečnik u Kastvu sabrao je na zabavi „Hrvatske Čitaonice" u Kastvu dne 16. febrara o. g. sa krokarjevim pliesom 2 for. 28 nvč. — Isti gosp. sabrao kod g. Vjekoslava Kinkela občinskog savjetnika u Rukavcu medju krokarji dne 28. febrara t. g. u spomen g. Kinkela 3 for. — Gospodin Franjo Mavrić sabrao prigodom pogreba majke g. Ljudevita Sušanj, obć. savjetnika u Jušićih dne 27. marča t. g. u spomen pokojnice 8 for. — Veleučastni gospodin Dragutin Huth, c. i kr. vojni župnik u Zagrebu darovao 5 for. — Gosp. Vrabec Ivan kapelan u Kastvu sabrao kod g. Vjek. Sinčića u Matuljah medju prijatelji 2 for.

Neobično bistar vid. Talijanaški listovi Primorja „*in capite*" dakako slavna porečka „*baba*" izvješćuju po svoju o netom minulih izbotnih sastancih u *Jelšanah* i *Podgradu*, koje su bili sazvali bivši zastupnici za onaj izborni kotar i koji bijahu oglašeni u naših novinah.

Ali rečeni listovi znadu izviestiti i više nego li sve ostale osobe, koje prisustvovahu spomenutim sastankom. Tako opisuju i sastanak u Matuljah, koji se je mogao roditi jedino u pomućenih možđanih talijanaških piskara, jer sav ostali sviet ništa o tom sastanku neznade.

Porečka „*baba*" ide dapače tako daleko u svojem proročanskom duhu, da nam opisuje, kako ide pješke sa *ruskom* zastavom u ruci iz Matulja u Hrušicu dušobrižnik iz Pregurij. Ona je vidila u Matuljah i zastupnika dra. Laginju, koji je u ono doba u Beču boravio. Nije li to vrhunac razdraženosti duševno bolestnih stvorova.

Odkriće Tommaseova spomenika. — U nedjelju odkrili su spomenik velikome Šibenčaninu Nikoli Tommaseu. Slavlju su učestvovali talijanaši i Hrvati, ali službena svečanost bila je u rukuh autonomaških. Ovi Tommasea drže svojim čovjekom. To je s političkoga gledišta donekle pravo. Tommaseo bio je protivnik sjedinjenja sa Hrvatskom i veliki pristaša dalmatinske autonomije. Pravo je i s kulturnoga pogleda, jer se ovaj veliki čovjek proslavio u talijanskom jeziku. Njemu Italija imade da zahvali veliki i najbogatiji riečnik i komentar božanskoga pjesnika Dante-a. U talijanskoj literaturi stekao je Nik. Tommaseo jedno od prvih mjesta.

Ali s narodnog gledišta Tommaseo nije bio Talijan. Bio je Slaven i Hrvat. Jedina knjižica, što ju je napisao u hrvatskom jeziku, njegove krasne pjesme „Iskrice" o tom ne sumnjivo svjedoče. Dalmatinski Hrvati u koliko su saučestvovali slavlju, poklonište se talijanskom učenjaku rodom Slavenu i Hrvatu. Onako kako mi punim pravom prisvajamo slovačkoga sina i hrvatskog spisatelja slavnoga Šuleka, onako nam Italija uzimlje Tommasea. Mi se možemo ponositi, da se je onakav sjajni um rodio u sirumašnom našem narodu. Slučaj htjede, da je njegovo bogatstvo namienjeno drugomu jeziku. Znamo, da i Preradovića o dlaci ne izgubismo.

To je pojmljivo u ono doba kad se istom buditi počesmo. I tko zna, da je Nikola Tommaseo mjesto u Italiji dospio u Zagreb, mi bismo uživali ono, što je darovao svojoj novoj domovini.

Pred spomenikom jednoga od najvećih umova, što ih je rodila hrvatska Dalmacija, treba se poklonit uspomeni neumrloga i podićit se što, ako krivnjom vremena i nije radio za nas, bio je ipak naše krvi.

Slava Nikoli Tommaseu! vječna mu slava! *C. H.*

Iz Opatije pišu nam 25 maja. Tamo negdje oktobra mjeseca prošle godine pružila nam se zgoda, da čujemo, gdje gosp. Visintini, učitelj na ovdješnjoj talijanskoj paraleli, uzlazeći školskimi stubami, dovikuje učitelju hrvatske paralelke, svomu drugu g. Rajčiću: „*Che scuola italiana può essere qui — non vi è uno chi parlerebbe l'italiano!*" (Kakva talijanska škola može tuj da bude — nema ni jednoga, koji bi govorio talijanski!) Neka čuju u Trstu i Poreču gospoda, koja nad nama vedre i oblače, a poimence neka čuje gosp. vitez Campitelli, kako o ovdješnjoj talijanštini, a time i o predavanju vjeronauka na talijanskom jeziku u pučkoj školi misli i sudi eto jedan Visintini, za kojega — pored nečuvenih onih napadaja na hrvatsko ladanjsko učiteljstvo sa strane većine u porečkoj sabornici — nije izključena, mogućnost, da je i njegov istomišljenik, prijatelj i štićenik!

Kakav je danas uspjeh u toj talijanskoj školi, to će najbolje znati gosp. Visintini i kaki zalupani baikario! (ladjar), koji u svojoj tvrdoglavosti nezna drugo, nego po kakvom „Portiću" il „Zrtu" dreširi se i vikati na Hrvate — što mu učitelj, dotično vjeroučitelj uči djecu, kako njega njegovi stariji učili nisu, naime „Padre nostro, che sei . . ." umjesto „Otče naš, koji jesi . . ." — A glupaci vi, zašto ne upišete djecu u onu školu, u kojoj će se učiti i govoriti jezikom materinim, jezikom, kojim su vaši djedovi govorili, gdje će im jedino biti omogućen napredak u svakom pogledu? — Mi se u ostalom čvrsto nadamo, da će g. Visintini — u svojoj nepristranosti — gospodi, kad ga o uspjehu u njegovoj školi pitali budu, odbrusiti golcatu istinu, pa ma kako ona gorka bila po gospodu u Poreču, koja svedjer pokazuju, kako su osobito pravdoljubiva prema ogromnoj većini pučanstva najnesretnije ove pokrajine.

Poznato nam je i to, da se je g. Visintini kanio zahvaliti na službi u Opatiji usuprot onom „reklam-avisu" „*Guerrino Visintini — ertheilt Unterricht in der italienischen Sprache*", koji je osvanuo u „Cur-Listi" tako rekuć prije, nego je sam prispio u Opatiju, — jer da se sa onom „mastnom" plaćicom ovdje živiti nemože. A sad on ipak po Opatiji mirno „špancira" i Bogu se valjda moli za rajske . . . one dušice, koje . . . . . mu pružiše svakojakih usluga, a to sve — reć bi — samo zato, da se u Opatiji uzdrži talijanska škola i talijanski učitelj! Za slučaj, da je tomu baš tako, mi velimo samo: „*Povera Istria italiana!*!"

Pročitajte i upamtite sve ovo vi opatijski „barkarioli", vi prodanci, pak ćemo vam drugi put obširnije reći koju o tom, kako u svojem neznanju i plitkoumnosti, dok tvrdite da niste Talijani, za Talijane radite!

Utorak na 12 t. mj. bila su izabrana jednoglasno gg. Priskić Albin i Pavao Tomašić fiducijarima, koji će 30. o. mj. u ime porezne občine Opatije dati svoje glasove dičnim našim predloženjkom, koji su nas i do sada u Poreču pošteno branili. — Kod ovakvih se izbora kod nas ne vidi ni jedne talijanaške podrepnice.

Na pobudu vrlog Hrvatine g. Ivana Fiamina i pohvalnim revnovanjem gosp. Rajčića te, nekih rodoljubnih gospodjica koje su jur javno pohvaljene, ostrojilo se je nedelju na 10. pr. mj. „Hrvatsko pjevačko družtvo „Lovor" u Opatiji", koje će biti ujedno i „tamburaško", kad se u tom smislu dopune i potvrde obstojeći već štatuti „Lovora". Bude odmah upisano 18 izvršujućih i 6 podpomagajućih članova. Željeti bi bilo, da se domala promjene okolnosti, koje taj čas spriečavaju pristop nekim vrstnim silam — a medjutim živili osnivači i osnivačice!

Na glavnoj godišnjoj skupštini ženske podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" u Opatiji bila je izabrana ravnateljicom gospodjica Marija Benčić, tajnicom gdjica Antica Justić, blagajnicom gdjica Marija Letiš, a za mužku: predsjednikom gosp. Ivan Letiš, tajnikom gosp. Pavao Justić, blagajnikom gosp. Ivan Alešovec. — Množile se, cvale i napredovale!

Trebali bi spomenuti još štošta o gradnji „*njemačko-magjarsko-talijanskoga kazina*" i o nekih epizodah pikantnije naravi, koje se odnose na tu gradnju, ali to ćemo pustiti za drugi put, jer smo danas i onako dosta otegnuli.

Sviešavamo nevesela srca današnje izvješće, javljajuć Vam, veleuč. gosp. uredniče, da nas je naš obljubljeni kapelan, velečastni gospodin Rajko Revelante, ostavio na neizvjestno vrieme. Kako vam je poznato, on je dulje vremena poboljevao, pak se je po savjetu liečnika dao u gorski zrak, u ugodnu Lupoglavu k svojoj vriednoj sestri, gdje će mu do mala, ako Bog dade, biti bolje. Mi mu iz dna srca želimo čim brži povratak medju nas i čim sretniji oporavak, koji neka mu Svevišnji uskori! U ime svih sviestnih Opatijaca šaljemu mu i ovim putem zajiskreniji pozdrav.

Pripovjedaju nam ovih dana, da su dobili njeki Niemci, nastanjeni u Opatiji, od poreznog ureda u Voloskom hrvatske tiskanice, popunjene hrvatskim jezikom, a nam Hrvatom donesti će valjda i njemačke i talijanske prije, nego li hrvatske, premda ih — na temelju zakona — najodlučnije tražimo. Tim postupkom čini se kao da bi se htjelo osujetiti izdavanje hrvatskih tiskanica, kraj tobož opravdanoga izgovora, da se takove vraćaju, što da su zbilja njeki Niemci i učinili. Kamo sreće da bi i svi Hrvati isto učinili sa nehrvatskimi tiskanicami i spisi — onda bi istom vidjeli, koliko Talijana ima u našem kotaru!

Napisali smo ovo, da upozorimo slavno kotarsko poglavarstvo, da malko bolje pripazi na rad nekojih činovnika.

Dr. Pravica.

Revinjci proti Čozotom. Prošloga čedna došlo je u Rovinju skoro do krvavog izgreda izmedju domaćih ribara i ribara talijanskih ili iz Italije tako zvanih Čozota. Domaći ribari gledaju već odavna crnim pogledom Čozote, koji im grabe izpred nosa gotovu zaslužbu. Čozoti naime love ribu u našem moru i bliže kraju, nego li je propisano, a sve na škodu domaćih istarskih ribara.

To postupanje talijanskih podanika dozlogrdilo je napokon rovinjskim ribarom i oni su dali opetovno oduška svojoj zlovolji, navaliv riečju i činom na čozotske ribare.

Ovom prilikom drago nam je iztaknuti, da su rovinjski ribari po rodu i jeziku Talijani, pak su ipak opetovno navalili na svoju braću iz blažene zemlje — koja im otimlju kruh. „Altrochè patriotismo italiano" babin Marko!

Izbor fiducijara u Dubašnici. Dne 11. t. mj. obavio se je u našoj občini izbor fiducijara za izbor zastupnika, kojega izbor je slavna većina u Poreču uništila a uništenjem ovoga izbora učinila je to, što se u prosvjetljenom svietu nedogodja. Ali 19. stoljeće je prozvano viekom napredka, te da smo u tom napredovali i mi, to možemo zahvalit talijanskoj „djedovskoj" kulturi; dakle samo napred porečka gospodo, ne dajte za Boga, da nazadujemo. Uništenjem izbora naših zastupnika misle jadnici, da nam škode, ali se kruto varaju, jer tim pokazuju svoju golotinju i pomažu nam tim budit narod iz mrtvila, jer u borbi je život. Tà sada se je svaki ma i najprostiji seljak pitao, kako to može biti, kakva je to pravica, da od dvojice zastupnika, kojih biraju isti fiducijari i isti dan, izbor jednoga vriedi, dočim drugoga ne? Zbilja nevjerojatno, ali je ipak tako! Ali onakve stvari može počinit jedino porečka većina, kojoj kumuju gospoda iz Trsta. No kamo sam to ja zabrazdio, govorim o našoj saborskoj većini mjesto o izboru fiducijara u ovoj občini. Evo me dakle kod stvari. Izbor počeo je na 9 sati, te odmah u početku me je iznenadilo, što nisam vidio pri izboru žandara, dočim su lanjske godine bili tri. Ali u istinu nije bilo potrebno niti da se pokažu, jer izbor prošao sasma na miru, te smo se svi pitali kakva razlika danas i pred godinu dana, kad je bila ona borba, a takve nije bilo u ovoj občini, što svjedoči i broj od 9 samih glasova, za koje smo jih pobjedili. Koji je tomu uzrok, da je ovaj izbor sasma gladko prošao i da se protivnici niti pokazali nisu? Ništa drugo nije nego to, da se ovoga puta nisu kovali novci u dobro poznatoj kovačnici staroga kapurala i da nas nije pohodio slavni Jork praćen sa početnom stražom „sa rankuni". Pa tako naš Dadina sa svojimi plemenitimi drugovi morao je ostati kod kuće, jer nije bilo novaca. Dakle veselo, kako su pjevali jednom „Fraujna i Jurina": Oj Dadino Jorkovo kolino! Veliki prijateli svećenika Jušto, putovao je u Mletke, jer je postao odvjetnikom Gabonjara (ili se je možda išao ponuditi, da će u Afriku), te na putu sigurno javio se je svojim prijateljem u Istri, ali se vratio praznih ruku, valjda su još gospoda jadni na njega radi lanjskih izbora. Šarenjaci a na čelu im Dadina govorili su, da će i oni glasovat zajedno s nama, ako ćemo izabrat kogamu drago iz našega otoka, samo ne Kožulića, jer da njihov je Cres i na našem otoku Baška, ali na ovo naša stranka nije se niti obazirala. Pa videć Dadina, da ga preziremo i ne marimo za njega niti za njegove glasove, zato se niti prikazao nije sa svojimi drugovi. I tako nismo imali časti, da čujemo kako Hadžiloja svojom mudrošću uništuje naše dobre glasove. Kalabrez je doduše bio, ali budući je bio sam, zato je mučao kako riba. I gospoda iz Malinske, koji su kod zadnjih izbora sa šarenjaci glasovali, su se sasma uztegnuli, tako nebijaše starog kapurala, niti Jurassicha niti pomorskog činovnika Streinza, rodom iz Gorice.

Naših izbornika došlo je na izbor 72 i to 23 iz občine Dubašnice a 34 iz podobćine Poljica i sv. Fuške, te nas je veselilo, da smo vidjeli izmedju njih mnoge, koji su kod lanjskoga izbora glasovali za protivnu stranku. Opazili smo njekoje, koji lani na sve molbe nisu htjeli doć s nami glasovat, premda se drže kako veliki Hrvati, i ove godine, kad jih nije bilo lani trebalo, su došli. Iz Dubašnice mora se osobito pohvalit Milčetove a na čelu njim Pera i Mata Milčetića, koji su se osobito trudili tim, što su pozivali naše izbornike, da dodju u čim većem broju na izbor. Osobito pako valja pohvalit birače iz podobćine Poljica, koji su došli u velikom broju a medju kojima vidjeli smo starce i od preko 70 godina, koji nisu žalili truda u vršenju svoje dužnosti. Neder sviestni Dubašnjari nastojte, da ovo oduševljenje, koje ste pokazali prigodom ovoga izbora i lani, braneć svoju čast i potlačena prava, uzdržite i kod dojdućih občinskih izbora; dajte da već izčezne stara mržnja izmedju „gornjih" i „dolnjih"; svih nas neka vodi jedino korist naše občine i jadnoga naroda i da se oslobodimo jedanput pogibeljnih nam nametnika. Pa kako ste lani i ove godine zaslužili, da Vas se pohvali tako dajte, da Vam se bude moglo reći na svršetku obć. izbora: neka Bog poživi sve sviestne Dubašnjare! Živili!

Punat (otok Krk) svršetkom maja. U našem mjestancu bile su u kratko vrieme dvie skupštine. Prvu je imalo na 6. t. m. družtvo „Rodoljub", a drugu na 20. t. m. učiteljsko družtvo otoka Krka. Znamo, da će mnoge zanimati ove skupštine, stoga nam, veleučeni gosp. uredniče, blagoizvolite ustupiti komadić prostora u dičnoj „Našoj Slogi".

Družtvu „Rodoljub" jest svrha podpomagati naše siromašne djake. Na oko svakako veoma krasna ustanova, nu čini nam se odviše jesno grudna jer čujemo, da prigodom sjednice htjelo je posjetiti istu i svećenstvo naše občine, nu ugledni član toga družtva njim reče, da ne imaju pravo pristupiti na sjednicu i tako su morali odustati od dobre volje, da pripomognu našim djakom. Druga družtva bi se veselila takvim posjetnikom, dočim ovi njim isti pristup zabranjuju na javnu sjednicu! Prvenstvo na družtvenu pripomoć imati će na prvom mjestu djaci onih članova, koji budu za isto družtvo najviše doprinesli, čemu, da rečemo istinu, Puntari se nisu mnogo naradovali, jer bi bili radje željeli, da se pomoć najvećma dieli po siromaštvu pojedinih djaka, ili još bolje, da bi to družtvo objemalo cieli otok, i tako svim otočanom blagodat donielo. Pak je i eto odmah naš narod, ako i priprost, shvatio u pravom smislu svrhu toga družtva, jer žalibože izmedju Puntara, koji sada stalno stanuju na Puntu, nije bilo niti jednoga na sjednici. U ostalom mi želimo, da bude „Rodoljub" na mnogo i mnogo godina do najveće koristi našemu vriednomu puku, te da se nebude nikad moglo reći, da ga je nestalo, kao što i nekadanjeg „Famentunskog družtva", čiji blagajnik, svim dobro poznat, još ni dan danas računa položie nije, a reć bi da ga niti već neće! Nu javnija i iskrena bila je učiteljska skupština. Tu su se sakupili gospoda učitelji i učiteljice našega otoka. Pohodili su sjednicu svećenici naše občine, naš načelnik, pomorski nadziratelj Inke, pop Frane Volarić iz Vrbnika i drugi. Predsjednik družtva u pozdravnom govoru pozdravi svih sa dobro došli i izrazi veselje nad tim, što se i svećenstvo zanima za njihovo družtvo. Na sjednici su se razpravljali razni predmeti tičući se družtva. Gosp. učitelj Baffo iz Omišlja čitao je krasnu razpravu: „Roditelji i škola", te je veoma dobro i temeljito razložio, kakav bi morao biti postupak roditelja naprama učitelju i školi, kako bi morali već roditelji pripravljati svoju djecu za školu i kako bi se morali vladati u vrieme polazka škole. U sjednici bio je imenovan počastnim članom družtva pokrajinski nadzornik Klodič zbog svojih velikih zasluga za školstvo. Na svršetku zahvali se predsjednik svim na trieznom razpravljanju o zauzimanju za družtvo, najavi godišnju skupštinu u Vrbniku i pozove svih na

trokratni uzklik živio! Njeg. V. cesaru i kralju Franu Josipu I., na što su se svi radostno odazvali. Poslje skupštine bio je zajednički objed kod gosp. učitelja Tučića, gdje se je veselo zabavljalo i kako smo čuli liepih zdravica izreklo.

Veselimo se i mi našim vriednim učiteljem i njihovom napredku, jer se zbilja možemo s njima ponositi, budući su dobri pedagogi, a još bolji kršćani Živjeli!

„Istrianensia“. Pod tim naslovom donašaju pučke novine „Hlas“, što izlaze u češkom jeziku u Brnu već 48 godina, zanimiv uvodni članak, u kojem su vjerno opisani naši žalostni odnošaji u zemaljskoru saboru, u školstvu, na sudovih, poštah, pomorstvu itd. Hvalimo g. piscu, što upoznanje našu česku braću sa stanjem Hrvata i Slovenaca u Istri.

Zastupstvo banke „Slavije“ u Kastvu preuzeo je od dosadašnjega zastupnika gosp. Mirka Jelušića, g. Ivan Jurinčić u Kastvu kbr. 59. Preporučamo ga našemu občinstvu. O tom više prvom zgodom.

Povjereničtvo „Matice Hrvatske“ u Kastvu preuzeo je od g. Mirka Jelušića, občinskoga načelnika, g. Vinko Rubeša, učitelj u istom mjestu.

Velika nesreća kod krunisanja u Moskvi. Iz Moskve dolazi viest, koja može pomutiti sjajne i radostne krunitbene dane. Na Hodinskom polju sakupilo se do 700.000 naroda, te je ovdje kod dieljenja krunitbenih vrčeva, piva i jela nastala tolika stiska i metež, da je zgnječeno do 2000 ljudih, a broj je što teže što laglje ranjenih još veći. Car je odredio, da se svakoj obitelji, koja je u metežu izgubila kojega člana, izplati po 1000 rubalja, a i bolnički i pogrebni troškovi imadu se na njegov račun provesti. Tuga je s te nesreće neopisiva.

Krunitba ruskih carskih supruga. Prošloga četvrtka obavila se — kako smo jurve javili, izvanrednim sjajem krunitba cara Nikole II. i carice Aleksandre Feodorovne. Ovo bijaše 21. krunitba ruskih careva. Veliki knez ruski Vladimir Vsevolodović dobio je naime između 1113. i 1125. od grčkog cara Aleksija Komnena u priznanje svoje hrabrosti diadem Konstantina Monomacha, svog djeda po materi, te novo carsko odielo, na što ga je efeski metropolit Neophon s mitilenskim vladikom u Kijevu okrunio prvim carem svih Rusa.

Car Nikolaj I. krunjen je dva puta, najprije u Moskvi, kao car svih Rusa, zatim u Varšavi kao kralj poljski, pri čem je krunitba obavljena po rimokatoličkom obredu po tadašnjem nadbiskupu varšavskom.

Svaka krunitba, izuzev onu cara Ivana IV. Vasiljevića, Alekseja II. i Nikolaja II., obavljena je tečajem prve godine vladanja.

Medju krunitbenimi znakovi, donešenimi k prvoj krunitbi u Kijev, nalazio se je i pravi komad križa, na kome je Spasitelj umro i carska kruna, nazvana „Čajka Monomah“, zatim vrčić od karneola, nekoć vlastničtvo rimskog cara Augusta. Uz ove carske znakove, koji su označivali dostojanstvo bizantinskih careva, zaodjeo se je car Vladimir Monomah kod svog krunisanja i grim znim plaštem i zlatnim ovratnikom. Kod sliedećih krunitba rabljena je i državna jabuka i mač.

Druga krunitba, o kojoj nam poviest pripovieda, bila je u Moskvi godine 1492., kad je moskovski veliki knez Ivan III. svom unuku postavio u Moskvi Monomachovu čajku na glavu.

Dne 25. junija g. 1682. obavljeno je u Moskvi krunisanje braće Ivana i Petra Alekseviča, pa je uslied toga trebalo nabaviti i nove znakove. To je bilo u obće posljednje „carskoje“ krunisanje, a kasnije se rabi naslov „imperatorskoje“ krunisanje.

Caricu Katarinu II. krunio je car Petar II., a Pavao I. bio je prvi car, koji se je sam okrunio. Ccrice krunili su metropoliti.

U utorak 26. pr. mj. obavila se je krunitba krunom, koju je dala načiniti Katarina II., a uvećao ju je Pavao I. Uza sve to, što je ova kruna ukrašena s 58 velikih briljanta, 4878 malih i 75 velikih bisera, te od velikog krsta s 5 velikih briljanta i jednim rubinom, važe ona samo nešto preko 2 kilograma, a procienjena je g. 1865. na 823.976 rubalja (okolo 1,300.000 for.) Ovom su krunom krunisani svi kasniji vladari.

Žezlo potiče od cara Pavla I. od masivnog je zlata, ukrašeno briljanti. Na vršku žezla nalazi se glasoviti briljant Orlov, težak 185 karata, a procienjen 1865. na 2,339.410 rubalja (okolo 4,000.000 for.). Nad njime razprostro je carski orao svoja krila, a na prsih pokazuje sliku Jurjeva viteza.

Državna jabuka potiče takodjer od cara Pavla. Jabuka je od zlata i opasana briljatnim lišćem i križem.

Red sv. Andrije u briljantih — sastavni dio znakova — utemeljio je car Petar I. 1698. Petar Veliki podielio je ovaj red sebi samom tek 1703., kad je na Nevi zauzeo 30 švedskih topničkih ladjicah. Car Pavao dao je za sebe i za caricu načiniti taj red od briljanta, a nosé ga samo na dan krunisanja.

Carski stjeg od zlatnog je brokata. S obih strana naslikan je državni orao. Rešine su od zlata, srebra i crne svile. Na modroj vrpci reda sv. Andrije, koja visi s vrška stjega, pisano je: „S nami Bog — 862“, (početak ruske države) i 988 (prihvat kršćanstva). Na drugoj strani: „S nami Bog — 1497. i 1721.“ (prihvat naziva ruskog carstva).

Carski državni mač od zlata je ukrašen dragim kamenjem.

Biologa vina za prodaju imade u Trvižu, Kaščergi i Gračišću (občina Pazin) kako pišu od tamo „Slov. Narodu“, jošte kakovih 1000 hektolitara. Naši trgovci izvana neka se izvole obratiti ustmeno ili pismeno na občinsko glavarstvo u Pazin, koje će ih uputiti na naše poštene vinogradare.

„Zrake i sjene“. Pod tim nazivom nakanio je g. Ante Jušić, učitelj u Katmih kod Splieta, izdati sbirku svojih dielom tiskanih, a dielom još netiskanih pjesama, te se posebnim pozivom obraća na slavno občinstvo, ljubitelje hrvatske knjige, da bi ga u ovom prvom pokušaju podpomogli. Knjiga će zapremati kakovih 120—140 stranica, a zapadati će 60 nvč. Tko se želi predplatiti na tu knjižicu, neka pošalje novac pod adresom: *Ante Jušić, Katuni kod Spljeta.*

Najnovije skladbe V. G. Broža za tamburaške zborove. Pošto je „Album plesova“ posve udovoljio svojoj svrsi, odlučio se je poznati već skladatelj izdati: *„Album koncertnih komada“*, koji sadržava osam originalnih, najefektnije instrumentiranih koncertnih komada, i to: 1. *„Večer na moru“*. Fantazija. 2. *„Pozdrav dragoj“*. Serenada. 8. *„Pod slavjanskim krovom“*. Potpouri slavjanskih pjesama. 4. *„Moj san“*. Glasbena slika. *a)* Ljetna večer. *b)* Pastiri se vraćaju sa stadom kući. *c)* Zvona pozivlju na „Ave Maria“. *d)* Iz crkve se čuje svršetak pobožne pjesme, praćene orguljami. *e)* Mladež se sakuplja oko pukovnije, koja prolazi sa glasbom. *f)* Mladost pleše narodne plesove. *g)* Noć. *h)* Čuje se iz daljine pjevanje slavuljevo. *i)* Poštarska kola prolaze šumom. *j)* Čuje se pjevanje zagorskih pjesama u krčmi. *k)* Ponoć. *l)* Vilinski sastanak. *m)* Igre i pjesme vila. *n)* Jutro]. 5. *„Souvenir de Ruine“*. 6. *„U spomen Tomislavu“*. Vijenac ljubavnih pjesama. 7. *„Vijenac češko moravskih pjesama“*. 8. *„Nazdravice mornara“*. Fantazija veselih mornarskih pjesama.

Album koncertnih komada izašao je 15. svibnja t. g., i stoji u predplati 5 (pet) forinti. P. n. gospoda i tamburaški sborovi, koji žele album nabaviti, neka se najdulje u roku od 8 dana uz predplatu prijave kod skladatelja Vilima Gustava Broža, učitelja pjevanja i glasbe na kr. hrvatskoj velikoj gimnaziji na Sušaku kraj Rieke.

Javna zahvala.

Hrvatsko pripomoćno družtvo u Beču primilo je u svoje blagotvorne svrhe, naročito u svrhe utočišta, koje za uboge hrvatske djake visokih škola u Beču uzdržaje, sliedeće darove i to: Za godinu 1895.: od slobodnog kr. grada Osieka 25 for.; slavne slavonske zemaljske sredotočne štedionice u Osieku 20 for.; od veleuč. g. dra. Miroslava pl. Čačkovića u Zagrebu sakupljenih 17 for. 50 nvč., a darovali su: Josipa pl. Čačković 2 for., Vr. 1 for., dr. Juraj Žerjavić 5 for., dr. Breberin 50 nvč., I. Sašel 50 nvč., Cipriš 1 for., Gesber 1 for., Lovrišak 1 for., Milan grof. Kulmer 3 for., N. N. 50 nvč., dr. Gruber 1 for., dr. A. Gutschi 1 for.

Za godinu 1896.: Slavna hrvatska komercijalna banka u Zagrebu 50 for.; slavna belovarska štedionа 25 for., dr. Milan pl. Čačković u Zagrebu 5 for.; slavno gradsko poglavarstvo u Petrovaradinu 5 for.; dr. Vladimir Crnadak u Sisku 5 for.; prvo hrvatsko dioničko družtvo za promet i preradjivanja sirovina u Belovaru 10 for.; dr. Don Linardić c. kr. štopski lječnik u Košicama 10 for.; Niko Dapar, zastupnik na carevinskom vieću 10 for.; štedna i pripomoćna zadruga u Orieovcu 20 for.; N. A. Dubeković, načelnik Jelše 5 for.; braća Rismondo, Makarska 2 for.; dr Gjuro Berić u Kuni 5 for.; dr. Miroslav Strižić u Belovaru 5 for.; Gjuro grof Jelačić, c. kr. podmaršal u Novi Dvori 5 for.; dr. Milan Roje u Belovaru 5 for.; dr. Her. Fiscber, lječnik u Belovaru 3 for.; slavno gradsko poglavarstvo u Petrinji 10 for.; iz Rieke (Mlaka) primili smo 15 for. 60 nvč., a darovali su: Skendža 5 for. 10 nov., Fran Boie, vlastnik omnibusa na Rieci 2 for., gdja Tončić 2 for., Stražar „broj“ 1 for., A—y 2 for., G. G. 2 for., g. Tonka 50 novč., S—ak 50 novč., L—ik 30 novč., S—h 30 nvč. U Beču: Stjepan Babić, c kr. generalmajor 5 for.; Hinko Hirschman, pravnik 1 for.; po 2 for.: dr. K. Kozić; dr. M. Barković, c. kr. poštar. tajnik; Vladimir Maulbek, činovnik austro-ugarske banke, Vicko pop Zaneki i Fr. Vahčić.

Plemenitim darovateljem bit će narodnostni rad naših štićenika nagrada za njihovu ljubav hrvatskom djačtvu, a mi im se što toplije zahvaljujemo.

Hrvatsko pripomoćno družtvo
U Beču, 29. travnja 1896.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić*, dvorski i sudbeni advokat.
Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

Listnica uredničtva.

Gosp. J. R. u S. Nemojte se u buduće zanašati na druge, jer se često događja, da se u sličnom slučaju nitko neoglasi. Zar nije bolje i kršćanstvije, da nam i dvojica i trojica isto jave nego li nitko. Zdravo!

G. N. N. Za uspjeh izbora u Krku doznali smo tekar po italijanskih novinah pak Vas nismo mogli obavjestiti. Valjda se i tamo naši jedan na drugoga zanašali. Živio!

Barba Tončić: za danas prekasno — drugi put; da ste nam zdravo.

G. Iz Pule: preobširno za posliednji dan; uzesmo komadić, ostalo drugi put. Zdravo i veselo!

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Peruvian i doeking za valečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igraće stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga jedna za gojzerkoga, koruškoga, tirolskoga jedna za gojzerkoga, koruškoga, tirolskoga jedna za gojzerkoga i gospodje po izvorah cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vuneno sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,
Brno (centralna austrijske trgovine za suknom.)
Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1866.
Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci ujdaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „štikarofska roba“. Da prepričim varanje p. n. odnzimača, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu **pod nikakvom pogodbom.**

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri
(Wagnerov šumski plosnati grah)
vrlo **ukusnosnaje** i od svih gorkih sastavina prost. Uspjeva takodjer
u *najsapuštenijih vrstih tla, kao u pjesku, gruđu itd.*
Najveća hranivna vrednost je 20—30%, protelna (djetelina ima samo 18.5%).
Urinjan i prstivi se svakojakoj suši.
Brošura badava

Polygonum sachalinense
(Sachalinov korjen)
Uspjeva posvuda sztrajno, takodjer u vlažnih, jilovitih i močvarnih tlih.
Visoka hranivna vrednost je 18·97% proteina.

„Internationale Saatstelle“
Landwirtschaftliche Gesellschaft
mit beschrenkter Haftung
KÜRCHHEIM u. Teck, Württembemberg

Glavni zastupnik
za Trst, Primorje, Istrija i Dalmacija
Jakob pok. C. Prister,
TRST.

Skladište pisaćeg papira i drugih pisarsko-uredovnih potreboća za občinske, kotarske, sudbene, školske i druge urede preporuča

ANTUN JERETIĆ u Gorici
Semeniška ulica 3.

Vlastita knjigovežnica i zavod za crtanje knjiga
Zaliha lampijona u narodnih kojah po umjerenoj cieni.

Preuzima i izvršuje sve naručbe brzo i točno, te šalje nepoznatim proti pouzeću, občinskim uredom itd. pako sa popratnicom.

Sve potrebuće za učione, kao pisanke i risanke, koje izradjuje iz dobroga papira, prodaje uz umjerene cieno.

Na zahtjevanje izradjuje svežčiće i sa hrvatskim napisom.

Preporuča se toplo rodoljubnom občinstvu

Sve vrsti
tambura
dobivaju se kod tvrdke
J. Stjepušin
SISAK
Cienike šaljem na zahtjev svakomu franko.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Sekanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće
kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije presto od poštarine.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 24 U Trstu 11. junija 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienku ili po dogovoru. Isto tako je za prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ⅋ for. za seljake ⅋ for. za godinu. Razmjerno for. ⅋½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Pošto se približuje početak drugog tečaja godine, pozivljemo ovim sve našaše čitatelje, koji se nisu za cielu godinu predplatili, da čim prije predplatu ponoviti izvole.

Upozorujemo napose one čitatelje, koji nam nisu za ovu godinu jošte ništa poslali, da nam predplatu bezodvlačno pripošalju. One pako, koji nam duguju i više, nego li za jednu godinu predplatu, sjećamo na njihovu svetu dužnost napram našem listu.

Ovim stavljamo u obće svakomu na srce, koji nam štogod duguje, da nam dug što prije pripošalje, da nebudemo prisiljeni poduzeti strožije mjere i da budemo uzmogli i mi svim našim dužnostim zadovoljiti.

Komu je do toga stalo, da se uzdrži ovaj jedini list za istarske Hrvate, mora mu priteći u pomoć materijalnimi i moralnimi sredstvi.

U Trstu, 10. junija 1896.

Uprava „Naše Sloge".

K odnošajem u Istri.

O tužnih odnošajih u Istri izrečeno je toga i napisano u zadnjih deset godina toliko, da je jedva koja druga pokrajina u monarhiji toliko spominjana bila.

Naši zastupnici na državnom saboru u Bečn i na pokrajinskom sabora u Poreču i naša narodna glasila iznesla su na svietlo toliko gradiva k razjasnjenji i k pripoznanju tih odnošaja, da ne može biti jedne osobe, koja se ikoliko zanima za javne poslove u monarhiji, koja bi mogla reći, da su ti odnošaji zdravi, redoviti, ustavni.

Vladajućim krugovom u Trstu i u Bečn moraju biti poznati ti odnošaji i u potankostih, jer nije moguće, da se ih nije nimalo dotaknuo vapaj narodnih zastupnika, i jer se nemože predpostaviti, da ih i o događajih u Istri podredjeni im politički službenici točno ne obavješćuju.

Narodni naši protivnici u Istri postupaju žalibože jošte uviek kano da nikakve oblasti nad njimi nebi bilo i kano da je većina pučanstva Istre odsudjena, da im na vieke služi i robuje. U toj misli postaju oni danomice drzovitijimi izazivajuć bezobzirno i oblasti i hrvatsko-slovensku većinu pučanstva naše pokrajine.

Novo dokaze za gornju tvrdnju nalazimo u dvih najnovijih događajih u Istri, o kojih su talijanski lažiliberalni listovi Istre posliednjih dana obširno izvješćivali, izpustiv dakako ono, što bi ih moglo kod vladajućih krugova u Beču kompromitirati.

Evo što je na stvari:

I. Dne 30. maja stiglo je u slavni Poreč okolo petnaest pitomaca gospodarske škole iz Conegliana u Italiji. Pitomce pratila je petorica profesora, a među njimi nalazio se i ravnatelj rečene škole.

Ovo družtvance bijaše na mulu u Poreču sa svimi počastmi dočekano i tako primljeno, kano da se radi o dolazku visokih dostojanstvenika ili kakvog inozemskog poslanstva.

Načelnik grada Poreča sa nekojimi zastupnici, ravnateljstvo pokrajinskog gospodarskog zavoda i članovi zemaljskoga odbora predstavište sa gostovom iz Italije već na mulu, odakle ih odpratiše u grad. Gradjanstvo pridružilo se svojim prvakom veselo kliučć.

Odmah bijaše priredjena svečana gostba u zemaljskom gospodarskom zavodu.

Tuj se je medjusobno pozdravljalo i nazdravljalo. Pročitan bijaše i pozdravni brzojav odsutnog zemaljskog kapetana. Nakon toga bijahu talijanski gostovi svuda gradom praćeni od spomenutih predstavnika grada i pokrajine.

U nedjelju priredjena bijaše gostovom u istom zavodu druga gostba, kod koje sudjelovahu sve oblasti, osim crkvene i političke. Poslije podne dala je gostovom na čast gradska glasba sjajan koncert na trgu. Za ponedjeljak bijaše uređena svečana gostba u kazališnih prostorijah — opet gostovom iz Italije na čast. Gostiteljem imao je biti ovaj put grad Poreč. Na gostbu bijaše pozvano 80 osoba — svi prvaci i svi ugledniji gradjani Poreča. Talijanski gostovi, obzirniji i oprezniji nego li njihovi gostitelji, odkloniše poziv na liepi način, izjaviv, da im je talijanska vlada strogo naložila, da odklone svaki poziv, koji bi mogao dati povoda bilo kakovoj demonstraciji. Porečki prvaci ne bijahu doduše zadovoljni i sporazumni s tim odklonom, nu oni se brzo snadjoše urekav svečanu gostbu u prostorijah gospodarskog zavoda. Tim htjedoše svečanosti podati privatni značaj, dočim bi bio u kazalištu javnim. Goščenje bijaše tuj obilato, duhovi ugrijani i poletni. Gostba trajala je od 7 sati na večer do 3 sata u jutro.

Siromašnije gradjanstvo, napose radnici i poljodjelci mutrili su kimajuć glavom sve te gostbe i sve te svečanosti. Mnogi se pitali: hoće li sve te znatne troškove nositi pojedini prvaci il će isti pasti na ledja ciele obćine ili pokrajine? O tomu će nas obaviestiti budućnost.

Promicatelji i priredjivači tih svečanostih i gostba — porečka dakle „*Signoria*" — označila je iste kano privatnu stvar, hoteći tim izbjeći svakom mogućem zadirkivanju od strane državne oblasti. Ali ako bijaše to privatno poduzetje, zašto su tada: gradski načelnik, zemaljski odbor, te ravnateljstvo i uprava zemaljskog gospodarskog zavoda uprilićili doček gostova sa svimi službenimi formalnostmi? Neprelazi li sve to granice privatnosti? Čemu li toliko glazbe, gostba, klicanja svietine itd. itd.? Može li zemaljski gospodarski zavod služiti za ovakve demonstracije? Smije li on eventualno nositi troškove ili bilo koje izdatke za goščenje tudjih državljana, premda mu naša država daje godišnju pripomoć? TA još nedavno dobio je od države 2000 forinti pripomoći za nabavu pastuha.

U ostalom nas neboli za to glava; gospoda će u svoje vrieme položiti saboru račun, pak mirna Bosna. Viditi ćemo, što će c. kr. vlada na eventualne suvišne izdatke prigovoriti.

Kod svih rečenih svečanosti nije smio sudjelovati nijedan k. činovnik Zašto? Jer to „poduzetje" bijaše privatno! Nu ako je tomu tako, tad se pita, što je imao kod toga posla gradski načelnik, zemaljski odbor i zem. zavod?

Medjutim zli jezici raznose — čemu je težko vjerovati, — da računi zemaljskog zavoda ne bijahu ni do sada u najuzornijem redu, da neima za sve priloga, da spadaju medju najpoznatije talijanske strančare njegovi dužnici, da je ravnatelj zavoda svemoguć, da ga zemaljski odbor dostatno nenadzire itd. itd. Tko tomu nevjeruje, neka povede iztragu, pak će se izpostaviti jeli ovo laž ili istina. Kad već govorimo o sjajnih svečanostih, priredjenih gostovom iz Italije na čast. usudjujemo se upozoriti slavnu „*Signoriu*" na to, da će tečajem ovog ljeta u Istru šumarsko družtvo iz Ljubljane, pak očekujemo od nepristranosti rečene gospode, da će bar tako srdačno i svečano primiti članove austrijskog družtva, kao što su primili i počastili pitomce gospodarske škole iz Italije.

II. Dne 4. junija podali su gradjani slavnoga Poreča prigodom dolazka birševg talijanskog ministra rata Moceni-a novi dokaz svog austrijskog čuvstva. G. Moceni stigao je parobrodom u Poreč u društvu najradikalnijih Talijana i njihovih supruga iz grada Trsta. Vodili mu bijahu usmine glasoviti D'Angeli, vlastnik židovskog listića „*Il Piccolo*" Mayer, čifut Segré i njim slični. Doček bijaše upravo veličanstven. Austrijski general nebi stalno što takva u Poreču niti u ikojem talijanskom gradiću Istre doživio. Prije bi ga popratili kamenjem, kano i naše narodne zastupnike, nego li ovakvom demonstracijom.

Gradski načelnik pozdravio je još na parobrodu nagovorom talijanskog generala. Barun (perdon, markiz!) Pollesini-Kamalić pozdravio je gostove kano božje poslanike, dočim su se natjecali članovi zemaljskoga odbora, koji će prvi stisnuti desnicu milim gostovom. Svietina se derala sa Evviva! Goste počastio je markiz Pollesini. Na sjajnoj gostbi bijaše patriotičkih govora i zdravica. Govorio je i general Moceni.

Kod odlazka gostova parobrodom bijaše sve uzhićeno. Vikalo se sa obale iz punih pluća: **Viva l'Italia! Viva re Umberto! Viva Moceni!** I sa parobroda odgovaralo se sa: **Viva l'Italia!** čemu je patriotično gradjanstvo sa obale burno sa Evviva! odgovaralo.

Ta patriotička sablazan porečke „*Signorie*" bila bi trajala Bog zna koliko, i tko zna u što se izrodila, da nisu „*Signori*" opazili na mulu c. kr. kotarskog poglavara i tada junački umukli. Nerazumljivo nam je ipak, što ne bijaše blizu oružnika, koji znadu onoko budno i oprezno čuvati hrvatsko-slovenske zastupnike. Ne vjerujemo, da bi se bili „*Signori*" usudili u njihovoj prisutnosti onako glasno i jasno očitovati svoja podanička čuvstva.

Ovo su sve gole činjenice, koje ne trebaju tumača.

Sada neka svaki nepristrani sudi, jeli moguće obstati u takovom gradu osobam, koje ne samo da ne misle i ne ćute kano i rečena „*Signoria*", već su dapače posve protivnih misli i ćućenja? Je li moguće hrvatsko-slovenskim zastupnikom niti časak boraviti u takvom gradu? Je li na čast i ugled monarhije, što se u takav grad sazivlje zemaljsko zastupstvo? Zar može i smije država i nadalje podupirati i promicati interese ovako mislećeg gradjanstva? Neka odgovori na to onaj, na koga to spada.

Dopisi.

Iz Baške početkom junija 1896. Već odavna ne primiste, gosp. uredniče, nikakvih viesti iz Baške. Javili smo vam uspjeh izbora fiducijara. Jednoglasno smo naime izabrali iste fiducijare, kao što i lani. Osobe, koje su po svom zvanju i domorodnom poštenju morale prednjačiti našim biračem, vidjeli smo u bratskom okupu na biralištu. Ostavišo svoje domaće poslove, te se uputiše na biralište, da pokažu rodnom mjestu i njegovom pučanstvu, da ih zove glas naroda, koji traži pravi spas u svom zagovaratelju, narodnom naime zastupniku. Moramo na žalost spomenuti, da nismo među ostalimi, koji su imali stupiti na izborno tlo, opazili ni župe-upravitelja iz Druge. Pitamo ga, kao što je upitao i Maloselski dopisnik Unijskog kurata, a ti pope lvć! što da tebi rečemo? Nismo to vidjeli među birači. Brat tvoj iz Stare Baške došao je ovamo i predao glas kao pravi svećenik za naše fiducijaše. Zašto nisi sliedio primjer svojega brata? Vidjamo to često u Baški, ali onog dana nisi htio doći na narodno slavje.

Protivna tobož stranka nije se ni pokazala na biralištu. Naravno je, da u Baški ne postoji protivna stranka, jer je ona dvoglava t. j. ona broji samo dva člana, jednog od starine poznatog šarenjaka i jednog prostog neokaljanog dućandžiju. Kada bismo htjeli uzeti, da postoje u Baški dvie stranke, morali bismo označiti jednu čisto hrvatsku stranku i jedno dvoglavo proti-hrv. družtvance. Nije dosta što se ta dvojica smiešno smatraju nekakvom strankom, nego bi dapače dragovići htjeli nagadjati se sa hrvatskom strankom. Tako su oni predložili jednom našem prvaku, da ih se primi u občinsko zastupstvo, te da se izabere trećina občinskih zastupnika iz njihove stranke, u koju valjda ubrajaju još neke njihove privržene, koji bi se dali na njihov liepak. Ne znamo, kako su mogli tu nepromišljenu želju očitovati našem prvaku. Ili su sliepi na oba oka ili misle, da smo mi izgubili glavu.

Pomislite, kako može hrvatska stranka ugovarati sa dvimi osobami bez narodnog obilježja? Ili možda misle, da mogu zapoviedati nam seljakom, pošto su oni u finijem odielu? Ne čini roba čovjeka, nego njegovo čestito življenje i domoljubno ponašanje. Pošto bi se jedan od te dvojice htjeo uvući u občinu, da započne novi život — jer do sada valjda nije živio, kako bi želio — i ako njegova stara matoška vrućа želi, da ga se uzme među občinske starešine, jer da će ga od žalosti sušica izjesti; te ako je zbog toga neka druga naricateljica posjetila na Rieci jednog našeg prvaka, neka pokaže, da je dostojan starešinske časti, pak ćemo se rado odazvati njegovoj želji; nu do sada nije te časti zaslužio, a dvojimo, da je taj kruh za njegove zube. Što smo težkim trudom i naporom sagradili, htjelo bi se porušiti. Ako su njihovi otci bili nekada prvaci ovdje, kada su naši občinari spavali duboki san, neka ne misle sinovi, da se dieli načelničke časti nasljednim pravom. Otca mogu naslieditи u njegovoj imovini, ali ne mogu biti na glavi občine, koja traži načelnika dostojna svake časti i ljubavi u narodu. Načelnik je starešina u mjestu, njega biraju občinari po starom pravu kao najboljega i najpravednijega sudca izmed njih, zato ga i zovu sudcem. On mora da uživa povjerenje naroda. Zapamtite si ove rieči! Ovdje bi se htjeo uz spomenutu dvojicu iztjecati svojim tobož finim ponašanjem i jedan kućevlastnik, po njegovu „*educata persona*", koji je ovdje sazidao palaču, o kojoj pripovjedaju Maloselci čudesa, jer ju nisu valjda još vidjeli. Baščanin je, ali je do sada boravio u Malom selu. Govori se o njemu, da se stidi svoga rodnoga mjesta. Višeput je rekao, da se kaje, što je došao u rodno mjesto, jer da su ga tamo pozdravljali sa „*bon jorno šijor*" i „*bona šera šijor*", a ovdje neće ni sa dobro jutro i dobra večer. Ni malo ne bismo tugovali za njim, kada bi se vratio u Malo selo. Mi se ponosimo svojim rodnim mjestom, svojim liepim hrvatskim jezikom. Nas neće začarati suvišni nazivi i naslovi kao što nekoga drugoga. Imamo i jednog činovnika, koga predlažu spomenuta dvojica za občinskog zastupnika. On je rodom Slovenac, te mu želimo najljepšu zabavu u otvorenom kupalištu tik velikog mula.

Prelazimo na naše škole, koje nisu svietskog glasa. Tu bi se djeca imala učiti s mnu dobru i koristnu. Ali tomu nije na žalost tako. Čini se, da nisu sve učiteljske sile zauzete za pravi napredak naše djece. Kao da im je cilj polomiti našoj bistroj dječici mlada krila, te učiniti od njih mlitavce i šeprtlje. Ima mnogo djece, koja polaze šest godina školu, a znadu u navršenoj dvanajstoj godini jecavo čitati i črčkati na papiru. Zar je to dosta? Što ne trebaju djeca većeg znanja? Baščani idu po moru, zanimajući se trgovinom, pak zar u trgovini ne trebaju znati ni pošteno čitati ni pisati? Ti učitelji primaju radi velikih i težkih muka u školi redovito plaću, jer na poreznom uredu u Krku pitaju samo namiru. Ne znamo, kakvih se propisa drži kot. školsko vieće u nadziranju naših škola? Mogućе, da ima školski nadzornik nalog posjetiti našu školu samo kadikad ili možda, kada ide posjetiti škole u Vrbniku i Punta, pak prosliedi put u Bašku. Mi ga vidjesmo na žalost vrlo riedko u ovih stranah.

Kako već spomenusmo, uče naša djeca u školi samo malo čitati i čarati. Gospodin se nadzornik, obilazeći pojedine razrede naše škole, zadrži ponajdulje u razredu vriedne i

zaslužne učiteljice gdjice B. Frančić, jer ga bez dvojbe veseli njezin uspjeh. Premda je ova gdjica izpitana i usposobljena učiteljica u svih propisanih predmetih, imenovana bijaše ravnajućom učiteljicom druga, koja nema izpita iz više predmeta. Moguće, da se je radi toga zakon promjenilo ili možda je spomenuta privilegovana. Naša školska djeca ne mogu valjano napredovati, jer ne imadu sve vrstne učiteljske sile. Niti pravog reda niti zapta nema u našoj školi, o čemu bi mogao više pripoviedati onaj gosp. učitelj, koga jer djeca zatvoriše u školi.

Kako vidite, imade kod nas mnogo toga nevaljanoga, pak se utičemo radi toga oblastim, da zlu doskoče, te da se narodu pomogne i da nebudemo prisiljeni govoriti oštrije.

Nova poruka onim od „kulture"

Vi imate paragrafe
Vi imate svaku silu,
Mi imamo ljubav samo
Za domaju našu milu:
Za domaju i za jezik
Sveti zapis pradjedova,
Nieste kadri to uništit
Dok nas nosi gruda ova!

Ružite nam naša čeda
Pobornike naše prave,
Bacajte se pustim blatom
Na hrvatske naše lave.
Vi dajete, što imate
Blato, a iz vaših bara,
Mi pak borbu nastavljamo
Plamna srca puni žara.

Samo dalje! Pokažite,
Doklen siže vaša sila,
Gonite nas našim domom
Od nedraga do nemila.
Imadete do sto sredstva
Divljih kana, ljutih paša...
U nas samo svijest živa
I prežarka srca naša.

Vi znadete za „kulturu"
Mi za našu robsku tamu,
Al s prosvjetom vašom veljom
Kopate si grobnu jamu;
Nad njom ćete križ taj dignut
Na kog ste nas razpet htjeli.
Vas mi čeka grobna tama
Nas još čeka danak bieli!

R. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Si čul, da su Zrenjski prodanci poslali nazad hrvatski buletini?

Jur. Ma nebi bili, da su se mogli š njimi „*ò maka*" nažerat i napojit.

Fr. Vero nebi.

Različite viesti.

Promaknut na čast doktora prava. Iz štajerskoga Graca javljaju nam, da bijaše na tamošnjem sveučilištu promaknut na čast doktora prava c. kr. sudbeni vježbenik gosp. Ivan Poščić, rodom iz Voloskog u Istri. Naš mladi doktor jest vrlo darovit mladić i čestit rodoljub, koji će bez dvojbe danas sutra biti od velike koristi našoj siroticí Istri a na poseb hrvatskomu narodu.

Promaknutju prisustvovala je u znak ljubavi i štovanja do mladog doktora skoro sva hrvatska sveučilišna mladež u Gracu.

Našemu zemljaku i mladomu doktoru naše iskrene čestitke!

† **Preč. g. Karlo Klun.** Dne 8. t. mj. preminuo je naglom smrti od kapi zemaljski i državni zastupnik, te delegat za Kranjsku preč. g. kanonik Karlo Klun u Budapešti, kamo se bio podao, da vrši dužnost delegata. Pokojnik je igrao kano zemaljski i državni zastupnik u Ljubljani i u Beču jednu od glavnih uloga u političkom životu bratje Slovenaca u Kranjskoj. Kao vodja konservativne stranke i ustanovitelj lista „Slovenec" izticao se je osobito u Beču i takozvanom Hohenwartovom klubu. Bio je vrlo uman svećenik i čestit rodoljub, ali po našem sudu u politici preblag i premehak naproti tolikim dušmanom našega naroda. Vječni pokoj plemenitoj mu duši!

Imenovanje. Prisiužnik kod c. kr. okružnog suda u Gorici g. dr. Antun Pevlić imenovan bijaše c. kr. sudbenim pristavom u Pazinu.

Glavna skupština političkog društva „Edinost" održalo je odbor od 14. t. mj. na koju kasnimo nedjelju, jer želi, da bi istoj prisustvovali i naši državni zastupnici, koji se nalaze zaposleni u Beču i koji neće biti slobodni u nedjelju dne 14. t. mj. Toliko do znanja gg. članovom, kojim ćemo naknadno javiti i program skupštine.

Novi odbor „Slavjanske Čitalnice" u Trstu. Na glavnoj skupštini naše čitaonice, održavanoj 31. maja, bijahu izabrani u novi odbor sliedeći članovi: predsjednikom g. dr. Mate Pretner; odbornici: Anton Trdej, Ivan Mankoč, Ivan Šabec, Ivan Abram, dr. Otokar Rybař, dr. Josip Abram, Fran Toroš i Ante Bogdanović; namjestnici: Viktor Klinar, vl. Drago Lukež i Ivan Krivošić.

Pitanje o ozenenju u carevinskom vieću. U sjednici carevinskoga vieća od dne 6. t. mj. došlo je na razpravu pitanje, da država odpusti pokrajini Istri dug od 200 biljada for., što ga još pojedini kotari duguju za ozenenje istoj, dočim bi pokrajina imala taj dug odpustiti posjednikom Istre. Kod te razprave izjavio je talijanski zastupnik Rizzi, da bi bilo raztrećenje ili odpust toga duga na korist jedino Hrvatom, na što mu je odgovorio zastupnik Laginja, da je njegova tvrdnja netočna i da Talijani hoće, da naprave Hrvate u Istri podredjenim plemenom. Ovaj odgovor naišao je na odobravanje kod svih pravedno mislećih zastupnika carevinskoga vieća.

Iz delegacijah. Kako smo jurve javili, sastale se letos obje delegacije u Budapešti. Njegovo Veličanstvo primilo je svečanim načinom obje delegacije, te je na dotične govore predsjednika jedne i druge (austrijske i ugarske) odgovorilo prestolnim govorom, koji se odlikuje i ovaj put svojim miroljubivim sadržajem.

U delegacijah ne bijaše do sada osobitih izjava od strane vlade. Najvažniji glas čuo se u sjednici proračunskog odbora austrijske delegacije dne 9. t. mj. kad no je izjavio ministar izvanjskih posala Goluchovsky, da monarhija živi u najužem prijateljstvu sa Njemačkom, pak sa Italijom; da stoji čvrstvo uz trojni savez, da su odnošaji monarhije naprama Rusiji prijateljski i da se ovi sve to više poboljšavaju; da je vlada kraljevine Srbije na krivom putu i da su se odnošaji u Bugarskoj pobolšali?

Velika skupština stranke prava. Dne 8. t. mj. sastalo se do 450 članova stranke prava na veliku skupštinu u bielom Zagrebu. Ovo je prvi put nakon smrti nepreželjenog vodje dra. Ante Starčevića, što se sastaje skupština stranke prava, da uredi i razpravi svoje važne poslove.

Skupštini predsjedao je presvjetli g. baron Rukavina, koji je pozdravio skupštinare krasnim govorom. U ime kluba stranke izvjestio je g. dr. Franko Potočnjak o djelovanju nakon zadnje glavne skupštine. Izvješće to bijaše prihvaćeno jednoglasno. Pročitana bijahu i pisma naših zastupnika gg. dra. Laginje i profesora Spinčića uz živahno klicanje obojici.

Obzirom na sporazumak obijuh klubova stranke prava u Zagrebu poručio je pismeno središnji klub stranke prava Starčevićevom klubu, da će središnji klub stranke prava u Zagrebu svakoga dostojnoga člana toga kluba radostno primiti svojim članom, izuzev g. dra. Franka. Taj korak središnjeg kluba odobrila je glavna skupština.

Ta poruka bijaše pročitana u Starčevićevom kluba, koji se je istog dana sastao, no bijaše odlučno odklonjena. Zaključak Starčevićevog kluba glasi, da će klub ustrajati na dosadašnjoj stazi i dalje raditi na svom programu.

Do sporazumka dakle nije došlo izmedju klubova. Iz Trsta poslali su brzojavne pozdrave skupštini stranke prava nekoji naši rodoljubi.

Odročen izborni sastanak. Za prošlu nedjelju bio je urekao zemaljski zastupnik veleč. g. Josip Kompare sastanak birača u Šmarju, no radi loša vremena u subotu i nedjelju do podne nije se pod ufao g. zastupnik u Šmarje, gdje se je bilo sastalo množtvo birača. On je bio već unapried javio, da se sastanak neće obdržavati, ako ne bude u nedjelju cieli dan liepo vrieme. Sada javlja svojim biračem, da se valja ustrpiti dok se vrieme ustali.

Glavna skupština „Tržaškoga Sokola" obdržavati će se u subotu na večer u 9 sati u družtvenih prostorijah, pošto se za dne 31. maja određena skupština nije mogla obdržavati radi nedovoljnog broja članova.

Generalno zastupstvo banke „Slavije" u Ljubljani javlja poseb nom okružnicom, da je ravnatelj g. Ivan Kribar, koji je u zadnje doba izabran načelnikom u Ljubljani, imenovao svojim zamjenikom u ravnanju generalnoga zastupstva banke „Slavije" dosadašnjega knjigovodju g. Ivana Pfibila.

Izlet u Rodik. Odbor „Slavjanske čitalnice" u Trstu javlja nam, da će članovi podzeti u nedjelju dne 14. t. mj. na državnom željeznicom izlet u Rodik. Udisak iz Trsta u 2 sata i 20 časaka poslije podne. Povratak u Trst sa postaje Rodik u 8 sati i 31 časak na večer. Slavenski gosti mogu sudjelovati.

Nered na istarskih poštah. K tolikim pritužbam o neredu na istarskih poštah, osobito obzirom na posvemašnje zapostavljanje jezika većine pučanstva pokrajine kod svih poštarskih ureda u Istri, dodajemo za danas novi dokaz za popunjenje tih nereda.

U Oprtlju bijaše predano preporučeno pismo na pošti dne 31. maja t. g. sa vrlo jasnim naslovom u talijanskom jeziku: *Sig. N. N. Tervixo-(Pisino)*. Pismo to putovalo je u Italiju i bijaše dne 2. t. m. u Trevisu. Tuj bijaše pismo otvoreno — tobož radi ličnosti imena — premda ime pravoga naslovitelja svršava na *ć*, a ono umišljenoga na *i*. U Trevisu zakrpaše i vezaše pismo, te dodav naslovu „Istria", vratiše ga natrag, te je sretno stiglo u Pazin dne 3. junija.

Na pošti u Oprtlju zamjeniše Tervixo sa Treviso, neobazrev se nimalo na pobližu oznaku: Pisino. Tako se dogodilo preporučenom pismu, a što se tek mora dogadjati sa običnimi pismi?

Rečeno pismo, još uvjek zakrpano talijanskimi vezovi i pečati, nalazi se u naših rukuh, a slavno ravnateljstvo pošta i brzojava može ga dobiti na uvid, ali jedino tada, ako bude to od nas zahtjevalo hrvatskim ili slovenskim podneskom.

Iz Baderne pišu nam 5. t. mj. Izvanredno ustrpljivost našega župnika g. Gorca zlorabe njegovi i narodni protivnici do skrajnosti. Njegov ustrajni mük i prava kršćanska ustrpljivost napram tolikim sramotnim, pogrdnim, dà djavolskim klevetam ojači i osrči rečene protivnike u toliko, da su opet počeli po talijanskih lažiliberalnih novinah proti njemu rovati, prišivajuć mu svaki zločin, svaku osvetu, koju počine zlobne osobe jedna naproti drugoj u ovih stranah

To je doduše vrlo lahak posao, jer se talijanski piskari ruke pravice ne boje, dok imademo u Rovinju porotnu, kakva je, nu to nije pošteno, nije pravedno, nije liepo. Jednu osobu sumnjičiti bez ikakva razloga, to mogu samo propale duše.

Ali mi se nebi na taj nečisti posao našli narodnih protivnika ni sada osvrnuli, niti bismo imali ni perom maknuti na obranu čestitog nam župnika, koji se svojim privatnim i javnim životom sam najbolje brani proti svim paklenskim klevetam, nu pošto nalaze te nedostojne i crne klevete odziva i kod nekojih oblastih, dužni smo istini i pravici na čast dignuti naš glas proti svim tajnim i javnim klevetnikom tudjega poštenja

U potankosti ne zalazimo danas, jer će se i *onako komu tomu i inače stvar razjasniti*, pa bilo mu to pravo ili nebilo.

Kažemo ovdje samo toliko, da se u Baderni do sada nije nikomu ni jedan jedini vlas sakrivio radi talijanskog mišljenja ili djelovanja, dočim su mnogo i mnogi — a medju svimi najviše gosp. župnik — radi hrvatstva pretrpili. Ali o tomu dakako talijanske novine šute kano i riba u vodi.

U sviet se turaju dakle navlaš i bez ikakva povoda prste klevete i laži jedinom namjerom, da se *popa okleveće i ocrni* pred izvanjskim svjetom i pred oblastmi. No nadamo se, da će i u ovom slučaju još vrieditи ona naša: *zaklela se zemlja raju, da se sve nje tajne znaju*, jer ovdje neima posla politika — bar ne muška, nego: „*cherches les femmes*". U ostalom loša im sreća, jer ako slieparo sliepca vodi, sliedi ono, što je Badrljanom poznato. Toliko za danas, a do potrebe posegnuti ćemo dublje u naš bogati koš.

Prosvjed hrvatske akademičke mladeži u Gracu. Ko što sva Hrvatska prosvjeduje proti proslavi, koju Magjari upriličše ove godine u Budimpešti, tako prosvjedujemo i mi hrvatski akademici u Gradcu.

Prosvjedujemo, jer je historička neistina, da je 1000godišnje kraljestvo hungarsko imalo značenje, koje mu Magjari danas davaju svojom proslavom, naime njihova gospodstva nad ostalima narodima Hungarije; da je u istinu danas tako, nije plod naravnog historičkog razvitka, proavjeta, bratstva, slobode, nego bezobzirne sile, koju Magjari od nekakvih 100 godina upotrebljavaju proti svojim sudržavljanom, koji su za obstanak Hungarije možda zaslužniji nego oni.

— Radi takvog magjarskog ponašanja i mi kao svatko, tko ljubi svoju, a štuje tudju slobodu, pozdravljamo svaki odpor nemagjarskih narodnostih Hungarije proti sili, koja ih tlači; kao Hrvati pako i pripadnici kraljestva hrvatskog, Hungariji u svemu po pravu ravnopravnog, a u dobi starijeg, najodlučnije prosvjedujemo proti svakomu činu, koji se je uradio i koji će se uraditi u ime sudjelovanja hrvatskog naroda k toj nepravednoj, a Hrvatu i prava hrvatskog kraljestva ponižujućoj slavi.

U Gradcu, 6. junija 1896.

Hrvatski akademici u Gradcu.

Prosvjed slavenskih sveučilištnih djaka u Gracu. Na povjerljivom sastanku Bugara, Čeha, Hrvata, Poljaka, Rumunja, Rusina, Slovenaca i Srba odlučeno je, da se dade u javnost ovaj prosvjed:

Pošto mi smatramo ugarske milenijske svečanosti rugom 19. stoljeća i uvriedom, bačenom u lice učenoj Europi;

pošto ugarske milenijske svečanosti nisu plod visoke kulture i moralne zrelosti, nego prevlasti surovog nasilja, koje su Magjari tekom od 1000 godina vršili nad ostalim narodima Ugarske;

pošto cielu naobraženu Europu iz neopoznavanja pravog položaja ne prosvjeduje proti ugarskim milenijskim svečanostima, prosvjedujemo mi zastupnici mladje inteligencije na sveučilištu u Gracu.

Prolom oblaka u Dolini. Kako javlja „Edinosti" iz Doline, prolomio se nad selom u ponedjeljak oblak, te je silna voda učinila na polju, u vinogradih, na livadah i putovih ogromnu štetu. Jedino kotarska gospodarska zadruga da imade oko 400 for. škode. Deruća voda uništila je skoro posve novi nasad sa amerikanskim trsom, što ga je marljiva uprava „Zadruge" velikim trudom i troškom tamo priredila. C. kr. oblasti morale bi steti u obzir ovu nesreću, koja je stigla ono krasno naše selo.

Hrvatsko-slovensko pjevačko družtvo „Sloga". Iz štajerskoga Graca pišu nam, da se je tamo ustanovilo medju sveučilištnom mladeži hrvatskom i slovenskom pjevačko družtvo „Sloga", čemu se mi od srca veselimo, jer se tim sve to više učvršćuje vez izmedju jednokrvne braće Hrvata i Slovenaca.

Pula 5. junija 1896. „Škola, škola, rano moja!" Zaista može uzdisati narod hrvatski po svoj Istri, a najviše ovdje u Puli, gdje se sve radi, kao da bismo morali sutra prekosutra pasti pod Italiju. Pula i Puljština jesu posve zanemarene u pogledu hrvatskoga školstva: više tisuća naroda u samom gradu neima niti zare nanke u svojem jeziku, pa nije čudo, ako slavjanski renegati postaju najljući iredentiste. Ali ni u selih nije bolje: *Vinkuran, Vintijan, Valdebek, Banjole* i sva ostala vanjština premanturska ne može nikako doći do škole; *Pomer* je neima, premda bi ga išla jur odavna; *Šikići, Jadreški, Škatari* zalud ju čekaju; *Loborika, Muntić* i *Kavran* zapušteni su sasvim i tako sve naokolo ljudi vapiju za školom, ali je ne mogu dobiti, jer je gospodska volja, da ostanemo *šćavi*. U *Alturi* je prošla brzo cielu godina bez škole; u *Medulinu*, gdje bi mogla biti trorazredaica, nije ni poštena jednorazrednica; u *Premanturi* i u *Ližnjanu* još se prolazi.

Tko je tomu kriv? Jezik za zube, jer bih mogao nabasati u cenzorova stapicu! Svi su krivi, koji pri tom imaju odlučujući glas: u prvom redu vječna krivnja pada na autonomnu oblast, *na podešlarie i juntu*, koje neznadu ni statistike ni svoga područja, pa misle, da vladaju samimi Talijani; njima se neće, da puk hrvatski ima škole ili ako hoće, da ih dobije, mora da se poitalijanči, jer drugčije s Bogom ode njihovo gospodstvo. A što radi politička oblast sa svojim kotarskim školskim viećem? Što radi nadzornik hrvatskih škola u puljskom kotaru? Sve prepuštaju občini, koja je baš zator naših škola, a gg. Rocchetti i Križnić S. neće ili se plaše, da što poduzmu proti nepravdi, koju se s nama tjera na cielој liniji.

Smješno je pak, kad gospoda kažu: „*neima dosti hrvatskih učitelja*!" Naravski da ih neima, niti će ih kada biti dosta, dokle se ne budu ustrojile škole posvuda, gdje treba i gdje zakon baš zahtjeva. Odkuda bi imali izaći ti blaženi pitomci za hrvatsko učiteljište? Valjda ne iz talijanskih i njemačkih škola? U kratko se vidi, da gospodi nije jasno, jeli prije bila kokoš ili jaje.

To je isto kao kad se nauči hrvatski jezik po obstojećih srednjih školah i neustroji se hrvatska gimnazija, a htjelo bi se da činovnici znadu hrvatski. To su komedije!

Bodulsko-renegatska klika u ovom gradu postaje svakim danom jača: ona već broji u svoje redove liečnike, advokate, notare, činovnike, urednike, pisare itd. itd., kojim svima svršavaju imena na

—*ić*, ili —*ić*, pa su ipak najžešći Talijani. Organ jim već poznata: *Mazičinka*, *Somićeva* ili *Oslić*, kako ga već u kojem kraju zovu, a svakako ona smradna zakutna novinica, koja svakih osam dana riga svoj otrov desno i lievo, a valja se, kako bi rekao talijanski pjesnik:

„— — come porci in brago“

Niti prvi početci zdravog odgoja, duševnosti, poštenja i naobrazbe nisu poznati kliki, koja u toj novini piše: a što je žalno, sve joj je dozvoljeno, sve joj se pusti proći, i najprostije uvriede i najgnjusniji napadaji i najočitije laži.

U najnovije vrieme navale su učestale proti „*Istarskoj posujilnici*“ i proti „*Vinarskoj zadrugi*“; to si ja tumačim ovako: Talijanom ili bolje rakuć-njekim trgovcem lihvarom je žao, da „*Posujilnica*“ oslobađa ljude iz lihvarskih pandža i da „*Vinarska zadruga*“ trguje samo poštenim vinom uz poštene ciene. Što bi sada radili lihvari, koji su davali novac po 10, 15, 20, 30 i do 60 po sto na posudu, koji su sekvestrirali uvjek groždje i sve blago seljačko, koji ux sve odplate učinjene, izkazivahu dug sve veći? Što bi radili njeki trgovci-fabrikanti, koji, kupiv *malo naravnoga vina*, imali su uvjek nepresušive konobe, koji su s „*patinom*“ novac stekli, a zdravlje svieta pokvarili?

Poziv na skupštinu. Pošte se nije moglo obdržavati uručeno glavnu skupštinu podpisanoga družtva u Jelšanah dne 21. maja o. g. radi premalena broja prisjelih članova, sazivlje se glavna skupština dne 11. junija o. g. u Mihotiće sa istim dnevnim redom.

Uslied odpisa slavnog c. kr. kotarskog školskog vieća, Volosko, dne 2./VI./96. broj 360 imadu članovi, prispjeli iz sudbenog kotara Podgrad ka skupštini dne 12. junija do podna dopust.

Početak u 10 sati u jutro u prostorijah „Hrvatske Čitaonice“. Prijatelji učiteljstva i škole bit će dobrodošli.

Učiteljsko družtvo kotara Volosko.

Stogodišnjica narodnjeg pjesnika hrvatske himne „Liepa naša domovino“. Dne 10. t. mj. prošlo je 100 godina, što se je rodio u bielom Zagrebu Antun Mihanović, pjesnik najobljubljenije hrvatske pjesme naše prekrasne himne „Liepa naša domovino“. Tom prigodom htjedoše zahvalni Hrvati prenesti kosti neumrloga pjesnika sa groblja u Klanjcu (Zagorje) na groblje u Zagreb, te je tu smjestiti pod arkadu među najglasovitije hrvatske velikane, ali sestra pokojnikova, štujuć posliednju volju svoga miloga brata, nije mogla pristati na molbu hrvatskih rodoljuba. I tako će kosti neumrlog pjesnika i nadalje počivati na skromnom grobilju hrvatskog Zagorja, ali njegova pjesma „Liepa naša domovino“ oriti će se oduševljeno i veličanstveno i po najdaljih hrvatskih pokrajinah. Slava uspomeni neumrloga pjesnika!

Iz Vižinade pišu nam 8. t. mj. Proti svakom običaju nismo imali ljetos na Tjelovo u našoj župnoj crkvi obhoda ili procesije ni u crkvi ni izvan crkve. Nas je silno taj postupak g. župe-upravitelja iznenadio i presenetio, jer znademo, da se svuda na taj veliki blagdan drži obhod izvan crkve, ako vrieme dopušća; ako je vrieme nepovoljno, drži se obhod u crkvi. Mi si nemožemo nikako protumačiti toga postupanja našega župe-upravitelja, niti znamo, da li radi tako po nalogu svojih predpostavljenih ili po svojoj glavi.

Iznenadilo nas i to, što nismo imali istog dana blagoslova sa sv. Otajstvom, te neznamo, čemu da to pripišemo. Nebi li nas o svemu tomu malko podučio preč. biskupski ordinarijat u Poreču?

Čunski, dne 29. maja 1896. Dragi kumpare! Odkada si šal va tu blaženu Novajorku, ja nimam od tebe ni černe ni bele. Istina je, da mi kada ter kada reče kuma, da me pozdravljaš i još će to drugo, ma to sve meni ne more bit dosta, ja bin toga rad znat čegod više. Nego ti ćeš se morda, dragi moj kumpare, čudit, če će ta to roć, da ti ja pišem ovako po fojih, pa ća na ta način svi ljudi znaju ono, -če ti pišem. Ja ću ti reć uzrok, pa ćeš vidit, ako imam pravo. Čul sam, da on naš „*Falopa*“ tamo leti od jenega do drugega z nikim talijanskim fojićinom, koga ni vridno ni spominjat, pa bi otil dat razumit, da je sve ono, če se ondi piše, sveto pismo i živa istina. Brižan „*Falopa*“ i brižni oni, ki mu poveruju. Ja ću njim ovdi va ovoj lipoj „Našoj Slogi“ sve po istini malo po malo nabrojit sve naše posli i sve naše mizerije, pa ćeš vidit, da će ih pasat volja onako *falopat*. Na trinajsti ovoga miseca bili smo v Lošinju votat za jednoga deputata, ki će nas branit i zagovarat na dijeti va Parencu ale va Pule. Mi, ki se ne pustimo prodat ni za butilju osta, ni za lošinjsko ručenje, dali smo dobre volje svoj glas za našega vridnoga i poštenoga *Šimuneta*, ki je čovik od razuma, ki pozniva naše potribe i zna nas više puti mudro i lipo svetovat. Oni drugi pak dali su svoj glas Bog si ga zna za koga, toga oni ni sami ne znaju, zaš njin valjda nijedan ni rekal, nit je njih bilo briga, ki je ni će je. Dosta je njin, da mogu reć, da su *Istrijani*, kako da bimo mi bili *Indijani*. Bog jim prosvitili pamet, da će smo svi nego Istrijani, ma *Istrijani* Hrvati, a ne kako bi oni otili, da smo svi Istrijani Italijani. Ter nam je bliže Jablanac, odkuda je bil did našega Vlašića, nego nam je ta blažena Italija puna glada i svake nesriće. Nego pustimo to za sada, ću ti pravit nike komedije, ke su se pripetile, kada smo votali. Kako zaš i sam, pervo nego će se poć votat, ancijan proštije na „*Kurzalu*“ lištu svih onih, ki imaju pravo na vot. To je naš ancijan *Vlašić* učinil i sada. Pa kada tamo, lipa ti mu se je pripetila. On, ki je imel lištu v rukah i ki ju je štil drugim, ni brižan vidil, da njegova imena ni nanka va lišti. Namesto njegova imena Martino Kukić, bilo je v lišti napisano Martino Knezić. Kada je prišal votat, rekli su mu, da se on ne zove Knezić nego Kukić i tako ti je naš brižan *Martin* moral poć odkuda je i prišal, a vot mu je ostal zakopan va gerlu. Brižan *Martin* i još ga on talijanski fojićina zove: „*una persona degnissima e inteligente*“. Isto tako nisu mogli votat ni Toni Jaković ni Andreja Farežić, zač ih nisu imili pi v lišti. Tako ti se je to, kumpare moj pripetilo tim trim našim najvećim Istrijanom, ki bi svih drugih radi naučit pameti, a kako vidiš, sami sebi nisu znali pomoć. I ova je lipa. Dopeljali su ti bili votat onoga brižnoga Ivana Cihtera, koga zovu „*Pipištrelo*“, zač su vidili, da je još njegov pokojni did v lišti, pak su mislili, da će on moć votat na ime pokojnoga dida, ki je već preko dvajset godišć u svetoga Mikula. Ma jim je „*skrokalo*“, zač je naš pop poslal „*Pipištrela*“ odkuda je i prišal. Tako su ti „*Pipištrelo*“ i *Vlašić* bili jedsako sriće. Čul sam, da je posli „*Pipištrelo*“ kričal proti popu, zač da su mu oni niki bili obećali za vot-ručenje i pedeset soldi. Tako brižan „*Pipištrelo*“ ni ilo bil ni jedno, ni drugo, ni treto. Ma se ne čudim njemu, neg onim, ki su ga peljali. Još je jedna. Stari Petrić je votal na ime svoga netjaka Zaneta, ki je v Ameriki. Kada se je na to naš pop stal i rekal, da to ni pravo, onda je potešta vas zelen od jida počel kričat, da on zapovida, kako da bi on bil veći nego naš kralj, ki nam zakone daje. To su ti, moj kumpare, sve lipe komedije, ke su se pripetile, kuda smo votali. Ako ti još rečem, da nisu pustili votat nikim našim zi *Suska* i *Unij*, ki bi po pravici bili morali votat, onda se nećeš čudit, ako smo mi ovoga puta zgubili, ali samo za četiri voti. Ma ni nas briga, zač su za nas svejeno prudobili oni naši na Veji, pak je *Šimuncto* isto naš deputat, kako smo otili. I tako smo mi veseliji i zadovojniji, nego oni naši nesrićni prodanci. Nego sam opet čul, da se je puno njih pokajalo, da su šli votat, zač da ovoga puta ni bilo ručenja. Neki govore, da je v Lošinju umeri „*šijor*“, ki je užal ručenje plaćat. Bog ga pomiluj, ja znam, da će mu to sada malo ki reć. Još ću ti povidat jednu lipu, pak ću za danas *finit*. Naši Istrijani-Talijani su ovih dan počeli kupit nikakove firme, zač da misle gradit novi *torač*, va kom će bit jedna sala za *tanci*, druga za *štit joji*, treta za činit *teatar* i stvari. Nisu to „*niga*“ treta za činit *teatar* i stvari. Nisu to „*niga*“ treta za činit *teatar* i stvari. Nisu to „*niga*“ kumpare moj, „*škerci*“, *altrokè* platit *spiže* za osoruku pravdu, za ke će nas berzo ki ta za vrat latit. Čul sam, da su i v Ameriku pisali za *firme*. Ne verujem, da se i „*Falopa*“ neće prvi *firmat*. Govorć, da svaki, ki se *firma*, mora na prvi mah dat dva fijorina, a posli svaki misec po šestdeset soldi. Ja bi jih svetoval, da bi dobro učinili, kada bi i bob na račun zimali, zač do solda se dandanašnji u nas jako težko pride. *Bobe* i *biži* na vot. To je naš ancijan *Vlašić* učinil i sada. Pa kada tamo, lipa ti mu se je pripetila. On, ki je imel lištu v rukah i ki ju je štil drugim, ni brižan vidil, da njegova imena ni nanka va lišti. Namesto njegova imena Martino Kukić, bilo je v lišti napisano Martino Knezić. Kada je prišal votat, rekli su mu, da se on ne zove Knezić nego Kukić i tako ti je naš brižan *Martin* moral poć odkuda je i prišal, a vot mu je ostal zakopan va gerlu. Brižan *Martin* i još ga on talijanski fojićina zove: „*una persona degnissima e inteligente*“. Isto tako nisu mogli votat ni Toni Jaković ni Andreja Farežić, zač ih nisu imili pi v lišti. Tako ti se je to, kumpare moj pripetilo tim trim našim najvećim Istrijanom, ki bi svih drugih radi naučit pameti, a kako vidiš, sami sebi nisu znali pomoć. I ova je lipa. Dopeljali su ti bili votat onoga brižnoga Ivana Cihtera, koga zovu „*Pipištrelo*“, zač su vidili, da je još njegov pokojni did v lišti, pak su mislili, da će on moć votat na ime pokojnoga dida, ki je već preko dvajset godišć u svetoga Mikula. Ma jim je „*skrokalo*“, zač je naš pop poslal „*Pipištrela*“ odkuda je i prišal. Tako su ti „*Pipištrelo*“ i *Vlašić* bili jedsako sriće. Čul sam, da je posli „*Pipištrelo*“ kričal proti popu, zač da su mu oni niki bili obećali za vot-ručenje i pedeset soldi. Tako brižan „*Pipištrelo*“ ni ilo bil ni jedno, ni drugo, ni treto. Ma se ne čudim njemu, neg onim, ki su ga peljali. Još je jedna. Stari Petrić je votal na ime svoga netjaka Zaneta, ki je v Ameriki. Kada se je na to naš pop stal i rekal, da to ni pravo, onda je potešta vas zelen od jida počel kričat, da on zapovida, kako da bi on bil veći nego naš kralj, ki nam zakone daje. To su ti, moj kumpare, sve lipe komedije, ke su se pripetile, kuda smo votali. Ako ti još rečem, da nisu pustili votat nikim našim zi *Suska* i *Unij*, ki bi po pravici bili morali votat, onda se nećeš čudit, ako smo mi ovoga puta zgubili, ali samo za četiri voti. Ma ni nas briga, zač su za nas svejeno prudobili oni naši na Veji, pak je *Šimuncto* isto naš deputat, kako smo otili. I tako smo mi veseliji i zadovojniji, nego oni naši nesrićni prodanci. Nego sam opet čul, da se je puno njih pokajalo, da su šli votat, zač da ovoga puta ni bilo ručenja. Neki govore, da je v Lošinju umeri „*šijor*“, ki je užal ručenje plaćat. Bog ga pomiluj, ja znam, da će mu to sada malo ki reć. Još ću ti povidat jednu lipu, pak ću za danas *finit*. Naši Istrijani-Talijani su ovih dan počeli kupit nikakove firme, zač da misle gradit novi *torač*, va kom će bit jedna sala za *tanci*, druga za *štit joji*,

dan evdje bijasmo posjećeni od kakvoga Rovinjeza i seljanskoga „naština“. Kaže se, da su trgovci rovinjski prije izbora porvali k sebi dušne im kmete, te ih prisilili, da glasuju za talijansku listu, a neki Mondola, da je čekao na štaciji u Rovinju naše kmete, da ih obraćao na svoju stranu, govoreć im, da je hrvatska stranka pogibeljna, te da je kamen smutnje bacio pokojni Dobrila. Ne znamo, je li sve to istina, ali istini je podobno. Svi latini, koji imaju zemljišta na medji rovinjskoga sela i Sošićah bijahu pozvani u svoj magistrat, gdje se obvezaše, da će poći u Kanfanar glasovati. Nekoji, koji su malo razumniji, nisu htjeli da idu, pak im se dalo 2 for. za nadnicu i platilo vlak, a drugi jadni, koji su zaduženi i neumni, pošli su od straha. Tako su sami kazali kasnije, ali rekoše, da nikad više neidu. Treba znati, da rovinjski poljodjelac, akoprem je gradjanin, ipak je zatupljen i nespretan, kao nijedan kmet u Istri. Na dan izbora, u sriedu na 20 maja vlakom od 6 sati u jutro bili su nakrcani vaguni Rovinježi-izbornici, a medju njimi nalazili se trgovci i jedan činovnik onog grada. U Sošićih izkrcali su se trgovci i tjerali su po selih ljude na izbor.

Da se je pri tom silnih novacah potrošilo, neima dvojbe. Komisija bijaše sastavljena jedino od njihovih ljudi, naime od dvaju Rovinježa, jedan stanujući u Rovinju, drugi u Puli, tretji bijaše neki kmet,, a četvrti opet neki krnjel. C. kr. komisar grof Fedrigotti na početku da se je izrazio, da bi bila njegova želja, da bi svaka stranka imala svoju dva povjerenika kod izbora, ali Talijani nisu na to pristali. Valja nam iztaknuti, da listine bijahu pokvarene, te kad je došao naš čovjek glasovati, Rovinježi bi rekli, da ga ne poznaju, a to isto kazao bi i občinski tajnik. Kasnije su ga vani nekoji naši kmeti pitali da kako je, da ih već ne pozna, na što da im on odgovorio: Vraga te ne poznam, nogo onde te nisam smia poznati, zašto su mi tako rekli oni drugi. Videći naši ljudi toliku nezakonitost i prevaru, pošli su kući bez da glasuju. Drugi opet znajuć, da Rovinježi tako gnjusno agitiraju i da im narivavaju kao svoje predloženike nekoje ljude, koji su radi lošeg gospodarstva zapucali svoje kmeštine, pa kako su slabo gospodarili svojim imanjem, da bi još gore sa občinskim, radi česa su sada gospodski *ščari*, nisu pošli ni na izbor, nisu pošli ni blizu. Tretji, pošto nije bilo na našu nesreću tvrde sloge medju našimi, jer bi skoro svi hoteli biti zastupnici, nisu ni na izbor došli. Vrhu toga naša stranka nije bila od nijednoga od naših prvaka iz Pule predvodjena i to je uzrok, da nije bila dosta disciplinirana, te je morala podleći u trećem, drugom a tako i u prvom tjelu. Možda nigdje, gdje puk svojim upravlja, pojedinci ne hlepe biti u občinskom zastupstvu kano ovdje; svi skoro rada bi biti zastupnici, savjetnici i načelnici, kano da je občina nekakva gostiona ili dućan. Radi toga dogodilo se kod ovih izbora i smješnih i žalostnih. Neki kmet je cio dan bez jesti i piti sjedio pod briestom na placi, čekajuć, da će se koja stranka na njega sjetiti, da ga bira, ali na njegovu žalost nijedna zanj ne haje, jer je jednom u svojoj velikoj mudrosti rekao, da nije Hrvat ni Talijan. Kad je bilo sve gotovo, otidje kući žalostan kao da bi mu bilo par volova crknulo. Neki kmet, koji je spadao u prvašnjem zastupstvu talijanskoj stranki, kad je doznao, da su ga Rovinježi izpustili u drugom tjelu iz svoje listine, skočio pred njih i kleknuo na koljena, ruke digmuo i molio da i je prisižao Bogu i vragu, ili kako bi rekli naši ljudi: *„Bogu se je uzeja i vragu se je dâ“*, samo da i njega učine zastupnikom, da će uvjek biti za Talijane (samo treba da svuče bonevreke, krožet i kamižolu, i da si peruku s pomadom pomaže). Isto tako da je učinio i poznati Filić, koji bijaše sve do sada dobar stožar našim.

Da li je sve tomu tako, nebismo prisegli ali to su kazali Rovinježi, da im sami *Ščavi* padaju kako muhe u kašu. Razumije se, da što nadometnuli, da im se narugaju, kako imaju i pravo, veselpć se, da su skoro posve onaj puk poživinčili. (Ljubav krščanska!) Neki drugi opet, kad je doznao, da su ga izpustili u prvom tjelu, da je trčao po mjestu kao mahnit. Mnogi se pitaju: zašto da su izpustili Talijani iz svoje liste dugoljetnog i vjernog si druga? Zato, jer oni su mudre glave; oni su ga rabili, dokle su ga trebali, a poslje su došli do osvjedočenja, kako je izdao svoju krvnu bratju i svoj materinski jezik, da bi brže još i njih, zato van s njim! A zašto pa su Filića stavili u svoju listu pošto nije bio nikad s njima? Zato, jer oni znadu, da za glavami idu i repi, a poslije te mu učiniti, kako i prvomu i još brže. Ove smješice su potekle od prostih ljudi, neukih kmetova.

Naš Momolo, dokle bijaše načelnikom, više puta je dao ostavku, pa bi poslije sam za sebe glasovao, što bijaše svima dodijalo. Pred izbori je kazao, da pod nijednu cienu neće da ga biraju u zastupstvo, kad ti tamo eno ga prvega u listi u trećem tjelu, pa je poslao i težake za svoga djela da idu glasovati. Kad su ga imenovali povjerenikom za saborske izbore, govore, da se je izrazio: Ja . . . . . svim onim, koji su mi dali glas i koji mi ga nisu dali. On bi htio na neki način dokazati, da su ga birali proti njegovoj volji, a mi znamo, da bi dragovoljno taksu platio samo da njega učine načelnikom. Naš pisar je na veliko nezadovoljstvo u našoj občini. Dokle nije on došao ovamo, bilo je mira, bilo je sloge i ljubavi; ako je bilo koje nesporazumljenje medju kojom privatnom porodicom, to se je mirnim putem poravnalo. Odkuda je njega vjetar amo donesao, nastao je nesklad medju pukom. medju privatnimi porodicami, takodjer medju Talijani samimi, koji ga već ne mogu trpiti, osim dvojice ili trojice, a sve to ča mogu lagje loviti u mutnoj vodi. Mnogi te se sjećati, što su sve napisali u gajusnom *„Somieru“* proti našemu kapelanu i proti učiteljem, a vrh toga da bi htjele crkvene i školske oblasti kazati, što se je izumilo proti onim, da ih se sramotno izpodrine, čovjek nebi mogao skoro ni vjerovati. Mi svemu tomu nismo bili prije priučeni, nego smo u miru živjeli sa ubogima i bogatima, sa svećenstvom i učiteljstvom, a sada žalibože nije tomu više tako, radi česa ne možemo se dobru nadati. Govore, da se je netko izrazio, da dokle njega grije sunce od zapada, da se ne boji ni eliepih ni ludih ni kapitanovih dekreta. Mi dobro znamo, odkud nekoje sunce grije; ali znamo i to, da je svaka sila do vremena. Dakako njihova svrha je ovdje, da drže na nogah unujetno talijansku stranku, radi česa prva im svrha bijaše ustroj *„Lege nazionale“*, što je kamen mrčnje u našoj občini. Čim je *„Lega“* stupila u život, imala je nastati nova era sreće i blagostanja.

Govori naša poslovica: „Ki je dužan, je i na Božić tužan“, a mi dodajemo još, da je uviek sužanj dokle u Istri vlada terorizam. Mi smo vidili onaj dan, kako su rovinjski trgovci tirali ljude po *kuntradi* na izbore i mi smo čuli, kako je govorio jedan od njih našem kmetu S. V. u oči, da mu nešto duguje za neke daske, i još da se je usudio glasovati za našu listu. Zato upozorujemo naše suobćinare, da se čuvaju rovinjskih trgovaca, koji bi ih htjeli učiniti robovi il hlapci, premda im mi pošteno sve platimo, što kod njih uzmemo. Isto tako nam se valja čuvati i kanfanarsko-krnjelskih trgovaca, koji bi htjeli, da im dušu i tjelo prodamo. Nekoji ludi kmeti hvale se, da im trgovci svega daju na dug, ali ti nesretnici ne znaju, da moraju taj dug stostruko platiti. Neće vam dati krnjel niti žlice vode badava. Oni jadni, koji su pod nokti trgovaca, neka bolje rade i pametnije gospodare i neka puste ća lov i krčme, pak će se po malo duga oslobiditi. Znate što je rekao jedan trgovac nekojim, kad su mu prigovarali, što im ne htjedoše više *baština* u zastupstvo, da kako je zapravia svoju kmeštinu, da bi i komunsku. Tada bih morno dati i četiri daske „da ga zakopate“. Dobro, kad su svoje zapravili. sada neka ih komun hrani. Vidite, kakove ljude vam rivaju za gospodare! Okanite se vi Rovinježa, koji nama govore, da smo ščavi i tudjinci i da nas mrze. Vi dobro znate, da smo mi svi braća, da svi jedan jezik govorimo, da smo se svi rodili na Kanfanarščini i da smo svi krščeni u jednoj crkvi, dakle nismo tudjinci jedan drugomu, kako oni govore. Samo ga to pazite, da ki mrzi vašega brata, da ni vas ne ljubi, nko ne za svoju korist, kako i medved pčele.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼%	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2¾	3-mesečni „	2¼%
10- „	3%	6- „ „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih bankovcih avstr. volj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 5. februarà, 9. februara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Colovoz, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohranu.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnom cursu.

Trst, 2. februara 1896.

Listnica uredničtva.

Gosp. L. K. u P. Stiglo za ovaj broj prekasno; doći će u budući broj! Zdravo.

Gosp. D. Andr. D. u K. Ono nije za javnost; jošte Vam treba mnogo i mnogo učiti.

Velečg. g. A. A. Za ovaj broj prekasno; drugi put. Živili!

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri

(Wagnerov šumski plosnati grah)

vrlo opiemenjen i od svih gorkih sastavina prost.

Uspjeva takodjer

u najsupuštenijih vrstih tla, kao u pjesku, gruhu itd.

Najveća hranivа vrednost je 20—30%, proteina. (*Djetelina ima samo 18.5%.*)

Uztrajan i protivi se svakojakoj suši.

Brošura badava

Polygonum sachalinense

(Sachalinov korjen)

Uspjeva posvuda uzrajno, takodjer u vlažnih, ilovitih i močvarnih tlih.

Visoka hranivа vrednost je 18·97% proteina.

„Internationale Saatstelle“

Landwirtschaftliche Gesellschaft

mit beschrenkter Haftung

KÜRCHHEIM u. Teck, Württemberg

Glavni zastupnik

za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju

Jakob pok. Č. Prister,

TRST.

Kathreiner

Kneippova slavna

je kot

primes k bobovi kavi

edino zdrava

kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi nižvrstnih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zmoje z imenom

Kathreiner

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Peruvian i doeking za veležastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, suknu za biljard i igraće stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto vuneno sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporača

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralka austrijske trgovine sa suknom.)

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1866.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Stikarofska roba“. Da prečim varanje p. n. odnzimaca, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogodbom.

Zastupničtvo dvokolic „Swift“ iz orožarne u Steru

imaju podpisani

s GORICI, na cesti Franz Josips (Corso) br. 4 saprati

kazališnoj zgradi

Vlastita radionica dvokolic „Ilirija“, blazinah od žice (Drathmatratzen), popravljaonica dvokolic, šivaćih strojeva, puškа itd. nalazi se:

Nunska ulica br. 14

Prodavaonica šivaćih strojeva, streliva, pušaka i drugoga orudja

nalazi se u **Nunskoj ulici broj 16.**

Za blagohotne naručbe preporučaju se

SAUNIG & DEKLEVA

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđje, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištojnu moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, prešе za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2I Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis. — Čuvati se konfuzije! — Traže se zastupnici!

Svećar u GORICI J. Kopač Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 25 U Trstu 18. junija 1896. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pojedine se pisme, oglasi &c. tiskaju po obićnom ceniku i po dogovoru. Isto tako je sa pošiljkami. Novci se šalju poštanskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošту valja točno označiti.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na ... arka.

Dopisi se nevraćaju ako se neotiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za cielu godinu 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Poziv na predplatu.

Pošto se približuje početak drugog tečaja godine, pozivljemo ovim sve naše čitatelje, koji se nisu za cielu godinu predplatili, da čim prije predplatu ponoviti izvole.

Upozorujemo napose one čitatelje, koji nam nisu za ovu godinu jošte ništa poslali, da nam predplatu bezodvlačno pripošalju. One pako, koji nam duguju i više, nego li za jednu godinu predplatu, sjećamo na njihovu svetu dužnost napram našem listu.

Ovim stavljamo u obće svakomu na srce, koji nam štogod duguje, da nam dug što prije pripošalje, da nebudemo prisiljeni poduzeti strožije mjere i da budemo uzmogli i mi svim našim dužnostim zadovoljiti.

Komu je do toga stalo, da se uzdrži ovaj jedini list za istarske Hrvate, mora mu priteći u pomoć materijalnimi i moralnimi sredstvi.

U Trstu, 18. junija 1896.

Uprava „Naše Sloge“.

Iz carevinskoga vieća.

Iz Beča 16. junija 1896.

Jučer poslie pete ure zaključio je predsjednik carevinskoga vieća sjednicu opazkom, da nezna, kad će bit sliedeća. To će reći najmanje toliko, da se sjednice za sad pretrgavaju, da ih bar ovoga ljeta već neće biti. To potvrdjuju i predsjednikove dalnje rieči, one naime, kojimi je žalelio svim zastupnikom i gospodi ministrom, da čim ljepše probave ljeto, i da se pak svježimi silami povrnte k sjednicam u jeseni.

Tom prilikom evo me, da bar u kratko spomenem, što se je sve razpravilo u posliednja dva, tri tjedna, imenito ono, što spada na Istru.

Promjenio se § 9. izbornoga reda za carevinsko vieće u toliko, da će se sad zahtjevati 4 forinta izravnoga poreza za pravo izbora, mjesto 5 for., kako se je to do sada zahtjevalo. Bilo je tu žestokih razprava. Na prvi pogled čini se ta promjena boljom, nego li je. Činilo bi se, da tim dobiva mnogo ljudi izborno pravo, koji ga nisu imali. Na tomu nije tako, i dobro je, ako u kurijah gradskoj i seljačkoj neizgubi kojigod pravo, koji ga je do sad imao — u svakoj kuriji imati će ga dakako svi muški neporočni, navršivši 24. godinu. Valja naime stvar uzeti u savezu sa poreznom preinakom. Porezi se ponekle umanjuju u stanovitom obziru, pak se tim umanjenjem umanjuje i broj dosad imajućih pravo glasa, onih naime, koji su do sada plaćali 5 for. poreza, a kojim će se porez usljed porezne preinake umanjiti. To je ponekle izgladjeno sa smizenjem poreza na 4 for. za imati pravo izbora. Bilo je predloga, koji su zahtjevali za to pravo 2 for. izravnoga poreza, koji su zahtjevali 3 for., 3 for. i 60 nvč., al se za nje nije našlo većine. Bio je primljen predlog sa 4 forinta.

Razpravljali su prešni predlog zastupnika Hauka i dra. Luegera radi proganjanja sveučilištnih djaka, koji su dali izjavu proti magjarskoj tisućgodišnjoj slavi. Sveučilištni djaci naime, osobito oni bečkoga sveučilišta svih narodnostih i vjera, osim magjarske i židovske, izdali su oštru izjavu proti onoj tisućgodišnjoj slavi. Nemagjarske narodnosti naime, da neimaju uzroka tom radovati se, nego moraju plakati, jer da su one narodnosti u robstvu, a robstva da se slaviti nemože. Oblasti sveučilišta su nekoje djake radi toga kaznile, i s toga prešni predlozi. Kod razprave o prešnosti palo je žestokih proti Magjarom, a dielomice i proti onim, koji su djake kaznili ili koji za njimi stoje. Ministar Gautsch branio je djačke oblasti i rekao, da se kod one svečanosti slavi najviše kralja, te da se carevinsko vieće nebi smjelo mješati u magjarske poslove. Odgovorili su mu na sve oba predlagatelja. Prešnost predloga većina je ipak odbila.

Češki zastupnik Wohanka zahtjevao je po prešnom predlogu, da se ukine naredba željezničkoga ministra, kojom je naložio, da ima pražka trgovačka i obrtnička komora izdavati karte za putnike, koji hoće dobiti snižene cienе za prevoz stvari, samo njemačkim jezikom, i zahtjevao, da se iste izdavaju bud u njemačkom bud u češkom jeziku kao i dosad. Prešnost nije dobila većine.

U više sjednicah razpravljao se je zakon o obrani obreta ili izna-šašća, ili takozvani patentni zakon. Uredjaje se naime tko i kada i pod kojimi uvjeti se može imati patent na ono, što se novoga izumi, bilo u kojoj struci obrta.

Ustmeno se je izvjestilo, da se do sad nije moglo razpraviti zakonske osnove o poboljšanju plaća činovnikom i naučiteljem. Zast. Biankini potaknuo je jednim upitom pitanje, da se poveća plaća onih, koji su u Dalmaciji i Istri namješteni u službu kod pomorskih svetionika.

U sjednici 5. junija t. g. bio je primljen zakon, kojim se državnu upravu ovlašćuje, da sklopi pogodbu sa zemaljskim zastupstvom Istre usljed već prije sporazumno izmed države i pokrajine utanačenih uvjeta glede brisanja razteretnih dugovah ili ezonera. Usljed te pogodbe odpisuju se svim dužnikom razteretne zaklade ili ezonera svi dugovi, glavnice, kamati, zatezni kamati, troškovi tjeranja, u obće sve, što se ezonera tiče. To odpisuje pokrajina dužnikom, i imade to odpisanje službeno provesti zemaljski odbor. Država za to odpušta 200.000 forinti. Pokrajina se obvezuje platiti ostatak duga prema državi od 100.000 forinti u 10 godina. Pogodbu su podpisali za državu c. kr. financijalni ministar, za pokrajinu zemaljski kapetan i dva druga člana zemaljskoga odbora.

Poslije mnogoga truda i muke i svakojakoga okapanja, osvjedočilo se je ljude, da bar toliko treba učiniti i cielo carevinsko vieće bilo je za to. Želilo se je i mislilo se je, da će stvar proći posve gladko, bez ikakove razprave. Kad tamo, ustao se je zastupnik istarskih gradova, dr. Rizzi, da vredja Hrvate Istre, da napadne zastupnike hrvatskoga i slovenskoga naroda, da kleveće, pače da izriče i drzovitu neistinu, laž, da je dotična vladina osnova postala inicijativom većine istarskoga sabora, gospode Talijana. U očiju svakoga pametnoga čovjeka bila je to netaktnost, kojoj nema para, samo govoriti, makar i istinu, u toj prilici. Radilo se, da zastupnici svih zemalja odobre nješto, što potrebuju najveći siromasi u Istri, Hrvati sa Slovenci i Talijani, a istarski zastupnik ide govoriti, proti želji predsjednika i zastupnika, i ide govoriti onako, kako je govorio dr. Rizzi, i što ćemo svakako donieti. Tim je dakako izazvao odgovor od hrvatske strane, i dr. Laginja mu nije ostao dužan. I to ćemo priobćiti. Srećom nije se kuća dala zavesti nesmotrenostju dra. Rizzia, već je poprimila zakonsku osnovu, kako bijaše po vladi predložena.

Zakon, kojim se je godine 1891. obustavilo na pet godina postupično povišenje kućnoga najamninskoga poreza i petpostotni porez od čistoga kućnoga poreza u Trstu i okolici, produljio se je do godine 1903.

Pooštrile su se zakonske kaznene ustanove proti onim, koji tjeraju zanat za izseljivanje iz monarhije. To se je učinilo osobito obzirom na Galiciju, iz koje se svaki dan seli na stotine i stotine ljudi, muških i ženskih, starih i mladih, zdravih i bolnih, najviše u Ameriku. Silno neugodni dojmovi hvataju se čovjeka, videćega po raznih kolodvorih i postajah te ljude, koji zapuštaju svoju rodnu zemlju i putuju ne znajuć kamo. Bit će uzrok silo stanje njihovo, al da se ih toliko seli, krivi su neki ljudi, koji tim tjeraju zanat, i zaslužuju novac i često pri tom svakojako varaju. Proti tim imenito su one ustanove.

Zast. dr. Gregorec upravio je upit na ministra poljodjelstva radi poljskih i šumskih kazna, koje se često izriču posve nepravedno i po činovnicih, koji naroda ne razumiju. Upitao je radi takovih kazna u kotaru celjskom; reć bi, da bi se jih i kod nas našlo.

Sve do sad navedeno sbilo se je do 6. junija. Onda bilo se je sjednice pretrgalo do 13. Tu sjednicu sazvalo se je radi zakona o sladoru, koji se je razpravljao 13. i 15. t. mj. U ime Hrvata je zastupnik Biankini dao izjavu glede toga zakona i postavio dvie resolucije.

Osim toga zakona razpravilo se je ta dva dana mnogo prešnih predloga, najviše radi nevolja, prouzrokovanih tučom i povodnjami. Takav jedan radi Doline, Ospa i Pićna postavili su i zastupnici Spinčić i Laginja. Bilo je i interpelacija: te dvojice radi proizvadjanja umjetnoga vina i radi postupka kod pretraživanja talijanskih vina; posliednjega radi potvrde vladareve odlukah zemaljskoga sabora o istarskoj željeznici i o umobolnici u Trstu; zastupnika Perića radi zlostavljanja vojnika. O tom svem štogod više za budući broj.

PODLISTAK.

Pijanac

(Iz života istranskoga)

Napisao *A. K. Istranin.*

LICA:

Borislav } djaci.
Nadan }
Ivan Lević, pijanac i pravdaš.
Marko Pravić, njegov susjed.
Šior Menigo, nadničinčar.
Zorana, kći Levićeva.
Sretan, sin Pravićev.
Občinski panduri.
Seljaci.

I. ČIN.

Prizor prvi.

(Soba u Nadanovoj kući. U sobi jedan stol, na kojem se nalazi jedna svjetiljka, knjige, papiri, tintarnica. Večer.)

Nadan (*Izprva si podupire glavu ljevicom a u desnici mu pero — prid njim arak papira*): Dà, — ljuta mi rana srce peče. Naš puk je zapušten — pak da bi samo to bilo! — On je i zaslijepljen. Ima oči, a ne vidi. Bolestan je u misli, da je zdrav . . .

Borislav: Dobra večer, dragi Nadane! Opet te nalazim sa perom u ruci. Uviek čitaš, uviek pišeš. Nadahnuo Bog onog svećenika, koji ti nadjenuo ime: Nadan.

U istinu od tebe se pono nadamo. Šta opet pišeš? Zašto si tako žalostan i zamišljen?

Nadan: E dragi Borislave, kako da budem veseo! Htjeo sam putem štampe javiti u jednom dopisu žalostno stanje našeg pučanstva u ovom kraju — pa me tako stisnulo okolo srca, da skoro ne mogu napried. Gle čitaj (*podaje mu papir*).

Borislav (*čita glasno*): „Svako rodoljubivo srce mora se potresti od žalosti, kad ozbiljno razmišlja o sudbini ovoga puka. Bog sam znade, koliko je već godina prošlo, da ovo naše selo obstoji, a nikad nije imalo svoje crkvice, gdje bi se u potrebah duševnih Bogu pomolilo; nikad škole u svom sladkom materinjem jeziku; nikad svoga sudca, koji bi mu sudio, nikad odvjetnika svoje krvi, koji bi ga od napadaja protivničkih branio, a opet je istina — a to Bog i ljudi znaju — da stoljeća i stoljeća sudce, liečnike, škole i činovnike našim žuljevima uzdržavamo. Narod naš je radi toga neuk, ne poznaje svoje koristi, a kod neukog naroda jest i zlobe. Da je to istina evo dokaza: . . . . (*Odloži papir na stol*).

Nadan: Sad sam htjeo javiti svietu onaj smješni i žalostni događaj, što se zbio ovih dana u našoj vasi.

Borislav: Ta šta se opet pripetilo?

Nadan: Ivan Lević, naš susjed, svadio se već je tomu tri mjeseca sa poštenim Markom Pravićem. I znaš zašto? Čuj i čudi se: radi jedne jabuke i jednog kokošjeg jaja! Lević je već od maljahna pokazivao tvrdo i uporito srce. Ta njegova uporitost mjesto da s ljetima pada, ona je rasla. Sudi kakav je! Pred tri mjeseca je slučajno njegova kokoš na sjeniku Pravićevom iznesla jedno jaje. Nesreća je htjela, da je ravno njegova žena došla onamo, kad je kokoš kokodakala, te tako javljala, da onaj dan nije ravno uzalud zobala, a došla je u isti čas i žena Pravićeva. Ova ne videći odlećelu kokoš i tajeću so Levićevku, uzme jaje i odnese kući misleći, da je od njezine kokoše. Dva trenutka za tim pokaže se Levićka, pa ju do miloga Boga obruži radi tobože ukradena jaja. Pravić je upravo onaj tren bio došao iz polja. Videći zlobu Levićke i nemogav trpjeti njezinu lajavu jezičinu, zapovjedi svojoj ženi, da joj dade jaje. Pravić, premda dobar, nije mogao nipošto zaboraviti na lajanje Levićkino. Treba da znaš još i to: Lević je pred letima bio posadio jednu jabuku ravno na medji ili granici izmedju svojega i Pravićeva vrta. Onizak zidić je omedjivao rečeno vrtove. Jabuka na dobrom posadjena u malo se godina razgranala te protegla jedan diel svojih bujnih grana na vrt Pravićev ravno na jako plodnu lieku. Pravić je mnogo i mnogo puta opominjao Levića, da jabuku, dok je još bila mlada, svrne na svoju stran, al tvrdoglavi Lević ju još više naginjao na njegovo zemljište. Mudriji, — govori se — popusti! Tako bio je odlučio i dobri Pravić, al poslije onog zlokobnog jaja dodje jednog dana Pravić u jutro oko deset sati u vrt, pa videći, gdje ne jedna, nego do deset Levićevih kokoša čeprkaju i brgaju liepo izorane liehe, u koje bje malo prije usijana svakojaka zelenina, uzavrije mu srce, poteče kući, uzme pušku i košir, pa iz puške ustrieli na mjestu jednu kokoš, druge ranjene odjere, a koširom oklastri ono granje, što je visjelo nad njegovim zemljištem. Evo ti početka bezbrojnih psovaka, grdnja i kletava od jedne i druge strane. Onaj isti dan htio je Lević od jarosti nasrnuti oružjem na nesretnog Pravića i da nebijaše susjeda, bilo bi zlo i gore. Bila za neko vrieme stvar utihla, al samo kao prhavica pod pepelom. Ovih dana pak — čuj druga! Pastiri Levićevi iz znajede napali na paši na pastire Pravićeve. Ovi videći, da su nekrivi, skočiše na nje, te ih bogme do svetog ulja izlemaše. Sada da biš čuo i vidio, kako se gledaju i što sve ne počima zlobni Lević. Gdjegod može Pravićevim zanovjeta i škodu čini, ili on sam ili njegovi sluge. Pravićeva žena se nesmije ni pokazati javno, da ju vidi Levička, jer bi njezina klepetava jezičina izrigala psovka i poruga više, nego joj vlasi na glavi. Nije tomu kraja. Nedavno je Lević pošao u grad, da tuži nesretnog Pravića . . . Pa sam neznam, kako će proći, jer Pravić je skroz poštena duša,

Franina i Jurina

Fr. Si čul, da se Talijani u Zrenji krme z ripom i merlinom, ki se kuha za prašćiće s otrubami?

Jur. Ča su tako nizko pali?

Fr. Aj vero bit će im još dobri i lupki s otrubami, čko ne budu talijansku gospodu postili na bandu.

Jur. Kadi je dakle talijanska bogatija?

Fr. U Zrenju najveći Talijan kriči za košćicu: živio, a za soldin kričat će ti cel dan živio!

Jur. Ča je tomu tako?

Fr. Vero je neki stari za čiku od španjoleta kričâ živio! a ipak je rekâ da: mi ga tenja za patria fino ke ga že viva!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Blagajnik družbe primio je nadalje sliedeće darove: Tereza Matanić iz Vrbnika sakupila for. 11; Dragutin pop Smokvina u Innsbruku sakupio for. 12; dr Katušić u Doljnjem Miholjcu sakupio for. 4.10; podružnica Sv. Ivan kod Buzeta dostavlja for. 24.62; ista za mirno poravnane račune darovanih od Antona Štule i Ivana Šavron for. 3: podružnica u Medulinu prinos for. 34; Mato pl. Vuchetich sakupio u Bukovju for. 3.50; R. Katalinić Jeretov sakupio for. 62.20; gosp. Elsnic u Humu daruje naknadu kaznenih troškova od Ivana Šestana for. 2.50; Banka Jonah and the Whal u Buzetu sakupila for. 7.50; Anto Lunak učitelj šalje po gosp. Dušanu Samo uplaćenih for. 40; R. Katalinić Jeretov sakupio for. 61·05; gospodja Olga Pemper u Bakru sakupila prigodom vienčanja gdjice Josipe Tadejević i Ermana Cirković for. 6; ženska podružnica u Kastvu prinos for. 41.35; mužka i ženska podružnica u Omišlju šalju for. 25.46; Jakov Jakac u Lanišću šalje V. obrok utemeljiteljne svote, uplaćen po gosp. Dušanu Samo for. 40; gdjica Ivanka Šepić u Frančićih sakupila for. 3; Josip Mandić u Pazinu šalje sakupljenih kao globu od „hrvatskog skupa krt" for. 2.10; gdja Francika udova Lenac u Lovranu sakupila for. 4.

Presvjetli biskup krčki Andrija Marija Šterk imenovan biskupom tršćansko-koparskim. Službena novina središnje c. kr. vlade „Wiener-Zeitung" priobćila je u svojem broju od utorka dne 16. t. mj. imenovanje presvjetloga biskupa krčkoga Andrije Marije Šterka biskupom tršćansko-koparskim. Tim je Njegovo Veličanstvo, naš premilostivi cesar i kralj, sporazumno sa njegovom Svetostju, našim otcem papom, zadovoljilo svim dobro mislećim kršćanom katolikom naše tršćansko-koparske biskupije, bez razlike na narodnost. Mi se radujemo tomu imenovanju. Presvjetli biskup je naše gore list, rodjen u Voloskom. On nije nikad zatajio svoga roda nit jezika, kako to nesmije nijedan pošten čovjek. Medju našim narodom služio je u Lovranu kao župnik, i obavljao je kroz 12 godina službu kotarskoga školskoga nadzornika za voloski kotar. Toliko godina bio je i zastupnik u zemaljskom saboru i tu se zauzimao jednakim marom i jednakom ljubavlju za cielo pučanstvo Istre. Zagovarao je uvjek pravicu i želio je, da njegov rodjeni narod bude ravnopravan drugom u zemlji. Potlačene pravice hrvatskoga i slovenskoga naroda zagovarao je talijanskim jezikom, ipak nije ni to koristilo kod vladajuće klike u Istri nit njezinih saveznika. Ona neće pravice pravice za naš narod. Ona hoće pravice, samo za se, i htjela bi, da se naš narod sam sebi iznevjeri. Štorku kao zastupniku je laskala, hvalila ga, al je pak prali njemu godine 1883. proizvela barbarski čin, koji ga je skoro života stajao. On, već onda crkveni dostojanstvenik, kanonik u Trstu, bio je na najprpošniji način isključen od klike iz sabora. A da je kod toga ostalo! Nego ona deračina na saborskoj galeriji, vani, po ulicah! To sve bilo je tako djelovalo nanj, da je drugi dan jedva živ došao u Trst i tek za nekoliko vremena oporavio se. Klika je za onda dosegla, što je htjela doseći s onom grubom demonstracijom, al u očijuh pametnih i poštenih ljudi nije potamnila njegova slava; i bio je uvjek ljubljen i od pravih kršćana katolika talijanske narodnosti. Bio je ljubljen gdjegod je služio, i u samom Trstu od poštenih kršćana-Talijana, svoje vrieme kao koralni vikar, pak kao kanonik i kao župnik; a povukao je na se pozornost i čestitih službenih osoba, duhovnih i svjetovnih. Uza sve spletke, koje su nečestiti pleli proti njemu u Trstu, u Poreču, u Beču, u Rimu, je prije dvie godine postao biskupom krčkim. I u biskupiji krčkoj si je stekao u kratko vrieme veliku ljubav kod svih vjernih. A sad eto nam ga biskupom u Trstu! Mi se radujemo tomu. Raduju se svi pravi katolici, znajuć, da je vršio svuda savjestno svoje dužnosti i da će ih vršiti i kao tršćansko-koparski biskup. Radujemo se i s toga, jer su i ovaj put osujećene sve spletke, koje su se proti tomu plele kakve pol godine po poznatih protivnicih naše vjere i našega naroda u Poreču, Trstu i u Beču. Radujemo se, jer nije obvnljala volja židovsko-liberalnih živalja, prikazujućih se u raznih odorah. Radujemo se, što je Njegovo Veličanstvo, sporazumno sa svetom Stolicom i saslušav neke diocezanske biskupe, i svoje prve savjetnike, imenovalo biskupa krčkoga Andriju Marija Šterka biskupom tršćansko-koparskim. Radujemo se i kličemo mu: Dobro nam došao presvjetli biskupe! Na slavu Božju, na čast Tvoju, na korist i spas svega Ti povjerenoga stada!

Odbor političkog družtva „Edinost" imati će u nedjelju dne 21. t. mj. u 10 sati u jutro redovitu sjednicu u prostorijah „Delalskega podpornega družtva", na koju se ovim gg. odbornici i zamjenici pozivlju.

Promaknuti na čast doktora prava. Iz Graca nam pišu 13. t. mj. Jučer bijahu na ovdašnjem svenčilištu promaknuti na čast doktora prava čestiti Hrvati gg. Vjekoslav Rubignon iz Trogira i Antun Antončić iz Omišlja. Prvi bijaše vriedan član družtva „Hrvatske" i veoma ljubljljen i štovan medju svojimi sudrugovi, potonji je odvjetnički perovodja kod g. dra. Vitezića u Krku. U velikom broju u dvorani sakupljeni Hrvati pozdravište mlade doktore nakon promaknutja burnim „živili!"

Vrlo nam je milo, što možemo eto u kratkom roku od osam dana čestitati i drugom Istraninu, vrlo čestitom Hrvatu, veleuč. g. dru. Antunu Antončiću, kandidatu odvjetničtva u Krku, na promaknutju na čast doktora prava. Vivat sequens!

Imenovanje. C. k. prizivno sudište u Trstu imenovalo je pravnoga vježbenika g. Alberta Tomičića, sina presvj. g. Ljudevita Tomičića, c. kr. savjetnika prizivnoga sudišta u Trstu, prisiužnikom kod zemaljskoga suda u Trstu.

Novi odbor „Tršćkega Sokola". Na glavnoj skupštini našega „Sokola", obdržavanoj u subotu, izabrani bijahu sliedeći članovi u novi odbor: Starosta g. Dr. G. Gregorin; odbornici gg. M. Cotić, Dr. O. Rybař, J. Kranjc, R. Pretner, A. Sošić, J. Bubnič, I. Krivošić, zamjenici gg. I. Prelog, F. Zelen, J. Stoka. Pregledatelji računa gg. V. Grebenc, G. Stepančić i F. Gulić. Bilo sretno!

Svečano vjeroizpovjedanje i prisega presvjetloga biskupa Andrije Marije Šterka. Još prije nego je občinstvo iz javnih glasila doznalo, da je presvjetli biskup krčki Andrija Marija Sterk imenovan biskupom tršćansko-koparskim, već je on u Gorici svečano izrekao vjeroizpovjedanje, to jest molio članke naše svete katoličke vjere i položio propisanu prisegu. Obavio je taj sveti čin u nadbiskupskoj kapeli u Gorici pred knezom-nadbiskupom, preuzvišenim Vjekoslavom dr. Zornom. Kao svjedoci bili su komornik njegove svetosti prečastni g. Vinko Zamlić, župnik na Voloskom i kanonik stolnoga kaptola goričkoga Bensa, a kao bilježnik kancelar biskupije goričke preč. g. Kravanja. Svi spomenuti podpisali su vlastoručno posebni spis, da je to učinjeno. Njeg. preuzvišenost knezo-nadbiskup gorički počastio je našega novoimenovanoga presvjetloga biskupa i njegova pratioca dva dana, i pozvao na svečanu gostbu također drugih crkvenih dostojanstvenika iz Gorice, kao i upravitelja naše biskupije prečastnoga Černe-ta i preč. kanonika Flega. Utorak na večer odputovao je presvjetli na Rieku, gdje je odsjeo kod svoje bratje Frana i Antuna, te se odtuda podao u Krk.

Čestitka koruških Slovenaca Istranom. Glasilo koruških Slovenaca, velezaslužni „Mir", izvlešćujuć o sjajnoj zadnjoj izbornoj pobjedi u Istri prigodom naknadnog izbora trojice naših zastupnika na zemaljski sabor, kaže medju ostalim: „Našoj južnoj braći čestitamo srdačno na sjajnoj pobjedi. Živili! Slava tako uztrajnim i oduševiljenim boriocem, koji neka budu sjajnim uzorom koruškim Slovencem. Sliedimo samo istarske slavenske junake".

Ovo priznanje čestitog nam druga imade za naše birače dvostroku cienu, jer dolazi od iskrenoga brata, od glasila mile nam slovenske bratje, koji vode muko-trpnu borbu proti Niemcem na sjeveru, kao što ju mi vodimo proti Talijanom na jugu. Ako nevjeruje sit gladnu, vjerje gladan gladnu.

Odgovor mladim reformatorom oko listića „L'Amico". Posrećilo nam se napokon dočepati se onog broja glasovitog glasila *„talijanskih katolika"* Primorja, u kojem odgovara na našu viest, uvrštenu u broju 21. našega lista pod naslovom: *„Mladi reformatori i kršćanska ljubav"*. Piskari katoličkog (!?) listića kažu u uvodu, da su kanili donieti u cielosti našu viest, nu da im prostor ne dopušta, a kad tamo, nisu s odgovorom skoro ništa kraći, nego li bijaše naša viest. Ali znate čega su se oni bojali? Istine, koju smo mi napisali i koju bi bili morali i sami priznati, da su donieli u cielosti našu viest.

Ti nazovi katolici uvijaju se kano ljuta zmija u procjepu izvraćajuć naše rieči i bljuvajuć svoj *„reformatorski"* otrov na nas, ali taj sredstvom do nas ne dopire. Mi poznamo te *„izvraćene"* piskare, one glasovite patuljke, kojim se i djeca na ulici smiju, i koji se usudiše javno uztvrditi, da smo se mi potužili na piskare oko *„L'Amico"*, jer da nisu pjevali hvalospjeva blagopokojnomu župniku *Thaleru*, što je prosta kleveta i gruba laž. Mi smo se potužili jedino radi toga na *„mlade reformatore"*, tobož najuzornije katoličke svećenike, što ne imaju ni toliko kršćanske ljubavi, da bi bili u svojem listu uzklikuli pobožnomu i velezaslužnomu svećeniku: *Bog te pomiluj!* što bi svaki kršćanski stvor već po svojoj naravi učinio. Nama ne bijaše ni na kraj pameti udariti na urednika — po imenu samo — *Petroni-a*, koji nastoji i ovim načinom zaslužiti koju forintu, da pošteno preživi obitelj, već smo htjeli pokazati, kako se junački *„reformatori"* boje sa svojimi imeni na javu, te se kukavički kriju za leđi čestitoga rukodjelca. Zar se bojite izložiti svietu na uvid one krasne vaše *„figure"*?

Da neimate prave kršćanske ljubavi pokazuje već sam naslov vašega listića, kojim kanite dokazati, kako je Isus umro samo za katolike Talijane. Tà, ako ima šta dobra u sebi taj vaš listić, nastojati biste morali, da ga čitaju i po njem se ravnaju i katolici Netalijani — u koliko ga razumiju. Al da, vama je katolicizam devota briga, vama je do talijanske politike i ništa drugo.

U koliko je naš list glasilom *„šizme"*, nije na vama *„zelena"*. gospodo, da sudite. Naš list čitaju i podupiru biskupi i nadbiskupi i najuzorniji svećenici Primorja, kojim niste vi dostojni otrti ni prah sa cipela i dok nas oni ne odsude, mi se vašoj mrzkoj klaveti samo smijemo.

Da vam nije do židovsko-liberalne politike u Primorju, vi nebiste lista niti izdavali. Za *omašnija* političke poduzetja utičete se k lažiliberalnomu *„L'Indipendente"* i k židovskomu *„Il Piccolo"*, a za pomanje takove spletke dobar je i vaš *„L'Amico"*.

Zar vas nije oblila rumen stida, kad ste nedavno napisali, da imade u rojanskoj župi dva puta više Talijana, nego Il Slavena i da je pravo, što je tamo imenovan po liberalnom zastupstvu za župnika *„Talijan"* *Jurizza*, kojemu dižete slavu do devetoga neba? Gdje vam je stid, gdje vam je ljudski obraz, *dični i zeleni* naši reformatori? Vama je pravo, što je narinut slavenskoj župi vaš politički istomišljenik, pa makar se pogubile sve duše one župe. Vi govorite najveću neistinu, dočim tvrdite, da se borite za vjeru i moral, čemu će vjerovati samo kakva po vami zaslijepljena *svetopetka*. Pod krinkom vjere, bilo pravo il krivo, zagovarate, branite i širite talijanstvo u Primorju, grdeć i psujuć javno i tajno sve, što je naše — kano što čine i vaši — svakako iskreniji — lažiliberalni i židovski drugovi.

Novi odbor „Učiteljskog družtva kotara Volosko", izabran u skupštini, obdržavanoj u Mihotićih dne 11. t. mj. sastoji iz sliedećih: Božo Dubrović, nadučitelj iz Sv. Mateja, predsjednik; Makarović Ivan, nadučitelj iz Jelšana, podpredsjednik; Rubeša Fran, učitelj iz Zameta, tajnik; Miran Julij, učitelj iz Sv. Mateja, blagajnik; Rajčić August, učitelj iz Opatije, sborovodja. — Pomoćni je odbor izabran rad obdržavanja skupštine „Zaveze", u Opatiji, iz sliedećih: Rajčić August, predsjednik; Justi Adolf, tajnik; Bogatec Kristijan, Car Viktor, Dubrović Božo, Miran Julij, Stiglić Ante, odbornici.

Iz Omišlja pišu nam 12. t. mj. Gospodine uredniče! Naš presvjetli biskup gospodin Andrija Šterk pohodio je u utorak dne 9. t. mj. Omišalj, kamo je stigao oko 8 sati u jutro svojem kočijom, praćen prečastnim kanonikom gosp. dr. Fr. Volarićem. Malo zatim došao je u mjestnu pučku školu sa ovdašnjim vjeroučiteljem g. popom Nikolom Gregom, gdje se je zaustavio puna dva sata, izpitavajuć djevojčice iz vjeronauka, a druga dva sata po podne dječake.

Po dovršenom izpitivanju nagovorio je djecu, te predočio joj korist nauka i čudorednog uzgoja, a napokon nadario svakoga s jednom slićicom. U školi svršio je oko 5 sati, a zatim se u Krk povratio.

Mi smo tim nenadanim posjetom veoma zadovoljni, osvjedočeni, da će i školskoj mladeži ostati dugo u pameti oni veseli časovi, u kojih je imala pred sobom tako visokog gosta, svog obljubljenog duhovnog nadpastira, koji se onako ljubezno znade sa školskom djecom pozabaviti.

Iz svakog razreda otišao je pozdravljen, a dotičnom razredniku uz prijazni odzdrav dodao bi: *„Bog vam dao sveto ustrpljenje!"*

Ele, ugledali se u ovaj sjajni primjer i oni, koji bi moralnu školu više paziti i njegovati ju, kao što paze brižni roditelji na svoju milu jedinicu.

Odlikovani tim milim nam posjetom kličemo: Bog poživio našeg biskupa presvjetloga gosp. Andriju Šterka na slavu božju, a na ponos i diku povjerenog mu stada sa željom, da nas takvim posjetom već-krat iznenadi, utješi i razveseli.

Nova podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru bila je ustanovljena dne 31. pr. mj. u Sv. Martinu kod Buzeta. Kako povjerenik ravnateljstva sazvao i otvorio je skupštinu g. dr. M. Trinajstić u kući rodoljuba g. Jakova Draščića Brombela. Velika soba bila je dubkom puna. Povjerenik pozdravi živim riečima prisutne, izrazujuć svoju radost, što se ih je toliko njegovom pozivu odazvalo; prikaže njim potrebu škole, nestašicu naših škola po Istri, pogibelj „Lega Nazionale" i svrhu družbe, te ih pozove, da se mnogobrojno upišu, kako članovi. Muhom ih se upisalo do 70. Zatim se izabralo ravnateljem g. Jakova Draščića, a njegovim zamjenikom g. Andra Draščića pok. Antona, kao tajnika g. Antona Cerovac p. Dinka, njegovim zamjenikom g. Antona Draščić Petrov, blagajnikom g. Mata Draščić p. Andrije, a njegovim zamjenikom g. Antona Draščić pok. Lovra, kao odaslanik na glavnu skupštinu družbe g. Frana Flega.

Na predlog g. A. Kluna zaključilo se, da kao članovi drugih podružnica moraju i članovi ove podružnice svetkovati dan sv. Cirila i Metoda.

Iza toga stupiše na sriedu buzetski tamburaši i sbor združenih pjevača iz Štrpeda i iz Sv. Ivana, te skladno i oduševiljeno odsviraše i odpjevaše nekoliko komada, da ih je bilo milota slušati. Medju pjevanjem jedan dječak iz Sv. Martina krasnoslovio je liepo Preradovićeva „Putnika".

Kad ušutlše tamburice, zaciliknu gusle, pa mladež zaigra *ples*, a drugi zasjednu stolove, te uz nazdravice, tamburanje i pjevanje sprovedu u veselju nekoliko ura i saberu for. 14.40 za družbu.

Na zabavi bilo je prijatelja i gostova iz

---

koja neće ni crvu, što po zemlji gmiže, zlo: on se neće znati braniti, a onaj . . . onaj drugi je već stotine i stotine zapravdao . . . te vidi dragi Borislave, što se je izleglo od jednoga jaja! Vidi kamo dodje čovjek, ako ga strast zaslieni! Dušo si ravno ove dane ovamo, pak mi skoro žao, jer — hoćeš nećeš — morat ćeš vidjeti i čuti puno neliepih stvari. To dakle, pa i mnoge druge stvari su povod mojoj žalosti. Rad bih ovomu puku pomoći, a ne mogu. Propovjedan mu svaki dan, al on kao da je oglušnuo.

Borislav: Zaista čovjek nemože biti veselim, kad takve stvari čuje. Bože mili! Kako da se ovi ljudi ne mogu ničemu naučiti od naših protivnika. Oni na sve zaboravе, kad im prieti kakva pogibelj. Složni su onda svi samo da spase svoju krv, svoje interese od očite propasti . . .

Nadan: E da! Nećeš li vjerovati — da je kukavica Lević samo iz osvete do rodoljubivog Pravića — glasovao kod zadnjih izbora za Judu Iškariota, te izdao za nekoliko zvečećeg srebra svoj narod? O nesretniče! Pa da bi on bio to sam učinio! Preko deset ih je nammamio na svoj liepak. Istina je, mi smo pobjedili, pak ćemo s pomoćju Božjom uviek a! . . . al . . . jeli vriedno, da jedan takav izdajnik u našoj sredini živi?

(Dalje sliedi).

Buzeta, Škrpeda, Sv. Ivana, Svih Svetih, Sovinjaka, Sluma i Huma.

Ovo je u Buzeščini četvrta podružnica, želimo joj, da se širi i da cvate!

Sv. Martin bio je ovoga dana svečano okićen, a u Buzetu se mislilo, da se ondje drži — tabor!

Glavna skupština muške podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" u Kastvu obdržavati će drugu glavnu skupštinu dne 21. junija 1896. u 3 sata po podne u prostorijah „Narodnoga doma" u Kastvu sa sliedećim dnevnim redom:

2. Obračun za godinu 1895./6.
2. Izbor odbora (ravnatelja, tajnika i blagajnika.
3. Izbor izaslanika na skupštine glavne družbe.
4. Slučajni predlozi.

Kastav, 15. julija 1896.

ODBOR.

Iz Puljštine pišu nam polovicom junija 1896. Ovih dana dogodila se je u Vinkuranu grozna nesreća: Josip Rosanda od Mihe, čovjek od kakvih 40 godina, otac sedmero djece, okopao je na njivi kuruzu ili turkinju, kad se podigla oluja ili nevera i počelo grmjeti. On se postavi pod krušku na njivi, striela pukne i Rosanda bje mrtav. Težak je to udarac za siromašnu obitelj, jadan udovicu sa sedam sirota, tužnog otca i razcviljenu majku, kao što i ostalu braću. Ljudi božji, činite barem ono, što vas narav uči; neidite pod stablo, kad grmi.

Dok u Vinkuranu plaču, u Loboriki se ne smiju. Isti dan udarila je striela u dvor Paškvala Rodika i ubila mu dvoje goveda. Štala i blago bilo je osjegurano kod banke „Slavije"; nesumnjamo nimalo, da će ova nadoknaditi štetu jadnomu čovjeku.

Kad je onaj dan grmilo, loborički zvonar išao je zvoniti na oblake; striela je udarila i jadan zvonar ostao više mrtav nego li živ. Umro nije, al nije mu ni dobro.

Od sekud pišu nam 15. t. mj. Da ne budete imali neprilika, g. ureduiče, pišemo Vam pod gornjim naslovom, ali za istinitost ovoga jamčimo vam svojim poštenjem. U sielu naše občine, u talijanaškom gradiću, nalazi se kotarski sud, kojemu je na čelu osoba, nama — ogromnoj većini puka — nimalo prijazna. Ali mi ne tražimo, da nam bude g. sudac prijazan, već zahtjevamo samo od njega, da poštuje koliko mora po zakonu naše vriedno svećenstvo. Da tomu nije tako, evo vam dokaza. Mjeseca marča bio je na sudu naš čovjek sa punomoći jednog našeg svećenika, pak kad se je rečeni naš čovjek po svojoj dužnosti vruće zauzeo za svoga prijatelja i mandatara, rekao mu je spomenuti sudac (dakako talijanski): Vi ste bili mnogo puta ovdje i uviek ste bili hladni, nikada se niste tako ugrijali kano danas, *pak da bi bar to bilo za Vaš posao, ali je za posao popovskih*

Jesu li te rieči na mjestu u ustima jednoga c. kr. sudca, koji mora biti pravedan i nepristran napram svakomu? Brani li se stališ svećenički na taj način od strane jednog c. kr. činovnika u službenom poslovanju?

Što bi g. sudac rekao, kad bi se dotični svećenik u crkvi pod prodikom onako posprdno izrazio o sudačkom stališu? Zar ne, da biste ga brzo spravili u hlad, da se hrani ječmenom i da broji zviezde kroz rešetke?

Iz Žrenja (občina Oprtalj) pišu nam 16. t. mj. da su tamošnji šarenjaci silno zaposleni radi budućih izbora za občinu, za upravu i za župnika. Za sada ih peče najviše ovo zadnje pitanje. Oni dižu nebo i pakno proti našemu obljubljenomu župe-upravitelju, za koga je sve, što je neodvisno i pošteno u našoj župi. Njega pozna malo i veliko, staro i mlado kano uzornoga svećenika, pak nije čudo, što bi išao njegov puk za njega i u vodu i u vatru. To znade šačica šarenjaka pak spletkari radi toga proti njemu i kod crkvenih i kod političkih oblastih, ali se nadamo, da će im biti trud uzaludan. Crkvene oblasti poznaju temeljito život i rad našega župe-upravitelja a politička oblast neka se obaviesti o svemu kod nepristranih osoba i evo naše glave, ako čuje išta zla proti rečenom gospodinu. Ali da znate, kakve propalice i ništarije spletkare proti g. župe-upravitelju, prekrižili biste se bez dvojbe lievicom. To su Vam naši narodni odpadnici, naša krv, koja se je Talijanom prodala ne za 30 srebrnjaka, nego za pest *patakuni*. Jedan od najžešćih naših protivnika i najčvršći stup šarenjačtva u Žrenju vikao je prije 15 dana na sav glas kao da ga dere šesi *živio*! jedino za to, što mu je dao za plaću jedan mladić jednu kuhanu kost; a kada mu je isti mladić dao 1 novčić i drugu kost, pošao je po selu vičnć kano izvan sebe *živio*! Isti taj prvak talijanaški u Žrenju pošao je k jednomu našemu k metu u Čabernjici i našav kotao pun hrane za krmke, izvadi iz kotla nešto te hrane, otare ju o svoje gaće i pojede ju kao slaščicu. Sada sudite sami, kakvi moraju biti naši Talijani, kad je njihovomu vodji i prvaku slatka hrana pripravljena za krmače ili svinje. Siromašni ti ljudi zaslepljeni su i zavedeni od talijanske gospode u Oprtlju i u Bujah, pak se dadu voditi od njih za nos, a plaća im je gospodski posmjeh i prezir puka.

Mjesto pušara u Tržiču — občina Pazin — razpisan je u službenom listu. Godišnja plaća for. 150; odštete za troškove pisarne 40 for., a za plaću listonoši for. 40. Jamčevine treba for. 200. Molbe valja uložiti tečajem 8 tjedna c. kr. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu.

Polusužbeni glas o poznatih protuaustrijskih demonstracijah u Poreču: Glasoviti ovdašnji jaslar „Il Mattino" govoreć u broju od 17. t. mj. o poznatih protuaustrijskih demonstracijah prigodom posjeta talijanskoga generala Moceni-a u Poreču, žali, što su porečka gospoda stavila bez dvojbe u nepriliku talijanskoga generala i što će slavenski zastupnici čitavu stvar donieti pred carevinsko vieće — ali nenalazi niti jedne rieče, kojom bi porečku „Signorin" odsudio. Na njegovo i njegovih patrona umirenje sporučamo jaslaru ovim, kako nam je poznato iz posve pouzdana izvora, da general Moceni nebijaše niti u najmanjoj neprilici, već da mu se je vesela duša upravo oduševljavala na zadovoljnu licu, i da je valjda riedko kada bio aretan i zadovoljan kano za rečenih demonstracijah u Poreču. A što se tiče jaslarovog straha, da će slavenski zastupnici o tomu govoriti u carevinskom vieću — neka se izvoli umiriti, jer će možda zastupnici na te lojalne izjave njegovih prijatelja u Poreču do jeseni zaboraviti.

Sudbeni sluga kano zamjenik državnoga odvjetnika. Na c. k. sudu u Malom Selu bijaše uručena razprava dne 30. pr. mj. u smislu §. 312. Javnim tužiteljem bijaše državno odvjetničtvo. U uručeni sat za razpravu nejma zamjenika državnog zastupnika. Sudac čeka jedan sat, ali zastupnika ni traga. Što će tada? On si je pomogao iz neprilike tim, da je postavio sudbenog slugu na mjesto, opredieljeno javnomu tužitelju, ili zastupniku državnog odvjetničtva. Nije nam poznato kako je vršio svoju težku službu takav zastupnik državnog odvjetničtva, ali znamo, da se je to dogodilo u Malom Selu, u Istri god. 1896.

Novi plovitbeni red izmedju Rieke i Krka i obratno. Iz prijateljske ruke primili smo podulјuć viest o novom plovitbenom redu izmedju Rieke i Krka, te obratno, ali ju danas radi nedostatna prostora nemožemo priobćiti. Parobrod odlazi od 1. t. mj. svaki dan u 9 sati u jutro iz Rieke a vraća se u ½ sata poslije podne. U budućem broju više o tom.

Družtvo „Rodoljub". Pisac dopisa iz Punta u br. 23. „Naše Sloge" nije rodom iz Punta. Time sam kazao sve za one, kojim su poznati naši odnošaji. Mogoh reći i više, ali neću, da poput drugih zlorabim dobroćudnost urednika. Iz mojega je pera izašlo do sada više toga u „Našoj Slogi" pod današnjim urednikom — pak eto ga, ako mu je ijedan izpravak ikada stigao proti mojim sastavkom, nekmoli da sam ikada izazvao polemiku, i to medju jednomišljenici. Kao rodoljubu bila mi je stega u stranci vazda sveta, ona stega, koju se danas lahkoumno izlaže za volju kojekakvih kampanilizma ili osobnih, neću reći razmirica, već nesporazumaka. Ljudi božji, ne igrajte se ognjem!

Svrha je ovim redkom odbiti od družtva „Rodoljub" osvadu, kao da ima ono drugotne, skrovite svrhe, a samo *na oko* onu, što ju donašaju družtvena pravila. Poći ću stopom dopisnika.

Na družtvenu je sjednicu mogao pristupiti svatko, koji može da bude članom „Rodoljuba", a članom može postati (§. 4.): svaka punoletna i vriedna osoba prijaviv se bud ustmeno bud pismeno predsjedniku uprave. Došao je na sjednicu jedan svećenik službujući na Puntu, a rodom iz Baške, koji nije znao za družtvena pravila, pak se na sjednici i učlanio — mogao je doći i drugi, komu su bila pravila dostavljena. Kad bi pak bili došli na sjednicu i ini svećenici, uvjeren sam, da bi bili od članova veselo primljeni i pozdravljeni, pa i od onoga, koji im je netom-eljito i samovlastno i bez privole i znanja ikojeg drugog člana, kako čujem i kako dopisnik tvrdi, uzkratio pristup. Sasvim je pak drugo pitanje, da li su imali oni nakanu tamo doći od dobre volje. da pripomognu našim djakom. Nevelim to od svoga — ex ore tuo te judico — a u četiri bih oka i dokazao, jer za te trice nije „N. Sloga". Sve da i je istinita dopisnikova tvrdnja, da imaju prvenstvo na družtvenu pripomoć na prvom mjestu djaci onih članova, koji budu za družtvo najviše doprinesli, nikomu odatle krivice, koji u družtvo ne spada. Ali ta tvrdnja istinita nije. Paragraf 13. družtvenih pravila glasi doslovce: „Pravo na podporu kroz sve vrieme nauka imaju djaci rimo-katoličke vjere, rodom, stanovom i pripadnošću iz Punta iza što su dovršili pučku školu, ako dokažu, da su potrebni, pohvalnog ponašanja i dobili barem prvi red u naucih. Pomanjkanjem jednoga od ovih uvjeta, gube pravo i na jur doznačenu podporu. Medju jednakimi imaju pravo prvenstva na podporu oni, koji mogu dokazati, da su u rodu s kojim od živućih ili premi nu li h članova i to redom odgovarajućim količini od dotičnih članova uplaćenog iznosa". A to je nešto sasvim drugoga. Svaki je doduše čovjek hžav, ali nemojmo barem u javnosti naumice varati jednih, a potvarati drugo! Dvojim, da bi bili Puntari radji, kad bi „Rodoljub" objemao cieli otok, jer je borme košulja bliža tjelu od haljetka. U ostalom mi se nismo smatrali pozvanimi, da radimo za cieli otok, nit to može tko od nas zahtjevati. Uhvatite se, ili bolje, uhvatimo se u kolo, skalupimo družtvo slično ili savršenije od „Rodoljuba" za čitav otok, ili što bi mislim još rodeljubnije bilo, za čitavu biskupiju — pak eto nas s vami! Jesmo li mi kada bježali od žrtava? Ali nedirajte nam, tako vam ljubavi, u „Rodoljuba" — jer čemu ima vaše oko zavistno biti, što smo mi dobri rodjenomu Puntu? Što nije došao na sjednicu nitko od Puntara, koji sada stalno stanuju na Puntu, nije se čuditi, a još manje zamjerati. Poljodjelac — a takvi su svi — ide za svojim poslom nit se brine za poslove, od kojih ne vidi izravne i brze materijalne koristi. Da nam je bilo do toga, mogosmo lahko natrpati ustupljene nam prostorije, da nije drugih, a ono rodbinom i prijatelji. Ali takve reklame mi ostavljamo onim, koji idu za časovitimi uspjesi — jer našoj svrsi nevode. Ako li je pak tom doskočicom dopisnik ciljao na današnje službene občinske obstojnosti na Puntu, odvraćam, da takove mogu postojati jedino uslied naših velikih obzira na stegu u stranci, pak mu opet velim: nediraj u osinjak! Bio sam dječak, kad sam čuo za neko framentunsko družtvo na Puntu. Kada je postalo, koja mu je bila svrha, kada ga je i kako nestalo, nisam se nikad do sada zanimao popitati. U koliko mu poznam blagajnika, mogu reći, da nije kudar pronevjeriti niti novčića, nekmo li glavnicu od 400 for. Sapienti pauca!

Da nije urednik okružnog dopisa, valjda bih imao ovdje još štogod nadodati. Ovako zaključujem i vapijem slogu, i ništa drugo nego »logu! A svoje blatno rublje perimo kod kuće, ne sumnjičeći jedan drugoga, već izvinjavajuć, braneć, savjetujuć i pomagajuć.

pop Ante Andrijčić,
podpredsj. „Rodoljuba".

(Ovim smatramo ovom pitanje riešenim, te neprimamo dalјih izpravaka, želeći, da se izbjegne bezpoludnim i štetnim polemikam. Naše dopisnike — osobito sa kvarnerskih otoka, gdje ima mnogo razdraženosti i čutljivosti — molimo, da budu što nepristraniji u prosudjivanju svakdanjih dogodjaja, da nas izvješćuju jedino o koristnih i potrebnih stvarih čuvajuć se kano živo vatre osobnostih, privatnih pitanja, mjestnih razmirica itd. Op. ur.)

Iz Kašćerge pišu nam 8. lipnja 1896. Do polovice svibnja t. g. kazalo sve kao da ima ova godina biti jedna od najlјepših, što ih doživismo: ali kad tamo „čovjek snuje, Bog boguje". Već 20 dana skoro dnevice daždi. Nu to bismo i podnieli, ali nesreća, koja stignu naše selo, bijaše u ujem dosad nepoznata. Dne 6. tek. mj. oko 6 sati u veče nebo se zastrlo crnimi oblaci; svatko misli: srušiti će se na nas. Strašni oblakolom se izli, a kad je najžešće pljuštilo, udari striela. Za nekoliko časa se raznese nemili glas: Mateja Ivančića pok. Jureta ubila je striela Akoprem je lievalo kao iz kabla, sakupiše se seljani, da mu pruže prvu pomoć — ali badava. Danas ga sprovedosmo do hladna groba. Nesreća je tim groznija, što ustrieljeni ostavlja udovu sa petero maloдobne djece: troje ženskih, a dvoje muških. Kako liepa prigoda za nas živuće, da razmišljamo: kako nas smrt čeka gdje niti ne sanjamo! Strielu reć, bi da je nategnuo lemež od vrgnja, koga je pokojnik vozio.

Iz sv. Mateja pišu nam 14. t. mj.: Opatija je mjestance. koje svojim položajem i blagom toplotom na daleko slovi, te ju godimice posjećuju cesari i kraljevi, nadvojvode, vojvode i ini znameniti gosti, a Hrvati se Istre njom ponose, kano biserom u djerdanu, jer je sielo „družbe sv. Cirila i Metoda", jer imade svoj velebni „Zorin" dom, hrvatsko pjevačko družtvo „Lovor", a i čestitih i vriednih gg. rodoljuba, jer je ona naša. To mjestance svietskog glasa izabrao je odbor „Zaveze slovenskih učiteljskih družtev", da u njemu drži 8. glavno zborovanje, što no bijaše već u prošlogodišnjih brojevih cienjene „Naše Sloge" u dopisu „Učiteljski sastanak u Novom mjestu" natuknuto. Vrlo sam veseo, što danas mogu štovanom učiteljstvu najaviti, da je namisao postala gotovim činom. Sborovanje obdržavati će se dne 19. i 20. agusta tekuće godine.

U skupštini učiteljskog družtva kotara Volosko, obdržavanoj dne 11. t. mj. u Mihotićih, potvrdjen je pomoćni odbor, koji bijaše po odboru istog družtva izabran i stao već dopisivati sa odborom „Zaveze". — dapače vrlo rado iztičemo, da je već utanačan i program, koji će biti u svoje doba u razuih novinah oglašen.

Želja je pomoćnog odbora. da se tom prigodom u Opatiji nadje na okupu što više naših učitelja iz Istre, kvarnerskih otoka, a i hrvatskog Primorja, nebi li mrvičak doprinieli na probit miloga nam naroda, a na ponos dičnoga nam stališa učiteljskoga. Jošte nam treba mnogo, da se dovinemo k željenomu cilju, zato pohažimo, da smo voljni i oduševljeni za plemenite namjere.

Obzirom na plemenitu svrhu, nadamo se, da će se poštovano učiteljstvo, a i ini prijatelji pučke prosvjete gledati pridružiti, a ujedno i upotrebiti prigodu, da se nagledaju mjesta, koje svietom slovi.

Brataku nas dakle ljubav, brataku nas srce, Bože daj! dovelo, pa nam življe zakucalo za napredak i procvat školstva.

Mili druzi! Ne apeliramo na vašu samosvjest i požrtvovnost, jer volje i mara znamo, da imade svaki od Vas, al nepovoljne okolnosti često su jače od jednoga i drugoga. Gledajte, nastojte, trsite se, da s materijalnog gledišta već sada u tu svrhu štogod odlučite, jer uvjeravamo Vas, da požrtvovnost biti će Vam jamačno nagradjena. Doisto punim zadovoljstvom vratiti ćete se svojim kućam i svom zvanju bolje, zanosnije prionuti. Do vidova dakle mili druzi i drugarice!

Nesreća od požara. Iz Sv. Mateja pišu nam: U noći 22. pr. mj. Bezjaka Ivana iz Blažići kbr. 47 snašla je golema nesreća, izgoriv mu do temelja kuća i sve, što se nalazilo u kući. Izbavio jedva djecu i svoj život, a na ostalo nije bilo kada ni misliti. Ciela njegova obitelj sastojeća iz 12 njih, i to: starca otca, starice majke, žene i osmero maloдobne djece, ostala bosa i gola, ko na morskoj obali olujom nastradali mornar. Dočim ovom javljamo, preporučamo ga p. n. občinstvu, da ga ne tjera od pragu, kad bude išao okolo pobirati milostinju, zašto je već dobio od nadležne oblasti dopust. I ovaj slučaj može barem imućnije opametiti, da ne kasne osjeguranjem, što mogu danomice obaviti kod zastupnika banke „Slavije" u Sv. Mateju.

Iz Motovunšćine pišu nam 12. t. mj.: U predzadnjem broju Vašeg cienjenog lista čitali smo zanimiv i istinit dopis s ovih stranah o naših minulih občinskih izborih. Onomu izvolite dodati jošte sliedeće potankosti.

Dne 6. maja na svršetku izbora za III. tjelo, poslali su talijanaši motovunski (gospoda!!) po staroga Milanovića iz Kaldira kočijom, da dodje glasovati. On se je dopeljao, glasovao za Talijanaše i odvukli ga natrag dvojica Motovunaca, nu ne u Kaldir, nego do pol puta. Stari nije se dao iz kočije, jer da ne može hoditi, i da su ga došli uzeti u Kaldir, pa ga neka tamo i odpelju; nu sve nije ništa pomoglo. Motovunci uzeše starca izpod ruku, te ga skinuše sa kočije govoreći mu, da ga sada više ne trebaju, neka ide kući pješke ako hoće. Pripoviedaju, da su mu rekli: „Và a piedi vecchio, carne venduda, noi avanti non te menemo perchè non gavemo più bisogno de ti; se ti vol andar a casa và, se no crepa là". Neznamo da li je baš bilo tako, nu tako kažu sami talijanaši.

Nekomu Tušćanu iz Saviščine, koji je glasovao za talijanaše, kazao je jedan talijanski prvak: *„bravo Tušćan nato in Galilea"*.

Pošto su znali, da u drugom tjelu ne mogu nikako poštenim načinom pobjediti, latiše se prevare. Sastaviše naime listu kandidata tako, da bijaše u istoj i nekoliko naših čestitih osoba. Tim htjedoše neke zaslepiti i prevariti, kao da bi bili za slogu ili kao da bi i oni naše kandidate podupirali. S takovom listom počeli šarati okolo naših birača, nagovarajuć ih, da glasuju i oni složno sa Talijani za istu listu. Namjeriše se i na našega vriednoga Stjepana Kramara, koga htjedoše uloviti u mrežu, nagovarajuć ga, da glasuje s njima, jer da su oni stavili u svoju listu njega, Laganiša, Šalića itd., sve naše čestite muževe, ali neće na „vrgun" naš čestiti Stipe, jer on pozna šarenjake i talijanaše do dna duše. Okolo njega motao se i mučio najviše neki Anton Corazza, mjernik ili inžinir iz Motovuna. Kad se je našemu Stjepanu hvalio, da Talijani imaju za sebe svu inteligenciju, odgovorio mu onaj mirno i ozbiljno: *„da, da, imate za sebe inteligenciju i kulturu, što ste pokazali našim zastupnikom u Poreču i Piranu!"*

Što se tiče uništenja izbora našega vriednoga Škropete u II. tjelu, stvar se imala ovako: U dvie liste kandidata metnuli su posve druge osobe, jedino ostaviše Marka Rudelu kako bijaše i u ostalih. Na svršetku izbora rekao je načelnik, da u izbornoj listini neima Škropete, da on je *Josip Jakov pok. Josipa*, nipošto pako *Jakov Josip pok. Josipa*. Član komisije Frane Tavolato ustane, reče, da on pozna Škropetu vrlo dobro, da mu je bio za kuma i da ga svatko zove *Jo-*

sip nipošto *Jakov* — dakle van š njim! Uz njega pristaše i ostali članovi komisije.

Pred izbori strašili su motovunski talijanaši, osobito prvaci, naše kmetove, da će im škoditi kod gradnje željeznice, ako nebudu složno s Talijani glasovali, da željeznica neće proći blizu ovoga ili onoga sela, da će im postaja biti daleko, ako nebudu držali s Talijanaši itd. itd.

Vaš gosp. dopisnik pohvalio je po zasluzi naše birače, samo je malo previše uzdignuo Karojbljane. On će imati valjda za to svoj razlog, nu meni se čini, da su odviše mrzli i nebajni i neimaju vazda prave vjere jedan u drugoga, a to nesmije biti među poštenom braćom. Mi znamo odakle vjetar puše, ali šarenjakom ne smijemo nikada služiti kao sredstvo u njihove nečiste svrhe.

Mi se još dobro sjećamo riečih načelnika u Motovunu, kad je Karojbljanom imenovao za župana Ritošu Š. prije 4 godine, da valja naime Karojbljane pomutiti i posvaditi, pak da će biti za Talijane dobro, ali mi ne smijemo dati talijanašem batinu, da nas s njom mlate. Budimo dakle složni i jedini po cieloj Motovunšćini, pak će biti bolje nam i našoj djeci. Nedajmo se u ruke šarenjaka i talijanaša, koji nam kopaju grob i koji traže jedino našu nesreću. Kad bude riešen utok proti ovim izborom ili kad se bude občinsko zastupstvo konštituiralo, javiti ćemo Vam se opet.

Znatiželjni smo, da li će načelnik Tomasi opet kandidirati za to mjesto ili će se zadovoljiti sa mjestom prisjednika ili asesora u Poreču, koje mjesto dadoše mu Talijani Istre za njegove velike zasluge, koje si je stekao u ovoj občini u borbi proti Hrvatom t. j. proti ogromnoj većini pučanstva ove občine.

Istarskim seljakom i državnom odvjetniku na znanje i ravnanje. Za vrieme trgatve dolaze u Istru trgovački agenti ili putnici, koji nude seljacima na prodaju razne sprave, strojeve ili makine. Žalibože bivaju naši neuki seljaci često žrtvom lakomosti i nepoštenja takovih agenta. Sliedeći slučaj najbolje će razjasniti gore navedeno.

Negdje mjeseca febrara o. g. bio sam u selu Vileniki na Poreščini kod čestitog seljaka Tome Vilenika, U razgovoru zamoli me, da mu pregledam nekakve spise i račune, jer da ga jedan trgovac iz Beča tjera na platež, a on da mu je sve platio. Vilenik naručio je naime od nekog Johana Pegan-a jednu sisaljku ili pumpu u vriednosti od for. 78. Sisaljka je prispjela, a Vilenik ju pošteno platio. Kad je ali uvidio, da mu ne odgovara svrsi, budući premalena, htio je, da kupi veću. Kad je budućeg puta došao Pegan, da nudja seljacima svoju trgovinu, stao se pogadjati i sa Vilenikom, da će mu zamjeniti onu malu sisaljku i poslati mu mnogo veću, na što je Vilenik i pristao i naručio još drugih strojeva za ukupno 188 for.

Stvari su iz Beča prispjele i mjenica vrhu for. 188. Nu Vilenik nije podpisao mjenice, već je polag ugovora sa Peganom odaslao u Beč iznos od for. 83·92, koji podpunoma odgovara sliedećemu: Mala povraćena sisaljka for. 78, Peganu na račun for. 11 i podvoz plaćen na željeznici for. 15·08, ukupno for. 104·08. Odbiv dakle ovu svotu od svote računa for. 188·— proizlazi sasvim točno for. 83·92, koju je svotu Vilenik poslao u Beč. Misleći Vilenik, da je ovako sve u redu poravnao, nije se više brinuo za one njemačke listove, što su mu iz Beča dolazili. Medjutim imao ga već jedan odvjetnik bečki u rukama. Kad sam točno pregledao one spise Vilenikove, naišao sam na bezsramnu prevaru, koju je Pegan nad sirotom Vilenikom izveo, a mogao ga još i za drugih 200 for. unesrećiti.

Pegan naime naručio je prvu sisaljku u Beču od tvrdke August Kolb, koju je Vilenik, kako je spomenuto i platio. Drugu sisaljku pako naručio je od tvrdke Viktor Fischbein takodjer u Beču, nu ovomu nije dakako Pegan ništa spomenuo uz kakove je uvjete on sa Vilenikom naručbu sklopio, da je naime od njega primio jednu sisaljku u vriednosti od 78 for. i gotovih 11 for. Medjutim je Pegan onu manju sisaljku prodao negdje u Vrsnavarih za 30 for., spravio novac i otišao kamo? — Neznamo. Naravski je, da je Fischbein zahtjevajući neprestano od Vilenika, da mu plati još ostalih for. 104, a ovaj smatrajući se u pravu, toga učinio nije — istog predao u ruke odvjetnika.

Primivši medjutim još pravodobno sve spise u ruke, javio sam odmah V. Fischbeimu, da je tu počinio prevaru Pegan i neka obustavi dalnje korake proti Vileniku, koji je postao žrtvom svog nesnanja. Nu videći, da je Fischbein ovdje posve nevin i da bi nepravo bilo, da on trpi ovu svotu i da gubi svoju robu, predložio sam mu u ime Vilenika, neka on nešto trpi i gubi, a nešto Vilenik, na što je ovaj u istinu i pristao, te se zadovoljio sa for. 60, što je svakako liepo i hvalevriedno od njega.

Tako je sirota naš Vilenik i nekriv i nedužan morao da plati for. 60, a da je drugi slučaj i da je pao u ruke odvjetnika, ni 200 for. mu nebi bilo dosta.

Sada je red na državnom odvjetniku, da tog poštenjakovića Pegana pronadje i da ga nauči, kako se u poštenom svietu postupa. Svi potrebiti spisi pako nalaze se kod podpisanog.

Našim seljakom pako budi jednom za uvjek preporučeno, neka se daleko drže ovakovih ljudi, pa ako im u istinu rabi koja sprava ili makina, neka se obrate na svoje gg. župnike ili na „Vinarsku zadrugu", koja će im dragovoljno sve bezplatno učiniti. Tako će barem biti sigurni, jer će znati s kim imadu posla.

U Puli, mjeseca lipnja.

Lacko Križ.

Hrvatsko-slovenski klub u Pragu. Dne 21. maja ustrojio se je u Pragu kao podružtvo sveslovenskog akademičkog družtva „Slavije" hrvatsko-slovenski klub. Na glavnoj skupštini od 27. maja primio je od odbora predložena pravila, koja je i odbor „Slavije" na redovitoj sjednici dne 30. maja potvrdio. Odbor jest sliedeći: cand. jur. Lav Mazzura, predsjednik, stud. jur. Dragutin Švajger, zamjenik predsjednika, cand. jur. Ivan Milan Hribar, tajnik, stud. jur. Živko Bertić, blagajnik, stud. phil. Ivo Dobžansky, knjižničar, stud. phil. Andro Kaparović, zamjenik ostalih funkcionara.

Koliko se žigica u Cislajtaniji na dan izradi? Jednom, i nije tomu davno, moralo se je imati kremena, željezo i gubice, da se je uzmoglo dobiti ognja i svjetla. Dan danas se oganj i svjetlo dobiva mnogo lakše i jeftinije. Za novčić i još manje kupi se kutijica žigica, kojimi se može mnogo puta napraviti svjetlo i oganj. Koliko se žigica u svietu porabi, to se može prosuditi i po ovih brojkah, koje ćemo ovdje navesti. U samoj Cislajtaniji, dakle u jednoj polovici naše monarhije, ima 62 tvornica za napravljanje žigica. U samoj jednoj, najvećoj, izradjuje se 85 milljuna žigica na dan, u svih 62 tvornicah izradjuje se ih 484 milijuna na dan. Razmjerno izradjuje se ih i u drugoj polovici monarhije i po drugih državah Europe, i po svih kulturnih državah svieta, pak se može po prilici suditi, koliko se ih izradjuje i porabljuje na cielom svietu na dan, koliko u tjednu, mjesecu i godini. U samoj ovostranoj polovici monarhije izradjuje se jih na godinu 146.200 milijuna, računajuć 300 radnih dana u godini.

Petdesetgodišnjica brzojava. Ove godine svršava se pedeseta godina, što je u Austro-Ugarskoj otvorena prva brzojavna postaja. To nam najbolje svjedoči, kako se brzo ljudstvo razvija. Danas već ne bismo mogli živjeti bez brzojava, a prije pedeset godina mogli smo najsilnije viesti samo poštom brzo odpravljati. A kolika je razlika izmedju brzine konja i munje, tolika je razlika izmedju današnjih i ondašnjih prometnih prilika.

U ovo petdeset godina razapela je Austro-Ugarska 146.493 kilometra brzojavne žice.

Istarski Hrvati!

Lanjske godine, licem na Ivanju, preselio se u vječnost dr. Ante Podrekn.

U naponu mladosti, žića i velebnih ideala nestalo je sa poprišta narodne borbe te mlade nadobudne sile. Kosa je smrti oborila tu nježnu biljku, koja morala da doraste čvrstim hrastom proti bjesnilu olujah, koje prieto našem narodnom preporodu u ovoj hrvatskoj pokrajini. Mlad kao kap morao je da podlegne, kad mu duša plamtila žudnjom borbe, vjerujuć u Boga i u pravo svega hrvatskog naroda. Providnost ga bijaše obdarila svim uvjetima, da stupi među kolovodje hrvatskog pokreta u Istri. Bistar um, visoka naobrazba, rodoljubni mar, značaj, samopriegor i čeznja za idealima bijahu vrle krieposti, koje bijahu našle harno stjecište u toj čestitoj hrvatskoj duši. — .

Njegovi smrtni ostanci leže još i danas u pazinskom groblju; prosti drveni križ, koga će prva nepogoda oboriti, jest jedini znak, gdje počiva pepeo hrvatskoga rodoljuba i patnika. Dok bijaše među živima, brojio je na stotine i stotine prijatelja među rodoljubima diljem hrvatske domovine, naposeb u Istri. Zar da ti rodoljubi propuste zadnju počast pokojnikovu pepelu i ne smognu toliko, da mu se na pazinskom groblju podigne čedan spomenik, kad mu siromašni i razveljeni roditelji nisu u stanju toga učiniti!

Pokojnikova uspomena i vlastiti obraz duži hrvatski narod na taj čin rodoljubnoga pieteta. Njegova uspomena, jer u ljutimi okršajima, koje hrvatstvo čekaju u ovoj pokrajini, biti će taj mramorni križ vidljivim spomenom, osobito mladeži rodoljubnih vrlina, koje su pokojnika resile. Vlastiti obraz, jer hrvatstvo, pod čijom je devizijom vojevao i pao taj mladi borac, treba da dokaže mnogobrojnim, narodnim protivnicima, koji su mnogi čas njegovog kratkog života ogorčili, da svoje mrtve štuje i da se klanja njihovoj blagoj uspomeni.

Hrvatstvu na srce ovaj rodoljubni poziv. Milodare će sa zahvalnošću primati podpisani.

Pazin, dne 1. junija 1896.

Dr. Dinko Trinajstić.
Iv. Majstrović.

Zahvala.

Poznatomu gospodinu svoma dobrotvoru izrazuje ovim na darovenih 75 for. — primljenih po veleč. gosp. Josipu Velikarickyu, župniku u Jelšanah — svoju i ove školske mladeži najsrdačniju i najtopliju zahvalu.

Ravnateljstvo pučke učione

U Lipi, 15. lipnja 1896.

Vinko Puharić ravn. učitelj.

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri

(Wagnerov šumski plemeniti grah)

vrlo spolemenjen i od svih gorkih sastavina prost. Uspjeva takodjer u najnapuštenijih vrstih tla, kao u žljunku, gruhu itd.

Najveća hranitva vrednost je 20—30%, proteina (djetelina ima samo 13·5%)

Uztrajan i protivi se svakojakoj suši.

Brošura badava

Polygonum sachalinense

(Sachalinov korjen)

Uspjeva posvuda uztrajno, takodjer u vlažnih, jilovitih i movarnih tlih.

Visoka hranitva vrednost je 18·97%, proteina.

„Internationale Saatstelle"
Landwirtschaftliche Gesellschaft
mit beschrenkter Haftung
KÖRCHHEIM u. Teck, Wirttembemberg

Glavni zastupnik
za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju
Jakob pok. C. Prister,
TRST.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Paravien i dooking za veličastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukna za biljard i igraće stolove, pokrivala za vozove, lodem. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kake takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, što vunene sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odiktodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,
Brno (centralka austrijske trgovine sa suknom.)

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milj. for. Utemeljena god. 1866.

Pošilja se po poštanskom ponzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „štikarofska roba". Da preprečim varanje p. n. odnimaca, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogodbom.

Skladište pisaćeg papira i drugih pisarsko-uredovnih potreboća za občinske, kotarske, sudbene, školske i druge urede preporuča

ANTUN JERETIĆ u Gorici

Semeniška ulica 3.

Vlastita knjigovežnica i zavod za crtanje knjiga.

Zaliha lampijona u narodnih bojah po umjerenoj cieni.

Preuzima i izvršuje sve naručbe brzo i točno, te šalje nepoznatim proti pouzeću, občinskim uredom itd. pako sa popratnicom.

Sve potreboće za učione, kao pisanke i risanke, koje izradjuje iz dobroga papira, prodaje uz umjerene ciene.

Na zahtjevanje izradjuje sveščiće i sa hrvatskim napisom.

Preporuča se toplo rodoljubnom občinstvu

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

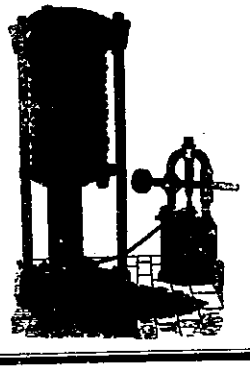

Preše za groždje, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištojuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelev sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, prešu za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč
II/2I Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se falsifikacija! — Traže se zastupnici!

Svećar u GORICI J. Kopač Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji . . . . . klgr. po for. 1.20
„ obični . . . . . „ „ „ 1.—
Granis . . . . . „ „ „ —.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolene

Broj 26 U Trstu 25. junija 1896. Godina XX[V]

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienika ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napustnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka [illegible] ure.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za cieljako 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. post.

Poziv na predplatu.

Pošto se približuje početak drugog tečaja godine, pozivljemo ovim sve naše čitatelje, koji se nisu za cielu godinu predplatili, da čim prije predplatu ponoviti izvole.

Upozorujemo napose one čitatelje, koji nam nisu za ovu godinu jošte ništa poslali, da nam predplatu bezodvlačno pripošalju. One pako, koji nam duguju i više, nego li za jednu godinu predplatu, sjećamo na njihovu svetu dužnost napram našem listu.

Ovim stavljamo u obće svakomu na srce, koji nam štogod duguje, da nam dug što prije pripošalje, da nebudemo prisiljeni poduzeti strožije mjere i da budemo uzmogli i mi svim našim dužnostim zadovoljiti.

Komu je do toga stalo, da se uzdrži ovaj jedini list za istarske Hrvate, mora mu priteći u pomoć materijalnimi i moralnimi sredstvi.

U Trstu, 25. junija 1896.

Uprava „Naše Sloge".

Iz carevinskoga vieća.

Ponedjeljak dne 15. t. mj. je zastupnička kuća u Beču imala zadnju sjednicu ove letnje dobe

Sutra sastati će se gospodska kuća, da i ona reče svoju o nekih zakonih, koji su se u zadnje doba razpravljali i tako će biti carevinsko vieće odgodjeno do jeseni.

Neki misle, da bi moglo biti i razpušteno, pak pod zimu odredjeni novi izbori, pošto se i onako zakonodavna doba primiče svomu kraju.

Ali sva je prilika, da će još ovi zastupnici razpravljati proračun za buduću godinu i obnovu trgovačkog saveza sa Ugarskom i zakon o domovinstvu, a taj je za nas najpotrebnije, da se promjeni, jer ni pokrajina ni obćine ne smažu više onih silnih bolničkih troškova, koje moraju plaćati za mnogobrojnu čeljad, koja bježi u gradove, tamo uživa i troši, a kad oboli, onda plaćaj za nju obćina. Po novom predloženom zakonu bilo bi to prilično ugodno promienjeno za vanjske obćine.

Ponedjeljak je ujedno dovršena razprava o promjeni zakona za nagrade za izvoz sladora (cukra) u tudje zemlje i za povišenje poreza na proizvadjanje sladora, koj se troši u državi.

Za one, koji još ne znaju, spominjemo, da se osobito po českih zemljah proizvadja sila božja sladora iz jedne vrsti repe, onako sladke, kao što je bolja mehka repa u naših krajevih. Debljí kraj dakako da i tu zapade velike kapitaliste, ali ako ide slabo ta trgovina, onda je slabo i češkim kmetovom; ako ide bolje, bolje je i njima, jer draže prodaju repu, a opet mnogi kmeti su udruženi medju sobom, pak ili posve sami, ili u družtvu s kapitalisti imaju svoje cukrovare, gdje iz svoje i tudje repe vare slador.

Zastupnici českoga naroda silili su, da se taj zakon razpravi. Češka je priredila zadnjih godina toliko sladora; da ga nije mogla razprodati, i to najviše s uzroka, što je Njemačka dala za razprodaju svoga sladora tolikih polakšica, da Česi nisu mogli s njom konkurirati. Tim nesamo da su trpili tvorničari, nego i radnici u tvornicah i poljodjelci, koji se bave proizvadjanjem repe za slador. Na tisuće i tisuće ljudi moglo bi bilo ostati bez radnje i zasluška. Da se tomu odpomogne, vlada je predložila zakonsku osnovu za nuždu, samo za jednu godinu. Tom zakonskom osnovom daje država 4 milijuna forinti nagrade za izvažanje sladora u inozemstvo. Da pak može namiriti ta 4 milijuna forinti, diže porez na slador za 2 novčića više po kilogramu. Bilo je kod toga duge razprave. Jedni proti tomu, drugi zu to. Zastupnik Biankini u ime svojih užih drugova, govorio je za zakon; a govorio je u smislu svih Hrvata i Slovenaca. On je priznao, da je načelno proti svakim nagradam; on je očitovao, da je težko glasovati za povišenje poreza, ako i maleno; ali nužda je tu, skrajna potreba, treba pomoći. Porez se napokon povisava samo za jednu godinu, da se zaprieči nevolja tisuća i tisuća radnih sila. Ako je u jednom dielu nužda, onda valja, da svi dielovi priskoče na pomoć. Hrvati i Slovenci dužni su tako reći više nego drugi pomoći Čehom i kao njihova braća i kao oni, koje Česi u raznih prilikah podupiru.

Nužda je, valja pomoći, reče gospodin zastupnik. Nagrade za izvoz može se opravdati samo onda, ako je država koju indurstriju ili koji poljski proizvod oštetila. Prema tomu ne samo da se ima doskočiti na pomoć onim, koji se bave sladorom, nego i onim imenito, koje je država oštetila trgovačkimi ugovori ili kako drugače. Samo s uzroka visoke politike sklopilo se je s Italijom trgovački i brodarstveni ugovor, a nije se uzelo nimalo obzira na životne probitke nekih kraljevstva i zemalja. Glavni proizvod Dalmacije i Istre, vino, kao i ribolovstvo i obalnu plovitbu, žrtvovalo se je probitkom Italije. Talijanska vina poplavila su sva trgovišta u monarhiji, ciene domaćih vina su pale, sama Dalmacija ima do 7 milijuna forinti štete. Bila bi s toga sgoljna dužnost vlade, da dade nagrade za izvoz vina, da odšteti bar ponekle one, koje je oštetila. Država potеže nekoliko milijuna na carini za talijanska vina; bar jedan dio toga bila bi dužnost dati oštećenim sa viuskom klauzulom. Nedaje ipak ništa. Pače ona se nije još na to niti odlučila, da ukine zakon o umjetnih vinih, koji je uz vinsku klauzulu druga glavna rana na tjelu naših vinogradara. Bilo bi zadnje doba, da vlada štogod učini za domaće vinogradare, to nagradami za izvoz vina, to ukinutjem zakona o umjetnih vinih, koja su s malimi iznimkami prava i velika prevara.

S navedenih uzroka izjavio je govornik, da će on i njegovi drugovi glasovati za zakon iz nevolje o sladoru, i postavio slieđeće dvie resolucije:

I. „Poziva se c. kr. vladu, da pitanje o nagradah za izvoz vina uvaži".

II. „Poziva se c. kr. vlada, da u interesu domaćega proizvadjanja vina ukine zakon o umjetnih vinih".

Resolucije bile su podupрte i dane u razpravu.

Izvjestitej za zakon o sladoru, Čeh dr. Kramař, zagovarao je resolucije, i one su obje po većini zastupnika bile primljene, kano i zakon o sladoru.

Glasovanje bilo je dosta zanimivo. Glasovalo se je poimence. Česi, Poljaci, Rusini, Hrvati i Slovenci bili su na jednoj strani; Niemci bili su na drugoj strani ili su se odaljili iz dvorane tako, da nisu glasovali ni za ni proti.

130 zastupnika glasovalo je za, 80 proti.

Kod glasovanja za tretje čitanje dobilo se je čak i dvie tretjine većine za.

I tako bijaše taj zakon iz nužde, kao i one resolucije, prihvaćen.

Isti dan podnio je zastupnik Dr. Laginja s drugovi na vladu upit, hoće li već jedanput predložiti zakon, da se fabrikacija vina u Dalmaciji i Istri posvema zabrani, jer tudji svieť, dobivajuć vino iz Trsta ili od drugud u ovih krajevih, misli, da je pravo. Tako fabrikacija škodi i mošnjam i dobromu imenu naših vinogradara.

Naši zastupnici podnesli su ponedeljak još jednu interpelaciju, koja ima svoju veliku vrednost. Reć bi naime, da Njegovomu Veličanstvu cesaru i kralju nisu podastrte bile na potvrdu one odluke istarskoga sabora, kojimi se pokrajini i obćinam namiće dugotrajno težko breme za osiguranje gradnje željeznice Trst-Poreč-Kantanar, i kojimi se odsvaja jedan dieo pokrajinskoga imetka za gradnju Iudnice izvan Istre, to jest u Trstu.

Reći bi, da Talijani, lukavi kako jesu, hoće sada, da jim željeznica dodje svakomu gradiću pred vrata, a na vanjštini kako je da je. Vanjština bi pak svejedno morala plaćati namete kroz mnogo godina, kako i gradovi; dapače plaćala bi sve više, koliko više bude željeznica blizu mora, jer je morski put uvjek cjeniji, pak bi takova željeznica manje nosila.

Zato je dobro, da kad ministarstva točno pronče to pitanje, i ako nije prilike, da će za breme, koje bude imala nositi vanjština, dobivati takodjer odgovarajuće koristi, onda kralj neće potvrditi troške za takvu željeznicu. Nu o tom ćemo još govoriti.

Obje te interpelacije, kao i govore naših zastupnika glede odpisa poreza na zemljarinu i glede razteretne zaklade ili ezonera, donesti će u budućih brojevih naš list u cielosti.

Zakon o ezoneru proći će valjda još ovog mjeseca u gospodskoj kući, i onda nadamo se, da će brzo slieditи previšnja potvrda, i da će tako svršiti muka za porezne urede, za narod a i za samo zemaljsko računovodstvo, jer su tih računa već svi bili siti.

Prešan predlog

zastupnika Spinčića, Laginje i drugova za podporu oštećenih u Dolini, Osapščini i na Pićanšćini.

„Ponedjeljak dne 8. junija t. g. sbio se je nad Dolinom u kotartu koparskom takav prolom oblaka, da je voda naniela velike škode u vinogradih, na poljih i livadah, i da je razrovala ceste. Sama tamošnja gospodarska zadruga ima u svojem novozasadjenom vinogradu nad 400 for. škode.

U Osapskoj dolini, u mjestnoj obćini Dolina, kotaru takodjer koparskom, pronzrokovala je povodnja subotu dne 6. junija t. g. takodjer veliku štetu u vinogradih, na poljih, livadah i na cestah.

Petak dne 5. junija tek. god. bilo je mnogo sela u mjestnoj obćini pazinskoj, istoimenom kotaru, imenito na Pićanšćini, tučom potučeno i jako oštećeno.

PODLISTAK.

Pijanac

(Iz života istranskoga)

Napisao *A. K. Istranin.*

(Nastavak)

Borislav: Badava ti moj dragi jadikovanje. Naš je narod zapušten i s toga treba mnogo i mnogo, kako se ono kaže, kroz prste pregledati. Svaku veliku ranu ne može ni najbolji liečnik odmah zacieliti. Nastojmo, dragi Nadane, dok uzmognemo zaklinjati, prositi, moliti, svjetovati na dobro ovo naše ljude. Ako posiješ danas jedno zrno, sjutra drugo itd., morat ćeš prije ili kasnije vidjeti i ploda. Strpljivosti se hoće, ljutog ma ljutog pregarania medju takovim narodom, kakav je u tom vašem selu, al nadamo se, da posvuda nije tako. Pa kako su počele ruže pupoljke bacati po drugim krajevima Istre, zašto nebi i ovdje ne samo pupoljke nego i cvieće. Ostavi se dakle težkog jadikovanja. Vjeruj mi — prije ili kasnije će i ovaj puk pregledati, pak čuj, me! pregledati će možda još i sam nesretni Lević.

Nadan: Oj nikad on, van ako ga milost božja potrese kakvom nesrećom!

Borislav: Reci ti nabujalom potoku: Stani! Ajà! Nipošto — on će svojom maticom naprieda, pa jao si ga njemu, tko mu se uzprotivi — sve sobom trgne i pobere . . .

Nadan: Aj! da bi se tvoje misli čim prije obistinile.

Borislav: Morat će, dragi Nadane! — Da je noć crna, a dan svietli, tomu netreba mudračeva dokazivanja. Kad budu tvojim i mojim seljanima pod podplatima pete gorjele, vidjet će onda . . .

Nadan: Samo da nebude preknsno. U ostalom i ja sam s tobom. Neprijatelj naš na pieku zida, zato će mu se i zgrada brzo srušiti.

Borislav: Na starije ne trebaš da računaš. Uzmi na oko mladi naraštaj. Kod njega se opaža ipak liepih vlastitosti.

Nadan (*zamišljen*): Ne, neću ti protuslovіti. Ima, hvala Bogu, dobre omladine u Istri, koja se sasvim otresla mračnih i starinskih predsuda. To mi svjedoče i djeca naših pravdaša. Kad bi ti poznao liepu Zoranu i čestita Sretana — ala bi ti se srce od milja topilo u prsima! Jedan ljepši i zdraviji od drugoga, jedan pametniji, rodoljubiviji od drugoga . . . pa ne čudim se, da se — kako se natuca — mladost zavolila. Ako pametno misle, neka se udruže — Bog ih blagoslovio i usrećio!

Borislav: Zar zbilja Zorana i Sretan tajni zaručnici? Oh! onda sam posve zadovoljan. Od lani nisam ovdje bio, al u koliko ja ovu dvojicu poznajem, nemogu a da skoro nepoplačem od radosti.

Nadan: Prava je istina ono, što sam ti kazao pred pol godine u Trstu. Preko trideset djece muške preko ove zime naučio je Sretan čitanju i pisanju, a Zorana išla je tragom svojeg miljenika. Pobrala djevojčice našega sela, pa isto snjima učinila kao i Sretan. Čuj: pred četiri godine — znam ja — nije bilo izvan mene i njih dvojice, da bi jedan skoro znao „*a b c*", a danas ili da bolje kažem, večeras, ima ih preko četrdeset muških i ženskih, koji znadu to i više.

Borislav: Ah! to je liepo. Bog blagoslovio takove učitelje!

Nadan: Al' nije to još sve. Onoj djeci, koja se marljivo uče, priskrbe ova — neznam sam kako — liepih molitvenika i drugih knjiga. Doista čovjeku se srce od radosti topi, kad ih vidi sa molitvenicima u crkvi onako pobožno moliti — rekao bi, da to nije naša krv, već da su živi angjeli sašli s neba . . .

Borislav (*uzbićeno*): Vidi dakle dragi Nadane, da tvoje selo nije propalo. Dà! sve se budi: Istra nije propala! Pregaranja, truda i strpljenja treba. Nadare, tebe ne treba učiti, al ne zamjeri, što ću ti prišapnuti: Ajdade tjerajmo u školu koliko više možemo, a starije? — — starije — — bome je težje učiti orati! Zato budimo zadovoljni, da ih učimo strahu božjemu, trieznosti, umjerenosti, radinosti a osobito štednji.

Nadan: Zlata ti vriede te besjede. Imamo primjer u nesretnog Levića. Ti si čuo govoriti o njegovoj kući, o njegovim starijim. Nije stalno u našem selu bilo bogatije i poštenije kuće od Levićeve i to sve do prod malo ljuta. Ako si htjeo vidjeti najljepše njive, livade, sjenokoše, vinograde, goveda, ovce, u kući čistoću i red, to si sve vidio i našao u prvom redu u Levićevih. Nu pokle je Bog sudio starce, koji su istoga ljeta zajedno umrli — okrenuto sve nazad: po rakovo — jer kako ti kazah — Lević ima uporno srce, vrh toga je svadljivac i pijanac, pak neznam

Na temelju toga postavljaju podpisani sliedeći prešan predlog:

Visoka kuća neka blagoizvoli odlučiti:

Poziva se c. kr. vladu, da u najkraćem roku provede izvide o štetah, nanešenih po prolomu oblaka u Dolini, a po povodnji u osapskoj dolini, u kotaru koparskom, te po tuči u više sela mjestne občine pazinske u istoimenom kotaru, i poduzme mjere za odstranjenje odnosne nevolje u onih stranah.

U formalnom obziru predlaže se, da se taj predlog po svih u §. 43. poslovnika predvidjenih požurenjih odmah razpravi.

U Beču, 13. junija 1896."

(Sliede imena predlagatelja i preko 20 drugih zastupnika.)

Prešnost toga predloga i predlog sam zagovarao je u kratko zast. Spinčić i bi'a je primljena i prešnost i predlog, te je tako nade, da će c. kr. vlada učiniti ono, na što ju je pozvalo carevin-ko vieće.

Drago bi nam bilo, da saznamo iz onih krajevah, kada i kako se budu vodili izvidi o nanešenih štetah.

Interpelacija

zastupnika Jurja Biankinia i drugova na njeg. preuzv. gospodina ministra trgovine Huga barona Glanza-plemića Eicha, u sjednici dne 2 junija 1896. carevinskog vieća u Beču

Na obalah Dalmacije i Istre ima od prilike stotina osoba — nebrojeć pripomoćno osoblje — namješćenih u službi primorskih svietionika.

Koliko je važna ta služba pri svietionicih za pomorski i trgovački život, svak će shvatiti, ako promisli, da od saviestne službe svietioniku zavisi sjegurnost brodova, momčadi i trgovine, koja se na njima nalazi, pa i glavnica osjeguravajućih družtva.

S toga broj svietionika, toliko važnih i koristnih za medjunarodnu plovitbu, i kod nas uvjek se povećava. Svi su ti svietionici smješćeni, ili vanka daleko na sred mora, često na maloj hridini od nekoliko koračaja površja, ili na kakvom pustom rtu, odaljenu od svakog čovječjeg prebivališta.

Jur samo prebivalište tih ljudi kaže, kakvim su privacijam odsudjeni, bilo obzirom na družtveni život, bilo obzirom na svoju djecu, koja, pošto nemogu pohadjati školu, moraju rasti u najvećem neznanstvu.

Služba je pak tako puna odgovornosti, da, ako i slučajno u olujnoj noći ugasi svietionik, namješćenik odmah je odpušten bez ikakve mirovine, ma bio on u službi i 20 godina.

Imalo bi se misliti, da će tu čeljad, za takvo življenje, puno privacije i odgovornosti barem primati pristojnu nagradu. Ali nije tako. Veći dio namješćenika pri naših pomorskih svietionicih prima na mjesec 20 forinta, i tim moraju nabavljati službenu odjeću, hraniti sebe i svoju obitelj, često mnogobrojnu. Promaknuća u više razrede plaće vrlo su riedka, te ti ljudi prije ostare, nego doživu, da se ih promakne.

Stanje dakle ovih državnih poslužnika uprav je žalostno. Ne samo što su njim godišnje plaće vrlo škrto odmjerene — imadu 250, 300, 350, ili najviše 400 forinta na godinu — nego, što je još gore, nemaju nikakva prava ni na pristojbe za službenu odjeću, ni na mirovinu, te ako dobiju mirovinu, to dobivaju samo od milosti.

Obzirom na veliku odgovornost i na iznimni način življenja osoba namješćenih pri službi pomorskih svietionika, pravedno bi bilo, da se njihove plaće urede barem tako, da njim nebude trebalo boriti se sa najprečijimi potrebami života, i da pošlie mnogo godina pustinjačke osamljenosti usred mora, budu se mogli povratiti u ljudsko družtvo na uživanje pristojne mirovine.

S toga nam je čast upitati njeg. preuzvišenost gospodina ministra trgovine:

Je li njegova preuzv. gospodin ministar trgovine sklon još tekom ove godine iznieti zakonsku osnovu za uredjenje plaća osoba, namještenih pri pomorskih svietionicih u Dalmaciji i u Istri, i pristojno poboljšati njihovo žalostno stanje?

Beč, dne 2. junija 1896.

J. Biankini, Perić, Dapar, Spinčić, Dr. Laginja, Dr. Lueger, Dr. Scheicher, Dr. Dvoržak, Dr. Gregorec, Dr. Kaunic, Dr. Brzorad, Dr. Kurz, Dr. Kaizl, Dr. Vašaty, Dr. Dyk, Dr. Šil, Dr. Pacak, Dr. Tuček, Dr. Šamanek, Kulp, Čestimir Lang, Hajek, Dr. Lang, Romanczuk, Schneider, Troll, Schwarz, Kaftan, Purghart, Koblar, Schlesinger, Breznowsky, Weber, Steiner, Coronini, Tekly, König, Formanek, Krumbholz, Sokol, Vyhodil.

Dopisi.

Lovran, 15. junija 1896. *Ladonjice, Žanetu* i barbe *Tončiću* vaveki je do škerca i šulaca, zač brižni misle, da te nas s ten utešit, ma, verujte mi, dragi moji Lovranci, da je i njim sven trin već do plača, neg do smeha. Pak ča ćete no, tužni misle, da ćete najzada i va šćle nać pravu istinu, pak opret oči i reć ala fine: Ke nova lá smradi?!

Ja se nisan nikada pačal va te stvari od politiki, ale „palentiki" bi rekli plaćeni za palentu va Drige i zgorum v Lignje, ki van sada za plaću, ku su prijeli od nekeh ter nekeh šijori, napunjuju glavu i uše, tako da su opili s njihovun otrovun i malo i veliko — ma vero vidim, da je siromašnemu Lovranu prišlo do grla, a strah me, da se ne utopi, pak mane, kako pravemu domorodcu i kršćanu je dužnost, da pomoren koliko morem, da ga oslobodim od „*hobotničini*", ku bi š njega neki munjenci oteli storit.

Večeras sam bil puli križa „*na vratih*" kada čujem, da su sirotu „*komeša*" deboto ubili. Bog s nami, kamo smo to prišli!? Baš se moru naši kapurioni veselit, kada vide, da su s tužnega kmeta storili već pravega Kalabreza! A ča mislite, da se ne vesele skriveni zada vrati, čujuć i videć, kako lepo rodi seme, ko su z van „*šlajona*" poseli. Prokjeti takovi težaki!

Ljudi božji, jur poznate svi onu dobru dušu od „*komeša*", ki se ni nikada ni mravu zameril. Almeno on vam ni Hrvat, nego pravi Slovinac, kako govorite, da ste vi svi, pak toj dosti, da ga kapurioni drže za najveće zlo, a zato drže i vas. zač je „*komeš*" jedan od vaših praveh Slavinci. — Pak još š njimi držite, a nevidite, nesrećni, da vas s jedne bandi glade, zač su vas jušto sada potrebni, a s druge strani vas mlate, i ubijaju jednega, ki misli kako i vi, a s tem pokazuju, da ćete morat ale „*tarankat*" kako budu oni „*sopli*", ale prodat ča imate i pobrat stare kosti i poć s trbuhon za kruhon, ter pustit svoju starinu, kade su rojeni vaši stari i vi sami, talijanskem dotepuhom. — Ste malo videli, a?? Onemu nesrećnemu mladiću napunili su našeh kapurioni blapci glavu, da j „*komeš*" nekakov Hrvat, to je jedan od oneh, ki bi nas oteli prodat preko mosta, a to je njemu brižnemu bilo dosta, da ga prova ubit. — Ki će mu sada pomoć? Ča *Kukuna*? Ča *Maškarotta* ale *Vavija?* ale domaći renegati i kapurioni. Nete bit ne kaštigani oni, ki su krivi, da se je oni mladičina k djavlu hitil, pak se zato i smeju, kada vide, da su z vas storili nemu makinu, ku treba samo navit, pak će lagat i ubijat i po pržuneh se vuć. S njihovemi laži su vam najprvo očernili one poštene i prave Lovrance, ki žele niš drugo, neg vaše dobro i ki va svojeh gospodskeh kućah i mej sobun se ne srame *ganat* sladki zajik, kega i vi kmeti *ganate*. Ča vam ni to dika? To njin se je posrećilo, a sada su dali *makine kordu*, pak neka *bati* ale po malo ale jako, kako kapurionom i hlapcen *morbin* skoči! Brižan kmete, ki delaš po gospodskem *morbinu*?!

Ma recite mi malo a pravo, ste čuli kada naše kapurione i svu njihovu *racu*, da se mej sobun ale va familijah služe vašen zajikon? Jumane, a ki mu je baš veći neprijatelj nego oni i baš oni? Pak vi držite z onemi, ki vam ni zajika ne spoštuju, a kamo te pak drugo, kada budu s pomoćnun vašun na „*governe*". Ne znate, ne, ča bi oni va Lovranu oteli, ma neka promisli vas pametnejeh nekoliko, do kuda smo prišli, s čem vam glavu napunjuju i vas varaju, pak ćete videt s kum hudobun vas je djaval oplel. Vam govore, da ako s njimi ne držite, da ćete bit prodani pod Hrvatsku, vi da ne smete bit Hrvati, već Slavinci, zač drugačeje ćete bit proti prevsitlemu cesaru! — Ja ću vam na to reć, da pod Hrvatsku bi vas oteli spravit samo bolni možjani naših kapurioni, za keh vam govore, da bi to oteli storit, oni su jedan po jedan pošteniji, nego sve skupa črne njihove i kosmate dušini, ke ča takovega moru zamislet, ma oni su, ki bi vas oteli spravit pod Taliju, ali nemoru tega storit, zač smo njin na pute mi pravi Lovranci i Slavinci, ki ćemo i zadnju kapju krvi prolet za našu milu Istru i dobrega cesara i kralja.

Promislite malo, ki vam najviše vrišće, da ste Slavinci ter vas s tun *ješkun* za se love? To su vam baš oni, ki nikada ni vane ni doma ni mejsobun, ni va familijah ne progovore naše besedi od same mržnji proti njoj. To su vam baš oni, ki kada počme va crekve sveta predika va našem milem zajike, obrnu pleća Bogu i oltaru, pak kako „*pikarobi*" s crekvi beže, a govore po našu samo kako bi oni rekli — sa „*ščavi*", s vami, da vas na svoju *banču* predobe. — Čujte malo pak ćete mi verovat! Tu vam je jedan otročinz, kemu još deboto *timun* zada „*šija*", a tega je navadil čača, da završiši na jednega pajdaša: *Pikti da si Istrian, a biš otel slavinski govorit!! Ča neznaš nemo, da ki je Istrian, mora samo talijanski pišćet!!* Ki lepi lecijoni davaju bradati oci svojoj dece? — Tu vam je par drugeh, ki su govorili s jednen kmetom z Dragi, pak kada je šal ča od njih, da su rekli: „Inutile, prez teh „*ščavi*" ne moremo niš, a ako nas *bandunaju*, šara mal . . . . dunkve?!

Tu vam je četrti, čigoveh listi su puni talijanski foji, on na pune usta svega rigu proti Slavincem istrijansken — dakle i proti vam, ki mu ruki bušujete, a vapije na puna usta, da je Lovranščina zvan potešti i dveh trih vilani, — viste malo no, ko ime za vas špara, — čisto talijanska. Tega vam on nepoveda, zač kada bi to znali, bite mu vero kakovu „*peturinu*" prišili. Tako, po njegovoj mudroj glavice vi niste Slavinci, kako vam to govori, nego čisti Talijani, kako to svetu poveda. — A! ste malo videli? Da nebi bilo leg to, pak da spreviditе, kako i ki vas vara i ki bi vas otel kamo prodat. — Hote poštenem Lovrancem, ki su puk vavek branili, pak te vam oni proštat, ča on lepi *Granpol* piše, lažjivi smrad je ono. — Čujte i ovo, ćete videt, kako lovranski „*caratini*" brane vaš zajik. — Kada se je otelo na zadnjeh lanjskeh balotacijoneh za dijetu pisat protokol, pital je komisar, kako će komišion, da se ga piše, — Bog dobri, ki j prvi skočil neg n a š i k a p u r i o n i, da oni te samo talijanski protokol, a ne slovinski, da se j' na takovu mržnju proti zajiku, kega vas lovranski puk *gana*, i sam komisar pričudil, pak je odlučil s Tominićem, Turčićem i drugemi pravednimi Lovranci, da se piše po slovinski. Pak još vas varaju, da te va potestarije pisat po našu! Po njihovu, *ši*, ma ufam se, da vi, dragi moji Lovranci, niste tako *zabunbižali* glavun, pak da bi te misleli, da je talijanski po vaše. Ma, ča njim ljudi božji, još poklo znate ča znate, morete i verovat?! Oprite *pršutom fudrane* oče, pak stanite na nogi, pokažite. da ste pravi Lovranci, a zajedno pravi Austrijanci, verni sinci naše Istre. Ja. zač kada držite s jednen tanekim, ki se šeće i o politike razgovara s jednem, ki se je pritepal va Lovran poklo je va hlade ječmik srebul zač je va Trste skupa s drugemi, s kakovemi vi držite i ki vas varaju, petardi hital; zač kada vi držite s jednem drugen, čigov sin da je rekal, da negrè na mašu za našega cesara, ma da bi šal, da j' maša za talijanskega kralja ale kraljicu, pak je ta stvar i na tribunale bila i on s školi stiran; kada vi držite z onemi, ki nose na dlani talijanski gladi, ki nisu austrijski *šuditi*, to vi, ne znajuć, delate proti Austrije i proti našemu cesaru, ter proti samem sebe, a najviše zač grdo grešite i proti Bogu. — S tim, dragi moji, pod nogi hitate kosti vaših pokojneh. ki su bili više njih va vojske od Lisi i Solferina proti Talijanu i onde slavno umrli, altroke da bi Talijana branili. Takovi su bili vaši stareji, a ne kakoveh vam talijanski Lovranci ale lovranski Talijani *štampuju*. Takovi budite i vi, pak onput vlih ćete moć reć, da ste, kako ste i nekada bili, to je, kakovi su bili vaši stari — Bog jih pomiluj. — Vašem slepilom hitate, dragi moji kmeti, Lovranščinu va propast takovu, da ćete vero plakat i naricat prvo lego ju ž nje zvučete. A kakova će onputa bit? Gledajte, da vam ne bude gdo nit reć: Bog ga pomiluj, nego *prokjet bil*, ki j' temu kriv. Ste promislili na to? Ako niste, promislite sada. — Još je na vreme. — Nezamerite, ako sam ovako oštar, to j' senjal, da ću vam dobro i da vam istinu gudim, ku, kakova bila da bila, valja reć, a Bože daj, da bite ju i razumeli, a šarenjačke čakuli i laži sve va vrući spravili, pak nakrcali ih na svi talijanski brigoci i trabakuli, da ih nesu va Siciliju, neka se gladuhi talijanski s njimi najedu, ter su se nebogi dosta glada napatili.

Složite se, dragi moji brati, još ste na vreme. Otresite se smrada, kogi i djavla, a nebudite „*ščavi*", već slobodni ljudi i gospodari na svojem. — Zberite lepo svaki va svojem komune po šest muži pametneh i vam po volje, ki te branit, ča j' naše bilo od starini, a će bit do sudnjega dneva, pak neka lepo ti vaši muži — budući zaprežentanti, pitaju, da se piše po vašu, po domaću, i onputa ćete videt, ko dobro ste storili sami sebi i celoj Lovranščine. — Tako delajuć po svojoj glave, a neposlušajuć ćakuli lažljivcih šarenjaki, nećete se zamerit nit Bogu nit ljudem zač ćete imet dušu čistu od greha i pokazat se kako pravi *šuditi* austrijski. — A kada vas budu opet „*cavatini*" razpućevali, vi njim recite: Hote z imenom božjim, mi znamo, ki i kakovi ste vi, mi smo doma i ćemo delat ča j' nas volja, a ako vam ni pravo, ukrcajte se lepo na sve „*libarice*" s Italije, pak hote va Čozu glad patit. Mi' smo zadovoljni, da smo vam na vreme, prvo nego smo se onamotili i oštodili vas komun, krabujošnice u obrazin abrejskeh skinali. To vam je! Sada pobirajte črepi, ki ste sam za pijati davali, ale kako bi se po našu reklo — *rog za soću*. Tako lepo!

Nećete se, vero, po moju grešnu dušu, pokajat, ako poslušate onega, ki vas sveh srdačno pozdravlja i vam želi dobar početak i finitak na dobro vaše i sve Lovranščine i ki se zove

„*Sedmi dubrovački*".

Malovjercima.

Vi velite: „Za stlačena
Otačbine prava
Ne boli nas glava.
Za slobodu, nezavisnost,
Za te rieči puke,
Peremo si ruke.
Jer što hasni, kad nam kratko
Do hladnoga groba
Dosudjeno j' doba.
Ter doživjet ne možemo
Našem trudu ploda,
Ni slobode roda . . ."
Stante sinje kukavice,
Zar vas stid ne hvata
Grdeć rod Hrvata?
Zar potomci vi ste onih
Slavnih mučenika
Roda pobornika,
Što su za dom krvcu lili
Krvnom na bojištu
Crnom na stratištu?
Al što zato? Haran narod
Za te svoje dike
Ima spomenike;
Dokleu rad vas kukavice
Stid još uviek hvata
Silni rod Hrvata.

Emin.

Franina i Jurina

Fr. Kamo bežiš tako naglo, kako i lovski brek?

Jur. Vero tečem j' onemu šarenjačkemu županu baštu zgorit.

Fr. Ča se nebojiš prižna?

Jur. Kada mu se je moglo reć, da je *šporkica* i još huje, a on je sve to mučeć va žep spravil, onputa neće se valjada ni za jednu baštu — valgat.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlao nam je veleč. g. Jos. Vrbka for. 4.75, sakupljene na križni utorak u njegovoj kući u Šajinih prigodom podarovanja sa dobrimi knjižicami veleč. g. Č. K., koji je darovao za to 50 nvč.; za knjižice darovali isto toliko P. S. i M. V., njima se pridružila M. T. sa 15 nov., ukupno for. 1.75. — Na duhovski utorak sabrala Marija Dočkal kod č. g. Čedomila Korbara for. 3 i to: M. Dočkal 1 for., Č. Korbar

---

sam, kako će to sve svršiti. Samo da ne bude u kratko bubnjao bubanj.

Borislav: Dà, iz tvojih riečih vidim i ja na čemu je. Ako ga Bog ne razsvjetli — zlo ponj i gore!

Nadan: Dragi Borislave, Bog na pijančini neće izvanrednih čudesa činiti . . . ta mu je dao razum i volju. Po mome mnienju njegovu kuću može spasiti samo zakon izmedju Zorane i Sretana, jer će se tako razvadjene kuće pomiriti a i gospodarstvo doći će u bolje i poštenije ruke!

Borislav: Misliš li zbilja, da je to moguće? Sada u to doba?

Nadan: I ja se bojim — jer sve do sada je sliepo poslušao onog stranskog klaćuba šior Menega Što mu je ovaj kazao bilo je evangjelje. Nu čujem, da su se u koštac uhvatili neki dan u njegovoj kući. Klaćuh Menego ga htjeo ništa manje nego okrasti il prevariti na grdi način, a on na sreću ako i pijan, dosjetio se, pa ga prognao kao cigana iz svoje kuće — sada su neprijatelji. Možda će mu to neprijateljstvo koristiti. Nego znaj, ti si došao kasno amo. Trudan si i žedan — zato ostalo ostavimo za drugi dan. Ajdmo na večeru. Mislim da nam ju je dobra majka jur zgotovila.

(*Svršetak I. prizora. — Pade zavjesa*).

1 for. i J. Vrbka 1 for. — G. Vjekoslav Čop iz Novog u Hrvatskoj poslao nam je for. 8.25, sabranih u društvu nastavnika i prijatelja škole. Živili!

Ukinuta odsuda. Mjeseca marca t. g. bio je odsuđen naš urednik od ovdješnje talijanske porote na zatvor ad dva mjeseca i na sve sudbene troškove. Njega je naime tužilo na zahtjev porečko-puljskoga biskupa presvj. g. Iv. dra. Flappa državno odvjetničtvo radi poznatog članka „Biskupova nauka“, kojeg je priobćio naš list u formi pastirskog lista za korizmu g. 1895.

Kod razprave branio je našega urednika upravo sjajno c. kr. tajnik prizivnoga suda g. dr. Kramer — službeno, jer se po ovdašnjoj odvjetničkoj komori službeno imenovani branitelji kojekako izpričaše. G. branitelj zastupao je kod razprave mnienje, da biskup nije oblast, te da se urednika nemože na temelju §. 300 nikako odsuditi. Svoje mnienje podupro je vrlo temeljitimi razlozi i dokazi. Talijanska porota izjavila je usupor tomu, da je naš urednik kriv radi bunjenja proti oblastim. i na temelju toga pravorieka odsudio je urednika sud kako smo prije spomenuli.

Branitelj g. dr. Kramer prijavio je kod razprave ništovnu žaobu, koju je u propisano vrieme sastavio i uložio. Žaoba ta bijaše tako krasno i temeljito sastavljena, da bi i najvrstnijemu pravniku služila na čast.

Vrhovni sud u Beču prihvatio je doista ništovnu žaobu g. dra. Kramara, pristav uz njegovo tumačenje zakona, t. j. da biskup nije oblast. Vrhovni sud stvorio je naime odluku, kojom riešava posve našega urednika od svake kazne to jest od zatvora i troškova.

Čim dobijemo dotičnu odluku vrhovnoga sudišta, vratit ćemo se na ovo pitanje, jer je za nas i za naše odnošaje od velike važnosti.

Glavna skupština političkog družtva „Edinost“. U odborskoj sjednici našega političkoga družtva od prošle nedjelje bijaše zaključeno, da će se obdržavati godišnju glavnu skupštinu prvu nedjelju julija t. j. 5. julija t. g. u 9 sati u jutro u prostorijah „Delalskega podpornega društva“ (Via Molino piccolo br. 1) sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Predlozi i interpelacije.
5. Izbor novoga odbora.

Preporuča se gg. članovom, da se u što većem broju na skupštinu dostaviti izvole. Odbor se nada, da će skupštini prisustvovati i gg. državni i većina zemaljskih zastupnika Istre, Trsta i okolice.

Novi biskup tršćansko-koparski i pravoljubivost porečke „babe“. Službeno glasilo zemaljskoga odbora za Istru i vladajuće talijanske svojte piše u zadnjem broju na uvodnom mjestu o imenovanju presvjetlog g. Andrije M. Šterka biskupom tršćansko-koparskim, kojemu ne odriče svećeničkih i biskupskih vrlina, ali ne može mu oprostiti, što nije rodjen Talijan i što nije zasjeo stolicu tršćanskih biskupa svećenik po rodu i čuvstvu Talijan. Svoj zahtjev temelji „baba“ poput ostalih lažiliberalnih i židovskih listova Primorja na tom, da je u tršćansko-koparskoj biskupiji većina pučanstva talijanskoga roda i jezika, što je — da se najblaže izrazimo — gruba neistina. Spomenuti listovi misle, da tršćansko-koparski biskup upravlja samo sa gradovi Trst i Kopar, jer se po istih biskupija krsti i jer bijahu jednom u obih gradovih sjela biskupa, ali oni se u tom ljuto varaju, jer tršćansko-koparski biskup imade pod sobom katolike trih političkih kotara u Istri, osim Trsta sa okolicom, i to kotar koparski, voloski i pazinski, izuzev par župa u ovom posliednjem, a u tih kotarih živi u ogromnoj većini narod hrvatskoga ili slovenskoga roda i jezika. Kad se bude radilo o imenovanju biskupa za same gradove Kopar i Trst (bez okolice), tad će naši lažiliberalci imati pravo, da bude imenovan biskupom u Trstu — budu li htjeli Napulitan ili Kalabrez ali dok je ogromna većina katolika u tršćansko-koparskoj biskupiji hrvatsko-slovenskoga jezika, dotle je pravo i pošteno, da bude crkveni poglavar u toj biskupiji toga roda i jezika.

Imenovanje. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. imenovao je državnoga nadodvjetnika u Trstu g. dra. Adalberta Gertschera ministerijalnim savjetnikom kod ministarstva pravosudja u Beču. I tako je opet izpražnjeno veoma važno mjesto državnoga nadodvjetnika u Trstu.

Ciriilo-Metodijski dar. Pošto se približava dne 5. julija, to jest blagdan slavenskih apostola sv. braće Cirila i Metoda, zaštitnika naše plemenite istoimene družbe, to preporučamo svim članovom i prijateljem naše družbe u Istri i u svih hrvatskih pokrajinah, da se rečenoga dana naše toli potrebne družbe kojim milodarom sjetiti izvole.

Mnogo je naših podružnica, kojih će članovi onaj dan blagdanovat, ali će još veću zaslugu imati pred Bogom i narodom ako podiele i milostinju našoj zapuštenoj dječici, koja čame u tmini neznanstva. Svaki i najmanji darak doći će dobro našoj družbi, koja se toli otčinski zauzimlje za odgoj vjersko-narodni zanemarene naše dičice. Naše hrvatske drugove molimo ovim, da izvole svoje čitatelje upozoriti na plemenito djelo, koje mogu onoga dana istarskoj sirotinji izkazati.

Plaćen odgovor. Porečki listić, govoreć u zadnjem broju o poznatom a neumjestnom zadirkivanju zastupnika Rizzia prigodom razprave u car. vieću o odpustu zemlje razteretnoga duga istarskoj pokrajini, dokazuje po svoju, da plaća više poreza 20 čisto talijanskih mjestnih občina Istre, nego li svi Hrvati i Slovenci naše pokrajine. U Istri imade 51 mjestna občina, medju kojimi rečeni listić našao ih 20 sa izključivo talijanskim pučanstvom, a pošto mi za tolik broj čisto talijanskih mjestnih občina Istre ništa neznamo — premda smo Istrani i akoprem su nam narodnostni odnošaji Istre poznati bar toliko, koliko i porečkim piskarom, to ih molimo učtivo, da nam izvole nabrojiti tih 20 mjestnih občina Istre sa izključivo talijanskim pučanstvom.

Ako se to posreći dokazati gospodi oko porečkog listića, evo ovim zadajemo im poštenu rieč i čvrstu vjeru, da ćemo za uvjek odložiti pero i stupiti medju najradikalnije zastupnike talijanske svojte u Istri.

Čekamo dakle na dokaz i odgovor, koji je već unapried plaćen.

Ružna uporaba. Ovih smo dana vidjeli po uglovih grada i dakako većinom na mjestih nepristojnih priljepke, na kojih je bila i slika presvjetlog novoimenovanog tršćanskog biskupa. Te sličice rabile su ili su imale rabiti ovdješnjem listu vrlih katolika „L'Amico“ za njegovu reklamu kod prodaje. Ovakvo postupanje nemože se inače okratiti, nego sramotnim židovlukom. Kako je već poznato, takvi se oglasi po ovdašnjoj slavnoj mularij, koja je već i odrasla, izrabljuju u svakojake spodnje, a osobito nasladjuje se, kad može koju odličnu osobu ohrvatiti. Tako su i timi oglasi sa slikom biskupa — dični *katolici* i prijatelji nas Slavena — podali prilike, da se je slika i njihovog biskupa naružiavala, jer na jednoj bio je izrezan nos, na drugoj izdubene oči, uz sramotan napdis itd. Nije li očito ruglo i nepoštovanje rabiti u svrhu par novčića veće prodaje sliku dostojanstvenika i svoga poglavara, a to još čine osobe, koje se hvastaju, da hoće radi discipline da reformiraju cieli ustroj biskupije. — Može biti, da oni kod toga nisu niti pomišljali, kamo izpostavljaju sliku biskupa, a moguće je da baš oni nisu krivi, da su plakati došli na tako nedostojna mjesta i da su bili baš tako nizko priljepljeni, ali svakako se za takve stvari mora prije imati jamstvo, da se neće napraviti ruglo iz osobe, koju moramo poštovati. Jeli tako, čestni katolički prijatelji!?

Porotna razprava proti g. Antonu Jakiću uredniku „Il Pensiero Slavo“. Dne 23 i 24 t. mj. je sjedio pred ovdašnjom porotom na obtuženičkoj stolici g. urednik Jakić, koga je tužio zadarski načelnik *Tvigari* radi uvriede poštenja počinjene nekojimi dopisi iz Zadru, u kojih se je šibalo lošu občinsku upravu u Zadru, osobito obzirom na uvedenje električke razsvjete u Zadru.

Načelnika *Trigari-a* zastupao je ovdašnji odvjetnik *Dr. D. Angeli*, a obtuženoga je branio glasoviti kazneni branitelj iz Splita g. *Dr. Forlani*. Razprava svršila je u sredu na večer u 9 sati.

G. *Jakić* bijaše odsuđen usljed pravorieka porote na globu od for. 300, gubitak kaucije od for. 150, na 8 mjeseci zatvora i na parničke troškove. Njegov branitelj prijavio je ništovnu žaobu.

Pajalić rešen obtužbe. Kako je poznato našim čitateljem bijaše bivši načenik u Baški g. Pajalić odsuđjen od porote u Rovinju na šestmjesečni zatvor usljed obtužbe poznatoga urednika glasovitoga puljskoga listića „*Il Giovine Pensiero*“. Urednik *Martinolich* tužio je naime g. Pajalića tobož radi zloporabe uredovne vlasti počinjene tim, što je bio dao rečenoga urednika zatvoriti u Baški, kamo je bio došao za zadnjih občenitih izbora za zemaljski sabor za talijansku stranku agitirati. Kod uredniku našlo se tada mnogo novca i krcat samokres premda nije imao oružnog lista.

Na temelju rečene obtužbe i usljed pravorieka porote odsudio je sud g. Pajalića na zatvor od šest mjeseca i na sve parnička troškove.

Odvjetnik g. dr. Laginja uložio je proti osudi ništovnu žaobu, koju je vrhovni sud u Beču prihvatio i odlučio, da se ima razprava obnoviti, ali ne više u Rovinju, već u Zadru.

Dne 22 i 23 t. mj. bijaše porotna razprava proti g. Pajalića u Zadru. Obtuženega branio je zastupnik na državnom saboru i odvjetnik u Zadru g. dr. Petar Klaić. Ovomu se pridružio i mladi odvjetnik i vrlo čestiti naš rodoljub g. dr. *Wolf*.

Dne 23. po podne obaviestili nas prijatelji iz Zadra, brzojavno, da bijaše g. Pajalić od obtužbe riešen. Očekujuć od naših prijatelja u Zadru, da nas o tečaju razprave u kratko obaviestiti izvole, čestitamo ovim najsrdačnije g. *Pajaliću* i gg. braniteljem na polučenom uspjehu.

Za podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Pull darovaše poslie zadnjeg izkaza sliedeća gospoda: N. N. u Puli 5 for.; po 1 for. platili su članovi: Pahor Stjepan, Skrobe Miho, Mihaljević Frane, Pavešić Pave, Smak Jakov, Lovrić Josip, Grum Vilim, Keršić Ive, Pavletić Anton, Stiglić Ignac, Tomažin Josip, Cvitković Ivan, Cotić Srečko, Dujmović Ivan, Gjivić Stjepan, dr. Ivan Zuccon; po 50 novč.: Cubranović Vinko, Mikuličić Ivan, Ribarić Ante; N. N. darovao 50 nvč., N. Volk for. 1.30; sabrano u družtvu kod stopara for. 1, isto u čitaonici na dan skupštine for. 5.05.

Za mužku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Kod gosp. Sirola Bernasa sabrao u prijateljskom krugu dne 7. t. mj. gosp. Petar Juretić 3 for. 5 nč., gdja. Ernesta Jelušić 1 for. 40 nvč.

Iz Lovrana pišu nam 13. t. mj. A brižni moji ljudi! Sam ja govorii, da će do tega prit. Pravo je barba Tončić pisal va čerašnjoj „Sloge“, da će na nas prokletstvo božje prit. Smiluj nam se Bože naš! Još se vas tresem od straha i boli. Ju mane, ju mane, ča se to pul nas zgaja. Brižan jedan čovek „*dacijer*“ od vina, čestita i poštena duša, šal je po posle na samanj Svetemu Antonu zgora Kraja. Posel se je nebog za stol i s nekemi svojemi prijatelji se je pogovaral neko vreme. Naš „*dacier*“ i njegovi prijatelji misle svojum glavum, a ne s Marinovum ale s Delijaminovum, pak drže s nami, ki bimo oteli, da sami sobom zapovedamo, a ne drugi tuji nam. Ča se je dogodilo? Brižan „*dacier*“ trupil je žmuljen va žmulj od svojega prijatelja i rekal: „*živio!*“ To je čul neki Dražan, žalostna mu majka, pak je malo kasneje na pute skočil na našega „*daciera*“, ter ga na smrt sprebil. Naš brižan čovek je još duhat, ma ne znam ako će ustat živ. Dražana su pak žandari pograbili i zakovanega zapeljali va pržun na Volosko.

To je dakako sve talijansko maslo. Ruka domaćega čoveka posegnula je za svojim bratom, va kem teče ista krv, ka i va njemu, al tu ruku su drugi nagnali i va njemu, al tu ruku su drugi nagnali na to. Tako je bilo jušto i va Kastve prid jedno deset let. Došli su Talijani s mutljivci i počeli uckat domaći puk na smutljivci i počeli uckat domaći puk na njegove najbolje prijatelje, varajuć ga, da će ga oni prodat pod Hrvatsku. Puk na Kastvšćine im je poveroval, kako njim veruje danas naš vanjski puk. Na Kastavšćini su se ljudi, do onda mirni, počeli svadjat, kako danas va Lovrane; na Kastavšćine je proteklo bratske krvi, kako i sada va Lovrane; va Kastavšćine su ljudi tu krv drago platili, kako će ju platit i on nesrećni Dražan: va Kastavšćine su se ljudi opametili i videli, da je sve laž, ča su njim Talijani govorili, a će se pak tako opametit naši ljudi na Lovranšćine?

Oće, ali kasno i na svoju škodu. Ja, pokle budu jedan drugemu naškodili na telu i na duše, na imanju i na poštenju, onputa te reć: — Proklet bil on, ki nas je smutil. Kako bimo danas srećni bili, da nismo poslušali domaćeh šarenjaki i da nismo poslušali domaćeh šarenjaki i priklađenih klatež. Ja, ljudi moji, vi ćete se kajat, al bit će kasno, zač ki si dušu s ovakim grehom oblati, neće ga oprat sva voda s Kvarnera. I on mladić va pržune se kaje, ale kasno mu je. I njemu će prit dan, kada će reć: — Ala sam bil trubast, kada sam šal ruku stavit na mirnega čoveka, ki ni rekal drugo, ako ne: „živio!“ — Je to greh? „živio!“ To će reć neka žive. To je naša domaća beseda, a „*aviva*“ ni naša, ako ne talijanska.

Tako je! Srce me boli i dušu mi žalost para, kada vidim te stvari. Neka premilostivi Bog podeli onemu našemu „*daciru*“ zdravlje, neka ga dobra Majčica božja živega zdrži nebogoj ženi i dečice, a onemu nesrećnemu va pržune neka razsvetli pamet i neka mu oprosti greh, za koga će morat odgovarati pravici.

Dražani, Dražani, sada vidite, da ima vaš kopač pravo, sada vidite, ča su vam napekli Talijani? A ča te vam pak još napeć, ako se od njih za vremena ne odkrižate!

Jedan kopač.

Nedaju nam vode. Pod tim naslovom pišu nam dne 22. t. mj. iz Livada — občina Oprtalj — koliko sliedi. Od pamtivieka služili smo se, g. uredniče, vodom, koja izvira u cesarskoj šumi, kakvih deset časaka daleko odavle. Ovih dana zabranjeno je služiti se onom vodom, ali ne svim, nego samo nekojim. Jedan stražar dobio je valjda nalog ili zapovied — neznamo od koga — da ne smije dati nego odabranim vode. Neima čovjeka medju nami, koji bi, pamtio, da je bilo kada ondje zabranjeno služiti se onim darom božjim — dobrom najime vodom. Narod sudi da ima pravo na onu vodu, jer ju od vajkada uživa i jer neima druge. Spomenutu zabranu nemožemo si nikako protumačiti, a ona je za ovaj kraj, gdje je velika nestašica vode, prava nesreća za narod one okolice. Onom vodom služi se po miloj volji bogata obitelj g. Corazze, a mi pitamo ovim, zašto se ju je zabranilo siromašnom puku?

Razpisane službe ravnajućeg učitelja jesu za sliedeće škole u pazinskom i puljskom kotaru: 1. u Novacih III. vrsti (na Pazinštini); 2. u Alturi III. vrsti (na Puljštini) sa hrvatskim nastavnim jezikom, a talijanskim kao predmetom i služba učiteljice III. vrsti u Kanfanaru sa hrvatskim i talijanskim nastavnim jezikom, na što upozorujemo naše vriedne učitelje dotično učiteljice.

Imenovanje i odlikovanje. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj imenovao je dvorskoga savjetnika u ministarstvu pravosudja presvj. g. Filipa Abrama savjetnikom vrhovnoga suda, podieliv mu istodobno mali križ reda sv. Stjepana. Čestitamo!

Iz Lovrana pišu nam 20. t. mj. Za pet ran božjeh, ča će to bit z nas! Pak da nas neće Bog kaštigat? Aj mora, ako i neće. Pred nekoliko meseci dobili smo jednega tako dobrega kapelana, da bi se i rane prelepili. Mi ga svi rado imamo i svi ga željno poslušamo, kada nam va crekve predika i kada s nami govori. Ma ko će on našoj dečecice dobro! Kako ih lepo uči i dobremu vadi! Pak pogledajte, ni tega našega častnega i vrednega redovnika naši Talijani nete, da puste na mire. Neki *Irudina* videl ga je ovi dni na vanjšćine, kade se s ljudi mirno pogovara, pak ti ga je počel lajat i vapit i govorit mu i ovo i ono. A je to lepo! Jednega redovnika, pak tako? Delajte samo tako, samo tako prevareni moji ljudi! Poslušajte vi one Talijane, ki ne znaju ni za Boga ni za Majku božju. Sve delajte onako, kako vam govore ti Lutorani, Framažoni, Irudi, Iškarioti i ti i od Boga zapuščeni neverniki, ki su svetega otca papu pokrali i zaprli. Delajte kako te oni, ma znajte dobro, da ako se ne odkrižate od njih, da će na vas i na vašu decu prit prokletstvo božje! Oće, da bi tako ne! I na Isusa su židovi tako naskočili, al on je na drvu križa na smrtnoj uri zavapil: — Bože, oprosti im, zač ne znaju, ča delaju“. I ja ne morem od manje, a da se ne pomolim Bogu za moje brižno mesto, i ja va ovem čase, molim svemogućega Boga i utičem se k njemu govoreć: „Bože! oprosti mojim nebogim i prevarenim Lovrancem, zač ne znaju ča delaju“. Prit će vreme, i oni te se pokajat za ono, ča sada delaju, a za sada molimo našega vrednega i dobrega gospodina kapelana, da oprosti onim nesrećnim ljudem, zač oni sami ne znaju, ča delaju. Talijanski je zlodej i smrad svemu kriv. Potari ga sveti križ. Još bim vam ča pisal, ma sam jadan i tužan, zato ću vam samo proštat ov list, ča mi ga j' sad nà Miko s pošti prnesal. Još je tepal — čujte, ča je va njem napisano:

Fort Sill. (Indian Territory)

Dragi i srdačni moj Lodonjo! Puno vremena već ti nisam pisal. Ma ča češ da ti rečem. Posla imam puno i previše. Ale ni mi žal, zač hvala Bogu svaki mesec stavim ki solad na stran, a znaš dobro i sam, da ki se mora skrbet za ženu i za decu, mora da se trudi i muči. Tako je. A kako je puli vas — va našem Lovrane? Je se ča svet opametit, al pak još drži z onemi gladuhi i dotepuhi. Ma ja se toliko puti glavu razbijam i nikako nemorem razumet, zač se baš neki naši ljudi za te Talijane toliko zanjaju. Po sem beleu širokem svete, kade god sam bil, svagde gledaju, kako bi se „*liberali*“ od teh napasti, a samo puli nas njim delaju najveći „*kumplimenti*“. Ma ča ni to čudo, a? Ja bim ti neč rekal, dragi Lodonjo, ma me je sve strah, da češ mi se rugat. Reci, ča te je volja, ja znam, ti si proštal puno „*libar*“, pa ne češ verovat, ča ti rečem, ma zaludo, mane nebi to nijedan z glavi znel. Ja mislim, dragi i srdačni moj Lodonjo, da je našem Lovrancem načinjeno, da su naštrapali. Ne smej se! Jedno slabo oko — a Talijani imaju jako zločesto oko! — more puno naškodit. Ova Taljanarija, ča ovo pride Bog zna od kuda, to ti je sve sama štrigunerija: krsniki i kudlaki, potari ih sveti križ. Ja, kada kega takovega po noće vidim, ja ti se valje zlamenam. Ča ja znam — svega ima na svete, a najveć zla; pak ča ne nebi moglo dogodit, da su ti Talijani naše vredne i pametne ljude „*zaštrigali*“. Ti češ se smet, ma zaludo, zač ja ne morem nikako razumet, kako moru naši ljudi držat s temi

Talijani. To se zna, oni to delaju, a da nebogi ni ne znaju, ma ča koristi, kada Taljani znaju ča delaju, pak sve lepo opravljaju pod mučeć, da kmet ne dozna za njihovu „*maliciju*“. Naši kmeti misle, da su naši domaći Talijani ali talijanaši s njimi i da se oni bore za svoj materinski zajik. Brižni ljudi! Neka pitaju malo kega od njih zač su dali svoju decu va talijansku školu? Neka ih malo pitaju, zač ih nisu dali va naše škole, kade se govori kako mi govorimo? Neka ih malo pitaju, zač ih puste, da pivaju: „*A Lovrana non si canta che talian*“. Kako se to slaže? Kada su „*balotacioni*“ na vrateh, onputa govore puku: Mi smo „*Slavi istrijaki*“, ale pak mi smo „*liriki*“ i ča ja znam, ča još. Kada pak „*balotacioni*“ svrše, onputa se na puna usta vapije: „*Eviva Lovrana taliana!*“ i „*Nella patria dei olivetti, non si parla che taljan*“. Zač se nebi pivalo nekako ovako, kada baš te: — „*Va Lovrane se ne piva, ako ne po slavinski*“.

Ma Talijani neće tega, zač znaju, da Slavinci nisu Talijani, a oni te baš po sile, da budu Talijani. A naš kmet? Veruje i veruje! Nego ja znam, ča će mu se dogodit, da bi tako ne, zač ki neće brata za brata, on će tujega za gospodara. Aj će, da bi tako ne. Kujat ćemo se, ale će bit prekasno. Neka naš puk vrišći na nas, da ćemo ga mi prodat pod Hrvatsku, neka! Neka veruje, ča mu Talijani i domaće izdajice predikaju, al neka gleda dobro, da mu se ne bude dogodilo, kako i onem tužnem talijanskem palentarom, kim su gospoda izmuzla već i srce i dušu, pak moraju se klatit od praga do praga, da im ki da kus kruha. Našem ljudem da te Talijani pomoć! „*Varamente*“. Mikula je puno storil za naše vanjšćake i danas ga naši ljudi zato blagoslivljaju — nopak. Tonin bi se šal valje ubit za kmeta. A Fracele pak? I ta je prijatelj kmetom — ter čujem, da se za neku kmeticu ženi. Pustimo „*škerci*“ na stran. Brižni moji ljudi! S gospodum, s gospodum neka se drže, pak će im blaže bit! Ma, tako je. Naš puk neće ako ne v jamu. A kada će, neka mu bude. Ja mu ne morem pomoć. A žal mi ga je, srcem žal. Pozdravi barbu Tončića i kopača. A ti dragi moj Lodonjo stoj dobro i veselo. Pozdravi mi ženu i reci njoj, da ću njoj za ki dan poslat ki „barbin“. Bog s tobum. Tvoj

Žaneto.

Novi odbor hrvatsko-slovenskoga pjevačkoga družtva „Sloge“ u Gracu izabran je na glavnoj skupštini dne 3. t. mj. od sliedeće gospode članova: predsjednik drnd. med. Supan Viktor, podpredsjednik drnd. med. Juratović Josip, tajnik cand. iur. Peitler Fran, blagajnik stud. iur. Milić Milivoj, arhivar stud. med. Mikšić Bogumir, revisori stud. iur. Spinoko Davorin i stud. phil. Belloti Ivo.

Zabava „Slovanskega pevskega družtva“ u Trstu“. Naše marljivo pjevačko družtvo pripravlja svojim članovom i prijateljem u nedjelju dne 5. julija t. g. poslije podne zabavu na vrtu „Al Mondo Nuovo“ sa vrlo bogatim programom, te očekujemo od našega občinstva, da će se pozivu slavnog odbora mnogobrojno odazvati, da ga materijalno podpomogne i da mu dade pobude za buduće što uspješnije djelovanje.

Kriomčarenje sa talijanskim vinom. Iz Rieke pišu nam, da je tamošnja financa zaplienila na trgu Zichy petdeset velikih bačava umjetnoga talijanskoga vina. Svaka bačva drži 6—700 litara. To vino htjeli su prokriomčariti iz Rieke po željeznici u nutarnje pokrajine. Zaplienjeno vino pripada jednoj tamošnjoj poznatoj tvrdki, koja radi već dulje vremena sa izvozom talijanskoga vina na debelo.

Ovo je novi doknz, da se sa talijanskim vinom u naših obalnih gradovih »vakojako sliepari i da je nemoguća konkurenca našemu vinu sa talijanskim naravskim il umjetnim vinom, što je samo na propast domaćemu istarskomu i dalmatinskomu vinogradarstvu.

Novi plovitbeni red izmedju Rieke i Krka. Javili smo u kratko u zadnjem broju, da je uveden od 1. t. mj. novi plovitbeni red izmedju Rieke i Krka i obratno. Parobrod odlazi naime iz Krka svaki dan (i u nedjelje i blagdane) na Rieku, kamo doplovi u 9 sati u jutro a vraća se u Krk u ½ sata poslije podne.

Priznati valja, da bi koli za parobrodarsko družtvo toli za putujuće občinst. bolje i koristnije bilo, kad bi se parobrod 1 sat kasnije vraćao, ali radi pošte moraju se žrtvovati ostali probitci.

U ostalom moramo biti zadovoljni i ovom promjenom, jer pruža našim marljivim i uztrajnim otočanom priliku, da ju sebi na korist bogato izcrpe.

Putnikom sa otoka netreba sada prenoćiti — kao što je to do sada bivalo na Rieci, već se mogu istog dana obaviv svoje poslove vratiti. Ova promjena u plovitbenom redu može biti izvorom izdatnom prihodu našim otočanom ako se budu njom znali okoristiti. Sada imadu naime najbolju priliku, da svoje poljske i vrtne pridjelke svaki dan na trg izvezu. To vriedi osobito za povrtlje i svakojaku zeleninu, koja bi krasno uspjevala svuda na otoku. Stanovnici našega otoka morali bi se ugledati u Pirance, Koparčane, Izolane itd. koji su se dali skoro posve na voćarstvo i vrlarstvo pošto im je trsni ušenac (fileksera) nekoč bogate i krasne vinograde uništio. Voćarstvom i vrtlarstvom valjalo bi, da se zanimaju što više i naši otočani, kojim je ušenac vinograde uništio.

Voća prodaje se na Rieci veoma mnogo domaćega i italijanskoga, koje posliednje moralo bi se domaćim iztisnuti. Povrtlje i zelenina je na Rieci vrlo skupa jer italijanska ne vriedi a domaće neima toliko. Na Rieci su već do sada jako cienjene nekoje vrsti zelenine sa otoka Krka. Jedna vrst zelja — obične i kapucinske broskve sa otoka je su na Rieci na najboljem glasu a boljih rajčića (pomidoro) nego li su oni iz Baške ne dolazi na riečki trg. Tako bi se moglo gojiti i sve ostale zelenine, koje dolaze na trg i kojim bi se bez dvojbe iztisnulo talijanske pridielke.

Naši otočani — ako hoće sami sebi dobro — morali bi napeti sve sile, da za uzmu na Rieci prvo mjesto koli na trgu za voće toli na onom za zeleninu i povrtlje. Otočani bi morali provideti Rieku posve sa zeleninom i povrtljem. Pučanstvo grada Rieke raste prilično, zemljišta za gradnju neima dostatno a kamo li za vrtove. Ono malo zemljišta, na kojem naši vrtlari siju i sade, vrlo je skupo, drugo ga nije moguće dobiti. Osim voća mora se dakle i zeleninu sa povrtljem iz vana dovažati.

Novim plovitbenim redom neka se dakle obilato okoriste naši otočani, osobito oni iz Omišalja, Njivica, Malinske i Krka. Šteta je velika, da ostaju još za sada posve na strani vrlo važna mjesta na otoku kao što je Baška i Punat. Govori se, da se pogadjaju obje vlade kako bi se vezalo i ta mjesta bar dvakratnom parobrodarskom svezom na tjedan.

Ovom prigodom valja nam naglasiti, da je na žalost luka u Puntu još nepristupna ikoliko povećim parobrodom, pak bi trebalo, da se oblasti, osobito občinsko poglavarstvo svimi silami zauzmu za očišćenje i uredjenje luke, jer dok bude luka ovakva, kakva je sada, neće se izpuniti želje i nade onoga dobroga i marljivoga puka.

Glavna skupština „Narodne čitalnice“ u Dekanih obdržavati će se u nedjelju na 28. t. mj. u 4. sata poslije podne sliedećim dnevnim redom:

1. Upis novih članova.
2. pregledanje družtvenih računa;
3. izbor novoga odbora;
4. predlozi.

Za mnogobrojni posjet članova i prijatelja družtva moli ODBOR.

Braćo učitelji!

Svatko od nas dobro znade, koliko radi naša miljenica „*Zaveza učiteljskih družtev*“ na korist moralnu i materijalnu učiteljstva u obće, toga radi najtoplije preporučamo svoj našoj vriednoj braći učiteljem i učiteljicam Istre, da uznastoje prisustvovati u čim većem broju njezinoj glavnoj godišnjoj skupštini, koja će se držati ove godine u našoj pokrajini i to u ubavoj Opatiji dne 19. i 20. augusta t. g.

Pošto se želi zasladiti rad „Zaveze“ pjesmom i glazbom, umoljavaju se s toga gg. pjevači i pjevačice, koji kane prisustvovati skupštini i sudjelovati pri koncertu, da se u čim kraćem roku prijave podpisanomu, te mu naznane, koji glas pjevaju, da im bude mogao poslati kajde, po kojih će se svatko sam vježbati, a da bude manje truda pri glavnom pokusu. Do vidova dakle braćo!

U Opatiji dne 20. junija 1896.

Pripravljajući odbor za glavnu skupštinu „Zaveze“

Predsjednik: **Rajčić.** Tajnik: **Justi.**

Javna zahvala.

Na čestitkah, što sam jih dobio prilikom mojega imendana, zahvaljujem se ovim najiskrenije svim slavnim družtvom i mnogocienjenim pojedincem. Za uzvrat neznam boljega, nego da molim Svemogućega i želim iz svega srca, da družtva cvatu i rastu, da pojedinci budu zdravi i zadovoljni, i da uzajamnim postojanim radom dosežemo čim prije za čim težimo!

Opatija 23. junija 1896.

Vjekoslav Spinčić
zastupnik naroda.

Javna zahvala.

Mnogobrojni prijatelji, znanci i rodjaci, koji me se prigodom moje promocije na čast doktora prava dne 12. o. mj. sjetiše bud brzojavnimi bud pismenimi čestitkami, neće mi zamjeriti, te im ovim putem blagodarim, ne dospjevajuć, da se svakom naposeb zahvalim.

U Krku dne 23. lipnja 1896.

Dr Anton Antončić.

Priposlano *)

Mojim znancem i prijateljem.

Pošto sam uslied moje bolesti bio prisiljen uredničtvo „Glasa Hercegovca“ uručiti g. Nedeljku Radičiću, koji mi se je predstavio kao dobri prijatelj i rodoljub, to sam s njim bio sklopio ustmeni ugovor, da ćemo dvostručni pismeni ugovor sastaviti u korist obijuh stranakah. Nu Radičić, pokle se je varkom poslužio i dočepao se pismenoga ugovora u korist samoga sebe, okrenu drugim pravcem, te se nastavi prozivati pravim vlastnikom moga lista i štamparije, uslied česa sada uredničtvo i štamparija nisu na čistu, već je stvar uprav predana sudu.

Radi toga upozorujem i umoljavam sve svoje stare znance i prijatelje, koji mi duguju predbrojku na „Glas Hercegovca“ od njegova postanka pa sve do 30. rujna 1895. da dotični iznos samo na moje ime pošalju u Mostar, a ne na uredničtvo „Glasa Hercegovca“ ili na koga drugoga.

U isto doba umoljavam sva rodoljubna uredničtva svih hrvatskih novinah, da ovu moju preporuku kao izjavu radi rodoljublja i pravice objelodane u svojih listovih na obće znanje, a ja ih uvjeravam, da ću im biti zahvalan cieloga moga života.

U Mostaru 13. lipnja 1896.

Don Franjo Miličević
bivši urednik „Gl. Herceg.“.

Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Listnica uredničtva.

Veleč. g. J. V. u Š. Onih knjiga neima više, ali se pripravlja novo izdanje. Vaše želje i primjetbe izručiti ćemo na pravom mjestu. Živili!

P. n. g. Stubica. Stiglo za danas prekasno; ustrpite se; zdravi bili!

G.g. rodoljubom i prijateljem koji se sjetiše našega urednika prigodom odrješenja od kazne, najsrdačnije zahvaljuje.

Gosp. Kozjavuna. Stiglo u redu, ali dok se ono pročita, hoće se vremena i strpljenja.

Gosp. Stari Lovranac: drugi put jer imamo danas dosta s Vaših strana.

Kathreiner Kneipp-Kaffee je kot primes k bobovi kavi edino zdrava kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi nič-vrednih ponarejanih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom **Kathreiner.**

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vred. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2½
8- „	2¾	3-mesečni „	2¾
30- „	3½	6- „	2¾

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marča t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrsde. papirjih 2½ na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčevanje kuponov proti odbitku 1/00 provizija.

Inkase vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

za jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditne pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. febrara 1896.

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri

(Wagnerov šumski plosnati grah)

vrlo oplemenjen i od svih gorkih sastavina prost.

Uspjeva također

u najzapuštenijih vrstih tla, kao u pjesku, gruhu itd.

Najveća hraniva vrednost je 20—30% proteina (djetelina ima samo 13.5%)

Uzrajan i protivi se svakojakoj suši.

Brošura badava

Polygonum sachalinense

(Sachalinov korjen)

Uspjeva posvuda uztrajno, također u vlažnih, jilovitih i močvarah tih.

Visoka hraniva vrednost je 16·97% proteina.

„Internationale Saatstelle“
Landwirtschaftliche Gesellschaft
mit beschrenkter Haftung
KÜRCHHEIM u. Teck, Württembemberg

Glavni zastupnik
za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju
Jakob pok. Č. Prister,
TRST.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Perunvien i dosking za veležastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, također za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igraće stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dradesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade vrati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftino, primjerno, pošteno, trajno, čisto unerno sukno a ne pravo kunovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnino za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralka austrijske trgovine sa suknom.)

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1866.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Stikarofska roba“. Da preprečim varanje p. n. odnzimača, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogodbom.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu pravo

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem također tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 27 U Trstu 2. julija 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Pošto je nastao početak drugog tečaja godine, pozivljemo ovim sve naše čitatelje, koji se nisu za cielu godinu predplatili, da čim prije predplatu ponoviti izvole.

Upozorujemo napose one čitatelje, koji nam nisu za ovu godinu jošte ništa poslali, da nam predplatu bezodvlačno pripošalju. One pako, koji nam duguju i više, nego li za jednu godinu predplatu, sjećamo na njihovu svetu dužnost napram našem listu.

Ovim stavljamo u obće svakomu na srce, koji nam štogod duguje, da nam dug što prije pripošalje, da nebudemo prisiljeni poduzeti strožije mjere i da budemo uzmogli i mi svim našim dužnostim zadovoljiti.

Komu je do toga stalo, da se uzdrži ovaj jedini list za istarske Hrvate, mora mu priteći u pomoć materijalnimi i moralnimi sredstvi.

U Trstu, 25. junija 1896.

Uprava „Naše Sloge".

Klevete i grožnje.

Dne 21. prošloga mjeseca obdržavalo je talijansko političko družtvo za Istru svoju redovitu godišnju skupštinu u Malom Selu na otoku Lošinju.

Posebnim parobrodom sakupili su istarski talijanski kolovodje od Trsta pak do Lošinja u naših primorskih gradičih mužku i žensku četicu svojih pristaša, koji su išli u potalijančeno Malo Selo, da mu izkažu zahvalu i počast, *što drži visoko zastavu talijanstva na kvarnerskih otocih.*

Nas zanimaju vrlo malo svečani dočeki, obilate gostbe i sjajni plesovi, priredjeni u Malom Selu gostovom na čast, al nas zanima tim većma sama skupština političkoga družtva, osobito pako nagovor predsjednika doktora Veniera i čitani govor zemaljskog i državnog zastupnika dra. Bartoli-a.

Jedan i drugi oboriše se svom žestinom na istarske Slavene, osobito na naše prvake, koji da se doklatiše izvana u Istru i kojim se je posrećilo neuko pučanstvo zaslipiti i zavarati.

Malena ali odvažna četica tih tudjinaca — kažu Venier i Bartoli — raztrovala je sav javni život, poremetiv dosadašnji red i poredak u pokrajini.

Tu četicu odvažnih varalica podupire svećenstvo, učiteljstvo i vladini činovnici. Ona prodiče rat proti bogatašem, obećuje neukom i zavedenom pučanstvu zlatna brda i doline, odpust od poreza i odiranje talijanskih posjednika. U borbi služi se nasiljem, brutalnošću i navalami.

Dok nebijaše u Istri tih došljaka, vladao je tuj mir i red; Talijani su bezbrižno prisizali na izključivost talijanstva pokrajine, dočim je sada zavladao svuda nemir i nered, a čistoću talijanstva Istre stavljaju ti smutljivci u dvojbu.

Talijani Istre nisu niti sanjali, da bi mogao u Istri zavladati socijalizam, što ga danas propovieda svećenstvo i koj djeluje pogubno na bezsvestnu svietinu.

Kad je ta *smradna* slavenska bujica počela na talijanstvo prežestoko navaljivati i pošto se uvjeriše Talijani Istre, da c. kr. vlada podupire i pospješuje najveće slavenske težnje u Istri, probudila se uspavana talijanska svieset, čemu su nam dokazom glasovite demonštracije u Piranu i drugud proti dvojezičnim tabelam, i što nam pokazuje odlučno postupanje talijanske saborske većine za posliednjih zasjedanja proti slavenskoj manjini i proti c. kr. vladi.

Radi toga mislilo se, da će se c. kr. vlada kod posliednjih občenitih izbora za zemaljski sabor protiviti Talijanom i poduprieti Slavene, i da će izaći Talijani iz izborne borbe proredjeni, ali od svega toga nebijaše ništa.

Odlučnost talijanske stranke, izkazana proti dvojezičnim napisom i proti porotničkim listinam, kano i hvalevriedna bezobzirnost saborske većine mora i nadalje trajati.

Priprave za buduće izborne borbe moraju sastojati i u tom, da se iz gradova upliva na vanjšćinu. Medju seosko pučanstvo valja zalaziti, ovo podučiti i pokazati mu njegove varalice i smutljivce.

Kod posliednjih državnih izbora posrećilo se tim došljakom izabrati dvojicu svojih u državni sabor i to pomoćju biskupskih kurijah u Krku i Trstu i usljed javnih nasilja, izazivanja, oštela tudjeg imetka i pomoćju c. kr. činovnika.

Kod predstojećih državnih izbora nesmije se to više dogoditi. Pod svaku cienu moraju Talijani Slavenom oteti izborni kotar za izvanjske obćine u zapadnoj Istri. Isto tako moraju Talijani predobiti i peto zastupničko mjesto, stvoreno promjenom izbornoga reda.

Jednak broj slavenskih i talijanskih zastupnika nesmije više u Beč, jer se tamo glasovi broje, a po broju zastupnika diele odlučujući krugovi i narodnosti naše pokrajine.

Istra mora poslati u Beč barem četiri talijanska zastupnika, a budu li Talijani odlučni, radini i požrtvovni, poslati će svu petoricu svojih. —

Ovo je u kratko sadržaj izvieštaja spomenute dvojice prvaka talijanske stranke u Istri.

Za danas ne dopušta nam ni prostor lista ni vrieme, da suzbijemo dostojno bezsramne klevete i drzovite osvade talijanaških kolovodja Istre, a što se tiče njihovih težnja i grožnja za buduće izbore, to prepuščamo našim narodnim prvakom i našemu političkomu družtvu, koje se sastaje u nedjelju na glavnoj skupščini, gdje bi se imalo triezno i ozbiljno dogovoriti, što nam valja poduzeti, da se pohlepne osnove talijanaške gospode Istre neoživotvore.

Dopisi.

Iz Lovrana pišu nam 1. t. mj. Još dan, dva,— pak ćemo bit prizvani, da biramo nove suce i novega podeštu. Talijani su već od meseci poguali po vanjšćine svoje „pasićine", da obrnjaju ljude, da budu š njimi. Ali ni to nebi bilo Bog zna kako veliko zlo, kad bi ti ljudi prez duši i srca hodili okolo s istinom. Ma je, znaju oni, ča je istina! Nebi čovek veroval, kakove laži ti ljudi seju mej puk, samo da ga namame, prestraše i prevare. Oni znaju, da je našega kmeta lahko prevarit, zač je brižan još neuk i zapućen, a krivi su tomu najviše Talijani, ki mu ne daju škole, da se va svojem materinskem zajike vadi. Talijani i oni, ki s njimi drže, varaju puk, da ako budu votali z našimi ljudi, da te valje spast pod Hrvatsku, da te morat plaćat vela plaćila, da te morat plaćat na svoju glavu, na ženu, na decu, na kokoši i ča ja znam na ča još. Još govore, da ki bude držal s nami, s pravimi Slavinci, da neće več bit pod našem cesarom i sto takoveh bedastoć. Ča ni tu na meste ona: *Reci mi, da ti ne rečem.* Taljani bi oteli na naša ramena da sprte ono, ča njih tišći. Razumnemu človeku ni treba povedat, kako su Slavinci iz Istre, Hrvatske i Dalmacije vavek ljubili našega presvetlega kralja Franju Josipa i verno njemu služili. A Talijani? Se spamećujete, ča je storil Talijan-Oberdank va Trste? Otel je ubit našega kralja. Oberdanka su uhitili i stavili na sobi, ma Talijani su na letnicu njegove smrti vavek bitali bombe i petarde a njega su spoštovali i spoštuju i danas još kako jednega sveca, ki je umrl za „patriju" to se zna — za „patriju" Talijn, i ti ljudi stavili bi mu najlepši „monument" na najlepšem mestu u Trstu, samo kad bi smeli. Kada su Talijani po repe dobili va Afrike, talijanski raprežentanti va Trste su oteli storit neč, ča njim je podešta kako podešta zabranil. Ni mesec ne pasa, ako ni ki ta Talijan zaprt. zač vapije: — *Aviva Talija! Aviva re Umberto!* To se dogaja va Trste, Pirane, Parence, Rovinje i va drugeh nekeh mesteh Istre. A naši lovranski Talijani imaju ča s teme ljudi? I kako! Poslušajte. Nekoliko Lovranac, ki su svoj materinski zajik pod nogi hitili, storili su nekakova „Legu nazionale". S njimi su se složili neki Talijani iz Italije, ki ovde bivaju. Dunke, naši Lovranci složili su se s tudjinci, s talijanskemi „*suditi*", da moru bolje pod nogi hitat nebogega Slavinca. — A vidite, do česa smo prišli! Sin nekega ovudajega „rinegata" rekal je, da on ne gre k maše za našega cesara, ma da bi bila maša za talijanskega kralja Umberta, da bi valje šal. Sada vidite mato, ki dela proti našemu kraljestvu, mi Slavinci ale Ta-

---

PODLISTAK.

Pijanac

(Iz života istranskoga)

Napisao *A. K. Istranin.*

(Nastavak)

II. ČIN.

Prizor prvi.

(Krčma Migalova. Stol. Za stolom na klupi sjede Andre i Jakov, kmeti i piju vino. Kasnije drugi kmeti i Šijor Menego i Lević.)

Andre (*natoči čaše pa kucnuvši*): Zdravo Jakove — i k letu, pa u zdravlju, kako i danas! Bilo sretno od Boga i sv. Antona.

Jakov: Upravo sam bio potreban, danas — vidite po ovoj vručini — doći do vas, pa toliko govoriti prije, nego sam vas osvjedočio, da sam vašega „Pirila" dobro platio.

Andre: E dragi vi — prodat jednoga vola i to takova, kakav je „Pirih" — nije stvar tako lahka. Pitajte moje seljane — sigurno će vam reći, da je liepo blago, mlado i zdravo . . .

Jakov: Ufam se, da se nisam prevario. Htjeo sam kupiti vola od Levića, al ga drži predrago.

Andre: Od Levića? Bože mili, ta nisu prošla tri mjeseca, da je proda dvie liepe glave! —

Jakov: Rekao mi je, da potrebuje za neke pravde sa njegovim susjedom Pravićem. Pridodao mi i to, da neće mirovati, dok ne bude sasvim upropastio Pravića, jer da mu ih je previše zafrigao.

Andre: Dragi Jakove! Vjerujte mi, da Lević je sve kriv. Odkad se dao na pijanstvo i na pravdu, nije s njim sreće. *Veli*, da će upropastit Pravića, al neka vidi, da sam sebe ne upropasti.

Jakov: Onaj je čovjek po mojoj misli na krivom putu.

Andre: O i kako! Ta neima dana, a da se ne valja kao živinče neko po krčmah, leti od odvjetnika do odvjetnika. U gradu je po danu i noći. Najljepše imjeliće je već posjekao, najljepše vole prodao. Najljepši pilići, kopuni, purani, i ako je kakvo jaje, to sve ide za dar budikomu, a ukućani moraju više puta i za velike blagdane bit zadovoljni bome i sa suhim kruhom i mutnom vodom!

Jakov: Joh manè — ta kamo će to prit?

Andre: Da bisto ga bili vidili pred 4 po prilici godine! Bio vam je Lević pošten čovjek, pun straha božjega, zdrav kao riba, krepak, radin kao mrav, štedan ili šparan, a sada jeste li ga vidjeli?

Jakov: Motrio sam ga dobro.

Andre: Omršavio je kao bakalar, one krtove oči su mu zacrvenile kao krvlju oblite, iz nosa mu curi smrad od tabaka, u ušesima ima toliko blata i gnoja, da bi mogao bašelak rasti. Kada govori, se zablene, govori bez smisla, jednom besjedom kao čovjek, koji nije na zdravoj pameti. Ero posljedice prokletog pijanstva . . . .

Jakov: Po „boškice" vi znate liepo opisati pijanca.

Andre: O drugi Jakove — da znate, kakova je bila njegova kuća jedanput na glasu radi blagostanja i poštenja. Nije došao ni pop ni fratar, a da se nije tamo navratio. I bogat i siromah našao je pod onim krovom ono, što mu srce željelo; u jutro su svi skupa molili, u večer isto tako, a sada? — Sada se proklinje, čuje se samo psovke, karanja i druge grde rieči. Vidite prokleto pijanstvo kamo ga dopeljalo! —

(*Izpije čašu, pak zove krčmara Migala*).

Migalo: E tu sam. Vam je još grlo suho? Pijte takova vina, u našoj vasi ga nećete naći boljega, pak tako cieno, šta ne?

Andre: Nemoj se hvaliti, kad nije treba. Donesi još jedan litar.

(*Migalo odlazi*).

Jakov (*smije se*): Ala čudno! Cielu prodiku ste izsipao protiva pijanca Levića, a vidi . . . v . . . samo da i vi na onu nogu ne šepate eh? Prije jedan litar, a sada opet jedan litar, a stavit pod bok jedan litar, dosta je i najvećemu junaku.

Andre: Vi mučite! Danas je naš dan — — možda će proći leto dana, a da neću vidjeti toga Migala. Upravo čutim potrebu. Nešto me grize u trbuhu, pak mislim ovu grižnju će dobra kapljica odplaknuti. (*Dolaze druga dva kmeta, za njima Migalo. Prva dva kmeta pozdrave sa „dobro jutro", zovu litru vina, te se sjednu na drugi kraj stola te se potiho među sobom razgovaraju. Migalo im donese litar*).

Jakov (*nastavi*): Bi ga Bog i zlo što ga je. Bolesti neznajka na svietu. Da bisto znali, koliko ja trpim na kostobolji. Kud je kišovito vrieme, svija me i struže po kostih, te po noći kadagod nemogu ni hipa oka zaklopiti. Koliko sam već lieka kupio, a to sve ne koristi. Nagovarajte me, da idem u Sv. Stefan, al bome tamo se nemože s praznim žepom.

I. kmet (*s druge strane*): E prijatelju moj,

lijani. Još ću vam to reć, da je jedan Talijanaš rekal, da škoda za oni beći, ki je Talija „špendala“ va Afrike, da bi bila bolje storila, kada bi bila ti soldi dala za Istru pak ju lepo za se predobila. Očuvaj nas Bog od tega. Va Italije bimo baš „frišk“ stali, tamo, kade se mora plaćat i na sunce, kada svetli, kako da je i sunce talijansko. Talijani od Pirana, Trsta, Parenca i Rovinja oteli bi, da se va crkvah slavinski ne piva ni ne predika. To isto govore i naši talijanski Lovranci. Oni govore: Dokle se va crkve slavinski čuje, mi nećemo va crekav. Ča bi Kobula rekal, da bi se va Lovrane predikalo talijanski? A vi ljudi moji dragi bi te bili onako od srca plakali, kako ste plakali na veli petak, da bi vam naš g. kapelan bil talijanski predikal? A? Tako ste! vi prevareni i smućeni od Talijani, ale ne? Oni, oni vas gore stavljaju oni! A čujte još ovu. Koliko puti ni otel meštar odgovarat na organe, kada je redovnik slavinski mašil? A ča će to reć? Kada je bil kralju god, deca su na organe bilela: — Serbi Dio! Neke naše vanjske ženi su mej sobum govorile: Ča to govore, da — *Boga srbi*. Zaludu vam je govorit, da je Lovran talijanski. Talijanski govorit znaju va celem Lovrane samo tri. četiri od njih povrh oneh praveh Talijani. ki bivaju puli nas već od let, a i ti su svoj zajik već na pol pozabili, zač s našim pukom, s ženami i s punicami moraju govorit naš domaći slavinski zajik. A ča su pok Talijani napekli našemu kmetu školom! Tu bi se mogal celi foj spisat i još nebi dosti bilo, a da se povedu sve škode, ke je talijanska škola storila izvanjskemu puku. Pitajte ko kmetsko dete, da vam prošteje ča iz libra. Morda će se i ki nać, ki će vam kako „papagalo“ proštet ča god lahkega, ma pitajte ga malo, ako zna, ča je tamo napisano. Ma ni da će ga obesit! Ne zna i ne zna. A ni ni čudo, zač je celo ono vreme, ča je hodil v školu, bil kako Turčin na predike. to će reć, ni razumel ni bele ni crne. Ča nebi takov otrok bil bulje storil, da je ostal doma, „almeno“ bi bil ča to doma prekoristil. A naša deca lepo ostaju bez znanja, a ki je tomu kriv? Talijan. Dragi moji ljudi, pustite Talijana po bande. On vas mami i mami, vara vas, da vas „rovina“. On išće vašu propast, vašu nesreću. Spametite se, da vaši nonići, vaši oci, vaše matere, vaša deca i vi da ste bili i da ste i sada još pravi Slavinci, i sve ono, ča je okolo vas, vaše kuće, dražice, vrti. bregi. ravni, sela, sve to nosi ime slavinsko. Talijanskega imena zaludo išćete va našeh stranah. Zato, ako vi zibirate one ljude, ke te Talijani, i da ova naša stariuska zemlja da je talijanska, ča je laž, laž najveća, najsramotnija je laž, s kum vi bitate pod nogi vaše stareje, vaše oce, vaše matere, vaš zajik — vaš narod, to će reć, vi s nogami gazite po onem, ča bi vam moralo bit milo, drago i sveto. Ako vi govorite, da ste Talijani, vi lažete! a recite mi, je istina, da je laž jedna zločesta stvar, ku redovnik va crekve prepoveduje, sudac va sude, a otac va „familije“. Tako ne lažite, da ne uvredite Boga, suca, i da ne date slab izgled vašoj deci. Ne pustite se prevarit od oneh, ki bi oteli, da vam vaš materinski zajik znamu s crekvi, od suda, od školi i od cele ove naše zemlje. Držite i votajte ne za Slavince - prodance i ki govore, da su Slavinci samo da vas prvo prevare, nego za prave Slavince, ki te branit vas i vaš drugi zajik va crekve, va komune, va sude, va dijete, pak i valje pul našega dobrega kralja va Beče.

Neka vas ne straše plačila. Naš dobri kralj dobar je otac svih nas, on se jednako skrbi za svakoga Austrijanca, on nam je dal zakone, da nas brane od oneh, ki bi oteli sebe obogatit, a na škodu siromaha. Zato nebojte se vi za plačila, kako plaćate vi sada, tako ćete i kasneje plaćat, ako budete svoji na svojem; ale ako vam bude Talijan zapovedal, onputa joj se ga vam, bolje bi za vas bilo, da vas ni. Gledajte Dalmaciju. I tamo je našega puka najviše kao i v Istre, al i tamo kako v Istre zapovedali su Talijani na nesreću svih pravih Dalmatinaca. Domaći ljudi su se onputa zdigli na noge, zeli su Talijanom sve komune z ruki, pak hoće danas malo va Dalmaciju, pak ćete svagde čut, da srećna i blažena ona ura, kad su se „liberali“ od talijanske napasti. Slavinac sada va Dalmaciji zapoveda, a zapovedat će, ako će Bog i va Istre. I Dalmatinci se zovu Hrvati i Slavinci, pak hote ih malo pitat, kade su ta plačila, s kimi vas straše lovranski Talijani. — Italije — gladne Italije se strašite, a ne našega lepega i milega zajika. Talijan će vam naškodit, Taljan, a ne naš zajik, pak zvali ga vi slavinski ale hrvatski. Taj zajik čuvajte, a pošljite k zlodeju one, ki vam govore, da su Slavinci, a kad tamo, gledajte im prsi i glavu kako su im pune „margeritic“, keh zato nose, zač da se talijanska kraljica zove „Margerita“. Gledajte Kastavce, Opatijce i Vološćake. Oni, kako pametni ljudi ebrali su ljude našega zajika, pak su išli morda zato pod Hrvatsku? I Bersečani i Mošćeničani te zbrat svoje ljude, pak te morda za to spast pod Hrvatsku? Te zato na njih past veća plačila? Ljudi pamet!

Za sada nimam drugo, ako ne da vas lepo pozdravim i da vam od srca preporučim, da na dan balotacioni stavite ruku na srce i da slobodno, ne pod strahom od Talijani, da votate za naše ljude — za ljude slavinskoga roda i zajika. Marino i drugi njegovi pajdaši neka votaju za Talijane, ale vi, vi ki ste Slavinci, držite samo sa Slavinci. A vi Talijani, ako znate ča će reć čast i poštenje, pridite na „balotacioni“ s istinom a ne s najgnjusnijimi laži i grdim varanjem, kako i do sada.

Jedan stari Lovranac.

Sviestnim izbornikom

voloskog i lošinjskog kotara.

Evala vam, sokovi,
Proslaviste Vaše ime,
Pokazaste, da ste divi
Dušmaninu otačbine.
Jedni jaki, složni, čvrsti,
Vi ste glas svoj opet dali,
Da vas isti ljudi brane,
Što vas do sad branit znali!

Tim gmnuste otimaćem:
— Vi imate svaku silu,
Ali u nas ljubav žarka
Za domaju našu milu.
Vi imate gordu snagu,
A mi sviestno, vedro čelo.
Gonite nas — tà na borbu
Spravno nam je srce vrelo!

Gonite nas, al za ovu
Milu grudu zemlje svete,
Za hrvatski jezik sladki
Ne plaše nas muke klete.
Bog na nebu sveviđivi
On za naše muke znade,
On bilježi naše suze,
On bilježi naše jade!

Eto, tako zagrmnuste
Prekomorcu nepozvanu,
I donieste čisti barjak
Na mezevu, na megdanu.
Bog vas s neba blagnsivlja,
A vila vam sa oblaka
Kruni lovor-viencem slave
Čelo divâ i junakâ!

Zadar. *Rikard Katalinić-Jeretov.*

Franina i Jurina

Fr. Biš veroval, da bi oteli prit lovranski Talijani pod Beneci.

Jur. Ča su se zmutili?

Jur. Nisu bili varamente nikad na pravem šesta, ma od nekoliko vremena baš norē.

Jur. A ča bi šli iskat va Beneci?

Fr. Da imaju tamo nēč svojga od starini.

Jur. Morda on merlin, s kem su njim bila vrata zakračunana.

Fr. Aj nē lego neko staro sidro.

Različite viesti.

Glavna skupština političkoga družtva „*Edinost*“ obdržavati će se — kako smo javili već zadnji put — nedjelju dne 5. t. mj. Na skupštinu pozvani su posebice svi državni i zemaljski zastupnici Istre i Trsta sa okolicom. Skupštinu će izviestiti — medju ostalimi — o svom radu i o političkom položaju zemaljski i državni zastupnik g. *Dr. Matko Laginja*.

Pošto se odbor nada, da će biti ta skupština mnogobrojno posjećena, izposlovao je od sl. odbora „Tršćanskega Sokola“ njegove prostrane družtvene prostorije za obdržavanje skupštine. Početak u 9 sati u jutro.

Imenovanja. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. imenovao je dvorskoga savjetnika g. dra. Eduarda vit. Kindinger-a, člana vrhovnoga suda u Beču, predsjednikom prizivnoga suda u Trstu. Financijalnim ravnateljem u Trstu bijaše imenovam dvorski savjetnik g. dr. Maks Schuster pl. Bonnot (Dosadašnji ravnatelj barun Plenker stupio je u stanje mira).

Vrtnu veselicu. Upozorujemo još jednom naše občinstvo na veselicu, koju priredjuje u nedjelju dne 5. t. mj. poslije podne na vrtu „Al Mondo nuovo“ naše pjevačko družtvo uz sudjelovanje tamburaškog zbora i veteranske glazbe. Program veselice jest vrlo bogat i zanimiv. Medju zabavom razdieliti će se zgoditci tombole a na kuglјani igrati će se za darove. Ulaznina za osobu 20 novč., početak u 7 sati.

Istarski Hrvat tajnikom Monsignora Locatelli-a, uditora kod papinske nuncijature u Beču. Kako je poznato imenovan bijaše ovih dana papinski nuncij na bečkom dvoru nadbiskup *Agliardi* kardinalom, kojemu je Njeg. Veliè. cesar i kralj Fran Josip I. dne 27. pr. mj. predao svečanim načinom kardinalski klobuk.

Nunciaturom upravlja privremeno dok stigne novi nuncij nadbiskup Taliani, Monsignor *Locatelli*, koji si je odabrao kao tajnika našega mladoga zemljaka g. *Kl. Bonifačića* dr.d sv. bogoslovja, svećenika krčke biskupije a rodjena u rodoljubnoj Baški.

Iz Rieke piše nam prijatelj 1. t. mj.: Nakon sedamnajstgodišnjeg odsutka vratio se prekjučer iz Rima u domovinu istarski Hrvat, slikar g. *Fran Pavačić*, rodom iz Omišalja. Čujemo, da čim bude zadovoljio vojničkoj dužnosti, kojoj se oteo samo, da uzmogne svršiti svoje nauke, nastaniti će se stalno medju nami. Znamo, da ima silu študija za budućе slike a nadajmo se, da će za dokolice i u svojoj tužnoj Istri naći predmeta vriednih, da se svietu na platnu prikažu.

Blažena sloboda! U nedjelju imala je školska tobož družba „Lega nazionale“ u susjednom Kopru godišnju glavnu skupštinu. Tuj se sakupili odaslanici pojedinih podružnica iz sve Istre, Goričke, južnog Tirola i Trsta. Grad ih svečano dočekao i pozdravio; bilo je gostbah, glazbe, razsviete i silnih goverancija, koje je izazvao izvrstan šampanjac tvrdke „Camus-Manzutto“ iz Umaga. A pošto vriedi još uvick stara latinska poslovica, da čovjek vinjen istinu govori (in vino veritas), tako se je našlo i u Kopru nakon obilate gostbe oduševljenih patriota, koji su dali oduška svomu istinitomu čuvstvu o pravom i nepadielanom domoljubliu.

Prijatelj jedan pripoviedao nam je naime, kako je čuo hvalisati se nekog tršćanskog čifuta, koji je bio medju skupštinari u Kopru, kako bijaše tamo veoma krasno i kako su vikali, što ih bijaše volja, kano n. pr. Viva Garibaldi! Viva l'Italia! Viva Istria italianal itd. itd.

I mi se podpuno slažemo sa mladim čitutom u tom, da je moralo tamo doista krasno biti, kad se je mogło po miloj volji vikati što i kako se je htjelo. Ni ti ga zaista većega ljudskoga dobra nad slobodu zlatnu. Mi ju zavidjamo našim sumeljakom druge narodnosti, koji mogu sad u Kopru sad u Poreču pokazati svemu svietu, kako misle i ćute i za čim teže — a sve to uz brk državnim oblastim. Ili je možda i u Kopru, kano nedavno u Poreču za Moceni-eva boravka — g. kotarski poglavar na lice mjesta prekasno dospio?

Školskim oblastim u Istri na znanje! Umoljeni, priobćujemo nižu objavu „Goriške tiskare“ A. Gabršćeka u Gorici: „Da dodju u susret izraženim željam priugotovila je „Goriška tiskara“ A. Gabršćeka sve one školske tiskanice, koje su potrebne za škole u pokrajini Istri u smislu novoga školskoga zakona 31. julija 1895. Obrazci su tiskani na čvrstom bielom papiru u hrvatskom, hrvatsko-slovenskom, odnosno hrvatsko-talijanskom jeziku. — Obrazci su sliedeći: A, B, C, D, E, F, G, H, I, L i M. Na zahtjev šalju se na ogled obrazci sa cienikom.“

Ista tiskara imade u zalihi i obrazac za popis birača u novoj izbornoj kuriji za carevinsko vieće, na što se upozoruju slavna občinska glavarstva u Istri.

Iz Zadra pišu nam 26. pr. mj.: Pravica je pobjedila sliepu stanačku strast. Dičan dalmatinska poruta reka je svoj pravoriek — *Pajalić* je riešen „*York*“ može sad promišljati, da se je bolje držati svoje kuće, a ne ići u sviet na trgovinu sa glasovi i sa revolverom u žepu kano da ide na vojsku. Sudnica je bila svih dana puna i čestitih Hrvata i zadarskih *živiždulina*, koji su očekivali da će čestitog i poštenog *Pajalića* barem *vješati*. „*York*“ ponašao se kao „York“. Pravi hrvatski odpadnik. Mladi odvjetnici dr. *Pero Klaić* i dr. *Filip vit. Wolf* osvjetlaše si lica. Govori im bijaku stvarni, oduševljeni, prožeti onom začimbom, kano kad je čovjek sigeuran, da brani pravednu stvar. Hvala im! Kad puklo riešenje — *živiždulini* kao mrtvi. Povukoše se u svoja duplja; što će sova pred svjetlom?! Naš *Pajalić* odputovao praćen veselim saučešćem svih zadarskih Hrvata u hrvatsku Istru u pitomu Baško. Živio Pajalić! Živila Hrvatska!

Čika Jatagan.

Obilje šampanjca! U izviešću talijanskih novinah Primorja o zadnjoj glavnoj skupštini talijanskoga političkoga družtva, obdržavanoj dne 21. prošloga mjeseca čitamo, da je Male-Selo talijanske gostove *obilato* a „*profusione*“ pogostilo šampanjcem.

Gostoljubivost jest svakako liepa kriepost, ali samo dotle, dok se istu ne neizkazuje na štetu trećemu. „*Il simpatico signor Sabino Vidulich*“, načelnik Maloselske občine, može sa svojimi istomišljenici i iz svoga žepa gostiti ako hoće svaki dan svoje goste šampanjcem, ale kako dodju do toga gradjani, koji nehijahu kod gospodske gostbe, koji neizpoviedaju isto političko vjeroizpovjedanje s njimi, a kojih žuljevi ulaze u gradsku, dotično občinsku blagajnu, kako dolaze opetujemo ovi do toga, da se na ime njihovo i od njihovih žuljeva nekoga obilato gosti šampanjem.

Gospodin *Sabino Vidulich* neće valjda uztvrditi, da su svi gradjani, a još manje svi občinari s tim zadovljni. najmanje pako oni, koji neimaju za kilo palentene muke ili za mjericu ulja.

Ovo naše razmatranje vriedi samo tada, ako je rečeni šampanjac tekao na račun grada il občine — kao što pišu talijanski listovi. Nije li tomu tako, neka nam se stvar razjasni, a mi ćemo se rado popraviti.

Iz Topolovca — občina Oprtalj — piše nam 28. junija:

Viest „Nered na istarskih poštah“ objavljena u 24. broju „Naše Sloge“, gdje se govori o pismu sa naslovom: „Sig. N. N. Terviso (Pisino) iznenadila je naše občinare, koji poznaju gospodina pošte meštra u Oprtlju kao savjestnog i nepristranog činovnika.

Na Topolovcu imamo obilatu koresponđenciju, nu ipak nam se još nije dogodila nijedna netočnost odkad upravlja poštom sadašnji obljubljeni i stovani meštar, ako prem su skoro na svih listovih naslovi slovenski ili hrvatski.

Izrućitelj onog pisma više je zaslužio, da se ga ukori nego pošte odpravitelja. Ako je već znao zapisati ime pošteno s ć, mogao je takodjer označiti mjesto sa: „*Terviš*“ a ne rabiti onaj umjetni „*Terviso*“, koji med pukom nije u porabi.

Gospoda, koja poznate „ć“ pišite krajevna imena hrvatskim pravopisom, pak Vam pisma neće putovati u Italiju. Mislimo, da ste nas razumjeli.

Glavna skupština ženske podružnice družbe „sv. Cirila i Metoda“ u Mihotićih. U nedjelju dne 5. julija, na dan zaštitnika družbe sv. Cirila i Metoda u 5 sati po podne, obdržati će ženska podružnica „sv. Cirila i Metoda“ u Mihotićih svoju glavnu godišnju skupštinu u prostorijah mihotićke čitaonice, kamo se članice i rodoljubi najučtivije pozivlju.

Dnevni red: 1. Pozdrav predsjednice. 2. Izvješće tajnice. 3. Izvješće blagajnice. 4. Izbor odbora. Izbor dvija izaslanica na glavnu skupštinu. 6. Slučajni predlozi.

ODBOR.

Lažilibuzalne laži. Na zadnjoj skupštini talijanskoga političkoga družtva za Istru, obdržavanoj predprošle nedjelje

---

niste sami da trpite. I mene je već on grdi „Madrun“ svega prekinuo i ja sam tražio lieku, pa ga nemogu još naći protiva toj bolesti.

II. kmet (*s druge strane*) Evo vam i moje ruke! Kao da mi je na pol usahla. Lani kad sam na livadi kosio sjeno, najedanput naoblačilo se nebo, počelo šumiti, bliskati i treskati kao „zlodić“. Htjeo sam poteći doma s kosom, al bilo prekasno. Vrieme me zateklo na putu, te zebudi niem, skloni se ja pod jedan krošnjati briest. Nisam bio ni „Oče naša“ izmolio a to: brrrunf! Grom udari u briest, a nešto i u mene. Zavalio sam se na tla kao mrtav. Kašnje me digli, al dva mjeseca sam bio na postelji. Ozdravio sam hvala Bogu, al ruka ova mi ranjena. Stara „Slaživica“ moja susjeda davala mi neku travu, kadila me, pak mi rekla, da će me ozdraviti nekom drugom travom, koja još da nije dosta narasla.

Andre: Pak mislite vi, da stara „Slaživica“ pozna tu travu, koja još nije rasla.

II. kmet: Bi ti ga malàn . . . o njoj govore, da može više nego drugi ljudi, jer da se je rodila s „belom bareticom“ na glavi, pak toliko puta po noći ide iz kuće. Tamo na križišću moli, križa se, maže se i šta ja znam.

Jakov: Samo da ide na Učku bob mlatit! Onda čuvajte se je — ona je — Bog nas prekriži — „štriga“.

Andre: Ljudi moji pustimo to ća.

u Malom Selu, medju ostalim potužio se je predsjednik, da se je istarskim talijanom boriti proti Slavenom i . . . . . proti c. kr. vladi, koja da brani Slavene (!!?) Nama ne treba pobijate ove bezobrazne klevete, jer je i djeci u Istri poznato koga brani i zagovara c. k. vlada u Primorju, a to znadu svakako najbolje poglavice istarskih Talijana, koji hoće, da lažju i klevetom zavaraju izvanjski sviet.

Zaista se je morao grohotom nasmijati g. vitez, ako je pročitao gornju klevetu istarskih razmazanaca.

Iz Baške prilikom riešenja od obtužbe g. Bara Pajalića. Razprava Pajalić-Martinolich počela je 20. junija, te je trajala tri dana. Sa napetošću očekivasmo viest iz Zadra. dok smo napokon utorak poslije podne dobili brzojavni glas, da je naš starina B. Pajalić riešen od obtužbe. Gruvanje mužara brzo je proneslo tu ugodnu viest po cieloj občini. Radnikom na polju protekla je niz lice suza radostnica, kada im je najavilo pucanje mužara, da je naš obljubljeni starina riešen od obtužbe. Tko da ne proplače od veselja na toj ugodnoj viesti? Tko ne umije kod nas cieniti i štovati poštenog i uzornog starca Pajalića? Ponosimo se, što imamo u svojoj sredini čovjeka, koji može svojim značajem i uzor-dobrotom stupiti pred svakoga, koji zna cieniti valjanog i čelićnog muža. Naše kuće bile su sva tri dana nakićene narodnimi zastavami a na Ivanju po podne imali smo narodni ples. Četvrtak u jedan sat popodne javilo je pucanje mužara, da se vraća u naš naručaj nakon desetdnevne odsutnosti naš obljubljeni bivši načelnik. Dočekali smo ga pred parobrodom, gdje ga moštvo naroda pozdravi sa živio-klici i bratskim rukovanjem. Prozaleći kroz mjesto sve ga pozdravljalo, staro i mlado veseleći se, da se pobiedonosno vraća k svojim milim i dragim kao mučenik naroda. Dopratismo ga kući, da odpočine od težkog napora, a mi se vratismo svojim kućam, da proslavimo pobjedu našega načelnika. Težko i dugo je podnašao naš starina napadaje i klevete naših din-dušmana. ali se danas veselimo, što smo — uzdajući se u Boga i njegovu pravednost — našli pravicu u posestrimi zemlji.

Novi papinski poslanik (nuncij) u Beču. Imenovanjem dosadašnjeg papinskog nuncija u Beču, Msgra. Antonija Agliardi-a, kardinalom, izpražnjena je ova stolica, na kojoj će on samo dotle ostati, dok stigne njegov nasljednik. I taj nasljednik već je imenovan. U istom konzistoriju od ponedeljka imenovao je papa Msgra. Emidia *Taliani-a*, dosadašnjeg uditora rote, nuncijem u Beču, te ga praeconizirao nadbiskupom. Novi nuncij rodio se je 19. aprila 1838. u Montegallu u diecezi askolskoj u Markah. Prijašnjih godina bio je u nunciaturah u Parizu i Monakovu dodieljen, te je 18. maja 1885. imenovan uditorom rote (sudcem najvišeg papiuskog suda), a kao takav imao je posla i u kongregaciji za obrede.

Kardinal Agliardi primio je 27. pr. mj. iz ruku Nj. Veličanstva u Beču kardinalski klobuk, te će se do mala oprostiti s Bečom i vratiti u Rim, a do dolazka nuncija Taliani-a voditi će poslove uditore Locatelli.

Zagrebački „Katolički List" piše o našem biskupu: Presvietli gospodin krčki biskup Andrija Marija Šterk imenovan je biskupom *tršćansko-koparskim* Ova će viest obradovati za stalno ne samo tršćansku kiskupiju, već i sve Hrvate, koji poznadu novoga tršćanskoga biskupa. Dosta je ako samo spomenemo, da je ova viest obradovala tužnu Istru tako, kako ju je nekada obradovala kad je tršćanskim biskupom postao nezaboravni *Dobrila*. Šterk je uzoran biskup i čelik Hrvat. Nikada nije zatajio svoga roda ni jezika, kako nebi smio nijedan pošten čovjek. I oni, koji nijesu istih političkih misli i načela, poštuju ga i cijene mnogo. Ništa mu na svjetu nije tako mrsko, znao bi katkada reći, kako svećenik, koji radi protiv svoga uvjerenja — koji treba da bude zrcalo u krieposti. U biskupiji krčkoj stekao si je Šterk u kratko vrijeme veliku ljubav kod svih vjernika. Sad dolazi u Trst. Njegovo ces. i kr. Apostolsko Veličanstvo naš premiloslivi kralj u sporazumku sa sv. našim Ocem papom Leonom XIII. zadovoljio je i razveselio je ovim imenovanjem sve dobro mislieće kršćane katolike u tršćansko-koparskoj biskupiji bez razlike na narodnost. I mi se tomu imenovanju radujemo, te s hrvatskim narodom radosno kličemo novomu biskupu: Dobro nam došao presvjetli biskupe! Milost te božja jačala, i blagoslovno djelovao na vječnu i vremenitu korist toga dijela krvatskog naroda! Djelovao tako, kako je nekada djelovao tvoj predšasnik *Dobrila*!

Iz Sv. Martina kod Buzeta pišu nam koncem mjeseca junija. Nesreća nikada ne spava. Zašto gospodin Bog pušta, da dodje nesreća na ljude, ne stoji do nas, da sa sjegurnošću odgovorimo. To pak možemo reći, da predobri Bog i onda ljubi čovjeka, kada ga šiba i kara. — Dne 26. t. mj. u prošli petak već u 10 sati u jutro počelo se hmuriti nebo iz Trsta i Kopra. Svatko, koji je onamo pogledao, zabrinuo se i uzdahnuo: težko onom kraju, gdje se budu one crnobielkaste oblačine izsipale! I doista oluja ona nije htjela da jeoja, već se sve većma bližala krasu i buzetskom predjelu. U jedan sat poslije podne pao je na kras, na sv. Martin i Štrped takav pljusak, kao da se nebeske ustave otvorile. Naskoro upravo bila je upravo grozota pogledati, gdje s krasa preko željeznice na Počekaj, Krbavčice i Rumena liti i brza uz veliki šum silna bujica vode, valjajuć sobom puno gruha i krupna objačja. Jao si ga sada njivama, vinogradima i sjenokošama kuda je voda nagla letila. U tinji čas vidio si povaljenu pšenicu i trsje, ovas i drugo žito, povaljenu travu, koja je već bila za košnju. Na liepo obradjene njeke njive je naniela toliko gruha i objačja, da će odnosnim posjednikom nemoguće biti, da ga posvema odanle uklone. Koliko zidornih ograda je tom zgodom voda porušila; na nekih mjesti svu plodnu zemlju za dva i više metra duboko izkopala i odniela, te tako, gdje su prije bili liepi vrtovi sa vočkami i njive sa trsjem, žitom, krumpirom itd., strši sada golo oštrljato kamenje! — Skoro je nemoguće opisati, koliko je u kratko vrieme spomenuta nepogoda škode jednim ljudem nanesla. — Da si čitatelj dajbudi nekoliko predstavi moć vode, valja spomenuti, da je kod „Mandaši" dvie kuće i dvie štale porušila i većinom ih odnesla. Tako velikom žestinom i brzinom je voda nabrupila na kuće A. Merlića i I. Tankovića i odasvud ih obkolila, da nisu znali ukućani, šta će i kamo će. Da bi ih ova nesreća bila po noći u snu zadesila, niti jedan ne odnese žive glave! — Gospodara kuće A. Merlića je voda, pošto mu je provalila u kuću, zgrabila sa prozora kamo je bio skočio i odnesla ga do 300 koračaja daleko. Jadniku se posrećilo napokon — sam nezna kako — uspeti se na ovisoki mielić, na koji je sav mokar, stučen i ranjen čučnuo i polumrtav motrio, kako izpod njega voda valja, lomi i ruši. Žena mu u kući ostala sa dvoje malene djece u jednom kutu. Sve okolo nje i djeca rušilo se i padalo, dok je ona sa djecom molila se Bogu, i sama nezna, kako je spasila sebe i djecu. — Isto tako čude se Merlićevu susjedu I. Tankoviću. Gospodara naime nije bilo onda kod kuće, a žena sa šestero malene djece u jedan put vidi, kako je sa svih strana obkoljena u kući vodom. Kad je bujica gornji dio kuće do prvog poda odnesla sa krovom, nepreosta drugo, nego da se skloni na maleni shodić, dokle jedino još nije voda dopirala, ali opet kolik strah je spopao tužnu majku sa šestero djece, kad je opazila, da iza ledja voda raste i silno drma zatvorenim vratima, koja su vodila iz kuće na shodić. Nedao Bog da su ova vrata popustila, stalno bi majka sa svom djecom bila zaglavila u onoj paplavi. Čudo je neraztumačivo, kako su mogla ona kmetska, jednostavna vrata odoliti onoj bujici, koja je samo 300 koračaja niže razdrla cestu i most! — Obim ovim kmetima je bujica tom prigodom uzela štale i odnesla sobom nešto ovaca i rogate marve a iz kuće: postelje, odjeću, pokućstvo i ono brane, što su imali. — Oba su sada lišeni svega na ovom svietu. Sirote su u pravom značenju rieči.

Sva ova voda za tisuću-dvie koračaja niže razlila se napokon sa gruhom i kamenjem po livadah i ajenokošah šterpedskih. Samo jednomu gospodaru da je uništila do 30 i više vozova sjena. — Nije dosta. Iz onih kobnih oblaka izsipao se grad i to najvećma na Štrped i Černeglu i uništio im sve. Poči sada onamo, a znati kako je dan prije sve liepo kazalo, obliju čovjeka suze. — Škode, što je nekim, osobito Šterpedjanom učinila voda i tuča, neračuna se *na stotine, već na nemaleni broj tisuća*! — Upozorujemo ovim odnosne oblasti, da idu na lice mjesta i da pruže koliko prije moguće osobito siromašnijim pomoć, inače im prieti očita pogibelj i zator.

Onomu pak trubilu od črčkara, koji kao debeli tukac klokoće po Buzetu kao da je nebo htjelo odnosno kmete radi toga kazniti, jer da uviek drže s Hrvatima, poručujemo ovim, da ni Šterpedjani ni sv. Martinjani nisu malena djeca, niti su onako blekasti, kako je on. I Šterpedjani i sv. Martinjani ostati će stalno ono, što su i do sada bili, nego ovim žele prišapnuti „dugouhom kmetu", da ne tuli tako nesmotreno, već neka moli Boga, da nebude trebao prije smrti uz svu svoju maču črčkariju šterpedske ili svetomartinske pomoći ili utjehe. Unapried pak mu kažu, da oni ga nebi u takvoj velikoj nesreći kušali tako bljutavo i zlobno tješiti, kako hoće ovo, da ih on tješi, jer bi se takova načina sramovali. Za nje bilo bi takvo tješenje pravo barbarstvo ili divljaštvo.

Vašim dobrim i rodoljubivim čitateljem pako stavljamo na srce, da ne oklievaju, nego neka priskoče u pomoć jadnim poplavljenikom. Učinit će — uvjeravamo ih — veliko djelo milosrdja, a nedamo tako pisali, da nije potrebe. Milodari primat će stalno sa zahvalnošću občinsko glavarstvo u Buzetu.

U to ime pomoz Bog i dobri ljudi!

Iz Tinjanšćine pišu nam koncem junija. Iz raznih strana naše mile Istre imade dopisa u cienjenoj „Našoj Slogi" no iz Tinjana se davno nitko oglasio nije. Da ne bude sviet mislio, da smo sasvim zaspali, namislio sam štogod javiti.

Nisam nakanio pisati ovo par redaka, da ikoga razdražim, već jedinom namišlju, da dopisom mogu nešto koristiti i dobra učiniti, te zato bih savjetovao sve i svakoga, da kad pišu i napišu što za javnost, nek prije pročitaju i prosude, da li će to koristiti, i tekar onda neka nakanjeno bude izvedeno i neka javnost ugleda.

Čim je žešće i burnije bilo navaljivanje protivnika našeg naroda i svega, što je pošteno, kroz cielu prošlu godinu i dobar dio tekuće, tim požrtvovniji morao je biti naš rad. da suzbijemo pošteniim načinom divljačke navale.

Naši dobri i neutrudljivi poglavari, kao pravi kršćani i rodoljubi, na sve poruge, psovke i klevete, demonstracije, zlobna oštećivanja su se osvetili, ali kako? Ne po uzoru naših protivnika, palenjem, sjekom lozah, opustošenjem vrtova, ogovaranjem i zlobnim izazivanjem, do li drugim plemenitim načinom, kako se to dolikuje pravim i dobrim kršćanom.

Oni su nastojali, da pospješe i uzbude sve veću pobožnost u našem odavna zapuštenom puku. Prva briga je bila veleč. gosp. župnika, da ponovi izvana i iznutra našu liepu crkvu, a s druge strane občinskog načelnika, da dade popraviti i ponoviti uz crkvu stojeći zvonik. Namišljeno bijaše izvedeno. Crkva bila je liepo ponovljena i ukrašena, a isto tako zvonik. To je doista naš puk radostno motrio i to ga je na sve veću pobožnost k službi božjoj poticalo.

Uz ponovljenje i ukrašenje hrama božjega, trebalo nam je nešto, naime i skladna pjevanja u crkvi. Dobri ljudi su uznastojali i providnost božja htjela je, da smo dobili vrlo dobrog učitelja.

Ovaj marljiv kao pčela, u pravoj slogi sa gosp. župnikom i g. načelnikom, počeo se truditi, uz sav napor, kojeg ima podnašati sa mnogobrojnom djecom u školi, da na večer nauči djecu milozvučne crkvene pjesme.

Djeca, muška i ženska i odrasli, svom željom hrlili su svaku večer u školu, da se nauče skladnom pjevanju. Naš pobožni puk uživa slast slušajuć one divne pjesme na čast božju i blažene Djevice.

Uz nedjeljne pjesme naučio ih je i svakom posebnom blagdanu prigodnu pjesmu, kako n. pr. o Božiću „*Raduj se nebo*", u sve vrieme „*Ave Marija*", u korizmi „*O Isuse muku tvoju*", za Duhovo „*Dodji duše*", za Tielovo „*Svi jezici*", sv. Alojziju itd. Sve to potiče i nuka puk na sve veću pobožnost.

Ovdje se upeljalo ove godine za prvi put svibanjsku pobožnost, koja je nad sve očekivanje krasno izpala. Gosp. župnik i gospodin kapelan uz pomoć drugih pobožnih duša, ukrasili su oltar Majke božje, a gosp. učitelj sa djecom uz pratnju orguljah pjevali milozvučne pjesmice na čast Majki božjoj. Divne pjesme „*Marijo budi zdravo*", „*Majko dobrog Spasitelja*", „*Danicu jutro rano*", „*Liepa si Marijo*" i „*Slava ti Djevice*", odzvanjale su pod sv. misom božjim ovim hramom, te izmamile uz prigodne propovjedi prisutnim mnogobrojnim kršćanom radostne suze na oko.

Svaki, komu je bio prije desetak godina poznat Tinjan, priznaje, da je sada ondje sve preporodjeno.

Radostan i veseo je puk, a doista nemanje su radostni gosp. župnik, kapelan, učitelj i načelnik, da nije njihov trud uzaludan, nego da je obilati plod donesao

Ovakvom osvetom vratili su naši poglavari tvrdokornim protivnikom, koji se sada svojih nepoštenih djela sramuju. Dao Bog, da bi se sasvim opametili i nelatali više putem propasti, nego putem spašenja.

Da Bog blagoslovi i na mnoga leta uzdrži u svetoj slogi kao i do sada naše gorljive duhovne i svetovne poglavare. Tako budi!

Dvie nove hrvatske opere. Kako javljaju zagrebački listovi, pjevati će se buduće jeseni i zime u hrvatskom kazalištu u Zagrebu dvie nove opere i to od dvojice najplodnijih i najvrstnijih skladatelja, t. j. Ivana pl. Zajca „*Armida*" i g. I. Vilhara „*Smiljana*", kojoj je napisao libretto (sadržaj) g. prof. Milan Kreković.

Čunski, 25. junija 1896. Dragi kumpare! Nisan veroval, da ću ti se vaspeta morat tako berzo javit. Otil san još malo mučat i počekat, da ti moren pisat čegoder lipšega, ma če ćeš nuko, kada tin našin blaženin Istrinjanon-Talijanon sako toliko ka ta nesrića smuti pamet, pak tako daju vaik čoviku uzroka, da se mora pravdat. Ako se dobro spamećujem, ja san ti v zadnjen listu stavil, da mi pišeš, ma neka gljedaš, da dobro zapreš list, zač da se va našen Čunskon more lahko sve pripetit. Ti ćeš se morebit na ono začudit i misliti ćeš, zač san ti ono stavil. Ma ja ti na to odgovaran, da ako san ono stavil, „*vol dir*" da znan zač. A sada ću ti povidat jednu jako lipu, ka se je pripetila pokle san ti ono pisol, pa ćeš vidit, kako san pravo imel. Na trinajsti ovoga miseca, to je na Antonju, bilo je po staroj navade puno naših v Nerezinah. Niki su bili za dobit proščenje, a drugi su vaspet bili za dobit ručenje i za gerdit viru i tuje poštenje. Meju tolikimi, ki su tamo bili, bil ti je i Jaković, koga svi dobro poznamo na duši i na telu. Kako san čul, on je i on dan po svojoj navade tamo nigdi dosta lipo pasal, pa je valjda va svojih „*diškorših*" zaboravil, da bi imil bit doma na ona uru, kada pride pošta. Nego za pravo reć, ujemu to ni tribalo ni zaboravit, zač on ni sejeno ni drugda vavik doma na vrime, kada pride pošta i tako više puti dili poštu ki ta, pa se na tanko ne gljeda, ki ju dili i kako ju dili. Ako se kadagod zruči kigod list, recimo Petru nameto Pavlu, pa ako ga recimo Petar zruči Pavlu pokli ga je proštil, to su ti kumpare moj, u nas sve male stvari. Takova nič ti se je pripetilo baš na Antonju. Prišla je pošta, a ni ju ki dilit. Brižna žena Jakovićeva bila je sva smućena, če će učinit. Ljudi čekaju listi, a ona nezna štit. Ni pasalo puno i gre ti na poštu znaš ki? Baš naš ancijan Vlašić. Če ćeš nebore veće sriće? Kada je prišla ta peršona, ni treba poštara! Ki će znat bolje nego Vlašić za koga su listi? Žena Jakovićeva sva vesela dala mu je ključić od borše i naš ti je Vlašić počel dilit listi. Čul san, da je bilo više listi, a najviše da jih je bilo za popa. Kada je to Vlašić sve lipo razgljedal dal je jenoj maloj, ka je ondi čekala, neka nosi popu. Jedan modri list je pa držal v ruki i rekal je, da je to za njega. Pokli je podilil sve druge listi, šal je onoga otvorit, da vidi, če je. Čim je vidil če je, vas ti je, kumpare moj, obelil, ozelenil, ožutil, i če ti ja znan kakove sve „*koluri*" ni v jedan čas prominil. A znaš, kumpare, zač? Zač je onda vlih vidil, da on list ni bil za njega, nego za popa Ma Bog mu otvoril oči, on ki se drži tako veliki Talijan i ki je bil „*kapac*" reć popu da bi moral „*rispetat*" njegov zajik. Če ni valje mogal razumit, da se on nezove „*Reverendo*", zač kada bi se zval „*Reverendo*", onda bi bil pop, ma on ne more bit, kako ni ja ni ti, ni pop ni fratar ni kapučin. Mi smo komać od Boga odrejeni za to, da našega tovara gonimo i z motikun mašemo. Nego nuko, če je to brbljam? Ni mi ga, kumpare, naš Vlašić kako ja i ti. On je sikako čegodar više od nas. Da ti je vidit, kumpare, kako ti se on nebore razume i va „*ometriju*". Već su nikoliko miseci ovuda „ometri" i još te bit, a naš Vlašić gre saki dan ši njimi. Se razumi. da ima zato saki dan i lipu „žurnadu", ki bi dobro prišla i meni i još komugod, ma zaludu, kada niki govore, da se va one posli nemore nijedan razumet kako Vlašić. To valjda i on sam zna, zač se je i obukal kako i „ometri". Ki zna, kumpare, če još po vrimenu more od njega bit? Kada ima toliko „pratiki", morda nam već nigdar nebude tribalo, da pridu „ometri", zač če to moć sve on sam opravit. Pak i to neći baš bilo zlo, kada bimo imali meju nami take mudra i vridna čovika, ki bi nam po malo oči otvoril, zač nas je u Čunskem dosta i dosta, ki z oči gljedamo, a niš ne vidimo. Nas je ovdi dosta. ki smo i svita pasali, pak za svim tim va mnogih i mnogih stvarih ne znamo za tako reć ki nam glavu nosi. Mi se više puti razbijamo glavu za stvari, ke nerazumimo i ke se nas netiču, a tolike stvari od vridnosti — i ke bi nas morale „tišćit", pušćamo stat, kako da nisu naše. Kako znaš, naš Vlašić je ovo već šest godišć ancijan, a kada je komu kakovi računi dal? Mi imamo i „kasu" od siromah, imamo i ovo i ono, a nijedan od nas nezna i nepita, kamo se ča troši i zač se troši. Ma od toga ću ti kadagod naprid više toga pisat. Za večeras dosta, zač je već kasna doba, a zutra se moram zaran stat. Znaš, da se i ja moran mučit, ako ćemo jist. Bob i biži smo barzo pojili, a sada će tribat gljedat, ako je ki krumpir kudi. Još ću ti samo ovo reć. Za novi *torać* se sada muči, zač da još čekaju „*firme*" z Ameriki. Čul san, da su već našli i nike „*peršone*", ke te bit jako vridne za činit „*teatar*". Tako nika „Baldevica", da će bit kako „*prima dona*", zač da je jako fina za pivat, za činit komedije i druge stvari. Vaspet niki od Lošinja da je jako dobar kako „*primo amante*" i da potribi da će služit i za „*pajazza*" i za „*arlekina*". Još su niki drugi, ma nemoren znat ki. „*Pipilitrelo*" da će bit „*lustoda*". Niki govore, da bi dobro bilo, da čine prit z Lošinja onoga „Mutatinu", zač da bi bil dobar za „operu".

Bog kumpare! Tvoji su svi zdravi i veseli. Kada mi budeš pisal, gljedaj da staviš

lipo „indiric“ zač va našem Ćunskom se more lahko sve pripetit. Pozdravlja te tvoj virni kumpar *Ivan.*

Nesreća od groma. Iz Zumečka (občina Motovun) piše nam rodoljub g. P. Labinjan, da je dne 26. pr. mj. grom ubio kravu kmetova i braće Ivana i Petra Bencića pokojnog Ivana iz Krašica. Govedo bijaše na sreću osjegurano kod banke „Slavije“, koja će unesrećenim kmetovom škodu pošteno platiti.

Ovo je nova opomena našim ljudem, kako bi si imali osjegurati sve svoje gibivo i negibivo imanje, jer nesreća niti ore niti sije, pak ipak neprestano žanje.

Uspomene iz god. 1866. Dne 24. junija 1896. prošlo je 30 godina od glasovite bitke kod Custozze, gdje se odlikovaše hrvatski vojskovodje i hrvatske čete. Medju prvimi su se osobito iztaknuli hrvatski generali Maroičić, Rodić i Benko, te hrvatske pukovnije nadvojvode Leopolda, koja je prva ušla u Custozzu i 12. ulanska pukovnija kralja sicilskoga, s kojom je sadašnji zagrebački sborni zapovjednik, general konjaničtva barun Bechtolsheim, tadašnji ritmajstor, izveo junački čin, koji mu je donio viteški krst reda Marije Terezije.

Na večer 23. junija 1866. stajala je austrijska vojska i to: pješačka pričuvna divizija pod zapovjedničtvom gm. baruna Rupprechta kod Pastrenga; 5. sbor pod zapovjedničtvom gm. baruna Rodića kod Chieva, 7. sbor pod zapovjedničtvom fml. baruna Maroičića kod S. Massima, 9. sbor pod zapovjedničtvom fml. Hartunga kod Sv. Lucije i konjanička brigada pod zapovjedničtvom pukovnika Pulza kod utvrde Gisela. Ciela austrijska vojska pod vrhovnim zapovjedničtvom nadvojvode Albrechta brojila je 71.824 momka pješaka, 3536 konjanika i 168 topova, te je namjeravala drugi dan od Verone krenuti prema Minoiu. Za sobom imala je talijanski sbor Cialdinijev od 90.000 momaka i vojsku Viktora Emanuela od 120.000 pješaka, 7200 konjanika i 282 topa pred sobom.

Već u zoru 24. junija posjele su austrijske čete doznačena im mjesta. Brigada Benko i brigada Weimar sukobila se je okolo 8 sati na Monte Oricolu s talijanskom divizijom Sistori. Nešto kašnje peti se je sbor takodjer razvio do San Rocca, te podupro navalu na 1. talijanski sbor.

Deveti sbor dotle se je razširio kod Beretare i Somma campagne, a konjaničke brigade Pulz i Bujanović izvojštile su u isto vrieme takove uspjehe, koji su bili odlučni po cielu bitku. Bujanovićeva brigada, u kojoj su se nalazili i hrvatski junački ulani od 12. pukovnije borila se je kod vrška Carolia proti diviziji princa Humberta, te probila lanac bersagliera, koji su uzmakli do Villafrance. Pukovniku Bujanoviću došao je u pomoć i pukovnik Pulz sa svojom brigadom, u kojoj su se nalazili Trani-ulani od 13. pukovnije, te je izmedju Villafrance i Cannove neprijatelj posve potučen, a princ Humbert jedva se je spasio. S njime ujedno suzbite su i divizije Bixio i Govone.

Dok se je to sbivalo na jednoj strani, na drugoj je ciela talijanska divizija Ceralo napala na brigadu Benkovu kod Monte Oricola, koja nije mogla održati pozicije. Tu se je opet hrvatsko konjaničtvo sjajno izkazalo, a naročito ritmajstor barun Bechtolsheim, koji je s tri voda hrvatskih ulana br. 12. izveo juriš na talijanske brigade Pisa i Forli, te ih tako razpršio, da su stale bježati. Sam general Cerale jedva je umaknuo sužanjstvu. Od Bechtolsheimove hrabre čete vratilo se je samo 17 momaka, od kojih je jedan Hrvat spasio život hrabrom svom vodji. Naši su opet zauzeli izgubljene pozicije.

U 11 sati prije podne dobio je general Rodić od nadvojvode nalog, da juriša na St. Luciju, što je on i ajajno izveo.

U 3 sata poslije podne dao je zapovjednik VII. sbora FML. barun Maroičić na vlastitu ruku zapovjed, da se juriša na Custozzu, koje prije podne nije mogla zauzeti brigada Scudierova. Obje Maroičićeve brigade Welsersheimb i Töply s pješ. puk. 43., 65., 31., 76. i 7. lovačkim bataljunom i 3. carskim lovačkim bataljunom uzeše na te na juriš Belvedere, a sam Maroičić, stojeći vazda u prvih redovih, upravljao je sam jurišem, te sjedinivši 40 topova, navali na Custozzu, Monte Torre i Monte della Croce. U ½5 sati zauzele su čete VII. i V. sbora Custozzu. Hrvatskoj pukovniji nadvojvode Leopolda br. 53., koja se je borila u V. sboru kod Sv. Lucije, bilo je sudjeno, da prva udje u Custozzu, gdje je našla na hrpe mrtvih tjelesa i množtvo ranjenih.

U isto je vrieme i Maroičićeva pukovnija br. 7. od 9. sbora zauzela Monte Croce. Bitka bijaše dobljena. Vojnici, koji su se čitav dan na žegi junački borili, bili su preko svake mjere umorni, pa nisu mogli neprijatelja pregoniti.

Listnica uredničtva.

Gosp. J. T. Terviž: Knjige smo Vam poslali po g. Ujčiću iz par. polja. Zdravo!

Javna zahvala.

Na mnogobrojne pismene i brzojavne čestitke, koje mi stigoše prilikom riešenja od obtužbe kod poznate afere, koja je morala dobro svršiti po mene — uzprkos svim zlobnim klevetam i napadajem mojih političkih neprijatelja — „jer pravica prije il kasnije pobjedjuje“, iz srca zahvaljujem svim prijateljem, znancem i rodjakom.

Dugujem što srdačniju hvalu i svoju vječnu harnost gg. braniteljem, koji su otvoreno stupili na obranu, da me pravedna očuvaju od protivničkih ruku.

Na osobiti način izrazujem hvalu i vječitu harnost veleč. g. Dr. *Matku Laginji*, koji me je uztrajno i velikom požrtvovnošću branio u težkoj borbi, ne gledeć na trud, ni na ine potežkoće. Na čast mu bilo što je pravo i temeljito dokazao, da nebijah prvi put pravo sudjen.

Na isti način budi što srdačnija hvala gg. dr.u *Petru Klaiću* i dr.u *Filipu vit. Wolfu*, koji se dobrohotno i bezplatno ponudiše, da će stupiti na moju obranu i koji su svojimi krasnimi govori sjajno dokazali netemeljitost obtužbe. Bog im naplatio njihovu riedku požrtvovnost, a od mene budi im usrdna hvala i vječna harnost!

Napokom zahvaljujem svim onim, koji su me u dugom progonu od nesmiljenih neprijatelja znali tješiti i bodriti na uztrajni rad i uztrpljivo podnašanje.

Opet Vam, moja braćo, hvalim želeći, da se uztrajno borimo za naše svete pravice, jer ćemo uztrajnim i složnim radom doći do onoga, što nas po Bogu i zakonu ide.

U Baški 28. junija 1896.

Bartul Pajalić.
bivši načelnik.

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri
(Wagnerov šumski plosnati grah)
vrlo opremenjen i od svih gorkih sastavina prost.
Uspjeva takodjer
u najzapuštenijih vrstih tla, kao u pjesku, gruhu itd.
Najveća hranitva vrednost je 20—30% proteina (djetelina ima samo 13.5%)
Uztrajan i protivi se svakojakoj suši.
Brošura badava

Polygonum sachalinense
(Sachalinov korjen)
Uspjeva posvuda uztrajno, takodjer u vlažnih, ilovitih i močvarnih tlih.
Visoka hranitva vrednost je 18·97% proteina.

„Internationale Saatstelle“
Landwirtschaftliche Gesellschaft
mit beschrenkter Haftung
KÜRCHHEIM u. Teck, Württembemberg
Glavni zastupnik
za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju
Jakob pok. Č. Prister,
TRST.

Krasni uzorci znsebnim strankam gratis i franko.
Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće
Peruvien i dosking za velečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukna za bijard i igraće stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga loina za gospodu i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.
Jeftino, primjerno, pćteno, trajno, čisto vuneno sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,
Brno (centrala austrijske trgovine sa suknom.)
Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for.
Utemeljena god. 1866.
Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Stikarofska roba“. Da prečim varanje p. n. odnzimača, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogodbom.

Sve vrsti
tambura
dobivaju se kod tvrdke
J. Stjepušin
SISAK
Cienike šaljem na zahtjev svakomu franko.

Zastupničtvo dvokolic „Swift“ iz ovražarne u Steyru
imaju podpisani
u GORICI, na cesti Franz Josipa (Corso) br. 4 nasproti izvanštnoj kavani
Vlastita radionica dvokolic „Ilirija“, blizinah od žice (Drathmatratzen), popravljaonica dvokolic, šivaćih strojeva, pušaka itd. nalazi se:
Nunska ulica br. 14
Prodavaonica šivaćih strojeva, streliva, pušaka i drugoga orudja
nalazi se u **Nunskoj ulici broj 18.**
Za blagohotne naručbe preporučaju se
SAUNIG & DEKLEVA

Skladište pisaćeg papira i drugih pisarsko-uredovnih potrebočn za občinske, kotarske, sudbene, školske i druge urede preporuča
ANTUN JERETIĆ u Gorici
Semeniška ulica 3.
Vlastita knjigovežnica i zavod za crtanje knjiga
Zaliha lampijona u narodnih bojah po umjerenoj cieni.
Preuzima i izvršuje sve naručbe brzo i točno, te šalje nepoznatim proti pouzeću, občinskim uredom itd. pako sa popratnicom.
Sve potreboće za učione, kao pisanke i risanke, koje izradjuje iz dobroga papira, prodaje uz umjerene ciene.
Na zahtjevanje izradjuje svežčiće i sa hrvatskim napisom.
Preporuča se toplo rodoljubnom občinstvu

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo
Ciene iznova snižene
Preše za grožđje, diferencialni sustav
Ovaj sustav preša ima najveću tištnjuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.
Preše za masline, hidraulične preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;
ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jogode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu
Ig. Heller, Beč
II/2I Praterstrasse 49.
Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se kontrafacija! — Truže se zastupnici!

Svećar u GORICI J. Kopač Solkanska cesta broj 9.
preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave
pčelno-voščene svieće
kilogram po for. 2·45.
Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa životom od 1000 kruna.
Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.
Prodajem takodjer tamjan za crkve:
Lacrima najfiniji . . . . . klgr. po for. 1.20
„ obični . . . . . „ „ „ 1.—
Granis . . . . . „ „ „ —.60
Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 28 U Trstu 9. julija 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Iste tako je za prilesi. Novci se šalju poštarskom zaputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliju poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na sielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 6 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Poziv na predplatu.

Pošto je nastao početak drugog tečaja godine, pozivljemo ovim sve naše čitatelje, koji se nisu za ciela godinu predplatili, da čim prije predplatu ponoviti izvole.

Upozorujemo napose one čitatelje, koji nam nisu za ovu godinu jošte ništa poslali, da nam predplatu bezodvlačno pripošalju. One pako, koji nam duguju i više, nego li za jednu godinu predplatu, sjećamo na njihovu svetu dužnost napram našem listu.

Ovim stavljamo u obće svakomu na srce, koji nam štogod duguje, da nam dug što prije pripošalje, da nebudemo prisiljeni poduzeti strožije mjere i da budemo uzmogli i mi svim našim dužnostim zadovoljiti.

Komu je do toga stalo, da se uzdrži ovaj jedini list za istarske Hrvate, mora mu priteći u pomoć materijalnimi i moralnimi sredstvi.

U Trstu, 25. junija 1896.

Uprava „Naše Sloge“.

Interpelacija

zastupnika *Laginje, Spinčića* i drugova na njegovu preuzvišenost gospod. ministra predsjednika *Kazimira* grofa *Badeni-a* za sveukupnu vladu.

Obzirom na to, što je javno mnienje proti vinskim tvornicam, koje postoje pod svakojakimi imeni u Trstu i u Barkovljah i proti nedostatnosti oblastvenih propisa na zaštitu domaćeg vinskog proizvoda, u najnovije doba vrlo razdraživo ali opravdano ustalo; obzirom na to, što je po oblastih trpljeno padielanje vina u Barkovljah prouzročilo vrlo znatno sniženje cienah pravom vinu dalmatinskomu i istarskomu, i to ne samo na vrlo važnom po nje tršćanskom trgu, već takodjer i u drugih krajevih, kamo dolazi iz juga padielano vino, potičuće iz vinorodnih pokrajina;

obzirom nadalje i na to, što uzimlju pojedini špekulanti u Poreču siromašnije seljake u službu, te ih šalju u Trst, gdje toče tobož vino iz svojih vinograda, oblast pako, kojoj bi ta okolnost morala poznata biti, ne brine se ni toliko, da bi takovo, na malo točeno vino izpitala, te javno mnienje od prevare sačuvala;

obzirom nadalje i na to, da je, kako se čini, postapanje kod kemičke analize dovezenog (talijanskog) vina u Trsta izpod svake kritike, na što se ima svesti i najnovije odstavljenje od službe činovnika *G. pl. Brosembacha*, koji je ta analizu provadjao.

napokon obzirom na to, što se nije žalibože visoka vlada do sada odlučila na nikakav odlučan korak radi promicanja i zaštite jedinoga za izvoz sposobnoga zemljištnog proizvoda južnih pokrajinah, smatraju se podpisani prisiljenimi postaviti na c. k. vladu upit:

„1. Kani li visoka vlada što prije sve poduzeti, čim bi se vinski proizvod Dalmacije i Primorja stvarno promicao i proti umjetno patvorenom vinu bezobzirno štitio?

2. Kani li napose c. k. vlada dosadašnje postupanje kod kemičke analize u Trst dopeljanog talijanskog vina najtočnije izpitati, te eventualne krivce što strožije kazniti?

3. Nije li visoka vlada toga mnienja da bi se imalo na zaštitu vinskog proizvoda južnih pokrajinah svako umjetno proizvadjanje vina u čitavom okružju onih pokrajinah zakonom zabraniti?

U Beču, dne 13. junija 1896.

Dr. *Laginja, Spinčić*, Dr. Gregorčić, Spindler, Nabergoj, Dr. Ferjančić, Janda, Biankini, Dapar, Dr. Stranský, Dr. Vašatý, Dr. Brzorad, Coronini, Koblar, Višnikar, Purghart, Perić, Dr. Lang, Dr. Sláma, Dr. Pacák, Künig“.

Interpelacija

zastupnika dr. Laginje i drugova na njegovu preuzvišenost ministra predsjednika *Kazimira* grofa *Badeni-a*.

Svi zemaljski redovi izdani kano prilozi k cesarskom patentu od dne 28. febrara 1861., a tako i oni za Primorje (Trst, Istru i Goricu-Gradišku) sadržavaju ustanove, da se „*saborski zaključci*“, kojim sliedi razpačanje, stalno obterećenje ili založenje glavnog posjeda, imadu podvrći cesarskoj potvrdi.

Nigdje se ništa nečita o tomu, da bijahu zaključci istarskoga zemaljskoga sabora, ticući se stalnog obterećenja pokrajine projektiranom gradnjom mjestne željeznice iz Trsta u Poreč i obzirom na prinos Istre za gradnju ludnice izvan zemaljskih granica, cesarkoj potvrdi podnesenci; čini se dapače, da su u Poreču protivnog mnienja.

Ipak neima dvojbe o tom, da trebaju za spomenuta zaključka radi stalnog obterećenja pokrajine i djelomičnog razpačanja zemaljskog imetka, što bi moralo provedbi toga slieditи, ako se hoće, da budu valjani, neobhodno cesarsku potvrdu.

Za sličan slučaj je donesla dapače službena „*Wiener Zeitung*“ dne 14. junija 1896. br. 137 viest, da se je „Njeg. ces. kr. apoštolsko Veličanstvo previšnjom odlukom od dne 1. junija t. g. milostivo udostajalo podieliti previšnje odobrenje zaključku zemaljskog sabora kraljevine Galicije i Lodomerije sa velikim vojvodstvom Krakovom od dne 8. febrara t. g. tičućem se zemaljskih financijalnih prinosa za mjestnu željeznicu Javorno-Pila, u koliko se trajno pokrajinu tim zaključkom obterećuje.

Obzirom na to, da bi provedenje spomenutih zaključaka moglo krenuti putem, kojim bi se pučanstvu Istre tečajem vremena novo, nesretnom zemljištno-razteretnom dugu slično, trajno obterećenje bez odgovorajućih odšteta naprtiti moglo, s toga se ponovno izpitanje onih zaključaka potrebitim prikazuje, stavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra predsjednika upit:

1. Jeli istina, da nebijahu jošte cesarskomu odobrenju podneseni zaključci istarskoga zemaljskoga sabora, stvoreni opetovno zadnjih godina i tičući se gradnje mjestne željeznice Trst-Poreč i podignutja ludnice izvan granica pokrajine?

2. Hoće li vlada stati čvrsto na strogoj provedbi dotičnih ustanova zemaljskog reda, valjanog za Primorje, te zahtjevati predloženje onih zaključaka i za cesarsko odobrenje samo tada preporučiti, ako se bude pružilo jamstvo za način provedenja dotičnih investicija, da može pučanstvo pokrajine za trajno odatle potičuće obterećenje u jednakom razmjeru takodjer koristi u narodnom i gospodarstvenom pogledu stalno očekivati?

U Beču, dne 15. junija 1896.

Dr. Laginja, Spinčić, dr. Gregorec, Nabergoj, Coronini, Perić, dr. Ferjančić, dr. Sláma, Koblar, Biankini, Pfeifer, dr. Dvořák, Adámek, Krumbholz, dr. Gregorčić, Povše, Dapar, Kušar, Višnikar i dr. Lang.

Glavna skupština političkog družtva „Edinost“

Kako bijaše oglašeno, obdržavalo je naše političko družtvo „Edinost“ u nedjelju dne 5. t. mj. svoju redovitu godišnju glavnu skupštinu.

Članova sakupio se prilično broj, ali bijaše svakako opravdan prigovor od strane govornika, da bi se bilo imalo odazvati veće množtvo članova i prijatelja našega družtva odborovu pozivu, i to obzirom na važnost ove skupštine i pogledom na to, što bijaše poznato, da će skupštini prisustvovati više državnih i zemaljskih zastupnika Istre, Trsta i okolice.

U urečeni sat otvori skupštinu predsjednik Mandić, pozdravi prisutne, zahvali im se na odzivu, predstavi vladinoga zastupnika, redarstvenoga nadkomisara g. dra. Mahkovca, zatim predstavi skupštinarom državne i zemaljske zastupnike gg. dra. Laginju, Nabergoja, Spinčića, Jenka, dra. M. i dr. D. Trinajstića, Goriupa i Vatovca. Pročita pozdravno pismo zastupnika g. Kompareta, koji se je izpričao, da ne može radi crkvenih posala na skupštinu.

U svom nagovoru reče zatim predsjednik u glavnom sliedeće:

Slavna skupštino! Odstupajući odbor izviesititi će gg. skupštinare o svojem djelovanju tečajem minule družtvene godine i o političkom položaju u Primorju.

Težkim srcem stupamo pred vas, gospodo, jer znamo i sami, da bijaše naše djelovanje mršavo, kako su naši politički odnošaji u obće vrlo mršavi. Uzroci tomu stanju poznati su dostatno. Tražiti ih valja u prvom redu u nesretnom našem političkom stanju, u nemarnosti našega občinstva, navlastito pako u vladajućem sustavu, koji nas prieči u svakom pogledu u narodnom djelovanju.

Otvoreno mogu kazati, da smo imali najbolju volju pomoći narodu, ali ruke bijahu nam vezane.

Kano svjetlu točku u tom tamnom položaju iztičem posliednje naknadne izbore za pokrajinski sabor Istre, koji su izpali nad svako očekivanje sjajno, na čemu nam se valja zahvaliti u prvom redu tiesnoj slogi izmedju Hrvata i Slovenaca.

Inače neimamo čim bismo se mogli pohvaliti u sadašnjosti, a ako me ne varaju svi znaci i ne promjeni li se brzo spomenuti sustav, bojim se za našu budućnost.

Poznato vam je, gospodo skupštinari,

PODLISTAK.

Pijanac

(Iz života istranskoga)

Napisao *A. K. Istranin.*

(Nastavak)

I. kmet: Šta vi ne vjerujete u vještice i u krstnice i krstnike? Bilo ih i će ih bit. Zato se treba od njih čuvat. Kakovu stvar blagoslovljenu treba uviek sobom imati.

(Unidje Cincar „Šior Menego“ po gradjanski al slabo odjeven. Pred sobom na jednoj podstavi nosi različitih stvari: očali, sapuna, puno malih bočica napunjenih raznobojnom tekućinom, drobnog kamenja, bieloga praha, češalja. Kad stupi šior Menego u sobu, ona četvorica se okrenu prama njemu, te pomnjivo motre stvari, koje prodaje).

Cincar Šior Menego: Dobro ga jutra — *kumpanija bella*! Ako gu ćete ča kupit. Zajfa, češlja, očali, šaši od sv. Lorenzo . . .

I. kmet: Šior Menego, zašto ova bočica.

Šior Menego: To je za oči. Ako ga pečete dva jutra *šubito* ga oči ozdrave.

I. kmet: Moju ženu oči bole jako. Ćete mi prodat jednu ma najfiniju. Koliko zapada jedna?

Š. Menego: Tista finija en goldinar, tista druga samo 80 krajcar.

I. kmet (*ogledava bočice*): Počekajte da se malo predomislim.

II. kmet: Šior Menego! Zašto su ovi očali?

Reć bi da su stari.

Šior Menego: Tisti ga očali su jako dragi. Na dan sv. Jovana usred polnoći, ako ga na nje gledate, ga vidite nebo odprto i angjelića božje . . .

Andro: O! O! Šta takvih stvari ima Šior Menego.

Jakov: A koliko zapadaju?

Šior Menego: E to ćete ga moć vi težko ga kupit. Tisti ga očali blagoslovljeni *a Roma*. To je drago. Ako mi ga date samo 5 fior., ću vam ga dati — za manje ni čentesima.

I. kmet: Ovaj sapun?

Šior Menego: Tisti ga sapun iz neke materije vulkanske napravljen. On ga skoro nije od ovega svita. — Ako se s njim operete na Božić u jutro, nikad ga hrasta nijedna ne pride na vaša koža. Vaik vi ga budete zdravi i veseli!

II. kmet: Al će biti to drago ja mislim?

Šior Menego: Nije ga toliko ne. Samo 2 fiorini košta to. — *(U to sve više kmetova dolazi te svi zaokupe Šior Meniga, te ga čudom gledaju).*

Andro (*prama Jakovu*) Čujte Jakove, ja tu kapljicu nekoliko čutim. Čemo poći ili nepoći?

Jakov: Čekajte da štogod kupim od Šior Meniga. (*Okrene se Šior Menegu, te ga zapita*): Koliko zapada ta češalj?

Šior Menigo: Tri fiorina! (*Svi prisutni se pogledaju i se začude*).

Šior Menigo: Ta češalj ima *ta qualità*, da ona *peršona*, koja se na veliki petak na tri popodne njim na tašće počeše, nikad više neima ni tistih beština ni *dolori di testa*.

II. kmet: Čujte Šior Menigo, ova mi je ruka skoro na pol usahla, dajte mi leka za nju, dobro ću vam platiti. (*Lerić na pol pijan, koji je za vralina sobe sve to gledao, pomalo se umieša med ostale kmete. Šior ga Menego ne vidi*).

Šior Menigo: E *diavolo*! Imam *ga fratello mio. Ecco con questa* bočica je treba da si kroz šest petki va *quaresima* namažete ruka i ozdravit će.

II. kmet: Hvala Bogu, da sam napokon lieka našao. Tebe staru Slaticu netrebam. — Šior moj dragi Menego, koliko ćete za ovu finiju bočicu za oči moje žene i za oru plavu za moju usahlu ruku?

Šior Menego: No kada ga jedno i *secondo* uzimate — kuko ga prijatelju ćete mi dati 6 fiorinići.

II. kmet (*češe si zatiljak*): Tako male bočice pak 6 fiorini? I ništa manje?

Šior Menigo: Ni šolda.

Jakov: Dakle koliko je začnja ciena ovim očalima?

Šior Menigo. Tar šam ga prvo rekal 5 fior.

Andre: Zašto rabite Šior Menigo to kamenje?

Šior Menigo: To su ga *pietre šante di st. Lorenzo* — triputa blagoslovljeno i devet puta umočeno u sv. voda trih kraljа. Ki ih nosi *šempre in škarsela* nikad ga ne ujede ni zmija, ni osa ni stršen, nit se može nikud nabosti na trnje.

Kmeti: O, o, o, ako je tako — treba kupiti toga kamenja.

II. kmet: Koliko kuščića treba kupiti toga kamenja?

I. kmet: Koliko kuščića treba kupiti za biti siguran?

Šior Menigo: Koliko ih ena *peršona* više sobom nosi toliko je sigurnija.

I. kmet: Koliko zapada jedan kuščić?

Šior Menigo: Dvajset soldi . . . (*Kmeti*

da nam predstoje ovdje u Trstu mjestni, dotično zemaljski, a kasnije državni izbori, koji posliednji provesti će se buduće godine i u čitavoj našoj polovici monarhije.

Naši narodni protivnici oslanjajuć se na pogodnosti vladajućeg sustava, postali su toli bezobrazni i drzoviti, da nam se već unapried groze, kako će nam u Istri n. pr. oduzeti oba dosadašnja zastupnička mjesta u carevinskom vieću. Osim toga poručaju nam, da će bez dvojbe pobjediti i u novo stvorenoj V. kuriji, te da će istarski Talijani, koji sačinjavaju manjinu pučanstva ove naše pokrajine, poslati u Beč svih p e t svojih zastupnika. Na taj način ostali bi Slaveni Istre, koji sačinjavaju ogromnu većinu pučanstva pokrajine bez ijednoga svoga zastupnika. 185.000 Hrvata i Slovenaca dakle imalo bi ostati bez nijednoga zastupnika a 118.000 Talijana da će izabrati svih pet Talijana.

Obzirom na Trst i našu okolicu izdali su naši narodni protivnici isto geslo. Ono par slovenskih zastupnika tršćanske okolice nesmije više u gradsko, dotično zemaljsko zastupstvo. Bezobzirni kao što jesu hvale se na puna usta, da imadu jurve 30.000 for. za izborne svrhe u okolici. Ako uvažimo to i pošto znademo, da se u kući poznatoga tršćanskoga milijonara sastaju i liberalci i konservativci, to možemo lahko zaključiti, da će proti nam složni u boj i liberalci i konservativci.

Čini se, da će se kod budućih državnih izborah za prvi put pustiti u izbornu borbu i takozvani liberalci, kojim je osobito stalo do toga, da pobjede u novostvorenoj kuriji birača.

Predvidjati se dakle može, da nas čeka ljuta borba koli u Trstu toli u Istri, koja će biti za nas tim teža, ako nebudu politički činovnici objektivnije postupali nego li do sada.

Budući odbor našega društva čeka dakle bez dvojbe vrlo težka zadaća, te ćemo mu biti zahvalni bude li ju znao i mogao iole povoljno riešiti.

Pošto nam predstoji dakle tamna i nejasna budućnost, želiti moramo svi da se sadašnji naš položaj što prije razjasni i da budemo bar ponješto znali na čemu smo i što nas čeka. (živahno odobravaju skupštinari.)

(Sliedi.)

Dopisi.

Iz lujske okolice mjeseca junija. Riedko kada, dragi čitatelju, čuješ kakovih viesti od ovuda, kako da nije o čemu pisat, i kao da narodu našem sve po volji ide. Nu tomu nije tako već upravo protivno. S toga uzeh danas pero u ruke, da ti opišem ovdješnje naše tuge i nevolje. Premda imademo ovuda najbolje i najplodnije zemlje u cieloj našoj pokrajini, sasvim tim narod posve slabo prolazi i duševno i tjelesno. Skoro sav posjed je u rukuh talijanske gospode, koja mare za naš narod manje nego li za živinu u dvoru. Imade doduše i mnogo dobrostojećih kmetova naše krvi i jezika, ali što češ, kada je još sve zaspano i nepoznaju svoje koristi. Nije dakle čudo, što se ovuda još sve vrti, kako gospoda hoće, i nitko se ne usudjuje otvoriti usta.

Ovdje ne samo da ne imamo škola u našem jeziku, kako bismo morali po zakonu, te smo još u svemu ostali nazad, već nam se krate i vjerske naše pravice u crkvi tako, da mjesto bit svakim danom bolji kršćani, postat ćemo kako i divljaci u Africi bez vjere i naobrazbe!

Odavna već bilo se počelo poitalijančivat naš hrvatski puk ovdje. To se pak na žalost i dandanas još dogadja. Krivi su tomu najviše italijanski svećenici i učitelji. Za primjer neka nam služi najprije občina Brtonigla, gdje se pred dvadeset godina govorilo isključivo hrvatski, a danas više ne čuješ drugo nego italijanski. U ove naše dane na redu je občina Kaštel, da se poitalijanči. Zato radi iz svih silah tamošnja novoustrojena italijanska škola, a što je još gore, i *talijanski župnik*! Koliko se je i protivio kaštelski puk i školi i župniku Talijanu, budući tamo neima niti deset duša talijanskih, oblasti su ipak pripustile, da se narodu čini velika krivica.

Za Kaštelom dolazi red i na Umaščinu. Ovdje poslije što se posve poitalijančile mjesto, nastoji se iz svih silah, da se isto čini i na poljem. Primjer nam je kapelanija sv. Marije na Krasu, gdje je gosp. kapelan, *noša čeća*, rodjen Hrvat, počeo po nalogu piranskih, umaških i bujskih vikača, te proti volji naroda *čitat u crkvi talijanske prodike i napovidat svece*. A što je još čudnovatije, govore ljudi, da sabire okolo po selih i novac za „Legu" (Kako se zove taj odmetnik? Op. ured.) Ala će se veselit naš mladi prijatelj „*l' Amico*" kad bude doznao, da su počeli već i sami Hrvati širit njegovu talijansku kulturu i talijansku vjeru?! Ovo je pravi katolicizam, kako gospoda misle, nepustit svoje hrvatskog i slovenskog naroda, da se svojim jezikom moli svojemu Bogu. S tim, što se naš narod s podpunim pravom služi svojim jezikom u crkvi i izvan nje, misle gospoda, prieti pogibelj katoličkoj vjeri, a što je još gore i talijanskoj kulturi? Ala ne budite smješni! Ako treba u istinu toliko znat i razumit za moć postat doktorom, onda bi bilo škoda uti derati gaće toliko godina po školskih klupah, budući bi mogao bit doktor svaki najprostiji kmet.

Savjetovali bi pak prijateljem okolo lista „*L'Amico*", neka se potrude malo van iz grada u naše čisto hrvatske i slovenske gradiće i sela pak neka vide, kako naš narod, premda se slavenski Bogu moli i pjesme pjeva u svojih crkvah, pobožno, pošteno i kršćanski živi. Neka pak pogledaju malo i po svojih talijanskih gradićih, da li je tuj tako. Ali će uzalud iskati po njih one žive katoličke vjere i pravog kršćanskog življenja uza svu njihovu tobožnju *avitu kulturu*. Ako mu je dakle u istinu toliko stalo do katolicizma, neka radi u Trstu med italijanskim pučanstvom, pak neka dođe u Kopar, Piran, Buje itd. Svuda će naći dosti posla za širit vjeru i kulturu med svojim italijanskim narodom, koji u istinu ovo dvoje danomice sve to više gubi.

Pitamo napokon gg. okolo „*L'Amica*", koji ne poznadu ako ne italijansku kulturu, jeli ovo prava kultura i pravi katolicizam, kada njegovi pristaše, talijanski svećenici po Istri tjeraju od crkve i vjere naš hrvatski i slovenski narod, budući neće govorit njegovog jezika? Tako se dogadja kod Majke božje u Strunjanu, tako se dogadja u novoj kapelaniji sv. Martina u Sočolah, u Umagu i još drugdje.

Narod dodje iz velikih daljina, da će učinit svoje kršćanske dužnosti, pak što se dogodi? Svećenik ako i zna, reče: ne razumim slavenski. A tužan narod vraćaj se doma bez izpovjedi, bez prodike i bez ijedne vjerske utjehe! Ali što zato, samo da se širi talijanski katolicizam (?) i talijanska kultura? ili s drugimi riečmi, samo da se naš narod čim prije potalijanči, te se tako jedino uzmogne spasit u talijanskom raju.

Više toga sam ti danas nabrojio, dragi čitatelju, da znaš, kakovi jadi i nevolje biju naš puk u ovih stranah. Zato je, a još gore će biti, na budu li se više skrbile nego do sada za naš duhovne i svjetovne oblasti.

Putnik.

Franina i Jurina

Fr. Znaš Jurino čemu se istaraki Talijanaši najviše vesele?

Jur. Našoj nesreći.

Fr. A ča njim najviše pomaže, da nas još vavek tlače i proganjaju?

Jur. Naš nemar, naše neznanje, naša lakomija, i jer verujemo više njim nego našim dobrim i poštenim ljudem.

Fr. Kada će nam bit bolje?

Jur. Valje čim budemo sami oteli. Budimo pošteni, marljivi, držimo se svoje sv. vere, svojega jezika i svojeh muži, pak za sve drugo lahko.

Sebičnjaku.

Ne pojem ti, da te tim veličam: —
U tu glavu, što lih za se misli
Lako snuo i takve pomisli; —
Već ti pojem, da ti priču pričam
O porietlu tvog života druge,
Koju svijet sebičnošću krsti.
Po nagnuću spruma nje ti žurku,
S kojeg ti se kô mrućem od kuge
Vlek za tudjom mukom grče prsti,
Te ti ne bi nit Noe u arku
Svijuh hlepnja mogao da svrsti,
Sudit mi je, da ti znana nije,
Ili nije ili hiniš tako;
Čuj ju dakle, ne bi li se kako
Odielio od te tvoje zmije,
Koja ti se oko erca svija
I čuvstvo ti za čuvstvom ubija:

Bilo njegda u prastaro vrieme,
Te se ljudsko milovalo pleme:
Srce bje mu poput cvjetne kite,
A na njem se takmile vrline
Kô na kiti boje različite
Il kô trak kad staklen brid prosine.
Poput sunca na nebesih plamna
Sjala na njem ljubav uzajamna,
Ta rumena ruža ljudskog srca,
To ognjište iz kojeg izvrca
Draguli viernost i dragulj poštenje
Neslomivi kô ni to kamenje.
A miris je te kite vrlinâ
Požrtvovnost bila nesebična,
S koje vidjet žrtava bje vična
U pogibli svakoj domovina.
Kad to dozna pakla imperator,
Nazrie u tom svome carstvu zator
Pak zauzla jednoj svojoj kćeri:
„Sebičnosti, sedmoglava zvieri:
Rad dobrote, što na zemlji vlada
Carstvo moje u podzemlju strada:
Svuci za to paklensko to ruho
I u slici zavodljive dieve
U zemaljske, pohiti krajeve!
Komegodjer čospiješ u uho
Da prišapneš paklenska ti svojstva.
Tom će glas ti viek u uhu ječit;
Tog će tvoj taj šapat odalečit
Od vrlinah nebeskog Trojstva,
Pri stvaranju što mu jih udanu;
Uza glavnu sebičnosti manu,
Što će mu se u srce uvući
I vrline redom sve utući,
Zavolit će i srodne joj grieho
I bližat se otrovnoj im zuči
Dok se ju kô riba, kušav meke,
Na zator si protdriet ne odluči:
Postati će odirač sirota,
Zavidnik i otimač poštenja,
Svaki čin će njegov bit milijenja
Vječno ruglo i vječna sramota.
Kad pak tvoji spopadnu ga biesi
Bit će lupež, silnik, ubojica,
A za volju nezasitnoj kesi
I prodajni doma izdajica.
Tad će carstvo to moje ogajeno
Obilato biti napučeno".

Srdc pakla na zemlju odieti
I ovrši na vlas nalog kleti....

Jesi l'i ti priču ovu slušo,
Sebičnjačo iz naših strana?
„Čemu?" — pitaš. — Znam, da ti je znana.
Ali taman, sebičnjačka dušo!
Ah, da je to pero moje jako
Kano koplje Ahilovo slavno
U srce bih zabô ti ga ravno,
Ne bih li ti izčupao tako
Iz ujeg zmiju, što ti ga ovija
I čuvstvo ti za čuvstvom ubija.

Anton Antončić.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sakupljeno kod prijateljskog zastanka prigodom shoda sv. Petra dne 29. pr. mj. u kapelanskoj kući u Šajinih f. 5.80; darovaše vel. g. A. G. i veleč. g. I. K. P. po 1 for.; č. gosp. I. Meglić, g. Anton Buršić pok. Jakova, g. B. M., gdična Marija Dočkal, gdična Antonija Barković svaki po 50 nvč.; gospa Marija M. 30 nvč. i č. g. I. V. 1 for.

Razpuštena skupština. Na prvom mjestu donašamo početak izvieška glavne skupštine političkoga družtva „Edinost", koja se je obdržavala prošle nedjelje u prostorijah „Tržaškega Sokola". Nakon predsjednikova govora pročitao je družtveni tajnik g. Cotič obširno i zanimivo izvieške o djelovanju odbora tečajem prošle družtvene godine i o političkom stanju u naših južnih pokrajinah.

O tom izviešću razvila se na koncu vrlo živahna i zanimiva razprava, kod koje sudjelovaše gg. inžinir Živic, odvjetnik dr. Pretner, trgovac Gorinp i državni zastupnici Nabergoj i Spinčić. Ovaj posliednji govorio je vrlo krasno dokazujuć statističkimi podatci koliko su Talijani Primorja, osobito oni Trsta naprodovali od pedesetih godina amo na štetu Slovenaca i Hrvata. U tom govoru našao je vladin povjerenik povod da razpusti skupštinu za zahtjevom, da se uzme na posebni zapisnik posliednje rieči zastupnika Spinčića, čemu se je on vrlo rado odazvao kazujuć sam u pero odnosni dio govora i izraziv konačno na zapisnik svoju želju, da se taj dio njegovoga govora dade do znanja primjerenim putem na previšnjem mjestu.

Razpust skupštine izazvao je veoma neugodan utisak na prisutne skupštinare, koji nebijahu do sada vićni sličnim strogim mjeram vladinih povjerenika. Pod konac ovoga ili početkom budućega mjesca sazvati će odbor „Edinosti" novu skupštinu, na kojoj će se razpraviti preostali dio dnevnoga reda.

Dolazak presvj. g. Andrije M. Šterka, novoimenovanoga biskupa u Trst, slieditiće — u koliko smo obaviešćeni s prijateljske ruke — polovicom mjeseca agusta Presvj. g. biskup dolazi dakle u nepovolino po sebe doba, jer tada vlada obično ovdje nesnosna vrućina, pa ako se pomisli, da presvjetli neima još ljetnoga stana, to ga čeka ovdje već na početku malo ugodan život.

Osobne viesti. U ponedjeljak prispio je iz Zadra Loydovim parobrodom amo u Trst presvj. g. Juraj Rajčević, nadbiskup zadarski i poglavica katoličke crkve u Dalmaciji. Visoki putnik nastanio se u poznatom odgojnom zavodu „Nôtre Dame de Sion".

Izlet „Tržaškega Sokola" u Devin. Buduće nedjelje priredjuje vrlo marljivi i poduzetni odbor našega „Sokola" posebnim parobrodom izlet u naš drevni Devin. Družtvo je iznajmilo prostran i udoban parobrod „Piranese". Sudjelovati će kod izleta takodjer glazba. U Devinu izvesti će čili naš „Sokol" bogati i zanimivi program po običaju točno i na obće zadovoljstvo. Više o tom svakako zanimivom izletu naći će naši čitatelji, koji kane sudjelovati, u današnjoj „Edinosti".

Izvanrednu glavnu skupštinu uriče odbor „Slavjanske čitalnice" u Tratu za dne 18. t. mj. u 8. s. na večer, na kojoj će se birati novoga predsjednika.

Cirilo-Metodijski dar. Na izletu Jadranske vile po Kvarneru sabrao je gospodin R. K. Jeretov kao Cirilo-metodijski dar kruna 105.60, koje je osobno predao gospodinu N. Peršiću blagajniku družbe u Voloskom. Darovaše gospoda: Joso Bačić 4 krune, Egidij Kornitzer, I. Bakarčić, I. Doljak, M. Katarinić, Grahor I. I., A. Marjanović, Dr. R. Linić, Miroslav Čorić, D. Lesnor, L. Križ, Rudolf Pilepić, Janko Hagenauer, Vladimir Mauk, Perdo Miler, Ivan Kukuc, Dr. Kosta Šodić, Higin Pajkurić, Blandina Pajkurić,

---

vada novce, hoće da kupe bočica, češalja, očala, a osobito onoga kamenja. Sve stav ljuju po malo brojeći svoju robu na stal)

Lević (*skoči razljućen napried — gurne natrag Šior Menigu, prostrieli ga očima pak vikne*): Huljo, tate, varalico — dosta ti je tvomu varanju! — (*Okrene se puku*). Zaslieplјeni ljudi! Ne vidite, da imate pred sobom jednog. prevejanca prve vrsti. Sve ovo, što vam dava, ne vriedi ni 10 novč., a vi ste mu spravni dati fiorine i fiorine.

Šior Menigo (*bled i razljućen*): Ti ga muči, a vi ljudi nemojte mu verovati, on je pijan, pak nezna što govori . . . nije istine kupito *fratelli comperate.*

Lević: Muči huljo, inače ću ti vratom zaviti! Ljudi za Boga miloga slušajte me! Moja stara teta ima kašalj već toliko ljeta. Sinoć došao onamo pak počeo mi govoriti, da će ju ozdraviti. Digao je neke škrilјice u kuhinji tamo, na kojih golidu držimo, našao dva stonoga — uzeo paletu. pa ih opalio na paleti na oguju; onaj prah sasuo u čašu mutne vode, te duo popiti mojoj teti. Rekao je, da mora ta čudnovati liek pripraviti, da ga nijedan ne vidi, a ja sam ga vidio, kako je to —

Šior Menigo (*iresuć se vikne*). *Tažé se no će kopo.*

Lević (*nastavlja*): Ja sam ga gledao kroz prozor i vidio, kako je to pripravio. Teta danas se previja od trbuha, kašalj ju još više davi. Po svećenika i po liečnika morao sam poslati i Bog zna, da li je nije otrovao sa onim *centogambarima* (*lupne nogom i vikne*): Strela božja! Šta vidim! Nije dosta, da sam mu platio za ona dva sprežena stonoga deset fiorini, de deset fiorini — nije dosta da mi je otrovao staru tetu, već kako vidim, on me je i pokrao. Ta onaj novi rubac, što mu viri iz džepa, je moj, ovo kamenje, za koje vas pita 20 nvč. za svaki kus, ukrao je momu siučiću, kojemu sam ga radi igre donesao iz moje „drage" (*Šior Menigo sprema se, da će otići, al mu ljudi nedaju*) Ha, ha! Vidite, ovi očali bili su mojeg pokojnog djeda i one je taj vrag pobrao, pa za nje vas pita ništa manje nego 5 fiorini. Hulјe! na polje s njim! Van!

(*Nastaje komešanje. Ljudi hoće, da udare na Šior Menigu. Šior Menigo gleda, da se dokopa vrati, što mu podje za rukom, kad dodje krčmar Migalo i počne ljude miriti. Šior Menigo na polazku mrko pogleda Levića — digne protiva njemu ruku, te mu zavikne*). „Čekaj, češ mi ga platit". (*Lević skoči na noge, od vina zašemderi i njesto da popade čašu, ulovi susjedov klobuk, pak ga baci za njim sa svom silom zaviknuv*): „Huljo — kriv je i još se grozi!" Na to skoče ostali kmeti, poberu bočice, kamenje, stare očale pa bacaju za Šior Menigom. „Migalo" videći razjarene kmete pobjegne ujedno sa Šior Menigom. Iz tog komešanja čuju se besjede: vražji slepar, tat, hulja, u zatvor s njim itd.

(*Pade zastor*).

(Dalje sliedi).

Božo Bačić, Mijo Novaković, Gavrilović, Iv. Gabrić, N. Faller, Zvosimir Tkalčić, Fran Folnegović i Kleščić, svaki po 2 krune; Ante Sakač, Ivan pl. Belošević, Marcel Maliašćak, Gjuro Markovica, Toma Pavletić, Elvira Grdinić, Aug. Došek, Martin Rožec, I. Rosenberg, Fran Karlović, L. Ziam, Julio Weis, Jünker Bartol, Franjo Pustar, Boranić Stjepan, Drag. Senečić, Anton pl. Gerlet, L. Šandor, Milica Bakarčić, Delimir Bakarčić, Milan Kremsir, Rutter Adele, Rutter Carmen, Glaser Melitta, Bakarčić, Bartulić, Ugrenović, Šafar T., Koprinski Robert, Drag. Vašić, V. Hormastini, Janko Ibler, Prof. Virag, Slavoljub Grgošević, Stilinović. T. Malčević, Šeršić Valburga, Žagar, F. S. Vilhar, Rulić, Fürst, Holjac, Bakovac i Bakmas Božo svaki po 1 krunu; Josip Lovrić 80 filira; M. Samboleк, Steinberger, B. Kraker, M. Stajković, Julius Fučik, Fran Soprek, Ante Pavletić, Jeso Čupak svaki po 60 filira. *Živili darovatelji!* Naprjed za družbu!

Veselica „Slovanskega pevskaga društva“ u Trstu, priređena prošle nedjelje u vrtu „Al Mondo Nuovo“ izpala je u svakom obziru sjajno. Malo kada sakupi se toliko naroda u onom prostranom vrtu kao što ga bijaše prošle nedjelje. Pjevači, tamburaši i glazbari izvedoše sve točke bogata programa riedkom točnošću. Mnoge točke moralo se opetovati.

Uspjeh dakle veselice bijaše koli s moralnog toli materijalnog gledišta podpun, na čemu čestitamo iskreno revnomu odboru.

Iz Pomjana pišu nam, da napinju domaći izrodi i koparski talijanaši sve sile, kako bi bar još jednom mogli uspjeti barem u jednom tjelu kod predstojećih izbora za naše občinsko zastupstvo. Sav napor talijanaških podrepnica, sav novac koparske gospode neće pomoći ovaj put ništa talijanaškoj gospodi.

Državni zast. Pernerstorfer u Trstu. Ovdašnji socijalni - demokrati pozvali su iz Beča poznatoga socijal-demokratskoga zastupnika sa carevinskom vieću g. Pernerstorfera, da govori u smislu načelah, koja zastupa u parlamentu i javnom životu. U ponedjeljak na večer sakupilo se mnogo naroda, osobito radnika u vrtu „Al Mondo Nuovo“ gdje je rečeni zastupnik preko sata govorio vrlo zanimivo o političkom položaju u Austriji, o pravicah radnika, proti kapitalistom, bogatašem i plemstvu, o parlamentu, ministrih i strankah, o slobodi zastajanja, o tisku i zaplienah itd. itd. Govorniku su često burno odobravali.

Zagonetan brzojav. U četvrtak dne 2. t. mj. poslije podne primio je naš urednik sliedeći brzojav iz Kanfanara: „Zahtjevao listine za prepisati, nehtjedoše dati. Ivan Cralj“.

Naš urednik, znajuć, da ni u Kanfanaru ni u susjednih občinah ne predstoje za sada nikakvi izbori i da nemogu dakle izborne listine izložene biti i ne poznavajuć u onih stranah osobe, koja se piše Ivan Cralj, pošao je ovdje na brzojavni ured, nebi li dobio kakvo razjašnjenje. Ovdašnji brzojavni ured popitao se službeno u Kanfanaru za točnost brzojava, što bijaše potvrdjeno sa jedinom tom promjenom, što je glasilo drugi put ime Ivan Kralj mjesto Ivan Cralj, ali i taj popravak nije pomogao, da nam razjasni stvar.

Konačno se odlučio naš urednik, te je odgovio brzojavno nepoznatomu Kralju, što mu je činiti u posla prepisa listina. Naslov ostao je isti: Ivan Kralj Kanfanar. Urednik je naime mislio, da će taj Kralj svakako tražiti na brzojavnom uredu odgovor, pošto je brzojavno za savjet pitao, ali tomu ne bijaše tako. Sliedećeg dana dobio je naime naš urednik iz „Canfanara“ njemačku dakako brzojavku, kojom mu se službeno javlja, da se njegov brzojav od jučer nije moglo predati, jer je naslovnik ili adresat nepoznat.

Radi toga molimo dotičnu osobu, koja nam je spomenuti brzojav doposlala, da nam dade potrebite razjašnjenja.

Iz Opatije pišu nam 4. julija. Pišem Vam pod ugodnim dojmom sinoćne večeri, koju su mnogi naši ovdje sproveli u krasnoj zabavi.

Došlo je naime u Opatiju na prolazku za Beč i dalje do Hamburga jedno družtvance tamburaša seljaka iz zagrebačke okolice u svojih krasnih narodnih nošnjah. Preksinoć su igrali u Hotelu Stefanie pred vrlo malo občinstva, koje je, i ovom zgodom pokazalo, kako nam je prijatno; mislimo dakako one „bolje stojeće“, koji zalaze u taj prvi hotel. Čujem dapače, da je „Kurkomission“ zabranio oglasiti u hrvatskom jeziku taj koncerat na oglasnih tablah; ako je viest istinita, pozivamo g. načelnika občine, neka tomu sablaznjivomu postupku konac učini; dosta vieka bijasmo robovi!

Ako prva večer nije prcšla tamburašem dobro, zato jim je sjegurno ostala u pameti druga, to jest sinoćna. Dali su igranku u velikoj dvorani kavane Seitz u Zorin-domu sa sliedećim programom: 1. „Napred“, sušačka koračnica posvećena vitezu H. Bačiću. 2 „Glasbene obljene“, (Miletić). 3 „Na valovih jadranskoga mora“ (Valčik V. G. Brož). 4. „Potpourri hrvatskih pjesama“ (V. G. Brož). 5. „Turska straža“ (Farkaš). 6. „Molitva mornara“, Brač solo (V. G. Brož): a) Večer u šumi. Pjevanje prepelice, kukavice, slavulja. Ura udara 10 sati. — b) Vatra. Vatrogasni zapovjednik zove u pomoć. — c) Vatrogasni Callop. — d) e) Slopčeva pjesma i pratioca mu. f) Rodilo se ciganče. — g) Ciganski ples. — h) Pjetao navješta jutro. Zvonovi zovu u crkvu. Orgulje kod sv. mise. — k) Narod pleše kolo pred crkvom. 8. „Kornevilska zvona“. 9. „U sladkoj snazi“ (Valčik, Brož). 10. „Slava Slovenom“ (Koračnica, Brož).

Silovito odielo, divno igranje i zvuk naših narodnih pjesama upravo je zanesao svakoga prisutnoga, koji domorodno čuti. Mnoge komade bilo je opetovati na občeniti zahtjev, a kad su tamburice zaigrale nikada dosta naslišanu „Liepa naša domovina“, sve je stalo na noge i na početku i na koncu oduševljeno klicalo. Držimo, da je i novčani uspjeh za tamburaše bio dosta povoljan, premda se vlaznima nije plaćala nego samo dobrovoljno bacalo na tanjur. Još bismo rado ovakovih večeri.

Slavnomu ravnateljstvu c. kr. državne gimnazije u Pulj do znanja. Na vašu molbu za uvrštenje prijave za primanje djaka i polaganje prijamnog izpita na tom zavodu, čast nam je odgovoriti, da obzirom na posvemašnje bagateliziranje hrvatske narodnosti i toga jezika na vašem zavodu, držimo svojom svetom dužnošću ne priobćiti rečene prijave niti u obće išta drugo, što bi moglo preporučiti taj vaš zavod, dok su na istom ne zadovolji zakonu i narodno-kulturnim potrebam ogromne većine stanovničtva Istre. Ured.

Za spomenik dra. Antuna Pedroke darovala su gg. Marušić Ivan iz Pazina 3 for., Grašić Josip iz Berma 5 for., kanonik Petar Flego iz Trsta 10 for., V. Hrabek sabranih kod g. župnika Nedvěda u Šterni 5 for., Mezulić Antun iz Pule 5 for., dekan Bersenda Ivan iz Pićna 3 for., Vučković Gjuro iz Trsta for. 1.50, Baldo Vidoš iz Trsta 1 for., Harlović Petar iz Trsta 1 for., Gorup Kornelij iz Trsta 5 for., dr. Matko Laginja iz Pule 5 for., Gregor Vratovich iz Pule pravedno pripadajući mu dobitak 5 for. Plemenitim darovateljem srdačna hvala!

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Za godinu 1896 uplatiše sliedeće p. n. gdje i gdjice: Tonka ud. Jurinac, Marija Jurinac, Jelisava ud. Kornmüller, Vinka Brozović, Marija Rubeša, Teresa Bačić, Ernesta Jelušić, Ljudovika Jelušić, Ivanka Bunc, Tonka Dukić, Nadala Jelušić, Amalija Babić, Amalija Rubeša, Marija Karlevaris, Ivana Juričić, Eugenija i Ema Grosman i to svaka po 1 for.

Na glavnoj skupštini, obdržavanoj dne 24. aprila t. g. darovaše družbi svaka po 1 for. Tonka ud. Jurinac i Marija Jurinac.

Muška podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu obdržavala je nedjelju 21. junija 1896. svoju drugu glavnu skupštinu.

Obračun godine 1895.

Prihod:

3	člana utem. po	f.	100.—	= f.	300.—
2	„ red. „ „	„	3.—	= „	6.—
27	„ „ „ „	„	1.—	= „	27.—
5	„ izvared. „ „	„	—.50	= „	2.50
1	„ „ „ „	„	—.30	= „	—.30
1	„ „ „ „	„	—.20	= „	—.20
39	članova uplatilo			f.	336.—
	Darovi iznašahu			„	197.33
	Svota prihoda .			„	533.33
	Troškovi podružnice iznašahu			„	20.69
	Poslano družtv. ravnateljstvu .			„	512.64
	Svota . . .			f.	533.33

Obračun god. 1896 do dana skupštine.

Darovi	f.	28·03
Troškovi	„	10·16
Poslano družtv. ravnateljstvu .	„	17·87

Svi prinosi bili su objelodanjeni u „Našoj slogi“.

Pošto nije stari odbor htjeo primiti ponovnog izbora, izabrani su jednoglasno: ravnateljem g. Karlevaris Ivan, posjednik u Kastvu; tajnikom g. Marjanović Vinko, pr. ravnatelj obć. ureda u Kastvu i blagajnikom g. Ferlan Franjo pok. Ivana, trgovac u Kastvu.

Izaslanici na skupštinu glavne družbe izabrani su gg. Petrak Josip, kapelan u Zvonečí i Jurinac Rudolf, trgovac u Kastvu.

Občinski izbori u Lovranu. Jučer dne 8. toga mj. započeli su občinski izbori za mjestnu občinu Lovran. Birati će se tri dana i to dne 8, 9 i 10.

Našim čitateljem biti će poznato, da je ovo prvi put što se bira občinsko zastupstvo za novu mjestnu občinu Lovran. Sve do sada bijaše današnja mjestna občina sdružena sa Moščenicami i Bersečom, ali je na želju većine puka razdieljena u dvoje, t. j. u poreznu občinu Lovran sa sv. Franom, Opricem i Tuliševicom sa sjelom u Lovranu i u poreznu občinu Moščenica, Kraj, Draga, Kalac, Berseč i Martina sa sjelom u Moščenicah.

Zakonska osnova o diobi bivše mjestne občine Lovran prihvaćena bijaše u VII sjednici istarskoga sabora dne 30. jenara 1894 Prigodom razpravo o toj osnovi zemaljskoga odbora zagovarali su članovi hrvatsko-slovenskoga kluba, da ako se već ima razdieliti ta občina, neka se ju podieli u tri mjestne občine, što bi bolje odgovaralo koristi i želji puka. Saborska većina prihvatila je osnovu, koja stvara dvie občine — kako već rekosmo — sa sjelom u Lovranu i u Moščenicah.

Za novu mjestnu občinu Lovran vrše se upravo sada prvi put občinski izbori.

Domaći izrodi i odmetnici te talijanski dotepuhi napeli su sve sile, da zavladaju tom občinom, koja se je nalazila združena sa Moščenicami i Bersečom u hrvatskih rukuh. Izborna borba biti će bez dvojbe žestoka, jer su narodni naši dušmani uspjeli zavarati izvanjski puk obećanji, grožnjami i strahovanjem.

Nu kao što je jur dosada tamo gospodovala talijanaška stranka u bivšoj mjestnoj občini, pak se pokazala neposobnom, te morala prepustiti upravu poštenim i radinim hrvatskim rukam, tako smo stalni, da kad bi i pošlo za rukom izdajicam i dotepuhom u ovih izborih zavarati i zaslepiti većinu birača one občine, da taj uspieh nebi bio dugotrajan, da bi naš izvanjski puk došao opet k sebi i da bi otjerao sa občinske uprave osobe, koje bi upravljale po receptu zloglasnog Cudera t. j. osiromašiti posve izvanjski puk, da tako bude podložan, bezmočan, neuk i bezviestan.

Moguća dakle pobjeda lovranskih podrepnica porečke klike nebi bila trajna niti čvrsta, jer bi ju odpuhnuo brzo prvi složni dah naših izvanjskih birača.

Iz sudbenoga kotara labinjskoga pišu „Edinosti“ kako čeka težko tamošnji naš puk svoje oslobođenje. Veliku zaslugu steklo bi si političko družtve „Edinost“ kada bi nagovorilo kojega našega odvjetnika, da se nastani u Labinu. Ali taj bi morao biti sposoban, odlučan i oduševljen. Ondje su tri talijanski odvjetnici ali svi tri nebi imali toliko posla koliko jedan naš, jer bi k ovomu svi naši posjednici zalazili. On bi bio čvrsta podpora našemu puku, koji je sada predan Talijanom na milost i nemilost. On bi ga čuvao i onih krvopija, koji ga ubijaju materijalno i moralno. Sve to uplivalo bi na narod veoma povoljno, te bismo onu občinu nevelikom mukom Talijanom oteli. Brze pomoći se hoće onomu puku jer će inače obnemoći i oni, koji su jošte kadri i voljni činiti dobro za narod.

Tomu rodoljubnomu vapaju dodajemo mi, da je sada vrlo težko s domaće strane pomoći čestitomu našemu puku na labinjščini, jer neimamo jošte toliko odvjetnika a da bi se koj mogao i u Labinu nastiniti.

U tom pogledu mogli bi narodu i sebi učiniti mnogo dobra mladi odvjetnici iz Dalmacije, Kranjske i Štajerske kad bi se htjeli utanoviti na nekojih vrlo važnih točkah u Istri, na kojih odvisi od brze pomoći spas tamošnjega pučanstva.

Iz programa c. k. državne gimnazije u Trstu za god. 1895-96 vadimo, da bijaše na tom zavodu koncem školske godine 389 djaka i to: 143 Niemca; 117 Talijana; 104 Slovenca; 14 Hrvata; 1 Čeh; 4 Grka; 4 Engleza; 2 Rusa. Medju svimi bijaše 330 katolika; 8 pravoslavnih; 28 protestanta i 23 Mojsijevca.

Iz Lovrana pišu nam na Petrovu. Ste kada čuli, kako se va Lovrane delaju Talijani? Ćete, da vam povedam? Benj, poslušajte: Neki nelepi čovek, kega zovu „*Kukuma*“ hodi cel dan okole, i gleda kako ki kega kmeta na udicu *čapal*. Kada mu pak ki god takov pade v ruki, onputa ga on zame pod pazuhu, pak gre s njim va jednu „*pečežariju*“. Tu ih čeka jedan čovek s črljenum bradum kako jedan patrijarka. Kada vidi kmeta, gre k njemu, zame ga zar ruku, pogleda ga v oče, pak mu reče: „Povej mi, kako se zoveš“? Čovek se brižan zasrami, pak ne zna odgovoriti. Pokle više vremena propenca nekako mučno: — Šior, ja sam Tone pokojnega Zvaneta. A on s bradum njemu: — Dobro, a sada mi reci, ča misliš, kako bi za Lovran bilo bolje, da budemo mi va podeštarije ale one drugi?“ Kmet: — Mano je svejedno. A bradaš: — „Bravo, to je lepo. — Marietta natoči ovemu čoveku žmuljić domaće rakije“. A da kmet ne razume, valje njoj reče talijanski: *Daghe kvela pijù kativa, ke gavemo komprado per la balotacioni*“. Onputa reče bradaš kmetu: Veruješ ti va Jorjeta, Gaudencija, va Tonina i Marina, va Francela i va Valčića?“ — Kmet: — Verujem. Bradaš: — Bravo. Marietta! Toči mu još jedan žmuljić, *ma di kvela ti za — di kvela per vilani*. Kmet popije, a bradaš njemu: — Veruješ ti va Mikulovega sina?“ — Kmet: Verujem, šior, verujem po rake! Bradaš: Bravo: Marietta! natoči dva žmuljića. „*Sempre di kvela li sa*“! Bradaš kmetu: Veruješ va Rozmana?“ — Kmet: — Ne puno, šior. — Bradaš: To je slabo. Al niš zato. Marietta — toči! A veruješ pak va „*Legu nazional*“? — Kmet: — Verujem, ako mi date pit.“ — Marietta! toči. Veruješ, da smo mi jedan put bili si Talijani? Kmet: — E, kada oni govore, zač nebin veroval, šior? Bradaš: — Bravo! Marietta toči! Pak onputa: — A ti si Talijan! — Kmet se već brižan na more držat na nogah, pok komac popenta: — Ča? — a sam; zač ne. Bradaš! Marietta — toči. toči! Kmet pade na banak i zapiva pijanim glasom — Majko moja mila — zač si me rodila — ha, ha, ha, ha, hoj nina nena ju! ju! — Pak zaspi.

I ta je Talijan — *puro sangue*. Ne verujete? Pitajte zadnji, „*Jovane Pensiero*“ ki govori, da je on mladić, ki je onega „*komeša*“ s kamenom tuka! — „*un giovinotto italiano di qui*“. A ja, ja, — tako je. Jedan Dražan — pak Talijan! Vi se čudite — ma sam se borme i ja čudil, kada sam ono štal. Ljudi božji, kako je to? Sada govorite, da ste „*Slavinci*“, sada „*Istrijaki*“ — a sada „*Talijani*“. Ako budete tako napred šli, do dve leta ćete po bošku bit celi — Kinezi. Ča govorite na to vi Jurane? Recite malo sada, varamo mi, ale varaju oni, s kemi vi držite? Mi smo odprti. Mi se mučimo, da očuvamo naš zajik, kega neki zovu slavinski a drugi hrvatski. Zvali ga mi kako nas volja, zajik je vavek on isti, kega govorimo, ma talijanski!.. Tako naši vanjščaki su Talijani. Mane gre za smet se i za plakat. Ja, za plakat, zač mi je žal, da se moj dobri puk pusti tako grdo za nos vuć. Neka sam Bog zna, ako smo mi dosta storili, da mu odpremo oče — da vidi, ale ako neće — hujo mu budi. Ovu sredu, četvrtak i petak su balotacioni, Te dni će zvanjski lovranski puk pljunut vajer, ma čemu pljun na obraz past. Aj oče, da bi tako ne. Ma — tako je.

Još neč! Neki pripresti Lovranci misle, da oni moru delat ča ih je volja, zač da nima nigdere nijedan sudac nijedne naše kćere za ženu. Trubili, oni misle, da je samo jedna pravica na svete. Ćete reć, da to se ne sme govorit — ma ja ne govorim, nego...dćm.

Barba Tončić.

Iz sela Sotići na Puljščini pišu nam 6. t. mj.: Ima tomu davno što smo se bili dogovorili i složili, da ćemo popraviti staru crkvu sv Martina, na jednom vršku blizu Luma. Naš dobri puk ovdje i u susjednih selih zasukao je rukave, dao se na posao, sabrao potrebiti novac i popravio kuću božju. Da se je našlo protivnih osoba tomu svetomu djelu, suvišno bi bilo i javljati, kad se znade, da je na svietu ljudi, koji se iz objesti ili zavisti i mržnje do na i naših svetinja protive svemu i svačemu — što nije talijansko.

Crkvica je gotova ali naši poglavari nisu na žalost zadovoljni, da se blagoslovi i da se u njoj čita sv. misa. Radi toga obraćamo se do biskupskog ordinarijata molbom, da zadovolji čim prije želji našega pobožnoga puka, da se crkvica blagoslovi i u njoj promisi. Već su dvie godine što je crkva gotova, pak koja korist puku i onim, koji su se žrtvovali, kad nemoga u njoj niti Bogu pomoliti se. To je dakako milo i drago bezvjercem i lažiliberalcem, ali toga neći smjela dopustiti naša viša crkvena oblast, koja se mora brinut za spas dušah naših za širenje i učvršćenje naše svete vjere.

Djelo je gotovo posve; crkvica iz nutra i izvana urešena je, te njoj netreba drugo, nego svećenika, da ju blagoslovi i u njoj nekrvavu žrtvu Bogu prikaže.

Sramota bi bila i smrtni grieh, kad bi rečena crkvica i nadalje imala ostati zatvorena pobožnom puku i kada se neći imalo već jednom predati ju uzvišenoj i svetoj njezinoj svrsi. Mi se čvrsto nadamo, da će presvj. g. biskup ukinuti sve umjetne zaprieke, te da će čim prije odrediti, da se crkvica blagoslovi i predade na porabu čestitomu našemu puku.

Nemožemo od manje, a da se na ovom mjestu nezahvalimo onim požrtvovnim osobam, koje su milodare za popravak crkve sabirali; nadalje onim, koji su crkvu sa dragimi darovi ukrasili i uresili. Zahvaljujemo se i vriednim zidarom iz svetog Petra u šumi, koji su radili više Bogu na čast, nego li radi dobitka. Konačno iskrena hvala svim onim, koji su bilo na koji način pripomogli, da je naša crkva sv. Martina dogotovljena, urešena i za službu božju posve krasno pripravljena. Bog platio stostruko svim našim dobročiniteljem.

Žuljozničar.

„Jadranska vila“ na Sušaku, ta buditeljica narodne sviesti, slavila je dne 28. i 29. pr. mj. desetgodišnjicu družtvenog obstanka i ujedno posvetila je svoj prekrasni barjak. Tom prigodom pozva mnoge svoje po-

bratime i posestrime, da udionič̌nvju toj slavi. Odazvaše se mnoga družtva kao „Kolo“ i „Sloga“ iz Zagreba, vodjeni od svojih prvaka gg. Fallera i Vilhara, „Zora“ iz Karlovca, „Ilirija“ iz Ljubljane, „Danica“ iz Siska, „Sklad“ iz Bakra, „Primorski Hrvat“ sa Trsata i dr.

U nedjelju 28. pr. mj. posvetiše na Trsatu uz svečanu sv. misu svoj barjak, a onda je sliedilo zabijanje čavlića, koje se obavilo na ravnici pred krasnom crkvom Bl. Dj. Marije. Sva su tu družtva na okupu bila, svako sa svojim barjakom, a po ravnici slegla se sila svieta.

Baš prekrasan prizor! Ona velebna crkva, pa zastupnici svih družtava, svakome na grudih trobojnica, onda ono divno hrvatsko more, gdje se preljevalo sjajno jutrnje sunce, odbijajuć se od gorostasne Učke, koja bijaše skinula svoju običajnu kapu, kao da se veseli napredku roda svoga.

Iza toga sliedio je svečani matinć u velikoj dvorani nove gimnazije. Tu se sva družtva odlikovala, sve je grmilo od pljeskanja, svi hijahu zadivljeni — uzhićeni. Osobito se izkao kvartet ljubljanske „Ilirije“, onda „Kolo“, „Sloga“, „Zora“, „Sklad“, „Danica“ i „Primorski Hrvat“.

Poslije podne bila je pučka svečanost u Martinščici. Tu bijaše pjevanja, veselih zabava svake ruke, krasnih na večer vatrometa, a sve je izrazivalo veselje i zadovoljstvo.

U ponedjeljak poslije podne bi izveden krasan izlet sa parobrodom „Croatiom“ od družtva Ugarsko-hrvatskog parobrodarstva. Povezoše se duž Liburnije do Berseča, onda krenuše put Bakra, gdje sustadoše nekoliko vremena, a onda nastaviše put k Novom i Crikvenici.

Za vrieme tog izleta bila je sjednica „Pjevačkog saveza“, u kojoj se odlučilo, da će se obdržavati buduće godine druga sjednica u Osjeku.

Tim završiše sasvim skladno sve te svečanosti, bez da bi se ni najmanja smutnja dogodila. To je na diku „Jadranske Vile“, koja je sve to lieno izvela i tako oživila donekle onu prazninu, koju osjećahu primorski Hrvati gledeć onolike svečanosti riečkih iredentista za vrieme magjarskog milenija. Živila dakle dična „Jadranska Vila“, pa budila i unapred narod još boljim uspjehom nego do sada!

Odbor akad. zabavnog družtva „Hrvatska“ u Gracu piše nam 21. pr. mj. Pošto se nisu na mnoga pozive družtvu odazvala do sada mnoga gospoda bivši članovi, odlučilo je akad. družtvo „Hrvatska“ na zadnjoj skupštini, obdržavanoj dne 6. lipnja t. g., da se javnim putem pozovu ta gospoda, da se u najkraćem roku odazovu dužnosti, kojoj nisu kao članovi udovoljili. Isto tako, da povrate jednom iz družtvene knjižnice posuđene knjige.

Pozivljemo s toga p. n. gospodu, koje se ovo tiče, da se odazovu našem pozivu u roku od 14 dana, kako bude ovo tiskano; inače ćemo biti prisiljeni tiskati njihova imena.

ODBOR.

Stanje usjeva — u koliko nam je do danas poznato stoji dobro, a pričekivat se može i dobru ljetinu od vina i voća. Radi toga preporučamo našemu poljodjelskomu staležu dobre i prokušane poljodjelske strojeve.

Kod naručivanja tih strojeva valja se obazrieti u prvom redu na tvrdku gosp. Ig. Heller-a u Beču (Praterstrasse 49), koja je i kod nas dobro poznata i o kojoj smo se često osvjedočili, da je solidna i da proizvadja izvrstne poljodjelske strojeve.

Rečena tvrdka preuzimlje podpuno jamstvo obzirom na trajnost svojih strojeva, a pošto su ciene njezinih strojeva umjerene, neka se svatko podpunim povjerenjem na istu obratiti izvoli.

Ona izdaje kataloge u svih jezicih badava.

Poziv na četvrti obći kateketski sastanak.

Odbor za kateketski sastanak časti se ovijem pozvati Vas, braću katekete, na četvrti obći kateketski sastanak.

Uvažajući podpisani odbor onaj zaključak prvoga občega kateketskoga sastanka, da se obći kateketski sastanci drže, koliko se može, svaki put u drugome gradu, naumio je ovaj četvrti prirediti u Spljetu.

Presvjetli gospodin biskup Spljetski F. *Nakić*, komu se je podpisani odbor u toj stvari smjerno preporučio, blagoizvolio je odgovoriti podpisanomu odboru pismom izvanredno ljubeznim. Medju inim veli presvjetli gospodin: „Rado privoljujem, da se četvrti katekeski sastanak drži u Splitu. .... Spravan sam, koliko moje slabe sile budu mi dopustiti, ići u susred nastojanju uglednoga odbora, e da sastanak urodi obilnim spasonosnim plodom, već sada prosim obilje blagoslova Božjega na njegov rad“.

Veleštovana gospodo! Dok sam presvjetli gospodin biskup ide ovako milostivo nama u susret, i mi treba, da se pokažemo zahvalni i dostojni dobrote Njeg. Presvjetlosti. Zato, braćo mila, koliko god nas može, nohrlimo rado u drevni i slavni Spljet, da se ondje, združeni u duhu Kristovu, zajedno posavjetujemo o stvarima, o kojih smo znamenitosti svi uvjereni.

Pozivamo i ostalu braću svećenike, a jednako i velevrijednu gospodu učitelje i sve druge, kojima je na srcu napredak hrvatskoga školstva u duhu kršćanskome.

Predhodni dogovor o držanju sastanka biti će u Spljetu u djećačkom sjemeništu dne 4. kolovoza, a sam sastanak 5. kolovoza.

Nadajući se veleštovana gospodo, da ćete se u zamjernu broju odazvati našemu pozivu, kličemo Vama: Bog s Vama do vidjenja!

U Zagrebu dne 6. srpnja 1896.

ODBOR za kateketski sastanak.

Listnica uredničtva.

Gosp. J. P. u N. Za Boga kanite se kao istarski Hrvat razmirica „nečistih“ i „čistih“ koji će uzajemnim „mesarenjem“ oslooditi i ujediniti domovinu! Krov im gori nad glavom a oni? Bog im se smilovao! Da ste nam zdravi!

Gosp. Kozjavuna: stiglo danas i to prekasno; Živili!

Gosp. „Salamelek“: Nemogosmo jer je preobširno i preoštro te bismo imali novih neprilika. Budite kratki i oprezni. Zdravo!

Gosp. M. F. Rieka. Srdačna Vam hvala na čestitci i na toli radoljubnom zauzimanju. List poslasmo novim predplatnikom; preporučamo Vam se i za buduće. Prijateljski Vam pozdrav!

Gospod. I. R. Rieka. Hvala i Vama iskrena; list odpremismo kako nam pišete. Živili!

Br. 1833.

Natječaj

U smislu zaključka občinskog zastupstva od dne 2. junija 1866. razpisuje se natječaj na mjesto

privr. občinskoga likvidatora,

koji se ima baviti vodjenjem glavnih knjiga obć. blagajne i likvidacijom prigrada občinskog zemljišta uz godišnju plaću od forinti 500 i od likvidacije faktično realizovanih 5% od starijih, i 4% od novijih prigrada, koji postotak predviđen je sa 700 for. godišnjih, kada bi dotični likvidator čistog kapitala po prilici 15.000 for. na godinu uredio.

Molitelji imadu podnesti svoje molbe krez podpisanoga, naslovljene na občinsko zastupstvo do 1. agusta 1896. i doltazati sposobnosti, koje zahtjeva ova služba, a naposc vještina i brzina u računanju, te podpuno poznavanje hrvatskog kao uredovnog jezika.

Prednost imati će oni, koji su služili ili služe u svojstvu občinskoga blagajnika.

Občinske glavarstvo.

Kastav, 1. julija 1896.

glavar:
M. Jelušić.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2¼	30-dnevni odkaz	3%
8- „	2½	3-mesečni „	2½%
40- „	3%	6- „	3½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sodanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost s dnem 5. februarja, 9. februara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti

Nakazuje

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagrob, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi unovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Lakaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, slat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakazuje narodno banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. febrara 1896.

Objava.

Konačni javni izpit biti će u ovoj mužkoj pučkoj učioni dne 13. i 14. t. mj.

Škola se zatvara 15. srpnja zahvalom i dieljenjem nagrada, a otvara se 1. rujna tek. god.

Upisivati se hoće 30. i 31. kolovoza.

Ravnateljstvo pučke mužke učione

U Kastvu, 6. srpnja 1896.

pop **Niko Butković**
ravn. učitelj.

Kathreiner

je kot primes k bobovi kavi edino zdrava kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom **Kathreiner**

Javna zahvala.

Najtoplije zahvaljujemo svim rodjakom, prijateljem i znancem, koji su za duge i težke bolesti našega nezaboravnoga šurjaka, odnosno premilog supruga

Bartula

koli nam toli njemu bili od stjehe te ga dne 4. t. mj. i do hladnog groba sproveli. Naročita budi hvala mnogočastnom svećenstvu, slavnom občinskom glavarstvu, gg. činovnikom i učiteljstvu te veleuč. g. občinskom liečniku, koji je dragog pokojnika izvanrednim i požrtvovnim marom nastojao.

Kastav, 6. julija 1896.

Obitelj Stagni. **Jelisava** ud. **Kalister.**

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odieće

Peruvian i dosking za svečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. kr. činovnika, također za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igrače stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, moravskoga, tirolskoga loden za gospodu i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako talovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postavo za rukave, gambi, igle, šnore itd.

Jeftine, primjerne, poštene, trajne, čisto vunene sukne a ne pravo kupovanje cunjalj, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča:

Iv. Stikarofsky,

Brno (Australska austrijska tirovine za sukno.)

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Ustemeljeno god. 1866.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudijaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Stikarofska roba“. Da prepriečim varanje p. n. odnzimača, naznanjam, da takvim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogodbom.

Novi nasad za krmu

Lathyrus silvestris Wagneri

(Wagnerov šumski plosnati grah)

vrlo optimozijon i od svih gorkih zastavnim prost. Uspjeva također

u *najsupuštenijih vrstih tla, kao u pješku, gruhu* itd.

Najveća tiraživa vrednost je 20—30% protelna (bjelančna ima samo 18.5%)

Uzirajan i protivi se svakojakoj suši.

Brošura badava.

Polygonum sachalinense

(Sachalinov korjen)

Uspjeva posvuda izvrsno, također u vlažnih, močvarnih tla.

Visoka hranivna vrednost je 18·97%, protelna.

„Internationale Saatstelle“
Landwirtschaftliche Gesellschaft
mit beschränkter Haftung
KÜRCHHEIM u. Teck, Württemberg

Glavni zastupnik za Trst, Primorje, Istriju i Dalmaciju

Jakob pek. C. Prister,
TRST.

Zastupničtvo dvokolic „Sivić“ iz vrlične u Sisku

imaju podpisani

u **GORICI**, na cesti Frana Josipa (Corso) br. 4 naprvi lizališnoj kući

Vlastita radionica dvokolic „Ilirija“, blazinak od žice (Drathmatratzen), popravljaonica dvokolic, šivačin strojeva, pušaka itd. nalazi se:

Nunska ulica br. 14

Prodavaonica šivaćih strojeva, streliva, pušaka i drugoga orudja

nalazi se u **Mesnoj ulici broj 16.**

Za blagohotne naručbe preporučaju se

SAUNIG & DEKLEVA

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča valečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i posvanu razsvjetu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem također tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	h.20
„ obični	„ „	1.—
Granis	„ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 29 U Trstu 16. julija 1896. Godina XX

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom ciniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se ivana zapiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 3 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Poziv na predplatu.

Pošto je nastao početak drugog tečaja godine, pozivljemo ovim sve naše čitatelje, koji se nisu za cielu godinu predplatili, da čim prije predplatu ponoviti izvole.

Upozorujemo napose one čitatelje, koji nam nisu za ovu godinu jošte ništa poslali, da nam predplatu bezodvlačno pripošalju. One pako, koji nam duguju i više, nego li za jednu godinu predplatu, sjećamo na njihovu svetu dužnost napram našem listu.

Ovim stavljamo u obće svakomu na srce, koji nam štogod duguje, da nam dug što prije pripošalje, da nebudemo prisiljeni poduzeti strožije mjere i da budemo uzmogli i mi svim našim dužnostim zadovoljiti.

Komu je do toga stalo, da se uzdrži ovaj jedini list za istarske Hrvate, mora mu priteći u pomoć materijalnimi i moralnimi sredstvi.

U Trstu, 25. junija 1896.

Uprava „Naše Sloge".

Glavna skupština političkog družtva „Edinost"

(Konac).

Družtveni tajnik g. Cotić pročita zatim obširno i zanimivo izvješće o dielovanju odstupajućega odbora tečajem zadnje družtvene godine i o političkom stanju Slavena u našem Primorju.

Kod razprave o tom izvješću reče član inžinir g. Mate Živic, da premda prihvaća tajnikovo izvješće, ipak misli, da bi odbor političkog družtva imao raditi više javno, nego li tajno, jer da se tajnim djelovanjem postizavaju samo mrvice, a mi mrvica ne trebamo, nego svoja prava.

Odvjetnik g. dr. Mate Pretner prihvaća izvješće, ali se ne slaže sa vječitimi pritužbami. I on je za što veće javno djelovanje. Sve što nas tišti, valja da otvoreno iznašamo na svjetlo. Izvješće govori više o političkom položaju, nego li o djelovanju odbora i družtva. Da se pita, koja je zadaća i koja svrha našemu družtvu. Resolucijami i programi nepostizava se mnogo. Političko vodstvo valja prepustiti narodnim zastupnikom.

U Istri je primjerice vodstvo u dobrih ruku. Družtvu neka bude glavna zadaća agitacija. Uzorom neka mu budu Koruški i antisemiti u Beču. Raditi valja javno medju narodom.

Sa našimi okoličani dade se mnogo učiniti (?!) što nam pokazuje gospodarska zadruga (?!). Tamo, gdje narod spava, vlada nesviest i težko se dade što postignuti. Ostavimo sustav na strani (?!) i stupimo medju narod. Konačno postavi predlog, da se izvješće uzme do znanja i da se naloži budućemu odboru neka djeluje po navedenom programu.

Trgovac g. *Vjekoslav Goriup* kano okoličan spominje, da je doduše mnogo nemara u našoj okolici, ali da imade i sviestnih muževa, koji se za narodnu stvar zauzimlju. On želi javne skupštine u okolici, da se suprotstavimo narodnim protivnikom, koji idu za tim, da okolicu potalijanče.

Zastupnik g. Ivan Nabergoj neslaže se sa predgovornici. Predsjednik i odbor rekoše nam golu istinu, što je posve u redu. Izvješće je hvalevriedno što nam ne sakriva ničesa, već odkriva raka na našem tjelu. Nije pravo što gospoda prigovaraju tajnomu djelovanju odbora i što ovaj neobješa svega na veliko zvono. Po njegovom mnienju nije odbor u tom pogriešio. Oprezna taktika zahtjeva, da se neodkriva svojih osnova, dok nije umjestno. Istina je nepobitna, da se štćaša laglje postigne privatnim nego li javnim putem. On je zahvalan svim onim, koji rade za narod javno il tajno.

Naš okoličan je bistrouman, ali nepovjerljiv. Njega valja pridobiti za narodnu stvar, a u tu svrhu doći će nam dobro javne skupštine. Priznaje, da smo i sami krivi radi sadašnjeg položaja. Naš narod čuti krivicu, jadikuje i viče, ali ne ima odlučnosti, da pokaže protivniku zube, već mu se često pridruži.

Naši narodni protivnici idu zatim, da nas moralno i materijalno unište. Dužnost nam kaže, da se branimo zubi i nokti i da radimo na to, da se sadašnje stanje promjeni. Pouzdanje valja, da izkažemo onim, koji čute s nami. U vrieme izbora treba napose, da se pouzdamo u naše političko družtvo. Mnienje gospode s odboru političkóga družtva neka bude i naše mnienje! Nezaboravimo pako nikada, da je mnogo laglje kritizirati nego li raditi. Družtvo neka radi, ali kod te radnje valja da sudjelujemo svi.

Gosp. Goriup odgovara na to, da se nije htio izjaviti proti odborovom djelovanju, već samo izpraviti nekoje nelzpravnosti tajnikova izvješća. Želi nadalje, da bi i zastupnik g. Nabergoj sazivao skupštine kao što čine njegovi drugovi gg. Laginja i Spinčić. Time bi si stekao velikih zasluga.

Zast. g. Nabergoj odgovara predgovorniku, da mu se čudi, što izraža ovdje tekar svoju želju. Zastupnik Laginja i Spinčić imadu bez dvojbe velikih zasluga za Istru, ali tamo su druge okolnosti, nego li kod nas. Oni su odaljeni od svojih birača, koje valja da sakupe, ako se žele s njimi pogovoriti. On je i bez sastanaka uviek u doticaju sa svojimi birači. Stupio je pred svoje birače uviek, kad je to trebalo, a tako će činiti i u buduće.

Zastupnik Spinčić reče nato u glavnom sliedeće:

Gospodo i braćo! Nekanim govoriti o položaju u obće, već jedino obzirom na Trst i njegovu okolicu. Ističe se uviek, da je Trst sagradjen na slovenskom tlu. Ovdje bijaše doduše u rimsko doba rimska naselbina, nu od seobe Slavena na jug bijaše tu po velikoj većini stanovničtva slovensko tlo.

Medju onimi, koji su taj grad sa okolicom u XVI. vieku izručili pod zaštitu *Habsburga*, te ponesli u Gradac dotičnu listinu, bijaše osoba, kojih imena bijahu doduše polatinjena, ali korjen tih imena jest slavenski. A takav bijaše Trst sve do najnovije doba.

Okolo god. 1850. bijaše u Trstu sa okolicom po službenoj statistici 25 *po sto Talijana* a god. 1890. bijaše ih već po istoj statistici 75 *po sto*. Pri tomu se moramo upitati; tko je to prouzročio? Očitujem, da se neslažem ni sa g. Nabergojem, niti sa ostalimi govornici. Nešto smo doduše i sami zakrivili, ali svakako je više tomu kriv sustav, usljed kojega se je primjerice u Istri u jednom vieku našlih vlada više naroda potalijančilo nego li za pet viekova mljetačke vladavine. Da smo nešto i sami tomu krivi, svjedoči nam i današnja skupština. Premalo nas je ovdje u razmjeru sa brojem našega naroda u Trstu i u okolici.

Često bijaše čuti pritužba od strane svećenstva, što se sazivlje skupštine družtva „*Edinost*" po nedjeljah. Premda odbor netaji, da je ponešto takova pritužba opravdana, ipak njoj nije mogao zadovoljiti znajuć, da velećastno naše svećenstvo netreba toliko političkog poduka, koliko naš puk u okolici. Upravo radi toga moralo bi se očekivat, da će taj puk sudjelovati kod skupštine u većem broju.

U ostalom tužakanja nam ništa ne koriste. Istina je, da se u Istri sastajemo češće na skupštinah, ali to biva obično na *zahtjev naših rodoljuba dotičnoga kotara*. Pobude se hoće odboru takodjer od strane naroda. I tada tekar, ako nebi odbor hotio zadovoljiti očitavanoj želji, moglo bi mu se pravom prigovoriti.

Toliko obzirom na vlastitu krivnju. Na svaki način pako kriv je najviše sustav, vladajući 17 godina, i to možda ne toliko osrednje, koliko naše primorske vlade. Koliko se je u to doba zagriešilo od strane toga sustava, toga nisu samo zakrivili sami Slovenci. Dosta je ako spomenemo, da u Trstu uzdržaje država pučke škole ćak za mnogo manji broj pučanstva *i to samo za doseljene Niemce, a molba Slovenaca samo za jednu slovensku školu zavlači se već preko 13 godina.*

U to doba putovala je od magistrata do namjestničtva, a od namjestničtva do ministarstva. Takovo putovanje opetovalo se na razne načine, nu riešitbe neimamo niti danas.

Govornik spominje najnoviji izazivajući dogodjaj na pošti, kadno je činovnik u službi slovensku stranku okrstio sa „*matto*" jedino radi toga, što je ista tražila slovensku prijamnicu. Čini se, da je to malenkost, nu to pokazuje, kako se s nama postupa na pošti i kako se s nama postupa u svih c. kr. uredih, u kojih se Slovenci sa načelnici tih oblastih — kako je to slučaj i na namjestničtvu — nemogu sporazumiti u svojem jeziku. Oni se moraju služiti tudjim jezikom ili tumačem. To nije dostojno za XIX. viek! Uzme li se to u račun i ako se znade za sve načine, kojimi zavadjaju naši protivnici siromašno naše pučanstvo, koje treba svakdanjeg kruha, po tomu moramo doći do zaključka, da nismo toliko *sami krivi, već da je kriv sustav, kojega mi nemožemo promjeniti vlastitom silom.* Pojde li tako dalje,

PODLISTAK.

Pijanac

(Iz života istranskoga)

Napisao *A. K. Istranin.*

(Nastavak)

III. ČIN.

Prizor prvi.

(Migalova krčma. Subotinsko jutro. Lević spava još kao panj sa razkuštranom glavom, spuštenom na prsima, a ruke drži prebačene preko naslona stolice skoro u križ na hrbtu. Pred njim stoji pol litra vina i čaša; na uglu od mize srita nagnako nalazi se nova jaketa, iz koje viri velika nova crljena novčarka; blizu jakete liep i nov klobuk. Migalo dolazi.)

Migalo (*motri ga sažaljivo*): Vjere mi moje, ovaj čovjek morao se naspati. Koliko sam sinoćka radio, da ide kući, a on nije htjeo, pio je, piiii-o, pače piii-li — smo skupa. Meni se počelo klimati, pak sam išao na postelju, a njega tvrdoglavca pustio sam ovdje, misleći, da će dajbudi protegnuti se na ovoj dugoj klupi, al eto gle ga kako spava! (*Približi mu se, drma ga po malo i zove. Lević se nješto krene, zamrmlja zlovoljno kao kroz san, pak si još bolje prekriži ruke*). Kako mrtav spava! Danas je pozvan na sud radi tužbe Pravićeve — rekao mi, da će danas osuda biti izrečena protiva Pravića, a on da će se opet večeras ovamo vratiti pak u znak veselja i zadovoljstva, da ćemo piti same bu-u-u-ti-i-i-lje dolje u pivnici, koje imaju već tri ljeta. Ha, već se unaprieda veselim! — Spavaj, spavaj Leviću, ta večeras ćeš malo, ako ti se želje ispune. (*Zamisli se malo i udarivši se po čelu, reče*): Zbilja, Lević mi sinoć nije vino platio, pa neki dan onog pilića, kojeg sam mu pripravio, ahà skoro bio bih zaboravio — još za njegov imendan onaj gospodski objed sa debelim puričem pečenim . . . . . ehee! Još, još se domišljam — nu ta zašto se mučim, kad sam kredom sve zabilježio. Da vidim dakle, koliko je svega duga. (*Ide na vrata. Gleda i broji znamenja kredom učinjena pak broji*). Litra od njegova imendana do danas je popio a uffa ta huncut: jedan . . . tri . . . deset . . . petnaest . . . dvadeset i pet . . . i . . . dvadeset i pet . . . štu ništa više? E stavimo trideset i pet. Krčmar Migalo ima toliko skrbi po glavi, pak je sigurno kakav litrić zaboravio zabilježiti! Stavimo dakle trideset i . . . nu neka bude četrdeset. Lević ima još svojega, pak će jur platit, ako no milem, a to silom. (*Lević u snu se protegne i zahrhnje*). Spavaj Leviću, spavaj! Tako ću lakše učiniti račun. Dakle četrdeset neplaćenih litara vina po-o-o trideset, nè, neka bude po četrdeset, to je upravo šestnajst fiorinića. Sada čekaj Leviću, da vidimo, koliko si pilića, kopuna i . . . i . . . purana sa svojimi prijatelji pojeo od tvojega imendana. Dà, od imendana ovamo, jer on tvoj imendan platio si mi vas dug od tri mjeseca sa 60 forinta. Pošteno — tako je. Dakle od tvojega imendana ovamo pojeo si drugi moj Leviću: deset pilića pet kokoša, jednog kopuna i jednog pečenog purana, kojeg ti pripravih za tvoj imendan. Dà, pošteno . . . pravo . . . upravo dobro sa onimi 60 forinti platio i . . . i . . purana pečena nu upravo nezuam — pak . . . à! nek ide opet u račun. Dakle deset pilića, pet kokoša, jednog kopuna i jednog pečenog purića, to sve skupa . . . uh . . . da bi te bies . . . glava me boli . . . to dragi moj Leviću iznosi for. deset i pet je petnaest i pet je dvadesot . . . jà . . . to nije dosta. Gdje su drva, lonci, voda, sol, moj trud i gubitak vremena . . . to sve metnimo deset forinta. Dakle za ova dva posljednja mjeseca imaš dragi Leviću danas u večer izbrojiti četrdeset i šest forinta! Liepa je to za mene svotica! Leviću ću posilit danas da plati, jer mi sinoć rekao, da je prodao najzadnjega voliča, kojeg je imao, pa dobio sto i toliko fiorina za nj. — A! zbilja, da vidim, je li su novci još u novčarki. (*Stupi jaketi Levićevoj, izvadi novčarku, otvori ju, pa reče*): Pošteno je . . . pravo je . . . . Upravo sto forinta je još nutra. Od ovih će meni ostati najmanje potdesetak, jer večeras će pucati tamo doli o-o-o-one butilje fine pak neznam, da li će biti desta meni i njemu do polnoći od pet do deset flik! (*Položi novčarku na prijašnje mjesto*) Ha već od Učke zore svanjiva (*ide k prozoru*), ako kako liepo i hladno je jutro. Ljudi već na stotine i stotine idu u grad na sajam . . . i Lević će morat poći na sud . . . zato nustit ću ga, neka slobodne spava, da mu se razvedri pamet, pa kad se probudi, morat će mi platit odmah i to valje četrdeset i šest fiorina, jer na sajmu Bog zna što bi se moglo dogoditi . . . ja bih mogao ostati bez novca još . . . (*Po malo, smijuć se, odlazi iz sobe i ostavi uviek spavajućega Lerića. Odmah za Migalom dolazi naglo u sobu na prstim od nogu Šior Menego rezanom glavom i jednim prstom, došulja se Leviću, osluhica da li tvrdo spava. Udalji se malo od njega i zakašlja. Lević zahrhnje, protegne noge i još bolje si prekrsti na hrbtu ruke*).

Šior Menego: Ahà — to se ga je meni! Spiš tvrdo „*razza di can*!" — Ahà — to se je meni htelo! (*Kopa po žepovih Izvadi jedan krepak konopčić*). Sada ću ti ja pokazat, ki je Šior Menego. — Tar ti ši kriv, da današ onnu dan šam zgubil tu na tom meštu preko trideset fiorini — ti ši omrazia kmeto — ti ši „*razza de can*" kriv, da šam si ta prst ranio, kad šam „*scampado per le scale*", da mi je jedan *šašo od sv. Lorenzo* probio ta moja glava — da šam ošam dan živio in ma-

neće dugo potrajati, da ćemo se naći u onom položaju, u kojem bijaše nekada rimski vojskovodja, koji je uzklinuo: „*Caesar, morituri te salutant!*“ (Cezare, umirajući te pozdravljaju!)

Što možemo sami učiniti, jest to, da se sakupljamo, da narod podučujemo, da ga osviešćujemo, te da ga upozorujemo na pogibelj, u kojoj se nalazi njegov vlastiti narodni život.

Opetujem dakle: mi propadamo, što nam svjedoče statistički podatci, nu ne propadamo samo mi, već gubi ova naša tla takodje slavni dom Habsburga.

Ako oni, koji su na čelu uprave — mislim navlastito primorske — neuvidjaju toga, tada nemožemo više kazati, da su sliepi, nego . . . (Ovdje je govornika prekinuo vladin zastupnik, zahtjevajuć radi zadnje izreke, koju mi izpuštamo, da se moraju dotične rieči Spinčićeve uzeti na zapisnik).

Zastupnik Spinčić nije se tomu nimalo protivio, već je dapače sam u pero kazivao konac govora, očitovav na koncu pismeno svoju želju, da se dotične njegove rieči primjerenim putem dadu do znanja na previšnjem mjestu.

Pošto je skupština nakon gotovog zapisnika govorniku burno povladjivala, kano što i prije, kad ga je vladin zastupnik prekinuo, proglasio je ovaj, da razpušta skupštinu.

Na izričan upit nekojih skupštinara odgovori vladin zastupnik, da je razpustio skupštinu radi toga, što su skupštinari pljeskali i odobravali riečima zastupnika Spinčića.

Dozvolom vladinog zastupnika dao je zast. dr. Laginja sliedeću izjavu:

„Nekoliko nas, koji javno radimo, podieljeni smo u svojem dielovanju na sto krajeva, mučeći si tim tielo i duh. Ja bih primjerice morao danas biti radi prave narodne potrebe na drugom mjestu, nu na želju i poziv odbora političkoga družtva došao sam amo u namjeri, da raztumačim naš politički položaj. To mi je razpustom skupštine onemogućeno. Prosvjedujem proti tomu tim više, što nemogu toga smatrati osobnim činom gospodina vladinoga zastupnika, već je to žalibože izraz njegovog službenog položaja. Pošto je tomu tako moram takodjer izjaviti, da iz vjernih suradnika svih onih službenih organa, koji bi htjeli raditi na korist našega naroda, možemo istotako postati odlučni protivnici naših protivnika“.

Nakon razpusta skuštine zavladala je u dvorani skrajna raздraženost. Sa svih strana čulo se usklika, povika i prosvjeda. Značajni bijahu povici: *Tulijani Primorja mogu slobodno vikati*: „*Viva l' Italia*“ *Viva Umberto I*“ *Njim je slobodno priredjivati izdajničke demonstracije, a mi ne smijemo niti istinu konštatirati, itd.*

Skupštinari razidjoše se zatim razpravljajuć živahno i odsudjujuć najodlučnije tokovo postupanje oblasti.

Dopisi.

Iz **Lovrana** pišu nam 11. julija: „*La vittoria degli Italiani a Lovrana*“, štal sam danas va talijanskih fojeh, a to će reć, da su va Lovrane dobili — Talijani. I pravo je! — va Lovrane su dobili Italijani. Na čast bila ta „vittoria“! Lovranski Talijanaši su svoju storili. Prevarili su ubogi puk — a sada se s njim rugaju: „*Gli Italiani hanno vinto*“. To ti je puče moj, to ti je narode moj mili, prevareni i zaslieplјeni moj puče! Sad vidiš, sad znaš, za kega si se mučii, sad znaš, za kega si se svadil sa svojum bračum, s ljudi od tvojga roda, od tvoje krvi i od tvojga zajika. „*Gli Italiani hanno vinto*“. Talijani su dobili — a Ti moj mili puče, Ti si pljunul na grob od svojeh starejeh za kega? — za Italijana. „*Gli Italiani hanno vinto*“, govore talijanski foji i Talijani va Lovrane!! Zločesti duh, paklenska oholija, prokletstvo je dobilo govori s cimitera duh naših pokojneh. A nad naš Lovran, nad naše rojeno mesto dignul se je crni oblak, od kega nam preti zlo, zlo i zlo...

Ča će reć svet? Ča te reć jedanput naša deca, kad budu doznala ča se je pal nas dogadjalo? Ni bilo dosti, da se med sobom koljemo, grizemo i da se ubijamo, né, Talijanom se je otelo neč drugega, otelo im se je, da mi propademo, da se za vavek unesrećimo. Ja, na sramotu celega našega mesta, na porugu celega naroda, moralo se nać nekoliko zapeljanih, ki su ruku stavili na sivega sirotu starca, na čoveka mirna, dobra i ljubezniva, na čoveka, ki je još sada naš otac, naš poglavar — na našega glavara g. Ivana Turčića.

Bilo je to petak na dan, kada su *finili* balotacioni. Naš *potešta* se je bil vrnul doma i prebučeval se. Dole va „*apalte*“ od gospe *Tonce* bil je njegov brat gospodin *Mate* i sekretar Vidošić. Neki talijanski zlodeji prišli su va „apalt“, pak su počeli napastovati čestitega našega g. *Mateta*, dokle su najzada naskočili na njega i na g. *Vidošića*. Videla je to devica od gosp. potešti i potekla kako brez duši gore va kuću i zavapila: — Gospodine! gospodine! brata te vam ubit, brata te vam ubit! Gospodin potešta goloruk skoči dole va „butigu“ da će brata obranit. Komać su ga oni zlodeji videli, skočili su na njega, hitili ga na tla, udrili ga s palicom po glave i počeli ga mlatit s „kacoti“ po glave, tako, da su mu strahovite rani zadali na čelu i okolo oči. Na to su drugi naskočili a naš potešta, krvav i razkinjen imel je još toliko jakosti za poć gore va kuću na skod, pak se onde puku pokazal i rekal: — *Deset let je več, da služim komunu, deset let sam gledal kako bim vam bolje koristil, o čem neka sam Bog sudi, pak vidite ča sam za plaću dobil? Pogledajte ovu krv, ove rane, pogledajte ovi rukavi svi na „bokuneh“, to gledajte, to je moja plaća. Recite lovranskemu puku, da mu ne fali, nego, da svojga poštelu . . . . ubije . . . .*“ — To je rekal tužan starac — to je rekal i proplakal, proplakali su i ljudi, ki su ga onakovega vidili. Krv ni voda. Ma ovim zapeljanim ljudem još ni ni to bilo dosti. Kada su „potešta“ zmlatili pokle su na silu oteli poć mu va kuću, onputa su na šli za gosp. *Vidošićem*, da njega zakolju. On vas prestrašen potekal je do vrat nekega „junaka“ ki od silnega „kuraja“ mu ni otel odpret vrata. Ma ča ni on storil, storila je vredna neka gospa, u čijoj se je kući brižan mladić komać nekako spasil. Još im ni bilo ni tega dosti, nego su počeli stresat a vrati, kako i prvi put potešti, i po sile su oteli poć nutar kako lupeži, — na sreću nisu mogli to storit.

Drugi put ću vam povedat, kako su oteli naskočit na vapor „*Senj*“ i kako su oteli ubit vrlega kapetana g. *Stangera*. Još ću vam povedet, kako su navalili na neke druge naše ljude, na vrednega našega kapetana g. Mandića Ivana i na nekeh drugeh. Za sada dajmo, da razmišljamo malo o tom, ča se je dogodilo.

Naš puk ni učen ni razuman, kako bi bil, da su mu dali škole Talijani, ki su v Istri puno let imeli v rukah škare i sukno. Talijani su naš narod pustili, da živi i da umira va črnem neznanju, zač su znali, da će samo tako moć s njim vladat. Pak ča vidimo? Neuk čovek redko kada misli svojun glavun, i vavek se pusti napuhnut od drugeh. Tako je bilo, a još je i dan danas va ovem našem nesrećnem Lovrane. Va žmulje vina mnogi će čovek zapit svoju pamet i svoj razum, pak je rekal i storil više stvari, za keh će se kasneje kajat. Koliko su mu naši ljudi govorili, pak za svem tem ni niš koristilo. Kade si god bil, tu si samo čul: — Prodali su nas pod Hrvatsku, ale: — prodat će nas, i prodat će nas! Ča su samo za nebogega *Piglića* izmislili? Ma pustimo to, zač s tim će imet sud posla, kako s puno drugeh stvari, ke te poć, ako će Bog, valje do Beča, do našega premilostivega cesara. Al ljudi božji! Recite mi malo, je vam ki od nas platil samo pol litri vina, da budete s nami? A znate i sami, koliko su Talijani za vas trošili po oštarijah, dokle su vas s „*mišturanim*“ vinom omamili. A čigovemi se je beči to vino plaćevalo? Ča s beči od talijanske lovranske gospode? Ma ja, zač se nebi oni za solad obesili. Tako čigovi su to beči? Od zvani i to talijanski, talijanski i talijanski. Al vidite malo, kakovi su ti vaši Talijani. Sada vam neće več da plaćaju, zač su „*finili*“ balotacioni. Neki dan je neki jednemu meštru rekal: — *Šior meštro, gremo popit pol litri!* A on njemu: — *Ne grem!* A kmet je na to rekal: — *Ne, ma bi mi bili neki dan platili i duplicu . . .*“ A ja, ja, tako je. Talijani su z vami plaćeni, da vas opiju, da vas omame, da vas prevare, pak onputa njihovi „*foji*“ pišu: — „*Gli Italiani hanno vinto!*“ Tako je bilo va Kastve i na Voloskem, ma onde su ljudi, ki brageše nose, ljudi ki misle svojum glavum, pak ih nebi ni djaval prevaril, a kamo lovranski Talijani, kim sporučujemo, neka se vesele, koliko ih volja, ma zadnja beseda još ni rečena.

Barba Tončić.

Franina i Jurina

Fr. Zadnji put si mi predikal, da će nam bit bolje, čim budemo sami oteli, povej mi malo kako to misliš.

Jur. A lepo. Zibirajmo u občinska zastupstva, u zemaljski sabor i u carski savet u Beč samo muže našega zajika i naše krvi, ki su pošteni i pravedni, ki ljube naš rod i naš zajik, pak češ videt, da će bit bolje.

Fr. Ča je to sve?

Jur. Služimo se va crikve i va škole, va kakapitanate, va sude, va kase i na občine samo našim zajikom i nepustimo, da nam plačniki govore il pišu talijanskim al nemškim zajikom, nego samo našim, kako to zakon oće, pak češ videt da će nam bit bolje.

Fr. Sve to bi se dalo storit.

Jur. Ne bi se dalo storit, nego storimo tako, pak češ videt, da će nam bit bolje.

* * *

Fr. Ča si hodia niki dan va Poreč, da te store za župana?

Jur. Ma jušto za to.

Fr. Ali vero da te nete ni za pošupa.

Jur. Zašto ne?

Fr. Ač da nisi bia va škole s Kopra, pak da nebiš zna pravo puku strašit.

Jur. Vero će bit tako!

* * *

Fr. Ča bi reć, da su Talijani svojemu baštinu zgorili baštu?

Jur. Ač nisu već imali u njemu vire. Rabili su ga kako i cela, dokle su mogli, a kad ni već bia za njih, onda nogom v...

Fr. Tako sada ni kmetini ni gospodskeh šoldi?

Jur. Ništ za to, samo da ima lipu mrmoriju poli gospode.

Fr. Vero ju ima i doma.

Jur. Huje mu budi!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlao nam je veleč. g. Nikola Polić, župnik u Jelenju-Čavle 3 for. 50 nvč. — Veleč. gosp. Josip Vrbka, kapelan u Šajinih p. Barban poslao nam je 5 for. 85 nvč.

Opomena čitateljem. Molimo svakog — osobito g. djake — koji žele, da im se provede promjena naslova, da nam naznače i svoje zadnje boravište, da razašiljači lagljе nadju naslov dotičnega.

Priprave za budeće izbore za državni sabor u novostvorenoj ili takozvanoj V. kuriji. Čitamo u raznih novinah, kako su počele političke i občinske oblasti pripravljati se u raznih pokrajinah naše pole monarhije za budeće izbore u novostvorenoj kuriji birača. O kakvih pripravah u naših stranah t. j. u našem Primorju nismo do danas ništa čuli. Tekar danas stigao nam je o tom prvi glas i to iz občine Motovun u porečkom političkom kotaru. Od tamo javlja nam naime prijatelj, da je občinsko glavarstvo u Motovunu ovih dana razposlalo u sve podobćine županom (nipošto župnikom, koji vode matice) naredbu, *da sastave „a scopo statistico“* (u statističke svrhe) *imenik svih mužkaraca, koji su navršili 24 godine i koji znadu čitati i pisati“ i to u roku od 5 dana.*

Doista neznamo, koja bi to mogla biti *„statistička svrha“*, van ona, da se pripravi imenik birača za novu izbornu kuriju. Posve je pako novi izum ono, što se u naredbi kaže, *„koji znadu čitati i pisati“*, jer toga o pravnaci k izbornomu redu *nigdje neima.*

Ovih smo dana čitali u novinah susjedne Kranjske, da je vlada naložila občinam, da sastave već tečajem ovoga mjeseca imenik svih mužkaraca, koji su navršili 24 godinu, jer da će njoj to služit za sastav listina birača u V. kuriji.

* Mislimo dakle, da je i c. kr. namjestničtvo u Trstu izdalo na sve c. kr. političke poglavare, a ovi na sva občinska glavarstva jednak nalog, da se naime sastave imenici mužkaraca, koji su navršili 24. godinu bez obzira na to, da li znadu ili ne čitati i pisati.

Ako je dakle občinsko glavarstvo u Motovunu izdalo spomenuti nalog u izborne svrhe u V. kuriji, tad je *scajevoljno* dometnulo rieči, *„koji znadu čitati i pisati“*, a to je proti zakonu i proti tomu valja najodlučnije prosvjedovati kod odnosne političke oblasti.

Kako se već naši narodni protivnici nepliše nikakva sredstva u izborne svrhe, to je moguće, da su se dogovorili, kako će u izvanjskih občinah Istre, gdje je ogromna većina našega puka, izpustiti sve one mužkarce, koji imadu pravo izbora, ali ne znaju čitati ni pisati. A tih je na žalost mnogo, te bi tim bilo umkraćeno izborno pravo ogromnoj većini naših birača.

Upozorujemo dakle naše prvake u svih občinah Istre, da pripaze na moguće talijanaške spletke i da se odmah uteku političkoj oblasti na zaštitu svojih prava.

Županom nesmu u občini Motovun sviešćujemo ovim, da popišu sve mužkarce, koji su navršili 24. godinu bez obzira na to, da li znadu ili ne čitati i pisati. Toga neka se drže i u svih ostalih občinah Istre.

Konačno upozorujemo na spomenuti nalog glavarstva občine Motovun slavnu političku oblast u Poreču molbom, da izvoli naložiti svim občinskim glavarom onog političkoga kotara, da se strogo drže zakona kod popisa onih, koji imadu pravo glasa u petoj kuriji.

Sjednica političkog družtva „Edinost“. Predsjedništvo našega političkoga družtva pozivlje gg. odbornike i zamjenike k redovitoj sjednici za nedjelju dne 19. t. mj. u 10 sati u jutro, na kojoj će se medju ostalim odrediti dan budućeg glavne skupštine, na kojoj će se razpraviti preostali dio programa od zadnje glavne skupštine, koja bijaše razpuštena.

Načelnikom u občini Ičkani bijaše izabran prošle subote dosadašnji načelnik g. Josip Majnić. Izboru načelnika i savjetnika prisustvovao je kotarski poglavar i. c. k. namjestnički savjetnik g. Schaffenhauer.

Izborni sastanak u Šmarju. Zem. zastupnik g. dekan *Josip Kompare* sazivlje

---

scondon, po grajah špaval, da me kmeti ne kamenuju . . . šada „*moštro di un ubriagon*“ ću ti ja pokazat, ki je ta šior Menego — češ ga platit onih tridešet fiorini šlano — znaš . . . (*Došuljav se iza hrbta Levićeva krepko po duplo veže mu za naslon od stolice prekrštene ruke. Zatim drugim konopićem noge obe za jednu nogu od mize, pak hitro izvadi novčarku, te ju baci u njedra i uzev jaketu i klobuk Leviću, izpije vino pred njim i obrisav si usta reče*): Sada Bog s tobom Leviću . . . šan ti ga zapretil: da ćeš mi ga platit. (*Ponosno skoro zakrikne*): „Io me ne parto subito oltre il mare. Fra questi schiavi non si può viver più“. (*Pas zalaje. Šior Menego pobjegne a odmah za tim se Lević probudi.*

Lević (*svezanih ruku i nogu. Trga rukama i nogama, da se oslobodi*): Ljudi božji! U pomoć! Lopovi! tati! Svezan sam ljudi božji — ava meni nemogu ni maknut se. Da nije mi to učinio Pravić? Oh! huljo, ako mi se posreći oslobodit se iz tog sramotnog stanja, pokazat ću mu, tko sam ja . . . U, uh . . . ubit ću ga odmah, ubit ću ga. Već je jutro. — zna, da moram na sud, a on boće, da nedodjem da izgubim pravdu. Uh nesrećni Pravić, šta ne učini od mene! Iz puške poubijao si mi kokoše, posjekao si mi kruške, zlostavio i ranio si mi pastire....., uh! srce će mi pući na sto kusa! (*Trza sabom, pak se prevrne stolicom na pod. Migalo prestrašen dotrči. Lević od ljutine, srama i muke plače*).

Migalo (*skočiv na prozor*): Ljudi božji ovamo brzo ovamo, ovdje se počinilo razbojstvo — Lević umire u krvi . . . (*Seljani doteku svi u strahu pitajući*: „*gdje je Lević*“, *pa zagledav ga svezana za stolicu i mizu, zavapi jedan seljan*): Ahà pijanac Lević je našao što je iskao. Nije umro ne, već je živ, a ne vriedi da živi, kad našemu selu takovu sramotu čini. Radi njegova života mnogi se skanjivaju, misleći: Kakav je Lević, da su svi ostali. Vidite ga tamo, kako plače i leži na podu kno živinče pijano.

Lević: Ljudi božji pomozite mi. Nikad vas neću zaboraviti.

Migalo (*dignuv ga svezana*): Uh velike nesreće moje. Ta Leviću, gdje vam je klobuk? jaketa? novčarka?

Lević (*pogledav okolo sebe*): Grom i striela. Dakle: klobuk, jaketu i novčarku su mi ukrali, a u novčarki sam imao 100 for. Prokleti čovjek, prokleti grieh, prokleto pijanstvo, što si već od mene načinilo! (*Dodje poglavar sela*).

Poglavar sela (*župan*) (*stupi naprieć*): Čemu ta vika? (*Ugledav svezana Levića*) Ahà Lević opet tu. Tukao se valjda, pa su ga svezali. Sram te bilo Leviću, ti sramotiš svoju kuću i sve naše selo. Ja toga više nemogu trpjeti. Puklo kuda puklo, poći ću na sud i zahtjevati, da ti oduzmu gospodarstvo. Ta ovo već mu je kmetština skoro na bubnju!

(Konac sliedi)

za nedjelju dne 19. t. mj. poslije podne svoje birače na izborni sastanak u Šmarje. Preporučamo našim rodoljubom, da tomu sastanku mnogobrojno prisustvovati izvole.

Odlikovanje. Ravnatelj ugarsko-hrvatskoga parobrodarskoga družtva na Rieci, g. Mate Pollich bijaše odlikovan od crnogorskoga kneza Nikole Danilovim redom.

Muška riječ. Dični naš drug „*Hrvatski Branik*“ štono izlazi već četvrta godina u Mitrovici, i koji prati pravom bratskom sućuti naš teški boj za obstanak donaša u svojem broju od 11. t. mj. na čelu vrlo krasan članak pod naslovom „Lega nazionale“. U tom članku osvrće se na pogubno djelovanje toga tobož školskoga družtva i na glavnu skupštinu političkoga družtva „Edinost“ o kojoj kaže medju ostalim i sliedeće:

„Profesor Spinčić, poznati vrli rodoljub i zastupnik na saboru u Poreču i bečkom rajhsratu, govorio je prekrasan, promišljen, promozgan govor, kojim je na plač natjerao svakoga, tko ga je slušao. U tom svom govoru naznae je položaj Hrvata i Slovenaca desperatnim. I doista tom drastičnom riečju kazao je podpunu istinu. Nasilje talijansko tako je grozno, da se to nikako opisati ne da..... su talijanaški neprijatelji monarkije austrijske, ter se u onim krajevima upravo geji i potiče irredentizam, a Talijani i talijanaši očito i potajno očikuju s Talijani i talijanaši očito i potajno očikuju s Italijom, dok Hrvati i Slovenci ne mogu dobiti najprimitivnijih prava. „Lega nazionale“ znade načina, da na hiljade eksemplara razturi medju narod Istre i Primorja irredentističke talijanske novine, koje su inače u Austriji zabranjene..... šute na to ix puke mrznje na slavenstvo. De skora će ministar Badeni glavom putovati po tih krajevih, pak ćemo vidjeti, hoće li on imati snage i volje, da toj hidri zatare glavu.

Desperatan je položaj naše braće u Istri i Primorju austrijskom. Prieti im upravo posvemašnja propast, ako ne budu imali pomoći. Ete Talijani osnovaše „Lege“, ter im pomažu. Hrvati imadu družba sv. Cirila i Metoda, ali se čini, da mi to družtvo slabo pomažemo. Na noge se, Hrvati! Komu je iole moguće, neka segne u džep, pa neka to družtvo podpomogne. Pomagati to družtvo veliko je zadužbina. *Što nam koristi svadjati se o tome, tko ima čistiji program stranke prava, ako nam tudjinac bude otimao zbog našega nehaja komad po komad hrvatskoga zemljišta i ako nam djecu bude odvraćao od materina mlieka?* Primimo se, za Boga, ozbiljna rada, da nas ne dočeka prokletstvo naših unuka!“

Mi stavljamo na srce braći u Banovini osobito posliednja dva stavka ovoga citata. Znajte bo braće draga, da je nama posve ravnodušno bili Vi čisti ili blatni ako nam je i Vašom krivnjom utonuti u mori talijanstva.

Glasovi o zadnjoj skupštini političkoga družtva „Edinost“. Svi skoro hrvatski i slovenski listovi i nekoji češki i njemački bave se sa posliednjem skupštinom našega političkoga družtva „*Edinost*“. Nekoji od njih donašaju potanka izvješća, a ogromna većina njih izjavila se najsimpatičnije o Slavenih našega Primorja i o požrtvovnom djelovanju naših narodnih prvaka.

Mi smo zahvalni našoj braći, što prate pozorno naše javno djelovanje a uz to ih vruće molimo, da naše narodne težnje i naša opravdana nastojanja zborom i tvorom podupriti izvole.

Lista porotnika za predstojeće porotne razprave u Rovinju. Dne 20. t. mj. započeti će porotne razprave kod okružnog suda u Rovinju. U talijanskih novinah nalazimo imenik porotnika, koji bijahu „srećkom“ izabrani. U svemu imade 36 porotnika i 9 zamjenika. Porotnici uzeti su iz svih sudbenih kotara Istre, koji spadaju pod okružni sud u Rovinju, dočim su svi zamjenici iz Rovinja.

Izmedju svih tih 36 porotnika i 9 zamjenika naši smo jednoga ili dva Hrvata a svi ostali jesu Talijani.

Ovako sastavljena lista porotnika ugadja čikako talijanskim vikačem Istre; proti njoj neima ništa ni slavna većina istarskoga sabora niti slavni zemaljski odbor u Poreču. Ovi svi su vikali i bučili dok je bila jednem pravedno sastavljena takova lista t. j. iz Talijana i Hrvata, ali sada, kada neima takorekuć nijednoga Hrvata medju porotnici, to je pravoljubivoj talijanskoj gospodi Istre posve u redu. Tá zašto ne bi Hrvatom sudili pučki sudci po rodu, jeziku i ćudjeću Talijani? Ako ih ovi nerazumiju, eno tumača u Rovinju, koji nije nikada vidio ni pučke hrvatske škole. Stavljajuć ovo mačuhinsko postupanje sa ogromnom većinom pučnstva naše pokrajine do znanja našim državnim zastupnikom, molimo ih, da to priobće ministru pravosudja, koji se je početkom ove godine u carevinskom vieću izjavio proti tumačen kod porotnih razprava.

Svečenik po uzoru naših lažiliberalaca. U nedjelju dne 5. t. mj. priredili su toplokrvni Piranci izlet u Rovinj, da vrate „talijanskoj“ braći posjet od prošle godine. Izletnika da bijaše mnogo, svečanost u Rovinju nenadkrilivo, gostba sjajna i obilna, govorancijak pun — kot. Kad je slušao „*refuške*“ gospodin ugrijano rodoljubne grudi dadoše se na gromopucateljne govorancije, kroz koje se je vukla poput crvene niti — glavna misao: sloga i jedinstvo u borbi proti tudjincu i nametniku. A koji je taj *nesretni tudjinac* u Istri, netreba nam tekar naglasivati. Medju *rodoljubnimi* govornici našao se i prečastni g. kanonik Vidali, koji se je sjetio i „*duševne ženitbe sv. Eufemije sa sv. Jurom*“, ter je izkapio svoju čašu uz vrući uzklik: „*alla patria unita*“ (ujedinjenoj domovini).

Mi nećemo, da iztražujemo, gdje i koja je to *ujedinjena* domovina preč. g. kanonika, jer to na nas ne spada, već konstatiramo jednostavno, da kad bi se usudio koji naš svećenik govoriti ovako javno izmedju više stotina osoba, sve samih pristaša takozvane talijanske-liberalne stranke, to bi lažiliberalni talijanski listovi digli proti njemu nebo i pakao, a klevete i ocrnjivanja letila bi proti njemu na biskupsku kuriju, a možda ćak i u Rim. Ali što može Talijan, to nesmije Hrvat il Slovenac — kaže moderna talijanska poslovica.

Izlet „Tržaškega Sokola“ izpao je prošle nedjelje uzprkos raznim neprilikam i svakojakim protivštinam najljepše. Najprije odkazao je družtvu vožnju iznajmljeni parobrod „*Piranese*“ pod izlikom, da mu se nešto u stroju pokvarilo. On je pošao na put odmah sliedećeg dana. Na dan izleta, i to pošto se bilo sakupilo veliko množtvo izletnika na obali „Alla Sanità“, čekajuć drugi iznajmljeni parobrod „*Risano*“, koji je imao stignuti u 2 i pol sata iz Istre, stigne poslije treće, te izjavi odboru „Sokola“, da nemože u Devin, jer da mu se nešto *pokvarilo u stroju*.

Sakupljeni bijahu radi tih „*nepredvidjenih*“ oštećenja silno ogorčeni, jer su znali, kako je do toga došlo. Nu oni se nisu dali tim prestrašiti, već se podaše željeznicom do Nabrežine (Divio), a odatle vozovi i pješice u Devin, gdje ih je veliko množtvo naroda dočekalo i gdje se je razvila krasna zabava. Izlet je dakle uspio sjajno, uzprkos talijanaškim spletkam.

Občinski izbori u Lovranu. Kako smo predvidjali, pobjedilo su kod netom minulih izbora u novoustrojenoj občini Lovran grožnje, varke, pijanke i slieparije.

Našim odmetnikom i talijanskim dotepuhom pošlo je za rukom u toliko zasliepiti i zavarati izvanjski pok ludimi obećanji, predpodnimi grožnjami i lukavimi varkami, da su pošli kano sliepi i biesni u boj proti rodjenoj braći. Zasliepljeni bezdušnom varkom, bili bi počinili još veće zlo, samo da zadovolje smrdnim zavodnikom.

Naš redoviti dopisnik izvješćuje nas o uspjehu toga izbora, što donosimo na drugom mjestu, a o tomu biti će još govora. Za danas spominjemo još i ovdje, da si je zasliepljeno i podkupljeno lovransko smeće nakon svršenog izbora okaljalo griešne ruke krvlju nedužna a poštena starca g. Ivana Turčića, na koga naviše kano abrucki razbojnici, raniv ga do krvi, i poderav na njemu odjeću.

Ovo je prvi plod „*talijanske pobjede*“, ali ujedno i „*talijanske kulture*“ u Lovranu. Tom pobjedom i tom kulturom mogu se doista ponositi lovranske izdajice i njihovi gospodari u Poreču.

Za svoje nedjelo odgovarati će oni zločinci zakonu i Bogu, a javno mnienje čini odgovornimi i one, koji su bezavestnu svietinu javno i tajno proti čestitim gradjanom i občinarom pobunili i napokon one, koji su znali, što se u ovoj občini snuje i pripravlja pak se ipak maknuli nisu, da stanu na rep bezdušnim smutljivcem i bezobraznim buniteljem.

Gospodo lovranska! znajte, da je svaka sila do vremena, a samo pravica i Bog do konca svieta. Doći će i vama crni petak, kad se budete najmanje nadali.

Občinski izbori u Mošćenicah. Dne 13. t. mj. imali su započeti občinski izbori za novoustrojenu občinu Mošćenice-Berseč. Predsjednikom komisije bijaše imenovan g. Rubinić, a od strane političke oblasti bijaše odaslan c. kr. komisar pl. Schmit.

Kako nam od tamo prijatelj u kratko javlja, do izbora nije niti došlo, jer su od lovranskih talijanaša zavedeni i podkupljeni šarenjaci navalili na predsjednika komisije g. Rubinića, koji da je jedva živ utekao. a gosp. komisara da su morali čuvati oružnici. Usljed toga bijaše izbor odgodjen.

Ovo je drugi plod bezdušne agitacije lovranskih talijanaša i odpadnika, kojim ne bijaše dosta, da su posijali kod kuće sjeme razdora i nesloge, koji su potakli svoje podrepnice na divljačke čine, i koji će bar moralno odgovarati za nevino prolivenu krv u gradu Lovranu — kako izvješćujemo na drugom mjestu.

Mi se doista čudimo, da nije bar ovaj slučaj u Mošćenicah predvidjela politička oblast u Volosku, kojoj mora poznato biti, što se je dogodilo u Lovranu i danas izbora i koja je stalno znala, kako i čim agitiraju bezdušni plaćenici. Po našem dubokom uvjerenju do izgreda nebi bilo došlo u Mošćenicah, da se je na vrieme kaznilo lovranske izgrednike, ali ako se puštaju nekažnjene one podivljale osobe, koje dižu ruku na mirne građane, dapače ćak na svoje poglavare, onda se nije čuditi, što ti bezumnici i nadalje izgrede prave i što nije pred njimi sjeguran niti isti c. kr. komisar. Očekujuć potanje vieesti o nedovršenom izboru u Mošćenicah, molimo tamošnje naše prvake, neka pučanstvo nagovaraju na mir i red, jer će jedino izgrednici odgovarati za svoja nedjela, a pravi krivci smijati će se lukavo i himbeno izpod brkova.

Zagonetan brzojav. K viesti donešenoj pod ovim naslovom u zadnjem broju našega lista, piše nam prijatelj iz srednje Istre koliko sliedi:

„Onaj zagonetni tobož brzojav poslao Vam prijatelj, komu izkriviše ime. On je izručio brzojav na brzojavnoj postaji u Plominu, ispošto u Kanfanaru. S njim bio sam i ja“.

Sada se pita: kako je došlo do toga, da brzojav, koji bijaše predan na brzojavnom uredu u Plominu, dolazi iz Kanfanara i da li bijaše ime odaslanika izkrivljeno u Plominu ili u Kanfanaru. Našega prijatelja molimo, da poduzme shodne koraku, kako bi se ovu zagonetku riešilo i da budu eventualni krivci kažnjeni.

Iz Zadra pišu nam 14. julija 1895. Eto me, da vam se opet javim iz ove tolomaške kule. Ponajprije znajte, da smo se pustili u borbu za ove občinske izbore. Učinismo do 1300 utoka. Utoci ležali na občini skoro mjesec dana, a ovih dana odbili ih jednostavno uz smiešne i lukave argumente. Medjutim na podpisane na utoclma stižu prieteća pisma. Tako se dru. Peri Klaiću i smrću priete. Tolomaški listovi „Dalmata“ i „Corriere“ denunciraju naše učitelje, pišu ogavno proti nama, a mi uviek odgovaramo u rukavicah. Dosta je više toga — vraćajmo im šilo za ognjilo. Oni rabe dosta podla sredstva, ali mi — kad oni već tako hoće — vraćajmo im istimi sredstvima milo za drago. Ovih dana posjetiše nas dični romanopisac Kumičić i genijalni pjesnik dr. Tresić. Mi ih dočekasmo liepo, kao što bismo dočekali svakog brata Hrvata, jer žalimo kobni razdor u Banovini i ono pogubno mesarenje tamo. Naše je geslo jedno: u slozi i ljubavi je spas!

Iz glavnoga (?!) grada Istre. Iz porečke „babe“ doznajemo, da je na tamošnjem mulu na večer upravo milota slušati divne koncerte, što ih priređuju domaći trhonoše (fakini) i drugi gradjani tučnjami, proklinjanjem i psovanjem. Taj program, da je uviek na dnevnom redu. Čestitamo sl. gradjanstvu najkulturnijega talijanskoga grada „talijanske“ Istre na bezplatnih zabavah.

K izborom u Lovranu. Prijatelj nam javlja od tamo, da je mjestni župnik, odlučan talijanski pristaša, sobom dopeljao na dan izbora netom imenovanoga kapelana, nekog starca, koga je komisija odbila, jer ne bijaše u izbornih listinah.

Kad je rečena komisija prozvala ime spomenutoga župnika sa: *Ivan Dragovina* (kako se vidi čisto talijanska korenika. Op. slag.) prosvjedovao je ovaj sa izjavom: „*Io mi chiamo Giovanni Dragovina e non Ivan.*“

Reć bi, da g. župnik nezna, da mu je pred nosom crkvica, koju zove sav lovranski puk sv. Ivan, i da je zaboravio na liepa vremena, kad nije prosvjedovao pod blagopokojnim biskupom Dobrilom proti nazivu Ivan. O tempora!

Priprave za obnovu občinskoga zastupstva u Jelšanah. Tamošnja vladajuća stranka izložila je po treći put izborne liste, jer bijahu svaki put silno pogriešene i proti istim utoci ili reklami uloženi. Sadašnji poglavari vladaju proti volji ogromne većine puka već 6 godina. ali narod toga više trpiti neće, pak je odlučio izabrati si pošteno-narodno zastupstvo. Više o tom drugi put.

Nemiri u Mošćenicah. Posliednji hip doznajemo, da je dne 13. t. mj. došlo u Mošćenicah do krvi. Najprije se je toli žestoko napalo na prvoga savjetnika Rubinića, došavšega, da predsjeda izbornoj komisiji, da su ga jedva žandari oslobodili od izgrednika, te da je mogao naglo odputovati kočijom. Kasnije bilo je i gorega. Izgrednici nastupili su i proti političkom komisaru, koji je kanio i bez onoga prvoga savjetnika izbore obaviti. Moralo je biti velikoga zla, *jer da ima izgrednika i ranjenih.* Ranjenih da se je odvezlo kočijom na Volosko, dočim je drugih moralo pješice okovanih i praćenih žandari. Što kamo se je došlo, i kamo se je moralo doći usljed postupka po cieloj mjestnoj občini lovranskoj već nekoliko vremena i usljed toga, da se je sve to mirno gledalo ili kojekako izpričavalo! Gospodo talijanske klike i vi svi, koji jim držite ruku, gledajte, do česa ste dotjerali stvari. Prevaren narod i proliveno krv je vam na duši.

Za hrvatske sveučilištne djake sakupili su dični naši zemljaci, nalazeći se u Eureka City — u južnoj Africi for. 299 i 142, popravlv rečenu svotu sa sliedećim pismom:

Niže podpisani sakupio je pomoćju gospodina Josipa Poščića svotu od L. 25 engl. vr. u zlatu.

Svota sakupljena je od primorskih Hrvata, nalazećih se u okolici Barbertonskoj južno afrikanske republike Transvaala.

I to sakupjači darovali su svaki po 2 L., gosp. Franjo Poščić iz Veprinca, Kuzma Stipković iz Drage kod Rieke, Ivan Makijanić i Starigrada u Dalmaciji, Ivan Brčot iz Korčule u Dalmaciji, Nikola Stanko iz Iža u Dalmaciji takodjer svaki po 2 L., Franjo Žvanić iz otoka Brača, Lazar Vuković iz Boke Kotorske, Nikola Perić iz Majkova u Dalmaciji, Tripo Faso iz Stivana u Dalmaciji, Ljudevit Petrinović, Mirko Petrinović, Mate Kabalin, Franjo Zoričić, sva četvorica iz Novoga u Vinodolu, Spiro Juranović iz Zelenike u Dalmaciji, Antun Car iz Vepriuca, Luka Brajević iz Konavlja u Dalmaciji svaki po 1. L.

R. Petrinović, povjerenik.

Za mužku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu sabrao u prijateljskom družtvu občinski glavar g. Mirko Jelušić dne 5. t. mj. Cirilo-Metodijskog dara 6 for. 25 nvč.

Iz Eureka-City (južna Afrika) pišu nam 14. junija 1896. U dalekom svietu milo je nam Hrvatom čuti kakav ugodan glas iz mile nam domovine, al na takav glas, na kojeg vam odgovaramo, zadaje grozu svakom čestitom Hrvatu.

Kako svaki čestit čovjek, bio on ma koliko mu drago odaljen od svoje domovine, ipak on ju uvjek žarko ljubi; kao što svaki narod, tako isto i mi Hrvati, nastojimo, da izkazujemo i ovdje ljubav miloj našoj domovini. Ta nam se ljubav i u stranom svietu u naših grudi često uziže.

Na primjer: sastanemo se dvojica nepoznatih domorodaca, pozdravljamo se u stranom jeziku, al na brzo se upozna naš duh hrvatski, te se čuje do mala oriti onaj mili pozdrav naš: „*Živila Hrvatska!!!*“

Koliko dakle miline očutimo, kad se u stranom svietu hrvatski razgovaramo, toliko ljubavi nastojimo, da svome rodu izkažemo.

Akoprem smo žalibože prisiljeni osobito mi primorski Hrvati, da se iz onog našeg klisurastog kraja, iz kojeg nas tudjin tjera, više puta odaleciti moramo, ali ipak uviek duhom u domovini ostajemo i želimo, da se povratimo u zemlju, gdje se vije mila nam trobojnica. Zato akoprem smo dugo, ali smo uvjek dosta blizu za izkazat ljubav braniteljem zastave, pod kojom su naši pradjedovi svoju dragocienu krv žrtvovali na obranu mile nam domovine.

U tu svrhu ljubavi i zahvalnosti nastojali smo, da i mi našim mladim prijateljem štogod milodara saberemo, jer smo uvjereni, da ti naši mili mladenci iskreno ljube i štite svoj narod, što su nam potvrdili, skoro bih rekao, sa požrtvovanjem samih sebe za domovinu.

S toga šaljemo na čast njima i domovini ovaj dar, što njim ga prava hrvatska braća iz ljubavi od svog krvavog žulja poklanjaju. I kličemo iz dubine srca: Živili zagrebački sveučilištni gradjani!!!

U ime drugovah iz hrvatskog Primorja i Dalmacije

R. Petrinović.

Dočim hvalimo ovim našoj braći u dalekoj Africi na rodoljubnom činu, preporučamo im vruće, da se sjete u prigodi i naše plemenite „Družbe sv. Cirila i Metoda u Istri“. Živili sviestni naši zemljaci u dalekoj tudjini!

Nova popievka. Na koncertu „Kola“ u Zagrebu u slavu sv. Cirila i Metoda pjevala se prvi put nova rodoljubna popievka od Fr. S. Vilhara pod naslovom „Nema toga lovora“. Upozoruje se občinstvo na ovu prekrasnu kompoziciju, koja odiše sviežim narodnim duhom, kano što sva djela priljubljenog narodnog skladatelja. Rieči spjevao je daroviti naš pjesnik R. Katalinić Jeretov. „Nema toga lovora“ postati će sigurno popularnom popievkom, kao što mnoge druge skladateljeve kompozicije.

Drugi sveobći sastanak hrvatskih djaka u Osieku. Vrlo rado bilježimo, da se sastaje ovih dana naša nadobudna mladež u glavnom gradu ravne Slavonije, u Osieku, da preko školskih praznika spoji zabavno i ugodno sa koristnim. Taj drugi sastanak imao je biti na Rieci, ali moralo se od toga odustati radi žalostnih odnošaja, koji danas vladaju u tom umjetno otudjenom nam gradu.

Djački sastanak trajati će četiri dana t. j. 16. 17. 18. i 19. t. mj.

Sastanak imade dva diela t. j. službeni i zabavni. Rodoljubni osječki gradjani i tamošnja mladež sporazumili se da će hrvatskoj učećoj se mladeže osladiti boravak u Osieku veselimi i ugodnimi zabavami.

Službeni dio programa sadržaje sliedeće točke:

1. Izvješće odbora. 2. Izbor novoga odbora. 3. Organizacija hrvatskoga djačtva i djački list. 4. Naobrazba mladeži obojeg spola na srednjih i visokih školah. 5. „Ciril i Metod", djelovanje toga družtva i akcija djakah u tom pogledu. 6. Kako ćemo podići pučku naobrazbu. 7. Odnošaji hrvatskog djačtva napram drugim družtvom u monarhiji. 8. Eventualija. Našoj dičnoj mladosti želimo iz svega srca najbolji uspjeh kod ovog sastanka, a hvalimo njoj srdačno, što je uvrstila u svoj program i vrlo važnu točku o *„Družbi sv. Cirila i Metoda"*.

Dična mladeži! Svevišnji neka blagoslovi Tvoje plemenito nastojanje na Njegovu slavu i na korist svih Hrvata. (Doznajemo zadnji hip, da je taj sastanak zabranjen. Op. ur.)

Izvješće kr. velike gimnazije u Šušaku za školsku godinu 1895-96. Dobrotom slav. ravnateljstva primili smo školsko izvješće kr. velike gimnazije na Sušaku iz kojega vadimo sliedeće podatke: Profesora na gimnaziji bijaše u svemu 20. Djaka bijaše koncem školske godine 361. Po vjeri 337 rimokatolika; 20 grčkoiztočnjaka i 4 mojsijevca. Po zavičaju: Iz Banovine 333; iz Dalmacije 7; iz Kranjske 1; iz austrijskog Primorja 107: ostali iz Bosne-Hercegovine, iz ostalih cisl. zemalja i inozemstva. Izmedju svih djaka dobilo ih 55 svjedočbu I. reda s odlikom; 202 prvoga reda, ostali druga reda sa i bez popravka i trećega reda. Izmedju 107 djaka iz austrijskoga Primorja jesu skoro svi naši mladići iz Istre. Izmedju 55 odlikuša imade 16 Istrana. Tako valja nadobudna naša mladeži; bistri si um, plemeni si srce i puni se znanjem, da budeš uzmogla danas sutra biti sebi i rodu na korist i spas.

Dne 23. junija zaključena je školska godina svečano. Poslije službe božje, koju je u dvorani nove gimnazije služio preč. gosp. kanonik kateheta **Marušić**, izveden je sliedeći program svečanosti: 1. Oprostna besjeda maturanta Petra Prpića sa zavodom. 2. G. V. Brož: Molitva mornara. Udara učenički tamburaški sbor. 3. Hunibal sokoli svoje vojnike. Latinski deklamuje šestoškolac **Ljubomir Tomašić**. — Oproštaj Hektorov s Andromahom. Grčki deklamuje petoškolac Franjo Movljan. 4. G. V. Brož: Vijenac slovenskih pjesama. Udara učenički tamburaški sbor. 5. Opis proljeća od sv. Gregorija. Staroslovenski deklamuje **Nikodem Gržetić**. — Preradovićevu odu „Bogu" hrv. deklamuje sedmoškolac Dinko Mulanović. 6. Runjanin Zajc: Liepa naša domovina, pjeva učenički pjevački sbor. 7. Die Tabakspfeife. Njemački deklamuje četvrtoškolac **Egidije Stanger**. 8. G. V. Brož: Potpouri hrv. pjesama. Udara učenički tamburaški sbor. 9. Manzoni: Il cinque maggio. Talijanski deklamuje šestoškolac Rudolf Ožbolt. — Béranger: Adieu de Marie Stuart. Francuski deklamuje petoškolac Makso Rošić. 10. F. S. Vilhar: Slovenec i Hrvat. Pjeva učenički pjevački sbor.

Pristava za kemiju traži i ove godine sl. zemaljski odbor za Istru, i to za pokusnu postaju ili za gospodarski zavod u Poreču. Ovo mjesto je svake godine razpisano.

Plaća pristava iznaša for. 1100 i dva petgodišnja doplatka. Treba dokazati potrebito znanje iz kemije.

Od molitelja se zahtjeva podpuno poznanje talijanskoga jezika i eventualno poznanje drugih jezika. Mi bismo rekli po domaću: talijanski mora znati, a hrvatski ako zna, dobro, ako ne, još bolje.

Iz Dobrinja pišu nam 12. t. mj. Doskora se imadu ovdje obaviti novi občinski izbori, jer dosadanjem zastupstvu ističe rok. Pošto je ovo občina, koja je jedna izmedju prvih u Istri poprimila hrvatsko obilježje, to narodnostne borbe neće ni ovaj put biti, a tako se nadamo, da neće biti ni privatnih razmirica, već da će se, kao što i do sada pojedina sela med sobom složiti, te svako iz svoje sredine izabrati onoliko vrednih muževa za zastupnike, koliko im po broju pučanstva pripada, za koje će pak svi zajedno glasovati. Samo složno, jer gdje je sloga, tu je i napredak.

Početkom tekućeg mjeseca dobili smo novog občinskog liečnika za združene občine Dobrinj-Omišalj u osobi veleučenog g. dra. **Mata Dražića**. Gospodin je liečnik naše gore list, rodom iz hrvatskog Primorja i to iz mjesta Bribira, pak mu ovime želimo, da se čim dulje med nama zadrži. Istina, njegova će služba biti prilično težka, jer su občine raztrešene, a putevi nisu najbolji, nu pošto je gospodin mlad, to od njegove požrtvovnosti očekujemo, da se toga neće prestrašiti, već se med nama obiknuti, što već pokazuje njegov kratki dosadanji boravak med nama. Mlada mu gospodja takodjer je rodom iz Bribira i po tomu dobra Hrvatica, pak im ovim kličemo: Dobro nam došli i dugo se med nama zadržali.

Riedki pas. Župnik jedan na otoku Krku posjeduje psa, na čigovu riedkost vriedno se je osvrnuti. Pas kako nam je sam gospodar pripoviedao, ima već 9 godina, a počeo je u dobi od dvih godina, dakle već punih sedam godina tu izvanrednost izvadjati. Nečak župnikov, koji je prije učio na Rieci, a sad se nahodi u bogoslovju, odgojio je i pripitomio psa u mladosti. On se skrbio zanj, on ga odhranjivao kao ptičù u krletci, al nit pas nije zaboravio njegove ljubavi. Kadgod bi rečeni nečak imao doći na praznike, bilo o Božiću, Uskrsu ili u srpnju, eto ti psa pred parobrodom, gdje ga je čekao. Taj posao obavlja još i sada. Ne zaprieči li ga nevrieme ili koji drugi uzroci, razlika u dolazku i dočeku može biti najviše od 6 sati. Ako pak netjak ne dodje onaj dan, u ono vrieme, koje bi imao, tad trči pas po svih kućah, gdje običaje netjak kroz praznike boraviti, a ne nadje li ga ni tu, bježi opet pred parobrod, (do kojeg ima pješice 2 i pol sata), ako imade do mala doći, inače čeka kod kuće, ako je razlika od osam dana, al kad i ti prodju, a on ima doći, eto ga opet u luci, gdje ceka na parobrod i na svoga dobročinitelja.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. N. otok Krk. Vašeg *„Izpravka"* nemožemo nikako priobćiti jer ne želimo imati i radi njega posla sa sudovi. Niste bo odgovorni samo Vi za podpisani *„Izpravak"* nego i uredničtvo, o čemu imademo žalostneg iskustva. Ako baš hoćete nešto izpraviti, a ono sastavite *„Izpravak"* tako, da bar mi nebudemo imali okapanja sa sudovi. Da ste nam zdravo!

Br. 1833.

Natječaj

U smislu zaključka občinskog zastupstva od dne 2. junija 1866. razpisuje se natječaj na mjesto

privr. občinskoga likvidatora,

koji se ima baviti vodjenjem glavnih knjiga obć. blagajne i likvidacijom prigrada občinskog zemljišta uz godišnju plaću od forinti 500 i od likvidacije faktično realizovanih 5% od starijih, i 4% od novijih prigrada, koji postotak predvidjen je sa 700 for. godišnjih, kada bi dotični likvidator čistog kapitala po prilici 15.000 for. na godinu uredio.

Molitelji imadu podnesti svoje molbe kroz podpisanoga, naslovljene na občinsko zastupstvo do 1. agusta 1896. i dokazati sposobnosti, koje zahtjeva ova služba, u napose vještina i brzina u računanju, te podpuno poznavanje hrvatskog kao uredovnog jezika.

Prednost imati će oni, koji su služili ili služe u svojstvu občinskoga blagajnika.

Občinsko glavarstvo
Kastav, 1. julija 1896.

glavar:
M. Jelušić.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nofrankovana.

Komadi za odieće

Peruvien i dosking za veleèastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, takodjer za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, suknu za biljard i igrače stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospodu i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftino, primjerno, poštano, trajno, čisto vunено sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralka austrijske trgovine s. suknom.)

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1860.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Štikarofska reba". Da preprečim varanje p. n. odnzimaća, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogodbom.

Magyar-Horvát tengeri gőzhajózási részvénytársaság. ‖ **Ugarsko-Hrvatsko dioničke pomorsko parobodarsko družtvo.**

Società in Azioni Ungaro-Croata di Navigazione Marittima a Vapore in Fiume.

Plovitbeni red

izravne pruge izmedju

RIEKE I OPATIJE

sa produljenjem do **Ike** i **Lovrana** ter obratno.

Počamši od 15. srpnja tek. godine do nove odredbe.

POLAZAK IZ RIEKE:

1. u 7 sati pr. podne u Opatiju
2. „ 8 „ „ „ „ „ Iku i Lovran
3. „ 9 „ „ „ „ „
4. „ 10 „ „ „ „ „ pošt. parobrod u Volosko, Opatiju, Iku i Lovran
5. u 11 sati prije podne u Opatiju
6. „ 12 „ u podne „ „
7. „ 2 „ po „ „ „
8. „ 3 „ „ „ „ „
9. „ 4 „ „ „ „ „
10. „ 4 „ „ „ „ „
11. „ 6 „ „ „ „ „
11. „ 7 „ „ „ „ „

POVRATAK NA RIEKU:

1. u 8 sati pr. pod. iz Opatije na Rieku
2. „ 9½ „ „ „ „ Lovrana u Opatiju
3. „ 10 „ „ „ „ Opatije na Rieku
4. „ 11 „ u „ „ „ „
5. „ 12 „ po „ „ „ „
6. „ 2 „ „ „ „ „ „
7. „ 3 „ „ „ „ „ „
8. „ 4 „ „ „ „ „ „
9. „ 5 „ „ „ „ „ „
10. „ 6 „ „ „ „ „ „
11. „ 7 „ „ „ „ „ „
12. „ 8 „ „ „ „ „ „

SVAKDANJA POŠTANSKA PRUGA

Rieka-Volosko-Opatija-Ika-Lovran

i natrag.

Iz Ike u Lovran, Opatiju, Volosko i Rieku u 6½ sati pr. podne.
„ Rieke „ Volosko, Opatiju, Iku i Lovran „ 10 „ „ „
„ Lovrana „ Opatiju, Volosko i Rieku „ 11½ „ „ „
„ Rieke „ Volosko, Opatiju, Iku i Lovran „ 2½ „ „ „

VEČERNJA PLOVITBA

Lovran-Opatija-Ika

samo na djelatne dane

Iz **Lovrana** u **Opatiju** u 6.— sati po podne
„ **Opatije** „ **Iku** „ 6.45 „ „ „ po dolazku onog parobroda, koji polazi iz Rieke u 6 sati po podne.

Ravnateljstvo.

Skladište pisaćeg papira i drugih pisarsko-uredovnih potreboća za občinske, kotarske, sudbene, školske i druge urede preporuča

ANTUN JERETIĆ u Gorici

Semeniška ulica 3.

Vlastita knjigovežnica i zavod za crtanje knjiga

Zaliha lampijona u narodnih bojah po umjerenoj cieni.

Preuzima i izvršuje sve naručbe brzo i točno, te šalje nepoznatim proti pouzeću, občinskim uredom itd. pako sa popratnicom.

Sve potreboće za učione, kao pisanke i risanke, koje izradjuje iz dobroga papira, prodaje uz umjerene ciene.

Na zahtjevanje izradjuje svežčiće i sa hrvatskim napisom.

Preporuča se toplo rodoljubnom občinstvu

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

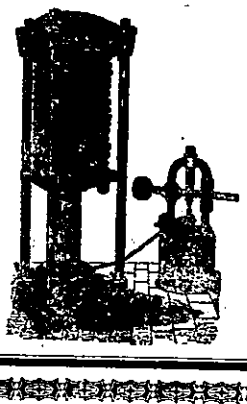

Preše za grožđje, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za mliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2I Prater-strasse 49.

Cieniko i svjedočbe gratis! — Čuvati se kontrafacija! — Traže se zastupnici!

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča veleèastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu pravo

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji . . . . . klgr. po for. 1.20
„ obični . . . . . „ „ „ 1.—
Granis . . . . . „ „ „ —.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 30 U Trstu 23. julija 1896. Godina XXVI

Nepečatnici se šalju sa tiskavu. Pismena se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapuntnicom (cosiddetto postale) na administraciju „Naše Sloge". Ima, preimo i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se ivana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na osmu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se nepreimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for. za seljake 2 for. na godinu. Razmjerne for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Govor

narodnoga zastupnika dra. M. Laginje, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 27. maja 1896 prigodom razprave zakonske osnove o odpisu zemljarine.

Visoka kuća! Sa veseljem pozdravljam osnovu o odpisu zemljarine radi oštete prirodnih i to glavno s razloga, jer se je do sada moglo odpisati jedino administrativnim putem i uz stalne predpuvjete, dočim će se to od sada, čim zadobije vladina osnova kano zakon kriepost, zakonito urediti.

U tom obziru valja dakle nepobitno zabilježiti velik napredak. Na tim neću nikako da uztvrdim, da je u razpravi nalazeća se osnova bez pomanjkanja i da nisu potrebiti nekoji dodatci za poboljšanje iste.

Da mi ne treba pako govoriti do tri puta kod iste osnove i da postane sama osnova čim prije moguće zakonom, biti ću tako slobodan, te vam preporučiti na prihvat nekoje dodatke, koje kanim staviti ne samo k §§. 1. do 7., koji su u razpravi, nego sjedno i k drugim paragrafom.

U tom obziru smatram ponajprije potrebitim, da se k §. 1. osnove dodaju rieči, osim „*radi oštete prirodninah elementarnimi škodami*" takodjer: „*kano i radi nastavljenj snižnja prihoda usljed oblastvenih odredaba*".

Nastojati ću, da tu promjenu kod kasnijeg paragrafa opravdam.

Kod §. 2. odborovog predloga ja bih postavio predlog (čita):

„Visoka kuća neka zaključi, točka 1. imade glasiti:

„1. Ako bijaše tučom, povodnjom, ognjem ili miševi ili trsnim ušencem, peronosporom ili *blackrodom* najmanje četvrti dio prirodnog prihoda jedne zemljištne parcele uništen".

Držim naime, da se rieči *peronospora* i *blackrod*, ili ako bi se s tim gospodin izvjestitelj sporazumnim izjavio, mjesto onih rieči, možda još bolje „*peronospora i ostala trsne gljive*" u paragraf uvrsti, jer su to uzroci, iz kojih se u mnogih vinorodnih krajevih, napose u južnih pokrajinah, trgatba ne samo za četvrtinu, nego za mnogo veći postotak umanji.

Kad bi i bila u tom slučaju trgatba nešto obilnija, to je ipak, kako je poznato, vrst vina, ako se grozdje škropi, vrlo loša, te nejma, kako je naravski, takovo vino u trgovini tako velike vriednosti.

Što se tiče diela, koji mora biti barem oštećen, to mislim, da se mora uzeti općenito kao najmanji dio, četvrti dio oštećenja i to bez razlike izmedju parcela, koje mjere do četiri hektara i izmedju parcela, koje mjere preko četiri hektara. Ja držim, da ono, što je pred malo časaka njegova preuzvišenost gosp. ministar financija rekao, da se je naime ovu razliku stvorilo sa socijalno-političkog stanovišta, nemože posve vrieditи. Ja mislim dapače, da se mora upravo sa socijalno-političkih razloga oštru granicu koli za manje, toli za veće gospodarske dielove ili zemljištne parcele punim pravom stvoriti. Uzmimo primjerice slučaj, gdje se radi o dielu gospodarstva, o zemljištnoj parceli izpod četiri hektara, tada ima dotični vlastnik, obično siromašan čovjek, koji vadi odatle sav svoj obstanak, sve svoje svjete za život, tekar tada pravo na odpis, ako je četvrtina t. j. 25 po sto oštećena, dočim bi imao u drugom slučaju, gdje se radi o parceli od 400—600 ili još više jutara — imade i takovih parcela — dotični vlastnik pravo na odpis već kod oštećenja dvih do trih hektara. To je, po mojem sudu, nepravedno, jer neima istog razmjera čuvstva ili posliedice štete napram jednomu i drugomu posjedniku.

Po mojem mnienju bila bi odredba, kakvu nalazimo u odborovom predlogu, nepravednom. S druge strane navadja se fiškalne razloge za to, da se ustanovi stalno najniži broj postotaka oštećenja, jer će po svoj prilici tamo, gdje se radi o oštećenju posve malenih parcela, ista komisija, recimo, u jednoj poreznoj občini, ili u jednom poreznom kotaru pregledati mnogo parcela, koje bijahu oštećene, dočim bi se kod velikih zemljištnih parcela moralo posebnu komisiju naručiti, te izvide provesti i tada, kad bi se radilo o pojedinom oštećenju jedinog po prilici hektara ili nešto više.

K §. 5. odborovog predloga stavljam predlog, da bi debelo tiskani dodatak u *alinei* 3 odpao, te da bi vriedio vladin predlog.

Tu stoji (čita):

„Obzirom na prosudjivanje oštećenog objema, imade se uvažiti glede na gospodarstvene pridjelke godišnji prihod, koj bi se bilo postiglo u onoj gospodarskoj godini, u kojoj je nastala nesreća. U tom pogledu valja paziti na sliedeće:

Kod mješovitih pridjelaka valja uzeti oštećenje glavnog pridjelka sa dvie trećine, a ono uzgrednog pridjelka sa jednom trećinom godišnjeg prihoda. Glavnim pridjelkom treba smatrati ono, što odgovara u zemljištno-porezne knjige unešenoj vrsti pridjelka. Na poljih, koja su trajno zasadjena, valja ipak vino glavnim pridjelkom smatrati".

Ova zadnja posve nepravedna odredba imala bi odpasti, i to navlastito radi načina, kojim se vinogradarstvo u nekojih pokrajinah tjera. Na primjer u onoj pokrajini, koju imadem ja čast zastupati, imade takovih polja, u kojih se trsje tekar na dva hvata i šire zasadjuje, dočim se u sredini ore za pšenicu, raž itd.

Ako se uzme u takvom slučaju vinski trs kano glavnu plodinu, tada se neće moći samo po sebi naći dotična oštetu. Množtvo bo trsja stoji k čitavoj površini zemljišta u vrlo nizkom postotnom razmjeru.

Zatim se usudjujem k §. 8. kao točku 3. sliedeću *alinei* predložiti:

„Kod pošumljenog tla nastupa odpis od poreza:

„3. Ako je koja kano šuma ili inače zabranjena zemljištna parcela od strane političke oblasti ili ako se je odredilo, da se ju pošumi ili u obće gospodarstveno poboljša, dok se ne pruži dokaz, da je vlastnik takove parcele privredio nedvojbeno čisti prihod".

Vi znate svi, kakve zahtjeve stavlja današnji dan visoka vlada, napose ministarstvo poljodjelstva, bez dvojbe u najboljoj nakani, nu možda ne vazda u pravoj mjeri, na obćine, zadružne šume, dapače i na pojedine posjednike šume u onih pokrajinah, u kojih se nastoji hvalevriednim priznanjem što veće prostore čim brže pošumiti. Na obćine i zadružne šume osobito u Istri postavilo se takove zahtjeve na dotične posjednike šuma, da su isti spojeni s takovimi troškovi, koji nestoje sa prihodom u nikakvom razmjeru.

Tuj je u prvom redu povišenje plaće šumskih čuvara, a u drugom redu nameti k državnim plaćam za dotične šumske tehničare, zatim izdatci za pošumljenje, danguba za dotične občinske predstojnike i ostale občinske zastupnike itd. tako, da se mora u mnogo slučajeva kazati, da neće dotična zemljištna parcela, dotična šuma uprav nikakva prihoda u sadašnjosti niti za daleku budućnost davati. Bilo bi dakle pravo i pošteno, da se ono, što se može u ostalom možda upravnim putem urediti, a čemu su uviek veliki napori i dugotrajne priprave potrebite, zakonom ustanovi, u tom smislu, da se, kao što je rečeno, k ovomu paragrafu doda u tom pogledu jedna *alinea*, da se naime za sve takove parcele sve dotle, dok se ne dokaže od strane dotične oblasti čisti prihod, pravi dokodak, porez odpisati ima.

Tada bi bilo nalično, da se doda na koncu §. 9. još te:

„Ova temeljna načela, ona naime, o kojih se govori u §. 9., treba u stavci 3, §. 8. spomenutih odpisa nalično uzeti u porabu".

Nadalje usudjujem se staviti predlog, da se uvrsti poslije §. 18 osnove visoke vlade i poreznoga odbora novi paragraf sa sliedećom odredbom (čita):

„Svi zastanci na koncu god. 1896. od zemljarine, u koliko prekoračuju propisani iznos zadnjih trih godina ima se početkom godine 1897. odpisati".

Gospodo moja! Neću da govorim podulje o gospodarstvenom položaju pučanstva Austrije, jer su sva gospoda govornici koji su koli kod prijašnjeg zakona u pregledanju zemljoporeznog katasta, toli kod ovog zakona došli do rieči, isto dosta crnimi bojami opisali.

Dozvoljavam si sjetiti Vas jedino na to, da, ako proputuje koji od gospode zastupnika kratkom prugom od Divače samo do Pule, osobito ako se nalazi u družtvu svoje gospodje, uvjek čuje uzklik: Bože moj, od čega žive pučanstvo ovdje? Mi, koji smo tamo rodjeni, možemo gospodu uvjeriti, da tamo narod ne žive toliko od kriepke hrane koliko od umjerenosti i od zraka, očišćenog jakimi olujami bure. Naš odgovor na to pitanje jest uspomena visokoj vladi na rieči evandjelja, da čovjek nežive samo od kruha, nego od svake rieči, koja dolazi iz usta božjih. Nu, zapitate li me, odakle plaća narod poreze, tada moram odgovoriti, da se država ne može zadovoljiti ovakovimi evandjeljskimi izrekami. Ona hoće, da ima novca, a da to pučanstvo skuca za porez, mora si ono malo što mu dodje pod ruke, odtrgati od ustiju, ili mora tako rekuć od godine do godine nove dugove praviti, da uzmogne visokim zahtjevom poreznih oblastih zadovoljiti.

Ovo nisu, gospodo moja, prazne rieči, ovo su činjenice. Meni je poznato slučajeva, nipošto osamljenih — da mora u Istri mali posjednik svoj porezni dug novim dugom pokrivati, i on se smatra vrlo cretnim, ako je jednom posve slobodan od svih zadirkivanja porezne oblasti i ako

PODLISTAK.

Pijanac

(Iz života istranskoga)

Napisao *A. K. Istranin.*

(Konac).

Lević (*viče*): Župane smilujte se ako Boga znate, ta vidite mi otečene ruke i noge. Razbojnik Pravić me svezao i uzeo klobuk, jaketu i novčarku — — — ah! ah! ljudi božji pristupite i prerežite mi konop . . . . (*Občinski sluga dovede sezana Šior Menigu, koji na hrbtu nosi jaketu, klobuk i novčarku*).

Občinski pandur: Ljudi mir! (*Stupi pred Levića, te ga upita*): Leviću! Poznate li ovaj klobuk, ovu jaketu i ovu novčarku? Jeli to vaše?

Lević: To je sve moje, a kako nebi bilo? Ta sinoć sam sve ovo imao kod sebe!

Obć. pandur: Imate svjedoka, da je to vaše?

Lević: Ta kako nimam. Ta pitajte Migala . . .

Migalo (*za se*): Hvala Bogu 50 for. nisu zgubljeni. (*Glasno*): Svjedočit ću svagda, da je ta reba sva Levićeva. On je s njim sinoć došao ovamo. U novčarki mora biti 100 for. nu 50 for. najmanje zabilježite.

Obć. sluga: Vaših 50 for.? Kako to?

Migalo: Tako, jer Lević već dva mjeseca jede i pije na puf kod mene. Pojeo mi 10 pilića, 5 kokoša, 1 zlatnog kopuna, 1 purića i 40 litra vina . . .

Obć. sluga: To na mene ne spada. Ti šior Menigo imaš štogod za reći? (*Šior Menigo šuti i »to gleda*).

Obć. sluga (*izvadi bilježnik, piše nješto, zatim ga sklopi i odvede ga sezana*): U zatvor s tobom, lopove!

Lević: Ljudi božji a još ste gluhi? Još me nećete odriešiti od te muke, od te sramote? Prokleto pijanstvo . . . prokleta krčma, što s menom neuradi! (*Jedan kmet skoči i prereže konop na nogah. Lević skoči na noge, ali mu se stolica digne svezana za ruke na hrbtu. Smieh.*)

Lević (*ljuteć se*): Vi mi se još smijete. O ljudi kamenita srca! Da mogu, sve bih vas ovako povezao. (*Trese stolicom na hrbtu*). Prokleto pijanstvo . . . prokleta krčma . . .

Migalo: Nemoj kleti moju krčmu . . . ne . . . ne . . . nego kuni svoju šunjavu pamet. Plati meni valje 50 for. za 10 pilići 5 kokoš, 1 zlatni kopun i jedan puran . . .

Župan od sela: Ljudi čujte me! Ja sam vaš glavar i vi ste me dužni poslušati. Prije nego oslobodimo toga nesretnika, treba da čujem vaše mnienje. Hoćete li, da toga nesretnika, koji sebi, svojim i svim nam sramotu čini, odmah odvezem ili da ga još kaznimo?

Kmet: Zapio je skoro sve svoje, osramotio sebe, svoju kuću i naše selo, za to ga treba oštro kazniti.

Svi: Što je zaslužio! Neka trpi!

Župan: Hoćete li da ga opet svežem za mizu? (*Svi umuknu. Pravić sa Nadanom i Borislavom nadolaze. Lević vidjevši Pravića problijedi, te se stresa*).

Župan: Dakle odlučite vi, što imam da radim i to brzo, danas je u Buzetu veliki sajam. Mene onamo zovu mnogi posli. Već je sunce isteklo. Govorite! Kako većina vas odluči, onako će biti.

Kmet: Čujte, što ću ja predložiti. Lević je grdo osramotio više puta naše poštenje sa svojimi kletvinami i pijanstvom, zato neka danas, kad se u Buzetu sve veseli, tu ostane zatvoren cieli dan i cielu noć o kruhu i vodi . . .

Migalo: Juuuu-dne nauuu-še buuuu-tilje i veselje . . . (Smieh). 50 fiorini plati mi ma valje! (*Lupne nogom o pod*).

Pravić (*stupi napried, odkrije se i progovori*): Poštovani moji susjedi! Šalu na stran. Već toliko vremena govorimo, a nitko neće da odriešimo nesretnoga moga protivnika. Pustite da danas završim djelo, koje će biti Bogu drago. Danas u jutro oko troće ure išao sam u polje za mojim poslom; iza Levićeve kuće čujem neko prasketanje, dim se diže protiva nebu. Skočim bliže, što vidim; štala Levićeva gori. Okrenem se, a to šior Menigo sa žigicami hoće da zapali i kuću. Kad me uoči, pobere klobuk, jaketu i jednu novu novčarku — veliku — crljenu — i udario preko vinograda, pak preko livada, da mi smogne po dragi prama moru, a ja hodi za njim! Ali meni Bog dao . . . dobre krake . . . . . Vidite sve sam ove postole razderao preko onih grebena, i baljine si razdrapao, veruć se brzo kroz ono šikarje, da mu presječem put. Bog i sreća upravo htjela, te se u onom klancu našao občinski sluga, koji je htjeo otići za svojim službenim poslovima. Mahnuv rukom na lopova, odmah se dogjeti zlu — skoči pred šior Menigu, te ga ustavi, a kad je čuo iz mojih usti ju, što je sve učinio, kad sam posvjedočio, da je klobuk, jaketa i novčarka mojeg susjeda Levića, onda ga sveza i odpelje u grad.

Kmeti: I ovamo, jer smo vidjeli onog klaćuha i tepihljeba. . . .

Pravić: Kao da bi me neka vihuuuraska sila okrilatila, poletio sam Levićevoj kući: Bože mili, da sam za minutu došao kašnje, bila bi izgorila štala i sva kuća. Već je plamen na vratima lizao slamnatu strehu štale, te se brzom hitrinom širio

je svoj porezni dug na jednogodišnji propis smizio. Njegova preuzvišenost gospodin ministar financija nije ni u današnjem svom govoru, niti u onom, što ga je izrekao prije nekoliko dana u pitanju poreza, porezne zastanke u pretres povukao, koji nisu samo u Istri, i u obće u Primorju, nego također i u drugih krunovinah monarhije vrlo visoki.

U koliko je meni poznato, neuzmilje se u našem proračunu od godišnjeg propisa na zemljarinu bar 10 po sto od utjerane svote na troškove eksekucije nikakva obzira na zastanke, radi toga ne bi naš proračun ništa trpio kad bi nastalo sniženje državnih zahtjeva. To bi bilo ne samo veliko dobročinstvo za samo pučanstvo, nego po mojem mnienju i jedan zdrav korak državne uprave, da se tako maleni kmet dočepa jednogodišnjega propisa i da znade točno, što mu je upravo platiti, te da se potrudi — što bi se bez dvojbe također dogodilo — jednogodišnji propis bez velikih troškova, osobito bez troškova eksekucije izplatiti. *(Posve pravo!)*

Ako bi pako ovako sastavljeni novi §. 19 preobširan bio, to bih se ja usudio postaviti sliedeći drugi eventualni predlog (čita):

„U onih slučajevih ograničenja, radi kojih će imati odpis zemljarine po mjerilu ovoga zakona da nastane, i za koje se dokaže, da su obstojale i prijašnjih godina, imade ministar financija odpis svih koncem 1896 preostalih zastanaka od zemljarine na molbu posjednika dozvoliti, u koliko isti prekoračuju propise zadnjih triju godina".

Ovo bi bilo dakle ograničenje u dvojakom odnošaju, i to prvo, da se neima na temelju zakonitih odredaba samo po sebi odpisivati, nego jedino na temelju molbe dotičnoga posjednika; drugo, bilo bi gospodinu ministru financija prepušteno na volju, da dozvoli odpis, ne samo u onih slučajevih, gdje se može pružiti dokaz ili potvrdnicu, da su postojali oni preduvjeti, pod kojimi imade polag novoga zakona odpis sliediti, također prijašnjih godina.

Usudio bih se pako u tom obziru svratiti pozornost na to, da, ako se radi o odpisu zbog elementarnih šteta itd. ima se uviek pred očima povodnje i visoke vode, dakle na preobilnost vode, nikada pako na južne pokrajine, gdje nastaju ište takove škode radi nestašice vode ili vlage, što se obično sušom naziva. Takovi preduvjeti, napose suša, prouzročili su bez dvojbe u zadnjih 20 godina, da su porezni zastanci tako visoko narasli, te nemože visoki erar do svojih tražbina od zemljarine, ma ako sam kupi dotična na dražbu stavljena dobra, te ovdje ili ondje jedan dio istih proda.

Ja držim ovaj dopunjak, jer ovo se ima samo takovim smatrati napram osnovi, nalazećoj se u razpravi — tako potrebitim i koristnim za zdravu upravu, te za snizenje ogromnih troškova i radnje oblastih toli nuždnim, da ću se ja usloboditi u slučaju, da se nebi mogla visoka kuća niti sa ovim drugim eventualnim predlogom sporazumiti, visokoj vladi i i visokoj kući još jedan treći eventualni predlog staviti, koji sadržaje bez dvojbe najmanje, što se u tom obziru tražiti može, ono po prilici, o čemu se je nedavno obzirom na Armeniju govorilo, da se naime ograniče eksekucije radi zastanakaka od zemljarine. Taj treći eventualni predlog glasi (čita):

„U onih slučajevih, u kojih prekoračuju zastanci od zemljarine tekući propis zadnjih triju godina, i gdje ostane realna eksekucija za utjeranje zastanaka radi pomankanja kupaca već kod prvog dražbenog roka bezuspješnom, imade se eksekucija obustaviti i sve zastanke od zemljarine službeno odpisati".

Ja to mislim ovako: Pošto je porezna oblast pokazala mobilijarnu eksekuciju neutjeriv ipak svih zastanaka, i pošto je kušala sa realnom eksekucijom, kod čega je zatim došlo do prvog dražbenog roka, ali nebijaše kupaca, koji bi bili dali samo jedan novčić preko procienjene vriednosti za dotično tlo, tim je svakako pružen dokaz, da ona tla u dotičnom kraju neimaju prave vriednosti, te da je pogibelj za visoki erar, da će morati kod drugog dražbenog roka onaj posjed za malenkost kupiti, ili da će u obće sve izdatke sve troškove badava učiniti. Dodje li do takovih slučajeva, koji su vriedni svakog obzira — a to se događja kod nas — tada mislim, da nije pružena u ovom pogledu nikakva zakonita odredba. Dotični nesretnik, koga što takva stigne, pozvao bi se jednostavno na zakonite odredbe i dotični odpis sliedio bi službeno.

Njemu netreba tada podavati se u ruke odvjetnika, da mu čine obširne molbe a netreba mu se pozvati niti na milost kojeg podredjenog činovnika, koji mu nije možda odviše sklon. (Tako je!)

Preporučam velepoštovanoj gospodi, da prihvate ovoj predlog za slučaj, da nebi bila prihvaćena prva dva predloga ili jedan od njih. Nevolja poljodjelaca u nekojih krajevih bijaše već sa svih strana orisana, te bi značilo gubiti vrieme, dalje o tomu govoriti. Ja se uslobodjam, gospodo moja, upozoriti Vas samo na jednu okolnost, što ću ju ovdje iz vlastitog izkustava navesti.

Prije nekoliko godina priredili su sveučilištni djaci u Gracu proti nekoj vrlo visokoj osobi demonstracije, jer njim se je činilo, da dotičnik netreba, da ide svaki dan u crkvu dočim vodi njegov bližnji rodjak gradjanski rat.

Prvoga dana bijahu djaci gospodari položaja, sliedećeg dana bijahu već potučeni prozori na raznih tvornicah okolice, a radnici proturaše se u vrlo gustih čoporih na gradački Glacis. Tada sam čuo vodju kazati: Konačno nama nije mnogo do toga stalo, da li on ostane u Gracu ili ne, ali pivo mora biti jeftinije (Smjeh.)

Toga dana upoznao sam razliku izmedju reformah i težnjah takozvanog tvorničkog radničtva i poljodjelskog pučanstva, koja postoji u našoj državi kano i drugud, a mogu Vas uvjeriti, da spada u mnogih krajevih, koje ja poznadem, pivo i koje šta drugo, što bi imalo pocieniti, medju gospodska pitja, te da nas je ovamo poslalo takovo pučanstvo, koje trpi radi nestašice vode i kruha. (Dobro! dobro!)

Predlozi dra. Laginje bijahu zatim dostatno podupriti i u razpravu stavljeni.

Glas iz pokrajine poslije skupštine „Edinosti".

Kako se židovski-liberalno izvraća.

Piše nam prijatelj: Riedko kad čitam židovski listić „Il Piccolo". Ipak mi kadkada dopane ruku, najviše po jednom prijatelju iz Trsta. Tako sam čitao i onaj 11. julija t. g., i u njem viest: „Kako pripovjeda naša povjest jedan slovenski profesor". Jesva je vriedno svraćati se na taj list u obće, a na jakova viesti napose, jer kad on piše o nama, onda stalno laže, izvraća. Mago jer je ta viest ne samo glavno glasilo vladajuće židovsko-liberalne stranke u Trsta i Primorju u obće, već on od novijega vremena baveć se s našimi stvarmi, piše suglasno sa vladinimi ili polu-vladinimi glasili, i jer u onoj viesti govori o naših narodnostnih odnošajih u prošlosti i sadašnjosti, ja se ovim na onu viest svraćam.

Povoda toj viesti dala je skupština „Edinosti" od 5. t. mj., navlastito rieči zastupnika i profesora Spinčića. Isti da je predpostavio, da su Slaveni u Istri u posliednje doba nečuveno tlačeni, da potalijančenje očevidno napreduje, i da je Istre potalijančeno više u jednom stoljeću vlade austrijske, nego li u 500 godina mljetačke vlade.

Nemari znati kakve je zaključke učinio zastupnik Spinčić, „taj neumjereni matador protutalijanske propagande" u Istri iz onih predpostava. To ne smatra niti potrebitim, kad su ti zaključci dali povoda razpuštenju skupštine. On će izpitati samo predpostave i dokazati navodom činjenica i logičnom argumentacijom, kako je onaj drug zastupnika Nabergoja izvratio povjest i zaveo svoje preveć vjerne slušatelje.

Da čujemo te činjenice i logičke argumentacije židovskoga lista.

Istra bila je latinska, kad Slaveni ne bijahu još ostavili Azije. Furlanski vojv. Ivan u uvalah julskih Alpah i na Krasu, „prejasna" (republika mljetačka) u „mljetačkih" stranah, carstvo u grofiji pazinskoj i gospoštijah raške drage, na Krasu i u Liburniji, kušali su poslaveniti ili su poslavenili Istru od godine 800. do 1650. Vojvoda Ivan počeo je naseljivati Slavene godine 800, mljetačka republika i carstvo nastavili su to djelo od godine 1463. do 1650. Naselili su Hrvate u to doba u Sandriji, u okolici rovinjskoj, umaškoj, novogradskoj, motovunskoj, porečkoj, puljskoj, u Taru, u Fontani, u iztočnoj Istri; napučili su grofiju Pazin sa Hrvati; poslie kuge godine 1630., *kojom je ostala Istra od Timava do Kvarnera bez stanovničtva, Mljetačka i Austrija naselili su puste krajeve sa ostalimi Hrvati.* I to je potalijančenje, kao i ono, da bijaše 1857. u Istri s Trstom 112.000, a 1890. god. 300.000 Slavena. Istra da je jedva g. 1650. počela imati mira, kad su se naime „prejasna" i Austrija utrudile davati nam onih dragocienih darova.

Onda počeo je naravski proces asimilacije ili bolje utopljivanja: izobražena strana Istre bila je talijanska, a ta je malo po malo upijala življe manje izobražene. Nije se to činilo na silu; došljake pustilo se mirno živiti ili životariti, a oni nisu nikad zlorabili dobivenu gostoljubivost, dok nisu došli iza gora agitatori.

Upravo je smiešno, veli židovski list, kad se tvrdi, da je Austrija ovoga vieka pospješivala potalijančivanje. Ako se pomisli na poslavenjenje zemljišnih knjiga, tribunala, na dvojezične tabele, na ustanovljivanje slavenskih škola, na narivanje slavenskih jezika u trščansku komunu, na dužnost državnih činovnika, da moraju poznati slavenski jezik, i na tisuću drugih takovih čina, onda je to dovoljno dokazano, da se je zastupnik Spinčić, vičuć proti austrijskim vladam, bijesno naljutio sa povješću i činjenicami. Ako to nije šala, onda je obično umjetno sredstvo, da se Slavene prikaže kao žrtve, sredstvo, koje je Slavenom već mnogo pomoglo, al koje, nadamo se, neće već pomoći, jer nije tajna već ni za vlado.

Eto tako židovski „Il Piccolo", taj vjerni drug jaslarskog „Il Mattino" i drugih mu sličnih listova.

Pomno sam slušao i kasnije čitao govor zastupnika prof. Spinčića.

Goverio je glavno o tom, kako je potalijančenje Trsta i okolice u posliednjih 40 godina napredovalo, i kako su se istodobno u istoj mjeri gubili na tom zemljištu Slovenci. Nuzgredno samo spomenuo je, kako se je za austrijskih vlada jednoga stoljeća potalijanilo više Istre, nego li za 500 godina vladanja mljetačke republike.

„Il Piccolo" bavi se u svojoj viesti samo ovom nuzgrednom tvrdnjom, osmišljuje ju smišljeno, pozivajuć se na povjest, na statističke podatke i na stanovite listine tisuću drugih činjenica, predstavljajuć svojim prelahkovjernim čitateljem, da je obratno istina od onoga, što je tvrdio zastupnik Spinčić, jer da je Austrija pospješivala ne talijanstvo, nego hrvatstvo Istre, a da su se iza toga „manje izobraženi" Hrvati utopljivali u „izobraženih Talijanih".

* * *

Što je povjestna istina?

Rimska država imala je svojih naseljbina u Istri od kakvih dvie sto godina prije narodjenja Isusova, imala je u isto doba u pojedinih gradovih Latina, al nit bijaše latinska, nit su tada Slaveni bili u Aziji.

Već onda bijahu Slaveni u Europi, iza Karpata, jedan veliki dio njih u Velikoj Hrvatskoj. Kad je propala zapadna rimska država, i pošto su razni germanski narodi, medju ostalimi i naseoa Primorja opustošili, on da su se i u Primorje naselili predji današnjih Hrvata i Slovenaca, pošli su veći dio te pokrajine i počeli ju obradjivati. Osim u nekih gradićih nestalo je Latina, a nadošli su Hrvati i Slovenci. Nije vojvoda Ivan naselio Hrvate i Slovence u Istru, nego je naseljenim u Istri hotio dati i ona zemljišta, koja su si svojatali ostanci gradskih Latina, valjda s toga, jer ovi ne bijahu kadri ili voljni obradjivati ih. Već od šestoga i sedmoga stoljeća napried bila je Istra velikom većinom hrvatska zemlja. To kaže povjest svakomu onomu, koji hoće da zna povjest, koji ljubi istina. Dakako da se židovski liberalci boje istine kao i vrag, Bog nas očuvaj, križa. Nego i po samom židovskom listu moramo doći do zaključka, da bijaše Istra iza rimske i nekih drugih kratkih vlada hrvatska zemlja, i ako nešto kisnije, nego li je to povjestna istina. Po „Il Piccolo" je počeo naseljivati Hrvate u Istri furlanski vojvoda Ivan, a njegovo djelo naseljivanja nastavila je mljetačka republika i carevi „rimski" (njemački). To naseljivanje zbivalo se je po židovskom listiću od godine 800 do 1650., što znači, da Istra u tom cielom razdobju ne imadjaše dovoljno stanovnika. Valja opaziti, da se to naseljivanje nelma tako razumjeti, kao da nebi prije svakoga već bilo Hrvata u Istri, nego da su novodošli Hrvati pridošli k jur naseljenim, ili da su prije naseljene, vojskami i kugami uništene, zamjenili na stanovitih zemljištih. Po samih listinah, nadjenih u arkivih, koje navadja „Il Piccolo", bijaše Istra od Timava do Kvarnera, dakle kopnad Gorička, sav Trst sa okolicom i ciela Istra, poslie kuge godine 1630. bez stanovničtva (spopulata), i takova, opustjela, napučile su Mljetačka i Austrija sa Hrvati. To nije potalijančenje, nego je to napučenje! Gdje ne bijaše ljudi, tamo su došli, i ti ljudi bijahu Hrvati po samom židovskom listu. Oni bijahu zbilja dragocieni darovi za one, koji su zemljom upravljali. Talijani nisu im nikakove gostoljubivosti izkazali. Nisu došli kao gostovi, nego kao stalni naseljenici, posjedaoci i gospodari. Po samom njemu bijaše Istra god. 1650. pretežno hrvatska. Samo u gradovih i gradićih bijaše koji ostanak starih Latina i bijaše Talijana, koje je mljetačka republika pošiljala u te gradiće.

I tim eto nas kod jednoga diela tvrdnje zastupnika Spinčića, koji je rekao, da je Austrija u sto godina potalijanila više Istre, *nego li mljetačka u 500 godina.* Tim je rečeno, da je i Mljetačka Istru potalijanila, t. j. to je neoboriva istina. Čim je Mljetačka tamo u XIV. stoljeću bili obvezala neke gradove istarske na stanoviti, ako i maleni, godišnji danak, ona je u te

---

praskajuć prama kući. Žena i djeca su na mrtvo spali. Što da počmem. Blizu štale na sreću bilo vedro vode. Uhvatim vedro i puf u plamen, zatim skočim u kuću kroz kuhinjski prozor — probudim Levičku i djecu — smugnem u selo, probudim mladiće . . . evo ovaj hip je hvala Bogu, spašena kuća i živina Levičeva, a palikuća šior Menigo već u rukuh pravice. Čujte me dakle dragi moji susjedi! Nemojte mi ove ljubavi uzkratiti! Pustite me, da pristupim momu neprijatelju Leviću, pa da mu ovim kosirom, kojim me je htjeo pred tri dana smrtno raniti, prerežem spone na rukuh. Onda neka ide kuda mu drago. Ako mu ova nesreća nije oči otvorila, neće nikad nijedna više.

Borislav: Ja pozivljem Levića, da se sprijateji još ovog jutra sa Pravićem. Lević je kriv —

Nadan: Ja predlažem pred svima ovdje, da se Lević od župana oštro kazni za sramotu, koju nanaša našemu selu svojim nepristojnim vladanjem, i to: neka gospodin župan naloži dvima jakima mladićima, te ga ovako se stolicom oprćena pošlju na sajam Subotinjski u grad, da ga svi ljudi vide . . .

Lević *(zavapno viče)*: Dosta je dosta! Zaklinjem se pred nebom i zemljom, da ću se odreći pijanstva, kletve, duga, ne samo za danas, nego za uviek. Pravića stupi ovamo! Plemenita si duša! Ja sam kriv! Sve, što sam ti do sada učinio, kriv je tat i palikuća šior Menigo, Migalova krčma i moja žunjava pamet. Migalu ću platit odmah danas sav dug, a šior Menigu neželim nikad vidjeti. Kunem vam se mojom vjerom, mojom ženom i djecom i najsvetijimi stvarmi, da neću nikad nogom stupiti preko praga nijedne krčme . . . *(Pravić priskoči i hoće da mu prereže konopčić).*

Župan: Stoj Pravića! Još jednu! Premda vidim, da se Lević sasvim promjenio i nakanio je odreći se pijanstva i svake griešne navade, to opet nam poslovica kaže: „da u pijanca nije vjere" pa zato ja kao poglavar ovog sela hoću, da pred ovom slikom na stijeni prisegne, da će se odreći pijanstva i svakoga zla djela. (Pravić odreže mu konopčić. Lević ustane — odahne — stupi pred sliku, digne desnicu i jasno i glasno reče):

Lević: „Ja obećajem nebu i zemlji, mojoj ženi, mojej djeci, mojim prijateljem i svim mojim susjedom, da ću se od sada kaniti krčme, pijanstva, igre, kletve, jer znam, da je to griešno i sramotno. Tako me Bog i Marija pomogli. Amen!"

Župan: Hvala Bogu! — Nu da bude to naše veselje još veće, predlažem vam obojici, da si oprostite i da se u znak pomirbe poljubite. *(Pravić i Lević rukuju se i plačuć se poljube).* Još želim i to, da se vaša djeca Zorana i Sretan uzmu, jer znamo, da se vole, jer znamo, da su pošteni, bogaboječi, jer znamo, da će se samo tako kuće trajno izmiriti. . .

Lević *(prama Praviću poluveselo)*: Dragi, nečuješ što govori naš župan?

Pravić *(veselo)*: E pa neka bude. Zovnimo ih, eto ih pred vratima.

Lević: Zorane! Ovamo *šibito* . . . valje!

Pravić: Sretane! Dodji ovamo, da te sveženo, al ne za klinu, već milom ti Zoranom!

Migalo: Eh, došli bi, al se sramuju pred ljudmi!

Župan *(koraknuv prama vratima, viknu zaručnicima)*: Kad nečete radi srama ovamo, a to znajte, da sam ja sve za vas učinio. Sutra hodite odmah plevaun Boga molit, a nedjelju nek vas napovjeda. Dosta smo se nažalovali i ljutili — vrieme je, da se veselimo jedanput. Sada draga braćo idimo! *(Najprije ide Pravić, za njim Borislav i Nadan i drugi ljudi, najzad ide za njima ukočenim rukama i njesto šepajuć Lević. Migalo gleda prekriženih rukuh za njima, pa klimajuć glavom zavikne)*: Nesretni Migalo! — Leviću! — buu-tii-ljo — vrati se!

Lević: Nikad više!

(Pade zastor).

gradove naselila svojih podložnika iz dalmatinske Italije, Talijane, a napokon i jih je u nje to više, koliko si je više gradića podložila, i koliko je više moći u njih dobivala. Činila je to najviše s obzira njezine vlasti i njezine materijalne koristi, a ne možda s razloga, da Istru sebi asimilira, pošto je nikad nije smatrala svojom vlastitom zemljom, nego ju držala kao privremenu kolaniju, pokrajinu, svoju od danas do sutra, iz koje ima iscrpsti čim veća materijalna korist, dok se u njoj nalazi.

U tu svrhu izrabljivala je Hrvate kolikc je više mogla, nemareć dolsta za njihova duševna naobrazbu, zadovoljna da rade i paštajuć jih, da životare, i puštajuć nedirnut njihov hrvatski jezik. Štrom ciele Istre, navlastito one, kojom upravljahu Mljetčići, rabile se je u crkvah hrvatski jezik kod sv. mise i u cieloj službi božjoj. Za tu službu tiskalo se je misale, brevire i obrednike hrvatskim jezikom u Mljetčih („Bosnecih"), za tu službu uzgajalo se je svećenike hrvatskim jezikom u tako zvanoj mljetačkoj Istri, u samom porečkom kotaru, nedaleko Poreča. Za republike mljetačke se je čak i u gradovih na zapadnoj obali Istre, od 15. stoljeća pa do početka tekućega stoljeća obavljala i svečana služba božja u hrvatskom jeziku. Još početkom tekućega stoljeća služila se je sveta misa hrvatskim jezikom i u samom Kopru gradu, kao i u Lošinju i širom ciele Istre. Kako je danas i u tom obziru, to znade svatko.

(Konac sliedi).

Franina i Jurina

Fr. I por imaju i ženi kadagod pravo.

Jur. Kako si na to prišal?

Fr. Na zadoji dan izbora va Lovrane neki bodul je kamo doma prišal, pak ga je žena špotala, a on se je zgovaral, da se je s Talijani veselil, zač da ni videl lepšega veselja.

Jur. Pak?

Fr. Rekla mu je ošro: Ma ti malo vrti?

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri pripolao nam veleč. g. Josip Meglić, kurat u Barbanu 4 for. 40 nvč. Darovali su: veleč. g. Val. Klinar 1 for., veleč. g. T. Sobesta for. 1.50, č. g. Jos. Meglić 1 for., gospodična Josipina Meglić 50 nvč., M. M. 20 nvč., djak Zeženević 10 nvč. djak Kršol 10 nvč.

Vjenčali se. U ponedeljak dne 20. t. mj. vjenčala se u Lovrani dražestna gospodjica Anica Čerčićeva s vrlim pom. kapetanom g. Ivanom Zahejem. Mlada vjerenica sestra je čestitog našeg Alforzića, koga su naši dušmani prošlih dana grdili i svakojami pogrdami ružili i na njega se kolićicama gabacivali. Na prosrećni par mi damo bacamo kite cvieća uz želju, da ih svuda prati sreća i zadovoljstvo. Živili!

Glavna skupština političkoga društva „Edinost". U odborovoj sjednici pol. društva „Edinost" bijaše u nedjelju zaključeno sazvati novu skupštinu ili nastavak zadnje razpuštene glavne skupštine za prvu nedjelju agusta t. j. dne 2. agusta t. g. Na dnevnom redu biti će od zadnje skupštine preostali dio. Skupštinu izvlestiti će zemaljski i državni zastupnik g. dr. Matko Laginja. Prisustvati će i ostali zemaljski i državni zastupnici.

Novi odvjetnik u Voloskom. Ovim javljamo našim prijateljem u iztočnoj strani Istre, napose u Voloskom sudbenom kotaru, radostnu viest, da će se već budućega mjeseca nastaniti u Voloskom naš mladi odvjetnik, veleučeni g. dr. Konrad Janežić, rodom krat Slovenac. Gosp. dr. Janežić radio je kao odvjetnički kandidat kroz dvie ili tri godine u pisarni narodnega zastupnika i odvjetnika g. dr. Matka Laginje u Puli, te su mu naši javni odnošaji posve dobro poznati. Odluku g. dra. Janežića, da će se stalno nastaniti u Voloskom, pozdravljamo iskreanim veseljem, jer znamo, da dobiva naš narod u njemu odličnu silu u svakom obziru. Dobro nam došao!

Sastanak birača izpao je prošle nedjelje u Šmarju — kako nam od tamo pišu — vrlo krasno. Birača sakupio se velik broj u zastupstvu g. Josip Kompare izviestio je temeljito i obširno o djelovanju naših narodnih zastupnika na zemaljskom saboru u Poreču. Bijahu prihvaćena više predloga i rasolucije uz živahno odobravanje.

Iz Trsta odputili se nekoji naši rodoljubi u nedjelju skoro ½ sata po podne kočijom put Šmarjah. ali nemogoše dalje Skofiju, radi kiše, koja je dalje vremena pedali, te se moradoše u Trst vratiti.

Predsjednikom „Slovanske čitalnice" u Trstu bijaše izabran jednoglasno na izvanredaoj skupštini dne 18. t. mj. veletržac i čestiti rodoljub g. *Ante Truden*. Odbor čitalnički rodoljub g. *Ante Truden*. Odbor čitalnički konstituirao se je ovako: podpredsjednik g. dr. Otokar Rybař; tajnik gosp. Fran Toroš; blagajnik g. Ante Bogdanović, knjižničar g. Viktor Klinar.

Iz **Opatije** pišu nam 19. julija. Naše pjevačko-tamburaško družtvo „Lovor", koje tek nekoliko tjedana obstoji, lieno napreduje. Ete već 25. o. mj., na dan sv. Jakova, zaštitnika naše mile Opatije, stupa to mlado družtvo u javnost. Počima svoje djelovanje u kući božjoj. Pjevati će bo na dan sv. Jakova svečann svetu misu sa prikazbom uz pratnju vrle naše lječilištne glazbe. U večer istoga dana u 8 i pol sati daje uz sudjelovanje spomenute lječilištne glasbe u prostorijah „Zore" prvi svoj koncert sa sliedećim razporedom: 1. „Vila Velebita", Popotnica od Leibolda, glazba; 2. „Slavljanska ouvertura" od Titla, glazba; 3. „Liepa naša domovina". Priredio V. G. Brož, tamburanje; 4. „Poziv k petju" od H. Volarića, pjevanje; 5. „Na vojsku". Priredio M. pl. Farkaš, tamburanje; 6. „Potpourri koračnica" od Komzaka, glazba; 7. „Opatiji". Spjevao Emin. uglazbio M. B. Rašan, pjevanje; 8. „Složno pod hrvatskom zastavom" od V. G. Broža, tamburanje; 9. „Lunica" od F. S. Vilhara, pjevanje; 10. „Za cara". Popotnica od Bajera, glazba. Iza koncerta svirati će glazba nekoliko plesnih komada. Ulaznina je 1 kruna po osobi.

Preporučamo svim našim rodoljubom, da u čim većem broju pohrle k ovom prvom koncertu i time oduševe mlade naše gospodjice pjevačice i tamburašice, te gospoda pjevače i tamburaše i podupru družtvu u plemenitom njegovom djelovanju.

Iz **Lovrane** pišu nam 19. t. mj. „*Balotacioni*" su „*finili*", ale kako! — to znate i sami. Talijani nisu mogli dobit naše ljude s razlogom, pak ča su storili? Smutnju. Najsmradnejun prevarun dobili su za se jedan del našega puka. Ale neki se nisu dali tako lahko prevarit, zač su poznavali i poznaju dobro naše Talijane, pak su njim rekli: — „Tako mi nečemo. Mi vas poznamo". Talijani su videli, da s temi ljudi ni posla, ako ne, da ih kupe. I ti ljudi prodali se Talijanom, a od prodanega čoveka ni ti hujega stvorenja na svetu. Prodan čovek će za krajcar sve storit, ja, on će za plaću i čoveka ubit, ako trebe. Prodan čovek je svo zlo na ovem svetu, i samo takov čovek je mogal storit ono, ča se je učinilo na dan „*balotacioni*" va Lovrane.

Su to bili „*balotacioni*"? Ne i ne! „*Balotacioni*" moraju bit slobodni, to će reć, svaki čovek more dat svoj glas brez straha od nijednega. A je to bilo tako va Lovrane? Ne i ne! Koliko ljudi je ostalo oni dani doma, a od straha ni prišlo glasovat? Preko 400 ljudi. Tim ljudem se je svakako strašilo: da će ih se ubit i da će im se škodu storit po seleh i sto drugeh stvari. Ljudi se prestrašili — pak su ostali doma. Prodanac ni bilo puno, ma su sebum zeli i ženi i decu samo da vrišće i da kumedijaju po Lovrane, a Talijani neka se smeju. Drugo ljude trebalo je prestrašit s velemi plačili. Kada ni ni to koristilo, ouputa su počeli puk bunit s nekim „*principom*" s Hrvatske, ki je dal nam ni manje ni više nego 5 milijuni fiorini. Aj, škoda! Vam se čini morda malo? Pet milijuni fiorini. Tu ǰ' beči, ljudi, beči, i to se je sve dobilo, da se dobije Lovran, pak da se ga onemu „*principu*" pošalje magari — po pošte. A brižni ljudi! Pet milijuni fiorini će neki dat se nas, za Lovran! Ma ja, za ovako šegaveh, kako smo mi, ki se pustimo za nos vuć od trih četirih lovranskeh „*poperdili*". A ne znate vi, da ovakovi, kakovi smo, da ne valjamo ni pet pip tabaka, „*altroke*" pet milijuni fiorini! A brižni ljudi!

A vi dragi moji ljudi puli nas i drugde, ki štejete ovo, ča ja pišem, recite mi, bite se vi dali napohnut s takovemi nememi i nesmislenemi besedami? Ja mislim, da nebite, a „pur" neki Lovranci veruju va to, kako va sveto pismo, još i više. Je čudno, kakovo čudo, ako su kod zadnjeh „*balotacioni*" dobili Talijani? — „*Poperdili*" su dobili — ča! „*poperdili*". Ki se je najveć mešal otvorene, to je bil Batestin. Da ste ga čuli vriskat va podeštarije. On je mislel, da ima posla s nekadašnje ni postolarskimi „*garzoni*", tako, tako, da ga je gosp. komisar moral opomenut, a kada ni ga mogal već poslušat, začepil mi je s rukami obadva uha. Najlepše je bilo, kada je prišal „*balotat*" *Francele*. Zavrali su ga: — Franjo Veluščić! — Ljudi božji, da ste ga videli. Pleval nas je čisti smet s njegovim: — Giovanni, ma *Francele* još više. Da ste ga videli ouputa. Škoda, da ni Franciska bila ende kade blizu, za sigurno bi se bila još više zatrubila — „*Cossa že što Franjo*. Mi me zamo Frančeško, gave kapit: — I za reć te tri besedi, on je brižan „*studial*", „*studial*", ja mislim celu uru. I to da će bit naš podešta!!? A stari *Jorjo*, ki je po celoj potaštirje pokazoval nekoliko ključi, kako da je on to bogat. Treba je otel, da mu i ključi *votaju*. Ljudi z vani su navadili vapit — *ura*! Zač kmeti nete, da znaju niš za talijanske: *aviva*! Kako su pak to vapili, već od jedan je navapil mesto „*ura*! — *jura*! nač se je stari Juve jako jadil govoreć, da on ni: *Jura*, nego *Jorjo*!

Kada su pak dobili, *Talijani* kako da su svi ponoreli. Zvali su, da su sopoštено dobili, zato je njihovo veselje bilo veliko. Cel dan su nekim prodancem natakali pit, samo da više vrišće. Prodanci pijani kako blago, hodili su okole, napastovali naše, hitali pred naše ljude koščice, i s glasom su navijali onako, kako, da prostite, praci delaju. „*Varamente*" oni su to znali jako lepo, ter ča nebi *praci* znali!? A i neki šmrkavi studentići razumeju se jako va praščo muziku. Razumeju se oni još i va druge neke *praščarije*! Kada su se prodanci namuzikali u usti, podelo im je „*musikat*" va trbuhe, pak su šli pred vrata od talijanskeh „*kapurioni*" i počeli su govorit, da oni ne moru već vrišćat, zač da su zejuli i lačni. Na to su ih Talijani najšli i napili, a oni ouputa ala na more na paladu, da ubiju kapitana *Stangera*, ki je on dan ustal i spal va vapore. Zvali su ga, da neka pride na kraj, ako je kapuc, a on, da ga ne ubiju, znel je mostić od vapora. Potanje će se na sude dokazat.

A da bite znali pak, kako je Jožina Valčić napal na vrednega i čestitega našega kapitana g. J. *Tominića*. Jedan Jožina Valčić pak proti takovemu mužu. Ala, tako ja zdrav, neki ljudi misle, da su čisteji nego je *amerikanski kristal*.

I neka lovranske babetine delale su kumediju po Lovrane, tako da ih ni bilo ni mrvu lepo videt. Pravi talijanski „*kapi*" su se skrivali, zač ih je bilo sram prit mej svet. I dobro su storili.

Lodonjo III.

Još neč. Grosman se je storil raprečentant. Da je to ki drugi meštar storil — već bi bil va — Siberije. To se valja rodit, rodit.

Glavna skupština „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru obdržavati će se (kako nam javlja poziv slav. ravnateljstva, priobćen na četvrtoj stranici današnjega broja) dne 30. t. mj. u 2 sata poslije podne u prostorijah družtva „Zora" u Opatiji, na što upozorujemo sve one, koji imadu pravo prisustvovati družbinim skupštinam.

Statistički podatci o narodnostnom stanju u Trstu i okolici godine 1857. i godine 1890. Neimamo sada pri ruci nikakvih statistiških podataka o narodnostih u Trstu sa okolicom nit iz godine 1850. niti prije te godine. Imamo ih pako iz godine 1857. i navadjamo ih uz one iz brojenja 31. decembra 1890., posliednjega, što su ga državne oblasti dale provesti, i dajemo tim prilike svakomu misaonomu čovjeku, da dotične brojke prispodobi i iz toga svoj sud stvori.

Po službenoj statistici, koju je izdala c. kr. vlada godine 1857. bijaše te godine u Trstu sa okolicom:

Slovenaca **52%**, nad polovica svih stanovnika; Talijana **37%**, nješto više od jedne trećine svih stanovnika.

Ostalih najviše Njemaca i Židova, koje posliednje se je onda takodjer kao posebnu narodnost brojilo 11%, dakle nad jednu desetinu.

Po službnom popisu, što ga je izdala takodjer c. kr. vlada, iz godine 1890., bijaše te godine u Trstu s okolicom: Slovenaca 27.000 (i to u gradu 8000, u predgradjih 9000, u okolici 10000) u postotcih nešto preko 20%, ili jedna petina svih stanovnika; Talijana 98.900 (i to u gradu 85000 u predgradjih 13.000, u okolici 900), u postotcih 75%, ili tri četvrtine svih stanovnika;

Njemaca 6500, u postotcih niti podpunih 5%, ili jedna dvadesetina svih stanovnika.

Tko ima oči nek vidi, tko ima uši nek sluša, tko ima mozga nek razmišlja!

Občinski izbori u Mošćenicah obaviti će se — ako to opet narodni odpadnici i prodanci nezaprieče — dne 27., 28. i 29. t. mj. Rekosmo ako . . . nezaprieče, nu bolje će glasiti, ako rečemo: ako bude politička oblast na rep stala tajnim i javnim smutljivcem, koji njoj moraju biti poznati od zadnjih občinskih izbora u Lovranu i od ponesrećanih izbora u Mošćenicah. Do rečene je dakle oblasti, da uzdrži mir i red i da nauči pameti nemirnjake, kojim je glavna svrha zaprieći svaki izbor.

O netom minulih izborih u Lovranu i započetih u Mošćenicah izviešćuju skoro sve hrvatske novine, a „Hrvatska Domovina" od petka imade o istih vrlo krasan i poučan članak, nu što upozorujemo naše čitatelje, jer ga radi nestašice prostora ne možemo prištkati.

Iz **Parača** pišu nam 18. t. mj. Čitali ste bez dvojbe u tršćanskih listovi, kako bijahu naši „Canottieri" (ladjari) kod regate ili utrkivanja na moru u Trstu grozne potučeni. Oni su došli svaki put k cilju prvi odtraga, držeći se valjda one talijanske: „*chi va apiano, va lontano*". Mi smo mislili ovdje, da se nakon onakva poraza neće možda niti vratiti više u Poreč, al kad tamo oni dodješe po danu i priredišе u prostorijah ovdješnjeg kupališta u slavu „*pobjede*" svečanu gostbu.

Da bude sjaj i slava što veća pozvaše k gostbi i svjedoke njihove „*pobjede*" t. j. ladjarsko družtvo „*Canottieri di Bari*" iz Italije, koji bijahu prije kod utrkivanja u Trstu. Značajno je svakako, što se u ovom našem gojezdu sastaju i sakupljaju najradje *talijanska prekomorska naša braća*. Tko zna, nije li im možda ovdje bolje i udobnije, nego li u *blaženoj* Italiji? „*Pobjedonosnoj*" gostbi prisustvovalo je dakle, osim domaćih „ladjara" i sedam zelenih mladića iz Bari-a. Samo se po sebi razumije, da su morali biti dionici te sreće i slave „*iz političkih razloga*" i naši *Šiori*. Tu kako da izostanu oni, kad su tuj tako mili gosti, kojim se je obilato nazdravljalo. Uzklika „*Evviva l' Italia!*" ne bijaše ovaj put, „jer k svečanosti nije redarstvo prisustvovalo."

Milo nam je iztaknuti, što je tu gostbu uzveličao svojom prisutnošću i naš prevrietli zemaljski kapetan, koji se je tekar u 11 sati noćju za pogreba iz Umaga još sunnih očiju vratio. Na gostbi je stalno malko zaboravio na onu silnu tugu, koja ga bijaše u Umagu porazila. Hvalevriedno je svakako od njega, što je došao, da zastupa pokrajinu na „*pobjedonosnoj*" gostbi, priredjenoj u čast budućim domaćim velikanom i sedmorici zelenih mladića „*del regno vicino*".

Cieplјenje kozica. Dne 8. i 9. julija ciepao je g. dr. Tamaro, c. kr. kotarski liečnik, kozice na Lovranščini. Noć između 8. i 9. julija je i prespao tamo negdje. Služajce su se upravo ta dva dana vršili izbori občinskoga zastupstva lovranskoga.

Muška podružnica sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Gg. Linić Josip trgovac na Rieci i Matković Franjo Tomin na Trsatu uplatiše članarinu za g. 1896. svaki po 3 for., ukupno 6 for.

Baš iz Lovrana zadnji hip. Doznal sam uprav ov hip, da je on Dražan, ki je onega našega daciera sprebil, pedepsan, ale kaštigan na 6 šetiman hlada i na troški, ki nete bit ništo jako mali. Naši talijanaši i renegati su govorili, da će od cesara dobit medalju, zač da je Hrvata natukal, ma sada će moći tu medalju luštrat oneh 6 šetimse, da pride svetla, kako i kristal. Ženi deja, da je ta Dražan simpatija naše kavalice — dunke lutto in famejа.

Morda će Vam bit drago, ako Vam javim, da puli nas kure sada Margaretice jače nego va Talije. Precij njin je dobrahan. Škoda, da za nje još naši vanjski nemare, ma ćemo jih i na to navadit, zač su se već lepo pripitomili. Nijeden pravi Istrijan nesme bit brez Margaretice, zač s tem pokažemo „maskakom" da smo „veri austriaki". Bog budi s Vami. *Barba Tončić.*

Putujući agenti? Prilikom občinskih izbora u Lovranu, i razplasnih u Mošćenicah, dopeljali su se drojica gospode, dr. Ghersa i neki Lucas iz Labina u Lovran. Pripovjeda se, da su donesli jaspre za proslavu uspjeha izbora; lovranski Talijani da su rekli, da će slaviti pobjedu jedva onda, kad bude načelnik izabran. Mi ne znamo, koliko je na tom istine, ali smo se tom prilikom i nehotice sjetili glasovitoga Carla Martinolicha, koji je ono za pokrajinskih izbora išao po otoku Krku kao putujući agent i došao u Bosku, gdje se je kod ulega malo [illegible]

svota novca od 16.000 forinti. Ona dvojica gospode iz Labina imala su tom prilikom nekakav „posao“ i u Moščenicah obaviti. Odsjeli su „kod Karle“, i pozvali k sebi g. Petra Deškovića. Ovomu se nije svidjao taj poziv, i odpravio se je od kuće, za slučaj, da bi ga opet zvali, i dobro je učinio. Tom prilikom sjećamo se takodjer, da je za jednih izbora u Lovranu bio dobio jedan lovranski Talijan iz Poreča telegram, glaseći: „*Domandato l'occorrente, purche spuntate!*“ a to će reći hrvatski: „*Pitajte potrebito samo da predobijete!*“ Altroke volja puka!

Iz **Omišalja** pišu nam dne 20. t. mj.: Naši djaci priredjuju dne 26. t. mj. večernju zabavu u prostorijah „Hrvatske Gostione“ uz sudjelovanje gospodjica K. Alegneže, A. Kraljić, B. Pindulić i K. Turato sa sledećim programom: 1. „*Proslov*“, govori g. N. Turato. 2. „*Ljepa naša domovino*“ (igra) tamburaški sbor. 3. „*Opomena Zrinovice svomu sinu*“, deklamuje gospodjica K. Turato. 4. „*Složno pod hrvatskom zastavom*“, koračnica od V. G. Broža igra tamburaški sbor. 6. „*Zadnji čas Zrinskoga i Frankopana*“, tragedija u 5 čina od N. T. 6. „*Na potoku*“, od N. N. igra tamburaški sbor. 7. *Ples.* Početak u 8½ sati. Ulaznina po volji.

Čisti prihod za povećanje tamburaškog zbora. Očekujemo od našega občinstva, da će se mnogobrojno pozivu naše vriedne mladeži odazvati.

Juran i Kobala. Tako se zovu dvojica Lovranaca, koji su prije izbora jako obletali Lovranščinu, i u vrieme izbora u Lovranu silno se mješali medju izbornici. „*Sjajan*“ uspjeh, kojega je izvojevala stranka, za koju su radili, nije im dao spavati. Oni su valjda htjeli učiniti svoju i u Moščenicah, kad se je tamo imalo birati zastupstvo. Stalno je: oni su došli dne 13. julija u Moščenice, premda, koliko je nam poznato, neimaju tamo pravo izbora niti su imali kakova osobita posla, koj se nebi izbora ticao. Njih se je tamo pustilo dok su htjeli. Savjetnik, poslan da vrši zakonom mu odredjenu službu, morao je bježati. Komisar otišao je zapriečen obaviti službu, rad koje je došao. Nahuckanih ljudi se je okovanih odvelo na Volosko, a huckačem ni da bi vlas pao!

Iz **Zumeska** — občina Motovun — pišu nam, da je potukla strašna tuča sv. Bartol i Zumesk dne 18. t. mj. u 11 sati po noći. Tuča počinila je mnogo škode na vinogradih i poljih, a tu škodu občutiti će nesretno pučanstvo još više jer eto već treće godine bije nemila tuča.

Onaj nevoljni puk preporučamo oblastim, da mu priskoče u pomoć, kako im to zakon nalaže.

Iz **Kanfanara** pišu nam 15. t. mj. Ovih dana došlo je jajce na takance, kako glasi naša narodna poslovica. Hoćeš nećeš naša braća šarenjaci i talijanaši moraju otvoriti oči; sada će valjda uviditi, da glasovati za talijansku stranku to istu podupirati, znači gojiti si zmiju u njedrih, ili drugčije da rečemo, da se i nadalje uzdrži ovdje našeg protivnika, koji se s njimi igra i čini ih plesati kako im on svira. Samo da su oni tobože Talijani, pa dosta njima, al nisu znali jadni, da oni su Talijani za njegove svrhe.

Naša poslovica kaže: „čini ali nepečini“, nego on, žalostna mu majka, nije se nje držao, te je mislio, da je svemoguć, rabeć njihovu dobrotu i neukost u svoje svrhe. Ali mi znamo, da jedan put trči bolje pas, a drugi put zec, nu ovaj put pretekla je i psa i zeca lisica, koja inače nije toli brzonoga.

Zastupnici občinski naše i protivne stranke pitali su načelnika, da sazove občinsku sjednicu, ali on neće, da zato čuje. Oni su se obratili na c. kr. političku oblast, da izvoli naložiti načelniku, da sazove občinsku sjednicu radi raznih občinskih potreba i zbilja c. kr. politička oblast naloži, da se sjednicu sazove.

Načelnik reć bi na savjet pisara neće da se sjednica drži. Zastupnici opet se obrate na političku oblast, da naloži, da se drži sjednica; ova naloži to opet načelniku uz pretnju, da će se inače proti njemu disciplinarno postupati. Valjalo je dakle nešto nova izumiti, da se izbjegne nalogu. Na občinu bijahu pozvana dva zastupnika i jedan savjetnik talijanaške stranke. Zapitani bijahu, da li su i oni zadovoljni, da se drži sjednica, našto su odgovorili, da jesu. Na to im se dalo list čista papira, da se dvojica podkrižaju, a treći podpiše. Na tako na čisto podpisani list napisali su na občini prijavu c. kr. političkoj oblasti u Puli, da ne treba više sazivati sjednice. Občinski zastupnici ozlovoljeni do skrajnosti, što načelnik ne sazivlje sjednice, uputiše se osobno u Pulu političkoj oblasti. Tuj se potužiše, što se toliko zateže sa sazivom sjednice, al im bijaše odgovoreno, da su sami prijavili u Pulu, da ne treba više sazivati sjednice. Tko, kako, što? Stvar izašla je na vidjelo, napokon sjednica bijaše sazvana, ali na zahtjevanje naših ovu stvar nije se htjelo uvrstiti u zapisnik, zato su se zastupnici posvadili i otišli bez da se išta rieši. Moralo se platiti dva šumska komisara, koji su prisustvovali, platilo se zastupnike. Liepe li koristi občini, je li? Igrali su liepo komediju sa c. kr. oblastju i sa domaćimi tobože Talijani.

I do sada se je više puta izmamilo križe na dobroj vjeri i to u nečiste i opake svrhe, ali zad je došlo *jajce na takance*. Mnogi govore, da će morati netko odgovarati u Rovinju radi spomenutih križeva, dočim tvrde drugi, da će to sve proći bez posliedicah, jer da će debeli prijatelji i kumovi sve poravnati u Puli, u Rovinju i u Trstu.

Naši susjedi Rovinjci potrošili su veliku svotu za doček Piranaca, proti čemu prigovara niti puk, koji nema ni zdrave pitke vode ni dobrih puteva, ni pristojnoga groblja. Gradski magistrat da ima doga, velike namete, a siromah mora plaćati i poreze i namete. Za gospodske „*fraje*“ nemari i ako se gospoda žele zabavljati, neka se na svojim zabavljaju. Uvaži li se ovakvo gospodarenje sa gradskimi prihodi i mržnju domaćih kopača i ribara proti talijanskim Čozotom, radi kojih mora drojica Rovinjaca doge u tamnici čamiti, tad će te lahko pojmiti, kako niži puk mrzko gleda na gospodu. Bojeći se pobune nižega puka, zamoliše pojačanje žandarmerije. Kroz osam dana bijaše u Rovinju pojačana oružnička straža. Kopači i ribari vikali su na puno grlo: „*Viva il deputato Laginja, lui se vero patriota*“. O svemu tomu valjda talijanske novine ne znadu ništa. Ona svadja medju rovinjskimi ribari i Čozoti nije postala iz mržnje radi narodnosti, nego iz borbe za kruh svakidanji, kojega im Čozati iz ustiju otimlju. Žalostno je, ali se pravo žalbože mora reći, da se kod nas više skrbe za Čozote i talijansko vino, nego li za nas.

Izlet „Tržaškoga Sokola“ u Razdrto. U nedjelju u jutro priredjuje neutrudljivi odbor našega „Sokola“ izlet vozovi u Razdrto, gdje će se sastati sa bratjom „Sokolaši“ iz Pestojne, Ljubljane itd. itd. Pobliže o tom izletu u današnjoj „*Edinosti*“.

K neredom u Lovranu. Kako je poznato bijaše grdno napadnut i ranjen občinski načelnik g. *Turčić* nakon izbora u I. tjelu u Lovranu. To se je dogodilo dne 10. junija a c. k. sud u Voloskom pozvao je g. *Turčića Ivana*, brata *Mateja* i tajnika *Vidošića* da se jih liječnički pregleda tekar dne 20. junija —, dakle poslije 10 dana. Nije li to amerikanska brzina?!

Grozna nesreća s neopreznosti. Iz Vodica pišu nam 20. t. mj.: Jučer u nedjelju poslije večernjice sastali se na cesti nekoji domaći mladići, koji bijahu letos uzeti medju vojnike i koji će morati mjeseca oktobra pod pušku. Ti mladići izprosiše izsluženoga vojnika Mihovila Ribarića, da ih malko izvieždba po vojničku. On se molbi odazove mladići nabave na brzu ruku puške, od kojih jedna bijaše na nesreću krcata a da toga nitko opazio nije. Pušku tu je nosio mladić Antun Rupena. Baratajuć s puškom upali se hitac, koji pogodi smrtno Dragutina Poropata mladića od 16 godina. Možete si pomisliti kolika je nastala usljed te nesreće potrkanja i zabuna Ribarić, i Rupena pošli su istoga dana prijaviti se na sud u Podgrad.

Naš puk žali duboko za vriednim Poropatom, koji je jurve izdahnuo i za nesretnim Ribaričem, koji je sebe i drugoga nehote unesrećio. Ljudi božji neigrajte se z oružjem!

Javno pitanje
na c. kr. zemaljski sud u Trstu

U Lovranu i Moščenicah bilo je posliednje doba napadaja i uvriede sa strane pripadnika tamošnje tobožnje talijanske stranke na pripadnike hrvatske stranke.

Više je napadača tuženo i zatvoreno.

U jednom bar slučaju vodio je sudbeno stvar c. kr. pristav g. Zottig.

Pošto je on u svojti sa jednim od poglavice tobožnje talijanske stranke i pošto obći skoro dnevice sa pristaši iste, usloboljamo se ovim javno pitati:

Jeli može i jeli je uputno, da iztragu glede dogodjaja u Lovranu i Moščenicah vodi c. kr. pristav g. Zottig, i nebi bilo uputno, da bude daleko svakoga utjecaja u te stvari?

Trst, 23. julija 1896.

Uredničtvo „Naše Sloge“.

Slavno Uredničtvo!

Obzirom na viest iz Opatije, tiskanu u broju 28. od 9. julija t. g., molim na temelju §. 19. tiskovnog zakona da u prvom broju cienjenog Vašeg lista izvolite uvrstiti sliedeći

Izpravak.

Nije istina, da komisija kure nije dozvolila da se hrvatski oglasi pribiju na tablah u obće, a napose oglasi tamburaškog zbora, istina je pako, da su oglasi u hrvatskom jeziku tiskani za tamburaški zbor, po dva puta na tablah podpisane pribiti bili.

Komisija Kure

Opatija 21. julija 1896.

Za predstojnika
Schmid.

Listnica uredničtva.

Gosp. R. K. J. Srdačna Vam hvala na čestitci i pjesmu, koju u pismu spominjete, nepriminismo. Živili!

Gosp. A. B. Onaj dopis ostavismo za kasnije t. j. kad se bude radilo o izborih u Vašoj občini; sada bio bi preuranjen; po dogovoru izvolite dati svaki dopis pregledati. Da ste nam zdravo!

Gosp. *x. y.* Naš odgovor „Salamleku“ nije se ticao one osebe. Živili!

Gosp. Kozjavuna. Dok pročitamo onolike svezke, hoće se vremena i strpljenja. Pišite na tiskaru. Zdravi bili!

Gosp. I. M. u D. Odgovoriti ćemo Vam posebnim pismom. Živili!

Gosp. Ivan Kučan: Mentana. List Vam šaljemo od 1. t. mj. Na godinu stoji for. 5 i više Poštarinu. Od Vas nismo primili nikakva novca. Živili!

Poziv.

U dobrohotno ustupljenim prostorijama hrvatske čitaonice „Zore“ u Opatiji održavati će se u četvrtak dne 30. julija t. g. u 2 sata poslie podne godišnja glavna skupština „Dr. sv. Cirila i Metoda“ za Istru.

Dnevni red:

1. Opravdanje ravnateljstva, što se godišnju glavnu skupštinu nije sazvalo do konca svibnja.
2. Pozdrav i priobćenja predsjedničtva.
3. Čitanje zapisnika posliednje glavne skupštine.
4. Izvješće blagajničko.
5. Izvješće tajničko.
6. Izvješće nadzornoga vieća.
7. Izbor odstupajućih odbornika.
8. Možebitni predlozi.

Ravnateljstvo „*Družbe sv. C. i M. za Istru*“.

Opatija, dne 18. julija 1896.

Predsjednik
Dr. Dinko Vitežić.

Br. 533.

Natječaj

U koparskom školskom kotaru popuniti je mjesto podučiteljice na hrvatskoj četverorazrednici u Buzetu; mjesto ravnajućeg učitelja III. plaćevnog reda na jednorazrednicah u Draguću, Sovinjaku i Gorenjovasi.

Podrobno o tom je čitati u listu „L' Osservatore Triestino“.

C. kr. kotarsko školsko vieće.

Kopar, dne 18. julija 1896.

FILIJALKA
C. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih za	V napoleonih za
4-dnevni odkaz 2½	30-dnevni odkaz 2½
8- „ 2½	3-mesečni „ 2½
30- „ 3½	6- „ „ 2½

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obresne takse v krepost z dnem 5. februarja, 9. februarja in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrednostnih papirjih 2½ na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropave, Reko kakor za Zagreb, Arad, Biolitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Line, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja
vrednostnih, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku ½% provizije.
Inkase vseh vrst pod najsolidnejšimi pogoji.

Predujmi
na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Krediti na dokumente v Londonu, Parizu, Berolina ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.
Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem curzu.

Trst, 2. februara 1896.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka sukna, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odieće

Parvisan i dasking za veležastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnike, također za veterane, vatrogasce, gumbače, livreje, sukna za biljard i igrače stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga ledna za gospodu i gospođe po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se žade urati, putni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftino, primjerno, poštano, trajno, čisto vuneno sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odkodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,
Brno (centralka austrijske trgovine sa suknom.)
Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1865.
Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „Štikarofska robe“. Da prečim varanje p. n. odkrivamo, naznanjamo, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogodbom.

Zastupničtvo dvokolic „Swift“ iz orožarne i Steyr
imaju podpisani
v GORICI, na cesti Franc Josipa (Corso) br. 4 naprot lazaretnoj kavzi
Vlastita radionica dvokolic „Ilirija“, blazinah od žice (Drathmatratzen), popravljaonica dvokolic, šivaćih strojeva, pušaka itd. nalazi se:
Nunska ulica br. 14
Prodavaonica šivaćih strojeva, streliva, pušaka i drugoga oruđja
nalazi se u **Nunskoj ulici broj 16.**
Za blagohotne naručbe preporučaju se
SEUNIG & DEKLEVA

Svećar u GORICI **J. Kopač** Sekanska cesta broj 9.
preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave
pčelno-voščene svieće
kilogram po for. 2·45.
Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.
Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.
Prodajem također tamjan za crkve:
Lacrima najfiniji . . . . . klgr. po for. 1.20
„ obični . . . . . „ „ „ 1.—
Grana . . . . . „ „ „ —.60
Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 31 U Trstu 30. julija 1896. Godina XXVII.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 1 for. na godinu. Razmjerno for. 1½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pismenom se pisma, oglasi itd. tiskaju po obćenom cieniku i po dogovoru. Iste take je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapuznicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Glas iz pokrajine poslije skupštine „Edinosti".

(Konac.)

Naseljenjem Talijana iz Talije u istarske gradiće, potalijanila je i Mljetačka Istre, al mnogo manje u mnogo većem razdobju nego li Austrija u mnogo kraćem razdobju, u niti podpunom stoljeću, od propasti mljetačke republike, od godine 1797., osobito u posliednjih desetletjih.

Onda bila je još Istra pretežno hrvatska, i takovom ju je smatrao sviet, i vladari. Napoleon I. pridružio ju je bio svomu „ilirskomu" kraljestvu. Franjo I. kao cesar austrijski dao je izdati molitvenu knjižicu *„za pobožni puk u Istri" hrvatskim jezikom*, smatrao je dakle istarsko pučanstvo hrvatskim u toliko, da je pučanstvo druge narodnosti pred njim iščezlo.

Još godine 1848. smatrali su i javni c. kr. činovnici Istru hrvatskom zemljom, i proglasivali ju javno takovom, i nadovezivali kao naravsku posliedicu tomu, da je istarsko pučanstvo, kao hrvatsko, vjerno Njegovomu Veličanstvu svojemu cesaru i kralju i da će znati i htjeti obraniti Istru za se i za vladara proti pohlepam, došle one odkud mu drago.

Dakle još godine 1848. bijaše Istra, i po samih c. kr. činovnicih, hrvatska zemlja, a danas se svaki dan čuje i čita, da je to „provincia italiana", u kojoj Hrvati već nikakvih prava nemaju.

* * *

Što kaže statistika.

Istra nije još doista talijanska pokrajina, al kako u posliednjih desetletjih talijanstvo napreduje, kako se Istru potalijančuje, to nam kaže statistika 33. godina, broj pojedinih narodnosti u Istri godine 1857. i 1890.

I „Il Piccolo" navadja brojeve Hrvata i Slovenaca godine 1857. i g. 1890., i veli, da ih bijaše u Istri sa Trstom godine 1857. 112.000, a god. 1890. 300.000.

„Il Piccolo" ili iz neznanstva ili znajuć da laže, laže krupno glede jednoga i drugoga broja.

Godine 1857. bilo je u samoj Istri okruglo 150.000 Hrvata i preko 30.000 Slovenaca, dakle obojih 180.000; i to bez Trsta s okolicom; godine 1890. nabrojilo se je obojih u Istri 184.000, dakle samo za 4000 više nego li 33 godine prije toga. Na prvi mah nebi to bilo tako nepovoljno. Al valja pomisliti, da se je u tom istom razdobju broj pučanstva Istre mnogo povećao, i da se je to povećanje dogodilo skoro izključivo u prilog Talijanom. Njih se je nabrojilo godine 1857. 55.000, godine 1890. 118.000. Oni su se u 33 godine više nego podvostručili. Njih bijaše 1857. malo više od jedne petine cieloga stanovničtva Istre, a godine 1890. prilično više od jedne tretjine. To je „Il Piccolo" mudro zašutio.

I valja takodjer primetnuti, da se Talijani nisu pomnožili sami sobom, nego da se njihovo pomnoženje ima pripisati poglavito tomu, što se je Hrvata potalijanilo. To nam kažu medju ostalim mnoga mjesta, koja bijahu pred par desetaka godina čisto hrvataka, a u kojih se sada bani talijanština; to nam pokazuju imena današnjih mnogih Talijana.

A to se nije dogodilo većom izobraženosti Talijana, jer medju Talijani Istre ne bijaše u obće izobraženosti, kako prave neima ni danas. Potalijančivanje istarskoga pučanstva ima svoj izvor u tom, što se je nekoliko istarskih ljudi učilo u Italiji i tamo napojilo talijanskoga duha, što su ti ljudi počeli širiti talijansku ideju, vrativ se u svoju rodnu zemlju, što su zavladali istarskom pokrajinom i istarskimi občinami, dok još Hrvata nit Slovenaca Istre ne bijaše zahvatio duh narodnosti, te što tim ljudem nisu znali ili htjeli stati na put vladini organi, pače što su se što dalje to jače prilagodjivali težnjam onih ljudi i priečili svaki slobodoumniji pokretaj Hrvata i Slovenaca, kad su se ovi budili počeli, kao što to i danas u punoj mjeri čine. Hrvati i Slovenci, rodjeni u Istri, ljubeći svoju zemlju i svoj rod, su agitatori, dočim su Talijani iz Talije domaćini, draga braća itd.

Kad bi bile c. kr. školske oblasti u ovo posliednjih 30—40 godina ustrojile razmjerno toliko pučkih škola za Hrvate i Slovence Istre, kako su jih ustrojili za Talijane; kad bi bila državna oblast ustrojila hrvatski gimnazij u Istri za Hrvate, a slovenski recimo u Trstu za istarske i tršćanske Slovence, kao što je ustrojila talijanski za Talijane; kad bi bile c. kr. oblasti rabile u svojih uredih tako hrvatski ili slovenski jezik, kako su talijanski; kad bi bile c. kr. oblasti onoliko učinile za podignutje poljodjelstva, obrta i trgovine kod Hrvata i Slovenaca, koliko su kod Talijana; kad bi se u obće bile c. kr. oblasti pobrinule za duševni razvoj i tjelesno blagostanje Hrvata i Slovenaca, kao što su se za ono Talijana; kad bi bile jednakomjerno prema jednim i drugim postupale, onda se Hrvati i Slovenci Istre nebi za stalno bili potalijančivali.

Neka dadu c. kr. oblasti i danas Hrvatom i Slovencem razmjerno onoliko, koliko imadu Talijani; neka nadomjeste, što su zanemarile; neka se uredi školstvo na temelju materinskoga jezika učenika; neka se oživotvori ravnopravnost jezikovna u uredih i u svem javnom življenju; neka se uzgoji svećenike, učitelje, činovnike, da budu mogli i htjeli obćiti s hrvatskim i slovenskim narodom hrvatski ili slovenski i da budu za taj narod srca imali; neka se namakne sredstva za duševni razvoj i tjelesno blagostanje toga naroda, pak će prestati potalijančivanje Istre, pače Istra povratiti će se samoj sebi, biti će što bijaše.

* * *

Tobožnje činjenice pospješivanja slavenstva.

Nego „Il Piccolo" navadja tobožnje činjenice za svoju tvrdnju o pospješivanju slavenstva u Istri.

Naprosto nije istina, da se je zemljišne knjige poslovenilo, nego se je bar ponekle dalo mjesta i slavenskom jeziku. Kako se je sudove poslovenilo, to kaže porotni sud u Rovinju, to kažu talijanski ili ćak i njemački spisi i pozivnice za čisto hrvatske ili slovenske stranke, to kažu činovnici kod sudova, koji hrvatski niti slovenski neznadu, dočim neima nijednoga suda u Istri nit u Trstu, gdje nebi morao znati svaki hrvatski ili slovenski.

Naredba o dvojezičnih tabelah je izdana, al nije izvršena nego u jednom slučaju. Slavenske škole se tako ustanavljaju, da je u Istri blizu 20.000 hrvatske i slovenske djece, koja neimadu nikakve škole, da je tisuća druge, koja moraju polaziti talijanske škole, da ima u gradu Trstu preko 2.000 slovenske školske djece, a nijedne slovenske škole, da neima u cieloj Istri niti u cielom Primorju nijedne hrvatske nit slovenske srednje škole; da su pomorske, obrtne, trgovačke škole samo talijanske. C. kr. činovnici imadu dužnost, po temeljnih državnih zakonih i možda po posebnih naredbah viših oblasti, da poznadu „slavenski" jezik; imadu ju već skoro 30 godina; — da li pako toj dužnosti odgovaraju, na to odgovor prepuštamo samom židovsko liberalnom listu, kojega patroni za stalno poznadu jako dobro mnogo državnih činovnika, i koj valjda bar tu neće lagati. Ako se zahtjeva, da i tršćanska občinska oblast poštuje slovenski jezik, onda se od nje nezahtjeva nego poštivanje zakona, koji obstoji i za tu občinu. Koliko pak to občina tršćanska, koja je još u Austriji, čini, i na to prepuštam odgovor liberalnomu židovčetu.

Koje su to još druge tisuće činjenica, koje kažu, da c. kr. vlada pospješuje poslavenjivanje u Istri i Trstu, to je „Il Piccolo" zašutio. Sudeć po onih, koje je naveo, neima nijedne i nikakve, a najmanje prave.

* * *

Zašto se je „Il Piccolo" oglasio.

Na svrsi se „Il Piccolo" sam izdaje, zašto je napisao svoju viest.

Poznata je metoda talijanskih zastupnika u bečkom parlamentu. Kadgod progovori koji Hrvat ili Slovenac, navadjajuć opravdane pritužbe i želje, digne se koji tršćanski il istarski talijanski zastupnik, bud da bez ikakvog dokaza proglasi dokazane istine lažmi, klevetami, sumnjičenji, bud da jadikuje i izrazuje želje od strane Talijana. To se čini po stanovitoj osnovi i dogovorno sa stanovitimi krugovi iz Primorja. Neke puta se je dogodilo, da se nijedan Talijan nije oglasio na govore Hrvata. U polusužbenih listovih je onda odmah nastala vika ili bar opomena talijanskim zastupnikom, zašto se nisu oglasili.

Hoće se tako, da se pak reče, tuže se i jedni drugi, dakle je obojim jednako pravo ili krivo, i treba da bude i unapried kako je do sad. Ne gleda se ni malo na to, da jedan govori istinu, drugi laže ili izvrće.

Slično se dogadja i drugud u našem javnom življenju. Slično je i sa govorom zastupnika Spinčića u skupštini „Edinosti", te odnosnom viestju listića „Il Piccolo". On je napisao tu viest samo zato, da stanoviti krugovi mogu reći: Slavenske novine tvrde to, talijanske upravo protivno; nije dakle držati do jednoga ni do drugoga; srednjim se putem ide, pravedno se prema obojim postupa; — pri tom se ni najmanje ne obazire, da prvi govore istinu a drugi, da istinu izvraćaju, da lažu.

To je umjetno sredstvo gospode Talijana cieloga Primorja, rabljeno dogovorno sa stanovitimi krugovi, koje je već mnogo put Talijane i te krugove iz neprilike izbavilo, i koje već nebi imalo niti smjelo biti tajnom c. kr. središnjoj vladi.

* * *

Zaključak.

Nit je tajna nit je umjetno sredstvo one, što je zastupnik Spinčić u skupštini „Edinosti" rekao. Glavno što je uztvrdio bolnim srcem, jest, da se Trst s okolicom grozno naglo potalijančuje, te da neće dugo trajati, da se posve potalijanči, ako se potalijančivanju bezodvlačno na put ne stane. Na to se „Il Piccolo" nije obazreo. To je radje premučao, jer zna, da je istina, koju nit židovska drzovitost nemože zatajiti. Od godine 1850. neimam statističkih podataka. Imam ih od god. 1857. i 1890. U Trstu s okolicom bijaše godine 1857. 37% Talijana, godine 1890. 75%; godine 1857. 52%, a godine 1890. 20% Slovenaca! To su brojke, koje govore jače nego li svi i najveći i najbolji govori. Toga nemože poreći nit „Il Piccolo" nit njegovi saveznici nit njegovi zaštitnici. To prikazuje najizrazitije pogibelj za tršćanske Slovence, i istodobno za slavno vladajuću kuću.

Videant consules ne quid res publica detrimenti patiatur.

I bezodvlačno, jer će inače biti prekasno!

Istarsko-talijanska kultura u Liburniji.

Istarski Talijani ističu posvuda i neprestano svoju „avita coltura". U čem ta sastoji, poznato je već davno u zapadnoj Istri. Pozna ju dobro svatko, koji je povirio u talijanske gradiće, poznaju ju i gorko ćute kopači tih gradića i talijanske narodnosti, a poznaju ju najbolje i gorko ćute tamošnji seljaci hrvatske narodnosti.

Gradići su nečisti, kuće kojekako nabacane, ne providjene ni najpotrebitijimi stvarmi, kakvih se i u selih nalazi; zdrave i čiste pitne vode ima malo gdje. Obćinske uprave malo se brinu za dobrobit nižih razreda pučanstva. Računi su u neredu, prolaze godine i godine, da se jih ne polaže. Novci, opredieljeni za stanovite svrhe, ne troše se za nje. Težnja i svrha nije im tako rekuć druga, nego da se kaže, da imadu talijansko lice, da prikazuju sebe, a sobom i pokrajinu talijanskom. Bilo je već zamašnijih kopačkih pokreta proti gospodarstvu talijanske gospode u Rovinju, u Bujah, i drugud. Pred njimi su gospodu morale braniti c. kr. oblasti. Naši seljaci, spadajući pod talijanske uprave, ne imaju od njih upravo ništa. Koliko ima bratovščina u seoskih porezovnih občinah, kojih novac imao bi se trošiti za crkve, škole i siromahe. Upravitelji crkava moraju se boriti, da svoje dobiju, dočim se o novcu, opredieljenom za siromahe i škole, nezna gdje je niti što je s njim, a seljaci tumaraju i dalje bez ikakve školske obuke, a sad već gdjegod i bez crkvene, vjerske nauke. Da bi se gradska vladajuća gospoda pobrinula za ceste, za vode na ladanju, o tom neima ni govora. Ta gospoda poznaju seljake samo u vrieme izbora. Onda ih znadu sladko pozdravljati, nudjati im cigare, plaćati im vino, dieliti ćak i novac. Onda im znadu liepo govoriti, psovati na svećenike i druge ljude, koji s narodom ćute i zanj rade; onda im znadu lagati, zavadjati ih, varati ih na sve moguće načine. Onda se znade i činom napadati na naše zaslužne muževe, ako u kakav gradić slučajno dodju. Onda se nasilje rabi proti onim, koji neće, da s gospodom u istu tikvu pušu. Onda se takovim sjenike zapaljuje, loze i masline sječe, i na sto drugih načina grozi i škodi.

U tom, u kratko rečeno, sastoji talijansko-istarska kultura, koju pošteni ljudi „b r u t t u r a" zovu, a to tim opravdanije, ako se još u obzir uzme, da se kleveće i denuncira naše ljude pred oblastmi, da se ono njim pripisuje, što su sami počinili, da se upravo po a b r u č k u baci kamen, pak skrije ruku, i svaljuje krivnju onoga, što su sami počinili, na poštene ljude i čestite državljane.

Tu kulturu - b r u t t u r u poznadu, kako rekosmo, kopači gradića istarskih i talijanske narodnosti i naš seljaci u zapadnoj Istri. Njim je najviše otvorila oči okolnost, što su gospoda za vrieme izbora onako ljubezniva i darežljiva sa cigari, vinom, novcem, dočim za nje nemare, kad izbora neima, pače ih većim dielom gledaju oderati.

Naši seljaci u Liburniji nepoznaju još dovoljno te k u l t u r e - b r u t t u r e. Ona je tek pred malo godina u većoj mjeri presadjena. Kušalo se je s njom ponekle u Kastvu i Podgradu, pod raznimi krinkami, al je imala slaboga ploda. Oplodila je najprije u veprinačkoj obćini. Pijanke, podkupljivanja, grožnje, sječnja loza, napadaji na pojedine naše ljude, uvriede svećenika i u hipu, kad su nosili bolnim Svetotajstvo, klevetanje, laganje, varanje, to su sredstva, koja su se s uspjehom porabila u veprinačkoj obćini u ovo zadnje doba; to je u tu obćinu zanesao i s t r i j a n s k i p a t r i o t i z a m.

A taj patriotizam, i s t r i j a n s k i n a z v a n, dok se bolje ne ukorjeni, imenito dok traju izbori, taj patriotizam, u kojem se stiče svako zlo i svaki gnjus, dok pak iz njega ne ozari t a l i j a n s t v o Istre, taj se je onomad pokazao i u lovranskoj obćini u svoj svojoj goloti.

U poznatoj jednoj sobici u Lovranu sakupljali su se I s t r i j a n c i; tu su

snovali snove, tu odlučivali kuda i kada imadu oblietati. Ljude su napajali i napitim ugrijavali maštu i napunjivali glavu svakovrstnimi lažmi i klevetami.

Značajno je, da je jedan od tako prije napajanih nedjelju iza izbora doviknuo njekomu poznatomu uzgojitelju mladeži, da li će mu platiti litru vina, da je onaj uzgojitelj osorno sjeknuo glavom, a onaj čovjek na to rekao: **bili biste pred osam dana i dva litra platili!**

Natuklo se je jednoga mirnoga čovjeka, koji nije hotio s Istrijanci držati, tako da je morao tjedne ležati i liječnika skoro svaki dan uza se imati. Napadača se je okovana pripeljalo na Volosko, gdje da se je odnosnom žandaru prigovorilo za to, što ga je za takvu maleukost okovalo i pripeljalo. Od suda bio je odmah na slobodu pusten, a Istrijanci govorili su ljudem, da ne samo neće biti kažnjen, nego da će dobiti „medalju", odlikovanje od Njeg. Veličanstva.

Načelnika Turčića, poštenjaka od glave do pete, napadali su domaći Istrijanci zajedno sa nekimi Riečani već od par godina. I u dane izbora jedne večeri lupali su mu na vratih kuće. Poslie svršenih izbora bacili su ga na tla i tlačili po njem, kao i njegova brata i tajnika Vidošića. Istrijanci su onda nagovarali osobu, koja je to vidila, da toga nepotvrdi, da prekrši svoju zaprisiženu dužnost.

Ljudem se je govorilo, da će pasti pod hrvatskoga bana, ako hrvatska stranka predobije, te da će morati plaćati prekomjerne „franjke" i davke na sve, što imadu, a odtrgnuti se od Njegovoga Veličanstva, našega cesara i kralja. I to su govorili ljudi, koji su javili u novine, da je pobjedila talijanska stranka, koji su priredili bielo-crvene-zelene baloncine, koji pjevaju „la bandiera bianca rossa e verde, a sto popoli servè", u kojih krug spada i onaj pripravnik učiteljstva, koji nije hotio ići k misi, služenoj za Njegovo Veličanstvo našega cesara i kralja, i rekao, da bi išao, kad bi se služila za Umberta ili za Margheritu.

Oblasti su za sve to marile i nemarile, kao i prije za napadaje, za psovke, za falsificiranje podpisa ili križeva, pak je napokon i do toga došlo, da su i same bile priečene u obavljanju poslova, a to se je dogodilo u Moščenicah dne 13. t. mj. Nahuckani ljudi protjerali su najprije predsjedatelja izborne komisije, a onda se suprotstavljali i c. kr. komisaru. I jednoga i drugoga su mogli obraniti samo žandari pred zavedenim ljudstvom.

Eto, takova je talijansko-istarska kultura, i takovi su njezini plodovi. Žrtve njezine neke čame u zatvorih, kakvih dvadeset njih. To su posliedice „nasilnoga, nenaravskoga, trujućega djelovanja talijanske frakcije", koje plaćenih predstavnika ima već od nekoliko godina u Liburniji, imenito u Lovranu, pa i na Voloskom, odkud da potiče i onaj bljutavi dopis iz Liburnije, tiskan u posliednjem broju službenoga listića zemaljskoga odbora. Poznamo „tića" ma i koliko se tajio. Medju hrvatskim narodom boravi, ne znajuć hrvatskoga jezika. Svuda se ga vidi, gdje se izbori obavljaju; bio je i na Lovranščini u dane izbora. On je tajna glava širenja talijanske bruttura; njega riese sve vlastitosti njezine, osobito pak licumjerstvo i klevetanje.

Ruka pravice, ako hoće, može naći sve moralne krivce svega, što se dogadja od neko doba u Liburniji, i što se je imenito dogodilo prošlih dana u Lovranu i Moščenicah.

Po abručkoj navadi hotio bi spomenuti piskar svratiti pozornost od sebe i od svojih drugova u nepoštenom djelu. Ta paralaža, taj istrijanski Abruc spominje u svom dopisu Spinčića i Laginju, znajuć dobro, da se ni jedan ni drugi nisu ni ganuli; doznav, kako se je radilni al neuki narod na Lovranščini raztrovalo i ufajuć se u Boga, da će se malo po malo opametiti. Na župnika Puža napada i veli, da je prošao „zao četvrture". Župniku Puži krvarilo je srce, kad je gledao sa svoga prozora prizor, koji se je odigravao na cesti izmed ljudi zavedenih po širiteljih talijansko-istarske bruttura, medju koje dopisnik kao tajna glava spada i izmed c. kr. komisara i c. kr. žandara. Al je pak i rekao gosp. komisaru, kad je kasnije k njemu došao, da je ono, što se je dogodilo, *plod gnjusne agitacije, koja bi se bila morala na dobu zapriečiti, i koja potiče od plaćenih istrijansko-talijanskih agitatora*".

Jež bodina

(Pjeva se na Belom, otok Cres)

Vidiš, da mam sirotina,
Daj mi mjesta u tvoju kuću,
Čuješ vanka buru ljutu,
Poginut ću od nevolje,
Tebi neće biti bolje. —

Lisica se smilovala,
Ježa k sebi pridržala,
I u kutu ga zavije,
Kadi bure čuti nije. —

Kad je steplil malo žile,
I počutil malo sile,
Protezat je počel kosti,
I lisicu bolje bosti.

A lisica oštro kori,
Češ se stisnut u kut gori,
Potle sam te u kuću dala,
Sad me bodeš, to mi hvala.

A ježina čudnovata,
Pokaže lisici vrata,
Van se nosi ko ti tesno,
Hoćeš livo, hoćeš desno.

Ljudi ima bagatela,
Sve im damo do obuća,
Još nas gone izvan kuće.
Ćemo udrit drugu modu,
Da nas ježi već ne bodu.

Franina i Jurina

Fr. Ja ću ti nešto lipoga povidati, da se budeš smijal.

Jur. Nu da čujemo!

Fr. Nekoliko dana pred izbori kanfanarskimi hodil sam železnicom iz Rovinja s četirimi Roviježi, ter su nekako izgledali, kako da bi bili kakovi bikari.

Jur. Pak?

Fr. Pitali su me, odkuda sam i kamo da grem.

Jur. Nu pak?

Fr. Da sam iz Pazinščine i da grem doma. Pak sam i ja njih pital kamo gredu oni.

Jur. Ča su ti rekli?

Fr. Da gredu u kontradu po Sošićih koze kupovati. Ja sam se začudil i sam pomislil, da se s manom šale, zato sam im rekal, da poli nas su se koze zatrle još od vragove, pak ni u kontradi da ih nenajdu.

Jur. A oni ča su ti odgovorili?

Fr. Da vero to ih najti koliko te. Ja budi kurijož, pitaj ih pošto svaku plaćaju. Su mi rekli na *to*, da po 1, 2, 3 i 4 fiorine svaku; ja sam dodal, da je premalo, a oni su mi odgovorili, ter da više nisu vridne. On put znaš sam se domislil, ča su to za jene koze, ki se plaćaju i do 4 fiorine, sam se nasmijal i sam ih pital, jeli su oni bikari?

Jur. Ča su odgovorili?

Fr. Da nisu ne bikari, nego da su ti i ti; jušto smo došli na štacijon u Sošiće, oni su pošli doli, a ja iz vagona sam ih gledal, kad su po selih držali.

Jur. Dakle ti si mislel, da koze su se zatrle po Istriji, ter ča neznaš, da je jena va Poreču, koja gleda more kako bisna, i diže prvu nogu, kako da će priko skočiti.

Fr. Bi skočila ona bi, da nije za zid privezana.

Jur. Ti si se prevaril; dokle je ona za sime, va Istroj se nezataru koze.

Fr. I ja dim da nete.

Različite viesti.

Odlikovanje. Rumunjski kralj Karol, koji je ljetos boravio u našoj krasnoj Opatiji, podielio je nedavno raznim osobam u javnoj službi cesarskoj, občinskoj itd. iz Trsta, Pule, Voloskog itd. različita odlikovanja.

Medju ostalimi bijaše odlikovan i naš narodni zastupnik i načelnik občine Volosko-Opatije g. dr. Andre Stanger i to vitežkim križem častničkog reda, na čemu mu naše iskrene čestitke!

Misa misa. Veleč. g. Franjo Juričić iz Kastva, netjak blagopokojnog našeg dra. A. Dukića, svršivši bogoslovne nauke u središnjem sjemeništu u Gorici, priknasti će u župnoj crkvi sv. Jelene u Kastvu dne 2. agusta t. g. Svevišnjemu prvu nekrvnu žrtvu.

Gospodinu mladomisniku k ovoj najsvečanijoj zgodi u njegovom životu čestitamo srdačno uz iskreni uzklik: Bogu na slavu a rodu na spas!

Imenovanja kod pošte. Blagajnik poštovravnateljske blagajne u Trstu g. Josip Kavčić imenovan bijaše poštanim kontrolorom, g. V. Kadefavek pošt. oficijal imenovan bijaše blagajnikom pošt. ravnateljske blagajne; g. R. Krončić pošt. oficijal u Puli imenovan bijaše pošt. oficijalom u Opatiji; g. N. Radmann pošt. blagajnik u Opatiji premješten je u Pulu.

† **Juraj Biankini pok. Dinka.** Iz Starograda primismo tužnu viest, da je tamo preminuo dne 19. t. mj. Juraj Biankini pok. Dinka u velikoj starosti od 82 godine. Za pokojnikom plače udova starica i šestero djeca, izmedju kojih i dični narodni zastupnik i urednik „Narodnoga Lista" gosp. Juraj Biankini.

Gorko ucviljenoj obitelji naša iskrena sućut, a velevriednom pokojniku vječni pokoj!

Odročena glavna skupština političkog družtva „Edinost". U zadnjem smo broju javili, da će se obdržavati glavna skupština političkog družtva „Edinost" uslied odborovog zaključka dne 2. agusta t. g. Ali pošto su gg. državni zastupnici predsjedničtvu „Edinosti" na vrieme javili, da bi bili zapriečeni dne 2. agusta skupštini prisustvovati te zamolili, da se istu za sada odroči, to je predsjedničtvo uročenu jur skupštinu odročilo do druge polovice mjeseca agusta. Medjutim sastati će se odbor na sjednici i ureći skupštinu za jednu nedjelju u drugoj polovici mjeseca agusta, što ćemo gg. članovom i prijateljem družtva na vrieme priebćiti.

Iz Moščenicah pišu nam 28. t. mj. Kako je poznato, nije se moglo ovdje obaviti občinskih izbora za našu občinu dne 13., 14. i 15. t. mj. Zapriečili su to nahuckani ljudi, koji su se bili tako uzprotivili predstavnikom oblasti, da se je moralo rabiti oružje. Izgrednika nahuckanih se je odvelo okovanih na Volosko u zatvore, gdje jadni i danas čame i proklinju valjda one, koji su jih nahuckali. Poslie tih zatvora nastao je ovuda posvemašnji mir. Huškači drže se skriti, bez njih neima nemira nit nereda, kao što ga nebijaše, dok nije u ove strane doprla *talijansko-istarska kultura*. Njoj se pak jako lahko, samo ako se hoće, na rep stane.

Ponovno razpisani izbori teku posve u redu i miru. Došlo je doista oružnika i oni čuvaju po Moščenicah, al ne trebaju ništa poduzimati.

Dne 27. biralo je treće tjelo. Glasovalo je 140 izbornika. Svi su glasovali jednom, domaćom, pučkom listom, koja hoće, da sačuva narod sebi, da ostane vjeran svojoj katoličkoj vjeri i svojoj hrvatskoj narodnosti.

I ovaj put, ponedjeljak počastila je Moščenice dvojica gospode iz Labina. I oni su stalno imali nekakve *agentske* poslove, al ne bijaše pazara. Začudiv se, što je samo jedna lista, i videć, da neima ljudi za prodavati se, odputovali su dalje, tobož na neki pogreb na Rieku. Na neku gospodu imale bi paziti osobito c. kr. oblasti javne sigurnosti i morala.

Putujući agenti? Pod tim naslovom sa upitnikom donieli smo u posliednjem broju viest, da su gg. dr. Ghersa i Lukas za izbora u Lovranu došla u Lovran, i da su se bili zaustavili u Moščenicah *„kod Karle"*, te poslali zvati gosp. *Petra Deškovića*, koji se pak pozivu nije hotio odazvati, prezriev tako njih i svaki posao s njimi. Rekli smo također, da smo se tom prilikom sjetili tobožnjega *putujućega agenta Carla Martinolicha*. I prilikom izbora u Moščenicah se ga moramo sjećati. Prvi dan izbora, dne 27. jolija sustavili su se u Moščenicah njeki *Lukas* trgovčić u Labinu i njeki *Načinović* iz Sv. Nedjelje. Kad su čuli, kako stvar sa izbori stoji, te saznali, da pače nit protustranke talijanske neima, tada su išli *na nekakav pogreb na Rieku*. Pokopali se sretno svi smušljivci, zavadjači i podkupljivači našega puka! Onda bizavladao mir i poredak po cieloj Istri.

Izbori u Moščenicah za II. tjelo. I u drugom tjelu ponieli su se junački naši Moščenićani i Brsećani. Javljaju nam od tamo, da su predloženici puka dobili 104 glasa. Slogu je nještro poremetio samo Ivan Deškević *„Kotešić"*. Na svu silu htjeo bi doći u zastupstvo i pak valjda občinski načelnik biti. Dobio je samo 13 glasova, znak, da ga velika većina izbornika neće. Proti nepokvarenoj volji puka neda se ništa, naimanje kod izbora.

Iz Zumeska (občina Motovun) piše nam čestiti naš rodoljub P. Labinjan koliko sliedi: Na Petrovu ove godine bio sam po svojem poslu u občinskom uredu u Motovunu. Tuj sam našao poznatog talijanaškog pristašu Petra Tuschian-a (Tuščana) pok Sime iz Sovišćine, koji je ružno i prostački napao na mene. Medju drugim reče mi, da smo ja i g. dr. Mate Laginja „barabe". Tu uvriedu nisam mogao mirno podnesti, te sam rečenoga Talijana iz Sovišćine prijavio sudu, predloživ četiri svjedoka, i to krojača pristaša talijanske stranke iz Motovuna i četvrtog mog znanca Paškvala Paladina pek. Dinka iz Kaldira.

Dne 22. t. mj. bijaše uročena razprava pred c. kr. kotarskim sudom u Motovunu. Prestalana bijahu samo tri svjedoka i to sva tri pristaše talijanske stranke. Ja sam zahtjevao, da se preslniša i četvrti svjedok, to jest Paladin. Opravdani taj zahtjev ostao je neuslišan. Pitao sam nadalje, neka bude svjedoci zaprisegnuti, ali ni to se nije dogodilo.

Obtuženi Tuschian bijaše odsudjen samo na zatvor od 24 sata i na platež trešković. Ja se dakako ne mogoh zadovoljiti za ouako veliku uvriedu ovako malenom kaznom. Radi toga sam zamolio suđca (g. Fabiana), da mi dade prepis odsude, jer da ću podnieti prizivi proti odsudi, nu g. sudac reče, da mi neda osude. Zašto to? Da dosta nemam, pak molim ovim putem slavnu predpostavljenu sudbenu oblast, da mi izvoli podnieti, zašto mi se je zaniekalo prepis osude. Čekam na odgovor!

Iz Opatije pišu nam. Opatijci su ponosni na svoju Opatiju, i mogu biti već iz glasa, kojeg ona danas uživa skoro po cielom svietu. Al su još ponosniji na svoju crkvicu i na svoga zaštitnika. Svake godine na dan sv. Jakova ukrase oni jako ukusno crkvicu, a tako su i ljetos. Nastoje takodjer da bude služba božja čim svečanija. Kako uvjek, dolazi njihov župnik, sada Mosag. Zamlić pjevati svečanu sv. misu uz asistenciju. On izmedju mise svaki put i propovjeda. Sveta misa se pjeva po drevnom običaju hrvatskim jezikom, a take pjeva se i na koru, tako da neima ene protimbe, kake gdje drugdje izmedju oltara i kora. Na koru pjevali su domaći pjevači i pjevačice uz pratnju orkestra. Mnogo zasluge kod toga ima mjestni gospodin učitelj, koji se i inače brine, da se goji domaća pjesma i glasba.

Iz Voloskoga došao je k službi božjoj gospodin načalnik dr. Stanger sa savjetnikom Tomičićem. Njoj je prisustvovao i zast. Spinčić, i mjestni župan kao i množina ostalega puka domaćega i gostova.

U večer priredilo je pjevačko tamburaško družtvo „Lovor" koncert u „Zori", koji bijaše dobro posjećen. Bijahu tu sve vidjenije obitelji opatijske, nješto veloskih, i mnogo gostova Hrvata. Tako prezuvišeni gospodin dr. Spevec, predsjednik stola sedmorice sa svojom obitelju iz Zagreba, sveučilišni profesor, veleč. g. Pavić, profesori srednjih škola Friedrich, Rubetić, Šuler, redatelj kazališta gosp. Milan, nadzornik škole iz Tule Hrvat Mlinarić, dvojica velečastne gospode župnika, jedan iz Slavonije ravne, drugi iz krške Dalmacije. Mnogi rečenih bijahu sa svojimi obiteljmi. Mladetamburašice i tamburaši tamburali su vješto, kao da im je tambura stara znanka, a nije nego od tri četiri tjedna. Iste osobe su odpjevale vješto razne pjesme, a pod ravnanjem vrstna člana liječilištne kapele Čeha Kellersbergera, dočim je glasbom ravnao sam kapelnik vrli Robičck. Tamburašice i tamburaši, pjevačice i pjevači žeti su mnogopohvale. Sve njim je burno povladjivalo. Njeki gostovi bili su upravo oduševleni s takova koncerta u Opatiji.

Tamburaški zbor nastupio je prvi put i ponesao se je. Pjevati se je već često čulo u prostorijah „Zore". Pjevačem i pjevačicam čast i hvala. Jednu bi ipak tu opazili. U prvanja vremena pjevao je mnogo jači, mnogobrojniji pjevački zbor. Mogao bi i sada biti. Samo na stran stanovite obzire. I odraslije gospodjice i gospodje, i odrasliji mužkarci pjevaju druguda po svietu. Uza nje goji se uvjek pomladak, a ne da bi ovaj skoro sam nastupao. Uz želju, da se povoća pjevački a po mogućnosti i tamburaški zbor, hvalimo „Lovoru" na prošlogodnom užitku, što nam ga je pružio na Jakovlju u večer.

Sliedeći dan, kako od pamćenja živućih, bilo je u Opatiji mnogo naroda iz Kastavšćine, Vepriuaščine i Lovranščine, kao i iz Rieke.

„Sajmovne" dane opazili smo i nekakve „komedijante" u Skrbićih. Tko vidi, što se tu radi i čuje, što se sve govori i kako se dreči, mora reći, da se takova što nebi smjelo dopuštati.

Dne 27. počeo je obćili „omnibus" ili kako se zove „tramway" izmed skrajnih točaka Opatije i Voloskoga, i počeo je dobro. Doskočilo se je jednom pomankanju. Tom prilikom vriedno je preporučiti liječilištnom povjerenstvu dvoje. Jedno je, da bi se cesta izmed Voloskoga i Opatije bolje škropila. Najgore je preko Lipovice. Tuda mora cesta čekati kišu, a da se poroši, i da nebude prašine za zagušiti se. I u jedne i u druge strane se ipak kadkada poškropi, sredina ostaje suha i prašna. Tomu bi se moralo već jednom doskočiti. Gostovi nesreću rado prahaju, oni imadu i pravo, da se nemuče, kad pla-

čeju visoki takse, kako jedna, gdje? I to, nisme takse, je drago, što valja spomenuti. Svi se na nju tuže, i ne bez razloga. Šest tjedana plaća se po 2 for. a tjedan po osobi. Ljetni gostovi ne ostaju više od 5 tjedana, plaćaju dakle cielo vrieme, i plaćaju preveć. Za obitelji, sastojeće samo iz trija osoba, preveć je 6 for., za one od 4. for. 8, za one od 5, for. 10 u tjednu. A što da se još reče o onih, koji stanuju na Veloskom. Povjerenstvo lječilišta nedaje im upravo ništa, a oni moraju ipak plaćati po 2 for. po osobi u tjednu. Tim se samo tjera gostove iz Opatije, osobito iz Voloskog, a to stalno nije koristno nit za povjerenstvo nit za pučanstvo. Nek poduzmu potrebite komke, koji su za to zvani.

Priprave za izbore u V. kuriji i talijanaške sljeparije. Na zadnjoj glavnoj skupštini talijanskoga političkoga družtva za Istru, rekao je poznati zastupnik Barteli, govoreć o budućem izboru u V. kuriji, *da se valja poslužiti svimi sredstvi samo, da se pobjedi pri tom izboru.* Talijani Istre pripravljaju se već unapried po receptu svoga zastupaika.

Mi smo govorili u br. 29. našega lista, kako se u občini Motovun pod izlikom, da će to trebati u statističke svrhe, popisuje muškarce, koji su navršili 24. godinu. Ovaj popis nemože biti drugo, nego priprava za izbore u V. kuriji. Glavarstvo rečene občine izdalo je sliedeće naloge na pojedine župane:

„Nr. 14/Pres.

Al

Signor Delegato Podestarile

di . . . . . .

A scopo statistico La invito a farmi pervenire entro giorni cinque a prospetto delle persone di sesso maschile, *che sapiano leggere e scrivere* oltre il 24 anno di età ed abitano in questo comune secondo il qui annesso formulare.

Dal Municipio di Montona . . . .

Li 30. Giugno 1896.

Il ff. Podestà."

Iz ovoga je razvidno, da se ide u onoj občini za tim, da se popiše muškarce, koji su navršili 24. godinu i koji znadu čitati i pisati u tu svrhu, da bude taj popis služio u V. kuriji. Pošto je pako onaj zahtjev, da valja znati čitati i pisati, protuzakonit, upozorujemo opetovno političku oblast u Poreču, da pozove na red občinsko glavarstvo u Motovunu.

Veselica „Tržaškega Sokola". Za nedjelju dne 2. agusta priredjuje naš dični „Sokol" veselicu u vrtu *„Al Mondo Nuovo"*, kod koje će sudjelovati veteranska glasba i „Slovansko pevsko družtvo". Glavni dio programa zauzeti će vježbe mladih sokolaša, koji će opet jednom pokazati, da krasno vrši svoju glavnu zadaću čili naš „Sokol".

Iz Zadra pišu nam 25. t. mj. Eto me s Vama u razgovor. Ponajprije probesjedimo o našim stvarima, pa ćemo tada preći na larmaše tolomaše. U Staromgradu umro je dični starac Juraj Biankini u 84. godini. Bio je čelik Hrvat poštenjak od glave do pete. Ostavlja četiri sina i dvie kćeri — četiri sina četiri kremen-Hrvata, ta izmedju njih je vrli poborник Juraj Biankini — dvie kćeri dvie prave Hrvatice, jedna je majka mladom Fabriju, što je bio takodjer upleten u spaljenju zastave premoći. Vječni mu pokoj!

U Omišu napadoše neki dotepani splitske „Sokolaše". Tko pozna Omiš, znade, da to niesu učinili Omišani, tà u Dalmaciji smo, već četiri dotepena žvižduline. Omišani u „N. Listu" odbaciše od sebe prezirom tu ljagu.

Naš se „Dalmata" razkokodakao. Veli, bolan i to u uvodnom članku, da valja progonit hrvatske popove i učitelje, red je udarit stogu cenzuru na hrvatske listove, pa će hrvatstvo u Dalmaciji nestat ko san. Che liberalone! U ostalom neka se „Dalmata" primiri, hrvatstvo ne može izhlapit, ono je tu, ul ja bih njemu zagudio u druge gusle. Da sam ja na vlasti, nestalo bi odmah talmi-talijanaštva. Uzeo bih najmanji parobrod ugarsko-hrvatskog družtva, dapače jedan „Negriev": ukrcao bih u njega desetak mutikaša, pak ih odvezao u obećanu zemlju i addio canzon del sl! A što capio „Dalmata"?

U ostalom naši tolomaši priredjuju i ove godine izlet Zara-Cercha- (mjesto Krka) Sebenico, što znači Zadar traži Šibenik, da metne u ludnicu eksaltadose oko „Dalmate" i „Corriera". „Corriere"?! Da trči kô laže propô brzojav!

Čika Jatagan.

Političkoj oblasti u Poreču do znanja i ravnanja. Pod tim naslovom piše nam dolnjub g. P. S. iz T. koliko sliedi:

Prošloga tjedna vozio sam sa težacima sieno sa svojih sienokoša iz Motovunskih livada. U najvećoj strmini izpod gradića Motovuna moji težaci idući uz volove i vozove, pjevali su po svojem običaju narodne pjesme uzkliknuv — opet po običaju — na koncu pjesme: živio!

Na jednom dojuri iz Motovuna gospodska kočija, mislim sa trojicom osoba. Težaci pjevali su dalje, nemareći ni za kočiju ni za gospodu. Kočija se najednom zaustavi, iz nje skoči neporasli mi osobne gospodin, te stane vikati: *ferma, ferma! porki de ščavi!* Za tim skoči pred vozare vičoć kano biesan: *figure porke, farabuti, porki de ščavi, cosa voi altri veni qua offenderne kol cigar živio, cige anžova ma volta se viete bravi.* Pri tom se je drmao za žepove, uhvativ u džepu samokres, kako je to opazio jedan moj težak. Držeći samokres, vikao je: *cento ščavi non go paura!* Nas je sam Bog nadahnuo, da smo ostali posve mirni i hladni. Pomislite sedam od nas, 14 dakle žuljevitih pestih, vani, na cesarskoj cesti, onako prostački napadnuti ni krivi ni dužni, da smo htjeli prostaka naučiti pameti, premalo bi mu bilo i deset samokresa. Mi smo samo jedan drugoga mirno gledali, stali smo kano janjci, ne bojeći se krvožednoga vuka.

Ne odgovoriv po zasluzi na divljački nastaj onog prostaka, krenuli sme dalje. Putem doznao sam, da je taj neotesanac poznati bogataš iz Motovuna, koji bi sve istarske Hrvate utopio u žlici vode — da može.

Istog dana rekao mi mladić u Karojbi, da je i on pred nekoliko dana pozdravlo prijatelja sa „živio!" te da je uprav mimo njih prolazio spomenuti motovunski prostak, opsovao ih i zagrozio im se sa samokresom.

Kako vidite taj nazovi gospodin baratа sa samokresom kano sa nosnim rubcem i kano da ima posebnu povlastieu na to, da mirne i mirno iduće ljude napada na javnoj cesti, grozeći im se samokresom.

Stavljajuć ovo do znanja slavnoj političkoj oblasti u Poreču, molimo ju, da poduči rečenoga nazovi gospodina iz Motovuna: kako i kada se ima služiti revolverom. Ako ima oružni list, neka se grozi sa oružjem tatu, razbojaiku i napadaču, nipošto mirnim i mirno idućim državljanom, pa makar mu oni pred nosom pjevali nemile mu hrvatske pjesme i makar oni na puna usta klicali ta živio!

Jesmo li svi jednaki pred zakonom? Tako nas pita prijatelj iz občine Oprtlja, koji se tuži, da ne mogu u onoj občini nikako doći do novih občinskih izbora. Rok sadašnjemu zastupstvu one občine iztekao je jurve mjeseca marča, ali jošte se na občini nitko nemiče. Naši izvanjski občinari molili su dva puta pismeno političku oblast u Poreču neka prisili občinsko glavarstvo u Oprtlju, da se drži zakona, da izloži listine i da razpiše izbore, nu ni iz Poreča nema odgovora, a kamo li pomoći. Ovim pridružujemo se i mi našim občinarom na Oprtaljačini te molimo političku oblast u Poreču, da pozove na red i dužnost gospodu na občini u Oprtlju, jer je žalostno i pogibeljno kad se počme sam puk pitati: jesmo li svi jednaki pred zakonom?

Ipak se mičemo! Pod tim naslovom piše nam prijatelj iz oprtaljske občine, da se je naš puk i u onoj občini počeo više sam za sebe brinuti. Prije 10—15 godina bila je sva malena trgovina u rukuh taliјanaša i krnjela su malo po malo počeli su i naši izvanjski posjednici otvarati malene trgovine, krčme itd. Tako imademo već i u našoj občini po koju trgovinu u narodnih rukuh te nam ne treba za svaku malenkost bježati u ono talijanaško gnjezdo i predati se talijanašem i krnjelom na milost i nemilost. U najnovije vrieme otvorio je naš rodoljub Petar Zanko u Livadah izpod Motovuna malenu trgovinu i krčmu, što je vrlo nemilo oprtaljskim talijanašem. On će se baviti ponajviše prodajom kuruza (turkinje) a mi se nadamo, da će se zadovoljiti malenim dobitkom, da tako pomogne poštenim načinom sebi i kmetu. Mi ga ovim preporučamo našemu puku u onih stranah, a njemu preporučamo, da gledajuć svoju korist, uznastoji pomoći u nevolji siromahu kmetu, kojega moramo osloboditi iz rukuh krvopija i oderuha gospodskih.

I drugud preporučamo našim posjednikom, da si pomognu sami, da otvore na vanjskini malene trgovine, da nebude naš svieti morao po mjericu ulja ili kilo muke u grad k narodnim protivnikom, krnjelom i talijanašem, koji pišu i računaju siroti kmetu kako i koliko hoće, pa kada naraste po njihovom velik dug, onda goni kmeta sa njegove djelovine na ulicu. Pomozimo si sami pomoći će nam i Bog!

Iz Vrbnika pišu nam 25. t. mj.: Dana 19. t. mj. imadosmo u našem starodrevnom Frankopanovcu večernju zabavu, što ju je priredila naša učeća se mladež: prestava i tamburanje. Akoprem bijasmo sbiti u tiesnim prostorijama i u velikoj sparini, koje skoro niti ne očutismo se zabavismo uz liepu duševnu nasladu. Predstava takla je gladko all nas je osobito uzhitilo biagozvučno tamburanje.

Neće lje žaliti naša *„Čitaonica"*, što je dala našim djacima svoje tambure za vježbanje! Oni su se izkazali, dapače nadkrilili naše očekivanje. Kamo sreće, da je prostorija!

Uz liepi uspjeh, što ga polučiše naši djaci u tamburanju i uz njihovu plemenitu namisao, da u prazničnima podadu duševne naslade i drugim mjestima otoka, pa i na susjednim otocima, bolno ih je dirnula ne dična spletka, koja im osujetila prvi izlet.

Čatljivi i odviše drčljivi su naši živci, ali nam zuč osobito uzavrije u osobnim zadjevicama. Čudno, nu Vrbnik nije tlo za takve pokuse.

Držimo pako, da neće naši djaci sustati na pol puta, i kroz ove praznike posjetiti obližja mjesta, da si osvjetljaju lice i polože kamenčać k narodnoj sgradi, jer dobro se kaže: pjesma govori srcu, njome se sviest budi. — (Izpustismo par redaka, da nebude opet izpravaka i popravaka, kako to obično biva s tih strana. Op. Ured.)

Izbor načelnika u Kanfanaru. Dne 20. t. mj. sastali se u Kanfanaru nedavno izabrani občinski zastupnici, da si izaberu poglavice t. j. načelnika i savjetnike. Načelnikom bijaše izabran vrlo čestit i bogat kmet iz Kanfanarštine g. Okreta, kojeg izbor pozdraviše jednakim zadovoljstvom obje stranke, jer je Okreta muž dobar, pošten i pravedan. Pred izborom došlo je izmedju talijanaških zastupnika do žestokog prepira i svadje.

Utok hrvatske stranke proti izboru občinskog zastupstva zabacila je viša oblast, ali o tom više drugi put.

Reci mu, da ti ne reče! Istarski talijanski listovi, a na čelu im puljski *„oślić"* i porečka *„baba"*, turili su u sviet lažnu viest, da su tobož Hrvati izazvali nemire prigodom občinskih izbora u Moščenicah. Hrvatski agitatori da su tobož prepriečili izbor, jer da su unapried znali, da će hrvatska stranka podleći i da će pobjediti narodno-istarska stranka.

Ali kao što su u obće u laži kratke noge, tako se odaju i rečeni lažopisi sami tim, dočim pišu, da su birači bili silno ogorčeni radi sastava izborne komisije. Ovoj komisiji da je bio na čelu „poznati" Rubinić, odaslan od strane občinskoga glavarstva u Lovranu, koje se nalazi još uviek u hrvatskih rukuh. Dakle, občinari u Moščenicah bunili se proti hrvatskoj izbornoj komisiji ili jasnije govoreć, hrvatski občinari bunili se proti hrvatskoj komisiji!! Je li to moguće? Tko može tomu vjerovati. Ne, gospodo piskari, hrvatski občinari nisu se bunili, već su vaši jednomišljenici u Lovranu smutili onaj dobri ali neuki puk, koji će se gorko kajati za svoj nepromišljeni korak.

Lovranski iredentaši smiju se izpod brka, što je njihovo paklensko sjeme, posijano medju prosti puk u občinah Lovran i Moščenice, rodilo plodom mržnje, osvete i zločinstva, ali neka znaju, da će se onaj puk opametiti i prokliojati bezdušne zavodnike.

One neuke i zavedene osobe, koje čame na Voloskom u tamnici, doći će prije ili kasnije k sebi, te će pitati izdajice iredentaše u Lovranu za račun i jaoh si ga njima na dan polaganja računa.

Lista porotnika i porotne razprave u Rovinju. Prijatelj iz sredoje Istre piše nam ovih dana: Čitao sam, gosp. uredniče, Vašu opravdanu tužaljku u br. 29. dičnog našeg lista, kako je nepravedno sastavljena lista porotnika za predstojeće porotno zasjedanje u Rovinju. Vaša tužaljka potakla me, da Vašim čitateljem priobćim sliedeću crticu o poroti u Rovinju, koju sam baš sam doživio. Boraveć po poslu u Rovinju prigodom zadnjeg zasjedanja tamošnje porote, pošao sam u sudbenu dvoranu, da malko poslušam razpravu porote.

Medju porotnici činilo mi se što po licu što po odjeći, da bi mogao biti kojigod i hrvatskoga jezika. Ali kad ih predsjednik po imenu prozivao, oglasio se samo jedan sa rieči „ovdje sam", dočim su svi ostali izgovorili „presente".

Vrlo me je zabolilo, što je izmedju svih porotnika bio samo jedan naše krvi. To me uvjerilo još bolje, kad su porotnici polagali prisegu. Izmedju svih prisegao je opet samo jedan hrvatski, a svi ostali talijanski.

Nu opazio sam ipak i medju onimi, koji su talijanski prisegli, da im talijanski jezik nije materinski, jer su nekoji izgovarali rieči prisege za predsjednikom kano i papiga. Cudio sam se sam sobom, što su ti tobožnji pučki sudci takove neznalice i strašivice, da se srame ili plaše položiti prisegu pred Talјani u hrvatskom materinskom jeziku. Zaista to ne služi na čast njima niti častnom naslovu pučkih sudaca, kojeg tako nečastno obnašaju.

Istina je doduše, talijanski porotnici i Talijani mrko i biesno promatrali su onoga našega sviestnoga porotnika, ali on je mario za njihove mrke poglede kano i za lanjski snieg. Gospoda Talijani priučiti će se i drugomu, a ne samo hrvatskoj prisegi, ako se budemo mi svuda i svagda služili svojim sladkim hrvatskim jezikom. Još je vriedno, da iz te razprave i ovo zabilježite.

Na obtuženičkoj stolici sjedilà je osoba, koja nije znala talijanski, pak su trebali tumača. Taj je tumačio rieči obtuženoga talijanskim porotnicim. Službu tumača za hrvatski jezik obavlja u Rovinju neki starac, koji nije bez dvojbe nikada nijedne hrvatske knjige pročitao.

Ako je svaki prijatelj zakona i pravice proti tumačem kod porotnih razpravah, što da vam rečem o tumaču za hrvatski jezik kod porotnih razprava u Rovinju? On znade toliko hrvatski, da ga je morao popravljati sam predsjednik, koji nije ni sam podpunoma viešt hrvatskom jeziku. Taj tumač preveo je primjerice rieč „tugurio" (koliba) za jasla itd.

Stavljajuć to do znanja Vašim cienjenim čitateljem, našoj gg. državnim zastupnikom, napose svim onim našim rodoljubom, koji budu u buduće obnašali čast porotnika ili pučkih sudaca, zaklinjem ih neka se služe kod prijave prisege itd. jedino svojim materinskim jezikom, jer ako ne budemo svoje ljubili i cienili, kako da to poštuju naši narodni protivnici?

Iz piranskih briegova pišu nam koncem julija. Najznamenitija novost jest ovdje sada, što će se dojduće nedjelje u Piranu odkriti spomenik slavnomu (?) guslaču italijanskomu Tartini-u. Odavna već čini se k tomu silnih pripravah. Govori se, da će doći onog dana u Piran mnogo svieta iz svih krajeva Istre. Trsta, dapače i iz Italije. Govori se pak, da će doći tom prigodom i jedna škvadra vojnih brodova iz Pule pred Piran! A zašto to? Znali bi vam kazat sami pošteniji Piranci. Oni govore naime, da sve ono slavlje nebude za drugo, već jedino za pokazat još jedan put svietu, kako neki *„fiori"* u Piranu nemaru mnogo za Austriju, već žele čim prije sdružit se sa blaženom Italijom! I s toga pošteniji Piranci boje se, da bi moglo onog dana doći do velikih izgreda. Zato su i nekoji odlučili poć kamo tamo, samo da ih onog dana ne bude doma, jer govore, da ako je volja *„fiore"* kumedijat, neka kumedijaju u svoje ime, ali ne u njihovo i na občinske troškove. *„Altrochè i Piranesi sono tutti una famiglia e tutti uniti, piccoli e grandi, giovani e vechi, uomini e donne?"* Jako se varate, gospodo moja, ako tako mislite. Nepobitna je istina, da je narod *„fiore"* već upoznao dobro, te javne i tajne njihove težnje, pak će premda za sada još ne govori glasno, jer se ih njekako boji, do mala okrenuti im ledja i dat se u ruke boljih i odanijih vodja, nego li su sadašnji. Jeste li razumjeli dragi moji *„fiori"*?

Iz Kastva pišu nam. Koncem školske godine održavali su se u Kastvu i po cieloj Kastavščini javni izpiti i dielile nagrade. U Kastvu predsjedao je vrli načelnik Kazimir Jelušić, druguda članovi mjestnoga školskoga vieća. Dečki i djevojčice došle su k izpitom u svečanom odielu mnogobrojni. Osim gospode predsjedatelja bilo je i drugih ljudi, koji su došli, da vide i čuju, što su se djeca naučila. Občenito uzeto napredak u školah je dosta dobar. Znamo, da ima medju učiteljstvom protivnih izpitom, i kažemo, da nećemo da diramo u njihove nazore. Na ljude i na djecu svakako dobro djeluje u mnogom obziru, da se izpite obdržaje, dakako, ako se ih obdržaje naravski a ne umjetno, ako nisu puka formalnost možda pripravljena, nego ako su izpiti neprečinjen dokaz onoga, što su se djeca točajem godine naučila. Budi još posebice spomenuto, da se stanovnici Zametа najviše zanimaju za svoju djecu. Ne samo da mnogi dodju k izpitom, nego i pogošćuju učenike i učenice.

Pripomoći za oštećene od vode koi Sv. Martina (Mandaši-Buzet) doprinieli: priposlali su na gosp. dra. Trinajstića u Buzetu sliedeća gospoda: Strinar Josip iz Lokve a) u ime Benković Josipa for. 5, b) Prapotnik A. for. 5, c) J. Strinar for. 3, skupno for. 13: Urh Petar u Novom Mestu poslao 5 for., Anaian vikar for 5, Levičnik Josip u Železnikih sabrao i priposlao for. 3 50 nvč., Bogulin Miha, župnik u pokoju for. 2, gdjica Klun Mara u Škofji Loki sabrala i odposlala for. 10, Pristov Ivan, kapelan u Sv. Križu pri Litiji for. 2, Zorman Ivan u Dolnjoj Šiški pri Ljubljani sabrao i priposlao for. 17, preč. g. Jan Juraj, umirovljeni kanonik u Dolini poslao for. 10, A. Kalan iz Ljubljane for. 1.

U gradu Buzetu i okolici sabralo se for. 91.90 i to doprinesli jesu: dr. M. Trinajstić for. 10, A. Kalac, nadžupnik for. 10, S. Gandusio c. kr. sudac for. 1, Flego Eran for. 2, Ivan Guzelj c. kr. pristav for. 3, F. Bigetto c. kr. porezni blagajnik for. 1, G. Pantar c. kr. porezni pristav for. 2, C. Visintini c. kr. porezni pristav 50 nvč., Fabbri 50 nvč., G. Orbanich 60 nvč., M. Vascotto 50 nvč., R. Gresan 20 nvč., Not. Larice for. 1, Giovani Pelosi 50 nvč., P. Prodan 50 nvč., F. G. Ermani 40 nvč., R. Banić 50 nvč., F. Fermeglia 50 nvč., I. Ponis for. 2, gdja Fany Gregorec 50 nvč., Ig. Visintini 50 nvč., Anton Flego for. 1, gdja. Cerovaz Cattarina 30 nvč., Ad. Clarici 50 nvč., G. Agapito for. 1, Gius. Bassich 40 nvč., Er-

mano Ermani 50 nvč., Bačić Josip učitelj for. 4, Giov. Drassich 50 nvč., Domenika Drassich 50 nvč., Nik. Matejčić for. 1.20, Mischi for. 2, Covaz c. kr. pristav for. 1, dr. Mantovan for. 1, Lucij Perojević for. 1, Gaetano Rigo 50 nvč., Lorenzo Crivicich 30 nvč., Giovanna ved. Fermeglia for. 1, Antonia Nesich 40 nvč., Luigi Cerovac for. 5, Giov. Ritossa 50 for. Antonio Cerovaz fu Giovanni 10 for., Scala Fermenegild for. 2, Maria Rigo 50 nvč. Pietro Presselo for. 1, Giovanni Paletić 30 nvč., G. Ilinčić 30 nvč., Giov. Žic for. 1 G. Rottini for. 1, Fabiancich Giacomo 50 nvč., Lorenzo Ermani for. 2, R. Jarmanić redar 50 nvč., Antonio Rigo fu Sebast. for. 1, Giovan. Battista Buttignoni 30 nvč., dr. Kurelić for. 3, Silvio Crevato 50 nvč., Josip Golmajer for. 1, G. Rigo for. 1, Mancinčić Maria 50 nvč., dr. Grossich Giuseppe for. 1, Orsolina Ponis for. 1. Bog platio stostruko svima, koji se smilovaše našim siromahom!

Zaručio se crnogorske kneginjice Jelene sa talijanskim prestolonasliednikom Viktorom Emanuelom. Iz Rima javiše posliednjih dana opetovno, da se je zaručio budući kralj Italije sa kćerkom junačkoga kneza Crnegore, kneginjicom Jelenom. Ta viest izazvala je silno javno umiranje, pa ako se obistini, podati će silno gradiva i novinarom i diplomatom.

Kraljević Viktor Emanuel da si je odabrao vjerenicom mladu kneginjicu usprkos nepovoljnim političkim obzirom, sliedeć jedino glas svoga srca.

Kraljević se je upoznao s kneginjicom Jelenom za krunitbene slave u Moskvi — pa se namah odlučio, da ju oženi. Za tim su još sliedili dugotrajni pregovori radi razlike vjeroizpovjesti, koji su sada dovršeni, pošto se veli, da je knez Nikola dozvolio princesi Jeleni, da pređje na katoličku vjeru.

Kraljević Viktor Emanuel, jedini sin talijanskog kralja, rodjen je 11. studenoga 1869., a kneginjica Jelena od devetero živuće djece crnogorskog kneza treća je kći. Ona se je rodila na Cetinju 8. jesara 1873. Starije sestre Milica i Stana udate su u Petrogradu, prva za velikoga kneza Petra Nikolajevića, druga za vojvodu Jurja Leuchtenberga.

U zadnje doba govorilo se takodjer mnogo, da je ista kneginjicu zaprosio srbski kralj Aleksander. Neznamo, koliko je na tom istine, ali ako mu se baš hoće crnogorsku kneginjicu, ima kneginjica mladjih sestara

„Subotičke Novine“, glasilo Hrvata-Bunjevaca, izlazeće u Subotici, postale su od 12. t. mj. političkim tjednikom, položiv u tu svrhu potrebitu kauciju. Uz velezaslužni „Neven“, što no izlazi takodjer u Subotici, šireći narodnu sviest medju zanemarenom našom braćom u Ugarskoj, imadu „Subotičke Novine“ vrlo važnu zadaću, da bude i osviešćuju nsime Hrvate-Bunjevce, kojim prieti od strane bahatih i bezobraznih Magjara velika pogibelj.

„Subotičke Novine“ pisane su krasnom našom ikavštinom; izlaze svakog čedna jednom i stoje za 3 mjeseca 1 forint; pol godine 2 for.; čitavu godinu 4 for.

Mi preporučamo toplo našim imućnijim rodoljubom, čitaonicam itd. da podupru ovo mlado glasilo naše braće Hrvata-Bunjevaca, koji trebaju velike podpore iz vana.

Uspomene na viški boj. Dne 20. t. mj. svršilo je 30 godina od slavne pobjede kod Visa, što su ju održali hrvatski mornari pod vodstvom admirala Tegetthoffa nad talijanskim brodovljem admirala Persana. Talijansko brodovljevećjedva dana pucalo na tvrdjavu s. Jurja na Visu, koju je branio junački pukovnik Urs de Margina, — ali ju moglo nije zauzeti. Kad je braniteljem nestalo praha i olova za obranu, brzojavio je pukovnik Urs admiralu Tegetthoffu u Fazanu kod Pule. te ga zamolio za pomoć. Admiral Tegetthoff napokon je dobio od ministarstva dozvolu, da uzradi po svojoj uvidjavnosti, pa je 19. julija u 2 sata poslie podne s 27 ladja razne vrsti i veličine, većinom drvenih neoklopnjača, krenuo iz Fazane put Visa, gdje je 38 velikih talijanskih brodova, medju njimi oklopnjače prvoga reda: „Rè d' Italia“, „Affondatore“, „Pallestro“ i „Re di Portogallo“ čekalo na predaju Visa. U jutro 20. julija pokazalo se je austrijsko ratno brodovlje pred Visom. Bilo je oblačno, magloviti i vrlo nemirno vrieme. Okolo 9 sati nešto se je razvedrilo, — a u 10 sati sukobilo se je brodovlje s neprijateljem.

Već nakon borbe od pol sata bilo je šta i vidjeti. Slabe drvene ladje austrijske mornarice tako su vješto manovrirale, da je ogromno talijansko brodovlje došlo u nered, a admiralska ladja „Ferdinand Max“, kojom je zapoviedao kapetan Sternek (današnji admiral) probušila je talijanski admiralski brod „Rè d' Italia“, s koga se je Persano malo prije uklonio. „Rè d' Italia“, potonuo je par časova za tim sa 600 momaka. „Pallestro“ je, pogodjen granatom, prhnuo u zrak, — a „Affondatore“, uzmaknuv s ostalim brodovljem, potonuo je još istog dana na večer pred Jakinom. Od austrijskog brodovlja bili su teško oštećeni brod „Kaiser“ i nekoliko fregata. Talijani su u svemi izgubili blizu 1000 momaka, dočim je naša mornarica imala mrtvih 18 častnika i 153 mornara. Ovo je u obće bila prva bitka na moru, koja se je dielila po modernoj ratnoj taktici, — a navala „Ferdinanda Maxa“ na „Rè d' Italia“ stoji bez primjera u ratnih analih. Talijanski admiral grof Persano odgovaraо je kašnje kao i nedavno Baratieri ratnom sudu za svoj neuspjeh, — ali mu se baš ništa nije dogodilo kao ni Baratieriu. O toj uspomeni šute naši talijančići.

Bika plemenite pasmine na prodaju imade *Antun Kalčić* - Barela pok. Mateja iz Lipe (občina Jelšane). Biku je sada jedna godina i sedam mjeseci. Krasnog je uzrasta, srnaste dlake. Taj bik je uzgojen za pleme a cieni mu je for. 140, što se daje do znanja gospodarskim zadrugam i našim gospodarom.

Koliko živi ljudi na svietu? O tom se često piše i čita po novinah, no nam se ne čine brojevi pouzdani, koje novine donašaju, jer ni sva Evropa nije točno popisana ili prebrojena. Ni danas ne znamo, koliko ima upravo stanovnika u Evropskoj Turskoj a koliko u Evropskoj Rusiji, gdje već 37 godina nije bilo statističkoga popisa. A tko može reći, koliko stanovnika ima Afrika? a koliko Kitajsko carstvo? O Kitaju jedni tvrde, da ima preko 400, a drugi da ima samo 300 milijuna. Nam se čini, da oni imaju pravo, koji nam preporučuju, da si upamtimo i glede Kitaja i glede Evrope, da imaju toliko milijuna stanovalka, koliko je u godini dana (365). Kopno svega svieta proračunaše na 135,400.750 četvornih klmtr. Od toga imaju dvie države najviše: Englezka i Rusija, svaka po jednu šestinu. Noviji podatci glase ovako (ali to se samo cieni, jer točnih popisa nema):

Evropa	365,000.000	stanovnika
Afrika	160,000.000	„
Azija	800,000.000	„
Australija	8,000.000	„
Amerika	130.000.000	„
Cieli sviet	1,465,000.000	stanovnika

U Evropi bi već dolazilo na jedan četvorni kilometar po 38 žitelja, u Africi 10, u Australiji 0·6, u Americi 3—4, u Aziji 18—19 žitelja. Sada ima već jedna i pol miljarda ljudi, a drži se, da bi na svietu moglo živiti 6—7 milijarda, a on la bi nastalo za naše potomke najveće zlo, ako dotle kemičari ne pronadju jevtine i dovoljne hrane.

Najsjegurniji lek od zubobolje. Pod tim naslovom piše gosp. Eugen M. Strižić u „Gospodarskom Poučniku“: Veliki sam neprijatelj vadjenju zubi. Bog je dao čovjeku zube, da mu hranu drobe i želudcu službu čine, da želudac lakše može hranu probaviti, a čovjek je tako nesmiljen i nestrpljiv, da dade te iste svoje dobrotvore vaditi. Ako zube povadiš, čim ćeš onda grizti, van da samu kašu jedeš? Nastojat valja dakle o tom, da nebude od potrebe zub vaditi! No kako? Reći ćeš, lieka neima od zubobolje. Istina, koliko sam liekova kušao, koji se u ljekarni prodavaju, nijedan taj liek nije sigurno sredstvo proti zubobolji. Kušao sam napokon poslužiti se naravskom vodom, premda Kneip u svojoj knjizi ne spominje zubobolje. Pa zaista sam našao, da je naravska voda najsjegurnije sredstvo proti zubobolji.

Kako se imade voda upotriebiti kao liek proti zubobolji? Evo ovako: gutni hladne naravske vode, te ju nategni na bolestan zub i drži tu vodu u bolestnom zubu, dok se voda u ustima ne ugrije; kad se voda u ustima ugrijala, izbaci ju van. Čim se metne hladna voda na zub, onaj čas zatrne bol zuba, pa bila ta bol kako mu drago žestoka. Istina, da se bolest zuba opet pojavi, ali čim se bol zuba opet pojavi, a ti opet gutni hladne vode i drži na bolestnom zubu — i opet bol mine. Ako se bol zuba opetovano pojavi, a ti opetovano stavljaj nanj hladnu vodu, i tako ćeš napokon ugušiti bol zuba bez muke, a nećeš trebati vaditi zuba. Kod najveće boli zuba stavljao sam dva sata hladnu vodu na zub, i nije se više pojavila — do danas. Često mi je bol zuba prestala na prvi mah, što sam nauj vodu metnuo. Sva druga sredstva, bila kako mu drago hvaljena i bila kako mu drago ljekovita, nemogu jaku bol zuba u svakom slučaju ublažiti, dočim tu službu čini voda nefaljeno; — dakle je hladna naravska voda najsjegurniji liek od zubobolje — samo se hoće uztrajnosti pri porabi. Čuvaj dakle svoje zube — svoje bisere — nedaj ih vaditi, već se posluži darom božjim naravske vode proti zubobolji, pa ti neće biti od potrebe vaditi nijednoga zuba, kako ga nije ni meni trebalo. I oštećeni zubi kadri su služiti 15 do 20 godina.

Car Nikola i. i pjesnik Puškin. Ruski car Nikola jako je volio glasovitog pjesnika Puškina. Jednom mu ovaj posla svoje pjesme u liepo vezanoj knjizi i sa posvetom caru. Nikola je na tom zahvalio svojim načinom. I on je poslao Puškinu liepo vezanu knjigu, kojoj su listovi bili od banaka, te je vriedila 1000 rubalja. Kad je poslie toga došao Puškin caru, zapitao ga ovaj: „No, Puškine, kako ti se dopala moja knjiga?“ — „Izvanvanredno“, odgovorio je Puškin, „jedva mogu da dočekam nastavak“ Car se nasmije i za nekoliko dana posla mu je opet takvu knjigu, na koju je napisao: „drugi dio, a ujedno svršetak“.

Šart moljcem. Proti pogibeljnim moljcem upotrebljava se — kako je poznato — duhan od lule, ili ostanci smotke (cigare) sitčani na prah, čim se sukno ili krzno posipljе. Drugi rabe kanforu i razne drage kekove. Evo čim se služe Rusi proti moljcem: Uzmi pol litre dobre vinovice (vinskog špirita), raztopi u njoj 200 grama kanfore, dodaj tomu desetak zrna nesmeljena papra, začepi dobro staklenicu, metni ju na sunce 2—3 dane, pak tekućinu prociedi. Tom tekućinom poškropi sukno, krzno ili bilo što drugo, pak tako poškropljeno zamotaj u platno i sve spravi dok ti bude trebalo. Tako ćeš očuvati odielo itd. od moljca.

Listnica uredničtva.

Gosp. A. K. u P. Srdačna hvala na viestih; upotrebiti ćemo u budućem broju; očekujemo sa napetošću obećanu viest. Najsrdačniji ozdravi!

Gosp. Stari Lovranac: Drugi put. Zdravo!

Gosp. A. M. u K. i A. U. u R. — S. isto!

25.000 gold.

avstrijskega Križa, ki so bili izžrebani že pred štirimi leti, našlo se je danes in bili so izplačani neki zelo ubožni vdovi, posredovanjem verificijskega zavoda Zoldan v Trstu, nasproti cerkvi Rosario. Kdor ima vrednostne listine, naj se naroči v lastnem svojem interesu pri Zoldan-u.

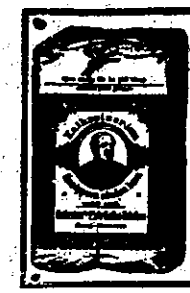

Kathreiner's je kot primes k bobovi kavi edino zdrava kavina piječa.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi nizkovrednih ponarejanih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom Kathreiner.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nefrankovano.

Komadi za odieće

Paravlan i dokling za velečastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, takodjer za veterane, vatrogasce, gumbače, livreje, sukna za biljard i igraće stolove, pokrivala za vezove, leden. Veliki izbor štajerskega, krcunskega, tirolskega lodna za gospodu i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukne, koje se dadu prati, pustiti ogrieti od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftine, primjerne, poštene, trajne, čiste vunene sukno a ne pravo kupovanje cunjak, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralna zanatlijska trgovina za sukna.)

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1806.

Pošilja se po poštanskem pouzeću.

Na oprez! Agenti i prupredavaoci nudjaju nedostatan svoju robu pod znamenjem „Stikarofska roba“. Da preprečim varanje p. n. odnimalca, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogodbom.

Skladište pisaćeg papira i drugih pisarsko-uredovnih potrebočа za občinske, kotarske, sudbene, školske i druge ured preporuča

ANTUN JERETIĆ u Gorici

Semeniška ulica 3.

Vlastita knjigovežnica i zavod za crtanje knjiga

Zaliha lampijona u narodnih bojah po umjerenoj cieni.

Preuzima i izvršuje sve naručbe brzo i točno, te šalje nepoznatim proti pouzeću, občinskim uredom itd. pako sa popratnicom.

Sve potreboće za učione, kao pisanke i risanke, koje izradjuje iz dobrega papira, prodaje uz umjerene ciene.

Na zahtjevanje izradjuje sveščiće i sa hrvatskim napisom.

Preporuča se toplo rodoljubnom občinstvu

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Cieне iznova sniženе

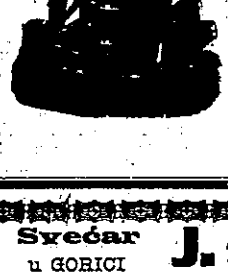

Preše za grožđe, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih ma drago bilo prešah.

Preše za masline, hidraulične preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice za spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/21 Praterstrasse 48.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se kontrafacija! — Traže se zastupaci!

Svećar u GORICI **J. Kopač** Selkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000** kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granja	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolene

Broj 32 U Trstu 6. agusta 1896. Godina XXVII.

Nepočtjeni se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapisnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedođje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for. za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 1½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rasta male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Glavna skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru

obdržavana dne 30. julija 1896. u prostorijah „Zore“ u Opatiji.

Prisutni: predsjednik dr. Dinko Vitezić, podpredsjednik Viktor Tomičić, članovi ravnateljstva: dr. M. Laginja, dr. M. Trinajstić i Ivan Fiamin; članovi nadzornoga vieća: Vjekoslav Spinčić, Slavoj Jenko, Kazimir Jelušić; članovi obraničkoga suda: dr. Dinko Trinajstić i Mate Kundić; zastupnice ženskih podružnica i to: Opatijske: Sofija Šabec i Ema Jurković; Voloske: Avelina Fabijanić, Petra Tomičić, Zora Stanger, Anka Stanger, Stana Vladišković; Mihotićke: Marija Dubrović i Ida Šepić, Malinske: Kata Markolin i Marija Trinajstić; zastupnici mužkih podružnicah: Opatijske: Benko Fiamin, Ivan Alešovec, Ivan Letiš i Pavao Justić; Veprinačke: Mijo Laginja, Andrija Peršić i Ivan Bačić; Boljunske: Fran Stefanutti i Jakov Buretić; Puljske: Lacko Križ; kao član utemeljitelj dr. Andrija Stanger, te mnogo drugih.

Presvjetli gospodin predsjednik utvrdiv zakonit broj prisutnih članova, predstavi c. kr. kot. poglavara Alojzija Fabiani-a kao zastupnika vlade i g. Vjekoslava Spinčića kao zastupnika štampe, umoljenoga za to od uredника „Naše Sloge“ g. Matka Mandića.

Navadja iza toga razloge, s kojih se skupština nije mogla do sad obdržavati, te predlaže, da se današnja skupština smatra redovitom, što se jednoglasno i prima.

Za tim nastavi g. predsjednik:

Slavna skupštino!

Otvarajuć polag §. 25. družtvenih pravila ovu redovitu glavnu skupštinu naše družbe za upravnu godinu 1895., čast mi je prije svega pozdraviti Vas u ime družtvenog ravnateljstva, te vam zahvaliti, da ste se i ove godine u tako lieporn broju potrudili ovamo doći, mnogi od vas i od odaljenijih krajevah ne štedeć ni truda ni troška.

Kad se sjetim, da se dne 27. lipnja 1894., dakle po prilici prije dvie godine, *nije mogla obdržavati glavna skupština i to radi premalenog broja prisutnih članova*, kojih polag više navedenog paragrafa *netreba nego dvadeset*, te kad vidim, koliko vas se danas odazvalo pozivu, to vam iskreno kažem, da me to izvanredno veseli, budući iz toga očevidno proizlazi, da privrženost hrvatskog naroda prama našoj miljenici od godine do godine sve to većma napreduje.

Doista drugčije i nemože da bude, jer je svrha naše družbe sveta; ona teži za tim, da pohlepni i drzoviti tudjinac ne razrodi hrvatsku i slovensku djecu ove pokrajine, da ju ne pretvori u neprijatelje svoga roda i svoga materiuskoga jezika. Očevidna je dakle potreba takove družbe.

Da to sve više uvidja sav hrvatski narod, služe nam dokazom sliedeća dva zapisa, učinjena u novije doba u prilog naše družbe:

Blagopokojni dr. Ante Starčević u točki zadnjoj svoje oporuke od 26. srpnja 1895. naredio je medju ostalim svojemu baštiniku i sinovcu dru. Mili Starčeviću, *da plati našemu družtvu 1000 forinta, kad izplati dug, kojim je obterećen njegov „Dom“, ili ako bude moguće na izplaćivanje, svakako za tri godine, kon što je taj dug izplaćen.*

Netom saznah, dne 28. veljače o. g. za taj veledušni zapis, požalih u brzojavci na dra. Milu Starčevića, što sam prekasno saznao žalostnu vest o smrti neumrlog njegovog strica, te što mi nebijaše moguće dati pri sprovodu zastupati obdarenu družbu sv. Cirila i Metoda za Istru, moleći ga ujedno u ime iste družbe, da izvoli primiti izraze mog iskrenog saučešća.

Toliko sam se ja smatrao dužnim učiniti kao predsjednik družbe prigodom ovog po hrvatski narod kobnog udarca. Slavnu skupštinu pako umoljavam, da u znak harnosti i počitanja prama takovomu darovatelju ustane i klikne: Slava dru. Anti Starčeviću! i da se to zabilježi u zapisnik današnje sjednice. (Skuštinari su već prije, nego ih je na to pozvao gosp. predsjednik ganut do suza, ustali i klicali slava!)

Drugi velevažni dar namienio je našoj družbi blagopokojni Mijo D. Babić, koji je u svojoj oporuci od 19. ožujka 1894. medju ostalim naredio sliedeće:

Družtvu sv. Cirila i Metoda u Istri, dok mu je zadaća podupirati hrvatske narodne škole, zapisujem svotu od 25.000 for., dotično 50.000 kruna; ako bi ta svrha družtva prestala ili samo družtvo, tad ova glavnica ima sačinjavati zakladu štipendijalnu u korist ubogih ali dobro napredujućih djaka, bilo koje struke, koji se priznaju hrvatske narodnosti i rodjeni su sada u pokrajini Istri.

Spomenutom oporukom plemeniti rodoljub sjetio se i raznih drugih družtva, kojih je zadaća kao što i našemu, kulturni napredak našega naroda. Medju timi navesti ću samo našu seju „*Bratovštinu hrvatskih ljudi u Kastvu*“, kojoj je veledušni pokojnik zapisao liepu svotu od 10.000 kruna; a to činim, da Vam č. g. predočim, koliko se je onaj odličnі muž zauzimao za napredak hrvatskoga pučanstva u Istri, i koliko mu ovo radi toga ima zahvalno biti.

Častna gospodo! Narod, koji odgaja muževe uma i srca, kakovimi hijaše nadaren pokojni Miho Babić, taj narod mora da do svoga cilja dodje, ma koliko bilo zlobnih protivnika, koji ga u tom plemenitom podhvatu smetaju i svakojakih zaprieka stvaraju.

Dne 27. veljače t. g. primio sam od častnog gospodina Franu Folnegovića brzojavku ob ovom velevažnom zapisu. Gosp. Folnegović javi mi istodobno i dan sprovoda veledušnog dobrotvora.

Na to sam ja, ne mogavši u pomanjkanju parobrodarske sveze osobno prisustvovati pogrebu, umolio pomenutog gospodina, da me on zastupa, da postavi u ime družbe na pokojnikov lies vienac dostojan takovog rodoljuba, te da izruzi na grobu našu najtopliju hvalu na tako plemenitom daru. K tomu sam posebnom okružnicom pozvao sva ravnateljstva podružnica naše družbe, da bi čim skorije uprilićile zadušnice za pokojnikovu dušu, pozvav na nje sve članove. Sudeć po onom, što se u novinah čitalo, težko da je ikoja podružnica propustila odazvati se pozivu. I doista pokojnik je više nego zaslužio, da mu istarski Hrvat bar tim putem izkaže svoju harnost i počast za taj njegov veledušni čin prama istarskomu patniku.

Da pak i ta slavna skupština izkaže svoje saučešće nad preranim gubitkom takovoga rodoljuba i svoju zahvalnost na veledušnom daru, predlažem, da gospoda ustanu sa uzklikom: *Slava Mihajlu Babiću!* te da se ovo zabilježi u zapisnik današnje skupštine. (Skupštinari su isto kao i prije ustali tronuti i klicali slava!)

Što se tiče izpunjenja ovih zapisa, to se je do sada glede prvoga dobilo samo dotična objava po častnom gospodinu Franji Arnoldu, komu je pokojni dr. Ante Starčević povjerio svoju oporuku, koja oporuka bijaše otvorena dne 28. veljače t. g. u pisarni istoga gospodina bilježnika Arnolda pred baštinikom gospodinom Milom Starčevićem i pred trimi svjedoci.

Što se drugoga zapisa tiče, to su žalibože nastale neke zaprieke, o kojih ne treba, da vas obširnije obavjestim, jer držim, da su vam jur poznate, pošto su se sve naše novine istimi bavile. Kazat ću vam samo to, da sam polag u novinah oglašenog savjeta gospodina Frana Folnegovića, pokojnikova pouzdanika i prijatelja, ovlastio dra. M. Rothkopfa, odvjetnika u Sarajevu, da zastupa našu družbu u ovom prilično zamršenom poslu, te se ne može predvidjeti, kako će stvar svršiti.

Svakako mogu vas č. g. uvjeriti, da je družtveno ravnateljstvo poduzelo i da će poduzeti sve shodne korake, da blagotvorna pokojnikova namjera našoj družbi bude po mogućnosti izpunjena.

Milo mi je iztaknuti i danas, kao što sam to i prigodom lanjske glavne skupštine učinio, da na našu sreću, traje još uvjek prama našoj družbi ona sućut i privrženost, na koju se je mislio u svim slojevima hrvatskog i slovenskog pučanstva, od kada je ona stupila u život.

U tom pogledu veselim srcem saobćujem vam, da čitavo hrvatsko i slovensko novinstvo te i zamjeran broj pojedinih osoba obojega spola neprestano rade u korist naše družbe. Sveučilišni gradjani hrvatske narodnosti upriličili su pak za dne 16., 17. i 18. srpnja t. g. u Osjeku djačku skupštinu. Pošto se je medju ostalim imalo na njoj pretresati i o sredstvima za što bolji napredak naše družbe, obnašlo je ravnateljstvo dati se na toj skupštini zastupati po jednom svojem povjereniku. Skupština je na žalost bila od strane oblasti zabranjena, te se je o našoj družbi, kako i o ostalim točkama dnevnog reda moglo tek povjerljivo razpravljati.

Za to svestrano i požrtvovno nastojanje red mi je ovdje u ime iste družbe najtoplije se svima zahvaliti. (Živili! živili!)

Da nebotice koga ne prešutim, moram pregoriti želju, da navedem častna imena tih toli zaslužnih rodoljuba, što, kako se nadam, neće mi oni u grieh zapisati.

O ekonomičnom stanju naše družbe potanko će vas izvjestiti g. dr. Laginja, ali i ja kao predsjednik družbe smatram si dužnošću u tom pogledu o najvažnijih vas točkah izvjestiti.

Kako ćete se č. g. sjećati, u glavnoj skupštini držanoj dne 4. travnja 1894., glasovalo se je o promjeni pravila i položio se je račun za prvu upravnu godinu, t. j. za razdoblje od mjeseca srpnja 1893. do 31. ožujka 1894. Imovno stanje u toj periodi sastajalo se je u sljedećem:

Prihod	for. 12.416·75
Razhod	„ 2.261.78
Potom višak . .	for. 10.154·97

U glavnoj skupštini, držanoj dne 12. srpnja 1894. izabrala se je na temelju novih pravila družtvena uprava, a dne 25. srpnja 1895. obdržavala se je prva glavna skupština na temelju novih pravila.

Polag blagajničkog izvješća, pročitanog u istoj skupštini, u drugoj upravnoj godini od postanka družbe, a prvoj od uvedenja novih pravila, naime u razdoblju od 1. travnja do 31. prosinca 1894.

utjerало se je	for. 9.210·50
potrošilo se je	„ 7,528·42
a imovno stanje poboljšalo se je po tom za	for. 1.682·08

Od postanka družbe do konca godine 1894. imovno stanje bilo je sliedeće:

Prihod	for. 21.672·84
Razhod	„ 9.790·20
Ostatak . . .	for. 11.882·64

Polag blagajničkog izvješća, koje će vam se danas pročitati, u trećoj upravnoj godini od početka družtva, a drugoj od uvedenja novih pravila, naime u razdoblju od 1. siečnja do 31. prosinca 1895. potrošilo se u družtvene svrhe lieplh svota, a ipak se je imovno stanje poboljšalo, tako da je ukupna imovina družbe dne 31. prosinca 1895. iznašala u gotovom novcu, u tražbinah, uloženih glavnicah, pokretninah i nepokretninah 28.077 forinti i 54 novč.

O djelovanju družtvenog ravnateljstva u minuloj upravnoj godini izvjestiti će vas potanje gospodin tajnik. Meni će biti čast samo u kratko kazati vam štovana gospodo, štogod *o naših školah i naših podružnicah.*

Iza kako je bila dovršena školska zgrada u Baderni, otvorila se je ondje i to dne 29. siečnja t. g. prva redovita učiona naše družbe na veliko veselje i zadovoljstvo onoga pučanstva. Odmah prvi dan upisalo se preko 70 djece. Obuka trajala je žalibože samo malo dana, jer je vlada naredila, da se obustavi radi pomanjkanja nekojih formalnostih. Družtveno ravnateljstvo nastoji oko toga, da s zaprieka odstrani.

I u *Kašteliru* dogotovljena je već krasna školska grada, te početkom buduće školske godine otvorit će se i ondje redovita pučka škola, budući se već za istu našlo i osjeguralo valjanu školsku silu.

Dne 12. veljače 1896. svečano se je zatvorila u *Knkavcu* polugodišnja obuka one mlade učione, kojoj, kako se je u izvješća lanjske godine kazalo, naša družba pružila je pomoćnicu ruku izdašnim prinosom za priređenje školske zgrade. Ali pošto je duhovni pomoćnik, koji je podučavao djecu, bio imenovan tajnikom biskupskog ureda u Trstu, prekinulo se je podučavanje; ali sva je nada, da će se i novi duhovni pomoćnik pribvatiti obuke djece, te da će se ova nastaviti početkom nastajuće školske godine.

U *Slamu* kod Buzeta stanovnici sagradili su zgradu za školu podporom družbe sv. Cirila i Metoda, koja zgrada bila je dne 23. rujna 1895. predana svojoj plemenitoj svrsi.

Ako Bog da, još tekom godine 1896. sagradit će se školska zgrada na buzetskom Krasu, u *Brgudcu* i *Brestu*, i tako će se prosvjeta proširiti, kako je naš povjerenik prigodom otvorenja navedene učione razložno kazao, i u krajevc, kamo se nekada ljudi bojali zalaziti.

U *Juršićih* nabavila si je družba za for. 3639 tamošnju školsku zgradu, u kojoj poduče redoviti učitelj.

A sada par rieči o naših podružnicah.

Podružnice su za naše družtvo, kako sam imao čast već u lanjskom svom govoru kazati, ono, što su žile u organizmu čovječjega tiela; one mu daju snagu i život.

Da se dostigne postavljeni cilj, trebalo bi, kako sam u istom govoru kazao, da barem u svakoj župi, u kojoj stanuju sami Hrvati ili Slovenci, ili gdje oni sačinjavaju većinu pučanstva, bude po jedna podružnica. Postavio sam nadalje na srce svakomu Hrvatu, koji se zauzima za napredak našega naroda, da pristupi kao član ovomu našemu družtvu.

Ova moja vruća preporuka nije imala žalibože odziva, kakav bih želio, jer tekom ciele prošle godine ustrojile su se samo četiri nove podružnice, tako da od 24, koliko ih je lani obstojalo, sada ih ima 28; pak i od ovih nekoje nijesu se još konstituirale, akoprem tomu neima nikakvih zaprieka. Djelatnost jedne tih podružnicah bila je medjutim od vladine strane obustavljena radi pomanjkanja prijave.

Ja se dakle opeta pozivijem na rodoljubno čuvstvo Hrvata i Slovenaca obojega spola naše pokrajine, moleć ih što toplije, *da ustroje podružnice u što većem broju i da oni, koji nisu još pristupili našemu družtvu, to što prije učine.*

Iz sliedećih brojeva uvidit ćete č. gospodo skrajnu potrebu, da mi sa svimi silami podupiremo ovo naše plemenito družtvo, e da isto uzmogne odoljeti užasnom i ubitačnom djelovanju talijanskog družtva „Lega nazionale“ u našoj zemlji.

Ravnateljstvo ovog družtva podielilo je na svršetku godine 1895. forinta 4905 četrdeset i jednom mladiću i djevojkam, koji su učili u Gorici, Kopru, Roveredu i Trstu. Od tih je dobilo 8 kandidata učiteljstva u Kopru for. 579, 1 kandidatkinja učiteljstva u Gorici for. 80; 13 kandidata za svečenički stališ u Kopru for. 1250; 2 bogoslova u Gorici forinti 100.

„Ta velika svota“, tako kaže urednik novine, iz koje sam crpio ove podatke, „izdana je dakle budućim raznaroditeljem hrvatske i slovensko djece u našem Primorju, t. j. budućim talijanskim svećenikom, učiteljem i učiteljicam“.

Zaklinjem dakle svakoga Hrvata i Slovenca, komu ikoliko stoji na srcu napredak našega naroda, da se sviestno drži spomenute moje preporuke.

Neuk i zapušten je taj narod ne svojom, nego krivnjom okolnostih, akoprem je obdaren vanrednimi svojstvi.

Čujte, č. g. kako velemu Tomaseo apostrofira ovaj narod, iz koga je on sam poniknao: *Prama tebi, narode moj nijesu mnogi drugi nego poluljudi.* Ne stidi se kriv svoje, pazi samo da ti čista ostane“.

Tako govori Tomaseo o slavenskom na-

rodu, onaj Tomaseo, komu ovih dana podignu njegovo rodno mjesto Šibenik, krasan spomenik; onaj Tomaseo, koga bi naši protivnici htjeli predstaviti, kao da se je on iznevjerio svojemu narodu!

Govoreć o podružnicah, ne mogu a da se najtoplije nezahvalim koli odborom toli pojedinim članovom onih mužkih i ženskih podružnicah, koji neumornim svojim radom podpomagaše družtveno ravnateljstvo i tako mu olakšaše težku njegovu zadaću.

Propustit ću i ovdje navesti iz navedenog razloga imena onih, koji su se u tom pogledu osobito odlikovali.

* * *

U glavnoj skupštini, držanoj dne 25. srpnja lanjske godine, preporučio sam, *da bi podružnice poslale račune u roku ustanovljenom u §. 14. družtvenih pravila.*

Da se pak uzmogne držati u evidenciji imena svih upisanih članova, te da se može voditi kontrolu primitka njihovih prinosa i ostalih darovah preporučio sam u toj prigodi:

a) da se polag §. 12. družtvenih pravila svaki, koji želi biti članom družbe sv. Cirila i Metoda za Istru, upiše kao takav u jednu podružnicu iste družbe, koju on sam odabere;

b) da se plaćaju ili šalju članarine, prinosi i darovi namijenjeni za istu družbu, *jednoj od naznačenih podružnica*, koja polag §. 26. pravilnika ima utjerati novac posebnimi arci sa odstrižci, a polag §. 14. pravila i §. 31. pravilnika dužna je poslat družtvenomu blagajniku u stanovitom razdobju utjerane novce s izkazom dotičnih članova ili darovatelja.

Budući da se nisu ovršivale od strane nekojih podružnica i rodoljuba ove za točnu upravu neobhodno potrebite naredbe, to je bilo družtveno ravnateljstvo usilovano napomenuti ih u svojih oglasih, objelodanjenim u „Našoj Slogi" od 7. svibnja t. g. br. 19.

Ja ne mogu na ino nego i u ovoj prigodi što toplije preporučiti prijateljem naše družbe, te ravnateljem njezinih podružnicah, da se strogo drže navedenih ustanova, budući je inače jako mučno uvesti red i evidenciju u družtvenu upravu.

Na svršetku red mi je odazvati se žalostnoj jednoj dužnosti.

Tekom prošle upravne godine izgubila je naša družba jednog od velevriednih svojih članova u osobi dra. Antuna Podreke, bivšeg ravnatelja mužke podružnice u Pazinu. U najljepšoj dobi svoga života, buš iza kako je pokojnik svršio sve svoje nauke i počeo najuspješnije raditi za svoj mili rod, komu bijaše pripravan svaku žrtvu doprinesti, nemila ga smrt pokosi. U znak vaše sućuti nad takovim gubitkom, pozivljem vas č. gospodo, da ustanete i da se to zabilježi u zapisnik današnje sjednice. (Skupštinari ustaju i kliču „slava"! — Nekoliko puta zape rieč u grlu gospodinu predsjedniku, takovim je čuvstvom govorio. Skupštinari su mu često povladjivali, a na svrsi burno ga pozdravili sa „živio!")

Dr. M. Laginja predloži a skupština oduševljeno pribvati, da se govor gosp. predsjednika, u kojem je sumarno naslikano stanje družbe i zanosno ocrtana njezina nuždа, priuna s podpunim zadovoljstvom na znanje.

Na predlog dra. D. Trinajstića smatra se zapisnik lanjske skupštine, tiskan u posebnom izvještaju, pročitanim.

* * *

Izvješće blagajnika.

(Pročitao i tumačio u ime ravnateljstva odbornik g. dr. M Laginja.)

Poštovana skupštino!

Uprava družbe časti se izvjestiti Vas o vodjenju blagajne tekom godine *1895.* ovako:

PRIHOD:

1.	Od utemeljiteljnih i podupirajućih članova . .	for.	600·—
2.	Od redovitih i izvanrednih članova	„	62·50
	Opaža se pri tom, da će biti više takovih članova; nego radi nedostatne oznake sabirača ili novina, koje priobćuju, nije se moglo sve točno označiti, pak prinosi takovih članova dolaze u sljedećoj stavci pomješani s drugima.		
3.	Od darova, zapisa i prihoda od zabava, u kojih je i glavnica od forinti *3278.45* zaklade za prenos. ostanaka Zrinsko-Frankopanskih, što ju je stranka prava darovala družbi	„	6.979·14
4.	Od Cirilo-Metodijskih darova	„	16·—
5.	Od prinosa podružnica .	„	557·56
	Ta svota priposlana bijaše tečajem g. 1895. središnjem ravnateljstvu družbe kako sliedi:		
	a) *Opatija*, mužka i ženska podružnica, čist ostanak zabave (Silvestrovo god. 1894.)	„	65·—
	b) *Boljun*, podružnica na polju, januar 1895. . .	„	37·35
	c) *Ista*, poslala junija 1895.	„	22·33
	d) *Kastav*, mužka podružnica, članarina i darovi u prvom polugodištu g. 1895.	„	111·82
	e) *Kastav*, ženska podružnica za isto	„	49·10
	f) *Omišalj*, ženska podružnica poslala	„	15·84
	g) *Mihotići*, ženska podružnica poslala	„	65·78
	h) *Štrped*, mužka podružnica za dobu od 21. oktobra 1894. do 21. oktobra 1895.	„	25.97
	i) *Mihotići*, ženska podružnica, sakupljeno na sv. misi č. gosp. Kazimira Mandića	„	20·10
	j) *Volosko*, ženska podružnica	„	82·47
	k) *Veprinac*, mužka podružnica	„	50·80
	l) *Vrbnik*, podružnica . .	„	11·—
6.	Od prodanih knjiga i različita	„	4·54
7.a)	Od povraćenih ili dignutih glavnica . . . . (naime for. 700.— dignuti od poštne štedionice i for. 100.—, što su ih povratili supruzi Štule, solidarni jamci duga odlomka Pregare, občina Buzet).	„	800·—
	b) Od interesa naraslih tečajem 1895. pri raznih zavodih, pri kojih su uložene glavnice . . .	„	1.003·88
	Ukupni prihod .	for.	10.023·72

RAZHOD

bio je tečajem godine 1895. sliedeći:

1.	Upravni troškovi	f.	88·—
2.	Podpore (učenikom)	„	—·—
3.	Školski troškovi	„	6.874·80
	i to:		
a)	podpora za školu u Karkavcih . . .	f.	500·—
b)	podpora za školu u Slumu	„	300·—
c)	kupovina, troškovi i osigurnina školske zgrade u Jurišićih	„	3.639·10
d)	dalnji troškovi gradnje škole u Kašteliru . . .	„	2.162·99
c)	podjenje i preuredjenje škol. zgrade u Baderni i štednjak	„	172·71
f)	učitelju J. Pečariću na račun plaće izdano tečajem 1895 .	„	100.—
	Skupa kao gore	f.	6.874·80
4.	Knjige, tiskanice i različita . od čega odpada na vrednost blagajne f. 118·53, a na vrednost pisaćeg stola f. 36·99.	„	332·80
5.	Uloženi kapitali	„	8.702·56
	i to:		
a)	kod *istarske posujilnice* u Puli . .	f.	1.473·94
	sa interesom naraslim 1895. . . .	„	273·82
b)	kod *iste*: zaklada za prenos ostanaka Zrinsko - Frankopanskih	„	2.500·—
	sa interesom naraslim 1893, 94, 95	„	352·91
c)	kod *podružnice Istarske* posujilnice u Pazinu . .	„	500·—
	sa interesom naraslim 1895. . . .	„	5·62
d)	kod posujilnice u *Kopru* interes narasao 1895. na prijašnje uloške . .	„	11·08
e)	kod posujilnice u *Podgradu* . . .	„	2.000·—
	sa interesom naraslim 1895. . . .	„	61·30
f)	kod c. kr. *poštne* štedionice u Beču sa interesom na taj i prijašnje uloške naraslim tečajem 1895.	„	303·81
		„	12·80
g)	kod štedionice u *Senju* dio darovane nam zaklade za prenos kosti Zrinsko-Frankopanskih sa interesom naraslim od 1. febrara 1887. do konca g. 1895.	„	564·20
		„	270·36
h)	kod hrvatske *eskomptne banke* u Zagrebu dio darovane nam zaklade (kao ad g) u 3 knjižice i tro broj 2286, 5468, 3247 ukupno	„	214·25
	sa interesom naraslim tečajem 1895 (računan poprečno po 4%)	„	8·57
i)	kod Krbavca Antona i drugova iz Sluma (zadužnica dd. Buzet 17. septembra 1895.) pozajmljenih im za nabavu školskog nareda	„	150·—
	Skupa kao gore	„	8.702·56
	Ukupni razhod tečajem 1895.	f.	15.998.16
	Ako se odbiju od ukupnog razhoda iznosi tečajem iste godine uloženi kod raznih zavoda, kao gore, sa	f.	8.702·56
	to proizlazi čisti potrošak od	f.	7.295.60
	dočim je prihod bio	„	10.023·72
	dakle veći od pravog potroška za	f.	2.728·12

Poslovanje blagajne otegočeno je tim, što stranke, koje pošiljaju novac za družbu, ne označe uvjek točno, je li dotična svota čisti dar, ili je i u koliko godišnja redovita članarina ili dio utemeljiteljne svote. Zato uprava družbe preporuča toplo svim sabirateljem, da po mogućnosti sve točno označe.

Glede povećih iznosa utemeljiteljnih svotah, uplaćenih tečajem godine 1895. (prihod broj 1) opaža se sliedeće:

1. Glavač Josip, učitelj u primorskoj Gradiški, utemeljitelj od prije, doizplatio je for. 80.—

Novi utemeljitelji:

2. Velikanje Josip, kapelan u Juršićih (Vodnjan) izplatio podpuno . . . . . „ 100.—
3. Silený Václav, duhovni pomoćnik u Kastvu, platio podpuno . . . . . „ 100·—
4. Vrabec Ivan, duhovni pomoćnik u Kastvu, platio na račun . . . . . „ 50·—
5. Klofanda Václav, kapelan u sv. Mateju, platio na račun . . . . . „ 50·—
6. Gospodja Franica udova Lenac rodj. Čeh u Lovranu platila podpuno . . . . „ 100·—
7. Švarić Janko, posjednik u Brezah kod Samobora, nasliednik ljekarnika Franje Šeste u Karlovcu platio podpuno . „ 100·—

K tomu je dr. Matko Laginja, odvjetnik u Puli, uplatio tečajem god. 1895. u podružnicu družbe u Puli na račun utemeljiteljne svote 40 for.

(Konac sliedi).

Franina i Jurina

Jur. Ča bi reć, da su se svadili rovinjski i kanfanarski Italijani pred podeštarijom neki dan, kad su teli podeštu storit?

Fr. Svadili su se na lovini, ač jeni i drugi su teli imat veći del, pak su si zube očistili prije nego su je pojeli.

Jur. Dakle njim nije za zubi ostalo niš?

Fr. Vero da nije, nego samo prije da su si dobro zajk s lojem namazali.

Jur. Dobro je i tako.

Različite vjesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri

primiše nam je g. Prpić Petar iz Otočca 3 for. 50 nvč., sakupljenih kod g. Šime Cvitkovića, učitelja u Švici na sv. Ane. — Gosp. Josip Pavošić, klerik poslao nam for. 3·12, sakupljenih u veselom družtvu u Cernika kraj Reke. — Uredničtvo „Hrvatskog Branika", Mitrovica poslalo nam 25 for. 10 nvč. Cru je svotu u Osieku sakupio mladenićnik častni gosp. Ivan Lakjasar. Darovali su: preč. g. Josip Horvat, dekan i župnik 1 dukat (5 for. 60 nvč.), veleč. g. Kazić, umirovljeni župnik 5 for., gg. Andre Mikolić 5 for., Angelo Ragni 5 for., Terezija Pletz 1 for., dr. Kraljević 1 for., Ante Schmidt 1 for., Ivan Lakjasar i for., Ante Mitrović 50 novč.

Grozan zločin u Malom Selu (Mali Lošinj). Od tamo piše nam prijatelj dne 3. t. mj. Grozan zločin dogodio se je sinoć na 2. águsta na javnom trgu u Lošinju.

Mladić Oktavio Ostermann, jedini sin uboge udovice, imao se danas ukrcat na brod kao mornar. Sinoć nakon što se sa svojimi prijatelji oprostio, vraćao se okolo 10 sati kući, kamo ga je pratila četvorica drugova. Mladići su po trgu pjevali hrvatski, idući mirno put doma.

Kad na jednoć osvanu pred njima občinski redari *Radoslovich* i *Scopinich*, te nalože Ostermannu, da ih sliedi u zatvor. Ovaj zapita ih zašto, na što mu *Radoslovich* reče, da je napšen i stane, da će ga vezati. Iznenadjen *Ostermann* bi uhvaćen te ga *Radoslovich* i *Scopinich* turahu po trgu do ljekarne Colombisa. Tu ih zamoli opet Ostermann, da ga puste, jer da on ima sutradan odploviti. Ali ga občinski redari ne pustiše, dapače *Radoslovich* mu spočitnuo, što je pjevao hrvatski. Na to se hotio Ostermann osloboditi, prosvjedujuć, zašto ga vode u zatvor, kad nije nikomu ništa učinio i pošto je svakomu prosto pjevati, a on da nije glasno ni pjevao. Na to mu redar *Radoslovich* reče, neka pjeva talijanski, te zapovjedi *Scopinichu*, neka izvuče sablju i da ga njom tuče. Redar *Scopinich* udari na to po nogama nesretnoga Ostermanna, koji odmah pade na tlo, a onda *Radoslovich* trgne sablju i probode nesretnoga mladića ležećega na zemlji, koji nakon malo trenutaka izdahnu. Kao bjesni stanu tada oba občinska redara tući sabljami po Ostermannu, koji je ležao mrtav. Videć, da neće da ustane, pograbiše ga za noge, te su ga vukli sto metara po zemlji sve do stražarnice, prieteć i grozeć mu se.

Nakon toga poslaše po liečnika *Cattarinicha*, koji je jednostavno konstatirao, da je mladić mrtav, te osta razgovarajuć se s redarom *Radoslovichem*, kako kažu, dobru uru.

Poslie toga *junačkoga* čina kamo da se ide pohvaliti redar *Radoslovich*? On podje mirno — kao da se nije ništa dogodilo u kavanu družtva „Unione", gdje se sastaju najbiesniji protivnici svega, što je hrvatsko.

Sabljom oskvrnutom nevinom krvlju podje okolo ponoći u kavanu družtva „Unione", gdje je zahtjevao čaša piva i mirno tu ostao više vremena.

Glasa se o tom groznom činu svačega, a medju ostalim i to, da je redar *Radoslovich* dulje vremena vrebao na nesretnoga Ostermanna, i da je talijanaški prvak rekao, da je radi hrvatskog pjevanja moralo doći do usmrćenja čovjeka.

Ne čudite se, ako vam kažem, da proti tim občinskim junakom nebijaše od strane ikoje oblasti poduzet ikakav korak, te smo na žalost ovdje već tako spali nizko, da se moramo sa strahom pitati, da li obstoje još ne za Hrvate, nego za one, o kojih se može sumnjati, da su Hrvati, kakve oblasti u Lošinju?

Jutros bijaše vidjeti redara *Radoslovicha*, kad je išao k načelniku, koji nije proti istomu poduzeo nikakav korak. Okolo 9 i pol sati u jutro danas *Radoslovich* se je šetao mirno po trgu, posprdno pušeć svoju cigaretu.

To ogorča nespokon i naše miroljubivo pučanstvo, koje se stade sakupljati i gruziti se, te hrpa ljudi podje kotarskomu poglavaru, zahtjevajuć, da se ubojica barem svrgnu sa službe redarstva i da se zatvore. Tekar poslije 10 sati jutros dadu predtečno zatvoriti redara *Radoslovicha*, a danas oko 4 sata po podne *Scopinicha*.

Svatko nepristran ovdje pita se, zašto su javne oblasti toliko i tako kolebale, dočim su u drugih slučajevih bile odmah pri ruci, te zatvorile novine i neduzne ljude?

Kad je imalo doći ovamo talijansko političko družtvo za Istru, jedan mladić se je šaleć izrazio, da bi dobro bilo za-

kupiti se i vikati živio. Dočalo za to občinsko glavarstvo, podalje ga tražiti i odmah ga dade zatvoriti, a političko poglavarstvo pošuri se zapitati spise i zabljevati od suda, neka mu se javi najjah iztrage, koja bi odmah započeta! Ovdje se nastoji na svaki način dražiti pučanstvo proti Hrvatom, ali pošto se oni ne dadu zavesti, reć bi, da bijahu izdani što stroži nalozi, da ako koji samo izusti hrvatsku rieč, neka se proti njemu postupa. Tako bijaše lahko prorokovati, da će doći do umorstva radi hrvatskog pjevanja! Redari, koji su postavljeni, da drže red i da čuvaju tadji život, prvi su, koji počinjeju umorstva, a dosta im je, da se mogu izpričati, da je tko pjevuckao hrvatski. Oblast, koja bi u takvom slučaju bila morala prva skočiti, haje i nehaje, te čeka cielu noć i pol bijelog dana prije nego poduzme najneznatniji korak proti okrivljenikom!

Mi se usprežemo za danas od svakog daljnjeg tumačenja te snebivajuć se od čuda i boli, pitamo se: jesu li istarski Hrvati još'te u pravnoj državi?

Sjajan spreved umorenomu Ostermannu. Iz Lošinja primismo pisamce, kojim nam prijatel medju ostalim u kratko javlja, da bijaše u torak pokopan nesretni naš mladenić Ostermann, ta nevina žrtva talijanskoga fanatizma najsvečanijim načinom. Sve što nije prodalo moju grišnu dušu istarskoj **iredenti**, sudjelovalo je kod tog pogreba. Bijaše dapače medju mnoštvom puka i **iredentista**, koji su došli na pogreb, da bace razdraženomu pučanstvu pepela u oči. Nadamo se, da će nas prijatelj iz Lošinja i nadalje obavieštivati v svih potankostih onoga groznoga čina istarsko-talijanske „**brutture**".

Dolazak presvj. g. biskupa Šterka u Trst. Iz pouzdana izvora doznajemo, da će doći novoimenovani biskup tršćansko-koparske biskupije presvj. gosp. *Andrija M. Šterk* prvih dana mjeseca septembra u Trst. Svečano ustoličenje obaviti će se dne 8. septembra t. j. na blagdan B. D. M. ili na Mala Gospu. Presvjetli g. biskup nalazi se ovaj par radi zdravlja i odmora u Beljaku.

† **Mate Orlić.** Iz Zadra doznajemo, da je tamo preminuo dne 29. pr. mj. providjen sa sv. Otajstvi za umiruće veleč. g. Mate Orlić, gimnazijski vjeroučitelj rodom iz Punta na otoku Krku. Pokojnik bijaše vrlo talentiran i učen svećenik, te dobar i u obće obljubljen vjeroučitelj. Vječni pokoj njegovoj duši!

Glavna skupština političkoga družtva „Edinost" uručena je konačno za zadnju nedjelju agusta mjeseca, t. j. za dne 30. t. mj. Obdržavati će se u prostorijah „Tržaškega Sokola" sa poznatim dnevnim redom. Upozorujemo već danas gg. članove i sve prijatelje našega političkoga družtva na važnost rečene skupštine.

Novoimenovani srbski konzul u Trstu. Vlada kraljevine Srbije imenovala je tajnika u ministarstvu izvanjskih posala g. **Josu Kristića** generalnim srbskim konzulom u Trstu.

Izlet u Komen. „Slovansko pevsko družtvo" i „Tržaško bralno in podporno družtvo" u Trstu priredjuju za nedjelju dne 9. tek. mj. zajednički izlet vozovi u Komen.

Službeni i polusužbeni listovi primorske vlade šute o groznom umorstvu u Lošinju — kano riba u vodi. Tu čemu da se oni razdražnju radi jednostavnog umorstva, pak još k tomu jednog Hrvata? da je to bio barem dotepeni kakav furlan il karnjel, ali ovako nije vriedno u ovoj vrućini živce dražiti.

Pobjeda talijaneške stranke u občini Motovun, il gdje drugdje, to su svakako važnija pitanja kojim posvećuju službeni i polusužbeni jašlari veći dio svoje pažnje. Befel je befel!

Promjene u krčkoj biskupiji. Mnč. pop Gršković, upravitelj plovanije u Loparu pošao na Sušak. Iz Suska mnč. pop Anton Žic u Novalju. Mač. pop Anton Bonifačić duh. pom. u Novalji imenovan je upraviteljem plovanije u Lunu. Iz Luna mnč. pop. Anton Petriš u Lopar. Mnč. pop Ivan Blaž Volarić izloženi kapelan u Iloviku pošao u Punikuriža. Odavle mnč. pop Ivan Kraljić u Sv. Fasku Linardić. Odavle mnč. pop Vinko Semitekolo u Sv. Vid Miholjice. Odavle mnč. pop Ivan Trinajstić u Nerezine. U Ilovik poslan je za neko vrieme kapelan presvjetloga biskupa pop Luka Vitezić. Mladomisnici pop Tome Kraljić imenovan je kapelanom i učiteljem u Belom, a pop Ladovik Karwin u Dubašnici. Mnč. pop Ivan Sintić, upravitelj plovanije u Belom i pop Blaž Soldatić u Predošćici zamienili si mjesta.

Iz Lovrana pišu nam koncem prošloga mjeseca. Ov čas su imeli stari naši zaprazentanti sednicu, da ziberu novega poteštu, zač je dosadašnji naš glavar gosp. *Turčić* odlučil, da već neće bit ni časa više za poteštu. Zabran je naš kremenit *Ivan Kožul*, vredna naša koreničica, jedan od onih redkih vanjskih ljudi, kem se more reć, da su ljudi, a ne Beljaminove podrepnice. Naš Kožul misli svojum glavum, a ne priseguje kako neki naši kmeti na svaku, ku jim talijanski prodanci ale ki drugi na nos obese. Živio Kožul naš glavar! A našim vanjskim ljudem neka to bude izgled, da i vanjski čovek more prit do najveće časti, ako je samo pametan.

Danke naš šior Tonin je postal pravi Hrvat. Ma ter ja sam znal, da će se to prvo al kasneje dogodit. Vi se čudite, ma pur je tako. On je danas na sednice dal *„Jocanu Pensieru"* takovu *„cepu"* ale *„treskU"*, kakove mu ni još nijedan Hrvat dal. Rekal je g. Turčiću: *„Vi gospodin Turčić, ki ste se do sada toliko „sakrifikali" za Lovran, ostanite i napred za poteštu, mi vas molimo i prosimo"*. Bi ki Hrvat mogal lepše govorit? Tako naš g. Turčić se je *„sakrifikal"* za komun, ča more storit samo jedan pošten čovek, a s temi besedami je „Oslu" s Pula sve laži o našem vrednem potešti va njegovo blatno grlo zatukal. *Altrokè „disonesta figura, traditore, usurpatore"* i ča ja znam ča još. Ma mi smo vavek govorili, da je naš glavar pošten i čestit čovek, al *„Jovane Pensiero"* je vavek drugačije govoril. A sada se je lepo sam šior Tonin dignul, da obrani našega poteštu i to bolje nego li bi to bil najveći Hrvat storil. Živio naš novi Hrvat g. *Ante Jelčić*!

Barba Tončić.

Iz Omišlja pišu nam 2. mj. Dne 26. julija dali su nam naši djaci „Večernju zabavu", koja je izpala baš sjajno. Dvorana bila je dubkom puna. Nisu se plašili usprkos velikoj vrućini posjetiti ovu zabavu gosp. dr. A. Antenčić, koji je zastupao presvjetleg g. dra. Dinka Vitezića i nadobudna mladež iz ponosnog Vrbnika, bjelog Dobrinja i urjek zelene Dubašnice. Medju ostalim opazismo i dičnog našeg slikara Frana Pavačića sa vrlim načelnikom ove občine i ostalom gospodom.

Zvonce zazvoni, zastor se digne, na pozornicu stupi g. Turate, koji pozdravi prisutno občinstvo i vatrenim riečima razloži tko i što su bili Zrinski i Frankopan, zašto i kako su poginuli.

Mlado tamburaško družtvo odigralo je baš majstorski komad „Liepa naša domovino", koju su muškarci stojeć i odkrite glave slušali, a zatim „Složno pod hrvat. zastavom".

Deklamacija „Pozdrav domovini", koju je deklamirala gdjica B. Pindulić, koja je prvi put stupila na pozornicu pod hrvatskom trobojnicom, da ostalim svojim družicam pokaže, kakve treba da budu i kako im je raditi za milu domovinu, zapanjila nas je. Pokazala je prigodom ove deklamacije osobitu okretnost, vanredni dar, te se vidjelo, da čuti dušom i srcem svaku rieč, koju bi izrekla.

„Zadnji časi Zrinskoga i Frankopana", tragedija u 5 čina od N. T., bila je izvedena po naših diletantih vrlo krasno. Osobito se svidjali I. i V. čin. U I. činu izlaze se medju ostalimi drugaricami gdjica A. Kraljić, koja je valjano odigrala ulogu junačke Jelene Zrinski, pokazav živim riečima: „Ah zašto sam slaba ženska glava! utješi se, majko, ako ustreba i ja ću opasati sablju za nesretnu domovinu", da i ona poput Jelene goji čistu ljubav i veliko požrtvovanje za svoju domovinu. Čin V., koji nam prikazuje u zatvoru Katarinu sa svojom kćerkom Zorom, ganuo nas je do suza, jer nam gospodjica K. Albaneže sa g. K. Turatom prikazaše umjetnički gorke muke i nevolje ljute junačke hrvatske banice Zrinske.

Zabava se napokon završila plesom, gdje se omišaljska omladina zabavljala do mile volje.

Zelenim deranom okolo lažikatoličkog listića „L' Amico". Naši će nam čitatelji oprostiti, što se moramo opet jednom pozabaviti sa glasovitim nazovi katoličkim, a u istinu židovsko-liberalnim listićem, što ga uredjuju nekoji mladi, do skrajnosti biesni talijanski fanatici. Nakon što smo u br. 25 onu zelenu deričžad po zaslugi za ušesa stresli, pisao nam je jedan uvaženi crkveni dostojanstvenik ove rieči: *„Oni neizkusni a fanatizirani talijanski svećenici, koji se kupe oko onog listića, dobili su od Vas, što su tražili. Razkrinkali ste dostatno njihov lažni-katoličizam, koji se osniva na talijanskom ekskluzivizmu, pak nije vriedno, da se više na nje obazirate"*.

Bog nam je svjedok, da smo htjeli slušati savjet uzornog svećenika, kad se nebi bilo s protivne strane više u nas diralo, ali pošto nas mlada gospoda oko „L' Amica" opet za vlase potegoše, eto nas, da im vratimo šilo za ognjilo.

Lažikatolici poslužili se i ovaj put izvraćanjem i grdnom lažli, kakove smo vični čitati u židovsko-liberalnih listovih.

U spomenutom broju našega lista napisali smo doslovno: *„Naš list čitaju i podupiru biskupi i nadbiskupi i najuzorniji svećenici Primorja"*, pak eto kako su te rieči požidovljeni katolički svećenici izvrnuli: *„Naša Sloga" kaže, da ju uzdržaje katolički episkopat Primorja"*, te kliče slavodobitno: *„Tu mentì per la gola. Fuori le prove!"* (Ti lažeš drzovito; na svietlo sa dokazi!). Šta da odgovorimo na ovu bezsramnu laž i na crnu osvadu onih zelenih derana? Kad smo mi rekli, da naš list uzdržaje episkopat Primorja? Kolika li je razlika izmedju ove rieveteine onih smušenjaka i našega navoda, na kojem stojimo i danas, ponavljajuć ono, što smo prije naveli. Nisu li možda budućim kandidatom za ravne biskupske stolice, uzorni biskupi i svećenici presvj. gg. Glavina, Flapp i Šterk, sva trojica iz Primorja? Mogu li oni možda išta prigovoriti proti preuzv. i presvj. gg. Stadleru, Posilovića, Mauroviću itd. itd.? Deder pokažite vi *„najuzorniji"* svećenici, koji li su biskupi uz Vas, i koliko ih je, koji vas podupiru.

Zlobna je nadalje kleveta, da je naš urednik padielao poslančin ikojeg biskupa, što je i pred porotom dokazao. Nemanje je zlobna tvrdnja, da je radi toga dobio dva mjeseca zatvora, kad već u Trstu i djeca znadu, da je vrhovno sudište onu osudu ukinulo. Zar pišu tako talijanski katolički svećenici, znajuć vrlo dobro, da lažu?

Kakav je grieh, gg. reformatrri, u tom, ako naš urednik nastoji, da dodje pred pravednu porotu, a ne pod nož talijanskih fanatika, kakvimi ste i vi. Mi vam rado vjerujemo, da vam je milije i draže, kad vidite, da ga strastveni talijanski porotnici odsudjuju na ogromne globe i na tamnicu. Je li to kršćanski; smiju li tako otvoreno govoriti katolički svećenici?

Drugom zgodom uztvrdili smo, da je svećenikom okolo „L' Amica" u prvom redu do toga, da medju Slovenci i Hrvati šire i zagovaraju talijanstvo, a sv. vjera im je deveta briga. Za tu tvrdnju pružio nam je „L' Amico" sam ponovnih dokaza.

Pišuć prošloga mjeseca o procesiji, koja se je vršila okolo crkve oo. kapucina u Trstu, nappo je taj lažikatolički list naše okoličanke jedino radi toga, što su kod rečene procesije pjevale litanije B. D. Marije *u slovenskom narječju*! Taj pjev nazivlju svećenici kod rečenog lista *demonstracijom*, te prosvjeduju *glasno* u ime čitavoga pučanstva proti *intrigantom, koji su pali u Tvst s kranjskih brdina.*

Mi pitamo katoličke svećenike ma koje narodnosti: jesu li igdje ikada čuli ili čitali ovako strastveno pisanje. Da su što takva napisali židovski i lažiliberalni listovi grada Trsta, nebismo se čudili, ali da tako može pisati katolički tobož list, križamo se od začudjenja desnom i lievom. (a kako se možete čuditi, kad ste uvjereni, da je renegatstvo kadro učiniti svako zlo i da se ovi identifikuju sa židovi. O. sl.) Naš dobri i pobožni slovenski puk nebi dakle smio više moliti se svomu Bogu i pjevati na čast Bogorodici u svojem jeziku!! Ako igdje, zatsto je ovdje na mjestu ona sv. Pavla: *„Ako uzmanjka u meni ljubav kršćanska, znajte, da sam ništica"*. Recite po duši gg. lažikatolici, imade li u vama i zrno kršćanske ljubavi? Neima te neima! Vi ste na vlas jednaki vašim židovskim drugovom, jedino se vanjštinom od njih razlikujete. Vi pišete tako pristrano i strastveno, da vas ni moralno ni materijalno nijedan svećenik hrvatske i slovenske narodnosti nemože podupirati. Ako dá, tad je on licumjerac, kao što ste i vi.

† **Nedjeljko Radičić** vlastnik i urednik „Glasa Hercegovca" u Mostaru preminuo je u 32. godini života, te je dne 24. p. mj. sahranjen. — Pokojnik došao je u Mostar iz Dalmacije, gdje je u Spljetu bio suradnik „Jedinstva". Neko vrieme prošle godine nalazio se kod uredničtva „Nade" u Sarajevu a onda je stupio u uredničtvo „Glasa Hercegovca" u Mostaru, gdje je uredjivanje toga lista preuzeo sasvim u svoje ruke. Poduzetan kao što je bio odluči „Glas Hercegovca" preustrojiti, te ga je zajedno sa tiskarom kupio od prijašnjega vlastnika i urednika don Frana Milečevića. Medjutim je nesretna bolest — sušica — sve to više trovala na njegov mladi život, dok ga nije bacila u crnu zemlju. Lahka mu zemlja.

Iz Voloskoga pišu nam 1. t. mj. Čitajuć predzadnji *„Il Giovine Pensiero"*, srce me zabolilo, kako u njemu neki talijanski *dotepuh* — Vološčak sjegurno nije, jer toga on stalno nebi napisao — upravo gadnim riečima napada na našu občinsku upravu i na vrlog našeg načelnika, te ima obraza, da kaže „che dopo che è alla testa del nostro comune il famoso Stanger, le cose vanno di male in peggio". A da ga malo upitamo, što je učinila šarenjačka uprava, za kojom on uzdiše, u dvadeset godina svoga vladanja? Zar je onda sve bilo u najvećem redu, te se radilo i gradilo na korist občine? Bogme nije, već kako se nam čini, bacalo se je občinske blagajne na sve strane.

Svaki pak svjestni Vološčak priznati će da odkad imademo na čelu občine novo zastupstvo, sve su stvari okrenule na bolje.

Jednu tužbu imamo i mi da podnesemo, ali tu se malo ili ništa ne tiče občinskog zastupstva. Naše crkveno pjevanje nije naime onakovo, kakove bi moralo da bude. Na dan sv. Jakova prisustvovali smo u Opatiji sv. misi, te nas je upravo iznenadilo, kako se tamo krasno pjeva. Zašto nije tako i kod nas? Svećenik na oltaru pjeva hrvatski, a sa kora mu se odgovara latinski. Zar nije to žalostno? Tomu bi se moglo lahko doskočiti, samo da je dobre volje. Kod nas ima dosta mladića, koji bi rado u crkvi pjevali, samo da imadu vrstnu silu, koja bi ih učila; k tomu imado sada i djaka, koji bi nam pomogli, te nam se nebi trebalo već drečiti latinski i te urjek isto već deset godina, tako da ta pjev isti vrabci na crkvenom krovu cvrkutaju.

Voloske je sada poplavilo sva sila talijanskih klateža, koji su bili iz Italije pobjegli, samo da neidu u Afriku. Pa da bi se barem liepo ponašali? No baš protivno. Uznemiruju naš puk, osobito naše seljakinje, koje dodjuda što kupe ili prodaju, gadnim riečima, a po Voloskom prave kojekakve komedije.

Dreče se kasno u noći u jednoj birtiji urjek na čelu sa poznatim „šarenjačkim" kolovodjom, te uznemiruju mirne gradjane, a kad ih stražar opomene, da ne pjevaju više, prieteć mu se i rugaju, te moraju kadšto posredovati i c. kr. oružnici. Najbolje bi bilo, kad bi občinsko poglavarstvo takove dotepuhe protjeralo te bi onda mir zavladao.

Kod nas se još ustrojio klub *„Concordia"*, da širi medju naš puk talijanaške težnje, ali se nadamo, da će mu biti uzaludan trud.

Avviva la cikorija! — pjevali su nekoč tršćanskoj „Concordiji".

Dnevni razpored prigodom sborovanja „Zaveze učiteljskih družtva" u Opatiji dne 19 i 20. t. mj.

Prvi dan: 19. agusta: U 9½ sata u jutro: Doček gostova na kolodvoru Matulje. Pozdrav od predsjedničtva učitelj. družtva i od strane občine Kastav. — U 10½: Dolazak u Opatiju, te sastanak u „Zorin domu". Pozdrav od strane pripomoćnog odbora i od strane občine Volosko. Tuj će biti naznačeni stanovi — U 11½: Sjednica upravnog odbora u čitaonici. — U 1 sat poslie podne: Vježbe pjevanja u pučkoj učioni. — U 3 sata: Sjednica delegacija u prednjoj dvorani „Zore". — U 5 sata: Sjednica odsjeka u pučkoj učioni. — U 6½: Vježbe pjevanja u pučkoj učioni. — U 9 sata: Koncert s plesom u „Zorin domu".

Drugi dan 20. agusta: U 7 satu u jutro: Sastanak u kavani „Seitz". — U 8 sata: Svečana sv. misa u hrvatskom jeziku u crkvi sv. Jakova. Pjeva mješoviti sbor družtva „Lovor" uz pratnju orkestra. — U 10 sata: Glavno sborovanje u „Zorin domu". — U 2½ sata poslie podnje: Skupni objed-bauket. — U 6 sata: Razstanak onih, koji odlaze večernjim vlakom.

Treći dan: 21. agusta. Izlet po moru okolo otoka Krka u Senj, a odavle po mogućnosti u Bakar, na Rieku, gdje će se moći izkrcati oni, koji odlaze brzim vlakom i natrag u Opatiju.

NB. Tko od gg. kani prisustvovati izletu i za stanovanje neka se prijavi najdulje do 12. t. mj. g. Aug. Rajčiću učitelju u Opatiji.

Zabava u čitaonici a Mihotičih. Tamošnja naša dična učeća se mladež priredjuje u ime mjestne čitaonice dne 9 agusta t. g. zabavu sliedećim razporedom: 1. Proslov, 2. V. G. Brož: „Sve za domovinu" udara tamburaški zbor. 3. A. Šenoa: „Kleveta etnikom Hrvatskn", deklamuje gdjica Marija Kinkela. 4. N. Šubir: „Bratinski si ruke dajmo" pjeva zbor. 5. F. Boneta: „Ženitbeni kandidat u neprilici" šaloigra u 1 činu. 6. V. G. Brož: „Iz mog dnevnika" tamburaški kvintet. 7. Dr. G. Ipavec: „Slovenec sem", pjeva zbor. 8. V. G. Brož: „Potpourri hrvat. pjesama", udara tamburaški zbor. 9. Tombola. 10. Ples. Početak točno u 8¼ sati na večer. Ulaznina 1 kruna za osobu. Darovi se primaju sa zahvalnošću. Želimo što bolji uspjeh našim vriednim mladićem.

Koncert s plesom priredjuje učiteljsko družtvo kotara Volosko prigodom sborovanja „Zaveze učiteljskih družtev" u Opatiji 19. dne agusta 1896. u prostorjah „Zore", kod kojeg će iz naklonosti sudjelovati pjevačko družtvo „Lovor" iz Opatije i „Djački istarski tamburaški sbor". Program je sliedeći: 1. Geslo: Dr. G. Ipavec: „Zavezna", pjeva zbor jednoglasno uz pratnju orkestra. 2. „Hlavjanska ouvertura" od Titla, svira glazba. 3. „Slovenac i Hrvat", od F. S. Vilhara, muški sbor. 4. „Sve za domovinu", koračnica od

V. G. Broža, igra tamburaški zbor. 5. „Lahku noć“ od V. Lisinskoga. Pjeva maleni mješoviti zbor uz pratnju orkestra. 6. Potpourri hrv. pjesama od V. G. Broža, Tamburanje. 7. „Dalmatinski šajkaš“, od Ströhra. Duet uz pratnju orkestra. 8. „Molitva mornara“, od V. G. Broža. Solo brač. 9. „Predobri Bože“, od M. Brajše-Rašan. Istarska hymna. Pjeva sbor. 10. „U sladkoj sanji“, valcer od V. G. Broža. Tamburanje. 11. „Na Nebaju gradu“, od V. Klaića. Pjeva sbor. 12. Prizor i duet iz opere „Zrinski“, od Iv. pl. Zajca. Glazba. Kod pojedinih točaka koncerta, kao i za vrieme plesa svirati će kupališna glazba. — Ulaznina za osobu 2 kr. za obitelj 3 kr. Početak točno na 9 sata u večer.

Iz Dobrinja pišu nam početkom agusta: Odavle imate riedke glasove, ali, nebudu li radostniji nego li je moj današnji nečete zaista žaliti budemo li Vam se još redje javljali: Evo što nam je ovaj put težko na srcu. Pučki učitelj, po rodu i jeziku Hrvat, član ovdašnje jedne obitelji zaboravio se tako daleko, da je prošlih dana molio i nagovarao jednog kmeta neka bi se dogovorio sa ostalimi kmetovi, te svi skupa uznastoje izposlovati, da bi se u školi poučevalo talijanski jezik najmanje dva sata na čedan. Odatle da bi seljaci crpili veliku korist dočim se hrvatskim jezikom samo ruglu izvrgavaju. Čestit naš kmet, što puta mudriji i pametniji nego li „veleučeni“ g. učitelj, odbio je prezirno izdajničke spletke toga prosvjetitelja našega puka.

Nije li, g. uredniče, žalostno takovo postupanje čovjeka, koji se ovako iznevjeruje svomu rodu i jeziku radi nesretnih privatnih probitaka. Nebi nam ni pol muke kad bi i preporučivao tudji tudji jezik, ali da nebi bar ružio našega i svoga.

U ostalom neće se odviše čuditi tomu postupanju spomenutog učitelja naši otočani, jer se ga sjećaju još od nekada kad je bio u Nerezinah. Mi ga preporučamo svjestnim i rodoljubnim Poljičanom, da ga oni *uzmu u školu* i pamete nauče.

Iz Belog na otoku Cresu pišu nam 3. t. mj.: Minulo je 14 mjeseca odkad je naš nezaboravni, oplakani i obljubljeni župnik pop Miho Mužina ostavio ucviljenu našu siromašnu plovaniju. Očekivao sam dan za danom, da će koje vještije pero orisati njegove zasluge i njegov neumorni rad, što ga vlazao neustraštjivo kod nas punih 14 godina, ali pošto se nitko nejavlja mene nevješta, da mu se bar dielomice odužim i zahvalim.

Spomenuti dični naš zagovornik služio je ovdje 9 godina kano upravitelj a 5 godina skoro kano župnik, u koje vrieme stekao si je ljubav svega pučanstva mala i velika, stara i mlada, siromaka i bogatca, učena i neuka, tako da možemo punim pravom o njemu reći kao o sv. Pavlu I. Kor. 9.22. *„Bio je svim sve da spasi sve. Bio utjeha žalostim, radost nevoljnikom, pokriljenje progonjenim“*. Bio je ponos i dika sve plovanije i svih koji su imali sreću nazivati ga prijateljem. Radi toga je pučanstvo ove plovanije u njegove ruke postavilo bilo sve svoje ufanje i nadu. Ali isto, kano kad iz vedra neba grom naglo udari, tako iznenada pukne glas svuda da on ide u svoje ljubljeno rodno mjesto. Prve dane to nam se činilo nevjerovatno ali je sbilja do toga i došlo. Dne 4. lipnja 1895, dade nam pozdrav i blagoslov, za kojeg nije bilo u crkvi ako, koje nije gorke suze lievalo, dapače; njegovo plemenito i rodoljubno srdašče tako bijaše ganuto, da je mnogo puta morao prekinuti propovjed. Dne pako 6 istoga mj. krenuo je iz plovanske kuće prama obali morskoj, da se barčicom preveze na svoju rodnu zemlju, praćen od novoimenovanoga upravitelje, od bivšega duh. pomoćnika i od skoro svega pučanstva. Rastanak onaj pero najvještije težko bi moglo opisati, kamo li će moje siromašno! Svi si taru oči, svi nariču, svi jadikuju i svi okolo njega se sakupljaju kano dobra djeca okolo postelje umirajućih svojih roditelja moleći ih za blagoslov. Kad se ladjica s njim odaljila od kraja, svi smo ostali, kao, da nam nemila smrt ugrabila mile i obljubljene roditelje. Tu nije bilo čuti drugoga glasa nego: tužni mi kuda i kamo ćemo . . . . Bog diko naša, Bog! Bog te pratio i živio! Bog dao da zdrav i vesel nam se vratiš, da tvojim dragim posjetom ublažiš našu tugu i težki gubitak. Jesu li pako ova jadikovanja i suze bile bez razloga? Nipošto!

Njemu za Bogom prvomu četvorica naših pitomaca ima zahvaliti, da se uzgajaju za svećenički stalež, jer da nije on došao u naš Beli, nikada nebi bili doživili onog bielo dana, komu se nadaju. Njemu može zahvaliti pokroviteljica župe „Sv. Marije“ ako si je izposlovala svoje pravo pasišća za stan crkveni, koja parnica ga stala mnogo troška, patnje i zamozataje. Njemu se može prepisati u zasluge gradnju nove kapele u župničkog crkvi; njemu gradnja župničkoga stana, njemu podignutje „*putna križa*“; njemu ures grobišća; nekit crkvice sv. Petra, zvana od puka, „*Majka božja od zdravlja*“; njemu pravo pučanstva imenovati svoga pastira; njemu probudjenje narodnosti; njemu u jednu rieč sve što dići oko ljudsko bilo duševnom, bilo u tjelesnom pogledu. Pak gdje je to srdce Irudovo, koje nebi proplakalo nad tolikim gubitkom? Neima blagdana, neima nedjelje, jošče i dan danas, kad narod stupi u župnu svoju crkvu, da ne proplače. A kako ne bi proplakao? Samo kad se čovjek poštenjak sjeti na njegove propovjedi, na nauk kršćanski, na njegov, za tako reći, anđeoski glas, na njegov mili i ljubeznivi pogled, mora ako je tvrdji od kamena proplakati.

Zato mili naš župniče, budući da dobri puk Beljski nije kadar nadoplatiti tvoju dobrotu i požrtvovanje, nek Ti to milostivi Bog plati nesamo u vjekovječnoj vječnosti, nego još i na ovom svietu. Ja Ti pako kličem iz dna iskrena srdca: zdrav nam i veseo stoj ter nemoj nikada na nas zaboraviti. Sretan narod koj Te uživa, sretna zemlja, koju gaziš, sretna utroba koja te je nosila, sretna prsa koja si sasnuo. S Bogom nezaboravni dobročinitelju i prijatelju! Bog Te živio na mnoga ljeta!

Tužna nam s vami sreća! Kad se je dne 21. pr. mjeseca u talijanskom parlamentu predstavilo preustrojeno ministarstvo i pošto je ministar predsednik Rudini razložio svoj program ustao je poznati iredentski zastupnik *Imbriani* proti ministru izjaviv uz odobravanje svojih pristaša medju ostalim i sliedeće: *Talijanska vojska neima druge zadaće nego li da osjegura Austriji posjed talijanskih pokrajina i da preprieči u Trstu i u drugih pokrajinah svaki ustanak.*

Onaj, koji poznaje slavne pobjede talijanske vojske kod Custozze, kod Visa i najnovije u Africi, uzkliknuti će stalno s nami zajedno: Oh, tužna nam s vami sreća!

Iz **Krnice** pišu nam 2. t. mj. Jučer u 6 sati u jutro preminuo je Anton Buić pok. Mate iz Pavlćini u najljepšoj muževnoj dobi. Ostavio je ucviljenu udovu sa četvero neobskrbljene djece, te majku u visokoj starosti. Pokojnik bio je muž malih nauka, ali bistra uma, čvrste volje, marljiv i pošten. Ime njegovo ostati će u dobroj i dugoj uspomeni u ovih stranah, jer s tim imenom skopčana je doba probudjenja hrvatske svjesti u Proštini (občina Krnica).

U vrieme izbora bilo za Beč i Poreč obilazio je naš vriedni Ante kuće svojih susobćinara kao pravi apoštol, budeć ih iz mrtvila i predočujuć im težke posljedice tudjinskog gospodstva.

Danas sahranište na groblju „*Brdokretu*“ smrtne ostanke čestitog muža, komu kličemo iz dna duše: Lahka ti bila domaća zemljica, koju si toli iskreno ljubio!

Spomenik glasovitom gustaću Tartini-u odkrili su Talijani u Piranu uz bučne svečanosti i demonstracije. K tim svečanostim ne bijaše pozvan polusužbeni jaslar „*Il Mattino*“, koji se radi toga silno srdi, ali mu pravo stoji, jer se silom narivava i tamo, gdje za nj nemare. Nepozvanomu gostu mjesto je za vratima! Neka se tješi barem tim, da će biti skoro pozvan i to na ugodniju zabavu, kad će i opet svietu pokazati, da on nije onakav, kakvim bi ga htjeli najradikalniji prikazati. Strpljenja dakle do izbora, vrli koritaru!

Nemirnjaci pušteni na slobodu. Iz Voloskoga pišu nam, da je tamošnji c. kr. kotarski sud pustio na slobodu skoro sve nemirnjake, koji su prigodom občinskih izbora u Mošćenicah dne 13. pr. mj. protjerali izbornu komisiju, dapače i istoga pol. komisara. Od dvadesetorice zatvorenih da je pušteno 17 njih na slobodu, a 2 ili 3 čame jošte u tamnici. Kolovodje nemira odgovarati će sudu za svoj nepromišljeni korak.

Priposlano.*)

Iz Vrbnika primismo dne 4. t. mj. sliedeće redke:

Na ubaviest našoj nadobudnoj učećoj se mladeži (koja mi je bila uvjek draga i mila), i svakomu dobromislećemu Vrbničkomu rodoljubu, očitujem, da sam ja svjetovao svoga sinovca, neka bi odustao pridružiti se vrbničkim tamburaškim izletnikom za Rab, i to iz sliedećih razloga:

1. Da nije za odobriti, što su gimnazijalci upriličili izlet bez znanja i privole svojih roditelja ili njihovih zamjenika.

2. Da je put u Rab skopčan sa dosta trudnim tjelesnim naporom, i taj put lahko bi mu mogao poremetiti njegovo ne prevećkriepko zdravlje.

3. Da se on imade pripravljati na izvanredni školski izpit.

4. Što roditelji u obće izraziše protivnost i nezadovoljstvo; paće nekoje majke i plakahu.

5. Poziv iz Raba, da im ne jamči baš najpovoljniji uspjeh budi moralni budi materijalni.

Moj sinovac, uvaživ ova, sustegnuo se, a ostalim izletnikom bilo prosto svoj naumljeni, al dobro ne promišljeni izlet poduzeti.

Na žalost moram i ja ovdje uztvrditi, da se u Vrbniku snuju od par godina ne samo nedične, već paklenske spletke, koje će se same od sebe porušiti, jer podignuta na pjesku.

Ufam se u dragoga i dobroga Boga, da će podpunoma zavladati nekadašnja sloga i ljubav u našem drevnom Vrbniku, al treba pregojerti kojeśta i razastrti koprenu zaboravnosti, a na spletkare svrnuti okom sažaljenja.

Ne želim dirati u potanje žice, akoprem znadem i jesam na podpunom spoznanju stvari u Vrbniku kao ikoji Vrbničanin počam od 1871. i prije. Zato, ako tko želi, da se porazgovorimo *sine ira et sine studio*, neka izvoli izaći sa svojim podpisom i čekati će ga na biljezi.

pop Miko Butković.

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

Listnica uredničtva.

Gosp. F. S. Neima nikakva troška; oglasite nam se ćešće; srdačan Vam odzdrav!

Gosp. dopisnikom: Opatija, Ricka, Kanfanar, Nerezine, Zadar itd. drugi put.

25.000 gold.

avstrijskega Križa, ki so bili izžrebani že pred štirimi leti, našlo se je danes in bili so izplačani neki zelo ubožni vdovi, posredovanjem verifikacijskega zavoda Zoldan v Trstu, nasproti cerkvi Rosario. Kdor ima vrednostne listine, naj se naroči v lastnem svojem interesu pri **Zoldan-u.**

Br. 2046.

Oglas jeftimbe

Daje se na znanje, da će u ponedjeljak dne 10. tekućeg mjeseca agusta od 10 sati do podne biti obdržavana u občinskom uredu u Buzetu javna jeftimba za dostatbu poduzeća gradnje vodovoda i napojnice u selu Račjavas na Buzetskom Krasu, najpovoljnijemu nudiocu izpod ustanovljene uzklične ciene od forinti 1000 (jedne hiljade) a. vr. u novcu i drugih rabota i gradiva, što će dati občina, kako je bolje naznačeno u uvjetih gradnje, koje se može razgledati u občinskom uredu.

Nudioci će imati na početku jeftimbe položiti u ruke ravnatelja iste iznos od 100 for. u ime zaloga ili vadija, koji će na svršetku jeftimbe biti vraćen svim osim dostalcu ili poduzetniku, a ovomu će taj iznos biti zadržan u ime jamčevine do svršetka gradnje.

Nacrti i troškovnik gradnje moga se razgledati u obično uredovno vrieme kod podpisanoga.

občinskoga glavarstva

u Buzetu, 4. agusta 1896.

Glavar

Dr. M. Trinajstić.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odieće

Feruvian i dosking za veličastno svećenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, također za veterane, vatrogasce, gumbače, livreje, sukno za biljard i igrače stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga ladna za gospodu i gospodje po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospodje. Sukno, koje se dade prati, patni ogrtači od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftino, primjerno, poštano, trajno, čisto vunено sukno a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odškodnine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralka austrijske trgovine za sukanom.)

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1865.

Pošilja se po poštanskom ponzeću.

Na oprez! Agenti i prepredavaoci nudjaju nedostatan svoju robu pod znamenjem „Stikarofska roba“. Da prečim varanje p. n. odzimaća, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu **pod nikakvom uvjetom.**

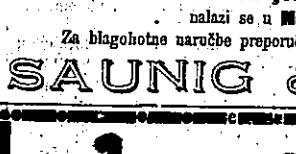

Zastupničtvo dvokolic „Swift“ iz gruzarne u Steru

imaju podpisani

u Gorici, na cesti Franc Josipa (Corso) br. 4 naprotiv izkušališnoj kavani

Vlastita radionica dvokolic „Ilirija“, blizinah od žice (Drathmatratzen), popravljaonica dvokolic, šivaćih strojeva, pušaka itd. nalazi se:

Nunska ulica br. 14.

Prodavaonica šivaćih strojova, streliva, pušaka i drugoga orudja

nalazi se u **Nunskoj ulici broj 16.**

Za blagohotne naručbe preporučaju se

SAUNIG & DEKLEVA

Sve vrsti

tambura

dobivaju se kod tvrdke

J. Stjepušin

SISAK

Cieniko šaljem na zahtjev svakomu franko.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Delene

Broj 33 U Trstu 13. agusta 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pošiljatve se pisma, ogласi itd. tiskaju po običnom cienіku il po dogovoru. Iste tako je sa priloži. Novci se šalju poštarskom zapuštajicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliže pošta valja točno označiti.

Izlazi svakog četvrtka na sedam arka.

Dopisi se nevraćaju ako se neštampaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for. za celjake 2. for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Ako se kod kog nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Glavna skupština družbe sv. Cirila i Metoda za Istru

obdržavana dne 30. julija 1896. u prostorijah „Zore" u Opatiji.

(Nastavak i konac).

IZKAZ

o povećanju imovine u god. 1895. i podpuno stanje iste dne 31. decembra 1896. za prenos na 1. jenara 1896.

I. *Imovina u novcu i u uloženih glavnicah* iznašala je koncem godine 1894.		f. 11.882·64
a koncem g. 1895.		
1. Kod istarske pozajmilnice u Puli, uložak br. 87	„ 4.719·60	
2. Kod iste, uložak br. 78	„ 2.852·91	
3. Kod Podružnice sjestine u Pazinu, uložak br. 15	„ 505·62	
4. Kod Posojilnice u Kopru	„ 11·21	
5. Kod posojilnice u Podgradu	„ 2.061·30	
6. Kod c. kr. poštne štedionice	„ 12·80	
7. Kod senjske štedionice	„ 834·46	
8. Kod hrvatske eskomptne banke u Zagrebu	„ 222·82	
9. Kod g. dra. Andrije Stangera (ručna blagajna)	„ 358·68	
10. Kod uredničtva „N. Sloge"	„ 686·83½	
11. Kod g. Peršića Nikole	„ 850·71½	
12. Kod g. Jurkovića Jakova	„ 140·—	
Ukupno	f. 13.856·95	
Pripodobivi to stanje sa onim, što je bilo koncem godine 1894. u iznosu od		f. 11.882·64
daje nam, da je imovina *povećala* se u novcu i uloženih glavnicah za	„ 1.974·31	f. 1.974·31
II. *Imetak u školskih zgradah* povećao se je tečajem g. 1895. popravci, preuredjenjem, novimi gradjami i nakupom:		
1. U Baderni za	f. 172·71	
2. U Kašteliru za	„ 2.162·99	
3. U Juršićih za	„ 3.639·10	
	f. 5.974·80	f. 5.974·80
III. *Imetak u pokretninah* povećao se je tečajem godine 1895. za željezni vatrobranu blagajnu (po odbitku 10%)	„ 118·53	
i za pisaći stol	„ 36·99	
	f. 155·52	f. 155·52
Ukupno povećanje imetka tečajem 1895. iznosi		f. 7.504·63

Stanje imovine 1. jenara 1896.

(Po podrobnom inventaru)

I. *Nekretnine* (školske zgrade i vrtovi)		f. 13.815·07
II. *Tražbine*		„ 850·—
III. *Glavnice uložene kod raznih zavoda* s kamatama do 31. decembra 1895.	„ 11.220·72	
IV. *Gotovina u ručnih blagajnah*	„ 2.036·23	
V. *Pokretnine* po odbitku chi-ših 10%	„ 155·52	
Ukupno		f. 28.077·54

Izvješće tajnikovo

Poštovana skupština!

„Ja se pozam hrvatsko družtvo, koje bi zaslužilo i trebalo pripomoć, kako ova tri".

Te se rieči mimo druga dva hrvatska kulturna družtva proteču i na dičnu našu družbu sv. Cirila i Metoda za Istru, čiju je znamenitost tim načinom hotio da pred smrt svoju iztakne veliki umnik i učitelj hrvatskoga naroda dr. A. Stričević.

I zaista, više no ikoje družtvo širom otačbine naše, sveta naša družba zavriedjuje, da joj se posveti, što veća skrb i pažnja.

Na skoro neukloj grani nekoć zelenoga brieka, na samoj medji, gdje se naš narod najvećma prikučio zapadu, traje jadan život tužan Hrvat, krez vjekove i vjekove od svih napuštен i zaboravljen. Dok malone čitava Evopa slavi svoj preporodjaj i svoje uskrsnuće, mnogi istarski siretan, mora da pod nesnosnim stanjem tumara u tmini sesnaju, gledajući, gdje mu inorodnik grdnom silom grabi sitnu djedinu, da joj nježna nedužna srdašca zalije žučju i otrovom, koji će ona u poznija vremena pod plaštom bezdušnih renegata uljevati u krvareće rane svojih otaca i nesretne svoje braće. Na tužnu sliku ove naše pokrajine moralo je da se srce svakog pravog rodoljuba do dna potrese, i tako, jedino tako dade se tumačiti ono žarko zanimanje, kojim hrvatski narod prati već od njezinog osnutka razvitak naše družbe ove naše miljenice, koja si je postavila zadatak da našu narodnost spasi od gotove i sjegurne propasti.

Na glas požrtvovnih i vrlo zaslužnih naših prvaka podigao se narod i stao se kupiti oko svetog barjaka dične družbe. Velikim zanosom i oduševljenjem stala se u narod širiti utješljiva viest o skoroj pomoći, što će ju siroti istarskoj namisati dična družba pod zaštitom sv. braće Cirila i Metoda. U to svrho nastojali su mnogi, da našu družbu ojače i osile, a u mnogim mjestima naše Istre stali se udruživati rodoljubi osnivajući družbine podružnice.

Broj tih podružnica ponarasao je prilično, tako da već danas možemo kao obstojeće, bilo od prije, bilo od lanjske godine, brojiti ove: u Kastvu, Opatiji, Vrbniku, Štrpedu, Mihotićima, Voloskom, Veprincu, Omišlju (muška i ženska), Puli, Pazinu, Žminju, Boljunskom polju, Ždrenju, Sv. Martinu, Sv. Ivanu, na Vrhu, Medulinu, Bermu (tako da je naša družba koncem godine 1895. imala 22 podružnice.

Nade je dakle, da naš narod, koji je osnutak ove družbe toli zanosno pozdravio, neće da sustane na pol puta, već da će nastojati, kako bi osnivanjem novih podružnica i pribavljenjem novih članova istu što više ojačao, da uzmogne sasma slobodno razmaknuti što veću djelatnost u korist i probitak zapuštenoga našega naroda podizanjem školstva u Istri.

Prije nego li rečem koju o pojedinih podružnicah, napomenuti mi je sliedeće:

U blagajničkom izvješću za 1895. izkazano je poštovanoj skupštini, koliko su razne podružnice poslale novca središnjem ravnateljstvu tečajem god. 1895.

K tomu imam primjetiti, da što se do sada znade, imaju još novca sliedeće podružnice i to:

Ona u *Puli* (muška, do sada jedina) imala je koncem 1895. for. *231·96*. Ona ulaže svoju gotovinu kod c. i kr. poštne štedionice, zabirnica Medulin, pod br. *105.406* for. , a podružnica *Žminj* imala je također koncem g. 1895. s interesi pribitimi glavnici, ukupno for. *187·70*. uloženih pod br. 178 pri Istarskoj Posujilnici u Puli.

Željeti bi bilo, da sve podružnice šalju na dobu odmah po svršetku godine točna izvješća, da se u buduće bude moglo znati pravo stanje baš za godinu, o kojoj se daje izvješće.

Tečajem ove godine primilo se je razmjerno liepih sveta od pojedinih podružnicah, od kojih nekoje hvalevriedno djeluju, te bi imale biti drugim na pobudu i uzor. Taj prihod biti će dakako izkazan u računu za god. 1896, nu sada budi samo napomenuto, da su do konca junija ove godine razne podružnice priposlale ukupno for. 814·45, od kojih for. 247·42, unesenih u stupac prihoda „Darovi, zapisi i prihodi od zabava", a forinti 567·03, unesenih u stupac „Prinosi podružnica".

O pojedinih podružnicah časti se uprava izvjestiti sliedeće:

1. *Pula*: Ravnatelj za 1895. g. Franjo Mihaljević, tajnik g. Josip Tomažin, blagajnik dr. Ivan Zuccon.

Broj članova 80, od kojih: utemeljitelj 1, godišnjih 62, izvanrednih 17.

Prihod do konca 1895. for. 237·90, a po odbitku troška od for. 5·96 daje čistu imovinu od for. 231·94.

2. Ženska podružnica u *Vrbniku*: Ravnateljica g. Femka Trinajstić, zamjenica g. Marija Volarić, tajnica Tereza Matanić, zamjenica Mare Volarić, blagajnica Marija Kaliterna, zamjenica Dinka Volarić.

Broj članica 33 i to sve redovite.

Prihod do konca 1895. iznašao je for. 11·10, troškovi 10 nvč. Čisti prihod iznašao 11 for.

3. Muška podružnica *Vrbnik*: Ravnatelj č. g. Volarić pop Frane, duhovni pomoćnik, tajnik Ivošić Ivan, občinski tajnik, blagajnik Niko Volarić, trgovac.

Svih članova bilo je ukupno 41, od kojih 10 redovitih, a 31 izvanrednih.

Prihoda bilo je u svemu 27 for. 50 nč.

4. Muška podružnica u *Štrpedu*: Ravnatelj podružnice g. Fran Flego, tajnik Antun Flego, blagajnik Antun Crnac.

Broj članova 51, od kojih 2 redovita i 49 izvanrednih.

Prihod podružnice do konca 1895. iznosio je 30 for. 67 nvč.

5. Ženska podružnica u *Mihotićih*: Ravnateljica gdja. Anastazija Kundić, tajnica Ivanka Šepić, blagajnica Franjica Grgurina.

Svih članica bilo je ukupno 52, od kojih 41 redovitih, a 11 izvanrednih.

Prihod tečajem god. 1895. iznašao je 85 for. 78 novč.

6. Ženska podružnica u *Opatiji*: Ravnateljica gdja. Sofija Šabec, tajnica Emica Jurković, blagajnica Marija Jurković.

Članica za god. 1895. bilo je 56, od kojih 54 redovite a 2 izvanredne.

Čisti prihod iznašao je u godini 1895. 143. for. 63 nvč.

Ženska podružnica u *Omišlju*: Ravnateljica za g. 1895. Ursa Jurjerić, tajnica Berne Lesica, blagajnica Dume Albaneže.

Članica bilo u god. 1895. ukupno 29.

Prihod iznašao 15 for. 84 nvč., odbivši od toga potrošak od 28 nvč. Ostaje čistoga prihoda 15 for. 58 novč.

8. Ženska podružnica u *Dubašnici*: Ravnateljica Katica Maškulin, tajnica Marica Kraić, blagajnica Marica Šabalja.

Podružnica imala je u svem 48 članica.

9. Muška podružnica u *Dubašnici* bila se je jur i konstituirala, ali sada zakonito ne obstoji, pošto je čudnim nekim slučajem izostala prijava iste, ili je barem dvojbeno, je li prispjela na nadležnu oblast.

10. Ženska podružnica u *Voloskom*: Ravnateljica gdja. Avelina Fabijanić, tajnica Zorka Stanger, blagajnica Auka Tomičić.

Članica bilo je u g. 1895. u svemu 62, od kojih 52 redovitih a 10 izvanrednih.

U ime članarine utjeralo se 57 forinti, a osim toga liep iznos izvanrednog prihoda.

11. Podružnica na *Boljunskom polju*: Članova bilo u svemu 73, od kojih 13 redovitih, a 60 izvanrednih.

Ukupni prihod iznašao je u god. 1895. 87. for. i 73 nvč.

12. Podružnica u *Medulinu*: Čistog prihoda uniš'o je u god. 1895. for. 37·46.

13. Podružnica u *Veprincu*: Ravnatelj Mijo Laginja, tajnik Ante Iskra, blagajnik Ivan Blagar.

Ukupni prihod u god. 1895. iznašao je 51 for. 45 nvč. Odbiv potrošak od 65 nvč., ostane čistog prihoda for. 50·80.

14. Muška podružnica u *Kastvu*: Ravnatelj g. Kazimir Jelušić, tajnik Petar Juretić, blagajnik Rudolf Jurinac.

Članova bilo u svemu 40. Njezin ukupni prihod iznosio je preko 500 forinti.

O inih podružnicah ravnateljstvo nije za sada u stanju, da potanje izvjesti. Izraža pako svoju vruću želju, da iste marljivo ustraju u svom radu da ih i ostale sliede i da se još što više podružnica ustroji.

Posebnimi prinosi priskočila nam je i prošle godine u pomoć osobito Hrvatska i Dalmacija. Od družbinih povjerenika stekli su si najvećih zasluga: gg. Rikard Katalinić Jeretov u Zadru i častni pop Ante Volarić na Rieci. Prvi je tekom godine sakupio izdašnu svotu u iznosu od 827 for. i 52 nvč., a drugi u raznih zgodah sabrao 379 for. i 7 nvč. Živili!

Od povećih prinosa priposlanih na družbu tekom god. 1895. navesti mi je ponajprije već u lanjskoj glavnoj skupštini iztaknuti dar slavnoga kluba stranke prava u iznosu od 3278 for. 45 nov. glavnice, na koju su do konca 1895. narasli interesi sa 631 for. 84 nov. Ta svota bila je namienjena za prenos ostanaka Zrinjskoga i Frankopana. Budi sa ovog mjesta izražena takodjer najdublja hvala čitavom hrvatskom novinstvu, koje je bez razlike stranaka najvećom susretljivošću radilo u prilog našoj družbi.

U ime uboge naše sirotinje umoljavamo slavna uredničtva raznih novinah, da bi se i unapried zauzimala za procvat i napredak miljenice.

Konačno red je, da što toplije i usrdnije zahvalim plemenitim onim revnim sabiračem, koji ne propuštaju zgode, a da nebi kod bilo kakovog sastanka uznastojali da sakupe ma i omalenu svoticu za našu družbu. Tako valja! Živili!

O stanju družbine imovine čuli ste potanko izvjestiti g. blagajniku, a ja ću samo da spomenem, da se je tekom g. 1895. što putem podružnica, a što opet kroz članove utemeljitelje i podupirajuće, te kroz zapise i posebne prinose cjelokupna imovina družbe prilično pomnožila.

Družba je u školske svrhe i tekom god. 1895. izdala liepu svotu. A nije ni čudo. Bilo je skrajno doba, da priskočimo u pomoć našoj sirotinji. Svako otezanje moglo je postati po nas kobno. To je već u prvom početku uvidjelo ravnateljstvo družbe i ravnalo se je prema tomu.

Pokušat ću sada, da sa nekoliko poteza ocrtam djelovanje ravnateljstva u upravnoj godini 1895.

Uslied promjene družbinih pravila, ravnateljstvo je svu svoju pozornost obratilo na podružnice, nastojeći, da se ih što više ustroji, a osnovanim, da daje nekakvu direktivu, kojom će se iste ravnati i jačiti. U to ime naručile se čitanice, kojima bi se olakšalo upravljanje podružnica. Tiskanice su se poraz-dielile medju pojedine podružnice, nu tako već napomenuh, žalibože još se nisu tako uredile, da bi sve i na dobu dostavile ravnateljstvu izpunjene izvješća. Bilo bi željeti, da se to izpunja točno u interesu družbe, te radi lakšeg i točnijeg upravljanja.

Dne 25. julija 1895. sazvao je g. predsjednik glavnu skupštinu družbe, koja se obdržavala u prostorijah opatijske „Zore". Tiskano i medju sve članove razuslano izvješće govori potanje o teku te skupštine, na kojoj se medju inim odlučilo, da se za družbine članove utemeljitelje tiskaju diplome, te da se dobave i posebne škrabice za sakupljanje miloдara za družbu. Ravnateljstvo je oba ta zaključka glavne skupštine djelomice izvelo. Diplome su gotove, te će se što prije razaslati članovom utemeljiteljem, a od škrabica već su se njekoje ponamjestile u Kastvu i Opatiji.

Družbino se je ravnateljstvo zbog lakšeg upravljanja sastajalo svakog mjeseca u sjednicama, koje bi sazivao gosp. predsjednik. U

tih se sjednicah raspravljale i pretresivale razne molbe, što bi stizale na ravnateljstvo. Veliku pažnju posvetilo je ravnateljstvo družbinim školam i učiteljstvu, koje bi imalo da stupi u njezinu službu.

U to ime eno se je brinulo za to, da se urede odnošaji između družbe i njezinih učitelja.

Iztim togu se je u upravnoj godini 1895. omogućio podpornim našc družbe obstanak: 1. pomoćne škole u Krkavcih (občina Pomjan, sudbeni kotar Kopar), 2. te one u Slumu (mjestna občina i sudbeni kotar Buzet).

Prva je dobila, kao što je već to napomenuto u izvješću lanjske glavne skupštine, 500 for., a druga 300 forinti.

Hvaleviednom požrtvovnošću pitali su nekoji stanovnici Sluma na svoje ime zajam od 150 for., da kupe pokućstvo i učila za školu u Slumu. Uprava družbe dozvolila im je rado taj zajam bezkamatno, a slavna skupština moći će se izjaviti, ako ne danas, drugom zgodom, hoće li, da se traži povratak toga zajma, ili da ga se daruje obzirom na velike troškove. što ih je onaj vriedni puk podnesao u posliednje doba za gradnju crkve, kapelanskog stana, a i u najnovije vrieme za gradnju škole.

Glede škole u Kašteliru izjavljam s veseljem, da je ista već posve gotova, te se je ravnateljstvo pobrinulo za vrstnu učiteljsku silu, tako da je stalna nada, da će već u jeseni buduće školske godine započeti podučavanje na toj školi.

Što se pako tiče škole u Baderni, to je već u decembru mjesecu 1895. uprava družtva sklopila ugovor s dotadanjim učiteljem u Kubedu g. J. Pečarićem.

Veleèastni gospodin Jakov Ladavac, nadžupnik u Krkavcih izvješćuje, da se u tamošnju školu već početkom školske godine 1895./96, upisalo 112 djece obojega spola. Sada podučaje èastni gospodin Josip Kranèić, duhovni pomoćnik u Krkavcih. Polazak djece je dobar, uspjeh pohvalan.

* * *

I drugih velevažnih zaključaka stvorilo je ravnateljstvo družbe, nu pošto se njekoje od njih poprimilo istom u ovoj godini, a ostali imadu da se izvedu, to će se o istih izvjestiti u budućim izvještajima. Tvrdo se nadamo, da će poštovana skupština već iz navedenoga uvidjeti, da je ravnateljstvo radilo sve moguće, da zadovolji svrsi družbe. Čudesa dakako da nije moglo da učini, nu nade je, da će uz revno sudjelovanje poštovane skupštine, te uz požrtvovnost naših rodoljuba u buduće moći, da se narodu predstavi obilnijim djelovanjem. Prvi, najteži korak učinjen je. Do nas svih stoji, hoće li biti većeg napredka. Pregnimo dakle, pregnimo jače, življe, da sa obzorja tužne Istre nestane crnih oblaka neznanstva, i da na našem nebu sjajnije i jasnije sinu one dvie naše luči već od prvih vjekova kršćanstva — do dva narodnà sveca — sv. Ciril i Metod.

* * *

U ime nadzornoga vieća je gosp. Vjekoslav Spinčić pročitao kratki izvještaj, glaseći:

Slavna skupštino! U smislu §. 28. i 29. pravila družbe èasti se nadzorno vieće podnesti ovo svoje izvješće:

Nadzorno vieće sračunalo je dne 10. julija i sliedećih družtvenu blagajnu, razgledalo knjige i zapisnike i obnašlo jih u redu.

Predlaže s toga:

1. Da se izvješće, koli blagajničko, toli tajničko, uzme do znanje;

2. da se družtvenom ravnateljstvu podieli absolutorij za račune treće upravne godine, za vrieme od 1. jenara do konca decembra 1895.

Opatija, 30. jolija 1896.

Vjekoslav Spinčić s. r. Mirko Jelušić s. r. Slavoj Jenko s. r.

Skupština prihvatila je jednoglasno taj predlog.

* * *

Ravnateljstvo se tako popunjuje, da se umjesto gg. dra. Nika Fabijanića, občinskog tiečnika, Antuna Šimunića, pomorskoga kapetana i posjednika i Ljudevita Vukovića, kapelana.

Prima se jednoglasno predlog dra. B. Trinajstića i dra. M. Laginje, da se koli na ministra bogoštovja i nastave, toli na ministra predsjednika odašalje molba za ustrojenje gimnazije sa hrvatskim naukovnim jezikom u Pazinu; a tako i predlog dra. M. Trinajstića, da se na istu gospodu ministre pošalje molbe za podignutje pučkoga školstva kod hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri. Tim se družba pridružuje svim molbam, koje su već opetovano poslale naše občine na školske oblasti i moli gospodu ministre, da dadu izvršiti ono, što već tolike godine predlažu naši zastupnici u zemaljskom saboru i u carevinskom vieću, i što je već poprimilo carevinsko vieće i glede hrvatske gimnazije i glede pučkoga školstva u Istri; ono, èesa potrebu opravdanu i zakonitu priznaju već svi, koji pošteno sa naobrazbom naroda misle.

Gospodin Lacko Križ iztiče potrebu pučke škole u Puli, gdje ima toliko našega naroda, gdje se jedan dio grada po svojih stanovnicih zove „*Croassia*". Kaže, da je preka potreba ustanoviti tamo hrvatsku školu, gdje se bez nje djeca odnarodjuju, nego li na selih, gdje bez škole dosta zaostaju, al se ne odnarodjuju. Skupština preporuča ravnateljstvu i podružnici u Puli, da uznastoje, e da se èim prije ustanovi u Puli bar jedna pučka škola sa hrvatskim naukovnim jezikom.

Dr. D. Trinajstić preporuča, da se èim prije uvede kod družbe poslovanje si poštovanjimi položci.

Na predlog gg. Križa i dra. Laginje stavlja se u zapisnik zahvala svim, koji su se za družbu zauzimali, imenito pak gg. *Rikardu Katalinića Jeretovu* u Zadru i *Antonu Volariću* na Rieci, koji su pripomogli družbi razmjerno upravo velikih svota.

Na poticaj g. Vjekoslava Spinčića i poslie kratke rasprave, u kojoj su utjecali gg. Slavoj Jenko, dr. Laginja i Lacko Križ odlučuje se, da ravnateljstvo može sazvati skupštinu i u koje drugo mjesto osim Opatije. Mnienja, gdje da bude buduća skupština su različita, te se preporuča ravnateljstvu, da stvar dobro promisli, pak odluči, kako bude smatralo da je bolje.

Na predlog g. drda. Koraca iziče se u zapisnik zahvala ravnateljstvu za njegovo poslovanje.

G. predsjednik zaključuje skupštinu tim, da pozove skupštinare na uzklik: „*Živio Fran Josip I.*", kojem se pozivu skupština oduševljeno odazva!

Èastnomu gospodinu

Ivanu Mandiću

mladomisniku

Razbivš spone zamamljivih varka,
Vasionim što vladaju svietom,
Tvoja duša pusta ubogarka,
Posveti se Bogu razapetom.

I ko mlada ptica poletarka,
Zatravljena prvim svojim letom,
Tvoja misô uzdrhtala žarka,
Uznesena u tom èasu svetom.

Još Te gledim u tišini hrama,
Sred drhćućih voštanica plama,
Gdje Ti molbu za spas roda svoga.

Kerubova adamantska krila,
Pred priesto Višnjeg nose Boga, —
Divna molba izpunjena bila! —

Emin.

Rieka 2 kolovoza 1896.

Franina i Jurina

Fr. Povej mi malo Jurino, zač su učinili križ sv. Andreje na onoj harti pal kažota?

Jur. Ono j' brate za Legu.

Fr. Če je morda .....?

Jur. Čapala osorsku febru.

Fr. Te ju pak domaći poperdili svetovat?

Jur. Bravo da te, aš su i arbur od bandere, ki je bil na studencu, zvesili.

Fr. A-a-a-vâ meni, tako nete bit naša deca abukati, duhtori i profešori.

Jur. Niš za to, te bit če smo i mi.

* * *

Fr. Dokle teče Jurino?

Jur. Gren iskat nekega abukata Gladišu.

Fr. Znaš zalijanski?

Jur. Ter da žere i hrvatski.

Različite viesti.

† **Rajko Revelante.** Iz Lupoglave stignu nam jučer tužna viest, da je tamo kod svojih rodjaka preminuo nakon težke i dugotrajne bolesti, providjen sv. sakramenti biyši opatijski kapelan veleč. gosp. Rajko Revelante. Vriedni pokojnik potekao je iz kmetske kuće iz krušnog Lindara. Gimnazijalne nauke svršio je što na bivšoj gimnaziji u Pazinu, a nauke na državnoj gimnaziji u Trstu. Bogoslovne nauke svršio je u središnjem sjemeništu u Gorici. Za bogoslova je kao kapelan u raznih mjestih, sve do Uskrsa obavljao je službu kapelana u Opatiji. Taj je bolovao teške prošle godine i *može* se je bio dobrahno pokrpao od pogibeljne bolesti, kreonale mu letos okolo Uskrsa na gore te je morao službu zapustiti i pokući se k rodjakom u Lupoglavu, gdje je jučer izpustio svoju plemenitu dušu. Dičan naš Rajko bijaše svada, gdje je služio, ljubljen i cienjen, te je ostavio svagdje najbolju uspomenu. Njegovi Opatijci žaliti će najviše za njim jer im bijaše srcu prirasao. Uzoran bijaše svećenik i čestit rodoljub, a blago njegovo srce i mirna ćud pridobiše mu množtvo prijatelja i štovatelja. Lahka Ti bila, velevriedni naš Rajko, hrvatska grudà, koju si toli žarko i nesebično ljubio!

Prijatelj pokojnikov poslao nam jučer poslije podne ovu brzojavnu viest:

„Bolju satrvene duše stojimo razplakani pred raztvorenim grobom uzor svećenika, značajnog rodoljuba i vjernog prijatelja, gospodina Revelante-a, bivšeg kapelana opatijskoga. Vječni mu pokoj!"

Obiteljske nesreće. Prošloga i ovoga ćedna zadesila je grdna nesreća četiri naše rodoljubne obitelji i to dvie u Dalmaciji, a dvie u Istri. Rodoljubna obitelj Didolićeva iz Selaca na otoku Braču izgubila je ćestitu kćerku, odnosno sestru, vriednu Hrvaticu; obitelj Biankini-a izgubila je staricu majku nakon što im je nedavno preminuo vriedni otac. Našoj ćestitoj obitelji Kundićevoj u Frančićih ugrabila jesmrt subotu staricu majku, odnosno suprugu, on jučer preminuo je u najljepšoj dobi svoga života dični Rajko Revelante, do nedavna kapelan opatijski.

Odnosnim rodoljubnim družinam i svojti šaljemo iskreno saućešće!

Pogreb gospodje Katarine Kundić. Subotu dne 8. t. mj. preminula je supruga poznatoga Rafeta i majka još poznatijeg Mata Kundića, kao i M. Kućić, Ivane Mavrović, Cecilije Franki i Tereze Kućić. Bolovala je dulje vremena, njegovana od svojih, al konačno izdahnula je svoju blagu dušu. Kako bijaše ljubljena i štovana ona, i kako je ljubljena i štovana ciela Kundićeva obitelj, vidilo se je na dan sprovoda, dne 10. t. mj. U Frančićih sakupio se je velik broj ne samo dosta mnogobrojne rodbine, nego je došlo i drugoga naroda mnogo iz svih onih stranah, iz ciele Kastavštine, pak iz Voloćine i Veprinaščine. Od svećenika bili su prećastni g. Vinko Zamlić, župnik voloski, koji je i pjevao svećanu sv. misu. Sprovod do crkve vodio je mladi svećenik Kazimir Mandić uz spremstvo župnika veprinaćkoga Mije Laginje, kapelana opatijskoga L. Čikovića, kapelana kastavskoga Josipa Vrabca, mladomisnika Fr. Jurinčića i Iv. Mandića i bogoslova Antićića. Iza lieša stupali su: raztuženi suprug pokojnice Rafe i sin Mate, kao i zetovi Franki i Jos. Mavrović, za više unuka; prvi občinski savjetnik Vjekoslav Kinkela u ime svoje i u ime zapriečenoga občinskoga glavara sa više občinskih savjetnika i zastupnika, zastupnik naroda Vjekoslav Spinčić, župnik Antun Paz, c. kr. bilježnik Fran Dubrović, občinski savjetnik voloski Viktor Tomičić u ime te občine sa nekoliko drugih zastupnika, više učitelja i djaka, zasebnika i mnogi drugi i mnogo ženskih. Povorka bila je jako duga, što je najbolji dokaz, kako je domoljubna obitelj Kundićeva krasno cienjena i štovana. Nakon sv. mise i crkvenog obreda predadosmo vriednu pokojnicu majki zemlji uz glasno jecanje svojte i prijatelja.

Dočim želimo iskreno, da čestita obitelj Kundićeva strpljivo podnese ovaj teški udarac, što ju je zadesio, kličemo velevriednoj pokojnici: Lahka ti bila, domaća grudà, a duša tvoja nauživala se božjeg raja. (Pridružujemo se i ovim putem iskrenoj sućuti. Op. ured.)

Još o pogrebu nesretnog našeg mladića Oktavijana Ostromana u Malom Selu. Od tamo pišu nam 10. t. mj. Dne 4. t. mj. bio je sjajan sprovod umorenu mladiću Ostromanu. Bio je to sprovod veličanstven i dostojan lošinjskog puka. Uzoran red, duboka bol i iskrena pobožnost, koju odavaše tečajem svetog obreda, sjajan je dokaz, što je vriedna učiniti zdrava jezgra naroda, koji još nije pokvaren talijanaškom lažikulturom, te nam se upravo smješno čini, što su se tobož taljanaški prvaci bojali kojekakvih izgreda. Onaj isti puk, koji je dan prije mučevnu i odresito pozvao oblasti, da vrše svoju dužnost, sutradan bio je mirno janje, te je častno i dostojanstveno izkazao zadnju počast svomu miljeniku i mučeniku. Gazdinstvo bilo je gledati silno množtvo puka, koje je pokojnika pratilo do hladnog groba; svakoga je i nehotice zasuzile oke srca, kad je putem sumetao plačni narod, a nitko se nije mogao oteti suzama, kad je čuo vapaj nevriđene udovice majke, koja je tužnim narieanjem s prosora čedne svoje kćdice pratila mileg pokojnika. Vidjelo se i starih pomoraca, koji su više puta neustrašive smrti u oči gledali, ali nijesu mogli suzdržati se od suza. Ta kako i nebi, kad se pomisli, da je ubogi mladić u cvietu mladosti pao žrtvom jedino za te, jer je u svojem materinskom jeziku pjevao! Dan će ovaj ostati u sladkoj i tužnoj uspomeni svih Lošinjani, jer je vaijani puk lošinjski jasno posvjedočio, da plemenito misli i osjeća. Kolike li razlike između nepokvarenog puka i one kobne iredentske družbe, koja je u isto vrieme rovarila i kovala nedostojne spletke. Ali zaludan njoj trud, jer još ima pravice na svietu, a ako ikada ovaj put mora pravica pobjediti. Mimogred budi rečeno, da mogu gradjani sada mirnije putem prelaziti, jer je občini oduzeto redarstvo, a službu obavljaju žandari pod nadzorom oblasti političke. To je doista posve mala zadovoljština, ali je ipak i to znak vremena, u kojem živimo.

Židovski „Piccolo della Sera" donio je dne 5. t. mj. dopis kratak doduše, ali prilično vjeran. Ali kao da se je na pol puta pokajao, već je u dopisu od 9. t. mj. sve oprovrgnuo. Iz onoga, što se dosad pisalo, jasno, je da židovski listić želi svoje vjerne prijatelje ovdašnje iredentiste izbaviti iz neprilike, u koju su po svojoj krivnji upali.

Mjesto vienca na lieš nevinoj hrvatskoj žrtvi čestitom mladiću Ostromanu iz Lošinja izručio je veleuč. g. dr. Ivan Banjavčić, odvjetnik itd. u Karlovcu presv. g. dru. Dinku Viteziću za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri for. 25, koje je ovaj predao blagajniku muške podružnice u Vrbniku.

Hrvatsko-slovenska štampa o smrtnom slučaju u Lošinju. Radi iztičeme, kako se je i prigodom grdnog zločina, što ga počiniše občinski sluge u Lošinju na nesretnom Ostromanu, složnom snažila sva hrvatsko slovenska javna štampa, odreditv najedlučnije javne počinitelje i tajne poticatelje t. j. istarsku iredentu. Svi hrvatsko-slovenski listovi donieli su uvodnih članaka ili podulјih spisa onog grdnog čina nečuvenog barbarstva u Istri. Družtva, klubovi i pojedinci dadoše svomu ogorčenju i svojoj sućuti na razne načine izraza. Medju ostalimi je „Starčevićev klub stranke prava" u Zagrebu brzojavio ministru predsjedniku grofu Badeni-u o tom užasnom zločinu, zahtjevajuć, da g. ministar pribavi zadovoljštinu duboko povriedjenoj narodnoj svieti Hrvata.

Gnjusno izvrađenje. Pozneto poljske stervarišće svega smetja, što se u Istri prolazuje, zloglasni „*oślić*" upotrebio je razbojničku navalu i smrt nesretnoga našega *Ostromana* u Lošinju, da opet jednom divljački napade na naše rodoljube i poštenjake u Lošinju. Taj smrad piše — kako nam pripovjedaju — u zadnjem broju, da bi nesretni mladić, kad bi mogao govoriti, prstom pokazao na razbojnike *Kožulića, Barićevića, Harnićev* itd., koji da su tobož pronašli njegovu smrt. Čovjek se mora zgroziti, kako može biti dopušteno tako lopovski i toli bezobrazno pisati onomu smradu proti onako odličnim osobam u Lošinju, između kojih je jedan naredni zastupnik a dvojica c. k. činovnika! Zbilja čovjeku staje pamet kad čita ovake orne klevete i gnjusne podvale pak se nekolico pitaš: zar neima zbilja u Istri cenzure više? zar je slobodno tamo craiti i blatiti odlične gradjane i uzorne c. k. činovnike, dočim nesmijemo mi ni zinuti ni proti zadjemu sudbeno ni slegi ili proti najnižem c. k. oružniku. Naši državne zastupnike čeka doista teška zadaća, da razkriju pomovao pred ugledjem tjelom, koje se zove carevinsko vieće, ove naše nezdrave i nenaravske odnošaje.

Mjesto, da pokaže ono smradno glasilo prstom na ubojice i na njihove zaštitnike, koji su mu vrlo dobro poznati, ono se zadeva u nevine i čestite naše osobe, koje nemaju druge krivnje, van tu, što su Hrvati, što se priznaju vjernimi podanici Njeg. Veličanstva, i što neće, da pušu u zloglasni rog istarske iredente, koja je uhvatila duboke korjene i u nesretnom Lošinju. Kao da su Hrvati počinitelji umorstva nad nesretnim mladićem i kano da su oni pogibelji za javni mir i red u onom gradu, smije se farisejski drzovito, jer da je sada osam oružnika u Lošinju, te da se neima više bojati naroda od strane Hrvata.

Bolja pravda! Ustanovi se, čuj, ti slični mučitelji i tlačitelji našega blednoga naroda u Istri!

Lošinjani — Talijani — „puro sangue". Prijatelj Lošinjun piše nam pod gornjim naslovom sliedeće u domaćem dijalektu: Ti

Sičanu, mjesto kraj Miramara, sačinjale su se čvrste barke za c. kr. mornarica. Odredjeni c. kr. intisir odabrao je za te dele 12 Ločinjana iz Stabilimenta Sv. Rok. Na svršetku toga dela trebe sam se tame, i pozazivajuć ja njihovega *kapo maštra*, popitah ga, koje maštre imate; reče mi: Ločinjane. Obradovalo me je čuti, da su ti ljudi najbolji za to pesce, a još više kad sam ilse kim njih, i čuo, kako se medju sobom samo hrvatski razgovaraju, kao na primjer: *„Ivane daj mi mlat, neka subijam nov čavel"; drugi opet: Barba Marko, nuisi, vidite ako ngavi gori"*; treći opet: *Romolo, parnes loja, neka patanino namažen* itd.

A još druga da vam rečem: niti njihove ženske se nisu potašjančile. Ima nekoliko famej, ke žive u Maji već 8 do 10 godišć, pak kad se na putu skupe, govore svoj materinski jezik, to jest hrvatski, pače se hvale, da one znaju dva jezika i njihove stvari sekrete neka njin Majezanke nerazumeju.

Suviše sam se osvedočil, da rado i pivaju hrvatski. U Sičanu jedne večer su muški kantali, *ma proprio in ordine* i virujte mi, da ih je bilo sila lipe čut; ondi su bile straže od finance i prošal je jedan jandarmo, ma nisu ih vezali, nit besede njim rekli. Ma kako sam čul, u Lošinju, uz siromaha Ostromana ubili fanti. Ali ufam se, da će ta vaša komuna do mala durat, najviše do parvih vocacioni, kako mi se vidi, da već svi znadu, od kuda počne riba smardit. A još sam čul, da je onemune bila nika jita od Istrijanof u Lošinju, pa da je neki *Salambrako* rekal, da su Lošinjani Taliani i da valja ljudi pripravit za votacione za bandu talianesku, za onih, pod kemi mas fanti ubijaju. Ma *bufoni* su već finili svoju komediju, ni Lošinjani, ni Sušćani, ni Unijani, ni Čunšćani već sote za talijansku bandu votat, zač su ljudi oči otvorili hvala Bogu.

Stari Lošinjan.

Iz Sušaka pišu nam 10. t. mj. U nedjelju držasmo sastanak u Dragi, u zaseoku V. Večerina radi ustrojenja kotarskog kluba stranke prava. Sastanak bio je mnogobrojno posjećen. Klub se ustrojio i odmah zaključio izjavu za matieu stranke prava. Do danas upisano do 130 članova. Poslije trieasa i objektivna razpravljanja nadošli mladi tamburaši iz Drage, te odsvirašo više liepih komada skladno i točno; napose našu narodnu himnu. Na to ode šapat naokolo, da povodom nesreće u Lošinju sakupimo štogod za družbu sv. Cirila i Metoda i u tili čas bude na okupu 51 kruna. Ovaj je iznos poslan g. V. Tomičiću u Volosko.

Razsvjeta u Opatiji. Riedko sam nocju vani. Bio sam ipak u mjesec dana dva puta. Jednom se vraćah s prijatelji kući izmed 11—12 ure, drugi put u 9 i pol. Prvi put bila je zabava u Zori. Iduć iz nje, pak uz park, bilo je tamno, da nisi baš ništa vidio! A bilo je izkopanih luknja i kupova kamenja tako, da si mogao vrat slomiti. I to i opet velim uz park, i tu samo, i u dan, kad su se Hrvati imali vraćati od zabave. Drugi put bilo je 10. augusta. Došla je kakva stotina izletnika iz Kraljevice, naših Hrvata i Hrvatica. Zateklo ih zlo vrieme. Ljevalo je i bilo je do kraja tamno. Imali su odputovati u 9 sati, al su privolom kapetana čestitoga Nike Perčića zategli malo, da te izlje. Kad su ipak morali ići, najviše njih iz gostione Ertla, naravan im je put bio kroz park. Ne samo da je ljevalo, nego bilo je tamno kao u rogu. Mornar došao je sa svjetionikom, al taj je mogao svjetiti samo petorici šestorici.

Nije li sramota, da se u Opatiji što takova dogoditi može. A nije li to i šteta za nju?! Nek provide oni, koji su na to zvani. Park da ima razsvjetljivost od Südbahna. U duhu društva za stalno nije da tako postupa. Krivca moralo bi se pronaći, pak ga podučiti, što mu je dužnost. I obćinska oblast i komisija kure bi morali na to gledati. U najzabitnijem selu, kad bi mu gostova došlo, posvetilo bi se gostovom, da znadu kuda hoditi. U Opatiji se ugasuju postojeća svjetla.

Hvala izletnikom iz Kraljevice, što su posjetili naš Opatiju. Učestali posjeti, i bilo i uzvrata!

Iz Dubašnice (otok Krk) pišu nam ovih dana, da su napokon i tamo izložene izborne listine. Proti istim morati će se podnesti množtvo reklama, jer su vrlo pogrešene. Nadamo se, da neće biti odveć žestoka izborna borba, budu li svi obćinari pred očima imali jedino sveobće dobro puka. Raditi se mora dakako složno i odlučno, ali nipošto osvetljivo i prokšno. U novo zastupstvo moraju doći najbolji i najpoštenji obćinari, odabrani izmedju *gornjih* i *dolnjih*. Nama leži na srcu dobra i poštena uprava, koju neka vode najbolji obćinari u svojem hrvatskom jeziku. Pod tim geslom ćemo raditi, i ako Bog dade, pobjediti.

Molba na Hrvatsko pjesme u Lošinju. Pajesaj mam je onih dane pojesaje lao, kako je čno, da je jedan od lošinjskih iredentista nekom zgodom nagovario jednog javnog službenika, da postupa najstrožije preti svim onim osobam, koje bi se usudile bilo gdje na otvorenom hrvatski ajevati. Taj službenik tražio je pismene opunovlašćenje, jer da inače po zakonu ne može preti hrvatskej pjesmi ništa, ali junak *iredentista* nije mogao ili nije hotio dati takvo opunovlašćenje, a javni službenik nehtjede izložiti sebe u pogibelj, da izgubi službu ili da bude inače kažnjen radi neopravdanih hira rečenog iredentističkog junaka.

Iz grada Cresa pišu nam 8. t. mj. Mnogomu od Vaših čitatelja biti će još poznato, kako smo se mi creski kopači iskreno veselili imenovanja preč. g. Matije Oršića nadžupnikom ove naše župe. Naše veselje bijaše opravdano. Nismo se uzalud veselili. On je boravio medju nami punih 14½ godina a nije se nikomu nikada zamjerio čineći samo dobro bogatu i siromahu, mladu i staru, učenomu i neuku.

Nadaren od Boga krasnim talentom posvetio je sve svoje sile i sposobnosti duševnom i tjelesnom boljku svoga stada. Radi toga sve ga je cenilo, ljubilo i štovalo. Naš narodni napredak pratio je budnim okom i iskrenim veseljem. Težak bijaše doista njegov položaj medju našom poitaljančenom gospodom, ali on se znao toli mudro i oprezno vladati, da nije dao povoda niti najbiesnijim našim protivnikom, da bi ga mogli napasti. Cienili ga i štovali isti naši narodni protivnici.

Takova pastira uze nam providnost, koja je htjela, da nas gorko razcvili a drugoga razveseli. Naš obljubljeni nadžupnik bijaše zaime imenovan kanonikom stolnoga kaptola u Krku, kamo se davno preselio, ali se ga ipak nitko od njegovih mnogobrojnih štovatelja ovoga grada tom prigodom sjetio nije. Činim to ja prosti kopač naknadno držeći se one naše: bolje ikad nego nikad.

Zadnjih dana boravka našeg nezaboravnog nadžupnika u gradu Cresu sve je hedilo u njegov stan, da se s njim rukuje, ča ga još jednom pozdravi, da mu blagoslovljenu desnicu stisne ili poljubi. Njegov odlazak očutili smo gorko svi, ali najviše mi kopači i naša sirotinja. Njegovih zasluga i vrlina neće se ovdje zaboratí dok bude stanovnika u gradu Cresu.

Pošto mu neznamo inače izkazati našu iskrenu harnost i duboko poštovanje poručamo mu ovim potem neka ga Svevišnji poživi dugo i dugo na diku crkve a na spas našega roda.

Cresanin.

Glavna skupština podružnice „družbe sv. Cirila i Metoda u Podgradu". Od tamo pišu nam 3. t. mj., da je onoga dana obdržavala tamošnja podružnica pod predsjedničtvom veleč. g. Antuna Rogača godišnju glavnu skupštinu. Nakon odobrenja izvješća tajnikova i blagajnikova, bijaše ponovno izabran stari odbor te izabrana dva člana, koji će podružnicu zastupati na glavnoj skupštini družbe.

Poslije toga upozorio je načelnik gosp. Jenko, da je uprav jučer minulo 10 godina, odkada bijaše ustanovljena ta jedina istarska podružnica ljubljanske družbe. Ova podružnica radi vrlo uspješno jer imade 63 redovita člana, 6 pokroviteljа i 17 utemeljiteljа. Ona je pokazala bratsku uzajemnost prigodom utemeljenja družbe sv. Cirila i Metoda za Istru tim, da je sakupila for. 100, te se u istu upisala kano utemeljiteljica ostavši i nadalje viernom ljubljanskoj družbi. Ona je i inače podupirala istarsku družbu, koja djeluje toli uspješno na korist Hrvata i Slovenaca Istre.

Radi toga bilo bi vrlo umjestno, da bi se i danas sjetila družbe sv. Cirila i Metoda za Istru tim, da sakupi medju članovi milodar istarskoj družbi i da pozove domaći krasni spol. da ustanovi žensku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Savjet taj g. načelnika bijaše s odobravanjem prihvaćen, te je odmah sakupilo medju članovi for. 10 i 50 nč.

Prisutna gdja, koju je g. načelnik zamolio, da bi se zauzela za ustanovljenje ženske podružnice, obećala je, da će se odazvati tomu rodoljubnomu pozivu i tako ćemo složnim djelovanjem naših majka, supruga i kćeri i sestara do mala imati uz mužku podružnicu ljubljanske družbe, takodjer žensku podružnicu istarske družbe sv. Cirila i Metoda. Sv. apostoli naši neka blagoslove njihovo plemenito nastojanje!

Iz Rieke pišu nam 10. tke. mj. Talijanske novine Primorje, a na čelu im poznati puljski „*olić*", navaljuju na ugarsko-hrvatsko parobrodarsko društvo, jer da ono tobože tjera hrvatsku politiku. Morao bi čovjek, da nije veoma kratkovidan, kad nebi znao, što oni tim naimjeravaju. Oni su dapače u svojoj talijanskoj akromnosti i nevinosti bili čak počeli davati društvu naputke, koje kapetane da uzme u službu i koje da ne smije uzeti. Kad bi bilo to onako, kako rečene novine pišu, mi bismo šutili, ne pošto se mora stvar drugačija uzeti, pišemo Vam g. uredniče, ovo nekoliko redaka.

Za obćinskih izbora u Lovranu i Moščenicah, glasovalo je više podčinjenog osoblja rečenog društva za talijanske, nego-li za hrvatsku stranku. Agent u Iki, koji je u ostalom obećao, da se neće pačati, *glasovao je za talijansku stranku*, dapače povukao, da glasuju za njihovu stranku i ona dva mornara, koji hvataju u Lovranu konope, kad dodje parobrod, jer da će inače izgubiti kruh. Kapetan *S.* išao je u Moščenice, da glasuje za njihovu stranku, misleći, da će bit veća potreba; njekoji mornari glasovali su za njihovu stranku na zapovjed poznatoga *Valcicha*. Još je i danas u družtvenoj službi onaj mornar, koji je okaljao ruke nevinom krvi g. Tarčića u Lovranu. Na jednom je parobrodu fogista (kurilac), koji javno pasje i grdi sve, što je hrvatsko. Čujte i ovu — pa se divite. Kad je kapetan T. potrebovao jednog mornara, poslao mu je kapeta S., koga je isti bio zamolio, baš onoga, *koji mu je otca tukao*. Tako smo već daleko zašli. Talijani treba da imaju veliku porciju bezobraznosti, kad se još traže i po novinama naričo. Pitam malko, tko ima pravo, da se tuži — mi ili oni? Znate li, što su kod svega toga zaključili lovranski Talijani? Da će sagraditi dva parobroda, koji će voziti lovranske črešnjare na Rieku i obratno. No mi bi im preporučili, neka od toga odustanu, te neka samo naprave molbenicu na ravnateljstvo rečenoga društva, da ono promjeni ime, neka se naime zove ugarsko-talijansko, mjesto ugarsko-hrvatsko, pak je stvar gotova i neveci Lovrancem u šepu.

Ovo, što vam javljamo, sve su gole činjenice, pak se s toga u čudu pitamo, kako se to slaže sa prošlošću, imenom i častju družtva?! Ovim našim redkom nije žadaća, da ikoga ocrnimo ili napadamo, već jedino ta, da se tomu zlu doskoči. Jer ako nas led bije od tamo, odkud bi nas moralo sunce grijati, tada možemo opravdano uzkliknuti sa našim Spinčićem: Meriturі te salutant. (Pa zar neima više u upravi toga družtva nekojih odličnih istarskih Hrvata, ili su već i njih izbacili? Op. Ured.)

Narodni stražar.

Iz Vižinade pišu nam 8. t. mj. Ovdje je starodavni običaj, da se čita tiha sveta misa svake nedjelje i svaki blagdan točno u 7 sati, i da se hrvatski propovieda našemu puku, koji u velikom broju one dobe u crkvu dolazi.

Toga reda se držaše strogo svi naši bivši župnici i kapelani.

U nedjelju na 26. pr. mj. naš župe upravitelj iz *Čose* misno je u 6 i pol sati i odmah po dovršenoj sv. misi odputovao je u Piran, da tamo nekakvoj svečanosti prisustvuje. Veći dio puka ostao je bez sv. mise, a svi bez propovieđi.

Ako je to postupanje jednog dušobrižnika savjestno — neka sudi presvjetli biskupski porečki ordinarijat, kojemu mi ovdje javno i opetovno kažemo, da smo popa Pellerina do gria siti i da bi nam najveću uslugu učinio, kad bi se u Italiju pobrao, za kojom reć bi da silno teži.

Iz Zadra pišu nam 3. t. mj. Eto me opet sa nekoliko rieči. Ponajprije vam javljam, da je završila godina u hrvatskoj pačkoj školi. Konačni izpit bio je na diku vrlog učitelja Pavličevića i vriedne učiteljice Pomajzl.

Dičnu je obitelj Biankina zadesila opet nova nesreća. Taman im preminuo otac, a eto sinoć umrla im nenadano ljubljena starica majka. Za takove boli zaman su utješne rieči. Utješio ih Svemogući Bog, a pokojnici vječni pokoj!

Na ugarsko-hrvatsko družtvo udariše u zadnje doba talijanski listovi. To može tom družtvu služit samo na diku. Kako me je prijatelj upozorio tunomadne, razsrdilo se piskaralo u trcolaži „Corriere" na ovo parobrodarsko družtvo. Zašto? Družtvo je objelodanilo putni izkaznik, pa je u toj knjižici donielo opis raznih mjesta. Gdje se govori o zadarskom stanovničtvu, stoji u knjizi, da imade a Zadru Hrvata i dielomice Talijana. I na to je piskaralo planulo, jer je ugarsko-hrvatsko družtvo bilo tako dobro, te rekło, da imade Talijana, dočim „Corriere" znade dobro, da neima van potaljančenih Hrvata. Svakako to je hvala ugarsko-hrvatskom družtvu, jer drži u Dalmaciji agente autonomaše. Istini na čast valja iztaknuti, da je i u Zadru agent autonomaš g. *E. Gracassa*, al taj barem poštuje hrvatski jezik, govori rado hrvatski, cieni hrvatsku narodnost; u obće e g. Gracassi ne mogu se izraziti nego povoljno, pa bi se imali u *tog poštenog autonomaša* ugledati naši *ekzaltadoi*. Komu čast — tomu čast! Uzalud krika i vika na ugarsko-hrvatsko družtvo. Ono je u Dalmaciji obljubljeno i mnogi putuje mjesto kroz Trst, kroz Rieku, jer znadu, da će na brodu naći dične kapetane *Bakarčića, Andrijanića, Prosena, Marokina* itd. Živili živiždajte! Do vidova, gospodine uredniče!

Čika Jalagan.

Novi mešetar u Kopru. Od tamo nas moli prijatelj, da javimo našemu puku na Koparčini, da je u gradu Kopru započeo svoje djelovanje opunovlašćeni mešetar (sansal) Fr. Tomasich, koji se preporuča našemu puku, i koji ne traži od kmetova, koji prodavaju, već od trgovaca, koji kupuju, mešetarinu.

„Slavnost" u Brežicah. Dično slovensko pjevačko družtvo u Ptuju priredjuje u subotu dne 15. augusta svečanost sudjelovanjem hrvatskih i slovenskih sokolskih družtava. Program svečanosti je vrlo biran i bogat.

Iz Baške (otok Krk) pišu nam po'etkom kolovoza. Izvolite nam, veleučeni gospodine, uredniče ustupiti malo prostora u dičnoj „Našoj Slogi" sliedećim redkom. Neću ovdje nikoga, da osudjujem držeći se one Gospodinove: „Ne sudite, da ne budete sudjeni". Ovdje se samo misli mimogredno učiniti oprezne one, koji se inače znaju pokazati prvi i nepopustljivi, a sada šute i to ob onom, čemu smo se pred osam petnaest dana grozili. Hoću da iztaknem ono, o čem se svaki dobromišleći Hrvat pita: što ćemo sa obćinom? Odgovara se dodaše, da naši obćinski poslovi idu gladko, da su s njimi zadovoljni oni, koji su inače uvjek protivni, takodjer i oni, koji bi baš sada morali pokazati zube. Upitate li, zašto se već nedade mjesto u obćini onoj osobi, koja je narod odabrao za poglavara, vele da nije dozvoljeno, ali nije tomu tako, ta to se već moglo izposlovati od oblasti.

Zli jezici govore, da je tu po sriedi neka uplivna osoba, koja je pokušala više krat pomoć dati protivnoj stranci, ali bez uspjeha; vidila lija, da se ne može do grozdja, pak je rekla: brala bim te, ali si kiselo, a ja berem samo grozdje zrelo.

Agust godine 1896. brzo će biti pokopan, a naše se listine još uvjek pripravlja u Krku. Tad će se morati štogod na njih popraviti, pak treba, da budu izložene, treba vremena za utoke, pak to sve u agustu?

Ovogodišnji usjevi idu ne posve loše, rajčica (pomidora) imade u izobilju, grozdje pak? Kako tko prostre, onako će i leći; tko škropi, taj će i trgati; mnogo i ih imade, kojim kad preporučuješ škropljenje, kažu: mora Bog i za nas skrbeti; dakako, Bog skrbi za svakoga, ali i on kaže: čovječe pomozi si sam i ja ću ti pomoći.

Ako vam bude drago, g. uredniče, javit ću vam se i u napried. (Izvolite, ali jedino o stvarih obće koristi i daleko od osobnostih. Op. Ured.)

Iz Omišlja. Za družbu sv. Cirila i Metoda sabrało se dne 26. pr. mj. poslje večernje zabave u rodoljubnom družtvu for. 4·50. Ovoj spomenutoj svoti pridodao je veleuč. g. dr. A. Antočić svotu od 16 for. 50 nvč., sabranu prigodom dolazka zagrebačkih proštenjara u Mariju Bistrica, a poslanu po dru. Juriu Žerjavića presvjetlom g. dru. Dinku Vitezića.

Odbor podružnice.

Zabava u Mihotićih. Od tamo pišu nam 11. t. mj. U nedjelju priredila je naša mjestna učeća se mladež u našaj čitaonici zabavu. Gostova bijaše priličan broj. Što se tiče izvadjanja programa, to je zabava dosta dobro išla. Gdjica M. Kiekela deklamovala je vrlo liepo i na obće zadovoljstvo Šenoinu: *„Klevetnikom Hrvatske"*! U tamburanju iztaknuli su se i sada, košto i drugda i u drugim prilikama naši domaći djaci, odigravši dvie milozvučne pjesme. Igrokaz bijaše također na obće zadovoljstvo odigran; napose se je iztakla gdjica *Ljubica Šepić* i g. *N. Grčić*, koji su svoje uloge vrlo liepo izveli. Iza toga sliedila je tombola i ples. Dokodak zabave kako čujemo — jest priličan; mnogi su se pitali, u koju svrhu djaci priredjuju tu zabavu, dok je to još i sada njekojim nejasno, da će djaci tim novcem nabaviti manjkajuće jim tamburе, da ih nemoraju uvjek posudjivati. Dok samoj zabavi nemožemo prigovoriti, to mislimo, da bi ista bila mogla još ljepše i sjajnije izpasti, da je bilo njeto više požrtvovnosti i sloge za strane djaka. U našoj krčnoj Liburniji imade toliko djaka, koliko nigdje u Istri, pa bi mogli svakih praznika priredit se jednu, nego više zabava i na raznih mjestih, košto to rade hrvatski i slovenski djaci drugud i mogli bi ona dva mjesca vrlo plodonosna utežiti na korist sebi na čast.

Pripeslano *)

Našla se, g. uredniče, zlobna duša, koja se je poslužila Vašom dobrotom, da mene ocrni i okleveće. U br. 32 Vašeg cienjenog lista u dopisu iz Dobrinja, piše taj zlobnik, da sam ja nagovorio nekog seljaka, da kupi glasove, da se uvede talijanski jezik u dobrinjskoj školi!! Pošto je ta cura osvada od riečî do riečî izmišljena, pozivljem onog paralaša**), da mi protivno dokaže, ali da ujedno svojim podpisom na vidjelo stupi. Na dan delije, ako možeš spomenutu klevetu dokazati.

U Dobrinju 10. agusta 1896.

A. Barbalić.

*) Za članke pod gorajim naslovom neodgovara uredničtvo. Op. Ured.

**) Gosp. S. Kako ste mogli napisati, „Ovo je prava istina, te si je sve odgovornost na sebe preuzimljem". Zaujte Vi i svi Vam slični, da ćemo u ovakovom slučaju bez milosrdja objelodaniti Vaša nečastna imena. Op. Ured.

Listnica uredničtva.

Gosp. Lodonjo. Gotove „Paduanrije" morate za izostati.

Gosp. dopisnikom: Vrbnik: Iste.

G. Stari Jakov: Šaljemo od 1. t. mj. Vašemu znancu; radite i mučite se, ali oprezno; željezo valja kovati dok je vruće; da ste nam zdravi!

G. Dr. K. u O. Nije nam ni danas dopustio prostor, ali doći će svakako.

Zahvala.

Vrativši se kući iza kratkog putovanja, red mi je prije svega izrazit svoju najtopliju zahvalu svim znancem i prijateljem, občinskim odborom i različitim družtvom, koji su imali dobrotu sjetiti me se prigodom mojeg imendana.

Činim to javnim putem, jer bi mi teško bilo prema svakomu naposeb svoju dužnost izpuniti.

Krk, dne 9. kolovoza 1896.

Dr. Dinko Vitezić.

25.000 gold.

avstrijskega Križa, ki so bili izrebani že pred štirimi leti, našlo se je danes in bili so izplačani neki zelo ubožni vdovi, posredovanjem verificijskega zavoda **Zoldan v Trstu**, nasproti cerkvi **Rosario**. Kdor ima vrednostne listinke, naj se naroči v lastnem svojem interesu **pri Zoldan-u**.

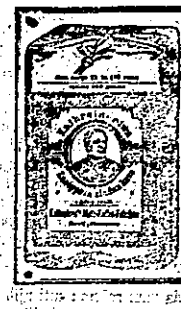

Kathreiner's Kneipp-Malzkaffee

je kot prirejen k kolinovi kavi edino zdrava kavna primes.

Dobi se povsod v 1/2 kilo za 25 kr.

Svarilo! Zaradi slabovrstnih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izrecne zavoje z imenom

Kathreiner.

Krasni uzorci zasebnim strankam gratis i franko.

Bogata zbirka uzoraka, kao dosada nikada, za krojače nefrankovana.

Komadi za odieće

Parvizn i dosking za veličastne svečenstvo, predpisani komadi za uniforme c. k. činovnika, također za veterane, vatrogasce, gombače, livreje, sukno za biljard i igraće stolove, pokrivala za vozove, loden. Veliki izbor štajerskoga, koruškoga, tirolskoga lodna za gospode i gospođe po izvornih cienah skladišta u tako velikom izboru, kako takovih ne može imati niti dvadesetero konkurenta. Najveći izbor samo finoga trajnoga sukna u najmodernijih bojah za gospođe. Sukno, koje se dade prati, putni ogrtač od 4 do 14 for. itd.

Potrebe za krojače kao postave za rukave, gumbi, igle, konac itd.

Jeftine, primjerne, poštene, trajne, čiste vunene sukne a ne pravo kupovanje cunjah, koje imadu jedva vrednost odkodanine za krojače, preporuča

Iv. Stikarofsky,

Brno (centralka austrijske trgovine na sukncm.)

Najveći izbor sukna u vrednosti ½ milij. for. Utemeljena god. 1868.

Pošilja se po poštanskom pouzeću.

Na oprez! Agenti i preprodavaoci nudjaju nedostatnu svoju robu pod znamenjem „stikarofska roba". Da preprečim varanje p. n. odnimača, naznanjam, da takovim ne prodajem pod robu pod nikakvom pogodbom.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih se:

4-dnevni odkaz	2½ %	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½ %	3-mesečni „	2½ %
30- „	3%	6- „	2½ %

V napoleonih se 2% na vsako svoto.

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopije novo obrestne takse v kropost s dnem 5. februara, 9. februara in odnosno 2. marča t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrednostnih papirjih 2% na vsako svoto.

V napoleonih brez obresti

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešte, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupaja in prodaja

vrednostnih papirjev, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.

Inkasse vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizije po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice naredne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. februara 1896.

Javna zahvala.

Razcviljenim srcem nad svježim grobom preminule mi supruge

Katarine

zahvaljujem se ovime iz dna harna srca svoj rodbini, koja je na budi koji način nastojala utješiti mene i svu moju obitelj prigodom bolesti i smrti moje nezaboravne supruge. Osobita me pake veže dužnost, da se napose zahvalim mons. župniku *Vinku Zamliću*, veleučenom gosp. zastupniku *Vjekoslavu Spinčiću*, veleč. gg. župnicima *Miji Laginja* i *Antunu Puću* i mngč. gg. svećenicima: *Miroslavu Mandiću, N. Vrabcu, Fr. Jurinčiću, Lj. Čikoviću, Iv. Mandiću* i bogoslovu *Aničiću*. Nadalje srdačna hvala veleuč. gosp. dru. *Ant. Šebesti*, koji je savjetom i liječničkom pripomoći nastojao moju nezaboravnu supругu oteti nemiloj smrti i njezine smrtne ostanke pratio do hladnoga groba. Napokon zahvaljujem se srdačno velecj. gosp. *Fr. Uršiću*, nadzorniku i njegovoj cienjenoj gdjici kćerci za crkveno sviranje i pjevanje, kao što i svoj gospodi učiteljima: Iv. Buncu, M. Šepiću, J. Dukiću, B. Dubroviću, I. Miranu, M. Hajdingeru i H. Jelušiću i svim prijateljem i znancem iz ciele Kastavščine, Voloskog i Opatije itd., koji su mojoj premiloj supruzi izkazali zadnju počast.

Dužnost mi je konačno zahvaliti se svoj onoj p. n. gg., koja su se pismeno mene i mojih ejetili, te tim putem moju i mojih preveliku žalost ublažiti nastojali.

Bog platio stostruko svima!

Frančići, 10. kolovoza 1896.

Rafael Kundić
razcviljeni suprug.

Skladište pisaćeg papira i drugih pisarske-uredovnih potrebeća za občinske, kotarske, sudbene, školske i druge urede preporuča

ANTUN JERETIĆ u Gorici

Semeniška ulica 3.

Vlastita knjigovežnica i zavod za crtanje knjiga

Zaliha lampijona u narodnih bojah po umjerenoj cieni.

Preuzima i izvršuje sve naručbe brzo i točno, te šalje nepoznatim proti pouzeću, občinskim uredom itd. pako sa popratnicom.

Sve potrebeće za učione, kao pisanke i risanke, koje izradjuje iz dobrega papira, prodaje uz umjerene cieno.

Na zahtjevanje izradjuje svežčiće i sa hrvatskim napisom.

Preporuča se toplo rodoljubnom občinstvu.

Javna zahvala.

Ovim izrazuje podpisana svoju najtopliju i najsrdačniju zahvalnost svim poštovanim prijateljem, rodoljubom, dobročincem i svim dobrim i čestitim ljudem, koji su dragoga i nezaboravnoga sina, odnosno ljubljenoga nam brata

Josipa Oktavija Ostromana,

dne 2. agusta t. g. u 11. sati u večer u 22 godini svoje dobe na Lošinjskom trgu od občinskih redara nemilosrdno umorena, sažalili, s nami bol iskreno čutili, u znak naše žalosti zastave na pol stiega izvjesili, za vječni se pokoj njegov molili, do hladnoga groba ga sproveli, dobrovoljno se za pogreb njegov zauzeli, te znali nas tješiti u ovoj groznoj prigodi, koja je zadesila našu kuću i težko nas raztužila.

U Malom Lošinju, 4. avgusta 1896.

Obitelj Ostroman.

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Cieno iznova snižene

Preše za grožđe, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištnjuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za maslino, hidravličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice za spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2I Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se kontrafacija! — Traže se zastupnici!

„Tržaška posojilnica in hranilnica"

(registrirana zadruga s ograničenom jamčevinom).

u Trstu Via Molin piccolo br. 1, I. kat

(*blizu nove poštanske zgrade.*)

Daje posude na uknjižbe uz 5½%; na mjenice po 6%; na zaloge po 5½%. — Prima štedovne uložke uz 4%. — Uredjuje svaki dan od 9—12 sati prije podne i od 3—4 sata poslje podne, a u nedjelju i u praznici od 10—12 sati prije podne. — Izplaćuje se svaki ponedjeljak od 11—12 sati prije podne i svaki četvrtak od 3—4 sata poslje podne. Glavne dionice vriede 200 kruna. Zadružne dionice mogu se plaćati u mjesečnih obrocih po 1 for. a vriedi svaka 10 for.

Svećar u GORICI **J. Kopač** **Solkanska cesta** broj 9.

preporuča veleč. svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem također tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Roba šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara **Dolenc**

Broj 34 U Trstu 20. agusta 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripomena se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napatnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliže podne valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloge sve pokvari. Nar. pos.

Umorstvo u Lošinju.

Primiče se eto svomu koncu treći čedan, odkako bijaše počinjen u nekoč pitomom Lošinju užasan zločin. Da nam je bilo pisati ove redke odmah pod prvim utiskom zbog onog groznog čina, bili bismo morali umakati naše pero u najotrovniju žuč, a da uzmognemo dati primjerenog izraza ogorčenom čuvstvu našem i svakog poštenog čovjeka. Danas, nakon šedamnaest dana možemo pisati nešto hladnije, premda nam se još koža ježi i živci razdražuju i na samu pomisao na onaj strahoviti dogodjaj. Ali nam valja ipak suspregnuti našu ogorčenost i uzbudjenost, da nedamo povoda zaplieni i da nam se ne kaže bilo s koje strane, da vlada s nama strast, il da je u nama srce nadvladalo raznum.

Povod strašnomu zločinu od dne 2. agusta dala je nedužna hrvatska pjesma. Tako su glasile prve viesti iz Lošinja, ali u istinu tomu nije tako. Dublje, mnogo dublje valja tražiti povod zvierskomu zločinu, što ga počiniše občinski panduri u Lošinju, koji su zvani, da bdiju nad mirom i redom i da zaprieče svako nedjelo. A tko da ne vjeruje tomu? Onaj, kojemu nisu poznati prostački izgredi i divljačke navale na hrvatsko-slovenske zastupnike u Poreču u i izvan sabora; onaj, koji nezna za nečuveno barbarstvo, počinjeno na istih zastupnicih u Piranu, kad im je bilo bježati sa prtljagom na ramenih usried bjesneće bure, u ljutoj zimi, progonjeni kamenjem od piranske „Signorie": onaj, koji nije ništa čuo o zlostavljanju naših svećenika, učitelja i drugih rodoljuba u Poreču, Pazinu, Kopru, Buzetu itd. itd.; onaj, komu nisu poznati glasoviti izbori posliednjih desetak godina, obavljeni u Poreču, Vrsaru, Vodnjanu, Šanvičenti, Oprtlju, Vižinadi itd. itd.; onaj, koji nezna za povjestna uništenja hrvatskih fiducijara u Poreču i Vodnjanu; onaj, koji ništa nezna o najnovijih izgredih i o krvoproliću u Lovranu i u Mošćenicah.

Ovakvih i sličnih nedjela talijanaške gospode u Istri dalo bi se nabrojiti čitavu krunicu. Nu toga nam ne treba, jer je sve to poznato svakomu, koji se iole zanima za naše javne odnošaje u Istri.

Svim ovim junačtvom naših narodnih protivnika treba tražiti izvor s jedne strane u preziru i mržnji na sve, što je hrvatsko-slovensko u Istri, a druge pako strane u tom, što oni misle ili su uvjereni, da im je prosto počiniti i najveći zločin proti Hrvatu i Slovencu.

Nevina hrvatska pjesma, što ju je pjevuckao pred samu smrt nesretni naš mladić u Lošinju, nije dala povoda občinskim stražarom, da ga zvierski umore, već ona bijaše samo izlika, da se na njemu izvede krvoločni čin.

Ali o samom zločinu neće nam se dalje, jer se stvar nalazi u rukuh sudca iztražitelja, koji će bez dvojbe ustanoviti jur poznate činjenice, i jer će biti jošte prigode, da se o tom progovori na ovom i na drugom važnijem mjestu.

Ovdje želimo jošte istaknuti, kako je svim našim jadom i nevoljam tražiti uzroke u tužnih odnošajih, koji vladaju u Primorju u obće, napose pako u našoj sirotici Istri. Ti odnošaji poznati su dostatno središnjoj vladi u Beču, — kojoj bijaše i najnoviji zločin u Lošinju priobćen — i ona je dužna, ne samo zbog svojih preko 400 hiljada najvjernijih državljana, nego i radi državnih interesa, da se ti odnošaji sa temelja promjene.

Naši narodni protivnici ubijali su nas i morili duševno, dok smo čamili u tmini neznanstva i neukosti, a sad, kad smo se stali buditi, kad smo počeli tražiti, da se vrši pravda i pravica, sad su se latili smrtonosnog oružja, komu je pao žrtvom nesretni naš Oktavijan.

Radi te narodne žrtve nesmijemo zdvajati niti klonuti duhom, već dapače podvojenimi silami neka svatko vrši svoje narodno poslanstvo. Narodnu žrtvu osvetiti ćemo najbolje, ako svi složno uzradimo za moralni i materijalni boljak našega puka u Istri. Njegova nevino prolivena krv neka nas neprestano bodri na rad, na požrtvovnost i uztrajnost u borbi za slobodu i jedinstvo našega naroda.

Dopisi.

Nerezine 15. agusta 1896. Javljamo vam se opet jednom iz ove zabitne občine, koja broji 2000 duša, da se čitatelji „Naše Sloge" uvjere, kako s nami nepravedno upravljaju naši občinski poglavari. Mi svi, muško i žensko, staro i mlado, govorimo našim milozvučnim jezikom, kojim su govorili i naši predji, koji su došli iz Hrvatske i Dalmacije u ovu občinu; a da je to tako, pokazuju nam skoro sva prezimena, kao na primjer *Zorović, Sokolić, Rukonić, Žuklić. Matković, Grbac, Grubešić, Irković, Kremenić, Bogović* itd. Ali neznamo, kojim je vjetrom došao po našu nesreću amo otac našeg glavara, koji je sve svoje bogatstvo donesao u jednom rubcu, kako obično dolaze tudjinci u naša mjesta i nastanio se u Osoru. Njegov sin po zanatu ribar, kasnije postao mežnjar i upravitelj biskupova dobra na Unijah, a najposlje evo 12 godina vidimo ga načelnikom naše občine. Kroz ovo vrieme, što je medju nami, stekao si je liepu imovinu, budući je radiša, za to čast mu, radišu i Bog pomaže. On, premda načelnik, ne stidi se ovce i krave na pašu peljat; sad ribari, sad trguje, a do potrebe, kako ovdje kažu, ne sramuje se ni *fakinat*, što je sve liepo i hvale vriedno. Nu mi mu zamjeramo, da onako nepravedno radi proti našem materinskom jeziku, to jest, da je zanešeni Talijan, pa tako nezahvalan onomu puku, koji ga je uzdigao do prve gradjanske časti, i kojemu treba da zahvali svoje bogatstvo. Njemu, reć bi, da se sada trese načelnička stolica, a to predvidjajuć naš šijor Jure, i k tomu, da bi on bio zadnji Osoranin načelnik, a što bi bilo jako slabo za Osorane, predložio je, da se podjele prije občinskih izbora občinska dobra tako zvana *komunada*. Nu to je žalostno, da naš šijor Jure ima za sebe istih Nerezinčana, koji mu se klanjaju i koji ga pomažu, čim škode sebi i svojim mješčanom; za to sramota ih izjila. Da lagljе šijor Jure sa svojimi prilizavci postigne svoj cilj, ustrojio je pred dvie godine zlosretnu *Legu*, s kojom su zavela ovaj mirni puk za neko vrieme; ali mnogi i mnogi uvidjeli su, kako su njihova obećanja neistinita, te neće da više plaćaju godišnji prinos za „*Legu*", a tim je ona propala kod nas, za to o njoj ne vriedi govoriti. Ali recimo štogod o hrvatskoj pučkoj školi u Nerezinah, koja je žarenjakon trun u oku. Kad je pohodio zemaljski kapetan *Campitelli* ova mjesta, prije nego li je prekoračio prag školske zgrade, divio joj se, pa zapitao prisutne: ako je u istoj hrvatska i talijanska škola? Na odgovor, da je, stavio se *predikat*, da je suvišna u Nerezinah dvojezična škola, da bi bilo koristnije djecu podučavati u materinskom jeziku, a zadnja leta moglo bi ih se podučavat i u talijanskom, budući da im je od potrebe. Nadalje, da je prevod malo jedan učitelj za hrvatsku, a učiteljica za talijansku školu na toliki broj djece, pa tako je nemoguće, da bude u školi napredka, kad djeca imaju samo pol dana školu. Kod jedne škole, dakako hrvatske, mogla bi se postići i treća učiteljska, ali u takovom neredu to nije moguće, jer, zapita li na dostatni broj djece učitelj hrvatske škole u pomoć drugoga učitelja, to isto može učiniti poslie tri godine i taljanska učiteljica, a pokrajina neima toliko učitelja. Gospodine načelniče Salata, je li da vam nije bio po volji ovaj govor zemaljskoga kapetana? A vi gospodine Dinko A. Zorović, *anziane*, niste li potvrdili rieči presvietloga, kad mu rekoste: „*Ilustrissimo, sono caprizzi!*" Naš pako kotarski poglavar gospodin *Irman Zuech*, da izpriča slabi napredak u talijanskoj školi, rekao je: „*La maestra è una nullità*". Nije, poglaviti, učiteljica ništica ne, jer je usposobljena, imala je pravo na kvinkvenije, ali ju progoniše, jer da slabo potaljančuje hrvatsku djecu, a kako da djeca napreduju, kad ih se podučava u jeziku, kojeg ne čuju u svojoj kući ni u bližnjih mjestih? Istina je, da vi, potalijančena gospodo, imate občinu u svojih rukuh, pa zato se i na čudimo sjednici mjestnog školskog vieća od 25. julija t. g. Vi u toj vašoj talijanskoj skupštini viećali ste: da odobrite jedinoga natjecatelja za osorsku školu. Nama je deveta briga, da je za Osor učitelj *Furlan* iz Crvinjana. Jadnik ovaj misliti će, da je Osor grad, a kakav grad, kad ima samo 200 duša. Misliti će, da je to čisto taljanski grad, ali kad mu dodju u školu Tržićani i mnogi iz samoga Osora, uvidit će, da ste ga prevarili, te će vas u zadnje ostavit, moleć se Bogu: *od osorske febre, oslobodi me Gospodine!* Sazvali ste sjednicu i da protestirate proti uvadjanju hrvatskoga jezika u osorskoj školi, što ga viša oblast zahtjeva u natječaju, i to vam bijaše druga točka dnevnoga reda; *bravi!* . . . U nadi, da ćete naći podpore i pomoći, pozvali ste veleč. gospodina župnika *Lusinu*. Dobro je učinio, ne odazvav se vašemu pozivu. Naš vriedni i dični župnik pozna vrlo dobro osorski položaj; on propovjeda svomu stadu hrvatski, podjeljuje sv. sakramente, uči vjeronauk samo hrvatski, pa ćete, da se on iznevjeri svomu svetomu zvanju; ćete, da on potvrdi ono, što se bez smrtnoga grieha učiniti nemože. Oblast zahtjeva učiti u osorskoj školi hrvatski jezik, to je njemu bilo dosta, a tim, što nije došao, pokazao je, da ste, gospodo, na krivom putu. Zanimiva bijaše i treća točka dnevnoga reda: da se naime u Nerezinah talijanskoj školi dade mjesto učiteljice ravnajući učitelj, što je dosad bio učitelj hrvatske škole. Pitamo gospodina predsjednika, neka proglasi broj učenika hrvatske škole, stavljenih iza odlazka učitelja Petrine, i koliki broj je tada imala talijanska učiteljica, pak ćemo vidjeti, imade li prava on to zahtjevati. Lahko je ići od kuće do kuće, zavadjati mirno pučanstvo i tražiti svaku prigodu, da se prisili, neka roditelji upišu djecu u talijansku školu. Sada je hrvatska škola bez svoga učitelja, a stavimo, da nam starija oblast pošalje vriednoga učitelja, uvjereni smo, da će se dogodit, kako se je već dogodilo pod pokojnim *Petrinom*, da kad je nastupio službu u Nerezinah, našao je osmero djece, a iza svoga odlazka pustio je preko 120 učenika. Točka ova i sve ostale predložene točke bijahu odsjevljenjem primljene od mjestnog školskog vieća, a i potvrdjene u nepodpunoj sjednici občinskoga vieća od 28. prošlog jelija, budući naš šijor Jure imade takovu većinu u občinskom zastupstvu, koja se znade dignut i poklonit glavom. Nu ipak našla su se dvojica, koji su se tomu protivili, za to čast njim, a to su naši rodoljubi *Anton Sokolić* i *Anton Rukonić*, občinski savjetnici, i njim se je pridružio gospodin *Nikolo Satalich, anzian* iz sv. Jakova. Ovomu moramo da javno zahvalimo, što nas je branio od nepravde. To mu služi na čast i diku, tim je bo pokazao, da ljubi mir i red i dobro svoje občine; da neće biti dionikom velike nepravice, što se čini jeziku ovoga pučanstva. Bog te poživio, dični glavaru, pak ako nisi dobio ostale tvoje občinske drugove u broju, predobio si ih u razboru.

Ovo sve dajemo na javnost, e da bi se starija oblast za nas zauzela, neka bi prepriečila, da nam naši protivnici ne unište ono, što nam je iza svete vjere najmilije, naš materinski jezik. Za danas dosta, a s vašom dozvolom drugi put o čem drugom. (Samo izvolite. Op. ured.)

Rapočani.

Opatija polovicom agusta 1896. „Nevalja paziti na sredstva, kojimi se radi, nego samo na to, da se postigne ono, što se hoće" — to je rekao talijanski zastupnik *Bartoli* prigodom skupštine talijanskog političkog družtva Istre u Malom Lošinju. I zbilja, već se sve čini, kao da se i u Liburniji sprema nekakav prevrat. Nervozno naprezanje i paklensko biesnilo onog *Jorkovog „Mazala"* i židovskog *„Piccola"*, te domaćeg našeg skota i inih varalica i zavodnika nenkog sl. čestitog našeg pučanstva, kao da je već započelo svoje razoravajuće djelovanje u dubu onoga govora, što no ga izreče spomenuti zastupnik. Talijanski domaći izrodi u družtvu sa sačicom golih i gladnih amo dotepenih tudjica Talijana i Švaba i ovdašnjih prodanaca, kojim je majka — istarska Hrvatica — na umoru kano jedinu baštinu ostavila toliko prezreni, al milozvučni i i sladki jezik hrvatski — otvara proždrljiva i bjesneća usta, da u nezasitno svoje grlo po Bartoli-evom receptu strpa krasnu ovu našu hrvatsku Liburniju, a naposo drevnu našu Opatiju. To lahko svatko uvidi, tim brže mi, koji budno pratimo koli politički, toli kulturni razvitak našega naroda i koji vršimo lih svetu kršćansku dužnost, kadi otvoreno i poštено, bez svakog obsjenjivanja i varanja nastojimo nenkog našeg kmeta oloboditi iz sljeparskih i lihvarskih pandža gospode Talijana sa zapadne obale Istre i njihovih plaćenika po Liburniji, koji imaju načelo — kako medju sobom sami po Lovrani govore — zadužiti kod sebe i osiromašiti seosko (vanjsko) pučanstvo, da ovo na taj način postane njihovim robom (šćavom), da ga u njegovom neznanju na najpošteniji način uzmogne izrabljivati u svoje nečiste svrhe. O svemu tomu pružaju nam baš krasnu sliku netom svršeni občinski izbori u Lovrani i poznati izgredi u Mošćenicah, koji su većim dielom plod bezdušne agitacije trojice talijanskih podanika!

O nesretni moji zemljaci, neslušajte više glas tih zakletih neprijatelja našega roda i jezika, neslušajte onih, koji samo himbom i prevarom, lažju i Judinim novcem dolaze, da nas duševno i tjelesno unište. Neslušajte onih podlih i gnjusnih lažih, što ih ti prodani, bezznačajni prodanci šire medju vami! — Oni, dok smo mi Hrvati i Slovenci istarski još spavali

tvrdi san, dok smo bili slepo orudje u rukuh bezdušnih gospodara. dok su mirno mogli prisizati na talijanstvo Istre — imali su u rukuh sukno i škare, pak nisu marili za te, narode, nisu ti dali tvojih školoh, nego su te pustili, da u crnom neznanju, u kojem si žalibog u mnogih stranah i danas, provadjaš kukavni ovaj život. — Danas je hvala Bogu nešto bolje, jer nas počelo sunce grijati, pak nećemo više da budemo tudji robovi, makar digle smradne talijanske novine nebo i pakao proti nam, koji smo primili na se zadaću uzvišenoga poslanstva, da te, narode, osvjestimo, da te naučimo uztrajati u svetoj borbi za postignuće narodnih škola, da te učimo njegovati, braniti i rabiti svoj hrvatski materinji jezik u svih c. k. uredih i občinah, jer to je glavni jezik ove zemlje, kojim govori preko 200 tisuća istarskih Hrvata i Slovenaca, dočim ne govori talijanskim jezikom niti 100 tisuća stanovnika, dakle je za preko od polovice manje Talijana, kojim mi ništa ne oduzimljemo. Mi tražimo samo ono, što je u državnih temeljnih zakonih utvrdjeno, naime, da bude naš hrvatski jezik, jezik ogromne većine pučanstva, u svemu ravnopravan, jednak talijanskomu, koji se danas nepravedno svuda šepiri, kao da smo u Italiji, da budemo i pred zakonom svi jednaki.

Eto, narode, to hoće i traže Hrvati i Slovenci istarski, koji bi te htjeli tobož — kako te Talijani obajenjuju i varaju — prodati pod Hrvatsku! Ti nećuješ, narode poklika: „*Viva V Italia!*“ „*Viva Bavatieri!*“ „*Viva rè Umberto!*“, „*Viva Mocenni!*“, koji su na puna pluća, dosad nekažnjeno, vikali na onoj drugoj strani Istre, u onih gradićih, u kojih stanuju oni Talijani, koji te sada po naših domaćih odmetnicih i izrodih smućuju i uckaju proti pravim sinovom ove zemlje, koji rade za dobrobit svoga naroda, iz koga su nikli. Ti neznaš za gostbe i zabave, koje su talijanskim podanikom pripravljala porečka gospoda. Neznaš li, da je zloglasni *Imbriani*, zastupnik u talijanskom parlamentu u Rimu, ohrabren valjda „pobjedom“ kod Visa i najnovijom u Africi, rekao, da Italija ne smije dotle mirovati, dok Jadransko more sa našim Kvarnerom nepostane talijanskim zaljevom (To znači, da naša Istra i Dalmacija moraju postati italskimi pokrajinami). Zaista liepi račun . . . al bez oštara! A u ovom slučaju smo mi Hrvati i Slovenci oštari, koji smo po primjeru svojih starijih sa ostalimi narodi monarkije pripravni proljeti i zadnju kapljicu krvi za prejasno vladajući dom Habsburgovaca i za dragu cvu našu rodnu grudu . . .

„Altrokè“ ča j' neki „*barkariol*“ v' Opatije na „Portiće“ rekal, da bimo mi oteli znet s pristolja presvetlega našega cesara, pak stavit nekega hrvatskega — zač da na svoje kući obešamo hrvatsku „banderu“! To smo tako čuli povedat. Pak ča presvetli naš cesar i kralj ne zapoveda s hrvatskum „banderum“? Ča ni ona častna i slavna, kada su papi i kralji on narod, ki se j' pod njum boril, prozvali „zidom kršćanstva“? Pak najzadn, to ni „*senjal*“ od hrvatskega hrvatske, leb od istarskega hrvatskega plemena il narodnosti, zač ni na njoj grba il „štemi“. Ljudi božji ne govorite, kada neznate ča govorite, zač tako se more va nepriliku prit, pak ne znat zač ni kako! Tako ljudi — soli v glavu!

Dakle, naši se zeleni „*barkarioli*“ (osim častnih iznimaka) u veliko vesele uspjehu izbora u Lovranu. Tamo je od blizu 500 birača III. izbornog tjela glasovalo svih skupa okolo 190, a ostatak, njih 310, ostali su kod kuće, jer su bježali pred „*lovranskimi Talijani*“, koji su im se smrću grozili, ako dodju glasovat. Pustimo li sve drugo na stran, a uvažimo li lih ovu okolnost, može li im se priznati, da su pobjedili? Ne, nego radje, da su pobiesnili. Ali mi govorimo o izborih u Lovranu, a moramo kazati i nešto iz Opatije! Dakle, evo nas kod stvari! Kao što imaju Lovranci u svojoj sredini talijanskih podanika-agitatora, tako imamo i mi ovdje magjarskih, te se, po bjesomučnom vrtoglavanju istih i naših protivnika u obće, može predvidjeti, da će i u našoj občini za budućih izbora doći do ljutog okršaja izmedju hrvatske i magjaronsko-njemačko-talijanske stranke. Neka! Mi ćemo se uviek rado upustiti u otvorenu i poštenu izbornu borbu sa njihovimi generali bez vojske, koji će za vrieme izbora oblietati, varati, klevetati, pladati, a kad tamo — ni sami neće znati zašto, jer jadnici nezuaju ni da su živi, a ipak hoće, da nam nauk diele, da s nami politiku vode! Poznati delija baron „*Fagera*“ „Šiška-batica“, „Prća“, „Kresnik“, i još dva tri — to su vam ti „nejerali“, ki brez „*talijanskega*“ „*fala*“ neznaju svojga imena ni pročitat a kamo li napisat.

S timi se nemože ništa pametnoga opravit. Mi se zaista čudimo, kako se na slepo naši *lavjari*, koji su uza sve nepoznavanje okolnostih, bar deset puta pametniji od njih, puste voditi za nos od takovih delija! Osim spomenutih imademo ovdje tri ćuka političara u kiklјah (brkanih) — tri velike „šignore“, koje kraj svih svojih hiljadah, ne vide dalje od svog „orlovskog“ nosa. Istini za volju moramo naglasiti, da to i same uvidjaju, kad vele: „*mi smo trubci, za nas ni politika*“; „*mi smo kako smo i dovada bili*“ — a onamo im je neki Block sagradio veliku palaču, koju uviek izazivno ogledavaju zato, jer je na njoj napisano: „*Casino . . . Lesevarein*“. Pak da su kako su i do sada bili! Razjasnite nam malko, zašto volite kazati „bun jorno“, „buna šera“, nego dobar dan, dobar večer? Zašto volite jedan kažin . . . nego pravu našu domaću čitaonicu? Zašto je neka od njih — kako nam pripovjedaju, a neznamo koliko je na tom istine. — išla na Lovranščinu onako bezdušno varati i buniti onaj i onako zavedeni, inače čestiti puk? — One na sve to neće smoći odgovora, jer ne rade po svojem uvjerenju. nego, reć bi, da primaju savjete od onih — koji su najmanje zvani, da se se pačaju u naše stranačke poslove.

(Konac sliedi).

Franina i Jurina

Jur. Ova mane ma su dobre!
Fr. A ke?
Jur. Nikad nisam još takoveh jil.
Fr. Ma ku štroku, povedi no!
Jur. Kako mana su bile dobre.
Fr. Hod spat! reci već jedanput, ke ča, kade?
Jur. A plovanove broskvi.
Fr. A kade si ih to jil?
Jur. Va onoj oštarije dole.
Fr. A va koj to?
Jur. Češ pratić v usta — sve biš otel znat.

Prigodom prve svete mise

koju Svevišnjemu prikazao

Franjo Jurinčić Ivanov

u Kastvu, dne 2. kolovoza 1896.

I.

Razigrajte se klatna sa turnova!
Glasova svetih nek se pjesan lije,
Da kra! naš sav ko suncem se ogrije,
I svakog grudi dirne slava nova.

Vijeka četvrt jur se takav nije,
Sa osovima vio glas zvonova,
Vijeka četvrt nebje sretna krova
Da pod njim taku svetu slavu krije.

Veseli mi se sa briješka gori
Što motriš bajnu glatčinu Kvarnera,
Ti Kastav-grade! — Nek se tvoji dvori.

Vijencem kite, jer ti nuto vjera
Tvog ubra sina, što no sad uzori,
Svesilnog stvorca da se vrši mjera.

II.

Red velji kano dublje Tihoraja
U burn otkad tisnu minu ljeta,
Iz naručja te eto sad svijeta.
U rodnom krugu svoga milog kraja.

Otaca naših gdjeno pjesma sveta
Uzdizala se do nebeskog raja,
Gdje naša tako, pored crkve sjaja,
Sa svetog milja duša bi uzn'jeta.

Gle tebe tamo! — uz svjedoke otare,
Uz lipe dobre jugu na vidoku,
Pred Učke vrščim što se suncem žare.

Da prvu žrtvu Višnjem na visoku
Prineseš tuj, ko ponajdraže dare
Što svijet smogne a u svome toku.

III.

Poživio te gospar vječnog neba,
Svoj vijek kome ode ti da služi!
Blagoslov svoj nek blagi tebi pruži,
I poda sve, što za spas svima treba.

Pa moli za sve! — Nemoj da se tuši
Nit otadžbine, treba i njoj hleba,
Ta svednevice čudjim sa nju vreba,
I ponajbolja nadu njemu ruši.

I njojzi treba ljubav pored krica
Za grudi ovu, za taj narod zlati,
Za drugim valja da se i on vrsta!

Od sviju traži žrtve naša mati,
U bjedi i ti ruka budi crvsta.
Pa zdravo rode! — Za trud Bog ti plati!

Spjevao Silvan.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlao nam je veleč. g. Josip Skalsky, kapelan u Gračišću 5 for. 70 novč., sakupljenih kod objeda mnogočastnog župnika u Šumbregu. — Gospodin Ivo Ivanić Sisački iz Zagreba poslao nam 1 for. — Gosp. Ivanošić Pave iz Barbana šilje nam 10 novč.

Rodjendan Njeg. Veličanstva. U ponedjeljak na večer t. j. u predvečerje rodjendana Njeg. Veličanstva cesara i kralja Franc Josipa I. prošla je najprije glavnimi ulicami našega grada vojnička glazba, a okolo 8½ izašla su po gradu pod vodstvom veterana ovdašnja patriotična družtva uz dviemi glazbami. Medju timi družtvi nalazila se i dva slovenska t. j. „*Delalsko podporno družtvo*“ sa zastavom i „*Tržaško bralno in podporno družtvo*“.

Na sam rodjendan bijaše u stolnoj crkvi sv. Justa svečana sv. misa uz veliku asistenciju, kojoj su prisustvovali predstojnici civilnih i vojničkih oblastih i mnoštvo pobožnoga puka, koj so Svevišnjemu pomolio za zdravlje i dragocieni život uzvišenog našeg cesara i kralja Franc Josipa I., kojega nam neka Svevišnji poživi do skrajne medje ljudske dobe.

† **Ivan Kapistran Potočnik.** Pišu nam iz Barbana dne 15. agusta: Tužnim srdcem moramo javiti prežalostnu viest, da nam je nemila smrt dne 29. prošlog mjeseca pokosila u najljepšoj muževnoj dobi našeg obće obljubljenog župe-upravitelja i provizora kapitula, veleč. gosp. Ivana Kapistrana Potočnika.

Dan prije bio je još u službenom poslu u Vodnjanu, gdje mu je i pozlilo, a drugi dan u jutro bijaše već predao svoju blagu i dobru dušu Gospodu, da ju sudi.

Svakoga, tko ga je poznao i šnjim iole u doticaj dolazio, duboko je pretresla nadana viest o njegovoj toli nagloj smrti, osobito prijatelje i župljane, koji su ga ljubili kao brata i kao otca svoga.

Neumoljiva smrt upravo kao za okladu grabi nam eto ove godine muževe u najliepšoj njihovoj dobi, koji bi bili još na veliku korist tužnom i zapostavljenom hrvatskom narodu Istre.

Pokojnik rodio se 15. oktobra 1857. u Grabanošu u Štajerskoj od kmetskih roditelja. — Nauke je svršio dielom u Mariboru, a dielom na Rieci, gdje ih je i dovršio sa vrlo dobrim uspjehom u samostanu čč. oo. kapucina, kom zvanju se i posvetio bio, te je službovao na Rieci i Karlobagu, gdje se je dovinno za kratko vrieme poslje svog redjenja visokih častih u svom redu, i uz to još upravljao i jed nom župom više od 10 godina, dok ga nisu nekakve spletke i zavisti drugih sklonule, da stupi medju svjetsko svećenstvo.

Biskupija porečka ga veselo primila i poslala za kapelana u Kanfanar, nu ne za dugo, jer bje već 1. maja prošle godine nastupio službu kao župe-upravitelj i provizor kapitula sa velikim i težkimi dužnostmi u Barbanu.

Radim kao crv a neumoran kao mrav, radio je dan i noć, da uredi zamršene i površne župne matice još nazad 50 godina zanemarene, a uz to tekući poslovi, skršili mu sile tako, da je postao žrtvom svoga zvanja.

Sam biskup ga je u velike cienio rad njegovih riedkih umnih sposobnosti. U govoru i pismu bijaše vješt kao malo koji: hrvatskom, latinskom, njemačkom, slovenskom i talijanskom jeziku.

A takovi ljudi osobito za tužan hrvatski narod u Istri su velika blagodat.

Sprovod mu bijaše dne 31. julija, gdje se je vidilo koliko je bio cienjen i ljubljen ne samo od svog domaćeg puka, već i od svoje braće svećenika, kojih je bilo 12 na broju, da mu pokažu posliednju čast i da mu reku zadnji s Bogom.

Ostavlja iza sebe razviljenu staricu majku, tri brata i jednu sestru.

Bog mu bio milostiv, a hrvatska zemlja lahka, koju je toli žarko ljubio!

Imenovanje. G. Anton Rebek, c. k. politički komesar, pridjeljen na službovanje ovdješnjemu namjestničtvu, bijaše imenovan c. k. tajnikom kod istog namjestničtva.

Glavna skupština političkog družtva „Edinost“. Ovim upozorujemo poosvno gg. članove i prijatelje našega političkega družtva, da će ista obdržavati svoju glavnu skupštinu (nastavak razpuštene) u nedjelju dne 30. agusta. Početak u 9 sati u jutro. Skupštini će prisustvovati valjda svi naši državni i zemaljski zastupnici Istre i Trsta.

Misa misa u Kastvu. Nedjelju dne 2. t. m. promisio je u Kastvu častni gosp. *Franjo Jurinčić*, sin ovdješnje čestite gradjanske obitelji. Već cieli čedan unapred navještivalo je svagdan oko podna sljubno zvonikanje sa mjestnoga tornja sv. Jelene svoj širokoj Kastavšćini riedku svečanost. U rečenu nedjelju, ma da i nije vrieme bilo baš najljepše, navrvilo je svieta već za rana u župne crkvu, te istu dubkom napunilo, da nebi — što no rieč — ni zrno prosa bilo na tla palo. A nije se tomu ni malo čuditi, znajuć, da mlade mise ovdje jarve 25 godina bilo nije. — U 10 sata bijaše mladomisnik procesijonalno uveden u crkvu. Svačije oko uprlo se je u svečanu povorku, kojoj na čelu idjahu svećenici i bogoslovi, onda mladomisnik praćen od našega starine velečastnoga g. dekana pa kumovi, roditelji i mnogobrojna rodbina i svojina. Na taj prizor mnogo se srce ganulo, mnogo oko orosilo. Za ciele pako mise plivala je svačija duša u svetim i nabožnim mislima i sladkom čućenju. Osobito je pako u srce dirao govor veleč. otca *Samurla*, riečkoga kapucina, inače domorodca pravoga Kastavca. Poslie mise sgrnuo se narod po ulicama, kud je imao misnik proći, da primi njegov prvi blagoslov. — Za podne sliedila je u plesnoj dvorani „*Narodnoga doma*“ svečana gostba, ili kako to narod zove „*mladomisnikov pir*“, kome je prisustvovala mnoština pozvanika. U iskrenom veselju prolazile ure kao čas. Iza nazdravica veleč. g. dekana i velevriednog načelnika Mirka Jelušića, zaredale nazdravice svečaru od raznih strana. Osobitim povladjivanjem primljen bijaše govor velezaslužnog zastupnika g. prof. *Spinčića*, koji se je bavio izjavom častnoga mladomisnika, da će vazda po svojih silah raditi ne samo u vinogradu gospodnjem, nego također i u vinogradu narodnjem. Bilo je i raznih napitnica. Radostno se slušala deklamacija prigodne pjesme, koju je mladosnika posvetio njegov prijatelj *Silvan*. Veselje je dugo trajalo, ali se nije u milju i obilju zaboravilo na one, koji oskudievaju i pomoći trebaju, tu se je premda nešto kasno, sakupila prilična svotica za „*Družbu svetu*“ i za „*Bratovštinu*“. Došla je napokom doba razstanka, te je sretnoga mladomisnika i njegove blažene roditelje svatko obasipao živim željama, da im bude dugovječno sretno i čestito!

Boravak zastupnika Spinčića u Karlovcu. Od tamo piše nam dne 16. t. mj.: Dični i vrli narodni zastupnik braće Hrvata i Slovenaca u Istri, prof. *Vjekoslav Spinčić*, boravio je dne 13. i 14. o. mj. u našoj sredini, u družtvu svojih prijatelja i dragova: dr. *Ivana Banjavčića*, dr. *Kornicera*, gradonačelnika *Vrbanića* i drugih. Svatko je od nas znao, tko se onih dana nalazi medju nama. Svatko je želio da vidi tog muža i da ga pozdravi. Na večer prije nego je ostavio naš grad, pohitilo je mlado i staro pred stan dr. *Kornicera*, da pozdravi ovog neustrašivog i neumornog borioca za hrvatski narod i njegova prava. Sakupivši se u podpunom redu i miru na stotine ljudi odpjevasmo radostni i iz dna srdca dvie tri hrvatske pjesme. — Bakljade doduše nije bilo ali bijaše iskrenog oduševljenja. U ime gradjanstva pozdravi ga sa ulice gosp. *Sirovatka*, a u stanu u ime školske mladeži u Karlovcu jedan sveučilištni gradjanin u Pragu. Jednim i drugim zahvali se naš dični istarski Hrvat iztaknuvši, da mu je veomo milo, što ga pozdravismo i što se nalazi u najrodoljubivijem gradu Hrvatske države, i da će i nadalje raditi i vršiti svoju svetu dužnost, kako ju je i do sada vršio. Pozdravljanju i usklicima: „Živio Spinčić“ ne bijaše kraja ni konca.

Dao Bog, te nam se izpunila želja, da bi ovog dičnog muža mogli još mnogo puta pozdraviti u svojoj sredini. Živio!

Karlovčanin.

Milodari za družbu sv. Cirila i Metoda i za sirotu majku nesretnoga našega Ostromana. Hrvatski listovi iz Hanovine i Dalmacije donašaju danošnje viesti kako pojedinci, obitelji i družtva doprinašaju milodare za našu družbu i za nesretnu rodovu Ostroman povodom užasnog umorstva njezinog sina Oktavija. Zaista plemenitije nemožemo se oduziti uspomeni čestitog pokojnika nego li tim, da njemu na

čast žrtvujemo koji darak na oltar domovine i za njegova umrvšena starca majku.

Za pogorjele Hrušice, gr. Gorica i Letača [illegible] je osim [illegible] darovali su: Andrija Krivic 1 for., Ignac Stiglić 50 nvč., N. N. 5 for., Ivan Stiglić 50 nvč., Jure Pavešić 50 nov., Fran Margitić 1 for.

Možkoj podružnici družbe sv. Cirila i Metoda u Vrbniku pripeslo je dr. Antončić, odvjetnički kandidat 8 for., sakupljenih u Krku na dan sv. Cirila i Metoda i to od sliedeće gospode: dr. D. Vitezić 1 for., dr. M. Vitezić 1 for., Ive Vitezić 1 for., pop Ive Trinajstić 1 for., pop Marko Mrakovčić 1 for. i dr. Antončić 1 for. — 7 for. sakupilo se u veselom družtvancu u ugledној kući dra. Mata Dražića, občinskog liečnika u Dobrinju dne 3. t. mj. — Prigodom glavne skupštine krčkog učiteljskog družtva u Punta sakupljeno bje for. 5·33.

Gospodi dopisnikom na oteku Krka poručamo ovim, da od sada, dok se tamo odnošaji ne razbistre, ne ćemo u listu ništa tiskati, nego za podpisom dopisnika ili kao priposlano uz cienik. Izimku učiniti ćemo riedkim dopisnikom, koji nisu nikada naše pouzdanje zlorabili.

Pogreb Rajka Revelante-a. Žalostnim srcem lačam se danas pera, nu da se oduzim barem nekoliko uspomeni nezaboravnog druga i prijatelja, tar da ublažim i ovim putem koliko je moguće razcviljena srca ožalošćenih rodjaka i drugova pokojnikovih, dozvolite mi g. uredniče par redaka o životu i pogrebu nezaboravnog R a j k a R e v e l a n t e - a. Čovjek rodjen od žene, kratko vrieme živi. Život je ljudski, kao magla, kao para, kao rosa, koja se razpline i razprši u ništa.

Smrtna kosa sve redom sječe: ne ide okolo sjekirom, da izabere i posječe samo stare ljude, već ona od poroda ljudskoga jednako reže i kosi svaku dobu, ne pazeć, da li je koji mlad ili star. I ovih dana htjelo se smrtnoj kosi, da ugrabi cviet mladjahni, izabrav si zato mladog svećenika, vriednog R. R e v e l a n t e a, koji je dne 10. t. mj. izpustio svoju plemenitu dušu u naručju svoje sestre u Lupoglavi u najljepšoj muževnoj dobi. Bile mu jedva 34 godine. Nedokučivi jesu zaista sudovi božji! Tko bi si bio pomislio nazad par godina, da ćeš Ti mili Rajko izpustiti tvoju dušu tako brzo i u naručju tvoje sestre? Tko bi bio rekao, da ćeš ti, o Rajko, tako rano u hladan grob leći i zapustiti za sobom ucviljenog otca, braću i sestre, mnogobrojnu rodbinu i liepi broj prijatelja? Tko bi nam bio rekao u sjemeništu i kasnije, da ćeš ti, koji si bio čvrst, čil i zdrav i kršan u cvietu od mladosti zapustiti ovu suznu dolinu, ucviliti tužnu tvoju Istru, koja treba veliko množtvo marljivih radnika. Oh nedokučivi jesu zaista sudovi božji!

Pokojnik rodio se g. 1862. u Lindaru. Pučku je školu izučio u rodnom si mjestu, a gimnaziju u Pazinu. Oh, koliko puteva, koliko koračaja si učinio Rajko onih 10 godina iz Lindara u Pazin i obratno! Gdje su oni dani, kad skakutasmo zajedno kao nestašna djeca po lindarskim briegovima, ne plašeć se ni sniega ni bure!? Sudbina htjede, da ti plod tvojih muka za kratko uživaš. Svršiv nauke gimnazijalne, bje pozvan u vojnike. Služio je tri godine — popeo se do stražmeštra; — dosadilo mu to, pa se posveti svećeničkom stališu. Bude primljen u sjemenište u Gorici, gdje si je osobitom marljivošću i poniznošću stekao naklonost svojih poglavara te bude 22. decembra 1889. zaredjen u svećenike i poslan u Oprtalj kao duhovni pomoćnik. Ljubio je svoj materinski jezik i podupirao svoj narod zborom i tvorom, pa je zato od zagriženih Talijana u Oprtlju progutao gorkih časova. Služio je onda nekoliko mjeseci u Račicah kao upravitelj, a od god. 1891. kao kapelan u Opatiji, gdje si je stekao svojom mirnom ćudi i ljubeznivošću ljubav i štovanje tamošnjeg pučanstva, koje ga je najvollio zvati „*naš kapelan*“. Nesretna bolest, koja je stala još lani grizti na njegovom mladjahnom tjelu, nije mirovala, dok ga nije u grob sprvila. Mjeseca maja o. g. morao se preseliti k svojoj sestri u Lupoglavu, gdje je kršćanskom strpljivošću podnašao bolest do zadnjeg časa.

Tužan i ganutljiv bio je prizor, kad je sprovod krenno iz kuće. Bolan je razstanak u obće sa milimi osobami, ali je osobito bolan i žalostan sa mladim svećenikom, koji bi bio mogao puno dobra još učiniti. Sprovod je vodio mons. *Petar Flego* uz veliku asistenciju svećenstva: *Pikulić, Miksa, Dekleva, Filiplić, Šdulac, Stefanutti, Stokovič, Marčinko, Kropek, Ellner, Kynčil, Elsnic, Frulić, Skalsky, Havel, Kanta, Kropek*, dva čč. oo. franjevca iz Pazina i dva bogoslova. Za liesom stupao je otac pokojnikov, braća, sestre i rodjaci; za njima liepi broj Lindaraca; občinu Pazin zastupao je dr. *D. Trinajstić*; občinu Boljun *J. Buretić*; sliedili su onda gg. Majstrović, Mandić, Kočevar, Jelušić, prof. Matejčić, Zidarić, c. kr. šumar Krajzel, veliki broj Lupoglavaca i Ročana. Občinu Opatiju zastupao je učitelj *Miran*, a bijahu s njim tiesniji prijatelji pokojnikovi dva brata i dvie sestre Letiš.

Na lies položiše vience sa napisi 1.) „Milom bratu“ sestra Francika, 2.) „Ljubljenom Rajku“ obitelj Ribarić, 3.) „Nezaboravnom drugu“ svećenici lindarski, 4.) „Sv. Jakov svomu kapelanu“ i 5.) „Opatija svomu kapelanu“ i 6.) „Zadnji pozdrav“ obitelj Letiš.

Tužno bijaše gledati, gdje većinom mladi svećenici u liepom broju sprovadjaju svog druga k zadnjem počinku. Malo ih bijaše, čije se oko nije orosilo, gledajuć u mrtvačku škrinju i razmišljajuć, kakav mladi uminuli cviet u njoj počiva.

Nezaboravni Rajko, lahka ti bila crna gruda zemlje, koju si toli žarko ljubio! Moli se Svevišnjema za tvoj mukotrpni narod, koji gorko cvili za svojim čestitim sinom!

Iz Pule pišu nam: Nočas se našla petarda pod kasarnom od kraja; nije se dogodila nesreća, jer opažena bje odmah dignuta.

„Tko sije vjetar, žanje buru“, veli jedna poslovica, a prikladna je za naše odnošaje u Primorju. Ovdje se maže i tetoši Talijane, a oni odgovaraju . . . *pe tardom*. Dok su se ove „djećinske šale“ sbivale u Trstu, Pazinu i po drugih iredentističkih gnjezdih naši oficijozi smijali su se u brk našim jadikovkam i uzimali u zaštitu „plemenito i uljudno, vjerno i lojalno pučanstvo talijansko“. Ali danas je ciela Istra zaražena tom kugom i gdjegod se nadje Talijana, on je isti.

Tko bi bio niti posumnjao, da će se u grada-tvrdjavi, u vojničkoj Puli naći petarda, pod c. i kr. kasarnom od kraja, u predvečerje prejasnog rodjendana Njegovoga Veličanstva? To se pak dogodilo pod zapovjedničtvom admirala Pitnera, za načelnikovanja viteza in spe najpokornijeg Rizzi-a, budući kotarskim glavarom vitez Rossetti! Danas je jur podnešena prijava c. kr. kotarskomu sudu i na njemu je sačuvan „corpus delicti“, ali kakva vremena teku, težko da se udje u trag zločincem.

Neka se uvjere mjerodajni krugovi u Austriji, da slični izgredi neće nikada prestati, dok se vodi današnja politika: kad Talijani vide, da im je sve dozvoljeno proti Hrvatu, oni se neće ograničiti na tu prevlast, već svedjer hoće pokazati svoje čuvstvo protuaustrijsko.

Nismo samo mi, koji opominjemo vladu u svakoj prilici; to isto čini skoro sva poštena štampa, na glavi joj vojnički „Reichswehr“. Ali čini se, da njeki misle, da su tvrdjave i topovi jači od srca i čuvstva; po našem mnienju ljuto se varaju!

Hoće li tršćanski nazovi liberalci stupiti u predstojeću izbornu borbu za državni sabor? Kako je poznato, šalje do sada grad Trst sa okolicom četiri zastupnika u državni sabor. Okolica sa zadnjim izbornim tjelom u gradu birala je do sada zastupnika viteza N a b e r g o j a, a birači u gradu dva takozvana konservativna Talijana (Burgstaller i Luzzato), a trgovačko-obrtnička komora jednog Talijana iste boje (Stalitz). Židovsko-liberalna stranka ili takozvana stranka „P r o g r e s s a“ nije se do sada pačala u ova tri posliednja izborna razreda, dočim je proti kandidaturi zastupnika Nabergoja u mjestu i u okolici uviek žestoko agitirala. Ta lažiliberalna stranka htjela je takovim postupanjem pokazati svoj prezir državnomu saboru i svemu, što ima na sebi biljeg austrijstva.

U novije doba počelo se pretresivati u talijanskih listovih i na sastancih pitanje, da li ima ostati židovsko-liberalna stranka u Trstu i nadalje pasivnom kod izbora za državni sabor. O tom pitanju progovorio je i zastupnik istarskih Talijana Bartoli na skupštini u Lošinju, izjavivši se za aktivnost rečene stranke. Najviše se za aktivnost rečene stranke. Nakon toga izjavila se većina talijanskih i lažiliberalnih novina Primorja, Trenta i Dalmacije za to, da bi imali pod svaku cienu tršćanski liberalci napustiti pasivnost te već kod predstojećih izbora za državni sabor stupiti na svietlo sa svojimi čisto liberalnimi ili radikalnimi kandidati. Tu svoju želju, dotično zahtjev podkriepljuju tim, da bi se na državnom saboru okolo radikalnih zastupnika grada Trsta okupili talijanski zastupnici Istre, Goričke, Dalmacije i Trenta, dočim to do sada ne bijaše moguće, jer su se čisto talijanskomu klubu na državnom saboru najviše protivili konservativni talijanski zastupnici iz Trsta. Oni bi dakle imali sačinjavati jezgru budućeg talijanskog kluba na državnom saboru.

Prvaci liberalne stranke u Trstu reć bi, da će popustiti tomu pritisku iz vana, te ćemo kod predstojećih izbora za državni sabor imati po svoj prilici uz talijansko-konservativne, takodjer talijansko-liberalne kandidate. Taj ova eventualna promjena u taktici u protivničkom taboru ostavila bi posve hladnimi slavenske odlučujuće krugove u Trstu, koji smatraju Talijane — i liberalne i konservativne — jednako pogibeljnimi. Imade dapače naših rodoljuba, kojim su nazovi liberalci simpatičniji, nego li nazovi konservativci. U narodnostnom pogledu nam Slavenom jesu jedni i drugi jednako protivni, jednako pogibeljni. Nama je dakle posve ravnodušno pobjedili jedni ili drugi. U ostalom nije izključena mogućnost, da će i liberalci i konservativci složno birati jedne kandidate. U Trstu — kano u obće u cielom našem Primorju jest sve moguće, pak ne vjerujemo, da nebi došlo za rukom g. vitezu R i n a l d i n i - u — vještaku kao što je on — složiti sve Talijane pod jednu kapu, pak da tako i u Beču vide, kako su ovdje svi skupa „*fedelissimi*“. Ne sastaju se zaista badava na gostbah kod poznatog bogataša i baruna kolovodje liberalaca i konservativaca, a na čelu im njegova prenzvišenost g. vitez Rinaldini c. kr. namjestnik za Primorje.

Zar se mršđa već kaju? Kako je poznato zatvorili su c. kr. oružnici u Mošćenicah dne 13. pr. mj. 15 osoba, koje su onoga dana proti predsjedniku izborne komisije i proti c. k. komesaru demonstrirale. Od tih 15 bijaše jurve 10 njih na slobodu puščeno, dočim ih još 5 čami u sudbenom zatvoru u Voloskom.

Radi te petorice jadikuje poznati lovranski r e n e g a t u glasilu tršćanskih židova, što sudbena oblast rečenu petoricu tako dugo u zatvoru drži pošto nisu i onako skoro ništa (?!) zakrivili. Mi pojmimo to jadikovanje lovranskoga izdajice jer ga valjda peče, što su oni jadnici njegovom i njegovih prijatelja krivnjom došli u tamnicu. Neima dvojbe, da nebijaše u Mošćenicah lovranskih irredentaša i smutljivaca, nebi bilo došlo do izgreda i nebi danas u tamnici čamili oni inače mirni i čestiti občinari. Lovranski smutljivci zapalili su medju pukom vatru, pak su se junački natrag povukli gledajuć iz daleka i smijuć se buktećem plamenu. Neuki i zavedeni kmetovi čame u tamnici a moralni krivci šeću se mirno i bezkažnjeno po Lovranu.

Djačka zabava u Voloskom. Naši vriedni djaci iz Voloskog, Rukavca itd. priredjuju u nedjelju dne 23. t. mj. u vrtu gostione „R o s a“ na Voloskom tamburaški koncert. Sudjelovati će sami djaci. Program biti će biran i raznolik. Ulaznice na koncert neće biti. Početak u 8 i pol na veče. Za slučaj nepovoljnog vremena odgadja se koncert do buduće nedjelje.

Djačka zabava u Vrbniku. Od tamo pišu nam 18. t. mj.: Na 16. ovoga mjeseca usrećila nas je naša mladež opet sa jednom zabavom. Koli deklamacija, toli sama predstava sa tamburanjem išla je u najboljem redu. Uz malo volje i rada neće mnogo proći, te će naši dilletanti dostignuti u svojem umjeću predstavljače, koji su se pred jedno 8–10 godina okretali po vrbničkoj pozornici. Tamburanju takodjer nema prigova, a do godine bit će stalno naš tamburaški zbor „*Frankopan*“ tako uvježban, da će mu bit uspjeh osiguran ne samo za Rab i Lošinj, već će se moć stavit uz bok svakom tamb. zboru iz Hrvatske. Potreba većih prostorija očutila se neobhodno i ovoga puta. Kad bi prostorije bile i peterostruke, jedva bi se mogli malo udobnije posjesti oni, koji su već unutri i oni, koji bi unišli ali nemogu radi tjesnog prostora.

Žalim što su djački praznici već pri kraju, te je tako nemoguće, da naša vrla mladež priredi još koju zabavicu. Nije druge nego, da čekamo buduće praznike, ali uz to uprimo svimi silami, da se sakupimo i u vlastitim prostorijam. Ne obzirujmo se na nikoga, nego radimo svi nasliedujuć našu mladež, koja je u kratko vrieme radi te svrhe upriličila dvie predstave. U to ime pomagao nam Bog!

Rodoljub družtvo za podupiranje djaka iz Punta, imalo je u onom mjestu dna 12. tek. mj. prvu redovitu glavnu skupštinu. Nakon pjevane sv. mise sakupiše se članovi na viečanje, te ih predsjednik, prečastni g. dr. A n t u n O r l i ć pozdravi veseleć se, što ih vidi toliko na okupu. I doista od 17 družtvenih članova došlo ih na skupštinu 13, sa svih strana krčke biskupije a nekoji došli i iz daljega. Blagajnik izvjesti, da u četeri mjeseca odkad družtvo postoji, unišlo je u blagajnu for. 784. Skupština se je izjavila kako da uprava spomenutu svotu čim koristnije uloži. U upravu za trogodište bijahu odabrani predsjednikom preč. g. dr. A. O r l i ć podpredsjednikom mgč. g. pop A. A n d r i j č i ć, tajnikom-blagajnikom gosp. G a v d e O r l i ć. Skupština je na zapisnik izjavila priznanje i hvalu odstupajućemu tajniku-blagajniku vlč. g. popu V. P r e m u d i, koji nije mogao ponovno primiti one časti radi svoga premeštaja iz Punta. — U interesu učeće mladeži iz Punta želeti je, da ovo mlado družtvo napreduje, kako bi u čim kraće vrieme moglo početi dieliti podpore vriednim mladićem, koji će takodjer ljuto osjetiti posliedice strašne filoksere, koja je jurve uništila vinograne, jedini prihod Punta. *Pop Frane Zic.*

Razpored vesalice, koju priredjuje „Hrvatska Čitaonica“ u sv. Petru u šumi dne 23. kolovoza 1896.: 1. Proslov. 2. „Liepa naša domovino“, pjeva sbor. 3. „Vienac narodnih pjesama“, udara tamburaški sbor. 4. Predstava. 5. „Zrinjsko-Frankopanka“, pjeva sbor. 6. „Ljubim te“, udara tamburaški sbor. 7. „Slovenac i Hrvat“, pjeva sbor. 8. „Sa Tihoraja“, kurišik, udara tamburaški sbor. 9. „Bože živi blagoslovi“, pjeva sbor. 10. Skupna večera. — Sudjelovat će „Prvi istarski tamburaški zbor“ iz Pazina. O d b o r.

Iz Vrbnika * pišu nam 9. kolovoza: Malena viest iz ovog mjesta u 31. br. ugledne „*Naše Sloge*“, glede zabave obrđžane dana 19. pr. mj. izazvala je priposlano g. N. *Butkovića* u zadnjem broju „*Naše Sloge*“. Time je g. ispravljač sam riešio zagonetku, tko je osujetio izlet našim djacima u Rab.

U prvoj vjesti bile su napomenute „nedične spletke“, a gosp. B. savjetovao je svomu nečaku — kad nebismo znali za drakoničku zapovjed — a ovaj ga poslušnuo! Nu g. B. oprostiti će ako mu opazimo nješto. Dali su njeke majke djaka bile zadovoljne ili ne — pitalo se jedva izza osam dana (!) i roditelje pozivalo, pošto im se osujetio izlet i pošto je gori spomenuta viest bila čitana! Nu njeke majke su se izrazile, da one nisu bile baš zadovoljne, ali ako ide družtvo nek idu;

Nješto naivna čini nam se izprika pitati majke, da-li su zadovoljne, da im sinovi idu kamo na izlet. Tá, gospodine moj, to nisu više djeca, djaci od 6 razreda, pa do svršenih gimnazijalaca! Tu je ili naivnost ili loša izprika. Ta pitajte cielog svieta zabrinute mamice, ako su u obće zadovoljne, da im se sinci muče sa predstavama i more sa nesnosnom toplinom, gdje isto mogu pokvariti zdravlje. Druge dvie točke, koje se tiču zdravlja i izvanrednog izpita njegovog nečaka, nećemo pobijati, tu bi gosp. mogao imati pravo; nješto više nego u onoj, gdje kaže, da je drugim bilo prosto ići! (a zapriečilo se par sata prije odlazka, jer da se je prvo, bilo bi se sve providjelo!) ali točku da im nije bio osjeguran materijalni, niti moralni uspjeh, nazvati ćemo prosto neistinom. Ta, sam gosp. imao je dokaza o tom u ruci, da bijaše djakom brzojavljeno nek dodju i sve im bilo osjegurano.

Mislimo, da ona gospoda iz Raba, koja su se o tom dogovarala, nisu opet kakve bezazlene mamice, već zreli i čelični muževi. A jeli moguće, da tamburice, il kako bilo rečeno, onako liepo i skladno izvadjanje biranih komada, nebi imalo u Rabu moralna uspjeha!?! Što je gosp. B. na koncu zaključio o „*onim paklenskim spletkama, koje se u Vrbniku jur dvie godine provadjaju*“, izsisao je valjda iz malenog prsta, jer bogme, što je bilo, dobrahno se je zaboravilo i Bog će dati sasvim će se zaboraviti, ali ono nebi imalo sa izletom i predstavom nikakva posla, te se čudimo kako je g. B. ono napomenuo, što on dobro i po duši znade, da nestoji u savezu.

Nu čemu kriti tjelo, ako noge van vire? U Vroniku je bilo predstava — i biti će ih ako Bog dade, — ali na zadnju predstavu nije se htjelo pozvati novog školskog reformatora; onoga, koji je sa svojim jezičnim pitanjem razkrinkao svoju mučeničku prošlost, koji je sa svojimi zanovjetanji dosadio popu i fratru, ali je g. B. privremeno ostao mio; pa sada razumjemo sva ona komešanja prije i poslije predstave radi poziva na listu, nu to sve ništa nije pomoglo. Hrvatska čitaonica u Vrbniku shvaća svoju zadaću, ona nije htjela, a niti će u buduće za volju gosp. B. osramotiti sebi lice. Odatle se prodrio bjes, odatle — ruku na prsa — zabrana izleta u Rab.

Čudno! pred dvie godine što je radio isti gosp. B. radi jednog poziva? Tá to je bio zločin, tada je bila izdaja, te njeki su se bili skoro prestrašili, držali se kvirčima, šutili i u sebi kajali a poslije par godina eto g. B. zaboravlja ono, ide dalje! To nam je čudno i ostati će do smrti!

* Ako g. B. želi upoznati sastavitelje ovog dopisa neka se izvoli popitati kod el. Ur. Op. sast.

Zatvorsni radi političkih prekršaja. Mjestno redarstvo u Trstu povelo je premetačinu kod raznih osoba, kojim se pripisuju nepoznati još te politički zločini. Između tih zatvorilo je jučer i danas mjestno redarstvo petoricu, a govori se, da će ih još biti zatvoreno. Među zatvorenimi se nalazi i talijanskih državljana, koji valjda misle, da njim je u Austriji sve dozvoljeno pošto ih ovdašnji židovsko-liberalni krugovi u svemu podupiru. Čim doznamo pobliže za nedjelo, koje su ti junaci „della fedelissima“ počinili, obavjestiti ćemo naše čitatelje.

Goričkí garibaldinci odsudjeni. Iz Gorice javljaju nam, da je tamošnji sud odsudio dne 19. t. mj. četrnest talijanskih mladića, koji su javno pjevali poznatu Garibaldi-evu himnu, kojom se vriedja neka monarhija.

Talijanski listovi i njihovi zastupnici u carevinskom vieću tvrdili će ješte da neima irredentista u našem Primorju. Tomu može vjerovati samo onaj, koji je gluh, sliep i slabouman.

Razpuštene občinske zastupstve u Dolini. Doznajemo iz posve pouzdana izvora, da bijaše razpušteno občinsko zastupstvo u Dolini i tamo poslan vladin komesar u osobi nekoga Niemca Ugovitzer-a. Pravi uzrok razpustu nije nam poznat, nu već sada ne možemo zatajiti svoga začudjenja, što je poslan u čisto slovensku občinu Niemac za komesara.

Prsten na dar družbi sv. Cirila i Metoda. Čestiti hrvatski rodnik Jakovljević u Zagrebu darovao je prošloga čedna na sastanku Starčevićevog kluba — kad no se sabirali milodari za našu družbu, a na počast uspomeni nesretne žrtve talijanaškog biesnila u Lošinju, dičnog Ostromana, jedini svoj prsten uz izjavu, da moramo biti pripravni [sve žrtvovati narodu hrvatskomu. Premda najveći siromah, darnje družbi sve što ima, a to bijaše prsten, jer drugo nije imao. Svaka čast tolikoj požrtvovnosti velevriednog Jakovljevića.

Iz Lupoglave (Gorenja vas) pišu nam dne 15. t. mj. Poznata je itole naobraženomu latinska rečenica: „de mortuis nihil nisi bene“ — o mrtvih ništa nego dobro. — Nje se drže u prosvietljenom svietu, ali zlobnim i fanatičnim talijansko-židovskim intrigantom, čini se, da nije poznata. Bezsramnom viečću iz Pazina, bljutavi „*Giovine Pensiero*“ i čifutski „*Piccolo della Sera*“ od 14. t. mj., na najbezobrazniji način, koji se u podpunom smislu rieči zove: *rugoba i gradoba*, iznašaju pod naslovom „*Morte di un agitatore croato*“ najpodlije klevete i najgnjusnije laži o blagopokojnom našem *Rajku Revelante-u*.

Do suza ganuti s gubitka takovog svećenika, koji je za života u svojoj skromnosti radio lih za spas duša povjerenoga mu stada i za sretniju budućnost drage mu rodne grude, do dna srca potreseni s gubitka takovog rodoljuba, kojemu je i kao takovom jedinim vodičem u životu bilo *sv. evangjelje* — mi nemožemo, da se u žalostnom času obazremo na pojedine osvade tih talijanskih „*mazala*“, već u ime kršćanskog čuvstvovanja proti svemu, što je rečeno proti pokojniku i neposredno proti našoj narodnosti, prosvjedujemo najsvečanije kao nemoralnom zadirkivanju političkih smušenjaka okolo spomenutih *lažopisa*.

A Ti, dragi naš Rajko, snivaj mirno, snivaj sladko sanak vječni! Svevišnji, kojemu si bio posvetio ovozemno svoje živovanje, uveo Te u slavu kraljestva svoga. Moli se Njemu i za one, koji ne daju ni u grobu mira zemskim ostankom tvojim: moli se i za razpetu nam majku domovinu!

Za spomenik dr. Antí Podreki doprinieše nadalje gg.: Kučinić Fran, Trst for. 1·50, B. Rešetar, Trst for. 1, dr. Fran Mandić, Trst for. 1, Ante Truden, Trst for. 1, Matko Mandić, Trst for. 1, M. Grković, Trst for. 1, Bogdanović Ante, Trst for. 1, Kosović Lovro, Trst for. 1, vojni kurat Jaklić, Trst for. 1, dr. Otokar Rybař, Trst for. 1, Mankoš Ivan, Trst for. 1, Štoka Josip sabranih među prijatelji pokojnikovimi u Trstu 5 for., Črvar Jure, Beran 50 nvč., Jelušić Rajmund, Berseč 2 for., Pindulić Dinko, Montrilj for. 3, Vanik Josip, Krbune 3 for., Kirinčić pop Ante stariji, Dobrinj 2 for., Spinčić Vjekoslav 3 for., dr. Josip Abram, Trst 2 for., Ivan Kocmur, Trst sabranih među pokojnikovimi prijatelji 2 for., Pindulić Dinko, Montrilj 3 for., Rikard Katalinić Jeretov, Zadar 3 for., Vitezić dr. Dinko, Krk 5 for., Mrakovčić pop Marko, Kornić 2 for., Barkovljan 1 for. — Plemenitim darovateljem srdačna hvala.

Sliedite plemeniti primjer. Prigodom smrti svojih roditelja, a na blagu njihovu uspomenu, braća Biankini pokloniše zavodu javne dobrotvornosti u Starom gradu krune 50; *družbi sv. Cirila i Metoda u Istri* 50; ubožnim učenikom hrvatske pučke škole u Zadru 50; i Hrvatskom starinarskom družtvu u Kninu 50. Ovu svotu primio je povjerenik družbe g. R. K. Jeretov.

Neci mu, da ti nereše. Mlado glasilo našili poštovanjenih katolika nemože od manje a da nenapiše u pet redaka bar deset laži. Ono nam podmeće, da mi tražimo od njih: neka spavaju i nesćaju propadati duše, dočim bi nam Slavenom imalo biti sve slobodno. Gdje, kada i koji je to rekao il tražio? Na svietlo sa dokazi. Rado primamo do znanja, da nas zelena gospoda oko „*L'Amica*“ uvrstiše medju liberalce, jer se takovimi sa ponosom priznajemo, ali naš liberalizam omiva se na najuzvišenijem načelu, što ga svjet priznaje, a to je: *nečini drugomu ono, što nebiš rado itd.* dočim se drže pošidovljeni katolici ako „*L'Amica*“ barbarskog načela, koje glasi: *Talijanom sve, a ščavom ništa*. Mi se sa ogavnošću odvraćamo od takove Vaše nauke.

Talijanski prestolonasliednik na Cetinju. Napuljski princ Viktor Emanuel stigao je 16. o. mj. poslije podne s kneževićem Danilom iz Bara na Cetinje, da zaprosi ruku kneginjice Jelene. Pošto je putovao „incognito“, nije nigdje službeno pozdravljen, već je samo na Cetinju dočekan neopisivim slavljem pučanstva. Odsjevši u dvorcu kneževića Danila, pošao je za tim odavle u dvor kneza Nikole, koji ga je dočekao sa svojimi dostojanstvenici i srdačno pozdravio. Kod primanja izkazane su princu vojničke počasti. Iza kneza primila je princa kneginja Milena sa knegnjicama i pratnjom. Na večer bio je obiteljski objed, pri kojem su pjevane narodne pjesme i plesalo se kolo. Zaruke princa Viktora Emanuela s knegnjicom Jelenom oglasit će se službeno još ove nedjelje.

Družtve za poznavanje austrijskih naroda. U Beču ustrojilo se je pred godinu dana družtvo za poznavanje austrijskih naroda (Verein für österreichische Volkskunde). Smjer družtva je doista prekrasan i za austrijske odnošaje probitačan, pa nam je to družtvo tim simpatičnije, što stoji pod pokroviteljstvom prejasnoga nadvojvode Ljudevita Viktora, a pod predsjedanjem poznatoga baruna Josipa *Alexandra Helferta*. Kako se djelokrug družtva proteže na sve kraljevine i zemlje zastupane u carevinskom vieću, to je veoma za željeti, da bi se i s naših krajeva upisalo članova i da bi se družtvu pružilo gradiva za bolje poznavanje našeg naroda, jer što smo među austr. narodima na našu štetu tako zapušteni, imademo u velike pripisati upravo tomu, da nas malo poznavaju i krivo prosudjuju. — U kratkom vremenu od godine dana sabralo se je u rečenom družtvu preko 1100 članova iz najotmenijih krugova i svih austrijskih zemalja. Računa se, da će za koju godinu družtvo narasti na 10.000 članova, te se već ustrojava družtveni muzej, u kojemu bi željeti bilo, da i naš narod bude dostojno zastupan. — Članarina iznosi na *godinu samo 1 for.* a za članove, koji žele dobivati i glasnik družtva „Zeitschrift für österreichische Volkskunde“, koji krasno uredjivan i ilustrovan izlazi u mjesečnim svezcima, *na god. 3 for.* Preporuča se osobito našim čitaonicam, g. g. svećenikom i članovom učiteljstva, koji su najbolje u položaju pružiti družtvu gradiva za glasnik i muzej. Perovodja družtva je g. *dr. Miho Haberlandt*, posloovodja gosp. *dr. Vilim Hein* (Wien, Burgring br. 7), koji i *hrvatske* dopise primaju.

Marljivost pčele. Pčelari proračunaše, da 3,750.000 pčela treba da posjeti 62.000 cvietova deteline, dok prisabere pol kilograma meda. Doista takove uztrajnosti, takove marljivosti neima u nijedne životinje, što u male pčelice!

Koliko imade novaca na svietu? Na cielom svietu imade kovanog zlata za 17.913,125.000 franaka, srebrnoga novca 80.213,500.000 fran. Banknota u okruglom broju imade 13.179,355.000 fran. Najviše zlata i srebra imade u gotovini Francezka (3 milijarde kovanoga zlata i 3 i pol milijarde srebra), najviše papirnatoga novca imade po državah južne Amerike (oko 3 milijarde).

Otrovne gusjenice. Veterinar Giraud upozoruje gospodare, da je opazio, da sve race, koje se hrane kupusovim lišćem, na kojem ima gusjenica kupusovog bielog leptira, već poslie nekoliko sati u strašnim mukama poginu. Uzrok smrti jest žestoka upala crieva.

Listnica uredničtva.

Gosp. L. P. u B. Priobćiti ćemo čim nam prostor dopusti; nezaboravite nas u budućo; živili!

Gosp. I. Š. u P. Odgovoriti ćemo Vam posebnim pismom

Gosp. I. M. u D. isto.

Gosp. A. K. Hvala na viestih; onaj dostojanstvenik nedrži lista. Srdačan odzdrav!

Javna zahvala

Dični slovenski rodoljub g. I. Kopač svećar u Gorici blagoizvolio je pokloniti „Družbi sv. Cirila i Metoda za Istru“ 12 zvezaka „Knjižnice za mladino“. Tomu Cirilo-Metodijskom daru pridružio se i velecienjeni gospodin A. Gaberščak tiskar u Gorici, koji je „družbu“ podario sa 15 svezake „Knjižnice za mladino“.

Nadalje veleštovani gosp. F. Jedinak iz Svetog Križa (Začretje) poklonio našoj „družbi“ 12 knjiga zanimivog i raznog štiva. Plemenitim darovateljima gg. I. Kopaču, A. Gaberščeku te F. Jedinaku budi ovim izrečena najtoplija hvala. Dao Bog, te se i drugi imućnici našeg roda ugledali u nje. Samo napried za družbu!

Volosko dne 15. agusta 1896.

V. Temičić
podpredsjednik družbe.

25.000 gold.

avstrijskega Križa, ki so bili izžrebani že pred štirimi leti, našlo se je danes in oili so izplačani neki zelo ubožni vdovi, posredovanjem verificijskega zavoda Zoldan v Trstu, nasproti cerkvi Rosario. Kdor ima vrednostne listine, naj se naroči v lastnem svojem interesu pri Zoldan-u.

Akvizitera

za osjeguranje proti požaru i na život uz stalnu plaću prima kod nas vrlo dobro poznato i razgranjeno osjeguravajuće družtvo. Ponude neka se šalju upravi našega lista pod naslovom: „Akviziter“.

DROGERIJA
na debelo i drobno
G. B. ANGELI
TRST
Corso, Piazza della Legna 1.
Odlikovana tovarna šopičev.
Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetih) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.
Mineralne vode
iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi remanjske žveplo za žveplanje črt.

Javna zahvala.

Svoj rodbini, prijateljem i znancem, koji su za vrieme težke bolesti našega miloga sina, odnosno brata, svaka i strica

Rajka Revelante-a

nastojali, da njegovu bol utješljivom riečju ublaže i napokon toli mnogobrojno izkazali milom pokojniku posliednju čast, poprativ njegove smrtne ostanke do hladnoga groba, ovim se najtoplije zahvaljujemo.

Neizreciva hvala gg. liečnikom, koji su nastojali, da pokojnika preranoj smrti ugrabe. Osobita hvala prečastnom g. kanoniku P. Flegu, koji je mrtve ostanke do groba popratio; hvala najtoplija veleč. g. P. Pikuliću, koji nije mario za trud ni trošak, samo da sprovod što ljepše izpade; hvala mnogobrojnom svećenstvu, koje je u toli liepom broju sprovodu prisustvovalo; hvala napokon občinarom lindarskim, prijateljem iz Pazina i Opatije i svoj drugoj štovanoj gospodi iz raznih strana. Bog platio svima!

Lupoglava, dne 15. agusta 1896.

Ivan Ribarić
svak
u ime otca, braće, sestara i nećaka pokojnikovih.

Javna zahvala.

Raztužnim srcem nad netom zatvorenim grobom našeg premilog sina, odnosno brata

Ivana Kapistrana Potočnika

župe-upravitelja i provizora kapitula barbanskog

zahvaljujemo se ovime javno svim i svakom, koji su nas prigodom smrti našeg sina, odnosno brata, bud kojim načinom nastojali, da nas tužne i razcviljene utješe i bar donekle preveliku bol ublaže.

Napose budi hvala prič. g. Petru Mittonu, dekanu iz Vodnjanu, velečastnoj gg. svećenicima, Andriji Benigaru, Luki Kircu, Pravdoslavu Filipliću, Ivanu Cotelju, N. Klinaru, J. Megliću, C. Korbaru, J. Vrbki i vodnjanskim bogoslovom, kao što i štovanoj gospodi: Sebastijanu Malabotiću, občinskom načelniku, Vjekoslavu Kinkeli, učitelju i svim inim župljanom, koji su kod pogreba prisustvovali i time milom pokojniku zadnju počast izkazali.

Barban, dne 15. agusta 1896.

Juraj Antun Josip } braća **Vjekoslava,** sestra **Marija** ud. **Potočnik** majka.

Zastupničtvo dvokolic „Swift“ iz oružarne u Steru
imaju podpisani
u GORICI, na cesti Franz Josefa (Corso) br. 4 nasproti kazališnoj zgradi
Vlastita radionica dvokolic „Ilirija“, blazinali od žice (Drathmatratzen), popravljaonica dvokolic, šivaćih strojeva, pušaka itd. nalazi se:
Nunska ulica br. 14
Prodavaonica šivaćih strojeva, streliva, pušaka i drugoga oruđja
nalazi se u **Nunskoj ulici broj 16.**
Za blagohotne naručbe preporučaju se
SAUNIG & DEKLEVA

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Delonc

Broj 35 U Trstu 27. agusta 1896. Godina XXVI

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, opisi itd. tiskaju po obilnosti gradiva i po razvoru. Iste tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom uputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Inse-rcione i najbolje volimo valja točno označiti.

Koemu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielu arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 1 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste malo stvari, a nesloge sve pokvari. Nar. posl.

Lovrancem na znanje.

Izvadak iz pisma Eduarda Cudera pisanega iz Kastva dne 22. febrara 1880. častnomu predsjedničtvu akcionoga odbora julskih alpa.

Negdje godine 1879. bio je zemaljski odbor ili junta u Poreču poslao sada već pokojnoga Eduarda Cudera. (čitaj Kudera) kao svoga komesara u Kastav. Poslao ga je tobož radi toga, da uredi občinska uprava. Razumni ljudi su već onda vidili, da taj čovjek nije bio došao u Kastav za uredjenje občinske uprave, nego za neku posve drugu, upravo paklensku svrhu. Kasnije i sada se još vidi, kako je Cuder slabo upravljao občinom. Velika većina naših čestitih Kastavaca, podučena svojimi prvaci, bila je brzo uvidila, da s Cuderom nije čist posao. Narod se je listom digao proti njemu i svim njegovim protektorom, i uza sve protimbe mogućnika protjerao nametnika, osramotio mnoge i postao opet sam svoj gospodar u svoj občini.

Svrha, radi koje bijaše Cuder došao u Kastav, postala je posve jasna iz jednoga pisma, koje je on pisao dne 22. febrara 1880. na predsjedničtvo akcionoga odbora julskih alpa. Takav odbor obstojao je i obstoji za to, kako bi se zemlje, koje se broje u predjel julskih alpa, a to je i cielo Primorje i ciela naša Istra, pripravile za to, da padu pod Italiju.

Najtvrdja kost u tom obziru u Istri bijaše onda občina kastavska. U njoj govore svi stanovnici hrvatski, oni ljube svoj jezik i svoj narod, oni se nisu dali niti se ne daju pod Talijane ni pod Italiju. Znali su to Talijani, pak su učinili paklensku osnovu, po kojoj bi se bila imala občina kastavska razdieliti na više občina, i ručunali su, da bi se tih više občina među sobom pravdalo radi občinskoga imetka, da bi se medjusobnim pravdanjem iztrošile, zadužile, da bi sve skupa osiromašile, i da bi nad osiromašenim onda lahko zavladali.

To je sadržaj onoga Cuderovoga pisma glede občine kastavske.

Nego u tom pismu je govora takodjer o občini lovranskoj. O njoj se piše medju ostalim doslovno ovako:

„In quanto a Lovrana, il partito slavo non è ancora forte abbastanza; minaccia però divenirlo, *qualora indirettamente non si appoggi l' elemento italiano*, abitante la costa, che bisogna tenersi affezionato, al quale scopo anche compilai in modo il preventivo di Lovrana *da esonerare gli armatori e capitani mercantili dal pagamento di addizionali comunali*, aggravando *d' altra parte i villici con tasse e misure, le quali destramente applicate, non possono fallire il loro scopo, di dare con mani e piedi legati in arbitrio degli abitanti della costa quelli della montagna, costretti a ricorrere per mutui ai primi, onde sgabellarne gl' imposti obblighi di pagamento*".

To glasi hrvatski ovako:

„Što se tiče Lovrana, slavenska stranka nije još dosta jaka; prieti pak, da bi mogla postati, *kad se neki neznano podupiralo talijanski živalj*, koj stanuje na obali, kojega treba držati odana — u koju svrhu sam sastavio proračun lovranske občine na način, *da se brodograditelje i pomorske kapetane oslobodi od plaćanja i pomorske takse, i da se s druge strane občinskih nameta, i da se s druge strane obteretii vanjščake se taksami i njerami, kojimi, ako se ih zgodno uporavi, mora se doseći svrhu, a ta ja, da se gorske stanovnike vezanimi rukami i nogami izruči samovolji obalnih stanovnika, pošto će prvi morati posuđivati novaca kod drugih, da izmognu zadovoljiti svojim dužnostim plaćanja*".

Neznamo pisati *po domaću* lovranski, kako ni po domaću kastavski, moščenički, brsečki, kršanski, plićanski, pazinski, tinjanski, badrinski, žbandajski, porečki. U svakom narodu govori se više manje *po domaću* u pojedinih predjelih, občinah, al u svakom narodu obstoji i jedan skupni jezik za sve pripadnike toga naroda. Tako različito u različitih predjelih govore *po domaću* Francezi, Niemci, Talijani, al se za to redovito za sve Francuze piše jedan jezik francuzki, za sve Niemce jedan jezik njemački, za sve Talijane jedan jezik talijanski. Tako valja, da se piše za sve Hrvate jedan jezik hrvatski. Mi se ne trebamo sramiti bit svoga naroda niti svoje domovine nit svoga jezika hrvatskoga. Narod je naš slavan, domovina liepa, jezik krasan. I taj jezik piše se jednako za stanovnike u Istri, u Dalmaciji, u Hrvatskoj i Slavoniji, u Bosni i Hercegovini i još dalje prema iztoku.

Priobćujemo ovaj odlomak pisma Cuderova onako, kako ga je sam napisao, talijanski, i u prevodu na naš hrvatski jezik. Tako ga može čitati i onaj, koji čita talijanski, i onaj, koji čita hrvatski.

Razumjet ga može i jedan i drugi.

Kako se vidi iz paklenskoga toga pisma, naši neprijatelji Talijani pisali su već godine 1880., kako treba podupriet stanovnike lovranske kod mora i kako naputiti one, koji su na vanjščini; one kod mora, brodograditelje i pomorske kapetane, valja osloboditi od občinskih nameta; one na vanjščini treba obteretiti sa taksami i drugimi načini. Tako će se vanjšćaci, ta moga zadovoljiti svojim dužnostim, da mogu plaćati takse i druga plaćila, morati zadužiti. Tim će njim se vezati ruke i noge, neće se moći ganuti, bit će izručeni samovolji vjerovnika Talijana. A ovi će raditi s njimi što budu htjeli, kao sa svojimi robovi ili sužnji.

Eto, tako misle Talijani sa lovranskimi občinari, tako imenito sa seljaci te občine. Tako mogu misliti i raditi samo najpokvareniji ljudi, koji se već ne mogu niti ljudima nazvati.

Mi smo stalni, da ima poštenih brodograditelja i pomorskih kapetana na morskoj obali lovranskoj, koji nisu tako pokvareni, koji neće, da učine sužnje od seljaka na Lovranščini, koji hoće, da bude pravo i onim na obali i onim dalje obale.

Al tih naši seljaci nisu htjeli slušati, kao nit drugih, koji pošteno sa pukom misle. Oni su radje slušali one, koji pišu u porečku „Istriju", u puljski „Giovine Pensiero" i slične njim novine, koji u te novine jedno pišu a drugo naroda govore, koji naprosto narod zavadjaju i varaju, koji spadaju u skup onih, medju koje je spadao pokojni Cuder, a koji bi htjeli naš puk na Lovranščini, glavno na vanjščini, obteretiti sa težkimi bremeni, osiromašiti, zadužiti, zasužnjiti, uništiti, podvrći pod talijanski jaram.

Eto, to je udes lovranskih seljaka, dosudjen njim po Talijanih.

Mi smo znali za ono pismo i prije. Nismo ga priobćili, jer smo doznali, da se je ljude tako zasliepilo i zavelo, da im ne koristi istine govoriti.

Priobćujemo ga sad, kad su se malo otriežnili, kad su mnogi i sami počeli progledavati i uvidjati, da im se je lagalo, da se jih je zavadjalo, i da se jih je varalo. A da se jih je i na debelo varalo, vidi se iz toga, što su njim poznati kolovodje talijanski govorili pred izbori, da su oni „*Slavinci*", da su za slavinski jezik, a da su poslie izbora javili u svoje novine, da je pobjedila talijanska stranka. Dakle seljaci lovranski glasovali su za talijansku stranku, za onu stranku, u koju je spadao pokojni Cuder, koji je onako o njih pisao, koji je za svoju stranku napisao osnovu, kako se ima seljake na Lovranščini uništiti.

Dajamo to na znanje njim. Nek čitaju mirno i trezno, pak neka rade kako misle, da je pravo za sve njih.

Učinili smo svoju, a na Lovrancih je, da njim se prije ili kasnije ne reče: „Propast vaša od vas samih, Lovranci!"

Dopisi.

Opatija polovicom agusta 1896. (Nastavak i konac). Ala se ovih dana po Opatiji pripovjeda jedna liepa! Poznati trgovac s glasovi, da je dao za posliednjih občinskih izbora nekom Woleku, Niemcu, 50 (slovom pedeset) for. za njegov glas i obećao mu još drugih 50 u slučaju, da pobjede. Tako — vele — pripovjeda sam taj Wolek, jer da mu je „trgovac" načinio „peticion" za 50 for., koje da mu sad najednom za dva duguje! Zar to nije lieps i kavalirski?! A sad dragi moji „*opatijski Talijani*", vidjete kako vas lepo za nos vode! Ki zna koliko su još takovih opravili, ke nisu prišle na sredu? — Sami vidjete, ki se pošteno, odprto i sa zakonom v' rake bori, a ki s' lažnu, prevarstvon i s' beči, i kemu to više „premi" dobit al prodat nas nekamo — nam, al vam, ki davate do 50 fiorini za jedan glas!

Dne 18. agusta počet će dakle raditi naš električni stroj (makina). Toga dana, kaže, biti će uz električnu razsvjetu svečano otvorenje „magjarsko-njemačkog-talijanskoga „Casino . . . Lesevereina". Mi ne sumnjamo, da će tom zgodom talijanska gospoda iz Pule, Rovinja, Poreča, Pirana i Kopra doći osobno sklopiti bratimski vez sa liburnijskom braćom, sa opatijskimi „Slavinci", „Slavo-Riliko-Talijani". Rekli smo tako, jer koliko bedasti i naduveni, osjećaju ipak još iskricu ljubavi do rodjene zemlje i jezika majčinog, ter nemaju odvažnosti kazati: — Mi smo Talijani. Te zavedene sirote prekrižit će se i jamačno pobjeći sa otvorenja, kad budu čuli, što i kakovom talijanštinom će gospoda govoriti o „Slavincih" i o „Rilikih". Razjasnit će im se to i mnogi uviditi će, da moraju kazati ili: „Mi smo istarski Hrvati", ili: „Mi smo Talijani" (— ma, ako vas je mat vadila talijanski!) Talijanska gospoda će se razočarati i viditi, da im u Liburniji ne cvatu ruže, kad budu čuli razgovor „nella lingua slava", kad ne budu čuli talijanskoga govora. Kako? Naše Talijanke-prodanke ne umiju ni jedne rieči, a kad najbolja opatijska Talijanka govori, onda mi čujemo, kako se sirota talijanska gramatika svija od boli, štoj je njoj providnost dosudila doći medju štakorske zube, koji navadno sve tvrde stvari glodju. — U ostalom mi čestitamo porečkoj gospodi na tako finoj (!) i inteligentnoj (!) braći, koja će one večeri sva u „svili" i „finih salonih" („Galatea" će pustit doma, jer u glavi ga nemaju, a čitat ga nebi znali!) doći u raj

PODLISTAK.

Lovranske paćuharije.

Ki bi mi rekal, da ni *Kobula* Talijan, ja bin mu zasvetil jednu *papenku*, da bi znal ki dan mu je. Ako ne s drugim, Kobula je pokazal svojemi nogami, da je pravi Talijan. To su sakrabojske nogi! Ni Baratieri ni sva njegova vojska nebi bila kapaca onako bežat, kako je frčel naš dragi Kobula utorak, na dan Majki Božje od snega z Voloskega put Opatije. A tekal je; da se je sve prašilo okolo njega, a neverujem, da je nijedan „*Poperdilo*", kolikogod ih na svete ima, proval onoliko „pipiu" koliko on va onem hipe kada su se Vološčaki bili stali, da mu poglade onu grdu i hrapavu njegovu škinu. A ma su imeli i pravo. Ča se gre on zabadat va njihovi posli? Ča treba da on zabada svoj nos va svaku škulju. Videl je nejde napisane dve tri hrvaske besedi, pak se je valje nadrdurit kako peteh i rekal: „*Ki hrvaski prasac je ovo napisal ovde?*" To ni bilo gluho čut neken Vološčakon, ki su ga osapunali tako dobro, da mu več ni trebe poć se kupat ovo leto. A bal se je on još i većega zla, zač je počel kako nem letet put Opatije, tako da su mu od straha i opanki pali s nogi. Volosko, Opatija, Kastav, Lepriuac, Ika, Lovran, Mošćenice i Berseč, sve je to pucalo od smeha i svuda se je samo čulo govorit od te stvari. Čaj misle Kobula, da su Vološčaki zapućeni kako njegovi lovranski „Poperdili"? Čaj misle morda, da će se pred njegovun slavnum peršenum Volščaki prignut i poklonit, tako su to storili oni prignut i poklonit, tako su to storili oni dva tri presmujenci va Lovrane i pul svetega Antona va Mošćenicah? A bržan Kobula, nezna on, da bi na Volosko mo-gal prit ne samo on nego i *Marino* i *stari Tonić* i *lepi Karletto* i *Beljamin* i *Francelo* i *Kukuma* pa mangari da bi sobun želi i *Šepalića*, pak da bi se svi skupa počeli dreć po Volosken i kontro Hrvatom vapit, da, nebi svi skupa niš storili, najviše pak da bi od Vološčaki mogli dobit malo „*fugi-preši*". Mane j' drago, da se je to dogodilo, i to za dve stvari: prvo da se zna, da Vološčaki i Opatijci su ljudi a ne ovce, ke bi se dale zagnat od svakega kako oni neki naši prodanci po Lovranščine, ken je Kobula duh sveti; a drugo, neka se zna, da ako i smo mi Lovranci va svem odzada ostali, ma da intanto imamo ljudi ki znaju bežat od straha kako i pravi Talijani. Kobula je pokazal, da je pravi Talijan zač zna baš dobro bežat, a ja ću pisat va foji talijanski, da ako jim bude trebalo još ljudi ki znaju jako lepo bežat, da neka samo pridu va Lovran i neka zamu sobum u Afriku i našega Kobulu. Vragu suzi — Bog mi je prosti — ke bin ja za njim pustil.

* * *

Tako naš cesar je zadužen pul Hrvati, ki si mu dali šest miliuni fiorini, pak ih sada brižan nima od kuda platit. Zato su oteli dat Lovran Hrvaton. Tako govore neke lovranske ženetini. A bit će to trebeda istina kada to one govore, zač va Lovrane neke babi se najraje s politikun pačaju, pak niš zato ako njim va kuće smrdi kako i va najhujen „*buce*". A da ih čujete govorit od pulitiki kada gredu večer na Puntu nožini prat! *Altro chè seduta na* „Stubice"! Tu vaš se sega i sačesa reče. Jušto neki dan sam čul kade je jedna rekla, da naš cesar nebi smel pustit Hrvaton, da delaju ča ih je voja, a druga je nato naskočila pak je rekla: „ni on brižan kriv ne, lego njegovi *suprioni*", ale kako bimo mi rekli poglavari. Ja sam, kada sam to čul valje skočil po duhtora. zač mi je terbuh na trih mesteh pukval od smeha. Pak san pomišljal: Bože moj, kako su neki ljudi još trubili, da gredu šoldi špendevat po triatreh ako te čut kakovu kumediju. Neka pridu va Lovran, pak ić na *Stubice*, pod Lodonjun, i na more čut kumedij koliko god te, i još „*alla maka*". To je sè lepo i dobro, ma ja mislim, da bi sud moral malo više pazit nato, i da nebi smel pustit, da se tako nemo govori od našega premilostivega cesara, zač ni ni lepo ni pošteno, da Talijani povlače njegovo ime samo onputa, kada te da ljude prevare.

* * *

Neki dan je Marino po užance tekal va „*Kozlinu*", držeć v rukah jednu harti. Neki lovranski „*Poperdili*" nisu ga valje spoznali, pak su tekli za njim, zač su misleli, da je ona harta, ku on u ruke drži, kuntrat, kega su lovranski Hrvati storili s hrvatskim principon za mu prodat Lovran. Komad kada su ga dotekli va „*Kozline*" videli su, da su prevarili, ma sejenu je jedan od naših „*Poperdili*" otel da s bližjega vidi, ako je kuntrat ale ne, ma je bilo prekasno, zač je već ona harta bila zapečaćena.

* * *

— pardon! — kažin . . . Leseverein iz šuma opatijskih lovorika, kamo ima nisu često dopirali ni obični sunčani traci, a kamo li oni „*civile kulture*".

U nedjelju, dne 19. pr. mj. bio je u „Südbahnovom" kupalištu nekakav Wettschwimmen — utrka u plivanju. Pred kavanom „Kvarnero" bile su mirno porazdijeljene nagrade. Par nagradjenika iz Beča, Trsta, Rieke i ovdješnji naši „prijatelji" Niemci, uz maleni odio nekake čudne muzike podadoše se na to u vrt svratišta „Štefanie". Tuj su dobrahno halabučili do 10. ure u večer. Občinski stražari imaju nalog poslie 9. ure zapriečiti svako halabučenje, čak i fućkanje na ulicah, i učinili su svoju dužnost. Opomenuli su tu gospodu, kao i gostioničara, na liep način; — sve nije pomoglo. Tim „kulturträgerom" nije to bilo dosti: nekoji su htjeli ruku postaviti na občinske stražare, dajuć tako vidljivoga izraza svom preziranju i omalovažanju hrvatske občine i hrvatskih stražara. Slučajno desio se tu u blizini i čestiti naš župan, gosp. Ante Jurković, na koga poznati trgovac sa glasovi, barun Fugera sa gostioničarom naskoči, vičući: — Manda i tuoi servi nell' interno dell' Abbazia, dove son ladri, baruffe, imbriaconi, ... e casini. — Ti si najmanje zvan, reče naš župan, da dieliš lekcije o vladanju ni meni ni našim stražarima; a ako ti znadeš, koji se svakuda skitaš, i za kažine, to nemarim znati; do sada sam znao za jedan i jedini Casin... al taj još nije gotov . . . . . ! — Nekoji od njih odgovarati će na nadležnom mjestu za svoje junačtvo i za izraze: „*Dumme Bauer*", „*Bagage*" (bagaža) naperene proti stražarima, županu i u obće proti nam Hrvatom. Takovi su eto ti „kulturträgeri" (kulturonosci) i njihovi skutonoše.

Početkom ove godine stupio je nekakav odbor pred lječilištne gostove i nas urodjenike sa nekakvim „Apelom". Taj odbor, kojemu je čini nam se, na čelu barun Fugera, koga obožava većina naših zelenih ladjara, obraća se na one, koji smažu, da doprinesu svoj milodar za osnovanje škole njemačkoga „Schulvereina", jer njemačka djeca da nemaju prilike, gdje da što nauče, da moraju često biti bez škole. Tu se neobičnom drzovitošću u sviet tura najbezočnija laž, da u Opatiji i na Voloskom obstoji hrvatska škola, a kad tamo — gotovo je i nema. U Opatiji dá, obstoji hrvatska paralelka, al se u njoj podučaje i njemački; u talijanskoj isto, a na Voloskom je u obće nema. Jeste li vidili veće bezobraznosti? — Na svaki način hoće, da nas ponjemče ili poitaljanče: hoće, da nas izkoriene, da nas iztjeraju sa naše starine, sa našega ognjišta — a naši im (neki) „barkarioli" još u tom pomažu! Ljudi opametite se!

Pod konac priporučiti nam je našim trgovcem, da se u buduće čim više iztiču sa domaćimi, hrvatskimi napisi na svojih dućanih, tiskanicah i na svih omotnih papirih, nek se vidi, da nas u Opatiji još ima istarskih Hrvata i da se ne bojimo svih spletaka protivničkih. Istina je, nam su Niemci donesli mnogu blagodat, al moramo imati i to na umu, da su i oni došli samo za svojom koristju, koju im godimice pruža liepi ovaj istarsko-hrvatski kraj, kojeg dio im smo dali za male novce. Zato smo dužni mi Niemce, u koliko su pravedni i čestiti, štovati i biti im zahvalni, al toliko opet i mi od njih tražiti moramo.

Dakle nije istina, da lječilištno povjerenstvo nije dopustilo na svojih oglasnih tablah pribijati hrvatske oglase. To nam je drago, nu znatiželjni smo, da li će „komisija kure", ako u obće na nju spada, izpraviti našu tvrdnju, da su po njenom (ili „Südbahnovom"?) perivoju tablice, koje su po svojoj vanjštini tako udešene, da stoje na prostom, i koje zabranjuju kodanje po tratinah — kotomično tako okrenute, da je hrvatski sa francezkim jezikom gotovo svagdje u šikarju zakrit. Zašto nije gdjegod „slučajno" njemački sa talijanskim zakrit? Neprimaje li „Kurkomission", da joj najveći kostigenat gostova davaju Slaveni, od kojih je ljeti najviše Hrvata i braće Srba? Nevriedja li se tim postupkom narodno čuvstvo Hrvata, Slovenaca, Srba i u obće Slavena? Ne bagatelizira li se tako nas urodjenike, koji smo takodjer istarski Hrvati? Napokon: zar se tako poštuje glavni jezik ove zemlje, u kojoj živimo?!

Na posljedku poručujemo ovime našim talijanom, talijanašem i šarenjakom, koji jedino iz nekakve zlobe i zaviati neće da rade s nama, neka, dok je još dobe, stupe s nami u složnu borbu proti tudjincu, da si prištede suvremenu sramotu i pozniju kletvu sinova i unuka svojih, jer neka znaju, da mi moramo konačno pobjediti, jer se pošteno, iskreno i u granicah zakona borimo, da budemo i ostanemo sami gospodari na ognjištu svojem, jer stojimo nepomično uz načelo vječne pravde, jer nas štite slavenski apostoli Sv. Ciril i Metod, jer je naše geslo: „Bog i Hrvati"!

P j e s m a

nad grobom nevine žrtve

Slava tebi, mladi mučeniče!
Iz te krvi za hrvataku pjesan
Prolivene i ta pjesma niče,
Odjek onoj žlabašan i tiesan.
Moja jedva smaže da proriče,
E će majčin vapaj niemi, potresan
Dugo u nas nietit urnebesan
Gnjeva poj, tudjincu zloudesan;
Krv u nebo za osvetom kliče:
Pleti biče, istarski patniče!

Uspjeh borbe pravedne i svete
Za hrvatstvo zemlje ove biedne
Nametničke nut prometnu čete
U nemani, zvieri krvoždene:
U nedužne krvi naše česmi
Potop ištuć hrvatskoj nam pjesmi
Kô na krivce na nas kažu prstom;
Krv u nebo za osvetom kliče:
Pleti biče, istarski patniče!
Ne da lievaš krv već s Isukrstom
Da trgovce triebiš nedostojne
Iz svetoga domovine hrama,
Gdje pazare s izrodi bez srama.
Gdje ti guše pjesme milopojne.

A. Antončić.

Franina i Jurina

Fr. Si čuł, da te ovi dni lovranski šijori tancat?

Jur. A ki će njin sost?

Fr. Postolari i tišljari iz Italije, a nomoć da će njim neki Bertoldo z Reki.

Jur. Ča te imet dosta tancuri i tancuric?

Fr. Neć će dopeljat baron Fugera iz Opatije, a neć te doma pobrat.

Jur. A vanjski?

Fr. Ča biš otel, da se oni z gospodun mešaju; oni su dobri samo za balotačioni.

Jur. Pravo njim stoji!

Ovi dni smo imeli va Lovrane „*Regatu*". Naši mladi kapitani su se za prvi put jako lepo ponesli. Drago bi nam bilo da bi oni i naprvo već puti storili takove regate. Morali smo ih pohvalit zaš su ih i furešti jako pohvalili. Na čast nam bili takovi dični kapitani.

Nego vidila je žaba da konju nogu kuju, pak se je i ona otela dat podkovat. Naš vredni „*König*" namislel je, da na dan kada budu Talijani poteštu storili, stori i on jednu regatu. Već da s *Coletón* pogaja za barku. Videt ćemo ki bude živ, samo da mu se ne dogodi ča i onputa, kada su mu piščenice pobegle va potok, pak je brižna žena „*italiana puro sangue*" vapila za njim: „Kori, kori König, vara i pilaštri že škampa in patok".

Govorilo se je ovi dni va Lovrane, da će stari Tonić storit disenj od novega vapora, kega te Lovranci storit kontro Ungaro-Krovati. Beči su već skupljeni, samo još čekaju, da *Cole* mreži proda a *Fratar* kostanj i *Kobula* „fugupresu". Govore, da te temu vaporu porat storit va „*Kozlins*". Ki zna ako će bit Marino tega kuntenat, i ako ih ne bude tužil za „*furbato possesso*". *Lodonjo III.*

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri predao nam je gosp. dr. M. Pretner 2 for. — Gosp. Josip Pavošić, klerik sakupio u veselom družtvu u Černiku kraj Rieke 3 for. 12 nvč.

Javni upit. Občinski izbori u Jelšanah vuku se već skoro tri godine. Prvanji operat glede izbornih listina moralo je c. kr. kotarsko glavarstvo posve uništiti usljed podnešenoga i posve opravdanoga ugoka. Napravilo se je druge listine. Bile je njekto reklama proti njim. Reklami su riešeni. Utoka neima. Doba je iztekla. Svatko, koji ćuti iskru pravednosti i zakonitosti u sebi, se čudom pita, *zašto se ne ustanovi dane, kad se izberi imadu obaviti?!* To pitanje postavljamo i mi na c. kr. kotarskoga poglavara na Voloskom, na poglavitoga gosp. *Alojzija Fabiani-a?!* Što radite poglaviti gospodine?! Neimate li nalog od visokoga c. kr. namjestničtva, da se izbori u Jelšanah bezodvlačno obave?! Što čekate?! Zašto nepoduzmete shodna, da se nalog neposredno predpostavljene Vam oblasti izvrši?!

Uredničtvo „Naše Sloge".

Odlikovanje. Slavljeni hrvatski skladatelj, g. Franjo Ž. Vilhar, odlikovan je za svoje glasbene zasluge od crnogorskoga kneza Nikole I. viteškim ordenom Danilovoga reda. Čestitamo!

Glavna skupština političkega družtva „Edinost". Ovim opozorujemo još jednom sve članove i prijatelje našega pol. družtva „Edinost" na skupščinu, koja će se stalno obdržavati u nedjelju dne 30. t. mj. u prostorijah „Tržaškega Sokola" (ulica Farneto). Početak točno u 9 sati u jutro.

K dolazku novoga biskupa u Trst. Novoimenovani brzkup za tršćansko-koparsku biskupiju, presvj. g. Andrija M. Šterk, dolazi — kako smo jurve javili, dne 2. septembra u Trst. Ovdje se je sastao posebni odbor za doček presvj. g. biskupa, kojega će poći čekati na kolodkor u Nabrežinu posebna deputacija.

S prijateljske strane doznajemo, da će presvj. g. biskup stići dne 31. t. mj. u Volosko, te će se tuj i u rodnom mu selu Varljeni zanstaviti dva dana. Odatle krenuti će dne 2. septembra željeznicom put Trsta, gdje ga željno očekuju svi dobri katolici bez razlike narodnosti.

† **Srećko Stanger.** Dne 16. tek. mj. preminuo je u Voloskom g. Srećko Stanger brodovlastnik i posjednik u 74. godini dobe svoje. Pokojnik bio je pošten, vriedan i pobožan tako, da je pravo zaslužio naziv „dobroga". Bio je zanzet za našu hrvatsku stvar, te je i u svojoj oporuci ustanovio nekoje štipendije za sinove svojih rodjaka, ali pod pogodbom, da moraju pohadjati koji hrvatski zavod. Pokojnik bio skoro 20 godina neprekidno predplatnik „Naše Sloge", koju je uvjek vrlo rado čitao. Kako je bio štovan i ljubljen od svih, pokazalo se je kod njegovoga pogreba, koji je bio upravo sjajan. — Ostavio je samu udovu, koju neka tješi Bog i činiteljnica, da što je u Voloskom dobroga i narodnoga, sve žali gubitak onako odlične muža. Pokoj mu vječni!

† **Franjo Bažanić.** Iz Vrbnika nam pišu 24. t. mj. Još se nije crna zemlja zazelenila nad grobom vrlog mladića pokojnog Mata Volarića, osmogimnazijalca, a već moramo pratiti do hladnog groba drugu žrtvu one strašne kose nemile smrti, kojoj mora svatko podleći i koja ne oprašta ni bogcu ni bogatu, ni staru ni mladu.

Jučer u jutro rano zorom izpusti svoju plemenitu dušu u svom rodnom mjestu Franjo Božanić, pomoćni učitelj na realnoj gimnaziji i trgovačkoj školi u Zagrebu.

Pokojnik rodio se u Vrbniku na otoku Krku dne 8. ožujka 1871. od otca Ivana i majke Urse rodj. Sparožić, koji su seljačkog stališa. Pučke škole svršio je u rodnom mjestu s vrlo dobrim uspjehom, što je njegove roditelje po naputku onovremenog učitelja potaklo, da su ga dali u sredinje škole. Iste učio je pet godina u Senju, u zadnje tri godine morao je otići na Rieku, — jer je u to vrieme bila ukinuta viša gimnazija u Senju — gdje je i svršio, položivši izpit zrelosti s odličnim uspjehom. Od malenih nogu odredjen od svojih roditelja za svećenički stališ, otišao je u sjemenište. To je bila i njegova želja za nježne dobe njegove, ali videći, da taj težki i naporni stališ nije za njegovu slabu narav, napusti nakon godine dana sjemenište i posveti se filozofiji.

Čezneći za svenčilištem i željan više naobrazbe, da uzmogne čim bolje koristiti svom potištenom hrvatskom narodu, pohrli u bieli Zagreb. Tu uz njegov izvanredni talenat i uz riedku marljivost, svrši svenčilištne nauke pohvaljen od svojih profesora. U službu u našem dielu monarhije nije mogao stupiti, budući nije ono svenčilište usporedjeno u svemu s ovostranim. Bivši pomoćnim učiteljem u Zagrebu pobo-ljevao je čestokrat. Nu o Uzkrsu vrieći brižno svoju službu, predao se tako rekuć posve postelji. Kao revan i točan službenik nije htio do zadnjega časa školske godine napustiti svoje službe. Tek koncem školske godine sav shrvan i slomljen od boli, koju je do nedavno časa svoga života sa kršćanskom ustrpljivošću podnašao, podje kući u nadi, da će taj ozdraviti. Ali čovjek snuje, a Bog odredjuje. Nakon 45 dana svoga boravka u Vrbniku prevari ga varava nada, te nam ga u najljepšoj dobi, u 26. godini života nestade na vieke u ovog svieta, da saima vječni san.

Što se tiče njegovog karaktera i patriotizma, može on biti uzorom svakom hrvatskom mladiću. Nije se puno izticao medju drugovima, ali svaka njegova bila je nenametljiva. U zgodama znao je poticati i bodriti na ljubav prema domovini svoje drugove, ne zaostajući ni on za njima.

Franjo Božanić bio je čestita duša, plemenita srca a vrlo prijazan u razgovoru; on je bio takav, da bi svakomu omilio, tko bi ga upoznao.

Mili druže! Sladke spavaj vječni sanak i moli se neprestance pred prestoljem božjim za potlačeni i tebi toli mili hrvatski narod, da mu Svemogući dopusti, da se jednom nadje na okupu, što je bila jedina tvoja želja. Lahka ti bila ova hrvatska gruda! F.

Iz Lošinja piše nam prijatelj, da se nisu još ni sada duhovi tamo umirili zbog užasnog zločina, počinjena od občinskih stražara na nesretnom našem mladiću Oktaviju Ostromanu. Tamošnji iredentalci, da su pokunjeni, jer da se boje, da bi sudbena iztraga mogla odkriti njihove do sada sakrivene i tajne oltariće, te da bi se moglo pronaći prave krivce onog groznog zločina.

Odkud buntenje naroda? Mnogi se često pitaju, odkud potiču sve spletke i varke, sva uznemirivanja i buntenja našega naroda u raznih občinah Istre. Mnogi, koji su toga više izkusili i ne pitaju za to. Znadu dva glavna i više manjih središta, odkuda sve ovo potiče. Poznase i imena više bezdušnika, koji su rovali u lovranskoj i mošćeničkoj občini. A eto što doznajemo iz pouzdana izvora. Porezni ovršitelj ili ekseknitor iz Voloskoga Pavletich da je govorio po selih mošćeničke občine i prije izbora zastupstva i da govori poslie izbora: *Držte se ljudi, jer čete drugače spasti pod Hrvatsku.* Što bi to imalo značit, to se pak posebice laže. To da se je prijavilo c. kr. vodstvu žandarmarije u Mošćeničkoj Dragi. Što je ona dalje učinila, što c. kr. kotarsko glavarstvo na Voloskom, to nam nije poznato. Zatajit ni zabašurit se toga nesmie, a nastojat će se, da to i dalje do znanja dodje onako, kako je i kako se ima uzeti. Već će po malo sve na dan.

Iz Voloskoga piše nam 25. t. mj.: Javili ste nedavno g. uredniče, za nas veselu viest, da će se do mala medju nami stalno nastaniti mladi naš odvjetnik gosp. dr. Janežić Konrad.

Viest ona jurve se obistinila jer se g. odvjetnik već nalazi u našoj sredini nastaniv su u kući g. Viktora Tomičića, u stanu, što ga je do nedavno mjestni gosp. župnik uživao t. j. povrh citaonice „Bratimstvo".

Dolazak novega odvjetnika vrlo nas je odobravao jerbo on dolazi stalno sebi i narodu na korist. Ovdje imademo mnogo posla i za odvjetnika i za rodljuba, pak nam je trebalo mladih radinih ruku, koje će našim narodnim prvakom pomoći, da nose težko breme, koje su si i pe zvanju i po položaju naprtili. U to ime dolazi nam dobro svaka nova pomoć a tim draža nam je mlada, svježa i rodoljubna odvjetnička sila.

Točnost stenografičkih zapisnika sjednica istarskoga sabora. Zemaljski odbor u Poreču razposlao je napokon ovih dana zemaljskim zastupnikom sabora izvješća sastavljena na temelju stenografičkih zapisnika pojedinih sjednica. Sabor je za sjedao mjeseca jenara i početkom febrara, te zemaljski zastupnici dobivaju to izvješće tekar nakon prošle pol godine. Ali da bi bar sada točno bilo. Ono donosi — kako je poznato — samotalijanske govore, izvješća, predloge, interpelacije itd. dočim navadja ondje, gdje je koji zastupnik saborske manjine govorio, ili predlagao: *parla slave.* Na niti onoga, što zastupnici većine, Talijani talijanski kažu ili dovikuju, ako nije u interesu rečenje većine, nedonese rečeno izvješće. Naši će se čitatelji sjećati one burne saborske sjednice (IV. sjednica 17 febrara 1896) u kojoj je zastupnik *Spinčić* medju ostalim žigosao prostačku navalu piranske „*Signorie*" na članove hrvatsko-slovenskoga kluba. Onom zgodom čulo se sa strane saborske većine raznih pogrdnih povika, kano: *dobro Vam stoji! našli ste, što ste*

hrašili i drugi bi ga bili ubili itd. ali evo tega nikak ni dosegnuškinem izjeku.

Sl. zemaljski odbor, koji uređuje i daje pod tisak ta izvješća, sramio se valjda ona pogrdne i divljačke povike, kakvih ne bi čuo u nijednom drugom saboru ovoga svieta, pak je mudro onu pogrdu izpustio da sviet nedozna iz talijanskoga izvora, kako imade u redovih talijanske saborske većine u Istri neotesanih i nenaobraženih zastupnika.

Medjutim mi se nadamo, da će onaj delija od *Tomaža Vergottini-a* u budućem zasjedanju upitati zemaljski odbor za razlog, s kojeg bijaše izpušten onaj njegov junački uzklik: *drugdje bi ga bili ubili!*

Novinarska cenzura u Istri. U br. 33. govoreć o gnjusnom izvrćanju talijanskih novina u Istri prigodom užasnog zločina, što ga počiniše službenici istarske iredente u Malom Lošinju, zapitasmo se začudjeni: zar neima više cenzure u Istri?

Na taj upit bijasmo doista prisiljeni znajuć, da istarsko-talijanske novine, na čelu im onaj novinarski izrod u Puli naše prvake, zemaljske zastupnike i sličnе c. kr. činovnike u Malom Selu javno i bezkažnjeno *razbojnici* nazivlje.

Strani sviet, i u obće onaj, koji ne zna za nezdrave i nenaravske odnošaje u Istri, neće pitati samo: *zar neima više cenzure u Istri?* već će dodati: *zar neima sudova i pravice u Istri?* Imade i sudova i pravice, ali oni novinarski gusari znadu, da se ih može pozvati na odgovornost jedino pred talijanskom porotu, za koju znaju unapried, da će ih riešiti bilo koje i kakve obtužbe.

Našemu čovjeku, makar bio najpošteniji i najčestitiji, kad ga talijanski novinari krste *razbojnikom* ili čim sličnim, nepreostaje druge, nego stegnuti s rameni i reći: hvala Bogu, jer znade, da pred talijanskom porotom pravice nebi našao. Da se usudi tužiti te crnitelje i klevetatike, doživiti će u najboljem slučaji sramotu i štetu. Neima dakle druge nego strpljivo čekati i uztrajno raditi, da se naše nezdravo stanje promjeni.

Nu mi se odalečismo odviše od predmeta, jer smo se htjeli baviti sa cenzurom u Istri, koja nas je htjela tim utjerati u rog, da je c. kr. okružno sudište u Rovinju zaplienilo zadnji broj porečke „*L' Istria*“ nakon trećeg dana pošto je prebrodila široka mora i proputovala daleke zemlje. Blago Vama talijanski novinari naše Istre!

Izlet „Tržaškoga Sokola“ u Devin. U nedjelju dne 30. t. mj. poslije podne priredjuje vrlo poduzetni odbor našega „Sokola“ obećani izlet u Devin. Pobliže o tom izletu u današnjoj „Edinosti“.

Izlet družtva „Pravnik“ u Divaču. Ljubljansko družtvo „Pravnik“ priredjuje za nedjelju dne 6. septembra za svoje članove i prijatelje izlet u Divaču. Družtveni odbor se nada, da će sastanku u Divači sudjelovati i naši pravnici iz Primorja t. j. Trsta, Istre i Goričke.

Prva skupština muške podružnice družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Voloskom. U nedjelju dne 30. t. mj. obdržavati će muška podružnica družbe sv. Cirila i Metoda na Voloskom svoju konštitucionu skupštinu, na koju se najuljudnije pozivlju domaći i susjedni rodoljubi. Pošto će u večer istoga dana koncertirati naša učeća se mladež, nadamo se, da će se potruditi do Voloskoga više njih iz bližnje okolice i spojiv ugodno sa korisnim, doprinjeti učvršćenju hrvatske sviesti u toli važnom mjestu liepe naše domovine, kao što je Volosko.

Skupština bit će u 5 sati po podne u prostorijah „Bratimstva“ dočim će koncert započeti, kako je to već javljeno, poslije 8. ure u perivoju gostione „Roza“; u slučaju nevremena u prostorijah iste.

Krunitba kipa Bl. D. Marije u otočnoj crkvi sv. Justa u Trstu. Dne 20. septembra okruniti će svečanim načinom kip Bl. D. Marije u glasovitoj kapeli, posvećenoj Bogorodici u rečenoj crkvi. K toj svečanosti doći će više biskupa iz susjednih pokrajina. Crkva sv. Justa biti će za tu svečanost neobičnim sjajem urešena.

Konštituiranje nove podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Ciritežu. Od tamo nas mole, neka objavimo, da će se dne 30. agusta u 5 i pol sati poslje podne u Ciritežu, občina Roč, konštituirati podružnica družbe sv. Cirila i Metoda, i to sa sliedećim dnevnim redom.

1. Otvorni govor; 3. izbor odbora, dotično zamjenika; 3. slučajni predlozi; 4. tamburanje i pjevanje tjševačkog i tamburaškog zbora iz Buzeta; 5. tombola.

Občinski izbori u Piominu. Iz one občine pišu nam prijatelji, da su izbori za občinu razpisani, premda nije jošte utok na ministarstvo zbog izbornih listina riešen. Izbori bijahu određeni za jučer, t. j. u sriedu i za danas.

Občinskom bijaše teško u nedjelju jasnom, da će se izbori vršiti u sriedu i četvrtak. Do sada se je i u onoj občini razašiljalo po svih porečnih občinah pozive, da znade svak birač kad mu je k izboru doći, su ovaj put je talijanska občinska uprava od tega odustala pozvav same Piominjce, a ostale podobćine, nekreba da to znadu.

Za izborno agitacije upotrebili su talijanaši sva jur poznata i u Istri glasovita sredstva. Naša narodna stranka upustila se sada za prvi put u izbornu borbu. Ako doznamo za uspjeh izbora prvog dana, priobćiti ćemo ga već u današnjem broju.

Jučer na večer primismo iz Piomina sliedeći brzojav: „Pokušasmo sreću ali bez uspjeha. Narod zaveden“.

Mlodari u plemenite svrhe. Kako javlja „*Hrvatska Domovina*“ od dne 25. t. mj., stiglo je na njezino uredničtvo od dne 4. agusta t. j. od dana, kad su hrvatski listovi doznali za grozno umorstvo *Oktavija Ostromana* u Malom Selu pak do 25. tek. mj. na uspomenu nesretne žrtve talijanske iredente for. 144 15 za družbu sv. Cirila i Metoda, a 180 for. 76 novč. za vriednu staricu majku i udovu Ostroman. I ostali hrvatski časopisi sabira marljivo u ove plemenite svrhe.

Stari kapelan. Pod ovim naslovom izašla je u br. 34. „Vienca“ uspjela crta iz istarskog života, koju su napisali gg. *Jeretov-Emin*. Jedan od pisaca poznat je naš mladi i daroviti književnik g. *R. Katalinić-Jeretov*, a pod psendonimom „*Emin*“ krije se nadobudni mladi istarski Hrvat, revni naš pregaoc na književnom polju. Kad smo čitali „*Starog kapelana*“, prikazao nam se pred očima niz vriednih naših svećenika, koji su u tužnoj Istri dielili hljeb znanja, tako da je živo i pogodjeno izradjena ta crta. Mi pozdravljamo srdačno tu mladu zajednicu na književnom polju, jer smo uvjereni, da će gg. *Jeretov-Emin* iznieti pred oči hrvatskog občinstva veliki niz crta i slika iz tužnog nam zavičaja i tako jače svrnuti pažnju Hrvata na naš budući kraj. Tko pročita „*Starog kapelana*“, valja da mu navrnu suze na oči i da se sjeti jedine spasiteljice istarskog patnika „družbe sv. Cirila i Metoda“.

Za nesretnu udovu Ostroman u Lošinju podarili su po 1 for. preč. gosp. Ante Karabaić i M. Mandić, oba u Trstu.

Za spomenik pok. dru. A. Podreki izručio nam je 1 for. preč. g. kanonik Ante Karabaić.

Pišu nam iz grada. Gospodine uredniče pišem vam pod utiskom, što ga je na mene učinila zadnja pisanija lista „L' Istria“. Odgovarati na onako proste uvriede, mislim da nije dostatno pero u crnilo umočiti, nego bi trebalo ožariti željeznu palicu, pak njom pisati po koži onoga, koji je ono pisao i po koži piskara oko lista „L' Istria“. Kad bi čovjek nastojao suzbiti one prostote, to bi prije morao poslati list tiskati u Poreč, jer ovdješnja cenzura znam, da nebi pustila u javnost odgovora, kojeg zavriedi onakvo pisanje, a za odgovor bilo bi materijala u izobilju; to znadu predobro one pijavice našega naroda. — Napisati ću dakle samo odgovor u koliko da je bila ona slava podizanja spomenika u Piranu oduševila narod, t. j. prosti puk piranski. Pripoviedalo se naime odmah iza svršene svečanosti odkritja spomenika, da je c. kr. oblast pozatvorila tridesetoricu njih iz prostoga puka, jer da su protestirali proti podignuću spomenika i troškovom za istoga, koje da bi imala občina piranska platiti. Dapače pozivali da su i druge i nagovarali, da se navali na spomenik i da se ga sruši, jer da njim ne treba *luša, nego palente*. Tako se pripovjedalo, i to je to silno narodno oduševljenje, a imademo u tomi i jasan dokaz o istinitosti onih izreke piranskoga načelnika: „*Pirano è tutto una famiglia*“. Neka radje zahvale Bogu, što su dobili energičnoga c. kr. komesara, koji je za sada znao i mogao tu blaženu familiju u red spraviti, da komugod nisu u oduševljenju od silne narodne i familijarne ljubavi i grljenja popucala rebra.

Trgovci sa glasovi. Bolest istarskih Talijana t. j. kupovanje glasova prigodom izbora prihvatila se i nekojih prvaka občine Komen na goričkom Krasu. Ti trgovci sa glasovi sjedili su prošloga čedna na obtoženičkoj stolici pred zemaljskim sudom u Trstu.

Državno odvjetničtvo tužilo je do 30 občinara iz občine Komen, koji su za zadnjih občinskih izbora glasove kupovali i prodavali. Na čelu tih trgovaca stojao je občinski načelnik Kovačić, koji je davao svojim rodjakom i znancem novca, da kupuju za-nj glasove. Svaki glas plaćali su jednom krunom. Odsudjeno bijaše 14 od njih na zatvor od 9—30 dana. Najstrožije bijaše kažnjen načelnik i jedan njegov rodjak.

Ovo neka si zapamte i istarski trgovci sa glasovi t. j. oni, koji kupuju i koji prodaju glasove, a takovih imade svuda tamo u Istri, gdje naši susjedi Talijani nemogu pobjediti poštenimi i zakonitimi sredstvi.

Iz Sv. Petra u Šumi pišu nam 24. agusta. Jučer se slavilo ovdje skromno narodno veselje: ovdašnja hrvatska čitaonica priredila je javnu veselicu uz blagohotno sudjelovanje „*Prvog istarskog tamburaškog zbora u Pazinu*“. Odmah iz početka iztičemo, da je ova skromna družtvena svečanost krasno uspjela, te obratila se u pravi neočekivani izkaz narodne hrvatske misli u ovom kraju. Nego, da počnemo s kraja. Jupiter pluvius, koji je mnogo kvara nanjeo ovogodišnjoj ljetini, reć bi, da si je preduzeo nekakovom zadaćom, da pokvari i ovu veselicu. Kiša je lievala kako iz kabla, ali ipak u 6 sati na večer bijahu družtvene prostorije dubkom pune; napokon i prozori s vana bijahu obsjednuti od naroda, koji nije mogao da se u dvoranu protura. Prva točka programa, proslov, izrečen je oduševljeno od vrlo zaslužnog gosp. župnika i predsjednika Liberata Slokovića. Tko pozna tog mladog i odušavljenog rodoljuba, taj može, da si predstavi uspjeh krasnog proslova izrečena u zanosnoj formi. Bura pljeska i odobravanja bijaše, nagradom vrlome govorniku. Za proslovom redala se točka za točkom, jedna uspjelija od druge. Pjevanje bezprikorno, točno i skladno, a sitno prebiranje i cilikanje naše hrvatske tamburice prelievalo se i tulasalo dvoranom, te kao neka tajna munjevna struja hujila i potresala srdcima i dušama prisutnika. Povladjivanju nakon svake točke ni kraja ni konca. Čast i slava vrlim pazinskim tamburašima, koji su zanosom i ljubavlju prionuli uz tamburu, tu hrvatsku razbibrigu, te marljivošću i požrtvovnošću dotjeraše do toga, da im se zbor može pristojno svakom občinstvu predstaviti. Ali ako i jesu svi zaslužni kod jučerašnjega uspjeha, najzaslužniji je ipak njihov zborovodja, pazinski nadučitelj g. Ernest Jelušić. Njemu ide čast, što je stvorio i pjevački i tamburaški zbor, te ne štedeć ni truda ni muke, uz čedna sredstva, koja mogu da mu budu na razpolaganje, ne prestaje u tom svome rodoljubnome podhvatu, nego gleda i nastoji, da svoj zbor do pristojne visine dotjera. U sred programa bila je kratka predstava i to šaljiva igra u jednom činu pod naslovom: *Novci za diplomu*. Ne treba izticati, da je naša omladina i ovdje bila na svome mjestu i lice si osvjetlala. Predstava živo djeluje na narod, ali treba i vještine u izboru, ako se za tim ide, da narodu bude poučna. Ne nabrajamo poimence točke iz programa, jer, bi se ovaj kratki izvještaj odveć odljio, ali opet iztičemo, da je bila jedna uspjelija od druge, te osobito naša je omladina jučer dokazala, da svoj narod ljubi te da ne štedi ni truda ni muke, kad se radi o našoj stvari.

Medju gostima, koje je vrli g. predsjednik u svom proslovu kićenom i zanosnom rieči pozdravio, vidjesmo maldane svu Istru zastupanu. Za programom sliedila skupna družtvena večera. Ne treba niti spominjati, da se je za večere razpreo razgovor, dogovori i rodoljubna bodrenja. Pala i po koja zgodna nazdravica. Nekoji pjevači odpjevali su budnicu; sa istoka stao bieliti krasan ljetni dan, a večerena omladina zaboraviv na san i na odmor, veselo se vrtila u živahnom kolu.

Jednom rieči uspjela svečanost, za koju najviše priznanje i pohvala ide predsjednika g. Slokovića, učitelja gosp. Zidarića, te našu vrlu omladinu. I ova svečanost dokazom je, da su hrvatske čitaonice ognjište hrvatske prosvjete i da su najviše kadre doprinieti narodnomu preporodu. Razstadosmo se uz želju, da se čim prije opet kod ovako liepe i uspjele svečanosti sakupimo.

Gorica — Italija iredenta!!! Pod tim naslovom piše nam jedan naš prijatelj pod 24. o. mj.: Ovih dana posjetio sam staru gradinu na Trsatu, taj tužni spomenik negdašnje slave i moći naših junačkih knezova Frankopana. Stupivši u tako zvani „*museum*“ (ali bez onih dragocienih ostataka, izkopanih većinom pod ruševinami cvatućih gradova *Pompeji* i *Herculanum*, statua naime i statueta, koje su prije dvie godine nastojanjem bivšeg prodstojnika za bogoštovje i nastavu *Izidora Kršnjavoga* prenešene u zagrebački muzej), ponudi mi voditeljica knjigu-upisnicu, da se u nju kao posjetilac *Nugentovog* grada upišem, što i učinih. Okrenuvši posve slučajno stranicu natrag, opazih ova dva zvučna imena i prezimena: *Luigi Uccelli*, studente da Gorizia (čujte pa se divite!) (**Italia irredenta**), *Nicola Rubando*, studente da Portomaurizio (Italia). Po sudu dakle toga *Uccellia*, koji može da je balavac baš onako, kao što god može biti i svenčilištni gradjanin, naša Gorica, u kojoj se nalazi ogroman broj Slovenaca, a koja pripada austrijskomu Primorju, imala bi sadinjavati integralni dio „junačke Italije!“ Pa jošte imade podlih stvorova, koji hoće, da nam dadu rog za svieću, te trube *urbi et orbe*, da u hrvatskoj Istriji i u liepom našem Primorju ne ima nezpašenjačtva! Eto i pismenog dokaza, ali i tako bezobraznog, da mu neima ravna, budući u meni prevladjuje predmnieva, da su sveučilištari, a nipošto gimnazijalci! Taj samozvani Talijan *Uccelli* iz Gorice, taj aspirator zagraničnih ideja junaka Visa i Adue, neka dobro upamti, da se Gorica nalazi u redu onih gradova monarkije, kojima mnogo i slavno vlada habsburška dinastija, a da bi možda on i svi pristaše Italije „*Irredente*“ u nedaleko vrieme mogli gorko osjetiti, gdje je prava granica kuće Savoja!

In così facile modo, o Voi Nicolò *Rubando* e Vossignoria Luigi *Uccelli* non si *rubano* gli *uccelli* di Gorizia per la valorosa Italia!

Skupština slovenske učiteljske „Zaveze“ u Opatiji. Dne 19. i 20. t. mj. sastalo se u našoj krasnoj Opatiji preko sto učitelja i učiteljica iz raznih slovenskih krajeva a članova slovenske učiteljske „Zaveze“. Ovim se pridružilo učitelja i učiteljica iz Primorske, napose iz iztočne Istre.

Slovensko učiteljstvo dočekao je na kolodvoru u Matuljah odbor učiteljskog družtva kotara Voloskog i u ime istoga pozdravio goste predsjednik g. Božo Dubrović, od strane občine pozdravio ih načelnik občine Kastav g. Mirko Jelušić. Na Voloskom pozdravio je goste načelnik g. dr. Stanger. Na dan dolazka zborovali su pojedini odsjeci a na večer bijaše sjajan koncert u „Zorin-domu“ u Opatiji. Sliedećeg dana bijaše skupština zaveze, kojoj je prisustvovao i kot. poglavar, kot. nadzornik, narodni zastupnici prof. Spinčić i Slavoj Jenko. Istoga dana bijaše banket, na komu se izreklo više krasnih zdravica. Dne 21. nebijaše određenog izleta na otok Krk, radi nepovoljna vremena.

O toj skupštini primili smo s učiteljskih krugova obširno i zanimivo izvješće, koje ćemo priobćiti u budućih brojevih!

Veselica „Delalskega podpornega družtva“ vršiti će se u nedjelju dne 6. septembra t. g. U jutro biti će svečana sv. misa, kod koje će pjevati „*Slovansko pevsko društvo*“ i na koju će članovi pod družtvenom zastavom i sa glazbom na čelu iz družtvenih prostorijah doći. Poslije podne biti će veselica u vrtu „*Al Mondo Nuovo*“. Kod veselice će sudjelovati naš pjevački i tamburaški zbor, veteranska glazba itd.

Sastanak istarskih vinogradara u Trstu. U današnjih novinah čitamo, da je zaključio stalni odbor istarskoga gospodarskoga vieća, da se obdržaje dne 3. septembra t. g. sastanak istarskih vinogradara. Znatiželjni smo, koji će sve vinogradari iz Istre biti pozvani na taj sastanak.

Gradjevna stručna škola u Zagrebu. Buduća školska godina 1896./7. počinje u gradjevnoj stručnoj školi 1. rujna o. g., upisovanje traje od 20.—31. o. mj. od 9—12 sati prije podne u ravnateljstvu.

U I. razred primaju se učenici, koji su svršili malu realku, malu realnu gimnaziju ili nižu gimnaziju, pak su u crtanju polučili povoljnu ocjenu.

Molbu za upis valja podnijeti ravnateljstvu kr. zemaljske obrtne škole u Zagrebu ter priložiti krstni ili rodni list, svjedočbe o svršenim naucima i svjedočbu o vladanju nakon što je molitelj polazio školu. Maloljetnici priložiti će ovoj molbi još i pismenu privolu oca ili skrbnika.

U ime školarine plaća se za svaku školsku godinu 6 for. unaprijed kod upisivanja.

U tu školu primaju se i mladići, koji polože prijamni izpit povoljnim uspjehom.

Glavna skupština „Hrvatskog starinarskog družtva“ u Kninu. U smislu §. 5. družtvenih pravila pozivlju se p. n. gg. članovni „*Hrvatskoga starinarskoga družtva*“ na glavnu godišnju skupštinu, što će biti obdržana u prvomu muzeju hrvatskih spomenika u Kninu, dne 14 rujna o. god. u 11 sati prijepoldneva sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdravni govor predsjednika.
2. Izvještaji: *a*) tajnika, *b*) blagajnika, *c*) znanstvenoga odbora.
3. Slučajni predlozi.

Knin, 20. kolovoza 1896.

Upraviteljstvo „*Hrvatskoga starinarskoga družtva*“.

Iz Rieka pišu nam 20. agusta: Ako se nijedan grad umjetno ne diči magjarštinom, to je Rieka sigurno taj. A Magjara ovdje svakim danom više, dolazećih ako kod sjenice na lepak. Svi diše „nem tudumom“, dapače ni se i sami Riečani dali na učenje tog „blagozvučnog“ jezika od kada je obuka tako jeftina. Iste se „*sortirele*“ u tom istiću.

Svaki ovdašnji ured traži znanje magjarskoj jezika a *iredenti* to svi ukupno

povlađuju, pokazujuć time svoje staro geslo: Viva la Spanja, dove si magna!

A Hrvati? Pokunjili se, pa se mnogi srame i prozborit hrvatski. Da, gorka je to istina, srame se majčinog mljeka. Po kavanama govore talijanski i njemački a u trgovačkim poslovima isto tako. Hrvaština na Rieci propada a tu su glavni krivci sami Hrvati. Da se dadu naprjed pa da zatraže školu u svojem jeziku, dobili bi ju, pa se ne bi tako odtudjivala hrvatska korjenika, da potvrdi onu staru: Poturica gori od Turčina. Neka se ugledaju u same Magjare. Koliko li niesu oni škola podigli na Rieci, koje pored sve svoje briljantne nenzornosti ipak unapreduju njihovu ideju.

Malo je to, doista ako se gdje i gdje vidjeva po koji hrvatski napis. Pa gdje i bi. Sad kad su *protjerali* hrvatsku gimnaziju, prekrstivši ju sušačkom na štetu i sramotu našu.

Ostala nam dakle sva nada u čitaonici. Sreća da je dobro učvršćena.

Bilo bi dakle vrieme, da se jednom i r i e č k i Hrvati osvieste, pa da se služe u pisma i govora jedino hrvatskim jezikom, da se tako nepotvrdi ona naše iredente: „Gli abitanti di Fiume in generale parlano l' italiano; tra essi vi sono anche degli ungaresi e dei croati", pa se time sami postavili na zadnje mjesto.

To stoji, crno na bielom, u zemljopisu pučkih ovdašnjih magjarskih škola a pisac je te knjige Donat, koji mogao bi se lako uvjeriti, da je onaj čas, kad je to pisao, imao jedno kolo poremećeno u glavi. Neka popita dali su magjarska ime: M l a k a, L u k e, Z v i r, Ž a b i c a, G o m i l a itd. Kad bi došao do ove zadnje, mogao bi lahko čuti, gdje diete u ono talijanštine što znade, mješa silu hrvatskih rieči.

Mičimo se dakle, braco Hrvati, ako hoćemo, da nam bude i ovdje bolje i ako želimo, da nas nebude potomstvo naše krivilo radi nemara, nebajstva a možda i s čega gorega.

Otvoreno pismo [1])

gospodinu **Antunu Barbalić-u**
pučkom učitelju
u Poljicah iz Dobrinja.

Na dopis iz Dobrinja, uvršten u „N. Slogi" 6. kolovoza 1896. br. 33. Vi se oglasiste izpravkom tiskanim u istomu listu od 13. kolovoza t. g.

I da nije gosp. urednik, proti novinarskoj navadi, a i bez ikakvog povoda[2]) popratio vaš izpravak za dopisnika S., t. j. mene, uvriedljivim riečima, ja bih se ipak bio oglasio svojim podpunim imenom, jer, visoko cieneć značaj i čast bilo svoju bilo tudju, nisam navikao, da na nikoga udaram iz zasjede.

Nazivljete cieli moj dopis klevetom, mene kratite lažom, a čitatelji iz dokaza, koje ću sada navesti, neka sude, kojemu bolje taj pridjevak pristaje, meni ili Vama.

Onog dana u gostioni g. Frana Crvića medju nama se razpreo razgovor, u koji su utjecali i tu prisutna gg. bogoslov Pavačić, trgovac i obć. zastupnik Crvić Niko i Aleksander Uravić, a ti će do potriebe posviedočiti do rieči, što ću sada da kažem.

Naime mi svi stadosmo Vas koriti radi Vašeg nerodoljubnog ponašanja u mnogome pogledu, a na to Vam je gospodin Pavačić u brk rekao, da Vi imate vrlo malo ljubavi do narodnosti, kada ste nastojali i tražili podpise od nekojih naših Dobrinjaca i ujedno ove nagovarali, da druge sklonu, da se u učioni uvede talijanski jezik. Vi planuste na to govoreć, kao po običaju, da je to laž. Na to gosp. Pavačić, razdražen rekao Vam, da je on spravan, da se s Vama kladi za 500 for., da je istina, što Vam on predbacuje. Vi prihvatiste okladu, ali za samih 5 for. Nu medjutim Vi se bijaste nešto primirili i tražili opet po običaju, da kojekakovimi doskočicami izskočite iz klanca, kamo Vas bijaše g. Pavačić stjerao, i budući sjeguran, da ćete okladu izgubiti, Vi ste, u prisutnosti svih nas i još mnogih drugih, koji su se tada u gostioni nahodili, *priznali, da je naime istina, da ste Vi nagovarali naroć, da traži, da se ovdje uvede talijanski jezik kao obvezatan predmet, te nadalje stadoste tobože dokazivati, kako bi dobro bilo, da se djeca podučavaju talijanski, jer da sa hrvatskim jezikom nije moguće nikamo, a da se čovjek ruglu ne izvrgne.* Ne navadjam ovdje, radi nedostatka prostora, što Vam je na to g. Pavačić pametno odgovorio, al' bi svakako dobro bilo, da si ono za uši zapišete. — Inače Vi ste taj veleučeni savjet o uvadjanju talijanskoga jezika ponovili pred mnogobrojnim seljacima u mjestnej prodavaonici duhana; nagovarali ste Gabonjare, neka prave molbu za gradnju učione, ali da istodobno izraze želju, da se u toj novoj učioni bude podučavalo i talijanski, jer da će jedino na taj način moći štogod da od vlade postignu. Ako uztreba, navesti ću vam sto svjedoka; meni ste pak u više navrata govorili, da Hrvati ne imaju ni književnosti, ni znanosti, ni umjetnosti, kao što Talijani; hvalili ste mi se, dok ste u Nerezinam bili, da ste svjek čitali *„Giovine Pensiero"*, kujuć u zvieznje njegovog urednika, kome da neima para kod svih urednika hrvatskih novina. Dalje neidem, da ne zlorabim ustrpljivost čitaoca, ali ako želite, u stanju sam, da Vas još koječim poslužim, što je kadro, da još u dvojbenije svietlo postavi Vaše rodoljublje. A znam, da je to već i vrieme, da se korov čupa i da jednom gledamo, da dodjemo na čisto. Svakome svoje!

Pazin, 24. kolovoza 1896.

Ivan Španjol, sin

[1]) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredničtvo. Članak priobćujemo, kako smo rekli u zadnjem broju očitovali, po cieniku. Op. ur.

[2]) Kako Vi to možete znati? Mi čuvamo rukopis, kojim nas je mnogoljetni dopisnik s onih strana upozorio, da ona viest ne bijaše nimalo na mjestu i da je potekla s osobnih razmirica. Nismo mu dakle imali pravo vjerovati? Op. ured.

Listnica uredničtva.

G o s p. N. T. Učinili smo po Vašoj želji. Zdravo!

Javna zahvala.

Podpisano predsjedničtvo „Učiteljskoga družtva kotara Volosko" drži si ugodnom dužnešću javno izreći svoju najtoplju zahvalu: Velecć g. dru. Andriji Stangeru, načelniku občine Volosko i velec. g. Mirku Jelušiću, načelniku občine Kastav za izrečene pozdravne govore; slavnomu družtvu „Zora" na ustupljenih prostorijah; sl. djačkomu istarskomu tamburaškomu zboru; sl. pjevačkomu družtvu „Lovor" i svoj gg. pjevačem, polimence g. M. Brajši za blagohotno sudjelovanje u koncertu, štono ga je družtvo priredilo prigodom zdorovanja „Zaveze" u Opatiji 19. t. mj. Napose izriče zahvalu pevovodji, skladatelju, učitelju pjevanja i glazbe, g. V. G. Brožu, koji je mnogo doprinesao, da je koncert nad svako očekivanje prekrasno, da sijajno izpao, kano i odjelu vojničke glazbe grofa Jelačića.

Predsjedničtvo
„Učiteljskoga družtva kotara Volosko".

Sv. MATEJ, 24. agusta 1896.

Tajnik: *Fran Rubeša.* Predsjednik: *Božo Dubrović.*

Akvizitera

za osiguranje proti požaru i na život uz stalnu plaću prima kod nas vrlo dobro poznato i razgranjeno osjeguravajuće družtvo. Ponude neka se šalju upravi našega lista pod naslovom: „Akviziter".

FILIJALKA
c. kr. priv. avstr. kreditnoga zavoda
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½ %	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2½ %	3-mesečni „	1½ %
30- „	3%	6- „ „	2½ %

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo novo obrestne takso v kropost z dnem 5. februra, 9. februra in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.
V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — b r e z troškov

Kupnja in prodaja
vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
zakase vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

P r e d u j m i.
na lamšovane listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.
Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem curzu.

Trst, 2. februra 1896.

Javna zahvala.

Najsrdačnije zahvaljujemo svemu rodu, prijateljem i znancem, koji su u težkoj bolesti i prigodom smrti našega premiloga sina, odnosno brata

Frana Božanića,

pomoćnog učitelja na realnoj gimnaziji u Zagrebu

nastojali bilo riečju bilo činom ublažiti gorke boli ljubljenog pokojnika i naše.

Osobito zahvaljujemo nadalje svemu mnogočastnomu svećenstvu, koli mjestnomu toli izvanjskomu, učiteljstvu sa školskom mladeži, te svemu vrbničkomu pučanstvu, koje je toli mnogobrojno pohrlilo, da izkaže posljednju počast premilomu pokojniku, isprativši zemske njegove ostanke do hladna groba. Dobri Bog naplatio svima!

Vrbnik, 24. kolovoza 1896.

Tugujuća obitelj.

DROGERIJA
na debelo i drobno
G. B. ANGELI
TRST
Corso, Piazza della Legna 1.
Odlikovana tevarna čopičav.
Velika zaloga sljuatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga flnih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.
Mineralne vode
iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romajsko žvepio za žvepljanje trt.

Kathreiner's
je kot
primes k bobovi kavi
edino zdrava
kavina pijača.
Dobi se povsod, pol kilo za 25 kr.
Svarilo! Zaradi slavnovrdnih posnemajočih izdelkov je treba paziti na lavirano zavojo z imenom
Kathreiner.

Skladište pisaćeg papira i drugih pisarsko-uredovnih potreboća za občinske, kotarske, sudbene, školske i druge urede preporuča
ANTUN JERETIĆ u Gorici
Semeniška ulica 3.
Vlastita knjigoveznica i zavod za crtanje knjiga
Zaliha lampijona u narodnih bojah po umjerenoj cieni.
Preuzima i izvršuje sve naručbe brzo i točno, te šalje nepoznatim proti povzeću, občinskim uredom itd, pako sa popratnicom.
Sva potreboće za učione, kao pisanke i risanke, koje izradjuje iz dobrega papira, predaje uz umjerene ciene.
Na zahtjevanje izradjuje svežčiće i sa hrvatskim napisom.
Preporuča se toplo rodoljubnom občinstvu

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo
Ciene iznova snižene
Preše za grožđje, diferencialni sustav

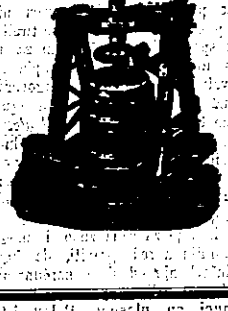

Ovaj sustav preša ima najveću tištajuću moć od svih drugih, na kojih mu drago bilo prešah.
Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav
ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije; automatične štrcaljke; mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu
Ig. Heller, Beč
II/21 Prater-trasse 42.
Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se konkurencija! — Traže se zastupnici!

Svećar **J. Kopač** Solkanska cesta
u GORICI broj 9.
preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave
pčelno-voščene svieće
kilogram po for. 2·45.
Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.
Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.
Predajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1·20
obični	„ „ „	1·—
Granis	„ „ „	—·60

Roba šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 36 U Trstu 3. septembra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Prepečatna se pisma, oglasi itd. tiskaju po obično sniženu ili po dogovoru. Lisi take ide na poštenje. Novci se šalju poštanskom napatnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Lisi, prizime i najbližu pošu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu ótvorenu pismu, na koje se ne plaća poštarine, ako se ivana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se neštampaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake for. na godinu. Razmjerno for. ½, i ¼ za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farnete br. 14.

Slogom rastu male otvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Glavna skupština političkog družtva „Edinost".

Težko, da se je ikada sakupilo u prostranoj dvorani „*Tržaškoga Sokola*" toliko ozbiljnih i politički zrielih muževa, kao što u nedjelju prigodom glavne skupštine političkoga družtva „*Edinost*".

Tuj smo imali na okupu, osim jednoga, sve državne i zemaljske zastupnike našega jezika iz Istre i Trsta sa okolicom. Izmedju odličnijih gostova spominjemo u prvom redu našeg velezaslužnog starinu, presvj. g. *dr.a Dinka Vitezića*, zatim prvake goričkih Slovenaca gg. zastupnike *dr.a Antuna Gregorčića*, *dr.a Tumu* i urednika „Soče" g. *Gabršeka*.

Iz Trsta i okolice pohrlilo je na skupštinu sve što je svjestnije, neodvisno i što nebijaše zadržano svakdanjimi poslovi.

U određeni sat otvori skupštinu predsjednik političkoga družtva „*Edinost*" urednik *Mandić*, pozdravi prisutne, zahvali im se na toli mnogobrojnom odzivu, te predstavi skupštini vladinoga zastupnika, ravnateljstvenog nadkomesara gosp. dr.a *Mahkovca*.

Predstavi zatim spomenute jur odlične goste, koji bijahu burno pozdravljeni, nazove im dobrodošlicu, te reče u glavnom sliedeće:

Premda nije prijavljen za današnju glavnu skupštinu u dnevnom redu govor sa strane odstupajućega odbora, ipak nemože od manje a da ne iztakne jedan izvanredni dogodjaj u našem javnom životu.

Naš politički položaj od posliednje — hoćete li ponesrećene ili posrećene glavne skupštine — ne samo da se nije niti za vlas razjasnio ili poboljšao, već se je dapače još jače zamrsio i pogoršao.

Naši narodni protivnici postali su upravo nesnosni. To nam pokazuje najočitije užasni i u prosvietljenom svietu nečuveni najnoviji dogodjaj u Lošinju. Ono grozno zločinstvo, počinjeno na nevinom našem mladiću, moramo i mi, gospodo skupštinari, najvećim orgorčenjem i gnjusanjem najodlučnije odsuditi. (Sa svih strana zaore oštri glasovi ogorčenja i prosvjedovanja proti divljačkom činu istarske irredente).

Zatim se prešlo na dnevni red.

Predsjednik izjavi na to, da pošto nebijaše u zadnjoj razpuštenoj skupštini svršena razprava o tajnikovom izvješću o djelovanju odbora tečajem minule družtvene godine, neka se prijavi za rieč onaj, koji želi jošte govoriti o rečenom izvješću.

G. inženir *Živic* reče, da je družtveno glasilo „*Edinost*" njega i odvjetnika gosp. dr.a *Pretnera* ukorilo, što su u zadnjoj skupštini pretresali djelovanje odbora.

Predsjednik mu odgovori, da ono ne bijaše nikakav ukor, već očitovanje, da je mnogo laglje kritizirati nego li uspješno raditi. Odbor se ne plaši bilo toli stroge ali nepristrane kritike, dapače ona mu je mila kad dolazi od muževa, *koji rade jedino za narod i koji žrtvuju sve moguće za dobro naroda*. Nakon toga bijaše izvješće tajnikovo jednoglasno odobreno.

Mjesto odsutnoga blagajnika g. *Bogdanovića*, izvjestio je skupštinu o družtvenom novčanom stanju podpredsjednik gosp. dr. *Gregorin*. To stanje je dosta povoljno, dapače mnogo bolju, nego li prošlih godina.

G. dr. *Pretner* reče k ovoj točki dnevnoga reda, da prima sa zadovoljstvom do znanja povoljno novčano stanje, ku da bi isto moralo biti još bolje i to tako, da se pomnoži broj članova i da se povisi prenizku članarinu. *Predsjednik* mu odvrati, da je čuo privatno i drugo mnienje, glaseće, da sadašnju članarinu za siromašnije članove, za radnike, seljake itd. snizi. On bi bio za to, da se sadašnja članarina pridrži, eventualno i povisi, i da se ustroji nižu članarinu za siromašnije članove, t. j. da budu dvie vrsti članova.

U ostalom danas se ne može o tomu ništa stalna zaključiti, jer bi se imala promjeniti družtvena pravila, čega nije danas na dnevnom redu. Predlaže, da se to pitanje prepusti budućemu oboru.

Zast. *Nabergoj* izjavi se takodjer za dvie kategorije članova, o čemu bi se imalo razpravljati na budućoj skupštini. Skupština prihvati taj predlog.

Zatim umoli predsjednik zastupnika d.ra M. *Laginju*, da izviesti skupštinu o djelovanju naših državnih zastupnika i o političkom položaju.

Dr. Laginja govorio je vrlo krasno, i zanimivo o toj točki dnevnoga reda; bijaše često odobravanjem i pleskanjem prekinut. U dvorani vladala je velika napetost i svečana tišina, koju su pretrgavali jedino uzklici odobravanja.

Pošto nam je za danas nemoguće donieti u cielosti taj krasni govor, da ga nekomadamo, donesti ćemo ga u budućem broju u cielosti.

Učiteljski sastanak u Opatiji

„Iz bratskog zagrljaja,
Poleti pjesmo svuda". . .

I.

Gotovo po svih se već slovenskih novinah čita o zborovanju „Zaveze" u Opatiji, pa držimo, da će i ti, jedino pravo glasilo naše, cienjena „Naša Sloga", radostno primiti medju tvoje redke, da i ti oglasiš učiteljstvu i našem hrvatskom narodu tužne nam Istre i dalje, to učiteljsko slavlje.

Pošto je ovo bio prvi oveći sastanak učitelja u obće u našoj pokrajini, u krasnoj našoj Liburniji, nadali smo se, da će biti nas Hrvata mnogo više, nu sa žalošću moramo evo na početku opisa iztaknuti, da nas je nada prevarila, da smo ostali razočarani na vrlo slabom odzivu drugova iz Istre, kvarnerskih otoka, Banovine, Dalmacije. Nu ne samo da je bio slab odziv, čemu će možda tkogod imati, velju tkogod, i valjanih razloga, al na žalost moramo i to iztaknuti, da nas se mnogo drugova nit inače sjetilo nije; dočim nam je česko učiteljstvo odposlalo do blizu 40 brzojavnih i pismenih čestitaka. Žalostno je al istinito i vjerujte mi, da je na nas prisutne vrlo neugodno djelovalo, kadno se čitalo prispjele brzojavne i pismene čestitke sa strane češkog zastupnika češke, sa strane predsjednika „Zaveze" prispjele slovenske, a sa strane one, kojih bi bilo imalo biti najviše, nije ih bilo toliko, koliko je prstiju na jednoj ruci. To badi samo mimogrede spomenuto, a sada eto nas pri stvari.

Veoma nas je plašilo, da davno žudjeni i ponajsretniji za svakog učitelja dan 19. kolovoza, uz neobično, do sad za nas mladje nečuveno i nikad doživjelo kišovito vrieme, koje nam u ovo doba godine već dosadnje, neće osvanuti onako krasan, kako je osvanuo. Svevišnji bio nam milostiv, a braća Slovenci, mili druzi i liepe drugarice znajuć, da je najkrasniji i najnarvniji put, kojim kročimo k uzvišenomu cilju svetih naših učiteljskih zvanja, put, koji nas vodi u susret boljoj i sretnijoj budućnosti, naše stališko udruživanje; znajuć, da udruživanjem dolazimo do ugleda, podižemo stališ i da ponajbolje koristimo narodu i domovini svojoj, radostno se odazvali i pohrlili baš u liepom broju okolo 109 što učitelja, što učiteljica iz svih u područje „Zaveze" spadajućih učiteljskih družtava.

Po programu — razporedu već prije ustanovljenom, dočekao je mile goste na kolodvoru u Matuljah sa družtvenom zastavom odbor učiteljskog družtva kotara Volosko u svečanoj opremi; načelnik obćine Kastav, g. K. Jelušić, zastupnik naroda prof. Vj. Spinčić, liepi broj ine gospode i naroda iz bližnje okolice.

Prvi progovorio je i pozdravio nadošle u imenu učiteljskoga družtva kotara Volosko, oduševljenim i srdačnim govorom gosp. Božo Dubrović, predsjednik družtva i nadučitelj iz Sv. Mateja. Odgovorio je i zahvalio se liepim govorom predsjednik „Zaveze" gosp. L. Jelenc, nadučitelj iz Sv. Jurja pri Kranju. Dragovoljno i radostno se odazvao pozivu odborovu načelnik obćine Kastav g. Mirko Jelušić i pozdravio nadošle u imenu obćine, obćinskog zastupstva i naroda sa „dobro došli" i „živili".

Ponovno zahvalio mu se predsjednik „Zaveze".

Iz Matulja odputili smo se pješice put Opatije, a tomu smo izabrali najkraći put. Spješili smo ne samo najkraćim putem, no i vrlo brzim korakom, ipak su gospoda sasvim tim gdjegod je bio kakav puteljak, htjela da istim zakrenu, samo da čim prije osvanu u gospodskom Voloskom i u uvjek zelenoj divnoj Opatiji.

Čim smo se pokazali iznad Voloskoga, opaziti smo mogli, kako se hrpimice kupi narod, kako nas iza svakog ugla kuće očekuje znatiželjno pučanstvo. U Voloskom svratili smo se u čitaonicu „Bratimstvo", gdjeno nas je očekivao načelnik gosp. dr. Andrija Stanger sa c. kr. kotarskim nadzornikom gosp. Fr Uršićem. Gosp. dr. Andrija Stanger izraziv veselje, da smo baš na njegovu teritoriju, divotnom kraju izabrali sjedište sborovanju, uz želju, da nam rad bude okrunjen najboljim uspjehom, srdačno nas pozdravio. Ovomu se zahvalio odbornik g. J. Ravnikar, nadučitelj iz Mokronoga.

Upravivši zatim hod put Opatije, korak nam se vrlo usporio, budući su gospoda imala putem što gledati, čemu se diviti, pošto se i na lievo i na desno redaju krasni dvorci (ville), o kojih je oko njihovo zapinjalo i neobičnim se miljem paslo.

Podno „Zorin doma" morali smo popostati i pričekati, dok se svi sakupimo. Sakupivši se, krenemo u „Zorin dom", gdjeno nas u imenu zabavnog pripomoćnog odbora pjesničkim uzhitom i iskrenimi riečmi pozdravio gosp. V. Car, učitelj iz Voloskoga. Tim bi postignut prvi uspjeh.

Pošto se gostovom razdielilo listiće za stanovanje, razišli smo se kojekuda, da se malko okriepimo.

Iza kako je upravni odbor u prostorijah „Zore" dovršio svoju sjednicu, sabrali se delegati i odpočelo sborovanje delegacija. Predsjednik gosp. L. Jelenc u pozdravnom govoru naglasujuć potrebu organizacije, pozivao se na složno, neumorno djelovanje; pozdravio je delegate i predstavio g. Zvoniček, zastupnika „Zaveze" čeških učiteljskih družtava, koji bijaše burno, oduševljeno pozdravljen sa „živio!" i „na zdar!" klici. Gospodin se Zvoniček zatim kriepkom riečí zahvali u češkom jeziku, priobćiv, da nam nosi pozdrav od 10.000 čeških učitelja. Govor njegov bio je primljen burnim i ponovnim klicanjem i pljeskanjem rukuh.

Gosp. Božo Dubrović, kojega je odbor „Pedagogičkoga družtva" u Krškom pismeno umolio, da ga zastupa, pozdravio je skupštinu u imenu istoga željom, da bi sjeme i trud dične „Zaveze" urodilo stostrukim plodom.

Na predlog gg. Bogatca i Kanteta bio je presvjetli g. Anton Klodič Sabladovski, c. kr. zemaljski školski nadzornik jednoglasno i velikim oduševljenjem imenovan počastnim članom „Zaveze". To mu se odmah brzojavno priobćilo, na što se je on brzojavno srdačno zahvalio.

Daljje sborovanje vrieme se zatim po dnevnom redu.

(Dalje sliedi).

Dopisi.

Iz Vrbnika pišu nam 27. agusta. (Požar — jedna žrtva). Tužna i grozna ostati će uspomena svim Vrbničanom noć od 25. na 26. agusta. Bilo prošlo jedva pol noći, kad me iz prvoga sna probudi vapaj mojih susjeda, a eto mi u sobu majke sa zdvojnim krikom: sinko ustani, Ivini s kovačnice kuća gori, svi smo propali prije nego li sunce svane. U tren bio sam obučen i odmah pogledav po kući, ako su moji na okupu, pohrlim na trg, gdje je bilo u blizini garište. Strašan prizor! K nebu se dizao stup dima, iz koga se pokazivahu jezici strašnoga elementa; nebo sjajno i vedro, a mjesec svjetlio veselo kao da se ruga u svom mrtvom radovanju trepetanju mojih Vrbničana. Sve je na noguh, sve bi htjelo pomoći, ali ne zna kako ni čime; nema vode, nema štrcaljka (pumpa), u uzkoj i sliepoj ulici „kovačnici", ne možaš se maknuti, kuća do kuće, a medju njima bukti divlje uništujuća vatra, da debele iskre na sve strane vrcaju. Nije tu vremena, da se gubi; eno već dva brata Lucetića na krovu, za njimi drugi smjeli Vrbničani sa svih strana napadaju vatru, mladje žene i djevojke uzornim takmenjem nose vodu, koju izpraznjuju u pripravne kace, da služi gasiteljem prama potrebi. Borba je na život i smrt, ili ima vatra uništiti prije zore cieli Vrbnik ili mora podleći srčanosti gasitelja i molitvi onih, koji ne mogu pomagati: naše staro mjestance, koje nije podleglo sili prošlih viekova, imalo je podleći sili plamena, imalo je postati crno garište! Ali božja pomoć i odvažnost srčanih sinova našega drevnoga Vrbnika pobjediše: oko tri sata jutrom padu krovovi gorećih kuća, tim bje vatra izolirana, pogibelj umanjena, dapače odstranjena. Oko četiri sata povukoh se, da nešto umirim uzdrmane živce, ali da, kad moji ukućani ne spavaju, a po ulicah neima mira, narod je sav uzrujan.

Oko deset sati prije podne izadjem, da vidim, što je vatra poharala, akoprem sam znao sve već prije čim je požar buknuo. Izgorjele su dvie kuće: Iva Volarića pok. Jerolima sa svim, što bijaše u njima. Kako je vatra nastala, ne zna se, jer je počela daleko od ognjišta pod kućnimi žrni (mlin). Gospodar je išao spavati odmah poslije svoje kćeri Katice, dočim je majka ostala još malko moleć, napokon se i ona podade počinku nakon trudnoga dana, dočim im je sin Jerolim sa ženom i dvoje malene djece spavao u susjednoj kući. Prama ponoći počeo ih dim gušiti; Katica, koja je spavala blizu svojih roditelja, počela ih zvati, svi biše u hip na noguh, otac otvori kućna vrata, a u to bukne silan plamen; on gol a za njim žena pobjegnu van, zazivajuć kćerku, ali ova hoteć se valida prije obući, došav do prozora, obkoljena sa svih strana dimom, pade po svoj prilici u nesvjestici i postade žrtvom biesnoga plamena, dočim je zdvojni otac tukao na sinovljeva vrata, da bježi, da se spasi. Sin mu, kako se probudi, pograbi svoju kćerku od 2 godine i pobješe kakav je bio kroz plamen, dočim se majka sa drugom od 4 mjeseca baci u konobu i sretno izbjegnu smrti, ali što poniješe sobom? — Ništa, nego goli život! Štete imade preko 5000 for., a ništa osigurano, propade sva ljetina, propade krvavi trud tolikih godina, spasiše samo gola tjelesa. Prije jedan od najboljih naših gospodara, nije imao šta na se navući, da pokrije svoju golotinju. Ali sve to bi prežalio, samo da mu nije poginula, uzorkćerka Katica onako na grozan način; — na garištu joj nadjoše izpečeno tielo. Našega Ivana i dobru mu ženu Luciu kao da progoni nesreća poput biblijskoga Joba: u jenaru ove godine umro mu sin Mate, osmošolac na Rieci, sada mu vatra uniješti plod dugih i trudnih godina, groznim načinom usmrti kćerku Katicu, koja

kao da je čutila, još nedjelju pred samom smrti pričestila se, a niti 48 sati poslije odletila je njezina plemenita duša pred lice onoga, koga je podpunom vjerom u prilici kruha ovdje na zemlji bila primila. O anđelu, dobra Katice, moli se Bogu, koga sada u svoj njegovoj slavi gledaš i hvališ, da utješi tvoje dobre roditelje i sve one, koji su te ljubili, a tih bijaše mnogo, kako posvjedočiše suze, koje se lievale za tobom, kad te pratismo do hladna groba. Nevina žrtvo paljenice, budi čuvarom našega staroga mjesta; drži daleko od njega vatru, koja hara kuće i polja, daleko od njega vatru zlobe i nesloge.

Na koncu nastaje pitanje, koje priznanje za svoj trud dobiti će neustrašivi gasitelji, a osobito njihovi vođe dva brata Lucetići, koji su svoj život u pogibelj stavljali samo da spase svoje rodno mjesto? Šta će učiniti dotična poglavarstva, na koje to spada, da se odstrani iz grada slama i sjeno, te tako odaleči pogibelj, koja bi mogla cieli Vrbnik uništiti, jer je kuća do kuće? Hoće li občinsko poglavarstvo preskrbiti barem koju štrcaljku (pompu) i nekoliko potrebnih lazila, da se u nesreći može brže i uspješnije raditi? Da je što takova kod nas bilo, možda bi se bila spasila spomenuta pokojnica i još koješta. (Ako se ne varamo, na cielom otoku nema tih sprava, za koje govori naš dopisnik. Op. ur.) — Neka već neki prestanu svojim brundanjem: to se redko dogadja! Hoće li naši ljudi uvidjeti korist osiguravanja? — Ovo su pitanja, kojimi bi se morala baviti naša tako zvana inteligencija, a ne peljanjami i osobnim zadirkivanjem, kojim se ne razbijaju „komostra“ nesloge, nego se još jače pletu: ali dosti za sada, da ne počnu kapati priposlana — nu dobro, da ste im zasvirio, g. uredniče: plati prije ili poslije!

Nad svježim grobom

FRANA BOZANIĆA

namjest. učitelja vel. realke i trg. škole u Zagrebu

umrla dne 23. kolovoza u zavičaju.

Zbogom žitku, moj preliepi sanče!
Zbogom zoro, zbogom beli danče!
Ja sad moram drugom ići kraju!“

Radičević.

Brzo razširila se kobna viest, nemili glasi, da je Tebe, mili druže, pokosila u svesilju sila najjača. I opet starodavni Vrbnik plače nad preranim grobom jednog uzornog sina. I pravo je, da mi rodno mjesto plačeš, davni grade, nad grobom ovako plemenita sina. Sve te jadi i nevolje jedna za drugom biju, al ovako slična nije te snašla već odavna, jer ti nestalo sina, koji bi bio tvoje slavno ime stalno pronio širom svieta. Porodio se je u tebi, za tobom je neprestano uzdisao, k tebi je uviek najradje lrlio, da se pozabavi u krugu svojih dragih roditelja, milih drugova svojih.

Još niesi dostigao ni četvrt vieka, a kruta smrt pokosila nit tvoga života, u cvietu mladosti tako mlada, tako zelena. Jedva svršivši pred godinu dana nauke i domogavši se žudjenog cilja, tebe nestaje mili Frane! A kud će sada oni tvoji divni snovi, one tvoje krasne misli? Tko će Tebe takva nadomjestiti u radu za domovinu, kojoj si se sav htio posvetiti, uzgajajući njoj sinove značajne, sinove učene, koji će s prosvjetom oslobnditi svoj dom.

„Mlogo teo, mlogo započeo
Čas umrli njega je pomeo“.

Radičević.

A tko će Ti razveseliti uciviljena oca, majku, kad im nestaje tako dobra, plemenita sina, koji su u Te, nezaboravni druže, polagali svoje nade, da ćeš im Ti vratiti milo za drago. Oni su sebi odkidali od ustiju, samo da Tebi miljenku ugode. Jedina njihova želja, misao bila je, da Tebe vide sretna, zadovoljna i da im osladiš staračke dane, da im budeš ponos i utjeha. No svevišnji drugo odredi; zaželio Te imati kod sebe, da Te nagradi za Tvoje patnje i nevolje, kojih si imao previše u mladjanom životu. „Bog dao, Bog uzeo“ rekao je Job — tako je i vama tužni roditelji reći pokoravajući se volji božjoj. Veselite se, da ćete vašeg dobrog miljenka Frana naći u slavi nebeskoj.

A što će bez Tebe, mili druže, Tvoji pobratimi?! Svaki nas Te rado vidjao kraj sebe, svaki te poštivao, svakoga si znao uputiti o istini; preko Tvoga suda nije bilo pregovora, svakomu je bila mila tvoja šala, uzajamna vezala nas ljubav od dobe još nejake, a sad nam nestaje Tebe, neprežaljeni druže. Prošli su oni bezazleni dani, u kojima smo živili skupa, nadajući se boljoj budućnosti — prodjoše, sve pusto nam ostaje iza Tebe, a srce krvavo razcviljeno misli na Te, mili druže.

Premda Te nemamo više u našem kolu, ali znaj, da te nećemo zaboraviti, već biti će nam mila svima spomen na milog pobratima.

Pa i Ti nezaboravni Frane sjeti se pred licem božjim na nas, koji ostasmo tužni iza Tebe. Moli se za milog Ti oca, majku, a i ne zaboravi zagovarati tvoju miljenicu domovinu, da ju minu čim prije gorki dani kušnje. Spomeni se i milih drugova, izprosi im u Boga, da mogu i oni Tebe nasliedovati u radu, poštenju, značaju i ljubavi do doma svoga.

Iz daljine pako, mili Frane, vjerni druže, žali i moli se Bogu Tvoj drug, kojemu nije bilo moguće, da Te vidi i tješi pod zadnje dane, da Te sprovede do hladna groba; bila Ti lahka rodna gruda, koju si mladenačkim žarom ljubio! A duša Tvoja krasna naužila se raja, gdje se opet našli, a da se ne razstanemo! Salve! Ti kliče neviljeni pobratim

L. V.

Franina i Jurina

Fr. Ca da će bit ove Miholje izbori za občinu?

Jur. Cul šan i ja cagodare, ko da še naši špravljaju, da nebi prišli šmarkavci nutar.

Fr. A ke šu te peršone, ko še more znat?

Jur. Abram, Ižak i Jakov, jušto terno. Za kvadernu cekaju odgovor od palaca, a kada pridu njihovi pari špod kraj, onda čeju učinit tombulu. Već njin šada žubi delaju vodu, kada bude ki žna kako lejitimani šin za šuca a šilna nobiltad za škrivana. Onda će še moć Abram oblić i šprida rive va drageše otca Adama.

Fr. Bog njim dal zdravlje i šriću i mir koga nimaju.

Jur. Pravo govoriš, bo da bi lejitimani šin šamo mater gledal, ko še brižna pojida i vavik Boga moli, da bi njoj ga obrnul na harvašku i švuda ga preporuciva, da ga naši cagod udelaju i nutar žamu, ne bi toliko špardal.

Fr. Da ca mišli on, ca je on, ca ga ki štima, da toliko šparda?

Jur. On mišli va svojoj glavi, da je peršona štimana, dokle mu kigod nepokaže koliko je nazada.

Fr. Zato oci va tla hita!

Jur. I od šada naprvo će još više, bo ga je „ošlić“ zi Pula odkada ga je pocel štat zmešal a bojim še, da će ga pošve inšenšat, kako i njegove kumpanje.

Fr. Tar mu i onako malo fali.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlao nam je g. Ivan T. Galzignja, učitelj u Loparu (Rab) 4 for. 20 novč., sakupljenih medju rodoljubima za stolom.

U ruke veleštovanog g. dr. M. Laginje, odvjetnika u Puli priposlana bi 30. agusta svota od for. 15·80 i to for. 10·80 sakupilo se dne 24. agusta 1896. kod prijateljskog stola u hajdučkih dvorih u Jurišićih prigodom zdravice g. P. Pejčića; darovahu sliedeća mnogoč. gg.: J. Grašić, D. Marinić, E. Dumić, P. Pejčić, J. Mikulčić, J. V., T. V., M. V. Živili! a 10 kruna darova pop Josip Velikanje i to 5 kruna mjesto vienca na grob svomu sudrugu i prijatelju pok. Jos. Someru, bivšem župe-upravitelju u Premanturi, a 5 kruna mjesto vienca na grob svomu sudrugu i prijatelju pok. Ivanu Kap. Potočniku, bivšem župe upravitelju u Barbanu.

Dolazak njegove cesarsko kraljevske visosti nadvojvode Viktora Ljudevita u Opatiji. Od tamo javljaju, da je dne 30. agusta stigao nadvojvoda Ljudevit Viktor, brat Njeg. Veličanstva cesara i kralja Frana Josipa I. Visokomu gostu poklonio se je od strane političke oblasti kotarski kapetan g. A. Fabiani, od strane občine načelnik g. dr. A. Stanger, a u ime lječilišta pukovnik g. Wachter. Prejasni nadvojvoda zaustaviti će se u našoj krasnoj Opatiji nekoliko ćedana, a mi mu iskreno želimo što ugodniji boravak.

Dolazak presvj. biskupa Andrije Šterka u Trst. Jučer oko 10 sati u jutro dovezao se je južnom železnicom naš presvjetli biskup Andrija Šterk. Na kolodvoru dočekale su ga službene ličnosti i veliki broj svećenstva. Ljudstva bilo je na trgu pred kolodvorom veliko množtvo, koje je pozdravljalo novoga biskupa, kad se je sa namjestnikom provezao. Opazilo se, da je bio biskup ugodno iznenadjen, videći toliki broj pučanstva. Za njim provezlo se je svećenstvo i članovi odbora, koji su doček pripravili.

Proslava rodjendana Nj. Veličanstva na vanjščini občine Umag. Od tamo pišu nam, da je naš puk u predvečerje rodjendana našega premilostivoga cesara i kralja Frana Josipa I., palio kresove, strieljao iz mužara i vijao zastave u selih Lovrečica, Materada, Baluči, Vidočija, Dolinci, Šverki i Čaknici. Isto tako proslavio je naš puk i rodjendan Nj. Veličanstva.

Tim je naš puk potvrdio staru ljubav i odanost hrvatskoga naroda do cesara i kralja, dočim su talijanaška gospoda u Umagu kano i u drugih talijanskih gnjezdih Istre sasvim tu svečanost mimoišla.

Doček presv. g. biskupa Andrije M. Šterka u Volosken. Od tamo nam javljaju, da je u ponedjeljak u jutro parobrodom u pratnji svećenika i prijatelja stigao presvj. g. biskup Andrija Marija Šterk, svečano dočekan velikim množtvom puka uz zvonenje zvonova i gruvanje mužara. Presvj. g. biskupa pozdravio je prvi kotarski poglavar a zatim občinski načelnik g. dr. Stanger, kojim je g. biskup srdačno odzdravio. Sa mula podao se presvj. g biskup u crkvu a odatle u stan župnika preč. g. Vinka Zamlića, gdje bijaše priredjen biskupu na čast gospodski objed, kojemu su prisustvovali poglavari svietski i crkveni.

Občinski izbori u Jelšanah. U zadnjem broju upravili smo upit na c. kr. kotarskog glavara u Voloskom radi zatezanja sa občinskimi izbori u Jelšanah, koji bijahu jurve razpisani, a da nam od tamo ništa ne javiše.

Izbori su započeli u ponedjeljak dne 31. agusta. U borbi se nalaze dvie stranke t. j. stara načelnikova stranka, podupirana više manje od oblastih, i čisto narodna stranka, koja želi urediti posve zanemarenu občinsku upravu i posve ponaroditi občinski ured, u kojem se je do sada većinom njemački uredovalo i pisalo. To plemenito i rodoljubno nastojanje poći će njoj bez dvojbe za rukom, jer je već kod izbora u III. tielu izabrala velikom većinom sve čestite, neodvisne i narodne predloženike. Takvomu uspjehu nada se i u ostalih dvih tielih, o čemu ćemo izvjestiti već u ovom broju, ako nas na vrieme od tamo obaviešte. Izbor je započeo 31. agusta, a trajati će dne 1. i 2. septembra.

Kako nas brzojav izvješćuje, slavila je naša stranka i u drugom tielu sjajnu pobjedu, izabrav svoje predloženike sa 122 proti 10 glasova, a u prvom tjelu pobjedila je sa polovicom većine. Živio svjestni narode.

Občinski izbori u Plominu. U zadnjem smo broju priobćili brzojavku iz Plomina, koja nam je javljala, da su naši prvaci kušali kod izbora sreću, ali da ne bijaše uspjeha, jer da je narod zaveden.

Na ozbiljan uspjeh nije s naše strane nitko ni mislio, jer svatko od nas znado, da je još uviek tamo načelnik, silni bogataš Tonetti svemogući. Njemu je svaki drugi občinar dužan, a osim toga neima tamo osim dvojice, trojice naših svećenika, skoro nikoga, koji bi se zauzimao za javne poslove. Mi bijasmo zadovoljni, što se je počeo i tamo narod buditi i što je stupio prvi put u narodnu borbu. Taj prvi uspjeh mora svakoga od nas zadovoljiti. U III. tielu, u kojem su naši sudjelovali, dobili su predloženici naše stranke 73 glasa, protivnički 260. Ona 73 glasa vriede svakako za prvi put nešto. Neka ih bude drugi put dva puta toliko, pak će biti i u onoj občini konac talijanaškomu gospodstvu.

Talijanski listovi Istre trube u svjet, da su Talijani Istre izvojevali podpunu pobjedu. Proti komu? Ta oni bijahu i do sada sami i jedini gospodari u zastupstvu i na občini. Protivnika nisu imali. Naši su kušali prvi put sreću i postigli su, što se je dalo u žalostnih tamošnjih okolnostih postići.

Medjutim eto što nam od tamo piše prijatelj o tih izborih:

Sudjelovanje naših birača za prvi put bijaše dostatno. S nami su većinom glasovali Brdjani, Kozljani i Kršanci. Jesenovik, Novavas i većina Čepićana prestupili su u protivnički tabor Plominjci ostali su svi uz gospodara Tonettia. Protivnici poslali su svojim na vrieme glas, kad im je doći k izboru, dočim nisu naši ništa znali. Kad je jedan naš birač u izbornoj dvorani protivnikom predbacio, da su svoje obaviestili posebnimi pozivi, odgovoreno mu bijaše, da se je to učinilo privatno. Ti pozivi bijahu jednaki za sve njihove, a dielo ih je i občinski tajnik. Iz Labina došla su protivnikom gospoda na pomoć.

Naše občinare stražili su i grozili im se; druge su lovili, nagovarali i molili; protivnici su svoje bogato gostili, kočijami dovažali, dočim su naši moralo većinom pješke i sve na svoje troškove. Klevetam i ogovaranju se bijaše mjere. Napadalo se osobito na naše svećenike, jedine iskrene prijatelje puka.

Kod izbora u III. tielu do 2 sata po podne imali su protivnici 30 glasova većine, a tada naši, videć da prsti smrdnim talijanaškim spletkam ne mogu uspjeti, ostaviše izborno mjesto. Ovo bijaše dakle prvi početak; bdijmo i radimo, pak će biti drugi put bolje.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Volosken sabrali je odnosno primila je sliedeće prinose: Gosp. L. Hudiek iz Krapine poslao for. 7·20, sabranih 4. maja u kavani. Isti gosp. šilje for. 7·50, sabranih prigodom sastanka Ed. Jelenka, publiciste iz Praga. Darovali su: Franjo Bučar, Edmund Jelunk, dr. Božo Vinković i L. Hudiek svaki po 1 for., Jar. Slavik 2 for. i dr. Filipović for. 1·50. — G. M. Diminić iz Šambrega kod Labina šilje for. 6, što su sabrali rodoljubi u Šambregu. — Gdjica Egidija Bakarčić, sabrala u veselom družtvu u Kostreni Sv. Lucije for. 12. — Dr. Ivan Ružić iz Zagreba šilje 14 for., od kojih 10 for. priposlatih mu po kostajničkoj štedionici mjesto vienca na grob Ivana Lukšića, člana nadzornog vieća i trgovca u Kostajnici, a 4 for., sabranih u župnom dvoru valeč. g. župnika Josipa Šafrana u Vel. Grdjevcu.

Ove iznose poslali su dotični sabirači gosp dru. Stangeru, koji ih je izručio blagajnici Mariji ud. pl. Märzthal na daljnju odpremu.

Nadalje sabralo se je u netom spomenute gospodje prigodom sastanka rodoljuba u njezinoj kući na dva puta skupno for. 1·40. — Ostalo od računa prigodom Rokovljeve plesne zabave kod „Rože“ 1 for.

Budi izrečena najljepša hvala svim plemenitim darovateljem i sabiračem.

Za mušku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru u Kastvu uplatiše članarinu za god. 1896. sliedeća gospoda: Bunc Ivan, ravnatelj c. kr. pripravnice u Kastvu 1 for., Dukić Ivakin, posjednik u Rubešin 25 nč., Dukić Frane, posjednik i trgovac u Kastvu 1 for., Ferlan Frane Ivanov, trgovac u Kastvu 1 for., Grosman Miroslan, učitelj u Kastvu 1 for., Jelušić Ljudevit, trgovac u Kastvu 1 for., Jurinac Rudolf, posjednik i trgovac u Kastvu 1 for., Karlavaris Frane, trgovac u Kastvu 1 for., Marjanović Vinko, ravnatelj občeureda u Kastvu 1 for., Munić Vjekoslav, mesar u Kastvu 1 for., Mohorić Mate, posjednik u Grbčevu bregu 50 nvč., Spinčić Kuzma, posjednik i trgovac u Spinčići 1 for., Spinčić Jerolim, posjednik u Spinčići 60 nvč., Šepić Mate, ravnatelj delavske škole u Kastvu 1 for., Dr. Šebesta Josip, občinski liječnik u Kastvu 1 for., Vrabec Ivan, kapelan u Kastvu 2 for., Valesio Ermenigild, dimnjačar u Kastvu 1 for. Ukupno 16 for. 25 nvč.

Gosp. Sušanj Petar, ljekarnik na Sušaku kraj Rieke, sakupio prigodom krštenja sina Vojmira, a dostavio po g. Anti Dukiću, pučkom učitelju u Kastvu, kao dar družbi 5 for.

Za podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Puli platili su nadalje: Ivan Šamanić i Aleksa Kandušer svaki po 1 for.

Naši seljaci iz Istre na glavnoj skupštini političkog družtva „Edinost“. Osim odličnih gostova, koji prisustvovahu glavnoj skupštini političkog družtva „Edinost“, i koje spominjemo u izvješću na prvom mjestu današnjega broja, prisustvovalo je našoj skupštini seljak gospodara s raznih krajeva Istre, koje se je na skupštini i poslije svuda najprijaznije susretalo.

Skupštinare je osobito veselilo, što je nadošlo više najboljih i najsviestnijih naših seljaka-gospodara iz sela Lovrečice i Materade (občina Umag), koji bijahu upravo sretni, što su mogli i s našom gospodom porazgovoriti se o njihovih željah i nevoljah u svojem materinskom hrvatskom jeziku. Milota bijaše slušati one naše čestite i poštene muževe, kako trezno i mudro razlažu narodne jade i potrebe.

Velika veselica našega radničkoga družtva. Upozorujemo ovim još jednom naše občinstvo u Trstu i u okolici na svečanost i veselicu najvažnijega u Trstu bez dvojbe slovenskoga družtva t. j. našega „Delalskega podpornega društva“, koja će se vršiti u nedjelju dne 6. septembra, u jutro u crkvi, a poslije podne u vrtu „Al mondo nuovo“.

Porečka „baba“ o groznom umorstvu u Lošinju. Glasilo talijanske vladajuće klike

u Istri piše o užasnom zlodjelu u Lošinju poput onog puljskog smrada, kojemu reć bi, da nije ništa sveto na ovom svjetu. Ona okreće, izvrće i laže kano i bezsramne baburine, te bi htjela sve krivnje radi onog zločina svaliti na nedužne osobe na lošinjske Hrvate. Mi ćemo se prvom zgodom svratiti na njezino podlo i drsko piskaranje, pošto nam to za danas nedozvoljava prostor lista.

Iz Pule piša nam 30. augusta: Već prije bilo je javljeno u dičnoj „*Našoj Slogi*“, kako crkvena oblast u svem gradu nije sadnja u zapostavljanju hrvatskoga jezika; bivši plovan baderski *Basilisco* i barbanski krnjel *Klen*, nisu u tom pogledu, premda svećenici, ni malo bolji od druge gospode, koja imadu zapovied u Puli. U crkvu može se reći, idu sami Hrvati i u obće Slavjani; osobito kod majke Božje po nedjeljah puna je crkva samo našeg puka što iz Premonturtike, što iz same Pule. Kako bi nam lieno bilo, kad bi se tada mogło čuti riesć božju u našemu jeziku! Nasuprot pop *Busello*, koji ga razumije isto kao i mi. A prilika bi bila, da se učini što bi bilo puku korisno i Bogu drago; ima hrvatskih popova dosta u Puli te smo stašni, da bi mlada gospoda svećenici od mornarice rade prihvatila poziv, da propovjedaju u Majki Božjoj na 8 ura, kad je najveć puka.

Inače moramo suditi, da nas se hoće svakako priučiti talijanštini i u samoj crkvi, koju smo mi uvjek držali za najbolju štovateljicu naše narodnosti.

Ali pop Busetto je vražki delija, baš od škole „L' Amico-ve“. On je zabranio zvonaru u Majci Božjoj, da nesmi govoriti hrvatski za hrvatskimi svećenici, kad dodju tamo misiti. To je odgoj, to je kršćanska ljubav!

Presvjetlomu biskupu u Poreču preporučamo, da malo razmisli o toj stvari i da on, koji ima skrbiti jednako za sve svoje ovčice podnesme shodna, da toliki puk nebude zapušten.

Iz Valdebeka blizu Pule piša nam 31. augusta: Iz svih mjesta, g. uredniče, primate kakve vieści, ali iz ovog mjestanca nije još ništa bilo u „Našoj Slogi“. Mi smo se ovdi naselili iz Premantura a od svih sela jesmo najbliži Puli. Za ići u grad vozimo se cestom medulinskom, ali od sela do te ceste je kakovih 10 časaka puta. Velju kakvih, jer osobito kad su kiše, put je pun vode i blata, a kad je suho, golih škrapa. Obćina kojoj plaćamo namete, ništa ne skrbi za nas; samo kad su izbori, obećiva uvjek da će učinit cestu i da će *posušiat* selo i što ja znam Sasvim čim mnogi naši. slideć stope *Matićere* i županove, a na glavi jim *Boże Miković* ostaju virni sluge talijanskih gospodara i pljuju sebi u lice, jer grde svoju *braću*, koja neće da budu peto kolo u talijanskom vozu.

Pameti, pusto blago!

Iz Medulina pišu nam 31. agusta. Sramota je, da u Medulinu svi oštari i butigari imaju talijanske tabele dočim mesari imaju hrvatske. Sante Cukon, Ive Sugar, Mate Radošević, Jure Demarin i svi drugi, koji imaju trgovinu, bi morali znati, **da neprodavaju svoju robu Talijanom**, nego puku sloviuskomu, svojoj braći, pa zašto, za koga meću tabele talijanske? A jadni niti ne vide, da im se pri tom rugaju i Talijani iz Pule kad dodju tamo, jer na tabelah je samo pogrda talijanskoga jezika. Bugar ima: „*Osteria en negosio*“ a Radošević piše: „*vendita tabacki*“, istotako na drugih tabelah je sve izkrivljeno. I Mihac bi morao već jednom izbrisati, što je na njegovoj kući pisano talijanski!

Poštujmo se sami, pa će nas štovati i drugi.

Prinosi prilikom umorstva Oktavijana Ostromana. Gosp. prof. Vjekoslav Spinčić podario za nesretnu udovu majku Mariju 25 for. a 25 for. za družbu sv. Cirila i Metoda; g. dr. M. Laginja 10 for. za udovu, a 10 for. za družbu; g. dr. Mate Trinajstić 10 for. za udovu; g. dr. D. Trinajstić 10 for. za udovu; g. Matko Mandić 4 for. za udovu; g. Josip Korpara 5 for. za udovu; lošinjski Hrvati 76 for. za udovu; Dinko Šeršić sabrao 5 for.; uredničtvo „Posavske Hrvatske“ poslalo nam 30 for., što ih sabrala i darovala mitrovačka „Nada“ na pjevačkom kóncertu kod Cvijića na prigodnu zdravicu Frana Matkovića i to 15 for. za udovu, a 15 for. za družbu. Preporučamo i ovom prilikom i nesretnu udovu majku i našu družbu.

Pastirski list, kakva bisme trebali u Istri. Ovih dana poslao je knez-biskup dr. Kahn pastirski list na svoje svećenstvo u Koruškoj, u kojem ga pozivlje i na dušu mu stavlja neka i samo dodje na izbore, koji se imadu naskoro obaviti, i neka puk pouči kako treba da glasuje kod izbora. U listu ističe biskup, kako danas nijedan svećenik ne smije po savjesti izostati od izbora. Koji se svećenik danas abstinira od izbora, ne shvaća duha današnjega vremena. Danas se u saborima redovito stvaraju zakoni, koji su lukavo naperani protiv vjere, crkve i svećenstva. Pod krinkom patrijotizma i patrioličkih zakona, kuje se duševne, materijalne i fizičke verige narodu nižih slojeva, dok pojedinci i članovita vrsta ljudi živi i rastrošno se razmetaje krvavim žuljevima prostijega puka. Škola je dobila sa svima propisama, uredbama, osnovama i materijalom učevnim protavjerski i protucrkveni karakter i smjer.

Za to treba, da svaki svećenik pod odgovornost svoje savjesti dodje na izborno poprište, i da glasuje za takove muževe, koji se dobri katolici ne samo na jeziku, nego i na djelu, koji ispunjavaju svoje vjerske dužnosti. Neka svaki svećenik ima na umu, da će za svoju mlitavost ili nehaj kod izbora kao i za svaki svoj čin pred Bogom, očitim i pravednim sudcem odgovarati itd.

Ovaj prekrasan pastirski list, pun pravoga apostolskoga duha, ne svidja se liberalnoj štampi. Možda još nikada nije na nikoga toliko i takih pogrda i žuči sasula, koliko na ovog odvažnog biskupa.

Zemaljske štipendije. Zemaljski odbor za Istru razpisuje natječaj za sliedeće štipendije:

1 štipendija od 400 for. za slušatelje medicine; 1 štipendija od 200 for. za slušatelje prava; 1 štipendija od 200 for. za slušatelje visokih tehničkih škola; 4 štipendija svaka po 100 for. za gimnazijalce.

Molbe, podkriepljene zadnjom školskom svjedočbom, svjedočbom siromaštva i polazničkom dotičnog zavoda, valja poslati zemaljskom odboru u Poreč do 31. septembra 1896.

Molitelj, dotično dostalac štipendije za medicinu imade se obvezati sam ili njegov otac, skrbnik itd., da će kroz šest godina nakon svršenih nauka služiti kano liečnik u pokrajini ili utivani novac vratiti pokrajini.

Hrvatski i slovenski mladići, kušajte sreću, koja vam bijaše do sada riedkokad mila.

Dražba za gradnju ceste u Krnici. U predzadnjem broju javili smo po talijanskih novinah Istre, da se imade u poreznoj obćini Krnici obaviti dražba za gradnju dvih cestah. Ta dražba bijaše dva puta najavljena, ali nudioca povoljnih ne bijaše nijedan put. Sada razpisuje upravno vieće iste obćine po treći put natječaj dražbe, koja će se vršiti dne 10. septembra 1896. u Krnici. Uzklična ciena za tu gradnju iznaša 10,725·87 for. Uložka treba 5 po sto. Tko zna nebi li bila uprava one porezne obćine prva dva puta sretnija, da je ovu dražbu službeno oglasila i u hrvatskih novinah?

Ruski carski supruzi u Beču. Dne 27. agusta u ½ 11 sati do podne stigao je car Nikola II. sa caricom Alexandrom Feodorovnom u carski grad Beč u pohode našem prejasnom vladaru cesaru i kralju Franu Josipu I., koji je sa kraljicom i cesaricom Jelisavom i cielim svojim dvorom te članovi prejasnog doma na sjevernom kolodvoru najsjajnije dočekao carske svoje goste, te pozdravio se s njimi najsrdačnije, odprativ ih uz najveći sjaj i pratnju u cesarske palače. Sve što se je dalo pomisliti sjaja i razkoši i krasote, sve se razvilo, da se što ugodnije iznenadi carske goste, te im trodnevni boravak u Beču bude to udobnijim. A kako pri takih zgodah i vojska igra veliku ulogu, to je ovaj put naš cesar i kralj pripremio svojem carskom gostu preredku vojničku počast, kod koje bijaše ne manje od kakih 40.000 momaka razna oružja zaposleno. Sve novinstvo Austrije-Ugarske bez razlike pozdravlja visoke goste srdačno, predočujući cara Nikolu II. kao nosioca palme mira.

Doček i ulaz u Beč. Carske goste dočekalo je na sjevernom kolodvoru Njeg. velič. cesar i kralj sa cesaricom, cielim dvorom i članovi vladalačkog doma uz najsjajniju pratnju dostojanstvenikah. Putem, kojim su prolazili idući u grad, u daljini od 3750 met. bilo je smješteno u redove 48 bat. pješakah, 33 eskadrona, i 18 baterijah. Ulice i grad najsjajnije urešen, a sjeverni kolodvor uprav bajno ukrašen. Načelnik bečki Strobach u najvećoj gali, sa zlatnim počastnim lancem dovezo se u grad. gala kočiji, te bi odlikovan od Njeg. Vel. nagovorom i priznanjem, da je grad onako krasno izkićen. Svud puno svjeta, red uzoran

Na znak, da je dvorski ruski vlak u Florisdorfu izašla su Njih. Velič. na peron, pa čim je vlak pristao, pojavio se prvi car Nikola II. kojem priskoči Naše Velič. pomagav mu izaći iz vagona, te se u dva put srdačnije poljubi. Po tom pomoglo je Naše Velič. carici Alexandri Feodorovnoj kod izlazenja. Car Nikola pristupio je odmah našoj cesarici poljubio ju u raku, dočim je naš cesar isto poljubio ruku ruske carice. I carice izljubiše se najsrdačnije, predstavljajuć zamjenito si pratnju.

Uz svirku ruske hymne, poklon zastava i sabljah, te oduševljeno klicanje občinstva uvezli su se carski gosti u Beč ovim redom:

Naš cesar sjedi ob lievoj ruskom, koji ima oderu svoje pukovnije br. 2. Cesarica naša sa ruskom u drugoj kočiji. Ruska carica čini utisak krasne nježne djevojke. Za ovima dvjema kočijama sliedi dvor, a tek u dvadesetoj kočiji vidi se kneza Lobanova sa knezom Lobkovićem, a Voroncov-Dašev sa grofom Paarom.

Svud je pučanstvo klicalo gostima, pa se je ruski car neprestano klanjao zahvaljujuć se na ovacijama.

U dvoru bilo odmah primanje dostojanstvenikah. Ministre austrijske i magjarske odlikovao je car nagovorom, a najviše se zabavljao sa grofom Goluhovskijem.

Dvorski objed. U čast carskim supruzom bio je u 5 satih po podne dvorski gala objed, kojem su prisustvovali uz dvor, pozvani dostojanstvenici. Kod objeda izmjenjene su u francezkom jeziku sliedeće zdravice.

Naš cesar kao domaćina pozdravio je ruske goste ovom zdravicom:

„Zahvaljujući se Vašim Veličanstvom na posjetu, kojim ste me dobrostivo počastili, i u kom radostno nazrievam novo jamstvo prijateljstva, koje nas veže, pijem u zdravlje Njeg. Veličanstva cara i Njez. Velič. carice“.

Oba cara i obje carice kucnuše se na to čašama, a glasba je zasvirala ruski himnu.

Na ovo se zahvalio ruski car ovimi riečmi:

„Zahvaljujuć se Vašemu Veličanstvu na ljubeznom dočeku, što ste nam ga toli dobrostivo priredili, pijem u zdravlje Nj. Veličanstva cesara austrijskoga i kralja ugarskoga, te u zdravlje Njez. Veličanstva cesarice i kraljice“.

Glasba je na to intonirala pučku himnu a Veličanstva se kucnuše.

Tečajem objeda Veličanstva i dostojanstvenici razgovarahu se najsrdačnije.

U pol 7 dovršen je objed, pa su Veličanstva držala mali cercle. Na večer u pol 8 bila je svečana predstava u dvorskoj operi, kod koje zgode je našu cesaricu zastupala nadvojvotkinja Marija Josipa, supruga nadvojvode Ota.

Sliedećeg dana bijaše velika vojnička smotra u u subotu odputovaše visoki gosti.

„Bratovšćina hrvatskih ljudi u Istri“. Doposlali družtvu kao dar: Lipljan boraveći u Budimpešti 75 for., Valerij pl. Kukuljević Saksinski mjesto vjenca pok. stricu Ladislavu 10 for., dr. Ivan Banjavčić odvj. u Karlovcu mjesto vjenca na lies pok. M. Babića 10 for., Perić M. 5 for., slavna dionička štedionica u Križevcih 8 for. 73 novč., slavna posujilnica i hranilnica u Kopru 20 for., X. i Y. u Cresu 3. for., Magdić Mile mjesto vjenca na grob Ant. Starčevića 5 for., Huth Dragutin vojni župnik u Zagrebu 5 for., kroz ruke M. Kundića doposlao Juraj Kučić nalazeći se u južnoj Americi 10 for., prigodom izvršenih občinskih izbora u Kastvu dne 16. jenara t. g. sakupilo se među prijatelji i rodoljubi 21 for. 70 nvč., prigodom mlade sv. mise Frana Jurinčića u Kastvu dne 2. agusta t. g. sakupilo se 14 for. 30 nvč

Doposlali pojedinci godišnje prinose: Klodić vitez Sabladoski 3 for., Vodička J. kapelan u Rukavcu 2 for., Dukić Fran trg. u Kastvu 1 for., Mužina M. župnik u Dubašnici 1 for.. Kraljić Ant. 1 for., Radić Mijo 1 for., Zett Josip iz Lošinja 1 for., Morožin Josip 30 novč., Kalac Ant. Buzet 2 for., Vivoda Anton 1 for., Nežić Anton Pićan 1 for., Blažić Josip Ičići i Štefanić Ant. Baška po 50 nvč., Mandić Jos. gor. Rukavac 40 nvč., Mandić Josip Kućeli 50 nvč., Mandić Petar Volosko i Jelušić Fran Kastav po 50 nvč., Fugošić Grgur i Ivančić J. Mošćenice po 30 nvč., Prošen-Mate iz Rečine selo Baštjani 30 nvč., Francetić Fran, Nevljan Ant. i Glavić Stjep. u Boljunu po 30 nč., Medvedić Ive Klana 1 for., Šarić Ivan služ. fil. u Zagrebu 50 nč., Zuccon Ante, Rade Kažimir, Matosović Zorko, Opašić Ante, Mona Josip. Licul Gašo i Barbalić Fran ućit. kand. u Kopru svaki po 30 novč., Gržinić Josip Račice 50 nvč., Radoslović Ant. Unije 50 nvč., Vinko i Mate Šeršić Baška po 30 nvč., Volarić Dinko Vrbnik 40 nvč., Jermann Zorko Sovinjak 50 nč.

Povjerenik Jelušić Rajmund u Berseču sakupio i doposlao godišnje prinose od sliedećih: Jelušić Rajm. i Kumičić Toma po 2 for., Pajalić Niko 1 for., Rosović Marjan, Galović Ivan, Rubinić Mar. pok. Andrije i Velčić Petar po 50 nvč., Barković Ivan 40 nvč., Mavročić Josip, Petar de Karina i Jedretić Kuzma po 30 nvč.

Povjerenik Jedrlinić Niko u Omišlju doposlao god. prinose od sliedećih: Babić Niko Brechler Marija, Fabijunić Matija, Feretić Matija, Grego Niko, Fabijanić Ivan, Pavačić Tome, Radivoj Jelka, Kumbatović Niko, i N. N. po 50 nvč., Albaneže Niko, Albaneže Ivan Baffo Niko, Kraljić Anton, Lesica Gjuro, Turato Anton gost., Turato Anton krojač, Turato Jerko, Turato Luka, Ilić Niko, Grego Toma, Dapčić Kate i N. N. po 30 nvč., N. N. 20 nvč.

Povjerenik Mužina Mijo u Dubašnici doposlao od sliedećih članova: Milovčić Pavao, Šabalja Juraj, Trinajstić Ivan pop, Rode Franjo po 1 for., Kraić Blaž i Filinić Zaharija po 50 novč., Turčić Petar, Radivoj Juraj, Kraljić ud. Franka i Zgombić Mate po 30 nvč.

Prigodom blagoslovljenja novoga križnoga puta u Klanskoj crkvi dne 17. jenara t. g. sakupilo se za „Bratovšćinu“ 4 for. 50 nvč. — R. Katalinić Jeretov u Zadru doposlao kao podpunu naplatu utemeljitelje svote za Dr. A. Katalinića profesora u Zadru 15 for.

Zadušbina u spomen pokojnoga mladića Oktavijana Ostromana, koj bi na 2. tek. mj. u našem gradiću od 2 občinska stražara nemilo ubijen, — s uzroka što pivaše hrvatski na našem občinskom trgu (u Lošinju), i mi o vdje s dola — nas malen broj — združujemo se, da njegovoj težko mučenoj majci za uzdar koliko tko uzmogne pomožemo:

Josip Marinković 1 for., Ivan Lovrić 1 for., Mate Jakobović 1 for., Antun Galović 1 for., Ivan Jivančić 1 for., N. Zaninović 1 for., N. N. 1 for., Antun Tarabokia 50 nvč., Mate Budinić 50 nvč., Stipan Picinić 50 nvč., Ivan Tarabokia 50 nvč., Ivan Vidulić 50 nvč., Ivan Nicolić 50 nvč., Marko Tarabokia 50 nvč., Andria Radoslović 50 nvč., Antun Picinić 50 nvč., Antun Morin 50 nvč., Antun Moričić 50 nvč., Nikolo Karković 50 nvč., Toma Poljanić 50 nvč., Mikula Borčić 50 nvč., Adolf Sintić 50 nvč., Toma Rafkin 50 nvč., N. N. 50 nvč., N. N. 50 nvč., N. N. 50 nvč., Ivan Juričić 40 nvč., Romolo Radoslović 40 nvč., Ivan Morin 30 nvč., Marko Busanić 20 nvč., Ivan Busanić 20 nvč., Dominik Verbas 20 nvč., Nikola Verbas 20 nvč., Mate Verbas 20 nvč., Duma Lonzarić 20 nvč., Antun Lovrić 20 nč., Aleksandro Hrončić 20 nvč., Vicenzo (Vinko) Šarić 20 nvč., Ivan Busanić 20 nvč., Kata Marin 20 nvč., Jakova Ivković 15 nvč., Marko Ivković 15 nvč., Osip Busanić 10 nvč., Karmena Busanić 10 nvč., Tonev i Mare Tarabokia 10 nvč., Ivana Alfieri 10 nvč., Frane Nordio 10 nvč.. Antun Tarabokia 10 nvč.

Zaruke crnogorske kneginjice Jelene s talijanskim prestolonasljednikom. Iz Cetinja javljaju: nakon svetčana proglašenja zaruka kneginjice Jelene s napuljskim princom bilo je blagodarenje u crkvi, te su moljene molitve za kralja i kraljicu Italije, te vjerenike. Vjerenici primili su sa svih strana srdačne čestitke, a pučanstvo im je priredilo ovacije. Cetinje je okićeno crnogorskimi i talijanskimi zastavami. Na večer bila je sjajna razsvjeta i bakljada. Knez Nikola podielio je napuljskom princu veliki kordon Danilova reda i kućni red sv. Petra.

Sam čin zaruke bio je jednostavan i dostojan. Prestolonasljednik talijanski, koji je bio zaodjet odorom talijanskog generala, zamolio je talijanskim jezikom za ruku knjeginjice Jelene, a knez Nikola istim je jezikom odgovorio, da mu ju daje. Za vrieme ciele svetčanosti govorilo se je skoro izključivo talijanski, jer i svi članovi crnogorske kneževske obitelji govore izvrstno talijanski. Na odgovor knežev kraljević je poljubio roditelje svoje zaručnice i istoj predao narukvicu, koja se cieni na 1 milijun lira. Kneginjica Vjera doniela je vjerenikom cviećа.

Ručno pismo ruskog cara, koje je donio na Cetinje posebni izaslanik, najsrdačnije je sastavljeno, te javlja, da je i sveti sinod privoljeo na to, da kneginjica predje na katoličku vjeru.

U Italiji izazvale su zaruke napuljskog princa pravo oduševljenje. Vjenčanje nije još ustanovljeno, ali se obzirom na Vatikan neće obaviti u Rimu, već po svoj prilici u Monzi kod Milana. Crkveni čin imao bi obaviti nadbiskup turinski. Druge viesti javljaju, da bi se vjenčanje moglo eventualno obaviti i u Napulju ili Mletcih. Crnogorski knez i njegova ciela obitelj stići će mjeseca septembra u Monzu, gdje će s kraljem i kraljicom ugovoriti dalnje korake.

Kneginjica Jelena preći će na katoličku vjeru i položiti propopisanu vjeroizpovjest pred nadbiskupom barskim Milinovićem.

Iza vjenčanja u mjesecu novembru

komu će prisustvovati samo članovi obih vladarskih obitelji, zaputiti će se mladenci u Rim, gdje će biti velike svetčanosti, a vjerojatno je, da će im prisustvovati i kraljevska obitelj portugalska, car Vilim, princ Wales i jedan ruski veliki knez. U mnogih gradovih kupe se prinosi za dar vjerenici.

Talijanski listovi, kraljević Viktor Emanuel i hrvatski jezik. Talijanski listovi naših južnih pokrajinah donašaju prigodom zaruka talijanskoga kraljevića Viktora Emanuela i najneznatniji dogodjaj iz njegovoga života na Cetinju.

Ti listovi pripovjedaju medju ostalim, da je kraljević već naučio 12 hrvatskih (po njihovu srbskih, što je isto) rieči, a nevjesti da je obećao, da će za godinu dana naučiti njezin materinski jezik. Nama je drago, što je kraljeviću omilio u toliko naš krasni jezik, da je odlučio naučiti ga za godinu dana, ali još bi nam draže bilo, kad bi urednici tih listova sliedili primjer prejasnoga kraljevića i kad bi svojim istomišljenikom isto savjetovali i preporučili. Kako bi bilo na pr. krasno, da na jednom zapečme u istarskom saboru hrvataki govoriti „babin" Marko ili junački Nikola Venier!

Priposlano.*)

Na dopis iz Vrbnika od 9. kolovoza t. g. uvršten u „Našoj Slogi" od 20. agusta br. 34. odvraćam:

Da nije u Vrbniku zlobnog sjemena, nebi crvale neistine, podvale i izvraćanja.

Nije junački skrivati se za široka pleća velecienjenog g. urednika „Naše Sloge"; kukavice i šišmiši plaše se božjega svjetla, a ne ljudi čista čela i poštenih težnja, zato one ne zaslužnju mnogo odziva, al samo istini i dobromislećim čitateljem „Naše Sloge" za volju izjavljam:

1. Da ja nisam znao za izlet vrbničkih djaka do 7 sati u večer u oči izleta, a za svoga sinovca još te i kasnije. — i čim sam dočuo za taj izlet, odmah sam se u prisutnosti jednog *triumvira* izjavio proti izletu i naveo sam uzroke.

2. Zgoljna je neistina, da sam ja imao dokaza u ruci za dobar uspjeh, jer ne samo da nisam vidio brzojavke i dopisnice, već niti danas znadem, tko je primio i kod koga jesu u pohrani.

3. Odlučno odbijam, da bih ja ikada izravno pitao majke ili roditelje djaka za njihovu izjavu glede izleta, što nebi bilo zlo, kada bi se i pitalo. Istina je, da su se roditelji odmah uzprotivili u večer izleta.

4. Više nego neistina je, da sam ja glede poziva na predstavu vrbničkih djaka uzeo u zaštitu bilo koga mu drago — i radi toga sinovca si odvratio od izleta.

Osujećenje izleta rado primam na sebe, jer je to osujećenje poteklo od moje strane dobrom namjerom i za dobro mladeži, a ne tendencijozno, kako to podmeće *triumvirat*.

Na nedične spletke bio je umjestniji odziv paklenske spletke, nego upličanje u nekoje reformatore, o kojih ja jesam ensvim u tami. Paklenskim spletkam vi ste kumovali i Vašim postupkom uzimljete i danas u zaštitu njekoja stvorenja, koja bi htjela i nadalje mjesiti kolačiće Vašim piljunom.

Pod krinkom domoljublja krijete svoje ne baš najplemenitije namisli — mjesto uzeti koprenu ljubavi kršćanske, a Vi sa podvalama i neistinama hoćete, da lovite u mutnu.

Meni ne imponuju nikakve vrbničke dame, a još manje zlobni i pakostni *triumvirat*.

Istina u Vrbniku biti će božjom pomoćju još predstava i žalostno bi bilo, kad bi mladež sustala, al se nam, da će nas dobri Bog pošteditи od *triumviratskih* i babjih uticaja i zapletaja.

Mimoilazim druge činjenice i nereče ne baš najdičnije za Vas, osobito sbivše se prigodom zadnje zabave. Ta sam je jedan od dopisnika izjavio, da nije korektno postupao, prekrčiv zaključak odbora čitaonice.

Izjavljam, da ja u buduće neću odgovarati na dopise, koji ne budu od pisca podpisani — i tim svršujem i bilježim se

pop **Miko Butković.**

*) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredničtvo. Priobćujemo po cieniku. Op. ur.

Zahvala.

Podpisano predsedničtvo dovoljuje se tem potom izreći svojo najprisrčnejo zahvalo vsem onim, ki so pripomogli, da se je osmo glavno zborovanje „Zaveze slovenskih učit. društev" v avstrijski Nizzi, v divni Opatiji, tako sijajno završilo. Posobno se pa zahvaljujo: pripravljalnemu odboru slav. učit. društva kotare Volosko in njega načelničtvu, gospodoma Božu Dubroviću in Rajčiću za obilni trud, ki so ga imeli za prireditev glavne skupščine. Sl. pevskemu društvu „Lovor" iz Volosko in sl. „dječjemu istarskomu tamburaškomu zboru" ter kapelniku g. V. G. Brožu in sl. vojaški godbi pešpolka Jelačić št. 79 za prijazno sodelovanje na koncertu. Slav. društvu „Zora" in g. restavratorju Seitzu za brezplačno prepustitev prostorov za zborovanje in koncert. Preč. g. kapelanu za darivu sv. mašo v hrvatskem jeziku. — In slednjič slav. občinstvu za obilno udeležitev na koncertu, katero je pokazalo s tem, da ve cenit delovanje in trud slovenskega učiteljstva.

Predsedništvo „Zaveze slov. nč. društev na Goriškem, Kroškem, Kranjskem, Primorskem in Štajerskem".

V Č. Jurji v. Kranju, dne 25. avgusta 1896.

Ivan Šega, s. r. *Jelenc Luka*, s. r.
v. č. tajnik. t. č. predsednik.

Listnica uredničtva.

Gosp. R. K. J. u Z. Hvala Vam na priposlanom; već smo bili predali slagaru ono iz V. Ovih pjesama imade po 30 nvč. Živili!

Akvizitera

za osiguranje proti požaru i na život uz stalnu plaću prima kod nas vrlo dobro poznato i razgranjeno osigurajuće družtvo. Ponude neka se šalju upravi našega lista pod naslovom: „Akviziter".

DROGERIJA
na debelo i drobno
G. B. ANGELI
TRST
Corso, Piazza della Legna 1.
Odlikovana tovarna čopičev.
Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kožije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.
Mineralne vode
iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žvepljanje trt.

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo
Ciene iznova snižene
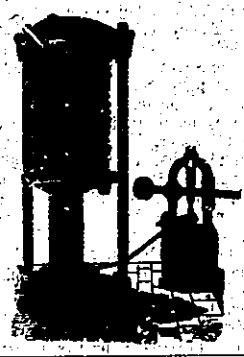
Preše za grožđe, diferencialni sustav
Ovaj sustav preša ima najveću tlačnju moć od svih drugih, ma kojih mu drage bile preše.
Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;
ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice za spravom za muliti jagode, preše za sieno, žitere itd. tvori u najboljem proizvodu
Ig. Heller, Beč
II/21 Praterstrasse 49.
Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se kontrafacija! — Traže se zastupnici!

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.
preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave
pčelno-voščene svieće
kilogram po for. 2·45.
Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svetom od **1000 kruna.**
Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.
Prodajem također tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik
A. WINGER
u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo korisni **osobite preperake vriedni liekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti ziabnosti, bljedoći, škrofulozznosti, podbuhlosti, djetinjoj križljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska živo na tinktura (Lebenssessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u ličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli korisno djelujuću **švedsku tinkturu** redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čilji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske pilulice, najjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatulijici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, mádežem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotino na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K'omu spada još **boraksov sapun po 40 nvč.**

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekolik kapi šire po sobi preugodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake. — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinica proti groznici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po ara. Nikoli Selaku liči uspješno bolesti živca, nepókoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljaju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.
Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.
Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.
ZALIHA MINERALNIH VODA.
Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.
Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Delenc

Broj 37 U Trstu 10. septembra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom nalozinicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Inserzione i zahvale vanno sempre pagate.

Komu list nedolazi na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, na koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na sitnom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji: Za fior., za seljake 2 fior. na godinu. Razmjerno fior. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedna kruj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu mala stvori, a nezloga sve pokvari. Nar. pos.

G o v o r

narodnoga zastupnika Dra. M. Laginje, izrečen „na zadnjoj skupštini političkoga družtva „Edinost".

Slavna skupštino!

Žao mi je, što nisam danas tako mirnoga duha, a da bih mogao posve jasno opisati okolnosti, koje su neposrednim uzrokom neugodnomu našemu položaju. Obrazložiti hoću samo svoje nazore o tom položaju i na koncu izreći moje osobno mnienje o tome što smatram, da bi bilo najbolje učiniti na korist našega naroda. Prošlost naša je žalostna ali je još žalostnija naša sadašnjost. Nu ipak nesmijemo podnipošto zdvojiti radi toga, što su dan danas odnošaji za nas Hrvate i Slovence Primorja tužniji, nego li bijahu prije 6 godina. Naša briga neka bude za budućnost. Mi nesmijemo dahom kleonuti niti tada, ako se nebi ti odnošaji za budućih 6 godina C. i. k. debi budućega parlamenta poboljšali. Zdvojiti nesmijemo makar popucale sve žice.

Što se tiče mojega stanovišča u parlamentu, nemogu govoriti jedino u moje ime, već ću opisati u kratko ono stanovišče, koje smo zauzimali u obće svi hrvatski i slovenski zastupnici, koje je bio poslao naš narod u Beč.

Tuj valja spomenuti u prvom redu, da se, kako je poznato, i zastupnici diele na klubove ili stranke. Sve te stranke imadu različite nazore i svaka ide svojim putem za svojim ciljem. Najmoćalje, dakle i najmjerodajnije jesu ove stranke: klub spojene njemačke lievice, koji broji preko 100 zastupnika; poljski klub od 70 članova i napokon Hohenwartov klub, sastavljen od različitih živalja i koji broji 60 zastupnika. Svakomu mora biti jasno, da ako se te stranke dogovore bilo o kojem pitanju te ako ove podupiraju vladu, tada su svi ostali klubovi nemoćni i nemogu ništa opraviti proti onako složenoj većini.

Zastupnikom manjih naroda neprestaje dakle drugo, nego da se pridruže onim, koji ih mogu i hoće podupirati i kojih težnje nisu u protimbi sa probitci dotičnoga maloga naroda, ili pako nesmiju se obazirati lievo ni desno te guditi neprestano samo istinu u nadi, da će vlada promjeniti svoj sustav i pomoći tamo, gdje treba. Mi zastupnici hrvatskoga i slovenskoga jezika postavili smo se nekako u sredinu medju prve i druge. Ipak bijasmo razdieljeni u tri skupine. Prije 5 godina osnovao se je pod mojim načelničtvom klub, u koj je stupilo nekoliko narodnih zastupnika.

Poznato Vam je, da nisu često niti dvie osobe istih misli premda je obojici ista svrha. Ako nebijahu dakle svi zastupnici našega naroda u jednom te istom klubu, odatle se ipak nemože zaključivati, da je radi toga jedan izmedju nas veći poštenjak, nego li drugi. Svatko bo si je mislio, da na onaj način, što si ga je izabrao za svoje postupanje, uzmogne najbolje vršiti svoju dužnost. Nekoji od naših zastupnika pridružili se god. 1891. Hohenwartovom klubu. Rekao sam: nekoji, jer drugi, koji nestupiše u taj klub, zastupali su takodjer veliko množtvo naroda. Ja i drug mi Spinčić pripadali smo ovim posliednjim. Ja nisam bio naime nikada članom Hohenwartovog kluba, jer sam mislio, da njegova načela neće nikada koristiti našemu narodu, i jer sam smatrao u obće tu skupinu nepotrebnom. Gledé koristi, koje je pružala ta skupina našemu narodu, mislim, da se nisam prevario, kako se nisam u obće nikada prevario kada sam poslušao svoju saviest. Ovdje iztičem ujedno, da bijasmo mi narodni zastupnici uviek dobri prijatelji i da smo se saviestno i uzajemno podupirali gdjegod bijaše to potrebito i moguće. Pokojni zastupnik Klun bijaše osobito zadnje doba dobrim našim podupirateljem, a to vriedi napose gledé gg. Dr. Gregorčića i Nabergoja. Je-li pako pravo i umjestno, da ostane sve tako i u budućem zasjedanju carevinskoga vieća, da bude naime jedan od naših zastupnika svdje, drugi tamo a treći negdje drugdje, o tomu ću se izjaviti malo kasnije.

Naše djelovanje u carevinskom vieću poznato je obćenito; dielomice odatle, što su izvieščivali časopisi o pojedinih sjednicah carevinskoga vieća, a dielomice odatle, što smo mi sami o tom izvieštili naše birače. Ovdje se dakle nemoga upustiti u potankosti, jer mi to ne dopušća vrieme niti je današnja skupština zato opredieljena.

Ipak toliko moram naglasiti, da nismo nikada sanemarili gospodarskih probitaka naših pokrajina. Za iste smo se vrše zauzimali kada god nam se je tomu prilika pružila. Uvjeren sam — neka mi bude to dozvoljeno izreći uz svu skromnost — da nebijasmo na sramotu našemu narodu. Nastojali smo svakom zgodom odkrivati odnošaje, u kojih se nalazi naš narod; opisivali smo živimi bojami njegovo nevoljno stanje i njegove potrebe. Više nismo mogli učiniti, ter smo, gdjegod smo mogli, izticali kako je naš narod zaostao u svakom pogledu. Ipak bi mogao tkogod reći: „Što Vam koriste Vaši govori kad niste ništa postigli".

Ali tuj valja računati sa odnošaji u carevinskom vieću, koji upravo onemogućuju uspješno djelovanje zastupnikom malenih naroda. Većina zastupnika jest njemačke narodnosti. Ti su pako Niemci uživali posve krivi uzgoj, koji postoji i danas medju Niemci. Pošto su se u školi naučili kakova je njihova domovina, koliko duša broji njihov narod, uče se zatim o tomu, kako je u južnoj Africi i u srednjoj Aziji; kako je pako na jugu naše monarhije, toga se nenče, niti toga znaju (Odobravanje). Radi toga je obzirom na takove odnošaje, učinio svoju dužnost onaj narodni zastupnik, koji je u carevinskom vieću bezobzirno tumačio istinite odnošaje na jugu naše države, pokazujuć (kad je mogao) na to, što sve mora da trpi naš narod. (Odobravanje). Ako se nebi mjerodavni krugovi htjeli obazirati na ono, što je već bila zaključila ova skupština, i kad nebi ni bilo ove skupštine, dovoljno je ako bi vlada htjela uvažiti ono, što je nedavno izrekao i odkrio zast. Spinčić. (Živio!)

Doba pjesnikovanja minula me je već davno. Radi toga mi se neće ovdje pjevati elegije ili pjesme tužaljke o naših odnošajih — akoprem neimamo razloga veliti se — već ću opisati u kratko postojeće stanje pokrajine Istre. Žalostna je istina, da neimamo u Istri pučkih škola. Kako neugodno moraju to čutiti naših mladići i kod vojničtva. Oni moraju zaostajati iz njihovimi suzemljaci talijanske narodnosti, koji smatraju naše mladiće kao „barbare". Žalostna je činjenica, da neimamo cesta, radi česa mora trpiti promet i trgovina. Žalostna je nadalje činjenica, da kod sudova nepoznaju našega jezika te se razpravlja svuda samo talijanski. Malen je broj onih činovnika, koji poznaju naš jezik. Žalostna je činjenica, da kod financijalnih oblasti, koje traže naš novac, nepoznaju našega jezika. A za naš novac imademo svakako pravo zahtjevati, da govore s nami našim jezikom. Žalostna je činjenica, da imade medju našimi činovnici vrlo malo takovih, koji poznaju naš jezik i da su protivni našemu narodu uprav radi toga, jer nepoznaju naš jezik. Činovnici su dapače uzgojeni u takovom duhu, koji im nalaže, da preziru naš narod i naš jezik. Uzmimo primjer iz svagdanjeg života. Talijan, koji je živio medju našim narodom i tuj naučio naš jezik, neće biti nikada toli protivan našemu jeziku kao onaj, koji ga nepoznaje. To je žalostno, to je nepravedno i uprav radi toga mora se to temeljito promjeniti jer sadašnji položaj je upravo nesnosan a Slovencem Istre nije skoro više moguće živiti.

Prosio bih slavnu skupštinu, da prikvasi resoluciju, u kojoj bi izjavila svoje negodovanje, što c. kr. vlada usprkos tolikih naših pritužba, nemienja svoga sustava. Na to smo prisiljeni, ako uvažimo, da je u Istri iredentska klika svemoguća, i da se, kako je već prije spomenuo naš predsjednik, neplaši niti umorstva. Umorstva jedino radi toga, što je mladić pjevao nedužnu hrvatsku pjesmu. U istinu bio je Ostroman u Lodinju žrtva narodne pjesme!

(Konac sliedi.)

Učiteljski sastanak u Opatiji

„Iz bratskog zagrljaja,
Poleti pjesme sveta"...

II.

Prenesemo li se milju u onaj dan, u koji se milim sirenskim glasom pronio glas, da će „Zaveza" obdržavati godišnje sborovanje u našoj sredini i pomislimo li na sve one zaprieke, poteškoće, koje bilo da nadvlada, da se barma nješto učini, doista nebismo bili rekli, da ćemo danas, pišuć o koncertu, moći napisati, da je krasno izpao. Nije to mnienje nekolicine, no mnienje je to mnogih, dapače i ljudi, kojim moramo priznati, da se u glasbu razumiju, mnienje je to i nekojih novina, koje su već o tomu svoju rekle. Tko bi nam to bio rekao, kadno se osam dana pred koncertom bio raznesao nemio glas, da se je kupalištna glasba razpala.

Nešto prije nego li je imao započeti koncert, stalo občinstvo dolaziti i u tili čas prostorije „Zorine" bile su napunjene najodličnijim občinstvom do zadnjega kutića prostrane dvorane. Bile su tuj sve vidjenije obitelji iz Opatije i Voloskoga.

Sad eto nas, da pobliže o koncertu, držeć se programa, koju reknemo. Isti započeo je točno u 9 sati na večer sa geslom dra. G. Ipavca: „*Zavezna*", koju je sbor vrlo liepo uz pratnju vojničke glasbe odpjevao.

„*Slovjansku ouverturu*" od Titla odsvirala je vojnička glasba na obće zadovoljstvo.

Krasan sbor „*Slovenac i Hrvat*" od F. S. Vilhara oduševio je občinstvo, što je pokazalo burnim odobravanjem i pljeskanjem.

„*Istarski djački tamburaški sbor*" na glavi sa cryen-kapom, na prsiju sa trobojnom vrpcom nastupio je pod ravnanjem poznatog učitelja glasbe i poznatoga skladatelja g. V. G. Broža i vrlo pohvalno odigrao: „*Sve za domovinu*", koračnica; „*Potpourri hrvatskih pjesama*"; „*Molitva mornara*" uz brač solo: „*U sladkoj sanji*", valcer, sve skladbe g. V. G. Broža. Mladi tamburaši pokazali su, da imaju dobru volju, vrstnog učitelja i liepe sposobnosti za glasbu. Sve to troje doprinielo je, da su se tako liepo ponieli i da su radi toga bili iza svakog komada burno pozdravljeni. Evala im! na trudu i na liepom igranju. Krasna mladeži, nastoj iz petnih žila, da se što više moguće u glasbi usavršiš, bit će tebi, narodu i domovini na ponar. Požrtvovanjem i slogom vješto brodite riekom mladosti, pa Bože daj, ponosili se riečmi, koje vam mi stariji dovikujemo i u ovaj čas ponavljamo: „Na mladjih sviet ostaje". Živili!

Peta točka „*Lahku noć*" od V. Lisinskoga, koju je imao pjevati maleni mješoviti sbor uz pratnju orkestra, morala je izostati, a to s uzroka, što se kupališna glasba razpala, pa sbor nije mogao činiti pokuse.

Mjesto ove točke čitalo se „Učiteljskoga družtva kotara Volosko" u čast Slovencem po gosp. Eminu izpjevanu pozdravnu pjesmu, koju se zatim medju gostove tiskanu podielilo. Za tom divnom, punom zanosa pjesmom sve se jagnilo.

Slovenska novina „Soča" piše: „Divni „*Dalmatinski šajkaš*" sta pela dva gospoda (g. Bože Dubrović i g. M. Brajša) u obćudovano dovršenostjo; ta obširna, prekrasna skladba je izzvala upravo viharno pohvale". Pošto se i ova pjesma s uzroka, s kojega i „*Lahku noć*" nije mogla pjevati uz orkestar, kako je bilo u programu oglašeno, pratio ju na glasoviru poznati glasovirač g. Miroslav Grossman, učitelj u Kastvu. Prigodom izvadjanja tog komada bijaše takva tišina u svih prostorijah „Zore", da bi se bilo čulo i muhu, da je dvoranom probrundala.

Pjesme „*Pređobri Bože*" od M. Brajše i „*Nebaju na gradu*" od V. Klaića pjevane su bile najvećom točnošću i pjevači bili su obćom pohvalom nagradjeni.

Zadnja točka biranog programa bila je: Prizer i duet iz opere „*Zrinjski*" od Iv. pl. Zajca, koju je vojnički orkestar vrlo pohvalno izveo.

Čuo sam pripovjedati, da je ovo bio prvi koncert u Opatiji, koji je u svih točkah tako krasno izveden i koji bi tako sjajno izpao bio. Tim je dakle učiteljstvo polučilo drugi uspjeh!

Po dovršenom koncertu sliedio je ples, koji se otvorio sa narodnim plesom zvanim „*hrvatski*". Plesalo se sve u šestnaest do jutarnjeg sumračja i kad je već glasba pošla da odpočine, mlade gospodjice i gospoda ne bijahu utrudjeni no uz sviranje glasovira nastaviše ples, dok je osvanuo bieli dan. Svakomu onomu, komu su lagane noge, komu srce, svaka žilica drhće, da, cielo biće na i najtanji, jedvačujni glasak glasbe mogao se naplesati do mile volje. Takvih bilo je obojega spola, koji su se baš znali okoristiti liepom prigodom.

III.

Drugi dan 20. agusta.

Program glasio: U 7 sati u jutro sastanak u kavani „Seitz". Na sastanak nisam bio medju prvimi, jer mi konak bio čak u Voloskom. Kad sam došao, našao sam već ostale srčuć kavu, — pijuć lulu.

Čim je 8 sati odbilo, udari zvoniti u zvoniku sv. Jakova u sva zvona. Podignemo se i okrenemo, ne čekajuć jedan drugoga i ne brineć se, da li nije još koji uljuljan u sladki san. Crkvica svetog Jakova nalazi se sriedjem opazljekog parka, na najljepšem prostoru, o koju čini mi se zadieva se nečije oko. Unidjemo. Sv. misu prikazivao je častal. g. Čikvić, kapelan opatijski, a pjevao maleni mješani sbor pjevačkoga družtva „Lovor", uz pratnju vojničke glasbe. Sbor pjevao je liepo, na čemu čast i hvala gg. pjevačicam i pjevačem. Ne može im se poreći, da su vrstne sile, kad su komad, koji ih je stajao dosti truda i muke, onako liepo, da pohvalno izveli. Samo za željeti bi bilo, da bi sbor u buduće mogao mnogobrojnije nastupiti!

Što da pak reknem o crkvenom obredu? Poslužiti ću se doslovce onim, što same slovenske novine pišu, što su sami očutili, a glasi: „Cerkveni obred nas je zelo zanimal; sve, kar je duhovnik pel pred oltarjem, bilo je v milozvučni hrvaščini, n. pr. molitvo pred berilom, berilo, evangelij, glorija, vera, sanktus, očenaš itd. Vsi odgovori na koru su tudi hrvatski. Taka služba božja je vernikom umljiva, sega do srca in pospešuje pobožnost. Kdor je taki službi nasproten, kdor jo hoče odpraviti, kjer jo že imajo, ali se upira ondi, kjer bi jo tudi radi imeli, tak ne pospešuje pobožne službe božje, ne koristi sveti stvari".

Da je na uj ev. misa u hrvatskom jeziku izvanredno djelovala, lahko će mi svatko protumačiti, ako napomenem, da sam na svoje oči vidio njekomu od gospode sjati se biser suzu radostnicu.

Osim gg. učiteljica i učitelja, bilo je prisutno i domaće gospode.

Ob 10 sati zabrao se liepi broj gg. učitelja i učiteljica u krasnih prostorijah „Zore", da prisustvuju glavnom sborovanju. Predsjednik „Zaveze" g. L. Jelenc otvorio je skupštinu pozdraviv skupštinare, sjetio se blagopokojnog nadvojvode Karla Ljudevita, smrću kojega zadela je velika nesreća prejasno vladajuću kuću Habsburga. Skupštinari odazovu se trokratnim slava.

Svojim posjetom počastio je skupštinu c. kr. kotarski poglavar g. A. Fabiani u pratnji c. kr. kotarskog školskog nadzornika g. Fr. Uršića, koje je g. predsjednik takodjer u svom govoru pozdravio.

Prisutni su bili i državni zastupnici gg. Vj. Spinčić i Kobler, te zastupnik g. Slavoj Jenko, profesor g. Fr. Frankević i g. Kante.

Pozljivo slušan i često povladjivan bio je vrlo krasni i liepo sastavljeni govor o „sjajnem gmotnem stanju slovenskega učiteljstva na koncu razsvetljenega devetnajstega stoletja" g. Jer. Ravnikara, nadučitelja iz Mokronoga iz Kranjske. Njegove resolucije glase:

1. Oslanjajuć se na jurve bezbrojno puta navedeni paragraf državnoga školskoga zakona od 14. maja 1869. godine zaključuje VIII. glavna skupština „Zaveze slovenskih učiteljskih društev" u Opatiji, obzirom na to, da slavni zemaljski zabori učiteljem nikako neće da plaće urede tako, da bi sve svoje sile mogli posvetiti izključivo samo svomu zvanju i da im u istinu bude moguće svoju obitelj prema svomu stanu, prema mjestnim okolnostim uzdržavati, kako to odlučno zahtjeva gori imenovani paragraf, *umoliti visoku c. kr. vladu, da blagoizvoli školu primiti pod svoje okrilje, to jest, pučka učiona nek se podržavi* (postane državna).

2. „Zaveza slovenskih učiteljskih društev" za postignuće toga cilja neka stupi u dogovor svimi zemaljskimi učiteljskimi društvi, odnosno zavezami društava svih austrijskih pokrajina, te neka onda skupno sva potrebna poduzme.

3. Sva ta društva neka visokomu c. kr. ministarstvu za bogoštovje i nastavu predlože *„skupnu spomenicu"*, u kojoj nek se odkrije žalostno materijalno stanje svega pučkoga učiteljstva u Austriji.

4. Ako učiteljska društva — odnosno „zaveze tih društva" pronadju za potrebno i koristno, nek se u to ime pošalje do visokoga c. kr. ministarstva bogoštovja i nastave — dapače do Nj. Vel. presvietloga cesara deputacija, sastojeća iz toliko članova, koliko Austrija broji pokrajina.

Sve četire resolucije bile su jednodušno primljene, s dodatkom gosp. Jak. Dimnika, učitelja iz Ljubljane, da se liepo izviešće dade otisnuti u raznih novinah i odpošlje svim državnim i zemaljskim zastupnikom, školskim i zemaljskim višim i nižim oblastim.

Božo daj, ne ostao njegov glas, a i naš, koga š njime podižemo, glas vapijućega u pustinji.

Na temelju njekakva pisma stigla izviestitelju iz Goričke, crtao je precrnimi bojami njekoje tamošnje školske razmirice, no kao neistinite, dakako ne upisav to gosp. izviestitelju u grieh, odklonio je tajnik tamošnjeg učiteljskog društva gosp. Ign. Križman, a urednik „Soče" gosp. A. Gabršček, dozvolom skupštine razjasnio je obširnije cielu stvar, u obranu uzev sebe i njekoje vriedne odsutne ličnosti, na koje se podlo napada.

Nakon dovršene razprave o gori navedenoj prvoj točki dnevnoga reda, zamolio je riec c. kr. kotarski poglavar, zahvalivši se, pozdravio skupštinu u slovenskom jeziku liepim nagovorom. Skupštinari mu poprate govor sa „živio", našto se udalji sa c. kr. školskim nadzornikom.

Iza tega pozvao je g. predsjednik g. Franu Praprotnika, nadučitelja iz Mozirja iz Štajerske, da pročita svoju razpravu *„o vzgoji značajev"*. Gosp. izvjestitelj ne samo da nas je zadivio svojom vrlo obširnom i vrlo krasnom razpravom, no još više tim, što je cielu svoju razpravu predavao iz glave. Svoju je zadaću doista riešio vrlo pohvalno. To ne zaključujem izjavljujuć svoje mnienje, no iz toga, što mu je skupština tečajem govora često odobravala i povladjivala, a na koncu pojedinci srdačno mu čestitali. Živio!

Kano što prva razprava, tako će biti i ova, što je skupština jednoglasno primila, otisnuta u učiteljskih listovih i u „Primorcu".

Kako to obično, tako je i za dojdnću god. odlučeno, da se ima glavna skupština obdržavati u drugoj polovici mjeseca kolovoza.

Pošto su gospoda Božo Dubrović i Fr. Rubeša bila zapriečena prisustvovati do konca skupštini delegacije vježbami pjevanja, to su svoje predloge predali kod glavnog sborovanja.

Prvi predlog g. Boža Dubrovića glasi: Neka se odbor „Zaveze" zauzme kod nadležne školske oblasti, da se u svih pučkih kotarih pranici izjednače, a gdje se nije uzpelo, da započnu najdalje 16. kolovoza.

Ovaj predlog ide za tim, da bude omogućeno prisustvovati „Zavezinom" sbornovanju svim onim učiteljem, koji bi to željili.

Nam u veloškom kotaru i onim u koparskom 1. septembra započimlje penka, u puljskom čini mi se petnaest dana kasnije, dočim onim u lošinjskom i pazinskom tekar 1. septembra počimlju praznici. Uzme li se u obzir toplina, uslied koje su u prvih dvih kotarih praznici uredjeni, što je mislim najmerodavnije i za ostale kotare Istre, držim, da bi se moralo kod nadležnih oblastih postignuti, da se praznici izjednače. No ne obstoji ta nejednakost samo kod nas, no i u drugih zemljah.

Znali smo, da će upravo ta okolnost mnogoga zadržati, da neće moći prisustvovati slavlju učiteljskomu ciele Istre, al ipak nismo nit u snu nagadjali, da će se ih tako malo pozivu odazvati. Obazrimo se i desno i lievo, nismo mogli, što na žalost iztičemo, opaziti no trojicu učitelja Hrvata iz ciele Istre sa kvarnerskimi otoci i to dvojicu iz puljskog, a slučajno jednoga iz pazinskoga kotara, koji su bili od početka do kraja prisutni.

Mnogi učitelj bio je službom zapriečen, njekolicina njih vojničkimi vježbami, koje držimo izpričanimi; mnogoga neću reći da nije i *„sjajno gmotno stanje"* kod kuće zadržalo, al ipak opaziti se mogle, da je mnogi briliras kvejom odsutnošću, koga ništa od navedenoga nije zadržalo. Neću dalje, jer bi možda i odviše rekao i javnosti predao, što nebi baš najugodnije djelovalo, nego završujem: „Bit će dobro — mičimo se samo. Pečeni golubovi nikomu ne padaju u usta.

Drugi predlog glasi: „Neka odbor „Zaveze" potakne pojedina učiteljska društva, da delegatom pribave posebne „vidljive znakova" u bojah ili kako već nuždnim pronadju, sa nadpisom „učiteljsko mjesto u . . . . . , koje znakove ima se nositi prigodom sborovanja „Zaveze", da se bude odmah opaziti moglo, od kud tko dolazi.

Prvi predlog, kano i ovaj bio je bez ikakva obrazloženja jednoglasno prihvaćen.

Liepa mi se prilika pruža, da ciénjene gospodje i gospodjice kolegice i gg. učiteljice ručnih djela već sada upozorim i umolim, da se zamisle u ovaj drugi predlog, pak da te vanjske „vidljive znakove za svoja društva čim liepše izvedu ili da bolje rečem izvezu, bit ćemo im vrlo zahvalni.

Gosp. je Fr. Rubeša predložio: Neka skupština već danas izabere jednog delegata, koji će „Zavezu" zastupati kod skupštine češke „Zaveze", tim bo ćemo se najliepše odužiti braći „Čehom".

Predlog bje jednoglasno primljen. Delegatom bio je izabran, jer poznaje češki jezik, prisutni g. Radoslav Knaflič, nadučitelj iz St. Lenarta iz Štajerske.

Gosp. And. Gabršček, urednik obećao mu dobaviti voznu kartu II. razreda za tamo i natrag. Živio!

Predsjednik dignę sjednicu oko 12 sati, našto se odaleče svi osim delegata, koji ostanu, da biraju novi upravni odbor, pošto prvi dan nije bilo kada.

Bili su izabrani: g. L. Jelenc predsjednikom; g. Kr. Bogatec, I. namjestnik; g. Ant. Porekar, II. namjestnik; g. Drag. Česnik, I. tajnik; g. Ivan Šega II. tajnik; odbornici za Kranjsku gg. Jak. Dimnik i Jernej Ravnikar; za Štajersku gg. Anton Petriček, Ant. Gnus i Fr. Kocbek; za Primorje gg. Ign. Križman, Ant. Bergine i Božo Dubrović.

Izbor upravnoga odbora dovršio se oko 12 i pol, a tim i rad delegacije i glavnog sborovanja, koga sam u kratko u glavnom ocrtao. Potanje biti će opisan u strukovnih učiteljskih novinah. Željeni je uspjeh svestrano postignut, što sa zadovoljstvom mogu iztaknuti.

Odmah iza dovršenja sborovanja njekoja se gospoda odpute parobrodom na Rieku, da onda mogu već prvim vlakom odputovati i u petak biti na dobu u učioni.

Skupni objed — banket bio je uređen na 2. i pol sata poslie podne, zato se ostali kojekuda razidju, a njekoji sakupe se u hladu zelene lovorike pred kavanom „Seitz", ako poznatog šaljivdžije učitelja Fr. Martelanca. Sipao šale i doskočice ko iz rukava, da su svi, kako se kaže: pupcali od smieha. Oko njega sve se veće kolo kupilo, dok ga nije raztjerao upravo ko kad se kobac zaleti u jato golubova, pasiv; gospode Izvelke uniđi, objed je gotov!

U piemoj dvorani „Zore" bila su prostrta četiri odgaćka stola. Tri uzporedo, a četvrti bilo tih poprieko. U sredini toga popriečnega stola sjedjeli su predsjednik „Zaveze", uz koji su bili desno predsjednik „učiteljskog društva Volosko". Ovim iz lieva sjedjeli su nadzornici gg. Fr. Uršić, Kante, Frankević i nadzornik Kobler; profesori gg. Vj. Spinčić, Frankević, Slovenski [illegible] stupnik g. Kobler; zastupnik [illegible] Jenko; [illegible] „Zaveze" g. Dvornički, [illegible] Čehom" g. Knaflič. Za ostali stol sjedješe rodoljubi opatijski, pomorski kapetani, poimence: gg. Ćiković, Fiamin, Tomašić, Jurković, Peršić, a dalje i za ostale gg. učiteljice i učitelji, kako si koji izabrao mjesto. Bilo nas na broju 80.

Liepi stol, još liepše i bolje volje, svi radostna i vesela lica. Što smo jeli, toga bog i bogme ne znam reći, no da je bilo dobro, al zato znam, kojim se redom nazdravljalo.

Prvu nazdravicu izrekao je predsjednik g. L. Jelenc, pozdraviv goste i nazdraviv zastupnikom gg. Spinčića i Jenku. Na zdravici se liepo zahvalio, kako to on znade i umije liepo izkititi, g. Vjek. Spinčić, bodreć nas u našem radu za narod, završiv nazdravicom na predsjednika „Zaveze". Nazdravica bila je oduševljeno popraćena. Gosp. Opatijsky nazdravio je domovini. Slovenac gosp. Rustija liepoj slogi izmed učitelja Hrvata i Slovenaca. Gospodin V. Car prisutnim profesorom gg. Spinčiću, Frankoviću, Kožuhu. Na toj se nazdravici u imenu profesora prisutnih i svoje liepo zahvalio g. Frankvić. Gosp. Božo Dubrović nazdravio je zastupniku g. Kobleru. Ovaj zahvaliv se na nazdravici, zaželi učiteljstvu bolju i liepšu budućnost. Sliedila je nazdravica prisutnim gg. nadzornikom, izrečena po g. Božu Dubroviću. Zahvalio se na toj zdravici gosp. Kožuh, dodav nazdravicu častnomu svećenstvu Istre. Braći Čehom nazdravio g. Rad. Knaflič u slovenskom i češkom jeziku, na kojoj se nazdravici zahvalio odaslanik g. Zvoniček. Odboru nazdravio je gosp. Ravnikar. Gosp. Ferluga iznenadio nas je i ove godine sa svojim odnagačkim šaljivim govorom i liepo nas pozabavio. Govor prošlogodišnji izrečen u Novom Mjestu, tiskan je u 18. broju „Popotnika" god. 1895. pod naslovom: „Tostran Skočidol". Nadamo se, da ćemo i ovogodišnjeg u istom listu ugledati. Od strane se odbora i u ime svoje na napitoj zdravici zahvalio g. Božo Dubrović, zaželiv svima: sretan put! Za ovoga govora dovikuno je govorniku g. Vjek. Spinčić: „zar već?" I meni se činilo, da je prerano, jer su još mnoge nazdravice i odzdravice bile oglašene, al do malo časa osviedočio sam se, da je bilo u horu, jer koliko bi bio, kako se kaže, „dlanom o dlan udario", stanu se gospoda ustajati, kupiti svoje stvari, pozdravljati i odlaziti.

Da smo mogli zaustaviti hod sunca, zaustavili bismo ga bili, samo da nam se nije još te dieliti, jer nam bilo vrlo voljko, ugodno i milo. Očutili smo, da nigdje ne prolazi vrieme sladje i hitrije, nego kad se sastane brat s bratom po krvi i po zvanju. Pravo je rekao pok. Aug. Šenoa: „Idu lieta preko svieta, lazi vrieme kao voda tekućica nad mlinskim kolom, za jadnika lagano i tromo, za sretnika brzo kao striela".

Gospodu, koja su nanumili otići izpratili smo do parobroda svi mi domaći i oni, koji su odlučili pridružiti se drugi dan izletu. Što je tko komu razstajuć se govorio, kako se pozdravljao, izpričavao itd. ne znam. Čim se parobrod maknuo i sa kraja i sa parobroda iz srca vinuo se višekratni: „živio"! A kad parobrod krenuo ravno put Rieke u misli kliknuo sam sa Etnimom:

„S Bogom sinci Slovenije mile,
S Bogom braćo, s Bogom sokolovi!
Vaše misli izpunjene bile,
A trud nek vam hoće blagoslovi".

Kako sam već u početku spomenuo stiglo je više brzojavnih i pismenih pozdrava čeških, slovenskih i hrvatskih, koji su bili kod banketa pročitani i radostno primljeni.

(*Hrvatski brzojavni pozdravi*):

Krk (Veglia). Hvala na pozivu. Veoma žalim, što ne mogu doći. Složno naprieđ, budućnost je naša! Živila uzajamnost! Živila „Zaveza" učiteljskih društev! U ime društva „sv. Cirila i Metoda" za Istru Dr. Vitezić, predsjednik.

Malinska. Zapriečen školom pozdravljam „Zavezu" želeć zborovanju najbolji uspjeh! kolega Mahulja.

Učitelji na vojničkih vježbah u Maribora. Bratski pozdravljajuć sakupljene sudrugove, kličemo: u dobar čas!

Šepić, Vizintin.

Idrija. Pošto zapriečen prisustvovati sborovanju, želim što bolji uspjeh!

Svjetličić, učitelj.

* * *

Treći dan: 21. augusta.

Program. Izlet po moru okolo otoka Krka u Senj, a odavle po mogućnosti u Bakar, na Rieku, gdje će se moći ukrcati oni, koji odlaze brzim vlakom i natrag u Opatiju.

Vedno nas razmaka se drugog dana, dapače i s nekojimi, koji su otišli na Rieku sa pozdravom: „do vidova sutra!" Mogu reći, svak ti je zamo o izletu govorio, a za cielo mnogi i snivao.

Kao što sam ja, sjegurno je još ne jedan, dok još danica nije pomolila lica, jošte u snu skočio iz postelje, da vidi, da li nam:

Ljepše sunce vedri nebo,
Ljepšeg jutra svuće danak".

O 6 i pol sati u jutro imao je doći parobrod iz Rieke u Volosko, taj skrcati izletnike iz Volcskoga i iz Kastavštine, kojih se samo iz Mihotići, Rukavca i Kastva do 50 spremalo, svratiti se tada u Opatiju i taj ostale useti, pa od tud zaploviti preko „Kvarnera" ravno put sredjnih vrata. Oj divote! Oj krasote! uz cilik tamburice, pjevanje, smiek, šalu, prijateljski domjenak ploviti našim morem! Cvjek smije, a Bog boguje, veli naša rieč. Tmaste oblazine — pjesnike se more, svi mali rajske snove raspleteno i mnogoga nas veselja i radosti ispilo. Uređenoga i liepo zamišljenoga izleta nije bilo.

Jedan učitelj.

Učiteljoj majci i uspomeni

Oktavijana Ostromana

dne 2. pr. mj. na lošinjskom trgu od občinskih redara nemilosrdno umorena.

Zašto da ti krsto krvari,
Jadnice starice majko!
Tužno nesrećne sve,
Što ga nesmiljeno rani
Ljudska hijena.
Prije će svanut ko cvietak,
Kome podrezale žile
Motikom oštrom, te neće
Primat već soka — no teži se
Rana zacielit.
Drhtavom rukom a okom
Suzam si rublje svom sinu
Spremala za put i žav ti
Zapeo često i tada bi
Slutila na zlo.
Ali bi varava nada
Brzo razpršila slutaju,
Rišuć u živej ti masti
Staračkih dana sva spokojnost
S milim jedincem. —
Oa se s daleka vratio
Puta, pa priše za zimanjih
Večeri dugih o svemu,
Što gdje doživje otimljuć se
Za karu hljeba.
Plamen što bukti i svieća
Odaje strah, te obuze
Tebe i mahe ti dragu,
Čudo što ljulja u kolievci —
Kad on spomenu
Biesne orkane i druge
Nesgode, ter bi vrtenec
Samo taj čas se od predje
Lako obuhlo, ti bi ipak
Hvalila Bogu,
Što ga izbavi te ne će
Trebat već na more poći
No će na smrtnom času
Tvrdne ti vedje zaklopiti
Dobri jedinac.
Take si snatrila nujna! —
Drugčije okrutna zbilja
Sudila. Manje bi, znam, te
Boljele, da je u valovim,
Nego onako
Svršio tužan. Ovako
Spomen će trajnija, sveta
Ostat mu, dekle u Istri
Bude Hrvata i jednoga. —
Slava Lošinju!
Vriedniji oprat će znati
Ljagu, što nevriedni svim ju
Nanieli. Slava i tebi,
Biedna sirote, mučenice!
Bog te utješi!
Sreća, što sinak ti nije
Majčina izsao mlieka,
Nego je Vitezovu dušu
Predao, što je zapjevao
Hrvatsku pjesmu!

V. P. Brajković.

Upit

visokomu c. k. namjestničtvu u Trstu.

Uzprkos pravomoćnoj riješitbi sl. porote u Zadru, nije još do sada bio uzpostavljen g. Bartul Pajalić na načelničku čast u Baški.

Ona občina htjela je vršiti svoju, ali je politička oblast osujetila njezin rad. —

Pitamo radi toga visoki taj Naslov, da se izvoli obaviestiti o razlozih kod podredjene si oblasti za taj nerazumljiv nam postupak.

U Trstu 10. sept. 1896.

Uredničtvo „Naše Sloge".

Franina i Jurina

Fr. Ca, pijaža te ca molit?

Jur. Da ca, ca nišan i ja kršćanin.

Fr. Ma ja žnan koga ne pijaža. Divinaj!

Jur. Kigod je bon njega pijaža — žnopak molit.

Fr. A ca biš rekal za onoga nikoga, koga pijaža šve molit šamo ne „Pomiluj me Boze!"

Jur. I ta je fanjška, šve da ga pijaža, šamo to ne; a ža ca?

Fr. Bo kada pride na one rici: „I va grihu žače mene mati moja", da ga švaki put marzli pot polije.

Jur. A on neka je preškoci!

Fr. Pašja virice, kad bi še to dalo, ma ondi štoji carno na belon!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sabrala na parobrodu prigodom izleta u Devin gdična M. J. for. 1·65.

Novi odbor polit. družtva „Edinost". Na zadnjoj glavnoj skupštini političkoga družtva „Edinost", obdržavanoj prošle nedjelje, bijahu izabrani jednoglasno na predlog zastupnika g. Ivana viteza Nabergoja slieđeći članovi u novi odbor: predsjednik g. M. Mandić. Odbornici gg. Balanč Ivan, Bogdanović Ante, Cotič Makso, Turk Josip, Gorup Kornelij, Rybař dr. Otokar, Truden Ante, Gregorin dr. Gustav i Katalan Josip; zamjenici: Gorup Ivan, Hrvatin Miha, Purić Jakob, Miklavec Anton, Godnik Fran, Pečnavc Jakob, Martelanc Ivan, Sancin Anton Drejač, Klun Ivan Marija; pregledovaoci računa Prelog Ivan i dr. Josip Abram.

Vjenčali se. Gospodin Matko Primožić c. kr. pristav kod zemaljskog suda u Trstu vjenčao se je dne 7. t. mj. u Beču sa gdičnom Marijom Stüfler. Naše iskrene čestitke novovjenčanim!

Oskar Polley. Dne 5. t. mj. preminuo je ovdje u Trstu c. kr. obrtnijski nadzornik i u slovenskih krugovih dobro vidjen i cienjen slovenski rodoljub gosp. Oskar Polley. Pokojnik je rado i bogato podupirao svako narodno poduzetje, a slavenskomu novinstvu u Trstu bijaše osobiti prijatelj i mnogoljetni predplatnik.

Na smrtnoj postelji zaželio je, da se njegove smrtne ostanke položi u rodnu mu zemlju, na groblje u Sežani, kamo ga odvezoše u ponedjeljak, gdje mu bijaše priredjen liep sprovod. Nadgrobne tužalike odpjevali su mu nekoji članovi „Slovanskoga pevskoga družtva" iz Trsta, kao svomu vriednomu podpornomu članu.

Čestitomu pokojniku bila lahka domaća gruda, a razcviljenoj gdji udovi naša iskrena sućut.

Dolazak ministra predsjednika grofa Badeni-a u Trst. U sriedu stupio je ministar predsjednik grof Badeni na tlo susjedne Goričke, dočekan i pozdravljen od c. kr. namjestnika te od zemaljskoga zastupstva, kojemu bijaše na čelu grof Franc Coronini. Gosp. ministar predsjednik dolazi iz Gorice amo u Trst večeras (četvrtak) brzovlakom u 8 sati 40 min. na večer. Boraviti će u Trstu petak čitav dan; primati će poslanstva i obći nekoje zavode, tvornice itd.

Iz Trsta krenuti će g. ministar predsjednik (subotu jutro morem), u Istru, da se osvjedoči sam o tamošnjih odnošajih. Gdje će se u Istri zaustaviti i hoće li primati deputacije ili poslanstva, nije nam še danas poznato.

Priobćit ćemo svakako u budućem broju o dolazku i boravku njegovom u Trstu i o dalnjem njegovom putovanju po Istri, o čemu će nas bez dvojbe na vrieme naši prijatelji iz Istre obaviestiti.

Naziviuć ovdje njegovoj preuzvišenosti iskrenu dobrodošlicu, izrazujemo ujedno vruću želju, da bi njegovo putovanje po ovih naših južnih stranah bilo našemu nevoljnomu narodu od koristi. Budć li se htjela njeg. preuzvišenost na vlastite oči uvjeriti o nesnosnom stanju Slavena primorskih u obće, napose onih Istre, imati će tomu bez dvojbe prigode, a uvjeri li se o tomu, tad je on kao prvi savjetnik svietle krune dužan, da tomu stanju u interesu našega naroda i same monarhije na put stane. U to ime kličemo mu opet: Dobro nam došao!

Sjednica odbora političkoga družtva „Edinost". Novoizabrani odbor političkoga družtva „Edinost" imati će u nedjelju dne 13. t. mj. u 10 sati u jutro u prostorijah „Delavskega podpor. družtva" (Via Molin piccolo br. 1) svoju prvu sjednicu, na kojoj će se odbor konstituirati, te riešiti nekoje važne predmete. Radi toga pozivlju se gg. odbornici i zamjenici, da se u podpunom broju na tu sjednicu dostaviti izvole.

Krasni svatovi. Prošle sriede dne 2. t. mj. vjenčao se je graditeljski poduzetnik g. Bartol Širola, najstariji sin poduzetnika i čestitog našeg rodoljuba gosp. Antona Širole sa Pehljina (medja izmedju riečke i kastavske občine) sa velevriednom kćerkom Antona Spinčića, trgovca i našeg rodoljuba iz sela Mihotići, gdičnom Milkom Spinčić.

U sedam gospodskih kočijnh odvezli se svatovi u srieđu poslie podne nakon svečanog objeda u Mihotićih na Rieku, gdje se mladenci najprije civilno vjenčaše (jer je mladoženja pripadnik riečke občine), a zatim ih je u župnoj crkvi vjenčao preč. g. kanonik Cassio, izrekav im kratak ali ganutljiv govor.

Iz Rieke odvezli se svatovi preko Sušaka u Martinšćicu, te se odatle nakon kratka odmora vratiše preko Rieke u Pehljin, gdje ih je čekala sjajna gostba, koja je potrajala skoro do zore. Uz obilati stol, umjetnu i narodnu pjesmu i rodoljubne zdravice nepozabiše svatovi ni istarske sirotinje sabrav za družbu sv. Cirila i Metoda for. 25

U sliedećeg dana sve do podvečer ostaše svatovi na okupu. Dični roditelji mladoženje bijahu upravo sretni, što im je njihov Bartol dopeljao u kuću onako krasnu i čestitu nevjestu, koja bijaše nekrasnu i manje sretna uz onako vriedna supruga i onako dobre nove njoj roditelje i rodjake.

Sretnim mladoženjan i njihovim roditeljem šaljemo srdačne čestitke uz živu želju: bio taj brak na sreća rodu i na korist hrvatskomu narodu!

Svečano ustoličenje presvj. g. biskupa Andrije M. Šterka obavilo se utorak neobičnim sjajem. Svetomu činu prisustvovalo je veliko množtvo pobožna naroda i sve poglavice civilnih i vojničkih oblastih.

Presvj. g. biskup slušao je najprije tihu sv. misu u crkvi sv. Antuna staroga odakle je kasnije krenuo ogroman obhod u stolnu crkvu sv. Justa, gdje je presvj. g. biskup pontificirao uz mnogobrojnu asistenciju svećenstva.

Okolo dva sata poslije podne bijaše u biskupskoj palači gospodski objed, komu su prisustvovali poglavari svih važnijih oblasti grada Trsta.

Iz Šišana dne 8 septembra piše nam prijatelj: Čujte čitatelji *„Naše Sloge"* kako je kod nas, pa nam se divite. Zapuštenijega sela od ovoga nije na Puljštini; odnošaji u gospodarskom i u prosvjetnom pogledu, kakvi su bili za vrieme mletačke republike, jesu i danas. Ondašnji *provedituri* su žalili jadan narod da nema pitke vode, a danas nestojimo ništa bolje. Da nas nebi Medulinci u ljeti pustili na svoje bunare, bogme zlo bi za nas bilo. Školu imamo, al što nam koristi kad naša djeca nerazumiju talijanski (pardon, Ćićarova da? (Popa imamo, ali težko nami dok on neće da čuti s nami već se bavi talijanskom politikom! Občinska uprava mjesto da bude u uzornih rukah, ostaje uvjek pod zapovjedi staroga Trombe, samo da se spasi „Loga Nazionale", za koju Šišanci haju kako i za lanjski snieg.

Mi znamo, da bi nam bilo bolje kad bismo se otresli talijanskoga sužanjstva i kad bismo se ljubili za našim drugom braćom na Puljštini ali nas je medju nami mnogo njih, koji imaju oči a neviđe, uši a nečuju! Bože pomozi!

O nakanovljenju novoga podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda" u Ciritežu (občina Buzet) dobili smo obširnije izvješće, koje ćemo priobćiti u budućem broju, jer nam je stiglo prekasno za danas.

Ravnateljstvo podružnice sv. Cirila i Metoda u Vrbniku primilo je sa zahvalnošću po pravitelom g. dru. Dinku Vitezića od gosp. Ljudevita baruna Ožegovića, vlastelina u Goščerovcu (Hrvatska) for. 20, koje si 5 for. već prija poslatih družbi sv. Cirila i Metoda sačinjavaju članarinu člana podpirajućeg, koga je kao takovo ravnateljstvo ove podružnice već upisalo. Živio hrvatski vlastelin!

Povše primilo je ovo ravnateljstvo ove podružnice od veleč. gosp. popa Pera Zahije for. 12·50, sakupljenih u veselom družtvu dne 24. lipnja (na Ivanju) kod staroga Luke. — Živio sabirač i darovatelji.

Jedan zakon potvrdjen drugi zabačen. Njeg. Vel. potvrdilo je zakonsku osnovu, prihvaćenu od većine istarskoga sabora o pobiranju školske pristojbe (takse) na javnih pučkih školah Istre.

Zakonska osnova o delitbi občine Pazin koju je ista većina u saboru prihvatila, nije dobila cesarske potvrde.

Iz Premanture pišu nam dne 7. t. mj.: Naš učitelj g. Sarson nas ostavlja a na njegovo mjesto dolazi nam opet poznati Stihović, koji je bio pobjegao iz Premanture sa kćeri Mata Rosande, ovdešnjega Nadri-Talijanaša. Bilo pa prošlo i naša djeca će morati u školu učitelju, da ih uči na dobro, da ih odgaja kao drugi otac. Kad se već to prohtjelo visokim oblastim, mi ne možemo na drugo, nego obratiti se do učitelja Stihovića molbom neka bude pravi hrvatski učitelj, neka se spomene mlieka kojim ga je zadojila majka, neka učini najbolju školu u kući svoga tasta, koji je težko sagriešio proti svomu narodu dajuć se sasvim na posluh gospodi talijanaškoj, koja nas mrze više nego one Afrikance, što su im braću potukli u Abisiniji. Mladi učitelju, mi ćemo zaboraviti na onu, što se dogodilo u žaru mladenačke ljubavi, jer ste čovjek kano i mi; ali za uztuk pitamo od Vas, da nam sada budete dičan i uzoran u svakom pogledu a ponajprije da nam odgajate djecu u narodnom duhu a u božjem strahu.

Novi poštarski ured i poštanske sabiraonice. Uz novi poštanski ured u Sušnjevici (občina Plomin) otvorene su u onoj občini i u susjedstvu poštanske sabiraonice u Čepiću, Belaju i Pazu, koje obće svaki dan sa poštanskim uredom u Sušnjevici. dotično sa onim u Cerovlju: Pošiljke pisma itd. za Paz, Gradin, Posert, Belaj idu kroz poštu u Cerovlju, dočim su do sada išle preko Boljuna; isto tako idu od sada pošiljke za Brdo na poštu u Sušnjevici, nipošto na onu u Karšanu kano do sada.

Toliko do znanja svim onim, koji imadu posla sa onimi mjesti.

Listnica uredničtva.

Gosp. Dr. N. F. Neprimismo od zajedničkog prijatelja ništa. Živio!

Gosp. I. M. Nije naš običaj priobćivati ikomu uredničke tajne. Zdravo!

Gosp. Vološćak. Valja da nam jasnije pišete i da se podpišete, jer inače nemožemo ništa priobćiti.

Sl. „Četa Gabonjarska": Nepodpisana pisma od nepoznatih nam osoba putuju u koš.

Gosp. R. K. J. Priobćiti ćemo svakako; narudžbu odpremiamo; prijateljski Vam odzdrav!

Listnica uprave.

Gosp. V. p. L. u L. Plaćeno do konca t. god. Živili!

Priposlano *)

Molimo Vas gosp. uredniče, da još metnete ovih par redaka u cienjenu *„Našu Slogu"*, kao posliedniji *) odgovor gosp. *Niku Bužkoviću*. Neće Vam biti drago, da uvriedite u Vašem cienjenom listu tudi koga, ali ćeto opet željeti i težiti za tim, da vriedi istina nada sve. Neskrivaju se dopisnici za široka pleća gosp. urednika, ta gosp. *B.* bilo zadnji put slobodno popitati se za imena, on ih znade, ista su i sada gosp. *B.* znana; ali ako ih i krijemo pred širim čitateljstvom i javnošću, tomu je valjanih i težkih uzroka.

Gosp. *B.* predbacilo se, da je osujetio izlet, kao što priznaje i sam; reklo mu se otvoreno, zašto, ali on opet nieće i to u trim točkama, koje se same od sebe pobijaju: jer kaže, da se je izjavio proti izletu pred jednim triumvirom, čime na stvari ništa namienja; kaže da brzojavke nije vidio niti imao u ruci, ali je dobro za nju znao; i kaže napokon, da nije izravno pitao majke — što mi znamo, da izravno nije, ali zar nije posredno?!

Gosp. *B.* kaže, da nije za nikoga radio, da bude pozvan na zabavu; on je o reformatoru sasvim u tami. Ali mi znamo, da se gosp. *B.* pohvalio, da su mu dobro znani vrbnički odnošaji od 25 god. nazad pa do danas, a evo sada sam očituje, da on poznavaoc odnošaja i rodoljub — nepozna i neznade ono, što i mala djeca znadu — o predlagaču talijanskoga jezika na školi! Tu nek oprosti g. *B.* jer prestaje sve i tu mu moramo čestitati, ali njedno izjaviti, da ga duboko sažaljujemo. Nepozna ga, jer mu je bliz! Ali da, izrazio se gosp. *B.*, da pozna reformatora, nu samo privatno.

Na zrieda gosp. *B.* neodgovaramo, a na podvale, kao da smo kumovali paklenskim spletkam, odgovaramo: da, bili smo i pretrpili smo u Vrbniku dosta negodnih u vrieme smutnje, kao što se to događaje tviek onim, koji se u ovakovim prilikama drže nepristrano i pomirljivo. Nu kad bismo, gospodine *B.*, bili onakovi, i mi bismo vukli babe pred sud u Krk i Rovinj!

Tim završujemo. *Nespletkari.*

*) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredničtvo. Priobćujemo po cieniku. Op. ur.

*) I pravo je, jer ovakvi prepiri nisu nikomu na čast a škode obćenitoj, narodnoj stvari. Op. Ured.

Zahvala.

Slavno ravnateljstvo!

Na temelju odluke slavnog c. kr. kotarskog suda u Pazinu izplatila je mi slavna banka „Slavija" osiguranu kapitul 1000 for. po pokojnom mojem sinu g. P. *Frančišku Brejchi*, kapelanu u Žminju, sa **riedkim predusrietanjem te izrednom kulancom** podpuno, bez svakog odbitka.

Na ovom solidnom postupanju izjavljam slavnom ravnateljstvu ovim svoju najsrdačniju zahvalu sa naročitom opazkom, da želi, da se iste slavna banka poslužiti i u javnosti.

Nezamyslice u Čehih, dne 16. kolovoza 1896
Kršan u Istri

Ant. Ellner m. p. upravitelj župe — *František Drejcha* m. p. otac

Javna zahvala.

Uzhićeni nad bratskim dočekom i gostoljubljem, kojim su dne 26. kolovoza o. g. izletnici iz Opatije i Voloskoga koli u Košljunu toli na Puntu primljeni bili, podpisani izrazuju u ime sviju svoju najtopliju zahvalu, veleč. gospodinu *Nikoli Turatu*, župe- upravitelju na Puntu, koji je mnogo truda i požrtvovnosti uložio na to, da se izletnici dobrim zalogajem i rujnom kapljicom okriepe, kao i častnim oo. franjevcima na Košljunu u obće, a napose njihovom častnom o. gvardijanu, koji su im pripravno i veleđušno otočić i raspoložive prostorije ustupili.

Nadalje rado se sjećamo i veleštovanog g. Žica, načelnika susjednog mjestanca Punta, te sve one gospode, koja sunamkratki boravak na čarobnom otočiću svojom prisutnosti ugodnim učinili.

Volosko-Opatija, dne 27. kolovoza 1896

Julij Miran — *Dr. Niko Fabianič*

Oglas.

Dne 16. tek. mj. počima čuka na **„četavskoj školi u Kastvu.** Upisivanje za nedjelje učenike obaviti će se u nedjelju 13., a za svakdanje učenike dne 14. i 15. t. mj. Tko želi polaziti ovu školu, neka se oglasi kod podpisanoga najkasnije do 15. tek. mj., jer se kasnije prijavljene neće uzeti u školu.

Ravnateljstvo dotavske škole

U Kastvu, 8. septembra 1896.

M. ŠEPIĆ.

Objava.

Upisivanje u c. kr. pripravnicu za učiteljišta u Kastvu obaviti će se dne 15. i 16. septembra o. g. Primaju se učenici, koji su povoljnim uspjehom dovršili pučku školu i navršili 14. godinu svoje dobe. Prijaviti može se i pismeno; tko se prijavi *kasnije označenoga vremena, neće biti primljen.*

Marljivi učenici dobe državnu podporu i do šestmjesečno oproštenje, ako im tolike primanjkaje do zakonite dobe.

Ravnateljstvo c. kr. pripravnice

U Kastvu, 8. septembra 1896.

Ivan Bune v. r.
ravnajući učitelj.

Dr. Konrad Janežić
odvjetnik
u Volosk0m

Osim gg. učiteljica i učitelja, bilo je prisutno i domaće gospode.

Ob 10 sati sabrao se liepi broj gg. učitelja i učiteljica u krasnih prostorijah „Zore“, da prisustvuju glavnom sborovanju. Predsjednik „Zaveze“ g. L. Jelenc otvorio je skupštinu pozdraviv skupštinare, sjetio se blagopokojnog nadvojvode Karla Ljudevita, smrću kojega zadela je velika nesreća prejasno vladajuću kuću Habsburga. Skupštinari odazovu se trokratnim slava.

Svojim posjetom počastio je skupštinu c. kr. kotarski poglavar g. A. Fabiani u pratnji c. kr. kotarskog školskog nadzornika g. Fr. Uršića, koje je g. predsjednik takodjer u svom govoru pozdravio.

Prisutni su bili i državni zastupnici gg. Vj. Spinčić i Kobler, te zastupnik g. Slavoj Jenko, profesor g. Fr. Franković i g. Kante.

Pazljivo slušan i često povladjivan bio je vrlo krasni i liepo sastavljeni govor o „sijajnem gmotnem stanju slovenskega učiteljstva na koncu razsvetljenega devetnajstega stoletja“ g. Jcr. Ravnikara, nadučitelja iz Mokronoga iz Kranjske. Njegove resolucije glase:

1. Oslanjajuć se na jurve bezbrojno puta navedeni paragraf državnoga školskoga zakona od 14. maja 1869. godine zaključuje VIII. glavna skupština „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ u Opatiji, obzirom na to, da slavni zemaljski sabori učiteljem nikako neće da plaće urede tako, da bi sve svoje sile mogli posvetiti izključivo samo svomu zvanju i da im u istinu bude moguće svoju obitelj prema svomu stanu, prema mjestnim okolnostim uzdržavati, kako to odlučno zahtjeva gori imenovani paragraf, *umoliti visoku c. kr. vladu, da blagoizvoli školu primiti pod svoje područje, to jest, pučka učiona nek se podržavi* (postane državna).

2. „Zaveza slovenskih učiteljskih društev“ za postignuće toga cilja neka stupi u dogovor svimi zemaljskimi učiteljskimi društvi, odnosno zavezami društava svih austrijskih pokrajina, te neka onda skupno sva potrebna poduzme.

3. Sva ta društva neka visokomu c. kr. ministarstvu za bogoštovje i nastavu predlože *„skupnu spomenicu“*, u kojoj nek se odkrije žalostno materijalno stanje svega pučkoga učiteljstva u Austriji.

4. Ako učiteljska društva — odnosno „zaveze tih društva“ pronadju za potrebno i koristno, nek se u to ime pošalje do visokoga c. kr. ministarstva bogoštovja i nastave — dapače do Nj. Vel. presvietloga cesara deputacija, sastojeća iz toliko članova, koliko Austrija broji pokrajina.

Sve četire resolucije bile su jednodušno primljene, s dodatkom gosp. Jak. Dimnika, učitelja iz Ljubljane, da se liepo izviešće dade otisnuti u raznih novinah i odpošlje svim državnim i zemaljskim zastupnikom, školskim i zemaljskim višim i nižim oblastim.

Bože daj, ne ostao njegov glas, a i naš, koga š njime podižemo, glas vapijućega u pustinji.

Na temelju njekakva pisma stigla izviestitelju iz Goričke, crtao je precrnimi bojami njekoje tamošnje školske razmirice, no kao neistinite, dakako ne upisav to gosp. izviestitelju u grieh, odklonio je tajnik tamošnjeg učiteljskog društva gosp. Ign. Križman, a urednik „Soče“ gosp. A. Gabršček, dozvolom skupštine razjasnio je obširnije cielu stvar, u obranu uzev sebe i njekoje vriedne odsutne ličnosti, na koje se podlo napada.

Nakon dovršene razprave o gori navedenoj prvoj točki dnevnoga reda, zamolio je rieč c. kr. kotarski poglavar, zahvaliv se, pozdravio skupštinu u slovenskom jeziku liepim nagovorom. Skupštinari mu poprate govor sa „živio“, našto se udalji sa c. kr. školskim nadzornikom.

Iza toga pozvao je g. predsjednik g. Frana Praprotnika, nadučitelja iz Mozlja iz Štajerske, da pročita svoju razpravu *„o vzgoji značajev“*. Gosp. izvjestitelj ne samo da nas je zadivio svojom vrlo obširnom i vrlo krasnom razpravom, no još više već tim, što je cielu svoju razpravu predavao iz glave. Svoju je zadaću doista riešio vrlo pohvalno. To ne zaključujem izjavljajuć svoje mnienje, no iz toga, što mu je skupština tečajem govora često odobravala i povladjivala, a na koncu pojedinci srdačno mu čestitali. Živio!

Kano što prva razprava, tako će biti i ova, što je skupština jednoglasno primila, otisnuta u učiteljskih listovih i u „Primorcu“.

Kako to obično, tako je i za dojdući god. odlučeno, da se ima glavna skupština obdržavati u drugoj polovici mjeseca kolovoza.

Pošto su gospoda Božo Dubrović i Fr. Rubeša bila zapriečena prisustvovati do konca skupštini delegacije vježbani pjevanja, to su svoje predloge predala kod glavnog sborovanja.

Prvi predlog g. Boža Dubrovića glasi: Neka se odbor „Zaveze“ zauzme kod nadležne školske oblasti, da se u svih poluškolskih kotarih praznici izjednače, a gdje to nije moguće, da započmu najdulje 16. kolovoza.

Ovaj predlog ide za tim, da bude omogućeno prisustvovati „Zavezinom“ sborovanju svim onim učiteljem, koji bi to željili.

Nam u voloskom kotaru i onim u koparskom 1. septembra započimalje pouka, u puljskom čini mi se petnaest dana kasnije, dočim onim u lošinjskom i pazinskom tekar 1. septembra počimlju praznici. Uzme li se u obzir toplina, uslied koje su u prvih dvih kotarih praznici uredjeni, što je mislim najmjerodajnije i za ostale kotare Istre, držim, da bi se moralo kod nadležnih oblastih postignuti, da se praznici izjednače. No ne obstoji ta nejednakost samo kod nas, no i u drugih zemljah.

Znali smo, da će upravo ta okolnost mnogoga zadržati, da neće moći prisustvovati slavlju učiteljskomu ciele Istre, al ipak nismo nit u snu nagadjali, da će se ih tako malo pozivu odazvati. Obazrimo se i desno i lievo, nismo mogli, što na žalost iztičemo, opaziti no trojicu učitelja Hrvata iz ciele Istre sa kvarnerskimi otoci i to dvojicu iz puljskog, a slučajno jednoga iz pazinskoga kotara, koji su bili od početka do kraja prisutni.

Mnogi učitelj bio je službom zapriečen, njekolicina njih vojničkimi vježbami, koje držimo izpričanimi; mnogoga neću reći da nije i *„sijajno gmotno stanje“* kod kuće zadržalo, al ipak opaziti se moglo, da je mnogi brilirao svojom odsutnošću, koga ništa od navedenoga nije zadržalo. Neću dalje, jer bi možda i odviše rekao i javnosti predao, što nebi baš najugodnije djelovalo, nego završujem: „Bit će dobro — mičimo se samo. Pečeni golubovi nikomu ne padaju u usta.

Drugi predlog glasi: „Neka odbor „Zaveze“ potakne pojedina učiteljska društva, da delegatom pribave posebne „vidljive znakove“ u bojah ili kako već nuždnim pronadju, sa nadpisom „učiteljsko mjesto u . . . . . , koje znakove ima se nositi prigodom sborovanja „Zaveze“, da se bude odmah opaziti moglo, od kud tko dolazi.

Prvi predlog, kano i ovaj bio je bez ikakva obrazloženja jednoglasno prihvaćen.

Liepa mi se prilika pruža, da cienjene gospodje i gospodjice kolegice i gg. učiteljice ručnih djela već sada upozorim i umolim, da se zamisle u ovaj drugi predlog, pak da te vanjske vidljive znakove za svoja društva čim liepše izvedu ili da bolje rečem izvezu, bit ćemo im vrlo zahvalni.

Gosp. je Fr. Rubeša predložio: Neka skupština već danas izabere jednog delegata, koji će „Zavezu“ zastupati kod skupštine češke „Zaveze“, tim bo ćemo se najliepše odužiti braći „Čehom“.

Predlog bje jednoglasno primljen. Delegatom bio je izabran, jer poznaje češki jezik, prisutni g. Radoslav Knaflič, nadučitelj iz St. Lenarta iz Štajerske.

Gosp. And. Gabršček, urednik obećao mu dobaviti voznu kartu II. razreda za tamo i natrag. Živio!

Predsjednik digne sjednicu oko 12 sati, našto se odaleče svi osim delegata, koji ostanu, da biraju novi upravni odbor, pošto prvi dan nije bilo kada.

Bili su izabrani: g. L. Jelenc predsjednikom; g. Kr. Bogatec, I. namjestnik; g. Ant. Porekar, II. namjestnik; g. Drag. Česnik, I. tajnik; g. Ivan Šega II. tajnik; odbornici za Kranjsku gg. Jak. Dimnik i Jernej Ravnikar; za Štajersku gg. Anton Petriček, Ant. Gnus i Fr. Kocbek; za Primorje gg. Ign. Križman, Ant. Berginc i Božo Dubrović.

Izbor upravnoga odbora dovršio se oko 12 i pol, a tim i rad delegacije i glavnog sborovanja, koga sam u kratko u glavnom ocrtao. Potanje biti će opisan u strukovnih učiteljskih novinah. Željeni je uspjeh svestrano postignut, što sa zadovoljstvom mogu iztaknuti.

Odmah iza dovršena sborovanja njekoja se gospoda odpute parobrodom na Rieku, da onda mogu već prvim vlakom odputovati i u petak biti na dobu u učioni.

Skupni objed — banket bio je uredjen na 2 i pol sata poslie podne, zato se ostali kojekuda razidju, a njekoji sakupe se u hladu zelene lovorike pred kavanom „Seitz“, oko poznatog šaljivdžije učitelja Fr. Martelanca. Sipao šale i doskočice ko iz rukava, da su svi, kako se kaže: pucali od smieha. Oko njega sve se veće kolo kupilo, dok ga nije raztjerao upravo ko kad se kobac zaleti u jato golubova, poziv: gospodo Izvolite unići, objed je gotov!

U plesnoj dvorani „Zore“ bila su prostrta četiri odugačka stola. Tri uzporedo, a četvrti čelo tih poprieka. U sredini toga popriečnoga stola zauzme mjesto predsjednik „Zaveze“, uz bok mu na lievo predsjednik „učiteljskog društva Istre Volosko“. Ovim iz lieva i desne školski nadzornici gg. Fr. Uršić, Kante, profesor i nadzornik Kožuh; profesori gg. Vjekoslav Spinčić, Franković; slovenski državni zastupnik g. Kobler; zastupnik g. Slavoj Jenko; izvanredni češke „Zaveze“ g. Zvoniček. Za sredinji stol tik uz čelo stola posjedoše rodoljubi opatijski, pomorski kapetani, poimence: gg. Čiković, Fiamin, Tomašić, Jurković, Peršić, a dalje i za ostale gg. učiteljice i učitelji, kako si koji izabrao mjesto. Bilo nas na broju 80.

Liepi stol, još liepše i bolje volje, svi radostna i vesela lica. Što smo jeli, toga bog i bogme ne znam reći, no da je bilo dobro, al zato znam, kojim se redom nazdravljalo.

Prvu nazdravicu izrekao je predsjednik g. L. Jelenc, pozdraviv goste i nazdraviv zastupnikom gg. Spinčiću i Jenku. Na zdravici se liepo zahvalio, kako to on znade i umije liepo izkititi, g. Vjek. Spinčić, bodreć nas u našem radu za narod, završiv nazdravicom na predsjednika „Zaveze“. Nazdravica bila je oduševljeno popraćena. Gosp. Opatijsky nazdravio je domovini. Slovenac gosp. Rustija liepoj slogi izmed učitelja Hrvata i Slovenaca. Gospodin V. Car prisutnim profesorom gg. Spinčiću, Frankoviću, Kožuhu. Na toj se nazdravici u imenu profesora prisutnih i svoje liepo zahvalio g. Franković. Gosp. Božo Dubrović nazdravio je zastupniku g. Kobleru. Ovaj zahvaliv se na nazdravici, zaželi učiteljstvu bolju i liepšu budućnost. Sliedila je nazdravica prisutnim gg. nadzornikom, izrečena po g. Božu Dubroviću. Zahvalio se na toj zdravici gosp. Kožuh, dodav nazdravicu častnomu svećenstvu Istre. Braći Čehom nazdravio g. Rad. Knaflič u slovenskom i češkom jeziku, na kojoj se nazdravici zahvalio odaslanik g. Zvoniček. Odboru nazdravio je gosp. Ravnikar. Gosp. Ferluga iznenadio nas je i ove godine sa svojim odugačkim šaljivim govorom i liepo nas pozabavio. Govor prošlogodišnji izrečen u Novom Mjestu, tiskan je u 18. broju „Popotnika“ god. 1895. pod naslovom: „Tostran Skočidol“. Nadamo se, da ćemo i ovogodišnjeg u istom listu ugledati. Od strane se odbora i u ime svoje na napitoj zdravici zahvalio g. Božo Dubrović, zaželiv svima: sretan put! Za ovoga govora doviknuo je govorniku g. Vjek. Spinčić: „zar već?“ I meni se činilo, da je prerano, jer su još ne mnoge nazdravice i odzdravice bile oglašene, al do malo časa osviedočio sam se, da je bilo u boru, jer koliko bi bio, kako se kaže, „dlanom o dlan udario“, stanu se gospoda ustajati, kupiti svoje stvari, pozdravljati i odlaziti.

Da smo mogli zaustaviti hod sunca, zaustavili bismo ga bili, samo da nam se nije još dieliti, jer nam bilo vrlo voljko, ugodno i milo. Očutili smo, da nigdje ne prolazi vrieme sladje i hitrije, nego kad se sastane brat s bratom po krvi i po zvanju. Pravo je rekao pok. Aug. Šenoa: „Idu lieta preko svieta, lazi vrieme kao voda tekućica nad mlinskim kolom, za jadnika lagano i tromo, za sretnika brzo kao striela“.

Gospodu, koja su nam mili otići izpratili smo do parobroda svi mi domaći i oni, koji su odlučili pridružiti se drugi dan izletu. Što je tko komu razstajuć se govorio, kako se pozdravljao, izpričavao itd. ne znam. Čim se parobrod maknuo i sa kraja i sa parobroda iz srca vinuo se višekratni: „živio“! A kad parobrod krenuo ravno put Rieke u misli kliknuo sam sa Eminom:

„S Bogom cinci Slovenije mile,
S Bogom braćo, s Bogom sokolovi!
Vaše misli izpunjene bile,
A trud nek vam bože blagoslovi“.

Kako sam već u početku spomenuo stiglo je više brzojavnih i pismenih pozdrava čeških, slovenskih i hrvatskih, koji su bili kod banketa pročitani i radostno primljeni.

(*Hrvatski brzojavni pozdravi*):

K r k (Veglia). Hvala na pozivu. Veoma žalim, što ne mogu doći. Složno naprieđ, budućnost je naša! Živila uzajamnost! Živila „Zaveza“ učiteljskih društev! U ime društva „sv. Cirila i Metoda“ za Istru Dr. Vitezić, predsjednik.

M a l i n s k a. Zapriečen školom pozdravljam „Zavezu“ želeć zborovanju najboljih uspjeh! kolega Mahulja.

Učitelji na vojničkih vježbah u M a r i b o r u. Bratski pozdravljajuć sakupljene sudrugove, kličemo: u dobar čas!

Šepić, Vizintin.

I d r i j a. Pošto zapriečen prisustvovati sborovanju, želim što bolji uspjeh!

Svjetličić, učitelj.

* * *

T r e ć i d a n: 21. a g u s t a.

Program. Izlet po moru okolo otoka Krka u Senj, a odavle po mogućnosti u Bakar, na Rieku, gdje će se moći iskrcati oni, koji odlaze brzim vlakom i natrag u Opatiju.

Većina nas razstala se drugog dana, dapače i s nekojimi, koji su otišli na Rieku sa pozdravom: „do vidova sutra“. Mogu reći, svak ti je samo o izletu govorio, a za cielo mnogi i snivao.

Kao što sam ja, sjegurno je još ne jedan, dok još danica nije pomolila lica, jošte u snu skočio iz postelje, da viđi, da li nam:

Ljepše sviće puca zora,
Ljepšeg jutra sviće danak“.

O 6 i pol sati u jutro imao je doći parobrod iz Rieke u Volosko, tuj ukrcati izletnike iz Voloskoga i iz Kastavšćine, kojih se samo iz Mihotići, Rukavca i Kastva do 50 spremalo, svratiti se tada u Opatiju i tuj ostale uzeti, pa od tud zaploviti preko „Kvarnera“ ravno put sredujih vrata. Oj divote! Oj krasote! uz cilik tamburice, pjevanje, smiek, šalu, prijateljski domjenak ploviti našim morem! Čovjek snuje, a Bog bogruje, veli naša rieč. Tmaste oblačine — pjenuće se more, sve naše rajske snove razpršilo i mnogoga nas veselja i radosti lišilo. Uređenoga i liepo zamišljenoga izleta nije bilo.

Jedan učitelj.

Učinjenoj majci i uspomeni

Oktavijana Ostromana

dne 2. pr. mj. na lošinjskom trgu od

občinskih redara nemilosrdno umorena.

Znam da ti kruto krvari,
Jadnice starice majko!
Tužno nezljušno srce,
Što ga nesmiljeno ranise
Ljudske hijene.
Prije će svenut ko cvietak,
Kome podrezaše žile
Motikom oštrom, te neće
Primat već soka — no tebi se
Rana zacielit.
Drhtavom rukom a okom
Suznim si rublje svom sinu
Spremala za put i šav ti
Zapeo često i tada bi
Slutila na zlo.
Ali bi varava nada
Brzo razpršila slutnju,
Rišuć u živoj ti maši
Staračkih dana sva spokojnost
S milim jedincem. —
On se s daleka vratio
Puta, pa priča za zimnjih
Večeri dugih o svemu,
Što gdje doživje otimljuć se
Za koru hljeba.
Plamen što bukti i svieća
Odaje strah, te obuze
Tebe i snahu ti dragu,
Čedo što ljulja u kolievci —
Kad on spomenu
Biesne orkane i druge
Nezgode, ter bi vrieteno
Samo taj čas se od prečje
Lako ohulilo, ti bi ipak
Hvalila Bogu,
Što ga izbavi te ne će
Trebat već na more poći
No će na smrtnom času
Trudne ti vedje zakloniti
Dobri jedinac.
Take si snatrila nujna! —
Drugčije okrutna zbilja
Sudila. Manje bi, znam, te
Bolilo, da je u valovim,
Nego onako
Svršio tužan. Ovako
Spomen će trajnija, sveta
Ostat mu, dokle u Istri
Bude Hrvata i jednoga. —
Slava Lošinju!
Vriedniji oprat će znati
Ljagu, što nevriedni svim ju
Nanieli. Slava i tebi,
Biedna sireto, mučenice!
Bog te utješi!
Srećna, što sinak ti nije
Majčina izdao mlieka,
Nego je Višnjemu dušu
Predao, što je zavjetno
Hrvatsku pjesmu!

V. P. Dubrovački.

Upis

visokomu c. k. namjestničtvu u Trstu.

Uzprkos pravomoćnoj rješitbi sl. porote u Zadru, nije još do sada bio uspostavljen g. Bartul Pajalić na načelničku čast u Baški.

Ona občina htjela je vršiti svoju, ali je politička oblast osujetila njezin rad. —

Pitamo radi toga visoki taj Naslov, da se izvoli obaviestiti o razlozih kod podredjene si oblasti za taj nerazumljiv nam postupak.

U Trstu 10. sept. 1896.

Uredničtvo „Naše Sloge".

Franina i Jurina

Fr. Ca, pijaža te ca molit?

Jur. Da ca, ca nišan i ja karšćanin.

Fr. Ma ja znan koga se pijaža. Divinaj!

Jur. Kigod je bon njega pijaža — žnopak molit.

Fr. A ca biš rekal ža onoga nikoga, koga pijaža šve molit šamo ne „Pomiluj me Boze!"

Jur. I ta je fanjška, šve da ga pijaža, šamo to ne; a ža ce?

Fr. Bo kada pride na one rici: „I va grihu žače mene mati moja", da ga švaki put marži pot polije.

Jur. A on neka je preskoci!

Fr. Pašja virica, kad bi še to dalo, ma ondi štoji carno na belon!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sabrala na parobrodu prigodom izleta u Devin gdična M. J. for. 1·65.

Novi odbor polit. družtva „Edinost". Na zadnjoj glavnoj skupštini političkoga družtva „Edinost", obdržavanoj prošle nedjelje, bijahu izabrani jednoglasno na predlog zastupnika g. Ivana viteza Nabergoja sliedeći članovi u novi odbor: predsjednik g. M. Mandić. Odbornici gg. Balanč Ivan, Bogdanović Ante, Cotić Makso, Turk Josip, Gorup Kornelij, Rybař dr. Otokar, Truden Ante, Gregorin dr. Gustav i Katalan Josip; zamjenici: Goriup Ivan, Hrvatin Miha, Purić Jakob, Miklavec Anton, Godnik Fran, Perhavc Jakob, Martelanc Ivan, Sancin Anton Drejač, Klun Ivan Marija; pregledovatci računa Prelog Ivan i dr. Josip Abram.

Vjenčali se. Gospodin Matko Primožić c. kr. pristav kod zemaljskog suda u Trstu vjenčao se je dne 7. t. mj. u Beču sa gdičnom Marijom Stifler. Naše iskrene čestitke novovjenčanim!

Oskar Polley. Dne 5. t. mj. preminuo je ovdje u Trstu c. kr. obrtnijski nadzornik i u slovenskih krugovih dobro vidjen i cienjen slovenski rodoljub gosp. Oskar Polley. Pokojnik je rado i bogato podupirao svako narodno podjetje, a slavenskomu novinstvu u Trstu bijaše osobiti prijatelj i mnogoljetni predplatnik.

Na smrtnoj postelji zaželio je, da se njegove smrtne ostanke položi u rodnu mu zemlju, na groblje u Sežani, kamo ga odvezoše u ponedjeljak, gdje mu bijaše priredjen liep sprovod. Nadgrobne tužaljke odpjevali su mu nekoji članovi „Slovanskoga pevskoga družtva" iz Trsta, kao svomu vriednomu podpornomu članu.

Čestitomu pokojniku bila lahka domaća gruda, a razcviljenoj gdji udovi naša iskrena sućut.

Dolazak ministra predsjednika grofa Badeni-a u Trst. U sriedu stupio je ministar predsjednik grof Badeni na tlo susjedne Goričke, dočekan i pozdravljen od c. kr. namjestnika te od zemaljskoga zastupstva, kojemu bijaše na čelu grof Franc Coronini. Gosp. ministar predsjednik dolazi iz Gorice amo u Trst večeras (četvrtak) brzovlakom u 8 sati 40 min. na večer. Boraviti će u Trstu petak čitav dan; primati će poglavstva i obći nekoje zavode, tvornice itd.

Iz Trsta krenuti će g. ministar predsjednik (subotu jutro morem) u Istru, da se osvjedoči lično o tamošnjih odnošajih. Gdje će se u Istri zaustaviti i hoće li primati deputacije ili poslanstva, nije nam še danas poznato.

Priobćiti ćemo svakako u budućem broju o dolazku i boravku njegovom u Trstu i o dalnjem njegovom putovanju po Istri, o čemu će nas baz dvojbe na vrieme naši prijatelji iz Istre obaviestiti.

Naživljuć ovdje njegovoj preuzvišenosti iskrenu dobrodošlicu, izrazjemo ujedno vruću želju, da bi njegovo putovanje po ovih naših južnih stranah bilo našemu nevoljnomu narodu od koristi. Bude li se htjela njeg. preuzvišenost na vlastite oči uvjeriti o nesnosnom stanju Slavena primorskih u obće, napose onih Istre, imati će tomu bez dvojbe prigode, a uvjeri li se o tomu, tad je on kao prvi savjetnik svietle krune dužan, da tomu stanju u interesu našega naroda i same monarhije na put stane. U to ime kličemo mu opet: Dobro nam došao!

Sjednica odbora političkoga družtva „Edinost". Novoizabrani odbor političkoga družtva „Edinost" imati će u nedjelju dne 13. t. mj. u 10 sati u jutro u prostorijah „Delavskega podpor. družtva" (Via Molin piccolo br. 1) svoju prvu sjednicu, na kojoj će se odbor konštituirati, te rieširi nekoje važne predmete. Radi toga pozivlju se gg. odbornici i zamjenici, da se u podpunom broju na tu sjednicu dostaviti izvole.

Krasni svatovi. Prošle sriede dne 2. t. mj. vjenčao se je graditeljski poduzetnik g. Bartol Širola, najstariji sin poduzetnika i čestitog našeg rodoljuba gosp. Antona Širole sa Pehljina (medja izmedju riečke i kastavske občine) sa velevriednom kćerkom Antona Spinčića, trgovca i našeg rodoljuba iz sela Mihotići, gdičnom Milkom Spinčić.

U sedam gospodskih kočijnh odvezli se svatovi u sriedu poslie podne nakon svečanog objeda u Mihotićih na Rieku, gdje se mladenci najprije civilno vjenčaše (jer je mladoženja pripadnik riečke občine), a zatim ih je u župnoj crkvi vjenčao preč. g. kanonik Cassio, izrekav im kratak ali ganutljiv govor.

Iz Rieke odvezli se svatovi preko Sušaka u Martinšćicu, te se odatle nakon kratka odmora vratiše preko Rieke u Pehljin, gdje ih je čekala sjajna gostba, koja je potrajala skoro do zore. Uz obilati stol, umjetnu i narodnu pjesmu i rodoljubne zdravice nepozabiše svatovi ni istarske sirotinje sabrav za družbu sv. Cirila i Metoda for. 25

U slieđećeg dana sve do podvečer ostaše svatovi na okupu. Dični roditelji mladoženje bijahu upravo sretni, što im je njihov Bartol dopeljao u kuću onako krasnu i čestitu nevjestu, koja bijaše semanje sretna uz onako vriedna supruga i onako dobre nove njoj roditelje i rodjake.

Sretnim mladoženjan i njihovim roditeljem šaljemo srdačne čestitke uz živu želju: bilo taj brak na sreća rodu i na korist hrvatskomu narodu!

Svečano ustoličenje presvj. g. biskupa Andrije M. Šterka obavilo se utorak neobičnim sjajem. Svetomu činu prisustvovalo je veliko množtvo pobožna naroda i sve poglavice civilnih i vojničkih oblastih.

Presvj. g. biskup slušao je najprije tihu sv. misu u crkvi sv. Antuna staroga odakle je kasnije krenuo ogroman obhod u stolnu crkvu sv. Justa, gdje je presvj. g. biskup pontificirao uz mnogobrojnu asistenciju svećenstva.

Okolo dva sata poslije podne bijaše u biskupskoj palači gospodski objed, komu su prisustvovali poglavari svih važnijih oblasti grada Trsta.

Iz Šišana dne 8 septembra piše nam prijatelj: Čujte čitatelji *„Naše Sloge"* kako je kod nas, pa nam se divite. Zapuštenijega sela od ovoga nije na Puljštini; odnošaji u gospodarskom i u prosvjetnom pogledu, kakvi su bili za vrieme mletačke republike, jesu i danas. Ondašnji *proveditori* su žalili jadan narod da neima pitke vode, a danas nestojimo ništa bolje. Da nas nebi Medulinci u ljeti pustili na svoje bunare, bogme zlo bi za nas bilo. Školu imamo, al što nam koristi kad naša djeca nerazumiju talijanski (pardon, Ćićarova da? (Popa imamo, ali težko nami dok on neće da čuti s nami već su bavi talijanskom politikom! Obćinska uprava mjesto da bude u uzornih rukah, ostaje uvjek pod zapovjedi staroga Trombe, samo da se spasi „Lega Nazionale", za koju Šišanci haju kako i za lanjski snieg.

Mi znamo, da bi nam bilo bolje kad bismo se otresli talijanskoga sužanjstva i kad bismo se složili sa našom drugom braćom na Puljštini, ali ima je medju nami mnogo njih, koji imaju oči a nevide, uši a nečuju! Bože pomozi!

O valovnovljenju pisne podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda" u Ciriteću (občina Roč) dobili smo obširnije izvješće, koje ćemo priobćiti u budućem broju, jer nam je stiglo prekasno za danas.

Ravnateljstvo podružnice sv. Cirila i Metoda u Vrbniku primilo je za zahvalnešće po prevriednom g. dru. Dintu Viteziću od gosp. Ljudevita baruna Ožegovića, vlastelina u Gušćerovcu (Hrvatska) for. 20, koje se 5 for. već prije poslatih družbi sv. Cirila i Metoda sačinjavaju članarinu člana podupirajućeg, koga je kao takovi ravnateljstvo ove podružnice već spisalo. Živio hrvatski vlastelin!

Poviše primilo je ovo ravnateljstvo ove podružnice od veleč. gosp. popa Pera Zahije for. 12·50, sakupljenih u veselom družtvu dne 24. lipnja (na Ivanju) kod staroga Luke. — Živio sabirač i darovatelji.

Jedan zakon potvrdjen drugi zabačen. Njeg. Vel. potvrdilo je zakonsku osnovu, prihvaćenu od većine istarskoga sabora o pobiranju školske pristojbe (takse) na javnih pučkih školah Istre.

Zakonska osnova o delitbi občine Pazin koju je ista većina u saboru prihvatila, nije dobila cesarske potvrdbe.

Iz Premanture pišu nam dne 7. t. mj.: Naš učitelj g. Sarson nas ostavlja a na njegovo mjesto dolazi nam opet poznati Stihović, koji je bio pobjegao iz Premanture sa kćeri Mata Rosande, ovdešnjega Nadri-Talijanaša. Bilo pa prošlo i naša djeca će morati u školu učitelju, da ih uči na dobro, da ih odgaja kao drugi otac. Kad se već to prohtjelo visokim oblastim, mi ne možemo na drugo, nego obratiti se do učitelja Stihovića molbom neka bude pravi hrvatski učitelj, neka se spomene mlieka kojim ga je zadojila majka, neka učini najbolju školu u kući svoga tasta, koji je težko sagriešio proti svomu narodu dajuć se sasvim na posluh gospodi talijanaškoj, koja nas mrze više nego one Afrikance, što su im braću potukli u Abisiniji! Mladi učitelju, mi ćemo zaboraviti na ono, što se dogodilo u žaru mladenačke ljubavi, jer ste čovjek kano i mi; ali za uzmk pitamo od Vas, da nam sada budete dičan i uzoran u svakom pogledu a ponaprije da nam odgajate djecu u narodnom duhu a u božjem strahu.

Novi poštarski ured i poštanske sabiraonice. Uz novi poštanski ured u Sušnjevici (občina Plomin) otvorene su u onoj občini i u susjedstvu poštanske sabiraonice u Čepiću, Belaju i Pazu, koje obće svaki dan sa poštanskim uredom u Sušnjevici, dotično sa onim u Cerovlju: Pošiljke pisma itd. za Paz, Gradin, Posert, Belaj idu kroz poštu u Cerovlju, dočim su do sada isle preko Boljuna; isto tako idu od sada pošiljke za Brdo na poštu u Sušnjevici, nipošto na onu u Karšanu kano do sada.

Toliko do znanja svim onim, koji imadu posla sa onimi mjesti.

Listnica uredničtva.

Gosp. Dr. N. F. Neprimismo od zajedničkog prijatelja ništa. Živio!

Gosp. I. M. Nije naš običaj priobćivati ikomu uredničke tajne. Zdravo!

Gosp. Vološćak. Valja da nam jasnije pišete i da se podpišete, jer inače nemožemo ništa priobćiti.

Sl. „Četa Gabonjarska": Nepodpisana pisma od nepoznatih nam osoba putuju u koš.

Gosp. R. K. J. Priobćiti ćemo svakako; naručbu odpremismo o; prijateljski Vam odzdrav!

Listnica uprave.

Gosp. V. p. L. u I. Plaćeno do konca t. god. Živili!

Priposlano *)

Molimo Vas gosp. uredniče, da još metnete ovih par redaka u cienjenu *„Našu Slogu"*, kao posliednji*) odgovor gosp. *Niku Butkoviću*. Neće Vam biti drago, da uvriedite u Vašem cienjenom listu budi koga, ali ćete opet željeti i težiti za tim, da vrieđi istina nada sve. Neskriveju se dopisnici za široka pleća gosp. urednika, ta gosp. *B.* bilo zadnji put slobodno popitati se za imena, on ih znade, ista su i sada gosp. *B.* znana; ali ako ih i krijemo pred širim čitateljstvom i javnošću, tomu je valjanih i težkih uzroka.

Gosp. *B.* predbacilo se, da je osujetio izlet, kao što priznaje i sam; reklo mu se otvoreno, zašto, ali on opet nieće i to u trim točkama, koje se samo od sebe pobijaju; jer kaže, da se je izjavio proti izletu pred jednim triumvirom, čime na stvari ništa namienja; kaže da brzojavke nije vidio niti imao u ruci, ali je dobro za nju znao; i kaže napokon, da nije izravno pitao majke — što mi znamo, da izravno nije, ali zar nije posredno?!

Gosp. *B.* kaže, da nije za nikoga radio, da bude pozvan na zabavu; on je o reformatoru sasvim u tami. Ali mi znamo, da se gosp. *B.* pohvalio, da su mu dobro znani vrbnički odnošaji od 25 god. nazad pa do danas, a evo sada sam očituje, da on poznavaoc odnošaja i rodoljub — nepozna i neznađe ono, što i mala djeca znadu — o predlagaču talijanskoga jezika na školi! Tu nek oprosti g. *B.* jer prestaje sve i tu mu moramo čestitati, ali ujedno izjaviti, da ga duboko sažaljujemo. Nepozna gt, jer mu je bliz! Ali da, izrazio se gosp. *B.*, da pozna reformatora, nu samo privatno.

Na uviedu gosp. *B.* nesdgovaramo, a na podvale, kao da smo kumovali pa klenskim spletkam, odgovaramo: da, bili smo i pretrpili smo u Vrbniku dosta negodnih u vrieme smutnja, kao što se to događa tvisk onim, koji se u ovakovim prilikama drže nepristrano i pomirljivo. Nu kad bismo, gospodine *B.*, bili onakovi, i mi bismo vukli obbe pred sud u Krk i Rovinj!

Tim završujemo. *Nespletkari.*

*) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredničtvo. Priobćujemo po cieniku. Op. ur.

*) I pravo je, jer ovakvi prepiri nisu nikomu na čast a škode obćenitoj, narodnoj stvari. Op. Ured.

Zahvala.

Slavno ravnateljstvo!

Na temelju odluke slavnog c. kr. kotarskog suda u Pazinu izplatila je, mene slavna banka „Slavija" osiguranu kapitalu 1000 for. po pokojnom mojem sinu g. *P. Franišku Brejchi*, kapelanu u Žminju, sa riedkim predusrietanjem te izrednom kulancom podpuno, bez svakog odbitka.

Na ovom solidnom postupanju izjavljam slavnom ravnateljstvu ovim svoju najsrdačniju zahvalu sa naročitom opazkom, da želi, da se iste slavna banka posluži i u javnosti.

Nezamyslice u Čehih, dne 16. kolovoza 1896

Ant. Ellner m. p. upravitelj župe — *František Brejcha* m. p. otac

Javna zahvala.

Uzhićeni nad bratskim dočekom i gostoljubljem, kojim su dne 26. kolovoza o. g. izletnici iz Opatije i Voloskoga koli u Košljunu toli na Puntu primljeni bili, podpisani izrazujn u ime sviju svoju najtopliju zahvalu, veleč. gospodinu *Nikoli Turatu*, župe- upravitelju na Puntu, koji je mnogo truda i požrtvovnosti uložio na to, da se izletnici dobrim zalogajem i rujnom kapljicom okriepe, kao i častnim oo. franjevcima na Košljunu u obće, a napose njihovom častnom o. gvardijanu, koji su im pripravno i veledušno otočić i razpoložive prostorije ustupili.

Nadalje rado se sjećamo i veleštovanog g. Žica, načelnika susjednog mjestanca Punta, te sve one gospode, koja sunamkratki boravak na čarobnom otočiću svojom prisutnosti ugodnim učinili.

Volosko-Opatija, dne 27. kolovoza 1896

Julij Miran — *Dr. Niko Fabianić*

Oglas.

Dne 16. tek. mj. počima obuka na **„delavskoj školi u Kastvu.** Upisivanje za nedjelju: učenike obaviti će se u nedjelju 13., a za svakdanjo učenike dne 14. i 15. t. mj. Tko želi polaziti ovu školu, neka se oglasi kod podpisanoga najkasnije do 15. tek. mj., jer se kasnije prijavljene neće uzeti u školu.

Ravnateljstvo delavske škole

U Kastvu, 8. septembra 1896.

M. ŠEPIĆ.

Objava.

Upisivanje u c. kr. pripravnicu za učiteljišta u Kastvu obaviti će se dne 15. i 16. septembra o. g. Primaju se učenici, koji su povoljnim uspjehom dovršili pučku školu i navršili 14. godinu svoje dobe. Prijaviti može se i pismeno; tko se prijavi *kasnije označenoga vremena, neće biti primljen.*

Marljivi učenici dobo državnu podporu i do šestmjesečno oproščenje, ako im tolike primanjkuje do zakonite dobe.

Ravnateljstvo c. kr. pripravnice

U Kastvu, 8. septembra 1896.

Ivan Buno v. r. ravnajući učitelj.

Dr. Konrad Janežić

odvjetnik

u Voloskom

Kathreiners Kneipp-Kaffee

je kot primes k bobovi kavi edino zdrava kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 35 kr.

Svarilo! Zaradi ničvrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na izvirne zavoje z imenom **Kathreiner,**

DROGERIJA

na debelo i drobno

G. B. ANGELI

TRST

Corso, Piazza della Legna 1.

Odlikovana tovarna čopličev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.

Mineralne vode

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žvepljanje trt.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2¾	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „ „	3½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost z dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakazuice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1‰ provizije.
nakaze vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. febrara 1896.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. WINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova neki ove prokušani i vrlo koristni osobite preporuke vriedni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheuma-tizmu, kalanju i trganju u kostih, okočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulez-nosti, podbuhlosti, djetinjoj krljavosti, ženskim bolestim, slabo-krvnosti, nemoći. — Ciena fiašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovi-tim sredstvom očišćuje krv i slatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetro, odklanja se bol u šlićici, želudačne grčeve, žu-tica, gromica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću **švedsku tinkturu** redovito pije, začuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena fiašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru pre-poručam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćičavanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čilji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske pilulice, najdjelotvornije sredstvo za či-šćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatulici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti ko-stenoj boli, sgrčenim, nategnutim ži-lam, okočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za obćičavanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna fiaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani kore-nje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 fiaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrikavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 fiaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, made-žem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nje-žnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena većem lončiću 1 for. — K tomu spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parizkoj izložbi zaćastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bielој, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sa-stavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mi-risom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prezgodan miris. — Fiašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stjenice ili kimake. — Fiašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti grozmici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješ-no bolesti živca, nespeci, glavobolju, trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj pro-bavi. — Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da sieđe kose pocrne, fine sapune, praške za gospođje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

KOTER

podpuno opremljem od bačva 19—16, čvrsto i dobro sagradjen. 1892, od izabrane hrastovine, udjeven bakrom s galvanizovanim željezom oplaćen (fodrato) žutom mjedi, uvršten po austrijanskom „Veritasu“ u razred A (14—12) P. I. I. prodaje se u Kraljevici. Potanje obavjesti daje brodovlasnik **I. Arčanin,** *Kraljevica.*

Sve vrsti

tambura

dobivaju se kod tvrdke

J. Stjepušin

SISAK

Cienike šaljem na zahtjev svakomu franko.

Javna zahvala.

Iz dubine prežalošćena moga srca najusrdnije zahvaljujem se svima prijateljem i znancem, koji nastojaše bar donekle ublažiti moju pretežku bol nad preranim gubitkom nikada nezaboravljene i pre-mile mi supruge

Marije Špehar rodj. Ivošić

Srdačna hvala častnim otcem Franjevcem iz Košljuna, na čelu im častnomu otcu Filipu, koji zastupaše odsutnog župnika i kapelana; hvala puntarskom puku, koji listom izkaza posliednju počast premilim zemnim ostancima pokojnice i tim dade meni znak sućuti i sažaljenja, odakle sudim, da se puntarski puk nije želio tako naglo razstati s njom.

Nada sve pako zahvaljujem velecienjenom i uzornom ravna-jućem učitelju g. Antonu Fučiću, njegovoj suprugi učiteljici Karo-rili rodj. Bozanić, kao i cieloj im uzor obitelji, koja uz mnoge ostale izkaza mi baš ovaj put najveću ljubav u gorkoj mi žalosti, koju ljubav njima nikada neću zaboraviti. Bog svima stostruko naplatio!

Prežalošćeni

Petar Špehar, suprug

sa kćerkami dvogodišnjom **Zorkom** i jednogodišnjom **Jeličom.**

Skladište pisaćeg papira i drugih pisarsko-uredovnih potreboća za občinske, kotarske, sudbene, školske i druge urede proporuča

ANTUN JERETIĆ u Gorici

Semeniška ulica 3.

Vlastita knjigovežnica i zavod za crtanje knjiga

Zaliha lampijona u narodnih bojah po umjerenoj cieni.

Prenzima i izvršuje sve naručbe brzo i točno, te šalje nepoznatim proti po-uzeću, občinskim uredom itd. pako sa popratnicom.

Sve potrebоće za učione, kao pisanke i risanke, koje izradjuje iz dobroga pa-pira, prodaje uz umjerene cieno.

Na zahtjevanje izradjuje svežčice i sa hrvatskim napisom.

Preporuča se toplo rodoljubnom občinstvu

---

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Drugo izdanje.

Broj 38 U Trstu 17. septembra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapuljicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedođje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako za natiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake for. na godinu. Razmjerno for. za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedna broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Govor

narodnoga zastupnika Dra. M. Laginje, izrečen na zadnjoj skupštini političkoga družtva „Edinost".

(Nastavak)

Prelazim na drugi predmet, koji je od velike važnosti za neposrednu budućnost našega naroda. Mi stojimo pred novimi izbori i za nekoliko čedana mogli bi jurve biti razpisani. Ako učini naš narod svoju dužnost i pošalje svoje zastupnike bar od tamo, odkuda ih je do sada slao, pokazati će tim, da je čil i krepak; propadnemo li, biti će za nas ne samo velika škoda, već takodjer i dokaz, da položemo oružje, ter će se reći o nami: *tu čuvamo narod.* Borba je život, a to vidimo svuda i svagda. Jer pako hoće naši protivnici, da nas uniše i zatare, što je jasno dokazano, znači ta borba: *borbu za naš obstanak.*

Uvjeren sam posve, da će se hrvatski i slovenski birači još jače boriti za svoje pravo, nego li su se borili prije 6 godina, i da će se boriti kano lavovi i tamo, gdje do sada ne bijaše borbe. Velike koristi za naš uspjeh može biti, ako sliedimo postupanje naših narodnih protivnika — Talijana. Talijansko političko družtvo za Istru imalo je dne 20. junija glavnu skupštinu u Malom Lošinju. Tim povodom izrekao je zastupnik Bartoli govor o izborih za državni sabor. Taj govor je za nas od osobite zanimivosti, jer nam odkriva postupanje u talijanskom taboru. Radi toga moramo i mi paziti na to, *što čine naši protivnici*, a da uzmognemo osujetiti njihove zle namjere.

Spomenuti govor bijaše takav, *da bi se ga morao zasramiti i svaki Talijan, koji imade ikoliko političkoga poštenja.* U ime čovječanstva i naše narodnosti prosvjedujem najodlučnije *proti bezsramnim klevetam toga govornika*; prosvjedujem svečano, da c. kr. vlada, koja inače rado plieni slavenske novine, dopušča, da se tiskaju takove stvari! *„L'Istria"* od dne 27. junija t. g. doniela je cieli taj govor. Medju ostalim rečeno je tuj, da smo mi neprijatelji Istre, naše domovine. Ali kako bi čovjek mogao biti neprijateljem svoje domovine? Nu pomisliti treba, da nas drže Talijani za tudjince. Kao što govori dr. Bartoli, tako govore i pišu svi talijanski prvaci i njihovi časopisi. Tomu je naravska posliedica, da se tim talijanski puk uzgaja u neopisivom neprijateljstvu proti nam. Žalostna je istina, da su takovi govori prošli jur u krv mnogim Talijanom, koji inače nebi bili zli ljudi. Ali pošto čuju neprestance takove klevete, osvjedoče se napokon, *da smo mi njihovi protivnici.* Čovjek bi se morao smijati na ono, što se je sve izreklo na glavnoj skupštini u Malom Lošinju, ali stvar nije smiešna, jer je mnoštvo naroda uvjereno o istinitosti svega onoga. Smiešno je pako svakako, što se ti ljudi pritužuju svakom prigodom, da su vlade protivne i neprijateljske Talijanom, odkada su oni pod austrijskim gospodstvom. Nu niti o smiešnosti takove tvrdnje ne treba mnogo govoriti, već je dostatno, ako navedemo činjenicu, da se je kod sudova u Istri do pred koju godinu pisalo i ustmeno razpravljalo izključivo talijanski; da se je kod svih financijalnih oblasti u Istri rabilo i rabi se većinom i dan danas jedino talijanski jezik. A uzprkos svim tim povlasticam, koje uživaju Talijani Istre, traže se još uvjek, *„da im je slabo"* (Obći smieh). Nu napram našem puku znaju se pohvaliti, da u Istri gospoduje njihov jezik. Dodju li naime u doticaj sa našim narodom, kažu mu prezirno: *„Što ćete vi sa vašim jezikom! Eno: biskup je s nami, sudac je takodjer uz nas, konšiljer od apela je s nami i logotenent je uz nas. Svi su za nas!"* Kad su na samu, hvale se isto tako: *svi su s nami, svi su za nas!* Nu u javnosti viču: *da su progonjeni odkada su pod Austrijom* (Obći smieh). To je šarlatanstvo kao njihovo osobito svojstvo, koje prekoračuje sve medje.

Njegovo Veličanstvo, naš prejasni vladar govorio je za vrieme zadnjeg zasjedanja delegacijah sa poljskimi i češkimi delegati njemački, a sa delegatom *Rizzi-em* nekoliko rieči talijanski. Usljed toga napisao je *„Il Giovine Pensiero"* članak, u kojem stoji, da *je i sam cesar na njihovoj strani i da priznaje takodjer Njeg. Veličanstvo, da je Istra talijanska pokrajina.* O takovom postupanju ćak proti nosiocu krune, molim, da sudite sami. (Burni izrazi ogorčenja!)

Oni se drže framasonskog načela: *„ako se hoćeš braniti, valja da navaljuješ".* (Odobravanje i pleskanje!) To načelo priznala je *„L' Istria"*, kadno se je hvalila radi uspjeha, kojeg su postigli prigodom izgrada radi dvojezičnih tabla: *„L' attacco è stata sempre la migliore delle difese".*

Ovo je dakle njihovo načelo, po kojem hoće, da izaberu barem četiri zastupnika za Istru u državni sabor, a bude li moguća, i petoga. Nu zar bi bilo pravedno, da Talijani, kojih je jedva jedna trećina u Istri, dobiju sve zastupnike, a Slaveni, kojih imade dvie trećine, nijednoga zastupnika?!

Gospodo moja! Da vam kažem istinu, ako bude vlada kod budućih izbora postupala kano i do sada, može se dogoditi, da nam Talijani otmu ovaj ili onaj kotar; oni ga neće oduzeti po pravu, nego *prevarom.* Predložio bih radi toga i u ovom pogledu resoluciju, kojom bi imala glavna skupština zahtjevati od vlade, da odašalje na izbore u Istri izkusnih i vještih činovnika. To zahtjeva i moral, jer je dobro poznato, kako se postupa kod izbora u Istri.

Upravo radi toga smo prisiljeni upozoriti vladu, da pošalje u Istru na izbore izkusnih i vještih činovnika. U ostalom i sama pravica zahtjeva, da se slabijega štiti proti močnijemu, nu mi ne tražimo niti toga, već zahtjevamo jedino to, da vlada bude nepristranom. Amo na jug neka pošalje izkusnih činovnika, muževa, nipošto mladića, koji ne imaju još nikakva izkustva. To vriedi osobito za kmetske obćine, gdje je prigodom izbora Talijanom sve dozvoljeno. Naši protivnici pripravni su za izbornu borbu, na borbu do skrajnosti, jer znadu, kako se je govorilo na glavnoj skupštini u Malom Lošinju, da u Beču broje zastupnike, da vlada dakle tim više računa sa strankom, čim više ima ona tamo zastupnika. Mi imamo *dva*, a protivnici *dva*. Da imamo mi *tri*, oni pako samo *jednoga*, to bi bilo pravedno obzirom na razmjer pučanstva, a koristno bi bilo s toga, što su u Beču počeli računati sa istinitimi odnošaji. Da imaju pako oni sva četiri zastupnika, tada bi mogli u Beču slikati odnošaje po miloj volji, kako bi sami htjeli bez straha, da će ih itko pobiti. To je težnja naših protivnika, a naša je sveta dužnost, da natojimo bar oko toga, da neizgubimo dosadašnja dva zastupnika i da nam izbor u V. kuriji ne bude štetan.

Kako je poznato, imade u V. kuriji izborno pravo svatko, koji stanuje najmanje 6 čedana u dotičnom mjestu, koji je navršio 24 godine i nebijaše kažnjen radi prostih zločina, kako je kradja, prevara itd. U toj kuriji moramo nastojati, da bude izabran naš zastupnik. Upozoriti vladu na to, da pazi neka budu izborne listine pošteno sastavljene.

Nadalje treba ju upozoriti i na pogibelj, da se ne bude mogla kasnije izpričavati, da nije znala, što bi se sve dogoditi moglo. Mi bismo bili kukavice, ako se nebismo branili proti talijanskomu nožu zubi i nokti. Godine 1891. bila bi stalno tekla krv u Poreču, na Pomjanščini i Sanviđenti i drugud, da nismo mi umirili razdraženi narod. Ogorčenost i razdraženost bijaše užasna, što je takodjer vladi poznato. Kao plaću zato, što smo umirili narod, izgubio je gosp. profesor Špinčić svoju plaću. (Ironičan smieh i pleskanje). *Nu takovih usluga, to neka si upamti vlada, nećemo joj više izkazati.* (Burno odobravanje i klicanje: Nećemo! Nikada više!) Mi nećemo naroda zavadjati na nezakonite puteve i na kaznjive čine, nu niti ga nećemo odvraćati više od toga (Burno odobravanje). Mi bismo bili kukavice, kad bismo cielivali palicu, kojom nas biju. (Gromovito odobravanje).

(Konac sliedi.)

Ministar predsjednik grof Badeni u Primorju.

Što se je već više puta spominjalo, to se je u posliednjoj sedmici dogodilo — njegova preuzvišenost gospodin ministar-predsjednik grof Kazimir Badeni posjetio je Primorje, naime Goričku, Trst i Istru. Ma koliko bio razmjerno kratak taj put, ma tko i kuda ga vodio, svakako je hvalevriedno, da je došao. Toga, što je nam poznato, nije učinio još nijedan ministar-predsjednik, a valjda niti nijedan drugi ministar. Nu nećemo, da danas nikakvih refleksija činimo, već hoćemo, da samo opišemo njegov put po Istri, spomenuv prije toga u kratko, što i kako bijaše u Goričkoj i Trstu.

* * *

U Goričkoj i Trstu.

Duga i uzka je Gorička pokrajina. Željeznicom dovezao se je dne 9. u jutro do Trviža, u Koruškoj, gdje ga je dočekao c. kr. namjestnik Primorja i zemaljski glavar Goričke. Na medji koruško-goričkoj dočekalo ga je 8 slovenskih što državnih što zemaljskih zastupnika, pozdraviv ga na usta dra. A. Gregorčića. Od tuda provezao se je cielom soškom dolinom do Gorice, dočekivan na cielom putu po svećenicih, občinskih načelnicih, učiteljih, djećacih i djevojčicah i muogobrojnom puku, i počašćivan pucanjem mužara, slavoluci, cviećem, glazbom, pievanjem, nagovori, *živio*-klici, osobito u većih trgovištih *Bolcu, Kobaridu, Tolminu i Kanalu*, kao i u *Salkanu*, i tik na medji salkansko-goričkoj, sve po samih Slovencih i Slovenkah.

Na omedju grada Gorice dočekao ga je gradski našelnik gorički sa mnogo ljudi talijanske i slovenske narodnosti, kojih jedni su klicali *„eviva"* drugi *„živio"*, znak, da tu već nije čist slovenski živalj, nego da tu živu u gradu Talijani i Slovenci.

I po gradu bilo je čuti tih obojih poklika, više *„živio"*, jer su neki Talijani mjesto pozdravnih rieči, klicali smradne rieči i psovke na Slovence i davali i inače izraza svojoj *„kulturi"* i svojem čuvstvovanju.

U audienciju primio je do 200 osoba, pokriepio se pak te odvezao iz Gorice, pozdravljen i na odlazku najviše sa *živio*, u Podgoru blizu Gorice, gdje živi izključivo naš narod, pak u Ločnik, gdje bijaše jedini prije 50—60 godina, a gdje ga i danas još ipak ima. Na to se je provezao kroz Gradišku i neka druga većinom furlanska mjesta do Tržića, odkud je kroz Nabrežinu došao željeznicom u Trst. U Nabrežini dočekao ga je zastupnik vitez Nabergoj sa drugom svojicom zastupnika tršćanske okolice, i odpratio pak do Trsta. Tu ga je na kolodvoru dočekao biskup Šterk, gradski načelnik i više državnih službenih osoba. Pred kolodvorom dočekalo ga je mnoštvo ljudi, kakvih 2000 Slovenaca i 200 Talijana. *Živio-klici* bijahu toli mnogobrojni i tako glasni, da je *eviva-klice* bilo jedva čuti. To priznaju napokon i novine iz crvenoga talijanskoga tabora, samo ljudi vladinih novina čuli su jedino klicanje *„eviva"*. Ono, što bijaše Talijana, bijahu većinom ljudi od družtva „Austria" ili od ovoga naručeni. Glavni Talijani zabavljali su se u to doba kod glazbe na velikom trgu.

Bilo je to dne 10. u večer. Dne 11. je gospodin ministar-predsjednik primao u audienciju u namjestničkoj palači. Osim službenih, duhovnih i svjetovnih oblasti, oglasili su se u audienciju i bili su primljeni predstavnici jedanajstih slovenskih, odnosno slovensko-hrvatskih korporacija i družtava, dvoji talijanski.

Prilikom obilazenja po gradu, dočekivali su ga dakako predstavnici oblasti, k kojim je dolazio. Pučanstva ne bijaše vidjeti.

* * *

U Istri.

Težak bijaše porodjaj glede putovanja po Istri. I službene osobe i službene novine javljale su, da će se put ustanoviti tek u Trstu, petak dne 11. za subotu i nedjelju dne 12. i 13. septembra. Bijaše tu svakojakoga željkovanja, mešetarenja, pletenja. Gospoda Talijani i njihovi zagovornici su ustanovili što će, ali nisu znali, hoće li Badeni na sve njihove pristati. Za jedno bili su stalni, da će naime Badeni u Poreč i koji dan i koju uru će tamo prespjeti, ali nisu znali, kuda će do tamo. Zemaljski kapetan dr. Campitelli u svojoj *poznatoj* neprijstranosti pozvao je već 9. septembra *talijanske* i talijanaške obćine, da odašalju svoje deputacije u Poreč za subotu dne 12. septembra o 2 uri poslie podne. On je došao zajedno sa zemaljskimi prisjednici Gambini-jom i Clevom u Trst pokloniti se gospodinu ministru-predsjedniku i prositi ga, kuda da putuje. Čekao je, dok su audiencije svršile, da sazna za udes svoje molbe. On veli, da se je htjelo pokazati ministru-predsjedniku predjele, kuda bi imala proći željeznica. *„Il Piccolo"* kao da ih je izdao. Grizne se, što je Badeni bio od Predila do trga pred tršćanskim kolodvorom, izuzam ono malo Furlanije, pozdravljen samo slovenski, i što je Primorje do Trsta pokazalo svoje pravo lice, zaklinjao je *„istarske notabilitete"*, koje su se tada u Trstu nalazile, da uplivaju na putovanje Badenijevo tako, da se bude mogao uvjeriti, da nije samo obala, nego da je i nutarnjost Istre talijanska. Najprije se je kanilo putovati morem do Poreča, pak do Pule. Onda se je to tako promjenilo, da će se do Pazina, pak do Rovinja željeznicom, pârobrodom od Rovinja do Poreča, pak od Poreča natrag do Rovinja, te željeznicom do Pule. Stanovita gospoda natezala su na *Piran* bud morem bud kopnom, kočijom. Samo u tom nisu uspjela. Na Piran nije hotio. Kočijom je išao na Kopar—Buje—Vižinadu—Izinjan—Poreč.

Al i to kao da se je tajno držalo, ili da se ne bijaše stalno, kako će nit kuda, dok ne bijaše na putu.

* * *

Od Trsta do Kopra.

Iz Trsta odputio se je kočijom ministar-predsjednik grof Badeni u 7 sati u jutro dne 12. septembra, praćen po c. kr. namjestniku i po tajniku svojem i ovoga. Čim je prispio na istarsko zemljište, bio je pozdravljen pucnjavom mužara iz slovenske *Doline*. U Žavljah, gdje se posve stupa na istarsko zemljište, napravila je občina Dolina slavoluk i okitila ga vladarskimi i našimi zastavami. Dočekao je gospodina ministra - predsjednika župnik dekan Varl i više drugih slovenskih prvaka, kao i pjevačko družtvo *„Vodnik"* i veliko mnoštvo naroda iz Doline sa gromovitimi „živio", i samo njimi. Tuj se nije zaustavio jer su ga gg. Gambini i Schaffenhauer dalje odveli.

Pri *Orehu* dočekalo ga je veliko

množtvo slovenskoga puka iz *Plavji, Škofji, Ospa*. Na čelu puka bijaše zastupnik Josip Kompare, župnik-dekan iz Ospa, koji je visokoga putnika u ime naroda takodjer pozdravio. Tamo je došao takodjer jedan občinski savjetnik Vallon iz talijanskih Milja sa glazbom. Taj gospodin bijaše toli drzovit, da je vikao na Slovence i pitao ih, tko da im je dao pravicu dignuti slavoluk na Žavljah i tamo kao i kod Oreha klicati „živio". Naši ljudi bili su toli trezni, da na tu drzovitost i izaziv nisu niti odgovorili, već su zapustili grizućega se savjetnika.

Na cesti, gdje odvadja prostrana cesta u slovenske *Dekane*, dočekalu je ministra-predsjednika dekanska glazba sa mnogo ljudi. Glazba je svirala, mužari su pucali, narod je klicao „*živio*".

Na mostiću, gdje odvadja prostrana cesta od glavne u Kopar, dočekali su ga *pomjanski* župnik g. Tomšić i občinski načelnik Belić sa liepim brojem ljudi, koji svi su ga pozdravili sa srdačnimi „*živio*".

U Kopru samom, na velikom trgu, kad je ministar-predsjednik išao u zgrade ureda, pozdravila ga je liepa množica Slovenaca dakako u svojem jeziku, sa „*živio*". Zato pak se je sa strane onih od „*kulture*" u Kopru na nje napalo i bacalo „*pomidore*". Zato su spomenuta dvojica župnik Tomšić i načelnik Belić mogli iz Kopra samo uz pratnju c. kr. žandara.

Eto prvoga slučaja na putu ministra-predsjednika grofa Badeni-ja, *gdje se je napalo na naše ljude za to, jer su prvoga savjetnika krune pozdravili svojim jezikom.* Koja razlika izmedju uljudbe naših ljudi n. pr. onoga dana kod *Oreha* i talijanskih ljudi onoga istoga dana u Kopru?! Ono je prava uljudba, ovo kultura istarsko-talijanska, pravo rekuć *bruttura*. Talijanskoga puka bijaše prilično mnogo na trgu koparskom, al samo par fakina i nješto dječaka vikalo je „*evviva*". Dječaci i najniže ljudstvo igralo je pri dočeku najvažniju ulogu.

* * *

Iz Kopra do Buja.

Kako do Kopra tako i od Kopra prolazio je ministar-predsjednik čisto slovenskim predjelom, med *Sottomarjo* i *Gažonom*, gdje bijaše pozdravljen, pod *Dvorom* ili *Kortami* i *Sv. Petrom* do *Kastela*, kojega bi Talijani htjeli imati talijanskim po njihovom župniku tamo i učitelju i par obitelji, u kojem pak u istinu puk govori slovinskim jezikom, koj već ovdje prevaguje na hrvatski. U Kaštel došao je pozdraviti iz Pirana ministra-predsjednika poznati dr. Fragiacomo sa občinskom deputacijom. Kad nije hotio ministar-predsjednik u Piran, odpeljao se je iz Pirana načelnik kakve dvie ure, da pozdravi ministra-predsjednika, i valjda, da ga čini misliti, da je Kaštel talijansko mjestance. Ministar-predsjednik zahvalio se je na pozdravu, i ujedno dao uputu g. načelniku dru. Fragiacomo, *neka goji austrijsko čuvstvo medju njegovim pučanstvom.* Nekaže se, što je na to Fra Giacomo odgovorio, valjda je mudro šutio.

* * *

U Bujah.

U *Bujah* dočekalo je ministra predsjednika veliko množtvo tamošnjega gradskoga talijanskoga pučanstva. To pučanstvo već se je nekoliko put uprlo stanovitoj gospodi, i ovo je većinom stalno od srdca pozdravilo austrijskoga ministra-predsjednika. Našega puka iz okolico bilo bi stalno takodjer došlo, da je saznao za njegov dolazak. A da je to naš puk usopor svim talijanskim tvrdnjam i lažnim statistikam, o tom se može svatko svaki dan osvjedočiti. Talijani ga proglasuju takovim i rade, da bude takav cielim svojim postupkom kon autonomne toli državne oblasti.

* * *

U Vižinadi.

Načelnik Vižinade pozvao je svoje posebnimi oglasi, da uzklikne ministru „*un evviva*".

U Vižinadu došlo je nešto čestitih Hrvata iz nedalekih krajeva, da pozdrave ministra-predsjednika. Odtuda tjerali su ih vižinadski talijanaši. Hrvatom, utekavšim se za pomoć c. kr. oružnikom, *rekoše ovi, da ne imaju dovoljno sile, da ih obrane.* Njim nije ostalo drugo, nego da zapuste Vižinadu, ako su htjeli, da živu glavu odnesu. Eto drugog slučaja na putu Badenija, gdje su „civilizirani" istarski Talijani zaprečili pozdraviti prvoga savjetnika krune, i gdje je javna sigurnostna oblast izjavila, da ne može braniti Hrvata, jer da je preslaba. Dakako valjalo je dokazati, da je Vižinada talijanska, i nije se smjelo čuti glasa velike većine onoga pučanstva, koje je uza svu talijansku školu i uza svoga župnika Talijana iz Italije sadržalo još svoj narodni jezik i svoje narodne običaje.

* * *

U Kašteliru.

Tu je narod velikom većinom pozdravio ministra-predsjednika svojim hrvatskim jezikom.

* * *

U Višnjanu.

Prem bijaše već kasno, ipak nisu g. ministra predsjednika vodili iz Kaštelira ravno u Poreč, nego dalnjim putem na Višnjan. Tu su ga pozdravili Talijani iz gradića i Hrvati iz okolice. Ovi ga pozdraviše dakako svojim hrvatskim jezikom, sa „*živio*". Zato su pak kasnije mnogi platili. „*Kulturni*" Talijani i Talijanaši navalili su na nje iza odlazka ministra-predsjednika kamenjem i inače i ranili mnoge, nekoje na smrt. Ogorčenost kod našega puka je s toga velika. *Dolazi pozdraviti prvoga savjetnika krune, pak je za to napadan, tučen, ranjen — do smrti!*

(Konac sliedi).

Franina i Jurina

Fr. Ča da su senjali puljskega Ćorinu?
Jur. Ča ćeš ga više senjevat 'lego je senjan; ter vidiš, da je ćorav i kronpast kako i ciganska mrha.

Različite viesti.

Zapljena. Današnje prvo izdanje lista zapljenilo nam je c. kr. državno odvjetničtvo radi članka „U Poreču". Mi smo za naše predplatnike napravili drugo izdanje.

Kastavsko občinsko zastupstvo novoimenovanomu biskupu presvj. g. Andriji M. Šterku. Iz zadnje občinske sjednice u Kastvu bijaše odaslana novomu našemu biskupu sliedeća čestitka:

Presvjetlom gospodinu Andriji Šterku, biskupu tršćansko koparskom u Trstu. Sakupljeni u sjednici, tumačeć preugodna čustva kastavskih Vam suobćinara i svoja čestitajuć usrdno prigodom svečanog ustoličenja presvjetlosti Vaše duhovnim nadpastirom svima obljubljenom, kršćanskim naukom podučeni uvjereni molimo Svevišnjega podijeliti blagoslov.

Kastavsko obć. zastupstvo.

† **Matija pl. Mrazović.** Dne 13. t. mj. preminuo je u Zagrebu nakon duge i težke bolesti providjen sv. Otajstvi u liepoj starosti od 73 god. zaslužni hrvatski rodoljub, odvjetnik g. Matija pl. Mrazović, naš dugoljetni predplatnik i osobiti prijatelj istarskih Hrvata. U doba banovanja Raucha i pod vladom bana Mažuranića igrao je pokojni Mrazović vesma važnu političku ulogu. Lahka mu bila hrvatska gruda!

Pastirski list biskupa Šterka. U ovdješnjih novinah čitamo, da je izdao presvj. g. biskup *Andrija M. Škrk* prigodom svog ustoličenja pastirski list na podrejeno mu stado. Podjeli nam taj list do rukuh, donesti ćemo i mi bar u kratke sadržaj.

Junačtvo gospodske fakinčadi u Puli. Naši narodni protivnici pokazali su i prigodom boravka ministra predsjednika g. grofa Kazimira Badeni-a u Istri, da su najveći protivnici mira i reda u pokrajini i da im je stalo jedino do toga, da uzdrže nadvladu i gospodstvo nad ogromnom većinom puka te naše zemlje. O krvavih nasalah i izgredih proti našim kmetovom i rodoljubom u Višnjanu, Poreču itd. govorimo na drugom mjestu, a biti će o tomu još govora, nu ovdje kanimo u kratko i istinito opisati junačtvo gospodske fakinčadi u gradu Puli proti našim narodnim zastupnikom.

Kadno se dovezoše u kočijah prošle subote naši zemaljski i državni zastupnici pred zgradu c. k. kotarskoga poglavarstva u Puli, dočekalo ih množtvo puljske starije i mladje „*Signorie*", sakupljene na trgu i pod trienom rečene zgrade *zaglušnim živiždanjem i neprijateljskom krikom.* Prijatelji u Puli rekoše nam, da bijahu kolovodje te demonstracije občinski činovnici, što ne možemo potvrditi, ali toliko je poznato, da bijaše jedan od glavnih *živiždulina* občinski činovnik dr. Robba, koji bijaše od jednoga Hrvata za svoju umjetnost nagradjen *čvrstom zaušnicom.*

Poslije audiencije bijahu isti zastupnici, čim se pokazaše na stupnicah i na trgu od istih izazivača opet živiždukom i divljom krikom pozdravljeni i to uzprkos prisutnosti c. kr. namjestnika g. viteza Rinaldini-a i gradskoga načelnika g. dra. Rizzi-a, koji su mačke promatrali demonstrante.

Kad je imao ministar-predsjednik poslije podne posebnim vlakom iz Pule krenuti, pošli su naši zastupnici na kolodvor, da ga i tuj pozdrave i da se s njim oproste.

Pred samim kolodvorom navališe spomenuti *živiždulini* sa uzvišenog položaja rajčicami i lemunima na urednika i zastupnika Mandića, komu izbiše klobuk sa glave i naočale. Stražara ne bijaše blizu, a gospodski se fakini razbjegoše čim je stalo tuj sakupljeno množtvo naroda groziti im se. Medju timi divljaci opazili su naši prijatelji i spomenutog junca *zaušničare* dra. Robba.

Za taj barbarski čin gospodske fukare u Puli činimo odgovorne one osobe, koje su ga mogle prepriečiti. Koje su to osobe, ne treba nam tekar spominjati. One su zaista čule jasan i glasan uzklik ogorčenja rečenog zastupnika, koji je pred admirali, generali i drugimi odličnjaci službenu osobu, koja ga je htjela umiriti, a oblasti izpričati, odrešito zapitao: *Jesmo li u Austriji ili u Turskoj?!*

Pozdrav ministra predsjednika grofa Badeni-a u Juršićih. Javljamo Vama, g. uredniče, na radost i utjehu našu, da je udostojala Nj. pruzvz. ministar predsjednik, vračajući se iz Pule, zaustaviti svoj posebni vlak na postaji Čabrunići (kod Juršići) u nedjelju 13. t. mj. na 4½ sata poslije podne, gdje ga čekala velika množina našeg naroda, koji ga pozdravljaše sa: živio naš presvj. kralj! živio naš ministar! živili Slovinci! Iztupivši iz vlaka, pozdravljen bi od dvojice naših domaćih svećenika, a jedna djevojčica u ime školske mladeži pružila mu jedinstvenu al krasnu kitu cvieća. Grofa dirnulo je očevidno slušajući toliko hrvatskih grla i videći naše liepe narodne nošnje. Burno pozdravljen prošao je dalje put Kanfanara, Pazina itd.

Krunitba Majke božje od milosrdja. Velike se priprave čine za krunjenje kipa Majke božje od milosrdja u Trstu. Nećemo već sada obširnije govoriti o toj svečanosti, nego ćemo naš puk obavjestiti u kratko, koliko nam za danas prostor dozvoljuje. Krunitba ovršiti će se u nedjelju 20. t. m., akoprem su se tomu židovski listi i mjestni magistrat protivili na sve načine, tvrdeć, da će ta svečanost biti demonstracija proti Italiji (kao da to na nas spada!), koja je pred 26 godina baš na taj dan otela papi Rim. Već danas pako počela je svečanost sa premeštajem kipa na glavni žrtvenik, a stolna crkva preobučena je u svečano ruho, te pozivlje zvonovi vjernike na pobožnost, koje razpored se je tiskan razdjelio. Pred stolnom crkvom prodavaju se i knjižice na uspomenu te slavnosti i to samo u talijanskom jeziku, jer nisu sastavitelji knjižice, kanonik Butignoni i župnik Martelanz dozvolili, da se ista — za sada — prevede na slovenski jezik — jer da bi to škodilo talijanskom izdanju. Dakle strah od štete nedozvoljuje gospodi, da protumače slovenskim župljanom svrhu svečanosti! Da li se tako širi pobožnost?

Za ovu priliku sastati će se u Trsta 5 biskupa, t. j. nadbiskup gorički, koji će ovršiti krunjenje, biskup ljubljanski, biskup porečko-puljski, bivši biskup tršćanski i sadanji biskup tršćansko-koparski. Procesija će proći glavnim ulicam kao o tjelovi, a svečanost će se završiti u nedjelju 27. t. m., koji dan će se postaviti okrunjeni kip Majke božje na svoje stalno mjesto.

Popis dalnjeg putovanja ministra predsjednika g. grofa Kazimira Badeni-a morali smo pustiti za budući broj radi nestašice prostora. Radi toga molimo gg. dopisnike, da se ustrpiti izvole do budućeg broja.

Iz Zadra piše nam prijatelj 14. t. mj. Prošlih su nas dana posjetili francezki izletnici sa parobrodom „Senegal". Dočekala ih občina i oblasti. Francezi pozdraviše Zadar sa uzklikom: „*Živio Zadar!*" Eto, i oni su znali, da dolaze u hrvatsku zemlju, samo toga ne uvidjaju naši živiždulini. Radi onog „živio" nije ih baš Zadar dočekao velikim uzhitom. Mnogi su se čudili, kako su to po Zadru sve sami talijanski nadpisi, a svuda čuješ hrvatsku riječ iz ustiju prostog naroda. Svuda se rumeni crven-kapa, kao da se stidi za te nadpise. Prosliedili su put južne Dalmacije, gdje ih uzhitno čekaju hrvatska srca kao dobre prijatelje Slavena: *Viva la Franco!*

„*Corriere nazionale*" ili *trcolaža* prestao je ovdje izlaziti. Vele, da će se od sele to nedonošče radjati u Trstu. Propade kod vas telegraf.

Čika Jatagan.

Mlada misa. Vriedni nećak našega velezaslužnoga starine, dičnoga gosp. dra. Dinka Vitezića, gosp. Frane Vitezić, prikazati će dne 20. t. mj. u svom rodnom mjestu Vrbniku Svevišnjemu prvu nekrvnu žrtvu. Mladomu svećeniku i rodoljubu, te svoj njegovoj svoji naše najsrdačnije čestitke k ovoj svečanoj prigodi!

Iz Voloskoga pišu nam 15. t. mj. Kad vas nije do sada nitko obavjestio, dužnost mi je, da iznesem na javu koliko sliedi:

Dne 30. agusta tek. god. konstituirala se u Voloskom „Muška podružnica družbe sv. Cirila i Metoda za Istru".

U prostorijah „Bratimstva" već oko 5 sati poslie podne sakupio se priličan broj članova. Skupštinu otvori g. Josip Stanger, koji pozdravi prisutne kratkim ali jezgrovitim nagovorom, razjasniv u kratko svrhu „Družbe", spomenuv također potrebu, da se ustroji što više podr. da se postigne cilj, za kojim teži „Družba". — Poslije toga bude pročitan brzojavni pozdrav R. Katalinić-Jeretova, tog čestitog sina gospodskoga Voloskoga, koga skupština poprati sa srdačnim „živio!".

Nakon toga prešlo se na izbor odbora, koji se konstituirao kako sliedi: Predsjednikom bude izabran Konrad dr. Janežić, odvjetnik u Voloskom; tajnikom Samuel Vladišković, pomorski kanetan, a blagajnikom Dragutin Jurković, pomorski kapetan i trgovac. Zamjenicima izabralo se gg. A. Blečića, Fr. Gerčića i V. Tomašića.

Kod treće točke dnevnoga reda odlučilo se je, da će podružnica prirediti jednu zabavu u korist „Družbe", te se u to ime izabrao posebni odbor od 6 članova.

Na konca skupštine zahvalio se predsjednik prisutnim, što su došli u tolikom broju te izrazio želju, da bi novo konstituirana podružnica cvala i liepo napredovala.

Novo ustrojena podružnica broji do sada oko 55 redovitih članova. Sada imademo u Voloskom dvie podružnice: mušku i žensku. Živili sviestni Vološčaci!

Iste večeri imali smo u vrtu gostione „k Rozi". kako bijaše jurve javljeno u „Našoj Slogi", koncert, kojeg priredište naši mladi djaci tamburaši iz Voloskoga i Rukavca. Koncert bio je mnogobrojno posjećen i izpao je, po mnienju svih prisutnih, nad svako očekivanje. Program se je izveo upravo majstorski. Žalimo, što bijaše kišovito vrieme, te nije bilo mnogo posjetnika iz bližnjih mjesta.

Pri konca zabave zahvali se gdjica Pija Perčić u ime svih prisutnih tamburašem, što su bili tako dobri, te su priredili koncert, a i mi ovim putem izražamo liepu hvalu našim mladim tamburašem.

Tom prilikom bude sabrano za našu „Družbu" izmedju posjetnika 20 forinti čistog prihoda, koji iznos bude predan blagajniku „Družbe". Samo napried!

Aramis II.

Znatiželjnost. Netko je grofu Badeniju napunio glavu, da je jedan od dviju slavenskih listova u Trstu radikalan. Urednici tih listova, naime „*Edinosti*" i „*Naše*

Slogu rekli su, da su jednako kad radikalni, kad konservativni, kako prilike kažu; i oni u obće malo mare za ono, što stanovita gospoda o njih tajno prišapćuju. Nego znatiželjni su ipak, da li su ta gospoda grofu Badeniju rekli, kakovi su *smradni* listovi „L'Istria" u Poreču i osobito „Il Giovine Pensiero" u Puli. Urednici istih su se g. ministru-predjedniku svakako prikazali, ali ne kao urednici, nego u drugih odjelih, jedan u Poreču drugi u Puli.

O izgredih i navalah talijanaške gospode u Višnjanu i u Poreču na naše pučanstvo, koje je bilo došlo u one gradiće, da pozdravi ministra predsjednika gosp. grofa K. Badeni-a, primili smo obširna izvješća, koja ćemo priobćiti u budućem broju, o čemu obaviešćujemo dotičnu gospodu dopisnike.

Odsuđeni izgrednici. Prigodom započetih občinskih izbora u Mošćenicali dignule se lovranske gospode plaćenici u Mošćenicah, da zaprieče izborni čin, koj je imao provesti občinski savjetnik Rubinić i politički komesar iz Voloskoga. Poglavice tih izgrednika bijahu poluvatani, u Voloskom zatvoreni, te napokon dovedeni u tršćanske zatvore i pred ovdašnji sud postavljeni. Od svih izgrednika tužilo je državno odvjetničtvo njih sedmoricu, koji su prošlog tjetna sjedili na obtuženičkoj stolici pred ovdješnjim zemaljskim sudom. Obtuženici bijahu sliedeći: Ivan Lazarić iz Kraja odsuđen je na 4 mjeseca tamnice; Ivan Valentin iz Kraja na 3 mjeseca; Mate Valčić iz Kraja na 4 mjeseca; Ivan Velentin iz Mošćenicah na 3 dana; Anton Rubinić iz Kraja na 10 dana, Anton Negovetić iz Grabrova na 3 čedna i Fortunat Domaldović na 1 čedan tamnice.

Kako smo drugom prigodom kazali, ovi muževi došli su u tamnicu tudjom krivnjom i to krivnjom lovranske gospode, onih šarenjaka i podrepnicah talijanske gospode iz Istre, koji su bili najprije pobunili naš izvanjski puk na Lovranščini, a kasnije na Mošćeništini. Ovi jadnici podnose pedepsu radi lovranskih bezdušnika, koji se slobodno šeću i hinbeno smiju, što im je za rukom pošlo baciti medju tamošnji naš puk sjeme nesloge i razdora. Te gospodske smutljivce i nemirnjake, te moralne krivce svih nemira i izgreda u onih stranah činimo odgovornimi za nesreću, koja je stigla spomenutu sedmoricu.

Iz Punta (otok Krk) pišu nam 8. t. mj. Početkom tekućega mjeseca popunilo se napokon i treće mjesto liečnika na našem otoku i to za združene obćine Punat-Baška-Vrbnik, sa sielom ovdje u Puntu. Time smo u ovo zadnje doba, odkad nas ostavio nezaboravni dr. Fabijanić, zadobili i treću liečničku silu, a u osobi dra. Dürr-a. Mladi je i to čovjek, a predtiču ga najljepši glasovi, jer osim vrstnog liečnika, on je još dobar katolik i od glave do pete naš čovjek. — Dobro nam došao i sljubio se s nama, a na sreću na tjelui na duši milog nam naroda!

Iz Dobrinja pišu nam 9. rujna. Danas je izabran ovdje načelnikom gospodin Ivan Perović, osoba narodnog duha, značajna i u svakom pogledu sposobna za vodjenje ove uprave. U obće ljudem, koji su danas postavljeni na čelo ove obćine, ne preostaje drugo, već započeti, da materialno podignu ovu do sada zanemarenu obćinu. Sa protivnikom nije borenja, jer su mu odavna žile izkorienjene, a sa ono par mutikaša lahko k računu, samo treba brinuti se za razne neobhodno nuždne potreboće, kao: ceste, puteve i vode, a osobito pako za poboljšanje poljodjelstva, koje kod nas na žalost godimice propada i crne dane prikazuje. Bogu hvala, uz dobru želju sredstva na fale, zato i jest stalna naša nada, da se ti ljudi neće izneviereti i samo za svoju korist se brinuti, već boće putem pravice i rada dokazati: sve se može, kad se hoće!

Iz Malog Lošinja pišu nam 15. t. mj.: U ono puljsko smetište ovuda poznato pod imenom *„Malzičinka"*, bacilo je 100 *čestitih* naših gradjana narodnosti istarske, talijanske, elastične, samo ne hrvatske, kojoj jedino pripadaju, spomenicu upravljenu na visoko c. kr. namjestničtvo, kojom pitaju odrešite mjere, da se ne ponove neredi kao što su bili oni dne 2. i 3. minulog kolovoza. Već ta okolnost, da nijesu imali pristojnijeg glasila, da svietu raztrube svoju mudrost, vrlo je značajna, jer su i odviše jasno pokazali, što treba, da pošteni sviet o njoj sudi. Sto *čestitih* gradjana manje ili više autentičnih — jer kako čujemo ima med njima nezrelih mladića i takovih, koji su se slučajno našli u Lošinju — nije zaista broj, koji bi nas mogao prestrašiti; on nas pače tješi, jer nam veli, da je broj dobro mislećih daleko znatniji. Ti gradjani, koji se kriju pod mističnim brojem 100, učinili bi nam u ostalom veliku uslugu, kad bi nam objelodanili svoja imena, da se možemo osvjedočiti o njihovoj *čestitosti* i kulturi, kojom se toliko razmeću. To pitamo od njih punim pravom, jer će nam i oni sami priznati, da tim što su podpisali spomenicu, nijesu zaista zaslužili ime, kojim se toliko diče. To će oni tim radje učiniti, što smo uvjereni, da se pred javnošću neće sramiti svojih djela.

Što se pak same spomenice tiče, to se u njoj zrcali siromaštvo njenog sastavitelja, a izbija na površinu omiljelo oružje naših narodnih protivnika: *laž i potvaranje*. Vuk se tuži, što mu nedužno janje vodu muti. Pošto su svečano pokadili občinskoj upravi, što nastoji u mjestu uzdržavati mir i poredak — to se ima postići zabranom, da se ne pjevaju hrvatske pjesme — obaraju se ti *čestiti* gradjani na sve, što je hrvatskoga u mjestu. Po njihovim riečima oni su jedini spas za ovo mjesto, a mi se usudjujemo uztvrditi, da su oni jedina njegova propast, oni su vam zreli samo za prekomorske jakinske briegore. Kakva im je čud nek se vidi iz sledećega: Sto *čestitih* gradjana svojim podpisom potvrdjuje, da se je vikalo: *„doljs občinom, van s Talijani"* povici, kojih nitko nije čuo jer ih bilo nije. Sto *čestitih* gradjana svjedoči, da je jedan svećenih bunio puk; meću mu u usta rieči, kojih nije rekao; što *čestitih* gradjana sumnjiči činovnike, potvara desno i lievo bez obzira, da li govore istinu ili laž. Zato treba *čestitosti* i kulture, kako ju svaćate vi, gospoda 100.

Jedna je ipak istina sadržana u spomenici, a ta jest, da se ti delije boje ovdješnje *„Čitaonice"*. Mi smo i od prije predobro znali, da jim je *„Čitaonica"* trn u peti, ali to drugocieno priznanje oni nam daju u svojoj spomenici, a mi smo im od srca harni, što nam čine tako liepi *reclame*, što nam ne poriču obstojnosti oni, koji kao svemogući mogu sve obratiti u ništa. Što pak prigovaraju, da su Hrvati od pokojnika *Ostromana* stvorili mučenika, to jim je na diku, jer je bez dvojbe častnije i čovječnije izkazati zadnju počast umorenu nedužnu mladiću, nego uzimati u zaštitu njegove ubojice i moralne krivce tog ubojstva. Zlorabio bih ustrpljivost velecienjenog urednika i štovanih čitatelja, kad bih htio iztaknuti sve ono množtvo prutuslovja i izvraćanja, sto je nanizano u toj spomenici. Reći ću još ovo: Sto *čestitih* gradjana pita da se poduzmu stroge mjere, jer da će se inače prvom prigodom ponoviti neredi. Pošto im ne možemo dopustiti, da znadu za tudje osnove i namjere, nego samo za svoje, jasno je, da te nerede oni sami spremaju, a mi ih unapred za nje činimo odgovornimi. Zaista *„difficile est satyram non scribere"*! Jedan ju je od Vas spisao, a *stotina* ju je podpisala. *Jedan izvan stotine.*

Iz Draguća pišu nam 13. t. mj. Početkom toga mjeseca otvorena je u ovom talijanaškom gnjezdu nova postaja c. kr. žandarmerije. Da se to zbilo, zahvaliti imademo šačici ovdješnjih naših narodnjaka, koji moradoše kojeśta već prežvjeti i pretrpjeti od pripadnika stranke buzetskog Spasitelja.

Ali čim saznadoše zato kolovodje mjestne uprave skočili su na junačke noge, pa začeli trubiti u sviet, da su oni izprosili rečenu žandarmerijsku postaju. Bravo, bravo delije! Sreća da vas sviet poznaje.

Da se pako znade točno prebivalište c. kr. žandarmerije, treba nadpis — treba tablu. I tu gle! čudo nečuveno. Na prvom mjestu namještene tablice čitamo njemački, na drugom talijanski i — *fertig baraka*; hrvatski ništa! Hrvatskog napisa ne bi mogla podnesti valjda tablica. Nije li to krasna ilustracija k našim odnošajem? Molimo Vas, gospodine urednice, izvolite se popitati kod kompetentne oblasti, je li voljna promjeniti rečenu tablu i po pravici dati mjesta na novoj tabli i hrvatskom napisu. Molimo nadalje, da si ovo zabilježe naši dični narodni zastupnici u Beču, te da prigodom kojom i to upotrebe kao dokaz, kako se poštuje i od c. kr. oblasti jezik većine pučanstva Istre.

I školske oblasti dobro bi bilo, da učine svoju. U Draguću obstoji škola sa hrvatskim i talijanskim učevnim jezikom — dakle paralelka — ali napis čitamo samo u talijanskom jeziku. *Po užanci!*

Neću da govorim o napisu mjestne uprave *„Consiglio d' amministrazione Comunale"*, jer bi time uvriedio ponos dragućkih patriota! Nek im bude. Istarski šarenjaci ne mogu biti, drugo, nego šišmiši, a *fućak* ne može biti drugo nego li *fućak!* Dragućanin.

Iz Kanfanara pišu nam 14. septembra. Ministar-predsjednik Badeni kod nas. Velika čast dopala nas u subotu. Bijaše javljeno našim oblastima, da će se ministar predsjednik, prolazeć iz Rovinja u Pulu, zaustaviti kod nas 11 časova i da se imaju njegovoj preuzv. pokloniti mjestne oblasti. U 8 sati u večer dopelje se njegova preuzvišenost posebnim vlakom. Čekaonica I. razreda bijaše ukusno nakićena cvjećem, a sva postaja dostatno razsvietljena. U čekaonici čekaše njegova preuzvišenost mjestni svećenici i častni gosp. župnik iz Žminja, občinsko zastupstvo, žminjski načelnik sa jedinim savjetnikom i — *načudigatreba* — sanvićentski načelnik sa 2 savjetnika. Kotarski glavar predstavi najprije našega sjedoga starca dekana Studenca, koji ga pozdravi u hrvatskom jeziku sa dobro došao, onda predstavi mu druge svećenike, te dodje do načelnika Okruta. Nu žalibože ovaj pozdravi ministra u *talijanskom* jeziku, što mu nipošto nije u čast, budući je do sada nosio benevreke. Tomu su krivi naši šarenjaci, jer su mislili, da su tim spasili — patriju! Videć ministar u ušijuh načelnika naušnicu, popipa ju rukom, te upita, da li je ovo ovdje u navadi. Nešto više govorio je ministar sa sanvičentskim načelnikom, koji mu je valjda kazivao, da su kod njega svi — *„purissimo sangue"*. Zatim nas je ministar ostavio. Naroda sabralo se na stotine, koji odoševljeno pozdravljaše njegovu preuzvišenost na dolazku i odlazku sa urnebesnimi *živio!* Naši karnjeli, koje poznajemo od 20 i više godina nazad, bijahu sakupili sve, što puše ili puhati mora u njihov krivi rog, te zaklinjali i molili puk, neka više samo *„aviva"*, nu svi njihovi *aviva* utonuli su sramotno u moru našega živio! Pucalo se takodjer iz pušaka.

Jučer u 5 sati poslije podne vraćala se njegova preuzvišenost iz Pule u Pazin i opet ga dočekalo množtvo našega naroda, te ga pozdravlše sa krepkimi *živio*, a talijanaška klika sabrala se blizu Mihe, gdje se mučila sa svojim *aviva*. Od talijanaške stranke bijaše mnogo izazivanja i grožnja proti našemu puku i to još kasno u noći, gdje su ugladjena gospoda navalila na kuću našeg rodoljuba *Križnića*. Mi smo Hrvati, Austriji odan narod i želimo imati mir s onimi, s kojimi živimo i živili su naši stariji u prijateljstvu, ali odkad nam zapovjeda sadašnji tajnik, ne ima mira niti ćemo ga imati; on zapovjeda Kanfanaru i Selu rovinjskomu, kao kakav samovladar, pošto se je nasitio našeg kruha i obogatio našim novcem. I karnjeli moraju plesati, kako on svira. Karnjelom nije drago, da imamo načelnika kmeta, zato učiniše utok proti njemu i najbrže će im se ugoditi, jer oni hoće imati *podešlata*, koji bude imao oštre zube, da oglodje još ono, što je ostalo. Tužna nam majka!

Iz Kaštelira pišu nam 13. septembra. Doznali smo privatnim putem, da će njegova preuzvišenost g. ministar predsjednik grof Badeni kroz naše selo u Poreč putovati. Od devete jutra do tri popodne — dok smo se osvjedočili, da je krenuo kroz Višnjan — čekasmo njegovu preuzvišenost jučer na cesti. Naše selo broji jedanaest stotina duša, a preko dvie trećine oduševljeno i neuztrpljivo čekaše, da se poklone i da pozdrave prvoga savjetnika Njegovoga Veličanstva cesara i kralja našega. — Bio nas je velik broj, ali žalibože bez poglavara. Naš župan Mechis (Mekiš) odputovao je rano u Višinadu, bez da je ikomu javio, da nas ondje kao Talijane zastupa kad mu to ovdje nije pošlo za rukom prigodom dolazka u Kaštelir c. kr. nemjestnika g. Rinaldini-a.

Pošto je g. Mekiš znao, da će njegova preuzvišenost proputovati naša mjesta, a nije nam javio, dapače nas na ciedilu pustio, neka si dobro zapamti, da je tim svojim nepravednim postupkom uvriedio i ogorčao cielo pučanstvo. Sada su se osvjedočile i njegove podrepnice, da on — Mekiš — mari za Kaštelirce — koje nedostojno zastupa — kao i za lanjski snieg, te se nadamo, da neće toga nijedan Kaštelirac zaboraviti kod budućih izbora, i da će si složno izabrati župana, koji se neće sramiti zastupati i predstaviti ih u svakoj prigodi.

Za danas dosta! Dozvolom gospodina urednika javiti ćemo se do mala. (Samo izvolite. Op. ured.

Ustanovljenje podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" u Ciriteži. Od tamo pišu nam 14. t. mj. Ovdje se je konštituirala podružnica „sv. Cirila i Metoda" sa sjelom u Ciriteži, občina Roč, u najvećem redu. Točno u 5 i pol sati poslije podne otvori sjednicu naš bivši zastupnik gosp. Fran Flego sa vrlo krasnim i poučnim govorom, a iza toga prešlo se na biranje odbora, te bijahu jednoglasno izabrani, predsjednikom gosp. Mate Greblo, zamjenikom g. Petar Pavletić, tajnikom g. Matija Pavletić, zamjenikom g. Lada Pavel; blagajnikom g. Antun Greblo, a zamjenikom g. Ivan Buždon. Pošto bijaše izabran odbor, stupi na predsjedničku stolicu g. Mate Greblo, predsjednik, te pozdraviv vrlo okretnim i zanosnim govorom sve prisutne, svrši svoj govor sa trokratnim živio-klikom Njeg. Veličanstvu Franji Josipu I., našemu premilostivomu cesaru i kralju. Glavnu družbu zastupao je vriedni g. Ivan Kante.

Najtoplije hvalu izričemo svim onim, koji su nas istoga dana posjetili; osobito pako rado se zahvaljujemo tamburaškomu i pjevačkomu zboru iz Buzeta, koji nas je, nepoželiv nikakova truda, takodjer posjetio, te točno i krasno odigrao i odpjevao nekoliko komada. Oduševljenju ne bijaše ni kraja ni konca. Kod skupne večere palo je liepih nazdravica, a zatim se mladji naraštaj zabavljao plesom. Već iste večeri bijaše upisanih do 50 članova, a nadam se, da će ih se još preko 50 upisati. Bog blagoslovio!

Glavna skupština „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri". Na zadnjoj stranici današnjeg lista donosimo poziv na glavnu skupštinu naše plemenite „Bratovšćine" sa dnevnim redom, a ovdje upozorujemo na to gg. članove i njezine prijatelje, moleći ih, da se sjete i ovom prigodom onog našeg toli blagotvornog družtva.

Izpod Kalka (Otok Cres) pišu nam 12. t. mj. Više puta težka sudbina prati čovjeka na ovom svietu, da isti, ako nebi imao čvrstu vjeru, morao bi sdvojiti i klonuti duhom. Čuo sam njekoč pripovjedati svoje dobre roditelje: „Jao si onomu, koji se rodi u petak"; ja, kao dečko, bih se nasmijao, ali sada u izkustvu, spomenute rieči, skoro mi se čine vjerojatne.

Dan danas kamogod krenemo našim okom, u svakom skoro staležu, naći ćemo da vlada sebičnost strast i kleveta. Ove nesretne strasti uvukle su se već i u iste prosvietljene razrede. Žalostan doista prizor i dostojan oplakivanja.

Premda prosti kopač, ipak želio bih znati, kad čovjek čovjeka upropasti, kad ga liši njegova prava, kad mu uzme njegov dobar glas, koj po našu više vriedi nego zlatni pas, jeli dosta da klevetnik pita oprost, ili jeli dužan nadoknaditi kvar? Ja sam čuo moje odgojitelje praviti: čovjek čovjeku nesmije kvara činiti, a ako ga je učinio, treba da mu plati ili popravi njegovo poštenje. Ali biva ovako danas? Nu što je ovaj sviet? Sviet je dolina suza, nevolja, prevara itd., zato čovjeku poštenjaku nepreostaje drugo, nego gojiti čvrstu vjeru i ufanje u Boga.

Svanuti će dan, kad će svega nestati. Mimoići nastojmo časti, slave, dostojanstva itd. pa se borimo za domovinu i vjeru, a pustimo nek nas zlobni sviet kune i proganja do mile volje. Sv. Matej, čuo sam na dan svih Svetih više puta pjevati moga velečastnog župnika, govori: „Blaženi, koji progonstva trpe radi pravde, jer njihovo je kraljestvo nebesko".

Za spomenik dru. A. Podreki uplatili su nadalje gg. Frulić Šime, Grdoselo 6 for., Flego Fran, Počekaji 2 for., dr. Anton Antončić, Krk 5 for., Matejčić Fran, Pazin 5 for., Žvaček Ljudevit, Gologorica 1 for., Monsignor Vinko Zamlić, Volosko 2 for., Viktor Tomičić, Volosko 2 for., Gjuro Korica, Volosko 2 for., Stjepo Gjivić, Pula 1 for., dr. Ivo Zuccon, Pula 1 for., Križ Lacko, Pula 2 for., Jenko Slavoj, Podgrad 1 for., Kozulić Šime Kvirin, Lošinj 2 for., Boretić Jakov, Boljun 1 for. — Na plemenitom daru srdačna hvala!

Za žensku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Opatiji uplatili su za tekuću godinu 1896. po jednu forintu članarine: predsjednica Marija Benčić, tajnica Antica Justić, blagajnica Marica Letiš, Marija Jurković, Marija Ježica, Angjela Jurković, Julija Fijamin, Marija ud. Tomašić, Ivanka Jurković, Ivanka Benčić, Josipa Elenc, Marija Justi, Regina Fijamin, Cecilija Justić, Metilda Ribar., Angjela Tomašić, Marija Tomašić, Anastazija Kuodić, Evgenija Poščić, Ema Letiš, Zora pl. Zambelli, Anka Tomičić, Franka Žigulić, Marija Fijamin, Katica Krnžić, Virginija Miran, Marija Žust, Klementina Tomašić, Milka Jurković, Marija Mohović, Jelisava Jurković, Sofija Drožina, Regina Jačić, Karmina Peršić, Vjekoslava Chmelař, Ivanka Justi, Santica Jurković, Margareta Justi, Josipa Hartman, Pavica Jenko, Sofija udova Šabec, Antica Fijamin, Antica Frlan, Marija Alešovec i Franka Tomašić; po 1 krunu; Regina Miran, Z. Letiš, Marija Rajčić, A. Rajčić.

Za udovu Mariju Ostroman priposlao je u Lošinj for. 10 prosvjetli g. dr. Dinko Vitezić, odvjetnik u Krku.

Brzojavi „Naše Sloge“

Pula, 17. novembra 1896.

Plodovi talijanske kulture u Istri. Noćas zamazali su crnilom zid i vrata čitaonice.

Zahvala.

Čast je podpisanomu zahvaliti se u ime *„Hrvatske čitaonice u sv. Petru u šumi“* svoj gospodi tamburašem i pjevačem iz Pazina, a poglavito njihovom ravnatelju gosp. *Ernestu Jelušiću* i svim djakom iz raznih krajeva naše mile Istre, koji su se živo zauzeli, da naša veselica od dne 23. kolovoza t. g. čim lepše izpade.

Priposlaše ulaznino sliedeća gg: *Vjekoslav Spinčić*, zastupnik naroda for. 5; *Grašić Josip, dr. Kurelić Šime, Luk Ivan po for. 3; Vronjac Ivan i Klinar Valentin* for. 1. Budi i njima ovdje izrečena naša najsrdačnija zahvala.

Odbor „Hrv. čitaonice u sv. Petru u šumi“.

Oglas.

P. n. gg. članovi „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“ pozivlju se ovim na redovitu glavnu skupštinu, koja će se obdržavati četvrtak dne 24. t. mj. u prostorijah „Narodnoga doma“ u Kastvu sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izvješće revizijonalnog odbora.
5. Izbor upravnog odbora.
6. Izbor revizijonalnog odbora.
7. Promjena družtvenih pravila.
8. Različiti predlozi.

Odbor „Bratovšćine hrv. ljudi u Istri“.

Kastav dne 14. septembra 1896.

Ante Turak v. r.
predsjednik.

KOTER

podpuno opremljem od bačva 19 — 16, čvrsto i dobro sagrađen 1892, od izabrane hrastovine, udjeven bakrom s galvanizovanim željezom oplaćen (fodruto) žutom mjedi, uvršten po austrijanskom „Veritasu“ u razred A (14—12) P. I. I. prodaje se u Kraljevici. Potanje obavjesti daje brodovlasnik **I. Arčanin,** *Kraljevica.*

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2½
8- „	2½	3-mesečni „	2½
30- „	3½	6- „	2½

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v kropost s dnem 5. februara, 9. februara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Rekakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
vkase vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati in srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.
Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. februara 1896.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik
A. WINGER
u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osobite preporuke vriedni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, žestenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 novč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj kržljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i slatonica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u iličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 novč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probavo, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čilji i jači. — Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavo i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatulji 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslie teškoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 novč.

Fina smrekova esencija (Fichtenwasser Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 novč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena većem lončiću 1 for. — K tomu spada još **boraksov sapun** po 40 novč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi zaćastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi ove po sobi preugodan miris. — Flašica 80 novč.

Otrov ili čemer za stionice ili kimake. — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolje, trzanje, histeriju, zadahu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 novč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 novč.

Fine parfume, mirisave vodice, razno pomade i boja za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kiruržke sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

DROGERIJA

na debelo i drobno

G. B. ANGELI

TRST

Corso, Piazza della Legna 1.

Odlikovana tovarna čopličev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega. iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubotti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.

Mineralne vode

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žvepljanje trt.

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Preše za grožđje, diferencijalni susta

Ovaj susiav preša ima najveću tištujuću moć o svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke prcti perono spori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice s spravom za muliti jagode, preše za sieno, trier itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2I Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se kon trafacija! — Traže se zastupnici!

Svećar u GORICI J. Kopač Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem također tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

(registrirana zadruga s ograničenom jamčevinom).

u Trstu Via Molin piccolo br. 1, I. kat

(Bliza nove poštanske zgrade.)

Daje posude na uknjižbe uz 5½% na menice po 6%; na zaloge po 5½%. — Prima štedovne uložke uz 4%. — Uredjuje svaki dan od 9—12 sati prije podne i od 3—4 sata poslje podne, a u nedjelju i u praznici od 10—12 sati prije podne.

Izplaćuje se svaki ponedjeljak od 11—12 sati prije podne i svaki četvrtak od 3—4 sata poslje podne. Glavne dionice vriede 200 kruna. Zadružne dionice mogu se plaćati u mjesečnih obrocih po 1 for. a vriedi svaka 10 for.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolen

Drugo izdanje.

Broj 39 U Trstu 24. septembra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pojedinaca se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cjeniku ili po dogovoru. Isto tako ja se prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za cielom arku.

Dopisi se nerazšlju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalaze se u Via Farnete br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Govor

narodnoga zastupnika Dra. M. Laginje, izrečen na zadnjoj skupštini političkoga družtva „Edinost".

(Nastavak i konac).

Na jurve često spomenutoj glavnoj skupštini u Malom Lošinju prihvatili su Talijani resoluciju, polag koje im je birati takove zastupnike, koji će se obvezati, da će stupiti u Bečn u posebni talijanski klub. Taj klub brojio bi po njihovu najmanje 16 zastupnika. Vlada bi se (tako računaju oni) većma obazirala na taj klub, koji bi došao više puta u povoljan položaj, da bi mogao odlučivati ob ovom ili ob onom pitanju. Takov je njihov račun.

Sada, pošto znamo kakov je račun naših protivnika, valja, da i mi sastavimo naš račun. Naš račun mogao bi biti mnogo bolji. Talijani računaju naime, da će brojiti njihova skupina t. j. zastupnici iz južnoga Tirola, iz Trsta, Istre i možda jedan iz Dalmacije, 16 zastupnika. Takovoj skupini moramo suprotstaviti mi južni Slaveni drugu skupinu. Po mojem mnienju *imali bi svi slovenski i hrvatski zastupnici stupiti u jedan klub.* Na taj način bilo bi nam moguće najuspješnije štititi naše gospodarske probitke.

Sa V. kurijom mogao bi imati taj jugoslavenski klub do 30 glasova. To pako bila bi takova moć, da bi se mogla pogadjati sa vladom za naša prava.

„V edinosti je moč", glasi krasno geslo ovoga našega družtva. Nama treba doista jedinstva i sloge. Već staroslavenski knez *Svatopluk* hotio je sedmoricu svojih sinova osvjedočiti o mogućnosti sloge. Dao im je naime zavoj, u kojem bijaše povezano sedam paličica. Pozvao svoje sinove, dade svakomu, da kuša nebili prelomio svih sedam palica na jednom. Badava se trudili jedan za drugim. Na to razveže zavoj, te bez ikakva truda prelomi jednu palicu za drugom. To je slika našega stanja. Složni moramo biti, jer neimamo ništa ničesa, o čemu se bismo mogli prepirati, *već imamo jošte sve za dobiti* (Odobravanje.) Dokle neimamo ničesa, neima zaista razloga, da se ciepamo, već nam se hoće sloge, ako želimo štogod postignuti.

Nu mogao bi tkogod pitati, zašto nisam i ja stupio zajedno sa ostalimi zastupnici u jedan te isti klub pošto se tako odlučno zauzimljem za jedinstvo. Neka mi bude dozvoljeno odgovoriti, da se čovjek mora neprestano učiti. Izkustvo uči takodjer čovjeka. Ipak mislim, da nisam pogrešio kao narodni zastupnik, ako nisam stupio u klub, komu na čelu je Niemac, koji nemože znati za naše težnje, te se za iste niti ne zauzimlje dostatno, jer ih nepoznaje.

Predložim li dakle resoluciju, da se imade pozvati sve narodne zastupnike neka stupe u jedan klub, dodati ću uvjet, da tomu klubu na čelu mora biti Slovenac ili Hrvat. (Odobravanje.)

Jošte nešto želim spomenuti. Srce mora čovjeku da puca od žaiosti dočim vidi *kako je najveća slovenska pokrajina razkomadana u borbi izmedju liberalne i klerikalne stranke.* A zašto je ta bratoubojstvena borba? Ta oni su svi jedne te iste narodnosti, svi imadu i ljube jednu te istu domovinu. Razlike u nazorih mogu biti kod obiju stranaka vrlo neznatne. *Ta borba mora* prestati, *tako ne smije ići dalje!* *Nama Hrvatom i Slovencem je sveta dužnost, da odavle, sa periferije zaustavimo borbu u Ljubljani i u Zagrebu.* Jerbo:

Kad se bratska srca slože
I olovo plivat može,
A nesloga kad zavlada
Tad i slama na dno pada.

(Živahno odobravanje.)

Mi moramo pozvati braću u Kranjskoj, da prestanu sa domaćim prepirom da pomognu u bratskoj slogi obraniti nam našu narodnost proti spletkam i težnjam Talijana. (Burno odobravanje.) Medju južno slovinskimi zastupnici u novom klubu mogu i smiju biti samo neznatne razlike u nazorih, te se moraju svi medjusobno podupirati.

Uvjeren sam, da je slavna skupština toga mnienja, da suprotstavimo taktici Talijana jednaku taktiku; talijanskomu jugoslovenski klub, koji bi uplivao na vladu, i u tom smislu staviti ću reoluciju. Ja sam dovršio. Premda sam za mnogo prekoračio odmjereno mi vrieme, ipak mi se čini, da sam još uviek premalo kazao, jer bi valjalo spomenuti još stotinu stvari, kojih se nemože opisati na glavnih skupštinah. Izjaviti mi je jedino svoju radost, što vidim toli krasan broj skupštinara, kojim izričem svima moju zahvalu na tolikoj ustrpljivosti. Preporučam svima, da bi širili medju narodom ovo, o čemu razpravljamo danas, a to isto preporučam gg. novinarom, da to čine napose u vrieme izbora.

Baš vruće stavljam svim na srce jedinstvo, jer su naši protivnici silni a mi smo bez saveznikah dočim imamo mnogo protivnikah. Mrze nas i protive, nam se jedino radi toga, *jer mi možemo jedino tražiti i jer nismo ništa nikomu dužni* (Dugotrajno odobravanje i pleskanje.)

Resolucije

prihvaćene na glavnoj skupštini političkog družtva „Edinost" dne 30. agusta 1896.

I.

Političko družtvo „Edinost" na svojoj skupštini, držanoj dne 30. agusta 1896., žali, da c. kr. vlada na mnogobrojne pritužbe i molbe, kao što bi bila dužna, nije u ovih zadnjih godinah ni za korak promjenila sistem vladanja, koji zapriečuje hrvatsko-slovenskom narodu u Primorju svaki napredak u pogledu jezikovnom, dapače prieti samomu obstanku narodnosti naše i dopušta stanje upravo nesnosno, kao što pokazuje najnoviji slučaj u Lošinju.

II.

Političko družtvo „Edinost" očekuje, da će c. kr. vlada prigodom predstojećih izbora za carevinsko vieće strogo vršiti zakon i da će seoskomu stanovništvu omogućiti slobodu izbora tim, da u občinah, gdje su vanjske družtvene sa gradskimi, ustanovi izborne sekcije na pristupnijih mjestih izvan gradova.

III.

Političko družtvo „Edinost" očekuje, da će se Hrvati i Slovenci u Primorju prigodom predstojećih izbora za carevinsko vieće svimi silami boriti, da izaberu svoje narodne zastupnike i tim dokazati, da su Goričke, Trst i Istra njihova postojbina, a ne da su barbari, koje treba zaustaviti na Alpah, kako je to objavljeno na skupštini talijanskog političkog družtva, držanoj u Lošinju dne 20. junija 1896.

IV.

Političko družtvo „Edinost" drži neobhodno potrebitim, da se svi narodni zastupnici iz Dalmacije, Istre, Trsta, Gorice, Kranjske, Štajerske i Koruške združe u budućem parlamentu u jedan klub na obranu narodnosti i za gospodarstveni prospjeh.

Ministar predsjednik grof Badeni u Primorju.

Iz Poreča preko Rovinja i Kanfanara u Pulu.

U Poreč došao je grof Badeni kasnije, nego je imao doći, pak se je za to tu i manje zaustavio i poslije kratkoga boravka u bližnji Rovinj odplovio, gdje bijaše od pučanstva talijanskog pozdravljen. Iz Rovinja odvezao se je željeznicom i prošao nedaleko hrvatskoga *Rovinjskoga sela* u Kanfanar, gdje ga je pozdravilo veliko množtvo hrvatskoga naroda sa srdačnim „živio". Tu ga je dočekao puljski kotarski glavar Scander Rossetti i pak odpratio do Pule.

* * *

U Puli.

Na kolodvoru pričekao je ministra predsjednika občinski načelnici dr. Rizzi sam samcat od občine, kanonici Cleva i Pahović, vice-admiral preuzvišeni Spaun, zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri dr. Matko Laginja, Vjekoslav Spinčić, Šimun Kvirin Kozulić i Matko Mandić. Ministar predsjednik se je sa dosad poznatimi i imenito sa našimi zastupnici u carevinskom vieću rukovao, popitav ih za junačko zdravlje, i dao si je predstaviti obojicu zemalj. zastupnika. Čim je stupio na vrata iz kolodvora, zaorili su „evviva". „živio" i „hurra", te zaigrala glazba. I dalje bijaše sve puno znatiželjnoga svieta, al taj nije klicao. Njegova preuzvišenost odsjela je u „Hotel Europa". a uzela večeru u mornaričkoj čitaonici. Jutro dan išao je g. ministar predsjednik k svetoj misi, onda je razgledao grad i njegove znamenitosti, pak se poslije 11 i pol odvezao u prostorije občinskoga i c. kr. kotarskoga glavarstva, gdje je pak primao razne deputacije.

Članovi deputacija su dakako već nješto prije došli što pješice, što vozovi. Naši zastupnici dr. M. Laginja, Vjekoslav Špinčić, Slavoj Jenko, Šimun Kvirin Kozulić, M. Mandić i dr. M. Trinajstić, kao i nekoliko predstavnika raznih hrvatskih puljskih družtava, dovezli su se u kočijah.

Čim su se približili k rečenim prostorijam, a u svrhu da pozdrave prvoga savjetnika krune, i kad još nisu iz vozova niti stupili, već su počela neka gospoda, sakupljena na desno kako se ulazi, zviždati, da se sve pali i da oglušiš, a zviždali su što prostim ustima, što navlastito pripravnimi zviždalicami. Zvižduk bio je upravo zaglušan, kad su mimo tih predstavnika talijansko-istarske kulture prolazili naši zastupnici. Ovi su prošli bar izvanjski mirno, nečuv za prvi put takove talijanske muzike. Najednom prestao je za hip zvižduk i nastalo natezanje i kričanje u samoj zgradi. Za predstavnikom jednoga člana našega družtva u Puli skočili su nekoji zviždulini i zahtjevali od policajnog komesara, da ga aretira. Na to je skočio i kotarski stražmeštar i neki drugi činovnici, te su naskoro bili zviždači odaljeni, a članovi deputacija mogli su u prostorije za primanje. Za tu demonstraciju kao da su neki znali i prije i kao da je i jedan od naših bio o njoj bud kako obavješten. Činovnici već sakupljeni u prostorijah u svrhu audiencije, čim su čuli zvižduk, rekli su si medju sobom, da sigurno dolaze hrvatski zastupnici. Medju demonstranti, što se zna, je jedan činovnik občine, kojoj je na čelu dr. Rizzi, a jedan suradnik onoga lista, što ga uredjuje predsjednik družtva „Operaja" i tajnik nekoga drugoga družtva, kojem je na čelu jedna visoka gospodja. Radujemo se, da većina puljskih stanovnika, u koliko nam je poznato, ne odobrava onoga čiua „avite kulture", što je znak, da ima „Somiero" malo pristaša u Puli, gdje ga najbolje poznaju, i što je u Puli dosta sile i moći za uzmoći obraniti hrvatski i slovenski puk i njegove predstavnike i zastupnike i ukrotiti „Somjerske" kulturaše. Čim njim se prije i odlučnije na put stane, tim bolje.

U audienciju bili su primljeni občinski načelnik puljski dr. Rizzi sa nekoliko viećnika, kanonik Cleva, razni c. kr. činovnici, onda zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre u carevinskom vieću i u zemaljskom saboru, kojih imena smo već osim dra. Stangera spomenuli. U ime njihovo pozdravio je gospodina ministra predsjednika zastupnik Vjek. Spinčić kao predsjednik kluba hrvatskim jezikom, a onda ga umolio, da svoju pozornost svrati na stanovite odnošaje i velike potrebe koli u duševnom toli u gospodarskom obziru hrvatskoga i slovenskoga naroda u Istri. Gospodin ministar predsjednik odgovorio je, kako se dolikuje prvomu savjetniku krune Habsburga i dao si predstaviti nepoznate do tad zastupnike.

Iza zastupnika hrvatskoga i slovenskoga naroda u carevinskom vieću i na zemaljskom saboru, došli su na red u audienciju predstavnici raznih občina Istre, *na broju 15 njih*, predvodjeni po pojedinih zastupnicih naroda, i to po stanovitih skupinah. U prvoj bili su načelnik *Kastva* sa jednim občinskim zastupnikom, *Valuškoga. Barbana* uz posebne predstavnike porezne občine *Rakalj*, te dvojica občinara iz *Veprinca*; u drugoj načelnik *Dobrinja, Omišlja* i *Punta*, občinski savjetnik *Baške* i *Vrbnika* u zamjeni odnosnih občinskih načelnika, pouzdanik puka *Dubašnice*, jedan občinski savjetnik, te ponzdanici puka iz *Lovrečice*, občine umaške, i iz *Višnjančine*; u trećoj načelnik *Buzeta* sa tri savjetnika, *Podgrada* sa 2 savjetnika i trojica članova izabranoga zastupstva *Jelšanskoga.*

Gospodin ministar predsjednik je sve prijazno primio, obavjestio se o stanju u pojedinih občinah, primio razne molbe. Osobno se je osobito zanimao za prvoga občinskoga savjetnika podgradske občine Pelozu Filana iz Vel. Muna, muža junaka od oka, komu na licu čitaš i prijaznost i poštenje i bistrinu uma.

Iza njih bila su pripuštena: družtvo veterana u Puli. te dva radnička družtva „*Operaja*" i „*Fratellanza*", dakle sa talijanskimi imeni i više manje sa talijanskim značajem, prem ima u obih množina hrvatskih i drugih slavenskih radnika. Liepo bi bilo, kad bi naši radnici pokazali svoju narodnu sviest, i kad se osobito „*Operaja*" nebi dala voditi od čovjeka, koji u svojem listu siplje upravo gnjusne uvriede na naše ljude, na našu narodnost i na naše svetinje.

Konačno došli su na red predstavnici „*puljske čitaonice*" i „*Družbe sv. Cirila i Metoda*" za Istru, te „*Puljske posujilnice*" i „*Vinarske zadruge*". Gospodin ministar predsjednik obavjestio se je o stanju i povjesti čitaonice, što mu je liepo razložio čestiti naš starina Mihaljević, saznao je, da u Puli neima još nijedne hrvatske pučke škole, da posujilnica, bez ikakve bud kakve podpore od mjerodavnih činbenika napreduje, a da „vinarska zadruga" dobiva doista nešto podpore od države, al da od kulturnoga vieća nit od zemaljskoga odbora ne samo ne dobiva podpora. nego da njoj čine zaprieke gdje mogu.

Kako se iz toga vidi, bili su primljeni u audienciju u Puli, osim c. kr. činovnika i svećenika, zastupnici hrvatskoga i slovenskoga naroda Istre (njih 7 na broju, jedan u duhovnoj službi nije mogao zapustit. župe, drugi čekao je ministra predsjednika u svojoj občini); predstavnici petnajsterih občina, Hrvati i Slovenci, i četiri hrvatske odnosno slovenska puljska družtva, te puljska občina i jedno više medjunarodno i dva družtva sa talijanskim licem.

Naši zastupnici i drugi pouzdanici spomenuli su za osobnu sigurnost kod izlaza, pošto su čuli, da se nekim doli groze, pošto su doživili onu muziku talijanske kulture, kad su dolazili, i sjećajuć se svega, što se po Istri dogadja. Na to je občinski načelnik dr. Rizzi i jedan c. kr. politički komisar išao doli i postavio se pred onu bučnu *bandu*, i rukom dao znak, da budu tihi. Prvi našim su u tišini prošli, al čim su bili nešto dalje i kako su drugi dolazili, udarila je ona banda opet u zvižduk, svakako slabiji nego li na ulazu. Prisutnost obć. načelnika i c. kr. komesara je ipak nekoliko, ako i ne sasvim, izdala. Medju tom *bandom* čulo se je onoga opoldana *kulturnih* izraza i uzklika, napeerenih proti Hrvatom i Slovencem i nji-

horim zastupnikom i predstavnikom, kao što su *„fora i šćavi“*, *„farabutti“*, *„mascalzoni“*, *„nemici dell' Istria“* itd.

U dva sata bio je u mornaričnoj čitaonici objed za 11 osoba, među kojimi bijaše i zemaljski podkapetan g. dr. A. Stanger.

* * *

Odlazak iz Pule.

Pred četvrtom urom, kad se je imao odvesti grof Badeni sa posebnim vlakom do Divače, pak običnim brzovlakom dalje, išlo je mnogo svieta prema kolodvoru. Išli su i svi naši. Niti ovdje ne bijahu sigurni. Svidjelo se nekim bacati krumpir, pomidore i kapulu; jedna, debela, bila je bačena na zastupnika M. Mandića tako, da mu je bacila na tla klobuk i naočnike. Bilo bi doba, da se tim nekim na rep stane, ili da se ih pošalje u Italiju prodavat omiljelu *kapulu*. Na samom kolodvoru našli su se oni predstavnici oblasti, koji bijahu tu kod dolazka; od naših bilo je više zastupnika, nego li kod dolazka, i predstavnika občina, kao i nekoliko naših svećenika iz puljskoga kotara, koji su, obaviv službu božju, pohrlili, da pozdrave prvoga savjetnika krune.

Sa vlakom gospodina ministra predsjednika odvezli su se i zastupnik Spinčić i zemaljski podkapetan dr. Andrija Stanger.

* * *

Od Pule do Pazina.

Cieli put bio je gospodin ministar predsjednik očekivan i pozdravljan, i to ne samo na postajah, nego i na stanicah i skoro na svakom putu i putiću, koji vodi do železne ceste, odnosno preko nje. Kod *vodnjanske* postaje bilo je mnogo puka talijanskoga, koj u obće bio bi dobar i nebi kvatio pravica hrvatskomu puku, kad nebi bilo mutikaša.

Izmed *Vodnjana* i *Zabronića* na dva mjesta čekale su i liepo sa *„živio“* pozdravljale veće skupine onoga našega čiloga mužkoga i ženskoga naroda u čarobnom narodnom odielu. Imali su zastave i slavno vladajućega našega doma i narodne.

Na postaji *Zabronić* sakupila se je liepa kita naših ljudi, mužkih i ženskih, u narodnom odielu, zgodno poredanih. U sredini njihovoj nalazio se je prezaslužni svećenik, pravi blagovjestnik, Josip Velikanja iz Juršićah sa još jednim svećenikom. Ta kita tako poredanih ljudi, prem ne velika, tako je djelovala na gospodina ministra predsjednika, da je činio vlak zaustaviti, i da je stupio doli i približio se k rečenom Velikanji, koji ga je u ime ondješnjega puka pozdravio i na što se visoki putnik liepo zahvalio. Stupila je pak pred gospodina ministra predsjednika mala djevojčica, pozdravila ga liepo hrvatski i pružila mu kitu cvieća u ime tamošnjih djevojčica. Bio je to zbilja ganutljiv prizor, na kojem se ministar Badeni prijazno zahvalio. Odlazećemu klicala je ona kita ljudi i opet srdačni *„živio“*. Tomu klicanju pridružio se je i klicaj *„živio naš zastupnik!“*, kad je opazila zastupnika Spinčića.

Malo više *Zabronića* bila je i opet oveća skupina našega naroda u narodnom odielu sa dvie zastave, i klicala dižuć klobuke *„živio“* prolazećemu ministru predsjedniku. I dalje do Kanfanara vidilo se na više mjesta naših ljudi.

U *Kanfanaru* sakupila se velika množina našega naroda sa jedne i druge strane postajne zgrade (pred nju se valjda nije pustilo naroda) i klicala *„živio“* dižuć klobuke. Dvie djevojke, gospodski obučene, sjedile su na jednom prozoru zgrade, i klicale neprestano *„evviva“*, *„evviva“*, a tako i pojedinci nešto dalje postavljeni, iz jednoga nekakvoga gospodskoga vrtlića, gdje bijaše i napisano *„W. conte Badeni“*. Ovo sve posliednje učinilo se je stalno zato, da se oslabi *„živio“* stotine i stotine naroda, al upravo to je pokazalo, kako su tamo riedki Talijani ili Talijanaši u moru Hrvata. Ovdje je vriedno i to opaziti, da su neki Talijančići na povratku ministra predsjednika kroz Kanfanar u Pulu govorili našim ljudem, *da ne smiju klicati drugačije, nego „evviva“ i da će biti uapšeni oni, koji budu vikali „živio“*. Dakako, da se naši ljudi nisu dali tim prestrašiti, već da su svojim jezikom klicali.

I na postaji *Sv. Petar u Šumi* klicao je mnogobrojno sakupljen narod *„živio“*. Opažamo ovdje, da nije častno za one, na koje spada, da je na toj postaji samo talijanski napis *„S. Pietro in Selva“*, kad tamo sam naš narod, izuzam jednu krnjelsku obitelj, stanuje.

* * *

U Pazinu.

Valjda sve dočeke u Istri nadvisio je onaj u *Pazinu* u mnogom obziru, imenito pako obzirom na broj ljudi, koji se je na pazinskoj postaji sakupio i na jakost klicaja. Talijani su stalno htjeli dokazati, *da je Pazin talijanski*, pak su se digli oni i koji s njimi u isti rog pušu, osim pojedinih iznimaka, valjda svi. Kakova petorica mladih ljudi zašli su daleko prema jugu, da se bar njihove *„evviva“* čuje. Ostale pred postajnom zgradom i okolo nje jedva se je čulo — zaglušili su ih hrvatski *„živio“*. Hrvata iz grada, iz gradske občine, kao i iz bližnjih mjesta, sakupilo se je toliko, da su pokazali pravo lice onoga kraja, pa i grada i gradske občine same. Ta sama statistika kaže, da je u njoj dvie tretjine Hrvata, a jedna tretjina *„Talijana“*, bolje rekuć velikom većinom Hrvata, koji su se u posliednjih 40 godina napojili talijanskim duhom.

Klicanje bilo je takovo, da se nije moglo utišati. Naši bi se bili još utišali, al su klicali izazivani od Talijanaša, koji su valjda imali naputak, da zatome hrvatski pozdrav čestitoga dra. Dinka Trinajstića, odvjetnika, občinskoga načelnika i zastupnika naroda u Pazinu. Ovaj ga je ipak pozdravio kratkim hrvatskim nagovorom. Tu se je ministru predsjedniku poklonio takodjer kotarski upravitelj g. Šorli i prepošt Orbanić, kao i mnogi činovnici. Na to su gospoda odjurili u grad kočijami, a sviet gmno pješice po dvih cestah, tako da nije kod kolodvora ostalo skoro žive duše. Ministar predsjednik podao se je u prostorije kotarskoga glavarstva, gdje je primao deputacije, *pazinske občine* kao i više drugih iz pazinskoga kotara, kao što je *tinjanska*, *boljunska* i *žminjska*, svećenika i c. kr. činovnika.

Natrag na postaju dojurila su gospoda opet kočijami, narod jih nije mogao doteći, samo nješto malo ga je došlo. Pozdraviv još tu i pozdravljen, odjuri je ministar predsjednik navlastnim vlakom dalje.

Opažamo još ovdje, da je premnogobrojni hrvatski puk klicao i ministru predsjedniku i zastupnikom naroda Spinčiću i Laginji.

* * *

Od Pazina do Divače.

Počeo je sumrak, i ne dalekod od Pazina bilo je naših ljudi, koji su svjetili pužalami i pozdravljali. U *Cerovlju* zvonili su zvonovi crkvice, pucali mužari, a župnik g. Dekleva sa svojimi vjernimi pričekao na postaji, i pozdravio u ime svoje i njihovo njegovu preuzvišenost, završivši svoje rieči sa *„živio“*, koje su prisutni opetovali. Gosp. ministar predsjednik rukovao se je sa gosp. župnikom i zahvalio na pozdravu. I nješto dalje Cerovlja, naime u Borutu klicalo se je *„živio“*. Na postaji *Lupoglava* vikala je *petorica* njih *„evviva“*, a vikali su neprestano i tako, da se je vidilo, da ih je netko poslao, da tobož prikažu, da je onaj čisto hrvatski predjel talijanski. Bijaše i naših koji su klicali *„živio“*. Izmed Lupoglave i Roča čulo se je na dva mjesta klicaje *„živio“*. U Roču bilo je nješto dječaka, valjda školskih, nosećih svetionike i kličućih *„evviva“* pod vodstvom valjda tamošnjega učitelja. Naroda je klicalo *„živio“*.

Na večer okolo 6 sati, premda je narod kasno doznao za dolazak na Počekaj visoke ličnosti ministra-predsjednika, počeo je vrviti sa svih strana, da ga pozdravi onako, kako to hrvatsko dostojanstvo zahtjeva. Vesela lica i uzhićen nadje se na peronu kolodvora veliko množtvo naših krsnih i neustrašivih Krašana, kojih se glas iz daleka čuo, da su i oni tu, gdje se ima izkazati počast onomu, koj je dobrom namjerom došao u Istru, da se uvjeri na svoje oči o tužnom stanju mile al jadne nam hrvatske Istre. Uz naše sokole Krašane pridružilo se ljudstvo iz svih naših obližnjih sela, iz sv. Martina, Štrpeda, sv. Ivana i. t. d. Na njima svaki je uvidjao nutarnje veselje, da se toliko naroda našlo, koj istim srdcem bije, istim jezikom govori i jednako čuti, da će doći u skoro čas kad će i našem kmetu zaruditi sloboda i spas od tudjinskog jarma.

Kad se narod približio kolodvoru, već je počeo davati oduška svomu veselju sa dugotrajnimi poklici: *„živio ministar, živila Istra!“* a uz to zapjeva par narodnih pjesama, koje uzhitiše svakoga. Došuljala se takodjer na kolodvor i buzetska *banda* te je počela izvadjati njekoje glasove, za koje bi čovjek, koj ih iz daleka sluša, prisegao, da proizlaze iz hrpe poznatih životinja dugih ušesa. Predvodjena je bila po poznatom spasitelju buzetskih šarenjaka i njegovom drugu mažikarta po pridjevku. Kad dočuše ti delije naše oduševljene *„živio-klike“* pobraše neopaženi i pokunjeni kopita ali nezaboraviše dati oduška svojoj blatnoj duši vičuć u smislu avite colture: *„Porchi croati, morte“* i slična.

Njihova je bila nakana, da prikažu cielu buzetsku občinu kao talijansku ali vidiv bezbroj naših privržencika, izjalovi im se nada, te ostaviše ono hrvatsko tlo još prije nego vlak dojuri sa njegovom preuzvišenosti.

Njih nestavših, nastaviše naši vesele i dugotrajne: *živio naš ministar, živilo naše Veličanstvo!* Čas brzo prodje i eto s desne strane čuo se zviždnk vlaka, koj nosi ministra-predsjednika.

Tad naši još većim uzhitcm udariše u gromorno klicanje *živio!* a najveće i neopisivo oduševljenje nasta onaj čas kad se sam ministar na prozoru kupea pokazao, te se od nas oslovio uz odzdrav: *„Bog Vas poživio!“*, dočim svikolici odkritom glavom zapjevasmo hrvatsku himnu: *„Liepa naša domovina“* i *„Još Hrvatska ni propala“*.

Svršivši ovu narodnu pjesmicu, narod dade zadnji pozdrav njegovoj preuzvišenosti sa gromkim: živio!, te se mirno uputi g. Franu Flegu, da se još koj časak složno zabavi, nasladjujuć se milozvučnom hrvatskom pjesmom.

Budi mimogred rečeno, da se na kolodvoru nalazilo takodjer njekoliko gg. činovnika, koji su oduševljeno pozdravili njegovu preuzvišenost.

U okolini bilo je ognja, kriesova, koje su priredili oni naši kraški Hrvati, a bilo je takvih i nad Rakitovcem. U *Herpeljah* ne bijaše ništa, — valjda se je mislilo, da će vlak prekasno doći, ili se nije znalo kad će.

U *Divači*, na goričkom zemljištu, dočekali su gosp. ministra predsjednika kotarski poglavar i kotarski sudac iz Sežane sa raznimi drugimi činovnici i sa liepim brojem drugih ljudi mužkih i ženskih iz Divače i Lokve. Izstupivšemu iz vlaka ministru predsjedniku klicalo se je oduševljenim *„živio“*. Kad je izašao iz vlaka zastupnik Spinčić, klicalo se je i njemu oduševljenim *„živio“* Spinčić. To se je opetovalo, kad je ponovno stupao u coupé, da se odvede u svoje obitavalište, i treći put, kad je već vlak jurio, i pošto je občinstvo bilo srdačno pozdravilo sa *„živio-klici“* gospodina ministra predsjednika na ulazu u njegov salon-voz, i kad se je vlak maknuo.

U Divači se je dakako njegova preuzvišenost g. ministar predsjednik grof Badeni pozdravio sa svimi svojimi pratioci kao i sa gospodom činovnici iz Sežane, te odjurio sa samim svojim tajnikom u Beč.

Odziv talijanskom pjesniku

pjesme u slavu G. Tartini-a

A quei, che spiati da ingordie insane
Sorgono baldanzosi,
Fermi direm: temerità è la vostra,
La legge è scritta, questa terra è nostra!

Dr. Nazario Stradi.

Po koji lav
Obasjan trakom sunca žarka.
Kamenit smije, povjest priča
Venecje silne, gordog svetog Marka . . .
. . . Po koji lav,
Al mletačkoga bića već nema,
Tà moć i sila čvrst mu sanak drieman!
Po tihom žalu
Zanosit piev hrvatski se diže,
Iz hrama selskih pod nebo sad sliže
Hvatska riječ Višnjemu u hvalu!

To kraj je naš,
Jest naša Istra hrvatska i mila,
I nema snage, nema tijeh sila,
Da mi ci našoj otrgne ju svetu.
Mi spremni za nju mriet,
Pa nek se digne svijet
I neka rikne: zavičaj je vaš,
Mi dić ćemo se proti cielom svietu!
. . . Dok slatkim glasom Hrvatica zbori,
Dok pjesma krajem hrvatska se ori.
U prkos sile, lava ljutih paša,
Tu zakon pisan: ta je zemlja naša!

Venecja pade,
A tmurno nebo slavu, sjaj joj zavi,
Kô zviezda zgasnu . . . zasjat nema nade,
Nad njenim grobom podigli se „Schiavi“,
Što lance vukli, za „signore“ mrieli,
Što niz vam dali besmrtnika cieli . . .
Pa ko zna jošte?!
Našeg možda hreka, naše krvi
I umjetnik taj bio slavljen, prvi
Čarobni guslač bahor na violini,
Što voš je danas veliki Tartini!
A vi kô psetu
Zadnjemu na svietu
Tek koru suha
I crvljiva kruha
Bacate nam eto od milošte!

Ne, sa krinkom dolje,
Mi tuj smo živi, danas tu smo jaki
U našoj zemlji prezreni „Morlaki“,
I ne damo već dielit zemlje naše.
Tirani, čuste l', čuste l' krvni paše?
To naš je kraj i naše ovo polje,
Kad slavska pjesma po njemu se lije,
Kad slavska molba pod nebo se vije,
I nema lava,
Da ubije „Schiava“,
I nema sile . . . i morate znati:
Računat vam je danas sa Hrvati!

(Iz „Vienca“) *R. Katalinić Jeretov.*

Franina i Jurina

Fr. Na Voloskem da te plaćat po dva solda draže zdelicu kafa nego va Lovrane.

Jur. A ča bi reć?

Fr. Zač da je na Voloskem *Cikorija* propala, a va Lovrane, da su barba Jure i i neput sv. Jure odprli novu fabriku.

Jur. A ki njim to diriji?

Fr. On Talijan, kemu nisu otac ni mat ni kljet talijanski znali.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlao nam je g. N. Battestin jednog. dobrovoljac iz Ptuja for. 2.84 kano polovicu svote sabrane u družtvu braće štajerskih Slovenaca.

Krunitba slike B. D. Marije od milosrdja obavila se u nedjelju u stolnoj crkvi sv. Justa neobičnim sjajem. Krunitbu je ovršio gorički nadbiskup preuzv. g. dr. Vjekoslav Zorn uz asistenciju ljubljanskoga biskupa presvj. g. *Misie*, porečkoga biskupa presvj. g. *Flappa*, bivšega tršćanskoga biskupa presvj. gospodina *Glavine* i novoga našega biskupa presvj. g. *A. M. Šterka*. Svečanosti prisustvovalo je silno množtvo pobožnoga puka. Obhoda po gradu nije moglo biti radi ružna kišovita vremena, te će se radi toga obdržavati obhod po gradu u nedjelju — ako vrieme dopusti.

Slava Baščanom! Jučer dne 22. t. mj. na večer primili smo iz Baške sliedeću brzojavnu viest: „Sva tri tjela jednoglasno naši“ a to znači, da je hrvatska stranka u Baški izabrala kod občinskih izbora za sva tri izborna tjela jednoglasno svoje predložnike. O tih izborih se je vrlo malo govorilo i pisalo, ali kako se vidi, junački se radilo. Očekujuć pobližih viestih o tom sjajnom uspjehu naših rodoljuba u Baški kličemo njim i svim sviestnim občinarom srdačni: živili! slava Vam!

P. S. Ovdješnje židovsko trubilo u svojem večernjem izdanju od dne 23. t. mj. piše o tih izborih, da je u III. tjelu pobjedila *narodno istarska* stranka sa 243 glasa dočim je hrvatska lista dobila samo 179 glasova. Pobjeda *narodne* stranke, da je skoro gotova, te ako ova pobjedi, ima će biti skoro stalno načelnikom izabran *„Nicola Lolich“*.

Konštituiranje novoizabranoga odbora političkoga družtva „Edinost“. U zadnjoj odborskoj sjednici našega političkoga družtva konštituirao se odbor kako sliedi; g. dr. Gustav Gregorin I. podpredsjednik; g. dr. Otokar Rybarž II. podpredsjednik; g. Maks Cotić tajnik i g. Ante Bogdanović blagajnik.

Sedamdesetgodišnjica. Vrlo cienjeni slovenski rodoljub g. *Luka Svetec*, c. kr. javni bilježnik u Litiji, zemaljski zastupnik i podpredsjednik velezaslužne družbe „sv. Cirila i Metoda“ proslavio je dne 20. t. mj. svoju sedamdesetgodišnjicu. Slovenski narod pozdravio je sa svih strana svoga velezaslužnoga muža, koji radi veoma dugi niz godina neumorno i nesebično za duševni i tjelesni boljak svoga naroda. Bezbrojnim čestitkam pridružilo se je i naše političko družtvo *„Edinost“*, a ovim pridružujemo se i mi uz iskrenu želju, da bi dični starac doživio i uživao plod svog plemenitog rada na narodnom polju.

Deputacija slovenskih društava kod presvjetlog g. biskupa Andrije M. Šterka. U subotu primilo je novoimenovani naš biskup presvjetli gosp. Šterk predsjedničtva deset slovenskih društava grada Trsta i urednike naših dvih časopisa, koji mu se pokloniše.

Po želji gg. odaslanika nagovorio je presvj. g. biskupa urednik našega lista izjaviv mu u ime Slavena grada Trsta i okolice neograničeno pouzdanje i živu želju, da bi presvjetli bio našemu narodu ne samo dobrim pastirom, nego takodjer pravim savjetnikom i otcem.

Presvjetli gosp. biskup, vidljivo ganut, zahvalio se srdačno deputacijam, koje su se sjetile njega „starca". Uvjek sam bio — reče presvjetli — vjernim sinom moga naroda i takovim ću ostati do hladnoga groba. Svatko neka ljubi svoj jezik i svoju narodnost, a sve što je tudje, neka poštuje. U tom smislu odgajajte i vi gospodo, koji upravljate sa društvi i rukovodite narod, vašu braću i istomišljenike. Nakon toga bijahu presvietlomu predstavljeni pojedini članovi deputacije, s kojimi se on ljubko razgovarao i na odlazku svakomu ruku stisnuo.

Sjednica odbora političkog družtva „Edinost". Predsjedničtvo političkog družtva „Edinost" uriče za subotu u večer u 8 sati u običnih svojih prostorijah odborsku sjednicu, na kojoj će se rješiti više važnih predmeta, i na koju pozivljemo ovim svu gospodu odbornike i zamjenike.

Otvorenje carevinskoga vieća. Službene novine središnje vlade u Beču donašaju ručno pismo Njeg. Veličanstva, kojim se sazivlje carevinsko vieće na jesensko zasjedanje. Državni zastupnici primili su uz poziv k prvoj sjednici također dnevni red. Još se nezna, da li će doći u ovom zasjedanju na razpravu nagodba izmedju Austrije i Ugarske.

Zadnja naša zaplijena. Posliednji broj našega lista bijaše zaplijenjen od državnoga odvjetničtva radi opisa o dočeku ministra predsjednika grofa Badeni-a u Poreču. Ta zaplijena nas je doista iznenadila, jer ne nalazimo u onom opisu niti jedne rieči, koju bi mogla doći u sukob sa zakonom. Ako pomislimo, što su sve talijanske novine Primorja, napose one Istre, onom prigodom napisale proti našim prvakom, osobito proti narodnim zastupnikom, pak su ipak sretno prošle, to se doista moramo čuditi tomu, kako se plieni nas, a pušta proste ruke našim protivnikom. Proti onoj zaplieni podnesti ćemo pravodobno utok.

Pastirski list novoimenovanoga biskupa tršćansko-koperskoga presvj. gosp. Andrije M. Šterka primili smo iz prijateljske ruke, te ćemo u budućem broju donieti važnija mjesta ili sadržaj, pošto nam za danas nedotješe prostora.

† Knez Egon Hohenlohe. Dne 10. t. mj. u večer dopeljao se je knez Hohenlohe zdrav u Goricu. Jutro dan našli su ga mrtva. Umro je od nekakve bolesti na srcu. Svi naši prerazni protivnici hvale ga kao *podpuna* muža, a tim je za nas dovoljno rečeno. On bijaše naš *podpun*, tako rekuć dvostruk, hoćete li trostruk protivnik. U njem se je spajao protivnik Niemac, protivnik Talijanac i protivnik službena osoba. Već godine 1891. kandidirao je u carevinsko vieće u velikom posjedu goričkom. Za njega su se zauzimale visoke službene osobe. Propao je proti čestitomu i pravednomu mužu grofu Alfredu Coronini-u. Kad se je pak kasnije bio zahvalio na mandatu skupine gradova i trgova goričkih grof Frane Coronini, sjedinili su Talijani one skupine većinu glasova na kneza Egona Hohenlohe, i on je bio zastupnik u carevinskom vieću. Tu nije on nikad progovorio javno, al je tajno križao pravedno i opravdano nastojanje zastupnika Goričke dra. Antona Gregorčića i spomenutoga grofa Alfreda Coronini-a, poimence takodjer obzirom na slovensku školu u Gorici; i prilično je uspjevao, tim više, što je bio osobni prijatelj visokih osoba, kao što je i ministar bogoštovja i nastave barun Gautsch. Knez Egon Hohenlohe bio je od njeko doba također predsjednik upravnoga vieća južne željeznice. Poslie smrti oplakivanoga glavnoga ravnatelja toga družtva Schillera, reć bi, da je Hohenlohe obavljao i poslove glavnoga ravnatelja. U njegovoj prisutnosti imao se je odkriti i spomenik upravo blagopokojnomu Schilleru u Opatiji. Već je bio ustanovljen i dan i ura, već su i odnosni govori bili sastavljeni. I upravo jedan tih govora reć bi, da je prouzrokovao, da se spomenika svečano odkrilo nije. Govor je imao tu pogrešku, i nijedne druge, da je bio napisan i da je imao biti izrečen *hrvatski*. I ta jedina *pogreška* kao da je osujetila svečanost odkrića spomenika mužu, koji je znao i koj se nije žacao izticati, da je jedini domaći živalj u Opatiji hrvatski. Istina, krivnju neodkritja spomenika bacalo se je na druge osobe, na takove, koje se ne može na red pozvati, al sve kaže, da je bio uzrok *hrvatski govor*, kojega nije trpilo uho pokojnoga kneza Egona Hohenloha... Bog mu prosti i Bog ga pomiluj!

Nije bilo ništa! Našim je čitateljem poznato, do kako sramotnih čina je došlo u Puli prigodom boravka ministra predsjednika grofa Badenia. Ali tamo se je dogodilo i drugih nepodobština onom prigodom, kojih mi nismo ni spomenuli. Tako smo zamučali, da se je opetovno prostački demonstriralo proti „*Slavjanskoj čitaonici*", da je tu demonstraciju predvodila glazba družtva „*Operaja*", kojeg su članovi skoro svi u službi c. kr. ursenala, da su paljski nespašenci po noći zamazali crnilom zidove rečene „čitaonice" itd. itd. Sve je to nepobitna istina, koju su radostno priznali talijanski listovi Istre i Trsta. Nepobitna je nadalje istina, da je mnoštvo **iredentaša** u Puli zviždanjem pozdravilo naše zastupnike, kad su pošli pozdraviti ministra predsjednika u prostorije c. kr. kotarskog glavarstva i kad su se odatle vraćali. Ovoga nije u Puli nitko zanijekao; za ovo je doznao grof Badeni, dok je još boravio u Puli; ovo bijaše poznato i c. kr. namjestniku g. Rinaldini-u; ovo će bez dvojbe potvrditi i razni c. kr. činovnici, a najboljega svjedoka za ovo imademo bez dvojbe c. kr. kotarskog stražmeštra, koji je bio do skrajnosti ogorčen radi prostačtva gospodske fakinaže.

Nepobitna je napokon istina, da su isti fakini u rukavicah i u cilindru navalili raznim voćem na našega urednika pokraj kolodvora, što je vidilo na stotine osoba, za što su odmah doznali razni c. kr. činovnici, pak admirali, generali i drugi crkveni i svietski dostojanstvenici.

Ali najbolji svjedoci za sve te divljačke čine gospodskog smeća u Puli jesu sami talijanski listovi. Nekim ponosom izticali su to ponovno kano da su njihovi istomišljenici u Puli potukli bar jednom kralja — Menelika. Za sve to morale su doznati i službeno osobe u Trstu, napose one, koje stoje u neposrednom dodiru sa c. k. namjestničtvom, i koje po svojem zvanju čitaju spomenute talijanske novine. Ali uzprkos svemu tomu našla se je jedna visoko položena službena osoba, koja je rekla jednomu našemu odličnomu rodoljubu, da je u Puli **prošlo sve u miru, da tamo ne bijaše proti našim zastupnikom nikakvih demonstracija.** Škoda doista, da nisu barem polovici naših zastupnika puljski fakini u fraku, rukavicah i u cilindru razporili noževi trbuhe, jer bi tako bila možda doznala i rečena službena osoba, da b jaše doista „neznatnih" demonstracijah u Puli proti slavenskim zastupnikom. Sreća božja, da je i sam grof Badeni kojekšta vidio i čuo, te odmah poslije grdnih navala ustmeno i potanko obaviešćen bio — inače morao bi vjerovati običnim izvještajem: **nije bilo ništa, bijaše samo djetinjarija!**

Za podružnicu „Družbe sv. Cirila i Metoda u Istri — u Puli darovali prolazeć Pulom g. Ivan U. Zorović 2 krune, g. Ivan Garbac 1 krunu, obojica iz Nerezina. G. Ante Mezulić izručio je „*Posujilnici*" kao uložak za glavnu družbu za proslavu *glasovite čuške* prišivene na „Foru" u Puli, for. 5.

Za žensku podružnicu u Opatiji uplatile su nadalje članarinu po 1 for. *Katica Letiš, Julijana Priskić i Petra Car.*

Za mužku podružnicu družbe sv. Cirila i Metoda u Kastvu. Nedjelju 25. rujna sakupilo je veselo družtvo članova podružnice u kući g. kapelana Ivana Vrabca pijuć češko pivo 10 for.

Gdje smo?! Iz Pule pišu nam pod ovim naslovom 22. t. mj. Sada nakon 10 dana, što je bio ovdje ministar predsjednik, sada, kada su se instrumenti za zviždanje talijanske fukare (pardon i gospode *impiegata* od municipija) pokvarili, sada, kada su se njihova grla dobralno osušila i promukla, sada i tek sada čuje se onako na četiri uha koješta a ma baš pikantna.

Ja, koji sam, kako se ono veli, još uviek „*fant*", te me neveže ljubomorni uzdah mile ženice, ja mogu i koju uricu u kavani, pivari ili gostioni sprovesti, pa dodjem ovako u doticaj sa raznimi elementi. Da u ovakovih zgodah ženski svjet najviše znade, to se razumije, pa se ja sada više nego ikada držim njih, ne gledajuć ni na godine, ni na kesu, ni na objam tjela, već koja najviše pripovjedati znade, ta mi je najmilija „*carissima šijora*".

Tako čujte što sam saznao i što me zgraža, misleći na prošle dane:

Govorilo se mnogo, ili bolje rekuć Talijančići tužili su se mnogo, što im odavle nisu odaslali jedan brzojav namienjen židovskom „Piccolu" u Trstu. U tom brzojavu da su javili braći u Trst, kako su došli naši zastupnici *amo provocirati i kako će sve demonstracije pripraviti.* Brzojav predan bijaše kotarskom glavaru g. Rossettiu, a ovaj upitao za savjet namjestnika g. Rinaldiuia, koji da je zabranio brzojav odaslati. Dakle, za demonstracije, koje su se zbile u Puli, znali su glavari i poglavice, pak se pitamo: Zar su oni toli slabašni proti činovnicima magistrata, da nisu bili kadri njihove demonstracije proti zastupnikom naroda na vrieme prepriečiti? Mislim da nisu, jer imadu svu moć u svojim rukama. Tko je dakle kriv i tko odgovoran sada zato? — Gospodo odgovorajte vi, jer je na vama red!

Dobro su počeli! U ovdašnjem židovskom listiću čitamo, da se je konštituiralo novo izabrano občinsko zastupstvo u Lovranu. Načelnikom da bijaše izabran A. Gelletich (čitaj Jeletić), a prvim savjetnikom Fr. Velussig (čitaj Velušić). Kako se vidi, obojica od davne starine „*puro sangue italiano*".

Nakon obavljenog izbora imali su gospoda zastupnici su svojimi *honoracijami* „*sjajni objed*" u gostioni, a poslije objeda počeli su koledvati i to podjoše najprije „*na pjeneće se butilje od malvasije*" k načelniku, a od ovoga na nove butilje k jednomu savjetniku.

Zlobni jezici govore, da na tom „sjajnom objedu" ne bijaše valjda dosta pijače, ili su se gospoda zastupnici već u prvoj sjednici tako izmučili, da su mogli junački podnesti „*butilje*" kod banketa, „*butilje*" kod načelnika i „*butilje*" kod savjetnika.

Bilo kako mu drago, jedno se ne može zatajiti, a to je, da su novoizabrani zastupnici občine Lovran započeli svoj rad za „patriu" dobro i veselo. Podje li tako napried, moglo bi se još desiti, „*Cuderovo*" proročanstvo.

Riharske batine po gospodskih ledjih; Naša drugarica „Edinost" od dne 23 t. mj. pripovieda kako su oduševlj ni gostovi u nekoj kavani u Piranu postavili maloga dečka na stol, ter mu zapovjedili, da viče: „*Evviva l' Italia!*" čemu se ostalo občinstvo burno odazivalo. Neki ribar, da je toj proti-austrijskoj demonstraciji prigovorio naveđši, da je Piran još pod Austrijom. Oduševiljeni „*Signori*" izlemali su poštenu sirotu ribara, koji je morao ne vrat na nos pobrati svoja šila i kopita. Nu on nije zaboravio gospodskih batina. Nekoliko dana zatim dodje u kavanu sa okolo 40 drugova ter zametnuše sa „*Signori*" kavgu, od koje su nastale silne batine, ali ovaj put padale su obilate batine po ledjih piranske „*Signorie*", od kojih nekoji, da su došli u Trst tražiti lieka svojim težko izmučenim kostim.

Iz Nerezina 14. septembra 1896. Eto nas na novo, da se javimo našoj dičnoj „Slogi" o školi u Nerezinah za vrieme pohoda zemaljskoga kapetana. Nu mislimo, da je dobro, da se spomene prije svega, da ovo što pišemo, jest sasma istinito, te pozivljemo dopisnika „*Mazičinke*" ili „*Paljskoga oslića*", neka nam dokaže, da je ovo laž, kao što to tvrdi za posliednji naš dopis u vriednoj „N. Sl." Lahko je reći: to je laž, ali treba i dokazati, da je to u istinu, kako kaže naša poslovica: u laži su kratke noge! Znademo i mi, da se naš „*šijor potešta*" zove *Giacomo Salatta*, ali medju nami prozvan jest „*šijor Jure*", bilo ovo tebi g. dopisniče drago ili ne, ali samo nemoj iz ovoga zaključivat, da je cieli dopis neistinit! Zatim ne misli na to, tko je pisao, nego što je napisao.

Što sada pišemo, da saznaju vriedni čitaoci „N. S.", ne pretjeravamo niti najmanje, nego jednostavno opisujemo, što se je dogodilo o pohodu zemaljskoga kapetana, da se tako svaki osvjedoči, da oni, koji podupiru talijansku školu u Nerezinah, veliku sramotu čine Nerezinčanom. A Nerezinčani, koji svoju djecu upisuju u talijansku školu, vidi se, da su zavedeni. Mi nismo protivni, da se poučava i talijanski jezik u Nerezinah; okolnosti su takove, da ga je dobro znati, i k tomu koliko jezika znadeš, toliko osoba vriediš; s toga smo složni sa naputkom presvietloga zemaljskoga kapetana, ali nećemo, da nam učeni ljudi reku: vi, moji dragi, kad držite talijansku školu, pokazujete, da neimate pojma o pučkoj školi; jer želite li graditi kuću, morate joj postavit temelj; tako isto, želite li, da djeca vaša štogod nauče, morate ih učiti u njihovom jeziku, kojega su si usisali materinjim mliekom; u jeziku, u kojem su najprvo počeli govorit i kojega govore sa majkom, otcem, bracom i u rodjenom si mjestu; pa uče li djeca vaša u ovom jeziku, tada se nebojte za njihov napredak. Dakle predjimo na stvar, pa ako se gg čitatelji „N. S." i nasmiju, to im već unapried oprštamo.

Zemaljski kapetan došao je u školsku zgradu; u hrvatskoj školi se je samo pokazao, dočim je u talijanskom razredu bio dulje vremena, nu zato hvala mu, jer tako se je mogao osvjedočiti o napredku jadne djece, koja moraju da uče u jeziku kojega može se reći, da nikada niti čuli nisu, nego samo tada, kad su stupila u školu. Na njegov dolazak djeca iz pristojnosti su se dignula, imajuć pred sobom, kako i gospodja učiteljica, talijansku čitanku. Tada zemaljski kapetan stavi njeke upite učiteljici, kao na primjer: *kako se zove? koliko godina učiteljuje? ima li naprednika? pohadjanja u školi?* a ona na sve odgovori sa *sì*. I poslje počeo je sam izpitivati, te reče Karlu Sokoliću neka čita, a ovaj započme tresućim glasom: *In . . . in . . . izdo . . . do . . . vinclo.* Gospodin Zorović (Šule) videć svoj poraz, kiselo se smijuć podje malko razveseliti u kute škole svoga *kolegu* šijor *Juru*, koji je neprestano gladio drhućom lievom i desnom rukom svoju dugačku bradu. Poslje Sokolića dodje red da čita i Valentin Brako, nu kako je ovaj pod glas čitao, opomene ga zemaljski kapetan, da čita glasnije, ali kad je opazio da dječak ne razumije, tada će mu talijanski: „*Dragi sinko, ti na dvoru viješ, da te mogu drugovi čuti, da tako viješ. to ja ne zahtjevam u školi, ali ipak hoću, da te čujem i razumim*". Učenik je oči držao uprte u presvietloga, ne znajuć, što mu govori, pa mu zato Josip Rukonić, koji je bio uz Valentina, reče po nerezinski ili po starosloven ska: *štij žiro* = čitaj glasno; i sada ga tekar razumio, ali je isto tako tiho čitao, da ga je presvietli na treću besjedu prekinuo. (Dalje)

Zaplienа. I današnji broj zaplienilo nam je državno odvjetničtvo radi dvieh vieści t. j. polovicu vieści pod naslovom „*Gdje smo*" i podulju vieść o dolazku ministra predsjednika u Poreč pod naslovom „*K dolazku ministra-predsjednika u Poreč*". Izpustiv zaplienjene vieści, priredili smo odmah drugo izdanje a proti zaplieni podnesti ćemo pravodobno utok.

Otvoreni nalog.

Nalažem gospodinu c. kr. redarstvenom perovodji Karlu Sturmu, da postupa zakonskim propisom na zaplienjenje svijuh primjeraka lista „Naša Sloga" današnjega br. 39. koje bi našao u uredničtvu, administraciji i odpravničtvu, kano i u tiskarni Dolenc, gdje će zaplieniti takodjer dotični tiskarski sastavak, te nadmetnuti uredovni pečat, iliti, sporazumkom tiskara, razložiti tiskarski slog.

Ovoj naredbi bili su povodom članki: „Gdje smo" (od besed: „Drugi škandal, koji se je dogodio" do konca, in „K dolazku grofa Badenija u Poreču" uvršten u rečenom listu, — priuzdržavajuć si izpitavanje drugih članaka.

Trst, 24. sept. 1896.

C. kr. državno odvjetničtvo.
FRAUS.

Glavna skupština „Istarske vinarske zadruge" obdržavati će se u sriedu dne 30. septembra 1896. u dva sata poslije podne u družtvenoj pisarni. Pobliže vidi u „Pozivu" na četvrtoj stranici. Preporučamo gg. članovom ovs toli potrebite i koristne „Zadruge", da se izvole odazvati pozivu sl. ravnateijstva u velikom broju.

Trgovačko-obrtnička komora u Trstu pozivlje sve *talijanske i njemačke* trgovce i obrtnike, koji spadaju pod njezin djelokrug, da njoj pošalju statističke podatke za sastav *statističkih petgodišnjaka*, što ih izdaje ministarstvo trgovine. Kazali smo, da pozivlje *talijansko njemačke* trgovce i obrtnike, a to zaključujemo odatle, što je razposlala pozive i rubriciране formulare jedino u talijanskom i njemačkom jeziku.

Taj posao dakle ne spada ni na Hrvate ni na Slovence, trgovce il obrtnike, koji spadaju pod djelokrug rečene komore. *Sa osla breme, oslu laglje.*

Iz Buzeta pišv nam 22. t. mj. Nemogu propustiti, da Vam pravodobno nepripovjedam o surovom postupanju naših nespašenaca proti nam Hrvatom.

Teče već druga godina, da se u Buzetu nalazi č. g. *Albin Klun*, kapelan, koj je sveobće štovan ali irredentom tru u peti, jer je naše gore list.

Taj častni gospodin išao je dne dvanajst na večer okolo 7 sati u službenom poslu u njeku od ovdješnjih kuća. Kad su to nespašenci opazili, nahrupili su okolo kuće, bacali kamenje u prozore i vikali kao obično: *Porco de prete, porco croato, fora con lu*" i slično.

Taj nedužan svećenik morao Vam je kroz ciela 3 sata ostat zatvoren u onoj kući,

jer bi ga inače ona divlja svjetina bila razderala. Tekar pomoću žandara, koje je občinski glavar pozvao, mogao se je riešiti njihovih pandja.

Na njegove g.čne sestre, koje su mu bile pritekle u pomoć bacala je ona divlja rulja kamenje tako, da su morale pobjeći u drugu kuću, jer je i njihov život bio na kocki.

Č. gosp. kapelan morat će zato obtužbu podnieti na državno odvjetničtvo rovinjsko.

Strašno je naše stanje ovdje; napadaju nas danomice a to sve poticanjem zloduha, koji ovdje sije sjeme nesloge i razdora. Pisat ću Vam do mala o njemu i o njegovom zlodjelu u nadi, da će ga naši kmeti, koji ga tove na cjedilu ostaviti i tako prisiliti, da se u blaženu zemlju seli.

„Družba sv. Cirila i Metoda za Istru". Odobrenjem središnjeg ravnateljstva kani podpisani novoimenovani blagajnik „družbe" boljeg reda i pregleda radi objelodanjivati periodično koncem svakog mjeseca odnosno početkom svakog mjeseca sliedećeg nastupajućega putem *„Naše Sloge"*, glavnog glasila „družbe" sve prinose i iznose, koji tekom istoga *direktno* na ravnateljstvo prispiju. Pri tom se preporuča svim sabiračem milodara širom ciele *domovine*. a pak osobito povjerenikom „družbe" i podružničnim blagajnikom, da se pri pošiljanju novca i svakom dopisivanju sa ravnateljstvom jedino i neizključivo služe sa nadpisom (adresom): *Ravnateljstvo družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" u Voloskom*, izpuštajuć svaka adresiranja na pojedine članove ravnateljstva, i mimoilazeć opredielište „Opatija", inače službeno sielo „družbe" pošto se danas većina članova ravnateljstva, i tajnik i blagajnik u prvorečenom mjestu nahode. — Kod poštanskih ureda već se je ravnateljstvo pobrinulo za to, da pošiljke, budi novčane budi dopisne, prispiju redovito u njihove ruke.

Obznanuje se istodobno, da blagajnik neće pri tih mjesečnih izvještajih objavljati sa svoje strane imena pojedinih prinosnika a niti svih okolnostih, više manje iztaknuća vriednih pri sabiranju milodara, ako ta već budu unapried u kojoj novini priobćena ili ako mu se dotični izkazi kroz druge ruke, recimo po povjerenicih po uredničtvih novina ili po podružničnim ravnateljstvih dostave. Tu prepušta on ovim potonjim, da oni sve to u javnost dadu formom i novinom, koju si sami odaberu, — tim se pako neće da reče, da netreba na popratnih amo pismih zabeležiti i označiti svrhu i namjenu, u koju se dotične svote ili njezini pojedini odlomci „družbi" pripošiljaju — dali kao dar, kao prihod od zabave, kao članarina, kao utemeljiteljna svota ili obrok iste itd. da se pregled i evidencija centralnih računa čim točnije može voditi.

Umoljavaju se uredničtva „družbi" prijatnih novina po cieloj *domorini*, da toliko u interesu stvari pretiskati i do općeg znanja donieti izvole. *Dr. Niko Fabianić.*
blagajnik

Izpražnjena mjesta „Hrvatskog pripomoćnog družtva u Beču". U utočištu „Hrvatskog pripomoćnog družtva u Beču", izpražnjeno je 7 mjestah, koja će se za prvi semestar školske godine 1896/7 15 tog listopada popuniti.

U utočištu davamo bezplatan stan, ogriev i podvorbu.

Mjesto takovo potražiti može svaki dostojni siromašni djak *„hrv. narodnosti"*, koji sveučilište ili drugo ovomu ravno učilište u Beču polazi, te svojoj molbi priloži:

I. svjedočbu siromaštva, potvrdjenu gradskim (občinskim) načelnikom, župnikom, i gruntovnom oblašću;

II. školske svjedočbe (jednu izpitnu ili dvie o kolokvijama posliednjeg semestra dotično svjedočbu zrelosti).

III. Indeks.

Molbe neka se do 15 listopada t. g. uprave na *podpisanog tajnika* družtva.

U Beču, 15. rujna 1895.

Predsjednik: *Dr. K. Kozić*, dvorski i sudbeni odvkat.
Tajnik: *Franjo Vahčić* c. k. činovnik.

Listnica uredničtva.

Gg. prijateljom, znancom družtvam itd. koji se ga dobrohotno ejetiše ustmeno pismeno ili brzojavom dne 21. t. mj. najsrdačnije se ovim zahvaljuje Uredničtvo.

Gosp. M. J. i M. K. i dr. Razprava u Podpradu odračena je službeno do 2. oktobra. Do viđova.

Gosp. N. N. Vrbnik. Stiglo nam u četvrtak u jutro dakle prekasno za ovaj broj. Lieps Vam hvala i živili!

Gosp. N. N. Buzet: Isto; strpite se do budućeg broja. Zdravo!

Gosp. N. N. Lošinj: Isto!

Gosp. G. M. u B. Šaljemo Vam kano i sieljakom po 2 for. jeftinje nemožemo. Živili!

Poziv

P. n. gospoda članovi „Vinarske Zadruge" pozivlju se najuljudnije na

redovitu godišnju glavnu skupštinu

koja će se obdržavati u njezinoj pisarni

u sriedu dne 30. septembra 1896.

u dva sata poslije podne sa sliedećim

dnevnim redom:

1. Izvješće ravnateljstva o djelovanju do 31. agusta 1896.
2. Obračun do te doba.
3. Izvješće i eventualni predlozi nadzornog odbora.
4. Eventualni drugi predlozi.

Pula, 22. septembra 1896.

Ravnateljstvo
„Istarske vinarske zadruge".

KOTER

podpuno opremljem od bačva 19 — 16, čvrsto i dobro sagradjen 1892, od izabrane hrastovine, udjeven bakrom s galvanizovanim željezom oplaćen (fodrato) žutom mjedi, uvršten po austrijanskom „Veritasu" u razred A (14—12) P. I. I. prodaje se u Kraljevici. Potanje obavjesti daje brodovlasnik **I. Arčanin,** *Kraljevica.*

Skladište pisaćeg papira i drugih pisarsko-uredovnih potrebeća za občinske, kotarske, sudbene, školske i druge urede preporača

ANTUN JERETIĆ u Gorici

Semeniška ulica 3.

Vlastita knjigovežnica i zavod za crtanje knjiga

Zaliha lampijona u narodnih bojah po umjerenoj cieni.

Preuzima i izvršuje sve naručbe brzo i točno, te šalje nepoznatim proti pouzeću, občinskim uredom itd. pako sa popratnicom.

Sve potrebeće za učione, kao pisanke i risanke, koje izradjuje iz dobrega papira, prodaje uz umjerene ciene.

Na zahtjevanje izradjuje svežčiće i sa hrvatskim napisom.

Preporuča se toplo rodoljubnom občinstvu.

DROGERIJA
na debelo i drobno
G. B. ANGELI
TRST
Corso, Piazza della Legna 1.
Odlikovana tovarna čopličev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.

Mineralne vode

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žvopto za žvepljanje trt.

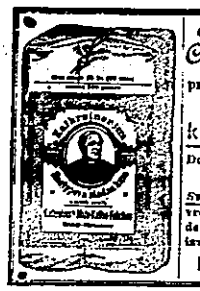

Kathreiner's Kneipp Malzkaffee je kot primes k bolovi kavi edino zdrava kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kilo za 25 kr.

Svarilo! Zaradi nič-vrednih ponarejanih izdelkov je treba paziti na izvirna zavoje z imenom

Kathreiner.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. WINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osobite preporuke vriedni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djelnje proti slabosti, bljedoći, škrofulozi, podbubloti, djetinjoj križljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kapljice ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u ličici, želudačne grčeve, žutica, greznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za obćačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korjenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišoju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zabobolja, učvršćuje meso okozubi. razfriškavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti xajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiekorom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hraparost, osipotine za licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tomu spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parizkoj izložbi značastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od nejčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi širo po sobi preugodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake. — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dra. Nikoli Šelaku lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histerija, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 40 U Trstu 1. oktobra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako i sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napute(asegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Kao, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za cielom mjesec.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste mala stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Nakon putovanja.

Opisujuć u zadnjih brojevih putovanje austrijskog ministra predsjednika grofa Kazimira Badeni-a takozvanim austrijskim Primorjem t. j. po Goričkoj, Trstu i po Istri, kazali smo, da je to po našem znanju prvi austrijski ministar predsjednik, a valjda i prvi ministar, koji se je podao u ovo naše južne pokrajine, da se osvjedoči na licu mjesta o svem onom, što je bez dvojbe u raznih novinah čitao i što je kao ministar predsjednik u carevinskom vieću i izvan njega o odnošajih u tih pokrajinah čuo.

Naše čestite drugarice, goričke „Soča“ i ovdašnja „Edinost“ svratile su se opetovno na ministrovo putovanje po Goričkoj, Trstu i po Istri, a mi im se danas ovim pridružujemo sa malo refleksija o putovanju ministra predsjednika po Istri.

Ovdje se je općenito držalo, da će grof Badeni iz Trsta morem u Pulu, a odanle željeznicom put Beča. U tom smislu bijahu obaviešćeni nekoji naši rodoljubi, koji se o tom popitaše na c. kr. namjestničtvu. Na svom putovanju morem imao je grof Badeni obaći gradiće Piran, Umag, Citanovu, Poreč, Rovinj i Pulu. Takovo putovanje bilo bi svakako naravnije i opravdanije, nego li ono, koje je u istinu poduzeo.

Talijanski odlučujući krugovi iz Istre, a valjda i njihovi zagovornici u Trstu, nastojali su na sve moguće načine, da grof Badeni svoj putni program promjeni. Medju prvimi, koji bijahu u c. kr. namjestničkoj palači u Trstu kod ministra predsjednika na audienciji, bio je zemaljski kapetan za Istru g. Campitelli sa dvojicom zemaljskih prisjednika, naime sa gg. Gambini-em i Clevom. Njihovo tajno poslanstvo odale su namah tršćanske talijanske novine, priobćivši neoprezno, kako su gospoda izposlovala (U taj posao umješaše i zemaljskog podkapetana g. dra Stangera, koji nije za to ništa zna), da je grof Badeni promjenio svoj putni program. Iste novine priznale su, da se je tom promjenom htjelo ministru predsjedniku dokazati, kako nije samo sva zapadna obala Istre talijanska, nego i unutarnjost pokrajine. Očito je dakle, da se je htjelo pokazati ministru predsjedniku, da su svi gradovi, sva sela, sve občine, kuda je imao putovati, čisto talijanske. A da se je išlo jedino za tim, nalazimo najbolje svjedočanstvo u tom, što se je na vrieme obaviestilo i talijanske občine i pojedine talijanske prvake, kuda je imao grof Badeni putovati, da se ga svečano dočeka i pozdravi. U Poreču, kamo je zemaljski kapetan pozvao sve načelnike talijanskih občinah, imao je biti glavni štop talijanstva Istre. Tuj se nije smio prikazati ministru predsjedniku nitko, tko ne prisiže na talijansko vjeroizpovjedanje. Što se je tu dogodilo sa par stotina naših seljaka, koji se htjedoše gosp. ministru pokloniti i razne molbe predati, opisali smo u dvih posliednjih brojevih, koji nam bijahu upravo radi dotičnih viestih zaplienjeni.

Ali najočitije svjedočanstvo o tajnoj nakani talijanskе gospode Istre naziremo u tom, što su se austrijskomu ministru predsjedniku, prolazećemu kroz Istru, upravo narivavali talijanski gradjani i pojedine osobe, za koje znade i sam ministar, da njihova prisutnost i njihov pozdrav nebijaše ni iskren ni srdačan.

Mi neznamo doista većeg ukora jednomu načelniku, nego kad mu se reče sa onako visokog mjesta, *da goji austrijsko čuvstvo medju svojim gradjanstvom.* A tu lekciju dobio je piranski načelnik g. Fragiacomo.

Tko znade nadalje, koliko austrijskog čuvstva imade u nekojih drugih talijanskih gradićih Istre, koji su, zatajivši svoje pravo čuvstvo, ministra predsjednika ipak svečano dočekali; komu je poznato napokon, da se ne može primjeriće u Bujah u nijednoj iole boljoj kući naći za nijednu cienu niti najmanjeg znaka, koji bi vlastnika il gradjane sjećao, da su podanici habsburske vladajuće kuće, dočim ima takovih znakova neke druge države koliko hoćeš, pak su ipak i u Bujah svečano dočekali ministra predsjednika, tomu ne treba dalnjih dokaza o tomu, da se je htjelo samo vanjskim načinom dokazati grofu Badeni-u talijanstvo i u nutarnjosti Istre.

Naš puk nije smio nigdje prikazati se g. ministru, a gdje mu je to pošlo za rukom uzprkos zabrani i protimbi talijanske gospode, tuj ga napastovaše, izgrdiše, napadaše i izmrcvariše. To se dogodilo kod Višnjana, u Poreču i Puli, a slabo bio bi prošao i u Paziuu i kod Buzeta, da nebijaše u ogromnoj većini.

U Puli nije poštedila talijanska „Signoria“ niti zustupnikah naroda i to na očigled samog ministra predsjednika, koji je upravo tuj doznao i za ostala nedjela naših narodnih protivnika.

Uzprkos svim tim tajnim i javnim spletkam talijanskih mogućnika Istre i njihovih visokih zagovornika, nije im pošlo za rukom zasliepiti ministra predsjednika. On je čuo i vidio, da imade našega naroda od tršćansko-istarske medje, pak sve do Herpelja i to ne samo na vanjšćini, nego i u gradićih, kojimi ga vodiše naši narodni protivnici. Taj narod pozdravio ga oduševljeno i iskreno kano prvoga savjetnika svietle krune i kano Slavena, od kojega očekuje punim pravom, da će mu pomoći iz težkog položaja, u koj ga je turila zloba i nepravda.

Dopisi.

Iz Vrbnika pišu nam 26. septembra 1896. (Mlada misa). I opet se drevni naš Vrbnik zaodjenu u svečano ruho, i opet mu sinu licem radost i zadovoljstvo; pa kako i nebi, kad prati danas jednoga drugoga svoga dragoga sina k oltaru Svevišnjega, da za prvi put prikaže najsvetiju žrtvu „*Neokrnjenoga jaganjca*“. Veseli se i radnje udova starica majka, jer su joj eto izpunjene najlipše nade: vidjeti svoga miljenka, kako obavlja najuzvišenije tajne svete vjere. Veseli se i raduje velezaslužni mu prastric, perjanica naša, prosvjetli g. dr. Dinko Vitezić, gledajuć kako je krasnim plodom ovjenčan trud i mar, skrb i požrtvovnje njegovo oko ljubljenog mu pranećaka. Vesele se braća i rodbina, prijatelji i znanci, veseli se, kako velju, cieli Vrbnik ovoj velikoj svečanosti, a ponajviše veseli se crkva sveta, koja prima danas u svoje legije novoga vojnika Isusova, novoga zatočnika božanske vjere, novoga pastira Gospodinova stada, novoga štitnika krieposti i istine. A što veliš ti, patniče moj jadni? Šta ćutiš sada u svome nevinome, žalošću ogorčenome srcu, ti mučenički narode moj hrvatski? O znadem, dobro znadem, da i ti zanosnom radošću pozdravljaš rujnu zoru ovoga divnoga dana svesrdno zahvaljujuć božanskoj Providnosti, koja se udostojala dopustiti, da današnjim danom stupi na poprište mladi, vatreni otačbenik, koji će visoko nositi barjak slobode tvoje, koji će ti biti učitelj i tješitelj, te hrabri pobornik svetih tvojih prava! Da, veseli se! a dobri Bog dao u nepomućenoj radosti doskora doživio više ovakovih i lipih svečanih dana.

Sada dozvoli, da ti ma i slabi mojim perom opišem ovu krasnu zgodu.

Već od četvrtka veselo navještala zvona budući sveti dan. Naša se župna crkva u to okitila i uresila, čekajuć žudjeno milog sina, kad će u njoj prvi put zapjevati slavu božju. I osvanu 20. dan septembra. Liepa i duga povorka svećenstva, rodbine i prijatelja dopratila našeg Frana Vitezića u župnu crkvu. Nakon sazova Duha svetoga poče sv. misa. Manuduktorom bje velečastni g. župnik pop Jakov Dominić, a kao djakon i subdjakon dva bratučeda mladomisnikova. Sretan zbilja i zadovoljan morao je biti pri ovom svečanom činu čestiti starina Luka Vitezić videći trojicu svojih unuka kod žrtvenika božjega. Iza evangjelja uzpne se na propovjedaonicu velečastni g. pop Petar Zahija. U krasnom i jezgrovitom govoru Spinčić. Kao što uviek tako i ovog puta „conticuere omnes intentique ora tenebant“ — zašutiše svi, pozorno slušajući. Pa kako i ne bi! — Iz prva tek navraskana pučina morska priča ti o skorašnjoj oluji; daleki, jed... čujni tutanj u oblacima nagoviešta ti trieske i gromove: jer što kasnije, sve to jače tuče. — Takva je i njegova rieč. Iz početka tiha, dà, al ju već tud ogrijava domoljubni žar očiju. I ti jedva čekaš, kad će uzplamtiti zanosnom ljubavi prema biednoj našoj domovini, kad će uzavrieti domoljubnim gnjevom proti dušmanom njezinim. Spinčićeva te rieč uvjerava, oduševljuje; ti s njime čutiš. Vidjelo se to i one večeri iz pokojeg pritajenog uzklika za govora. U zahvalnici na liepom susretaju i izkazanoj bratskoj ljubavi zgodno uplete i ocrta tužne naše prilike; pa kad pri koncu bolno zapaza: „nije jim dosta, što nam tjeraju mili naš hrvatski jezik iz škola, iz mieda, iz sabora; što rodoljube naše kamenuju i zlostavljaju, oni nas eto (sjetio se Ostromana) već i ubijaju!“ Blieask njegovog pogleda, koji je izražavao i tugu i gnjev, našao je odraza u očima svih prisutnih i svi su bili ganuti i ogorčeni.

Taj obći dojam Spinčićeve besjede s mjesta iztaknu pisac ovih redaka, te svojim govorom pokuca na srca brižnih majka, nježnih djevojaka, čelićnih pomoraca i ostale gospode molbom, da podare

---

PODLISTAK.

Izletnici iz Liburnije

na školjiću Košljunu.*)

Južna se obala otoka Krka negdje u sredini uvija u gotovo jajoliku, do tri kilometra dugu, a dva široku dragu, naličnu velikom jezeru. Dragu zatvaraju dva hrapava ružava, jedan naprama drugomu tako na blizu, da tvore jedva puškomet široki tiesnac, kojim se ulazi u uvalu.

Iztočnom joj obalom prosulo se koso prema moru do četiri stotine kuća gradića Punta. Kuće sižu sve do ceste, koja uz sami kraj drage teče najprije k sjeveru, svija se razstajuć se sa obalom prema jugo-zapadu, da te tim putem povede do nedaleke varoši Krka, sieta kotarskim oblastim.

U uvali više prema jugo-zapadu rekao bi pliva ravni školjić Košljun sa starodrevnim franjevačkim samostanom. Vinorodne poljane oko samostana zasienjuju uz srebroliste masline i širokoliste smokve različito stabalje izraslo školjićem do same obale. Vidiš tuj po koji jasen, briest, crniku, hrast i lovor.

Taj ubavi školjić posjetiše dne 25. kolovoza braća iz Liburnije. Upriličiteljem izleta bio je g. dr. Niko Fabianić, sam otočanin, a sad občinski liečnik u Voloskom. Nije po tom čudo, da su si izletnici izabrali za svoj izlet taj najlipši predjel na otoku. Bilo ih je do 120, većinom iz uglednijih obitelji Kastva, Opatije i Voloskog. Izticala se liepa kita veselih liburnijskih krasotica, te si i nehotice morao šapnuti: liepa je krv u Liburniji! Pa kako da i ne buda veseće i zadovoljne mlade one dieve, kad jim mladi tamburaši s crvenkapama, sami djaci, laskave udvaraju i vragoljasto namiguju. Iz ozbiljnih, al prijatnih lica gospode, morao si zaključiti, da su to većim dielom ljudi, koji su se kao pomorski kapetani češće ogledali u borbi s valovi morskimi. Za ovakve muževe goje njihove drugarice posebnu njeku ljubav i pažnju. Ta koliko puta niesu strepile za njihov život! Za to je i onog dana pršila iz lica gospodja sama umiljatost i dobročudnost. Divan li je bio onaj kontrast izmedju prijatne ozbiljnosti pomoraca, umiljatosti gospodja i iztaknute ljepote mladosti obojega spola! Ova je nestrpljivo čekala na čas, da uzmogne dati oduška svojim čustvom u mješovitom pjevačkom zboru „Lovora“ i u milom ciliku tamburica.

Jedan jedini pogled na to birano družtvo, u kojem se nalazio i naš dični Spinčić, mamio ti veseo uzklik: biti će domoljubnog uzhita, biti će zabave na pretek. I bilo je i jednog i drugog.

Izletnici ponajprije razgledaše znamenitosti Košljuna: crkvu Bogorodičinu sa četiri pobočna mramorna i glavnim žrtvenikom, na kojem se iztiču dobro sačuvane sličice fra Jerolima della Croce, uvaženog slikara mljetačke škole iz 16. vieka, a na vrhu mu golema slika posljednjega suda od nepoznatog slikara iz 17. vieka; — groblje, raku Katarine Frankopanke, kćeri Ivana Frankopana, posljednjeg kneza krčkoga, koja je koncem 15. vieka darovala samostanu 1000 zlatnih dukata za gradnju nove crkve i uz želju, da je na Košljunu sahrane; — prilično bogatu knjižnicu i druge znamenitosti.

Zatim se izletnici prevezoše ladjicami na bližnji Punat, da i njega razgledaju. Za prevoza orila se vesela pjesma mladosti. Do povratka iz Punta priugotovila im se marom popa Nika Turata, župeupravitelja u Puntu i nadstojnika košljunskog samostana č. o. Skunce slastna večera, tim slastnija, što je bila pod vedrim nebom, oko samostanskog zdenca, okruženog zidinami.

Iza prve okriepe pop A. Turato pozdravi družtvo vatrenim govorom. Zaželi, da bi ovakvi posjeti učestali. Uzajamnim saobraćajem približujemo se, upoznavamo se bolje, podžižemo svetu vatru rodoljublja. Govornik se naposeb naradova prisutnosti perjanice našeg dičnog Spinčića.

Preuze na to rieč zastupnik naroda

*) Radi preobilnoga gradiva na mogosmo prije uvrstiti. Op. ur.

iztaknu uzvišenost sv. mise, način, kako možemo postići njezine velike i neizmjerne blagodati, a zaključnu riječ upravi mladomisniku. Spomenu mu u kratko, kako je uzvišena zadaća njegova, kolike će se protimbe dizati u svietu protiv njemu, ali koje će on najsretnije pobjediti, bude li uvjek održao čistu i neokaljanu božansku vjeru. Preporuči mu, neka se prigodom prve nekrvne žrtve spomene milih svojih živih i mrtvih, kao također mučeničkoga i nesretnoga naroda svoga, koji je već od vjekova lievao potoke krvi za krst častni i slobodu zlatnu.

Nakon svršenog sv. čina odprati liepo kolo našeg mladog svećara do njegove kuće, gdjeno sjedoše uzornici za gostoljubivi stol.

Izreklo se tom zgodom krasnih nazdravica, dakako veći dio namienjenih mladomisniku, komu su bili postavljeni uzorom presvjetla braća Vitezići, naime velezaslužni pok. biskup dr. Ivan i živući preodlični starina i dika naša dr. Dinko. Stiglo je tom liepom zgodom i brojnih čestitaka iz bliza i iz daleka. Usred objeda počastili stol svojim posjetom prečastni gospodin Frano Volarić, kaptolski vikar i veleč. otac Ljudevit Brusić, predstojnik trećoredaca. Pak se tu još uz skladno jednoglasno pjevanje, tamburanje i veseli razgovor družtvo najkrasnije zabavljalo. Spajajuć ugodno sa korisnim sabrala se prilična svotica na korist družbe sv. Cirila i Metoda, kao također za nesretnu udovu Ostroman.

Iza objeda, kako je već običaj, mlado se i staro uhvati u kolo, pak hajde na občinski trg, da se uz „sopile“ željno naplešе. Al se radost ponekle i pomuti, jer je počelo dobro kišiti, pak se plesači i plesačice morali sklonuti u kuću, da se tamo još koje vrieme veselo pozabave.

Kod večere bilo isto tako liepo i ugodno, te jedino bliži ponoćni sat razdieli gostove, od kojih je svaki u srcu svome ponio sladku i milu uspomenu na ovaj svečani i radostni dan.

Vriedni naš mladomisniče! trnasti je utrenik, kojim si eto pokročio, težko se doista breme svalilo na tvoja slabašna pleća, ali ufaj u Svemogućega! On će te kriepiti, On će te jačiti, da ne smalaksaš, već da smjelo i odvažno prosliediš putem, koji vodi k najuzvišenijem cilju. Božanski Spasitelj neka ti bude najsjajnijim uzorom u gorkim i radostnim dnevima zemskog žića. Pa kao što je On, prije no je usred mora najstrašnijih muka izpustio svoju presvetu dušu, mogao reći, da je uviek vršio jedino volju Oca svoga nebeskoga, da od svih, koje mu je On povjerio, nije izgubio nijednoga, da ih je sve ljubio toli žarko i sve do svrhe, tako dao dobri Bog, da i ti na koncu dugovjekog žića svoga uzmogneš sretan i radostan uzkliknuti: Eto, svega se posvetih žrtveniku božjemu, vlastitom krivnjom ne izgubih nijednoga od povjerenog mi stada, na oltaru ljubavi otačeničke prikazno sam čisto i požrtvovno srce svoje milomu narodu mojemu; sada Ti, o Gospodine, dostoj se primiti me u broj odabranika svojih! Bilo tako!

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru tekom mjeseca srpnja:

Uprava „Nar. Novina“ Zagreb	for.	7·04
Podružnica „Sv. Martin“ (Buzet)	„	36·83
Podružnica ženska „Mihotići“ (Kastavščina)	„	2·—
R. Katalinić-Jeretov, sakupljenih na izletu po Kvarneru prigodom svečanosti „Jadranske Vile“ (o Petrovi) na Sušaku	„	52·—
Mandić Josip, Pazin, za se i za Gjuru Crvara mjesto čestitke za imendan Spinčićev	„	1·—
Blažić Ivan, pomorski kapetan, šibenik	„	1·—
Hradek Venc., kapelan u Oprtlju sabranih na imendan župnika Ant. Nedvěda u Štemi	„	5·—
Kozulić Šime Kvirin, Mali Lošinj (razne iznose)	„	23·89
Crvar Gjuro sabranih u Lindaru 14. julija kod župnika B. Vitezića	„	4·—
Podružnica ženska „Mihotići“ razne iznose i prihode u ukupnoj svoti od	„	36·90
Pinđulić Dinko, župe-upravitelj Montrilj sakupljenih pri gostoljubivom stolu g. J. Ptašinskoga u Sv. Ivanu od Šterne	„	4.50
Podružnica ženska Volosko dar prigodom ženitbe i svatbe g. dr. M. Trinajstića sa gospodičnom Ankom Tomičićevom u Voloskom	„	54·—
poviše iznos, sakupljen od profesora Spinčića u veselom družtvu u Jelšanah	„	3·—
Podružnica muška Pazin razne svote u podpunom iznosu od	„	27·86

Franina i Jurina

Fr. Čul san, da su se sà vaša deca s Pehljina i od Hosti zapisala v Reku va školu i još i oni, ki su do sada hodili va sv. Matej.

Jur. Tr san i ja zapisal moju malu i mojga malega.

Fr. Ma san čul, da j' bil prišal na Volosko nekakav dekret z governa i da po novem zakone nebi smeli hodit tamo.

Jur. Ki će mane zabranit, kamo ću ja moju decu poslat?

Fr. Ja ti neću reć, ki ni kako, nego toliko biu ti mogal reć, da ni sam rečki magistrat nebi to smel dopustit, kakogod ni dopustil jednemu mojmu susedu pod veliku kmultu i strah, da mu sin hodi va vaše školi, nego ga je moral z nipisat i v Reku poslat.

Jur. Jušto ovi dni moram poć na poteštariju va Kastav radi moje dece, aš su mi buletin poslali, pak ćemo videt, ča te mi tamo reć.

---

razcviljenu udovu Ostroman i družbu sv. Cirila i Metoda. Bilo je u zgodan čas. Hvalevriednim nastojanjem milostive gospodje Fabianić, koja je rado preuzela na sebe sabiranje prinosa, sakupilo se za biednu udovu 25 for., a za družbu 20 for.

Došla je pak na red i zdrava, bezazlena šala. Upriličitelj izleta dr. Fabianić zahvali se popu N. Turatu, č. o. gvardijanu, te ostaloj domaćoj gospodi poznatim humorom na liepom doček u, tečnom zalogaju i dobroj kapljici, nazvav posljednje pravimi liekovi iza ono malo jugovine, radi koje je mnogo nježno lišce bilo za plovitbe probljedilo od straha pred morskom bolešću.

Mladi neš pjesnik g. Emin, kojemu je predgovornik u šali također osuo pjesničko lice morskobolnim bljedilom, odvrati šilo za ognjilo time, da se je u svom govoru trsio baš protivno dokazati, te pri tom zgodno pozdravio upriličitelja izleta, ubroji v prvom redu njemu u zaslugu, što se toli divno zabavljasmo.

U to iznebuha provri bujica rieči negdje izpod samostanskog svodovlja. Bio je to šaljivdžija pop Petar Zahija, župe-upravitelj u Korniću. Svojim govorom o naših prilikah, izpripletenim dosjetkami i satirom na naše protivnike, očito je zabavljao družtvo. Podsjeti na davnu prošlost samostana i zidina, koje nas okružuju, i ugodno nas dirnu izraženom pomišlju, da mi sjedimo med onimi istimi zidinami, koje je možda za svog boravka u Baški pohodio sam hrvatski kralj Zvonimir.

Ali tko da izcrpi sve zdravice, izrečene one večeri? Razumije se, da bi se iza svake razliegali školjićem sad mili akordi tamburica, sad skladne popjevke mješovitog zbora „Lovora“. I jedan i drugi zbor zasvjedočio je svojom vještinom, da se u Liburniji mnogo štuje i njeguje narodno naše glazbalo i mila hrvatska pjesma. I pravo je uradio pop P. Zahija, te je pjevačem i tamburašem u poduljoj živoj besjedi izrazio hvalu na pruženom nam užitku.

Vrieme je odmicalo gotovo neopaženo, a izletnici imali su prevaliti dobar komad mekog puta. K tomu je taj meki put još uviek uznemirivalo ono malo jugovine. Ljutio sam se na nju na samu pomisao, da bi mogla, pa ma i na čas, raztjerati onu divnu rumen, koja je čitavu onu večer obsievala nježna lišca krasotica; nu sjetiv se mladih ljudi, utješih se time, da će oni već znati uzdržati „status quo antea“ . . . te sam im gotovo zavidjao.

I tako do lje čas nemilom razstanku:
Prijateljstvo viek je svetih
Radosti i bolî vrutak,
A tog nigda ne osjetih
Kô svečani taj trenutak.

Sretno prošli, braćo Liburnijci, i skorim se k nama povratili!

Terezin.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri

priposlao nam je g. St. Moderčin, svršeni maturant iz Rieke 50 for., što ih sakupiše medju sobom ovogodišnji maturanti kao znak svoje osobite naklonosti i poštovanja — Živila sviestna omladino naša!

Imenovanja kod c. kr. financijalne oblasti u Trstu. Financijalni nadkomesar g. Ivan Golja dobio je naslov i karakter financijalnoga savjetnika. Gospoda financijalni tajnici Jakov Kuhačević i Stjepan Koczinski imenovani su c. kr. financijalnimi savjetnici kod financijalnoga ravnateljstva u Trstu.

Izlet „Tržaškoga Sokola“ u Sv. Križ. U nedjelju dne 4. oktobra priredjuje poduzetni odbor našega „Sokola“ izlet u susjedni Sv. Križ. Izletu „Sokola pridružiti će se i zastupnici ostalih narodnih družtava iz Trsta i okolice, a doći će bez dvojbe i ostalog občinstva.

Občinski izbori u Baški. Primamo odanle pod načnevkom 28. rujna i uvrščujemo: Ima godina, da se občinski izbori ovdje ne vršše u tolikom skladu i miru, kao što oni, obavljeni dne 21. i 22. t. mj. Doprinielo je tomu ponajviše ono djetinjsko napadanje i podlo klevetanje najvidjenijih ličnostih našega mjesta u puljskom „Osliću“, što je sgadilo svakog pametnog i pravednog Baščana; kao što i to, što se je svakoj podobćini dalo na volju, da prama broju pučanstva predloži toliko izabrati se imajućih občinskih zastupnika, odanih hrvatskom načelu.

Načelnikom bit će ponovno izabran g. Bare Pajalić, kojega se ime danas nameće i onoj šačici naših šarenjakovića, koji se inače znadu hvaliti naklonošću onog delije, što no je lanjske godine odsjedio nekoliko sati u občinskom *slipiću*. Što ne htjedoše učiniti pozvani na to činbenici, to će učiniti jednodušna volja pučanstva, kojemu neda ni obraz ni hrvatski ponos, da se omalovažava osobu njegova načelnika, jer u tom omalovaživanju ono gleda omalovaživanje samoga sebe. Dosta je bilo rugla, pa nek mu bude kraj!

Novoj občinskoj upravi, mimo hrvatskog službenog pravca, o kojem ne ima dvojbe, preporuča se občenito red i čistoća u mjestu, zatim, da uloži kod starije oblasti sve svoje sile na to, da se uredi pristanište u ovoj luci, uvede češća parobrodarska sveza sa Rieckom, osnuje nautička škola za malu obalnu plovitbu, odieli zdravstveno-lučki od carinarskog ureda, te da konačno sastavi občinski proračun na način, da se bez čutljivog obteređenja občinara bude u nedaleko vrieme mogao sagraditi župnički stan i školska zgrada. Takvom djelovanju hvaliti će Bog i dobri ljudi, a plemenitim se nakanam i odlučnoj voljі mora kadli tadli odazvati i najdeblje uho. U to ime pomoz' Bog i Hrvati! J. Č.

Konštituiranje novoizabranog občinskog zastupstva u Jelšanah. Od tamo pišu nam 28. pr. mj. Danas sastalo se prvi put novoizabrano občinsko zastupstvo, da si izabere načelnika i občinske savjetnike. Protivnici narodni spletkarili su do zadnjeg trenutka, ali uzaludan im bijaše posao. Mudar i pametan savjet veležastnog g. župnika i ostalih prvaka razbio je sve protivničke spletke.

Nakon zrele i promišljene odluke izabra novo zastupstvo jednoglasno načelnikom čestitoga domaćinu g. Josipa Hrabra iz Jelšana, koji je medju pukom uzgojen, a po svietu naučio se poštено raditi i kršćanski živiti. Njegovo poštenje i njegova nesebičnost su nam najboljim jamstvom za to, da će novi načelnik upravljati občinom na duševnu i tjelesnu korist svoga puka.

Občinskimi savjetnici bijahu izabrani gg. Jakov Valenčić iz Dolenja, Josip Prebilić iz Pasjaka, Martin Fidel iz Sušaka, Josip Stemberger iz Jelšana, Ivan Stemberger iz Zabića, Mate Puž iz Lipe, Mihovil Hrvatin iz Novokračina te Ivan Čekada iz Jelšana. Savjetnici Valenčić i Prebilić biti će desnom rukom g. načelnika, te će se o njihovo poštenje i o njihovu požrtvovnost razbiti sve moguće spletke, dolazile one bilo od kuda. Izkustvo i naobrazba g. župnika doći će im uviek dobro.

U znak radosti na toli sretnom izboru gruvali su mužari, oglasujuć občinarom veselu viest, t. j. izbor čestitog, načelnika.

Kaznjeni demonstranti. Prigodom boravka ministra predsjednika grofa Kazimira Badeni-a u Puli zviždali su pred c. kr. kotarskim glavarstvom neki gospodski zviždulini, koje je radi toga kaznila politička oblast kako sliedi: Ivana Petronio sa 50 for. globe, dra. Robbu sa 40 for. globe, Cesara Mismassa na 3 dana zatvora i Martinelli-a (talijanskoga podanika) na 5 dana zatvora. Medju kaznjenici imade i gradskih činovnika, veli se dapače, da su oni demonstraciju proti našim zastupnikom rukovodili. Zaista krasnih činovnika! Pak još imaju obraza kazati, da su naši zastupnici došli u Pulu Talijane izazivati; možda talijanske podanike?!

Novi naš liečnik. Od nedavna nastanio se u Trstu g. dr. Josip Martinis, rodom iz Dalmacije i specijalist za oćne bolesti. Od prvoga prošlog mjeseca imenovalo ga je naše radničko družtvo drugim liečnikom. Našemu občinstvu preporučamo imenovanoga g. liečnika i rodoljuba.

Iz Sv. Petra u šumi pišu nam 23. pr. mj. Već je drugi put, što se je na kolodvoru u Sv. Petru u šumi dogodila nesreća radi toga, što ne ima tuj nikakvog skladišta ili magazina. Slavnom prometnom ravnateljstvu je gotovo dobro poznato, kakav promet je u sv. Petru u obće, a osobito sa vinom. Ljudstvo više puta na kocku stavlja vlastiti život izkrcajuć sa vozova na zemlju bačve i ukrcajuć iste na željezničke vozove. Pri sadanjem stanju stvari moraju se dogoditi nesreće, kako žalibože svjedoče i sliedeća dva slučaja: Prvi put naime malo da nije platio životom jedan kondukter, pomagajući ukrcati oveću bačvu na željeznički voz; bijaše težko ranjen, te u nesreći bio je toliko sretan, da ostade u životu. — Drugi put opet željeznički čuvar na kolodvoru malo da ne zaglavi, pomagajuć sa voza izkrcavati bačve. Ovaj pak mora jedino svojoj tjelesnoj moći zahvaliti, što ostade živ pod bačvom, koja na njega svom težinom pade te ju uzdržao ramenima. Pri tome zadobi priličnu ranu na prstima ruke, tako, te ne može za više dana obavljati službe.

Onaj stari voz ili vagon na kolodvoru nije niti prikladan za skladište, pošto malo drži, a i ono malo može se samo mukom unutar strpati, pošto je sasma nespretan. Občina se je već bila obratila na c. kr. prometno ravnateljstvo glede skladišta, te neznamo, u kojem stadiju se molbenica nalazi, ali svakako je od velike nužde, da se što već jednom za nas učini i svim dalnjim nesrećam preduzsretne.

Baščanski izbori i naši Talijani. Spomenuli smo u zadnjem broju, kako se je veselio ovdašnji židovski listić, da su u Baški predobili kod občinskih izbora za III. tjelo „Talijani“, ter da se nadaju pobjedi i u dalnjih tjelih i da će biti u tom slučaju izabran načelnikom neki Nicola Lolich.

U prvi mah smo držali, da je netko nasamario ovdašnjeg čifuta, a u tom uvjerenju kriepila nas je činjenica, da je o dalnjem toku tih izbora šutio sve do ponedjeljka dne 28. pr. mj. Toga dana povraća se opet na baščanske izbore, tvrdeći ponovno, da je u Baški predobila „istarsko-narodna“ (čitaj talijanska) stranka.

Mi se tomu židovčetu ni najmanje ne čudimo, jer on laže kad zine, već se čudimo poročkoj „babi“, glasilu zemaljskoga odbora, koja bi morala znati, da se nije na izboru niti pokazala takozvana „istarsko-narodna“ stranka, već da je u svih trih tjelih sjajno pobjedila „istarsko-hrvatska“ stranka.

Porečka „baba“ se ljuto vara, ako misli — kako piše — da su izpali izbori u Baški „*con esito felice pel partito nazionale*“ (sretno za narodnu stranku), ako pod tim ne razumjeva hrvatsku narodnu stranku. Isto tako se ona ljuto vara, dočim piše, da je uspjeh izbora nepovoljan za odlučno hrvatsku stranku, jer u Baški nije niti može biti druge stranke, do odlučno hrvatske.

U Baški bijahu izabrani u svih trih tjelih sve sami odlučni Hrvati, što će nam potvrditi do koji dan izbor načelnika i : obć :skih savjetnika. Tà inače i ne može biti u Baški, gdje je sve, što je neodvisno i čestito, uz hrvatsku narodnu stranku. Propala su za vazda ona vremena, ličnu „krezubo“, u Baški, kad su njom mogli vladati kojekakve šeprtlje i podrepnice istarsko-talijanaške stranke. Baška je i ostaje za vazda hrvatska i to odlučno hrvatska, bilo to pravo il ne šarenoj družbi puljskog „oslića“, porečke „babe“ i tršćanskog „židovčeta“.

Iz Lovrana pišu nam 22. septembra. Zadnji petak su lovranski Taljani storili podeštu Jeletića Tonina — „*Fiorentinca puro sangue*“. Najprvo su se puli „Kenika“ dobro savurnali, pak su onputa šli va Zagreb (Zagabrije), kade su se dokrakcali češ božo više; zato i ni nikakovo čudo, ako su neki večer va Lovrane hlabučili i tulili, kako i va kakovoj Babilonije. Neka su, neka njim bude — mi smo govorili, neka se vesele, ter znaju

zač. Popili su šmuj previše, pak . . . ale to je njihov posal; ter mi znamo, da se v Istre talijanski podešti najviše z vinom delaju. Nego čujte zlomara! Neki vredni naši mladići, ki nisu zatajili materino mleko, zapivali su sobota večer dve tri pisme hrvatske. Da ste čuli naše Kalabreze! Valje su jih stavili va židovski „Piccolo" i rekli im, da su bili „avinazati", to će reć pijani, i da neka pridu jandarmi, pak da ih neka vežu i va pržun *kalunoju*. I to valje — najedanput. Aia bi se zločej zmutil! Strele mačje — tuj' „koraja", „koraja" brate, „altroke" dole va Afrike. Naši mladići su se od srca nasmeli, kada su onu nemotariju „lejili". Onu gnjusnu *„talijanariju"* zakovajte, kada po cele noći va Lovrane *„škandaj"* dela, onu *„Cazotariju"* i *„Furlaniju"* vadite „krijanci", a ne našu mladost, koj više valja jedan nohat, nego svi vi gujili Kalabrezi.

A vi naši dični mladići nebojte se nijednega, vi ste doma, veselite se i pivajte, kako ste počeli i kako su vaši stariji pivali. Pustite našim Talijanom, da se guše i da gujileju va oneh njihoveh smradneh kancunetah, kako je ona: — *„Fazzo l' amor še vero!"* Pustite ih, neka oni pivaju: — *„Mi te strucco, ti me struccchi . . ."* a vi pivajte na puno grlo:

„Marš! marš! Lovran grad je naš,
Jedan, dva tri
Na Kozlinu — vi Kalabrezi svi".

Barba Tončić.

Još neč. Beljamin se jadi, da ga nisu stavili za potešta — pak *manjko* za prvoga kunšiljera. — Vara malo, za kega sam se ja mučil, rekal je petak večer, kada je prišal od Zagreba. Ljudi božji, Taljani su, pak hode va Zagreb. Ale to ni moj posal. Intanto — Bog s vami!

Tko izazivlje? Glasilo tržčanskih obrezanaca pripovieda u svojem večernjem izdanju od dne 29. pr. mj., da je množtvo talijanskih mladića prolazilo dne 28. pr. mj. gradom Pulom urličuć: *„Viva l' Istria italiana!"*, te da se je ta nadobudna talijanska mladež razišla tekar uslied posredovanja mjestnog redarstva.

Ako je igdje u Istri i ludo i smišno urlikati: *„Viva l' Istria italiana"*, to je doista u gradu Puli, u toj prvoj austrijskoj tvrdjavi, u gradu, koji je postao ono što je jedino dobrotom i pomoćju ciele monarhije, i u kojem imade barem polovica netalijanskih stanovnika.

Talijanski vetrogonje u Puli mogu vikati koliko hoće: *„Viva l' Istria italiana"*, jer takova vika ne mienа na stvari ništa, a najmanje jasne brojke statistike, koji i sliepcem pokazuju, da je u Istri ogromna većina Slavena, t. j. Hrvato-Slovenaca. Ne pojmljivo nam je ipak, kako se je počelo u novije doba i u toj austrijskoj tvrdjavi i to na očigled c kr. mornarice i ostalih c. kr. oblastih demonstrirati proti ogromnoj većini pučanstva pokrajine u obće, a napose proti netalijanskim gradjanom onoga grada.

Nebi li se možda na rep stalo u zametku tim demonstracijam, kad bi upravu redarstva preuzele druge ruke?

Iz Kopra pišu nam 29. pr. mj. Ovih dana prolazeći kroz glasoviti Kopar na putovanju po miloj našoj Istri, naniela me sreća do tamošnjeg učiteljskog zavoda baš u čas, kad su dizali novu tabelu vrh ulaza te zgrade. Pomislih u sebi: aha! bit će doprla bar do ovdje pravica, gdje se napokon pravica vršiti mora — biti će tu i našem jeziku mjesta. Ali na veliko moje ogorčenje tabla vam u svem slična prvoj (pripovjedaše mi naime, da je bila i prva tabla takova). Na prvom mjestu šepiri vam se milozvučna njemština, kao dao smo u Berlinu, a na drugom mjestu vam je nadpis u jeziku obećane zemlje, gdje teče samo med i mlieko. Iz ustiju živine mi se i nehote uzdah *„živila pravica"*, te se uputih, da razgledam unutarnjost zgrade. Nad vratima ravnateljstva stoji nadpis: *„Direzione"*, a druge table i tablice sve milozvučna njemština. Popitah se, zašto nije i na toj tabli njemački nadpis, na što mi odgovoriše: „E gospodine, da bude pravica temeljitija!"

— Da je barem svagdje samo njemački nadpis, mi bismo bili zadovoljni, nadoda jedan, jer tako bi bilo svim nepravo, al ovako, gdje ima nas djaka slavjanske krvi i jezika 61, a tekar 52 Talijana, dakle manjina, pa da tako bude. Htjedoh nešto kazati, al mi rieč zape, zapalih s toga smotku te uzdahnem: oj nepravdo nigdje ne te bilo!

Iz Oprtaljščine pišu nam 28. pr. mj. Konačno smo došli do toga, da se pripravljaju listine za izbore, te ćemo doći i do izbora u našem gradu. Koji ima oči, može viditi liepo gospodarstvo u našem gradu. Nije niti dva mjeseca, što smo tu imali komisiju radi crkvenih računa i što se je našlo? *malenkost!* Netko je primao novac crkveni, pisao je namire, al je zaboravio metnuti novac u kasu. Ovih dana imamo tu drugu komisiju, da valjda pregleda račune komunske, jer da nisu u uzornom redu već od 20 godina. Ako se je našlo za dvie godine nereda, koliko će ga biti za dvadeset godina! Valjda ga neće biti, jer gospoda oprtaljska su bila prvo obavješćena dva puta, da mětnu stvar u red, jer da će doći komisija. Bit će dakle, da je stavljena kesa „na čisto"!

I još nevidimo svi, još su nekoji od naših sliepi. Ovu sliepoću će platiti skupo naša djeca, ako se ne probudimo za izbore. Doći će opet kupovati vas i maniti kod izbora kruhom i vinom gospoda iz Buja i Motovuna, no pokažite već jednom, da niste blago, koje se kupuje i prodava na sajmu; pokažite, da imate malo soli u glavi, da niste sliepi i bez pameti. Kao što Judi izdajici nije bilo na korist onih trideset srebrnjaka, tako vama neće biti na korist *„biga"* kuha i *„žmulj"* vina, koliko da vriedni ljudi vladaju občinom; ovo će koristiti vama i vašoj djeci. Izvanjskomu puku stavljamo na dušu i na srce, da izabere svoje poštene ljude u novo zastupstvo, da se ne dade više za nos vući od oprtaljske gospode, da bude sam svoj gospodar.

O kanoničkom posjetu presvj. gosp. biskupa Flappa u motovunskom dekanatu primili smo podulju viest, iz koje vadimo za danas ovo: Presvjetli g. biskup ostavio je nakon svog pastirskog posjeta svuda medju našim pukom dobar utisak. Prijazan bijaše izvanredno, a njegove podulje i različite propovieđi, koje je izrekao u svih župah onog dekanata u čistom i milozvučnom hrvatskom jeziku, dojmile se duboko pobožnog našeg puka.

Junak alla Baratieri! Iz Pule pišu nam 29. septembra. Kada je tužna Abisinija stenjala pod težkim pritiskom talijanske vojske, koja je protiljadnom Menelika, ter *„splendide vittorie"* pobirala, ono vrieme i to godine 1896. t. j. u zlatnoj eri *„della avita cultura italiana"* i *„croismo latino"*, tada je sve ustalo, što u sebi ćuti *„puro sangue"*, da nauči onog barbara Menelika — pameti i poštenja!

I naša Pula poslala je junaka do sada malo poznata, da se hrabro bori kao lav u redovih braće proti barbarima. Ali kako su se njihovi redovi *(poveretti!)* brzo proredili, tako je i njihovog junačtva naglo nestalo, a moj ti slavni *brico* razderan i gladan sretno prispije nazad u Puli. O njegovih junačkih činih neznamo doduše ništa, jer muči kao riba u moru, ali kada se ga upita o Afriki ili o Meneliku, onda, no onda bi ga čovjek morao vidjeti, ako želi sve doznati.

Ali čega junak nije mogao postići u Abisiniji, to je delija izveo u Puli. On je naime hrabro stajao u redovih onih junaka, koji su naše zastupnike izviždali dne 18. pr. mj. i kako je vješt bojnom umjeću ilirti *„bombardementu"*, to je on i hrabro bacao istog dana *krumpir i pomidore* na prolazeće zastupnike. Za svoju hrabrost kažnjen je — polag izvješća ovdašnjih novina — na 4 dnevni zatvor. Taj junačina, koji se odazivlje na sladko ime — vesela mu majka! *O. Martinelli*, čujte! nije podanik austro-ugarske monarhije, nego je podanik slavne i sretne Italije. Radi toga pitamo sada i opet: gdje smo?! Zar da se mi od svakoga dotepenca moramo pustiti vriedjati? Zar nije mogla nadležna oblast iztjerati iz ove monarhije tog junačinu, da nam bude slobodno i u miru proljaziti ulicami, nama, koji smo nebrojeno puta čuvali i spasavali čast Austrije? Čekamo odgovor. *Cruz.*

Zajam občine Buzet. Občinska uprava u Buzetu izposudila si je 28.000 for. za gradnju vodovoda i novoga zvonika u gradu Buzetu. Za gradnju vodovoda doprinesti će država polovicu svega troška t. j. 8.500 for., a 1000 for. dati će pokrajina.

Požar u Zumeški (mjestna občina Motovun). Dne 18. pr. mj. ciela srednja Istra za rana jutra ugleda ogromni stup tmasta dima sukljati iz Zumeška, te se istog dana prosu glas o težkoj nesreći, koja je snašla trojicu ondješnjih obitelji, kojim je naime vatra proždrla kuću i imovinu, i da je uz to postala žrtvom vatre te izgorjela osamgodišnja djevojčica. Dvie su kuće bile dielomično osjegurane kod banke „Slavije. a treća nije. Štetu računa se na 6000 for. Kako je vatra nastala, nije poznato. Ljudi božji osjegurajte si svoju siromašćinu.

Odlazak bivšeg tajnika iz Lovrana. Prošlog mjeseca ostavio je Lovran gosp. Tomo Golubović, mnogogodišnji amošnji občinski tajnik, te se preselio u svoj rodni zavičaj — kršnu Dalmaciju.

Sjegurno nsima ovdje čestitog oka, koje se nebi suzom orosilo pri sladkoj uspomeni na dobrog i ljubeznog *„šijor šegretarja"* i nema ljudskog srca, koje se rad njegovog odlazka nebi razžalostilo bilo.

Iztičemo „čestitog", jer je ztrast i ambicija stvorila u onom siromašnom gradiću i občini dosta zvjerskih i duša i srdaca.

Zaposjevši mjesto tajnika poslie „vrednog" Perusittia, za kojeg nesretne ćre bila je občina, a osobito občinski ured u takovom neredu, da je trebalo dane i mjesece upotriebiti sav mravinji mar i rad, a da se je u red dovede: — i što jamačno jednom po jednom pojedincu nebi bilo uspjelo, to je pošlo sretno za rukom gospodinu Golubovića, koji se je kao crv gospodinu Golubovića, koji se je kao crv trudio i mučio i dan i noć, progutao dosta praha i smrdeža, dok je izbacio iz občinskog ureda „kalcete i kolete" svojeg predšastnika, a občinu doveo do takovog uzornog reda, da je težko imade u Liburniji, koja bi se razmjerno s istom sravniti mogla.

Da, zaslugah po občinu lovransku, kakvih si je stekao gospodin Tomo, nije sjegurno nitko do sada polučio, te mu istih mjesece i mjesece toliko progutanog praha i smrada crv nesmiljene bolesti stao rovati u onom milom tjelu, izmučenom rad tudjeg nemara i nerada.

Poboljevao nuš gosp. Tomo više vremena, dà, već se bilo bojati, da nam ga nemila smrt ne pokosi. Bog se ipak smilovao i on se stao iznova oporavljati.

Poštenjak od glave do pete, pravedan i blag kao malo koji, bio desna ruka mučenika Turčića, te bi jamačno i njegov život bio o vlasu ovisio pred podivljalom ruljom nahuckanih bandita, kao što je lebdio onaj njegovog sudruga občinskog kanceliste gospodina Vidošića, crnog i smradnog lovranskog dana 10. julija 1896., al o bok starini Turčiću rada bi bio umro.

Poštenje, pravednost, dobrobit občine?! Ha! zulum, prevara, obsjenjivanje! ovo je naša deviza, urliće rulja naše „Sinjorije", a boj — smrtni boj proti slavinskom geslu! Budi i lopov, samo puši u naš rog, pak evo ti pohvala, evo kadila tvojoj crnoj duši u našim „Leibgazetama"! Nečeš?!

Koliko li se sve nije napadalo na ong uzoritog muža i rodoljuba, koji je više u ugodini dana stvorio dobra za občinu lovransku, no što je „Sinjorija" i njezina perjanica „Kukuma" kroz cieli život!!

Tà tko ne pozna onu „kartuštracu" Somiersku, ili tko ne zna za lovranske joj lažopisce??

Nu ostavimo blato, koje samo po onom štrca, koji po njem gazi i luta!

Al Golubovića neima više u našoj sredini: otišao u rodnu si Dalmaciju, da si oporavi narušeno zdravlje, da zaboravi med onim plemenitim narodom na „kulturu" istarske „Sinjorije". Crn joj petak bio!! Molimo Svevišnjega, da nam ga uzdrži čila i zdrava, a da ga opet uzdrži čila i zdrava, a da ga opet uzmognemo doskora pozdraviti, zagrliti i slušati njegove mudre i promišljene rieči.

Kratak put do groba „Sinjorie" sama si ga bude izkopala!

A Ti, dragi Tomo, s Bogom, sretno i zadovoljno sproveo tvoje dane u milom roditeljskom krugu, u krugu tvoje mladjahne drugarice i djećice. Sjećaj se kadšto tvojih dalekih prijatelja i pobratima, sjeti se sa obala posestrime Dalmacije tužne sirotice Istre i iskrenih ti prijatelja.

Prijatelji.

Iz porečkoga kotara pišu nam 25. septembra 1896. Putujući nedavno po Poreštini radi moga posla, opazio sam, da možda u cieloj Istri nisu onako ljudi svjestni o narodnoj stvari u obće, kako tamo; radi toga držim za stalno, da naša narodna stranka itamo nebi nikada propala, kad nebi bilo svakojakih prevara od protivne strauke. Do istine morao sam se začuditi, kad se osvjedočih, da su onako prosti seljaci oduševljeni za narodnu našu stvar, kakono su ovi, zato sam ih pitao, tko ih je doveo do narodne svjesti. Oni su mi odgovorili, da nitko drugi, nego isti Porečani i g. biskup Flapp. Što su bliže Poreča, tim su više oduševljeni, a to su vam naši dični *Vrsarani, Vileniki, Musaležanci i Volkarinci.* Pošto dakle na Poreštini imade čvrsto osvjedočenih narodnih muževa, tamo bi se mogle utemeljiti dvie podružnice „Družbe sv. Cirila i Metoda", naime jednu u Kašteliru, a drugu u Baderni. Ajde braćo, na junačke noge, pokažite svietu, da ste probudjeni muževi i da ste na svojemu tlu!

K baderljanskoj mogli bi spadati Sutivanci, Sutlovrečani, Gradinjari, Fušikulinci i Žbandajci; a kaštelirskoj Vabriga, Novaština poreška, Bačvanština, Višnjaština i Vižunaština. Držim zaista, da bi se mogla i treća otvoriti u Rakotolah, kojoj bi mogle spadati občine: Sveti Vital, Kaldir i Muntrilj; tim laglje, pošto će se sada otvoriti škole družtva „sv. Cirila i Metoda" u Baderni i Kašteliru. Na ovaj način bismo imali liepu svezu od Lima do Tinjana, Motovuna i rieke Mirne sve do Poreča. Putujući upravo po porečkoj občini tamošnji ljudi su mi izkazali, da je u Poreču od velike nuždе jedan naš odvjetnik; u Trstu i na Voloskom da ih imade još previše (Da bi tako bilo! Op. ured.), ali u Poreč, da neće nitko, jer da se boje naši onamo doći da ih otruju. Na to ja primjetih, da bijaše g. Spinčić u Poreču, pa da njega nisu. Na to su mi odgovorili, da g. Spinčić nije odvjetnik i da ja ne poznam Poreč grad. Medju ostalim kazali su mi ljudi, da nekoji Porečani čine dvostruko vino, porednje vrsti, koje zovu *„vin basso"*, i da je najbrže vino *„faturano"*, koje prodaju uz nizku cienu, zato Trieštini i ostali trgovci gredu u kampanju kupovati ga, gdje je bolje i za istu cienu, kako se u Poreču prodaje, i tim da jako škode kampanji, kada ona neima više vina, oni svoje zadnji prodadu pošto će sami. Po svoj Poreštini prošlog mjeseca su sve ovčarske pse poubijali, radi česa puk je jako smućen i jadan, ter govori, da se je sve to počinilo iz osvete radi *partita.* A mi pitamo, zašto se nisu i na Puljštini poubijali, zar nije Puljština u Istri?

Iz Nerezina. 14. sep. (Konac.) Ovdje budi mimogred rečeno, da su ova 2 učenika bila najstarija u trećoj školskoj godini. Poslje kako je zemaljski kapetan opazio, da školske klupe ne odgovaraju školskim propisima, rekao je, dakako talijanski, učenici Sokolićevoj, da sjedne, ali ga nije razumjela. Vidiv to učiteljica, koja je stojala iza zemaljskoga kapetana, dade s rukami znak, da sjedne; a kad tamo svi učenici, kao *marionette*, sjedoše, i na opomenu jedva su se dignuli. Vidilo se je, da zemaljski kapetan bijaše na mukah, te rečenoj učenici liepim riečima naredi, da položi desnu ruku na klupu: *Stendete la mano destra sulla panka.* Kćeri Mihovila Sokolića bio je turski taj govor, pa zemaljski kapetan morao je sam položiti desnu joj ruku na klupu. Tim je presvietli dovršio svoju težku službenu *inšpekciju* u talijanskoj školi u Nerezinah. Mi držasmo, da će presvietli zemaljski kapetan ove istinite podatke zabilježiti u svojem zapisniku — *notesu* — i savjetovati zemaljskomu odboru, da u Nerezinah prestane talijanska škola i toplo preporučiti, da se njegovi savjeti podpuno izvrše, kako smo to već spomenuli u prvašnjem dopisu. Nu reć bi, da je presvietli zemaljski kapetan na talijansku školu u Nerezinah sasma zaboravio. I zbilja! Ovih dana šeće se po Nerezinah njeki učitelj, koji je već pohodio talijansku školu i kazao: da je poslan po naputku g. *Stancha* iz Pule i zemaljskog odbora, neka razvidi, ako će mu biti ugodno učiteljevati u Nerezinah; pa je sva prilika, da će ostati, jer se čuje, da govori, da će g. kapelanu uzkratiti, da sa djecom moli Boga hrvatski u školi. U Nerezinah dosta se *palente* pojede po domaću, pa da nas takav učitelj nauči kuhati ju i po *furlansku*, ajde dè, ali medo pričekaj, prerano si izašao na medjan; *tudje poštuj, a svojim se diči*, govori hrvatski pjesnik. Mi poznajemo opake namjere naših poglavara, pa ćemo se služiti pravednim sredstvima, da branimo potlačene nam prava; nas će podupirati svi nerezinski dobromišljenici proti zakletim protivnikom našega jezika. Primamo na znanje, i što nas osobito veseli, da su se njekoji občinski savjetnici već izjavili, da ako su trpili *šijor* Juru do sada, da im on sam gospodari na škodu svega puka, da unapried toga neće dozvoliti. Dà, vrieme bi već bilo, dragi občinari, jer čujte što stara poslovica kaže: *„Drugima za volju, a sebi za nevolju"*; kako se to vidi po dieljenju občinskih dobara, — *„comunade"*, a i po školi. Složno dakle, braćo, i na noge, te neka prestane u Nerezinah jedan put *capizzi* gosp. Salate, Šula i onoga sburskog trbušara u Puli. Dao Bog! *Rapočani.*

Promjene u plovitbi između Rieke i Opatije, pa Rieke-Opatije i Lošinja. Kako smo obaviešćeni od ravnateljstva ugarsko-hrvatskog parobrodarskog družtva na Rieci, na izravnoj svezi između Rieke i Opatije, kojom plovo parobrodi preko dana svaki sat i tamo i natrag, dokinuta je posliednja plovitba iz Rieke u 7 sati, a iz Opatlje u 8 sati na večer. Umjesto

toga uzpostavlje ... je plovitba iz Opatije na Rie... u 9 sati jutrom. Istotako dokinuta je sveza od 9 sati jutrom iz Opatije u Lovran i natrag.

Nadalje će se dne 4. listopada t. g. otvoriti nova izletna pruga iz Rieke i Opatije u Lošinj mali, svake nedjelje samo za osobe, polazeć iz Rieke u 7, iz Opatije u 7¾ jutrom i dolazeć u Lošinj u ½1 sat poslie podne, pa vraćajuć se iz Lošinja u 3 sata poslie podne sa dolazkom u Opatiju u 8 a na Rieku u 8¾ sati na večer.

Našim vinogradarom. Dobar dio vinograda u Istri je nesretna peronospora, tuča i t. d. dielomice ili posve uništila. Vlastnici takovih vinograda valja da svoju nesreću oblastim prijava.

Na temelju novoga zakona proti elementarnim škodam (zakon od 12. julija 1895. drž. zak. I. br. 118) imaju pravo svi vinogradari, kojim je peronospora (mildev, pal) pronzročila kakvu škodu u vinogradih, zahtjevati od porezne oblasti, da im odpiše jedan dio zemljištnog poreza, i to:

I. 25 po sto poreza, ako je uništeno do polovice priroda;

II. 50 po sto, ako je škode izmedju jedne polovice i tri diela priroda;

III. 75 po sto, ako je uništeno tri diela.

IV. 100 po sto, ako je uništen sav prirod jedne katastralne parcele.

Ove godine biti će mnogo i mnogo parcela, kojih je prirod od grožđja do polovice, a često do tri diela i više od peronospore uništen. Prijave treba učiniti političkoj oblasti ili kapetanatu ustmeno ili pismeno. Prijavu može učiniti svaki sam ili jedan za više njih. Za pisane prijave ne plaća se biljeg (bul).

Najpametnije i za puk najkorisnije biti će svakako, ako pismeno prijavi občinsko glavarstvo sve one posjednike vinograda, dotično njihove parcele, koje su od peronospore uništene.

Mičite se dakle vlastnici uništenih vinograda, a vi narodne občine pritecite siromašnomu puku na pomoć, jer neće imati odakle da plati tolik porez.

Samoubojstvo u Posertu kod Boljuna. Dne 18. pr.. mj. skončao si život hitcem iz puške Stanislav Pullick-Barissich u Posertu, svojem rodnom selu. Kako je to riedak slučaj u ovih krajevih, ipak nije u pučanstvu prouzročio ni mrve sućuti, nego dapače onakvo ćućenje, kao kad komu môra sa srca pade. Pokojnik naime bio je veliki kamatnjak. Pravog uzroka, koji ga je nagnao na taj čin, ne znade se, ali se čuje glas, da ga je na to nagnala okolnost, da je izbilo na vidjelo neko pronevjerenje občinskog novca, počinjeno od njega pod prvašnjim občinskim zastupstvom, čijim je članom bio. Pokojnik pripadao je talijanaškoj stranki, te je kao šarenjak prianjao uz domaće narodne odpadnike i uz pazinske nespašence: Bog mu se smilovao duši!

Prilog. Današnjemu broju priložili smo cienik raznih liekova poznate ljekarne g. Trnkoczy-a iz Ljubljane.

Listnica uredničtva.

Gosp. M. I. i M. K. i dr. Na zahtjev tužitelja odrečena je razprava u Podgradu na neopredieljeno vrieme. Zdravo!

Gosp. Kozjavuna. Primili smo ovaj svezčić i odpremili ga dalje; odgovora nema, stripljen spašen! Živili!

Javna zahvala.

Svima, koji ga pozdraviše liepim pismom, prigodnom pjesmom ili brzojavom prigodom njegove mlade mise, najljepše se zahvaljuje

Franjo Vitezić
mladomisnik.

Vrbnik, 24. rujna 1896.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. WINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osobite preparate vriedni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kašanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulozanosti, podbuhlosti, djetinjoj krljivosti, ženskim bolestim, slaboćudnosti, nemoći. — Ciena fliašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u ličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena fliašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćišćavanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čilji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatulici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otoklini poslje težkoga napora, za obćišćavanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna fliaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 fliaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 fliša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti srojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo, — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena većem lončiću 1 for. — K tomu spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje to pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Fliašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stionice ili kimake. — Fliašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti grozniei ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dru. Nikoli Selaku liči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, historiju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da sieđe kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

DROGERIJA
na debelo i drobno
G. B. ANGELI
TRST
Corso, Piazza della Legna 1.
Odlikovana tovarna čopličev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.

Mineralne vode
iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žvepljanje trt.

Sve vrsti
tambura
dobivaju se kod tvrdke
J. Stjepušin
SISAK
Cienike šaljem na zahtjev svakomu franko.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće
kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji . . . . . klgr. po for. 1.20
„ obični . . . . . „ „ „ 1.—
Granis . . . . . „ „ „ —.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Velika lutrija u Inomostu po 50 novčića

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Vučenje već 7. novembra

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppo Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & Co, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmann.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc

Broj 41 U Trstu 8. oktobra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, ogleci itd. tiskaju po običnom cienku il po dogovoru. Isto tako je sa pullovi. Navci se šalju poštarskom uzputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se neželaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplaća s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 1, i za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farnete br. 14.

Slogom ra.tu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. posl.

Školske takse.

Dne 7. agusta 1896. bila je potvrdjena zakonska osnova istarskoga pokrajinskoga sabora o školskih taksah. Tim je ona zakonska osnova postala zakonom, kojim se uvadjaju školske takse već za školsku godinu 1895./96.

Tim zakonom je odlučeno, da se za svako diete, dužno polaziti školu, a koje nije zakonom oslobodjeno od polazka škole, ima plaćati šest kruna na godinu.

Tu taksu imadu plaćati roditelji ili skrbnici djece. Občinsko zastupstvo može ih od nje osloboditi, a ako ih oslobodi, tad ima občina za nje plaćati taksu.

Svaka občina dužna je plaćati u zemaljsku školsku zakladu svake pol godine onoliko, koliko spada na svu školsku djecu, u njoj se nalazeću, i utjerivati od roditelja ili skrbnika djece po šest kruna za svako diete.

Ako roditelji ili skrbnici nebi platili, onda može c. kr. kotarska politička oblast utjerivati prisilnim načinom takse.

Ako koja občina nebi platila svote, što spada na svu školsku djecu u njoj, onda može zemaljski odbor ili junta sporazumno sa c. kr. namjestničtvom udariti namet na izravne i neizravne poreze u občini, ili može občini zaplieniti druge dohodke.

To su eto ustanove zakona 7. agusta 1896. o školskih taksah.

Kako u drugih prilikah, gdje je što zla, težka za puk, tako i u ovoj baca se krivnju na one, koji su najmanje krivi, pače na one, koji su nastojali, da se do takova zla ne dodje. A tu krivnju baca se s one strane, koja je pronzrokovala, da je zlo naprćeno na pučanstvo.

Čim se je doznalo za zakon o uvedenju taksa, već su bezdušnici počeli prosti narod buniti i govoriti mu, da su uveli školske takse Hrvati, hrvatska občinska zastupstva i hrvatski zastupnici u pokrajinskom saboru.

Hrvatska kao nit slovenska nit talijanska občinska zastupstva nemaju tuj nikakova posla, kao nit kod nikakva zakona; občinska zastupstva nit ne predlažu nit ne stvaraju nikakovih zakona.

A što su učinili hrvatski zastupnici u pokrajinskom saboru? Jesu li oni krivi uvedenju školskih taksa? Kako su oni u toj stvari postupali? Tko je kriv, da su školske takse uvedene?

Na to sve eto odgovara u ovom što sliedi:

Zakonsku osnovu o školskih taksah predložio je mjeseca jenara 1894. *zemaljski odbor ili junta* zemaljskomu saboru na razpravu.

Tu zakonsku osnovu je onda razpravlo i prihvatio *školski odbor saborski*, sastojeći iz gospode zastupnika viteza Babuder, dr. Bartoli, dr. Costantini, de Franceschi i dr. Tamaro, dakle samih Talijana i članova talijanske stranke u istarskom saboru, bez ijednoga Hrvata.

U ime toga školskoga saborskoga odbora izvjestio je u saborskoj sjednici dne 1. febrara 1894. *dr. Costantini*, član talijanske stranke, te predložio i zagovarao, da se primi zakonska osnova o školskih taksah, kako ju je zemaljski odbor predložio, a školski odbor prihvatio.

Zagovarao je tu zakonsku osnovu član talijanske stranke *vitez Babuder*.

Proti toj zakonskoj osnovi postavio je protupredlog *zastupnik Spinčić u ime Hrvata*, u ime zastupnika hrvatskoga i slovenskoga naroda u pokrajinskom istarskom saboru. U ime svoje i u ime svojih drugova postavio je obrazložen *predlog, da se preko te zakonske osnove predje na dnevni red, da se dakle o njoj niti ne razpravlja, da se ju zabaci, da se školskih taksa ne uvede, da ih nebude.*

Na to se je glasovalo, da li se ima preći u podrobnu razpravu, da li se ima primiti u glavnom tu zakonsku osnovu.

Svi zastupnici talijanske stranke glasovali su za tu zakonsku osnovu; *svi hrvatski i slovenski zastupnici glasovali su* proti toj zakonskoj osnovi.

Kod podrobne razprave nastojali su *hrvatski i slovenski zastupnici*, da bude zakonska osnova manje zla, manje težka za roditelje i skrbnike djece. U ime njihovo je kanonik *dr. Volarić* postavio predloge za veću jasnost i pravednost, za polakšice, kod §§. 1. 3. i 4., al su njegove predloge *talijanski zastupnici* zabacili.

Zatim su zakonsku osnovu o školskih taksah prihvatili svi talijanski zastupnici i u trećem čitanju; dočim su *svi hrvatski i slovenski zastupnici glasovali* proti *njoj.*

Tako je stvar prošla godine 1894.

C. kr. vlada obnašla je, da ne predloži te zakonske osnove na potvrdu Njegovomu Veličanstvu, i vratila ju je zemaljskomu odboru s pozivom, da ju u nekih točkah promjeni.

Zemaljski odbor proveo je zahtjevane promjene, i predložio ponovno zemaljskomu saboru na prihvaćenje zakonsku osnovu o školskih taksah.

Učinio je to već u zasjedanju mjeseca jenara 1895.

Tada ne bijaše razpravljanja, jer je zemaljski sabor bilo razpustilo Njegovo Veličanstvo, čemu su dali povoda napadaji na c. kr. povjerenika sa strane talijanskih zastupnika i skrajno nepravedan, nezakonit, nečuven postupak istih talijanskih zastupnika proti hrvatskim i slovenskim zastupnikom.

Zemaljski odbor stojao je i nadalje čvrsto uz zakonsku osnovu, te ju predložio saboru jenara 1896. na razpravu.

Postupalo se je kako i godine 1894.

Saborska većina, talijanski zastupnici, izručila je zakonsku osnovu političko ekonomskomu saborskomu odboru. *Ovaj je obstojao od samih Talijana*, i to: dr. Bennati, dr. Costantini, de Franceschi, dr. Glezer, dr. Vareton.

Taj odbor prihvatio je zakonsku osnovu, izvjestio o njoj u saborskoj sjednici dne 30. jenara 1896. na usta zastupnika dra. *Costantini*, Talijana. Ovaj je u ime rečenoga školskoga odbora zagovarao zakonsku osnovu. **Saborska većina, Talijani, glasovala je jednoglasno u glavnom i u podrobnostih, i u trećem čitanju, za tu osnovu, dakle za uvedenje školskih taksa.**

U toj sjednici predsjedao je saborski predsjednik dr. Campitelli, zemaljski kapetan, povjerenik c. kr. vlade bio je Alojzij Fabiani, c. kr. kotarski kapetan, i bili su prisutni svi zastupnici saborske većine, a to su: dr. Bartoli, dr. Bennati, dr. Bubba, dr. Canciani, dr. Chersich, dr. Cleva, dr. Costantini, Doblanovich, de Franceschi, dr. Gambini, dr. Glezer, markiz Polesini, dr. Rizzi, dr. Tamaro, Tomasi, dr. Vareton, dr. Vergottini, dr. Venier, Venier Nikola, Vidulich.

To su sve Talijani, svi članovi talijanske stranke u istarskom saboru, — *Hrvatskih i slovenskih zastupnika u onoj sjednici ne bijaše.*

Proti njim se je postupalo onako, kako i godine 1895. i gorje. Njih trojicu je saborska većina posve nepravedno, nezakonito, upravo brutalno izključila iz sabora. Čast njihova, čast izbornika, koji su ih izabrali, čast hrvatskoga i slovenskoga naroda zahtjevala je, da svi rad toga brutalnoga čina i rad ostaloga postupka s njimi zapuste sabornicu i Poreč. I oni su to učinili dne 24. jenara 1896., dakle prije, nego li se je razpravljala zakonska osnova o školskih taksah.

U ime tih zastupnika, hrvatskih i slovenskih, i u ime svoje, odaslao je zastupnik Spinčić na gospodina ministra bogoštovja i nastave dne 14. febrara 1896. spomenicu proti *rečenoj zakonskoj osnovi, proti školskim taksam.*

Odgovarajuć njihovim nazorom bila je postavljena i prihvaćena u sjednici carevinskoga vieća dne 2. marča 1896., resolucija istoga zastupnika *Spinčića, kojom se je neizravno na to išlo, da se školske takse ne uvedu.*

To je eto suhoparna povjest o školskih taksah u pokrajini Istri.

Iz nje si svatko, koji ima i najmanje zrnce razbora, može odgovoriti na prije postavljena pitanja. A taj odgovor glasi:

Talijanski zemaljski odbor ili junta sa zemaljskim kapetanom dr. Campitelli-em na čelu predložio je ponovno saboru zakonsku osnovu za uvedenje školskih taksa.

Talijanski saborski odbor razpravio je i prihvatio tu zakonsku osnovu.

Talijan izvjestitelj ju je u saboru zagovarao.

Talijanski članovi sabora, i to svi, su tu zakonsku osnovu poprimili.

Hrvatski i slovenski zastupnici ne samo da nisu te osnove napravili, ne samo da nisu za nju glasovali, nego su oni prvi put proti njoj govorili, drugi put, pošto su već prije radi časti svoje i hrvatskoga i slovenskoga naroda istre bili prisiljeni zapustiti sabor i Poreč, proti toj osnovi učinili spomenicu na gospodina ministra bogoštovja i nastave, i proti njoj neizravno postavili resoluciju u carevinskom vieću.

Iz rečenoga je ujedno jasno, da oni, koji krive s te zakonske osnove Hrvate, su prosti lažci, klevetnici, bezdušnici, kojim medju poštenimi ljudmi neima mjesta.

Da je u istarskom saboru većina zastupnika, koji bi bili nazora, kako su hrvatski i slovenski zastupnici toga sabora, nikad nebi bilo zakona o školskih taksah.

Kad bi takova većina došla, onda bi bila jedna od prvih zadaća ujezinih, da se taj zakon ukine.

Dotle je nastojati njim i svim njihovim pristašam, da bude breme, koje je naprćeno tim zakonom roditeljem i skrbnikom djece kao i občinam, čim lakše, da se zakon tako uporavi, kako bi tištio čim manje.

PODLISTAK.

Dvie mrvice iz moje školske torbice.

Džaba i ovakov život! Ni koraka ne možemo napried, ako se prije do krvi ne izmučimo nateždi se redom sa jednim po jednim svojim neprijateljem. A imamo ih toliko tih crnih i crvenih neprijatelja, da bi nam ih i polovica bila do volje. Pak ne samo u velikih načelnih pitanjih čeka nas titanska borba, nego nije te sitnice, u kojoj nam se nebi najbezobzirnijim načinom pravilo hiljadu neprilika — pak onda vuci i nateži se, ako hoćeš, da do čega dodješ. *„Sve, sve si stoori Hrvat sam“.*

Težko, dapače nemoguće je danas i zamisliti uredjene države, u kojoj nebi bilo utoka i višim oblasti, koje imadu, da sude o pritužbah gradjana, kad ovi ciene, da bijahu prikraćeni u svojem pravu. Ali ipak ti utoci u pravedno uredjenoj i upravljanoj državi ne smiju postati sistemom t. j. pravilom, jer zbilja gdje je tu pravica kad jedna ciela narodnost mora za svaku najsitniju sitnicu gubiti vrieme u vječitih utocih?! Pak ovako rade oni, koji nam dovikuju, kako bismo bolje učinili, da ne gubimo vremena u vječitom prosvjedovanju, a da ga uložimo u koristnije stvari. Najmanje što se može kazati na to, da tako rade prkosna djeca, koja kad nešto *mogu* učiniti, ne srame se ni najludje ludorije, i uživaju, što se nekomu moglo zadati koju nepriliku, pak još k tomu okupljaju drugu dječurliju, da bude veće tudje poniženje. Nedoraslu prkosnu derišćad može se dobrim odgojem popraviti, ili ako ni to ne pomogne, naći će se tkogod, koji će batinom raztjerati ju kad pametnoj čeljadi dodija, ali što s odraslom prkosnom derišćadi? Odgoj ne pomaže, a neima nikoga, koji bi ih batinom k pameti dozvao . . . . .

Stů rume! Vidiš, vidiš kamo sam ja zašao. Zabunio sam se. Zaboravio sam, da imam stresti samo dvie mrvice iz moje školske torbice, već dok sam pisao činilo mi se, da pišem nešto drugo — ali sada neka ostane. Niesam baš sujevjeran, ali možda nije bez razloga niti ovakov uvod izpao mi iz pera. „Kad već je, neka bude“, govorio je jedan otac kad mu se bijaše rodilo jedanaesto diete, za koje se nije baš mnogo Bogu molio. Kad već je, neka bude, kažem i ja za svoj uvod.

1.) Nije tomu davno, da sam proputovao otok Cres. Prošao sam ga svega po duljini, jer se o širini ne može govoriti. Bio sam na Punti Križa, na Ustrinah, Beleju, Stivanu, Martinšćici, Lubenicah, Vrani, Orlecu, i niesam našao nikakve škole. Stivanjani i Martinšćani se već nekoliko desetak godina bore, da bi dobili školu, te je tuj već bilo utoka svake vrsti, a ima ih na zdravlje još i sada. A ti utoci riešavaju se polagano, jer gospodu duša boli i na samu pomisao, da bi zbog njihova prenagljena riešenja ona sela mogla trpjeti kakvu štetu.

U naglosti nije mudrosti. Ako to kome nije ugodno, neka piše utok — slobodno mu je. — Došao sam u Cres grad. Popitam se za školu, i pokažu mi jednu nizku kuću uz obalu. Škola je odmah prizemno. Sobe nizke, tiesne; klupe većinom kao u kakvoj podzemnoj krčmetini, pa ih neima dosta, jer mnogokrat djeca moraju na tla čučnuti. Da je to koja hrvatska škola, bez sumnje bi ju školske oblasti zatvorile, ali je ono talijanska pak . . . . . no što pak? . . . . vi već znate. I ne samo, da se trpi tu školu u takvu stanju, nego se još povećava broj učiteljskih sila onako liepo gladko, gladko u desetak dana. — Na svojem putovanju sam kasnije doznao, da su školske oblasti nagovarale občinu u Puntu na otoku Krku, da pripravi još jednu sobu za školu i da će dobiti još jednu učiteljsku silu, koja je dosta nuždna. Občina pripravi krasnu sobu posve jednaku onim prvašnjim — i tada zapita učiteljsku silu — ali čekaj. Sada zahod nije baš po svih *regulah* pedagoško didaktičkih sagradjen — jer kad se radi o jednoj hrvatskoj školi, onda se i u zahod potrude gospoda, a u Cresu baš se nije toliko na tanko gledalo. I u Puntu evo već koje tri godine izčekuju učitelja i neima ga; kad će doći, to Bog znada. Ako kome nije pravo neka piše utoke. Nuzgredno samo spominjem, da školska zgrada u Puntu, uz sve mane, koje može imati, još je uviek jedna od najljepših u Lošinjskom kotaru. — U Krku n. pr. se trpi, da dvorazredna učiona bude i u posebnih kućah, tako te jedan razred jest u jednoj, a drugi u drugoj kući — samo bi još rado znati jesu li se gospoda popitala i za zahode, jesu li sagradjeni po *regulah*.

Saznao sam, da i Kornić i Kras i Gabonji i Rasopasno pitaju školu. Pitanje se pretresa, kažu gospoda, koja vedre i oblače, a kako rekosmo, kad se radi o kojoj hrvatskoj školi, ona tada ozbiljno razmišljaju, da se nebi prenagliła u sudu. Za svaku od onih škola bit će već do sada napisano nekoliko snopića papira, a u par decenija (toliko će proći dok se škole otvore) napisati će se toliko papira, koliko bi bilo dosta, da se svu školsku djecu oskrbi papirom najmanje za pet godina. Ali medjutim se radi o školi, a ako škole nije, to je tek nuzgredna stvarca, a komu nije pravo, neka piše utoke, ta slobodno mu je.

(Konac sliedi).

Dopisi.

Iz sv. Petra u šumi pišu nam 4. t. mj. Spreman sam bio, da za ovaj put slavno ravnateljstvo pošte privatnim putem upozorim na njekoje ponovne nedostatke na ovoj pošti. Ali sgodilo se u zadnje vrieme takovih stvari, radi kojih valjade mi otvoreno stupiti pred javnost, e da se time na put stane stanovitim neredom.

Čim dođu jedan ovdašnji izrod o dopisu u zadnjoj „*N. S.*“ glede toli potrebitog skladišta na našem kolodvoru, duboko uzdahne i zavapi tobože pobjedonosno, da se dopisnik napokon ipak opametio, te se je pustivši na stran poštu, pametno bacio na kolodvor za oživotvorenje dobre stvari. „Jadna nam sreća“, rekao bi naš kmet; misli li taj čovo, da u uredu njegovog miljenika sada već sve gladko teče, kao štono rieč, po loju? Hoće li, da vašeg dopisnika postavi u škripac i možebitno pred javnošću osmiesi? Ali jalova mu posla, pošto dobro znamo, zašto je dao Bog kozi uz dugu bradu ipak kratak rep. Evo dakle i o pošti. Djedovska kultura ovog pošte meštra pokazuje se primjerice već na njegovoj djeci; ova po miloj volji pozdravljaju zaglušnim zviždanjem naše narodnjake došle iz vana. U tom ih ne smetaju ni uredovne ure na pošt. uredu niti školske ure niti crkveni obredi; u tom pogledu odlikuje se osobito jedan njegov mladoljetan sin, koji je do lanjske godine učio u Cividalu u Italiji, sve dok ga nisu — ako smijemo povjerovati zlobnim jezikom — i od onuda slavno odpravili; u Austriji nema dakako za takove glave prikladnih škola, valjda stoga, što su ustrojene previše u vjerskom duhu. Da bi blažena zemlja citrona vidila, kakovu civilizaciju sije danas njezin učenik na Supetarščini, da bi vidila kojim plodom rodi ono mladjahno stabalce, što si ga je ona na vrućim grudima toli ljubko njegovala od srama bi sakrila svoje bolno lice. Umjesto da pošte meštar dopušta svojoj djeci pred vlastitimi vrati tik uz samu pošt. tablicu, dotično pred poštarskim uredom, zaglušno zviždati, bolje bi učinio, da pazi na red u pošti. Ako pak neće on sam, da o tom ništa znade, što se sve oko njega sgadja, prisiljeni smo upozoriti na to one, na koje spada.

Jednog dana predano bi sbog odpreme na ovu poštu službeno pismo; priključena je bila istomu dotična pošt. knjiga za uredovnu potvrdu primitka. Nosioc iste primi i krunu i dobi nalog, da dade spis preporučiti, kako bijaše ubilježeno toli na omotu spisa koli u pošt. knjizi. Pošt. odpremač izda recepis, dakako *njemačko talijanskim tekstom*, sa ubilježenom taksom od 20 nvč. i doda na pošt. knjizi vlastoručni podpis. Na to mu bi pismeno javljeno, da se kod službenih spisa uplati samo 10 nvč. za preporuku, dočim list ostaje prost poštarine. Zasramljem da nezna svoje službe zacrveni i da se valjda više ne blamira jednostavno povjerova razjašnjenju i vrati onih 10 nvč., što uze prije previše. Recepis leži sabranjen na uvid. U ostalom kod svih *službenih* preporučenih *spisa* ima, koliko nam je poznato, poštar udariti na strani pošt. knjige takodjer službeni pečat dotičnog dana. Ali reć bi, da na našoj pošti taj zakon nevalja, pošto češ badava iskati pečat na takovih spisih i po bielom danu, makar k tomu uzeo još na pomoć upaljenu svieću.

Nadalje odano bi na ovu poštu drugo službeno pismo gotovo cieli sat prije redovite pošt. odpreme. Poštar podpiše doista pošt. knjigu ali pismeno dojavi, da spisa nemože odpremiti dalje, ako nije priključena popratnica sa službenim pečatom, pošto da isti spis teži preko 250 grm. Badava mu bi odmah još za dobe javljeno, da se ne radi u predležećem slučaju o privatnom, već o službenom pismu, koje pravi polag pošt. propisa iznimku, te se može odpremiti prosto poštarine sve do težine, ne varamo li se od 2½ klgrm.; ako je samo prikladno glede obsega i formata. Neka samo šalje napried. Poštar ostade pri svojem te umjesto, da istog dana, premda je bilo još dosta vremena, žurno spis odpremi, ipak ga zaustavi na pošti. Pošt. sluga upitan u večer istoga dana, da-li mu je možebitno štogod poznato o spisu, odvrati, da se nalazi još na pošti, jer da za odpremu još njekakvo pismo manjka. Baš ništa ne manjka, samo neka ga odpremi, tako mu bi odvraćeno. I eto napokon drugog dana nakon cielih 15 sata moglo je kontumacirano pismo sretno odputovati, pošto, da se je „*Berto* (*t. j. poštar*) *predomislija i učinija drugačije*“.

Sada neka se još tko usudi braniti tobože uzorni red, štono vlada na našoj pošti. Samo jezik za zube, jer bi mogla i buduće još po koje žuhka doći na vidjelo, pa i proti volji mnogo koga. Mnijemo, da mora i slavno ravnateljstvo pošte napokon uviditi, tko je imao pravo, kada se je prosvjedovalo proti otvorenju pošt. ureda u kući osobe posve nesposobne. Sada će napokon gosp. Corrà valjda upoznati, u koje rake je došla ova pošta.

Napokon još ovo. Hvalevriedno je što je i u Lupoglavu već otvoren pošt. ured i predan gosp. predstojniku tamošnjeg kolodvora. Zato pak nemožemo razumjeti zašto se nije i kod nas na isti način za manji trošak otvorila pošta na kolodvoru. Kada smo tako zahtjevali, reklo nam se je sa stanovite strane, da službu predstojnika kolodvora i poštara ista osoba nemože obavljati, akoprem je bila prije ovdašnjem predstojniku pošte ponudjena. Dakle što može predstojnik u Lupoglavu, gdje se uz to i brzovlak zaustavlja, nemože onaj u sv. Petru!!?

To je zagonetka. Ali da! ako smijemo zlobnim jezikom vjerovati, jesu kod nas moćniji faktori uplivali na to, da dojde, kako je došlo, a tim žalibože ugodilo samo osobnoj taštini jednoga, a na uštrb svega pučanstva i valjda proti svakoj financijalnoj štednji.

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru tekom mjeseca kolovoza:

R. Katalinić Jeretov, Zadar, povjerenik	for.	136·60
Podružnica muška u Kastvu u darovih i članarini	„	29·50
Podružnica muška u Omišlju, dar, sabran u patriotičkom družtvu	„	4·50
Poviše sabranih od dra. Jurja Žerjavića prigodom dolazka zagrebačkih proštenjara u Mariju Bistričku dostavljenih njoj po dru. Viteziću	„	16·50
Josip Volk, blagajnik podružnice podgradske ljubljanske razne svote u podpunom iznosu	„	31·08
Fr. T. Matković, Trsat, svotu sakupljenu prigodom sastanka pristaša stranke prava u Dragi dne 2. kolovoza	„	25·50
Podružnica muška u Kastvu, svotu, sabranu prigodom krštenja sina Petra Sušnja, liekarnika na Sušaku	„	5·—
Fr. Brnčić, pravnik sakupljenih u veselom družtvu u Rukavcu	„	1·20
Vrabec Ivan, kapelan u Kastvu daruje pripadajući mu novac pri pogrebu g.dje K. Kundić	„	5·—
Hrvatski abiturijenti u Zagrebu	„	48·40
Sakupljenih pri izletu Opatijaca i Vološčaka u Košljunu dne 26. kolovoza	„	25·—
Župnik Ryšlavy dostavlja u ruke blagajnika družbe u namjenu za školsku tablu (nadpis) u Kašteliru	„	10·—
R. Katalinić Jeretov, povjerenik u Zadru pripošilje svotu, sabranu tekom mjeseca kolovoza	„	120·90
Podružnica ženska u Voloskom dostavlja prinose od razne gospode i družtvanca njoj prispjele	„	69·05

Pozdrav braći Slovencima

od učiteljskog družtva kotara Voloskog.

Drava šumi, bistra Sava struji,
Tiha Soča srebrom se preljeva,
Gordi Triglav u plamenu ruji,
Drevna Učka sva u sjaju sjeva.

A to more, to hrvatsko more,
I to nebo lazurno i plavo,
Šume, gaji, planine i gore,
U zanosu Vama kliču: — Zdravo!

Zdravo da ste, oj stupovi znanja,
Razsadnici svjetla božanskoga,
Apoštoli sreće, blagostanja,
Dike, ponos roda bratimskoga,

Zdravo sinci Slovenije mile.
Zdravo braćo, zdravo sokolovi,
Vam u susret eto moje vile,
Da Vas žarkim pozdravom oslovi.

Amo braćo, na hrvatske grudi,
Amo, amo, da Vas izgrlimo,
Naša ljubav već Vas davno žudi,
Amo, amo, da vas izljubimo.

U prozorje preporoda svoga,
Hrvat snivč sanju uzvišenu,
Gledč braću roda slovenskoga,
Sa Hrvati nježno zagrljenu.

Ta se sanja izpunila sada:
Jedna misč divnu braću spaja,
Jedna ljubav njina srca sklada,
Jedna pjesma dušu im opaja.

Mila braćo! Na nebesnom svodu
Otaj danàk sunce zlatom piše,
Njegva spomen ostat će u rodu,
Dok mu duša gordim dahom diše.

I ta Istra nevoljna i biedna,
U svom krilu stanak Vam pripravi,
Te prem tužna, uboga i čedna
Oko čela lovore Vam savi.

A to more, to hrvatsko more,
I to nebo lazurno i plavo,
Šume, gaji, planine i gore
U zanosu Vama kliču: — Zdravo!

Zdravo sinci Slovenije mile,
Zdravo braćo, zdravo sokolovi.
Vaše misli izpunjene vile,
A trud nek Vam Bože blagoslovi.

Opatija, 19. kolovoza 1896.

Emin.

Franina i Jurina

Fr. Dobar dan jerme.

Jur. Bog daj svaki dan, kamo to?

Fr. A da gren malo put Poljic.

Jur. Ča reš morda put Velerive.

Fr. Ajne gren ne, nego do Kukurika niku laz zatvoriti, pak do Piculice neko seno spravit.

Jur. A tako, a ja gren ovdi do kovača po dva cigara.

Fr. Ma ča i ti se tamo služiš? Tr ča nismo se bili lani u vrime od balotacijoni zavirili, da mu nečemo dat ni šolda dobitka!?

Jur. Ma jimaš pravo, da, ma ča češ na. Ja mislim, da su mu već oprostili. Tr i oni, koji se drže študijane glave, tancaju svaku nedilju u njega i davaju mu dobitka na vino.

Fr. A ši ši, sran ih bilo, odkuda bi imilo prit svitlo, pride noć. A hvala Bogu! Češ ben vidit, da će i kovač zatvorit sopele, kada budu naši ljudi na zapovede.

Jur. Ma i neka, zač ovo je jena prava napast.

Fr. Baš je.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlao nam je gosp. Josip Velhartický, župnik u Jelšanah poslao nam je 8 for. 60 nvč., sabranih medju novim zastupstvom občine Jelšane pri skupnom objedu iza izbora načelnika i občinskih savjetnika.

Previšnji imendan Nj. c. kr. apoštolskoga Veličanstva cesara i kralja Frana Josipa I. proslavili su i ove godine i to u nedjelju dne 4. t. mj. svi narodi drevne monarhije Habsburga svečanim načinom i uz iskrene želje, da Svevišnji uzdrži Njeg. Veličanstvo još mnogo i mnogo godina na uzvišenom priestolju slavne monarhije na slavu iste a na sreću svju naroda.

† **Dr. Julij Gregr.** Na svojem posjedu nedaleko Praga preminuo je dne 5. t. mj. jedan izmedju prvaka českoga naroda, njegov zastupnik na zemaljskom saboru i vlastnik najvećeg českog lista „*Narodni Listy*“, t. j. g. dr. Julij Gregr. Za njim žali sav češki narod bez razlike stranaka, jer je mnogo pretrpio i mnogo učinio za svoj narod. Slava mu!

Konštituiranje novoizabranoga občinskoga zastupstva u Baški. Dne 3. t. mj. sastalo se novoizabrano občinsko zastupstvo u rodoljubnoj Baški, da si izabere načelnika i njegove savjetnike. Načelnikom bijaše izabran — nas od narod tamo istog dana brzojavno obaviestiše — velezaslužni g. Bartul *Pajalić* i to jednoglasno a savjetnici šestorica odlučnih Hrvata.

Tim izborom odgovorili su najbolje bašćanski rodoljubi kojekakvim talijanaškim spletkarom u obće a napose porečkoj „*babi*“ koja se je nedavno veselila, da je izabrano *narodno istarsko* zastupstvo. Dakako da je to zastupstvo narodno i istarsko ali nipošto u duhu porečkih jaslara već čisto istarsko-hrvatsko. Osobito nas veseli ponovni izbor dičnoga našega *Pajalića*, koji je dosta pretrpio za našu hrvatsku stvar radi svojeg odlučnog rodoljubja.

Njegovi susbćinari nisu mu se mogli bolje odužiti van tim što ga postaviše ponovno i jednoglasno na čelo onoj rodoljubnoj občini. Nu ti svojim činom dali su njedno zaslužnu lekciju talijanaškim smutljivcem Istre i svim njihovim zaštitnikom. Živili naši sviestni Bašćani! Živio načelnik *Pajalić*!

Glavna skupština „Bratovšćine hrvatskih ljudi u Istri“ obdržavali su po uredjenom programu dne 24. septembra t. g. u Kastvu. Od g. tajnika primili smo obširno izvješće, koje ćemo priočiti u budućem broju.

Izlet „Tržaškoga Sokola“ u Sv. Križ bijaše upravo veličanstven. Iz Trsta je krenulo posebnim vlakom preko 300 osoba do Nabrežine, gdje je izletnike čekalo silno mnoštvo naroda i dvie glasbe. Odatle krenula je nepregledna povorka u rodoljubivi Sv. Križ, ukrašen krasno narodnimi zastavami. Izlet bi bio izpao nad svako očekivanje, da ga nije pokvarila obilata kiša, koja je neko vrieme upravo lievala.

Službeni posjeti. Iz talijanskih novina Istre doznajemo, da je zemaljski kapetan za Istru g. Mate Campitelli službeno posjetio občinske urede u Motovunu i Oprtlju.

Zli jezici govorkaju koješta o pravom uzroku tih posjeta, ali reć bi ipak, da rečeni občinski uredi nisu baš u najuzornijem redu. Tako smo doznali iz Motovuna, da se je *gradjanstvo* silno tužilo na bivšu občinsku upravu i da od novoizabranih zastupnika talijanske stranke nije hotio nitko primiti časti načelnika. Tada je posredovao zemaljski odbor, kojemu je pošlo za rukom sklonuti nekog mladog doktora, da se prihvati načelničkog bremena.

Što je na tih glasovih istinita, ne možemo već sada znati, jer talijanska gospoda svoje poslove medju sobom opravljaju i poravnjuju. Na stvari ipak mora nešto biti, jer i ovdašnja „*L' Adria*“ (prilog službenomu listu) od dne 7. t. mj. kaže, da se nada, kako će se od sada občinske poslove *bolje* opravljati. Onaj *bolje* vriedi zlata, al bi još više vriedio, kad bi nam bio onaj listić kazao, u čemu se nije do sada dobro upravljalo.

Nakon Motovuna ili istog dana posjetio je g. Campitelli sa jednim članom zemaljskoga odbora i občinski ured u Oprtlju. Nas je već u prošlom broju prijatelj od tamo obavjestio, da bijahu gospoda na glavarstvu *na vrieme* upućena na dolazak gospode iz Poreča. Jesu li ta gospoda u Oprtlju našla uzornu upravu, ne možemo kazati, ali puk želi svakako doznati, da li je i tamo sve u redu. Par rieči g. kapetana umiriti će one občinare.

Iz Oprtlja potrudio se g. Campitelli i do Zrenja, gdje je očito i jasno pokazao, koliko mu na srcu leže poslovi neprijateljskog nam družtva „*Lega nazionale*“. Reć bi, da je bacao i tamo bob o zid, jer su i tamo sliepci progledali.

Iz Brguda. Liep je običaj, da se ljudi iz Kastavščine stiču za blagdane ne samo u Kastvu, nego i po okolnih kapelanijah i mjestih sa crkvami: u Rukavcu za Petrovu i Lucijnu, u Sv. Mateju za Matejnu i Matijinu, u Zvonečoj za Antonju, u Sv. Križu za Križevicu, u Brežčih za Josipovu. Možda još najveću pobožnost pokazuju za Kuzminju u Brgudu. Iz svih županijah Kastavščine, po dvie i tri ure daleko, vrve taj dan na Brgud, gdje je stara crkvica posvećena sv. Kuzmi i Damijanu. Za Brgujce je to veliki blagdan, na koj se vidi i velika pobožnosti i velikoga veselja, kod staroga i mladoga, kod muškoga i ženske. Svakomu se čita neku osobitu radost u licu i u svem kretanju. Sve izgleda svečano. Brgujac, koj nebi bar na taj dan išao na Brgud, ako mu je ikako moguće, slab je domaćin, rekao je jedan Brgujac, živući u jednoj drugoj občini. I zbilja u vidiš i trgovca i zanatlija i financera Brgujca, koj živuć druguda, dodje taj dan iz daljega i bližega u svoj zavičaj, u onaj kraj, gdje je ugledao svjetlo božje. Brgujci stanujući doma i druguda, ljube svoj rodjeni kraj i sve što je s takovim sdruženo, svoju vjeru, svoj jezik, svoju domovinu. Dobri su oni kršćani, čestiti Hrvati, pošteni, radini i marljivi ljudi. I požrtvovni su, što se najbolje vidi u velikoj njihovoj crkvi i u školi, koju jednu i drugu su sagradili u posliednjih desetih godina, i koju jednu i drugu čistu i čednu uzdržavaju. Poznaju oni potrebu i korist crkve i škole, poštuju svećenika i učitolja šalju redovito svoju djecu na nauk božji i svjetovni. Stara crkvica sv. Kuzme i Damijana ne nalazi se dosta u najboljem stanju; to Brgujci i uvidjaju i učinit će stalno u najkraćem vremenu sve, što im bude

moguće, da se popravi. Dat će se oni na pero, kako svagdje gdje treba, tako i tu.

Ljudem iz Kastavšćine čini se njekako čudno pjevanje različito od onoga, što ga čuju po svojih crkvah.

Inače je sve jdno: jedan jezik, jedni običaji, jedne pjesme, jedno veselje, kakovoga bijaše i prošle nedjelje na Kuzminju, i kakovo nek bude svake godine, dok bude svieta i vieka!

Odgovor na uvodni članak. U zadnjem broju 738 ima porečka baba „l' Istria" uvodni članak, kojim hoće, da preporuči svoju svojtu za supremaciju nad našim narodom u Istri, ističuć dakako, da su oni mnogobrojniji, jer Hrvata u Istri nema nego je to nekakva smjes Bog zna kakvih narodnosti i potepuha, koji se medjusobno niti ne razumiju. Glavna poluga kojom hoće, da opravda svoju preporuku je i opet starodavna kultura italijanska rekte miletačka. Da se pako i oni i drugi upute u tu slavnu „avitu coltura" i da ih sjetimo častnih njihovih djeda, evo donašamo za odgovor iz dalmatinskog lista „Jedinstvo" ovu viest:

„Illustrissimi della Serenissima". U „Smotri" (poluslužbeni list dalmatinske vlade) izlaze zanimljivi podatci, kako su presvietla gospoda prejasne miletačke republike trovali svakoga, vladare, vojvode, pape i prelate tko im je smetao. Senat je nabavljao zločince, plaćao ih da truju i davao im potrebne instrukcije. Senat im je nabavljao i otrovi. Groza hvata čovjeka, kad pri čitanju tih dokumenata, promišlja kakvi lopovi moradjahu biti oni „Illustrissimi signori" u ime kojih nam danas zviždulini kopaju oči za — kulturu. Da se ma jedan od tih dokumenata našao u kojem arhivu hrv. vladara, tko bi trpio Talijanaše? Mi pak samo pitamo: A koliko su: „illustrissimi" otrovali naših ljudi, osodito Srba u Boki i Crnoj Gori?"

Svečano otvorenje „Narodnoga Doma" u Ljubljani. Dne 11. t. mj. otvoriti će svečanim načinom u bieloj Ljubljani veličanstvenu zgradu, posvećenu slovenskim družtvam u Ljubljani, a okrštenu „Narodni Dom". Svečanost biti će prava narodna svečanost, kojoj se i mi unapried priključujemo sa iskrenimi čestitkami.

Dvojaka mjera občinskoga načelnika u Lošinju. Pod tim naslovom pišu nam od tamo 2. t. mj. koliko sliedi:

Da opravdamo gornji naslov, moramo posegnuti za par njeseci natrag, te Vam izpripovieditи iz najnovije naše prošlosti sliedeći slučaj:

O glasovitom izletu talijanske gospode iz raznih strana Istre u ovo naše pitomo mjesto i o skupščini talijanskoga političkoga družtva zamazalo se više papira nego li je trebalo, ali nekoje stvari valja kadšto opetovati radi dogadjaja, koji su s njima u savezu.

O bezplatnoj gostbi, o obilnom šampanjcu, koji se je pušio na gospodskom stolu, o prosjačenju za bezplatne stanove itd. itd. nećemo da duljimo, već prelazimo na važniji dogodjaj.

Jedan naš čestiti mladić, nemisleć na zlo, odluči, da će talijansku gospodu izletnike i skupštinare na odlazku pozdraviti sa gromkim: živio!

Tu svoju nestašnu nakanu priobći nekomu radniku, koji ga je odmah izdao pošav na občinu i tuj opisao kako rečeni mladić sakupija narod, koji će demonstrirati proti odlazećim talijanskim perjanicam.

Gradski načelnik, c. k. bilježnik i zemaljski zastupnik g. *Vidulich* dade rečenog mladića u 10½ sati po noći baciti u tamnicu, jer da je pripravljao demonstraciju.

Izletnici imali su otići u nedjelju poslije podne u 6 sati, ali oni se pobraše s nepoznatog nam razloga već u 1½ sata — bez objeda.

Okolo 5 sati pustiše našega mladića na slobodu. Odmah bijaše od sudca saslušan i spisi odposlani državnomu odvjetničtvu u Rovinj.

Na 3. julija bijaše isti pozvan na občin.i gdje ga je načelnik pokarao zagroziv mu se, da u buduće nesmije više puka benaviti (istupidire la gente) i da za poradi njegovoga neurednoga ponašanja (scoretto comportamento) stavlja pod pazku policije.

Sada neka prispodobe Vaši čitatelji i nepristrano občinstvo ovo postupanje g. načelnika sa bezazlenim i nepunoljetnim mladićem sa postupanjem istoga načelnika sa ubojicami nesretnoga mladića *Ostromana* pak neka po duši kažu: namjeri li gosp. načelnik *Vidulich* dvojakom mjerom?

Malo prekasno. Jedan talijanski listić iz Istre predlaže u svojem zadnjem broju, da bi istarski (čitaj po njegovu: talijanski) vinogradari ustrojili vinarsku zadrugu, kojoj bi bila svrha, da brani i promiče trovinu sa naravskim vinom. Svoje podružnice imala bi ustrojiti u Trstu na Rieci i u Puli. Svakako dobra misao ali se čudimo, *da toli naprčani, kulturni, prosvetljeni, uplivni i bogati Talijani Istre* jedva sada na nju dolaze, dočim imamo mi *brbćari i prosjaci* taku zadrugu već više godina.

Iz Lovrana pišu nam 26. septembra. — „Adio Croati! I že andà in fumo de macaroni. Meteli sulle „*nosila*". Porteli in cimitero, e cantemoghe: „*De profundis*". Tako su govorili lovranski Kalabrezi, kada su dobili pul zadnjeh balotacioni, a te njihove besedi su mi prišle na misal čera zapolne, kada se je držala seduta va našoj čitalnice „*Danice*". Nebogi Kalabrezi, kako su nam rano „*oficij*" kantali. Da bi kako su nam rano „*oficij*" kantali. Da bi nas bili videli, morali bi bili promislet, da ni dugo vreme, kada će i oni „*finit*" svoj gnjusni i smradni život, da nima te sile, ka bi bila „*kapace distrujit*" nas prave Lovrance. Ma nas je bilo! Pa ki ljudi! ka mladost! In šoma: *fior di Lovrana*. Tu su bili Peršići, tu Turčići, tu Cerčići, tu Blečići, tu Minaki — sve sama imena, ka bi se morala zlatom napisat. Altroke oni dva Cupara starinom Grka, i on Vlah i Kranjac-renegat, ča ih imaju Talijani. A drugi, ki su još bili? Ale ki bi ih nabrojil! A poč su svi ti ljudi prišli va čitalnicu! Poć! Bože moj, da se dogovore, kako će se naša lepa „*Danica*" još više polepet i pomladet. A bila je i vesela naša „*Danica*", zač je dobila va svoje krilo ljude, ki su čast i dika svemu Lovranu. Bog ih poživi! Va toj skupščine palo je puno lepih besed, ale nas je najviše razveselilo, kada se je stal naš dobri i čestiti starčić Jure Stipanić od Tuliševice. Kakov vam je to starčić. A ma prava dobrota. On vam se je lepo stal i rekal ove besedi: „Gospodo moja draga! po svoj Istre se ljudi združuju va družbu sv. Cirila i Metoda, a mi va Lovrane se ni ne mičemo. To ni lepo. Združimo se lepo i mi".

Bog poživi našega Jureta, smo svi zavapili i odlučili, da ćemo storit i mi va Lovrane podružnicu sv. Cirila i Metoda i to valje na jedan put.

Još ću vam spomenut, da se je za predsednika storilo g. Turčića našega starega poštenjaka, a za sekretarija i kasjera one dve naše korenike gosp. Emilija i gosp. Pepića Blečića. Bog neka ih sveh skupa požive.

Čera su neki Rečani imeli va Lovrane „*bal*" za „*Legu*". Pozvali su i neke Lovrance. Rečane je pripeljal „vapor" „Hrvat" — a bil bi ih pripeljal on „vapor" kega nisu naši lovranski *Poperdili* kupili, ma da su njim va Trste rekli, da „*gušta*" više od sto fiorini, i zato ga oni nisu oteli kupit. *Barba Čenčo.*

Izbori za upravno vieće u Zrenju (Občina Oprtar). Od tamo primili smo danas tako pomješanu i nejasnu brzojavku, da smo iz nje jedva toliko razabljali, da će se u subotu obaviti izbori za upravno vieće u Zrenju. O uspjehu ne može se ništa kazati unapried, jer će izbor rukovodlti talijanska izborna komisija — a *tim je rečeno sve.*

Prijatelja, koji nam je brzojavio, molimo, da nam odmah pošalje prepis svoga brzojava.

Izborni sastanak sazivlje političko družtvo „Edinost" za nedjelju dne 11. t. mj. na Proseku.

Iz Dubašnice pišu nam 26. pr. mj.: Mnogo se valova razbilo na kršnoj obal junačke Bodulije, odkad je ugledao svjetlo svieta zadnji dopis iz ravne Dubašnice u dičnoj „Našoj Slogi", vriednoj pobornici za narodna prava istaskog patnika proti našim susjedom umišljene „*superiorne rase*". Vrieme je dakle, da vam se tkogod javi.

Dne 20. tek. mj. doživjela je Dubašnica riedku i znamenitu svečanost. Toga je dana naime veleč. g. Andrija Juranić prikazao Svevišnjemu prvu nekrvnu žrtvu. Crkva i majka Hrvatska dobile su dakle novu silu, koja će se posvetiti radu za moralni i materijalni bojak i procvat njezine poštene, al još podosta tminom neznanja obavite djece. Dubašnica osvanula je onog dana u svečanom, pirnom ruhu, da se veseli mladom sinu svojem. Sakupila se liepa *kita svatova*, da s mladomisnikom diele radost riedkog dana. Ganutljiv se prizor odigrao na otčinskom pragu mladomisnika, prije negoje povorka krenula iz kuće u crkvu, kad je mladomisnik po starom običaju dubašljanskom tronutim glasom pozdravljao kuću, gdje je prvi put ugledao svjetlo dana.

Crkva bila je dubkom puna, a propovjedju je ljudski otresao častni otac Livić. Obilata gostba trajala je puna tri dana. Poučno i zanimivo je bilo gledati starodrevne običaje dubašljanske kod mlade mise, a osobite kad su došle tetke mladomisnikove, da ga darovim daruju, koji su jasni svjedoci negdašnjeg blagostanja naše občine.

Sjetismo se i istarske sirotčadi, te se je i za družbu sv. Cirila i Metoda sakupila svotica.

Iz Kanfanara pišu nam 5. t. mj. Nije valjda tomu ni dva mjeseca, što je naše slavno občinsko zastupstvo izabralo občinskim načelnikom na obće zadovoljstvo svega puka Kanfanarskoga Antona Okretu, izvanjskoga kmeta. Ali ovaj izbor ne izpade povoljno za našega občinskoga pisara: trojicu njegovih sumišljenika, koje on rabi u svoje svrhe, a da oni išta o tome ne slute. No, Bože mili, kako da on trpi načelnika kmeta u benevrekah, ta to je grozno i samo pomisliti, kada mora biti načelnik za njega, a ne on za načelnika! Izbora je prisustvovao g. grof Fedrigotti, c. kr. komisar, muž čestit, učen, na dobru vjeru ali valjda ne dosta vješt lukavosti našega pisara, jer premda se izbor obavio točno i zakonito, ipak ne bijahu stavljeni povjerenici komisije, i gospodin komisar ne podpisa zapisnik izbora, što je dalo dosta razloga pisaru i njegovoj trojici, da ulože utok na c. kr. namjestničtvo, da se izbor uniši, koje ga je i uništilo radi formalne pogrieške. Dakako, to je u prilog Talijanom, jer se radi proti kmetu naše narodnosti!

Radi uništenja rečenoga izbora ovdješnji puk je ogorčen i jadan, jer kako se govori, u subotu na 10. tek., najbrže da izgubimo našega Okreta, i da će nam se narinuti opet po pisarovom receptu, a iz rovinjske ljekarne, kakav Vrtoglavac Nego, ako još što drže naši zastupnici do svoje časti (tko ju imade, ćemo znati), morali bi svi dati svoj glas kako i prije Okretu, jer drugačije bi se zamjerili svemu puku. Nitko si ne može ni pomisliti, kakovu su mržnju i razdor ovdješnji mutikaše posijali medju naš puk, i kako se ovi znadu igrati za nekojimi oblastmi, samo da laglje mogu loviti u mutnoj vodi. Dali će im to dugo trajati, ne znamo, samo znamo, da svaka stvar ima početak i svršetak. Drugi put, gospodine uredniče ako mi dozvolite, kazat ću Vam njihove liepe *bravure*, i kako oni mudro znadu izvadjati Cuderove programe. (*Izvolite*, ali samo činjenice sa dokazi. Op. ured.)

Iz Lanišća pišu nam 4. t. mj. Dne 26. pr. mj. ravno o podne pojavila se vatra u kući jednog siromaha ovdje u Lanišću. Sreća naša, da je baš onda vladala tišina, dočim je u jutro vrlo puhao vjetar. Na tužni glas zvonova u tren sakupilo se mnoštvo ljudi obojeg spola, a isto tako u kratki čas došlo ih mnogo iz sela Podgaća, kojim budi ovdje izrečena zato hvala; i tako se *hvala* dragom Bogu odmah ugasilo nesretnu vatru, koja je svakako učinila njekoliko štete, ali ipak nije mnogo. Nu žalibože dogodila se druga grozna nesreća na mjestu, gdje je bio požar. Kako je bilo više njih na krovu, pod kojim je kuća gorila, tako jedan mladić spusti sa krova jedan kamen, koji pade jednoj vrlo siromašnoj ženi na vrh glave, koja se u tren oka kao mrtva sruši na zemlju. Još tri sata kasnije nijedan nije sudio, da je uboga žena još živa i tekar četvrti sat, pošto su se nekoji mnogo mučili okolo nje, počela je po malo davati znak, da je jošte na životu. Tada je bilo misliti, hoće li se tražiti svećenika ili liječnika. Svećenika, da joj barem dade sveto ulje, bilo je na dvie noge teć tražiti u Roč. Na sreću našlo se kod kuće gosp. kapelana Kantu, koji je u jedan sat došao iz Roča u Lanišće i izpovjedio i z Bogom pomirio tu ubogu ženu, koja ima devet djece, od kojih već preko godine dana leže po jedan ili dva bolestna. Naš župan brzojavio je, da odmah iz Buzeta dodje liječnik, koji je u istinu odmah došao i pomogao siroti ženi.

Vrlo težko nam bijaše, što nije bilo kod kuće svećenika, koji je tako rekuć predvidjao nesreću.

U nedjelju je naš župan sabrao 13 forinta milostinje za ubogu ženu, kojoj je trećeg dana zatim umro sin od 18 godina.

Našim mladićem preporučamo, da budu oprezni kod ovakvih slučajeva, a kuće gospodarom, da si dadu kuće osjegurati kod banke „Slavije". Ne budite tako neharni, kao da niste u nikakvoj pogibelji, da vas može ovaj strašni gost pohoditi. Za forintu dvie nećete propasti, a možete si mnogo prikoristiti.

Za nesretnu udovu Ostroman poslao nam je g. Milan Kerdić iz Broda na Savi 4 for. 55 nov., sabranih pri slavi imendana Mihajla Sekulića uz zgodnu zdravicu pokćerki svečara od prisutnih gostiju.

G. dr. Anton Antončić, odvjetnički kandidat u Krku 25 for., što ih je sakupila iza njegovog govora i predloga g.dja Fabianić za liburnijskog izleta na Košljunu. Od ovog iznosa izručio je 5 for. načelnik kastavski g. K. Jelušić, koje je on sakupio od gg.: Antona Gambara, posjednika na Trsatu 3 for. i Josipa Linića, trgovca na Rieci 2 for.

Ljudi, škropite loze u pravo vrieme, ne sad, nego kad je doba za to. Sad se vidi, tko je škropio, i to škropio dovoljno i u pravo vrieme, a tko nije škropio. Upravo žalostno je ići makar i cestom u najvećem dielu Kastavšćine. Srce te boli, kad vidiš ciele redove loza bez lišća, sa grozdovi tvrdimi, koji već nikad uzoriti neće, i iz kojih možeš najviše napraviti kakvu kiselicu ili ocat. Mnogi bolno govore, da neće moći iz vina ni toliko izvaditi, da plate poreze, a vino je skoro jedini prirad, iz kojega izvađe novce. A tomu svemu krivo je, što se ili nije škropilo, ili se je škropilo premalo, ili se je škropilo u nedobu.

Valja priznati, da je mnogo ljudi pogledalo već do ove godine, a malo jih je valjda, koji nisu pogledali ove godine. Svojom škodom naučili su se, da treba škropiti, ako će se očuvati lišće na lozi, a tim i grozdje. Valja pak priznati i to, da je ljetos bilo silno nepovoljno vrieme, da bijaše malo liepih dana baš onda, kad se je imalo škropiti, da se ono malo dana nije moglo, ili pak nije marilo u misli, da će jih još biti. Ne bijaše ih, pak se niie škropilo, ili se je škropilo prekasno, ili u obće u nedobu.

Dakle ljudi svojom škodom naučili su se, da treba škropiti. Sad već ni ne treba toga dokazivati. To se vidi u svakom vinogradu, na svakom redu, da i na svakoj lozi. Samo treba još da se nauče, da se škropi u pravo doba, u pravo vrieme. Dana u mjesecu se za to ne može ustanoviti. Negdje prije negdje kasnije, kako gdje prije ili kasnije počme rasti. Neka se škropi tri puta. Prvi put nek se škropi, kad se opazi grozdiće na loznoj mladici. Taj prvi put nek se stavi manje galice, n. pr. kilogram na 100 litara vode.

Drugi put nek se škropi o cvietu, slobodno i onda kad cvate. Škropljenje ne škodi cvietu. Taj put nek bude galice nešto više, n. pr. 1¾ ili 1¾ kilgr. galice na 100 litara vode.

Treći put gdje kašnje, kad su već grozdova zrnca nješto odeblјala. Onda se može metnuti 1¾ ili 2 klgr. galice na 100 litara vode.

Dakle bar tri puta. A ima ljudi, koji to i više puta čine. I u pravo doba, uvjek dakako liepim vremenom. Gdje ima rose, nek se ne škropi, dok se rosa neosuši. A onda cieli dan. Samo je dobro propustiti nekoliko ura oko podneva, kad je najveća vrućina.

Dakako, da je truda i troška, al mora se i jedno i drugo, ako se hoće imati vina, i ako se neće, da bude ostali trud i trošak oko loza uzaludan.

Koliki bi sada imali recimo 50 hekto vina, a neće ga imati ni pet. Zar se nebi bio izplatio trud i trošak škropljenja sa 45 hekto?!

Pak neće ni to škropljenje uvjek trajati. Ovih godina je bolest na lozah i valja ju liečiti, valja škropiti. Može se izliečiti, pak već neće trebati škropiti.

Na Vipavščini u naših stranah da je najprije počela peronospora harati. Počekom nisu škropili nego neki. Drugi su im se smijali. Kasnije su i ovi svojom škodom izkusili, da treba škropiti i škropili su. Škropili su nekoliko godina svi, i bolest se je izliečila.

Dodati je još, da bi svaki ikoliko imućniji posjednik morao imati svoju škropilnicu, a da bi skupne bile samo za siromašnije. Tako bi svi lakše na dobu poškropili. Pntem zadrugah reć bi da zadrugari mogu škropilnice dobiti jeftinije.

Nova bolnica u Puli. Dne 6. t. mj. otvorili su Puli novu bolnicu. Svečanomu otvorenju prisustvovao je i c. kr. namjestnik i zem kapetan, te crkvene, svietske vojničke oblasti grada Pule.

Uredničtvu „Jedinstva" *)

u Spljetu.

Za sve ono, što ste u Vašemu listu, komu ime „*Jedinstvo*", napisali i tiskali o svećenstvu svietovnomu i redovnomu u Gornjem Primorju od toliko i toliko vremena, evo samo dva slova.

Podpisani, u ime cielokupnoga svećenstva u Gornjem Primorju, koliko ponizno, toliko vrće, *i baš evo jarno* moli i zaklinje sve svećeničke starešine, ma koga dostojanstva bili, da slovo po slovo priberu i razaberu, što je Vaše „*Jedinstvo*" od toliko i toliko vremena u sviet razulo o istomu svećenstvu, i na temelju toga, dušu po dušu u Gornjemu Primorju da zakuna. Pronadju li da je *i pô slova*

*) Za članke pod ovim naslovom neodgovara uredničtvo.

istine u svemu, što je Vaše „*Jedinstvo*“ za toliko raznosilo, a osobito u pogledu crkve i oltara, tada, u ime istoga svećenstva izjavljujem, da je isto *najspravnije* podnieti svaku i najžešću kanoničku pedipsu, dapače spravno je i odgovoriti za sve one udesne posljedice, koje bi naravno izbijale iz onakova djelovanja i ponašanja, kad bi istinito bilo, što ste napisali i tiskali. U ime istoga svećenstva, istu molbu upravljam i državnoj i sudbenoj vlasti, da i one dušu po dušu na zakletvu primu, i na temelju toga najstrožiju iztragu povedu. U vašemu listu bilo je dosta, s čega se moglo i može lako u Istriju; neka postupaju slobodno, *nadju li i zeru istine.*

Istodobno izjavljujem u ime istoga, da je svećenstvo u oporbi bilo c zadnjim občinskim izborima *i da će biti, dok iste okolnosti budu trajati.* Drugčije i pomisliti, zakloni, Bože! Svećenstvo u Gornjem Primorju cienilo je i cieni *svojom dužnošću* boriti se proti izvoru raskvarenosti, proti zarazi najgrdnjih mana, proti ekonomičnom utamanjenju naroda i proti potlačenju čiste hrvatske sviesti. Kao otci javili su se za svoje sinove: izpunili su svećeničku dužnost, jer *dužnost* i ništa više.

Dužnom časti

Gornje Primorje, 3. listopada 1896.

Za ukupno svećenstvo

Pop Nikola Vežić.

Listnica uredničtva.

Gosp. R. K. J. u Z. Poslati ćemo Vam račun. Gosp. P. je u Beču; njegov list je prestao izlaziti; pobliže neznamo ništa. Sa računom dobiti ćete zamoljeno. Prijateljski odzdrav!

Gosp. K. K. 16. Pretekao Vas je bilo drugi; nezaboravite na nas i u buduće. Živili!

Kathreiner's KNEIPP'S SLADNA KAVA

je kot primes k bolovi kavi

edino zdrava

kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kil. za 25 kr.

Svarilo! Zaradi nič-vrednih ponarejenih izdelkov je treba pazit. na izvirne zavoje z imenom

Kathreiner.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2½
8- „	2¼	3-mesečni „	2¼
30- „	2½	6- „	2½

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v kroposť z dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marča t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrestí.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
skaze vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.

Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijansko v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. febrara 1896.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. WINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osobite preporuke vriedni liekovi

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovratnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 novč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj kriljavosti, ženskim boležtim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u iličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću **švedsku tinkturu** redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriećiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 novč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado ždrati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čilji i jači. — Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarske pilulice, najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatulici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otekline poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenjo vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 novč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti znojdjini. — Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 novč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena većem lončiću 1 for. — K tomu spada još **boraksov sapun** po 40 novč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi zaslužnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Flašica 80 novč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake. — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti grozmici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dru. Nikoli Selaku liečí uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zadahu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 novč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 novč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljaju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

DROGERIJA

na debelo i drobno

G. B. ANGELI

TRST

Corso, Piazza della Legna 1.

Odlikovana tovarna čopičev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angloškega. iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetih) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.

Mineralne vode

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žvopljanjo trt.

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

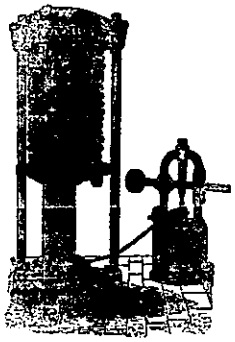

Ciene iznova snižene

Preše za grožde, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorel'ov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice za spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2I Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se kontrafacija! — Traže se zastupnici!

Skladište pisaćeg papira i drugih pisarsko-uredovnih potrebočа za občinske, kotarske, sudbene, školske i druge urede preporuča

ANTUN JERETIĆ u Gorici

Semeniška ulica 3.

Vlastita knjigovežnica i zavod za crtanje knjiga

Zaliha lampijona u narodnih bojah po umjerenoj cieni.

Preuzima i izvršuje sve naručbe brzo i točno, te šalje nepoznatim proti pouzeću, občinskim uredom itd. pako sa popratnicom.

Sve potrebočе za učione, kao pisanke i risanke, koje izradjuje iz dobroga papira, prodaje uz umjerene ciene.

Na zahtjevanje izradjuje svežčiće i sa hrvatskim napisom.

Preporuča se toplo rodoljubnom občinstvu

Velika lutrija u Inomostu po 50 novčića

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Srečke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & Co, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigrin, Enrico Schiffmann.

Vučenje već 7. novembra

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolene

Broj 42 U Trstu 15. oktobra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je za prilozi. Novci se šalju poštarskom napustnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Koga list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 1 i pol za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

XXIII. glavna skupština

„Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri“ obdržavana u Kastvu dne 24. septembra 1896.

U urečeni sat sakupio se u prostorijah „Narodnoga Doma“ dostatan broj članova „Bratovščine“, da prisustvuje godišnjoj glavnoj skupštini. Družtveni predsjednik dični starina veleč. gosp. Ante Turak ustanoviv ponajprije, da je dostatan broj prisutnih članova, otvori skupštinu alledećim po prilici nagovorom:

Veleštovana gospodo!

Svesrdni vam pozdrav i hvala velika, što ste se pozivu odazvali i u tolikom broju pristupili k današnjoj glavnoj skupštini „Bratovščine hrvat. ljudi u Istri“.

Došli ste amo, da od odstupajućeg odbora čujete izvještaj o djelovanju i napredku družtva tekom minule godine, da izaberete novi odbor i da se posavjetujete o načinu, kako bi naša „Bratovščina“ još bolje napredovati mogla.

Sa dohodkom „Bratovščine“ možemo biti prilično zadovoljni. Prinosnika imade dostatan broj, nu najveći prihod daju družtvu darovi, sakupljeni u raznih prigodah. Bilo je rodoljuba, koji su se i većimi svotami sjetili našeg družtva. Izmedju ostalih spomenuti ću ovdje medju nama nalazećeg se velečastnog gospodina V. Zamlića, velevriednog župnika Voloskog, koji je „Bratovščini“ darovao svoju dionicu „Narodnoga doma“ u Kastvu od 100 for. nominalne vriednosti. Imam vam napose iztaknuti jednog velikog pokojnika, Miju Babića, koji je našoj „Bratovščini“ oporukom ostavio krasnu upravo svotu od 5000 for. Vječna mu slava i pokoj duši!

Nadam se, da „Bratovščina“ i unapred neće zaostati, a nebi niti smjela, jer svakim danom raste broj naše učeće se mladeži, koju treba da po mogućnosti podpomažemo. Ufamo se pako, da će ova mladež kad jednom stupi u javni život biti od pomoći našem hrvatskom puku u Istri i očekujemo, osim toga, da će se tada sjetiti i naše „Bratovščine“ ne samo rieču, nego i rukom darovnicom, osobito oni, koji su u svoje vrieme od nje podpore uživali.

Pozdravljam vas, gospodo, opetovano i kličem: Da Bog poživi sve prijatelje i dobročinitelje našega družtva. Živili!

Nagovoru i pozdravu g. predsjednika odazvali se skupštinari burnim živio!

* * *

Nakon toga pozove predsjednik družtvenog tajnika g. M. Šepića, da pročita svrje izvješće o djelovanju odbora tečajem minule družtvene godine t. j. od 19. septembra 1895. do 24. septembra 1895. Ono glasi:

Slavna skupštino!

Na posliednjoj glavnoj skupštini naloženo bje odboru, da sazove izvanrednu skupštinu, prije nego li razpiše ovogodišnje podpore, u svrhu, da se ista izreče ili za dosadanju praksu pri dieljenju podpora, ili za stalne veće podpore. Odbor je imao na misli taj nalog i dobru volju, da ga ovrši, ali toga nije mogao. Da se izvanredna skupština nije sazvala i da se je podpore dielilo polag dotadanje navade, krivo je ponajviše to, što nije bilo vremena, da se stvar prije proriešeta u odborskoj sjednici, budući je bio uvjek odsutan jedan ili drugi odbornik, zapriečen poslovi svoga zvanja; ostali pako članovi nisu htjeli u toj stvari nagliti, već su držali, da ju je najzgodnije riešiti u današnjoj skupštini, u kojoj se i onako ima razpravljati o promjeni družtvenih pravila.

Čim je bila ustrojena hvalevriedna „Družba sv. Cirila i Metoda za Istru“, moglo se je opaziti, da naša „Bratovščina“ iz raztumačivih razloga ne napreduje onako, kako je napredovala, dok je sama bila. Ove godine ne možemo i ne smijemo tajiti, imala je veoma loš prihod. Odbor bio je prisiljen podpore stegnuti na ciglih 512 for. i pri tom se kapital nije povećao za bog zna koliko, dočim se je u prijašnjih boljih godina razdielilo do 1000 i više forintih i još je k tomu družtveni kapital skoro bi rekao neočekivano rasao. Članarina i oprosti od čestitanja umanjuju se godimice, dočim su darovi u raznih veselih i žalostnih prigodah pojedinacah i cielih družtava najnesniji prihod. Nama bi trebalo osim revnih povjerenika, još posebnih zagovornika, koji bi u raznih prigodah u svojem okolišu upotrebili zgodan čas, da preporuče „Bratovščinu“ i za nju štogod sakupe. Povjerenici „Bratovščine“ mogli bi za družtvo mnogo učiniti, al su žalibože riedki, koji se pokazuju marnimi i požrtvovnimi. Kao takove dužnost mi je ovdje spomenuti gg. Katalinić Jeretova u Zadru, Brozovića u Vrbniku, Jedrlinića u Omišlju, Mužinu u Dubašnici i Jelušića u Berseču. Ovi su „Bratovščini“ upravo na diku; kamo sreće, da bi se i ostali u nje ugledali!

Od družtava i pojedinaca, koji su tekom ove godine rukom darovnicom „Bratovščini“ pritekli u pomoć, vriedno je, da ovdje barem sliedeće napose navedem:

Veselo družtvo kod dra. Krstića u Matuljah sakupilo 8 for. 65 novč. — Gosp. Kučić iz Pereniči (občine Kastav) poslao je iz južne Amerike 10 for. — Veleučeni gosp. Vjek. Spinčić, narodni zastupnik, darovao je družtvu 50 for. prigodom smrti nezaboravne mu majke. — Na dan pokopa majke narodnog zastupnika Vjekoslava Spinčića njegovi štovatelji sakupili u Kastvu 20 for. — Dne 16. jenara nakon svršenih občinskih izbora u Kastvu sakupljeno je u Kastvu u veselom družtvu 21 for. 70 nvč. — Prigodom blagoslovljenja sv. križnoga puta u Klani dne 17. jenara sakupljeno 4 for. 50 nvč. — Visokorodni gospodin Vladimir pl. Kukuljević Sakcinski prigodom smrti strica Ladislava darovao 10 for. — G. M. Perić priposlao družtvu 5 for. — Dr. Ivan Banjavčić mjesto vienca na odar rodoljubu Babiću darovao 10 for. — Rodoljubna dionička tiskara u Križevcih sjetila se je i ove godine našeg družtva i priposlala 8 for. 73 nvč. — Isto tako izkazala se hranilnica i posujilnica u Kopru sa darom od 25 for. — Njeki rodoljubni zemljak rodom iz Lipe, koji ne želi biti imenovan, poslao je družtvu znatnu svotu od 75 for. — Dragutin Hut vojnički župnik u Zagrebu 5 for. — Prigodom mlade mise Frana Jurinčića u Kastvu sakupljeno 14 for. 30 nvč. — Dr. Mile Magdić, mjesto vienca na odar Starčevića 5 for. — Monsignor Vinko Zamlić darovao je družtvu svoju dionicu „Narodnog doma“ u Kastvu nominalne vriednosti 100 for. Svim ovim i ostalim ovdje nenavedenim budi ovdje izrečena najsrdačnija hvala. Živili!

Osobitom radošću imam spomenuti, da je blagopokojni g. Babić, veletržac u Sarajevu i darežljivi rodoljub, oporukom ostavio sav svoj imetak raznim narodnim družtvom, a medju timi i našu „Bratovščinu“ podario sa znatnom svotom od 5000 for. Žalibože stvar se je poslie smrti pokojnika prikazala zapletenom. Dao Bog, razplela se na korist onih družtava, kojim je veliki pokojnik namjenio svoje imanje.

Uvjeren sam, da govorim iz srca svijuh vas, ako predlažem, da se tom velikom pokojniku uvrsti u zapisnik harna uspomena i da mu kliknemo: Lahka ti bila domaća gruda, koju si toli žarko ljubio! (Slava mu!)

Tekom ove upravne godine odbor je imao tri sjednice i to:

Prvu neposredno iza posliednje glavne skupštine u svrhu konštituiranja. Drugu dne 5. maja t. g. radi razdieljenja podpora. Pošto je družtveni prihod bio veoma skroman, morao je odbor odbiti mnogog molitelja, komu bi u boljih prilikah bio molbu uvažio. Okolnosti su sada za „Bratovščinu“ takove, da mora sa dieljenjem podpora veoma škrtariti; preporuča se zato p. n. gg. skupštinarom i svim prijateljem družtva, da u svojem okolišu svjetuju učeću se mladeži, da ne moli nego onaj, komu je zbilja velika potreba, jer družtvo ne može mnogim nego samo po mrvicu dieliti, dočim bi njekolicini barem prilično svotom u pomoć priskočilo.

Svih molitelja bilo je 70: od tih podielila se podpora njim 40 i to:

a) *Sveučilištnim djakom.*

1.	Br. Fr. (Bregi) pravnik u Zagrebu	for. 20
2.	Š. I. (Pula) sluš. fil. u Zagrebu	„ 20
3.	G. A. (Poreč) sluš. medicine u Beču	„ 20
4.	Č. Gj. (Poreč) pravnik u Beču	„ 20
	Ukupno	for. 80

b) *Gimnazijalcem.*

1.	D. I. (V. — R.)	for. 10
2.	D. A. (O. — R.)	„ 10
3.	P. M. (V. — R.)	„ 10
4.	B. I (V. — R.)	„ 10
5.	O. I. (P. — R.)	„ 10
6.	M. V. (P. — R.)	„ 10
7.	N. Fr. (B. — R)	„ 10
8.	M. I. (R. — R.)	„ 10
9.	B. M. (V. — R.)	„ 10
10.	V. P. (M. — R.)	„ 10
11.	F. A. (O. — R.)	„ 10
12.	B. I. (O. — R.)	„ 10
13.	M. A. (P. — R.)	„ 10
14.	J. K. (B. — R.)	„ 10
15.	G. I. (Š. — R.)	„ 10
16.	I. M. (L. — R.)	„ 10
17.	F. M. (P. — R.)	„ 10
18.	I. R. (T. — R.)	„ 10
19.	Ž. P. (B. — S.)	„ 10
20.	K. A. (O. — S.)	„ 10
21.	M. N. (P. — P.)	„ 10
22.	I. S. (P. — P.)	„ 12
	Ukupno for	222

c) *Učiteljskim pripravnikom i pripravnicam.*

1.	Z. A. (M. — K.)	„ 10
2.	R. K. (K. — K.)	„ 10
3.	K. I. (D. — K.)	„ 10
4.	F. M. (M. — K.)	„ 10
5.	V. A. (B. — K.)	„ 10
6.	M. J. (K. — K.)	„ 10
7.	B. Fr. (B. — K.)	„ 10
8.	O. A. (P. — K.)	„ 10
9.	L. G. (Š. — K.)	„ 10
10.	M. I. (M. — K.)	„ 10
11.	I. F. (K. — K.)	„ 10
12.	M. I. (P. — A.)	„ 10
13.	Z. I. (L. — A.)	„ 10
14.	S. L. (K. — G.)	„ 10
15.	M. F. (B. — D.)	„ 10
	Ukupno	for. 150

d) *Učenikom c. kr. pripravnice u Kastvu.*

1.	B. L. (L. — K.)	„ 10
2.	K. M. (M. — K.)	„ 10
3.	F. A. (Š. — K.)	„ 10
4.	F. A. Fr. (Š. — K.)	„ 10
5.	I. M. (M. — K.)	„ 10
	Ukupno	for. 50

PODLISTAK.

Dvie mrvice iz moje školske torbice.

(Nastavak i konac).

2. Na svojem putovanju bio sam i u Osoru. To je znamenit grad, samo je čudno, da neuživa prava, koja inače gradići uživaju. Ali ovog puta Osor će dobit *privilegijum*. Bio je naime otvoren natječaj za mjesto učitelja. U oglasu bijaše izrično rečeno, da natjecatelji moraju da budu usposobljeni i u hrvatskom jeziku. Rek bi, da se nije našao nitko, koji bi imao te uvjete. Odvažna gospoda osorska se ne plaše, nego poručuju „Urbi et orbi“ u židovskom „Il Piccolo“ od dne 8. lipnja t. g. sliedeće, što ću u originalu talijanskom vjerno navesti:

(*Per i maestri elementari*). Il Municipio di Ossero, nell' isola di Lussino, richiama l' attenzione dei docenti sul concorso aperto per coprire i posti di maestro di III. categoria presso le scuole miste di Ossero e Nerezine (sezione italiana) con lingua d' insegnamento italiana ai quali vanno congiunti gli emolumenti legali, più il contributo stabilito dal Comune di Ossero di fior. 100 annui per ognuno pagabili dalla cassa comunale in rate trimestrali posticipate“.

„Perchè i maestri non si lascino impressionare dalla condizione messa nall' avviso di concorso, della conoscenza della lingua slava, il Municipio di Ossero crede opportuno d' avvertire il personale insegnante, che non annunziandosi maestri con la doppia qualifica linguistica, come sembra essere oggi il caso, i posti potrebbero essere conferiti anche a maestri con la sola qualifica della lingua italiana essendo questa, e non altra, la lingua d' insegnamento nelle dette scuole“.

„Il Municipio di Ossero“ počinio je ovim barem tu nespretnost, da je javno priznao, kako se postupa kod imenovanja stanovitih učitelja. Tu se napokon ne gleda niti na to, da li natjecatelj ima uvjete, koje bi morao imati po oglasu natječaja. — Doznao sam u Osoru da se je zbilja natjecao jedan učitelj, koji ne pozna ni rieči hrvatske. I on će biti dakako imenovan. Kasnije sam na svojem putu po otoku Krku doznao, da se bijaše natjecao jedan učitelj za nekoje mjesto, pak su mu molbu vratili neuslišanu *per motivi di principio*, jer da je jedini natjecatelj. I onaj za Osor je jedini. Jednoj drugoj privremenoj učiteljici, koja se bijaše natjecala za stalno mjesto, vratili su molbu *per motivi di principio*, jer da je jedina se natjecala. A dapače, jer je ona udata sa učiteljem one škole, kod koje i sama privremeno službuje, u odgovoru joj se natuknulo, nek bude zahvalna, što ju se trpi i privremeno u službi, dok je ona učiteljeva supruga. Krasi se popo, a udala se dozvolom školskih oblastih! Što je već ova? Ništa nova, stare diple, kad se radi o hrvatskih učiteljih.

Ova učiteljica sada nije mogla biti stalno imenovana, jer je supruga učiteljeva i *per motivi di principio*, a godine 1887. mogli su biti stalno imenovani za Susačku školu jedini natjecatelji N. M. i J. M. muž i žena. I u Dragi bašćanskoj su mogli službovati muž i žena, obojica stalno u službi namješteni. Pak neka nam reku, da se tu ne radi i po babu i po stričevima.

Reći će nam, komu je što krivo, nek se uteče. Eh, dakako, nek piše utoke, kad je već kod nas zavladao takav sistem za hrvatske škole i za hrvatske učitelje.

Pred par godina natjecala se je za učiteljica za neko mjesto, za koje se zahtjevalo i usposobljenje za talijanski jezik, dok škola bijaše hrvatska. Odbilo joj se molbu, jer da neima svih uvjeta, što ih oglas natječaja iziskuje, premda je ona imala svjedočba, kojima je mogla dokazati, da poznaje dobro talijanski jezik, dapače da je i službovala kod jedne talijanske škole. Sve nije pomoglo, ona nije imala usposobljenja, kako se zahtjevalo u oglasu natječaja — i ona nije bila imenovana. Ni ovaj za Osor nije usposobljen, kako oglas natječaja zahtjeva, pa ćemo vidjeti, da li je imao pravo „il Municipio di Ossero“, kad je onako pisao. (Imao! Op. Ur.)

Još bi imali koješta da spomenemo, ali puštamo za sada, dok sakupimo točnih podataka, što nam žalibože neće biti teško. Dakle hrvatski učitelji, pišite utoke.

e) *Učenikom delavske škole u Kastvu.*

1. M. I. (Sv. F. — K.)	. .	for. 10

Po tom je dobilo:

a) 4 sveučilištna djaka	. . .	for. 80
b) 22 gimnazijalca	. . . . .	„ 222
c) 15 učit. pripravnika i priprav.		„ 150
d) 5 učenika c. kr. pripravnice		„ 50
e) 1 djak del. škole u Kastvu		„ 10
Ukupno	.	for. 512

Od toga odpada na:

a) Liburniju	. . . . .	for. 130
b) Kvarnerske otoke	. . . .	„ 180
c) Ostalu Istru	. . . . .	„ 202
Ukupno	.	for. 512

Od svog postanka do danas izdala je „Bratovšćina“ u podpore for. 10.87 5

Cielokupna glavnica „Bratovšćine“ iznaša 11.619 for. 53 nvč. i prema tomu povećala se ove godine za 646 for. 5 nč.

Treću sjednicu držao je odbor danas do podna radi promjone §. 25. družtvenih pravila i pregledanja svih §§. u obće.

Zaključujem ovo izvješće u nadi, da će „Bratovšćina“ božjom pomoćju doživiti boljih godina, što njoj svi od srca želimo! Bože daj!

Nakon kratkih njekojih opazaka uzima skupština ovo izvješće do znanja.

(Konac sliedi.)

Razgovor

dvih Maloselcev Martina i Mikule.

Martin: Dobar večer, Mikula, nukol povij čagod.

Mikula: Bog daj svaki večer. A ča češ, da ti povijem; čakul veramente ne fali ni kolo nas, kako ni po druguda, ma ja imam svoga posla, pak no hajem ni znat ča ki laje.

Martin: Ni ja ne gren spićivat okolo, ma nike stvari se i neoteć čuju. Kad je karneval i fratri znadu za njega zasvim, da ne gredu maškare, tako i oni, ki ne gredu za čakulami, doznaju čagod. Ma pustimo to, leh mi povij, si ča čul za elecijoni? Već je pol leta pasalo, da je steklo vrime ovoj naprežentanci, a jedva sada su se movili. Bi reć, da njim ne gre slabo, kad ovoliko raztežu.

Mikula: Ma tamo neč sam i čul, ali kako znaš i sam dobro, to su gosposki posli, a mi kako da smo njihovi sluge ne smimo se va to pačat.

Martin: Da, da, moj Mikula, tako je puli nas, a zato nam i gredu posli ovako lipo. Ki s gospodu črešnje zoblje, repići su za njega. Neki već držu, kako da je komun njihova baščina, ku njim je otac pustil.

Mikula: Imaš pravo, tako je, valjalo bi se movit, pak učinit malo reda.

Martin: Pustimo na bandu to naše staro valjalo, pak se movmo. I mi smo dobri i za cesara služit i za diriti plaćat, pak zač nebi bili dobri i za svoji posli regulat? Ja se razjidim kako beštija, kada čujem neki *štramboti*. Vidiš na priliku on gladina leti okolo varajuć svit, neka daju vot njegovim gospodarom, zač da su oni udelali rivu i puti i takove stvari.

Mikula: Ben via, to mu neće niki verovat, zač to svaki razumi, da rivu ni komun udelal, nego guveran, a delali su ju za pravo reć Hrvati. Anci jenuč san na ravnici deškuril z onimi ljudi, ki su rivu delali, i razumil sam, da su pravi ljudi i pravi Hrvati. -- Ako budu hodit naprid z lažami, mogu i prevarit kogagod, ma laži ih neće pomoć. Ja nisam tepal, kako bimo rekli, ni za jednu ni za drugu bandu, ma sinoć sam ti prišal doma i našal sam ženu s dvemi prijateljicami, da deškuri od partitov. San šal reć za moju nesriću, da neka tendu svoj posal, a partiti da nisu za žene. Kud češ gore, oblajale su me, kako tovara, i da ča sam i ja Talijan, i da neka me bude sram, i da sam zatajil materin jezik i materino miliko, insoma rekle su mi ih svakakovih.

Martin: To ti je ono, ča ja uvik govorim, da bi za nas bolje bilo, kad bi nam žene zapovidale. Ma govormo slavia; nukol reći, s kimi češ ti votat?

Mikula: Da ti pravo rečem, još ne znam, ma neću ni s Talijani, ni s lupeži, ni sa ubojicami, ni z onimi, ki su brodi važigali, to sigurno ne!

Martin: Oh ben, to mi je dosta. Niku večer sam pasal spod čitaonice, kad su pivali jednu lipu pismu i veruj, da sam se zgrozil, kad sam čul, kako su zakantali: „*Prokleć bio izdajica svoje domovine*“. Dokle budem živ, neću se dat Talijanom pod noge i neću zatajit ni svoga roda ni svoga jezika.

Mikula: Tu smo dakordo, ufam se, da neću ni ja zatajit ono, ča san. Već je kasno, grem doma, da me fameja ne čeka. Bog Martine, i k letu se ovako pogovorili.

Martin: Bog, Bog, Mikula, lahka noć! Ufajmo se, da ćemo se još kiput pogovorit i prija ner k letu. Ako ti pride va stanje Karstina pobirat prokure ali napućevat, da votate za Talijane, čapaj metlu. A našim reci, neka budu složni, kako prava slovinska braća.

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru tekom mjeseca rujna:

G.dja Vrbanić Adela, Karlovac, povjerenica dostavlja: Obrok gosp. Josipa Vrbanića kao člana utemeljitelja	for.	30·—
Godišnji prinos g. Josipa Cara mladj.	„	6·—
Godišnji prinos g. župnika Nemca	„	2·—
Gosp. M. Šorić, učitelj, Kukuljanovo pripošilje prigodom vjenčanja gdjice Marije Pavešić sa g. Iv. Tićakom po gdjici Štefaniji Stiglić sabranih . . „Narodne Novine“, Zagreb, dostavljaju svotu, darovanu od obitelji Bobinac mjesto vienca na lies pok. kr. vlad. šumarskog nadzornika Mije Vrbanića	„	2.40
Prof. i zastupnik Vjek. Spinčić daruje na uspomenu žalostne smrti Ostromana	„	8·—
Kroz ruke gosp. dra. Stangera, Volosko, dostavljeno: dr. Aug. Harambašić, Zagreb, darovanih od uglednog otačbenika trgovca u Sisku	„	25·—
Hrvatski radnički klub u Zagrebu dostavlja podporu, pruženu od social - demokratske stranke štrajkujućim radnicam Hrvaticam, a od ovih blagodarno našoj družbi poklonjenu „za proširenja hrvatske sviesti u Istri“	„	20·—
G. Franjo Radan sakupljenih u Brodu od više gg. . . .	„	32·—
Dragutin Nanicini, Djakovo sabranih	„	40·—
Dr. Benko, Petrinja sabranih u veselom družtvu u vinogradu M. Gavrilovića sina . . .	„	50·—
Stjepan Pavelić, Gospić dostavlja čisti prihod od zabave, priredjene od hrvatske sveučilištne mladeži u Gospiću . .	„	7·—
Plemenita g.dja Maruša Neureutherova iz Praga pripošilje godišnji prinos	„	92·04
Monsig. Zamlić, župnik, Volosko daruje iznos, pripadajući mu za obslužbu mrtvačke svečane mise za pok. M. Babića, naručene mu po ženskoj podružnici u Voloskom	„	50·—
Klun Albin, kapelan u Buzetu pripošilje sabranih od družtva „Bank Jonah and Wahle“ . .	„	5·—
Marija Mavrović, blagajnica podružnice ženske u Frančićih dostavlja članarinu za 1896.	„	7·—
Gosp. Josip Aničić, bogoslov iz Poljane dostavlja iznos, sabran medju klerici Hrvati kroz školsku godinu u sjemeništu u Gorici	„	42·—
Gosp. Juraj Čvek, župnik u Varaždinu dostavlja sabranih u njegovom domu	„	13·—
Gosp. Fr. Zec, Bogović-Dubašnica dostavlja iznos, sabran prigodom mlade mise gosp. popa Andrije Juranića u Sv. Antonu	„	8·01

Franina i Jurina

Jur. Ča je zgiaul kanfanarski tartufo?

Fr. Govore, da je ništo pomućen.

Jur. Ter da je govoria, da on nima straha ni od *slipih* ni od *injorantih*.

Fr. Hi nimel straha ne, nego se hi sada boji, jer sada vide slipi dalje od njega, a *injoranti* mu ne viruju već niš.

Jur. On bi bolje učinia, da bi poša doma, kostanje ljupit.

Fr. Bi poša on bi brižan, ma ga nete, jer su tamo kostanji pretvrdi za njega.

Jur. Ma ni priko mora da ga nete, jer nemoru tamo ni svoje tartufe razpačati, kamo li te još tuje.

Fr. Benj njegovi patroni u Porneu skrbe zanj, nego da mora tamo još ostati, dokle se dobro spratika, a potle da te ga uzeti sobom, da im pomore koza muzti.

Jur. Pasja noga, ma će mu biti tamo dobro.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri sakupljeno bi na carev imendan t. j. 4. oktobra u hajdučkih dvorih u Juršićih kod gostoljubivog stola uslied zdravice preč. g. Marinića for. 11·20, koja svota izručena bi 8. oktobra u pisarni g. dra. M. Lagioje u Puli: darovaše sledeća gg.: L. Križ, N. Kovačev, bugarski vojnički kapetan, I. Škedel, komisar, D. Marinić, J. Ambrož, V. Šepić, J. V., O. K., J. V., M. V., T. V., A. S., F. G., R. G. Živili!

Dvadesetpetgodišnjica urednikovanja. Velezaslužni hrvatski rodoljub g. Juraj Biankini, urednik „Narodnog Lista“ u Zadru, te zemaljski i državni zastupnik slavio je dne 4. t. mj. dvadesetpetgodišnjicu svoga urednikovanja. Član uredničtva istog lista g. Šimić napisao je tim povodom u „N. L.“ krasan članak, osvrnuv se na 25 godišnje djelovanje dičnoga J. Biankinia kao urednika rečenog lista.

Mnogobrojnim prijateljem i štovateljem neumornog g. Biankinia, koji se ga i ovom zgodom bez dvojbe sjetiše, pridružujemo se i mi srdačnom čestitkom i iskrenom željom, da bi onako žilav, zdrav i čvrst dočekao i petdesetgodišnjicu svoga urednikovanja sebi na diku, rodu na spas!

Izborni sastanak, što ga bijaše sazvalo za prošlu nedjelju političko družvo „Edinost“, nije se obdržavao, jer ga je slavni tršćanski magistrat „*radi javnog poredka*“ zabranio. Političko družtvo učinilo je potrebite korake za obdržavanje izbornog sastanka dojduće nedjelje u istom mjestu.

Novi nadzornik. U Lošinju se pronosi glas, da će skorih dana biti imenovan nadzornikom za talijanske škole u lošinjskom kotaru Dalmatinac Trogiranin Leopold Piperata. U prilog Piperati da su odanle poslali zemaljskomu odboru odlučnih pisama, pak umuju: ako se je kapu skinulo pred „*Municipio di Ossero*“, još će se ju brže skinuti pred „*Municipio di Lussinpiccolo*“. Jadna Liko, što si dočekala, da te Bosna kukuruzom hrani! — Piperata je u malo godina znao tako urediti školu u Malom Lošinju, da je lanjske godine pri onoj školi bilo 46 po sto ne razredjene djece. Valjda će znati i druge barem tako urediti!!

Lopovske klevete. Priznajemo rado, da je ovaj naslov i neparlamentaran i u pristojnom novinstvu neobičan, ali njega će svakako opravdati pred našimi cienjenimi čitatelji ono, što kanimo niže navesti.

U zadnjem broju smo na uvodnom mjestu u članku „Školske takse“ i oliepcu dokazali, tko je nametnuo našemu siromašnomu pučanstvu težke školske takse i tko se je tomu zubi i nokti protivio.

Ipak se je našlo na Koparščini — a valjda i drugud — bezobraznih klevetnika i lažaca, koji su medju naš puk bacili grdnu laž, da su rečene takse pučanstvu naprtili hrvatski zastupnici u zemaljskom saboru Istre. Našlo se je žalibože neukih i lahkovjernih osoba, koje su toj bezsramnoj kleveti talijanskih spletkara povjerovalt, pak radi toga molimo naše rodoljube širom Istre, napose gg. svećenike i učitelje, da puku stvar raztumače, pa bilo to baš i sa prodikaonice ili u školskih klupah. Istina mora na svietlo prije ili kasnije i laž ne smije nigdje pobjedu slaviti — bezkažnjeno. Talijanska gospoda Istre bojo se ne samo našega puka, već i svojih pristaša, koji će težko snašati novo breme kano i naš puk. Radi toga valja i talijanskim kmetovom otvoriti oči, neka i oni uvide već jednom, da gospoda ne misle dobro za njih niti ćute pošteno s njimi.

Toj gospodi valja skinuti dolje krinku s obrazine koli pred našim, toli pred talijanskim kmetom, pak neka ostanu u svoj svojoj golotinji svakomu na vidjelu.

Potvrdjen zakon. Službeni list ministarstva javlja, da je Njegovo Veličanstvo potvrdilo zakonsku osnovu, prihvaćenu u zemaljskom saboru Istre o diobi občine Dolina.

Iz Voloskoga pišu nam 12. t. mj.: Sada imademo u Voloskom i Opatiji po glavnim ulicama električnu razsvjetu, ali ne samo to, nego kako čujemo, imati ćemo do skora i električnu željeznicu iz Matulja kroz Volosko u Opatiju i Lovran. I ovih dana poduzele se u to ime predhodne mjere.

Dne 27. septembra t. g. imali su „popridili — legaši“ u Lovranu „*un divertimento famigliare*“, te su tom prilikom imali na svoju dispoziciju parobrod „Hrvat“ ugarsko-hrvatskog parobrodarskog družtva na Rieci. Parobrod ovaj pošao iz Rieke u Lovran, dotaknuvši se Voloskog i Opatije. Na Rieci ukrcalo se jedno 15 pozvanika „*puro sangue*“ a u Voloskom i u Opatiji svagdje samo po jedan. Nekoji da su se veoma srdili, što je „ugarsko-hrvatsko parobrodarsko družtvo“ poslalo Talijanom parobrod „Hrvat“, te da će proti tomu prosvjedovati. Prosvjed da će im bezplatno sastaviti naš „Zotto“.

Predzadnji „*Jovane Somiero*“ ima dopis iz Opatije, u kojem napada poznati dopisnik iz Voloskoga na našeg vriednog načelnika. Izmed drugog veli, da naš načelnik postaje svakim danom mršavijim i žućim od jada. Gle, gle belaja! što se babi htilo, to se babi smilo. Nego što ćemo naši Talijani misle, da ako čovjek postane načelnikom, da se mora odmah na račun občine podebelit. Tako čine mnogi talijanski načelnici u Istri. *E, furbi loro!* To se zna, svi ne mogu biti debeli, kao što je bil n. pr. Poncijo Pilat.

Zemaljski prisjednik Gambini u Pomjanu. Koparski talijanaši ne mogu nikako pregorjeti, što su naši Pomjanci sa sebe vrgli težki talijanski jaram, koji ih je kroz desetke godina nemilosrdno žulio i mučio. Neprestano traže zgodu, kako bi onaj čestiti puk u obće, a napose poglavare one občine ocrnili i oklevetali. Sve talijanske novine Istre i Trsta imale su već posla sa občinskom upravom u Pomjanu zahtjevajuć, da se naše narodno zastupstvo razpusti, da se imenuje komesara, koji bi vladao — dakako u talijanskom duhu.

Na mnogobrojne prijave tih *lažopisa* bijaše već činovnika i prisjednika zemaljskih u Pomjanu, koji su pregledavali upravu one občine, koja neće valjda biti baš uzorna, ali ni takova, da bi se radi nje imalo razpustiti zastupstvo, ili da nebi bilo i gorih u Istri u talijanskih ruku.

Nedavno bijaše obaviešćen zemaljski odbor, da je nestalo novca bratovšćinah u Pomjanu, da je taj novac pronevjerio tajnik i koješta slična.

Iz Poreča požuri se u Pomjan zemaljski prisjednik g. Gambini, pregleda upravu, napose račune bratovšćina i ove nadje tako uredjene, da je na tom tajniku čestitao. On je dakako učinio svoju dužnost, potrudiv se do Pomjana, nu u buduće — nadamo se — da se u Poreču neće vjerovati svakoj „babi“, koja bude brusila zube okolo naše občine.

U Malom Lošinju su izložene listine za občinske izbore, koji će se valjda obaviti početkom decembra. Naši prijatelji se spremaju, da stupe na mejdan, a ovo će biti prvi put, da ondje hrvatska stranka kao takova, stupa u izbornu borbu kod občinskih izbora. To je svakako napredak, a od naših prijatelja onamo očekujemo i dalnjih koraka. Bez borbe neima pobjede. To smo izkusili do sada svagdje, gdje smo štogod postigli. U borbi je život, u borbi je napredak. Ali našim prijateljem u Lošinju i ne treba, da toga spominjemo; mi ih poznamo, pak ne dvojimo, da ćemo još s onih strana prije ili kasnije imati i veselih glasova. Složno hrvatska braćo, nedajte svoje hrvatske starine, tako vam dovikuje ona nevina krv, prolivena nedavno na vašem trgu.

Iz Rieke pišu nam 14. t. mj. Naš župnik i kanonik g. dr. G. Bedini boravio je već dulje vremena kod Kneippa u Vörishofenu u Bavarskoj, gdje je tražio lieka svomu već odavna poremećenomu zdravlju. Nu mjesto zdravlja pohitila ga uprav tamo nemilosrdna smrt. Prečastni Bedini uzvitlao je bio na Rieci i po čitavoj biskupiji senjskoj prije tri godine silnu prašinu, što je bio počeo goniti hrvatski jezik iz župne crkve i što se nije hotio pokoriti nalogom tadanjega biskupa senjskoga presvj. g. dra. Posilovića.

Premda bijaše pokojnik protivan hrvatskim težnjam na Rieci, ipak nisu sanj odviše marili ni Talijani ni Ungarezi riečki. Bio je odviše svojeglav i nepristupan ljudskomu srcu.

Vječni mu pokoj!

Ugarsko-hrvatskomu parobrodarskomu družtvu na uvaženje. Od prijateljske ruke iz Liburnije primili smo oštru tužaljku proti upravi ugarsko-hrvatskoga parobrodarskoga družtva, koju ne iznašamo u cielosti na svietlo, već se ograničujemo radi pomanjkanja prostora, na nekoje glavnije prigovore, za koje želimo, da njim

ona slavna uprava čim prije doskoči. Prigovara se naime obćenito, da se hrvatskomu jeziku na društvenih parobrodih, kod agenata itd. nedaje ono mjesto, koje ga ide po naslovu društva, po moru, kojim parobrodi plove, po muževih, koji u ravnateljstvu sjede i koji društvo osnovaše. U pojedinih lukah Liburnije, da se većina gospode kapetana više obazire na mig Magjara i Niemaca, nego li na molbe Hrveta.

Mnogi od gospode kapetana, a na nekojih parobrodih i ista momčad, da predpostavlja hrvatskomu talijanski jezik. Ovo su obćenite pritužbe, koje preporučamo sl. ravnateljstvu, da ih uvaziti izvoli.

K uzornoj upravi u Motovunu. U zadnjem smo broju kazali, kako se obćinari u gradu Motovunu tuže na birčn obćinsku upravu i kako priznaje sama „L' Adria", da se nije pod načelničtvom g. Tomasi-a (zemaljskog prisjednika) uzorno upravljalo. Slutili smo dakle, da se nešto u obćinskom uredu u Motovunu sakriva, što ne žele talijanski kolovodje Istre, da na svietlo dodje. U toj slutnji podkriepljuju nas i pisanje glasila zemaljskoga odbora, porečke „babe", koja piše u zadnjem broju, govoreć o konštituiranju novoizabranog zastupstva u Motovunu, gdje kaže medju ostalim i ovo: *„Čestitamo gradu Motovunu* (dakle ne obćini. Op. ured.), *koji je znao toli dobro riešiti časovitu krizu, kojom se je borio odmah nakon dovršenih izbora"*.

Premda je ova „babina" pisarija prilično nejasna, ipak proviruju iz nje kozji parkiji, ipak se dade zaključiti, da se je na obćini nešto neobična dogoditi moralo, zbog čega je nastala spomenuta kriza.

O tomu nas potanje obavješćuje jedan prijatelj s onih stranah, koji, reć bi, da je dobro upućen o svemu, što se je za načelnikovanja g. Tomasi-a u Motovunu dogadjalo. Evo izvješća našega prijatelja, kojemu prepuščamo i svu odgovornost za ovo, što sliedi:

„Javljam slavnom uredničtvu „N. Sloge", da znade, kakav uspjeh ima do sada pregledavanje računa obćine u Motovunu, gdje bijaše g. Tomasi načelnikom do pred malo vremena. Imovina obćine iznašala je 80.000 for. po zapisniku predaje bivšega načelnika Andjela Korazze; do sada nestalo je 30.000 for., koje se potrošilo ni simo ni tamo! Do danas se znade za stalno, da je blagajnik i obćinski tajnik Luigi Corazza, brat pokojnog kanonika Petra, pronevjerio svotu od 3000 for., to mu je zato sekvestrirana kuća i malo imanje od g. Ant. Corazza, koji je izplatio gore spomenutu svotu, koja do sada fali. Nu pregledanje nije još na koncu, te svi su mnienja, da je nevoljni Corazza više pronevjerio, jer je jurve 18 godina blagajnik obćine; on je hotio odalečiti se od kuće, nu ne smije, jer mu to zabraniše oni, koji imaju u rukama moć i bajunete. Samo za „metle", govori se, bijaše potrošeno 300 for. u zadnje 3 godine! Skupe su metle u Motovunu; šta si misli pak g. Tomasi sada u Poreču?"

Nedaleka budućnost pokazati će, da li je gornja viest istinita, a nitko zadovoljniji od nas, ako se pokaže, da nije osnovana, jer bi to bilo jedino na korist obćinara.

Izbori za upravno vieće u Zrenju. Priobćiv u zadnjem broju viest, da će se u Zrenju birati u subotu novo zastupstvo za upravno vieće, kazali smo, *da se o uspjehu unapriet ne može reći ništa, jer će izbor rukovoditi talijanska izborna komisija*, a tim je rečeno sve. I nismo se prevarili. U subotu došao je iz Oprtlja obćinski načelnik sa tajnikom, da obave rečeni izbor. Birača sakupilo se u Zrenju koliko nikad do sada. Njiša narodna stranka (ili kako tamo vele slovinska stranka) bijaše u ogromnoj većini; šarenjačke birače i talijanske podrepnice mogao si na prste pobrojiti. Započeo izbor; glasovalo tekar 12—15 birača, a u dvorani krika i vika, jer izborna komisija radi, po sudu birača, pristrano i nezakonito. Oni prosvjeduju proti tomu, odlučno zahtjevajuć, da se postupa pravedno, po zakonu.

Kriki birača u dvorani pridružili se i birači na ulici, koji su medjutim doznali, kako postupa izborna komisija. Videći vanjski birači, da su njihove molbe i opomene uzaludne, da izborna komisija ne kani promjeniti svoga postupanja, odluče, da neidu u dvoranu i da neće birati.

Komisija je čekala badava birače; nitko se neda u dvoranu. Na to pokupi komisija svoje spise, a moj ti se načelnik pobere sa tajnikom natrag u Oprtalj, rekav, da će se birati dojduće subote — čemu ne vjerujemo.

Naših birača da bijaše okolo 150, a talijanaških nikti 20.

Do izbora dakle nije došlo, čega mi ne odobravamo, jer naši birači morali su k izboru pristupiti — osobito, kad bijahu u ogromnoj većini — pak tuj bilježiti sve eventualno nezakonitosti. I tako neka postupaju, ako dodje do mala do drugog izbora.

Ista mjera — dvoji utezi. Ovih dana bijaše za Osor imenovan stalnim učiteljem neki furlan Zorzenon, onaj isti, koji bijaše jedini natjecatelj i koji nije imao ni sve uvjete, koji su se iskali na temelju oglasa natječaja. Veselite se vi hrvatski učitelji, kojim se redovito vračaju molbe samo zato: *„perchè unico concorrente"*. I nedavno bijaše u Krku imenovan nadučiteljem njeki Tribuson, premda jedini natjecatelj. A vi hrvatski učitelji, pišite utoke!

Iz Lovrana pišu nam 9. oktobra 1896. Da i vanjščaki malo znaju, ča se „grado" dogaja, evo im pisma gosp. Josipa Vidošića, bivšega lovranskega sekretara, ko je pisal na poteštariju, zahvaljevajuć se na svojoj službi:

Slavna poteštarijo!

Budući se ja podpisani obvezal predat još va ovem mesecu komunski posli; budući je bil prisiljen, da pišo talijanski za puk, ki zvan nikoliko njih vas slavinski govori: čemu se njegovo pravedno srce, koje tuče za pravice kmeta i težaka, kako i za one mornara i grajana, neće nit ne sme nikada pokorit; budući, ča se tiče zakona, jedan „potešta" ne sme promenit zajka *od oficija*, dokle tega ne odluči celo zastupstvo: s teh uzroki ja ovem dnevom prepuščam obćinski posli na volju i nevolju mojemu srećnemu nasledniku, osvedočen, da s ten kornkom branim jedino pravicu i zakonitost, ken krepostim služim i služit ću do smrti, ljubeć svoj tužni i prevareni slavinski narod do smrti, kako pravi lovranski sin. Smjerni

Lovran, 20. septembra 1896.

Vidošić v. r.
biršt lovranski sekretar.

Gospodin poteša je pročital ovo pismo *oberpoteše* i svojim milim i sladkim iz grada, ma vanjskem raprežentantom ni žugnul ni črno ni belo, zač ga je bilo strah, da ne vide, kako su mu šli slepo na vrgun; rekal njin je samo, da j' *Vidošić pobegal*!

Recite „šijori" malo a pravo po duše, ako ju imate, ste al nisto obećovali vanjščakom, da ćete njim pisat va poteštarije po domaći — slavinski? A?? Ste!! Pak? Ča tako se puk vara?! Čekajte, ćete benj račun dat, da vas neće spasit ni Marino ni Čozoti, ni sva istrijanska iredenta! A zač niste vanjščakom proštili pismo Vidošića, ali zač ga niste štampali va *„Jovane Grosmieru"*, leg ste se kako orebci na lestovicu hitili na poštenje ovoga vridnoga mladića, ki već valja sam, leg svi vaši Kalabrezi.

Naši „šijori" su odlučili, da te i od sada hitat blato i smetje va sturi „buc", ki se zove *„Jovane Somiero"*, va ken meša glasoviti *Coro*.

Sedmi Dubrovački.

Na Cresu ne znaju hrvatski! Svojim dopisom od 2. o. mj. br. 72 poslala je kotarska gospodarska zadruga u Krku onoj u Cresu 2 iztiska oglasa za izložbu goveda, koja se je ovdje imala obdržavati dne 5. o. mj. (i koja je, mimogred budi rečeno, sjajno uspjela).

Predsjedničtvo creske zadruge povratilo je svojim dopisom od 4. o. mj. br. 97 krčkoj zadrugi natrag pomenuti dopis uz opazku, da ga ne prima s jedinog razloga, što ono ne pozna hrvatskog jezika.

Tuj odgovor riešilo je predsjedničtvo krčke gospodarske zadruge kako sliedi:

„Primajuć do neugodnog znanja, da g. S. Bolmarčić ne pozna jezika naroda, iz kojeg je potekno i koji jezik imao bi on kao predsjednik gospodarske zadruge za kotar Cres, napučen pretežno hrvatskim življem, dobro poznati, stavlja se medju spise!

Iz Žminja pišu nam 12. t. mj. Nakon šestgodišnje borbe, javljamo vam, da smo dobili pečat i sa hrvatskim tekstom na ovom poštanskom uredu. Svaki nepristran znade, da je Žminj čisto hrvatska obćina, nu ipak se govori, da je upaltarica kazala, da je to *„porcheria"*, koja se je mogla samo u Žminju dogoditi.

Ako je to istina, bolje bi učinila, da se u to ne paća, i da nastoji bolje svoje posle, drugčije bismo joj mogli zasviriti u druge diple. Dali su nam tu mrvicu, a što je potrebnije, na to još čekamo. — Ipak imademo ufanja, da će nam dati i brzojavni ured (telegraf) listonošu, dvoju svezu sa Kanfanarom, jer se je slavno ravnateljstvo poštah iza govora u carevinskom vieću i opetovnih molba na ministarstvo trgovine, počelo micati.

Brzojav smo imali pred 20 godina, a sada, kad je više prometa, ne. Dvoju svezu je slavno c. kr. ravnateljstvo nudilo pred 15 godina; listonoša je od najveće potrebe, jer pisma došta krat leže na pošti preko svake mjere dugo, što se je sve dokazalo kod jednoga procesa pred sudbenom oblasti.

Što pak da rečemo o samom činovniku? Od dobroga tišljara, postao je loš postmajstor; hrvatskoga jezika ne pozna, ili ili neće da ga pozna.

Obćina je počela liepo napredovati. Oslobodila je od krvopija 4 kmeta, koji su plaćali 12—15%, uzajmiv im do 2000 forinti uz 6%.

Najteški žminjski krnjel navalio je ovih dana na obćinskoga tajnika, zahtjevajuć, da mu piše talijanski, jer da Hrvati su svi „ignoranti", na što mu je ovaj odgovorio, da najveć „ignoranze i assassina" nalazi se izmed Genove i Taranta, gradovi, koji stalno njemu nisu poznati, niti zemlja med tima.

(Kako vidite, izpustili smo toga mnogo, jer nam se neće imati posla sa sudovi; ako je sve ono istinito, a vi tužite sudu ili predpostavljenoj oblasti — ili bacite u otvoreno pismo sa podpisom. Op. ured.)

Za podružnicu sv. Cirila i Metoda u Puli unišlo je da zadnjega izkaza: platio Josip Benić 50 nvč., sakupio mladi pravnik Červar u Poreču 1 for.; sakupljeno na predlog g. K. pri skupštini čitaonice u Puli for. 14·28.

Čitaonica u Puli imala je svoju godišnju skupštinu dne 27. septembra tek. god. Izabran je isti odbor uz maleuu promjenu.

„Narodni List" u Zadru donaša u zadnje doba dopise o odnošajih u Istri, preporuča se našim rodoljubom, da se predbroje nanj i da ga čitaju.

Odkriće spomenika Dante-u u Trentu. U nedjelju odkrili su u Trentu (južni Tirol) spomenik najvećemu talijanskomu pjesniku, što ih je bilo i što će ih valjda biti, neumrlomu Dante-u.

Kod te svečanosti sudjelovali su što po deputacijah, što brzojavnimi pozdravi, svi austrijski Talijani, kojim se pridružile i njihova braća iz kraljevine. Svečanost ne bijaše samo prosvjetna već i politička. Talijani iz raznih austrijskih pokrajinah, očitovali su po svojih prvacih opet jednom svoje narodne težnje i više nego li se to možda sa čuvstvi odanosti i podaničtva austrijskog spojiti dade. Tako nas bar nekoje njemačke novine obavješćuju, da je imala ta svečanost izrazito iredentističku boju.

Iz Nerezina 12. listopada. Vjerujte nam, gospodine uredniče, da ne čitamo ono smrado puljsko glasilo, ali ovamo ga primaju neki ter neki Nerezinčani bezplatno, pa tako što hoćete, kadgod do nas njegov neugodni vonj dopre, osobito ako je što takova napisano iz cvih strana.

Čujemo, da puljski „Oslić" u velike hvali upravu našega *šijor* Jura! Velika škoda, da evropejsko velevlasti ne svrnu oči na muža, koji bi lahko zamjenio bivšega državnoga kancelira Bismarka; ali je Jurova nesreća, da ga slavi onaj, čigova *trubesa ne dolaze do nebesa*, pa tako je ovdje svaki pametan čovjek uvjeren, da „Somjero" laže. Kamo sreće za Nerezinčane, kojih nas ima do 1300 duša, da bi se za nas „šijor" Jure žrtvovao i tako neumorno radio kao što radi za svojih dviesta Osorana! Ali branitelj „šijor" Jura valjda misli, da se uzorno upravlja tada, kada se znade za nos poteznt Nerezinčane kako i kamo hoće, kao što je baš „šijor" Jure rekao jedne večeri u Šulovoj kući? Zato male mu časti, a mi se ipak čudimo, da mu gospodin Šule nije pokazao vrata: jer napokon, hoćeš nećeš, i on je Nerezinčanin; ili možda gosp. Šule misli, da mu se to može oprostiti, jer da je rečeno, kako bi rekao pokojni barba Zaneto *„inter pocula"*, ter bi to odmah po domaću raztumačio, da to će reći: da što ljudi trieznl misle, to u pijanstvu govore. Da „šijor" Jure u istinu zna potezat Nerezinčane za nos, evo da dokažemo. Natrag godina je „šijor" Jure predložio u obćinskoj sjednici, da se utemelji štipendija za djake, ali čudno da ju je najprvi uživao njegov sin *Keko*, a iza Keka uživat će ju brzo koji drugi sin! A vi mladići obćine osorske putujte u Ameriku! Ako se je povisila plaća liečniku, i da ovaj stanuje u Osoru, sve je Jurovo maslo, da ovomu ne ostane prazna kuća, već u njoj bude stanovao liečnik, pa tako je i bilo: a ti nerezinski puče putuj u Osor po liečnika: kad pravo zahtjeva, da bude u Nerezinah, gdje je većina obćinara, središte obćine, koja ga napokon u razmjerju i više plaća, nego li ostala mjesta: a kad tamo, da „šijor" Juri neostane kuća prazna, ti više puta, o puče, ne nadješ niti lieka niti liečnika! U Nerezinah neprestance grade se nove kuće, a na lice mjesta treba da dodje vještčovjek, kako to zakon zahtjeva: „šijor" Jure zna, da u Nerezinah ima ljudih za taj posao vrlo sposobnih, ali ipak nepušća drugoinu, već dnevnice neka se salivaju u njegovu *galjufu* (žep); tako ti je isto i u dieljenju baštinstva, gdje mu bude dobro naplaćen njegov trud. (Valjda tako i zakon hoće. Op. ur.)

Ovih dana po Nerezinah, a navlastito ženske, vikale su, da je *potesta* poslao nike *mandate* roditeljem za djecu, koja su dužna pohadjati školu. Gospodin načelnik mudro bi bio učinio, da je sam došao i naučio puk, o čem se radi, pa bi bio zaštedio obćini onaj potrošak štampanih buletina; ovako njegove podrepnice spominju onu talijansku rečenicu: *„dove non se tira, là non se destira"*. Zatim ne znamo, odkud je došao onaj glas, da nerezinski Hrvati, ako žele imati svog učitelja, da će ga morat plaćati *„socra broka"*. To se dade tumačiti ili da će nerezinski Hrvati sami po sebi plaćat ili da će im se povisiti porez, kako bi se isti nerezinski Hrvati protivili hrvatskoj školi. Piše se dakle, da je vaša uprava, gospodine načelniče, bez ukora? A zašto dakle niste jednako pravedan svakomu? Vi ste najprvo predložili u obćinskoj sjednici, da se koli u Osoru toli u Nerezinah talijanskim učiteljem iz obćinske blagajne povisi svakomu učitelju po 100 for. povrh redovite plaće; a kad ste ovo izposlovali, onda u drugoj sjednici dobili ste većinu glasova od onih, koji znadu samo klimati glavom, da talijanski učitelj bude u Nerezinah istodobno i ravnajući učitelj, a tim, da hrvatski učitelj izgubi stan u naravi i paušal od 60 forinti; učinili ste to za to, da talijanska škola dobije učitelja tako lakše; a za hrvatsku da se ne natječe nijedan učitelj.

Dobro se ne pozna, dok se ne izgubi, veli naš puk. Mi mislimo, da je malo koja obćina u Istri, koja posjeduje obćinskih dobara (komunada), kao što je naša, pa i glavnica (kavidali), na koje godimice utjerava interese, bez dvojbe nijedna ih neće toliko brojiti. Obćinska dobra dosad su uživali jednako Osorani i Nerezinčani, ali nazad godina naš šijor Jure, dao je posjeći drva većim dielom, što spadaju pod nerezinski odlomak; iza toga kad je nerezinska gora čista, a osorska puna, sunulo nekomu u glavu, da Nerezine budu odcieplјene od Osora; neka Nerezinčanom bude ono, što im pripada po starom i pogriešenom katastru, a neka se svake godine odobri posebni proračun (preventiv) koli za Osor toli za Nerezine. Proračun svake godine raste i premda ga većina obćinskih savjetnika ne potvrdjuje (Kako to? Op. ured.) ipak je na papiru duga, kojeg će kasnije nerezinski puk krvavo platiti Osoru. Sbog dieljenja komunade nekoji podjoše narodnomu zastupniku g. dru. Laginji. Ovaj ih je dobro naputio, da bi se to dalo izvesti bez prave, kad bi se uzelo u obzir, da kcli Osorani toli Nerezinčani sinovi su jedne te iste matere obćine, koji su uviek imali ista bremena i iste polakšice, te za to ne po *kunfinima*, na koje se nije niknd pazilo, već po dušah imala bi se razdieliti obćinska dobra. Doznao zato naš „šijor" Jure i drugovi, nagovorili naše zastupnike, pa tako odlučili, da se mirno razdieli; ali dakako dobro za Osorane, a zlo za Nerezinčane, što je valjda uvidio nerezinski odbornik Menezić, pak je odstupio od odbora. Kako se pako ta stvar kuha i mješa, koja je imala već doći do razdieljenja, mučno je razumjeti. Svakako je žalostno, ali istinito, da se Osorani sad Nerezinčanom rugaju; da će im malo dati; a i sami Nerezinčani ne znaju, što će im „frešti" dati, niti kako će im biti, kad se razdieli komunada. Dragi mešćani, mi sada ne poznajemo, što gubimo, ali ćemo upoznati, kad izgubimo. Već nam je filoksera uništila trsje, slabo prolazimo sa prodajom drva u Mletcih; oni, koji su u Americi, čujemo, da im je mršavo izplaćen njihov krvavi trud, i svako toliko javljaju, da im je prestala rabota; a što je još gore, raste i uzmnožava se u ovom mjestu broj pučanstva. S druge strane pošteno prehranit svoju obitelj, plaćati liečnika i školu, učitelje babu, šumare (gvardijane), obćinskoga tajnika, uzdržati mjesečno siromahe, plaćati za bolnice, poreze ili štirvu i drugih sto potrebotća, sve nam je ovo do sad bilo lahko izplaćivati, ter su nam pomagala obćinska dobra, ali odsad sve će ovo pasti na siromaški nerezinski puk, ako ovaj bude zadovoljan, što mu Talijanaši daju i ostane ii stari katastar.

Sve ove nevolje, koje nas do brza čekaju, mogle bi se na vrieme prepriečiti, kad bi se stavilo na „bandu" nike kaprice, a mi Nerezinčani držali se ovoga načela: „kad se bratac s bračom slažu, u svemu mu Bog pomaže". Nu nisu samo ovi griesi naših Talijanaša, imadu ih Rapočani još u svojoj torbici, te zato „šijori" Talijanaši do vidjenja!

Rapočani.

Oglas leftimbe. Upozorujemo naše poduzetnike na oglas jeftimbe, što ga donašamo na četvrtoj stranici i koj govori o gradnji zvonika u gradu Buzetu.

Otvoreno pismo [1])

P. N. Gospodi popu Franu Volariću vjeroučitelju, Albertu Brozoviću i Petru Matuniću učiteljima pučke muž. učione, svima u Vrbniku.

Primiv jedva danas očitovanje od g. urednika *„Naše Sloge"* upravljam Vam ovo moje otvoreno.

Budući ste Vi sastavitelji dopisa u 34 broju, istotako priposlana u 37 br. *„Naše Sloge"* t. g. logično sliedi, da ste Vi i sastavitelji dopisa iz Vrbnika od 25. srpnja uvrštena u 31 broju *„N. S."*, kojim jeste me prisilili, da evo po treći put i zadnji moram javno ogradjivati se proti Vašim osvadam i napadajem.

[1]) Priobćujemo bez odgovornosti a po cieniku. Op. Ured.

Za pravo i pravicu i za dobro svoga hrvatskoga naroda uviek sam bio neusmiljen pa bilo proti svomu rodjenomu brati ili kojem rodjaku. Prije nego će se proti komu pisati u koga sam ja **tobože** u obranu uzeo na uštrb narodne stvari, treba pogledati na sebe. Neka kažu nekoja gospoda od Vas, da nisu nikada talijanski predavali u pučkih školah. — Vidiš slamku u očima brata tvoga, a ne vidiš brvna u očima svojima. Proučite prije razvoj narodne borbe. Na ovo što su drugi bili sada živi ili mrtvi za narodnu stvar uradili, trudili se, obradili, trpjeli i proganjani bili, nebiste Vi velikani za uzdarje sada sprdali se i igrali njihovim rodoljubljem itd. itd.

Što se tiče moga neokaljanoga domoljubja, Vi jeste gospoda još za sada veoma duboko ispod mene zato Vaše otrovne striele do mene ne dopiru, i meni naudite nemogu.

Da bih ja bio onakov, i ja bih drugovao i igrao se sa talijanskimi dotepuhi i financijalnimi stražari, i branio bih i zagovarao jezičave babe, i to čisto šarenjačke krvi.

Ovim završujem ostajuć koji sam i prije bio. Djela i žrtve, a ne vikanje brane i dižu domovinu!

U Vrbniku, 2. listopada 1896.

pop Niko Butković.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. J. Mlaka. Izvolite se obratiti ravno na g. pisca u Zagbreb, poslati će Vam sve. Vam i znajedu Josipu prijateljaki odzdrav!

Gosp. dopisnikom: Lovran, Motovun itd. itd., drugi put; živili!

Listnica uprave.

Gosp. Iv. K. Greatt Falla. Montana Novca neima; list stoji 5 for. i više poštarina. Živili!

C. k. namjestničtvo u Trstu
Broj 21664
II.

Razpis

natječaja za gospodarske štipendije.

Visoko c. kr. ministarstvo poljedjelstva dozvolilo je odlukom oktobra o. g. za dojduće dvie školske godine 1896/7 i 1897/8 četiri štipendije godišnjih 120 for. za mladiće hrvatske iliti slovenske narodnosti iz Trsta i Istre, koji hoće da polaze zemaljsku vinarsku, voćarsku i poljedjelsku školu na Grmu kod Novog mjesta (na Kranjskom).

Molitelji za ove štipendije imaju podnesti svoje molbenice podpisanom namjestničtvu do 15. oktobra ove godine.

Molbenicam valja pridati:

1.) krstni list; (za upis u školu treba je dovršenih 16 godina — iznimice samih 15 u slučaju osobito čvrstog tjela, — te ne prekoračene 24. godine.)

2) domovnicu;

3.) liečničku sjedočbu o dobrom zdravlju i fizične sposobnosti za obavljanje običajnih gospodarskih djela.

4. svjedočbu barem o dovršenoj pučkoj školi sa dobrim uspjehom.

5) svjedočbu o cieplenju kozica;

6) občinsku svjedočku o dobrom ponašanju, podpisanu i od župnika;

7.) svjedočbu o imetku i gospodarskih odnošajih prositelja;

8.) Prije ustupa u školu morat će se mladići podvrci prijamnom izpitu u dokazanje svoje pripravnosti za učenje.

Školska godina 1896|97 počne se 1. novembra. O pobližih ubavjestih radi polazka škole može se popitati kod političkih kotarskih oblasti h.

Od c. kr. namjestničtva

U Trstu, 14. oktobra 1896.

Br. 2687

Oglas jeftimbe

Daje se na obće znanje, da će se na 31. tekućeg mjeseca od 10 sati prije podne do 12 sati o poldne obdržavati u ovom občinskom uredu javna jeftimba za dostatbu gradnje novog zvonika u ovom gradu.

Ovo će se poduzeće dostati najboljemu nudiocu izpod uzklične ciene od for. 10.400.

Svaki će nudioc morat položiti u ime jamčevine for. 1000 u novcu ili u državnih obveznicah, koje će se poduzetniku pridržati u ime jamčevine, a svim ostalim odmah vratiti.

Ostali uvjeti i spisi gradjevne osnove stoje svakomu na uvid izloženi kod podpisanoga, u uredovno vrieme.

Od občinskoga glavarstva

u Buzetu, 13. oktobra 1896.

Glavar:

Dr. M. Trinajstić.

DROGERIJA

na debelo i drobno

G. B. ANGELI

TRST

Corso, Piazza della Legna 1.

Odlikovana tovarna čopličev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.

Mineralne vode

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žvepljanje trt.

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

(registrirana zadruga s ograničenom jamčevinom).

u Trstu Via Molin piccolo br. 1, I. kat

(blizu nove poštanske zgrade.)

Daje posude na uknjižbe uz 5½%; na mjenice po 6%; na zaloge po 5½%. — Prima štedovne uložke uz 4%. — Uredjuje svaki dan od 9—12 sati prije podne i od 3—4 sata poslje podne, a u nedjelju i u praznici od 10—12 sati prije podne. — Izplaćuje se svaki ponedjeljak od 11—12 sati prije podne i svaki četvrtak od 3—4 sata poslje podne. Glavne dionice vriede 200 kruna. Zadružne dionice mogu se plaćati u mjesečnih obrocih po 1 for. a vriedi svaka 10 for.

Velika lutrija u Inomostu po 50 novčića

Vučenje
već 7. novembra

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom
sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C°o, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmann.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. WINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osobite preporuke vriedni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostnom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prah, pluća, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena fiašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u žlicici, želudačne grčeve, žutica, grozmica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena fiašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado ždrati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlicka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske piluliče, najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili tešini. — Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volovo proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna fiaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 fiaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, poručini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfriškavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 fiaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena većem lončiću 1 for. — K tomu spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi sačastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žućkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfinji sapun od svih sapuna. On osvježuje to pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Fiašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stjonice ili kimake. — Fiašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zaduhu, rane grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da sicde kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc

Broj 43 U Trstu 22. oktobra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Prispelima se pisma, oglasi itd. tiskaju po obično sniženu il po dogovoru. Isto tako je se priloži. Novci se šalju poštarskom zapuštalom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se lvrana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za sliedeći broj.

Dopisi se neprimaju ako se neotiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farnete br. 14.

Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Iz carevinskoga vieća.

U sjednici carevinskoga vieća od dne 16. t. mj. stavio je novoizabrani slovenski zastupnik iz Kranjske g. dr. *Šusteršić* prešni predlog sliedećeg sadržaja:

„Pozivlje se odlučno c. kr. vladu, da poduzme shodnim putem potrebite korake, da nebudu sudovi radi uzkoprsne prakse stavljali zaprieka novčano-kreditnom poduzetju".

Povod tom predlogu dao je u jednom slučaju trgovačko-pomorski sud u Trstu koji je odlukom od dne 8. maja 1896. br. 8170 priobćio *„Hranilnici in posojilnici"* u Podgradu, da nesmije od svojih članova primati u svoju štedionicu uložaka, premda bijaše na to po svojih pravilih ovlaštena. U drugom slučaju dogodilo se isto *„Hranilnici in posujilnici"* u sv. Petru kod Gorice od strane okružnoga suda u Gorici dne 3. oktobra 1896. br. 8460.

Zastupnik *Šusteršić* obrazložio je svoj predlog podulјim i temeljitim govorom, a što nas osobito veseli započeo je taj svoj prvi govor u slovenskom jeziku izjaviv, da se služi svojim pravom, da nedaje njemačkomu jeziku pred slovenskim prednost i da ako bude nadalje govorio njemački da će to učiniti jedino radi toga, da ga budu mogli i svi ostali zastupnici razumjeti.

Govor taj učinio je na slušatelje najbolji utisak, te mu se je na koncu živahno odobravalo.

U ime vlade izjavio je odmah ministerijalni savjetnik barun **Call**, da nema ništa proti prešnosti predloga i da je vlada sklona podupirati svimi sredstvi poduzetja kao što su navedene posujilnice i štedionice.

K istom predmetu prijavio se za rieč i zastupnik **dr. Laginja** kojeg govor donašamo po stenografičkom zapisniku u hrvatskom jeziku.

Visoka kućo! Ponajprije neka mi bude dozvoljeno izraziti svoje veliko veselje radi toga, što se je naš najnoviji drug i suplemenik, g. *dr. Šusteršić*, koji je stavio prešnik predlog, predstavio visokoj kući svojim materinskem jezikom, koji jezik je i naš. (*Odobravanje.*) Nadalje budi mi dozvoljeno nešto opaziti i onoj gospodi visoke kuće, koja su onomu dielu govora vrlo štovanog g. zastupnika dovikivali, da prestane.

Ti povici, da svrši jesu preuranjeni. Po mojem mnienju mogli bi oni doći posve pravo u porabu u ovoj visokoj kući tekar u onom času, kad budu Slaveni, napose mi Slovenci i Hrvati prestali njemački govoriti. (*Živahno odobravanje i pleskanje*). Molim, da si to upamte.

Što se tiče samog predmeta, to sam ja iz podpunog osvedočenja za predlog zastupnika *Šusteršića* i za prešnu razpravu istoga s razloga, koji mi se nameću s vlastitog izkustva iz one pokrajine koju je i on sam spomenuo,

kao što je gosp. zastupnik tako sam i ja primio takodjer od *„Posujilnice"* u Kopru o istom predmetu jednu pritužbu sa molbom, da bih se zauzeo za stvar kao zastupnik a kad ne bi to išlo kao odvjetnik (Glas: to je stupnjevanje!) Naravski, kad se radi o takvih uredbah jesmo mi, premda sicromašni ljudi, ipak pripravni, učiniti prije našu dužnost kao zastupnici a zatim kao odvjetnici.

Posojilnica u Kopru jest zadruga ustanovljena na temelju zakona od dne 9. apr. 1873 D. Z. B. br. 70 i na temelju odluke trgovačkog-pomorskoga suda u Trstu od dne 6. junija 1884 bez prigovora u zadružni registar unešena. Do sada nije nikad prigovorila ni pol. oblast, koja vrši nadzor nad takvimi družtvi niti sudbena oblast proti pravilom te zadruge. Ove godine pako, 12 god. dakle nakon blagoslovljenog postanka zadruge za najbližu okolicu Kopra izašao je trgovački pomorski sud u Trstu sa odlukom od dne 18 septembra 1896 br. 17611 na molbu, da se upiše novoizabrano predstojničtvo sliedećom rješitbom na spomenutu zadrugu (čita)

„Br. 17911. Upozorujuć na primjetbe c. k. namjestničtva u Trstu učinjene na predstojeću notu od dne 12. septembra 1896 br. 16883/I, s kojom se kao zakonu posvema odgovarajućom posvema slaže ovaj c. kr. trg. pom. sud, nalaže se zadrugi *„Posojilnica in hranilnica v Kopru, vknjižena zadruga z neomejenim poroštvom"* poštom, da odmah sazove izvanrednu glavnu skupštinu zadrugara, da se prihvati promjenu pravila u gornjem smislu i prihvaćenu promjenu u najdaljem roku od 90 dana sudbenim putem ovomu sudu dostavi.

O tom se po savjetu danom u noti obavješćuje slavno c. kr. namjestničtvo u Trstu."

Iz ove odluke razvidno je ponajprije, da je podnesak bez sudjelovanja i bez upita od strane zadruge sudbena oblast zem. pol. oblasti izručila, da ova po svoji prilici na temelju prije dogovorenog sporazumka svoju neće, da-li se ima novoizabrane članove predstojničtva upisati ili ne. Mjesto da bi bio trgovačko pomorski sud proveo upis prijavljenih mu novih članova predstojničtva, kao što bi bila njegova zakonita dužnost, šalje on zadrugi prije pročitanu odluku u kojoj nalaže ništa manje nego promjenu pravila u tom smislu, u kojem namjestničtvo svojom notom od dne 12. septembra 1896 br. 16883/I na trgovačko-pomorski sud svoje stanovište označuje. U toj noti stoji, da se može po ustanovi §. 6. pravila Posojilnice u Kopru prištedjene uloge takodjer od nečlanova primiti, što je dolsta istina. U pravilih doista nije rečeno, da se može prištedjene uložke samo od članova primati.

Sada je dakle c. k. namjestničtvo u Trstu i trgovačko-pomorski sud, koji je prvi upis proveo, a tim i pravila kao zakonita prihvatio, nakon 12 godina tekar došao k mjenju, da se takove stvari tobože nemože dozvoliti, da nemogu po zakonu obstojati.

Gospodo moja! Ja nemogu kao ni gosp. predgovornik iztraživati, u koliko postupaju službeno zajednički njihove preuzvišenosti predstojnici raznih oblastih u Trstu, u Primorju. (Zast. Blankini: oni nisu preuzvišeni!) Jedan bar je prenzviševi. Drugi je na putu, da to postane (Smjeh).

Nepobitno je, da je sudbena oblast popratila podnesak zadruge u Kopru političkoj oblasti proti pravu i proti zakonu zapostaviv tako svojo vlastitu nezavisnost.

Isto tako je nepobitno, da je pol. oblast, koja nema kod toga rieči dala sudbenoj oblasti neke naputke (čujte! čujte!) i da je sudbena oblast bez daljnjeg promišljanja te naputke kano u zakonu posve utemeljene prihvatila i na temelju istih zadrugi promjenu pravila i predloženje istih u točno opredjeljenom roku naložila, umjesto da provede upis novoizbranih članova predstojničtva.

(Konac sliedi)

XXIII. glavna skupština

„Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri" obdržavana u Kastvu dne 24. septembra 1896.

(Nastavak i konac.)

III. *Izvješće blagajnika.*

Družtveni blagajnik gosp. Miroslav Grosman pročita svoje izvješće, koje glasi:

Pregled gospodarenja

blagajnom družtva „Bratovščine hrv. ljudi u Istri" u Kastvu od 19. septembra 1895. do 24. septembra 1896.

A. Prihod

1. Godišnji prinosi	for.	73·—
2. Darovi	„	271·83
3. Utemeljitelji	„	39·—
4. Interesi	„	282·90
5. Opreet od čestitanja . . .	„	16·—
6. Povraćeni kapitali . . .	„	150·—
7. Ostatak od prošle godine .	„	208·12
Ukupna svota prihoda iznaša	for.	1040·85

B. Razhod

1. Uloženo u „Hranilnicu i posujilnicu" u Kopru . . .	for.	20·—
2. Uloženo u „Istarsku posujilnicu" u Puli	„	5·—
3. Podpora podielilo se . . .	„	512·—
4. Razni potrošak iznašao . .	„	29·20
Ukupna svota razhoda iznaša	for.	566·20
Od ukupne svote prihoda u iznosu od	for.	1040·85
Odbiv ukupnu svotu razhoda u iznosu od	„	566·20
Preostaje gotovine u blagajni .	for.	474·65
Od čistog prihoda Rbr. 1, 2, 3, 4 i 5 u iznosu od . . .	for.	682·73
Odbiv Rbr. razhoda 3 i 4 u iznosu od	„	541·20
Preostaje čistog priboda .	for.	141·53

Stanje imovine

„Bratovščine" nalazi se kako sliedi:

1. U štedionicah i posujilnicah ima uloženih	for.	4070·88
2. U privatnih zadužnicah i obveznicah	„	3790·—
3. U državnih obveznicah, založnicah kreditnog zavoda, srećkah i akcijah „N. Doma"	„	2590·—
4. U zaostalih interesih . .	„	541·—
5. U vriednosti družtvenih stvari	„	225·—
6. U gotovini u blagajni . .	„	474·65
Ukupna imovina „Brat." iznaša f.		11.619·53

Kastav, 24. septembra 1895.

M. Grosman, blagajnik.

Nakon nekojih opazaka primljeno je izvješće blagajnika i naloženo bi odboru, da sve dužnike, koji zaostaju sa plaćanjem interesa, izruči odvjetniku

IV. *Izvješće revizijonalnog odbora.*

Revizijonalni odbor izvješćuje, da je našao sve račune u podpunom redu, te predlaže, da se iste potvrditi izvoli i da se dade blagajniku i čitavomu odboru absolutorij.

To izvješće prima se na znanje i izriče se blagajniku zahvala, a odboru absolutorij.

V. *Biranje upravnog odbora.*

Na predlog g. A. Dukića bio je stari odbor na novo biran, na čemu se gospodin predsjednik zahvaljuje u ime svoje i drugova, te obećaje, da će se odbor i nadalje trsiti, da družtvo što bolje napreduje.

VI. *Biranje revizijonalnog odbora.*

Revizorima bili su potvrdjeni dosadašnji, naime gg. Mirko Jelušić, Ante Dukić i Božo Dubrović.

VII. *Promjena družtvenih pravila.*

Odbor imao je nalog, da prekroji družtvena pravila prema sadašnjim okolnostim. Uz njekoje malene popravke, primila je glavna skupština predloženu promjenu pravila. Čim budu nova pravila potvrdjena od c. kr. namjestničtva, biti će tiskana i razposlana članovom i prijateljem „Bratovščine". Opaža se pako, da stara pravila vriede sve dotle, dok nova ne budu potvrdjena.

VIII. *Možebitni predlozi.*

Odbor za pregledanje knjiga, što ih „Bratovščina" još posjeduje, izjavlja, da su iste vriedne više, nego se za nje nudja. Skupština nalaže upravnom odboru, da on odluči s timi knjigami onako, kako bi po „Bratovščinu" najkoristnije bilo.

Gosp. Bunc predlaže, da se u korist „Bratovščine" tiskaju marke po 5 i 10 novč., kojih bi se razdielilo prijateljem družtva, a ovi bi ih imali u raznih prigodah razprodati i utržen novac poslati odboru, dotično blagajniku družtva.

Gosp. M. Jelušić predlaže, da se s tim u savezu uvede Clearinov promet, koji se do sada nije uveo s razloga, što se u najviše slučajeva nije znalo, odkud će družtvu koja krajcara kapnuti, dočim će se sada *čeke* poslati onim, kojim se je izručilo na razprodavanje rečene marke, te uredničtvom hrvatskih novina. — Primaju se oba predloga.

G. M. Jelušić opaža, da družtvo obstoji već toliko godina, a nikad još nije si imenovalo pokroviteljа ili protektora, kako je ovlašćeno polag §. 23. družtvenih pravila. Predlaže, da se imenuje pokroviteljem družtva g. dr. Dinko Vitezić radi njegovih zaslugah za „Bratovščinu" i za sav hrvatski narod u Istri, pokazav tim, da znade ceniti velike zasluge dičnoga starine i na kulturnom polju. — Skupština prima taj predlog velikim zadovoljstvom.

Budući nije bilo dalnjih predloga, gosp. predsjednik zaključi skupštinu oko 6 i pol sati posije podne, pozvav skupštinare, da uzkliknu trokratni živio Njegovomu Veličanstvu našemu premilostivomu cesaru i kralju Franu Josipu I., čemu se skupštinari jednoglasno odazovu.

Dopisi.

Iz **Nerezina** pišu nam 19. t. mj. Ovih je dana naš „šijor" Jure u velikom poslu sbog dieljenja občinskih dobara — komunade; da ga ne pomutimo u ovom važnom poslu, radi kojega će ga Osorani blagoslivljat, a Nerezinčani jednom proklinjat, rado ga danas pušćamo na miru. Obrnut ćemo karte za danas u našoj crnoj knjigi na našu privremenu učiteljicu *Katarinu Zett*. Mi smo mislili do danas, da je bolje o njoj mučati, ali jer je naše strpljenje i pomilovanje do skrajnosti na zlo upotrebila, kriva je sama, da se držimo one poslovice: „dva puta mjeri, a treći put kroji"; „jer tko zlo čini, neka se dobru nenada". Ona dakle po zvanju je primalja (babica), a po zanatu učiteljica talijanskoga jezika, te kako ju već „Somjero" zove, učiteljica staroga kova. Već je lanjske godine bila umirovljena, ili bolje rekuć jednom je za uvjek primila odpustnine 500 forinta. Da je ona učiteljica djece naše i da još ne imamo hrvatskoga učitelja, krivnja je kotarskog školskog vieća, jer ovo je moralo natječaj razpisat, čim je škola naša ostala bez učitelja, i tako nebi bilo držalo sjednicu zadnje dane praznika, kad je učitelj morao, da bude na svojem mjestu. Ali g. Zveku, reć bi, da nije ime hrvatsko milo, kako ni našim *coperdilom*, za to nije čudo, da neimamo sada učitelja; ali ga očekujemo i to čim prije. Jer da bismo mi učitelja imali, izgubili bismo našu babu, a s njom bilo bi manje i manje nereda pri upisivanju školske djece. Učiteljica Zett u nadi, da će i nadalje u službi ostati, jer čuje, da je hrvatski učitelj ozteguo svoju molbenicu, a talijanskoga učitelja već ima, pa da joj se smiluju naši protivnici, podala se je dušom i tjelom u njihove talijanske svrhe. Bila je ona uvjek talijanski, ali kako se je sada pokazala, tako nikad; bilo tajno, bilo javno, gleda našu djecu materinskomu jeziku otudjivati preziranjem hrvatske škole. Pri upisivanju školske djece, kad bi otac ili majka djeteta zahtjevali, da im dinte upiše u hrv. školu, kazala bi im: „što sam vam ja učinila, da ga k meni ne šaljete na školu"? Ako su pak roditelji tražili, da jedno dijete upiše u talijansku, a drugo u hrvatsku školu, ona bi rekla: „ne činite dobro, ne činite pametno, jer vidite, evo i Lekić-Dumešić, premda Hrvat, dva njegova djeteta do sada su mu bila u hrvatskoj školi, a odsad ih je upisao u talijansku školu" itd. Pri upisivanju zahtjeva se, da bude prisutan svjedok; njoj bio je sin Giuseppe, koji je jedan izmedju glavnih promicatelja „Luge" u Nerezinah, te on svagdje javno i u zavodu u Arbanasih i kod kuće izpovjed . da je Talijan, i u istinu

jest, ali ipak dobiva podporu od „Bratovštine hrvatskih ljudi u Istri“ (Je li moguće? Op. ured.) Evo komu se davaju novci siromašnoga istarskega Hrvata! Ovaj dečko uči u hrvatskom zavodu kod Arbanasa za učitelja! Kad je ovamo došao na praznike, imao je i gusle, tu u početku udarao je i pjevao hrvatske pjesme; nu to je trajalo koji dan, jer mu se valjda žice prekinule, pa je držao, da će mu biti koristnije, kad bude po putih i u krčmah uz armoniku zapjevao „*Nella patria dei Rossetti*“ . . . i to u doba, kad bi učenik morao tvrdi sanak snivati. Kad je došao konac praznika, tada ga talijanska vila ostavila, jer mu je došlo na pamet 20 mjesečnih forinta preplata za zavod, a odkud? Tad mu je trebalo pokucat na vrata Hrvatu, i otac mu otišao u Štivan popu Dume Muškardinu, kako bi mu ovaj pomogao, i po njegovoj preporuci ostali hrvatski svećenici. Mi držimo, da naš dični starina pop Dume neće nam zamjeriti, ako ovo u javnost dajemo, jer znamo, koliko on visoko cieni svoj hrvatski narod, svoj hrvatski jezik, pa ako i je istina, da „što čini desnica, neka nezna lievica“, kako je on isti o stvari pisao svomu drugu u O... ipak kad za sve ovo saznade (a neka služi i drugim ravnanja radi), jadikovati će sa jadranskim labudom:

„Jaoh tebi tužna domovino moja,
Jer su ljutih rana puna njedra tvoja.
Žalostno i gorko, ali ipak stoji
Da su izdajice mnogi sinci tvoji“.

Bez jednoga ili deset suhih stabala ne propada šuma; tako i bez jednoga ili deset nezahvalnih sinova ne propada narod; radje sto dobrih i iskrenih, nego tisuću zlih i pokvarenih; a mi budimo oprezni, i budni i neboimo se! *Rapočani.*

Razgovor

dvih Maloselcev Martina i Mikule.

Martin: Mikula nukol, dobar večer.

Mikula: Bog daj. Ka nova?

Martin: Već te dva dni po svuda ijšćem, i ni te vidit. Ma povij mi malo, kako je on naš razgovor došal va „Slogu“?

Mikula: Kako je, kako ni, ja ti neznam, a ni mi ni stalo, zašto znam, da nisam učinil nikakovoga zla. Al ti je žal morebit, da je ono bilo štampano?

Martin: Žal? Nanke sleda, anci mi je drago. Ma čuj, ča mi se dogodilo. Ono je bilo va sebotu, kada je „Sloga“ prišla va Lošinj. Ja sam bil na fudige, ma moja žena (ter znaš ča su žene) je za pol ure doznala, da je va „Sloge“ ovaj naš razgovor. Kad sam večer prišal doma, to ti je bila fešta. Još nisam vidil svoje žene onako dobre volje, kako one večeri. Brate moj, ovo ti povidan, kako svomu staromu prijatelju; jutridan v nedilju je bilo i makaruni *co'la carne in teća*. Insoma ti govorim prava fešta. A to sve, dare sam rekal, da neću votat s Talijanci ni z ubojicami.

Mikula: Ma bravo, ti si već dobil mankol čugod. Nego povij mi, si doznal ča novoga? Kako tvoji stanjari? Ufamo se, da će bit s nami.

Martin: A da s kin će nego s nami? U našem stanju ti ni Talijanov. Sve i malo i velo svi su živi Hrvati. Samo se čudim onoj našoj dečini, kako ti to pivaju hrvatski i „živila i premila ti vilo Velebita“, i ja sam ne znam kako. Insoma lipota. A žene! To su ti brate abukati. Ne deškuje nego o elecijoni, i joh si ga onomu, ki spomene Talijanci, anci one ih ne zovu tako, nego „popardili“. Bi se vrag domislil.

Mikula: Je bil ki od tih „popardili“ smućevat tamo okol vas?

Martin: Je, ma prvo. Anci ću ti povidat jenu lipu. Bil je Karstina u stare Gašparine po prokuru, a jadna stara nezna, da je živa, dala mu ju je. Kad su to doznale ženske, udri na nju, da joj već neće nika dat ni soli ni vode, ni ognja, ako ne učini prokuru Hrvatom. Jadna stara nezna, ča će od sebe, a žene vrišću, neka učini drugu prokuru Hrvatom, pak da ona prva neće već valjat. Kad sam to čul, sam rekal ženam, neka se laju toliko, da valja prije vidit, ako se to tako more učiniti drugu prokuru, dare sam ja mislel, da se neće moć, ma sam poslije pital pametnih ljudi i su mi rekli, da se more i da zadnja valja. Vidiš, kako ti se naše ženske i va to intende.

Mikula: Ma valja vidit, ku *datu* će klast Karstina.

Martin: Očo, neka se pazi, da mu ju naše babe ne skroje!

Mikula: Ta je lipa, anci to valja i drugim povit. A si čul, da je v Čunskom tuga i žalost!

Martin: Oh, a zašto?

Mikula: Zašto da *primo moroso* se more onako gusto kako prvo onamo hodit.

Martin: A ča jima puno posla? Sada gre zima, pak svakomu rabe postoli.

Mikula: Ke, ke, leti okolo po kućah za voti za Talijanci, ću reć za „popardili“! Ali ću, da su ga svali na sedmu i njega?...

Martin: Brate moj, ala sramote, da one sorte gad smi poć va poštene kuće. Neka pride ovamo k nam, ma će znat, kako mu je ime. Još ima obraza ona ništarija, da se sviti kuže, na mesto da se zakrije kadi ne sviti ni sunce ni misec.

Mikula: Svi oni su jednaki. Najdi mi jednoga pravoga, pak mi ga povij. Tar si dobro rekal zadnji put, da nećeš vetat ni s Talijanci, ni s ubojicami, ni s lupeži, ni s ćilmi, ki su brodi važigali, a va ovakovoj kumpaniji je mesta i za onakovo smetje.

Martin: Neka bude, ali daleko im kuća od mene. Poštenje je prva stvar. Neće on priko moga praga, kako ni on njegov kumpanj, ki je napućeval žene, da neka mu daju prokure, pak da neka gredu u Bonetića na butigu, da će im davat za niš platna.

Mikula: „Poveri šempi“! Zač je Bonetić udelal miljari, davajuć za niš robu.

Martin: A ma kad je još svita zapuđenoga.

Mikula: Za niš, za niš. A si čul, da ćemo morat plaćat i za skulu? Tri fiorina za svakoga skularića. Ja ti jimam trih, a to je devet fiorini. Altrochè, da će nam davat i robu za niš...

Martin: A ki je to dvigal tu tasu?

Mikula: Ki? tamo deputati va Parencu. I naš podesta, ki nam je sada, i on je votal, a jur je znal, kakovo življenje jimamo. Deputati od hrvatske bande su bili kuntrariji, ma su jih Talijani superali, i mi moramo plaćat. Pak manko, da bi rekli: mi smo to učinili, nego sada su niki, ki varaju svit, govoreć, da su to Hrvati postavili. Insoma svit brez obraza i poštenja.

Martin: Kad sam bil va Merikah, sam videl, kake onamo ljube Talijane. Bome oni jih dobro poznaju. Ma za večeras neka bude dosta. Bog Mikula!

Mikula: Bog, Bog, Martine. Pozdravi doma. Napućuj ljudi, neka budu složni i reci jim, da kad se brat s bratom slaže, u svemu jim Bog pomaže.

Martin: Ne boj se. Učinit ću koliko budem mogal. Bog!

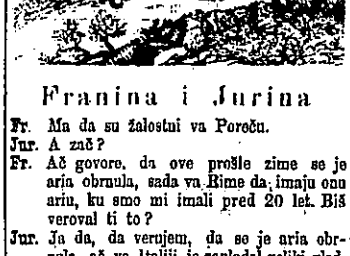

Franina i Jurina

Fr. Ma da su žalostni va Poreču.

Jur. A zač?

Fr. Ač govore, da ove prošle zime se je aria obrnula, sada va Rime da imaju onu ariu, ku smo mi imali pred 20 let. Biš veroval ti to?

Jur. Ja da, da verujem, da se je aria obrnula, ač va Italiji je zavladal veliki glad, sama tuga i nevolja.

Fr. Neka pošalju tamo beči, ki su ostali onomu pojidežu od bivšega kasira.

Jur. A mooo, da im se nedrže koži.

Fr. Su pur stavili tašu na školsku decu.

Jur. Ma ja sam čul, da te stavit tašu i na mladiće, ki se budu oteli oženiti, ač Hrvati da rastu kako i pečerki, pak da ih nete moći nikada potalijančit.

Fr. Aj vero im dajem poštenu viru, da nete.

Različite viesti.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda u Istri priposlao nam je g. Milan Kerdić iz Broda 2 for. 45 nvč. sabranih u hrvatskom društvu.

† **Šime Ljubić.** Dne 19. t. mj. preminuo je u Starogradu na otoku Hvaru u Dalmaciji umirovljeni ravnatelj hrvatskog arheološkog muzeja nekdašnji profesor i akademik prof. *Šime Ljubić*. Prof. Ljubića imaju bez dvojbe u najugodnijoj uspomeni svi oni istarski rodoljubi, koji su šestdesetih godina polazili veliku hrvatsku gimnaziju na Rieci i kojim bijaše milom profesorom. Pokojni Ljubić stekao si kao književnik, osobito pako kano orheolog neizmjernih zasluga za hrvatski narod jer je na daleko i široko poznat bio kano dubok učenjak i neumorni radnik na književnom polju.

Vječna Ti uspomena u hrvatskom narodu velevriedni naš profesore!

Ustoličenje presvj. g. biskupa Šterka u Kopru. Prošle nedjelje obavilo se svečano ustoličenje presv. A. M. Šterka u sustojnoj crkvi u Kopru biskupom nekadanje združene biskupije koparske. Svečanost vršila se samo crkvi radi napogodna vremena a poslije svečanosti pogostio je preuzvš. g. biskup poglavice crkvenih i svjetskih oblasti.

Prosvjetni g. biskup Flapp pod pratnjom oružnika. U talijanskih novinah čitmao, da se je morao uteći prevzv. gosp. biskup Flapp pod zaštitu c. kr. oružnika radi toga, što ne bijaše sjegoran pred vižinadskimi talijanskimi smutljivci i nemirnjaci, koji mu ne mogahu oprostiti, što je prigodom dielenja sv. berme u župnoj crkvi u Vižinadi *hrvatskomu* puku *hrvatski* prodikao. Zaista smo daleko došli pod današnjim sustavom u Istri, kad moraju biskupa i zemaljske zastupnike — netalijane — pratiti oružnici pod oružjem.

Izborni sastanak na Proseku razpušćen. U nedjelju obdržavalo je političko društvo „Edinost“ na susjednom Proseku izborni sastanak, na kojem je izvietio svoje birače zem. zastupnik g. Ivan Gorjup o svojem djelovanju u zem. saboru, dotično u zastupstvu grada Trsta.

Magistratski komesar Vidusso uplitao se nepozvan i protuzakonito u razpravu a kad mu nije dopustio govoriti, talijanski razpustio je sastanak uz silni prosvjed i ogorčenje mnogobrojnog občinstva, koje je odlazećeg komesara pozdravilo onako, kako sanije nadao.

Ogorčenost radi školskih taksa. S raznih strana Istre javljaju nam, da je medju pukom nastala silna ogorčenost radi školskih taksa, koje je naprtila našoj siromašnoj pokrajini talijanska većina u istarskom saboru. Reć bi, da su se počeli proti školskoj taksi buniti i talijanski kmetovi Istre, jer nastoji porečka „b a b a“ u zadnjem broju dokazati kako bijahu te takse neobhodno potrebite neće li se preopteretiti zemaljski proračun.

Nama je drago, da su počeli i talijanski seljaci uvidjati tko im je prijatelja tko neprijatelj, i nadamo se, da ih sve petljanije porečkoga listića neće o protivnom osvjedočiti. Mi smo našemu puku u listu i inače pokazali i dokazali, da su mu jedino Talijani u istarskom saboru naprtili ovo težko breme a pošteni Talijani imali bi još bolje otvoriti oči talijanskomu seljaku i siromaku.

Izvješća. Prošlih dana primili smo tiskano „Izvješće o sjednici občinskoga zastupstva u Kastvu, obdržavanoj dne 2. septembra 1896.“ i otisak „Iz zapisnika o seji občinskega zastopstva u Podgradu, vršeči se dne 24. septembra 1896.

Odobravamo i hvalimo naša rodoljubna zastupstva koli u Kastvu toli u Podgradu, što na onaj način priobćuju širemu občinstvu sve ono, što se u pojedinih sjednicah važna i korisna zaključi, da tako nebudu mogli zlobnici širiti medju občinari neistinite glasove o djelovanju čestitih naših zastupstva.

Nadripisarstvo u Istri. Sa više strana dolaze nam glasi, da se po Istri širi kod sudova nadripisarstvo. Tu vam ima svaki pristup. Osobito kod suda u Voloskom, reć bi, da nadripisari imaju veliku slobodu. prem ima ondje trojica odvjetnika. Osobito pak da se mnogo vidi kod onoga suda notara P u o v i ć a, vodju talijanaške stranke kod zadnjih občinskih izbora i njegova perovodju P i l a t a, dobro poznata našoj „Bratovšćini“ u Kastvu od vremena, kad je kano Hrvat dobivao od iste podpore. Sada za hvalu šepiri se u onih stranah kano velik Talijan.

Mi mislimo, da gdje ima odvjetnika, nebi smjeli ni notari biti drugo nego notari. Da vidimo, hoće li to i nadalje potrajati ondje i drugdje.

Govor zastupnika Biankini-a. U sjednici carevinskoga vieća od dne 12. t. mj. izrekao je hrvatski zastupnik iz Dalmacije, neumorni g. Juraj Biankini zanimiv govor o nepravdi, koja se nanaša Hrvatom koli u stajaćoj vojsci toli u cesarskoj mornarici. Taj govor donesti ćemo, bude li nam iole moguće, u cielosti.

Vjenčanje crnogorske knjigenice Jene sutalijanskim prestolonasljednikom Viktorom Emanuelom obaviti će se dne 24. u Rim. Dne 21. t. mj. pošla je kneginjica Jelena u Baru sa pravoslavne vjere na katoličku a istog dana na večer odputovala je sa rodbinom i velikom pratnjom u Rim, gdje bijaše svečano do čekana. O samom vjenčanju izvjesti ćemo u budućem broju.

Talijanaške grožnje proti Hrvatom u Lošinju. Glasilo tršćanskih krivonosaca u svojem večernjem izdanju od dne 19. tek. mj. ima dopis iz Lošinja, u kojem se grozi tamošnjim Hrvatom, jer da agitiraju za predstojeće občinske izbore. Bojeći se poraza, pozivlje krivonosi dopisnik u pomoć aesarske oblasti i oružničtvo, jer da bi moglo doći do izgreda i nemira. Odatle je razvidno, da se boje zaštitnici lošinjskih ubojica svoje savjesti i opravdane srčbe puka, koji im neće niti može oprostiti sva ona zla i sve one nevolje, koje su prouzročili tamošnjemu neiredentskomu pučanstvu.

Za seoraju „slavu Gatraman“ poslao nam je g. Milan Kerdić iz Broda 2 for. 45 nov., sakupljenih u hrvatskom društvu. — **Gosp.** Juro Corazza iz Voloskog poslao nam je 2 for. 40, pripadati mu po g. M. Šoriću učitelju u Kukuljanovu, sakupljenih po gdjici Stefaniji Šuglićevoj prigodom vjenčanja gospodjice Marije Pavešićeve sa g. Ivanom Tičakom u Škarljevu.

Poznati slučaj na trgovačkom komoram u Rovinju. Javili smo u svoje doba, kako je rovinjska trgovačka komora unatoč jasnom slovu zakona i uprkos elementarnoj pristojnosti odbila jedan službeni dopis zagrebačke trgovačke komore samo zato, jer bijaše sastavljen na hrvatskom jeziku. Takav čin nije uneguće dovoljno ocigniti, al napokon nije ni potreba, jer gola činjenica riečito dokazuje, na kojem se nizkom stepenu kulture nalaze neki tobožnji talijanski kulturonosci, koji u svojoj strastvenoj nepravici izgubiše i posliednju iskru ljudskih obzira. Nu rovinjski su se protjerani ovog puta grdno porezali, jer su — neka nam se oprosti krupna riečmorali polizati ono, što su izrigali.

Trgovačka obrtnička komora u Zagrebu, koja uz svoje zvanične dužnosti, vjerno slaži narodu svomu, ustala je odriešito na obranu uvriedjenog narodnog prava, te je kod tršćanske vlade učinila takodjer korake, da je onaj isti odbijeni hrvatski dopis rovinjska komora sada ne samo morala primiti, nego ga i službenom učtivošću pokorno i riešiti!

Mi ne marimo iztraživati, kako je težko bilo rovinjskoj gospodi progutati odbačenu tvrdu kost, tek želimo svratiti pozornost naših otačbenika na ukročene i obuzdane rovinjske „Junačine“. „*Tempi passati, o signori!*“ Sunce pravde pomalja se već i pred naša vrata! — Postupak pako uzorite trgovačke zagrebačke komore neka služi primjerom otačbenicima širom domovine, kako u svakoj prilici valja imati na umu hrvatske svetinje, a odriešita im obrana mora dovesti k pobjedi tim sigurnije, kad u zakonu ima svoje uporište. — Kod ove se prilike ne možemo oteti primjetbi, kako je neizmjerno žalostno da se u ustavnoj zemlji, gdje postoji narodnostni zakon, pripadnici jednoga naroda moraju tako rekuć silom oboružati, da pribave štovanje najelementarnijem svojem pravu, svojem jeziku, a to se prikazuje tim užasnije, kad se uvaži, da je to jezik ogromne većine naroda! — Ovaj slučaj vrlo je značajan po nesretne naše prilike i mi se nadamo, da će ga vrli naši zastupnici iznieti pred bečki parlamenat, neka se na daleko čuje, što sve kod nas biva i ne biva. *Šibenski bič.*

Iz Malog Lošinja pišu nam. Skoro bismo morali biti zahvalni našim protivnikom, da nam u svojoj gluposti kadkad i put priprave. Tako su oni na ovih stranah pred nekoliko godina jednoga ili drugoga Hrvata počeli tobož porugljivo zvati *Croato*. Nadali su se, da će se sviet prestrašiti toga imena i pobjeći od tih *Croati*. Prevariše se i te kako! To ime nije u Lošinju nikoga prestrašilo, nego je gotovo ljude k sebi pritezalo, a to je i naravski, jer i najveći gluhan napokon će se odazvati, ako ga pravim imenom zoveš. Sada pred občinske izbore oni isti moraju svietu govoriti, da će i oni birati načelnika Hrvata, a ne Talijana. Taj njihov Hrvat bio bi g. Leone Kamalić. Mi znamo, da je onaj gospodin Hrvat, kako su i svi Lošinjani, ali ne znamo, ako on ljubi Talijane onako živo, živo, kako mu ih je ljubio pokojni otac. Bilo kako bilo, vrlo je zanimivo, da ista tobož talijanska stranka mora hiniti hrvatstvo, ako hoće. da štogod dobije. Altrochè da je hrvatstvu u Lošinju odzvonilo! Isti protivnici, ako i ne rade za hrvatstvo, dižu nam naručnu sviest.

Iz Berseča pišu nam: Dne 13. ovoga mjeseca preselila se na drugi bolji svit nakon duge bolesti providjena sa sv. sakramenti Marija Kumičić, majka gg. Tome veleposjednika ovdje, te Eugena, našega romanopisca, zastupnika u Zagrebu, u lieposi starosti od 90. godina. Bila je veoma marljiva i radina starica, a k toma veoma dobra. Dne 15. bio je veličanstven sprovod, te je prisustvovao malne sav bersečki puk. Šteta, što je bilo ružno vrieme, jer bi bilo došlo ljudi iz bližnjih mjesta, da sprovedu dobru staricu do hladnoga groba. Bog joj se duši smiloj i lehka joj bila zemljica, a sinovom dao utjehe, da mogu taj gubitak preboljeti.

Tom prigodom velecienjeni gosp. Toma Kumičić, osobiti prijatelj prosvjete puka, da počasti uspomenu svoje premile majke, darovao je ovdješnjoj školskoj mladeži svakomu po 20 novčića. Na tom velikodušnom daru u ime nadarene školske mladeži najsrdačnije se zahvaljuje ovdješnji učitelj. Ugledali se i drugi imućnici širom naše Istre u ovoj primjer.

Iz Vižinade pišu nam 20. oktobra 1896. Prošle nedjelje dielio je presvjetli biskup Flapp svoju hrvatsku riječ, koje bijaše dubokom razumnjom naroda naroda. Talijana bilo je malo kao navadno, jer oni dolaze u crkvu, kad počme sveta krizma. Presvjetli biskup videći toliki broj naših seljaka, držao je poslje sv. evanđelja kratku ali liepu propovjed u našem milom hrvatskom jeziku, kojega nije on dobro naučio. Da nebi bio nikad toga učinio! Ono malo Talijana i šarenjaka, što se u crkvi nalazilo, svi ju u jedan mah zapustiše. Svieće prilično velike, što ih svojim kumčetom darovaše, odnah zamjeniše sa malimi od par novčića. Zastavu, što je na občinskoj kući vijala, odmah su skinuli. Občinski savjetnik plemenitī de Fachinetti (u staro vrieme zvao se je Fachin, a takovih prezimena ima još u Istri) pokupio je svoju „bandu“; Fantara Ivanova, Balanzina Petrova, Piazza Juretova i Torcella Josipova. Ove liepo uzgojene mladiće (po kalabrezku) nečio je i nagovarao, da zviždaju i da viču: *„Porki Kroati, mer . . per i Kroati“*. (Za takove uzklike u istoj prigodi bio je naš čovjek pred četiri godine na mjesec dana zatvora odsuđen) — *„Viva Vižinada!“* *„Viva union de Vižinada italiana!“*

Načelnik Fattor mesar i njegovi savjetnici, i crkveni poslovođe pozvani na objed sa presvjetlim biskupom nisu došli. Ni konja ni kočije se nije u Vižinadi našlo za odpeljati biskupa u Kaštelir. Prisiljeni su bili poslati po kola u Kaštelir, a kočijaša su zviždanjem i divljačkim urlikanjem primili. Kod odlazka zvonilo se nije niti dok je biskup gradić-gnjezdo prošao; a c. kr oružnici morali su čuvati, da do većih izgreda ne dođje.

Toliko je znala talijanska „svita brutura“ učiniti svojem vrhovnom pastiru i najvećem crkvenom dostojanstveniku — Talijanu. Pokojni biskup Patteani rekao je: *„Od Vižinade oslobodi nas Gospodine“* i 8 godina se u nju nije vratio. — Pokojni biskup Dobrila rekao je: *„Dobra je zemlja, ali ljudi su vražji“*.

Što je pako rekao presvjetli biskup Flapp . . . . ?! Svakako se je osvjedočio, što i koliko su njegovi svećenici pretrpeli i još sada trpe od onih divljaka, samo ako prolaze kroz njihovo gnjezdo. Dosadilo je to njihovo divljačko ponašanje i najustrpljivijem čovjeku.

Kod budućih izbora preporučujemo našemu puku, da izabere za poglavare osobe, koje bi znale red i mir držati onoga pako, koji im se narivava i koji je došao iz blažene zemlje gol i gladan, neka pošalju u staru mu domovinu „takomate“ delat.

Iz Motovunščine pišu nam 11. t. mj. (Sveta berma). U prvoj polovici tek. mj. dodje nam u ovai dekanat u pastirske pohode naš presvjetli biskup, da podieli djeci sv. bermu i obavi ostale običajne poslove.

Budući da u sadašnja vremena način obavljanja svačije dužnosti — pa i biskupske — ne izbjegava pažnji i znatiželjnosti obćinstva, tako zanimati će i vaše čitatelje, koliko nam je presvjetli biskup zadovoljio svojim pohodom. A cienjena „Naša Sloga“ sa svoje nepristranosti dobrovoljno ustupa prostora, da dade na javnost što vriedi.

Odkada nam se u vječnost preselio nezaboravni biskup Dobrila, naš hrvatski puk u ovoj biskupiji (a čini mi se malo i u ostaloj Istri) nije čuo pastirskog glasa iz ustiju svog biskupa. Nu sada presvjetli biskup Flapp uvidio je u toj praznini neko ohladjenje ljubavi sa strane puka prama svomu nadpastiru, pa razbio taj neugodni muk: on je u svakoj župi držao odug govor s oltara; i to tako riečito i tako krasno, da bi mogao svaki hrvatski propovjedaoc biti zadovoljan izreći ga onako, pa bilo i pred učenjakom. Niti je on istu propovjed držao u svakoj župi, nego u svakoj različitu.

A što on do sada nije to činio, uzrok bijaše — kako se je sam izrazio — pošto ne bijaše u službi dušobrižničtva, nije imao nikakve prakse, pak da je samo iza velike svoje borbe na to se odlučio i upustio.

I uz skupnu užinu dobrovoljno se razgovarao hrvatski, i hrvatski na napitnice odgovarao.

U Motovunu nije dopustio, kako je htjeo ondješnji g. kapelan, da se hrvatska djeca (koja su bila pomješana s talijanskom) preskaču u pitanju nauka kršćanskoga, nego je htjeo, da se ih izpita u njihovom jeziku. Ovakovo postupanje presvietloga biskupa ostavilo je u našem puku liep utisak.

Iz Altura piše nam prijatelj: Kako ni druga sela na Puljštini, tako se ni mi u Valturi ne možemo pohvaliti, da smo sretni pod zapoviedanjem talijanskih mutikaša u Puli. Jedno vrieme za pravo uvjek prije nego li je postao načelnikom tobože „pomirljivi Talijan“ dr. Rizzi, sela su imala pravicu, da si sama biraju „delegata“ ili župana; sada, kad su mnogi naši počeli čutiti, da su njekto drugo, nego Talijani, kad su počeli izticati svoju narodnost u svakoj prilici, naročito kod izbora, sada gospodin načelnik neda više, da se župan bira slobodno po puku, već ga imenuje sam. Naravski, da pri tom uvjek pazi, da „delegat“ bude njegov vjerni sluga u pečitici, a špijun proti poštenim rodoljubom. Žalibože u svih selih se nadje po koja prodana duša, po koja vjerna podrepnica, ter se načelnik nemora bojati, da će ga delegati svrgnuti sa priestolja. U Alturi je delegat *„barba“ Ive*, koji je rekao: *„korpo de fra de Dio, dokle sam ja živ, nebude drugi“*.

Desna mu je ruka kći, prava Paška Sogarova iz Medulina, koju su jedan put opjevali Jurina i Franina, i rekli o njoj, kako je

. . . . . u sanku vidila

Da je sve Hrvate potopila“.

Ako pridodamo još *Brlana*, to vam je partit talijanski u Valturi.

Bravo, kad smo spomenuli Brlana, valja kazati ovu liepu, koja se dogodila ovih dana. Brlan ima u Valturi prodaju soli već mnogo godina, a obćani je po calih, da se svake godine po mogućnasti daje na licitaciju ta prodaja. Bogme jedan Valturac išao je pitati na občinu u Pulu, nebi li bilo moguće, da ta prodaja bude njemu povjerena; pa znate, što mu je rekao sekretar? Pitao ga je: s kim glasuje na izborih. Ta sekretar je Labinjan dr. Palijca, komu valjda djed nije znao govoriti talijanski! Živila pravica!

Uplt na slavno ravnateljstvo pošta u Trstu. Poštanske štedionice javne su uredbe, kojima se valjda svi državljani imadu pravo služiti. Kod nas kao da se i u tom pogledu hoće da čini iznimku, odnosno da se štedionice čine nepristupne za hrvatski i slovenski puk ove zemlje. Na tu opravdanu slutnju dovodi nas okolnost, što se naputak i pravila te ostale tiskanice za tu uredbu rabe u svih jezicih, samo ne u našem hrvatskom jeziku. Da je to protuzakonito i skroz nepravedno, ne treba istom da dokazujemo, nego pitamo samo to slavno ravnateljstvo, hoće li kod ravnateljstva poštanskih štedionicah u Beču poduzeti shodne korake, da se spomenute tiskanice provide i hrvatskim tekstom, a naročito, da se u hrvatskom jeziku izdade toli nuždna *„Istruzione sul servizio d' assegni delle casse di risparmio postali“*.

Iz Pomera dobivamo ovu viest: Ovih dana smo imali ovdje izbore za občinsku upravu, te su isti izpali posve dobro za našu stvar. Ali stvar nije prošla gladko, jer izbornici premanturski, kojih mnogo ima u našoj občini, ljteli su, da i mi pušemo u šarenjački rog, kako to oni čine u Premanturi. Mi Pomerci smo im pustali tri mjesta u zastupstvu, neka brane svoju korist po volji; ali Mijo i Matić Rosanda, pa Tone Lovrecin nisu bili time zadovoljni, već su nagovorili druge Premanturce, da valja im dati pet mjesta u zastupstvu. A znate zašto? Da mi u Pomeru ne budemo odlučili graditi školu, koju trebamo kao ozebao sunca, ter da će nam ju oni pribaviti od „Lege nazionale“, koja je prava kuga za naš puk.

Kad je Matić vidio, da dan izbora, da neučini ništa, reče svojim Čozotom (a bili su Premanturci): *„Andemo via, no volemo votar!“* i Premanturci, kao pravo stado ovaca poslušali svoga pastira, koji da nije Morlak, bio bi Talijan.

Nebismo se niti javili svietu u ovoj stvari, ali jedno nas peče: da se hrvatski Premanturci, koji nisu prodali svoju dušu Talijanu, pusta voditi za nos od onih triju gori spomenutih, kojim to ne služi na čast. A Bogetića, što vi kažete? I svi vi drugi Bajolci, Vinkuranci i seljani, što mislite? Ako hoćete, da budemo prava braća i brataki radimo, predložite nam za zastupnike ljude naše misli, ljude, koji se ne srame, da su „slovinskoga roda i plemena“, ali dok vi hoćete, da nam zapovieduju talijanske podrepnice, mi vas ne budemo slušali.

Sa Krka pišu nam 20. t. mj. Iza junačke Baške doći će brzo red i na druge občine, da biraju nove občinske zastupnike. Svakako su sada najviše oči uprte na ljepu Dubašnicu, gdje se do najzada uzdržao šarenjak na krmila. Bude li samo sloge, zapievat će tim umišljenim Talijanom vriedni Dubašnjani domala pjesmu žalostinku. Nebi s gorega bilo, kada bi već i u hrvatskom Omišlju jednom nestalo umjetno podržavane talijanštine na občini. Tamošnjim rodoljubom ovo na razmišljanje!

A što da kažemo našim Vrbničanom? Njim preporučamo više sloge i medjusobnog susretanja. I na občini moglo bi se više koristna uzraditi, kad bi bilo više mara a manje prigovora. Raditi, raditi nam dovikuje pop Miko. I mnogo pametnije bi bilo, da upremo svi složno, svaki prama svojim silama uz rad. Mnogo vrstnih pera u nas uzme se u ruke tek kada se kani ili ima proti komu napisati štogod, čime će ga se ustipnuti.

Iz Puljštine pišu nam 20. t. mj. Prečastni ordinarijat razpisa je siromašnu štinjansku župicu. Rekoše, da je došao red stalne službe na tamošnjega upravitelja, što se je mnogo godina trudio u nestašici svećenstva i za dva svećenika, a za jednoj štaciji, izmedju četrnaest, crkvi prištedio do 2000 for. kapelanske plaće. Tako nebi njegova sestra mogla reći kao pok. Halika u Sišanu: „Bog se smilovao, da je moga bolnoga brata k sebi pozvao, jer roditelji, potrošivši skoro sve naj, nesmagahu ga s njegovom premalenom mirovinom uzdržavati!“

Ali jok! Njegova jedina molbenica mu bi povraćena s opazkom: „Većina prošinodalnih izpitatelja glasovala je proti Vam“.

Sa živim zadovoljstvom bilježimo, da u porečkom konzistoriju zuje dvie struje, te želimo, da obje stranke, živeći u medjusobnoj, kršćanskoj slogi, složno svoga starešinu svjetuju, da ga više nidak ne zadesi na vrhovnom sudištu poraz, ne odviše častan za njega i za njegovu uzvišenu braću u katoličkoj državi.

Za to pako razpisane župice ne mirnju nekoje odvjetničke perjanice; udaraju tajno i javno na svećenikovo poštenje. Tajno tuže ga starešinstvu i uspjevaju, kao što se uspjeli i godinah 1879. i 1889. Jer ne mogoše niti ne mogu uplivati na imenovanja župnika, kanonika i dekana u Trsu i Krku, zato nastojahu, da u Tratu postane vladikom kakva lutka, a i sada pišu, neka se krčka biskupija ukine, a najveći njezin dio pripoji dakako porečkoj!

Ovom prilikom zahvaljujemo carskoj kotarskoj oblasti, što je stavila prema svjedočbam i prema marljivoj radinosti, god. 1890. u terno na prvo mjesto svećenika za vjeroučitelja, koj bi barem djecu naučio obične molitve!

Ovdje opominjemo ono naše svećenstvo, što još nije materino mljeko izdalo, da u potrebi potraži savjetna odvjetnika, a ne uprašćenika, kakva je jednom imala pomerska crkva; kao takodjer, da ono bude svigdje tri puta opreznije, jer nekoji odvjetnici — bolje — odmetnici naše svete vjere i jezika, znadu napudivati posredno i neposredno svjedoke, na što neka misle, kad prisižu. Razborito napokon svi razmišljajmo za vremenitih udaraca Isusove rieči: „Zadnji biti će prvi, a prvi zadnji“.

Rekosmo, da su i javno, to jest, u nekoj novini udarili na našega svećenika, da tobože imadu kakvu takvu podlogu tužiti ga starešinstvu, jer ne bijaše nikakvih izbora. Zašto su pako te učene ždjeje — genus vitperarum — svoju dosadanju taktiku promjenile, zašto nisu činjenice i svjedoke usljed ljećničkih svjedočbah prijavili carskomu sudu, kao što su to jur mnogo i mnogo puta učinili, sad radi stvarih tim sličnih, sad radi još gorih?

Odgovaramo: Slobodno im budi: uzajamno tješiti se u municipalnih dvoranah: *„gli rovineremmo la carriera, sebbene è un faticone“*; no čim su na vidjelo izašli sa svojimi crnimi lažmi i potvorami na sudu, to su bili naravski uvjek suzbiti, dočim su svojim nasamarenim klientom uvjek mošnjicu olakkotili, a onomu, koji nebi htio pitati za oproščenje, i tamnicu otvorili. Daleko nesmo nije bilo bi naše življenje, da nam nije dala božja providnost tvrdih i odlučnih braniocah imetka i poštenja. A tko su ti ini, nego neodvisni, bezpristrani, samo za pravednu stvar zauzeti sudci? Evala im!

Uzori naših Talijana. Ovih dana čitati je viest po svih novinah i talijanskih u Italiji, i njemačkih i slovenskih, da je blagajnik glavnoga grada Sicilije, Palerma u blaženom talijanskom kraljevstvu pronevjerio preko pol milijuna lira, ili po prilici dvie sto i petdeset tisuća forinti u našoj vriednosti. Tom prilikom spominju novine druga pronevjerenja, sbivša se u novije doba u tom blaženom kraljestvu. Tako kod nekih banka, kod raznih ministarstva, i to najviše s toga, što da su se dotičnici pačali preveć s politikom, a premalo s upravom, i trošili novce ne svoje u političke svrhe, za razne agitacije. kod raznih izbora itd. Država jedva diše pod teretom dugova, narod skapava od glada i više za palentom, a oni, koji upravljaju njegovim dobrom, varaju, pronevjeravaju i troše novce bog zna kako i u koje svrhe, a najviše u to, da razkošno! bezposleno žive i da dobacuju novce onim, koji ih ponažu u njihovih nedjelih.

Tako u Italiji. A tko da se kod toga ne sjeti raznih uprava naših Talijana u Istri! Komu da ne dolazi na pamet pronevjerenje, koje se je dogodilo prije nekoliko godina u Poreču za 80,000 forinti! Tko da se ne sjeti nepolaganja računa u raznih občinah kroz mnogo i mnogo godina! Tko da se ne sjeti, da ili nelma računa o bratovščinskih novcih u mnogih občinah Istre, ili da se ne troše za-ne i u one svrhe, za koje su opre-lieljeni! Tko da se ne sjeća tisuća i tisuć forinti, koje se trosi sa strane Talijana u vrieme svakojskih izbora za podkupljivanje i varanje puka, samo da se ih i nadalje uzdrži u položaju, u kojem se nalaze! D.i, na sve to i mnogo još toga mora se čovjek sjeti, kad čita viesti o pronevjerenjih i prevarah u Italiji, i mora uzkliknuti, da učenici nezaostaju jako za svojimi učiteljiuzori!

Matica Hrvatska dostavila je skorih dana svojim družtvenim povjerenikom: „Izvještaj „Matice Hrvatske“ za upravnu godinu 1895“, s molbom, da ga razdiele med prošlogodišnje članove „Matice“ svoga kotara, da se isti uzmogun potanko obavietiti o družtvenom poslovanju u prošloj godini.

Šaljuć „Matica Hrvatska“ svoj prošlogodišnji „Izvještaj“, obaviestila je njednog gg. povjerenike, da će književni dar „Matice“ za tek. god. 1896. biti naskoro doštampan i da će se oko Božića početi razašljati. Knjiga će „Matica“ za god. 1996. izdati u svemu na broj *trinaest* (13.) i to *deset* (10.) njih kao redoviti godišnji književni dar uz obični članski prinos, a *tri* (3) knjige u svojoj nakladi uz sniženu cienu za članove „Matice“.

Knjige godinje za članove „Matice“ za god 1896. jesu: 1. *Gjurašin*: Iz bilinskog svieta. Knjiga četvrta; 2. *Valla*: Poviest srednjega vieka. Dio treći. Svezak drugi; 3. *Adamović*: Francuzka drama od njezina početka do najnovijeg vremena; 5. *Dežman*: Izahrani spisi. Uvodom popratio Franjo Marković: 5. *Iz ruskih pripoviesti*. Preveo i uvodom popratio Martin Lovrenčić; 6. *Novak*: Nikola Bareti. Pripoviest; 7. *Badalić*: Izabrane pjesme; 8. *Osman-Aziz*: Na pragu novoga doba. Pripoviesti; 9. *Leskovar*: Propali dvori. Pripoviest; 10. *Tomić Herm.*: Ljubav i sjaj. Igrokaz u tri čina.

Knjige, koje „Matica“ godine 1896. izdaje u *svojoj nakladi*, jesu: 1. *Virgil*: Djela. Preveli („Eneidu“) dr. *Tom. Maretić* i („Bucolica“ i „Georgica“) *Franjo Karlović* (ciena za članove „Matice 1 fl.); 2. *Macaulay*: Odabrani essay-i. Preveo, uvodom i bilježkama popratio *Vinko Krišković*, (cieua za članove „Matice“ 1 for.); 3. *Hrvatske narodne pjesme*. Dio prvi: Junačke pjesme. Knjiga prva. Uredili dr. *Broz* i dr. *Stjepan Bosnjak* (cieua za članove „Matice“ 1. for. 50 nvč.)

Preporučamo najtoplije svim prijateljem hrvatske knjige, da se na vriemeprijave kao utemeljitelji ili kao redovlti članovi.

75.000 kruna iznaša glavni zgoditak velike lutrije u Inomostu, koji se izplaća u gotovom uz samo 20% odbitka. Srećke dobivaju se po 50 nvč. Upozorujemo naše cienjene čitatelje, da je vučenje već 7. novombra.

Listnica uredničtva.

Gosp. „Dobromu kateliku“. u P. Vaš upit stanlo nas u veliku nepriliku, jer Vam po duši ne možemo dati valjana savjeta. Koliko nam je poznato svi „katolički“ listovi izlazeći u talijanskom jeziku u austrijskih pokrajinah, imadu jedino tu zajedničku „crtu“, da mrze popat židovsko-liberalnih in drugovo iz dna duše sve, što je slovensko i šire lažiliberalne talijanske narodne težnje i napokom isti iredentizom. Ako želite dakle kakov u istinu „katolički“ list u talijanskom jeziku, obratite se na kojeg znanca u kraljevini, da Vam takva označi. Naš prijateljski savjet bodi Vam pako taj, da bacite na smetište koli žibovsko liberalne listove „Il Piccolo, „L' Indipendente“, kano i njihove lažikatoličke drugove „La Ricreazione“, „L' Amico“ itd. itd. kojih vlastnici, urednici i suradnici jesu pinbleznici i najžešnji naši naročni dušmani koji bi nas sve utopili u žlici vode

Da ste-nam zdravo!

Poziv.

Častim se pozvati p. n. gg. članove na glavnu skupštinu, koja će se obržavati dne 29. oktobra 1896 u 10 sati u jutro u Omišlju sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednikov.
2. Slučajne opazke na zapisnik zadnje glavne skupštine.
3. Izvještaj tajnika o djelovanju zadruge.
4. Izvještaj blagajnikov o obračunu upravne godine 1895-96.
5. Produljenje ugovora sa stalnim nadziratelјem zadružnog vrta.
6. Ini predlozi.
7. Proračun za god. 1897.
8. Izbor pregledatelja računa i jednog odbornika.
9. Zdrebanje gospodar. orudja i knjiga. *„Za kotarsku gospodarsku zadrugu“*

Krk, dne 20. oktobra 1896.

Dr. Dinko Vitežić
predsiednik

Br. 2687

Oglas jeftimbe

Daje se na obće znanje, da će se na 31. tekućeg mjeseca od 10 sati prije podne do 12 sati o poldne obdržavati u ovom občinskom uredu javna jeftimba za dostatbu gradnje novog zvonika u ovom gradu.

Ovo će se poduzeće dostati najboljemu nudiocu izpod uzklične ciene od for. 10.400.

Svaki će nudioc morat položiti u ime jamčevine for. 1000 u novcu ili u državnih obveznicah, koje će se poduzetniku pridržati u ime jamčevine, a svim ostalim odmah vratiti.

Ostali uvjeti i spisi gradjevne osnove stoje svakomu na uvid izloženi kod podpisanoga, u uredovno vrieme.

Od občinskoga glavarstva

u Buzetu, 13. oktobra 1896.

Glavar:

Dr. M. Trinajstić.

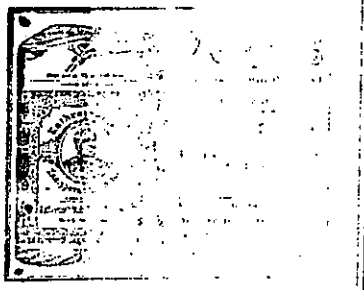

DROGERIJA

na debelo i drobno

G. B. ANGELI

TRST

Corso, Piazza della Legna 1.

Odlikovana tovarna čopičev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.

Mineralne vode

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žveplanje trt.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. VINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osobite **preparate vriedni liekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatismu, kalanje i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganca, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prah, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 novč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krljivosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena fiašici 1 for.

Pojačene švedske kapljе ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u slieziei, želudačne grčeve, žtica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti rane bolesti. — Ciena fiašici s naputkom 50 novč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje; za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhnje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 novč.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili teškoći. — Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otekline poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna fiala 80 novč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i porpješuje rast kose. — 1 fiala 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje subobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 fiala 60 novč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i rashlađivanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 novč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 novč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 novč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiskovom; odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, ježnost; bjelocu i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tomu spada još **boraksov sapun** po 40 novč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te poste neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi zaćastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 novč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi **fire** po sobi preugodan miris. — Fiašica 80 novč.

Otrov ili čemer za stjenice ili kimake.* — Fiašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinina proti groznici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolje, trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da sieđe kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Rusog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

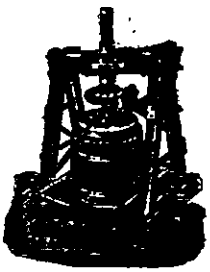

Preše za grožde, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidraulične preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2I Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se kontrafacija! — Traže se zastupnici!

Najnovije pneumatičke dvokolice

sa zvonci, svjetiljkami, zračnimi tlačilnicami i svimi pripravami

prodavaju se sada po sniženih cienah kod novo ustanovljene tvrdke

Ant. Nehrony

TRST, ulica Molino piccolo št. 9

Ova tvrdka ima generalna zastupstva za Trst, Istru i Dalmaciju prve češke tvornice dvokolic „OPTIMA" i prve hrvatske tvornice dvokolic „CROATIA".

CROATIA

OPTIMA

Za svaku dvokolicu jamči se 2 godine. Spomenute dvokolice ne smije se uzporedjivati s onimi, koje preporučuju po novinah suvišne tvornice po nizkih cienah. One su vrlo čvrste, lieps, lahke i trajne. — Svakoj dvokolici priložen je tiskani naputak; kako ju se ima rabiti i u redu držati, kako se rabi orudje, i kako lahko svatko sam može naučiti voziti u malo dana i bez pogibelji. — Naručbe obavljaju se točno na sve strane.

Ujedno prodavaju se takodjer šivaći strojevi za obitelji i rukodjelce **„Singer"** i **„Howe"** po tako sniženih cienah, da se nije bojati konkurence od nijedne strane.

SINGER

HOWE

Važno za putnike! Na popravak, čišćenje i pohranu primaju se dvokolice uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se slavnom obćinstvu i vozačem, osobito iz Trsta i okolice, za popravljanje dvokolic i šivaćih strojeva svake vrsti. U mojoj radionici imam izvježbanoga mehanika, koji će svakoga poslužiti na podpuno zadovoljstvo.

Za poduku u vožnji na dvokolicah imadem na razpoloženje najveće i najljepše prostorije u sredini grada. — **Voziti nauči se lahko svatko u kratkom času sa vrlo malenim troškom.**

Kupca dvokolice nauči se bezplatno voziti.

Velika lutrija u Inomostu po 50 novčića

Vučenje već 7. novembra

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & Co, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmann.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Doleno

Broj 44 U Trstu 29. oktobra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku il pe dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom nazutnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka za sliedeći broj.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji ₤ for., za seljake ₤ for. na godinu. Razmjerno for. ₤½ i ₤ za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nezloga sve pokvari. Nar. pos.

Iz carevinskoga vieća.

Govor dra. M. Laginje

(Nastavak i konac.)

Budi mi sada u kratko dozvoljeno razloge namjestničtva — ono doduše ne navadja nikakovih razloga — dakle mnienje namjestničtva u tom obziru pobiti i to na temelju zakonitih odredaba.

U onoj odluci stoji da Posojilnica u Kopru, a to vriedi i za sve ostale na temelju navedenog zakona ustrojene vjeresijske zavode, nije dobila posebnu dozvolu od strane pol. oblasti, da može imati štedionicu, te da ista izdaje štedioničke knjižice glaseće na ime vlastnika, što je po sudu namjestničtva protuzakonito, te da nije po obrtničkih propisih opunovlaštena davati zajmove na dragocienosti. U zakonu ob ustrojstvu privrednih i gospodarskih zadrugah od dne 9. aprila 1873. u §. 93. nalazimo, da je potrebita državna dozvola, dakle koncesija, osobito za izdanje založnica i zadužnica glasećih na ime vlastnika, kaošto i vodjenje osjeguravajućih posala. Visoka kućo! Ja se podpuno slažem s tim, to dopuštam, da kad bi se htjela jedna *Posojilnica*, jedna vjeresijska zadruga sa osjeguravajućimi posli baviti, tada bi morala zato dozvolu imati; istotako kada izdaju založnice u svojem poslu, ako bi htjele izdati zadužnice glaseće na ime vlastnika, u svih tih slučajevih treba svakako dozvolu, nu naša *Posojilnica* nije se bavila s timi poslovi, te ako kaže nadalje namjestničtvo, da *Posojilnica* nemože po obrtnijskih propisih nego samo iznimno na dragocienosti zajmove davati, tada to takodjer nestoji, jer ako je takova zadruga, koja je zakonito pripoznata i upisana, pet puta ili pet sto puta u godini zajam na dragocienosti dala, to bi moralo pol. oblasti u obće biti svejedno.

Sada valja riešiti jošte pitanje, da-li se imade ukamatljive blagajničke doznačnice smatrati kao kamen smutnje, jer smatra ovdje namjestničtvo štedioničke knjižice kao ukamatljive blagajničke doznačnice i kao papire glaseće na vlastnika.

Po mojem nemjerodavnom sudu jest pako ono pravo, što su o tom izjavila razna gospoda. Izraz nije možda parlamentaran, ja ga dapače sam nitl ne upotrebljavam, već pripoviedan samo, što kažu druga gospoda; ja sam ga nekojim pripoviedao, jedan je rekao: to je glupost a drugi bedastoća itd.

Gospodo moja! Štedioničke knjižice Posojilnice glase uvjek na stanovito ime, a to nisu papiri *au oporteur*, kao što se kaže. Pa ako se izdaje novac, kad je predložena takova štedionička knjižica, tad to ne znači, da Posojilnica daje novac predložitelju radi toga, što ga ona smatra pravničkim vlastnikom, već radi toga, što ima ona u pravilih ustanovu, da nije dužna iztraživati izkaznicu. To je velika pravnička razlika.

Isto tako ne može se kazati, da je štedionička knjižica ukamatljiva blagajnička doznačnica; po mojem sudu jest blagajnička doznačnica, bila ona ukamatljiva ili neukamatljiva, posve nješto drugo.

Predsjednik. Molio bi g. govornika, da se drži predmeta, t. j. prešnosti predloga i da izbjegava obširna razpravljanja o štedioničkom pitanju. (Nemir). Gospodu molim za mir.

Zast. dr. Laginja: Ja sam, preuzvišeni, odmah gotov. (Nastavlja): Hotio sam jedino kazati, da je blagajnička doznačnica nješto posve drugo, nego li štedionička knjižica. Posliedicu opaža se najbolje odatle, ako ne dobijen štedionički uložak od blagajne, to ga mogu jedino putem *actio ex deposito* utužiti, dočim mogu utužiti za izplatu jedne blagajničke doznačnice nepobitno samo tada i tim, da uztvrdim, da sam dao ovo ili ono, ovomu ili onomu trgovcu, ovoj ili onoj zadrugi, a kao dokaz dobio sam blagajničku doznačnicu, za koju želim, da mi bude izplaćena.

To će biti, gospodo moja, pravna strana, u koju neću danas dalje dirati. Ograničiti ću se samo na opazku, da je stvar, kao što je već i gosp. predgovornik naglasio, od velike važnosti i prešnosti. Zašto? Onaj slučaj, što sam ga naveo, dokazuje sam po sebi najbolje prešnost. Pred sobom imademo naime slučaj, u kojem se neće od strane sudbene oblasti novoizabrano predstojničtvo vjeresijske zadruge upisati, premda neima sudbena oblast u zakonu ob ustrojstvu zadruga za to nikakva temelja, nikakva razloga za provedenje prijavljenog upisa.

Ova stvar je važna i s gospodarstvenih i družtveno-političkih razloga, jer se ne smije narodno-gospodarstvenu zadaću, koju riešavaju kod nas takove zadruge, niti za jedan trenutak prieći.

Ja ću vam pružiti najbolji dokaz o visokom znamenovanju i potrebi takovih zadruga, takovih saveza kod nas, ako vam kažem, da bijaše primjerice u Puli ustrojena mjeseca septembra 1891., dakle prije pet godina, takova zadruga sa smiešnom glavnicom — u svemu sakupilo se odmah na početku samo 1200 for. od toliko dionica po 10 for., dočim je svršila na koncu god. 1895., sa toli kukavnimi sredstvi započetog dielovanja, *Istarska posujilnica* u Puli sa prometom od 260.000 forinti. (Dobro! dobro!)

Isti razmjer u množenju prometa nalazimo i kod *Posojilnice* u Podgradu. U istom razmjeru ići će i nadalje. Sa nešto manjim prometom, nu možda čvršće i sa krasnom reservnom zakladom radi treća — za sada žalibože samo treća zadruga — naime ona u Kopru.

Sve ove zadruge nalaze se u rukuh Slavena, što je daljim dokazom, da se tako zvanu kulturu tamo dolje uviek pravo ne razumije.

Stvar je prešna, jer imadu takova družtva kod nas najplemenitiju zadaću, koju i vrše. Kod nas nisu riedki slučajevi, gospodo moja, gdje imade u zemljištnih knjiga na prvom mjestu na prvu hipoteku zajmova po 14, 16 i 20 po sto. (Čujte! čujte!)

To su hipotecirani dugovi. Nehipotecirani dugovi plaćaju i 1000 po sto na godinu. Tomu se ne vjeruje. Neće se takodjer da vjeruje, da plaćamo mi, tobožnji diviljaci, niža rasa, kamate i da onakovi postotci i glavnice od jedne druge, u prosvjeti tobož naprednije stranke potječu.

Proti odluci, kao što je ova, pošto je izdana u postupku izvan parbenom, može se i poslije 14 dnevnog roka uložiti utok na višu oblast. Mi se ovdje ne možemo umješati u judikaturu, nu zahtjevati možemo od središnje vlade, da ona učini u dobrom smislu ono, što su njoj podredjene oblasti u zlom smislu učinile, da ona naime oblastim najviših sudišta raztumači, da se ne dogode onakve pogrieške na štetu i nesreću pučanstva. Ovimi opazkami preporučam najtoplije, da prihvatite prešnost predloga. (Odobravanje).

Govor

zastupnika Jurja Biankinia, izrečen u sjednici dne 12. oktobra 1896. carevinskog vieća u Beču.

(Započe hrvatski).

Visoka kućo! Danas, pri razpravi ove zakonske osnove o dizanju vojnika u godini 1897., mi zastupnici potištenih naroda ove monarkije, više nego nijednog drugog dana ćutimo nepravice, koje podnašamo s nesretnog vladajućeg sustava. (Tako je.)

Po tom sustavu dva sama naroda gospoduju u ovoj monarkiji: Niemci i Magjari. Ali pogledamo li na ogromni broj vojnika, koji se svake godine trga iz majčinog naručja, mi vidimo, da u velikoj većini ti vojnici nisu ni Niemci ni Magjari, nego Slaveni. (Vyborně! Dobro!)

Ipak mi Slaveni, premda većim dielom podnašamo i težke novčane porezne terete, i još teže krvave terete vojničke, ne pitamo povlastica, ne pitamo previasti, nego samo pravicu. (Vrlo dobro!) Pitamo, da budemo svi jednaki u uživanju ustavnih prava, zahtjevamo, da u ovoj monarkiji nestane već vladajućih i robujućih naroda! (Živo odobravanje i poklici: Výborně!

(Zatim reče njemački!)

Visoka kućo! Ja neću danas na dugo govoriti, niti ću opetovati stare tužbe na nepravednosti, koje se i u vojsci nanašaju hrvatskomu narodu. Ali moram ipak naglasiti, da nevolje u kopnenoj vojsci i u mornarici, na koje smo se mi Hrvati opetovano tužili, žalibože još nisu uklonjene. (Čujte!)

Našemu jeziku ne izkazuje se dužno poštovanje, hrvatski vojnici zlostavljaju se (Čujte! čujte!), hrvatska mladež namjerno se odbija sa vojničkih zavoda, a osobito pri ratnoj mornarici u tom pogledu nanaša nam se najvećih nepravica.

Nije daleko vrieme, kad će na ratnoj mornarici, premda su pretežnom većinom mornari hrvatske narodnosti, sasvim nestati hrvatskih častnika. (Čujte! čujte!)

Akademija c. i kr. mornarice na Rieci, reć bi, da izključivo obstoji za Magjare i za Niemce. Hrvatska mladjarija iz Dalmacije i Istre odbijala se je do sada od te akademije izlikom, da nezna njemački; ali ove godine našla se je nova izlika za one mlade Hrvate, koji njemački naučiše. Ove godine odbilo se je jednog Hrvata iz Dalmacije, premda je uzorom fizične snage i zdravlja, pod izlikom, da mu je jedno rame za pol centimetra više od drugoga! (Čujte! čujte! — Smieh).

Što li nećemo još mi doživiti u ovo krasno doba dualizma i Sterneckova gospodarenja na c. i kr. ratnoj mornarici?

Ali, moja gospodo, neda se uz to pritajiti, da pod takvim gospodarenjem sve više izčezava onaj stari duh, koji je nadahnjivao našu mornaricu u vremena pokojnog nadvojvode Maksimilijana i Tegethoffa, i koji ju je doveo do slavnih pobjeda Helgolanda i Visa. (Vrlo dobro!)

Jedina nada, da će se onaj duh opet razbuditi, bio je podadmiral Karlo Stjepan. On je znao cieniti riedke krjeposti hrvatskih mornara, znao je s njima govoriti u njihovom materinskom jeziku, a nije poznavao narodnostne mržnje. Ali, reć bi, da će i ta zadnja nada izčeznuti, jer se je ovih dana moglo čitati u raznih novinah, da je i podadmiral Karlo Stjepan uvidio, da mu je bolje ukloniti se Sterneckovu gospodarenju, izstupiti iz ratne mornarice. (Čujte!) i posvetiti se upravi svojih dobara u Galiciji.

Moja gospodo! Ovo su crni znakovi, koji svakoga pravoga rodoljuba moraju vrlo zamisliti, tim više, kad se uvidja, kako uzprkos strogoj vojničkoj stegi, vladajući politički sustav monarkije i u samoj vojsci vrši svoj razvratni upliv. (Vrlo dobro!)

Nije kudkamo, častna gospodo, obmanjivati se! Ne uvede li se čim prije u svoj monarkiji pravedan sustav vladanja za sve kraljevine i zemlje, za sve narodnosti, žalostna narodnostna mržnja, kao kakva epidemička bolest, zarazit će i našu hrabru vojsku. (Tako je!)

Prvi znaci već su tu, a ja vam hoću, da neidem danas na dugo, samo jedan od tih znakova još ovdje navesti.

„Magyar Hirlap", „Pester Lloyd" i razne druge magjareke novine priobćiše vrlo uznemirujućih i težkih viesti o nekom krvavom sukobu, koji bi se bio dogodio prve polovice mjeseca septembra ove godine, prigodom vojničkih vježbah u Nevesinjah, izmedju magjarskih i hrvatskih vojnika.

U koliko spomenute novine pripovie-

i

daju, za vrieme odmora hrvatski častnici 73. pješačke pukovnije baruna Šokčevića poriečkaše se sa magjarskimi častnici 38. pješačke pukovnije baruna Mollinarya i dodjoše do ruku. Zapovjednik pukovnije Mollinaryeve bio je na to dao trubiti na „alarm", da se puca na hrvatske vojnike. (Čujte!) Oba bataljuna, hrvatski i magjarski, bili bi zapodjeli žestoku borbu, koja nebi bila svršila, „dok četvrti dio hrvatskoga bataljuna nije ležao na zemlji u svojoj krvi". (Čujte! čujte!)

Moja gospodo! Premda se ove viesti iz magjarskog izvora čine na prvi mah ponešto pretjerane, nisu one ipak u sebi manje težke, te nemogu da ne uznemire svakog hrvatskog rodoljuba, koji ima pregode danomice opažati, kako se njegova domovina sve više pripušta na milost i nemilost magjarskog nasilja, i kako ide u susret sjergurnoj propasti.

Ali ako je sukob nevesinjski istinit u svih njegovih potankostih, to žalibože znači, da se je i u vojsci počeo širiti onaj duh brutalne magjarske preuzetnosti, koji od drevne kraljevine Hrvatske, uzprkos njezinim stoljetnim i zajamčenim pravom, hoće da stvori magjaraku županiju, na ogorčenost svih Hrvata od Drave do jadranskog mora. (Dobro! dobro!)

S toga — u korist same vojske, i na umirenje hrvatskih majka, čiji sinovi moraju hoditi pod oružje, da brane prieslolje i domovinu, a ne da u vrieme mira budu mrcvareni — moja je dužnost ovdje upitati njegovu preuzvišenost gospodina ministra za zemaljsku obranu:

I. Koliko ima istine u viestih, priobćenih od „Magyar Hirlapa", „Pester Lloyda" i raznih drugih magjarskih novina o krvavom sukobu u Nevesinjah, izmedju hrvatskih i magjarskih vojnika u vrieme vježba od minulog mjeseca septembra?

II. Je li istina, da se je pucalo na hrvatski bataljun baruna Šokčevića, sve „dokle četvrti dio istoga nije ležao na zemlji u njegovoj krvi"?

III. Ako ove viesti nisu istinite, ili ako su pretjerane, zašto nisu bile službenim putem oprovrgnute, ili svedene u prave njihove granice? (Vrlo dobro!)

IV. Koje odredbe misli se poprimiti, da se ovako žalostni sukobi ne ponove, ili, ako se ponove, da se gola istina odmah doznade?

Moja gospodo! Ma kako gospodin ministar za zemaljsku obranu odgovorio na ove moje upite, ostaje ipak nepobitna istina, da ako se sbilja hoće sačuvati mir i jedinstvo otačbeničkog duha u vojsci, najprije valja omogućiti mir i suglasje izmedju pučanstva monarkije sustavom vladanja, strogo pravednim za sve narode, sustavom, koji će u jednakoj mjeri poštovati i štititi njihova narodnostna i državna prava. (Odobravanje!)

Bez takvog sustava, moja gospodo, mi ćemo i gle'e naše vojske doživiti mnogo razočaranja, i jedan dan gorko ćemo okajati griehe ove duge političke sliepoće. (Povladjivanje). Jer psihološki zakoni ne poznaju nikakve iznimke za vojske, a ni nikakva vojnička stega nije tako jaka, da može na dugo odoljeti valovom narodne ogorčenosti (Dobro! dobro!) i zdvojnosti. Videant consules! (Živo odobravanje. — Govorniku čestitaju).

Dopisi.

Iz Voloskoga pišu nam 26. t. mj. Javili ste, g. uredniče, ljetos za abisinsko-italijanskog rata u Africi, kuko se je u naše strane doteplo množtvo talijanskih državljana, nekoji iduć trbuhom za kruhom, a mnogi pobjegoše od straha, jer bi bili morali otići u Afriku, da pokažu svoje junačtvo pred vladarom Menelikom. Onom prigodom izrekli ste želju, da bi valjalo te osobe odpraviti, jer imade dosta

domaćih radnika i jer naši ljudi neidu u blaženu Italiju nikomu smetati. Da se je poslušalo Vaš glas, danas nebismo morali zabilježiti jedno ubojstvo u našem mirnom mjestu. Evo što se je ovdje grozna dogodilo.

U krčmi „Al Monte Verde“, kraj crkve svetog Roka, nalazilo se dne 20. tek. mj. u 7 sati na večer družtvo, u kome bijaše takodjer i Cesare Piccirilli, talijanski pripadnik, po zanatu zidar. Okolo 7 i pol sati dodju u istu krčmu Ambrozije Reali, Binda Josip i Zepper Josip, prva dvojica takodjer pripadnici talijanski, a treći iz okolice trščanske. Cielo družtvo bilo je ugrijano vinom.

Čim su stupila ova trojica u rečenu krčmu, naručili si večeru. Piccirilli i Binda u brzo se posvadiše, i to radi toga — kako kažu — što su rečeni Piccirilli i njegov drug Carmine Antonio Cerconi, alias Coseno „Toto“ (ovaj posliednji nije bio prisutan svadji) radili u blagdanih i svecih.

U to umješa se takodjer i Reali, dajuć pravo Bindi i napadajuć na Piccirilla sa: „*affamati*“, „*rovina mestieri*“ itd.

U to se htio povući Piccirilli u svoju sobu (Picirrili i Cerconi stanovahu u prizemlju iste kuće) pozvav i onu dvojicu, da podju za njim, da im ima nješto priobćiti. Ovi se odazvaše pozivu, ne sluteć na zlo. Došav na vrata spavaonice, nadju ih zatvorena. Piccirilli podje, da traži druga si Cerconi-a, koji je imao ključe i koga nadje pred samim kućnim vratima. Otvoriv vrata, podju sva četvorica u spavaonicu, u kojoj na bijaše svieće, te prodiraše samo slabo svjetlo iz hodnika. Našav se sva četvorica u tamnoj sobi, posvadiše se opet, te dodje i do krvavog čina. Cerconi uzme batinu te navali na Bindu i Reali-a, a Piccirilli skoči u pomoć svomu drugu Cerconi-u.

U spavaonici bijahu dvie postelje, paralelno jedna s drugom i jedan stol, na kojemu bijaše bodež, kojim počini kasnije Piccirilli ubojstvo. Tukli su se usred sobe. Spomenuv se Piccirilli, da se na stolu nalazi bodež, preskoči postelju, uzme bodež, te navali na Reali-a uprav u času, kad je ovaj htio priteći u pomoć svomu drugu Bindi, te ga udari po glavi, izpod desnog uha tako silno, da se Reali sruši na zemlju vičuć: „*ajuto, son morto!*“. Kad je to čuo njegov drug Binda, priteče mu u pomoć, ali prekasno, jer je Reali bio već izpustio dušu. Ubojica Piccirilli i njegov drug Cerconi pobjegoše iz sobe.

Čim je oblast saznala za zločin, pošlo je na lice mjesta povjerenstvo.

Binda Josip, drug žrtve Reali-a bude pritvoren, no isti bude pušten na slobodu drugi dan na večer; zatvoren bijaše i ubojica Cesare Piccirilli, koji sada čami u zatvoru.

Povjerenstvo je brzojavilo na sve strane, da se ulovi drug ubojice, Cerconi, koji bijaše ulovljen tekar 24. tek. mj. na Trsatu kraj Rieke, koji se skrivaše u kući jednog svog prijatelja i koji bi istog dana pod večer doveden ovamo.

U noći bude pritvoren takodjer Josip Zepper, no pušten bje na slobodu drugi dan na večer.

Dne 22. t. mj. bila je sekcija i poslije toga pogreb žrtve Reali. Pretraživajuć žrtvu našlo se kod njega 280 for. a, v. i nekoliko talijanskih lira, koji novac bude uzet u pohranu od sudbenog povjerenstva.

Ovaj sud marljivo iztražuje, da saznade za pravi uzrok ubojstva.

Dana dne 26. došla su ovamo iz Rima dva člana rodbine ubojice Piccirilli-a, da vide, što je na stvari.

Taj grozni čin izazvao je veliku nevolju u našem puku, koji nije vičan na takva „junaštva“ bratje naših iredentaša s preko mora. Takovih širitelja talijanske kulture doista nam ne treba, te bi ih javne oblasti morale odpraviti tamo, odkuda su došli (a s njimi i domaće renegate, šarenjake i irendentiste. Op. slug.)

Razgovor

Mikule i Martina.

Mikula: Dobar večer, Martine!

Martin: Bog daj zdravlje, Mikula!

Mikula: Ma bravo naš Posasavac. A ma merita, da mu se reče bravo.

Martin: Valjada za ono, kako je Matijici zabrusil.

Mikula: Za ono da. On šegavac misli, dare ima beči, da se ga svaki mora bojat, ma mu je lipo Posasavac zapival: Vaši beči neka vam budu, a dokle budem imal zdrave ruke, ću i dobivat, a ako ne budem mogal delat, znam, da će me svaki prija pomoć ner vi. Ma bravo i stoput bravo!

Martin: Onako bi valjalo, da svaki govori, kad mu prite, da mu neće dat dobitka. Naš dobitak su naši trudi. Svi imamo od potribe jedan drugoga i nikad se nezna, ki će koga prije tribovat. Ma zato ki ima obraza i poštenja, neće se prodat kako blago.

Mikula: E ma poslija elecijoni, da će gradit jednu protestantsku crkvu, pak da će bit dobitka. Spominješ se, kad je lista hodila okolo, ki će se za protestanta zapisat, a sada misle delat crkvu. Na skverih da će bit dela almeno za dva vuljara ljudi. Tako davaju intendit onim bavilom, ki se puščaju za nos peljat.

Martin: Ote oni delat tugu i nevolju, nego se ja ne čudim onim, ki tako govore, nego se ja čudim onim, ki jim veruju. Pustimo protestantsku crkvu na bandu, jer u nas je protestanti i bez crkve, nego ću ti povit jednu drugu, ku morebit nisi čul. — Onomane mi je niki povidal, da jima u nas framasunov, i da se njihova skrovita skupština zove: „*I figli d' Italia*“. S prvine nisam verovat, ma sam to kasnije šćil va jednom talijanskom foju.

Mikula: Još nam je i to falilo!

Martin: Najlipje je pak, da su s timi framasuni dobri prijatelji i niki ljudi, ki bi htili dat intendit, da su tobož dobri karstijani.

Mikula: Kako na priliku naš Jovanin, ona sveta dušica, ka ni nikad od drugoga zla rekla. Eh, da bi sveti Franciško prišal kadagod malo v Lošin, kako bi nikih ter nikih s kordunom zipucal.

Martin: Dosta ti ga pogledat, kad gre putem, da rečeš: oslobodi nas Bog i sveta Ursa!

Mikula: Hvala Bogu, sve po malo smo se počeli poznivat, a s vrimenom ćemo još i bolje. Ali neka znaju naši framasuni, da naša mat ni bila „*madre d' Italia*“, dakle ni mi nećemo nikad biti „*figli d' Italia*“. Prije nego to bude, ćemo još drugačije deškurit.

Martin: Prit će vrime, kad će i naš svit bolje oči otvorit i tad će vidit, kamo ga peljaju „*i figli d' Italia*“.

Mikula: Ako Bog da, brzo ćemo vidit, koliko je u Lošinju ljudi, ki misle svojom glavom, a kolikim je glava za intrigu.

Martin: Vero želim to i ja malo vidit. Neka su dali svakomu „*scazza cani*“ s njihove bande vot, ako ni soldina ne plaća, a našim posidentom nisu ga dali, još ih se ne bojimo.

Martin: Anci neka pur tako delaju, tako te brža ljudem oči otvorit. Ma zač je njim tako težko razdilit se od komuna?

Mikula: Ča ni to ne znaš? Zašto ih je strah, da drugi zame v ruke one librine. Ma to ću ti bolje drugi put povit. Bog Martine! Anci prije ner se razdilimo, ću ti preporučit, da na mrtvi dan, kad jideš u svetoga Martina, ne pozabiš pokropit i on friški grob, u kom počiva ono mlado tilo, za kim su pale tolike suze. Spomenimo se njegove nedužne krvi. A sada Martine, lahka noć!

Martin: I od Boga pomoć. Ma znaš, da su mi skoro suze prišle na oči. I ubijaju nas i još nam ni dosta. Bog, Bog!

Franina i Jurina

Jur. Čuješ Franc, malo kada se već čuje glas iz Buzeščine; tamo ide valjda sve po loju.

Fr. Dakako, sve bi šlo kako po loju, kad nebi bilo nadošlih smutljivac u onoj občini. Nesretni Rožac iz Rakitovca je za života rekal, da je buzetski spasitelj kriv njegovoj preranoj smrti. Humljani su govorili, da će dati u pržun bivšega podestata, pak su oni brižni morali podnest u pržunu njihovu pedepsu, a to da je sve maslo njihova spasitelja.

Jur. Je li istina, da je jedan občinski zastupnik u Buzetu u sednici od 19. t. mj. postavil prešan predlog, da se na temelju §. 10. zakona od leta 1863. zaključi, neka sa radi reda i mira buzetake smutljivce odpravi iz Buzeta.

Fr. Bogme je, i blažena ura za sve i za iste Buzečane, kad bi bili odgnani svi, koje dobro poznam, onda bi se povratil red i mir. A da vidiš, kako se je taj glas posvuda još onega dana raznesal, sve je pleskalo od veselja; kuda i kamo si došal, samo o tem su se ljudi pogovarali i vikali: ča s njimi!

Jur. Tako spasitelju ide malo njih, da ih spasi.

Fr. Samo prodane podrepnice i izdajice svojega roda, a ni pravi Talijani ne vjeruju njegovomu kraljevstvu, jer da propada.

DANICI

(Posvećeno lovranskoj čitaonici.)

Sjevaj, zviezdo, sa visine
I razgoni crnu noć,
Neka pada crna tama
Pod jačinom tvoga piama,
Pa će novi danak doć!

Tuđje ptice doselice
Štit: samo kobni mrak,
Ali tvoja svjetlost bajna
Diže palog, bodri vajna...
Plaši sovu sjajni trak!

Kad zasineš snagom cielom
I okupiš porod mlad,
Nestati će nametnika
I prodanih odmetnika
Dići će se Lovran grad!

Lovorovi novi vienac
Savit će se oko njeg,
Na razsulu tudje moći,
Na ugasu robske noći
Hrvatski se podić stieg!

R. K. Jeretov.

Različite viesti.

Imenovanja. Nasloyni savjetnik ovdašnjeg ravnateljstva c. kr. redarstva g. K. Busich imenovan bijaše od Njeg. Veličanstva vladinim savjetnikom. — Ministar financija imenovao je financijalne padkomesare gg. Milkovića i dra. Fabbro, te komisare gg. Resen-a i Jablonskoga financijalnimi tajnici; financijalne komisare gg. Tomašića i Abredisa, nadkomisari u Trstu.

Premještenja političkih činovnika. Perovodni vježbenik ovdašnjeg c. kr. namjestničtva g. baron Bourguignon premješćen je odavle k c. kr. poglavarstvu u Poreč, a g. barun Aleks. Bosizio, c. kr. perovodni vježbenik odavle k c. kr. političkom poglavarstvu u Gorici.

† **Ivan Marija Klun.** Prošle subote preminuo je ovdje (Rocol), providjen sv. otajstvi za umirajuće bivši gradski zastupnik za našu okolicu i mnogoljetni odbornik političkoga družtva „Edinost“, vrlo poznat i cienjen naš rodoljub Ivan Marija Klun. U nedjelju poslije podne bijaše čestitomu pokojniku sjajan pogreb, kojemu je prisustvovalo veliko množtvo naroda našeg jezika. Velevriednomu pokojniku bila lahka crna gruda i duga uspomena medju nami!

Novi slovenski list u Trstu. Uprava naše velevriedne drugarice „Edinosti“ kani izdavati početkom nove godine novi slovenski list kano prilog „Edinosti“ pod imenom „*Slovenka*“. List će izlaziti dva puta mjesečno a stajati će na godinu za predplatnike „Edinosti“ 2 for., a za nepredplatnike 3 for. — Uredničtvo biti će u ženskih rukuh, a list biti će poučno-zabavan.

Na slovenskom ženstvu je, sada, da to rodoljubno i hvalevriedno poduzetje obilato podpomogne.

Naš umjetnik g. Ivan Rendić na Cetinju. Prije odlazka kneginjice Jelene iz svoje domovine u Italiju boravio je naš slavni umjetnik Rendić na Cetinju, da učini sliku kneginjice u pastelu. Svoju umjetničku radnju izvršio je na podpuno zadovoljstvo kneževe obitelji, koja da se je izjavila vrlo pohvalno o savršenosti krasne radnje. Našega umjetnika obasuli su na kneževskom dvoru sjajnimi odlikovanji, na čemu mu i mi srdačno čestitamo.

Državnim nadovjetnikom bijaše ovih dana imenovan presvj. g. Karol vitez Defacis, c. kr. savjetnik zemaljskog suda u Trstu. Novoimenovani g. državni nadodvjetnik pozna i naš jezik, te očekujemo od njega, da će tomu jeziku u svojem djelokrugu dopitati ono mjesto, koje ga po pravu i po temeljnih državnih zakonih ide. K tomu imenovanju naše srdačne čestitke!

Izborni sastanak kod Proseka. Prošle nedjelje sazvalo je političko družtvo „Edinost“ izborni sastanak na dvorištu kuće g. Mankoča uz sami Prosek, a na sežanskom tlu, kamo ne dosiže prestroga i neprijazna nam ruka slavnog tršćanskog magistrata. Sastanak se je vršio i dovršio u uzornom redu, premda bijaše na istom okolo 400 osoba. Prihvaćena bijaše vrlo važna resolucija, kojom se moli c. kr. vladu, da ustroji za tršćansku okolicu posebno c. kr. kotarsko poglavarstvo.

C. kr. kotarsko poglavarstvo u Sežani zastupao je c. kr. perovodja g. Gasper.

Za nedjelju pozivlje isto družtvo birače III. izbornoga okružja naše okolice na izborni sastanak u Sv. Ivan kraj Trsta.

Izborne listine za grad Trst i njegovu okolicu za predstojeće gradske, dotično zemaljske izbore izložene su od dne 27. t. mj. i ostati će izložene 6 čedana, t. j. do dne 7. decembra. Reklamacije proti listinam uležiti valja prvih 14 dana t. j. do dne 9. novembra.

Još o ogorčenosti pučanstva radi školskih taksa. Prijatelj nam javlja iz Voloskog kotara, da je i u onih stranah onaj čestiti puk silno ogorčen radi nesretnog zakona o školskih taksah. I tamo da su nastojali Talijanaši i njihove podrepnice svaliti svu krivnju radi školskih taksa na hrvatsko-slovenske zastupnike u istarskom saboru, ali to im nije pošlo za rukom. Temeljito i nepobitno napisanim člankom o školskih taksah, priobćenim u predzadnjem broju našega lista, da bijahu otvorene oči i najtvrdokornijem Tomi.

Ovoj viesti imademo mi dodati, da ogorčenost raste danomice medju našim pukom na Kopparščini, a počeli su u raznih stranah Istre uvidjati i talijanski kmetovi i radnici tko im je prijatelj, a tko neprijatelj i tko je bio u saboru za takse, a tko proti njima.

Nesretne školske takse uveli su jedino talijanski zastupnici u istarskom saboru i oni, jedino oni su odgovorni za sve posljedice, koje bi mogle medju siromašnim pučanstvom nastati usljed velike ogorčenosti. A kako da i nebude siromašno pučanstvo ogorčeno proti rečenoj taksi, koja se uvadja upravo ove godine, kad je stanovničtvo Istre snašla nerodica i slaba ljetina?

Pomislite siromašnog gospodara, otca mnogobrojne obitelji sa dvoje, troje djece sposobne za školu, odakle će on skucati 12 ili 18 kruna za školsku taksu, kad neće imati niti za sol ili polenta.

Reći će tko: ta za siromahe, koji ne mogu sami plaćati, platiti će občina. A odakle će uzeti taj novac občina, koja je obično siromašna, ako su i njezini občinari siromasi? Ono, što bude morala izdati za svoje siromahe u ime školske takse, napratiti će morati svim občinarom — dakle i onim siromahom — kao novi namet, i tako će doći siromasi izpod dažja pod kap, dočim će si kojigod u ime te takse i omastit bradu.

I u zadnjem broju savija se porečka „baba“ poput zmije otrovnice zbog težkog grieha njezinih prijatelja radi školske takse, ali čitavo njezino brbljanje neće zavesti za pravog puta i sa pravog shvaćanja niti jedne zdrave glave.

Junačtvo zrenjakih „logaša“. Od tamo pišu nam 24. t. mj. Naš velečastni i obće ljubljeni župe-upravitelj g. Vranjac podučaje u slobodnih urah po dva puta u čednu na večer u svojem stanu mlade župljane u crkvenom pjevanju.

Neizmjeran je to trud, ako se pomisli, da skoro nijedan od tih pjevača nezna čitati ni pisati. Ipak je on velikom marljivošću i požrtvovnošću u toliko uspio, da je svoje pjevače lepo u pjevanju uvježbao i da ovi za crkvenih svečanostih u našem miloglasnom jeziku u božjem hramu skladno i složno Bogu slavu i čast izkazuju.

Ali to nije pravo podrepnicam tujskih advokata, prodancem oprtaljske gospode i promicateljem nesretne „Lege“. Ti šarenjaci zrenjski, pošto ne mogu zabraniti gospodinu župeupravitelju, da se žrtvuje za dobro puka i za slavu božju, i buduć ogromna većina župljana ne sluša više njihovih djavolskih savjeta i nauka, htjedoše se osvetiti g. župeupravitelju onako, kako im to propisuje slavna talijanska djedovska kultura.

Junaci, kao što jesu, koji se boje stupiti javno i otvoreno proti protivniku, ne plaše se noći ni crnih izgreda. Po noći naime, iz zasjede — po talijanski — navaljuju na kuću g. župeupravitelja s kamenjem, pak se junački poberu čim uvide, da oi mogli odkriveni biti.

Na te noćne širitelje talijanske kulture u Zrenju upozorujemo političku oblast, napose slavno oružničtvo.

„Legina“ škola bez vjeronauka. Iz Zrenja (občina Oprtalj), piše nam prijatelj, da se je prvobitni broj hrvatske djece u nesretnoj „Leginoj“ školi vrlo umanjio i da ne ima ni govora o pravom napredku u rečenoj školi. Učitelj je po rodu i jeziku Talijan, te ne razumije nit najmanje djece, niti ona njega, kad stupe u školu. Kao tumači služe njemu i hrvatskoj djeci stariji djaci ili dvojica il trojica djece šarenjačkih roditelja, koji su koju talijansku rieč od roditelja ili od učitelja ulovili. Lahko si može dakle svatko sud stvoriti o napredku u takovoj školi.

Ali što je najžalostnije i što je protuzakonito, u toj školi ne podučaje nijedan svećenik vjeronauka, što bi morao biti glavni predmet u pučkoj školi, gdje se usadjuje u mlada srca prvo znanje o Bogu, i u obće o našoj svetoj vjeri.

Nije nam poznato, da li znade za sve to dotični školski nadzornik i viša crkvena oblast, pa ako im je to možda nepoznato, činimo ih ovim na to opreznimi i odgovornimi za sve zle posljedice, koje bi mogle odatle nastati.

Pučka škola kod nas, bila ona talijanska ili hrvatska, nesmije biti bez vjeronauka. Neka

vrši dakle svoju dužnost onaj, koji je na to pozvan.

Promjena u uredništvu. Od 1. oktobra t. g. mjesto gosp. profesora Josipa Pazmića uređuje „Vienac“ gosp. profesor Bartol Inhof. „Vienac“ obećaje i pod novim urednikom ostati vjeran geslu: „Znanje i umjenje naše je spasenje.“

Izbor u komisiju za pošumljenje istarskega krasa. Občina Podgrad i Jelšane predale su svoje glasove za člana g. Vjekoslava Kinkelu iz Rukavca i za zamjenika gosp. Josipa Prebilića iz Pasjaka. Svaki je dobije po 20 glasova. Občina Materija glasovala je sa 7 glasova za gg. dra. Laginju i Kastalica.

Konačni uspjeh izbora bijaše nam javljen iz Voloskoga, koji glasi: Od 55 glasujućih dobili su po 31 glas gg. Vjek. Kinkela i Josip Prebilić. Čestitamo!

Za 100 godina sastati će Slavena Istre?!! U svašnjem starijem glasilu trščanskih krivonosaca čitali smo utorak, kako je nekakav *mažikarta* — ako se ne varamo jedan između 72 glasovita mudraca iz Oprtlja — izdao knjižicu u proslavu vjenčanja njegovog prijatelja, starinom Slovenca, a damas velikog Talijana.

Taj glasoviti talijanski učenjak — imena mu ne spominjemo, da mu slavu ne potamnimo — opominje Talijane Istre, neka potalijane sva slavenska imena gradova, rieka, brda, šuma itd. itd. — koja bijahu prvobitno latinska, dotično talijanska (?!) jer da i onako za 100 godina neće biti više nijednoga Slavena u Istri.

Žalimo, da neće saznati za ovo učenjačko djelo koja od glasovitih svietskih akademijah, pak da toga talijanskoga Salamuna uvrsti među svoje neumrle. Inače ne imamo druge želje, van, tu, da bi se naši potomci nakon 100 godina pošli pomolit na grob onoga piskara, koga je Bog za života toli grozno kaznio, što mu je pomješao kolera u glavi.

Blagoslovljenje škole družbe sv. Cirila i Metoda u Kašteliru. Od tamo pišu nam 25. t. mj. Dozvolite mi, g. uredniče, da Vam se sa ovih strana mile nam Istre javim. Ono malo dopisa, što odavle dobijete, uviek su više ili manje žalostni. S toga hoću, da Vam i Vašim cienjenim čitateljem štogod radostna saobćim, da Vam opišem naime blagoslov naše škole, koju je ovdje podigla plemenita družba sv. Cirila i Metoda. Školska zgrada je krasna, da bi joj zaman para tražio širom cielog kotara, možda i ciele Istre. Već u predvečer dne 21. t. mj. miloglasno zvonikanje milozvučnih zvonova navješčivalo je slavu i veselje budućega dana. Dne 22. t. mj. u sam dan blagoslova bila je svečana sv. misa uz podvorbu dvaju svećenika. Poslije, obavljene sv. mise išlo se je u procesiji ka školskoj zgradi. Drobne dječice bijaše preko stotine. Mnogobrojno pučanstvo pokazalo je, kako mu je sveta ona liepa zgrada, kako mu leži na srcu duševni napredak te drobne dječice. Svatko se je veselio liepomu vremenu, jer je božje sunašce toplo grijalo, kao da se je i ono htjelo nauziti nedužnoga veselja dobroga i poštenoga puka kašteliraškoga. Puk je jedva čekao liepo vrieme, da može svoje poslove na polju obaviti, ali ipak je došao u velikom broju, da proslavi što većim slavljem u svojem selu jošte nevidjenu svečanost. Gostova došlo je priličan broj i to nekoji iz daloje okolice, na čemu im ovdje budi izrečena srdačna hvala. Mnogo je žaliti, što je prve dane neprestano lievala kiša, te su tako mnogi od gospode bili prisiljeni ostati kod kuće, akoprem su se veselili i nestrpljivo čekali na taj dan. U školi se je obavio blagoslov. Zadovoljstvo čitao si na licu svega prisutnoga puka. Ali gle! Usried puka pokažu se naši dični zastupnici dr. Matko Laginja i dr. Dinko Trinajstić uz veleč. g. Grašića, župnika iz Berma. Zadovoljstvo i veselje puka bilo je tim povećano. Kašteliršani ljubre našeg dičnog dra. Matka, jer znadu, koliko ih on cieni i jer znadu, da se za njih skrbi, kao što otac za djecu svoju. Poslije blagoslova izrekno je veleuč. dr. M. Laginja krasan govor o važnosti škole i dužnosti roditelja. Na koncu svrnuv govor na našega premilostivoga i predobrostivoga cesara, pozvao je prisutne, da mu trokratno uzkliknu živio! Da ti je, bilo slušati to oduševljeno klicanje, srce bi ti se od milinja raztopilo! Za govora g. Laginje sve se je tiskalo u školske prostorije. Jedan starčić opomenut, da stoji mirno, reče: „Ma gospodine pustite me samo da ga vidim“. Vidi se po tom u kolikoj cieni je dični Matko kod vriednih Kašteliršana. Svatko je pitao u dane prije blagoslova: hoće li doći i g. Laginja. Za njegovog govora mnogo se je oko orosilo, slušajuć toli krasne rieči, koje će u srcima vriednih Kašteliršana ostati bez dvojbe u neizbrisivoj uspomeni. Pod sv. misom isto je i župe upravitelj gosp. Stavlik prikazno u kratko vuku, šta je škola, koje su njene dužnosti i dužnosti roditelja prama školi i učitelju. Na to izreče kratak govor g. Ryšlavý, učitelj, u kojem je još jednom u glavnim točkama opetovao rieči g. župeupravitelja i dra. Laginje, te je na koncu pozvao prisutne, da uzkliknu Njegovom Veličanstvu srdačni živio! Nakon toga je gospodin čanstva srdačni živio! Nakon toga je gospodin učitelj zapjevao sa nekoliko dječaka i djevojčica carsku himnu. Milo je bilo slušati one sitne glasiće djećjih grla. Baš izvrstno su pjevali tu pjesmu, akoprem su ju učili samo 5 dana. Vidi se po ovom, koliko naravnih darova posjeduje naš puk u Kašteliru. Na koncu pjesme puk je, oduševljen tim milogla sim pjevanjem drobne dječice, kliknuo grogmoviti živio! Konačno se je veleč. gosp. Ante Legović sa par rieči u ime Kašteliraca zahvalio odboru družbe sv. Cirila i Metoda na velikoj blagodati, koju će sada njihova dječica uživati.

Poslije toga razišlo se je pučanstvo svaki svoj kući zadovoljan i u srcu tronut sa nevidjene jošte svečanosti. Bez dvojbe sjećat će se Kašteliršani ovoga dneva nakon mnogo i mnogo godina. Spomena vriedno je i to, da su nekoji šarenjaci iz našega sela, a na čelu im župan, poznati Mekiš otišli onaj dan iz Kašteliraa i time očito pokazali, da ne ćute s svojimi susužnjima. Kod g. Marka Legovića i vriednog mu brata Anta bio je prijateljski objed. Kod ovoga smo se liepo zabavljali, slušajuć pomno svaku rieč našeg dičnog dra. Laginje, od kojih je svaka bila na svojem mjestu. Nekoliko kratkih zdravica bje tom zgodom izrečeno, pošto vrieme nije dopuštalo, da se do mile nam volje zabavljamo. U 4 sata poslije podne odvezli se gg. Laginja i Trinajstić uz pratnju nekojih rodoljuba u Pazin, odkud je g. Laginja nastavio svoj daljni put.

Dao Bog, bila po riečima g. Dinka Trinajstića ova škola oči, kroz koje neka bi pregledala i na novi život se uzbudila zapadna Istra. Tom prigodom sabralo se je 22 for. za družbu.

Iz Lovrana pišu nam 20. t. mj. Bože moj mili, kako sam ja čovek mehkega srca. Sve da i znam, da mi je Beljamin neprijatelj, mane se isto srce na njega smili. Nebog čovek, onoliko se muči, onoliko delat, pak za koga? Za pasju viru — Bog mi teški grehi prosti! Je to zahvalnost, ā? je to ljubav? Ča se tako dela? Pfui, sram ih bilo i Boga i ljudi! Ča, ni Beljamin morda „zamerital“, da bude „potešta“? Ča nima on lepu, dugu i crljenu bradu — kakova nima nanke „potešta“ va „Parije“ — kako bi njegova Marietta rekla. A pokažite mi va Lovrane čoveka, ki ima lepšu bradu od našega Beljamina i Dunke zač nisu storili njega za poteštu. A njegov glas? Brate moj kako zvon svetega Jurij! A njegova „peršona“? A ma ča češ Juri! A njegova „peršona“? A ma ča češ da ti rečem, „almirajo“ boga ti. Pak on se je znal delat „perfino“ i „petizioni“, a on se je sve to od njega navadil. Ako bi mu pak trebe ča nemški — to bi se lahko va „apalte“ pomogal. K njemu svaki dan prihaja Kenik — a Kenik je jedan put znal i nemški — a sada zna i *ištirrjanski* i kako lepo: — *„Korpo te pako, mi ga jera štiri volte Horvato — dešo že mi štirjan — korpo te pako“*. On bi mu lahko „traducil“ na štirjanski zajik svi „ferbaisi“, ki bi od kapitanata na poteštariju prišli — a za drugo bi se na poteštariju prišli — a za drugo bi se na kako tako pomogal. A ne verujem, da mu nebi ča to pomogal i stari Tonić, ter on zna vas „kalendarij“ na pamet. A ča je on Janji? — nevoja — zala nevoja. Je ono bilo za sekretara? On misli, da je to, kako na brode — „tarcaroli“ lovit. Nego se je reklo: — moramo zarad plovma. Janji je oženjen za plovanovu sestru — „impiega“ sada nima, a jist valja — dunke ala, va poteštariju s njim. To je sve lepo i dobro, ma ako vanjščaki oči opru? *E, che nova la!* Tega se valja čuvat. Dosada se je kmete valalo — ale će to vavek „podurat“? Zaludo ja, — bil bi i gluh i slep on isti, ki nebi čul i video, da je nečem vanjščakom žal za Turčićem i za sekretarom Tomažom, a mažom. Tomažo se je va sve razumel, a Turčić je poštenjak od glave do pete. Više valja Tomažu prst za ono delo, nego dvajset Janji skupa. Pak ala fin, ča je to — ta famejа va poteštarije. Podešta ima va raprezentance brata, Gaudencijo ima zeta Grosentance brata, Gaudencijo ima zeta Grosmana, Grosman ima „kunjada“ Janja, Janji ima kunjada plovana. Sve kunjadi, zeti, brati — aj strele — tako ši, da će se naš vanjščak otvrdit! Ale pustimo to — to bi se sve nekako dalo potrpet, da su našega Beljamina storili za poteštu. Ma ne — njega ne — ma ja onega drugega, ki je već rekal, da bi volel poć onem tanekem nogi prat, nego bit za poteštu Ja, zač je onputa bilo kiselo grozje. — Ma sada? — *Pronto, signori, pronto!* I posel ti se j' brate na poteštarsku poltronu kako kakov princip. *Che corajo!* I bržan Beljamin bi nekako tužno gledal va oni prazni „bocuni“ i „damižani“, ki su prvo balotacioni bili puni svake „gracije“ božje, pak bi zdahnul: — „tempora mudande . . .“, a vane bi naši ljudi pivali:

„Va Lovrane j' slaba „Lega“,
A Legaši svi su sivi,
Još toliko da su živi,
Već ne moru ni hodit.

Slaba „Lega“ je odviše,
Potešta taljanski piše,
A naš vanjščak težko zdiše:
Ča će s tega vanka prit?“

Neka priđe ča će, sami smo krivi, da je tako, a intanto oni va poteštarije pivaju veselo onu americansku:

„Noi semo una fameja . . .
Semo Taljanibus
Raza de canibus — —“ :

Ne, ja ne znam latinski, pak ne znam svega povedet. Pak neka bude dosti tega za danas.

Barba Čenčo.

Iz Opatije pišu nam dne 20. listopada 1896. Mjesto 18. agusta, kako smo onomadne bili izvjestili dičnu „Našu Slogu“, osvanuli smo u sjaju električne, razsvjete tek 24. prošloga mjeseca.

Prem nismo stručnjaci, ipak bi se usudili kazati, jer je to općenito mnienje, da kod te razsvjete neima ni iz daleka onoga sjaja, što smo ga očekivali.

Kao što družtvo južne železnice (Südbahn), tako ni lječilištno povjerenstvo nije po svojim putevima, vrtovima i zgradama uzelo niti jedne svjetiljke.

Državnu, kao i občinske ceste i puteve razsvjetljuje na račun občine 81 svjetiljka — pak ako bi se još koji izletnik usudio javno potužiti se, da je kroz „Südbahnov“ park na putu do luke tamno kano u rogu, onda neka dotičnik od sada odnosne „lamentacije“ izvoli upraviti na adresu „revnog“ naše lječilištnog povjerenstva. Občina je u tom smjeru učinila malo da ne više, nego je smogla.

Dr. Pravica.

Iz Oprtlja pišu nam: Već davno bi se bili imali obaviti naši občinski izbori, a još ni sada nisu izložene listine. Neznamo, na komu je krivnja, ali po zakonu bi morali oni, koji su predpostavljeni, siliti k dužnosti svoje podčinjene, pak bi sjegurno izbori bili obavljeni u propisano vrieme, i onda načelnik nebi mogao reći, da će biti izbori, kad bude njega volja!

Promjena u obradjivanju zemljišta obzirom na katastar. Občinsko glavarstvo u Pazinu izdalo je za svoje občinare oglas, (te-koji govori o promjenah u obradjivanju zemljišta obzirom na katastar. Taj oglas ženju) zemlje obzirom na katastar. Taj oglas donesti ćemo i mi u budućem broju, jer će se istim moći poslužiti i pojedinci i druge naše občine, i jer je važan za sve one, koji obradjuju svoja zemljišta.

Novi odbor hrvatskog akademičkog družtva „Hrvatska“ u Gracu: Na glavnoj skupštini od 24. o. mj. izabrana su sliedeća gg. u odbor: Predsjednik: drnd. med. Ante Santić; podpredsj.: stud. med. Milan Begić; tajnik: stud. iur. Stjepan Pavelić; bilježnik: stud. med. Frano Korzano; blagajnik: stud. med. Rudolf Herzog; knjižničar: stud. med. Miroslav Blažičević; gospodar: stud. techn. Petričić. Zamjenici odbora: stud. med. Mato Dubokoviċ i stud. med. Baldo Cviličević. Revizori: stud. iur. Josip Poščić, stud. iur. Miko Poduje i stud. med. Ante Santica. Častni sudci: cand. med. Luka Dražić, drnd. med. Mijo Cettolo i cand. med. Ante Schwalba.

Pjesma o Anti Starčeviću. U 20. broju „Pučkog Lista“ izašla je liepa i rodoljubna „Pjesma o Anti Starčeviću“. Ista je ritsnuta u posebnu knjižicu, a šalje se franko svakomu, koji pošalje gospodinu Mati Jankovu u Split 15 nvč.

„Obzoru“ uzkraćen ulaz (Post-debit) u Srbiju. Biogradski listovi javljaju, da je ministarstvo unutarnjih posala izdalo odluku, kojom se zabranjuje ulaz zagrebačkomu „Obzoru“ u kraljevinu Srbiju. Zar nekomu u Srbiji smrdi istina?

Vjenčanje talijanskog kraljevića. U subotu u 10 sati obavljeno je u velikoj plesnoj dvorani Kvirinala u Rimu civilno, poldrugu uru kasnije crkveno vjenčanje u crkvi Santa Maria degli Angeli.

Za vrieme civilnog vjenčanja sjedili su kralj i kraljica s kneginjicom Jelenom u sredini dvorane za stolom. Okruživahu ih svi članovi talijanske kraljevske kuće i crnogorske kneževsko osobe, te portugalska kraljica udova Marija Pia, vojvoda od oporta, princ Viktor Napoleon i knez Petar Karagjorgjević. Odmah poslije civilnog vjenčanja pošli su kraljevski svatovi u sjajnih kočijah u krasnu crkvu „Santa Maria degli Angeli“. Kneginjica Jelena bijaše sva u bielini. Opat sv. Nikolo u Bariju pružio je kraljeviću i kraljevni svete vode. na što je veleprior Pisicelli započeo obred vjenčanja. Kao svjedoci fungirali su vojvoda od Aoste, grof od Turina, princ Viktor Napoleon i knežević Mirko, koji su za vrieme ceremonije nad glavama vjenčanika držali dragocienu koprenu, potičući još od vjenčanja kralja Humberta s kraljicom Margheritom. Pošto su izmjenjeni prsteni, započela je misa. Na koru pjevali su pod ravnanjem maestra Bossia dječaci i odrasli pjevači misu od Pallestrine, koja je duboko ganula sve prisutne. Zaručnica bijaše tako genuta, da je opetovano pograbila svog supruga za ruku. Kad je svećenik blagoslovio, nije mogla više suzdržati ganuća, te je tiho zaplakala, dočim je sladka i ganutljiva melodija Sgambattieva „Benedizione nuptiale“ sva srdca razdragala. Iza kratka govora novovjenčanima bila je ceremonija dovršena.

Povratak u Kvirinal sliedio je ovim redom: Prvi su se vozili mladi supruzi u šesteroprežnih kočijah, za njima kralj i kraljica, a sada ostali svatovi. Uz zvonjavu zvonova, gruvanje topova, svirku talijanske himne i počasti vojske, te uz urnebesno klicanje pučanstva, vratili su se svatovi u dvor. Sve je pjevalo, bacalo cviće, pljeskalo. S krovova osule su se ulice pjesmama i pozdravi. Kraljevna Jelena upravo je očarala sve žene i muževe. Na svih se stranah čulo: „kako je liepa, kako ljubezna!“

75.000 krona iznaša glavni zgoditak velike lutrije u Inomostu, koji se izplaća u gotovom uz samo 20% odbitka. Srećke dobivaju se po 50 nvč. Upozorujemo naše cienjene čitatelje, da je vučenje već 7. novembra.

Poziv.

Hrvatsko-slovensko učiteljstvo Istre odazvalo se mnogobrojnim pozivu podpisanoga odbora. Odazvali su se dakako našem pozivu i mnogi prijatelji učiteljskog stališa, na čemu im budi izrečena ponovna zahvala. Spomeniti jesu već dogotovljeni i na svojim mjestima. Naše učiteljstvo pokazalo je tim, da znade cieniti svoj stališ, štujući svoje pokojne sudrugove, a da znade podignuti i svoj ugled. Većinu naših učitelja vodila je pri tom ne samo želja, da svojom prisutnošću uprliče što ljepšu svečanost kod podignuća spomenika, nego da se tom prigodom i u što većem broju sakupe, te da viećaju o toli željenoj organizaciji. Pruža se sada dakle prilika, da slavensko učiteljstvo Istre pokaže, da je sposobno za jedno i drugo.

Spomenik pok. M. Buršiću odkriti će se dne 12. studena (novembra) t. g. u Juršićih kod željezničke postaje Zabronić. U 10 sati u jutro pjevat će se u ondješnjoj crkvi zadušnice za pokojnika i služiti pjevana sveta misa, bude li dostatan broj učitelja pjevača. Poslie sv. mise bit će blagoslov spomenika, nadgrobni govor i nakon toga odpjevati će se nadgrobna pjesma.

Spomenik p. Troštu odkrit će se dne 3. prosinca (decembra) t. g. u Gorenjoj vasi kod željezničke postaje Lupoglava. Svečanost biti će tu ista kano i u Juršićih.

Poslie svečanosti bit će skupni objed, radi česa neka se izvoli oglasiti svatko, koji želi prisustvovati svečanostima, barem tri dana prije — jednom od podpisanih, da znadu na čemu su, te da uzmognu gostima potrebno priskrbiti. Učitelji-pjevači nek se izvole javiti odborniku Jos. Svjetličiću, koji će im doposlati kajde, da se uvježbaju već na domovih u pjevanju mise i nadgrobnice.

Podpisani se stalno nadaju, da će na utanačeni dan naći na okupu liepi broj svojih sudrugova, kojim kliču do vidjenja!

Lupoglava, 20. listopada 1896.

Vinko Šepić, učitelj u Juršićih.
Josip Velikanja, kurat u Juršićih.
Petar Pikulić, župnik u Dolenjoj vasi.
Josip Svjetličić, učitelj u Lupoglavi.

Javna zahvala.

Hrvatsko akademičko družtvo „Zvonimir“ u Beču primalo je tekom godine 1895./6. koje bezplatno koje uz polovicu ove sliedeće listove: „Agramer Tagblatt“, „Banovac“, „Bjelovarski Tjednik“, „Crvenu Hrvatsku“, „Deutsches Volksblatt“, „Glas Hercegovca“, „Goriški Vjestnik“, „Gospodarski list“, „Gospodarski Poučnik“, „Hrvat“, „Hrvatsku Domovinu“, „Hrvatsko Pravo“, „Hrvatsk Brannik“, „Hrvatsku Krunu“, „Hrvatsku“, „Hrvatsku Pčelu“, „Il Pensiero Slavo“, „Izvješće pravničkog družtva“, „Jugoslavenski stenograf“, „Katoličku Dalmaciju“, „Katolički List“, „Narodni List“, „Narodne Novine“, „Našu Slogu“, „Napredak“, „Občinar“, „Oestlicher Grenzbote“, „Posavsku Hrvatsku“, „Pučki List“, „Sarajevski List“, „Slavonische Presse“ „Slovenski Narod“, „Subotičke Novine“, „Sočo“, „Сватъ“, „Sport“, „Šumarski Vjestnik“, „Školski Vjestnik“, „Vijesti družtva inžinira i arhitekta“, „Vijestnik“, „Vijenac“ i „Vrhbosna“, te se ovime slavnim uredničtvima spomenutih listova najljepše zahvaljuje i u buduće se njihovoj naklonosti preporučuje.

U Beču, 15. listopada 1896.

Za odbor:

Milivoj Jarcan, predsjednik. *Jos. Ams* stud phil. II. tajnik.

Zahvala.

Podpisana udova zahvaljuje se ovim putem najardačnije banki „Slavija“, koja je po smrti njezinoga pokojnega supruga Jakova Dereanija, koji bijaše kod iste osjeguran za kapital od 5000 for., i to samo kroz tri godine, čitavu osjeguranu svotu izplatila točno i odmah, čim bijahu predloženi za to potrebiti spisi.

Radi toga smatra ugodnom dužnosti preporučiti najtoplije rečenu banku slavnomu občinstvu.

Na Razdrtom, dne 17. oktobra 1896.

Marjeta Dereani v. r.

DROGERIJA

na debelo i drobno

G. B. ANGELI

TRST

Corso, Piazza della Legna 1.

Odlikovana tovarna čopličev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (iz tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.

Mineralne vode

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žvepljanje trt.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vred. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2¾	3-mesečni „	2¾
30- „	3%	6- „	3½

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost s dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vred. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrosti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Šibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij. diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
skaze vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem curzu.

Trst, 2. febrara 1896.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. WINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osebito **preporuke vriedni liekovi:**

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatismu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulaznosti, podbuhlosti, djetinjoj krljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i slatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u ilčici, želudačne grčeve, žutica, grozmica ili zimnica, zarijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhnje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske pilulice, najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili tmini. — Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje teškoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi. razfrišikavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerne rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tomu spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi zaštatnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili žimake. — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinina proti groznici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dra. Nikoli Selaku lieči uspješno bolesti živca, nepokoj, glavobolju, trsanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Listnica uredničtva.

Gospoda M. Perkovac i A. Karlović: Vižinada: Listove Vaše vratiše nam, jer da valja platiti pristojbu od pol novčića po broju; dogovorite se više vas, pa ćemo vam slati listove pod jednom pasicom ili dijlite ih sami na pošti, jer tada odpada pristojba.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20
„ obični	„ „ „	1.—
Granis	„ „ „	—.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Velika lutrija u Inomostu po 50 novčića

Predzadnji tjedan Vučenje već 7. novembra.

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & Co, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmann.

Najnovije pneumatičke dvokolice

sa zvonci, svjetiljkami, zračnimi tlačilnicami i svimi pripravami

prodavaju se sada po sniženih cienah kod novo ustanovljene tvrdke

Ant. Nehrony

TRST, ulica Molino piccolo br. 9

Ova tvrdka ima generalna zastupstva za Trst, Istru i Dalmaciju prve češke tvornice dvokolica 'OPTIMA' i prve hrvatske tvornice dvokolica 'CROATIA'.

CROATIA

OPTIMA

Za svaku dvokolicu jamči se 2 godine. Spomenute dvokolice ne smije se uzporedjivati s onimi, koje preporučuju po novinah sumnjive tvornice po nizkih cienah. Ove su vrlo čvrste, liepe, lahke i trajne. — Svakoj dvokolici priložen je tiskani naputak; kako je se ima rabiti i u redu držati, kako se rabi orudje, i kako lahko svatko sam može naučiti voziti u malo dana i bez pogibelji. — Naručbe obavljaju se točno na sve strane.

Ujedno prodavaju se takodjer šivaći strojevi za obitelji i rukodjelce **„Singer“** i **„Howe“** po tako sniženih cienah, da se nije bojati konkurence od nijedne strane.

SINGER HOWE

Važno za putnike! Na popravak, čišćenje i pohranu primaju se dvokolice uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se slavnom občinstvu i vozačem, osobito iz Trsta i okolice, za popravljanje dvokolica i šivaćih strojeva svake vrsti. U mojoj radionici imam izvježbanoga mehanika, koji će svakoga poslužiti na podpuno zadovoljstvo.

Za poduka u vožnji na dvokolicah imademo na razpoloženje najveće i najlepše prostorije u sredini grada. — Voziti nauči se lahko svatko u kratkom času sa vrlo malenim troškom.

Kupca dvokolice nauči se bezplatno voziti.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc

Broj 45 U Trstu 5. novembra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapuntcom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošlu valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odgovarničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Novi zakon o zavičajnom pravu.

Prije dvie godine predložila je austrijska vlada carevinskomu vieću zakonsku osnovu, kojom se mienjaju nekoje ustanove zakona od dne 3. decembra godine 1863. o zavičajnom pravu ili o promjeni postojećeg zakona o zavičajnosti. Ta osnova povlačila se duge dvie godine po stolovih upravnoga odbora, dok nije stigla dne 12. prošlog mjeseca pred carevinsko vieće na razpravu.

Glavna ustanova vladine osnove odredjuje, da su občine dužne podieliti zavičajnost ili priniti u zavičajnu svezu sve one osobe, koje u njih stanuju, ako su iste zadovoljile nekojim uvjetom. Tako se mora podieliti zavičajnost onomu: 1. koji je neprekidno kroz 5 godina u jednoj občini stanovao i kroz to vrieme točno izravni porez plaćao i 2. koji je kroz 10 godina neprekidno u jednoj občini stanovao ne gledeć na to, da li je ili nije rečeni porez plaćao.

Povrh toga ustanavlja vladina osnova, da ima ne samo pojedinac pravo zahtjevati, uz gornja dva uvjeta, da mu se podieli zavičajnost u onoj občini, u kojoj prebiva, već se daje to pravo i njegovoj dosadašnjoj občini.

Pravo na zavičajnost gubi onaj, koji ne stanuje dvie godine u svojem redovitom prebivalištu. Molbe za podieljenje zavičajnosti riešava občina najdalje u roku od 6 mjeseci. Ne učini li toga občina u opredieljenom roku, tada rieši molbu politička oblast. Takove molbe jesu proste od pristojbe (takse). Isto tako ne smije občina zahtjevati nikakve pristojbe od onih, koji traže zavičajnost i koji su zadovoljili spomenutim uvjetom.

Konačno odredjuje vladina osnova, da ima zakon stupiti u kriepost onaj dan, kad bude proglašen i da gornja dva uvjeta (rokovi od 5 i od 10 godina) ne mogu započeti prije, nego li stupi ovaj zakon u kriepost.

Odbor carevinskoga vieća, koji je tu osnovu razpravio, promjenio je spomenutu vladinu ustanovu o roku od 5 i 10 godina u tom smislu, da ima pravo svaka osoba, bez obzira na plaćanje poreza, na zavičajnost u onoj občini, u kojoj stanuje neprekidno kroz 10 godina, a taj rok da započme dne 1. jenara 1891. Osim toga bile bi po predlogu odbora dužne platiti neku pristojbu one osobe, koje su stekle rečeno pravo na zavičajnost i koje nisu toli siromašne, da toga platiti nebi mogle.

Po dosadašnjem zakonu o podieljivanju zavičajnosti odlučivale su same občine. Proti njihovoj odluci ne bijaše priziva. Kod primanja u zavičajnost odlučivali su obično gospodarski ili financijalni, a često i politički razlozi. Prvi su svakako važniji i razložitiji. Občina bo, koja bi primila u svoju zavičajnost tudjinca, nebi istoga smjela izgnati, a k tomu bijaše dužna za njega i njegovu obitelj skrbiti, ako bi osiromašio. Politički razlozi odlučivali su o primanju ili ne primanju tudjinaca u zavičajnost u onih občinah, osobito gradskih, u kojih se je bojala vladajuća narodnost prirasta tudjeg elementa. Tako primjerice u Trstu dobije zavičajnost svaki talijanski državljanin brže i lagljе, nego li austrijski podanik slavenske narodnosti.

Neprestanim doseljivanjem tudjinaca u trgovačke i industrijalne gradove narasao je vremenom ogromau broj nezavičajnika. Ovi se većinom stalno nastanili u dotičnom gradu, stvorili si tuj obitelj, tuj plaćaju svakojake poreze, a u slučaju kakve nesreće, padu oni i njihove obitelji na teret zavičajnih im občinah, koje nisu često ni znale, da imadu u tudjem gradu svojih zavičajnika. Isto tako dogadjale se velike nepravde zavičajnim, osobito seoskim občinam, koje su morale snašati bolničke troškove za one svoje zavičajnike, koji su možda čitav svoj viek u tudjoj občini proživili.

U svih većih gradovih naše pole monarkije imade nezavičajnika barem izmedju 55 do 85 po sto od čitavoga stanovničtva. Više imade dakle tudjinaca, nego li zavičajnika. Svi ovi tudjinci padali su u slučaju kakve nesreće, na teret vanjskih občinah, koje nisu obično nikada nikakve koristi od takovih zavičajnika imale.

Radi toga naštojale su izvanjske ili seoske občine, da se rieše često nesnosnih troškova, koje su morale nositi za svoje u tudjini boraveće zavičajnike. One su često jedva same svoje potrebe podmirivale, ali im je ipak valjalo, što no rieč „iz oka ili iz boka" za siromahe i bolestne zavičajnike u tudjini boraveće proskrbiti. To je i razlog, da su se u carevinskom vieću zastupnici seoskih občina odlučno izjavili za promjenu zavičajnog zakona, dočim bijahu mnogi zastupnici trgovačkih i industrijalnih gradova proti ovakvoj promjeni, jer da se tom osnovom dira u autonomiju občina, i što se nije sa ovom preosnovom ujedno predložilo drugu osnovu, kako bi naime država i pokrajine nosile dio troškova, što ih sada izdaju občine za uboge itd., što spada u ostalom u djelokrug zemaljskih sabora.

Vladina osnova bijaše uz sve protimbe zastupnika gradova i imućnijih razreda uz neznatne promjene prihvaćena i ona će postati do mala zakonom.

Mi pozdravljamo sa veseljem taj zakon, jer će se istim osloboditi većina naših seoskih občinah prekomjernih troškova za siromahe i bolestnike, koji se nalaze u tudjih mjestih i gradovih, i jer će se njim stati u mnogih gradskih občina na put samovolji vladajuće narodnosti, koja je pripoznavala nezavičajnike druge narodnosti samo tada, kad im je valjalo plaćati poreze bilo u novcu bilo u krvi.

Dopisi.

U Pičnu dana 28. oktobra 1896. Gosp. uredniče! Dugo niste već ništa čuli iz naših krajeva, pak da nebi mislili, da su Pičanci na dičnu „Našu Slogu" zaboravili, javljamo Vam se i to s punom pregršti novih i nejekoliko starih novosti.

Kada ste posljednji put, sjećamo se, prešli hodeć preko naše divne Pičanšćine, došavši pred grad, vidjeti ste mogli na prvi pogled iz vana dosta liepu školsku zgradu desno, njekoliko pred njom vrtova i per kuća ili kućica ovećih u lievo. Liepa dosta velika placa prostrla se pred njima, koju ovdješnji šarenjaki „*Foradelogo*" nazivlju, te u letnje se i tople zimske dane pod ogromnima ladonjama hlade i vrieme gube. Bila je tada, kada, kako rekosmo, prodjoste ovuda u ne baš najljepšem redu, ali da Vam ju je sada pogledati! Čast i dika upravi podobćine, koja ju je tako liepo urediti dala, vriedno je, da se pohvali. Desno placi povećan bje i poljepšan te zidom okružen školski vrt, na korist škola, a na ljepši ures rečenog trga.

Dne 15. ovoga mjeseca odletjelo je u veliku proslavu otvorenja brzojavnoga ureda, združenoga sa poštanskim, par desetaka brzojavka na sve strane, kamo je koji Pičanac u tudjinu komu svome brzojaviti mogao, samo da mu javi, da smo i ovdje dobili brzojavni ured. Ali odmah u početku toga djela opazilo se, da su brzojavne kartenosilice, koje su odvraćale pozdrav, samo u njemačko-talijanskom jeziku štampane! A hrvatskomu jeziku da neima tude mjesta, kao niti na poštanskom pečatu. A da, što se već toliko godina pita, ali uzalud, toga dakako neće da dadu. Gdje bi se u Pičnu (posve talijanskomu gradiću!?!) dalo trpjeti na poštanskom pečatu i hrvatsko ime. Ne ide bo zadovoljiti 2 i po tisućam ljudstva, dapače još i više, jer i u gradu imade naših, a *šioru prešidentu* od propalog tovarskog družtva i *guvernatoru della mullarija*, koji *za* sobom vode pešćicu zavedenih, neka bude sve na volju šta žele i kako hoće.

Ali jednu ćemo Vam sada liepu, kada smo baš tude, kazati, koja je *prešidenta* i *guvernatora* i njihovu *trajbu* tako uništila, da bi bili voljeli, kako su se sami izjavili, voljeli ne biti na zemlji, nego to doživjeti. Kada smo dakle dobili brzojavni ured, poslalo je glavarstvo občine Puzin zahvalu za to u ime upravnoga vieća pičanskoga na ravnateljstvo poštah i brzojava u Trst i na ministarstvo u Beč u hrvatskom jeziku. Da ste ih čuli i vidjeli, kada su za to doznali, ta pobjesniti su htjeli od jada. Iz osvete napisaše onu *lejendu*", u kojoj se drugi dan trščanskom židovu „Piccolu" izjadaše i u kojoj je sav smrad i gad izbačen na gospodina načelnika pazinskoga i našega velevriednoga i po cielu Pičanšćinu velezaslužnoga gospodina župana Rovisa. Pičan, gdje po njihovu pisanju, nije se čulo niti se čuje jedna rieč hrvatska, grad Pičan (ne spominju tude okolice, kako su to običavali), ima se predstavljati u Trstu ko hrvatski grad, to je njima muka, to njih silno peče. A istinu neka kažu, ako su junaci. Eko od njih osim *šiora prešidenta* i dvih trih drugih, znadu niti šta će reći talijanstvo. — „*Invražjada anima*" kune majka; — „*Jero čor le suholice in po'je*" — kadi muž pita ženu, gdje je bila; „*šon andada al kalić portar un kablić* (ili *maštelić*) *de akva*" itd.; tako Vam naši Talijani ovdje govore. — „A će ćete na *puro sungue di Firence*, a da te, bi to zaslužili; morda još šiore prešident, ki se hvali, da mu je otac ili nono, neku je ki je, bia Fjorentin, baš z grada Firenci. Furlan bi bia moga reć, ako bi mu na kraje njegovega imena bilo „o" ča je *ch*, i to baš od onih na nas lipi „čić", al po njihu „cich". On je bia, je i bit će hrvatskoga roda i kolena, kako i njigov otac, nono, nonotov otac, nonotov nono, a gremo pak još dalje, onda još bolje! —" Ma neka mu bude, neka je on ča će, svratimo se opeta na poštu, da rečemo koju o talijanstvu, koje se na tome carskom i kraljevskom uredu sve više širi.

Ako se gdje razgovara o hrvatstvu, pak da je tude i gospodin poštemeštar, odmah se on u razgovor uplete: „*Koza djavolo parlè kra de kroatizmo. Kvanti Kroati že a Pedena e in sua kampanja, si vede de krel, kvanto korespondence, biljeti postali, senjavalori, akompanjatori ecetera croati vendo mi nel mio uficijo*". Mudro govori gospon poštemeštar, ali neka pomisli, što i kako čini. Ako čovjek izrično te odlučno ne zahtjeva hrvatsku dopisnicu, zalepku itd., neće gospon poštemeštar da svoju čini, akoprem znade, koje je narodnosti onaj, koji to želi. Naiprije ponuditi će mu dvojezičnu — njemačko-talijansku — dopisnicu, zalepku ili što zahtjeva; vidi li, da se ne prima, ponudi mu trojezičnu njemačko-talijansko-hrvatsku, a kada se ni to ne prima, nakon dugog traženja, nadje gdjegod u najzadnjem kutiću, dvojezičnu njemačko-hrvatsku. Tako i još gore biva, ako čovjek pošalje, pošto je zapriečen sam ići, koga drugoga, obično dečka. Tri puta valja da učini put, koji nebi trebalo nego jedan. — Ajdmo dalje!

Kako se dogadja sa seljacima! Ta znade se već, kada seljak čitati ne znade! Dodje on na poštu: „Prosin jih šior, bin posla sinu va Pul malo beči, neka mi daju hartu!" — „Ča, kemu?" — hoće gospon poštemeštar — „Jozetu, Markotu, Zvanetu, ču van ja napisat". — „Bog jin daj zdravje šior, neka daju neku, da ne gren drugamo iskat!" — Uzme tada gospon poštemeštar doznačnicu, dakako njemačko-talijansku, na koju napiše naslov i što mu seljak govori, hrvatski, on talijanski. Imena dakako nisu poštedjena, jer mjesto *ć* — *ch*, mjesto *čić* *cich*, mjesto *čac* — *cchiac* itd. Tu se ih izkvaruje, da ih je ružno pogledati. — „Ste se napisali kako gre?" — upita dalje seljak. — „San, san, jutra će već imet heci v rukah!" Seljak odbroji novce i otidje. Ne zna on jadan, da li je sinu pisano talijanski il hrvatski, tá sirota ne zna ni čitati ni pisati. Tako se seljacima, koji, kako se je vidjelo i vidi se, mnogo toga rade kroz godinu, izdaje samo talijanske dopisnice, zalepke, dostavnice, što nebi smjelo biti, kad imade svega štampano ne samo trojezično — njemačko-talijansko-hrvatski — nego baš upravo samo njemačko-hrvatski! Ali da, kakav bi to bio patriotizam, ako bi se radilo pravično i kako valja!

Lahko se onda može gospon poštemeštar hvaliti: „*Se no volè kreder, vinjì veder, e ve mostrarò, ke de ognji mile, ge ne vjen venti, al più cinkvanta peci kroati intuto!*" Od biljade dakle prodade u sremu dvadeset, najviše do pedeset komada hrvatskih (bilo tro- ili dvojezičnih). To posve dakle jasno pokazuje, da se i u stvarih, u kojih se ne bi smjelo, tjera talijanstvo, kojim bi se htjelo pokazati Istru, kćerku majke Hrvatske, kao priliepku blažene Jtalije! Seljak, baš hrvatski naš seljak, da to još podpomagati ima, čime se oni znadu i hvalisati i dičiti, ele to ne valja.

Čujte dakle braco seljaci, poslušajte svi, kao jedni tako i drugi, ne samo Pičanci, kojih se to najviše tiče, nego i svi drugi, uzmite si i malene ove stvari za nauk; u malenkostih poduprite one, koji vam dobro žele, jer — s malim se do velikoga dodje. Vi braco Pičanci, koji ste uviek otvoreno i javno pokazati znali, da se za svaku domaću stvar zauzimljete, što nam pokazuje to, da vas toliki drži „Našu Slogu", s vremenom biti će vas i više, nadamo se; a i na desetke upisano vas je u družbu sv. Jeronima, uz koju također ni družbe sv. Cirila i Metoda ne zapustite, sjećajuć se je gdje samo možete; na noge dakle, pak i tu stanite na put talijanstvu. Kada štogod na pošti trebate, recite odlučno gosponu poštemeštru: „dajte mi hrvatsku dopisnicu, zalepku, doznačnicu i t. d. Ako pak on toga učiniti neće, nebojte se, imade viših od njega, kod kojih će so moći lieka proti tomu naći. Reći ćete možda, kako ću ja znati, je li to ili ovo hrvatski pisano, ili je talijanski? Ako sumnjaš, ajde k dobrim ljudem, koji su uviek pripravni pomoći i savjeta ti dati, koji će ti na mjesto gospona poštemeštra uslugu pružiti, da ti naslov ili što treba u tvojem domaćem hrvatskom jeziku napišu! Ta imade ih u Pičnu hvala Bogu dosta!

Ako dakle doznadeš na taj način, da ti je dao poštemeštar talijansku a ne hrvatsku

dopisnici, zalepku ili ono, što si trebao, potrudi se opet do pošte, ta ti je sada blizu, upravo usried grada i odlučno zahtjevaj: neću ja ovo, dajte mi hrvatsko! Tuko valja i na taj način ćemo s malenkostima do velikoga doći i poštemeštru malo koraja uzeti. On se neće toliko moći hvaliti, a vi ćete si braće seljaci time lice osvjetlati!

Ne dajte prilike šioru prešidentu i njegovoj traibi, da po talijanskih listovih pišu, — stid ih bilo — da je Pićanščina talijanska, da ste dakle vi Talijani. Da to niste, pokazali ste dično kod svakih izbora, a nadamo se, da će tako biti i nadalje, kada to sveta dužnost od vas zahtjevala bude!

Riedko Vam se gosp. uredniče javljamo, al nijedan put ne izostane koja o školi.

Kako je ovdje u Pićnu, učitelj talijanske škole je nadučitelj ujedno i ravnatelj za hrvatsku i talijansku školu. Hrvatska stoji na ramenima jednoga jedinoga podučitelja uz 140—150 djece, dočim talijanska uz jednoga takodjer učitelja, nije još nikada dosegla do broja 40. I za taj broj djece, sreća za gosp. učitelja talijanske škole da znade hrvatski, jer siromah on, ako se tim posluživao nebi. Valja djeci najprije hrvatski kazati, a onda reći, to se ovako ili onako kaže ili zove talijanski.

Uza tu sreću čast gospodinu nadučitelju N e ž i ću svaka od naše strane, jer odkad je u Pićnu kao učitelj talijanske škole, mnogo je gorkih i ljutih progutati morao i to od ovdješnje najbliže svoje rodbine. Ne mari on zato — pršta im, jer ne znadu, što čine — izkazujući se uviek riečju, mišlju i djelom čestitim rodoljubom.

Talijanska, kažimo, neka im to bude, talijanska dakle djeca polaze svi u jutro i popodne školu, a hrvatska puko njekoji jutro, a drugi popodne. Al i tako kamo s njima?! Soba za hrvatsku školu dosta je ovelika, ali djece je više još i odviše za nju. Natrpani stoje u klupama (staroga još predadamskoga kalupa) ko ribe u panaru, da se niti maknuti ne mogu, te kada su sve klupe, osobito popodne na taj način pune, da sva djeca dodju, dvadeset i preko nebi ih imalo gdje sjediti. Da se pita još jednoga učitelja, već vam je znano, šta bi bilo i kako, ta znadete, kakvi su odnošaji i tko vlada! Tih 150 je dakle u hrvatskoj školi! Ali to su djeca samo polovice podobčine pićanske, a djeca druge polovice, gdje bi ih bilo dapače još više nego u ovoj polovici, svi su bez škole. Kolike se već godine moli, moljaka, čeka i očekuje, da se kod Svete Katarine, kapelaniji pićanske plovanije, otvori škola. Ma da! Nacrti učinjeni već, ali biti će da počivaju gdje u arkivu c. kr. k tarskoga glavarstva. Očekujemo i u tome s vremenom bolje.

Kako nikomu, tako nisu ni Pićancima školske takse dobro došle. Jedini šior prešident je njima zadovoljan, te je dapače izjavio, da su „deset" forinta mogli metnuti na svako diete, a ne samo tri. Lahko njemu, koj ima čim ih platiti! Ta i onako će koji krajcarić od onoga, što siromah kmet krvavo zasluži, njemu sada i bez truda u džepurinu pasti! Kako, to svaki Pićanac dobro znade!

Dobro je to, da seljaci neće da vjeruju silnome njegovome prodikanju, da su te takse Hrvati i Slovenci, dotično njihovi zastupnici uveli. Imade medju njima razboritih, koji su znali dobro to protumačili onima, koji to ne razumješe, odkuda su te takse, tko ih je uveo i za što i kako. Već i seljak je do tog ovdje došao, da razumije tko mu zlo, tko li dobro hoće. Neka šior prešident i njegovi pristaši viču i kleveću na Hrvate i zastupnike ujihove koliko hoće, koristiti to njima neće, jer nisu već ni seljaci odzada zapućeni! *„Che vada tutto in malora a sta maledetta razza, basta che a mi me resta il mio"* izjavio se šior prešident u vrieme onih nepogoda, koje su cielo leto vladale i seljaku, koga je šior prešident mislio pod onim *„maledetta razza"* sav skoro prihod odnesle. On se ne može ove godine pohvaliti, a seljak je zbilja unesrećen. Velika razljev Raše, Čepićskoga jezera, pomnoženih silnom kišom, odnesla je siromahu seljaku skoro sve sjeno u Lugu baš u čas, kada se je pokošeno sušilo. Silne opet kiše, šta tuča, šta pal, odnesla je većini seljaka i posjednika najveći izvor pomoći — vino. Imade ih, koji se mogu i dobrim vinom pohvaliti, ali gdje, niti slika ni prilika predjašnjih godina. A ja, ove godine biti će malo butilja! Anke šior prešident će ove godine malo manje prate oblizavat, jer što je molio za *„maledettu razzu"* i njega je dovoljno stiglo!

„El že anda ćor una šćava", vele za principa napuljskoga, koji se je oženio sa Jelenom crnogorskom. Ni to nije ovdješnjim škornjarima, a osobito šioru prešidentu, s voljom.

Još nješto, pak konac. Pripravlja se sada u gradu našemu kuća, u koju će se do skora smjestiti žandarmerija. Sada će se, barem, ako budo pravice, krila trajbi šiora prešidenta malo skratiti! Ma jedanput već!

Čunski na 27. oktobra 1896.

Drugi kumpare! Dajem ti na znanje moje lipo zdravje, kako se ufam, da si i ti. Drago mi je čuti, da ti posli gredu dobro i da si zadovoljan. Neka ti Bog da i Divica Marija, da čegod zaslužiš, zač veruj mi, da se doma jako slabo živi. Dan i noć se čovik muči, a uvik je va strahu, kako će prehranit sebe i družinu. Vina, kako znaš, nimamo već ni za likarju, a to drugo, će nam još nrodi, sve se barzo poji. Ako Bog s nami kako neprovidi, ja jur neznam kamo ćemo, ni će će od nas bit. A moglo bi nam bit koliko toliko bolje, kada bimo imili malo više glave i kada bimo otili poslušat pametnijih ljudi. Ali će ćeš, kada puno njih misli, da su mudriji i pametniji od istoga kralja Salamuna. Ako njim ki ča reče za dobro, oni mu se smiju, i rugaju, a slušaju one, ki jih u jamu pelju i ki ne gljedaju drugo, nego svoju korist. Svaki od nas već zna i more razumit, će nam je dobroga dosada donesla, nesrićna pravda s osorakom crikvom, va ku su nas zapleli ljudi, ki imaju jako malo vire, a još manje poštenja. Ta pravda nam je donesla to, da se već toliko golišć ne moremo spovidat i to nam je lipa korist za dušu i lipa za čast pred svitom, a druga korist za telo će nam bit one lipe *„spize"*, ke su nam već, kako se čuje, pred vrati. Svaki od nas vaspeta zna, koliko moramo svako godišće plaćat *„kuntrabuciona"*. Kada nam *fanat* parnese *„monitoriji"*, mi bućimo na njega, kako da je on kriv, da nam svako godišće *„kuntrabucion"* sve više *kreši*. Ali kada bimo otili pogljedat va librići, onda bimo vidili, ki je tomu kriv. Dá onda bimo vidili, da *„kuntrabacion"*, ki se caru daje ne *kreši*, nego je svako godišće isti, ma nam *kreše* komunski *„adicionali"*, ke moramo nezna se zač plaćat. Sigoda su nam stavili sto i osamdeset po sto *„adicionala"*. Znaš kumpare, sto i osamdeset posto, a zač? Ke *„spize"* je za nas ta lipi *„komun"* učinil, da nas čini toliko plaćat? Ja nisam ni vidil ni čul, da su za nas kakove *„spize"* učinili, nego sam čul samo to, da su *ancijanu* plaću *krešili*. Ako ne da za to plaćamo sada toliki *adicionali"*. Ma ako je tako, onda znaš kumpare, da nas *Vlašić* mora imit lipu plaću. Kako bilo, da bilo, oli plaća, oli neplaća, on pokli je u ovo šest godišć *ancijan* jako dobro stoji. Svi hvala Bogu znamo, će je parvo bil i će je imil. Bil je *„mižerija"*, kako smo svi. A sada, da ga vidiš! On ti je lipo dvigal kuću, on ti je pokupoval zemlje, on v Lošinju drži sina na *„skulah"* i lipe se nosi on i sva njegova družina. A odkuda i kako se to more? Neka to razumi ki oće, ma ja toga *poboštrića* razumit ne morem. Istina je, da je nekoliko meseci bil *„avancal"* za *jometra*, ma on je i prez toga već dobro stal. Znamo, da su bili i drugi *ancijani*, ma nijedan se nemore pohvalit, da ga je *ancijanstvo* pomoglo. Kako vranića je jedini *Vlašić* tako srićan? Ni se čulo ni da je kada *lot* dobil, ni da je ča *„credital"*, a on se i brez tog sve više živje i dobro pasiva. Ovoga leta mu se je pripetila mala nesrića, da ga je pop tri dni va *„hlad"* stavil, ma i to će on lipo popravit i svejedno dobro stat. Neće ti on tako lahko pustit *ancijanstvo* ne, nego će ga se držat i zubi i nohti, dokligod bude mogal. Ter još ima puno slipih, kim se more dat intendit i Roma i Toma, a ako ki ča reče proti, će se ga lahko činit poć na komun, da ga ondi malo prestraše. Ovih dan nam je proštil na *„Ravnici"*, da ćemo barzo zbrat novoga *„poteštu"*, a po tom se razume, da ćemo morat zbirat i novoga *ancijana*. Ma on ti se, kumpare moj drži *sigur*, da će on ostat, zač ako ostane komun, kako je sada, oni nebi njemu previdili. Zato ti se on varti i livo i desno, da dohija će više voti za komun. A ni on sam, ki se varti, on ima i ki mu pomoru, a ti su: *Balderica*, ali „prima dona" kako oćeš; pak je: Jakov *Poseren* i *Flink*, komu se je *velica i proca"* već dobro skrivila, pak je vaspeta Toni Jakóvić, koga su, kako sam čul, kada je bil ovoga leta s popom na sudu, jako dobro *„piturali"*. S ovimi se varti i on Farežić, ki je prišal ovamo živit na blago pokojnega Boce, pa mu se pari, da mu već nijeden nemore. Govore, da bi i on jako rado bil *ancijan* i niki da bi i bili za njega, zač da je pametan i da zna dobro govorit tudeški, talijanski i će ti ja znam kako još. Ma za ovoga puta neće bit niš za njega, zač kako govore, da će učinit ovako: Vlašić da će ostat kako *ancijan*, Toni Jakovic da će bit *raprežentant*, i *ajunt*, a Farežić isto *ajunt*. Kako vidiš kumpare ovo „terno" ćemo dobit. Ako nam je dosada dobro bilo, onda će nam još bolje. Ako se dosada tužimo na *„kuntrabucion"*, će će onda bit? A niš neće bit, zač mi smo slipi bili dosada i ostat ćemo u naprid. Svaki od nas zna, da se svako toliko plati kagod *„multa"*, a ki pita kamo ono gre? ki od nas pita kodi su beći od „komunadi"? A ki od nas vaspeta pita kadi je kasa od siromah i će se š njum čini? Ovih dan se govori po Čunskom, da je *Vlašić* dilil nikim udovicam korone, a zač jih je dilil i odkuda? Ča je nigda rekal, da va Čunskom smo svi siromasi, pak ako su one krane s kase od siromah, zač je dili samo nikim udovicam? Pokli je šest godišć ancijan, ni se nigdar čulo, da je komu ča dal, a zač daje sada? Ja bih rekal, da to mora bit nika *„furbarija"*. Češ vidit kumpare, da će ka ta od onih udovic dat Vlašića prokuru za „voti". Čul sam, da je jednu od njih ovih dan zval neka se *firma*, ali ona ni nikako otila. To ga je razjidilo, pa ju je počel strašit, da će njoj to valjat, zač da će ju *potešti* povidit. Ali stara se ni prestrašila njegovih *čakul*, nego mu je lipo ovako rekla: *„koliko mi je valjalo do sada, toliko će mi valjat i od sada. Ja sam bila više puti z mojim pokojnim mužem va velikoj „mižeriji", pa mi niste otili pomoć, ni vi ni potešta"*. A znaš kumpare ka ti je to bila? To ti je udovica pokojnoga Matije *Bravarova*. I još ju niki drže za benastu. Borme je ona pametnija, nego su tolike, ke se drže pametne, a veruju tu jim čakulam. Kada bi svi učinili, kako i ona, nebi imil toliko *bave* ni Vlašić, ni *Jakovič*, ni furešt *Farežić*, ni *Jakov Posereni*, ni *Flink*, ni šiora *Baldevica*, s kun va drugom mestu nebi oteli pametni ljudi ni *prediškirit* a ovdi ju niki ter niki drže kako *„i Salamuna"*. Od nikoga vrimena bliži svako toliko v Lošinj, zač da *„primo moroso"* nemore sada v Čunski. On da ima puno posla i s kopitom i zi *„voti"*, ki išče v Lošinju. Vara, vara, kada njim v Lošinju i onáková triba za iskat *voti*, to će reć, da će jih bit i onamo malo pravih, kako je i on. Kada v Lošinju učine novoga *„poteštu"*, da će *„primo moroso"* i *„prima dona"* tamo, nigdi, na *„Klancu"* učinit jednu lipu *„faršu"* ali *„komediju"*, ma da će puno plaćat, ki bi otil gljedat, zač da se onako lipih komedij malo vidi. Drugu komediju da te pak učinit v Čunskom, kada vaspeta potvarde Vlašića za *ancijana*. Jednu provu da te učinit na *„placi"* da bude mogal gljedat ki oće. Ki zna, morda i ja on dan žarnadu zgubim za vidit toga vranića, da ti pak morem sve potanko pisat, za da se nasmiješ. Za danas ti već nimam ča pisat, a barzo ću ti se vaspeta javit. Još ću ti reć ovo: Počeli smo već mlit masline *„pobiraće"*, ma nemeljemo va novom torću, koga su bili počeli činit na karti, nego meljemo kako i parvo svi va crikvenih torćih. Šta bi baba v Rim, ma ni kamo š čim", tako i oni, ki su se bili steplili za novi torać. Bog kumpare, pozdravlja te tvoj virni kumpar

Ivan.

Iz „Sitnica i bodljika"

Jesu li si braća?

Već nas doma ubijaju
Isti susjedi naši
A to zato, što pjevamo
Al nas ni to ne plaši!

Tamo pak u Italiji
Pjesmi našoj se dive
Kano cvietu, koj prenose
Rada na svoje njive.

Neka sudi, ko sudíti
Trieznо može i znade,
Jesu l' braća ta dvojica,
Što nejednako rade.

Novoj svezi.

U zemlji čitruna — za lovor ne mare
Pak već ružmarina — pitaju barbare
I to je nov dokaz — da se svijet kreće,
Što nam žao nije — bilo tek do sreće!

Novom bremenu.

Bila su vremena — strašna za Makona,
Zakonoše silnog — nu prošla su ona.
Bila su nam braća — pod Turčinom raja,
Al kolcu, haraču — ipak bilo kraja.
Sad bratu Latinu — mi smo samo „ščavi",
Te nas za kulturu — gdje tek može, davi.
Pa tako je došlo — i do nove takse,
Jer su naša braća — baš ljudi od prakse;
Veselte se dakle — vi znanosti Muze!
Što će novo cvieće — okitit nam uze.
Ni ti, slavski rode! — ne plač stog vremena,
Jer je svaka sila — samo do vremena.

V. P. Brljanski.

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Ćirila i Metoda" za listru tekom mjeseca listopada:

R. Katalisić Jeretov, povjerenik u Zadru dostavlja svoti, sabranu kroz mjesec rujan u Dalmaciji, poviše svoju mjesečnu članarinu od 1 forint	for.	52.13
Pop M. Oršić, kapelan u Baški dostavlja iznos, sakupljen pri večeri, danoj u počast izbora načelnika Pajalića u Baški na predlog občinskog zavjetnika Matejčića	„	6.95
Hrvatsko akademičko družtvo „Velebit" u Insbruku dostavlja po svom predsjedniku drudu. Račiću svotu više prigoda sakupljenu uz motto „za svetu našu stvar"	„	70.—
Uredničtvo „Hrvatske Domovine" u Zagrebu dostavlja iznos darovan od g. dra. Franka Potočnjaka injesto vieseca prigodom smrti Jurja Devčića, otca dra. Virg. Devčića, odvj. u Zagrebu	„	10.—
Klun Albin, kapelan u Buzetu pripošilje od banke „Jonah and the Wahles"	„	5.—
Stud. med. Letis Ivo, Gradac pripošilje iznos, sakupljen pri „Doktor-potu" Hrvata dra. Drinkovića i dr. Hiršla	„	13.90
A. Benigar, Filipan pripošilje svotico, sabranu pri stolu velč. g. Č. Korbara	„	7.70
Don Ante Volarić, povjerenik na Rieci šilje svotu, sakupljenu od Tončića Smokvine u veselom družtvu u Podpećinah	„	12.—
V. Z., Vološko predaje darove od gg. Josipa Vočička, kapelana u Rukavcu, Ivana Vrabca i Venceslava Silenya, kapelanah u Kastvu od svakoga po 4 forinta. Ukupno	„	12.—
Josip dr. Pliverić, sveučilištni profesor u Zagrebu pripošilje svoj godišnji prinos za tek. g.	„	10.—

Franina i Jurina

Fr. Na Voloskom da pletu neku novu kumpaniju.

Jur. Ča od muži ale od žen?

Fr. Da će bit sega po malo.

Jur. Joh mane! ki će temu zapovedat?

Fr. Neboj se za to; ona s kraćun nogun će tamburat; ona s dugemi vlasi, a s kratkum pametum, će banderu nosit, a komandant da će bit neki penzionirani kolonel.

Jur. Jezero prazi! a ime toj kumpanije?

Fr. Rijament *„Pirija"*.

* * *

Fr. A Martina i Mikule ni?

Jur. Ovput ne, jer je Martin šal na masline, dare je bilo lipo vrime. A žal mu je bilo, zač bi bil imal puno stvari za povit i od nike *jirlande* i od Mutatis i od ženskega kuraja, insoma sveća po malo, ma najprva je skrb za fameju.

Fr. Ben, ćemo čut drugi put.

* * *

Jur. Si čujo Frane kakovu igru znaju najbolje igrati vižinadski manjamule?

Fr. Sam štija na šfoji, da najbolje znaju igrati buretine i kalabrage.

Jur. Si čuja pak da će šior Kilo pojt u kunvinat za fratra?

Fr. To nisam čuja! — a zašto pak?

Jur. Ostal je sirota udovac; — svi su ga bandonali — u hižu mu gredu jeno četiri samo za polizat pijate: za to je štuf toga nezahvalnoga svita, pok je odlučija pojt u kunvenat pokoru činiti.

Fr. Pokoru činili je bolje kasno nego nikad; — ali ga neuzme nijedan vardiljan od konventa, ako prvo za svoju dicu neprocikrbi.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri primilo je naše uredničtvo 15 for. iz Inomesta uz sliedeće pismo: Redoviti i izvanredni članovi družtva „Velebit", potaknuti rodoljubnim primjerom braće Čeha, šalju vam poštanskom naputnicom svotu od 15. for. za družbu „sv. Ciril i Metoda", koja je preostala kao suvišak od prodanih „zigica." „*Ceske matice školske*".

Gosp. Červar Gjuro, pravnik iz Berna p. Pazin šalje nam iz Beča 10 for. 20 nvč., koje je sabrao u Beču medju hrvatskim djacima. Živili!

Na piru Nikole Smojvera dne 28 okt. t. g. nabralo se for. 4 i 6 nč.

Vjenčanje u vladarskoj kući. Naša prejasna vladajuća kuća slavi danas obiteljsku slavu i svečanost. Kći nadvojvode Josipa, nadvojvodkinja Marija Dorothea vjenčala se u Beču sa princom Orleanskim, potomkom jedne vladajuće obitelji Orleanaca u Francezkoj. Kano u svih važnijih dogodjajih u obitelji prejasnog vladarskog doma, tako daju i ovom prigodom vazda vjerni Hrvati iskrene izraze odanosti i svoje radosti radi toli sretnog dogodjaja u domu Habsburga.

Svi sveti. Po starom običaju proslavili smo dne 1. t. mj. blagdan svih onih svetih duša, koje gledaju lice u lice Boga svemogućega i koje se neprestano klanjaju pred božjim prestoljem. Proslavili smo ovdje i drugi dan t. j. blagdan zaštitnika grada Trsta mučenika sv. Justa. A s timi blagdani je u najužem savezu i svih duša dan, ili dan mrtvih, koji se je ovdje proslavio dne 3. t. mj.

Vrieme bijaše malo povoljno, pa kao da je i samo nebo žalilo sa silnimi milijuni osoba, svih naroda i plemena, koji se bolno sjetiše svojih milih, koje krije crna zemlja i s kojimi ih je spajao sladki vez krvi, ljubavi i prijateljstva. Bog im podielio vječni pokoj!

Car družtvu „sv. Jeronima". Našemu književnomu družtvu sv. Jeronima podnilo je osiguravajuće družtvo „Slavija" 100 for. i to 50 for. zakladi pučkih pisaca, a 50 for. u družtvene svrhe.

Zapis družbi sv. Cirila i Metoda za Istru. Blagopokojni karlovački rodoljub Mile Matešić ostavio je oporučno više zapisa raznim hrvatskim družtvom, ubogim, bolnicam, crkvam itd., a medju timi sjetio se dični pokojnik i naše plemenite družbe, zapisav njoj 500 for.

U ime družbe kličemo velevriednom pokojniku: Vječna Ti uspomena medju nama, a svim onim, koji uživaju blagodati naše družbe, preporučamo, da se molitvom oduže plemenitomu pokojniku.

Za spomenik pok. dra. Ant. Podreke darovala su nadalje sljedeća gospoda: Antun Kalac, dekan 3 for., dr. M. Trinajstić, odvjetnik 3 for., Š. Kurelić, odvjet. kandidat 2 for., Šferko Mate, posjednik 50 nvč.

Kako se poštuje hrvatski jezik u občinah, kojimi vladaju Talijani? Pod tim naslovom primamo od prijatelja iz bujskog sudbenog kotara koliko sliedi: U nedjelju dne 1. t. mj. došao je u kapelanski ured u ujestu Kr. čovjek, koji je sa svojom ženom pozvan pred sud u Rovinj kano svjedok. Taj je zamolio g. kapelana da mu dade izvadak iz knjige krstenih; čemu je g. kapelan odmah zadovoljio. Ali čujte kakav je grieh počinio taj nesretni kapelan. Napisao je tri redka u hrvatskom jeziku, čega nije hotio razumjeti svemogući Venier. Nu čega nije hotio razumjeti Venier, nehtjede u glavu ni g. sudcu. On je naime također kazao, da pisma nerazumije i da mora biti pisano talijanski. Sada neznamo da-li je rečeni g. sudac samo za Talijane ili se je nam Hrvatom naučiti talijanski: ako hoćemo, da nas bude mogao razumjeti. Sav naš puk onoga kotara morao bi se dakle učiti talijanski jer g. sudac nezna hrvatski. I ta je liepa, zar ne? Ovo dajemo do znanje višim sudbenim oblastim, koje bi morale nastojati, da nam dadu sudce, koji služe puku, nipošto pak njima.

Pozor gg. svećenici! U naših katoličkih krugovih pronosi se viest, kako se ovdje u Trstu radi medju talijanskimi „*konservativci*" i poznatimi kolovodjami talijansko-katoličke stranke oko osnutja velikog katoličko-političkog lista u talijanskom jeziku i za Talijane našega Primorja.

Sada postojeći katolički i politički listovi Primorja, kao što su „*L' Eco del Litorale*", „*L' Amico*" i „*La Ricreazione*", (koji ne zadovoljavaju ni katolike Talijane) imali bi valjda prestati, te bi ih zamjenio novi list za sve Talijane Trsta, Istre i Goričke.

Novi list bio bi dnevnik, a zastupao bi vjersko-političke nazore svojih osnovača.

Iskreno govoreć, mi bismo sa veseljem pozdravili u istinu *katolički* list za naše suzemljake, jer nam takov nebi mogao nego koristiti i jer je doista potrebito, da se i kod nas, osobito u gradovih, na put stane širenju bezvjerstva i nemorala.

Nu bojeći se, da bi taj novi list mogao **nanieći** kvitnu više spomenutih tobož katoličkih listova, i podnesen gorkim iskustvom, smatramo svojom dužnosti, da upozorimo naše prijatelje i sumišljenike, osobito naše rodoljubivo svećenstvo na one, što se iza brda valja. Kad se je radilo o osnutju blagopokojnog „Il Popolo", obletali su današnji vlastnici, urednici i suradnici glasovitih listića „L' Amico" i „Ricreazione" okolo poznatih naših rodoljuba, koli svietskog toli svećeničkog stališa, moleć i zaklinjujuć ih, da uzmu što više dionicah, jer da će to biti list, kakvog u istinu trebamo u svih naših stranah. Na žalost našlo se je naših dobrijana, koji su povjerovali sladkim riečim naših reformatora, te im težko zasluženi novac za svetu tobož stvar povjerili.

„Il Popolo" se sretno porodio, kratko vrieme životario, mirno usnuo, nepožaljen i neoplakivan od nikoga. Pisao je, kao što pišu i ostali lažiliberalni talijanski listovi u Trstu o Slavenih i o njihovih bilo crkvenih, bilo svetovnih svetinjah.

Sad se radi dakle ovdje o oživotvorenju katoličko-političkog dnevnika za Talijane Primorja, proti čemu ne može imati nitko ništa, nu kad se bude sakupljalo dionice, milodare ili predplatu, tada neka budno paze naši prijatelji na ovo troje: što daju, komu daju i zašto daju.?

Na dušni dan na grobu Ostromana, mučenika narodnoga i velikoga ljubitelja hrvatskoga jezika, koji se u rodnom mjestu borio i umro za svoj jezik, mnogi prijatelji, znanci i rodoljubi pohodiše na grobilju svetog Martina u Malom Lošinju njegove smrtne ostanke. Svi su žalili sestre pokojniku, gdje za milim i nezaboravnim bratom suzami na očijuh osvjedočavahu prisutne o boljoj i sretnijoj budućnosti otačbine, te položiše nevidjene na grob njegov svaka svoj krasan vienac, kada biedne ne smjedoše okititi ga veselo s nesretnom majkom udovicom u dan vječanja njegova sa svjetlim cviećem. Slava mučeniku hrvatske pjesme! Slava vam ponosna, čestite i mile hrvatske kćeri. Rod, koji mrtve štuje, na prošlosti budućnost si snuje!

Gradnja nove brzojavne pruge Lošinj-Mali-Unije. Dne 31. pr. mj. vezao je parobrod podmorskom žicom kvarneski otok Unije sa Malim Lošinjom. To se dogodilo naredbom ministarstva, a na pritužbu unijskoga dušobrižnika i onoga stanovničtva. Doskora imati će se otvoriti na Unijah u zgradi c. kr. pomorskog—svjetionika-i brzojavni ured. Budući je otok s strategičnih obzira za vojnu mornaricu vrlo znamenit, a nemanje i s drugih pomorskih obzira, providit će se brzojavni ured s telefonom za noćno doba, koji u Lošinju ima biti smješćen u zgradi c kr. lučkoga ureda.

Javni izborni sastanak obdržavati će političko družtvo „Edinost" treće, nedjelje ovoga mjeseca t. j. dne 15. t. mj. u 3 sata poslije podne u selu Marezige, občina Pomjan.

U onoj občini obaviti će se do mala novi občinski izbori, a naše političko družtvo uriče u tu svrhu izborni sastanak, da pruži občinarom prigodu, da se pogovore i dogovore, posavjetuju i slože.

Javni sastanak političkoga družtva „Edinost", obdržavan prošle nedjelje u „Narodnom domu" rodoljubnog našeg Sv. Ivana, bijaše vrlo mnogobrojno posjećen od domaćih rodoljuba i tršćanske inteligencije. Prihvaćene bijahu dvie važne resolucije, medju kojimi, i ona za osnutje posebnoga c. kr. kotarskoga glavarstva za tršćansku okolicu. Burnim odobravanjem bijaše prihvaćen prosvjed proti divljačkom postupanju većine gradskog zastupstva proti zastupniku g. Ivanu Gorinpu.

Budući javni sastanak određen je za nedjelju dne 8. t. mj. u susjednoj Lonjari.

Iz Zadra pišu nam 2. t. mj. Kiša sipi. Pravi dan mrtvih, ipak naši tolomaši misle, da su još živi i da nas neima, a osobito da nas neima u Zadru. „Corriere" neki dan — bar mi tako rekoše, jer ja ne gubim zlatno vrieme u čitanju tog „lažonje" — iztreso duhovitu iz svoje torbe i rekao, da se u Zadru ne čuje hrvatska rieč. Bolan, a bez hrvatske rieči nebi mogle zadarske gazdarice ni ručak kupiti. U predzadnjem broju „Fanfulle" objelodanio je gospar Italo Boxich (bolje Jere Božić, liječnik u Zadru) pjesmu pod naslovom „Cheta cena". Pjesmu nije u Zadru nitko razumio, pa ni isti otac našeg Itala, a „Fanfulla" ju je valjda tiskao radi nekog popratnog listića, tiskanog izpod pjesme. Taj će list biti koban po trojni savez. Naši će tolomaši svršiti stalno u kakovoj pelivanskoj zadruzi. Da, valja da se vratim na „Corriere". Neki dan — i to mi rekoše — podario je dvie krune za „Legu" ili bolje rekuć za talijansku školu u Arbanasima neki Oskar Randi. Taj je gospodin sin inžinira Randia, činovnika na zemaljskom odboru, a čujem, da je taj gospar, što se tovi hrvatskim kruhom, odgojio svu djecu u duhu *del sì*. Upozorujemo na tu činjenicu splitsko „Jedinstvo".

Momče iz varoša.

K predstojećim občinskim izborom u Malom selu (Malom Lošinju). Od tamo nam javljaju, da su razpaljeni i talijanaši napeli sve sile, kako bi se i nadalje uzdržali na kormilu. Izborne listine sastavljene da su tako nemirno i toli nepoštено da se čovjek mora diviti umjetnosti onoga ili onih, koji ih sastavljaše. Birača imade u svemu okolo 2500. Naši prvaci uložili su — koliko se je moglo u osam dana — utoke proti takovim listinam. Uložen bijaše i jedan občeniti utok proti nezakonito sastavljenim listinam. Taj utok odbila je dakako komisija, nu naši se ne prestrašiše prvoga maha, već uložiše utok na c. kr. kot. poglavarstva, da vide hoće li tuj njihov pravedan i zakonit vapaj naći odziva; ali o tom drugi put.

Pomozimo Zagorcem! U pitomom hrvatskom Zagorju i to baš u varaždinskoj županiji zavladao je usljed nerodice i slabe listine glad već u ovo doba godine. Veliki župan one županije g. Rubido pl. Zichy poziva Hrvate, da priskoče u pomoć stradajućoj braći u Zagorju. Premda taru i naš u Istri svakojake nevolje i akoprem se ne može pohvaliti svuda niti srednjom ljetinom, ipak je dužnost svih onih, koji to mogu, da priteku u pomoć stradajućim, kad nam za to i nebi bio drugi razlog, van puko čovjekoljublje. Sjetimo se ovom zgodom, koli su nam braća Hrvati pomogli gladne godine 1879. Milodare primati će rado i naše uredničtvo, te odpremati na nadležno mjesto.

Slobodno zidarstvo ili framasonstvo u našem Primorju. Nedavno je napisao „*Agramer Tagblatt*" zanimiv članak, o slobodnom zidarstvu u naših stranah, u kojem pripoviedа medju ostalim kako se je kod odkrića Danteova spomenika u Trientu pokazalo, da je irredentizam i framasonstvo jedno te isto, dva identična pojma, koja idu za jednim te istim ciljem. Glasom njeke izprave, što ju je sastavio bio prijašnji veliki meštar Lemmi, u Primorju postoje ove lože: U *Trstu* Lucifegova loža „Baldo Lupatino"; židovska loža br. 352; tajne simboličke lože „Oberdank" i „Patria è Libertà". — U *Ogleju* (Akvileji) židovska loža br. 241. — Na *Rieci* tajna simbolička loža „Sempre avanti!" — U *Gorici* tajna simbolička loža „Fedele fratellanza". U *Malom Lošinju* tajna simbolička loža „I figli d' Italia". — U *Puli* tajna simbolička loža „Gli ultori dei martiri" (osvetnici mučenika). — *Rovinju* tajna simbolička loža „Chi dura, vince". — Ove lože, kojima već imena kazuju cieli program, podredjene su triologičkoj pokrajini milanskoj pod posebnim imenom „Circolo d' Istria".

Irredentizam dakle i framasonstvo je jedno, što se je pokazalo kod odkrića spomenika Danten u Trentu koje odkriće su tršćanski talijanski tobož *katolički* listovi, hvalili i slavili. Te listove pišu i uređuju kojekakvi monsignori i rimski doktori. Jesu li oni toli kratkovidni ili su...

Narodni zidni koledar. Iz Zagreba javljaju nam, da će tamošnja litografija gosp. Matića do mala izdati zidni koledar za godinu 1897. u bojah (sedam boja) sa hrvatskim grbom i sa slikom skladatelja hrvatske himne „Liepa nasa domovino" Antuna Mihanovića, koji će zaokruživati zanimive grupe iz hrvatskog narodnog života. Oni, koji su vidili nacrt za taj koledar, izjaviše se o njemu najpovoljnije. Koledar stajati će samo 40 novč. i čim nam stigne, progovoriti ćemo još o njemu. Naručitelji neka se obrate na g. izdavatelja ili na g. Vjenceslava Štambuka, Nikolićeva ulica, broj 13, Zagreb.

Za spomenike pok. učiteljam M. Buršića i A. Trošta priposlao je nadalje p. n. g. Božo Dubrović, nadučitelj 1 for., Julij Miran, učitelj 1 for., Rajmund Jelušić, župnik 2 for., Ante Stiglić, učitelj 1 for., Ivo Franki, nadučitelj 1 for. N. N. 45 nvč., Vj. K., gimnazijalac 50 nvč., Ante Trobec, altarist forinta 2.32. — Darovatelje obdario dobri Bog! Preporučujemo se i sada dobroti gospode, koju bi željela u istu svrhu odposlati nam darak, jer novac nam pomanjkuje.

Iz Rieke pišu nam 2. novembra 1896. Nedjelju na 25. prošloga mjeseca opazilo se iz rana jutra nekakovu izvanrednu živahnost po gradu; vrtile se ovamo i onamo ličnosti, koje su često u doticaju sa izvanjskim pukom i sa ruduci, koji su doveli kakvu stotinu sve u blagdanskoj odjeći i sa barjakom u ruci. Okolo 10 sati pošla je ta povorka sa glazbom na čelu na kolodvor. Očekivali su ono jutro grofa Bathyana, riečkog zastupnika na saboru u Pešti, koji je imao doći ovamo, da se svojim biračem zahvali i preporuči za ponovni izbor. Poznato je, da bijaše taj madjarski grof protivan novim protuvjerskim zakonom, koji danas vriede u Madjarskoj, pa je bio još u nemilost i vlade i svemogućih židova i njihovih vladinih mameluka, koji misle, da se nesmije inače ni mislit ni govorit, nego li to čini gospodujuća stranka u Pešti.

Radi njegovog glasovanja proti crkvenim zakonom držalo se ovdje pučke skupštine proti njemu i glasovali mu nepoudanici, ali naši čuki ga ipak sada posebnim izborom i sa glazbom dočekuju. On dodje, klanja se lievo i desno, smieši se lukavo i ironički, kako se čovjek bedaku smijati običaje.

Gradjanstvo hladno i ravnodušno u obće se uzdržalo od svake demonstracije, tim više, što se je sjećalo lanjskih psovka na Bathyana! Odbor, koji nije baš u prijateljstvu sa većinom riečkog zastupstva, digao je na noge Kozalane, Drenovčane, Škurinjane i druge podobčinare sve do vaše istarske granice, te idući s njima od krčme do krčme, pripravili ih za grofov dočeк pod imenom „*Popolo fiumano*". Svakomu utakli u ruku barjak, te svi hodali vičuć *zivio* i tarnć si brke za nedaleki objed. Odsjeo je grof u „Hotel Europa", odakle je došao u gradsku većinicu, gdje ga dočekao izborni odbor i ne baš mnogo naroda, nu gospodsku praznini izpunili su sa radnici iz tvornicah, sa Drenovčani, Grohovčani itd., koji su imali čuti program gosp. grofa. On je govorio skoro dvie ure, ali najviše o tom, kako se je radi mira opet vratio u vladinu stranku. Govor je bio dakako talijanski, ali da je govorio i madjarski, bio bi isto dobro primljen od barjaktara, koji su prije dobro ručali. Dapače bili bi možda plemeniti Grohovčani radje slušali madjarski govor, što bi bili razumjeli jednako dobro kano i talijanski.

Netom je grof svršio govor, pratili ga glazbom u gostionu, a naši seljaci razišli se po krčmah te piju po madjarsku, a pjevaju hrvatski. Cieli tjedan je grof boravio na Rieci i svaki dan je pohadjao podobčine; svud ga dočekivali sa „eljen" i sa „frajami". Svuda se je obilato jelo i pilo, što je silno djelovalo na naše seljake, te u njima ponovno probudilo madjarsku ćud i privrženost k toj silnoj državi. Nu na žalost, gospoda od odbora i sam madjarski zastupnik, bili su usilovani slušati svuda hrvatsku rieč. U jednom selu su nukali jednog seljaka, da govori, al on se izpričavao ovako: „Ja gospodo ne umen talijanski ni ungarezki, leh hrvatski". Na to mu reče grof: „Govorite hrvatski, ja to dobro razumijem", te onda su govori i zdravice tekle po naravnoj kolotečini; svatko je svakoga razumio, jer se u hrvatskom selu hrvatski govorilo i pjevalo.

Da se naši seljaci brže i laglje prinče narodnomu izdajstvu, dobili su od iredentsko-riečke kuke za učitelja na Kozali birčeg strastvenog pravaša, našeg odmetnika i izdajicu, Batestina iz Lovrana. On je u ovoj zgodi primio g. grofa i nagovorio ga talijanski u ime svojih Kozalana. Da je tko tomu svrzikapi rekao prije njegova izdajstva, da će jednom pozdravljat javno narodne protivnike u talijanskom jeziku, probo bi ga bio nožem kao janjca. Čudne li nam sudbine. Nekadašnji fanatički Hrvat, danas u hrvatskom selu sa Hrvati kliče madjarskom grofu u talijanskom jeziku!

Subotu dne 31. pr. mj. grof je bio jednoglasno izabran zastupnikom, jer nije imao ni protukandidata. U večer uz pratnju glazbe i odbora pošao je zastupnik na kolodvor i odputovao. Pratili su ga niži slojevi pučanstva, koji navadno maršriraju sa glazbom.

Da su jednom naši prvaci i malo pažnje posvetili našim podobčinam, nebi bio tolike onaj puk zaveden, jer uz svu agitaciju on se ne srami svog jezika niti svoje primorske pjesme na sred *corsa*. Lovili smo divlje, pustali pitomo. Sada imamo zastupnika, ali ne imamo učitelja, ni župnika, niti guvernera. Načelnik se odrekao časti, župnika Bog povrati na mčne, a guvernera dosadilo medju nama il se nije slagao sa gospodari. O svemu tomu drugi put. Do vidova! Vaš

Kokac.

„Vienac" br. 44. od 31. listopada t. g. izišao je s ovim sadržajem: Poštar Osip. Spjevao Hugo Badalić. — Pribina. Historijska drama u pet činova. (Nastavak.) — U noći mrtvih. Spjevao Silvije Str. Kranjčević. — Listak iz crnogorske povjesti. P. n Kristijana Solvejgs — Ernatkotrajna sreća. Pripovijest D. V. Grigorovića, preveo Milan pl. Mareković. — Jeronim Savonarola. Piše dr. Dane Gruber. — O hrvatsko-ruskom rječniku. Napisao Ivan Gojtan. — O književnoj kritici. Napisao Adolphe Hatzfeld. S francuskoga preveo D. Kovačević. (Svršetak.) — Listak: Književnost. Svaštice. — „Vienac" izlazi svake subote na dva arka. — Ciena mu je na čitavji godinu poštem 7 for. inače 6 for. — Svi do sada izišli brojevi mogu se dobiti.

Brivec". Pod ovim naslovom počeo je na novo izlaziti sa 1. oktobra jedini v slovenskom jeziku pisani šaljivi list, kojeg preporučamo svim onim našim čitateljem, koji su u stanju podupirati našu novinstvo. List izlazi tri puta na mjesec, a stoji na godinu — for. i razumjerno manje. Naručbe prima vlastnik i odgovorni urednik Miloš Kamšček, Sv. Ivan kroz Trsta.

75 000 kruna iznaša glavni zgoditak velike lutrije u Inomostu, koji se izplaća

u gotovom uz samo 20% odbitka. Srećke dobivaju se po 50 nvč. Upozorujemo naše cienjene čitatelje, da je vučenje već 7. novembra.

Listnica uredničtva.

Gosp. P. R. Trst. Hvala Vam na vieści; mi lista ne čitamo. Htjeli su dakle opet otiti svpju pobožno-crvenu papuču o našu „liberalnu“ suknju. Nevalja im posao. Pravo kažete, da jim je treba oprostiti jer nezmadu što čiae. Mi im rado praštamo za sve njihove biesne navale na naše narodne svetinje i naš list jer znamo, da im je koprena strasti zastrla i ono malo zdravih moždana, što ih još imaju. Nečudite se što onako „pobožni“ i „sveti“ onako proztački proti nama govore i pišu. Nezamjeramo im što nas šalju u ludnicu, jer nas nemogu inače pobiti, jer bi htjeli, da nas nestane a da uzmognu slobodno i bezkažnjeno širiti talijanstvo a tim iredentizam pod krinkom katoličanstva. Šaljuć nas u ludnicu jadnici zaboravljajo kako je žalostan život za one nesretnike, koji tamo borave. Tá nekoji izmedju njih morali bi znati kako im je u njihovoj mladosti u budnici bilo, kad ih je ono bio stigao proti božji za njihova nedjela. Pomlujte ih i molite se Bogu, da ih opet nestigne onakva nesreća.

U ostalom znajte, da bačve daje ono, što sadržaje. Zdravi nam bili!

Zasliepljeni strašću predstavljaju latinizam istoj vjeri i spasu milijuna duša.

Listnica uprave.

Gosp. A. Kaslević Labnici pristojbe, koju zahtjeva Vaš poštni ured, dotično listonoša u imé istoga, koli za pisma toli novine nije zakonita. Vaše pismo predali smo ravnateljstvo pošta, koje će bez dvojbe tu Vašu fraju podučiti kakve su njoj dužnosti. Živili!

Gosp. Mužić Josip Vrana: Vaš list vratila nam tamošnja pošta; šaljemo Vam dalnje brojeve.

Gosp. Iv. T. Sušak isto.

DROGERIJA

na debelo i drobno

G. B. ANGELI

TRST

Corso, Piazza della Legna 1.

Odlikovana tovarna čopičev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetih) za slikarje, po ugodnih cenah. Losk za parkete in podo.

Mineralne vode

iz najbolj znanih vrelcov kakor tudi romanjsko žveplo za žvepljanje trt.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. VINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osebito preporuke vriedni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teške disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulaznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena žlahici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebenssessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i slatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u šlici, želudačne grčeve, žuticu, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena fiašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili tekini. — Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje teškoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna fiaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 fiaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, peručini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje scebobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 fiaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjelóća i finoću obraza i ruku. — Ciena većem lončiću 1 for. — K tomu spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve nadkodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi zlatnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i šutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lica. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi preugodan miris. — Fiašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake. — Fiašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dru. Nikoli Selaku lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Javna zahvala.

Svim prijateljem i znancem, naposeb veleč. gg. bersečkomu župniku Rajmundu Jelušiću i duhovnom pomoćniku mošćeničkom Jakovu Sedmaku, te gosp. bersečkom učitelju Nikoli Pajaliću, koji su sproveli mrtve ostanke naše premile majke

Marije Kumičić

do hladnoga groba, te svim onim, koji su nam bud brzojavno bud pismeno izkazali svoju sućut, izrazujemo ovime najdublju zahvalnost.

U Berseču, 30. listopada 1896.

TOMO KUMČIĆ

u ime svoje i svojih.

Velika lutrija u Inomostu po 50 novčića

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & C-o, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmann.

Vučenje već preksutra

Najnovije pneumatičke dvokolice

sa zvonci, svjetiljkami, zračnimi tlačilnicami i svimi pripravami

prodavaju se sada po sniženih cienah kod novo ustanovljene tvrdke

Ant. Nerony

TRST, ulica Molino piccolo br. 9

Ova tvrdka ima generalna zastupstva za Trst, Istru i Dalmaciju prve češke tvornice dvokolica OPTIMA' i prve hrvatske tvornice dvokolica „CROATIA“.

Za svaku dvokolicu jamči se 2 godine. Spomenute dvokolice ne smije se uzporedjivati sa onimi, koje preporučuju po novinah sumnjive tvornice po nizkih cienah. Ove su vrlo čvrste, liepe, lahke i trajne — Svakoj dvokolici priložen je tiskani naputak; kako ju se ima rabiti i u redu držati, kako se rabi orudje. i kako lahko svatko sam može naučiti voziti u malo dana i bez pogibelji. — Naručbe obavljaju se točno na sve strane.

Ujedno prodavaju se takodjer šivaći strojevi za obitelji i rukodjelce „Singer“ i „Howe“ po tako sniženih cienah, da se nije bojati konkurence od nijedne strane.

Važno za putnike! Na popravak, čišćenje i pohranu primaju se dvokolice uz vrlo nizke ciene.

Preporučam se slavnom obćinstvu i voznčem, osobito iz Trsta i okolice, za popravljanje dvokolica i šivaćih strojeva svake vrsti. U mojoj radionici imam izvježbanoga mehanika, koji će svakoga posjužiti na podpuno zadovoljstvo

Za poduku u vožnji na dvokolicah imadem na razpoloženje najveće i najljepše prostorije u sredini grada. — Voziti nauči se lahko svatko u kratkom času sa vrlo malenim troškom.

Kupca dvokolice nauči se bezplatno voziti.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc

Broj 46 U Trstu 12. novembra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom napućnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu mala stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Občinski izbori u Lošinju.

Sudeć po pisanju talijanskih novina Istre i Trsta pripravlja se u Malom Selu žestoka izborna borba. Koliko su takove viesti istinite, pokazati će nedaleka budućnost.

Naši prijatelji obaviestiše nas od tamo, da će u predstojećih občinskih izborih stupiti naša stranka prvi put u izbornu borbu pod čisto hrvatskom zastavom. Ta odluka naših prvaka u onom dielomice potalijančenom gradu razveselila je bez dvojbe svako naše čestito i rodoljubno srce.

Kako smo već više puta iztaknuli, u Lošinju jesu malom iznimkom svi gradjani hrvatske korenike. Vidulići, Martinolići, Ivančići, Jerolimići, Skopinići, Katarinići, Kozulići itd. mogu doduše danas vikati na sve četiri strane svieta, da su oni Talijani, ali toga ludjaka neima na svietu, kojemu bi mogli dokazati, da bijahu njihovi otci ili djedi Talijani, ili da se takovimi priznavahu. Talijanstvo današnjih kolovodja u Malom Selu jest novijeg kova; ono je plod nesretnog političkog sustava, što no se provadja, kako na istarskom kopnu, tako i na naših otočih zadnjih 40—50 godina. Bečki odlučujući krugovi uvadjali su — a to biva žalibože još i danas — svuda tamo talijanstvo, kamo ne mogoše prodrieti sa niemstvom. Odatle potalijančenje nekoč čisto hrvatskih gradića i sela Istre.

Uvaži li se k tomu, obzirom na Malo Selo, i tu okolnost, da je mnogi mladić iz onih strana usisao uz talijansku kulturu, i talijansko čuvstvovanje kojekuda po sveučilištih susjedne kraljevine; da su tamošnji pomorci, osobito vlastnici i zapovjednici brodova izučili sve nauke jedino na talijanskih naučtičkih školah; da su na brodovih dielili zapovjedi jedino u tom jeziku, te da im je materinski jezik služio samo tada, kad su htjeli obruzuti ili opsovati podredjenu im momčad il kad bijahu u smrtnoj pogibelji, tada nije težko shvatiti, kako je došlo do dielomičnog potalijančenja Malog Sela u razmjerno kratkom roku. Neima dvojbe, da je tomu mnogo doprinielo i neprestano občenje naših pomoraca sa pomorskimi gradovi talijanske kraljevine, i konačno, da je svoju učinilo i c. k. činovničtvo, koje rabi svuda, u uredih i u privatnom životu većinom talijanski jezik. Talijanski na kotarskom poglavarstvu, talijanski na kotarskom sudu, na poreznom uredu, na občini, u naučtičkoj školi, u pučkoj školi itd.

Uza sve to službeno, javno i privatno, znanstveno i umjetno potalijančivanje nije im pošlo za rukom iztisnuti hrvatski jezik. Tamo neima bo, tako rekuć, osobe — bar ne odraslije — koja nebi govorila hrvatski, a velikom dielu gradjanstva, osobito srednjim i nižim slojevom jest i danas hrvatski jezik materinskim i občevnim jezikom.

Sa narodnog pokreta na istarskom kopnu vrenula je domoljubna iskra i na kvarnerske otoke. Ona je našla povoljno tlo svuda tamo, gdje je još u životu naš milozvučni jezik u crkvenoj porabi, gdje se glagola ili se još do nedavno glagolalo.

I u Malom Selu našlo se je odlučnih rodoljuba, koji su shvatili naše prvake sa susjednih otoka i sa kopna, i koji su svom dušom uz narodno hrvatsku misao prionuli.

Oni su s početka uz težke mjestne okolnosti radili za narodnu stvar u uzkom prijateljskom krugu, u pojedinih obiteljih, zatim u družtvu, a konačno stupili su otvoreno i medju jedro gradjanstvo, t. j. medju radnike, zanatlije i kopače. Rodoljubno njihovo nastojanje nije ostalo bezuspješno. Puk se je počeo zanimati za javne poslove, stao je čitati hrvatske novine i po koju dobru knjigu.

K osviešćenju našega puka pripomogli su dielomično i sami naši narodni protivnici. Preziranjem hrvatskoga jezika u uredih, na občini i u školi; porugom i klevetom na naše svetinje i na naše prvake izazvali su u srcu našeg nepokvarenog puka ponajprije bol, pak jad i prezir i konačno ogorčenje. Niži i srednji slojevi gradjanstva nisu mogli podnašati mirne duše gospodske nasrtaje i navale na sve ono, što bi moralo biti svakomu čovjeku milo i sveto.

Nu najnoviji dogodjaji u Malom Selu otvoriše napokon i onim oči, koji je silomice zatvarahu. Prošlogodišnja prostačka demonstracija proti izletnikom iz Liburnije i ljetos izvedeno grozno umorstvo na nesretnom Ostromanu kosnulo se duboko srca našeg dobrog puka.

U Malom Selu znade bo danas i malo diete, da je upriličila i rukovodila spomenutu demonstraciju gospodska glava i da je pao nesretni naš mladić pod sabljom oštricom voljom i po nalogu nevidljive talijanske ruke. Občinski stražari bijahu samo slieno oružje bezdušnih naših narodnih protivnika u Lošinju, koji nisu ni iz daleka slutili, da će doći dan osvete. Taj dan se bliža, i toga dana se boje talijanaški kolovodje u Malom Selu.

Oni se plaše občinskih izbora, jer znadu, da bi ih moglo gradjanstvo zapitati javno za račun, da bi ih moglo pred javnošću odsuditi; da bi moglo pred cielim svietom doviknuti onim, na koje to spada: dole nedostojni! U občinsko zastupstvo nesmiju oni, koji su brodove palili i razbijali; tamo neima mjesta onim, koji su mladu krv nedužna mladića prolili.

Ovo je, i ništa drugo, čega se boje lošinjski nesapašenci u predstojećih občinskih izborih. Njihova vika proti tobožnjim hrvatskim agitatorom, proti našim svećenikom i svetovnjakom, koji neimaju druge krivnje vam, tu, da neodobravaju zločine talijanaških kolovodja, nije ništa drugo nego grižnja saviesti, strah pred pravednom osvetom puka i vapaj za pomoć na c. k. oblasti, koje bi imale spomenute zločince zagovarati, braniti i podpomagati.

Ta prazna vika i crna kleveta neće na našoj strani preplašiti nikoga, a hoće li izazvati kod cesarskih oblastih nezasluženo pomilovanje, zagovor i podporu, doznati ćemo do mala. Jedno ipak želimo predočiti poglavitomu g. Zuecku, a to je, da se još nije hvala Bogu po svietu povlačilo vezane i okovane lošinjske Hrvate radi veleizdajstva, dočim što takova nemogu kazati njegovi prijatelj, kolovodje talijanaške stranke u Malom Selu — o sebi ili o svojih.

Promjene u obradjivanju (težanju) zemljišta obzirom na katastar.

Upozorujemo posjednike na ustanove zakona 12. julija 1896. br. 121 **o utvrdjenju i uvaženju trajnih promjena u težanju iliti obradjivanju zemljišta**, što no ih moraju provesti organi zakonom postavljeni za očevidnost zemljarinskoga katastra.

Ovi organi preduzeti će i uvažiti kod predpisivanja poreza bilo na temelju svojih zabilježba, bilo na temelju prijava posjednika zemljišta, sve promjene u obradjivanju jurve do sada nastale.

Od godine 1897. počamši uvaživati će se trajne promjene u težitbi kod razdiobe zemljarine. U koliko se pako promjena u obradjivanju zemlje takom deset godina još ne ovrši, te ako bi usljed promjene u obradjivanju odpadao veći porez, nego prije, tad će to pivišenjste poreza stupiti u život istom jedanajste godine pošto je ovršena promjena u težitbi.

Od godine 1897. počamši obvezan je svaki posjednik zemljišta, da prijavi do konca marča 1897. trajne promjene u obradjivanju zemljišta, koje su provedene do konca godine 1896., a nisu već kod revizije uvažene. Trajne promjene pako, koje se kasnije sluče, ima prijaviti svaki posjednik činovniku, koji vodi evidenciju u roku od šest nedjelja pošto se provede promjena u težitbi. — Ako se ne drže ti rokovi, bit će tome štetna posliedica, da, ako bi se uslied promjene u težitbi imao umanjiti porez, umanjiti će se ga tek one godine, koja ide iza prijave ili uredovnog ustanovljenja; ako bi se pak uslied promjene imao povisiti porez, tada se već neće imati pravo na višepomenuto desetgodišnje pogodovanje, koje je predvidjeno za slučaj,

PODLISTAK.

Natrag s Lapenom!

Povietna crtica za vrieme „dalmatinske autonomije“.

Moj otac bio je još momkom, kada je zora narodnog preporoda cikala obzorjem cielе Dalmacije. Užasna koga zlogasne autonomije i drevni naš Trogir bijaše zarazila. Hrvate u gradu na prste si izbrojiti mogao. Bilo ih je, istina, samo šaka, al su zato bili junaci, da, krški junaci, koji hladnokrvno gledahu smrti u lice. Kakono Spartanci na Termopiljskom klancu, bijahu i naši junaci pripravni i život žrtvovati za dragu domovinu.

„Već od nekoliko dana glasalo se, da će glasoviti Lapena posjetiti staroga grofa u Trogiru. Prijatelji dakako su svemogućeg gospodina morali svečano dočekati.

Svanulo i očekivano jutro; pripreve slavlja, bijahu veličanstvene; oblaci samo navještivahu oluju; no oluja mimoidje, ali se za to s druge strane pripravljala. — Jedan Lapena, krvni neprijatelj Hrvata, da stupi u slavni naš Trogir, stoput posvećen hrvatskom mučeničkom krvlju? U jedan Trogir, od vajkada skroz hrvatski grad, i ako onda zlobom i strašću izrodstva zaslieplјen?!

Ah, ta to bi bilo sramotno, toga se dopustit nije moglo. Znalo se je boj u kakve svrhe dolazi Lapena.

Lapena je putovao tada Dalmacijom sa nekim ministrom, a bila mu je namjera, da prikaže Dalmaciju kao talijansku zemlju.

Na brzu ruku rodoljubno se vieće sazove; odluka jednoglasno pukne, kojoj je zaključak glasio: „Natrag s Lapenom!“ i ogromna manjina poruku pošlje staromu grofu, da se Lapenu nesmije primit. Jeli to bila šala ili satira? Grof je svakako tu viest pospršno primio; on im se je rugao, jer mu nije ni na kraju pameti bilo, da bi se šačica Hrvata suprotstavila i prkosila njegovoj čvrstoj, do zubi naoružanoj momčadi.

Munjevnom medjutim brzinom proleti gradom viest, da parobrod dolazi. U skrajnom času Hrvati na okupu, dobro naoružani, pa kao lavi uzmiešali se po obali na četice, koje predvodjahu prvaci nabijenim samokresom u roci. Najviše udaraše u oči, odjetnik M.... sa suprugom uz lievi bok, desnom pak rukom naperen samokres čvrsto, držeć, neustrašivo stupaše cielој četi na čelu. Kapetan Kalebota ohoruža svoj brod i pune topove okrene proti parobrodu, i neki drugi brodovi taj primjer sliediše.

Pokušalo se prodrieti u stari kašteo Kamerlengo, da se i na visoki toranj posadi nekoliko topova, ali to ne podje za rukom.

Svatko može pojmit, kakvi smrtni udarac bijaše to za staroga grofa, koji je malo prije pun oholosti slavodobitno stupao izmed dugih pašakah svojih bezbrojnih pristaša. Premda devet desetina gradjana bijaše njemu u prilog, premda su svi bez iznimke Segečani spravni za nj okršaj zametnuti; akoprem je i ogromna većina okoliša sliepo branila autonomiju, premda sa zidina sv. Duha i ostalih mjesta provirivahu duge cievi, spravne na mig gospodara, da obore vatru na ono malo Hrvata, ipak stari se je grof pobojao, njegova kudrasta brada od straha se je tresla, jer je držao skupocienju svoju i Lapenovu glavu. Eh, nije bilo šale, jedan sami hitac i Trogir bi bio u vatri; tisuće glava bilo bi u krvi ogrezlo, a Trogir bio bi danas neznatno selašce.

Tiho, tiho, kao da se želilo, da nitko živ ne opazi, četiri snažna vesla otisnu skromnu ladjicu s kraja, bez uresa, bez zastave; u njoj je sjedio neprznati čovo pokunjene glave; bijaše to vjerni domaćin staroga grofa.

Pod silnim uporom mladih mornara letio je čamac ravno put parobroda. Čamac stane, glasnik udje u parobrod i velikome Lapeni, koji se baš pripravljao, kao da ide u ime Italije osvojiti Trogir i udariti na nj vječne talijansko obilježje, predade pismo staroga grofa.

Kobnog li pisma! Silni Lapena problediо kao krpa, sav se uzdrhtao: „Ja ne smijem u Trogir? Hrvati trogirski mi to zabranjuju?!“ Iznova pročita, kao da ni, sam sebi ne vjeruje i iznemože pade na naslonjač.

I Trogir ne vidi Lapenu, trogirski mu Hrvati zapovjedište, da neima u grad stupit i, da samo šaka sviestnih Hrvata to smjele, skoro nečuveno djelo izvede.

I to je bio prvi odlučni korak, početak krvne i neprekidne borbe. Odtada će je mnogo zanimiva al i strašna u Trogiru i širom Dalmacije sbilo. Ali se je okrenulo kolo sreće: Autonomija propade, jer nije imala temelja, jer je bila lažna; kao umiruća tjelo daje ona zadnje trzaje života, a mala šaka Hrvata ive je, povratila majci Hrvatskoj, jer im je sjeme bilo dobro. Da, da, sad su svi Hrvati, ali nešto drugčiji, nego li tada. Hrvati su trogirski, sada omlohavili, kno da im je dodijala dugotrajna borba, izvan jedne nove četice, koja narod budi i pripravlja na novu i zadnju borbu: borbu slobode i jedinstva!

L. P.

da se u deset godina ne dovrši promjena. — Na temelju izvida, koje će usljed prijava i uredovno poduzimati očevidnostni činovnik, uvažiti će on kod predpisivanja zemljarine promjenu u obradjivanju zemljišta od godine, koja ide za onom, kada je promjena ovršena, odnosno, ako postoji uvjet za dozvolu desetgodišnjeg pogodovanja od jedanaeste godine počamši. O tomu on mora obavjestiti posjednika, ostavivši mu rok od 30 dana za utok na financijalnu zemaljsku oblast. — Za promjene u obradjivanju zemljišta, nastale usljed trsova ušenca, treba se ravnati po zakonu od 27. junija 1885. (d. z. l. br. 3 od godine 1896.)

Uvaživ anje promjene ostati će neodlučeno, dok se ne dovrši postupak upravnih oblasti u slučaju, da je ta promjena provedena na šumskom zemljištu bez dozvole predvidjene u šumskom zakonu.

Zemljišne čestice, koje su u zemljarinskom katastru unešene kao šume, a u prijašnjem zemljarinskom operatu su bile upisane u koju drugu vrst težitbe, imadu se na zahtjev njihovih posjednika, ako se isti jave do svršetka junija 1897., prenesti u onu drugu vrst težitbe, u koju spadaju po svojoj zbiljskoj i pretežnijoj porabi, a da k tomu ne treba dozvole, predvidjene u šumskom zakonu. — Pogledom na ovaj zadnji stavak izdao je ministar financija naredbom 11. agusta 1896. br. 153 d. z. l. sliedeće propise:

1. da se ista odredba prije svega primjenjuje česticam, koje su cielom svojom površinom uvrštene u zemljarinski katastar kao šume, dočim su u predhodnom zemljarinskom operatu bile pripisane drugoj vrsti težitbe;
2. da se ista odredba ima protezati i na one čestice, koje su, bilo u zemljarinskom katastru, bilo u predhodnom zemljarinskom operatu ili u jednom i drugom, bile uvrštene kao šume s nekim razmjernim ili samo približno pronadjenim dielom, a sa ostalim dielom bile su pripisane kojoj drugoj vrsti obradjivanja;
3. ako je u predhodnom zemljarinskom operatu kojagod čestica s jednim dielom uvrštena kao šuma, pa ako su neki dieli od čestice zasadjeni, premda čestica, kad se u cielini uzme, faktično pretežno se drugačije obradjuje, to će se od čestice, kada se prepisuje u drugu vrstu obradjivanja, izključiti oni zasadjeni dieli i ostaviti u zemljarinskom katastru kao šuma, koji:
   a) se nalaze u strmim položajima, podložnim odronjivanju, te na kojim je zasadjeno u razmjeru više od 0·3, ili se
   b) nalaze u drugim položajima, nego li su gore naznačeni, a iznose najmanje 3 ha., te su zasadjeni u razmjeru više od 0·5;
4. da se ista odredba ne proteže na čestice, za koje je prosudjeno, da imadu ostat kao šume na temelju zakona o pošumljenju ili zakona o odvadjanju bujica ili koje su na temelju šumskoga zakona stavljene pod zabranu;
5. Ako se zabrana, postavljena na temelju šumskog zakona može otegnuti samo na 1. dio čestice, to će se moći ostali dio čestice prepisati u onu vrst obradjivanja, u koju u istinu spada,
6. prijave o više navedenim promjenama treba da u zakonitom roku, to jest do konca junija 1897. budu podnešene ili činovniku očevidnosti ili občinskom glavaru;
7. prijave imadu sadržavati: ime i prebivalište posjednika, katastralnu občinu, u kojoj leži čestica; broj čestice i njenu površinu, vrst obradjivanja po sadanjem katastru i onu po prošlom zemljarinskom operatu; vrst obradjivanja, u koju česticu spada po svojoj istinskoj i pretežnoj uporabi; okolnost, jeli čestica zasadjena i naročito ima li na njoj na okupu šume, napokon, da li je čestica na strmom i odronjivanju podložnom položaju.

Razgovor

Mikule i Martina u Malom Lošinju.

Mikula: Oprosti kumpare, da ti se nis došal na Martinju naradovat. Bilo mi je na misli, ali sam se našal u drugoj kumpaniji i nisam učinil na vrime. Neka ti Bog i sveti Martin daju sve, ča ti srce želi.

Martin: Hvala, neka Bog da i tebi i svakomu. Žal mi je bilo, da nisi došal na Martinju, zašto nas je bila lipa skupčina, i vero smo lipo pasali. Pivali smo ti onako po našu, da se je sve treslo. Ma kad nisi, nisi, pustimo to, nego povijmi čagod novoga.

Mikula: Brate moj varta se na svi modi, svega činu, da jim baraka ne pade, ali ovoga puta, ako smo ljudi, moramo pročistit arija i od Talijanov i od framasunov.

Martin: Si čul, da je on, ki jima njeki po glavi, rekal, da mu ni stalo, ki će prit prit, ma da bi on želil još kasu imat po rukah?

Mikula: Ni mu dat ni krivo toliko, zašto već on ima pratike, kako gredu ti posli. A uža se reč, da pratika valja više nego gramatika.

Martin: Kapin, kapin. Ma oni da su udesili i peškariju, pak po onom da se vidi, koliko su oni kapaci.

Mikula: Korpo e de . . . . of, prosti mi Bože, i još imaju srca i peškariju spominjat. Onako potrošit blizu dvajset tisuć, a mi nimamo kadagod ni s čim palentu zasmodit. Drugdere bi jih samo za ono žbankali. Ma ne povidajo, koliko su duga udelali, ni ki će ga platit.

Martin: To varamente ni ni od potribe, da nam gredu povit, zašto to ćemo najbolje sami od sebe znat. Dvigne se adicijonal 200 po sto i dug je plaćen.

Mikula: Lahko je to tako onim, ki imaju brodi, na ki ne plaćaju niš, anci još sovencijoni potežu. ma mi, ki jimamo kakovo kućičinu i dvi masline, pak plaćamo, kako da bismo imeli konteju, a do kraja još pak nimamo ni vota, kad su elecijoni.

Martin: Pak da bi ča i bilo od te peškrije. To je, koliko bi se moglo rašrit jedno jadro od plavi, a kada dažji, se mora stat pod lumbrelu. Kamo su potrošili onoliko tisuć, ja nebih mogal reć.

Mikula: Ne pitaj ni mene, zašto ti neumin povit, a ako želiš znat, poj pitat Teodoziju na komun i Fučića, ki ju je delal, oni bi ti znali sve lipo povit.

Martin: Ma kada te već bit ti elecijoni? Već to čekam kako i sunce poslija onih dažji. Ma se ufam, da će nas bit lipa kumpanija. I Unijanov će bit s nami i Suščanov a i s Čunskoga će ih bit.

Mikula: Elecijoni bi već bili, ma moraju sada krpat liste, zašto nisu bile u redu učinjene. A pak znaš, strah je vrag. Boju se oni, da bi moglo jim poć slabo, pak tira svanoti. Najprije su kričali, da su u Lošinju samo četiri Hrvati, pak kad su bolje pogledali, su jih našli trejset, a strah me je, da te ih brzo i puno više vidit

Martin: Ako Bog da i svaki dan će nas bit više. Zaludu je, krv ni voda, pak prije al kasnije svaki, ki je pametan, će prit na spoznanje od koga je roda.

Mikula: Čul sam, da va nikom fojićinu — nanke neznam, kako se zove — pišu svega kuntra popon. Bih otil znat, ča jim pak popi delaju?

Martin: Ma si šegav. Kako češ da framasuni, oni, ki se zovu i *„figli d' Italia"*, budu prijatelji popom? Da bi ovi popi bili s Talijani, onda bi njim sve bilo prošćeno, onda bi mogli slepit i krast i svega zla činit, i vavik bi bili *„preti modelli"*. Ma dare nisu Talijani, udri po njih. Ma zato jih sve jedno glava ne boli, zašto to je kako i kada pas na misec laje. Pasu i zubi padu od lajanja, a misec zato ne haje.

Mikula: Ma ča jim pak mogu reć? Jur ne ni da su brodi važigali, ni crikve pokrali, ni da su priko poneštre hodili krast va tuje kuće, ni . . . . . .

Martin: Govoru, da su na Veju poslali sve slebro od crikve.

Mikula: Ma tovar jim glavu pojil, će nisu i sada na Martinju vidili po svih oltarih svu sleberninu i kako lipo svitlu. Pokle su ovi popi, ja vidim, da se sve lipo narejuje. Načinili su kampanil, načinili su i Anuncijatu i Adoloratu i svetoga Mikulu, a prije niš Ma prije je bilo sve dobro, dare je bila sve jedna bratja.

Martin: Govoru, da te popi va raprezentâncu.

Martin: Bolje popi nego *framasuni* i *„figli d' Italia"*. Ma ti umim povit, da popi neće, zašto da imaju previše i svoga posla. Naši posli od komuna moramo mi sami redovat, a ne ni pogorelci, ni framasuni ni „figli d' Italia".

Martin: Ako bi ustali ovi, ki su, još bi mogli i jednu drugu peškariju od dvajset tisuć učinit, pak *pantalon paga*.

Mikula: Udri Martine, ne dajmo se pod noge, tako nam našega slovinskoga imena.

Martin: Neboj se niš, kumpare, samo budimo složni i Bog će pomoć. Lahka noć!

Mikula: I od Boga pomoć!

Dopisi.

Iz Pule pišu nam 9. t. mj. Napokon smijemo javiti, da će početkom školske godine 1897—1898. biti uveden na puljskoj gimnaziji i hrvatski jezik, ali samo kao slobodan predmet; tako je ravnatelj javio učenikom, da znadu. Bolje i to nego ništa, ali neka nam oproste gospoda mudraci, koji nad nami vedre i oblače, ako jim rečemo, da je sve to još uvjek igrarija. Pri tom nećemo spomenuti, kako će stanoviti krugovi poduzeti sve i svašta, da se čim manje djaka upiše za hrvatski jezik, ali vriedno je sjetiti ravnatelja i njekoje njemačke profesore, da se nebi smjelo ponizivati Slavene, a gladiti Talijane. Rekosmo, da je sve skupa igrarija: a jest u istinu. Svim činovnikom je naloženo, da moraju poznati zamaljske jezike, i sudcu i kasieru, i kotarskom poglavaru i financijalnom nadzorniku, itd. ali u škole neće i neće da uvedu te blažene jezike: tako se dogadja, da u Istru može doći kao činovnik svaki; ova pokrajina je postala za pravo austrijski *„refugium"* u tom pogledu.

Medjutim i ovom prilikom je vlada podkadila Talijanom: od sada će se učiti tri sata na tjedan talijanski i taj predmet će biti relativno obvezatan, jer tko se jednom upiše, mora da uči talijanski, dokle god je na gimnaziji. Za hrvatski nije tako: učenici će imati svu akademičku slobodu, baš kao u Kopru, tako da u istinu ostajemo pri starom, jer Slaveni, koji nepostaju renegati, uče svoj jezik i bez koje kakvih komedija.

* * *

Jeste li čitali zadnji broj listica, koji se ovdje štampa pod imenom, L'Eco di Pola?" Težko, jer valjda niti se nezna za njega van Pula; ali mi ga čitamo koji put, pa nadjemo po koju oštru proti svemogućim gospodarom na občini. On dakle kaže: „činovnik občinski Filinichhh zaslužio je u kratko doba radeć privatne stvari u uredu for. 601.—" „načelnik Dr. Rizzi je prava ništica u upravi: putujući načelnik". Za načelnika se zna već odavna, što je i kakov je, ali činovnike je trebalo malo brcnuti: a znajte, da puljska občina ima prave „manjadure", jer tu se nagomilalo činovnika i činovničića sila božja: sekretar Palisca, koji kad se ga pita o soli, odgovara za izbore; koncepista Dr. Robba, koji je za ministrova posjeta aranžirao škandalozne demonstracije i za to dobio osim duške Gjivićeve, jošte globu od 50 for.; Fillinich, koji sačinjava lanac u bodulsko — renegatskoj kliki; Ivancich, inžinir po duhu Chrismanicha i sve takove perjanice. Ali svi vam ti ljudi živu od občine, dočim je drugo pitanje radi li svaki p osvojoj dužnosti. Komandant Horak, opet talijan, još je na svonu mjestu, jer tko da za zamjeni u aranžiranju poznatih Vam šala!?

* * *

Umro je ovih dana u Puli njeki Fanganel: došav ovamo kao „štracer" postao je najbogatijim trgovcem. Kad je nedavno bio izgubio prvu ženu, oženi sestru ovdašnjeg mažikarte Martinolicha iz Lošinja. Po smrti našle se dvie oporuke: jedna u korist občine, druga u korist Martinoliće. Ova je imala datum nekoliko dana pred smrću. Občina je nješto valjda sumnjala, pa pitala sudbenu periciju radi moždjana Fanganela, Martinolich piše u Somieru da se stvar nagodila ali se sgraža vrhu svega, što se u Puli govorilo u toj prigodi: da je žena Fanganela otrovala, da je učinila krivi testamenat, da je Fanganel bio lud zadnje dane, i još koješta. Javno mnienje bijaše dakle za prvu oporuku jer bi se bila po njoj občina silno pomogla, ale tu javno mnienje neodlučuje pa koliko ono bilo proti „Oslićevu„ gončinu.

* * *

Poznato je svima, kako je u Rovinju bio osudjen Hrvat Bertoša radi rieči: Živila Hrvatska! premda je Hrvatska, hvala Bogu, pod našim kraljem: sudci u Beču su unistili osudu u Rovinju. Ali u Puli može biti drugačije: jedan mladić, koji je javno vikao: Viva Italia! i psovao na našu državu, bio je kažnjen od policije (odio političke oblasti) na 8 dana zatvora. Neki predstojnik redarstva kad dobije u šake mladića Hrvata, iztjera ga odmah iz Pule. premda su mu ovdje već dvadeset i trideset godine naseljeni roditelji, pa mladić mora lutati svietom bez kuće i kućišta. S Talijanim se nepostupa tako, makar su iz Italije. Za njih se znade, da viču, psuju grde demonštriraju. tuku se, bacaju petarde pod kazarne, itd. itd., pa su par dana zatvora sve je gotovo! „Erklăre mir . . . . !

* * *

U novom špitalu, što se netom otvorio u ovom gradu, počimlje biti, kao svagdje drugdje, prava škola za potalijančenje. Osim liečnika, koji na to paze, uzeli su i milosrdnice čiste talijanke iz Italije, koje ništa nerazumiju nit hrvatski nit njemački. Jadni bolestnici, ima ih žalibože najviše Hrvata iz sve Istre, komu da se tuže, kad ih nitko nerazumi! Zar nije uprava imala poskrbiti osoblja koji može obćiti i hrvatskim jezikom? Sve: politička i občinska oblast, financijalni i poštarski uredi, sud i škola, arsenal i vojništvo, sve se, ako neide njemački, upravlja talijanski!

A jadne li nam majke!

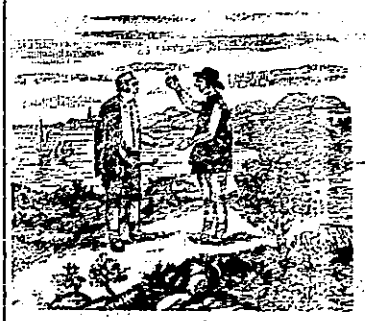

Franina i Jurina

Jur. Joh mane, ča tako gledaš prestrašeno, kako da si se spreža najel?

Fr. A-a-s pred vra-vra-ga sam, sam u-ša-al.

Jur. A kadi si ga videl?

Fr. Va va Kan-kan-fa-na-re.

Jur. A ča ti je, da jecaš?

Fr. Sam-sam se-se pri-stra-aa-šil.

Jur. Za Boga miloga kada i kadi si ga videl?

Fr. Po-po-no-ći, kad-kad smo be-e-će ko-ko-pa-li na-na stra-a-ni nad Dvi-ima Gra-gra-da-mi-i.

Jur. A ki je bil s tobom?

Fr. Ne-ne-ki-i ra-a-pr-žeen-tanti.

Jur. A kakov je bil ta vrag?

Fr. M-a-a čr-crn i je i-meel ka-ka-di-ne.

Jur. A ste izvadili depožit?

Fr. Ma-ma ne, ne-go su se po-go-dili s njim za 250 fio-ri-ni.

Jur. Ča i vrag ima potribu beći?

Fr. Ne-ne on, ma ne-ki ra-a-pre-žen-tanti.

Jur. Ki je pak dal 250 fiorini?

Fr. A Pu-pu-si-ka-a-ša.

* * *

Jur. Koga su učinili neki dan za poteštu?

Fr. A-a Zva-zva-ni-ća, a pr-pr-vo-ga kon-šilje-ra Ši-ši-mi-ća; ma-ma u Ro-vi-nju u tri-bu-na-lu, a k. k. Para-ka-aro on on da je fot-uro podešta, ke-ga će tri-bunal tu drugu lu-unu potvr-dit.

* * *

Jur. Ala ona kost od pršuta va poteštariji mora biti jako tvrda, ač bi ju stili neki sami vavek glodati; još govore, da Baljanske žene si ju sedan puti posude za šen (jačmik) na njoj skuhati.

Fr. Ma sada te ju morati gledati za osam miseci iz ćo-ćo-tega.

Jur. Ter da su govorili, ki su od partita talijanskoga, da će hi patrija spasiti.

Fr. Ma hi nisu sudili ju-ra-rati.

Jur. Dakle zač su dali 600 fiorini Bartolu Rižmondu?

Fr. Da se i oni po-tu-ste.

Jur. Dakle oni bi bili rada još kost glodati?

Fr. Vero bi po Fra-fra-ni-ća i

Jur. Malo po malo kampijoni partita talijanskoga u Kanfanaru te pojti u čotegu kible prazniti.

Fr. Na čast rovinjskim Ta-ta-lijanom.

* * *

Jur. Ča dela tartufo?

Fr. Idea Talijana iz nje-ega muke-e pla-ši, da ne za-čr-ljivi po takovom vrimenu.

Jur. Dosta žulostno, kada ga idea Talijana iz Rovinja uštiplje.

Fr. Ma ga benj Giovane So-so-mjero brani, da je dobar pa-pa-trijota.

Jur. Morda za Italiju, a ne za Kanfanar.

Fr. Ta-ta-tako deju i drugi.

Jur. Ti Frane hodi kojemu medigu, da ti prepiš, leda, ač ko ti budeš tako jecal, mi ćemo se težko razumet.

Fr. Gre-em valje u Rovi-inj, kega zovu va fa-bri-ki Ka-ka-liger.

Različite viesti.

Za družbu sv. Ćirila i Metoda u Istri

poslala nam je podružnica družbe na Boljunskom polju for. 11·60, sakupljenih prigodom pogreba nezaboravnog Rajka Revelante-a.

Odlikovanje. Preč. gosp. Dragutin Huth, vojnički župnik i počastni kanonik stupio je nedavno u stanje mira, te bijaše tom prigodom odlikovan viteškim redom Frana Josipa I.

Prečastni g. Huth preseliti će se iz Zagreba u Ljubljanu.

Ovom prigodom čestitamo preč. gosp. Huthu najzadnjiju na zaslu enom odlikovanju,

s našoj čestita pridružiti će se bez dvojbe mnogobrojni prijatelji i štovatelji njegovi u Trstu i u našoj Istri, gdje je nekoliko godina blagotvorno djelovao u vinogradu Gospodnjem.

Josip Tschernko. Dne 9. t. mj. preminuo je ovdje nakon kratke bolesti ravnatelj rel. arstva i dvorski savjetnik gosp. Josip Tschernko u 65 god. svoje dobe. Pokojnik bijaše u privatnom občenju vrlo prijazan. Počivao u miru!

Tri javna sastanka političkog družtva „Edinost". U nedjelju dne 15. t. mj. obdržavati će naše političko družtvo „Edinost" tri javna sastanka. U nedjelju u jutro biti će sastanak u Bazovicah, a poslije podne na Občinah (obe u V. izbornom kotaru naše okolice); isto tako biti će poslije podne i to u 3 sata sastanak istoga družtva u Marezigah (občina Pomjan) radi predstojećih izbora za občinu. K ovomu sastanku pozvan je i veleč. g. Josip Kompare, zemaljski zastupnik za one strane, koji nam je obećao, da će svakako tamo doći iz Trsta će tamo nekoji odbornici „Edinosti".

Občinski izbori u Lošinju i poreška „baba". U zadnjem broju pripravlja porečki listić svoje Lošinjane na predstojeću izbornu borbu za občinske izbore u onom gradu.

Po staroj navadi svojoj maže i laže, vara i izvrće, crni i kleveće, kako da joj je to jedini posao i jedina svrha.

Hrvatska stranka da se napinje, nebi li prevladala *„istarsko gradjanstvo"*; u Čunskom tamošnji svećenih, da je u crkvi nagovarao svoje ovčice, neka ne glasuju za *„istarsku listu"*; da je pri tom lagao i klevetao, ali da ga puk ipak poslušao nije, jer da će občinari na Čunskom, na Unijah i sa Suska složno glasovati sa „braćom" u Lošinju. Na občinskoj upravi da se ne smije sada ništa mienjati; s te uprave da se ne može izključiti „istarsku stranku", s kojom je „cultura" i „civiltà". Kad bi upravu občine preuzeli Hrvati, da bi ona pala u *barbarstvo* itd. itd.

Na sve te „babine" klevete odgovaramo eto u kratko: Što se tiče naziva *„istarsko gradjanstvo"*, opaziti nam je, da je to stara talijanaška spletka, jer dok se oni proti Hrvatom bore, jesu svuda *„Istriani"* a čim gdje pobjede, odmah postano *„Italiani"*. Ako je talijanaški dio gradjanstva *„istarski"* tim većma su *„Istriani"* svi hrvatski pristaše, koji su tamo rodjeni ili od davnine nastanjeni. Smiešni naziv dakle *„Istriani"* neće nikoga smesti niti će itko pametan radi toga pasti u spletkarsku zamku porečke „babe" i lošinjskih nespašenjaka.

Ako je dušobrižnik na Čunskem u istini štogod u crkvi kazao o predstojećih občinskih izborih za mjestnu občinu Lošinj, tada je to bez dvojbe učinio formom i načinom pristojnim. Koliko mi poznamo onoga gospodina, to možemo uztvrditi bez bojazni, da će nas tko pobiti, da nije ni lagao ni klevetao, a još manje, da je govorio proti *„istarskoj listi"*, jer bi u tom slučaju bio govorio i proti hrvatskoj listi, koja ne može biti no *„hrvatsko-istarska"*, dočim je ona protivnika naših *„talijanska"*.

Obzirom na „babinu" tvrdnju, da će občinari na Čunskom glasovati sa onimi iz Suska i Unijah složno za „istrijansku" (reci: talijanaku) listu, u stanju smo već danas uztvrditi, da se „babi" ljuto vara, ako misli, da će sav puk onih triju podobćinah poći na sliepo kano lude ovce po talijanaškoj komandi za protunarodne predloženike glasovati. Sladki nazivi *„fratelli"* i *„onesti cittadini"* zavarati mogu samo sliepce i ludjake, koji ne vide ili ne razumiju svega onoga, što rade lošinjski nespašenci na zator podobćinah i na propast našega hrvatskoga puka u onoj občini.

Medjutim bio uspjeh predstojećih izbora kakav mu drago, hrvatska stranka stupiti će odvažno u izbornu borbu i hrvatstvo naših občinarah iztaknuti će se više no ikad do sada. Talijani, talijanaši, nespašenci i šarenjaci idu u borbu pod smiešnom zastavom „Istrana", jer se boje puku kazati, da su Tajani. Che coraggio civile — o vile?!

Iz Moščenicah pišu nam 8. t. mj. Gospodi lovranskoj kao da nije jošte dosta, što su unesrećili tolike obitelji doma i u našoj občini prigodom zadnjih občinskih izbora, nego nastoje opet, da puk pobune i pomute.

Nedavno bijaše u našoj občini jedan lovranski občinski zastupnik, koji je širio medju našim pukom lažnu viest, da su Hrvati krivi, što su puka na metnute školske takse i što su u Lovranu dvie škole t. j. hrvatska i talijanska, nu oni, koji polaze talijansku školu, da neće takse plaćati, već samo Hrvati.

Hoćete li bezobraznije i drzovitije lažI i gnjusnije klevete? Ne pojmimo doista, da oblasti ovakvim klevetnikom na rep ne stanu.

Otvorenje pučke škole družbe sv. Cirila i Metoda u Baderni. Kako nam od tamo javljaju tamo će otvoriti u ponedjeljak dne 16. t. mj. drugu pučku školu družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Ako se uvaži, da je Baderna (občina Poreč) jedna od najvažnijih pozicijah u zapadnoj Istri, to će svatko lahko shvatiti i važnost one družbine škole.

Nadamo se, da će nas prijatelji od tamo obaviestiti o otvorenju, a medjutim pozivljemo sve prijatelje istarskih Hrvata, da priteku milodari družbi u pomoć.

Novi član zemaljskoga školskoga vieća za Istru. Na izpražnjeno mjesto po smrti nezaboravnoga kanonika Josipa Križmana u zemaljskem školskom vieću bijaše imenovan veleč. g. Nikola Druscovich, župnik i počastni kanonik u Cittanovi. Blagopokojni Križman bio je od imenovanih članova zemaljskoga školskoga vieća za Istru jedini Slaven u istom, dočim su svi ostali članovi, koje imenuje vlada i koje odašilje zemaljski odbor, sve sami Talijani. Sada dakle neima u tom vieću nijednoga člana naše krvi i jezika — osim c. kr. zemaljskog školskog nadzornika viteza Klodića, kojem su pako kao službenoj osobi vezane obje ruke.

I tako za 185.000 Hrvato-Slovenaca Istre (po njihovu izbrojenih!), ne ima niti jedne osobe u zemaljskom školskom vieću, koja bi mogla ili htjela odlučno zagovarati i štititi školske interese naše il ogromne većine pučanstva pokrajine, dočim su svi članovi toga vieća, osim jednoga, ili odlučni Talijani ili odlučni njihovi pristaše.

Dakle, 118.000 Talijana Istre — *sve*, a 185.000 Hrvato-Slovenaca — *ništa!!*

Je li to pravo, preuzvišeni gosp. viteže Todore Rinaldini?

Iz Opatije pišu nam 10. t. mj. Upravo jučer izručili smo majci zemlji opet jednu domaću staru koreniku, koja je do svoje smrti ostala vjerna našim narodnim svetinjam. Dne 8. t. mj. usnuo je mirno u 62 godini svoga života vriedni naš starac Viktor Letiš, kojeg smo smrtne ostanke mnogobrojno popratili do hladna groba na vječni počitak.

Dičnoga starca žale ne samo njegovi bliži rodjaci, nego i sve, što u našoj krasnoj Opatiji pošteno čuti, misli i radi.

Čestitomu pokojniku vječni pokoj, a njegovim milim, koji za njim najviše žale, naše iskreno sučutje.

Mjesto občinskoga tajnika. Občina Motovun traži tajnika, komu će davati 800 for. godišnjih.

Ovom prigodom pitamo novoga načelnika u Motovunu, da priobći občinarom, koliko je istine na onih crnih glasovih, da se je odkrilo u občinskoj upravi velikih prevara. Občinari imadu pravo, da saznadu, što je na svemu tomu istine, a novi načelnik neima valjda razloga, da pokriva tudje griehe. Na svietlo dakle sa istinom. Čudno nam je, da porečka „baba" o svemu tomu šuti, dočim brblje rada i mnogo o najneznatnijoj neuredosti u naših občinah.

Pitamo dakle i nju u ime občinarah naših u onoj občini, da nam kaže, što znade. Ili će i ona varalice i sliepare pokrivati?

Gospodarstveni tečaj u Poreču. Ravnateljstvo poljodjelskog zavoda u Poreču razpisuje 15 štipendija od 30 for. svaki za one gospodare-poljodjelce, koji bi htjeli prisustvovati predavanju iz raznih struka gospodarstva, koje će se držati u rečenom zavodu od dne 9 do 23 decembra 1896.

Molbe za te štipendije valja uložiti na ravnateljstvo poljodjelskog zavoda u Poreču do 20 t. mj. Dokazati valja u molbi dobu, znanje čitanja i pisanja, da je molitelj posjednik i da mu sredstva nedopuščaju, a da bi mogao sam troškove platiti. Predavanja ta su talijanska, jer ravnatelj nepoznaje ni rieči hrvatske. Molitelj mora dakle znati talijanski, jer inače nebi se ničim okoristio.

Plesne vježbe u „Slavjanskoj čitaonici" u Trstu održivati će se svakog četvrka počam od dne 12. t. mj.

Gg. članovi mogu uvesti i goste ako ih prijave tri dana prije plesne vježbe plesnomu odboru.

Početak u 8 i pol. sati na veče.

Istarskim Sokolovom Spinčiću-Mandiću-Laginji. Koračnica za muški sbor. Spjevao V. C. Emin, uglazbio Matko Brajša Rašan. Ciena 40 novč Čist prihod namienjen je družbi sv. Cirila i Metoda za Istru. Zagreb 1896. Nakladom skladatelja. Tisak Antuna Scholza.

Ovo najnovije djelo darovitog skladatelja dobiva se i kod njega u Podgradu (Istra). Suda o skladbi ne možemo izreći, jer nismo za to sudije.

Vinska ljetina u Dalmaciji. Kako je ove godine vinska ljetina u našoj Istri vrlo loša, dobavljati će naši trgovci, krčmari i pojedinci još više vina iz Dalmacije, nego li obično.

U dalmatinskih novinah čitamo, da je ljetos u Dalmaciji pripravljeno više vina, nego li lane, premda je prirod vina vrlo nejednako razdieljen. Dobru vinsku ljetinu imade kotar šibenski, Vis, Korčula, Lastovo i okolica zadarska; druga mjesta imadu ili srednju il lošu vinsku ljetinu; najgore prošla su ona mjesta, koja su od nevremena odviše trpila, kao Trogir, Brač itd. Trgatbu (berbu) obavili su u Dalmaciji ove godine tako kasno, kao nikad, pa je radi toga i vino znatno bolje.

Putujući zastupnik banke „Slavije" na kvarnerskih otocih. Iz Bieke pišu nam, da se je ovih dana podao na kvarnerske otoke zastupnik banke „Slavije" g. Vjekoslav Jušić, koga našemu puku, osobito našim sviestnijim rodoljubom toplo preporučamo. I ovom zgodom polažemo na srce našemu kmetu na otocih, da osjegura proti ognju svoju sirotinju, jer nesreća nikada ne spava. Za malenu svoticu može si svatko osjegurati kuću, pokućstvo, zemaljski prirod, životinju itd. itd. pak ako ga nesreća snadje, dobije bar toliko odštete, koliko mu je škode. Ne ima li nesreće, bolje za njega i za banku, a on ipak mirno spava i počiva.

Naknadni izbor za carevinsko vieće za gradove i trgovišta u Goričkoj. Tamo se obavio dne 10. t. mjeseca naknadni izbor za gradove i trgovišta te bijaše iza bran kandidat talijanske radikalne stranke odvjetnik Marani.

Hrvatski umjetnici izvan domovine Laskavo priznanje, što ga je izložba hrvatskih slikara u Budimpešti stekla, imalo je i praktičnih uspjeha. Kako naime pišu hrv. listovi, kupio je ugar. ministar bogoštovlja i nastave, preuzv. gosp. dr. Wlašić za novi muzej plastičkih umjetnosti u Budimpešti tri slike, i to „Predstavu Dubravke" od V. Bukovca, „Četiri sriemska mučenika" od C. Medovića i „Circe" od B. Čikoša, prve dvie posredovanjem hrv. zem. vlade. I tako će tri slike naših umjetnika rieslti dvorane novog muzeja u Budimpešti, kao svjedoci umjetničkog razvitka u Hrvatskoj od novije doba. Na godinu obdržavat će se u Kopenhagenu u Danskoj i u Berlinu umjetnički izložbe, te se je tajnik istih gosp. prof. Klein obratio ljubeznim pismom na našega slikara gosp. C. Medovića s pozivom, da svi njegovi hrvatski drugovi sudjelnje na godinu kod spomenutih izložba, u kojih će biti za njih, ako se odazovu, rezervirane posebne dvorane.

Spomenik Radoslavu Lopašiću. U Karlovcu se je ustrojio odbor u svrhu, da se dičnom hrvatskom povjestničaru pokojnom Radi Lopašiću u Karlovcu podigne spomenik, pa je po vsem hrvatskom narodu razaslao proglas, da se što više novca skupi, da spomenik bude što dostojniji nezaboravnog pokojnika. Mi se ufamo, da ne će nijedno imućnijeg Hrvata biti, koji ne bi žrtvovao koju svotu za spomenik onoga, koji nam je onako ljepo opisao mnogu stranicu naše prošlosti Lopašić je prvi historičar uz velikoga Račkoga i Kukuljevića, stoga braćo na pesao, jer

Rod bo samo, koj si mrtve štuje,
Na prošasti budućnost si snuje!

Prinosi se šalju g. Vladimiru Porebiu, trgovcu u Karlovcu, a i mi ćemo list dragovoljno prinose primati, imena darovatelja objelodaniti i novac na odredjeno mjesto poslati.

Sjajno materijalno stanje slovenskoga (to vriedi i za hrvatskoga. Op. ured.) pučkoga učitelja na koncu prosvietljenoga devetnajstoga stoljeća. (Govoril pri glavni skupščini „Zaveze" v Opatiji dne 20. agusta 1896. leta Jernej Ravnikar, načuditelj u Mokronogu.

Slavno predsjedničtvo učiteljske „Zaveze" priposlalo nam je govor g. Ravnikara o više navedenom predmetu, sa molbom, da ga u našem listu priobćimo, što ćemo učiniti čim prije, pa bilo i na dva puta.

„Vienac" br. 45. od 7. studenoga t. g. izišao je s ovim sadržajem: Veliki petak na Cresu. Spjevao Hugo Badalić. — Pribina. Historijska drama u pet činova. (Nastavak.) — Hrvatskoj. Spjevao August Harambašić. — Pod svjećom. Napisao Rikard Kalinić-Jeretov. — Sierra-flatski pjesnik. Crtica, napisao ju Bret Harte, s engleskoga preveo. I. Čeboci. — Kratkotrajna sreća. Pripovijest D. V. Grigorovića, preveo Milan pl Marković. (Nastavak) — Crnogorci. Historično-romantična slika. Napisao Prokop Chocholoušek. Preveo K. (Svršetak). — Jeronim Savonarola. Piše dr. Dane Gruber. (Nastavak.) — Križarska vojna kralja Andrije II. Napisao Rudolf Horvat. (Nastavak). — Listak: K slici. Književnost. Umjetnost. Svaštice. — Slike: Željezna vrata na Dunavu. — „Vienac" izlazi svake subote na dva arka. Ciena mu je na čitava godinu poštom 7 for. inače 6 for. — Svi do sada izišli brojevi mogu se dobiti.

Listnica uredničtva.

Gosp. M. B. R. u P. Lieps hvala na poslanom otišku!

Listnica uprave.

G. g. M. Perkovac i Ant. Kerlević — sv. Nedelja. Opet vratiše nam za tamošnje pošte Vaše listove a kad su poslovno za to pitamo kod ravnateljstva, veleše nam, da onaj, koji stanuje u mjestu pošte, nemože sam dizati novine ako nema svojeg ormarića, za koj mora plaćati posebnu pristojbu. Ono „ferma in posta" da vriedi samo za tudjince ili za odaljene; za svaki broj da valja platiti ½ nrč. pristojbe. Biti će najbolje ako se svi tamo složite pak da Vam šaljemo listove na jednoga izmedju Vas. Živili!

Priposlano.*)

Častno Ravnateljstvo Naše Sloge
u Trstu.

Prosim da polag § 19 zakona vrhu tiskanja, da upisete u dojutrnji „Našu Slogu, slieđeću:

Rettifiku: Na dopis 19 t. mj. utiskanu u našu Slogu dne 22 Oktobra 1896.

Nije istina, da se nadam ostati za učiteljicu u Nerezinah.

Nije istina, da sam nikoga niti javno niti tajno mamila da upise dieca u talijansku školu.

Nije istina, nego grdna laž, da sam ja nikomu kažala:

Što sam vam ja učinila, da nećete u mene pošiljati vašu djecu?

Nije istina, da sam ja nikomu spominjala Ivana Lekica (Lumesić).

Kod moga sina bio je vazda i drugi svidok, kako po zakonu.

Nije istina, da je moj sin, samo nike dneve, nego vazda, pjevao hrvatski i talijanski s' guslom.

Nije istina, da je on nikada svirao armoniku, ni putem ni u krčmi.

Nije istina, da ga je ostavila vila talijanska, jer od deseće godine stanovao u Nerezinah, i njemu prijatelji budu svi od njegove dobe (godišć).

Nije istina, da mu je otac molio Pričastnoga Muzkardina, da pita za njega pomoć od drugih Svećenika.

Oprostite ako nije dobro složena retifika, ali nadam se da će Te me razumiti.

Za svom častju
Katarina Zett
prerremena učiteljica.

Nerezine, 27 Listopada 1896.

*) Tiskamo gornje priposlano nepromjenjeno i bez ikakve odgovornosti prepuštajuć g. dopisniku, da izpravi bilo svoje, bilo tudje pogrieške. Op. Ured.

Javna zahvala.

Kao što su nam naši mili sugradjani izkazali prigodom prerane smrti našeg premilog sina, odnosno brata, nezaboravnog našeg Oktavija toliko ljubavi i sučustva, istotako sjetiše se i mnogobrojni znanci i prijatelji naši nesretnog Oktavija i prigodom netom minulih blagdana Svih Svetih i svih duš dana. Naša duboka rana zakrvavila je opet, ali gledajuć onoliku sučut i onakvu ljubav do nezaboravnog nam pokojnika od svih onih, koji mu uresiše, okitiše i posjetiše prerani grob, ostasmo do dna duše dirnuti, te ne možemo od manje, a da se ovim putem svim pokojnikovim i našim prijateljem, znancem i dobročiniteljem najsrdačnije ne zahvalimo.

Do smrti naše srdačna hvala svim Vam — čestiti i dobri Hrvati!

U Malom Selu, na 8. novembra 1896.

Za ucviljenu majku i za sebe
Anka Ostroman.

Javna zahvala.

Plemeniti gospodin Likar, trgovac u Gorici podario je siromašnoj djeci hrvatske škole u Buzetu 1000 (tisuće) pisanaka, na čem mu se najljepše zahvaljuje

Ravnateljstvo hrvatske škole
Buzet, dne 8. studenoga 1896.

Jos. Bačić
ravnajući učitelj.

Josip Martinis

Dr. svenkupnog liečničtva, specijalist za bolesti očiju; bivši pomoćnik profesora Schnabela za očne bolesti u Beču. Stanuje **Via S. Lazzaro br. 17, II. kat.** Prima bolestnike svaki dan od 1 ½ do 2 sata poslije podne; jedan sat liečí badava uboge.

DROGERIJA
na debelo i drobno
G. B. ANGELI
TRST
Corso, Piazza della Legna 1.
Odlikovana tovarna čopličev.
Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.
Mineralne vode
iz najbolj znanih virelov kakor tudi romanjsko žvepleno za kopljanje tri.

Na znanje!

Sva ona gospoda trgovci u Trstu, Istri i t. d., koji bi želili imati obavjesti glede vrsti crnoga vina i opola na otoku Hvaru, u občini hvarskoj i također glede vrstnoće i finoće maslinova ulja, neka se obrate podpisanomu.

Sa štovanjem

Ante Pandol-Dulčić.

Brusje, otok Hvar.

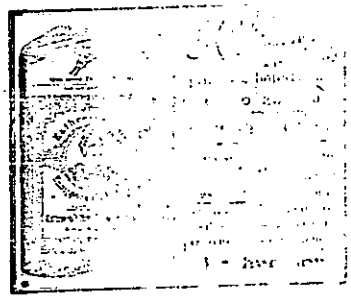

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrede. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2%
8- „	2¾	3-mesečni „	1½%
30- „	3%	6- „	2½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takse v krepost s dnem 5. februara, 9. februara in odnosno 2. marča t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrede. papirjih 2% na vsako vrsto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, divis kakor tudi unovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
nkazo vseh vrst pod najumestnojšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Krediti na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. februara 1896.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. VINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osebite preparake vriedni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djelnje proti slabosti, žljezdoći, škrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska živo na tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u ličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću **švedsku tinkturu** redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske pilulice, najsigurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili tmini. — Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kolam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tomu spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi zaštnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prengodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake. — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dru. Nikoli Selaku liečí uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Sve vrsti

tambura

dobivaju se kod tvrdke

J. Stjepušin

SISAK

Cienike šaljem na zahtjev svakomu franko.

Velika lutrija u Inomostu po 50 novčića

Glavni zgoditak

75.00 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & Co, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmann.

Učenje neopporečivo 20. februara 1897.

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

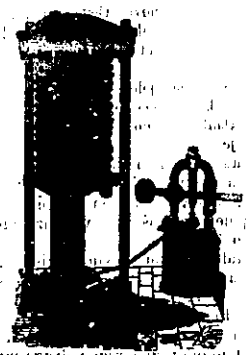

Preše za grožde, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tiskujuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

sve moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najfinije: automatične štrcaljke; mastilnice za sprave za muliti jagode, preše za sieno, triere itd., tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/2I Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se konfuncija! — Tražе se zastupnici!

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

(registrirana zadruga s ograničenom jamčevinom).

u Trstu Via Molin piccolo br. 1, I. kat

(blizu nove poštanske zgrade.)

Daje posude na uknjižbe uz 5½%; na mjenice po 6%, na zalogo po 5½%. — Prima štedovne uloške uz 4%. — Uredjuje svaki dan od 9—12 sati prije podne i od 3—4 sata poslje podne, a u nedjelju i u praznici od 10—12 sati prije podne. — Izplaćuje se svaki ponedjeljak od 11—12 sati prije podne i svaki četvrtak od 3—4 sata poslje podne. Glavne dionice vriede 200 kruna. Zadružne dionice mogu se plaćati u mjesečnih obrocih po 1 for. a vriedi svaka 10 for.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc

Broj 47 U Trstu 19. novembra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienku ili po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zaputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji 2 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Javni sastanak u Marezigah.

Odbornici političkoga družtva „Edinost" morali su se u nedjelju razdieliti na razne krajeve, jer je to družtvo sazvalo za taj dan tri javna sastanka. Gospoda podpredsjednici dr. Rybař i dr. Gregorin pošli su jedan u jutro na sastanak u Bazovicu, a drugi poslije podne na Občine, dočim je predsjednik Matko Mandić sa tajnikom gosp. Cotićem i u pratnji dvojice tršćanskih rodoljuba krenuo točno o podne put Sv. Antona na Koparščini, a odatle u rodoljubne Marezige.

Vrieme bijaše vrlo nengodno, a komu su poznati razrovani putevi u pomjanskoj občini, taj će znati, da je bilo našim odaslanikom gaziti blato skoro do koljena.

Radi nepovoljna vremena bojali smo se, da će biti sastanak slabo posjećen, ali naša bojazan bijaše neosnovana, jer se u Marezigah sakupilo iz čitave pomjanske mjestne občine silno množtvo naroda.

U Sv. Antonu pridružio se je našim odaslanikom župnik-dekan te narodni zastupnik za onaj kotar, veleč. g. Josip Kompare.

Nekoji odaslanici pomjanske občine pozdravili su odbornike političkog družtva i svoga zastupnika čim stigoše na vidik Marezigam gromkimi živio-klici, te se odatle uputiše svi skupa put sela. Pred ulazom u selo čekalo je goste ugodno iznenadjenje. Prvaci občine pomjanske sa rodoljubnim svećenstvom na čelu i veliko množtvo puka dočekaše goste pod slavolukom.

Veleč. g. župnik Gašperšić nazove došljakom dobrodošlicu, a domaći pjevački zbor zapjeva krasnu našu himnu „Liepa naša domovino!" dočim su gromoviti živio-klici odmjevali na daleko i široko.

Nakon kratka odmora uputiše se naši odaslanici u liepo naresenu dvoranu Babićeve kuće, te se posjedoše za odulji stol. Narod je dolazio u hrpah u dvoranu, koju napuni do zadnjeg kutića, te se je bilo bojati, da će pod popustiti pod silnom težinom. Oprezni kućegazda dao je za zborovanja grede podupriети.

Nešto poslije trećeg sata otvori sastanak predsjednik Mandić; pozdravi sve prisutne u ime političkoga družtva „Edinost", zahvali se na mnogobrojnom odzivu, predstavi narodu njegova zastupnika, gg. župnike Gašperšića i Tomšića, kapelane Krančića i Tiringera, tajnika Cotića i suputnike gg. Žitka i Kocmura. Sve predstavljene pozdravio je narod burnimi živio-klici. Zatim reče predsjednik u glavnom sliedeće:

Prije 4 godine sastali smo se na poziv vaših prvaka u susjednih Babićih. Tada bijaše izabrano nakon ljute borbe današnje vaše občinsko zastupstvo, koje je htjelo čuti naše mnienje i naš savjet glede izbora načelnika i občinskih savjetnika. Poslušali ste tada naš savjet i nadam se, da se niste pokajali. I danas smo došli medju vas po želji vaših prvaka, nemareć za dugi put ni za neugodno vrieme. Kao danas, dolaziti ćemo i u buduće u vašu sredinu rado i vesela srca, dok bude medju vami vladala ljubav i sloga i dok budemo znali, da slušate naše iskrene, prijateljske i rodoljubne savjete.

Današnjemu sastanku jest dvojaka svrha; prvo, da čujete izvješće vašega zastupnika o djelovanju naših narodnih zastupnika na zemaljskom saboru u Poreču u obće, napose pako o njegovom djelovanju u saboru na korist ovoga kotara i ove občine, i drugo, da se s vami pogovorimo o predstojećih izborih za mjestnu občinu Pomjan.

Molim vas, da pozorno slušate sve, koji se budu za rieč priglasili, da tako uzmognemo obje točke dnevnoga reda svestrano razpraviti. Mi smo ovdje svi jednaki i svaki izmedju vas ima pravo govoriti, stavljati upite, predloge itd., kako se koji po redu oglasi za rieč.

Zatim pozove predsjednik zastupnika g. Kompare-ta, da izviesti o prvoj točki dnevnoga reda.

Jedva je počeo zastupnik govoriti, pojavi se na vratih dvorane c. kr. namjestnički savjetnik i kotarski kapetan iz Kopra, poglaviti gosp. pl. Schaffenhauer, koga je predsjednik narodu predstavio i koj bijaše prijazno od prisutnih pozdravljen.

Zastupnik Kompare ocrta u glavnih potezih djelovanje hrvatsko-slovenskih zastupnika na istarskom saboru odkad je članom istoga. Medju ostalim reče, kako neima tomu dugo, da je bio u istom poslu u Šmarju (u istoj občini) i kako je tuj izviestio svoje birače. Spomenu austrijski ustav, pravo izbora državljanah, a tim i pravo stvaranja zakone; govori o sastavu istarskog sabora, o talijanskoj većini, koja zastupa manjinu pučanstva pokrajine i o hrvatsko-slovenskoj manjini, koja zastupa većinu toga pučanstva. Da su naši zastupnici u tolikoj manjini, kriv je izborni red, koji daje isto pravo postolaru u gradu kano i 500 birača u izvanjskih občinah. Od 12 izvanjskih ili kmetskih zastupnika nisu svi naši, premda bi morali biti, jer prebiva u izvanjskih občinah svih kotara naš puk u ogromnoj većini. Prevarom i slieparstvom dočepala se četvorica talijanskih zastupnika mandata u rečenih občinah.

Buduć su naši zastupnici u saboru u velikoj manjini, mora biti njihovo djelovanje vrlo ograničeno. Talijanska većina niti poznaje niti mari za potrebe seljačkoga stališa. Ona pozna seljaka samo tada, kad njoj treba njegov glas ili kad štogod od njega traži.

Nu članovi talijanske saborske većine ne glasuju proti svim opravdanim zahtjevom našim za poboljšanje stanja našega kmeta, jer nas tobož ne razumiju, već jedino radi toga, što su nam u svemu protivni. Oni bi htjeli, da bude za uvjek kao što je nekoč bilo t. j. oni gospodari a kmet sužanj. Ali Bogu hvala, ona su vremena prošla, niti će se vratiti više ono vrieme, kad su gospoda dielila a kmet primao palice. Naši zastupnici radili su složno podupirajuć jedan drugoga u svakom poslu.

Mi smo tražili, da nam se dade svuda potrebitih škola. Narod plaća 14% školskoga nameta, a ipak imade i u ovom kotaru do 500 djece, koja ne polaze školu — jer je neimaju. Traži li naš puk školu, mora se uticati i Ponciju i Pilatu, a konačno mu se odgovara, da se školu ne može graditi.

Takodjer radi pomanjkanja puteva i cesta stavili smo u saboru više predloga. U Istri jest od velike potrebe gradnja od 22 cesta. Namet za cestovne potrebe jest velik, a svi dohodci upotrebljuju se za gradnju cesta okolo gradova, dočim za vanjščinu ne čini se ništa.

Za ovaj kotar tražili smo gradnju 3 cesta, pa šta mislite, što su nam na to kazali protivnici u saboru? Gradite ih sami. Nu mi smo pripravni i sami graditi ceste, ali neka nam dadu gospoda i dotične namete. Naš novac moralo bi se trošiti i za naše potrebe, a skupni novac jednako za potrebe ciele pokrajine. — Brinuti se moramo i za poboljšanje živinogojstva, jer nas taru razne nesreće. Radi bolesti na vinskoj trti ostali smo skoro bez vina. Trsna uš i peronospora uništaju naše vinograde, a tim i naš jedini prihod. Odakle da uzme naš kmet novac za domaće potrebe i za porez? Dok ne obnovimo naše vinograde, moramo se pobrinuti za živinogojstvo. Brinuti se moramo za poboljšanje livada i za nabavu dobrih bikova.

Za sve takove naše potrebe jesu Talijani gluhi i slieпi, jer neće, da nas kmet ikoliko naprednje. Tako mi ne radimo. Mi smo složni medjusobno, ali smo ujedno i pravedni jednako za obje strane. Tako smo primjerice i mi glasovali u saboru za javne kupelji u Piranu t. j. „Porto rose", premda nam je ona občina silno protivna. Protivnici naši ne mare nikada za naše potrebe.

Oni se uvjek izpričavaju tim, da nas nerazumiju, jer ne govorimo u saboru talijanski, ali to je puki izgovor. Odkad postoji naš sabor pak sve do god. 1883. govorili su naši zastupnici jedino talijanski, ali ni tada nisu ih htjeli Talijani razumjeti. (Istina! Tako je!

Mi govorimo našim hrvatsko-slovenskim jezikom radi toga, da pokažemo i tim, da smo u Istri doma, da živimo pod istim vladarom i da moramo sa Talijani imati jednaka prava. Pošto nas je toliko u Istri, imademo pravo zahtjevati, da se štuje naš jezik, da ga svuda rabe i da ga poznaju osobito činovnici. Ako je dobar naš novac, ne mogu nam zaniekati ni naših prava.

Kad su vidili Talijani u saboru, da su naši predlozi i zahtjevi pravedni, počeli su snovati spletke, kako bi nam začepili usta. Prva im je bila briga, da nas pošalju doma. Drugoga razloga za to neimahu već moć i naslilje: nećemo ih više! Premda bijasmo zakonito izabrani i akoprem smo svi redovito dobili svoj mandat, ipak su nas prisilili, da smo morali zapustiti sabor i Poreč.

Prije našega odlazka zadavala su im osobito brigu dva pitanja t. j.: zakon o cestah i zakon o školskih taksah. Oni su se nas plašili jer neimahu čistu saviest. Radi toga nas i otjeraše kući. Jedva nakon našeg odlazka zadobili su srčanosti. Tada su jedan za drugim govorili i stvorili zakon o cestah i taksah. Talijanska saborska većina zaključila je, da više neimaju birati u cestovne odbore občinski savjetnici, već da se ima birati po porezu, shodna pripraviti, da se u što kraćem roku osnuje toli željeno i potrebito družtvo. Oba predloga budu jednoglasno prihvaćena. U ime svećenika zahvali se na pozdravu veleč. gosp. Elner, iztičući vatrenom rieči ljubav, koju on i ostalo svećenstvo čuti do učitelja, u kojih nazreva samoga sebe, pošto vrše djelo, koje i svećenici, naime: uče narod. „Djeco vaše", reče, „mora dobar plod donieti, kad ga grije takva ljubav, koja i preko groba traje". Gospodo svećenici i učitelji, samo složno napried, pa će sasvim nestati tmina, što su bile zastrle djednu Istru. Jedna nam je zastava, na kojoj je napisano: Sve za Boga i za narod.

Na zdravici veleuč. g. Elnera zahvalio se gospodin Jakac i uzdravi velezaslužnom domaćini, na što se svi ustasmo i kucnusmo u zdravlje njegovo.

Na predlog pravnika g. Črvara sakupi se u tili čas preko dvadeset forinti za družbu sv. Cirila i Metoda. Na žalost malo smo mogli biti skupa, jer nas služba zvala, te se razidjosmo svaki na svoje mjesto, neki u dva, a neki u četiri sata. Svršavam kličuć: Slava Miji Buršiću! Pokoj mu duši!

Do malo dana odkrit će se spomenik pokojnomu učitelju Antunu Troštu u Lopogiavi. Vidjet ćemo ako su putevi preko Učke sasvim zarasli, je u Juršiće s onih strana nije bilo ljudi ni glasa.

PODLISTAK.

Odkriće spomenika

pok. učitelju Miji Buršiću u Jurišićih.

„Rod bo onaj, koji mrtve štuje
Na prošlosti budućnost si snuje".

Ove rieči našeg ponajboljeg pjesnika usjekle se u srce svakom Hrvatu, koji ih je jednom čuo ili čitao, pa tako i učiteljem i svećenikom u Istri. Pred malo godina izgubismo dva nosioca svietla med hrvatskim istarskim pukom, dva po izbor učitelja: Miju Buršića i Antuna Trošta. I nek stanoviti ljudi omalovažuju učitelje, pametni ih drže za stupove prosvjeto; nek ih muče gladom i žedjom, oni neatrudivo rade od zore do mraka na polju narodne prosvjete. Pa izgubiti dva učitelja Hrvata u Istri, to je težak gubitak, veoma osjetljiv po naš narod. Pa kako da ih tako brzo zaboravimo? To bi bilo vrlo nezahvalno od njihovih drugova i zahvalna im naroda. I svećenici i učitelji se složiše kao braća u odbor, te sakupljivahu novčić po novčić, da pokojnikom pristojno spomenike podignu na grobovima. Uztrajnošću i požrtvovnošću sve se postigne. Od siromaštva sakupila se dovoljna svota i 12. o. mj. odkrio se spomenik u Juršićih Miji Buršiću. Ljepši je taj spomenik od bisera i dragog kamenja, ili od Bog zna kakve umjetnine, jer ga izradi ljubav i suzežalostnice za pokojnim drugom i suradnikom.

Da bi nas bio tkogod vidio onakovo družtvo, ponajviše svećenika i učitelja, kako idjasmo od Žabronića u Juršiće u četvrtak u jutro, pitao bi se bio: kakva je slava u ravnim Juršićima? Al da se je k nama pridružio, nebi bio čuo skoro rieči, doli upita: gdje je grobije? gdje je Mijo? Svatko bi nam bio čitao u očima čuvstvo boli i utjehe, koje čuti onaj, koji hoće da nekakvo dobro i sveto djelo učini. I zbilja nas je mnogo bilo: do desetak svećenika i dvaput toliko učitelja iz ciele Istre ovkraj Učke. Bio je prisutan i školski nadzornik iz Pule veleuč. G. Križnić i pravnik g. Jurica Črvar, koji zalazi rado tamo, gdje je kukva narodna slava. Podjosmo, da pozdravimo dičnog muža, al srcem uvjek mladića, velezaslužnog župnika gosp. Velikanje, koji nas primi u svoju gostoljubivu kuću kano braću i suradnike na narodnom polju. U 10 sati podjosmo u crkvu, u kojoj bijaše dosta ljudi i veliki broj školske djece predvodjene po tamošnjem učitelju g. Sepića. Misa započe, a crkvom zamuju glasovi harmonija i žalobni „Requiem". Ako se kaže, da je veleč. Ptašinsky svirno, a uz pjevače učitelje pjevali i gg. Elner, Mlakar i Filipić, već je dosta rečeno, da su očjeni krasno pjevanje. Vruće sam želio, da svečanost dugo traje, jer kao da nisam bio na zemlji već negdje visoko, visoko, gdje se vrieme ne mjeri, već samo uživa milinu rajske pjesme.

Za ciele svečanosti plakala je gorko sestra udovice Buršić, gospodja Kl. Juretić i njezin suprug, što su iz Kastva došli, da prisustvuju odkriću spomenika. Poslije sv. mise zapjeva veleč. gosp. Pikulić svojim jedrim glasom: „Oslobodi mene" — a zatim se u sprovodu išlo na groblje pjevajući: „Pomiluj me Bože". Nosio se i vienac, što ga poslala udovica pokojnog, gospodja Adela Buršić, rodjena Munić iz Kastva. Poslije običnih molitava stupi povrh groba ravnajući učitelj iz Lanišća, J. Jakac, te izreče krasan i ganutljiv govor, označivši najprije okrutnu smrt, koja obara sve, što joj pod mah dodje, a zatim opiše život pokojnika i vrućim riečima upravi govor duši pokojnikoj, da pred Bogom ne zaboravi na tužni hrvatski narod u Istri, i da se neprestance za nj moli. Rieči mu išle iz srca i u srce doprle prisutnih, koji ne mogahu odoljeti nad toli ranim gubitkom onako mlada čovjeka i učitelja. Iza govora sliedila je ganutljiva pjesma: „Na grobovih".

Vratismo se u župni stan i posjedosmo za stol. Bilo nas do četrdeset. Prvi ustane ondješnji učiteli g. Šepić, pozdravi gospodu u ime odbora, te se sjeti takvim govorom pokojnika, kakvim može govoriti samo onaj, komu srce bije za narod i učitelje i njihovo zvanje, naime onaj, koji je učitelj i koji znade, što će reći učitelj. Ustane učitelj iz Buzeta g. Josip Bačić i predloži, da se udovi pokojnikovoj brzojavno izrazi sućut sviju prisutnih nad toli ranim gubitkom njezina supruga, a glede učiteljskog družtva predloži provizorni odbor, sastojeći od trija lica, naime gg. Ernesta Jelušića, Vinka Zidarića i Vinka Šepića, koji će imati

da tako oni zadobiju u svih odborih većinu. Pošto plaćaju gradovi više poreza, to će oni imati svuda većinu. I tako će ostati gospodarstvo sa cestami i dotični nameti u njihovih rukah. Na svakih 20.000 for. poreza birati će se po jednoga zastupnika u cestovni odbor.

Drugo važno po njih pitanje bijaše zakonska osnova o školskih taksah. Ovdje su preokrenuli više navedeno načelo. Školske takse nisu htjeli odmjeriti po razmjeru poreza, već po broju školske djece. A zašto to? Zato jer imade naše djece više, te će radi toga naš puk više morati da plaća nego Talijani. Po njihovom sudu odlučuje dakle novac kada mjere prava, a kada mjere porez, tada odlučuje broj puka. U ostalom ovo njihovo izvraćanje škodi i talijanskomu puku nižih slojeva.

Ovakvimi predmeti i narodnimi prepiri trati se dragocjeno vrieme u saboru. Ali tako hoće Talijani. Oni gube tim vrieme, da se ništa dobroga ni koristnoga nezaključi u gospodarskom pogledu. Mi moramo priznati, da su oni u saboru u većini, ali uprav radi toga morali bi naime dozvoliti, da se mirno i trieznо razpravlja sve, što je koristno i potrebno. Tá stanje talijanskoga seljaka i radnika je skoro gore nego li naše. Različitl dogodjaji u Rovinju, Piranu i Bujah svjedoče nam, da je italijanski niži puk vrlo nezadovoljan.

(Konac sliedi)

Lovranske paćuharije

Na dan Martinje prišla je k mane *Marietta*, da će mi se neč potužit. Kada sam ju videl, sam se malo začudil, zač sam od vavek znal, da je *Marietta* mala ženska, ma vela Taljanka — „*piccola, ma peverina*". Sam ju činel, neka se „*komodâ*", pak kada je sela pul mane, najprvo me je pitala: — Su šteli onu „Slogu" od neki dan"? — Bim volel cel dan ni jist ni pit, leh ju ne štet — sam joj rekal ja.

— „*De gustibus non desputaribus*", rekla je na to *Marietta*. Vidu pul mane je drugačije. Kada ja štejem va „*Jovane Pensiere*" ča „*kontro*" *Emilija, Turčića, Blečića, Alfonza* ale *Minaka*, ja mislim, da sam v raje: onputa na mane sve meso raste, a ma na „*funti*", ja na „*funti*". — Oho, ako bude to tako napred hodilo ćete najbrže morat poć va Padovu salo zimat, nasmel sam se ja.

— Ja, ma vidu zlomara. Svo meso, kô mi naraste nedelju, kada štejem „*Pensiera*", mi *kala* petak, kada pride ona „Naša Sloga" s Trsta. Su videli malo, â, kako se zadnji put rugala mojemu *Blejaminu*? . . . Pak ča njim moj muž dela, da se onako š njim špotaju, ter prez tega je brižan jadan i mučan, da ni ustal za poštu. Nego sada se je malo umiril, zač na *šedutah* sve on sam govori. A kako govori? Da ki pride va šedutu, rekal bi, da je moj *Blejamin* pošta. Neče im dat gušta, pravo ima. Pak su vidili no! *Jeletić* se ne more nanke obrnut prez njega. Vavek teče dole va *apalt*, pak pita: „*Ča ćemo i kako ćemo*".

Ma pustimo to, ja sam prišla k njim, da bi oni pisali va „Slogu, neka mojga muža puste po *bande*, ter on njim niš ne dela. Ako je nebog Talijan, to mora bit, zač — — — ja sama ne znam zač, ma on je sada *postmaister*, pak je lepo, da je Talijan, kada je *postmaister*. Jedan put je bil Hrvat, zač mu je rabil hrvatski zajik, kada je po vanjščine pridaval postoli. Se spamećuju, kako je na ščapiće nosil vezani opanki, pak ala po bregeh s njimi? Nego on je već onput znal govorit taljanski *a fondo*. Neka *leje* malo ov račun, ča ga je onput napisal, pak te videt, kakova je to glavica. — Ja sam njoj z ruk zel jednu kartu i proštel sam ovo:

„Chonto per Signara Constancija Tonić de Kovačija.

Un Per de „zoki" de prašča koza 1 fior.	
Fato Pocit un per de *Natikacie*	50 s.
Fato Pomasat *sžornia* e pol poplat 2 fior.	
Meso una KrPizza in *smutavci*	20 s.
Duve *zuzuje* per Violin de Charlo	6 s.
Un Cinturin per Tonić . . .	20 s.
Tuto Sieme 3 fior. 96 s.	

— „*Mi ghe cavo la barela*", sam rekal i dal sam njoj kartu nazad. — An, ča ni to glavica, â? Još bim njim mogla ča povedat, ma moram poć k onoj brez zajika pomoć, zač večeras imamo jednu „*fraju*" va „*kazine*". — A vidiš, nisam znal. Pokle je ova nova poteštarija, te „*frajî*" se drže „*drita*" i „*šinistra*". — A ča te, Bože moj, gospoda su veseli i „*kuntenti*". Ma ja grem, ki zna, ako je „stara" kuharica već nastavila za „*bigulî*". Bog s njimi, neka ne zamere. I šla je.

Ona još ni bila dole na „*kuntrade*", a pred manom je stal *Kenić*, vas zapuhan i črljen, i trezan kako po navadbice. Ona vela glava mi se je činela, kako mesečina, kada je uščap. — Ča je šior Kenić? rekal sam mu. A on mane: — *Šior Parpa Donžiš — la „Naža Šloga" fa žbefie de mi. Mi pono tiafolo. Mi tefe essere anka Talgiano — mi gaver oštaria — e si non feniše che pochi giente mi rofinato . . . Mi pono con tuti . . . corpo di pako! . . . Parpa cienšio katifo omino, lei pono, molto pono, ši per mej duš, lei si pol škrifer „Naža Šloga", ke non fa žbefie, sakroboj ti najner! Mi pono diafolo, mi ga jera anka in „Šitavnišia; telo non va piju, ga pagura, ke Talgiani no fien oštarija, korpo te pako!*"

Kenić je još puno tega rekal, ma ja nisam svega mogal razumet, zač nisam imel pul sobe svi *dicijonuriji*, ki su potrebni, ako će se ga razumet, kada govori. Va to je pak prišla fameja s poteštarije. Aha, viš *fratra*, sam rekal mej sobom, ča je ova procesion danas pul mane. Svi od „*fameje*" su bili va dugeh črneh veladah i va cilindre. I oni su mi se tužili na „*Barbu Čenča*", da njim se špota va „Sloge". — Vidiš ti huncuta, rekal sam ja, pak onputa sam ih počel i ja malo *korejît*: — Ja, dragi moji, tako je, delajte kako Bog zapoveda pak neće vam nijedan niš reć. Vi Šijor-domine, vi bite imeli koliko toliko više nastat okolo crekvi, a vi Kukunja, vi bite moral pripazit malo bolje okolo škole. Sada smo dobili još jednega mlajega Kukunu — Meniga, dunke dve kukumi i jedan pokrovac, to vas je puna vreća. Taljanska deca će morat po sile postat „filozofi".

I na „organe" bite morali malo pregledat vi i Šijor-domovine. Ča je on *sešur* gore, ča on vapaj? Ča se onako Boga spoštuje? Pak ću i ja reć, kako i Blejamin: Ča je ta „fameja" va poteštarije, a?

— Almeno ča mi storimo, ne zna svaki, a pod Turčićem su najveć kmeti zapovedali, rekal je Jeletić.

— Ma ter je i pravo, da najveć kmeti zapovedaju, zač ih je najviše, sam rekal ja. I još su govorili više tegu, ma na jedanput su se svi stresli i skočili.

— Ljudi božji, ča mi delamo ovdo? Janji je sam va poteštarije, ako pride ten toga kigod pitat kakov buletin od soli . . . Ju mane, on bi se mogal konfondit. Tecimo brzo . . .

I frknuli su svi najedanput vanka. —

*

One večeri bila je va „*kazine*" „*fraja*". Jilo se je i pilo; — „stara" kuharica pripravila njim je dobru večeru. Ni Fratra ni Kobule ni bi bilo blizu. A ja, ča ćemo no, oni su dobri samo, kada su „balotacioni", ale pak za „gvardiju" delat Taljanom, kada je kakav tanac od Lege.

Ah, povero mondo tondo! . . .

Barba Tončić.

Dopisi.

Iz Voloskoga, dne 15. novembra. (O k o j e č e m). Vidim, da Vam se odavle riedko kad koji javlja, i ako dà, to Vam priobći pojedine stvarčice, mjestne novice, koje riedkom iznimkom zasiecaju u obći naš život, a ponajmanje u narodni interes i narodno probudjenje sviesti. Kad bi i sve kod nas dobro išlo, te nebi bilo i čemu prigovoriti, to i onda nebi bilo s gorega kadikad baciti koju riečcu na pobudu, na uztrajnost na dobrom putu, na osokoljenje. Stoji bo: „*repetita juvant* ili *juvabunt*". A gdje više nego kod nas u tužnoj Istri ili bolje: kod nas tužnih u Istri. — S toga razloga latio sam se i ja podpisani pera, da vam prijavim koješta neumjestna, neodgovarajućega našem narodnom pregnuću u mjestu-gradiću, koji mora prednjačiti svim ostalim uzduž poduge i ubave naše Liburnije u tom pogledu. Ne baca se bezsramno ono puljsko klepetalo bez proračunanog cilja sad u zadnje vrieme na našeg vriednog občinskog načelnika, nego misli, da kad bi mogao do budućih izbora sbaciti ga u javnom mnienju sa prvog gradjanskog mjesta — dotično utući hrvatsku večinu občinskog zastupstva — da bi onda odzvonilo mnogo sjegurnije svakom javnom djelovanju hrvatske misli u cieloj iztočnoj strani Istre. Naše Volosko mu je tvrdjavica i po položaju i po važnosti junaka, na koju mora najviše da juriše i nastojati, da ju sruši. A ne treba mi valjda dokazivati vam i drugim, da klepetalo to ne poduzimlje ništa na svoju ruku, što mu nebi njegovi pajdaši i politički gospodari povladjivali. Oni su u Istri svi med sobom proračunano konštituirani i zadačami porazdieljeni. Jedni obavljaju stvari na poznati način u Poreču — kao što i vaši tamo u Trstu; — drugi izvraćaju dnevnom štampom činjenice u rafiniranom obliku, tobože za inteligentniju publiku svoju i tudju, dočim treći daju se na psovanje i na proziranje svega, što je naše, da tako bolje narod smute i od narodne misli odvrnu, — nego kud sam ja zabasao! Nije čas, da se takovimi njihovimi nedostojnostmi bavim. Na našu stvar dakle! Da vidimo, što je neumjestna, što li netočna kod nas i od naše strane.

Žalostno je čuti na Voloskom, kako djeca i u obće mladji naraštaj nagrdjenom i nespretnom talijanštinom medju sobom se šepiri i razgovara, što se na žalost isto tako i u Lovranu u podpunoj mjeri susreta. — Ugodna iznimka još dandanas pravi u tom usredna Opatija. Povod je tomu dakako najprije i prije svega talijanska mjestna škola i ovdje i ondje. — Kako je do potalijančenja škole kod nas došlo, to je svakomu poznato; jer to ne siže u davnu davninu. Dužnost bi bila naše občine, da pokrene to pitanje na nadležnom mjesta, te da uznastoji, da se uzpostavi hrvatska škola ili u najgorem slučaju, da se uvede bar hrvatska paralelka. — Ako nas ima u mjestu velika večina Hrvata na jeziku, valjda bi nas bila i za eventualnu peticiju za hrvatsku domaću obuku djece. — Občina je u naših rukuh već evo godinu i pol, a o tom da bi ma koji kadgod u zastupstvu ili gdje drugdje javno bio pisnuo. Ili se valjda nepodufano iz straha, da protivnici na nas jače ne naskoče. Koliko nam pomaže u uje što manje dirati, vidimo, kako je gori rečeno iz ponašanja njihove svagdanje štampe.

Druga bi bila, da se občina pobrine izravno ili po domaćih članovih u lječilištom povjerenstvu, da se lječilištna taksa za Volosko posve ukine ili bar znatno obali; pošto mjesto, odnosno njegovi stanovnici, a najpače njegovi kućevlastnici ne crpe osobite ili baš nikakove materijalne koristi od takozvanoga, samo opatijskoga „*kurorta*", a veoma malo mogu užiti i od njegove abstraktno duševne blagodati. — Stranci se obćenito naseljuju u Opatiji, ne samo zato, što tamo nahode više manje udobnostih, za kojimi idu, nego dobar dio njih polazi tamo i zato, što si misli, da kad već jednom mora taj „kurortni" namet i ovdje i ondje plaćati, da ga u koliko se dade, što više i što na laglje na svoju korist izrabi; — drugimi riečmi: mnogi bi se nastanili i zimi i ljeti radje u našem Voloskom, ne mareći ni za glazbu, ni za eventualne zabave opatijske, samo kad bi tako mogli toj blaženoj taksi izbjeći. Neka mi koji ne reče, da u Voloskom neima stanova ni udobnih sgrada za strance; jer kako su se u Opatiji sagradile i još se grade, gradile bi se i ovdje, kad bi bilo samo za koga. Uzdnž obale i ceste ima mjesta. Ili čini li nam se, da nije položaj prikladan, onda brišimo ga jednom za vjek iz liste za „*kurorta*". — Reklo se, da lječilište Opatija ne pruža domaćem ljudstvu u obće i nikakove duševne naslade i koristi, a to stoji, jer nije za njega, da pohadja glazbe i zabave i kazališne predstave uz onakvu lječilištou publiku s jedne strane, a s druge to nam sve *kur-komisija* kroz i kroz podaje i pruža na *njemačkom jeziku i njemačkom duhu*, pripuštajuć pri tom pravo gostovanja više i više talijanštini, nego li hrvaštini i slavenštini u obće.

Ne budi ga, koji misli: občina može sve, mora sve; ali koj će pojedini izposlovati više od nje, kao mjestne oblasti u koliko se može i u koliko se dade — u najgorem slučaju opravdana bi bila pred javnim mnienjem, da je učinila svoju dužnost.

Treća neprilika u neku ruku javnog i obćeg interesa jeste u našoj občini, što se uprava kotarske bolestničke blagajne ne brine toliko za prvu i glavnu njezinu zadaću, da doskoči dotičnim radnikom-bolestnikom u pomoć liečnici, vještimi njihovom jeziku i ponajjačim njihov način življenja i ostale ekonomske potrebe. To ovršuju liečnici tudjinci, nastanjeni u Opatiji, kojim se naš radnik-Kastavac ili čak talijanski radnik žaca pokazati i slobodno im svoje zdravstvene nevolje odkriti. U Voloskom kao da se ne uzima u obzir, da imademo sada, od godinu dana amo, svog občinskog liečnika, koji bi i po položaju i po ostalih svojih kvalifikacijah mogao tim opravdanim zahtjevom naših ljudi najbolje zadovoljiti. Stari ranarnik g. D u k i ć, inače štovan i obljubljen kod našege puka sustegao se skoro posve od svog javnog djelovanja i nije već za trudan posao. Dobro bi bilo, da bi se i tu do koga je, nešto na bolje prov-djelo i pokrenulo.

Završujem danas, gospodine uredniče, s ovimi manje više važnimi, obćenitimi našimi neumjestnostmi ili neprilikami, kako je volite nazvati, pošto mislim, da sam već svu vašu strpljivost pogledom na časopisni prostor izcrpio; nu svidja li Vam se moj način pisanja i razlaganja o stvarih obćeg našeg ovdješnjeg interesa, uzeti ću si u buduće još tu slobodu, te Vam koješta, narodnom pregnuću i ponosu bolje odgovarajućega, i od strane nadležnih naših čimbenika i od strane moje do znanja dostaviti. (Biti ćemo vam zahvalni. Op. ured.) *Vološki.*

Na dušni dan.

Elegija.

Što to vaviek viekom — na današnji dan mi
Na oči naviru — već po sebi srze?
Samotan i pust je — na tom svietu stan mi
Odkad no mi Nebo — najmilije uze.
Svetih li mi suza! — ja je svietu skrivam,
Da jih oko hladno — bezčutnika ne zre,
Da jih koje srce — bezdušno ne prezre:
U njima ja samo — u samoći plivam
Oli je na grobni — proljevam turobni
Majke si i ljube — sivi kamen-stanac.

Vječni pokoj tebi, — dobra majko moja!
Za života nigdar — imala ga niesi:
Srca zakovana — žalosti u lanac,
Ti si uzdisala — kano nježna hvoja
Kad ju vjorovi — uvijaju biesi.
Pod tim trhom tuge — klonula si jadna,
Ostaviv me, mila, — i žedna i gladna
Cjeliva ti vrućih, — nježnog milovanja.

Vječni pokoj tebi, — vjerna ljubo rioja!
Za života nigdar — imala ga niesi:
Sapeta u lanac — krutih zlostavljanja,
Stenjala si bolno — kano nježna hvoja
Kad ju vjorovi — uvijaju biesi.
Pod tim trhom zlobe — klonula si jadna,
Ostaviv me, draga, — i žedna i gladna
Cjeliva ti sladkih, — žarkog milovanja.

Utjehom mi jošter — mučenice moje
I melemom tuzi, — te se bar u sanjah
Dusi naši gdjekad — sastanu u troje.
Vi tad viek pri svrsi — naših razgovora
Vinete se letom — gore na put mliječni,
Uzpinjuć se njime — doklen svane zora.
Odtod sladka slutnja, — da ste pokoj vječni
Obadvie u raju — dostigle nebeskom.

Ali ja vas, mile, — vidjam i onako:
Domovina moja — naliči vam jako.
Odkad njojzi kruna — tudjim zasja bljeskom
Tužna li joj slika — prošla i sadanja:
Borbe za krst častne, — mučenička klanja;
Poviest popraskana — krvlju prolivenom
Taman za tudjinca, — da ju pak proganja,
Nad njom kocke baca — kô nad svojim plienom,
A da mu se nuto — izrod za to klanja.
I dok sve to danas — u mislima redam
Pojavlja se ona — divna, dà, pred menom,
Ali kano Gospa — od žalosti sedam,
Razpuštene kose, — suzama u očih.
I pitam se, takvu — dok ju mučnom gledam:
Niesu li to suze, — što jih narod toči
Nad ostancim tužnim — prošaste joj slave?...
. . . Hoće l' kruna njena — sjut joj još vrh glave? . . .
Hoće! . . i gdje vaše, — mile moje mrtve,
Nebesko blaženstvo — mogu tek da slutim,
Njene Krstu častnom — prikazane žrtve
Uznese mi srce — i ja spas joj ćutim.
Hoće! — ta sbog krvi — za Krst prolivene
Mučenice sve su — bile okrunjene.

Dr. A. Antončić

Franina i Jurina

Fr. Nebi ni tebe Jurino škodilo, da se navadiš koliko toliko štr o n j c a t, zač zajde i do vas sekundagod kakov tudešk.

Jur. Čemu *pa j'* to svoje?

Fr. Čemu? Ča neznaš, da se va Ičićeh moreš Bože lahko nemški navadit.

Fr. Ča morda vadi . . .

Jur. Nezna on još franko nemški ne; talijanski mu nebore teče, kako da j' u Vedeža.

Jur. Tako ki je ta meštar?

Fr. Ma jur češ tamo videt, kako neki prodava na jednoj tabele svoju nemšku mudrost.

Različite viesti.

Imendan Njez. Veličanstva cesarice i kraljice Jelisave. U proslavu previšnjega imendana Njez. Veličanstva cesarice i kraljice Jelisave obsluženа bijaše danas u stolnoj crkvi svečana služba božja, kojoj u prisustvovali poglavari raznih oblasti.

I. enovanja i premještenja. Ministar pravosudja imenovao je sudbonoga pristava g. Andrija Jeglića u Tolminu i sudbenog prisiužnika g. Stjepana Pachora pristavi u Trstu. Sudbeni pristavi: g. A. Laneve premješćen je iz Podgrada u Tolmin. g. Iv. Guzelj iz Buzeta u Kanal. Imenovani su prisiužnici g. Josip Cechetig. Josip Fon pristavi, prvi u Buzetu, drugi u Podgradu. Napokon je premješćen iz Sevnice (Štajerska) pristav g. Viktor vitez Fröhlich k sudu u Trst.

Diocezanske vieati. Proštom stalnoga kaptola kod sv. Justa u Trstu imenovan bijaše prošt sustolnoga kaptola u Kopru, preč. g. dr. Fran vitez Petronio. Porečki listić je sav izvan sebe radi toga imenovanja, te pjeva hvalospjeve presvj. gosp. biskupu Štarku „što je podao dokaza velike ostroumnosti te istinske pravednosti."

Velečg. g. Iv. Zupančić, kapelan kod sv. Ivana kod Trsta, imenovan bijaše drugim dušobrižnikom u c. k. kaznioni u Kopru.

Ponovni izbor za hrvatski sabor. Dne 14. mj. bijaše izabran kod ponovnog izbora u Delnicah jednoglasno za zastupnika na hrvatski sabor poznati hrvatski rodoljub g. dr. David Starčević i to na mjesto pokojnog si strica i neumrlog vodje stranke prava dra. Ante Starčevića. Tomu sjajnomu izboru naradovati će se svako pošteno hrvatsko srce, te će iz dna duše uzkliknuti onim sviestnim izbornikom i njihovom dičnom zastupniku iskreni: živili!

Občinski izbori u Dubašnici (otok Krk). Od tamo nam javljaju, da se je napokon svemogući g. Justo odlučio, da razpiše izbore za onu občinu, kojoj je on čelu i od koje mu se ne dade nikako dieliti, premda ogromna većina občinara njegovu protuhrvatsku vladavinu odlučno odsudjuje.

Izbori određeni su za ovaj tjedan i to: treće tjelo birati će dva dana, naime utorak i srieda (17. i 18. novembra), a u četvrtak (19. novembra) drugo i prvo tjelo.

Proti stranačko sastavljenim listinam uložili su naši prvaci mnoštvo reklama, te bude li kod izbora vladao red i zakon, mora g. Justo sa svojimi pristaši propasti. U I. i II. tjelu neće biti toliko borbe, koliko u III., u kojem imade g. Justo najviše privržnika, šarenjaku i zavedenih seljaka. Ufamo se, da ćemo već u današnjem broju javit o uspjehu bar za III. tjelo.

Prenos istarskoga sabora. U talijanskih novinah Primorja pojavila se opet viest o prenosu istarskoga sabora iz Poreča u Pulu. Poznata puljska „Gomila", što no se krsti imenom „Oslića", „Mazičinske" itd. donesav gornju viest, grozi se našim zastupnikom, koji da su valjda zaboravili na demonstraciju pred občinskom kućom i pred kolodvorom u Puli prigodom boravka grofa Badeny-a.

Naši zastupnici nezaboravljaju na ništa, oni pamte sve, al oni se niti ne boje ičijih grožnja, jer znadu, da postoje u Kopru i Gradiški tamnice za lopove i razbojnike. Je si li razumio smješni Jorče?!

Razpušćen sastanak. U nedjelju poslije podne razpustio je komisar tršćanskog magistrata poznati Vidusso sastanak na Občinah, što ga je bilo ureklo političko družtvo „Edinost" bez ikakva razloga. Polit. družtvo učinilo je potrebite korake, da na tome više smetano u svojem djelovanju od nevještih činovnika našega slavnoga magistrata.

Budući sastanci političkoga družtva „Edinost". Za subotu (blagdan u Trstu i u okolici) ureklo je političko družtvo „Edinost" javni sastanak u susjednom Škeduju, a za nedjelju na občinah, da i tuj nastavi i svrši prošle nedjelje započeto djelo.

Iz carevinskoga vieća. U sjednici carevinskoga vieća od dne 16. t. mj. stavio je antisemitski zastupnik dr. Pattai sa drugovi prešan predlog, da Austrija odkaže carinsko-trgovački ugovor Ugarskoj. O predlogu i prešnosti izjavilo se više govornika izmedju ostalih i ministri Badeny i Glanz.

Od naših južnih zastupnika izjavio se i dr. Laginja za carinski i trgovački ugovor sa Ugarskom. On reče, da bi bilo razdieljeno carinsko područje nesreća za Hrvate. Taj govor našega zastupnika donesti ćemo u budućem broju — ako nam stigne na vrieme dotični brzopisni zapisnik.

Glavna razprava proti ubojicam narodnog mučenika Oktavija Ostromana iz Malog Sela. U hrvatskih novinah čitamo, da će biti porotna razprava proti nemilosrdnim ubojicam našeg nesretnog Ostromana dne 14. decembra t. g. pred okružnim sudom u Rovinju.

Ubojica, občinski stražar Radoslović obtužen je od državnog odvjetničtva radi prostog umorstva, a njegov drug Skopinić kao sukrivac usmrćenja.

Majku pokojnikovu Mariju udovu Ostroman zastupati će kod razprave — kao civilna stranka — g. dr. Pero Klaić, odvjetnik u Zadru i zastupnik na carevinskom vieću. Gosp. dr. Pero Klaić, poznavajuć odnošaje u našoj Istri, zamolio je, da se delegira druga, nepristranija porota.

Zatvorenje sa izbori v Oprtlju. Mjeseca marča t. g iztekao je rok sadašnjemu občinskomu zastupstvu u Oprtlju. Uzprkos opetovanim ustmenim i pismenim molbam kod namjestničtva u Trstu i kod c. kr. kotarske oblasti u Poreču, do novoga izbora nemože se doći. Živio zakon!

Iz piranske občine pišu nam 15. tek. mj. Kako je našemu puku u ovoj občini u narodnom pogledu, pojmiti ćete i sami lahko, pošto znate, da s njim upravljaju naši najbiesniji narodni protivnici. Vama je, gospodine uredniče, vrlo dobro poznato, kako ćute i rade piranska gospoda u narodnom pogledu. Vi znate i sami, da mi ne imamo valjda u pokrajini ljudih protivnika, nego li su vladajući krugovi u Piranu. Ali kad bi to bilo samo u narodnom pogledu, ni pol muke, nu mi smo za našu duševnu i tjelesnu nesreću posve zapušćeni i u crkvenom il vjerskom pogledu. Sva skoro naša mjesta u ovoj občini ne imaju dušobrižnika, kako Bog zapovieda, jer onaj svećenik, koji ne poznaje jezika puka, taj ne može biti valjan dušobrižnik po nauci i načelih naše svete crkve.

Kamo ćete većeg jada, nego li taj, da ne imamo valjanih svećenika, ili ako i jesu inače čestiti, ne mogu obćiti sa pukom ni u crkvi ni vani, jer ga ne razumiju. Kako ćete da takav svećenik propovieda u crkvi, da drži sv. nauk, da izpovieda itd. itd. Čudili smo se doista prečastnomu ordinarijatu u Trstu, što nas je obdario s tavovimi svećenici. Svi mi seljaci slavenskog jezika u Kaštelu, Strunjanu, Sicioli i u Sv. Mariji na Krasu uzdišemo za svećenikom, koji bi nas valjano znao i hotio utješiti i podučiti u našoj sv. vjeri.

Dok nas tlače, progone i zanemarnju svietske oblasti, boli nas jako, al kad to isto čine i naše crkvene oblasti, boli i peče nas stostruko više. Izvolite, g. uredniče, podnesti ove naše jade i nevolje prečastnom biskupskom ordinarijatu, osobito presvjetlomu gosp. bisku, za koga vele, da je toli dobar i nadasve pravedan.

Kad će već jednom prestati? Pod tim naslovom pišu nam iz Logatca koliko sliedi: Za koji dan održavati će se pred ovdašnjim c. kr. kotarskim sudom javna razprava radi uvriede poštenja proti jednom višem činovniku ravnateljstva c. kr. pošte u Trstu. Tom prigodom doći će po svoj prilici na vidjelo nemile činjenice po rečenog činovnika, kojega je u svoje vrieme jedan ministerijalni perovodja — dakako Talijan — nastojao kod ministarstva očistiti od tolikih obtužba, iznešenih proti njemu u javnih glasilih, u utocih i pritužbah na c. kr. ministarstvo.

Obtuženi činovnik, zagrižen protivnik Slavena u obće, a napose c. kr. poštarskih činovnika po jeziku Slovenaca ili Hrvata, uživa neomedjašeno povjerenje svoga poglavara, koji se s njim posvema slaže u ljubavi do našega jezika i do naših činovnika.

Toj dvojici imade se u glavnom pripisati zapostavljanje hrvatskoga ili slovenskoga jezika u Primorju i u Kranjskoj, i kad bi oni mogli, zapriečili bi svaki naš narodni napredak.

Visoko ministarstvo znade vrlo dobro za sva djela spomenutog činovnika, koja ne služe ni njemu ni njegovom stališu na čast, pak ne bude li to ministarstvo već jednom zlu doskočilo po zakonu i pravici, moglo bi biti i ono iznenadjeno činjenicami, koje bi bacile tamno svjetlo na poštarske odnošaje kod ravnateljstva u Trstu.

U ostalom nadamo se, da će poduzeti generalni ravnatelj g. Neubauer one korake, koje je propustio učiniti njegov predšastnik g. Obertraut.

Iz Savičente pišu nam 17. t. mj. Poznati „Pušikaša" bijaše ovdje u svojoj kući nadjen vrlo raujen i mrtav. Sumnja je odmah pala na Ivana i Šimuna Deltreppo iz Kanfanara, te su oružnici obojicu još one noći odveli u tamnicu u Vodnjan. Mi neznamo doduše, jesu li krivi ili nedužni, nu toliko znamo, da kad bi bila rečena dvojica naši prijatelji ili pristaše, t. j. Hrvati, to bi naši krnjeli, šarenjaci i talijanaši, sliepi i ćoravi, vikali proti nama kano biesni, a ovako šute kano riba u vodi. Jedan od rečeno dvojice je odlučan krnjelsko-talijanaški pristaša i občinski zastupnik u Kanfanaru, pak bi reć da to još više boli i peče krnjelsko talijanašku svojtu. Kanfanar je doduše malo mjesto, ali je došlo na velik glas radi kojekakvih nepodobštinah gospodujuće tamo krnjelske klike. Podje li tako i nadalje, tad će se tamo bojati pošten čovjek po noći stupiti i pred svoja vrata. A naš siromašni izvanjski puk još uviek sliepo vjeruje nesretnim krnjalom i kojekakvim dotepuhom.

O groznom činu u Savičenti obaviestiti ćemo Vas u svoje vrieme pobliže.

Potres u Oprtlji. U nedjelju po noći u 12 sati i 10 časaka osjetili smo ovdje vrlo jak potres. Trajao je doduše samo jednu sekundu, ali se ipak činilo, da bijaše mnogo jači nego li onaj o Uskrsu prije dvie godine. Pravac mu bijaše jugo-zapad prama sjeveroiztoku. Premda bijaše dosta jak, ipak imade ovdje osoba, koje ga nisu ućutile. Naši susjedi u okolici tvrde dapače, da ga nisu ni osjetili, što nam se čini vrlo čudnovatim.

Izvješće o sjednici občinskoga zastupstva u Kastvu, obdržavanoj dne 29. septembra 1896. Sa zahvalom primili smo gornje „izvješće" rodoljubne občinske uprave u Kastvu, koje preporučamo toplo tamošnjemu našemu puku.

Zahtjevajmo odlučno svoja jezikovna prava. S raznih strana Istre tuže nam se, da nije moguće dobiti hrvatskih ili slovenskih tiskanicah kod c. k. poreznih ureda. Da uzmogneme podnesti skupnu pritužbu radi toga zapostavljenja našega jezika na više sudbene i financijalne oblasti, molimo naše prijatelje u pokrajini, da nam javе one sudove i porezne urede, kod kojih naima rečenih tiskanica.

Za siromahe Zagorce priposlao nam je veleč. gosp. župnik Nežić iz Čepića for. 5. Gosp. Mate Kundić, trgovac u Opatiji for. 3. Uglednli se i drugi naši rodoljubi u taj krasni dokaz bratske ljubavi!

O ostavini pok. dobrotvora Mihovila Babića, piše „Hrvatska Domovina": „Kako iz najpouzdanijega vrela saznajemo, koraci, što ih je poduzeo narodni zastupnik Dr. Matko Laginja, ovjenčani su ljepim uspjehom, te će se veliki dio pokojnikove ostavine spasiti i privesti svrham po njemu opredieljenim. Toliko za danas javljamo na utjehu patriotičnomu občinstvu, a za koji dan saobćiti ćemo potanje.

Liburnijske obala. Pod tim naslovom kani izdati u talijanskom jeziku novo imenovani učitelj talijanaške pučke škole u Lovranu, Domenico Venturini, knjižicu, kojom će dokazati italijanstvo Liburnije (Bumi Op. slag.) Knjiga imala bi izaći početkom decembra a sadržavati će neizdana još poviestna vrela, opis naših slikovitih mjesta i pučku predaju.

Sa napetošću očekujemo to najnovije djelo najmladjeg talijanskog učenjaka Istre. Bojimo se, da će se morati da sakriju svi Oprtaljski učenjaci i mudraci.

Pomanjkanje u občinskoj blagajni u Motovunu. Ovdašnji polusužbeni jaslar prošlog četvrtka piše, da je nova občinska uprava u Motovunu ustanovila, da je nestalo iz občinske blagajne for. 3300, koje da je donaknadio občinski blagajnik Luigi Corazza. Nadalje kaže isti list, da se u Motovunu pripovieda, da je bivši načelnik Tomasi (zem. zastupnik i prisjednik) potrošio novca oko 14.000 for. bez privole ili odobrenja nadležnih faktora.

Ovoliko rečeni list a mi pitamo ovim ponovno porečki listić i vladajuću kliku u Poreču, da otvoreno kažu puku što je na tih viestih istinita. Našemu puku u občini Motovun preporučamo neka pita odlučno za računu njegovog krvavo zasluženog novca.

Občinski izbori u Labinu. Dozvolite, gosp. uredniče, da Vam se javimo kadkada s ovih strana tužne i zapuštene nam Istre. Progovorit ćemo naime njekoliko rieši o občinskih izborih, a drugi put, ako dozvolite i o drugih stvarih. (Samo izvolite Op. Ured.) Da predjemo dakle na stvar. Občinski izbori bili su razpisani i na uvid svakomu izloženo listine 4 tjedna, a 8 dana počam sa prvim danom izloženja bilo je vremena za reklamacije. Tako je stojalo u oglasu! Mi, njekoliko nas iz svih podobćina, prišli smo jedan dan, da pregledamo i da prepišemo listine. Pregledali smo ih dà, al kad smo htjeli prepisat ih, bilo nam je zabranjeno. Šta ćemo, kad „šijor Potešta" ne dopusti? Pogriešaka, Bože mili, na stotine i stotine svake vrsti. Izkvarenih imena, mjesto živućeg otca upisano pokojnog i obratno. Koji plaća n. pr. 23 for. poreza u listinah je da plaća samo 3½ for. i. t. d., take, da nam nije bilo moguće, bez prepisa pogrieške popraviti. Pritužili smo se na c. kr. kapetanat, ali uzalud; pritužili se i na namjestničtvo, ali jošte čekamo riešenje akoprem su već izbori svršeni. (Mislite da im se žuri? Op. Ured.) Došao dan izbora. Treće tjelo (1890 birača biralo je samo jedan dan, i to dne 11. t. mj; dne 12. odmor, zašto, nije potrebno da kažem; dne 13. (144 birača) drugo tielo; dne 14 (54 birača) prvo tjelo. Pravica! 1390 birača) biralo je samo jedan dan, kao i samo 54 birača! Nu pustimo to, te predjimo radje napried. To sve je bilo oglašeno 8 dana prije izbora, u jednoj podobćini „Vlahovo", nije bilo oglašeno kad će biti izbori. Zašto, to će znati gosp. Potešta. (U Pomjanu je vlada s istog razloga odgodila izbor. Op. Ured.)

Dne 11. tek. mj. na dan izbora pohrlilo sve u Labin; ljudi ko mravi, tek si mogao čitat svakomu na licu njekakvo zadovoljstvo. Birat se počelo u 9 sata, kako je bilo ustanovljeno. *Komisija sastavljena iz samih Talijana. Od političke oblasti nema nit kapetana nit komesara, ma nikoga.* Samo ove dvie ireke bile bi dostatne, da se može razabrati, kako su morali izpasti izbori. Občinska dvorana natrpana ljudi, nu domala dala ju komisija izprazniti. Do podne tekao izbor prilično mirno i dosta u redu (akoprem je bilo mnogo nezakonitosti). Naših glasovalo 59, njihovih 35. O podne bje odmor i to do tri sata popodne. *Ali čujte što se sada dogodilo.* Naši čekali pred občinom, njihovi (prodanci) u krčmah. Već prije dva sata dodje izborna komisija u občinu. Načelnik zavapi: Naši t. j. talijanci idite unutri, a vanjski t. j. Hrvati možete ići slobodno kući i to čim prije tim bolje po vas, jer znajte, da poslije podne je drugi zakon, neg je bio prije podne. Mi bogme pogledali jedan drugeg, i pitali se što to može biti. Tjera nas kući, drugi zakon, nemože da je čist posao.

Nu mi se nismo toga prestrašili, već smo htjeli ići i mi unutar, pošto su bili već prodanci svi. Ali da, nepustiše nas oružnici, dapače jednog, koji je bio njekako smišao iztjerali silom van. Na upit, zašto nesmijemo unutra, odgovore nam oružnici: *po nalogu šijor potešta*, a kad mi opet htjeli unutra zatvoriše nam liepe vrata, i mirna Bosna, dakako po nalogu „šijor potešta". Mi kušali vrata otvoriti, al bogme bila su dobro zatvorena. Šta ćemo zad, već ići svojim kućam a bilo nas je, gospodine Uredniče, iz svih krajeva prostrane občine. Labin Što i kako su radili unutri oni, to znade Bog. Znao načelnik zašto je rekao nek idemo kući i to čim prije tim bolje po nas, jer u istinu bili su gradjani pripravni oružjem navaliti na naše. U svih dućanih, u apatiih bili nabijeni samokresi (revoiveri) na stolovih. Znali su oni zato i prije dva mjeseca, jer za ništa nije došla ona „kašeta" puna samokresa iz Rieke u Labin. Kako rekoh, mi otišli svojim kućam, a odmah drugi dan učinili smo utok, pa ćemo čekati što će učiniti više oblasti?!

Za danas svršavamo skidjuć kapu svim našim iz svih krajeva naše občine, jer zbilja vriedno je, da im se ju skine. Ovakovom slogom, kakva vlada medju nama, doći ćemo brzo do stalne pobjede samo ako bude male pravice. I sada možemo kazati: pobjeda je na našoj strani, jer što su učinili oni, učinili su prevarom. Prodananaca je medju nama malo, a te ću Vam drugi put navesti, ako dozvolite, da ih sviet poznaje. (Gdje ne ima nade na popravak, neka bude. Op ured.)

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Veprincu. Odbor podružnice „Družbe sv. Cila i Metoda za Istru" u Veprincu u svojoj sjednici od 1. tek. mj. zaključio je, da se drži glavna skupština iste podružnice dne 26. ovoga mjeseca i da se to razglasi takodjer putem cienjene „Naše Sloge"; s toga vas uljudno umoljavamo, da izvolite u budućem broju tiskati sliedeći oglas:

„Podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru" u Veprincu obdržavati će svoju redovitu glavnu godišnju sjednicu dne 26. tek. mj. u 2 i pol popodne u Poljanah, u kući častnog gospodina Frana Zupana br. 74 sa sliedećim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Izbor novog odbora.
5. Slučajni predlozi. ODBOR.

Poslje sjednice obaviestiti ćemo Vas o uspjehu, te ujedno još štogod pisati o stanju naše občine i naših spasitelja, ako budete Vi tako dobri za tiskati isto i ako bude prostor cienjene „Naše Sloge" to dopuštao. (Izvolite. Op. ured.)

Gospodi učiteljam i učiteljicam do znanja! Na dvorazrednoj mješovitoj pučkoj učioni u Kanfanaru sa hrvatskim i talijanskim nastavnim jezikom razpisana je služba nadučitelja drugog a učiteljice trećeg plaćenog razreda. Natječaj ističe 6. decembra o. g. Molbe valja uložiti na c. kr. kotarsko školsko vieće u Puli.

Marko Dubrović. Nakladom II. Wagnera u Gradcu, izašla je ovih dana pod naslovom „Marko Dubrović" pjesnička pripovjest od Antonije barunice Reyer, nnučice čuvenog orientaliste i diplomata grofa Prokes-Osten-a. Pozorište pjesničkog prvenca mlade spisateljice jest gradić na jednom kvarnerskom otoku i samo more. Marko Dubrović i njegova zaručnica Jelenica glavne su osobe pjesme. Uz njih se javlja osoba bogatog brodovlastnika Enrika, koji želi, da otme djevojku Marku. Enriko pogine na moru, no i Jelenica, koju je Marko svezao na jarboi svoga broda, umire kod brodoloma. Kritika hvali ne samo crtanje ovih glavnih i nekih uzgrednih osoba, već i opis krajeva, crtanje mora i brodolom. te se nada od pjesnice još ljepim plodovom.

Novi list. U Sarajevu počeo je izlaziti dne 15 t. mj. novi list pod imenom „Bosanska Pošta", a pod uredničtvom g. Gjure Vrignjanina. List će izlaziti uterkom, četvrtkom i subotom na šitavom arku. Baviti će se politikom i narodnim gospodarstvom. Stoji na cielu godinu for. 8, za pol godine for. 4.

„**Slovenski List**“. U bieloj Ljubljani počeo je izlaziti pod gornjim naslovom novi list sa vrlo liepim programom naime kano neodvisno glasilo slovensko-kršćanskih socijalista. Izlaziti će svake subote, te zastupati ideju sdružene Slovenije. — Ciena mu je 4 for. na godinu. Vlastnik mu je dr. Gregorić, a urednik poznati slovenski pisac g. Anton Trstenjak.

Novomu drugu želimo što bolji uspjeh; u prvom redu, da bi složio i ujedinio bez pravog razloga povadjenu braću.

Tamburaši pozor! Gospodin *Milutin pl. Farkaš*, stanujući u Zagrebu, Gundulićeva ulica br. 6 izjavljuje ovime, da je vrlo rado pripravan svim obstojećim tamburaškim zborovom, košto i onim, koji si tekar tamburaški zbor ustrojiti namjeravaju, davati informacije i ubavisti u svemu, što se tiče tambura, nabava nota i ostalih potrebština. Isto je tako spreman svakomu franko poslati popis svih do sada u njegovoj nakladi izašlih tamburaških partitura.

75.000 kruna iznaša glavni zgoditak velike lutrije u Inomostu, koji se izplaća u gotovom uz samo 20% odbitka. Srećke dobivaju se po 50 nvč. Upozorujemo naše cienjene čitatelje, da je vučenje već 7. novembra.

Listnica uredničtva.

Gosp. N. u Sovinjaku. Liepa Vam hvala na dopisu, ali za sada nećamo ni spominjati onog smrada. Nezaboravite nas u buduće. Da ste nam zdravo!

Gosp. S. Jurišić. Protekao Vas drugi; preporučamo se za drugi put. Živili!

Gosp. N. N. Kastav. Čitali smo u „Il Piccolo“ i u „L' Istria“ slavospjeve, i to nam je dosta; ako je tko mogao prvi put podvojiti o izdajstvu, sada nemože biti više dvojbe za nikoga, — dakle: „Prokleti bio izdajica“ itd. itd.

Gosp. N. N. Rieka. Onaj Fr. i Jur. pošao je u koš jer smo mislili, da mu više neima nojesta. Živili!

Gosp. X. & Y. Kanfanar: Do danas neprimismo onih 6 for. za družbu sv. Cirila i Metoda, koju su sabrali prijatelji družbe u Marićih. Izvolite dakle upozoriti onoga, koji je novce pridržao. Zdravi nam bili!

Prijatelju — Rieka: Sjećamo se i mi one izjave; potražiti ćemo ju. Čitali smo i onu lekciju, ali se nećemo na nju osvrnuti, jer nam se gadi ni spomenuti ono najnovije narodno izdajstvo. Prijateljski Vam odzdrav!

Javna zahvala.

Velecienjeni gospodin Toma Kumičić posjednik i trgovac u Berseču, darovao je „Zakladi za uboge“ prigodom smrti svoje premile majke Marije svotu od 100 for.

Na tom plemenitom daru podpisana uprava zahvaljuje se najsrdačnije u ime svoje i bersečkih siromaha sa molitvom: da ga predobri Bog obilato naplati za to dobro djelo od milosrdja.

„Uprava zaklade za uboge“.

U Berseču, dne 13. novembra 1896.

Rajmund Jelušić, župnik.
Ivan Galović, Fortunat Velčić
crkveni starešine.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. VINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji onće prokušani i vrlo koristni osobite preporuke vriedni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, okočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pogancu, prebadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težke disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulexnosti, podbuhlosti, djetinjoj krljavosti, ženskim bolestim, slaboćrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska živoma tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, slaktava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetro, odklanja se bol u ličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću **švedsku tinkturu** redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski kih ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čilji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili tešini. — Ciena škatulijici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za kože i volove proti okorjenoj boli, zgrčenim, nategnutim žilam, okočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrikavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tomu spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi lire po sobi preugodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake. — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dru. Nikoli Seljaku lieči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Javna zahvala.

Pod užasnim dojmom najpotresnijih uspomena nad preranim gubitkom nikad dosta oplakanoga i nezaboravnoga našeg supruga, odnosno otca i tasta

Viktora Letiš-a

izričemo ovime javno najtoplija harnost svim i svakomu, koji su nastojali, da nas tom prilikom tužne i razcviljene bud na koji način ntješe i bar donekle neizrecivu našu bol ublaže.

Osobita budi hvala velečanstnom Franji Jurinčiću, kapelanu lovranskomu, koji se je iz naklonosti svojevoljno pridružio trojici veleč. gg. svećenika, koji su vodili sprovod; isto tako hvala svoj rodbini, prijateljem i znancem iz Opatije i okolice, kao što i onim iz Rieke, koji su dne 9. tek. mj. zemske ostanke predragog našeg pokojnika unatoč nepovoljnom vremenu u tolikom broju do crnoga groba izpratili i time mu posljednju počast izkazali!

Opetovana Vam svima od nas harnost, a od Boga stostruka plaća!

Opatija-Slatina, dne 13. studena 1896.

Francika, supruga.

Marija, nevjesta. **Ivan**, sin.

Antun Justi, zet. **Marija Justi**, kći.

Josip Martinis

Dr. svenkupnog ljeèničtva, specijalist za bolesti očiju; bivši pomoćnik profesora Schnabela za očne bolesti u Beču. Stanuje **Via S. Lazzaro br. 17, II. kat.** Prima bolestnike svaki dan od 11½ do 2 sata poslije podne; jedan sat lieči badava uboge.

Na znanje!

Sva ona gospoda trgovci u Trstu, Istri i t. d., koji bi želili imati obavjesti glede vrsti crnoga vina i opola na otoku Hvaru, u obćini hvarskoj i takodjer glede vrstnoće i finoće maslinova ulja, neka se obrate podpisanomu.

Sa štovanjem

Ante Pandol-Dulčić.

Brusje, otok Hvar.

DROGERIJA

na debelo i drobno

G. B. ANGELI

TRST

Corso, Piazza della Legna 1.

Odlikovana tovarna čopičev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv. (in tubetih) za slikarje, po ugodnih cenah. Leak za parkete in pode.

Mineralne vode

iz najbolj znanih v...ov kakor tudi romanjsko žvepleno za žvepljanje trt.

Velika lutrija u Inomostu po 50 novčića

Vučenje neopozivo **20. febrara 1897.**

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & Co, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmann.

odgovorni urednik i izdavatelj **Mate Mandić**

Tiskara Dolenc

Broj 48 U Trstu 26. novembra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapornicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliže poštu valja točno označiti.

Koncz list nedodje na vrieme, neka te javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na dielu arka.

Dopisi se nevraćaju ako se neštampaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 1 for., za sejake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Govor

zastup. dr. Laginje, izrečen dne 16. t. m. u zast. kući u Beču.

Visoka kućo!

Iza izjave preuzv. g. ministra trgovine, da će vlada u pravo vrieme odkazati carinski i trgovački ugovor s Ugarskom, ili bolje sa zemljami krune ugarske, oni, koji će glasovati za prešnost ovoga predloga, ne bi našli nikakova povoda, da o tom govore.

No ja, kao zastupnik jednoga diela hrvatskoga naroda, i to onoga diela, koji podpada pod ovostranu polovinu države, držim se obvezanim, da kratko i jezgrovito izrazim razloge, radi kojih ću glasovati za predlog.

Ja ne ću držati kakvoga velikog političkog govora — ograničit ću se samo na to, da navedem gospodarstvene momente.

Mi glasujemo za prešnost samo uz navod, da će pod svaku cienu doći do trgovačko-carinskog ugovora s onostranom polovinom carevine, kad već postoji dualizam u monarhiji i da će ovaj ugovor imati za posljedicu izjednačenje t. j. da će biti — u koliko je moguće, koristan za oba diela monarhije.

Ako ovaj navod ne nadje mjesta, i ako se posegne za skrajnimi sredstvi, kojih se — kako mi se čini — ne boje naprednije stranke s one strane Litave, te im mi samo na ruku idemo, i ako bi imalo doći do posebne austrijske i posebne ugarske carine, tad vi ne ćete dobiti u ovom parlamentu nigda nijednoga glasa Hrvata, — a recimo otvoreno, neće za to glasovati i nijedan pošten i patriotičan Hrvat u parlamentu s one stranu Litave.

Zašto ne?

Mi smo sadašnjom — mogao bih reći — nesretnom djelitbom monarhije dospjeli u tako slab položaj, da doista ne znamo, bi li na hrvatski narod, i u obće na Jugoslavene mogla pasti veća nesreća, nego što je diejenje carine. Činjenica je, da smo mi od translitavskih Hrvata u političkih i kulturnih pogledih, po prilikah, koje sad vladaju, tako odieljeni, da je na pr. talijanskomu podaniku, ako dodje u Dalmaciju ili Istru mnogo bolje, nego kojem Hrvatu, koji iz druge polovice monarhije dodje onamo.

Mi smo si po današnjem uredjenju tudji, te doživjesmo u Austriji slučajeva, gdje Hrvat nije mogao nastupiti službe, koja nema ništa zajedničkoga s javnom političkom ili sudbenom upravom. Tako na pr. Hrvat, rodom iz Hrvatske, ne može stupiti u službu ne samo kod državne oblasti, nego ni kod odbćine, ako je položio šumarski izpit na temelju austrijskoga zakona od g. 1850. zato, jer dotični kotarski predstojnik zna, da on ne može Nj. Veličanstvu austrijskom caru položiti prisege vjernosti.

Predočimo si slučaj — a taj nije isključen — da druga strana primi odkaz, te da se odatle porodi najteža posljedica, t. j. posebna carina. Po tom smo mi u južnih zemljah posve odieljeni od naših suplemenika, te ne ćemo samo kao do sada politički biti tudji, nego ćemo dobiti zagrade, koje će nas možda za sva vremena dieliti.

U ostalom ovdje se treba obazreti i na zakon, primljen od austrijskoga carevinskoga vieća i ugarskoga sabora, zakon od 20. decembra 1879., po kojem se i Bosna i Hercegovina na temelju trg.-carinskoga zakona od 27. junija 1878. broji u obću austro-ug. svezu. Predočite si, gospodo, ovaj slučaj dieljenja carine, pa odgovorite na pitanje: čijem će carinskom području pripasti Bosna i Hercegovina? To znači u gospodarskom i trgovačkom pogledu — kako je dosad bilo u političkom — razsiecati jedno tjelo, narod, koji je za ovu monarhiju stekao, ako ne najvećih, a ono svakako veoma velikih zasluga. Te bi bila upravo iza političke gospodarstvena smrt hrvatskoga naroda, a mi, kao sinovi toga naroda ne možemo nikako toga odobriti. —

No, ne gledeći na Bosnu i Hercegovinu, uzmimo slučaj, da se obje stranke nagode, kojemu će carinskom području pripasti ove zemlje, to nam ipak ostaje cielo primorje i Dalmacija, a te zemlje, koliko bi mi to i bilo ugodno, većina ovoga zastupničkog tjela valjda neće dopustiti da se privuku ugarskom carinskom području. Onda bi bilo lahko za naša vina i naša ulja, dakle za predmete, koje samo mi možemo izvažati, uvesti uvoznu carinu za Ugarsku, naprotiv kod nas za ugarsko drvo i žito, koje se u naše zemlje uvozi; dakle i u tom slučaju bili bismo mi uništeni. Ja ću dozvoliti, da nama nisu tako dobro poznati odnošaji sudetskih i sjevero-alpinskih zemalja, kao njihovim zastupnikom, ali ja ne bih mogao u ime zemalja, koje mi zastupamo, ni u tom stanju pristati uz mnienje, da je odieljeno carinsko područje za nas sve probitačnije. U tom slučaju morate vi ipak jednom priznati naše ciljeve, prema kojima mi u interesu našega pučanstva sav svoj rad upravljamo.

Vi biste naime morali, u slučaju, kad bi odnošaji u ovoj monarhiji trebali biti tako uredjeni, da se mora dalnja dioba provesti, raditi za treće carinsko područje i treću političku cielinu, naime za sjedinjenje slovenskih i hrvatskih zemalja s ovu i s onu stranu Litave, Bosne i Hercegovine u jedno jedino administrativno tjelo. Vi dakle vidite, da ovo pitanje nije samo gospodarstveno, nego i političko od velikoga značenja.

Od razne gg. predgovornika reagiralo se i na to, da se nam s ugarske strane — rekao bih — predbacivala težnja za natražnjačtvom u obće i reklo se, da si mi nećemo odanle dopustiti nikakvih lekcija, što može biti baš izpravno. Doista mogle bi se cielo knjige pisati o tome, kako se kod nas postupa s t. zv. ustavnimi slobodštinami. Ali nije ni pravo mjesto ni vrieme danas o tome govoriti, a ja ću se, što se toga tiče, samo na to ograničiti, da moram poznaliti, što je koji od naših najtjesnijih saveznika u tom pogledu, ako ne baš izričito, a ono indirektno naš položaj kao prevećе ružičast prema položaju u drugoj carevinskoj poli prikazao. Ja mislim, da mi što se toga tiče još, dugo vremena ne trebamo davati lekcije Ugarskoj, a ni ona nama. (Povladjivanje).

Javni sastanak u Marezigah.

(Nastavak i konac.)

Mi ne zavidjamo — reče nadalje zastupnik Kompare — ničesa Talijanom Istre, ali mi tražimo, da se dade i nama ono, što oni uživaju, da nas se ne prieči u našem narodnom napredku. Pravica je od Boga, te je i ona vječna kao što je i sam Bog, pak mora jednom pravica i pred naša vrata. Čekali smo tri sto godina, potrpimo ako treba još koju godinu. Odvisno je svakako od naroda samoga, da mu bude bolje. On mora birati takove zastupnike, koji imadu srce na pravom mjestu i koji poznaju njegove njevolje i potrebe. Takovi su vaši sadašnji zastupnici. Kad bude naš narod svuda birao svoje zastupnike, biti će mu stalno bolje.

Naši narodni protivnici se varaju, ako misle, da bismo im se mi htjeli ikada osvetiti. Mi tih želja ili težnja nepoznamo.

Iz rečenoga možete razabrati, da sam nastojao opravdati vaše povjerenje. Mi smo nastojali svagda i svakom zgodom putem resolucija, predloga i interpelacija pomoći našemu narodu, krivnja nije naša, ako nismo bolje uspjeli. Služba zastupnika je doduše častna, ali je u istinu kod nas i vrlo teška. Ment kaže saviest, da sam učinio, što sam mogao. Budite uvjereni, kolikogod vas imade, da će doći vrieme, kad će i naš glas više vrieditи. (Ove rieči popratili su prisutni pleskanjem i burnimi živio-klici).

Na upit predsjednika, želi li tko staviti kakovo pitanje na gosp. zastupnika, oglasi se za rieč posjednik Antun Glavina, te zapita zastupnika, kako stoji stvar sa školskimi taksami?

Zast. Kompare odgovori na ovo pitanje podrobno, kako bijaše već u našem listu opetovano obrazloženo, dokazav prisutnim, da su školske takse uveli sami talijanski zastupnici istarskog sabora.

Iza toga govorio je predsjednik M. Mandić kao zastupnik na istarskom saboru o željeznici, koja bi se imala graditi iz Trsta u Istru pokazav, kako su hrvatsko-slovenski zastupnici zauzeti i za one krajeve Istre, koje danas u saboru Talijani zastupaju; kako su oni složno za gradnju te željeznice sa Talijani glasovali premda su znali, da će se tom gradnjom napratiti veliko i težke breme pokrajini.

Govorio je nadalje o dugotrajnoj borbi naših zastupnika za brisanje duga od ezonera i kako je ta borba konačno uspjehom ovjenčana. Obzirom na navod zastupnika i druga Kompareta o težkom položaju naših zastupnika u Poreču, pripoviedao je u kratko, kako se s njimi postupa u i izvan sabora; spomenu dvokratno uništenje izbora dvojice zastupnika političkog kotara Volosko; navede barbarsku navalu gradjana piranskih na naše zastupnike; sjeti se gadnih dogodjaja u Poreču za predposljednjeg saborskog zasjedanja, prizvav se na c. kr. kot. poglavara, koji je bio tomu prisutan i koji je bio izvrgnut divljačkom napadaju saborske većine, premda je on u saboru zastupao Nj. Veličanstvo.

Govorio je konačno o školstvu u Istri, o zanemarivanju i zapostavljanju našega jezika u školi i u javnom životu i konačno o nesretnih školskih taksah.

Posljednik Kandido upitao je iza toga g. Kompareta, što će se sa novcem o školskih taksa, na što mu je zastupnik odgovorio obširnije.

Občinski tajnik Iv. Kušćer pita zastupnika, kako bi narod mogao doći u onih stranah do dobrih bikova za pleme, na što mu je zastupnik odgovorio, neka se občina ili pojedinci obrate na gospodarsku zadrugu u Dolini ili na gospodar. družtvo u Gorici.

Tim bijaše riešena prva točka dnevnoga reda.

O drugoj točki t. j. pogovor o predstojećih izborih za občinu Pomjan progovorio je prvi predsjednik Mandić, spomenuv stanje občine prije 4 godine, njezine tadašnje upravitelje, zapuštenost puteva, cesta, škola, crkva itd. Navede što se je učinilo i razloge, zašto se nije više učinilo posliednjih trih godina, te preporuči konačno občinarom, da si izaberu jedino svoje prokušane suobćinare kao nove zastupnike, da budu složni, da se nedadu zavarati ili zasliepiti od koparskih smutljivaca. (Prisutni obećaše složno raditi u tom smislu.

Župnik g. Gašperšić izjavio se takodjer u kratko u gornjem smislu.

Zast. Kompare preporuči takodjer prisutnim, da budu složni, da biraju poštene muževe, koji ne teže za častju, već koji će raditi požrtvovno i nesebično za občenito dobro. (Živahno odobravanje).

Pošto je predsjednik jošte jednom preporučio občinarom pomjanskim slogu i poštenje kod predstojećih izbora za onu občinu, obećav im moralnu podporu od političkog družtva „Edinost" i od svih pravih prijatelja puka, zaključi i tu točku dnevnoga reda.

Kod treće točke: predlozi, priglasio se za rieč župnik g. Gasperšić, koji stavi sliedećih 5 resolucija, koje bijahu sve jednoglasno prihvaćene:

I.

Birači, sakupljeni na javnom sastanku političkog družtva „Edinost" u Marezigah dne 15. novembra 1896. odobravaju posvema postupanje naših zemaljskih i državnih zastupnika, gojeć naprama njima podpuno pouzdanje.

II.

Birači, sakupljeni na javnom sastanku političkoga družtva „Edinost" dne 15. novembra u Marezigah, mole isto družtvo, da se zauzme kod visoke c. kr. vlade bilo putem državnih zastupnika, bilo neposredno, da se izgradi cesta iz Kopra preko Marezigah na Trnške i dalje na Topolovac ili Gradinj, te ze potrebne mostove na toj crti.

III.

Birači, sakupljeni na javnom sastanku političkoga družtva „Edinost" dne 15. novembra u Marezigah mole, neka bi pokrajina dala podporu za gradnju potrebitih vodnjaka, napose onih, za koje bijahu podnesene molbe zemaljskomu odboru.

IV.

Birači, sakupljeni na javnom sastanku političkoga družtva „Edinost" dne 15. novembra 1896. u Marezigah traže, neka se političko družtvo „Edinost" zauzme posredno ili neposredno za to, da se provadja praktično §. 19. drž. temeljnih zakona obzirom na obćenje svih c. k. ureda sa narodom.

V.

Birači, sakupljeni na javnom sastanku političkoga družtva „Edinost" dne 15. novembra u Marezigah prosvjeduju najodlučnije proti divljačkomu postupanju talijanskih smutljivaca i onih, koji ih vode proti hrvatsko-slovenskim zastupnikom i proti hrvatsko-slovenskomu pučanstvu Istre.

Dopisi.

Iz Dubašnice pišu nam 20. novembra 1896. (Izborna pobjeda). „Pravica i mir poljubiše se". — Ove rieči sv. pisma jučer su se u nas izpunile. Kako smo vam sinoć ticom javili, pobjedili smo u sva tri tjela. Zadnja talijanaška občina na našem liepom hrvatskom otoku Krku razvalila se je. Porušili su ju naši pošteni kmeti iz Dubašnice, Poljica i Sveteftuske.

Dična „Naša Sloga" pred malo vremena oglasila je, da se spremaju občinski izbori u Dubašnici, da će se puk po svoj prilici ujediniti, a Juštova stranka propasti. Tako se je i dogodilo. Mi smo sve do sada mučali ali naši občinari znadu sve, što se je uradilo odkad su bile izložene listine birača za občinske izbore. Prvaci i kolovodje našega puka znali su, da će „pošteni ljudi" stalno prevladati u većini i sredjem tjelu (I i II), jer su već i sliepci progledali. Neki dobri kmeti, koji su sve do sada s Juštovci držali, osvietili su se, i malo po malo razumili, da sve ono, što je Juštova stranka proti poštenoj strani, proti poštenim ljudem govorila i klevetala, da to nisu bile drugo nego puke laži. Razumili su ti kmeti, da naša hrvatska stranka, a to vam nisu drugo nego pošteni ljudi u občini, da govori istinu, da brani pravicu, pak su se liepo od Jušta odcieplili i poštenim ljudem — hrvatskoj stranci pridružili.

Čim su se ti obraćenici sporazumili s poštenimi ljudmi — a ovih je hvala Bogu i u dolnjoj i u gornjoj Dubašnici i po Poljicih i u Bracih i u Lipardićih, tada se je odlučilo oteti i malo ili treće tjelo. Juštovcem — Talijanašem krila pala. Tada udri oni opet u obećanja, u laži proti dolinjim, proti popom; straši oni, prieti oni, sve po „ricetti" talijanskoj, a borme sve zaman; — većina ostala s poštenimi ljudi. Do kraja videći ti naši talijanaši, da će, hoćeš nećeš iz-

gubiti, počeli se nuditi, da jim barem jednoga uzmemo ... i naši neki prvaci za ljubav mira i da pokažu, da njih strast ne vodi, nego ljubav prema puku i našemu jeziku, bili bi na to i pristali: — ali većina poštenih ljudi odgovorila, da se za ovaj put ne može primiti nijednoga od onih, koji su nam do zadnjega časa jamu kopali. Za očito griehe pita se i očita pokora. S vremenom ako se bude koji naš neprijatelj k nam približi, s nami složi, s oprezom dà, al ćemo ga uviek rado primiti u naše kolo, jer to znamo svi, da mi svi u občini jedne smo krvi, jednoga smo hrvatskoga jezika.

Kad su Talijanaši doznali za našu odluku, a to je bilo malo dana pred izbori, tada kako da će pomahnitati. Teci oni do Krka na savjete k onoj trojici pozvata nam gospode, pa opet obliči po Poganki, po Kremeničih po Malinski, po Portu — ; teci, bježi, obećuj — spopala ih silna šetavica, — al opet joj njima, al opet sve badava . . .

Došao i dan izbora. Utorak imala birati polovica maloga (III.) tjela, sriedu druga polovica. Skupilo se pryi dan i njihovih i naših. Gotovo pet oružnika tu bilo, a očekivala su se još trojica, dočim je i jedan bio previše! Gospodin načelnik Jušto Bogovich da će birati komisiju . . . a u to počeli dogovori izmed njegovih i naših; pala rieč i na mir. Naši prvaci, pametni ljudi, znajuć, da u protivnoj stranci su sve naši ljudi, a svi samo zavedeni, pustili se s njima u dogovore; čulo se i oštrih rieči i prigovora, al najviše mudrih savjeta — dvie se ure ljudi pregovarali i napokon jedni drugim popustili u koliko se moglo. Protivnici odmah se uvjerili — al tu nije bilo nijednoga ljutoga talijanaša — da je istina i pravica s naše strane, pa kad su im naši pošteni ljudi obećali dva zastupnika, koje su oni želili, svi su oni odstupili i pošli svojim kućam, a naši išli mirno glasovati i glasovali — a glasovala i trojica njihovih sve za naše predloženike. Drugi dan sve isti mir i red. — Znajuć naši pošteni ljudi, da talijanašem žuč od jada puca, što se većina ljudi u Dubašnici složila, pa da će oni to težkom mukom pregorieti, došlo ih radi opreza na glasovanje u što većem broju u velikom i srednjem (I. i II.) tjelu. I tako u trećem tjelu talijanaši se nisu niti prikazali, u drugom tjelu naših glasovalo 57, njihova dva, a u prvom naša 32, a njihova trojica.

Prije nego svršimo, pitamo g. načelnika samo ovo: On je uviek govorio, da on želi u Dubašnici mir. Tako su govorili i naši pošteni ljudi. Pokle se je dakle Dubašnica u najvećem broju pri ovih izborih ujedinila i složila, pokle su svi birači jednoglasno birali sve jedne ljude, pitamo ga, zašto se nije i on složio s pukom i glasovao za sve naše predloženike? Tko je dakle u istinu želio mir, tko je istinu govorio on ili mi?! Sve nam to čini, da je on sa svojimi pristaši želio mir, koji mi zovemo „talijanski mir", a taj je, da oni zapovjedaju a mi da ih služimo. Nego ako je tako mislila talijanaška stranka, gorko se je i ljuto prevarila. Neka se spomene, da ju je postavio na zapovjed naš hrvatski puk; a taj isti puk zavapio je jednoglasno: „doli š njimi!" I pali su! Al hudoba — Bog budi s nami — ne spava. Premda se izbori obavili u liepom miru, u složi i ljubavi, iza kako su se dovršili, prikažu se dva Juštova desna prijatelja, da ulože utoke. Svi smo se tomu čudili, jer toga se nije nikad još čulo, da stranka, koja je na vladanju, koja listine sastavlja, koja s izbori upravlja, da ta stranka se tuži, da nije bilo sve u redu . . . Dobro jim je odgovorio naš pastir „ako ste se pogovorili" itd. Medjutim mi sada mirujemo, ljudi su naši veseli, a čekamo, što će se iz toga izleći. Mi ne vjerujemo, da će biti izbori uništeni, ali da bi bili, što je nemoguće — onda ćemo i mi otvoriti našu torbicu i „praviti" ćemo ljudem iz početka do kraja, kako su u nas stvari tekle, i gdje je izvor i vrutak svakoga zla, sve smutnje med našim pukom. Medjutim iz dna srca kličemo s našim poštenjakom i kremen-Hrvatom Iv. Škarpom: živila naša ujedinjena občina Dubašnica! živili naši novi pošteni zastupnici!

Razgovor

Mikula i Martina u Malom Lošinju.

Martin: Hvaljen Isus!

Mikula: Vazda budi! Oho, ovo je moj kumpar Martin. Hvala Bogu, da te već vidim. Kuda se to skrivaš već poznajat dan? Svi me pitaju, i muško i žensko, da ča će reć, da ni našega razgovora va „Našoj Slogi". Pak svi udri na me, kako da sam ja kriv — a to sve radi tebe. Manko mal, ma ni nedilju te nis videl u Artierov na našoj skupščini. Al si obrnul banderu?

Martin: Po malo! Ni toga, ki bi mene obrnul ni kupil, lipo da mi Bunetić da ne leh lumbrelu ali zabajku, a šior Paolo vriću muke, nego da mi daju i obi svoje butige, nebi nik opravil. Kristijansko meso se ne kupuje, almeno ga ja ne prodavam. Nis bil u Artierov u nedilju dare me je vrime fermalo na Križu, — ma veruj, da mi je žal uprav od srca. Ma drugi put neću falit magari moral pasat skroz oganj. Povidaju mi, da je bilo lipo.

Mikula: I kako lipo! Onako vidit jeno tri sto pametnih ljudi jedan do drugoga, to ti je bilo kako u jednom parlamentu. Pak da biš bil čul šior Šimuneta, kako su govorili, onako sve lipo po hrvatsku. Eh Martine moj, onoga se ne vidi i ne čuje svaki dan. Kad je finilo, tako mi je bilo žal, da ni moglo durat još nikoliko ur. Na svrhi smo ti zagarmili „živio!" tri puti, da se je sva sala stresla.

Martin: Su mi povidali su. I da je bilo sve lipo mirno.

Mikula: Kako i vavik, kad nisu smutljivci blizu. Naši ljudi ne delaju nigdere smutnje, ma kad su napastovani — eh Bože moj, onda *ala larga*. Se štije, da je sveti Job bil silu strpljiv, ma da bi bil on imal posla s ovakovimi hajduci, ki bez *riguarda* napadaju tudje poštenje, kako činu ovi naši popardili, ki i govoru i pišu svega, da je sramota i pomislit, ja mislim, da bi i Job se bil od njih zlamenal. Kad ni njih onda ti je sve mirno. A drugi put češ vidit, koliko će nas bit. Ov put se je sve spravilo u dvi ure, zato se je i potužil jedan od naših, da se ni ljudi na dobu *avertilo*, zašto da bi ih bilo puno više došlo. Drugi put će nas biti almeno pet sto.

Martin: A ča će reć naš Baratieri?

Mikula: Baratieri? A ki je to?

Martin: Ter ga znaš, on, ki se sada čini kako da je niki silni gospodin, a prvi put je klal postoli na nogi kad je imel 20 let. Sada da piše neč tamo po nekih fojicinah za Talliju, a otac mu ni znal ni jedne jedine besede talijanski. Bi bolje učinil, da gre s Melkiorom prodavat po mestu fulminanti, bi manko čagod zaslužil.

Mikula: Svi su jednaki, ja ti sve jednu govorim, med njimi ti ni diference nanke za jedan milimetar.

Martin: Ma mi dela jad, da se on tovar broji mej signori: „Noi partito dei signori". A više se je glada napatil, nego niki v Lošinju, pak još: „noi signori".

Mikula: Neka mu bude njegova šinjorija, kad već oče. Znaš, jedan put sam bil u San Servolo va Vneceh, pak sam vidil onih jadnih munjenih. Jedan je govoril, da je on kralj, drugi da je biskup i tako redom. Takova ti je i naša šinjorija. „Noi signori quà, noi signori là", pak se starijih pušća po špidalih pogibat od mižerije, a sami moraju pitat *susidij* od „Pio fondo".

Martin: Ter se hvala Bogu poznamo. Spôminješ se, kad je ono pokojni plovan Morin (Bog ga pomiluj!) predikal od te šinjorije, da koliki bi i brez košulje utekli, kad bi butigiri prišli po svoje. Moja mala nima ner jenu traversicu i to zakarpanu, ma je plaćena. Če mi oni bacilaju s tu njihovu sinjoriju, kad kupuju menule za viečeru kako i ja. Ma mi dela jad, da govoru kako da nas oni svih hranu i kako da bi brez njih pomrli od glada.

Mikula: Sada sam ti se spomenul jedne lipe. Hahaha! ma je vero lipa!!

Martin: Nukol!

Mikula: Oni od „Unioneva" su dali zapovid, da niki nima pozdravljat nas Hrvati, zašto da nečeju više s nami nikakovoga posla. Drugi su šegavi znaš, pak ti lipo skrovito pozdravljaju svakoga Hrvata, zač govoru, da bi moglo prit vrime, kad bi ih mogli tribovat, samo kad je po rivi, uteku kamo tamo, da ih nebi ki vidil, da su pozdravili koga Hrvata. Znaš, kako da se igraju slepoga miša. Ma siromah Pavlina.

Martin: Ča on veli Pavlina, od koga bi se moglo nasolit jedan veli maštel mesa?

Mikula: On, on, da, veli maštel mesa, ma ni dvi žlice juhe. On ti je onako malo na dobru, pak nima malicije kako drugi. On siromah prosi i moli, da neka mu dopuste, da još niko vrime pozdravija jednoga Hrvata, zašto da mora. Svi ga pitaju, da zač, ma s prvine ni jim otel povit. Ma daj, daj, najzada im je povidal pravi uzrok. Ala indovinaj, zač Pavlina mora povdravljat našega Morića?

Martin: Češ da indovinan? Morebit radi staroga prijateljstva?

Mikula: Ne radi staroga ne, nego radi novoga. Insoma stvar je ova: Pavlina ima s Moričem jednoga . . . skoro neznam, kako bih rekal, ma daj, ter smo sami, jednoga prasca imaju na pol, i radi toga da se ne more od Morića razdilit. Če diš Martine, hahaha!!

Martin: Hahaha! ovo valja va folji klasi. Ma ter je i on od šinjorije, bin pustil *perocò* i prasca i pol, kad je za *onor* od partita.

Mikula: Šeša, najprije prasac, pak onda partit. I ovo ti je naša šinjorija, ka pušća atorno i partit za pol prasca.

Martin: A ča govoru na Unione?

Mikula: Dali su mu *permes* do 21. decembra, ma da on dan valja prasca ubit o *a monte la miciaia*!

Martin: Vidiš nesriće, ov put je za pol prasca u *perikulu* talijanski partit.

Mikula: Hahaha! Bog Martine!

Martin: Hahaha! Bog Mikula, Bog! Ma ova je vero lipa. Ne povidajmo ju nikomu, da ne bude ruga po pajizu.

Franina i Jurina

Fr. Biš veroval, da je va Zrenju najbolji šarenjački vokat neka blebetuša?

Jur. Božo moj, ter pravi vokat mora imet dug jezik.

Fr. Pravo je ma ona ima i kratku pamet.

Jur. To se poravna jedno z drugem.

* * *

Fr. Va Zrenje da je meštar zapri šarenjakom pred nosom školska vrata.

Jur. Pametno je storil, zač je bolje, da onakovi ostanu vavek tovari.

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Prigodom odkrića nadgrobnog spomenika pok. učitelju M. Buršića u Juršićih 12. o. mj. sakupio je kod stola g. Gjuro Červar, pravnik na rieči: „Pale su dvie, nek pade i treća — u prilog družbe sv. Cirila i Metoda", na što bi u tili čas sabrano 42 krune (21 for.) Živili! Ova svota izručena bi u pisarni istarske posujilnice u Puli.

Novi krčki biskup. Njegovo cesarsko i kraljevsko Apoštolsko Veličanstvo imenovalo je previšnjom riešitbom od nedjelje 22. novembra, prečastnoga g. dra. Antuna Mahnića, profesora u Gorici biskupom krčkim.

† Ivan Karabaić

Težkim srcem zabilježiti nam je opet danas novi gubitak za našu hrvatsku granu u Istri. Izgubili smo mladu i odličnu silu, koja bijaše jur svomu narodu od velike podpore a bila bi, da ju je Bog poživio u budućc, bez dvojbe i od mnogo veće.

Iz Pergine u južnom Tirolu stigla nam je naime dne 18. t. mj. crna viest, da je tamo preminuo nakon duge i težke bolesti providjen svimi sv. sakramenti za umirajuće g. *Ivo Karabaić*, bivši c. k. kotarski kapetan u Kninu, vitez reda Frana Josipa I. i reda crnogorskog Danilova i posjednik vojničke kolajne. Naš Ivan rodio se god. 1854. na Puntu na otoku Krku od čestitih roditelja, ali ga uzme za rana k sebi stric mu pop *Antun*, tadašnji kapelan u Trstu, kod kojega je započeo i svršio pučku školu i gimnaziju odličnim uspjehom.

God. 1872. pošao je Ivan na sveučilište u Grac a god. 1876. stupio je u državnu službu u Trstu kano vježbenik kod c. k. namjestničtva. Ovdje je ostao nešto preko jedne godine, pak je došao na Volosko, gdje bijaše imenovan političkim komesarom i gdje je ostavio u našem narodu neizbrisivu uspomenu.

Pošto je naš Ivan poznavao hrvatski, talijanski, njemački i francezki jezik a u službi odlikovao se revnošću i točnošću, posla ga c. k. vlada na Cetinje kao tajnika austrijskog poslaničtva tamo. Taj je ostao preko 8 godina od svih ljepo vidjen i čašćen, a od cesarske i kneževske vlade izvanredno odlikovan i nagradjen. Na Cetinju služio je pod pukovnici Thömelom i Milinkovićem, koji su taj zastupali austrijski dvor. Češće imao je taj prilike, da obavi vrlo delikatna poslanstva, koja je on na podpuno zadovoljstvo svojih predpostavljenih izvršivao, ali našemu Ivanu dosadi napokon takav život, te zaželi doći medju svoj narod, komu je hotio posvetiti sve svoje sile. Na svoju molbu bijaše imenovan god. 1889 c. k. kotarskim poglavarom u Kninu, gdje je neumorno radio eko napredka podredjenog mu naroda. Kninski politički kotar jest najprostraniji u čitavoj Dalmaciji, a odnošaji radi različitosti vjeroizpoviedanja puka, vrlo zamršeni i težki. Htjelo se je dakle izvanredne sile i radinosti, da se toj težkoj zadaći zadovolji. Ali on bijaše na svojem mjestu učiniv vazda svoju podpunu dužnost. Osim toga pomogao je ustrojiti tamo starinarski muzej i brinuo se mnogo oko uredjenja rieke Krke.

Na uprav ta njegova izvanredna djelatnost uplivala je zlo na njegove duševne i tjelesne sile. Prenapinjao se u službi za dobro svoga puka, ali je tim podkopao si i duševno i tjelesno zdravlje tako, da je morao pred 1½ godinu ostaviti službu i povući se u stanje mira. Na poziv svoga pobratima g. *dr. Zlatka Zlatarovića*, predstojnika bolnice u Pergine, pošao je naš Ivan sa svojom obitelji tamo, gdje ga je prijatelj njegov pazio i liečio. Ali sva liečnika pomoć na žalost ne pomože ništa.

Duševne i tjelesne sile ostavljahu ga sve to više, te je napokon dne 15. t. mj. u naručju svoje mlade supruge i brata mu Petra predao Bogu svoju plemenitu dušu.

Pokojni Ivo oženio se 1891. godine sa hćerkom jedinicom poznatoga hrvatskoga rodoljuba iz Dalmacije, pok. dra. *Frana Danila*. Za pokojnikom kuka dakle mlada udovica i trogodišnji sinčić Frane. Ovoj dvojici najmilijih mu stvorova na svietu u boli i tuzi pridružuje se uz otca i bratju, razcviljeni stric mu, danas umirovljeni kanonik sv. Jerolima, stanujući u Trstu, koji je pokojnika iz škole postavio, do odlična mu položaja pomagao i koji danas vidi sve svoje osnove sa obljubljenim si netjakom jednim udarcem mrtvaške kose pretrgane.

Ako bol preč. kanonika u ovoj težkoj nesreći išta ublažiti može, neka mu bude čvrsto uvjerenje, da s njim iskreno njegovu veliku bol diele mnogobrojni prijatelji i štovalji njegovi i milog nam pokojnika, komu neka podieli Svevišnji pokoj vječni a svim njegovim milim jakost, da uzmognu podnesti težki taj udarac.

Izpitu usposobljenja za pučke škole za naukovnim jezikom hrvatskim, koji se je obdržavao pred c. kr. izpitnim povjerenstvom u Kopru od 16. do 20. t. mj. prijavila su se samo dvojica i to gospodin Ante Ryšlavý, učitelj u nedavno otvorenoj pučkoj školi družtva sv. Cirila i Metoda u Kaštelirn i gospodin Mihovio Juračić, učitelj negdje u Bosni, a rodom iz Muna u Istri. Obojica položila su taj izpit sa vrlo liepim uspjehom, dapače gospodin Ryšlavý sa odlikom. Čestitamo srdačno obojici, čestitamo i velezaslužnomu odboru družtva sv. Cirila i Metoda, što je izabrao za učitelja u Kaštelirn ovako vriedna i čestita mladića kao što je g. Ryšlavý. Napose se pak imaju radovati veseliti tomu i biti zahvalni spomenutom odboru dični naši Kaštelirci.

Promaknuće na čast doktora prava. Gosp. Ivan Majstrović, koncipient kod odvjetnika g. dra. Dinka Trinajstića u Pazinu, bijaše dne 18. t. mj. promaknut na sveučilištu u Gracu na čast doktora prava. Zadnji strogi izpit položio je mladi doktor sa odlikom.

Mladomu g. doktoru naše iskrene čestitke uz živu želju, da bi svoje odlične duševne vrline posvetio hrvatskoj grani u Istri.

Iz Sv. Matcja pišu nam 20. t. mj. Javljamo Vam, da je danas nakon težke i dugotrajne bolesti ovdje preminuo, izpustiv svoju blagu dušu Sirola Mate Brnas, krčmar i posjednik u 58. godini dobe svoje. Muž obće ljubljen i štovan. Bio je višegodišnji občinski savjetnik i župan županije Brnasi; nebrojeno puta bio je biran fiducijarom za izbore u zemaljski sabor i carevinsko vieće. Za njim žali rodbina, mnogobrojni prijatelji i znanci, a obće cielo okolica i svatko, tko ga je imao priliku poznavati. Za dobe tabelara imao je kao krčmar, kao župan i zastupnik prigodu, da ljude miri, jer se često kod njega sjatilo ljudi sa cielc Kastavšcine, kao možda u nijednoj krčmi. Za sve se izbore vrlo zanimao, a ponajpače za prošle občinske. Sam nije znao ni čitati ni pisati, zato je od svojih uviek zahtjevao, da mu čitaju „Našu Slogu", za koju je bio osvjedočen, da ga u dobro upućuje i dobro savjetuje. Bila mu lahka crna zemljica, a njegovoj obitelji Bog podielio okriepe i snage, da mogu podnieti taj težki udarac.

Premještenje. Na vlastitu molbu bijaše premještenu sa ovdašnjeg c. kr. ravnateljstva pošta i brzojava c. kr. poštanski komisar g. Fran Knežek k ravnateljstvu pošta u Prag. Ovo je u novije doba treći činovnik Slaven, koji bježi sa ovdašnjeg ravnateljstva. To će biti zaista teško g. ravnatelju i njegovomu najboljemu savjetniku g. Cerni, koji ljube onako strastveno svoje podredjene slavenskog jezika!!

Na grobu Ostromanovu. U „Hrv. Domovini“ od ponedeljka čitamo, da je poznati hrvatski književnik i veleuzaludni intendant hrvatskoga kazališta, veleč. g. Dr. Stjepan pl. Miletić, boraveć u Malomselu, posjetio i tužni grob umorenog našeg mučenika Oktavija Ostromana. Gosp. Dr. Miletić priobćio je u „Viencu“ o tom posjetu svoje utiske, ter predlaže, da se pokojnomu Oktaviju podigne grobni spomenik. U tu svrhu izručio je isti gospodin uredničtvu „Hrv. Domovine“ for. 10, na čemu se i mi plemenitomu mužu iskreno zahvaljujemo želeći, da bi i drugi naši rodoljubi sliedili njegov hvalevriedni primjer.

Koncert „Slovanske čitalnice“ u Trstu U subotu dne 28. t. mj. priredjuje odbor naše čitaonice članovom i poznanim gostovom koncert, kod kojega će sudjelovati jedan odiel vojničkoga orkestra. Početak u 8½ sati na večer; po koncertu plesna zabava.

Javni sastanak na Opčinah. U nedjelju vršio se na susjednih Opčinah drugi javni sastanak pod nadzorom komesara c. kr. ravnateljstva redarstva u Trstu. Prvi sastanak bijaše raspušten od komesara mjestnoga magistrata, a prva posljedica tomu bijaše, da je c. kr. namjestničtvo oduzelo magistratu nadzor nad družtvi i nad sastanci.

Sastanku je predsjedao predsjednik polit. družtva „Edinost“, a prisutna bijaše i većina gg. odbornika. Birače izvriestio je državni i zemaljski zastupnik gosp. vitez Nabergoj. Izrečeno je više krasnih i oduševljenih govora. Naroda se sakupilo više nego li na nijednom dosadašnjem sastanku u našoj okolici. Sve je prošlo u podpunom miru i redu.

Na sastanak stigla su iz Pazina sliedeća dva brzojava:

I. „Pazinski Hrvati pozdravljaju sakupljenu braću Slovence kličuć: složno napried, pobjeda je naša. Živili! Trinajstić.“

II. „Zavednim tržaškim Slovencem, pesebno neustrašivim voditeljem, kličejo iz Istre gromoviti: živio! Golob Mate, Gortan Martin, Gortan Šime, Bukovec, Grašić Slironić Ivan, Anton, Fran, Petar, Božac Anton.“

Iz Jelšana dolazi nam zadnji čas tužna viest, da je tamošnjemu nadučitelju gosp. Makarovića preminula čestita mu gospodja i drugarica. Velevriednomu učitelju i dičnomu našemu rodoljubu naša iskrena sućut prigodom tog težkog udarca!

Budući sastanak polit. družtva „Edinost“ obdržavati će se u nedjelju dne 29. t. mj. u 3½ sata popodne u susjednom Škedinju. Neima dvojbe, da će se pozivu našega političkoga družtva i u onom rodoljubnom mjestu odazvati velike množtvo naroda.

Izbori za občinsku upravu u Zrenju. Od tamo doznajemo, da je sl. občinsko zastupstvo u Oprtlju napokon uzeklo izbore za upravu podobćine Zrenj za dne 1. decembra tek. god.

Kako je poznato, prosvjedovali su prvi put zrenjski rodoljubi proti nepravilnom postupanju občinskoga načelnika, koji je bio došao iz Oprtlja, da rukovodi rečene izbore. On je na to pobrao svoja kopita i odnesao se u Oprtlje.

Hoće li postupati i dne 1. decembra kao što je postupao prvi put, toga mi ne znamo, ali želimo, da politička oblast strogo vrši svoju, da se izbori redovito i po zakonu ovrše.

Našim rodoljubom preporučamo pako, da se ničim prestrašiti nedadu, ali da uztraju u izbornoj borbi do konca, da se vladaju mirno i trieznо, da pobilježe svaku moguću nezakonitost, jer će se tako moći podnesti utok proti izbornom činu, ako bi se isti nezakonito ili nepravilno obavio.

Izborni sastanak u Malom Lošinju. Piše nam prijatelj, da je naš zemaljski zastupnik g. Šime Kv. Kozulić prošle nedjelje u Malom Lošinju sazvao izborni sastanak, koji da je uspio, da bolje nije mogao. Prisutnih da bijaše do 300 osoba, što je svakako mnogo, ako se uzme u obzir, da je onaj sastanak bio sazvan u vrlo kratko vriome. Na sastanku dapače bijaše izražena želja, nek se drugi put na vrieme gradjanstvo obaviesti, da mogu i drugi doći, koji za onaj sastanak nisu bili ni doznali. Sastanak bijaše vodjen u čisto hrvatskom jeziku. Ovo bi bila u kratko viest, koju primamo iz Lošinja. — Ako se uvaže ondješnje okolnosti, mi cienimo, da se mora čestitati g. Kozuliću, što je našu stvar ozbiljnim i dostojanstvenim radom znao jurve do toga pediguati, da može držati hrvatskim jezikom i u hrvatskom duhu izborne sastanke usred grada uz onoliko občinstvo. Mi čestitamo i njemu i svim njegovim drugerom u radu i zahvaljujemo im na ime našeg mukotrpnog naroda. Njihov rad mi ćemo znati ocieniti ne samo po uspjehu, nego mnogo više po rodoljubnom zauzimanju.

Sa buzetskog kraja pišu nam: Veleučeni gospodine uredniče, vrlo često nam zadovoljiti, ako ustupite malo prostora za ovo par redaka. Svatko, koji poznaje naš kras i koji je bio u Lanišću, reče, da je Lanišće kao jedan gradić, dapače i mnogo ljepši nego li su razni gradići u Istri. Kad sa kojeg vrha ugledate ovo krasno selo, to vam se čini kao maleni i liepi grad. Ali žalibože za ovo krasno selo kao ni za ostala sela na krasu kao da valjda nezna nijedna oblast, da obstoje u Istri. Cieli dan hoda ne vidiš niti koraka dobrog puta, a kamo li ceste. Kod nas se čovjek rodi i ostari, da skoro ceste i ne vidi.

Pred 12 godina imali smo u Lanišću c. kr. žandarmerijsku postaju, tri svećenika, c. kr. poštarski ured; a danas svega toga nije, premda je danas pod župu lanišku više od 500 duša nego li bijaše onda. Od tada imali smo poštarsku službu sa Ročom; svaki tjedan četiri puta obćio je teklić, a pred dvie godine na mjesto, da bi se bio imao na novo otvoriti c. kr. poštarski ured, odredilo se, da teklić obći svaki dan; ali žalibože ni to nama ne stoji dobro, jer bi se ovdje u Lanišću morao otvoriti na novo poštarski ured, pošto nije istina, što smo mogli mi čuti, da tobož maleni promet toga ne dopušta, da bi se otvorilo poštarski ured u Lanišću, jer da je izkazano, da se jedan s drugim samo po jedan list na dan šalje izmedju Roča i Lanišća.

Ako je tako netko izviestio, to mu se doista može reći, da je posve krivo obaviestio slavno ravnateljstvo pošta, jer ako uzmemo u obzir samo novine, kojih dodje do 550 na godinu u samo Lanišće, a župni ured, vodstvo pučke škole, občinska uprava, deset trgovaca sa liesom i ugljevljem, tri krčmara, tri trgovca sa svakovrstnom robom, 100 mužkaraca, koji su svake godine po 6 mjeseci sa ovcami kod Pule, gdje polovica njih trguje u Puli sa mljekom, sirom i janjci; preko 60 težaka, koji su po osam mjeseci odaljeni od svoga doma; i to nije nego samo Lanišće, a gdje je Brgudac, koji broji 80 kućnih brobrojeva, Račjavas sa 92 kućna broja, Podgaće sa 48, Prapoće sa 55, Rašpor sa 38 i Lanišće sa 106 kućnih brojeva, a ostala sela niti ne spominjemo. Dakle je li moguće, da svi ovi čimbenici nebi bacili nego samo po jedan list na dan u svjet, dočim ide iz samog Lanišća u promet preko 400 vozova na godinu na postaju Lupoglava, a od svega prometa, što dodje na postaju u Lupoglavu, oglasi ili prijave šalju se preporučene preko Roča. Mi želimo dakle, da bi slavno c. kr. ravnateljstvo pošta i brzojava u Trstu podzelo shodne korake, da se na novo otvori c. kr. poštarski ured u Lanišću i da od sada unapried ne obći više Lanišće sa Ročom, nego sa novoustrojenim c. kr. poštarskim uredom Lupoglava i to u razloga, što savkoliki promet dolazi za rečena sela jedino preko željezničke postaje Lupoglava. Mi znademo dobro, da neće biti ove po volji poštaru u Roču, ali pošta je za nas, ne za njega. Dočuli smo, da je bio g. Jakac, učitelj u Lanišću, naručio u Beč njekoliko školskih knjiga, koje da su težile do 14 kg. Radi toga poslao g. učitelj jednu djevojku, da ih donese sa pošte u Roču, jer teklić za 40 nvč. ne htjede ih donieti. Kad je poštar izručio djevojki omot, djevojka s njim u Lanišće, a kad je primio u ruke gosp. učitelj omot, na mjesto knjiga bilo je unutri predivo ili lan; valjda se bio pomutio gosp. poštar, te nije znao, u kojoj sobi mu je dućan ili poštarski ured. Za sada ovoliko, a bude li potrebno i ako nam dozvolite, gosp. uredniče, vratit ćemo se još na ovo pitanje. (Izvolite, pak ako nebi ovi temeljiti razloti pomogli, obratite se na naše vriedne zastupnike u carevinskom vieću. Op. ured.)

Iz Dobrinja pišu nam 18. studenoga 1896. (Hrvatska Čitaonica u Dobrinju). Napokon poslije dugog, vrlo dugog okapanja, stigla su pravila za ustrojenje rečene čitaonice potvrdjena.

Još negdje pred preko 10 godina bila se porodila u skromnom krugu občine dobrinjske inteligencije želja, da se čitaonica ustroji, te bijahu odposlata pravila na potvrdjenje, mislimo ona vrbničke čitaonice u prepisu. Al je visoko namjestničtvo povratilo uz nekoje opazke kao neodobrene. Stvar je zatim na dugo zaspala, jer se računalo, da i onako onaj maleni broj članova, što bi se u istu upisalo, dobiva zajednički novine, koje kruže od jednog do drugog, te da se tako ima njeku vrst ambulantne čitaonice. Nu godine 1894. u listopadu opet se porodi želja za ustrojem, i sad budu od rieči do rieči prepisana pravila susjedne čitaonice u Omišlju (potvrdjena g. 1886.) i poslata na potvrdjenje. Al visoko namjestničtvo odbije i ova pravila uz njeke svoje opazke, te je tako opet stvar zaspala za cielu godinu. Mjeseca srpnja god. 1895. budu i po treći put ta pravila izpravljena i odposlata na namjestničtvo, da ih žalibože ista sudbina stiže. Ova godine u mjesecu kolovozu sastavilo se napokon posve nova pravila uzev u obzir sve dosadanje namjestničtvene opazke, gojeć čvrstu nadu, da će barem sada stići potvrdjena. I kad se je već posve stalno očekivalo povoljno riešenje ili bolje potvrdu mučke, jer su četiri tjedna, u kojima po zakonu treba, da stigne riešenje, inače se može družtvo i bez potvrde ustrojiti, bila na izmaku, kad iznenada negdje početkom rujna, eto ih opet natrag nepotvrdjenih, već po običaju popračenih s njekim opazkama, sastojećim u četiri točke. Sad se pak izgubilo strpljivost i odlučilo se učiniti utok na visoko ministarstvo nutarnjih posala, jer se reklo, ta će nam se blažena pravila valjda do sudnjega dana vraćati i mi izpravljajuć jednu pogriešku, upadati ćemo po njihovu u drugu. Što bude da bude, nek i ministarstvo za nas doznade.

Utok bude sastavljen, u kojem se je naglašalo točku po točku tih opazka pobiti i sa nepromjenjenim pravilima bude isti odposlat putem namjestničtva na ministarstvo. Kad na nemalo začudjenje eto ti pravila poslje dvomjesečnog čekanja ovih dana od istog namjestničtva natrag sa popratnim spisom, da je isto visoko namjestničtvo pronašlo za shodno promjeniti svoju prijašnju odluku, te uvaživ utok, pravila potvrditi. Pri tom se opravdava, da njekoja pomanjkanja u pravilima, proti kojima je bilo prigovorilo u prijašnjoj odluci pod točkom 1. i 2., neće se kako je dokazano u utoku u konkretnom slučaju zbiti, a da prigovori pod točkom 3. i 4. prijašnje odluke, nisu tako izvanredne naravi, da bi opravdavali uzkratu potvrde. Ibis, redibis...

Bez komentara primjećujemo, da ona ista oblast, koja je prvi put pravila odbila, drugi put ih na temelju utoka potvrdjuje, bez da je medjutim dotični utok putovao na ministarstvo. Al pravo je njeki dan jedan dopisnik „Sloge“ spomenuo, da treba pisati utoke.

Nego postiv na stranu sve te dosadanje zgode i nezgode, sad je čitaonica dozvoljena i treba pristupiti k njezinu ustroju. Budući da će biti, kako je prije spomenuto, dosta omedjašeni broj članova iz Dobrinja, s toga se ovime obraćamo osobito na Dobrinjce, koji se nalaze izvan svog zavičaja, da se u čim većem broju u našu čitaonicu upišu. Upisnine se plaća jednom za uvjek 50 nvč.; članovi se pak dielo na I., II. i III. reda, od kojih plaćaju oni I. reda 6 for., oni II. reda 2 for. a III. reda 1 for. na godinu. Darovi se pak primaju sa osobitom zahvalnošću.

Družtvo će se konstituirati dne 29. tek. mj. u 4 sata poslje podne. Mladoj čitaonici želimo dobar početak!

Iz buzetske občine pišu nam: Ako i kasno, mislim, da ću vam ugoditi, gospodine uredniče, kad Vam javim, da se je na ovom našem zapuštenom krasu priparvio novi mali bram prosvjete. Pomoću sv. družbe Cirila i Metoda, troškom občine i trudom občinara sazidala se u Brguden škola dostatna za ono selo. Na 8. pr. mj. blagoslovio ju mnogočastni gosp. župnik Mikiša, koji si je dao dosta brige, dok ju je vidio sagradjenu. Prije blagoslova bila je svečana sv. misa, kojoj su prisustvovala sva školska djeca i sav puk, a zatim se pošlo uz prasak puškara obhodnim redom u školsku kuću. Poslije blagoslova prosborio je puku prije g. župnik Mikiša, a za njim gosp. dr. M. Trinajstić kao predsjednik školskoga vieća, da puku predoči važnost ovoga časa za selo Brgudac i važnost škole za život. Ovom činu prisustvovalo je više učitelja i svećenika iz okolice.

To je druga škola na našem krasu, što se diže pomoću družbe sv. Cirila i Metoda. Nadamo se, da neće proći mnogo, a da će se u toj školi početi i nauk drobiti našoj djeci.

Teda negda imenovao je zemaljski odbor svoje članove u naš cestovni odbor po novom zakonu. Kako drugdje, tako je imenovao i ovdje za članove samo Talijane. Zaludu bi bilo od njega očekivati toliko obzira i pravičnosti, da bira svagdje barem po jedno a Hrvata ili Slovenca. Više nego zemaljski odbor, on je odbor talijanske strauke ili ako ćete, odbor od „*Società Politica*“, pa no može drugčije postupati. Nego što je sramotno za buzetsko Talijane jest, da se nije medju njima našlo čovjeka sposobnoga i vjernoga, pa se morao uteći „*furešton*“ Jedan je dr. Sandrin, kojega poznaju svi i kojega mi ne treba predstaviti, a drugi je jedan oprtaljski literat, koji neima druge zasluge, nego što je nadmudrio i predtekno nekoje Buzećane, preotev njim bogatu dotu, na kojoj se sada debeli. Neću vam kazati imena, jer biste mogli sbiljа misliti, da je Hrvat ili kako tamo kažu Krevat.

Na 13. budućeg mjeseca birati će se predsjednika. Tko će biti? Neznam! Valjda „*furešt*“ — blagonić ili *furešt* — spasitelj.

Neka bude tko hoće, al onakav, kakov je bio dosadašnji neće biti i težko da budu već ceste onako dobro uzdržane, kako su bile do sada sa odnosno malim troškom, bude li se u odboru tjeralo strančarstvo i bude li se htjelo i tim odborom širiti „*avito kulturu*“. Treba naime znati, da po starom zakonu je cestovni odbor bio u hrvatskih ruku, a po novom zakonu i sa imenovanjem dvojice Talijana od strane zemaljskoga odbora, ovi će imati jedan glas više. Vidit ćemo ih na djelu!

Važna odredba. C. k. namjestničtvo u Trstu odnzelo je mjestnomu magistratu u Trstu jedan dio prenešenoga djelokruga, što ga je isti vršio kao politička oblast u našoj okolici t. j. nadzor nad družtvi i nad sastanci.

Tomu je dao povod komesar mjestnoga magistrata, glasoviti Vidosso, koji je bez ikakva razloga razpustio dva javna sastanka, što ih je sazvalo političko družtvo „Edinost“ tečajem prošloga i tekućega mjeseca i to prvoga na Proseku, a drugoga na Opčinah.

Političko družtvo „Edinost“ podneslo je pritužbe proti takovomu nezakonitomu postupanju ročenoga komesara na c. kr. namjestničtvo i na njeg. preuzvišenost ministra predsjednika g. grofa Badeni-a i to je, reć bi, pomoglo. Neima dvojbe, da je učinila svoju i interpelacija zast. g. Nabergoja, podnešena u ovom poslu na carevinskom vieću.

Naše čitatelje, osobito gg. svećenike, učitelje, občinske poglavarstva itd. upozorujemo na današnji oglas rodoljubnog trgovca g. Likara iz susjedne nam Gorice.

Novi brzojavni ured. U ovdašnjih talijanskih listovih čitamo, da im je priobćilo sl. ravnateljstvo pošta i brzojava, da je otvorena od dne 21. t. mj. u mjestu Vnetak na otoku Unije — politik. kotar Lošinj — brzojavna postaja sa ograničenom samo dnevnom službom.

Sve pošt. i brzojavne viesti dužni smo crpiti iz talijanskih liberalnih i židovskih listova, jer g. ravnatelj pošta nepriznaje hrvatski il slovenski jezik kulturnim.

Hoće li već jednom prestati šarenjačka izazivanja u Zrenju? Od tamo piše nam prijatelj, da su mjestni šarenjaci, talijanski prodanci i legine podrepnice dne 2. t. mj. pod večer izbacili tri hitca — nezna se da-li iz revolvera ili iz puške — u vrata tamošnjega gosp. župe-upravitelja. Jedno olovno zrno našao je g. župe-upravitelj u kući. Ti noćni razbojnici razbjegoše se za tim na sve strane, kano što običaju činiti talijanski junaci i kao što su činili njihova uesudjena braća u Africi.

Ovakva česta izazivanja i slične divljačke navale dodijale su već svakomu poštenomu občinaru, te mislimo, da bi već jednom bilo doba, da se tim smutljivcem i tim divljakom na rep stane. Doista neznamo što čini politička oblast, da malko bolje neprepazi kroz svoje okuljake na te nuđne sovurine.

Ovom prilikom sjećamo istu oblast, da već toliko nezateže sa izborom župnika, jer dok tamo nebude imenovan stalan župnik, neima nade, da će se posvema uzpostaviti mir i red.

Neimaju hrvatskih tiskanica. Na naš poziv, da nam se oglase prijatelji iz čitave Istre, gdje neimade na sudovih il poreznih uredih hrvatskih ili slovenskih tiskanica, javlja nam prijatelj iz Buzeta, da tamošnji sud i porezni ured neimaju hrvatskih tiskanicah, ili ako ih imaju, da je nediele i nerazašilju, pošto takovih nije nigde dobiti. Bilježeć ovo za našu dalnju porabu, molimo prijatelje i sa drugih krajeva Istre, da nas ob istom predmetu obaviestiti izvole.

Doznajemo nadalje, da se na kotarskom sudu u Buzetu malo piše hrvatski, na što upozorujemo osobito tamošnju občinsku upravu i našega prijatelja odvjetnika i načelniku g. Dra. Trinajstića. Kucajmo, tražimo i zahtjevajmo, jer inače nećemo ništa dobiti.

Pogrebno i podporno družtvo u Dskanih. Od tamo doznajemo, da su tamošnji rodoljubi osnovali „Pogrebno i podporno družtvo“ za onu občinu i to prvo ove vrsti u našoj Istri. Bilo blagoslova i sreće!

75.000 kruna iznaša glavni zgoditak velike lutrije u Inomostu, koji se izplaća u gotovom uz samo 20% odbitka. Srećke dobivaju se po 50 nvč. Upozorujemo naše cienjene čitatelje, da je vučenje već 20. febrara.

Listnica uredničtva.

Gosp. Anton Brajssa brivar Pićan. Čudimo se doista kako dolazite Vi do onog „Priposlana“? Nečušite se, čovječe, gdje Vas ne svrbi!

Gosp. dopisnikom: Čunaki, Pićan, Sovinjak, Labin, Sušak itd. nebijaše nam danas moguće uvrstiti Vaše dopise, natrpite se do budućeg broja. Živili!

Javna zahvala.

Nije mi moguće, da se svakomu posebice zahvalim na uloženom trudu, radi polučenja sredstava za nabavu nadgrobnog spomenika i radi prisustvovanja kod postavljenja istog mome nezaboravnom drugu

Miji Buršiću, učitelju u Juršićih

s toga to činim putem javnosti, zahvaljujući se svim i svakomu, što izkazaše mome neprežaljenom suprugu osobito štovanje, a meni ublažiše donjekle pretežku tugu.

Dugujem što srdačniju hvalu i svoju vječnu harnost gg. Josipu Velikanji, Petru Pikuliću, Jos. Svjetličiću, Vinku Šepiću, Baciću, Jakcu i Jelušiću.

Svemogući naplatio im njihovu rieđku požrtvovnost, a od mene budi im usrdna hvala i vječna harnost!

U Kastvu, dne 21. studena 1896.

Razcviljena supruga

Adelina Buršić.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednostnih papirjih na		V napoleonih na	
1-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2%
3- „	2½	3-mesečni „	2½%
30- „	3%	6- „	3½%

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovih avstr. velj., stopilo nove obrestne takse v krepost s dnem 5. februarj, v. februara in odnosno 9. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrednostnih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakazatee

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc, Reichenberg, Saaz in Solnograd, — brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostnih, divis, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
nakaze vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. februara 1896.

Kathreiner's Kneippkaffee

je kot primes k bobovi kavi edino zdrava kavina pijača.

Dobi se povsod, pol kile za 25 kr.

Svarilo! Zaradi nič-vrednih ponarejenih izdelkov je treba paziti na tovarne zavoje z imenom

Kathreiner.

Javna zahvala.

Težkim i nenadoknadivim gubitkom unesrećeni doživili smo uz gorke boli naše duše prigodom bolesti i smrti našeg nezaboravnog supruga, dotično otca, sina, netjaka itd. itd.

Ivana Karabaića

umirovljenog c. kr. kapetana, viteza reda Frana Josipa I., reda Danilova, posjednika vojničke kolajne itd. itd.

toliko znakova srdačne ljubavi i iskrenog sučuvstva sa raznih strana, da nemožemo od manje, a da se ovim putem ne zahvalimo svoj rodbini, prijateljem i znancem, pojedincem i družtvom, kličuć im iz dna našeg razcviljenog ali zahvalnog srca: Bog Vam stostruko platio!

U TRSTU, dne 24. novembra 1896.

Antun pop **Karabaić**, stric **Marija** udova **Karabaić**

za se i za svu rodbinu.

G. LIKAR

u GORICI,

Sjemeniška ulica kbr. 10

ima bogato skladište svakovrstnih pisarskih i školskih potreboća, tiskovina za svećenstvo i za občine, upisnih knjiga itd. **uz najnižu cienu.**

Papir najbolje vrsti:

službeni 500 araka od	for.	2·40	napried
predpisni „ „ „	„	1.20	„
pismeni mala 8-va 100 araka	„	—·40	„
„ velika „ 200 „	„	—·65	„
Omoti (kuverte) privatni i službeni 100 kom.	„	—·20	„
Škatula pera (144 kom.) . . .	„	—·25	„
„ kamenitih pisala za tablice papirom obavito	„	—·25	i 32
„ velikih	„	—·55	„
Pozjetnica 100 tiskanim imenom	„	—·50	„
Tiskovine za občine na ¼ arka kano „Pozivi“ na ured 100 komada samo	„	—·25	„
Preudarki, računi, blagajnički dnevnici, zapisničke knjige na čvrstom i dokumentnom papiru svaki arak	po 3 novčića		

Sve tiskanice na cielom arku propisanoga papira stoje po arku . . . . . 1½ nvč.
Pribavlja takodjer svakovrstne tiskovine uz najniže cieno kao n. pr. napise na 100 kuverta ili pisama . . . . . 80 novč.

Obzirom na dobru vrst robe i najniže cieno preporuča se sl. občinstvu.

Josip Martinis

Dr. svenkupnog liečničtva, specijalist za bolesti očiju; bivši pomoćnik profesora Schnabela za očne bolesti u Beču. Stanuje **Via S. Lazzaro br. 17, II. kat.** Prima bolestnike svaki dan od 11½ do 2 sata poslije podne; jedan sat lieči badava uboge.

†

Podpisana javlja svim rodjakom, prijateljem, i znancem prežalostnu viest, da je danas u 8 i po sati u jutro usnuo u Gospodinu, providjen vjerskom utjehom umiručih njezin nezaboravni otac, glava obitelji

Anzelm Medanić

činovnik

Sprovod zemnih ostanaka dragog pokojnika obavio se je u sriedu dne 25. t. mj. u 3 i pol sata poslie podne, te je krenuo od Preluke put voloskog groblja.

U PRELUKI kraj Volostkoga, 24. novembra 1896.

Tugujuća obitelj.

Svećar u GORICI **J. Kopač** Solkanska cesta broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnom občinstvu prave

pčelno-voščene svieće

kilogram po for. 2·45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani tvornički znak, nepokvarene, jamčim sa svotom od **1000 kruna.**

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo nizkoj cieni.

Prodajem takodjer tamjan za crkve:

Lacrima najfiniji	klgr. po for.	1.20	
„ obični	„ „ „	1.—	
Granis	„ „ „	—·60	

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od poštarine.

Poziv.

Gospoda članovi i prijatelji kotarske gospodarske zadruge „Opatija“ pozivlju se k redovitoj glavnoj skupštini, koja će se obdržavati u Berseču dne 10. decembra t. g. u 10 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika glavne skupštine obdržavane dne 5. decembra 1895.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Obračun za godinu 1896.
5. Proračun za godinu 1897.
6. Izbor novog odbora.
7. Eventualni predlozi.

Kotarska gospodarska zadruga

Opatija, 24. novembra 1896.

Predsjednik:
V. Tomičić v. r.

Na znanje!

Sva ona gospoda trgovci u Trstu, Istri i t. d., koji bi želili imati obavjesti glede vrsti crnoga vina i opola na otoku Hvaru, u občini hvarskoj i takodjer glede vrstnoće i finoće maslinova ulja, neka se obrate podpisanomu.

Sa štovanjem

AntePandol-Dulčić.

Brusje, otok Hvar.

Važno za usnare!

Posujilnica u Konjicah kupila je iz ostavštine poznatoga tvorničara **Ivana Stanzera** tvornicu za usnje (kožu) te kuću sa gospodarskom zgradom.

Tvornica za usnje pripravljena je za 20 do 30 radnika, te se ovim nudja u najam ili na prodaju.

Više o tomu podaje

Dr. Ivan Rudolf

odvjetnik

u Konjicah, na Štajerskom.

DROGERIJA

na debelo i drobno

G. B. ANGELI

TRST

Corso, Piazza della Legna 1.

Odlikovana tovarna čopličev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kočije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetih) za slikarje, po ugodnih cenah. Losk za parkete in pode.

Mineralne vode

iz najbolj znanih vrelcov kakor tudi romanjsko žveplo za švepljanje trt.

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

Prešo za grožđie, diferencialni sustav

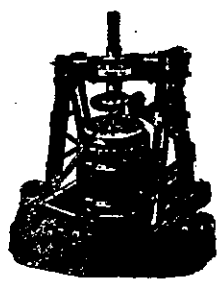

Ovaj sustav preša ima najveću tištajuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov sustav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvodu

Ig. Heller, Beč

II/21 Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se kontrafacija! — Traže se zastupnici!

Velika lutrija u Inomostu po 50 novčića

Učenje neoporečivo **20. februara 1897.**

Glavni zgoditak

75.000 krunah. **U gotovom** sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Belaffio, Alessandro Levi, Mandel & Co, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Eurice Schiffmann.

odgovorni urednik i izdavatelj Mato Mandić

Tiskara Dolene

Broj 49 U Trstu 3. decembra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlane se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom sniženu il po dogovoru. Isto tako je sa pri-lozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedođe na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na sedam arka.

Dopisi se povraćaju ako se ne tiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2·½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarina

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari. Mat. pesl.

Poziv na predplatu.

Pošto se primiče god. 1896. svojemu koncu, utičemo se ovim našim starim predplatnikom, da izvole na vrieme obnoviti svoju predplatu na naš list za godinu 1897.

Novom godinom stupiti će naš list u XXVII. tečaj svoga obstanka. Za dugih 26. godina imao je svakojakih neprilika sa pojedincima, sa oblastmi i moćnicima, al se nije hvala Bogu nikada pred nikim ponizio na uštrb narodne časti i svoga programa. Nije se uplitao u zamašna svietska pitanja, jer mu to nije zadaća, niti je ulazio u malenkostne razmirice, kojim je povod sebičnjačtvo ili koja druga ljudska strast.

Znajuć za koga bijaše ustrojen i radi koga izlazi, nastojao je vazda, da se ne zaleti previsoko niti da pade prenizko. U koliko je u tom uspio, nije na nas, da sudimo, već na obćinstvu, osobito na našem čitateljstvu.

Izdavanje pučkoga lista kod nas je vrlo mučno, ako se neima dostatne moralne i materijalne podpore. Prve nam prijatelji, istomišljenici i naši čitatelji nikada ne uzkratiše, ali sa drugom nije žalibože tako. List, koji ne ima stalnih i redovito plaćajućih čitatelja, a koji je i onako zazoran moćnikom i vlastodržcem, težko da ovrši svoju zadaću, pa bila ona još plemenitija.

Mi se moramo težkim srcem i ovom prigodom pritužiti na mnoge i mnoge naše nemarne predbrojnike, koji valjda misle, da zadovolje svojoj dužnosti tim, ako se udostoje naš list čitati. Nemile su ovakove tužaljke nama, a neće biti ugodne valjda niti spomenutim nemarnikom.

Da nam se olakša izdavanje lista i da uzmognemo i mi zadovoljiti mnogobrojnim našim dužnostim, molimo stare dužnike, da izvole svoj dug što prije sa našom upravom poravnati; vjerne naše i redovito plaćajuće čitatelje molimo, da izvole predplatu na vrieme obnoviti, a sve one pako, kojim je do napredka i do oslobodjenja hrvatske grane u Istri, molimo, da nas novom predplatom poduprieti izvole.

„Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije 5 for. a za seljake 2 for.; na pol godine polovicu gornjih ciena. Za inozemstvo k tomu biljegovina. Novce neka se šalje upravi lista novčanom nakaznicom.

U Trstu, decembra 1896.

Uprava „Naše Sloge".

Zametak k jugoslavenskom klubu.

Niže donašamo izjavu hrvatskih i slovenskih zastupnika na carevinskom viću u Beču, koja će bez dvojbe sve čestite i poštene rodoljube na slavenskom jugu razveseliti. Ovo je doduše samo prvi korak, ili kako rekosmo više, zametak k oživotvorenju jugoslavenskoga kluba na državnom saboru, ali mi se čvrsto nadamo, da će hrvatsko-slovenski zastupnici sve svoje sile napeti, da se već jednom oživotvori davna želja ponajboljih sinova našega naroda. Pošto nam za danas prostor lista nedozvoljava obširnije ob ovom vrlo važnom pitanju razpravljati, donašamo ručno izjavu bez daljnjeg tumača. Ona glasi:

„Danas su se na poziv g. dra Laginje sastali na viećanje sliedeći slovenski i hrvatski državni zastupnici, i to: gg. Biankini, Borčić, Dapar, dr. Ferjančić, dr. Gregorčić, dr. Gregorec, Koblar, Kušar, dr. Laginja, Nabergoj, Perić, Pfeifer, Povše, Robić, Spinčić, dr. Šusteršič i Višnikar.

Uvažujuć želju sa više strana javno izraženu, da bi se naime u novom državnom saboru svi slovenski i hrvatski zastupnici za uspješno djelovanje združili u jedinstven parlamentarni klub, izjavili su već na toj prvoj razpravi zastupnici svih stranaka, suglasno, da je, uza sve načelne razlike, ne samo moguće, nego obzirom na stečeno iskustvo i na korist naroda uprav potrebno, da svi hrvatski i slovenski zastupnici u budućem državnom saboru osnuju medju sobom parlamentarnu skupinu, u svrhu odlučnoga solidarnoga postupanja u narodnostnim i gospodarstvenim pitanjima. Odlučili su nadalje, da se oživotvorenje te namjere prepušta vodstvom raznih političkih stranaka u pojedinim pokrajinam, a zastupnici svih stranaka izjavili su, da su njihova vodstva spremna stupiti u dogovore u tu svrhu potrebite.

Prešnimi poslovi izvan Beča zabavljeni zastupnici gg. dr. Bulat, grof Coronini, dr. Klaić, vitez Šupuk i Vošnjak izjavili su posredno, da su s tim sporazumni.

Beč 26. novembra 1896.

Svećenička skupština.

Dne 26. novembra obdržavala se je u Beču skupština svećenika ove polovice monarhije, da se porazgovori o zajedničkom djelovanju; ovaj put glavno o uredjenju njihovih dohodaka.

K skupštini došlo je kakvih 150 svećenika skoro iz svih pokrajina ove polovice monarhije. Bilo je tu najviše slavenskih svećenika: Čeha, Poljaka, Rusina (grčko-katoličke vjere), Hrvata i Slovenaca, a uz njih također mnogo Niemaca.

Od Slovenaca bili su zastupnik dr. Gregorčić, profesor bogoslovja u Augustineu (zavodu za višu naobrazbu svećeničku) dr. Sedej, te odaslanici svećenstva goričke nadbiskupije gg. župnici Grča i Golub. Svećenike iz Dalmacije zastupao je zastupnik naroda Biankini. Zastupnik naroda Spinčić bio je tu kao odaslanik osmero dekanata tršćansko-koparske biskupije, i to pazinskoga, buzetskoga, kršanskoga, kastavskoga, jelšanskoga, osapskoga, karkavskoga i tomajskoga. — Došlo je više brzojavnih pozdrava, medju njimi i onaj župnika Elnera iz Kršana i bio je srdačno pozdravljen.

Čim se je izabrao predsjednik, podpredsjednik i perovodja, pozdravio je predsjednik sve prisutne, imenice zastupnika naroda dra. pl. Fuchsa, koga je također zamolio kao izvjestitelja u carevinskom viću o zakonskoj osnovi glede uredjenja svećeničkih dohodaka, da kaže skupštini, kako stvar stoji. Dr. Fuchs burno pozdravljen, odazvao se je pozivu, i priobćio koliko je mogao o osnovi, i o poboljšicah, koje je on c. kr. vladi predložio. Poboljšice nisu možda takove, kakove si svećenici žele, al su znatne.

Prije nego se prešlo na podrobnu razpravu, oglasio se je za rieč zastupnik Spinčić. Pozdravljen burno bio je pozvan k predsjedničtvu, te odtud pozdravio najprije hrvatski pak njemački skupštinare: „U ime svećenika hrvatskoga i slovenskoga naroda iz Istre i diela Goričke, koji su me ovamo odaslali, čast mi je pozdraviti vas, velečastna gospodo, najsrdačnije i izreći vruću želju, da bi Vaše današnje viećanje bilo okrunjeno najboljim uspjehom koli za katoličku crkvu i za narode, medju kojima katoličku vjeru uzdržajete, jačate i pospješujete, toli za vas". Tako ih pozdravi, a pozdrav, na-z g. Pia Ivancicha, pomorskog kapelana vlastito hrvatski izrečen, bio je najoduševljenije primljen. Onda izjavi u ime istih svećenika, da žele sa ostalimi svećenici zajednički postupati, da je njihove težnje odobrio njihov presvjetli i prečastni biskup, da u obće pristaje uz molbu svećenstva biskupije sv. Ipolita, a da će posebne neke želje po njih izražene, iztaknuti u podrobnoj razpravi.

Dočim je već u zakonskoj vladinoj osnovi predvidjeno, da se ustanove za svete mise neće uračunavati u dohodke, poprimilo se je, da se u iste ne imaju uračunavati nit pristojbe štole, koje su radi siromaštva pučanstva i tako neznatne; da imadu dekani dobivati stanovitu svotu za obavljanje dekanskih poslova, dočim se nije htjelo niti čuti o tom, da bi dobivali posebice za vodjenje matrika. Bit će providjeno također za one, koji nadomještaju izpražnjene kooperature, kao i za izložene kapelane.

Zastupnik Spinčić naglasivao je u raznih prilikah, da se ima zakonom ili bar naredbom točno ustanoviti, na što imadu svećenici pravo, da nebude često višegodišnje pisarije i da nebudu izloženi dosadjivanjem pojedinih činovnika. Tako imenito glede dobavljanja vode, ked možebitnoga paušala za konja, i glavno kod umirovljivanja svećenika. Spomenuo je također putne odštete za duhovne pomoćnike, koje se često premještа i kod kojih je kod nas uzeti osobito u obzir, da vode svoje gospodarstvo od prvoga početka. Što je pak glavno zagovarao, jest, da se imade ukinuti pobire. Oni su ponižujući i omraženi. Njimi se ne postiže svrhu osobito radi siromaštva puka u mnogih krajevih i radi padanja ciene imenito pšenice. Pobiri su pak uza sve to i nepravedni za pučanstvo odnosnih župa. Odnosno pučanstvo plaća poreze u krvi i novcu kao i svako drugo u državi; država je dužna, da omogući, da ono dobiva bar duševnu hranu. Ako to pučanstvo doprinaša sa svojimi porezi za dohodke u drugih župah, zašto nebi doprinašali pripadnici ostalih župa ciele polovice monarhije za nj. Odstranjenjem pobira pomoglo bi se i svećenikom i siromašnom puku župa, gdje pobiri obstoje. Pošto je to pitanje manje poznato većini svećenika, poprimilo se je načelno, da se imadu pobiri odstraniti, i odlučilo, da imade svećenički odbor proučavati način, kako da se to učini.

Kod toga kao i u svem imalo se je uvjek pred očima koli siromašnije svećenike, toli siromašniji puk. Naročito se je iztaknulo, da se uredjenje svećeničkih dohodaka neima dogoditi na teret siromašnoga pučanstva. Svećenici će radje stradati, nego da bi se siromašne župljane još jače naprtilo. Poboljšice imadu se dogoditi na teret velikih glavničara i imenito burze. Cielu razpravu vodio je pravi kršćanski duh, koji medju ostalim hoće, da se čovječansko družtvo brine za uboge, siromahe i nemoćne.

Mnogi slavenski svećenici skupili su se u večer, te se tu porazgovorili o zgodah i nezgodah njihovih naroda.

Posebni svećenički odbor sa starcem kanonikom-župnikom iz Nepomuka na čelu poklonili su se sliedeći dan predstavnikom raznih klubova carevinskoga vieća, te ministru predsjedniku, ministru bogoštovja i ministru financija i preporučili im svoje težnje. Od svih bili su prijazno primljeni. Bilo u dobar čas za narode i njihove svećenike!

Tko bi hotio što znati od stalnoga odkora ili mu što priobćiti, neka se obrati na veleč. g. Eichhorna, župnika u Nussdorfu (Wien-Nussdorf).

K dopisu 5. septembra 1895. U broju 5 septembra 1895. našega lista priobćili smo dopis, sadržavajući izraza uvriedljivih u Lošinju. Iza izvida proizašlih usljed pritužbe radi uvriede poštenja od njega podnešene proti nam radi pomenutih izraza, osvjedočismo se, da bijasmo zlo obavješteni, te da nisu bile osnovane tvrdnje dopisa, da bi g. Pio Ivancich bio se ponašao malo pristojno prigodom izleta nekojih izvanjskih u Lošinj, da bi se on bio opro redaru, vršećemu svoje dužnosti, da bi on bio dao ikada dokaza nesposobnosti kao pomorski kapetan, te da bi on bio čovjek nesposoban ili nenljudan.

Žaleć radi toga, da smo netemeljito uvriedili gosp. Ivancicha usljed primljene krive obaviesti, uzteženo koliko je bilo uvriedljiva napram njemu rečeno u spomenutom dopisu, te izjavljamo, da neimamo što reći na uštrb njegove časti i njegove strukovne sposobnosti.

Novi biskup krčki.

Ovdje donašamo viesti raznih novina, što su nam pod ruke došle o imenovanju prečastnoga g. dra. Antuna Mahnića.

„Triester Zeitung" od 24. novembra, spomenuv imenovanje i dan rodjenja i posvećenja novoga biskupa, piše: „On bijaše imenovan najprije za prefekta, onda za ravnatelja knezo-biskupijskoga sjemeništa u Gorici, i stekao si je u Beču čast doktora teologije. On je od godine 1881. profesor sv. pisma novoga zakona u središnjem sjemeništu u Gorici, a od godine 1884. papinski tajni komornik. Monsignor Mahnić stekao si je na polju filozofije i teologije, osobito sa listom „Rimski Katolik", izlazećem već nekoliko godina, ugledno ime. Već više godina uredjuje monsig. Mahnić također „Folium periodicum".

* * *

„La Sera", večernje izdanje lista „Il Mattino", takodjer od 24. novembra, popraćuje viest o tom imenovanju sliedećimi riečmi:

„Znatne krieposti, koje riese monsig. Mahnića, njegovo srce kao pravoga svećenika, jesu jamstvo, da će on onu biskupiju upravljati i voditi sa onim duhom poštenja i pravednosti, kojeg on posjeduje. Premda bi se on bio rad odrekao na toj časti, ipak se podaje u Krk, svjestan si svojih dužnosti. Ne možemo nego da se radujemo sa pripadnici one biskupije za tako dragocienu stečevinu".

* * *

„L'Istria" od 28. novembra samo pripovjeda imenovanje, kaže gdje je biskup rodjen, što je do sada bio i kako da je bio u protimbi s drugimi rodoljubi.

* * *

„Giovine Pensiero" u Puli, list koji riga sve što može na naše ljude, koji su bud u čem koristili narodu, donaša u broju od 28. novembra u kratko sliedeće dvie viesti:

1. Pod naslovom „noterelle goriziane" govori, da je novi biskup čovjek učen i odučan; da sa žestoko bili proti njemu slovenski „radikali", navlastito „Soča", koju da nadahnjuje Gregorčić, drug dra. Mahnića, to jest profesor sjemeništa, kako je do sada bio i novi biskup. Budućnost da će pokazati, kako će se dr. Mahnić ponašati na svojem novom mjestu.

2. Pod naslovom „dall' Istria orientale" isti list pita, hoće li si novi biskup oprati ruke kao i pokojni Feretić ili će kao Štrk ravno podupirati „sveslavensku agitaciju", koju podržaje svećenstvo, sve od protulatinca Don Volarića do zadnjega popića (pretuncolo) Vrbanskoga.

Novi biskup da je doduše Slaven, ali ne žestok, dapače odličan protivnik glagolaške liturgije (Čestitamo!) To, što ga svehrvatski agitatori

mrze, dokaz je, da je novi biskup pošten i pravedan (Čestitamo i na tom!) Ali svejedno se boji taj revolverski list, da bi dr. Mahnić vrli svećenik u Gorici, mogao postati najslabiji biskup u Krku (Na-toj krpici ne čestitamo nimalo presvjetlomu dru. Mahniću!). Ako se ne promijeni, onda „Giovine Pensiero" misli, da će se moći reći, da je to najmanje zlo, što je moglo doći u Krk. Dakle po sudu tih narodnih odmetnika, svaki je biskup zlo sam po sebi, samo ako nije već unapried stalno, da će biti podpuno njima u šakama.

* * *

List „Idea Italiana" što od malo izlazi u Rovinju, ovako se među inim očituje: „Naravno je, mi bismo bili mnogo zadovoljniji, da je novi biskup Talijan (To vam vjerujemo!), ali budući taj nije i budući je imenovanje dra. Mahnića stvar gotova, neostaje nam drugo, nego da se radujemo, što je izbran on, a ne kakav nepomirljivi. Hoće li on znati obuzdati mnoge svećenike, koji politikuju, te siju neslogu i mržnju po naših selih? Hoće li u tom uspjeti? — Uvjeravaju me, da je predobar, te se kadkad pokaže slabić. Ali ufamo se, da će ga čuvstvo odgovornosti činiti da prevlada samoga sebe, i, ako to bude, moći će stalno računati na ljubav i poštovanje od strane svojih biskupljana.

* * *

„Corriere di Gorizia" istoga dana ima ovu viest: *„Biskup krčki"*. Za biskupa one biskupije bio je pozvan monsignor Anton Mahnić, doktor bogoslovja i profesor ovega (goričkoga) središnjega sjemeništa. Novoimenovani rodjen je u Kobdilu kod Sv. Daniela na Krasu dne 14. septembra 1850., i bio je posvećen za svećenika dne 30. agusta 1874. On je čovjek ratoboran za vjerska načela, za koja je djelovao perom i činom. Bio je uvjek najžešći neprijatelj radikalnih Slovenacah, proti kojim, sa na glavi d-rom Gregorčičem, se je morao uvjek skrajno boriti, pače još sad mora da je u toku parnica radi uvriede poštenja proti „Soči". Monsignor Mahnić odputovao je jučer u Beč, pozvan brzojavno od tamošnjeg apoštolskog nuncija radi kanoničkoga procesa.

* * *

„Neue Frei Presse" od 25. novembra imala je iz Trsta ovu brzojavku od 24.: „Mnogo je zadovoljio (ne kaže koga) izbor monsignora dra. Antona Mahnića, profesora bogoslovja na centralnom sjemeništu u Gorici, za biskupa krčkoga, na mjesto monsignora Štrka, koji je bio imenovan biskupom tršćanskim. „Piccolo" označuje Mahnića za protivnika slovenske agitacije, imenito svećeničke. Mahnić je također odličan spisatelj na polju bogoslovnom".

* * *

„Il Piccolo" (jutrnje izdanje od 24. novembra piše pod naslovom: „Novi krčki biskup" ovako: U goričkoj fabriki rode se pastiri, koji zaokupljuju sva biskupska mjesta u Primorju. Evo opet jednog odabranog! To je monsignor Mahnić, o kom se je časak bilo govorilo za Trst, a sada ide u Krk. Ondje (u Gorici) bio ravnatelj centralnog seminara, podpredsjednik katoličke družbe, urednik lista „Rimski Katolik", i uvjek u prieporu sa monsignorom Gregorčičem, sa „Sočom", „Primorcem" itd. Kao umjeren Slaven i vrući katolik, jest nepomirljivi pristaša papinske svjetovne vlasti. Rodjen je (kako već druge novine donose). Ima na plećih jedan proces za uvredu poštenja, što ga je podigao svojom prijavom proti uredniku „Soče". (Nama se čini, da je bas protivno. Op. ured.) To se je imalo razpravljati za prošle porote. Ali sada će možda dati „obćeniti oprost", kad je imenovan za biskupa.

* * *

Tako eto listovi uzdržavani pomoću tršćanske vlade („Triester-Zeitung" i „La Sera"), neprijateljski Slovencem i Hrvatom Istre: tako talijansko-liberalni, odnosno talijanski židovsko-liberalni listovi Primorja („L'Istria", „Il Giovine Pensiero", „Corriere", „Il Piccolo", „Idea italiana") i tako glavno glasilo židovskoga liberalizma „Neue Frei Presse" u Austriji. Nam kod svega toga ne preostaje drugo, nego vruće se moliti Bogu Svemogućemu, da se ne izpune želje židovsko-liberalnih, bilo talijanskih, bilo njemačkih glasila. Glede dvih glasila na prvom mjestu navedenih ne opažamo drugo, nego da pišu onako, kako hoće gospodari, koji ih plaćaju. Do zgode javiti ćemo još koji glas i reći naše mnienje.

ODGOVOR

dopisniku časopisa „L'Istria" br. 773. u Poreču

Čestiti junače!

Oprosti, što se jedva sada mogu latiti pera, da ti od srca zahvalim na divnih pohvalah, kojima si mene nevriednoga u 773. broju porečkog listića htio obasuti. Žao mi veoma, što se ova moja zahvala neće moći niti iz daleka takmiti s onakvim pohvalam, jer pero, koje je one uzvišene „istine" onako vješto znalo preliti na papir, za mene je dosad nedostižno. Naši junački „Figli d' Italia" morali bi ono sretno pero zlatom okovati, te ga ljubomorno čuvati kao najsvetiji amanet svojih dušavnih vrlina. Ti ćeš mi možda, čestiti junače, zamjeriti, što ti odveć laskam. nu, vjeruj mi, da mi laskanje nije prirodjeno, već iz puna srca dajem svakomu ono, što koji zasluži. Da je tomu tako, dokazati ću ti iz onoga, što sam ja sa oltara rekao i za što me ti hvališ, pa ćeš videti, da tvoje uzvišene pohvale daleko nadvisuju moje nedostatne zasluge.

Dne 25. prošloga mjeseca, tumačeć svojim ovčicam nedjelno evangjelje o starih piscih i farizejih, hoćeš nećeš, palo mi je na um, da pokušam nešto, što još nikad pokušao nisam. Prohtjelo mi se one stare pisce i farizeje — Isusove najveće dušmane — prispodobiti sa današnjimi pisci i farizeji najfinijih kova, koje inače mi sirote *klerikalci* volimo zvati: „framazuni". Protumačih u kratko njihova paklenska sredstva, kojimi hoće da zavedu neuka čovjeka, pa napokon, izraziv svoju veliku žalost, spomenuh junačku ti braću: *„Figli d' Italia"*, koju je gorički: *„Eco del Litorale"* u svojem 117. broju na svjetlo iznio. U zaključku opomenuh po pastirskoj dužnosti svoje ovčice, neka dobro paze kuda idu i komu vjeruju, jer čovjek, koji se odreče svete vjere, te najdragocienije baštine svojih prostaoca, taj ne može biti niti pošten državljan, niti vjeran muž, niti dobar otac, niti iskren i odan prijatelj. To je sve, što sam onog dana po svojoj dužnosti rekao s oltara, ne bih li svoje mile ovce upozorio na strašnu pogibelj, koja im danomice sve to većma prieti, Kako vidiš, nisam učinio ništa osobita, što bi bilo vriedno tolike pohvale. Ovršio sam samo po mogućnosti svoju svetu dužnost. Znam, da je i samo strogo vršenje svojih dužnosti većkrat hvalevriedno i da se mnogi sretni smrtnik diči ovom il onom zasluženom odlikom, ali ja toga žalibože samomu sebi još do sada ne mogu priznati. Ja onoga dana nisam s oltara vršio svoju svetu dužnost onako strogo, kako bih ju bio imao vršiti prema tvojim hvalam. Ti n pr. u tvojih hvalospjevih veliš, da se ja nisam stamio u crkvi držati nečastan govor, klevećuć Lošinjane i preporučujuć svojim ovčicam, da ne bi s njima glasovali za-po tebi nazvanu — *„istrijansku* (bolje: talijansku) *listu"*.

Kod ove točke hvalospjeva ti se mašta prevećo ugrijala, pa si bolan uzeo Romu za Tomu i s tim si kročio dalje, slažuć toli vještački zamamne akorde divnih melodija. Uzeo si *„totum pro parte"* i dobro si učinio, da ti pjesma što skladnijom bude. Ja sam svoje ovčice, na temelju izjave goričkoga lista, upozorio na tajne junake *„Figli d' Italia"*, a ti veliš, da sam klevetao i crnio sve Lošinjane, kojih ipak velik dio štujem. Za tim si uzeo *„totum pro nullo"*, kada veliš, da sam spomenuo neku po tebi nazvanu *„istrijansku listu"*, o kojoj nikad nit sanjao nisam. Vidiš eto, moj mili junače, kako si se u tvojih hvalospjevih visoko uzdigo. Ova bez dvojbe zlata vriedi u očima tebi sličnе braće, ali će biti grdna odurnost i sablazan u očima poštenoga, prosvieljena svieta, kada dozna, da si onako u zviezde kovao nevriedna čovjeka. Nu, ja te miluem, pa te želim svietu izpričati, jer tvoje zlatno pero nije krivo, ako „Muza", koja je tvoju maštu ugrijala, ili nije čula što sam govorio, ili jadna nije razumila. Drugiput ćeš možda sretnije uspjeti, pa će te dobri sviet pomilovati i sadašnju ti napetost lahko oprostiti

Što kažeš u zaključku tvoje velepjesni, da su Čunšćani na sreću odveć probudjeni, a da bi se pustili od mene loviti, to se opet ima obratno uzet,, to jest: da su mnogi Čunšćani žalibože još odveć zaslieplјeni, da bi mogli spoznati istinu. Nu, nemoj ipak misliti, da su sve jabuke još onako zdrave i za tebe slastne, kao što su bile. Mnogi su već stali zrelo promišljati na svoje nevolje, pa ako im se oči razuma otvore, te razluče laži od istine, tad ćeš tekar pjevat divne hvalospjeve. To ti možda već dobro predvidjaš i toga se bojiš, pa odatle tvoji težki jadi, ali što ćeš kada stalna na tom svietu samo mjena jest.

Ja ću završiti. Oprosti, ako ova moja zahvala nije niti slika tvojih hvalospjeva. Nije mi moguće takmiti se s tobom. Zato te molim, ako ti se još kada prohtije, da me u čem onako uzvisiš, podpiši tvoje čestito, neporočno ime, da ti se po mogućnosti uzmognem ustmeno zahvaliti. Te bi mi nekud lagljе i zgodnije bilo.

Budi mi zdrav i sretan.

Tvoj zahvalni *pop Frane Volarić*
dušebrižnik

U Ćunskom, dne 26. studena 1896.

Na grobu

Ivana Karabaića

c. kr. kotarskog poglavara u miru,
viteza reda Frana Josipa i reda Danilova itd.

umrloga dne 15. novembra 1896. u Pergimu.

Sa ovog, Ivo, i ti minu svieta
Za sobom pustiv ucviljenu drugu
Kom prijana već povorka je duga
Po udesu mu krutom odzeta.

Ah! gdje su druže naša mlada ljeta
Kad nebojeć se protivničkog ruga
Dovinusmo se rodoljubnog kruga
Što rad umire za načela sveta!

Kad „raja" zdvojna diže se sirota
Ti spravan njojzi, neštedeć života,
Ko soko sivi u pomoć poleti
I smjelo hrlеć k uzvišenoj meti
Kolika ljubav tebe obuzima
Do vjere, roda, tad pokaza svima!

A. K.

Franina i Jurina

Fr. Kamo neseš Jurino tu dugu meru od klaftra.

Jur. Pozvali su me tnoplesari, da pridem jednoj njihovoj lajavičnoj zajik zmerit.

Fr. Pak s tolikun merum.

Jur. Još se boje, da će bit prekratka.

Različite viesti.

Osobna viest. Presvjetli g. Andrija M. Šterk, biskup tršćansko-koparski odputovao je zu Beč, gdje će danas biti od Njeg. Veličanstva primljen u audienciju.

Javni sastanak u Škeduju obdržavan od političkoga družtva „Edinost", nadkrilio je i brojem prisutnika i oduševljenošću, kojom bijahu prihvaćene sve predložene resolucije, svoje predšastnike. Najveća dvorana, što ju imademo u tršćanskoj okolici, bijaše dubkom puna. Vladao je uzoran red i mir. Sastanku prisustvovao je skoro podpun odbor političkog družtva i dvojica zemaljskih zastupnika.

Budući sastanak obdržavati će se u istom izbornom kotaru i to u nedjelju u sv. Mariji Magdaleni donjoj (za grobljem sv. Ane).

Pošto je utorak blagdan ureklo je političko družtvo i za taj dan javni sastanak i to u susjednom Rocolu t. j. u II. izbornom kotaru.

Središnja komisija za pregledanje zemljištnog poreza. U carevinskom vieću bijahu izabrani dne 24. pr. mj. članovi i zamjenici u komisiju, koja imade pregledat i urediti porez od zemljišta. Za Istru bijaše izabran g. dr. Šuran, odvjetnik u Motovunu kao član, a g. dr. Matko Laginja njegovim zamjenikom.

Svatovi. Dne 21. pr. mj. vjenčala se je Ivana hći Frana Ferlana Garića sa Androm sinom Andra Rubeše iz pod Kastva. Svatba se je slavila najprije u kući prvoimen ivanoga g. Frana Ferlana, gdje su svatovi objedovali. Veselje nadaljevalo se je u kući Antona Rubeše, gdje su svatja večerala i probavila u iskrenom veselju, sa razgovorom, pjevanjem i plesom, cielu noć i cieli sliedeći dan. Želimo svako dobro novovjenčanim i njihovim roditeljem i cieloj rodbini! — Toliko nam javlja član obitelji Andra Rubeše, koji želi, da se znade ciela istina, i mi ju kao takvu priobćujemo.

Veliki koncert u Trstu. Slovanske pevsko družtvo u Trstu priredjuje za nedjelju dne 13. t. mj. u redutnoj dvorani kazališta „Politeama Rossetti" veliki koncert sa vrlo bogatim i krasnim programom. Kod koncerta sudjelovati će vojnički orkestar, a zborove će pjevati muški i mješoviti zbor. Ako rečemo, da su na programu Hubadove glasovite narodne pjesme, tad smo sve rekli. Program je krasan, da se ovakva, po sudu vještaka, još u Trstu u naših družtvih i krugovih izvadjala nije.

Početak točno u 7½ sati. Ulaznina 1 kruna. — Od našega občinstva očekujemo, da će mnogobrojno pohrlit na taj koncert, da se nauživa krasne naše pjesme.

Zabačen utek zemaljskoga odbora u Poreču. Sl. zemaljski odbor za Istru bio je složio u svoje vrieme utok na upravno sudište u Beču proti odluci ministarstva nauke, koje je bilo odredilo, da se ima pučka škola u sv. Mateju (občina Kastav) razdieliti po spolu, i da valja popuniti školu u Ročnu.

Ministarstvo se je u odluci pozivalo, da imade u sv. Mateju 384 djece u školi, a toliko da ih ima i u Ročnu.

Zemaljski odbor u Poreču pritužio se je — kako je rečeno — proti toj odluci, jer da se o tomu nije razpravljalo u zemaljskom školskom vieću.

Na razpravi, koja se je obdržavala na upravnom sudištu, branio je zastupnik ministarstva svoje stanovište, da treba naime, da se razpravlja u zemaljskom školskom vieću, kad se ima ustanoviti novu školu, nipošto pako, kad se ju hoće podieliti po spolu ili popuniti.

I tako su gospoda sl. zem. odbora opet jedanput pogorjela.

Zadnji koncert „Slovanske čitalnice" u Trstu, obdržavan prošle subote, privabio je u družtvene prostorije množtvo članova i gostova. Zabava bijaše vrlo živahna, čemu je u glavnom pripomogao izvrstan vojnički orkestar, koji je igra većinom krasne slavenske komposicije.

Mikulaševa večer. Kao svake godine, tako pripravlja i letos i to u subotu dne 5. t. mj. naš dični „Sokol" u svojih prostorijah (Via Farneto) Mikulaševu večer, koja neće zaista, što se tiče živahne zabave i zdrave šale, zaostati za svojimi predšastnicami.

Razprava proti ubojicam Ostromane vršiti će se dne 14. t. mj. pred porotom u Rovinju. Obtužene braniti će ovdašnji odvjetnik dr. Ivan Martinolich, rodom iz Malosela.

Iz Nerezina pišu nam 20. pr. mj. Evo nas, gosp. uredniče, da izpravimo dopis u „N. Sl." od 19. pr. mj. ili bolje, da nadodamo, što smo izpustili, da svietu ne pokažemo, kakva jest naša baba-učiteljica, ali kad nas je, kako se kaže, za jezik potegnula u svojoj *„retifiki"*, tada mučat ne smijemo.

Prvo svega, nam je spomenuti, da ona nije razumjela onaj dopis, kojemu je bila glavna svrha prikazati ju kako protivnicu našega materinskoga jezika i da njezin *Giuseppe* jest pravi *legaš*, ali da ipak dobiva podporu od „Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri". Ovo je bila svrha dopisa, ali ona svega ovoga ne pobija, te tako može se reći, da ovo ili pobit ne može, jer je istinito, ili da dopisa ne razumije, a tim daje sebi slabu svjedočbu, budući je učiteljica žalibože i hrvatske škole.

Dopisu onom smo mogli nadodat n. pr. da u školi djeci ne dopušta niti jednu rieč izgovoriti materinskim jezikom, te je dječaka jednoga zato udarila ravnalom — rigom — po glavi; zatim da je kazala jednoj učenici, da joj ime Marica ne zna napisat nego Marija. Nadalje rekla je učenikom nedjeljne škole, da ih ona neće učiti hrvatski, nego samo neka čitaju iz čitanke. Čuje se zatim, da se je učenik jedan iz Sv. Jakova tužio materi, da ga učiteljica ništa ne uči, dočim drugih, koji joj nose, da jih uči, pa da neka mu dade *„peršuta"*, da će tako učit i njega i bilja učenik nijednom postao od mrzkoga *„Jakova"* mili *„Jaković"*. Sve ovo htjeli smo napomenut u dopisu, kao što i radi česa je od službe odpuštena, kako je naime bivši kotarski liečnik Maver čošao službeno osvjedočit se, da li je istina, radi česa je bila tužena, ali smo izpustili, jer smo čuli to od djece pripovjedat, budući se je u školi dogodilo i jer smo ju htjeli štediti, ali sada, budući nas je htjela prikazat svietu kao lažce, mučati ne smijemo.

Sada predjimo na samu *„retifiku"*: Mi smo rekli, da se naša ostati za učiteljicu, to potvrđuju njezine rieči, rečene kod *Buseline* krčme jedne večeri, gdje, pripovjedajuć o svojem odpuštaju, rekla je, „da se mora sada Talijanom uteći, da proživi", a kad se vratila jednom iz Lošinja, hvalila se, da će još biti učiteljica, kako i je žalibože do sada. Nu žalost naša obratila se u radost, kad smo čitali u *„retifiki"*, da neima nade ostati za učiteljicu u Nerezinah, ali je mogla tomu nadodat, jer mo neće! Što pak navadja, da

nije [illegible], nego grčev lad: „da nam škola ništa javno niti tajno mamila, da upiše djecu u talijansku školu“ — mi toga nismo rekli, već da je ona bila uvjek Talijanka, ali kako se je sada pokazala, tako nikad; bilo javno bilo tajno, gleda našu djecu materinskom jeziku otuđiti i to baš preziranjem hrvatske škole. Što je pak govorila roditeljem pri upisivanju djece, svjedoče Andrija Olović i Dinko Rukonić.

Dalje veli, da je bio pri upisivanju osim sina još drugi svjedok; nami je deveta bila makar djeca od škole, kao što su i bila, ali istina je, da je bio i sin; što nije pohvalno! Nadalje „*retifikuje*“, da nije istina, da joj sin samo nike đuevne, nego vazda pjevao i hrvatski, kad ga nitko nije čuo; ali pri otvorenju poštarskoga ureda u Nerezinah, kad se je našao u društvu Menežićevih sinova i drugih, gdjo se je urlikalo: „*Viva lega nazional*“, „*viva Istria italiana*“, „*m . . . . ci Croati*“ i pjevalo „*nella patria dei Rosetti*“, nije imao toliko srčanosti, da bi bio zapjevao „*Lepa naša domovino*“ ili „*Još Hrvatska ni propala*“.

Učiteljica Zett veli, da nije istine, da je on (sin) nikada svirao armoniku! Mi to nismo kazali, nego rekli smo, da je uz armoniku pjevao „*nella patria &c.*“ i to baš u krčmi Cresamina na 15. kolovoza tek. g. u kasno doba, kad se je dogodila „baruta“, o kojoj za sada šutimo. Pa kako nije razumjela uz armoniku, još je manje razumjela, što hoće reći, da ga je ostavila talijanska vila. Vidi se napokon po zadnjoj točki „*retifike*“, da je bila uznemirena, kada ju je sastavljala, jer veli, da nije istina, da mu je otac molio preč. Muzkardina, da pita pomoć od drugih svećenika. Mi smo napisali, „da mu je otac otišao u Štivan, kako bi mu ovaj pomogao“, što ona ne taji. Zatim „i po njegovoj preporuci ostali hrvatski svećenici“, što je istina, jer otac i sin došli su veleč. Lušini, da po preporuci popa Duma Muškardina, dobiju pripomoć barem od 20 for.! Istina je dakle ova, da sva pogrješka sastoji u ono i, nu da je prije bilo *a*, onda bi se dalo čitati „a i po preporuci popa D. Muškardina, kako bi mu pomogli ostali hrvatski svećenici!“

Vidi se sada koliko vriedi „*retifika*“ naše učiteljice, kojom je mislila najprvo prestrašit Rapočane i pokazat im, da lažu, zatim da joj hrvatski svećenici ne uzkrate pomoć za sina.

Veleučeni gosp. uredniče, ovo su naše i tudje pogrješke, o kojima neka sude velecienjeni čitatelji „Naše Sloge“.

Rapočani.

Za podružnicu družbe sv. Ćirila i Metoda u Vrbniku podario je presvjetli g. dr. Dinko Vitezić 10 for. mjesto vienca na svježi grob pok. okružnog poglavara i čestita rodoljuba Ivana Karabaića. Ugladali se i drugi u dičnog našeg starinu.

Potreba parobrodarske sveze u okolici Lošinja. Pišu nam sa žala Kvarnerskoga: Gdjekoji dioničari mogli bi se dogovoriti to jednim parobrodom vezati okolicu Lošinjsku. Parobrod n. pr. mogao bi ponedeljkom, sriedom i petkom poći iz Martinšćice na Cresu, tičuć Osor, Unije, Srokane, Sošak (Sansig) u Lošinj mali, a utorkom, četvrtkom i subotom natrag ili drugčije. To je posve potrebno i pravedno. Koliko zaprieka stanovnikom u otvorenih plavih uz protivne vjetrove do Lošinja, kamo, kao sa Suska i Unija dolaze plavi krcate ljudi kao ovaca. Tako radi trgovačkih občinskih, sudbenih posala u vriemo novačenja, pri godišnjih smotrah vojničkih, su postavljene im velike kašto zaprieke. Vidi se gdjekoji dan do 50 ljudi u jednoj plavi gdje dolaze iz rečenih napučenih otoka, što je veoma pogibeljno. Zar malo dana n. p. tamo izgube c. kr. oružnici (žandari) kad ih ondje nevrieme nadje dočim ih drugdje zove služba, pa se dogodi, kao pri umorstvu nesretnoga Ostromana, da u Lošinju nema nijednoga oružnika, jer se razišli po okolici.

Dao Bog kojigod se dogovorili i zauzeli za jednu parobrodarsku svezu u ovom kraju. Ljudi se starniju, a sviet neka se pomladjuje. Društvu, koje bi olakkotilo občenje naroda onoga u onom blagom Lošinjskom podnebju, bi se trošak sigurno izplatio, a vlada ne bi uzkratila stalno svoju pripomoć, davši parobrodu i prevoz pošte.

Iz Gradina pri Oprtlju. Dne 25. novembra stigla je velika nesreća u našem selu siromašnu udovicu Luciju Bazečan. — Bilo je upravo polnoći, kad najedanput uz močnu buru, začuje se žalostni glas zvona, kao da zove: „Braćo pomozite! vatra! vatra!“ I doista iz prvoga sna probadjeni ljudi mislili su, da su sve kuće u ognju, jer je bura nemilosrdno velike iskre metala po cieloj vasi. — Velikim naporom i trudom bijaše tekar drugoga dana o poldne ognuj ugašen.

Sirota udovica dan prije nego li ju nasreća našla, pokopala je 7. godišnju kćerku, koja bi njoj imala biti podporom u starosti; sad je izgubila kćerku i kuću, — Kamo da se uteče u slaboj ljetini? kamo da sklone tužnu glavu?

U jej nevolji nesretna udovica moli za milosrdje sve rodoljube, da ju milostinjom ohrane glade i nuzaza.

Bog će platiti svetim blagoslovom plemenita srdca, koja se sirote budu sjetila. Milodare u ime sirote prima — Kapelanski ured na Gradinu — p. Oprtalj- Istra.

Iz Nerezinah pišu nam 1. t. mj. Rapočani javljali su Vam dosada samo tužne i žalostne viesti iz ovih strana, što će oni i unapried činit, dok se ljuj sav ne očisti. No sada dužnost njim je, da Vam jave vesele i radostne viesti. Prva je, da je naša hrvatska škola dobila napokon učitelja gosp. *Pava Galzinja* za koga se govori, da je dobar čovjek i izvrstan u svojem zvanju. Tomu se veselimo i radujemo, jer će tako naša zapuštena djeca biti dobro poučena u onom, što će njim u životu biti od neizmjerne koristi. Gospodinu učitelju ne želimo ništa drugo, nego da vrše svoju dužnost, postigne u našoj školi onaj uspjeh, što no ga postizavao pokojni Petrina, koji je primio osam učenika a ostavio 120. To je želja naša!

Druga viest radostna i vesela je, da će se na 8. t. mj. ovdje otvorit „*Hrvatska Čitaonica*“. Druga bit će ovo na otoku Lošinju. Naši „*popardili*“ govore ovdje, da smo samo tri ili četiri Hrvata ovdje, nu ova trojica sakupit će oko sebe malo po malo sve, što ima poštenoga u Nerezinah; muževe, koji misle svojom glavom i koji nisu dužni našem ancijanu. Čitaonica biti će ono družtvo, koje će nastojat, da nastane u ovom našem mjestu toli zaželjeni mir i sloga i da oni, koji su sada sliepi, progliedaju i uvidju, da svakomu čovjeku razumnomu mora biti materinski jezik iza sv. vjere najsvetiji i najdraži. Čitaonico dakle naša, dobro nam došla, rasla i cvala, kako toliko tvoje družice u zapuštenoj Istri; to žele tvoji članovi Rapočani.

Iz Malogasta pišu nam 30. pr. mj. Čitali ste valjda u vašem žiđovčetu grdne navale ovdašnjeg jednog propalice na lošinjske Hrvate. Nespašencu nije pravo, što smo se i mi Hrvati počeli buditi, jer se boji, da bismo mogli na put stati njegovim i njegovih patrona izdajničkim spletkam. Oni znaju, da smo im mi najveća zaprieka za oživotvorenje njihovih izdajničkih, protudinastičkih težnja. Mi smo Hrvati i hoćemo kao takovi pod slavno vladajućimi Habsburgi živiti i umrieti, a protivnici naši jesu nespašenci, koji skilje i uzdišu za drugom domovinom.

Lahko ćete razumiti, da im je radi toga najdebljі trn u peti naš dični prvak, naš velezaslužni zastupnik g. Šime Kozulić, koga naš puk radi njegova poštenja i zbog njegove dobrote silno voli. Ali odkad se je odlučio, da sazove ovdje javni sastanak dne 22. novembra, od tada je naš Simunetto u ožijah našega puka za mnogo poskočio, dočim bi ga naši „popardili uprav za to utopili u žlici vode. Al da bi već bio sazvao jedan sastanak, pak mirna Bosna, nu on se nije s tim zadovoljio. Zamoljen od sugradjana sazvao je naš velevriedni zastupnik drugi sastanak u nedjelju dne 29. pr. mj. Narodni protivnici nisu mu htjeli odstupiti prvažnju dvoranu, ali on je našao drugu, u kojoj se je sakupilo preko 400 duša.

Prvi put govorio nam je većinom o mjestnih pitanjih, a drugi razložio nam je obširno i temeljito, što smo i odkuda smo, te se svrnuo i na občinske stvari. Dokazno je i dietetu, da smo Hrvati bili, da jesmo i da moramo takovimi ostati.

Uspjeh bijaše uprav sjajan; svatko se u čudu pita, je li što takova moguće u Malomselu. „Popardili“ pucaju od bliesa, groze se i straše, ali se ih nitko ne boji. Nu valjda će vas o svemu potanje obaviestiti redoviti vaš dopisnik.

Iz Sovinjaka pišu nam 28. pr. mj. Mnogo se je već puta iztok zažario, a bliedi mjesec poletio svodom nebeskim odkada ne bijaše u dičnoj „Našoj Slogi“ glasa sa ovih strana jadne nam Istre. Misliti ćete možda gospodine uredniče, da je ovdje sve u redu, pa da vam se s toga nitko ne javlja, ali nije tako. Mnoga bi se ruka utrudila, kad bi htjela vjerno opisati, što se sve u ovih stranah događa. Uzeh s toga pero, da Vam ja štogod javim, u koliko mi slabašne sile dopuštaju.

Prije svega moram Vam javiti, da je gnjusna prušina, što no je podigoše izdajnička kola, koja proiuriše istarskom tvrdjavom — mirnom Kastavščinom, doprla i amo, da i ovdje razdraži mirne živce, da i ovdje posije svoje izdajničko zrno, ali je onaj, štono vedri i oblači drugčije odsudio, jer se i ovdje vjetar uzvitlao, te ju odposlao onamo, odakle je i došla. Mudrih li izdajnika, koji misle, da su još uvjek pokrite oči naših, dodnje nesukih seljaka, debelom mrenom, koji misle, da će ih svatko priznati kao spasitelje nesretne nam Istre. No znaju oni jadni, da ih već svatko dobro pozna, da će im svatko očito kazati, da je to samo „*mus in pelle leonis*“. Nu pustimo toga smrada, jer nije vriedno, da se za nj pero maći. „Proklet bio i t. d.“

Što pako da vam kažem ob ovom malecom mjestancu i djelomičnoj okolici? Mjestance vam je ovo daleko na glasu. To vam je prava Toskanija, te ako mislite kada u ove krajeve, to vam preporučam, da prolistate prije budi koju gramatiku talijanskog jezika, jer ljudi ovdje ne znadu obćiti našim „barbarskim“ jezikom, kojim se može služiti samo „*in gnte bassa*“! a nekmoli „*un Soviguacco*“. Kada ih nepristran čovjek čuje ovako po nedjeljah, kad se oni na gomile sakupljaju kraj crkve sv. Jurja, mora zbilja priznati, da je negdje blizu Rima, blizu Venecije ili što ti je znam gdje. — Sramota! sramota! Nije mi toli za čudo, kad čujem tako zboriti same gradjane (!?), kojih, kad položim mirno ruku na prsa, ne možem nabrojiti nego jednoga Talijana, ali se čudim onim seljakom, koji bi inače za nas dali svoju vlastitu krv, pa da se služe tim jezikom, kad dodju iz okolice, da prisustvuju sv. misi. — Žalostno i opet žalostno! Biedni puče! Zar je naš milozvučni hrvatski materinji jezik toli ružan, da se sramiš njime govoriti? Ne griješ — i ne smatraj ga takvim, jer je to jezik, kojim, kako pjeva naš neumrli pjesnik Preradović u svoj pjesmi „Rodu o jeziku“:

„Njim kraljevi carevahu
Njim carevi carovahu
Slavne mu je loze ime
Slavan puk ga svojim zove“.

Nebih htjeo, g. uredniče, zlorabiti uztrpljivost vašu, pa s toga hoću, da vam još što šta u kratko kažem i time završim, a pomoću božjom i Vašom dozvolom javiti ću Vam se još kadkada. (Izvolite, Op. ured)

Kad Vam kažem, gosp. uredniče, da na poštanskom pečatu no ima našem jeziku mjesta, mislim, da se nećete ni najmanje začuditi, jer smo u Istri. Šta da se „barbarskim“ jezikom pečati pisma, koja idu daleko po svietu! Ne ide pa neide, a napokon „Sovinjak“, to je pravo talijansko ime, to nije ime hrvatsko ni po korjenu ni po značenju, te su to samo zlobni „barbari“ osakatili, jer je pravo ime tomu selu (pardon gradu) „*Sovignano*“. Što znači valjda po mojem nemjerodavnom sudu, jer malo razumijem njihov jezik: „*Čuk usred sela*“. Neću dalje, jer se zbilja ne mogu naćuditi, kako to može okolo hiljadu ljudi naše krvi i jezika mirne duše podnašati.

Porodi onih nesretnih školskih takso duhovi su ovdje još uvjek razdraženi, jer je to kisela jabuka za našega neumornoga ali siromašnoga seljaka.

Čuite još ovo, pa mirna Bosna za ovaj put. Jedan od ovdješnjih „*il figlio del puro sangue italiano*“, držeći valjda jednog našeg seljaka za budalu, kao što je on sam, počme mu se rugati riečima: Vidite, što su vam učinili vaši deputati (razumjeva se u talijanskom jeziku), da morate na svako dlete, koje je dužno polaziti školu, plaćati 3 for. Ovaj mu posvema ravnodušno odgovori: Istina je prava, da su nam to učinili, ali mi je žao, da taj zakon i za vas vriedi, a pak napokon što je to 3 for. Ja bi ih rado plaćao i 10. Množtvo ljudi, što su se bili okolo njih sakupili, grohotom se nasmije, a naš delija „figlio“ postade crven kako i kuhan rak.

Iz Pićna pišu nam 24. pr. mj. (*K imendanu Nj. Vel. cesarice i kraljice u Pićnu*). Bila je urečena sv. misa u osam sati u jutro. Iz škole došla mladež sa driema učiteljima, a malo malo za njima zastupstvo porezne občine. Našli već u klupama klečeća dva občinska siromahu, osim kojih još jedan jedini privatista „*naš čovjek*“ iz grada, a drugoga — ni žive duše. Ako drugi ne dođjoše od gradjana, bili su valjda za svojim poslom, pustimo seljake, oni bjahu za plugom — ali oni, koji bi morali prisustvovati sv. misi, gdje bjahu oni c. kr. službenici, od kojih su sada bar dva u Pićnu? Gospodin je poštemeštar jedan, a druga gospodična, koja privremeno vodi brzojavni ured, dokle se u tome gospodin poštemeštar uvježba. Gdje su oni bili? Oni barem kao službene osebe, koji iz cesarsko kraljevskih blagajna uživaju plaću, oni bar gdje su bili onaj dan?! — Doma!

Pozoran opažatelj.

* * *

Dana 23. pr mj. poslah imoštirati nicikoliko novaca. Vrativ se onaj, koga poslah donese mi potvrdnicu (recepis) samo njemačko-talijanskoga teksta. Vratih ju sa izjavom, da ju ne primam ako potvrdnica nema i hrvatski tekst, a sa poše mi bje opet vraćeno uz izjavu, „*da certifikata sa hrvatskim jezikom nema*“. He, u pićanščini, gdje je preko dvije hiljade petsto naših ljudi Hrvata a u gradu niti dviesto, petdesot duša (kako se oni krsto Talijana) tude, da poštanski ured nema hrvatskih potvrdnica. Podjoh slučajno sam u poštu i gospodin me poštemeštar upita: „*perche la ga mandà quella roba indrio, cossa la voleva*“? Hrvatsku potvrdnicu odvratih. „*Non gavemo noi che kvesta roba in ufficio*“ odvrati mi! He, to je ravnateljstvu pošta i brzojava vriedno, da znade! (Mislite, da su kod ravnateljstva praveduji? Op. Ur.)

* * *

Dana 19. pr. mj. bio je ovdje gosp. A. Čotić, putujući učitelj poljodelstva, da pouči ciepljenju američkog trajanili loze. Govorio je slovenskim jezikom —, da su ga tako svi seljaci razumjeti mogli. Bilo ih je kakvih dvadeset. U najlepšem času predavanja stupi medju nje jedno „*golobrado momče*“, koje je radi prevelike i vruće želnje i ljubavi do „*Madrepatrie*“ imalo prilike i g o r k i h okusiti. Okrečući se amo i tamo pogledavajući ostale, pokazivalo je time, da je bilo poslano od predsjedničtva tovarskoga družtva da pokaže svoju naobrazbu, da se izkaže, kako so samo oni znadu izkazati sa svojom: „*artem kulturam*. Prekinu predavanje g. učitelja rekav: „*La prego šior la ne spieghi kvesto in lingua italiana, perke noi non kajimo kosake la parla*“. Ha, ha, ha! Dvadeset seljaka sve naših tvrdica, i on sam i još ime lica kazati „*la ne spieghi non kapimo*“. Svima je na to uzavrelo u lice crvenilo i g. učitelj ostao je kao zapanjen, pa će tomu deliji: „Doći će za Talijane već danas osam dana drugi!“ Odvrativ mu „*Ben, graeije šior*“ uze momče kapu i rekav „*Aaio*“ podje.

Niti tudjinca dakle ne mogu vidjeti „*Pedenzi*“, ako ni „*Talijan*“, sve valja, da bude njihovo.

Kako momče otide, umoliše gosp. učitelja neka oprosti, što mu se je takva šta baš ovdje dogodilo. Dobro, dobro, odvrati on, nije to samo ovdje i u drugih mjestih dogodja se šta slična. Hej, šta ćete, braća su! Drug druga i u crkvi nadje. Svagdje i svuda su jednaki.

Zidni kolodar. Na molbe s raznih strana priredila je tiskarna Dolenčeva ukusan zidni kolodar za g. 1897., te ga prodaje po 20 nč., u poštarinom 25 nč. Dobiva se u tiskarni, napram velikoj vojničkoj kazarmi.

Izpravak. U br. 47. lietošnje „N. S.“ podkrale su se u pjesmi „Na dušni dan“ ove tiskarske pogrieške: Zadnja rieč u prvom stihu 5. kitice ima glasiti „inako“ (inače, drugčije) mjesto „onako“. Prva rieč u trećem stihu odozdo ima glasiti „uznose“ mjesto nanese“.

Listnica uredničtva.

Prijatelju u Buzetu: Izvoli se obratiti izravno na ono uredničtvo, jer nam se neće plaćati u tudjo poslove. Bratski svojdar!

Gosp. B. T. Izvolite se ustrpiti dok čujemo i druga zvona; prijateljski odzdrav!

Gosp. F. S. Trnat. Mi se čudimo Vama što se Vi još čuditi možete onom sudjelovanju u izdajničke svrhe. Nesjećate li se „najradikalnijih vik-ća“, kako postaše sviećiji i nižiji radi korita? Da sto nam zdravo!

Nepoznatomu dopisniku iz Veprinca! Nepodpisana pisma putuju u naš koš.

Poziv.

Gospoda članovi i prijatelji kotarske gospodarske zadruge „Opatija“ pozivlju se k redovitoj glavnoj skupštini, koja će se održavati u Berseču dne 10. decembra t. g. u 10 sati prije podne sa sliedećim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika glavne skupštine održavane dne 5. decembra 1895.
2. Izvješće tajnika.
3. Izvješće blagajnika.
4. Obračun za godinu 1896.
5. Proračun za godinu 1897.
6. Izbor novog odbora.
7. Eventualni predlozi.

Kotarska gospodarska zadruga

Opatija, 24. novembra 1896.

Predsjednik:

V. Tomičić v. r.

Broj 3567

Razpis natječaja

U smislu zaključka občinskog zastupstva od 1. decembra 1896. ima se kod podpisanoga popuniti mjesto

občinskoga blagajnika

sa plaćom godišnjih 500 forinta, koje se prima u mjesečnih antecipatnih obrocih sa izgledom povišenja plaće na 600 for.

Od molitelja traži se: neporočnost, podpuna sposobnost u blagajničkih poslovih u hrvatskom kao uredovnom jeziku.

Prednost dati će se onomu, koji se izkaže, da je jurve u istom svojstvu služio ili služi.

Imenovani ima položiti kauciju u gotovom ili u javnih papirih do iznosa godišnje plaće.

Molbe imaju se podnesti podpisanomu do dana 15. decembra o. g., a imenovani imati će, da nastupi službu najdulje do konca tekuće godine.

Glavarstvo občine

Kastav 1. decembra 1896.

Glavar:

M. Jelušić.

Javna zahvala.

Prigodom bolesti i smrti dobrog i nezaboravnog nam supruga i otca

Dinka pl. Dessanticha

bivšeg občinskog načelnika itd.

primismo nebrojenih pismenih i ustmenih sažalnicah, za koje se svima ovim putem zahvaljujemo.

Osobita budi hvala veleč. g. župniku Andrijčiću na njegovom trudu i ljubavi izkazanoj prigodom bolesti i smrti, dopravši napokon pokojnika do hladna groba; veleučenom gospodinu občinskom liečniku, koji je dragog pokojnika izvanrednim marom nastojao; veleč. svećenstvu, gg. načelniku Pajaliću, bivšim načelnikom Barbaliću i Čubraniću, občinskom savjetniku Mihaliću, bivšim občinskim savjetnikom Heru i Pajaliću, koji ne žaleć truda, po starom običaju, nošahu pokojnika.

Hvala slavnom občinskom glavarstvu i brodovlastnikom, koji u znak žalosti izvjesiše na pol stiega zastave; slavnoj upravi „Bratovšćine sv. Iv. Kr.“, koja po smrti primi u broj svojih članova pokojnika i sprovede ga sa svimi članovi do crkve.

Hvala velecienjenoj gg. c. kr. financ. povjereniku, c. kr. prijamniku, c. kr. poštemeštru, učiteljem, c. kr. financ. stražarom, glavaru Tomašiću, Rodu, Kveniću, Barbaliću i svoj ostaloj rodbini, prijateljem, znancem i svemu pučanstvu, koje je pokojnika do hladna groba sprovelo.

Napokon se zahvaljujemo svim žnpljanom sela Batomlja, koji blagohotno dozvoliše, da se ostanci pokojnika pokopaju na njihovom grobištu kod crkve „Majke Božje Goričke“, gdje se nalaze pokopani ostanci njegovih milih.

U Baški, dne 29. studenoga 1896.

Nikola pl. Dessantich — c. kr. činovnik u miru, brat
Franjo pl. Dessantich — raztuženi sin
Marija ud. pl. Dessantich — rascvriljena supruga

u ime braće i sestara

Javna zahvala.

Ganutim srcem podpisani izričn iz dna duše u imenu svoga roda najsrdačniju zahvalu svoj rodbini, prijateljem i znancem, što su prigodom bolesti i smrti našega ljubljenoga i nezaboravnoga supruga, dotično brata, svaka i strica

Mateta Širole-Brnasa

njemu izkazali toliko ljubavi, a nama toliko saučešća. Napose budi izrečena iskrena hvala svim našim prijateljem i znancem, poimence: p. n. gg. iz Kestva-grada, iz grada Rieke, iz grada Pulja, iz županije Brnasi, Blažić, Brnčići, Jurčići, Hosti, Sroki, Srdoči, Saršoni i Marčelji, te ujedno našim dobrim susjedom bližnjim i dalnjim, koji su nam u njegovoj težkoj bolesti uvjek na uslugu bili. Bog platio svima!

BRNASI, dne 28. novembra 1896.

Raztuženi

Antun Širola — brat.
Marija ud. Širola — supruga.

Velika lutrija u Inomostu po 50 novčića

Vučenje neopozivo 20. febrara 1897.

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Belaffe, Alessandro Levi, Mandel & C°e, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmann.

Njegova svetost papa Leon XIII.

poručio je po svojem liečniku prof. dru. Lapponiju ljekarniku Piccoliju u Ljubljani najsrdačniju zahvalu za Nj. Svetosti odposlatu

tinkturu za želudac.

Spomenuti liečnik, kako i mnogo drugih odličnih profesora medicine iztražili su Piccolijevu tinkturu za želudac, te ju preporučuju kao izvrstno sredstvo za kriepčanje želudca, pomnožuje tek, ter pospješuje probavu i čišćenje. Ciena: 1 bočica 10 kr., 12 bočica sa zavitkom 1 for. 36 nč.; pošiljka po pošti od 66 bočica 6 for. 26 nvč.

Najviše priznanje

ljekarniku Piccoliju u Ljubljani kao prirediocu kapljicah za zube, koje je sa zadovoljnim uspjehom Njez. c. i kr. visost prejasna gospodja priestolonasliednica udova nadvojvodkinja

STEFANIJA

ivolila opetovano uporabiti. — Ciena 1 bočici 20 nvč., 10 bočica 1 for. 50. nvč.

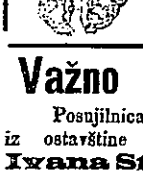

Ljekarna Piccoli

„pri angjelu“

Ljubljana, Dunajska cesta

Pošiljke se šilju prama poštanskom pouzeću.

Važno za usnare!

Posujilnica u Konjicah kupila je iz ostavštine poznatoga tvorničara **Ivana Stanzera** tvornicu za usnje (kožu) te kuću sa gospodarskom zgradom.

Tvornica za usnje pripravljena je za 20 do 30 radnika, te se ovim nudja u najam ili na prodaju.

Više o tomu podaje

Dr. Ivan Rudolf

odvjetnik

u Konjicah, na Štajerskom.

DROGERIJA

na debelo i drobno

G. B. ANGELI

TRST

Corso, Piazza della Legna 1.

Odlikovana tovarna čopličev.

Velika zaloga oljnatih barv, lastni izdelek. Lak za kožije, z Angleškega, iz Francije Nemčije itd. Velika zaloga finih barv, (in tubetti) za slikarje, po ugodnih cenah. Lesk za parkete in pode.

Mineralne vode

iz najbolj znanih vrelcev kakor tudi romanjsko žveplo za žveplanje trt.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. VINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osobite preparate vriedni liekovi

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatizmu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom pegancu, probadanju, svakovrstnim nasebam. — Ciena 80 nvč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težke disanje, promuklost u grlu, siplivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofuloznosti, podbuhlosti, djetinjoj krljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava tegnja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u ličici, želudačne grčeve, žutica, grozmica ili zimnica, savijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado ždrati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili tešini. — Ciena škatulji 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, ogrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i otekllini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, poručini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrikavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena većem lončiću 1 for. — K tomu spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te ponovo nestkodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi zaslužnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kuriji 1 for.

Savon Eglantine. Najčiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te povladjuje lica. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredne ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi šire po sobi prenugodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake. — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti grozniei ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po A.-D. Nikoli Selakn liči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolje, trzanje, histeriju, zaduhu, rasno grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kiruržke sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc

Broj 50 U Trstu 10. decembra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Prispjelima se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienniku ili po dogovoru. Isto tako je za prilozi. Novci se šalju poštarskom naputnicom (vaglia postale) na „Administraciju Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu pošću valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarine, ako se ovako napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½, i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Poziv na predplatu.

Pošto se primiče god. 1896. svojemu koncu, utičemo se ovim našim starim predplatnikom, da izvole na vrieme obnoviti svoju predplatu na naš list za godinu 1897.

Novom godinom stupiti će naš list u XXVII. tečaj svoga obstanka. Za dugih 26. godina imao je svakojakih neprilika sa pojedincima, sa oblastmi i mogućnicima, al se nije hvala Bogu nikada pred nikim ponizio na uštrb narodne časti i svoga programa. Nije se uplitao u zamašna svietska pitanja, jer mu to nije zadaća, niti je ulazio u malenkostne razmirice, kojim je povod sebičnjačtvo ili koja druga ljudska strast.

Znajuć za koga bijaše ustrojen i radi koga izlazi, nastojao je vazda, da se ne zaleti previsoko niti da pade prenizko. U koliko je u tom uspio, nije na nas, da sudimo, već na občinstvu, osobito na našem čitateljstvu.

Izdavanje pučkoga lista kod nas je vrlo mučno, ako se neima dostatne moralne i materijalne podpore. Prve nam prijatelji, istomišljenici i naši čitatelji nikada ne uzkratiše, ali sa drugom nije žalibože tako. List, koji ne ima stalnih i redovito plaćajućih čitatelja, a koji je i onako zazoran mogućnikom i vlastodržcem, težko da ovrši svoju zadaću, pa bila ona još plemenitija.

Mi se moramo težkim srcem i ovom prigodom pritužiti na mnoge i mnoge naše nemarne predbrojnike, koji valjda misle, da zadovolje svojoj dužnosti tim, ako se udostoje naš list čitati. Nemile su ovakove tužaljke nama, a neće biti ugodne valjda niti spomenutim nemarnikom.

Da nam se olakša izdavanje lista i da uzmognemo i mi zadovoljiti mnogobrojnim našim dužnostim, molimo stare dužnike, da izvole svoj dug što prije sa našom upravom poravnati; vjerne naše i redovito plaćajuće čitatelje molimo, da izvole predplatu na vrieme obnoviti, a sve one pako, kojim je do napredka i do oslobodjenja hrvatske grane u Istri, molimo, da nas novom predplatom poduprieti izvole.

„Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije 5 for. a za seljake 2 for.; na pol godine polovicu gornjih ciena. Za inozemstvo k tomu biljegovina. Novce neka se šalje upravi lista novčanom nakaznicom.

U Trstu, decembra 1896.

Uprava „Naše Sloge".

Govor

zastupnika dra. Laginje, izrečen u sjednici carevinskoga vieća u Beču dne 2. decembra.

Visoka kuće! Već je posve postalo običajem, da se preko računskih zaključaka naših državnih dohodaka prelazi bez razprave, bez pohvale i ukora; postalo je naime pravilom, da se primi predlog proračunskoga odbora t. j. da računsko zaključko s odobrenjem primamo do znanja, te vladi podielimo absolutorij.

Dakle, ako ja ob ovom predmetu govorim, to ne činim zato, da o naših računih izrečen kakvu veliku pohvalu, ili da bih ih kudio, a još manje s toga, da bih možda predložio uzkratu podieljenja absolutorija, jer to bi bilo takovo opozicionalno stanovište, kao što je bezuvjetni uzkrat proračuna, a kod tog predloga bi se mogla dogoditi ta nesreća, da bih ostao sam, ako ne bi neka gospoda bila ovdje prisutna, a ja nisam još s visokom vladom u toliko sprijateljen, da bih joj priskrbio ovakvu zadovoljštinu.

Oba predležeća računska zaključka pokazuju, obzirom na proračun, višak dohodka za kojih 60 milijuna, što je svakako radostna činjenica, pa s toga neće biti bez sumnje nitko od nas pomišliti o g. ministru financija, da on sveukupni dohodak sastavlja u onom času, kad si je tekom godine pribavio uvjerenje, da su već postignuti oni prihodi, koje je proračun stalno odredio.

No ovaj slučaj, da mi zaključujemo s viškom od 60 milijuna u dvie godine, nije po mom nemjerodavnom mnienju još nikakav dokaz, da su gospodarstvene okolnosti poreznika baš u one dvie godine okrenule na bolje, nego to samo dokazuje, da se mi nalazimo u poduljoj mogućnosti — rekao bih — u nekom povećanom oporezovanju.

U ovom slučaju imaju po tom narodni zastupnici dvostruku dužnost. Ako mi naimo stojimo pred činjenicom, da su dohodci prema proračunu za toliko i toliko povišeni, tad ili moramo snabaciti pitanje, neće li vlada poduzeti točnije proračunanje, naime povisiti u proračunu dohodke, ili pak — što mi se čini bolje — ne bi smo li mi imali pravo, da nastojimo o obaljenju stanovitih poreza i javnih daća.

Ja vas neću da sjećam na bezbrojne tužbe, koje su se čule u ovoj kući obzirom na pritisak različnih poreza na poreznike ili drugih javnih daća, kao n. pr. nesimpatične s barbarstvom graničeće i promet sprječavajuće ustanove o maltarini, koja se izključivo naplaćuje od siromašnoga svieta. Mi bismo se odrekli velikoga parlamentarnoga prava, kad bismo kod gubitka tolikih milijuna prošli samo s malim sažaljenjem.

Još je važnije pitanje, ako se obazremo na prekoračenja u izdatcih. Ova iznosila su god. 1892. do 27 milijuna, a godine 1893. do 22 milijuna. To je okruglih 49 milijuna. Ja moram iskreno izjaviti. da ne imadjah prilike i vremena, da prodjem posve točno zaključke računa. No ipak po mome mnienju svaka opazka postaje važnijom, kad bi se moglo dokazati, da su neki izdatci, koji možda niesu bili proračunani. bili učinjeni, a drugi opet, da su daleko prekoračili proračunane.

Već se je prošle godine o tom govorilo, te ja trebam samo pozvati se na govor njegove preuzvišenosti bivšega ministra financija Plenera, koji je g 1892., dok je još bio izvjestitelj u ovoj stvari, govorio. On je onda primietio, da bi vlada bila u svih slučajevih obvezana, gdje se baš ne radi o neobhodnih izdatcih, tražiti privola zakonodavnoga tjela.

Kod razprava u ovih predmetih došle bi zaista na vidjelo želje i potrebe, koje bi možda mnogo većih obzira našle, nego li ovi i oni izdatci, koji su učinjeni preko proračuna.

Svakako je radostna činjenica, da će se u buduće po članku VII. financijalnoga zakona za g. 1897. o upotrebi prekoračenja uprave u g. 1897., ako jih bude, u koliko se ova neće upotrebiti za odplatu kupitula državnih dugova, carevinskom vieću podastrieti najkasnije do konca godine 1898. jedna zakonska osnova.

Ova je ustanova tim bolja, što je posve obvezatna, te mi ne ćemo morati razpravljati o konačnih računih, koji su već četiri do pet godina zaostali, kako je to bilo primjerice godine 1892., kad se je tek o konačnih računih godina 1887. i 1888. razpravljalo (Izvestitelj Beer: 1889).

Iza ovih opazaka dozvoljavam si, da kažem što o višak u upravi, koji su se zadnjih godina nakupili. Po izjavi proračunskoga odbora iznosili su viši u upravi do g. 1893. 215 milijuna forinti. Ako tome pribrojimo viško u godinah 1894. i 1895., mislim, da neću reći preveć, ako cielu svotu izkažem sa 280 milijuna for. Ovi viši su se postigli žalibože malo opravdanimi, drastičnimi eksekutivnimi sredstvi, osobito kod eksekucija manjih posjednika i obrtnika, pa jer su ovi mnogi milijuni barem u jednom djelu skupljeni od velike muke i oštećivanja malih posjednika i obrtnika, sciemim svojom dužnošću staviti nekoliko pitanja na visoku c. kr. financijalnu upravu.

Jedne bi pitanje bilo: kud su dospjeli ovi ogromni milijuni? O tom pitanju govorilo se mnogo sa strane ove vlade i sa strane predjašnjih vlada, no ja moram iskreno priznati, da ne dobih čistoga pojma o tome. Ja mislim, da se ove velike svote upotrebljuju u manjem dielu, možda ni jedna trećina, za pokriće tekućih izdataka na početku svake godine. Jer je poznato, da izim zemljištnih poreza, koji se u proračunu izkazuju sa razmjerno malenom svotom, drugi dohodci teku prilično peralelno s državnimi izdatci, samo možda ne prva tri mjeseca svake godine.

Drugo bi pitanje bilo: drži li vlada to opravdano prema nacionalnoj ekonomiji, ako su ovi milijuni možda mrtvi? Ako to stoji, tad je to zaprieka novčanom prometu i prometu u obće. Treće je pitanje: ne misli li financijalna uprava, ako su ovi viši dielomice potrebni, bar jedan dio upotriebiti za unaprieđenje poljodjelskoga i obrtničkoga kredita. U biljadu slučajava reče nam vlada, da u tom obziru neima pomoći, da se sredstva moraju tek pribaviti itd.

U ovom obziru imamo mi bar pravo, da znamo, da li su spomenuta nagomilanja poreznoga novca absolutno nuždna, neimamo li mi možda gotovine, koja bi se mogla upotriebiti, te roditi blagotvornim radom za masu pučanstva, što bi također, svakako kad bi došlo pred ovu visoku kuću, našlo odobrenje, koje će pridonieti mnogo dobrobiti pučanstva. (Odobravanje).

Molba

na visoko c. k. ministarstvo za bogoštovje i nastavu u Beču.

Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost" razposlalo je na sva občinska poglavarstva Istre gotovu molbu, koju bi dotična glavarstva imala samo podpisati, te dotičnom ministarstvu odposlati, i koja glasi:

„Visoko c. kr ministarstvo! Danom 7. agusta t. g. bila je potvrđena zakonska osnova istarskoga sabora, kojom se uvadjaju školske takse, i koja bi imala stupiti u kriepost već u tekućoj školskoj godini 1896-97.

Pripadnici ove občine, a kako se čuje i drugih po cieloj pokrajini, bez razlike narodnosti, uznemirili su se jako čim su čuli viest o uvedenju školskih taksa, imenito oni, koji imadu više ili manje djece, dužno polaziti školu, koju jedva mogu prehraniti i oblačiti, a kamo li, da bi još plaćali takse u iznosu od 6 kruna po djetetu.

Istina je, da imadu občinska zastupstva pravo oslobadjati od školske takse one, koji su siromasi, ali onda moraju občine odnosne takse platiti — pak tako na nje pada teret, kojeg u mnogih slučajevih ne mogu snašati.

Na teret, koji se nalaže sa školskimi taksami bilo pojedinim roditeljem školske djece, bilo občinam, nadovezalo se je svakojakih agitacija medju prostijim pučanstvom tako, da je uznemirenje pučanstva to veće, i da je težko predviditi, kada će se primiriti.

K tomu dolazi okolnost, da občinska zastupstva nisu dobila do sada provedbene naredbe, te da nisu mogla predviditi u proračunih, koje već imadu sastaviti i oblastim predložiti, za svote, koje su dužna poslati u ime školskih taksa svake pol godine u zemaljsku školsku zakladu, a kad bi to i bilo, nebi mogla u tako kratkom vremenu ni tako lasno naći načina, odkud i kako da smognu svote, koje to crno lomotalo!

imadu u tu svrhu pošiljati u zemaljsku školsku zakladu.

S tih razloga obraća se podpisano občinsko glavarstvo na to visoko c. kr. ministarstvo najsmjernijom molbom, da blagoizvoli u čim moguće kraćem roku izposlovati, da istarski zemaljski zakon od dne 7. agusta t. g. o uvedenju školskih taksa ne stupi u život tukuće školske godine 1896-97. — opažajuć ujedno, da će se tečajem godine možda naći načina, kako da se odnosni teret, ako ne svali, a ono svakako olakša."

Svako glavarstvo dobilo je po dvie jednake molbe t. j. jednu za ministarstvo bogoštovja i nastave, a drugu za ministarstvo nutarnjih posala. Za ovo ministarstvo priložena je posebna tiskana naledjica, kojom se moli, da bi visoko ministarstvo nutarnjih posala blagoizvojelo posredovati, da se molba uslisi. Sve to popraćene je posebnim tiskanim pismom, kojim se upućuju dotična glavarstva, što im je sa molbami učiniti i konačno su zamoljena, da o tom koraku obavieste sl. c. k. školsko vieće za Istru.

Molba sa navedenimi prilozi tiskana je u sva tri zemaljska jezika t. j.: hrvatski, slovenski i talijanski. Svaka je dakle občina dobila molbu sa prilozi u svojem uredovnom jeziku.

Predsjedničtvo političkoga družtva „Edinost" moglo je doduše razaslati svim občinam Istre molbu sastavljenu u svojem uredovnom jeziku — i proti tomu nebi bio mogao nitko ništa prigovoriti, nu ono se je držalo načela jezikovne ravnopravnosti, osnovanoj u državnih temeljnih zakonih. Ono je htjelo tim svojim korakom pokazati i našim narodnim protivnikom, da tamo, gdje se radi o občenitoj koristi svega pučanstva Istre, neima mjesta narodnomu ekskluzivizmu, i da nam valja svim složno raditi, da olakšamo pučanstvu Istre — osobito siromašnomu — težko breme, koje mu je napréćeno nesretnim zakonom o školskih taksah.

Sada je na svih občinskih glavarstvih Istre, da izvrše naputak ili savjet našega političkoga družtva.

Hrvatsko-slovenske občine Istre ovršiti će bez svake dvojbe taj naputak, jer znadu, kako se narod silno protivi novomu bremenu o školskih taksah.

Talijanske občine Istre, dotično njihove uprave, neki smjele ni razmišljati o tom. imadu li molbu podpisati i odpraviti, ako im je u istinu stalo do koristi talijanskoga pučanstva i do mira u njihovih občinah.

Mi očekujemo. da će i kod tih občinah nadvladati sve moguće malenkostne obzire, viši i občeniti interes svega pučanstva Istre. Tuj se nebi imalo pitati tko je molbu sastavio ili razaslao, već da li ista odgovara željam i težnjam ogromne većine pučanstva — bez razlike narodnosti — u našoj pokrajini.

Talijansku gospodu Istre možemo uvjeriti, da bi sve naše občine bez razmišljanja bile podpisale i dalje odaslale sličnu molbu, kad bi ona bila primjerice potekla od talijanskoga političkoga družtva. U ovakvih važnih pitanjih neodlučuje kod nas strančarstvo ili političam strast.

Uspjeh molbe odvisiti će u prvoj vrsti od toga, da li će ju podpisati i odpremiti sve, ili bar ogromna većina občinah Istre. Na talijanskoj gospodi je dakle sada red, da otvoreno kažu: mi želimo, mi tražimo dobro pučanstva Istre bez razlike narodnosti.

Učiteljski sastanak.

Lupoglava, dne 3. prosinca 1896.

Čovjek nije nikada na čistu s tim nesretnim željeznicama — rekao bi babo Agice Gjurgjićeve Pa koliki vas nije već kračao, tračao, ljeżao, letio, da dostigne

Molim vas, nemojte se ljutiti.
To je ovako bilo.

Dok moj sat za osam dana zakasni samo zav dan, te je vama nedelja, što meni subota, to se moj drug Joško tuži, da mu se to u žepu vrti i okreće poput brzovlaka.

Pomislite si stoga, kako li se mi mogosmo sprijateljiti sa onom željezničkom točnošću! Zahvaliti moramo jedino ljudnosti naših prijatelja, što no nas izbaciše iz kuće, „a da nam točkovi neodjure izpred nosa".

Kad već govorim o nosu, da spomenem malenkost. Moj ti se Joško zapuhao onako brzajuć, a njemu eto, drago moje, navali krv na nos. Pa imao brige i okapanja naš drug muzikanta, da traži vode, da izposuđuje rubce i da daje potrebite naloge, da se drug rieši tskve neugodnosti. E, vidiš prijatelju, drugi put il se ne spremi na put, il — ostavi nos kod kuće.

I tako se mi ugodno smjestismo u prvom razredu — nè, dozvolite, u trećem, ta poznato vam je, da u prvom putuju sami siromasi i prosjaci. Tako, sad možemo odahnuti, a oni drugi nek se brinu, kako će nas vući napried. I u trećem mjestu može da bude ugodno. Pomislite si. Vi imate na put, a u kasnoj ste jeseni. Kiša sipi, u vlaku nadjete svoje stare i dobre znance, koji se već poskrbili, da ograniče broj putnika, sjednete uz nje, popitate ih: — kako ti, a tvoja žena, a djeca i tvoji? Rasčavrljete se do volje, zapalite smotku, pa kad ste prošli ono par stanica, te se liepo pozabavili, eto gdje vam već više — Lupoglava!

Napried treba pješke mali četvrt sata do škole. Da vidjeste samo, koliko ih bilo na okupu! Njekoji, i to oni iz daljega, došli pod mrak prvoga dana, drugi pako ranim vlakom četvrtak. Oni što prespaše kod svog sudruga, tužili se vele na kujina Vinka, štono im sa svojim doskočicama bunio sladki san. A on njima: „mogoste kod kuće spavati!"

U danu smo, kad dižemo vidljiv znak bratinske ljubavi svome prerano umrlom drugu Trošu, koji, posvetiv se odgoju naše omladine i narodnoj prosvjeti, tek nakon godine službovanja, odloži zelene svoje godine u hladan grob.

Oko deset sata skupi se u školi omladina školska, te povorkom krenu do groblja. Idjahu iznajprije dječaci noseć vienac sa napisom: „Milomu učitelju — učenici", pa učenice sa viencem: „Milomu učitelju — učenice". Sliedjahu učitelji sa vienoem, te liepi broj svećenstva i pobožnog puka.

Put je do groblja odužak i strm, i dok nas u nizini okruživala tišina, počelo na strmini popuhivati, da si i nehote zakopčasmo kaputе.

Eto nas na vrhu na groblju Gorenjevasi. Mi smo izpod Planika, na visini 700 metara.

Dok gospodin učitelj razvrsta djecu u crkvi, i dok stigne župnik, stanimo u zatišje iza striema, gdje toliko ne puše, pa si ogledajmo kraj.

Vidite tamo s lieva nešto veličanstvena? To je naša stara matuška Učka, koja si danas natakla magln na glavu, bojeć se valjda, da se na onoj visini ne prehladi. I objelila je, rani ju sniežak pokrio, da ju prati, dok ubave dolinice ne dozovu sa juga zlatne i dobre ptičice. Eto niže jezero Čepić, muklo i mrko, ko da traži žrtve, da ih obvije groznicom. Izpred nas pukao vidik na široko i daleko, al žalibog nemaš šta da vidiš. Tu se reda briežak za briežkom zemljenaste formacije i ništa više.

Ajdmo u crkvu, zove nas tužan posao. Crkva je dubkom puna, što svećenstva, učiteljstva i naroda. Svetu misu obsluživao mnogoč. g. Pikulić, župnik Dolenjevasi, a pjevao je zbor sastojeći iz učitelja i svećenika veliki „Requiem" od Lablera. Da mogoste čuti piev, suza bi vam se izmamila na oko, zaokupilo bi vas tužno-milo čustvo, te uvjerenje, što li ne smognu izvesti složna braća. Pjevalo se toli skladno, da bi pomislio, u velegradu sam, a ne na ovim učkarskim hridinama.

Poslije svete mise podasmo se na grob blagopokojnog druga. Mnogočastni župnik obavi opielo, te blagoslovi mjesto, gdjeno je podignut spomenik, a zbor zapjeva tužnu nadgrobnicu: „Blagor mu".

Čim zatomiše posliednji zvuci pjesme, stupi pred spomenik g. Baćić, nadučitelj u Buzetu, te izreče vele-krasno nadgrobno slovo. Orisa pokojnikov kratki viek i težki posao učitelja patnika, obrati se na školsku omladinu, roditelje, sudrugove i svećenike, predočiv bjelodano svima, kakve li ih misli imadu zaokupiti, kad se skupe na to sveto mjesto il kad mimo prolaze. Pošto se nakon dovršena govora uskliknule: slava pokojniku, — odpjeva zbor drugu nadgrobnicu.

Tako eto, tuj počivaš, mili Ante, žrtvo svoga svetog zvanja, a mi se evo zavjeravamo nad tvojim ostancima, da nećemo klonuti duhom, već podvostručenom snagom orati tvrdu ovu ledinu naše domaje Istre, koja sakri tvoje ostanke i našu nadu, pa nam bio s Bogom i lahka ti gruda, koju si za svoga vjekovanja toli ljubio!

* * *

Treba nam sada velikom nizbrdicom do Dolenjevasi, do stana gosp. župnika. I prispjesmo. Da malčice odpočinemo, posjedajmo na onaj zidac pred župnim atanom, da se pobrojimo, koliko nas imade.

Svećenstvo je dično zastupano. Dolazi ponajprije dični starina i vrli narodnjak g. Velikanje iz Juršići. Nije tu manjkao tvrdi Paz, nit veselo Brdo, nit mili Kršan, niti glasbeni sv. Ivan od Šterne. Pridružila se kraška Crnica, te mladjani Roč i Slum i Hum. U svem 10 svećenika. Od učitelja prispješe: Juršići, Marčana i Medulin iz puljskog kotara, Sv. Petar u šumi, Tinjan, Pazin, Novaki, Boljun i Čepić iz pazinskog kotara; Gorenjavas, Lanišće i Buzet sa tri sile iz koparskog kotara; iz porečkog kotara prisustvovao je g. Pečarić, učitelj škole sv. Cirila i Metoda u Baderni.

Kad već bilo da odbije podne, eto, dolaze zastupnici voloskog kotara u osobama: gg. Dubrović, nadučitelj i Miran oba iz sv. Mateja, te Šiškovič iz Hrpelja. Bilo nas dakle svega 18 učitelja.

Već nam počelo i rogoboriti u trbuhu, kad nas srećom g. župnik upozori, da je objed na stolu, stoga vas ostavljam, želeći i vama: dobar tek!

(Sliedi.)

Razgovor

Mikule i Martina u Malom Lošinju.

Martin: Zdravo kumpare. Bog ti dal i sveti Mikula, ki je danas, svako dobro i za dušu i za tilo. Ti nisi otil k meni na Martinju, ma nisam ja tebe pozabil za Mikulajnu.

Mikula: Hvala ti kumpare. Posed se, da se malo onako po našu starinsku porazgovorimo. Če diš od naših elecijonov?

Martin: Če ono zoveš elecijoni? Ono je samanj od ljudskega mesa. Ma naši su se pronesli kako pravi ljudi. Vero mi je od srca drago. Kad se spomenem kako je bilo va ono vrime, kad su s četirimi glasi zbirali raprežentancu, a sada ni bilo dosti ni dva dni, onda moramo bit veseli.

Mikula: Ma svega su učinili, samo da njim korito ostane.

Martin: Neka su, ma još se nezna kako će poć finit, zašto se ufamo, da je još pravice, pak će bit ovo sve vrženo v niš. A drugi put ćemo se i mi drugačije malo znat pronest. Sada već svaki vidi, da niki vrag mora bit nigdi sakriven, pak njim nebi bilo drago, da ga kigod drugi najde. Ma nać ćemo ga mi. Neka nam govore slobodno, da smo *robaeza*, kako je on *pitirić* rekal onu večer od elecijoni, ma ćemo jim još pokazat.

Mikula: Da bih ga bil ja čul, bil bih mu dal jednu po nosu, da bi se bil naučil, kako se ljudi mora rispetat. *Bardasson*, nezna nanke jel muž jel žena, pak bi rada s pukom vladat.

Martin: A nisi čul za Centeva, da je rekal, da ima još kupit nikoliko tovarov?

Mikula: Recimo pravo nima ni krivo, zašto, ki se prodava ne zaslužuje boljega titula. Ma valja reć istinu, vero v Lošinju ni bilo puno prodanci i to me najviše veseli. Kad jedan put naš puk progleda, za drugo je lahko. I jedan od njihovih je rekal: Dobili smo, ma nam je muka, da je sav puk u pajizu proti nam.

Martin: Ma ki neće bit, kad vidi sve ove manovre. Najprije su liste udelali proti zakonu. Promisli malo. Udine su imali 11 voti, poteštova fameja opet 5—6, i tako redom. Od njihovo strane su dali vot i onim, ki ne plaćaju ni centesima. I Padriču su dali vot, a ne plaća nogo desetak soldi. A naših, ki plaćaju i do 50 fior. nisu ni klali v liste. Svaki ki je pametau, će reć, da to ni čisto; ja sve govorim, nigdi je sakriven niki vrag, pak jih je strah. Naši su rekurili ma je bilo prekratko vrime, pak nisu mogli sve klast v red. Ma ćemo se drugi put vidit.

Mikula: Nisu otili učinit ni na nedilju za nas, kako ja bila starinska naša užanca, nego su nas činili prit na sagdan z ufanjem, da će nas prit malo, ma su vidili da smo pripravni ne ner jedan dan, nego i svu setimanu ostat ako se trata.

Martin: Ni već ni v Lošinju vino poč je nigda bilo. Oni misle, da svit ne vidi, ma nebore moj, kad čovika dogori do nokti i kad se već mera prelije, onda pak je dosta.

Mikula: Neka delaju ča ote, ma njihovi zavaji još će ih prije pogubit. Ja samo pitam, zašto je njim tako težko razdilit se od komuna? Odkuda zimlju pinezi za plaćat Sansigoti i Čunčani? Ki no do kraja sve plaća?

Martin: Ma joh kumpare, ne zameri ča ću ti reć, da si priprost kada to još pitaš.

Preni se lave . . .

Preni se, lave,
Iz sanka tvega
Budi te eto novi sad sjaj.
Junačke glave;
Naroda moga
Digle su tužni istarski kraj.

Prosvjetna zviezda
Jakoga sjaja
Plamti i sjeva — bistri se zrak
Rodnog uz gniezda
Milog iz kraja
Tudjinca goni Istranin jak!

Hrvatski stieže
Vijat se poče
Znamen ko pravi danak u nov;
Magle već bježe
Braća već kroče
Ponosno smjelo pod jedan krov!

Ništa možna,
Pada ti sila
Istarski Hrvat nije već rob,
Jedna i složna
Braća sad čila
Premoći tvojoj kopaju grob.

R. K. Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Se spamećuješ Franino, kako je pred šestimi leti va Motovune kričal on mali talijanski gospodin: *fora i beci*, kada su ono naši bili Divjaka za poteštu storili?

Jur. Vero ki se nebi tega spamećival, ma zač me to pitaš?

Fr. On gospodin se je bal, da bi naši vanjski muži komunski beči požrli, pak ih je stia imit va gospodskih rukah.

Jur. Pak za nesriću našu prišli su beči va gospodske ruke, a ž njih va vražje usta, Bog mi grihe oprosti!

Fr. Ter da gospoda nemare za siromašku muku.

Jur. Ne, ako je ni; a kako bi drugačije bili gospoda?

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gosp. Juraj Červar, pravnik u Beču, priposlao nam for. 8 i 62 nč. sabrana u krugu Hrvata i Slovenaca. Živio sabiratelj i darovaoci!

Riedko odlikovanje. Dne 3. t. m. doznali smo, da je sv. otac papa Lav XIII. u zadnjem konzistoru povisio bivšeg trščansko-koparskog biskupa presv. g. dr. I. N. Glavinu na čast nadbiskupsku nadbiskupije Pelusium (Tinè) u Egiptu. Ovo krasno odlikovanje je doduše samo počastno, jer presvjetli g. nadbiskup nosi samo naslov nadbiskupa, ali i takova odlikovanja jesu vrlo riedka.

Ovim korakom htjela je sv. stolica ponovno pokazati klevetnikom i napadačem presvj. g. nadbiskupa, da im nevjeruje i da ih odsuđuje. Ovo je ujedno i moralna zaušnica onim krugovom, koji su bili zvani i dužni uzeti u zaštitu presvj. g. biskupa kadno se je sa svih strana na njega navaljivalo, dočim su si — reć b — rečeni krugovi zadovoljno ruke trli.

Veliki koncert „Slovanskoga pevačega društva" u Trstu. Upozorujemo ovim još jednom naše občinstvo, da izvoli u nedjelju svakako pojetiti veliki koncert, što ga priredjuje naše pjevačko društvo u dvorani kazališta „*Politeama Rossetti*".

Javni sastanci političkoga družtva „Edinost". Kako bijaše uređeno obdržavalo je naše poličko družtvo prošle nedjelje javni sastanak u sv. Mariji Magdaleni dolnjoj s u utorak, na blagdan B. D. M. u Rocolu. Na obih sastancih sakupilo se veliko množtvo puka, koji je oduševljeno prihvatio predložene mu rezolucije. Buduće nedjelje biti će javni sastanak na Greti, kamo se pozivlju i neodvisni trščanski rodoljubi. To će biti deseti javni sastanak u našoj okolici.

Iz Ravnjskog sela pišu nam, da je tamošnjeg učitelja i rodoljuba g. *Stjepana Žižu* zadelà težka obiteljska nesreća. Dne 6. t. mj. ugrabila mu nemilosrdna smrt vriednu supragu *Jelisavu*, ostavivši njega razcviljenoga sa dvoje drobne djčićе. Vrloj pokojnici podielio Svevišnji pokoj vječni a unesrećenomu g. učitelju toliko jakosti, da bi mogao strpljeno podnesti ovaj težki udarac.

Nakon izbora u Malom Lošinju. Dne 3 prosinca 1896 započela je za Mali Lošinj jedna nova perioda u političkom smislu. Tim je danom hrvatska narodna stranka stupila na polje. Uspjeh izbora za sada je ovaj: naših glasovalo 310, do 150 odbito, a protivnika glasovalo većinom sa punomoćima do 450. Što da kažemo? Ako pomislimo, da će ovi izbori biti uništeni; ako pomislimo, da nije davno, da bijahu u Lošinju birani občinski zastupnici sa 4, dapače i sa 1 jedinim glasom; ako pomislimo napokon, da je ovo prvi put što hrvatska narodna stranka ide u borbu pod hrvatskom zastavom — — valjda možemo biti zadovoljni. Da vam je bilo vidjeti uztrajnost i oduševljenje naših ljudi, koji su od četvrtka u jutro do subote u jutro nepomične ostali na mjestu, samo iz vlastita osvjedočenja, preziruć prodance iz Suska i Čanskoga, koji su došli za 2 fr. i na podpunu obskrbu u Lošinj, gdje su ih napunili smrdljiva mesa jedne krepane kobiline. Kad se spomenemo onih sviestnih Sušćana, koji su došli preko mora po strašnom nevremenu, mokri do krpe, uz pogibelj života, onda doista možemo biti mirni i reći, pravedna stvar uz ovakove borce neće više zaspati.

Protivnici su pokunjeni, jer osjećaju što znači naših 450 ljudi. Oni znadu, da ono 450 ljudi i više, pripravno je svaki čas skočiti na noge, kao jedan muž, i da neima toga blaga, koje bi ih kupilo, dočim oni moraju redom kupovati sliepi i nenki sviet. Pa će trgovina brzo svršiti, jer će svatko pošten i pametan pitati: odkud toliki novci? Tko to sve plaća? Ne moramo li napokon mi isti taj novac davati, kojim nas onda kupuju kao blago?

Naši su zadovoljni, jer znadu, da su se borili za svetu i pravednu stvar, i znadu, da bi njihova bila pobjeda, kad bi bila za svih jednaka pravica.

Kako rekosmo, ovi će izbori biti uništeni, pak ćemo se viditi drugi put.

Živili naši sviestni izbornici!

K pronevjerenju občinskega novca u Motovunu. Mi smo se opetovno obratili na talijansku vladajuću svojtu i na njehovo glavno glasilo, da nam kažu koliko je na tom istine, da je pronevjereno občinskoga novca u Motovunu po nekojih 14.000 for., po drugih 32.000 a po trećih još i više. Gospoda šute kano riba u vodi a njihova klepetulja — poreška baba piše i laže o svemu, ali o pronevjerenju občinskoga novca u Motovunu neće ni da pisne. Ovo nam je najbolji dokaz, da je občinskoga novca svakako nestalo, da ga je pronevjerio koji babin pristaša i da so je to dogodilo pod upravom koje njezinog patrona.

Ako su dobro obaviešćeni, bijahu davno u Motovunu gospoda Campiteili i Ghersina, zemaljski kapetan i ravnatelj računovodstva kod zemaljskoga odbora. Ova gospoda su stalno došla u Motovun, da se osvjedoče, koliko je istine na pučkom glasu o pronevjerenju u občinskoj blagajni. Nadalje doznajemo, da je zemaljski odbor poslao tamo svoga činovnika, da pregleda račune, te neima dvojbe, da su gospoda u Poreču i Motovunu na čistu o tom, da li je ili nije počinjeno pronevjerenje občinskoga novca u Motovunu.

Na umirenje dakle tamošnjeg puka molimo zemaljskog kapetana, presvj. g. dra. M. viteza Campitelli-a, koji nije Bogu hvala škrt na riečih — da nam kaže putem svog glasila, što je istinita na glasovih o pronevjerenju u Motovunu?

Izbori za upravno vieće a Zrenju obavili su se — kako bijaše uređeno dne 2. t. mj. K izboru je došao iz Poreča kao politički komesar g. dr. Karminsky dopeljav sa sobom i 5 oružnika.

U III. tijelu pobjedila je šarenjačka stranka i to pomoću nevaljanih punomoći; u II. tijelu pobjedila je istarsko-hrvatska stranka, a u I. opet šarenjačka sa jednim glasom većine.

Kad se je skoro imao izbor u svem tijelu svršiti, imala je svaka stranka jednak broj glasova. U to poleze šarenjački pristaše po bolestnoga osamdesetgodišnjega starca te ga na stolici šesterica od njih donese teško bolestna u izbornu dvoranu. Njegovim glasom pobjedila je protivnička stranka. Proti izboru u III. tijelu uložen je utok.

Iz Gerica pišu nam 5. t. mj. Pišem Vam o osobi, o kojoj ste nedavno u nekom procesu u Logatcu natuknuli, i s kojom se je bavio i Vaš c. k. zemaljski sud radi pitanja, koje nesluži rečenoj osobi nimalo na čast, a još manje onom stališu, kojemu pripada.

Nedavno je bila ta osoba — poznati viši poštarski činovnik od vašega ravnateljstva — ovdje u službenom poslu. Osoran kać što je, reć bi, da je uvriedio jednog ničega poštanskog činovnika, koji je ujedno častnik u pričuvi. Kad je za to domao ravnatelj pošta g. vitez Pokorny, morao je pevesti iztragu, te bijaše u tu svrhu ovdje činovnik pošte g. Vilšnik iz Trsta. Reć bi, da će rečeni viši činovnik imati okapanja sa činovnikom-častnikom, jer ovaj nemože kao takav nositi nezasluženo uvriede. Ovoliko za sada, a kad se stvar razbistri, javiti ću Vam se još. Možda će već jednom ipak otvoriti oči — ne u Trstu — nego u Beču.

Piranski načelnik pod obtužbom. Poznati naš prijatelj (!?) g. Dr. Fragiacomo, načelnik slavnoga Pirana — nalazi se, kako javljaju razni listovi, pod obtužbom radi napitnice, što ju je izrekao prigodom odkrića spomenika Tartini-ju. Ta napitnica da je mirisala iredentskim miomirisom.

Ovu viest čitali smo najprije u novinah kraljevine Italije, pak u ovdašnjem izdanju polusužbenog koritara „Il Mattino" i napokon u njemačkom listu „Reichswehr", što izlazi u Beču.

Viest će biti dakle istinita pak možemo očekivati mirne duše, kako će g. Fragiacomo dokazati svoj austrijski patriotizam.

† **Ljudevit Herrmanstorfer.** Dne 9. t. mj. preminuo je nakon kratke bolesti najstariji tiskar našega grada i vrlo štovani građjanin g. Ljudevit Herrmanstorfer. Amo je došao u mladosti iz Njemačke kano slagar, te si je uzornom marljivošću, štednjom i poštenjem stekao bogatstvo. Počivao u miru!

Iz Barbanšćine pišu nam 6. t. mj.: Čudom se začudismo, gosp. uredniče, kad smo koncem prošloga i početkom ovoga mjeseca primili više iztisaka sve pod točnimi naslovi i to badava onaj izdajnički smrad, kojim se u zadnje doba posluživše naši narodni protivnici na propast i sramotu našu. Nu kako je u ovih stranah dobro ukorenjena narodna sviest, nema straha, da bi među nami moglo naći dobro tlo ono izdajničko sjeme. Mi ga bacismo u oganj ili vratismo odakle je došlo, a tako neka čine i ostala naša braća širom mile nam Istre, i to će biti najbolji odgovor zlotvotom i izdajicam.

Iz Baderne nam pišu 96. novembra: Hvala Bogu! Ipak napokon nadvladav i predobiv mnoge i svakovrstne zaprieke, otvorila se 23. ov. mjes. u Baderni škola „Družbe sv. Cirila i Metoda". Na 9 sati u jutro pjevala se u župnoj crkvi — uz prisutnost mnogobrojnog naroda i školske djece — sv. misa. Poslje sv. mise pjevalo se „Tebe Boga hvalimo", zahvalnu pjesmu te išlo u sprovodu pjevajuć litanije Majke Božje do školske zgrade, koju je veleč. g. župnik Fran Gorec crkveno blagoslovio, ter sa njekoliko rieči na sabrani puk i djecu istu njezinoj svrsi izručio.

U crkvenom svom govoru reče gosp. župnik u glavnom: Po zakonu imala je biti već odavna škola u Baderni; ali oni, koji su zakonom obvezani zato se brinuti, ne haju. Zašto? Po koju žuhku istinu morao bih o tom pogledu rieći, nu neću, jer danas je dan veselja, koje pak nam ne pripraviše oni, koji — kako rekoh — bijahu po zakonu dužni nam je pripraviti; nego tu radost zahvaliti imamo „Družbi sv. Cirila i Metoda", koja sabire novčić do novčića med krvnom nam hrvatskom braćom, dok nam sagradi školu, te posla nam i g. učitelja, da popravi težku krivnju protivnikah našeg napredka. Zato hvala vjekovita slavnoj „Družbi sv. Cirila i Metoda"!

Dalje tumačio je g. župnik kakova, da mora biti škola, da bude prava, t. j. duši i tjelu koristna: stati mora na temelju sv. vjere i domaćeg t. j. materinskog jezika.

Puna glava a prazno srce učini čovjeka nesretnim na ovome i na drugome svietu. Škola valja, da ne samo glavu napuni, nego da i srce oplemeni, a to se dostignut može jedino svetom vjerom. Diete u školi poučavati u tudjem mu jeziku, hoće reći: praznu slamu mlatiti. I to je proti zdravu razumu, proti pedagogičnim načelom i proti poviesti prosvjete svih kulturnih naroda. Hoće li biti naša škola takova, t. j. ustanovljena na temelju sv. vjere i materinskog nam jezika?

Da! da, bit će takova. To nam jamči već ime naše škole, škole „*sv. Cirila i Metoda*". U duhu ovih dvijuh svetaca ona će nastojati, da učini iz vaše djece vjerne kršćane, značajne muževe, te skrbne majke i dobre gospodarice, koji i koje će Boga i hrvatsku svoju riječ i pred svietom izpovjedati.

Upisalo se je odmah taj dan 72 djece, broj prevelik za malu našu školsku sobu, i zato se je moralo odrediti poludnevno poučavanje.

Kad smo već kod rieči, nek nam bude dozvoljeno još nešto spomenuti. Kao slijepac vida, tako imamo potrebu pošte u Baderni. Ako se pravo sjećamo, je naš neutrudivi i velezaslužni zastupnik gosp. dr. Laginja na carevinskom vieću zahtjevao poštu u Baderni, te bi odnosna resolucija i prihvaćena od većine rečenog vieća. Što je visoka vlada usljed toga kašnje odredila, nije nam poznato; znamo samo to, da pošte još danas neimamo. Doduše dozvolilo nam je c. k. pošta ravnateljstvo u Trstu torbicu (sa koju je potrošio naš veleč. g. župnik sam for. 16, od nikoga nit za novčić odštećen, akoprem služi občinskom puno više, nego župnom uredu, odnosno župniku), i koja putuje iz Pazina preko Baderne u Poreč i natrag; nu tim nije nam ni malo pomoženo. Zašto ne? Tim se danas nećemo baviti, jer se ufamo, da ćemo ipak napokon poštu dobiti, i tako će se stati na put svim mogućim neredim, te nam odpasti nužda javiti ono, što bi vollil zamučati. Mi spadamo pod porečku poštu, nu, da dobljemo naše stvari na dobu, zahvaliti se imamo izvanrednoj uljudnosti i udvornosti tinjanske pošte, kamo ne spadamo, a kamo upravljamo naše stvari. Ako bi imala torbica još dulje vremena svoju ulogu igrati, bilo bi puno bolje za nas, da putuje izmedju Tinjana i Poreča, negoli medju Pazinom i Porečom.

Još o občinskih izborih u Labinu. U predzadnjem broju „Naše Sloge" čitali smo o naših izborih medju ostalim i ovo: „Do podne tekao izbor mirno i prilično u redu". Da vide cienjeni čitatelji, kakav red je bio, progovorit ćemo par rieči o njem. — Čini mi se, da u zakonu stoji, da se mora zvati izbornike po redu, kako su u listinah upisani, dok se sve svrši, a tek onda natrag iz početka itd. Taj red je zbilja vriedio za naše, ali kad je koji njihov došao, glasovao je odmah. Naše punomoći nisu vriedile, nego ako ju je žena mužu učinila. Ako su dva brata skupa, pa jedan drugomu učini punomoć, ne vriedi. Takvih je slučajeva bilo mnogo. Ali što ne vriedi za nas, to vriedi za njih. Evo tomu dokaza: Jednomu od naših učinio otac punomoć sinu; htjeo glasovati, ajbo, ne vriedi punomoć. On se mirno odalečio od izborne dvorane, ali slučajno dodje do „talijanaških kupaca glasova". Na njihov upit hoće li za nje glasovati, odgovori on, da vidi, što će se dogoditi, da hoće. Dali mu njihovu „škedu" i on se liepo vrati natrag pred komisiju pokazujući „škedu". Širi poznav škedu po boji, zovu ga napried, te pošto im ovaj pokaže punomoć, gle čuda! sada vriedi. Nu naš čovjek nije bio prazne glave, jer nije hotio izpustiti iz svojih ruku nego polovicu škede. Polovicu je dakle držao on, a drugu polovicu predsjednik komisije. Kad je on rekao „bene" i pisari počeli već skoro pisati, iztrgnu ti naš junak „škedu" tako, da je išla na komade, od kojih je jedan ostao i „potešti" u ruci. Dakako, sada je došlo do riečkanja, da što za nas ne vriedi, za nje da. Nu oni su tomu vični, pak ih nije za to briga. Mnogo njih su zvali, da su živućeg otca, kojim je već mnogo vremena umro i obratno. Jedan se bogme javio misleći, da će moći tako glasovati, ali da, kad je došao pred komisiju, dobi od nje odgovor: Čo, koša tuo padre morirà due volte, i iztjerali ga. — Što da pako rečemo o kupovanju, strahovanju, prietnjah itd.? Prodanaca bijaše, ali razmjerno, hvala Bogu, veoma malo. Da ne duljim: svimi kupovanji, prietnjami i prevarom, nabrali su u trećem tjelu od 1890 glasova 276, u drugom od 154, 71. u prvom od 54, 15.

To je pobjeda! pa kako vam se još vesele? Ja mislim, da se nebi njihova prekomorska braća više veselila, da dobiju cielu Afriku, altrockè Abisiniju!

Ej gospodo talijanaši, lahko je pobjediti, kad si sami zakone stvarate po svojoj volji; gdje puščate glasovati samo vaše, a naše tjerate silom kući i zatvarate nam vrata, samo da ne možemo glasovati, niti vidjeti što i kako radite. Ali znajte dobro, da je svaka sila za vremena.

Predanci. Mi se takozvanoj gospodi Talijanom, kojih je većina došla u Labin iz Dalmacije, Bosne i čak iz Crne Gore, ne čudimo, jer ih poznamo već odavna, kakvi su, ali se čudimo onim, koji nose kratke gaće kao i mi, pa bi htjeli biti Talijani.

Ne čudimo se niti onim krnjelom, koji su došli k nama goli i bosi, gladni i žedni predavajuć češlje, škare, igle i konac, a sada, pošto su se najeli i napili, obuli i odjenuli s našom mukom, htjeli bi nam zapovjedati. Nu, zadajemo vam poštenu rieč, da mi takovih nametnika dugo trpiti nećemo, već hoćemo, da budemo gospodari sami u svojih kućah, a oni neka idu odkud su došli zaperjedat.

Najviše se čudimo onomu u „*kratkih hrogešah sa zelenimi škornjami*" iz Sv. Nedelje i onomu *Mazalu* iz Repende, koji ih je također nosio do pred par godina, a nosio bi ih možda do kraja još, samo da bi ih bilo. Nadalje onomu „Debelomu" iz Sv. Lovreča, kako se ono već zove, i onomu iz Brovinj. Što da rečemo o onomu iz Šumbrega, koji je učio „univerzu" u Padovi? Ništa, jer nije vriedno, da se o njemu ovdje govori. Ali onu drugu trojicu, koji se drže, da su „primi pošidenti" moglo bi sram biti; ali dà, gdje je u prodanaca srama? To su Vam, gospodine urednièe, ti glavni domaći naši šarenjaci. Dakako, da je uz ove još i nješto drugih, ali njih vam neću spominjati, već ću im kazat nešto drugo. Ej ljudi, pamet u glavu; zar ne znate, da koji sa gospodom črešnje zoblje, da mu samo repići ostanu? Pazite dobro, da se i vam to ne dogodi. Poslije ćete se kajati, ali će biti prekasno, kako i možda je već za koga; da bi tako ne! Nemojte misliti, da ako s vami govori kakav barun ili koji drugi gospodin, da ste odmah bog zna što? Znajte, da oni vam se samo rugaju i da ne misle drugo, već kako bi se s vami okoristili. Koliko ljudi ima u Labinu, pa nit oru niti siju, nit žanju, a ipak bolje jedu i piju nego mi, a koji mislite da ih hrani? Iz neba ne pada više mana. Svih dakle hranimo i napajamo mi, a oni nam zato zapovjedaju gore nego maćuha; rugaju nam se i priete nam na svaki način. Pitajte ih odkuda su dali onih 300 (tri sto forinti) za spomenik onomu, koji je morao pobjeći iz Labina u Veneciju? Naši stariji spominju se dobro, zašto je morao pobjeći u Italiju, a sada, pošto je umro, dižu mu spomenik i to sa našim kukavno zasluženim novcem iz občinske kase. Pitajte ih nadalje, za koju korist davaju svake godine onih 100 for. za „Legu", također iz komunske kase? Zašto nam ne grade i nepopravljaju radje ceste i puteve? Zašto nam ne pomažu zidati komunske štorove, mjesto da pijemo smrdnu vodu iz bog zna kakvih kaljuža itd? Ali dà, briga njih za naše potrebe, kako i za lanjski snieg. Oni imaju svoje ceste, koje smo i mi pomogli graditi; svoju čistu vodu, teatar, muziku, škole i što ja znam sve, a ti „šćavo" muči se, ako češ jesti crna kruha i piti vode iz kaljuža. Imademo i *mediga*, koji također prima plaću iz komunske kase, ali kad ga pozovemo mi, uzme nam više nego mi platiti možemo, pak ako mu kažemo, da je malo previše, ne mari on za to. Još je toga još mnogo, ali tko će sve napisati. Dapače je i škoda, jer smo si sami najviše krivi, ako ne svi, a to najviše su krivi za to naši prodanci, da bi ih ne bilo nigda više među nama?

Služba poštara Slavno c. kr. ravnateljstvo brzojava u Trstu razpisuje natječaj na službu poštara u Jelšanah (polit. kotar Volosko). Kaucije valja položiti 200 for., plaća iznaša for. 200 te for. 60 godišnjih za troškove pisarne; povrh toga for. 400 poštonoši, koji ima poći dva puta na dan iz poštanskoga ureda po poštu na zeljezničku postaju u Šapljane. Molbe valja uložiti u roku od 3 ćedna c. kr. ravnateljstvu pošta i brzojava u Trstu.

Večernja škola za trgovačke pomoćnike. G. M. Kamuščić, učitelj i urednik „Brivca" otvorio je večernji poduk za trgovačke pomoćnike u svojem stanovanju — ulica Romagna br. 20.

Preporučamo našim mladićem, da se mnogobrojno upišu u tu školu. Podučaje se na večer od 8—10 sati.

75.000 kruna iznaša glavni zgoditak velike lutrije u Inomostu, koji se izplaća u gotovom uz samo 20% odbitka. Srećke dobivaju se po 50 nvč. Upozorujemo naše cienjene čitatelje, da je vučenje već 20. febrara.

Lovranske pačuharije

Ovi dni je prišal va talijansku poteštariju di „*Laurana*" neki gospodin. Govoril je nemški — a šijor Njanji i potešta bule va njega kako tele va nova vrata. Gospodin z Beča „škronjca" i škronjca", a potešta gleda Njanja a on poteštu. Ča će nebogi, kada ne razumeju ča pita. „Niks kapirt" — pak Bog. Pak još se govori, da se s talijanskim zajikom more proć po svem svietu. A ná, tu na vratah Lovrana, čovek dela grdo „*figuru*", jušto s tim talijanskim zajikom. Ka „*pegulal*" Ali tega gospodina valja „*a la fin*" i razumeć — zač ako budu Hrvati doznali, da je moral poć van, prez, da nu se je mogle ča to odgovorit, oni su to „*kapaci*" stavit va „*joji*", i storit njim velu sramot. Dunka, da tega ne budu, Njanji mu je rekal: — „*Niks per tajć — šijor Kukuma sprehen tajć.*" Nego jušto va to prišal je va poteštariju Kenić. Njanji i potešta skočo veselo k njemu. Ma „*bušnuli*" bi ga bili trebeda od velike „*kuntentece*". — Spasite nas vi, rekli su mu. I Kenić je počeo s onim gospodinom „*štronjcat*". — Ča bi rad ta gospodin? Zapipal se za uhom i zapental: — Ga dite, ga dito — che, come se diži — sakraboi ti najner — zi, zi, ga dito, špeta — koša ga dito — mi ga espere koša ga dito ferfluchte combinazion — tešo, tešo — corpo ti pako ..... ma noga ša tir — špeta — tomantar mija molžie..... ja, ja — mija molžie ša talgiano franjko — per mej tnš, ja! I Kenić je šal vanka, pak je pozabil se vratit, a on brižan gospodin čekaj i čekaj „*rispešta*" za svoje pitanje. Kada je bil Turčić za poteštu bilo je drugačeje. On je imel va poteštarije ljudi, ki su znali puno zajik — pak su delali čast našemu „komunu" — a ča je kriv on nebog Njanji. Nego, *varamente*, od njega čevek ne more ni „pretendit" puno. Ma zač se ga stavili va poteštariju, kada ne zna zajika ne zna zajiki, ki su potrebiti? Zač? Zato, zač je plovanov kunjado, Denciov sin — meštrov kunjado, Jorjetov neput *e cosi via discorendo*..... Dunke fameja! fameja! i fameja! Bog je najprvo za se bradu storil, dunke je i pravo, da se fameja najprvo pèskrbela za svojga Njanja, ki je već toliko vremena doma lunariji štampeval.

I ilustrissimo potešta su dali ovi dni Lovrancem puno posla. Čujte zač i kako. *Pasanu šetimanu* bila vam je va Lovrane jedna *kumpanija kumedijanti*. Ljudi su bili tamo od Pemskega — ma su dosti lepo govorili hrvatski. Stari gospodar od „kumedije" poslal je va poteštariju sina, da bi dobil „promeš" za delat *kumediju*. Va poteštarije je bil Njanji i Jeletić, ki je na „poltrone" sedel kako jedan princip. Brižan mladić komać da je počel govorit moral je „fermat", zač se je Jeletić na njega otresnul: — Mi ne razumemo hrvatski. Mladić, ki još ni znal, da je Jeletić „oriundo" *de Opric* — počel je govorit ovi nemški. — *Niks ferštronje* — rekal je naš gospodin potešta. Nebog mladić *inžinjeval* se je, kako je mogal, pak je onako stenfal dve besedi taljanske skupa — ma potešta — ki govori samo *toscano* ni se otel s tim „kuntenat" — i tužan mladić moral je poć vanka, a da ni niš opravil.

(Konac sliedi).

Važno za usnare!

Posujilnica u Konjicah kupila je iz ostavštine poznatoga tvorničara **Ivana Stanzera** tvornicu za usnje (kožu) te kuću sa gospodarskom zgradom.

Tvornica za usnje pripravljena je za 20 do 30 radnika, te se ovim nudja u najam ili na prodaju.

Više o tomu podaje

Dr. Ivan Rudolf
odvjetnik
u Konjicah, na Štajerskom.

Gosp.
Gabrijel Piccoli
ljekarnik
u Ljubljani.

Molim Vas pošaljite mi 30 bočica Vaše čudotvorne želudačne tinkture, koju se došla može nazvati „božjom rukom".

S. P. Flegar
župnik
Žminj — Istra.

Odkada se je počela moja supruga lječiti Vašom želudačnom tinkturom, poboljšalo se je njezino stanje u toliko, da se čini kao da je pomladjena.

Francesco Patelli
ljekarničar
Višnada — Istra.

„Želudačnu tinkturu Piccoli-a razprodaje se u ljekarnah po 15 nvč. bočica.

Prilog. Današnjemu broju dodali smo kano prilog „Izvješće o glavnoj skupštini kotarske gospodarske zadruge u Krku".

Listnica uprave.

Gosp. P, J. T. Novesine. Zadnji Vaš broj vratile nam je tamošnja pošta sa opazkom „rifiutato il ricevimento"; javite nam, što je na stvari.

✝

Ljudevit Herrmanstorfer

tiskar

preminuo je jutros u 8 sati nakon vrlo kratke bolesti. Razoviljeni ***sinovi*** ujedno sa zetovi, nevjestami i unuci javljaju ovu tužnu viest rodbini, prijateljem i znancem.

Po želji milog pokojnika prenesti će se njegove smrtne ostanke ravno na pokopalište.

U Trstu, dne 9. decembra 1896.

Umoljava se, da ih se pošteđi sa poljeti sućuti i da se nešalje vienaca.

G. LIKAR

u GORICI,

Sjemeniška ulica kbr. 10

ima bogato skladište svakovrstnih pisarskih i školskih potrebočа, tiskovina za svećenstvo i za občine, upisnih knjiga itd. **uz najniže cienu.**

Papir najbolje vrsti:

službeni 500 araka od	for.	2·40	napried
predpisani „ „	„	1.20	„
pismeni mala 8-va 100 araka	„	—·40	„
„ „ velika „ 200 „	„	—·65	„
Omoti (kuverte) privatni i službeni 100 kom.	„	—·20	„
Škatula pera (144 kom.) . . .	„	—·25	„
„ kamenitih pisala za tablice papirom obavite	„	—·25 i 32	
„ velikih	„	—·55	
Poštnica 100 tiskanim imenom	„	—·60	„
Tiskovine za občine na 1/4 arka kano „Pozivi" na ured 100 komada samo	„	—·25	
Prenadarki, računi, blagajnički dnevnici, zapisničke knjige na čvrstom i dokumentnom papiru svaki arak	po 3 novčića		
Sve tiskanice na cielom arku propisanoga papira stoje po arku	1½ nvč.		
Priharvja također svakovrstne tiskovine uz najniže cienе kao n. pr. napise na 100 kuverta ili pisama	80 novč.		

Obzirom na dobru vrst robe i najniže cienе preporuča se sl. občinstvu.

Sve strojeve za poljodielstvo i vinogradarstvo

Ciene iznova snižene

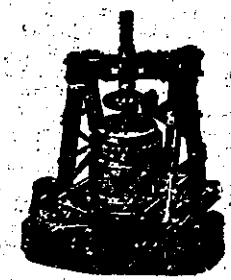

Preše za grožđe, diferencialni sustav

Ovaj sustav preša ima najveću tištajuću moć od svih drugih, ma kojih mu drago bilo prešah.

Preše za masline, hidrauličke preše, štrcaljke proti peronospori, Vermorelov zastav;

ove moje štrcaljke su poznate kao najbolje i najjeftinije: automatične štrcaljke: mastilnice sa spravom za muliti jagode, preše za sieno, triere itd. tvori u najboljem proizvedu

Ig. Heller, Beč

II/2I Praterstrasse 49.

Cienike i svjedočbe gratis! — Čuvati se kontrafacija! — Traže se zastupnici!

Velika lutrija u Inomostu po 50 novčića.

Vučenje neoporečivo 20. februara 1897.

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Belaffo, Alessandro Levi, Mandel & C·o, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmann.

Broj 3567

Razpis natječaja

U smislu zaključka občinskog zastupstva od 1. decembra 1896. ima se kod podpisanoga popuniti mjesto

občinskoga blagajnika

sa plaćom godišnjih 500 forinti, koje se prima u mjesečnih antecipatnih obrocih sa izgledom povišenja plaće na 600 for.

Od molitelja traži se: neporečnost, podpuna sposobnost u blagajničkih poslovih u hrvatskom kao uredovnom jeziku.

Prednost dati će se onomu, koji se izkaže, da je jurve u istom svojstvu služio ili služi.

Imenovani ima položiti kauciju u gotovom ili u javnih papirih do iznosa godišnje plaće.

Molbe imaju se podnesti podpisanom do dana 15. decembra o. g., a imenovani imati će, da nastupi službu najdulje do konca tekuće godine.

Glavarstvo občine

Kastav 1. decembra 1896.

Glavar:

M. Jelušić.

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vrednih papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2½
8- „	2½	3-mesečni „	2½
30- „	2½	6- „	2½

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. veli., stopijo nove obrestne takso v krepost z dnem 5. februara, 9. februara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vrednih papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obrestí.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reko kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec Sibinj. Inomost, Celovec, Ljubljano, Linc, Olomuc. Zell-Aenberg, Saaz in Solnograd, brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
vsako vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

na jamčevne listine pogoji po dogovoru. Krediti na dokumente v Londonu Parizu, Berolinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. — po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem oursu.

Trst, 2. februara 1896.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. VINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osobite preporuke vriedni liekovi

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumatismu, kalanju i tzganja u kostih, okočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liči kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, teško disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulaznosti, podbuhlosti, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i slatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u ličici, želudačne grčeve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč.

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu poručam za konjski kih ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obćačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave daraju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čilji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili tešini. — Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, okočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za obćačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i brani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 80 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan loncić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolja, učvršćuje meso oko zubi, razfrikavaju usta, uklanja nemgodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, rjčnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Ciena večem lončiću 1 for. — K tomu spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na parižkoj izložbi začetnom diplomom. Dobiva se u bojah: bielcj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Sayon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi širu po sobi prugodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stionice ili kimake. — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti groznici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dru. N·a ili Selzku liči uspješno bolest, žvaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histerijn, zaduhu, razne grčeve. — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudčnom kataru, lošoj probavi. — Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinsko specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc

Broj 51 U Trstu 17. decembra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlane se pisma, oglasi itd. tiskaju po obično cienku il po dogovoru. Iste tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zaprtinom (assegno postale), na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Kema list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtva u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se neprimaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se nevraćaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Poziv na predplatu.

Pošto se primiče god. 1896. svojemu koncu, utičemo se ovim našim starim predplatnikom, da izvole na vrieme obnoviti svoju predplatu na naš list za godinu 1897.

Novom godinom stupiti će naš list u XXVII. tečaj svoga obstanka. Za dugih 26. godina imao je svakojakih neprilika sa pojedincima, sa oblastmi i mogućnicima, al se nije hvala Bogu nikada pred nikim ponizio na uštrb narodne časti i svoga programa. Nije se uplitao u zamašna svietska pitanja, jer mu to nije zadaća, niti je ulazio u malenkostne razmirice, kojim je povod sebičnjačtvo ili koja druga ljudska strast.

Znajuć za koga bijaše ustrojen i radi koga izlazi, nastojao je vazda, da se ne zaleti previsoko niti da pade prenizko. U koliko je u tom uspio, nije na nas, da sadimo, već na obćinstvu, osobito na našem čitateljstvu.

Izdavanje pučkoga lista kod nas je vrlo mučno, ako se neima dostatne moralne i materijalne podpore. Prve nam prijatelji, istomišljenici i naši čitatelji nikada ne uzkratiše, ali sa drugom nije žalibože tako. List, koji ne ima stalnih i redovito plaćajućih čitatelja, a koji je i onako zazoran mogućnikom i vlastodržcem, težko da ovrši svoju zadaću, pa bila ona još plemenitija.

Mi se moramo težkim srcem i ovom prigodom pritužiti na mnoge i mnoge naše nemarne predbrojnike, koji valjda misle, da zadovolje svojoj dužnosti tim, ako se udostoje naš list čitati. Nemile su ovakove tužaljke nama, a neće biti ugodne valjda niti spomenutim nemarnikom.

Da nam se olakša izdavanje lista i da uzmognemo i mi zadovoljiti mnogobrojnim našim dužnostim, molimo stare dužnike, da izvole svoj dug što prije sa našom upravom poravnati; vjerne naše i redovito plaćajuće čitatelje molimo, da izvole predplatu na vrieme obnoviti, a sve one pako, kojim je do napredka i do oslobodjenja hrvatske grane u Istri, molimo, da nas novom predplatom poduprieti izvole.

„Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije 5 for. a za seljake 2 for.; na pol godine polovicu gornjih ciena. Za inozemstvo k tomu biljegovina. Novce neka se šalje upravi lista novčanom nakaznicom.

U Trstu, decembra 1896.

Uprava „Naše Sloge".

Odnošaji u Primorju

Govor narodnoga zastupnika g. dra. Matka Laginje, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 5. t. mj. prigodom proračunske razprave.

Visoka kuće! Kušati ću ponajprije, da koju rečem ob onom, što se nalazi u proračunu, a zatim koju ob onom, čega ne ima u proračunu. Što se tiče prvoga dozvoljavam si najprije opaziti, da moram istotako kano i proračunski odbor pozdraviti kano radostan pojav, što je naš proračun za god. 1897. podieljen u dva diela, u redoviti naime i u takozvani investicijski proračun. Da sam sa predloženim nam proračunom bar dielomice zadovoljan, morao bih odmah kod ove prigode izjaviti, da sam ponosan sa imenom onoga, koji je tu novu razdiobu uveo, kao što smo mi ponosni na jedno drugo slavensko ime, koje nas sjeća na postignutje ravnovjesja u našem državnom gospodarstvu. (Pohvala). Ona razdioba nalazi se, kao što kaže i sam proračunski odbor, tekar u povoju, te se može kojeśta za i proti kazati.

Ja sam sliedio dotične razprave u proračunskom odboru, koliko mi to bijaše moguće, te sam se osvjedočio, da nisu ni sama gospoda mogla o tom na čisto doći, što bi se naime sve imalo uvrstiti u redoviti, a što u investicijski proračun. Ja se uzdajem dakle, pošto stvar nije jošte ustanovljena, takodjer svoje mnienje o tom izreći. Mislim naime, da se moramo pri tom sjetiti dvojake zadaće, koju ima država izvršiti, to jest pravih državnih posala ili državnih zadaća, te onih zadaća, koje obavlja država kano kakav veliki gospodar i koje bi konačno mogao posve dobro opravljati i koji privatni poduzetnik.

Svi izdatci, koji spadaju na prvi dio državnih zadaća, moraju doći po mojem mnienju u redoviti proračun, svi ostali izdatci moraju pako doći u investicijski proračun. Govoreć o nazočnom slučaju, mislim, da ako imamo kotarskih poglavarstva, drugih kotarskih oblastih, zemaljskih predsjedničtva, namjestničtva, svakojakih sudbenih oblasti itd. — što spada pravom na državnu zadaću — to moramo za to imati i dotične zgrade.

Ako se ta zgrada pripravlja u ime i na račun države, ili se za istu plaća najamnina, to bi se moralo smatrati kano izdatak, koji spada uviek te izključivo u redoviti proračun. U investicijski proračun moralo bi nasuprot doći sve ono, što spada pod državno poduzeće što se ne može u istinu uzeti strogo kao državnu zadaću, već što se može ed privatne osobe ili od kojeg drugog poduzetja voditi, kao što je primjerice pošta, brzojav, željeznice itd.

S tim u savezu bilo bi pitanje o izplati rente, koja je opredieljena za potrebe proračuna o investicijah. Ja bih bio naime toga mnienja, da bi bila naime i ta renta izplativa, jer nas investicija ne opravdava samo na to, da mislimo na buduće kamate, već bi morala, ako je dobro uložena, te njoj treba riešiti koju važnu narodno-gospodarsku zadaću, bacati nešto više nego li kamate, imala bi dakle baciti i neki iznos za amortizaciju duga, koji bijaše učinjen radi toga. Pošto nije dakle, kako bijaše rečeno, jošte ustanovljena granica izmedju onoga, što se ima uvrstiti u redoviti proračun, te izmed onoga, što ima doći u investicijski proračun, to mislim, da nebi visoka financijalna uprava pogriešila, ako bi sazvala takodjer izvanparlamentarnih krugova odbor strukovnjaka, koji bi se imao tim baviti, da pestavi temeljne ustanove, po kojih bi valjalo jednu ili drugu stavku uvrstiti u redoviti ili u investicijski proračun, i koji bi nam podao neku vrst exemplifikacije kod proračuna za g. 1897. Vrlo poučno bi bilo za buduće vieće, kad bi se istomu takovu izradbu prigodom predloženja proračuna za god. 1898. podalo.

Čega ne nalazim u proračunu ili bolje rekuć u izvieštu proračunskoga odbora, jest to, što slavni odbor nije izrazio svoga mnienja u dvih velikih pitanjih, s kojimi se moramo baviti, koja bi se svakako morala riešiti, ili što nije bar stavio upit na visoku vladu, da ona već jednom označi svoje stanovište k ovim dvim pitanjem jasno i točno.

Mislim naime pitanje o uredjenju jezika te ono o preustrojstvu političke službe u obće. Nepobitno je, da ova visoka kuća upotrebi možda veći dio njezina rada sa pitanjem o uredjenju jezikovnih odnošaja u raznih pokrajinah i u čitavoj državi. Ja mislim, da kad bi se koli stranke tóli vlada htjela postaviti na jedino ovo pravi odgovarajuće stanovište, nebi se tada trebalo državnom saboru baviti timi pitanji; ista bi se morala riešiti kano pitanja bezuvjetno priznatih ljudskih prava. I tada bismo se bavili drugimi koristnijimi pitanji.

Ja nisam mnienja, da bi to vlada imala prepustiti pojedinim strankam. Muževi, koji predstavljaju vazda stranke, vezani su na nekoje obzire tako, da dotične njihove nakane kod njihovih stranačkih jednomišljenika ne mogu zadobiti prave vriednosti. Ja to ćutim i sam.

Podpunu jezikovnu ravnopravnost mora se ipak provesti.

Gospodo moja! Pred nekoliko mjeseci bio sam u Sarajevu, te sam posjetio takodjer jednu umjetno-obrtnijsku školu, u kojoj domaći muhamedanci — pripadajući, kako je poznato, istomu plemenu, kojemu pripadam i ja — tjeraju svoju visoko razvijenu obrt po uzorcih, stvorenih po pravilih umjetnosti. Tuj sam našao meštra, koji je pozladivao komad stolne sprave, te sam ga zapitao, da li su se već prilagodili odnošajem i da li se njim škola ne čini kao nešto izvanredno? „*Posve obratno*" odgovorio mi je taj muž „*priučili smo se mi školi, kod nas se pripovieda, da se je moralo medveda za ušesa vući k medu, a pošto je okusio med, ne mogoše ga odalečiti niti sa parom volova*". (Veselost! Vrlo dobro!) Tako je odlučno dao taj muž odziva misli, da su se podali novoj školi napredka. Ustanovom §. 19. državnih temeljnih zakona, usljed kojeg su svi narodi ravnopravni obzirom na njihov jezik, kano na glavnu oznaku njihove narodnosti, dovela je vlada slavenskoga medveda do meda i sada nije više moguće od njega nas odalečiti. Okusili smo sladčinu narodnoga razvitka i narodnoga života. Tu sladčinu hoćemo da uživamo i nadalje i tu sladku posudu ćemo izpiti do dna. (Živahno odobravanje).

Spomenuo sam prije nešto o pravednosti. Ja sam osvjedočen, da u tom pitanju mora vladati samo pravednost i to podpuna pravednost, te da bi napokon morale to uviditi sve stranke ove visoke kuće. Pojedine oaze, koje su proti tomu, izčeznuti će tada, zidovi takovih tvrdja porušiti će se, kao što se porušiše nekoć zidovi Jeriha uz zvuk trubalja, te je grad osvojilo množtvo naroda, koji je tekar tražio domovinu.

Mi imademo domovinu, mi ju ne trebamo tekar tražiti, samo zaprieke moramo odstraniti, koje su na putu podpunoj ravnopravnosti, te one zidove dati porušiti, koji su u tom na putu austrijskim narodom. (Posve dobro!)

U ovom smislu imade da vrši naša vlada visoku zadaću, kojoj se ne smije niti može obraniti, već mora dobrim primjerom prednjačiti i množtvo austrijskih naroda sliediti će ju na tom putu.

Mene opisanju kano muža prilično radikalnoga, nu izpoviedam otvoreno, da kad nebih ja ili koji drugi radikalac, bio Niemac, Čeh ili Poljak, pošao ovim putem, narod bi nas osramotio.

Pučanstvo zahtjeva ravnopravnost, jer spada ista, osobito slobodno uživanje svog jezika — kao što je jur rečeno — medju naravska prava čovječanstva.

Glede preustrojstva političke uprave u obće može biti u ovoj visokoj kući samo malo gospode, koji se nebi složili s tim, da ovim putem, kojim sada koracamo, ne možemo napried. (Tako je!) Dvojako gospodstvo izmedju državnih i autonomnih oblastih sa ovako pomješanimi granicami, da se u mnogo slučajeva više niti ne znade, na koga se valja obratiti, mora prestati, te bi morale po mojem sudu političke oblasti nešto od njihove strogo državne strane izgubiti, te uz sebe imati odbor ili sličnog čimbenika, a da se državne oblasti nebi smatralo kao nešto tudjeg u zemlji.

Sa ovim pitanjem stoji drugo u savezu, preobterećenje naime obćinah, kojih breme mi svi ćutimo. Obćina je temelj svim granam državne uprave, nu ona ne dobiva, kako je poznato, za sve, što obavlja za državu i za javne svrhe, posve ništa. Radi toga je upravo razterećenje obćinah od zadaća takozvanog prenešenog djelokruga od velike potrebe. Ja poznam sam vrlo velikih obćinah, koje nisu dorasle ovim zadaćam, nipošto pako radi toga, što nebi za to bilo sposobnih osoba, već zbog toga, što stenju izpod financijalnog bremena

Tomu stanju bi se odpomoglo, kad bi se pomnožilo političke oblasti prve molbe; po tomu imao bi biti logično i naravski svaki sudbeni kotar i političkim kotarom. Mi imamo sada žalibože političke kotare, kojim pripadaju dva do tri vrlo obširni sudbeni i ujedno porezni kotari; tuj ne može biti dakako ni govora o redovitoj upravi, kakvu ima pučanstvo pravo zahtjevati.

Pošto sam se toga obćenito dotaknuo, prelazim na ono, što mi je sa mojeg narodnostnog stanovišta o proračunu kazati. Žalostno je za svakog Hrvata, bilo s ove ili s one strane državne polovice, kad on razmišlja o proračunih. Ako se mi izvučemo iz cieline kao narod, tada nadjemo, da se pod jednim te istim žezlom u Beču stvaraju za nas tri proračuna, jedan naime za Bosnu i Hercegovinu, drugi za zajedničke poslove monarhije, a treći za ovu državnu polovicu, da se u Budimpešti stvara opet dva proračuna, zatim u Zadru, Poreču itd. Žalostno je, što se kod svih tih proračuna ne izpituje ono, što treba narod, koji si je stekao toliko zasluga za državu, nego ono, što treba vladam.

Žalostno je, što se od kojih 48 milijuna forinti, koje će valjati pokriti po novoj investicijskoj renti, i od kojih odpada kakvih 20 milijuna na takozvane resortne dugove i kakvih 30 milijuna za nove investicije, da se dakle od čitave te svote u prvom dielu samo dvie ili tri stavke tiču svih južnih pokrajinah, kao što je poštanska zgrada u Trstu, gradnje u tršćanskoj luci i nekoje malenkosti drugad, te da od onih 30 milijuna, koji su uvršteni za god. 1897. u investicijski proračun, nije niti novčića za sve južne pokrajine. (Čujte! Čujte!)

(Dalje sliedi)

Učiteljski sastanak.

(Konac)

Lupoglava dne 3. prosinca 1896. Nakon sviestno izvedena rada, te obavljene dužnosti, svatko vas rado odlaže svoje kosti na stolicu, da izmami stolu zalogaj. Tako i mi. A da tek vidite koliko nas bilo! Sve rame do r. pena, da se niti sam domaćina nije mogao nigdje smjestiti, no morao sirotan sa svojom zdjelicom amo tamo kružiti. Da je prošteenje u selu, dostatna bi bila i polovica zubi, al ovako, tuča, posvemašnja tuča za častni krov.

Da vidjeste samo divnu onu i neprisilnu slogu, koja je vladala med svećenstvom i učiteljstvom! Al to nije samo sada, to je svagdje i uvjek kod nas, gdje samo ukupno živu il se sastaju. Pa i pravo je. Oba stališa za jednom svrhom idu, jedne putevo lome, istu majku svojom zovu, te med istim narodom žive, u kojim diele i biele i crne dane. Crkva je, kako spomenu u svome govoru g. *Stefanutti*, kao strogi otac, koji bdije nad svojom djecom, da ne zalutaju niti desno niti lievo, no da kroče ravnom stazom prama ujezinim naucima; škola pako ko brižna i miroljubiva majka, koja nastoji blagom opomenom i umilnom rieči, da u ono djece usadi dobro sjeme, koje da jednom urodi do vita i žilava stabla.

Oglasi se g. *Dubrovih* pozdravljajuć prisutne u ime učiteljskog družtva ... kog kotara. Izjavlja, da k potonjem sastanku ...

šiće nieso ih priečili trnjem zarasli putovi Učke, no odaljenost i nesretna sverza. Te pošto tamo ne mogoše prisustvovati, eto ih u Dolenjovasi u pohode braći ne jedan, no da ne bude nikomu krivo, namah trojica.

Podiglo se i drugih govornika, nazdravljajuć tko svećenstvu, učiteljstvu, domaćini, a tko drugo.

Groblje ono Gorenjevasi krije i mladjane kosti nadepunog svećenika *Rajka Relevante*, rodjenog Lindarca. U zadnje vrieme bio on duhovnim pomoćnikom u veličanstvenoj Opatiji, nu oboliv, zakloni se u Gorenjuvas, da tuj odahne i nadje sebi zdravlja. Ali na žalost, shrva ga buda boljetica, preminu, te ga dana 12 kolovoza ove godine zmjestiše tamo gore iza striema one biele crkvice izpod Planika. Stoga se današnjega dne imenovao odbor od pet lica izmedju svećenstva i učiteljstva s ove i s one strane Učke, koji bi imao nastojati, da se pokojnomu Rajku podigne skromni spomenik.

Sad eto i za vas malo nagluhe jednog govornika, da i vama ne bude krivo. Vi ga svi poznajete po zvonkom glasu, kojim bi mogao nadjačati i samo valovje našeg Kvarnera! To je onaj, što je vjekomice stajao kano naš stražar, dao odnekale vući nektar i ambroziju, nadgledao i liečio gladne i žedne, to je naš mili domaćina g. Pikulić. E ga Bog poživio i za trud ga nagradio!

Pošto je još g. Jakac govorio o učiteljskome stališu u obće i našim prilikama napose, prošlo se na službeni dio sastanka.

Od koje li je koristi udruživanje svakog pojedinog stališa a prema tome i učiteljskog, ne treba mi tek spominjati. Do sada su obstojala u Istri tri učiteljska društva u tri m političkim kotarima i to u koparskom, voloskom i lošinjskom. Više puta se nas u ostalim trim kotarima objedjivalo s nerada i mlakosti do viših naših skupnih ciljeva, do uzajamne zajednice i usavršivanja vlastitog iskustva. Tko poznaje naše okolevštine, taj će si o nama stvoriti drugčiji sud. Raštrkani smo u trim kotarima, a pojedini kotar za sebe može malo il ništa smoći, dok se eto nije pružila prilika, ta se je mogla sastati većina učitelja, da se pogovori, te da podjemo prve korake k svojoj organizaciji.

U to ime bje na posljednjem učiteljskom sastanku u Juršićim imenovan privremi odbor, koji je imao za zadaću, da uzradi potrebite, e da bi se već u budućem sastanku mogao predložiti nacrt društvenih pravila. Odbor je nastojao, da čim savjestnije izvede povjerenu mu zadaću. Još u jutro istoga dana pretresivala se razna pitanja zasjecajuća u pravila, te se čitanje istih, rad nestašice vremena, preneslo za poslije podne.

Dok su ostala društva ograničena samo na pojedine kotare, nastojalo se ovim zahvatiti sveukupno učiteljstvo čitave Istre hrvatske i slovenske narodnosti. Društvo nastupa pod posebnim imenom, koje prelazi u javnost nakon potvrde pravila. Pošto je grad Pazin geografsko središte čitave Istre, stjecište cesta, brzojava i željeznice, a ima postati i prosvjetno stjecište školskih zavoda i inih ureda-ba, izabralo se ga kano društveno sjedište. Nakon što se pri čitanju pojedine točke nadopunile i ispravile, te primili njekoji predlozi, ista se sa zadovoljstvom primila, te se preporučilo odboru, da odošalje pravila na potvrdu nadležnej oblasti. Odbor će nastojati, da upozna učiteljstvo sa glavnim točkama pravila, netom budu potvrdjena.

Na taj način svršen bi eto službeni sastanak, a podao nam Bog jakosti i moći, da uzmognemo ovršiti naumljenu zadaću, svome stališu na procvast a Istri našoj na čast!

Pa odpoče prosta zabava.

Gospodin župnik veli, da nije još doba razstanku, a u njegovom podrumu da će se još naći praha i olova, stoga sjedimo, pa izvolite i vi s nama, da vas nebi nego zaboljelo.

Društveni zbor odpjevao više krasnih zborova, pa napitnica prigodom pojedinih nazdravica. Netko tu imao više primjeraka koračnice Brajšove: „Mandić, Spinčić i Laginja“, pa se je istu a vistu krasno odpjevalo, da se ju moralo i opetovati. Nije tu manjkao ni „Dalmatinski šajkaš“, niti „Slovenec i Hrvat“, a priklopila se k njima i „Zrinsko-Frankopanka“.

A tek da vidjeste gospodina iz Šterne! Taj znade zabavljati sa svojim guslama ama suze vam naviru na oči. Vi stalno znadete one liepe: „Když zlaté slunečko“ — onda „Počkej povím“ — zatim — „Indy a nyní“ — onda. zatim..... više niti sam neznam, a pa da vam i kažem tolike naslove, vjerujte mi, počelo bi vam škripati u glavi. A bogme trebalo tu i kalafonije, drugčije ne možete dospjeti do kraja.

I ja sam na kraju.

Oko šest u večer trebalo se razstati, a da se opet sastanemo sa starim našim znancem — sa željeznicom. A Vama domaćine i častni gospodine Pikuliću liepa i usrdna blagodarnost na srdačnom susretaju i visokej gostoljubivosti!

I Vama sveserdna hvala gospodo svećenici, što ne se i iz daleka podaste k nama, da budete svjedoci naše tuge a i naše radosti, te nas svojim mudrim savjetom i živom rieči podpomagnete u našem nastojanju! Nastojati ćemo i mi, da Vam vratimo milo za drago. S Bogom!

Razgovor

Mikule i Martina u Malom Lošinju.

Martin: Hvaljen Isus, Mikula. Ča ti je, da si take žalostan?

Mikula: Vazda budi, Martine. Kako nećeš da budem žalostan? Još nam je i ova falila, da na nas kozice pridu. Fameja nas je vela, moramo hodit za življenjem, pak nedaj Bog nesriće, još bi kakogod mogli i kućn infetat. A ovo je najveć kriva neharnost.

Martin: Božja volja, kumpare. Odkada su onega nebogoga mladića ubili, na nas kako da pada svaki kaštig od Boga. A i mora!

Mikula: I ja znam, da je Božja volja, ma je Bog rekal čoviku: nà, to imaš dva zrna pameti u glavi, imaš ruke, imaš oči, imaš svega okolo sebe, pak se čuvaj. Ovo je neharnost kriva, dare se ni s prvine niki hajal.

Martin: Imali su drugoga posla, valjalo je teć za elecijoni, delat krive prokure, pisat va *„Maličiću“*, ka se u Pulu štampiva — a tu je bilo bome puno posla. Ki češ, da s onoliko posla i skrbi još i na kozice misli?

Mikula: To, to, i ja dìn, briga njih ni za nas ni za pajiz, samo da njim korito ostane. Da bi se bili s prvine malo kurali, nebi bilo ni ovoliko nesriće ni ovoliko spize.

Martin: Briga njih za spize, kad su oni mogli pisat po fojeh, *che Lossino è città taliana*. A spize oni već znaju, ki će morat platit.

Mikula: Bome lipi blagdani nam gredu. Ma ben via, te su sve male stvari, kad smo od sada città taliana, Ah čakoloni, bardassoni, bi bolje učinili, da zemu viščadele i gajbice, pak da gredu na tići, nego se pretendit, kako niki „capi popolo“.

Martin: Hvala Bogu, već su ljudi dobrahno oči otvorili. Ma pogledajmo malo, ke su te mudre glave, ke bi rada s nami vladat. Tu ti je jedan duhtor ki umi foji štit; tu ti je jedan petelinčić, za koga se još neznа, jel muž jel žena; tu ti je naš Ceute, ki ni hodil na sunce par godišć, a sada *siamo noi*; i takova čeljad, hoće da s pukom vlada — a brižni mi.

Mikula: Sam čul, da već do sada ova malatia gušta puno stotin, a koliko će do kraja, to Bog zna.

Martin: Čemo doznat i mi čemo, ma niš neka te strah nebude, dosta je, da mogu va *Malsičinki* pisat, da smo mi sada *città taliana*. Za drugo je sve lahko.

Mikula: Lahko, lahko, *ma pantalon paga*.

Bog Martine i dobri ti blagdani.

Martin: I tebi, Bog.

Dopisi.

U Sovinjaku, dne 16. decembra 1896.

Š tugo stane padat'
Š lipa zdravo cvieće,
Tu i meni s muke.
Sroe zatrepeće.

St. Vraz.

(Izbori za upravno vieće — izdaja- naša konačna pobjeda.)

Redko se kada javlja staro zvono, ali ovaj put nek i ono mogućno zazvoni. Znati vam je, velenč. gosp. uredniče, da bijahu dne 7. t. mj. obdržavani u Sovinjaku izbori za naše obćin. upravno vieće. No prije nego predjemo na samu stvar, vratiti ću se na gori navedene stihove. Svieća, što no je do sada sa našeg hrvatskog Polja na daleko bacala svoje jasne trake, utonula je, a krujevi, koje je razsvjetljivala, podali su se dobukomu snu ili da bolje kažem, u krilu majke Sovinjščine (sela spadajuća pod Sovinjak) izrodilo se čedo, koje nam je do sada na diku služilo, u podlu izdajicu, koja nas izda kao nesretni Juda Gospodina svoga. Videći to ljudi, koji su do sada bili pripravni žrtvovati se za narodnu stvar, ostaše na dan izbora kod kuće držeći se one „bez vodje nikud, nikamo“. Kad sam dočuo o toj izdaji smrklo mi se pred očima a srce kao da mi je prošao oštar mač. Tim su opravdana gori navedena četiri stiha. Kličući onu „Bio prokljet izdajica svaki domovine!“ prelazim na stvar.

Mjesec dana po prilici pred izborima lutili su naši narodni protivnici na sve strane prostrane Sovinjščine, da ulove u svoje talijanaške mreže mirne ribice, ruše poštene ljude. I zbilja, kaošto gavran u vrieme rata naleti na mnogu lješinu, tako i oni naletiše sa laži i klevetanjem na mrzlu krv mnogih naših seljaka, koji se dadoše uloviti u njihovu prokljetu mrežicu. Neuramna ta gospoda (kópači) imali su obraza kazati našim ljudem, da ako mi dobimo, da ćemo u Sovinjaku nagraditi njeku školu od 23·000 for. Gledajte se, kazivahu im, da naša strana predobi, jer inače to vam je gotova stvar. Ako s nama glasujete, kazivahu im nadalje, baciti ćemo vam dole nauet, kojeg vi nemarno plaćate. Mudrih li ilja! Svemogućih li stvorova!

Pomišlite si gosp. uredniče medju timi lažitorbami ecebu, koja je do sada samo za nas radile, i u koju su mnogi i mnogi naši ljudi imali povjerenje, te koje ima stolicu u obć. glavarstvu u Buzetu kao obć. zastupnik — pomislite malo, pa mi kažite, što im ne bijaše mogućе.

Naši do sada pošteni Senjci, koji bi bili za nas svoju krv prolili (t. j. cieli odlomak više sela) iznevjeriše nam se te dadoše svoj glas žudijom i to svi osim naših kremenjaka Andrije Kranjčića, Antuna Majera, Josipa i brata mu Marijon i Tereze ud. Marijon. Ljovom sam se pako rukom morao prekrstiti, kada opazih u njihovom kolu Senjce, koji bijaše do ne davna zastupnik glavarstva u Buzetu i do sada član upravnom vieću u Sovinjaku, koji k tomu dobro znade, da ovo posljednje nije nikada nameta postavilo nego, da je to učinio sam pokrajinski sabor u Poreču, koji je posudio 500 for. za gradnju obć. mlina, i obć. glavarstvo za ostale skupne troškove.

Ljudi božji otvorite već jednom zaspane oči na koncu prosvetljenom XIX. stoljeću.

Evo gosp. urednièe to bi vam u kratko bio jedan stoti dio tog nečastnog posla. Osam dana pred samimi izbori naši protivnici neznadoše kuda bi svojom glavom udarili. Letili su kao lovski psi od kuće do kuće, nagovarali ljude, klevetali proti našoj narodnoj stranki itd. itd. Svanuo napokon i dan izbora. Već prije zore bijaše u Sovinjaku sve živo, sve bijaše na nogah a tamo negdje usried sela čuo si neobično lupanje. Upitah jednu osobu, što je to, kaza mi, da jednoj krčmaraci izpod volte tuču bakala, da ima danas mnogo posla, jer da je poznati šijor obećao onim, koji budu za njihovu stranku glasovali pol porcije bakalara (t. j. dva a dva jednu porciju) i kvart vina. Točno u 9 sati počelo je birati treće tjelo. Odmah iz početka moglo se opaziti, da će biti borbe. I bijaše tako. Okolo 11 i pol svršilo je biranje za treće tjelo, u kojem bijahu izabrana 2 naša i jedan protivnički zastupnik.

U drugom tjelu pobjedila je protivnička stranka sa 2 glasa većine. Okolo 1 poslije podne počelo je birati prvo tjelo a poslije jednosatne borbe, pobjediše naši sa 3 glasa većine. Dakle uprkos svim protivničkim klevetam i nesretnom izdajstvu ostala je pobjeda naša akoprem nam bijaše protivan cio Senj (osim 4 glasa) Sovinjak (izim trojice) Sirotići i Cunjki svi i njekoji iz Pračane i Benčii.

U II. tjelu bijahu izabrana 2 zidara, koji ne htjedoše ni za novac raditi kada se je zidao obć. mlin, te koji su na trgu javno kazali „per tutti si, ma per la comun non lavoro mai più“. U III. tjelu bijaše izabran vodja protivne stranke Luigi Sirotić, čigov otac bijaše silno zadužio občinu, bacio dolje obć. mlin, sin onog, koji je prosvjedovao proti gradnji mlina (kad se ga opeta ždalo) i činio utoke odmah do carskoga Beča, koji mu se dakako ne zaslušani vratiše, koji je potrošio preko 1000 for. više nego bijaše proračunamo po pokraj. inžiniru za put od Minijere do Sovinjaka, koji ne htjede dati ni kamenčića pri gradnji novog mlina (ali je kašnje ipak morao platiti 79 for. za troškove), koji vodi još parnicu sa občinom radi polovice staroga jaza. U ostalom novo upravno vieće, u kojem će sjediti većina naših poštenjaka, suditi ćemo po djelovanju.

Franina i Jurina

Fr. Biš morda znal kade bin mogal naparat naručaj metlini?

Jur. Bin, pak?

Fr. Poć mi j' malo ošuljat kapitanat, zač da je va kamarah kvarta praha, a po skalah voz smetja.

Jur. Ča ni doma gospodara?

Fr. Ma, stori račun kako da ga ni.

Različite viesti.

Iz carevinskoga vieća. Ovaj par razpravljaju državni zastupnici u Beču državni proračun za godinu 1897. U tu razpravu utiču marljive kano uviek de sada i naši narodni zastupnici gg. Dr. Laginja i profesor Spinčić. Na prvom mjestu donašamo danas prvi dio govora Dr. Laginje, što ga je izrekao u sjednici carevinskega vieća dne 5. t. mj. o odnošajih u Primorju. Dne 14. t. mj. govorio je opet zastupnik Dr. Laginja o tomu, kako je do sada ostalo do 30 interpelacijah naših zastupnika beznapješih; potužio se je opet na političku upravu u Primorju, predočiv istom prigodom želje našega naroda u tom pogledu.

Dne 16. t. m. govorio je zastupnik Spinčić najprije kod proračuna ministarstva unutarnjih posala a kasnije kao glavni govornik kod razprave proračuna ministarstva za zemaljsku obranu. Istega dana stavio je Dr. Laginja prošan predlog radi tifusa u Puli. Sve te govore naših čičnih zastupnika donesti ćemo u hrvatskom prevodu.

Javni zastanak na Greti, obdržavan prošle nedjelje u prostranoj dvorani kasinskoga društva, dostojno se priduržio svim svojim predšastnikom. Računa se, da bijaše na tom sastanku do 400 osoba.

Svoje birače izviestio je na sastanku zemaljski, dotično gradski zastupnik g. Fran Dolenc o svojem djelovanju. Zatim bijahu obrazloženе i jednoglasno prihvaćene sve resolucije kano i na ostalih sastancih.

Budući — XII. sastanak ureklo je političko družtvo za nedjelju kod Lovca — u II. izbornom kotaru naše okolice.

Razprava proti ubojicam pok. Ostromana neće biti, kako su želili i pisali talijanski laziliberalci i židovski listovi, u Rovinju, nego u Gracu, kako to iz posve pouzdana izvora doznajemo.

Na razpravu u Rovinj spravljala se sva Malosolska irredenta, jer se je čvrsto nadala, da će ubojice nesretnoga mladića dopratiti natrag u Malosole u triumfu kao nevinovajnjice i kao narodne velikane. Ma njim je za ovaj put škrokalo!

Crkvene viesti iz Poreško-Puljske biskupije. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip imenovao je konzistorijalnoga savjetnika stolnoga kaptola u Poreču preč. gosp. Ivana Pesante dekanom istoga kaptola, a preč. g. Emanuela Pahovića, kanonika sustolnega kaptola u Puli, kanonikom stolnoga kaptola u Poreču.

Prvo imenovani obnaša i čast kotarskoga školskoga nadzornika za kotar Poreč, te premda nepozna nimalo hrvatski jezik, imao bi kao takav nadzirati i hrvatske škole, kojih za njegovu sreću, bar javnih i čisto hrvatskih, u onom kotaru neima. Znatiželjni smo kako će taj prečastni nadzirati hrvatske školedružbe sv. Cirila i Metoda u Kašteliru i u Baderni.

Veliki koncert „Slovanskega pevskega društva“, izveden prošle nedjelje u dvorani kazališta „Politeama Rossetti“ postigao je neočekivano sjajan uspjeh.

Prostrana dvorana bijaše prenapunjena, te su mnogi radi pomanjkanja prostora morali otići.

Sve točke bogata programa izvedene su izvrstno, što je potvrdilo burno odobravanje občinstva.

Po sudu strukovnjaka ovakva koncerta nebijaše još u Trstu u slovenskom krugu.

Na toli sjajnom moralnom i materijalnom uspjehu čestitamo srdačno našemu pjevačkomu družtvu i njegovom velevriednom zborovodji g. Bartelu.

U tudjem oku vide trun a u svojem ne vide brvno! U začnjem broju porečkoga listića čitamo bez dvojbe obično klevetu, da se je pronašlo u občinskoj blagajni u Lovranu neroda, i da je bivši načelnik iz te blagajne plaćao troškove i za svoje privatne pravde.

Prim[illegible]a ili dokaza za to nemavadje dakako nikakva, ali kada bi i sve to istinito bilo — čega nemožemo vjerovati — zašto se porečki listić nepožuri obaviestiti svoje čitatelje o ogromnom proneverjenju u Motovunu, koje su počinili na štetu obćine njegovi prijatelji, istomišljenici i zaštitnici? Pomeli dakle „krezubo“ najprije pred svojimi vrati, a tada dodji mesti i pred tuja vrata.

– **Istrianensia** (istarčice). Pod ovim naslovom donosi poznati češki pučki list „Hlas“, što no izlazi u Brnu već 48 godina, zanimiv članak na uvodnom mjestu, u kojem vierno opisuje zadnji posjet ministra predsjednika grofa Badenia u Istri i brutalne navale talijanske „Signorie“ na naše zastupnike u Puli i na naše rodoljube u Poreču. Zahvalni smo češkomu drugu, što predočuje svomu čitateljstvu tužno stanje našega naroda u Istri. Naše blagodarje i njegovomu vriednomu izviestitelju.

Samo jedno ime sa „rogovi“. U zadnjem broju porečke „babe“ čitamo pod na-

slovom „Diocesanski konvikt u Kopru“ statističke podatke o tomu zavodu za školsku god. 1895—96. Među ostalim nalazimo tuj koliko doprinosa pokrajina, koliko občine, pojedinci itd. za korist toga zavoda. Rečeni list tuži se na nekoje občine, koje nedoprinašaju ništa za rečeni zavod i koje „da bi morale čutiti manje više nego li čisto talijanske občine potrebu „naših svećenika“, jer da nalaze u njih slavenski svećenici plodno tlo za svoje agitacije.

Rečeno izvješće zaključuje „baba“ tim, da navadja broj djaka (61), izmedju kojih da se piše samo jedan sa „rogovi“, pak dodaje: „iskreno govoreć za nas bi bilo ogodnije, da nismo našlo ni to ime“.

Izmedju 61 djaka u konviktu porečko-puljske biskupije, koju začinjava velika većina pučanstva hrvatskega jezika, našlo se dakle prostora samo za jednog djaka, koji se piše sa rogovi (čitaj hrvatskim pravopisom) pak ipak i taj jedan umnemirnje piskare okolo porečke „babe“.

U konviktu dakle, za koj doprinaša pokrajina preko 1000 forinta godišnjih, koji sabiru miledare hrvatski župnici i kapelani one biskupije, za koj žrtvuju občinske blagajne i šuljeva hrvatskih občinara — u tom konviktu našao je mjesta samo jedan djak, koji se piše sa „rogovi“, što će reći samo jedan djak hrvatskoga jezika.

Preuvriesli gospodine biskupe, jeli to pravedno? Može li to biti Bogu drage?

Talijanske propovijedi u Rojanu. U susjednom Rojanu započeti će novom godinom u tamošnjoj župnoj crkvi proti želji i usprkos protimbi ogromne većine tašnošnjih župljana — talijanske propovijedi.

Kako izvješćuju talijanski listovi dozvolio je biskupski ordinarijat svake nedjelje u 11 sati talijansku prodiku — za koju da su molili neki župljani talijanskoga jezika.

Nam je poznato, da se je odaslalo sudjelovanjem župnika Jurizze i lažiliberalnih novinah takovu molbu za ordinarijat, nu znamo k tomu, da je tu molbu podpisalo osoba našega jezika i naše krvi, jer bijahu na to prisiljeni.

S druge strane poznato nam je, da je do 3000 župljana molilo biskupski ordinarijat, da se neuvadja ništa novoga u župnoj crkvi u Rojanu u jezikovnom pogledu, ali ta molba ostala je neuslišana, ako se nesmatra uvedenje talijanske propovijedi kao odgovor.

U stolnoj crkvi ukinulo se slovensku prodiku po želji liberalnoga magistrata i židovskog časopisja a u Rojanu uvadja se prodiku talijansku po želji istih čimbenika.

Tko nevidi u tom dvojaku mjeru biskupskog ordinarijata?

Ovo su doista utješljivi znaci za bolju dućnost Slovenaca Trsta i okolice!

Posve po židovsku! Glasilo ovdašnje mlade svećeničke klike, glasovito lažiliberalno židovče u katoličkom ruhu, donaša poput židovskih novinah sada pred nastupom nove godine poziv napredplatu i punu vreću obećanja onim, koji se predplate na nj ili onim, koji mu pribave najmanje jednoga novoga predplatnika do 31. jenara 1897.

Da nagradi svoje trgovačke agente priredjuje taj katoličko-židovski listić lutriju ili srećanje, na kojem će izrećkati medju agente „sjajnih“ slika sa okvirom, bušta u ražu, itd. itd.

Kad smo čitali gornji poziv na predplatu, činilo nam se kano da čujemo u kojem od njemačkih gradova Austrije glasovito židovske „trgovce“ koji kupuju po kućah stare cunje, železo, zečje kože itd.

Kužne bolesti u Istri. Sa ovogodišnjom nerodicom, reć bi, da će našu tužnu Istru ljetos tepsti i druga nemila šiba, i to kužne ili epidemičke bolesti. U Puli hara već dulje vremena tifus, od kojega je oboljelo do sada veliko množtvo gradjana i vojnika. Bolest nebijaše s početka toliko pogibeljna, nu sada biva pogibeljnom. Koli gradske toli vojničke bolnice prepune su bolestnika. Po najnovijih viestih oboli na dan do 80 osoba. Imućnije obitelji pobjegle su iz Pule. Liečnici, prem se ih ije broj povećao, nemogu svladati silna posla.

Iz Malegsela javljaju nam, da su se tamo pojavile kozice, te bijahu pozvana na pomoć dva bolničara iz Trsta, koji će bolestne njegovati. Suviše da očekuju tamo jednoga liečnika, koji će pružiti ruku čotvorici domaćih liečnika. Očuvaj nas Bože ovakovih nevolja!

Smionost. Pod tim naslovom donosi ovdanji tobož katolički, a u istinu židovsko-liberalni listić „L' Amico“ od dne 13. t. m. izvadak iz govora narodnoga zastupnika dra Laginje što ga je izrekao dne 5. t. mj u carevinskom vieću, te se istomu izrugava poput najbiesnijeg lažiberalnog čifutskog novinara. Preostane li nam prostora svratiti ćemo se na tu rugobu balevih reformatora u katoličkoj suknji a sa židovskom markom.

Iz Pule pišu nam dne 16. dec. 1896. Dne 9. t. m. je zatvorena ovdješnja gimnazija usljed kužnih bolesti, koje haraju ove zime u gradu, navlastito medju mladeži; zatvorenje je odredjeno, ako se gorega nedogodi, sve do 2. jenara 1897. Bolest, osobito legar (tifus) razširila se je silno: vojnički i gradjanski špitali su prepuni, liečnici obterećeni poslom: posve puni, liečnici obterećeni poslom: hvala Bogu, smrt nehara! Njeki kažu, da je kriva voda, drugi, da sve dolazi od zloga zraka: i jedni i drugi se slažu u tom, da je netom provedena kanalizacija za novi vodovod prouzročila bolest. U ostalom biti će da glavnu krivnju nosi občinska uprava, koja dok skrbi svimi silami za umjetno poitalijančivanje naroda, malo mari za čistoću grada.

Kaznalništvo gimnazije zabranilo je strogo hrvatskim i slovenskim djakom pozdravljanje „Čitaonice“, dopustiv im medjutim neka zalaze u javne gostione, gdje valjda neće biti izloženi panslavističkim agitacijam, nego gdje bi se mogli štosta dobra naučiti i srce oplemeniti u saobraćaja valjda sa kelnericama! De gustibus.. Hrvat kaže: Švaba zna de, kako treba odgajati mladiće!! Ali tako se nepostupa se Talijanina: ovi mogu činiti što ih volja, mogu zalaziti kamo jih je volja, družiti se s kim hoće; oni mogu vikati iz gimnazije za D.rom Laginjom: „porco Laginja“ a za drugimi Hrvati „ščavo“ „panetto“ itd., oni drugimi Hrvati „ščavo“ „panetto“ itd., oni mogu doći na sud slušati raspravu o glasovitoj pljuski i fakinskim demonstracijam, sve mogu oni činiti: njemačka milost, je za njih neograničena!

Dr. Robba, bivši občinski činovnik, sada reć bi odpušten iz službe, bijaše podnio tri prijave, ništa manje nego radi uvrede njegovog poštenja prigodom demonstracija za Badenijevog boravka u Puli: jednu sam proti gosp. Gjiviću radi pljuske, drugu, isto sam, proti gosp Križu radi tobožnjeg poklika: „Dr. Robba že kapo dei fabbini“, treću sa drugovi Ambrosich, Ivancich itd. proti Jakovu Radečiću radi riečih: „porchi de taliani“. Stvar još nije dovršena, pa nije umjestno danas reći štogod u tom pogledu. Ali svakako mora se iztaknuti smionost nekoje talijanske nadobudne mladeži, koja sama vriedja i napada, pa još se čuti uvriedjena!

Postoji u Puli kotarska bolestnička blagajna pod nadzorom c. kr. kotarske oblasti. U nju moraju biti upisani radnici i u obće plaćenici, koji služe jednog gospodara. Zato je naravno, da blagajna ima vrlo liep prihod te razpolaže svedjer kavrlo tiesudom gotovoga novca. Gospodin Chochola, upravitelj te blagajne, u sporazumku s kotarskim glavarstvom, bijaše odlučio ulagati suvišak polovicom u mjestnu „Cassa civica di risparmio“ a polovicom u „Istarsku Posujilnicu“; tako bijaše odlučeno i učinjeno. Ali eto ti jada! Kad je občinsko glavarstvo u Puli doznalo za taj panslavistički čin, udri na kotarsko glavarstvo i drmaj, drmaj, doklegod ovo neponišti..... i Chochola je morao odkazati uložak Posujilnici. Tko tuj zapovieda? Talijansko občinsko glavarstvo u Puli zna držati na oku ne samo buntovne Hrvate, nego i gazde od političke oblasti i one od mornarice i radi sve što hoće. A ipak u bolestničku blagajnu utiču većinom hrvatski žulji, dočim „Istarska posujilnica“ pruža garanciju za uložke ne manju od talijanske „Cassa di risparmio“.

„Vesela je Bodulija“! Ali ne baš toliko radi občinskih izbora u Lošinju, nego radi „Sestre“ ovdašnjeg „Oslića“, što ju izdaju prodane miešine tamo predo Učke. To nam može samo koristiti, jer je očito, da nevalja što pokreću ljudi bez značaja, i bez obraza. Vidili smo dosta nekršteniih i nepoštenih duša; ima od najviše do najniže šarže renegata, ali njihova zagriženost u zlu, u nemoralu, u izdajstvu, otvorila je oči mnogim drugim narodom, pak će i našemu puku.

Sjećate li se Vi, kako je ono „Giovane Pensiero“ bio pozdravio talijanskoga svećenika Montia kad je došao za upravitelja plovanije u Šišan? To Vam je bio: uzor svećenik, uzor rodoljub, baš kano i Matić u Premanturi o donekle i mudri Bylica u Medulinu. Ali eto ti belaja: pop je pop, pa se nije htio upisati u framasune pulske („ultori dei martiri“) a moj „Somiero“ udri po njemu, kao da je s vragom u rodu. Jadni pope Valerijane, što si dočekao, odkad si se upoznao s Čičarom i s njegovom suprugom, koja je „ščavun.ka“, pa bi i tebe valjda htjela pohrvatiti.

Iz Kaštelira pišu nam dne 15. decem. 1896. Po vašoj dozvoli Vam se opet javljamo g. uredniče iz ove zanemarene podobćine, koja broji jedanajst stotina duša, da se čitatelji „N. S.“ uvjere, kako se s njom nepravedno upravlja i bezdušno postupa.

Mi govorimo hrvatski svi bez iznimke, same dvie obitelji su krnjelske. Kaštelirci potiču većinom iz Dalmacije, a nekoje obitelji iz Kranjske, koje sada začinjavaju selo Kranjići.

Naš župan Mekiš je domaćin, a prezime mu kaže, da nije Talijan. Otac mu bijaše običan seljak, koji je jedva znao svoje prezime slabo načrčkati, a čitati nije ni znao. Talijanski govorio je slabo i težko. — Naš župan Mekiš učio je par godina u Pazinu kod OO. Franjevaca. Kao vojnik dočepao se je velikom mukom do časti kaporala — napried nije mogao. — Premda je naš župan Kaštelirac, rabi sve svoje sile proti našem i svojem materinskom jeziku, on je odlučan Talijan odaleko se od puka, kojega zastupa. Za sebe ima malen dapače neznatan broj zaslijepljenih kaštelirskih propalica, koji ga žalibože pomažu sebi i svojim mješčanom na sramotu. — Čast župana mi nu nisnu podjelili — on bijaše izabran od vižinadske talijanske i talijanaške stranke i od labinskih prodanaca. Na županskoj stolici došao je šior Mekiš proti odlučnoj želji i volji skoro svih kaštelirca. Toga radi zasi ogromna većina nemari, dapače ga i prezire — što on dobro znade.

Pred malo godina upro je bio sve svoje sile i napinjao moždane, kako bi ustrojio društvo zlokobne Lege u Kaštelira. Kupio je zemljište, da sagradi školu — a za potrebit novac, kanilo se občinsko imanje dugom naprtiti, da nam kasnije na bubanj ide. Ove za nas pogibeljne osnove nisu mu hvala Bogu za rukom pošle. Spomenuto zemljište je još danas otvoreno i prazno, a služi ciganom za šatore i za pašu njihovih mršavih kljuseta i ogulјenih magareta. „Legina“ škola je pako za Kaštelir potonula u morsku pučinu za vjeke. Družba sv. Cirila i Metoda podigla nam je krasnu palaču, u kojoj se danas djeca podučavaju u svojem materinskom jeziku na najveću radost i diku svih poštenih i rodoljubnih Kaštelirca, a na jad i sramotu naših protivnika.

Kaštelirska podobćina vodi već davno pravdu proti vižinadskoj občini za pravo paše na sienokoši Negrinjano. Za Kaštelirska starodavna prava morao bi se na prvom mjestu zauzeti g. župan Njemu je pako to reć bi deseta briga, dapače kad je njegova pomoć i deseta briga, dapače kad je njegova pomoć i rieč potrebita, pobere šila i kopita puštajuć puk na cieditu neka se pravda i kolje kako mu drago. Tako je učinio na 18.—19 i 20 prošlog agusta kad je skoro do težkih posljedica na sienokoši došlo. Na 26 i. m. došla je na lice mjesta sudbena komisija iz Motovuna, a naš župan gledao je sa dalekog brda navijajući si brčiće. Drugovi njegovi, naši občinski zastupnici Legović i Beaković su na isto kopito skrojeni. Hvala takvim poglavarom!

Budi ovdje izrečena hvala i čast našem vriednom i neutrudljivom Ivanu Legoviću pok. Jerolimu, koj se u toj pravdi zauzimlje svom požrtvovnošću kao pravi rodoljub. Bog nam ga poživio!

Iz Zadra piše nam prijatelj 13. t. m. Poslije trideset godina driemeža zadarska oklica digla se na noge, da pogazi laž „talijanski Zadar“. Pravaši podadoše ruku narodnjacima zadarskim i crvenkapa je poplavila Zadar. Prepadoše se talijanski „signor“. Aklamacijon dobiše komisiju. — Hrvati im ju pripustiše računajuć na pravicu i svoju brojnu većinu. Al zalud! Taljanaška komisija čini već tri dana takva bezakonja i nasilja, da je Bogu plakati. I mrtvi i djeca i nerodjeni i deset puta glasuju njihovi. Naše odbijaju, hrvatskom odboru nedaju u izbornu dvoranu. Sibila je za njih! Narod se drži čvrsto pak oduševljen kliče Zadrom gromki živio hrvatsko Zadar! Sa prozora se čuje koji izliev kultore taljanaške gospode. Danas će nepravica stalno slaviti pobjedu. — Hrvati će uložiti utoke. Bit će večeras glasbe, poruge na Hrvate, al crvenkapa si je osvjetlala lice, primorala gospodu del si, da joj napišu hrvatski proglas (povera irredenta!) isti njihovi pristaše klicali su živio! a neki A-via! Laž i obsjena padaju. Ovo je prvi korak, a pobjeda će slieditи stalno prije il kasnije. Živio hrvatski Zadar!

Momče iz Varoša

Lovranske paćuharije

(Konac.)

Malo za tem prišal je na poteštariju njegov otac, a mladić je ostal pred vrati i lepo je čul, kako „lustrišimo“ s njegovim ocem lepo govori hrvatski pak je, kada su se oprla vrata od poteštarije vas vesel rekal poteše: Jako mi je drago, da vas je moj otac va to malo vreme tako lepo navadil govorit hrvatski.“ Potešta je ustal vas bled od jada, a otac i sin su šli po svem meste povedat ča njim se je „trovinjalo“ va poteštarije. A kada su pak čuli, da mat taljanskega potešti va Lovrane ni znala ni besedi taljanski reć, oni su se počeli od čuda križat, i rekli su, da bi dobro poslat oneh, ki su ga zbrali na dispozicion va Pariji.

Nego ti veli Talijani znajn se „konfondit“ i va malen stvareh. Da vam povedem još ovu Neki dan je prišal va poteštariju jedan Talijan — ma pravi Talijan s Talije, zač ovi naši Talijani se zovu — kako znate i sami — divi Taljani Danke pride vam on va poteštariju i zapita: „Dove c'e il signer sindaco?“ Potešta gleda Njanja, Njanji, gleda poteštu. „Konfuzi su ti brate bili, kako divojčica, kada ju je najprvi put pital ki mladić ako će mu dobro. — Dove c'e il sindaco? pita Talijan. Njanji gleda poteštu, potešta Njanja — pak on puta reče potešta Njanju, to se zna, hrvatski, da ga nebi Talijan razumel: — Pogledajte malc va dicionarije, ča to pita. Njanji gleda va dicionarije, ma ne zna nać. Ča to, ča ne te, oni ti reku Talijanu, da neka kaneje pride, da temu onputa znat reć. Komać, da je on vanka šal, a oni ti zaprli vrata od poteštarije, pak „drito“ k staremu Toniću, i pitaju ga ča će reć ta beseda — „sindaco“. Tonić njim je rekel „šćeto i tondo“, da to besedi ni va kalendarije — da to mora bit nekakova — nemška beseda, za koju će znat Kenić. Potešta i Njanji su onputa šli Beljaminu. Tu je bil i Kenić, a bilo je i drugih. Kenić je rekal, da će malo pitat svoju „molžie“, jer da on već ne zna, ča će to reć. Nego Beljamin, ki se razume va postolariju, rekal je, da bi ta beseda „sin-daco“, mogla imet ča god skupnega z besedum „taco“, a to da bi megal raztumačit najbolje Marino. Kenić je na to zavapil: — Ja, ja, „sintako“, per mej tuš! Onputa ala svi skupa iskat Marina. Neki njim je rekal, da je va Kozline. Frknu ti oni va Kozlinu i najdu tu Marina. Svi se stave okole njega, a on lepo mej srede. — Znate vi ča će to reć — sindaco? upitali su ga. — „Can de la madonis, ča me disturbujete . . . sindaco će reć — potešta. A sad hote ča“ rekal je Marino, a „fameja“ i Beljamin i Kenić su se vrnuli va Lovran, tužni i žalostni, da njihov talijanski potešta ni znal još kako se zove talijanski.... potešta.

Ah! che non ghe ne nasca e che non ghe ne cresce.... *Barba Čenčo.*

Listnica uredničtva.

Gosp. J. P. Hvala lieps na pošiljci. Molbu odpremili smo dalje. Člančića ne možemo uvrstiti u ovaj broj, jer nam nedostaje prostora; izvolite nam poslati i konac, pa možda, da uvrstimo sve u božićni broj. Molbu za školu odpremismo u svoje vrieme na predstojničtvo; pozdravite nam vriednoga Stipana i recite mu, da mu nemožemo zadovoljiti jer nećemo, da blatimo list s onim smradom.

Gosp. N. N. Zadar. Vaše želje jesu i želje svih poštenih sinova ove tužne naše pokrajine. Medju nama neima osobe, koja nije uvjerena iz dna srca, da je ono izdajničko poduzetje kupo plaćeno od naših krvnih dušmana, — talijanskih kolovodja. Prijateljski Vam odzdravamo!

Gosp. S. P. Uljed Vašeg pisma od dne 15. t. mj. obalismo na for. 4, koje nam izvolite poslati. Živili!

Gosp. R. K. J. Zadar. Predplata stigla za 1897. u redu. Lieps Vam hvala i prijateljski odzdrav!

Javna zahvala.

Jelisava Žiža rodj. Antončić

usnula je u Gospodu na 6. tek. mj. providjena svetimi zakramenti nakon petnajstmjesečne težke bolesti.

Ganutim srcem podpisani izriču iz dna duše svoju najsrdačniju zahvalu mnogočastnom g. Ivanu Cecco, župeupravitelju, občinskim županom kano i svemu seljanskomu puku, napose bivšim učenikom, osobito Antonu Ugrinu, Šimi Šturmaru i Antonu Ružiću, koji su nastojali, da kod smrti i pogreba ublaže našu pretežku bol.

Selo Rovinjsko 12. dec. 1896.

Razcviljeni suprug
Stjepan Žiža, učitelj

Rikard, Petar-Radostav, Stjepan-Ladislav, sinovi.

Javna zahvala.

Pošto ne mogu, da se na mnogobrojne izraze sućutja prigodom težkog gubitka premile mi supruge svakomu posebice dostojno zahvalim, usudjujem se ovim putem izreći svoju najiskreniju zahvalu svim milim prijateljem i dragim znancem, koji su se krasnimi riečmi čuvstveno mene sjetili.

Ujedno izričem svoju srdačnu zahvalu u svojem i svoje rodbine imenu svemu čestitomu domaćemu pučanstvu, osobito pak svim milim prijateljem, koji su spreveli do hladna groba predragu pokojnu, ne plašeći se dugih i loših puteva.

Jelšane, 10. decembra, 1896.

Ucviljeni suprug:
IVAN MAKAROVIĆ, nadučitelj.

Br. 211.

Razpis natječaja

Pri ovoj občini razpisana je služba tajnika uz godišnju plaću od 360 forinti, izplativih u mjesečnim poplatnim obrocima. Natjecatelji imaju do 15. februara 1897. podnieti podpisanomu njihove molbe podkriepljene rodjenim listom, svjedočbom stečenih nauka i slučajno ovršenih služba a osobito dokazom poznavanja talijanskoga i hrvatskoga jezika.

Glavarstvo občine

Moščenice, dne 26. decembra 1895.

Glavar: G. Descovich.

Br. 949

Natječaj

U koparskom školskom kotaru popuniti će mjesto učitelja-ravnatelja III. plateznog razreda na jednorazrednici u Dragacu. — Pobliže o tom je čitati u listu „Osservatore Triestino".

C. kr. kotarsko školsko vieće

Kopar, dne 9. decembra 1896.

„Tržaška posojilnica in hranilnica"

(registrirana zadruga s ograničenom jamčevinom).

u Trstu Via Molin piccolo br. 1, I. kat

(blizu nove poštanske zgrade.)

Daje posnde na uknjižbo uz 5½%; na mjenice po 6%; na zaloge po 5½%. — Prima štedovne uloške uz 4%. — Ureduje svaki dan od 9—12 sati prije podne i od 3—4 sata poslije podne, a u nedjelju i u praznici od 10—12 sati prije podne. — Izplaćuje se svaki ponedjeljak od 11—12 sati prije podne i svaki četvrtak od 3—4 sata poslije podne. Glavne dionice vriede 200 kruna. Zadružne dionice mogu se plaćati u mjesečnih obrocih po 1 for. a vriedi svaka 10 for.

Važno za usnare!

Posujilnica u Konjicah kupila je iz ostavštine poznatoga tvorničara **Ivana Stanzera** tvornicu za usnje (kožu) te kuću sa gospodarskom zgradom.

Tvornica za usnje pripravljena je za 20 do 30 radnika, te se ovim nudja u najam ili na prodaju.

Više o tomu podaje

Dr. Ivan Rudolf
odvjetnik
u Konjicah, na Štajerskom.

G. LIKAR

u GORICI,
Sjemeniška ulica kbr. 10

ima bogato skladište svakovrstnih pisarskih i školskih potreboca, tiskovina za svecenstvo i za občine, upisnih knjiga itd. **uz najniže cienu.**

Papir najbolje vrsti:

službeni 500 araka od	for.	2·40 naprieđ
predpisni „ „ „	„	1.20 „
pismeni: mala 8-va 100 araka	„	—·40 „
„ velika „ 200 „	„	—·65 „
Omoti (kuverte) privatni i službeni 100 kom.	„	—·20 „
Škatula pera (144 kom.)	„	—·25 „
„ kamenitih pisala za tablice papirom obavite	„	—·25 i 32
„ velikih	„	—·55
Pojsetnica 100 tiskanim imenom	„	—·60 „
Tiskovine za občine na ½ arka		„
kano „Pozivi" na uredi 100 komada samo	„	—·25 „
Preudarki, računi, blagajnički dnevnici, zapisničke knjige na čvrstom i dokumentnom papiru svaki arak	po	2 novčića

Sve tiskanice na cielom arku propisanoga papira stoje po arku . . . . . 1½ nvč.
Pribavlja također svakovrstne tiskovine uz najniže ciene kao n. pr. napise na 1000 kuverta ili pisama . . . . . 80 novč.

Obzirom na dobru vrst robe i najniže ciene preporuča se sl. občinstvu.

Sve vrsti

tambura

dobivaju se kod tvrdke

J. Stjepušin

SISAK

Cienike šaljem na zahtjev svakomu franko.

Velika lutrija u Inomostu po 50 novčića

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Srečke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Bolaffio, Alessandro Levi, Mandel & Co, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Enrico Schiffmann.

Vučenje neopozivo 20. februara 1897.

Prsni sirup.

Rabi se kod hripavosti kao kašalj ublažujuće, ako odstranjujuće sredstvo. Odrasli uzimlju 3 do 4 žlice, djeca isto toliko žličica. Ciena bočici 35 nvč

Antirheumon

Najbolje sredstvo proti trganju. S tim se tri put na dan obilježe dielove namaže. Bočica 25 novč.

Živinski prah

Izvrstna i najbolja pripomoć da se konji, krave i svoli zdravi uzdržuju. 1 omot 25 novč., 10 omota 2 for.

Ljekarna Pieroli
„Pri Angelu"
Ljubljana, Dunajska cesta

Šilje se prema poštanskom pouzeću.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hrapavosti, prsobolji i plućnom kataru svježi

trputčev sok.

Ciena bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja priredjen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti kašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Ciena omotu 35 nvč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod prehlade, kašlja, hripavca i plućnih bolestih. **Ciena bočici 50 nvč.**

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostobolji

kod trganja, reumatizma, ischiasa, bolih u zglobovima, kukovima, te kod svih podkožnih bolestih, koje nastaju uslied prehlade i nazeblosti.

Ciena boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienici na zahtjev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Tko pije Kathreiner- Kneippovu sladovu kavu?

Najbolje mi prija!

Svi koji žele biti i ostati zdravi, bez da se ostave ugodnoga užitka kave. Primjesa Kathreinerove kave odstranjuje obće poznato i naročito kod redovitoga užitka zdravlju škodljivo i živce uzrujavajuće djelovanje zrnate kave.

Svi kojima je zdravlje poremećeno. Naročito se je kod bolestnih na živcima i želudcu u hiljadama slučajeva „čista" Kathreinerova kava pokazala kao izvrstno, zdravo i lako probavljivo piće.

Sve gospodje i djeca nježnoga ustroja, kojima hraniva Kathreinerova kava dobro prija i s toga ju „čistu" ili sa zrnatom kavom pomješanu osobito vole radi njenog ugodnog i voljkog toka.

Svi koji u svom kućanstvu hoće šteditи, a ipak žele piti tečnu i zdravu kavu. To pruža jedino i u punoj mjeri Kathreinerova kava kao primjesa zrnatoj ili ako se „čista" pije.

Kathreiner-Kneippova sladova kava

prava je zdravstvena i obiteljska kava, najčišći naravni produkt u cielim zrnima iz najboljega stada tvorena, te joj se po priznanju prvih liečničkih autoriteta prokušanim Kathreinerovim načinom podaje omiljeo okus zrnate kave. Jedino Kathreinerova kava sjedinjuje u sebi, sa ugodnim tekom egzotičko zrnate kave, sve zdravstvono liečnički priznato i potvrdjeno prednosti domaće sladove kave.

Molba: Tko želi biti zaveden ili ostećen neka kod kupovanja točno pazi na polag otisnuti zaštitni znak, koji se nalazi i na svakom originalnom omotu sa imenom „Kathreiner".

Omoti bez imena **„Kathreiner"** patvoreni su.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dolenc

Broj 52 U Trstu 24. decembra 1896. Godina XXVII

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cieniku ili po dogovoru. Iste take je za priloži. Novci se šalju poštarskom naputnicom (assegno postale) na administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedođe na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na cielom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se netiskaju.

Nebiljegovani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za seljake 2 for. na godina. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom raste malo stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Poziv na predplatu.

Pošto se primiče god. 1896. svojemu koncu, utičemo se ovim našim starim predplatnikom, da izvole na vrieme obnoviti svoju predplatu na naš list za godinu 1897.

Novom godinom stupiti će naš list u XXVII. tečaj svoga obstanka. Za dugih 26. godina imao je svakojakih neprilika sa pojedincima, sa oblastmi i mogućnicima, al se nije hvala Bogu nikada pred nikim ponizio na uštrb narodne časti i svoga programa. Nije se uplitao u zamašna svietska pitanja, jer mu to nije zadaća, niti je ulazio u malenkostne razmirice, kojim je povod sebičnjačtvo ili koja druga ljudska strast.

Znajuć za koga bijaše ustrojen i radi koga izlazi, nastojao je vazda, da se ne zaleti previsoko niti da pade prenizko. U koliko je u tom uspio, nije na nas, da sudimo, već na občinstvu, osobito na našem čitateljstvu.

Izdavanje pučkoga lista kod nas je vrlo mučno, ako še neima dostatne moralne i materijalne podpore. Prve nam prijatelji, istomišljenici i naši čitatelji nikada ne uzkratiše, ali sa drugom nije žalibože tako. List, koji ne ima stalnih i redovito plaćajućih čitatelja, a koji je i onako zazoran mogućnikom i vlastodržcem, težko da ovrši svoju zadaću, pa bila ona još plemenitija.

Mi se moramo težkim srcem i ovom prigodom pritužiti na mnoge i mnoge naše nemarne predbrojnike, koji valjda misle, da zadovolje svojoj dužnosti tim, ako se udostoje naš list čitati. Nemile su ovakove tužaljke nama, a neće biti ugodne valjda niti spomenutim nemarnikom.

Da nam se olakša izdavanje lista i da uzmognemo i mi zadovoljiti mnogobrojnim našim dužnostim, molimo stare dužnike, da izvole svoj dug što prije sa našom upravom poravnati; vjerne naše i redovito plaćajuće čitatelje molimo, da izvole predplatu na vrieme obnoviti, a sve one pako, kojim je do napredka i do oslobodjenja hrvatske grane u Istri, molimo, da nas novom predplatom podupriti izvole.

„Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije 5 for. a za seljake 2 for.; na pol godine polovicu gornjih ciena. Za inozemstvo k tomu biljegovina. Novce neka se šalje upravi lista novčanom nakaznicom.

U Trstu, decembra 1896.

Uprava „Naše Sloge".

Izjava.

Obzirom na izjavu hrvatskih i slovenskih zastupnika na carevinskom vieću od dne 26. novembra 1896., da je naime ne samo moguće, nego dapače i vele potrebno, da se u novom državnom saboru osnuje parlamentarna skupina, koja bi solidarno zagovarala, branila i promicala zajedničke političke i narodno gospodarske interese našega naroda; obzirom na to, da se po istoj izjavi prepušta vodstvom političkih stranaka u pojedinih naših pokrajinah oživotvorenje davno željene i tražene težnje svih neodvisnih rodoljuba u hrvatskih i slovenskih pokrajinah;

Očituje političko družtvo „Edinost" kano politički vodić Hrvata i Slovenaca u ovih naših pokrajinah:

1. Da pozdravlja najvećim oduševljenjem prvi korak, što ga poduzeše slovenski i hrvatski zastupnici na carevinskom vieću k ustrojenju posebne hrvatsko-slovenske parlamentarne skupine;

2. da će raditi svimi silami oko toga, da dodje na carevinskom vieću do jugoslavenskog kluba, ili bar do hrvatsko-slovenske skupine;

3. da će kod budućih državnih izbora zagovarati i podupirati u svojem djelokrugu samo one kandidate, koji se budu unapried obvezali poštenom rieči, da će sa svom odlučnostju nastojati oko oživotvorenja rečenog kluba ili skupine, i da će sami unj stupiti;

4. da se pozove sve slovensko i hrvatske političke stranke, da uzrade oko oživotvorenja jugoslavenskoga kluba, dotično hrvatsko-slovenske skupine na državnom saboru.

U Trstu, dne 20. decembra 1896.

Predsjedničtvo političkog družtva „Edinost"

Tajnik: *M. Cotić.* Predsjednik: *M. Mandić.*

Narode, sretan Ti Božić!

Neizmerno dubokom čuvstvu radosti, što no se na svakom kršćanskom licu za predstojeće svete božićne blagdane odsjeva, želimo dati i mi ovimi redci srdačna izraza.

Najuzvišeniji blagdan u čitavom katoličkom svietu jest bez dvojbe Božić, ili uspomena na porodjenje Sina božjega. Milijuni i milijuni kršćana po čitavom poznatom svietu proslaviti će u petak divan blagdan, koji se može punim pravom nazvati danom ljubavi, danom nade i danom vjere.

Malo i veliko, mlado i staro proslaviti će po uzvišenoj kršćanskoj nauci porod Onoga, koji je sišao na zemlju, da žrtvuje sama sebe za griešni svieť. Slavlje to mora biti iskreno, puno odanosti i ljubavi do Spasitelja, koji uzima na se čovječju narav, da uzmogne podnesti najveće muke i istu smrt za smirenje pravedne srčbe božje radi pokvarenosti i zloće naše.

Usried tamne noći, u najtužnije doba godine, u siromašnoj i zapuštenoj štalici neznatnog Betlema, dolazi na zemlju naš Spasitelj kao najbiednija sirotinja ovoga svieta. Kralj kraljeva ne radja se u kraljevskoj palači uz sav mogući sjaj, što ga takovom prigodom kraljevskim novorodjencem pripravljaju, nego u skromnih jaslicah razklimane štalice; u biedi i nevolji započimlje on svoj zemni život.

Spasitelj naš započeo je dakle već u povojih, u siromašnoj zibki ljutu borbu, koja ga je pratila sve do Njegove slavne smrti na drvu križa. On nam je i tim hotio dati primjer, da bez borbe neima života i da onaj, koji se ne zna boriti, bilo proti ljudskoj nepravdi, bilo proti nasilju i tiranstvu, ili proti svojim strastim i pohotam, taj mora propasti, taj neće dostojno slaviti nikada uzvišenih i svetih božićnih blagdana.

Slaveć dakle rodjen dan Onoga, koji je stvorio kršćanstvo i zanj svoju dragocienu krv prolio, ne gubimo nikada vjeru u Njega, ni pouzdanje sami u sebe, pa nailazili u našem zemnom životu na najveće potežkoće i na najžešće protimbe.

Sveta vjera Isusova prodrla je i u najodaljenije krajeve poznatog svieta, ona je tako rekuć predobila sav svieť; ona ga je preporodila i ona ga mora spasiti. Bez te vjere ne može obstojati ni pojedinac ni narod; bez Krstove vjere zavladala bi čitavim svietom na novo gusta tmina, bez nje prestao bi život i nastala bi smrt.

Vjerujuć u Isusa i njegovu svetu nauku i pouzdanjem u se i u svoja prava, izvojevana nam po Isusu na Golgoti, ne može propasti ni pojedinac ni narod, ni duševno ni tjelesno.

Pa ako je vjera potrebita narodom velikim i slobodnim, ako moraju da imadu takovi narodi pouzdanja sami u sebe, u svoja prava i u svoju moć, tim potrebitija mora da je narodom malenim, narodom pociepanim, narodom potlačenim. Ali uz vjeru valja da imadu ovakvi narodi i pouzdanja sami u sebe, u svoja prava, u svoje zasluge, koje imadu bud za vjeru bud za čovječanstvo.

I naš hrvatski narod ne može se ubrajati medju velike narode, jer je umirao za vjeru i za čovječanstvo, dok su se njegovi susjedi množili i razvijali. On je pociepan i potlačen, jer boreć se za kršćanstvo i prosvjetu, nije imao kada da okupi svoja razbacana uda.

Stojeći vazda na braniku kršćanstva radili su Hrvati jedino za drugoga, a nikada za sebe. Oni su dogoga, a nikada za sebe. Oni su doduše zadobili častni naslov *„predzidje kršćanstva"* od glavara katoličke crkve, ali su za to žrtvovali svoju slobodu, svoje jedinstvo. Svojim poviestničkim junačtvom suzdržali su provalu divljih naroda u Europu, ali njihove žrtve prizuala je samo crkva i njezini poglavari, dočim je ostala nezahvalna Europa niema i gluha na sve vapaje toga junačkoga i mukotrpnoga naroda.

I danas bije hrvatski narod ljutu ustavnu borbu u banovini i Dalmaciji, u Bosni-Hercegovini i u Istri, pak dočim mu do pobjede prieče mogućnici i silnici, nalazi odziva i utjehe ondje, kamo se utiču za pomoć i zaštitu najumniji državnici i najmoćniji vladari. Sveta stolica kao jedina zaštitnica ljudskih prava i širiteljica vječne pravde, ne zaboravlja na neizmjerne zasluge, što ih imade hrvatski narod za svetu vjeru i za kršćanstvo; ona prati budnim okom napose rad toga naroda za svoju slobodu i za svoju cielokupnost. Ona znade, da je ljudska zloba i nepravda otela tomu narodu sve, al da je on ipak kroz viekove uzdržao svoju vjeru čistu i neokaljanu, i da će pomoćju te vjere doći do oživotvorenja svojih težnja — svojih idealah.

Tješimo se dakle mišlju, da su zasluge našega naroda priznate od najvišeg i najmoćnijeg sudca ovoga svieta i da nas prate u težkoj ustavnoj borbi sve simpatije toga sudca.

Vjerujmo čvrsto u Onoga, koji je na svietu najviše trpio, u Onoga, koji je najviše ljubio potlačene i progonjane, i koji obilato nagradjuje sve one, koji su za njegovu svetu nauku išta žrtvovali.

Vjerujmo i pouzdajmo se sami u sebe, u svoja prava i zasluge našega naroda za kršćanstvo i prosvjetu. Vjerom, pouzdanjem i ljubavlju oboružani, prenesimo se u duhu u skromnu betlemsku štalicu, te se tuj poklonimo Onomu, kojemu su angjeli kod poroda zapjevali: Slava Bogu na višinah i na zemlji mir ljudem, koji su dobre volje!

U to ime, narode mili, bio Ti sretan i veseo Božić!

Buduće carevinsko vieće i peta kurija.

Ako se može vjerovati glasovom, koji nam dolaze iz austrijske priestolnice, imali bi se obaviti izbori za novo carevinsko vieće u svih kraljevinah i pokrajinah zastupanih na tom vieću, već mjeseca marča god. 1897.

Sadašnjemu carevinskomu vieću ističe naime šestgodišnji rok, te će se zastupnici sastati na državnom saboru jošte jednom poslije božićnih blagdana, da razprave državni proračun, i tada će biti carevinsko vieće razpušteno.

Izbori za novo carevinsko vieće biti će ovaj put osobito važni i zanimivi, jer će niži razredi, radnici, mali obrtnici i posjednici prvi put poslužiti se izbornim pravom, koje im bijaše podieljeno proširenjem izbornoga zakona i na tako zvanu petu kuriju.

Ako igdje u ovoj našoj polovici monarhije, to će biti bez dvojbe u Istri žestoka izborna borba, kao nikad do sada. Geslo naših narodnih protivnika poznato nam je svima. Ono glasi: kušati sve, služiti se svimi dopuštenimi i nedopuštenimi sredstvi, samo ako ista vode do pobjede. Latini Istre napeti će dakle sve sile, da bilo kako do pobjede dodju. Oni ne kane samo pridržati dosadašnja dva mjesta u državnom saboru, već namjeravaju oteti i naša dva mjesta, dapače i peto mjesto u novo stvorenoj kuriji. To su priznali javno i bez okolišanja na zadnjoj skupštini talijanskoga političkoga družtva u Lošinju. Da li će to sve po njihovu proći, i hoće li u svojih nepoštenih nakanah uspjeti, odvisiti će ponajviše od toga, bude li se vršio strogo i nepristrano izborni zakon, kako se budu ponašali birači, i od toga, gdje se bude nalazilo biralište.

Mi se čvrsto nadamo, da se latinska gospoda u svojem računu varaju, i da će se i kod budućih izbora za Beč pokazati, kako su pravili račun bez krčmara.

Medjutim valja, da se stanemo svi i svuda ozbiljno pripravljati za predstojeću izbornu borbu, od koje nas dieli možda kratko vrieme od par mjeseci.

Narod šalje svoje zastupnike na carevinsko vieće, da tamo brane, zagovaraju i promiču koristi i probitke pojedinih krajeva, pokrajina i ciele monarhije. S po-

razumno sa prvimi savjetnici prejasne krune stvaraju zastupnici na carevinskom vieću zakone za monarhiju i za njezine pojedine dielove, kao što su kraljevine, vojvodstva, markgrofije itd. itd.

Bez ovakovih zakona nebi mogla u ustavnoj državi nijedna vlada razpisati poreze, pobirati vojnike, sklapati ugovore, graditi željeznice, kovati novce, novac na posudu uzimati ili davati itd. itd.

Odatle je razvidno od kolike je važnosti državno zakonodavno tjelo, koje stvara zakone, koji vriede za sve državljane, kad ih jednom prejasni vladar potvrdi. Na taj način bivaju svi narodi posredni sudionici kod stvaranja zakona, kojimi se država upravlja. Kakove si izaberu zastupnike narodi, takove će imati i zakone.

Svaki državljanin, koji plaća porez u novcu ili u krvi, koji pomaže dakle za uzdržanje občine, pokrajine i monarhije, ima pravo sudjelovati kod uprave občine, svoje pokrajine i čitave monarhije — ako nije od toga zakonom izključen.

U svih zemljah zastupanih u carevinskom vieću bira se koli zemaljske toli državne zastupnike izravno t. j. neposredno, ili neizravno ili posredno. Poznato je našim čitateljem, da se n. pr. u gradovih bira zastupnike izravno, to jest, da svaki birač glasuje sam za dotičnoga kandidata, dočim se bira na selu ili u izvanjskih občinah neizravno ili posredno t. j. birači biraju izbornike ili fiducijare, koji biraju kasnije zastupnike.

Zastupnika imademo tri vrsti: 1. občinskih, 2. zemaljskih i 3. državnih. Prvim traje čast ili mandat 3 godine, a drugim i trećim šest godina.

Što je to m a n d a t? Dati komu svoj glas, izručiti mu punomoć u zemaljskih ili državnih poslih, prenesti na njega svoje državljansko pravo — znači izručiti mu mandat. Oni, koje narod tom častju počasti, jesu zastupnici ili poslanici naroda.

Zakon, usljed kojega dieli svietla kruna svoje pravo i svoju moć u zakonodavstvu sa svimi podložnimi narodi, zove se ustav ili konstitucija.

Austrijskim narodom bijaše podieljen ustav cesarskim diplomom od dne 20. septembra 1860., a taj ustav bijaše proširen 26. febrara 1861. Po njemu izabiru svi narodi naše polovice monarhije svoje zastupnike na carevinsko vieće, gdje u ime naroda stvaraju ili popravljaju zakone, te se brinu za potrebe i koristi birača, naroda i monarhije.

Zastupnici svih naroda, koji žive u našoj polovici države — u Cislitavi — (imenuje se tako po rieci Litavi, koja dieli čitavu monarhiju u dvie pole, u Cis- i Translajtaniju t. j. u Austriju i u kraljevine Ugarsku i Hrvatsku) sačinjavaju državni sabor, ili carevinsko vieće, ili parlamenat.

Carevinsko vieće podieljeno je u dvie kuće ili komore t. j. na d o l n j u ili zastupničku i u g o r n j u ili gospodsku. U prvu šalju narodi zastupnike, u drugu imenuje cesar i kralj članove, kojih imade 212, i koji su članovi iste do smrti.

Zastupnička kuća ili dolnja kuća imala je do sada 353 člana ili zastupnika, koje su u nju pošiljali svi narodi ove polovice monarhije. U tu kuću šalje veleposjed ili veleporezovnici 85 zastupnika; svi gradovi šalju 117 zastupnika; trgovačke komore 21 zastupnika, a izvanjske ili kmetske občine 130 zastupnika. Ukupno dakle 353.

Svi ti zastupnici podieljeni su po pojedinih kraljevinah ili pokrajinah kako sliedi: Češka (kraljevina) šalje u Beč 92 zastupnika. Galicija (kraljevina) 63 zastupnika. Dalmacija (kraljevina) 9 zastupnika. Moravska (kraljevina) 36 zastupnika. Slezija (vojvodina) 10 zastupnika. Dolnja Austrija (nadvojvodina) 37 zastupnika. Gornja Austrija (nadvojvodina) 17 zastupnika. Štajerska (vojvodina) 23 zastupnika. Tirol (knezogrofija) 18 zastupnika. Kranjska (vojvodina) 10 zastupnika. Bukovina (vojvodina) 9 zastupnika. Koruška (vojvodina) 9 zastupnika. Solnograd (vojvodina) 5 zastupnika. Vorarlberg 3 zastupnika. Austrijsko Primorje to jest Gorica-Gradiška (knezogrofija) 4 zastupnika. Trst 4 zastupnika. Istra (markgrofija) 4 zastupnika. Svih skupa 353.

Istru zastupaju ovaj čas na carevinskom vieću hrvatski zastupnici dr. L a g i n j a i prof. S p i n č i ć, i talijanski zastupnici dr. B a r t o l i i dr. R i z z i.

Po narodnosti imade na carevinskom vieću Njemaca 168, Čeha 67, Poljaka 68, Rusina 8, Rumunja 4, Srbin 1, Talijana 14 i Hrvato-Slovenaca 23.

Ovi zadnji, to jest zastupnici Hrvati i Slovenci imali bi po nastojanju g. dra. L a g i n j e i po općenitoj želji svih poštenih i dobromislećih rodoljuba, koli Hrvata toli Slovenaca stopiti u što užu svezu, u hrvatsko-slovenski klub, jer im inače rad neće imati ni uspjeha ni blagoslova.

Odnošaji u Primorju

G o v o r narodnoga zastupnika g. dra. M a t k a L a g i n j e, izrečen u sjednici carevinskoga vieća dne 5. t. mj. prigodom proračunske razprave.

(Konac.)

Gospodo moja! To je ipak nešto previše. Ne ćemo ovdje, da objedjujemo pojedine ministre, ali mislim, da bi se sa cvim sustavom proti nam moralo već jednom prekinuti. Moglo bi nam se doduše reći, da se štošta u djelokrugu ministarstva trgovine dogadja, navlastito lučke gradnje. Ali to su, ako tako smijem kazati, čisto špekulativne investicije, pošto iza nekoliko godina sve opet unidje, što se je bilo izdalo i to putem lučkih pristojba. To se neda oprovrći; trebamo samo da pogiedamo u proračun, pa da prihode i izdatke obzirom na to prispodobimo. Što se tu i tamo u većoj mjeri tobože na naš račun, to jest za južne zemlje izda, to je za grad Trst.

Pošto smo već pri tom, uzeti ću si slobodu, da o položaju Trsta i o pitanju druge željezničke pruge, koja svakako sve nas zanima, kasnije štogod prosborim. Ali neka mi se dozvoli najprije, da vas glede siromašne zemlje Istre, koju u prvom redu imadem čast da ovdje zastupam, kratko sjetim, da mi primjerice na polju bogoštovja i nastave već od g. 1873. navaljujemo u ovoj visokoj kući, da nam se podigne gimnazija s hrvatskim nastavnim jezikom.

Protekle su od tada 23 godine, pa ja žalim, da nisu ni prijašnje vlade ni sadašnja — kako se vidi iz proračuna — u tom pogledu pronašle za shodno, da bar samo odgovore. Naša zemlja broji 200.000 stanovnika hrvatsko-slovenskog plemena, čiji sinovi moraju ići na Rieku ili kamo drugdje u Hrvatskoj na gimnaziju, te samo vrlo težko mogu doći na koje austrijsko sveučilište, a na gimnaziji ne dobiju štipendije, jer uče tobože u inozemstvu. Kaže se, da ne imamo djece za gimnaziju. Mi imademo, hvala Bogu, dosta djece (Veselost) a imali bi ih i za gimnazije.

U hrvatskoj gimnaziji na Rieci uči popriečno 120 mladića iz Istre i sa kvarnerskih otoka, u njemačkoj gimnaziji u Trstu i u njemačkoj gimnaziji u Puli ima ih najmanje 60, a i na talijanskoj gimnaziji u Kopru ima ih podobar broj. Moralo bi već jednom da prestane upotrebljavanja ovakih nespretnih izlika naprama nam. Vlada doduše nije toga rekla, ali joj se uviek tako šta prišapne, pa kad i nebi imali dovoljan broj djece za gimnazije, nismo našom krivnjom postali siromašni, nego krivnjom vlade, koja nas je u gospodarskom pogledu zapustila i njezina bi bila dužnost, da nam i sa svojimi financijalnimi sredstvi pomogne. 28 godine povlači se već pitanje podignuća jedne kukavne gimnazije na našem materinskom jeziku za našu čitavu zemlju, pa ni to ne možemo postići.

Kako je kod nas i u drugih područjih, vidi se na primjer iz toga, što se svećenici u nekojih predjelih u vrieme žetve moraju s koli vozikati okolo, da pokupe ono nešto litara zobi i ječmena od župljana kao prihod.

I to se broji u kongrua; to je ipak smiešno. A u Trstu, gdje milijuni leže, plaća se kanonika iz crkvene zaklade. U granicah malene zemlje, kako je to Primorje, to su prilike, koje se ne daju snositi, a pučanstvo to osjeća, pa onda kaže ne samo: Talijanom se sve dobro čini, a Slavenom sve zlo, nego pučanstvo ide i dalje i kaže: gdje su gospoda, dobro im je, gdje mi siromasi živimo, zlo je, mi ne dobijemo ništa. Ako se takve misli budu i dalje razprostirale, neće biti najveća krivnja na nami.

Što se tiče gospodarskog položaja zemlje, navesti ću samo jedno mjesto iz razjasnjujućih opazaka k zakonu o ustrojenju gospodarskih družtava, što ih je vlada godine 1893. izdala, a došli su joj izvještaji o pojedinih zemljah od dotičnih oblasti — ne od nas. Na strani 105. veli se o istarskih odnošajih medju ostalim i ovo (čita):

„Izvještaj pripovieda o mlatilih za žito, koja su u rukuh novčanog kapitala, a daju se malenim gospodarom uz visoku naplatu".

Uzeo sam si slobodu, da ovo pročitam, da se može još što dalje reći. Kako zna, gospodo moja, naša je jedina izvozna prirod vino. A poznato je, kako peronospora šteti vinovu lozu.

Proti peronospori nuždno je škropljenje s modrom galicom i vrlo koristno. Vrlo dobra štrcaljka stoji 30 for. U pojedinih predjelih Istre daju kapitaliste takova štrcaljku uz plaću od 50 nvč. na dan. (Zastupnik dr. Kraus: To je lihvarstvo)

Ja sam u tom pogledu učinio visokoj vladi konkretan predlog, ali se bojim, da ovaj predlog još leži u Trstu, dok ne prodje vrieme, da se štogod naredi i nuždno nabavi.

Onda se dalje veli (čita):

Za mali i srednji posjed nije se skoro ništa pobrinulo. Najviše uredaba dolazi dobro samo velikom posjedu. Tuže se na pomanjkanje gospodarskih družtava. A i postojeća kotarska družtva ne zastupaju u cielosti gospodarsko pučanstvo.

Drugi izvještaj misli, da bi se kotarska družtva imala ili od države (zemlje) podupirati ili sama razpustiti. Djelokrug im je danas preuzak, te odviše stručno viećaju, mjesto da pomažu. Seljačtvo se drži sasma pasivno napram ovim družtvom. I u predjelih sa mnogostranom kulturom (Kopar) položaj je seljaka uz svu njegovu marljivost težak.

Ono malo štediona i posujilnica nije dovoljno. „Instituto di credito fondiario" u Poreču, kao i štedionа (sa Monte pietà) u Gorici ne koriste malom i srednjem posjedniku, jer su zahtjevi osiguranja previsoki, novac se preskupo stiče, to je vezano na strogoj formalnosti, zaduživanje zemljištnog posjeda sve više raste, a lihvastvo osobito tjera seljaka gotovo u nemar. Odnošaj (sočalstva) kolona ne djeluje povoljno. Sva poboljšanja u uredbah koriste samo gospodi. K tomu dolaze još narodne oprieke, te je složno postupanje vrlo težko u Istri.

Gospodo moja! Neću da vam s tim dalje dosadjujem. Što se tiče zaduženja, nalazimo u skrižaljci 186. priloga, da se je hypotekarni dug u Primorju samo od godine 1868. do god. 1892. povećao skoro za 28 milijuna. (Čujte! Čujte!) Gospodo moja! Kod pučanstva od kojih 500.000 stanovnika narasli su privatni dugovi za 28 milijuna, a sveukupni hypotekarni dug iznosi 58,784.109 for. To je svakako najviše, što se može, da pokaže siromaštvo i zdvojno stanje jednog pučanstva. (Zast. Salvadori: U južnom Tirolu je još gore!) Jest, žao mi je to, ali ja tu ne mogu pomoći, i kod nas je zlo.

Na drugoj skrižaljci naći ćete, da hypotekarni zajmovi u Primorju medju 8 i 15 postotaka niesu nikakva riedkost. Za vodogradnje ne nalazimo u proračunu ni helera. Za cestogradnje nalazimo obično, što se za uzdržavanje cesta meće i još — ako se ne varam — nekoliko hiljada za regulaciju kratke pruge izmedju Volosko i Opatije. Samo se po sebi razumije, da to ne ide u prvom redu baš gospodarstvu u korist.

Oprovrgavaju se, gospoda moja, naši prigovori s tim, što se veli: e, ali Trst nam potrati toliko milijuna. Mi ne imamo ništa proti tomu, kad hoćete da vam se vaši miljuni trate, ali mi takodjer molimo za pomoć ondje, gdje je pomoć nuždna i bez koje se ne može biti. Ja ne razumijem takovog postupanja, koje trgovinu i veliku industriju tjera na vrhunac, a pri tom u najbližoj blizini, u samom zaledju zanemaruje tako gospodarstvo. Mislim, da bi se sve to moralo u nekom suglasju činiti, a da se jedan ne šteti, moralo bi se drugom pomoći. (Vrlo dobro!)

Gospodo moja! Mi ne ćemo nikad poricati potrebah grada Trsta. Mi Slaveni navlastito, koji smo tamo, ili u blizini rodjeni, te u koječem upućeni na grad Trst, čutiti ćemo te potrebe; ali i mi bi nešto tražili od Trsta, i to, da i Trst s nama našu nevolju čuti, te da nikad ni do vieka ne zaboravi, da je on samo točka velikog zaledja, puce, rekao bih, makar da je vrlo liepo puce, ako hoćete tiser, ali na jednoj velikoj kabanici, koja pripada našem narodu i ovoj monarhiji.

S toga se moraju, gospodo moja, odnošaji Trsta u buduće po našem nazoru s ovog stanovišta računati i ravnati. Sve, što je proti tomu, mora se odstraniti, i to bezodvlačno.

Na zapadnoj obali Istre i tamo u blizini došlo je već nešto predaleko, što našu narodnu sigurnost i obstanak naše monarhije šteti.

Ja sam prije par godina u ovoj visokoj kući uztvrdio da je Trst prilikom, kad se je radilo o tom, da se iztraži posjed talijanskih državnih papira, učestvovao sa kojih 60 milijuna i više u tom. Ova tvrdnja, gospodo moja, nije pobijena, s toga mogu da ustanovim, da je to još i danas tako, pa bih tamošnje vodje molio, da nam s timi milijuni pomognu za drugu željezničku svezu Trsta sa kopnom. Kad Trst drugu željezničku svezu traži, imade pravo, ali kad bi nam Trst od ogromnog blaga, što ga je naslagao, nešto doprineo, ne bi absolutno imao nepravo. (Veselost).

U Trstu bi se morali, da s prijatljem miślju, da ovaj grad, koji u sebi imade znatnu slovensku manjinu, autohtono pučanstvo, tamošnje Slovence naime, ne ima da nosi bezuvjetno talijanski značaj na sebi. (Tako je!)

To je preduvjet svakog napredka na Jadranskom moru. Ali, da su se ipak od ovih naših nazora tamo nešto predaleko udaljili, dopustite, gospodo moja, da vam to samo jednim primjerom iz najnovijeg vremena dokažem.

U Trstu je već od više godina naseljen knjižar njemačkog imena i njemačkog porieklа. Taj čovjek se je ovih dana izpričao pred občinstvom trščanskim, što je jedan njegov činovnik iz neznanja dao kolati njemačku publikaciju u Trstu.

U „Piccolu" od 2. prosinca 1896. tiskano je crno na bielom, pa ću to dozvolom visokog predsjedničtva pročitat i prevesti.

Na prvi mah su to malenkosti, koje ništa ne vriede, ali je simptomatično (čita):

„Per giovare ad un' opera di beneficenza locale, mi sono fatto editore di una traduzione tedesca di un' opera italiana, che qui a Trieste nell' originale aveva incontrato il generale favore.

Deploro vivamente che alcuni esemplari di tale traduzione, per di più accompagnati da una circolare tedesca, per errore di un impiegato sieno stati spediti in città, là dove non vi era ragione fossero diretti. Sperando che nè il pubblico, nè il comitato stesso, che mi ha dimostrata la sua fiducia, voglia farmi addebito dell' involontario errore, mi affretto a ritirare le coppie erroneamente trasmesse, dandone pubblico avviso.

Trieste, 1. Dicembre 1896.

F. H. S c h i m p f f."

Taj čovjek zaslužuje to ime u punoj mjeri. (Veselost) Tako daleko smo dakle došli, da se za njemačke i slavenske milijune, koji su tu pokopani, mora javno izpričati, ako jedna njemačka knjiga u Trstu cirkulira. Rekao je naime:

„Da koristim činu mjestne dobrotvornosti, izdao sam u njemačkom prevodu jedno talijansko djelo, koje je ovdje u talijanskom originalu naišlo na sveobću susretljivost.

Žalim neizmjerno, što je nekoliko primjeraka rečenog prevoda, popraćeno još k tomu cirkularom njemačkim, bilo pogrieškom moga činovnika razposlano u grad, kamo nije bilo razloga adresirati ih.

U nadi, da mi neće ni občinstvo niti odbor, koji mi je svoje ponždanje izkazao, uzeti za zlo nehotimičnu bludnju, hitim, da razaslane primjerke natrag uzmem, što ovim obznanjujem.

Trst, 1. prosinca 1896.

F. H. S c h i m p f f.

I ja to javno obznanjujem gospodo, da se jednoč iza mnogo godina čita u stenografskom zapisniku. Nu, gospodo moja, kad su odnošaji glede Njemaca tako daleko došli, onda si tek pomislite naš položaj dolje, o kojem danas neću dalje da govorim, jer i onako znam, što bi se na to kazalo. Kako je moglo do toga doći? Dopustite, da sasmo kratko i o tom rečem dvie tri.

Austrija je, kako je znano, već prijašnjeg stoljeća ustupila gradu Trstu razne pogodnosti. Bilo bi pogrešno, kad bi se reklo, da se je to zbilo samo u interesu grada Trsta, bilo je to nepobitno i u interesu države. Stvorilo se je gradu takozvani „Porto franco", povukla trgovina i promet, veletržje u Trst, ali se je u tom dugim nizom godina prejako podupiralo talijanski elemenat i dana mu je prevelika prednost u razmjeru prama slovenskom Recite, što hoćete, gospodo moja, to je žalibože činjenica i pogrieška austrijskih vlada, pa jer smo se narodno osvietili, mora se ova pogrieška popraviti. Kako ste doznali od gosp Schimpffa, nećete tamo ništa napraviti sa germanizacijom.

Mi samo, koji smo tamo kod kuće, u stanju smo, da tamo štogod pobiljšamo. Ali naravno, mi tude možemo vrlo malo postići, kada se moramo braniti proti jačem elementu, proti bogatijem elementu, — a uz to je naklonost vladina na drugoj strani, i gdjekoje žalibože i nepravde vladine proti nami.

Osim toga dolazi još to, da se tekom ovog stoljeća, a navlastito iza poraza, što smo ih pretrpili god. 1859. i 1866., podanikom talijanske kraljevine previše daje pogodnosti na našoj obali.

Dalje u prilogu

Gospodo moja! Uzmimo — mislim da je prispodoba na mjestu — da je visoka vlada majka, a narodi monarhije, da su joj djeca, što bi se onda kazalo o majci, koja svoju djecu gdjegdje pusti bez kruha, a tuđoj djeci daje na kruh i soli ili što drago? (Glas: maslaca!) A činjenica je, da se talijanskim ribarom na primjer kod nas pogoduje, da im se daje sol uz daleko pogodniju cienu, nego li dalmatinskom Zagorcu ili stanovniku istarskoga Krasa za njegovo gospodarstvo, da može recimo svojim kozam i ovcam soliti.

Činjenica je, da talijanski ribari ne plaćaju poreza, ali ako se naši ljudi i zeru uz gospodarstvo bave još čim drugim, moraju platiti dohodarinu. (Čujte!) Činjenica je, da, kad koji Čić ukrade ovcu, to čini, da se dva put ili tri put u godini bar do sita najede mesa, on s tim ne čini što dobra, on počini zločin, ali isto tako počinja zločin i onaj, koji preko granice dođe k nama, naseli se kao trgovac, novac u malih obrocih šalje preko granice, a jednog liepog dana prestane plaćati.

Jednog, gospodo moja, odsude na dvie tri godine, i odvedu ga u uznicu u Rovinju, kojoj bi se iz zdravstvenih razloga moglo štošta prigovoriti, drugi se izgovori i prodje sa zatvorom od nekoliko dana, inače je slobodan državljanin.

Kako vidite — i kad bih o prijašnjih vremenih htjeo govoriti, uvidjeli bi isto — mi plaćamo uvjek gostbu, mi dolje, Hrvati i Slovenci plaćamo račun zato, što nas monarhija u zlo shvaćenom svom interesu žrtvuje drugom. Mi smo tu gostbu platili kod sklapanja novog carinskog i trgovačkog ugovora sa Italijom, i to uslied tako zvane vinske klauzule. Bojim se, da ćemo takvu gostbu i opet platiti u novoj konvenciji, koja, koliko ja znam, još nije ovoj kući predložena.

Čitam u „Fremdenblattu" od 1 decembra 1896. u viesti iz Rima od 30 novembra t. g. medju inim (čita):

„Razni ministri podastrieli su poslaničkoj komori više raznih zakonskih osnova, medju timi jednu, koja se tiče odobrenja sporazuma podpisanoga u Beču 25. junija 1896. izmedju Austro-Ugarske i Italije glede bezplatne pomoći, koja se imade dati siromašnim bolestnikom, koji potiču iz Austrije i pokrajinah Mletaka i Mantove".

To se čini, da je vrlo kršćanski; dvie države sklopile su konvenciju, po kojoj se austro-ugarski podanici u Italiji i talijanski državljani iz pokrajinah Mletaka i Mantove izmjenice bezplatno liече. Na ako to i zvuči tako pobožno i liepo, to je u istinu opet krupna ozleda probitaka naše monarhije. Zašto? Jer iz naših pokrajina, iz Austrije ni živa duša ne ide u Italiju (Tako je!), koja bi u slučaju bolesti što trebala. Ako tko tamo ide, to su gospoda, koja hoće, da vide liepe crkve, muzeje, slike iz stare dobe, onda trgovački agenti, za koje već njihov gospodar plaća kad obole. Nu k nam dolaze siromašni ljudi Italije češće, imenice iz Mletaka (Ministar trgovine baruu Glanz kima glavom). Možda nemam pravo a čini se, da i preuzvišeni g. ministar trgovine muije, da imam krivo. (Ministar trgovine barun Glanz: To ja i sam rekao!) Ako imam krivo, molim vis. vladu, da tim povodom učini ne samo svoju dužnost, nego da veliku želju našu izpuni, te učini ono, što je italijanska vlada učinila, da naime predloži vis. kući konvenciju od 25. junija 1896. da se ustavnim putem razpravlja. Onda ćemo znati, što stoji u njoj i imati ćemo prigode, da možda dodjemo na ono, o čem danas govorim.

Zaključujem s osvjedočenjem, da ćemo i u ovom slučaju biti mi oni, koji podnose krivdu i da ta kršćanska ljubav s naše strane ipak ne smije tako daleko ići, da naša vlada na štetu svojih državnih pripadnika valjda drugim državnim pripadnikom previše pogoduje. Zaključujem dalje s primjetbom, da danas govorim u svoje ime, a sigurno vladi nije stalo do mog glasa, jer je prilično slab, te ostaje samo glas, ali da će se ovaj glas prema tom ravnati, kakve će izjave i kojimi jamstvi providjene prama nami jednom dati vis. vlada, bilo to u narodno političkom ili u gospodarskom pogledu. (Povladjivanje).

Prešan predlog

o tifu u Puli, — zanimiv postupak i razprava.

Početkom večernje sjednice carovinskoga vieća dne 15. decembra postavio je dr. Laginja prešan predlog glede tifa, harajućega u Puli. Predlog podpisali su 41 zastupnik iz svih skoro stranaka, medju njimi i razni Poljaci. Predlogom pozvala se je c. kr. vlada, da preduzme bezodvlačno sve potrebite korake, da se širenje one nesretne bolesti preprieči i uniši. Taj predlog kao da je neugodno iznenadio zastupnika istarskog tako zvanog velikog posjeda dra. Bartoli-a. Njemu kao da ne bijaše pravo, da se Hrvat briue za onaj tobož talijanski grad. Tečajem sjednice skovao je pomoćju svojih prijatelja kratak upit na c. kr. vladu, u kojem je pita, koje dalnje koraka kani poduzeti, da se bolest dalje ne širi. Jedno i drugo, predlog dra. Laginje i upit dra. Bartoli-a, bio je pročitan na svrsi sjednice, okolo 10. ure u večer.

Pošto bijaše kasna ura, a zastupnika u sjednici malo, udesio je predsjednik sporazumno sa drom Laginjom stvar tako, da se predlog razpravi sliedećega dana. To se je i učinilo dne 16. decembra.

Dr. Laginja obrazložio je predlog posve stvarno i blago. Kao uzrok početka navео je okolnost, da se je kopalo jaruga za cievi za vodovod, te tim prouzrokovalo okuženje zraka sa sduhom, što je tom prilikom izpod površine zemljišta grada Pule došla nad površinu. Po službenih podatcih da je već okolo 1000 oboljelih, a da će ih biti i dvostruko toliko, pošto mnogi neće da službeno jave bolesti svojih. Činovnici da imadu mnogo više posla i troškova. Niži slojevi pučanstva da no imaju niti najpotrebitijega živeža. Vlada da je učinila koješta, i stalno neće prestati raditi i dalje, a valja takodjer da pomogne i činovnikom i siromašnijem pučanstvu. Zdravstvena policija da bi se imala gradu oduzeti. Gradska občina, uredjena kao svaka druga mjestna občina, da ne može, koliko treba. Osim toga po viestih novina, da se gradski načelnik dr. Rizzi ne duti dobro niti da no može doći u ured, da je prvi savjetnik dr. Glezer odputovao na čišći zrak u Trst, i da se občinska sjednica, već dva puta sazvana, nije mogla obdržavati, jer nije došao dovoljan broj zastupnika.

Iza dra. Laginje progovorio je zastupnik c. kr. vlade, odjelni predstojnik preuzvišeni dr. pl. Körber. Potvrdio je većinu onoga, što je dr. Laginja rekao. Uztvrdio je, da se je voda odmah početkom bolesti po nekoj komisiji izpitala, ul da se je obustalo, da u vodi neima uzroka bolesti. Kasnije došao je jedan profesor sveučilišta gradačkoga i zdravstveni savjetnik iz Trsta, i obnašli su, da je i u vodi iskati razloga bolesti. Zaključio je, da je c. kr. vlada poduzela sve i da neće uzmanjkati učiniti i u buduće, i tako odgovorila onomu, što zahtjeva prešan predlog, drugimi riečmi, da bi se predlog mogao možda i natrag povući.

Na to se oglasio rečeni zastupnik dr. Bartoli. Imao je pripravnih nekoliko papirića, ul kao da ih je zatomio i izrazio se je u kratko. Govor odljelnoga predstojnika da je ujedno odgovor na njegovu jučernšnju interpelaciju. Taj govor da odgovara njegovim očekivanjem. Vlada je učinila sve moguće i učiniti će još. Zadaća c. kr. vlade je, da podupre občinu u njezinih težnjah. Sva gospoda, koja su tamo doli na čelu oblasti, državnih i autonomnih, jamče mu, da poduzimlju sve, što je potrebito. Novinske viesti, koje je prvi govornik pročitao, da trebaju potvrde. Stalno je svakako bolest dra. Rizzi-a, koji je odmah odputovao iz Trsta u Pulu, kad je doznao za haranje bolesti.

Dra. Laginje nije dr. Bartoli kao predlagatelja niti spomenuo, spomenuo ga je samo kao onoga, koj je kod stvari prvi govorio. Govor zastupnika c. kr. vlade uzeo je kao odgovor na svoju interpelaciju od predjašnjega dana, i tim kao da je htio reći, da je on stvar potaknuo.

Oblasti da su odgovorile njegovom očekivanju, da su sve učinile i da još hoće. Osobe, koje su na čelu oblastim autonomnim, dakle zemaljskoj i občinskoj, da mu za to jamče. O zemaljskoj niti ne veli ništa, što je poduzela. Obzirom na občinsku veli, da treba da se potvrđe novinske viesti o putu prvoga savjetnika dra. Glezera u Trst, i o nemogućnosti obdržavanja sjednica občinskoga zastupstva. Liepo jamstvo! Može li se autonomna, občinska oblast odsuditi gore, nego li tim, da uz bolest načelnika bježi prvi savjetnik u Trst, i da se ne može obdržavati sjednice?! Takova su talijanska gospoda. Kad je sve dobro i zdravo, hoće oni, da posvo gospodare. Kad je što zla, onda bježe, ne mogu se sastati, i hoće, da država podupre občinu u njezinih težnjah, občinu, koja je bez glave i prvoga doglavnika, i u kojoj se občinsko zastupstvo ne može nit sastati. C. kr. vlada, kad bi se na občinu zanašala, nebi niti znala što podnzeti. Zemaljski odbor, koji imade toli samovlastno postupa, nije valjda ništa poduzeo! Taki su!

Iznenadio je svojim govorom zastupnik dr. vitez pl. Kraus, Njemac, koji nespada u nijedan obstojeći parlamentarni klub. On je bio pred godinu i pol u Puli. Prijazno vodjen po članovih c. kr. mornarice, razgledao je arsenaj i dobio na dar knjigu „Pula, njezina prošlost, sadašnjost i budućnost", od nepoznata pisca, tiskanu već godine 1880. U njoj se opisuje i zdravstveno stanje Pule, koje na mnogo odvisi od stanja pitne vode u Puli. Pisac je već onda tako rekuć prerieko bolest, koja sada hara. Istarske upravne oblasti, autonomne i državne, občinska, pokrajinska i cesarsko-kraljevske morale su znati za tu knjigu, učeno i savjestno sastavljenu, i prama njoj raditi. To one nisu učinile, predbacuje im govornik oštro i rezko. Uprava Istre morala je poduzeti shodnih koraka, makar i „potisnutjem neopravdanih autonomnih propusta". Tu neide samo za grad i občinu Pulu, nit za samo stanovničtvo Istre. U Puli, koja bijaše maleno gujezdo od 600 stanovnika, kada a je monarhija preuzela, ima sinova svih zemalja monarhije Habsburga.

Oblasti sve monarhije morale su se zauzeti za zdravstveno i vodno stanje Pule. Godine 1880. bila su tri slučaja tifa, godine 1890. bilo ih je već 55, a godine 1891. 210. To je tiskano, za to su oblasti morale znati. Govornik se čudi izjavam vladinoga zastupnika, kao da bi oblasti bile učinile svoju dužnost u tom obziru. Neke tvarine su se zakopale pod površinu grada, mjesto da se jih je odvelo, i to samo radi prištednje, a te tvarine su sad glavnim uzrokom bolesti. O to što se je do sada učinilo, ne odgovara nit iz daleka svemu onomu, što bi se učiniti moralo. Zdravstvenu policiju imala bi uzeti na se država ne samo medjutim, nego za duga poredica godina, dapače makar stalno. Valja pomoći s obima rukama. Ide o sinove ciele monarhije!

Taj neočekivani govor posve nepristrana zastupnika iznenadio je ugodno naše, neugodno naše protivnike. Da je tako govorio dr. Laginja, bio bi se dr. Bartoli znamo stalno sa svimi svojimi papirići oborio na njega. Tako je spravio „le pivo in sacco", štitio je kao kamen. Inozemci poznaju mnogo bolje stanje Pule nego li on. Naši su zastupnici burno odobravali dru. vitezu pl. Krausu i zahvalili na govoru.

Dr. Laginja je to javno učinio i popunio svoj prvi govor tim, da je jedan naš prosti seljak već prije više godina savjetovno ono, na što se je sada poslie tolikih komisija došlo. Nit vladin povjerenik nije sada već mislio, da prešan predlog nije potrebit. Bio je primljen jednoglasno. Iza toga poslalo se je posebnoga činovnika iz Beča, koji ima voditi poslove proti bolesti u Puli i u Lošinju, koju posliedju je dr. Laginja takodjer spomenuo.

Gospoda Talijani, mjesto da prodiču o talijanstvu Istre, Pule, Lošinja itd., mjesto da to iztiču svakom prigodom, mjesto da spletkure svuda i svakako, morali bi raditi za potrebe pučanstva; a ako toga ne rade, onda bi morala odlučna ruka poduciti ih, kako imadu upravne oblasti vršiti svoje dužnosti.

Franina i Jurina

Fr. Stari župani — kunšiljeri — prezentanti, da su počeli opet njurgat, ča bi to reć?

Jur. Slabo leto je pak njin kruli va trbuhu.

Fr Vero bi se mogli skrbit tamo kade pod Učku i ne kazat se pred pošteno ljude, ač su pravo lepo fermali naš komun.

Jur. Oni se svemu temu samo smiju.

Fr. Samo da nebi ki i plakali!

* * *

Fr. Dakle podeštatu karetu?

Jur. Ča!

Fr. Namazali.

Jur. A plovanu?

Fr. Zid od kuće.

Jur. Ti imaš Frane fin nos, ča biš rekal, od kuda su ti pituri šarenjački

Fr. Ma vero će bit tamo iz čepaljskog jezera!

* * *

Fr. Ča biš rekal Jurino, za koliko je nekemu sada mošnja teža?

Jur. Za 30 slebernjaki.

Fr. Blaze njegovemu posinku!

Jur. Paraš, da će se poć stari valje obest?!

Na grobu
Josipa Križmana

c. kr. profesora i kanonika stolne crkve sv. Justa u Trstu

umrošeg dne 17. februara 1896.

Na tvome grobu stojeć Joso mili
Za družtvo plač i tuga mi se nudi,
Jer tebe tako rano udes hudi
Ugrabi mome srcu što sad cvili.

Ti drag si bio slovenačkoj Vili
Sa svoje blage, golubinje ćudi,
Prečesto pjesmom uzigra ti grudi
I k nebesima bodar duh uzkrili.

Sa rodoljublja plamna i značaja
Vcoma svome priljubi se rodu,
Do same smrti u trudu uztraja
Da steče i on željenu slobodu
Da i njega jednom crno robstvo mine
I trajne sreće bieli dan mu sine.

A. K.

Izkaz

prinosa na ravnateljstvo „Družbe sv. Cirila i Metoda" za Istru tekom mjeseca studena

Ema Grosman, blagajnica podružnice ženske u Kastvu pripošilje iznos članarine za i. polugodište tek. godine	for. 33.60
R. K. Jeretov, povjerenik u Zadru dostavlja poštovnim čekom sakupljenih u Dalmaciji tekom mjeseca listopada	„ 38 50
Zastupnik Slavoj Jenko iz Podgrada izručuje kao dar na uspomenu žalostne smrti Ostromana	„ 10.—
Albin Klun, kapelan u Buzetu pripošilje u ime družbe „Jonah and the Wahle	„ 5.—
„Narodne Novine", Zagreb, pripošilju svotu, predanu njim od velikog župana županije modruško-riečke gosp. dra. Vladimira Nikolića mjesto vienca na odar pok. Stave Birač, rodjene Mažuranić	„ 10.—
poviše iznos od gosp. Dragutina Opermana mjesto vienca na odar pok. dra. Stj. Modycha . .	„ 10.—
i konačno od gosp. Kolomana Weissa iz Slatine	„ 2.—
Ženska podružnica u Voloskom dostavlja iznos od g. Josipa Novaka iz Rieke-Mlaka za priposlani mu govor Kumičićev .	„ 1.—
Fran Matejčić, Kopar, jarlja, da je uložena u onu hranilnicu i posnjilnicu svota, darovana od gosp. M. Kosara	„ 15.—
Bratimstvo — Volosko predaje iz škrabice za družbu sv. Cirila Metoda	„ 1.80
Ante Volarić, povjerenik na Rieci pripošilje dobivenih od Dušana Polića na račun Ivana Skalamere iz Mošćenicah . . .	„ 1.50
Klub S. V. I. u Opatiji dostavlja iznos, sakupljen prigodom družtvene večere	„ 8.55
P. F. u T. pripošilje od I. F. iz K. Darovanih	„ 5.—

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri priposlao nam je g. Andre Medvedić iz Rieke 1 for. — Gosp. K. Krile poslao nam je 1 for. 78 nč. sakupljenih u Beču pri veselom hrvatskom družtvancu. — Gosp. Ivo Ivanić Sisački šilje 1 for. 50 nvč. — Gosp. Matija Glažar VIII. gimnazijalac na Sušaku poslao nam je 4 for. 50 nvč. Živili!

Srdačne i čestite sv. božićne blagdane želimo svim našim čitateljem, gg. dopisnikom, predplatnikom, prijateljem i istomišljenikom!

Novi krčki biskup presvj. g. dr. Ant. Mahnić biti će posvećen dne 7. febrara 1897. u Gorici, odakle će se podati na svoju biskupsku stolicu.

Imenovanje. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. imenovao je vladinog savjetnika i upravitelja ovdješnjeg redarstvenog ravnateljstva g. Kristofora Busich-a ravnateljem redarstva. Izbor nije mogao pasti na sposobniju osobu, koja bi bolje poznavala ovdješnje okolnosti i koja bi bila toli težkoj službi bolje dorasla.

Oprost od čestitanja. Po staroj navadi pozivljemo ovim naše čitatelje, osobito imućnije rodoljube, da se sjete prigodom svetih božićnih blagdana i nastupom nove godine naše sirotinje, koja polazi škole, ili koja bi škole rada polazila, al ih na žalost nema.

Naša dva dobrotvorna družtva „*Bratovščina* hrvatskih ljudi" i „*Družba sv. Cirila i Metoda za Istru*" trebaju obilate

podpore od rodoljubnog občinstva, a da uzmognu i dale uspješno vršiti i nadalje svoje plemenito djelovanje. Svaki inteligentniji čovjek ima jednu il drugu milu osobu, kojoj bi se imao oglasiti bilo pozdravom bilo čestitkom za božićne blagdane ili za novu godinu. Plemenitije nemože se zaista svojoj želji ili dužnosti odužiti vam tim, ako mjesto pozdrava ili čestitke, podar. onaj darak, što bi ga pismo, marke itd. stale jednomu od naših blagotvornih družtava. Tim će zadovoljiti svojoj dužnosti kano prijatelj il štovatelj i učiniti će plemenito djelo, za koje će mu biti harna naša učeća se mladež, ili oni nevoljnici, kojim bi se pomoću naše velikodušne družbe otvorila školska vrata.

Deder dakle rodoljubi i prijatelji hrvatske sirotinje u Istri, sjetite se milostivo iste kad se budete ovih blagdana ili na novu godinu sastali u obiteljskom krugu ili u veselom družtvu. Tako ćete toj sirotinji pomoći do sretnijih budućih Božića.

Občinski izbori u Oprtlju biti će god. 1900 ako bude to odvisilo od nar. protivnika, ili ako nebude polit. oblast u Poreču vladajuću gospodu u Oprtlju pozvala na vršenje zakona.

Osam zemaljskih sabora sazvano na zasjedanje. Cesarskim pismom sazvano je sliedećih osam sabora u našoj poli monarhije na kratko zasjedanje za dne 28. t. mj.: češki, donjo-austrijski, galički, moravski, šlezski, štajerski, kranjski i gorički.

Ovo zasjedanje trajati će vrlo kratko, jer se otvara carevinsko vieće već 4. jenara.

Biela vrana. U predznadnjem broju izviestili smo obširno kako je političko družtvo „Edinost“ odaslalo na sva občinska glavarstva Istre radi školskih taksa tiskane molbenice, koje bi imala rečena glavarstva podpisati, te ministarstvu bogoštovja i nastave, dotično ministarstvu nutarnjih posala odaslati. Molbenice bijahu trojezične t. j. hrvatske, slovenske i talijanske, tako, da je po dvie molbenice primilo svako občinsko glavarstvo u svojem uredovnom jeziku.

Talijanski listovi Istre i Trsta izvrgli su svakako plemenitu nakanu našega političkoga družtva ruglu i smjehu. Tipravi prijatelji siromašnoga i zanemarenoga puka Istre nisu našli niti jedne rieči, kojom bi opravdali svoju protimbu proti rečenim molbenicam. Oni misle, da su zadovoljili svojoj dužnosti i potrebam biednoga pučanstva ako izvrgnu ruglu one, koji s tim pučanstvom pošteno misle i zanj se vrude zauzimlju.

Od talijanskih občina poslala je predsjedničtvu političkoge družtva občina Umag spomenute molbenice natrag bez ikakve opazke. Što se je dogodilo s timi molbenicami, koje su primile ostale talijanske občine Istre, nije nam poznato. Bit će po svoj prilici to, da molbe nisu napried poslale i da se tako podvrgoše na štetu puka terorizmu talijanskih novinara.

U tom obziru čini častnu iznimku občina Cres, koja se doduše nalazi u talijanskih rukuh, ali koja je ovaj put strasti, fanatizmu predpostavila korist i dobrobit svojega pučanstva. Uprava te obdine prihvatila je naime objeručke molbenice političkoga družtva „Edinost“ iste od zastupstva dala prihvatiti, podpisati i napried poslati.

Uz to je načelnik občine g. dr. Coglievina upravio na predsjedničtvo političkoga družtva sliedeći laskavi dopis u talijanskom jeziku:

„Br. 2690.

Slavnomu ravnateljstvu političkoga družtva „Edinost“ u Trstu.

Ugodno nas je iznenadilo kad primismo molbe na dotična visoka c. k. ministarstva u talijanskom jeziku od slavnoga političkoga družtva upravljene našemu glavarstvu, da na iste pristane.

Punim srcem pridružujemo se pokušaju, da se odroči pokrajinski zakon, tičući se školskih taksa; dapače, da podademo veću kriepost tim molbam, izazvati ćemo zaključak občinskoga zastupstva u budućoj javnoj sjednici, koja je urečena za dne 19. t. mj. O tom koraku obaviestiti ćemo visoko c. k. zemaljsko školsko vieće.

Medjutim zahvaljujemo se slavnomu ravnateljstvu za inicijativu prihvaćenu na korist trpećega pučanstva, te želimo, da bi plemenito nastojanje imalo povoljnih uspjeha.

Iz Municipija

U Cresu, dne 12. decembra 1896.

Načalnik
dr. Coglievina v. r.“

Nama je osobito milo, što se je našao izmedju talijanskih občinskih načelnika jedan — pa bio on i sam — kojega nezaslieplјuje u svakom pitanju politička strast i koji predpostavlja potrebe i koristi puka narodnostnom fanatizmu i ludoj pretjeranosti.

Ovaj korak g. dr. Coglievine služi mu svakako na čast, pa bio on u tom pogledu — biela vrana. —

Sa pošte. Ovdješnje ravnateljstvo pošta i brzojava javlja nam, obzirom na našu viest, donešenu u br. 43. „Naše Sloge“ pod naslovom: „Upit na slavno ravnateljstvo pošta u Trstu“, da bijahu tiskanice naručene za porabu stranaka u poslu poštanskih štedionica takodjer u njemačko-hrvatskom jeziku i da će se iste, kad budu gotove, dotičnim uredom razaslati.

Tako g. vitez Pokorny, ravnatelj pošta i brzojava u Trstu, kojemu odgovaramo sliedeće:

1. Vaš njemački odgovor na našu hrvatsku pritužbu šaljemo ravno visokomu c. kr. ministarstvu, neka se ono opet jednom uvjeri, koliko Vi držite do temeljnih državnih zakona, na koje ste valjda takodjer prisegli.
2. Da sa izdanjem njemačko-hrvatskih tiskanica u poslu štedionica nije našemu naredu odpomoženo, dok te tiskanice leže u skladištu u Trstu.
3. Vaši pošte meštri u Istri jesu skoro izključivo svi Talijani, koji se obaziru na želje puka obzirom na narodni, hrvatski jezik, uprav toliko, koliko i njihov najviši predstojnik u Trstu, t. j. Vaše gospodstvo, koje neće da dopisuje ni s nami u hrvatskom jeziku, kako bi to po zakonu moralo.
4. Ti pošte meštri neće dakle tražiti njemačko-hrvatskih tiskanica ni tamo, gdje imadu skoro izključivo sa našim narodom posla.

Miodari za sirotu Luciju Buzečan iz Gradina, stigli na tamošnjeg kapelana velečastnog gosp. Venceslava Foltu: G. A. Ellner župeupravitelj Keršau 1 for. 50; neimenovani dobrotvor iz Lovrana 1 for.; gosp. Linić Josip, trgovac na Rieci 2 for. Bog naplatio stostruko plemenite duše i ugledali se drugi imućniji u njihov primjer!

Iz Voloskog pišu nam 20. t. mj. Občinsko zastupstvo Volosko u svojoj sjednici od dne 16. t. mj. imenovalo je počastnimi gradjani Voloskoga prejasne grofove Ivana i Alfreda Harrah.

Rečena gospoda, poznati češki velikaši, iskreni su prijatelji hrvatskoga naroda. Grof Alfred imade u Opatiji svoju villu a u voloskoj luci parobrodić-yachtu „Dražica“, na kojoj su mornari, kapetan i mašinista Vološćaci i Opatijci — u zadnje doba darovao je Vološcima veliku jednu baraku vriednu više stotina forinti, u kojoj sada obstoji ribji trg. — Osim toga sjetili su se oba gospodina grofa već više puta i naših siromaha, te nam i na mnoge druge načine već izkazali svoju naklonost.

Rečena braća grofovi jesu i u Beču vrlo uplivni, te će se oni zauzeti bez dvojbe za Volosko, kojeg su evo postali prvi počastni gradjani, a i za cielo liečilište Opatiju, koje im je vrlo milo i koju već sada smatraju svojim rodnim mjestom. Mi pozdravljamo rečena imenovanja baš od srca kličuć: u dobar čas!

* * *

Kako svake godine, tako je i ove došla u Volosko prezimiti Njezina carska i kraljevska Visost velika vojvodinja toskanska Marija Antonija. Visoka gospodja stanuje i ove godine u villi „Crnikovici“. — Kako svagda, tako je i ove godine obdarila visoka gospodja volosko siromahe liepom svotom, a ovi su joj vrlo zahvalni. — Velika vojvodinja stupila je dne 19. t. mj. u svoju 83. godinu života, a mi svi želimo, da ju Bog poživi još dugo zdravu i čilu.

Mlade sv. mise. Ovih božićnih blagdana prikazati će prvu nekrvavu žrtvu Sveviśnjemu gg. mladomisnici Fran Franković u Keršanu i J. Aničić u Poljanah. Čestitamo srdačno gg mladomisnikom uz živu želju: bio njih budući rad crkvi na čast i rodu na spas!

Za italijanski klub na carevinskom vieću. Bečke novine od dne 18. tek. mj. donesoše izjavu talijanskih zastupnika Istre, Trsta i Trenta, koji se sastaše na poziv trentinskoga zastupnika Campi-a na dogovor dne 17. t. mj. Izjava ta glasi: „Današnji dogovor može se smatrati kano prvi izraz približenja svih talijanskih zastupnika iz raznih pokrajina, koji su odlučili jednoglasno, da će složno postupati kod obrane svojih narodnostnih koristi“.

† **Miloš Zec.** Dne 16. t. mj. preminuo je u Zagrebu nakon duge i težke bolesti Miloš Zec, urednik vladinog lista „Narodne Novine“ i zastupnik na hrvatskom saboru i na zajedničkom ugarsko-hrvatskom saboru u Pešti. Počivao u miru! Uredničtvo „Narodnih Novina“ preuzeo je mnogoljetni suradnik g. Janko Ibler.

Spasimo Lošinj. Svaki put, kad bi došli u Malo selo (Lošinj), te bi iz zaravanjka pred stolnom crkvom izpod sebe promatrali taj liepi grad, zazelilo bi nas oko srca na pomisao, kako bi se taj hrvatski grad u nedalekoj budućnosti, budu li stvari ovako tekle, lahko mogao za uviek poskliznuti iz hrvatskih ruku i odletjeti onamo, kamo već njekoji njegovi vlastiti sinovi — „*figli d' Italia*“ — škilje. Tad bi nam i nehotice došle na um rieči velikog pjesnika: „*Mrû kraljestva, mrû gradovi — a njih prošlost tama krije*“, pak da se to u hrvatskom Lošinju neobistini, nanmismo ovim upozoriti sve Hrvate na tu pogibelj i prikazati im način, kako bi se to zapriečilo.

Nije baš toliko pogibelji, prigovorit će nam mnogi. Upravo iz tog zaravanjka pred crkvom ima se Hrvat tješiti nadom, da će Lošinj i u buduće ostati hrvatski grad, jer eno stoji na braniku sama crkva sa svojim sasma hrvatskim obilježjem. Jest, da, al obratimo se na onu drugu zgradu nedaleko same crkve, na onu kovačnicu, koja je već Lošinj prilično prekovala i shvatit ćemo odmah gore iztaknutu pogibelj, koja hrvatstvu od nje prieti. Ta kovačnica, naime škola, prekovala je već u toliko mladji naraštaj u Lošinju, da ovaj skoro već neznamenuje svojih vlastitih roditelja, a ovi (kao što su Hrvati u svemu popustljivi) radje se s njima natežu talijanski, nego da bi nastojali, da ovi od njih nauče hrvatski. Ždostna je to činjenica, al istinita, pak držeć se one: na mladjima sviet ostaje, posve je opravdana naša bojazan, da Lošinj za Hrvate posvema nejzumre, te da i o njem neostane drugo no rieč: *Negda bilo, sad se spominjalo.*

Kako pak tomu pomoći i kako osjeguriti i za budući hrvatski značaj Lošinja? Škola, to je prvi i jedini temelj, na kojem se može dalje graditi, a taj temelj za Hrvate u Lošinju do sad manjka, pošto u svih lošinjskih školah neima hrvatskomu jeziku ni kao predmetu mjesta. Rado priznajemo žilavost lošinjskih Hrvata i njihov veliki patrijotizam, kao i crkvi njezinu uztrajnost, al bez hrvatske škole sve će to biti uzaludno: doći će mladji odgojeni samo u talijanskom duhu, pak bi s vremenom i crkva mogla, a možda i morala popustiti, s toga kličemo: škola, škola dajte Lošinju, i to hrvatskih škola, ako ga želite spasiti!

Pošto pak znademo, da uz sadanje prilike ne može se niti od obdine, niti od školskih obtasti očekivati, da bi se školski odnošaji u Lošinju promienili, s toga se ovime obraćamo na sav hrvatski narod, počam od mutnog Dunava do bistre Adrije, od brze Drave do srebropjene Save, da on pomogne, te da uz spomenik *Ostromanov*, podigne tamo i drugi spomenik hrvatstva, koga neće zub vremena nikada oštetiti, a to je, da podigne tamo hrvatsku pučku školu. *Ćirilo-Metodijska* družba radoće tu želju oživotvoriti bude li samo sredstava; roditelja će se dostatno naći, koji će svoju djecu u takovu školu upisati, i eto svega potrebitoga, da se odgoji naraštaj, koji neće dopustiti, da Lošinj za Hrvate propade, nego koji će dapače nastojati, da se povrati u staru svoju kolotečinu — u broj hrvatskih gradova.

Na samim Hrvatima je, da se to čim prije zbude, te imajuć na umu onu poznatu našega Spinčića: „*Moriturі te salutant*“, vapijemo iz ovih hrvatskih žala: „Napred za družbu sv. Cirila i Metoda, napred za spas Lošinja, uz geslo: „Bog i Hrvati!

Naknadni izbori za zemaljski sabor u Zadru. Kod naknadnog izbora za dalmatinski sabor u izvanjskih občinah zadarskoga kotara bijaše izabran dne 22. t. mj. odvjetnik u Spljetu veleuč. g. dr. Ante Trumbić, jedan od najuzornijih hrvatskih rodoljuba Dalmacije. Njemu i narodu naše najsrdačnije čestitke. Zadnji čas doznajemo, da je bio isti gospodin izabran i u Dubrovniku.

Čitaonica u Mihotićih priredjuje zabavu na Silvestrov večer sa sliedećim razporedom: 1. Deklamacija. 2. Tamburanje: Istarskim Sokolovom. 3. Šaloigra (u jednom činu): Njegova Otilija. 4. Pjevanje: Istarskim sokolovom — koračnica. 5. Dieljenje dobrovoljno prispjelih darova. 6 Ples. — Početak točno o 7 sati. Ulaznica po osobi 1 krunu.

Novi odbor hrvatske čitaonice na Rieci. U nedjelju dne 20. t. mj. obdržavali su članovi „Hrvatske čitaonice“ na Rieci glavnu godišnju skupštinu, na kojoj su bili izabrani u odbor sliedeća gospoda članovi: Pajkurić Higin, Sodić dr. Kosta, Mohović Egon, Šterk Ante, Bontić Albert, Kiseljak dr. Ivan, Polić Mate, Ružić Gjuro, Kopajtić Žiga, Bačić vitez Hinko, Brazzoduro Ivan, Novaković . — . —

*) Molimo uredničtva hrvatskih listova, da o vaj člančić pretiskaju.

Mijan. Dne 22. sastao se novi odbor na prvoj sjednici, te se je ovako konštituirao: predsjednikom je bio izabran g. dr. Ivan Kiseljak, podpredsjednikom gosp. Gjuro Ružić. Obširnije o tom izboru drugi put.

Za nesretnu udovu Ostroman poslao je g. Ljubo Justić, kateheta u Ogulinu for. 4·15.

Za spomenik dra. A. Pedreke u Pazinu darovali su nadalje gg.: Dr. Andrija Stanger, Volosko 2 for.; Julij Miran, Opatija 2 for.; N. N., Pazin 1 for.; Mandić Josip, Pazin 1 for.; dr. Ivan Čepelka, Pazin 10 for.; Stefanutti Fran, Paz 2 for.; Perpar Ivan, Pula 1 for. Srim darovatelјem budi srdačna hvala!

Iz Gorice piše nam prijatelj, obzirom na dopis od tamo uvršten u 50. broju našega lista, da bijaše spoznat krivim onaj viši poštarski činovnik iz Trsta, koji je uvriedio na kolodvoru u Gorici jednog nižeg činovnika i pričuvnog častnika, te da je rečeni viši činovnik morao pismeno umoliti za oproštenje uvriedjenoga.

U Trstu znadu za to kod sl. ravnateljstva, ali u Beču nesmiju za to doznati, jer z Bogom tada odlikovanja i promaknutja.

Iz carevinskoga vieća. U današnjem broju naći će čitatelji konac govora zastupnika g. dr Laginje, što ga je izrekao dne 5. toga mjeseca. Radi pomanjkanja prostora nismo mogli već danas više priobćiti od govora obojice naših zastupnika. Govore ćemo donieti u budućih brojevih. Osim navedenih jur govora naših zastupnika spomenuti nam je i posliednji govor zast. Spinčića, što ga je izrekao u carev. vieću dne 18. t. mj. kod razprave proračuna ministarstva za bogoštovje I taj govor donieti ćemo čim prije nam bude moguće.

Potvrdjen zakon. Njeg. Veličanstvo potvrdilo je novi zakon o pripadnosti ili o domovinstvu, o čemu smo i mi u svoje vrieme obširno pisali.

Miodari za spomenike. Priposlali su nadalje za spomenike pokojnim učiteljem M. Buršiću i A. Troštu sliedeća gospoda: Liberat Sloković, župnik for. 1.50, Ivan Perpar, c. k. financijalni perovodja for. 3.50, Vinko Paharić, učitelj 1 for., N. Ryšlavy, učitelj 1 for., Tereza Vončina i Martin Velikanja po 1 kr.

Cielokupna u ovu svrhu sakupljena svota iznaša	for. 84.25
Troškovi: 2 spomenika u Trstu	„ 75.—
Vožnja do bližnjih željezničkih postaja, prevožnja do groblja, radnikom za uzidanje obijuh spomenika	„ 12.11
Ukupno .	for. 87.21
Odbiv troškove od sakupljene svote proizlazi manjak od	„ 3.04

Naumljeno djelo obavismo častno i dostojno po učiteljstvo. Spomenici su već postavljeni, a prigodu podignuća istih upotrebismo i sastavismo pravila za učiteljsku zadrugu „Prosvjeta“.

Dvie pune godine revnovasmo o toj dvojakoj svrsi, sokolеć širom Istre sudrugove i prijatelje, pa eto, hvala Svevišnjemu, rieči su postale živimi činjenicami. Da ti je vidjeti ladanjska istarska grobišta i poznati družtvene prilike, bolje neprilike učitelja Istre, jamačno biš rekao, da ne mlatismo prazne slame. Držasmo se lozinke: „Prosvjetom k slobodi“. — Udrugarstvom k moći, a moću k napredku.

Red je sada zahvaliti nam se plemenitim prinosnikom za spomenike, osobito gg. svećenikom, koji, ne poznavajući sebičnosti niti koristoljublja, idjahu nama u sremu na ruku. Izvanredna blagodarnost ide veleč. g. Josipu Vrbki, koji je potaknut plemenitošću svoga srca, dobrlo na dan smrti M. Buršića, obavio pogreb i sve potrebno upriličio, ele da pokop što lјepše izpadne; dobrlo pa i misio u dan blagoslovljenja spomenika pokojniku, odkloniv svaku nagradu za prve i ove trude. Hvala neutrudljivim pjevačem, nadgrobnim govornikom, pak i našim Preko Učkarom gg. Boži Dubroviću i Juliju Miranu. Svima, svima kličemo iz dna duše: Bog naplatio i bdio nad nama. ODBOR.

Iz Poreščine pišu nam 21. t. mj. I u ove strane doletjela je tamo s preko Učke ona bezglava maha, ona dostojna sestra puljskoga „*Oslića*“ i nedonošče porečke „*labe*“, ali uzaludan njoj trud, jer smo svi odmah upoznali, da se tu radi o nečistom i gnjusnom poslu, kakva bi se valjda zasramio i nesretni Juda Skarljot.

Žalostno je, da se nadje ljudi, tobož učenih, koji se daju ovako dušmanom u kirijo; njihovo paklensko poduzetje nemože uspjeti, jer neima blagoslova, već ga prati prezir i prokletstvo naroda.

Iz Kaštelira pišu nam dne 15. decem. (Konac). Svako selo ponosi se liepim božjim bramom ako ga ima.

Mi se tim ponositi nemožemo. Naša crkvica je mala i sromašna, da joj u biskupiji para neima. Puk je prilično imućan i ima dobru volju, da se štogod učini — ali kad

čovjeka glava boli, nemoćno mu je i ostalo tjelo. Narod se je sakupio i podastao molbu na c. kr. oblast, da dozvoli neka se crkva gradi na trošak svih občinara. Mekiš bijaše odabran u odbor, ali nehtjede to časti primiti, dapače sa svojimi drugovi odlučiše, da se najprvo groblje gradi ogromnom svotom od *dvi-stanče* forinti, — što bi se dalo sa petsto forinti učiniti, jer bi dostatno zemljište zidom obkoliti (kakvih 200 metara zida). Ljepo je imati sjajno groblje, ali mi toga nemožemo niti želimo učiniti — jer znamo, *da tko diže previše nos, ići će skoro bos.* Za groblje nije toliko velika sila. To su poglavari učinili samo da puku prkose.

Župni stan, sagradjen 1858. je danas golo rešeto, i u nedaleko neće biti za stanovanje. Prozori su svi gujili i razklimani, zatvaraju slabo ili nikako. Krov puška na više strana; — svećenik stanuje u šatoru a ne u kući. Dostojanstvo svećeničko i župni ured zahtjevaju bolji stan nego ga uživa sirotanski seljak. I mali vodnjak (gušterna) nije za porabu. Ta naša vladajuća gospoda neslužе narodu na korist, i svojim nemarom puštaju, da propada što su nam pokojni župani velikom mukom učinili. To su muževi, koji se ne brinu za napredak i blagostanje svojih podložnika — to su osobe, koje su nam protivnici narinuli — tim možemo moramo kod budućih izbora odlučno kazati: Doli s vami, mi Vas više nećemo! Nakon četiri godine i pol su napokon i naše izborne listine izložene. Pomogle su valjda tomu one glupe demonstracije kod zadnje berme u Vižinadi, jer bi inače naši jasari bili još koju godinu napred vukli. Vižinadci su veoma nezadovoljni, te se govori, da je uprava u velikom neredu. Pogreške se bacaju na pokojnoga blagajnika *Fachinetti-a.* Svi žele imati poštenoga komesara.

Svaki ima pravo listine pregledati i popraviti što je pogrešeno ili izpušteno. Neka nitko nezali izgubiti par dana za vršiti ovo svoje pravo. Nebudu li izbori izpali po želji naroda, biti će si sam kriv. Toliko stavljamo na srce svim poštenim rodoljubom Kaštelircem, koji su u raznih prigodah pokazali, da znadu biti složni.

Kakve sve pogodnosti uživaju hrvatski djaci u Istri. Pod ovim naslovom razpravlja mladi naš i dični suzemljak gosp. F. J. u velecienjenoj „Hrvatskoj Domovini" od dne 16. i 17. t. mj. o žalostnih školskih odnosajih za Hrvate Istre, te preporuca na koncu hrvatskomu občinstvu, da obilato podupre naša plemenita školska družtva „Bratovšćinu hrvatskih ljudi u Istri" i „Družbu sv. Cirila i Metoda za Istru".

Preporučamo našim čitateljem, da pomno pročitaju spomenuta dva članka, a navlastito braći u kraljevini i Dalmaciji stavljamo na srce preporuku mladog našeg rodoljuba.

Odpor djaka na gradskoj gimnaziji u Trstu. U VIII. razredu ovdješnje talijanske gimnazije nastao je medju djaci odpor proti g. Luiku, profesoru povieści, jer nisu htjeli učiti austrijsku poviest. Odporni djaci izostali su iz škole, a pozvani na red od ravnatelja, odgovoriše mu osorno. Radi toga bijaše dvojica židova-osmoškolaca izktjučena, a ostali zatvorem i dobiti će slabi red u ponašanju.

Eto, evako se odgaja talijanska mladež u austrijskom patrijotizmu na talijanskih gimnazijah.

Iz Sv. Mateja pišu nam 19. prosinca 1896. Evo vam i opet žalostne vieści, da je čestitu i vrlo poznatu obitelj ne samo po Halubiju, nego i u dalnjoj okolici, Mata Lučić-Roškića, iz koje potječe poznati Anton Lučić Petrov, občinski savjetnik, zadesila ovih dana velika nesreća smrću najstarijeg sina Ivana. Bila mu tekar 44. godina. Pokojnik ostavlja iza sebe ožalošćenu suprugu sa petero nedorasle djece, od kojih je najstarijemu tek 13 godina, te ostarjelog otca. Poboljevao je nekoji mjesec, nu on sam, a niti njegovi nisu držali bolest smrtonosnom. Par časaka pred smrću šalio se i liepo razgovarao sa svojim stricem Androm. Ovaj, odaletiv se od njegove sobe, jer je želio ostati, u tom ga trenutku zateče ne nenadana smrt. Nemila smrt strgnu ga za uviek i miloj supruzi i drobnoj dječici, starcu otcu, braći, sestram i cielomu rodu otvori upravo more suza. Da je bio ljubljen i štovan, svjedoči nam ponajbolje liepi sprovod. Vrlo se rado bavio knjigom i bio 16 godina predbrojnikom dične „Naše Sloge". O našim se prilikah i neprilikah vrlo rado pogovarao. Kao radnik u tvornici petroleja na Rieci često puta stao je na obranu naših prava, porečkav se sa našimi narodnimi protivnici, ponajviše sa istarskimi šarenjaci i krnjeli. Bog to pomilovao mili i dobri Ivane!

* * *

Da čistu obrazu malo vode treba, znade i drobno dieto u ovih stranah, a kamo li nebi znali pametni, umni i razboriti Halubljani. Uzdajuć se s toga u razboritost puka i u pomoć božju, ufamo se, da će nam vođe preostati, te moći ćemo ji izposuditi onim, koji su si već do sada obrazinu silno ocrnili i crne ju. Nu veli se: „Voda svašta opere, do pogana jezika".

Glavna skupština „Slovanskega pevskega družtva" u Trstu obdržavala se je u nedjelju u uručeni sat. Učestnici slušali su pozorno obširno izvješće tajnika, te mu povladjivali; iste tako izvješće blagajnika, koje je u toj godini povoljnije od svih dosadanjih godina. U novi odbor izabrane su ponovno s malenom razlikom iste osobe, koje su vodile družtvo prošle godine i to: Predsednik: Fran Polić; odbornici: Kecijan Antun, Kecmur Ivan, Pavlović Vjekoslav, Pavlović Rajko, Masnec pl. Josip, Pelicon Jakov, Loncner Miroslav, Cabarija Josip i Piščanec Josip. Namjestnici: Lukša Davorin, Švara Antun, Krivošić Ivan i Muha Antun. Pregledavaoci računa: dr. Josip Abram i Ljudomil Nabergoj.

Kotarsko školsko vieće u Pazinu traži podučitelja ili podučiteljica ili učiteljicu za dvorazrednu pučku školu u Sv. Petru u Šumi sa hrvatskim naučnim jezikom. Molitelji neka izvole odpraviti svoje molbe na rečeno kotarsko školsko vieće u Pazinu.

Iz Opatije pišu nam 16. t. mj. Opatijski Taljani su tužni i žalostni, kako da njim je on taneki krepal. Ma i kamik bi proplakal na njihovu tugu i žalost. Je ti to pravo, da se jušto va jednoj Opatije moralo nać toliko oci i mater, ki raje pošilju decu va hrvatsku leh va talijansku školu? *A* koliko je brižna *„junta"* storila dobra za Opatije kada njim je *„per fino"* poslala onega svojga meštra s Parenca? Pak sve za nič! Ljudi *taštardi* neće leh kako će — a brižnega Zeratina nete nanka da *abadaju.* A uprav mislim, da ni v Opatije ni „conta" ni „barona", ki bi bil onakov gospodin, kako je to „šior" Zeratin. I on se nebog muči i muči, kako bi najviše dece va svoju školu potegnul — pak sve zaludo! Sreća i Bog, da ima kega tega, ki ga teši, zač drugačeje bi brižan od jada i tošika mogal nabrat bol. I s pravem, kade bi već bil, da ni milostive šlore, one drage i srdačne Talijanke, od najčišće napulitanske krvi. A šlora ona zna lepo *„consolat"*. *„Consolata"* je drugeh, a zač nebi i njega. Kada ga je videla i čula, valja njoj se je smilil. Lep čovek — a mora, da je lep, kada ona govori, zač se va to dobro razume. One brki, neka se jedan Hrvat najde ki ima onakove brki. Pak nanke *baron Fugera*, ni dultor, a za *A-bučinu* se nanke ne govori — ča će ono je još mlado bez bradi i bez nečesa drugega. Ma Zeratin! Vavek va rukavicah i va postoleh od laka, ma proprio — una peršona *dukada.*

Potužil se je on dunke onoj *šiori*, ka ma je čisto po toskansku rekla ovako:

„La šà, mi ga darebe anka la *kamiža* per Taljani. Faremo *„križbaum"*, e daremo roba a puteji de Taljani, e Krovati un figo, e tuti i šarà Talijani per gaver roba. Mi darà anka ča to, mi darebe per Talijani anka mia kamižа".

Tako je rekla, a ne onako, kako su govorili *„Žertom"*, da je obećala, da će ona obesit stomanju na „križbaum" Neka je i vragu pravo, kada ga ima.

Dunke križbaum! To su se valje dale na posal ona i *Borduleza*, Madama Angò i *Bova.* Ala ka će bolje! Zazvale su još i Mariju Longu, i počele kunšiljat ča te storit i kako te. Najprvo, da valja pisat v Reku Šćocetu, da njim pošalje robu za „križbaum". List je *skomponila* sama milostiva šlora. Che lettera galante. Čujte!

Prega tisimo Šćoce!

La prego Comme Dijo la me manda
kve Ste Paciuche:
20 la Pissi senza Puntta.
10 veccie Robbe ma no zakrpane.
10 bareti *timela pagarà.*
20 opančići ma no krovati.
10 Grosi Mani ghi.
30 Calcete de bombajo.
10 Berchancichi Che gošta pecho.
8 bragesse de pele De dia Volo.
15 skornjice per masći.
10 petinni per pidocci.
20 konjicki Che si fa Dietro puhat.
50 bukallini de Majoličha.
Una duzzina di slarpe ma no nekadanje.
60 kandellie lojenicio per *križbaum.*

Grejo šior Šćoce la mandi kuesto subito, Perchè ze granda Pressa e potreba ze vela per skolani Taljani. La dia Ceno la roba, percè gavemo spendade molto Per kazin. Ja pače, skvazi facevo pozabit la mandi Anka una kila de patina per le *berke* de noštro šior.

La stija Ben
La suva Gentili-Simia
N. N.

To je list, a indiric: Ala Greja Šiora Butegga di Šćoce de staro Železo a Fiume

Kad je doznal rečeni šijor, šal je nazad k njoj, pak njoj je storil dve, tri žmorije onako za kumpliment; onputa je držal jednu parlatu: Svaka druga beseda bila mu je: „— Dante Alighieri, nostro idioma", a brižna *Borduleza*, ka ga ni razumela ni trošice, pitala je šijoru, da ča šijor ono vavek govori: Dajte Kaligeri i neč sa doma? — Muć, kada ne razumeš, rekla je šijora ka da se je „Blčini" navadila sve te lepe stvari.

I tako taljanska će deca imet *križbaum.* Zato se je nabralo nekoliko krajcari — ma jako malo. Prava mizerija. Svi se čude najviše baronu Fugeri, da je najmanje dal za *križbaum.* Kad su mu to neki prijatelji rekli, on njim je zakantal onu:

„Senza un sol morettina
Tu mi lassi senza un sol,
Senza un soldo.

Kosarica.

Rovinjsko selo 15. t. mj. Kad neće drugi, g. uredniče, moraju se moje težke ruke latiti lahka pera, da vam javim štogod s ovih stranah i da Vam se potužim na naše jade i nevolje.

Prije godinu dana pronjenište nam se ovdje tri svećenika, što nemože biti na duševnu korist ovoga puka. Ostavio nas je bivši župnik g. Valentinčić, koji se je preselio jurve u vječnost; za njim je došao iz Pule neki Jerco, a sada imamo gosp. Ivana Cechu, rodom iz Novevasi kraj Bertonigle. Starinom je naš, ali na žalost našu niti misli niti čuti po našu. To nam pokazuje njegovo djelovanje u crkvi, gdje malo po malo uvadja latinski jezik, gdje bijaše do sada hrvatski. Tako smo primjerice prije čuli epistolu i evandjelje kod crne mise ili pogreba u hrvatskom jeziku, ali sada je on uveo latinski jezik. Isto se dogadja takodjer kod sv. mise za vjenčane ili za one, koji se pozakone. Dapače isti gospodin i krsti našu djecu u latinskom jeziku uzprkos staromu običaju i našoj vrućoj želji.

Nas to silno boli, gosp. uredniče, jer vidimo, da će nam se malo po malo posve zatrti mila nam i svetu starinu u našoj crkvi. Ako pitamo, da se štogod dade u crkvi obzirom na jezik, kažu nam, da se ne smije ništa mienjati, a kad nam je štogod oduzeti, tada neima proti tomu sa nadležne strane nikakvoga prigovora.

Ovoliko do znanja presvjetlomu g. biskupu Flappu, koji bi morao strogo nad tim bditi, da nam se iz naših crkava ne gone ono, što nam dadoše sv. otci i čega se mi dobrovoljno nikada odreći nećemo.

„Bihać" hrvatsko družtvo za iztraživanje domaće povieści držati će dne 28. prosinca u 10 sati prije podne svoju redovitu godišnju sjednicu u Spljetu u občinskoj viećnici sa sliedećim dnevnim redom: 1. Izvješće upraviteljstva o dosadanjem družtvenom radu; 2. izvješće strukovnoga odbora o znanstvenom družtvenom radu; 3. izvješće blagajnika o ekonomičnom stanju družtva; 4. izbor odstupajućih upravitelja; 5. slučajni predlozi. O tom se obavješćuju p. n. gospoda članovi družtva pozivom, da izvole mnogobrojni pristupiti na skupštinu.

Vinska ljetina na otoku Hvaru u Dalmaciji izpala je ove godine, hvala Bogu, dobro; loza urodila je bila prilično, to se je očuvala zdrava od peronospore i od ostalih elementarnih nepogoda. Jematva se obavila liepim vremenom. Vino, hvala Bogu, liepo i zdravo, tako da ga se naš težak ne plaši držati i na dalje. Trgovci nekoji dolaze, ali u malenom broju, s toga trebalo bi, da se žure naši trgovci, a i vanjski, to da kupuju kod nas vino. Ciene su kod nas za crno vino 10 do 12·50, a opol 12 do 13 forinta po hektolitru. Molimo naše štovane trgovce, da ne kasne kupovati vino, jer ima toga vina kod nas još dosta, ali kupaca malo! A. D.

Stara glagolska knjiga i hrvatski naslov*.

Napisao Ante Split.

Listajuć Bibliografiju I. Kukuljevića I. dio, zapnem okom o jednu glagolsku knjigu pod brojem 61. te se sjetim, da sam tu knjigu, koja je inače vrlo riedka, vidio i čitao još kao djače kod vrloga starine glagoljaša Petra Škarice, Poljičanina Pošto sam znao, da je i u toj staroj knjizi izriekom izteknuto hrvatsko ime, zamolim pomenutogu gospodina, neka mi je pošalje, da ju u kratko opišem u kojem našem časopisu, ne toliko zbog njezine riedkosti, koliko zbog hrvatskoga biljega, što ga na sebi nosi.

Kukuljević ju navodi pod ovim skraćenim naslovom: „Juranić Antun'. Molitvi prežde i poslije Misse. Vo Vennetii knjigo pečattiem Dimětra Theodosija. 1766. 12° Spominje ju i Ljubić u svom „Ogledalu" I. str. 44. točnije ipak od Kukuljevića, koji je i godinu pogrešno napisao. Medjutim evo pravoga i podpunog naslova ove kujige: „Molitvi prežde i poslije Misse, glagolimě iz' Missala rimskago inčiše měst' izvedene nině že iz' latinskago na slavinski jazik, privedene po M. P. O. F. Antonu Juranića čina S. Franciska Provincijalu. Vo Venetii knjigopečatijem' Dimětra Theodosija. Lěto 1765. Izvoljnijem' starějših'". Uvu je dakle knjigu preveo iz latinskoga O. Antun Juranić, Krćanin, malobraćanin reda sv. Franje i redodržavnik dalmatinske države: tu je čast do godine 1789. do pet puta obnašao. Kako je poznato, istarsko-dalmatinski malobraćani jedini su redovnici, koji od vajkada uživaju posebne povlastice od sv. Stolice, da u službi Božjoj mogu upotrebljavati glagolicu; a i sada se njom služe, pa i u samom Zadru, uzprkos svim spletkama, napose onima pok. nadbiskupa Manpasa, koji je nastojao, da ju u svojoj nadbiskupiji sasvim iskorjeni. — Juranić je bio odličan član svojega reda i plodan pisac, jer osim spomenute knjige izdao je jošte po Pastričevu Misalu: Misse za pomrše. Rim 1767; zatim: Nauk krstjanski po naredbi biskupa Antuna Belglave. Rim 1782; Regule III. reda sv. Franciska za provinciju od Dalmacije. Rim 1788. itd.

Da je Juranić bio zbilja uvažena osoba na književnom polju, svjedoči nam medju ostalim molba nekoga bezimenoga miletačkog tiskara, u kojoj moli od nadzirateljа padovanskoga sveučilišta, da mu dadu za preglednika O. A Juranića za novu povlaštenu tiskaru u jeziku ilirsko jeronimskom, koju on podiže u Mlecima, počinjući pečatanjem Brevijara ilirsko-jeronimskoga. Šta je od te tiskare bilo, nije poznato. Molba se nalazi u miletačkom Arhivu. (Ljubić. Ogledalo I. str. 44. Not.) Juranić je umro god. 1809.

Njegove „Molitve" štampane su kod poznatoga knjigotiskara u Mlecima, Dimitrija Teodosija. Pavle Solarić g. 1810. izdao je svoj „Pominak kniževski", komu je dodao katalog knjiga štampanih slavenskim pismenima kod istoga Teodosija, te ih od godine 1740.—1810. nabraja na broju 71 knjigu. U predgovoru toj knjizi, po Ljubićevu svjedočanstvu, Solarić napada oštro, dapače i sobično na rimsku stolicu, na Dalmatince, navlastito Dubrovčane, što se niesu služili i što se ne služe srpskim pismom. Vrlo karakteristično. (Ljubić. Ogledalo I. 44. not. 2.)

U ostalom kod D. Teodosija štampano je više hrvatskih glagolskih knjiga, kao evo i „Molitve" našega Juranića. Ova je knjiga izdata u formatu male 12.ne, a obuhvaća u svem 118 str. Razdijeljena je u dva diela, prvi od 1—88 str., a drugi od 88—118. Nego vrlo je zanimivo u toj knjizi, što je prvi dio napisan glagolskim slovima, staroslovenskim jezikom iskvarenim ruštinom, dok je drugi dio napisan takodjer glagolskim pismenima, ali čistim hrvatskim jezikom ikavskog izgovora. Za to je u drugom dielu napose istaknuto ime hrvatsko, dok mu naslov ovako glasi: „Pribogoljubna molitva priblaženoj Divici Mariji, koju neka svaki očnti lakše i razumide bolje, z istimi slovimi, a na opšteni jazik — *arvaski* — prinešeno vidit će". Ima doduše i ovdje rusizama, ne samo u onim molitvama, koje su iz obrednih knjiga prinesene, al ih je u mnogo manjoj mjeri nego u prvom dielu. Juranić nam u spomenutom prvom dielu ni u naslovu ni u predgovoru pravo ne spominje izvornik, odkuda je sve te molitve preveo, ali u samoj knjizi kod pojedinih molitava naznačen je i izvornik. Ponajviše su prievodi iz Misala, što i sam spominje, zatim iz Brevijara, te iz nekojih svetih Otaca. Za drugi dio veli odmah u predgovoru, da ga je preveo s taljanskoga djela: *Ukripljenje umirajućih od Oca Antuna Aurija Družbe Isusove.* Na koncu dolazi odobrenje padovanskih nadzirateljа na taljanskom jeziku. I u ovom odobrenju ističe se razlika između prvog i drugoga diela ove knjige, dok za prvi dio kaže, da je preveden „nell linguaggio slavo letterale", a drugi „illirico volgare", koji je kod našega Juranića samo hrvatski. Po ovom se može dakle vidjeti, šta je u starije vrieme značilo ono tobožnje znanstveno „illirico!"

*) Iz „Vienca" donašamo ovu radnju o našem dičnom suzemljaku O. Antunu Juraniću, Krćaninu, po svoj prilici Dubašnjaru. Op. Ured.

Javni upit.

Molim vas najuljudnije, da tiskate u Vaš cienjeni list „Naša Sloga" sliedeći javni upit.

Je li to slučaj ili hotimice?

Od kako postoji c. kr. pošta u Opatiji, koliko god puta sam tražio *dopisnica, natiznica poštarskih* i ostalih tiskanica ili mi

se je podalo sa tekstom njemačko-talijanskim ili me činovnik pri otvoru dobro ne razumije. Pošto sam pako svaki put zahtjevao gore rečene tiskovine hrvatske ili slovenske, činovnik je morao odmah tražiti druge ključeve i druge škrabice, da pronađe te okužene karte. Budući bi se u toliko godina bilo izcrpilo i strpljenje Jobovo, pitam javnim putem: Je li to slučaj ili hotemice, da ja nikad ne mogu biti točno poslužen? *)

Opatija, 26. decembra 1896.

Ivan Fiamia.

*) Vjerujte nam, da je svemu zlu radi zapostavljanja i preziranja našega jezika na svih poštah Istre tražiti izvor kod ravnateljstva. Op. ured.

Priposlano.*)

Iz Kastva u Pazin!

Kako iz pouzdanog izvora doznajemo, govorilo se u jednoj gostioni u Pazinu, u večem družtvu svakako i svašta.

Među ostalim neki gospodin, zvanjem učitelj, izrazio se je: *da se podpisani nekako obračaju i ne drže sa hrvatskim strankom, dapače, da su u družtvu sa dr. Krstićem u izdavanju „Prave Naše Sloge“.*

Podpisani umoljavaju onog gospodina, da dokaže, što je izrekno i ako ne može dokazati — kako sjegurno i nemože — neka radje drži jezik za zubima i neka ne kleveće podpisane, koji drže, premda *„forešti“* ... kako ih narodni protivnici nazivaše — da više čute i rade za hrvatski narod u Istri, nego mnogi rodjeni istarski Hrvat.

Pošto se je pako ciela stvar dogodila u javnosti, umoljava se onog gospodina, neka rečenu uvriedu i potvoru javno u budućem broju „Naše Sloge“ opozove, inače smatrati će se ga kao lažca i klevetnika.

Dr. Josip Šebasta, Ivan Vrabec, kapelan, *Vjenceslav Sileny, Vjenceslav Klofanda.*

*) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredničtvo, koje žali duboko ovakve nedostojne uvriede. Op. ured.

Javna zahvala

Gosp. Josip Mandić, občinski blagajnik u Pazinu, darovao je podružnici sv. Cirila i Metoda na Boljunskom polju krasnu sliku „Bosanski bjegunci“. Na liepom daru velecienjenom g. darovatelju najsrdačnija hvala.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda

Na Boljunskom polju, 20. prosinca 1896

Stefanutti, predsjednik.

Listnica uredničtva.

Prijatelju S. Težko ćete naći činovnika valjana, jer ih doma neimamo; kušajte razpisati natječaj ili pišite privatno uredničtvu „Narodnog Lista“ u Zadar. Srctan Vam Božić i nova godina!

Gosp. N. N. Priobćismo dva „Fr. i Jur.“ ali trećega nemožemo, jer se bojimo tužbe; ublažite, izpustite uvriede, pak ćemo Vam zadovoljiti. Zdravo!

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda

za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

V vredn. papirjih na		V napoleonih na	
4-dnevni odkaz	2½	30-dnevni odkaz	2½
8- „	2¾	2-mesečni „	2¾ %
30- „	3½	6- „	2½ %

Za pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstr. velj., stopijo nove obrestne takso v krepost z dnem 5. febrara, 9. febrara in odnosno 2. marca t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

V vredn. papirjih 2% na vsako svoto.
V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropavo, Reke kakor za Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec Sibinj. Innsbruck, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomuc, Reichenberg, Szaz in Solnograd, brez troškov

Kupnja in prodaja

vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčenje kuponov proti odbitku 1% provizije.
nkazo vaših vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

za jamčevne listine pogoji po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu Parizu, Borolinu ali v drugih mestih — provizija p jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohrano.

Sprejemajo se v pohrano vrednostni papirji, zlat ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. - p pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem cursu.

Trst, 2. febrara 1896.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dolenc, Trg velike vojašnice u Trstu br. 2 pripravila je za god. 1897. zidni koledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Važno za usnare!

Posujilnica u Konjicah kupila je iz ostavštine poznatoga tvorničara **Ivana Stanzera** tvornicu za usnje (kožu) te kuću sa gospodarskom zgradom.

Tvornica za usnje pripravljena je za 20 do 30 radnika, te se ovim nudja u najam ili na prodaju.

Više o tomu podaje

Dr. Ivan Rudolf

odvjetnik

u Konjicah, na Štajerskom.

Železnato vino

proskušanega, zanesljivega učinka, ima v sebi lehko prebavljiv železnat preparat, kateri učinkuje pri slabotnih, na pomanjkanju krvi in na živcih trpečih osebah, priporočljiv posebno tudi za slabotne, bledo otroke.

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega klorida in 10 miligramov izločka iz skorje kinaškega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno, zmeraj jednako sestavo, potrjeno po kemični raskrojbi dr. Hagerja v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Knapitscha, zaprisežanega sodnijskega kemika v Ljubljani

Steklenica imajoča pol litra valja 1 gld., 4 politerske steklenice 3 gld. 60 kr., franko u poštnino vred 4 gld.

Pserhoferova

ljekarna „K zlatnoj državnoj jabuki“

Beč I., — Singerstrasse broj 15 — Beč I.

J. Pserhoferove krugljice za čišćenje

jesu davno prokušano, lahko čisteće i od više liječnika občinstvu preporučeno domaće sredstvo.

Ove krugljice su iste, poznane občinstvu već više desetljeća pod imenom „J. Pserhoferove krv čisteće krugljice“, te se izdjeluju prave jedino u ljekarni „Kod zlatne državne jabuke“, Beč I., Singerstrasse kr. 15.

Ciena krugljicam: 1 škatulja sa 15 krugljica 21 nč.; jedan omot sa 6 škatulja 1 for. 5 nč. Ako se iznos unapried plati, stane sa poštarinom zajedno: 1 omot 1 for. 25 nvč.; 2 omota 2 for. 30 nvč.; 3 omota 3 for. 35 nvč.; 4 omota 4 for. 40 nvč.; 5 omota 5 for. 20 nvč.; 10 omota 9 for. 20 nvč. (Manje od jednog omota se ne razpošilju).

Molimo da se izričito zahtjeva: „J. Pserhoferove krv čisteće krugljice“ i paziti valja, da poklopac svake škatulje imade isti podpis: J. Pserhorfer sa crvenim mastilom napisan, kojega je vidjeti u naputku za porabu.

Balzam za želudac 1 bočica 40 nov.; prosto poštarine 65 novčića.

Trpitčev sok za liečenje sljezа 1 bočica 50 nč.

Balzam za usta 1 bočica 40 nov., prosto poštarine 65 novčića.

Stiekovi kola preparati, izvrstno krepčajuće sredstvo za želudac i živce; 1 litra kola-vina ili elixira stoji 3 for., ½ litre 1 for.

Gorka želudačna tinktura (prije životna esenca zvana) rahlo razvrpljujuće sredstvo

koje čišćuje ili krieni želudac, kada je pokvaren; 1 bočica 22 nvč., 1 duzet (12 kom.) 2 for.

Mast za rane, 1 bočica 50 nč.

Tanalbinska pomast *J. Pserhofera* pospješuje začenje vlasulja, 1 škatulja 2 for.

Smola za cieljenje rana od pok. prof. *Staudla*; 1 lončić 50 nvč.; prosto poštarine 75 nvč.

Univerzalna čisteća sol *A. W. Dulicha*; čisteće sredstvo proti posljedicam slabe probave; 1 omot 1 for.

Osim imenovanih pripravah nalaze se djelomično u pohrani svi u austrijskih novinah hvaljene te tvorine po vrlo nizkoj cieni.

Razpošiljanje po pošti izvršuje se točno, a novac valja unapried uposlati; veća naručba šilje se također uz poštansko pouzeće.

Kod odašlanja novca po poštanskoj naputnici stane porto manje nego uz pouzeće.

Velika lutrija u Inomostu po 50 novčića.

Učenje neopozivo 20. febrara 1897.

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom za 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Belaffo, Alessandro Levi, Mandel & C:o, Girolamo Morpurgo, Ign. Neuman, Marco Nigris, Kuriso Schiffmann.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. VINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osobite preporuke vriedni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, rheumakalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganeu, probadanju, svakovratnim nazebam. — Ciena 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se liečí kašalj, prehlada ili katar u prsih, plućih, težko disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Ciena 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulaznosti, podbuhlosti, djetinjoj križljavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Ciena flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska životna tinktura (Lebensessenz). Ovim se tim sredstvom očišćuje krv i zlatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, otklanja teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se bol u ličici, želudačne grčeve, žutica, grozmica ili zimnica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću **švedsku tinkturu** redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriećiti razne bolesti. — Ciena flašici s naputkom 50 nvč

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obljačivanje želudca i probave, kada blago neće rado žderati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiliji i jači. — Ciena jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Ciena škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za obljačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, perućini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfrižkavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Ciena 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fleckovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i rukn. — Ciena većem lončiću 1 for. — K tomu spada još boraksov sapun po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve neškodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi začastnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i žutkastoj. — Ciena kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najčišći sapun od svih sapuna. On ostavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi preugodan miris. — Flašica 30 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake. — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinica proti grozmici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dru. Nikoli Selaku liečí uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zaiknu, razne grčev — Ciena 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom katarn, lošoj probavi. - Ciena 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Ciena 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za farbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kirurške sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

Tiskara Dolenc

Broj 53 U Trstu 31. decembra 1896. Godina XXVII.

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripošlana se pisma, oglasi itd. tiskaju po običnom cienku il po dogovoru. Isto tako je sa prilozi. Novci se šalju poštarskom zapuštinicom (assegno postale) na Administraciju „Naše Sloge". Ime, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Samo list nedodje na vrieme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se izvana napiše: „Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Izlazi svakog četvrtka na sjelom arku.

Dopisi se nevraćaju ako se neštampaju.

Nefrankirani listovi se neprimaju. Predplata s poštarinom stoji za for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 2½ i 1 za pol godine. Izvan carevine više poštarine.

Na male jedan broj 5 novč.

Uredničtvo i administracija nalazi se u Via Farneto br. 14.

Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari. Nar. pos.

Poziv na predplatu.

Današnjim brojem svršava godina 1896. pa se utičemo ovim našim starim predplatnikom, da izvole na vrieme obnoviti svoju predplatu na naš list za godinu 1897.

Novom godinom stupiti će naš list u XXVII. tečaj svoga obstanka. Za dugih 26. godina imao je svakojakih neprilika sa pojedincima, sa oblastmi i mogućnicima, al se nije hvala Bogu nikada pred nikim ponizio na štrb narodne časti i svoga programa. Nije se uplitao u zamašna svietska pitanja, jer mu to nije zadaća, niti je ulazio u malenkostne razmirice, kojim je povod sebičnjačtvo ili koja druga ljudska strast.

Znajuć za koga bijaše ustrojen i radi koga izlazi, nastojao je vazda, da se ne zaleti previsoko niti da pade prenizko. U koliko je u tom uspio, nije na nas, da sudimo, već na občinstvu, osobito na našem čitateljstvu.

Izdavanje puškoga lista kod nas je vrlo mučno, ako se neima dostatne moralne i materijalne podpore. Prve nam prijatelji, istomišljenici i naši čitatelji nikada ne uzkratiše, ali sa drugom nije žalibože tako. List, koji ne ima stalnih i redovito plaćajućih čitatelja, a koji je i onako zazoran mogućnikom i vlastodržcem, težko da ovrši svoju zadaću, pa bila ona još plemenitija.

Mi se moramo težkim srcem i ovom prigodom pritužiti na mnoge i mnoge naše nemarne predbrojnike, koji valjda misle, da zadovolje svojoj dužnosti tim, ako se udostoje naš list čitati. Nemile su ovakove tužaljke nama, a neće biti ugodne valjda niti spomenutim nemarnikom.

Da nam se olakša izdavanje lista i da uzmognemo i mi zadovoljiti mnogobrojnim našim dužnostim, molimo stare dužnike, da izvole svoj dug što prije sa našom upravom poravnati; vjerne naše i redovito plaćajuće čitatelje molimo, da izvole predplatu na vrieme obnoviti, a sve one pako, kojim je do napredka i do oslobodjenja hrvatske grane u Istri, molimo, da nas novom predplatom podupriети izvole.

„Naša Sloga" stoji na godinu za imućnije 5 for. a za seljake 2 for.; na pol godine polovicu gornjih ciena. Za inozemstvo k tomu biljegovina. Novce neka se šalje upravi lista novčanom nakaznicom.

U Trstu, decembra 1896.

Uprava „Naše Sloge".

Na koncu godine!

Gdjegod se sastane danas dvojica prijatelja ili znanaca, zaduja će im biti: *sretan konac, još sretniji početak!* I mi se danas sastajemo za posliednji put s našimi mnogobrojnimi prijatelji i znanci u ovoj godini, pa prije nego li im doviknemo: *sretan konac, još sretniji početak*, hoćemo, da se s njimi zajedno osvrnemo na izdišuću eto godinu 1896.

Dogodjaji, koji su se sbili tečajem godine 1896. bilo u monarhiji, bilo u našoj užoj domovini, nisu doista takovi, da bi nas mogli osobito razveseliti.

Naši zastupnici u carevinskom vieću iznašali su pred licem ciele Europe jade i nevolje, koje Hrvate i Slovence naše malene pokrajine i susjednih slavenskih zemalja taru i biju. Glas njihov našao je riedko odziva, premda priznavaju sve stranke parlamenta i isti odlučujući krugovi, da je Istra u svakom obziru zapuštena i zanemarena, i da valja za nju mnogo učiniti, ako se hoće, da stupi u red ostalih naprednih pokrajinah, zastupanih na carevinskom vieću. Od putovanja našom pokrajinom prvog savjetnika svietle krune, ministra predsjednika grofa Badeni-a, očekivao je narod, da će se napokon štogod učiniti i za njegov duševni napredak i za tjelesno blagostanje, ali laskave rieči i sladka obećanja čekaju još uviek oživotvorenje.

Mi ne kanimo poreći dobru volju središnjoj vladi u Beču, da se štogod već jednom i za Istru učini, ali nam se hoće čina, mi tražimo i želimo djela, jer nam sa dobrom voljom nije pomoženo.

Nesretni politički sustav, kojega su se držale više manje sve vlade od godine 1861. amo, kao da je zagreznuo u glibu, te se ne dade običnimi, malenkostnimi sredstvi iz njega izvući i navrnuti ga u novu kolotečinu, na stazu zakona i ravnopravnosti svih naroda, živućih pod krunom Habsburga. Ali zato se hoće ne samo dobre volje, nego i jake, čvrste i odlučne volje. U koliko je toj težkoj zadaći dorasao sadašnji upravitelj nutarnjih posala naše pole monarhije, pokazati će se tekar buduće godine, kad mu bude računati sa obnovljenim i novim parlamentom, koji će po svoj prilici tražiti odlučnije nego li ikad do sada, da se od obećanja pređje na čine.

Grof Badeni pokazao je do sada samo jednu vrlinu svih diplomata, da znade naime svoje osnove izvrstno pritajiti, da znade vješto oko sebe sakupiti i prijatelje i protivnike, koji vjeruju njegovim riečima, ili se boje okrenuti mu ledja, jer bi mogao njegovu stolicu zasjesti i gori od njega. Medjutim takovom vještinom neda se dugo vladati, jer se napokon i djeci dosadi praznimi obećanji i sladkimi rieči, kojim no sliede čini. Budu li dakle pravi zastupnici naroda u novom državnom saboru odlučno tražili, da se već jednom prekine sa dosadašnjim nesretnim političkim sustavom, pod kojim stenju skoro svi Slaveni Austrije, morati će se i grof Badeni tomu pokoriti ili izručiti kormilo drugim, sposobnijim rukam.

Položaj hrvatsko-slovenskih zastupnika na istarskom saboru bio je g. 1896. valjda teži nego li ikad. Dogodjaji mjeseca jenara i febrara 1896. u Poreču, Piranu itd. jesu jošte bez dvojbe u živoj pameti naših štovanim čitateljem. Mrzke i surove navale na zastupnike našega naroda u sabornici sv. Frane, te po ulicah gradića Poreča, Pirana itd. ostati će kano žigom izpaljeni znak talijanske prosvjete, talijanske strasti i talijánskog fanatizma godine 1896. ubilježeno u poviesti naše narodne borbe.

U ostalom ti nezdravi, nenaravski i poludivlji odnošaji u Istri jesu samo posliedica prije spomenutog sustava, s promjenom kojega promjenili bi se i sadašnji nesnosni odnošaji i u našem Primorju, napose u Istri.

Političkoj nevolji u naših južnih stranah pridružila se na žalost godine 1896. i gospodarska bieda. Naša Istra zapisati će u gospodarskom pogledu izdišuću godinu medju najlošije od godine 1879. amo. Nesretni trsni ušenac (filoksera), koji je poharao dobar dio ponajboljih vinograda Istre, zahvaća sve to dalje šireći strah i trepet medju našim pučanstvom. Ove neobično vlažne godine uništila je peronospora (mildev) velik dio onoga, što je ušenou preostalo.

Malo je krajeva u Istri, koji se mogu pohvaliti srednjom vinskom ljetinom, dočim je u mnogih najniža. Glavni dakle proizvod Istre zaostaje kolikoćom i kakvoćom daleko za neposrednim predšastnikom. Ali uz vino pomanjkati će narodu ove zime i budućeg proljeća u mnogih krajevih i hrane, koli za njega toli za blago. Poreza i nameta neće moći da plati, a kamo li da si pribavi živeža.

I na ovo nevoljno gospodarstveno stanje imati će naši zastupnici da svrate pozornost ministarstva, koje mora narodu priteći na pomoć, ako želi, da se njegova porezna sila posve ne uniši.

Učiniv ovako račun o našem političkom i gospodarskom stanju za godinu 1896. morali bismo zaključiti ove redke tužalicom i jadikovkom. Ali koja nam odatle korist? Ne, tužakati i jadikovati nećemo zadnji dan umiruće i na pragu radjajuće se godine. Gorko izkustvo, koje smo stekli i na političkom i na gospodarskom polju godine 1896. znajmo upotrebiti u nastajućoj godini. Podvostručimo naše sile na polju prosvjete i na polju gospodarstva, a da se uzmognemo uspješno braniti proti umjetnim spletkam i proti vremenskim hirom.

Učinimo dakle svaki svoju dužnost napram sebi i svojoj okolici — svojim bližnjim — svomu narodu.

Pri koncu stare i pri porodu nove godine obećujemo i mi svečano, da ćemo vršiti svoju dužnost, samo neka nas izvole podupriети rieču i činom svi oni, koji su s nama istih mislih i istih težnjah.

Praštajuć se ovim s našimi veleštovanimi čitatelji za god. 1896. kličemo im iz dna duše: Sretan vam bio konac stare, a još sretniji početak nove godine!

Govor

zastupnika dra. M. Laginje, izrečen u sjednici carevinskoga vieća od dne 14. t. mj. prigodom proračunske razprave.

Visoka kućo! Ako sam se prijavio za rieč kao govornik za kod ove razprave, nije to radi toga, što bih ja današnje stanje naše političke uprave odobravao, već radi toga, što vrućе želim odlučno poboljšanje na korist pučanstva, koje zastupam.

Ja prispodabljam političku upravu, t. j. organizam njezin sa plinarnom ili središtem elektricitete, iz koje prve imađe se na sve strane svietle dieliti, ili iz kojeg središta dieli se električna struja poput pokretajuće sile za razne manje strojeve. Ako su takove sprave pogriešne, razumije se samo po sebi, da svietla neima dostatno i da pokretajuća sila ne dotječe; ako su takove sprave sa drugimi tvarinami obterećene, razumije se samo po sebi, da se tim svietlu škodi, i ako su napokon takove sprave u rukuh osoba, koje nisu možda sposobne ili neće da takovimi budu, a da bi mogle svietlo ili pokretajuća silu jednomjerno na sve strane dieliti, tada je naravski, da nastane odatle za jedne šteta, a za druge obratno velika korist i neke neopravdane povlastice.

Ograničiti ću se već radi kasne ure na najpotrebitije, obzirom na naše pritužbe u poslu političke uprave u obće, i one Primorja napose.

Ovdje moram ponovno naglasiti, da pomanjkanje političkim oblastim nepobitno djelatnih sila za svladanje svih posala. Ne mislim pri tom na mjesta, u koliko zasjedne ista pravnici, već ona pisarničkog osoblja. Ja sam izkusio sam u svojem djelovanju, da su ti ljudi u istinu preobterećeni. Neću da stavljam u tom obziru nikakva predloga, te bih se mimogred kod te opazke ograđio proti tomu, kao da bih bio sporazuman sa povišenjem plaće osobiju pisarne ili sa pomnoženjem dotičnih mjesta, a tim i obterećenjem našeg proračuna.

Moja je mnienje to, da je kod političkih oblasti previše pravnika a premalo ostalih radnika. Bilo bi dobro, kad bi se u tom pogledu provelo neko izravnanje. Ovo pomanjkanje radinih sila ćutimo osobito u pokrajinah sa mješovitim pučanstvom, napose kod nas, u koliko nisu javni politički činovnici vješti i drugom zemaljskom jeziku, ili bolje rekuć obim zemaljskim jezikom, pošto se znanje njemačkoga jezika i onako kao nuždu predpostavlja i tamo, gdje mu neima nikakva mjesta. Mi imademo primjerice obzirom na Istru odluku ministarstva nutarnjih posala, u kojoj je rečeno odlučno, da njemački jezik ne spada u Istri medju zemaljske jezike, a ipak se većinom u tom jeziku uređuje.

Govoreć o trećem pomanjkanju, ob onom slučaju naime, u kojem rukovode ustrojstvo političkih oblasti možda osobe, koje nisu sposobne ili neće da takvimi budu, a da bi za pučanstvo barem štogod koristna izvele, to moram navesti nekoje slučajeve i podnesti nekoje pritužbe, koje nam leže na srcu.

Prije nego li predjem na te slučajeve, dozvolite mi, da vas sjetim letimice množtva interpelacijah, koje bijahu u tom obziru u ovoj visokoj kući postavljene. Tu navadjam interpelaciju g. zastupnika Spinčića i drugova od dne 16. marča 1893., u kojoj se govori o premještenju radi kazne jednog kotarskog poglavara iz Kranjske k nama u Istru, i to u kotar, u kojem bijaše najmanje sposoban obavljati svoju službu.

Spominjem drugu interpelaciju od dne 22. marča 1893. u kojoj se govori o političkom položaju Primorja i u kojoj se navadja izjava jednog starog gospodina iz vojničtva, koji je svojemu mnienju dao tim izraza: da je kod nas upravo tako, kao što bijaše godine 1866. u Mljetačkoj.

Jednu interpelaciju od 20. marča 1893. u kojoj bijaše govor o postupanju tadašnjeg upravitelja kotarskog poglavarstva u Poreču. I tako ide dalje. Neću da vam dosadjujem sa navadjanjem kakvih 20 interpelacijah, koje je sve podnio zastupnik Spinčić, i kakvih 12 interpelacijah, koje sam ja podnio. Osim toga odielio sam interpelacije, koje sam podnio ja od onih podnešenih od g. zastupnika Spinčića u razne doba, koje se tiču političke uprave, napose političke uprave u Primorju. Imade dakle ukupno kojih 30 interpelacijah, na koje se nije nikada odgovorilo. (Čujte!)

Neću da govorim o mnogih drugih interpelacijah, na koje se je bar dielomice odgovorilo; ne spominjem ni onog množtva resolucijah, koje bijahu ovdje podnešene; neću niti da navadjam mnogih govorah, izrečenih ovdje po nami i po naših suplemenicih, slovenskih zastupnicih.

Tim hoću samo da pružim dokaz, da se naše pritužbe ne tiču samo pojedinih slučajeva, i pošto ih imade toliko, to se niti ne mogu protezati na osamljene slučajeve, već da se istimi čitavu državnu upravu Primorja podvrgava kritici.

Ja sam čvrsto uvjeren, da je o svih po nami podnešenih, a do sada na nje ne odgovorenih interpelacijah središnja vlada svaki put izvješće tražila; osvjedočen sam, da se je u pojedinih slučajevih koješta poboljšalo, što bijaše u interpelacijah navedeno, nu okolnost ta, da nije visoka vlada uzprkos tomu na sve te interpelacije odgovorila, dokazom mi je, da bijahu sve te pritužbe opravdane. (Tako je!) Visoka vlada bo odgovara brzo, ako može dati ničan odgovor, ili ako može dotičnoga zastupnika uloviti, da bijaše u ovom ili onom slučaju slabo obavješten, što se može svakomu dogoditi (Tako je!)

Ove naše pritužbe ne protežu se doista samo na strogo političku upravu, nego, kao što je rečeno, na sve grane državne djelatnosti obzirom na pučanstvo Primorja. Što ih ja pako ovdje spominjem, to činim radi toga, jer sam čvrsto uvjeren, da ako je u jednoj pokrajini štogod loša, a javna uprava nije ni iz daleka takova, kakva bi morala da bude, tada je tomu kriva u prvom redu uprava, a s njom i oni, koji se nalaze u dotičnoj pokrajini na čelu oblastih.

Poznato je, da je u Primorju načelnik političke oblasti ujedno i predsjednik zemaljskog školskog vieća, da je on financijalni ravnatelj, da ne mogu bez njega sva ministarstva ništa u dotičnoj pokrajini; od njega bo polaze sva mnienja i svi predlozi, koje treba središnja vlada. Hoćemo li, da izpitamo djelatnost političke oblasti jedino obzirom na školske odnošaje u našoj pokrajini, to imamo već taj množtvo pritužba, koje ću samo letimice spomenuti. Kod nas se čeka godine i godine oživotvorenje pučkih škola i u onih stranah, gdje imadu za to sve predpuvjete, gdje je broj pučanstva velik, gdje imadu za to sredstva i gdje je živa želja pučanstva za školskom podukom. Koga da se okrivi, ako se takove stvari redovito ne riešavaju? Onoga, koji imade u tom obziru odlučnu riec, predsjednika naime dotične oblasti. Navesti ću primjerice samo to, da se je naručilo u Opatiji za 10, 15 djece, koja polaze talijansku školu, učitelja — uzprkos predlogu dotičnog občinskog zastupstva — te da je on viešt jedino talijanskomu jeziku, dočim imade djece, koju se je upisalo u onu školu i bez znanja onoga jezika. U Vinkuranu, Petehih, Karkavcu, u okolici Cresa i na mnogih drugih mjestih zatezalo se je godine i godine sa otvorenjem škole, te se tim zateže dobrim dielom i današnji dan; gdje postoje pako u onih stranah škole, kao u Medulinu, zateže se sa pripravom prikladnih prostorija.

Kod naše političke oblasti smatra se ustrojenje srednje škole za slavensko pučanstvo političkim pitanjem, i to radi toga, što bi se tim tobož u posjedovno stanje talijanskoga življa dirnulo.

Ja sam ovdje često i s drugimi izjavio želju i potrebu ustrojenja gimnazije u Pazinu sa hrvatskim naukovnim jezikom, a sa njemačkim i talijanskim kano obligatnim predmetom. U tom naziru smetanje posjedovnog stanja Talijanah, akoprem broji mjestna občina Pazin okolo 15.000 stanovnika, a od tih samo 1100 Talijana. (Čujte!)

Politički načalnik Primorja imade bez dvojbe velik upliv na porezne poslove. Mi smo podnieli bezbrojno pritužba o tom, kako se sa našim pučanstvom kod poreznih ureda pismeno obći ovdje ili ondje njemački, redovito pako talijanski, te smo se jur svakojako pritužili proti tomu, na koji se način utjeruju porezni zaostatci. U tom obziru stavio sam prije dvie godine interpelaciju, u kojoj bijahu navedeni grozni, sa službenimi spisi dokazani slučajevi. Kasnije zauzeo sam se tog posla kano odvjetnik, dobiv od dotične stranke redovitu punomoć, nu premda sam se na financijalnu prokuraturu obratio, nisam mogao dobiti računa o tomu, što još stranka duguje. (Čujte! Čujte!)

Akoprem će se pružiti prilika kod naslova „Ministarstvo poljodjelstva“ o gospodarstvu obširnije govoriti, prisiljen sam već danas svratiti pozornost na razpravu prigodom prešnog predloga poštovanoga g. zastupnika dra. Šusteršića.

Mi imademo samo nekoliko malenih vjeresijskih družtava u pokrajini, a trebamo silno jeftinu vjeresiju u poljodjelske svrhe. Nekoje vjeresijske zadruge osnivaju se na temelju poznatoga zakona od godine 1873., tako posujilnica u Sežani i u Voloskom.

Molba za upis za onu u Sežani ležala je preko godine dana kod zemaljskog suda u Trstu, dočim se ju je moglo riešiti za nekoliko dana, i tada ju tekar odbiše. (Čujte! Čujte!) Kao što je ležala ova molba, tako leži stalno i ona za upis posujilnice u Voloskom kod namjestničtva u Trstu radi izvještaja.

Ja doduše ne znam, što imade sa pravnog gledišta i sa stanovišta temeljnog zakona o ustrojstvu zadruga kod tog posla politička oblast, nu netko si je ipak utuvio u glavu, da takove vjeresijske zadruge nisu sposobne primati od nečlanova štedionički uložaka, te zateže sa pitanjem kroz mnoge mjeseca radi toga — ne kažem to rado, ali do toga zaključka mora se doći — da se medju našim pučanstvom zaprieči svaki napredak.

Nedavno bijaše u Beču putujući učitelj, namješten kod dalmatinskog namjestničtva za gospodarsku struku. Ja sam se osobito zauzeo, da bi se tomu učitelju od njegovog namjestničtva dopust za sedam ili osam dana produljito radi jedne zadruge, koja se bavi jednom granom gospodarstva, te da bi on kao dobar poznavatelj pučkog jezika na svojem prolazku nekoliko predavanja u Istri držao. U zadnjem hipu odbiše mu molbu. (Čujte! Čujte!) a ja ne imam ni najmanjeg povoda ne dvojiti o tom, kako je politička oblast Primorja i u tom pogledu izravno u Zadru uplivala.

(Dalje sliedi.)

Razgovor

medju *Marinom i Zvanetom* na Šumbrešćini, kod Marinova ognja.

Zvane. Ala ma je zima, Marin moj.

Marin. A vero je i strah me, da će nočas napadat snega do kolen.

Z. E sva mu je prilika, tiho je, pak ako još malo tramuntana zapuše?

M. Ma, hvala Bogu, neka pada, drvi imamo, pak ćemo se lepo teplit. Nego pustimo to, pak povej kamo je ono stavil one fiorine naš župan.

Z. Ča, za on želud i one ča je bil zel, da ćemo minat neki put i one za prah za telovo?

M. Ja, ja, justo one.

Z. A vero je hodil videt kum Domac va poteštariju su li možda tamo, ma poteštat mu je rekal, da ih ni.

M. Nego kamo vr.....uf Bog mi prosti su pošli?

Z. Ma ča se jadiš, tr znaš, da niki imaju vavek suho grlo i prazan trbuh dobrega, kako i konji ovo leto.

M. Aha, sada znam; ma čudil sam se ja toliko puti, kako neki moru hodit vavek ali va Labin ali va sv. Nedelju. ma sada mi je prišlo va glavu, kako je krstil niki dan tamo svojga otroka.

Z. Ma ni to ne valja istina, tr imamo i mi crkvu i gosp. plovana, pa zač bi tamo krstil.

M. Za, da imamo, ma nekega je sram prit va Šumber i k maše, zač, da bi mu vapili prodanac, kako i onem „*primi pošidenti*“; pak znaš, krnjeli im govore i župane a forši i suče, oni zato od veselja skaču a Šumbrci . . . prodanac.

Z. Valja su se pokumili s onim va „zeleneh škornjah“, e za, par išče para.

M. Vero imaju pravo, da njim se rugaju, zač on ki se proda, kako blago. ni vridan, da je ni va crekve s poštenimi ljudi. pak još nam stavljaju ki zna kamo komunski beći, kako one župan?

Z. Neka, neka, će benj za nje odgovarat pred Bogom.

M. A po moju puru će i pred ljudi, zač da ga je kum Marko tužil, ča mu je posekal ono drevo na njegovem parte, a samo da pride ta instanca var, valje ćemo ga na komun tužit za sve.

Z. Kod sv. Nedelje da je jednu kmet posekal samo jedno stablo na komunsken, ma je benj zato moral platit pet fiorini multe va poteštariju.

M. Kada je to tako, zač ni „*šijor poteštat*“ pozval i našega župana ča je ono drevo očubil puli Majke Božje, tr mu je se lepo pravil kum Marko?

Z. Ja, ma ča ne znaš, da je on študijal univerzu va Padove, pak govori, da zna su leju i hvali se, da mu poteštarija neće starit nič, zač da ima kartu bianku i ča on stori, da je dobro storeno.

M. Ako ga neće poteštat na račun pozvat, mi ćemo lepo poć va Pazin kapitanu, pak ćemo videt ča će on reć.

Z. Čuj Marin moj, dobro je da gremo kapitanu, jer nam previše delaju ti naši poglavari; pak kako je još ono drevo očubil — da ga ni sram? Tega se ne more više trpet, ma strah me je, da će nam vavek tako delat, dokle god si ne budemo sami zbirali župane i raprežentante, keh ćeno mi, a ne da nam ih stavljaju Labinjani.

M. Čekaj malo, mora prit brzo i rekurš od votacijoni, pak ćemo onput videt čigova će valjat, samo ako budemo složni.

Z. Vero bimo morali poć svi, kako smo bili i zadnji put, ali ne pustit se prevarit, zapret si vrata i da nas pošalja doma kako niki dan.

M. Na moju grešnu imaš pravo, zač ako gre tako napred, ta karnjelska raca, talijanaši i ti naši prodanci će nas zatrt do korena —; ma ka ura je već zač mi se zeše?

Z. Jedanajst pasalo i ja gren lepo va svoje njazlo —. Bog Marin moj!

M. Bog, lahku noć, Zvane!

Franina i Jurina

Fr. Si čul, da će Vitorijo bit odsad naš čovek — Hrvat!

Jur. Ča ti se sanje?

Fr. Aj poboška ne, ču ti povedat, kad je šal nazad od inkanta od soli, mimo gračaškega plovana, da ga j' tako pijazale, da mu se j' preporučil i za drugi put.

Jur. Hm! hm!

Fr. Još da mu j' pače obećal, da će ga prit sekadagod nać!

Jur. Ma je to istina?

Fr. Kako Bog na nebu. — Si videl, tako već su počeli h našen ljuden — Hrvaton — hojevat i Talijani. Danas jutra Vitorijo će bit prvi naš čovek, a tako će se malo po malo obrnut i si drugi dirji Talijani.

Jur. Bojim se, da neće bit niš.

Fr. Aj bi, da se beči deli.

Različite viesti.

Sretnu novu godinu naziviemo svim našim prijateljem i znancem, moleći ih, da nam ostanu i nadalje vjerni i da se češće sjete našeg lista, ovog jedinog glasila istarskih Hrvata. Svaki pravi prijatelj puka poduprieti će pučko glasilo riečju i činom i tako pripomoći mu do bolja budućnosti, koju želimo što skorije svemu našemu narodu, kojemu kličemo iz dna srca: sretna ti bila nova godina!

Imenovanje. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. imenovao je nadsavjetnika kod ravnateljstva financije u Trsta g. Ljudevita Hočevara dvorskim savjetnikom i finacijalnim ravnateljem u Zadru. G. Hočevar popeo se razmjerno mlad — imade okolo 45 godina — visoko u časti i službi, što imade zahvaliti rieđkim sposobnostim, marljivosti i svojoj obljubljenosti kod svojih predpostavljenih i podredjenih. On se nije doduše u javnosti nikada izticao, ali nije pred nikim zatajio svoga slovenskoga porieka i ponosan je na to, što ga je rodila majka Slovenka. Mi se nadamo, da će naša braća u Dalmaciji u novom ravnatelju do mala upoznati muža, koji će biti na svojem mjestu.

Oprost od čestitanja. Veleč. g. Josip Grašić župoik u Gračišću poslao nam kao oprost od čestitanja na korist „Bratovšćine“ for. 2; u istu svrhu poslao nam presvjetli g. dr. D. Vitezić, odvjetnik u Krku for. 2; veleč. g. Andre Benigar župe-upravitelj u Filipanu 1 for.; g. prof. P. Matejčić, Kopar for. 3.

Za družbu sv. Cirila i Metoda priposlali su nam kano oprost: g. Jakov Losnik, Klana 1 for.; „Bodulsko-gomilarsko planinsko družtvo“ na Bieci 2 for.; g. Fran Polić 2 for.

Javni sastanak. Političko družtvo „Edinost“ obdržavati će na dan nove godine, to jest 1. jenara 1897. u 3 i pol sata poslie podne u prostorijah konsumnoga družtva u Rojanu javni sastanak, na koji se gg. članovi i birači IV. izbornog kotara naše okolice uljudno pozivlju.

Koncert ženske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Trstu. Naša marljiva ženska podružnica priredjuje u nedjelju dne 3 jenara 1897. veliki koncert u redutnoj dvorani kazališta u „Politeama Rossetti“ na korist družbine blagajne.

Kod koncerta sudjelovati će tamburaški zbor „Tržaškega Sokola“, mužki i mješoviti zbor „Slovanskega pevskega družtva“ te gg. dramatički diletanti. Program koncerta je biran i krasan, a da će se i točno izvesti, tomu su nam porok izvadjači pojedinih točaka. Poito je ovomu koncertu plemenita svrha, to se nadamo, da će se naše rodoljubno občinstvo mnogobrojno odazvati pozivu velevriedne naše ženske podružnice. Početak u 7 i pol sati; ulaznina 1 krunu; stolice po 1 krunu i po 30 nvč.

Občinski izbori u Pomjanu. Iz proglasa, što ga je izdalo občinsko glavarstvo u Pomjanu, doznajemo, da će se obaviti izbori za onu občinu u selu Babići sliedećih dana: III. tjelo birati će dne 11., 12. i 13. jenara; II. tjelo dne 15. i 16. jenara, a I. tjelo dne 16. jenara.

Koparski talijanaši rade izpod ruke, jer se ne ufaju stupiti javno proti narodnoj stranci, koja se nada ovaj put pobjediti u sva tri tjela.

O prenosu istarskoga sabora iz Poreča u Pulu. Glasilo ovdješnjih židova dočulo je pred osam dana viest iz Beča, da je kazao ministar predsjednik talijanskomu zastupniku takozvanog veleposjeda Istre, gosp. Bartoli-u da će biti g. 1898. prenešen sabor iz Poreča u Pulu. Ako je taj glas istinit, sastao bi se istarski sabor još na jedno zasjedanje u glasovitom Poreču.

„Slavjanska čitaonica“ u Trstu prirediti će ovogodišnjega mesopusta sliedeće plesne zabave: U subotu dne 9. jenara 1897. plesna zabava. U subotu dne 23. jenara plesna zabava. U subotu dne 6. febrara tombola i ples. U subotu dne 27. febrara plesna zabava. Igrati će kod tih zabava odio vojničke glazbe. — Početak svaki put u 9 sati na večer.

Plesne vježbe biti će i nadalje svakog četvrtka; od dne 7. jenara 1897. napried učiti će se kod tih vježba „Kolo“. Gospoda članovi mogu uvesti goste, ako to odboru tri dana pred zabavom jave.

Na „Silvestrovu večer“ priredjuje neumorni odbor dičnoga našega „Sokola“ svojim članovom i prijateljem u vlastitih prostorijah ugodnu zabavu sa pjevanjem, tamburanjem, govori itd. Kako su postale zabave našega „Sokola“ vrlo obljubljene, neima drvjbe, da će mnogobrojno občinstvo pohrliti one večeri u rečene prostorije, da u neprisiljenom veselju dočeka god. 1897.

Iz Zadra pišu nam 28. t. mj. U oraj čas svršili su izbori I. tjela Naravski pobjedili su potalijančeni Hrvati sa jedno 200 glasova većine. Naših glasova dano okolo 90. Moglo je biti mnogo više, ali perjanice narodnjačke ne pokazaše liep primjer, pa gdje će onda niži činovnici. Nek im njihovo glasilo iznese slavna imena. Braća „Srbi“ glasovaše za braću Taljance. Osobito se u tomu iztakoše pravoslavni sveštenici i dr. Dušan Baljak, koji je došao glasovati u cilindru. Bjelanović orednik je bolestan, pa zapitao: može li glasovati prokurom. Slavenska solidarnost!

Za hrvatsku školu u Malom selu sakupili su članovi i gosti čitaonice u Mihotićih na Stjepanje for. 14.50 Liepa im hvala i ugledali se u nje i drugi naši rodoljubi, kojim bi morao lebditi pred očima poznati poklik: Spasimo Lošinj!

Iz Velogsela (V. Lošinj). Biele su vrane viesti iz ovog mjesta u cienjenoj „N. S.“ Mnogi neće ni znati, gdje je to mjesto, a još manje, da ima u njem Hrvata, a to je krivo, jer smo zapušteni, jer još se nismo pobudili kako naša braća i susjedi Malošelci. Ovdje u nas na žalost uviek smo pri starom; po svoj Istri se naš puk bori i otresa jaram nenaravni talijanski, a koč nas ni traga tomu, već mirno snosimo, da s nami drugi po miloj volji upravljaju, da naš krvavo zasluženi novac daleko od doma drugi troše i njim se debele. Nebi bilo čudo, da bi nas i šibali, mi bismo i to mirne duše podnosili, a to jer smo slavenske krvi i jer nešma u nas još probudjene narodne svieti, po kojoj mora biti svaki gospodar u svojoj kući i sam

upravljati svojim dobrom, kako mu naravni i božji zakon zapovjeda.

U našoj občini ide sve kako i po drugih gradićih Istre, gdje Talijani upravljaju; sve je tu kao da smo nared Italije —, sve talijanski, premda u mjestu ima 4/5 puka hrvatskoga a ni 1/5 Talijana, i to što doseljenih Čežota a što poturica, domaćih izroda, i ti nam gospodare, dokle se i mi neprobudimo i nepostanemo gospodari u našoj kući. Oglase od občine daje nam se talijanski, ali ne samo nam, nego se takove šalje i na počobćinu Ilovik. Čudimo se, da ih onaj vriedni glavar nepovrati našoj gospodi uz opazku, da toga jezika puk nerazumije.

Občinski novac troši se samo za pogodnosti naše gospode, poljepšava se onu stran mjesta okolo mora, dočim „Zgorinji“ moraju biti zadovoljni, ako im se hiti kadagod kakovu kočicu; o Iloviku ne treba ni govoriti, jer s njim se dela maćuhinski, za njega je dosta, da plaća namet, ako će pak štogod dobit, moraju se doć pomolit gospodi i tu njim se samo obeđiva. Od velike potrebe bi bilo, da se u Iloviku sagradi občinska šterna, da ima onaj narod malo zdrave i čiste vode, a ne da pije onu kaljužu. Ta šterna mogla je bit već gotova još za namjestnika Pina, koji je bio dao zato 1000 for., ali na občini to odbiše, jer da je to malo: nije im se dalo pridati tomu još koju stotinu; da bi bilo potrošiti za koju stvar njim na uhar, kako za obć. glazbu (za koju se već uzalud potrošilo liepog novca), tada bi našli još koju stotinu, samo da može kojigod jesti.

Na Iloviku moralo bi se načiniti ono malo puta, što ga imaju okolo mora, a isto tako i Zgorinjim bi trebalo, da im se ponačine ulice i da im se da po koja svjetiljka. Ali budući da tamo stanuju samo Hrvati i tamo gospoda ne zalaze, zato Zgorinjim ne treba toga, za njih je dosta a plaćaju, a gospoda imaju svetiljke, da ide kuda hode. Pa ako bi se dalo Zgorinjim i po koju svetiljku, dogodilo bi se ono, što se dogodilo na Iloviku. Občina naime namjestila je tamo dvie svjetiljke, ito te koriste, kad ne gore, jer na občini rele, da nemaju novca.

Imamo ovdje i pučku školu, ali ta je proti naravnim i proti školskim zakonom, jer je pučanstvo, kako je već spomenuto, uz malu iznimku, hrvatsko, no sasvim tim škola je samo talijanska, a za hrvatski, ako će se samo kako predmet uvesti treba to razpravljati i zaključivati na sjednicah i to ostane samo zaključak, a dok dodje do čina, treba čekati bolja vremena. Mnogo sretniji su Niemci, jer premda njih neima u občini, ali ipak uveli su njemački kao obvezatni predmet, premda u tom neima uspjeha. Uvelo bi se i kinezki prije nego materinski jezik djece. Tomu se najviše protivi učitelj i naš odpadnik rodom iz Starograda na Hvaru. Ovaj vedri i oblači u našoj občini; što on hoće, to će i načelnik, a s njim i većina klimovića na občini. On obnaša čast prvog savjetnika, i prvak je talijanske stranke. Što sve nebi već bio pretrpio jedan hrvatski učitelj, da bi se miješao ovako u javne poslove, kako čini ovaj gospodin!?

Govori se, da će opet doći na preres na občinskoj sjednici predlog o uvedenju hrvatskog jezika kao predmet u školi. Vidite, čim se zadovoljava naš tužni narod; mjesto da pita svoje pravo, on ide na milost doseljenika. O naroče, kad ćeš se otresti ovakve ćudi, kad ćeš reći: pravo imam na ovo, hoću, da se vrši to pravo i da mi ga se dade. Pravo na školu u svojem materinskom jeziku hrvatskom pitaj (a to bi morali i Malo-Ilovci), jer tko traži nadje, tko kuca tomu se otvara. Kucaj i ti, pitaj danas, sutra, uprot će ti ju dati, tim više, kad imaš u roj sredini osobu, koja će te podpomoći, koja će zagovarati to tvoje pravo. Traži dakle i zahtjevaj to tvoje pravo, ne zadovoljiti se mrvicom t. j. uvedenjem hrvatskog jezika kao predmeta, koju bi ti dali „figli d' Italia“.

Naskoro imati ćemo i občinske izbore, a bi se moralo i kod nas već početi borbu. Morali bismo se i mi osloboditi onih, koji s nama rade, što oni hoće. No žalibože neimamo onih, koji bi nas vodili. Drugdje je svećenstvo, koje čuti s narodom i koje ga upućuje, kako će doći do svojih pravicah, do blagostanja, ali mi se ne možemo tim pohvaliti, jer je kod nas svećenstvo uz častne iznimke, proti većini pučanstva i koje se druži sa „figli d' Italia“. Bilo bi vrieme, da bi se i nas sjetili na biskupiji, te štogod promienili, a ne da se pušta uviek jedne u istom mjestu kroz ieli život. No sasvim tim, da neima svetenika uz nas, moralo bi se započeti, a već će se naći, koji će nas voditi. Bilo nas je dosti po Americi, i tamo smo imali prilike vidjeti, kako Amerikanci idu na izbore. Oni na dan izbora puštaju svoje radnje i idu glasovati za onog, koji im čini, da će najviše koristiti občemu dobru. U njih bi se morali i mi ugledati; trebalo bi, da i mi počnemo misliti svojom glavom, da postanemo svoji na svojem, a ne da huji od nas s nami gospodare. Zato Zgorinji na noge se, počnite boj, pomoći će vam i Ilovčani. Nebojte se toga, da se neće dobiti, ako se možda i ne uspije prvi put, ali dosta je, da se počme. Pravedna stvar mora pobjediti, jer ono, što je proti naravi, ne može dugo trajati; tako ni kod nas, gospodo od družbe „figli d' Italia“. Započnimo kopati i sijati, pak nas žetva neće minuti. Svaki početak je težak, ali bez početka neima svršetka. Na noge dakle svi pošteni i vriedni Veloseloci!

Iz Poljana (občina Veprinac) pišu nam 21. t. mj.:

Kako bi Vam jurve javljeno, gosp. uredniče, obdržavala se dne 26. pr. novembra godišnja glavna skupština podružnice *sv. Cirila i Metoda* u Poljanah u kući prevriednog i prezasluženog starine kapelana g. *Frana Zupana*. Točno ob 2½ sata po podne pozdravio je velećasni g. župnik *Mijo Laginja*, predsjednik podružnice prisutne članove, kojih bijaše oko 25 kratkim i jezgrovitim govorom. Tajnik obrazloži prisutnim stanje blagajne. Predsjednikom bijaše izabran na novo gosp. *Mijo Laginja* župnik, a blagajnikom *Ivan Blagar*. Na mjesto tajnika *Antuna Iskre* bi *Jo. Fr. Tancabel*.

Naša podružnica broji do sada kakvih 45 članova, koji se svakim danom množe. Cvate liepo, bolje se ne može zahtjevati pošto svatko znade u kakvih smo okolnostih, osobito pako dok smo pod gospodarstvom svemogućih prekomoraca. Skupštinu je nagovorio liepim govorom i gosp. *Pošćić*, učitelj u Gologorici rodom Veprinčan, na čiji se je predlog sakupila u ime božjeg dara — zdravlja — i svetica od for. 4 15 za podružnicu.

Ob ovom drugi put što više, nu imadem da vam još kažem nešto. Gdje ima sreće tu je zla, tu je i nesreće, osobito pako kod nas. Dne 12. ov. mj. nakon kratke ali težke bolesti izpusti svoju plemenitu i poštenu dušu naš najveći poborenik, dušom i tjelom Hrvat, *Mate Kašić Barišić*. Bila vam to čestita duša, ugledan čovjek, zamjerio se nebi bio mravu, pomagao bližnjemu zborom i tvorom, poštenjak od glave do pete. Kroz više godina bio on crkvenim starešinom. Najviše uz brigu prevriednog siedog starca velećastnog g. *Frana* primogao je on, da se popravi staro zvono i da se nabavi jedno novo i napokom njegovim zagovaranjem učinilo se novi podić za orgulje, koje su već nasa ručene i do nekoliko mjeseci imaju se postaviti na mjesto. Kad je pako štogod trebalo učiniti za narodnu stvar, koji će ako nije i njega bliza. S toga su ga i narodni protivnici gledali priekim okom. On im je bio trn u peti. On je bio takorekuć jedini čovjek, koji je nješto razumjevao u Poljanah kod sv. Petra. Barišića! pokoj ti vječni duši. Ti nam odnese sobom mnogo nada. S Bogom nezaboravni poboroviče Veprinačkih Hrvata

Još nešto: Ove dni bila je kod nas riedka svečanost kakve još Poljane ne doživješe. Bila je naime mlada misa. Prvu nekrvnu žrtvu prikazao je Svevišnjemu naš mladi bogoslov g. *Josip Aničić*, Poljanac rodom, o čem ću Vam štogod u budućem broju, ako izvolite, više pripovjedati, budući znadem, da ste i Vi, velecienjeni gosp. uredniče sa prostorom lista vrlo kratki.
(Izvolite Op. Ured.)

Za spomenik pok. učitelju M Buršiću prispolao nam je g. Jakov Lusnik iz Klane 1 forint.

Zvonenje na kolodvorih. Na svih kolodvorih državnih željeznica prestati će dne 1 jenara 1891. obično zvonenje kod dolazka i odlazka vlakova na kolodvor. Dolazak i odlazak vlakova javljati će poslužnici na kolodvorih ustmeno.

Iz Merezina pišu nam 22. t. mj. Kako smo već javili u „N. S.“ na 8. t. mj. ustrojila se je u Nerezinah „Hrvatska Čitaonica“. Otvorenje bučno i svečano obavit nismo mogli, nego sasma tiho i mirno, da ne imaju uzroka reći naši *popardili*, da ih izazivljemo ili da je čitaonica uzrok smutnje, kako se je već izrazio sburski doktur za svojega boravka u starodrevnom Osoru. Poslije podne oko 4 sata sakupio se je u kući Iva Grbca tolki broj osoba, da smo se svi čudili, budući se je na sve načine strašilo i govorilo proti čitaonici, te Rapočani nisu pogriešili, javiv vam prije, da će čitaonica u prvom svojem početku brojiti do 30 članova, vriednih i poštenih ljudi, kojima ne mogu šta prigovoriti niti najljući naši protivnici. Zato živio ih Bog, te uztrajali u tom duhu do smrti. Soba, u kojoj smo se sakupili, bila je ukrašena narodnimi slikami, tako uz sliku Njegovog Veličanstva bila je slika blagopokojnoga biskupa Dobrile, dra. Vitezića, dra. Starčevića, Strossmajera, dolazak Hrvata, Preradovića i t. d. Oko 5 sati velečastni o. Frano Smolje otvorio je čitaonicu kratkim ali jezgrovitim i rodoljubnim govorom, pokazujuć, kako smo dužni ljubit materinski jezik, a da ga ljubimo večom ljubavlju, o tom će radit i nastojati čitaonica, te uz trokratni poklik Njegovom Veličanstvu i novoustrojenoj čitaonici, svrši svoj govor i predloži, koga da se bira u odbor, te su bili svi jednoglasno i obuševljeno izabrani. To su sliedeća gospoda: kapelan pop Ivan Trinajstić, Dinko Brako, Gavde pop Sokolić, Ivan Brako i Filip Sokolić, o kojima smo osvjedočeni, da će nastojati i skrbiti se za čitaonicu, da raste, napreduje i cvate. Posla kako je predloženo, što će se sve kupit za pokućstvo, a da se to može nabavit, sakupljeno je odmah 120 for. Doista liepa svota, te i po ovom se može vidjeti rodoljublje članova. Pošto su članovi primili do ugodnoga znanja i sa živio popratili, da je dr. Vitezić poslao članarinu kao vanjski član, bndu pročitana još poslana rodoljubna pisma, kao popa Ivana Maračića, popa Duma Marinzulića Ivića Bukonića itd. Tada predsjednik, zahvaliv se članovom na ljubavi, a osobito veleć. o. Smolje na trudu i ljubavi, što je pokazao za osnutak ovoga našega družtva, digne sjednicu i pozove članove za prijateljski stol. Imademo da još javimo, da su u vrieme sjednice bili došli iz Čunskoga, da djele s nama radost i veselje upravitelj P. Frano Volarić sa dvojicom kremen Hrvata, koji su primljeni uz gromovni živio. Na večeri sakupilo se i za našu svetu družbu „sv. Cirila i Metoda“ do 24 krune. Dao Bog, bile ove krune temelj za podružnicu iste družbe ovdje u Nerezinah. Dok smo se pri večeri najbolje i najljepše zabavljali, malo podalje od kuće bila je četa nemirnjaka, koja uz pjevanje „*Nella patria* . . . .“ zviždanjem, vikanjem i uvriedljivimi riečmi vriedjala je naše družtvo. Ali ova je ćudna, da su u mjestu tu istu večer bili i oružnici, koji su došli baš radi ovoga, nu oni, čim su došli u Nerezino i povečerali, da su otišli spavat, te kad su bili pozvani dva put, da dodju i da potjeraju nemirnjake, nisu htjeli doći, nego da su rekli, da ako bude potreba, zovite nas (!) na što im je jedan rekao: ali prvo ću poć po grobara, da me zakopa! Ne znamo, da li iz straha nisu htjeli van ili njim je bio dan takav nalog od poglavara Zuecka Nu doznat će se i to! I ovaj slučaj preporučamo našim dičnim zastupnikom.

Ovim svršavamo naše izvješće, želeći dobor početak novim članovom „Hrvatske Čitaonice“ u Nerezinah, da bi oni značajnošću i ljubavlju za svoj materinski jezik i za svoje rodno mjesto radili; da ono, što je slieno, progleda, a što je otvrdno, da se umekša i uporna, kako je na krivom putu.

Rapočani.

Sjajan pogreb u pokrajini. Na Stjepanje dne 26. t. mj. obavio se u gornjem Rukavcu (občina Kastav) sjajan pogreb Andrije Grgurina, člana vrlo čestite i rodoljubne obitelji Ivana Grgurine. Pokojnikovoj duši vječni pokoj, a njegovim milim naše iskreno sućutje!

Iz Pična pišu nam 23. decembra 1896. Evo nas opet u tvoj naručaj, dična „Naša Slogo“, moleći te, da ovo par rieči u dopise tvoje uvrstiti izvoliš. Obećasmo ti bo što češće javljati se, valja dakle, da obećanje uzdržimo. pak i nakon kratke štoće naših evo ti viesti, možda će ista budi koliko zanimati moći čitatelje tvoje.

Ona zlosretna muha bez glave, što je nikla u Kastavščini, usudila se zakročiti i amo poganom svojom nogom, računajući, da će i među mirnimi te dobrimi Pičanci koju nestalnu dušu povući u svoje kolo, ali prevarila se. Kako došla, tako pošla. Šta je našim u gradu i svi u okolici — sva kampanja — vjerne su duše i ostati će, dok u njih daha bude, vjerni ostati će sliedbenici tvoji „Slogo Naša“ mila, te neće trpjeti onaj smrad, da u kuću njihovu niti zaviri. Ako bi se pako sam usudio unić, iztjerat će ga medlom i baciti van iz kuća, nek u zimi i na vjetru smrzne, neka ga nestane. da se niti znade niti znalo bude, da je jednom obstojao. Neboj se „Slogo Naša“ mila, ti si nama duša i srce, bez tebe ne bismo bili što jesmo, već ono, kako nas oni nazivlju „ščavi“. Tebi imademo zahvaliti narodni život, za obstanak se tebi klanjati; budi nam dakle pozdravljena uz molbu na što veću duševnu i tjelesnu dobrobit naroda našega, a i na djelovanje među onimi također, što se nesretnici oko nesreće vrte, da mir i slogu davnu kale i ruše škodeć sebi te narodu svemu, a pomagajući ljutog neprijatelja.

A sada da ti kažemo jednu liepu, kako oni od *acite kulture* na umjetni način znadu si prisvajati tuđe.

Došao iz Buzeta amo u pohođe rodbini svojoj u Pičan jedan mladić — talijanaš ljuti, i to pješke iduć iz Pazina. Bilo to predprošlo subote, u koji dan i to svaki će dan občinski liečnik iz Pazina mora najmanje do nas po službenom propisu. Vraćajući se dakle rečene subote natrag odavle u Pazin, po nesreći upláši mu se konj i njega zbaci. Zla se pako ništa ne dogodi. Uzjaše opet i nastavi put, kad li pod Gračišćem opazi, da neima uza sebe samokres (revolver), koji mu do mjesta, gdje pade, za pasom bio. Samokres bijaše od vriednosti, radi toga podje, da ga traži. A kao da slučaj htjede uz put do pod Gračišće ne vidje i ne sreti nikoga, doli spomenutoga talijanaša, te ga upita za samokres. Ovaj to zanieka. Nieće i stupa dalje, a liečnik ga prati. U Kavi pred Pićnom onaj se delija talijanaški ustavi, te izvadivši revolver dade ga vlastniku. „Aha“, boće liečnik, „činili ste me izgubiti put u ništa dovle, ajdmo i u Pićan“. Udjoše u grad, a delija ne će za liečnikom već stupi ravno u dućan tetke svoje, a liečnik podje i doveze sa sebom i župana. Talijanaš prestrašen zacrveni se i zasrami, ali svejedno morade odati svoje ime i boravak odakle je. Srnimo se što u prvi čas pohoda ima u tetkinoj kući posla se oblastima, pak imena ne htjede ni reći. „Cosa ti ga pazra di dir come te ćami“, reče mu tetka i doda „Giovanni . . . . . da Pinguente“. — Zajašiv opet odjuri liečnik a plemeniti delija ostade. Liepo li se činom svojim dičiti može, liepu li si — skova — te ne zove se zaludu plem. kovačem. To su čini plemenitih ljudi; nadje tadje, nieće — dakle hoće, da si prisvoji, al od straha, da mu rodbina ne saznade, izdaje. Za to će medjutim morati odgovarati!!

Ma da ne bite mislili, da je to storil ki od naših. Ni ne, lego je od njihoveh. I od onih njihoveh je i rodbina njegova, koju je prišal nać. Ma jenu još lepšu valja ti reć Naša draga Slogo, da odpokle smo ti se nećo i mi počeli javljat, odonput kuha se nekako na debelo va našeh, kako je ono „*Barba Čenčo*“ z Lovrana va svojeh „*Pačuharijah*“ Čenčo Kenić. Ovi zadnji ćemo dakle nazvat jirava el *Jovane Pesiero*. ma adesso i ga kominčja kole Naše Sloge“ Aha, ča ga srbi. Kako je trdi Talijan, je rekal našoj jenoj dijevojke: „da si Talijanka, biš se bila već udala, ma kad si takova, čekaj!“

„Ja san za me sigura, ma ne znan, ki Talijan će prit ni po vuše frajli“, odbrusila muj ona. Ma j' onput zamukoul.

Ma znate, mi kaže z delom da su Talijani. Saki va svojoj kuće ima po ku figuru od oneh s preko mora; neki Bertića, neki Marijetica, neki Garibaldića i ča ja znam još kakovu. Ja, ma i ova valja. Pital je neki jednega od teh diveh Talijani „ki j' ono i ka j' ono“ (je misleć talijanskega kralja i kraljicu), a ta mu je rekal: „to je tuji cesar, u ono tuja cesarica“. Pak još te reć, da nisu divi Talijani, ter ne znaju ni kega imaju va kuće.

U zadnji čas, kada već upravo da zaključimo ovu našu poslanicu, poluslužbeni „Mattino“ donese viest amo, da je zemaljsko školsko vieće odlučilo otvorenje, to jest ustanovljenje škole u Sv. Katarini, kapelaniji pićanske plovanije. Ah! ah! odahnusmo malo lasnje. Ta kako nebi, polovici Pićanštine želji je sada zadovoljeno — dakako drugoj polovici, jer prva pouješto ima. Želja, koju su već u zaboravi skoro bili ostavili, jer i čekaj i čekaj i prosi ta vapaje i uzdisaje. da je sve bilo gluho na vapaje i uzdisaje. Želja je izpunjena, ali glavno što treba, školska zgrada — još nije podignuta. Što češ „Slogo Naša“ draga, zasnovano je bilo sve, plani već i pripravljeni pred toliko godin', ali kada se je toliko zatezalo sa osnovanjem, skoro da bi se bilo to i zaboravilo. Ta mi-slili smo već, da su glasovi naši ostali vapijućega glas u pustinji. Nenadano nam evo došla mila viest, al i sad u korist! I te kakvu! Ta ako mora 140 do 150 djece u školu u grad Pićan, Svetokatarinsku polovica ih ima još više. Ta koliko li nije samo su čini plemenitih ljudi; nadje tadje, nieće — dakle hoće, da si prisvoji, al od straha, da mu rodbina ne saznade, izdaje. Za to će medjutim morati odgovarati!!

Ma da ne bite mislili, da je to storil ki od naših. Ni ne, lego je od njihoveh. I od onih njihoveh je i rodbina njegova, koju je prišal nać. Ma jenu još lepšu valja ti reć Naša draga Slogo, da odpokle smo ti se nećo i mi počeli javljat, odonput kuha se nekako na debelo va našeh, kako je ono „*Barba Čenčo*“ z Lovrana va svojeh „*Pačuharijah*“ Čenčo Kenić. Ovi zadnji ćemo dakle nazvat jirava el *Jovane Pesiero*. ma adesso i ga kominčja kole Naše Sloge“ Aha, ča ga srbi. Kako je trdi Talijan, je rekal našoj jenoj dijevojke: „da si Talijanka, biš se bila već udala, ma kad si takova, čekaj!“

„Ja san za me sigura, ma ne znan, ki Talijan će prit ni po vuše frajli“, odbrusila muj ona. Ma j' onput zamukoul.

Ma znate, mi kaže z delom da su Talijani. Saki va svojoj kuće ima po ku figuru od oneh s preko mora; neki Bertića, neki Marijetica, neki Garibaldića i ča ja znam još kakovu. Ja, ma i ova valja. Pital je neki jednega od teh diveh Talijani „ki j' ono i ka j' ono“ (je misleć talijanskega kralja i kraljicu), a ta mu je rekal: „to je tuji cesar, u ono tuja cesarica“. Pak još te reć, da nisu divi Talijani, ter ne znaju ni kega imaju va kuće.

U zadnji čas, kada već upravo da zaključimo ovu našu poslanicu, poluslužbeni „Mattino“ donese viest amo, da je zemaljsko školsko vieće odlučilo otvorenje, to jest ustanovljenje škole u Sv. Katarini, kapelaniji pićanske plovanije. Ah! ah! odahnusmo malo lasnje. Ta kako nebi, polovici Pićanštine želji je sada zadovoljeno — dakako drugoj polovici, jer prva pouješto ima. Želja, koju su već u zaboravi skoro bili ostavili, jer i čekaj i čekaj i prosi ta vapaje i uzdisaje. da je sve bilo gluho na vapaje i uzdisaje. Želja je izpunjena, ali glavno što treba, školska zgrada — još nije podignuta. Što češ „Slogo Naša“ draga, zasnovano je bilo sve, plani već i pripravljeni pred toliko godin', ali kada se je toliko zatezalo sa osnovanjem, skoro da bi se bilo to i zaboravilo. Ta mi-slili smo već, da su glasovi naši ostali vapijućega glas u pustinji. Nenadano nam evo došla mila viest, al i sad u korist! I te kakvu! Ta ako mora 140 do 150 djece u školu u grad Pićan, Svetokatarinsku polovica ih ima još više. Ta koliko li nije samo ih ima još više. Ta koliko li nije samo

liko u školu hodil, ne bi mi bilo trebe hodit od Petra do Pavla, napišite mi ovo, prošćujte mi ono, ne znan, ča mi sin od soldati piše" (koji je također morao drugoga moliti, neka mu piše).

Nu sada je glavna stvar školska zgrada, da se podigne. Nadamo se, da će božjom pomoćju, marljivošću, skrbi te radinošću dobrih i valjanih i radinih Pićanaca, osobito onih, kojih se ova škola tiče, k tome nastojanjem oblasti, da se to što prije uskori, ufamo se dakle, da će Pićanščina o Božiću godine 1897. — danas godinu dana — imati dva hrvatska učitelja, a ne dugo zatim i tri. Zašto? Te znade svatko, ne samo Pićanci, nego i oni, na koje to također spada. Puni dakle nade u bolju providnost, uzdišemo kliceći tome: Bože daj!

Novinski biljeg. Prorač. odbor car. vieća zaključio je, da se ukine novinski biljeg na sve one listove, koji ne izlaze više od tri puta u sedmici. Ako carevinsko vieće primi ovaj zaključak, kao što se je nadati, onda će mnogim našim siromašnim listovom biti mnogo lakše.

Ostroman. Iz Lošinja primili smo sliku mladoga mučenika Ostromana. Po odielu, stasu, licu, po svemu se vidi, da je to bio učitv mladić, a onaj simpatični izraz izkazuje dobrotu njegova blage duše. Primili smo i drugu sliku nadgrobnog mu spomenika sa kratkim ali jezgrovitim nadpisom.

Nezaboravnim Baščanom najurdačniji s Bogom kliče na polazku u svoj zavičaj u Vrbnik *pop Matej Oršić.*

Baška, dne 18. vrosinca 1896.

„Bratovščini hrv. ljudi u Istri" darovaše kao oprost od čestitanje prigodom promjene godine: gg. Dr. Dinko Trinajstić Pazin 3 for., Kažimir Jelušić Kastav 2 for., M. Grosman Kastav 2 for., M. Mandić Trst 2 for.

Uplatili godišnje prinose: Ryšlavy Fran župnik Mune, Petrak Josip kapelan Zvoneća po 2 for., dr. Šebesta ljećnik Kastav, Vrabec Ivan, Šileny Vjenc., Bunc Ivan i Blagar Ivan po 1 for.; Žigulić Vinko Veprinac, Penk Franjo Kantrida, Gržinić Josip, Morožin Josip, Cukon Mate, Frlan Josip uč. c. kr. pripr., Milohnić Niko Milohnići svaki po 50 nč.; Flego Anton, Jakac Mate, Sabadin Ivanka, Kolić Angjeo, Zlatić Mate, Krivičić Franjo i Tentor Mate svaki po 30 nvč.; Grbac Iv. Grbci i Žiković Jure po 1 for.

(Sliedi.)

Priposlano.*)

Odgovor iz Pazina u Kastav!

gg. *dr. Josipu Šebesti, Ivanu Vrabecu,* kapelanu i *Vjenceslavu Šileny-u.*

Ako se već u gostionama može da govori *sračako i svašta*, to se odnosnoga dana nije govorile takvim načinom.

Nije istina, da se je podpisati izrazio, *da se višerečeni nekako obračaju*, niti je rekao: *da ne drže sa hrvatskom strankom*, a još manje kazao: *da su u društvu sa drom. Krstićem u izdavanju „Prave Naše Sloge"*. Jedno je na upit odgovorio, da je čuo, da više pomenuti pripadaju stranci „Prave Naše Sloge". Gospoda ga sa svojim „Priposlanim" neosvjedočiše o protivnom, pa će biti najvesaliji, kad bude mogao svoj navod jasno i javno priznati neizpravnim.

Gosp. Klofandu navraćam na izvjestitelja, pošto o njemu nije bilo niti spomena.

Neki gospodin, zvanjem učitelj.

*) Za članke pod ovim naslovom ne odgovara uredničtvo. Op. ured.

Njegova svetost papa Leon XIII. poručio je po svojem ljećniku prof. dru. Lapponiju ljekarniku Piccoliju u Ljubljani najsrdačniju zahvalu za Nj. Svetosti odposlatu

tinkturu za želudac.

Spomenuti ljećnik, kako i mnogo drugih odličnih profesora medicine istražili su Piccolijevu tinkturu za želudac, te ju preporučuju kao izvrstno sredstvo za kriepčanje želudca, pomnožaje tek ter pospješuje probavu i čišćenje. Cieni: 1 bočica 10 kr., 12 bočica sa zavitkom 1 for. 86 nč.; pošiljka po pošti od 66 bočica 6 for. 26 nvč.

I **Najviše priznanje**

ljekarniku Piccoliju u Ljubljani kao prirediocu kapljičah za usne, koje je sa zadovoljnim uspjehom Njez. c. i kr. visost prejasna gospodja prestolonasliednica udova nadvojvodkinja

STEFANIJA

ivolila opetovano uporabiti. — Cieni 1 bočici 20 nvč., 10 bočica 1 for. 50. nvč.

Ljekarna Piccoli

„pri angjelu"

Ljubljana, Dunajska cesta

Pošiljke se šilju prama poštanskom pouzeću.

Važno za usnare!

Posujilnica u Konjicah kupila je iz ostavštine poznatoga tvorničara **Ivana Stanzera** tvornicu za usnje (kožu) te kuću sa gospodarskom zgradom.

Tvornica za usnje pripravljena je za 20 do 30 radnika, te se ovim nudja u najam ili na prodaju.

Više o tomu podaje

Dr. Ivan Rudolf

odvjetnik

u Konjicah, na Štajerskom.

Velika lutrija u Inomostu po 50 novčića

Vučenje neoporecivo 20. febrara 1897.

Glavni zgoditak

75.000 krunah.

U gotovom sa 20% odbitka.

Srećke po 50 novč. preporuča: Giuseppe Belaffo, Alessandro Levi, Mandel & C-o, Girolamo Morpurgo, Iga. Neuman, Marco Nigris, Marco Schiffmann.

Zidni koledar za god. 1897.

Tiskara Dukac, Tu velika vjećalica u Trstu br. 2 pripravila je za god. 1897. zidni koledar, te ga prodaje po 20 nč. komad, poštom 25 novč. komad.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb, Zrinjski trg broj 20.

Preporuča kao najbolje sredstvo proti kašlju, promuklosti, hreparavosti, prsobolji i plućnom kataru svježi

trputčev sok.

Ciena bočici 75 novč.

Uz taj iz svježeg bilja priredjen sok preporučam moj izvrstno djelujući:

Gorski čaj proti Rašlju,

koji znatno pospješuje djelovanje istoga

Ciena omotu 35 nvč

Sok proti kašlju za djecu.

Djeluje izvrstno kod djece kod preblade, kašlja, hrapava i plućnih bolestih. Ciena bočici 50 nvč.

Najbolje sredstvo je:

Mazilo proti kostobolji

kod trganja, reumatizme, iachiasu, bolih u zglobovimu, kukovima, to kod svih podkožnih bolestih, koje nastaju uslied preblade i nazeblosti.

Ciena boci sa naputkom 75 nvč.

Obširni cienik na zahtiev badava i franko.

Ljekarna k Zrinjskomu

H. BRODJOVIN

Zagreb. Zrinjski trg broj 20.

U ljekarni E. Tomaja nasljednik

A. VINGER

u Zagrebu, Ilica broj 12.

dobivaju se osim svih ostalih liekova nekoji obće prokušani i vrlo koristni osobite preporuke vriedni liekovi:

Mazilo proti kostobolji ili protinu, reumatizmu, tiknu, kalanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grčevom u žilah, boli u kukovih i križicah, kostenom poganen, probadanju, svakovrstnim nazebam. — Cieni 80 novč.

Sladka voda za kašalj ili breh i za prsa, kojim se lieči kašalj, prehlada ili katar u prah, plućih, težke disanje, promuklost u grlu, sipljivost. — Cieni 80 nvč.

Pojačeni željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bljedoći, škrofulaznosti, podbubloati, djetinjoj krživjavosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoći. — Cieni flašici 1 for.

Pojačene švedske kaplje ili švedska živovna tinktura (Lebenssessenz). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i slatenica, popravlja i okrepljuje želudac i ublažuje glavna bol, olakšava teginja ili mučnina, tjera napuhlost i vjetre, odklanja se kol u žlički, želudačne grčeve, žutica, groznica ili simptica, zavijanje ili grižnja u trbuhu. Tko ovu toli koristno djelujuću švedsku tinkturu redovito pije, sačuvat će si zdravlje, tjelesnu snagu i zapriečiti rane bolesti. — Cieni flašici s naputkom 50 nvč

Prah za blago ili za marvu, koji svakomu gospodaru preporučam za konjski keh ili kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za objačivanje želudca i probave, kada blago neće rado ždrati, pa se napuhuje. Krave davaju od njega više i boljega mlieka, konji postaju čiiji i jači. — Cieni jednom omotu 45 nvč.

Svajcarske pilulice, najsjegurnije sredstvo za čišćenje i snaženje želudca ili štomaka i crieva, za otvaranje proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsa, tromosti ili težini. — Cieni škatuljici 70 novč.

Mazilo za blago osobito za kosje i volove proti kostenoj boli, sgrčenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini poslje težkoga napora, za objačivanje i okrepljivanje žila i živaca. — Jedna flaša 80 nvč.

Tekućina proti izpadanju vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhuti i pospješuje rast kose. — 1 flaša 50 n.

Mast proti lišaju, krastam, poručini i osipotinam. — Jedan lončić 50 novč.

Antiseptična voda za usta i zube sačuvaju se zubi od kvarenja, zapriečuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razfriškavaju usta, uklanja neugodan vonj. — 1 flaša 60 nvč.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel Essenz) za čišćenje i raskuživanje zraka u sobah, za disanje i za plućobolne. — Po 50 nvč.

Antisutin. Prah proti znojenju ili potu, proti zajedjini. — Škatulja 50 nvč.

Tinktura za kurje oči izvrstno sredstvo. — Cieni 50 nvč.

Dra. Spitzera pomast za lice proti sunčanim pjegam, madežem, raznim pjegam ili fiekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrapavost, osipotine na licu; proizvadja gladkost, nježnost; bjeloću i finoću obraza i ruku. — Cieni večam lončiću 1 for. — K tomu spada još **boraksov sapun** po 40 nvč.

Puder-Eglantine. Najbolje sredstvo za poljepšavanje i pomladjivanje lica te posve nečkodljiv i ugodnog mirisa. Nagradjeno na pariškoj izložbi zaslužnom diplomom. Dobiva se u bojah: bieloj, ružičastoj i tuškastoj. — Cieni kutiji 1 for.

Savon Eglantine. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvježuje te pomladjuje lice. Sastavljen je od najčišćih tvari, a odlikuje se vanredne ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 50 nvč.

Mirisna žesta za sobe kaditi, nekoliko kapi žire po sobi preugodan miris. — Flašica 80 nvč.

Otrov ili čemer za stienice ili kimake. — Flašica 50 novčića.

Antifebrile od Rodinisa proti grosnici ili zimnici — Manja bočica 70 novčića.

Polibronov sirup po dru. Nikoli Selaku liči uspješno bolesti živaca, nepokoj, glavobolju, trzanje, histeriju, zaduhu, razne grčeve. — Ga na 1 for. 50 nvč.

Ljekovito Pepsinovo vino proti želudačnom kataru, lošoj probavi. — Cieni 1 for.

Seker Extrakt za bolest jetara i slezene. — Cieni 1 for. 25 nvč.

Fine parfume, mirisave vodice, razne pomade i boja za žurbanje kose, da siede kose pocrne, fine sapune, praške za gospodje, sredstva za poljepšavanje; praške za čišćenje zubi, tiestine za zube, od kojih zubi pobieljuju.

Spužve za umivanje, kefice za zube.

Razne sprave iz kaučuka, bandaže, povoje za rane, pojase, kiruržke sprave.

Ruskog čaja, finog Jamaika-Ruma, Malaga-vina, francezkoga Cognaca.

ZALIHA MINERALNIH VODA.

Sve po novinah oglašene medicinske specijalitete.

Tko naruči za pet forinta vriednosti, plaćam sam poštarinu.

odgovorni urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dukac